

Sacrorum conciliorum
nova et amplissima
collectio ([Reprod.]) in
qua praeter ea quae
Phil. Labbeus et Gabr.
Cossartius ; [...]

Labbe, Philippe (1607-1667), Cossart, Gabriel (1615-1674). Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio ([Reprod.]) in qua praeter ea quae Phil. Labbeus et Gabr. Cossartius ; et novissime Nicolaus Coleti in lucem edidere, ea omnia insuper suis in locis optime disposita exhibentur, quae Joannes Dominicus Mansi,... ; ed. novissima ab eodem patre Mansi, p. 1901-1927.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'œuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

*La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.

*La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

Cliquer [ici](#) pour accéder aux tarifs et à la licence

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

*des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

*des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter reutilisation@bnf.fr.

INDC

SACRORUM
CONCILIORUM

NOVA; ET AMPLISSIMA COLLECTIO,
IN QUA PRÆTER EA, QUÆ
PHIL. LABBEUS, ET GABR. COSSARTIUS,

Et novissime NICOLAUS COLETI in lucem edidit,

EA OMNIA INSUPER IN SUIS LOCIS OPTIME DISPOSITA EXHIBENTUR, QUÆ

JOANNES DOMINICUS MANSI
ARCHIEPISCOPUS LUCENSIS EVULGAVIT.

EDITIO NOVISSIMA

AB EODEM OPTIME MERITO PRÆSULE,

POTISSIMUM FAVOREM ETIAM ET OPEM PRÆSTANTE

EM^{MO} CARDINALI DOMINICO PASSIONEO
SANCTÆ SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO,

ALIISQUE ITEM ERUDITISSIMIS VIRIS MANUS AUXILIATRICES FERENTIBUS CURATA,

Novorum Conciliorum, novorumque Documentorum Additionibus locupletata,

Ad MS. Codices Vaticanos, Lucenses, aliosque recensit. & perfecta.

ACCEDUNT ETIAM NOTÆ, ET DISSERTATIONES QUAMPLURIMÆ, QUÆ IN CETERIS EDITIONIBUS DESIDERANTUR.

TOMUS VICESIMUS SEPTIMUS.

Ab anno MCCCIX. usque ad annum MCCCXVIII.

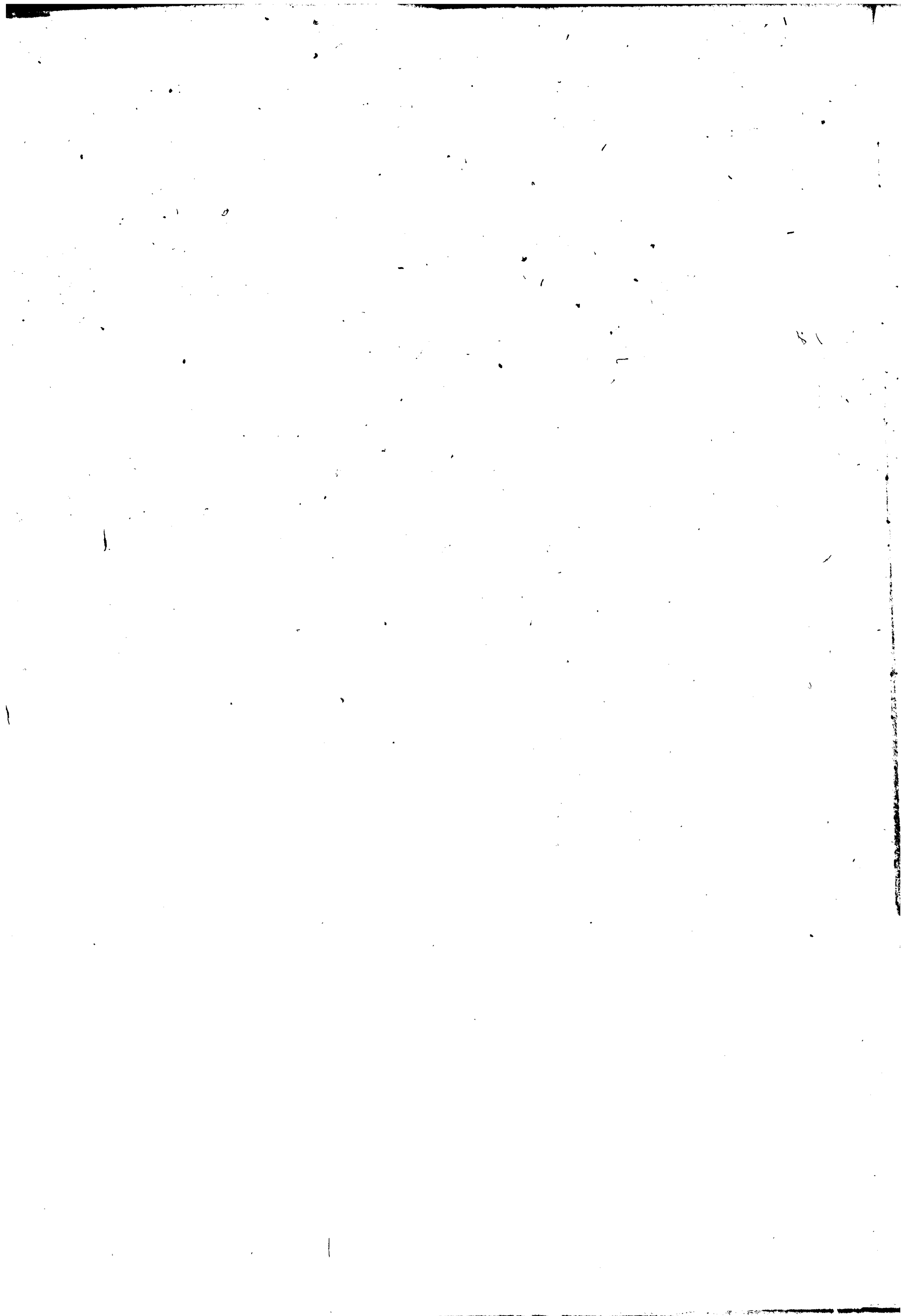

VENETIIS MDCCLXXXIV.

APUD ANTONIUM ZATTA.

SUPERIORUM PERMISSU, AC EXCEL. SENATUS PRIVILEGIO

(Editio iterata ad Editionis principis exemplum ab Huberto Walter, Bibliopola, Ven. dicto Bernard Palissy 4, Parisiis MDCCCIII)

SYLLABUS

EORUM, QUÆ TOMO XXVII. CONTINENTUR.

Quæ hoc Indice notata sunt, huic nostræ Editioni noviter accessere.

ANNO CHRISTI 1409

Concilium Pisanum super electione unici summi Pontificis celebratum.	1
Notitia Concilii ex historia MS. monachi Sandi- nyhani.	ibid.
De electione Alexandri papa V. ex eadem.	9
Additio altera ad Concilium Pisanum, continens Acta Concilii a Raynaldo edita.	10
Additio tertia.	29
1. Littera cardinalium qui a Gregorio secesse- runt.	ibid.
2. Provocatio cardinalium a Gregorio ad Conci- lium.	33
3. Responso super provocatione cardinalium.	36
4. Inhibicio facta cardinalibus a Petro de Lu- na.	44
5. Littera utriusque collegii cardinalium ad U- niversitatem Parisiensem.	45
6. Littera neutralitatis per cardinales Gregoria- nos.	46
7. Littera Gregorii, quibus se purgat.	49
8. Littera cardinalium ad Gregorium.	50
9. Littera Pisanorum cardinalium ad presules, qui in Gregorii comitatu erant.	57
10. Cardinalium Pisanorum responso ad oratores Senensium.	62
11. Responso Gregorii ad superius scriptum.	63
12. Gregorii edictum contra cardinales qui a se discesserant.	67
13. Gregorii edictum secundum contra eosdem.	73
14. Gregorii ad Florentinos epistola apologetica.	77
15. Alexandri papa V. confirmatio Concilii Pisa- ni.	83
16. Scripta Caroli de Malatestis.	91
17. Responso cardinalium Gregorii ad quadam ca- pitula per Malatestam petita.	96
18. Dubia mota per cardinales qui fuerunt Pisi.	100
Additio Quarta.	101
1. Conventio inter Cardinales utriusque obedi- entia de Concilio Pisano celebrando.	ibid.
2. Cardinalium Epistola ad Brunsvicensium ac Luneburgenesium Duces.	106
3. Littera Regis Anglia ad Papam.	108
4. Littera ejusdem Regis ad Cardinales partis Gregoriana.	111
5. Littera wenceslai Romanorum ac Bobemia re- gis ad Cardinales Pisi congregatos.	112
6. Littera Regis Francia ad Cardinales Pisi congregatos.	ibid.
7. Littera Congregationis ecclesie Gallicana ad eosdem Cardinales.	113
8. Alia Littera ejusdem Regis Francia ad eos- dem cardinales.	ibid.
9. Oratores Concilii Pisani, sicut illi, qui fece- runt sermones &c.	114
10. Acta Concilii Pisani ex MS. Vindobonensi.	115
Solemnis oratio Cardinalis Mediolanensis Petri de Candia in prima sessione Concilii Pisani.	118
Ad Pisanum Concilium Universale Colle- giorum Prefatio.	131
Ad Concilium Pisanum Acta prævia.	139
Copia Appellationis interposita per Cardinales &c.	ibid.

ANNO CHRISTI 1409

Littera Cardinalium Gregorii ad Petrum de Portugario.	142
Epistola Cardinalium Gregorii XII. ad Ca- rolum Regem Francorum.	144
Ad Carolum Regem Navarra.	147
Ad Regem Castelle & Legionis.	148
Ad Reginam Castelle.	149
Ad Infantem Castelle.	ibid.
Ad Ducem Bisuricensem.	150
Ad Principes &c.	ibid.
Ad Universitates Studiorum.	152
Responso data Ambaxiatoribus Venetorum, & Florentinorum, &c.	153
Salvus Conductus Florentinorum.	160
Littera ad Dom. Benedictum per quatuor car- dinales.	161
Littera Januensium, de neutralitate.	162
Adhæso aliorum Cardinalium ad prædicta	163
Laudis Cardinalis S. Nicolai	165
Cardinalis Ostiensis.	166
Littera utriusque Collegii Cardinalium &c.	167
Littera ad Regem Ungaria.	168
Ad Imperatorem Romanorum.	170
Epistola Michaelis Stemonis Ducis Venet. ad Cardinales.	172
Commemorativum pro convocacione Concilii Pi- sani, auctore Gersono Canc. Paris.	ibid.
Propositio facta ab eodem Gersono.	174
Epistola Henrici Anglorum Regis ad Ruper- tum Imperatorem.	185
Epistola Cardinalium utriusque Collegii ad Ca- rolum Francorum Regem.	187
Eorundem ad Reginam Francorum.	188
Copia Littera missa DD. Cardinalibus a Rege Aragonum.	189
Epistola wenceslai Regis Romanorum ad Car- dinales.	ibid.
Littera Universitatis Parisensis ad Cardina- les utriusque Collegii.	191
Epistola Caroli Regis Francorum ad Floren- tinos.	ibid.
Epistola Domini harenfis ad DD. Cardina- les.	192
Ducis Austria ad eosdem.	199
Littera missa Benedicto a Florentinis.	200
Forma Salvi-Conductus a Florentinis trans- missi D. Benedicto.	203
Epistola Caroli Regis Francorum ad Venet- os.	204
Regis Navarra ad Universos.	205
Littera wenceslai Regis Roman. & Bobemia ad universos Regni sui fideles.	206
Epistola Cardinalium Benedicti ad eundem Benedictum.	207
Joannis Ducis Burgundia.	212
Ad magnificos Dominos Senenses.	213
Epistola Caroli Regis Francorum ad Cardina- les utriusque Collegii.	215
Epistola Concilii Pisani ad Bucalidum.	215
Fragmentum Tractatus de Potestate & jure Cardinalium ad convocandum Concilium tempo- re schismatis.	ibid.

Conclusiones VIII. pro exterminando schisma- te.	218
Alia Conclusiones per Studium Bononiense.	219
Difficultates adversus Concilium Pisanum pro- posita, & ante eius celebrationem solvenda.	223
Anonymi Epistola ad Cardinales Pisis congre- gatos de mutando Pisanum loco pro Concilio ce- lebrando (Carolo Malatesta facili tribuenda).	226
Responsio Cardinalium ad Rodulfum secreta- rium Malatesta.	232
Acta & Tractata inter Carolum de Malate- stis & Cardinales Pisis existentes pro extirpatione schismatis.	243
Fragmentum Scripti ab Antonio de Butrio ad cardinales Pisanum Concilium habentes, ex MS. Cod. Felini in Bibl. Canon. Majoris Ecclesie Lucensis.	313
Acta Concilii Pisani.	329
Collectoris Prefatio in novum catalogum Patrum Concilii Pisani.	ibid.
Nomina Patrum, qui Pisano Concilio inter- fuerunt, ex MS. Cod. Reg. Univers. Taur.	331
Oratio Episcopi Novariensis de Benedicto & Gregorio in Concilio Pisano dicta.	355
Præmonitio Collectoris in sequentem Lu- cubrationem.	367
Responsio in eodem sacro Concilio per Petrum de Ancharano, facta omnia exprobrando, qua dixit Episcopus Veracensis, ex MS. Cod. Lu- cens.	ibid.
Consultatio Theologorum de abrogatione duo- rum Pontificum per Concilium, & tertii electio- ne, ex MS. Cod. Taurinens.	399
Sermo Joannis Gersonis coram Alexandro Papa in Concilio Pisano.	413
Florentinus Conventus ad subtrahendam, seu subtrahendam a Gregorio XII. obedientiam appro- bandam & confirmandam.	425
Admonitio prævia Collectoris.	ibid.
Conventus Prælatorum Florentinorum.	ibid.
Epistola Florentinorum ad D. Gregorium Pa- pam XII.	430
Ad Florentinos.	433
Epistola Florentinorum ad Regem Francorum.	434
Capitula D. N. Papæ ad Florentinos.	435
Appendix ad Concilium Pisanum.	445
Salvus-Conductus alter Florentinorum, ex autographo Florent.	ibid.
Epistola Alexandri Papæ V. ad F. Thomam de Firmo Ord. Præd. G. Magistrum.	ibid.
Ejusdem ad eundem.	448
Præfatio Editoris in sequentem dissertatio- nem.	449
Cataldini de Visso Tractatus ad D. Joannem XXIII. ex MS. Cod. Lucens.	ibid.
Jo. Dominici Mansi Monitum in sequen- tes Chartas.	489
Informatione a M. Antonino dell' Ordine de' Minori &c. per parte de' Fiorentini, &c.	ibid.
A Messer Filippo Corsini Ambasciadore del Comune di Firenze a Cardinali &c.	492
A Messer Lorenzo Ridolfi & Nicholò di Gio- vanni da Uzzano ambasciadori &c.	495
VITA ALEXANDRI PAPÆ V.	503
VITA JOANNIS PAPÆ XXI. vulgo XXIII.	ibid.
1410 Salmaticense Concilium.	505
1412 Hispalense.	ibid.

1412 Romanum Concilium.	ibid.
1413 Londinense.	507
Cantuariense Concilium.	511
1414 Parisiense Concilium pro deputandis iis, qui ad Concilium Constantiense mitterentur ex Provincia Rothomagensi.	515
Concilium Constantiense Generale.	519
Historia Concilii.	ibid.
Prefatio Synodi Basiliensis, qua jussit hæc Acta colligi.	529
Intritus Joannis XXIII. Constantiam.	531
Inchoatio Concilii V. Novemb.	532
Origo Concilii Constantiensis.	ibid.
Schedula presentata in congregatione Doctorum in Theologia.	534
I. SESSIO.	536
Bulla convocationis Concilii ibidem lecta.	537
Schedula Italarum.	541
Schedula a Prælati quibusdam & doctoribus ex- hibita.	542
Schedula data per dominos, Placentinum aliosque Cardinales, de ordine vivendi Papa.	543
De duobus pontificibus Gregorio XII. & Benedicto XIII. blande invitandis ad spontaneam cessionem, schedula presentata per Cardinalem Cameracen- sem.	544
Confirmata mollis via invitandi duos Pontifices Gregorium & Benedictum ad spontanea ces- sionem, schedula presentata Papa Joanni XXIII.	545
Conclusiones Cardin. Cameracensis cum quibusdam additionibus.	546
Absentiam duorum Pontificum Gregorii & Benedi- cti non obstare tractatibus Concilii &c. in prin- cipio Concilii proposita Declaratio.	547
Schedula oblata per legatos pro Gregorio XII. Pa- pam abire.	549
Propositio Nunciorum Benedicti XIII.	550
Schedula a Duce Bavariae pro Gregorio XIII. pra- sentata.	552
Cardinalis S. Marci cedula.	ibid.
Tres cedulae pro Joanne XXIII.	556
Cardinalis Cameracensis cedula bis contraria.	558
Ejusdem cedula de iis, qui in Concilio in rebus de- finiendis essent admittendi.	560
Cardinalis S. Marci cedula ad idem.	561
1415 Schedula de cessione oblata Joanni Papa.	564
Schedula Joannis Papæ.	ibid.
Alia schedula ejusdem Joannis.	565
Advisamenta oblata in Natione Germanica.	566
II. SESSIO.	567
Cessionem offert Pontifex.	ibid.
Cedula, quam Joannes Papa XXIII. promissit & juravit.	568
Bulla ejusdem super eadem re.	ibid.
Capitula concordata inter Sigismundum Imper. & Ferdinandum regem Arragonie.	570
Paëta Regis Arragonum, missa ad Imp.	572
Petita per Concilium a Joanne Papa.	573
Responsiones Papæ ad præmissa petita.	ibid.
Advisamenta super cedula Joannis Papæ.	576
Bulla Papæ Joannis existentis in Scafusia ad Car- dinales.	ibid.
Recessus Joannis Papæ a Concilio.	577
Cedula Joannis Papæ propria manu.	ibid.
Epistola ejusdem ad Sigismundum Imp.	ibid.
Joannes Papa curiales omnes suos ad se evocat.	578
Litteræ Joannis Papæ ad regem Francia.	ibid.
III. SESSIO.	579
Protestatio duorum Cardinalium.	581
Capi-	

<i>Capitula per Cardinalem Pisanum portata de Schaphusen a Joanne Papa.</i>	582
IV. SESSIO.	584
<i>Constitutiones ibi pronunciate.</i>	585
<i>Additiones ex Surio, aliisque.</i>	586
<i>Provisiones utiles pro acceleranda unione.</i>	588
V. SESSIO.	590
<i>Constitutiones synodales facta a Patribus, qui sub obedientia erant Joannis XXIII.</i>	ibid.
<i>Additiones ex Mss. Surii, aliisque.</i>	592
<i>Tenor visamentorum in materia fidei.</i>	594
<i>Bulla reperta, & missa Cardinalibus a Papa Joanne.</i>	597
<i>Cedula pro commissio facta quatuor Deputatis, hoc est, uni de qualibet Natione.</i>	ibid.
<i>Advisamenta.</i>	598
<i>Tenor Missivarum.</i>	599
<i>Epistola Concilii ad regem Polonia.</i>	603
VI. SESSIO.	606
<i>De procuratorio dando per Joannem Papam super applicatione sua: de eo vel requirendo, vel citando.</i>	607
<i>Dati commissarii contra Joannem Hus, & decreta citatio contra Hieronymum de Praga.</i>	611
<i>Contra famose libellantes.</i>	ibid.
<i>Additiones ex Mss. Surii, aliisque.</i>	612
<i>Littera Universitatis Parisiensis suis ambaxiatoribus directa, & Joanni Papa.</i>	614
<i>Ejusdem ad archiepiscopos, episcopos, & doctores Balice nationis.</i>	ibid.
<i>Ejusdem ad Concilium.</i>	615
<i>Ejusdem ad Sigismundum Casarem.</i>	ibid.
<i>Epistola legatorum Universitatis Parisiensis Constantia existentium, ad Carolum VI. regem Francorum.</i>	616
<i>Data instructiones legatis, qui debebant ire ad Papam, & salvo conductus pro eo.</i>	618
<i>Additio ex Mss. Victorino.</i>	ibid.
VII. SESSIO.	623
<i>Citatio contra Joannem XXIII.</i>	625
<i>Executio citationis contra Hieronymum Pragensem.</i>	628
<i>Additio de Cardinalium contemptu in Concilio.</i>	629
VIII. SESSIO.	ibid.
<i>Citatio Joannis Wicleff.</i>	630
<i>Ejusdem condemnatio.</i>	632
<i>Additiones ex Mss. Surii, aliisque.</i>	635
<i>Littera submissionis Friderici Austria Ducis.</i>	638
<i>Additio ex Mss. Victorino.</i>	639
IX. SESSIO.	640
<i>De citatione contra Joannem XXIII.</i>	ibid.
<i>Universitatis Parisiensis epistola ad Concilium.</i>	646
<i>Ejusdem ad Casarem Sigismundum.</i>	647
<i>Caroli de Malatestis epistola ad Nationes Concilii.</i>	648
X. SESSIO.	649
<i>Sententia suspensionis Papa.</i>	652
<i>Littera oblata per Bobemos.</i>	656
<i>Decreta in congregatione Nationis Germanice.</i>	659
<i>Citationes contra Joannem Papam.</i>	660
<i>Articuli dati contra Joannem Papam.</i>	662
<i>Bulla Joannis Papa XXIII. concessa aliquibus de ordine Sancti Joannis Hierosolymitani.</i>	674 & seqq.
<i>Responsum Joannis XXIII. ad sententiam Concilii.</i>	681
XI. SESSIO.	682
<i>Articuli plures adversus Balthassorem de Cossa, & Joannem XXIII.</i>	684
<i>Littera missiva Joannis XXIII. ad regem Romanorum.</i>	699
<i>Instrumentum ratificationis articulorum factum per Joannem XXIII. Papam.</i>	701

<i>Decretum Deputationis Notariorum.</i>	703
<i>Commissarii ad Joannem Papam missi, qui adsignarent terminum ad audiendam sententiam privationis.</i>	704
<i>Protestatio Cardinalium, ire se voluisse ad Regem Arragonum; & ad Petrum de Luna.</i>	705
<i>Petitio definitiva sententia a Papa Joanne XXIII.</i>	706
<i>Additio ex Manuscriptis Germanicis.</i>	707
<i>Instrumentum, quo Joanni Papa intimatus est terminus ad audiendam sententiam definitivam privationis.</i>	709
<i>Additio ex Manuscripto Victorino.</i>	710
XII. SESSIO.	713
<i>Sententia definitiva in Papam.</i>	715
<i>Ratificatio sententia per eandem.</i>	717
<i>Casus in terminis, ex quibus causis & fomentibus Dominus Papa Joannes XXIII. motus fuit ad recedendum de civitate Constantiensis.</i>	719
<i>Tenor Litterarum Friderici Ducis Austria.</i>	725
XIII. SESSIO.	726
<i>Adversus laicos communicantes sub utraque specie.</i>	728
<i>Additio ex Manuscripto Victorino.</i>	729
XIV. SESSIO.	730
<i>Gregorius XII. renunciat Papatus.</i>	733
<i>Ejusdem tres Bulla.</i>	ibidem & seqq.
<i>Tolluntur processus in duabus obedientiis orti occasione schismatis.</i>	736
<i>Quod vacante sede non procedatur ad electionem Romani Pontificis.</i>	739
<i>Decretum, quod electio eius fiat modo, & forma, per Concilium ordinandis &c.</i>	740
<i>Littera Sigismundi regis Romanorum.</i>	ibid.
<i>Concilium omnia Gregorii XII. in sua obedientia rationabiliter gesta approbat & ratificat.</i>	741
<i>Sigismundi Imp. littera.</i>	743
<i>Decretum, ut requiratur Petrus de Luna ad cedendum.</i>	745
XV. SESSIO.	747
<i>Articuli dogmatizati per Joannem Wicleff, & Joannem Hus.</i>	748
<i>Sententia contra Joannem Hus.</i>	752
<i>Condemnatio illius propositionis, quilibet tyrannus &c.</i>	765
<i>Constitutio contra invasores accedentium & recedentium a Concilio.</i>	766
XVI. SESSIO.	769
<i>Deputatio in Arragoniam ad requirendum Petrum de Luna.</i>	ibid.
<i>De recedentibus a Concilio clandestino.</i>	771
<i>Bulla contra spoliantes ad Concilium venientes.</i>	772
XVII. SESSIO.	774
<i>Discordit Rex Romanorum cum aliis ad Petrum de Luna.</i>	775
<i>Bulla Concilii, qua Angelus Carrarius olim Gregorius XII. Cardinalis, Legatus perpetuus in Marchia Anconitana constituitur.</i>	777
<i>Epistola Concilii ad Bobemos.</i>	781
XVIII. SESSIO.	783
<i>Datur potestas iudicibus defendendi &c.</i>	784
<i>Epistola Concilii ad Sigismundum Casarem, de rebus Hussitarum.</i>	786
<i>Bobemorum ac Moravorum littera ad Concilium.</i>	788
<i>De salvo conductu Joannis Hus.</i>	791
XIX. SESSIO.	ibid.
<i>Abjuratio Hieronymi de Praga.</i>	793
<i>Articuli Joannis Wicleff, & Joannis Hus, quos Hieronymus de Praga anathematizavit.</i>	794

VI.
ANNO
CHRISTI
1415

Schedula super regula sancti Francisci. 796
Quod non obstantibus salvoconductibus Regum possit
in hereticos inquiri, &c. 799
XX. SESSIO. 801
Super monitorio contra Ducem Austria per Episco-
pum Tridentinum. 802
Monitorium pro Episcopo Tridentino contra Frid-
ricum Ducem Austria invasorem bonorum Ec-
clesia. 804
Littera missiva Nimi Gregorii XII. ad Concilium.
807
Propositio in Natione Germanica super detentione
D. Electi Argentinenfis. 808
Congregatio Nationum die 19. Dec. 1415. 809
Congregatio Nationum die 9. Jan. 1416. 810
Congregatio Nationum die 19. Jan. 1416. 811
Littera capitula Narbone facta inter Regem Roma-
norum & Ambaxiatores Concilii ex una parte,
& regem Arragonum atque Legatos Petri de
Luna ex altera. 812
Nomina eorum qui iuraverunt approbationem Ca-
pitulorum. 817
Epistola Francisci Narbonensis Episcopi ad quinque
Cardinales de unione iura cum obedientia Bene-
dicti XII. 824
Copia subtractionis per regem Ferdinandum facta
Petro de Luna. ibid.
Copia littera clause ex parte dicti Dom. Regis
directa D. Imperatori. 829
Congregatio, in qua DD. Cardinales & archiepi-
scopi iuraverunt capitula. ibid.
Congregatio de officiis Curia quondam Gregorii XII.
& de Hussitis citandis. 833
Monitorium contra Argentineses. 835
Congregatio generalis. 837
Decretum super admissione officialium olim Grego-
rii. 838
Congregatio generalis, in qua auditus legatus Fer-
dinandi regis Arragonum. 839
Articuli dati in causa fidei contra Hieronymum de
Praga. 842
Citatio contra Hieronymum decreta. 861
Instigatio adversus eundem schedula 863
In causa Argentinesis. 864
Appellatio pro parte Argentinesium coram Conci-
lio interposita. ibid.
Bulla Canonizationis trium Sanctorum in Suetia.
871
Sessio publica sine solemnitatibus. 873
Congregatio Nationis Germanica in causa Argenti-
nesis. 875
Congregatio generalis in causa Argentinesis & Joan-
nis Parvi. 876
Congregatio Deputatorum IV. Nationum de Ducis
Austria Ernesti studio in Concilium. 877
Generalis congregatio. ibid.
Libellus novem Assertionum Joannis Parvi. 879
Deputantur Commissarii in causa Argentinesis. 880
Congregatio generalis. 881
Congregationes in causa Argentinesis. 883 & seqq.
Congregatio generalis, ubi referuntur responsiones
Hieronymi Pragensis ad objecta. 887
Congregatio generalis de causa ejusdem. 889
XXI. SESSIO. 893
Sententia definitiva contra Hieronymum de Praga.
894
Bulla convocationis Pralatorum. 897
Congregatio in modum Sessionis. 899
Declaratio parvarum Argentinesium. 901
Congregationes generales tres. 902 & seqq.
Alphonfi regis Arragonum Epistola ad Concilium.
909

ANNO
CHRISTI
1416

Procuratorium ejusdem & responsum Concilii. 911
Congregatio generalis in causa fidei. 913
Petitio in causa Tridentina &c. 915
Commissio in causa fidei. 916
Citatio contra factores Hussitarum. 919
Executiones in partibus facta. 922
Congregatio generalis. 925
Procuratorium regis Arragonum. 927
Congregatio generalis. 930
Polonia regis Epistola. 931
Magistri generalis Ordinis Theutonicorum epistola
ad Concilium. 933
Cracoviensis Universitatis Epistola ad Concilium.
934
Procuratorium regis & regina Neapolis. 936
Congregatio generalis. 938
Subtractio regis Arragonum obedientia facta Petro
de Luna. 939
Subtractio obedientia regis Navarra Petro de Lu-
na. 940
Subtractio Comitum Fuxi. 942
Decretum suspensionis sententiarum & processuum in
diversis obedientiis. 943
Quid fuerit realis obedientia Gregorii XII. Papa.
ibid. 948
XXII. SESSIO. 948
Sedendi ordo decretus inter regis Castella & regis
Arragonum legatos. ibid.
De unione Ambaxiatorum Arragonum. ibid.
Decretum locationis Ambaxiatorum. 949
Littera convocatoria Arragonum. 950
Concessio vocum ambaxiatorum. 951
Schedula acceptationis per Ambaxiatores. 953
Sessio de unione Ambaxiatorum Arragonum. 954
Protestatio Portugallensium. ibid.
Protestatio Ambaxiatorum regis Jacobi & Joanne
regina. 957
Protestatio pro rege Francorum. 958
XXIII. SESSIO. 963
Commissio ad informandum contra Petrum de Luna.
ibid.
Processus in causa heresis contra eundem. 967
XXIV. SESSIO. 972
Citatio contra Petrum de Luna. ibid.
XXV. SESSIO. 979
Decretum concessionis Olomucensis Ecclesie in com-
mendam. ibid.
Procuratio Comitum Fuxi. 980
Procuratio trium statuum dominiorum Comitum Fu-
xi. 983
Deputantur Commissarii in causa Tridentina pro
natione Hispanica. 987
Cedula approbationis super victualibus & pensio-
bus domorum cum circibus Constantiensibus. 988
XXVI. SESSIO. 992
Decretum de non derogando juri alienius nationis
de prioritare votorum. ibid.
Pro unione Ambaxiatorum regis Navarra. 993
Procuratorium regis Navarra. 995
Procuratorium status Cleri regni Navarra. 997
Procuratorium decani beatae Mariae de Tutela.
999
Procuratio Abbatis de Oliva, aliorumque e regio-
ne Navarra. 1001 & seqq.
XXVII. SESSIO. 1012
Relatio de causa Tridentina Ecclesie super execu-
tione monitorii. ibid.
In causa Tridentina. 1013
XXVIII. SESSIO. 1016
De eadem causa Tridentina. 1017
Protestatio ambaxiatorum regis Francia pro justi-
tia ejusdem regis elucidanda. 1022
XXIX

ANNO
CHRISTI
1417

XXIX. SESSIO.	1031
Deputatio procuratorum & notariorum in causa Petri de Luna.	ibid.
Ordinatio super contumacia Petri de Luna.	1032
Instrumentum executionis lectum & productum.	1033
XXX. SESSIO.	1035
Approbatio subtractionis obedientie facta Petro de Luna per regem Arragonum.	1036
Instrumentum responsionis per Petrum de Luna facta.	1038
Practica per Petrum de Luna data ad solvendum schisma.	1045
Instrumentum executionis in personam facta.	1049
XXXI. SESSIO.	1053
Monitorium contra Comitem Virtutum.	ibid.
Decretum super reintegratione Ecclesie Bajonensis.	1055
Anglicanorum protestationes.	1058
XXXII. SESSIO.	1070
Petrus de Luna declaratur contumax: decretum, ut contra eum usque ad definitivam sententiam procedatur.	ibid.
Congregatio generalis, in qua dabatur audientia ambaxiatoribus regis Castellae.	1075
Citatio in vobis ad reproducendum articulos.	1079
Articuli contra Petrum de Luna.	ibid.
Bulla Petri de Luna, qua excommunicat eos, qui ab ipso se subtraherent.	1086
Instrumentum contractus in conclavi factum.	1110
XXXIII. SESSIO.	1116
Processus contra Petrum de Luna.	1117
Decretum lectum per Episcopum Dolensem.	1120
XXXIV. SESSIO.	1126
Processus idem.	ibid.
XXXV. SESSIO.	1127
Unio Ambaxiatorum regis Castellae.	1132
Procuratorium Regis Castellae.	1133
XXXVI. SESSIO.	1135
Citatio Petri de Luna ad audiendam sententiam depositionis.	ibid.
XXXVII. SESSIO.	1140
Sententia contra Benedictum XIII. sive Petrum de Luna.	1141
Tenor dictae sententiae sub bulla Concilii.	1144
XXXVIII. SESSIO.	1146
Decretum irritans penas latis a Petro de Luna in Henricum infantem Arragoniae.	ibid.
Decretum revocationis vocum Ambaxiatoribus regis Arragonum concessorum.	1147
Adjunguntur Commissarii in causa Argentinensi.	1148.
Protestatio Cardinalium contra Reformationem electionis Pontificis praemittendam.	1150

ANNO
CHRISTI
1417

Protestatio ex parte trium Nationum, ac etiam Collegii Cardinalium.	ibid.
Quoniam haec protestationem consecuta sint.	1153
Protestatio Nationis Germanicae.	1154
Congregatio, in qua dantur Commissarii super Concordia nationis Hispanicae facienda.	1158
XXXIX. SESSIO.	1159
Decretum de Conciliis generalibus celebrandis.	ibid.
Provisio adversus futura schismata.	ibid.
Forma professionis fidei facienda a Papa.	1161
XL. SESSIO.	1163
Reformationes faciendae a Papa cum Concilio, antequam dissolvatur.	1164
De modo eligendi Papam.	1165
XLI. SESSIO.	1167
Constitutio Clementis VI. super vicariis Cardinalium in Conclavi existentium.	ibid.
Decreta varia circa electionem Romani Pontificis.	1169
Electio Martini Papae V.	1171
XLII. SESSIO.	1172
Bulla liberationis facta Imperatori de custodia Joannis olim Papae XXIII.	ibid.
XLIII. SESSIO.	1174
Bulla Martini V. de exemptionibus, unionibus &c.	ibid. & seqq.
Decreta varia Martini V. in Concilio facta.	1177 & seqq.
Copia certarum Constitutionum, in Concilio Constantiensi factarum, quae fuerunt praesentata in Curia Parliamenti regis Parisiensis, sed non acceptata per eandem Curiam.	1184
Martini P. V. & nationis Germanicae concordata.	1189
Martini P. V. & nationis Anglicanae concordata.	1193
XLIV. SESSIO.	1195
Decretum de loco futuri Concilii.	ibid.
Articuli XXIV. ad reducendos ab haeresi Hussitica Bohemos, a Concilio praescripti.	1196
XLV. SESSIO.	1198
De dissolutione Concilii.	ibid.
Protestatio Ambaxiatorum regis Poloniae.	1202
Haec sunt Sessiones.	
Martini V. Bulla de erroribus Joannis Wicliff, & Joannis Hus.	1204
Ejusdem bullae confirmatoria Aetorum contra haereses.	1214
Confirmatio Constitutionum Friderici II. & Carolinae cum multis adjunctionibus.	1219
Modus observandus in publica sessione Conciliorum generalium.	1229
Decretum Concilii Basiliensis approbans Concilium Constantiense.	1231
Nota Severini Bini.	1233

vi]

NOI

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. D. *Filippo Rosa Lanzi* inquisitor Generale del Santo Offizio di *Venezia* nel libro intitolato: *Sacrorum Conciliorum &c. Auctore P. Philippo Labbeo Soc. Jesu, curante Nicolao Coleti, & Joanne Dominico Mansi &c.* Non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza ad *Antonio Zatta* Stampator di *Venezia* che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di *Venezia*, e di *Padova*.

Data li 20. Dicembre 1767.

- (Sebastian Zustinian Reform.
- (Alvise Valareffo Reform.
- (Francesco Morosini 2.° Cav. Proc. Reform.

Registrato in Libro a Carte 335. al Num. 2304.

Davidde Marchesini Segr.

ANNO CHRISTI 1499. **CONCILLIUM** ANNO CHRISTI 1499.
PISANUM

SUPER ELECTIONE UNICI SUMMI PONTIFICIS CELEBRATUM.

Ex Historia MS. Caroli VI. regis Francorum a monacho Sandionysiano.

IOnge lateque per orbem A
 qui Spiritus sancti gratia
 inspirati tandiu sub ne-
 sandissimo schismate fide-
 lium universalem matrem
 ecclesiam doluerant ancil-
 lari, amborum contendenti-
 um de papatu, & sum-
 mo ejus culmine ambitio-
 nem improbam execrabiliter damnantes, con-
 ventionem utriusque collegii cardinalium, ut
 viam facilem veniendi ad pacem & concor-
 diam, commendabant. Ubique obtemperando
 eorum monitis, de Francia, Anglia, Boemia,
 ceterisque Christianitatis regnis & dominiis,
 metropolitani, episcopi & abbates, ex collegiis
 cathedralium ecclesiarum universitatibusque re-
 gnorum jam solemnnes nuncii mittebantur, &
 iter arripuerant gaudentes ut in concilio Pisa-
 no interessent pro diuturno schismate sopien-
 do. Nec quemquam ex ipsis scio, qui non se-
 liciter via finem attigerit praepotatum: nisi do-
 minum Guidonem de Raya Remensem ar-
 chiepiscopum, qui quamvis in colloquiis publi-
 cis hucusque & coram principibus, Petrum de
 Luna tenuerit summis laudibus efferendum:
 quia tamen ad id beneplacitum Deo negotium
 cum cardinali de Baro obedienter procedebat,
 occasum suum non immerito descendum, hic
 inferere dignum duco.

Cum enim ambo ad villam quamdam duabus
 diebus a Janua distantem gratia hospitii diver-
 tentes, & orta verbali controversia, occasione
 equorum memorati cardinalis, marescallus ejus,
 alium qui hoc officium publice exercebat, oc-
 cidisset: mox populares commoti & eidem su-
 bito vicem pro vice reddentes, & ad hospiti-
 um cardinalis accedentes, quinque ex suis,
 quos habuerunt obviam, ferali rabie pereme-
 runt. Ulterius ad facinora volentes procedere,
 cum praefatus archiepiscopus ad fenestras do-
 mus se ostendens, eos verbis lenibus tentaret
 compescere, istu jaculi trans praecordia confos-
 sus interiit, nec ultra vocem emisit. Nec sce-
 leribus contenti, jam tentabant ut igne suffoca-
 torio caeteri spiritum exhalarent: cum nuncius
 inopinate supervenit, qui tantam velaniam au-
 thoritate gubernatoris Januae repressit. Qui,
 quia villa subdita sibi erat, ad perpetuam me-
 moriam facinus inultum non reliquit: sed per-
 actis archiepiscopi exequiis, quantis studiis fu-
 nus ullum celebrari poterat, quotquot ad de-
 testabilem commotionem convenerant, condi-
 tioni, aetati, aut sexui non parcendo, variis
 exterminari suppliciis, & domum in qua lo-
 catus fuerat solo aequari praecipit.

Ad promotionem autem causae ecclesiae san-
 ctae Dei rediens: quia domini cardinales vicesi-
 mum quintum diem Martii assignaverant pro pri-
 ma sessione, in pulchra & spatiosa navi ecclesiae
 cathedralis urbis Pisanae celebranda, in qua &
 sedes praetorum ibidem assistentium aptari se-
 cerant: secundum exigentiam ordinum & di-
 gnitatum ibi convenientes nominandi, sic fue-
 runt collocati. Primam namque sedem altitu-
 dinis altaris constituti in introitu chori a dex-
 tra, ab eoque pedibus xii. distantem, domini
 cardinales, Praenestinus, Albanus, Ostiensis,
 Podientis, de Turejo, de Saluciis, ac de san-
 cto Arveo, qui obediabant domino Benedicto;

a Forte.
 meatus. H.

ANNO
CHRISTI
1409.

GREGORIUS
P. XII.

CONCILIUM

ROBERTUS
IMPERAT.

4

ANNO
CHRISTI
1409.

Neapolitanus etiam, Aquilejæ de Columna, de Ufinis, de Brancacio, de Ravenna, de Laude, & de S. Angelo, qui Gregorio adhererant, occupaverunt, ut decebat, & in facie altaris ante dicti, cujus latera paulo longius sacri palatii protonotarii ambiebant. De ambassiatoribus regis Franciæ, episcopus Meldensis solus interfuit; pro rege Siciliæ Ludovico, episcopus de Gap, duo milites, quidam doctor in legibus, cum uno secretario; necnon pro rege Angliæ, cum quodam milite unus doctor cum clerico qui de Alemannorum deliberatione facta apud Francquesfort veniebant, solum præsentibus fuerunt. Et his qui prælati erant episcopis & abbatibus, ab utroque latere dictæ navis usque ad valvas ecclesiæ sedes præparatæ erant: sediumque scabellum nuncii capitulorum & conventuum tenuerunt. In residuo capacitatis dictæ navis, longe humilioribus scamnis, ambassiatores regum non prælati cæterorum dominorum & comitatum cum doctoribus, cæterisque nunciis capitulorum & conventuum, confederunt. Et his debite locatis, dominus cardinalis Prænestinus Missam de Spiritu sancto celebravit solemnem. Qua finita, & quodam doctore collatione facta, in qua disertissime causam tangens congregationis concilii, cum assistentes orare monuisset devote pro unione ecclesiæ, nil amplius actum est ipsa die.

Die Martis, Martii scilicet xxvi. hujus sacri concilii fuit secunda sessio vel convocatio celebrata, & inter Missæ solennia, quæ peregrit quidam alterius partis cardinalis Mediolanensis, omnes monitione solemniter hortatus est, ut Dominum devotissime orarent, quatenus causa ecclesiæ inchoata bono fine clauderetur. Et inde singuli prælati se cappis ecclesiasticis induentes, albasque mitras fumentes, cum unus ex assistentibus cappellanis alta voce intonasset, *Orate*, tunc omnes flexis genibus spatio dicendi psalmum, *Miserere mei Deus*, proni in terram se dederunt. Pausam istam quidam cardinalis una collecta finivit: & cum similem dixisset post antiphonam a cappellanis cantatam, unus eorum continuavit litaniam alta voce, cui prælati responderunt. Et cum post orationem idem hymnum, *Veni Creator Spiritus*, inchoasset: hymno dicto, *Erigite*, alta voce intonuit. Et sic omnes surrexerunt: & erectis, a quodam cardinali dalmatica insignito evangelium unum devotissime audierunt.

His peractis, publice indictum fuit auctoritate concilii, ut omnes, prælati, nuncii & doctoribus exceptis, ab ecclesia recederent. Inde unus advocatus, notarii, procuratores, & promotores plures statuti sunt ad accusandum ambos contententes de papatu. Quidam iterum eliguntur, qui nomina accedentium ad id sacrum concilium in scriptis redigerunt, & quandiu in prælaturis vixissent, ut sic secundum suum ordinem in sedibus locarentur. Super officiis illis debite exequendis, juramentis præstitis advocatus cathedram eminentem ad denunciandum statuta in concilio ascendens, intelligibilique vocis oraculo pertinaciam amborum contententium recitans, quorum unum pro Benedicto *beneficium*, alterum pro Gregorio, *errorium* pluries nominavit, prolixiori sermone proposuit quamdiu in hoc desiendo schismate ecclesiam Dei tenerant, & ut pro pace obtinenda fuerunt sufficienter ad sacrum concilium evocati, concludens, ut evocati publice si designarentur comparere, reputarentur

contumaces. Cum autem dixisset de illis de Pleisc, Auxitanensi, de Chalento, qui sub uno, atque de illo de Thode, qui sub altero contententium se cardinales dicebant, unus ex promotoribus mox surrexit instanter postulans, ut quod advocatus requisierat concilium approbaret, & super petitione a protonotariis clericis cameræ, ac cæteris notariis præsentibus fieri sibi postulavit publica instrumenta; servando judicarium ordinem conciliorum, petitis assentiendo: inde duo cardinales cum uno archiepiscopo, & uno episcopo, advocato quoque & notariis prædictis miserunt ad valvas ecclesiæ, quas protinus aperientes, cum prænomatos alta voce evocassent, a popularibus ibi stantibus quærentes, si scirent aliquem ex eorum familiaribus in urbe locatum: ad sedes suas redeuntes ab ore unius retulerunt neminem eorum reperisse, sicque accusatores petierunt, ut reputarentur contumaces, & super hoc sibi fieri instrumenta: tunc cardinales Prænestinus Pictaventis alias nominatus, cunctis antiquior, & qui ante schisma ad cardinalatum assumptus fuerat, cæteris quæsit, quid agendum. Qui omnes negotium dignum duxerunt differri usque ad diem sequentem: quod cum cæteri assistentes approbassent iterando, placet, placet, sic illa sessio soluta est.

Die igitur sequenti tertia evocatio concilii celebratur cum solemnitatibus prius tactis: fueruntque dicti contententes, nominati qui prius sibi adherentes evocati: qui cum non comparuissent, nec aliquis vir pro ipsis, promotoresque instarent ut reputarentur contumaces; de benignitate tamen omnium assistentium, quæ petebant, usque ad diem sabbati sequentem, quæ fuit Martii dies ultima, dignum duxerunt differre: & sic concilium illud solutum est.

Die dicta quarta sessione celebrata cum solemnitatibus solitis, cum prænominati contententes minime comparuissent, ad advocati & promotorum requestam reputati sunt contumaces: & in scripto quod tunc legit cardinalis Prænestinus, dixit, quod de eis adherentibus expectaretur usque ad aliam sessionem assignatam ad diem Lunæ, post octavas Resurrectionis Dominicæ, quia illa hebdomada non debebant jurisdictiones exercere; sicque omnibus concedentibus quod ecclesia Pitana apta erat ad concilium celebrandum, ita discessum est.

Quæ in synodo facta ac deliberata fuerunt a die Aprilis xv. usque xxii. mensis Maji.

Uterius procedendo in facto unionis, xv. Aprilis iterum celebratum est sacrum concilium cum observantiis prius tactis in sessione secunda: ibique domini cardinales Mediolani, & de Baro, qui Alemannorum deliberationi interfuerant apud Francquesfort, venerunt: præsentibus quoque fuerunt octoginta & decem archiepiscopi & episcopi, nonnulli quoque abbates, doctores, clerici, notarii, qui non interfuerant in congregationibus antedictis. Et tunc quatuor prænominati cardinales, qui cum duobus contententibus se tenebant, evocati iterum minime comparuerunt, sicque de benignitate assistentium fuit continuata dieta usque ad aliam sessionem; nuncios regum Franciæ, Angliæ, Hungariæ, Bohemiæ, ac multorum domi-

* Carr. nominati que prius, sibi adherentes.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

dominorum Alemannis, qui (ut fama refe-
rebat) veniebant, expectando.

Die dicta quidam archiepiscopus, duo epis-
copi, & totidem clerici, qui se nuncios dice-
bant ducis Ruperti, de Bavaria, quem regem
Romanorum nominabant, in concilium sunt
inducti: qui tamen cum aliis non sederunt,
nec, sicut ipsi, decorati fuerunt indumentis
ecclesiasticis, sed mox proponi fecerunt per
episcopum dictum de Berde, & in sua propo-
sitione ambiguitatibus plena solum fecit XXI.
questiones, inter quas principales fuerunt:
si cardinales sui collegii poterant se subtrahe-
re ab obedientia sui papae? si poterant evoca-
re dictum papam? si poterant evocare con-
cilium generale? si duo collegia poterant se
mutuo habitare ad tenendum concilium? con-
cludendo quod dictum concilium debebat mu-
tari & differri, attento quod ille, quem papam
nominabant suum, promptus erat comparere:
dum tamen esset in alio loco, & promittebat
compleri quae juraverat, si alter etiam adim-
pleret, dureque redarguendo suos cardinales
dixit, quod injuste & irrationabiliter fecerant
subtractionem praedictam. Cum verbis haec
fecisset, & se paululum nuncios retraxissent,
unanimes assensu assistentium conclusum est, ut
revocati, eisdem praeciperetur auctoritate con-
cilii, ut scriptis, quae proposuerant, traderent,
& qualem a domino suo habebant auctori-
tatem: quod tandem non sine difficultate magna
peregerunt.

a Forte, re-
vocare. H.

Iterum, dum haec agebantur, qui extra val-
vas ecclesiae custodiebant equos suos, magnam
contentionem commoverunt, & ad invicem ri-
xati sunt: praefati enim domini recedentes,
in scandalum omnium aspicientium mutuo al-
tercabantur; indeque clare patuit, quod non
venerant nisi ad impediendum factum ecclesiae.

Nondum exacta hebdomada ad villam Pisanam
venit quidam Ivo nominatus Karolus, ma-
lum caput, dominus civitatis Darmis, in qua
tunc Gregorius vel Errorius morabatur, qui ut
erat litteratus, & facundus, & summe in rhe-
torica expertus, instantissime dominis cardina-
libus requisivit, ut concilium differretur, & lo-
cus mutaretur: sed ad eum audiendum con-
stituti valde solemnes clerici, domini cardina-
les Albanensis & de Thurejo de parte no-
stra, de parte vero altera, Aquilejse & Me-
diolani; qui multis rationibus ostenderunt,
hoc non posse fieri; & sic inethicax, unde ve-
nerat, rediit.

Dominica Aprilis mensis die XXI. in praesentia
omnium de concilio existentium, in ecclesia
S. Martini archiepiscopus Tolosanus Missam
celebravit: & inter solemnia Missae quidam
frater Minor episcopus Dignensis in Pro-
vincia sermonem faciens, & pro themate ca-
piens; *mercenarius fugit*, ostendit luculentissime
quo modo duo contententes non erant veri
pastores, sed mercenarii, ideo expellendi,
attentis viis, quas tenuerant: propositiones eorum
etiam evidentissime improbavit, nec tenendas
ostendit quas proposuerant ambassiatores
ducis Ruperti de Bavaria: qui tamen nuncios
eadem die subito sine responsione (nescitur
quo ducti spiritu) recesserunt, quamvis
assignata eis esset ad comparandum dies se-
quens.

Aprilis XXIV. die, in majori ecclesia con-
gregatio sacri concilii facta fuit, missaque cum
observantiis praefatis celebrata. Quia domini
Concil. General. Tom. XXVII.

cardinales totum processum divisionis ecclesiae
a principio & huc usque, & quidquid summi
pontifices, & ipsi interim egerant, in scriptis
redigi fecerant: de consensu omnium assisten-
tium advocatus sacri concilii cathedram ascen-
dens, spatio trium horarum processum illum
alto, & intelligibiliter legit: indeque fuerunt
lectae requestae promotorum, continentes con-
tra ambos contententes: Primo, quod concilium
acceptabat aggregationem, & unionem
mutuam duorum collegiorum, & totum quod
ex ea poterat dependere: approbabat etiam
evocationem concilii generalis per eos factam:
citationem & evocationem contra duos con-
tendentes roborando, firmas etiam decernebat:
Iterum, & quod locus Pisanus habilis erat ad
celebrandum concilium ulterius; attento quod
ambo contententes fuerant debite evocati, &
contumaces reputati. Ultra, & quod conten-
dentes privarentur a dignitate papatus, eorum
quoque fautores omnibus beneficiis, dignitati-
bus, officiis privarentur: & si contra privato-
nem istam aliquid attentarent, puniri possent
per iudices saeculares. Iterum, quod omnes
reges & principes, & generaliter omnes cu-
juscumque status essent, penitus absolventur
a iuramentis praestitis duobus contendenti-
bus.

Ordinatum & tunc fuit in eodem concilio,
ut viri litterati, honestae conversationis, & bo-
nae conscientiae, eligerentur ad recipiendum
reformationem testisque producendos per pro-
motores praefatos contra duos contententes, &
specialiter super continuatione schismatis perti-
naci, & super conclusionibus mutuo inter
se factis: & ad nominandum praedictos viros,
ut procederetur ulterius in facto dicti concilii,
fuit continuata dieta ad diem Martis propin-
quam, ultimam mensis Aprilis.

Ipsa die dominus patriarcha Alexandri-
nus, magister Simon Gramant universitatis Pa-
risiensis, nuncios ducum Brabantiae, Hollandiae,
ac patriae Leodicensis, villam Pisanam ingres-
si sunt: subsequenter quoque ambassiatores An-
gliae, videlicet archiepiscopus Salberien-
sis, cum uno episcopo, duobus abbatibus, uno mi-
lite, & duobus doctoribus, in comitiva nobili
ducentorum equitum. Applicuerunt postea am-
bassiatores archiepiscopi Maguntinensis & ar-
chiepiscopi Coloniensis, cum apparatu insigni:
nuncios tamen Colonienses ad duas dietas de
villa Pisana, a gentibus marchionis de Mala
Spina capti fuerant & detenti, sed interventu
& favore domini Boissicaudi gubernatoris Jan-
nae, cum omnibus bonis suis fuerant liberati.

Ultima die Aprilis congregato concilio, &
Missae ab episcopo Luxoviensi in praesentia nun-
ciorum Angliae celebrata, post litanias & ob-
servantias praetactas, archiepiscopus Salberien-
sis Anglicus cathedram ascendit: & sermonem
faciens, unum & alterum contententium ratio-
nabiliter increpando, exhortatus est dominos
cardinales & concilium, ut procederent dili-
genter ad unionem ecclesiae. Nihilque amplius
actum est die illa, sed fuit continuata ad diem
quartam Maji: dieque sequenti cardinalis Bur-
degalensis, altera quoque sequente cardinalis
Hispaniae, villam illam ingressi sunt.

Die quarta Maji concilio congregato, cum
Episcopus Ebroicensis Divina celebrabat, An-
glorum nuncios, qui tunc praesentes aderant,
ad latus sinistrum; patriarcha vero, episcopi
Meldensis & Constantiensis, nuncios regis Fran-
c. e.

a Forte, in-
formatio-
nem. H.

b Forte, Col-
lusionibus.

c episcopus.

d Episcopus
Salberien-
sis.

ANNO
CHRISTI
1499.

de Ancha-
raco.

7

GREGORIUS
P. XII.

CONCILIUM

ROBERTUS
IMPER.

8

ANNO
CHRISTI
1499.

7
cis, episcopus quoque de Gap nuncius regis Siciliae, ad latus dextrum post cambellannum Romae sederunt. Peractisque Missa solemniter, cum praelati post consuetas observantias, ornamenta sumpsissent ecclesiastica, & patriarcha post primum cardinalem episcopum, dominum scilicet Praenestinum, sedisset, sicut statutum fuerat: quidam excellentissimus doctor Bononiensis Petrus d' Aquaran^o nominatus, cathedram ascendens, questionibus factis ab ambasciatoribus ducis Ruperti de Bavaria respondens, subtiliter & profunde ostendit, contententes per cardinales & concilium sufficienter evocatos; & quod contra eosdem poterant juste procedere; sed & illi domini sub quibus tunc residebant: prolatas dubitationes a nunciis ducis Ruperti penitus annullando. Postea etiam advocatus ascendens cathedram, dixit, quod ad examinandum testes per promotores producendos contra duos contententes, cardinalis de Laude Italicus, & cardinalis S. Angeli, pro duobus collegiis; pro regno Franciae episcopus Lexoviensis, & tres doctores; pro regno Angliae unus doctor; pro Provincia unus; & pro Alemania duo; velut ad id idonei nominati fuerant: & hoc omnes approbaverunt assistentes. Addidit finem dans verbis, quod quia dominus Ladislaus, qui se dicebat regem Siciliae, armis Saonae urbem infestabat, quae erat Florentinorum, impediendo sacrum concilium, ut aliqui ad eum mitterentur, qui auctoritate concilii praecipere, ut inde recedens relinqueret ab inceptis. Et hic sermo bonus in oculis omnium assistentium visus fuit; dieque continuata fuit ad diem x. Maji. In congregatione ista, nuntii Maguntini & Colonienfes non interfuerant, ob discordiam motam inter eos pro prioritatem sessionis: ordinatumque extitit, ut reducerentur ad pacem.

Octava die Maji in ecclesia S. Michaelis, quia tunc celebrabatur festum Apparitionis ejusdem archangeli, praesentes fuerunt in concilio cardinales, Missamque celebravit dominus patriarcha: qui praedicationes faciens, sex rationes posuit, per quas, propositiones nunciorum ducis Ruperti de Bavaria efficaciter destruxit & annullavit; qui ponebant in dubium, si cardinales poterant evocare papam suam? si poterant sibi subtrahere obedientiam? si ambo collegia poterant se habilitare mutuo? nam luculenter probavit, quod haec omnia rationabiliter poterant pro tanto bono, sicut extirpatio schismatis, & unio universalis ecclesiae; & quod quidquid factum fuerat, concilium poterat confirmare; multaque ibi tetigit faciendae ad bonum unionis. In isto concilio interfuerunt archiepiscoporum Maguntiae & Colonienfes nuntii, & sicut statutum fuerat, intermixti confederunt, & primus de Colonia: Missaque peracta per promotorem & unum clientem^o, multi praelati citati sunt ad comparandum die sequenti in domo Carmelitarum coram commissariis per concilium ordinatis, ad jurandum in causa amborum contententium. Ista die post prandium in ecclesia S. Martini, cum dominis cardinalibus nuntii regum & praelati congregati: tunc cardinalis Praenestinus dixit, quod fratres sui in prosecutione unionis nihil agere intendebant sine deliberatione concilii; & quia omnes nequibant in his deliberationibus interesse, bonum erat aliquos ordinare, qui semper praesentes, cum deliberaretur, essent,

8
& deliberata aliis nunciarent; & si aliquos dignos ad hoc repererant, illos nominarent. Ad hoc patriarcha dixit: iam conclusum pro natione Franciae, ut de qualibet provincia archiepiscopus, si praesens esset, & in absentia episcopus, vel doctor hujus provinciae interesset. Fueruntque nominati postea pro Francia patriarcha, archiepiscopi praesentes: pro provincia Senonensi episcopus Meldensis: pro Rotomagensi episcopus Lexoviensis: & sic de aliis: pro Provincia, quae semper cum Francis stabat, episcopus de Gap: statutumque, ut sic ceteris nationibus fieret, & ut soli nominati in deliberationibus remanerent.

Inde cardinalis Albanensis novam materiam intrans, nuncios Petri de Luna nunciat brevi venturos: quarens tamen quomodo reciperentur, audirentur, vel etiam tractarentur. Addidit & requestis per promotores factis xxiv. Aprilis, ut per dictum decerneretur concilium, quod ad ipsum ut representans universalem ecclesiam cognitio pertinebat extirpationis schismatis, aut decisionis ipsius: statutumque est, ut die crastina post prandium, provinciarum deputati cum cardinalibus propter hoc congregarentur.

Super hoc ix. Maji locutus patriarcha pro natione Franciae & Provinciae, dixit, quod mutua deliberatione habita, rata habebant per cardinales postulata: adducens ultra, ut promotiones praelaturarum duorum contententium, usque ad limitatum tempus approbarentur per dictum concilium; cui mox visum fuit, quod in finalibus fieret. Quantum ad receptionem nunciorum Petri de Luna, indiscussum reliquit, qualem honorem ipsis exhiberent, qui nondum scilicet subtraxerant obedientiam. Quoad ardentiam concedendam, dixit querendum ab eis qualem auctoritatem habebant, & quibus dirigerentur, antequam audirentur: nec negavit quin honestatem servando, sine molestiis vel injuriis semper tractari deberent. Post patriarcham locutus archiepiscopus Salzberienfis, pro natione Angliae in puncto unigen D. patriarcham contradicens, mirari se dixit, quod aliqui subtraxerant, aliqui non: addens, quod necesse erat ut in concilio omnes essent unius voluntatis, & quod subtractio communis esset omnibus: concludens, quod nullus honor erat nunciis Petri de Luna exhibendus: in qua opinione tandem stetit patriarcha, quidam episcopus de Cracovia regis Poloniae nuntius, Maguntini & Colonienfes nuntii, & alii: sed super hoc, cardinales qui non subtraxerant, deliberationem petierunt.

Veneris decima die Maji, post Missam celebratam ab episcopo Massiliensi, & observationes praetactas, cum electis provinciarum inito consilio, cum advocatus proposuisset quae prolocuta fuerant, non faciendo de subtractione nostrorum cardinalium mentionem, a promotoribus Anglicis super hoc interrogati adhuc deliberationes peterent: tandem super hoc interrogati assistentes omnes, subtractionem debere esse communem unanimiter concluderunt. Tunc dominus patriarcha, sedem suam, quam habebat inter duos cardinales antiquiores, relinquens, & cathedram ascendens, pronunciauit alta voce, auctoritate concilii, subtractionem obedientiae duorum contententium licite fieri potuisse & debere; & illi qui eam fecerant, debebant, & poterant; nec deinceps a quoquam obediendum erat eis; & quod super habi-

o Corrigi
& promoto-
res Angli-
di. h.

ANNO
CHRISTI
1102.

ANNO
CHRISTI
1102.

habilitatione promotionum per eos facta, de
post quod cessaverant a prosecutione unionis
ecclesiarum, mature deliberaretur ulterius. Et
quia dies prima productionis testium contra
duos contendentes servari non poterat, quia
diebus festis acciderat: pro secunda produ-
ctione diem xvii. Maji assignavit ad proce-
dendum ulterius in causa predicta.

Maji xi. die in presentia Electorum provin-
ciarum, quidam episcopi & doctores fuerant
deputati, qui minutam facerent subtractionis
prædictæ, quæ traderetur concilio, ad corri-
gendum, si correctione indigeret, & correctæ
mitteretur ad omnes Christianitatis nationes.
Dieque xiiii. hujus mensis, in generali con-
cilio dominus cardinalis Prænestinus dixit, quod
omnes fratres sui consentiebant subtractioni per
concilium ordinatæ.

Maji xvii. die ad instigationem promotu-
rum, in generali concilio statutum est, ut sub-
tractio prædicta in scriptis publice legeretur,
ut consuetum est de jure. Insuper aliæ reque-
sitæ factæ & concordatæ fuerunt, quæ conti-
nentur in cedula sequenti, assignataque est dies
ad xxii. mensis Maji, qua, consensu univer-
sali concilii dominus patriarcha cathedram as-
cendens, prædictam cedulam alte legit, quæ
sequentia continebat.

Anno Domini MCCOCIX. xvii. die mensis
Maji, quæ fuit Veneris, sancta & universalis
synodus, &c. *Ut supra, pag. 1213.*

DE ELECTIONE
PAPÆ ALEXANDRI.

Ex eadem historia MSS.

Utriusque collegii dominis cardinalibus a
sancta synodo auctoritate concessa, ut ad
electionem procederent unius vicarii Christi, de-
votissima ejus sponsa ecclesia (quam tamdiu
obstinata ambitio amborum contendentium an-
cillari coegerat) honorem recuperaret pristini-
um, & regnis dominaretur universis: invo-
cata Spiritus sancti gratia, quæ agenda susci-
peret dirigenda, conclave circa festum S. Joan-
nis Baptistæ ingressi sunt. Ne a semitis recti-
tudinis deviant, preces validas principum
compatriotarum, favorem, opulentiam, vel
quorundam generis claritatem, iusto favorabi-
lius attendentes, ut actu simili annales sæpius
referunt accidisse; quotquot pestiferum schisma
oderant & reprobabant, devotis orationibus
Divinæ aures pulsabant, ut votis eorum sic
condescendere placeret, quod inchoata valeret
commendabili sine terminare. Qui regis assi-
stebant assidue consiliis, ambigendum dicebant,
domini iusto remissius in agendis se habentes,
mora nimia aliquod impedimentum interme-
dium allatura esset. Quapropter ipsi compen-
diosam epistolam accelerationis exhortativam
misit. Sed antequam nuncius medium itineris
attingeret, eos audiens negotium consummasse,
non ulterius progredi dignum duxit. Sane san-
ctæ conversationis ac devotionis virum Perrum
de Candia ordinis fratrum Minorum, in sacra
pagina excellentissimum professorem, de archie-
piscopatu Mediolanensi ad cardinalatum assump-
tum, (quem sciebant ex Candia Græciæ re-
motissima Insula, & ex ignota profapia or-
tum, cum nec opum acervi, sed tenuis facul-
tas res etiam familiares ministrabat) in sum-

mem pontificem elegerunt circa finem Junii;
Juliique vii. die Alexandrum quintum voca-
verunt. Quæ cum Regi litteris intimasset, sui
nuncii Parisiis missi, & quam laudabiliter olim
studio Parisiensi sacra Scriptura flores odori-
feros ubique longe lateque per orbem spargere
docuerat: promotionem ejus tam favorabiliter
acceptavit, ac si regnicola, vel de regio san-
guine procreatus extitisset.

G. C. ADDITIO ALTERA

Ad Acta concilii Pisani.

Habuit Odoricus Raynaldus alia concilii Pi-
sani acta, ex quibus excerpta quodam an-
nalibus suis inseruit. Nos ex iis delibabimus quæ
singularia sunt, & quorum nulla in actis supe-
rioribus memio.

Advocatus concilii, qui in prima sessione con-
cilium allocutus est, Simon Perusinus vocabatur.

Sessione IV. Roberti Romano-um regis oratores
quatuor, Joannes Rigenfis archiepiscopus, Mat-
thæus Vormatiensis, & Ulrichus b Rigerfis, epis-
copi, Conradus & Susato Spirensis ecclesie cano-
nicus, & theologia professor. Ulrichus primo statim
accessu peroravit unus, sequæ ac suos venire pro-
fessus est, ut pacem inter Gregorium & cardina-
les conciliarent.

Die consequenti, qui fuit xvi. April. Conra-
dus, non in publica sessione, sed in sacrario ec-
clesiæ, coram cardinalibus, proposuit ambatio-
nes supra descriptas, pag. 1179. & seq. cum
responsionibus quas esse lectas sessione VII. a Pe-
tro Ancharano ipsarum auctore, constat ex actis
superius editis ex Dacberii Spicilegio, sess. VII.
& ex opusculo, cui titulus: Quæ in synodo ge-
sta, &c. pag. 1253.

IX. April. provocationem a Pisano concilio ad
Gregorium ediderunt. Denique die Dominico xxi.
ejusdem mensis, salutato nomine clam abierunt.
Provocationis autem a concilio, hoc instrumentum
habe ex Raynaldo.

IN nomine Domini, Amen. Anno a nativi-
tate ejusdem millesimo quadringentesimo
nono, Indictione secunda, pontificatus sanctis-
simi in Christo patris & domini nostri domini
Gregorii Divina providentia papæ XII. anno
tertio, die decimona mensis Aprilis, hora
Primarum vel quasi, in ecclesia S. Catharinæ
ordinis Prædicatorum in civitate Pisarum, in
notariorum nostrorum, testiumq; subscriptorum
presentia, personaliter constitutus honorabilis
vir dominus Conradus de Susato, canonicus
ecclesie Spirensis, in sacra theologia & in ar-
tibus magister, procurator, & procuratorio no-
mine serenissimi & gloriosissimi principis & do-
mini, D. Roberti Romanorum regis semper
augusti, constituentis, prout de ejus manda-
to per litteras patentes, sigillo majestatis dicti
Romanorum regis in cera crocea impendente
sigillatas, plenam fecit fidem: animo & in-
tentione appellandi & provocandi, tenens in
suis manibus quodam papiri folia, quædam
appellationem seu provocationem in se conti-
nentia, hujusmodi appellationem seu provoca-
tionem interposuit, appellavit, & provocavit,
apostolos petiit, & protestatus fuit, omniaque
& singula alia fecit, & facere se dixit, quæ
in dictis papiri foliis continentur, quorum te-
nor de verbo ad verbum sequitur, & est talis.
Coram vobis discretis viris notariis publicis,
tan-

SESSIO I.

SESSIO IV.

b Leg. Ul-
ricus & ar-
danda. H.

tanquam personis authenticis & fidelibus, & A
telligibus hic astantibus fide dignis, ego Conra-
dus de Susato, in sacra theologia & in artibus
magister canonicus in ecclesia Spirensi, procu-
rator & nomine procuratorio serenissimi & ex-
cellentissimi principis & domini, D. Roberti
Dei gratia Romanorum regis semper augusti,
principis defensoris & advocati ecclesie sancti
Dei, animo & intentione appellandi & provo-
candi, & apostolos petendi, & recipiendi at-
que prestandi melioribus & efficacioribus mo-
do, via, jure, causa, atque forma, quibus
possum & debeo, dictusque dominus meus po-
test & debet, dico & propono: quod licet du-
dum felicitis recordationis D. Innocentio PP.
VII. ab hac vita mortali subtracto, tunc episcopus
copi, presbyteri, & diaconi, sacrosanctae Ro-
manae ecclesie cardinales, qui tunc erant,
celebratis ejusdem quondam D. Innocentii fune-
ralibus, atque ejus corpore ecclesiasticis tra-
dito sepulture, pro electione summi Pontificis
in conclavi secundum formam sanctorum cano-
norum congregati, omnium & singulorum vo-
ta omnia & singula, concorditer, nemine dis-
crepante, in sanctissimum in Christo patrem &
dominum D. Angelum tit. S. Marci presby-
terum cardinalem, ipsorumque confratrem,
ejus exigentibus meritis, Divinitus inspirati di-
rexerunt; ipsumque in summum Romanae &
universalis ecclesie pontificem elegerunt, in-
thronizaverunt, & ut talem venerantes adora-
runt. *Et nonnullis interjectis, quibus a cardi-
nalibus, ut justum pontificem habitum, promul-
gatamque toto orbe illius electionem describit,
subjungit.*

Nihilo minus dicti domini olim cardinales,
omnes & singuli, uno dumtaxat excepto, sum-
salutis immemores, inobedientiam filii, nesci-
tur quo ducti spiritu, foris egressi contra sa-
cerdotem Domini, & relicto suo rege, rebel-
larunt, & ecclesiam sanctam Dei, quae in uni-
tate consistit, ad cujus defensionem prelibatus
serenissimus dominus meus constituens adstrin-
gitur & obligatur, scindentes & scindere mo-
lientes, se schismatis contra papam irreligio-
sa temeritate instituerunt, necnon sua temeri-
tate usque ad hoc proficere: & suam divisio-
nem, catholicam esse credentes ecclesiam, ca-
thedram sibi constituere atque primatum assu-
mere conantes, ab eo quod unum est semeti-
plos segregarunt. Et licite praefati olim domi-
ni cardinales die xi. mensis Maji proxime
praeteriti omnem obedientiam dicto sanctissimo
domino nostro Gregorio se scripserunt subtra-
xisse, prout in litteris suis datis Liburni pri-
mo die mensis Julii clarissime continetur, in
quibus dicitur inter caetera: „ quod xi. men-
„ sis Maji proxime praeteriti, omnem, quan-
„ tum in nobis fuit, obedientiam juxta juris
„ exigentiam abstraximus, & recessimus ab eo-
„ dem: quae, & tenorem litterarum ego procurator,
praedicto nomine procuratorio, in quantum
faciunt pro justificatione, & verificatione praesentis
appellationis, haberi volo pro insertis: plurimum
tamen magni, potentes, & sapientes viri, revo-
cant in dubium, an dicta die, prout scripserunt,
ipsi obedientiam abstraxerunt, eo quod a
idem dum cardinales in aliis suis litteris datis
Pisis xii. mensis Maji scribunt: quomodo die xi.
Maji recesserunt de Luca hora vicesimasecunda,
hoc est per duas horas ante noctem? Et in
eisdem litteris circa finem habentur haec verba: „ Nec
nestus

* Deest aucto-
tes.

* Fuit inter
Cardinales.
H.

mentis est, a fide veritateque juris erga
praefatum dominum nostrum (dummodo
modis hactenus per eum retentis succisus,
ipsam ad id quod tenetur effectualiter adim-
plere, dispositum videamus) modo aliquo
deviare: sed tali eventu obedientiam & re-
verentiam debitas exhibere. „ Cum igitur xii.
die Maji non habebant intentionem subtrahendi
juxta jam expressa: quomodo stabit, quod
die immediate praecedenti subtraxerunt obedi-
entiam?

Item, die xiiii. dicti mensis Maji appellatio-
nem quamdam interposuerunt, in qua coram
domino Gregorio, tanquam sanctissimo domi-
no & patre sanctissimo, cum omni reverentia,
tanquam humiles ipsius servitores, appellarunt.
Quinimmo dicunt in ea: „ A vobis, pater
„ beatissime, irrationabiliter & secundum non
„ rectam rationem decernentibus, ad vosmet
„ secundum certam rationem & melius infor-
matum. „ Notarii quoque ipsum in instrumento
cui appellatio est inserta, sanctissimum in Chri-
sto patrem scribunt & appellant, &c. Ex qui-
bus luce clarius habetur, quod tunc, scilicet
die xiiii. Maji, ipsi olim domini cardinales,
& eorum notarii, dominum Gregorium pro
sanctissimo patre & domino & summo Pontifi-
ce manifeste scripserunt, nominarunt, & re-
cognoverunt. Quomodo igitur scribunt, quod
xi. die dicti mensis Maji obedientiam subtra-
xerunt? Ecce inculcationem, ecce involutio-
nem, ecce dubitationem, mentibus principum,
dominorum, & aliorum virorum sapientium
ingestam. Et si sic erraverunt in principio,
non est mirum, quod in fine gravius errave-
runt. Dicitur namque: *Parvus error in prin-
cipio, maximus est in fine.*

Esto tamen, quod praefati domini olim car-
dinales die xi. mensis Maji obedientiam D.
Gregorio subtraxissent, quod tamen ex promissis
non apparet: quia tamen, ut scribunt in
dictis litteris, hora vicesimasecunda, per duas
scilicet horas ante noctem recesserunt, eviden-
tissime constat, quod nullam solemnitate nec
ordinem juris in re tam grandi & nova, sicut
merito servassent, servaverunt. Vix eis suffi-
ciebat tempus Pisas accedendi ante noctem: &
ecce obedientiam subtrahere concluderunt, &
eam subtraxerunt, ipsumque sanctissimum do-
minum nostrum Gregorium contra justitiam &
juris ordinem, ut apparet, spoliaverunt. Ubi
deliberaverunt? in campo. Ubi concluderunt?
in diversorio. Ecce praecipitationem facti in
principio. Non enim immerito prius dominum
Gregorium monuissent, quod nisi votis & ju-
ramentis satisfaceret, obedientiam sibi subtra-
herent. Numquid attendere debebant, cum
quadam maturitate, quanta rei solemnitate
Gallici processerunt cum suo domino, quem
vocant Benedictum, cum semel sibi obedi-
entiam subtraherent? Litteras autem & instru-
menta appellationum, & alia superius indu-
cta, in quantum faciunt pro justificatione praesentis
appellationis, &c. ego procurator praesentibus
haberi volo pro insertis.

Praeterea dicti olim cardinales, prioribus non
contenti, sed pejora malis adjicientes, praefato
domino nostro, sanctissimo domino Gregorio,
multiplices injurias verbis, scriptis, atque fa-
ctis, cum nulla contra eum adhuc esset lata
sententia, cum etiam ipsi non essent, nec de-
berent esse iudices in causa propria, contra
juris & justitiae ordinem, & omnem equita-
tem.

tem humanam, in multiplex opprobrium sedis apostolicæ, universalis ecclesiæ, obedientiæ nostræ, & in cleri vilipendium, & totius cleri status denigrationem, multipliciter irrogarunt, ab executione sententiæ nondum latæ inchoantes. Sicque prædicti olim cardinales per litteras suas & pseudoapostolos, præfatum sanctissimum dominum nostrum, nondum iuste convictum nec confessum, prædicarunt, intimarunt & publicarunt, quasi per totam Christianitatem, perjurum, votifragum, schismaticum, immo schismatis auctorem, & hæreticum. Numquid est hic modus procedendi tantorum virorum, olim in tanto fastigio dignitatis constitutorum, ad quos oculi aliorum fidelium sicut sagittæ ad metam respiciunt, iurgis, blasphemis, & maledictionibus partem adversam, ante sententiæ latam, tam turpiter & detestabiliter informare? numquid ista sunt media ad concordiam & unionem inducendam? numquid bonus finis, bene etiam intentus, per bona & apta media bene, & rationabiliter est prosequendus? numquid scriptum est: Quod iustum est, iuste exequaris?

Item, quis est iste modus a sæculo inauditus, quod dicti olim domini cardinales, qui hoc usque a tempore domini Gregorii, & sui prædecessoris, fuerunt duces nostræ obedientiæ, anticardinales Gallicos pridem excommunicatos, anathematizatos, & indignos aliquo prælationis titulo nominare, quinimmo schismaticos, & illius nefandi schismatis in ecclesia sancta Dei inductores & nutritores, vocant & scribant reverendissimos patres & dominos, quinimmo & cardinales sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ; & sanctissimum dominum nostrum Gregorium vocant & scribunt schismaticum, & schismatis nutritorem? Bene hæc potest conversio in oppositam qualitatem appellari; cum tamen ipse sanctissimus dominus noster nec schisma induxit, sed pluribus, proh dolor! annis ante eum fuit & duravit, nec iis, qui schisma induxerunt, fovet & assistit. Fomentum namque schismatis illis attribuitur, qui schisma faciunt, vel fecerunt, inducunt vel induxerunt, & in huiusmodi perseverant, vel eisdem assistunt, &c. sed nihil ad eos, qui non sunt ibi conscii alicujus culpæ in hoc facto. Sicut enim schisma Græcorum non est Latinis imperandum: ita nec schisma Gallicorum, seu per Gallicos introductum, capiti, vel membris obedientiæ Romanæ. Ipse insuper pro sublacione schismatis, cum nondum duobus annis esset in pontificatu, concilium generale decernere voluit, decrevit, & per suas patentes litteras, prout inferius plenius dicitur, induxit, ut unio & pax daretur ecclesiæ. Denique litteris suis & nunciis, omnes & singulos sub obedientia domini Gregorii consistentes requisiverunt & hortati sunt, ipsaque nihilo minus mandaverunt, quantum in eis erat, ut ipsi & eorum singuli domino Gregorio obedientiam subtraherent: cum tamen ad huiusmodi subtrahionem nondum essent causas sufficientes ad lucem positæ. Mirabile visum est, quod de tanto volebant se intromittere. Quis etenim constituit eos iudices Gregorii, et totius obedientiæ nostræ, et præsertim Germaniæ? Constat eos velle omnes a Romano Pontifice declinare. Quod si factum fuisset, quis tempore medio dispensasset in casibus papæ reservatis? quis cognovisset in casibus appellationum ad eum devolutis? quis etiam

apellium dedisset, & archiepiscopos confirmasset? &c.

Præterea sanctissimus dominus noster Gregorius, videns se non posse proficere, nec concordare cum eo, qui se vocat Benedictum ab alia parte, ad viam cessionis perficiendam, conclusit pro unione in ecclesia Dei perficienda, viam concilii generalis, prout etiam illud convocavit, & indicit per certas litteras suas apostolicas sub data tertio Nonas Julii, in festo scilicet Pentecostes proximo futuro: quarum litterarum tenorem, in quantum faciunt pro verificatione præsentis appellationis, & non aliter, ego procurator haberi volo pro insertis. Et verisimile est, quod ipse dominus Gregorius diu ante concilium concluserat: sed antequam litteræ conficerentur, habuit cogitare de congruis tempore & loco, quibus deberet convocari.

Verum, ut ipsi domini cardinales præfatum D. Gregorium etiam in hoc sanctissimo proposito prævenirent, præoccuparent, & impedirent: cum quibusdam anticardinalibus & schismaticis, dudum per D. Gregorium, & suos prædecessores, ex causis anathematizatis, & quocumque prælationis titulo privatis atque condemnatis, & pro schismaticis reputatis, atque a gremio & consortio sanctæ matris ecclesiæ, eorum exigentibus demeritis, prorsus exclusis, se univerunt & junxerunt; ac unum quoddam cum eis, ut asserunt, præsentium collegium, nullum caput habentes, neque recognoscentes, de facto licet non de jure effecti, quoddam præsentium concilium, quod potius conventiculum, vel concillabulum dici debet, per certas suas litteras sub data anticipata, ut vehementer præsumitur, fabricatas, in civitate Pisanæ, in festo Annunciationis virginis gloriosæ lapsæ, sub data Liburni, vicesima quarta mensis Junii, indixerunt. Ex quibus quidem litteris quot dubitationes, quot incalculationes, & involutiones, in cordibus principum, & dominorum, & sapientum ac Christi fidelium exorta sunt, vix poterit calamo scribi, vel lingua explicari: eo quod isti domini olim cardinales, quantum ex ipsis eorum litteris luce clarius habetur (quas etiam, in quantum faciunt pro verificatione præsentis appellationis, ego procurator haberi volo pro expressis) nova, numquam prius visa, vel audita, attentare conati sunt; scimitas antiquorum, & sanctorum patrum & sacrorum canonum doctrinas omittentes, obliquas ac jubias ambulare ceperunt vias, prout & illas continuant de præsentibus. Et nihilo minus in neglectu posuerunt omne id & totum quod est honestatis, consolationis, & conservationis obedientiæ nostræ, & ecclesiæ sanctæ Dei, de suis omnimodis confusione, desolatione, ruina atque divisione minime curantes. Unde, ut de pluribus penca tangantur, primo videamus de præoccupatione. Ex litteris namque eorum pro concilio celebrando destinatis, de quibus statim facta est mentio, manifeste habetur, quod unio ipsorum olim cardinalium cum anticardinalibus, præcessit ipsam præsentem sui concilii indicationem: dicentes prius se esse unitos, & postea matura deliberatione conclusisse concilium convocandum. Unde dicitur in dictis litteris inter cætera: „ Quibus visis, & pluribus habitis inter nos consiliis, firmamus nos venire cum dominis alterius collegii, & Liburni accedentibus nobis, qui locus est „ pro-

ANNO
CHRISTI
1409.

„ prope civitatem Pisanam ejusdem diocesis, A
„ ac de eis dominis cardinalibus ex altera
„ parte in sufficienti numero nobiscum congre-
„ gatis, in unum nos univimus propositum
„ &c. Et nihilo minus, ut habetur ex litteris
suis super eorum unione datis Liburni penul-
tima die mensis Junii, litteris concilii datis
sunt per quatuor dies ante: quia vicesimaquar-
ta Junii. Ecce quomodo in scriptis eorum dant
intelligere sibi invicem contradictoria, quia ante
indictionem convocationis concilii fuerunt
uniti cum anticardinalibus, & non fuerunt
uniti. Quis sane mentis ex istis non incipe-
ret dubitare de factis, & processu dictorum
dominorum? unde etsi dicti domini tempore
sue unionis cum anticardinalibus primo indi-
xissent concilium: constat tamen, quod hoc
factum fuisset per quatuor dies post datam lit-
terarum convocationis concilii.

Item, in quibusdam litteris suis dicto serenif-
simo Romanorum regi domino meo directis,
dati Liburni vicesima sexta Julii scribunt ista
verba: „ Deliberavimus invicem, convocare
„ concilium generale ex utraque parte, eis-
„ dem loco & tempore: cujus rei atque nostri
„ propositi intimationem, determinato loco
„ ubi optandissima congregatio hujusmodi fe-
„ ri debeat, & oratorem nostrum precipuum
„ mitemus in brevi. “ Ex quibus litteris & ver-
bis patet, quod vicesimasexta Julii, quæ fuit
plusquam per mensem, post præsentiam datam
litterarum convocationis sui præsentis concilii:
ipsi deliberaverant convocare concilium: sed
nondum convocabant, quia nondum erat de-
terminatus locus, ubi ista congregatio fieri
deberet. Igitur tempore datarum litterarum
sui præsentis concilii, nondum erant concordēs
de loco. Igitur data est anticipata, & hoc in
fraudem domini Gregorii, ut vehementer præ-
sumitur, & ut videantur eum prævenisse. Per
ejusmodi enim adinventiones exquisitas ve-
hementer suspicatur & præsumitur, ipsos olim
cardinales, fuisse & esse causas impedimenti
unionis exoptatæ. Nonne quis catholicus hoc
concipere poterit evidenter, quod si hujusmo-
di indictionem conciliabuli emisissent, dictum
que concilium papæ fuisset sortitum effectum,
nec, ut prædicitur, impeditum, sicut obedi-
entia Benedicti in suo, ita & nostra in papali
concilio, unanimi voce & concorditer requisiv-
isset, & efficaciter induxisset dominum Gre-
gorium ad observantiam voti & juramenti sui
pro reintegratione ecclesie sanctæ Dei? neces-
sariumque fuisset ipsum ad hoc attendere, om-
nis dilationis mora profligata: alias tota obe-
dientia, vero ordine, & juxta omnem æ-
quitatem, & cum bona conscientia, recessisset
ab eodem tanquam fautore schismatis antiqua-
ti, nullaque fuisset in nostra obedientia divisio
subillata, quia immo ex tunc sincera unio per
ambas obedientias procurata, & inducitur. Qui
dam etiam abbas ambasciator dictorum domi-
norum olim cardinalium retulit, quod per
duos menses disputarunt de loco, in quo in-
diceretur concilium. Et de hoc etiam habe-
tur evidens magnumque testimonium eorum,
qui adhærent ipsis dominis olim cardinalibus,
dicentium, quod per totum mensem Augusti
primo fuit concordatum de loco Pifarum cum
Florentinis. Quod etiam patet ex hoc, quia
nuncius qui deferebat litteras concilii cardina-
lium ad partes Rheni, habuit litteras creden-
tialium olim dominorum cardinalium sub data

„ prima Septembris: & post hæc recessit de Pi-
„ sa: & per consequens tunc tunc primo expe-
ditus. Et verisimile est, quod illum, vel alium
nuncium citius destinasset, si de loco & tem-
pore die vicesimaquarta Junii concordasset.
Item multi curtellani, quorum aliqui tempo-
re indictionis concilii, per Gregorium fuerunt
in Luca, & aliqui in Pisis, & aliqui in Li-
burno, dixerunt quod dominus Gregorius pu-
blicaverat concilium suum per plures dies an-
tequam audiretur de concilio olim cardina-
lium. Videtur igitur manifestum, quod datam
prædictam callide anticipaverunt, volentes Gre-
gorium & suum concilium prævenire. Quod si
per impossibile non esset factum: quare sic
tarde intimaverunt suum concilium? nam do-
minus Gregorius bene per duos menses suum
concilium ante præsentium concilium eorum
per litteras patentes publicavit.

Insuper, etsi convocatio concilii generalis,
juxta traditionem & decreta sanctorum patrum,
pertinet ad summum Romanæ ecclesie ponti-
ficem, dispositum saltem ad convocandum, &
qui, quantum in se est, concilium generale
indixit, & per suas patentes litteras apostoli-
cas publicavit: dicti tamen olim cardinales, &
eorum in hac parte complices, in litteris &
scriptis suis affirmant, & verbis prædicare non
verentur, quod hoc veritatem habeat de papa
indubitato. Per quæ papatum domini Grego-
rii revocant in dubium, cum tamen in instru-
mento conclavis ad instantiam dictorum domi-
norum, ante electionem domini Gregorii in
summum pontificem, clare dicatur in hæc ver-
ba: „ Et intendentes ad remedia fortiora,
„ non quid juris pro parte eorum justitia sua
„ det. “ Quod jus verissimum est, & plena veri-
tate fulcitum. Dicti autem instrumenti con-
clavis tenorem, in quantum facit pro justifica-
tione & verificatione præsentis appellationis,
ego procurator prædictus volo haberi pro ex-
presso.

Præterea, si dubitant de papatu domini Gre-
gorii, quare simili ratione non dubitant de
suo cardinalatu? quod si dubitant, tunc etiam
ex simili dubio non habent se intromittere de
electione summi præsentis pontificis, contra præ-
sentiam prædicam quam habent præ manibus.
Item pariformiter dicti domini, & eorum com-
plices, habebunt dubitare de papatu Innocen-
tii VII. Bonifacii IX. & fortassis Urbani VI.
& sic in eandem videntur incidere opinionem,
quinimmo & verius errorem cum Gallicis, qui
a principio istius detestandi & horrendissimi
schismatis, ecclesiam catholicam & inconsuti-
lem Christi tunicam dividere præsumperunt.
Ipsi etiam in dando dominum Gregorium, &
alium, seu alios, ejusdem prædecessorem seu
prædecessores, obedientiam nostram, in summos
pontifices: eandem nostram obedientiam to-
tam videntur decepisse, subannasse, & eidem
illulisse, si fas est dicere.

Item, in litteris, quas scripserunt serenissimo
domino meo, domino Ruperto Romanorum
regi, post assumptionem dicti domini Gregorii,
sub data Romæ decima Decembris, scribunt
in hæc verba: „ Post solemnes de futuri Ponti-
„ ficis electione tractatus, illo divinitus inspi-
„ rante, qui cuncta perpetua ratione gubernat,
„ vota nostra in reverendissimum in Christo
„ patrem & D. ex nostro collegio D. Ange-
„ lum tit. S. Marci presbyterum cardinalem
„ confratremque nostrum ad culmen dignita-
„ tis

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO CHRISTI 1409.

ANNO CHRISTI 1409.

is apostolicis, post Divina gratia munera, universis eius exigentibus meritis, nec merito, ascensurum, nemine discrepans, diximus, ipsumque contrarium nostrum die ultima Novembris in domum nostram oblinus atque patrem. In quibus verbis dant manifeste intelligi, quod ipsum Gregorium ad culmen apostolicis dignitatis elegerunt & assumpserunt, nullum dubium praevidentes. Quod si aliquod dubium praevident, quare ipsum omni dubio semoto in summum pontificem elegerunt, & ipsum toti nostris obedientiam pro summo pontifice dederunt, praesentibus necnon verbis & scriptis, nunciis & ambaxiatoribus, cum solemnitate debita publicaverunt?

Præterea licet congregationem per dictos olim cardinales indictam in Pisis ad festum Annunciationis virginis gloriose proxime præteritum, præstent esse concilium generale, & in eo tanquam in concilio generali posse, & debere facta tractari universalis ecclesie, eaque habere vim & efficaciam: nihilo minus ex ratione, & simul ex scriptis eorum, & modo procedendi, contrarium luculenter apparet. Concilium namque generale debet esse liberum secundum traditiones sanctorum patrum: sed congregatio indicta per ipsos olim cardinales, expresse restricta est & limitata: unde in litteris sum convocacionis dicitur in hæc verba: "Finisque imponatur schismati, per viam mutus cessionis: & infra: "Est enim nostra, & dominorum de collegio alterius partis intentio, & irrevocabile propositum, quod cum his, qui veniunt ad dictum locum & terminum provideatur fidei & ecclesie juxta effectus prædictos. "Item in litteris confederationis, seu unionis dictorum dominorum cum anticardinalibus, dicitur & scribitur inter cætera sic: "Juramento & voto irrevocabili firmavimus, quod per viam mutus cessionis, ambo de partu, vel alterius alio mortuo vel canonice cjecto, prosequamur unionem."

f. amborum de papatu concordium,

Numquid isti præsumunt imponere legem Spiritui sancto, a quo dicitur regi concilium generale? numquid sunt dables alie viæ rationabiles pro unione ecclesie sancte, quam via cessionis? unde via hæc cessionis est a Gallicis pridem adinventæ, & in particulari eorum conciliabulo determinata: quam pro lege ipsi ponentes, per anticardinales Gallicos inducti, concilium limitare, & regulam seu legem Spiritui sancto imponere minus provide, quinimo & periculose, præsumperunt. Quasi concilium, non quascumque rationabilem viam pro unione ecclesie introducenda non inquirere, de ea deliberare, atque eam libere & absolute assumere debeat atque possit.

Item terminus in litteris convocacionis prædictæ expressus, videtur esse nimis brevis, quoad plures de nostra obedientia: eo quod plurima tantum distantia a loco Pisanum, quod post insinuationem eis factam, per se, vel suos procuratores, ad locum Pisanum non poterunt modo humano pervenire. Si igitur non veniant, non tamen sunt contumaciter absentes, & per consequens congregatio facta Pisis non meretur dici concilium generale. Præterea dicti præsentis domini videntur asserere, dicere, & tenere, quod sanctissimus dominus noster, dominus Gregorius, teneatur in Pisis in concilio præsentis, per eos indicto, potius concilio

a Corr. plurimi nota sunt. H. Corr. tam sunt.

habulo, comparere; & si veniret, quod posset ibidem judicari. Quod utique ex iis, quæ gesta sunt hæcenus, nullatenus apparet, eo quod major pars prælatorum in Pisis existentium est de parte sibi adversa, quæ partem nostram semper reputavit & prædicavit schismaticam, sicut e contra: alii autem omnes fore subtraxerunt domino Gregorio obedientiam ante concilium sui præsentis indictionem, & fecerunt se partem contra eum ipsum, incusantes, & crimina enormia imponentes ante sententiam latam; ipsique olim cardinales sunt excommunicati, omnique honore & dignitate privati & exuti. Quis autem compos rationis præsumat dicere, quod quis, quantumcumque Bettiam medicus, coram suis adversariis, seu parte adversa, comparere teneatur, seu etiam quod sententia præsentis, si quam ferret, ipso jure subsisteret?

Præterea esto quod dominus Gregorius veniret Pisas, & vellet renunciare: non veniente Benedicto, dubium est an debeat renunciare, cum contingere posset, quod ille, qui vocat se Benedictum, parte ex adversa post resignacionem Gregorii diceret: "Ego jam sum unicus, & nullum habeo contendentem de pari: cur vultis me privare vel compellere ad cedendum?" Quod si fieret, utique cederet ad ignominiam & verecundiam permaximam totius obedientie nostræ: & maxime quia dicitur, & cita dicunt aliqui ex olim cardinalibus nostræ obedientie, quod anticardinales Gallici obedientiam suo Benedicto pridem restitutam nondum abstraxerant. Præterea licet necessario aliqui de præsentis olim dominis cardinalibus, & anticardinalibus, fuerint excommunicati, anathematizati, inhabilitati, & omnis prælationis titulo privati: nihilo minus in vilipendium apostolicæ potestatis clavium ecclesie, nescitur quo jure, quo modo, & qua bona conscientia, una partium alteram habilitavit, dispensavit, famæ restituit, & in cardinales creavit, & fortassis una aliam absolvit. Quis utique nullatenus ipsis vel alicui eorum, sed soli papæ, vel suam auctoritatem habenti, possunt convenire.

Item licet domini olim cardinales ex obedientia nostra primo, & deinde ipsi & anticardinales Gallici simul pro parte serenissimi domini, domini Roberti Romanorum regis constituentis, domini mei, & per suos solemnes oratores, fuerunt cum omni reverentia & debita instantia requisiti & exhortati, quatenus amore Dei, & intemeratæ virginis Mariæ, & totius curiæ supercælestis, necnon contemplatione ecclesie militantis, & ad petitionem regis majestatis, vellent inclinari ad mutandum locum Pisanum, & ad reconveniendum in alio certo loco, dicto domino Gregorio, & eis congruo, ubi dominus Gregorius faceret id, ad quod obligatur, & ulterius ad electionem unici summi pontificis procederetur, quia speraret dicta regia majestas, quod per istum modum omnibus dubiis, scrupulis, perplexitatibus, difficultatibus, ac novis divisionibus, præcipue in partibus obedientie nostræ, sublatis & exclusis, fieret pura, & sincera, integra ac universalis unio in ecclesia sancta Dei, quam per concilium indictum a domino Gregorio, vel etiam per congregationem in Pisis factam seu indictam, timeret non posse habere: quod si ad hoc inclinarentur, & sic facerent, dicti oratores regis majestatis offerbant ipsis domi-

B

nis

nis plenam ejusdem regis majestatis assisten-
tiam: & sive dictus dominus Gregorius in di-
cto loco compareret, & debitum suum face-
ret, sive non, nihilo minus ad electionem sum-
mi pontificis procederetur, quia ex tunc clare
appareret, quod dominus Gregorius nollet fa-
cere debitum suum.

Fuit etiam per eosdem oratores dictum &
allegatum, quod si pro anima hominis lucran-
da expediret, sicut revera expedit, magnam,
immo multum grandem rem facere: multo
magis incomparabiliter ad lucrandum plures
animas, ad cavendum innumeras strages, ad
præveniendum destructiones, destitutiones, &
desolationes ecclesiarum, monasteriorum & coe-
nobiorum, atque universali integra ac pura
unione facienda & procuranda, brevis mora,
cum assignatione alterius loci bene commodi,
nullatenus esse deneganda. Licet etiam dubia
& difficultates, quibus multorum animi mo-
ventui & moti sunt, in præsentia dictorum
dominorum & aliorum prælatorum in ecclesia
cathedrali Pisana congregatorum, die decima-
quinta mensis Aprilis fuerunt explicata, pro-
pter quæ & alia plurima, prout tunc publice
dicebatur, timor erat, & est dictum domino
regi Romanorum, quod per congregationem in
Pisis factam, sincera & integra fidelium unio
nequaquam haberetur: nihilo minus dicti do-
mini, quasi indurati, obstinati, & in alienum
sensum miserabiliter versi, & primo & secundo
responderunt præcipitanter, prompte, & satis
irreverenter, quod impossibile esset mutare lo-
cum, quodque super mutatione loci nihil vel-
lent audire, vel tractare quoquo modo.

Et quia dicti olim cardinales, prout colligi-
tur ex præmissis, consideratis viis & modis
per eos servatis, ab obedientia domini Grego-
rii summi Pontificis perperam recesserunt, mul-
tiplices injurias verbis, scriptis, & factis irro-
garunt, & ipsum blasphemarunt; præsumptum
quoddam concilium, quinimmo conciliabulum,
in loco Pifarum, ad præveniendum, præoccu-
pandum, & impediendum concilium indictum
per sanctissimum dominum nostrum Gregorium
papam duodecimum, quantum in eis fuit, in-
dixerunt; datam litterarum, ut præsumitur,
anticiparunt; locum sui præfati concilii, ver-
ius conciliabuli, dudum antequam eis esset
concessus, pro congregatione fienda nomina-
runt; ipsum dominum Gregorium, papam du-
bitatum appellarunt & scripserunt; suam con-
gregationem præfensam, quam concilium vo-
cant, contra libertatem & naturam concilii,
certis modis, tamquam legem imponentes Spi-
ritui sancto, limitarunt & restrinxerunt; ter-
minum conventionis seu congregationis pro mul-
tis de nostra obedientia nimis brevem assigna-
runt; in propria causa, cum sint pars & ma-
nifesti adversarii, se iudices, vel conjudices es-
se præsumperunt; se invicem, licet nulliter
& de facto, habilitaverunt; petitiones, instan-
tias, requisitiones, & exhortationes per orato-
res dicti domini serenissimi regis Romanorum,
& pro parte sua oblatas & factas, pro pura,
sincera, & integra unione fidelium inducenda
(ut cum eorum bona venia loquar) animose,
pertinaciter, & præcipitanter, temere, & irre-
verenter excluderunt, & admittere recusarunt;
& quia etiam, ut verisimiliter timetur, dicti
præfati olim cardinales in neglectu penitus po-
nentes omne id, quod est confusionis, desola-
tionis, ruinæ, destitutionis, verecundiæ, gno-

aminæ, et divisionis partis et obedientie no-
stræ, quantum apparere potest ex iis quæ per
eos acta sunt, aguntur, & agentur verisimili-
ter in futurum, sanctam ecclesiam catholicam,
& inconfutibilem Christi tunicam, scindere, di-
videre, lacerare, laniare, prosternere, & con-
culcare, timore Dei prorsus excluso, satagen-
tes, plura scandala, dissidia, & errores intro-
ducere, ac procurare, & quantum in eis erit,
facere non cessabunt novum idolum, vitulum
conflatilem, perversum antichristum, & male-
dictionis æternæ filium nominando, & intru-
dendo suas pravissimas, & perversissimas affe-
siones, & errores insequendo, quibus totum
statum sedis apostolicæ, & Christi fidelium,
ad exitium & præcipitium intolerabile ponere,
& integraliter subvertere nituntur; idcirco ego
Conradus supradictus procurator, & procurato-
rio nomine præfati excellentissimi & gloriosissi-
mi principis ac domini, domini Roberti Ro-
manorum regis semper Augusti, cernens di-
ctos olim cardinales, & alios anticardinales,
quibus dicunt se unitos, a suo præfato pro-
posito non posse revocari; sed eos hujusmodi
velle intendere damnabiliter, & de facto inhæ-
rere: sentiensque sanctam & universalem eccle-
siam catholicam, cujus ipse Romanorum rex
est defensor, & advocatus præcipuus, ad quem
spectat, ne eam aliquibus patiat invidiam
procellarum fluctibus illidi, & quietam faciem
tempestatis insolito timore turbari, & præfer-
tim obedientiam nostram, per omnia & singu-
la præmissa, & alia plurima, quæ calamus
non capit, attentata & præsumpta, in suoque
præfato conciliabulo, per se & eos qui in eo
confluunt & conveniunt, verisimiliter, ut ti-
metur, licet nulliter, & de facto, attentanda
& præsumenda, dictumque dominum meum,
serenissimum dominum regem Romanorum, &
jus suum ac quoslibet Romanæ ecclesiæ & sa-
cri Romani imperii fideles, & præcipue status,
honores, & jura regum, principum & præla-
torum, communitatum, ac personarum tam
spiritualium, quam sæcularium, cujuscumque
status, conditionis, vel sexus existant, præfer-
tim eorum, qui hæcenus fuerunt de obedientia
domini Gregorii, & suorum prædecessorum,
multipliciter læsa esse, vel saltem lædi, & gra-
vari posse quomodolibet in futurum; ne etiam
præfatus serenissimus Romanorum rex per di-
ctos olim cardinales, & anticardinales, ac eo-
rum conciliabulum, nulliter & de facto atten-
tata, fienda, & præsumenda, aut ipsorum ali-
qua, in præjudicium sacrosanctæ Romanæ ec-
clesiæ, sacrique Romani imperii, sive regni,
regum, principum, prælatorum, communita-
tum, ac personarum sive spiritualium, sive sæ-
cularium, atque prædictorum ejusdem ecclesiæ
& sacri Romani imperii sive regni subditorum
quorumcumque, aliquatenus videatur approbare,
aut in ea vel ipsorum aliquod consentire quo-
vis modo; & volens nedum contra præfata
illata, ac præfata gravamina, quæ fortassis
inferuntur, sed & contra futura, licet nulliter
& de facto, inferenda juris beneficiis, dictum
dominum nostrum Romanorum regem, sanctam
Romanam ecclesiam, særum Romanum impe-
rium sive regnum, omnes & singulos supra no-
minatos defendere, & juvare a præmissis om-
nibus & singulis, & aliis gravaminibus quibus-
cumque illatis & inferendis, comminatis &
comminandis, et omnibus sequelis, seu illis
quæ elici poterunt quomodolibet ex eisdem,
vel

ANNO
CHRISTI
1199ANNO
CHRISTI
1199

vel eorum altero, communiter vel divisim, pro A
dicto domino serenissimo Romanorum rege,
et pro aliis regibus, principibus, praelatis, com-
munitatibus, personis privatis, spiritualibus,
vel secularibus, et aliis quibuscumque presenti
appellationi adherentibus; necnon a dictis olim
cardinalibus, anticardinalibus, conventiculo at-
que conciliabulo per eisdem convocato, vel in
posterum convocando, contra ipsos et quemlibet
ipsorum adherentium eis, atque suum conciliabulum
seu conventiculum ingredientium seu approbantium,
quod cum de jure, et bona equitate ac ratione possum, et debeo, et ipse
præfatus serenissimus princeps dominus meus
Romanorum rex potest et debet, ad Dominum
nostrum Jesum Christum, sponsum et caput præcipuum
ecclesie militantis, judicem vivorum et mortuorum,
nec non ad generale concilium legitime, rite, et
canonice, atque debite convocatum, seu convocandum,
in iis scriptis procuratorio nomine quo supra, provo-
co et appello, apertolus peto primo, secundo, tertio,
instante, instantius, instantissime, si quis sit
qui eos mihi dare possit, velit, aut valeat, protestans,
quod hac appellatione seu provocatione pendente
contra præfatos, sanctam Romanam ac universalem
ecclesiam, et serenissimum dominum meum Robertum
Romanorum regem, cæterosque reges, principes, præ-
latos, communitates, personas spirituales, et
seculares, sacrosanctæ Romanæ ecclesie et Romani
imperii subditos, presenti appellationi, et dicto
Romanorum regi adherentes, seu adherere volentes,
nihil omnino debeat attentari.

Submitto nihilo minus ego Conradus procurator
nomine procuratorio quo supra, Domino nostro
Jesu Christo et futuro generali concilio, rite,
legitime, atque canonice convocato, vel convocando,
prædictæ S. Romanæ ecclesie jura, privilegia,
honores, bona, immunitates, et libertates,
atque ejusdem ecclesie distinctive domini Roberti
Romanorum regis constituentis, domini nostri,
aliorumque regum, principum, praelatorum,
communitatum, personarum, atque ecclesie et
imperii subditorum, ac fidelium, omniumque
et singulorum sibi et presenti suæ appellationi
adherentium, vel adherere volentium, omnia
atque singula bona presentia, et futura, cum
protestatione minuendi, corrigendi, immutandi,
facti substantia non mutata, et alias prout
est moris, cum protestatione etiam intimandi,
insinuandi, et publicandi, ubi, quando, quibus,
et quoties videbitur expedire.

* SESS. X. & XI. *Acti sunt sessionibus decima & undecima aliquot articuli adversus Gregorium & Benedictum, eisdem prorsus atque ii qui sessione V. acti fuerant. Hoc interest, quod in quinta sessione eos promotor proposuerit narrative et dispositivè, ut ipse sub finem loquitur, offerens se probaturum in eis contenta: at bis sessionibus acti sint testium fide muniti. Itaque prius propositi sunt accusationis loco, nunc convictionis. Cum igitur descripti superius pag. 1187. fuerint sessione V. actorum ex Dacbevi Spicilegio editorum: hic integros ex Odorici Raynaldi annalibus describere supersedeo: sed ea tantum, quæ in his sessionibus vel addita, vel mutata sunt.*

Articuli producti coram sancta synodo
contra Petrum de Luna, Benedictum
XIII. & Angelum Corario, Grego-
rium XII. nuncupatos, de papatu
perperam contendentes, notorii pro-
bantur, ut sequitur.

Coram hac sancta et universali synodo, hic
præsentialiter Spiritus sancti gratia congrega-
ta, &c. p. 1187.

I. *Articulus.* Et ut ab exordio schismatis, vera et notoria describatur narratio: deputati ad facta infra scripta colligenda et causas, dant et exhibent huic sancto concilio, quæ in sequentibus describuntur, tanquam vera, manifesta, et notoria.

Post mortem enim, &c. *Ibidem usque ad hæc verba,* et unitas in Dei ecclesia reduci valeret, quamvis domini cardinales de utraque obedientia id permaxime anhelarent: sed non poterant executioni demandare propter potentiam præfidentium.

Probatio primæ partis primi articuli est et probatur per quatuordecim testes, quorum tres sunt cardinales, quinque episcopi, et unus ad certam ecclesiam cathedralem electus. Unus est abbas, tres doctores, et unus licentiatus in decretis.

Sed superveniente domini Clementis transitu ab hac luce, iidem domini cardinales qui in Avinione erant, inter quos erat dominus Petrus de Luna diaconus cardinalis tunc, postea assumptus in Benedictum XIII. quod semper gesserunt in corde, dispoſuerunt in actionem adducere, futuris impedimentis et ambitionibus viam præcludendo. Propter quod post conclavis ingressum, antequam ad electionem procederent, ad invicem promiserunt, et juramento firmaverunt, quod si quis eorum in papam eligeretur, prosequeretur extirpationem schismatis, et unitatis vinculum in Dei ecclesia reduceret, per omnes vias rationabiles et accommodatas, per quas brevius posset haberi unio, etiam usque ad renunciationem papatus inclusive, si majori parti dominorum cardinalium eorum, qui tunc erant, pro bono unionis videretur expediens fore: ut hoc in quadam cedula super præmissis facta, subscripta manibus ipsorum dominorum cardinalium, plenius continetur. Et singulariter fuere prædicta jurata per dominum Petrum de Luna, tunc diaconum cardinalem S. Marie in Cosmedin, &c. usque ad hæc verba: ad requisitionem dominorum cardinalium prædictorum. pag. 1188. C.

Et ista secunda pars primi articuli probatur per XII. testes, tres sunt cardinales, quatuor episcopi, et unus electus ad ecclesiam cathedralem, unus abbas, duo legum et decretorum doctores, et unus licentiatus in decretis.

Et tunc illico ipse dominus Benedictus ad varias mundi partes, verbo et scripto mandavit et notificavit, quod erat omnino dispositus renunciare pro bono unionis, adversario pariter renunciante. Sed infra paucos dies sic opinionem mutavit, quod de via cessionis verbum audire nolebat, illosque exosos habebat, qui de illa materia mentionem faciebant.

Et probatur notorius per octo testes, quorum unus est cardinalis, duo sunt episcopi unus electus confirmatus ad ecclesiam cathedralem, unus abbas, duo doctores, tam legum

ANNO
CHRISTI
1107

gum, quam decretorum, & unus licentiatum A in decretis.

II. *Articulus.* Post vero ipsius domini Benedicti assumptionem, domini cardinales, &c. usque ad finem articuli.

Et probatur per octo testes, quorum tres sunt cardinales, unus episcopus, unus electus ad ecclesiam cathedralem, duo doctores decretorum, & unus licentiatum in decretis.

III. *Articulus.* Deinde infra annum assumptionis domini Benedicti, &c. usque ad hac verba, quod erat necessarium & expediens ut per viam mutue cessionis finis schismati imponeretur. pag. 1189. C.

Et probatur ista prima pars tertii articuli per decem testes, quorum duo sunt cardinales, tres episcopi, unus ad ecclesiam cathedralem electus, unus abbas, & duo doctores juris canonici & civilis, unus licentiatum in decretis.

Deinde etiam cardinales iteratis & humilibus supplicationibus, &c. usque ad finem articuli tertii.

Et probatur ista secunda pars tertii articuli per duodecim testes, quorum tres sunt cardinales, quinque episcopi, unus ad ecclesiam cathedralem electus, unus legum doctor, unus abbas, & unus licentiatum in decretis.

IV. *Articulus.* Ex post serenissimi principes, reges Francie, Anglie, &c. per totum.

Et probatur quartus articulus per decem testes, quorum duo sunt cardinales, quatuor episcopi, unus ad ecclesiam cathedralem electus, unus abbas, unus doctor lectum, unus licentiatum in decretis.

V. *Articulus.* Post hoc illustrissimus princeps, rex Romanorum & Bohemie, &c. p. 1191. D. usque ad hac verba: quia crederet peccare mortaliter, si illam acceptaret & prosequeretur.

Et probatur ista pars quinti articuli per undecim testes, quorum quatuor cardinales, tres episcopi, duo legum doctores, & unus archiepiscopus ecclesie cathedralis, & unus licentiatum in decretis.

Hæc autem assertio sive dogmatizatio sic publice facta audientes commovit quamplurimum, &c. usque ad finem articuli.

Et probatur ista secunda pars quinti articuli per septem testes, quorum quatuor sunt cardinales, duo episcopi, & unus licentiatum in decretis.

VI. *Articulus.* His peractis, ostenderunt domini cardinales frequenter domino Benedicto claris & evidentibus rationibus, &c. per totum.

Et probatur iste articulus per quinque testes, quorum duo sunt cardinales, unus episcopus, unus electus ad ecclesiam cathedralem, unus licentiatum in decretis.

VII. *Articulus.* Ulterius quia multi reges, & principes, prelati, & alii, &c. per totum.

Et probatur iste septimus articulus per sex testes, quorum tres sunt cardinales, unus episcopus, unus ad ecclesiam cathedralem electus, & unus licentiatum in decretis.

VIII. *Articulus.* Subtractione ipsi domino Benedicto facta durante, &c. usque ad hac verba: quod illa quæ verbo obtulerat, facto haberet adimplere. pag. 1192. B.

Et probatur ista prima pars octavi articuli per octo testes, quorum duo sunt cardinales, tres episcopi, unus ad ecclesiam cathedralem electus, unus utriusque juris doctor, unus licentiatum in decretis.

Et in restitutione obedientie, inter ipsum dominum Benedictum, &c. Ibid. usque ad finem articuli.

Et probatur ista secunda pars octavi articuli per testes quator, &c.

IX. *Articulus.* Exactis ex post aliquorum temporum intervallis, dominus Benedictus suos destinavit nuncios, &c. per totum.

Et probatur iste nonus articulus per septem testes, quorum tres sunt cardinales, duo episcopi, unus ad ecclesiam cathedralem electus, & unus licentiatum in decretis.

X. *Articulus.* Subsequenter mortuo domino Bonifacio, prelati &c. usque ad finem articuli.

Et probatur iste decimus per viginti quinque testes deponentes, aliquis super toto, aliquis super partibus: quorum quatuor sunt cardinales, unus magnificus baro, tres auditores, unus magister in theologia, unus doctor legum, unus advocatus consistorialis, unus clericus cameræ, duo scriptores litterarum apostolicarum, unus scriptor penitentiariæ, unus licentiatum in decretis, unus nobilis de Janua, unus olim vicecamerarius, unus clericus cappellæ, duo generales ordinum Mendicantium, unus alius scriptor litterarum apostolicarum, procurator ordinis.

XI. *Articulus.* Item ipse dominus Gregorius per suas litteras & nuncios, prædicta per eum jurata, &c.

Et probatur undecimus articulus per quatuordecim testes deponentes, quosdam super toto articulo, & quosdam super partibus. quorum quatuor sunt cardinales, unus magnificus baro, duo auditores, unus licentiatum in decretis, unus clericus cameræ, duo scriptores litterarum apostolicarum, unus scriptor penitentiariæ, unus clericus cappellæ, unus advocatus consistorialis.

XII. *Articulus.* Et per antea audito de bona voluntate domini Gregorii, &c. usque ad finem articuli.

Et probatur iste duodecimus articulus per quatuordecim testes, quorum tres sunt cardinales, unus magnificus baro procurator, unus auditor, unus clericus cameræ, unus generalis ordinis Mendicantium, unus scriptor penitentiariæ, unus clericus cappellæ, duo scriptores litterarum apostolicarum.

XIII. *Articulus.* Item quod dictus dominus Gregorius, cum de dicta concordia loci Saonæ notitiam habuisset, &c. per totum articulum.

Et probatur iste articulus per septemdecim testes, quorum quatuor sunt cardinales, quinque doctores, quatuor scriptores litterarum apostolicarum, & quatuor nobiles viri.

XIV. *Articulus.* Item quod licet dominus Gregorius maxime ad importunam instantiam, &c. usque ad finem articuli.

Et probatur iste articulus per septemdecim testes.

XV. *Articulus.* Tandem loco de Petra sancta, ut præmittitur, prius oblato, &c.

Et probatur iste articulus xv. per xxix. testes, quorum sex sunt cardinales, unus episcopus, quatuor doctores, unus magister in theologia, quinque scriptores apostolici, & sex alii notabiles viri.

XVI. *Articulus.* Præterea ut evidentiis de ipsorum dominorum contententium de papatu collusione constet, &c. usque ad articuli finem.

Et pro-

ANNO
CHRISTI
1109.

Et probatur iste xvii. articulus per viii. A
testes, quorum duo sunt cardinales, unus episcopus, duo doctores, unus magister in theologia, unus scriptor, & unus magister baro.

XVII. *Articulus.* Existentibus autem præfatis dominis Gregorio & Benedicto in Luca, &c. per totum art.

Et probatur iste xviii. articulus notorius per xiv. testes, quorum quatuor sunt cardinales, duo doctores, unus magister in sacra pagina, tres scriptores, & alii quatuor notabiles viri.

XVIII. *Articulus.* Videntes autem domini cardinales in Portu Veneris existentes, &c.

Et probatur iste articulus notorius per quinque testes, quorum tres sunt cardinales, unus B episcopus, & unus licentiatu in decretis.

XIX. *Articulus.* Item pari modo dominus Gregorius alienavit multa bona ecclesie Romanæ, &c.

Iste articulus probatur notorius per xii. testes, quorum duo sunt cardinales, unus doctor, unus magister in theologia, unus clericus cameræ, & tres scriptores, & quatuor alii notabiles viri.

XX. *Articulus.* Item quod idem dominus Gregorius loquentes sibi vel aliis, &c. usque ad articuli finem.

Iste articulus notorius probatur per xiv. testes, quorum duo sunt cardinales, unus episcopus, duo doctores, duo magistri in sacra pagina, quatuor scriptores, & tres alii notabiles viri.

XXI. *Articulus.* Demum domini cardinales, seu eorum major pars, &c.

Iste articulus probatur notorius per tres testes, quorum unus est cardinalis, unus episcopus, & unus licentiatu in decretis.

XXII. *Articulus.* Consequenter domini cardinales in Portu Veneris existentes, &c.

Iste articulus probatur notorius per xi. testes, quorum quinque sunt cardinales, unus episcopus, unus magister in sacra pagina, tres scriptores apostolici, unus doctor.

XXIII. *Articulus.* Item dominus Gregorius in Luca existens, obtulit domino Benedicto locum Pisarum, &c.

Iste articulus probatur notorius per xv. testes, quorum quatuor sunt cardinales, tres doctores, duo magistri in theologia, quinque scriptores, unus magnificus baro.

XXIV. *Articulus.* Subsequenter dominus Gregorius in Luca existens, &c.

Iste articulus probatur notorius per xviii. testes, &c. quorum quinque sunt cardinales, tres doctores, duo sacre theologie professores, quinque scriptores, & tres alii notabiles viri.

XXV. *Articulus.* De præmissis non contentus dominus Gregorius, &c.

Iste articulus probatur notorius per xviii. testes, quorum quinque sunt cardinales, tres doctores, duo sacre pagine professores, quatuor scriptores, unus magnificus baro, & alii tres notabiles viri.

XXVI. *Articulus.* Videntes autem domini cardinales tunc in Luca existentes domini Gregorii pertinaciam continuam, &c.

Iste articulus probatur notorius per viii. testes, quorum tres sunt cardinales, quatuor scriptores, & unus miles.

XXVII. *Articulus.* Molestè autem gerens dominus Gregorius recessum dominorum cardinalium, &c. pag. 1204.

Iste articulus probatur notorius per xiv. testes, quorum quinque sunt cardinales, quatuor doctores, quatuor scriptores, & unus miles.

XXVIII. *Articulus.* Ex quo vero domini cardinales in civitate Pisana convenerunt, &c. pag. 1204.

Iste articulus probatur notorius per xii. testes: tres sunt cardinales, quatuor doctores, quatuor scriptores, & unus baro.

XXIX. *Articulus.* Demum quatuor ex dictis dominis cardinalibus, qui ad Pisas se transtulerunt, &c. *Ibid.*

Iste articulus probatur notorius per duos testes, quorum unus est cardinalis, unus magister in theologia.

XXX. *Articulus.* Concluso vero, &c. pag. 1205.

Iste articulus probatur notorius per sex testes, quorum quatuor sunt cardinales, unus episcopus, & unus licentiatu.

XXXI. *Articulus.* Ex post dominus Benedictus de mense Junii proxime præteriti, &c. *Ibid.*

Iste articulus probatur per quinque testes, quorum unus cardinalis, tres episcopi, & unus licentiatu.

XXXII. *Articulus.* Ex post dominus Benedictus, cum fuit in Perpignano, &c. *Ibid.*

Iste articulus probatur per quinque testes, quorum unus cardinalis, tres episcopi, & unus licentiatu.

XXXIII. *Articulus.* Et licet per præmissa, &c. p. 1206.

Iste probatur articulus notorius per unum testem episcopum, unum, &c.

XXXIV. *Articulus.* Postquam autem dominus Benedictus recessit a Portu Veneris, &c. *Ibid.*

Iste articulus probatur per sex testes, quorum duo sunt cardinales, tres episcopi, & unus licentiatu.

XXXV. *Articulus.* Ex post dominus Gregorius, per vicarios nuncios, &c. pag. 1208.

Iste articulus probatur notorius per tres testes, quorum duo sunt cardinales, & unus licentiatu.

XXXVI. *Articulus.* Et ulterius dominus Gregorius pedum viam concilii generalis, &c. *Ibid.*

Iste articulus probatur notorius per tres testes, quorum duo sunt cardinales, & unus episcopus.

XXXVII. *Articulus.* Ultra præmissa verbis & litteris, &c. *Ibid.*

Iste articulus probatur notorius per septem testes, quorum quatuor sunt cardinales, duo episcopi, & unus licentiatu.

Quinque ultimi articuli generales probantur notorii per viginti testes, quorum decem sunt cardinales, unus patriarcha, duo episcopi, & quatuor doctores. *Hic desinat articuli a Raynaldo editi.*

Conditum deinde eadem sessione hoc decretum, in iisdem annalibus a Vaticano tabulario descriptum.

HÆc sancta & universalis synodus universalem ecclesiam representans, decrevit & declaravit, collegium cardinalium ex utraque parte congregatum, & per ipsum concilium unitum, ipsum concilium convocare potuisse, & hujusmodi convocationem ad dictum sacrosanctum collegium spectasse, & pertinuisse. & spe-

ANNO CHRISTI 1122

spectare & pertinere hac vice, in hac causa detestandi & antiquati schismatis, & fidei: hic quoque concilium generale, seu sanctam synodum, ipsam universalem ecclesiam representans, pleno jure convocatum, seu convocatum, fuisse & esse, ipsamque synodum ad definitivam sententiam in hac causa procedere posse & debere. Insuper prædicta sacrosancta synodus pronunciavit & declaravit, in hac civitate Pisana pro nunc concilium, seu sanctam synodum, universalem ecclesiam representans, seu representantem, in numero sufficienti fuisse & esse congregatum & congregatam.

Item prædicta synodus pronunciavit, decrevit, & declaravit, civitatem Pisanam fuisse, & esse locum idoneum, tutum, aptum, & securum, pro præsentis concilio seu sancta synodo celebrando, seu celebranda. Item sacrosancta synodus pronunciavit, decrevit, & declaravit, Petrum de Luna Benedictum XIII. & Angelum Corario Gregorium XII. olim appellatos, sufficienter & debite fuisse & esse ad prædictum concilium seu sanctam synodum convocatos, atque citatos.

Hæc sancta synodus universalem ecclesiam representans, ambos contententes citari facit in valvis & portis ecclesiarum Pisanarum, tam pro majori & aliarum diversarum ad audiendum definitivam ferri sententiam, quæ sequitur, vel dicendum causam rationabilem quare id fieri minime deberet.

EPISIO XV. *Lata tandem est in utrumque sententia, sessione XI. quam ex istis annalibus hic repræsentat.* Instantibus procuratoribus & promotoribus per hanc sanctam synodum deputatis, fertur definitiva sententia

In nomine Christi, Amen. Nihil est profecto Christiano populo infelicius, nihilque periculosius, nihilque quod illi magis possit officere: quam quod caput infectum, inquinatumque nefario atque detestando infidelitatis errore miserabile patiatur. Vulnerato namque pastore, juxta verbum sacratissimi canonis, qui curandis ovibus adhibet medicinam? aut quem populum a rationis clypeo tueretur qui jaculis hostium sese feriendum exponit? aut qualem fructum de se producturus est, cujus gravi peste radix infecta est? Major ergo metuenda est illis calamitas, ubi tales intercessores ad locum regiminis adducantur, qui magis in se Dei iracundiam provocent quam per semetipsos placare debuerunt. Sic e contra nihil est, cui magis atque ferventius, cunctis aliis prostergetis, totis mentis viribus, omnis anima invigilare, insudare, atque intendere incessanter debeat, quam quod hujusmodi morbo tanquam pestifero remedium condecens apponatur, quod quippe, nedum in capite, quod omnibus in signum & speculum datum est, verum & in membris, nobis cunctis Deus omnipotens manifestat, cum Saram concutiat, & ancillam suam Agar diris affligat verberibus: cumque rege Nabuchodonosor, ut decretum tale prodeat: *Quicumque dixerint blasphemiam in Deum Sidrach, Misach, & Abdenago, in interitum erunt, & domus eorum in dispersionem.*

Episc. ad locat. II.

Deo. 1.

Quæ siquidem ab intimis cordis, ac etiam ineffabili meritoque pedore, sacra hæc & universalis synodus diligentissime trutinans, & attendens quo profecto tali, prohi dolor! mor-

torum Angeli Corarii Gregorii papæ XII. & Petri de Luna Benedicti papæ XIII. nuncupatorum, & a nonnullis, mirum quippe in modum lacrymabiliter est infecta, illique cupiens congruentem, juxta ipsius qualitatem & quantitatem, adhibere medicinam, nec ultra dissimulare, clausisque oculis pertransire, volens eorum, & cujuslibet eorum notorie crimina, & excessus, quibus jam pene piscatoris est in totum submersa navicula, & ipsorum conversionem expedare sine manifesta & irreparabili cunctorum Christi fidelium excidio & ruina, maxime attentis illorum evidenti pertinacia & incorrigibilitate, quæ indubie non minor Pharaonis experientia media; quæ usque in hæc tempora noscitur exitisse. Ex quibus sic compendiose narratis, & aliis evidenter & notorie in processu hujus causæ comprehensis, & sufficienter probatis, constat evidenter, quod ipsi duo contententes de papatu, in impedimentum pacis & unionis ecclesiæ, & fidei detrimentum, gravissima crimina infra scripta, quæ nulla valent tergiversatione celari, commiserunt, & in quibus perseverant velut dati in sensum reprobum, cor durum, & deducti in profundum malorum.

Primo detrectaverunt multoties, & perseverando continue detrectant de præsentis notorie & effectualiter, dum hætenus pertinaciter recularunt, & de præsentis recusant, pacem & unitatem ecclesiæ dare per viam mutue cessionis ab ipsis alias approbatæ, juramento irrevocabiliter firmatæ, & ab ipsorum altero voto etiam roboratæ, scandalizantes in hoc enormiter ecclesiam Dei cum contumacia & pertinacia ac incorrigibilitate notoriis, hæresim maxime in hoc casu importantibus, cum per hoc, quantum in eis est, derogetur veritati catholicæ, quæ præcipit unicam ecclesiam esse debere in vinculo caritatis & pacis.

Secundo, quia notorie ex prædictis fovenerunt & nutriverunt antiquatum & inveteratum schisma in Dei ecclesia, & impedimenta evidentiissima unitati ecclesiæ & extirpationi schismatis præstiterunt, & præstant de præsentis; & quod longe deterius est, fideles a sua communione abjecerunt, & abijciunt, schisma notorie faciendo, dum inhærendo suis ambitionibus & damnatis opinionibus, potius voluerint pati subtractiones & neutralitates eis fieri, quam per viam mutue cessionis sanctæ a cunctis Christi fidelibus approbatæ, schismati finem imponi: in quo casu, juxta determinationem catholicam sanctorum doctorum, ipsi, seu eorum alter, etiam qui alias fuisset verus pontifex, potestatem & auctoritatem amisit, nomenque episcopi habere seu retinere non potest, & juxta oracula Divina a summo debet deijci sacerdotio, in quo alias julle & canonicè institutus fuisset.

Tertio, quia errores fidei oppositos & hæresim continentes manifeste & notorie ipsi duo contententes de papatu tenuerunt pertinaciter, & indurate asseruerunt, prædicaverunt, seu alias publice dogmatizaverunt, & defenderunt, dum dixerunt in suæ ambitionis defensionem, quod viam mutue cessionis per ipsos juratæ, tam sancta & iusta, auctoritatibus novi & veteris testamenti conveniens, sanctorum dictis pariter & exemplis,

ANNO CHRISTI 1409.

ANNO CHRISTI 1409

pis, & determinationi ecclesie, & que summis caritatis, & unitatis existit, continens summum & perfectum bonum, erat mala, iniqua, exosa, perniciofa, diabolica, & continens peccatum mortale si fieret, seu executioni mandaretur pro unione habenda. Quam assertiones ad derogationem fidei, & quantum in eis est, in corruptionem articuli fidei, unam sanctam ecclesiam, evidenter & inexcusabiliter censentur pertinere. Et per hoc censentur & cenferi debent a quacumque dignitate, que eis posset competere, projecti, & damnabiliter ejeti, ac effecti minores, seu inferiores quocumque catholico, &c.

vos devotum, fidelem, ac procum filium, pro illius statu & honore, libenti animo laborasse: ideo que occurrerunt imperrime, & occurrunt in eadem ecclesia, nobilitati vestre de liberavimus intimare, ut vobis, & aliis devotis & amatoribus ipsius ecclesie faventibus & auxiliantibus, iustissime & necessarie ejusdem ecclesie sumpta per nos sanctissima & desideratissima unio, ad quam solum & nihil aliud intendimus, ut ad salubrem deducatur exitum & votivum: ut, de quo certi sumus, omni sua possibilitate devotio vestra faciet. Experientia nunc teste probamus quod scribitur, nihil certi posse in humanis actibus polliceri: cujus utinam in re presentis essemus expertes.

a Forte, & diffugia. H.

Quarto, in predictis damnatis assertionibus adeo fuerunt, & sunt pertinaces, ut nec temporis cursu, nec caritativis monitis eis factis, ac offensione veritatis, eas revocare voluerint. Et licet aliquando dixerint vel dicant quod sunt parati renunciare, hoc quod verbo dicunt vel alias dixerunt, facto impediverunt & impediunt per difficultates mutuas, a diffugia velut ex condico seu mutua collusione. Idque apparet violenter ex evidentibus & notoriis indiciis, taliter ut non penitentes, in predictis erroribus, seu potius pertinaces & manifeste heretici merito sint censendi.

Novit vestra nobilitas, novit etiam fere orbis totus, cum, Deo ita volente, sancte mem. dudum dom. Innocentius PP. VII. esset sublatu de medio, moti, ut tenebamur, una cum aliis reverendiss. DD. Card. S. R. E. compassionem tandem scissae & laceratae ecclesie, & cupientes pro pace & salute animarum gregis Domini, ut scissura tam pestilens, & tam inveterata, de ecclesia, b. sanctissime uniretur, juramentis, votis, & promissionibus (quamquam de iustitia & veritate partis nostrae dubitari non posset, aut possit) nos ipsos, inter quos erat dominus noster, D. Gregorius PP. XII. tanquam frater noster, quanto arduus cognovimus, obligavimus. Cum quibus promissionibus, juramentis, & votis, ipse dominus Gregorius fuit ad apicem summi apostolatus assumptus: & ad que, ante & post assumptionem prefatam immediate, & in inthronizatione sua, & deinde in consistorio publico, illa ratificans, & se obligans, iterum promisit, juravit, & vovit, ut in instrumentis publicis, & manus propriae scripturis, ac suis propriis bullis ad Christianorum principes, dominos, & communitates directis, luce clarius est. Et cum crederemus, sicut ipse agebat, post conventum Saonae locum, se aut navicula sola, aut peditem solo baculo comitatum, si aliter nequiret, ad illum profecturum omnino, verbis tamen suis penitus effectu carentibus, pluries testabatur, ut tam sanctum unionis opus, tamque pium & desideratum, ad quod assumptus erat, perficeret: nunc uno, nunc alio dilationum variarum sumpto & quaesito colore, usque in hodiernam diem distulit, non curans, prout se jurando ac voto ut non semel, sed pluries obligaverat, usque nunc, in non modicum Christianae religionis & ecclesie detrimentum, votum & promissam rem consummare. Et quamquam nos cum majori parte, immo cum tota quasi Romana curia, quorsum incederet perpenderemus: tamen sine motu nocuo vel scandalo, quo res ipsa pollicita perficeretur, omnibus viis & modis honestissimis, gravibus, & maturis, cum sanctitate sua incessimus, ut tandem vellet eam ad salubrem & votivum exitum perducere. Verum quantum secum profecerimus, jam non sine admiratione & stupore nobilitas vestra percipiet. O bone Deus, quam difficile est cuiusquam intentionem, nisi experientia longa quam vix sufficiens est ad hominem ostendendum, cognoscere! Quis enim, qui verba ejus audisset tunc, ad credendum potuisset impelli, ut talem se postea effectibus ostendisset? Elapso jam tanto tempore, quod ipse per inania verba consumpsit, ad creationem novorum cardinalium, quantum in eo fuit (quia penitus jura-

b Legendum ex MSS. inveterata in Deo ecclesia, extirpatione...

Quinto evidentius apparet, & in predictis ipsorum contumacia & damnata pertinacia, quia vocati & provocati legitime ad hanc sanctam synodum ut venirent, renunciaturi pro bono unionis, juxta juramenta & vota per ipsos praestita, cum intimatione quod alias ecclesia congregata provideret & procederet in causa schismatis & fidei, eorum absentia, seu contumacia non obstante, ut foret secundum Deum providendum & canonicas sanctiones, hoc facere contumaciter recusarunt & reculant, nec alias voluerunt seu volunt in ipso concilio comparere, immo sunt conati, & conantur hanc sanctam & universalem synodum per praeccepta, prohibitiones, & processus poenales, nullius tamen efficaciae vel momenti, impedire & perturbare, ut haec sancta & universalis synodus extirpationi schismatis intenderet: volentes per hoc ipsi duo contententes in eorum damnationis statibus permanere, & ecclesiam Dei contra omne fas in divisione & antiquato schismate detinere, non curantes de Dei offensa, tam gravi periculo fidei, & ecclesie, dum tamen valeant in eorum damnatis cathedris permanere.

G. C. ADDITIO TERTIA

Continens epistolas, aliaque ad concilium pertinentia.

Præmissis ceteris, ea tantum hic edimus, que proxime ad concilium spectant: ea scilicet, que a cardinalibus, postquam a suo quique pontifice discederent, Pisas coierunt, vel contra eisdem, eorumque conventum sunt edita.

I.

LITTERÆ CARDINALIUM

Ex Throdorico Nisano. Quibus principes admonent se a Gregorio secessisse ac venisse Pisas.

Illustris princeps, & potens domine, amice noster carissime, post salutem, reminiscentes nos semper erga matrem ecclesiam sanctam

juramento, voto, & promissione, suis & nostris obstantibus, prohibebatur) incepit vel le prorumpere. Cui cum devotis, supplicibus & efficacissimis rationibus resisteremus pro debito & exoneratione conscientiarum nostrarum, intuentes consensum nostrum nec debere nec posse adhiberi: paucis decursis diebus, die Veneris quarta mensis instantis, nobis ad palatium congregatis, nisi sibi, ut comperimus, facta resistentia exstitisset, fretus quorundam pravis, venenosis, & detestandis consiliis, nos pro parte violenter in tetros carceres posuisset, & pro parte crudeli nece vita privasset, ut multi auctoritatis non parvæ existimant, & sumus multisarie informati. Manifesta quidem, ita & comperta loquimur. Nam satellitum & armatorum non mediocri numerus per omnes apostolici palatii partes, ad secretiores usque conspecti sunt: & nonnullorum pallida ora, maximi sceleris patranda signa non dubia, effugimus, Dei misericordia, tam grande evitantes periculum. Sed ut, qualis erat animo, talem se effectum ostenderet: sub gravibus nobis mandavit penam, ne aliquis cardinalium in Romana curia existentium, de civitate Lucanensi, ubi curia residebat præfata, exiret, ne congregaremur ad invicem, & ne per nos vel interpositam personam cum oratoribus Petri e Luna & Gallicis, qui ex parte serenissimi principis regis Francorum & universitatis Parisiensis, pro tractanda unitate dictæ ecclesiæ venerant, pro qua solertissime laborabat, participarem, (a Quæ omnem spem & tractatum unionis præfate totaliter extirpabant. Quibus cum obediremus mandatis, si potuisset quodammodo patientia nostra flecti, licet ad illorum observationem minime teneremur, nec parere modo aliquo deberemus,) ipso illa minime mandare valente, cum honoris, unionis, & status ecclesiæ Dei, essent penitus destructiva. Non valuimus, quod ægre admodum ferebamus, invicem congregari pro tractando ordinandoque ad unionem opportuna, quæ ad consolationem Christiani populi & etiam vestre nobilitatis pertinebant, ut vobis & aliis Christianorum principibus cooperantibus, præfata unio veniret in lucem. Et attentis præteritis, & duritie ac moribus hominis, nil aliud poteramus animis vovere, nisi nos esse tamquam ad immolandum victimas reservatas.

Neque his acquiescens, die Mercurii sequenti, nono die mensis ejusdem, vota, promissiones, & juramenta sua parvipendens, sine nostra præsentia, sed nobis per prius expresse contradicentibus, ut de jure tenebamur, ad promotionem, quam nullatenus poterat, in quatuor cardinales devenit; quod numquam a rerum initio fuit in ecclesia Dei auditum. Et nos ad consensum præstandum, non sine minaci supercilio, in immane periculum evasuro, compellere intendebat. Sed Deus sum ecclesiæ, de cujus unione jam merito desperari poterat, misertus est. Nos enim videntes, ita potenter naviculam Petri quassam & quasi naufragantem, pro exoneratione conscientiarum nostrarum, proque universali statu ecclesiæ, & Christianorum pace, cum omnes alias vias conspiceremus penitus obseratas, die duodecima hujus, circa vicelesimam secundam ho-

aram, de præfata civitate Lucanensi, ut confusionem ecclesiæ & tot pericula vitarem, ac conservationi præfate unionis consuleremus, Divinitus aut quasi miraculo nobis occasione præfata, cum deliberatione recessimus: & ad hanc Pisanam civitatem, magno cum honore recepti, devenimus. Unde illo favente, cujus res agitur, impediam ecclesiæ statum, honorem, & unionem, quam usque ad exitum prosequi omni via nobis possibili, secundum vota & juramenta nostra, intendimus, tandem emanaturos speramus.

(b Et ut cuncta invicem correspondeant acta ejus, dicta die xi. reverendissimo Patre & Domino, Domino Joanne Cardinale Leodiensi, qui inter nos, clam, cum aliter secure non posset, ut, quæ supra diximus, obviaret, primitus discedente, ad domum ejus illico per nonnullos armatos tumultuose discursum fuit, & res ejus in prædam concessa, & alii post eum missi, usque in Burgum oppidi Libresfactæ territorii suppositi Florentinensibus, ubi, sicuti commissum eis extiterat, ipsum trucidare tentarunt. Qui oppidanorum auxilio vix evasit. Quantum equidem boni pastoris hi mores sint, qui animam pro ovibus suis ponit & quantum mereatur sibi obedientiam exhiberi, clare intueri potestis, nisi fortasse, Deo inspirante, se solitis modis exueret. Quæ cum maxima metus amaritudine promimus. Sed jam necessitate coacti ultima tacere non possumus.

Sumus denique hic, ut prædicitur, pro statu, honore, & unione prædictis, dispositi & parati libentissimis animis ad cuncta nobis possibilia, serenitatis vestre statum & gloriam concernentia: eam hortantes & affectuosissime exorantes, per illam charitatem, qua religioni fidei Christianæ estis obnoxii; ut sicut illustrissimi & inclyti vestri majores indefesse fecerunt, & similiter vestra majestas faciat, ut tam justam, tamquam honestam & necessariam causam ecclesiæ, ceu certissime speramus, pro tanto bono nobiscum una capessat: quæ animæ vestre salutem, & nomini vestro Regio decus claritatis & fame maximum est indubie allatura. Datum Pisis sub nostrorum secretorum signetorum sigillis anno Dom. 1408 die 12. m. Maji, indictione prima.

P. S.

Postquam scripseramus, cognovimus, nedum Dominum nostrum suorum votorum, juramentorum, & promissionum memorem esse, & velle ad sacratissimæ unionis, ut tenetur, effectum intendere; quinimmo potius ab his alienum. Nam palam nobis, qui nil aliud, quam pacem universalem & ecclesiasticam cupimus unitatem, & pro ea non modicis laboribus & impensis semper insistimus; adhuc non contentus præteritis, beneficia nostra ubicumque consistentia minatur auferre, & eorum fructibus & redditibus spoliare. Et sub pena privationis dignitatum, officiorum, & beneficiorum, Camerarius ejus de suo mandato, ut fertur, & facto oraculo vivis vocis mandavit Curthesanis omnibus, in quam tam familiares nostri, quam alii nos pro tanto bono sequentes, comprehenduntur, ut Lucam, ubi ipse residet, infra quatrimum debeant redire, ut de-

a Anulus inclusis supplevimus ex MS. archivi Cellensis.
b Sic proseguitur epistola Domino H. Duci Brunsvicensi scripta, ut ea referatur ex præfato MS. archivi Cellensis in Concilio Constantiensi Tom. 1. par. 1. Germanice superæ editionis.

deserti veniamus ab omnibus, vel hac via no-
stros familiares & supradictos alios persequa-
tur: alia mandata gravia & injusta in Carthe-
sanos addendo. Quantum hi boni pastoris mo-
res sint, optime judicare potestis. Quamobrem
excellentiā vestram, quæ tam justis & sanctis
rei favere debet, & non dubitamus, savebit,
& auxiliabitur, totis adfectibus deprecamur,
quod in & super beneficiis nostris, & familia-
rium & aliorum, nos immo ecclesiæ unionem
sequentium, quæ in territorio seu jurisdictione
vestra consistunt, nulla noxia novitas fieri per-
mittatur, sed in jure nostro, vestro auxilio
conserveatur, ne, ut aliquando evenire solet,
simus pro bono opere lapidati. Insuper Vos
requirimus, hortamur, & affectuose precamur,
ut placeat advisare, & monere omnes & sin-
gulos vestrarum partium, fructuum, & pro-
ventuum, Cameræ Apostolicæ debitorum, col-
lectores, ut pecunias ad ipsos perventis, &
pervenientes conservent, nec ad Cameram ip-
sam mittant: ne pecuniæ, pro sanctissima ec-
clesiæ unione deputatæ, ad manus destructo-
rum ecclesiasticæ unitatis perveniant.

A. Ostiens. Florentin.	(Episc.)	
A. Penestrin. Aquilegenf.	( )	
C. Militensis.	(Presb.)	Sanctæ
F. Burdegalens.	( )	Romanæ
J. de Ursinis.	( )	Ecclesiæ
	( )	Cardinales.
R. de Brancatiis.	( )	
O. de Columna.	( )	
P. S. Angeli &	(Diac.)	
J. Leodiens.	( )	

II.

PROVOCATIO CARDINALIUM
A GREGORIO AD CONCILIUM
œcumenicum.

In nomine Christi, Amen.

Ex Oderico
Raynaldo.

ANNO a nativitate ejusdem MCCCVIII.
Indictione prima, die Dominica, XIII.
mensis Maji, hora tertiaria, vel quati, pon-
tificatus sanctissimi in Christo patris, domini
nostri, domini Gregorii, Divina providentia
pape XII. anno II. in civitate Pisarum in ar-
chiepiscopali palatio. Et infra. Coram beati-
tudine vestra, beatissime pater, cum omni re-
verentia in his scriptis appellando proponunt
humiles servitores vestri, Angelus Ostiensis,
Antonius Prænestinus, episcopi; Conradus ti-
tuli sancti Chrylogoni, Jordanus tituli sancti
Martini in montibus, presbyteri; Raynaldus
sancti Viti in Macello, Odo sancti Georgii
ad Velum aureum, Joannes sanctorum Cosmæ
& Damiani, diaconi, S. R. E. cardinales,
a quoad notitiam suam pervenit, quod eadem
beatitudo vestra, nondum decem diebus elap-
sis, eisdem aliqua præcepta fecit, quæ de
jure sunt nulla; & quatenus essent aliqua,
cum omni semper reverentia loquendo, sunt
iniqua & injusta. Primi autem mandati tenor
talis est: „Præcipimus omnibus & singulis
„ cardinalibus existentibus in Romana curia,
„ sub pœna privationis cardinalatus & benefi-
„ ciorum suorum, quam quilibet ipsorum in-
„ curret ipso facto, ne ab ista die, quarta
„ Concil. General. Tom. XXVII.

* Hic postea
Martinus V.
fuit.

(a Forte,
quod ad. H.

videlicet Maji, in antea, aliquis exeat de
Luca sine speciali & expressa licentia no-
stra, per nos ore tenus sibi facta: „cu-
jus mandati nullitas & iniquitas manifesta
patet.

Primo, quia non poterant ibi morari cum
securitate personarum suarum, & sine metu
carceris aut mortis, qui alioqui cadere posset
in constantem virum; maxime quia die Vene-
ris quarta Maji cum irent ad palatium, inve-
nerunt domum habitationis vestræ etiam in-
trinsecus plenam viris & satellitibus armatis ul-
tra solitum morem custodiis, & in locis inso-
litis & ultra armaturam solitam: & dictum
fuit eis a fide dignis & a veridicis personis,
quod aliqui ex dictis cardinalibus debebant in-
terfici ea die, quod postea rei declaravit even-
tus. Nam cum dominus cardinalis Leodiensis
de Luca recessisset, fuerunt (ut notorie pa-
tuit) post eum nonnulli ex armatis dictis de-
stinati, quibus etiam mandatum extitit, ut
eum caperent, & si ipsum captum ducere non
possent, tandem dominum cardinalem occidere
deberent: qui etiam insequenter post reditum
ipsorum per dominum Lucanensem capti fue-
runt, & in carcerem detrusi.

Item, quia domus præfati domini cardina-
lis Leodiensis postea per gentes beatitudinis
vestræ ultra omnem modestiam fuit posita ad
saccomannum in Luca, & familiares ejus ca-
pti & torti: & hoc absque alia justa causa,
sed tantum quod sollicitabant causam unionis
sanctæ matris ecclesiæ, prout de jure & ex ju-
ramento & voto tenentur: & quia non con-
sentiebant creationi novorum cardinalium, pro-
ut de jure non poterant, nec debebant; quia
nec vos, sancte pater, de jure creare illos po-
testis, nec debetis stante obligatione facta in
conclavi, & per vos ratificata, ac etiam ite-
rata post assumptionem vestram ad apicem sum-
mi apostolatus.

Item, quia in domo vestra nocte præceden-
ti fuerunt fabricati cippi & compedes pro
carcerandis, & detinendis dictis cardinalibus.

Item, quia non consuevit, nec de jure de-
bet, aut potest tam gravis pœna pro tam le-
vi culpa, talibus viris, tantæque conditionis
imponi, nisi ex gravissimis tantum culpis, &
cum magna solemnitate, quæ in tali præcep-
to servata non fuit, & servari tamen de-
bet, si possint, seu debeant cardinales pri-
vari cardinalatu, & de jure non aliter fieri
poterat.

Item, quia secundum obligationem factam
in conclavi, & votum ac juramentum ipso-
rum oportet eos convenire cum alio præterito
collegio in loco idoneo. Cum autem civitas
Lucanensis fuit jam per aliam partem recusa-
ta, tamquam locus non idoneus: necesse erat
ipsum exire dictam civitatem Lucanensem pro
prosequendo negotio unionis, & servando ju-
ramenta sua.

Item, cum per vos, beatissime pater, &
per ipsos cardinales de voluntate vestra, fue-
rit oblatum de eundo ad civitatem Pisarum,
si altera pars veniret Liburnium, quæ obla-
tio per aliam partem certo modo fuit acce-
ptata: necesse erat eis se conferre Pisas, ut
servarent etiam obligationem suam: quare di-
ctum mandatum fuit omnino nullum & inju-
stum.

Item, per ejusmodi mandatum contra jus
& iustitiam eis indicebatur carcer, cum nihil
desi-

decesset a carceribus mancipari, inter parietes murorum collocari, et incipiebatur ab executione a carceribus contra viros in tanta dignitate constitutos, quod omnia jura detestantur.

Aliud mandatum quod fecit beatitudo vestra eisdem cardinalibus fuit tale. » Item » sub pena perjurii quam incurrant ipso » facto, precipimus et mandamus eisdem, ne » ulterius congregentur in aliquo loco sine » expresso mandato nostro. « Cujus quidem » precepti nullitas et iniquitas, et injustitia manifeste patet.

Primo, quia mandatum hoc est contra jus collegii, quod habent cardinales de jure et antiqua consuetudine a tanto tempore: quod jus collegii principaliter consistit in conveniendo simul, et tractando negotia ad ipsum collegium pertinentia. Quod jus et facultas ab eis sine causa auferri non debet.

Item, cardinales tenentur collegialiter inter se tractare et conferre de causis fidei, et heresis, et schismatum, prout in conclavi se obligarunt solemniter per votum et juramentum: ac mutua fide tractare universaliter et singulariter de uniendo ecclesiam, quod fieri non potest nisi collegialiter congregentur. Hanc igitur facultatem nobis interdiceret, est non solum nolle per se attendere ad unionem ecclesie, sed etiam prohibere ipsis, ne ad eam attendant: quod omnino est iniquum et abominabile.

Item, quia si numquam juratum fuit per ipsos cardinales, vel aliquem ipsorum, quod se non congregabunt: tunc juramentum fidelitatis vel obedientie, si quod presterunt, non extenditur ad hoc, quod de jure facere possunt. Quare incongrua omnino et inconveniens ac injusta fuit pena perjurii, in transgressionem talis mandati vel precepti constituta.

Tertium preceptum, quod fecit dominis cardinalibus beatitudo vestra, fuit tale: » Item » sub eadem pena perjurii precipimus et mandamus eisdem cardinalibus, ne aliquis eorum participet cum oratoribus Petri de Luna, neque cum oratoribus Gallicis, sive per se, sive per interpositam personam. Cujus quidem precepti nullitas et iniquitas manifeste patet.

Primo, quia ex juramento sunt adstricti nihil omittere de contingentibus necessariis vel quomodolibet opportunis, seu utilibus: licetque inchoata omnia prosequi, mediare, et finire, ad sanctam unionem consequendam, que obtineri et perfici non potest, nisi habendo tractatus et colloquia cum altera parte et cum nunciis ad hoc missis; maxime qui per vos, pater beatissime, ad hoc tractandum fuerunt acceptati. Hoc preceptum manifeste etiam est contra dictam obligationem, juramentum, et votum: et per consequens nullum et injustum.

Item, quia hoc preceptum est contra caritatem, in qua qui non manet, in Deo non manet: et quia quilibet fidelis Christianus tenetur, quantum potest, errantes denuo revocare, quod utique fieri non potest absque participatione et colloquio. Non ergo debuit prohiberi, maxime talibus viris, quorum affectus omnes debent revocare Christianos ab heresibus et schismatibus. Quare, beatissime pater, prefati D. Cardinales et servitores vestri, cum omni obedientia et humilitate ac

reverentia exponunt et dicunt, talia precepta esse nulla, & de jure eos nullatenus adstringere ad observationem ipsorum iniquitatem. Aut si forte forent aut censerentur alicujus roboris vel momenti: dicunt ipsa fuisse & esse iniqua & injusta, & se ex ipsis preceptis fuisse & esse gravatos contra omnem justitiam ac debitum juris, & ab ipsis preceptis, ac omnibus aliis gravaminibus post predicta forte secuturis, si quis forte sequentur in posterum, prefati cardinales, in quantum eis licet & in quantum possunt, provocant, & in his scriptis appellant: & primo quia ratio appetitui noscitur esse superior, & intellectus dominari sensibus, a vobis, beatissime pater, irrationaliter & secundum rectam rationem decernentibus, ad vosmet secundum rectam rationem & melius informatum; item si discretio personarum requiritur, a vobis, pater sancte, vicario, ad Dominum nostrum Jesum Christum qui judicaturus est mortuos & seculum per ignem; item ad generale concilium, a quo & in quo solent gesta etiam summorum pontificum quaecumque pertractari, decerni, & judicari; item ad papam & pontificem futurum, cujus est gesta inordinata sui predecessoris in melius reformare.

* Corr. com. tra red. rat.

III.

RESPONSIO.

Super appellatione olim cardinalium.

Quamvis appellatio facta per quemdam Angelum episcopum Ostiensem sacrosanctae Romanae ecclesie cardinalem, & suos sequaces, die quarta Maji, super quibusdam mandatis eis factis per sanctissimum in Christo patrem & dominum nostrum, dominum Gregorium papam XII. sit offensiva Divinae majestatis, sedis apostolicae, fidei orthodoxae, & sacrorum canonum, ac indigna responsione: nihilominus ipse dominus noster papa ex compassione & benignitate decrevit, quod respondeatur: nimium dolens ex multiplici errore alias inaudito predictorum appellantium.

Et primo dicitur de justitia & opportunitate predictorum mandatorum ipsius domini nostri papae, secundo de ipsa appellatione, tertio de falsitate causarum ipsius appellationis.

Pro primo dicitur, quod notorium est, quod ab ipso initio, quando venerunt Gallici ambaxiatores Romam, cardinales nimium adhaeserunt ipsis Gallicis, qui etiam tunc procuraverunt subversionem, & divisionem partis nostrae: quam divisionem tandem ad affectum deduxerunt de pluribus ex cardinalibus.

Item, notorium est, quod usque ad diem quartam mensis Maii proxime praecedentis, qua die praefatus dominus noster papa fecit predicta mandata, ipse dominus noster toleravit conversationem indifferenter ipsorum cardinalium cum ipsis ambaxiatoribus Gallicis, ambaxiatoribus Petri e Luna, & quibuscumque aliis. Et e contra tam in domibus, quam extra, ac de die & nocte, conjunctim & separatim, & ex quo cardinales usurpaverunt se congregare collegialiter sine licentia praefati domini nostri, quod sine licentia ejus ante non faciebant, saepius inceperunt cum predictis non solum separatim, sed etiam collegialiter conversari: non obstante quod praefatus domi-

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

dominus noster quandoque ostenderit humili-
ter, esse reprehensibilem huiusmodi congrega-
tionem collegialem, quam semel inhibuit Se-
nis. Sed postea non fuit observatum ex nimia
benignitate, clementia, & supportatione præ-
fati domini nostri: & in tantum hæc proces-
serunt, quod multi dolenter timuerunt de ma-
lo exitu futuro.

Item, aliqui ex cardinalibus abutentes man-
suetudine, benignitate, & clementia ipsius do-
mini nostri papæ, cæca & inquieta cupidita-
te coeperunt machinari contra & adversus præ-
fatum dominum nostrum, & fabricari facere
certa consilia schismatica & hæretica, & alios
trahere ad se variis modis, consurgere contra
veritatem, & innocentiam præfati domini no-
stri papæ: qui continuo, pure & efficaciter in-
tendens ad unionem per viam renunciationis,
eosdem cardinales sana consilia vertentes, vias
& bonos modos turbantes, ac partem adver-
sam foventes, ut merito redderent se suspec-
tos, necnon falsum suggerentes, quod præ-
fatus dominus noster nolit unionem, patienter
supportans, nihil contra aliquem eorum
attentavit facere, nec quod superius dictum est.

Item, cum varii tractatus habiti essent, &
tandem tractaretur de loco Pisarum pro ipso
domino nostro & sua curia, & de loco Libur-
nii pro altera parte, ex quo altera pars ad
nullum locum unicum pro utraque parte ido-
neum consentiebat: emeris novis casibus, vi-
delicet de occupatione urbis Romæ attentata
per Petrum de Luna & suos sequaces, ac tra-
ditione ejusdem Romæ urbis per Romanos
facta regi Ladislao illustri, necnon conspira-
tionibus factis per cardinales & alios, quæ con-
spirationes divulgabantur & copiose diffama-
bantur: merito ex præfatis contingentibus tam
gravibus turbato præfato tractatu pendente de
Pisis & Liburnio, prædictus dominus papa con-
siderans tantam subito mutationem rerum &
earum circumstantias, necnon præterita & præ-
sentia colligens, quæ brevis sermo non expli-
cat, ac informationes secretas quas recessus
cardinalium verificat, ac periculum maxime
ecclesiæ, & sibi scandalum, & obedientiæ suæ
ignominiam imminere ex tali cardinalium re-
cessu, unionis plurimum impeditivo, sibi obi-
cem & obstaculum impositivo, eo quod mem-
bra sequi caput, & non caput membra con-
veniat, disconveniatque membra surripere du-
catum & directionem, quæ ad caput spectare
noscentur: pie decernens obviare, & quanto
mitius poterat providere, ne tanta sequerentur
mala, formidabilibus præceptis, ex debito pon-
tificatus, statuit rempublicam tueri iuste & op-
portune per infra scripta præcepta, de quibus
in appellatione prædicta fit mentio, die quar-
ta mensis prædicti ea scriptis tradendo, ac ec-
clesiæ & sibi consulens, quatuor cardinales si-
bi fidos postea creando: ad quæ providenda
consilium debitum defensionis suam sanctita-
tem arctavit, & mansuetudinem impulit: quæ
quidem præcepta sunt hæc.

„Præcipimus omnibus & singulis cardinali-
„bus existentibus in Romana curia, sub pœ-
„na privationis cardinalatus & omnium bene-
„ficiorum suorum, quam quilibet incurrat
„ipso facto, ne ab ista die, quarta videlicet
„Maji inclusive, in antea, aliquis eorum
„exeat de Luca sine speciali & expressa li-
„centia nostra, per nos ore tenus sibi facta.
„Item sub pœna perjurii, quam incurrant ip-
„Concil. General. Tom. XXVII.

„so facto, præcipimus, & mandamus eisdem,
„ne ulterius congregentur in aliquo loco si-
„ne expresso mandato nostro. Item sub ea-
„dem pœna perjurii, quam incurrant ipso fa-
„cto, præcipimus & mandamus eisdem, ne
„aliquis eorum participet cum oratoribus Pe-
„tri e Luna, neque cum oratoribus Gallicis,
„sive per se, vel interpositam personam.“

Item, si consideretur, quot & quantis cri-
minibus recessus prædictus hos homines qui
ab eo recesserunt, maculavit: clare videbuntur
justitia & opportunitas primi præcepti, superius
dictis declarantibus justitiam & opportunitatem
secundi & tertii præceptorum. Nam hi homi-
nes adstricti sunt juramento obedientiæ & fi-
delitatis ipsi domino nostro papæ: nec fece-
runt, nec facere potuerunt juramenta contra
obedientiam: ergo fidem & juramentum frege-
runt, & conspiraverunt, & apostataverunt,
usurpaverunt Divinum, & sacrorum canonum
ordinem perverterunt: qui in crimen læsæ ma-
jestatis multipliciter inciderunt, diffamando,
detrahendo, & adversus præfatum dominum
nostrum papam scribendo, ab obedientia ip-
sius, quantum in eis est, alios detrahendo
tendo, detractionem debitorum cameræ persua-
dendo, falsa multifarie componendo, qui vi-
dentur viam pacis non cognovisse, sed pallio
unionis prosequentes cupiditatem sanctissimum
dominum nostrum deiciendi: & avertat Deus
ne vadant in obscurum hæresum noviter in-
ventarum.

De appellatione dicatur breviter. Hæc ap-
pellatio videtur potius inventa ad diffaman-
dum, quam ad sublevandum: hæc appellatio
est contra sacros canones: hæc appellatio non
defendit, sed gravat: hæc appellatio implicat
falsitatem hæreticam: hæc appellatio implicat
ignorantiam, vel malitiam, vel vanitatem:
hæc appellatio ostendit fidionem animi, com-
paratis partibus ad invicem, ex quibus judicatur
dolus: & per eam appellantes se ipsos accu-
sant, & impugnant.

Nunc respondeatur ad causas appellationis.
Et primo dicunt in appellatione, mandatum
primum esse injustum & iniquum: & reddunt
pro causa, dicentes quod non poterant mora-
ri in Luca cum securitate suarum personarum,
sine metu carceris & mortis, qui alioqui ca-
dere posset in constantem virum. Et ut appa-
ret in dicta appellatione, dictam inscuritatem
& metum incipiunt a quarta die Maji imme-
diate præcedentis: quia revera ante illam diem
nil possunt fundare, ut patet etiam ex dictis
superius: & usque ad illum diem fuerunt man-
sue & benigne tractati, adeo ut videretur
multis ipse dominus noster reprehensibilis su-
per tanta mansuetudine.

Ut igitur declaretur veritas, aliquantulum in-
cipietur a materia pertinenti ad præcedentem.
Nam in medio Quadragesimæ, dominus noster
papa considerans modos non congruos super
tractatu unionis, difficultates, voluntates va-
rias, & passiones non regulatas rectitudine ra-
tionis cardinalium, & quorundam aliorum,
per quæ omnia potius videbatur veniri ad præ-
cipitium, ruinam, confusionem, divisionem,
ignorantiam, quam ad ecclesiæ integrationem:
concepit pro utilitate unionis, creare camera-
rium nepotem suum solum in cardinalem, af-
signans congruam & efficacem rationem. Sed
erant dicentes quod non poterat fieri, obsta-
ntibus voto, juramento, & promissione: qui in
hoc

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

hoc reputati sunt voluntarii, non valentes res-
pondere rationibus præfati domini nostri papæ
in contrarium factis. Et quamvis licite tunc
potuisset, & secundum aliquos pro honore suo
debuisset: cessit tamen pro scandalo evitando
ipsis cardinalibus tunc ei resistentibus. Et quia
super istis dominus Lucanus fuerat pacificus
mediator & discretus, & etiam cognoscebat
præfatum dominum nostrum benigne portasse
super hac materia offensam: prædicta quarta
die mensis Maji, volens procedere ex causis su-
perius dictis ad provisionem cardinalium novo-
rum, & prædictorum præceptorum, ut fieret
cum pace omnium, advocavit illo mane præ-
fatum dominum Lucanum, ut esset mediator
tranquillitatis, ut omnia cum pace fierent. Et
quamvis tunc dominus noster voluit creare
aliquos novos cardinales: tamen leviter flexus
ad preces humiles cardinalium, destitit crea-
re, sed prædicta mandata tunc edidit: & ex
tunc omnes cardinales pacifice sine aliqua mo-
lestia ad domos redierunt. Et quia præfatus
dominus Lucanus se interposuit de materia
creandi cardinales, habita promissione ab uno
eorum, quod si congregarentur, fieret inten-
tio domini nostri papæ. Qua congregatione fa-
cta, præfatus dominus Lucanus sensit se de-
fraudatum, quibus diebus nulla molestia alicui
fuit facta, nec verbo; sed omnia pacifice tran-
sierunt, domino nostro inclinante se, & se
submittente ad quodque rationabile, & usque
ad creationem unius dumtaxat, venientibus &
recedentibus cardinalibus secundum consuetudi-
nem benigne tractatis, & congrue se habenti-
bus venientibus ad præsentiam domini nostri,
stando & recedendo. Nec potest dici cum ve-
ro, quod aliqua offensa fuit illata, nedum
cardinalibus, sed nec alicui de familia eorum
usque in præsentem diem: nisi quantum infe-
rius dicitur super fuga Leodientis, si tamen
ibi offensa appareat. Et hæc hic in Luca sunt
clara, & manifesta. Ex qua veritate luculen-
ter apparet falsitas conficta super materia ti-
moris mortis, carcerationis, compeditationis
& torturationis.

Item, præmissa etiam declarantur ex eo,
quod die nona præfati mensis Maji, prædictus
dominus noster, volens creare cardinales ex
præmissis causis, fecerat vocari cardinales,
quorum aliqui venerunt. Et quia videbatur eis
grave interesse, aliis absentibus in creatione,
qui ut plurimum dicebantur non bene sani:
præfatus dominus noster, eosdem qui venerant
obedientes licentiavit, ne animo essent gravati
propter absentiam aliorum: dans eis intellige-
re, ut si crearet in præsentia, crearet tantum-
modo duos; sin autem in absentia, crearet
plures, quemadmodum quatuor creavit. Post
quorum creationem tres ex antiquis redierunt
fere omnes alios transmissi ab ipso domino
nostro: & ad suggestionem ipsorum trium &
aliorum, distulit actum publicum consuetum
fieri super nova creatione cardinalium usque
ad diem Sabbati immediate sequentem, scilicet
duodecimam. Unde die Veneris de mane, die
videlicet undecima, qua die prædicti appellan-
tes recesserunt ab ipso domino nostro, om-
nes antiqui cardinales existentes in curia, fue-
runt cum præfato domino nostro in camera
paramenti, exceptis infrascriptis, videlicet A-
quilejense, & Tudertino, qui vera infirmitate
videbantur impediri venire, & de Leodio, qui
illis diebus ostenderat se non bene sanum, &

die Jovis tarde prædictis tribus transmissis, non
dederant clarum responsum (credebatur tamen
venturus) & excepto de Columna, qui dixit
se venturum die Sabbati ante actum pu-
blicum, & ceremonias complendas; & retulit
Burdegalensis ipsum de Columna ad eum mi-
sisse pro excusatione. Exceptis igitur iis qua-
tuor prænominatis, omnes alii die Veneris de
mane, ut supra dicitur, collegialiter & perso-
naliter, pacifice & quiete, de bono animo,
in quantum apparuit, dixerunt & promiserunt
se venturos in sequenti die Sabbati de mane
ad complendas ceremonias fiendas per eos,
quas dicebant se facturos ex mandato ejus-
dem domini nostri: quia ex quo fecerat eos,
tenebant ipsos esse veros cardinales: quam con-
cordiam aliqui ipsorum dixerunt ad extra, ex
qua nata fuit pluribus lætitia. Quo tempore
tempestive ille de Leodio occulte recesserat:
quem recessum præfatus dominus noster primo
audivit cum esset in prandio, et stupuit: et
cum ipse esset in dormitione in meridie, ca-
merarius audiens prædictum recessum, manda-
vit ut aliqui irent post eum, ad retinendum
eum, ne faceret scandalum: qui habuerunt in
mandatis ne transirent limites Lucanos in ter-
ritorio Florentinorum. Qui redeuntes fuerunt
carcerati per dominum Lucanum, ex eo quod
aliqui eorum fecerant rixam cum aliquibus,
qui exiverant castrum Libræ fractæ extra limi-
tes Lucanos in territorio Florentinorum. Quæ
rixa tamen, ut postea apparuit, fuit ex culpa
illorum qui exiverant dictum castrum. Sed ex
quo iste de Leodio non fuerat repertus infra
confines Lucanos: duo ex transmissis per ca-
merarium fuerunt usque ad dictum castrum
Libræ fractæ pro informatione habenda. Sed
tamen illa transmissio multum displicuit præ-
fato domino nostro, nec circa domum, res,
et familiam ipsius de Leodio, camerarius ali-
ter se habuit, quam modeste. Et quia aliqui
se traxerant ad prædictam domum propter no-
vitatem; camerarius misit ad sedandum et
recuperandum, et restituendum quæ per ali-
quos distrahebantur, sicut factum est.

Quod autem dicitur de mandato mortis in
ipsa appellatione, confictum est. Immo man-
datum fuerat, quod deducerent eum modeste:
nec aliquis familiaris alicujus fuit tortus: et
hæc tortura non potest fieri, quin fuisset no-
tum. Et totus processus, et effectus, qui se-
cuti sunt, ostendunt falsum esse quod dicitur,
quod reliqui omnes dictorum cardinalium car-
cerari debebant. Nec etiam indicium de hu-
jusmodi carceratione reperitur, quia talia cla-
rissime sunt conficta: et per consequens, falsa
est causa, quam reddunt. Mirum est, quod
audcant talia confingere: nec illa die quarta
mensis Maii viderunt nisi confictos armatos,
nisi illos qui solent associare dominum Luca-
num, & illos qui sunt de familia nepotis ejus-
dem domini nostri, qui pauci sunt, qui om-
nes sociaverunt dominos suos, & eos expecta-
bant armati, ut antea consuevi erant: ita
quod nihil possunt collocare apud illos, qui
noscent materiam. Item quod illa nocte fuif-
sent fabricati cippi, non potuisset latere: ta-
men nullus reperitur qui sciat. Unde claret
quod est confictum.

Item, ad id quod dicunt, quod non consue-
vit, nec de jure debet, aut potest, tam gra-
vis pœna, &c. responsum est superius, ubi di-
citur de justitia ipsius mandati.

Item,

ANNO
CHRISTI
1199.

ANNO
CHRISTI
1199.

Item, ad aliud quod dicunt, quia secundum obligationem factam in conclavi, & vota, ac juramenta ipsorum, oportet eos convenire cum alio prætenso collegio in loco idoneo, &c. respondetur, quod ipsi debent advertere quantum peccatum sit velle impugnare veritatem in tanta materia, & pervertere intellectum & intentionem scripturæ, & voti, & juramenti illius instrumenti facti in conclavi, & subvertere ordinem datum a Deo, & scriptum in sacris canonibus, & etiam præconceptum & expressum in conclavi. Nec in hac parte potest sic obscurari veritas, ut non videatur depravatio voluntatis in præmissa damnabiliter incidere. Nam ad cardinales non spectat locum idoneum eligere, sed ad papam, etiam secundum tenorem prædicti instrumenti conclavis, sicut in eo manifestum est: in quo

a Forte, ut
seret Papa
electio. H.
f. pro pa-
pa eligendo.

a per papam electio ad utramque partem, secundum intentionem voti & juramenti, debuerunt capita & membra simul convenire, scilicet dominus noster papa cum suo collegio, & antipapa cum suo prætenso, & non membra sine capitibus. Et sic fuit dictum, tractatum, intellectum, conventum, & firmatum in conclavi. Et hæc separatio manifeste subvertit ordinem debitum: & est contra scripturam & intentionem voti & juramenti dicti instrumenti conclavis: & perversitas separationis membrorum a capite, est inchoatio novi schismatis, & non emendatio antiqui: nec votum, nec juramentum, poterant obligare ad hujusmodi separationem, cum manifeste obviaret Divinæ ordinationi, & sacris canonibus. Non ergo fuit necesse exire de civitate Lucana, pro prosequendo negotium unionis, & servando juramentum: immo per talem exitum magnum obstaculum inductum est negotio unionis, ac importabilis turbatio, & alias inaudita confusio, ut etiam superius tactum est.

Nec velint depravare sensum scripturæ præfati instrumenti conclavis, ubi dicitur: „ Dummodo velint sic convenire, ac concordare, quod sequatur, &c. “ Et ibi intelligitur de conventionem & concordia animarum circa canonicam electionem: & debuit esse in loco electo ut supra præsentibus capitibus ad actum renunciationis: ita quod illud verbum sic dicit modum in actibus eligendum, & non modum loci: determinat enim ita illud, *in simul concordare*, sicut & illud infinitivum *convenire*. Nam ex modo actuum, & non ex modo loci, sequitur iuste canonica electio. Sine enim qualitate in actibus non sequitur canonica electio, quæ non habet ordinem ad qualitatem loci, nisi intelligatur per qualitatem loci dispositio facta a capitibus, & præsentia eorum, secundum jam dicta, vel qualitas a jure petita. Et hujusmodi qualitates non sunt servatæ, nec possunt servari, nisi per dispositionem papæ, & antipapæ.

Nec valet quod dicunt, in obligatione loci *Pisanum & Liburnii*: quia manifestum est, quod nunquam fuit conclusum: nec nata aliqua obligatio: & tractatus ille pendeat. Delusorie tamen ex parte antipapæ, ut attentatio invasionis Urbis per eum docet: & illa prædicta emergerunt graviora ad illum tractatum pertinentia, quæ merito indigebant novo consilio, & cum dicunt: *necesse erat eis se conferre Pisas, ut servarent fidem*: aut intelligunt quod obligaverint se per fidem ire Pisas sine capite suo; & tunc se acculant super eo ad quod obvian-

adum fuit factum præceptum & mandatum: si autem intelligunt cum capite suo ante firmationem contractus, qui pendeat, non debuerunt præstare fidem; & si præstiterunt, servanda erat secundum intellectum quem habuerunt, & sic non tenebantur sine capite. Verum falsitas involvit fallentem; & cum credit se tueri, falso detegitur in aperto: & dum pro fide ostentata frangit fidem Deo & homini sibi præfidenti, merito damnabiliter convincitur.

Item, ad id quod dicunt, se carceratos infra muros Lucanos: respondetur, quod contra tanta pericula non potuit aliquid mitius fieri. De qua materia plura possent dici pro iustitia, & opportunitate illius mandati: sed pro nunt sufficiant quæ superius dicta sunt.

Item, ad illud quod dicunt, de jure & consuetudine congregationis cardinalium collegialiter, dicunt scienter, manifeste falsum: cum etiam tempore præfati domini nostri solebant non se collegialiter congregare, nec aliquid tractare, nec litteras ad collegium transmissas legere, nec aperire, sine licentia ipsius domini nostri: sicut semper servatum est quousque inceperunt usurpare tempore præfati domini nostri. Nec tenetur collegialiter de causis fidei, &c. ut dicunt: quia ad eos non spectat, nisi quantum papæ placuerit. Et mirum est, quod contra tam notoria audeant affirmare. Nec se potuerunt obligare in diminutionem potestatis papæ: ad quem spectat vocare cardinales, & non ad alium, & collegialiter cum eis tractare de unione ecclesiæ, & aliis occurrentibus.

Idcirco per illud præceptum secundum, ipse dominus noster nullam facultatem abstulit ab eis, nec interdixit, neque prohibuit, ut non attenderent ad unionem ecclesiæ, quam pleno affectu prosequeretur, & toto conatu prosequi intendit: sed providit ne perverse laborerentur in divisionem, sicut lapsi sunt. Qui lapsus iniquus & abominabilis est; & non præceptum ipsius domini nostri, quod iustum & opportunum fuit, ut superius dictum est.

Item, ad illud quod dicunt, quod nunquam juraverunt se non congregare, & quod de jure possunt se congregare, & quod juramentum fidelitatis & obedientiæ non se extendit ad hoc: satis videtur responsum, quia de jure non habent. Sed tamen adhuc respondetur sibi, quod de jure non possunt se congregare contra præceptum papæ, nec ad hoc potuerunt se obligare, nec etiam se obligaverunt, ex aliquo actu facto in conclavi, nisi postea temerarie attentaverint facere, ex qua attentatione non sequeretur obligatio. Quinimmo in conclavi expresse fuit per omnes negatum illud quod nunc faciunt & fecerunt, etiamsi deligendus fuisset electus, & in papatu expresse non vellet servare obligationem factam per eum: sicque tunc reprobaverunt, propter periculum, quod nunc fecerunt. Et tamen non sunt, nec fuerunt in casu, quod papa non velit, qui fideliter prosequitur ad quod tenetur: & si non potest per unam viam, intendit per aliam, nec quicquam fundari potest in contrarium. Advertant ergo, qualis sit assertio, quod congregare se contra præceptum papæ, non est contra juramentum obedientiæ & fidelitatis. Hæc enim conclusio repugnat principatui a Deo instituto, & subvertit statum papatus, & ordinem principatus, & firmitatem ejus; contradicit sanæ doctrinæ & antiquatæ ob-

b Hæc est
antiqua II
ser.

servantia. Collegialiter ergo cardinales habent
tractare cum papa fideliter, prudenter, carita-
tive, provide, ac mature pro unione: quod
ipse dominus noster continue voluit, & uti-
nam ii qui ab eo recesserunt sic fecissent.

Ad illud autem quod dicunt de tertio præ-
cepto sive mandato, satis ex superioribus pa-
tet responsio. Et utinam non talia & tanto
tempore tractassent sic sine freno cum Galli-
cis & schismaticis, ac aliis: quia tanta mala
non fuissent sequuta, & verisimile credi vo-
teat, quæ in præsentibus habentur & in futuro
dubitantur. Et utinam servassent sane & pure
juramenta & vota sua de inchoatis, mediatis,
& finendis, & nihil omittendo de contingen-
tibus &c. quantum in eis erat, id est, quan-
tum ad eos spectat: quia non præsumpissent,
nec præsumerent.

Item, ad ultimum quod dicunt, quod cer-
tum præceptum est contra caritatem, in qua
qui non manet, in Deo non manet; & qua
quilibet fidelis Christianus tenetur quantum
potest errantes ab erroris semita revocare:
quod utique fieri non potest absque partici-
patione & colloquio: non ergo debuit prohi-
beri, maxime talibus viris, quorum offi-
cium esse debet revocare Christianos ab hæ-
resibus & scissuris. Hoc ultimum hic præ-
ceptum de verbo ad verbum, quod ab eis posi-
tum est, secundum omnem partem facit con-
tra eos: quæ res satis plana est, idcirco bre-
viter sumatur. Et primo revocent se a divisi-
one, quam fecerunt de semetipsis, & a scissu-
ris quas nituntur facere in alios per subtrahen-
dem obedientiam, &c. alios si quos interfecerunt.
Secundo ab erroribus se, & alios quos induxe-
runt. Tertio provideant, ne se & alii in hæ-
reses immergant, tanquam fideles Christiani,
quod ad suum officium dicunt hoc spectare.
Et utinam illa participatio & colloquio tui-
sent in caritate: quia præceptum, quod san-
ctissimus dominus noster fecit in caritate, non
fuit opportunum.

Libenter igitur præfatus dominus noster pa-
pa subicit se pleno corde, humili affectu, di-
gna devotione, & recta voluntate, amantissimo
Christo & sibi amabilissimo, & eius iudicio,
ex cuius providentia eius vices gerit in terris,
qui novit secreta cordis, & falli non potest.
In quo posuit fiduciam suam, sperans per eum
liberari a calumniis hominum, & veritatem &
innocentiam suam illustrari, & per eius ma-
nus misericorditer pacem ecclesie dari, & in-
tegrationem. Et quia videt multiplices defe-
ctus ex ignorantia & malitia hominum, quos
non valet reparare: vehementissime desiderat
concilium generale.

Datum Lucæ pridie Id. Junii, pontificatus
nostri anno secundo.

Tres cardinalium Benedicti litteræ, quarum binis Bene-
dictum ipsum, aliis, omnes de obedientia sua, ad
concilium Pisani convocant, editæ sunt superius, pag.
1199. 1151. 1167. Et responsio Benedicti, pag. 1171.
Item, & litteræ cardinalium Gregorii ad episcopos, alio-
que suorum partium eodem convocandos, pag. 1158. Quo-
bus litteris cum adscripta esset dies xxv. Junii, temporis
notam falso anticipatam contendebant Gregorii sectatores,
eoque consilio, ut viderentur Pisani suum indicisse concilium
antequam suum Gregorius Aquileiam convocaret litte-
ris pridie Nonas Jul. datis. Falsam autem esse hanc tem-
poris indicationem duobus maxime argumentis probant:
altero, quod sub finem tantum Augusti facta cardinalibus
copia fuerit a Florentinis celebrandi Pisani concilii, ac
proinde Junio mense non potuerunt eo convocare, altero,
quod datis ad Robertum Imp. litteris Libani 26. Julii,
scriptis se utriusque partis convocare concilium statuisse,
breveque locum designatos, ex quo constat, litteras, que

concilii locum Pisani designant, Junio scriptas minime fuisse.
Priore argumento Pisanos cardinales urget Gregorius ipse
in litteris ad Florentinos datis, quas mox edemus; al-
tero Cæsares oratores, in dubiis quæ sessione IV. propo-
suerunt. Vide supra pag. 1183. Et cum responsione quam Petrus
de Ancharano subiecit.

I V.

INHIBITIO FACTA CARDINALIBUS
A PETRO DE LUNA,

Ex tomo VI.
Spiciliegii.

*Ne opinionem suam de via cessionis traderent in
scriptis dominis ducibus, vel in quadam cedu-
la super hac confecta subscriberent.*

Benedictus, &c. Cum ad nostrum pervene-
rit auditum, quod vos venerabiles fratres
nostri sanctæ Romanæ ecclesie cardinales, re-
quisiti fueritis, quod in quadam cedula vobis
tradita vos propriis manibus subscribere debeatis
(quod si fieret, absit, dubitari forsitan pos-
set quod pro tempore redundaret in perniciem
libertatis Romanæ ecclesie, & contra ipsius
honorem, ac etiam in Dei offensam non mo-
dicam, & in occasionem vobis detrahendi, de-
bilitationem iustitiæ nostræ partis, & exalta-
tionem & obdurationem intrusi, & sibi adhæ-
rentium) nolque jam obtulerimus pures mo-
dos, & vias rationabiles, factibiles, Deo pla-
centes, & juri convenientes, per quas utilius,
civilius, & expedientius ad honorem Dei & suæ
sanctæ ecclesie, & adherentium iustitiæ illius
partis, unio in Dei ecclesia haberi potest, &
schisma eradicari & evelli, prout de apertio-
ne & oblatione modorum prædictorum, & via-
rum per nos oblatarum dilectis filiis ducibus,
Joanni Bituricensi, Philippo Burgundie, pa-
tius, ac Ludovico Aurelianensi, germano ca-
rissimi in Christo filii nostri Caroli regis Fran-
corum illustris, & per eundem regem ad nos
destinatis, ut in quibusdam publicis instrumen-
tis super hæc contentis latius continetur. Id-
circo præmissis & aliis multis attentis & con-
sideratis, quæ in tanto Dei & ecclesie nego-
tio attendi & considerari debent, loco & tem-
pore opportunis latius explicandum, & etiam
exponendum: vos omnes & singulos venera-
biles fratres nostros, sanctæ Romanæ ecclesie
cardinales, monemus, hortamur, & requiri-
mus in virtute sanctæ obedientie ac fidelitatis,
quibus nobis & ecclesie Romanæ tenemini,
ut nobis in protectione dictarum viarum per
nos oblatarum, & aliorum in præmissis con-
tentorum, quæ ad bonum unionis ecclesie ten-
dunt, prout ad nos pertinuerit, assistatis, &
adheretis fideliter & diligenter, absque frau-
de, dolo, & machinatione quibuscumque; nec
ad impediendum unionem prædictam detis con-
siliium, auxilium vel favorem, directe vel in-
directe, publice, vel occulte, prout etiam
virtute juramenti per vos super hoc præstiti,
estis adstricti. Et nihilo minus inhibemus vo-
bis & vestrum cuilibet, in virtute sanctæ obe-
dientie, ne in dicta cedula, ut præmittitur,
vos subscribatis, nec etiam consentiatis aliqua-
liter aliis quæ non licent, seu non decent,
seu ex quibus occasio forte præberi posset de-
trahendi, quod contra reverentiam, obedi-
entiam, aut honorem nobis & ecclesie Romanæ
per vos debitum, seu laudabiles mores per nos
& vos, prædecessores nostros & vestros, ob-
servari consuetos, aliqua fierent per vos, quod
absit, prout nec credimus quod facietis. Quod
si con-

ANNO
CHRISTI
1109.

si contrarium per vos vel aliquem vestrum fieret, quod non credimus, protestamur contra vos & vestrum quemlibet sic facientes, de penis in jure statutis, & aliis debitis pro transgressione præmissorum. Ad quæ vobis injungenda movemur, tum consideratione præmissorum, tum etiam quia a pluribus dicitur, quod erga nos & nobis assistentes modi inconvenientes servantur, propter quos si aliud etiam a nobis fieret vel diceretur, censeretur forsitan non valere, & possent inconvenientia & scandala sequi. De quibus modis qui erga nos & nostros tenentur, solemniter protestamur: videlicet quod si per vos aliud fieret, seu diceretur; manente statu negotiorum nunc occurrentium, id & ea, & quidquid ex eis sequeretur, vel ob ea, reputamus & volumus non valere, & haberi pro infectis. Per præmissa vero venerabilibus fratribus nostris, quorum honorem prospicere ex nostræ mentis affectu desideramus, vel quibusvis aliis in aliquo derogare non intendimus, nec præcipere aliquod illicitum, sed tantum occurrere scandalis & animarum periculis, quæ verisimiliter evenire posse timemus, & honori ac juri ecclesiæ Romanæ providere, ut juris seu rationis fuerit, & tenemur, & ita protestamur.

V.

Ibid.

LITTERÆ UTRIUSQUE COLLEGII
cardinalium ad universitatem
Parisiensem.

*Mittunt epistolam scriptam ad Carolum regem
Francorum.*

Miseratione Divina episcopi, presbyteri, & diaconi sanctæ Romanæ ecclesiæ utriusque collegii cardinales, venerabilibus & doctissimis viris, rectori, cæterisque magistris sacre universitatis studii Parisiensis, salutem. Super statu atque conditionibus præsentium rerum, & spe jamjam infirma parte reposita reipublicæ reformandæ, tollendique dissidii de medio campo orthodoxæ fidei, scribimus quantum pro nunc velocitas rerum patitur, Christianissimo domino regi Francorum in hæc verba.

„ Christianissimo ac serenissimo principi domino Carolo Francorum regi, vestri episcopi, presbyteri, & diaconi sanctæ Romanæ ecclesiæ utriusque collegii cardinales, salutem in eo per quem reges regnant, & dispersiones Israelis congregare. Certi sumus devotionem vestram non latere progressum amborum dominorum contendendum de patu, neque ignorare ex vestris accuratissimis studiis, quibus ostensionibus, quibus palliationibus, quibusve operibus aut affectibus, & ad quem exitum, causa unionis ecclesiæ sanctæ Dei ab eisdem contendentibus finaliter sic perducta, immo, quod non sine dolore revolvimus, nisi de medio occurratur, numquam magis prope in exilium coarctata. Nos itaque, quorum ex utraque parte præ cæteris maxime in hac rerum vertigine, & supremo animarum periculo, interest rebus tam gravibus obviare: utrinque decrevimus, Spiritu sancto dirigente, in uno loco pro summo remedio convenire, ut si cut jam mutua nostrorum vota in unum aspirabant, illud palam cum expressione operis atque pro viribus demonstrarem. Eo

c. f. exilium

„ igitur Spiritu sancto agente, annuit Deus piissimis votis nostris, ut quod mente conceperamus, repente cum multo iam admiratione impleveremus. Venimus namque ad hanc terram vestræ celsitudinis, & in summa pauculis diebus intermissis, ita in omni agendorum materia, dictæ unionis attingenda convenimus, ita concordēs tamquam ex una mente per omnia ad rem ipsam perficiendam percussi, ut Divinum potius quam humanum fuerimus arbitrati. Rebus autem, serenissime princeps, sic stantibus ut præfertur, litteras vestras regales cuilibet nostrum collegio directas accepimus gaudenter: tum quia ex illis cognovimus circa cæpta vestram laudabilem perseverantiam huic tanto operi non deesse, tum etiam potissime quia noster effectus cum vestro non discrepat. Et quod regia majestas nobis per suas litteras suadebat, jam fere opere complevisse, prout per ea, quæ dominus patriarcha Alexandrinus consiliarius vester, qui abhinc infra breve recedet, particularius explicabit, vestra regia majestas agnoscat. Quam ille conservare dignetur, ejus, &c.

Et quia ex præmissis, licet pauculis præsentis, attendere poteritis, quantum materia, de qua agitur, ad summum ejus Divinis potius quam humanis consiliis dirigatur; & per dictum dominum patriarcham, alioque collegas redeuntes ad propria ob eandem causam poteritis informari: nihilo minus quia interea possunt multa ad opus dictæ materiae vobis sollicitantibus procurari, hortamur igitur vos, quatenus circa illa velitis pro viribus insistere juxta quod per litteras ambaxiatorum regionum hic existentium eritis medullitus informati.

Datum in villa de Liburno Pisanæ diocesis, sub sigillis nostrum sex utriusque collegii priorum, ultima die Junii, anno Domini MCCCCVIII.

VI.

LITTERÆ NEUTRALITATIS
per cardinales Gregorianos.Hist. & ex
I. Beckel.
Nico.

Miseratione Divina episcopi, presbyteri, & diaconi sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, salutem in Domino sempiternam.

Quamvis ea quæ circa pacem & unionem universalis ecclesiæ sanctæ retroactis temporibus gessimus, non dubitemus ex litteris & scripturis nostris ad omnium vestrum notitiam devenisse: nihilo minus tamen ulteriori cura miserabili statui ejusdem ecclesiæ & populi Christiani succurrere & providere cupientes, pauca admodum prius acta resumere convenit, dum ad ulteriora quæ restant, gratia nobis assistente Divina, sumus processuri. Novistis enim satis quibus obligationibus, promissionibus, & modis, dominus Gregorius ad unionem in dicta ecclesia faciendam fuerit & sit adstrictus: & quibus pollicitationibus se illam facturum toti mundo promiserit, oculi cunctorum suis litteris sollicitati inspexerunt: quorum omnium immemor, suis promissionibus, votis, & juramentis reteratis vicibus factis per eum, spretis, & ad ludibrium tractis, damnatum schisma, proh dolor! in ipsa Dei ecclesia

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1497.ANNO
CHRISTI
1497.

vicariatus seu feudis, aut aliis bonis vel ju-
ribus, si quæ per adherentes dicto Gregorio
tenentur aut occupantur, seu de aliis eorum-
dem adherentium bonis, juxta merita & con-
ditiones frustratorum, & privatorum eorum-
dem, fiet recompenſa.

Datum Liburnii Piſanenſis diœceſis, ſub
trium priorum noſtrorum impreſſione ſigillo-
rum, die prima menſis Julii, prima Indictio-
ne, anno a nativitate Domini noſtri Jeſu Chri-
ſti milleſimo quadringenteſimo octavo.

VII.

LITTERÆ GREGORII,
quibus ſe purgat a criminalibus
cardinalium.*Ad futuram rei memoriam.*Ex Cod.
Raynaldo ad
an. 1497. n.
48.

AD protegendam innocentiam noſtram ad-
verſus aſſertionem improvidam, & inju-
ſtam obloquentium, detractorum & erigentium
cornua malignantium in Chriſtum ſuum, qui-
bus inter cætera puritatem mentis noſtræ, apo-
ſtolicæque poteſtatis plenitudinem, ac noſtram
damnabilibus infamie maculis deturpare, ac
ſuis incurſibus irritare, temerarie non verentur,
& etiam conſtituntur: aſſerentes, nos promiſſionem,
votum, ac juramentum noſtra, circa deſiderabilis
unionis in Dei eccleſia materiam ſalutarem in
conclavi facta, emiſſa, & præſtitâ, contemnere
realiter obſervare: ne falſa pro veris recipiantur,
cum opprimatur ſæpenumero veritas, niſi ſalutaris
deſenſionis præſidio fulciatur, tenore præſentium
noſtrorum & declaramus, quod noſtræ firmæ
voluntatis ſuit & eſt, & in Deo ſperamus erit,
pure & fideliter ſervare formam & intentionem
noſtrorum juramenti, voti, & promiſſionis in
conclavi factorum hujusmodi. Et quia die undecima
menſis immediate præterito, quidam tunc ex
venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. tunc
cardinalibus, videlicet Antonius olim Præneſtinus
epiſcopus, Conradus olim tit. S. Chryſogoni,
Franciſcus olim tit. SS. Quatuor Coronatorum,
Jordanus olim tit. S. Martini in montibus,
presbyteri, Raynaldus olim S. Viti in Macello,
Odo olim S. Georgii ad Velum aureum, diaconi,
præſatæ eccleſiæ cardinales, mandata noſtra aſu
temerario contemnerent, & a nobis damnabiliter
recedentes, mala malis adverſum nos accumulare
damnabiliter procurarunt, quos clementer expectantes,
paterniſque affectibus, ſed incaſſum, ut redirent
ſæpius excitatos ſupportavimus.

Volentes tamen oculos paternæ pietatis erga
ipſos, ut convertantur & vivant, extendere,
ſeveritatemque miſericordi temperare clementia,
ipſos Antonium olim Præneſtinum episcopum,
Conradum olim tit. S. Chryſogoni, Franciſcum
olim tit. SS. Quatuor Coronatorum, Jordanum
olim tit. S. Martini in montibus, presbyteros,
Raynaldum olim S. Viti in Macello, & Odonem
olim S. Georgii ad Velum aureum, diaconos,
cardinales præſatos & eorum quemlibet, de
fratrum noſtrorum conſilio præſentium tenore
requirimus & monemus, eiſque niſi nilo
miſius per ſcripta harum ſeria injungentes,
quatenus infra præſentem menſem Julii ad
præſentiam noſtram, ubi nos eſſe contigerit,
debeant perſonaliter & præſentialiter ſe
conferre: qui, ſi venerint infra præſentem
Concil. General. Tom. XXVII.

ſum menſem, & caritative, ac provide voluerint
tractare nobiſcum, & cum venerabilibus
fratribus noſtris præſatæ eccleſiæ cardinalibus,
ſuper negotio unionis hujusmodi, eos benigne
recipiemus, atque tractabimus, & abolentes
omnem infamie maculam, ſive notam præmiſſorum,
& aliorum patratorum occasione contractam,
remittimus eiſdem offenſionem quamlibet,
atque pœnam. Et cum ſint perjurio maculati,
& omnibus officiis, beneficiis, atque cardinalatibus
privati, continuata etiam noſtra majori
clementia eiſdem reintegrabimus, & in ſtatum
præſentem reponemus. Et præmiſſa omnia,
& ſingula referri volumus, atque referimus
ad Petrum olim S. Angeli diaconum
cardinalem, qui ſæpe monitus, extransgreſſione
alterius mandati noſtri omnibus beneficiis &
cardinalatu etiam eſt privatus.

Si autem (quod non remur) ad cor contritum
& humile, & ad viam veritatis redire noluerint,
conſidimus, quod Altiffimus providet contra
conſuſionem & involutionem, quas tam
excitabiliter quam præcipitabiliter induxerunt;
noſque excitabit ad faciendum, & providendum
prout juſtum fuerit & etiam oportunitum,
& aliis recentibus noverimus in Domino,
temporum atque rerum gravitate penſata,
quomodolibet expedire: volentes niſi minus,
& auctoritate apoſtolica decernentes, quod
hujusmodi monitio proinde valeat, & plenum
robur obtineat firmitatis, diſtoſque Antonium,
Conradum, Franciſcum, Jordanum, Raynaldum,
Odonem, ac Petrum, olim præſatæ eccleſiæ
cardinales, & quemlibet eorum perinde ardeat,
quacumque conſtitutione apoſtolica contraria
non obſtante, ac ſi eiſ, & eorum cuilibet
intimata, & inſinuata perſonaliter, & præſentialiter
extitit, &c. *Dat. fidem publicam, ne ſedem
apoſtolicam metu aliquo declinent, ac ne
citatio ipſos lateat, ſed in omnium oculis
coſideretur, Lucana eccleſia eſſis affigi diploma
jubet.*
Dat. Lucæ xv. Id. Julii pontificatus noſtri
anno II.

VIII.

LITTERÆ CARDINALIUM AD
GREGORIUM*Contendant ab eo concilium œcumenicum neque
celebrari neque indici poſſe*

Dominus & ſalvator noſter Dei filius Jeſus
Chriſtus, de ſummis cælorum ad ima mundi
deſcendens, & tandem pro ſalute humani
generis mortem ſubiens temporalem, aſcendens
ad patrem, ne gregem ſuum ſuo ſanguine
redemptum ſine paſtore deſereret, fundamenta
ſuæ militantis eccleſiæ in beato Petro
principaliter collocavit; & ut ab ipſo quali
quodam capite, dona ſua velut in corpus
omne diffunderet, & ut ſuæ ſtabilitate fidei
cæteros in Chriſtiana religione firmaret, ut per
hoc unum caput, unam originem, unamque
eccleſiam delignaret, quæ ramos ſuos per
univerſum orbem copia ſuæ ubertatis extendit,
ut per ipſa unam ſponſam Chriſti incorruptam
& pudicam, caſto pudore caſtatem cuſtodien-
tem, beati Petri ſucceſſoribus & gregi Domini-
nico demonſtraret.

Verum a triginta annorum citra curriculum
decurſis, caput illud unum in duo diviſum,
ipſam etiam beati Petri ſedem in duas ſimili-
ter

Ex cod.
Raynaldo
Ibid. n. 11.

ter sedes divisam, quod dolenter referimus, vi-
derunt omnes fidei catholice prelati, reges,
principes, & omnes Christiani populi nationes,
quibus cum hanc scissura & decoloratio sancte
matris ecclesie displiceret, & plurimum conti-
nuo odiosa fuisset; ab ipsis dictam sanctam ec-
clesiam sic divisam tenentibus, bona verba &
spes optima de unione, per eorum litteras &
nuncios semper data fuerunt: effectus autem
tot verborum & bonae spei quis & qualis secu-
tus fuerit, usque ad assumptionem vestram per
nos episcopos, presbyteros & diaconos S. R. E.
cardinales factam ad summi apostolatus apicem,
in qua Gregorii XII. nomen, o utinam sic re-
accepissetis, elegistis, vos & tota ecclesia ca-
tholica sunt testes. Quot enim dicto tempore
adversa pertulerit, quotque repetitis malleis,
crebrisque tusionibus subjacuerit, attestantur
quampura. Defecerunt namque litterarum stu-
dia, & per consequens ad viros ignaros tran-
sita ecclesiarum regimina: defecerunt jam uni-
versalis & aliarum fere omnium temporalia, &
in ruinam prostrata sunt ipsarum magna
aedificia: denique in laicis erga clericos deficit
reverentia, & totaliter in contemptum populo-
rum deducta est censura ecclesiastica, in cle-
ricis impunita maleficia, & in locum honesta-
tis & scientie successerunt presumptio, teme-
ritas & superbia: ut sic ex istis & aliis, non
sine mentis amaritudine perlegendis, de ipsa
ecclesia cum Isaia dolenter concludere valea-
mus. *A planta pedis usque ad verticem non est
in ea sanitas.*

1. 2. 16.

Nos autem una vobiscum, qui de nostro
collegio tunc eratis, videlicet Angelo Co-
rario tituli S. Marci presbytero cardinali, vul-
gariter dicto Constantinopolitano, dicta sede
vacante per obitum bonae memoriae Innocentii
VII. volentes tot animarum periculis & scan-
dalis obviare, incepimus, ut ex debito officii
tenebamur, attendere diligenter ut talem eli-
gere, & in beati Petri sede ponere curaremus,
quem ex praesumptis bona vita & sancta con-
versatione praeterita crederemus Christi vestigia
imitari, qui velut pastor bonus animam suam
posuit pro ovibus suis, & qui aeternam salutem
proponendam crederet gloriae temporali, se-
quens in hoc etiam Christum humilem & di-
centem: *Rignum meum non est de hoc mundo.*

7. 2. 18.

Et non solum ista de isto cogitare, sed etiam
de humanae conditionis fragilitate curavimus,
quae nunquam permanet in eodem statu, ac
etiam astutiis inimici hominis, qui non desinit
circuire velut leo rugiens, querens quos devoret,
& facta nostra quandoque in principio, quan-
doque in medio, quandoque in fine corrup-
pere suis astutiis, ut nonnunquam qui toto
tempore vitae suae bona opera exercuit, & pe-
regit, aliqua tentatione suborta, & opposita,
cuncta eius bona praeterita supplantet, obruat,
& corrumpat; unde de Saul, qui prius in ocu-
lis Dei bonus visus, in fine sui scribitur,
quod spiritus malus descendit supra Saul. Et
idcirco nosmetipsos & singulos de gremio col-
legii sacri existentes, & quemlibet futurum
Romanum pontificem per nos de dicto gremio
eligendum, curavimus obligare vinculo jura-
menti, voti, & promissionis, solemnij, Deo &
Virgini sanctissimae matri eius Mariae beatis
apostolis Petro & Paulo, & toti caelesti curiae
esse vigiles, sollicitos, & per omnia diligentes
pro sanctissima unione, & eam prosequi in prin-
cipio, medio, & fine, & nihil omittere de ne-

1. 11. 5.

cessariis, utilibus, & quomodolibet contingenti-
bus, quod unio subsequatur: & ita & vos tunc
cardinales, & nos omnes similiter promissimus,
vovimus, & juravimus effectualiter, ut praedi-
ctum est.

Quibus quidem firmatis voto & juramen-
to, ut supradictum est, in vos praefatum
Angelum tunc cardinalem Constantinopolita-
num, tamquam in praestantiorem, doctiorem,
sanctiorem, & in omni virtute eminentiorem,
diximus unanimi consensu vota nostra. Nam
in personam vestram concurrere putabamus, ut
apparebat, famam videlicet praecelaram, sancti-
tatis apparentiam multiplicem, honestatis fervo-
rem, & zelum perfectae caritatis, maturitatem
aetatis, & insuper ad sanctissimam unionem ar-
dens desiderium, & per lacrymarum effusionem
saepius magnam ostentationem voluntatis, spe-
rantes indubie per vos supradicta promissa ju-
ramento & voto firmata servari, & spe ab
intentione vobis in conclavi patefacta, & simi-
liter voto, & juramento, elegimus, & assum-
psimus in episcopum animarum nostrarum &
universalis ecclesiae, & gregis Domini dire-
ctorem.

Postquam electionem, & ante inthroniza-
tionem, eandem promissionem, votum, &
juramentum, de novo praestitistis: & subse-
quenter haec omnia in publico consistorio pu-
blicastis, & confirmastis, ac etiam de praedictis
firmiter observandis, ad omnes fere mundi
Principes climatis Christiani litteras direxistis.
Solemnes insuper oratores, & cum pleno man-
dato, ad dominum Petrum de Luna, per non-
nullos Benedictum vulgariter nuncupatum, il-
lico, ut tenebamini, destinastis, ipsum ad si-
milem cessionem, et renunciationem sui praes-
tenti papatus multipliciter exhortando, et de
loco mutuae cessionis concorditer eligendo, et
in litteris ad eum directis utendo inter caetera
istis verbis: „ Non erim semper de jure suo
„ disputandum est: saepe rigor ipse utilitati et
„ tempori cedit. Nam si mulier illa et juri suo
„ renunciare, et filio suo proprio spoliare se
„ voluit, ne sectionem unius pueri videret:
„ quanto magis nos, si malitia operante, ad
„ optatam unionem pervenire non possumus,
„ per vias justitiae pie cedendum videretur?“

Demum responso ab eo habito, et convento
de loco Saonae per vestros dominos oratores
ad rectorem dicti loci litteras apostolicas dire-
xistis, inter alia continentes in effectu, quod
oblationibus vobis factis ab eis uti intendebatis,
et quod pro vobis vestrisque fratribus dominis
cardinalibus pararent necessaria, & taliter pro-
viderent super ipso accessu, quod possent meri-
to commendari, prout planius in dictis litteris
continetur. Tandem ad dictam civitatem sive
locum Saonae accedere velle pluribus de causis
minus justis recusastis, nobis contrarium alic-
rentibus propter observantiam promissorum.
Deinde dicto domino Benedicto papa praesentio
ad dictum locum se in termino conferente,
et de accessu vestro et nostro similiter requi-
rente, pluribus aliis ad hoc vos exhortantibus,
praecipue oratoribus serenissimi regis Franciae,
in eodem proposito non accedendi pertinaciter
perstitistis.

Similiter medijs notabilibus a dominis et
oratoribus, maxime illustri ducalis domina-
tionis Venetorum, pluribus locis successive
oblatis utrique parti securis: in ipsis eligen-
dis ac etiam recusandis pluribus variastis, et
inte-

ANNO
CHRISTI
1492.

Jerrm. 14.

Ho. 1.

interim per vos indebite et injuste dissolutus fuit contractus dictæ conventionis loci concorditer eligendi, et per consequens sanctissimæ unionis: ut sic merito qui ad tantum bonum optatum omni populo venerant, vel miserant, dolenter possint dicere cum propheta: *Venerunt ad hauriendam aquam, & vasa sua vacua reportarunt*: et iterum illud: *Expectabamus pacem, & ecce turbatio: & justitiam, & ecce iniquitas, & judicium, & ecce clamor*. Si enim nihil tam conveniens humano generi, quam promissa servare: quid censendum est in sublimi excelsoque solio præditi? Certe quædam dicit lex: nihil est quod præclarior luce præfulgeat, quam recta fides in principe; cuius verbum aut sanctum, aut sacrilegum.

Quibus adhuc non obstantibus, sed remanentibus in civitate Lucana hac de causa prosequendi et exhortandi vos ad præfatam sanctissimam unionem dominis oratoribus præfati regis Franciæ, et prædicti domini Benedicti, et ad idem multipliciter vos impellentibus juxta conventa, vota, et jurata et nobis ad istud idem, et in eadem voluntate concurrentibus et laborantibus apud vos cum omni insistere lenitate et mansuetudine: nostra et omnium aliorum salubria monita contempsistis. Et tandem animum vestrum in oppositum celare amplius non valentes, in ea verba, et pluries atque pluries prorupistis, quod via cessionis et renunciationis erat diabolica, et damnata, et eam sequi nullatenus volebatis, nobisque impie et invalide sub pœna privationis cardinalatus, perjuri, et beneficiorum, oretenus inhibuistis, ne cum prædictis ambaxiatoribus Benedicti, vel regis Franciæ, de materia unionis amplius loqueremur; nec etiam nos ausi essemus de cætero sine vestro mandato similiter amplius congregari; prædictis mandatis expresse tendentibus in præjudicium sanctissimæ unionis, quæ sine congregatione et colloquiis cum prædictis prosequi non poterat nec haberi; ac etiam in scandalum totius populi Christiani, et insuper in confusionem, ruinam, et totale exitium omnium ecclesiarum, et totius status ecclesiæ temporalis destructionem, ac etiam contra sæpius promissa vota et jurata, et populo toties publicata, quasi per talia peccandi et dejerandi licentiam, ac vota et promissa tam solemniter transgrediendi per traditionem clavium regni cælorum affecti fueritis potestatem.

Vere per ista et alia, quæ de vobis vidimus et audimus, semper hoc timendum est de eo, quod beatus Bernardus de papa Eugenio verebatur, ne in multis occupationibus, quoniam multæ erant, frontem induraret, et in duritiam cordis iret, et inde in aversionem: definiens quid est cor durum, „vide-
„ licet quod semetipsum non exhorret, quia
„ nec sentit ipsum esse, quod nec compun-
„ ctione scinditur, nec pietate mollitur, nec
„ movetur precibus, minis non cedit, flagellis
„ induratur, ingratum ad beneficia, ad consilia
„ insidum, ad pericula impavidum, temerarium
„ in Divina, præteritorum obliviscens, præsentium
„ negligens, futura non providens: & ut breviter cuncta horribilis mali
„ mala concludam, ipsum est, quod nec Deum
„ timet, nec homines reveretur.”

Si in hanc cordis duritiam jam incessistis, ut ex prædictis & aliis quæ quotidie in vestra curia & per vestros consiliarios agitantur, appa-

Concil. Gener. Tom. XXVII.

ret: lacrymantibus cordis oculis contristamur, & plurimum anxiamur, quia præter & contra spem nostram talia contigerunt. Per ista quidem de electione vestra ad apicem summi apostolatus, gaudium in mœrorem & ludum, & expectata consolatio unitatis in majus scandalum & labores fere intolerabiles sunt conversi, ut sic quilibet nostrum dicere possit illud Job: *Conversa in luctum est cithara mea, & organum meum in vocem flentium*: & iterum illud: *Expectavi ut faceret vobis & fecit labruscas*: labruscas, inquam, acerbissimas, quas comedere obstupescunt reges, principes, populus catholicus, atque clerus, considerantes excidisse a tanto tamque sperato bono, & dimissos in tanto excidio absque spe reconciliationis alicuius, & in pejori statu quam prius fuerant, relaxati, protrahi, et delusi post longam moram & consumptionem temporis, de loco conveniendo pro renunciatione ac cessione verbali in quolibet certo loco, & si non per vos, saltem per procuratores idoneos de facili faciendam, si non quæ vestra & vestrorum sunt, sed quæ Christi, querere & cogitare, ut vestræ famæ & gloriæ congruebat, & justum fuerat, curavissetis.

Ex quibus, & aliis quæ quotidie vidimus de progressionibus vestris & modis Deo teste, vobis compatimur: quæ patienter coniventibus oculis transullemus, si absque Dei offensa & transgressione juramentorum & votorum nostrorum potuissemus quomodolibet tolerare. Verum quia ex tali tolerantia & patientia fuisset prædictorum voluntarii transgressores, & per consequens ut perjuri & infames ab omnibus reputati, & toti mundo exosi, & (quod pejus est) inveterati schismatis nutritores, & ob hoc per consequens juxta sacros canones hæretici reputandi: ideo Spiritus sancti gratia illustrati, obedire volentes Deo magis, quam hominibus, curavimus unanimiter & concorditer, ut iidem canones præcipiunt, a vestris tabernaculis & consortio separari, ubi nihil proficere, quinimmo ex tali mora officere sanctissimæ unioni plurimum fuerat visum nobis.

Idcirco ne sanctæ ecclesiæ, a qua ab ipsa nostra pueritia enutriti & sublimati sumus, ingratiissimi de tot beneficiis videamur, & ne Dominus et Redemptor noster Jesus Christus conqueri de nobis possit, et illud Isaie dicere: *Filios enutrivit & exaltavit, illi autem spreverunt me*: et illud: *Qui edebat panes meos, ampliatibus adversus me supplantationem*: et rursum: *Generatio prava et perversa, hæc Domino tribuisti?* veluti mus in pera, ignis et serpens in gremio, suis consueverunt hospitibus exhibere: considerantes etiam pro majori parte nostrum senilem nostram ætatem, immo quorundam senio jam confectam, et per hoc de proximo migraturi ad vitam aliam sine tempore, sine fine rationem ibidem reddituri in districto iudicio, et tremendo examine, et ituri, si bona egerimus, in resurrectionem vitæ; si vero mala, veluti maledicti a Deo, in supplicium æternum; et præsertim præditi, quibus durissimum iudicium comminatur Deus, de quorum manibus subditorum ratio postulatur: quæ præminentia si recto rationis iudicio consideratur, ut ait Gregorius, plus doloribus afficitur quam honoribus gaudet; et omnis potentatus brevis, sed etiam si annis mille; amplius in eis labor, & dolor: considerantes etiam per recessum vestrum et alterius, vi-

D 2

deli-

ANNO
CHRISTI
1492.

delicet Benedicti, a voluntaria cessione, A
et unum ab altero adeo elongatum, quin
immo per vos etiam dicta via publice repro-
bata, prius tamen plusquam millies appro-
bata et studiose pertractata, ac etiam viam
iustitiae, ac juris utriusque discussionem diffi-
cilem et impossibilem, et verisimiliter sine exi-
tu, sine fine, non absque periculo, et scanda-
lo partis alterius obedientiae, si alterum non
habuisse jus in papatu fuisset per viam iustitiae
declaratum, et per consequens tantam multi-
tudinem populi Christiani, reges insuper, prin-
cipes, erravisse cum periculo, et discrimine
animarum suarum: necnon videntes tot tergi-
versationes, volubilitatem, et inconstantiam
utriusque vestrum, juxta communem omnium
opinionem invicem colludentium, ac etiam
propter crimen immanissimum, quod ex tam
longa mora et protractione in sponte cedendo
juxta sacros canones incurristis: et propter
nonnullas causas rationabiles, quae ad intra
scriptam convocationem sacri concilii simul
Dei gratia uniti, nostros animos induxerint:
dicimus, et de jure praetendimus, potestatem
convocandi et congregandi sacrum et generale
concilium ad nos totaliter devolutam, ex eo et-
iam maxime quod ex retro gestis estis in dicta
congregatione suspecti: cum non nisi postquam
praesensistis nos ad dictam convocationem para-
ri, hoc unquam velle facere ostendistis: et
quia nec possibile sit per ambos, vel in uno
loco tale generale concilium convocari, nec
vocatio illorum obedientiae alterius partis pos-
set recte dici concilium generale, nec in eo
de altero irrequisito aliquid definire, nec re-
quisitus etiam cum parte sua accederet, et si
accederet, et si ambo praesideretis, prout in
uno papa indubitate probabiliter dici posset,
essetis in eodem corpore et unica ecclesia,
duo capita quasi monstrum: nec jura, quae de
congregatione generalis concilii auctoritate pa-
pae loquuntur, vendicant sibi locum, cum
duo contendunt contra vota et juramenta sua
improbabiliter de papatu, et quia per mutuam
cessionem absque concilii vocatione, juxta praemissa
tot vinculis confirmata, possitis sine tot
laboribus et dispendiis dare ecclesiae unitatem
et pacem. Ex quibus et multis aliis, si duce-
retis dictum concilium congregandum, quid
aliud praesumendum, quam velle rem trahere
per longum, ut haecenus protractistis? et ad
quem finem dicta convocatio fieret, postquam
tot vinculis tenemini ad cedendum sponte?
utrumne ad finem discutiendi de jure utriusque
altera parte absente? et etiam si praesente,
poteritisne, vos ambo ignari facti, nisi qua-
tenus auditu percipere potuistis, plus coram
dicto concilio etiam simul utriusque obedientiae
congregato, in facto vel jure ostendere, quem-
admodum ostensum fuit haecenus per illos
quodammodo, qui viderunt et tetigerunt, et
contraria solemnium doctorum utriusque obe-
dientiae pro se et contra se consilia reporta-
runt? Praeterea cum partes utriusque obedi-
entiae congregatae simul forent: quis contra par-
tem suae obedientiae definiret? quinimmo pro-
cul dubio praesumendum foret, praelatos, re-
ges, et principes, de vestris moribus fastidiosos,
et ad cedendum sponte tot juramentis et votis,
et vinculis obligatos, aliqua poena gravissima
merito condemnare.

* Corr. quam
ostensum.

Ad praedicta igitur, tam salubriter, quam
consulte pro vobis cum caritate dicta, et scripta

placeat et dignemini, deposito omni carnalita-
tis affectu, sanae mentis consideratione attende-
re, et non errores erroribus accumulare, et per
vias retrogradas veritatem confundere, et sacro
concilio universalis ecclesiae, per vos ad quos
pertinet, ut praediximus, convocato impedi-
menta praestare, ne ipsius generalis concilii,
et totius populi Christiani indignationem for-
tius incurratis. In nomine igitur Domini no-
stri Jesu Christi, cujus ecclesiae militantis cau-
sam suscepimus, et suscipimus, totis mentis
affectibus, et cum animorum sinceritate felici-
ter inchoandam, mediandam, et totaliter ter-
minandam, prout ex praedictis promissionibus
per nos factis, juramenti et voti, ut praedici-
tur, vinculis roboratis, et confirmatis, effica-
citer obligamur, decrevimus et firmavimus, ac
decernimus et firmamus, utrumque collegium
unitum et in unum conjunctum, totam uni-
versalem ecclesiam ad sacrum concilium con-
vocare et congregare, prout juris ordo postu-
lat, et requirit; ut ad ipsum omnes et sin-
guli, qui de jure vel aliter ad ipsum accedere
vel mittere decreverunt, pro exequenda san-
ctissima unione sunt efficaciter adstricti, venire
et comparare debeant legitime ad civitatem
Pisarum in provincia Tusciae, ad festum An-
nunciationis B. Virginis proxime secuturum,
ut sic adveniente dicto termino, coram dicto
sacro concilio haec flebilis causa diuturni et
nefandi schismatis, a Dei ecclesia extirpandi,
radicitus proponatur, et taliter per ipsum con-
cilium ordinetur et provideatur, quod per
viam renunciationis et cessionis per vos pro-
missam et juratam, diu absque aliqua iusta
causa tam protractam, in dicto sacro concilio,
sancta unio et perfecta, ut expedit, habeatur
in ecclesia sponsa Christi. Ad ipsum igitur
concilium infra praedictum terminum convo-
candum vos requirimus, et invitamus, et in
Domino exhortamur, quatenus ad dictum lo-
cum et indictum terminum accedatis in dicto
sacro concilio, ad praedictam renunciationem,
prout vovistis et jurastis, efficaciter adimplen-
dam: certificantes vos, quod si venire negle-
deritis, aut si veneritis, et ad quae tenemini
voto et juramento, efficaciter non ea adimple-
veritis, dictum concilium contra vos vobisque
faventes, sequaces, et adherentes procedet,
ut iustum judicaverit coram Deo et ejus my-
stico corpore, et pro pace et unitate expedire
videbit, vestra et aliorum pertinacia et obli-
natione non obstantibus: pro meritis recepturi
vos, et alii assistentes vobis in tanto scandalo
et schismate nutriendo et fortius indurando,
iustitiae complementum.

Dat. in castro, seu loco Liburni Pisanae dice-
cesis, sub trium priorum nostrorum sigillorum
appensione, decima sexta mensis Julii, prima
Indictione, anno a Nativitate Domini nostri
Jesu Christi M. CCOC. VII.

ANNO
CHRISTI
1109.

I X.

LITTERÆ PISANORUM CARDINALIUM

Ad præfules qui erant in Gregorii
comitatu.

Conantur eos ad se allicere.

Ex Annali-
bus Reynaldi.
loc. cit. n. 53.

Miseratione Divina episcopi presbyteri, & diaconi sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, universis & singulis reverendis patribus, dominis patriarchis, archiepiscopis, episcopis, ac venerabilibus patribus, dominis abbatibus, necnon venerabilibus, & circumspicendis viris dominis contradictarum sacri palatii causarum, & apostolicæ cameræ auditoribus, dictæque cameræ & capellæ clericis, litterarum apostolicarum & sacræ poenitentiaris correctoribus, scriptoribus, & earundem litterarum apostolicarum abbreviatoribus, ac dictarum poenitentiaris contradictarum & palatii causarum audiendarum procuratoribus; necnon magnifico viro Marescalco, & nobilibus magistris hospitii & coquinæ, ac discretis viris armorum servientibus, magistris ostiariis & cursoribus, cæterisque tam clericis, quam laicis officialibus, & non officialibus cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, dignitatis aut præeminentiæ, curiam domini Gregorii in Senis existentis sequentibus, salutem, & unionis ad pacis affectum.

Ad crudele, & antiquatum schisma de medio populi Christiani evellendum scribitur in Levitico: In una domo comedetis, &c. In una domo vescuntur secundum patrum instituta, qui in una catholica ecclesia veram hostiam Redemptoris immolant unici. Sola illa domus est, & unica, quæ intra se positos valida caritatis compage custodit: unica ecclesia est, quæ apud duos esse non potest, nec divisos in se populos regit. Alieni sunt, profani sunt, fidem quam Christo debent nullatenus præbent, qui universalis ecclesiæ scindi patiuntur unitatem, qui tunicam Christi desuper contextam minutatim per frustra discerpunt, qui unicam Christi exterminant, qui domum Dei scindunt quæ supra petram unam ædificata est, & una popululum in unitate concludit. Hic unitatis & pacis decor domus est, quem Psalmista desiderat: *Domine, dilexi decorem domus tua, & locum habitationis gloria tua*, qui habitare facit unanimes in domo. Sane, proh dolor! domus hæc unica, sponsa sine macula & ruga, hortus conclusus, fons signatus, puteus aquæ vivæ, jam triginta annorum spatio, ambitione de papatu contententium, frustatim per membra divisa est; arca Noe libidine dominandi per medium partita; inguerunt duo Christi tunicam, & quæ duos non capit. Nunc autem duo illi in tanto monstro præsidere satagentes omnibus studiis, multifariis conatibus, sic Christi vineam conculcare moliantur, quibus merito dici potest illud Jeremiæ: *Pastores multi demoliti sunt vineam meam, conculcaverunt partem meam, portionem meam desiderabilem dederunt in vastum & desertum solitudinis; posuerunt eam in desolationem. Desolatione desolata est terra, quia non est qui recogitat ex corde.* Novissime autem cum nobis viderint cataractæ cæli, & rores gratiæ Christi descendisse, propinata via clara ad pestiferum hoc schisma delendum, via scilicet

A renunciationis promissa, vota, atque jurata per utrumque contententium de papatu, durissima corda mollita crederentur, ut merito cunctus populus exultanti animo diceret, & canticum cantaret: *Letatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus: in domum unitatis, in domum unicam tranquillitatis, & pacis, illud firma credulitate sperantes: Ecce quam bonum, & quam jucundum, habitare fratres in unum: scilicet cor unum, & anima una, in unum ovile, in uno salutari fonte gratiæ non descendente nisi in habitantes in unum.* Ecce concupiscentia, radix omnium malorum, dominandi libido, atque ambitio in cathedra præsidendi, se oppoduit ex adverso, gaudium nostrum versum est in luctum, lætitia in mœrorem, risus in plandum amarum, ut merito dicere cogamur: *Expellimus pacem, & non est bonum; & tempus curationis, & ecce turbatio.* Et ubi summa fide, & ineffabili spe in ecclesia Dei sperabatur unio, fidei coloribus diversis, atque variis initis tractatibus, in nulla mentis concordia dominis de papatu contententibus, spes pacis, unionis, & concordie, repente de manibus erepta est, & coacta est extra mundi partes exulare.

Jam enim per anfractus difficultatis de loco conveniendi, anni & pluri tempore frustrato, sine quo potuissent, ut & pluries sunt requisiti, per procuratorem cedere, aut in manibus collegiorum: cum etiam multa in medio fuerint oblata loca communi hominum opinione habilia, quæ modo unus, modo alter de contententibus refutavit injuste: pluries etiam requisito per nos domino Gregorio, & per ambaxiatores pro hac causa degentes in curia, ut per aspersionem sanguinis Christi, viscera sua super populi stragem commoverentur; ut memor esset finis pastoralis officii, quod in salutem dirigitur animarum, ac juramenti, promissionis, & voti, quæ tam solemniter præstita ab eo, & toti mundo publicata fuere; ut Christum imitaretur, cujus vicariatium tenebat in terris, qui pro populi salute, nedum de cathedra, sed de cælis in humana membra descendit, de domino formam servi accipiens, nedum dignitate se exuerat temporali, sed a tanta gloria descendens, nostras necessitates, & miseras assumere dignatus est, & ultimo crucis mortem. Quanto autem plus a nobis, & a quampluribus aliis exhortatus est: tanto plus obtutis auribus induratum se præbuit: nunc cardinales contra juramenta, & vota, nobis primo reuentibus, postea absentibus, quantum in eo fuit, de facto creando, ad propositum non cedendi quamplurimum impellentes: nunc præcepta iniqua, & nulla, ad confusionem unionis fulminando pœnaliter, ne invicem aut ambaxiatoribus alterius partis, nec aliis, cum quibus solis poterat unio ad effectum perducere, loqueremur, ne etiam de civitate Lucana discederemus, ut quod eo præsentem agi non poterat, in absentia etiam ad effectum perducere non valeret: nunc aperte & clare viam renunciationis in publico ut diabolicam reprobando, quam ante laudaverat, & juraverat, ut sanctam asserendo; necnon etiam ad nonnullos litteras destinando, quod illam amplius non erat intentionis prosequendi: tandem omni conventionis & concordie rupto tractatu, factis & dictis detexit, omnino de unione desperandum: Novissime autem

ANNO
CHRISTI
1109.

Psal. 133.

Psal. 133.

Psal. 133.

Psal. 133.

Jerem. 12.

Ibidem.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

autem fucatis coloribus dicti contendentes, sic putantes Deo & mundo illudere, se pararunt ad recessum: quod postquam a domino Gregorio discessimus, uterque effectui mancipavit, domino Gregorio Senas, domino quidem Benedicto Perpinianum in Aragonia petentibus, uno ad Occidentem, altero ad Orientem, gressibus directis, ad schisma perpetuandum & unionis spem penitus evacuandam, in medio luporum absque compassione, contra debitum caritatis, & officii, gregem Christi, ut mercenarii, & quibus non erat cura de ovibus, sed de ovium lana, morsibus luporum, ac dentibus rugientis leonis, non tam turpiter, quam impudenter deseruerunt & inhumaniter, quasi factio acclamantes illud Jeremie: *Venite, & congregamini omnes bestie terra; parate vos ad devorandum: ecce derelictus est grex.* Ille propheta Jesu Christi, pro se ipse de celo descendit, dura verba, duriora verbera, durissima carnis vulnera sustinuit, ad ultimum tam dira crucis morte, te suo pretiosissimo sanguine redemit: nunc autem mercenarii absque pietate crudeles, & dentibus insidiatoris laniandum gregem exponunt, de vellere & lana contendentes, carnibus, & animarum perditione pascuntur, querentes que carnis, & que sua sunt, & non que Jesu Christi. Contra quos Dominus per Ezechielem: *Non quaesierunt pastores mei gregem, sed pascebant se ipsos. Vae tamen pastoribus. Vos disperdistis gregem meum, inquit pastoribus, ejecistis eos, non visitastis eos: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum.* O durissima, & preceps libido dominandi, que obtentu vix anni sedis, nec suo parcat senio, nec deserat officii debito, deinde nec lateri Salvatoris, quod in aqua & sanguine colligendi in fidei unitate populi obtulit, ne quis tentaret dividere quos ille colligeret. Cognoscitur profecto Dominus iustitiam faciens, qui nunc in membris que redemit injuriam patiens ignoratur.

Jerem. 11.

Ezech. 34.

Jerem. 23.

Ezech. 34.

Nos autem pietate & animarum compassione compuncti, tantam advertentes cordis duritiam dominorum de papatu contendendum, dum maximo in domino Gregorio, qui vir tantę in principio sanctitatis reputabatur, tantam cernimus cordis duritiam, qui posita manu ad aratrum, anteriora dimittens, retro, tam fixe, tamque immobiliter ad posteriora versus sit, ut postpositis atque contemptis tam solemnibus vinculis, quibus Deo, & populo se adstrinxit, absque Dei timore, sine ullo rubore verecundię, tantam populi stragem patiatur: attendentes officii nostri fore, tantam non dissimulare populi perditionem, neque in tanto tacere discrimine, tanquam illi, quibus major, negligentes pastore, cunctis Christianę religionis zelus incumbit: cum etiam error, cui non resistitur, probetur; & non careat scrupulo societatis occultę, qui dum potest, manifesto facinori non desinit obviare: videntes penes dominum Gregorium nihil penitus proficere, qui magis & magis quotidie obstinabatur: nec de unione quicquam in ejus presentia tractare valentes propter precepta injusta, timores mortis, & carcerationis, quo iuste timebamus, plus Deo quam homini parere volentes, ut tenemur tam ex debito officii, quam ex vinculi voti & juramenti, quibus ad nihil necessariis, utilibus, aut quomodolibet opportunis in re hac omittendis adstringebamur, Pisas accessimus; quam civitatem domi-

anus Gregorius ante elegerat pro loco decenti, ac multifarie laudaverat, & ad quam ipso mandante, ante accedere promiseramus, deinde Liburnum in dicta diocesi Pisana, ubi cum reverendissimis dominis alterius collegii in unum propositum & voluntatem dandi pacem populo Christi nos junximus: & habitis inter nos pluribus consiliis, accersitis etiam & habitis consiliis tam praelatorum, ac aliorum tam Divini quam humani juris peritorum quamplurimum, viam elegimus concilii generalis, per quam commodius dari poterat executio premissorum, & pax, & unitas in ecclesia Dei, videlicet ut quodlibet collegium suam vocaret obedientiam in uno loco & termino, scilicet in civitate Pifarum predicta, & in festo Annunciationis gloriosissimę Virginis Marię proxime futuro. Et sic eos per alias litteras requisivimus, ut sic per concilium ecclesię universalis utriusque deliberetur quid sit necessarium, aut opportunum taliter circa factum duorum de papatu contendendum, & necessitatem ecclesię imminentem, per viam juratam, & promissam, ut ipsorum vel alterius absentia non obstante, schisma extirpetur, & per electionem unici & indubitati pastoris, ecclesię providere valeremus, ut sic cum Ezechiele dicere valeamus: *Salvabimus gregem nostrum, & non erit ultra in rapinam, & suscitabimus super eum pastorem unum.*

Ezech. 34.

Determinatis autem litteris concilii requisitoriis, hæc presentientes dicti domini de papatu contendentes, ad hanc salutarem viam perturbandam, & ut pax ecclesię dari nequirit, duo ordinarunt conventicula, seu conciliabula, ad diversos dies & distantes, ac loca diversa; ab invicem remotissima; domino Gregorio in provincia Ravennati, aut Aquilejensi, & diem Pentecostes; altero, qui se Benedictum appellat, apud Perpignanum in Aragonia in festo omnium Sanctorum: cum notorium sit, sic stantibus terminis, unionem nullatenus, aut aliquam viam ex conciliis diversarum obedientiarum sic dispersum loco & tempore congregatarum dari posse, immo potius schisma confirmari, & si bonę forent voluntatis, potius huic nostrę de universali ecclesia utriusque obedientię, ex qua sola secundum canonicas sanctiones, & sanctorum patrum instituta, ac consuetudinem hæcenus in talibus observatam, uno dari potest, prout requiruntur, consentirent, quam novas facerent sic loco & tempore diversas; ex quibus nihil aliud sequi potest, quam unionis confusio, & schismatis perpetua confirmatio.

Ultra hæc, postea dictus dominus Gregorius, ut suum magis panderet propositum unionem confundendi, secundam dedit bullam universis Christi fidelibus sub 17. Idus Julii, in qua suę asserit fuisse voluntatis & esse, & quod in gratia Christi in futurum erit, pure & fideliter servare formam, & intentionem suorum juramentorum, voti, & promissionis, in conclavi factorum, nos convocando ad eum ad tractandum secum, & cum eis, quos de facto creavit cardinales, super negotio unionis, qui qualiter retro fuerit bonę voluntatis, prænarrata, & quę toti mundo sunt notoria, ostendunt: & qualiter sit in presenti, & verisimiliter erit in futurum, series ultimę bullę patenter ostendit: cum quotidie domini de papatu contendentes, ab invicem se elongent, cum quibus simul hæc sunt tractanda. Et convocata.

ANNO
CHRISTI
1109.

vocatio, quam de nobis fecit, nulla alia causa fieri patenter ostenditur, nisi ut nobis a collegio alterius partis separatim, sine quibus partem alterius obedientiæ habere non valeremus, quæ cum nostra requiritur, ut tota detur ecclesie congregatio, via quam elegimus de manibus nostris auferatur, & schisma perpetuetur. Nos etiam vocat ad novos incipientes tractatus, re solam executionem desiderante implementi juramenti notorii: & sic rem, quæ jam est in executione, ad primordialia nititur reducere, & extranea principia. Ac quasi satis materia trita non sit, & quasi eam satis difficultatibus, vacillationibus, & varietatibus non involverit inanibus concordia loci: eam nunc novis tractatum anfractibus implicare conatur.

Nos autem secum humaniter agere volentes, cum requisivimus, ac de novo requirimus ad cautelam per infinitam misericordiam Jesu Christi, quatenus viscera sua commoveantur super gregem sic divisum, sic laceratum, sic ferarum dentibus expositum, sic ejus & alterius culpa catervatim ad chaos & profundum inferni innumerabiliter descendentem, ne sit immemor judicii æterni, coram quo sanguis animarum eorum in districto examine de manibus ejus excutietur; ne sit immemor suæ salutis, nec juramenti, promissionis, & voti quæ præstitit tam solemniter, quorum ruptura populum pessimis corrumpit exemplis, ac gravissime scandalizat; nec in tantum sit suæ famæ prodigus, quæ ab universo laceratur, & subfannatur, in sui præjudicium, & omnium, qui amodo in servitio Dei mancipabunt, & spiritus vitam ingredientur, in qua permaxime vivere putabatur, ut dignetur quæ retro mala gesta sunt emendare, unionem populi Christi accelerare, famam suam malam ad odorem bonæ convertere: & cum videat convocationes inutiles, quas uno cum alio domino, qui se pro papa gerit, agit, & nullam aliam viam propter absentiam longam partis alterius utilem fore; tuum, ut experientia docuit, similiter noluit convenire, dignetur, & velit nostræ congregationi, ex qua sola sequi potest unio, consentite, & (ut tenetur) procuratorem ad renunciandum constituere: & sic ratio male gesta emendabit, Deo primo, secundo hominibus reconciliabit: famam ab universo juste laceratam in odorem bonæ famæ convertet: apud Deum meritum, & vitam consequetur æternam, apud homines laudem & bonum exemplum. Nos autem interim ante & usque ad cessionem ad omne debitum sibi offerebamus præbendum: & post cessionem eum tanquam patrem & dominum, venerandum, & tractandum. Videntes autem nihil proficere, & dominos, qui de papatu contendunt, præfatos magis & magis quotidie indurari; secundum normam evangelicam, cum nihil aliud adsit, deliberavimus dicere ecclesie universali quam convocamus, ac eos ut incorrigibiles, schisma antiquatum descendens in hæresim nutriendos, contra vota, & juramenta in populi scandalum, voti fractores, & perjuros notorios habemus, & ethnicos, & publicanos.

Et cum interim talibus præbere obedientiam nihil aliud sit, quam eos in suo obstinato fovere ac manutene propolito, & principaliter schisma facere, & duo supra te capita tenendo, populum Christi in unitate a Deo prædestinata, dividere contra articulum fidei, *Unam*

sanctam: dicimus vobis cum scriptura: separamini a tabernaculis durissimi hominis, & nolite tangere ea quæ ejus sunt, ne pereatis in peccatis ejus: recedite a præsentia sua, & ejus curiam, ut Polycarpus refert de Joanne, balnea ejus, ne super vos corruant, qui ecclesiam Dei lacerat, qui vineam Christi conculcat, et inveteratum nutrit schisma in contemptum, et ruinam ecclesie sanctæ.

Nostro autem proposito, divinitus (ut putamus) inspirato, ut in salutem non tam nostram, quam vestram et totius populi Christiani ordinato, qui unionem quærimus, qui vias Deo placitas, et ad unionem aptas, et a sacris canonibus approbatas eligimus, ut adhærere velitis, requirimus, obsecramus, et quantum in nobis est in virtute Spiritus sancti injungimus, ut ad nos accedatis, si commode poteritis in consiliis & auxiliis opportunis, & operationibus quibuscumque assistentes; præsertim Dominum Deum nostrum Jesum Christum, cujus res agitur, exorando, quatenus sua pietate dignetur hoc sanctum opus ad finem perducere, & conducere optatum; scituri quod accedentibus, si fuerint indignentes, providebitur ad concordiam sui status; & quod contra contumaces in non recedendo, & remissos, dictumque Gregorium sequentes tanquam contra foventes ipsum in schismate antiquato, quod in hæresim descendit, loco & tempore opportunius procedatur ad privationem dignitatum, honorum, beneficiorum, & officiorum, inhabilitatemque ad illa, & ulterius prout fuerit contra tales de jure procedendum.

Dat. Pisis sub trium priorum nostrorum sigillorum appensione, die undecima mensis Octobris, prima Indictione anno a nativitate Domini nostri Jesu Christi MCCCCVIII.

X.

RESPONSIO CARD. PISANORUM

Data Senensium oratoribus, qui hortati erant ad sentendum cum Gregorio & unicum generale concilium celebrandum.

Est nostra intentio dare pacem ecclesie si-
mul cum dominis de alio collegio, per
viam justam, rationabilem, canonicam, &
alias a sanctis patribus observatam: scilicet viam
concilii generalis utriusque obedientie. Et li-
cet secundum glossas & doctorum opiniones pos-
sent domini cardinales facere: tamen ut sine
scrupulo procedatur, tutiorem partem eligunt,
scilicet concilii generalis utriusque obedientie
ubi ambo vocabuntur, ut adimpleant promissa
& jurata: quorum altero veniente & implere
volente, alter secundum sententiam concilii eji-
ciatur; ambobus contententibus non venien-
tibus, etiam concilium procedat secundum ju-
ris regulas: adeo quod unio sequatur in Dei
ecclesia.

II. Si ergo dominus Gregorius vult unionem
ecclesie, ut ore dicit, habet tenere aliquos mo-
dos: videlicet quod in convocatione concilii,
quam nos facimus simul cum convocatione par-
tis alterius, idem dominus Gregorius veniat,
& renunciet, domino Benedicto cedente, vel
decedente, vel ejecto canonice, hoc est per
convocationem partis suæ & nostræ: cum no-
torium sit, ex separatione obedientiarum nul-
latenus posse unionem consequi: cum verisimi-
liter

ANNO
CHRISTI
1109.* Foris deest,
derelinquit,
aut aliud si-
milit verbum.
H.si-Ex eod. Ray-
nal. n. 45.

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

liter constet, utrumque contendendum ex con-
gregatione suapte dumtaxat tum longinqua non
posse dare pacem ecclesie: sed necessarium est,
ut ad pacem ecclesie ambæ obedientie conve-
niant, ut possint extrema simul conjungere,
ut expedit.

III. Item, si hoc facere noluerit dominus
Gregorius, saltem procuratorem constituat no-
bis fidum & irrevocabilem ad cedendum, domi-
no Benedicto cedente, vel decedente, vel ejecto
canonice, cum clausulis opportunis suo tempore
declarandis: tunc enim velle unionem ostendet
& bonum suum declarabit.

Der. 1. af-
fatum. H.

IV. Item, si dicat quod nos volumus eum
ad plus obligare, quam sit in primo instrum-
to, videlicet in casu ejectionis quod ipse re-
nunciet, non est verum, nam ex vi instrumenti
iple ad hoc tenetur. Nam ipse tenetur dare pa-
cem ecclesie per omnem viam rationabilem, ex
qua possit sequi unio. Ista est talis, ergo, &c.
Item non obstantibus instrumentis, etiam de jure
communi ipse tenetur cedere pro gravi scandalo
evitando, ergo, &c. Sumat ergo exemplum B.
Clementis, qui sponte cessit, ut in ecclesia
scandalum non esset.

V. Item, ipse vult concilium particulare;
nos volumus generale concilium utriusque obe-
dientie. Suum non potest dare pacem, ut di-
ximus, nostrum sic. Veniat ipse ad concilium
sine nova obligatione specifica, nisi quod stet
deliberationi nostri concilii generalis, & pro
loco non remanebit.

VI. Item esset expediens, quod populus Sen-
narum supra se reciperet hoc onus: videlicet
quod dominus Gregorius veniret ad concilium
utriusque obedientie. Et sicut dictum est, non
remanebit, propter locum: & ibi vel renun-
ciabit, ut tenetur de jure, & etiam ex vigore
voti & juramenti; vel stabit determinationi con-
cilii generalis: & hoc suis loco & tempore ex-
tendetur in bona & optima forma.

VII. Item prædicta prædicentur: & notifi-
catis nobis qualitatibus negotiorum, tunc forte
mitteret Senas honorabilis ambaxiata. Aliter
quidquam fieret, esset contra unionem, cujus
contrarium querit civitas Senarum.

VIII. Item considerata fidelitate & volunta-
te illius magnificæ communitatis etiam hære-
nus erga sanctam Romanam ecclesiam, nos
sumus apti eandem civitatem honorare, & ei-
dem facere ultra alias civitates Italiae, ad cu-
jus honorem et utilitatem offerimus nos para-
tos.

XI.

Ex eodem
n. 47.

RESPONSIONES GREGORII

Ad superius scriptum cardinalium Pisano-
rum.

» **E**st nostra intentio dare pacem ecclesie, &
» etc.

» Factis oppositum demonstratis, novum schis-
ma inchoantes, et ad illud favendum, totum
orbem invitantes prodicionibus, falsitatibus,
mendaciis, dolis, et fraudibus utentes, sicut
litteræ vestræ simul et verba verbis comparata
instruunt.

» Cum dominis de alio collegio, etc.

» Utique nec apud nos, nec apud quosdam,
veram obedientiam sequuntur: illi vero colle-
gium faciunt, sed prætextum, sicut sensistis,
dixistis, et scriptistis. Et si apud nos illi colle-

gium facerent: vos nec cardinales essetis, nec
collegium faceretis.

» Per viam justam, rationabilem, etc. Id
est, per viam concilii generalis utriusque obe-
dientie. Si sic esset, cum superstite papa nul-
lus possit concilium generale celebrare, summo
pontifice excepto, et summo pontifex sit super-
stes, scilicet dominus papa Gregorius, et ipse
indixerit concilium generale, etiam antequam
vos de conciliabulo convocando aliquid publice
tractaretis: quare vos, et alii schismatici, ad
illud unum verum concilium non venitis, osten-
suri si quid juris habetis?

» Licet secundum glossas et doctorum opi-
» niones possent domini cardinales facere, &c.
» Salva reverentia, quia nullus textus, nulla glos-
» ta, nulla cujuscumque doctoris opinio hoc,
quod dicitis, tenet. Sed quia formati casum
falsissimum, casui falsissimo suffragantur glossæ,
& opiniones, quas postea recitare vultis. Sed
concesso vobis per impossibile, quod casus,
quem dolose formati, verus foret, adhuc non
potestis concilium celebrare. Nam nec vos, nec
illi estis cardinales: non vos, quia multiplici-
ter, & multoties estis ipso jure & ipso facto
privati, necnon & declarati privati publice &
occulte: illi vero quia nunquam cardinales fue-
re, nec creati sunt de novo, patet quod non
sunt cardinales. Sed esto quod cardinales adhuc
essetis (quod tamen omnimode denegamus) per
processus Urbani VI. quos approbavistis, etiam
essetis ipso facto privati, quia cum schismati-
cis participatis in crimine, ac iniquitatibus eo-
rum favetis.

» Ubi ambo vocabuntur, &c. Si nil aliud a-
geretis quam id, hac temeritate superba vos
summi pontificis iudices constitueretis contra om-
nium patrum sanctiones: & si dignitates aut
beneficia vel officia haberetis, ipso facto depo-
nendi essetis sicut archidiaconus, & nonnulli alii
in xvii. distinct. notant.

» Ad secundum capitulum: Si ergo dominus
» Gregorius vult unionem ecclesie corde, ut
» ore dicit, &c.

» Ipsi scitis, quia unionem voluit vultque &
» propter eam assequendam sponte dimisit terras
ecclesie ab hostibus invadendas, celebrem fa-
mam propriam exposuit, assumpsitque pericula
mortis. Sed vos qui nihil aliud quam cessionem
querabatis, vestris factionibus, infamationibus,
consultationibus cum schismaticis & aliis infer-
nalibus viis, unionem impedivistis; velut obli-
ti juramentorum vestrorum, votorum, & pro-
missionum, de eligendo locum unum, præ-
paratoris præmittendis renunciationi & re-
cessu a capite non admittendo, etiam ipsum
caput publice & manifeste contradiceret unio-
ni.

» Ad tertium capitulum: Dominus Grego-
» rius saltem procuratorem constituat, &c. Ip-
» sum summum pontificem vos perjurum efficere
laboratis. Juravit enim una vobiscum ad locum
conventionis & electionis accedere, & de iis,
quæ pertinent ad unionem ecclesie, personali-
ter pertractare. Item queritis fieri, quod an
fieri possit non est expressum in jure: videlicet
quod summus pontifex per procuratorem re-
nunciare valeat.

» Ad quartum capitulum: Item si dicat,
» quod nos volumus eum ad plus obligare, &c.
» Patet falsitas, vultis enim eum obligare ad
grave peccatum, scilicet quod subiciat se sum-
mum pontificem vobis schismaticis: quod so-
» veat

ANNO
CHRISTI
1199.ANNO
CHRISTI
1199.

veat & confirmet vestrum schisma, quod conciliabulum vestrum approbat ut concilium, quod Divinum & humanum ordinem pervertat, & quod renunciet nondum certus verisimiliter, quod ex sua cessione integritas unionis sequatur in ecclesia Christianorum, quod est expresse contra juramentum, & votum, ac promissionem, facta in conclavi.

Deest privati

„ Ista est talis: id est rationabilis via. Negatur. Immo est contra omnem rationem, quod omni dignitate, officio, & beneficio, perjury, irregulares, infames, crimine lætæ majestatis damnati, concilium celebrent, papam citent, immo quod summus pontifex talibus conventiculis intersit, nisi forte ad damnationem & exterminationem sic convenientium.

„ Item non obstante instrumento, etiam de jure communi ipse tenetur cedere pro gravi scandalo evitando, ergo, &c. Falsum est hoc, ecclesiasticæ unionis perpetualiter subversivum. Nam per istam viam daretur occasio in posterum cardinalibus, qui quacumque de causa de vero papa non essent contenti, quod a suo capite rebellarent, ad hoc ut ipse summus pontifex pro tali scandalo evitando cederet. Et quia non sunt facienda pessima, ut sequantur iniqua.

„ Sumat ergo exemplum B. Clementis, qui sponte cessit, &c. Supponitis incertum pro certo, quia opinionem vestram veram & certam non potestis fundare: immo famosiores sunt, qui scribunt Clementem non cessisse, quam qui arbitrantur oppositum. Sed sumatis vos potius exemplum Cælestini, qui solus papæ realiter cessit, absque dubio adhuc vivens successorem habens. Et tamen ecclesia Gallicana cum universitatibus suis determinavit Bonifacium VIII. papam non esse, quod prædecessor suus adhuc militaret in via: ut sic discrete considerare possitis, quod dominus papa ita prudenter ad viam cessionis accedit, ut omne dubium tollatur de medio, & integram pacem regi Dominico largiatur.

„ Ad quintum capitulum: Ipse vult concilium particulare; & nos volumus generale, &c. Salva pace, quia nec particulare, nec generale vultis, quia nullum erit concilium vestrum (jura scientibus loquor) sed solus summus pontifex papa Gregorius, quia est pater generalis, & communis, potest, & vult generale concilium, excepto, quod ad illud non venient Judæi, Sarraceni, Tartari, & quique schismatici, sed fideles ecclesiæ catholicæ, de quorum numero non sunt, nisi qui suæ sanctitati adherent. Celebravit dominus Jesus Christus concilium cum XII. Apostolis, & fuit generale concilium: collegit Caiphas multorum pontificum & Phariseorum grande concilium, quod verius fuit conciliabulum.

„ Veniat ipse ad concilium sine nova obligatione specifica, nisi quod stet determinationi nostri concilii, &c. Ista obligatio esset schismatica, sapiens hæresim: ideoque non solum alterius speciei ab obligatione facta in conclavi, sed & alterius generis: si tamen vitia, & mere privativa, sub aliquo proprio genere cadunt. Præterea gratia veritatis videndæ, aut vestrum concilium erit particulare, aut generale: si particulare, ergo nullum, & inique petitum; si vero generale, aut papa de jure tenetur stare determinationi talis concilii, aut non: si sic, frustra petitis; si non, ergo non.

Concil. General. Tom. XXVII.

Avam obligationem inducitis, quod tamen minus vere negatis. Item si erit concilium generale, quod negamus, & dominus noster ejus determinationi resisteret: nonne tamen Christianitatem haberet oppositam, sicut vos dicitis & litteris procuratis? cur ergo petitis novam obligationem hanc, nisi quia scitis concilium vestrum fore nullum, & vultis omnia clara involvere, & offuscare?

„ Ad sextum capitulum: Item esset expe- diens, quod populos Senarum supra se reciperet hoc onus, videlicet, quod dominus Gregorius veniret ad concilium, &c. Satis innotescit quorsum tendat vestra maligna iniquitas, scilicet ut a populo Senensi dominus papa Gregorius teneatur, ducaturque ad præsentiam vestram captivus: ita ut quod plures vestrum insidiis non valuistis adimplere, nunc perficiatis cum dolis.

„ Ad septimum capitulum: Aliter, quid, quid fieret, esset contra unionem. Scripta dicitis repugnant, quia doli vestri latere non possunt. Oratores enim cum amplis promissionibus remisistis directe contrariis eis quæ dedistis in scriptis, & tandem concluditis aliter quid fieret & esset contra unionem. Si vultis dominum nostrum transeuntibus stare dicitis: quare scripturas mansuras in oppositum datis? si vero scripturas vultis in suo robore stare: cur verba volantia in oppositum fabricatis? nisi quia malitiose contra sanctum Domini machinantes, vultis quod ii oratores lingua pandant in populis, vos offerre magnalia ad magnificandas fimbrias vestras & phylacteria dilatanda, præclaraque fama domini papæ, quam sustinere nequitis, obnubiletur in turbis, atque si dominus papa renuerit acceptare, quod tam munifica verbo tenus, & specie tenus offerri ei videantur, ipse pravus, & vos optimi prædicemini: si vero admitteret, vos qui discordiam seminatis, respondeatis non esse vestræ intentionis, cum appareat e converso in scripturis traditis eis.

„ Ad octavum capitulum: Considerata fidelitate, &c. Hæc adulatoria verba exteris principibus, & communitatibus scribitis, præferentes omnem locum omnibus locis apud eum qui dominatur in illo: per effectum vos ostenditis esse mendaces per ea quæ dixistis, & velocissime concludere cum Florentinis tractatis.

ANNO
CHRISTI
1109.

XII.

GREGORII EDICTUM,

Quo cardinales qui a se discesserant, nisi intra tres menses redeant, omnibus dignitatibus privat.

Gregorius, Sc. Ad futuram rei memoriam.

Ex volum
91.* Ex ceteri
90.* Forte, f. le
dignis H.

SUcepti cura regiminis vehementer nos angit, & urget caritas sponsæ Christi, ut præsumptuosos ac temerarios malignorum conatibus, opportunis obviamus remediis, & ut quos Dei timor a malo non revocat, & nostra clementia copiose diutius demonstrata ad veniam capessendam non emollit, pro eorum excessibus vigor ecclesiasticæ disciplinæ competat, & ad declarationem pœnarum eis tam a jure quam ab homine inflictarum mediante iustitia procedamus: ut & illorum comprimitur iniquitas, & utique terreantur talia vel similia attentare.

Sane cum ad ecclesiæ sacrosanctæ integrationnem per viam cessionis secundum formam in conclavi traditam totos nostros pure, & sincere, ac fideliter, continuo adhiberemus conatus, schismaticis ex adverso, sicut finalem patuit per effectum, dolis, fraudibus, involutionibus, insidiis, & violentiis intendentibus, cum quibus nonnulli ex nostris tunc cardinalibus, & ad invicem conspirarunt, ut creditur, decepti & corrupti: ne ipsi tunc cardinales ad partes divisionis malignæ defluerent, & optabile unionis bonum versutiis, & malitiis malignantium contingeret impediri, quam etiam divisionem schismatici inceperunt in Roma efficere, cum quibus schismaticis cardinales pro eorum libito voluntatis, libera, publica, & secreta habuerunt colloquia, & tractatus, a mense Julii, usque ad diem quartam Maii: cum sic ad prædictam sanctam unionem non proficerent sed officerent, nos, certis indiciis, & multorum relatibus dignis prævidentes, ac ex iis quæ præcesserant, eisdem tunc cardinales, nos & apostolicam sedem velle relinquere, non timentes tam grave scandalum & turpe inferere, & contra processum felicitis recordationis Urbani VI. prædecessoris nostri, approbatos, & observatos jam triginta annis elapsis, omni dignitate, officio, & beneficio, commodo, & honore, ipso facto transgressores privantes, schismaticis adhærere, cum quibus actualiter tractabatur, ex quorum recessu novum schisma verisimiliter poterat oriri, & roborari vetustum, sicut demum rei malus probavit eventus: præcepimus tam provide quam iuste, simul & pie, ipsis omnibus & singulis cardinalibus existentibus in Romana curia, sub pœna privationis cardinalatus, & omnium beneficiorum suorum, quam quilibet ipsorum incurreret ipso facto, ne ab illa die, quarta videlicet Maii, in antea, aliquis eorum exiret de Luca, sine speciali & expressa licentia nostra, per nos ore tenus sibi facta. Item sub pœna perjurii, quam incurrerent ipso facto, præcepimus & mandavimus eisdem, ne ulterius congregarentur in aliquo loco, sine expresso mandato nostro. Item sub eadem pœna perjurii, quam incurrerent ipso facto, præcepimus, & mandavimus eisdem, ne aliquis eorum participaret cum oratoribus Petri

Ade Luna, neque cum oratoribus Gallicis, sive per se, sive per interpositam personam: quia nostræ intentionis erat, sicut & expressimus, cum prælibatis olim cardinalibus, per expeditivas, claras, & saluberrimas vias, ad desideratam unionem procedere, palpato quod a schismaticis fueramus delusi, & in frustratoris verbis detenti: prout præcipue claruit tunc circa finem mensis Aprilis, quando inter arctos tractatus de locis conventionis, Petrus de Luna almæ urbi nostræ, ut eam caperet, parabat insidias: ad quod perficiendum suas direxit cum suis galeas armatas.

Quæ præcepta nostra si servassent, & nobiscum, ut volebamus & decebat, perseverassent: ut verisimiliter arbitramur, esset status ecclesiæ reformatus, vel saltem reformationi vicinus. Ipsorum vero tunc cardinalium, quod dolentes referimus, quidam, videlicet Antonius olim Prænestinus episcopus, Conradus olim tituli sancti Chrylogoni, Franciscus olim tituli S. Martini in Montibus, de Ursinis, presbyteri, Raynaldus olim sancti Viti in Macello, Odo olim sancti Georgii ad Velum aureum, diaconi, cardinales, suæ salutis immemores, Divina pariter, & nostra, summorumque pontificum prædecessorum nostrorum, necnon juris humani, contemnentes præcepta, odibiles Deo, nobis rebelles, subversores ecclesiæ, scandalum populorum, perjuri, & præmissorum iustorum violatores, fugam incuentes, recesserunt a nobis, facto probantes se ex nobis non esse. Quos postea sequutus est Petrus olim sancti Angeli diaconus cardinalis, consimiliter mandata nostra contemnens: qui paulo ante valde damnabat fugam prædictorum. Qui omnes mala malis adversum nos accumulantes damnabilis, procurarunt sanctam matrem ecclesiam, quantum in eis fuit, viperinis conatibus laniare; & inconsutilem Domini tunicam scindere satagentes, scandalorum et schismatum semina prepararunt: & famæ suæ prodigi, & honoris proprii persecutores effecti, non tantum seipsum nexibus peccatorum involvere, sed in reprobam sensum dati, etiam alios ad præcipitium trahere conantur; curiales aliquos, & officiales nostros pecuniis, promissionibus, muneribus, & aliis deceptionibus subrahentes, notarios etiam cum registris causarum, & libris curiæ ad se traxerunt cum gravi scandalo, & etiam detrimento partium litigantium. Attentarunt etiam aliqua, quæ ad solum Romanum pontificem pertinent, litteras quoque nostras interceptantes, & nuncios, quos ad principes destinabamus & populos, pro celebrando concilio generali: litteras etiam ad nos & curiales nostros directas, necnon quoscumque ad nos & nostram curiam adventantes, quantum in eis fuit, detineri fecerunt contra processum, & sententias apostolicas, in die Cænz Domini in talia perpetrantes promulgatas.

Quæsierunt insuper per ambaxiatas frequentes, & litteras, quas sub sigillis, quibus, antequam essent privati, utebantur, ad prælatos, principes, & communitates, per diversas mundi partes, ut obedientiam nostram a nobis subtraherent, destinarunt. Et ut nihil omitterent ex iis, quæ pacem & desideratam unionem possent impedire: unicum, et salutare ipsius unionis auxilium post tot mala relictum, generale concilium, quod die secunda Julii in festo Pentecostes proximo futuro indiximus celebrandum, miris et damnatis artibus conati sunt

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1102.ANNO
CHRISTI
1102.

impedire: etiam vero concilio suum concilia-
bulum opponendo. Et existimantes loquacita-
tem, & maledicentiam, unionis bonum signum:
prorupere sæpius & publice in verba non tam
blasphema & schismatica, quam insana, inno-
centiam nostram apertis falsitatibus diffamantes.

Nos tamen more pii patris, qui salutem ze-
labamus ipsorum, sperantes ipsos ad cor rever-
suros, & viam veritatis repetituros: eos diuti-
us expectavimus patienter, nullum de beneficiis
per eorum privationem vacantibus alicui con-
ferendo, usque ad quatuor tempora Septembris;
& exinde pauca contulimus. Et per diversos
probos viros magnæ auctoritatis eos excitari
fecimus, etiam per nostras patentes litteras, ut
infra certum terminum ad nos redirent, beni-
gne requisivimus & caritative monuimus: pro-
mittentes eidem quod, si cum caritate tracta-
re vellent nobiscum, & cum venerabilibus fra-
tribus nostris S. R. E. cardinalibus, super ne-
gotiis unionis, eos benigne reciperemus atque
tractaremus, abolendo omnem infamie macu-
lam sive notam, præmissorum & aliorum pa-
tratorum occasione contractam, remittendo eis-
dem offensionem quamlibet atque pœnam: &
cum essent perjurio maculati, & omnibus offi-
ciis, beneficiis, atque cardinalatibus privati,
continuata nostra majori clementia eisdem re-
integraremus, & in statum pristinum reponere-
mus.

Ipsi vero in sua pertinacia & superbia obli-
nati, nescientes in semitis justitiæ dirigere gres-
sus suos, timoremque Dei præ oculis non ha-
bentes, etiam post dictam monitionem, & ex-
citationes nostras, contra nos & Romanam
ecclesiam conspirationes, colligationes, & ma-
chinationes diversas continuarunt, & sub præ-
textu unionis nostram dumtaxat dejectionem
querentes, in ecclesia Dei majus schisma &
divisionem ponere præsumperunt. Et ut in
prædictis complices & fautores haberent: se
cum schismaticis, & schisma nutrientibus, vi-
delicet cum quibusdam anticardinalibus Gallicis,
per processus apostolicos, ut præfertur, Urba-
ni VI. prædecessoris nostri, iusto Dei judicio
condemnatis, juramentis, & aliis promissioni-
bus ligaverunt, contra processus hujusmodi fa-
cere non verentes: & in scriptis suis ipsos an-
ticardinales Gallicos, reverendissimos cardinales
appellant, & sic eos verbis & factis honorant,
communicantes cum eis etiam, proh dolor! in
Divinis, asserentes, quod piæ aures refugiant
audire, dubium esse magnum & probabile tam
de jure nostri papatus, quam prædecessorum
nostrorum, a quibus ipsi cardinalatum, benefi-
cia, & honores habuerunt, veritatem in men-
daciis commutantes.

Necnon post terminum prædictæ monitionis,
iterato excitati per ambaxiatam Senensium per
eos verbis deceptionis damnabiliter delusam,
ac deinde per Venetorum ambaxiatam, resti-
tutionis præmissæ nostræ clementiæ ab utraque
ambaxiata facta promissione, quas vacuas re-
miserunt, nec reductionem unci concilii per
Veneros requisitam concesserunt, nisi ad suum
conciliabulum iremus. Congruum quidem plu-
ribus videtur, ut unum fieri debeat concilium:
non tamen suum usurpatum, & a jure repro-
batum, & super hæresi fundatum.

Hoc tamen tempore & malitia longe ante
præcessit iniquitatis alumnus, & perditionis
filius, damnatus Baldasar Coffa olim S. Eu-
stachii diaconus cardinalis, qui tyrannice sub
Concil. General. Tom. XXVII.

mentito nomine legationis, nostras & sanctæ
Romanæ ecclesiæ terras occupans, odiis & er-
rorum furis debacchatus tere per annum ante
recessum olim cardinalium prædictorum de Luca,
studuit per nonnullos ad hoc invitatos, & fal-
sitatibus informatos, nos perjurii & schismatis
maculis infamare: & fecit quantum potuit hoc
contra nos publice divulgari, successive solli-
citans aduersus nos insurgere cardinales, præ-
latos, principes, communitates, & alias pri-
vatas personas: inter quos præcipue mendacis,
precibus, pretio, ac pollicitationibus, seduxit
Petrum de Candia, tunc basilicæ XII. Aposto-
lorum, & Joannem, tumorem eidem incutien-
do, tunc S. Crucis in Jerusalem, presbyteros
cardinales, ut sibi cæterisque rebellibus & schis-
maticis adhererent. Nec his malis contentus,
execrabilia quædam mandata pœnalis fecit,
ne quis nos papam diceret aut scriberet, arma
nostra in nostrum & sedis apostolicæ opprobri-
um turpiter & manifeste de locis publicis &
privatis faciens deleri, & captivari jubens nun-
cios nostros, & quamplures ad curiam adven-
tantes perturbavit, & pecuniis & bonis aliis
spoliavit, præcludens omnem viam, quam po-
tuit, ne litteræ nostræ per nos de indicto con-
cilio generali, & aliis veritatibus edocendis, ad
prælatos, principes, & communitates, eorum-
que ad nos pervenirent.

Quorum errores secuti sunt tandem Henri-
cus olim Tusculanus episcopus, Angelus olim
tituli S. Potentianæ presbyter, & Landolphus
olim tituli S. Nicolai in carcere Tulliano dia-
conus, cardinales. Quorum duo priores nobis-
cum, postquam primi suggerunt, steterunt Lu-
cæ: nobiscum etiam, & cum venerabilibus
fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, concilio
generali, quod indiximus, unanimiter con-
sentientes, & promotiones & quæcumque tra-
ctanda erant tractantes publice & private, us-
que ad consensum inclusive procedendi contra
præfatos apostatas & rebelles olim cardinales,
etiam distributiones recipientes. Necnon quan-
do de Luca recessimus cum antedictis venera-
bilibus fratribus nostris, S. R. E. cardinalibus,
petiere licentiam cum suis famulis nominatim
expressis remanendi: quam in scriptis, ut vo-
luerunt, concessimus, donec liberi forent a suis
languoribus corporalibus: deinde se ad nos Se-
nas venturos, ubi pro tunc nostra resideba-
mus cum curia, per replicatas, & nuncios fre-
quentatos ad nos, ultra promittentes nobiscum
perpetuo commorari. Landolphus vero, qui
tunc temporis in nostra civitate Perusina & cir-
cum adjacentibus terris, erat vicarius, per
suum oratorem solemnem ad præsentiam no-
stram sæpe transmissum, de constantia nos com-
mendavit, confortavit ad patientiam, & ad
procedendum contra sæpe dictos olim cardina-
les rebelles nos animavit, usque ad mortem
nobis obedire promittens, & requirens quid
ipsum facere juberemus, in hac confessione,
solum verbali, ut suis factis ostendit, perseve-
rans præcise quousque nostram & Romanæ ec-
clesiæ civitatem Alsilii, contra fidelitatis pro-
priæ juramentum, tradidit pro pecunia, & eam
sibi imbutavit.

Nos igitur, attendentes quantum præmis-
sa sunt gravia, & graviolem, nisi efficax
apponatur remedium, perniciem paritura, præ-
sertim cum intendant ecclesiam novo idolo
profanare: cum insolentiæ, quæ sine cautionis
remedio per conniventiam tolerantur, anima-

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

rum pericula & gravia scandala consueverint
Generare: ac nequeunt absque indignatione
majestatis eternæ, & tremore conscientiarum,
tam gravia scelera & excessus detestabiles am-
plius tolerare: postquam pluries per plurimos
viros solemnes de nostro beneplacito & con-
sensu, ad reversionem & plenam restitutionem
& veniam fuerunt invitati, ipsique nostra ele-
mentia & impunitate abutentes, iniquitatibus
iniquitates accumularunt: adversus præfatos
iniquissimos viros olim S. R. E. cardinales,
de fratrum nostrorum consilio, in virtute Al-
tissimi decevimus exurgere, & super præmissis
contra ipsos procedere justitia mediante.

Quare Senis residentes in nostro consistorio,
iplos, Antonium olim Prænestinum episcopum,
Aquilejensem vulgariter nuncupatum, Jorda-
num olim tituli S. Martini in Montibus, de
Ursinis, Corradum olim tituli S. Chryso-
goni, Militensem, & Franciscum olim SS. Qua-
tuor Coronatorum, Burdegalensem, presby-
teros, necnon Raynaldum S. Viti in Macello,
de Brancaciis, Odonem olim sancti Georgii
ad Velum Aureum, de Columna, Petrum o-
lim S. Angeli, & Baldassarem Cossa olim S.
Eustachii diaconos, cardinales, declaravimus
privatos, & reos transgressionis præceptorum
nostrorum, & de novo privavimus cardinala-
tibus, & eorum beneficiis, officiis, commo-
dis, & honoribus: & vicesimo-octavo Septem-
bris, de fratrum nostrorum hujusmodi consi-
lio etiam privavimus, & privatos declaravi-
mus, omnes cardinales primis superius priva-
tis & declaratis privatis adherentes & partici-
pantes in crimine, & nonnullos alios, omni-
bus dignitatibus, honoribus, gradibus, officiis,
& beneficiis: intendentes, quam primum com-
mode possemus, eosdem olim cardinales pri-
vatos citare, & præfatas declarationes & pri-
vationes iterum innovare, non aliter (pro
tunc malitia temporis ordium processum im-
pediente) habiliter valens procedere.

Et quamvis prædicta & alia multa delicta,
excessus, & crimina eorundem, diu fuerint &
existunt adeo notoria, quod nulla potuerint
nec possint tergiversatione celari, nosque pro-
pterea absque alia citatione juste potuerimus ac
possimus declarare, prædictos infra scriptas
pœnas incidisse: ad majorem tamen cautelam
& certitudinem præmissorum, & abundantio-
rem justitiam, necnon nostram mansuetudinem
exhibendam, & ad convincendam eorum mali-
tiam, de fratrum nostrorum prædictorum consi-
lio, tenore præsentium citamus prædictos,
Antonium olim Prænestinum, Aquilejensem
vulgariter nuncupatum, Henricum olim Tus-
culanum, dictum Neapolitanum, episcopos,
Corradum olim tituli S. Chrysoconi, Mili-
tensem, Jordanum olim tituli S. Martini in
Montibus, de Ursinis, Petrum olim tituli ba-
silicæ XII. Apostolorum, Mediolanensem, Jo-
annem olim tituli S. Crucis in Jerusalem, Ra-
vennatem, Angelum olim tituli Potentianæ,
Laudensem, presbyteros; necnon Raynaldum
olim S. Viti in Macello, de Brancaciis, Bal-
dassarem Cossa S. Eustachii, Odonem olim S.
Georgii ad Velum aureum, de Columna, Pe-
trum olim S. Angeli præfate S. R. E. diaco-
nos, cardinales, & quemlibet eorum in soli-
dum, ut trigesima die, a data præsentium com-
putanda, de quibus triginta diebus proxime
futuris, decem pro primo, alios decem pro se-
cundo, reliquos vero decem pro ultimo & pe-

• Corr. supra

• Desp. olim

remptorio termino assignamus, si die ea confi-
storium erit, alioquin prima die tum sequente
qua per nos consistorium teneri contigerit,
compareant personaliter coram nobis humiliter
& honeste, ubicumque tunc erimus, visuri ac
audituri se declarari propter præmissa & alia
fuisse & esse privatos, ac de novo privari of-
ficiis & beneficiis atque cardinalatibus, & tan-
quam hæreticos puniendos, & ad videndum &
audiendum eandem declarationem & privatio-
nem per nos Senis factas, ut præfertur, inno-
vari & publicari; necnon ad audiendum & vi-
dendum se declarari, & publicari se commis-
isse crimina inobedientiæ, apostasiæ, ariolandi,
schismatis, blasphemiarum, & perjurii, conspiratio-
nis, calumniæ, falsi, & læsæ majestatis, &
propter præmissa crimina incidisse in pœnas &
sententias spirituales & temporales, in talia
perpetrantes inflictas & promulgatas; ad au-
diendum etiam & videndum, per nos alias pœ-
nas eisdem infligi, prout nobis visum fuerit, &
justitia suadebit: certificantes eisdem, quo sive
venerint, sive non, nos tamen in dicto termi-
no ad declarationem & inflictionem hujusmodi
faciendas, prout justum fuerit, procedemus,
eorum absentia vel contumacia non obstante.

Et quia audivimus, Franciscum olim tituli
SS. Quatuor Coronatorum, Burdegalensem,
presbyterum, & Landolphum olim S. Nicolai
in carcere Tulliano, Barensem, diaconum,
præfate S. R. E. cardinales, se ad remotiores
partes transfuisse adversus nostram innocen-
tiam, contra ecclesiarum unionem & contra ve-
ritatem acturos pro posse: ipsos citamus, qua-
tenus, prima die, qua per nos consistorium
teneri contigerit, post tres menses ab hodie-
na die proxime futuros, de quibus tribus men-
sibus unum pro primo, unum pro secundo, &
reliquum pro ultimo & preemtorio termino
assignamus, compareant personaliter coram no-
bis, ubicumque tunc erimus, visuri & auditu-
ri per nos decerni & declarari, ipsos propter
præmissa incidisse in omnes supra scriptas pœ-
nas; & audiendum & videndum per nos alias
pœnas eisdem infligi, prout nobis visum fuerit
& justitia suadebit: certificantes eosdem, quod
sive venerint, sive non, nos tamen in dicto
termino ad declarationem & inflictionem hu-
jusmodi procedemus justitia mediante, eorum
contumacia seu absentia non obstante.

Cæterum volumus & auctoritate apostolica
decernimus, quod hujusmodi citationes perin-
de valeant, & plenum robur obtineant firma-
tis, dictosque olim cardinales & eorum quem-
libet perinde arceant, quacumque constitutione
apostolica contraria non obstante, ac si eis &
eorum cuilibet intimatæ, & insinuatæ perso-
naliter & præsentialiter extitissent, &c. *Subdit, Sequens edi-
tum, iisdem
omnino ver-
bis hæc
conceptum est.*
ne metu iudicium sedis apostolicæ declinarent,
remove ipsos latuisse obtentarent, liberi & tuti
commentatus syngrapham se dare, & in principibus
ecclesie Ariminensis scribis, diploma desigendum
jussisse: denique hæc adjungit:

Et ut nil omittamus de iis que quomodo-
libet ad sacram unionem præsumi possunt per-
tinere, vestigia nostri Salvatoris sequentes, qui
non solum debitorem decem millium talento-
rum contritum & rogantem absolvit, sed &
sibi familiarem publicanum, honorandum,
correctum tamen, assumpsit; & penitentem
Petrum negatorem Deitatis & perjurum, suo
gregi præfecit, prælibatos olim cardinales su-
perius nominatos hortamur, & per asperionem san-

ANNO
CHRISTII
1109.ANNO
CHRISTII
1109.

sauginis Crucifixi obsecramus, quatenus infra terminum eis ad comparandum, ut praemissimus, assignatum, ad cor revertentes, suosque recognoscentes errores, ad nos, benigne suscipiendi; revertantur poenitentes, certificantes eisdem, quod ad cardinalatus commodum & honorem, necnon ad beneficia quae primitus obtinebant, quorum tunc alteri non fuerit jus acquisitum, misericorditer restituemus; deletis inhabilitationibus, notis infamiae, & quibuscumque censuris, quas ob sua scelera hujusmodi incurrissent, post praedictum terminum spe restitutionis penitus denegata: ut sic poenitentes reversi, & a nobis pie restituti, ad sacrae unionis effectum, quem mundus pernicioso schismate fatigatus expectat, nobiscum cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus, tractandum & perficiendum assistant. Hoc ipsum referri volumus ad praedictos, Franciscum olim tituli SS. Quatuor Coronatorum presbyterum, & Landulphum olim S. Nicolai in carcere Tulliano, diaconum, cardinales, si infra terminum trium mensium eis praefixum ad cor reverti & poenitere voluerint. Nulli ergo, &c.

Datum Arimini XIX. Kal. Januarii, pontificatus nostri anno secundo.

XIII.

GREGORII EDICTUM ALTERUM,

Secundam
rationem huius
edicti partem
edimus, ex
Raynaldi au-
thenticis, qui
primam par-
tem omisit,
quod eisdem
verbis, atque
superius edi-
ctum, conce-
ditur.

Quo cardinales, qui ad constitutum diem reversi non fuerant, omnibus dignitatibus privant.

UT nil omitteremus de iis, quae quomodo- libet ad sacram unionem praesumi possent pertinere, vestigia nostri Salvatoris sequentes, quos qui non solum debitorem decem millium talentorum contritum & rogantem absolvit, sed & sibi familiarem publicanum, honorandum, correctum tamen, assumpsit, & poenitentem Petrum negatorem Deitatis & perjurum, suo gregi praefecit: praelibatos olim cardinales superius nominatos hortati fuimus, & per aspersionem sanguinis Crucifixi obsecravimus, quatenus infra terminum eis ad comparandum assignatum, ad cor revertentes, suosque recognoscentes errores, ad nos, benigne suscipiendi, revertentur poenitentes: certificantes eisdem, quod ad cardinalatus commodum & honorem, necnon ad beneficia quae primitus obtinebant, quorum tunc alteri non foret jus acquisitum, misericorditer restitueremus, deletis inhabilitationibus, notis infamiae, & quibuscumque censuris, quas ob sua scelera hujusmodi incurrissent, post praedictum terminum spe restitutionis penitus denegata: ut sic poenitentes reversi, & a nobis pie restituti, ad sacrae unionis effectum, quem mundus pernicioso schismate fatigatus expectat, nobiscum cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus tractandum & perficiendum assisterent.

Ac etiam attendentes quod, licet praefati olim cardinales cum anticardinalibus fuissent requisiti, & instanter rogati, per ambaxiatores solemnes carissimi in Christo filii nostri Sigismundi illustris regis Hungariae, & dilectorum filiorum Michaelis Zeno ducis & communitatis Venetiarum pluries, necnon per oratorem dilecti filii Malatestae de Pensuro ad requisitionem dilecti filii Caroli de Malatestis, quate-

nus pro bono hujusmodi unionis feliciter consequendo, nove per suum conciliabulum a nostro generali concilio separatam dicta unio retardaretur, sed forsitan (quod absit) omnino impediretur, vellent a loco Pisarum discedere, & si non in loco nostro concilii ut dignum & justum esset, saltem in aliquo communi libero & sufficiente, ad quem locum communem, dimisso nostro loco, si quis per nos esset specialiter nominatus, nos parati eramus accedere, & per hoc nostram humilitatem & voluntatem, quam semper ad sacram unionem habuimus, & habemus, efficaciter exhibere: iidem hoc facere pertinaciter, & obstinate penitus denegant, nullam concordiam aliam volentes, nisi quod sequamur eorum pravas affectiones, iniquitates, & errores, quae totum statum primae sedis, sive Romanorum pontificum, praecipitio exponunt: in tanta duritia permanentes, quod nedum videntur sacram unionem, quam verbis praedicant, realiter & omnino refugere, sed etiam, prohi dolor! ad perpetuandum, quantum in eis est, hoc schisma nefandum intendere, & novum idolum, id est alium antipapam, in Dei ecclesia velut constabile vitulum procurare. Quorum considerantes malignam & contumaciam obstinatam, pro bono universalis ecclesiae, cui auctore Domino praesidemus, gravibus nostri cordis aculeis pungimur, & ad procedendum contra eisdem mediante justitia sine prorogatione alterius termini perurgemur.

Adveniente igitur praedicta trigesima die, videlicet hesternam, tunc propter festi sollemnitate consistorium non tenuimus, sed die immediate sequente, videlicet hodierna: nobisque cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus in consistorio publico consistentibus, comparuit coram nobis dilectus filius Guillelmus Biordi de Latinis de Prato, Pistoriensis dioecesis, procurator fiscalis dictae Romanae ecclesiae; & praedictorum olim cardinalium ad dictam diem citatorum, & non comparentium, & cujuslibet ipsorum, & non comparentium, & cujuslibet ipsorum, contumaciam accusavit, ac petiit ipsos & ipsorum quemlibet, per nos, contumaces & contumacem reputari, ac decerni, & declarari ipsos, & ipsorum quemlibet, in poenas & sententias praedictas, & in ipsis processibus contentas, & alias propter praemissa a jure vel ab homine in talia perpetrantes inflictas, & quomodolibet promulgatas, seu etiam ordinatas, incidisse, & alias eis & eorum cuiuslibet poenas per nos infligi, prout nobis videretur, & justitia suaderet.

Nos igitur dilectis filiis nostris Bandello tituli S. Balbinae presbytero, Ariminensi, & Petro Mariae in Cosmedin diacono, de Venetiis vulgariter nuncupatis, cardinalibus, viva voce oraculo mandavimus, ut ad portas palatii nostri accederent, ut ibi per se & alios clamarent, & clamari facerent, ut si praedicti olim cardinales, vel aliquis eorum, vel aliqui aut aliquis pro eis vel eo, ibidem existerent, dictum palatium intrarent, & ad nostram praesentiam accederent. Et deinde praedicti Bandellus & Petrus, sanctae Romanae ecclesiae cardinales, ad nos redeuntes, dixerunt, se ad praedictas portas accessisse, & ibidem per se & alios clamasse, & clamari fecisse; prout eis a nobis mandatum fuerat, quod si iidem olim cardinales vel eorum aliqui seu aliquis, vel aliquis pro eis vel aliquo eorum, existerent, dictum

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

sum palatium intrarent, & ad nostram præsentiam accederent: ac retulerunt se prædictos olim cardinales, aut eorum aliquem minime reperisse, nec etiam aliquem pro eis vel ipsorum aliquo. Propter quod prædictus procurator iterum petiit, prout primo petierat, & superius est expressum.

Nos igitur præfatos, Antonium olim Prænestinum dictum, Aquilejensem vulgariter nuncupatum, Henricum olim Tusculanum, dictum Neapolitanum, episcopos, Conradum olim tituli S. Chrylogoni, Militensem, Jordanum olim tituli S. Martini in montibus, de Ursinis, Petrum olim tituli basilicæ XII. Apostolorum, Mediolanensem, Joannem olim tituli S. Crucis in Jerusalem, Ravennatem, olim tituli S. Pauli in Jerusalem, presbyteros, necnon Raynaldum olim tituli S. Viti in Macello, de Brancatiis, Baldassarem Cossa olim S. Eustachii, Odonem olim S. Gregorii ad Velum aureum, de Columna, & Petrum olim S. Angeli, præfate sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales diaconos, & quemlibet eorum, de fratrum nostrorum consilio reputantes, prout sunt merito, contumaces; nec volentes nec valentes, salva conscientia, tantam contumaciam, ac tot excessus notorios relinquere impunitos, in eisdem olim cardinales, propter hujusmodi contumaciam, excommunicationis sententiam promulgamus, & declaramus eos fuisse & esse inobedientes, apostatas, schismaticos, blasphemos, perjuros, conspirationis, necnon ariolandi, falsi, & læsæ majestatis criminibus irretitos. Et insuper propter eorundem olim cardinalium excessus, & delicta, & alias supradicta, declaramus eos fuisse & esse privatos, ac de novo privamus, omnibus officiis, & beneficiis, dignitatibus, atque cardinalatibus, & eorum commodis & honoribus, & eos tanquam hæreticos decernimus puniendos.

Innovamus etiam & publicamus prædictas declarationes & privationes, per nos Senis factas: in quarum prima prædictos Antonium olim Prænestinum episcopum, Aquilejensem vulgariter nuncupatum, Jordanum olim tit. S. Martini in Montibus, de Ursinis, Franciscum olim tit. SS. Quatuor Coronatorum, Burdgalensem, & Conradum olim tit. S. Chrylogoni, Militensem, presbyteros, necnon Raynaldum olim S. Viti in Macello, de Brancatiis, Odonem S. Georgii ad Velum aureum, de Columna, Petrum olim S. Angeli, & Baldassarem Cossa olim S. Eustachii, diaconos, cardinales, de fratrum nostrorum consilio declaravimus privatos a die transgressionis præceptorum nostrorum, quæ fuit undecima Maji proxime elapsi, & ipsos de novo privavimus cardinalatibus, officiis, beneficiis, & eorum commodis, & honoribus; in secunda autem declaratione & privatione, quæ fuit xxviii. Septembris, de fratrum nostrorum consilio privavimus, & privatos declaravimus omnes cardinales, primis superius privatis & declaratis privatis, adhærentes, & participantes in crimine, & nonnullos alios, omnibus dignitatibus, honoribus, gradibus, officiis, & beneficiis. Et nihilo minus præsentis populi multitudine copiosa, per hanc nostram sententiam pronunciamus, decernimus, & declaramus, prædictos olim cardinales, propter prædictos excessus, in penas & sententias in prædictis processibus Urbani VI. prædecessoris nostri contentas, & alias in talia perpetrantes, tam a jure, quam ab homine infidas, & promulgatas,

damnabiliter incidisse, ipsosque fuisse & esse privatos, & eos privamus quibuscumque dignitatibus, honoribus, privilegiis, & gratiis, necnon omnibus terris, locis, feudis, & bonis ac juribus, & jurisdictionibus quibuscumque, quæ a nobis aut prædicta Romana ecclesia, vel quibusvis aliis ecclesiis, aut personis ecclesiasticis, vel Romano imperio, seu quibusvis aliis, quocumque titulo obtinent; ipsorumque bona, & jura omnia, fuisse, & esse confiscata, & ea confiscamus; ipsorumque olim cardinalium personas detestabiles, & infames esse declaramus. Et insuper omnes, & singulos, qui præfatis olim cardinalibus, vel alicui eorum, juramento fidelitatis seu homagii, aut alterius cujuscumque obsequii debito, submissione, obligatione, vel pacto quacumque firmitate vallato, prius tenebantur adstricti, absolvimus, & decernimus absolutos: ita quod nullus eis obedire, intendere, vel parere, nullus eis debita reddere, nullus eis respondere extra judicium, vel in judicio teneatur.

Monemus insuper omnes & singulos patriarchas, archiepiscopos, & episcopos, & alios ecclesiarum prælatos, necnon quoscumque clericos cujuscumque gradus, conditionis, vel status existant, ne dictis olim cardinalibus vel alicui ipsorum, contra nos, & Romanam ecclesiam, vel nostras, & ipsius ecclesiæ jurisdictiones & bona, servire vel adhærere præsumant. Quod si fecerint, eo ipso excommunicationis sententiam, & omnes alias penas, in supradictos olim cardinales infidas & promulgatas, incurrant.

Mandamus etiam omnibus & singulis Christianis fidelibus, utriusque sexus, cujuscumque status, ordinis, dignitatis, præminentie, vel gradus existant, etiamsi regali, reginali, imperiali, seu alia quavis præfulgeant dignitate, sub pena excommunicationis, & aliis censuris, & penis gravissimis, per nos imponendis, prout nobis visum fuerit, & justitia suadebit, ne ipsis olim cardinalibus, vel alicui eorum, contra nos & Romanam ecclesiam, vel nostras & ipsius ecclesiæ jurisdictiones & bona, favere vel adhærere præsumant. Sint etiam ipsi olim cardinales in testabiles, nec testamenti habeant liberam facultatem: ad bona quoque aliorum, ex testamento vel ab intestato, nullatenus admittantur: nulla fides, nulla eis credulitas adhibeatur; sed a testimonio velut infames, & indigni totaliter repellantur. Sit eis judicatus, & cujuslibet alterius officii publici exercitium interdictum.

Et insuper ut prædictorum olim cardinalium eo major sit confusio, quo ipsorum culpæ potentius fuerint divulgata: omnibus & singulis patriarchis, archiepiscopis, & episcopis, sub excommunicationis pena, quam ipso facto incurrant, nisi mandato nostro hujusmodi, postquam ad eorum notitiam pervenerit, per nostras litteras ipsi episcopis vel eorum metropolitanis directas, paruerint in effectu, districte præcipiendo mandamus, quatenus ipsi prælati in singulis eorum ecclesiis, cum in eis major aderit populi multitudo, singulis diebus Dominicis & festivis, per unum mensem, campanis pulsatis, & candelis accensis, & demum extinctis, & in terram projectis, per se vel alios, dictos olim cardinales publice & alta ac intelligibili voce denuncient fuisse & esse excommunicatos, inobedientes, apostatas, schismaticos, blasphemos, perjuros, conspiratores, necnon ariolandi, falsi, & læsæ majestatis criminibus irretitos, & voca-

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

ipfos ut tales tamdiu faciant a Christi fidelibus
evitari, donec ad cor reversi, suosque recogno-
scentes errores, a nobis, vel successoribus nostris
Romanis pontificibus, absolutionis beneficium
meruerint obtinere.

Quod si forte dicti olim cardinales, vel ipso-
rum aliquis, in mortis articulo, ab alio quam
a nobis vel successore nostro Romano pontifice
fuerint absoluti: nihilo minus decernimus, &
volumus, quod ipsi perpetuo careant ecclesiasti-
ca sepultura. Et si supervixerint, volumus,
quod quam cito commode poterunt, coram no-
bis vel dictis successoribus nostris se personali-
ter repræsentent, satisfacturi & recepturi, prout
justitia suadebit. Alioquin, ne propter hoc cen-
suræ ecclesiasticæ eludantur, volumus quod ipsi
olim cardinales in eandem excommunicationis
sententiam reincidant ipso facto: & quicumque
eisdem olim cardinales, vel eorum aliquem,
scilicet præsumpserit ecclesiasticæ tradere sepul-
turæ, usque ad satisfactionem condignam ex-
communicationis sententiæ se noverit subja-
cere. nec absolutionis beneficium obtinere me-
reatur, nisi propriis manibus ipsorum, vel ipsius,
olim cardinalium vel cardinalis, corpora seu
corpus extumulent, & procul abjiciant ab eccle-
siastica sepultura: & nihilo minus locus ille
perpetuo careat ecclesiastica sepultura. Et nisi
prædicti olim cardinales se correxerint a prædi-
ctis excessibus & delictis, sine alia citatione aut
monitione, pœnas alias, quas pro nunc mise-
ricorditer omittimus, imponemus eisdem, pro-
ut nobis visum fuerit, & justitia suadebit. Nul-
li ergo, &c.

Dat. Arimini xix. Kal. Februarii, pontifica-
tus nostri anno III.

XIV.

GREGORII PAPÆ EPISTOLA
Ad Florentinos.

Apologiam apud eos suam instituit.

*Gregorius, &c. dilectis filiis nobilibus viris prio-
ribus artium, & vexillifero justitia populi
& communis Florentia, salutem, &c.*

OMnis catholicus fidei Christianæ zelator
quantum teneatur pro fide Christi, & sa-
cræ unionis dulcedine laborare, nec debet nec
potest, si sanæ mentis existat, ullatenus igno-
rare: cum & fidei documenta exhibeant, &
ipsa natura, unitatis amorem in cunctis ani-
mantibus etiam repræsentet. Proinde cum nunc
de re ipsa litteras patentes, dilectissimi filii,
habuerimus per manus unius, qui se vestrum
dixit esse cursorem, sub vestri prioratus officii
nomine, vestrorum prædecessorum tempore da-
tas, licet eorum gesta & scripta in hac mate-
ria potuissent & debuissent, prout vos ipsos
nosse putamus, non ita inhonesta transire: at-
tamen placide accepimus & libenter, ac ipsa-
rum contenta perspeximus diligenter, cum nil
vere gratius possit nostro præsentari conspectui,
quam de re ipsa tractari cum modis & mediis,
per quæ possit non infici, sed perfici, sicut o-
ptavimus semper, & cupimus tota mente.

Et ut sic firmiter videatis, nulla recognoscentes
erronea a dilectis filiis communitate vestra
catholica, sed a quibusdam civibus minusquam
debita commotione deductis, quos in meliorem
spiritum reducat Altissimus; & desiderantes, ut
prædictimus, exitum bonum rei: non tardabi-

mus ultra ea, quæ oratores nostri, quos nunc
apud vos debetis habere, exposuisse amodo de-
buerunt, etiam præsentibus respondere. Et ut
præfatarum litterarum continentia uberius satis-
fiat, ad ea quæ tangunt particulariter descendemus.

Dicunt liquidem in primordio, neminem esse
debere, qui non habeat Dei ecclesiam, sublato
pestifero schismate, unioandum intendere, & quæ-
rere, & ejus pacem: & cum, Divina bonitate,
non sitis inferius membrum ipsius, nulla in re
debere vos enixe magis, atque diligentiori cura
laborare indicatis, quam dare pro viribus ope-
ram tantæ rei. Contentamur certe & lætamur,
quod nec infimi sitis, sed potentes pariter, &
fideles noscamini, et juvetis ut compleatur hoc
sanctum Dei desiderium, atque nostrum. Li-
cite tamen & congrue, prout convenit, & ali-
ter quam fuerint prædecessores ipsi vestri, qui
ad multa indecentia devenerunt: & si tot le-
gationum vices, quot apud nos, Petrum de
Luna transmisisse dicunt, pro re ista non pro-
fuerint; dolemus corde tenus & affligimur.

Sed noscitur Deus, & homines viderunt, tam
ex vestris, quam aliis qui adsuerunt, si volunt
veritati hæerere, quod per nos numquam de-
fuit, nec remansit. Et si tot sciverunt Floren-
orum millia, quot provenisse scribunt de vestro-
rum finium beneficiis ad hæc trahi: bene scitis
vos, & ipsi qui sic scribunt, quod multo plu-
ra fuere quæ sub illo nomine pro vestra republi-
ca remanserunt, si illa modica voluimus, & quæ
habuimus, esse conversa pro Urbis tuitione,
quam non potuimus propterea defendere, negle-
ctis etiam indigentis propriis, quas portavimus
pro tractatus unionis prosecutione, quam faci-
mus tam ferventer, omissis omnibus cum pro-
stratione personæ, quam & in æstatis ardore,
& in hyemis glacie, omni submissimus periculo
& jacturæ, deserentes propria, & cum eviden-
tia personalis discriminis, non semel, sed plu-
ries per aliena viatoris more vagantes, & in-
cassum hucusque, malignorum operante verfu-
tia, quam novistis.

Nil valuisse dicunt exhortationes, & preces,
& oblationes factas nobis de Pisana, Florenti-
na, & aliis civitatibus, oppidis vestris, &c. Ex-
hortationes ipsas equidem atque preces admisi-
mus, et habuimus gratas singulariter et beni-
gne, et, quantum in nobis fuit, valere con-
tinue, et valerent semper in omnibus possibili-
bus et honestis. Sed quæ de vestrarum civitatum
oblationibus tangunt, quomodo fuerint, ut alii
intelligant, expedit aperire. Cum enim de pro-
vincia nostri patrimonii discessimus, et in Tu-
sciam declinavimus, non volentibus jam corru-
ptis nostris, qui tunc erant, cardinalibus, per
viam Lombardiæ, ut deliberaveramus, transire,
et appropinquare Saonam pro re ista sancta per-
ficienda, si potuissemus: ad vos misimus et qua-
sivimus instantissime Florentiam, vel in alia ex
vestris terris nobis magis grata, et facta accom-
moda, receptari, dispositi ex tunc, cum Altis-
simi gratia, protectioni communitatis vestræ
principaliter inhærere. Et responsum fuit, non
posse, nec velle, si pars adversa non veniret.
Et nos ut veniret institimus totis viribus: ea-
que recusante, non valuimus habere. Perreximus
Lucam, et cum gentibus vestris et per terras
vestras, fidenter et domesticè, quantum scitis:
et dum Lucæ essemus, vestra semper loca qua-
sivimus, et ut pars adversa conveniret nobiscum
in Pisis, fecimus posse nostrum. Dumque esse-
mus in strictiori tractatu, adversarii ipsi para-
runt

lunt insidias contra Urbem; & contra perso-
nam nostram etiam conspirarunt: ut sic ali-
quos ex ipsis tunc cardinalibus nostris, contra
nos etiam ad invicem conspirantibus, subtra-
xerint a nobis, qui contra precepta nostra Pi-
sas perrexerunt, ut nostis, per aliquos ex ve-
stris ducti, qui sub unionis colore talibus in-
tondebant, ut tamen credimus, præter & con-
tra mentem communitatis vestræ. Fecerunt au-
tem sic, quod ubi nos cum nostris minimum
locum ex vestris non potuimus habere, ipsi
conspiratores & fugientes a nobis Pisas obti-
nuerunt, & cum parte adversariorum in ea
postea se junxerunt. Quantum igitur ista
conformia fuerint oblationibus, quas tam amplas
factas inquit & sinceras, quantum bonæ ca-
ritati convenerint, qualeque præparatorium fue-
rit unioni, quod a divisione & scandali in-
choassent, prudentia vestra judicet.

Sed his missis, quæ vitia non fuere erroris,
vestræ universitati, ut credimus, per antea tunc
non nota: veniamus ad alia, quæ litteræ ipsæ
dicunt, ubi ajunt scriptum esse, non qui cœ-
perit, sed qui perseveraverit salvum esse, & ob
id suum habuisse consilium a doctoribus & ju-
risperitis & timentibus Deum, synodum specta-
re ad illos qui olim cardinales fuere, & alios
a iam diu pro schismaticis & hæreticis condem-
nates, & pro illa Pisas concessisse eisdem. Re-
spondeant qui talia scribunt, & qui tunc in
vestris magistratibus præfuerunt, qui fuere do-
ctores, & qui isti fuere periti & timentes Deum.
Fuerunt perditionis filii, ille olim Aquilejen-
sis, & alter, qui appellatur de Turejo, & Bal-
dassar Costa, qui Antonium de Butrio & Pe-
trum de Ancharano, doctores suo jugo submis-
sos, metu præmiserat, contra suam conscientiam
autorantes. Qui Antonius, quæ dixerat & scri-
pserat, revocavit in mortis articulo, ut fideliter
nobis constat. Fuerunt & illi, olim Medio-
lanensis & Ravennas, qui seducti sum, & se-
cusi Baldassarem præfatum, tamquam mali cap-
ut. Fueruntne illi consultores, qui contra Chri-
stum Dominum convenerunt in unum in civitate
vestra Florentiæ de mense Augusti proxime præ-
teriti, dum pro conciliabulo ipso, quod syno-
dum vocant, Pisas obtinuerunt, pro sacro ge-
nerali concilio per nos indicto die secunda Ju-
lii præcedentis ad festum proximum Pentecostes,
si potuissent, impediendo: non verentes, in
tempore, ut in aliis, falso uti, fingentes præ-
fatum conciliabulum xv. Maii posuisse celebran-
dum in Pisis, cum dicti loci concessionem, ut
dictum & manifestum est, circa finem dicti men-
sis Augusti tantummodo obtinuerint. Quam uti-
nam non habuissent! & modo forsan res esset
meliori unionis dispositioni propinqua.

Quare cum ab ambaxiatoribus nostris, qui
tunc Florentiæ erant, quorum unus adfuit inter
alios, vir singularis & doctor eximius dilectus
filius noster Petrus Mauroceno, tunc notarius
noster & modo tuis meritis diaconus cardinalis,
clare ostenderetur eis omni ex jure contrarium,
exaudire noluerunt? Quare & cives vestri pro-
prietarii doctores & magistri, tam religiosi, quam
seculares, in opinione æquissima cum nostris
oratoribus concurrentes, reculati fuere? Quare
præclara consilia vestri populi vestrique commu-
nis noluerint admittere, dum negarunt præsta-
re assensum, magnum cognoscentes errorem tam
de conciliabulo ipso, quam de concessione civi-
tatis Pisanæ; ut sic illos tunc præsidēs vestros
oportuerit pro sua & præfatorum malignitate

favenda ad vias pergere indirectas, & (prout
apud nos notorium esse constat) civitatem ip-
sam concesserunt eisdem per viam baliz Pisanæ
ad hæc totaliter impertinentis, nisi forsan
pertinens facta fuerit, prout fertur, pro obser-
vatione & executione promissionum, quæ de
subtrahenda obedientia nostra facta fuisse di-
cuntur, quando cum gubernatore Januæ fuit
conventum de habendo dominio civitatis Pisanæ.
Multa autem cum præfatis civibus vestris
in ipsa concessione civitatis Pisanæ & concilia-
buli offera, minus quam licite intervenita, no-
lumus aperire: quæ tamen communitati vestræ
non credimus fore ignota. Non fuit hæc per-
severatio bona: longe præstantior & Deo ac-
ceptior extitisset accelerata peccati correctio.

Dicunt post hæc, ad nos misisse, ut ad præ-
fatum conciliabulum assentiremus accedere. Quod
quantum absurdum fuerit atque sit, judicet ip-
se Deus, & vestrarum conscientiarum maturi-
tas velit iusto iudicio intueri: postquam ipsi
agnoscere noluerunt, cum evidentissimis ratio-
nibus monstraretur, omni jure omnique æqui-
tate improbum & detestabile illud esse. Sed es-
se debebat, quod postea tempore suorum in of-
ficio successorum, qui viri modestissimi fuere,
ad preces & instantias carissimi in Christo filii
nostri regis Hungariæ illustris, & dilectorum
filiorum ducis & communitatis Venetiarum,
& subleccione Caroli de Malatestis, annueri-
mus loca mutari, & in uno loco communi,
libero, & securo, esse cum eis, ut sic ex ut-
raque parte fieret sacrum generale concilium.
Quod licet in auribus vestræ communitatis, ut
fertur, consonum videretur: illi tamen repro-
bi renuerunt, in sui conciliabuli obstinatione
damnabiliter persistentes. Quamobrem dicunt
ipsi vestro officio præcedentes, per litteras eo-
rum prædictas, exhortatos a multis obedien-
tiam nobis tollere, postquam non volebamus
nostra juramenta, vota, & promissa servare,
nec aliquorum partes audire, ob id convocatis
præfatos, magistros & doctores, religiosos
& alios sanctos viros, degentes in locis suæ
ditioni subjectis, & cum eorum consilio obe-
dientiam subtraxisse: prius tamen ad nos mis-
so uno egregio & peritissimo domino Stepha-
no Bonacursi oratore suo, & in nihilo profi-
ciente, & cum conditione, subtractionem ip-
sam fecisse, quod non ante sextum & vicessi-
mum diem præsentis mensis Martii locum ha-
beat: declarasse quoque, quod si infra hoc
tempus volumus ad præfatum concilium acce-
dere, nosque libere & sponte determinationi
illius conciliabuli submittere, atque quod de-
terminationi præfate stare nos obligabimus,
vel si decreverimus infra præfatum xxvi. diem
per nos vel legitimum procuratorem nostrum,
cum pleno & irrevocabili mandato ad prædi-
cta, renunciare papatu in manibus præfato-
rum damnatorum Pisis existentium, quos car-
dinales appellant, aut alterius cujuscumque
speciale mandatum ad prædicta habentis ab
eis, tunc in illis casibus subtractio ipsa perin-
de sit habenda ac si non facta esset: ad præ-
dicta nos orantes & obsecrantes, cum oblatio-
ne salvi conductus pro vobis & societate ho-
nesta, ad dictum conciliabulum accedendi. Et
hæc est summa ad contextum scriptionis illu-
rum vestrorum in officio prædecessorum.

Ah pater omnipotens! unde tuis creaturis,
quas de nihilo facis, præsumptio talis & tan-
ta est, quod in sedem tuam sanctam, quam
pro

ANNO
CHRISTI
1199.ANNO
CHRISTI
1199.

pro ipsis conservandis, & salvandis, constitui. Atacere oportuerit, immo & alium ex eis, qui
stii in terris, non timeant insurgere tam pro-
terve? Unde est, quod calumnias & fallacias
faciant ante te, qui omnia presentia habes?
unde, quod non erubescant tuae majestatis tro-
num, in saeculo isto tam dulciter institutum,
impellere & velle ducere vult monstrum? Par-
ce, parce eis misericorditer, & ignosce, ora-
mus suppliciter, & succurre: ne pereat grex
tuus, pro quo tu mortis patibulum tolerasti.
Et vos, filii dilectissimi, ab intimis cordis pe-
netralibus exhortamur, ut facies vestras verta-
tis in caelum, corda vestra figatis in Domino,
nec vestrorum praedictorum in officio praedece-
sorum vestigia imitemini, qui dicunt convo-
casse concilium ad subtrahendum obedientiam
apostolicae potestatis, pro damnatorum obsti-
natione tuenda, quam debuissent, & deberent,
reprimere penitus & opprimere.

Præsupponunt nos nolle juramenta, vota,
& promissa nostra servare, falsum totaliter af-
firmantes: cum & vota, & juramenta, & pro-
missa semper voluerimus & velimus, & in fu-
turum continue intendamus integraliter obser-
vare, & mortem potius subire vellemus, quam
desistere ab eisdem. Laudes Altissimo, qui hanc
firmitatis gratiam nobis indulget. Et firmum
hoc teneatis, & tenere possunt qui verum dil-
ligunt, non ut illi, qui ajunt de suo domino
convocasse concilium: & saltem solum de sua
ditione vocassent, ut præterdunt. Sed ut alii
sciunt, qui a longe distant, cum vobis, qui
vidistis, dicere non sit opus; quare & de Bo-
nonia nobis subiecta, sed occupata tyrannide
per principalem unionis hostem & pacis Bal-
dassarem præfatum, convocarunt generales
illos Prædicatorem, Minorum, & Carmelita-
rum, ac sequaces ipsorum privatos, & iusto
Dei judicio tam per processus nostros, quam
aliorum prædecessorum nostrorum summorum
pontificum, condemnatos, propter conspiratio-
nes & conjurationes ac sacrilegia contra nos
commissa per eos? Quare & alios quoscum-
que, & undecumque potuerunt habere, nobis
infestos & rebelles? quare & illos reprobos,
Aquilensem, & de Turejo, & Mediolanen-
sem, fecerunt præfides in concilio, & dilectum
filium nostrum Lucam civem vestrum ibidem
existentem, presbyterum cardinalem, & apo-
stolicae sedis legatum, noluerunt admittere, si-
cut prius receperant, & honoraverant in suo
domino, ut cardinalem pariter & legatum?
Quare, si concilium, prout decet, liberum ef-
se volebant, vexillifer ille iustitiae prima die
surrexit in principio, dicens, præmisso aliqua-
li libertatis colore, deliberatum esse per domi-
num Florentinum nullis bullis domini papæ
Gregorii obediri sub eorum dominio, sive per
privationem, sive per decessionem prælatorum
essent, & adhuc determinatum nullum dena-
rium domino papæ Gregorio portari per col-
lectores de jurisdictione ipsorum? Quid aliud
hoc erat, nisi suadere omnibus, obedientiam
nobis totaliter subtrahendam? Quare & ad
hunc finem die secunda cancellarium suum in
introitu concilii fecerunt dicere quæ dixit, &
postea per dominum Laurentium de Rodulphis
in publico etiam allegari? Quare & illi tres
viri Dei, qui soli resistunt, & pro veritate
nostra dixerunt, etiam uno ex eis pro iustitia
monstranda usque ad ignis introitum se offe-
rente, si quis ex contrariis voluisset intrare,
compulsi fuerunt & minis attriti, ita ut eos

Concil. General. Tom. XXVII.

latare noluit, ut alleritur, deferere civita-
tem? Iuncte ista liberi concilii ostensiva? non
certe.

Dicunt præfatum Stephanum oratorem suum
præmisisse, & nil profuisse: cum & ipse a no-
bis non nisi ardentem nostrum ad unionem
affectum potuerit reportare, & deferre, per
oratores ipsos nostros quos actualiter nunc ha-
betis, nos debite respondentos. Sed in hoc, pro-
ut in aliis, se gesserunt, cum oratorem ipsum
suum post dictam eorum congregationem mite-
runt, & trium dierum terminum nobis dari te-
cerunt ad respondendum eidem. Litteras Flo-
rentiæ datas die qua hinc orator ipse discessit,
postea transmiserunt, præceptorias, & sub gravi-
bus poenis minatorias subditis suis in nostra cu-
ria existentibus, si e vestigio non discederent.
Ambaxiatorem ipsum dicunt nil profuisse, cum
adhuc responsum non habuissent a nobis: quod
habitu tamen erant; ut habuissent, minime
expectarunt; sique illud, ut debet, admittitur,
profectum utique valde erit, & tanti operis
perfectivum. Sed ut nullus ex adibus tuis ab
altero discreparet, fecerunt ipsos in omnibus
conformes, & conformes ad obedientiam etiam
subtrahendam: licet parum restaverit subtra-
hendum, cum præceptum fuit ab eis, litteras
apostolicas non servari, & introitus canonicos
interdici. Solum supererat atque restat nomen
papatus, circa quod principaliter cum promif-
sionibus & pactis abhorrendis, illis vestris ci-
vibus bene notis, omnis eorum astutia mali-
gnatur, & præfatorum reproborum ambitio
tendit, non respicientium unionem, nec quid-
quam, dummodo id sibi valeant quaerere quo-
vis modo. O caeca cupiditas! o cupida rabies
o infana fragilitas hominum non verentium
Dei sedem offendere, ut illam condemnatione
æterna sibi valeant vindicare! procul vere sunt
ipsi a nobis, qui illam graviter assumpsimus,
& solum Dei timorem & amorem, ejus nu-
tu percepimus electionem nostram concorditer
& spontanee factam esse, cepimus onus
istud cum intentione & aviditate intensissima
unionem & pacem dandi populo Christiano:
ad quæ super omnia apud Deum nostrum con-
tinue & sincere retinemus intentum.

Et ob id prædictos nostros ad præsentiam
vestram misimus oratores, tria habentes a vo-
bis principaliter procurare. Primum, quod no-
stra veritas, nostraque iustitia, immo Dei,
locum habeat apud vos pluitquam malignitas
adversantium. Secundum, quod inobedientiam
velitis evadere, & in catholica fide & debita
obedientiæ præstatione persistere: cum non ho-
minibus, sed Deo vivo & vero impendatis.
Nec credatis quod hæc quaeramus ob aliud,
quam ob suam reverentiam, & salutem vestram,
& aliorum consideratione hælium, pro quorum
etiam interesse tenemur & insistimus pluitquam
nostro: ne principes & magnates, communita-
tes & universitates, & cæteri obedientiæ no-
stræ, taliter videant cum Gallicorum gloria se
delusos, & exemplum perpetuum dimittatur in
terris taliter & tam graviter excedendi. Ter-
tium & ultimum est, quod non velitis no-
strum sanctum propositum perturbare, sed ju-
vare, ut tenemini & debetis, & adversantes
illos inducere ad locum tertium, communem,
liberum, & universale concilium celebrare, &
pacem ac perfectam unionem dare, quam cupi-
mus & speramus. Neque putetis, quod de lo-

F

CO

a Forte. A
ob solu. n. II.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

co tertio dicimus, dilatorie interponi. Parati sumus, prout ab ipsis oratoribus nostris etiam debuisse habere, nos virum eligere Deum timentem, pacem amantem, schisma odientem, & cunctis respectibus unionem sacratissimam procurantem, qui pro parte nostra locum eligat supradictum, si ad idem potestis adversarios pro eorum parte deducere: quod recusare non debent, si pacem & unionem, quam ore predicant, corde gerunt. Velit igitur, quidquid per vestros actum sit in præteritum, devotio vestra, quam per illas strictiores & magis pias, quas possumus atque scimus, obsecrationes in Domino requirimus: & monemus, his nostris iustis desideriis ad tantum bonum perficiendum, juxta spem & fidem nostram, reddere vos conformes. Et si nulla causa alia vos inducat: saltem moveat illa Divina, quæ super omnia est, bonitas & majestas.

Dat. Arimini, 1v. Id. Martii, pontificatus nostri anno III.

XV.

ALEXANDRI PAPER VI.

DIPLOMA,

Quo Pisani concilii acta confirmat.

RErum omnium summi ac providi ordinis, domini nostri Jesu Christi, vices, quamquam insufficientibus meritis, gerentes in terris, exemplo ejus invitamur, ut de suprema apostolicæ dignitatis specula, ad singulis orbis partes, nostræ considerationis aciem extendentes, ad ea potissimum, per quæ fides catholica roboretur, ac hæeres & schismata procul ab ecclesia depellantur, ac illa, quæ ad hoc provide & solemniter gesta sunt, & pro salute Christi fidelium executioni debitæ demandantur, opem atque operam, prout nostrum requirit officium, impendamus.

Sane dudum, videlicet anno Dominicæ Incarnationis millesimo trecentesimo septuagesimo octavo, in Romana ecclesia, hoste humani generis procurante, gravis & pestilens nimium exorta scissura, magna populo Christiano infra breve tempus attulit detrimenta: tota ipsius ecclesiæ fabrica per illam in duas partes divisa, quarum uni quondam Urbanus VI. in sua, & alteri quondam Clemens VII. in ejus obedientiis nuncupati, eodem tempore ut Romani pontifices præsidebant; Urbanus quidem in Italia, Clemens autem præfatus in Gallia, sibi sedem, adherentium auxilio, vendicabant. Deinde ipsis duobus contendentibus ab hac luce subtractis, quondam Bonifacius IX. Urbano, & iniquitatis alumnum Petrus de Luna olim Benedictus XIII. in eorum obedientiis nuncupati, Clementi prædictis, ac etiam postea Bonifacio prædicto vita functo, quondam Innocentius, qui VII. ac domum etiam ipsi Innocentio, infra pauca tempora sublato de medio, perditionis filius Angelus Corario, qui olim Gregorius XII. nominabatur, in hujusmodi obedientiis successerunt. Sed cum dicto Clemente vita functo, ageretur, ut alter in locum ejus subrogaretur: cardinales de obedientia ipsius Clementis, de quorum numero tunc erat Petrus de Luna prædictus, ad extirpanda discrimina generalis incommodi, quæ ex schismate hujusmodi continue pullulabant, ad invicem pro-

miserunt, & juramento firmarunt, ut si quis eorum in successorem dicti Clementis eligeretur, prosequeretur extirpationem schismatis, & unitatis vinculum in Dei ecclesia, etiam usque ad renunciationem sui papatus inclusive, si majori parti cardinalium eorundem pro bono unionis expediens videretur: ut in quadam cedula super præmissis facta, & subscripta manibus ipsorum cardinalium, plenius continetur.

Hæc autem ipse Petrus non solum una cum cæteris unanimiter promisit, & juravit: verum etiam in verbis suis affectionem ac sollicitudinem, erga unionem per hanc viam habendam, ardentissimam ostendebat. Ex cujus assertione & verbis, cardinales prædicti, qui tunc pro electione celebranda convenerunt, potissime invitati dicuntur ad electionem de persona ejus faciendam: credentes proculdubio, quod ea quæ ore & labiis prædicabat, etiam corde & opere cum sinceritate exequeretur. Sed præfatus Petrus, dicto Clementi surrogatus, licet statim rebus adhuc recentibus iterato promiserit & juraverit illa observare, & per varias mundi partes verbo notificaverit & scriptura, se pro bono unionis esse omnino paratum renunciare, adversario suo pariter renunciante: tamen paulo post, honoris fastigio & dominandi cupiditate allectus, ac retrorsum conversus, primo paulatim tergiversari, deinde aperte contradicere, & sine ullo velamine impugnare viam cessionis incepit, omnesque exotos habere, qui de hoc audebant sibi facere mentionem. Angebantur miserabiliter cardinales præfati, se & commodum Christianitatis contra spem suam ludificari, atque decipi conspicientes. Sed tantus erat imminentis periculi terror, qui in actibus atque verbis tam ipsius Petri, quam aliorum quorundam intrinsecorum ejus proferebatur, ut alii ex eisdem cardinalibus ori suo silentium imponere, alii qui liberius de hoc locuti fuerant, comminationum metu, interdum a consiliis, & ab ipsis Missarum solemnibus, non petita licentia, nec expectato fine, recedere, alii ex nostra civitate Avenionensi, in qua idem tunc Petrus degebat, subito abire, ob timorem captivitatis & carceris, cogerentur.

Nec solum cardinales ipsos contempsit, verum etiam principes & dominos temporales, qui ad hanc viam ipsum exhortabantur: inter quos carissimus in Christo filius noster Carolus rex Francorum illustris, quo majori auctoritate ipsum Petrum, ad ea, quæ promiserat, observanda induceret, dilectum filium nobilem virum Joannem Bituricensem, & quondam Philippum Burgundiæ, patruos, ac Ludovicum Aurelianensem, germanum, duces, cum notabili comitiva prælatorum, ac magistrorum in theologia, & juris doctorum, & aliorum insignium virorum, oratores ad eum transmisit. Qui cum ad unionem Christianorum ex parte ejusdem regis ipsum Petrum hortarentur, & viam cessionis, tamquam brevioris & necessariam, præferrent, & non solum promissiones & juramenta ab eodem Petro nuper super hoc facta, sed etiam verba ipsius allegarent, qui legatus existens in Francia, quibusdam ex præfatis ducibus, & aliis notabilibus viris dixerat, fore necessarium & expediens, ut per viam mutæ cessionis finis schismati imponeretur: ac etiam ipsi cardinales tunc simul ob præsentiam ducum congregati, hanc viam cessionis expedire pro bono unionis asserrent, & de

ANNO
CHRISTI
1199.ANNO
CHRISTI
1199.

& de hoc sibi supplicarent, & quia supplica-
tionibus, & rationibus nihil proficere posse
videbant, in vim promissionis, & juramenti,
eundem Petrum solemniter requirerent, ut
per viam cessionis pacem ecclesie prosequi vel-
let: prefatus Petrus calcato pudore, & do-
minandi cupidine obcecatus, expresse facere
denegavit.

Denique ne singula (quod nimis prolixum
foret) conseruemur, hanc viam cessionis per
varios regum & principum oratores sibi propo-
sitam, per se improbavit, & per alios ejus in-
trinsecos fecit publice impugnari. Ac tandem,
ut omnibus spem de illa praevideret, per suum
confessorem in ecclesia fratrum ordinis Prædi-
catorum Avenione fecit publice prædicari, quod
ipse potius pateretur mortem, quam hujusmo-
di-viam quomodolibet acceptaret. Quin etiam
cardinalibus prefatis aliquando in sua præsen-
tia constitutis idem Petrus affirmavit, frustra
sibi de hoc mentionem fieri, quia ipse num-
quam illam viam prosequeretur, etiam si adver-
sarius renunciare vellet, & quod nunquam se-
deret inter cardinales in eodem scamno: pro
hoc evidenter ostendens, se de statu suo, non
de unione, & pace Christianorum, prout facere
promiserat & juraverat, cogitare.

Ob hæc igitur perjuriam, perversitates, & er-
rores, eidem Petro obedientia in regno Francie
subtrahita: cum per aliqua temporum curricula
hujusmodi subtrahitio duravisset, ipse tandem
suos defectus aliquantulum recognoscens, per in-
strumentum publicum, quod fere ad omnes re-
ges & principes suæ partis direxit, viam obru-
lit mutue cessionis, adversario cedente, mortuo,
vel ejecto. Promisit etiam dictus Petrus in eodem
instrumento, quod ad congregationem, synodum,
vel concilium, quod inde teneri vel celebrari
contingeret pro unione ecclesie, ipse accederet.

Et per hujusmodi oblationem, & alias qual-
dam considerationes, fuit tunc eidem Petro obe-
dientia restituta. Credebatur enim, quod illa quæ
verbo obtulerat, facta adimpleret. Sed exinde con-
tinuata perjuriarum serie, non magis postrema,
quam priora ejus promissa servavit. Cumque
postmodum ad Bonifacium prefatum suos di-
ctus Petrus misisset oratores (quibus tamen,
quid daret in mandatis, quidve illic facere aut
tractare deberent, cardinalibus prefatis tenuit
occultum) atque ipse Bonifacius intra paucos
dies, postquam dicti oratores ad eum venerant,
decessisset: cardinales, qui eidem Bonifacio ad-
hæserant, dictos oratores tunc etiam Romæ
existentes requiri fecerunt, & requisiverunt,
quod si a dicto Petro mandatum seu potesta-
tem habeant de via cessionis offerenda, hoc eis
notificarent, quia ipsi cardinales dispositerant
in eo casu ab electione cessare; & si de hoc
mandatum non habeant, quod mitterent super
hoc ad ipsum Petrum, & quod ipsi intendebant
in electione supercedere, & expectare responsum:
prefati oratores se nullum habere mandatum
de cessionis via offerenda, & quod pro hoc
mittere volebant ad dominum suum, respon-
derunt: quoniam dicta via cessionis bona non
erat, ex quo non solum evidens, verum etiam
palpatum fuit, ipsum Petrum ad ostentationem
dumtaxat, non ad aliquem unionis effectum,
oratores prædictos in Italiam transmisisse.

Post hæc igitur dictorum oratorum responsa,
quæ tergiversationem dicti Petri maxime dete-
xerunt: cardinales prefati Romæ existentes,
quibusdam quæ ad unionem habendam utilia
Concil. General. Tom. XXVII.

credebant, præordinatis, ad electionem pro-
cesserunt. Et quia paulo post per experientiam
manifestum fuit, quod illa, quæ tunc dicti
cardinales circa unionem consequendam ordi-
naverunt, non satis adversus malitiam & cu-
piditatem hominum valida fuerant: propterea
ipso quoque Innocentio, qui dicto Bonifacio
surrogatus fuerat, infra breve tempus vita fun-
cto, iidem cardinales, antequam ad electio-
nem procedere vellent, magno zelo unionis in-
ducti, disposuerunt ad fortiora remedia pro
pace & reintegratione Christianorum manus ap-
ponere. Itaque prefati cardinales, inter quos
etiam dictus Angelus Corario erat, in palatio
papali Romæ apud sanctum Petrum, ad eligen-
dum successorem tunc insimul congregati, uni-
versaliter singuli, & singulariter universi, una-
nimiter & concorditer promiserunt, jurarunt
ad invicem, ac Deo, beatæ Virgini, sanctis-
que apostolis Petro & Paulo, & toti cælesti
curiæ voverunt, quod si quis eorum in succes-
sorem dicti Innocentii foret assumptus, pro in-
tegratione Christianorum, renunciaret effectua-
liter juri suo & papatui, si & quatenus dictus
Petrus, aut ejus successor, qui esset pro tem-
pore, similiter renunciaret ac cederet juri suo,
sive decederet, dummodo ipsius Petri cardina-
les cum ipsis cardinalibus ipsius Angeli vellent
taliter convenire & concordare, quod ex ipsis
hinc inde sequeretur canonica electio unicus Ro-
mani pontificis; quodque ad creationem novo-
rum cardinalium non procederet. Ac etiam
multa tunc expressa promiserunt se facturos, &
curaturos in hac parte, omni dolo & fraude
atque mala interpretatione cessantibus. Et sic
quilibet ipsorum juravit corporaliter, manu ta-
ctis sacrosanctis evangelii coram se præsentia-
liter præsentatis, servare, adimplere, ac exc-
qui; quodque a dictis promissione, voto, &
obligatione, ac juramenti præstatione, & ejus
observatione, ac omnibus & singulis supradic-
tis, nullus eorum absolutionem peteret, seu
impetraret, per se vel alios, nec impetratis aut
impetrandis uteretur, & sibi forte concessam
nullatenus acceptaret, nec data potestate per
ipsum alterius faceret se absolvi, seu etiam
cum aliquo secum dispensari, sed vellet dicto
vinculo remanere perpetuo obligatus; quodque
ad majorem certitudinem, & firmitatem præ-
missorum, quilibet eorum teneretur se subscri-
bere manu propria omnibus & singulis instru-
mentis exinde conficiendis: quorum quidem in-
strumentorum, quilibet eorumdem cardinalium
unum, vel plura haberet valere, pro ejus ar-
bitrio voluntatis.

Quibus quidem promissionibus, juramentis,
votis, ut præfertur, emissis, idem Angelus tunc
dicto Innocentio surrogatus, promissiones, ju-
ramenta, & vota hujusmodi, etiam post eam-
dem surrogationem immediate, ac deinde in
ejus consistorio generali, ratificavit & renova-
vit, alios increpando, qui cum pacem & unio-
nem potuissent Christianitati præstare, neglex-
erant: ac litteras suas, uti juxta tenorem ejus-
dem instrumenti tenebatur, ad eundem Petrum
direxit, per quas prædicta a se promissa, ju-
rata, & voto firmata notificavit, viam cessionis
offerendo, ac ipsum Petrum requirendo &
invitando, ut pro pace & unione Christiano-
rum iis oblatis annuere vellet. Quod tandem
ipse Petrus, post longam instantiam suorum car-
dinalium, insuper hoc a quodam nuncio ejusdem
Angeli requisitus, tanquam vulpes astuta, ver-
bo

a) Forte, ne-
data potestate
re alteri, per
ipsum facer-
et se absol-
vi. H.

bo tenus efficit: & deinde per suas litteras ad A. & Petrum cum secreto nuncio dicti Angeli, traherentur colloquia, ac velut ex composito ad vexationem & scandalum Christianitatis, invicem conspirantes, sic se habebant, ut quod unus offerret, alter ex opposito denegaret: nec ullo modo poterant, annitentibus tam ipsis cardinalibus, quam prelatis & oratoribus regum, principum, & communitatum, qui tunc ista de causa illic convenerant, ad concordiam deduci: Petrus quidem, quoniam galeas tanquam ad bellum armatas habebat, nusquam a litore discedere, nec locum acceptare volebat, nisi maritimum, & cujus dominium in suis manibus traderetur; Angelus alios scrupulos cum mirabili inconstantia queritabat. Unde oriebatur apud homines iustissima quaedam & intolerabilis indignatio: cernentes duos nequissimos, & in capita sua detestabiliter mentitos senes, terreni honoris cupiditate corruptos, & in reprobum sentum datos, cum paucis nequitiarum fautoribus, contra desiderium & zelum totius populi Christiani, qui pacem & reintegrationem sui mirabiliter affectabat, schisma perniciosum detestabileque nutrire ac perpetrare velle; & ob hoc juramenta, promissiones, & vota, postposito Dei timore, & hominum verecundia, flagitiosissime conculcare. Ob hæc homines Deum timentes, & unionis zelatores, plurimum torquebantur: & piis precibus, ac sanis exhortationibus apud eosdem contententes, non desistebant instare, ut pacem, cujus debitores esse dignoscantur, Christianitati reddere vellent.

Deinde Angelus prefatus, ad eundem Petrum, ad firmandum locum, in quo convenire deberet, suos misit oratores. Qui cum Petro & eius cardinalibus antedictis, tunc Massiliæ residentibus, nomine dicti Angeli & pro eo concluderunt, quod ex tunc in proximo instanti festo S. Michaelis archangeli de mense Septembris, vel ex causa supervenientis impedimenti legitimi in sequenti ex tunc immediate celebritate Omnium Sanctorum, Angelus & Petrus prædicti, cum eorum collegiis cardinalium Saonæ convenire deberent, ad faciendum ibidem unionem antedictam. Quæ omnia dictus Angelus, etiam postea, ratificavit & approbavit: dicendo tunc frequentius, nihil adeo sibi carum exillere, sicut quod eandem facere posset cum Petro & eius cardinalibus unionem; & quod, si galeas non haberet, in unabarcha, vel pedes cum baculo, ad dictam civitatem Saonæ intendebat infallibiliter proficisci. Quod tamen postea non curavit: quamvis prædicti cardinales qui eum elegerant, cum majori parte illorum, qui tunc eandem curiam sequebantur, omnibus viis & modis honestissimis, gravibus, & maturis, cum eodem Angelo intendentibus, ipsum, ut dictam unionem ad salubrem & votivum exitum ducere vellet, interpellare assidue non cessarent. Qui tamen apud eum per longa temporum intervalla proficere nullatenus potuerunt. Nonnumquam enim ipsis per verba respondendo ambigua, dicebat, quod si dictam unionem per eius cessionem fieri contingeret, profecto timeret, quod per hoc magis schisma in eadem ecclesia suscitaret. Quandoque vero, per quosdam diverforum Mendicantium ordinum fratres, pluresque alios quos sibi sub spe promotionum attraxerat, etiam in ecclesiis & aliis locis publicis, coram multitudine populi copiosa prædicare fecerat, quod si papæ cederet, etiam si, ex hoc prædicta unio sequeretur, animam suam in inferno damnaret. Et multa etiam alia iis similia, fabulosa seu figmenta reperiens, conabatur semper novas edere formas, quæ per tempus redimens Romæ, ac in Viterbiensi & Senensi civitatibus; donec dicti termini ad conveniendum Saonæ, ut prædicatur, præterirent.

Quippe cardinalibus prefatis, qui cum ipso erant, Saonam accedere volentibus, sub gravibus penis inhibuit, ne illuc accederent: ac omnes pro dicta unione laborantes habebat exosos. Et successive, cum post hæc magnis difficultatibus protracti prefati Angelus Lucanæ, & Petrus ad Portum Veneris accessissent, ac de uno medio loco, in quo simul convenirent, tractaretur: miris cavillationibus & fallaciis vota Christi fidelium, pacem & unionem affectantium, defulerunt: cum ipsi duo contententes, immo verius colludentes, per eorum intrinsecos, & antiquitatum suarum conscios homines, quos uterque ipsorum, sub spe promotionum & præmiorum, sibi asciverant, secretos inter se haberent tractatus, & interdum, nocturna & clandestina inter Angelum prædictum & nuncium quemdam ejusdem Petri, & vice versa, prædi-

Frustra vero multis precibus per aliquos menses apud surdas eorumdem contententium aures consumptis, tandem prefatus Angelus dolum, quem de non faciendo dictam unionem diu ante conceperat, intra se ulterius retinere non valens contra promissiones, vota, & juramenta sua prædicta, & in fomentum schismatis memorati, etiam devotis supplicationibus cardinalium, qui eum elegerant, & efficacibus rationibus aure surda positus obauditis, ac præter & contra voluntatem eorumdem cardinalium & promissiones, juramenta, ac vota sua, ad creationem quatuor, prout ipse dicebat, cardinalium, de facto processit; ac etiam quorundam pravorum, ac nefandorum consilii seductus, eosdem cardinales, qui eum elegerant, Dei timore, hominumque verecundia postpositis pro eo quod pro hujusmodi tunc facienda unione apud ipsum vehementius laborabant, & in creatione dictorum novorum cardinalium contra promissiones, juramenta, ac vota sua de facto, ut præmittitur, factorum, consentire nolebant, (quod nefas est dicere) eos incarcerare, ac vita privare, ut apparebat manifestis indicibus, conabatur. Sed auxiliante Domino, prædicti cardinales, a facie arcus jam tensi ut læderet, evaserunt: nec propterea ideam Angelus a præconceptis nequiter odio & rancore per ipsum contra eosdem cardinales, qui eum elegere, desistens, sub privationis & aliis gravibus eis mandavit penis, ne aliquis eorum de præfata civitate Lucana exiret, nec ipsi cardinales congregarentur ad invicem, aut per se vel interpositam personam, cum oratoribus domini Petri, & illis qui ex parte ipsius regis Francorum, & dilectorum filiorum universitatis studii Parisiensis, pro tractanda unitate hujusmodi ad eandem civitatem Lucanam venerant, loquerentur. Quæ quidem mandata, omnem spem & tractatum unionis hujusmodi totaliter sustulerunt. Quædam etiam die in publico consistorio, Lucæ adhuc

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

ad hoc existens, publice asseruit, quod ad faciendum unionem predictam, viam cessionis ut perniciosissimam ac diabolicam sequi nollet.

Cum igitur tam dicti cardinales, quam ambaxiatores, prelati, & fere omnes Christi fideles, unionem ecclesie affectantes, de huiusmodi unionem consequenda ex facto ipsius Angeli omnimodo desperarent: cardinales ipsi cogitantes, quod melius esset eis incidere in manus hominum quam derelinquere legem Dei, & fieri transgressores promissorum, juramentorum, & votorum predictorum, etiam si proinde exilium, paupertatem, & omnia mala eos pati oporteret, versus civitatem Pisanam (quam etiam per prius dictus Angelus pro facienda unionem predictam in eadem, ut ad hoc valde idoneam, & ut ejus verbis utamur, quasi ad hoc fabricatam, eidem Petro tunc recusanti, licet prius in Massilia civitatem obtulisset eandem ambaxiatoribus dicti Angeli, tunc etiam recusantibus, obtulerat) accesserunt. Et dum ibi predicti cardinales forent insimul congregati, adhuc cum omni humilitate dictum Angelum per intermedios nuncios eorum aliquoties sollicitaverunt, ut ei placeret ad eandem civitatem Pisanam accedere, atque una cum eis, quod ad perfectionem dictae unionis, sicut expediret efficaciter pertractare, & in hoc etiam ipsius Angeli induratum animum immutare minime potuerunt.

Predictusque Petrus interim ab eodem loco Portus Veneris recedens, tractatumque unionis totaliter derelinquens, ad Cataloniam declinavit: ubi plures in cardinales contra promissiones suas, & in prejudicium unionis ecclesie, profanavit: omnibusque pene suis cardinalibus, qui bonum unionis huiusmodi expectabant, in diversis castris sive locis eidem loco Portus Veneris propinquis, remanentibus, ac de facto unionis per dictum Petrum perficiendae etiam penitus desperantibus.

Qui posteaquam iteratis vicibus, & diversis nunciis, eundem Petrum ad dictam civitatem Pisanam accedere pro unionem ecclesie, & suo debito exequendo, monuerunt: cum dictis cardinalibus, qui dictum Angelum elegerant, in loco Liburni Pisanensis diocesis convenientes, super prosecutione reali ipsius unionis, inter se diversa colloquia & tractatus longo tempore habuerunt: & demum per viam concilii generalis, tanquam viam rationabilem, & juridicam, ad huiusmodi schisma tollendum, procedendum fore decreverunt: & concilium ipsum, prout ad eum hoc casu pertinebat, ad civitatem Pisanam, quae ab utroque contendente, licet diversis temporibus, approbata & oblata fuerat, & quae ad id per omnes reputabatur idonea, & secuta, convocarunt: ad eandem civitatem, pro horum executione, personaliter accedentes: interim predicto Angelo ab eadem civitate Lucana ad dictam civitatem Senensem, unde illuc venerat, recedente: ubi etiam mala malis accumulando, plures alios in cardinales, contra sua promissa, juramenta, & vota, profanavit.

Convocato igitur per eodem rite huiusmodi generali concilio ad civitatem Pisanam, & convocazione ipsius universis Christianitatis partibus, regnis, ac provinciis, debito tempore solemniter publicata, ac successive etiam Angelo & Petro praefatis, necnon illis qui eis adhererant, & se pro cardinalibus tenebant, congruo tempore renunciata, citatisque eis, & vocatis

peremptorie, ut per se vel alioseorum nomine, & pro ipsorum interesse, ad dictum generale concilium in eadem civitate Pisanam celebrandum, & ad causam schismatis & haeresis contra ipsos instituendam, etiam convenirent, ac comparerent, ac praesentia & oblata eis plena securitate illic conveniendi, necnon ibidem morandi, & recedendi juxta eorum beneplacitum voluntatis: tandem adveniente praefinito termino, quo dictum generale concilium in eadem civitate Pisana fuerat celebrandum, & illic postea de partibus, regnis, & provinciis praedictis, ac per mare & per terram, quasi innumera multitudo praetorum, videlicet patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, & etiam ambaxiatorum, & procuratorum regum & principum, & praetorum, & aliorum qui illic personaliter accedere non potuerunt, ac etiam multorum insignium locorum nunciis & ambaxiatoribus, necnon magistrorum in theologia, & juris doctorum, mira multitudo illic continuo concurrentibus: eisdem cardinalibus & praetis, qui ad huiusmodi concilium conveniant, ad formandum processum pro unionem ecclesie necessarium contra eundem Angelum & Petrum, ipsorumque sequaces, pluries insimul convenientibus, ipsis & Petro & Angelo illic non comparentibus per se vel alios, & propterea contumacibus, prout erant, merito reputatis, servatis etiam servandis, post multorum temporum intervallo, & nonnullis sessionibus, necnon aliis solemnibus actibus, prout ordo juris & tanti negotii qualitas exigebat, per eundem cardinales, per patriarchas, archiepiscopos, & episcopos, & abbates, qui locum in eodem concilio habebant, etiam publice & solemniter factis: tandem huiusmodi generale concilium, dictorum Angeli & Petri, & suorum sequacium, absentia seu contumacia non obstante, pronunciavit, decrevit, definivit, & declaravit (prout haec omnia in dicto processu deducta, petita, & probata fuerunt) Angelum & Petrum praefatos, fuisse & esse notorios schismaticos, & eisdem schismatis nutritores, defensores, fautores, approbatores, incorrigibiles & pertinaces, necnon notorios haereticos, & a catholica fide devios, atque promissionum, votorum, & juramentorum suorum huiusmodi transgressores, & eandem ecclesiam notorie scandalizantes, & propterea omni honore & dignitate, etiam papali, se reddidisse indignos, ipsosque etiam per sacros canones ab eadem ecclesia fore abjectos, privatos, & praecisos, ac privavit, abjecit, & praecidit: inhibendo quoque eisdem Angelo & Petro, ne quis eorum se pro Romano pontifice gereret, aut nominare praesumeret: decrevitque dictam Romanam ecclesiam vacare, & per illos, ad quos hoc pertineret, ad summi Romani pontificis electionem procedendum fore: ac omnes & singulos, etiam imperiales, regales, aut alia quavis dignitate fulgentes, juramento & obedientia, quibus forte eis tenerentur adstricti, penitus absolutos: inhibendo etiam Christi fidelibus ante dictis, ne alicui ipsorum Angeli & Petri parerent, obedirent, & intenderent, aut praestarent auxilium, consilium, vel favorem, sub excommunicationis & aliis censuris, sive poenis in tales a canonibus promulgatis: illos etiam, qui forsam huiusmodi sententiae praedicti concilii parere contemnerent, ac fautores, defensores, & sequaces Angeli & Petri praedictorum, eisque adherentes, etiam per seculares potestates compescendos fore, & compesci debere: & in-

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

& insuper processus, ac excommunicationis, in-
habilitationis, seu alias sententias, & censuras,
necnon privationis ordinum quorumcumque ac
dignitatum, etiam cardinalatus, beneficiorum,
& officiorum, ac graduum quorumlibet, contra
eosdem cardinales, qui huiusmodi concilio ad-
haeserunt & interfuerunt; necnon promotiones
quorumcumque ad cardinalatus honorem per An-
gelum a die tertia mensis Maji, ac Petrum, præ-
dictos, a die quinta decima Junii, anni Domini
millesimi quadringentesimi octavi, factas, suis-
se & esse nullas, irritas, atque cassas, illasque,
quatenus de facto processerant, cassavit, irrita-
vit, & etiam annullavit, prout hæc omnia in
prædicta sententia plenius continentur.

Nos itaque, qui postea fuimus, Divina fa-
vente clementia, ad apicem apostolatus assum-
pti, de consilio venerabilium fratrum nostrorum
S. R. E. cardinalium, prædictam sententiam,
& omnia alia & singula, quæ per concilium hu-
jusmodi, pro tollendo schismate prædicto, re-
integratione memorata, facta fuerunt, utpote
providere, & tantorum venerandorum patrum, im-
mo universalis ecclesiæ, auctoritate & concordia
facta, rata habentes & grata, ea auctoritate
apostolica ex certa scientia approbamus, & præ-
sentis scripti patrocinio munimus: decernentes,
non minoris existere vigoris & firmitatis huius-
modi sententiam, necnon omnia & singula acta
& aditata in eodem generali concilio in hac
parte, quam fuerunt & sunt alia concilia in
diversis arduis negotiis ipsius ecclesiæ celebrata:
volentes insuper, & eadem auctoritate decer-
nentes, quod eidem sententiæ, in iudicio, &
extra, stet firmiter, & omnino pareatur. Et
quia turpis est pars, quæ suo non congruit uni-
verso: volumus etiam, & auctoritate prædicta
decernimus, quod si quis contra eandem senten-
tiam forsan verbo vel facto, quod absit, teme-
re facere aut venire præsumpserit, tanquam schis-
maticus & hæreticus, & hæreticorum fautor,
necnon ut universalis ecclesiæ turbator & scan-
dalizator, ab omnibus fidelibus habeatur, ac
etiam evitetur; donec ab errore huiusmodi resi-
piscens, ad gremium ipsius ecclesiæ præmissa sa-
tisfactione debita, cum humilitate & reveren-
tia revertatur. Nulli ergo, &c.

Datum Bononiæ 11. Kal. Februarii, anno I.

XVI.

SCRIPTA DOMINI CAROLI
DE MALATESTIS

*De iis quæ ipse cum cardinalibus Pisis trahe-
vit, & in reditu cum Gregorio, a quo
legatus ad cardinales fuerat.*

AIt sanctitatem suam facere posse quod sibi
libebat; cum reverentia tamen, de his quæ
titubatur, ipsam advitabat. Videlicet accessus sui
ad partes Forojulii accelerationem, futuram
esse maximi scandali, non extirpandi forte die-
bus suis. Credere quidem poterat sanctitas sua,
ipsi Carolo, si placebat, non dicturo in hoc
mendacium: per ea enim quæ dum Pisis erat,
comprehendere potuerat, multi erant qui solli-
citabant per publicos processus sanctitatem
suam & adversarium suum ejici, & opportunita-
tem ad honestandum negotium, quod optant,
querunt: cumque viderint beatitudinem eam-
dem discessisse, calumnias exasperabunt in eam,
ius suum dilatantes, dicentesque: ecce viam

ad conveniendum pro sacra unione exequen-
da. Atque ex hoc jam adepti, coram suis
astantibus quos cupiebant, processus urgebunt:
et postquam de tractatu unionis infecto illos
palam instruere poterunt, cum perjurum, fau-
torem antiquati schismatis, et hæreticum a-
struent, neminemque sic excusare eum posse,
cum cedendi tractatum quemlibet infecerit,
nec alium prosequatur, per quem unionem fieri
possibile sit. Quidam patule dicent: Potest
orbis universus cernere, quod non nisi ad sub-
terfugendum cessionem, et decipiendum fide-
les, illiusmodi concilium indixit et prosequitur:
certus namque est, dominum Benedictum et
suos ad illud accessuros non fore, similiter ne-
que majorem partem fidelium, quæ ad hoc ve-
rum et sacrum concilium accessit et accessura
est: et propterea ipsum cum paucissimis suis
constituentibus non posse unionem per concilium
illud facere, cum certissimus sit, et certi qui-
libet esse debeant, quod non accedebant illuc ad
unionem perficiendam, sed, quantum in eo fue-
rit, destruendam. De consilio quidem domini
Benedicti, qualem unionis fructum attulisset, pa-
tebat. Unde inferent, quod uterque eorum jam
præcisus est, et notorie incorrigibilis, gravem-
que iacturam sanctæ ecclesiæ imminere, si apo-
stolicam sedem diutius vacare sinatur: et exin-
de occasione sumpta, concorditer procedent ad
sententiam diffinitivam celeriter, et postmodum
ad tertii, ut sic dicatur, Pontificis electionem,
Quo facta (quod jam factum est) ipso domi-
no Gregorio Forojulium accedente, Carolus
videre videbatur, et cum reverentia petebat,
quomodo et quando putabat fieri unionem posse.

Et si diceret forte, quod alias dixerat, se
paratum acquiescere terminationi concilii sui,
quod vere et juridice universalem repræsentaba-
bat ecclesiam, et ecclesiæ universalis auctoritate
fungebatur: petebat, dato quod sic esset, quid
in facto concilium illud proficiet unioni, et
quid circa hoc consulere poterit, aut definire.
Si enim consultum fuerit, et concesso etiam
quod juridice terminatum, quod dominus Urba-
nus prædecessoresque sui, et ipse, veri fuerint
pontifices, et quod diligentiam debitam adhi-
berint pro unione exequenda: iterum termi-
nent, ipsum tanquam verum pontificem ab omni-
bus venerandum fore. Ceterum terminent, alio-
rum congregationes, non concilia, sed concilia-
bula fuisse, irritent, damnent eos, et acta per eos.

Petebat a sanctitate sua, si alios credebatur hu-
jusmodi acceptare sententiam, dicens Carolus
se certissimum esse, quod non; et propterea
certissimus erat, quantum humana fragilitas de
aliquo certificari poterat humana consideratione,
concilium suum per viam illam de facto
unionem facere non posse.

Insuper si diceretur quod dabitur modus in
illo concilio reintegrandi obedientiam, quæ fuit
domini Urbani, dato quod sic fiat (quod ta-
men fieri quodammodo impossibile Carolus pu-
tabat) animadvertibat, quod pars illa fuit per
multos annos absque ulla divisione, multa prin-
cipum prosperitate et potentia fulta: et tamen
schisma minime sublatum fuit, quinimmo quo-
tidie auctum et inveteratum. Unde etiam per
viam illam concilium suum unionem produce-
re posse, parum sperandum erat.

Præterea, quod ipse dominus Gregorius una
cum concilio suo, omni postposita excusatione,
ubicumque in orbe terrarum fuerint adversarii
ejus utrique, videlicet qui dicitur dominus Be-
ne-

Hactenus
diploma A-
lexandri P.
V. ex Annal.
Raynaldi ad
an. 1110.
n. 7.

Ex eodem
Raynaldo ad
an. 1109.
n. 34.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109

nedictus, et unio collegii, terminaverit accedente, ibique suam debitum quodlibet implere plene & perfecte: non putabat tamen Carolus, quod, si qui Pisis sunt, electionem alterius jam fecerint, stante quod in facto expertus est modicam erga Dominum Deum reverentiam & caritatem; insuper urgente in proximos odio, & privati honoris & commodi mundani ambitione: proterva, non credit, licet unio fieri deberet, ipsam tamen fieri. Movebant quidem præsertim animum suum rationes istæ: nam dominus Gregorius adversariis ejus non cedentibus, cedere debere atque teneri non credebat, sed suum consulere concilium, aut diffinire.

*) f. ut diffinitur.

Quod si huic viæ dominus Gregorius jam ceperat terminaveratque, suo concilio illam terminante, assentire: longe præstantius pensabat Carolus certitudini unionis, & ipsi domino Gregorio fore, Pistorium accedere, quam festinare suum concilium celebrare, ut talem exequatur terminationem, postpositis quidem rationibus aliis publicis, & privatis.

Hæc propter unionis certitudinem apparebant præferenda: videlicet, primo cedere quam alius eligatur, quam post: si enim primo cesserit, dubia non est electio causa sui. Si quidem, antequam cedat, alius eligatur, sua cessio post factam electionem illam, nisi de facto tantum certificare, non potest. Valeat licet pontifex cedere, non potest sibi substituere pontificem. Et si mala seu inepta fuerit electio, illiusmodi cessio post factum, ineptitudinem illius auferre non poterit, multo minus sic validare. Si dicatur, dispensari posse electionem illam per eum prius quam cedat: quis dicet hoc certum esse de jure, an dubium potius est, an cuilibet juri canonico dissonum & oppositum.

Præterea quis credit, electum illum & electores hujusmodi, postulare dispensationem, vel gratis oblatam acceptare velle? At si dicatur: ille talis, postquam fuerit electus, cedere poterit: dicebat Carolus quod bene faceret, sed ratione multiplici, & præsertim præteritorum experientia, & præsentium qualitate ponderata, non putabat, quod si tertius eligatur, nisi invite nunquam cedet. Aut enim cogitatur, eligendum eligi debere cum modo, ut cedat, aliis cedentibus, quisquis electus fuerit cum voto solemnem & juramenti cautione, quam magis de jure valide fieri queat. Et tunc vel credebat, illos, qui Pisis erant, hujusmodi electionem facturos esse, vel non. Detur quod sic: tunc quærebatur, qua ratione humana habilior modus reperitur, tres insimul conventuros fore & ceteros, quam duo? Si namque difficultas negotii, causa impedimenti fuit: aucta causa difficultatis, addi impedimentum necesse erat. Qualis enim erat difficultas conveniendi insimul duos & modum reperendi ad cedendum, opus teste erat, si negotii difficultas, & non partium voluntas causa fuit impedimenti. Si quoque voluntas, credendumne est humanæ menti, liberum citius cessurum fore, quam eos, qui per vota solemnem & juramenta valida ad cedendum obligatos fore toto patebat orbi? Vel forte credendum erit, si tertius ille majorem sibi cæteris favorem inspiciat, citius, quam cæteri cesserint, cedere?

Quod autem electio illa non fieret cum obligatione ad cedendum, iis rationibus ipse Carolus movebatur. Primo quidem putabat, quod si volebant, qui Pisis erant, concilium juridicum & indubitatum asserere, velut asserbant, eorum terminationes tam circa ejectionem, quam

A circa electionem, validas, indubitatas, & irrefragabiles omnimode fore, cunctis fidelibus conarentur ostendere, & inde non cum obligatione illiusmodi electionem facturos fore. Si quidem bono moverentur zelo, dubitandi maxima inerat ipsis causa, sicut modo cedendi debite elegerint: ne forte, si noluerit ille servare promissa, opus eis sit (dato quod jus foveant) illum iterum, tanquam alios, velut perjurum, antiquati schismatis fautorem, & hæreticum, ejectum & præcisum, declarare, & ad quartam electionem pervenire. Unde quartum schisma pro trischismate fieret. Concludebat ergo de primo ad ultimum, quod in principio unius particulæ proposuit: videlicet accelerationem ad concilium suum Forojulii, accelerationem posse esse, immo futuram esse credebat, accelerationis tertii ad nomen papatus eligendi. Quo facto, de unione diebus suis parum, quinimmo forte minime, erit sperandum. Et ideo suppliciter sanctitatem deprecabatur suam, modum adhibere, per quem tam proximum, maximum, pessimumque scandalum non fiat in ecclesia sancta Dei. *Et infra:* Præterea quoniam non solum per ea quæ clandestine perceperat, verum per ea quæ manifeste viderat, & multis tam aliorum, quam eorum qui secum inerant, manifesta etiam esse putabat, non credebat sanctitatis suæ personam tutam Pisis esse, potestate civitatis existente, velut erat, in favorem congregatorum Pisis prompta, multo quidem minus concilium. Nec quoque putabat, quod summa suspitionis rationabili excusatione apparenti, propter detrimentum sui status, suæque civitatis, reive publicæ excidium evitandum, domini Florentini, fortalitia & potestatem civitatis Pisanæ, in manibus suspectorum partibus ecclesie universalis traderent. Verum ex adverso considerabat, quod concilium Pistorii congregandum, non privatim, sed commune esse oportebat, quia communi consensu & auctoritate congregari alii asserbant: nec amplius suæ præjudicabat sanctitati ipsum Pistorii congregari, communi partium consensu & auctoritate, quantum Bononiæ & cæteris locis, quibus sic congregandum esse assenserat, qui Pisis erant assentirent congregari. Credebat etiam per ea, quæ sui oblata fuerant, quod domini Florentini, Pistorium & fortalitia ejus in manibus non suspectorum partibus ecclesie universalis deponerent, ad hunc actum celebrandum, ex quo tuta erit persona sua, & concilium tutum & liberum. Si quidem non deponerent, tunc orbi patebit, quidquid ex parte sui implevisse debuerit, fecisse, illos vero minime, innotescat. Cæterum orbi humilitatis ejus abundantia, & suorum superbia adversantium, & multimode fallacia exquisita, unde forte: animo efficerentur multi, convenirentque ad notoriam perverforum malitiam superandam: deque duobus alterum fieri necesse ipsi Carolo videbatur, si (non obstante illorum, qui Pisis erant, non æqua petitione) Pistorium humiliaverit ire; vel, exhibita sibi ex suis tutelæ sufficienti cautione, unio fiat; vel apud dominum Deum & homines justificatus erit penitus, cum nihil omisisse de iis, ad quæ tenetur a unionem perficiendam, & ultra Deus noverit, & hominibus patens erit. Sicque a domino Deo per se, & homines ecclesie sanctæ, & sanctitatis suæ causa fovebitur, ad optimumque dirigetur finem. Et cum multa, propter suspitionem captam in eum, ei opponantur, & ipsi tanquam malefactori detra-

hant:

hant: ex bonis operibus considerantes eum, glorificabunt Dominum, & suum venerabuntur sanctitatis bonitatem.

Supplicabat igitur sanctitati suae, ne vellet propter modicum permittere, tot fidelium errare mentes & pessimum schisma tot inveteratum annis purificari, intendi, & extendi, cum sanctitatis suae maxima ignominia, & forte demerito: deprecabaturque sanctitatem eandem, quatenus animadvertere placeret, quale quantumque excidium dicto fieret in populo, si non concordabat se cum iis, qui Pisis erant. Et si se pastorem reputat, ut credebatur Carolus: penitet, quod de minima ove perditam rationem cogitur reddere a patrefamilias.

His auditis, dominus Gregorius replicavit, illos velle, se & eos qui fuerunt & sunt sibi fideles, in eorum manibus & potestate poni, & quod absolute cedat concilio in manibus eorum & potestate posito: & quod cognoscebat hanc esse desolationem sui & suorum, dicens, si absolute cesserit, quid fieret de cardinalibus suis, quid de rege Romanorum, & de rege Ladislao, & de rege Hungariae, & de aliis suis curialibus & fidelibus, quos sciebat, propter eorum constantiam erga eum, illis exosissimos esse. Et concludebat, valde apud Dominum se errare credere, & maximam agere impietatem, si sui & suorum perditionis causa foret, ut aliorum satiare impiam voluntatem: & quod propterea nolebat Deum, & suos, & conscientiam suam taliter laedere, sed potius mortis periculo se submittere, sperans in Domino, quod ipsum & suos fideles adjuvabit.

Ad haec Carolus ait, quod qui Pisis erant, miserant ipsum & suos bene & caritative tractare: quodque hoc & caetera particulariter promissa, sibi, ipso cedente, servabuntur, volebat promittere, & se obligare, Unicum collegium insuper acturos, & curaturos fore cum effectu, quod sacra synodus solemniter hoc idem faceret, etiam quod futurus pontifex promissa illa servabit integre & inviolabiliter.

De cardinalibus vero suis & de aliis particularibus, nihil velut retulerat, nihil tractaverat. Sciebat namque sanctitas sua, quod nullam haberet licentiam seu potestatem ab eo tractandi super aliquo cum eis, si non assentiebant prius ad aliquem propositorum locorum accedere, pro unico & communi concilio celebrando. Noluit igitur mandato & licentiae contradicere. Verum opinabatur, per ea quae comprehendere valuisset, quod cernentes qui Pisis erant, ipsius maximam humilitatem & liberalitatem multa mereri, ipso cedente propter sacram unionem ecclesiae, contentarentur dominum Antonium nepotem suum cardinalem remanere, & forte camerarium, quamvis hoc sibi difficiliter videretur, propter duos collegii illius, hoc officium praetendentes. De aliis vero quibusdam, quos non malos reputabant, forte hoc assentirent. De duobus quidem, videlicet de dominis vulgariter dictis Ragulensi & Senensi, nullo modo credebatur, quoniam pessimos viros reputabant: & eos, & quemlibet eorum, causam fuisse destruendae unionis & omnis scandali, publice & communiter Pisis ferebatur: & propterea cunctis plusquam exosos esse palpaverat. Principes autem, qui suae sanctitati fideles fuerant, securus de suo statu fieri decentissimum erat: & parum circa hoc difficultatis esse certus erat. Alias quidem, quando via cessionis tractata est, recordabatur ipse Carolus dictum

fuisse, ad omnem futuri scandali inter partes fomitem extinguendum, opportunum fore; quod ea, quae dominus Urbanus & sui egerant successores in obedientia sua, firma & rata haberet universalis ecclesia: similiter quoque, quae ille qui dictus fuit dominus Clemens, successorque suus. Namque aliter necesse foret litem juris papatus, ad quam delendam, cessionis via partes assenserunt, suscitare, vel quae partium jus profecuta fuisset, auctoritatem executionis non pari approbando terminare, esto quod sublata fuissent strepitus & figura iudicii. De suis quoque curialibus dixit putandum esse, quod benigne tractarentur.

Verum adiciebat, dato quod suos cardinales alii nolent cardinales remanere, & suos cardinales in officiis eorum, numquid hoc unionem impedire debebat universi populi Christiani? Audierat nempe a sanctitate sua pluries, ut faverent ei ad sacram unionem perficiendam, suos fecisse cardinales. Primos quidem, ne inter eos, qui adversus eum iam conspiraverant, & decipulas non cessabant suis tendere pedibus, solum se absque consilio reperiret & favore; alios quoque, ne rebellatis adversus cardinalibus suis, ipse ab eis cum tribus derelictus, cum ipsis tantum tribus remaneret. Audierat etiam a sua sanctitate, quod viros humiles, & quam meliores sciverat, elegerat ad ecclesiam sanctam Dei uniendam & reformandam, omni penitus spe humani favoris ejecta. Concesso igitur hoc, cum cardinales istos fecerit propter unionis favorem & sanctae ecclesiae quietem: sanctitatem rogabat suam Carolus, quod ne in detrimentum propositi ipsos fecisse reperiat. Putabat etiam ipsos debere velle suae dignitati cedere, ne propter hoc sanctae ecclesiae impediatur commodum & tranquillitas; videntes praecipue ipsius exemplum, qui post dominum Deum suus erat pater & dominus & magister, & pontificali, quae major erat, suae dignitati renunciabat, ut quiete & commodo fruatur ecclesia. Si autem nolent, cum mala in hoc deprehendatur eorum ambitio, potius ecclesiam commodum tolli a sanctitate sua supplicabat, quam ipsorum prava voluptas. De suis vero cardinalibus similiter docebat, concludens in responsione hac, quod si videbatur sanctitati suae annuere petitioni eorum, qui Pisis erant, cum opportunum foret tractare de securitate sui accessus Pistorium, & concilii tute ibi celebrandi, futuri quoque pontificis libera electione: poterat, immo decens erat, de statu suorum cardinalium futuro tractare, necnon de securitate status principum qui fuerant constantes in obedientia sua, & aliis suis sequacibus, & fidelibus &c.

XVII.

RESPONSIO CARDINALIUM
DOMINI GREGORII

*Facta ambaxiatori domini Malatestae de Pensuro,
ad quaedam capitula per ipsum dominum
Malatestam petita.*

AD capitulum secundum, videlicet: Dixi Ex eodem Raynaldo n. 10.
pro parte praefati fidelissimi servitoris vestri domini nostri Malatestae, quomodo magnificus frater suus dominus Carolus sibi prius intimavit, quod pro unione consequenda eidem videretur unicam tantum fore viam indubitam, & sine aliquo scrupulo observativam penitus omnis scandali, & cuiuscumque

ANNO
CHRISTI
1109.

que dubitationis de mentibus fidelium: vide-
licet quod fiat unicum & generale concilium,
in quo concurrat voluntas dicti domini Gre-
gorii pariter, & vestra. Alias si plura con-
cilia in diversis locis indicta fierent, ut ordi-
natum est: verisimiliter & necessario multa
scandala, divisiones, ac hæreses suborirentur
exinde: & sic, ubi pacem querimus, multi-
plex discordia sequeretur; sicque erit error
posterior, pejor priore &c. Respondent &
dicunt sic: quod veritas est, quod pro bono
negotii, & ut in illo certius & securius proce-
datur, & ad serenandas conscientias omnium,
utile & expediens est quod non teneantur plura
concilia, quia sunt solum ad impediendum, &
non ad expediendum sanctum negotium, de quo
agitur. Ipsi ergo commiserunt se simul, & fe-
cerunt unicum collegium pro prosecutione san-
ctæ unionis: & habitis inter eos multis delibe-
rationibus, & diversis ac repetitis consiliis pro
unica & sola via dandi pacem ecclesiæ, elegerunt
convocare concilium generale, & elegerunt
locum communem infra Italiam, scilicet Pisanum:
qui locus per contententium quemlibet fuerat
oblatus, ut patet per publica instrumenta. Nam
primo dictum locum obtulit dominus Benedictus
in Massilia, nepoti, & aliis ambaxiatoribus
domini Gregorii: locum eundem in loco de Portu
Veneris publice obtulerunt dicto domino Benedic-
to; ad quam electionem etiam domini cardinales
utriusque collegii consenserunt, & præcipue
collegium Italicum hoc procuravit de mandato
dicti domini Gregorii, per organum magnifici
militis comitis Campaniæ, quem ad hunc effectum
miserunt Portum Veneris ad dictum Benedic-
tum & suum collegium. Et ideo dominus Gregorius
habet quod querit: nam Pisanus locus, ut prædic-
tur, est electus de communi consensu, ut ipse vult,
& nedom de communi consensu, sed ad procurationem
ejus solius, ut patet ex responsione sua facta
in Luca, & ex bulla quam super hoc domino
Benedicto transmisit, cujus bullæ particula se-
quitur in hæc verba, videlicet: „Itaque nobis illa
via magis placebit, & placet, ut sub uno
aliquo domino, vel dominio, in quo utra-
que pars tuta foret, hujusmodi foret conven-
tio personalis. Hæc enim via omnia impedi-
menta excludit, omnes scrupulos repellit, om-
nes amputat difficultates: pro cuius execu-
tione, Florentinorum & Senensium loca ha-
bilis & decentia, tam maritima quam terre-
stris, & insuper civitatem Lucanam, sibi pro
parte vestri fecimus offerri, & præcipue civi-
tatem Pisanam, qui locus est idoneus, ut nul-
lus magis valeat reperiri, divisus flumine, gal-
leis, secundum quod tu optare videris, acces-
sibilis, abundans victualibus, capax multitu-
dinis, tutus ab omni respectu, sic accommo-
dus, ut ad istam conventionem fabricatus vi-
deatur. In unius diei spatio nos per terram,
& tu per mare, ad eum locum convenien-
tes pacem Christianitati reddere possumus.“
Itaque ad istum locum, tamquam ad locum
per utrumque electum, dicti domini cardinales
mandaverunt concilium generale, vocaveruntque
solemniter & canonice utrumque ditorum
contententium ad dictum locum & præfixum
diem: & ita nunciaverunt per ipsorum solemnes
nuncios, & litteras publicas & apertas, omni-
bus prælatis, regibus, principibus, ducibus, no-
bilibus, notabilibus, communitatibus totius Chri-
stianitatis. Itaque concludunt, quod istum ar-

Concil. General. Tom. XXVII.

articulum, quod per eos non stetit, nec fiat,
quin concilium generale fiat, sicut fieri debet,
ad quod ipse & Benedictus, de cuius re simi-
liter agitur, specialiter sunt vocati.

Ad tertium articulum videlicet: Item dicit
præfatus dominus Carolus, sibi a certo in-
notuisse, multos principes & communitates
concurrere ad hanc viam, tamquam præ cæ-
teris meliorem: instituisse quoque cum præfato
domino Gregorio, eidem supplicantes, ut si-
bi placeret concurrere cum concilio suo in uno
loco, vestris reverendissimis paternitatibus, ve-
stroque concilio: subjungens idem dominus
Carolus, quod si altera partium, V. R. P.
videlicet, & præfati domini, se retraxerit a
prædicta electione dicti unici loci communi-
ter fienda (verisimiliter hoc eventuum non
asserit) quod ab illa parte, quæ recusaverit,
omnis obedientia totaliter subtrahatur cum
vilipendio, detrimento, & infamia maxima
eiusdem partis, cum manifeste convincere-
tur nolle unionem per modum justum & æ-
quum, attentam maxime promissione utriusque
facta de non omittendo aliquid de contin-
gentibus. Recusare autem electionem dicti
unici loci, esset omittere, & sic contra pro-
missa venire &c. Respondent dicti domini cardina-
les, quod de fide, legalitate, & probitate,
& pura intentione dicti domini Caroli circa uni-
tatem ecclesiæ, dicti domini confidunt, sicut de
speciali & singulari filio ecclesiæ Romanæ: &
pro tanto, quidquid dicat, vel faciat, domini
reputant cum bono zelo procedere. Sed possibi-
le est, quod dominus Gregorius vellet eum cir-
cumvenire, si posset: sed cum Dei auxilio spe-
rant dicti domini, quod ipse est talis, qui non
permittet se decipi vel seduci. Et quia dicitur
in dicto articulo, quod posset multum imputari
ad vilipendium, detrimento, vel infamiam
illius partis, quæ non acceptaret tertium lo-
cum eligendum, cum manifeste convinceretur
eos nolle unionem, & per consequens ab illa par-
te subtraheretur omnis obedientia, attento quod
multi principes, & communitates concurrerunt
ad hanc viam: respondent dicti domini cardina-
les, quod possibile est, quod aliqui domini &
communitates, qui non sunt plene informati de
facto: de circumstantiis, ad informationem seu
suggestionem dicti domini Gregorii contenta-
rentur, & placeret eis, si possibile esset, quod
fieret mutatio ad unicum locum de communi
partium voluntate. Sed domini certificant dictum
dominum Carolum, & dominum Malatestam,
quod ipsi habent nova de majoribus regibus &
principibus Christianis, & de majoribus præla-
tis totius ecclesiæ, quod ipsi acceptant, laudant,
& approbant viam istam receptam per dominos
cardinales, de concilio generali celebrando in
Pisis: & venient ad dictum locum, & tempus,
qui venire poterunt, legitimo impedimento ces-
sante, & qui erunt legitime impediti, mittent
procuratores plene instructos cum sufficienti man-
dato: & erunt in tanto numero, quod bene ad-
mirabuntur uterque istorum contententium.

Et nihilo minus credunt dicti domini cardina-
les, quod omnes, qui pro nunc approbant
mutationem loci, quando erunt informati de
impossibilitate juris & facti, & malitiosa cau-
tela, per quam istud procuratur per dominum
Gregorium, recognoscent veritatem, & concu-
rent cum majori & taniori parte regum, princi-
pum, communitatum, cleri, & populi Christia-
ni, & cum tota ecclesiâ, auctoritative, canoni-
ce,

G

Hoc est,
Vestrarum
reverendissi-
marum pa-
ternitatumANNO
CHRISTI
1109.

ce, & sufficienter unita. Et ut dicti domini sint A de singulis informati, tamquam speciales ecclesie filii: domini eis notificant, ipsosque cum pura veritate informant, quod in casu de quo agitur, quando scilicet sunt duo contendentes de papatu, ut est in casu presentis, concilium generale est iudex ordinarius & superior utriusque. Nam clarum est, quod propter dubium, unus non est superior altero: nec ambo simul, cum non possint esse duo capita, & esset contra articulum fidei: *Et in unam sanctam &c.* nec alter ipsorum per se habet in ista materia aliquam iurisdictionem, nec convocandi, nec ordinandi, nec aliquod statuendi. Nam alias quilibet esset iudex in causa propria de titulo sui papatus: nec unus cum parte sibi obediens obediens, seu determinationi alterius. Ita quod oportet de necessitate, quod sit dare tertium, qui iudicet inter eos: & nullus est, nisi universalis ecclesia, quae est superior & mater utriusque, quam reputant generale concilium in hoc casu. Nam nullus eorum habet integram obedientiam, ita quod universalis ecclesia non est, neque esse potest apud aliquem eorum, & per consequens neuter potest convocare concilium quod sit generale totius ecclesie.

Opponuntur etiam contra eorum quemlibet fautorum schismatis, atque asseruntur notorie & probabiles, pertinacis & obstinati ex dictis & factis eorum: opponuntur enormia & gravia crimina, notoria facti permanentis, de quibus pluries & solemniter moniti, fuerunt incorrigibiles, pertinacis & obstinati: & crimina sunt talia, quae enormiter scandalizant totam ecclesiam, immo sunt in subversione, nisi occurratur, totius status ecclesiastici. Istis pro vero praesuppositis, quae sunt luce meridiana clariora, quae praesidentia signa frenetis audebit asserere, quod ipsi, vel eorum alter, in ista materia possit, vel debeat esse iudex, & per consequens auctoritative convocare concilium generale, cum multi opinentur eos iam esse praecipuos.

Praeterea clarum est, quod isti sunt principales Benedictus & Gregorius, de quorum facto agitur: ita quod de necessitate juris oportet eos requirere, & provocare ad causam, & assignare eis locum securum. Et istud iam est factum per dominos cardinales: nam D. Gregorius hunc locum recusare non potest. Nam omnis locus in hoc articulo recusatur, vel quia non est idoneus, vel inhabilis, vel quia non est tutus, vel quia non est electus per partes. Quoad idoneitatem vel habilitatem loci Pisarum non est insistendum: primo quia notorium est, secundo etiam ultra loca mundi Gregorius commendavit locum Pisarum, sicut est rei veritas. Item ex tunc se posuit bis in manibus Florentinorum, in quorum dominio est ipse locus. Similiter dominus Benedictus, qui iam acceptavit hunc locum, non potest cum allegare suspectum: & ut communiter contrarium etiam asseritur, & est magis verisimile propter illam, quam facti dicitur, & habentur litterae a diversis personis fide dignis: *Dominus Benedictus personaliter venit ad istud concilium ad locum praesumptum. Si inveniat locum mutatum, factis iustis & rationabilibus protestationibus suis recedet, & sic concilium ruet, & ipse pretendet se excusatum.*

Praeterea reges & principes, communitates, prelati, clerus, & populus totius Christianitatis utriusque obedientiae, sunt solemniter vocati ad illum locum & terminum, & a pluribus habetur responsio, quod venient vel mittent. Si

inveniant locum mutatum, delusi & frustrati, si venerint, recedent; & si per prius ea sciverint, non venient, & arguent nos probabiliter varios, mutabiles, & inconstantes, & per consequens concilium ruet, ut supra. Et credant dicti D. Carolus & Malatesta, quod multi venient Pisas, qui propter multas rationabiles & iustas causas, non transibunt magis profunde in Italiam.

Sunt & multa alia, ex quibus manifeste convincitur, quod dictus Gregorius & sui, qui velent divertere, & impedire istud sanctum negotium, procurant ista diverticula. Quis sane mentis non videat, quod quidquid agitur per dictum Gregorium & suos, est ad divertendum istud sanctum concilium, per quod solum potest sedari schisma, & uniri ecclesia Dei; & quod malitiose & nequiter procuratur ad impediendum tantum & tam optatum bonum, ita per Dei gratiam dispositum & propinquum; & sub fallaci & dissimulata cautela petunt seu peti faciunt loci mutationem? Quae enim est ratio, quod dominus Gregorius non veniat ad locum per eum nedum acceptatum, sed tam publice & solemniter oblatum, & copiose laudatum, nisi ut sub verborum pampinis frustretur negotium? Nam si nunc, quod absit, concilii congregatio impediretur: non esset spes, quod de tempore nostro posset iterum congregari. Et ad istud tendunt isti seductores populi Christiani, & maxime bonorum virorum & simplicium devotorum, tractando & procurando per vias exquisitas, quod divertatur negotium, & concilium non teneatur &c.

XVIII.

DUBIA MOTA PER CARDINALES,

Ex Raynaldo n. 45.

Qui fuerunt Pisas anno Domini MCCCCIX.

Quia in concilio universalis possent duo contendentes de papatu, seu ipsorum alter, vel etiam ipsorum sequaces, movere dubia, & dicere exceptiones, quae sequuntur: ideo super illis est habenda ante diem concilii matura deliberatio.

I. Et primo forsitan dicetur, & excipietur, quod cardinales non potuerunt vocare concilium, sed potius ille, qui gerit se pro papa in parte sua, & hoc videtur habere colorem per omnia iura, di. XVII. Et nisi huic dubio clare satisfiat, non censetur ecclesia congregata, nec esse ibi concilium, sed potius conciliabulum, & sic nullius auctoritatis, jux. c. mul. XVII. di.

II. Item moveri aliud dubium. Si quilibet, qui se pro papa gerit, petit ante omnia restitutionem propter subtractiones, & neutralitates sibi factas: talis petitio videtur habere colorem per C. item summatus, qui est sub §. Item cum Balaam 2. q. 7.

III. Item poterunt dicere prima facie contendentes, quod posito quod cardinales possent vocare concilium, vocatio esset nulla: quia expoliatus episcopus ex quacumque causa vocari non potest de iure ad concilium, nisi fuerit restitutus, nec de aliquo crimine agi contra eum, ut volunt iura per expressum 3. q. 1. & 2. per totum. Et ista est una exceptio, quae prima facie videtur iuridica per dicta iura: & in illis dominus Benedictus se fundavit tempore alterius subtractionis. Et nisi isti dubio respondeatur, concilium nullius effectus reddetur.

IV. Item posset moveri dubium. Si Benedictus vel

* Deest potest.

* Falsa haec locorum inditio.

ANNO CHRISTI 1409.
* *Locus falsè indicatus.*

vel Gregorius in concilio peterent, subtractos A
vel neutrales repellere a concilio, tanquam ibi-
dem vocem non habentes: ista petitio videtur
habere eplorem per §. huic etiam 17. di. Et
quia spoliati seu neutrales, spoliantes per hoc
papam, censentur esse inimici secundum jura
vulgata: & sic venient in concilio ut partes,
non autem ut iudices, vel vocem habentes.

Qui fuerit his dubitationibus satisfactum, ex
nullo, quod extet, monumento constat.

ADDITIO QUARTA.

I.

*Conventio inter Cardinales utriusque obediens ad
Concilium Pisano celebrando.*

Miseratione divina Nos Angelus tituli S.
Potentianæ dictus Laurentis, Petrus ti-
tuli XII. Apostolorum dictus Mediolanensis,
Joannes tit. S. Crucis in Hierusalem dictus Raven-
natis, presbyteri, & Balthasar S. Eustachii
Diaconus dictus Bononiensis S. Romanæ Eccle-
siæ Cardinales, manibus propriis nostris infra-
scripti, existentes in ecclesia majori Pisana col-
legialiter, cum RR. in Christo PP. aliis DD.
Cardinalibus utriusque Collegii Pisæ commo-
rantibus, attendentes provide, & consideran-
tes ut nunc fere populus universus ærumnas
graves, omnibus defensas Christianicis, lamen-
tabilemque scissuram, quibus Dei ecclesia op-
primitur, ob nimiam ambitionem retinendi
Principatum ecclesiæ: duobus enim super eo
ambitiose certantibus, orti sunt errores morti-
feri, & orta differentia inter eos, quos in
vera Christi fide charitas propagavit, etiam in-
surrexere inter populos Christianos fremitus
guerrarum, ingentes rancores & odia, quos so-
let ipsa ecclesia sopire, sequuntur sunt nedum
etiam exhæredationes, immo & multorum, pro
dolor! strages, multæque perditiones anima-
rum. Sane pridie penultima mensis Maji, anno
infra scripto, in loco Liburnii Pisane diocesis,
RR. in Christo Patres & DD. episcopi, pres-
byteri, & diaconi Cardinales utriusque Colle-
gii ibi collegialiter existentes, mutuo & unani-
mi assensu, gratia Spiritus Sancti inspirante,
convenerunt ad invicem, concordarunt, & pro-
miserunt fide plenaria, juramento & voto ir-
revocabili firmarunt, attendente dispositione no-
toria dictorum duorum contententium de Papa-
tu, super unione S. Matris ecclesiæ providere,
prout & quemadmodum in quibusdam litteris
seu instrumentis publicis eorundem dominorum
Cardinalium, manibus propriis subscriptorum,
& sigillis sigillatorum, & eorum nobis de ver-
bo ad verbum perlectorum plene & seriose con-
tinetur. Quarum litterarum seu instrumentor-
um tenor sequitur sub his verbis.

Miseratione divina nos Episcopi, presbyte-
ri, & diaconi S. R. E. Cardinales utriusque
collegii, manibus nostris propriis infra scripti,
in loco Liburnii diocesis Pisane commorantes,
nomine nostro, & aliorum RR. in Christo PP.
DD. Cardinalium utriusque Collegii absentium,
nobis adherere volentium in hac parte, nec non
generosus & potens miles D. Nicolaus de Ro-
bertis, de Tupoli, procurator, & procurato-
rio nomine RR. in Christo PP. & DD. Petri
basilicæ XII. Apostolorum presbyteri vulgariter
dicti Mediolanensis, & Baltharis S. Eustachii
Concil. General. Tom. XXVII.

diaconi, divina miseratione S. R. E. Cardina-
lium, a quibus ad infra scripta plenariam pote-
statem habet, de qua potestate constat, manu
scilicet Joannis de Baccaglaciis de Bononiæ pu-
blici notarii, attendentes proinde, ac conside-
rantes attente, quantum existit necessaria extir-
patione hujus pestilentis schismatis diuturnitate
temporis, ultra quam expediret, fidei & anima-
rum saluti nocivi; maxime attendente indispositione
notoria utriusque de Papatu contententium,
ob quam necessario oportuit nos ab eis corpora-
liter absentare, & cogitare de validioribus re-
mediis, quibus, ipsorum non obstantibus volun-
tariis dissensionibus & subterfugiis manifestis, u-
nitatis vinculum in Dei ecclesia reformetur. Ob
quod sequentes SS. Patrum vestigia & exempla,
per quæ extitit alia ecclesia salubriter & virtuo-
se in pacis vinculo reformata, multiplicium di-
ruptis errorum laqueis, & schismatum tendiculis
venenosis compressis, mutuo, unanimi, & con-
cordi assensu, & matura deliberatione inter nos
habita, prævidimus necessarium existere, ut per
utriusque partis generale Concilium & ecclesiam,
ad nostrum in utriusque contententium defe-
ctum, notoriamque desiderium vocationem, operan-
te gratia Spiritus Sancti congregatam, providea-
tur tanto excessui, immo verius manifesto, erro-
neum gregem Dominicum inhumaniter laceran-
ti, si de Papatu contententes per viam mutue
cessionis ab ipsis juramento, voto, & variis pro-
missionibus roboratæ, pacem ecclesiæ non dese-
rint in ipso Concilio, vel alias cum effectu, ut in
nostris litteris, quas ad duos contententes prædi-
ctos de Papatu, & ad Prælatos, Reges, & Prin-
cipes, & alios fideles utriusque obediens prin-
cipaliter destinamus, plenius est insertum. Et
quia in virtuosus operibus non initium, pugnaque,
sed optatus finis, & obtenta coronat victoria,
ad quam per perseverantiam constantiam perve-
nitur; quæ tanto est in conspectu Altissimi acce-
ptior, quanto est validioribus vinculis roborata.
Ea propter, licet inter nos, operante gratia
Altissimi, existat firma constantia, & immutabi-
le propositum, ut quæ deliberata sunt, & in præ-
dictis nostris litteris descripta, suum per omnia,
in quantum in nobis fuerit, sortiantur effectum:
tamen ad certitudinem præsentium & provisio-
nem futurorum, & ut variationi, quod absit, in
tam necessario Dei negotio locus esse non possit,
promittimus ad invicem unus alteri, in commu-
ni & particulari, immo verius Christo, cujus res
agitur, & cujus corpus sic enormiter laceratur,
B. M. ejus matri, SS. Apostolis Petro & Paulo,
quorum sedes, & sanguine proprio fundata ec-
clesia vilescit indecoris ambitionibus, ecclesiæ,
& omnibus Christi fidelibus fide plenaria, jura-
mento & voto irrevocabiliter firmamus, quod per
viam mutue cessionis amborum de Papatu con-
tententium, vel alterius, vel alio mortuo, vel
canonice ejecto prosequemur ecclesiæ unionem,
& damnosi schismatis extirpationem, & alias in
ipsorum, seu alterius contumaciam & contra-
dictionem, per deliberationem Concilii genera-
lis & ecclesiæ congregandæ procurabimus, at-
tentis promissis, voto & juramento firmatis per
ipso duos de Papatu contententes, & nos pro-
videri taliter, quod per canonicam electionem
a nobis ambobus collegiis in unum convenien-
tibus faciendam, provideatur ecclesiæ de unico,
vero, & indubitato Pastore; nec a præmissis
recedemus, seu variabimus; immo potius præ-
missa diligentius prosequemur, quousque præfata
unio habeatur, errore schismatis extirpato.

Ex MS. Har-
leauo editit
Chaltonet in
nova Conc.
Constant. hi-
storia.

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1408.ANNO
CHRISTI
1408.

Promittimus etiam solemniter ad invicem, quod ipsis contententibus de Papatu, vel ipsorum alteri corporaliter non adhaerebimus manente in ipsis, vel eorum altero indispositione, quae est in se: si aliqui id facerent de nostrorum praesentium ad invicem concilio & assensu, ex tunc operam dantes ad ipsorum reductionem, debitam & securam observantiam eorum quae promiserunt juramento & voto firmaverunt, vel ad ipsos disponendum, seu eorum alterum, ut ad Concilium veniant convocandum, in quo casu ipsos vel eorum alterum intendimus honorifice tractare.

Adjicientes quod per talem tractatum & conventionem ineundam cum eodem, vel inter seipsum praesentes, non possit concludi, seu de liberari aliquid per majorem partem, nec etiam per omnes in praedictum, seu diminutionem bonorum, dignitatum, officiorum, beneficiorum, & statuum quorumcumque, vel cujuscumque, quae hodie habent, & detinent nunc, vel detinebant ante Kalendas Maji jam praeteriti, omnium & singulorum dictorum DD. sic invicem colligatorum & unitorum tam praesentium, quam absentium. Pari promissione etiam ad invicem promittimus, quod si hoc pendente negotio, & ejus prosecutione, alter dictorum contententium diem suum clauderet extremum, illi nostrum qui illi adhaerent, ad electionem alterius nullatenus procedent, donec per Ecclesiam desuper sit ordinatum, vel superstes renunciaret sponte. Quod si utrumque mori contigerit, ad electionem alterius nullatenus procedemus, nisi prius communicato inter nos consilio, & de communi & concordii assensu omnium nostrum, vel duarum partium, in quo casu etiam absentes ex nobis requiri debeant, si infra decem dies possint nobiscum commode convenire, vel per deliberationem Concilii & Ecclesiae congregatae aliud circa electionem per nos communiter faciendam, videretur faciendum.

Promittimus etiam ad invicem, quod si dicti DD. Cardinales ipsos contententes sequentes, ipsis contententibus defunctis, seu ipsorum altero, alium seu alios eligerent, vel ipsi contententes Cardinales crearent, vel jam creaverint, cum talia evidenter forent & censerentur esse in perpetuationem schismatis, & manifestissimam illius fautoriam, illis nullatenus adhaerebimus, nec pro Pontifice, seu Pontificibus aut Cardinalibus habebimus ullo modo; sed adversus tales excessus procurabimus per Ecclesiam provideri. Et quod in praemissis omnibus & singulis dabimus ad invicem nobis ipsis in communi & in particulari unus alteri auxilium, consilium, & juvamen bona fide, mutua & sincera charitate, fideliter, sine dilatione, & palliatione quacumque: praecipue adversus quoscumque, qui impedimenta praestare vellent in praemissis, vel nos in communi vel particulari perturbare, laedere, seu prosequi verbo & facto.

Est autem nostra intentio, quod si pendente prosecutione praemissorum casus aliqui inexcogitati occurrerent, quibus esset aliter occurrendum & providendum pro utilitate Ecclesiae, & unione habenda, quod hoc facere valeamus communicato ad invicem consilio de communi & concordii omnium nostrum consensu.

Acta fuerunt haec in loco praedicto Liburnii Pisanæ diocesis, & manibus nostris subscripta, ac sigillis nostrorum Cardinalium pendentibus roborata sub anno a Nativitate Domini 1408.

Ind. 1. & die penult. mensis Junii, praesentibus RR. in Christo patribus DD. Simone Patriarcha Alexandriano administratore Ecclesiae Carcaffonensis, & Petro Episcopo Meldensi, ac VV. DD. MM. Petro Plaoul in sacra pagina Doctore, Joanne Petri magistro in artibus & medicina, ac religioso viro fratre Luca de Reate Monacho Monasterii Farfanensis, Leodiensis, Cabillonensis, & Sabinensis dioceseon, testibus ad praemissa omnia & singula vocatis specialiter & rogatis.

Ego Guido Episcopus Praenestinus S. R. E. Cardinalis praedictis omnibus interfui, consensu, ut in praesenti instrumento continetur, & in testimonium praemissorum praesentibus subscriptionem manu propria feci, & meum sigillum apponi mandavi.

Ego Antonius Episcopus Praenestinus S. R. E. Cardinalis Aquilejensis, praedictis omnibus interfui, & consensu &c. ut supra.

Ego Nicolaus Episcopus Albanensis S. R. E. Cardinalis praedictis omnibus interfui, & consensu, ut in praesenti instrumento continetur &c. ut supra.

Ego Conradus tit. S. Chrisogoni presbyter Cardinalis, dictus Meletensis, praedictis omnibus interfui, & consensu &c. ut supra.

Ego Petrus Episcopus Tusculanus S. R. E. Cardinalis praed. omnibus interfui, & consensu.

Ego Franciscus tit. SS. Quatuor Coronatorum presbyter Cardinalis, dictus Burdegalenis, praedictis omnibus interfui, & assensum praebui, ut in praesenti instrumento continetur, in quorum testimonium manu propria subscripsi, & sigillum meum apponi mandavi.

Quibus omnibus & singulis contentis in dictis litteris, nobis sic de verbo ad verbum perceptis, ac matura deliberatione consideratis, videntes, quia stant opiniones & affectiones eorumdem DD. Cardinalium eidem adhaerentes, & eas prosequi omnimode volentes, ipsa omnia & singula contenta in dictis litteris, ut superscribuntur, promittimus Deo, & Beatae Mariae Virgini ejus matri, Beatis Apostolis Petro & Paulo, quorum sanguine fundata Ecclesia damnatis ambitionibus vilescit, Ecclesiae, omnibus Sanctis, & Christi fidelibus, plena fide, juramento & voto irrevocabili firmamus prosequi, tenere, & inviolabiliter observare absque alia interruptione, nihil remoto, prout in dictis litteris, seu instrumentis seriose, & in praesenti instrumento de verbo ad verbum continetur. Salvo tamen quod in ultimo capitulo dictarum litterarum, seu instrumentorum, qui sic incipit, est autem nostra intentio &c. omnes & singuli DD. Cardinales praefati, & nos cum ipsis, volumus, quod in fine illius capituli, post illa verba, ac concordii omnium nostrum assensu, ponatur, vel duarum partium omnium nostrum. Quam etiam additionem gratam, & ratam habemus, & eam bona fide promittimus observare.

De quibus omnibus & singulis praemissis nos dicti Cardinales subscripti, & quilibet nostrum requisivimus & voluimus, per Notarios infra scriptos, unum vel plura, publicum, vel publica confici originalia instrumenta; in quorum omnium fidem & testimonium praemissorum praesentes litteras, seu praesens instrumentum manibus nostris subscriptas, aut subscriptum sigillorum nostrorum mandavimus appensionibus puniri. Acta fuerunt haec in Ecclesia majori Pisana praedicta sub anno a Nativitate Domini 1408. die

ANNO
CHRISTI
1199.ANNO
CHRISTI
1200.

die 30. Mensis Augusti Ind. 1. presentibus A
R. PP. DD. Petro Meldensi, Branda Placcr-
tino Episcopis, Joanne abbate S. Juliane de
Padua, DD. Nicolao de Robertis de Tripoli
milite, & Roberto de Quesnejo decretorum
Doctore Canonico Rothomag. testibus ad præ-
missa vocatis.

Deinde ego Henricus miseratione Divina
Episcopus Tuscolanus, dictus Neapolitanus, præ-
fatus S. R. E. Cardinalis in sacristia Ecclesie
B. Martini Pisensis, ubi dicti DD. Cardinales
erant collegialiter congregati, die Veneris XIV.
Mensis Septembris, anno supradicto, litteris seu
instrumentis originalibus, de quibus superius est
facta mentio, per me visis, & de verbo ad
verbum in mei presentia perlectis, attentis fan-
ctis propositis, affectionibus, & voluntatibus a-
liorum DD. Cardinalium prædictorum, volens
eorum sequi intentionem, voluntatem, & dis-
positionem, & totis viribus, corde, & animo
prosequi, ex mea pura & libera voluntate ju-
ravi, vovi, & promisi solemniter omnia & sin-
gula contenta in eisdem litteris seu instrumen-
tis prosequi, tenere, & inviolabiliter observare,
prout & quemadmodum ipsi DD. Cardinales
singulariter promiserunt, & in dictis litteris seu
instrumentis seriose continetur: ratam etiam
atque gratam habens additionem prædictam,
ubi legitur, vel duarum partium omnium no-
strum: de quibus etiam omnibus & singulis præ-
missis volui, ut præfertur, fieri unum vel plu-
ra instrumenta per Notarios infrascriptos, &
hic me propria manu subscripsi, & sigillum
meum apponi feci, in testimonium præmissorum.
Actum loco, die, anno, & indictione
prædictis, presentibus prænomatis D. Petro
Episcopo Meldensi, & Huberto de Quesnejo
testibus ad præmissa vocatis & rogatis.

Ego Henricus Episcopus Tuscolanus Cardi-
nalis Neapolitanus prædictis omnibus & singu-
lis interfui, & assensum præbui, promisi, ju-
ravi, & vovi, & in testimonium præmissorum
me propria manu subscripsi, & sigillum meum
apponi feci.

Ego Angelus tit. S. Potentianæ, presbyter
Cardinalis Laudensis, omnibus supra scriptis
& singulis interfui, consentum præstiti, promi-
si, juravi, ac vovi, in præmissorum testimo-
nium me propria manu subscripsi, & meum
sigillum apponi feci.

Et ego Guillelmus Gonetii, presbyter Ma-
leacensis diocesis, publicus apostolica, & im-
periali auctoritate notarius &c.

Miseratione Divina ego Landulphus tituli
S. Nicolai in carcere Tulliano, dictus Barenfis,
S. R. E. diaconus Cardinalis, in sacristia basi-
licæ B. Martini Pisarum, ubi RR. in Christo
Patres DD. Episcopi, Presbyteri, & Diaconi
Cardinales utriusque Collegii collegialiter con-
gregati, videl. die 5. Mensis Octobris anno a
Nativitate Domini 1208. litteris, seu instru-
mentis originalibus, quorum seu quarum copiis
præsentibus sunt annexæ, per me visis, & de
verbo ad verbum coram me perlectis, atten-
dens & considerans sanctum propositum, fan-
ctasque affectiones, & voluntates dictorum DD.
Cardinalium, volens toto affectu, & animo eo-
rum sequi intentionem, voluntatem, & dispo-
sitionem, & eisdem DD. Cardinalibus adhære-
re, ex mea pura & libera voluntate juravi,
vovi, & promisi solemniter omnia & singula
contenta in eis litteris seu instrumentis prose-
qui, tenere, & inviolabiliter observare, prout

& quemadmodum ipsi DD. Cardinales singula-
riter promiserunt, voverunt, & juraverunt, &
in eisdem litteris seu instrumentis seriose con-
tinetur: de quibus omnibus & singulis promi-
sis ego dictus Landulphus Cardinalis requisivi,
& volui per Notarios infrascriptos unum vel
plura publicum & publica confici instrumenta
originalia, in quorum omnium fidem & testi-
monium præmissorum, præsentibus litteras, seu
præsentibus instrumentum manu mea propria sub-
scriptas, sigilli mei appensione muniri volui.
Acta fuerunt hæc anno, mense, die, & loco
prædictis. Indict. 1. presentibus RR. in Christo
PP. DD. Petro Meldensi, Jacobo Laudensi
Episcopis, & M. Angelo de Viterbio secretario
DD. Cardinalis Aquilejensis testibus ad præmissa
vocatis & rogatis.

Ego Landulphus S. Nicolai in carcere Tul-
liano S. R. E. Diaconus Cardinalis Barenfis,
prædictis omnibus & singulis interfui, & assen-
sum præbui, promisi, juravi, & vovi, & inte-
stimonium mea propria manu subscripsi.

Miseratione divina ego Joannes Ostiensis
Episcopus S. R. E. Cardinalis, in sacristia B.
Martini Pisarum, ubi RR. in Christo PP. DD.
Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales ut-
riusque Collegii erant collegialiter congregati,
die xi. Mensis Octobris anno a Nativ. Dom.
1208. litteris, seu instrumentis originalibus,
quorum, seu quarum copiis præsentibus sunt an-
nexæ, per me visis, et de verbo ad verbum
coram me perlectis &c. juravi, vovi, & pro-
misi solemniter omnia & singula contenta in
eisdem litteris seu instrumentis seriose continen-
tur &c. in quorum fidem præsentibus litteras ma-
nu mea subscriptas sigilli mei mandavi appen-
sione muniri. Acta fuerunt hæc &c.

I I.

*Cardinalium Epistola ad Brunsvicensium ac Lun-
burgensium Duces Bernardum & Henricum,
qua eorum Legati ad Concilium Pifa-
num invitati.*

Ex MS. Du-
cali Cellensi.

Illustribus & Excellentibus DD. Bernardo &
Henrico in Brunswyk & Lunenburg Ducibus,
amicis nostris carissimis.

Miseratione Divina Episcopi, Presbyteri, &
Diaconi sacrosanctæ Romanæ Ecclesie Cardi-
nales illustribus & excellentibus DD. Bernardo
& Henrico in Lunenburg & in Brunswyk
Ducibus &c. salutem in Domino sempiternam,
& paratum promptumque animum ad sacratissi-
mæ Ecclesiasticæ unitatis effectum habere, & pro
ea firmiter et efficaciter operari.

Principum, Ducum, Marchionum, aliorum-
que Dominorum, et Magistratum quorumcun-
que dignitatibus et officiis quibuscumque pol-
lentium, proprium est iudicium et iustitiam fa-
cere, et de manu calumniantium vi oppressos
eripere, et a cunctis pro viribus injurias propul-
sare. Quibus, juxta Petri sententiam, tanquam
a Deo missis ad vindictam malorum, laudem
vero bonorum, obediendum est. Si igitur in
eos, qui utcumque injurias inferunt, missi su-
blimati que sunt; quanto majori et iustissima in-
dignatione pro Christi immaculata sponsa, a
qua in Spiritu Sancto regenerati sumus, ejus-
que lacte educati, et grandævum in fide firmati,
apertis Paradisi foribus, vitam, qua primi ho-
mines sorde peccati privabantur, consequi me-
rentur æternam, contra illos infamæ pravæque
con-

ANNO
CHRISTI
1409.

conditionis homines tenentur exurgere, qui Corpus Christi mysticum, hoc est, Dei Ecclesiam, et tunicam Domini inconsutilem dividunt, qui Christi vineam exterminant et conculcant, ut nefandissimis momentaneorum rerum ambitionibus pravitque cupiditatibus suis satisfacere valeant, omni pudore, et Dei metu sublato, non curantes dominici gregis animas secum in æternam perditionem deducere, et cunctorum Christi fidelium pacem et quietem turbare.

Sane novistis, non ambigimus, cum toti sit Christianorum orbi notissimum, quot Petri navicula continuis fluctibus agitata per triginta annorum spatia, et quantas passa fuerit tempestates, ad extremum fere deducta naufragium, quæ, ejus debili ommissa historia, nihilum fidelibus cognita, ut ad unitatem dignitatemque pristinas tandem reduceretur, et pax desideratissima in Christiano populo pullularet. Sanctæ memoriæ Innocentio Papa VII. sublato de medio; D. Gregorius, ut ipsius Ecclesiæ unionem conficeret, per puræ et simplicis renunciationis et cessionis viam, ante et post ejus assumptionem votam, juratam, pluriesque promissam, D. Petro de Luna ex parte alia, Benedicto nuncupato, qui se similiter obligaverat, cedente, vel decedente, ut publico instrumento scripturisque solemnibus, et eorum Bullis et nostris litteris sparsis per orbem luce clarius est, ad apicem fuit summi Apostolatus assumptus. Et qualiter ambo de principatu contendentes Deo vota sua reddiderint, juramenta servarint, & promissa adimpleverint, vestras caritates latere non credimus, cum jam omnibus possit esse clarissimum, & rei exitus demonstravit. Nam per tractatus inanes, frivolasque & superfluas concepciones, altercationes ac varietates, anno mensibusque consumptis, hucusque Christianum populum illudendo, colludendoque invicem, denique occasionebus captatis inanibus, a præfate unionis, ut præfertur, promissæ, juratæ & votæ tractatibus tam impudenter, quam turpiter discesserunt, Christi grege mercenariorum more inter Lupos exposito, & de unione ipsa totaliter desperato.

Ac nos, quibus post Papam salutis populi Christiani major zelus & onus incumbit, videntes, nobis ab eodem domino Gregorio suis injunctis turpibusque mandatis ora oblerari, ne de unione ipsa verbum ulterius faceremus, in vitam libertatemque nostras evidentia imminere pericula: ut conscientiarum exonerationi & præfate unioni, de qua poterat alias totaliter desperari, consulere, ab eo, non ad unionem ipsam, sed ad schisma fovendum, bonaque Ecclesiæ dissipandum, suosque contra Deum, & justitiam promovendum & sublimandum, intendentes, momentaneorum rerum cupiditate, pravaque ambitione tracto, cælestium & æternarum penitus obliato, & supra dictam cessionis viam, a se tanquam justam sanctamque toties acceptatam, & promissam, diabolicam palam asserente, & declinante, tanquam a nutritore schismatis antiquati, quod de jure hæresin sapere minime dubitant, cum deliberatione, ut pluribus scriptionibus jam sumus testati, discessimus.

Nosque cum reverendissimis DD. de Collegio partis aliter junximus & univimus pro pace, & unitate danda populo Christiano: viamque congregationis Universalis Concilii utriusque obedientiæ ad civitatem Pisarum, diemque vicissimam quintam proximi mensis

A Martii, celeberrimum festum Annunciationis Virginis gloriose, a qua cunctorum salus & redemptio inchoavit, unde, Deo favente, cuius res agitur, omni errore & schismate evulso, unio in ipsa Ecclesia sequetur, elegimus, secundum canonum sacrorum instituta & Ecclesiæ laudabilem consuetudinem in talibus observatam. Quæ omnia latius litterarum, quas ad obedientiæ nostræ Prælatos, eos ad Concilium convocantes, dirigimus, tenoribus, & Oratorum nostrorum abunde de cunctis expedientibus instructorum vivis relatibus, luculentius poterint excellentiæ vestræ percipere.

Expergiscimini igitur, quoniam jam tempus est a somno surgere. Et vobiscum una Deus exsurgat, ut dissipentur inimici ejus, & fugiant, qui oderunt eum a facie ejus, & fugiant, qui oderunt eum a facie ejus. Erigite Ecclesiam matrem vestram, & in libertatem Spiritus vindicate, nobisque in hac Dei causa adhsilite & favete. Oratoresque vestros solemnes mittite, & Prælatos dominorum vestrorum, quos ducimus convocandos, ad veniendum inducite, ac si opus esset, quod minime remur, ut tenemini, modis debitis adstringatis, ut tempore debito in eodem Concilio legitime & instructi veniant, ad tam pium & sanctissimum opus feliciter contumandum. Quæ per adspersionem pretiosissimi Sanguinis Domini nostri Jesu Christi, ut a tot amodo angustis liberetur, Sancta mater Ecclesia nobiscum una a vobis instantissimis precibus postulat & requirit, sicuti omnino caritates vestras pure & libere facturas speramus.

Nam ad ipsum Concilium venientes, aut ei faventes, D. Gregorius, qui tanquam inimicus homo continue tentare non desinit coloribus, fictionibus, mendaciis solitis, ubique disseminare zizaniam in ecclesiasticæ unionis disturbance, ut ipsam ecclesiam ita laceratam & oppressam valeat retinere, suis non potest sententiis adficere vel militare. Cum per solemnia consilia collegiorum magnorum sacre Theologiæ, jurisque canonici & civilis conclusum & declaratum existat, ipsis contendentibus de Papatu, tanquam antiquati schismatis nutritoribus obediendum non esse, sed eis omnem obedientiam subtrahendam, & de eorum sententiis, censuris, & aliis non curandum, vel de juribus sedis Apostolicæ aliquatenus respondendum, ut in nostris litteris, quas per orbem dirigimus, plenius continetur.

Deus omnipotens Excellentias vestras diu & felices in statu infinita sua benignitate conservet: Datum in Castro Liburum Pisane dioceseos sub trium Priorum nostrorum sigillis die 16. mensis Julii, Indiæ. 1. anno a Nativ. Dom. nostri Jesu Christi 1408.

III.

Littera Regis Angliæ ad Papam, & plures ejus propter effusionem sanguinis Christianorum tempore schismatis.

Beatissime Pater, humillime filiali recommendatione præmissa. Inscrutabilis summi Dei sapientia nonnumquam peccata hominum utcumque dissimulat, si forte non metu servili, sed filiali, stimulante tandem conscientia respiciant: & quanto diutius iram suam in hac vita suspenderit, tanto gravius ut timeretur, ea puniet in futuro. Nos itaque revolventes in mente diutinum, & quasi inveteratum schisma

ANNO
CHRISTI
1409.Ex MS. Har-
leano.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

ma jam vicens in Ecclesia S. Dei, profecto A
timemus, utpote verisimiliter est timendum,
quod cunctis religionis Christiane principibus
coram Deo & hominibus ad desidiam debeat
imputari, diutius enutrita tanti erroris imma-
nitas, eo potissime quod clero regnorum ubili-
bet, vel metu, vel avaritiæ cæcitate causante,
nefandum hujusmodi schisma sub devotionis &
sanctitatis specie palliante, Principes illi, qui-
bus ad defensionem & tutamen ecclesiæ mate-
rialis gladius est commissus, circa schisma
prædictum penitus extirpandum, nec magnam
humane suasionis instantiam exhibere, nec
gladium exercere sunt conati.

Quapropter audito frequentius a plerisque,
ac etiam intellecto jam pridem ex litteris RR. B
in Christo Patrum DD. sacri Collegii Cardina-
lium, ac ex relatione R. in Christo Patris D.
Archiepiscopi Burdegalsis amici nostri meri-
to prædilecti, pro parte dicti Collegii ad no-
stram, atque charissimi filii nostri primogeniti
Principis Walliæ, nec non Prælatorum &
Procerum regni nostri præsentia accedentis, qua-
liter non tam ipse, quam cæteri vestri Collegii
Cardinales, occasione continuationis hujus schis-
matis contra votum & juramentum per S. V.
de cedendo Papatu præstitum, omnem a vobis
obedientiam subtraxerunt, ac generale Conci-
lium in festo Annunciationis Dominicæ proxi-
me jam futuro apud civitatem Pisanam, locum
quidem congruum, ut dicitur, & honestum, ac
per S. V. alias pro competenti & idoneo com-
mendatum, celebrare disponunt, prout asseritur
hoc fieri posse, præsertim vigore cujusdam ob-
ligationis, occasione schismatis extirpandi per
S. V. dum eratis in minoribus constituti, spon-
taneæ & solemniter initæ in conclavi cum Car-
dinalibus antedictis, & post assumptionem ves-
træ ad Apostolatus apicem, per sacræ manus
vestræ subscriptionem publice renovatæ, ac etiam
confirmatæ, prout ex inspectione cujusdam in-
strumenti publici coram nobis, & statibus an-
te dictis exhibitis nobis apparuit evidenter: ne-
scientes quomodo per aliam viam ad unionem
Ecclesiæ commodius valeat perveniri.

Unde petivit idem D. Cardinalis ex præmis- D
sis & aliis causis rationabilibus per ipsum paten-
ter expositis, & in præfatis litteris dilucide
comprehensis, quæ revera nostram, & statuum
prædictorum conscientias valde movent, ut ei-
dem Collegio divinæ pietatis & amoris intuitu
circa præmissa consilium & auxilium impendere
curarem una cum aliis Principibus orthodo-
xis: quodque præterea nostros Ambaxiatores, at-
que Prælatos Regni nostri, per se vel procura-
tores suos ad dictum Concilium transmittamus.

Nos itaque zelum intentum, quem ad unio-
nem eandem gerimus & habemus, cupientes
ostendere, ac sanam ac sanctam ejusdem Colle-
gii in præmissis intentionem propensius atten-
dentes, prout alii Principes illud idem, ut ac-
cepimus, in præsentiarum attendunt. Volentes
quoque præterea, quatenus ad nos attinet, ad
honorem Dei, & ut ira suæ mucronem effuge-
re valeamus, partes nostras adjicere circa refor-
mationem status ejusdem Ecclesiæ; habita su-
per his cum præfato filio nostro, nec non &
Prælati & proceribus antedictis deliberatione
matura, S. V. clementiam, cujus statum & ho-
norem ex variis causis utpote devotus Ecclesiæ
filius, quatenus cum Deo potuimus, fueramus
amplexi, prout semper amplectimur, de expres-
so & unanimi statu prædictorum assensu cum

omni humilitate rogamus, ac in Jesu Christi
visceribus exhortando requirimus, quatenus ut
pro vitando non tam Ecclesiæ, quam sedis A-
postolicæ scandalo manifesto, vestrique status
& honoris conservatione votiva, nec non &
pro cunctorum Christi fidelium, ad prædictos
diem & locum confluere volentium desiderio
pariter & quiete: præsertim illius obtentu, qui
ubi libet, dat gratiam, ad interessendum die &
loco prædictis, in spiritu humilitatis vos incli-
nare dignemini, votum simul & juramentum
hujusmodi effectualiter impleturi, prout vos fa-
cturos confidimus: etenim tenemus pro constan-
ti, quod cum, sicut accepimus, utriusque col-
legii Cardinales in unam & eandem mentis
consonantiam circa præmissa convenerint, &
quasi cuncti Principes Christiani ad impenden-
dum eis favorem & auxilium libenti animo se
exponant, quantumcumque querantur aliunde
subterfugia, Cardinales iidem hujusmodi unionis
effectum divino favente præsidio consequentur.

Nec videtur nobis, aut regnicolis nostris ex-
pediens, ut ab aliis fidei orthodoxis principi-
bus in tam sancto proposito discrepemus in
aliquo: quin immo ad eisdem diem & locum
nostros Ambaxiatores, & regni nostri Prælatos
per se, vel procuratores suos accedere facie-
mus, quemadmodum credimus incunctanter alios
esse facturos, ut universalis Ecclesia desidera-
bilis unionis dulcedine perfruatur.

Porro B. P. si sedis Apostolicæ providentia
dignaretur attendere, quanta quasi per univer-
sum orbem non tam corporum, quam anima-
rum Christi sanguine redemptarum hætenus pro-
venere pericula, prætextu continuationis schis-
matis ante dicti, & potissime stragem populi
Christiani, qui ultra ducenta millia personarum,
ut asseritur, ex guerrarum fremitibus, occasio-
ne præmissa in diversis mundi partibus exorta-
rum amisit, unde jam pridem ad minimum tri-
ginta millium, ratione dissensionis habitæ super
episcopatu Leodiensi inter duos, unum videlicet
auctoritate D. veri summi Pontificis, & alium
Antipapæ titulo contententes in bello campe-
stri, quod dolentes referimus, fuerunt interfecti,
profecto jam dicta S. V. anxietur in spiritu,
& justo dolore torqueretur in mente, didanteque
bono conscientie, potius Apostolicæ sedis hono-
rem incontinenti relinqueret, quam hujusmodi de-
testanda committi de cætero sub dissimulationis
chlamyde toleraret, exemplum sumens a vera ma-
tre, quæ coram rege Salomone contendens, ces-
sionem potius elegerat, quam filii seditionem.

Et quamquam ex illa nova creatione novem
Cardinalium contra juramentum vestrum, ut
aliorum verbis utamur, ultimo per vos facta, de
qua vehemens admirationis causa exurgit, pos-
set aliquo modo præsumi, prout verisimiliter est
censendum, intentionem vestram ad finem schis-
matis extirpandi non tendere, absit tamen, a
seculo semper absit, quod S. V. circumspèctio
de tanta mentis inconstantia notaretur ab aliquo,
unde novissimus error priori deterior haberetur,
nedum execrandus a qualibet anima Christiana,
verum etiam totis conatibus merito propulsandus.

Hæc autem quæ scribimus, de corde puro &
fide non ficta procedunt, & ideo Pater sancte,
benigne si libeat, cum debito libramine ponde-
rentur. Beate pater, inclinet ille cor vestrum, &
corroboret in hoc pio opere feliciter exequen-
do, qui pro pace, cum sit Rex omnium, induit
formam servi. Scriptum sub signeto nostro in pa-
latio nostro Westmonasterii XI. die Novembris.

*Littera ejusdem Regis ad Cardinales partis
Gregoriana.*

Henricus &c. Cardinalibus &c. salutem, & in unitatis pulchritudine delectari. RR. in Christo Patres amici sinceri dilecti. Transmissus est ad nostram, & consilii nostri presentiam ex parte cœtus vestri R. in Christo P. Cardinalis Burdegalenensis noster sincerus amicus coram nobis & dilectissimo filio nostro Primogenito principe Walliæ, nec non Prælati, & proceribus regni nostri quampluribus propterea congregatis, vigore litterarum vestrarum sub sigillis trium Priorum vestrum nobis in statum prædictorum presentia porrectarum, nuncium sibi commissum laudabiliter exposuit, ac etiam eleganter: ex cujus informatione, nec non inspectione litterarum illarum clare percipimus intentionem, quam semper hætenus habuistis, prout in presenti vos habere prætenditis ad unionem ecclesiæ S. Dei, cujus occasione dicimini varia pertulisse gravamina, non parcentes laboribus & expensis: quodque tam ipse, quam vos, de unanimi consensu, occasione continuationis schismatis antiquati in ecclesia S. Dei, potissime contra votum & juramentum per dictum summum pontificem Gregorium, de cedendo Papatu præstitum, omnem ab eodem obedientiam subtraxistis, ac generale concilium in festo Annunciationis Dominicæ proxime jam futuro, apud civitatem Pisanam celebrandum fore decrevistis: nullam aliam viam, per quam ad unionem ecclesiæ perveniri valeat magis accommodam reputantes.

Unde petivit a nobis idem Cardinalis ex variis causis per ipsum patenter expositis, & in præfatis litteris vestris dilucide comprehensis, ut jam dicto venerabili cœtui vestro circa præmissa consilium & auxilium impendere curarem, una cum aliis Regibus & Principibus orthodoxis, & quod Ambaxiatores nostros atque Prælatos regni nostri per se, vel procuratores suos illuc transmittere curarem. Nos itaque cupientes ostendere quantum zelum habuimus & habemus, ut pax vera ecclesiæ reddatur, & consensu statuum prædictorum D. summo Pontifici nostras litteras absque mora dispensatim transmittimus juxta seriem copiarum præsentibus inclusæ effectualiter exequendas.

Vestrum itaque venerabilem cœtum affectuose precamur, quatenus si contingat eundem Gregorium interessendo prædicto generali Concilio apud Pisas, & cedendo Papatu, juxta votum & juramentum per ipsum vicibus iteratis emissum, acquiescere votis vestris, & nostris, prout cupimus, & tenemus ipsum esse facturum, pro statu suo taliter ordinare velitis, ut præcipue Deus inde placetur, & tam ipse Gregorius, quam Nos, qui non immerito suum honorem & commodum ex affectu diligimus, vobis & singulis vestrum merito teneamur ad gratiarum uberes actiones. Ex hac namque scriptura poteritis incunctanter accipere, quod singularis affectio quam gessimus & gerimus ad personam ipsius Gregorii, non erit, prout nec erat in causa, quominus ad desiderabilem unitatem, & pacem ecclesiæ valeat pervenire. Quam ille dignetur acceleranter annuere, qui ut pacem emeret, sanguinem suum fudit. Datum sub privato sigillo nostro xii. die mensis Novembris.

*Littera Wenceslai Romanorum, ac Bohemia Regis
ad Cardinales Pisis congregatos.*

Reverendissimis in Christo PP. DD. S. R. E. Cardinalibus, amicis nostris charissimis. RR. PP. amici carissimi. Quanta cordis affectione, quantaque animi aviditate unionis S. Matris ecclesiæ reintegrationem, aliquandiu hætenus ferventer præstolatam relatione, noscimus. Testis est experientia, quæ per se loquitur; testis est & solers scriptorum ac nunciorum vestrorum crebra per Nos vobis cæterisque mundi principibus & fidelibus super hoc transmissorum replicatio, quæ vos coram majestate nostra ejusdem unionis protestatur utique utiles promotores. Vos enim, ut ex tenore ejusmodi scriptorum vestrorum didicimus, in refecandis tanquam vitiosis pestiferi schismatis contagiis, veluti fideles medici, absque intermissione temporis sollicitos, & in reducendis in sanctæ unitatis corpore, imbecillitate languentibus membris pristinæ sanitati vos redditis plurimum operosos. Super quo sinceritatem vestram tanto altius commendamus, quanto vos non per hoc tam propria commoda, quam verius Christi fidelium non ambigue cernimus lucra querere animarum.

Ne autem sollicitudinis nostræ, quam ad unitatem & statum ecclesiæ semper ultro gerimus, diligentia paternitatibus vestris sit forsitan incognita, seu aliquatenus peregrina, ecce scire placeat, quod receptis pridem ab honorabili Hieronymo de Gydemberg doctore decretorum, sacri palatii auditore devoto nostro dilecto vestris tam litteris, quam relationibus curiosis, confestim illustres terrarum nostrarum Slesie Principes consanguineos nostros, cæterisque regni Bohemie episcopos & prælatos ad nos accersivimus, cum eisdem de unionis S. matris ecclesiæ salutifera consilia initari. Freti itaque eorum mature digestis consiliis, prout ipsorum scripta dilucidant, juxta suasionum vestrarum hortamina, ad generale Concilium per vos super festo Annunciationis gloriose Virginis Mariæ, in civitate Pisana proximo venturo celebrari indictum, solemnes Ambaxiatores de sanguine nostro decernimus transmittendos.

Nos enim, Patres venerabiles, in hoc fausto proposito juxta desideria vestra, tanquam Romanorum & Bohemie Rex, omni nostra obedientia & potentia recipere & accipere volumus sine dolo, prout super his honorabilis magister Joannes Cardinalis de Regustam familiaris devotus, fidelis, dilectus, Paternitates vestras latius informabit, cui in referendis hujusmodi fidem nostro nomine velitis credulam adhibere, singularem in eo nobis complacentiam ostensuri. Datum Uratislaviæ die 26. Novembris, Regnorum nostrorum anno Bohemie XLVI. Romanorum vero XXXIII.

Wenceslaus D. G. Romanorum Rex semper Augustus & Bohemie Rex. Ad mandatum D. Regis Jacobinus Canonic. Pragensis.

V I.

*Littera Regis Francie ad Cardinales Pisis
congregatos.*

Karolus Dei gratia Francorum Rex RR. PP. Cardinalibus zelo pacis ecclesiasticæ apud Pisas
in

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

in charitatis vinculo congregatis, amicis nostris carissimis salutem benevolentiam spiritualis: sperabamus, RR. PP. & amici carissimi, diu concupitam pacem ecclesie per renunciaciones utriusque misere contententium de Papatu, persuadente spontanea, eorumque debita charitate, post tot agitados labores, multis effluxis diebus cernere potuisse: sperabamus in horrenda schismatis tempestate quietis anchoras ex ipsorum manibus procurasse, & tutissimo pacis portu divisos populos congregari. Sed heu, prohi dolor! huc usque charitatem eorum ambitio, humilitatem superbia, & fidem perfidia superavit; ut nisi Nos de pace ecclesie vestrarum probitatum spes optima resciceret, pacem ipsam a Christianis exulem crederemus: sed de abundantia pietatis ejus qui errata conjungit, & dispersa congregat in salutem uberius consolati, per eam maxime unitatem, quam auctores Deo, cujus res agitur, laudabilissime retinetis, in pacis expectatione certissima congaudemus, & ad eam pari zelo, parique studio, vobiscum pertingere dirigente Domino suspiramus. Quapropter dilecti & fideles &c. Ambaxiatores & Oratores nostros apud vos & Italiae partes transmittimus, quibus in dicendis plenariam quæsumus date fidem, & nobis assidue vestra beneplacita fidenter rescribatis. Bene & diu optamus vos valere. Datum Parisiis &c.

V I I .

Littera congregationis ecclesie Gallicane ad eosdem Cardinales.

RR. PP. & DD. paucis abhinc citra diebus vestras convocationis Concilii litteras cum gaudio pariter & honore recepimus; unde illi gratias referimus, qui post varios sponse sue summosque labores & casus, quibus ipsa peccatis exigentibus tot annorum decursu attrita est, tandem compassionis & misericordie oculo jam respicere, & a suis afflictionibus & angustiis liberare inceperit: & ut super prosecutione pacis & consolationis fidelium sereniss. principis & D. nostri Francorum regis intentionem, & ecclesie Gallicane deliberationem, conclusionem, & expeditionem VV. RR. PP. cognoscant, idem sereniss. Rex egregium &c. ut supra; & cum idem D. Guillelmus in deliberationibus capiendis, & cæteris rebus pro breviori expeditione gerendis continue assuerit, nihilque secreti aut derelicti cum in hujusmodi causa prætereat, supplicamus visceraliter, quatenus in omnibus, quæ factum præsentiale, & vestrum particulare tangunt negotium, constanti & firmo, ut clare incepistis animo semper prosequi ad effectum &c. Devoti vestri, Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopi. episcopi, Abbates, Doctores, & alii in Concilio ecclesie Gallicane congregati.

V I I I .

Alia littera ejusdem Regis Francia ad eosdem Cardinales.

Karolus &c. dilectis ac fidelibus amicis nostris carissimis S. R. E. utriusque collegii Cardinalibus salutem, & in dispositis pro unione ecclesie perseverare. RR. PP. amici carissimi. Non credimus vos ignorare ea quæ postquam Concil. General. Tom. XXVII.

dilectus atque fidelis consiliarius noster Patriarcha Alexandrinus, ac nonnulli alii nostri Nuncii, qui novissime a vobis abcesserunt tam circa celebrationem Concilii generalis ecclesie Gallicane, quam de transmissione Prælatorum & litteratorum, ac insignium virorum, plurimorum aliorum hujus regni ad dictam urbem Parisi pro eadem unione proxime celebranda, & alia isthic multipliciter ac diligenter peracta; simulque ad notitiam vestram pervenisse existimamus maximam etiam dispositionem virorum solemnium diversarum regionum de alia obedientia accessurorum ad dietam prælibatam, & jam pro acceleratione agendorum, & ad inducendum & sentiendum de cunctis, idem Patriarcha, & duo Doctores de Universitate Parisiensi, ad Francofordiam in Germania, ubi certum Concilium pro ista materia nunc tenetur, sunt profecti. Hinc est, amici carissimi, quod vos exoramus, & deprecamur enixe, quamvis sollicitos, ut ajunt, sollicitare non sit opus, quatenus quod tam magnifice, & laudabiliter cœpistis, graviter perficiatis, zelum quem ad refarcionem scissuræ togæ Dominicæ geritis, quin etiam prudentiam atque solertiam, nec non in hac re vestram diligentiam ostendentes. Nulli autem extant mortalium, quibus hujus onus facinoris æque incumbat, sicut vobis, aut resultet tantum honoris, vel non honoris, commodi denique, aut damni. Nos Citaque, si quid est ulterius auxilii, consilii, aut favoris, ad quod nostra potentia se extendat, quo egeat, quovis alio modo, nos indefinenter, ut hætenus, reperietis integerrimo affectu propitium atque pronum. Datum &c.

I X .

Oratores Concilii Pisani; sive illi, qui fecerunt sermones coram DD. Cardinalibus & Clero a XXV. mensis Martii; qua fuit prima dies Concilii, & festum Annunciationis B. Mariae, usque ad 19. Maji.

Et primo die eadem, ipsis Dominis, & Clero existentibus in ecclesia Cathedrali, fecit sermonem Fr. Leonardus Ordinis Prædicatorum, inquisitor hæreticæ pravitatis Bononiensis.

II. Item, die Martis xxvi. in prima sessione fecit sermonem D. Cardinalis Mediolanensis.

III. Item, die Jovis sancta, quarta Aprilis, in sancto Martino, fecit sermonem D. episcopus † Ordinis Fratrum Minorum.

IV. Item, die Veneris sancta, quinta Aprilis, in sancto Martino, fecit sermonem Magister Richardus † Anglicus.

V. Item, die Dominica, xiv. Aprilis, in sancto Martino, frater Vitalis Ordinis Minorum.

VI. Item, die Dominica, xxi. in sancto Martino, episcopus Digenensis Ordinis Minorum.

VII. Item, die Dominica, xxviii. Aprilis, in ecclesia Cathedrali, D. Cardinalis Prenestrinus.

VIII. Item, die lunæ, xxix. Aprilis, in ecclesia Prædicatorum, episcopus Laudensis Prædicator.

IX. Item, die Martis, ultima Aprilis, episcopus Sarisberiensis, in sessione fecit sermonem per modum collationis coram Concilio.

X. Item, die Jovis, secunda Maji, Magister Guillelmus Parvi, Magister in Theologia,

H

no.

Ex MS.
Vindob.
nenti.

nomine Universitatis Parisiensis proposuit in san- A
cto Martino, hora Vesperarum, coram DD. In qua D. Episcopus Ostiensis Cardinalis mis-
Cardinalibus, Prælatibus, & aliis audire volenti- sam de sancto Spiritu solemniter celebravit in
bus, notabiliter per modum sermonis, cujus the- magro altari. Et interim omnes tam domini
ma fuit: *Principes populorum congregati sunt cum* Cardinales, quam alii episcopi & Abbates ste-
Deo Abraham &c. terunt cum cappis. Qua finita omnes induerunt
suppellicia, pluviale, & mitras albas. Et cum
illo habitu processerunt ad loca, seu scamna
facta & ordinata pro Concilio generali, & sede-
runt per hunc modum.

XI. Item, eadem die, hora & loco, propo-
suit per modum sermonis quidam Ambaxiator
Archiepiscopi Moguntinensis, nomine suo &
suorum Ambaxiatorum, multum excellenter &c.

XII. Item, die Sabbathi, quarta Maji, in
sancto Martino, hora vesperarum, proposue-
runt &c. duo ex Ambaxiatoribus Archiepiscopi
Colonienfis.

XIII. Item, die Dominica, quinta Maji, se-
cit sermonem in missa coram Dominis &c. Gene-
ralis Augustinensium.

XIV. Item, die Mercurii, octava Maji, Festo
Apparitionis S. Michaelis, & in ecclesia ejusdem,
D. Patriarcha Alexandrinus dixit missam, & se-
cit sermonem.

XV. Item, die Dominica, XIX. Maji, in ec-
clesia Sancti Martini, episcopus Sistaricen-
fis.

XVI. Item, die Jovis, XVI. Maji, Festo A-
scensionis, in ecclesia majori, Episcopus.

XVII. Item, die Dominica, XIX. Maji, Ge-
neralis Minister Minorum Bononienfis in S.
Martino.

X.

ACTA CONCILII PISANI

Ex MS. Vindobonens.

Inauguratio Concilii Pisani die Lunæ XXV.
Martii A. 1409.

Primo die Lunæ XXV. Martii festi Annun-
ciationis beatæ Mariæ, qua die fuerat in-
timatum Concilium generale utriusque ebedien-
tiæ per dominos utriusque Collegii Cardinales
celebrandum in Civitate Pisarum, super unio-
ne ecclesiæ sanctæ Dei, & schismate tollendo,
fuerunt ipsi domini Cardinales & omnes alii
tam episcopi, quam Abbates, in dicta civita-
te Pisarum, in ecclesia S. Michaelis de Angelis.
In qua se induerunt suppellicio, pluviali, &
mitra. In quo habitu processionaliter iverunt
ad ecclesiam Cathedralē. In qua processione
D. Cardinalis de Turejo ibat ultimus cum mitra
Pontificali, sandaliis &c. tamquam Pontifex
illius diei &c.

Quibus in ecclesia majori existentibus, om-
nes Cardinales & Prælati deduerunt se & vesti-
mentorum cappas. Et postea steterunt in locis
suis, in choro ipsius ecclesiæ. Missa vero fuit
celebrata per ipsum D. Cardinalem de Turejo
solemniter de festo. Et fuit factus sermo solem-
nis ad Clerum ante offertorium per unum Ma-
gistrum in Theologia. In fine cujus dixit, quod
ob reverentiam festi prorogabatur seu continua-
batur Concilium ad diem crastinum, sive Mar-
tis, XXVI. dicti mensis Martii.

PRIMA SESSIO GENERALIS

Die Martis, xxvi. Martii.

Die crastina scil. Martis xxvi. convenerunt
omnes Domini Cardinales & Prælati ma-
ne in ortu solis dicta ecclesia Cathedrali.

In qua D. Episcopus Ostiensis Cardinalis mis-
sam de sancto Spiritu solemniter celebravit in
magro altari. Et interim omnes tam domini
Cardinales, quam alii episcopi & Abbates ste-
terunt cum cappis. Qua finita omnes induerunt
suppellicia, pluviale, & mitras albas. Et cum
illo habitu processerunt ad loca, seu scamna
facta & ordinata pro Concilio generali, & sede-
runt per hunc modum.

Primo domini Episcopi Cardinales federunt
super uno scamno, separato a scamnis aliorum
Prælatorum, quod erat in capite aliorum sca-
mnorum, habentes facies versus ad Prælatos, &
totum Concilium generale. Et primo domini
Episcopi Cardinales fuerunt in medio illius sca-
mni situati. Et erat primus in ordine Prene-
strinus. Item domini Cardinales presbyteri ad
dexteram partem, modicum a dictis dominis
Episcopis remoti. Et erat primus Dominus de
Turejo. Item domini Diaconi ad sinistram par-
tem, semoti etiam ab ipsis dominis Episcopis.
Et erat primus in ordine Cardinalis de Saluciis.

Item, erant scamna equalia, etiam in altitu-
dine scamni dominorum Cardinalium, facta in
longitudine ecclesiæ ab utraque parte, semota
a scamnis dictorum dominorum Cardinalium.
In quibus non sedebant nisi Prælati, per mo-
dum qui sequitur. Primo ad partem dexteram
fuerunt situati Episcopus Meldensis Ambaxiator
Regis Franciæ, & Abbas Ambaxiator Regis
Angliæ. Consequenter Archiepiscopi, Episcopi,
& Abbates secundum ordinem suæ promotio-
nis, qui per prius diligenter ab eis fuit exqui-
situs, & redactus in scriptis per venerabiles vi-
ros D. Petrum Fabri Præpositum Rigensem se-
cretarium reverendissimi Patris in Christo domi-
ni Cardinalis Ostiensis, & per Magistrum Se-
cretarium D. Cardinalis Neapolitani de man-
dato ipsorum Dominorum Cardinalium, qui-
bus per ambo Collegia fuerat hoc commissum.

Item, in alio scamno in parte sinistra fuit pri-
mus Episcopus Vapnicensis Ambaxiator Regis
Ludovici. Deinde Archiepiscopi, Episcopi, &
Abbates secundum promotiones suas &c.

Item, coram dominis Cardinalibus fuerunt duo
scamna bene honesta, posita de longitudine
Concilii, separata ab omnibus aliis, in quibus
fuerunt milites, Doctores, & cæteri Ambaxia-
tores Regum & Principum, qui non erant Præ-
lati. Et fuerunt ordinati secundum præcellen-
tiam Dominorum suorum. Item federunt Au-
ditores, Clerici Cameræ, & cæteri Officiarii,
& Generales ordinum in pedibus dominorum
Cardinalium. Videlicet Auditores &c. in me-
dio, & Generales in lateribus.

Item, Protonotarii, & electus Patriarcha Gra-
densis in uno alio scamno per se posito, ad dex-
teram dominorum Cardinalium, ante scamnum
Ambaxiatorum Regum, simili scamno dictorum
Ambaxiatorum. Item, cæteri Procuratores Epi-
scoporum, capitulorum, Magistri in Theologia,
Doctores, & cæteri federunt super scamnis or-
dinatis & positis in Concilio, & in pedibus Præ-
latorum. Et fuerunt ordinati secundum promo-
tionem magistrorum suorum & dignitates.

In ordine suo collocatis per deputatos dixit
unus Notarius ad hoc deputatus alta, & intel-
ligibili voce: quod nulli ecclesiæ seu personæ
præjudicet in posterum, si non essent situate
in ordine suo. Et de hoc petierunt fieri publi-
ca instrumenta. Et est notandum, quod ipse
D. Cardinalis Ostiensis, qui missam celebra-
rat, amota calata, & sandaliis, remanentibus
adhuc

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

adhuc aliis indumentis, & vestitu pluvioli, & mitra alba, sicut alii, ivit ad sedendum cum aliis in ordine suæ promotionis. Deinde fuit factus sermo sollemnis per D. Cardinalem Mediolanensem, existentem in cathedra cum pluvioli & mitra alba. Facto sermone Cantores inceperunt cantare antiphonam quæ dicitur quarta feria in capite jejunii, videl. *Exaudi nos Domine, quoniam benigna est misericordia tua.* Et interim dum cantabatur, D. Cardinalis Ostiensis, qui missam celebraverat, ivit ad cathedram paratam ante altare, cum carello, & fadiatorio. Qua antiphona finita Diaconus, qui Evangelium dixerat in Missa, alta voce dixit: *Orate:* & tunc omnes Domini Cardinales, & alii Prælati depositis mitris prostraverunt se, orantes &c. Paululum post idem D. Cardinalis Ostiensis erigens se dixit: *Oremus: Omnipotens sempiternus Deus, qui tua misericordia nos incolumes &c.*

Post quam orationem Diaconus & subdiaconus, qui in Missa serviverant, inceperunt Litanias, quas, omnibus tam Prælati, quam aliis respondentibus, continuaverunt usque ad finem, stando, & librum in dextro cornu altaris tenendo, omnibus aliis ad terram prostratis, ut dictum est. Qua litania finita idem D. Cardinalis Ostiensis, qui missam celebravit, surrexit de cathedra, & dixit: *Oremus: Adsumus Domine sancto Spiritus, adsumus &c.* Quam finivit absolute respondendo: *Amen.* Qua finita Diaconus, qui dixerat, *Orate,* dixit: *Erigite vos.*

Tunc D. Cardinalis de Saluctis diaconus Cardinalis, & primus in ordine, paratus in habitu diaconi, dixit Evangelium, principaliter ordinatum pro tali negotio. Quo finito idem D. Cardinalis Ostiensis flexis genibus in loco prædicto incepit hymnum: *Veni creator Spiritus,* & omnes tam Cardinales, quam Prælati, depositis mitris, & alii prostraverunt se, & continuaverunt hymnum usque ad finem. Quo finito idem D. Ostiensis surrexit, & duo induti tuppelliciis dixerunt, ubi de sancto Spiritu loquebantur Apostoli &c. Quo finito idem D. Cardinalis dixit: *Oremus, Deus, qui corda fidelium &c.* Et aliam, scilicet: *Da quaeso ecclesie tue, misericors Deus &c.* Quibus finitis dixit Diaconus: *Erigite vos.* Et tunc omnes surrexerunt, & repositis mitris sederunt in locis suis.

Tunc Archiepiscopus Pisanus ascendit cathedram, & legit alta voce caput unum de sancta Trinitate & fide catholica lib. 6. & tres alias schedulas, de quibus non recordor. Postmodum D. Cardinalis Prenestrinus fecit allocutionem pulcherrimam, quam incepit per hæc verba: *Ecce, reverendissimi, & venerabiles Patres &c.* Qua finita dixit, quod Concilium constitueret Procuratores, advocatos, & notarios pro serviendo Concilio. In quo omnes consenserunt. Tunc surrexit unus Notarius, & incepit nominare sex notarios electos per Concilium, quatuor procuratores & duos advocatos. Quibus nominatis præsentaverunt omnibus Prælati, qui omnes in eorum electione consensum præbuerunt. Et postmodum ipsi soli Notarii in manibus ipsius D. Cardinalis Prenestrini, tamquam Prioris, & vice omnium, juraverunt fideliter redigere in scriptis omnia quæ fierent, & dicerentur in ipso Concilio, de quibus forent requisiti. Quo facto unus Advocatorum, scil. D. Simeon de Perusio ascendit cathedram. Et ibidem fecit unam pulchram arengam. In fine cuius petiit, quod legerentur litteræ Dominorum

Concil. General. Tom. XXVII.

utriusque Collegii Cardinalium, per quas fuerat significatum Concilium generale ad locum & diem prædictos, Petro de Luna & Angelum Corario, contententibus de Papatu, & earum executione.

Quo facto descendit de cathedra, & tunc ascendit quidam Magister Angelus secretarius conciliorum particularium dominorum Cardinalium, tenens certos rotulos continentes tenorem & executionem ipsarum. Quos de verbo ad verbum legit alta & intelligibili voce, omnibus audientibus. Et primo litteram missam Gregorio per suum Collegium. In qua significabant illi Concilium &c. & etiam subtractionem obedientiæ illi per dictum Collegium factam. Et deinde executionem factam de ipsa in civitate Senens per unum cursorem &c. Post quas legit litteras missas Benedicto per suum Collegium, & alias etiam tribus Cardinalibus cum eo existentibus missas per eisdem. In quibus significabant tam eidem Benedicto, quam Cardinalibus conventionem per eos factam cum altero Collegio de Concilio generali utriusque obedientiæ celebrando Pisis die 25. mensis Martii anni Dom. 1409. exhortando & supplicando, quod ad illud dignaretur ejus Sanctitas venire, renunciaturus ut tenebatur, vel mittere procuratorem cum sufficiente potestate. Deinde legit executionem dictarum litterarum factam per D. Guillelmum judicem curiæ Nemausensis, & responsonem factam per ipsum Benedictum, & aliam per D. Cardinalem Auxitanensem factam nomine omnium aliorum Cardinalium, scil. ipsius Auxitanensis, de Flisco, & de Chalanco.

Quibus lectis petiit Procurator ipsos reputari contumaces, Tunc D. Prenestrinus dixit nomine totius Concilii, quod duo Domini Cardinales Diaconi, & quatuor Archiepiscopi irent ad valvas ecclesiæ ad inquirendum, utrum essent prædicti Domini contententes de Papatu, & ipsi Cardinales, vel aliquis ipsorum, seu eorum procurator &c.

Tunc duo domini Diaconi Cardinales, scil. S. Angeli, & S. Gregorii, Archiepiscopi Jamensis, Pisanus, & duo alii accesserunt ad valvas cum procuratoribus, fiscalibus, & notariis, quos extra repererunt. Et illos trina vice interrogantes lingua vulgari & Latina nullum repererunt &c. De quibus omnibus dicti procuratores petierunt fieri publica instrumenta per notarios suprascriptos &c. Quibus reversis ad loca sua, D. prædictus Cardinalis S. Angeli retulit Concilio pro omnibus, prout fecerant, & quod nullum ipsorum, nec aliquem pro ipsis repererant &c. Tunc omnes procuratores requisiverunt, quod reputarentur omnes, tam duo contententes de Papatu, quam Cardinales, veri & puri contumaces.

Tunc D. Prenestrinus, primus in Concilio, respondens pro omnibus dixit, quod licet deberent reputari contumaces, tamen de benignitate Concilii assignabatur eis terminus ad crastinam diem, scil. Mercurii xxvii. dicti mensis Martii. De quo fuerunt facta publica instrumenta.

Solemnis Oratio Cardinalis Mediolanensis Petri de Candia in prima Sessione Concilii Pisani an. 1409. die 26. Martii habita.

Adestis omnes filii Israel: decernite quid facere debeatis. Jud. c. 20. Reverendissimi Patres, Christi commilitones, Ecclesiæ defensores &

pugiles, quos in unum ad hanc sanctam Synodum & generale Concilium Spiritus S. gratia congregavit.

Cum vestra quotidiana instantia sit & esse debeat omnium Ecclesiarum sollicitudo, & canonice representetis universalem Ecclesiam: qui tanquam spirituales & speciales filii, compassionem debita cernitis pater matris statum flebilem, vilipendium & contemptum, ex caeca ambitione istorum duorum contendendum de Papatu, ipsam omni arte, fraude, & exquisita malitia tenentium in tam longa divisione diuturnoque schismate, qui ipsum pestiferum schisma nutricantes pertinaciter in perpetuum prorogare moliantur: *Qui adestis decernite, quid facere debeatis.* Quia numquam tantum nefas & tam grande piaculum factum est in Israel. Ubi thema.

Attendite igitur vobis & universo gregi, in quo Spiritus S. vos posuit regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Videtis enim, Patres reverendissimi, quod status Ecclesiasticus ubique confunditur. Videtis infinita pericula animarum & corporum, corruptionem morum, depressionem bonorum, exaltationem vilium & reproborum. Videtis gravissimas persecutiones Sanctae Rom. Ecclesiae, matris omnium & magistrae. Temporalia prodigaliter disperduntur, patrimonium alienatur & perditur. Et quod omnibus Christianis lugubre est audire & lugubrius cernere, ipsa caput Mundi Roma, Beati Petri sedes, tot Apostolorum, martyrum & sanctorum fidelissima conservatrix, paucis annis distrahitur, animae defunctorum consuetis & debitis obsequiis & suffragiis defraudantur. Et personae Ecclesiasticae factae sunt omnibus in opprobrium & ubilibet in derisum. De Christianis Judaei trussantur, inimici crucis Christi nos derident, & latantes de nobis perfidi cachinnantur. Et quod pejus est, ante tempus a Domino praefinitum, representative introducunt Anti-Christum.

Nostis enim qualiter illi duo homines infelices sibi invicem detrahunt, & se furialibus blasphemis debonestant, alter alterum, & mutuo se appellant Antipapam, intrusum, & serpentem tortuosum, Machometum, & etiam Antichristum, & multa alia similia nomina sibi imponunt. Quae non tam labiis, quam auribus Christianis horrenda, & abominabilia esse deberent, quae nedum corda fidelium, verum etiam ipsum aerem electum purissimum solo affatu inficiunt. Et fas in nefas confunditur. Nam quilibet istorum, ut favores & fautores mundanos & temporales sibi alliciat, dum credat, vel speret in aliquo suam partem facere fortiolem; nulli praeterea petenti quicquam denegare praesumat. Quem unus iustitiae execratur, alter asserit non ligatum. Quem unus condemnat, alius male appellans iustificat. Et sic omnium rerum ordo confunditur. Adeo quod princeps tenebrarum sedet in solio maiestatis, & sol iustitiae eclipsatur.

Et quia circumscripto miraculo, ista materia aliter quam per Concilium generale terminari & finiri non potest, hoc necessario est congregatum pro huius cruentae belluae, inveterati detestandique schismatis extirpatione totali, & pro unienda & redintegranda omnium matre communi, tam longo tempore divisa & enormiter lacerata. Nam si causae ac eminentes necessitates Ecclesiae pio compassionis oculo ponderentur, vix forte invenientur tan-

tae & tam necessariae causae ac urgentes necessitates Ecclesiae tempore praeteritorum Conciliorum tam per Apostolos, quam etiam per alios SS. Patres convocatorum & celebratorum, affuisse, quanta & quales hodie existunt propter istud inveteratum schisma, quod fidem turbat, Ecclesiam lacerat, & graviter premit universum populum Christianum, attentis periculis & scandalis ex eo tamdiu emeritis, & nisi provideatur, etiam emerituris. Quae enim esse potest major causa fidei, propter quam maxime consueverunt & antiquis & novis temporibus generalia Concilia celebrari, quam in casu nostro? Ubi principaliter agitur, quod unus, verus, & indubitatus detur pastor Ecclesiae universali. Quae major causa fidei, quam quando in corpore Christi mystico cernimus duo capita monstruosa? Quae major causa fidei, quam quando agitur, ut schisma, quod duravit per 30. annos & ultra, finiatur, & non perpetuetur, ut schisma Graecorum? Quae major denique causa fidei, quam ubi antiquae haereses defenduntur, & novae quotidie cumulantur? Per totum enim mundum divulgatur, praedicatur, publicatur, sermonibus & scripturis, alterum contendendum esse haereticum manifestum, errores haereticos plures praedicasse & dogmatizasse? Nonne in Consistoriis publicis & generalibus unus alium, & aliter alterum, ut haereticum sententialiter condemnavit?

Sustinebit igitur Ecclesia, tolerabit haec sancta Synodus, & sacrum Concilium generale, universalem Ecclesiam representans, duos Papas, & quemlibet eorum ut haereticum condemnatum? Deest igitur materia haeresis, propter quas extirpandas, & falce sanctae matris Ecclesiae radicitus excidendas debeat generale Concilium convocari? Et maxime in causa praesenti, propter dubium Papatus & tituli inextricabile, propter fidei scelus detestabile, propter scandalum irremediabile, & propter grande & grave multiplex crimen notorium incorrigibile.

Et quia adestis omnes filii Israel, decernite quid facere debeatis, ut exoptatam unionem de proximo in Dei Ecclesia videre possimus. Quam nobis concedat Deus, qui vivit & regnat per omnia saecula saeculorum. Amen.

SESSIO SECUNDA GENERALIS

Die Mercurii, xxvii. Martii.

Ex MS. Vindobonensi.

Die Mercurii, XXVII. diei mensis Martii, convenientibus omnibus Dominis Cardinalibus & aliis Praelatis in praedicta Ecclesia Cathedrali, fuit celebrata missa sollemnis per Archiepiscopum Pisanum, ut moris est.

Qua finita, omnes Domini Cardinales & alii Praelati induerunt suppellicia, pluvialia & mitras.

Et omnibus in locis suis stantibus, cantores inceperunt cantare quamdam antiphonam.

Qua finita, unus presbyter, vestitus in habitu diaconi, dixit alta voce: *Orate.* Et tunc omnes prostraverunt se, & depositis mitris prolixius oraverunt.

Tunc Dominus Cardinalis Neapolitanus, qui stabat prostratus ante altare super cathedram, surrexit, & dixit: *Oremus.* Et quamdam orationem &c.

Qua finita, diaconus & subdiaconus inceperunt.

ANNO
CHRISTI
1409.

perunt Maniam, ut supra factum fuit, scilicet
cor die Martii.

Qua finita, idem Dominus Cardinalis Neapolitanus surrexit, & dixit quamdam orationem, ut supra dictum est. Qua finita, diaconus dixit: *Erigite vos*. Tunc Dominus Cardinalis de Brancacis Diaconus, paratus in habitu diaconi, ut moris est, dixit Evangelium: *Designavit Jesus &c.*

Quo facto, omnibus stantibus, flexis genibus & depositis mitris, idem Dominus Cardinalis Neapolitanus incepit hymnum: *Veni Creator Spiritus &c.*

Quo finito, Dominus Cardinalis Neapolitanus surrexit, & duo Acolyti dixerunt unum versum de Sancto Spiritu. Quo responso per cantores, idem Dominus Cardinalis dixit: *Oremus: Deus, qui corda &c.* & quamdam aliam.

Quibus finitis, diaconus dixit alta voce: *Erigite vos*. Tunc omnes surrexerunt, & repositis mitris sederunt in locis suis.

Quo facto, Advocatus ascendit cathedram, & petiit declarari per sacrum concilium duos contententes de papatu contumaces, una cum Cardinalibus supra dictis cum eis residentibus.

Tunc Dominus Prensstrinus allocutus est concilium, quid videretur utilius &c. Videlicet, quod accusaretur contumacia ipsorum Dominorum contententium statim & dictorum Cardinalium?

Vel accusaretur solum contumacia ipsorum duorum statim: Et Cardinales expectarentur usque ad diem sabbathi proximum?

Vel, quod omnes, tam duo contententes, quam Cardinales simul expectarentur, usque ad diem Sabbathi proximum?

Super quo habitis & redactis in scriptis opinionibus tam Dominorum Cardinalium, quam omnium aliorum Prælatorum, Generalium ordinum, Ambaxiatorum & clericorum, fuerunt repertæ diversæ. Nam aliqui dicebant, quod statim duo contententes reputarentur contumaces, & Cardinales expectarentur usque ad diem Sabbathi. Alii, quod omnes simul statim contumaces reputarentur. Alii, quod omnes simul expectarentur ad diem Sabbathi.

Tamen fuit ordinatum per Concilium, quod duo Cardinales diaconi & quatuor Archiepiscopi irent ad valvas Ecclesie cum procuratoribus & notariis ad inquirendum, ut supra dictum est.

Qui redeuntes retulerunt ut supra.

Et quia opiniones fuerunt diversæ, ordinavit concilium, quod omnes Domini Cardinales & Prælati, & alii Ambaxiatores essent simul in crastinum in Ecclesia S. Martini, deliberaturi inter ipsos super certis punctis juris &c. tangentibus concilium &c.

Et fuit assignata alio sessio pro concilio ad diem Sabbathi proxime sequentis.

SESSIO SPECIALIS

Die Jovis XXVIII. Martii.

Die Jovis mane fuerunt in dicta Ecclesia Sancti Martini, & tenuerunt consilium eorum in reveshiario ipsius Ecclesie &c.

SESSIO TERTIA GENERALIS

Die Sabbathi xxx. Martii.

ANNO
CHRISTI
1409.

Convenerunt omnes in prædicta Ecclesia cathedrali. Et fuit missa celebrata solemniter, quam fecit Dominus Clemens VII. bonæ Mem. pro schismate sedando &c.

Qua finita, omnibus Cardinalibus & Prælatibus indutis pluviali & mitra, ut supra in aliis sessionibus, cantores inceperunt antiphonam supradictam, videlicet: *Exaudi Domine &c.*

Qua finita, diaconus vestitus habitu decenti dixit: *Orate*. Tunc omnes mitris depositis prostraverunt se, orantes &c.

Tunc Dominus Albanensis fecit per omnia, sicut supra scriptum est de Dominis Ostiensi & Neapolitano Cardinalibus. Et fuerunt lectæ litanie, & omnia observata ut supra.

Dominus Cardinalis de Columna dixit Evangelium, sicut fecerunt in aliis diebus, in quibus fuit sessio, Domini de Salutiis, & de Brancacis, Diaconi Cardinales.

Quo officio finito, Advocatus, videlicet Dominus Simeon de Perusio, ascendit cathedram, & incepit unam arengam. In fine cuius petiit, quod duo contententes de papatu per concilium reputarentur contumaces, cum jam per quinque dies fuissent expectati. Et ad idem requisivit de Cardinalibus eis adherentibus superius nominatis.

Tunc de mandato concilii supradicti duo Domini Cardinales, Sancti Angeli, cum Archiepiscopis, procuratoribus & notariis, iverunt ad valvas Ecclesie, & inquisiverunt, retulerunt, & alia fecerunt, ut supra in aliis diebus sessionis dictum est.

Tunc fuerunt inquisita vota omnium in concilio sedentium. Quibus in unum congregatis fuerunt omnes reperti ejusdem voluntatis: Videlicet, quod duo contententes de papatu fuerint per omnes reputati & declarati contumaces.

De Cardinalibus vero, quod expectentur, de misericordia & benignitate concilii, usque ad proximam sessionem. Quæ assignata est de consensu & voluntate totius concilii, propter ferias Paschæ, ad diem lunæ proximum post Dominicam de QUASIMODO, quæ erit die XV. Aprilis.

Et de omnibus præmissis fuerunt positæ schedule ex parte concilii in valvis Ecclesiarum. Per quas notificabatur universis, duos de papatu contententes per concilium super facto fidei Christianæ & unionis Ecclesiasticæ contumaces fuisse reputatos &c.

QUARTA SESSIO GENERALIS

Die Lune xv. Aprilis.

Prædicta die adveniente, omnibus in Ecclesia sæpe dicta congregatis, fuit missa solemniter per quemdam Episcopum celebrata. Qua finita, omnes induerunt ornamenta, ut supra in aliis sessionibus. Cantata fuit antiphona, *Exaudi Domine*, per cantores: Dictæ orationes: *Veni Creator Spiritus &c.* per Dominum Ostiensem: Dictum Evangelium per Dominum Sancti Angeli diaconum Cardinalem de collegio Romano. Et fuerunt dictæ Litanie solennes, ut supra.

Qui-

Quibus supra dictis modo sic solemniter per-
actis, familiaribus Dominorum Cardinalium,
& aliis omnibus, vocem in Concilio non ha-
bentibus, extra Ecclesiam deventis, dixerunt
Ambaxiatores Regis Ruperti, ultimo in Re-
gem Romanorum electi, quod habebant aliqua
ex parte sui Magistri in publico Concilio refe-
renda. Quare requisiverunt, quod exaudirentur.
Super quo fuerunt requisita vota omnium in
Concilio sedentium. Quibus omnibus placuit.

Tunc quidam eorum vocatus Episcopus Ver-
dendis nomine omnium Coambaxiatorum suo-
rum proposuit in favorem Errorii, ponendo
xxii. rationes, sapientes ad heresum & contra
jus & fidem. Per quas dicebant, unum colle-
gium absque alio non potuisse convenire, nec
Concilium convocare.

Quo facto, tunc petitum per Concilium, quod
darent omnia in scriptis, quae dixerant, & do-
cerent de mandato. Sed quia pro tunc non
habebant in scriptis illa, quae dixerant, nec
procurator in promptu, recesserunt de Concilio.

Tunc Advocatus seu promotor Concilii ascen-
dit cathedram, & petiit contumaciam conten-
dentium de papatu aggravari, & Cardinales
reputari contumaces.

Tunc duo Domini diaconi Cardinales cum
quatuor Archiepiscopis & aliis notariis &c. de
mandato Concilii accesserunt ad valvas Eccle-
siae, & interrogantes inquisiverunt, & cetera
fecerunt, sicut in aliis sessionibus.

Quibus non repertis retulerunt Concilio per
organum domini Cardinalis sancti Angeli de
collegio Avinionensi.

Quo audito, ad instantiam procuratoris seu
promotoris, tunc per Concilium contra dictos
contententes aggravata contumacia, & Cardina-
les de gratia expectati usque ad aliam sessionem.

Quae fuit prorogata & assignata de contentu
sanctae synodi ad diem Mercurii xxv. hujus
mensis Aprilis.

SESSIO SPECIALIS

Die Martis, xvi. Aprilis.

ET in crastinum, videlicet Martis xvi. ali-
quibus Dominis Cardinalibus existentibus
in Concilio, in Sancto Martino: Quidam Ma-
gister, Conradus de Susato, Sacrae Theologiae
Professor, praesentavit eidem Dominis Cardi-
nalibus quamdam cedulam, dubia praedicta seu
rationes erroneas & haereticas continentem. Cu-
jus principium tale erat: Reverendissimi Patres
& excellentissimi Domini, Serenissimi Principes,
nec non procuratores seu potestatem eorum &c.
De quibus omnibus receperunt copiam per pu-
blicum instrumentum collationatam cum origi-
nalibus de verbo ad verbum, testibus praesentibus.

QUINTA SESSIO GENERALIS

Die Mercurii, xxv. Aprilis.

OMnibus in praedicto loco existentibus, fuit
missa per unum Praelatum solemniter ce-
lebrata. Et post missam suffragia dicta, ut in
aliis sessionibus.

Dominus Aniciensis dixit orationes & *Veni
Creator* &c. Dominus Barrensis Diaconus Cardina-
lis dixit Evangelium. Et fuerunt litaniae dictae &c.

Quibus sic celebratis, facta fuit allocutio per
Dominum Precestrinum. In qua narravit, quo-

modo duo contententes fuerunt contumaces re-
putati, & postmodum in praecedentibus sessio-
nibus eorum contumacia aggravata. Sed vide-
batur sibi, bonum esse, quod de consensu to-
tius Concilii mitterentur duo Domini Diaconi
Cardinales, Archiepiscopi, & alii officarii ad
valvas Ecclesiae, ad inquirendum &c. & postea
referrent, prout & quemadmodum in aliis ses-
sionibus fuit factum.

Et quia clare ab omnibus propter distantiam
audiri non potuit, fuit illud idem per advoca-
tum in publica cathedra alta & intelligibili
voce replicatum. Quod omnibus placuit.

Tunc enim surrexerunt dicti duo Domini
Diaconi Cardinales, Archiepiscopi, & ceteri
Concilii promotores & officarii, & ad valvas
Basilicae accedentes inquisiverunt, petierunt, &
proclamaverunt, lingua materna & latina, pro-
ut & quemadmodum fecerunt in praecedentibus
sessionibus.

Quibus contententibus, nec aliquo pro eis-
dem repertis, ipsi duo Domini Cardinales,
Archiepiscopi, & alii ad loca sua redierunt, &
omnia seriatim per organum Domini cardinalis
sancti Angeli collegii Avinionensis Concilio re-
tulerunt. Quod considerans pertinaciam ipso-
rum contententium minime comparentium, in-
stantibus promotoribus Concilii, eorum contu-
maciam iterum aggravarunt: Benigne & gra-
tiose cum Dominis Cardinalibus procedendo,
Cipfos expectando usque ad aliam sessionem pro-
ximam.

Quo facto, quidam Dominus Florianus, Do-
ctor Bononiensis, ascendit cathedram, & pro-
posuit coram sancta synodo, quod promotores
per Concilium deputati habeant aliqua propo-
nere & dicere pro extirpatione schismatis &c.
quos audirent, si placeret. Ad quod omnes as-
sensum praebuerunt. Tunc Magister Anglus,
unus de Secretariis Concilii, incepit legere u-
num Rotulum longitudinis sex quaternarum &
ultra. In quo continebatur introductio schisma-
tis, & vita, collusiones notoriae, & cetera
duorum contententium, cujus principium sic
incipiebat: *In Nomine Domini Amen. Coram
D. hac sancta* &c. ut supra pag. 1187.

Postea legit totum factum, a prima die
schismatis usque ad diem praesentem. Quod
duravit ultra unam horam cum dimidia. In
fine cujus dixit, prout in inferioribus describi-
tur. Quare pro parte dicti procuratores &c. ut
supra pag. 1209.

Post quod quidam magister, procurator, seu
promotor Concilii surrexit, & de omnibus &
singulis supradictis petiit fieri publica instru-
menta per notarios Concilii nomine suo, &
omnium aliorum compromotorum suorum, seu
comprocuratorum.

Rursum magister Anglus, superius nomina-
tus, legit quamdam schedulam, in qua conti-
nebatur, quod de mandato, & consensu totius
Concilii prorogabatur, seu assignabatur alia sessio
ad diem Martis, ultimam hujus mensis Aprilis.

Et tunc per Concilium nominabuntur certi,
notabiles, & magnae auctoritatis, ac Deum ti-
mentes viri, ad recipiendas informationes de
articulis, narrative & dispositive per promo-
rem Concilii supra datis &c. Item respondebitur
ad ea, quae nuncii D. Ruperti ultimo in
Regem Romanorum electi proposuerunt publice
in Concilio in alia sessione, videlicet die Lu-
nae xv. Aprilis proxime praeterito. Et sic tunc
fuit pro illa sessione.

ANNO
CHRISTI
1199.

SEXTA SESSIO GENERALIS

Die Martis - ultima Aprilis .

DIE Martis, ultima Aprilis, superius pro sessione assignata, Dominis Cardinalibus, Prælatibus & aliis, in loco sessionis stantibus, celebrata missa per unum Prælatum, indutis Dominis Cardinalibus & aliis Prælatis ornamentis suis, dictis orationibus, & *Veni Creator*, per Dominum Prenestrinum, dictis litanis, dicto Evangelio per Dominum de Saluciis, & aliis omnibus solemniter peractis, prout & quemadmodum factum fuit in aliis sessionibus præcedentibus: Quidam Episcopus, Sarisberien- sis, Ambaxiator Regis Angliæ, qui sedebat primus in scamno Prælatorum situato ad partem sinistram Dominorum Cardinalium, statim, licentia a Dominis Cardinalibus nec a Concilio generali minime petita, Cathedram cum mitra & pluviali ascendit, & sermonem seu haren- gam pulcherrimam super materia unionis fecit, excitando Dominos, &c. Cujus thema fuit: *Judicium & justitia præparatio sedis tue*. Quod notabiliter deduxit &c.

In fine cujus dixit, quod ipse & coambaxiatores sui habebant potestatem, & procuratorium sufficiens a Serenissimo Principe Rege Angliæ &c. toto clero, & etiam ab aliis sæcularibus & laicis totius regni Angliæ, ad comparandum, consentiendum & concordandum &c. in omnibus & singulis determinationibus, conclusionibus & aliis omnibus, veram unionem Ecclesiæ concernentibus & tangentibus &c.

Rursum Dominus Simeon, advocatus Concilii, ascendit cathedram, & legit in quadam scheda omnia, quæ erant ordinata fienda in illa sessione. Videlicet, quod debebant nominari per Concilium notabiles homines ad examinandum articulos datos in alia sessione per promotorem Concilii, factum notorum duorum contententium continentes.

Item, quod debebatur responderi ad illa, quæ proposuerant, & dederant in scripto nunciis Regis Ruperti, in sessione, quæ fuit die Lunæ xv. præsentis mensis Aprilis. Et quia hora erat tarda propter propositionem factam per Ambaxiatorem Domini Regis Angliæ, qui noviter supervenerat, & oportebat etiam, quod ipsi pro parte eorum, postquam supervenerant, eligerent aliquos de suis ad prædicta examinanda: Fuit assignata seu prorogata sessio ad diem sabbati proximam, quæ erat quarta dies mensis Maji, ad omnia supradicta adimplenda &c.

Et sic fuit finis pro illa die.

Nota, quod Patriarcha Alexandriæ, qui fuit præfens in illa sessione, & in præcedenti, stetit, dum missa celebrabatur, cum Prælatis post Dominum Camerarium, qui erat primus, sed in sessione Concilii sedit semper post primum Cardinalem, cum mitra.

SEPTIMA SESSIO GENERALIS

Die Sabbati, quarta Maji.

DIE Sabbati prædicta adveniente, &c. fuit missa celebrata per Episcopum Ebroicensis. Post missam dicta suffragia, ut in aliis, videlicet, orationes per Dominum Albanensem, & Evangelium per Dominum Cardinalem de Brancacis, litanie per diaconum & subdiaconum,

ANNO CHRISTI 1199.

ANUM, existentes superius in pulpito, ubi stare consueverunt cantores, quod nondum fuerat factum.

Quibus sic factis, omnibus sedentibus in locis ordinatis, Dominus Petrus de Ancorano, Doctor Bononiensis, ad cathedram accedens respondit dubiis motis per Ambaxiatores domini Ruperti, ultimo in Regem Romanorum electi, de quibus fuit facta mentio.

Item, facta responsione prædicta notabili per prædictum Dominum Petrum, Dominus Simeon de Perusio, advocatus Concilii, sæpe dictus, ascendit cathedram & legit in scheda alia, quæ tunc erant fienda. Videlicet, quod eligerentur notabiles &c. ad recipiendum informationes, depositiones testium, instrumenta & documenta &c. super articulo & facto datis per Promotores seu Procuratores per Concilium deputatos die Mercurii, xv. Aprilis, qua die fuit quinta sessio Concilii.

Item, quod nominarentur aliqui ex dominis Cardinalibus & Prælatis, qui irent ad Dominum Ladislaum, a nonnullis Regem Siciliæ appellatum, ad requirendum, ut ipse velit desistere ab inquietatione & conturbatione Concilii, &c.

De quibus Promotor seu Procurator prædictus petiit de prædictis ad perpetuam rei memoriam per notarios Concilii & secretarios fieri publica instrumenta.

Rursum quidam Magister Anglus, Notarius & Secretarius Concilii, existens in prædicta cathedra, legit in quadam scheda certos de omnibus provinciis seu nationibus ad prædicta examinanda, & informationes recipiendas &c. Et dixit alta voce, quod quilibet diceret, utrum placerent nominati ad prædicta examinanda &c.

Super quo fuerunt scrutata vota omnium in Concilio sedentium per notarios, testibus præsentibus, sigillatim. Quod nullo contradicente omnibus placuit &c. De quo fuerunt facta publica instrumenta.

Item, Magister Simeon prædictus iterum cathedram ascendit, & dixit, quod Domini Cardinales pro parte eorum ad prædictas informationes recipiendas nominabant Dominos Neopolitanum & Sancti Angeli, antiquos Cardinales.

Nullus tamen mittendus ad prædictum Dominum Ladislaum pro tunc fuit nominatus: Sed pro illa sessione fuit finis.

Fuit tamen assignata alia sessio, & indicta per organum dicti Magistri Simeonis de Perusio, consensu Concilii, ad diem Veneris proxime futuram, quæ erat decima dies hujus mensis Maji.

OCTAVA SESSIO GENERALIS

Die Veneris, x. Maji.

QUA die Veneris, superius assignata, fuit missa celebrata per Episcopum Mass. orationes & *Veni Sancte Spiritus* &c. & alia suffragia post missam dicta consueta dixit Dominus Ostiensis, Evangelium Dominus Barrensis diaconus Cardinalis, litanias diaconus & subdiaconus, qui in missa serviverunt, & fuerunt alie solemnitates observatæ, prout in aliis sessionibus.

Quo facto, dixit unus notarius ex parte totius Concilii, quod omnes, qui non haberent vocem in Concilio, irent extra Ecclesiam, excep-

ANNO
CHRISTI
1499.

ceptis Doctoribus, Magistris in Theologia, & Apetuam rei memoriam fieri publica instrumen-
servitoribus de mitra Dominorum Cardinalium. ta &c.

Tunc omnes vocem non habentes &c. exi-
verunt. Et Magister Simeon, advocatus, a-
scendit cathedram, & dixit, quod terminus
erat assignatus ad audiendum depositiones te-
stium super articulis datis per promotorem seu
procuratorem Concilii, factum duorum de pa-
pato contendendum continentibus.

Sed quia terminus nimis brevis, & etiam pro-
pter duo festa, quae occurrerant in medio, non
potuerunt testes examinari, ideo hoc omittebatur
usque ad aliam sessionem proxime assignandam.

Sed ex parte dicti procuratoris seu promot-
oris petebatur, prout alias petatum fuit in colla-
tione articulorum datorum superius die Mercurii
xxv. Aprilis, per sanctam Synodum declarari &
decerni prout in sequentibus continetur.

Primo, unionem duorum collegiorum factam
fuisse & esse legitimam, canonicam, rationabi-
lem, & necessariam pro tam sancto opere con-
sequendo.

Item, hanc sanctam Synodum esse debite,
juste & sancte per ipsum collegium sic unitum
congregatam.

Item, congruo tempore dictam vocationem
esse factam, & in loco tuto, idoneo & habili.

Item, ad ipsam sanctam Synodum velut re-
presentantem universalem Ecclesiam, cognitio-
nem hujus causae, extirpationem schismatis, ac
etiam decessionem pertinere.

De qua petitione ipse procurator in cathedra
cum advocato existens petiit, per notarium ad
perpetuam rei memoriam fieri publica instru-
menta.

Posthaec fuerunt vota sedentium in Synodo
per notarios super praemissis petitionibus scruta-
ta. Et placuit omnibus, & omnes consense-
runt.

Rursum idem advocatus ascendit cathedram,
& dixit, quod per promotores seu procuratores
per Concilium electos petebatur, per hanc san-
ctam & generalem Synodum pronunciarum & de-
clarari, Dominis Benedicto & Gregorio de pa-
pato contendentibus, & cuilibet ipsorum, libe-
re, licite & impune potuisse ac posse & debe-
re, ab eo tempore, quo per ipsos vel alterum
ipsorum cessatum fuit a prosecutione unionis per
viam mutuae cessionis, per ipsos & quemlibet
ipsorum promissae & juratae, & etiam per Gre-
gorium voto firmatae, viam ipsam cessionis con-
trarius verbo vel facto damnabiliter reprobando,
papalem obedientiam subtrahi. Hoc enim
tacite tenetur & debet sancta Synodus, praeci-
pente Domino Num. xvi. cap. Recedite a ta-
bernaculis hominum impiorum, & nolite tan-
gere de omnibus, quae sunt apud ipsos, ne si-
mul pereatis cum peccatis eorum.

Deinde descendit, & fuerunt petita voluntates
sedentium in Concilio. Qui omnes consense-
runt, demptis Dominis Prenestrino, & Alba-
nensi Cardinalibus, qui dixerunt, quod super
hoc volebant maturius deliberare. Sed, hoc non
obstante, Dominus Patriarcha Alexandrinus,
& Episcopus Sarisberiensis Anglicus, de volun-
tate totius Concilii, diebus duobus Dominis Car-
dinalibus exceptis, iverunt ad cathedram, &
praedicta per promotores petita per modum sen-
tentiae declararunt, & hoc per organum dicti
Domini Patriarchae, dicendo: Declarat & de-
cernit haec sancta & universalis Synodus &c.

De quibus omnibus promotores seu procura-
tores per Concilium deputati petierunt, ad per-

ANNO
CHRISTI
1499.

Et fuit alia sessio assignata ad diem Vene-
ris proximam, quae erat xvii. mensis hujus
Maji. Et sic finis.

NONA SESSIO GENERALIS

Die Veneris, xvii. Maji.

Die Veneris, xvii. Maji superius assignata
fuit missa celebrata per episcopum Atre-
batensem. Fuerunt post missam dicta & obser-
vata alia suffragia per D. Cardinalem Ancien-
sem, & Evangelium per D. de Columna, lita-
niae cantatae, & omnia adimpleta, prout est fi-
eri consuetum in praecedentibus sessionibus.

Subsequenter quidam D. Robertus, utrius-
que juris doctor, in cathedra legit unam sche-
dulam, in cuius effectum petebatur per promo-
tores Concilii, licet fuerit petatum alias in pri-
ma sessione, sed iterabatur propter superveni-
entes. Quod nulli ecclesiae, Regi, Principi,
vel Praelato, aut alteri personae, cujuscumque
status vel praeminentiae, praedictet in poste-
rum, si ipse, vel eorum nuncii in hoc sacro
Concilio non fuerint, nec sint situati secundum
ordinem & dignitatem suam, nec propter hoc
in futurum possit aliquis allegare praeminen-
tiam &c. In quo omnes consenserunt. De quo
fuerunt petita fieri publica instrumenta per pro-
motores ad perpetuam rei memoriam.

Simili modo D. Simeon de Perusio advocatus
ascendit cathedram, & legit quamdam schedu-
lam. In qua pro parte promotoris &c. peteba-
tur declarari per sanctam Synodum, prout in
schedula inferius per modum declarationis, &
sententiae descripta continetur. De qua petitione
fuerunt petita instrumenta &c. Deinde fuit qua-
situs ab omnibus sigillatim per Notarios, si
placebat, quod fieret, prout in ea per procura-
torem petebatur. In quo omnes, nullo exce-
pto, consenserunt.

Tunc iterum per ipsos Notarios fuit singula-
riter a singulis quaesitum, si placebat, quod
D. Patriarcha nomine sanctae & universalis Sy-
nodi faceret sententiam de praedictis per procura-
torem petitis. Quod omnes voluerunt, &
consensum praebuerunt. Quare ipse D. Patriar-
cha ivit ad pulpitem & legit sententiam, cu-
jus tenor talis est. Sancta & universalis Synodus
&c. ut supra pag. 1213.

Quam schedulam sic, ut praemittitur, de man-
dato S. Synodi per ipsum D. Patriarcham le-
ctam & publicatam, tradidit idem D. Patriar-
cha Magistro Petro Garnerii notario per Con-
cilium electo, praesentibus omnibus &c. De qui-
bus omnibus universis & singulis promotores
per Concilium deputati petierunt per protono-
tarios, notarios, & caeteros ad perpetuam rei
memoriam fieri publica instrumenta. Et fuit
assignata sessio ad diem Mercurii xii. hujus
mensis Maji. Et fuit finis pro illa sessione.

DECIMA SESSIO GENERALIS

Die Mercurii, xii. Maji.

Praedicta die fuit missa celebrata per Archiepis-
copum Tyronensem. Post missam vero recit
officium, consuetum fieri, D. Prenestrinus epi-
sco-

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

scopus. Et D. S. Angeli, junior, Diaconus A Cardinalis, dixit evangelium. Et fuerunt di-
ctæ litanie &c. prout alias fuit factum.

Posthæc D. Simeon advocatus dixit, quod domini Commissarii, deputati per Concilium ad recipiendum instrumenta informatiois, & testium examinationis super articulis, superius per promotores Concilii contra duos contendentes de papatu datis & productis, diligentiam fecerunt, ita quod omnes articuli legitime fuerunt probati. Quare petebatur pro parte dictorum promotorum, seu procuratorum, quod dicti articuli legerentur coram sancta Synodo sigillatim, & depositiones super quolibet articulo distincte.

Item, si placeret sanctæ Synodo, hoc faceret D. Archiepiscopus Pisanus, qui fuit unus de examinadoribus. Sed ante omnia, qui dicti duo contendentes fuerunt legitime citati in valvis ecclesiæ ad præsentem diem, ad audiendum depositiones testium, petebatur pro parte dictorum promotorum, quod duo domini Cardinales, duo Prælati, & alii officarii irent ad valvas ecclesiæ, prout alias fuit factum, ad sciendum, si dicti duo contendentes compareant, vel alius pro ipsis. Quæ omnia & singula, prout petita sunt, sanctæ Synodo placuerunt.

Deinde de mandato Concilii Domini de Columna, & S. Angeli Diaconi Cardinales cum duobus Archiepiscopis, notariis, & aliis officariis euntes, & requirentes, ut alias fuit factum, & redeuntes ad loca propria retulerunt, neminem reperisse, nec aliquem pro eis. De quo procuratores prædicti petierunt fieri publica instrumenta ad perpetuam rei memoriam.

Item, de consensu totius Concilii idem D. Archiepiscopus Pisanus ivit ad pulpitem, & cum eo Magister Petrus Garnerii, unus de notariis per Concilium electis, qui præsens fuit in examine testium, & unus procurator. Qui, ipsis existentibus super pulpito, petiit, quod idem Dominus Archiepiscopus legeret, prout supra petierat. Tunc idem D. Archiepiscopus dixit alta voce, quod si placeret sanctæ Synodo, dictus Magister Petrus notarius legeret articulos distincte: & ipse super quolibet diceret, per quos & quot testes quilibet articulus notorius probaretur, ad finem, quod omnes hoc negotium clarius perpenderent. Quod omnibus placuit. Et ita fuit factum. Nam ipse Magister Petrus legit primum articulum, & D. Archiepiscopus prædictus in fine illius dixit, per quos & quot testes probabatur. Et ita de singulis, & fuit processum usque ad xx. articulum inclusive. Et quia tarde erat, fuit assignata alia sessio ad diem crastinam, ad continuandum articulos usque in finem, prout supra.

UNDECIMA SESSIO GENERALIS

Die Jovis, XXIII. Maji.

D. Episcopus Atrebatensis dixit missam, D. Albanensis orationes dici consuetas post missam, D. de Saluciis evangelium, Diaconus & subdiaconus litanias, ut consuetum est fieri. Quo completo D. Archiepiscopus Pisanus ivit ad cathedram, & cum eo Notarii & procuratores, ut supra, & continuaverunt usque ad finem per modum sicut supra. Et fuerunt articuli illa die probati notorii de processu xvii. Et in fine adjunxit quinque, quos dixit probatos notorios per multos testes: & sic fuerunt.
Concil. General. Tom. XXVII.

junctis xx. articulis probatis heri, notoriis, post multos testes, xlii. articuli probati legitime contra Petrum de Luna, & Angelum Corario, tam conjunctim, quam divisim &c. De quibus omnibus Procurator &c. petiit fieri publica instrumenta ad perpetuam rei memoriam.

Item, D. Simeon advocatus stans in pulpito narravit, quomodo sancta Synodus audivit, quod articuli dati pro parte promotorum seu procuratorum fuerunt legitime probati notorii: quare pro parte dictorum promotorum petebatur assignari sessio sequens ad diem sabbati proximum, ad declarandum eos fore notorios, & super eis posse & debere procedere ad ulterio-
ra tamquam super notoriis &c. Quod omnibus placuit. Et fuit assignata sessio ad sabbatum, ut supra petitum est. De quibus procuratores petierunt fieri publica instrumenta. Et sic finis pro illa die.

DUODECIMA SESSIO GENERALIS

Die Sabbati, XIV. Maji.

Die sabbati xxv. Maji D. Episcopus Saonen-
sis dixit missam; D. meus Ostiensis dixit alia suffragia, post missam alias dici consueta; D. Cardinalis de Brancacis dixit evangelium, & fuerunt dictæ litanie. Post hæc dictus D. Simeon ivit ad pulpitem, & dixit, quod..... Ca-
cetera desunt in hoc MS. Vindobonensi.

VICESIMAPRIMA SESSIO GENERALIS,

Secunda sub Alexandro V.

Die Mercurii, X. Julii.

IN nomine Domini Amen. Per præsens publicum instrumentum pateat universis, præsentibus & futuris, quod anno a Nativitate ejusdem Domini millesimo quadringentesimo nono, indictione secunda, die Mercurii decima mensis Julii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri D. Alexandri divina providentia Papæ V. anno primo, sacra universali Synodo in ecclesia Pisana debito & ordinato modo, more solito congregata, & præfate D. nostro Papa feliciter in eadem præfidente, cantataque missa de B. Virgine per reverendum Patrem D. Pileum Archiepiscopum Januensem, dictis etiam in cantu litanis, & aliis orationibus devotis pie & solemniter ad Deum porrectis post aliquales actus in eadem synodo factos, reverendissimus in Christo pater & D. Antonius Cardinalis de Chalanco vulgariter nominatus, assistentibus sibi reverendis in Christo patribus & Dominis Alamanno, Archiepiscopo Pisano, & Brando episcopo Placentinensi, in pulpito lapideo, quasi in medio dictæ ecclesiæ sicut existentibus: idem D. Cardinalis, assistentibus ibidem advocatis, promotoribus, & nobilibus hujus causæ notariis infra scriptis, de mandato dicti D. nostri Papæ, ac voluntate & assensu & ordinatione unanimi sanctæ Synodi prædictæ ibidem sibi factis, legit alta & intelligibili voce quasdam schedulas, quas tunc in suis tenebat manibus, in processu dictæ causæ coram eadem sancta Synodo habito descriptas & insertas. Quarum tenor sequitur in hæc verba:

In nomine sanctæ &c. ut supra pag. 1225.

De & super quarum schedularum, & contentorum in eisdem lectura & publicatione venera-

ANNO
CHRISTI
1409.

131

P I S A N U M

132

ANNO
CHRISTI
1409.

nerabilis vir Magister Bertholdus de Wildun-
gen, promotor, pro se & aliis promotoribus
seu sollicitatoribus in præfata Synodo, & ad
causas in eadem agitatas, & agitandas depu-
tatis, petiit & requisivit per omnes, & singu-
los dominos protonotarios, clericos cameræ,
& nos ipsius Synodi notarios deputatos, fieri
onum & plura publica instrumenta. Actum in
ipsa ecclesia & synodo, præsentibus eisdem do-
minis protonotariis ac clericis cameræ, aliisque
pluribus, & nobis notariis infra-scriptis.

VICESIMASECUNDA SESSIO GENERAL.

Tertia sub Alexandro V.

Die Sabbati, XXVII. Julii.

Deinde die Sabbati, xxvii. Mensis Julii præ-
dicti, eadem sancta Synodo, ut supra &

amore solito congregata, & jam dicto D. no-
stro Papa feliciter præsentente in eadem, can-
tataque missa de beata virgine per reverendum
DD. Petrum episcopum Cracoviensem, dictis
litanis in cantu, & aliis orationibus ad Deum
pie porrectis, dictus reverendissimus pater D.
Cardinalis de Chalanco, assistentibus sibi dictis
dominis Archiepiscopo Pisano, & episcopo Pla-
centinensi, de mandato, voluntate, & ordi-
natione prædictis ibidem sibi factis, alta & in-
telligibili voce quasdam papyri schedulas, quas
tunc in suis tenebat manibus, inter alias legit
infra-scriptas.

Nos Alexander &c. ut supra pag. 1227.

Super quibus, & aliis gestis in hujusmodi
diei sessione præfatus Magister Bertholdus pro
se & aliis promotoribus petiit, ut supra, pu-
blicum seu publica instrumenta. Actum ubi, &
præsentibus, quibus supra. *Haftenus Vindobonen-
sis Codex MS.*

AD CONCILIUM PISANUM

Acta ampliora a Joan. Dom. Mansi collecta, & in suo supplemento Tom. III.
pag. 841. revulgata.

P R Æ F A T I O E J U S D E M.

An. 1409.

Quo ad nostram ætatem propius accedunt
Concilia, eo magis documentorum e pu-
blicis petita tabulis copia ditantur, qua-
rerum in iis gestarum narratio iocupletior fit,
& magis asserta fides. Cui enim minorem
temporis injuriam senserint archiva, quo res
nobis propinquiores condunt, eo fideliora sunt
in creditis sibi olim tabulis servandis, reddendisque.
Hujusmodi assertionis meæ nullum proferrem
testimonium certius supra Concilium istud
Pisanum, quod ingenti documentorum
satellitio decoratum ad nos pervenit. Costar-
tius adiecit non modica. Hardtius quædam;
alia de Chastenet in supplem. ad novam hist.
Conc. Constant. Super hos demum omnes de
Concilio hoc egregie meruerunt PP. Martene
& Durand, qui in Anecdotis primum docu-
menta in eam rem dederunt quidem pauca;
at in tomo VII. Veterum Monumentorum tam
multa vulgaverunt, ut Pisano huic Concilio ac-
cessionem his quæ hucusque edita sunt, triplo
majorem fecerint. Mihi pariter documenta in
eam rem perquirenti eventus non infelix re-
pondit; nam & ex codicibus Felini Sandei,
canonistæ ætate sua celebris, in bibliotheca Ca-
nonicorum majoris ecclesiæ Lucanæ servatis,
quædam extraxi antehac nusquam vulgata, de
quibus suo loco. Alia pariter investiganti mi-
hi suffecit MS. codex bibliothecæ Regiæ Uni-
versitatis Taurinensis, quem permissione Caro-
li Emmanuelis Sardinie regis, principis litte-
rarum bono nati, mecum communicavit vir
eruditissimus, mihiq; in primis amicissimus Jo-
sephus Pasini meritissimus bibliothecæ illius cu-
rator. Ex Martenianis hæc, meis, Ughellia-
nis nonnullis, Anglicanisq; ex Wilkins peti-
tis compingitur ingens hæc, quam adornandam
suscepit, ad Concilium Pisanum additio, in
qua quid rei præstiterim Lectoribus meis hic
paucis exponere opportunum judicavi.

Documenta ad Pisanum Concilium illustran-

dum daturus Martene, rem alius exorditur;
ab ipso nempe Clementis VII. obitu, cum de
reddenda ecclesiæ pace cogitari serius cœpit,
adnitente in primis Carolo VI. Galliarum re-
ge; item regibus Castellæ, Navarræ, Angliæ.
Tunc instituta ad Benedictum XIII. Clemen-
tis successorem legatio, quam regii sanguinis
principes obierunt, petitura, nomine regis sui,
ut quam optimam Galliarum præfules censue-
rant in rem præsentem, abdicationem pontifi-
catus in gratiam pacis admitteret. Monita le-
gatis data habes apud eundem Martene Vet.
Monum. tom. VII. pag. 437. Gestorum hæc le-
gatis documenta e publicis descripta tabulis
sunt ibid. pag. 466. sicut & actuum totius
legationis narrationem historicam legas ibi pag.
479. & deinceps. Multæ dehinc succedunt lit-
teræ a Cardinalibus factionis Benedicti ad Gal-
liarum regem, aliosque datæ, quibus signifi-
cant perseverare se in voluntate pontificem sua-
dendi ut pontificatum dimitteret ad pacem ec-
clesiæ. Nihil impetratum. Nec ea res magis
serio agebatur a Bonifacio IX. ad quem iussu
regis Anglorum missus Robertus heremicola,
qui & a Benedicto legatione ad eundem fun-
gebatur. Acta legationis hujus referuntur ibid.
pag. 597. atque anno 1397. a Martene assi-
gnatur. Ita per plures annos inter varias tra-
ctationes, ludificationes inanes res extracta est.
Quarum tractationum, ludificationum &c. acta
et varia suppeditat opus idem pag. 997. & A-
necd. tom. II. pag. 1140. Inter hæc rex Gal-
liæ spontaneam pontificatus abdicationem, ab
æmulo utroque præstandam, quam ipse urge-
bat, ab utroque refugi intelligens, ab utrius-
que pontificis imperio recessit; quod in Gal-
licano concilio anni 1390. decretum est; ea-
que sanctione edita, multa dehinc alia pro ec-
clesiæ acephalæ regimine statuta sunt legenda
Vet. Mon. pag. 593. Seccessionem hanc ab ob-
sequio Benedicti principes alii, & privatæ ec-
cle-

133
 & documenta suppeditat Vet. Mon. tom. VII. pag. 601. 602. 610. Cardinales pariter Benedicti ab obedientia pontificis sui recesserunt per litteras vulgatas a Baluzio in collect. A&or. ad vitas Papar. Avenion. tom. II. pag. 1131. Idem exemplum sequutus est Ericus Castellæ & Legionis rex, patentibus ea de re litteris expeditis ibid. pag. 613.

ANNO CHRISTI 1109

Secundum hæc Benedictus papa in urbe, ædibusque suis Avenioni obsideri cepit; tunc varis utrinque tractationes instituit. Martinus Aragonis rex Avenionem se contulit, ibique de componendo pontifice cum rege Galliarum tractavit. Quid cum Pontifice convenerit refert charta, quæ extat Vet. Mon. pag. 630. B. Missa tunc legatio Aragoniorum Lutetiam acceptas a rege Galliarum pacis ejusdem conditiones scripto exaratas legendasque ibid. pag. 638. retulit ad Benedictum, qui tandem conditiones illas pacis se accepturum spondit, cujus sponsonis publicum documentum habemus ibid. pag. 636. Ita demum soluta, seu relaxata obsidio; tuitionis chartæ in gratiam Benedicti oblatis, atque ab Avenionensibus productæ ibid. pag. 649. &c. Verum cum ad proponendam singula illa pacis incundæ capita processum esset, pontifex ambiguae mentem suam expressit. Natæ inde varis chartarum missationes, quas chartas profert pag. 662. &c. Obsidio, latior quidem, adhuc tamen non soluta. Interim legati Castellæ & Aragon. non cessabant, ultro citroque reg. & pontif. convenientes, plenam absolutamque pacem conciliandam tentare; quæ ab illis responsa acceperint, hæc ex publicis tabulis habes ibid. 669. &c. Ita absolutus annus 1399. Reliqui tunc succedentes extrahi sunt in consultationibus proponendis, in restitutione ecclesiarum in obsequium Benedicti molienda. Extant ibid. pag. 675. episcopi Lamorensis regis Castellæ legati ad ea quæ coram rege proposita fuerunt de Concilio celebrando animadversiones. Demum Benedicti prostrata factio erigi paulatim cepit, nam Ludovicus II. rex Jerusalem & Siciliæ rediit ad obsequium litteris datis anno 1402. D. & recitatis Anecd. tom. II. pag. 1263. Item sequenti anno cardinales Benedicti cum suo Pontifice concordarunt; cujus fœderis acta publica repetas ex Anecd. tom. II. pag. 1266. Concordavit paulo post & Galliarum rex litteris expeditis, vulgatisque Vet. Mon. tom. VII. pag. 677. &c. Secundum hæc Pontifex omnes illatas sibi injurias remisit, bulla ibi pag. 681. producta; quam dein alim subsequitæ sunt bullæ pro extinctione schismatis multa pollicentes, ut de generali concilio habendo, de pace quacumque tandem ratione componenda. Vide ibid. pag. 682. &c. Id vero consilii se olim habuisse, & nunc pariter menti sedere pandit litteris anno 1405. datis, quibus gesta a se omnia ea in re apud æmulos pontifices late persequitur ibid. pag. 686. Præcedenti anno Bonifacio IX. decedenti substitutus fuerat Innocentius VII. cum antea cardinales in conclavi omni sese religione obstrinxissent operam se posituros sollicitam in ecclesiæ conjunctionem. Formulam, in quam jurarunt, suppetit Anec. tom. II. pag. 1275. Quid tunc facti opus esset, ut quæ offerebatur potiundæ pacis ratio iniretur, regi Galliarum, & ore, & scripto iidem cardinales panderunt exhibita scheda ibid. pag. 1278. vulgata Concil. General. Tom. XXVII.

ta. Sequitur dein litteræ Joannis ducis Bituricensis ad Innocentium, & Innocentii ad eundem, quarum illæ cessionis viam urgebant, istæ paratum ad omnia pontificem exhibebant. Vet. Mon. tom. VII. pag. 698. &c. Vertente anno nempe 1406. obiit Innocentius, cui Gregorius XII. successus est, qui in ipso statim electionis suæ limine consueta jurisjurandi religione sese obligavit, qua & post electionem se iterum devinxit. Formulam utramque dat Antonius de Butrio in consultatione ad Concilium Pisanum data, & a me primum hic vulganda. Continuo ea de re expeditæ sunt a cardinalibus litteræ ad Coloniensem academiæ, quæ aliis a se datis ad Cardin. Leodiensem, ad novum electum, & ad Card. respondit gaudere se de assumptione pontificis, a quo pax optata jure speranda esset. Anecd. pag. 1280. &c. Missæ sunt pariter a Cardinalibus de electione a se præstita litteræ ad Rupertum Romanorum regem Vet. Mon. pag. 725. missæ & ad cardinales Benedicti a Gregorio ipso pontifice, rogante ut pro schismate extirpando secum laborent ibid. pag. 726. Scripsit & ad eosdem cardinales ea de causa cardinalis Avinionensis ibid. pag. 723. Ita & Aquilejensis ad Parisiensem universitatem: Leodicensis ad eandem Anec. pag. 1288. &c. Ad regem Galliarum Gregorius, a quo & ad Archiepiscopum Magdeburgensem & ad universos Christianifideles. Vet. Mon. pag. 727. Alias ibi pariter legas litteras Benedicti XIII. ad cardinales Gregorii, ejusdem ad regem Francorum, ad Ludovicum ducem Aurelianensem, quibus omnibus significat offerenti omnem operam Gregorio in pacem ecclesiæ, se pariter ad omnia paratum respondisse. Vet. Mon. pag. 735.

ANNO CHRISTI 1109

Succedenti anno Parisiensis universitas gravari se in multis sentiens a Benedicto die VI. Jan. anni 1407. sententiam appellationis ad generale Concilium pronunciavit. Habes illam Anec. pag. 1295. Gregorius interim legationem direxit ad Benedictum, ut de re præsentem cum illo conveniret. Legationis patientes litteras legas Vet. Mon. pag. 737. ubi & litteræ ea de re a Gregorio ad Carolum Francorum regem, & ad cardinales Benedicti, ad Benedictum ejusque cardinales iterum ibid. pag. 743. &c.

Anno eodem 1407. pacta quædam inter legatos Gregorii & Benedictum XIII. Massiliæ conventa, ac subscripta sunt, quæ habes Anec. pag. 1314. sicut & legationis hujus acta dantur Vet. Mon. pag. 730. Est ibi pariter consultatio episcopi Rossensis per epistolam directam Romam ad Gregorium de cessione utriusque contententis &c.

Inter pacta utrinque constituta unum erat, idemque potissimum, ut Saonam, quæ Genuensis ditionis urbs est, ambo æmuli convenirent; qua de re expeditæ sunt securitatis litteræ pro Gregorio a Buccicaldo, qui Gallorum nomine Genuensis ditionis præfecturam gerebat; habentur vero illæ Anec. pag. 1322. Deprecabatur Gregorius pro loci ad conveniendum designati mutatione, cujusmodi deprecationis plures extant ejus litteræ, & chartæ Anec. pag. 1344. 1347. Vet. Mon. pag. 759. &c. Interea Gallorum legatio nobilis ad utrumque æmulum deputatur, expeditis ad selectos viros patentibus litteris ac de rebus tractandis monitis adjectis Anec. pag. 1344. 1347. Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO
CHRISTI
1409.

135
queritur de hac legatione Gregorius datus ad Be-
nedictum litteris, Vcr. Mon. pag. 767. Quid vero
Benedictus, quid Gregorius legatis huic respon-
derint narrat charta Anec. pag. 1363. 1367.
unde & discimus quæ Gregorius reposuerit le-
gatis Benedicti ad se missis. Legitur ibi pari-
ter responsio Cardinalium Gregorii, quos lega-
ti illi compellarunt pag. 1375. Dum hæc age-
rentur, Benedictus Massiliæ agens Cardinales
aliquot suos Avenione morantes consuluit,
quid sentirent de mutatione loci a Gregorio
exacta; reposuerunt illi Pisanam Urbem admit-
ti tuto posse. Litteras dat Anec. pag. 1378.
Pervenerunt interea legati Gregorii, alium a
Saona destinari locum postulantem: instare se
pactis, & conventis dixit Benedictus, nec per-
missurum, ut nova interim tractatio instrueret-
ur, cujus verba scriptis excepta a tabellioni-
bus legas ibid. pag. 1386.

Ita rebus sese habentibus pervenit Saonam
Benedictus, ubi agebat die VII. Novembris an-
ni 1407. qua die signatur charta illi Saonæ
agenti oblata de triplici ratione schismatis tol-
lendi, quam habes Anec. pag. 1365. Audita ibi
legatio a Gregorio missa, cujus acta proferun-
tur Anec. pag. 1386. Audita & alia a rege
Castellæ quæ post Benedictum ad Gregorium
Sanis agentem venit, rediitque ad Benedictum:
frustra omnia (Anec. pag. 1389.)

Tandem Lucam venit Gregorius, ibique de-
novis cardinalibus renunciandis mentem suam
prodidit. Obstitere Cardinales, obtendentes ex-
asperari his posse Benedictum, eoque novo im-
pedimento pacis optatæ exitum retardari. His
obstaculis minime prohibitus Gregorius cardi-
nales seniores secessionem meditari, vetuit,
ne ex urbe recederent. Pontificis jussione ne-
glecta ex illis aliqui aufugerunt Pisas. Ab hoc
cardinalium recessu exordium sumam actorum,
quæ Pisano Concilio præmittenda duxi. Nam
hinc potissimum duci prima velut stamina cœ-
perunt quibus tela hæc ordiretur. Est vero no-
tior reliqua Concilii historia quam hic repeti ex
integro debeat. Sunt tamen quædam tangenda
in gratiam actorum, quæ hic subjunguntur.

Fuga dilapsi cardinales Gregorii, primo om-
nium Pisis residentes provocationem ad futu-
rum pontificem & ad Concilium ab iis, in qui-
bus se a pontifice gravatos querebantur, inter-
posuerunt. Datæ litteræ etiam ad omnes cir-
cumquaque Christianæ Reipublicæ principes,
quibus secessionis suæ consilium approbant,
mentemque habere se versam ad pacem eccle-
siæ procurandam testantur. Extant illæ apud
Labbeum to. XV. pag. 1275. Vene. edit. Se-
cundum hæc cardinales illi Liburnum conce-
serunt cum cardinalibus nonnullis averiæ fa-
ctionis acturi, assentiente primum Benedicto,
dein repugnante, immo & datis ad eisdem car-
dinales suos litteris vetante ne cum Gallicanis
legatis agerent, communicarentque illis scrip-
tam syngrapham testem sententiæ suæ de pro-
curanda ecclesiæ pace per utriusque cessionem.
Inhibitionem hanc pontificis dat appendix ad
Labbeum ibid. pag. 1289. Tunc ab utroque
collegio de habendo Concilio tractatio coepta,
eaque de re multa utrinque conventa sunt a
nobis hic relata ex Martene. Hinc pariter li-
teræ plures circumquaque expediuntur, aliæ
quidem ab utroque collegio, aliæ ab alterutro,
legendæ apud Labbeum tum inter acta Conci-
lii Pisani, cum in ejus appendice

Interca cardinalium utrumque simul jun-
ctum collegium spondit Deo teste, vovitque
nunquam se recessurum a via cessionis, ejus-
que executioni Concilium celebrandum statuit.
Hanc ego sponsonem diei XXIX. Junii assi-
gnandam olim quidem censui, quod ita ferant
omnes MSS. codices, e quibus eruta est a mul-
tis; nunc vero chronicas hæc notas mendosas
suipicatus, sic emendo; die XXX. seu die penulti-
ma Maji; ita enim legerunt cardinales illi, qui
die V. Odobris hanc ipsam sponsonis syngra-
pham recognoverunt, cujus recognitionis suæ
publicum testem voluerunt esse scriptum quod-
dam vulgatum dein ex Chastenet in appendice
Veneta Labbei pag. 1346. Quamvis dein, &
in posterioribus huic tabulis sponso illa iterum
recitata diem penultimam Junii ut in vulgatis
fert. Priorem lectionem signantem diem penul-
timam Maji optimam esse idcirco reputo, quod
Concilii Pisani indictionem omnino posteriorem
esse judicem sponsoni, qua se cardinales voti
religione obstrinxerunt ad Concilium habendum.
Indictio vero Concilii in litteris cardinalium Gre-
gorii signatur die XIV. Junii; quamvis & ibi
pariter inesse mendum suspicor ita reforman-
dum die XXIV. Junii: nam ex litteris adjunctis
bullæ huic de indictione Concilii, dicimus post
illam cardinalium deliberationem utrumque
pontificem peculiare concilium suum denun-
ciasse, Gregorium Aquilejam vel Ravennam,
alterum vero Perpinianum. Perpinianense enim
concilium indixit Benedictus die XV. Junii.
Ita ergo rem totam compono. Die penulti-
ma Maji cardinales jurati voverunt Concilium;
re ipsa vero indictum est a cardinalibus Gre-
gorii die XIV. Junii, statimque die XV. Benedi-
ctus Perpinianense concilium denunciavit.

Die XXIX. cardinales Gregorii litteras desti-
nant ad regem Gallorum, quarum apographum
miserunt ad universitatem Parisiensem, eam-
que demereri sibi officio & causæ suæ asserta
justitia student; ac paulo post, prima scilicet
Julii, exemptos se ab omni pontificis subjeccio-
ne pronunciant. Extant litteræ apud Labb. pag.
1291. &c.

Secundum hæc Gregorius ab impatiis crimi-
nibus se purgat litteris patentibus apud Labb.
pag. 1295. Quatriduo vero post, concilium a
se habendum sive in Ravennateni sive in A-
quilejensi tractu denunciat, cujus indictionis
litteras dat Labbeus ad concilium Aquilejense.
Nihilo tamen secius suo insistentes consilio car-
dinales Concilium Pisis futurum iterum dixe-
runt; qua de re cardin. Benedicti ad Benedi-
ctum; cardinales Gregorii ad Carolum Fran-
corum regem litteras dederunt. Harum istæ hic
extant ex Martene, illæ apud Labbeum pag.
1124. Succedunt aliæ ad alios principes, tum
& regiam Galliarum familiam, hic etiam excu-
dendæ. Tunc auditas censeo legationes Vene-
torum & Florentinorum, sicut & aliam Senen-
sium ad cardinales. Actum in illis de rebus
cum Gregorio componendis, & re infecta re-
ditum. Gestæ prioris legationis hic supplentur
ex Martene Anec. to. II. pag. 1411. posterio-
ris dat Labbeus pag. 1308. ubi & refutatio-
nes legas. Gregorii bullæ pro concilio suo in-
dicendo opposuerunt cardinales litteras, quibus
evincere conati sunt, omni illum facultate ad
habendum oecumenicum Concilium destitui.
Dat illas Labb. pag. 1206. signanturque die
XVI. Julii; quam pariter diem præferunt lit-
teræ eorundem cardinalium Gregorii ad Brun-
suicen-

ANNO
CHRISTI
1409.

137
 suicensem & Lunenburgensem duces Concilio per A
 legatos suos ut adsint rogantes (apud Labbe
 pag. 1312.)

ANNO
 CHRISTI
 1409.

Ut Pisas venirent cardinales Benedicti facultatem sibi a Florentinis, quibus urbs illa parebat, querendam sumserunt. Rescripserunt Florentini moram quidem in ditione Florentina se illis permittere non conventum cum cardinalibus alterius collegii, nec nisi transitum per urbes Pifarum, & Florentias; habes has litteras hic ex Martene Vet. Mon. to. VII. pag. 819. signanturque die XXI. Julii. Eodem circiter tempore directam arbitror epistolam quatuor cardinalium ad Benedictum, quem de rebus a se gestis pro ecclesie conjunctione faciunt certiore. Hic datur ex Martene.

Hac ipsa die XXI. Julii Genuenses neutrum pontificem se deinceps observaturos palam profitentur, ut ex tabulis hic exhibitis ex Anecdotis Martene.

Reliquum inde temporis usque ad Concilium extractum est in augenda cardinalium Pisanorum factione; asserenda futuri Concilii auctoritate, quam æmuli pontifices convellere nitentur; ac demum principum favore aucupando. Hinc ad eorum coitionem socii accesserunt cardinales quatuor, de quorum adhesionem publicum extat documentum hic ex Martene relatum, signatumque die XXX. Augusti. Atte- xuntur iis litteræ aliæ de accessione Henrici episcopi Tusculani ferentes diem XIV. Septembris; tum & aliæ pro Landulpho card. Baren- si datæ V. Octobris; ac denique aliæ diei XI. Octobris pro Joanne cardinali Astensi.

Paulo ante eam diem Augusti, nimirum XXIX. ejusdem mensis Pisani cardinales, tanquam proprio jure agentes, litteris expeditis Marchis Anconitanæ, & ducatus Spoletini præfecturam Petro tituli XII. Apost. card. committunt. Habes litteras hic ex Martene.

Die VIII. Septembris Hungariæ regem, ut episcopos regni sui ad Concilium mittat per litteras sollicitant. Ex Martene hic. Quin & aliis ea die scriptis Græcorum imperatorem ad id incitant. Hic ex Martene.

Die XXIV. Septembris præferunt aliæ cardinalium Benedicti litteræ, quibus eum ut ad Pisanum Concilium venire tandem consentiat, sollicitant. Sunt in Labb. pag. 1167. His vero respondit Benedictus aliis litteris signatis die IX. Octobris oblatam ecclesie pacem his conditionibus recusans. Ibid. pag. 1171.

Nec Benedictum tantummodo, sed adhærentes Gregorio cardinales suis litteris accersendos Pisani cardinales censuerunt; idque ut efficacius præstent justiciam causæ multis exaggerant. Litteras dat Labbeus signatas die XI. Octobris, iisque succedit datum a Gregorianis, & aliud ab ipso Gregorio responsum pag. 1306.

Interim Benedictus acceptam injuriam (ut interpretabatur) ab universitate Parisiensi & a legatis Gallicis in Italiam (quos omnes olim obsequentes, tunc imperium suum detrectantes sentiebat) decoquere non valens, diem illis dixit coram se intra dies LX. ad causam suam defendendam. Datus litteras ex Martene, præferuntque diem XII. Kal. Novembris. Sed tantum abfuerunt a metu Galli, ut die VI. Novembris viros e suo cœtu amplissimos Pisano Concilio adfuturos designaverint. Legas hic catalogum, ex Martene, sed auctiorem ex MS. cod. Taurinensi.

Quamquam tamen eo utrinque processerit

discordia, spes adhuc supererat quædam componendæ pacis cum Gregorio, & cardinalibus; cui tentandæ Sigismundus Hungariæ rex legatos suos miserat. Meminit legationis illius epistola Senonis Venetorum ducis ad cardinales hic legenda ex Martene data die IX. Novembris; per quos pariter dies cardinales regem Franciæ sollicitarunt, ut ad conventum in Germania mox habendum legatos suos mitteret. Litteras a Martene acceptas hic reddimus. Legationis hujus exitus ignoratur, quanquam infelicem extitisse eventus demonstrat. Major hinc animus crevit Pisanis, nec eo desponderunt quod acceperint a rege Aragoniæ litteras datas die XIV. Novembris, nunciantes nullos missurum se viros delectos ad Concilium, eo quod Perpiniensi consilio adfuturos legatos destinasset. Litteræ sunt hic ex Martene. Vicissim rex Romanorum Wenceslaus omnem illis favorem spondit litteris signatis die XXIV. Novembris. Ex Martene hic. Gregorius vero deseri se magis magisque intelligens, cardinales, ut redirent intra mensem, patentibus litteris datis Rimini XIX. Kal. Januarii vocavit; detrectantesque parere, dignitatibus omnibus aliis litteris die XIX. Kal. Februarii anni 1409. multavit. Extant utæque litteræ in Labbeo pag. 1318.

Sequenti anno 1409. Florentini facultatem fecerunt Benedicto, & cardinalibus factionis suæ, si forte interesse voluissent Concilio, ut ad urbem Pifarum veniret; cujus facultatis expeditæ litteræ signatæ die XIII. Januarii; atque per hos dies conventum habuerunt frequentem de Gregorio deserendo consultantes. Ad conventum istum pertinentia omnia attuli, cum de conventu hoc agerem. Eodem exemplo Wenceslaus Romanorum rex ab obsequio Gregorii recessit. Profero litteras ex Martene signatas die XXII. Januarii. Ita Gregorii res accisæ; nec feliciores Benedicti, ad quem per hos ipsos dies cardinales factionis olim suæ litteras derunt signatas Pisis die XXV. Januarii.

His omnibus frustra tentatis; in suo quæque pars Consilio perseveravit. Cardinales litteris circumquaque scriptis favorem sibi quærebant. Extat hic ex Martene eorum epistola ad Senenses de hoc argumento data die XI. Februarii; sicut & alia ad Florentinos ejusdem diei. Denique Benedictus die III. id. Martii cardinales suos rebelles solemniter diris devovet, eamque sententiam illis intimat per epistolam eadem die signatam, quam hic edo ex Martene.

Concilium erat in limine; quare tunc discussa credo varia de ejus auctoritate, de potestate quæ cardinalibus inest Concilia in eo rerum articulo cogendi; auditus & Carolus Malatesta Arimini princeps, qui id enitebatur ut in gratiam Gregorii mutaretur locus habendi Concilii; erat etiam in promptu consultatio universitatis Bononensis, & aliæ nonnullæ, quas omnes hic damus ex Mart. Vet. Mon. to. VII. & Anec. to. II. Addimus ad rei complementum inedita quædam fragmenta, scilicet quoddam Antonii de Butrio juris utriusque consultissimi ex MS. Lucensi codice acceptum. Porro consultatio ista alia plane est ab ea quæ legitur inter consilia Jurisconsulti hujus excusæ num. CCCXIX. & apud Bzovium ad an. 1407. recurrit. Posteriores hanc lucubrationem, utpote ejusdem fere argumenti cum hac nostra, cum nec novitatis gratiam habeat, omittendam hic censui.

His

ANNO
 CHRISTI
 1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

139

His omnibus diligenter paratis processum est ad Concilium, cuius historia in actis ex Martene afferendis diligenter & fute describitur. Addere tamen hic juvat ea, quae Petrus Ancharanus, jurisconsultorum aetate sua facile princeps, respondit Concilii nomine legatis Ruperti Romanorum regis postulantis Concilii illius abrogationem, & alterius alibi ce-

lebrandi indictionem. Hanc ego orationem in sessione Concilii VII. peroratam primus evulgo, quamvis alii ante me se dedisse blanditi sunt. Qua de re in praefatione ad eandem orationem egi. Suppetunt hic praeriter postulationes Caroli de Malatestis Ariminensis domini, cum responsis Concilii ex Martene.

AD CONCILIUM PISANUM

ACTA PRAEVI A.

COPIA APPELLATIONIS

Interposita per cardinales illius de Roma a papa suo, postquam ipsi ab eo recedentes, venerunt de Luca apud civitatem Pisanam.

Afferit
Mart. A.
ne. d. to. II.
p. 139.

IN Christi nomine. Amen. Anno nativitatis ejusdem millesimo quadringentesimo octavo, indictione prima, die dominico, trigesima mensis Maji, hora tertiaria, vel quasi, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Gregorii divina providentia papae XII. anno secundo, in civitate Pisanum, in archiepiscopali palatio, videlicet in camera, in qua infra scriptus reverendissimus dominus Antonius episcopus Penestrinensis praesentialiter residebat, praesentibus ibidem magifico & egregio viro Johanne quondam domini Francisci de Ursinis, Laurentio Amballi de Stephano & Necis, Valeriano de Fregia, paribus de Urbe regionis Transiberim, domino Bartholomeo Johanne de Monte Guvatio, domino Angelo Fulcis canonico Lateranensi, & Lopo Gimsalvi canonico Laviacentii, & aliis quampluribus testibus ad hoc specialiter vocatis & rogatis.

Cum hoc sit, quod pridie, videlicet die Veneris quarta praesentis mensis Maji, hora tertiaria, vel quasi, praesatus dominus noster dominus Gregorius papa XII. infra scriptis & aliis reverendissimis dominis cardinalibus sanctae Romanae ecclesiae tunc residentibus in civitate Lucana, certa mandata fecerit, de quibus infra sit mentio, ipsique infra descripti domini cardinales, quamvis praedicta mandata crederent, reputarent; immo tenentur fuisse & esse nulla & omnino invalida de jure, & in quantum forent aliqua, quod non credunt, vellent & cuperent appellare, & contra ea appellationis remedio se tueri, quod ad sublevationem gravatorum & oppressorum dignoscitur institutum; quia tamen eis facultas appellandi non affuit, propter justissimum metum qui cadere poterat in constantem, ut serius infra patet: idcirco praelibati domini cardinales, quorum, ut praefertur, nomina describuntur inferius, nunc consistentes in civitate Pisana & loco eis tuto, ac in quo omnis metus cessare dignoscitur, quam primum potuerunt opportunitate captata, ad praeservationem juris sui, cum copiam personalem praelibati domini nostri papae non haberent, nec etiam hic personaliter existentem, coram reverendis in Christo patribus dominis Thoma episcopo Carliolensi & Bartholomeo episcopo Alariensi, Bernahardo S. Michaelis de Podio Boniti ordinis S. Benedicti Florentinensis dioecesis, Guillelmo wafmonasterii ejusdem ordinis Londoniensis, & Valdassaro S. Michaelis de Passignano ordinis Vallis umbrosae Fesulantis dioce-

sis, monasteriorum abbatibus, tamquam coram venerabilibus & honestis personis in dicto loco personaliter existentibus & sedentibus, infra scriptam appellationem infra scriptis legi fecerunt, ac ipsam interposuerunt & interponunt, ac apostolos petierunt & petunt, omni via & forma quibus melius & efficacius de jure possunt & debent: cujus quidem appellationis de verbo ad verbum tenor sequitur, & est talis.

Coram sanctitate &c. reliqua habet Labbeus pag. 1395.

In fine haec adduntur quae desunt in Labbe. Super qua appellatione cardinales antedicti apostolos instanter, instantius, instantissime petunt sibi tradi & exhiberi debere, protestantes quod hac eorum appellatione pendente nihil contra ipsos & in eorum praesudicium debeat quomodolibet attentari. Et quia in civitate Lucana eis non licebat sine maximo & eminenti suarum personarum periculo talem appellationem interponere & intimare: ideo ex tali justo metu distulerunt donec ad locum tutum devenerunt. Quare protestantur ne ex lapsu temporis praesudicium eis fiat. Quam quidem appellationem praedicti domini episcopi & abbates, coram quibus, ut praefertur, interposita fuit omnimoda via & forma quibus melius de jure potuerunt, & prout admiserunt, pariter & admittunt; super quibus etiam omnibus & singulis praelibatis domini cardinales petierunt a nobis notariis infra scriptis fieri & confici unum vel plura publica instrumenta ad dictamen si expediret sapientis. Actum in civitate Pisana anno, mense, ac indictione, pontificatu, & loco quibus supra, ac praesentibus testibus superscriptis.

SEQUUNTUR QUAE FUERUNT AVISATA

Per dominos cardinales utriusque collegii, qui in Liburno convenerunt super facto unionis procuranda.

Primo cum evidenter constat de continuata pertinacia ac indispositione domini Gregorii ad omnem unionem habendam, quod ulterius non est de necessitate requirendus; quia si requiretur, per dilationes vel per verbalem responsionem, quam non haberet in mente, impediret remedia, quae sunt excogitata pro unione habenda.

2. Item, attenta dispositione utriusque contententis de papatu, & recessu, est avisatum pro utili unione habenda, quod ecclesia debet congregari per collegia cardinalium; ita quod quodlibet collegium convocet praelatos suae partis, quia in tali casu, juxta communes opiniones, ecclesia congregata est iudex.

3. Item, quod congregantur ista Concilia per cardinales ad festum purificationis Beatae

Afferit
Mart. Vet.
Mon. to.
VII. pag.
775. qui ta-
men & ea-
dem monita
ex alio MS.
cod. iterum
exhibet p.
795. Nos al-
terum ex al-
tero emen-
davimus.

Ma-

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

141
3. Mariæ prox. futurum, & in uno loco, si possibile fuerit, convocentur ambæ partes; alias in duobus locis propinquis, adeo ut facilius possit haberi accessus de uno ad alium.

4. Item, quod convocentur archiepiscopi, episcopi, abbates & capitula ecclesiarum cathedralium ac universitates studiorum.

5. Item, videtur aliquibus quod sint vocanda capita quatuor ordinum mendicantium, Coelestinorum & Carthusiensium.

(a) Deest
(b) Inimicus

6. Item, quod prædicta incontinenti (a) regibus & principibus, (nunciatur b) & requirantur de auxilio, & quod mittant solemnes suos deputatos; & quod faciant quantum in eis fuerit, quod præfati & alii vocati veniant ad Concilium; & quod dent securitates in terris suis, omnibus venientibus ad dictum Concilium, & quod non patiantur eos impediri per contententes de papatu seu alterum ipsorum.

7. Item, quod dum vocabuntur præfati, & prædicta intimabuntur principibus, & quodlibet collegium prædicta intimet suo papæ, & requiratur, quod in loco & termino intersit, & quod vocationi, quantum in eo fuerit, opem ferat; cum intimatione quod Concilium seu ecclesia congregata disponet de extirpatione schismatis & unione habenda, ipsius absentia non obstante; & dum vocabitur in littera vocationis offerentur sibi debitas securitates & libertates in veniendo, stando, & redeundo.

8. Item, est intentio quod quælibet pars in Concilio disponat suum papam ad viam cessionis juratam, etc. & si disponi non possit, vel sit contumax, abjiciatur; per Concilium seu ecclesiam congregatam, tamquam schismaticus notorius, criminofus de enormibus, incorrigibilis, ecclesiam scandalizans, & ut hæreticus.

9. Item, post renunciationem amborum, si ad hoc induci possunt, vel post abjectionem amborum cardinales utriusque collegii, æquato & pari numero hinc inde convenientes in unum, & facientes unum collegium, ad electionem procedant unici pastoris.

10. Item, est intentio, quod licet a principio Concilia teneantur divisim, tamen postquam deliberaverint, conveniant in uno loco simul in vinculo caritatis & pacis, & communicent quæ deliberaverint, & ex post fiat electio, ut superius est dictum.

11. Item, modus tenendi Concilium in quolibet parte videtur esse talis, quod unus cardinalis proponet mala schismatis ipsius diuturnitate, & quæ sunt jurata & promissa per contententes de via cessionis approbata ab omnibus fidelibus, & si potest haberi pax; & in casu absentie vel contradictionis petatur consilium (c) advocatis præfatis & aliis super illorum dejectione, secundum Deum & dispositiones canonum & alia (d) observata in Romana ecclesia.

(c) Pax est

(d) Alias.

12. Item, quod ex post cardinales qui censentur esse ibi pro Romana Ecclesia, requirant vota & consilia singulorum prælatorum & aliorum vocatorum, & in scriptis redigantur eorum dicta, & ultimo cardinales dicant opiniones suas & vota sua & omnia ista fiant, & dicantur sine contradictione vocum, & quere ac libere; taliter quod appareat, quod non voluntarie, Spiritu S. dictante omnia fiant.

13. Item, quod habitis vocibus & opinionibus ejus cardinalium, nomine totius Concilii hujusmodi & ecclesie congregatæ pronunciet, declaret, vel statuat quæ fuerunt per totum

Concilium deliberata, seu per majorem partem ipsius, quia sic fiebat olim in Conciliis sanctorum patrum, in quibus dicebatur communiter *statuit S. Synodus, vel S. Concilium, &c.*

14. Item, quod in eodem Concilio fiat, & ordinetur quod omnes qui fuerint vocati, etiam seculares, promittant observare quæ fuerint decreta & ordinata in Concilio; & quod contradictores, rebelles, etiam si (e) fuerit, reje-

ctus a papatu, compescantur auctoritate Concilii, per seculares etiam (f) alias potestates.

15. Item circa præmissa videntur præmittenda aliqua dubia quæ possunt occurrere, ad hoc ut eis respondeatur, & satisfiat si fuerint (g).

16. Primo quia forsitan dicetur ab aliquibus, quod cardinales non potuerunt vocare Concilium, sed potius quilibet qui gerit se pro papa, in parte sua, & hoc videtur habere colorem per §. *Hinc etiam* XVIII. di. (b).

17. Item, posset fieri aliud dubium, si papa in Concilio peteret, se restitui propter subtractiones, & neutralitates sibi factas. Talis petitio videretur habere colorem per §. *Item Symmachus* II. q. VII.

18. Item, posset moveri dubium, si papa compareret in Concilio, vel peteret subtractos vel neutrales repellere a Concilio, tamquam vocem non habentes: videtur hæc petitio etiam habere colorem per dictum §. *Hinc etiam* XVII. di.

19. Item, posset fieri dubium quod licet papatu, non tamen propter negligentiam schismatis; quia licet schisma quandoque transeat in hæresim, non tamen reperitur jure cautum de negligentia schismatis extirpandi.

20. Item, si dicatur quod papa sit notorie perversus (i) & fractor voti & scandalizans ecclesiam, ac incorrigibilis, & sic possit abjici juxta glof. cap. *Si papa* XL. di. illa glossa simpliciter posita non est vera, & reprehenditur a nonnullis.

21. Item, videtur per modum avilamenti, quod si contingat ante congregationem Concilii, alterum de contententibus decedere, illa pars, cujus papa decederet, non procederet ad novam electionem, sed expectetur Concilium & deus deliberatio.

22. Item, si ambo contententes moriantur isto intermedio tempore, quanto citius fieri potest collegia conveniant ad deliberandum quid eo casu erit faciendum.

LITTERÆ CARDINALIUM GREGORII AD PETRUM

De Portugario Aquilejensem patriarcham exhortatum.

REverende pater amice noster carissime, salutem. Cum Pisis venimus, uti conveniens visum fuit, litteras nostras super occurrentibus in Dei ecclesia, scriptas die XIV. mensis proxime decursu paternitati vestræ direximus; quarum copiam inclusam præsentibus, fido nuncio occurrente, destinare decrevimus, ne deficiat, quin illarum contentia ad notitiam vestram deveniat; considerantes, inter alios Christianorum prælatos, ad vos non mediocriter pertinere, emergentia in eadem ecclesia cognoscere, & pro ipsius honore & statu assistere, & favere. Videmus clare, & quotidie palpamus apertius, D. Gregorium, cujus culpandos de-

Altere P. de Rubens Mon. eccl. Aquil. cap. CV. pag. 1003.

(f) Et cate-

(g) Si fuerint.

(b) XVII.

(i) Perju-

143
 ANNO CHRISTI 1409.

detestandosque modos jam insinuavimus, sua A ipse, suos mores in omnibus sequens, de pri-
 vota, juramenta, & promissiones parvipenden- vatorum ecclesiis suis provideat, cum quibus
 tem, & non ad sanctissimam ecclesie unionem ANNO CHRISTI 1409.
 conficiendam, uti assumptus extitit, disposi-
 tum, sed ad ipsius contrarium potius, & schis-
 ma foventem, per nuda & inania verba cun-
 ctos christianos ludificantem, & in diutinis an-
 gullis & tenebris retinentem. Hujus perniciosi
 morbi salubris medicina & necessaria hæc sola
 est, ut sibi universaliter obedientia subtraha-
 tur; ad quam subtrahendam unusquisque tene-
 tur pro peccati mortalis evitacione; cum sine
 eo esse non possit, qui obediendo favet schis-
 ma foventi, unde tot animarum & corporum
 pericula oriuntur; ut qui solum cupiditate &
 ambitione rerum corporalium tractus, Dei me-
 tu ad sua vota, promissiones, & juramenta
 non moveretur implenda, coarctacione tempora-
 li compellatur invitatus, ne secum in perditio-
 nem dominicum gregem trahat. Quamobrem
 charitatem vestram affectuose hortamur & pre-
 camur, ut in cunctis partibus vestris eidem...
 omnem obedientiam subtrahatis: & ad simili-
 ter faciendum principes, prælatos, & alios do-
 minos exhortari curetis; sperantes indubie,
 quod per cunctos libentibus fiet animis, cum
 modos moresque ejus jam detestatos omnes me-
 rito detestentur, & horreant. Hac enim via
 intra breve temporis spatium Romanæ eccle-
 siæ tandem distractæ & laceratæ, pestifero ex-
 tirpato schismate, restituetur unitas, & cun-
 ctis Christi fidelibus pax optata. Et ut nosca-
 tis bene inchoatam per nos ecclesie causam
 succedere, heri hic in Liburnio nos omnes
 cum sex de dominis de collegio partis alterius,
 ac aliquibus aliis remanentibus plenariam
 habentibus potestatem, in Dei nomine maxi-
 ma cum caritate convenimus; & dominum de
 Flisco, associato per totam provinciam D. Pe-
 tro de Luna (*Benedicto XIII.*) qui die XV.
 mensis hujus de Portu Veneris discedens Per-
 pinianum in Catalonia profectus est, redituum
 speramus: sumusque unanimes ad effectum sa-
 cratissimæ unionis præfatæ, quam nullis ce-
 dendo laboribus, incommodis, & periculis et-
 iam mortem præferentibus, constantissime
 prosecuturi sumus, quousque viis debitæ, ca-
 nonicis, & necessariis ad salubrem & votivum
 exitum deducatur; illam, eo præstante qui po-
 test, antequam multum temporis labatur, vi-
 dere in ea ecclesia ipsa sperantes. Vestram re-
 verentiam hortantes ac precantes, ut in san-
 ctissimo hoc opere nobiscum assistere placeat
 favoribus opportunis; & nostra negotia, & fa-
 miliarium nostrorum, aliorumque sanctissimam
 unionem sequentium, super beneficiis nostris &
 eorum in vestris partibus consistentibus, & eo-
 rum fructibus, redditibus, & proventibus susci-
 pere favorabiliter recommissa, ut indubia spe
 tenemur. Insuper audivimus displicenter, Rev.
 Patrem D. Antonium episcopum Bononiensem
 D. Gregorii camerarium, ad privationem ve-
 stram ob non soluta communia & minuta ser-
 vitia prorupisse. Quo etsi intuitu vestro move-
 mur, tamen plus (a) debemus ob sedis apo-
 stolicæ reverentiam, quod tanta possit levitate
 notari: quod ad vestram, & nonnullorum alio-
 rum prælatorum privationes ex abrupto inju-
 ste, & animose processerit, & D. Gregorius

(a) Subintel-
 lige movere
 debemus. In
 alio Apogra-
 pho, dicitur.

ANNO CHRISTI 1409.

ipse, suos mores in omnibus sequens, de pri-
 vatorum ecclesiis suis provideat, cum quibus
 oppressam & laceratam ecclesiam, ut facit,
 valeat retinere. Nos enim privationem hujus-
 modi vestram, tamquam injustissimam, nullam
 fore tenentes, vos hortamur ut boni sitis ani-
 mi; & dicta innovatione non obstante, ad ec-
 clesiam vestræ patriarchalis negotia, ut antea,
 intendatis: pro unione ecclesie, ut supra scri-
 psimus, & tenemini, animo virili agemus.
 Nam infra non multum temporis jam ecclesie
 Romanæ sacratissimam unionem in lucem ven-
 turam speramus, qua exorbitantia & injusta
 ad debitam limam justitiæ reducentur: nec vo-
 bis nostri justis favore deerint. Et super his
 jam opportune omnibus prælati, universitati-
 bus, & nobilibus patriæ Forijulii scriptimus.
 Valete. Dat. Liburni sub trium priorum no-
 strorum sigillis, die XXIII. Junii, prima in-
 ditione, MCCCCVIII.

EPISTOLA CARDINALIUM GREGORII XII.

ad Carolum regem Francorum.

Duos de papatu contendentes, vias pacis re-
 cufantibus, Concilium generale cum cardinalibus
 alterius obedientia celebrandum proponunt, pro
 quo regis favorem aliorumque principum depre-
 cantur.

CHRISTIANISSIMO principi ac serenissimo do- ANNO CHRISTI 1409.
 mino, domino Karolo Dei gratia Fran-
 corum regi, toti vestri miseratione divina epi-
 scopi, presbyteri & diaconi, S. R. E. cardina-
 les, in loco vestro de Liburno sub vestra re-
 gia protectione existentes, recommendationem
 debitam & devotam, in his que ad pacem
 sunt Jerusalem, regiam opem ferre.

Transire silentio aut tacere officio admodum
 nolumus, immo nequaquam possumus aut de-
 bemus, ne nos ipsi, quorum quotidiana instan-
 tia, teste Apostolo, est & esse debet sollicitu-
 do omnium ecclesiarum, qui etiam jure levi-
 tico summi Sacerdotis coadjutores existimus de-
 putati, tam patenti erroris, cui universale da-
 mnium & præcipitium totius reipublicæ subja-
 cet, non tantum simulatores conniventes, quan-
 tum socii participes videamur. Quoniam ut ipsa
 res per se notoria est, & a continuis malis in
 pejus semper excrecentibus manifesta, quantum
 ecclesia Dei a primordio hujus nefandissimi
 schismatis usque in hos dies, cum ingenti ani-
 marum interitu, pro dolor! sit attrita, ostendit
 ruinæ immensurabilis quantitas, docet ex-
 cidium, restantis partis informitas, & deficien-
 tis, immo ruentis jam fidei magnitudo: ut non
 sit dare in hoc sacro mystico corpore particu-
 lam, quam ab immo usque ad verticem hic
 livor edax, hæc pestis horrenda non carpsit.
 Traxit nos, fatemur, Christianissime princi-
 pum, in cujus sacratissimo conspectu tam vo-
 lentes, quam necessarij verba diffundimus, ze-
 lus domus Dei, cui vota nostra sacravimus;
 caritas innoxii populi, cui sollicitudines nostras
 ista hora in tam eminenti casu præsertim
 debemus, (non (b) absque incommodis & pe-
 riculis partes Italicas transalpinare, terras ad-
 re

(b) Anfulis inclusa desiderantur in eod. Chauveliano; sed post hæc verba præsertim debemus, sic legit: *Constat, serenissime princeps, quod hi domini qui bodie de papatu contendunt &c.*

ANNO
CHRISTI
1409.

re extraneas, & nos infra limites alterius obedientiæ, in tam discriminoso tempore collocare: putantes aliquando divino fieri auxilio, non obstantibus jam multorum defessis statibus, quibus quidam forsitan indulissent, in bona patientia & continuatione certaminis, hanc unitatem nostris desideriis adæquare. Sed quia nos eos, hoc ipsi respiciunt, libenter pro more relinquimus. Nam de hoc non querimus laudem, sed intentum, non famam, sed affectum. Patet namque satis ex rerum experientia, quantum per nos actum sit, ut ad finem hujus extirpandi dissidii de campo orthodoxæ fidei obnixis remediis venerimus. Constat proinde toti fere orbi terrarum, posthabitis negotiorum singulorum progressibus, (post varios diversosque labores,) quod hi domini, qui hodie de papatu contendunt, quamquam alterutrum ad convicinos terminos pervenerint, concordare de dando pacem ecclesiæ per viam cessionis, quæ tamquam expedientior ceteris antecellit animarum cladibus visa est, nunc ex defectu loci, qui nullatenus, cum per procuratorem & alias fieri cessio valeat, necessarius visus fuit; nunc ex aliis occasionibus pro causis, utinam absque mutua collisione inter eos, nequeunt. Constat insuper, quod ex quo contententes ipsi, tractatu pacis & unionis omnino dimisso, a locis in quibus de præsentibus fuerant, aliorum ad loca valde distantia se transferunt, finis ad quem tendebamus de manibus penitus evanescit; & sic materia ipsa, quæ nulla sanctorum est, per summam rerum desperationem eo fortior incalcescit, quo proprius ad culmen victoris posita, deducta est perverso ingenio in derisum (a) unde verisimillimum videtur, quod per hoc ipsum schisma roboretur, quia immo in perpetuitatem irrepit, tamquam usus qui plerumque convertitur in naturam. Quamobrem ex debito conscientiarum remorsu, dirigentes ad tam exitabile vulnus nostræ compassionis intuitum, deliberavimus, summa rerum opportunitate suadente, immo & necessitate nos cogente, quemadmodum qui levioribus non proderint, manus ad fortiora mittere, & cum reverendissimis patribus dominis alterius collegii convenire, quorum opinionibus atque votis una cum nostris plene concurrentibus, tamquam novo uno spiritu inspiratis, ipsi nobiscum & nos secum pro ultimo remedio securim ad radicem posuimus, generale videlicet Concilium per suam obedientiam quilibet convocantes, ut infra festum Annuntiationis in civitate Pisana, veluti loco alias per præfatos contententes tamquam accommodato acceptato, ad retrudendum hanc monstriferam belluam in antrum mortiferum, per amborum contententium cessionem, & in casu contradictionis, diffugii, vel contumacis, per debitam & canonicam ordinationem ecclesiæ congregatæ, prout per exemplar litterarum convocationis prælatorum, nec non litterarum, quas specialiter domino nostro papæ

scribimus, præsentibus interclusum, si placet, videbitis contineri. Ad nos enim & eos, stantibus rebus prout sunt, hujusmodi convocationem non est dubium pertinere, maxime cum finis & consideratio hujus sacri Concilii, ut scilicet ibidem ambo renuncient, cum intentione horum dominorum contententium non concordet. Nunc autem, princeps sacratissime, cum ad dirigendam hujusmodi executionis congeriem, summe expediat, cunctorum bonorum virorum, & signanter principum terræ juvenum atque præsidium pro bono negotii invocare; licet res ipsa sancta per se cunctos invitet, ad serenitatem tamen vestram peculiari quadam spe & singulariori consideratione confugimus, tamquam ad illum, qui imitando continue clarissima progenitorum vestrorum exempla, quibus cetera nostri sæculi cedunt, & quorum consiliis & potentiis schismata multa fuerunt quadam laurea, immo speciali privilegio confutata, cum hoc totum maxime a vestra serenitate dependeat, dignemini huic honestissimo operi, sicut firmiter credimus, non desse, sed humeris vestris ad fortiora potentibus, hoc ipsum fomentis regalibus adjuvare, & ad locum præfatum, ubi dicto tempore, Dei gratia favente, erimus, regales nuncios, qui nobis in hoc vice regni salutare consilium tribuant, destinare. Etiam similiter dignemini efficere, signanter cum regibus Castellæ, Arragoniæ, Siciliæ, Navarræ, Scotiæ, (b) Bohemiæ, & Hungariæ, ac aliis principibus sanguine aut alias confederatione excellentiæ vestræ conjunctis, quatenus solemniter ibi mittant, nec non prælatos suos & alios convocandos, quibus etiam extense scribimus, omnino venire disponant, ut dispositio vestra tanto cunctis sit gratior ac etiam sæcundior, quanto regalis consilii ac prælatorum fuerit provida & salubri liberatione concepta. Dignantes insuper prælatos regni vestri, quibus scribimus, & ad eos ob hanc causam destinemus, de vestra innata caritate, qua ad finem tanti negotii serenitas ipsa a tenera ætate pia devotione flagravit, regalibus mandatis restringere, quod præfatis loco & tempore debeant infallibiliter convenire, ut causa tam pia & ad finem proclivis reperiat, divinis faventibus auspiciis, quod requirit. Ceterum, amantissime princeps, attendat vestra regalis providentia vigilanter, ac etiam provideat, præfatosque reges & principes reddat cautos, ne per istos, qui monarum in Dei ecclesia nutrire non verentur, & taliter Petri cathedram ambiunt (c) impudenter, nec non & eis adherentes, non quæ Christi, sed quæ sua sunt querentes, huic sancto operi tamquam Deo grato impedimenta præbeant, nunc falsis dogmatibus, nunc mendosis prædicationibus, nunc iniquis & injustis processibus, & (d) constitutionibus temerariis, sine fratrum consilio, cum præcipitatione virtutum noverca editis. Credimus enim, quod de facto obices multiplices, quantum poterunt, interponent.

Nos

ANNO
CHRISTI
1409.

(b) Codex
Chauvelini
omissis
Bohemis
& Hungaricis
addit
Cypri

(c) al. de
divisione
maulche.

(d) al. aut
alias quovis
quovis colore.

(a) In codice illustrissimo domini Chauvelini sequentia hic adduntur: Considerate namque, princeps amantissime, quod dum factis pontis & omisso unionis tractatu, ambo contententes volentes taliter se ab invicem per longissima terrarum spatia separare, dominus Benedictus publicavit in suo recessu a Portu-Veneris, in loco Perpiniensi cum illis suis obedientibus in proximo festo Omnium sanctorum concilium celebrare. Alter vero vocatus Gregorius similiter in suo recessu de Luca, sub sua bulla in proximo festo Pentecostes in patriarchatu Aquilegensi se idem festum mandavit. Quis credat vero possibile, quod per concilium Perpiniense, ubi nulli aderunt, nisi pauci affectionem inordinatam domini Benedicti sequentes, per utriusque obedientiam in universali ecclesia tribuantur? Idemque fore censendum de concilio dom. Gregorii præfati. Nomina hæc clarissime demonstrant, præfatos contententes ad nihil aliud intendere, nisi ut per hoc ipsum roboretur schisma, quia immo in perpetuitatem irrepit? Quamobrem ex debito, &c.

ANNO
CHRISTI
1109.

Nos tamen de Deo & demum vestro regali A
præsidio confisi, omnibus his speris, ad con-
cepta intrepide procedemus; nec propter hoc
tacebimus, aut etiam quiescemus, donec egre-
diatur ut splendor justus ejus. Scriptum Libur-
ni Pisanensis diocesis, &c.

EPISTOLA CARDINALIUM

ad Carolum regem Navarra

Ejusdem argumenti.

Serenissimo principi & domino, domino Ka-
rolo Dei gratia regi Navarra, miseratione
divina episcopi, presbyteri, & diaconi, S. R. E.
cardinales salutem in eo per quem reges
regnant, & ecclesie desolatæ spiritum compas-
sionis impendere.

Certi sumus, princeps excellentissime, ve-
stram devotionem non latere progressum his
diebus duorum contententium de papatu, ne-
que ignorare quibus ostentationibus, quibus
palliationibus, quibusve operibus, ad quem
exitum causa unionis ecclesie sanctæ Dei, ab
eisdem contententibus finaliter sit perducta:
immo quod non sine dolore revolvimus, nisi
de remedio citissimo occurratur, prope in exi-
tium coarctata. Nos autem, quorum quotidia-
na instantia, teste apostolo, est & esse debet
solicitude omnium ecclesiarum, velut illi qui
jure levitico summi sacerdotis coadjutores exi-
stimus deputati; quorum maxime in hac re-
rum vertigine & supremo animarum periculo
interest potissime, contententibus nedum tepe-
scentibus, immo hoc pestiferum schisma causan-
tibus, rebus tam gravibus obviare. Consideran-
tes quod ex quo ipsi contententes, sub ludi-
briosa occasione difficultates locorum, fracto
penitus & omisso unionis tractatu, voluerunt
se taliter ab invicem per longissima terrarum
spatia separare. Dominus Benedictus in suo
recessu a Portu-Veneris publicavit se in loco
Perpiniani, in proximo festo Omnium sancto-
rum, ad schisma fortius confirmandum, ut
multis videtur, suum concilium celebrare. Al-
ter vero vocatus Gregorius, similiter in suo
recessu de Luca, in proximo Festo Pentecosten
in provincia Aquilegensis se idem facturum
mandavit, quamvis nedum ipsi, sed omnes
clarissime deprehendant, quod per concilium
Perpiniani est impossibile, quod pax utriusque
obedientie in universali ecclesia tribuatur. Idem-
que censendum de concilio Gregorii præliba-
ti. Quibus nos cognoscentes manifeste, quod
secundum progressum contententium prædicto-
rum finis ipse ad quem tendimus, de manibus
penitus evanescit, & materia ipsa, qua nulla
sanctior, per summam rerum desperationem eo
fortius incalescet, quo proprius ad culmen
victorie posita deducta est perverso ingenio in
derisum. Quomobrem, princeps serenissime,
ex debito conscientiarum nostrarum remorsu,
dirigentes ad tam exitabile vulnus nostræ com-
passionis intuitum, deliberamus summa rerum
opportunitate suadente, immo & necessitate
cogente manus ad fortiora injicere, & cum re-
verendissimis patribus dominis alterius collegii
convenire. Quorum opinionibus atque votis una
cum nostris concurrentibus, in unum tamquam
ex uno spiritu inspiratis, ipsi nobiscum & nos
secum pro ultimo remedio securim ad radicem
posuimus, generale videlicet Concilium per

al. eva-
nescet.

suam obedientiam quilibet ad eundem locum
eundem terminum convocantes, videlicet XXV.
die martii proxime futuri in civitate Pisana,
ad retrudendam hanc monstruosam belluam in
antrum mortiferum per amborum contendenti-
um cessionem; & in casu contradictionis,
diffugii, aut contumaciæ, per debitam & per
canonicam ordinationem ecclesie congregatæ,
prout per copiam quam vobis mittimus litte-
rarum convocationis prælatorum, nec non per
litteras, quas specialiter domino Benedicto scri-
bimus, si placet, videbitis contineri. Nunc au-
tem, princeps optime, cum ad dirigendam hu-
jusmodi executionis congeriem summe expedi-
at pro tam sacro negotio invocare, licet
res ipsa sancta per se cunctos invitet; qui re-
ges, teste B. Isidoro, debent cognoscere se de
hoc debere reddere rationem, propter ecclesiam
quam Christo tuendam suscipiunt, vestram se-
renitatem, de qua specialiter confidimus, re-
quirimus & hortamur per viscera misericordie
domini Jesu Christi, dignemini huic sanctissi-
mo operi non deesse, sed hoc ipsum fomentis
regalibus adjuvare, & ad locum præfatum, ubi
dicto tempore, favente divina gratia, erimus,
regales nuncios, qui nobis in hoc vice regia
salutare consilium & auxilium tribuant, desti-
nare velitis. Insuper prælatos regni vestri qui-
bus scribimus, regalibus mandatis restringere,
quod præfatis loco & tempore debeant infalli-
biliter convenire, ut dispositio nostra tanto
cunctis sit gratior ac etiam secundior, quanto
regalis consilii ac etiam prælatorum fuerit
provida & salubri deliberatione concepta. Ce-
terum, amantissime princeps, attendat vestra
regalis providentia vigilanter, ac etiam provi-
deat, ne per istos qui monstrum in Dei eccle-
sia nutrire non verentur, & taliter Petri ca-
thedram in divisione detinent manifeste, nec
non & eis adherentes, non quæ Christi, sed
quæ sua sunt querentes, huic sancto operi tam-
quam Deo grato impedimenta præbeantur,
nunc salis dogmatibus, nunc mendosis prædi-
cationibus, nunc iniquis & injustis & nullis
processibus, aut alias quovis quæsito colore.
Credimus enim, quod de facto obices multipli-
ces, quantum poterunt, interponent: nos ta-
men de Deo & vestro regali præsidio confisi,
omnibus eis speris, ad concepta intrepide pro-
cedemus, nec propter hoc tacebimus, aut
quiescemus, donec egrediatur ut splendor ju-
stus ejus. Datum in loco Liburni Pisanensis
diocesis sub nostrorum trium priorum sigillis
die XIV. Julii anno domini MCCCCVIII.

ANNO
CHRISTI
1109.

EPISTOLA CARDINALIUM REGIS
CASTELLÆ

Et Legionis

Ejusdem argumenti.

Serenissimo principi & domino, domino (a)
Jo. Dei gratia regi Castellæ & Legionis,
miseratione divina episcopi, presbyteri & dia-
coni S. R. E. cardinales, salutem in eo per
quem reges regnant & unanimes in domo do-
mini ambulare. (b).

Hæc est domus domini, princeps inclytissi-
me, cujus decorem cum propheta divi principes
vestri avus & genitor, tam pie, tam catholice
dilexerunt. Hæc est domus domini, pro cujus
iute-

ibid. pag.

791.

(a) Johanni
hujus nomi-
nis 11. qui
anno 1106.
Henrico III.
regi Castellæ
& Legio-
nis successit.
(b) Eiusd.
tenoris est
epist. directa
Martino A-
ragonum re-
gi in codice
illustrissimi
domini
Chauvel.

ANNO CHRISTI 1499.

ANNO CHRISTI 1499.

integritate, ne per geminos sponfos monstruo-
sa in duobus capitibus macularetur infamia fi-
deliter dimicarunt. Hæc est unica, quæ teste
Hieronymo, claves accepit, & extra quam non
est salus, & pro tanto præmissimus, princeps
excellentiſſime. Certi enim sumus devotionem
vestram, &c. ut supra.

Atque requirimus & hortamur per viscera miseri-
cordiæ Jesu Christi, & vos ad hoc opus sa-
cratissimum non deesse, sed totaliter assistere,
quod ecclesia merito gaudeat talem filium ha-
buisse. Datum.

EORUMDEM REGINÆ CASTELLÆ.

Ejusdem argumenti.

Ibid.

Sereniſſimæ principis & domine, domine
Catharinæ Dei gratia Castellæ & Legionis
reginæ, miseratione divina episcopi, presbyteri
& diaconi S. R. E. cardinales, salutem in eo, cui
servire regnare est.

Considerantes devotionis & pietatis constan-
tiam, quam inclytæ recordationis progenitores
vestri, ac etiam serenissimi principis domini
Johannis Dei gratia Castellæ & Legionis regis
illustrissimi nati vestri, circa Deum, fidem ca-
tholicam, & ecclesiam omni tempore habuisse
noscentur; ad vos & ipsum recurrentes, pro
reparatione ac succursu communis matris no-
stræ, sanctæ universalis ecclesiæ, lustris sex jam
peractis in tam lamentabili ruina prostratæ,
nunc eidem in inclytissimo nato vestro scri-
bimus per has litteras nostras subsequentis te-
noris: serenissimo Principi, &c. Assumpta ergo de
vestra erga Deum devotione fiducia, celsitudi-
nem vestram rogamus, requirimus & hortamur
in domino Jesu Christo, quatenus nunc intue-
ri dignemini quod tempus advenit, in quo fi-
lio gloriosæ Virginis serviatis pro his, quæ vo-
bis ipse tribuit, videlicet per inclytum natum
vestrum, ac etiam progenitorum vestrorum ex-
citata exemplo, sponsæ Christi in hoc articu-
lo studeatis consilium & auxilium impertiri.
Ita quod Jesus Christus qui pro redemptione
vestra proprium sanguinem fundere & in cru-
cis patibulo mortem subire dignatus est, qui
hoc tempore vos disposuit experiri... vobis
post temporalis palatii gloriæ æternæ vitæ di-
gnetur ob hoc indulgere coronam. Datum,
&c. ut supra.

EORUMDEM INFANTI CASTELLÆ.

Ejusdem argumenti.

Ibid. p. 294.

Illustri principi domino F. infanti Castellæ,
&c. miseratione divina, &c. salutem & ec-
clesiæ sponsæ Christi sacro-sanctæ matri nostræ,
proh dolor! taliter fluctuanti succursum cele-
stem impendere.

Recolentes piam devotionem, qua pia regia
& excellentissima domus Castellæ, a qua ve-
stram trahitis originem, sacro-sanctam eccle-
siam beneficiis fovit, variisque obsequiis exti-
terit prosecuta, merito confidimus, quod in
tam gravi necessitate eam nullatenus derelin-
quet. Ideo serenissimo principi, & domino Jo-
hanni Dei gratia Castellæ & Legionis regi ne-
poti vestro, cum grandi fiducia duximus præ-
sentialiter scribendum sub tenore sequenti Se-
renissimo Principi, &c. Cum itaque princeps in-
clytissime, videatis ex præmissis tantam eccle-
siæ imminere ruinam, paratamque pacem, si
regalis potentia modo debito, ut petimus,
manus suas effectualiter interponat; vestram ex-
cellentiam, quam Deus tot viribus insignivit,
tantamque ei potentiam contulit, in hac par-
ticipat. Concil. General. Tom. XXVII.

*) al. prin-
cipaliter

Illustrissimo principi & domino, domino J. ib. p. 295.
regis Francorum filio duci Bituricensi &
Alvernæ, comitique Picavie miseratione di-
vina, &c. salutem in eo, cui servire regnare
est, & dispersiones Israelis congregare.

Scandalosa ecclesiæ dispersio, princeps in-
clyte, ac horrendum inter christianos dissidium
his diebus satis innotuit evidenter, quantum
malignatus est inimicus in sancto. Certi enim
sumus devotionem vestram non latere, &c.

Ejusdem tenoris epistola scripta ad Ludo-
vicum ducem Bourbonii, & illustri principi domi-
no Roberto filio quondam regis Scotia, duci Al-
bania, cum epistola ad regem Navarra in codice
Cbanveliniano.

COPIA LITTERARUM DIRECTARUM

Principibus per dominos cardinales de
parte Gregorii.

Subtracta Gregorio obedientia, orant ut ad
Concilium Pisanum oratores suos suæque
ditionis prelatos mittant.

Miseratione divina, &c. illustri & excellen-
ti domino, salutem in Domino sempiternam,
& paratum promptumque animum ad
sacratissimæ ecclesiæ unitatis effectum habere,
& pro ea firmiter & efficaciter operari.

Principum, ducum, marchionum, aliorum-
que dominorum & magistratum quorumcum-
que, dignitatibus & officiis quibuscunque pol-
lentium proprium est iudicium & justitiam fa-
cere, & de manu calumniantium vi oppressos
eripere, & a civitate pro viribus injurias pro-
pulsare, quibus juxta beati Petri sententiam,
utamquam a Deo missis ad vindictam maiorum,
laudem vero bonorum obediendum est. Ut igitur
in eos qui utrimque injurias inferunt missi
sublimatique sunt, quanto majore & iustissima
indignatione pro Christi immaculata sponta,
a qua in Spiritu regenerati equique lacte edu-
cati, & grandævi in fide firmati, apertis para-
disi foribus, vitam qua primi homines torde
peccati privabantur, consequi merentur æter-
nam, contra illos infimæ pravæque conditio-
nis homines tenentur exsurgere, qui corpus
Christi mysticum, hoc est Dei ecclesiam & tu-
nicam Domini inconsutilem dividunt, qui
Christi vineam exterminant, & consultant ut
nefandissimis momentaneorum rerum ambitio-
nibus pravisque cupiditatibus suis satisfacere va-
leant, omni pudore & Dei metu sublato, non
curantes Dominici gregis animas secum in æ-
ternam perditionem conducere, & cunctorum
Christi fidelium pacem & quietem turbare.
Sane novistis, non ambigimus, cum toti sit
Christianorum orbi notissimum, quot Petri
navicula continuis fluctibus agitata, per XXX.
annorum curricula, & quantas passa fuit tem-
pestates, ad extremum ferè deducta naufragium,
quæ ejus flebili omiſſa historia, nimium
fidelibus cognita, ut ad unitatem dignitatem-
que pristinas tandem reduceretur, & pax de-
sideret.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

sideratissima in Christiano populo pullularet, sanctæ memoriæ domino Innocentio papa VII. sublato de medio, dominus Gregorius ut ipsius ecclesiæ unionem efficeret, per puræ & simplicis renuntiationis & cessionis viam ante & post eius assumptionem votam, juratam, pluriesque promissam, domino Petro de Luna parte ex altera Benedicto nominato, qui se similiter obligaverat, cedente vel decedente, in publico instrumento, scripturis & solemnibus, & eorum bullis & nostris litteris sparsis per orbem luce clarius est, quod ad apicem fuit summi apostolatus assumptus. Et qualiter ambo de papatu contententes, Deo vota sua reddiderint, juramenta servaverint, & præmissa adimpleverint, vestram caritatem latere non credimus, cum jam omnibus possit esse notissimum & rei exitus demonstravit. Nam pertractus inanes, frivolasque & superfluas disceptationes, altercationes, & varietates anno & mensibus consumpta, hucusque populum Christianum illudendo, colludendoque invicem, denique occasionibus captatis inanibus, a præfate unionis, ut præfertur, promissæ, juratæ & votæ tractatibus, tam impudenter quam turpiter discesserunt, Christi grege mercenariorum more inter lupos exposito; & de unione ipsa totaliter desperato. Ac nos, quibus post papam salutis populi Christiani major zelus & onus incumbit, videntes nobis ab eodem Gregorio suis injustis & turpibus mandatis orabatur, ne de unione ipsa ulterius verbum faceremus, in vitas libertatemque nostras evidentius imminere pericula, ut conscientiarum nostrarum exonerationi & præfate unioni, de qua poterat alias totaliter desperari, consuleremus, ab eo non ad unionem ipsam, sed ad schisma fovendum, bonaque ecclesiæ dissipandum, suosque contra Deum & justitiam promovendum & sublimandum intendente; momentaneorum rerum cupiditate pravaque ambitione tracto, cælestium & æternorum penitus oblito, & supradictam cessionis viam a se tamquam justam sanctamque toties acceptatam & promissam, diabolicam palam asserente, & declinante tamquam a nutrice schismatis antiquati, quod de jure hæresim sapere minime dubitatur, cum deliberatione, ut pluribus scriptionibus jam sumus testati, discessimus. Nosque cum reverendissimis dominis dominis de collegio partis alterius junximus & univimus, pro pace & unitate danda populo Christiano, viamque congregationis Concilii generalis utriusque obedientiæ ad civitatem Pisarum, diemque XXV. proximi mensis Martii celeberrimum festo Annunciationis gloriose Virginis Mariæ, a qua cunctorum salus & redemptio inchoavit, unde, Deo favente, cujus res agitur, omni errore & schismate evulso, unio in ipsa ecclesia subsequetur, elegimus secundum sacrorum canonum instituta & ecclesiæ laudabilem consuetudinem in talibus observatam; quæ omnia latius litterarum, quas ad obedientiæ nostræ prælatos, eos ad Concilium ipsum convocantes dirigimus, tenoribus, & oratorum nostrorum abunde de cunctis expedientibus instructorum vivis relatibus luculentius poterit excellentia vestra percipere. Expergiscimini igitur, quoniam tempus est jam a somno surgere, & nobiscum una exurgat Deus & dissipentur inimici ejus, & fugiant qui oderunt eum a facie ejus. Erigite ecclesiam matrem vestram, & nobilitatem spiritus vindicate, nobisque in hac

Dei causa assistite & favete; oratoresque vestros solemnes mittite, & prælatos domini vestri, quos ducimus convocandos ad veniendum inducite; ac, si opus esset, quod minime remur, ut tenemini, modis debitis astringatis, ut tempore debito in eodem Concilio legitime & instructi veniant, ad tam pium & sanctissimum opus feliciter consummandum, quæ per aspersionem pretiosissimi sanguinis Domini nostri Jesu Christi, ut a tot modo liberetur angustis, sancta mater ecclesia nobiscum una a vobis instantissimis precibus postulat & requirit, sicuti omnino caritatem vestram pure & libere facturam speramus. Nam ad ipsum Concilium venientes, aut ei faventes, dominus Gregorius tamquam inimicus homo continuo tentare non desinit, coloribus, fictionibus & mendaciis solitis, ubique disseminare zizania in ecclesiasticæ unitatis disturbium, ut ipsam ecclesiam ita laceratam & oppressam valeat retinere. Suis non potest afficere sententiis, vel mutare, cum per solemnia Concilia collegiorum, magistrorum sacræ theologiæ, jurisque canonici & civilis, conclusum & determinatum existat, ipsis contententibus de papatu tamquam antiquati schismatis nutritoribus obediendum non esse; sed eis omnem obedientiam subtrahendam, & de eorum sententiis seu censuris & aliis non curandum, vel de juribus sedi apostolicæ respondendum, ut in nostris litteris, quas per orbem dirigimus plenius continetur. Deus omnipotens excellentiam vestram diu & felici in statu infinita sua benignitate conservet. Datum in castro seu loco Liburni Pisanensis dioecesis.

COPIA LITTERARUM DIRECTARUM

Ad universitates studiorum per dominos cardinales de parte Gregorii.

Miseratione divina, &c. Quamvis sacrosancta mater ecclesia omni tempore viris litteratis & scientiarum floribus insignitis permixta maxime noscitur indigere, præsertim tamen his turbationum temporibus, quibus vacillat fides, dominatur avaritia, exquiritur ambitio, affectatur carnalitas, spernitur votum, jurisjurandi intemerata religio violatur, contemnitur caritas, excitantur mortifera odia, extollitur dominandi libido, conculcatur humilitas, unitas & concordia respuitur, scissura & horrenda divisio præoptatur, promovetur ignorantia, refutatur scientia, queritur irrogari injuria, damnatur justitia, stolidorum ministrorum & juvenum consiliis regitur orbis, virosum litterarum & senum salubris doctrina penitus confutatur, creditur fabulis & noxiis perversorum plus quam sacris evangeliiis & expositionibus sanctorum doctorum, mendaciis & hypocrisis frequenter insistitur, per quod venenose & fraudulenter veritas obumbratur, omnibusque excogitabilibus mundi vitiis inseruntur, ut orthodoxa mater ecclesia sine qualibet ruga aut macula a Domino sublimata, ipsorum nefariis ausibus deturpetur; ex quibus electus Christi populus pretiosissimo suo sanguine summa caritate redemptus, a via veritatis seducitur, hæresibus involvitur, horrendis criminibus implicatur, scissuris & divisionibus dire affligitur, caedibus & bellis cruentis subicitur, fame, pestilentia & omnium poenarum genere multitudine trucidatur. His enim crebrescentibus malis per singulos, viri scientiarum virtute pollentes ta-

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

lentum sibi a Deo traditum non debent in terra fodere, nec lucernam ardentem sub modio abscondere, sed supra candelabrum, ut omnibus qui in Nomine Domini sunt, luceat, collocare, arguendo, increpando, obsecrando in omni patientia & doctriua, murum firmissimum suis doctrinis & saluberrimis exemplis & informationibus in domo Dei se opponendo scendentibus ex aduerso. Sane novistis non ambigimus, &c. *ut in precedenti usque ibi.* Expergiscimini igitur, quoniam iam tempus est a somno surgere, & vobiscum una exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum a facie eius. Erigite ecclesiam matrem vestram, & quasi in extrema necessitate nunc positam adjuvate, nobisque in hac Dei causa vestris consiliis & doctrinis apud universum populum Christianum succurrite, verbisque & opere assistite & favete. Alios quoque devotentioribus magistris & doctoribus universitatis vestre scientiis præpollentes, Deumque timentes, ad Concilium ipsum, per nos, ut præmittitur, convocatum, quorum consiliis uti valeamus, transmittite, inducendo reges, prælatos & principes, quos similiter per nostras litteras convocamus, ut mittant, veniant tempore & loco prædictis ad præfatum Concilium nostrum, pro tam pio & sanctissimo opere consummando, quæ per asperionem pretiosissimi, &c. *usque in finem, ut in precedenti.*

RESPONSIO PER DOMINOS CARDINALES

Obedientia Gregorii data ambaxiatoribus Venetorum & Florentinorum ad capitula tradita in scriptis per nobiles viros dominum Rossium Marino ambaxiatorem illustris ducalis domini Venetorum, & dominum Bartholomæum de Poplenchis legum doctorem ambaxiatorem magnifica civitatis Florentinorum, qua sequuntur in hac forma, videlicet.

Hæc est brevis nota eorum quæ dicuntur coram R. papa & dominis dominis cardinalibus, &c. per dominum Rossium Marino ambaxiatorem illustris ducalis domini Venetorum, & dominum Bartholomæum de Poplenchis doctorem, ambaxiatorem magnificæ communitatis Florentiæ.

Et primo, quod dominus papa Gregorius notificavit per nuncium apostolicum præfato dominio Venetorum publicasse concilium generale in exarchatu Ravennatensi vel patriarchatu Aquilejensi in festo Pentecostes proximo, requirens præfatam illustrem dominationem Venetorum de consilio & favore, & etiam de uno loco dicti domini Venetorum, in quo dictum concilium posset congregari.

Et similiter pro parte didorum dominorum cardinalium scriptum fuit & notificatum per eorum litteras præfato illustri dominio, quod publicaverant Concilium generale tenendum per eorum collegium in Annunciatione B. M. V. de mense Martii proxime futura, rogantes & exhortantes præfatam dominationem, ut operaretur juxta posse quod dominus papa Gregorius veniret ad illud Concilium, vel mitteret procuratorem suum ad solvendum debitum suum.

Unde consideratis prædictis visum fuit præfato dominio Venetorum, quod si tenerentur dicta duo Concilia separatim, erit materia novi schismatis potius quam effectus unionis; & ideo deliberavit per proprium oratorem respon-

dere tam domino papæ quam præfato collegio, & insuper notificare idem præfato communi Florentiæ, & requirere magnificos dominos civitatis Florentiæ ut vellent concurrere in eodem negotio, & transmittere oratorem proprium super hoc ad præfatum dominum papam & collegium dominorum cardinalium. Qui domini Florentini audita expositione ambaxiatæ factæ per oratorem præfati domini Venetorum, annuerunt requisitioni per eos factæ, & concorditer transmiserunt oratorem suum ad dominum papam, qui ambo ambaxiatores supra dicti exposuimus præfato domino papæ infra scripta, videlicet:

Quod placeret sanctitati suæ velle operari pro posse quod Concilium tenendum per eum & per dictos dominos cardinales sit unum & idem, tam respectu loci quam temporis, & non diversa, quia sic agendo erit unum generale Concilium, & dabitur pax ecclesiæ, alias est periculum inducendi novum schisma.

Respondit dominus papa, quod totis viribus intendebat ad unionem ecclesiæ, & hac de causa indixerat concilium suum, & quod concilium tenendum per eum erat verum concilium generale, & debebat præcedere tam ratione primitatis, quia primo indixerat concilium quam dicti domini cardinales, quam ratione potestatis, quia ad solum papam spectat convocare concilium, quam etiam ratione ordinis, quia ipse caput & alii membra; & pro vera unione erat paratus dimittere omnem injuriam sibi factam, & accipere & amplecti suos cardinales ad gratiam, & quod possunt gaudere suis beneficiis, prout primo gaudebant ante suum discessum, & similiter recipere quemcumque venire volentem ad dictum concilium.

Hac responsione habita, nos ambaxiatores superscripti replicavimus prout nobis fuit visum expediens. Et venimus ad præsentias reverendissimarum paternitatum vestrarum dominorum nostrorum cardinalium, & exposuimus illud idem quod diximus domino papæ Gregorio, scilicet & vobis placeat velle quod sit unum generale Concilium, ut ecclesia sancta Dei habeat quietem & pacem.

Respondent domini cardinales de collegio Italico de voluntate & assensu reverendissimorum dominorum cardinalium alterius collegii, olim nunc per Dei gratiam uniri ad proseguendam & perficiendam cum adiutorio Spiritus S. fidelium Christianorum extirpationem inveterati detestandi schismatis, & dandam pacem & unitatem, quantum in eis est, divise & lacerate ecclesiæ.

Et primo, quia dictum dominum Venetorum audita requisitione & precibus dominorum cardinalium deliberavit per proprium oratorem respondere dictis dominis, & requirere magnificum commune Florentiæ, ut vellent concurrere in eodem negotio, & mittere oratorem proprium tam ad ipsos dominos unicum & indubitatum collegium facientes, quam ad dominum Gregorium: quod realiter adimpleverunt, de quibus tam dicto ducali dominio, quam dictæ magnificæ communitati Florentiæ, omnes domini gratias referunt, & rogant quod velint in prosecutione tam pii & sancti operis usque ad finem firmiter & constanter persistere, cum domini sint parati quidquid rationabiliter possunt & debent usque ad mortem veraciter adimplere; & gaudent de præsentis

ANNO
CHRISTI
1199.

vestrorum dominorum ambaxiatorum, quos A
sciunt viros notabiles & prudentes & affectatos
ad bonum unionis ecclesie.

Et antequam ad petitorem per vos respon-
sionem perveniant, atque ad frivolarum domi-
ni Gregorii rationum solutionem; aliqua in-
tercunt pro veritatis manifestatione & vos mit-
tentium atque vestra summaria informatione
præmittere. Dicunt igitur præfati domini, ad
hoc ut gestarum plenius veritas innotescat, &
cum magna & sincera fide notificant, quod ex
quo ipsi perpenderunt dominum Gregorium &
Benedictum de papatu ultra quam expediret
contententes, nolle venire ad viam mutuæ
cessionis per eos oblatæ, juratæ, & voto mul-
tiplici roboratæ, ac ab omnibus Christi fide-
libus approbatæ, nec non in loco seu loca con-
cordare, in quo seu quibus fieret partium con-
ventio pro pace ecclesie danda per viam an-
tedictam & electionem unici veri & indubitati
pastoris: quodque duo contententes se invicem
separabant, & transferebant ad loca valde re-
mota, taliter ut de cætero, quantum ex facto
iporum colligi poterat, de pace ecclesie &
extirpatione schismatis nulla spes haberetur:
ipsi domini cardinales cum reverendissimis in
Christo patribus dominis cardinalibus alterius
partis se congregaverunt, & caritate sincera
convenientes in unum communi assensu, &
concordi per Dei gratiam ad invicem delibe-
ratione fore necessarium perspexerunt, & or-
dinaverunt, ut Concilium generale utrius-
que partis & obedientie congregaretur in uno
loco & termino: ad quod Concilium vocaren-
tur & provocarentur prædicti duo de papatu
contententes, & ecclesiam in schismate in ma-
gnam Dei offensam tenentes. Non æstimantes
ita de facili saltem propter simplices & vulga-
res aliter ecclesiam posse uniri & schisma ex-
tirpari, attentis iporum duorum contententi-
um indispositionibus, discordiis & subterfugiis
illicitis & damnatis, ad hoc ut præsentem &
approbante Concilio renunciarent mutuo, alias
provideret ecclesia & Concilium prout foret se-
cundum Deum, divinas & canonicas sanctiones D
merito providendum.

Et cum ipsi duo contententes sciverunt con-
cordiam, deliberationem, & ordinationem ipso-
rum dominorum cardinalium ad invicem uni-
torum, non contenti quod ex iporum discor-
diis & separatione mutua pax ecclesie erat e-
videnter, quantum ad eos pertinet, impedita:
immo volentes impedimento perpetuo pacem
ecclesie in desperationem ponere & Concilium
generale utriusque obedientie impedire, qua-
dam mutua collusionem, ut verisimiliter appa-
ret, ad invicem habita, deliberaverunt sua par-
ticularia trahere concilia, immo potius concil-
iabilia, in locis longa distantia separatis, ter-
minis variis ac diversis: videlicet Benedictus in
festo Omnium SS. proxime futuro in loco
Perpiniani Elnensis diocesis regni Aragonie,
& dominus Gregorius in festo Pentecostes tunc
futuro in Ravennatensi, seu Aquilejensi pa-
triarchatu, per quæ concilia sic tenenda divi-
sim particularia seu iporum alterum schisma
nullo modo extirpari valeret, nec optata ha-
beri unio: immo potius impedimenta præstari,
cum nec in iporum conciliorum altero, nec
in utroque haberet ecclesia generaliter conve-
nire, maxime quia cum plures sint, ab obedi-
entia & communionem iporum duorum conten-
dentium subtrahi noviter, seu neutrales effecti,

ipsi ad eorum vocationem nullatenus venirent,
seu in eorum conciliis interessent, neque illa
quæ in ipsis conciliis erant deliberata, seu eo-
rum altero, aliquatenus acceptarent.

Item, dicunt quod ipsi domini cardinales ad
invicem sic uniti cum aliis dominis cardinali-
bus in prædicta deliberatione perseverantes, de
generali Concilio utriusque obedientie congre-
gando in uno loco & termino, per quod po-
test evidenter schisma extirpari & uniq; habe-
ri, subterfugiis iporum contententium vel al-
terius non obstantibus, ordinaverunt concordi-
ter, quod in hac civitate Pisana nominata, &
alias oblata pro loco habili & idoneo ad mu-
tuam partium conventionem per ipsos dominos
Gregorium & Benedictum teneatur generale
Concilium utriusque partis convocandum in
certo modo per ipsos dominos cardinales ad
invicem unitos, ad XXV. Martii prox. futuri
ad fines & effectus prædictos, cum insinuatio-
ne & solemni requisitione facienda & hodie fa-
cta in Senis, ipsis domino Gregorio & Benedi-
cto, ut ipsi Concilio generali utriusque partis
velut viæ ordinariæ in causa duorum conten-
dentium de papatu præbere habeant consensum
& opem, & quod ipsi duo contententes in i-
pso Concilio intersint, debitum suum sacuri,
& alias ut concordatum extitit, exhibitori. In
quo casu honorabuntur, & securi manebunt,
ut decet & convenit, exhibitis sufficientibus &
honestis provisionibus, & super materia & via
sic mature digesta & concordata direxerunt de
omni communi assensu & deliberatione eorum
patentes litteras & clausulas prælatis, regibus
& principibus, & aliis quampluribus viris ec-
clesiasticis eorum partis & obedientie, notifi-
cantes pariter notificationem prædictam & vo-
cantes ad prædictum utriusque partis & obedi-
entie Concilium in loco & termino antedictis.
Ex quo operante Spiritus Sancti gratia, ef-
fectum est, quod omnes prælati, reges, &
principes & alii fideles, ad quos de hac
via pervenit veridica relatio, illam approbant
& extollunt, eamque parati sunt prosequi, il-
lique præstare consilium, auxilium, & favorem.

Item, dicunt quod super prædicta via or-
dinaria mature & sanctissime deliberata & con-
clusa domini cardinales partis alterius de com-
muni deliberatione eorum litteras clausas & pa-
tentes direxerunt Benedicto, per quas eidem
notificant prædictam deliberationem, & requi-
runt quod prædicto Concilio generali utriusque
obedientie præstet auxilium & opem, licet &
superabundanti & ad majorem cautelam, &
quod in ipso Concilio personaliter intersit de-
bitum suum exhibiturus, & speratur a multis
quod in prædictis non contradicet, sed potius
suum præstabit assensum, cum huic viæ velut
ordinariæ & necessariæ contradicere non pos-
sit, nisi inimicus Dei & ecclesie ab illius uni-
tate & fide præcisus, & factus suis ambitioni-
bus & erroribus alienus.

Item, dicunt & notificant quod quamvis hæc
notoria sint, & manifesta ipsis ambaxiatori-
bus, quod his diebus proxime elapsis, ipsi do-
mini cardinales de consensu & communi deli-
beratione dominorum cardinalium alterius par-
tis ad dominum Gregorium destinaverunt re-
verendissimos in Christo patres DD. Aquile-
jensem & Mediolanensem vulgariter nuncupa-
tos S. R. E. cardinales, ad sibi notificandum
præmissa, faciendo eidem pares & similes requisi-
tiones, quas alii domini cardinales destinaverunt
& fre-

ANNO
CHRISTI
1199.

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

& fecerunt **Benedicto** & alias etiam ad ostendendum per quam viam ambulare deberet secundum evangelii veritatem, dicta & gesta sanctorum patrum allas in Romana ecclesia utiliter observata: quos nullatenus videre voluit, & minus per se vel alium audire, licet per plures dies ejus presentiam preestolati fuerint, existentes in civitate Senarum, in qua tunc residebat ipse dominus **Gregorius**, sicut & residet de presenti, nec profuit humilis instantia opportune & importune magnificorum priorum & capitanei populi & multorum aliorum venerabilium civium civitatis Senarum, prout vobis venerabilibus oratoribus plene constat, quia presentes eratis in Senis, ostendens per hoc idem dominus **Gregorius** suae indurationis ad turbendam pacem ecclesiae pertinaciam, adeo notorie & evidenter, quod nulla valeat tergiversatione palliari, seu quovis & alio quavis colore vel velamine excusari.

Istis igitur summarie praemissis, ad responsum vestrae ambaxiatiae veniendo responderetur pro parte praedictorum dominorum, quod prudente & circumsperto oculo considerantes ipsi domini cardinales quod Concilium generale totius universalis ecclesiae tam de jure, quam de facto, quod factum in isto casu per multum considerandum existit, potest laceffitam ecclesiam reintegrare, & extirpato damnabili schismate, dare pacem populo christiano; hoc deliberaverunt, illud procuraverunt, & pensantes quod nulla partium de per se sola hoc potest, nec de jure, nec de facto, ut inferius ostenditur, sed quod necesse erat ambas partes concurrere, quia juxta **Augustinum** de Civitate Dei, concordia seu pax & unio est convenientia partium ad invicem discordantium: quod ad sensum percipimus evidenter, Spiritus S. gratia operante, cui operationes unionis & pacis specialiter attribuantur, ipsi domini se unierunt unione indissolubili in vinculo caritatis & pacis, cum reverendissimis dominis alterius collegii cardinalium pro reintegratione facienda, exitiali praefato schismate extirpando a populo Christiano, ut sic a seipsis incipiendo possent decentius postea unitatem ponere in ecclesia S. Dei, per convocationem Concilii generalis: quae ad eos dominos sic unitos de jure spectare minime in dubium vertitur sapientibus, & aliquantulum prout nunc expedit inferius patebit. Quapropter ut operatio intentioni concordaret, dicti domini se omnes tam de eorum collegio quam de altero olimdiviso, nunc per Dei gratiam unito convocata est tota ecclesia, videlicet obedientia ipsorum per istos dominos, & obedientia eorum per ipsos dominos praefati collegii in unum locum, videlicet locum Pisarum, & liberaliter & cum caritate eis traditum a magnifica communitate Florentiae, & in unum diem, videlicet XXV. Martii prox. futuri. Nec immerito dictum locum elegerunt communiter & concorditer: nam commoditatibus ejus omissis, quas habet accommodas utrique obedientiae, ille locus est qui ab ipsis duobus contendentibus vel alterutro ipsorum recusari non potest, qui ab ambobus oblatum cum justificationibus atque per ipsos de ejus voluntate & mandato per solemnem ambaxiatam extitit, constetque quod talis locus pro Concilio generali eligi deberet, qui rationabiliter a nullo ipsorum duorum contendentium valeret recusari, cum ipsi duo contendentes ad

dictum locum sint evocandi, prout & evocati sunt. Haec fuit voluntas ipsorum dominorum cardinalium. Haec est & erit cum ipsis adjutorio, in cujus laude & nomine quaecumque peracta sunt, fecerunt; optime namque cognoscunt quod concilia particularia, quae potius conciliabula merito appellantur, nedum quod schisma possint auferre, immo illa unionis inimicus adjuvet, ut schisma confirmet, & ut hinc capita pululet pluriora.

Et ut nihil irresponsum remaneat, dicunt praedicti domini, quod si praedictus **Gregorius** vellet venire ad hoc S. Concilium, prout de jure tenetur secundum Deum & bonam conscientiam, & prout requisitus istis diebus extitit in Senis, ipsum recipient cum caritate & honorificentia debita, & contentantur quod idem dominus **Gregorius** vocet sibi obedientes, dum tamen ad hunc locum Pisarum & ad eundem diem, sicut ipsi domini cardinales. Et si sic fiat, prout optant & sperant, vestris magnificis favoribus intercedentibus, proculdubio unio & pax in ecclesia Dei subsequenter ad laudem Dei, in cujus finem omnia vota nostra tendere debent, atque ad communem utilitatem christianorum, quam praefere debemus privatae: quae omnia nobis concedat qui facit in domo Domini unanimes habitare cum consensu, qui est benedictus in saecula saeculorum.

Restat respondere ad rationes praenominati domini **Gregorii**, quibus nititur asserere & persuadere, quod ad ipsum spectet hujusmodi convocatio Concilii. Primo quod hoc, salva pace, aliter se habet verum. Nam rei veritas ita se habet, quod cum circa principium mensis Junii nuper elapsi in Liburno ambo collegia convenerunt, S. Spiritu illustrante corda eorum, subito & repente, simul unita & conjuncta ad effectum prosequendae unionis fuerunt, deliberaveruntque & concluderunt simul & conjunctim prosequi unionem, dimissis eorum capitibus velut omnino indispositis ad illam, & concluderunt generale Concilium convocare, quia de caetero non videbatur alia via, per quam possent ad unionem ecclesiae sanctius & securius perveniri. Istud fuit publicum & notorium, & potissime in Portu Veneris & in Luca. Quod audiens **Benedictus** circa medium dicti mensis Junii publicavit & indixit velle concilium apud **Perpinianum** convocare in proximo festo omnium sanctorum, credens quod per hoc convocatio sacri collegii frustraretur effectu, & statim post idem **Benedictus** istud per suas litteras intimavit eidem domino **Gregorio** huc existenti in Luca. Idem vero dominus **Gregorius** in mense Julii sequente concilium indixit se celebraturum in exarchatu **Ravennateni** vel patriarchatu **Aquilejensi**, & per consequens non solum fuit praeventus per collegium, sed etiam per **Benedictum**: immo attempta alternatione vocationis factae per dominum **Gregorium**, nulla convocatio potest intelligi adhuc facta aut indicta.

Secundo etsi sic verum esset, quod hic non potest habere locum praeventio; in quem enim nulla est jurisdictio, non potest exercitium praeventiois cadere; sed jurisdictio congregandi concilium in isto casu non potest cadere in eum, ut statim succincte dicetur, posito etiam quod esset verus papa, in hoc casu stantibus terminis. Ergo hic non potest habere locum praeventio: immo omnia attentata per ipsum

in impedimentum Concilli generalis, ad quod A tendunt ipsi domini cardinales, tamquam facta in defectum jurisdictionis sunt ipso jure nulla.

Ad secundam rationem, & per consequens ad tertiam ipsius domini Gregorii, quæ effectualiter idem sunt, dum dicit quod ad ipsum tamquam papam, & demum ad ipsum tamquam caput, &c. sic breviter respondetur, quod jura dicentia quod ad Romanum pontificem congregatio concilii spectet, quibus se innititur, tamquam ea certitudinaliter legens, non potest in isto casu sibi vindicare locum, duabus pro nunc principaliter rationibus, primo, quia jura illa loquuntur de unico indubitato Romano pontifice ab universali ecclesia pacifice recepto, licet eidem tractu temporis quæstio aliqua moveatur, non tamen de titulo papatus, ut etiam statim tangetur. Cum igitur neuter ex contententibus videlicet domini Gregorius & Benedictus, posito quod esset unus ipsorum Romanus pontifex, neuter eorum est indubitatus, unicus, & non levitudinatio, immo nimis difficili & involuta tam juris quam facti, quod utinam non esset. Rite igitur concluditur, quod nullus ex prædictis duobus contententibus auctoritate jurium prædictorum de convocatione concilii loquentium in Romanum pontificem possunt sibi congregandi potestatem vindicare.

Secunda ratio est, posito quod isto casu dubio sibi vindicaret locum, alio tamen respectu in isto casu locum habere non posset. Nam quia hic agitur de titulo papatus inter duos contententes, non potest reperiri in jure quod ad ipsum Romanum pontificem, quamvis verum, dubitatum tamen, spectet congregatio concilii, immo reperitur contrarium, ut in suo loco & tempore ostendetur, & ubi dominus Gregorius se dicit caput, cardinales autem membra, advertat ne nutriendo hoc schisma, prout facit, fovendoque ipsum, factus sit minor quocumque catholico.

Tertia ratio est, videlicet carentia finis ad quem omnia tendere debent. Videatur effectus ipsius concilii. Ipse convocatur concilium suum in Ravenna vel Aquilegio, & ut magis ostendat magnam prudentiam sui concilii, alternavit Capuæ vel Ephesi, ut sint bene certi qui habent convenire quo vadant. Ponamus igitur concilium congregatum in quo erunt pauciores quam credat. Benedictus convocatur aliud in Perpiniano, ad quod etiam ibunt qui volunt, sed scimus quod pauci. Quis erit effectus istorum conciliorum? Nullus habebit forte quintam sed decimam partem ecclesie. Quilibet judicabit de jure suo. Benedictus, approbante concilio, judicabit se papam. Idem dominus Gregorius. Erit ne istud concilium? erit judicium? erit sententia? determinationi Benedicti stabit dominus Gregorius vel e contra? Certe non. Frustra ergo aliquis vel ambo dictorum duorum contententium de papatu sic concilia congregant, cum bono & suo careant sine propter quem congregari debet concilium.

Convocatio autem per dominos cardinales utriusque uniti & unici collegii per quam congregabitur tota catholica universalis ecclesia utriusque obedientie, tamquam facta per illos ad quos in isto casu solus & principaliter pertinet, ut suo loco & tempore lucidius ostendatur, & per determinationem dictæ universa-

lis ecclesie congregatæ, Spiritus S. gratia coadjuvante, & extirpabitur mucrone dictæ ecclesie schisma pestiferum, & ad unitatem & pacem orthodoxorum fidelium, regum & principum, & notabilium comitatum, maxime Venetorum & Florentinorum, ac totius populi Christiani favoribus justis & rationabilibus & debita assistentia concurrentibus, ad ipsarum magnificarum comitatum meritum animarum, & gloriam sempiternam votive & feliciter deducetur.

Ea propter deprecantur affectuose, quantum possunt, ipsi domini cardinales insignes comitatus Venetorum & Florentinorum & vos ipsarum ambaxiatores & oratores notabiles, quantum ipsæ & vos velitis prædicta earum nominibus omnia significare domino Gregorio, & procurare cum illo ut ad ipsum Concilium in hac Pisana civitate celebrandum venire velit in termino antedicto, prout de veritate juris nedum humani, sed & divini censetur esse astridus, debitum suum exhibiturus: in quo si venerit, honorabitur, ut decet & convenit. Alias si hoc recusaverit, necessitate fidei hoc exposito, providebit Concilium generale & ecclesia prout & secundum Deum & divinas & canonicas sanctiones fuerit providendum, subterfugiis non obstantibus illorum qui ecclesiam in schismate damnabiliter tenere conantur. Et si dominus Gregorius vel sui aliqua præcedunt, quam præmissa superius narrata, in quantum in facto & jure consistunt, ipsi domini cardinales offerunt separatos ostendere, quod præmissa vera sunt, & de jure procedunt, & illa defendere in Concilio generali. Et ultra, si aliqua rationabilia, & factibilia, tendentia ad accelerationem desideratæ unionis videntur posse & debere fieri ipsis insignibus comitatibus & dominiis Venetorum & Florentinorum, ipsi domini cardinales sunt parati illa audire & admittere semper in quantum ad bonum, & accelerationem pacis poterunt pertinere.

Die Veneris quinta Octobris hora vespereorum vel quasi, indict. prima MCCCCVIII. assignata, tradita, & præsentata fuit similis responsio, facta prius collatione per me Angelum notarium infra scriptum per reverendos in Christo patres & dominos, dominos H. Tusculanum, & A. Penestrinum episcopos; A. Laudensem, C. Melitensem, J. de Ursinis presbyteros, R. de Branchaciis, L. Barrensem, A. de Saluti, O. de Columpna, P. de S. Angelo antiquiorem, & P. de S. Angelo juniorem, S. R. E. diaconos cardinales, nobilibus & egregiis viris domino Rosso Marino ambaxiatori illustri ducalis domini Venetorum, & domini B. de Popullenchis oratori magnificæ comitatus Florentinorum coram dictis dominis Pisis existentibus in camera residentis domini Aquilegensis, ipsaque responsione de verbo ad verbum lecta, audita, & collationata, dictus dominus B. pro se & præfato domino Rosso recepit; præsentibus ibidem R. in Christo Patre domino episcopo Meldensi &c.

SALVUS CONDUCTUS FLORENTINORUM

Limitatus.

NOs priores artium & vexillifer justitiæ populi & communitatis Florentiæ tenore præsentium damus & concedimus liberam et

Affert Mart.
Vet. Mon.
to. VII.
pag. 319.
ex MS. Laurent.
Lond.

ANNO CHRISTI 1497.

ANNO CHRISTI 1497.

plenam licentiam atque saluum-conductum uni-
 versis & singulis in Christo patribus reverendis-
 & dominis dominis episcopis, presbyteris,
 & diaconis cardinalibus, & collegio cardinali-
 um, quod collegium apud quosdam Gallicum
 nuncupatur, veniendi ad quaecumque loca, sive
 illa sint civitates, castra, villae, ecclesiae, vel
 monasteria sita intra fines nostrae jurisdictionis,
 semel, & pluries, & totiens quotiens voluerint,
 separatim, & conjunctim, & ibidem standi in-
 deque discedendi, atque ad ea redeundi; cum
 omni eorum comitiva, famulis, equis, mulis,
 jumentis, arvensibus, ac rebus omnibus libe-
 re, licite, secure; non obstantibus quibuscum-
 que rationibus vel causis aut impedimentis,
 quas dici vel excogitari aliquo modo possint,
 ita quod praesens licentia & salvus-conductus
 plenissimum obtineat securitatem, & omni
 prorsus dubitatione & cavillatione careat: man-
 dantes insuper omnibus & singulis rectoribus
 & officialibus nostris, sub quibuscumque no-
 minibus & vocabulis, subditis atque genti-
 bus armorum, quatenus dictis reverendissimis
 dominis cardinalibus & cuilibet ipsorum cum
 omni eorum comitiva, sociis, famulis, e-
 quis, jumentis, navigiis, arvensibus, ac rebus
 omnibus in eundo, accedendo, stando, tran-
 seundo, discedendo, & redeundo dent & praes-
 tent accessum, transitum & iter liberum at-
 que securum, sine aliquo impedimento, mole-
 stia, vel notivitate in personis vel bonis ipso-
 rum vel alicujus eorum modo aliquo inferen-
 da, & sine ulla solutione pedagii, oneris vel
 gabellae, & quod praedicta omnia observent &
 observari faciant pure, & libere bona fide,
 omni exceptione & cavillatione remotis. Cum
 his tamen salvis & exceptis, quod praefati, re-
 verendissimi domini cardinales non possint sine
 nostra licentia ad civitates Florentiae & Pisa-
 rum venire, & in eis moram ducere. Volu-
 mus tamen quod possint & eis liceat conjun-
 ctim & divisim per dictam civitatem Pisarum
 transitum facere, & in ipsa die uno aut duo-
 bus & non ultra stare: aliam insuper justis ra-
 tionibus, & causis limitationem addentes, quod
 nequeat ipsorum collegium cum collegio alio-
 rum reverendissimorum in Christo patrum et
 dominorum se convenire in locis ditioni subje-
 ctis; sed in eorum sicut electione separatim et
 aliter quam collegialiter se convenire cum praes-
 fato collegio Romano, si voluerint: quam eor-
 um conventionem volumus quod a quoquam
 in nostris finibus impediri possit, in tantum
 quod praesens securitas ad aliquos cives vel sub-
 ditos nostros, qui in eorum comitiva essent
 pro aliquibus condemnationibus aut bannis pec-
 cuniaris aut personatibus nullatenus extendatur.
 Datum Florentiae die XXI. Julii, indi-
 catione prima, MCCCCVIII.

Facta est collatio cum originali.

LITTERA AD DOM. BENEDICTUM

Per quatuor cardinales.

Ib. p. 110. Ex MS. D. Chauvel.

Sanctissime ac clementissime domine, suppli-
 ci et humili recommendatione praemissa. Et si usque in praesens veritatem eorum, quae per nos et alios cardinales pro nunc ab isto loco abentes, prosecuta et gesta fuere cum dominis in parte alia cardinalibus nominatis, pro schismatis extirpatione et unitate in Dei ecclesia reducenda, vestrae sanctitati non insinua-

Concil. General. Tom. XXVII.

Averimus, supplicamus in admirationem seu in interpretationem aliam non deduci, cum tantum Dei negotium involutiones et intricatio-
 nes multiplices habuerit, quae brevi tempore abjici non potuerunt seu repelli. In hac tamen materia reperimus praefatos dominos in alia parte dominos cardinales nominatos, unanimiter in omni virtuosa actione constantes, prosequentes solum quae habent divina mandata et canonicae sanctiones; in quo sic eis assistit Spiritus sancti gratia, ut major pars praetorum, regum, et principum, et notabilium communitatum suae partis et obedientiae cum eis conveniat et concordet. Ex quo Gregorius nominatus est nedum appellatus; immo, a servitoribus laicis pro majori parte derelictus, sic quod videtur quae pacis sunt querere et cessationem offerre. Ex quo verisimiliter speramus de pace ecclesiae, nisi per partem nostram prosecutio hujusmodi sanctae viae tam verisimiliter preparatae quomodolibet impediatur, quod absit, et minime credimus, cum de voluntate sanctitatis vestrae dictam protectionem assumimus. Alia particularia per nos gesta et tractata, et etiam quae in futurum facienda videntur, curabimus, Deo auxiliante, sanctitati vestrae infra breves dies per solemnes personas insinuare; et credimus quod erunt talia, quae sanctitati vestrae grata erunt et accepta, ac omni populo christiano, et etiam tunc explicari faciemus nostram et absentium intentionem super materia Concilii, quod intenditis in festo Omnium sanctorum in loco Perpiniani tenere, et utrum tale particulare concilium in ultimis quasi terrae finibus, et multum a parte adversa distantibus celebraturum, possit ad unitatem dandam ecclesiae pertinere, dubitatur a multis. Sanctitatem vestram conservet Altissimus feliciter et longaeve cum effectu optatae unionis. Scriptum Pisis.

(G. Penestrinensis)
 Vestri humi- (N. Albanensis) cardina-
 les oratores. (P. Tusculanensis) les
 (P. S. Angeli)

LITT. JANUENSIVM DE NEUTRALITATE

Seu de non obediendo alteri contendendum de papatu.

Univerfis has visuris pateat, quod nos Jo-
 hannes le Maingre, dictus Bouciquavult
 marescallus Franciae, locumtenens regius et
 Januensium gubernator pro serenissimo rege
 Francorum domino Januae, consilium Ancia-
 norum, et officium provisionis civitatis Januae,
 optantes summopere videre in Dei eccle-
 sia sanctissima unionem, receptis quanta decet
 reverentia, et diligenter inspectis litteris patenti-
 bus, regis, et aliis clausis per eundem se-
 renissimum et supremum dominum nostrum
 devotioni nostrae directis, datis Parisiis die
 XII. Januarii proxime elapsi, continentibus se
 non sine maturo et tantae rei convenienti con-
 silio viam neutralitatis in prosecutione sancti
 praesentisque operis unionis ecclesiae amplecti,
 decrevisse in festo Ascensionis Dominicae pro-
 xime lapsa, ut denegatio obedientiae utrique
 contendendum de papatu asserat Christi fide-
 libus tandem perpetuam et salutiferam eccle-
 siae ipsius unionem; nec minus causas urgentes

Assert. Mart. Anecd. to. II. p. 1408. Ex MS. Gemmetir.

L mo-

ANNO
CHRISTI
1499.

motusque laudabiles, qui pietatem regis ad A
viam ipsam eligendam decernendamque impu-
lerunt. Et auditis his que super hoc venerabi-
lis dominus magister Petrus *Plaut* orator re-
gius novis eloquenter exposuit, exhortando nos
pro parte regia sicut & per dictas clausas lit-
teras exhortamur, quod viam ipsam neutrali-
tatis tamquam preparatoriam & aptissimam
dictæ unioni similiter amplecti vellemus conti-
nere, ut super hac tam grandi re mature deli-
berare possemus, doctores melioresque cives
cum principalibus cleri Januensis coram nobis
congregari fecimus, & re ipsa illis pandita,
datoque cogitandi aliquo dierum spatio, tandem
cum ipsorum civium ac cleri concordii consilio
& deliberatione matura, in Dei nomine viam B
ipsam neutralitatis amplecti, regia imitando
laudanda vestigia, & tenere decernimus, spe-
rantes in Christi Salvatoris nostri misericordia,
quod via ipsa sicut ab animorum nostrorum
sinceritate procedit, ita erit salutifera toti
Christiano populo, horrendum schisma conte-
ret, pacem tantis expectatam desideris, jam-
diu ab ecclesia exultante restituet, & pariter
ecclesiasticam unionem. Mandamus omnibus
& singulis regis subditis nostro subjectis regi-
mini, quatenus istam neutralitatis viam, neu-
tri in papatu contententium obediendo, am-
plectantur & teneant. In quorum omnium tes-
timonium & fidem presentes litteras fieri fe-
cimus, sigillique nostri impressione muniri. Dat. C
Januæ an. D. MCCCCVIII. die 21. Julii.

ADHÆSIO ALIORUM CARDINALIUM

Ad prædictum votum & juramentum.

Affert Mart.
Ver. Mon. to.
VII. p. 5. 101.
Ex M. S. Cod.
S. Laurent.

al. transcrip-
tus.

Miseratione divina nos Angelus tituli S.
Potentianæ, dictus Laudensis, Petrus ti-
tuli XII. apostolorum dictus Mediolanensis,
Johannes S. Crucis in Jerusalem dictus Raven-
natis presbyteri, & Balthasar S. Eustachii
diaconus, dictus Bononiensis, S. R. E. cardina-
les, manibus nostris propriis infra scripti, exi-
stentes in ecclesia majori Pisana collegialiter
cum reverendissimis in Christo patribus aliis D
dominis cardinalibus utriusque collegii Pisis
commorantibus; attendentes proinde & consi-
derantes, ut novit fere populus universus, &
ruminas graves omnibus defendas christicolis,
lamentabilemque scissuram, quibus Dei eccle-
sia opprimitur, ob nimiam ambitionem reti-
nendi principatum ecclesiæ. Duobus enim su-
per eo ambitione certantibus*, orti sunt erro-
res mortiferi, & corda dissidentia inter eos,
quos in vera fide Christi caritas propagavit.
Etiam insurrexere inter populos Christianos fre-
mitus guerrarum, in gentes rancores, & odia,
quos ipsa ecclesia debet sopire. Secutæ sunt ne-
dum etiam exheredationes, immo etiam mul-
torum, prohi dolor! strages, multæque prodi-
tiones animarum. Sane pridie penultima men-
sis Junii, anno infra scripto, in loco Liburni,
Pisanensis diocesis, reverendissimi in Christo
patres & domini, domini episcopi, presbyte-
ri & diaconi cardinales utriusque collegii,
ibi collegialiter existentes, mutuo & una-
nimo assensu, gratia spiritus sancti inspirati,
convenerunt ad invicem, concordarunt, & pro-
miserunt fide plenaria, juramento & voto irre-
vocabili firmaverunt, attenta indispositione no-
toria dictorum duorum contententium de papa-
tu, super unionem sanctæ matris ecclesiæ provi-

dere, prout & quemadmodum in quibusdam
litteris infra scriptis seu instrumentis publicis eo-
rumdem dominorum cardinalium manibus pro-
priis subscriptis & sigillis sigillatis, & coram
nobis de verbo ad verbum perlectis, plene & se-
riose continetur. Quarum litterarum seu in-
strumentorum tenor sequitur sub his verbis:
Miseratione Divina, &c. Quibus omnibus & sin-
gulis contentis in dictis litteris nobis, sic de ver-
bo ad verbum perlectis, ac matura deliberatio-
ne consideratis, videntesque sanctas opiniones
& affectiones eorumdem dominorum cardina-
lium, eisdem adherentes, & eas prosequi omni-
mode volentes, ipsa omnia & singula conten-
ta in dictis litteris, ut supra scribuntur, pro-
mittimus Deo, B. M. Virgini ejus matri, B.
Petro & Paulo, quorum sanguine fundata ec-
clesia damnatis ambitionibus vilescit, ecclesiæ,
omnibus sanctis, & Christi fidelibus plena fide,
juramento & voto irrevocabili confirmamus
prosequi, tenere, & inviolabiliter observare
absque aliqua interruptione, nihil addito,
nihil remoto, prout in dictis litteris & in-
strumentis seriose & in præsentis instrumento
de verbo ad verbum continetur; salvo tamen
quod in ultimo capitulo dictarum litterarum
seu instrumentorum, quod sic incipit: *Est au-
tem nostra intentio, &c.* omnes & singuli do-
mini cardinales præfati, & nos cum ipsis vo-
luimus & volumus, quod in fine illius capitu-
li post illa verba: *Ac concordiam omnium nostrorum
assensu, ponatur, vel duarum partium omnium
nostrorum;* quam etiam additionem ratam & gra-
tam habemus, & eam bona fide promittimus
observare. De quibus omnibus & singulis præ-
missis, nos dicti cardinales supra scripti & qui-
libet nostrum, requisivimus & volumus per no-
tarios infra scriptos unum vel plura, publicum
seu publica confici originalia instrumenta. In
quorum omnium fidem, & testimonium præ-
missorum presentes litteras, seu præfens pu-
blicum instrumentum, manibus nostris propriis
subscriptas, alias subscriptum, sigillorum no-
strorum mandavimus appensionibus muniri. A-
cta sunt, hæc in ecclesia majori Pisana præ-
dicta, sub anno a nativitate domini MCCCCVIII.
die trigesima mensis Augusti, indictione 1. præ-
sentibus reverendis patribus dominis Petro Mel-
densi, Branda Placentino episcopis, Johanne
abbate S. Justinæ de Padua, dominis Nicolao
de Robertis de Tripoli milite, & Roberto de
Questneyo decretorum doctore canonico Roto-
mageni, testibus ad præmissa vocatis speciali-
ter & rogatis.

Deinde ego Henricus eadem miseratione epi-
scopus Tusculanus, dictus Neapolitanus, præ-
fate sacrosanctæ R. E. cardinalis, in sacristia
ecclesiæ B. Martini Pisanensis, ubi dicti domi-
ni cardinales collegialiter congregati, videlicet
die veneris quarta decima mensis Septembris,
anno supradicto, dictis litteris seu instrumentis
originalibus, de quibus superius est facta men-
tio, per me visis, & coram me de verbo ad
verbum in mei præsentia perlectis, attentis san-
ctis propositis, affectionibus & voluntatibus a-
liorum dominorum cardinalium prædictorum,
volens eorum sequi intentionem, voluntatem
& dispositionem, ac totis viribus corde & a-
nimo prosequi; ex mea pura & libera volun-
tate, juravi, vovi & promisi solemniter omnia
& singula contenta in eisdem litteris seu instru-
mentis, prosequi, tenere, & inviolabiliter ob-
servare, prout, & quemadmodum ipsi domini car-
dina-

ANNO
CHRISTI
1499.

Cardinales singulariter promiserunt, & in dictis litteris seu instrumentis seriose continetur: ratam etiam & gratam habens additionem prædictam ubi legitur, *vel duorum partium omnium nostrorum*. De quibus etiam omnibus & singulis volui, ut præfertur, fieri unum vel plura instrumenta per notarios infra scriptos, & hic me propria manu subscripsi & sigillum meum apponi feci in testimonium præmissorum. Actum loco, die, anno, & indictione prædictis, presentibus prænomminatis dominis Petro episcopo Meldensi, & Roberto de Quercino doctore, testibus ad præmissa vocatis specialiter & rogatis.

al. Huber
no.

Ego Henricus episcopus Tusculanus S. R. E. cardinalis dictus Neapolitanus, prædictis omnibus & singulis interfui & assensum præbui, promisi, juravi, & in testimonium præmissorum me propria manu subscripsi & sigillum meum apponi feci.

Ego Angelus tituli S. Potentianæ presbyter cardinalis, Laudensis nuncupatus, omnibus supra scriptis & singulis interfui, consensum præstiti, promisi & juravi ac vovi, & in præmissorum testimonium me propria manu subscripsi, & meum sigillum apponi feci.

Et ego Guillelmus Souleti presbyter, Mallesensis diocesis oriundus, publicus apostolica & imperiali auctoritate notarius, prædictorum reverendissimorum in Christo patrum & dominorum, dominorum cardinalium in civitate Pisana, locis prædictis, congregationi, promissionibus, juramentis, & votis ac omnibus & singulis aliis præmissis, dum sic, ut præmittitur, per dictos dominos cardinales agerentur, dicerentur, promitterentur & fierent, una cum infrascriptis testibus & aliis notariis præsens fui, eaque sic fieri vidi & audivi, & in notam recepi cum ipsis notariis, meque subscripsi, & hoc præsens publicum instrumentum ex præmissis confectum, alterius manu idonea fideliter scriptum, aliis negotiis præpeditus, signo meo solito signavi requisitus & rogatus, & verba in fine scripta, videlicet: *dominorum cardinalium utriusque collegii absentium nobis adberere volentium in hac parte; nec non generosus & potens miles dominus Nicolaus de Robertis de Tripoli procurator, & procuratorio nomine reverendissimorum in Christo patrum* remitti & legi debent in XXV. linea ab inferiori parte numerando, ut signatum est, & omnia non fuerunt ibi scribere vitio, sed errore.

Et ego Gaspar quondam Theodorici Schalbempflug de Bassenbach clericus Warmiensis diocesis, publicus apostolica & imperiali auctoritate notarius, &c.

al. de Bri
bant.

Et ego Jacobus de Brenbant clericus de Insula Tornacensis diocesis, publicus apostolica &c.

ADHÆSIO LANDULFI

Cardinalis S. Nicolai in carcere Tulliano.

Ibid. p. 106.

Miseratione divina ego Landulphus tituli S. Nicolai in carcere Tulliano, dictus Barrensis, sacrosanctæ R. E. diaconus cardinalis, in sacristia basilicæ B. Martini Pisanensis, ubi reverendissimi in Christo patres & domini episcopi, presbyteri & diaconi cardinales utriusque collegii erant collegialiter congregati, videlicet die quinta mensis Octobris, anno a nativitate Domini MCCCXVIII. litteris seu instrumentis originalibus, quarum, seu quorum concilii Generalis. Tom. XXVII.

apiis presentes sunt annexæ, per me visis & de verbo ad verbum coram me perceptis, attendens & considerans sanctum propositum sanctæque affectiones & voluntates dominorum cardinalium, volens toto affectu & animo eorum sequi intentionem, voluntatem & dispositionem, & eisdem dominis cardinalibus adherere, ex mea pura & libera voluntate juravi, vovi, & promisi solemniter omnia & singula contenta in eisdem litteris seu instrumento prosequi, tenere & inviolabiliter observare, prout, & quemadmodum ipsi domini cardinales singulariter promiserunt, juraverunt & voverunt, & in eisdem litteris seu instrumentis seriose continetur. De quibus omnibus & singulis præmissis ego Landulphus cardinalis, requisivi & volui per notarios infrascriptos unum vel plura, publicum vel publica confici originalia instrumenta. In quorum omnium fidem & testimonium præmissorum præsentis litteras seu præsens publicum instrumentum, manu propria subscriptas, alias subscriptum, sigilli mei mandavi appensionem muniri. Acta fuerunt hoc anno, die, mense, & loco prædictis, indictione 1. presentibus reverendis in Christo patribus P. Meldensi, Jacobo Laudensi episcopis, & S. Angelo de Viterbio secretario domini cardinalis Aquilegensis, testibus ad præmissa vocatis & rogatis.

Ego Landulphus S. Nicolai in carcere Tulliano, S. R. E. diaconus cardinalis Barrensis, prædictis omnibus & singulis interfui, & assensum præbui, promisi, juravi & vovi, in testimonium præmissorum me propria manu subscripsi, & sigillum meum appotui.

Et ego Guillelmus Souleti presbyter, Mallesensis diocesis oriundus, publicus apostolica & imperiali auctoritate notarius, prædictorum reverendissimorum in Christo patrum & dominorum dominorum cardinalium in civitate Pisanensi loco prædicto, congregationi, promissionibus, juramentis & votis, ac omnibus aliis & singulis præmissis, dum sic, ut præmittitur, per dictum dominum cardinalem agerentur, dicerentur, promitterentur, & fierent una cum prænomminatis testibus & aliis notariis infrascriptis, præsens fui, eaque sic fieri vidi & audivi, & in notam recepi cum ipsis notariis, meque hic subscripsi, & præsens publicum instrumentum ex præmissis confectum, alterius manu idonea fideliter scriptum, aliis negotiis præpeditus, signo meo solito signavi requisitus & rogatus.

Et ego Vevantius quondam Raynaldi de confratribus de Sarvano Cameracensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius & iudex ordinarius in loco civitatis Pisanæ &c.

Et ego Jacobus de Brenbant clericus de Insula, Tornacensis diocesis, publicus apostolica & imperiali auctoritate notarius &c.

B ADHÆSIO CARDINALIS OSTIENSIS.

Miseratione divina ego Joannes Ostiensis episcopus, sacrosanctæ R. E. cardinalis in sacristia S. Martini Pisanæ, ubi reverendissimi in Christo patres domini episcopi, presbyteri & diaconi cardinales utriusque collegii erant collegialiter congregati, videlicet die XI. mensis Octobris, anno a nativitate Domini MCCCXVIII. litteris seu instrumentis originalibus, quarum, seu quorum copias præsentis sunt annexæ, per me visis & de verbo ad verbum coram me perceptis, attendens, & considerans

ANNO
CHRISTI
1109.

derans sanctum propositum sanctasque affectiones & voluntates dictorum dominorum cardinalium, volens toto affectu & animo eorum sequi intentionem, voluntatem & dispositionem, & eisdem dominis cardinalibus adherere, ex mea pura & libera voluntate juravi, vovi & promisi solemniter omnia & singula quae in eisdem litteris seu instrumentis seriose continentur. De quibus omnibus & singulis praedictis ego Joannes cardinalis requisivi & volui per notarios infrascriptos, unum vel plura, publicum vel publica confici originalia instrumenta. In quorum omnium fidem & testimonium praemissorum praesentes litteras seu praesens instrumentum manu propria subscriptas, alias subscriptum, sigilli mei mandavi appensione muniri. Acta fuerunt haec anno, die, mense, & loco praedictis, indictione prima, praesentibus reverendo in Christo patre domino Petro episcopo Meldensi, & domino Roberto de Queneyo decretorum doctore & canonico Rotomagensi, testibus ad praemissa vocatis & rogatis.

Sequuntur in codice illustrissimi domini Charvelin littera neutralitatis facta per dominos cardinales alterius partis, tunc scilicet domino Gregorio adhaerentes, quales edita sunt in Spicilegii tom. 6. pag. 192. in cujus fine haec in ms. codice leguntur: Originali supradicto sigilla sua imprimi fecerunt, Aquilegensis, Melitensis, de Branciaciis cardinales.

LITTERAE UTRIVSQUE COLLEGII

Cardinalium, quibus Petrus tituli XII. apostolorum cardinalis Marchia Anconitana & ducatus Spoletis administrator creatur.

1b. p. 153.

Miseratione divina episcopi, presbyteri, & diaconi S. R. E. utriusque collegii cardinales per Dei gratiam jam uniti, reverendissimo in Christo patri & domino domino P. miseratione divina XII. apostolorum S. R. E. presbytero cardinali, apostolicae sedis legato, salutem.

Summo unanimiter cordis cupientes desiderio sanctae Romanae ecclesiae jam quampluribus tam in spiritualibus quam temporalibus subjectae periculis, quantum in nobis fuerit, statui providere; ac considerantes quod ipsa ecclesia in provincia Marchiae Anconitanae, necnon in ducatu Spoletensi ad eandem ecclesiam pleno jure pertinentibus, propter alienationes & occupationes nonnullarum civitatum, terrarum, castrorum, & aliorum bonorum provinciarum & ducatus eorundem multipliciter in suo statu destituta sit, & oculatim, nisi de remedio provideatur opportuno, funditus destituetur; quodque per vestrae circumspeditionis industriam & studium fructuosum hujusmodi civitates, terrae, castra, & bona, gratia vobis assistente divina, facilius recuperari, & manuteneri, ac regi possunt & defendi. Nos, ad quos id ad praesens pertinere dinoscitur, animadvertentes, quod pro nunc super hoc utilius provideri nequeat, matura super hoc deliberatione praehabita, vos omni forma & jure quibus melius & efficacius possumus & debemus, nomine dictae ecclesiae, ad recuperandum per vos vel alium seu alios, civitates, terras, castra & bona supradicta, eaque pro statu, honore, & utilitate ejusdem ecclesiae manuteneri regendum & etiam defendendum, necnon conventiones, compositiones & pacta quaecumque, de quibus vobis videbitur,

ac eorundem civitatum, terrarum, castrorum & bonorum detentoribus & occupatoribus, seu alias de jure vel de facto, aut alias quocumque colore seu titulo possidentibus in eandem & faciendum, ipsiusque detentoribus & occupatoribus & possidentibus, si expedierit, hujusmodi civitates, terras, castra & bona, seu eorum aliqua in vicariatu in forma consueta concedendum, & eos ad servitia ecclesiae praedictae cum aliis armorum gentibus pro eadem ecclesia militantibus conducendum, ac etiam ad absolvendum omnes & singulos detentores, occupatores, & possidentes hujusmodi ab omnibus & singulis penis, bannis, & aliis condemnationibus tam temporalibus quam perpetuis quibuscumque in eos auctoritate sedis apostolicae vel ejus officialium quacumque ratione vel causalatis, cotraque, si necesse fuerit, ad statum, ac dignitates, honores, jura, & privilegia praesentia, etiam si eorum absolutio, restitutio, & integratio hujusmodi Romano pontifici dumtaxat reservata fuerit, restituendum, reintegrandum tenore praesentium constituimus, ordinamus & etiam deputamus; plenam & liberam vobis ad hoc ac omnia & singula alia, quae circa ea dictae ecclesiae necessaria, utilia, vel alias quomodolibet opportuna fuerint, potestatem & licentiam tribuendo, promittentes tam sub dictae ecclesiae, quam cujuslibet nostrum hypotheca, & obligatione bonorum praedicta, omnia & singula, & quae, ut praefertur, circa per vos vel alium seu alios vestri nomine facta fuerint, firmiter & inviolabiliter observare, & facere, quantum in nobis fuerit, observari; & quod quamquam nos, Altissimo concedente, conclave pro proximo futuro summo pontifice eligendo intraverimus, aut omnia quilibet nostrum jurabit, vovebit, & promittet, quod ille qui ex nobis ad summi apostolatus apicem assumptus fuerit, ea omnia & singula approbabit, ratificabit, ac auctoritate apostolica in forma meliori confirmabit, vel per primum summum pontificem, si forsan non ex nobis, sed extra collegium nostrum aliquis assumptus fuerit, procurabimus eadem auctoritate confirmari, nec unquam consentiemus, quod per aliquem Romanum pontificem revocentur aut annihilentur quoquo modo. Die XXIX. Augusti, indictione prima, MCCCVIII.

LITTERA AD REGEM UNGARAE.

Desperata per contententes de papatu ecclesiae unionis, Concilium se generale Pisae indicisse significans, pro quo favorem regium implorans, rogansque ut regni sui prelatos ad illud mittat.

Serenissimo principi & domino domino Sigifmundo Dei gratia Ungariae regi &c. miseratione divina episcopi, presbyteri, diaconi S. R. E. cardinales salutem, & ad ea quae unitatem fidelium & pacem ecclesiae concernunt, regiam opem ferre.

Quantis dudum exulcerata doloribus, quantis fuerit lacessita & conculcata flagitiis sancta Dei ecclesia, mater fidelium, unica Christi sponsa, deploranda vulnere acerbitas, quibus laesa vexatur & premitur, universo jam orbi manifestissime demonstravit: quorum culpa vel verius saevitia tantae pestis occasio creverit, & extensis perniciosis radicibus diutius co fortius & periculosius confirmetur, cum jam orbis noverit, vestra serenitas non ignorat. Ex qui-

ANNO
CHRISTI
1109.

1b. p. 160.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

quibus apud serenitatem vestram non longa scripturarum pagina principaliter opus esse censemus. Cum enim, illustrissime princeps, sancta mater ecclesia jam triginta annorum spatio lacera & afflicta per manus duorum nunc certatim contendendum de papatu, qui promissionibus, juramentis & votis affixi, in eandem sententiam pari concurrere videbantur affectu, pacis & unitatis statum debitum assequi videretur, maxime cum eorum multiplicitate litteris tanta sinceritatis nunciis diversorum principum, comitatum & populorum oculos fatigassent; heu! quod dolenter referimus, tantum potuit caeca & misera temporalis ambitio, ut omni fidei religione supernique iudicis metu positus in neglectum, tradatus prosequenda unionis ecclesiarum per utrumque contendendum in ludibrium versus sit, ecclesia fluctans certiori naufragio exposita, & oves dominicas, sine duce, sine auxilio, in luporum faucibus linquerentur. Quis umquam eorum actus tam scelestos, tam improbos credidisset, cum eorum vita procedens tam exemplarem conscientiam & sanctimoniam prodidisset? Quis ulterius eis credet, qui fidem non tenuerunt hominibus, & votum Deo exhibitum tam perperam violarunt? Quid tandem expectare potest ecclesia, nisi continuum dissidium & ruinam in moribus, cum tam pestilens tamque horribile monstrum deleatur e terris? Quo fit ut eadem mater ecclesia, patefactis vulneribus, filiorum imploret auxilium, pulset & excitet corda fidelium, & cunctorum quos fidei zelus & fervor catholice religionis accendit, praesidium obtestetur. Primum ad serenitatem vestram confugiens, ut matri desolata porrigatis dexteram, ac nutricem prostratam erigendo, quantum in vobis fuerit, & ab improborum impressionibus liberetis, exemplo praedecessorum vestrae regiae maiestatis, qui nullis umquam laboribus, impensis, aut periculis, nedum indefessis studiis, ad eam protegendam & ampliandam quomodolibet pepercerunt. Nos autem eandem tantis obnoxiam calamitatibus intuentes, & plane experti nullum ulterius restare remedium, quo posset eadem ecclesia per manus ipsorum pacis & unitatis pulchritudinem obtinere, dictis contendentibus in reprobum sensum datis, cum annum & ultra in procurando loco conventionis utriusque, & difficultatibus inextricabilibus consumpissent, tandem nullo in orbe loco eorum affectibus satisfaciende reperto, & cessionis via tam solemniter promissa & jurata effectualiter per eos, prohi dolor! reprobata, ut promissiones, juramenta & vota nostra, sicut tenemur, viriliter implemus, dimissis utrimque capitibus de papatu certantibus, sanctam & legitimam in Dei nomine quaesivimus unitatem, & de duobus collegiis hactenus divisis & sparsis, in unicum collegium cum sinceritate & caritate regressi, hanc Dei causam, eo administrante, sumus amplexi, depositis totis sensibus, studiis, ac viribus nostris, eam usque ad consecutionem unionis tam sanctae tamque desiderabilis promovere, & ut salubrius necessitati ecclesiarum ejusque futuro statui valeat irrefragabiliter provideri, generale Concilium universalis ecclesiarum per speciales litteras evocamus, ut nobiscum in festo Annunciationis gloriosae Virginis Mariae proxime futuro in hac Pisana civitate conveniat. Sperantes tunc tandem tanta nobis unitatis sinceritate & commoditate desuper praeparata, vestraque maiestante nobis et ecclesiarum pie

matri sum praestante praesidium, exaltationem Catholicis fidei, salutem animarum Christi fidelium, & regii culminis vestri laudem & gloriam perpetuam obtinere. Quis igitur nunc temporis non aperiet eidem ecclesiarum viscera caritatis? quis non provocabitur ex intimis, quis non accendetur ad iram, ut a tam infestae tyrannidis servitio liberetur? Absit enim ut a tam salutari nostri Redemptoris obsequio quisquam se retrahat. Absit ut relinquat arma rubigini. Absit ut animum neget victoris, cum non desit victoribus corona per gratiam & meritum in praesenti, & per gloriae praemium in futuro. Quare vestram regiam maiestatem, in cuius fortitudine dexteram plurimum salus pendet ecclesiarum, totis praecordiis obsecramus, ut ferventem zelum, quem ad unitatem & statum gentis ecclesiarum vestrorum exemplo majorum, qui primum regii diadematis decus & debitum reputarunt ecclesiam defendere, dignetur feliciter prosequi, & clypeum defensionis ejusdem potenter arripere, ad ipsum generale Concilium solemniter legationem, ut tantum decet principem, in tempore transmittendo, quo possit ipsa mater ecclesia, vestrae maiestatis assistente praesidio, tam feliciter informari, & super inde praelatos regni vestri, ad quos hujusmodi vocationis litterae diriguntur, regis suasionibus exhortari, quando etiam ubi opus existeret, ne quis a tanto bono se retrahat, modis debitis coercere, ut ad hujusmodi sacrae convocationis praesentiam studeant festinare. Nos enim sanctum vestrae maiestatis affectum & effectum celerem in tabulis memoriae, vita superflite, retinere dispositi, quaecumque regii culminis vestri decus & exaltationem concernunt, libenter offerimus promissis & sinceris animis promovere. Super quibus omnibus reverendum in Christo patrem dominum archiepiscopum Solacaniensem, de intentione nostra plenissime informatum, ad ejusdem serenitatis praesentiam destinamus, cuius relictibus tamquam nostris placeat indubiam dare fidem. Datum Pisis die VIII. Septembris anno, etc.

LITTERA AD IMPERATOREM ROMEOURUM.

*Orans ut oratores suos ad Concilium
Pisense mittat.*

Serenissimo Principi & domino, domino Matheo pag. 161.
nueli Palaeologo Romaeorum imperatori & decertatori, miseratione divina episcopi, presbyteri & diaconi S. R. E. cardinales salutem, & ad ea quae ad pacem sunt Jerusalem unanimiter aspirare.

Quam grata sit summo Creatori nostro unitas, multis & variis ipsius operibus, atque sacrae scripturae exemplis & auctoritatibus edocemur, praecipue dum ipsa unitas sit ab homine primo, omnes per propagationem processerunt. Sicque etiam in ipsius nascentis ecclesiae exordio videmus, in cuius institutione ad commendandam unitatem, uni Petro Redemptor noster commisit ecclesiam, licet omnibus apostolis parem dederit potestatem, quae quidem unitas ecclesiarum in multorum filiorum suorum per dilectionem conventionem, in sacramentorum Christi communione, in membrorum ad caput conjunctione consistit: extra quam gratiam Dei habere non possumus, quae proprie est donum catholice unitatis; nec remissionem peccato.

ANNO
CHRISTI
1409.

torum, nec vitam spiritualem: ita ut sacramentorum perceptio nihil prosit, miraculorum operatio nulla sit, ipsa etiam martyrii susceptio sit inutilis, & peccatorum remissio haberi non possit: unde non multitudinem, sed unitatem. Unde Christiani sciendentes unitatem ecclesie, infideles merito reputantur, & paganis aequales, qui veluti schismatici ecclesiam Dei lacerant, & inde scissam Dei tunicam per frustra dissepunt. Quibus quam graves a Deo poenae inflictæ & institutæ sint, in novo & veteri ostenditur testamento, & sanctorum patrum multiplicibus instrumtur institutis. Hæc itaque, serenissime domine, diligentius recensentes, & attendentes quanta perfidia, quantoque scelere contententium de papatu jam longissimo spatio ecclesia sponsa Christi mater nostra divisa permaneret, & quantum in eis est etiam in posterum permaneret, nisi per nos & alios fideles prævia gratia & inspiratione superna de optimo provideretur remedio: Nos utriusque collegii cardinales, quorum quotidiana instantia, teste Apostolo, esse debet, & est sollicitudo omnium ecclesiarum, qui etiam jure Levitico summi sacerdotis coadjutores existimus; ne tam patentis erroris, cui universale damnum & præcipitium totius reipublicæ subjacet, non tantum simulatores contententes, sed etiam socii & participes videamur, in unum nos univimus unitatis propositum, abjecta & postposita utriusque contententiam ambitione improba & damnata, per viam juridicam & legitimam dare pacem ecclesie; videlicet per convocationem generalis Concilii, in quo visis & cognitis promissionibus, juramentis & votis tam solemnibus totiens repetitis utriusque ipsorum, statuatur quod debitum fuerit, & pax reddatur ecclesie, & unitas revirescat, ad Dei laudem, orthodoxæ fidei augmentum, & honorem nominis Christiani: quam quidem convocationem Concilii fieri ordinamus in civitate Pisana in die Annuntiationis beatæ gloriose Virginis Mariæ; ad quem terminum & locum per litteras & oratores nostros universaliter requiri facimus patriarchas, archiepiscopos, episcopos, aliosque prælatos ecclesie ubilibet constitutos, ut veniant, nec non reges & principes, dominos & communitates, ut solemnnes ambaxiatores mittant, sicut in nostris litteris hujusmodi convocationis plenius continetur, quarum copiam tradi fecimus reverendo in Christo patri archiepiscopo Solacaniensi exhibitori præsentium, per quem progressus negotiorum, quæ hætenus occurrerunt, nostrumque propositum serenitati vestræ latius referuntur, quam cum sciamus summo desiderio concupiscere pacem ecclesie & concordiam populi Christiani, licet celsitudinem vestram decet, rogamus & obsecramus, ut, si fieri possit, solemnnes oratores serenitas vestra transmittat, qui dictis loco & termino adsint, & quæ agenda sunt videant: quos quidem acceptissimos habebimus & libenter videbimus; offerentes nos ad ea quæ status & honoris vestri amplitudinem concernunt. Datum Pisis, ut supra.

EPISTOLA MICHAELIS STENONIS

Ducis Venetiarum ad Cardinales.

Missum a rege Hungaria Guillelmum de Prata ad reconciliandos cum papa cardinales scribis, nec posse interim eorum litteris responderi.

ANNO
CHRISTI
1409.

Reverendissimis in Christo patribus dominis episcopis, presbyt. et diaconis permissione divina sacrosanctæ Romanæ eccl. cardinalibus. Reverendissimi patres. Recepimus, et diligenter intelleximus litteras vestras datas Pisis XXVIII. mensis Octobris proxime elapsi, continentis ut nobis placeat mandare officialibus & subditis nostris, ut in omnibus terris & locis nostris, reverenter tractentur, & honorentur duo reverendissimi cardinales nominati in vestris litteris, quos destinatis ad diversas mundi partes pro bono unionis ecclesie sanctæ Dei. Ad quas respondemus, quod his diebus proxime elapsis fuit ad præsentiam nostram egregius ac spectabilis dominus Guillelmus de Prata comes de Porcillis, orator serenissimi domini Sigismundi illustris regis Hungariæ significans nobis quod ad curiam proficiscitur, procuraturus nomine dicti regis reconciliationem vestrarum reverendarum paternitatum cum summo pontifice, & reducere utramque partem ad unum Concilium congregandum. Rogavit, ut nobis placeret mandare nostro oratori ibidem existenti dicta de causa, quod sit secum ad querendum & procurandum prædicta, asserens quod de brevi accessuri sunt etiam oratores partium H. Bohemiæ & Alemanniæ. Qui oratori regio respondimus nos esse contentos complacere requisitioni regis; & sic præcepimus observari per oratorem nostrum prædictum. Et præterea nobis non videtur, quod cum honore nostro possimus pro præsentem dare responsum requisitioni contentæ in dictis vestris litteris, donec informati erimus de his quæ sequuntur per accessum dicti oratoris domini regis Hungariæ ad partes prædictas. Datum in nostro ducali palatio die IX. mensis Novembris indictione II. MCCCCVIII.

Michael Steno, Dei gratia dux Venetiarum.

COMMONITORIUM PRO CONVOCATIONE

Concilii Pisani.

Authore Gersono Canc. Parisensi.

Debent ecclesie succurrere. Malis ejus tam evidentibus celerius occurrere. Possent autem ad præmissa rationes & auctoritates tam divini quam humani juris adjici: verum assertive ista sufficiunt, & in fundamento prædicto possent superædificari aliquæ aliæ propositiones magis particulariter respicientes Concilium nunc in civitate Pisana convocatum, quas dimitto; quia ita clare sequuntur ex præmissis; ut eas non sit necessarium bene intelligentibus amplius declarare.

(Divinam ab Evangelio.
Nota, esse legem quæ regulat ecclesiam.
(Naturalem a principiis nature.
(Canonicam a pontificibus & ecclesia, per Spiritum eis largite datum.
(Civilem a legibus pro vita civili & politica.

Dis-

Difficultant aliqui Concilium.

ANNO
CHRISTI
1408.

Primo: quia solus papa potest convocare Concilium 17. d. Et quod ista duo collegia faciunt unum sine auctoritate.

Secundo: quia quilibet spoliatus debet restitui v. p. causa 3. q. 1. c. 1.

Tertio: quia ab accusatione videntur inimici repellendi, 2. causa. 3. q. 5. & similiter excommunicati.

Quarto: quia oportet clare probare haeresim vel schisma, & quod quilibet deservit esse Papa, 2. causa 23. q. 1. & in fine de schismaticis.

Quinto: quia isti non sunt schismatici, ex quo non separant se a membris suis, causa 23. q. 5. c. Non vos, & per definitionem Tho.

Sexto: Benedictus, nisi alius non ejiciatur, non tenetur cedere, causa 7. q. 1. periculosum, nec possunt cogi, ut dixit epistola Anglicana.

Septimo: schisma non potest dici evasisse haeresim, nec sufficiunt crimina notoria; immo glo. d. 40. c. Si papa. Hoc dicere, reprobat, & profertur glo. quae dicit quod oportet papam errantem contra articulos fidei.

Octavo: quomodo procedendum per accusationem, vel inquisitionem vel denunciationem.

Nono: si habeant sequaces, quid fiet?

Decimo: quid si allegant 1. d. 93. obedientiam autem inferiores ordines inferioribus debent c. 1. n. 2.

Undecimo: quid justificabit oblationes suas, & injustificabit subtractiones & neutralitates libertatum curiae Romanae.

Duodecimo: quilibet inimici nostri sunt iudices.

Videatur tractatus propositi Vairnensis & tres considerationes suae.

Item, tractatus magistri Henrici de Hassia.

Notetur, quod ecclesia potest novam legem condere, & abrogare pro tempore & necessitate jam factas.

Notetur factum Scipionis. Allegavi & fundavi pridem in sermone circumcilionis Tarasconae.

Item, littera neutralitatis in Latino justificat totum processum.

Videtur primo declinanda omnis controversia, quod erit possibile.

Etiam credere deberent &c. Ergo contententes qui nihil mali egissent.

Secundo: recurrendum ad epikejam, & finem legis, qui est pax; alioquin esset brutalitas & lethalis error.

Tertio: supponendum, quod ecclesia potest sibi legem condere & interpretari; quia propter eam data sunt.

Quarto: non videtur procedendum ad excommunicationem aliorum, nisi videatur finis possibilis; sed per admonitiones.

Quinto: si dentur securitates quantum erit possibile.

Sexto: qualiter restitutio est contra Deum & impossibilis & ridicula.

Septimo: qualiter ex voto & scandalo tenentur cedere; justificatur neutralitas.

Octavo: videatur quod nihil ex odio actum est; sed pro amore Christi & ecclesiae, cui maxime quilibet obligatur. &c.

Nono: fiat statim post electionem reformatio generalis ecclesiae; notentur avitata.

Decimo: fiant orationes & morum correctio, quod est praecipuum.

PROPOSITIO FACTA

ANNO
CHRISTI
1408.

Ab eodem domino Joanne Gersonio doctore & cancellario Parisensi, coram Anglicis Parisiis civitibus ad sacrum Concilium Pisae; & hoc ex parte Universitatis Parisiensis Anno Domini 1408.

Callat. ad MSS. Codd. V. 698. & Colbert. 99. & 997a.

Congratulatur vestrae devotioni, vestro zelo ferventi, vestrae laboriosae, sed laudabilissima Legationi. Congratulatur & applaudit, o reverendissimi & praeclearissimi patres, o doctissimi & sapientes viri & fratres in Christi dilectione charissimi. Congratulatur, inquam, & congaudet amatrix & admiratrix & cultrix bonorum omnium Parisiensis universitas. Itaque non amulatur nec gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati. Quidni congaudeat igitur super veritate, quam, ut soletis, amplectimini, & complexam retinetis, retentam ad effectum deducere totis studiorum nervis conamini? Est autem modo congratulationis nostrae spiritualis thema satis accommodum verbum Osee propheticum: Osee cap. 1. 11. Congregabuntur (in vulgata habetur congregabuntur) filii Israel, & filii Juda pariter. Itaque libet exclamare: ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum, Pl. CXXXII. I. convenire scilicet & congregare ad unum Concilium. Nam in Concilio iustorum & congregatione magna opera Domini, Pl. CX. 1. 2. Et hoc est Concilium sacrum & venerandum, ad quod legati pergitis, quod Pisae, Deo duci & auctore celebrabitur; utinam felici prout optandum & sperandum est adventu. Ait quippe veritas, quod: omne regnum in se divisum desolabitur, Marc. XII. 25. & e contrario unitum in se regnum manet. Quod vidit Salustius: concordia, inquit, parvae res crescunt, discordia maxime dilabuntur. Cur ergo non bene sperabitur, dum adunatur ecclesia, dum convocatur coetus, dum conveniunt seniores? Videte de verbo hoc, praesertim cum teneamus certissimam Christi promissionem dicentis: Ubi duo vel tres, &c. Matt. XVIII. 20. Audivimus praeterea intanter & gaudenter, quod congregabuntur, &c. At vero ne prolixior vel evagatior sermo tudio sit vel oneri; coarctemus, si placet, totam dicendorum materiam, totamque deductionem thematis ad quatuor sententias sumptas ex themate, ex verbis ipsi protinus appositae, & videamus quid in illis loquitur Deus; quia loquetur pacem in plebem suam. Postquam enim dixit Dominus per Osee cap. 1. 11. Congregabuntur filii Israel & filii Juda pariter: pro prima sententia mox subjunxit: & ponent sibi caput meum, ecce secundam sententiam: & ascendens de terra, ecce tertiam; quia magnus dies Israel, ecce quartam. Incipientes ergo prosequamur, & invenimus puto, causas quatuor sufficientes, quare congregabuntur filii Israel, & filii Juda pariter: ipsi enim qui sunt populus unus Dei, foeda nunc divisione, pro nefas! dispersi sunt, velut olim in figura sub Roboam & Jeroboam contigisse meminit Scriptura 3. Regum 17. Et est tamquam materialis aliqua ratio & confusa hujusmodi Concilii celebrandi. Invenimus praeterea causam finalem luculenter expressam in altera sententia. Et ponent, inquit, sibi caput meum. Deni-

ANNO
CHRISTI
1499.

175

Denique tangitur causa dispositiva, & velut officiens celebrationis hujus Concilii, dum dicitur in altera sententia, quod *ascendens de terra*, & quid terra mystice, nisi terrenus affectus? Quid igitur ascendere de terra, nisi de terrenis affectibus, quibus oppressi sunt hactenus multi, ad spirituales & divinas affectiones se potenter erigere, & erigendo salubriter ascendere? tanquam audiret quilibet de excelso clamantem Deum. *Exurge qui dormis*, Pl. XLIII. 23. & rursus: *Surgite postquam sederitis*, Pl. CXXVI. 2. Habemus praeterea causam quodammodo formalem, & ad justam celebrationem Concilii vivifice preparantem, quae forma est semen Dei vivum & efficax; semen Spiritus S., habens virtutem formativam & reformativam totius unitatis, totius ecclesiae corporis, in una fide & spe & charitate sub uno Deo & Domino per omnem juncturam, secundum deductionem apostoli *ad Ephes. 4.* Quod notatur in hoc verbo *Jesrahel*, quod interpretatum sonat idem quod semen Dei, vel seminavit Deus. Et qualem semen istud? Plane illud de quo alibi propheticus sermo dicit: *Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuisset, & quasi Gomorra similes essemus*: *Isaie I. 9.* Gratias tibi Deus Israel; quoniam accedit nunc dies magnus Israel, magnus scilicet dies seminis Dei, quod habet in se artem & virtutem vivificam, qua mysticum corpus ecclesiae se vivificare potest & unire salubriter, in cujus efficacia & virtute congregantur filii Israel & Juda pariter. Bene haec jacta sunt fundamenta, sicut ex Cicerone sumit Lactantius. Haec autem fundamenta sunt perfectibilitas ecclesiae per congregationem, ut causa materialis; ordinabilitas ecclesiae ad unius capituli positionem, ut causa finalis; intelligibilitas in epikeizando seu interpretando, ut efficiens; insita fecunditas in se conservando, ut formalis dispositiva. Superaedificemus fabricam quadrangularem quatuor considerationum principalium, ad dilatationem aedificii praesentis congregationis ampliore. Et dicamus pro prima consideratione, juxta primam causam in verbo notatam.

Consideratio prima.

Congregatio filiorum Israel & Juda pariter, quaeritur ab ecclesia, quemadmodum materia quaerit formam & imperfectum perfectionem, & mulier virum, sive sponsa sponsum. Tradit divinus Dionysius, & post eum Boetius & Augustinus, quibus experientia suffragatur, quod res quaelibet non minus diligit aut appetit congregationem sui ipsius, quam propriam entitatem, nimirum quia ens & unum convertuntur. Hinc est ille dolor, illa concussio, ille vehemens horror in corpore vero; dum membratim queritur dividi vel dispergi. Sic nemo dubitaverit, quin ecclesia divisionem suam refugiat & horreat, cum sit corpus mysticum secundum deductionem Apostoli *ad Ephes. 4.* & *1. Corinth. 12.* & *ad Roman. 12.* & alibi saepissime. Est etiam terribilis ut castrorum acies ordinata: aciei vero quis nesciat separationem maximum asserre detrimentum? Est insuper ecclesia civitas, de qua gloriosa dicta sunt; est Regnum Dei, est Hierarchia subcaelestis, & ita de multis similitudinibus, secundum quas convincitur divisionem ei, atque separationem schismaticam esse penitus odiosam. Potuerat

hoc loco fieri sermo prolixior, deducens perfectionem ecclesiastici corporis stare principaliter in unitate tanquam in consummatione omnis boni. Fallor itaque si non optabundus Propheta postulabat hoc, imprecans pacem super Israel; sciens quoniam posuit auctor ejus Deus fines suos pacem. Vide si non hinc ortum est illud Christi ad ipsam Jerusalem quae figuram tenet ecclesiam. *Jerusalem, Jerusalem quotiens volui congregare filios tuos, sicut gallina congregat pullos suos, & noluisti.* Matth. XXIII. 37. Ad hoc quippe mortuus est Jesus, ut *filios suos disperfos in unum congregaret*, Joan. XI. 52. tanquam *lapis angularis faciens utraque unum.* Ephes. II. 14-20. Et ecce heu fera pessima, monstrum horrendum ingens, monstrum biceps, portentum, jam annos habens XXXI. schisma pestiferum, pulcherrimam hanc & perfectam pacem, quantum in se fuit, laceravit, dissipavit, & in exilium longinquam regionem trulit. Sed veniat, o utinam, pax, juxta votum Isaie. Veniat & requiescat in cubili suo, quod est ecclesia, quatenus expulso disconveniensi schismate, forma pacis conveniens inducatur: nam qualis est ista deformitas, qualis imperfectio, videre corpus mille partibus miseris modis laceratum, dissipatum & dispersum; cujus lacerationi nulla hactenus profuerunt efficaciter humana remedia; quin potius schisma hoc horrendum velut insanabilis cancer *agrescit medendo*, ut de Turno loquitur Virgilius; ipsum denique tanquam fabulosa hydra redit ex successione sua fecundius. Hinc scandala populorum sine numero adversus fidem nostram, religionem nostram, mores sanctos, adversus spem quoque futurae beatitudinis, contemptum saeculi, sanctitatem immobilem jurisjurandi, voti sacramentorum virtutem, obedientiam ad Deum & ad omnem disciplinam. Quare? Quia sevisima dominandi libido, mater infesta schismatis hujus pestiferi confundit haec omnia, fasque nefasque velut hianti voragine mergit, sorbet & obruit. Quid porro de paganorum infideliumque fabuler probro & irrisione adversus catholicos? Demum tota illa flebilis Jeremiae lamentatio si ad calamitatem ecclesiae praesentem deflectatur, nescio si satis illam, ut dignum est, expresserit, dum ait: *Quomodo sedet sola civitas plena populo &c.* Thren. II. Nequit proflus aequari verbis, quantum res ipsa videatur indigna, pro qua reformanda celeriter expeditissimum est, quod congregentur filii Israel & filii Juda pariter.

Consideratio secunda.

Pro causa secunda. Congregatio filiorum Israel & Juda pariter quaerenda exequendaque est, ut ponant sibi caput unum. Iste est finis, haec intentio imminentis sacri Concilii Pisis celebrandi, ad quod vos cum ceteris, religiosa & filiali ad matrem ecclesiam pietate pergitis & perveniatis oro feliciter. Non ignoratis, scio, o doctissimi & sapientes viri, quod caput ecclesiae primum & principale semper unum est, invariabile, & permanens, sicut testatur Apostolus, Eph. V. 23. *Caput*, inquit, *Ecclesia Christus*. Christus autem *manet in aeternum* (ut idem ait Hebr. VII. 3.) sempiternum habens Sacerdotium & Papatum. Itaque salutariter Christo, caput nostrum est, a quo fluunt in ecclesia sensus omnes & motus spiritua-

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

rituales ac grati, ac proinde nunquam ec-
clesia tua esse sceptala, neque te sponso suo
viduata. Nihilominus tu quondam ascensus
ad Patrem reliquisti sibi Vicarium super ter-
ram, tanquam caput aliquod secundarium;
fluens & refluens in stabili loco tui sacerdotii
& papatus essentialis, indefectibilis, & manen-
tis usque ad consummationem sæculi, quando
evacuabis omnem dominationem, principatum
& potestatem, & tradideris regnum Deo Pa-
tri. Nunc autem pro dolor! viri patres &
fratres, tunc scandalizantur adversus hoc ca-
put primum duo contendentes, dum simul
illud, quod fieri nefas est, repræsentare vo-
lunt, vel vices gerere, vel in suum locum suc-
cedere. Sic in impiam cecidimus maledictio-
nem hanc, quod facti sunt ejus bases, eccle-
siam, in capite, Thren. 1. 5. Oportebat quidem
ad unitatem papalis sacerdotii unicum sacer-
dotem & certum Vicarium Christi super ter-
ram assumi, succedentem Petro, & non Pha-
risaica contentione dicere, sicut olim conque-
stus est Apostolus. 1. Cor. 1. 12. Ego sum
Gregorii, ego sum Benedicti. Sanctius quoque
filialique ad Matrem caritatis convenientius
est relinquere Papalem dignitatem, & Petri
sedem uni tertio sub pace possidendam, sub
quo congregati essent filii Israel & filii Juda
unus populus Dei, quam scdissima seditione
partiretur obedientia, & spargeretur grex quasi
non esset unum ovile & unus pastor: quasi rur-
sus indecens esset quod congregarentur filii Israel,
& filii Juda pariter. Meditabar hæc nuper in
abscondito scrutinio cordis mei priusquam pro-
ferrentur: dum ecce animalis homo non sa-
piens quæ Dei sunt, sed ea quæ de terra sunt
loquens; numeratus quippe est inter filios Agar,
de quibus dicit Scriptura quod exquisierunt sa-
pientiam quæ de terra est. Jacob. III. 15. con-
jungitur quippe ipsi sapientis, terrenæ, animali
& diabolicæ non ei quæ desursum est, *Ibid.*
propterea obscuratum habet intellectum ipse,
inquam, animalis homo ut impatiens, hebes
& præceps: & quo pacto, inquit, opus est
congregatione filiorum Israel & Juda, quasi
res incerta sit super jure pretium, quasi præ-
terea liceat vel expediat nunc Concilium ge-
nerale novum celebrari. Non itaque licet, cum
non possit Concilium generale sine Papa cele-
brari, & nisi primitus, ante omnia, spoliatus
ab obedientia sua, restituatur eidem. Quomo-
do præterea decens esset ea quæ certa sunt,
& tam per longissimos temporis tractatus in
consuetudinem versa, rursus in discussionem,
tamquam dubia revocari, & quod vera & ju-
sta pars exponat se discrimini condemnationis;
nam eventus judiciorum varii sunt, qui sal-
vantur & fallunt. Denique quid expedit con-
trahiti voluntati divinæ, suæque providentiæ,
quæ justo judicio permittit hæreses fieri, &
dicit esse necesse ut veniant scandala. Matth. XVIII.
7. qui etiam ait: *Nolite arbitrari quod
venerim pacem mittere in terram; sed gladium.*
Ibid. X. 34. qui demum olim prohibuit fieri
congregationem filiorum Israel & Juda pari-
ter, asserens divisionem ab eo factam esse.
Multa majoraque parabat animalis homo de-
laturæ adversus celebrationem Concilii, asse-
rens quod nec licebat, nec decebat, nec expedit
illud fieri; dum exhorui fateor: nihilomi-
nus ajo ad eum. Obmetesce importune &
stulte; aut expecta donec considerationum cœ-
ptarum numerus impleatur. Audies forte ea
Concil. General. Tom. XXVII.

quæ contradictionibus suis imponere possint si-
lentium. Extorsit velint ab invito dilationem,
ut tertia & quarta considerationes liberiori ser-
mone completerentur.

ANNO
CHRISTI
1499.

Consideratio tertia.

Congregatio filiorum Israel & Juda pariter
habet fieri tanquam a causa dispositiva, quæ
removet prohibens; dum ipsi ascendunt de
terra, hoc est, secundum moralem intellectum,
dum de terrenis affectibus ascendunt ad cæle-
stes, & fiunt de animalibus spirituales; dum-
que littera dimissa quæ occidit, ipsi spiritum
qui vivificat, amplectuntur; hoc tamen obser-
vato, ne quid nimis: ne dum nimis observari
queritur spiritus, obruatur simul caro cum
spiritu. Unde quæso tamdiu, Viri Patres, tar-
data est fieri congregatio Concilii generalis &
facti, nisi quod tamdiu non fuerunt auditi
spirituales viri, quales (si Apostolo creditur)
dijudicant de omnibus. Ecce quid præclara u-
niversitas Oxoniensis, unde sibi meruit con-
gratulari, pridem ad hoc Concilium petendum
determinavit se & misit in Franciam, scio
qui præsens interfui dum proponeretur hæc
conclusio compendii, sub hoc themate Joelis
1. *Vocate cæcum, coadunate senes.* Sed pridem
ante Parisiensis universitatis ab exordio nascentis
divisionis deliberavit solemniter & concordi
sententia conclusionem hanc petendam & pro-
sequendam esse, quam ex parte sui proposuit
Reverendus Pater & præceptor meus præcipi-
uus dominus nunc Cameracensis, coram Lu-
dovico duce Andegavensi, tunc regente in
Francia. Circa quod tempus scripsit pro e-
adem conclusione clarissimæ memoriæ magister
Henricus de Hassia magister in Theologia Pa-
risiensis & Vice-Cancellarius sub magistro Joane
de Calote tunc Cancellario Parisiensis. Scri-
psit insuper dominus Præpositus Wormacensis
magnus & devotus & licentiatas in artibus Pa-
risiensis: scripserunt quoque alii sicut ex eorum
Tractatibus adhuc constat. Amplius vero scri-
psit post multos annos Universitas Parisiensis
Epistolam grandem continentem tres vias, in-
ter quas Concilium generale numeratum est.
Ecce quot viri spirituales & eruditi, non in-
nitentes soli litteræ, ascendentes de terrenis
affectibus, & in liberum atque purum æther
lucidissimæ veritatis, desideriorumque splendi-
dorum sese attollentes, quæsierunt olim mul-
to studio concorditer, quod congregarentur fi-
lii Israel & filii Juda pariter. Et hæc est non
parva congratulationis materia, quod in unam
conventum est sententiam per duas Universita-
tes toto Orbe celeberrimas: & ipsis nonne
fides dari debet, cum illic sint viri spirituales
& sapientes, secundum qualium judicium medium
virtutis accipere jubet Philosophus? Illic præ-
terea sunt idonei conditores Legum doctrinali-
ter & instructive, quibus similis interpretatio
per epikeiam debita est. Illic sunt qui menti-
ri nesciunt, de quibus noverunt, dum a vero
falsum, a licito illicitum sciunt discernere. Cum
ergo conveniunt congregatio multiplex sapien-
tium in celebrationem hujus Concilii generalis
tamquam in rem expedientem, ut in prima
causa dicebatur; in rem præterea decentem,
sicut visum est in secunda; nam quid decen-
tius quam ut unum corpus habeat caput unum:
postremo superest ostendere rem hanc esse per se
licitam atque legitimam, quod in quarta & ul-
tima consideratione videbimus, quæ talis est.

M

Con-

ANNO
CHRISTI
1009.

Consideratio Quarta.

Congregatio filiorum Israel & Juda pariter sumit suam efficaciam & virtutem a Divino semine, quod per ecclesiasticum corpus tanquam sanguis vivificus diffusum est, & radicaliter seu inseparabiliter insertum. Ponemus pro solido fundamento presentis considerationis & aliorum tam dictorum quam dicendorum textum Apostoli Ad Ephes. IV. 3. 4. 5. 6. *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus & unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae. Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma. Unus Deus & Pater omnium qui super omnes & super omnia & in omnibus.* Sequitur V. XI. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in edificationem corporis Christi; donec occurramus omnes in unitatem Fidei & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi.* Sequitur V. XV. XV. *Veritatem autem facientes in charitate crescimus in illo per omnia qui est caput Christus. Ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem juncturam subordinationis, secundum operationem in mensuram uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in edificationem sui in charitate.* Eliciamus ex his paucissimis, sed sententiosissimis Apostoli verbis, aliquas veritates.

Prima. Congregatio Ecclesiastica ad unum caput Christum facit, et conglutinatur per vinculum amorosum Spiritus sancti, mediantibus qualitativis dispositionibus reddentibus in corpore mystico complexione harmoniam vivificam et decentem. Hæc autem Dona, sunt virtutes Theologicæ, Fides, Spes et Charitas; sunt etiam Sacramenta Ecclesiastica; sunt diversæ divisiones gratiarum, prout unicuique concessum est: hoc est semen in quo conveniunt ambæ obedientiæ; hoc autem semen si abstulisset schisma pestiferum, jam de pace reformanda actum esset prout alias scripsit ipse Romanis Parisiensis Universitas.

Secunda. Congregatio ecclesiastica ad unum caput Christum copiosior est atque fecundior quam fuit congregatio Synagogæ; non enim habuit Synagoga talem in Sacramentis et aliis multis commutationem adjunctionis sicut ecclesia: nam extra eam stabat salus, quemadmodum salvatus Job ostendit.

Tertia. Congregatio ecclesiastica ad unum caput secundarium multiplicior est & major quam congregatio civilis sub uno Rectore vel Imperatore vel Rege. Connexio quippe talis politicæ civilitatis fit per leges & dona naturæ principaliter, & in illis constituit suam unitatem: Ecclesia vero ut politia ordinata, habet hanc unitatem & ultra hanc habet alteram supernaturalem & divinam quæ dicta est. Et ita sequitur consequenter, quod ecclesiastica pluribus legibus regitur, quam altera politia.

Quarta. Congregatio ecclesiastica non habet vel habuit ex se potestatem seipsam ordinandi & constituendi per gradus varios atque hierarchicos dignitatum & administrationum, quales in ipsa reperimus a summo Præfulatu usque ad infimum administrationis gradum, quicumque sit ille. Patet; quia supernaturalis est hæc institutio, conflurgens ex solo bene-

placito liberalissimi conditoris: nec (ut opinor) voluisset unquam oppositum sentire præfatus magister Henricus de Hassia, dum ponit quod ecclesia posset sibi instituire Summum Pontificem, si non fuisset immediate constitutus a Christo; addit enim quod hoc potuisset ecclesia a Spiritu sancto edocta & auctorizata, quod est probabiliter sentiendum.

Quinta. Congregatio corporis mystici ad unum caput Christum semper habebit per omnem juncturam gradus dignitatum & officiorum et administrationum, de quibus dictum est. Patet ex illo verbo, *domec occurramus omnes &c.* Propterea dicitur Ecclesia desponsata Christo in sempiternum Osee 11. 19. Dicitur præterea habere semper in se semen ad sui propagationem et conservationem usque ad consummationem sæculi.

Sexta. Congregatio Ecclesiastica ad unum caput Christum, lege stante, non remanebit in sola muliere, immo, nec in solis laicis; sed erunt usque ad consummationem sæculi episcopi et sacerdotes aliqui fideles.

Septima. Congregatio ecclesiastica dici potest habere duplices partes integrantes eam: quedam sunt fluentes, quedam permanentes, et ut ita loquamur, essentielles. Primæ sunt ipsæ personæ mortales constitutæ in graduum varietate. Aliæ sunt ipsimet gradus dignitatum et administrationum. Exemplum in papa et papatu, in episcopo et episcopatu, et similibus; papa fluit, papatus stabilis est.

Octava. Congregatio ecclesiastica constituitur in suis partibus fluentibus et quodammodo materialibus, ministerio hominum, secundum legem primitus inditam et insitam corpori ecclesiastico, et prout ipsum habet in se semen vivum et efficax seipsum multiplicandi atque conservandi in successione specifica ad partes fluentes, et in successione eadem materiali quam ad essentielles. Patet veritas ex illo verbo Apostoli: *nemo sibi assumat honorem.* Hebr. V. 4. etc. Et de prædicatoribus dicit: *Quomodo prædicabunt nisi mittantur?* Rom. X. 15. etc. Et hæc veritas similiter posset inflecti ad depositions et degradationes et resecationes partium scandalizantium; sed pro nunc omittatur.

Nona. Congregatio ecclesiastica, habet claves ordinis et jurisdictionis alio et alio modo in se et in suis partibus fluentibus. Ut exempli gratia, claves datæ sunt Petro auctoritative sed toti ecclesie universaliter et susceptive. Vel datæ sunt ecclesie ut in actu primo, et Petro in actu secundo.

Decima. Congregatio Ecclesiastica sic instituta est, ut castrorum acies ordinata, vel ut corpus integerrime perfectum; sic quod non est in potestate papæ, vel alterius cujuscunque, deordinationem vel multitudinem in suis partibus essentialiter inducere. Unde nec papa posset inducere quod nulli essent episcopi nec curati, nec cardinales, pro quanto sunt successores apostolorum in ecclesia sancta Dei: sunt enim gradus omnes seminati a Christo in ecclesia primitiva, quamquam parvula, in qua nondum erant sic explicati gradus ecclesiasticæ hierarchiæ, ut nunc inspicimus; quemadmodum spica totos numeros suos habet in grano, et nux arbor in nuce virtualiter continetur; has vocant Philosophi inchoationes formarum in materia.

Undecima. Congregatio ecclesiastica licet non possit instituire papatum, vel destituere, nihi-

ANNO
CHRISTI
1009.

ANNO
CHRISTI
1199

ANNO
CHRISTI
1199.

Nihilominus potest per se vel per Concilium A
eam representans statuere alium modum eli-
gendi Papam quam modo fit, ut alias visum
est. Potest insuper remove Papam etiam ri-
te electam & alium constituere; si ita sibi vi-
sum fuerit expedire ad edificationem ecclesie;
ut in casu gravis scandali, vel in dubio aliter
interminabili, quam per cessionem vel dejectionem
Papae, aut alio tali casu; ipse enim pas-
tor instituitur pro utilitate gregis: & dum prae-
sidentia sua cedit in grave detrimentum, mer-
cenarius reputandus est, immo latro, immo lu-
pus rapax, si querit in praesidentia tam dam-
nosa remanere. Et hic fundatur possibilitas pra-
dicandi viam cessionis, saltem quoad effectum
suum contradicentibus, contendentibus & invi-
tis. Hic fundatur praeterea, quomodo in casu
veritatis istius, congregatio urgens Papam ad
cessionem vel deiciens eum, si pertinaci libi-
dine dominandi motus renuat, non est judican-
da quod eum persequatur; sed ei potius & Deo
& ecclesiae toti multipliciter obsequatur.

Duodecima. Congregatio ecclesiae licite &
meritorie potest in casu fieri sine papa vel
auctoritate sua. Itaque cum possit dupliciter
fieri congregatio, uno modo concordative vel
assensive seu charitative; alio modo auctoritati-
ve: constat de primo congregandi modo, quod
sine Papa possibilis est, immo fuit saepissime
practicatus, tam apud Apostolos, quam apud
imperatores sanctos & catholicos, qui saepe con-
venerunt in unum priusquam essent evocati vel
auctorizati a papa. Patet de quatuor primis
Conciliis memoratis in actibus apostolorum. De
primo nondum erat adhuc Petrus factus papa;
quin simul erant congregati ad examinatio-
nem testimoniorum de resurrectione. Unde &
quolibet congregatio libera non subiecta tyran-
nidi, habet hanc facultatem seipsam congre-
gandi. Patet in confraternitatibus, & aliis
multis conventionibus charitativis. Secundus
modus convocationis habet majorem quaestio-
nem; nihilominus oportet eum concedere pos-
sibilem, alioquin periclitaretur respublica eccle-
siae, si necesse esset auctoritatem papae prius in-
tervenire. Exempli gratia. Immineat casus pe-
riclitationis ecclesiae, sit in temporalibus, sit
in spiritualibus, & quod tunc nullus esset Pa-
pa, nec posset prius institui quam esset provi-
dendum ecclesiae per assensum communem.
Item, in casu quo papa perdidisset usum ratio-
nis perpetuae. Item, in casu quo Papa deprava-
tus esset in intellectu per haeresim; & in effe-
ctu per enormes & scandalosos mores, quod ad
destructionem ecclesiae patenter laboraret. Item,
in casu quo requisitus sufficienter & monitus,
dare nollet auctoritatem Concilio, ut forte est
in praesenti casu; quia signum est quod non
vult audire ecclesiam, si non vult eam congre-
gare. Item, ubi probabiliter dubitatur, quod
fideles nunquam ei praestabunt obedientiam qua-
lemcumque, aut non satis utiliter atque con-
corditer. In talibus & similibus casibus congre-
gatio ecclesiastica sumit auctoritatem & virtu-
tem seipsam uniendi ex divino semine per uni-
versum corpus suum diffuso, ut dictum est. Et
ad hoc est textus legis Deuter. 17. & notat
Christus Matth. 18. resolvens tandem omnia
ad ecclesiae iudicium; Si, inquit, ecclesiam non
audierit. Matth. XVIII. 17. Obmutescat igitur
animalis sive litteralis & carnalis homo, &
spirituali magis credat, deducenti & probanti
per priora, quod expedit quoad primam con-
Cecil. General. Tom. XXVII.

siderationem, & decet quoad secundam, & li-
cet quoad hanc quartam, quod congregentur
filii Israel & Juda pariter. Ad quid nimirum;
ut ponant sibi caput unum, non ad disce-
ptandum & discutiendum & arguendum & li-
tigandum, sicut phantasiari videbatur animalis
homo: hoc enim fortassis inducere posset inde-
centiam & multamurbationis materiam. Cae-
terum quoad allegationem quae fiebat ab ani-
mali homine, quod necesse & expediens erat
esse schisma, sicut olim Dominus voluit dis-
sensionem esse inter filios Israel & filios Ju-
da: solutio facilis est, quoniam non sunt fa-
cienda per homines mala ut eveniant bona; ne-
que enim scient ex malis bona elicere, sicut
Dominus ex nostris peccatis & scandalis poten-
ter eliciet bona, tanquam attingens a fine pec-
catorum usque ad finem comprehensorum for-
titer, & disponens omnia suaviter, faciens ut
omnia cooperentur in bonum his qui secun-
dum propositum vocati sunt sancti. Denique
non potest, lege stante, politia ecclesiastica
quae est monarchica in alium transformari, si-
cut in alia politia. Tandem multis praetermis-
sis; neque enim locus neque tempus, non illi-
lus, neque ingenium, non memoria patiuntur
omnia dicere quae dicenda essent, fiat ad Opus-
cula, & tractatus super his confectos recursus
liberior. Concludamus ergo ex quatuor causis,
per totidem considerationes tactis potius quam
deductis, quod expedit, decet et licet, quod
congregentur filii Israel et Juda pariter.

Congratulatur amatrix bonorum omnium Pa-
risiensis universitas, Mater mea, ut dicere ce-
pimus; congratulatur vestrae devotioni, vestro
zelo ferventi, vestrae religiosissimae ad matrem
ecclesiam pietati, vestrae tandem laudabilissimae
legationi, o reverendissimi, & ipsitabiles viri
patres & fratres: det auxilium Deus in pro-
gressu & egressum felicissimum & votivum. De-
nique offert seipsam totam & in membris sin-
gulis eadem universitas, ad omnia communi
consensu & deliberatione avisa, tractanda,
communicanda, concludenda, prosequenda
cum omni humilitate & favore, nihil quaeren-
do quod suum esse videatur, sed quod om-
nium; ut habeatur unum & certum caput se-
cundarium in ecclesia sancta Dei, postpositis
contentionibus omnibus & discussionibus odio-
sis, quae ad hanc rem non satis attinent, sed
magis ad divisionem, & practicando viam com-
pendiosissimam & sanctissimam cessionis ambo-
rum contendentium, ut jurarunt solemniter &
voverunt. Neque praeterea sit contentio, quis
in hoc negotio prosequendo videatur esse ma-
jor, vel potior, vel doctior. Scit eadem uni-
versitas, quod stabimus omnes ante Tribunal
Dei: illic videbitur quo quisque animo, quo
zelo, qua intentione pacem veram suae sponsae
quaesierit. Sit igitur haec gloria nostra, testi-
monium conscientiae nostrae, sit gloria Deo:
nam denuncians Angelus pacem hominibus pra-
misit, *Gloria in excelsis Deo*. Luc. 11. 14. De-
nique si filii Israel prout scriptura loquitur,
ibant animo pacifico ad praedium: quali animo
et quam pacifico eundem erit ad hoc pacis Con-
cilium, sine emulatione, sine contentione, si-
cut decet congregationem Sanctorum, sine ira-
scendo in via, quemadmodum monuit Joseph
fratres? Praeterea nullus detur locus diabolo
qui in seditionibus habitat. Fiat in pace lo-
cus Deo, qui dirigat pedes nostros in viam
pacis, & doceat viam prudentiae ipse qui est
via,

183

via, veritas et vita, et Deus benedictus in A
secula. Amen.

ANNO
CHRISTI
1492.

*Attendas benignus lector, juxta Legationis omnis
impositum per christianissimum Regem Francorum
ac Universitatem praeclarissimam Parisiensem pro-
posuerat idem Cancellarius post verbum de ec-
clesiastica unitate subjungere de errorum extir-
patione; sed impeditus tunc partim amicorum
suavitate, partim temporis arctatione, et ut in
proximitate non inesset fastidium, silentio praeteriit, quorum aliqui summatione hac subjuncta
sunt.*

Glorificationem Dei, patres Apostolici, pa-
tres gloriosi, posuimus esse finem hujus Con-
cilii Sanctorum, quatenus pleni sint caeli & ter-
ra, o Deus magne & terribilis, gloria tua; qua-
tenus non jam ambulent in errorum circuitu
impii super terram; sed agnoscant quoniam ma-
gna est gloria (dicente Sapiente Eccli. XXIII.
28) sequi te Dominum per semitas legis tuae
pacificas; quoniam pax multa diligentibus le-
gem tuam, et non est illis scandalum, Ps.
CXVIII. 165. & quia si creditur eidem Sa-
pienti, nihil dulcius quam respicere in Man-
datis Dei. Eccli. XXXV. 2. Sed vix mundo
a scandalis; vix tibi, mala voluntas, & ideo
mala, quoniam arroganti superbia, gloriam
propriam querens, anteponis eam divinae, no-
lens subijci Legi suae, neque captivare omnem
intellectum in obsequium Fidei. Hinc haereses
& errores impii, hinc scandalorum turbationes
horridae, hinc in Ordine violato plurima sceda-
que confusio; hinc tandem in hominibus & ex
consequenti per omnia quae propter homines
fecit Deus suboritur frequenter non gloria Dei,
non pax hominibus, sed tetra quaedam altera-
tio mortificans & abiciens vivificantem gratiam
spiritum, & cadaverosam monstrorum de-
fectuum non tam formam, quam deformitatem
inducens. Deplorat hanc perversissimam re-
rum vicissitudinem Christianissimus Francorum
Rex, cum ecclesia tota regni sui miseretur,
dolet, compaetur, & ab hoc sacro sancto Con-
cilio legitimas provisiones efflagitat. Non con-
fundantur precor ab expectatione sua, nolite
careant piissimis desideriorum suorum affecti-
bus; sed & Patrem sequitur sua proles, Regem
videlicet filia sua Parisiensis Universitas; nec
tantum sequitur, sed praerit, humilitate salva,
quandoque consiliis, nunc exhortationibus, ali-
quando doctrinis, sciens quod veritas custodit
regem, sciens praeterea se positam Apostoli ius-
su, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et
eos qui contradicunt arguere. Tit. 1. 9. quae
posuit Aristoteles Opera duo sapientis. Deni-
que parata est, tanquam posita in lucem ec-
clesiae, ad satisfactionem omni poscenti ratio-
nem de ea, quae in ipsa est Fide & Spe, 1.
Pet. III. 15. ut in omnibus & per omnia glori-
ficetur Deus.

Insurrexerunt ecce post aliqua tempora plu-
rimae doctrinae peregrinae, variae, pestiferae, &
damnatae, obtenebrantes ecclesiam per multa
Christianitatis membra, per Regna, per Pro-
vincias, per Regiones insignes. Processum est
ad expellendas hujusmodi doctrinarum tetras
caligines, nunc luce disputationis doctrinalis per
Doctores & Universitates, nunc stabello judicia-
lis reprobationis per Diocesanos, & inquisito-
res haereticarum pravitate in Anglia, in Scotia,
in Praga, in Francia. Nondum tamen vel
illuminari vel emendari sufficienter inspexi-
mus caecam & stultam improbitatem assertorum,

sectatorumque suorum, quin error assidue, si-
cut cancer, serpat & alicubi palam, quasi
nodato ense, per nationes & populos impruden-
ter erumpat. Propterea necesse est per splen-
didissimam & inobfusabilem hujus sacri Con-
cilii lucem provida celeritate de remediis insti-
tui; ut qui spreverunt Praelatos & Doctores
divisim positos, tanquam lucernas in domo Dei
reverentur eos, conspiciant, & obediant;
dum in unam hanc ecclesiam domum collecti,
dabunt auctoritatis suae robur & pondus,
ibunt in splendore fulgurantis haece reprobationis
judicialis, qualem nemo qui Christianus
videri vult, audebit contemnere. Esto
contemnat, ipse tamen de contemptu suo ful-
gurationem concremationemque subibit, ut ju-
stum est. Et quoniam charitas sicut incipit a
se & a suis in dilectionis exhibitione; sic in
correctionis & emendationis procuracione prio-
rem habere locum debet, ne subeat illud impro-
perii proverbium: *Medice, cura teipsum.* Luc.
IV. 23. Et illud de Apostoli sententia. *Qui
praeclat non furandum, furaris; non occidendum,
occidis; non perjurandum, dejeras, & ita de
reliquis.* Rom. 11. 21. Hinc Christianissimus
Rex noster suaeque per adoptionem dignativam
charissima filia Parisiensis Universitas, volue-
runt hactenus a Regno & a suis, perversa quo-
rumlibet errorum zizania mox ut erumpere seu
germinare sentiebantur, diligenter opprimi re-
secarique; nunc falce doctrinae, nunc securi
pastoralis sententiae, ita tamen ut non simul
eradicetur & triticum. Sunt plurima rei quam
loquimur documenta, e quibus unum quod no-
vitate acritateque praecellit censuimus in me-
dium deducere.

Ecce Patentes Regis nostri Litteras quas au-
dire libeat.

*Legi debebat hic Littera patens, cujus initium
est post intitulacionem: Regis Majestas nostra. De-
hinc subjungendum erat.*

Audivit Sacrosanctum hoc Concilium iusto-
rum, quatenus in Christianissimo rege nostro
serveat zelus ad ea quae Fidei sunt, abique omni
personarum acceptione, abique respectu propriarum
etiam carnis & sanguinis. Terreat ipse Deus
magnus & terribilis qui glorificatur in Con-
cilio iustorum, qui salubriter & potenter in-
tonat: *Ambulate dum lucem habetis; subdit
monitionis causam, ne tenebra vos comprehen-
dant.* Joan. XII. 35. Et quales oro densiores,
fugibilioresque tenebrae, quam errorum & ha-
reticorum circa prima praecceptorum moralium prin-
cipia, ut sunt: *Non perjurabis. Non occi-
des. Non infidaberis?* Terreat ipsos ecclesia-
sticos Pastores & Doctores, positos in lu-
cem aliorum, si ad exemplar tam insigne at-
que per lucidum Christianissimi Regis nostri,
non eos illuminet, accendat, & inflammet zelus
domus Dei. *Vox dicentis clama, Isaie XL.
VI. ne cesses, et annuncia populo meo peccata sua.*
Ibid. LIX. I. Si non urgeat eos procedere con-
stanti celeritate ad effugationem errorum tene-
broforum, & ad illuminationem errantium: ne-
que enim potest integra salubritate sine secun-
do, primum fieri; quoniam non impune perti-
nacia manet in errantibus, convalescant & sa-
viant errores necesse est.

Sed in ipsa meditatione mea videtur occur-
rere animalis homo non sapiens quae Dei sunt,
Deum non invocans, illic praeterea trepidat:
timore ubi non est timor: magnus est, inquit,
suffracione tremula, magnus, credite, & terri-
bilis,

ANNO
CHRISTI
1492.

Chilis, quem tangunt et notant errores huiusmodi, Princeps est. Scimus autem quid Sapiens enunciet: *Indignatio Principis mors, & vir prudens placabit eam.* Prov. XVI. 14. Quid quanto si serviat, si seditiones concitet, si bella moveat, si secum plurimos hos terroribus, hos promissis in errorem suam trahat, ita ut si fieri potest, moveantur etiam electi? Vide sedulo ac iterum iterumque recogita (ait animalis homo) ne fortassis obinde præstetur tam desiderantissimæ jam jamque in januis existenti paci ecclesie grandis obex vel totalis disruptio.

At vero nihil hic tale timendum, O strenuissimi pugiles Fidei, O potentissimi Legum divinarum defensores. Nihil inquam tale timendum timentibus Deum, et obedientibus iussioni qua dixit: *Nolite terreri ab eis qui corpus occidunt, animam vero occidere non possunt; ita dico vobis, hanc timeo.* Matth. X. 28. et Luc. XII. 5. timeatur Deus et non terreat. *Homo time Deum* (suadet Augustinus) *& minantem mundum universum videbis.* Tollatur hæc suspiciosa pigri formidatio dicentis, *Leo est in vis.* Prov. XXVI. 13. devorandus sum quia profecto magna et unica securitas est nil time re præter Deum, cujus hæc iussio est: *Usque ad mortem certa pro justitia.* Eccli. IV. 33. Et iterum. *Esse fidelis usque ad mortem*, et similia.

Potueramus rem hanc in longius deducere, pro qua interim satis sint breves et paucule considerationes, quasi totidem radii morales luminosæque veritatis.

Providendum est hereticali divisioni per ecclesiastica membra serpenti, non minus celeriter et efficaciter quam schismati super contententia de Papatu: ecclesia quippe magis in Fide, quam in secundo capite fundata est.

Providendum est constantius per hoc sacrum Concilium ad extirpationem errorum, emendationem errantium, quanto qui errant plures sunt, potentiores et majores: quod si quis dixerit quod bella suscitabunt, diffamat eos nimis, neque ei leviter credi debet.

Providendum est ad emendationem errantium per eos qui se dicunt amicos eorum, vigilantiori sollicitudine quam per extraneos, cæteris paribus.

Præstantes scienter impedimentum, ne errantes resipiscant et corde credant ad justitiam, et ore faciant confessionem ad salutem, habendi sunt hostes capitales errantium et salutis eorum.

Præstantes scienter impedimentum ne tollantur errores, et errantes corrigantur, reddituri sunt rationem de damnis omnibus, tam spiritualibus quam temporalibus, quæ obinde proverunt aut veniunt.

Omissio seu dissimulatio præstantium impedimentum, nedum positive, sed private vel omnivise, directe vel indirecte, per cautelas humanas ne tollantur errores, causat suspensionem de sanctoria hæreticæ pravitate, quandoque levem, quandoque vehementem, quandoque convincentem, juxta varietatem obligationum.

Inexcusabilior & aliquanto perniciosior est error in principiis legis naturalis; sicut sunt præcepta Decalogi, secundum planum & usitatum intellectum verborum apud omnes utentes ratione, quam sit error in articulis fidei, qui sunt supra naturæ facultatem, & in agibilibus quam speculabilibus.

Conditionalis protestatio vel confessio non sufficit ad purgationem legitimam super publicatione vel defensione vel annotatione errorum, quorum oppositas veritates tenetur errans explicita fide tenere.

Diffamatus publice & notorie super publicatione aut defensione errorum contrariorum re-ctæ fidei & moribus, tenetur seipsum purgare, si potest, coram iudice legitimo, etiam nemine eum personaliter accusante; tenetur enim servare famam propriam & aliis scandala præstita removere.

Quæ clauduntur duabus hinc inde lineis, adjecta sunt ex MSS. Vell. Cq. 18. numc. & Colb. r. 99. Dupin.

Ad efficacem errorum extirpationem, qui sunt jam damnati per ecclesiam, magis procedendum est in generali Concilio per invocationem brachii sæcularis adversus pertinaces, quam per curiosam ratiocinationem: & notetur quod non sufficienter auferuntur errores, quando diu perseverant errorum assertores.

Procurator generalis Concilii debet ex officio procedere contra notorios & publicos errantes, ut resipiscant aut corrigantur; longe diligentius quam contra violatores Papalis jurisdictionis temporalis: Et hoc requisitum est Parisiis coram rege Christianissimo Francorum.

Pax regnorum per Christianitatem vix potest efficacius & divinius procurari, quam per legitimam extirpationem errorum & correctionem errantium.

Querere provisionem super extirpatione errorum & correctione errantium, non est impedire prosecutionem unionis ecclesiasticæ; sed est eam juvare & accelerare, multis attentis: ita ut verum sit quod oportet unum facere & aliud non omittere.

EPISTOLA HENRICKI ANGLORUM REGIS

Ad Rupertum Imperatorem.

Hortatur ut cardinalibus Concilium celebrare voluntibus favoreat.

Excellentissimo & serenissimo principi Ruperto Dei gratia Romanorum regi semper augusto, fratri nostro carissimo, Henricus eadem gratia rex Angliæ & Franciæ, & dominus Hiberniæ, salutem & fraternæ dilectionis continuam claritatem.

Excellentissime princeps, fraterque carissime, post plurima nova nobis diversimode nunciata de gestis & factis domini Gregorii pape XII. nec non de illius qui secum de papatu contentit, ac utriusque collegii nuper in unam & eandem mentis consentantiam super tollendo schismate concurrentis, ut dicitur, tandem literis reverendissimorum in Christo patrum dominorum S. R. E. cardinalium, & relatu reverendissimi in Christo patris domini F. cardinalis Burdegalensis amici nostri merito prædilecti, coram nobis ac dilecto filio nostro primogenito principe Walliæ, nec non prælatis & proceribus regni nostri quampluribus constituti, percepimus bonam & sanctam intentionem, quam iidem cardinales semper hactenus habuerunt, prout se habere in præsentiarum ostendunt, ad unionem ecclesie Dei, cujus occasione dicuntur varia pertulisse gravamina, suis non percedendo laboribus nec expensis; quodque pretextu continuationis prædicti schismatis contra votum & juramentum per ipsum dominum Gre-

ANNO
CHRISTI
1492.

Ex Mart.
Vet. Mon.
to. VII. p.
87.

ANNO
CHRISTI
1409.

gorium, dum erat in minoribus constitutum, & de cedendo papatui solemniter præstitum, & post assumptionem ad apostolatus apicem per suas manus subscriptionem publice renovatum ac etiam confirmatum, jam dicti cardinales, de unanimi ipsorum assensu, omnem subtraxerunt obedientiam ab eodem, ac pro generali Concilio apud Pisas in festo Annunciationis proxime jam futuro celebrando disponunt, ad dictum schisma penitus extirpandum; nullam aliam viam, per quam ad unionem ecclesie perveniri valeat, magis accommodam reputantes. Nos igitur ad prædicti domini cardinalis & litterarum prædictarum instantiam excitati, & conscientia ducti, de consensu statuum prædictorum, eidem domino summo pontifici litteras nostras, juxta seriem copiarum per latorem præsentium serenitati vestre, si libeat, exhibendæ, transmittimus, plene confisi, quod cum ecclesia & imperium mutuis in Deo suffragiis fulcire se debeant, ipsa vestra serenitas ad viam illam inclinari dignabitur, a nobis ardentius affectatam, quæ sanctæ matris ecclesie propensius inducere valeat unitatem; quodque prælatos & principes sui sacri imperii ditioni subiectos, ac ceteros excellentiæ vestre benivolos & amicos efficaciter excitare curabit, ut intentioni vestre circa præmissa, quam credimus esse adeo placabilem, absque difficultatis obstaculo se conforment, ad gloriam & laudem illius, qui, ut pacem emeret, sanguinem suum fudit. Datum, die IX. Nov. indiæ. II. MCCCXVIII.

EPISTOLA CARDINALIUM

Utriusque collegii ad Carolum
Francorum regem,

Ut ad futuram Alemannia dietam suos
mittat oratores, qui unionis eccle-
siae negotium promoveant.

18. p. 188. **S**erenissimo ac christianissimo principi & excellentissimo domino domino Carolo Dei gratia regi Francorum, vestri, miseratione divina, episcopi, presbyteri, & diaconi utriusque collegii, sacrosanctæ R. E. cardinales, eadem gratia jam ad unionem uniti, ipsi ecclesie dudum laceratæ & fessæ, ac resurgere inchoanti, pro ejus unitatis decore, ut hætenus semper egistis, manus regias porrigere adjutrices. Quæcumque hætenus egimus, ordinavimusque, relatibus & scriptionibus nostris & oratorum vestrorum hic existentium, clare celsitudo vestra percepit. Reverendissimus in Christo pater dominus L. S. R. E. cardinalis Barenis, de cujus accessu hujusmodi per nos deliberato, abunde Christianissimæ caritati vestre scripsimus, hic de quinta mensis instantis discedens, versus partes Alemanniae ad illustrissimum principem dominum Rupertum in novum Romanorum regem electum profectus est, & ad dominos Colonensem, Moguntinum, & Trevirensis archiepiscopos, sacri imperii electores, nec non alios principes tam ecclesiasticos, quam sæculares. Post cujus discessum nuperrime percipimus eundem dominum electum, die XXI. proxime decursi mensis Octobris, in Nuremberg nonnullorum prælatorum & dominorum temporalium conventionem particularem tenuisse, in qua, quia interfuerunt præfati domini electores, & major pars aliorum spiritualium & sæcularium dominorum, nulla inde conclusione

A seu terminatione sumpta, res integra reservata est dilataque usque ad diem dominicam post Epiphaniam immediate sequentem, in qua die universaliter omnes Alemanniae domini spirituales & temporales convenire debent, & inibi, quid agendum sit pro tota Alemannia, ultimam & totalem terminationem capere. Et quia in eventu terminationis hujusmodi, Christianissime princeps, negotium sanctissimæ unionis ecclesie præcipue pendere putavimus, cum Alemannia tamquam magna Christianorum pars in se videatur, in hac Dei causa non modicum habere momenti... Et licet speremus pro justitia & veritate terminationem ipsam emanaturam; tamen, ut ita sine dubitatione sequatur, ad videndum, agendum totis conatibus arbitramur. Quamobrem serenitatem vestram totis præcordiis exoramus, ut oratores vestros solemnnes sufficientes & practicos ad ipsos dominum electum & electores placeat destinare, qui vestre celsitudinis nomine dictæ conventioni intersint, præfata sanctissimam unionis causam pro optato exitu promoventes, pro qua tanta charitate, sollicitudine & tot sumptibus laboratis, omnibusque dominis partium illarum vestris amicis scribere, ut causa & materia ipsa requirunt. Nullam enim opportuniorem legationem ista mitti posse putamus, & quæ majorem fructum sit Dei gratia allatura: & pro aliqua instructione mittendorum, mittimus domino Patriarchæ nonnulla quæ in facto consistunt. Agite igitur, illustrissime princeps, & quæ maxima hac tempestate pro reintegratione sanctæ matris ecclesie, clarissimorum majorum Christianissimæ domus vestre perinclita insidentes vestigia, peregristis, & estis, Deo propitio, peracturi; hoc tam necessarium, quod tantopere quæsumus, sicut indubia spe tenemus, efficere celsitudo vestra dignetur: quam ipse Deus omnipotens feliciter augeat & conservet semper præcavissimis animis ad illius placita & rata paratum. Datum Pisis.

ANNO
CHRISTI
1409.

EPISTOLA EORUMDEM

Ad reginam Francorum

Ejusdem argumenti.

18. p. 189. **S**erenissimæ principissæ domine, domine Isabelle Dei gratia Francorum reginæ, miseratione divina, &c. Scribimus Christianissimo principi & excellentissimo domino, domino Carolo regi Francorum, ut vestra reginalis serenitas per interclusam copiam poterit intueri. Totis igitur affectibus vestram celsitudinem exoramus, ut circa oratorum missionem, quam uti necessariam tantæ cum instantia postulamus, placeat apud eundem dominum regem efficaciter, si-
cuti penitus speramus, interponere partes vestras, vestraque sublimitatis parte optime scribere tam principibus, prælatis, & dominis Alemanniae vobiscum consanguinitate conjunctis, quam aliis, quibus expedire videbitur, pro effectu sacratissimæ unionis ecclesie sanctæ Dei, ut dignis præconiis extollatur Christianissima domus Franciæ, auctrix unitatis, ad decus ecclesie restitutum & pacem populo Christiano. Omnipotens Deus sublimitatem vestram feliciter augere & conservare dignetur. Datum, ut supra.

CO.

ANNO
CHRISTI
1409.

COPIA LITTERÆ

Missæ dominis cardinalibus a regi Arragonum.

Missus sum ad Perpinianum Concilium procurator, excusat se a mittendis ad Concilium Pisanaum.

Reverendi in Christo patres & amici carissimi. Magno cum gaudio, lætaque fronte litteram vestram recepimus, continentem multa, in quibus pro unione sanctæ matris ecclesiæ noviter processistis, nos attente rogantes, quatenus pro interessendo generali Concilio, quod in civitate Pisana XXV. die martii proxime venturi celebrare intenditis, nostros procuratores dignaremur infallibiliter destinare. Recepimus, inquam, aliam litteram per illustrissimum Carolum regem Franciæ ad vestri requisitionem & instantiam nobis missam, super materia præjacenti, quibus sub compendio respondemus, quod sanctissimus in Christo pater dominus Benedictus divina providentia sacrosanctæ Romanæ, ac universalis ecclesiæ summus pontifex, nos, ut sibi nostros procuratores mitteremus confestim pro interessendo generali concilio, quod celebraturus est in brevi in villa Perpiniani super facto unionis jam dictæ, nostram celsitudinem est hortatus; & sic obtulimus nos facturos, & peragemus de facto, Domino annuente. Uterius ad dictum illustrissimum regem Franciæ super prædictis nostros ambaxiatores in brevi mittemus, de nostra intentione plenissime informatos, cum quo speramus, disponente Domino, concordare. Quibus sufficienter & bene ad servitium Dei & ecclesiæ honorem dispositis, ad paternitates vestras nostros ambaxiatores mittemus, qui nostri pro parte, sic erga prædicta negotia se habebunt, quod ipsæ paternitates vestræ debent de nobis rationabiliter contentari, & offerimus nos paratos ad cuncta vestros honores concernentia, & vestris affectibus placitura. Datum Barchinone sub nostro sigillo secreto XIV. die Novembris anno a nativitate domini MCCCXVIII.

Reverendissimis in Christo patribus dominis S. R. E. sacro cardinalium collegio amicis nostris carissimis.

EPISTOLA WENCESLAI REGIS

Romanorum ad cardinales.

Declarat missurum se regni sui prælatos & oratores ad Concilium Pisanaum, modo excipiantur tanquam veri regis Romanorum oratores.

Re. p. 111. Reverendissimi patres, amici carissimi. Quanta cordis affectione, quanta animi aviditate unionis sanctæ matris ecclesiæ reintegrationem, ætenuis aliquamdiu præstolatam, zelare noscimini, testis est experientia, quæ per se loquitur; testis est & sola scriptorum ac nunciorum vestrorum crebra per vos nobis ceterisque mundi principibus & fidelibus super hoc transmissorum replicatio, quæ vos coram majestate nostra ejusdem unionis protellatur utique utiles promotores. Vos enim, ut ex tenore hujusmodi scriptorum vestrorum didicimus, in resocandis tam perniciosi pestiferi schismatis contagii, veluti fideles medicos ab-

Atque intermissione temporis sollicitos, & in reducendis in sanctæ unitatis corpore imbecillitate languentibus membris pristinæ sanitati, vos redditis quam plurimum operosos. Super quo sinceritatem vestram tanto altius commendamus, quanto vos per hoc non propria commoda, quin verius Christi fidelium, jam cernimus lucra querere animarum. Ne autem sollicitudinis nostræ, quam ad unitatem & statum ecclesiæ semper ultro gerimus, diligentia paternitatum vestrarum notitiæ sit forsitan incognita, seu aliquatenus peregrina; ecce scire placeat, quod receptis pridem ab honorabili Jeronymo de Sydenberg doctore decretorum sacri palatii auditore, devoto nostro dilecto, vestris tam litteris quam relatibus curiosis, confestim illustres terrarum nostrarum Slesie principes, consanguineos nostros, ceterosque regni Bohemiæ episcopos & prælatos ad nos accessivimus, cum eisdem de unione sanctæ matris ecclesiæ salutifera concilia initari. Freti itaque eorum mature digestis consiliis, prout ipsorum scripta dilucidant, juxta suasionum vestrarum hortamenta, ad generale Concilium per vos super festo Annunciationis gloriose virginis Mariæ in civitate Pisana proxime venturo celebrari indictum, solemnes ambaxiatores de sanguine nostro decernimus transmittendos. Nos enim paternitates vestras in hoc fausto proposito juxta desiderii vestri vota, tamquam Romanorum & Bohemiæ rex, omni nostra obedientia & potentia recipere assistere volumus sine dolo, prout super his honorabilis magister Joannes cardinalis de *Roysscam* familiaris, devotus, fidelis, dilectus paternitates vestras latius informabit: cui in referendis hujusmodi fidem nostro nomine velitis credulam adhibere, singularem nobis in eo complacentiam ostensuri. Datum Vratislavia die XXIV. Novembris, regnorum nostrorum anno, Bohemiæ XLVI. Romanorum vero XXXIII.

Wenceslaus Dei gratia Romanorum rex semper augustus & Bohemiæ rex.

Ad mandatum domini regis Jacobi nus cancellarius Pragensis.

Nota. Ista clausula intrabit litteram precedentem ad signum.

Ita tamen quod eminentissimæ paternitates vestræ celsitudinem nostram sub patentibus litteris, sigillis omnium dominorum cardinalium de congregatione vestra circa eas appensis, ante omnia assecurare debeant solida firmitate, quod eisdem ambaxiatores nostros ad Concilium generale prædictum venientes decenter suscipietis, caritative pertractabitis, ac ipsis tanquam veri & justii Romanorum (a) & Bohemiæ regis ambaxiatoribus locum deputabitis, nec non cum consilio & scientia ipsorum singula tam sanctæ Romanæ ecclesiæ, quam nostræ & imperii sacri negotia fideliter tractabitis, tractataque concludetis. Nos enim &c.

(a) Hanc adjecti Wenceslaus clausulam, quæ ab imperio fuerat deturbata. Ruperio ejus in locum substituto.

ANNO
CHRISTI
1492.

LITTERA UNIVERSITATIS

Paribensis, ad cardinales utriusque collegii.

Hortatur ad perseverandum in bono proposito
dandi ecclesie pacem.

ib. p. 192.

Satis datum fuerat mortalibus, patres me-
tuentissimi, si tales semper gestassent ani-
mos rectores orbis, quales nunc geritis. Satis
datum foret populo Christiano, si votis vestris
ambitiosa mens contendendum & insana mo-
rem aliquem gessisset. Sed in abortum res ver-
titur. Nam omnibus pacem querentibus, schis-
maticas mentes moliantur impedimenta. Eunt
tamen quo furialis impetus calamitates. In eos
tamen dolor gravissimus redundabit. Et vos,
o verissimi pugiles Christiane pacis, qui & in
falsis fratribus, & in regnantibus hypocritis,
& in ingluvie schismatica plus quam scyllam
rabiam estis experti, fortunam quam Deus de-
derit lætissimam habebitis, quia Christum no-
strum secuti, ecclesiasticæ persecutionis vide-
mini magnum discursum omni discrimine ple-
num egisse, in eo perseveratis, quo fortis &
excelsus animus amplitudinis virtutis finem re-
perit gloriosissimum. Quid restat, nisi ut vo-
bis dicamus: Durate & vosmet rebus servate
secundis? Nam sive hac, sive alia via, ut spes
est, dabit Deus finem vestris laboribus. Itaque
quo veritas trahit; quo caritas impellit, ac-
cedamus. Quidquid reliquum seu fortunæ sub-
est, ferendo superandum est. Ipsa quoque di-
vina consolatio a fidelibus in omnibus experta
malis præsto erit, supplens illico quæ ferre non
potest humana debilitas. Hoc tantumhorta-
mur, ut in hoc extremo labore perseverantes,
non existimetis hoc regnum aliquo casu defu-
turum, quia principes nostri, atque Gallorum,
populus, omnes denique regnicolæ ceteris re-
bus ecclesiæ pacis procuracionem præposue-
runt. Unum tamen inter cetera minatur peri-
culum, in quo vos commonitos volumus, ut
neutri contendendum obedientiam præstetis,
neque permittatis eorum aliquem auctoritate
præterita Concilium ingredi convocatum. Cete-
ra quæ pro bono causæ Dei, explosis humanis
perditionis fraudibus, agenda censemus, expli-
cabunt reverendissimis paternitatibus vestris Guil-
ielmus *Bosratior* utriusque juris doctor, consi-
liarius, & magister requestarum hospitii domi-
ni nostri regis, & Hugo *Cholet* miles cambel-
lanus ejusdem domini nostri, quibus velitis in
dicendis pro parte nostra indubiam fidem adhi-
bere. Dirigat mentes vestras divinus Spiritus
ad hoc munus deificum universæ Christianitati
ferendum. Scriptum Parisiis &c.

Vestri Rector & Universitas Studii
Paribensis.

EPISTOLA CAROLI REGIS

Francorum ad Florentinos.

Commendat eis patres Pisis congregatos &
congregandos.

ib. p. 193.

Carolus &c. magnificis & potentibus prio-
ribus artium ac vexillifero justitiis & po-
puli communis Florentinæ, amicis nostris caris-
simis, salutem & circa ecclesiæ unionem in
omnibus opem ferre.

Magnifici & potentes amici carissimi. Au-
ditiis relecta plurimorum curialitatibus atque fa-
voribus multiplicibus collegii, inducimur vobis
grates rependere valde multas, sed præcipue
quod alias votis nris, ut subjungitur, pro con-
secutione unionis ecclesiæ plurimum elabora-
tis. Quocirca, amici carissimi, vos precamur
enixe, quatenus cum perseverantia & conti-
nuatione hujus sancti vestri propositi in reje-
ctione istorum pessime meritum, contendendum
de papatu, ac obedientis neutralitate,
ut bina vice hætenus estis polliciti, nobiscum
vestra communitas, & nos si usquam aut um-
quam quipiam nostrorum prædecessorum fue-
rint cum vestris prædecessoribus amicis bene-
volentia conjuncti, magis ac magis nostrum est
intentionis isto respectu in posterum ejusdem
vestræ communitatis amatores semper fore.
Cæterum, amici carissimi, super visualium ad-
ministracione pro pretio competenti moderato-
que ipsi cardinalibus & aliis qui Pisas accedent
facienda, animadversuros vos esse precamur,
& debite provisuros, ut potestis, sed maxime
& maxime de securitate personarum, cum, ut
vestræ circumspersiones non ignorant, ex ur-
be mala peracta, schisma, quod, proh dolor!
in Dei nunc viget ecclesiæ, obortum sit. Da-
tum &c.

ANNO
CHRISTI
1492.

EPISTOLA DOMINI BARENSIS

Ad dominos cardinales.

De successibus suis in Alemannia.

1. Reverendissimi patres & domini & be-
nefactores mei, post debitam & hu-
mitem recommendationem. A Tridento, quan-
tum ad usque tunc occurrerat memini me sa-
tis plene vestris reverentiis scripsisse. Abinde
autem nihil erat quod nuncium ad id notifi-
candum exigeret specialem, quoniam etsi per
omnes civitates & oppida, mira cum venera-
tione, solemnibus processionum, & occursum
magistratum & populorum apparatus, fue-
rim semper receptus; bonum fuisset ad lætiti-
mentium vestrarum in Domino id significasse;
sed quia non exigens distuli ad hucusque, lon-
gum foret singula enarrare, quæ devotissimi
magnates & populi Alemanni circa adventum
meum studiose facere nisi sunt. Aliqua tamen
perstringam compendio, ut ex paucis domina-
tiones vestras reliqua contemplantur. Unum
quippe ex meis aliquando capiendi hospitia &
preparandi necessaria præmittebam, qui cum
in præparatione hujusmodi adventum meum
& causas enarraret; continuo universus loci
tam clerus quam populus pia devotione in Do-
mino exultabat. Clerus autem ad processionem,
& primates ad occursum solemniter se parabant;
cetera vero quæque plebs, quæ vers est in can-
tis oppidis numerosa, extra portam avide con-
fluebat, quasi divinum hominem, nuncium pa-
cis celo demissum visuros se arbitrarentur.
Namque etsi dignitas cardinalatus propter ca-
ritatem in his partibus summa cum veneratio-
ne habeatur, augebat tamen eam, immo fa-
cit principaliter causa sanctissimæ unionis Dei,
quam procurare pro parte reverendissimarum
vestrarum dominationum ad partes has scie-
bant me esse profectum. Propterea nec ubi
populis tuta quies, ubique inter magnates dis-
cordis, ubique sollicitudo timoris seu calamitas
pro-

pressionum: ita ut non solum propter fidei articulum, quem videntur accuratissime annotare; verum etiam quia ex ecclesie unione quietem populis ipsis reddi, injurias tolli, fidelibus pacem restitui atque quietem. Igitur verbum pacificae unionis libenter audierunt, effectum autem concupiscunt. Neminem hucusque reperi, qui statim cum causam sanctam vestram, immo fidelium omnium, intellexerit, illam non laudaverit, adhaerensque eidem, adversam ut perfidiosam inimicamque salutem fidelium detestando. Quanta vero cura sit, ut tamquam nuncios & procurator pacis ego sine offensione vel impedimento mandatum iter efficerem, & si vultus, si verba modolque eorum intueri oculis non possitis, animis saltem ex hoc uno intelligere, supplico, dominationes vestras dignentur. Unaqueque siquidem terra me cum omni comitiva mea adusque terram aliam militibus eorum atque nobilibus, armigeris sociantibus, castissime securum ponere procuravit. Quid ultra? inter horridos montes & gentes feras in ipso introitu Sueviae duo barones inter se guerras mortiferas dissidebant, statim cum illos transitus mei conscios feci, unus ad mei securitatem familiares suos misit armatos, alius venit & quidem ferocior in occursum, eam devotionem cum omni reverentia exhibens, ut ipse miratus cognoverim sanctum huic procuratori praere Spiritum, qui prava in directa dirigeret, & aspera in vias planas. Namque non vos aut ego, sed Deus facit haec omnia. Ceterum si singula sic ut gesta sunt, percurrere seriatim voluero, opus se extenderet in nimis longum, quamquam praesens lingua vix possem exprimere.

2. Percurram igitur, importantiora legens ex plurimis. Prima mihi post Tridentum civitas Brixinensis occurrit, ubi quamquam ubique cum processibus fuerim & populi concursu receptus, ibi tamen ampliori honore, quo intelligentiores viros ibidem contigit reperisse. Pallio enim & esculentorum poculentorumque muneribus receptus, solemniter in eadem progressus sum, communibus dimissis aliis, quantum sciebant poterantque devotionis, agentibus, ad oppidum Sprutense, in quo illustri ducissa Austriae novi electi regis Romanorum filia morabatur: quae cum meum praesensisset adventum, primum certos milites ac nobiles ad me obviam misit, deinde sub duobus successivis palliis me ingredi ordinavit, excusans se, quod nisi gravis utero foret, exisset ipsa etiam in occursum. Verumtamen eam in claustrum ante portam ecclesiae cum solemnibus comitiva reperi devotam reverentemque, ut rationabiliter annotassem. Praeterea hic plurima ceterorum oppidanorum circa devotionem ipsam relatu dignissima, & cetera notabilia percurro. Priori die secus lacum ad castrum quod *Hasbrug* in Teutonico nuncupatur, hora quasi secunda noctis perveneram, verumtamen unum ex meis ad Constantiensem civitatem, quae ex parte alia lacus sita est, duxeram praemittendum, per quem notum ibidem feceram adventum meum.

3. Mane vero quod successit, & ecce navis a Constantia solemniter preparata, quam cum electioribus comitivae meae ingressus sum, ceteris cum equis in navibus aliis transportatis. Cum vero Constantiam propinquarem, exiverunt magistri civium in scaphis, deinde primates cum reverentibus se obviam offerentes, sicque

Council General, Tom. XXVII.

ad portam civitatis delatus, ibi clerum totum cum utriusque sexus populo congregatum invenimus, sub pallioque receptus cum devotione populi & confluentis, non sine pressura processu ad ecclesiam cathedralem. Inde servato more, ad locum mansionis sociatus mirifice declinavi.

4. Postero autem die missam solemnem per omnes religiones & ecclesias nunciatam, feci me praesente in ipsa majori ecclesia celebrari, in qua duos egregios habui praedicatores, unum socium meum carissimum dominum episcopum Laudensem, qui in latino ad clerum proponens, occurrentis epistolae caelestis oratoris *Semel fecit se offerendo dominus* Jesus ad Hebraeos VII. quam mirum in modum ad sententiam faciendam unionis ecclesiarum, improbatiorumque Gregorii & Benedicti, operumque eorum decreta & rationabiliter reduxit. Alius Alemannus vulgari lingua eloquenter de eisdem, sicut mihi fide digne relatum extitit, praedicavit; deinde ad prandium quosdam abbates, canonicos, & primates habens quam plures, sanctam causam vestram intelligi illis dedi, priores & gardianos religiosorum ordinum advocavi atque magistros, quibus litteras generalium suorum ostendens, quotidie praedicare vestrae veritatem iustitiae induxi: ac sic per diem totam ibidem moram trahens, edificasse credo struendam bonam in iustitiae vestrae templo.

5. Mane autem succedente, navis mihi, universitate disponente, parata est, quam ingressus, equis per terram euntibus ad oppidum Scahusense, inde ad Basiliensem civitatem perveni. Ibi facta sunt mihi majora prioribus ad honorem. Namque quantus militum, nobilium, quantusque populi cum solemnibus clero concursus fuerit cum pallio, quaeque visitatio eorum ad hospitii mei locum, quantave omnium gestorum solemnitas non facile scripserim. Sed succedente die, populo ad majorem ecclesiam convocato, solemnibus ritu missam celebrari feci, in qua idem socius meus carissimus dominus Laudensis episcopus, proponens *Eccae mitto angelum meum*, commissi mihi ministerii a reverentibus vestris illi aeternae redemptionis sanctissimae comparavit justam causam vestram, per omnes partes explicans & alterius perfidiam pravitatem. Similiter & alius in Teutonico praedicator: deinde in prandio magistros & consules civium primatesque habui cum ecclesiasticis plurimis illos curans verbo vestrae reficere veritatis. Similiter & ordinum priores ac praesidentes informatos feci, omnesque visi sunt animis sancto vestro proposito inhaerere, perveritatem de papatu contententium detestantes.

6. Hic cum animo recenserem, quod a Tridento, immo ab ipsis Italiae finibus ulterioribus ad civitatem hanc Basiliensem per xx. jam dies & ultra continua itinere, interjectis admodum paucis Austriae territoria, interjectis admodum paucis aliis, pervenerim, accepissemque nonnullas terras habere ulterius, esseque eius potentatum magnum, nec ab hinc ultra v. aut vi. miliaria Teutonicorum seorsum distare, cogitaremque ad causam vestrae iustitiae plurimum pertinere, si ipsius sublimitatem de ipsius causae meritis informarem: Decrevi a directo itinere aliquantisper divertere, & ad illum personaliter me conferre. Vix prius cum consiliariis meis ista decreveram, & ecce nuncius cum litteris reverendissimi in Christo patris & domini,

195
ANNO
CHRISTI
1109.

mini, domini mei B. sancti Eustachii legati Bononiensis, complementi sancti hujus propositi procuratoris vigilis & laudabilis in aeternum, per quas me idem dominus ad visitam reddebat, Gregorium impedimentum transitus Alemannorum ad vestrum Concilium procurare, suumque conciliabulum celebrare, provide fore cum illustri domino duce praefato remedium adhibendum. Confirmavit me igitur in ipsius proposito tam veneranda monitio, sapiens & curiosa domini mei praedicti, ipsiusque mandatis obtemperans, a Basilea consilio magistrorum civium & optimatum per navim recedens, ad oppidum perveni, quod in schismate adhaeserat Benedicto. Cum vero oppidani jam me venientem sentirent, nullo sub honore me recipere procurabant. Verum cum pro pace & unitate ecclesiae me intellexerunt venientem, pallio concessim parato, cum clero & processione, atque exultatione totius populi me solemniter receperunt. Inde accessum meum praefato illustri domino notum feci, qui apud notabile oppidum suum, Friburgum nomine, distans per tria Teutonicorum miliaria, manebat. Redcuntes ab illo nuncii saluum conductum ejus reportarunt, etiam non petitum, quodque me libenti videret animo, de accessu tamen facerem pro meo libito voluntatis. Paulo post duo, ejus consiliarius miles & secretarius, ad me venerunt oratores, qui illum nocte ex ingruentibus causis equitatum asseverabant, petentes etiam verbis, quae ipse idem, ut infra inferatur, litteris postulavit. Continuo illis causam mei adventus exposui, & dicto domino etiam per litteras meas scripsi, rogando, ut tantis rebus, quantis cum eo fore tractaturus, ceteras aliquantisper postpooeret, & meum expectare dignaretur adventum. Qui nocte litteris meis receptis, sine mora quosdam milites aliosque armigeros ad me misit, quorum comitiva securus, serenitatem suam adirem.

7. Jam meridie venientibus illis concessim iter arripui. Et quia tria Teutonica miliaria quindecim sunt latina, in tanta brevitate dierum, multis salmigeris equitum celeritatem impediens, dies cesserat jam in noctem, quando ad duo latina miliaria a Friburgo oppido occurrentem cum magno Baronum, militum & armigerorum comitatu inveni, & post dignos applausus, facibus innumeris noctis tenebris superatis, ad ecclesiam, praecedente clero, processionaliter primum, deinde ad ordinatum hospitium me reduxi, & inter sic faciendum miram modestiam dicti domini annotavi. Namque nox erat & pluvia, & cum ecclesiam esse ingressus, in ea faciens caerimonias consueatas, foris ipse remansit sub dio expectans, ad hospitium cum imbrum patientia me reducens. Reddito autem terris sole, pro reverendo in Christo domino episcopo Brixinensi, qui de primis est consiliariis ejus, misi. Quo de singulis, quantum opus fuit, per seriem informato, causam vestram intelligere & eidem visus est animo adherere. Post prandium autem ipse illustris dominus ad hospitium ipsum personaliter cum consiliariis suis adventit, quocum magna de omnibus reverentiarum vestrarum gestis & Gregorii locutio mihi fuit, postque multas suaves pluraque separatim cum consiliariis hinc inde facta consilia, conclusio tandem ista, quod intendit per omnia sacro vestro collegio circa unionem ecclesiae inherere, & ad Concilium mittere, & futuro futurum eligendo por-

titifici credere, & parere. Ipse quoque petitionem mihi facit fieri secundum seriem copiatam, ut in instrumento insertam. Quam siquidem petitionem suo sigillatam sigillo, & subscriptam a secretario suo recepi, atque teneo ad cautelam. Ceterum ea recepta & accurate considerata, cum reverendis in Christo patribus sociis & consiliariis meis, plene cum omnibus dependentibus & connexis discussi eandem. Et attento quod est incredibilis potentia, domini novi electi Romanorum regis gener, & magnum caeteris principibus & populis Alemannicis exemplum, deliberavi concludere cum eodem secundum instrumenti publici seriem, praesentibus retro scriptam.

8. Sequenti siquidem mane illum ad principalem ecclesiam oppidi populosi, cum solemnibus apparatu celebrandae missae multitudinisque concursu, ante missae inchoationem, eodem domino duce coram me humiliter genuflexo & petente, ut supra, astantibus multis baronibus, militibus & nobilibus, clero & populo insipientibus, juramento prius praestito, & praedicto promissionibus factis, extitit absolutus, stetitque in missa semper capite discooperto; & missa finita, me ad hospitium usque reduxit; litteras etiam suas fieri fecit damnationibus vestris, pro ut in interclusa copia poteritis annotare, quas conservo similiter, & alias subditis, quarum una mitto inter praesentes, cum habeam duplicatas, ut alia ad subditos destinetur.

9. Altera autem die magna cum comitiva ad Brisachum oppidum, quod est etiam suum, personaliter me conduxit: & inde mane postero cum equitum & peditum comitiva, usque in Columbricense territorium, ubi nonnullos oppidanos procuratore dicti domini reperi in occursum. Inde a me quanta cum humilitate & reverentia recesserit, colligite deprecor ex praegestis. Processi itaque ad imperiale oppidum illud, ubi ante portas in morem solemnem clerum, magistros oppidanorum & populi magnam partem inveni. Quatuor ex primatibus pallium deferentibus, sicut etiam ex omnibus locis superioribus extitit observatum, receptus sum & mirifice honoratus.

10. Succedente die ad oppidum Scileghe sociatus optime a Columbricensibus ad usque tumentum Scileghe, ubi alii nobiles ejusdem oppidi praeviasati a Columbricensibus occurrerant: a quibus receptus, ad oppidum ipsum, quod etiam imperiale est, processi in vigilia festi dominice nativitatis. Illorum quoque oppidanorum quam reverens sit devotio, ex solo hoc actu possunt dominationes vestras colligere. Erant eo die immenso frigore in glaciem astrictae aquae, & nubes desuper solo aquilone compressae, nivem minutissimam raramque distillabant, ita quod omnium membra pene rigeabant. Cum per oppidum ab ecclesia ad hospitium duceret, contingeretque ut fluvium per ipsum oppidum defluentem transvadarem, cum pons esset inequitabilis, opus foret, duo milites quatuorque nobiles mulam regentes, deferentesque pallium, a me instanter moniti & rogati, ut per pontem transirent, nullo pacto voluerunt devotum ministerium linquere, sed per aquam ad femoralia usque attingentem, non sine compassione animi mei, licet in domino collatarer de tanta affectione ecclesiae unione & reverentia ejus, cum gaudio transierunt.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

11 Porro festo die sequenti solemniter in mis-
sa & apud ecclesiam principalem coram omni
populo per eloquentem unum fratrem ordinis
eremitarum totam causam vestram cum dete-
statione perfidie & obstinationis alterius feci
clarissime predicari, habuque quosdam de pri-
matibus mecum in prandio, merita causae ve-
strae, immo fidelium omnium per fideles &
& idoneos interpretes aperiendo.

12 Ab inde quamprimum altera lux reddi-
ta terris fuit, praemis ad Argentinam domino
episcopo Laudensi, & domino Roberto, & do-
mino Johanne de Bononia doctoribus, ac magi-
stro Johanne Cris, quoniam ante praemisera
solum dominum Johannem de Bononia, qui
ad me in dicto oppido sero redierat, dicens Ar-
gentinenses in exhibitione honoris, maxime cle-
rus, propter sententias Gregorii habitare, comi-
tatus ab oppidanis ipsis, & in oppido Argentinen-
sis territorii, quod a civitate per miliaria Teuto-
nica tria distabat, sum etiam honorifice, sicut
prius, pro qualitate oppidi hospitatus. Non enim
alius civitati propinquior idoneus erat locus.

13 Summo autem mane postero inde disce-
dens circa meridiem, ad Argentinensem civita-
tem perveni, & prope portam in quodam mo-
nasterio, praeparationis causa declinavi. Conti-
nuo duo, quos praemisera, ad me venerunt,
asserentes in civitate diversas esse sententias,
processiones cardinalibus facere non consuevisse,
rem omnem super hoc tractatu in incerto pen-
dere, donec provinciale sit Concilium celebra-
tum, quod uti scitis in Francofordia, in octa-
va Epiphaniae debet solemniter celebrari, &
similia, quae mentem meam & eorum qui me-
cum sunt commoverunt, nec rationes multipli-
ces per illos quos praemisera allatas & con-
cludentissimas, nisi taciturnitate, ad effectum
aliquem admittebant, quamquam discrepationes
in clero & populo plurimas fuerunt & diversae.
Advenientibus tamen Cordesanis, & notis civi-
bus aliquibus praecedentibus, salvis & disposita
comitiva mea in ordinem, in civitatem proces-
si, in qua numerosum populum per magnam
stratam undique confluentem inveni, & mayo-
rem etiam visitavi. Inde ad hospitium meum
me contuli praeparatum. Et ecce magister Sca-
binorum & omnes magistratus ad me cum mul-
titudine militum & nobilium advenerunt, ex-
cultationes, quod debitum non fecerant allegan-
tes. Puto quia viderunt res & statum vestros
non abjectos, uti illis fuerat fortasse relatum.
Sunt enim mecum equites numero centum;
quibus, Spiritus-Sancti gratia ministrante, res-
pondi sanctum vestrum propositum & accessus
mei ministerium reserando; ita ut statim con-
versu fuerint in assensum, deinde ab ipsis sui
piscibus & esculentis & poculentis donatus;
quos ad prandium invitavi in diem sequentem
benevole acceptantes. Post hos & ecce ecclesiae
majoris capitulum, quos, ut expedire visum
exiit, reprehendens, & merita vestrae sanctis-
sime causae illis aperiens, reduxi, ut illos pu-
dere confiterentur; quamquam idem capitulum
sefe plurimum, quod per eos non steterit, ex-
cusaret; & in vero reperi per eos non steterit;
sed per alia capitula aliarum solemnium eccle-
siarum, in quibus erat praepositus unus senior,
cujus mentem sathan ingressus fuerat, omnia
bene disponenda perturbans. Tandem idem ec-
clesiae majoris capitulum emendationi neglecto-
rum & non factorum se submitit, & condis-
sum fuit, quod missam solemnem in ipsa ec-
clesia facerem celebrari sequenti mane, quo
dies fuit Veneris Innocentium, quodque ad hos-
pitiu processionaliter solemniter venirent,
inde me ad ecclesiam perducturi.

14 Ipsi deinde recedentibus sub conclusione
hujusmodi antedicta, ceteri de aliis capitulis ad-
venerunt, & senex ille: quibus verbum faciens,
de iustitia causae vestrae, prout ipse Spiritus
dedit, cum rationabili cordis reprehensione,
factis per eos quibusdam rationibus & plene
etiam confutatis, nequam ille spiritus de cor-
de senis in verbo veritatis eiectus est, & omnes
erubescere, singuli culpam recognoscere incepe-
runt, supplicantes veniam, & cum emendare
velint, possint cum majoris ecclesiae capitulo
interesse.

15 Et factum est, quod sequenti mane omnes
religiones, omnia ecclesiarum capitula, clerus-
que numerosus processionaliter ad hospitium se-
contulerunt. Venerunt etiam magistri scabino-
rum, & omnes magistratus convenerunt, multi
barones, milites, & nobiles, & numerosa po-
puli multitudo, & me exeuntem sub pallio re-
ceperunt, quod milites quatuor deserebant, quo-
rum nepos domini archiepiscopi Colonien-
sis unus erat, tres tandem milites tenebant. Unus praebi-
bat etiam cum cappello, ceteri magnates &
primas praebant. Quantum utriusque sexus po-
pulus per stratas & fenestras manens, ad eccle-
siamque procedens, commodiorem locum tem-
pusque scribendi exigeret. Quantum in mirabili
illa ecclesia apparatus fuerit, ex aliis domina-
tiones vestrae concipiant. Missa autem solemnissi-
me inchoata, atque procedente in ritum, do-
minus episcopus Laudensis sub propositione de-
cantati evangelii *Fuit homo missus a Deo*, quan-
tum dici posset, de vestro sancto proposito & ve-
stris iustissimis oneribus praedicavit. Provincialis
minister ordinis Minorum, qui sinceri cordis &
serventis voluntatis est in causa vestra, immo
Dei, in Teutonico etiam plenissime praedicavit.
Finita missa majore, dictis capitulis, & aliis,
sicut ordinibus religiosorum praecedentibus, ad
hospitium me reverti; iisdem magistratibus, ba-
ronibus, militibus, ac nobilibus sociatus, cum
quibus caritative in eo hospicio, videlicet cum
principalibus praesens fui. Quid tandem mihi ad
honorem amplius fieri potuisset? Et quidem exi-
stimo non levem rem hanc esse in statera dis-
ponendorum in Concilio ipso. Namque civitas
potens est, & de primis Alemanniae universae.
In his omnibus vicarius generalis domini Argen-
tinen-
sis episcopi fuit, ipsiusque domini episcopi
recepti litteras tenoris videlicet subsequens.

14 Reverendissimo in Christo patri & domino
domino L. cardinali Baren-
simo VV. (a) episcopo Argentinensi ad pater-
nitatis vestrae reverenda mandata paratus, recom-
mendatione praemissa. Reverendissime pater & do-
mine mi singularissime de adventu vestrae reverendis-
sima paternitatis ad civitatem Argentinensem,
intellexi, de quo multipliciter sui & sum gaudi-
sus, & toto cordis desiderio affectavi vestram be-
nignam & reverendam paternitatem visitare: sed
propter inopinatas causas ad praesens occurrentes,
& insultus inimicorum partium mearum, non
possum commode, nec valeo recedere de oppido
Zalome, in quo sum pro custodia aliorum loco-
rum. Idcirco quantum possum & valeo, deprecor
affectuose, quatenus paternitas vestra reveren-
dissima ad praesens me dignetur habere excusa-
tum, quod personaliter non veni, prout affecta-
bam. Si tamen omnino paternitas vestra re-

(a) Will.
comes
Dieffen-
ensis.

* f. Saverna.

199

ANNO
CHRISTI
1409.

verendissima mihi precipiat, omnibus pratermissis, non obmittam ad R. P. properare, quam, &c.

15 Qualia usque in hanc horam gesta sunt,

puto me pro parte notabiliora exposuisse; co-

tera quae imminent non attingam: sentiens a-

putud Coloniam a Theodorico Nycem relata, qui

meas subinde receperat litteras, cum quibus a

Pisis & domino Colonienſi scripseram accessum.

Venerabilis vir dominus abbas S. Justi-

nae Paduanæ, statim versus me, ad informan-

dum de singulis, quae ipse reperit regressus

est, quem apud Argentinam inveni: biduo an-

te praevenerat me expectans, cujus informatio-

ne & avisationibus usus sum. Est enim provi-

duſ & fidelis, & merito ponendus inter caros.

Eo referente, percepi & aliis etiam fide dignis,

quod octava Januarii dominus archiepiscopus

Moguntinus Concilium suum facit, in quod

quid in provinciali apud Francoford sentire de-

beat, providebit. In illo itaque interesse, nisi

alia melior ratio me moverit, dispono. Non

enim parva res erit ad justitiam vestrae certitu-

dinem, si ibidem pro vobis fuerit statutum.

Propterea cras hinc, Deo auxiliante recedam,

foecium meum abbatem reducens, & cum apud

Spiram fuero, quid super progressu ulteriori

facturus fuero, rebus ibidem melius cognitis,

consilio adhibito, deliberabo, eo inspirante,

qui numquam delituet causam sanctam suam.

Namque rex Romanorum proximior est ad ci-

vitatem Spirensis, quam dominus Magunti-

ni. Non enim in Francofordia, uti sentio,

est ad praesens, sed apud Hildelberg. Ideo pro-

videndum.

15 Litteras dominationum vestrarum hic

etiam recepi, apud Pisas XXIII. Novembris da-

tas, cum copiis interclusis, quas reverenter

perlegens, & accurate considerans, iustiones

vestras & avisamenta curabo, quantum de su-

perna gratia dabitur adimplere. Novit domi-

nus, noverunt & hi qui sunt horum laborum

participes mecum, ex quo a pedibus reveren-

tiarum vestrarum, maxime postquam Aleman-

niae fines attingi, nullum temporis momentum

infructuosum permisi decurrere circa mandati

itineris & commissorum executionem, sicque

curabo in futurum. Scribo magnificis & excel-

lentibus dominis Florentinis in generali & sub

compendio nova haec. Vos autem, si videbitur

ea poteritis serioſius referare. Datum Argen-

tinæ.

LITTERA DUCIS AUSTRIÆ

Ad cardinales.

*Promittit se eis suos ad Concilium oratores
missurum, ac ditionis sua prelatos ut ad
illud veniant hortaturum.*

Ib. p. 204.

Reverendissimi in Christo patres & domini,
domini cardinales ecclesie Dei verissimi,
Fredericus Dei gratia dux Austriae, &c. post
devotam recommendationem in domino & re-
verentiam debitam in eodem. Dudum siquidem
cum promissiones, juramenta & vota de papa-
tu contententium eorundemque litteras de ces-
sione facienda ob causam tollendi schismatis,
& unitatem in Dei ecclesia reducendum, con-
sideravimus, exultavimus in Domino, gratias
illi agentes, qui super angustiis fidelium suo-
rum miseratus, temporis plenitudinem venire
fecit, quo tam exitiale malum de medio ipso-

Arum fidelium tolleretur. Postquam vero intuitu

pacis, super fundum cardinalium affectionum

zizania seminante, cognovimus non teneri in

promissorum, juramentorum, votorumque, ac

Christiculis significatorum observationem, &

proinde corpus ecclesie in difformitate bicipiti

sub tanta Christianorum perversitate teneri,

corde compuncti sumus, quasi Altissimus ad-

huc super humana demerita virgam ultionis ex-

tendere non cessasset. Verum nova lux spei

pacis in domino deinde illuxit, quando in tem-

plo fidei Christianae cardinales ad tollendam

scissuram, sancto inspirati flamine, in carita-

tis vinculo convenerunt, sicut fama praevium.

Deinde adveniente pro patre & domino, do-

mino L. S. Romanae ecclesie cardinali Baren-

si dignissimo, apertius fuit nobis facta vestri

catholici propositi circa uniendam Romanam

ecclesiam iustitia nota. Ipsum itaque omni de-

votione & reverentia debita, nomine vestro,

& tanti boni causa, pro Romana ecclesia ve-

nientem recipientes, ab eodem speciales gra-

tias cupivimus, quas ejus benignitate nomine

vestrae unitatis, summam gubernationem ipsius

ecclesie effectualiter continentes, obtinimus,

prout ipse idem vestris reverentiis referabit.

Porro nos ita publicum bonum, ita Christia-

nae fidei allicit firmamentum, quod in hoc san-

cto proposito ecclesie uniendae, & reverentias

vestras sequi, atque iustitiae vestrae favere in

omnibus possibilibus nostris intendimus pleno

animo & sincero corde, quantum de jure pos-

sumus & tenemur, nostrisque etiam procurato-

res ad generale Concilium per vos indictum

Pisas, tantummodo si legitime impediti non

fuerimus, transmittemus, singulos in nostra

ditione prelatos, atque communitates consisten-

tes, ad veniendum mittendumque ad id Con-

cilium vestrum suo tempore effectualiter horta-

turi, & quantum permittet modestia induce-

mus reverentias vestras ad continuationem tam

sancti & mundo necessarii vestri circa uniendam

ecclesiam propositi, usque ad perfectionem ejus

inclusive, dante Domino, devote & humiliter

in Domino exhortando. Datum in oppido no-

stro Friburgæ &c.

Reverendissimorum in Christo patrum domi-

norum sacrosanctae Romanae ecclesie cardi-

nalium collegio venerando amicis nostris ca-

riſſimis.

LITTERA MISSA BENEDICTO

A Florentinis.

Hortantur ut ecclesia pacem conferre con-
tendat, veniatque ad indictum Pisis
Concilium.

Ib. p. 210.

Beatissime in Christo pater & domine,
domine noster singularissime, nullius rei
gratior apud mortales esse debet oratio, quam
ea quae ad pacem spectat, si eo tempore ha-
beat, cum praevalescentibus discordiarum ma-
lis, nequeant ulterius homines in ipsis durare.
Nihil est enim naturae hominis magis aptum,
quam pax & concordia. Nemo est insuper qui
aequioribus auribus sit audiens, quam apud pa-
rentes bonus piusque filius. Quae cum ita se
habeant, haudquaquam dubitamus, cum veri-
simus & devotissimi sanctitatis vestrae filii,
hac tempestate & his ecclesie perturbationibus
vos ad ea quae ad reintegrationem christianam
ref-

ANNO
CHRISTI
1109

ANNO
CHRISTI
1109

respiciunt hortari, & eo libentius aubacique A
loquemur, quia, ut nostis, nullo umquam tem-
pore concordia in populo Dei adeo tunc ne-
cessaria, neque magis anxii votis desiderata.
Ea est id quod querimus, cupimusque benigni-
tatem vestram esse facturam, tale, ut, ni de-
cipiamur, sit etiam ex tam miserabili detenda-
que ruina, in qua cum magna animarum per-
nicii est collapsa, procul dubio erecturum, &
cum vestra salute gloriaque non parva ipsam ad
unitatem atque dignitatem pristinam reducurum.
Quid autem hoc sit, quo sumus ad scribendum
adducti, paucis expediemus. Vos hæc æquo ani-
mo accipiat, & cum diligentia consideretis.

2 Quanto hæc civitas desiderio semper fla-
graverit reconciliationem Christianorum aspice-
re, res gestæ a nobis testantur, & vos & qui B
bus omnis cura est pacis ecclesie, non latere
putamus. Eo quidem desiderio impulsus, cum
videremus tot labores, tot sumus, ac pericula
beatitudinem vestram & plerisque Christianos
principes religiosos, sæcularesque, ac nonnul-
los fideles populos incassum subisse, & omnia
remedia usque in hanc diem frustra esse ten-
tata, civitatem nostram Pisarum reverendissimis
in Christo patribus & dominis cardinalibus
utriusque collegii concessimus, ipsi hoc a no-
bis summo prece petentibus, ut in ea universa-
lem sanctamque synodum Christiani populi con-
gregarent, quod eo libentius fecerimus, quia
hac regia via, & qua alias laboranti ecclesie
subventum est, videbamus eos ingredi velle, & C
ipsum tam paribus animis tantoque fervore nul-
li suo labori ac periculo parcentes, hanc san-
ctam rem peragendam suscepisse, ut ipsam ani-
morum suorum conventionem atque desiderium
potius a Deo quam ab homine esse judicarem-
us. Statutus est igitur XXV. dies Martii futu-
ri, quo Annunciationis gloriosissime Virginis
Mariæ etiam festum celebratur, a reverendis-
simis dominis cardinalibus, quo debeat die
Pisæ Concilium congregari, ut dignationi ve-
stræ omnibusque fidelibus principibus atque po-
pulis per ipsorum litteras significatum fuisse,
& convocationem factam accepimus. Unde
& unitatis desiderium, & singularis atque vera
dilectio, quam ad beatitudinem vestram geri-
mus, nos impulere ad has litteras contriben-
das, mansuetudinemque vestram hortandam,
ut ob passionem Domini nostri Jesu Christi,
& ecclesie sue salutem, & Christiani populi
consolationem, dignemini in vestigia Redempto-
ris nostri, cujus vicem in terris gerere profite-
mini, currere, humilitatis scilicet & mansue-
tudinis quæ nobis reliquit, & ad hanc sanctam
synodum, quæ Pisæ est celebranda, venire.
Ad quod faciendum, pace vestra sit dictum,
porro debet beatitudinem vestram adducere pro-
missorum vestrorum fides, quæ inde est, ut
placuit veteribus, appellata, quod fiat quod
fiendum. Debet etiam vestri jurisjurandi reli-
gio, quo nullum est vinculum majus, nullum
ardius, nullum sanctius, quo Deo hominibus-
que beatitudinem vestram astrinxistis, pro Chri-
stianorum pace, libere sponteque juri vestro ces-
surum fore.

3 Hæc vero quantam vim apud vos ha-
bere debeant, quantum sicut vobis pensan-
da, quantum debeant dies noctesque men-
tem vestram inquietam reddere, ut lethali
huic ecclesie vulnere medicamentum affera-
tis, quantum in ore omnium sicut Christia-
norum, non nostrum est in presentiarum re-

ferre. Nam ea vestræ sanctitati animadver-
tenda cogitandaque relinquimus. Sed illud bre-
viter assumemus, quod si nullum vestrum ex-
taret promissum, nullum jusjurandum, sacrum
tamen veri pastoris officium, quo debetis obnixe
studere, ut si dominicus grex divisus atque dis-
cerptus sit, in unum reducatur, atque reinte-
greur, profecto debet inducere mansuetudinem
vestram, ad delendam, per crucem etiam &
quodvis acre martyrium, si aliter non possit,
hanc tetram ecclesie maculam, perniciosissimam-
que scissuram tollendam.

4 Nos siquidem beatitudini vestræ pollice-
mur, eas esse libertates securitatesque præstitu-
ros, ultra presentem saluum conductum quem
ad vos his litteris alligatum mittimus, quæ ho-
nestæ erunt, & benignitatem vestram, omnes-
que qui vos sequentur tutos reddent, quam-
quam eadem libertate in nostris civitatibus,
locisque esse potest, absque quod ulla vobis pu-
blica fides daretur, qua in nostrismet oppidis.
Si igitur, ut speramus, veneritis, videre peripi-
cuer videmur uberrimos atque sanctissimos, desi-
deratæ unionis fructus subsecuturos. Nam cum
sciamus egregiam esse voluntatem vestram, at-
que ferventissime concupiscere, ut pax vera
celeriter atque canonicè in ipsam ecclesiam re-
ducatur, & eandem mentem cognoscamus di-
vinitus his duobus sacrosanctis collegiis, quorum
unum est cor, eademque voluntas inesse, non
poterit alius esse finis.

5 His ita se habentibus, quoniam is qui an-
xie nimis ab ecclesia expectatur, pacis scilicet
& reintegrationis domus Dei . . . . . Eia igitur,
pater piissime, exurgite, & præcingite
vos, & sanctam una cum his duobus sacro-
sanctis collegiis induite humilitatem. Accelera
& veni, & mitte auxilium tuum de Sancto,
& oves afflictas Christi ex fovea hac confusio-
nis atque erroris, in quam inciderunt, libera-
te. Non ambigimus oculatissimam prudentis-
simam sanctitatem vestram facile perspicere
hunc unitatis effectum esse subsecuturum; si
huic interesse Concilio, prout spe concepimus,
decreveritis: cujus rei perfectio ab omnibus fere
vobis ascribetur, eritque apud vos pars ma-
gna laudis hujus egregii sanctique facinoris,
quo nullum profecto majus jam multis sæculis,
nullum divinius gestum fuisse dici poterit, &
quod ampliori præmio apud Deum dignum sit
judicandum. Venite igitur in nomine ejus, cu-
jus exemplum sequi debetis, qui de cælo in ter-
ram descendere dignatus est, & exinanivit se-
metipsum formam servi accipiens, ut populum
suum liberaret a morte perpetua, & pacem at-
que salutem Christianis daret; & ut Dominus
noster priusquam in cælos ascenderet, pacem
discipulis reliquit; sic vos priusquam in requiem
sempiternam migretis, pacem, Christi exemplo,
populo suo relinquatis. Cujus rei perficiendæ
necesse quidem quando majorem melioremve
occasionem Dominus sit beatitudini vestræ præ-
biturus. Denique, sanctissime pater, ut scriben-
di finem faciamus, vestram suppliciter mansue-
tudinem deprecamur, ut benigne & æquo ani-
mo hæc accipiat. Deus enim qui renes & cor-
da hominum perscrutat, testis est hæc de-
prompta esse ex ferventi desiderio unitatis, quo
tenemur, atque ex sincera devotione, quam ad
beatitudinem vestram gerimus, cui obnixe &
suppliciter nos & populum nostrum & chri-
stianam pacem commendamus. Datum Flo-
rentiæ.

FOR.

ANNO
CHRISTI
1409.

FORMA SALVICONDUCTUS

A Florentinis transmissi domino Benedicto ad instantiam dominorum cardinalium partis sue.

ib. p. 211.

CUM hoc sit quod generale Concilium pro danda pace ecclesie sit celebrandum in nostra civitate Pisanum, hinc est quod nos priores artium & vexilliferi justitie populi & communis Florentie, tenore presentium damus & concedimus plenam licentiam, libertatem, atque saluum conductum sanctissimo in Christo patri & domino, domino Benedicto XIII. ac etiam reverendissimis in Christo patribus & dominis, dominis cardinalibus, qui secum essent, & omni suarum & suorum cardinalium curiarum, sociis & comitiva, & generaliter omnibus, cujuscumque status & conditionis existant, secum venire volentibus, veniendi conjunctim, separatim & divisim ad quascumque nostras civitates, terras, caltra, loca, portus & insulas, maritimo seu terrestri itinere, nostre jurisdictionis, semel & pluries, totiens & quotiens ipse & dicti sui cardinales voluerint, & quando eis placuerit, durante infrascripto tempore, & in ipsis & ad ipsa seu altera eorum standi, discedendi, atque redeundi cum omni ejus & dictorum dominorum cardinalium, & omnium secum venire volentium curia, sociis & comitiva, equis, jumentis, bonis, navigiis, & rebus suis quibuscumque, non obstantibus quibuscumque impedimentis, repugnantibus, contradictionibus, aut aliis quibuscumque, que dici vel excogitari, aut contra objici possent, vel posse dicerentur, cujuscumque generis vel qualitatis illa essent, aut sub quibuscumque vocabulis nuncupentur. Mandantes insuper omnibus & singulis rectoribus & officariis nostris, quicumque illi sint, & sub quovis nomine censeantur, ac etiam nostris gentibus armorum tam equitibus quam pedibus, & aliis que non tenerentur nostris stipendiariis, si que in nostris finibus aut locis, portibus aut intulis morarentur, quatenus prefatum beatissimum dominum, dominum Benedictum & ejus reverendissimos dominos, dominos cardinales, si qui secum venirent, & quemlibet eorum, & omnes cum venire volentes, cum omni ipsorum curia, sociis & comitiva, libere permittant ad quascumque nostra loca, portus & intulas venire, stare, recedere atque redire: presentes dicto sanctissimo patri & domino, & cuilibet supranominatorum iter, transitum, & reditum liberum & securum, cum dictis eorum, & cujuslibet eorum equis, mulis, rebus, navigiis, & armentibus quibuscumque, absque aliquo impedimento reali vel personali, modo aliquo inferendo, sine ulla solutione pedagii, oneris, vel gabellae. His tamen conditionibus adjectis, quod presens securitas & saluum conductus non extendatur ad aliquos rebelles, exules communis Florentini, vel ad aliquos obligatos pro debito procuratorio communi Florentino, vel alicui universitati, vel collegio, vel singulari persone, vel persone subditis communi Florentino. Hoc tamen addito, quod nullam armorum gentem secum ipse vel alter pro eo in nostris civitatibus, terris, caltris, & villis possit habere, presentem quidem saluum conductum, libertatem atque securitatem vim & robur habeat

ANNO
CHRISTI
1409.

Volimus anno uno & uno mense infrascripto die initiata, quia sic per nos & nostra collegia solemniter deliberatum fuit. Datum Florentie die XIII. Januarii, indictione II. MCCCXVIII. Volimus autem presentem saluum conductum valere similiter pro omnibus & singulis suis oratoribus, nunciis, seu procuratoribus, cujuscumque gradus aut dignitatis existant, cum decenti comitiva & honesta usque in numero centum equitum sive armorum gentibus, tamen, si, quod absit, dictus beatissimus dominus personaliter ad dictum locum Pisanum non veniret. Datum Florentie, ut supra.

EPISTOLA CAROLI REGIS

Francorum ad Venetos.

Hortatur ut ad Concilium Pisanum mittant, & neutri contendendum faviant.

ib. p. 211.

Carolus, &c. magnificis & potentibus duci & Concilio Venetorum, amicis nostris carissimis, salutem & unionem ecclesie gnaveiter prosequi, ut est posse.

Amici carissimi, non est opus horum male meritorum contendendum de papatu corruptam, si non dixerimus nequissimam, ad unionem ecclesie voluntatem refricare. Cunctis enim satis patet & evidenter est notum, quam ob causam, ut vestre devotioni perducum esse censemur, conclusimus ex prelatorum, universitatum ac aliorum ecclesiasticorum & litteratorum virorum regni & Delphinatus nostri consilio, neutrales nos reddere, & nulli contendendum predictorum quoquo modo in posterum obedire. Cumque, amici carissimi, pro extirpatione vigentis schismatis et unione, Christo duce, consequenda, cardinales utriusque collegiorum a diu degant Pisis, veluti vos putamus non latere, ibidemque de proximo certa dieta, certumque Concilium per utramque obedientiam debeant celebrari, quo nos magnam & solemnem ambaxiatam mittere decrevimus, & illo, ut sentimus, quam multi ex altera obedientia sunt venturi, amicitiam vestram toto precamur affectu, quatenus memorie vestre reducentes laudes & gloriam, quas ex his que tempore schismatis Alexandri III. vestri predecessores retulerunt, dehincque perpetuo habituri sunt, velitis Pisas ad dietam & Concilium, ut prefertur, cum ceteris quospiam de vestris destinare, qui rejecto carnali & patrio affectu in hac parte, querant duntaxat que sunt Christi, nec aures prebeant, si quis forsitan inducere aut induci facere satagret, ad Concilium particulare faciendum. Sub neutro quippe hujusmodi contendendum vivo fieri quoquo pacto potest, honore utriusque obedientie plane salvo. Quod si hoc modo vos gesseritis, ut cepistis, in sempiternum nomenque vestrum laudesque manebunt, deque contrario, quod absit, contrarium referetis. Datum Parisiis.

REGIS

ANNO
CHRISTI
1109.

REGIS NAVARRÆ AD UNIVERSOS.

Ad instar regis Francia neutralem se erga contendentes de papatu declarat, promittitque se ad alios reges, ut idem faciant, scripturum, missurumque oratores ad Concilium Pisanum.

Affert Mart.
Vet. Mon. ro.
II. p. 1164.

CAROLUS Dei gratia Navarra rex, universis presentes litteras inspecturis, salutem & in diebus nostris super Israel pacem dari.

Celsiorem quanto gradum omnipotens nobis in humanis largitus est, tanto magis, ac magis in ejus obsequium refundere possetenus obligamur. Nos itaque non sine mentis amaritudine considerantes ecclesiam sanctam Dei ambitione, obstinatione, ac diffugiis contendendum de papatu, annis jam triginta & eo amplius adeo concuti & turbati, ut nullus esse debeat catholicus, qui non ad compassionem sanctæ matris moveri teneatur, nihilominusque providere omni modo possibili. Sed maxime attendentes, quod dominus meus rex Francorum tanta cum deliberatione & maturo consilio illorum de sanguine suo & nostro, prælatorumque, & universitatum, ac litteratorum, & sapientum virorum sui regni ac Delphinatus: sed præcipue pro acceleratione unionis, neutralem se reddidit, & pariter ordinavit, ac præcepti in suo regno & Delphinatu prædictis, nulli contendendum prædictorum quoquo modo in posterum obediri, ad præfati domini mei requestam bona dispositione nostra præcunte, deque consilio & suavis dilectissimorum fratris, avunculi, & cognati nostrorum, regis Jerusalem, & Sicilia, Bituricensis, & Burgundiam ducum, determinavimus instar domini mei regis nos reddere gerereque de cetero & habere, & ex nunc reddimus & facimus neutralem per presentes, eo modo atque forma, quibus idem dominus meus rex neutralis existit & existet, pernicioso presenti schismate durante, quantum tamen istud personam nostram tangit & concernit, aut concernere potest quovis modo. Annuentes præterea & promittentes eidem domino regi id idem & consimiliter fieri facere ab omnibus incolis regni nostri ac subditis quibuscumque, cum primum in regnum nostrum venerimus, aut alias nuntiis nostris vel litteris poterimus commodius id exequi, prout scilicet nostræ subiacet potestati, & dispositioni penitus submittitur, adherereque & obedire cum eodem domino rege illi, quem collegia cardinalium utriusque partis canonicè duxerint eligendum. Nec amodo tolerabimus fructus quospiam seu proventus aut redditus nostro in regno, sive terris, nomine aut pro quoquam prædictorum contendendum percipi quoquo modo aut recipi, seu etiam collationem vel provisionem aut quamvis aliam dispositionem suspensionemve, aut privationem beneficiorum seu beneficii, auctoritate cujuscumque prædictorum contendendum admitti patiemur: quin potius super hac materia in omnibus & singulis bonam ordinationem & processum ejusdem domini mei regis insequi proponimus & intendimus, Domino concedente, tamquam qui cupimus omnibus suis justis & sanctis opinionibus & determinationibus, ut rationis est, per omnia confirmari, prout, hæcenus semper fecimus, & per Dei gratiam jugiter & incommutabiliter, quoad vixerimus, faciemus. Prohibeat autem

A Deus nos, qui sua serenitati tanta generis proximitate attingimus, a suis sanctis & justis opinionibus prædictis, & potissimum quæ fidem respiciunt, in aliquo deviare. Insuper mittemus, Christo duce, notabilem ac solemnem ambaxiatam ad civitatem Pisanam, quo utriusque collegiorum cardinales jam & a diu, ut fama est, convenerunt atque degunt, venturaque est utriusque obedientiæ pars potissima, ut pro veritate subjungitur, ad celebrandum ibidem Concilium generale pro consecutione unionis, illo cooperante, cujus causa agitur, obtinenda & habenda. Enitemur quin etiam erga carissimos fratres nostros Castellæ & Arragoniæ reges, & alias omnimode agemus precibus, rogatibus, instantiisque, quantum nobis fuerit possibile, quod iidem Castellæ & Arragoniæ reges præfati fratres nostri carissimi pro se & suis regnis, determinationi hujusmodi sese conforment & reddant neutrales, ut præfertur, mittantque sicut ceteri reges & principes Christianitatis, ad prædictam civitatem Pisanam, quemadmodum ipsos speramus id facturos, tamquam sinceros & veros ac fideles Christicolos, & ecclesiasticæ zelatores unitatis. De quibus supradictis omnibus, ut cunctis appareat ac nostra sit voluntas & intentio manifesta atque notissima, has litteras nostri sigilli fecimus appensione muniri. Datum &c.

ANNO
CHRISTI
1109.

LITTERA WENCESLAI

Regis Romanorum & Bohemæ, ad universos regni sui fideles.

Prohibet, ne quis Gregorio papa ullo modo obediat.

Venceslaus Dei gratia Romanorum rex semper augustus & Bohemæ rex, universis Christi fidelibus salutem in Domino, & ad illam, quam magnopere affectamus, ecclesiasticam unionem pariter anhelare.

Affert Mart.
Vet. Mon. ro.
VII. p. 211.

Quamvis omnium regum proprium officium esse videatur, iudicium & iustitiam colere, & eripere de manu calumniantium vi oppressos; ad Romanorum tamen principem cunctis temporalibus potestatibus divina dispensatione prælatum inconcussè pertinere dignoscitur, ecclesiæ in suis necessitatibus & turbationis temporibus opportunum auxilium exhibere. Cum igitur per multorum annorum curricula antedicta Dei ecclesia Christi sponsa usque ad hæc tempora, diversis, quod dolenter referimus, divisionum & contentionum fuerit intricacionibus involuta; ex quibus quanta mala provenerint quemlibet Christicolam credimus non latere, eorum præcipue nunc de papatu contendendum, qui eam contra juramenta & vota sua Deo & hominibus præstita, universoque orbis suis litteris publicata, in præfata lacrymabili divisione retinere satagunt & contendunt, est temeritati ab universis Deum timentibus resistendum. Quod attendentes nos, qui matris nostræ calamitatibus merito compatientes, ad ipsius reintegrationem pro cunctis malis sedandis summo conatu semper aspiramus, quam etiam procurare totis viribus nullatenus desistemus. Considerantes quoque quod reverendissimi in Christo patres, domini cardinales utriusque collegii, amici nostri carissimi, pacis & unionis ecclesiæ Dei verissimi zela-

zelatores, postquam varios modos pro unione eiusdem ecclesie, fulti diversorum doctorum & peritorum consiliis, prout ex litteris eorum & plurium fide dignorum testimoniis accepimus, attentassent, apud prefatos hodie contententes nihil omnino proficere potuerunt: propter quod ad extremum huius morbi devenientes remedium, ipsos in sua obstinacia & pertinacia reliquerunt, & ab eis personaliter separati, & in unum convenientes collegium, maiestatis nostrae & universorum principum & cunctorum Christi fidelium praesidium obtestantur, suppliciter exorantes, ut dictis contententibus sic in reprobum sensum datis, omnis penitus obedientia subtrahatur, nec eis de iuribus sedis apostolicae aliquatenus respondeatur, ut hac saltem via induci, cogantur accelerare ad Christiani populi pacem & Dei ecclesiae unitatem. Nos igitur eorum salubria remedia cum multa maturitate, ut certi sumus, inventa, eximie commendantes, eorum deliberamus requisitionibus iustis annuere, & ipsorum nos affectibus pro tam sancto & pio exsequendo bono, efficaciter in omnibus confirmare. Inhibemus itaque omnibus & singulis principibus tam spiritualibus quam saecularibus, ceterisque cathedralibus, ac collegiatarum ecclesiarum praelatis, canonicis & ministris, necnon abbatibus, abbatibus, praepositis & commendatoribus monasteriorum, ac etiam archidiaconis, decanis & plebanis ecclesiarum parochialium, cunctisque aliis officariis & subditis nostris, & regni nostri Bohemiae, quibuscumque nominibus nuncupentur, praesentibus firmiter & districte, ne quispiam de cetero aliquas litteras, gratiam vel iustitiam continentis Gregorii Romani & delegatorum suorum, vel sibi adherentium recipere aut exsequi audeat vel permittat, aut ei iura seu obventiones quascumque respondeat quovismodo, tamdiu quousque unio in sancta matre ecclesia non veniret adoptata, prout indignationem nostram, ac corporis ac rerum suarum dispendia affectat evitare. Mandamus igitur omnibus & singulis officiis, burgraviis, magistratuum consulibus, juratis, & comitatibus civitatum, oppidorum & villarum, virtute praesentium, seriose, quatenus singulos mandatis nostris huiusmodi sic pro bono universalis ecclesiae emanatis non obtemperantes, aut eis se quomodolibet opposentes arrestare, arrestatosque ad nostram studeant praesentiam destinare; aliter non facturi nostrae gratiae sub obtentu ac poena memorata. Datum Montibus Carhinis XXII. Jannarii, regnorum nostrorum Bohemiae XLVI. Romanorum vero XXXIII.

EPISTOLA CARDINALIUM BENEDICTI

Ad eundem Benedictum.

1. **S**andissime pater & clementissime domine, supplici ac humili recommendatione praemissa. Redemptor noster militantem ecclesiam supra petram solidam in ara crucis suo cruore fundans, sic ipsam decrevit unam existere, & in unitatis vinculo permanuram, ut extra illius unitatis vinculum veritas & iustitia non existant, nec profint quaeque videntur in umbra virtuosa opera, etiam mors pro Christi nomine suscepta: quod non solum illos contingit, sed etiam eos maxime quibus incumbit ex debito commissi officii & profes-

sione solemnem, tanto dissidio, si negligent, fisionem imponere, & illius laqueos totius corporis ecclesiae infectivos radicibus extirpare. Merito quidem; quia etiam tales erga Deum fidem tenere videantur, non tamen erga corpus eius mysticum, quod est militans ecclesia, cuius damnabiliter membra patiuntur dividi, & damnabiliter divisionem augeri in dies caliginosos memoratu non dignos. Prosequentibus autem huius tanti sceleris extirpationem ex corde toto & sincero, quo ecclesiae fundator diligendus est & colendus, sic assistit virtus Altissimi, & victrix eius dextra pro nobis pretioso sanguine cruentata, ut verborum lenocinis, ne dicamus verius, mordacibus, quae sine offensa Dei proferri nequeunt, opus non sit, adversus quos prevalere nequeunt conatus hominum, nec portas inferi, ut veritas attestatur.

2. Verum, pater sancte, ut eorum pateat pura & sincera veritas, quae nuper in litteris vestrae sanctitati per nos directis, inserta sunt & narrata, de quibus, ut apparet, per litteras vestras nobis per venerabilem virum magistrum Johannem Guiardi archiepiscopum Pictavensem praesentatas, vestrae sanctitatis plene informata non fuit. Est verum quod tribus ex nobis de vestro mandato in Liburno existentibus, una cum aliis deputatis, uno die Dominico de mane omnes ipsi deputati conveniunt cum quatuor alterius partis dominis cardinalibus in domo domini Burdegalensis, & ultra octo cardinales, convenerunt ibi personae duodecim notabiles & insignes, motaque ibidem extitit via unioni non conveniens, illaque repulsa per unum ex quatuor cardinalibus pro vestra parte deputatis, per eundem aperta fuit via universalis Concilii utriusque partis & obedientiae in uno loco celebrandi, cui nullus ex deputatis contradixit.

3. Soluta illo termino, vestri retulerunt gratiarum uberes actiones, illum diem & quae in eo dicta, & acta fuerant, multipliciter commendantes; demum approbata per omnes, etiam per illos qui prius illi adversari videbantur, via aperta utriusque partis Concilii, adum fuit ut vestrae sanctitati praedicta notificarentur, quia & continebatur in instructionibus datis, ut si quid utile aperiretur unioni conveniens, illico vobis nota fierent; quod & factum extitit, & relatum per majorem partem eorum, qui deputati una cum tribus ex nobis fuerant, quod ea quae repulsa & aperta de via utriusque partis Concilii extiterunt, vestrae sanctitati accepta erant & merito grata. Et idem retulit magister Simon Salvatoris. al. Sanatoris. Qua relatione habita, fuerunt tenti termini per dies successive plures super dicta via universalis Concilii. Et quia quatuor domini cardinales partis alterius petebant, ut nos sine sanctitate vestra in universali Concilio conveniremus; fuit tunc per unum ex nobis de omnium voluntate responsum, quod nostra erat intentio una cum sanctitate vestra in ipso Concilio convenire, quam sciebamur dispositam juxta nobis relata, ad viam ipsius universalis Concilii acceptandam. Nullo autem modo ibidem vel alias inter nos dictum fuit, quod ad sanctitatem vestram pertineret universale utriusque partis Concilium convocare in hoc casu, quia nec cum veritate, obviantibus facti vel juris evidentibus causis, dici poterat seu defendi, & in hoc pendebant consilia, & non in articulo requisitionis fiendae Gregorii, de quo per prius deli-

ANNO
CHRISTI
1492.

deliberatum fuerat, & sine quacunque alterca-
tione conclusum, quando reverendissimus pater
dominus cardinalis de Chalanco & alii depu-
tati a loco Liburni recesserunt, tribus ex au-
bis ibidem existentibus insalutatis, salvo quod
dominus de Chalanco nobis dixit, se ad nos
cito reversurum; quibus nulla fuit credentia
imposita, quia nec patiebatur eorum admodum
subitus & admirandus recessus, nullamque lit-
teram vidimus, nec referri audivimus, quod
vestra sanctitas capi deberet, seu aliam vio-
lentiam pati. Et si causa timoris fuisset, ex-
tra terminos Januensium poterant plura eligi
loca vobis & curiæ securo, absque eo quod ad
loca tam remota, deserto unionis tractatu, &
prosecutione necessaria in evidentem despera-
tionem posita, direxissetis sic festinanter gressus
vestros.

4. Ante vero recessum vestrum a Portu-
Veneris, venit ad tres nobis in Liburno sacri-
sta Malagonæ cum litteris vestræ sanctitatis
credentialibus, ipsis explicans, quod eratis con-
tensus de via aperta generalis Concilii partis
utriusque, & quod illam persequeremur mate-
riam, & eratis dispositus pro illa prosequenda
aliquos ex vestris dimittere, habitis pro illis a
gubernatore Januensium litteris de securitate;
de præmissis sunt testes plures, quibus pro
affirmativa deponentibus, esset potius fides
abhibenda, quam numero pluribus, qui co-
narentur astruere negativam. Ad quid enim,
si hæc vera non essent, fingere oporteret,
cum materia universalis utriusque partis Con-
cilii, ad quod tendimus, adeo alias in facto
& jure sit clarissimis fulcimentis fundata, ut
ista adminicula velut levia non requirant con-
vocatio particularis Concilii in Perpiniaco te-
nendi, per quod, ut est evidens, unio da-
ri non potest, nec schisma extirpari; ob quam-
cumque intentionem facta sit, sine causa veri-
tati præmissorum non obviat, licet ex inten-
tione posset effectui obviari.

5. Quod autem admirentur aliqui, quod nos
quinque vel sex, ut in præfatis litteris, ad ta-
lia processerimus, vestra sanctitate inconsulta;
cum debita reverentia respondemus, quod jux-
ta nobis per vestros relata, nedum nos sex,
sed immo plures numero & majorem partem
Romani collegii facientes una cum absentibus
nobiscum concurrentibus, ac toto collegio
dominorum cardinalium partis alterius, uno
dumtaxat excepto, viam sumus universalis ut-
riusque partis Concilii prosecuti. Quod au-
tem de loco, termino & vocationis modo,
sine vestra conscientia concordavimus, hoc non
temeritate, seu præsumpta audacia factum
est, sed potius necessitate salutis urgente, &
utilitate fidei & ecclesiæ, quas legi & servi-
tuti non subsunt, exposcente, cum etsi in
his vestrum postulavissetis assensum, oportuis-
set & Gregorii requiri beneplacitum, quod
quantum fuisset dispendii, non solum ratione
temporis & dierum inutiliter & damnose la-
bentium, sed etiam quia numquam fuisset
concordes ad invicem, ut præteritorum docet
experientia manifesta, & sic res ipsa, ut fue-
re præteritæ, in impedimentum unionis noto-
rium & perpetuationem schismatis evidentissime
devenisset.

6. Habet enim communis deputatio, quod
si vestri & Gregorii in his postulatus esset as-
sensus, & dispositio in omnibus expectata,
numquam ad unionis desideratum perveniretur
Concil. General. Tom. XXVII.

Affectum. Hoc enim docet præteritorum expe-
rientia manifesta: quia etsi in illis plura fece-
rit vestra sanctitas, quam Gregorius antedictus;
majora tamen & efficaciora fieri potuerunt ac-
debuerunt, & quedam obmitti quæ factæ sunt,
& non fuissent mala occurrentia subsequuta.
Et propterea utilius fuit & necessarium hoc
compendio per nos & dominos cardinales par-
tis alterius, quibus in causa intrusionis &
schismatis non modica a canonibus traditur
auctoritas, hoc Dei negotium sanctum & ca-
nonicum concludere, quam alio longo & no-
civo dispendio schisma perpetuare, & errores
fovere, in fidei & ecclesiæ manifestissimum
detrimentum.

7. Notum est enim cunctis fidelibus & ma-
xime in divina & canonica lege peritis, quod
unitati ecclesiæ, quam universale Concilium
repræsentat, potestas a Christo tradita est, ex
qua etiam in verum Romanum & indubitatum
pontificem, si in fide erret, schisma faciat,
vel alias adversus veritatem evangelii moliat-
tur, potestatem habet: in tantum, ut ejus sen-
tentiam & particularis sui concilii, teste Au-
gustino, cui in sententia consentit B. Grego-
rius, revocet & annullet. Multo fortius cau-
sam duorum contententium de papatu, eccle-
siam sine remedio in schismate tenentium, po-
test juxta traditiones canonicas diffinire. Hoc
enim universale Concilium sic ex tritico in a-
gro Domini seminato constituitur, ut insertam
zizaniam non repellat, nec separet judicio in-
discreto; cum hoc Christus prohibuerit, talem
separationem apostolis interdicens.

8. Ex quibus insertur clarissime, quod ad
hoc, ut in hoc casu universale dicatur Conci-
lium, sui potentia, auctoritate, & viribus uni-
tatis in Dei ecclesia reducens vinculum est om-
nino necessarium, ut utriusque partis præla-
ti in unum conveniant, cujus convocationis ad
bonum pacis & caritatis cæteris concurrentis
D tanta est fortitudo, tantusque vigor, ut qui
per antea in una parte vel alia vel etiam in ut-
traque, quod zizaniorum nomine censebantur,
sint juxta B. Gregorium, ut Cypriani non con-
trahat auctoritas in casu pertinaciæ loquens,
conversus in triticum & in ejus annotati acer-
vum. Sic enim olim sancti patres tenuerunt
universalia & sancta Concilia, in quibus omnes
vocati & admissi fuere, etiam qui adversarii
credebantur; estque effectum, ut unitatem fi-
dei, caritatis & pacis prosequentes, qui prius
censebantur adversarii, fuere catholicis aduna-
ti, damnatis aliis, qui in sua pertinacia per-
manerunt.

9. Propterea sacri canones & sancti patres
Christum sequentes, ut pax ecclesiæ salva esset,
& errantes ad veritatem facilius reduci valerent,
separationis concilia damnaverunt, dicente B.
Augustino, illa esse inania & perniciose atque
sacrilega, quia iniqua & superba sunt, &
plus perturbant bonos infirmos, quam corri-
gant animos malos. Et licet vocationis mo-
dus sit adeo canonicus, decretis patrum conve-
niens, concordans, ac determinatus a probatis,
& fere a cunctis collaudatus, ut rationabiliter
impugnari non valeat vel elidi, ut in Concilio,
si necesse fuerit, luce clarioribus rationibus o-
stendatur: tamen ut per calum fortiolem evi-
denter ostendatur justa & canonica vocatio, si
prælati partis utriusque, sive vestræ sanctitatis,
sive Gregorii ac nostra vocatione universaliter
convenirent, ut tam notorio fidei & ecclesiæ
scian-

ANNO
CHRISTI
1492.

al. impia

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

scandalo, & inde evidenter secutis erroribus, quibus nulla alias adhibetur provisio, vestra sanctitate & Gregorio vocatis, subveniant, & debito modo fidei & ecclesie providerent, juxta majorum & sanctorum patrum gesta dictaque, & sacrorum determinationes canonum, sanctum & universale censeretur Concilium, potestatem & auctoritatem, de quibus supra actum est, habens. Qui autem hoc impugnat universale Concilium, scilicet, etiam si verus papa existeret, juxta beatos Augustinum & Gregorium, quibus & assentit B. Ambrosius, damnat, pertinacem ostendit, incorrigibilem, & absque alia probatione convictum, taliter quod juxta B. Cyprianum episcopi potestatem habere non possit nec honorem, qui sic pertinaciter, notorie, & contumaciter unitati ecclesie adversatur, ut illa quae ex tali impugnatione, & quae sunt precedentibus fortiora & detestabiliora concludi possunt & inferri, ad praesens silentio committimus, eisdem effectus pariens in non veniendo vel non parendo, contumacia merito & praecipue in hoc casu damnata.

10. Quae pro tanto vestrae sanctitati scribimus, ut dignetur & velit considerare lamentabilem fidei & ecclesiae statum, animarum pericula, quae percunt nostris ex dilationibus ceteratim, quibus nostrae, ut formidabiliter dubitandum est, ducatum dabunt, nisi aliaquam haecenus fecerimus, virtuosissime faciamus, ac meritum quod per maximum vobis eveniet, si ultra illud schisma non porrigetur, in dies, sed potius per renunciationem debitam multiplicibus vinculis & irrevocabilibus nexibus roboratum tollatur de medio, & contra pericula eminentia quo ad Deum & mundum, ut de infamiis & oblocutionibus velut levioribus taceamus. Et in hoc imminente utriusque partis Concilio velitis convenire in loco & termino ordinatis, ut alias per nostras litteras, quibus ad propositum responsum non fuit, supplicavimus, & multa instantia requisivimus pro tantorum malorum & aliorum imminentium evitacione, & unitatis vinculo in Dei ecclesia reducendo: renunciaturus papae in propria persona, seu per procuratorem idoneum habentem ad hoc sufficiens & speciale mandatum, quia & hoc in vim cedulae juratae conclavis didicimus, prout & alia diximus, bono unionis ecclesiae expedire, & in ipsius vim solemniter, ut alias factum extitit, requirimus instantiis iteratis.

11. Circa enim Gregorium, qui vix hodie habet ubi caput reclinet, a suis tere derelictus, si renunciare noluerit, taliter providebitur, quod sui occasione schisma in Dei ecclesia post vestram renunciationem nullatenus remanebit. Hoc autem concordatum alias juratum & oblatum petitur, bene quidem, & omnes exceptiones submovens pro tam necessario Dei negotio, honorabilem ad modum pro fine felici, sancto & toto orbi profuturo; & si urgeat in contrarium caro, vincere debet spiritus; si domestici insistent deceptivis blanditiis, eos zelus domus Dei procul repellat: & ut hostes abiciat, non perturbent seu dilatent viarum discrimina, pericula aliquando nimis astute per aliquos seu patenter supervacue allegata. Quis autem nocebit pro pace ecclesiae renunciare volenti? certe nullus, cum solum pax quaeratur, non renunciare volentis accusatio, damnatio vel jactura.

12. Estque calus in quo ab offensa Dei, ruina ecclesiae, & periculis animarum non ex-

culabunt quovis pericula, etiam mortis instantum allatura, si propter illa cessio quae debita est, obmitteretur seu allataretur, quod absit, & nihilominus securitatem vestram vobiscumque venientium, vel procuratoris & aliorum, quos ad effectum praemissum & aliud duxeritis destinandos tam in eundo, stando, & rediendo sufficienter providimus tam cum serenissimo rege Francorum, gubernatore Januensium, Januensibus & Florentinis, quod merito potest, & debet vestra sanctitas contentari, ut plenius nostri ex parte eidem vestrae sanctitati referabit venerabilis vir magister Johannes Guardi archipresbyter Pictavensis, cui in praemissis, & quare ad vestram sanctitatem non accessimus, ut aliis eidem injunctis, dignetur vestra sanctitas fidem indubiam adhibere, quam dirigere dignetur Altissimus feliciter ad reducendum unitatis vinculum in ecclesia sancta Dei. Scriptum Pisis die XXV. Januarii a nativitate domini MCCCCIX.

G. Penestrinensis.)
J. Ostiensis.)
P. Tusculanus episcopi.) S. R. E. cardinales.
A. De Saluciis.)
P. S. Angeli diaconi.)

JOHANNIS DUCIS BURGUNDIAE.

Hortatur ad mittendum ad Concilium
Pisanum.

Johannes dux Burgundiae, comes Flandriae, ib. p. 210. Arthesii & Borgundiae Palatinus, &c. Diu pensantes, menteque ob id ingemiscences, spectabiles viri, hinc non minus dolendi quam longe vigentis schismatis protractionem damnosam, inde duorum contendendum obstinationem firmatam, cunctisque pene exosam christicolis ambitionem notoriam, utriusque obedientiae cardinales cum litteris cum ambaxiatoribus suis insinuavere domino meo regi mihi quae, quatenus ad Concilium mense Martio proximo futuro Pisis, favente Dei clementia, celebrandum, super acceleranda unione tam desiderata quam necessaria ecclesiae sanctae Dei, & ad quam universorum animi, mundanis posthabitis, aspirare teneretur: tales tamque notabiles volumus destinare legatos, ut materiae, quae major aut ardua magis nusquam se offert nostris tractanda diebus, & congruant, & profectui esse possint. Quae omnia sane adhortationis esse cunctisque cunctorum fidelium viribus exequendae, dominus meus praefatus & ego advertens, tamquam hi qui totis potentiae nostrae nervis hunc sacrum meritoriumque laborem amplectimur, simul & principes, hujusque regni clerus, nostros ad praenominatum Concilium ambaxiatores destinare solemnes unanimi irtractabilique determinamus consensu, quos adveniente tempore certum est illic proficisci debere, uti principes aliosque quamplurimos & communitates quamplures utriusque ad praedictum ituros Concilium, certis documentis accipimus. Quocirca vos rogamus in visceribus Jesu Christi, ac in vinculo fervidae caritatis, & hortamur, ut pro parte vestra notabiles & selectos ad ipsum Concilium delegare velitis, universos singulosque cujusque partis ad tantum accedentes negotium cum omni mansuetudine, favore atque securitate tractantes. Quae ex re non modi-

ANNO CHRISTI 1109.
 modicam gloriam, sed potius laudem & honorem principum vestrum spectabilitati nullatenus accrescere formidamus, cum vobis una cum principibus & ceteris communitatibus in premissis adhibentibus operam diligentem, unio in ecclesia, Deo iuvante, speranda sit. Scriptum Parisiis.

AD MAGNIFICOS DOMINOS SENENSES

Hortatoria, quod idem faciant.

Magnifici domini amici nostri carissimi, post salutem. Inter alias dotes quibus ab Altissimo vestre insignitus esse populus predicatur, pro non minori quidem devotio, quam inconcussibilem ad sanctam matrem ecclesiam Romanam semper habuistis, vobis ascribitur. Nunc itaque temporibus exigentibus, si ad eisdem, prohi dolor! tamdiu in scissura vigentis unionem sanctam, vobis & toti populo Christiano salutiferam, vocati, antiquarum vestrarum devotio- nis favores praeberitis, non dubitamus quod perpetuum laudum inter mortales praerogium, ac aeternam gloriam apud altissimum Domi- num nostrum Jesum Christum, cujus res agi- tur, vendicabit. Quanto namque divina opera majores quam terrestres cupiditatibus intenti labores pariant fructus, vestro iudicio subji- cimus. Credentes indubie a cunctorum creatore datam notitiam, quatenus laevorsum ad damna- tionem, & dextrorsum ad salutem aeternam iter valeatis discernere. Pseudo audivimus apud vos fuisse prophetas, qui pro parte domini Gre- gorii detestandissimi schismatis sanctae matris ecclesiae nutritoris, novis & exquisitis coloribus falsisque praedicationibus populos vestros praes- ti- giare moliantur, quo de lucidissima dextraque salutis via ad sinistram, videlicet opacissimam damnationis aeternae ipsi praecipitati vos omnes seducant. Habetis & a dextra nostram devo- tionem Sancti Spiritus ignea caritate perfusam, necnon magnificorum dominorum fratrum no- strorum & amicorum communis Florentinorum, plurimumque serenissimorum principum, ac famosissimorum sacrae paginae ac legis tam ca- nonicae quam civilis professorum sententias, quae omnes ad veram salutarem viam exemplis efficacissimis vos invitant. Nos igitur vestrae non minus quam nostrae totiusque populi Christiani salutis cupidi, per asperionem sanguinis nostri creatoris; ac per antiquam vestram devo- tionem praefatam requirimus & hortamur vos in eodem creatore affectuose precantes, quatenus vestrummet non immemores, ad unionem praetactam vestrae matris ecclesiae vota una nobis- cum tamquam veri Christicolae velitis & pla- ceat dirigere. Ex hac enim pacis amoenae dul- corem, potentiae amplitudinem, ac libertatis ubertatem, necnon omnibus praerogandam ani- marum salutem aeternam, quam ipse Deus cunctipotens omnibus cum imitantibus promisit, consequemini; ubi schisma, si diutius, quod ab- sit, foveatur, non nisi ruinam, omneque supplicium ac execrabilem corporis stragem & damnationem animarum toti orbi pollicetur. Demum ad vestram magnificentiam de nostra unanimi intentione ad plenum informatus R. P. D. Ludovicus episcopus Viteranus praesen- tium exhibitor proficitur, cujus verbis tam- quam ex ore proprio nostro prodeuntibus, ac omni veritate refertis placeat fidem indubiam adhibere. Datum, ut supra.

Concil. Gener. Tom. XXVII.

EPISTOLA CAROLI REGIS

Francorum, ad cardinales utriusque collegii.

ANNO CHRISTI 1109.

Hortatur ad pacem ecclesiae prosequendam, seque cum agiturum promittit pontificem, quem illi canonice elegerint.

Carolus Dei gratia Francorum rex, dilectis fidelibus amicis nostris carissimis sacrosan- dae Romanae ecclesiae utriusque collegii cardi- nalibus, salutem, & salutifero operi per vos laudabiliter & magnifice incepto finem salu- berrimum breviter imponere.

Inter cetera, dilecti & fideles amici carissi- mi, quae nobis Deus sua ineffabili clementia dignatus est in terris committere, nullum ma- gis fidei orthodoxae necessarium, magisque no- stro regi nomini decens & congruum esse cre- dimus, quam ecclesiae sacrosandae sponsae suae rebus fessis pro viribus succurrere, quam eam- dem a calamitatibus, aerumnis, & oppressioni- bus, maxime his temporibus, quibus, duorum contendendum de papatu nequitia praevalente, lethaliter conteritur, liberare. Unde noverunt pene Christiani omnes, immo jam nulla natio ex- tra non ignorat, vosque satis cognovisse arbitra- mur, quanta sinceritate animi, quantisque labo- ribus & studiis, hoc exitiale & inveteratum schis- ma jam sex lustris & ultra spatio totum Christia- num populum contaminans, conati sumus viis rationabilibus evellere, uti vos parte pro vestra se- cisse non ambigimus. Tandem post graves vario- que labores circa huiusmodi schismatis extirpationem devote tentatos, & adhibitos, post requisiti- ones, summationes saepius iteratas eisdem con- tendentibus nostra parte factas, post denique expectationes, prohi dolor! inutiles, dierum- que & annorum plurium consummationes, non sunt praefatorum contendendum doli manifesti, nota subterfugia, notae fraudes & collusiones; quibus malis nos obviare, & languoribus ec- clesiae, sicuti vestro incumbit officio, provi- dere cupientes, uno Sancti Spiritus, ut pie credimus, spiramine tacti, in civitate Pisana convenistis, quo jam multorum regionum plu- rimi archiepiscopi, episcopi, abbates, prio- res, doctores, et alii viri solemnes etiam no- strorum regni et Delphinatus, vestris suaden- tibus pariter et requirentibus litteris, concur- rerunt.

Nunc igitur, dilecti et fideles amici carissi- mi, cum res ecclesiae magna pro parte vestris in manibus posita sit, omnisque catholicorum laeta spes assequendae pacis in vos remaneat; cumque magna nunc se offert opportunitas, ut his diebus aut per renunciationem vel decessum ipsorum contendendum, seu alterius eorum- dem, vel per eorum legitimam abjectionem, rite de pastore pacifico provideatur, attentis vestris inceptis processibus, et fidelium praesen- ti congregatione, in qua Spiritum-sanctum ab- esse non credimus, vos per viscera misericor- diae Dei nostri, per quantum salutem Christia- ni populi quaerere tenemini, rogamus, requiri- mus, et hortamur, ut hac vice, dum ecclesia fidelium tam magnifice, tamque solemniter congregatur, cum maturitate et viis con- gruis adeo procedatis, quod schismatis divul- sis erroribus, pax Christi fidelium, quam tantopere videre praestolamur, restauretur; quod si casu praemisso aliquem cuiuspiam status

ANNO
CHRISTI
1409.

215
vel ordinis eligi in pastorem, Spiritu-sancto A cooperante, contigerit, tam electionem per principes & prelatos Christianitatis approbandam, gratam & acceptam habendam aestimamus, prout nostrae intentionis est, pro nobis regnoque & Delphinatu nostris gratam & acceptam habere, & rite per vos eligendo; vobisque auxilium & favorem quales poterimus exhibere. Sic enim mature deliberationibus praehabitis, cum carissimis consanguineis nostris Siciliae & Navarrae regibus, avunculo & consanguineo ducibus Bituriae & Burgundiae, comitibusque & aliis viris de nostro magno consilio, faciendum decrevimus. In cujus rei testimonium praesentes litteras sigillo nostro sigillari fecimus. Datum Parisiis in mense Martii, anno Domini MCCCCVIII. regni vero nostri XXIX.

EPISTOLA CONCILII PISANI

Ad Bucicardum.

Mittit ad eum episcopum Cameracensem.

ib. p. 211.

Sacrum generale Concilium Pisis pro ecclesiastica unitate in Dei nomine congregatum. Magnifice & potens amice carissime, confidentes uberius in affectione praecipua, quam a diu nobilitas vestra impendere non desistit, ad pacem ecclesiae Dei meritoriiis actibus procurandam, reverendo in Christo patri Cameracensi episcopo, apud vestram magnificentiam parte nostra principaliter destinato, quaedam reseranda commisimus, in quibus ei credula fide data, precamur eadem magnificentia se praebet favorabilem ac benignam, quod vobis ad gloriam venire co- limus & meritum apud Deum. Datum Pisis, sub signetis duorum priorum cardinalium alterius sigilli absentia ordinatis, die XXII. &c.

Magnifico & potenti amico nostro carissimo domino Jo. Le Meingre dicto Boucicaut, mariscallo Franciae, & gubernatori regis Januensi.

FRAGMENTUM TRACTATUS

De potestate & jure cardinalium ad convocandum Concilium tempore schismatis.

Affer: Marc.
Anecl. t. II.
p. 142 B.

Hic in primo capitulo protestor primum quod propter dubitationem principalis schismatis, quis scilicet duorum contendendum & eorum praedecefforum sit vel fuerit verus apostolicus, de quo non disputatur ad praesens, immo disputatio talis foret impeditiva totaliter ejus quae tractatur unionis: super quo jam elapso biennio tractatum edidi; & in eo partem non tenens, ostendo difficultatem maximam & dubia quamplurima hoc in arduo negotio sic vigere, quod non nisi audaciter & praesumptuose nimium potest quis indubitatum asserere magis hunc, quam illum verum pontificem existisse. Cujus tractatus copiam communicavi jam pluribus. Intendo absque injuria alicujus, dum continget, praedictorum, aut alterius, seu cardinalium alterutrius partis, personas vel collegia nominare, sub vocabulo papae vel cardinalium, & non antipapae vel anticardinalium, pari honore & reverentia describere.

Cum igitur grave schisma de papatu contendendum jam annis XXXII. aut circa, christicolis in universo perturbasset; dominus Benedictus

papa XIII. qui in Avinione praesidebat, solennes legatos ad felicis recordationis dominum Bonifacium papam IX. qui Romae residebat, cum eo tractantes super facto unionis ecclesiae S. Dei, certis modis & viis laudabiliter & honorifice destinavit. Sed statim ante expeditionem eorum idem dominus Bonifacius diem clausit extremum. In hoc tamen profuit illa legatio, quod domini cardinales Romani collegii moti zelo pacis & unionis praedictae, deliberaverunt eligendum per eos papam certo modo juramenti vinculo perstringere, quo necessitatus ad consummandum pacem & unionem praedictam toto conaretur ingenio: non tamen praecise statuentes, quod renunciationis viam eligeret. Elegerunt itaque de suo collegio felicis recordationis Innocentium VII. Et idem etiam infecto negotio in fine biennii post suam creationem de medio sublatus est. Cardinales itaque videntes quod dominus Innocentius satis tepidus ad efficiendam unionem extiterat, in imminente futura electione cautiore effecti, antequam eligerent inter se concorditer firma-verunt, ut eorum quisque juraret Deo & B. Mariae Virgini, sanctis Apostolis Petro & Paulo, & totae caelesti curiae, ac etiam ipsismet vicissim, unus alteri voveret & promitteret, quod quisquis eorum contingeret in papam eligi, pro reintegratione & unitate christianorum renunciabit effectualiter juri suo & papatui pure & libere ac simpliciter, secundum tamen modum & formas in ipso juramento descriptas, in cujus etiam forma de modis tenendis circa locum cum altera parte conveniendi, & de cardinalibus non creandis, pendente hujusmodi tractatu unionis, nisi pro numero coequando, distincte videri poterit: & generaliter concluderunt, quod tam eligendus ipse cum electus fuerit, quam ipsi cardinales usque ad finem omni modo & forma possibili, omnino perseverabunt, ut ipsa reintegratione & unio locum & finem habeat, nihil de contingentibus omittendo; & quod contra tale juramentum & votum nulla absolutio seu dispensatio petetur, obtinebitur, nec obtenta ab aliquo eorum utetur, prout in dicta forma, quae hic habetur pro expressa, plenius continetur.

Præstitis igitur juramentis hujusmodi, & venientes ad factum electionis, cardinales ipsi respicientes in personam domini Angeli Corrariorum, tunc tituli S. Marci presbyteri cardinalis, qui reputabatur totus sanctus, & devotus, & ad praedictam unionem fervidus ultra modum; sperantes ut ipse facilius, citius, & efficacius unionem praedictam effectualiter adimpleret; ipsum in Apostolicum elegerunt & praefecerunt, vocatusque est Gregorius papa XII. Post cujus assumptionem, ipse quod de juramentis fecerat iteratis vicibus tam in secretis quam in publicis consistoriis praedicta vota & juramenta confirmando de novo etiam innovavit, processum etiam unionis intentavit, mittendo scilicet suos ambaxiatores juxta juramenti formam ad supradictum dominum Benedictum, cum potestate disponendi locum mutuae conventionis, utrique parti tutiorem; ipsique ambaxiatores cum praedicto domino Benedicto ejusque dominorum cardinalium collegio de loco civitatis Saonae concordarunt, de tempore etiam infra quod ibidem pars utraque conveniret: quam loci electionem & gesta ab ipsis ambaxiatoribus per suas patentes bullas ratificans approbavit. Sed

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

217
Sed heu: post hæc parum, diabolo suggestente cum ministris ejus viris adulatoribus, cepit Gregorius iste corde, verbis & opere, totus esse retrogradus, in tantum ut quivis adulatorum unionem dissuadebat, hic acceptus erat & factus amantissimus, & contra. Consilia peritorum querit, si juramenti prædictis se posset absolvere, excusationes frivolas querit, quibus ad conveniendum locum se dicit accedere non teneri: sicque tandem domino Benedicto infra statutum terminum cum suis cardinalibus Saonam ingrediente, non curavit accedere. Sed dissimulans aliquid agere, se transtulit usque ad Senas; & inde tandem tractato prius ut dominus Benedictus ad locum Portus-Veneris se transferret, prout et fecit, ipse dominus Gregorius quasi tractatus usque ad civitatem Lucanam cum sua se curia transtulit. Ex quibus locis ambarum partium hinc inde vicissim diversis legationibus destinatis pro loci convenientia, post multorum per alterutrum oblationes locorum, conclusum tandem extitit, quod dominus Benedictus cum suo collegio ad castrum Liburni, & dominus ipse Gregorius cum suis pariter ad civitatem Pisanam se transferret, in quibus propter vicinitatem locorum tractatum unionis faciliter expedirent.

Conclusionem vero sic facta, & cum paratus esset Benedictus pro parte sua hoc efficere, & similiter domini cardinales utriusque partis; ille dominus Gregorius pravam intentionem suam occultare non valens, cum omnis excusationis cessaret occasio, nedum causa; manifeste recusavit, nec erubuit contra suum juramentum, & voluntatem suorum cardinalium duos suos nepotes & alios duos adultores & unionis aperitissimos turbatores, cardinales, quantum in eo fuit, pronunciare & assumere, quos tamen domini cardinales antiqui renuerunt pro cardinalibus acceptare.

Post hæc videntes ipsi domini cardinales induratum & obstinatum cor ipsius domini Gregorii, ut certis exterioribus signis formidantes ne in eos manus apponeret, ac non minus unionis affectu, & quod eorum propriis juramentis ab initio præstitis, etiam papa recusante, ad profectum unionis implendæ, quantum in eis esset, ex eorum posse tenerentur; inito Concilio, de civitate Lucana descendentes Pisanam, exceptis tribus (isti tres postea venerunt cum aliis cardinalibus & fuerunt unanimes) accesserunt; & de ibi repetitis vicibus unum ex eis ad eundem Gregorium transmiserunt, obsecrantes eum, ut in observationem juramenti ac voti sui pro reintegratione & unionem christianorum vellet ad locum Pisanam accedere, impleturus quæ sibi incumbabant omnia pro salubri consummatione concordie & unionis ecclesie: protestantes quod aliter, quantum cum Deo possent & jura permetterent, intendebant corrumpentem ecclesiam catholicam, depulso schismate, reintegrare. At ipso profusus indurato & obstinato, auresque suas obturando, requisitiones justas & sanctas dominorum cardinalium contempnente, præfati domini cardinales cum aliis dominis cardinalibus alterius partis, hoc est domini Benedicti, venerunt in loco Liburni, & non solum ipsi præsentibus in dicto loco, sed aliis etiam absentibus utriusque partis, qui nondum commode potuerunt illuc accedere, exceptis forte paucissimis aliquibus, unus spiritus, una mens, unum corpus & collegium effecti sunt, tractantes, & quæ-

rentes præfatum Gregorium nunc notorium ecclesie turbatorem, & pertinacem; ac etiam alterum Benedictum si et ipse incumbencia sibi recusabat efficere omni via possibili de jure et facto, et cum invocatione et præsentia Concilii generalis deponere, anathematizare, seu depositum vel depositos ostendere et declarare, et ad novam summi Pontificis concordem electionem, qui universalem in unionem et pace regat ecclesiam, schisma tollat, et ad unum ovile divisum Christi gregem collectum pascat. Demum attente hunc eorum intentum cunctis prælatis, principibus et populo christianis insinuant, poscentes ab eis consilium, favorem et consensum: intendentes, ut prædicti, generale Concilium convocare cum voluntate, prælatorum principum et populi christiani prædictorum; cum omnes hoc velint et appetant, aut saltem pro tanta parte, quod reliqua valde minima censeatur, in Dei nomine prædicta sibi vel cum quibus poterunt commode salubriter adimplere. Hic potest dici casus in effectu. Hoc tamen addito, quod quoniam ea quæ dixi de mediastentis per præfatum dominum Gregorium, ita sunt toti seculo notoria, quod nulla possunt tergiversatione celari. Et utinam sic non esset. Nam, Deo teste, nulla privata passione moveor ad hoc dicendum. A principio quidem suæ creationis propter ejus celebrem famam sanctitatis et bonitatis, sperans quod ipse redempturus esset Israel a carcere divisionis et umbra mortis, eundem in maxima reverentia cordialiter nec solus habui. At postquam non mihi soli, sed universitati cognitus est talis, ut prædixi, et nullum in eo charitatis zelum ad oves Christi vigere, quem pietas ulla christianæ plebis anhelantis ad pacem ipsam, juramenti religio, voti vinculum, honestas propria, et si qua est bonitas alia non retrahit; nec nisi ad magnificandum nepotes suos vana pompa sæculi totaliter hebetatus tendat, nec advertat quomodo factus sit in fabulam omni vulgo, in opprobrium ac derisum toti ecclesie; præterquam certis fratericellis hypocritis, quos in specie locustarum B. Johannes in Apocalypsi præviderat, existimans forte quod talium sic concione vallatus, sapientibus possit illudere, qua deceptus quid aliud de ipso nisi quod omnes prædicant ipse loquar?

SEQUUNTUR VIII. CONCLUSIONES

Quarum dogmatizatio utilis videtur pro exterminatione moderni schismatis.

Ex Mart.
Vet. Mon.
t. VII. p.
831. ex
Cod. D.
Laur. Leod.

1. **V**eri cardinales in electione papæ vices gerunt universalis ecclesie Christianæ. Patet, quia per talem electionem constituitur papa verus vicarius Jesu Christi, et caput corporis ejus mystici, quod est ecclesia: sed hoc non potest facere nisi Christus vel ipsummet corpus mysticum, aut habentes in hoc potestatem ipsius seu auctoritatem.
2. Veri cardinales hujusmodi ecclesie vices gerunt non solum in papæ electione, sed etiam in iis quæ circa eam rite et legitime fiunt pro ecclesie unione. Patet, quia electio papæ finaliter ordinatur ad unionem ecclesie. Nam ideo eligitur unus papa, ut in eo tamquam primo capite, sub Christo sit ecclesie unio. Et ideo propter unionem ecclesiasticam est electio papæ et non e contra.

3. Vc-

ANNO
CHRISTI
1109.

219

3. Veri cardinales adjicientes in electione papæ juramentum seu votum de cedendo in casu præfenti, scilicet pro tollendo tam diuturno & obstinato schismate, & pro danda pace & ecclesiæ unione, hoc rite & legitime faciunt, non suo proprio aut privato nomine, sed auctoritate & nomine totius ecclesiæ. Et ideo qui tali juramento & voto ligantur, toti ecclesiæ obligantur, a qua obligatione sine totius ecclesiæ consensu non absolvuntur. Patet satis ex præmissis: quæ omnia possent faciliter non solum divino & humano jure, sed etiam naturali, seu ratione morali fundari.

Ex his tribus propositionibus inferuntur aliæ propositiones subsequentes.

4. Quicumque tenent dominum Angelum, vocatum Gregorium, esse papam, & ejus præsentium collegium esse veros cardinales, habent consequenter tenere propositiones ante dictas de eis verificari, & ideo habent concedere dictum Gregorium per juramentum & votum factum, toti universali ecclesiæ & suis præfatos cardinales pariter teneri, ut quantum in eis est, ipsum faciant hoc juramentum & votum efficaciter adimplere, alias ab universali ecclesiæ reputandi sunt perjuri & fractores voti.

5. Talis prævaricatio juramenti & voti tam solemniter & in tam favorabili materia facti; non solum est gravissimum mortale peccatum, quin immo si esset pertinax, reputandi forent non solum schismatici, sed etiam hæretici, aut de hæresi vehementer suspecti.

6. Præfati cardinales ex obligatione juramenti & voti, & alias ex auctoritate juris divini & humani, si probabiliter videant dictum Gregorium, prout hætenus fecisse videtur, frivolis excusationibus & periculosis delationibus dicti sui juramenti & voti impletionem subterfugere, debent & tenentur post debitam monitionem, se ab eo & ejus obedientia & communicatione subtrahere, & contra ipsum tamquam notorie schismaticum, & vehementer de hæresi suspectum, ac perturbatorem & illusorem totius politiæ Christianæ, procedere, & ad id faciendum alios fideles, & præcipue prælatos & principes inducere & monere; alioquin non poterunt excusari a fautoria schismatis vel hæreticæ pravitate.

7. Adhærentes dicto Gregorio tamquam papæ, & præcipue majores prælati & principes post debitam informationem, a cardinalibus, vel alias sufficienter instructi de prædicta malitia ipsius Gregorii, tenentur se ab ejus obedientia subtrahere sub pœna fautoris prædictæ.

8. Doctores studiorum generalium, & præcipue theologi & juristæ, ac etiam prædicatores ad populum, debent & tenentur de præmissis fideles instruere, & in hoc commendandum est studium Bononiense, a quo nuper emanavit determinatio conformis ad præmissa.

ALLE CONCLUSIONES

Per Studium Bononiense.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen. Primo prolata debita protestatione, quod si aliquid dixerimus, quod absit, devians a traditionibus ecclesiæ, pro non dicto habeatur, ac ex nunc illud ex omni sui parte revocamus. Ad quæsitam per reverendissimum patrem dominum nostrum legatum (a) ponimus conclusiones per universitatem venerabi-

(a) Balthasarem cardin. S. Eustachii.

linum patrum & nostrorum a sacra theologia legitime approbata.

1. Schisma antiquatum licet a principio sit schisma, ejus tamen per durationem & obliationem in fine transit in hæresim, 24. q. 1. c. *Non affirmamus*, eadem causa & q. 3. *Inter schisma*, & quod ibi notatur.

2. Stante schismate antiquato, per quod scandalizatur ecclesia sancta, verus etiam apostolicus, voto & juramento astrictus ad certam viam pro tollendo schismate electam, pro eo quia alias de tollendo eo desperatur, ubi non agit realiter & cum effectu, quod in se est, & ad quod est astrictus, si se non corrigat, nutritor est schismatis, quod consequenter descendit in hæresim; quia quantum in se est, contra debitum caritatis, voti ac juramenti, absque omni compassione nutrit populum & infantes excrecentes ad duo capita & duas ecclesias, ad quod nota in juribus præallegatis 7. q. 1. *Novatianus* cum glossa seq. 24. q. 1. in summa &c. *Dicimus* in glo. 2. non obstat quod glossæ illæ excipiunt papam, quia intelligi debent quando duo contendunt probabiliter de papatu recenti dubitantes, nec alter vel uterque astrictus est ad certam viam in schismate tollendo exsequendam. Ubi autem uterque astrictus est, maxime ex causa, quia alias operante temporis malitia & desidia, non speratur unio de schismate, præsertim tam longo temporis tractu antiquato, si non dant pacem populo Christi, incurrunt ambo, quod dictum est, si rebelles existant & incorrigibiles.

3. Etiam a vero apostolico nutriente incorrigibiliter & notorie schisma maxime antiquatum, per quod scandalizatur ecclesia, ad quod tollendum astrictus est voto & juramento, tamquam ab hæretico recedere possunt & debent subjecti, & obedientiam subtrahere, si ex eorum obedientia palpabiliter vident nutrientem schisma, in schisma severi & manuteneri, quia, quantum in eis est, participant in crimine ejus & favent, & cum eo descendunt ad profundum malorum, tanto gravius, quanto intelligentiores sunt, sapientiores & potentiores. Et hoc agere possunt non obstantibus juramentis, fidelitatibus, homagiis, aut quibuscumque aliis obligationibus, quæ non astringunt ad peccatum, aut peccantem in peccato nutriendum vel juvandum, 15. q. 6. *Nos sanctorum*, &c. *Nutritus* juxta declarationem Innocentii de doc. veritatis. Pars prima probatur 19. d. *Anastasius* & c. *Nulli* 79. d. *Si quis pecuniam*, 24. q. 1. *Schisma* 2. q. 7. *Sacerdotes*, & quod ibi notatur.

4. Data negligentia cardinalium, ad quos spectat in congregando Concilium contra papam etiam verum, contra votum & juramentum notorie & incorrigibiliter nutrientem schisma, de quo supra; quorumlibet subditorum interest, & maxime Conciliorum provincialium & principum, ne, cum papa nutriat schisma induratum, maxime præcedente suspitione de non danda pace, quæ concluditur ex gestis præteritorum pontificum, ex recordatione & retractione de accedendo Saonam, alia non facta præparatione reali ad schisma tollendum, possunt humiliter exquirere papam etiam verum, ut schisma tollat via jurata, & quam jurando & fovendo justam censuit. Et si pro viribus et realiter et cum effectu, non verbaliter tantum, non imperat modum et viam ad implendum quod vovit et juravit, eo sic debi-

ANNO
CHRISTI
1109.

(*) al. præparat.

ANNO
CHRISTI
1109.

221
debite requisito, concluditur nutritor schismatis A
indurati & incorrigibilis, & consequenter zea-
tor hæresis & divisionis ecclesie sanctæ, quæ
unita debet esse in unico pastore. Potest enim
quilibet subditus superiorem requirere & mo-
nere ad debitum implendum, & in mora & in-
corrigibilitate constituere de supplenda negli-
gentia prælati, c. 1. de accusæ. Veniens, &
quod ibi notatur. Et hoc in peccato, de quo
potest accusari, ut dicit glossa 40. d. Si papa,
& ibi & in quo subditus tacendo cum eo pec-
cato involvitur, ad quod 2. q. 7. Paulus Pe-
trum, cum capitulis sequentibus. (a).

Ex his inferatur ad questum.

Quod etiam verus papa a quolibet provincia-
li Concilio prælatorum principalium provincie
& clericorum qui interesse voluerint, convoca-
tis ad hoc sæcularibus principibus & dominis
temporalibus provincie, ac principalibus viris
notabilibus de populis qui interesse voluerint, re-
quisitus ut det unionem per viam electam &
juratam; si hoc non acceptet, & statim cum
potest non verbaliter, sed realiter impleat cum
effectu, nec aliam justam causam & necessa-
rio concludentem alleget, quare hoc non a-
git, vel viam non det aliam expeditam, per
quam votum & juramentum impleat: requisi-
tus secundo a cardinalibus, ut faciat debitum
suum, provincialia quæcumque concilia possunt
& debent subtrahere obedientiam tamquam a
nutritore schismatis & hæresis, & incorrigibili,
non obstantibus quibuscumque obligationibus,
fidelitatis, aut juramentis, quibus papæ a-
stringuntur, sint vel non de temporali jurisdic-
tione ecclesie. Et hoc ne nutrientibus schisma
tam periculose antiquatum, in contemptum
Dei, vilipendium sponsæ Christi, & periculo
animarum populi Christiani, cum eis in pro-
fundum malorum demergatur.

Ex his inferatur secundo.

Quod supposita tanta antiquitate tam per-
niciosa schismatis, & quod ambo, quia aliter
desperabatur de sublacione schismatis, se obli-
gaverunt ad certam viam voto & juramento,
vel promissione, eis non implentibus juramen-
ta, & incorrigibilibus manentibus, subditi, præ-
sertim si vident ex obedientia schisma magis
indurari, peccant mortaliter, & tamquam nu-
tritores schismatis & participantes in crimine,
atque juvantes sunt participes peccatorum &
malorum, quæ ex tam diro schismate sequun-
tur, & animarum quæ damnantur.

Quod omnia dicta in papam procedunt in eo
qui se gerit pro papa in Avenione, & tanto
fortius, quanto pars sua fuit quæ schisma f-
cit, & quia minorem habet obedientiam, &
partem nostram spoliavit obedientia illa, &
quia magis ingerendo se pro papa, magis in-

* al. præ-
parat.

clinatus est ad schisma nutriendum, contra
promissionem etiam ab eo antiquius factam; (b)
protestando insuper quod per superscripta nul-
lum jus queratur, nec questum intelligatur
illi qui se Benedictum nuncupat.

MCCCCVIII. die XX. Decembris, nos fra-
ter Antonius de Vignacro de Bononia sacri
ordinis fratrum eremitarum S. Augustini, de-
canus reverendorum magistrorum collegii facul-
tatis theologie, convocato, ut moris est, per
Videllum nostrum collegio theologorum, in
quo intererat duæ partes & ultra collegii præ-
nominati, de voluntate unanimi omnium, ta-
men protestantibus qui in principio ponuntur
prædictas propositiones approbavimus, & puta-
vimus atque putavimus fore veras, semper in
omnibus subjicientes nos correctioni ecclesie
sanctæ Dei.

In Dei nomine. Amen. Visis litteris, & ex-
acta diligentia examinatis omnibus & singulis
supradictis conclusionibus per honorabiles & exi-
mios decretorum doctores sacri collegii juris
canonici civitatis Bononiensis, collegium supra-
dictum representantes, ad hæc antea legitime
vocatos per videllum dicti collegii, de manda-
to mei Chilini de Argille, tunc prioris supra-
dicti collegii, omnes supradictas conclusiones,
matura deliberatione inter prædictos habita,
unanimitè & concorditer approbarunt & fir-
maverunt, ipsas veras putantes, salva tamen
protestatione, quæ in principio dictarum con-
clusionum ponitur; subjicientes se semper in om-
nibus correctioni ecclesie sanctæ Dei. Et ita
ego Chilinus de Argille prior dicti collegii, de
mandato dictorum dominorum doctorum dicti
collegii, & in nomine dicti collegii, sigillavi
sub anno Domini nostri Jesu Christi MCCCCVIII.
die XXII. mensis Decembris quintæ decimæ in-
dictionis.

Ego Nicolaus Arpinelli olim Nicolai de Rol-
ta, publicus imperiali & communis Bononien-
sis auctoritate notarius Bononiensis, prædicto
mandato per dominos doctores dicti collegii ju-
ris canonici, dicto domino Chilino de se ut
supra scribendo dictis capitulis, subscriptioni
factæ per dictum dominum Chilinum priorem
prædictum, & sigillatæ prædicti sigilli dicti
collegii, ut notarius dictorum dominorum do-
ctorum dicti collegii, interfui, & de mandato
dictorum dominorum doctorum dicti collegii in
testimonium præmissorum propria manu me
subscripsi.

In Christi nomine. Amen. Anno MCCCC-
VIII. die 1. mensis Januarii convocato colle-
gio doctorum juris civilis & congregato in eccle-
sia S. Pancratii, in qua juraverunt duæ partes &
ultra dicti collegii, visis & examinatis conclu-
sionibus superscriptis, ac etiam attentis & pou-
deratis approbationibus factis in eisdem per
venerabiles magistros sacre theologie, & suc-
cessive per egregios doctores decretorum &
iporum collegium, præfati doctores juris civilis
una-

ANNO
CHRISTI
1109.

titulo veteri

(a) In cod. Chauveliniano hic additur quod sequitur:
Quidquid sit de excusationibus papa in crando Savonam, licet notarium sit juramentum, & fama viget contra eum,
ac vigens suspicio, ut prædecessores sui vias sequens dilaret causam, nec accedere velit ad implendum quod promisit,
scus tenet communis opinio: ex non accessu ad Savonam: ex tali tamen non accessu non convincitur incorrigibilis, cum
poteat moram purgare: Unde ad clare convincendum nova requiritur requisitio, & cum effectu realiter non verificatur
votum dei preparatoria, quæ potest dari: & quantum est in se implet quod promisit.

(b) quæ sequuntur desunt in codice Chauveliniano, in quo consequenter hæc leguntur:
Hæc omnia dicimus subjiciendo correctioni ecclesie sanctæ, & in quantum approbantur per collegia utriusque juris,
& per reverendissimos patres de universitate theologorum, quibus corrigenda & emendanda submittimus.

223
ANNO
CHRISTI
1409.

unanimiter approbarunt dictas conclusiones, cum protestationibus in primo præmissis, & repetitis, & nunc etiam se subicientes determinationi ecclesie sancte. Et ideo de eorum mandato & voluntate, ut prior dicti collegii, sigillum consuetum appolui, & me hic propria manu subscripsi. Ego Gaspar de Rufinis legum doctor. Et similiter mandaverunt notario dicti collegii, ut se in testimonium scriberet.

Et ego Philippus Angelini olim Philippi de Marsiliis, publicus imperiali & communis Bononiensis auctoritate notarius Bononiensis, & nunc notarius dicti collegii, in fidem & testimonium omnium præmissorum publice me subscripsi.

D I F F I C U L T A T E S

Adversus Concilium Pisanum proposita, & ante ejus celebrationem solvenda

Quia in Concilio universali possent duo de papatu contententes, seu ipsorum alter, vel ipsorum sequaces movere dubia, & dare exceptiones quæ sequuntur: Ideo super illis est habenda ante diem Concilii matura deliberatio.

1. Et primo forsan dicitur & excipietur, quod cardinales non potuerunt de jure vocare Concilium, sed potius ille qui gerit se pro papa in parte sua. Et hoc videtur habere colorem per §. *Huc etiam* xvii. di. & omnia jura illius distinctionis. Et si huic dubio clare non satisfiat, non censetur ecclesia congregata, nec esse ibi Concilium, sed potius conciliabulum, & sic nullius auctoritatis, juxta cap. *Multis* xvii. di.

2. Item, posset moveri aliud dubium, si quilibet qui pro papa se gerit, petat ante omnia restitutionem propter subtractiones & neutralitates sibi factas. Talis petitio videtur habere colorem per §. *Item Symmachus* 11 q. vii.

3. Item, potuerunt dicere prima facie contententes, quodposito, quod cardinales possint vocare Concilium, vocatio ista est nulla: quia spoliatus episcopus ex quacumque causa vocari non potest de jure ad Concilium, nisi primo fuerit restitutus, nec de aliquo crimine agi contra eum, ut volunt jura per expressum 111. q. 1. & 11. q. 11. & ista est una exceptio, quæ prima facie videtur juridica per dicta jura, & in qua Benedictus se fundavit tempore alterius subtractionis; & nisi isti dubio sufficienter respondeatur, Concilium nullius effectus reddetur.

4. Item, posset moveri dubium: Si Benedictus vel Gregorius in Concilio peterent subtractiones vel neutrales repellere a Concilio, tamquam ibidem vocem non habentes. Ista petitio videtur habere colorem per §. *Huc etiam* xvii. di. & quia subtracti seu neutrales spoliantes per hoc papam, censentur esse inimici, juxta jura vulgata, & sic veniunt in Concilio ut pars, non autem ut iudices vel vocem habentes. Et istud dubium est forte.

5. Item, si in Concilio ostendatur aliquid contra alterum vel utrumque contententium, propter quod desierit esse papa, ut puta hæresis cum pertinacia; tunc est planum quæ agere possit & debeat Concilium, juxta c. *Anastisus* xix. di. & c. *Acacius* cum glossa xxiv. q. 1. Si autem non probetur aliquid vel dicatur propter quod alter ipsorum papa esse desierit, etiamsi probaretur hæresis sine pertinacia, videtur quod Concilium non possit ipsos abjicere a papatu per c. *Ejectionem* LXXIX. di.

XL. di. *Si papa &c. Incantum* xxi. di, cum ibi notatis per glossam. Et in isto dubio multa sunt consideranda & avilandanda.

6. Item, poterit moveri dubium, quod licet isti duo contententes sint negligentes in extirpatione schismatis, vel non servent juramenta & vota; ex hoc schismatici non sunt nec esse possunt, ex quo membra sibi obedientia a sua communione non abjiciuntur, per c. *Non vos* xxiii. q. v. & per definitionem quam ponit B. Thomas 2. 2. ubi tractat de schismate, & idem Alexander de Hales lib. 11. ad fin. ubi etiam tractat de schismate.

7. Item, posset moveri dubium, quod licet isti contententes ex præmissis possent dici schismatici; tamen per hoc ille qui papa verus esset, non desisset ipso facto esse papa, nec papatum amisisset prætextu qui habetur in c. 1. in fin. de schismate. Et sic talis qui non desisset esse papa, licet schismaticus, a Concilio non videtur posse dejici.

8. Item, si dicatur quod isti sunt schismatici, & schisma inveteratum transeunt in hæresim, hoc non videtur habere locum, nisi ostendatur, quod aliquam in schismate consingunt hæresim. Et dicit Hieronymus in c. *Inter schisma* xxiv. q. III. & præcipue quia duobus contententibus de papatu, quorum quilibet credit penes se ecclesiam, schisma non transit in hæresim, juxta notam per glossam xxiv. q. x. in prin.

9. Item, posset moveri aliud dubium, quiaposito quod diceretur, quod isti ex enormibus criminibus & notoriis scandalizant ecclesiam, de quibus sunt incorrigibiles, ex hoc sunt dejiciendi, sicut pro hæresi, juxta glossam c. *Si papa* XL. di. Illa glossa usquequaque non est vera, & reprehenditur, juraque allegata ibidem non probant intentionem glossæ.

10. Maxime quia ex hæresi largo modo sumpta papa non dejicitur, nisi sit hæresis contra fidem & articulos fidei, ut notatur per glossam LXXIV. di. *Si quis pecunia*, & multi doctores solemnes illam glossam sequuntur.

Quare nisi prædictis dubiis clare satisfiat, Concilium de facili posset impediri & dividi, & sic nullus bonus sequeretur effectus.

11. Item, est avilandum quis modus agendi servabitur in Concilio contra utrumque contententium in ipsorum vel alterius contumaciam: casu scilicet, quod non compareant, vel si compareant, renunciare nolint per se vel procuratores, videlicet utrum procedatur per accusationem, inquisitionem vel denunciationem.

12. Item, si deliberetur per accusationem, quis accusator; si per inquisitionem, quis promotor: si per denunciationem, quis denunciator, & qui testes erunt producendi, & quæ litteræ seu instrumenta ad probandum contententium culpam, delictum, & negligentiam.

13. Item, posset moveri dubium, si contententes non veniant, & quilibet ipsorum habeat multos sequaces & adherentes, quid fiendum tunc per Concilium: quia si post Concilium cardinales utriusque collegii eligunt aliquem in papam, erunt tria schismata & tria capita in ecclesia de facto; & sic majus schisma. Et ideo oportet, quod in isto bene avisetur & plene provideatur, ne ex schismate alia schismata oriantur.

14. Item, quia dominus Benedictus & Gregorius ordinarunt, quod teneant concilia suæ obedientiæ, utrum per hoc possint impedire de jure vocationem faciendam per cardinales. Videtur prima facie, quod sic; quia cardinales non possunt

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

225
sunt convocare, nisi in ipsorum defectum, & A
ipsi nunc videntur supplere defectum.

15. Item, videtur competere domino Benedi-
dicto legitima exceptio; si vocetur ad locum,
qui sit extra suam obedientiam, per jura vul-
gata 11. q. VI. cap. I. & II. cum similibus.

16. Item, poterit dicere dominus Benedictus
in Concilio, quod ipse acceptavit viam cessio-
nis, & locum Saonæ conventum accessit, &
non stetit per eum, sed per Gregorium, quo-
minus pax daretur per viam cessionis, & hoc
est notorium.

17. Item, poterit dicere quod ex post venit
ad Portum Veneris, & requisivit adversarium
per nuncios & litteras de cessione faciendam,
& obtulit loca etiam obedientiæ Gregorii, quæ
omnia fuerunt per Gregorium refutata; & hoc
est verum.

Ex his videtur posse concludere, quod in-
famo schismatis non potest sibi imputari negli-
gentia, dolus, vel contumacia, & sic Concilium
nihil potest facere contra eum.

18. Nec obstat si dicatur quod imputandum
est sibi, quia non obtulit se renunciaturum
per procuratorem propter discordiam locorum
vitandam, quia potest hoc excusare; quia in
renunciatione faciendam per procuratorem, po-
test intervenire fraus tacite renunciationis seu
occulte, quæ etiam non intimata parti, renun-
ciationem redderet nullam, juxta notam in c.
Ex parte decani, de rescript. de procura. man-
dato, & de renuntiæ. c. *Cum illis*, in cle. &
ibi glossa ordinar.

19. Item, poterit excusare, quia adversarius
publice dixit, quod ad renunciationem facien-
dam non procederet per procuratorem, & ita
frustra offerret quod adversarius acceptaturus
non esset. Ex quo videtur quod nullatenus si-
bi valeat imputari, pro eo quod non obtulit
se renunciaturum per procuratorem, maxime
quia in causa tam ardua non tenetur procura-
torem constituere, juxta cap. *Querelam*, de pro-
cura.

20. Nec obstat si dicant, quod domino Be-
nedicto potest imputari duratio schismatis, eo
quod repente recessit a partibus istis & ad lon-
ginquas partes, non disposito de facto unionis;
quia poterit hoc excusare, videlicet quod fecit
necessitate compulsus, & propter metum ju-
stum, qui cadit in constantem virum: & hoc
est satis notorium.

21. Item, videtur quod ex eodem metu pos-
sit se excusare ad hoc quod non veniat ad lo-
cum Concilii, cum transire ipsum oporteat per
terras subtractorum & neutralium, & sic inimi-
corum suorum, qui eum persequuntur, etiam
si darentur litteræ de salvoconductu; & ita vi-
detur quod convocatio quæ fiet sit nulla, &
quæ fiunt per Concilium erunt irrita.

22. Item, videtur quod ex præmissis si re-
quiratur, ut assensum præbeat Concilio, quod
ipse potest recusare rationabiliter, nec dissensus
in tali casu habebitur pro consensu, nec habe-
bit locum quod notatur per Jo. de Consti, c.
primo super verbo *Rationabilia*, & per Archid.
xviii. di. in prin. per gloss. lxv. di. c. primo;
& sic videtur quod Concilium nullas vires ha-
bebit.

23. Item, videtur quod ipse Gregorius ju-
ste possit contradicere huic vocationi, & Con-
cilium totum recusare; quia cardinales utrius-
que partis vocant ad Concilium, & admittunt
subtractos ab obedientia utriusque, & quia utrum-
que Concil. General. Tom. XXVII.

que persequuntur & spoliunt. Et ista causa re-
cusationis & contradictionis videtur justissima,
juxta jura vulgata 111. q. 1. quasi per totum;
& poterunt ipsi dicere rationabiliter: Inimici
nostri constituuntur iudices.

24. Item, si dicatur quod Concilium ordina-
bit, quod dominus Benedictus cedat, poterit
respondere, quod paratus est, si alter cedat.
Et si dicat quod cedat, etiam altero conti-
nuante, quia contumax abjicietur per ecclesiam;
poterit respondere, quod adversarius abjicietur
verbaliter & non realiter; & sic remaneret ec-
clesia incerta in schismate quo remanente, i-
pse dominus Benedictus non tenetur cedere.
Immo si cederet, peccaret, juxta notam III.
c. *Quam periculosum* VII. q. 1.

25. Item, istæ eadem exceptiones & ratio-
nes videntur competere Gregorio, casu quo do-
minus Benedictus esset contumax.

Præmissæ causæ & multæ aliz, quæ poterunt
suboriri fortes majores reddunt exitum istius
causæ valde difficilem & periculolum, nisi pru-
denter advertant, & omni affectione deposita
secundum Deum procedatur.

ANONYMI EPISTOLA

Ad cardinales Pisis congregatos.

De mutando Pifarum loco pro Concilio
celebrando.

* Carolus
Malaretæ
tribunen-
dam facile
judicio

IN nomine Dei omnipotentis, cujus Trinitas
videlicet Pater, Filius, & Spiritus sanctus,
in unitate perfecta, gloriosissima & æterna vi-
vit & regnat.

1. Mandatum est, reverendissimi patres &
domini: *Honora matrem tuam*. Cujus quidem
honoris exhibitionem non solum in exteriori
reverentiæ cultu, sed etiam in subventionem cir-
ca incumbentes opportunitates attendendam so-
re Dominus ac Redemptor noster Jesus Christus
Pharisæorum calumniæ respondens, terminat
sic: Deus dicit sic: *Honora patrem tuum & ma-
trem tuam*. Et *Qui maledixerit patri, aut ma-
tri, morte moriatur*. Vos autem dicitis: *Qui-
cumque dixerit patri aut matri, minus quodcum-
que est ex me tibi proderit, & non honorificabit
patrem suum aut matrem suam, & irritum se-
cisset mandatum Dei propter traditionem hominum*.
Super quo beatus doctor Hieronymus ita in-
quit: Honor in scripturis non tantum in salu-
tationibus & officiis deferendis, quantum in
elemosynis ac muneris oblatione sentitur. *Ho-
nora*, inquit Apostolus, *viduas quæ vere viduæ
sunt*. Hic honor donum intelligitur. Et in alio
loco: *Presbyteri digni habentur duplici honore,
maxime qui laborant in verbo & in doctrina;*
& per hoc mandatum jubemur, ut bovi tritu-
ranti os non claudatur, & dignus sit operarius
mercede sua. Quantum enim mater dignior est,
tantum sibi major a filiis honor debetur. Quo-
niam autem est dignior corpore spiritus, spi-
rituali matri quam corporeæ majori honore te-
nemur. Corporea namque mater ad essentiam
vitæ corporeæ expedit, in qua juxta B. Job
sententiam, continuz morti subijcitur, in qua
multis replemur miseriis, & nunquam manen-
tem aspiciamus statum; sed de utero ad tumu-
lum in instanti transferimur, in patre suscipien-
tes putredinem, vermesque pro matre atque so-
rore amplectentes, cui si pro misero membro-
rum ergastulo & repugnante menti lege, quæ
p ab

ANNO
CHRISTI
1499.

ab adolescentia prona est ad malum, quæ ab ipsa matre accepimus, divino obligamur mandato jureque naturæ, quantum nos obligatos debemus considerare, honorem exhibere spirituali matri, quæ nobis expendit ut renascamur in Christo, & essentiam vitæ adipiscamur cælestis, ubi angelorum choris interesse, cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assistere, præsentem Dei vultum cernere, incircumscriptum lumen videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpetuæ munere lætari, qualia & quanta sint gaudia mens considerare & lingua explicare non sufficit.

2. Non satis verb fore, quam a carnali suscipimus parente generationem, ut ex hac corruptibili, quæ est mors potius dicenda quam vita, ad immentiam, ineffabilem æternamque cælestis regni gloriam advolemus: Sed regenerationem oportere magister Veritatis Nicodemum instruens, his censet verbis: *Amen, amen, dico tibi, nisi quis renatus fuerit de novo, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest nasci homo, cum sit senex? Numquid potest in ventrem matris iterato introire & renasci? Respondit Jesus: Amen, amen, dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est ex Spiritu, Spiritus est. Quæ etenim mater illa sit, quæ nos pariat & regeneret in celo, Galatis Apostolus insinuat: *Illæ autem quæ factæ sunt Jerusalem libera est, quæ est mater nostra. Scriptum est enim: Latere sterilis, quæ non parit. Erumpit & clamat quæ non parturit, quia multi filii desertæ, magis quam ejus quæ habet virum.* Hæc autem mater nostra quot quantisque calamitatibus laboret, Job dixisse videtur: *Utinam appenderentur peccata mea, in quibus iram merui, & calamitas quam patior, in statera: quasi arena maris hæc gravior appareret: unde & verba mea dolore sunt plena, quia sagittæ Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum, & terrores Domini militant contra me.* Quot autem filios usque adhuc miseriores invenerit, quorum saltem affectus, profuerit effectui, proh dolor! res ostentat, ita ut dicere possit advertus proprios filios in utroque homine: *Esuriivi, & non dedistis mihi manducare; sitiivi, & non dedistis mihi potum: hospes eram, & non collegistis me; nuda, & non operuistis me; infirmus & in carcere, & non visitastis me.* Esuriam namque passa est, & sitiivit non una die & nocte, sed plusquam triginta annorum curriculis semper in gemitibus fuit, propter stendum schisma. Panis & vini materialis & justitiæ, hospes est lætus ab hospite, stratus est in lacu miseriæ & in luto sæcis, quodque si dixerit consolabitur me lectus meus & revelabor, loquens mecum in stratu meo, tenebis me per somnia, & per visiones horrore concutiens veste laniata, frigus materiale spiritualeque per omnia membra il-lapsum, totum corpus tanta frigiditate complevit, ut omni vitæ calore rejecto, non remanserit in ea anhelitus, nec spiritus vitæ; qui est caritas Dei & proximi. Infirma, juxta illud Isaïæ: *Omne caput languidum & omne cor mœrens.* A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus & livor & plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. In carcere tali, quod de ea verificatum est illud Jeremiæ: *Occidit rex Babyionis, quod interpretatur rex confusionis, filios Sedechia, quod interpretatur fi-**

lios justitiæ Domini; vel justificantis Dominum, in oculis ejus, & omnes nobiles Juda, quod interpretatur omnes nobiles consentis vel justificantis Deum: *Oculos quoque Sedechia eruit, & vinxit eum compodibus, ut adduceretur in Babylonem.* Ubi vere justitiæ & justificatio, confessio, & glorificatio, Domini reperietur, nisi in sancta Jerusalem quæ est mater nostra? Quis autem inventus est in caris & notis ejus, qui in tantis gemitibus & angustiis consoletur eam? qui inventus fuerit sine macula, qui post aurum non abierit, qui non speraverit in pecunia & thesauris ejus: certe beatus erit vir ille, & laudabimus eum, quia fecit mirabilia in vita sua. Potest quippe mater nostra vere dicere: *Amici mei & proximi mei adversum me appropinquaverunt & steterunt, & qui juxta me erant de longe steterunt, & vim faciebant qui querebant animam meam.*

3. Hæc itaque attendens, reverendissimi patres & domini, Carolus filius, & servus sanctæ matris ecclesiæ, & agnoscens se multiplici ratione obligatum, quodammodo se inexcusabilem indicaret divini violatorem præcepti, si tantum distulisset pro sacra unione laborare; sufficientiores tamen cernens instare, distulit verita præsumptionem. Interea quoque cum membra magna capiti deservirent, ne ipsum nimium a parvorum obsequio vacaret, laborare visum est paci Longobardiæ in statu dominorum Mediolani, papæ, & Mantuæ, quos patres eorum sub sua gubernatione reliquerant. Dum vero Mediolani foret, requisitus per Antonium Spalatinum, a domino Gregorio papa, videns se modicum prodesse ecclesiæ redeundo, multum vero descendendo patriæ illi & dominis obesse, supplicavit se excusatum haberi, addens se & quæcumque relicturum, si videretur ecclesiæ profuturus.

Videns tandem laborantes unioni, quodammodo desistere, requisitus iterum, hortato primum domino papa, ad unionem tandem rediit Ariminum, dispositus sanctæ matris ecclesiæ & dominæ suæ in omnibus & per omnia commodis & obsequiis. Ut autem otiosum rediens iter non ageret, Venetos hortatus est, ne pro unione laborare cessarent, quos optime dispositos invenire visum est, suum deliberantes transmittere oratorem, operaturum quod unum & non plura Concilia fierent. Dominum quidem papam, postquam rediit Ariminum, requisitus ab eo quod ipse reciperet, ibi hortatus fuit ad unionem cum effectu, quantum in illo fuit: quod si non intenderet unioni, supplicavit ne illuc accederet. Orator autem collegii obedientiæ Romanæ dominus Simeon Carolum hortatus fuit, quod nollet favores ullos impendere domino Gregorio perjurum, fautori antiquati schismatis, nec vellet eum Arimini suscipere. Cui respondit, quia omnino dispositus erat & est partem jus faventem fovere, ei videbatur expediens de his quæ in facto acciderant informari, quoniam in hoc ex facto jus oriebatur: & interea non ægre ferri rogabat accessum papæ Ariminum, quoniam utilis esse potius poterat, quam inutilis. Et medium pacificum præstantius persuadebat ad ecclesiæ pacem, quam involuto jure novas dissensiones parere. Ne vero dominus papa Perusium diverteretur, quia illuc profecturus dicebatur, quod ecclesiæ paci non profuturum cogitabat, ad Burgum sancti Sepulcri properavit, & ipsum sociavit Ariminum, Ariminumque cives, & se obtulit ad utilitatem & pacem Domini nostri Jesu Christi.

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

229
Christi fidelium. Pervento siquidem domino papa Ariminum, indulta senior quiete, ipsum papam hortatus fuit ad congregandum dispersas oves in ovili uno, quia ejus præcipue tamquam pastoris intererat. Papa vero justificato desiderio, & mediis per eum servatis, conquestus est per vos omnem sibi præclusam fuisse foreque viam, quam intenderat & intendebat pro pace ecclesie. Inter quæ dominus B. legatus Bononiæ misit ad Carolum, alludendo sibi de adventu papæ Ariminum, quia sperabat paci profuturum, illumque ad ipsam hortatus fuit; præsertimque papæ ad cessionem persuadendo. Cui pro optata sibi valde unione Carolus se toto posse acturum obtulit, & universale Concilium, viam divina dispositione paratam commendavit, commendatque; & ad illud & non particularia rogavit dominum B. ut sacrum vestrum cœtum hortaretur in loco partibus & Concilio tuto & condecanti conventurum. Postquam enim papam hortatus fuit ad unionem, & ille se sponte liberaliterque ipsam velle dixisset, eum ad Concilium universale cum suis adversariis convenire deprecatus fuit. Cui cum papa respondisset, ad se de jure spectare convocare Concilium; replicavit Carolus unionem sponsæ Dei expedire, cui nimis contentiones obfuerant. Denique ut conclusionem Carolus experiretur de locis tractando, Pisas dominus Gregorius omnino respuit, tamquam a parte prælectas, nolens suis juri & dignitati derogari. Dixit insuper non liberis Concilio, ut decebat; sed tamen aliis locis per Carolum nominatis assensit. Inde gavisus fuit responso, non titubans potius a sacro cœtu vestro obtenturum, quam obtinisset a domino papa, quia absens audierat zelum vestrum circa unionem. Tamen dominum cardinalem tunc legatum Bononiensem, & Malatestam fratrem suum exoravit, ut ratiocinatis assensum deprecarentur, & suos distulit oratores mittere, ne introire videretur in labores eorum. Sed audiens negativam per dominum Jacobum de Isolani, per ipsos oratores experiri deliberavit, & exclamando insuper, doluit & dolet sanctæ Dei sponsæ matris & dominæ suæ vituperio, in qua non solum duo capita apparent, sed illa insimul certare, & illa cum humeris, & cum illis humeros cernitur. Exclamans itaque Dei severitatem placari & ejus patientiam exurgere, deprecatur non inspicendo principum peccata, sed inopum miseriam & gemitum pauperum. Mortem insuper fidelibus pro vita optandam potius his miseris diebus, fore dicit, patrum exempla observantibus, quam gentis suæ opprobrium pati.

2. Excusat igitur se, si bis negata repetit, quia ad hoc honestum suadet, allicit utile, & opportunitas cogit, spesque ipsum reddit audentem. Nam cum Dominus dicat: *Petite & accipietis, querite & invenietis, pulsate & aperietur vobis*; quoniam nullo modo credere potest in sacro cœtu vestro, uno saltem carere amico, quia diligit omnes, & amor reciprocos naturaliter est, quoslibet se amicos habere putat, cum omnes vos unius voluntatis esse audierit, & per vestras scripturas inspexit. Et quia populus Dei amicus suus ad eum venit de via, non per viam, nec in via, quia quicquid dicitur, nondum in via, nec per viam unionis esse videtur. Carolus vero non habens quid poneret ante illum, venit ad amicum deintus sacrum cœtum vestrum, quem, cum servus sit, amicum vocavit, quia amor æquat omnia. Et media nocte ad eum venisse dicit, tres petens

Concil. General. Tom. XXVII.

panes sibi pro amico commodari, id est tempore maxime potestatis malorum, quia sol obtentum est, & luna lumen non præbet, & stellæ de cælo ceciderunt, & solum in regno militantis ecclesie judicium tribulationis, quæ per crucem designatur, apparet. Panes pro satietate amici petiti sunt & petuntur, æquitas voluntatis, æquitas loci, & æquitas temporis. Æquitatem voluntatis necessariam probat, quia sine æquitate bona voluntas haberi nequit, & *Gloria in excelsis* canentibus angelis, non pax nisi hominibus bonæ voluntatis annunciat in terris. Alter petitur panis æquitatis loci, quæ attendi debet, ut personarum non inficiatur dignitas, æqualitas sit laboris, venientibus iter tutum, consiliantibus plena consulendi libertas, a timore securo, a seductione præmittique longinqua. Et si alias fuissent communes Pisas, quia aperte præter & contra aliorum contentum ad Concilium electæ fuerunt; communes non videntur, quoniam juri & dignitati eorum, qui electioni illi non assenserunt, si assentirent, derogari appareret. Dominum autem Gregorium liquet vocatum fuisse Pisas etiam cum comminationibus; sic Pisas etiam fuisse electas per vos ad Concilium, præter aliorum consensum. Unde apparet eo assentiente dignitatem infici, quia dignitatis & potestatis veneratio inficitur, si minori major se subjicit, impressus timore vel viribus. Loca quidem, ad quæ si partes accesserint, proposuit & proponit, scilicet Bononiam, Forlivium & Mantuam, quæ non sunt a partibus prælecta, unde non juri derogatur ipsarum, nec dignitati, & ad quorum aditum iter tutum quibusvis partium manifestum est. De Arimino namque, quamvis sit tutissimum, liberrimumque, & diu est sanctæ matris ecclesie & devotum, nullam vel parvam mentionem proposuit facere: nullam, inquit, quia nihil pro eius electione proponere, nec in aliquo insistere intendit, quod unioni quomodolibet obstare valeat: parvam vero, quia nec omnino nominare voluit, nec illud quod ecclesie est, quodque pro ecclesia gubernat, & ultra seipsum sancta mater ecclesia sua, si non offerret, ignoraret suis promptissima honoribus & obsequiis jugiter fore, sicut & sunt. Sed quia dominus Gregorius papa illuc primus accesserat, ex indecentia & non apparenti æquitate suspicabitur ei qui dicitur dominus Benedictus, & unito vestro sacro cœtui parum acceptum. Verum circa hoc non silentium deliberat reverentiis vestris, quod si divina inspirante gratia, locus ille Arimini paci ecclesie & populi Christiani commodus appareret, secundum quamlibet dispositionem & consentium partium promptissimum offert. Atque propterea si pro securitate & Concilii libertate visum fuerit alteri partium expediens, filium suum, quem sibi reputat unigenitum, Galeottum obsidem offert, nedum in Galliis, sed si oportuerit, Eubique usque ad ultimum terræ. Proposita nempe loca tantum esse Concilio vel fieri posse securam dicit, quantum ecclesia universalis deliberabit. Ait insuper incongruum fore spiritualement ecclesiam potestati subesse temporali, & multum differre, si temporalis a spirituali jurisdictionem susceperit & potentiam, an si spiritualement tantum in loco Concilii posse & velle oporteat, quantum seculari placuerit. Nec sibi contradicere putetur, quia proposuit Mantuam, licet sit imperiali jurisdictioni subiecta, & immediate gubernetur a domino temporali: quia imperium dependet a papa, & quia

231
ANNO
CHRISTI
1499.

quia imperator filius est ecclesie, defensor & advocatus; & quia qui Mantuam gubernat, vassallus est propter comitatum Gonzagæ, & aptus ipsius regimini, secundum omnem dispositionem universalisecclesie, ipsi propter hoc tradere. Etenim quia forsitan Carolus posset opponi, quod domino Gregorio non prohibitum est, quod Senis & Lucæ prohibitum fuit, ut procederet contra S. R. E. cardinales, asserentes quia pro sancta ecclesie unione laborabant, ipsiusque schismatis antiquati fautoris latebras detegunt, adversanturque ipsius iniquo proposito. Ait Carolus, contradicit papa. Numquid ergo oblivisci debet sacrum illud principis æterna memoria commendandum? quod B. Hieronymus in additione Ecclesiasticæ Eusebii Cæsariensis Historiæ actum Nicææ in sacro Concilio refert his verbis: „ Sed in eo Concilio „ admirabile factum principis non puto rescen- „ dum. Etenim cum ex omnibus pene locis „ episcopi convenissent, & ut fieri solet, di- „ versis ex causis inter se jurgia quædam de- „ tulissent, & interpellebatur frequenter, & „ magis ad hoc, quam ad id pro quo ven- „ tum fuerat, animos dabant. At ille, videns „ quod per hujusmodi jurgia causa summi ne- „ gotii frustraretur, & diem certam statuit, „ qua unusquisque episcoporum, si quid queri- „ moniæ habere videretur, deferret. Et cum „ retedisset, recepit a singulis libellos, quos si- „ mul omnes in sinu suo continens, nec in eis „ quid contineretur aperiens, ait ad episco- „ pos: Deus vos constituit sacerdotes, & „ potestatem vobis dedit de nobis quoque judi- „ candi. Et ideo nos a vobis recte judicamur. „ Vos autem non potestis ab hominibus judi- „ cari, propter quod Dei solius expectate judi- „ cium, & vestra jurgia, quæcumque sunt, ad „ illud divinum referentur examen. Vos ere- „ nim nobis a Deo dati estis dii, & conve- „ niens non est, ut homo judicet deos, sed „ ille solus de quo scriptum est: *Deus stetit in „ Synagoga eorum, in medio autem deos discer- „ nit.* „ Quia actus qui facti sunt, non ad Con- „ ciliium facti sunt.

3. Ariminum non reddunt de jure Concilii suspectum partibus: quoniam præcipue si a proposito loco Concilii sui concordaret se conventurum cum aliis Arimini, intentionem suam mutare dominus Gregorius videretur; alii vero ipsius approbare nequaquam. Si tamen partibus ecclesie paci aptum videtur, ita illud & se offert, ut nihil propter hanc omnino referret; quorumlibet obedientie loca æque distaret, si orbis figura & venturorum mensuretur iter. Replicat insuper cujuslibet eorum Concilio libertatem, aptitudinemque: & præcipue quia in quibuslibet potest corruptela compesci; quoniam non solum de potestate discuti præcipua videtur intentio; sed de pastore a quibuslibet concorditer acceptando, justus est eorum circumstantias canonis dispositioni concordare: videlicet quod ubi adest universalis potestas ecclesie, ibi non licet mere & libere subjectam fore temporalibus. Decet insuper electores ut consilarii papæ sint a metu tuti, & a favore corruptionis alieni, æquum & utile ecclesie proposuisse putans mutationem, id est loci, sperans se jam obtenturum, saltem a Domino, mutationem temporis petit, quia aliter partes in unum Concilium convenire non posse demonstrat evidentia. Quæstioni responderetur de inconstancia clericorum reprehendenda, quæ

non est inconstancia, quando propter proximorum salutem consilium reformatur in melius per exemplum vestrarum reverentiarum: quia ab eo quem quilibet vestrum papam reputavit, & in cujus jurastis manibus, quem toties publice adorastis super terram, discessistis. Nec notam mutabilitatis & inconstantie & juramenti transgressionem timendam vestrum cuiuslibet esse vitium est, propter hujus unionis bonum. Hoc per B. Augustinum dicentem: Ecce in conspectu Dei & vestro mutato consilium. Hoc per canonem *Alma matre ecclesia*. Hoc principem apostolorum, qui pedes quos lavari sibi a Domino negavit primum, mysterium salutis intelligens immediate permittit. Hoc per Dominum qui incommutabili prædestinatione contingentes concordat effectus. Et per Salomonem, tempus sciendendi & tempus consuendi. Nam utique si licet filiis propter dilectionem Dei patri objurgari & ipsum odisse; multo magis cum non discedat a via æquitatis, decet cum ipso convenire, etiam si devius fuisset. Exemplum de Noe habetur, qui benedixit Sem & Japhet, quia avertentes vultum pudenda patris operuerunt, & maledixit Canaan qui aspexit & risit.

4. Objicitur forte: si mutaretur locus Pisarum, B. se læsum dicere posset, & propterea recusare ad Concilium ipse & sui accedere; unde præter inhonestatem populi tot auferentur, quot, ipso cum suis non veniente, dissentirent, & ideo cum propositi mutatio loci honesto contradicat, & publico officiat bono, propositum mutari malum esse. Atque humanus intellectus faciliter errat, nisi sibi objecta discusserit phantasmata. Et quoniam varia circa loci competentiam incompetentiamve repræsentata sunt, & maxime de adventu eius qui dicitur dominus Benedictus, causas imaginari convenit, quæ ipsum Pisas adducant vel divertant a Pisis. Aut enim apud se certus est papam esse, aut certus est, quod papa non est, aut dubius, utrum papa sit; quod tamen Carolus non credit, sciens vestram intentionem, & cum qui dicitur dominus Benedictus ignorare non putans si jus suum indubitatum sibi præsens ita proponere Concilio æstimaverit, ut papatus per universum Concilium sibi vendicet potestatem, quocumque accederet & libens. Et si jus suum propter absentiam lædi pensaret, hoc etiam, licet senis sit, exilem metus causam & laborem itineris expavere, quia non eum juvenilis nature calor fortem & insatigabilem reddit: tamen cum voluntatis ardor soleat calorem superare nature, juvenescente in homine ambitione, quæ ut plurimum in senescentibus juvenescit, Benedictus senex præpotens valde adversus metum & laborem existens, si Pisas accedat, nec propter metum, nec propter laborem alio accedere recusaret. Si tuendi aut dilatandi domini causa Pisas accedat, & veniet locorum quovis Benedictus. Et si recusaverit Pisas venire, imitari nolens Domini & ejus magistri humilitatem; quomodo potestatem gerat in terris, si non caritatis ardore, sed inanis amore gloriæ Pisas etiam renuntiaturus accesserit: utique quocumque propositorum locorum & ultra libenter accedet, quia ambitioni hujusmodi nihil grave, nihilque satis periculosum apparet, sed lene nimis. Cum enim sitis & ardor habendi omnem superet concupiscentiam, superatur ab illa, & ultimum terribilium propter eam parvipenditur, & omni-

ANNO
CHRISTI
1499.

poten-

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

233
potentia Dei potestas vilipenditur. Si vero A
certus est se papam non esse, et maligno tra-
hatur spiritu Pisas, ut alterius jura usurpet,
velut proprium pudorem abscondat, exemplis
et rationibus probari potest alio venturum.
Quod si non, cum inopportuno sit impio in-
teresse Concilio iustorum, et ut usurpatori fa-
cultas minime tribuatur, propter absentiam suam
nequaquam differenda est pax ecclesie. Si quo-
que illum Dei Spiritus converteret, sciens se
tot annis idolum sedem apostolicam invalisse,
cum quolibet potentia minima sit ad satisfac-
ciendum divinæ offensæ quæ infinita est, sibi
minimum cereret si trans Gades accederet.
Hoc etiam Cananæ, cæci, et Mariæ Magda-
lenæ probatur exemplis. Si Pisas dubius de jure
suo venerit, præeligens certe innocentie quam
dubii papatus possessionem, ultra quæcumque
propositorum locorum iret, cum naturale sit
insuper odire ignorantiam, ad repellendum il-
tam ignorantiam, quæ nesciendi tantummodo
causa obest. Sed gehennæ culpa longius acce-
dere deberet, quod Pithagoræ, Platonis, et
Apollonii exemplis deducitur, qui remotissimas
peragrare provincias propter scientiæ amo-
rem. Ad quemcumque etiam distantium locorum
iret, nedum Pisas, si ambigeret absens jus du-
bium posse tueri, ut confusionem evaderet, ut
non de jure suo dubitare visus contra se ju-
ris faceret præsumptionem. Volens quidem in-
dubitatum sibi jus servare dominus Bene-
dictus, ad locum ad quem vocatus non fu-
erat, et non Pisas, accessurus verisimiliter
esset, ne jurisdictionem facere videatur in eos
quos negat habere: quia aliud est ad locum
communi consensu non vocatum ire, quam ad
locum ab adversario præelectum venire voca-
tum. Ambiens vero fovere dominium, prout
apparet ex servata, qualiscumque sit, posses-
sione tot annis, cum possessionem diligat, et
exspoliationem pavere putandum sit, nequa-
quam verisimile est se in rebellium suorum ma-
nibus positurum, nisi aliquid lateat ad locum
accessuris, in quo parem cum adversariis po-
testatem habere possit; quoniam sibi testis est
conscientia sua, si hæreticus est, quia eti-
am quantumcumque infideles sint, non dif-
fidentur divinæ oculos justitiæ ubique præsentis,
ubique illos offendere scit. Cumque Dei cle-
mentia per divisionem et distantiam locorum
a justitia non distinguatur, cujuscumque loci
non debet pudere ad veniam, quia non pu-
duit ad culpam, et ubique debet Dei miseri-
cordiam sperare implorando, quia ubique est.
Si autem non fuerit hæreticus, sciens papam
sola hæresis posse privari, debet alio accedere,
ne vocatus accedens videatur se hæreticum af-
sentire. Nam humilitatis causa mentiens, si
non erat antea, peccator efficitur, nec ita ca-
veri debet arrogantia, ut veritas relinquatur.
Adest insuper alia ratio: nam si pontificem se
putaret ille, qui dicitur Benedictus, ad loca
immediate ecclesie subjecta libentius accedere
deberet, quam ad aliena, etiamsi longe
pulchriora, magisque amoena et opulenta
forent. Nam ab experto videtur unumquemque
loca sibi subjecta libentius visere, libentiusque
inhabitare, quam ea quæ alterius juris-
dictioni subjiciuntur. Quod si dicatur, quo-
niam proposita loca nequaquam sibi subje-
cta sunt; certe negari non potest, quod neu-
tralia sunt, quoad obedientiam, ut ita di-
catur, contententium de papatu: verumta-

amen ecclesie de jure et de facto subdita fore
contradici non potest. Si vero dicatur Man-
tuam et Ariminum obedientie domini Gre-
gorii papæ subjecta, nequaquam negatur. Sed
ut supradictum est, si partibus commoda paci
ecclesie videantur, hoc pacto oblata sunt et of-
feruntur, ut nihil ibi servetur partium jussioni
dissensum. Si igitur proposita loca, cum eccle-
siae sint, aliorum locis non præponit, pastor
non est & Christus Domini, qui proprias oves
abhorret. Ex his igitur quæ suprascripta sunt,
liquet multas fore rationes, per quas ille qui di-
citur dominus Benedictus, ad quemlibet proposi-
torum locorum accedere deberet, etiamsi Pisas
non. Unde si ad communem partibus locum et
non præelectum accedatur per reverentias ves-
tras, manifestum est, non propter illud Con-
cilium ruiturum, nec unionem impediri. Ve-
rumtamen hoc disseruisse Carolo supervacaneum
videretur, quantum circa præsentiam ejus qui
dicitur Benedictus spectaverit; nisi quia forte
putare posset eum procurare illi auferendam loci
æquitatem, qui ad pacem vocatur ecclesie et po-
puli Christiani unionem. Nam semper opinatus
est, illum nequaquam Pisas accessurum, quod et
novissime sibi a pluribus fide dignis assertum est.
5. Nec insistendum ultra videtur circa peri-
cula illa responsionis exhibitæ Rodulfo cancel-
lario fratris sui Malatestæ de Pensauero, in qua
dicebatur, quod præter inconstantie notam,
valde mutatio loci Concilio obesset, & per con-
sequens impediret unionem, quoniam multi Pi-
sas accederent, qui audita mutatione loci ad
propria retrocederent. Hoc enim licet non pu-
taret, sed semper a certo tenuerit & teneat
multo plures ad Concilium universale accessu-
ros, si sciverint communi omnium partium con-
sensu congregari, quam si divisim et ad diver-
sa loca vocati sint. Quis enim nesciat, quod
spes certa intentum obtinendi voluntatem exci-
tat et corroborat? Quis insuper ignorat unionem
voluntatum concordiam et pacem esse; discor-
diam vero habituale schisma fore et originem
schismatis actualis? Jam quidem per hoc unio
nedum sperari posset, verum facta videri, inde-
que scrupula juris cuncta succisa, et eminenti-
um scelerum evulsa radix quolibet, et novæ
hæresis pullulatio. Præterea cum universalis di-
visio fieri non posset in ecclesia Dei, nisi aut
in intellectu canonum schisma fiat, aut de fa-
cto, et hoc rebellantibus capiti membris, li-
cet quod jus dicat intelligant: quoniam secun-
dum sententiam B. Augustini, contraria con-
trariis curantur, oportet quod in utroque con-
cordia fiat, ut morbus discissionis curetur, qui
per utriusque discordiam exortus est. Atten-
dendum est insuper per reverentias vestras et
cunctorum fidelium discretum examen, si ces-
sionis via præelecta est tamquam securior, et
a vestris dubiis magis aliena; ceterum tam-
quam magis caritativa, quia per eam non de-
regitur injustitiæ multorum verecundia, qui et-
iam propter ignorantiam peccaverunt, quod
prudencia vestra talem adhibeat modum, per
quem fiat, ut suum intentio sortiatur effectum,
et non inducat oppositum ejus quod videtur in-
tendi. Nam si modus servatur, per quem se-
cundum jus dubitari possit utrum cessio valeat,
cui metus infertur; poteratne verus et indubi-
tatus papa a cunctis haberi? Si vero nullus
metus infertur, sed sponte partes communi
consensu convenerint, et juramenta servent,
quis sperare non potest, immo certus esse non
debet,

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

235
debet, quod unio indubitata sequatur, & unus Aratur, in ecclesia contentione, ad unionem venire volentibus, quanto magis insimul concordet extiterint, tanto minus ab illis unio distat. Illos quidem quisque sibi uniendos optare amplius debet, qui divinæ æquitati propinquiores existunt. Nam solum in unum convenire pax est: sed si æque conveniatur. *Convenientibus enim nobis in unum, juxta Vas electionis, jam non est Dominicam carnem manducare, sed corpus Christi secundum divinam institutionem conficere, & illo secundum canonicam disciplinam participare, hoc est cœnam manducare Dominicam.* Cum ergo modus conveniendi in unum secundum æquitatem & communi consensu convocandi Concilium, via sit absque simulatione pacifica, quieta absque turbine scandalorum, omni carens iniquitate, libera sine motu, ab omni turpitudine aliena, tuta subiectis, prælatis honorifica, nullum circumveniens, neminem conculcans, expedita absque præcipatione, conclusio unionis, per quam, si partes convenerint, non prompti affectus potest ambitio reprehendi, dum propter zelum unionis unusquisque vestrum propriam voluntatem superasse probatur. Hæc igitur via tamquam triumpho causa ab omnibus diligi debet. Non enim caritatem Dei & proximi potius quam propriam quis diligere probari potest, nisi propter Dei dilectionem & proximi propriam abnegaverit voluntatem. Est insuper via proposita & petita per Carolum suavi humilitate plena, absque adulatione imitantibus eam, & sine proximi detractione, grandique redolet caritate, cuncto hypocrisis colore carens.

6. At si iterum objiciatur, illum qui dicitur Benedictus, neque ad Pisas, neque ad quemquam propositorum locorum accessurum, & propter hoc universale Concilium saltem de facto locum vendicare non posse; hoc non putat Carolus quemquam prudentem affirmare. Nam quia quod petitur æquitatem in se continet, si Dei mandatis & judiciis contradicere nolit, æquitati minime contradicet. Non enim ignorat ille, quantæ auctoritatis David propter Deum fuerit; de quo Dominus ad prophetam: *Inveni hominem secundum cor meum. Et alibi: Semel juravi in sancto meo, si David mentiar; semen ejus in æternum manebit.* Cujus David verba sunt ad Deum: *Omnis mandata tua æquitas.* Et rursum: *Cognovi, Domine, judicia tua.* Ut quid ergo dubitari potest quod qui æquitatem spernit, omnia Dei mandata & judicia spernit? nec illiusmodi idcirco sequendam voluntatem, sed repellendam. Poterit forsam prætere propolita loca sibi, seu Concilio, vel utrique pariter inepta. Causas assignet, & alia proponant quæ magis seu ita æqua sint, & magis aut tantum ad illa tutus sit accessus quibuslibet partium ad illa accedere volentibus: in quibus sit tuta & libera mansio, & quæ canonum dispositionibus amplius aut tantum conformia sint. Quis tamen crediderit, cum ipse primum sciverit vestras reverentias cum domino Gregorio fore concordet conveniendi in uno loco, in quo communi consensu partium congregatio fiat, & universale Concilium convocetur, ipsum nequaquam illuc venturum. Nam si Deum non vereatur, minime ambigi debet eum saltem humanam maximam vereri confusionem, quam si eo non accederet, non utique se evasurum, cum prudens habeatur & expertus sit, credere posset. Verum si tanta fuerit, quod putandum non est, obstinatione circumventus, quatenus, volente domino Gregorio & vobis insimul convenire ipse noluerit, legis ditio & naturæ potius imitanda censetur, quam illius qualiscumque voluptas. Distant quidem leges & natura mala & noxia quæcumque evitari, majora vero præsertim: nunc autem existente triplici; ut taliter refe-

7. Ut igitur Carolus jugiter petat, jugiter querat, jugiter pulset, honestum suadet, allicit utile, inopia cogit, indeque quod aperiat, & exaudiatur spes ipsum reddit audacem. Cum enim honestum & morale convertantur, quod morale est, honestum est. Beati quidem Ambrosii verba sunt, morale est omnibus, ut qui fidem exigunt, fidem astruant. Quod itaque vestris reverentiis honestum est, honestum tuadet ut petatur a vobis. Exigitis namque a domino Gregorio, ut relicto loco concilii sui & concilio suo, Pisas accedat, & juritui papatus renuntiet. Et hæc omnia propter fidem & commo- dum fidei. Grande est hoc, quis dubitat, cum magna petat impendere parva? Minus est verbis re quod a vobis petitur, videlicet ut mutato loco Pifarum congruo tempore, vel quam brevius ratio querit, ad alium locum accedatis communitè eligendum, ad quem communi partium consensu universale Concilium convocetur; morale ergo & honestum est vobis qui fidem exigitis, si non majori, si non æquali, saltem minori exemplo vestri fidem adstruere. Morale & insuper honestum est, vos qui fidem in juramenti & voti observatione a domino Gregorio exigitis propter unionem, fidem observatione vestri juramenti & voti propter unionem adstruatis. Jurastis quidem & vovistis nonnulli ex vobis, certum est, nihil de contingentibus omittere, ut sacra unio sequatur, saltem quantum in vobis esset. Qui vovistis & jurastis, locum quidem Pifarum non mutare, certum est non esse de genere necessarium, contingentium vero sic. Allicit utile; quamvis enim quoddam appareat utile, bonum & delectabile, quod quia honesto contradicit, bonum non est, licet infectæ voluntati bonum appareat. Et ideo hoc nequaquam queri debet, nec quod queratur debet allicere. *Quando*

do vero utile & delectabile honestum bonum A
est, & queri & appeti debet, quia naturaliter
omnia bonum appetunt. Recte etiam tunc u-
tile allicet ad querendum. Quid vero utilius
querere, quam illud quod cunctis fidelibus pro-
desse potest, & nullis obesse, nisi illis forte,
qui hominum substantiis & carne suam satu-
rant esuriem, illisque pariter qui hominum de-
traditiones & sanguinem sitiunt, & in ipsis mo-
liuntur debacchari. Quid præterea utilius, quid-
ve delectabilius, quam perfecti desiderii opta-
tum consequi effectum? & quid magis ad que-
rendum allicere debet? Cogit inopia, quia pro-
pter defectum eorum quibus natura eget, ut se
sustentet & proximos, inopia vim naturæ in-
fert, quoniam aufert quod natura postulat. B
Ideo naturam provocat, ut vi exquisita procu-
ret vim quæ sibi illata est repellere. Existente
ea vero tam exilis potentia, quod neque pro-
priis viribus valeat, neque opem sibi alius fe-
rat, cogit inopia non solum petere, non solum
querere, verum etiam pulsare, quod etiam
conceditur necessitate imminente, quamquam
sine impetu & violentia quadamque importuni-
tate fieri non possit. Unde & servos inspicim-
us urgente eos opportunitate negotiorum prin-
cipis vel sui ipsorum, licet dormitet princeps,
licet sint pueri tecum clausi in cubiculo, osti-
um pulsare. Unde Dominus ut maiorem exhi-
beat licentiam pulsandi, non principis nomine,
sed amici parabolam affert. Inopia ergo Caro-
lum cogit: nam cum inopia proprie sit, dum
eo eget quod nec sibi sufficit, nec aliis largiri
potest; egente vero eo non solum panibus tri-
bus propter se, sed etiam propter quoscumque
fideles; neque habente unde se & amicum re-
ficiat, qui non solum fame veræ unionis pa-
tiantur inopiam, verum apertissime pereunt,
quamvis petierit, quamquam quaesierit, ut pul-
set cogit inopia. Cum enim major sit causa
quam effectus, major omni inopia est, quæ
omnis quasi nostræ inopiæ causa est. Ex qui-
bus omnibus spes ipsum reddit audacem; quip-
pe se dicit, quia licet pium sit quod optat,
tamen ultra virium suarum omnium compe-
tentem & conformem qualitatem aggressus est
opus, hoc autem urgente caritate, quæ omnia
credit, omnia sperat. Quid enim sperare non
debet, dicente Veritate: *Cum vos qui mali es-
tis, vestris bona dare filiis vestris, quanto magis
Pater vester celestis dabit Spiritum bonum peten-
tibus se?* Nihil vero aliud in hoc querit,
quam Spiritum bonum, Spiritum videlicet il-
lum, qui Deus est, & oculorum visio & pax,
per quem pax annuntiari discipulis suis præci-
pitur dicens: *In quacumque domum intrave-
ritis, primum dicite: Pax huic domui.* Illum
humiliter supplicat in voluntates vestras & a-
liorum Dei filiorum misericorditer inspirari, E
ut divino afflante Spiritu, bonæ efficiantur
voluntates, ut pax vera illabatur in illis. Spes
enim, etsi non mereatur suscipere, & ideo
audax postulando sit, audacem pulsare facit,
quia ea querit & optat, quæ requisiti negare
non debent, si non ratione amicitia petentis
& querentis amici, si non proximorum dile-
ctionis, nec, quod his omnibus majus, divinæ
caritatis amore, propria saltem. Eja ergo sur-
gite, reverendissimi patres & domini, licet o-
stium vestrum clausum sit, & pueri vestri vo-
biscum sint in cubili, surgite supplicatur, &
in cubili amplius obdormire nolite. Surgite,
& si gravitas humana impediatur, juxta beati

la vobis facite, terræ fastigia conculcando;
quanto namque majora sunt, tanto magis su-
per illa scandendo surgite. Præterea cum
veritas sanciat: *Qui se humiliat exaltabitur*,
humiliando vos surgite, recludite ostium, &
si non dedistis ei, eo quod amicus vester sit,
saltem ex improbitate date ei quicquid habet
necessarios. Audite Dominum quid dicat: *Mis-
ereor super turbam, quia ecce jam triduo susti-
nent me, nec habent quod manducent.* Miterea-
mini & vos super turbam Christianorum: quia
ecce jam triginta annis & ultra sustinent, nec
habent quod manducent. Et certe si dimiseri-
tis eos jejunos in domum suam, deficient in
via. Quamquam vero Carolus petierit, quaesie-
rit, pulsaverit, ne omnino obtinendi, quotquot
panes necessarios pro animæ habet saturitate,
modum omittat; illos sibi dari per vos omnes
patres reverendissimos, qui Pisis congregati es-
tis, obsecratur in Domino, & adiurat per il-
lud sanctissimum & ineffabile mysterium, per
quod Trinitas in unitate, & unitas in Trini-
tate veneranda est, per illud sanctissimum &
ineffabile mysterium, per quod ex purissima
carne gloriosissimæ semper Virginis Mariæ Ver-
bum caro factum est, & cum creator sit, crea-
turæ uniri dignatus, & Deus & homo factus
est Christus, & per labores, sudores, oppro-
bria, passionem & mortem, quæ Jesus Christus
passus est, ut dispersas oves ad militans revo-
caret ovile, ut sub se cælesti capite cum an-
gelis unirentur in gloria. Et quoniam per Do-
minum omnia facta sunt, & sine ipso factum
est nihil, & ipse instruit: *Sine me nihil potest
facere;* atque ne spes deficiat, cum docuerint
impossibilitatem humanam, ipse promittit, *quod-
cumque petieritis Patrem in nomine meo, dabit
vobis.* Carolus suppliciter deprecatur divinam
misericordiam, in nomine Domini nostri Jesu
Christi, sanctæ matris ecclesiæ sponsi cælestis,
ut benefaciat vobis, & meminerit testamenti
sui, quod ad Abraham, Isaac, Jacob locutus
est servorum suorum fidelium, & det vobis cor
omnibus, ut colatis eum, & faciatis ejus vo-
luntatem corde magno & animo volenti. Ad-
aperiat cor vestrum in lege sua & in præceptis
suis, & faciat pacem, & reconcilietur vobis,
nec vos deserat in tempore malo. Incircum-
scriptam insuper Altissimi miserationem exo-
rans, quatenus amodo misertus gregis sui, il-
lum ad se convertat, & a peccatis ejus vultum
dignatus avertere, quod sub uno pastore subje-
cit, dispersum sub uno pastore uniat & con-
servet ad ædificationem corporis Christi, donec
occurramus omnes in unitatem fidei & agni-
tionis Filii Dei, in virum perfectum, in men-
suram ætatis plenitudinis Christi. Et donec
post humanos terrenosque labores electos suos
sub se verissimo capite & pastore, cum ange-
lis suis unum corpus effici voluerit, & trium-
phare jussit in æternum.

ANNO
CHRISTI
1409

R E S P O N S I O

Facta per reverendissimos patres dominos S. R. E. cardinales pro unitate sanctae Romanae ecclesiae prosequenda, & ut sperant, in Deo feliciter concludenda, in civitate Pisana degentes, prudenti & circumspetto viro Rodulpho secretario ac nuntio & ambaxiatori viri magnifici domini Malatesta de Pensuro ad quadam capitula petita per eum, sequitur & est talis.

Ib. pag. 568.

Primo dicti domini cardinales ad primum capitulum, videlicet, praemissa debita commendatione, de affectione & de fide ingenti, & intentione optima quam semper & habuit & habet praefatus dominus Malatesta circa sanctam unionem & dictum vestrum sacrum collegium.

1. Respondent quod regratiantur dicto domino Malatestae de affectione & bona ac sincera intentione quam habet ad unitatem sanctae matris ecclesiae. Nam per effectum operis constat eis, quod labores & impensas sustinuit pro prosecutione dictae sanctae unionis, & certificant eum, quod ad ipsum habent singularem fidem & confidentiam, quantam habent ad quemcumque alium magnum dominum Italiae.

Secundo ad capitulum secundum, videlicet: *Dixi pro parte fidelissimi servitoris vestri domini mei Malatesta, quomodo magnificus frater suus dominus Carolus sibi pridem intimavit, quod pro unione consequenda eidem videretur unicam tantum fore viam indubitam, & sine aliquo scrupulo conservativam penitus omnis scandali, & cujuscunque dubitationis de mentibus fidelium, videlicet quod fiat unicum et generale Concilium, in quo concurrat voluntas dicti domini Gregorii pariter & vestra. Alias si plura concilia in diversis locis indicta fierent, ut ordinatum est, visibiliter & necessario multa scandala, divisiones, ac haereses suborirentur exinde; & sic ubi pacem quaerimus, multiplex discordia sequeretur, siquae erit error posterior peior priore.*

2. Respondent & dicunt sic, quod veritas est, quod pro bono negotii, & ut in eo certius procedatur, & ad serenandas conscientias omnium, utile & expediens est, quod non teneantur plura concilia, quia sunt solum ad impediendum sanctum negotium de quo agitur. Ipsi ergo conjunxerunt se simul, & fecerunt unicum & unitum Concilium pro prosecutione sanctae unionis; & habitis inter eos multis deliberationibus, & diversis & repetitis consiliis pro unica & sola via dandi pacem ecclesiae, elegerunt convocare Concilium generale, & elegerunt locum convenientem infra Italiam, scilicet Pisarum; qui locus per contententium quemlibet fuerat oblatum, ut patet per publica instrumenta. Nam primo dictum locum obtulit Benedictus in Massilia nepoti & aliis ambaxiatoribus domini Gregorii. Et ambaxiatores domini Gregorii locum eundem loco de Portu-Veneris publice obtulerunt domino Benedicto, ad quam electionem etiam domini cardinales utriusque collegii consenserunt, & praecipue collegium Italicum hoc procuravit de mandato dicti domini Gregorii, per organum magnifici militis comitis Campaniae, qui ad hunc effectum miserunt Portum-Veneris ad dominum Benedictum & suum collegium. Et ideo dominus Gregorius habet quod quaerit. Nam Pisanus locus, ut praedicitur, est electus de communi consensu, ut ipse vult: & nondum

de communi consensu; sed ad procuracionem ejus solius, ut patet ex responsione sua facta in Luca, & ex bulla quam super hoc domino Benedicto transmisit, cujus bullae particula sequitur in haec verba, videlicet „Itaque nobis illa via magis placebat & placet, ut sub uno aliquo domino, in quo utraque pars tuta foret, hujusmodi foret conventio personalis. Haec enim via omnia impedimenta excludit, omnes scopulos repellit, omnes amputat difficultates, pro cujus executione Florentinorum & Senensium loca habilia & decentia tam maritima quam terrestria, & insuper civitatem Lucanam tibi pro parte nostra fecimus offerri, & praecipue civitatem Pisanam, qui locus sic est idoneus, ut nullus magis valeat reperiri, divisus flumine, per galeas, secundum quod tu optare videris, accessibilis, abundans victualibus, capax multitudinis, tutus ab omni respectu, sic accomodatus, ut ad istam conventionem fabricatus videatur. Diei spatium nos per terram ita per mare ad eum locum convenientes pacem Christianitati reddere possumus.“ Itaque ad istum locum per utrumque electum dicti domini cardinales mandaverunt Concilium generale, vocaverunt solemniter & canonice utrumque contententium ad dictum locum & praefixum diem. Et ita intimaverunt per eorum solemnes nuncios & litteras publicas, & apertas omnibus praetatis, regibus, principibus, ducibus, nobilibus, & notabilibus communitatibus totius Christianitatis. Itaque concludunt quoad istum articulum, quod per eos non stetit nec stat, quin Concilium generale fiat, sicut fieri debet in unico loco dumtaxat. Veniat igitur dominus Gregorius ad dictum Concilium, si dicto loco adesse disponit, sicut debet, ad quem ipse & Benedictus, de cujus re similiter agitur, specialiter sunt vocati.

3. Ad tertium articulum, videlicet, *Item, dicit praefatus dominus Carolus sibi a certo innovasse multos principes & communitates concurrere ad hanc viam, tamquam praeter ceteris meliorem; inisset quoque cum praefato domino Gregorio, eidem supplicantes, ut sibi placeret concurrere cum suo Concilio in uno loco vestris cum reverendis paternitatibus vestroque Concilio. Subjungens idem dominus Carolus, quod si altera partium vestrarum R. P. videlicet, & praefati dicti Gregorii se retraxerint a praedicta electione dicti unici loci communiter fienda, verisimiliter hoc eventurum afferit, quod ab illa parte qua recusabit, omnis obedientia totaliter subtrahetur cum vilipendio, detrimento, & infamia maxima ejusdem partis, cum manifeste convinceretur nolle unionem per modum justum & equum, attensa maxime promissione utriusque facta de non omit-tendo aliquid de contingentibus recusare aut electionem dicti unici loci esse omittere, & sic contra promissa venire.*

4. Respondent dicti domini cardinales, quod de fide, legalitate, & probitate & pura intentione dicti domini Caroli circa unitatem ecclesiae dicti domini confidunt, sicut de speciali & singulari filio ecclesiae Romanae, & pro tanto quidquid dicat vel faciat, domini reputant eum in omnibus bono zelo procedere. Sed possibile est, quod dominus Gregorius vellet eum circumvenire si posset; sed cum Dei auxilio sperant dicti domini, quod ipse est talis, qui non permittet se decipi vel seduci; & quia

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1199.

ANNO
CHRISTI
1199.

241.
quæ dicitur in dicto articulo, quod posset mul-
tum imputari ad villipendium, detrimentum &
infamiam illius partis, quæ non acceptaret cer-
tum locum eligendum, cum manifesto convin-
ceretur eos nolle unionem, & per consequens
ab illa parte subtraheretur omnis obedientia,
attento quod multi principes & communitates
concurrunt ad hanc viam.

5. Respondent dicti domini cardinales, quod
possibile est quod aliqui domini & communi-
tates, qui non sunt plene informati de facto
& de circumstantiis, ad informationem seu sug-
gestionem dicti domini Gregorii, contentarentur,
& placeret eis, si possibile esset, quod
fieret mutatio ad unicum locum de communi
partium voluntate; sed domini certificant di-
ctum dominum Carolum & dominum Malate-
stam, quod ipsi habent nova de majoribus re-
gibus & principibus Christianis & de majoribus
prælati totius ecclesiæ, quod ipsi acceptant,
laudant, approbant viam istam receptam per
dominos cardinales de Concilio generali cele-
brando in Pisis, & venient ad dictum locum
& tempus quot venire poterunt, legitimo im-
pedimento cessante. Et qui erunt legitime im-
pediti, mittent procuratores plene instructos
cum sufficienti mandato. Ererunt in tanto nu-
mero, quod bene admirabitur uterque istorum
contententium. Et nihilominus credunt dicti
domini cardinales, quod omnes qui pro nunc
approbant mutationem loci, quando erunt in-
formati de possibilitate juris & facti, malitio-
sa cautela per quam istud procuratur per do-
minum Gregorium, recognoscent veritatem, &
concurrunt cum majori & saniori parte regum,
principum, comitatum, cleri & populi Chri-
stiani & cum tota ecclesia auctoritative, cano-
nice, & sufficienter unita. Et ut dicti domini
sint de singulis informati tamquam speciales
ecclesiæ filii, domini eis notificant, ipsosque
cum pura veritate informant, quod in casu de
quo agitur, quando scilicet sunt duo conten-
dentes de papatu, ut est in casu præsentis,
Concilium generale est iudex ordinarius & su-
perior utriusque. Nam clarum est quod propter
dubium, unus non est superior altero, nec am-
bo simul, cum non possint esse duo capita,
& esset contra articulum fidei: *Et in unam san-
ctam*, &c. Nec alter istorum per se habet in
ista materia aliquam jurisdictionem, nec con-
vocandi, nec ordinandi, nec aliquid statuendi.
Nam alias quilibet esset iudex in causa propria
de titulo sui papatus. Ita quod oportet de ne-
cessitate quod sit dare tertium qui iudicet in-
ter alias, & nullus alius est, nisi universalis
ecclesiæ, quæ est superior & mater utriusque,
quam representat generale Concilium in hoc
casu. Nam nullus eorum habet integram obe-
dientiam. Ita quod ecclesiæ universalis non est
nec esse potest apud aliquem eorum, & per
consequens neuter potest convocare Concilium,
quod sit generale totius ecclesiæ. Opponuntur
etiam contra eorum quemlibet fautoris schis-
matis, & quæ afferuntur notoria ex dictis &
factis eorum. Opponuntur enormia & gravia
crimina notoria facti permanentis, de quibus
pluries & solemniter moniti fuerunt incorrigi-
biles, pertinaces, obstinati. Et crimina sunt ta-
lia, quæ enormiter scandalizant totam eccle-
siam, imo sunt in subversionem, nisi occur-
ratur, totius status ecclesiastici. Istis vero præ-
suppositis, quæ sunt luce meridiana clariora,
quæ prævidenda lingua phrenetica audebit asse-
re, quod ipsi vel eorum alter in ista materia
possit vel debeat esse iudex, nec per consequens
auctoritative convocare Concilium generale,
cum multi opinentur eos jam esse præcisos?
6. Præterea clarum est, quod illi duo sunt
principales Benedictus & Gregorius, de quo-
rum facto agitur: ita quod de necessitate juris
oportet eos requirere & provocare ad causam,
& assignare eis locum securum. Et illud iam
est factum per dominos cardinales. Nam
dominus Gregorius hunc locum recusare non
potest. Nam omnis locus in hoc articulo
recusatur, vel quia non est idoneus, vel in-
habilis, vel quia non est tutus, vel quia non
electus per partes. Quo ad idoneitatem vel ha-
bilitatem loci Pifarum non est insistendum:
primo quia notorium est, secundo etiam ultra
alia loca mundi Gregorius commendavit locum
Pifarum, sicut est rei veritas. Item ex tunc se
posuit bis in manibus Florentinorum, in quorum
dominio est ipse locus. Similiter dominus Be-
nedictus, qui reputavit hunc locum, non po-
test eum acceptare suspectum; & pro ut com-
muniter dicitur, & habentur litteræ a diversis
personis fide dignis dominus Benedictus perso-
naliter venit ad istud Concilium ad locum
præfinitum: si inveniat locum mutatum, factis
justificationibus & rationalibus protestationibus
suis, recedet, & sic Concilium ruet ex toto,
& ipse præterdet se excusatum.
7. Præterea reges & principes, communita-
tes, prælati, clerus, & populus totius Christia-
nitatis utriusque obedientiæ, sunt solemniter vo-
cati ad istum locum & terminum, & a pluri-
bus habetur responsio quod venient vel mittent.
Si inveniant locum mutatum, tamquam delusi
& frustrati, si venerint, recedent; & si per
prius ea sciverint, non venient, & arguent nos
probabiliter varios, mutabiles & inconstantes,
& per consequens Concilium ruet, ut supra.
Et credant dicti domini Carolus & Malatesta,
quod multi venient Pisas, qui propter rationa-
biles & iustas causas non transibunt magis pro-
funde in Italiam. Sunt & multa alia ex qui-
bus manifeste convincitur, quod D. Greg. &
sui qui vellent divertere & impedire istud san-
ctum negotium, procurant ista diverticula.
Quis sane mentis non videat, quod quicquid ag-
gitur per dictum Gregorium & suos, est ad
divertendum istud sanctum Concilium, per quod
solum potest sedari schisma & uniri ecclesiæ,
quod malitiose & nequiter procuratur ad im-
pediendum tantum & tam optatum bonum,
ita per Dei gratiam dispositum & propinquum,
& sub fallaci ac dissimulata cautela petunt seu
peti faciunt loci mutationem? Quæ enim est
ratio, quod dictus Gregorius non venit ad lo-
cum, nedum per eum acceptatum, sed tam
publice & solemniter oblatum, & copiose lau-
datum, nisi ut sub verborum pampinis frustretur
negotium? Nam si nunc, quod absit, Con-
cilli congregatio impediretur, non esset spes
quod de tempore nostro posset iterum congregari.
Et ad istud tendunt isti seductores popu-
li Christiani & maxime bonorum virorum &
simplicium devotorum, tractando & procurando
per vias exquisitas quod divertatur negotium
& Concilium non teneatur.
8. Item, ad quartum capitulum videlicet:
*Item, dicit in quantum R. P. V. ad hoc conde-
scenderint, idem dominus Carolus offert se prola-
turum obsides & omnem aliam cautelam sibi pos-
sibilem; putatque ad hanc cautelam & promissio-
nem*

243
ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

non concurrere etiam dominium Venetorum, quod A
prafatus dominus Gregorius in dicto loco conven-
titer eligendo pro dicto generali Concilio se pra-
sentabit, & quod facta concordia loci inter vos
& ipsum non erit tam discordia de modo & tem-
pore, quin immo plena concordia.

9. Respondent dicti domini cardinales, quod
ipsi habent tantam confidentiam & plenam se-
curitatem de fide, legalitate & omni probitate
dicti domini Caroli filii talis patris, cui suc-
cessit nedom in terra, sed fide, probitate &
moribus, quod si mutatio loci fieri quoquo mo-
do posset, ipsi nollent obfides, nec aliam ab eo
cautelam, nisi solum simplex verbum tam fi-
delis & notabilis domini; & idem etiam repe-
tunt de inelyto dominio Venetorum, de quo
numquam fuit auditum, quod promissionem
eorum ruperit seu eorum fidem violaverit, vel
maculaverit; sed ex supra scriptis & infrascriptis
apparet de mutatione loci quod nullatenus
est agendum.

10. Item, ad quintum capitulum videlicet:
Item, affirmit prafatus dictus Carolus quod in
quantum reverenda dominationes vestra contenta
remanerent de concordia dicti unici loci, prafatus
dominus Gregorius etiam contentaretur dictum Con-
ciliium fieri in altero istorum locorum, videlicet
Bononia, Forlivi & Mantua.

Respondent dicti domini per supra dicta, quod
mutatio dicti loci esset destructio totius negotii.

11. Item, ad sextum capitulum videlicet:
Si in quantum per vestram reverendam domina-
tionem objiceretur, quod ratione electionis facta
per dominum Gregorium de suo concilio celebran-
do in patriarchatu Ravennate vel patriarchatu
Aquilensi, ostenderetur vos ire ad locum depu-
tatum per dictam dominum Gregorium. Respon-
detur per eundem Carolum: affirmata dominum
Gregorium ante publicationem dictae concordiae,
notificaturum & publicaturum per orbem alium
locum pro dicto suo Concilio praeter loca supra
nominata, ita quod nec in loco electo per vos,
videlicet pro vestro Concilio, nec in loco deputa-
to seu deputando pro suo, fiet dictum universale
Conciliium. Sed tantum in illo loco, qui de par-
tium concordia fuerit communiter electus & de-
putatus.

12. Respondent dicti domini ut supra, quod
non est necesse agere de mutatione alicujus
alterius loci, praecipue quia dominus Benedi-
ctus & sui loca quae mutari contingerent pos-
sent rationabiliter reculare.

13. Item, ad septimum capitulum videlicet:
Item, prafatus dominus Carolus considerans pra-
dicta, & sciens quantum prafatus frater suus
dominus Malatesta, est fidelissimus & devotissi-
mus servitor vestrarum reverendarum dominatio-
num, requisivit & hortatus est ipsum Malate-
stam, ut interponeret se, & operaretur cum do-
minationibus vestris, ut vobis placeat condescen-
dere ad dictam electionem unici loci fiendam pro
unico generali & indubitato Concilio.

14. Respondent domini; quod ipsi confidunt
plene de dicto domino Malatesta, & possunt,
volunt & debent de eo veraciter confidere,
quia ejus consilio reputant & confidunt se non
posse errare. Confidunt etiam de dicto Carolo
propter ejus probitatem & fidem, & recolenda
memoriam sui patris & totius sui magni-
fici generis.

15. Item, super octavo capitulo, videli-
cet quod prafatus fidelissimus servitor vester in-
tensus continuo & vigilans circa omnia quae ad-

verteret proficuum afferre posse huic sanctae unioni,
considerans supra allegata, & maxime concurrere
ad hoc voluntatem quamplurimorum principum
& ditionum ut etiam in parte vobis notam esse
poterit ex referendis reverentis vestris per ora-
tores serenissimi regis Hungariae & illustris do-
mini Venetorum, ut venturos putat, credens hanc
viam optimam fore & perfectivam desiderata u-
nionis, remotionemque penitus schismatis, scanda-
lorum, divisionum, &c. ut jam dixi, supplicat
humiliter & devoto reverendas paternitates ve-
stras per passionem Jesu Christi, quod si possibile
est, & vobis videatur juridice posse fieri, placeat
& dignemini inclinare & humiliare vos ad hanc
communem & concordem electionem dicti unici
loci, ne contra vos amovari possit aliquid omni-
sum de contingentibus, ne juri honorique vestro
objici possit, vel aliquid in contrarium modo ali-
quo allegari.

16. Respondent dicti domini ut supra, quod
teste Deo & eorum conscientis, quod si quoquo
modo esset possibile sine evidenti perditione &
destructione, ac claro impedimento Concilii ge-
neralis, quantum esset eis honeste possibile si-
ne praepjudicio ecclesiae, ipsi conformarent se vo-
tis & requisitionibus dicti domini Caroli & con-
siliis dicti domini Malatestae. Sed per praemis-
sa patet, quod nullo modo possunt mutare lo-
cum; & etiam si facerent, quod ablit, non es-
set Conciliium generale. Placet etiam eis de

adventu ambaxiatorum illustrissimi regis Hunga-
riae & inelyti domini Venetorum. Nam sperant
in veritate, quae est ipse Deus, & in prudentia
dictorum ambaxiatorum, quod postquam erunt
per dictos dominos veraciter informati de justis
& rationabilibus motivis eorum, rejectis falsis
informationibus, si quas forsitan habuerunt,
conformabunt se rationabili opinioni dictorum
dominorum cardinalium. Et ita sperant quod
faciet quilibet Christianus, si per eos fuerit in-
formatus. Et propterea dicti domini pro Dei
misericordia rogant & requirunt dictos duos
dominos ab antiquissimo ex propagata proge-
nie peculiare ecclesiae filios, quod ipsi velint
eis assistere, ipsosque juvare ad prosecutionem

dictam sancti, pii & meritorii operis, pro ipso-
rum animarum salute, pro indelebili fama & glo-
ria sempiterna. Nam, teste Deo, domini car-
dinales non agunt pro aliquo proprio peculiari
& temporali interesse, sed pro tollendo schis-
mate, & dando pacem ecclesiae, & salute tot
animarum, quae omni die sunt in statu perdi-
tionis. Et certificant dictos dominos, quod
ipsi non faciunt, nec facere intendunt quam-
cumque partem in favorem alterutrius eorum;
sed sunt communes mediatores in causa praesen-
ti ad dandam pacem & unitatem ecclesiae. Et
propterea elegerunt etiam istum locum ut non
magis viderentur favere uni quam alteri; ma-
ximae quia, ut supra tactum est, ambo de isto
loco consenserunt. Et quia dictus dominus Gre-
gorius de praesenti est in terra dicti domini Car-
oli, domini rogant eum & quantum possunt cor-
dialius obsecrant, quod ipse velit inducere dictum
dominum Gregorium ad veniendum ad istum lo-
cum in die praefixa & ad dandum pacem et uni-
tatem ecclesiae. Et rogant etiam dictum dominum
Malatestam, quod quantum est ei possibile, velit
assistere et juvare cum dicto domino Carolo con-
sanguineo suo, pro felici et votiva conclusione
praedicta. Et declarant dicti domini in eorum con-
scientis, quod dictum dominum Gregorium et
suos omnes tractabunt cum tanta benevolentia,
re-

ANNO CHRISTI 1409.

ANNO CHRISTI 1409.

245 reverentia, caritate, dulcedine et amore, cum A
quanta scient & pperunt.

17. Et offerunt ulterius quod si Concilio, postquam hic fuerit congregatum, aliud videbitur utilis & magis expediens circa extirpationem schismatis hendum, stabunt consilio & ordinationi dicti concilii, cum nunc ex variatione eorum Concilium ex toto impediretur, & gravia scandala sequerentur ecclesie.

18. Neque, quamvis nonnulla acta sunt pridem quam dominus Gregorius Ariminum accesserit, & antequam mutationes loci & multifarii Concilii in unum tutum apud eos dominos qui Pisis erant, dictos unitum collegium, supplicaverim mecum quibusdam, ab illis exorsus sum, superfluum repetitionem evitaturus. B Implicata quippe sunt omnia in responsione hac quam detulit in scriptis, exhibitam illi ab eis Rodulfus de Giancontis, secretarius magnifici domini Malateste Pensauri fratris mei. Hanc nempe ideo proposui, licet post adventum domini Gregorii facta fuerit, mihi que presentata, quoniam in alia oratione (a) sequenti que ante accessum predictum per me gesta fuisse, narratur.

ACTA ET TRACTATA

Inter Carolum de Malatestis & cardinales Pisis existentes pro extinctione schismatis.

1409. IN nomine SS. Trinitatis & individuis unitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti, & gloriosissime genitricis Domini nostri Jesu Christi Mariæ semper Virginis Domine nostræ. Amen. Informatio gestorum cum reverendissimis & reverendis ac venerabilibus patribus Pisis existentibus, congregatis pro universali Concilio. Eadem namque die, qua oratores Caroli exhibuerunt coram reverendissimis dominis Pisis existentibus orationem illam que incipit *Mandatum est, &c.* Ipse Carolus Pisas appulit, nec illa die per ipsum quicquam actum est, nisi quia significavit per reverendum patrem dominum Cervientem, se illic accessisse causa pacis ecclesie, audientiam deprecans tempore congruo & illis commodo. Sicque concessuros libenti animo responderunt, ordinatoque tempore die illa coram suis reverentibus benigne receptus, assistit in sacristia S. Martini, ubi mos est illis congregari. Idque effectualiter postulavit, quod in oratione predicta habetur diffusus. Unde post quasdam responsiones commendativas donus & persone ipsius Caroli, & quasdam persuasiones factas ad eorum intentum, se practicatorum cum eo collegiatim, vel per quosdam ipsorum ad hoc deputandorum, petita per ipsum sponponderunt, & sic factum est. Nam his quidem per oratores suos & per se ipsum juxta gratiam a domino concessam effectualiter narratis, & sibi benigna audientia prestita per reverendissimos patres dominos Gallicos & Italicos, & postulatis induciis ad responsionem exhibendam, velut ipsi consilii sunt, dati fuerunt sibi auditores, secum practicatorum circa petita per eum, videlicet reverendissimi patres & domini Albanensis, Aquilegiensis, de Thureio, & Mediolanensis.

Coram quibus iidem replicatis, si non immemor est, in domo habitacionis domini Albanensis; omissis prelatione & commendatione facta circa progenitorum suorum fidem & legalitatem erga sanctam matrem ecclesiam habitam diu & jugiter, sicque per fratres suos & ipsum, per dominum Aquilegiensem facta postmodum protestatione, quod quicquid dicebat parte duorum suorum cardinalium & sui, non causa responsionis, sed collationis & practicas cujusdam dicere intendebat. Nam quidquid per Carolum diceretur, seu circa petita tractaretur, intendebant sui domini illic astantes & ipse ceteris suis dominis, qui non aderant, fideliter & seriose referre, & demum predicto Carolo cum deliberatione atque consensu cunctorum dominorum suorum & sui sperabat responsum exhiberi justum & equum, ex quo predictus Carolus tamquam fidelis sancte matris ecclesie filius contentaretur, & merito.

I. Gratia collationis cujusdamque tractatus, ut supra dixerat, respondebat, quod petita per Carolum dominis suis atque sibi videbantur impossibilia de jure & de facto: & si eis assentirent, contra justitiam facerent & equitatem.

II. Videbatur namque impossibile per eos assentiri posse petitis de jure; quoniam ipsi nolentibus duobus dominis contententibus de papatu servare eorum promissa, vota & juramenta, immo insimul, ut satis notorium est, colludentibus; & nedum servantibus scissionem ecclesie tantum; sed, quod omnino pessimum erat, omnibus astutiis & possibilibus sagacitatibus operibusque sacram unionem molientibus impedire & destruere, pluribus experti mediis, nec proficientes, tandem tamquam ultimum remedium generale Concilium compulsus sunt indicare & convocare.

III. Hoc ideo in civitate Pifarum inducere deliberaverant, & congregare; ut nullus contententium juste aut justitie apparentis captato colore ad illum accedere declinare valeret; preesertim cum per utrumque eorum, licet non eodem forte tempore, sicut patere poterat per utriusque publica documenta, locus ille propositus fuerat, commendatus, utpote idoneus, ad sacramque perficiendam unionem accommodus.

IV. Ulterius vero, quia locus ille visus est sibi plurimum aptus, & commodus unioni & Concilio. Nam exigente presenti casu schismatis, duas de diversis obedientiis partes insimul ad tractandam & cum Dei auxilio perficiendam unionem convenire debere, eos videlicet qui erant Romane obedientie, & eos qui erant Gallicæ, locus utrique aptus exigebatur ad conveniendum in unum. Constat vero Pisas hujusmodi esse, cum sit in extremitate Italie & in confinio Riparie Januensis, que per illustrem Francorum regem gubernatur.

V. Dicebat insuper ad eundem locum utriusque obedientie conventuris conciliaturisque tam per terram quam per mare tutum, patentem & commodum accessum esse; locus ille est etiam capax, fertilis & amoenus inter Italie loca.

VI. Et cum nonnulli principes potentes impedire satagant sacram unionem, locus erat expediens eligere, sub potenti tutamine constitutum. Hujusmodi autem Pisas esse liquebat, quo-

(a) Sequitur oratio Caroli Malateste, que extat in bibliotheca regis Christianissimi, eadem est cum epistola anonyma ad cardinales superius edita.
Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO
CHRISTI
1109.

niam sub potenti brachio & regimine magnificenti & potentis comitatus Florentis gubernatur.

VII. De hac præterea & maxime quolibet partium confidere poterat & debebat, tam Italica, quam Gallica; maxime quia pro sacra unione valde se obtulerat & laboraverat, & locum illum pro sacra præfenti unione commo- daverat liberaliter valde.

VIII. Considerant præterea, dicebat, reverendissimi domini mei & ego, quia dictum est de securitate loci, quod tutius est in manibus unius communitatis esse, & sub eius fide, quam unius domini. Nam cum plurium exigatur consensus in regimine communi, difficilior magisque enorme plurium esset assensum inducere, quam unius. Quia vero ubi majus est periculum, ibi cautius est agendum, debent qui præfunt ecclesie maxime advertere, ne universalem ecclesiam sub unius ditione & arbitrio submittant.

IX. Potest autem atque debet, inquit, de prædicta magnifica communitate confidere pars Italica. Nam & patria & fide ab illa non discrepat.

X. Alia quidem e Gallica parte. Nam eorum fidem multis temporibus experti sunt; & insuper tot pecunie & eorum mercantiarum & personarum sub ditione Gallicorum constitutus sunt, ut nequeant Gallici veritatem suspicari, illos quicquam in eorum molestiam tentaturos.

XI. Est autem locus Pifarum valde accommodus ad accessum domini Benedicti, quoniam potest illuc accedere rite, & cum commo- do sui corporis & parvo labore: quæ omnia valde indulgeri debent grandævitiæ.

XII. Mirari insuper ipsos dicebat, cur dominus Gregorius locum illum declinare præfumeret, nec causam videre sciebat, nisi solum ad subterfugium, ut hætenus consueverat. Nam etiam ineptitudo loci opponeretur; ipsa eadem erat, quam ipse sua bulla canonizaverat tantum. Nec suspicionem allegare poterat domini Florentinorum. Nam in suis manibus & potestate paulo ante se poluerat libere, & semper fuerat honorifice & optime per sua territoria receptus & tractatus, & per suos cives & gentes associatus, & ad loca conductus quæ voluit.

XIII. Unde circa primam partem inferebat, quoniam defectu contendendum ad sacram unionem tractandam & perficiendam compulsi fuerunt sacrum universale convocare Concilium: cumque illud rationibus supradictis & aliis multis quæ allegari possent, indixerint in civitate prædicta: cumque statutum Concilii præfati tempus advenisset; jamque per Dei gratiam multitudo non parva ex omni fere natione illuc pervenisset, tam prælatorum venerabilium, quam ambaxiatorum serenissimorum & illustrium principum, communitatum atque magnatum, tam ratione auctoritatis quam numeri sufficientis, Pisis dici poterat in rei veritate congregatum jam esse universale Concilium, quod potestate & auctoritate universalis ecclesie fungebatur.

XIV. Distante itaque jure, quod ubi major auctoritas & potestas adest, minor cesset; dicebat ipse quoniam universalis Concilii auctoritas & potestas, nedum supra cardinalium auctoritatem & potestatem est, sed supra papæ potestatem est auctoritatem. Inde ergo quoniam domini mei cardinales uniti collegii & ego Concilium convocavimus, & per Dei gratiam jam hic adit, functi sumus officio

* Ita forebat opinio Cardinalium Gallicanarum partium

nostro, & cessat auctoritas nostra minor, assistente majore.

XV. Impossibile igitur est de jure, quamquam domini mei cardinales, ajebat, honorabilibus membrum sint ceteris in ecclesia Dei post papam, ipsos nedum locum pro sacro Concilio mutare, & de alio dispo- nere, sed nec minimum actum validum exercere. Cum ad universalis Concilii dispositionem spectet, & nostra inter cetera computentur vota privata.

XVI. Adest iterum, dicebat, alia impossibilitas de jure. Nam postquam provocavimus ambos contendentes de papatu ad locum istum, quem nulla ratione aliquis declinare potest, cum jam quisque eorum pro unione facienda illum proposuerit & commendaverit, si locus mutaretur, actus citationis eorum ad sacrum hoc Concilium nullius redderetur roboris; & sic uterque excusatus esset de jure, si coram hoc sacro Concilio non compareret. Ipsi vero non comparentibus coram hoc sacro Concilio, & in sua obstinatione relictis, non unio, sed unionis dissolutio, & schismatis hujus protractio, vel forte, ut ita dicatur, perpetuitas sequeretur.

XVII. Si præterea locus mutaretur, cum jam per nos convocati sint ad locum istum tam clerici quam laici, qui debent de jure interesse & admitti Concilio, & a pluribus eorum habeamus eos per se vel suos procuratores huc fore venturos, satis inhonestum foret contra spem sibi missam, absque eorum conscientia mutare locum.

XVIII. Possent insuper non absque causa con- queri, per dominos meos, inquit, & alios hic congregatos sibi injustitiam fieri, si absque ipsorum fieret indicti & acceptati jam per eos mutatio loci. Cum enim non ignoremus ipsos huc esse venturos, & ad Concilium debeant & possint interesse de jure, injustitia sibi fieret, si ipsis non præstolatis, saltem per congruum temporis spatium, hoc, quod tanti ponderis est, & quod jam probaverunt, mutaretur.

XIX. Posset iterum de injustitia & iniquitate sibi facta conqueri dominus Benedictus. Satis enim, cum se verum putet pontificem, injustum est, ut in loco obedientie adversarii sui & non sui Concilium convocatum sit. Majoris, quod illuc ipse citatus & provocatus sit. Nec putare debere Concilium, dixit, dominos meos cardinales obedientie sue hic aliquantulum assensisse, nisi pro eo tantum, quod semel ipse locum Pifarum proposuerat, ut cum adversario suo ad sedandum schisma conveniret.

XX. Quantum itaque majorem quarimonie causam præberemus, ajebat domino Benedicto, si adversario nobis assensientibus, & coadjuvantibus non solum ultra id quod intra obedientiam illius traheretur ipse dominus Benedictus & tota pars ipsius; verum usque ad illius ferme patriæ lares. Constat enim quodlibet propositorum locorum quasi in Venetiarum domini finibus esse.

XXI. Quæ insuper, dicebat, honestas, æquitas foret ex parte nostra & aliorum patrum hic congregatorum, locum mutare, cum intra xv. dies vel circa expectentur hic nonnulli reverendissimi domini mei cardinales, nec non venerabiles prælati & ambaxiatores; inter quos sunt oratores serenissimorum regum Bohemiarum, Angliæ, Hungariæ, Poloniæ, Portugalliæ & sacri electorum imperii Moguntinensis, & Coloniensis.

XXII.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

249

XXII. Præterea, si æquitas attenditur, ma-
for æquitas est quod unus solus, videlicet do-
minus Gregorius fatigetur, quam Benedictus qui
se papam putat, & a multis papa reputatur,
& non-centena prælatorum, qui Pisas acceden-
tes, valde fatigati sunt itineribus longis & ex-
pensis plurimis, absque quod queratur ipsos ul-
terius quasi insupportabiliter fatigare.

XXIII. Fieret etiam, dicebat, magna incom-
moditas & insupportabilis iniquitas fere domi-
nis meis Gallicis, si ultra Alpes ducerentur, qui
propriis relictis laribus, cum maximo eorum dis-
pendio & periculo, zelo unionis ducti, in ma-
nibus Italicorum, qui contrarii fuerant sibi in
fide pontificatus, non metuerunt se ponere.

XXIV. Uterius, inquebat, Carolum, quem
sciebat fidelem filium sanctæ matris ecclesiæ,
tamquam ad quemlibet catholicum spectat, so-
lertiter prudenterque advertere debere, ne astutiis
domini Gregorii & suorum quorundam sequa-
cium seductus, ea proponat & petat instanter,
quæ, si admitterentur & fierent, non unionem
asserrent, sed potius subversionem unionis.

XXV. Etenim dominus Gregorius a modo,
dicebat, non posse ulterius subterfugia evade-
re, quin aut papatum sibi expediat relinquere,
aut æternam confusionem incurrere; nisi aut
hoc sacrum Concilium dividat, vel dissolvat.

XXVI. Fallaci igitur honestatis modo adinven-
to, videlicet conveniendi omnes in uno tertio
loco, & ibi communi consensu congregandi
Concilium, ajebat, nos fallere credit. In hoc
modo non unionem prosequi, sed impedire,
vel si poterit, penitus destruere procurat.

XXVII. Primo itaque putat, si locus muta-
retur, dominum Benedictum indignari debere,
& inde occasionem sumere non conveniendi no-
biscum in hoc sacro Concilio & renunciandi.
Scit enim quod quotiescumque dominus Bene-
dictus sacro adesset Concilio, male possit eva-
dere ne cederet, attentis ipsius promissionibus
& juramentis. Scit insuper quod si dominus
Benedictus cederet aliquo modo, aut cessio-
nem aut perpetuam confusionem ipsum proten-
dere vel penitus effugere non valere. Scit etiam
dominum Benedictum semper dixisse non esse
sue intentionis accedere velle ad aliquam ter-
ram Italie, quæ non sit penes mare, proinde
loca proponere facit, ad quæ impossibilitatem
esse cogitat dominum Benedictum aliquammodo
esse venturum. Et sic denique credit per hanc
viam sacram differre unionem vel devastare, si
sibi credentes & non de astutia perpendentes
invenerit.

XXVIII. Inquebat etiam: nesciunt domini
mei & ego agnoscere qua honestatis seu oppor-
tunitatis fronte dominus Gregorius petat mu-
tationem loci, ut in eo unum universale Con-
cilium celebretur, in quo ipse sua promittit
servare promissa, vota & juramenta.

XXIX. Nam si sua vult servare vota & jura-
menta, ea scit servare teneri sicut vovit & ju-
ravit. Scit autem quod eo tempore quo juravit
in conclavi, una cum aliis dominis meis ibi
adstantibus, non fuit nostræ intentionis quod
expediret ad observationem voti & juramenti,
& ad unionem ecclesiæ universale Concilium;
quod suæ etiam intentionis nullo modo fuerit,
apertissime liquere potest per suas juramenti con-
firmationes, & bullas, aliasque publicas scri-
pturas, in quibus nec aliqua ipsarum factam
esse de Concilio congregando mentionem patet.
Unde cum solum postquam domini mei Gallici

& nos contendentes discessimus, & postquam
nos viderunt unitos, & sciverunt congregatu-
ros universale Concilium, unusquisque eorum
suum diversis locis & temporibus congregandum
statuerit; manifestum est hoc tantum subterfu-
gii & impediendæ unionis causa fecisse. Vide-
bant enim & vident per hanc viam, quam Do-
mino dante suscepimus, & ipso adjuvante pro-
sequemur, non posse per ipsos, nisi illam im-
pediant, amplius sacram differri impediri que
unionem.

XXX. Quid enim expediens est sibi Conci-
lium, ajebat, si vult credere prout vovit &
juravit? Potest namque cedere per procurato-
rem. Et si vult cedere, sed non nisi in ma-
nibus aut conspectu Concilii, accedat huc, ubi
universale Concilium congregatum est, ubi
honorifice & caritative suscipietur, & cedat,
vel per suum cedat procuratorem idoneum.
Quod si neque hoc voluerit, mittet ad ipsum
sacrum Concilium in competenti & honorabi-
li numero cardinales & alios prælatos, cum
sufficiatissimo mandato, nomine sacri Conci-
lii universalem representantis ecclesiæ, usque
ad præsentiam suam ad recipiendum prædictam
cessionem & renunciationem de manibus suis.
Quid vero sibi expedit aliud Concilium, quam
hoc quod rite congregatum est in sufficienti
numero, & de omni natione, in quo utraque
obedientia convenit in unum?

XXXI. Advertunt etiam, dicebat, domini
mei & ego, quod si petitis assentiremus, ma-
gnam tempus labi necesse est, antequam per
orbem hæc nota fierent, & antequam illi qui-
bus notificatum esset, accedere possent. Et hoc
solum est, quod Gregorius querit, ut patres
hic congregati, alii laboribus, alii paupertate,
alii necessitatibus ecclesiarum suarum & suis fa-
tigati & coacti, indiscussa & indemndata mali-
tia contententium, & non proviso opportuni-
tati unionis, ad propria expediat remeare. Et
quoniam hoc esset dissolutio hujus sacri Con-
cilii, & per consequens unionis, non sumus
dispositi assentire; nec debere dicebant Caro-
lum talia tentare, immo si facere vellemus to-
to posse prohibere.

XXXII. Ajebat etiam, præter spiritualia pe-
ricula, incommoda, & jacturas, quæ propter
hanc longam moram obvenirent, sequeretur ex
ea totalis desolatio, & dilapidatio bonorum
temporalium & status S. R. E. Nam ex una
parte rex usurpat, & ex alia Gregorius disper-
git & alienat. Hæc autem neque nos neque
quisquis sanctæ ecclesiæ fidelis sit & subiectus
velle debet aut tolerare.

XXXIII. Quibus attentis, ajebat, se omino
compulsos fuisse negativam præbere venerabili-
bus oratoribus serenissimi regis Hungariæ, incli-
ti domini Venetiarum, qui ad eos accesserant
similia postulantes, nec non reverendissimis ora-
toribus serenissimi secundi electi Romanorum
regis, qui super huc propterea accesserant, &
adhuc Pisas erant.

XXXIV. Unde licet non finalis responsionis
causa hæc diceret, tamen quia putabat & du-
bitat Carolum frustra a modo laborare circa
taliam insistendo, concludens rogabat & horta-
batur Carolum ex parte dominorum suorum
cardinalium uniti collegii & universalis Conci-
lii illic congregati, universalem representantis
ecclesiæ, per fidem & devotionem, quam
debet sanctæ matri & dominæ suæ ecclesiæ, &
quam sui progenitores illi semper gesserunt &
ser.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

servaverunt, quatenus vellet unionem & pacem dare populo Christiano & ecclesie sancte Dei, quoniam poterat si volebat, videlicet modum servando, quod dominus Gregorius, qui erat in domo sua & in ejus potestate, Pisas accedat, & renunciet sicut promissit, vovit & juravit, vel stans ubi est vel per procuratorem.

XXXV. Offerimus insuper, dicebat, domini mei, & ego, & non dubitamus sacrum Concilium pariter consensurum, volente domino Gregorio hæc adimplere quæ dixi, bene & honorabile statui personam suam, fratris atque nepotum suorum providere. Et si quid Carolo per ipsos circa hoc in genere aut in specie faciendum videbatur, rogabat carissime & instanter, quod eos placeret reddere avifatos, quoniam sibi ad singularem complacentiam redundaret: quod si nollet ita publice eis referre, contentarentur domini sui & ipse per quemcumque & quomocumque Carolo videbitur avifari private vel palam.

XXXVI. Hæc ipso finiente, reverendissimi Albanensis & de Thureio inconstantiam notoriam & astutias maximas circa prosecutionem unionis duorum contendendum de papatu plurimum arguentes, nihilque de eorum promissionibus fore sperandum, nisi exinde fallacias & dolos, inquebant. Propterea, dicebant, credimus patres sacro stante Concilio, nullomodo petitis per Carolum consensuros; & si vellent, multis omnino putamus impossibile foret. Et inde non auderemus, quisque dicebat, hoc illis ullo modo proponere, verentes ne putarent nos illudere velle aut fallere.

XXXVII. Postremo dominus Mediolanensis hæc omnia affirmans, adjecit in hunc effectum ad Carolum: Certe domini mei & ego putamus nullum prudentem virum viam certam, paratam & celerem ad suum obtinendum obtentum, pro incerta & nondum parata & celerem, sed nec incepta & longissima via dimittere debere; neque nisi per aliquem prudentem amico suo consulere quod relinqueret. Patens est enim, ultra rationes optime inductas per dominos meos, ex facti obedientia, viam per nos Dei inspiratione inchoatam, paratam, & celerem fore ad sacram unionem, divino cooperante auxilio, cito perficiendam; viam vero propositam per Carolum non inceptam, nec paratam, immo longissimam. Unde dominis meis & ceteris patribus hic pro sacra unione congregatis, illam nulla scirem ratione consulere vel proponere. Verum cum sua supportatione dictum sit, non desino admirari, cur tam instanter per Carolum hujusmodi via petatur, cum non ignorem cum visum catholicum & sancte matris ecclesie devotum atque fidelem.

XXXVIII. Deinde iterum subjunxit: Domini mei, cum vestri reverentia & correptione, volo sciscitari a Carolo, utrum recorderetur ane, dum Mediolani eramus pluries insimul de sacra unionem conferendo, & de modis per quos ad ipsam perveniri posset ratiocinando, & precipue postquam divulgatum extitit de collusionibus amborum contendendum de papatu, & de eorum subterfugiis, & prava intentione erga sacram unionem & pacem & publicum bonum populi Christiani, in hoc mecum, si recolo, convenit, quod ultimum remedium & potissimum erat, quod ambo collegia, dimissis contenditibus, convenirent in unum, & convocarent Concilium, & secundum quod Concilio videretur super unionem providerent.

Et postquam in hoc constantem, pluries secum conferendo, ipsum Carolum reperti, iterum petiti in casu quo utrumque collegium hoc faceret, si viam illorum sequeretur, & eis faveret; qui, si bene meminimus, respondit quod sic. Unde si sic est, toto corde, ac toto ipsum mentis affectu deprecor, quod propter reverentiam domini nostri Jesu Christi, qui sibi sanctam ecclesiam sui pretiosissimi sanguinis effusione desponsavit, & propter obligationem, quam quisque fidelis suam matri debet ecclesie sancte, & propter eam quam ipse debet ex beneficiis per suos præcessores & seipsum a domina sua sancta ecclesia susceptis, & propter intentionem, & promissa quam ab ipso suscepi, velit domini mei vobis & aliis qui hoc sacrum negotium tam pie suscepistis, & cum tot periculis, laboribus & dispendiis, favere & interponere cum affectu partes suas, ita & taliter, quod sancta mater & domina sua suo opere optata unionem & pace fruatur. Ex hoc enim præter æternum præmium, quod propter tam pium sanctumque opus a domino merebitur, apud homines perpetuum & gloriosum præconium in sæculo consequetur, & domus sua in temporalibus exaltabitur plurimum.

XXXIX. Si vero, quod absit, quodque mihi fere credere apparet impossibile, considerans diuturnam fidem & legalitatem, quam erga sanctam ecclesiam sui præcessores & ipse hucusque gesserunt, hoc facere neglexerit vel noluerit, certus sit, vix pro tanta negligentia tantoque piaculo apud Deum salvabitur. Magnam dedecus ipse & domus in sæculo consequetur, & quidquid laboris aut dispendii in commodum sancte matris ecclesie & domine sue passus est, totum, si hoc non egerit, inficietur & perdet. Nam in causa erit sancte ecclesie totalis desolationis ex nunc. Nec hoc non posse, se excusare valebit, cum dominus Gregorius in ejus sit manibus & potestate; neque hoc facere non teneri, cum juxta patrum decreta & sanctiones, quisquis fidelis obligetur schismaticos schismaticisque fautores, pro ut est dominus Gregorius, per brachium sæculare compescere, & in carcerem trudere, si opus extiterit.

XL. Denique concludens ait: Hæc certe non dixi improperationis, seu contentionis, vel disputationis causa; sed quod ex debito & præsertim officii mei teneor, quemcumque fidelem in salutaribus animarum suarum, & publicis sancte ecclesie commodis admonere & exhortari, & præter ceteros erga ipsum hoc agere me obnoxium puto, cum S. R. E. ipse sui que patres diu fuerint devoti particularesque filii, & quoniam in super cum ipso conversatus sum, & amicitiam contraxi singularem atque domesticam. Unde si tacerem, nimis me putarem errare. Rogo igitur Altissimum, ut mentem suam ad hæc & alia sibi placita dirigere & confirmare dignetur.

His auditis, Carolus effectualiter sic respondisse videtur. Omnis gratiarum actione circa commendationem fidei progenitorum suorum & sui, & qualibet alia præfatione.

Ad primum. Quod neutrum istorum petivisset aut peteret, si quod dicebat sic esse cognosceret. Scit namque quod impossibilia de jure fieri non debent, & impossibilia de facto fieri non possunt. Ex propterea stultus est, qui impossibilia de facto petit, & impius qui impossibilia de jure petit, & iniquus qui ea petit fieri, quæ contra æquitatem sunt.

Ad

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

Ad II. Primo namque protestatur, quod non venit disputandi causa de jure partium Pisarum, neque principaliter aliquam partium accusandi seu excusandi, nisi quantum conferre posse videretur sibi pro concordando partes, quod maxime necessarium est universo populo Dei, & non contentionibus novas parere contentiones, inveteratasque nutrire: quicquid tamen sit rebus sic stantibus, Concilium valde approbat, quod unicum atque universale fieri petit, ut unio fiat & universalis reintegration, & non particulare, ne divisio major fiat, & modus per quem ad unionem perveniri juridice & consue- te potest, videlicet Concilium dividendo, de- struatur.

Ad III. IV. & V. Respondere superfluum ap- paret, quia de competentia & incompetentia loci Pisarum in petitione sua satis disertum pu- tat & conclusum, quod proposita loca per eum sint magis equa, tuta & libera partibus.

Ad VI. Primam partem fateri dixit; secun- da vero quam vera esset notum erat. Nam & cum magnificum commune Florentiæ tanta cum suspitione Pisarum gubernet, quomodo potest ex- teris ibi plenam dare tutelam?

Ad VII. Tres dixit esse partes, unam ejus qui dicitur Benedictus, aliam domini Gregorii, aliam eorum qui fuerant obedientiæ ipsorum. Quod vero dominus Benedictus possit aut non possit de prædicta communitate & dominio Flo- rentiæ confidere, ignorat. Unum tamen scit, se audivisse nullo unquam tempore voluisse Pisas accedere, nisi fortaliter prædictæ civitatis essent deposita in manibus sibi fidei. Quod si verum est, certum est ipsum non plene de præ- dicta communitate confidere. De domino ve- ro Gregorio scit, quod valde conquestus est domini Florentiæ, suis cuncta adversariis au- xilia præstitisse in ipsius villendium extermi- niandumque. Præterea passus fuisse & fecisse pu- blice ipsum factorem schismatis & hæreticum prædicari.

Ad VIII. Omissis pluribus objectis, quæ fieri possent, ne contentiones, quas odit, potius quam pacem pro qua venit, dicatur movere, dixit quod nunquam hoc scedere proposita sunt loca, ut sub unitis vel duorum tantum sic di- tione universalis ecclesiæ & partes contendentes. Sed loca proposita ideo Pisarum prælata sunt, quoniam in illis nullius sub potestate secularis clerum & partes expedit esse, nisi sui ipsius & unius duorum, trium, decem, centum, mil- le, & quotquot & quorumcumque partes in- simul convenerint & voluerint; & cum loco- rum illorum tria ecclesiæ sanctæ sunt, videli- cet Bononiæ, Forlivium & Ariminum, de il- lis ad beneplacitum absque contradictione di- sponere valent. Similiter vero de Mantua, quia sibi propter hoc absque reservatione oblata est & offertur. Verum quia de securitate locorum tangitur, dixit quod securitas, si attendatur penes locorum incolas, quilibet propositorum locorum tutior est Pisarum. Si autem attendatur penes exteriorum incursum, nullus prædictorum locorum, stante civium fide erga sanctam ec- clesiæ, sicut est, minus tutus est Pisarum, cum quilibet sit inexpugnabilis. Sed nulli dubium est, quod Mantua præcipue & Bononia tutis- sima est ab omni hostium invasione.

Ad IX. Dixit, si conventio & congregatio ipsorum qui Pisarum sunt, sufficiens erat de jure & de facto ad faciendam pacem ecclesiæ & u- niendum populum, sufficit: si autem non, lo-

cus exigitur, non uni tantum parti, sed omni- bus non suspectus.

Ad X. Supra dixit, quod aliud expedire vi- detur ad pacem ecclesiæ & unionem populi Christiani, quam quod qui Pisarum convenerunt de illo loco possint confidere. Nam soli neque- unt de jure & de facto sine aliis pacem veram & reintegrationem facere. Et propterea expedi- tit locus ceteris etiam securus. Et si dicatur quod ibi sunt ex utraque obedientia, admitti- tur, quod de olim utraque obedientia; sed ma- nifestum est, ibi non esse utramque obedien- tiam, sed unam quæ ex duabus facta est, & ab illis divisa non unionem, sed trivisionem facit.

Ad XI. Dixit satis circa hoc dictum fuisse in petitione.

Ad XII. non subterfugii causa, quod sibi valde eorum est & damnosum, inter ceteros fideles quæsiisse mutationem loci. Dicebat: etiam si dominus Gregorius hac causa quæreret, quod non est putandum, sed solum propter de- bitum æquitatis & juris; & quia videt si hoc fiat, verisimiliter & absque dubio pax bona & vera sequetur sanctæ matris ecclesiæ, & unio populi Dei: alias, detestabilis divisio & con- fusio. Ait insuper fateri mutatum non esse lo- ci situm, quem dominus Gregorius sua bulla canonizaverat tantum, sed mutatam & dete- ctam esse voluntatem gubernantium locum il- lum satis manifestum esse dixit.

Ad XIII. & XIV. Supra dixit non accessisse illuc causa disputandi de partium culpa. Similiter dicit se nolle nec oportere disputare de potestate Concilii, & utrum congregatio illa Concilium sit, & universalis ecclesiæ habeat auctoritatem. Nam canones patrum & jura non noviter edi- ta, nec a personis in hoc suspectis terminant circa hoc sufficienter, quibus quantum in se est acquiescit.

Ad XV. Dicit, quod non dubitabat patres Pisarum pro sacro Concilio congregatos, consentu- ros libentissime mutationi loci, dummodo ipsi reverentissimi vellent, immo si non prohibe- rent; quia cognoscere poterant aperte, quod ex hoc sequebatur vera pax & unio populi Chri- stiani, remotis cunctis scopulis juris & impedi- mentis factis. Nec credendum erat ipsos pro- prios reliquisse lares propter unionem, & dein- de respuerent oblatam.

Ad XVI. Duos fuisse citatos dixit, videlicet dominum Gregorium & dominum Benedictum. Si vero cum domino G. prout petebatur, con- venire assentirent, citationem illam non expedi- dire amplius manifestum erat, & certum hoc non nocere unioni, immo amplissime profice- re; quia præstantissima erat via concordii via rigoris juris. Ceterum, aut dominus B. pariter convenire vellet, & etiam eadem de ipso erat ratio; aut non, & tunc terminus statutus ex eo quod non suspendebatur, staret, & pote- rant ipso comparente in loco citationis infra terminum statutum, jus sibi administrare. Si vero non compareret infra terminum, tunc de duobus possent alterum eligere, & ipsum tamquam contumacem judicare, ea qua sun- gebatur auctoritate et potestate; nihil tantum disferre, quousque unum de communi consen- su domini Gregorii et sui, ut petebatur, con- gregatum esset Concilium ad opportunam et majorem cautelam, et etiam una cum domino G. et suis, de domino Benedicto et sequacibus suis, secundum formam juris providere. Hoc autem neque dilatio erat, neque unioni præjudi- cium

ANNO
CHRISTI
1499.

255
cium. Nam infra tempus concessum citatis ad XV. dierum, quod ante præterirent, quam inter ipsos et dominum Gregorium capitula concludantur. Et sic etiam non erunt ab hac conclusione absentes.

Ad XVII. & XVIII. Quemlibet prudentem virum & non malum dixit putare debere, quod convocati ad Concilium, sicut principaliter vocati sunt ad unionem, ita principaliter de omnibus contentari, quæ unioni conferant & optare. Cum vero manifestum sit concordiam inter vos & dominum Gregorium plurimum proficere unioni, de hac quoslibet contentissimos fore non est ambigendum, qui non fuerint pacis hostes & æmuli. Honestum quidem est & iustum, ut qui pacem quærunt, potius per concordiam quærant & partium spontaneum assensum, quam per juris scrupulos, rigorem, lites, & jurgia: præcipue in his quæ de ecclesiæ causa & hominum conscientis aguntur. Præterea non magis inhonestum & injustum foret absque conscientia & consensu accedentium mutare locum, ut pacifice & absque iuris dubiis & facti, unio sacra fieret, quam si ipsis insciis & non assentientibus, propter contingentem utilitatem, videlicet epidemix, belli & huiusmodi. Nec tamen inde tot evidentiæ bona sanctæ matris sequerentur ecclesiæ, sicut ex hoc. Præterea multi actus facti sunt, ipsis insciis & non præstolatis, non minoris forte ponderis, qui quamvis dicantur facti, forte, immo quasi certe majorem saltem de facto cum multis juris anfractibus parient divisionem in principio, licet Dominus Deus ad suum beneplacitum disponet in fine, quomodo vero ignorant homines. Amen.

Ad XIX. Quamvis de hoc satis disertum sit in petitione sua, dixit tamen quod non petierat absolute dominum Benedictum ad proposita loca accedere, licet illa valde commendaverit, sed quod vel ad illa accedat, vel quod æque bona vel meliora proponat; tamen adhuc dixit quod dominus Benedictus ad loca ecclesiæ accedere non deberet recusare, si se papam reputat. Exemplum habetur de præteritis pontificibus, qui pro commodo & opportunitate minori status ecclesiæ etiam temporalis, majores sustulere labores. Et ut non longius quæratur, multi debent recordari de domino Urbano V. & domino Gregorio XI.

Ad XX. Dixit ut supra; verum etiam proposita loca tuta esse patribus & Concilio ab omni invasione, & violentia.

Ad XXI. Ait ut supra ad XVII. et XVIII. hoc addito, quod prædicti nec eorum domini haberent justam querelæ causam, quia eis non petitur auferri commoda et honores, quæ ex sacro Concilio et sacra unione sibi proveniunt. Insuper ad rem certam accederent, unionis et pacis sanctæ matris ecclesiæ et totius populi Christiani, ubi nunc ad contentiones, rixas, et ambiguitates accedunt. Quis igitur sapiens crederet ipsos lamentari, sibi paratam pro ambiguitate unionis certitudinem, et pro labore quietem, et pro onere honorem, et pro incommodo commodum? Insuper tam breve spatium est

ANNO
CHRISTI
1499.

Ad XXII. Nolebat, dixit, de majoritate et obedientia partium disputare; sed hoc omisso, dixit, quod velut in sua petitione continetur, si vocatorum prælatorum numerus attendatur et distantia locorum propositorum et Pisanorum, plures numero valde, plures prælatorum a Pisis distant, quam a quocumque propositorum locorum. Tamen de hoc in petitione latius habetur.

Ad XXXIII. Fatetur, ait, sed cum non possit publicum bonum esse absque privato incommodo, potius certum est publicum privato debere præponi: præsertim cum publicum commodum maximum est, et privatum incommodum satis tolerabile. Insuper quis ignorat quod negligens et insipiens mercator est, qui si trans fretavit, licet conductæ non sint mercantiæ ad portum, pro quibus navigavit, si expediat laborem et expensas sufferre non paucas, potius vacuus domum redire voluerit, ut cito veniat, quam si differat, ut onustus optatas merces, quamquam sero et fatigatus, perducatur ad propria? Subjungit etiam subridendo reverendissimos dominos Gallicos non debere majoris tædere laboris, quia a parte Romana triumphum et victoriam expectant, cum via cessionis per ipsos inventa et semper et maxime prosecuta fuit, nec possunt dicere, quod trahantur ab Italicis, immo ipsi vexillum anteferunt. Nos vero illos in hoc imitamur a tergo quocumque ierint.

Ad XXIV. XXV. XXVI. Fatetur, dixit, se ad hæc teneri, quæ dicunt, diligenter advertere, et quod male, immo pessime faceret, oppositum faciendo. Sed, dixit, sperabat a bonitate Altissimi, quod si dominus Gregorius et sui hæc decipiendi causa et destruendi unionem proposuissent adverteret, tunc prius deberet vellemori, et Domini Dei gratia mori vellet, quam talia non solum tractare, verumetiam aliquantulum assentire. Nec adest etiam causa, quare hoc tractare deberet, aut assentire, cum suæ sit per divinum munus intentionis semper fidelem servum esse sanctæ ecclesiæ matris et dominæ suæ. Unde ex commodis ipsius, quid aliud quam commoda sperare potest aut debet, et ex incommodis & iacturis quid aliud quam incommoda et iacturas? Dixit insuper tempore plurimum pontificum, et a quibuslibet, sui et ipse fuerat bene tractatus, et sic a quocumque foret sperare debebat, et sperabat in posterum, ipso permanente in debita fidelitate, sicut intendebat. Et quicumque credere velit, credat, quod dummodo vera pax & sacra unio fieret sanctæ ecclesiæ et populi Christiani, nullum habet hostem quem recusaret ut pontifex fieret. Dixit etiam quod nullus reperire poterit, quod ipse aliquam gratiam aut munus aliquod importune receperit seu petierit a domino Gregorio, postquam fuit papa. Unde infert quod talis credulitas ab ipsis, et ab omnibus debet suspicio exulari. Sed quod evidentiissimum in oppositum eorum quæ dicta sunt est, dicit, quod ipse non fuit de hoc prius tentatus a domino Gregorio; sed viam convenienti in unum cum domino B. si vellet, et suis reverentiis, ipse proposuit domino Gregorio primum, deinde ipsis, nullam videns viam per quam habilis ad concordiam partium veniretur. Cernebat enim quantum excidium universali ecclesiæ

ANNO
CHRISTI
1499

clesis sequeretur ex discordia; quantum vero A commodum & proficuum ex concordia trium inter se partium contendendum; quocumque etiam juris colore aut veritate pars una adversus alias contenderet.

Ad XXVII. Satis faciliter comprehendendi posse inquit, quomodo rationes illas procedebant, tam ex his quæ in petitione sua continentur, quam ex his quæ supra proxime dixit. Addit etiam cur dominus Gregorius hanc viam quæreret, ne dominus Benedictus Pisas accedat, cum vere omnibus manifestum sit, eum illic nulla ratione fore venturum. Ante enim quam contra eum tantum actum fuisset, antequam domini Florentis pro reverentis vestris detecti fuissent, manifestum est quod noluit Pisas accedere, Pisasum fortaliter existentibus absolute in manibus eorum, quorum sunt. Quantum ergo nunc minus accederet?

Ad XXVIII. et XXIX. Dixit se ignorare, sicut supra dixit, quod dominus Gregorius principaliter hoc quæreret, hoc vero scit, quod requisitus assensit. Verumtamen si dominus G. postquam res sic processerunt, et in his terminis sunt, quærit Concilium universale fieri pro sacra ecclesiæ sanctæ unione, credit quod expediens sit, quod et bene faciat; et male faceret, si non sic quæreret. Ad id vero quod dictum est per reverentias suas, satis manifestum est, quod domino Gregorio jurante et vovente in conclavi, cum esset cardinalis, et postquam fuit papa ipso confirmante quæ voverat et juraverat, non fuit facta, quod sciatur, publica mentio de Concilio, nec pro unionis essentia simpliciter oportebat congregari; sed si dominus Gregorius et dominus Benedictus fuissent concordēs de renuntiando et cedendo et modis circa futuri pastoris electionem: quamquam in omni eventu nihil nocere potuisset aut poterat sacri Concilii congregatio propter unionis celsitudinem et confirmationem, et propter multa decidenda dubia eorum quæ versabantur, et quæ agitari oportere verisimile erat inter ecclesias et prælatos. Dissideri enim nequaquam posse certum est, multas inter ecclesias contentiones et lites fuisse diu post celebrata Concilia, quæ licet papa dirimere possit, tamen volens patrum sanctorum vestigia sequi, quisquis fuerit indubitatus papa cum ecclesiæ consilio dirimet. Nunc autem eo magis, quo ecclesia tanto tempore sub contraria obedientia scissa permanet; ex quo inveteratum est odium inter partes, et per consequens difficilior est dissidentium animos ad pacificam unionem revocare, et si revocati fuerint, faciliter parvus despectus et discordia, quæ inter unum contra alium adversus partem oritur, sufficit pristinam memorare discordiam. Et si inter plures partium casualiter adversus alios multæ lites et discordiæ ingentes, quamvis etiam juris dispositione sedentur, non sedentur de communi partium consensu et deliberatione, faciliter suscitari posset inter partes error novus pejor priore et discordia quodammodo impossibilis ad sedandum. Verum quis nescit quod fere innumeri prælati in eodem concurrunt titulo? Nonne tot intitolati cardinalatus in patriarchatibus, archiepiscopatibus, episcopatibus, abbatibus, prioratibus et quolibet genere prælationum; nonne in quolibet magistratu et generalatibus Mendicantium, quis ita sapiens quoque consulat hæc suæ partium et totius ecclesiæ consensu et deliberatione terminari, ut vera unio

Concil. Genral. Tom. XXVII.

fiat et duret? Sed quid dicetur de discordiis urgentibus inter principes sæculares, quibus ut provideretur, jam alias existente uno omnibus indubitato pastore, sacrum universale Concilium congregatum fuit. Nunc autem numquid non duo sunt de Romano contendentes imperio? Numquid non duo de regnis Siciliae Hungariæ? Certe ergo, cum negotium unionis omnes tangat, docent leges quod ab omnibus debet approbari. Verum si hæc cessarent, negari non valet, quod non existente domino Benedicto concorde cum domino Gregorio, unio fieri non potest, nisi per Concilium generale, salvo nisi Dominus ipse mirabiliter faciat. Hoc autem quia non est in potestate hominum, non debet tractari per homines; excepto etiam nisi per violentiam sive propria voluntate una pars alteri se subjiciat. Utrumque vero istorum quantum sit factibile, credibile et sperandum judicet quisque non stultus aut non hostis manifestæ veritatis; quod autem hoc verum sit, non persuadetur, sed demonstratur. Cum enim non sint concordēs de modo cedendi, aut alia via ad unionem dominus Benedictus et dominus Gregorius, esto quod dominus Gregorius cederet, et dominus Benedictus non; certe vel dominum B. in titulo papatus absque omni obedientia relinquere oporteret, et sic non fieret unio: aut diceretur quod omnes sibi obedirent, et hoc quantum facerent illi qui sunt Romanæ obedientiæ et nonnulli de suis plus quam manifestum est; aut illum ejicere oporteret a titulo et possessione obedientiæ, et hoc vel per sententiam domini Gregorii, vel per aliam. Si autem sententiæ domini Gregorii tantum acquiesceret, et pareret pars Gallica, satis apertum est: Si vero non per ipsius sententiam, per quorum sententiam? si per alterius vel aliorum quam Concilii generalis sententiam, deberet sive posset ejici aliquo juris colore. Dicat si quis dicit non expedire Concilium generale pro unione, dummodo Gregorius cedat. Præterea si quis juris dispositionem et veritatem inspexerit, et cognitam gratis noluerit negare, fatebitur reditudo et certitudini unionis expedire, volente maxime uno convenire cum aliis ex his qui in papatus tituli possessione est, illius præsentiam et auctoritatem antequam cedat ad absolvendum, dispensandum et habitandum. Ex his igitur et pluribus aliis moti serenissimus rex Romanorum et serenissimus rex Hungariæ, illustreque et inclytum dominium Venetiarum, videntes universale Concilium expedire et oportere pro sacra unione iuste et recte perficienda celebrari; et scientes quod a tribus convocatum fuerat; inspicientesque quod hoc erat addere trivisionem divisioni, et non sacram facere unionem, saltem de facto; atque attendentes æquitatem, et putantes quasi de facto impossibile quod una pars ad alterius vellet Concilium et citationem accedere, sicut per oratores prædictorum principum discere potuerunt, cum domino Gregorio tractaverunt, ut in uno universali Concilio vellet communi partium consensu congregando convenire, et ibi sua vota et juramenta servare, et modum effectualem unioni præbere; a quo habito responso quod contentabatur, sed volebat in loco ad quem citatus fuerat, & qui parti suæ et sibi foret suspectus accedere, mutationem loci et unius non plurium Conciliorum ex communi consensu faciendam procuraverunt. Ipse vero

R

de-

ANNO
CHRISTI
1499

259
ANNO
CHRISTI
1109.

P I S A N U M

260

ANNO
CHRISTI
1109.

demum, licet inutilis et minimus inter tantos; tamen astrictus debito & propter recepta beneficia sanctæ matri ecclesiæ dominus suus, quæ supra dicta sunt attendens & conspiciens, sicut in sua petitione etiam dixit, quod quia non solum periculum & damnum plurimum, sed fere totalis jactura sequeretur universi populi Christiani, hoc tentavit, procuravit, & petiit mediante pluries, & nunc immediate, ut conspiciant. Hæc autem quis credat ipsum procurare destruendæ unionis causa seu differendæ, cum exinde non consequeretur meritum, nec honorem, nec delectationem. Nec sibi propter hoc quicquam oblatum aut datum est per dominum Gregorium seu aliquem suorum; verum si tam pessimum se, dixit, quisquam suspicari possit, cum tamen nullam occasionem inspiciat quomodo credi debet hoc vel potest de illis serenissimis principibus, & illustri in clytoque domino, qui loci mutationem, & unius & non plurium conciliorum congregationem fieri institerunt instanter. Non igitur, intulit, hoc petiit dominus Gregorius ad deceptionem: & si petiit locum tutum & æquum sibi & parti suæ; & si dicat nequaquam velle se fideles suos a Concilii honore & commodo fore privatos, nec velle etiam fideles suos in manibus & potestate suorum ponere adversariorum. Sed quia nihil sibi Carolo nisi oppositum probaretur per alias quam audiverit rationes, visum est diffonium justitiæ & æquitati propterea propter justitiam & æquitatem, ut vera pax & sacra unio fiat, & non detestanda majorque nova divisio, hoc petiit, petebat, & petiit. Dixit insuper quod si dominus Gregorius tantum unionem odebat, & cessionem diffugiebat, nihil aliud tantum quæreret, quam quod plura fierent concilia, justitiæ captato colore, & non unum. Sed cum unum assentiat fieri, & nihil ut illi intersit Concilio pro se suisque petiit, absurdum hujusmodi oppositum ostendit. Ipsi vero si hoc negaverint, domini Gregorii justificant causam, & se in alterius reprehensione quodammodo damnabunt.

Ad XXX. & XXXI. Ait causam dixisse, quare petiit unum universale Concilium & non plura, saltem de facto fieri, & omnia iterum repeti, non destruendæ unionis, sed destruendæ divisionis causa; & non dilatandæ unionis causa, sed perficiendæ & accelerandæ. Quis enim præter certitudinem juris & facti, quæ ex via concordie & voluntarie unionis erit universæ ecclesiæ, negare audebit, quod facilius per concordiam pars, ut ita dicatur, domini Gregorii cum his qui Pisis sunt, & aliis, si voluerint alii, reducantur in unitate, quam per violentiam? Quis iterum extendere sciet brachium potens, per quod pars domini Gregorii, si omnem soveat injustitiam, sub obedientia partibus Pisane reducat in unitate? Verum esto quod sit imperator seu princeps alius potentissimus partis illius totaliter obediens & devotus, numquid facilius, ipsi nolentibus, eos ad unionem cum parte Pisis existente reducet, quam ipsi assentientibus & volentibus? Dicitur quod tempus magnum labetur; sed quæratur, in quo majus & quomodo fieri potest, ut corpus longo affectum & extenuatum morbo, parvo restauretur in tempore; vel si contra naturæ voluerit cursum & consuetudinem restaurari, utrum citius sanabitur vel macerabitur? Dixit se tamen audisse a domino Gregorio nolle modis quibus petunt cedere, propter supradictas rationes, & ne sibi fideles conculantur & contendantur

contra omnem justitiam & æquitatem. Præterea non esset major dilatio quam duorum mensium, si fiat quod petiit, quam si negetur. Nam antequam tempus citationis præterierit, & antequam Concilium Pisanum congregatum fuerit in plenitudine sua & judicaverit, jam mensis transactus erit a principio indicti concilii per dominum Gregorium. Addatur ergo mensis, solum unius dilatio erit. Et si duo addantur, quod sufficere videtur, duorum erit dilatio mensium; & præcipue quia pars Pisas vocata venisse debet tunc, & similiter quicumque venire deliberaverint ad concilium domini Gregorii intra tres menses a principio statuti termini, ad concilium venisse putandum est.

Ad XXXII. Inquit pluries se concessisse, & iterum fateri, quod nullus fidelis servus sanctæ matri ecclesiæ, nec ipse inter ceteros ea tolerare, multoque minus tractare deberet, quæ in desolationem S. R. E. sui que temporalis status redundarent. Unde ipse inter ceteros Romanæ & universales ecclesiæ fideles & servos viam concordie & voluntarie unionis tota mente & toto posse inquirere tenetur, & intendit prosequi, divina prosequente clementia, utpote viam per quam omnis pax & exaltatio status spiritualis & temporalis sanctæ ecclesiæ redundabit. Sicque ex adverso ceteri fideles & ipse minor tenetur & intendit viam discordie & majoris quam nunc sit, abominabilis divisionis tota mente & toto posse detestari, & ne sequatur quantum in eo est evitare, utpote periculum & angustiam sanctæ ecclesiæ spiritualis, statum temporalisque dilapidationem & exterminium. Ad id vero quod dicunt viam propositam dilapidationem & desolationem utriusque status ecclesiæ fore, ait, salva reverentia, manifeste apparet oppositum. Nam rationibus supradictis & pluribus aliis aperte probari potest, quod si dominus Gregorius cum ipsis conveniat ad voluntarium unionis modum, certius & brevius unio sequatur, quam quacumque alia rigoris seu violentie forma, secundum præsentem possibilitatem, & rerum contingentiam. Præterea inspicitur quod per viam discordie & judicii, si brevior somniatur, necesse est ut totalis dilapidatio bonorum ecclesiæ sequatur. Nam cum quælibet pars, sive credat, sive credere sumulet, ut decipiat, violentiam sibi inferri cognoscat, si justitiam sovebit. Et si non simulabit, opus sibi fore violentiam sibi illatam vi repellere, & cum violentia per potentiam sæcularem inferatur, & cum secundum jus aut juris colorem, spiritalem statum oporteat temporali præponi, qui in securitatem & obedientiam spiritualis est, necesse habebit sæculare brachium sibi propitium quisque vindicare contententium: quod & hucusque fieri experientia docet. Dum enim rarus invenitur gratis sæculare exhibens brachium in utilitatem ecclesiæ vel præsentis, quilibet quodlibet etiam vile & exiguum sibi eorum comparat, & hoc totum non sine scandalo & detrimento sanctæ Romanæ ecclesiæ subjectorumque suorum. Qui habet, tradit, vel ut spirituale reformet, vel protegat temporale quod restat, cum non putet per se posse tueri, qui nondum possidet, promittit, vel ut acquirat dilapidatum antequam habeat, vel fiat de summo pontifice summus fidei promissorumque violator. An forte dispensare se cogitabit gratis & ex proposito peccans, & in contradictione peccandi & absolvendi se perverans.

ANNO
CHRISTI
1107

ANNO
CHRISTI
1107

verans. Tacendum de spiritali iactura, cum nul-
lus auferit praelatorum excedentes castigare sub-
jectos, ne ad alios dissipant oppositos; licet
insuper plures amodo sint & futuri sint simo-
niaci, quam praelati, non omnes forte ut num-
mos praebeant, sed obedientiam & favorem.
Hæc quidem omnia in praelatis, licet simonia
non cadat in vero pontifice, sed forte balaati-
ca, qui mercedem suscepit, ut populum Dei
peccare doceret. Verum si concordie vias unio
sacra sequatur, horum nullum expedit, & quam-
vis dilatio aliqualis in unione & reintegratione
actuali appareat, non erit in habitu tamen,
cum schisma habituali divisione incipiat, & se-
dari similiter necesse sit per habitualement unio-
nem, priusque cum inter partes fuerit, unio-
nem esse dici valet & provideri ad conservan-
dum & reintegrandum temporalem statum ec-
clesiæ faciliter. Non enim putandum est, quod
princeps quisquam, cum senserit inter reveren-
tias suas & dominum Gregorium concordiam
fore, audeat terras sanctæ ecclesiæ invadere.
Immo si invaserit, de concordia cogitabit po-
tius quam de invasionis perseveratione: & si
noluerit, quis populorum sibi adhærebit? Ve-
rum ista interim ad futura cavendum pericula
& perdita readquirendum quotquot partibus vi-
debitur super hæc communi consensu proponi.
Ne tamen hæc suspicentur cum dicere, ut unus
ipse sit ex illis, ex nunc tali honori onerique
renuntiant.

Ad XXXIII. Dixit quod non putabit prin-
cipes prædictos indignari, si propter bonam pa-
cem sanctæ ecclesiæ, & meliorem, certio-
rem, & faciliorem reintegrationem & unionem po-
puli Christiani, mutato Concilio in melius,
quod ante negaverant, ipsi nunc facerent, cum
quicquid prædicti quæsierint, non quæsierint nisi
propter pacem & bonum sanctæ matris ec-
clesiæ & totius populi Dei. Et quamquam duo-
rum ex prædictis principibus oratores discesse-
runt ab incepto per ipsos sancto proposito, nec
invident multiplicatis intercessoribus, hoc etiam
scit, quod discedentibus oratoribus prædictorum,
ab ipsis exhortatus fuit & exoratus, ut circa
incepta per suos dominos & ipsum Carolum
vellet viriliter & serventer insistere, tamquam
pro re summe utili & necessaria sanctæ matri
ecclesiæ & Christianis omnibus a majori usque
ad minorem, & quod de hoc ipse Carolus val-
de suis dominis complaceret. Scit etiam quod
licet oratores Romanorum regis semel negati-
vam susceperint, instare pluries super hoc in-
tendunt, quod ab ipsorum didicit ore; quem
etiam pluries exhortati & deprecati sunt, ut ip-
se omnem possibilem & efficacem in his adhibeat
operam, inde maxime suo domino placiturus.

Ad XXXIV. & XXXV. Inquit se non do-
lere de labore suo præterito vel futuro propter
se, etiam si non consequatur finem optatum.
Sciebat enim se ad majora propter sana & com-
moda sanctæ matris ecclesiæ dominæ suæ tene-
ri. Et si cassus appareat omnis suus labor, la-
borare non tædet, nec desinet laborare, ne
umquam conscientia sua & homines accusare
valeant coram justo iudice, quando manifesta-
buntur consilia cordium & abscondita tenebra-
rum, ipsum vidisse iacturam, desolationem, &
quantum in hominibus est, ultimum extermi-
nium sanctæ matris ecclesiæ & divini populi,
& non obtinuisse quantum potuit. Nec etiam
dolet, si appareat se ex hoc non consequi ho-
norem. Sciebat namque se non tantum mere-
re honorem, ad majorem vero teneri laborem.

Verumtamen dolet, & plus quam dolet servus
& filius usque a progenitoribus & proavis ejus
malo & excidio sanctæ matris & dominæ suæ,
quod imminere manifestum est, nisi aliter cle-
ri principes gesserint in futurum, quam con-
tentiose inter se agentes egerint vel gesserint
in præteritum. Et quod maxime dolendum est,
acturi potius pejusque judicantur; & quicquid
fuerit, dixit se dispositum toto posse agere,
quicquid cognoscat aut sibi ostenderetur ipsum
debere & teneri vel posse facere de jure pro
vera pace & sacra unione sanctæ matris ec-
clesiæ & populi Christiani, dominum Grego-
rium exhortando humiliter & instanter & op-
portune atque importune ad hoc & omnia
alia circa eum & contra eum faciendo, quæ
de jure debet & tenetur. Tamen satis con-
tentabatur se non pro finali responsione susce-
pisse quæ a suis reverentiis audierat. Sperabat
enim quod maturius inspicientes quæ ad pacem
forent, & non ad contentiones & æmulatio-
nes deliberarent. Et sic eis humiliter & toto
cordis supplicabat affectu, & quod dignaren-
tur per obligationem, qua coram Altissimo ob-
noxii sunt, & se obnoxios agnoscunt, vel
viam propositam acceptare, vel meliorem pro-
ponere & prosequi, quæ sit quieta, æqua &
justa & pacifica, & non jurgiorum mater;
sed scandalorum extinctiva, & per quam sacra
unio de jure & de facto effectualiter fiat. Sup-
plicabat insuper, quod si quid in proposita via
difficultatis aut dilationis appareat, velint li-
brare, remotis omnibus odiis & rancoribus a
mentibus suis, cum his quæ sequuntur, si po-
tius per viam rigoris & violentiæ partes inces-
serint, quam per viam concordie & volunta-
riæ unionis. Oblationes se fideliter relaturus
dixit, quamvis modicum speraret per illas pos-
se proficere ex his quæ audierat a domino Gre-
gorio, nisi suæ reverentiæ assentirent his quæ
petita sunt, & quod eos semper publice avisa-
ret vel clam de cunctis quæ cernere posset sa-
cræ unioni & veræ paci conferre sanctæ ma-
tris ecclesiæ.

Ad XXXVI. Particulam dominorum Galli-
canorum, videlicet *Hoc ipso finiente*, dixit se
de culpa partium incompetentem iudicem &
non idoneum testem fore. Nam absens & lon-
ge distans fuit, dum de mutua conventionem
tractabatur inter dominum Gregorium & do-
minum Benedictum, & quod hoc sciebat, se
diversa, immo opposita a diversis audivisse, de
quibus parum indagare curaverat, putans quic-
quid in vero esset, magis ecclesiæ concordiam
tractare proficuum esse, quam super conten-
tionibus & partium culpis insistere; præcipue
cum non videret in sæculo iudicem ad reprimen-
dam puniendamque malitiam perversorum
idoneum & potentem. Verum quicquid fuerit,
non credendum putabat dominum Gregorium
propositis assensisse ad cautelam & deceptionem.
Poterat enim manifeste nihil propositum fuisse,
quod verisimiliter patres Pisis congregati
renuere deberent. Illis vero assentientibus, post-
quam jam ipse acquieverat, vel in eodem per-
sisteret vel non: quod si sic, quæ exinde de-
ceptio poterat suspicari? Si vero non, parum
sibi erat, quantum de inconstantia & subter-
fugio accusatus fuerat absque eo quod sibi
expediens agnosceret, toto orbi quæ sibi ob-
jecta fuerant adeo facere nota, quod nulla
amplius ratione vera esse negare nequiret, nec
ulla

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

ulla tergiversatione diffugere. Certe stultif-
simus est, qui adversarios iustificat, seipsum
condemnando, ut illos decipiat, seipsum deci-
piendo. De hoc tamen si dubitabant, Caro-
lus obsidem se offerebat, & insuper omnem a-
liam cautionem prestare sibi possibilem, quod
dominus Gregorius quæ ipse Carolus obtulerat,
integre servaret. Et propterea putabat ip-
sos audere debere hæc patribus Pisis congrega-
tis proponere, & pro his cum ipsis ut fiant
instare. Quoniam bona sunt manifesta & uti-
lia sanctæ ecclesiæ & universo populo Dei.
Nec putabat propter paucos labores & expen-
sas incumbentes sibi ex aliquali mora patres il-
los petita negaturos, si publico moverentur
commodo, etiam si privato. Quis enim volue-
rit tot factas pro unione impensas, tot labo-
res perperfos cassos relinquere pro minimis qui
residui exigantur pro vera pace & sacra con-
sequenda unione? Quis insuper, si considerat
quantum proficiunt eorum proventus & com-
modi ex hoc, putabit illos expendere nolle pa-
rum, ut maximum inde suscipiant lucrum,
quamvis nec Deum nec ecclesiæ rempublicam
venerentur? Dicebat præterea, quod si qui ino-
pes expensas tolerare nequirent, quoniam has
propter ecclesiæ commodum supportabant, con-
gruum videbatur, quod ab apostolica camera
talibus provideretur. Et quoniam partem pro-
ventuum cameræ dominus Gregorius percipie-
bat, partem vero alii; congruum erat quod
portionem sibi contingentem pars quælibet sol-
veret, & sic impossibilitas illa cessaret, vel
quod ille qui eligeretur in pontificem solve-
ret.

Ad XXVII. Confessus fuit se malum & im-
prudenter esse, si consuleret seu peteret, quod
via certa, parata & brevis ad unionem pro
incerta & longissima dimitteretur. Et quia viam
quam inceperunt, videtur via sibi certa celer-
que ad divisionem, incerta vero de jure, &
de facto quasi impossibilis ad unionem. Via
quidem proposita per cum certa ad unionem
de jure & de facto, & brevis secundum reina-
turam. Propterea pro hac instat tam sollicitè
& accurate, tamquam servus sanctæ matris ec-
clesiæ, bonum illius optans, & pacem, contra-
riumque odiens. Quis enim non perpendat a-
perite quod dominus Benedictus cum suis sequa-
cibus non est pariturus Concilio Pisano, nec
similiter dominus Gregorius cum suis? Unde si
non concordant saltem cum altero illorum, non-
ne certum est, quod alium eligi expediat per
eos, qui non faciliter omnium, si forte plu-
rium obedientiam habebit. Et sic a certo de
facto augebitur divisio, quam non nisi per vio-
lentiam sedari credendum est. Et cum dubius
sit eventus belli, & cum, sicut supradictum est,
non appareat potentia, quæ sit alios superare
potens, dubium est utrum per viam illam die-
bus nostris unio fieri valeat, immo quasi de-
bet a certo judicari, quod non. Nam & per
viam novæ electionis omnis spes concordie,
quantum in hominibus est, præscinditur & au-
fertur. Et omnis modus per quem superbiorum
colla a sua valeant perversitate cohiberi. Tol-
litur quoque spes futura mutæ cessionis,

quæ cum tam difficilis fuerit, ut executio-
nem mereri non potuerit inter duos; mul-
tominus sperari poterit inter tres, & præ-
sertim si iste noviter eligendus plurium, ex
his qui utrius duorum obedientie fuerunt
consensum susceperit & favorem. Et si via
compromissa difficilis erat inter duos; ita quod
quasi pro impossibili relicta fuerit, multo dif-
ficilior erit addito tertio. Viam insuper sacri
Concilii universalis divisim tractam quasi etiam
reparari impossibile erit, & unionem ipso Con-
cilio tripartito nedum in præsentem, sed in futuro
parere posse. Exulat insuper per viam huius no-
væ electionis omnis spes Romanum uniendo im-
perium. Cum enim duo pariter contendant pro
illo; si alter ab uno reprobabitur, illum ipse
reprobabit; adhærensque alteri, capto iustitiæ
colore, savebit. Sicque alius agat e contra.
Regum regnorumque & provinciarum quas so-
let ecclesia sedare contentiones & discordias
suscitabit forebitque. Unde sic fomes ministrabit
igni universum Dei populum spiritualiter
& temporaliter voraturo. Non sic autem, si
concordia inter ipsos & dominum Gregorium
fiat. Sequetur quidem primo absque juris scrupu-
lo vera pax & certa reintegratio sanctæ ec-
clesiæ & populi Christiani in clero, & deinde
in secularibus; certum quippe est, quod vel
dominus Benedictus concordabit cum domino
Gregorio & illis qui Pisis sunt, vel non; &
sic propositum habetur. Si non, cum Conci-
lium domini Benedicti terminaverit ipsum cede-
re debere & renunciare papatui, domino Gre-
gorio cedente & renunciante; ipsum cedere oport-
tebit & renunciare, vel a suis relinquetur; &
sic unio de jure & de facto erit. Si vero dica-
tur sequaces domini Benedicti non relinquent
ipsum, minime etiam eo cedente; dixit hoc
non esse verisimile; sed dato quod ita, quis
post dictam concordiam papa fuerit, Ro-
manum si volet imperium faciliter uniet. Cum
enim utriusque de imperio contententes Roma-
næ semper fuerint obedientie per XXX. annos
et unum, non adest color aut verisimile, quod
quis eorum ad dominum confugeret Benedi-
ctum, cui nullus umquam adhæsit, sed totali-
ter etiam qualitercumque erga eos per Roma-
num præfulem actum fuerit, utriusque illi se
ardenter et jugiter opposuerunt. Unde dum pa-
pam illum eligendum, existente prius domino
Gregorio concorde cum his qui Pisis sunt, ut-
rumque ipsorum diffiteri nequibunt: necesse erit
quemlibet ipsius adquiescere voluntati atque
sententiæ. Similiter quoque de regno conten-
dentes Hungariæ, pari existente ratione. Si-
militer etiam de regni Siciliæ contentione. Ma-
nifestum quidem est in præsentem dominum Ludo-
vicum devotum et fidelem esse reverendissimo-
rum dominorum Pisis existentium, et domi-
num Ladislaum domini Gregorii. Unde si con-
veniet dominus Gregorius cum dominis qui Pi-
sis sunt, et unus ipso cedente eligatur, neuter
prædictorum de regno Siciliæ contententium
verisimiliter contradicet, poteritque contradice-
re illius dispositioni qui hoc modo erit electus.
(a) Ubi colorata iustitiæ apparentia alius co-
rum possessionem tuetur et titulum. Alius vero
ti-

(a) In margine hæc leguntur. Hic videtur esse defectus, etiam in originali. Nam quæ sequuntur cum præcedentibus non continentur, nisi aliud medium ponatur. Et credendum est quod aliquid omisum sit, forte ad hunc effectum: Sicut autem dominus Gregorius & qui Pisis sunt non concordaverunt, quomodo illi reges concordabant. Ubi colorata &c.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

265
titulo possessionem querit, & sic perseverat. A hoc idem eos manifeste putare credit: ideo
augeturque contentio & bellum inter eos, & non fit pax. Unde etiam sperare possit sub-
dium ad resistentes coercendum & rebelles. Ita quod manifeste judicari potest, quae via potior est, an illa per quam totum juris theologici canonici & civilis corpus, secundum favorem contententium revocatur in scissuram. Insuper irreparabilis contentio de facto inter clericos & clericos & inter laicos suscitatur, etiam quae paratae sunt confirmantur. An via concordiae, per quam quantum in eo quod circa hoc versatur, tollitur omnis scissura, & contentio tam divinae quam positivae scripturae, & per quam fit vera pax & concors unio de facto, vel saltem exhibetur potentiae modus per quem ecclesia compescere rebelles poterit & in viam iustitiae invitos dirigere.

Ad XXXVIII. Dixit se plane fateri, nolente domino Gregorio facere debitum, ut ferebatur, & si non dixisset iterum diceret; sed quod placeret reverentiae suae reminisci unius inter ceteras conclusionis, quam sibi dederat in scriptis, consulendo de modis qui sibi videbantur tenendi, ut veridica & vera unio fieret, quam misit reverendissimo domino Benedicto, in qua dixit quod haberetur magna advertentia, quomodo quid tractaretur contra & in praedictum Romanum pontificis, cum divina scriptura, sacri canones, legesque civiles valde sibi faverent, ejusque potestatem cunctis nimium venerandam injungerent. Unde nolente domino Gregorio facere debitum, nec volente per modum justum & aequum cum suis reverentibus convenire, ad praebendum verum, justum, & aequum & effectualiter modum unioni, paratus erat, quod reverentia sua dicebat ipsum semel obtulisse, exsequi. Sic rogabat econtra reverentiam suam ut consulti recordarentur, & volente domino Gregorio, prout ipse Carolus obtulerat & offerebat, suum exsequi debitum, & non discedere ab aequitate & iustitia, immo ultra suam obligationem facere pro pace sanctae matris ecclesiae & reintegratione vera populi Christiani, nollet ipse & alii odio vel ultione; si forte ultionis praetenderent causam, Dominum Jesum Christum persequi ab re & absque saltem opportunitate in vicario suo & apostolorum principem in eo quem ipse dominus Mediolanensis & collegae sui Romanae obedientiae habuerant in ipsius successorem. Et praesertim quoniam hoc fieri non poterat, seu tentari praesentatio praeter divinam & apostolicam offensam, absque gravi praedictio & manifesta iactura populi divini. Verum offerebat se facturum & acturum, quantum dominus daret sui clementia, pro vera pace sacraeque unione quicquid poterat, & quicquid sibi ostenderetur ipsum posse alii debere de jure nihil omittendo, & sibi & omnibus quibus debita favendo, ad bonum & unionem veram ecclesiae sacrosanctae. Satis sibi putans iis hoc saeculo datum, nec aliud petens quam suum facere debitum coram domino, qui potens est depositum servare, & complicatum cum maxime proderit reddere.

Ad XXXIX. Dixit quod certe pessime faceret, si quid tractasset vel tractet in praedictum sanctae ecclesiae matris & dominae suae, cum nulla ratione deberet, & tanto amplius damnandus foret, quanto culpabilior redderetur, ab antiquata fide & devotione delirando. Sed quia bonum & utile procurare putat, & nisi reverentiae suae ab aliquo sunt passione quassatae,

quod petiit, petit, & eo quod instet instanter instat, ne jure damnabilis fiat. Certum, inquit, ut supra, contra dominum G. paratum fore quicquid debet de jure facere, & sic dicit etiam facturum.

Ad XL. Regratiatus fuit reverentiae suae pro tanta caritate & monita sua reverenter et humiliter, quantum poterat et dicebat suscipiebat. Quantum habet jus aequitasque suaderent, illa exsequi erat institum in corde suo. Et quoniam se faciliter inter insipientes certaturum, nisi dirigeretur a Domino, qui est Via, Veritas, et Vita, dubitare debebat, et propterea cum sua reverentia exorabat Altissimum, ut mentem suam in beneplacitis suis dirigere et conservare dignetur.

Insuper adjecit quod supplicabat humiliter et devote quantum poterat, etsi multa in utraque via dubia apparebant ponderanda, quamvis insipientiae ipsius Caroli nihil dubii nihilque iacturae apparet ad unionem veram et juridicam consequendam, si cum domino Gregorio concordarent, velut oblatum est; quod placeret suis reverentiis, quibuscumque remotis rancoribus animorumque passionibus, solum omnipotentis Domini nostri Jesu Christi, ejusque immaculae et dilectae sponsae reverentiam atque caritatem habendo, super omnia in cordibus eorum diligenter prudenterque librare, quantum via concordiae certior, justior, brevior, et facilius erat via discordiae, et quantum ecclesiae sanctae et omni populo Dei utilior. Et si sic quod sit, supplicabat eis quanto obligationes erant ad reddendam rationem, quantum plura ceteris susceperant a domino, et quantum praeter ceteris ab ipso gubernandi gregis sui susceperant curam, et quantum hoc praeter ipso Carolo majoris existentes intellectus limpidius cognoscebant, quatenus vellent viam concordiae pacificam et unitivam, cum eis offerretur, amplecti.

His itaque dictis effectualiter replicarunt, quod ipsi audierant, quae Carolus dixerat, eaque diligenter atque fideliter ceteris reverentissimis dominis suis referrent. Et cum ipse Carolus audisset etiam quae ipsi dixerant, nec credere possent quod aliud ultra quam dixerat non haberet, rogabant quod vellet ea proponere, quae sibi possibilia forent iusta et aequa, et libentibus animis exequerentur.

Quibus breviter replicavit, se nihil ultra quam dixisset habere, eosque minime credere debere, etiamsi profenatarum more in ceteris negotiationibus amici praerogativam quaereret, certe nullum ipse amicum sanctae ecclesiae proponeret matri et dominae suae. Sero igitur illo post haecvale inter se facto discesserunt ab invicem.

Post haec per nonnullos dies inter se contulerunt plura effectualiter, secundum quae narrata sunt. Nam & ipsi sua replicabant argumenta & repetebant. Carolus vero illa reflexabat, ut supra; nec propterea cessabant per se, & varios, variisque & multiplicibus modis atque vicibus tentare utrum aliud Carolus referret exprimentum. Ipse vero cum nihil aliud haberet, quam dixisset, in suo perseverabat proposito, pacem & non emulationes dicentis sanctae ecclesiae expedire.

Verum cum inter ratiocinia pluries conclusissent in eorum exculationem, quod non debebant de jure mutare locum Pitarum. Inquiebat Carolus, se non venisse Pisas litigandi disputandique causa: cum lites & disputationes non jur-

jurgia & emulationes solerent sedare, sed plurimum generare; dum præsertim de potestate partium & eorum culpa innocentiae principaliter agit, opus erat, (a) rei exigente qualitate. Attamen dicebat se quasi indubie putare, ipsos teneri ad quamlibet propositorum locorum accedere, & ad quemlibet alium ejusdem partibus securitatis & æquitatis. Dato quippe quod dominus Gregorius nolens Pisas accedere, nec suum servare votum & juramentum, nisi alium propositorum suæ reverentiæ accederent, sibi bene staret; & si alium locum accederent, paratus esset suum servare votum & juramentum; & dato quod exinde perjurus fieret & voti fractor (b). Verumtamen unio videretur propter hoc quamquam ille damnaretur (c) tolli de facto. Nonne vos etiam voti & juramenti vestri fractores essetis, si viam possibilem ad unionem perficiendam omitteretis? Nonne & peccati ipsius efficeremini participes, si ille vobis complacentibus sibi de re possibili non injusta nec iniqua sua promissa servaturus esset? Si vero non dejeraturus, nonne ipsi, licet ille principaliter peccaret, scandali proximi privati etiam maxime ecclesiæ publici, & durationis antiquati schismatis, effectus culpabiles atque rei? Advertere deprecabatur ipsos eorummet processum. Non enim in illo ex prævaricatione domini Gregorii dominum Benedictum absolvendum judicabant; neque ex prævaricatione domini Benedicti dominum Gregorium. Sed quamquam alter nollet unam viam sequi, alium ad omnem aliam possibilem & rationabilem teneri ex suo voto & juramento dixerunt. Et si non sequeretur omnem aliam viam rationabilem possibilem, licet adversarius suus contra debitum & juramentum unam ex rationabilibus respicisset, illum fidefragum & antiquati schismatis nutritorem ajebant.

Sed quod majus est, non existente schismate, si unicus verus & indubitatus pontifex Romanus, incumbente opportunitate, sacram universalem Synodum Pisis congregasset, interim quoque pontificali sedi Marchia & Romandiola rebellarent, nullaque suasionem ad obedientiam redire volent, nisi dominus papa cum sacra Synodo ad alterum propositorum locorum accederet, ad quem tute posset accedere, & morari, haberetque centum millia equitum papa cum omni ad superandum illos expeditione parata; satis manifestum apparet utrum deberet bonus pastor vicarius domini nostri Jesu Christi cum universa Synodo ad quemlibet dictorum locorum accedere, ut illi ultro ad gremium redirent, & debitam fidelitatem sanctæ matris & domine suæ, licet gravissime sefellissent? An minime accedere & experiri illos armorum debellari potentia, cum rapinis, strage & sceleribus quæ consueverunt & præsertim in devictos parere bella? Quanto igitur nunc magis, cum desint currus & equites, omnisque sufficiens bellicus apparatus ad hostes confringendos, & pro hujusmodi accessu sequitur concordia inter ipsos & dominum Gregorium sibi que fideles, ex

Aqua non solum dum hæc provinciis, sed decies amplius invicem reintegrantur?

Instabant ergo illi pro duorum altero, vel quod dominus Gregorius Pisas accederet, vel quod existens Arimini, etiam non cedente domino Benedicto, ipse per se in manibus sui Concilii renunciaret & cederet, dicentes hoc ad perpetuam gloriam illius civitatis & universæ domus de Malatestis; causa quoque erat hæc, quia si dominus Gregorius cederet & renunciaret Arimini, ibi ipse papatus habebatur civiliter defunctus. Distantibus ergo sacris canonibus quod ubi pontifex decederet, ibi futuri fieret electio, omnes ibi convenire pro futuri electione pontificis opus erat. Et quoniam hæc verba Italicorum erant; addebant, quod si Carolus ambigeret, ne Gallici eis assentirent, certi erant illos nequaquam dissenfuros. Nihilominus si hoc promittere vellet, sperabant hoc parte sui ipsum certificare si vellet.

Respondere Carolus se non propriam gloriam & civitatis Arimini querere, sed divinam & ecclesiæ sanctæ suam pacem & reintegrationem; & quod per ea quæ percipere potuisset a domino Gregorio non sperabat, quod ipse ullo modo cederet per procuratorem, neque Pisas vellet accedere multis rationibus, quarum aliquas substantialiter supra dixerat. Et credere certe poterant, si vellet, quoniam veritas hæc erat, quod pro sacra unione dispositus erat, quantum Dominus ex alto donaret, totis suis viribus laborare. Nec vellet vere, si alibi cum majori commodo partium & majori quiete sanctæ ecclesiæ fieri posset, quam Arimini. Ideo hanc sciens per divinam gratiam suam fore intentionem, aequaliter admirabatur eos credere ipse amplius propter hujusmodi gloriæ oblationem pro unione laboraturum aut curaturum, quam absque tali obligatione fecisset. Mirabatur insuper non parum, cur non sic Ariminum vel ad quemcumque propositorum locorum sibi amplius placeret, accederent, ut ibi unum sacrum Concilium celebraretur, in quo dominus Gregorius renunciaret, & eligeretur absque contradictione, saltem ipsius & suorum, unus pontifex, sicut absque Concilio accedere volebant.

Ad hoc replicabant qui dixerant illa, quod facilius duceretur collegium, quam Concilium; & quod cardinales Gallici videntes quod Carolus tantum operatus fuisset, quod dominus Gregorius renunciaret, merito inclinarentur ad accedendum Ariminum. Sed non ita libenter accederent, ex sua mera voluntate, disponente jure quod sub prædicto casu deberent accedere, declinare nequirent.

Ad quæ iterum Carolus dicebat, non putare, salva honestate, & debito, propter oportunitates varias sanctæ ecclesiæ, & propter etiam contentiones & periculum & disensionem quæ in electione futuri pontificis contingere poterat Concilium ante electionem posse vel debere dissolvi. Et propterea videbatur sibi ita ipsos cum Concilio posse & debere Ariminum accedere, antequam cederet dominus Gregorius & alius

(a) In margine ponitur hæc nota: forte hic deficit negatio non secundum mentem loquentis, qui conveniens medium ad concordiam quaesivit.

(b) In margine alia manu sic legitur. Hic est defectus, credo tamen quod velit dicere, posito quod dominus Gregorius ex eorum proposito possit convinci, tamen ex hoc schisma de facto tollitur, nec unio de facto sequeretur.

(c) Etiam hic in margine additur: Credo quod melius Parisi oritil vel facti, aut hic deficit verbum schisma.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

269
eligere sicut post hæc; nec minus debere re-
verendissimos Gallicos ante cessionem accedere
quam post; & præcipue si certificati fuerint
dominum Gregorium renunciaturum omnino, si
admitterent quod Concilium universale celebra-
retur in altero propositorum locorum, vel in
alio loco tuto partibus & universali Concilio.

His vero non obstantibus, queritabant in-
stanter, si suum valeret cum Carolo obtentum
obtinere, & putare videbantur ipsum alia in
commissione habuisse a domino Gregorio, quæ
propter ipsius Gregorii prærogativam pandere
distulisset, & differret usque ad recessum, si
videret omnino quod postulaverat interim ob-
tinere non posse. Ipse autem non habens aliud
quam obtulisset; nec credens unionem fieri
posse, cognita eorum qui inter partes erat
conditione, nisi oblati & petiti annuerent;
instabat quod verum erat, videlicet certe se
nihil aliud quam dixisset substantialiter & in
commissio habuisse.

Videntes quoque Carolum in his quæ dixerat
perseverare, dixerunt domini illi reverendissi-
mi, qui a principio dati fuerunt ad tractandum
secum sacre unionis negotium, se velle eum
declarare, quid parte domini Gregorii promit-
tebat faciendum in facto cessionis. Ipse vero
ille inquit, quodcumque de jure tenebatur do-
minum Gregorium esse facturum. In hoc ab-
sque subterfugio & realiter, dicebant illi: Hoc
nimis generale est. Nam si non aliter specifi-
cabitur hoc potius ad subterfugium & dilan-
dum vel impediendum unionem dici parte do-
mini Gregorii suspicandum esse, quam ad i-
psam perficiendam, docis ipsi ab experto.

Ex alia quidem dicebat parte Carolus satis
hoc quod dixerat parte domini Gregorii sibi
apparere, & hoc ipsos quietari debere de jure;
quoniam nullus potest honestatem & id quod
sufficiebat querere debebat ab altero. Si enim
jure debiti aliquid a domino Gregorio quere-
batur, satis erat quod ipse dicebat, suum vel-
le servare debitum. Et de hoc sufficiens secun-
dum sui possibilitatem cautio præstatur. Præ-
terea quantum ad unionis sufficiebat effectum,
juxta domini Gregorii potentiam, hoc intelle-
ctu, quod dominus Gregorius non poterat im-
mediate ecclesiam reintegrare, nisi quatenus
in eo & suis fidelibus foret, fidejubeante qui-
dem pro ipso Carolo, in cujus secundum sæ-
culum brachio ejus dominus Gregorius erat per-
sona, ipso Carolo volente in Galliam & quo-
cumque vadens, se sub eorum potentia consti-
tuere, parum dubitare habebant de Domini
Gregorii inconstantia & fallaciis, & quod suum
ipse debitum non servaret. Si vero attendeba-
tur honestas, non erat valde honestum domi-
num Gregorium ad novam coartari obligatio-
nem, si suam ipse observare volebat, & illius
observatio ad unionem non impediendam suf-
ficiebat. Magis quidem honestum erat, facien-
te domino Gregorio debitum suum, alios eti-
am se ad debitum coartare suum. Quod nam-
que sufficiat dominum Gregorium suum serva-
re votum & juramentum ad unionem non im-
pediendam, patet. Nam si dominus Gregorius
suum non servaret juramentum, fovere schis-
ma certum est, indubium est ipso sua servan-
do juramenta quantum sibi incumbit, ex illo
vero auferendi schisma non esse culpabilem.

Dixit insuper Carolus quod si diceretur per
suar reverentias: quis judicabit quid debitum ut
dominum Gregorium facere ad sua juramenta

& vota servandum, cum usque nunc semper
ipse dixerit se servasse & servaturum fore; &
tamen omisso quod alii non fateantur, immo
diffiteantur expresse hoc ipsum fecisse? verba
hæc absque effectu & ambiguitas hæc ecclesiam
sanctam reintegrationi & paci obsuerunt.

Respondabat, quod dominus Gregorius, per
ea quæ ab ipso perceperat, contentus erat. Con-
cilium communi consensu congregandum hoc
videre & terminare. Et hoc ipse Carolus para-
tus erat promittere & fide jubere dominum
Gregorium observaturum. Ulterius perceperat
ore ipsius domini Gregorii, quod si Concilium
communi consensu congregatum decerneret i-
psum ultra sua vota & juramenta aliquid fa-
cturum pro unionem, paratus erat exequi quan-
tum in eo foret usque ad mortem.

Quoniam autem Carolo videbatur protendi
prædicam, non cum opportuno effectu, dubita-
bat ne temporis spatium cum detrimento san-
ctæ ecclesie voluntas & non necessitas vendi-
caret. Instabat igitur pro conclusione. Quo in-
termedio factum est, ut ad ipsius habitationis
dominus A. Pisanus archiepiscopus & reveren-
dus dominus Cameracensis & alius dominus
Gallicus, cujus nominis Carolus non recorda-
tur & venerabilis sacre theologie professor or-
dinis Prædicatorum magister Thomas, missi a
capitibus nationum pro universali Concilio con-
gregatorum. Verba quidem fuerunt reverendi
domini Cameracensis in hunc effectum, omissa
quacumque præfatione & pulcro cujusdam col-
lationis ordine.

Primo namque Carolum commendabat de af-
sumto labore pro tam pia causa sanctæ matris
ecclesie, in quo suorum parentum fidem opere
renovabat. Ex hoc referebat sibi gratias parte
Concillii universalem representantis ecclesiam.

Secundo commendans, prout sibi placuit,
quædam gesta per Carolum, dicebat patres sa-
cri Concillii valde sperare pacem ecclesie reddi
a Domino, mediante ipsius Caroli persona, &
hoc ex gratia consueta, quam Dominum in
causa sua sibi non sperabant auferre, sed auge-
re. Sperabant insuper, si umquam aliorum
causis prudenter & solerter Carolus gesserat,
nunc maxime totis viribus laboraturum in cau-
sa divina & sanctæ ecclesie, cujus Carolus e-
rat a cunabulis filius peculiaris, & ad hoc,
quamquam non oportere putarent, Carolum
quantum valebant hortabantur.

Tertio inquiebat, quod ex eo maxime spe-
rabat ecclesie pacem reddi, quoniam non du-
bitabant Carolum magnam servare fidem & de-
votionem erga sanctam ecclesiam matrem ipsius
& dominam. Cum igitur dominus Gregorius
esset in manibus suis, rogabant eum parte Do-
mini nostri Jesu Christi & sue sanctæ sponse,
hortabantur & manebant, requirebant, injun-
gebant, quatenus vellet, quoniam poterat,
pacem, quæ in manibus suis erat, reddere ec-
clesie hoc modo: videlicet persuadendo cum
domino Gregorio tantum efficaciter, quod
absque alia hesitatione vellet cedere; quod si
nollet sponte, sicut quilibet fidelis tenetur, per
edicta sacrorum canonum; ipsum cohiberet
tamquam factorem antiqui schismatis & hæ-
reticum, ut sic opere suo sancta ecclesia pace
potiretur, & ipse Carolus maximis in utraque
vita præmiis & gloria.

Ajebant quarto Concilio sacro relatum fuisse,
Carolum tractare mutationem loci & Concillii,
& quam.

ANNO
CHRISTI
1109ANNO
CHRISTI
1109

& quamquam credere non possent, Carolum hoc nisi bono zelo querere, non poterant non admirari, cum pro isto tantum Pisas accessisset: verum ipsum avilabant talem petitionem nimium unioni obesse, & quod sacrum Concilium talem admittere petitionem erat impossibile. Primo namque non debebat admitti de jure nec de equitate. Deinde impossibile erat de facto, & hæc multis effectualiter rationibus supradictis quantum poterat deducebat, quæ ad evitandum ejusdem replicationem non replicantur. Iterum concludebat sacrum Concilium rogare Carolum, ut vellet alium proponere modum, offerens sacram Synodum, utpote optime dispositam ad sacram unionem, in cunctis ad illam conferentibus promptam, nec non etiam ipsius contemplatione tamquam inter ceteros præcipui sanctæ matris ecclesiæ & filii & subditi, quem libenter de sancto opere viderent optatam gloriam reportare.

Post hæc archiepiscopus Pisanus hæc quæ supradicta sunt affirmans, adjiciebat ejusmodi mutatione loci magnifice communitati Florentiæ, si fieret, in magnum opprobrium tendere, in magnamque displicentiam, & in maximum suorum civium dispendium, & status sui periculum. Inferebat ergo, si cuncta alia cessarent, numquam propter ista sacrum Concilium debere mutationi hujusmodi assentire. Quoniam prædictæ magnificæ communitatis consilio, ope & opera sacra illa Synodus fuerat principaliter, immo quasi solum tam feliciter & magnifice congregata, per quam sacra unio debebat sperari, & sperabatur, Deo favente, ventura. Nam aliter universalis ecclesia de injustitiæ & ingratiitudinis macula merito deprehenderetur.

Deinde reverendus ille Gallicus, cujus nominis Carolus non recordatur, omnia affirmabat, maximum præcipue faciens fundamentum sibi super experta, ut dicebat, per ipsum domini Gregorii inconstantia & versutiis multis, quibus sacra unio fuerat hæcenus impedita, & adhuc per viam istam, ut firmiter putabat, impediri querebatur, & propterea non assentendum petitionibus suis asserbat.

Postremo reverendus magister Thomas de Firmo ordinis Prædicatorum, illa ipsa effectualiter asserens, inquiebat, prædictam mutationem loci certe futuram fore omnimodam dissolutionem sacri istius Concilii, & per consequens sanctæ unionis, quod ullus fidelis nec querere nec assentire debebat; propterea suadebat, rogabat, hortabatur, instabat, ut dominus Cameracensis fecerat.

His auditis, Carolus dixit se humiliter, quantum poterat, regratiari reverendissimis, reverendis & venerabilibus patribus & dominis Pisis pro sacro Concilio congregatis, nec reverentiis suis pro tanta curialitate exhibita in visitando ipsum per tantas dominationes & paternitates usque ad sui habitaculum: quæ licet gratiosissima fuerit, tamen ad sui reputabat confusio-nem, visitantium & visitati qualitate ponderata. Insuper & gratias referebat de commendatione valde sua merita præcellenti. Ceterum de paternis exhortationibus ad sacram unionem, ad quam promovendam & prosequendam se ultra cognitionem & vires fatebatur obligatum, toto corde & posse, quantum annueret largireturque Altissimus, se paratum offerere & promptum; atque si pro pace & commodo status sanctæ ecclesiæ Romanæ matris & dominæ suæ, & cujuscumque principis

Christianorum, unquam obligatum se laborare cognovit, & quantum sua fragilitas passa est laboravit; nunc maxime toto corde & opere pro sacra unionis laborare teneri se obligatum agnoscebat & profitebatur, tanto maxime, quanto publicis Christianorum rei & cupidibus privato commodo spiritali temporalique sacra unio cernebatur conferens & opportuna. Inde quamvis etiam in minimis se insufficientem conspiceret & imbecillum, tantoque amplius in maximis. Tamen in eo sperans, de quo scriptum est. *Dispersit dedit pauperibus, qui potens est omnem gratiam abundare facere in omnibus nobis*; dispositum se offerebat pro sacra unionis laborare, quantum ab eo per quem facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, sua validaretur imbecillitas; sicque reverentias patrum Pisis congregatorum humillime & instantissime, quantum poterat, rogabat, hortabatur, sibi que suadebat, quatenus vellent promovere sacrum unionis opus, ad quod se venisse toti mandaverant orbi, remotis quibuslibet rancoribus, odiis, injuriarum peronibus, & ultionum siti, nec præeminendi avidine & ambitionibus dominandi. Namque sperabat, ipsis se facientibus, pacem a Domino reddi ecclesiæ suæ sanctæ, & populo fidelium tranquillitatem. Aliter namque pacem reddi, mediante homine, desperabat; quia juxta illud B. Augustini: *Qui fecit te sine te, non salvabit te sine te.*

Ad tertium dixit, quod vere magnam tenebatur servare fidem erga dominam & matrem suam sanctam Romanam ecclesiam, & sic servari dispositus erat, quantum Altissimus largiri dignaretur. Verum ad illud quod dicebant, quod Carolus poterat pacem reddere ecclesiæ si volebat, cogendo dominum Gregorium, qui in manibus ejus erat, ad renunciandum papatui, si non vellet sponte, dicebat, quod sicut in jure habebatur, papa omnia poterat, & tamen quidam papa de se ipso, potentiam sui interpretando, dixit: *Illud dicimus posse, quod de jure possumus.* Nolens itaque sui domini jurisdictionem & potestatem, offerebat se velle totum facere pro sacra unione, quod de jure debebat & poterat, & nihil ulterius se posse interpretabatur, si velle debere, nisi vel quantum jura sibi mandabant, vel sibi licere permittebant.

Instantias quoque admonitionesque, quibus ipsum hortabantur & sibi injungebant, ut vellet dominum Gregorium cohibere quod cederet, dixit se humiliter & reverenter suscipere sicut decebat; verum hoc nequaquam expedire cernebat. Nam dominum Gregorium sponte cedere velle, dummodo pax vera ecclesiæ & reintegratio ex sua cessione sequeretur, obtulerat reverendissimis patribus & dominis datis ei auditoribus, & sic denuo offerebat. Et si forte hæc dicta suspicarentur aliqua fraude, se sicut alias, ita nunc offerebat in Galliam, & in quemcumque locorum pergere pro obside, ut quæ promiserat servarentur; rem quidem se fore sacrorum canonum poena, quæ non cohibentes schismaticos seculari etiam afflictione, si expediret, decernebat; quantum in eo esset, proposuerat & proponebat effugere. Et si Dominus, pacem cum voluntate sapientiam et potentiam circa hoc præstitisset, non tam diu de schismate tollendo vigisset opus et labor, nec amodo superesset. Ceterum non minus illud dominicum colere proponebat: *Nolite tangere christos meos, & in prophetis vestris nolite*

ANNO
CHRISTI
1109

ANNO
CHRISTI
1109

273
lis malignari; precipis cum dominum Grego-
 riam christum Domini non deprehendat a ju-
 stitia & equitate alienam, in his que ad unio-
 nem conferant veram, indubitam & sacram.
 Nihil vero sibi debere gloriosum magis reputa-
 re, quam divina valeat adorare precepta, &
 sanctorum ediciones patrum venerari. Nihil
 quoque magis culpabile, magis inane, magis
 tremendum, quam hominibus potius placere,
 quam Deo, & veritatem divinam justitiam famosa
 hominum gloria commutare, & ut justus videat-
 tur ab hominibus & predicetur, maledicat ei
 quem credit D. Jesu Christi vicarium, & BB.
 apostolorum principis successorem.

Ad quartum inquit, verum esse mutationem
 perquisisse & querere loci, non impedienda ve-
 ra sanctorum unionis causa, sed ut vere unio
 spontaneum, verum & indubitabilem fortiat
 effectum, omni predictum divinam humanamque
 dulcedine caritatis. Nam si possibile foret quam-
 libet partium jus fovere, & ad quamlibet con-
 vocationem Concilii spectare ordinario jure, si-
 cut quilibet asserit, divinam veneratur quilibet
 caritatem, si juri proponat suo universale
 commodum ecclesie sancte. Insuper si pra-
 ter commodum proximi, juris sui gloriam ce-
 dat, ne pudor proximi detegatur. Præterea
 cum ipsi dicant dubitandum, quis contenden-
 tium jus foveat? & propter hoc quemlibet
 alteri cedere debere in jure suo, multo for-
 tius quilibet assentire debet, quod unum com-
 muni consensu congregetur Concilium, ut ex-
 inde vera & indubitata unio sacra Christiano-
 rum fiat de jure & de facto, quam ut unus-
 quisque velit sibi jus competens vel præstentem
 consequi, cum manifeste cernere possit, immo
 quasi se reddere certum, quod unio non sequat-
 ur exinde de facto, sed tertia triviso plusquam
 dubitabilis de jure, & quantum de hominibus
 est impossibilis ad tollendum de facto, & plus-
 quam impossibilis ad tollendum de jure. Quoniam
 vero dixerant mutationem loci impossibilem,
 dixit se fateri de plano, quod impossibile sim-
 pliciter impossibile est, & nemo tenetur ad il-
 lud. Verumtamen hoc impossibile non putat
 de facto & de jure, etiam quoquo modo sim-
 pliciter: quod si putaret, nusquam rogasset pro
 mutatione ipsa, nec rogaret. Addit insuper,
 quod quaedam impossibilia erant natura, que
 tamen possibilea fieri poterant, quia obstaculo
 assistente fieri non poterant: quo remoto, sic
 illud removeri non existente impossibile; V.G.
 existente impedimento in quodam organo seu
 membro, multoties, sicut clare patet, illud ad
 suas operationes redditur impossibile quod re-
 moto impedimento habile reddatur: Simili-
 ter & potius mens humana, que cum suis
 obumbrata voluptatibus, nec lumen veritatis
 inspicere, nec quod bonum est velle possibile
 est, nisi impedimento remoto: quodlibet qui-
 dem obstaculum removeri, præterquam in
 obstinatis cordibus, possibile fore nemo dis-
 fiteri potest. Dicebat igitur quod certi essent,
 ipsam Carolum, quantum Dominus largiretur,
 omnino dispositum, non obstinatum fore, sed
 semper paratum rectitudini acquiescere rationis;
 & propterea ipsos rogabat, ipsique toto affectu
 supplicabat, quatenus si aliis quam audisset ra-
 tionibus deducere vellent, quod ipse petebat in-
 justum fore, seu impium vel enorme, sibi pla-
 ceret edicere verbo vel scriptis: sin autem,
 cum satis putaret eos cognoscere vel agnoscere
 potuisse atque posse, ea que proposuerat sa-
 Concil. General. Tom. XXVII.

Acram allatura unionem, veram & certam &
 omne commodum ecclesie sancte; vellent,
 amotis ambitionibus & odiis quibuscumque,
 que impossibilem huc usque petitam muta-
 tionem loci & congregationem communi con-
 sensu sacri collegii effecisse videbantur, suis
 humilibus petitionibus acquiescere, quas non
 propter privatam amorem & odium, que so-
 lent a veritate divertere; sed solum propter
 omnipotentis Dei honorem, & sponsæ suæ
 quietem, totiusque Christiani populi salutem
 & pacem porregerat, dignarentur. Si autem
 induratum esset cor eorum, quod Dominum
 Deum avertere deprecabatur Carolus, non ec-
 clesie tempestate, quam exinde sequi videbat,
 dolebat tantum, quantum ipsorum culpa &
 pœna futura. Sciebat namque naviculam B.
 Petri apostoli tanto altius extolli, quanto ma-
 joribus fluctuabat undis, nec Dominum obli-
 visci posse sponsæ suæ sciebat, dicente pro-
 pheta: *Si obvisci potest* &c. nec propter
 se tantum dolebat etiam, quantum propter
 eos. Si enim affligeretur in sæculum propter
 sua demerita, pœna minus affligeretur æterna.
 Et si quid propter sacram unionem laboraverat
 minus debito, si ultra quam potuisset se fecis-
 se cernebat, gratiasque reddere tenebatur Altis-
 simo, si quod voluit & licuit, fecit. Agnoscere
 quidem fatebatur patrem qui in cælis est, &
 qui solem suum oriri facit super bonos & ma-
 los, & pluit super justos & injustos homines,
 contra eorum voluntatem non salvare, juxta
 illud B. Augustini; *Qui fecit se sine se, non
 salvabit se sine se.* Concludendo ergo quod nul-
 lam aliam viam hac meliorem rationibus su-
 prædictis proponere scivit vel sciebat, quod si
 ipsi meliorem agnoscerent, supplicabat qua-
 tenus proponere placeret, & prosequi quantum
 enim in eo erat, paratum se offerere in hoc.
 Sin autem, humiliter deprecabatur, ut nollet
 quantum in eis erat populum domini destruere
 & ecclesiam sacrosanctam perturbare & scan-
 dalizare, cum perviam propositam possent uni-
 re & pacificare si vellent; & si non, sed quam
 inceperant prosequerentur, certe nisi valde fal-
 latur, videre videtur ipsos quantum in eis anti-
 quatum schisma nedum futuros esse, sed per-
 petuatos duplicaturosque, & quodlibet quid
 hæcenus propter præsens schisma & scandalum
 secutum est, innumerabilis multiplicatum.

Ad quintum dixit certe apud quemcumque
 sapientem & probum virum esse debere, muta-
 tionem loci, cum exinde rationibus supra-
 dictis & aliis patenter inspicere posset, pacifi-
 cam, veram, sacram & indubitam unionem
 securam fore, non ad magnam suorum op-
 probrium, magnificæ communitatis Florentis,
 nec ad magnam suorum civium dispendium,
 nec ad magnam sui status periculum tendere,
 sed nec ad minimum cujuscumque istorum.
 Nam si honor, & quod magis attendendum
 est, inspicatur in quo principaliter meritum
 consistit humanum, nequaquam dubitari valet,
 majus ei deberi præmium & honorem, qui publi-
 cum commodum semper privato commo-
 dō prapōnit, quam ei qui postponit. De duobus ergo
 cum sit alterum necessarium, videlicet quod ma-
 gnifica communitas Florentis unionem profe-
 cuta fuerit propter publicum ecclesie commo-
 dum principaliter, vel propter suum principa-
 liter, divinam quidem justitiam, cui nihil occul-
 tum est, que novit abscondita tenebrarum & oc-
 culta inspicit cordium, sua præferre libra eos qui
 S com-

ANNO CHRISTI 1409.

275. commune prædiligunt bonum privato, manifestum est illis quod ampliora reddere premia debet. Igitur prædicta communitas, si premium querit, majus minori præponere debent, & quicumque communitatem diligunt illam. Insuper si hoc or sæculi attendatur, vel a sapientibus, et si pauci fuerint, vel a multitudinis insipientium querendus est. Si namque a sapientibus, quis sapiens non magis a sæculo usque nunc honorificavit publicum bonum privato præponens, quam e contra? Præterea quid dicitur, si Florentini trivisioni assentiant, quæ e vestigio futura est, nisi locus mutetur, potius quam loci assentire mutationi voluerint? Unde enim ipsos magis unionem dilexissent, & omnia quicumque fecerunt propter unionem fecisse probabitur, quam si summo inani & commodis omnibus renuntiaverint, dummodo verè valeant proficere unioni? Numquid forte propter pacem ecclesiæ, an propter ejus angustiam Pisas obtulerunt & dederunt? Si quidem ponderetur dispendium & utilitas, longe major apparebit utilitas, quæ Florentinis adveniet propter mutationem loci, quam detrimentum & dispendium quod sequi valeat inde. Dispendium enim & detrimentum propter mutationem loci temporaliter evenire potest, vel quia si alibi unio fiat quam in suis locis, cum multas ecclesiæ terras habeant, dubitant ne ita faciliter ecclesiæ & futurus pontifex illas sibi concedat, sicut si in sua ditione unio fiat, vel quia cum præfentialiter a rege Ladislao molestentur, non ita prompta & subita subsidia quibus indigent ab ecclesiâ sperant, si alibi unio fiat, sicut in sua potestate: & hoc duplici ratione, vel quia factus cum unio Concilio traxerint, seu differri summi pontificis electionem dubitabant, quam suis profuturam, maxime, si cito fiat, opportunitatibus sperant, vel quia lucrum videantur amittere, quod ex gentium magno concursu ante & post translationem futuri sacerdotis attendunt, necnon etiam propter speratas impetrationes officiorum & beneficiorum in Romana curia, quibus propter mutationem loci carere dubitant, seu saltem illa consequi difficilius posse. Verum ex adverso considerandum erat, quod quanto majus donum majusque beneficium ecclesiâ suscipiebat a Florentinis, quanto liberalius & tanto amplius illos diligere tenebatur, & prompta ad sua commoda reddebatur, affirmante sententia veritatis: *Qui plus recipit, amplius diligere debet.* Non ergo dubitare debent ecclesiâ & futurum pontificem ipsis minus concessuros fore, cum viderint loca sua illos dedisse liberaliter, non venaliter, quam si non liberaliter, sed propter expectationem premium. Si etiam lucrum cum damno calculatur quod Florentini percepturi sunt, vere modus propositus & petitus, non solum eis non debet displicere, sed illum toto posse perquirere & prosequi. Nam si lucrari sperant ex adventu multorum in eorum territorium propter Concilium istud, & beneficiorum obtentu, absque dubio cum magis sint mercatores ubique terrarum, & magnum undique commodum percipiant propter pacem, parvum vero vigentibus guerris; cumque propter unionem maxima ubique pax fieri speretur, maxima vero jurgia atque bella propter trivisionem quæ secutura est, nisi petitioni isti assentiant, amplius lucrabuntur ex universali commodo, si non fiat Concilium in terris suis, quam si in terris suis Concilium fiat cum universali Christianorum di-

scordia & incommodo innumerabili. Ceterum quemadmodum effectualiter dixerat reverendissimis dominis quatuor auditoribus, si dominus Gregorius concors fuerat cum eis qui Pisas sunt, non est petendum, quod rex Ladislavus amplius contra Florentinos bellum prosequatur, præcipue prohibitus ab universali ecclesiâ, cum omnem colorem ultra ipsos invadendi amittat, & omnem spem suam consequendi intentum, videns uniri ecclesiâ, & contra ipsius unitæ voluntatem sciens se nihil posse proficere. Verum præsupposito, quod bellum prosequi voluerit, potest dominus Gregorius quadraginta lanceas tenere, ad expensas terrarum ecclesiæ quæ sibi obediunt, ipso quidem cum illis, & per consequens cum Florentinis existente concorde. Hæ lanceæ in auxilium converterentur ipsorum; ipsis vero discordantibus, in sui hostis commodum & eorum detrimentum. Putabatque Carolus Florentinos potius ecclesiæ ege- re suffragio, eorum prout est conditione pensata, quam ecclesiæ ipsis commodum sit necesse esse præstare subsidium. Satis quidem manifestum esse, si sic ecclesiâ consistat, illos qui Pisas sunt, eorum potius indigere suffragio, quam quod illis valeant suffragari. Si quoque ad electionem tertii pervenerint, aucta ecclesiæ dissensione; non perpendit quovis modo ab ecclesiâ sperare possunt auxilium, nec a futuro pontifice, quoniam immo potius necesse esse ipsos illi vel auxilium præstare opportunum, vel ab ipsis derelictum fore, & suo opere tertium, ut ita dicam, pontificem electum in sua causa succumbere. Electus namque quicumque fuerit, si non prius inter illos qui Pisas sunt & Florentinos & dominum Gregorium concordia fuerit, ecclesiæ statum temporalem, quæ adhuc pro majori parte in manibus domini Gregorii est, non possidebit, nec faciliter valebit acquirere; unde nec potens erit illis præbere auxilium temporale. Cumque duos habuerit secum in cleri regimine contententes, nequaquam audebit clericos sibi parentes gravare; non dixerit tantum propter Florentinis auxiliari, sed propter sui impminentes opportunitates, & quod potissimum erit, propter justitiam cultum, ne ad adversarios fugiant. Porro utrum quæ proxime dicta sunt magis profutura Florentinis sint, quam lucrum quod ex congregatione hujusmodi percepturi sint, etiam si duplicaretur, satis est patens. Nec minus, si propter hoc sui status periculum vel incurrat vel evadat. Unde intulit, quod tamquam grati, si non propter aliud, quam propter Florentinorum meritum, honorem & incommodum petitis assentire debebant & tenebantur. Insuper eis notificabant, quod eo per Florentiam transcunte, de his omnibus cum magnificis dominis prioribus artium & suis collegiis contulit; dumque videre visus fuit ipsos magnam assumisse spem sua onera, pericula & jacturas tolli seu minui propter novam Pisas electionem pontificis, in hac eis verba vulgaris orsus est: *Magnifici Padri, e signori miei, mi pare vedere che la vostra città averebbe bisogno, che la Chiesa santa fosse provvista d'un pastore, uomo adulto e virile, che per se fosse sufficiente e possente a sollevare le nostre angustie, dubii . . . se voi non mutate proposito per vostro onore . . .* Et demum de mul-

ANNO CHRISTI 1409.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

277

multis hinc inde discussis responderunt, quod A
valde contentabantur de loci mutatione, dum-
modo dominis qui Pisis erant placeret: & ipso
postulante & supplicante quod illos rogatos mit-
terent, responderunt, quod vere libenter face-
rent; sed timebant, ne domini qui Pisis erant,
indignarentur suspicantes, ne eis propter hoc
curialiter licentiam impertiretur, ut exinde
Concilium dissolveretur & unio. Verum dein-
de Deum rogabant, ut gratiam præstaret in
oculis ipsorum ad faciendam sacram unionem,
de qua summe gratulabantur, quovis modo fie-
ret, propterea ipsum instanter rogabant, ne ab
incepto propter sacram unionem labore desi-
steret, sed viriliter insisteret, sperantes non de-
futurum ipsi divinum auxilium.

Ad VI. Ait ad ea quibus affirmabat aliorum
dicta, sicut supradictum est. Dum vero funda-
mentum sic faciens de inconstantia præcipue
domini Gregorii inferebat &c. dixit dominum
Gregorium non sic dicere, sed quidquid fuerit
in factis, etiam si fuisset velut ipsi domini qui
Pisis erant, dixerant, cum juxta Domini sen-
tentiam, *duodecim sunt hora diei*, & in unde-
cima fieri possit quod non factum est in aliis,
& solvere jubet procuratorem suum venienti in
novissima denarium sicut & primis; neque de-
bebant circumvenire seu repellere dominum
Gregorium, volentem per cessionem, & om-
nem aliam viam justam & rationalem, quan-
tum in eo erat, pacem exhibere veram, con-
cordem & bonam. Se etiam valde stupere di-
cebat, quomodo tantam facere videbantur dif-
ficultatem de loci mutatione, propter assertam
per eos expertam domini Gregorii inconstan-
tiam. Si enim quod petitur, recta rationis li-
bra pensetur, quomodo cogitari potest, quod
dominus Gregorius petat quod unum commu-
ni consensu Concilium fiat, ut sit universale
tam de factis quam de jure, locum petat par-
tibus omnibus communem & tutum, si ipse
non intendat Concilio illi interesse? Si nam-
que hæc petitio exaudiatur, quare putandum
est, ut ipse locum parti sibi fideli & tempus
petat, in quo convenire & conciliari cum aliis
tute & habiliter valeant? Quare insuper quod
suam & communem Concilium auctoritatem ha-
beat, quod est ipsum indubitabile sacrum & po-
tens ad judicandum & exequendum facere, si
non velit Concilio interesse? An sibi parum est,
quod aliorum judicari se videat auctoritate,
nisi suam contra se præbeat auctoritatem?
Quare etiam si Concilio interesse noluerit, dubi-
tandum est, quod ipse non exsequatur debitum
suum. Et si Concilium etiam sua auctoritate
congregatum in loco tuto fuerit, quomodo
credendum est, quod dominus Gregorius velit
aut auferat sic, aut possit suis se opponere vo-
luntati & sententiis? Si autem petitioni assen-
titur & ipse interfuit Concilio sacro & indubi-
tato, quod certe putandum est, quis sapiens
quasi certam, immo præsentem non inspiciat
unionem? Sicut insuper dominis auditoribus
obtulerat, quod dominus Gregorius ad peti-
tum Concilium accederet, & sua servaret vota
& juramenta & promissa, & ultra quidquid
justitia & æquitas suadebat faceret pro sacra
unionem. De uno offerebat se obsidem iturum
in Gallias & quocumque terrarum. Verum his
omissis, dato quod dominus Gregorius non ac-
cederet, sive, si accederet, cedere nollet que-
madmodum promiserat, voverat & juraverat;
certi esse poterant, quod apud partem domino
Concil. General. Tom. XXVII.

Gregorio fidelem, suam justificarent causam,
& eos qui in sua remanserant obedientia, vin-
dicarent. Et satis comprehendere potuerunt
ex his quæ venerabiles oratores serenissimorum
regum Romanorum & Hungariæ & illustris do-
minii Venetorum sibi retulerant. Sin equidem
crederent ipsi Carolo, trivisionem pro unione
facere, & multos inducerent in errorem pe-
jorem priore, omnes autem saltem incertos,
quid circa hoc credere, quidve sedari deberent.
Quid enim istorum magis proficiat aut magis
officiat populo Domini cogitent ipsi & judi-
cent, divinum judicium præponentes omnium
hominum odio & cupidini. Cogitent insuper,
rogabat, quid nocere potest mutatio loci, ni-
si quod parum augeat illis qui Pisis sunt la-
boris & expensæ. Cogitent alia ex parte, si
non fiat, scelera, labores, & jacturas, quæ in
universa sequentur ecclesia. Et cogitent pro
certo vereque ipsi atque quicumque fuerint,
qui publica ecclesiæ damna & jacturas potuerit
evitare & non fecerit, sicut a culpa, ita a
pœna non erunt immunes. Et si dicatur, si-
cut per aliquos jam prædictum est, quod pro
subterfugio dominus Gregorius petit ista, non
credens eos aliquo petitis modo assentire; por-
ro nimis inane & nimis stultum est pro sub-
terfugio ab adversariis querere, quæ in ipso-
rum sunt potestate acceptare, & faciliter, vel
saltem non valde difficulter exsequi possunt.
C Ne putent quod ipse Carolus tamquam servus
S. R. E. in factis reintegrationis & pacis
suis assentiret, quod decipulæ pararentur, &
multo minus ipse esse vellet qui decipulas ven-
deret.

Ad VII. Quoniam hæc tam per reverendis-
simos dominos auditores, quam ipsos reveren-
dissimos dominos quatuor, necnon per ipsum-
met cum ipso Carolo disserta fuerint, super-
fluum dixit sibi videri super dissertis amplius
disputare. Sicut tamen aliorum suasionibus,
rogationibus, hortationibus respondendo obru-
lerat, iterum offerebat breviter, Domino dan-
te & cooperante, se cuncta facturum pro re-
integratione & pace sanctæ matris ecclesiæ,
quæ poterit, sciet, & debet; sic versa vice
eos, qui Pisis pro Concilio congregati erant,
rogabat, hortabatur, & illis toto corde sup-
plicabat, quatenus assumptum laborem & fa-
ctas expensas nolint pro parvis quæ superessent
amittere, & pacem ecclesiæ pro parcimonia,
lucro & orio vendicare. Et etiam si dominus
Gregorius multo pravior fuisset quam dicebant,
illud quod scriptum est attenderent: *Nolo vinci
a malo, sed vince in bono malum*. Nolint, sup-
plicabat multo amplius, cum possint juste &
æque, aut nescire aut nolle pacem dare in ec-
clesia, qua nimium eget; sed contra omne ip-
sus commodum agere discordiam.

Auditis itaque per eos responsionibus, peti-
erunt insimul seorsum loqui, & parvam post
moram dixerunt, quod sicut reverendissimi do-
mini & ipsi eum exhortati fuerunt super pro-
secutione unionis, iterum atque magis, si po-
terant, exhortabantur; quoniam licet plurimis
rationibus persuasisset mutationem loci, omi-
sis rigoribus juris quibuscumque, cognoscebant
hæc quasi fieri posse, saltem per multos, etiam
si vellent, esse impossibile. Manifestum qui-
dem esse dicebant multos ex patribus congre-
gatis Pisis impeditos, alios senio, alios languo-
ribus, alios egestate. Exemplumque adduxerunt
de domino Penestrino, Gallico & aliis quibusdam,
S 2 quo-

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

279
quorum nominibus non recordatur, qui propter A
prædicta non possent Concilio interesse, si locus
mutaretur. Non debere igitur velle hoc domi-
num Gregorium, neque ipsum Carolum, ne-
que debere ipsos assentire dicebant, & propte-
rea rogabant, ut supra.

Dixit se suo (iudicio) satis supra dixisse.
Supplicabat, quod eis ut fructum qui sequetur
ex uno, & malum quod sequetur ex altero li-
brare vellent. Insuper æqua lance discernere,
quid magis veræ & indubitatæ unioni profutu-
rum sit, an quod universali Concilio non in-
terfuit hi quos mutato loco dicunt interesse
nequire; an quod dominus Gregorius non in-
terfuit cum omnibus suis fidelibus. Ponderent e-
tiam, si æquum est, domino Gregorio non com-
placere de loco sibi & suis tuto volenti juri sui
papatus cedere, ut aliis paucis respectu sui &
ipsorum complacent. Qui tamen propter mini-
mum respectum papatus beneficium ad remota
orbis accedere conarentur, si seniores essent sive
inopia aut languore amplius torquerentur. Ad-
jocit præterea, quod loquens cum multis ex his
qui fuerant obedientiæ Romanæ, dicentibus,
quod etiam si Italici assentire vellent mutatio-
ni loci, Gallici potius ab illis discordes disce-
derent quam assentirent, pluries intra se con-
ferendo, cum manifeste certam unionem ex hoc
ferri non dubitari credat ab eis, cumque & i-
psi zelatores unionis non minus Italici appa-
reant, cogitavit cur ipsi renuerent quod appe-
tere videbantur. Nec sciebat alias inspicere cau-
sas, nisi quia forte dubitant, vel per quosdam
zizaniz se minatores sibi suggestum est, quod
si tota obedientia Romana convenerit, & do-
minus Gregorius cum eis, tunc primo petet
super jure papatus sui per Concilium terminari,
& cum plures valde sint numero, & præcipue
cum intra se divisi sint, timent Gallici non
confundi, & sic timentes decipi non assentiunt.
Verum ne propter hoc tantum deficiat bonum,
immo ne propter tantum bonum, quod ex pe-
titis veniendum est vero assentiendo innumera-
bile sequatur scelus & scandalum, ipsos certos
reddidit quod dominus Gregorius non tentabit,
& de hoc vult ipse fidejubere & certificare eos
se obsidem exhibendo, ut prius obtulit. Vult
insuper omnes fortaliter quas ipse Carolus gu-
bernat tradere in manibus ipsorum in abun-
dante cautela, quod hæc omnia quæ promise-
rit servabuntur. Nec pavere debent quod ipse
eos decipiat; nam quamvis insipiens sit, cur
credere valent quod Dominum Deum suum,
sanctam matrem ecclesiam dominam suam,
in sui & universorum fidelium scandalum &
detrimentum, decipere velit, ut præter de-
meritum & dedecus, personam & omnia quæ
possidet perdat. Cur etiam pavere vellent,
quod dominus Gregorius ipsum Carolum deci-
piat, cum in suis secundum sæculum manibus
& potestate sit? Neque tam stultus est, quod
non agnoscat, quod potius & prius se decepi-
ret, quam ipsum Carolum.

Hoc igitur audito & factò, invicem adhuc
collocuti dixerunt se valde libenter audivisse quæ
dixerunt, quod multa audiverant super ista ma-
teria, quæ nunquam audierant; & præcipue
de securitate, quod dominus Gregorius cede-
ret, & quod cuncta seriose referrent reveren-
dissimis suis uniti collegii & capitibus natio-
nem, qui ad tractandum hoc negotium electi
fuerant a sacro Concilio & eos miserant, & non
dubitabant eos cuncta facturos illis possibilis pro

sacra unione, & quod certe omnia facienda es-
sent, nisi probata esset veritas de papatu con-
tendentium & eorum subterfugia, quibus ha-
ænus usi fuerunt. Insuper propter causas duas
supradixerant, quasi impossibile fore sacrum
Concilium mutationi petiti assentire, & pro-
pterea postquam dominus Gregorius volebat ce-
dere, melius & habilis foret ipsum Pisas ac-
cedere, quod si nollet, cederet per procurato-
rem, & quodcumque istorum faceret, suam o-
ptimam intentionem probaret effectu, & sacrum
Concilium sibi in suis & suorum commodis &
honoribus nunc & perpetuo obligaret. Et hoc
non loquebantur absque causa. Dicebant etiam
hoc adversus Carolum, si tantum operaretur
quod ille faceret. Ceterum ut melius & cer-
tius illis qui eos miserant referre valerent su-
per voluntate domini Gregorii in medio ceden-
di; ecce dicebant: Nos scimus pravam inten-
tionem domini Benedicti in cedendo. Cum ergo
Concilium esset congregatum, dominus Bene-
dictus non cederet; quid ergo faceret si domi-
nus Gregorius non cederet, dicens: Ego non
teneor cedere, non cedente adversario meo.
Petebant ergo velle informari, si dominus Gre-
gorius cedere intendebat, si locus mutaretur,
etiam domino Benedicto non cedente.

Dixit quod cuncta saltem effectualiter & se-
riosius reverendissimis dominis auditoribus dixe-
rat; utrum autem ipsi Concilio retulissent sua
cuncta quæ dixerat ignorabat, licet credere de-
buisset quod sic. Quod autem Concilium illud
circa possibilis faceret pro sacra unione suffice-
re dixit, neque aliud petierat aut petebat ab
eis, de veritate quidem & inconstantia domini
Gregorii, & de securitate satis dicto nihil ad-
dere intendebat. Quod enim Pisas accederet
dominus Gregorius, neque iusta neque æqua pe-
titio videbatur, rationibus quas scripto & ver-
bo jam dixerat, & multis aliis efficacioribus
longe. Verum quamvis hæc tentare præsume-
ret, cuncta putabat officia perdi. Similiter au-
tem quod per procuratorem crederet. Nec de-
bebat suo videre nequam esse adversus dominum
Gregorium, ipsum videlicet & fideles suos a
Concilio privando, ne incumbentibus publicis
& privatis ecclesiæ commodis interfuit, qui eos,
sicut ceteros, si non amplius saltem tantum
tangunt, dicente jure, quod omnes communi-
ter tangit, ab omnibus debet communiter ap-
probari; sed ipse dominus Gregorius volebat
bonus esse, & credendo juri papatus sui quan-
tum in eo erat pacem reddere ecclesiæ sanctæ:
quod quidem cedente domino Gregorio, suis se
offerebant commodis & honoribus & suorum.
Licet eo cedente, satis hoc iustum censetur &
æquum, nusquam tamen hoc petivisse aut pe-
tere se dixit, nec quisquam ubi super hujusmo-
di injunctum fuisse a domino Gregorio affirma-
bat. Satis autem jam sibi dixerat Carolus fore
putabat, si quod debebat & poterat, faceret
propter sacram unionem, quod facere hæc in-
de querere humanum manus proposuerat, quan-
tum Dominus donare dignaretur. Ad peti-
ta autem per eos super cessione, dixit quam-
quam abunde collegisse potuissent ex dictis jam
per eum parte domini Gregorii, quod effectua-
liter erat ipsum velle & omnia & singula ser-
vare quæ promiserat, voverat & juraverat, &
quicquid insuper tenebatur de jure, ulterius
quidem quicquid iustitia, æquitas suadebit
pro parte ecclesiæ & vera unione ipsum forte
facturum. Quamvis ipse nihil ulterius face-
re

ANNO
CHRISTI
1107.

ANNO
CHRISTI
1107.

re teneatur, & nihil ulterius ab eo querere videatur honestum; tamen non parte domini Gregorii, sed habens fiduciam in Domino Deo & in bona dispositione domini Gregorii circa hoc promittit, ex seipso & fidejubeat, quod si petitis jam per eum assentirent, quidquid illiusmodi Concilium sacrum terminabit dominum Gregorium facturum pro sacra unione, absque contradictione faciet, non solum usque ad cessionem inclusive, etiam domino Benedicto non cedente, verum etiam usque ad mortem, nec ista, quid aut quomodo loquatur ignorans, dicit. Ipse enim pluries ab ipsius domini Gregorii ore percepit. Rogabat igitur & supplicabat, ut immensum bonum, quod fieri facile poterat, non commutaretur in immensum malum quod imminabat in foribus pro facilitate. Ipsi quoque his finitis cuncta se fideliter relaturos, & quidquid boni possent operaturos dixerunt, sperantes quod ipse Carolus a sacro Concilio talia reportabit, quibus merito poterit contentari. Verumtamen si Concilium suum deliberaverit non assentire petitis, eis supplicabit quatenus quae dixerant, ipsi in scriptis haberent. Insuper et si quas alias rationes haberent eorum concludentes animo, quod petitis nequaquam assentire deberent, aut etiam non tenerentur. Ipsos namque certificabat, quod quantum cognosceret, paratus erat non esse pertinax, sed semper acquiescere rationi, et similiter de eis sperare debebat, et de hoc eis supplicabat.

Hoc quidem nondum sermone completo, ecce nuncius ex parte reverendissimorum dominorum auditorum nuncians horam adesse, in qua cum Carolo insimul interesse convenerant, et quod propterea congregati in domo domini Aquilejensis, si de domo tamen bene recordatur, ipsum expectabant. Cui ipse dixit se paratum fore, neque propter aliud distulisse, quam quod occupatus fuerat cum reverendissimis dominis a capitibus nationum missis, de quorum transmissione ipsos ignorare non credebatur. Tunc magister Thomas unus ex illis ait, se putare praestantius ipsos primo dictos dominos informare de his quae cum Carolo contulerant, quam cum eis prius Carolus loqueretur. Et haec omnia propter commodum unionis. Cui Carolus ait se de omnibus contentum, quae ad unionem conferre possent. Sic itaque illis discedentibus, & pene ostium habitationis Caroli egressis, alius nuncius supervenit dicens, reverendissimos dominos suos Carolum ipsum praestolari, & quod nisi secum die eadem convenire posset, cum hora transiret, vesperscente jam die, circa alia quae eis incumbabant unicuique opus erat versari. Tuncque equum ascendit, dumque pene praedicti ad reverendissimos dominos attigissent, ipse domum in qua convenerant ingressus est, & jam incipienti equum descendere occurrit quidam dicens ei praestatos dominos ipsum rogare, ne moleste ferret, sed differret in crastinum mane loqui secum. Porro ipse statim dominum episcopum Cerviensem misit quomodo vocatus accesserat domum, si praeciperent domum reverteretur, accessurus ad illos cum posset audiri. Nihilominus de sua expeditione rogabat. Ille quidem parvam post morulam rediens accessum illis tunc nuncians, quodque ignorassent eum domum illorum attigisse dicebant; quod si novissent, nequaquam retrocedere possent.

Accessit igitur, & ipsos octo congregatos invenit, atque alium simul, quem non noverat;

sed per ea quae a domino Mediolanensi audivit, Meldensis erat, Dominus Albanensis, si bene recordatur, dixit vere domini sui libenti animo Carolo complacerent, libenterque vellent, dummodo possent, quod ipse in his quae tractabat, & in cunctis aliis honorem reportaret & votivum intentum; quodque propterea multoties ipsi & alii domini sui contulerant. Novissime etiam patrum quos ad eum miserant audita relatione, & quamquam ista non diceret pro finali responsione, tamen quantum suam tangebat personam, videns Carolo videri nihil fieri posse sine mutatione loci, dolebat ipsum cernere, si fideliter tamen, incassum laborare. Nusquam enim rem hanc, utpote omnibus aliis magis exosam sacro auderet Concilio proponere, ne sacrae unionis haberetur hostis, & quod vellet sacrum illud Concilium, & dissolvere putaretur. Verum si alium cogitasset modum, ut proponere vellet, quoniam dominos suos & universum Concilium ad omnia alia sibi possibilia pro sacra unione & votis suis promptos experiretur. Inquietabat insuper, quod eis difficillimum videretur credere, immo quasi impossibile, quod aliud quam dixisset usque huc non haberet; & quod ipsi videretur, per eos aliquid offerendum aut faciendum domino Gregorio & suis ut cederet per se in manibus Concilii sacri, vel per procuratorem, vel in manibus procuratorum Concilii sacri. Certus autem erat quod domini sui & universum Concilium in sua relinquerent discretionem, facturi quidquid erga dominum Gregorium videretur faciendum ipsi Carolo. Dicebat etiam sperandum esse a dominis suis & sperare sacram unionem sequi, mediante ipso Carolo. Nam attentis obsequiis quae domino Gregorio exhibuerat opere & verbo, ipsum videlicet recipiendo quasi ab omnibus derelictum & repulsum, & sua jura defendendo, non erat dubitandum, quod Carolus videns loci mutationem impossibilem, nec universali Concilio gratam, non consulat, non instet apud ipsum, quod nostris petitionibus cum ipsius domini Gregorii & suorum proficuo & honore annuat, & sic sacra unio fiat: praesertim si tam bonae intentionis est, velut asserit; quod tamen sibi & aliis dominis suis difficillimum apparebat. Si autem non assentiat; tunc etiam non erat dubitandum, quod Carolus cernens ipsius deceptionem & malitiam, universalis ecclesiae pacem & bonum potius diligeret quam cum damno & iactura ecclesiae ipsius domini Gregorii ineptam ambitionem. Et propter hoc ipsum, velut tenetur, ardeat & coget. Ideo hortabatur & coget, &c. Modus rogationis omittitur, quia ille fuit qui alias. Demum conclusit: non obstantibus quae dixi, domini mei & isti alii domini suam dicent intentionem.

Tunc dominus de Turrejo acutissime dixit, quod nullomodo erat tractandum de mutatione praedicta, quia dissolveretur Concilium & unio totaliter destrueretur, si verbum super hoc fieret. Aliis vero omnibus quae dixerat dominus Albanensis applausit. Similiter quidem & alii duo, unus tamen ex dictis quatuor ait: vos scitis, domini mei, quod aliquis vestrum voluit verbum super hoc facere cum capitibus nationum, & scitis quod tam moleste tulerunt, quod dubitamus eorum indignationem nimis fore damnosam sacrae unioni & personis nostris: & ideo non est amplius loquendum de hoc. Nihilominus vertentes se ad alios quatuor, in-

inquierunt: Dicite vos qui missi fuistis a nationibus, & melius noscere debetis eorum intentum. Hi vero quatuor hoc idem dixerunt effectualiter, nec ita mite locuti sunt, sicut ante fecerant, quando in domo habitationis Caroli fuerant.

His cum magna displicentia intellectis, quoniam videre videbatur futurum e propinquo iacturam & desolationem totius populi Christiani dolere quantum valebat, Carolus ait: Et super hoc nihil aliud dicere scire, quoniam dixerat satis super his quae poterat circa haec, & intendebat, & verbis superflua addere verba tamquam inane quid nolebat: eoque maxime apparebat ipsos divertisse quo nolebant. Ad suam tantum memoriam reducebat reverenter, quod novum suscitabant schisma, pessimam haeresim pariturum. Et cum ea quae tentabant propter unionis opportunitatem dicerent se agere, unionis firmitatem, quam in unius pastoris reverentia dominus noster Jesus Christus constituerat, totum unitatis ecclesiae robor mobile & tremulum facientes destruebant. Cum ergo hoc evitandum est, ipsi noscere debebant, & quantum jus canonicum & civile haec detestatur, praecipue cum aliter sacra & indubitata unio fieri valeat. Et si unumquodque collegiorum quod deliberaverunt attentaverit proficere, videlicet quem dixerunt suum pastorem deponentes, membra capiti rebellabunt absque opportunitate & utilitate aliqua, praeter eam quod schismati augetur schisma. Verum tamen cum nec dolere in ipsius Caroli potestate sit, nec posse proficere sibi appareat, & propter ejus absentiam & vicina illis regia Castra terra quas pro Romana gubernabat ecclesia, non sine periculo sint, nullo praesertim fratrum suorum in patria existente, rogabat, supplicabatque pro ejus expeditione, quam non nihil proficuum universali putabat ecclesiae in conversatione temporalis status. Hoc idem quatuor a nationibus missis dicens, & addens quod rogabat eos, quatenus sicut sibi intentionem exhibuerant, saltem in ipsius Caroli excusationem quae dixerat fideliter referre vellent. Insuper & ei dare in scriptis rationes, quibus urgebantur de non mutando locum, quoniam paratus erat semper certis acquiescere rationibus in his quae cognosceret velut supra dixerat.

Tunc replicarunt allegantes nedum fore impossibile locum mutare, sed de mutatione loci tractare sine Concilii & unionis dissolutione. Ipsum vero expediri statim a dominis suis procurarent. Sic & alii quatuor. Verum magister Thomas dixit Carolum non debere ignorare, quod ea quae praecipue tantum important pondus, non ita faciliter & in brevi spatio describenda erant. Et quoniam Carolus suum frequentare videbatur discessum, licet putaret sacram Synodum rationes quas postulaverat, sufficientibus committere patribus ordinandas, & in scriptis exhibendas, non tamen putabat ante suum discessum ei ipsas tradi posse, sed adhibita possibili diligentia per fidum illi nuntium transmitterent, quod aegre non ferre cogabant; fere quoque dixerat istud & dominus Meldensis post tergum unius dominorum quatuor missorum, qui juxta eum sedebat, se extendens. Satis plane dixit magistro Thomae: non dicatis dari sibi in scriptis quidquam super hoc, quoniam domini mei cardinales deliberaverunt nihil sibi dari. Hoc quoque quamvis dicere secretae voluisset vel ostendisset astutia

quadam, tamen Dei gratia totum Carolus audivit, & ex illa hora spem amisit amplius quid super hoc in scriptis habere, quod postmodum expertus est in facto. Surrexerunt igitur omnes, & dum sua curialitate & humilitate dominus Mediolanensis ipsum sociaret jam prope ostium camerae, ipsis duobus existentibus, in haec verba prorupit: Antiquitus & diu fuimus dominus Gregorius & ego constituti in minoribus valde domestici & amici carissimi. Rogo ergo quamquam nuncius magnus sit, dicas sibi mei parte, quod perventis nobis ad senium expedit cogitare animas salvare nostras. Relinquamus ergo dignitates istas, quae magis vanitati quam saluti proficiunt. Cedat ipse papatu, & ego volo cardinalatui cedere. Eamus ad S. Nicolaum de letore servituri Deo, & ibi sibi paratus sum servire per annum & ultra. Haec omnia junctis manibus in modum orandi cum maxima efficacia dicere videbatur dicens: Rogo te, Carole mi, dicas sibi hoc mei parte.

Ad haec Carolus ait: o Domine mi, quam bene verba vestra sonare videntur, sed cum dominus Gregorius velit papatu cedere, nec petat vos renunciare cardinalatui, nec quod sibi servatis in monasterio, quare quod minus est secum non vultis in loco partibus tuto convenire, & ipse ibi papatu cedit, & vos persistitis cardinalis, & vera unio & sacra pax redderetur ecclesiae sanctae?

Ad haec ait: certe, Carole, ipse non cederet. Gustui namque suo tam dulciter sapit super pontificatus cathedram sedere, quod nunquam nisi compulsus descenderet.

Tunc Carolus: Si tam dulce est super cathedram B. Petri sedere, quod hi qui nunquam sederunt, tanta vexantur rabie, quod ecclesiam & universum populum domini destruere non curant, ut citius sedeant, quare istum tantum quisque culpatur, etiam si aliquali mora fuisset deprehensus? Quis namque magis reprehendendus est, vel ille qui dulce gustaverit ferculum, si nullius concupiscentia labatur, vel ille qui in non expertam delectationem exarserit? Et cum posset unusquisque quem dominus elegit, unicus verus & indubitatus fore pontifex, si petitis assenseritis vos & alii, certe valde stupendum est, quomodo unicuique tam infesta sit ambitionis voluptas, ut non valeant per paucos dies praestolari. Sed cum omni reverentia loquendo, similes mucipularum fiant, quae propter frequentiam catulos suos pariunt caecos. Sed ecce justum & aequum est, ut peccata Christianorum inveniant eos. Etiam in hoc dixit non desineret admirari, quare non experientia comprobare vellem utrum dominus Gregorius cedere vellet, sicut oblatum eis erat. Nihil enim sic nocere poterat experientia haec. Nam si dominus Gregorius cederet, suum haberent intentum, si non, omnes Christianos de sua malitia certos redderet.

At ille: dicis hoc forte propter me, conscius ipse sibi: verum modicum de papatu curo per Dei gratiam, & sit pontifex quicumque voluerit, dummodo unio fiat; parum curo, licet quantum in me est, bonum pastorem optarem ecclesiae.

At Carolus non amplius propter eum haec dixerat verba, sed propter unumquemque magis & minus, velut magis & minus in hoc noxii forent, & se de unoquoque sigillatim putare quod unusquisque de aliis singulis putabat, & subridens licet corde tristis propter iacturam popu-

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

285

populi divini & prosperam, ad ceteros ait: Cre-
ditis, domini mei, quod dominus meus Me-
diolanensis cathedram illam libenter ascenderet?
illi vero riserunt, & ipse Carolus: Certe in hoc
credo quod vos omnes credere puto. Et his
dictis ad suum rediit hospitium.

Dum hæc autem vicissim tractarentur, do-
minus Aquilegiensis tractavit cum Carolo, quod
tamquam frater & amicus suus inspiciens ip-
sum ex jam coeptis honorem accepturum. Cum-
que sibi aperuisset ipsum Carolum non pa-
rum dubitare de electione futuri pontificis,
cum ratione Gallicorum sibi pontificem quaeren-
tium, tum ratione Florentinorum, quos dubi-
tabat etiam eis potius quam sanctæ ecclesiæ
optare pontificem. Et propterea non solum
propter cessionem; verum etiam propter secu-
ram canonicam & liberam electionem, ipsum
inillare pro loco extra Florentinorum fines, cogi-
taverat, quod si Carolus tantum cum domi-
no Gregorio operaretur, quod ipse Arimini ce-
deret, cum cessione illa loco mortis civilis ha-
beretur, non possent declinare Gallici & qui-
cumque hujus forent opinionis, quod electio
futuri pontificis fieret Arimini. Ex qua omnis
suspicio Carolo cessare debebat, & certificari
quod futuri pontificis electio, certa erit & li-
bera. Insuper ad perpetuam famam domus suæ
& ipsius hoc futurum erat, quod in ejus, ut
ita dicatur, domo schisma quod per xxxi. an-
nos duraverit & ultra, sedatum sit. Nulli enim
principi Christianorum (cum multi appetere)
hoc datum fuit. Rogabat ergo, quatenus sibi
concessam gratiam agnosceret, & ipsa uti non
negligeret. Propterea pontifex ille futurus, cum
Concilii opus sit, congregare illud incumbet
sibi, nec alibi quam ibi congregare ipsum vel-
le aut posse commode putandum est, & sic
ecclesiæ sanctæ serviet, quod electio & Conci-
lium ipso operante in domo sua erunt libera.
Hoc idem frater suus Malatesta Pensauri do-
minus dixit.

Ipsæ quidem domino Aquilegiæ inquit, jam
dixisse se totum acturum & curaturum pro sa-
cra unione, quod dominus posse concederet &
debere noscet. Ultra autem posse si se offerret,
stultus foret; si tentaret, plusquam stultus; ul-
tra autem quam sibi videatur debere, malus
foret, si facere auderet. Hoc autem dixit do-
mino Malatestæ fratri suo. Sed addidit se non
parum mirari de eo, & quod certe id erat quod
a cunabulis noverat, nec crederet ipsum alterum
fore, nec crederet ipsum sæculi pompam suo magis
diligere debito, & quod suo debito non faceret,
propter pompam nemo speraret ipsum esse factu-
rum. Dum esset invitatus etiam a domino Medio-
lanensis & a prandio recederet, prope scalam
constitutum cum domino Mediolanensis, roga-
vit quod domino Gregorio ambaxiatam face-
ret, quæ supra dicta est.

Iterum vero ipsi ille respondit, ut supra:
sed addidit vos vultis quod dominus Gregorius
papatui cedat, quod non parum est: Et vos
non vultis juri vestro congregandi Concilium
cedere & locum mutare, quod respectu ejus
quod petitis parum aut nihil est. Nihilominus
quod injunxistis fideliter referam.

Postquam autem cum illis dominis octo in
præsentia domini Meldensis Carolus contulerat,
accessit ad eum magister Thomas die quadam,
dicens cum magno displicentia videre ipsum si-
ne conclusione unionis, vel saltem sine opti-
ma spe unionis discedere. Primo namque con-

siderabat bonum unionis in se, quantum rei
obligatus, nec non propriæ ejus personæ, &
cum diu ipsius Carolus notus & benevolus, &
beneficia tam a domino genitore suo, quam a
civibus Arimini & ab ipso Carolo non pauca
susceperit. Unde postquam discesserat a dominis
suis, plurimum cogitavit quomodo fieri posset
quod prædictis & pluribus aliis rationibus optabat,
videlicet mutationem loci impossibilem, nec fieri
posse unionem, nisi dominus Gregorius cederet,
sperabat quod si Carolus domino Gregorio of-
ferret aliquid honorabile & utile suæ personæ
& suis, ipse acceptaret. Cogitaverat eum pro
honore personæ domini Gregorii, si Pisas vel-
let accedere, quod aliqui ex cardinalibus, &
si bene Carolus recordatur, videtur sibi quod
dixerit de Italicis & Gallicis irent usque Ari-
minum obviam sibi, qui cum honorabili nu-
mero prælatorum ipsum Pisas honorifice so-
ciarent, ubi etiam honorifice receptaretur, &
ibi cederet, & ecclesiæ & futurus pontifex illi
provideret de aliqua legatione honorabili; in-
super statui fratris & nepotum suorum oppor-
tune & honorifice, & quoniam sciebat domi-
num Gregorium, cum de sua cessione tracta-
retur, aliqua a collegio suo postulasse pro suis
affinibus, dicens non esse decens suos non
remunerari ab ecclesiâ, si cederet papatui, spe-
randum erat omnino ipsum assensum debere,
si hæc sibi offerrentur. Et si nollet Pisas ac-
cedere, quamvis melius ageret si veniret, & rem-
magis Concilio gratam universo, cederet Ari-
mini in manibus venerabilium patrum, quos
Concilium transmitteret in condecienti numero
& reverentia, juxta quod mittentium & ejus
ad quem mittentur honor exigeret, cum juri-
dico & pleno mandato, ad recipiendum nomi-
ne & vice sanctæ matris ecclesiæ universalis ces-
sionem prædictam, & ad promittendum sibi no-
mine & vice prædicta, quod ea quæ sibi pro-
missa fuerint, ut supra dictum est, integrali-
ter sibi & suis servarentur. Considerare namque
debebat, ad quid ex voto & juramento suo te-
nebatur, & quantum proderat ecclesiæ & sibi
& suis: ex adverso quidem quot mala seque-
bantur ecclesiæ, quot sibi & suis pericula. Cer-
nere quidem poterat, nisi hoc faceret, se omni
ecclesiæ exosum, atque ab omnibus derelictum.
Concludens igitur diserte ornatque Carolo
persuasit intercedendum propter hoc apud do-
minum Gregorium, ut sibi præmium & glo-
riam magnam apud Deum & homines vendi-
caret.

Ad hoc Carolus ait, quod regratiabatur si-
bi de his quæ domesticè secum contulerat, &
versa vice tamquam notus & filius suus dispo-
situs erat secum amicabiliter conferre & do-
mesticè, nolebat namque valde cernere quod
cernebat, licet verecunde referret, ipsum refer-
re compelleret veritas, videbatur sibi quoque
videre omnes excusationes super mutatione lo-
ci sibi facta frivolas & inanes esse. Ideo vide-
bantur sibi potissimæ causæ quare locus non
mutabatur, non illæ quas dixerunt, sed aliæ
quas ne dominos Pisas existentes irritaret, ne-
ve putarent ipsum odii causa, seu inter eos can-
dalum suscitandi dixisse, tacuit coram eis; nunc
vero instante opportunitate tamquam patri &
amico familiariter pandere deliberaverit, quod
hæc sibi videntur, incipiendo a Gallicis, quoniam
eos numquam consensuros dicebant Italici, pri-
mo namque, quia interpretando eorum volunta-
tem in melius considerabant, quod vehementer
titu-

ANNO
CHRISTI
1109.

titubarent, ne pars domini olim Urbani con-
gregaretur omnes insimul. Sciebant enim, esto
quod utraque pars integraliter cum altera con-
veniret, partem domini Urbani suam excede-
re tantum; quod si duo essent ex ipsis in Con-
cilio, quinque ad minus forent ex nostris. Cum-
que sciant inter eos schisma vigere fortius val-
de, & propterea dubitabant de violentia, pri-
mo ne Italici vellent ante omnia super jure
contententium de papatu terreri, deinde dato
quod hoc sibi dum tolleretur, dubitant ne cir-
ca beneficiorum moderationes in quibus cum
nostris concurrunt, succumbant. Sed alia cau-
sa esse potest, quam pudibunde referebat ex
parte dominorum Gallicorum. Nam si tantum
papatum ambierunt, ut plures ex nostris dixe-
runt, unde factum sit schisma non judicandum
est, sed cavendum a nostris juxta illud Do-
mini. *Estote prudentes ut serpentes, & simpli-
ces sicut columba*, ne quod circa XXXII. an-
nos experti fuerunt, obtinere per directum
non valuerunt, & per indirectum vel saltem
substantialiter obtinere procurant, & propte-
rea sumserint occasionem impossibilitatis mu-
randi locum, ne obedientia Romani pontificis
insimul integra valeat conventre & concordare.
Putant quidem si Romana obedientia con-
cors fuerit, nusquam velut illi, neque in pa-
pato neque in papatus administratione, diebus
praesertim his, potentes fore: unde si in unum
convenerint, dum appareat eis illos faciliter
concordaturos. Cumque inspiciant, discordia lo-
ci inter illos vigente, nusquam inter eos con-
cordare posse, quod de loco concordent non
assentiunt, quin immo impedire satagunt. Co-
gitantes vel propter illorum discordiam ad san-
ctuarium Domini hereditate possidendum re-
verti sicut haecenus: vel si non potuerint, &
in unum obedientiae Romanae assentire opus
sit, gratis & liberaliter ostendant largiri velle
quod obtinere non possunt, & tantum obtinere
effectualiter, quod aliis largirentur apparenter.
Quis enim tam insipiens est, qui non videat,
si fideles Gregorii non convenient, & concor-
daverint cum aliis qui Pisis sunt, quicumque
fuerit Pisis pro pontifice electus, omnino, quam-
quam fuerit Italicus natione, fide & volunta-
te oportebit a Gallicis dependere. Et si nolue-
rit, in causa papatus succumbere opus habebit,
neque ad sinistram, neque ad dextram declina-
re, nisi quantum seu voluerint, seu assenserint
Gallici. Si ceterum ad partem Italicam suam
Carolus vertebat considerationem, videbat,
heu! quosdam tanto odio, quosdam tanto
ultionis debacchatos ardore, quod nollent
dominum Gregorium cedere & ecclesiae pa-
cem reddi, sed potius non trischisma fieri,
sed centischisma, dummodo dominus Gre-
gorius cum suo scandalo & suorum cedere o-
porteat, vel quod a papatu ejiciatur tamquam
schismaticus & haereticus. Quosdam vero jam
sibi videri visos cathedram ascendisse, ex pro-
missionibus quas susceperant & cautelis quas
adhibuerant, tantum tædebat ad horam nedum
per dies moræ scandendi. Insuper tantum du-
bitabant ne mutatione illa, & majori in ele-
ctione adhibita libertate, a suo proposito eva-
nescerent, quod prius, proh dolor! caelum &
terram ruere assentirent. Audisse insuper dice-
bat, si promissionum observatio circa multos
servata non implicaret contradictionem, tot fu-
turos pastores tam de collegio Italicorum, quam
de his qui erant praelati extra collegium, quod

penet tot eis oves subjectae forent. Hoc etiam non
paucos sperare ex eorum proprio ore & gestu
didicerat. Hinc igitur isti non solum supradictis
causis, quascumque alias fingerent causas, loci
mutationem & alios impedire sufficientes erant;
sed si Dominus Deus annueret omnem confun-
dere unionem, atque alios ad unionis seducere
turbationem: in his, inquit, mentem suam cum
ipso familiariter effudisse juvabat. Addens quod
certe non solum qui tam ineptis voluptatibus
& ambitionibus ecclesiam sanctam destruebant;
sed quicumque juxta posse, aut prece, aut pre-
tio, aut formidine juncti non resistebant, ma-
gnam in districto examine apud omnipotentem,
sapientissimum & justissimum judicem, cui ni-
hil cordium occultum est, poenam eis vendica-
bant. Ad dicta quidem per eum respondebat,
quod quicumque vellent fingere sibi a domino
Gregorio, quam illa quae dixerat; sed verita-
tem dixerat, & non credebatur; & si credeba-
tur non credi fingebatur; & haec omnia in do-
trumentum sanctae matris ecclesiae & in aug-
mentum schismatis redundabant. Et quod ve-
rissime a domino Gregorio, nec ab aliquo suo-
rum quidquam petere habuerat in mandatis,
ipso cedere disponente nec si aliquid offerrent
acceptare, & quod nullomodo credebat domi-
num Gregorium cessurum per viam illam,
& praesertim quoniam pluries audierat ab ipso,
quod potius mori volebat, quam propter mole-
stiam hoc temporale cederet praemium. Et quod
sponte, si permitteretur, cedere intendebat in hoc
propter honorem Dei & ecclesiae pacem. Di-
cebant etiam Carolum, etsi ipse oppositum
assereretur, eum tamen hoc credere. Si nam-
que dominus Gregorius praemium quaerebat a-
eternum, nesciebat qua ratione aeternum pro
temporali seu amittere seu commutare vellet.
Si vero temporale, hoc dupliciter quaereret,
vel honore vel gazis. Si honore; vel quod
tamquam virtuosus coleretur, vel tamquam do-
minus magnus & potens eximiaque potestate
venerandus. Quod cum detur, istorum quis
negabit, de primo quod potius liberaliter ce-
dat, quam mercede, & quod praemium potius
post actum expectet, quam quaerat ante, si de
aliis quod dicebat ipse Carolus, offerri illi po-
terit quod circa potentatum & gazarum vene-
rationem papatus aequipolleat suae personae per-
sonisque suorum; etiam non parum admirari
inquietabat, quod ipse tam prudens Carolum ro-
gasset, quod offerret domino Gregorio lega-
tionem, & non dicebat quam, & super omni-
bus aliis generaliter loquutus fuisset, nihil spe-
cificando. Quid enim diceret dominus suus do-
minus Gregorius papa, si ista sic suae propone-
ret sanctitati? Numquid dicere posset: quid hoc
tentasti sine mei licentia; insuper quid mihi
refers? Quid igitur ad haec responderet Carolus,
a sua quaerebat reverentia.

Ille vero hoc audito, breviter & effectuali-
ter persuadebat ut supra, dicens nullo modo
hanc praedictam omittendam fore, & quod spe-
rabat ipsam esse unionem parituram; quodque
satis videbatur honestum. Carolum tam nude ad
dominum Gregorium super hoc non redire, &
quod cogitaret, super hoc, & in crastinum cla-
re & particulariter suum vivere diceret.

Ad ista Carolus ait, se non ista praestolari,
quia non propter hoc venerat, sed tantum reso-
nionem a reverendissimis dominis, qualem sibi
exhibere vellent; & reverti, & respondere, vel
non, beneplacito relinquebat suo: ex quo ille

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO CHRISTI 1499.

ANNO CHRISTI 1499.

videns Carolum, satis latus discessit, credens A forte, licet nolisset exprimere, Carolum tandem super hoc predicaturum; videns circa postulata per eum nihil omnino referre posse.

Die quidem sequenti reversus fuit ad eum praedictus magister Thomas cum quadam cedula, in qua continebantur quaedam, quae videbantur ipsi magistro offerenda per Carolum domino Gregorio, petierat pro suis attinentibus a suo collegio, in casu quo cederet, & quod habito respectu ad praesentem rerum dispositionem, & ea quae petiverat, ista illi offerenda videbantur.

Primo, si vellet Pisas accedere, quod unitum collegium, sacrum Concilium, & domini Florentini illi & suis bonos salvos conductus & in plenissima forma concederent.

Secundo, pro reverentia status ecclesiastici & personae suae, de obviaturis providerent, ut sibi dixerat prius.

Tertio, quod honorifice & caritative ab universo Concilio recipieretur.

Quarto, quod cum cesserit, provideatur suae personae de legatione Fori-Julii & Marchis Trivisanis per totum tempus vitae suae; & si in curia voluerit prope futurum pontificem morari, venerabiliter tractetur inter cardinales ceteros; et de tot sibi provideatur beneficiis, quod vitam ducere valeat honorabilem.

Quinto, cum suum collegium ad sui instantiam promiserit nepotibus suis providere in patrimonio de Monte-Fiascone, de Corneto, de Urbe-vetere & in Romandiola de Foro-Pompilio, Forlivo, & Faventia, & quod eis provideatur de terris illis alias sibi in patrimonio oblatas. Verum cum dubitet, ne dominus legatus Bononiae assentire noluerit, quod eis terrae illae Romandiolae traderentur, rogabat Carolum, quatenus cogitare et dicere vellet, quid illi aequivalens sancta mater ecclesia concedere posset, si dominus legatus non assentiret, de quo valde erat dubitandum. Insuper cogitaverat intra se, cum Caroli sororem in uxorem habeat Johannes Galeaz, ne ipse Carolus libenter traderet alteri quam cognato suo Faventiam dandam fore. Haec quidem dicebat ex se ut tantum sequeretur bonum cogitasse; tamen si Carolo videretur amplius quam dixerat, domino Gregorio & suis per unitum collegium & sacrum Concilium debere auferri, rogabat quod sibi tamquam amico suo pandere vellet, promittens, quod si voluerit huius tractatus promotor videri, ipse nihil parte ipsius dicet de eo quod avifatus fuerit ab eo parte ipsius Caroli, sed tamquam a seipso tractabit, & quod effectum Caroli optatum res fortiaturo toto posse & fideliter laborabit.

Ad hoc inquit Carolus, quod ignorabat quid inter dominum Gregorium & suum collegium tractatum fuerit, & quod ipse magister Thomas bene sciebat ipsum, quando haec tractata dicuntur, fuisse Mediolani, & quod quicquid fingeretur, non sperabat hanc viam posse unionem producere, nec absque causa loquebatur. Sed per ea quae manifeste didicerat tentans a domino & suis, verum quidem considerabat illam esse viam certam ad unionem quam proposuerat, si domini qui erant Pisis, vellent illam acceptare: quia, sicut iam dixerat, vel dominus Gregorius servaret quod promittebat, & sic unio certa, indubitata & sacra; vel non, & sic confusus & ab omnibus derelictus

Concil. Gener. Tom. XXVII.

ejicietur. Et quamvis alias dixisset, iterum dicebat se nequire comprehendere, dicant quod voluerint, quo jure, qua aequitate, qua honestatis fronte negabant assentire petitis. Et sicut dixerat, si proposita volebant acceptare, aequae bona, vel meliora & magis aequa proponerent loca, & tunc si Gregorius non acceptaverit, erunt excusati. Dolebat, sed nihil ultra valebat, quam referre fideliter domino suo papae, dum ejus praesentiam adibat, quae super haec dicta sibi fuerint. Non enim predicare quidquam in his auderet, cum contra omnem suam foret impositionem. Hoc tamen non tacebat, quod si dominus Gregorius vellet promunere temporali proprio & suorum eis assentire, pro nihilo putabat haec posse concordari inter eos, quamvis non possent eis dari terrae illae Romandiolae. Nam de duobus alterum fieri posset, vel enim eis per ecclesiam tot donarii super impraestitis Venetiarum, quod ex eis perciperent aequivalentem introitum terrarum illarum, detractis expensis pro ipsarum custodia opportunis, vel aliae aequivalentes darentur. Et quod vere si de propriis quas pro Romana quam gubernat ecclesia illis dari expediret, contentabatur, dummodo vera unio fieret in populo Domini. Haec male libenter Carolus dixit secum contulisse propter duo. Primo quidem ne videntes illis ipsum aurem praebere, putent quidquid ostendat, non tractare super hoc absque consensu & commissione domini Gregorii. Secundo & maxime ne putantes hoc absque eo quod petitis assentiant putent unionem fieri posse. Sed nolint primum credere rogabat, quoniam vere huiusmodi credulitas falsa erat; nec velint sperare, quod unio fieri possit cum concordia partium; nisi vel Dominus omnipotens mutet mentium voluntates, vel nisi locus D. Greg. & suis tutus concedatur. Et alia quidem parte quae dixerat dixit, ut si cum domino Gregorio convenirent, quod illi possent, & quomodo sibi & suis providere, sciant, cum Carolum pluries interrogaverint domini auditores per se & alios; deinde ipse magister Thomas cum suis collegis, & tandem per seipsum de provisione quae sibi domino Gregorio & suis per eos fienda videretur, si cederet.

Reversus vero postea cum apparenti licentia, dixit se haec quae cum ipso Carolo contulerat, cum dominis suis collegii uniti contulisse. Sperabatque ipsum ab eis gratum & votivum accepturum responsum; & si bene recordatur Carolus ipse idem ait, quod domini praedicti convenerunt omnes in unum propter suae expeditionis causam, quodque cum in loco S. Martini expectabant.

Igitur vel per ipsum vel per alium, quod nihil ad substantiam refert, vocatus accessit ad locum in quo convenerunt omnes qui Pisis erant uniti collegii, praeter vulgariter dictum dominum Pisavensem, aliter vero Penestrinum, qui tunc defuit, & dominum vulgariter dictum Neapolitanum, si bene recordatur, capta occasione senii & languoris. Cumque coram sedentibus ipse sederet, suo videre dominus Albanensis ex parte omnium effectualiter dixit, quod attenta perfectione unionis quam Carolus tractabat, quamque ipsi toto corde dilexerant & diligebant affectu, & usque ad mortem prosequi, quantum in eis erat, forent dispositi. Insuper & fidelitate suorum progenitorum & praecipue genitoris illius, quam a lungo tempore

T erga

erga sanctam matrem ecclesiam conservaverant, necnon ipsius fide & labore, quæque propter ælum tam pii operis sumserat, multoties domini suis cardinales sanctæ Romanæ ecclesiæ, atque ipse una cum eis cogitaverat, existente impossibilitate assentiendi petitis per ipsam rationibus, quas pluries secum contulerant, modos invenire, per quos optata per eos & illum sacra unio effectum fortiretur, sed & ipse inde honorem acquireret. Et cum vidissent ipsum Carolum circa ea quæ petierat instare tantum, nec alios voluisse proponere modos, valde doluerant, tamquam propter impossibilitatem annuendi desperati. Nuper quidem cum accessisset ad eos magister Thomas ordinis Prædicatorum, & quedam illis ostendisset capitula, quæ cognasse dixerat, & cum ipso etiam Carolo contulisse, ne tantum bonum ex ipsorum causa deficeret, neve ipse Carolus sanctæ matris ecclesiæ filius sua frustratus intentione abiret, contenti erant assentire, quod omnino domino Gregorio & suis facienda promitterentur, & servari promittebat, sicut in prædictis capitulis continebatur. Insuper non dubitant, quod sacra Synodus universalem representans ecclesiam, his omnibus assentiret, & quod domino Gregorio & suis servarentur quæ promitteret solemnè stipulatione. Rogabant ergo Carolum multis obsecrationibus & adjurationibus, quæ cum supra dictæ sint, omituntur, quatenus ita instare vellet, quod per hunc modum sacra fieret unio. Sciebant namque quod sciret & posset si vellet, neque dominus Gregorius his quæ offerebantur dissentire deberet, neque & sui. Magna quidem erant quæ pollicebantur, & ultra hoc perpetuis temporibus ipse dominus Gregorius & sui sanctam sibi obligabant ecclesiam ad gratias & beneficia potiora, quoniam per ipsos pax reddebatur ecclesiæ tanto tempore per alios scissæ & afflictæ. Hæc Carolum tentare debere dicebat, primo honorem Dei, & populi Christiani salutem si inspiciat & commodum: deinde si privatum meritum & gloriam hic & in alia vita, etiam quoniam dominum Gregorium diligere videtur, quem suum vocaverat & vocabat, quem ex hoc manifeste videbatur magnum fore meritum & præmium questurum. Nec suspicaretur ipse Carolus, quod ex hac obligatione ullam simoniæ incurreret maculam. Poterat quidem, immo secundum sacra decreta decens erat per summum sacerdotem providere prælato, qui ad evitandum scandalum & bellum beneficio cedebat suo. Multo igitur fortius per universalem ecclesiam & futurum pontificem provideri decebat, immo debitum erat, dono Gregorio, si propter tantum scandalum evitandum tanto renunciaverit beneficio. Ulterius si videretur per eos aliquid ultra domino Gregorio offerendum, rogabat ipsum parte dominorum suorum & sui, ut vellet illis pandere ante suum discessum, quoniam dispositi erant nihil de possibilibus eis negare domino Gregorio & suis tamquam benemeritis, dummodo diserneret velle absolute cedere, quod debebat propter suum juramentum & alias multiplices rationes facere. Et ut Carolus cerneret manifeste optimam dispositionem, & quantum optabant ipsum honorem suscipere ex assumpto unionis tractatu, licet foret, omnibus, qui ad hoc sacrum Concilium venerant, & præsertim dominis omnibus ultramontanis, Francigenis & Anglicis, & multis hujusmodi,

qui per mare venerant, & cum maxima difficultate opus haberent sibi equos & alia opportuna fere eis reperiri impossibilia, mutando locum, ad quem non possent per aquam pervenire, contenti erant si dominus Gregorius nollet Pisas accedere, nec renuntiare per suum procuratorem, neque in manibus procuratorum sacri Concilii, præstigans propter mundanam pompam cum incommodo & dispendio ecclesiæ locum mutari, quam ecclesiæ complacere, & ipsam sibi perpetuo obligare, per xx. milliaria vel xxx, ad plus ultra Pisas infra terram ad locum congruum accedere, dummodo securi forent, quod ipse accederet & cederet, sicut ipse Carolus dixerat eis, si ad petita loca potuissent ire. Quoniam ergo videre poterat Carolus, quod nihil de contingentibus per dominos suos & ipsum omittebatur propter sacram unionem perficiendam, concludebat rogans, obsecrans & adjurans, &c. Deinde vertens se ad dominos adstantes, dicebat se dixisse, quod ei injunxerant, quantum sciverat, secundum quod ipsorum ultimæ intentionis esse comprehendere poterat. Nihilominus rogabat unumquemque eorum, quatenus omiffa per eum supplere & minus bene dicta corrigere placeret.

Deinde dominus Aquilejensis affirmans dicta per eum, ait se aliquid dicere velle propter meliorem unionis effectum, & ipsius tractandæ certius medium, non vero supplendi emendandive causa.

Primo quidem videbatur sibi, si dominus Gregorius nollet Pisas accedere, sed omnino locum mutari, & quamvis Concilium congregatum Pisis sit sufficiens ad negotium unionis perficiendum, & alia ecclesiæ sanctæ incumbentia, tam de jure quam de facto, si dominus Gregorius velit aliud Concilium convocari, sicut per ipsum Carolum petatum videtur. Quare hæc cum sui domini & ipse, sicut alias dixere, nescirent apprehendere sinceritatem animi domini Gregorii, nullam inde inspicientes opportunitatem. Quærendum itaque videbatur a Carolo & ab ipso certificari debere, an equam locum & Concilium mutent, ne in unionis detrimentum hoc queratur per dominum Gregorium & suos. Posset namque cogitare mutare locum, prorogare Concilium, & ad nullum demum cessionis pertingere finem; sed cum aliis coloribus novas justificationis tue exquirere fallacias. Ex quibus alterum putaret, vel quod impossibilitate fatigati secederent patres, & sic unio desolata, vel quod ipse justificatus appareret. Vel, si tantum machinari valeat, quod tota obedientia domini olim Urbani unita congregaretur, petere forte putat, quod primo & ante omnia super jure papatus discutatur vel forte amplius, quia quod dicit dominum Urbanum fuisse in plena possessione universalis obedientiæ, & per nonnullos nulla legitima lata sententia, ipsum sua obedientia fuisse frustratum, tamquam successorem in pontificatu domini Urbani postulabit, sicut de facto expoliatus fuit, ita de facto primo & ante omnia restituatur, & per viam hanc putat inter obedientiam Romanam & partem Gallicam, quam unitam quasi cernit, novam suscitare dissensionem, & abolitum fere schisma in pejus priore indeteriorare. Postquam igitur hæc videre videbantur, dicebat quod nullo modo hanc fraudem pati volebant nec debebant in tantum ecclesiæ dedecus & incommodum, & pro-

ANNO
CHRISTI
1107.

propterea certificari volebant si locus mutaretur, & si assentirent quod unum communi consensu congregaretur Concilium, ne dominus Gregorius aliquid super iure papatus sui & obedientia sibi restituenda petat. Scire quidem dicebat dominos Gallicos istis nunquam confensuros, neque ipsi assentire intendebant, ne jam facta inter eos unio & concordia in divisionem & scandalum pervertatur.

Insuper dubitavit, ne dominus Gregorius quereret, quod Concilium terminaret antequam cedat, utrum si hereticus vel non; & propter hanc discussionem vel schisma in Concilio, vel Concilii dissolutio fiat, vel quod ipse papa iudicetur & remaneat papa. Hoc autem minus quam primum sustinere dispositi erant. Igitur certificari petebant super his antequam locum Concilii & Concilium mutent.

Insuper vertens se ad ceteros dominos astantes, dicebat. Domini mei, puto bonum de locis ad que ire possumus & deliberavimus Carolum certificare, ut melius & certius tractare possit: cumque illi dicerent bonum eis similiter videri, ipse dixit de S. Miniato, vel Pistorio, eos deliberasse, & quod sperabat dominos suos obtenturos talem securitatem a dominis Florentinis fieri domino Gregorio si vellet ad predicta loca accedere, quod merito contentari poterit, sperabat etiam depositionem fortiorum alterius istorum locorum, ad quem dominus Gregorius accedere deliberaret, se obtenturos in manibus fidorum partibus fieri.

Dicebat etiam non parum dubitandum, quod dilatio temporis que petebatur a domino Gregorio, ut pars sua cum aliis valeat convenire, in desolationem Concilii & unionis redundare possit, & propterea volebant scire quantum differri Concilium petebatur.

Verum si dominus Gregorius recte vellet accedere, sicut Carolus dicebat, ut ipse Carolus perpendere possit, quanta cum caritate erga ipsum dominum Gregorium domini sui accedere velint, inquebat, quod si in curia stare vellet, quantum in eis erat procurarent cum ceteris dominis cardinalibus apud futurum pontificem honorabilis & gratiosus tractari. Preterea ut inde suos honoraret, unde haberet quod vivere honorifice ipse posset, provinciam Marchie Anconitanæ sub suo regimine dari promittebant per totum tempus vite sue.

Et quoniam dominum Gregorium forte puderet inter dominos cardinales sedere, super quos semel tamquam papa insedit; si nollet in curia morari, ei promittebant provideri de legatione, quam magister Thomas dixerat, ut cum honore suam ducere valeret vitam & quiete. Considerabant enim ipsum magis in legatione illa, quam alibi, quietam ducturum vitam, quoniam patriæ illi finitimus erat & notus.

Concludebat tandem, si locus mutaretur, & de tempore Concilii congregandi cum ipso convenient, ipsos omnino certificari velle dominum Gregorium cessurum absque ulla contentione sive hesitatione aut subterfugio.

Cumque nullus predictorum dominorum ulterius addidisset, sed quisquis quasi effectualiter affirmasset dicta per duos, & exhortando que illi, sermonem consummasset suum, respondens Carolus primo ad dicta domini Albanensis, in substantia dicebat:

Post gratiarum actiones de approbata fide progenitorum suorum, & de commendato labore ipsius, ad quem tamen se obligatum, dicitur.

Concil. General. Tom. XXVII.

AVina illustrante gratia, cognoscebat: gratias iterum referebat de cogitationibus sumtis per eos propter ipsius honoris affectum, maxime quidem tamquam ex fidelibus minimi, quod sacram unionem toto posse & ingenio prosequi deliberassent. Ceterum fatebatur magistrum Thomam de Firmo ad eum accessisse cum codula quadam, quam ipse viderat, & quam eis illum ostendisse confessi sunt, atque de his que in ea continebantur offerenda fore & petenda a domino Gregorio, ipsos fore contentos. Insuper fatebatur se pro bono unionis quedam respondisse predicto magistro super contentis in codula illa, & super offerendis domino Gregorio & suis; sed certi essent, quod vere quicquid circa illa contulerat, præter omnem commisionem sibi injunctam a domino Gregorio fecerat. Et licet amodo tantum dixerit replicaveritque super dictis suis, ut nauseaverint auditores, tamen quia opportunitas veritatis pro pace ipsum cogere videbatur, que pluries replicaverat, iterum dicere nec pudebat nec timebat. Credere ergo dominationes suas deprecabatur, quod omnes oblationes & quecumque alia pauca sunt & inania, ut unio fiat spontanea & libera per dominum Gregorium per viam cessionis, nisi assentiant quod unum communi consensu in altero proposito- rum locorum Concilium congregetur, & nisi æque bonum & tutum partibus alium proponant locum. Et si dixerint, quod duo bona & tuta proposuerint, dicebat quod dominus Gregorius nusquam putabat confidere accedere ad loca dominorum Florentinorum, aut velle, & hoc quia ab ipsius ore & suorum pluries audiverat, quod in opprobrium sedis apostolicæ & personæ suæ & suorum fidelium, contra omnem divini & humani juris modum & debitum, ipsum multifariam & suos fideles lædere procuraverant atque læserant, & propterea, nunquam accedere debere vel sub eorum ditione & potestate. Hoc insuper ipsi faciliter satis verum esse discere potuerunt ex his, que oratores domini papæ Florentinis non multis elapsis diebus exposuerant, que ipsos nequaquam ignorare ambigebat. Nesciebat ipse Carolus aliquam reconciliationis causam inter dominum papam & Florentinos post hæc initam aut contractam fuisse, oppositum quippe ex his que viderat comprehenderat: & propterea supplicabat eis toto posse, & qualibet sanctorum obsecratione, quatenus postquam loci mutationi & Concilii unius congregationis assentire videbantur, nollet pro modico, immo pro minimo labore itineris & difficultate, sacrum unionis vere pacificæ & indubitæ bonum impediri, immo destrui, & in majus pejusque priore schisma verti: dolebat quidem, si propositum non mutarint, sancti populi Dei excidio. Dolebat & sanctæ matris ecclesiæ turbine: sed quia sciebat necesse esse ut scandala veniant, etiam quod vix erit homini illi per quem scandalum venerit, non aliud poterat, nec licere videbatur sibi, quam dicta sibi domino suo papæ fideliter referre, & quod unio fiat & pax sanctæ ecclesiæ, quantum Dominus dederit, toto posse operari: nec pensarent, quod hoc diceret quia nollet dominus Gregorius cedere. Non enim locum pro cessione æquum & commodum peteret, vel ut ipse cederet, vel confundi ipsum necesse esset, si ipsum remanere papam vellet. Nec putent quod dicat, quod offerre dubitet, timens aliquam

ANNO
CHRISTI
1107.

simonis maculam, si quis ipsi offerbant domino Gregorio, renunciaret. Sciebat namque rationibus allegatis per ipsum dominum Albanensem, & nonnullis aliis, ipsum propter oblationes illas simoniacum minime fieri; sed manifeste putabat frustra offerri, que offerri volebant. Et quoniam de impossibilitate accedendi ad loca petita & aliis consequentibus factis aliis dixerat, dicere amplius non videbatur opus exigere.

Ad dicta per dominum Aquilegiensem inquebat, se toties super his secum contulisse, quod recitare non erat expediens: non tamen omittebat, quod nulla inerat sibi causa, per quam domino Gregorio volenti fallere sanctam matrem ecclesiam dominam suam, si cerneret, favere seu assentire deberet. Et licet insipiens foret, certe omnes insipientis limites excederet, si se & sua traderet, sicut obtulerat & offerebat, in manibus ipsorum, in certitudinem quod dominus Gregorius promissa per ipsum Carolum servaret, nisi de hoc certus foret.

Dicebat ipsos excogitare posse, quod eis libebat, sed vere ipse nullius fallacis perpendere potuerat nec poterat, & si perpendisset in sui ipsius personae & bonorum suorum detrimentum non sufferret: multo quidem minus in ejus animae perditionem. Et quamvis dici posset, quod dominus Gregorius nullam alicui injuriam inferret, si suo vellet uti jure in Concilio juxta regulam juris: *Nemini injuriam facit, qui usitur jure suo*: tamen quia viam cessionis inventam & propositam per dominos Gallicos ad evitandum judicii dubium dominus Gregorius acceptaverat, & se etiam ad illam propter pacem ecclesiae solemniter voto & juramento obligaverat, sciens intentionem domini Gregorii: Volebat ipse Carolus fidejuberem, quod si petitis assentirent, cederet absque eo quod jus papatus sui prosequeretur. Et propterea non expediebat ipsos ex hac titubatione loci tuti & congregandi Concilii petiti modum differre, seu mutare, seu auferre.

Dicebat se valde mirari ipsos petere dominum Gregorium non posse se purgare de opposita sibi haeresi coram Concilio, cum excusatio ab infamia liceat unicuique & defensio suae innocentiae de jure divino, naturali & gentium; & quod videre videbatur ipse Carolus, quod nullam propter aliam causam petebant haec, nisi forte, si dominus Gregorius sufficienter purgaret se coram sacra Synodo, ipsi condemnati vel confusi remanerent.

Ad haec statim Aquilegiensis replicavit: Non diximus hoc quia judicium Concilii timeamus, seu effugere velimus, quoniam absque dubio credimus cuncta acta per nos contra eum legitime & debite acta fuisse; nec quod velimus quod ipse non excuset se; sed bene dicimus, quod sua nocentia vel innocentia agitur per viam judicii, quoniam esset scandalum & schisma suscitare, quia unusquisque suum vellet honorem tueri, nolimus assentire. Et si ipse vult quod per viam judicii procedatur, compareat hic coram sacro collegio, ubi jam citatus est, & administrabitur sibi iustitia.

Ad haec Carolus: Quare ergo non sic alibi sicut hic? si tutus est; ita hic velut alibi foret; verum ut videatis quod non queratur vel le scandalum pro pace suscitare, dicebat: Volo promittere & fidejuberem, quod facta sufficienter per dominum Gregorium excusatione sua, nihil suscitabitur contra vos.

Inquebat, quod audita referret domino suo papa, & cum ipso operaretur, secundum gratiam quam Altissimus sibi concedere dignaretur, toto posse & bona fide, quod dominus Gregorius accederet Pistorium, si fieret sufficienter tutus, ipse & sui ad Concilium venire volentes: verumtamen in hoc modicum sperabat posse proficere rationibus quas dixerat, sic quod eis supplicabat, quatenus nolent in hac spe persistere, sed dignarentur inclinari assentire petitis, si unionem volebant & diligebant.

Ajebat, quod nulla temporis dilatio querebatur, nisi quae opportuna foret, & quoniam unio potius per viam pacificam & partibus acceptam queri debebat, quam aliter; equitas circa partium commoditatem servari debebat. Sciebant namque ipsi quantum temporis lapsum erat post primum Concilii sui terminum, & quot venerant, quantumque, ut alii quos venire sperabant accedere possent, oportuerat ipsos suum prolongare Concilium, sciebantque primum terminum indictum per dominum Gregorium suis ad suum Concilium veniendum. Et propterea si divinam & naturalem legem & equitatem volebant attendere, debebant circa dominum Gregorium modos servare, quos, si in eodem casu essent, circa ipsos servari vellent.

Dicebat vere ipsos valde suo videre commendandos fore de grata provisione, quam personis domini Gregorii & suorum facere dispo- fuerant post cessionem suam, & quod omnia, Domino concedente, diligenter referret ipsi & suis.

Inquebat conclusivè, quod dominus Gregorius cederet, quando & quomodo Concilium congregatum, ut petitur, terminaret absque contradictione; & hoc promittere volebat ipse Carolus; & pro domino Gregorio fidejuberem: Nam cum domino Gregorio loquens & volens super sua cessione sciscitari, dixit, quod vere quicquid adulescentes ipsi suggererent, certus erat ipse Carolus, quod numquam unio fieret, ipso remanente papa. Et propterea de duobus alterum praeligere sibi expediebat, vel papatum cum desolatione ecclesiae, & tandem sui & suorum; vel pacem ecclesiae cum cessione, & merito & bono sui & suorum. Ipse vero respondit, quod pacem ecclesiae potius volebat, quam papatum: & si Dominus tantum concederet, quod in Concilio petito si reperiret . . . . . totum mundum de hoc cum opere certificaret; & quod certe numquam illius Concilii terminationi contradiceret. Mirabatur quoque Carolus, quomodo mentes ipsorum, quos prudentes reputabat, titubare valerent, quod dominus Gregorius modos exquirere auderet, si Concilio interesset, ad cessionem fugiendam vel evitandam. Notum quippe illi erat universam quasi ecclesiam inclinatum & dispositam fore, quod ipse suusque adversarius cedere deberent, & cederent, & quoniam visum fuit eis vias invenisse ad subterfugiendam vel evitandam cessionem, pluribus ex suis etiam fidelibus exosam se noscit; unde nec dubitandum erat ipsum causam odii contra se ipsum augere velle, nec debebant ipsi ex frivola hac dubii occasione modum ad unionem petitam seu differre, seu non exsequi.

His ita dictis, inter se mutuo conferebant, si melius foret aliquos cum pleno mandato uniti collegii & Concilii universalis Ariminum transmitti cum ipso Carolo, informatos plene de eorum intentione. Cumque pluribus eorum

ANNO
CHRISTI
1109.

rum visum fuisset, quod non, Carolum consulere placuit, quid sibi super hoc utilius appareret. Ipse vero considerans, quod partium animos inter se distare cernebat, ne odii inter eos augetur fomes promissa excusatione sua insufficientis ad consulendum tanto negotio, dixit differendam fore missionem propter partium honorem, & ad tollendum omne rancoris futuri possibile augmentum. Ipse enim cum sui beneplacito, postquam conclusivè expeditus erat, ad dominum suum papam festinaret, & comparata ejus intentione super tractatis, si modicam inter eos differentiam reperiret, infra quindecim dies ad plus personaliter rediret, vel personam transmitteret, juxta posse quam putaret idoneam. Si vero dominus Gregorius oblati per eos assentire dignaretur, ipsi statim nuntiaret, & tunc transmittere poterunt. Rogabat quoque eos, ad tollendam omnem moram, quatenus interim eligere placeret eis patres utique venerabiles, idoneos, & quantum eorum considerationi possibile erit, justos, & quos & pacificos, jurgia odientes & scandala. Nam aliter novissima ecclesie prioribus pejora fierent, & hos transmittere cum pacifica commissione & sufficienti mandato. Insuper una cum dominis Florentinis providere super modo accessus domini Gregorii & suorum, & super securitatibus opportunis præstandis sibi atque suis, si judicaverit accedere; quod tamen, ut alias dixerat, parum sperabat, & illos suos si venturos scriberet plene doctos mandaret. Supplicabat, atque eis obsecrabat, ne velent pro modica itineris difficultate & temporis intervallo, in omnem eventum quietem sanctæ matris ecclesie & omne ejus commodum, quod concordia inter eos & dominum Gregorium, si fieret, futurum erat, perdere. Demumque licentiam petiit ab eis ad patriam remeandi.

Illi autem provisuros se obtulerunt de mittendis, ut petebat, & securitatibus, & concedendo illi licentiam recessus, rogando, obsecrando, adjurando, ut supra, dicentes eum posse si vellet.

Tandem discedenti, nec aliter reverentiam exhibenti, nisi uti consuetudo est magnis dominis exhibere sæcularibus, dixit unus ex eis: non vis osculum pacis dominis istis exhibere? Tunc Carolus: domini mei, vos bene scitis me non convenire vobiscum quis pastor sit; nihilominus quia quicquid dixeritis, credere debeo vos unionem diligere & velle, ex quo unionem spero, habitum in spe futuri actus venerari paratus sum, & tunc antequam discessisset, ab eo obtenta jam licentia a Domino Gregorio ipsos venerandi, juxta quod suæ discretioni videretur, accessit ad eorum osculum, secundum ordinem venerabilitatis, quem inter se servabant, & sic discessit, nihil effectualiter amplius cum eis agens. Neque silendum est, quod Carolus putat, quod postquam Pisis fuit, pridie quam fieret eorum sessio, quidam frater Angelus de Reale, secretarius, ut ferebatur, uniti Concilii, exploravit si cum aliis Concilio in illo Carolus sedere vellet, dicens se scire honorabilem locum sedere volenti cedere decretum fuisse per eos qui Concilio præerant, ipse quidem respondit se velle libenter, dummodo, quod pace universalis ecclesie quærebatur, proponere coram Concilio illo permetteretur. Ille vero dixit, quod non putabat permitti, quoniam non erat moris sæcularis aliquid in

A sacro Concilio proponere, ipse autem respondit, se ergo confedere nolle, si proponere non licebat quæ ecclesie quieti & commodo utilia cernebat & tractare venerat, ne ad consentiendum eorum terminationibus sedisse videretur. Post hæc magnificus dominus Malatesta de Pensuro frater suis his similia dixit. Cui cum similiter respondisset, illi dixit se voluisse informari quoniam & ipse sedere, si vellet, requisitus erat, quod reperiat moris non esse in sacro Concilio alicui quidquam proponere licere, nisi prælatis & oratoribus; & cum sedere deliberasset, volens notabilissimam rem videre, quam numquam forte visurus erat, statuerat intra se consuetudinem servare, & nihil penitus proponere, & ad hoc Carolum alliciebat. Ad quem Carolus ait, quod potius visus ceremonie Concilii privari volebat, quam quod licere non videbatur sibi præsens & tacens assentire videretur.

Discessit igitur a Pisis & Florentiam venit, dominisque & eorum collegiis acta Pisis substantialiter retulit; quos visus est per eorum responsa plene super ea informatos reperire. Sed quamquam exhortatus fuerit eos multis rationibus, quarum pars efficacior supra dicta est, quæ petebat ratione manifesta publicæ Christianorum rei utilitate, & eorum privatæ, per eos assentiri & promoveri debere, hoc effectualiter responsum obtinuit, quod libenter voluissent eum a reverendissimis dominis cardinalibus uniti collegii & sacro Concilio obtinuisse quod optabat, postpositis in quibuscumque eorum privato honore & commodo. Verum quia dominis illis non videbatur assentire aliter quam fecissent, salvo honore & debito ipsorum, non videbatur eis illos ulterius cogere posse, nec volebant; nec videbatur eidem domino Gregorio eum justitia seu æquitate renuere posse Pisas accedere, sive saltim S. Miniatum aut Pistorium, præsertim se volentibus, velut domini illi obtulerant, dominum Gregorium tutum sufficienter reddere, & ipsum, si ad sua accederet loca, bene honorificeque tractare. Et propterea concludentes rogabant, obsecrabantur, adjurabant ut alii effectualiter.

Ad hæc Carolus respondit sicut circa similia dixerat dominis Pisis existentibus. Addidit tamen, quod supplicabat eis, ne propter vanum timorem justum Dei judicium incurrerent, & contra eos in ultionem provocarent. Quidquid enim dicerent, sciebat Carolus, si veram ecclesie pacem & ipsorum utriusque verum commodum privato quodam apparenti commodo & honori præmittere vellet, Dominum Deum non parvam eis dedisse facultatem ecclesiam sanctam tot annis scissam reintegrandi, & divinum uniendi populum, & suis occurrendi periculis & expensis. Sufficiebat quoque sibi hæc illis dixisse & suam circa hoc purgasse conscientiam. Dispositus tamen erat quidquid poterat pro sacra unionem operari, & quod dominus Gregorius Pistorium accederet, licet æquam declinandi causam haberet, propter illa quæ contra eum tam impetuose & opprobriose fecerant, & quamvis modicum speraret ipse Carolus in hoc proficere posse, & licentia obtenta, die alia discessit.

Deinde quidem continuatis diebus Ariminum appulit xxvi. Aprilis, & horam circa vespertinam domino suo obsequium reverentiæ conservatum exhibens, jussus in crastinum redire, & quæ egerat exponere, paruit. Mane autem

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

facto in unica hora ad palatium domini Gregorii perveniens, illum in camera sui paramenti sedentem reperit, omnesque dominos cardinales suos circumstantes, qui Arimini secum venerant, inter quos dominus Tudertinus tunc aderat, atque dominus Corario praedicti domini papae nepos. Praeceptus igitur a domino suo quae dixerat, audierat & responderat Pisis & Florentiae, quantum ei a domino datum fuit, posse recordari atque explicare, fideliter nunciavit, partem tantum illam oblationum particularium domino Gregorio & suis faciendam silentio pertransiens. Videre namque visus erat jubere honestatem prius illis domino Gregorio private nunciandas fore, quam palam. Dicebat cum coram astantibus multa bona offerri domino Gregorio & suis, si vellet accedere & cedere, vel tantum cedere ut petebant. Tandem vero dicebat: Sancte pater & domine mi, superfluum est, & reprehendum putaretur, si verbum persuasionis seu exhortationis sanctitati vestrae super unione ecclesiae sanctae proferre accederem, cum longe sit excellentior prudentia vestra sensu meo. Quantum unio sanctae ecclesiae conferat longe melius me cognoscitis. Non ignoratis insuper quae ecclesiae proficua fuerint, quanto ardore vobis incumbat inquirere, persequi, & exsequi. Concludam tantum in verbo veritatis aeternae, *Nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum & Pharisaorum, amen, amen dico vobis, non dabitis pacem ecclesiae, nec intrabitis in regnum caelorum.*

Circa autem vespere diei illius ad dominum Gregorium accessit, praesentibusque domino Antonio cardinali & camerario, & domino Paulo nepotibus suis, & quantum minus male valuit, cuncta explicite & seriose retulit, quod particulariter & absolute per eum fieri domini qui Pisis erant postulabant, quomodoque certificari de hoc petebant. Pariiter quoque retulit oblationes quas suae personae & suis faciebant, & certitudines quod promissa servarent oblatum.

Ipsa quidem, his auditis, cogitare visus, aliquantulum tacuit, deinde lacrymans, inquit, juxta verbum Susannae: Angustiae sunt mihi undique. Si enim egero quae illi petunt, causa sum desolationis omnium qui fideles fuerunt praedecessorum meorum & mei, & praesertim eorum qui fuerunt mihi fideles, meae etiam propriae personae & meorum proditor essem. Si vero non egero, maximum in ecclesia scandalum facient. Dicebat ulterius, quod certe pessime faciebant, nolendo tam justis & aequis petitionibus assentire, ex quo pax reddita fuisset ecclesiae, & quod perpendere poterant omnes, quod odium quod in eum gerebant, & ambitio papatus, quem multi eorum cupiebant, tot malorum causa erat & fuerat. Verum quid aliud posset nesciebat, nisi suam diligentiam facere, & postquam illi volebant, quod unum communi consensu fiat Concilium in loco tuto, disponebat suum accelerare accessum ad locum, ad quem sacrum indixerat Concilium: ibique dispositus erat juxta gratiam quam sibi daret Altissimus, sacram unionem prosequi, & alia ecclesiae sanctae commoda tractare, & terminationibus Concilii illius, quod juridicum erat, acquiescere, ipsasque quantum in eo esset executioni mandare. Neque enim credere poterat, quod Dominus Deus ipsum justam causam foventem, & qui ecclesiae sanctae commodum prolecutus fuerat & prosequi inten-

debat, non foveret. Impossibile iterum apparebat ei quod populus Christianus & praecipue qui fuerant fidei domini Urbani & suorum successorum per tot annos, videntes adversariorum ejus iniquitatem istam sanctae ecclesiae duci patereatur & permitterent.

Responderebat Carolus, credendum esse ipsum angustiari praes ceteris, tanto amplius, quanto magis cognoscebat imminetia scandala, futurisque jacturas ecclesiae, quanto etiam sanctitati suae incumbere populum domini sibi praes ceteris commissum ab omni incurfu & fraude liberare. Ipsique in tot angustiis & perplexitatibus involuto, a quolibet praesertim fidelium suorum compatiendum fore fatebatur.

Inquit, quod de duobus alterum esset, vel Pisis existentes & Florentini ipsum sufficientem tutum redderent, & suos fideles, si Pistorium seu ad S. Miniatum accedere inclinaret, vel non: si sic, non poterat perpendere Carolus qua ratione sanctitas sua conculcationis & desolationis suorum olim & tunc fidelium, etiam suae personae & suorum perditionis esset causa. Verum ex adverso, cum illi sibi suisque sufficientem offerant securitatem, si ipsa renueret simpliciter & ab experto, non videatur quod illi tutelam & cautionem super libertate Concilii non sint per effectum tribuere dispositi quam offerant sufficientem. Ad subterfugium imputabitur sibi omnis quam ingesserit ratio, impositum, & divisio quae inter plures suorum fidelium & ipsum orta est, quia videre visi sunt, eum subterfugia cum fallacibus justificationibus ne cederet quaesivisse, ampliabitur. Sicque conculcationis & desolationis suorum & per consequens sui augendo causam, augmenti effectus causa fiet. Si quoque assentire non renuerit Sanctitas sua, & illi idoneam & sufficientem cautionem seu noluerint seu praestare non poterunt, tunc ejus non accedendi ad locum patefiet justa causa & dolus adversariorum, sive non aequa postulatio & excusatio ipsorum, cum nec ad loca tuta & aequa accedere voluerint, & cum sua sanctitas ad locum non aequum accedere humilietur, sufficientem ei & suis non praebent securitatem. Hanc igitur agebat suos videre viam esse calumniatores confundendi & se justificandi, suos similiter justificandi fideles & exaltandi: aliam quippe calumniatores justificandi suos, & suorum fidelium plurimos ab ipsis repellendi obedientia, & inter se ipsas dividendi. Demumque viam esse posse, nisi solus Deus Dominus obviaverit, omnimodi opprobrii & conculcationis, suae personae & omnium qui in sua fidelitate perseverabunt. Dixit quod vere per ea quae propriis oculis viderat, & propriis palpaverat auribus, nisi sanctitas sua cum his qui Pisis erant concors fuerit, majus longe quam putetur ab hominibus scandalum populo Christiano fieret, & in ecclesia Dei.

Inquit, quod justum & aequum visum fuit sibi & utile ecclesiae sanctae quod petatum fuerat & videbatur, & propterea ut obtineretur laboraverat, atque plene admittebat nullam intellexisse rationem, quamvis qui Pisis erant congregati multas reddidissent, propter quas non debuissent assentire petitis. Fatebatur etiam quod in multis illorum causa futuri maximi scandali erat odium partium in mentibus eorum adversus personam suam, & ejus qui dicebatur dominus Benedictus; sed adhuc potentior in quibusdam ambitio papatus; apud quidem

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO CHRISTI 1109.

dem alios spes promissorum, que nonnullos A vendicasse apud expertos rei manifestum erat, apud vero alios ignorantia facti, seu quaedam, forte non absque omnimoda occasione saltem apparenti, concepta suspicio contra eum & adversarium suum. Apud autem alios metus expensarum & recordia quaedam timore laboris exorta: apud quoque ceteros hebetudo quaedam animorum & vilitas, qui cum bonum cernerent, promovere non curabant, putantes apud Altissimum & homines satis sibi fore majores, & multitudinem cernerent contradicere palam, seu illis se opponere non audebant. Verumtamen concessis eorum erroribus & malitia, supplicabat toto corde quod ipsorum multam malitiam & errores suae justitiae plenitudine convincere vellet, memorans sanctitatem suam illud apostoli, *Nisi vincis a malo, sed vincis in bono malum*, nec excusatam cum reverentia putabat sanctitatem suam illos dimittere in eorum superbia & adinventionibus abire, non solum quidem qui horum principalis causa erant quae sibi offerebant, sed innocentes plurimos & omnem Dei populum in maximas jacturas & scandala trahebant, nisi ipse suae humilitatis & prudentiae occurreret abundantia. Replicavitque verba Domini, quae jam mane eodem dixerat. *Amen, amen dico vobis, nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum & Pharisaeorum, non dabitur pacem ecclesiae, nec intrabitis in regnum caelorum.*

Ait suam sanctitatem facere posse quod sibi libebat, cum reverentia tamen de his quae titubant ipsam advisabat, videlicet accelerationem accessus sui ad partes Forojulii, accelerationem futuram esse maximi futuri scandali, non extirpandi forte diebus suis. Credere quidem poterat sanctitas sua ipsi Carolo, si placebat, non daturum in hoc mendacium. Per ea enim quae dum erat Pisis comprehendere poterat, multi erant qui sollicitabant per publicos processus sanctitatem suam & adversarium suum ejici, & opportunitatem ad honestandum negotium quod optant, quaerunt. Cumque viderint sanctitatem eandem discessisse, calumnias exasperabant in eam, jus suum dilatantes, dicentesque: ecce viam ad conveniendum pro sacra unione exequenda, atque ex hoc jam adepti vili coram suis astantibus quod cupiebant, processus urgebunt, & postquam de tractatu unionis in facto illos palam instruere poterunt, cum perjurum, factorem antiquati schismatis, & haereticum astruent, neminemque noscent excusare eum posse, cum cedendi tractatum quemlibet infecerit, nec alium prosequatur, per quem unio fieri, possibile sit. Perpendere quidem patule dicens potest orbis unionem & decipiendum fideles illiusmodi Concilium indixit & prosequitur. Certus namque est dominum Benedictum & suos ad illud accessuros non fore. Similiter neque majorem partem fidelium qui ad hoc verum & sacrum Concilium accesserint & accessura est, & propterea ipsum cum paucissimis suis confluentibus non posse unionem per Concilium illud facere, cum certissimus sit, certi quilibet esse debeant, quod non accedebat illuc ad unionem perficiendam, sed quantum in eo fuerit destruendam. De Concilio quidem domini Benedicti qualem unionis fructum attulisset, patebat, unde inferrent, quod uterque eorum jam praecisus est, & notorie incorrigibilis, gravemque jacturam ecclesiae

imminere, si sedem apostolicam diutius vacare sinatur. Et exinde occasione sumpta, concorditer procedent ad sententiam diffinitivam celeriter, & postmodum ad tertium, ut sic dicatur, pontificis electionem. Quo facto, quod jam factum esse, domino Gregorio Forojulium accedente, Carolo videre videbatur, cum reverentia petebat, quando & quomodo putabat fieri unionem posse? & si diceret forte quod alias dixerat, se paratum acquiescere terminationi Concilii sui, quod vere & juridice universalem praesentat ecclesiam, & ecclesiae universalis auctoritate fungebatur, petebat, dato quod sic esset, quid in facto Concilium illud proficeret unioni, & quid circa hoc consulere poterit aut diffinire. Si enim consultum fuerit, & concessio etiam quod juridice terminatum, quod dominus Urbanus, praecessoresque sui & ipsi veri fuerint pontifices, & quod diligentiam debitam adhibuerint pro unione exequenda; iterum terminent ipsum tamquam verum pontificem ab omnibus venerandum fore, ceterum terminent aliorum congregationes non concilia, sed conciliabula fuisse irritent, damnent eos & acta per eos, petebat a sanctitate sua, si alios credebatur hujusmodi acceptare sententiam, dicens Carolus se certissimum esse quod non, & propterea certissimus erat, quantum humana fragilitas de aliquo certificare poterat, humana consideratione, Concilium suum per viam illam de facto unionem facere non posse. Insuper si diceret, quod dabitur modus in illo concilio reintegrandi obedientiam quae fuit domini Urbani, dato, quod sic fiat, quod tamen fieri quodammodo impossibile Carolus putabat, animadvertibat, quod par illa fuit per multos annos, absque ulla divisione, multa principum prosperitate & potentia fulta, & tamen schisma minime sublatum fuit, quia immo quotidie auctum & inveteratum: unde etiam per viam illam Concilium suum unionem producere parum sperandum erat. Praeterea dato quod ipse Gregorius una cum Concilio suo omni postposita excusatione, ubicumque in orbe terrarum fuerint adversarii ejus, utriusque, videlicet qui dicitur Benedictus, & uniti collegii, terminaverit accedere, ibique suum debitum quodlibet adimplere plene & perfecte, non putabat tamen Carolus, quod, si qui Pisis sunt electionem alterius jam fecerint, stante, quam in facto expertus est, modica erga Dominum Deum reverentia & caritate, insuper urgente in proximos odio & privati honoris & commodi mundani ambitione proterva, non credit, licet unio fieri deberet, ipsam tamen fieri. Movebant quidem praesertim animum suum rationes istae. Nam dominus Gregorius, adversariis ejus non cedentibus, cedere debere atque teneri non credebatur suum consulere Concilium aut diffinire. Quod si huic viz dominus Gregorius jam conceperat terminaveratque, suo Concilio illam terminante, assentire; longe praestantius pensabat Carolus certitudini unionis & ipsi domino Gregorio fore, Pistorium accedere, quam festinare suum Concilium celebrare, ut talem exsequatur terminationem, postpositis quidem aliis rationibus publicis & privatis. Haec propter certitudinem unionis apparebat praesertim, videlicet primo cedere, quam alius eligatur, quam post. Si enim primo cesserit, dubia non est electio ex causa sui, siquidem antequam cedat alius eligatur, sua cessio post factam electionem illam, nisi

ANNO
CHRISTI
1409.

nisi de facto tantum certificate non potest; A
valeat quidem licet pontifex cedere, non po-
lest sibi substituere pontificem; & si mala seu
inepta fuerit electio, illiusmodi cessio post fa-
cta ineptitudinem illius auferre poterit multo
minus, sive validare. Si dicatur dispensari pos-
se electionem illam per eum prius quam ce-
dat, quis dicit hoc certum esse de jure, an
dubium potius est, ac cuilibet juri canonico
disonum & oppositum? Præterea quis crederet
electum illum & electores hujusmodi postulare
dispensationem, vel gratis oblatam acceptare
velle? At si dicatur: Ille talis postquam fue-
rit electus cedere poterit; dicebat quod bene-
faceret, sed ratione multiplici, & præsertim
præteritorum experientia, & præsentium quali-
tate ponderata, non putabat, quod si tertius
eligatur, nisi invite, umquam cederet. Aut enim
cogitatur eligendum eligi debere cum modo,
ut cedat aliis cedentibus, quisquis electus fue-
rit, dum voto solemnem & juramenti cautione,
quantum magis de jure valide fieri queat; &
tunc vel credebatur illos qui Pisis erant hujus-
modi electionem facturos esse, vel non; detur
quod sic, tunc qua ratione habilior modus re-
periatur, tres insimul conventuros fore & ces-
suros quam duos? Si namque difficultas nego-
tium causa impeditenti fuit, aucta causa diffi-
cultatis, addi impedimentum necessarie erat.
Qualis enim fuerat difficultas conveniendi insi-
mul duos, & modum reperiendi ad cedendum,
opus teste erat. Si negotii difficultas, & non
partium voluntas causa fuit impeditenti, si
quoque voluntas, credendumne est humanæ
menti liberum citius cessurum fore, quam eos
qui per vota solemnem & juramenta valida ad
cedendum obligatos fore toti patebat orbi; vel
forte credendum erat, si tertius ille majorem
sibi ceteris favorem inspiciat, citius quam ce-
teri cesserint cedere? Quod autem electio illa
non fieret cum obligatione ad cedendum, his
rationibus ipse Carolus movebatur. Primo qui-
dem putabat, quod si volebant qui Pisis erant
eorum Concilium juridicum & indubitatum as-
serere, velut assererent, eorum terminationes,
tam circa ejectionem, quam circa electionem
fore validas, indubitatas & irrefragabiles om-
nimode fore cunctis fidelibus conarentur osten-
dere, & inde non cum obligatione illiusmodi
electionem facturos fore, si quidem bono mo-
veretur zelo. Dubitandi maxima inerat ipsis
causa, si cum modo cedendi debere elegerint,
ne forte si noluerit ille servare promissa, opus
eis, sic dato quod jus foveant, illum iterum
tamquam alios velut perjurum antiquati schis-
matis fautorem & hæreticum ejectum & præ-
cisum declarare, & ad quartam electionem per-
venire: unde quartis schisma pro trischismate
fieret. Concludebat ergo de primo ad ultimum,
quod ut in principio hujus particulæ proposuit,
videlicet accelerationem ad Concilium suum
Forojulii, accelerationem posse esse, immo fu-
turam esse credebatur accelerationem tertii ad no-
men papatus eligendi; quo facto, de unione
diebus suis parum, quin immo minime forte
erat sperandum. Et ideo suppliciter Gregorium
deprecabatur suum modum adhibere, per quem
tam proximum, maximum, pessimumque scan-
dalum non fiat in ecclesia sancta Dei.

Dixit nedum per sanctitatem suam, sed per
quemlibet fidelem recto animo incedentem hoc
sperandum fore. *Prope enim est Dominus invo-*
cantibus eum, sed præsertim omnibus invocanti-

bus eum in veritate. Et propterea si recta am-
bulavit, & ambulabat mente, nihil erat & quod
formidare deberet. Si autem non, reverentem
suam sanctitatem memorabat, quamvis præsum-
tuosus nimis esset sibi, quod si homines deci-
pi quandoque possibile sit, Dominum Deum
decipi semper impossibile est, nec credat quod
Deus ultionum Dominus non vindicaret ad-
huc injuriam sponsæ suæ dilectæ, sive in eum,
sive in adversarios ejus, quisquis injuriæ hujus-
modi adversus eam causa fuerit.

Inquit quod certe neque incutiendi sibi ti-
morem causa, neque quemquam blasphemandi,
sed quia si veritatem sciret, erga sancti-
tatis ipsius, quem sibi dominum spiritualem &
temporalem cognoscebat, nimis noxium se pu-
taret, pandere proponebat, quod præcipue po-
tuerat ex opinionibus eorum qui Pisis erant.
Sciebat quidem multos sanctitati suæ suggestis-
se, congregatos Pisis multum inter se discor-
des fore, verum tamquam fidelis perceptor &
relator suam reddebat sanctitatem certam,
quod si non certificaret populum Christiano-
rum aliter quam illuc usque fecisset, se po-
tius pacem ecclesiæ & unionem divini populi
diligere quam papatum, quasi cunctos sibi ad-
versarios reperiret etiam usque ad majorem
numerum eorum, quos sibi fidelissimos repu-
tabat. Se quidem vidisse dicebat eos qui obe-
dientiæ fuerant domini Urbani, magis infe-
stos, & adversos contra sanctitatem suam,
quam alios longe. Sed & omnes tamen con-
tra eum & adversarium suum unanimes cogno-
verat. Et licet in aliis particularibus minus
concordes essent, contra tamen eos ambos nul-
quam discordes erant. Per ea insuper quæ vi-
derat, certe nullus eorum hostem habebat,
quem non vellet prius in pontificem eligi, &
quantum sibi incumberet, in pontificem elige-
re, quam alter eorum pontifex remaneret. Et
licet multas inter eos discordias comprehendis-
set, maxime ambitiones papatus, & prærogati-
vas quas quisque a benevolo sibi sperabat papa
futuro, tamen in ejiciendo eos, quoslibet plus
quam concordem repererat. Et certe quisquis
fabulabatur oppositum, seu non informatum fal-
sum dicebat, seu adulationis ope fomentum qua-
rens, maxima suæ sanctitatis adstruebat mendacia.

Tunc dominus Gregorius ait se totum stu-
pefactum fore ex his quæ Carolus dicebat. Vi-
debatur namque sibi ipsum mutatum opinionis
esse, postquam Pisas iverat. Nam antea modum
proposuerat æquum & juri consonum, & mo-
dum illum justum & æquum tam sibi quam aliis
pluribus bonis rationibus persuaserat. Ipse ve-
ro, quamvis intenta juris dispositione aliter pro-
cedere debuisset, & rebellium suorum inductis
a jure remediis præsumptionem cohibere, & ca-
stigare, tamen assensit, nec ab illa opinione
mutatus erat, promissa per eum servare inten-
debat, nec sui erat culpa, si alii justis peti-
tionibus & æquis assentire volebant. Unde stupe-
bat Carolum exhortari ipsum assentire debere
inique eorum & fallaci petitioni in detrimen-
tum sui & suorum fidelium; esto quod illi a
justitia & æquitate deviasent & deviant. Et
interrogabat Carolum si consulebat ei, quod
Pisas accederet.

Ad hæc respondit Carolus, quod mutatus
non erat ab opinione sua, nec crederet san-
ctitas sua ipsum quæ dixerat dixisse, aut quia
rationibus illorum convictus, propter veri-
tatis reverentiam, sua opinione mutata, di-
ca

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

Et mutaverit sua; aut quia prece allectus, aut quia pretio seipsum venumdaverit, aut quia timore percussus, potius multitudinis, quam veritatis favore hærere intendit. Neque enim Domino Deo præveniente & cooperante, tantæ obstinationis esse proposuerat, quod si convictus ratione foret, rationi non acquiesceret & veritati quam cognosceret. Neque etiam tantæ superbiæ erat, quod convictum non puderet amplius mendacium defendere, quam se a veritate victum fateri. Ceterum neque adulationibus perversus erat. Nullo insuper pretio, uliaque pretii spe venumdaverat se, neque tantum multitudine congregationis eorum territus erat, quod veritatem Domino Deo faciente, non præferret humano favori; & quod sperabat sanctitatem suam ejus constantiam majorem experiri, quam eorum qui in facie sibi adulabantur. Domino quidem annuente, sperabat se nunquam suam sanctitatem relicturum, nisi juridice ostenderetur sibi ipsum suis demeritis præcisum esse & ejectum. Non insuper videbatur sibi variasse dicta, immo paulo ante confessus fuerat & iterum fatebatur, quod apparebat ei qui Pisis erant contra omnem justitiam & æquitatem negasse petita, quidquid in oppositum arguissent. Sed quæ inquierat sanctitati suæ, ideo dixerat, quoniam pax sanctæ ecclesiæ & unio populi Christiani tanto majorem ab ipso exigebat clementiam, quanto adversariorum suorum superabundaverit iniquitas & iniustitia. Non enim aliter superari malitia a virtute potest; nec putaret per ea quæ comprehendere posset aliter de suis hostibus triumphaturum fore, & quietem redditurum ecclesiæ. Et propterea sanctitati suæ bis dixerat: *Nisi abundaveris* &c. Et dicebat quod non hortatus fuerat sanctitatem suam assentire illis cum sui & suorum detrimento. Sed licet illi inepte peterent quod Pistorium iret, suæ supplicaverat sanctitati, & supplicabat, quod illorum defectui sua benignitate occurreret. Et hæc omnia propter Domini honorem & sibi commissi populi caritatem. Multum quoque etiam sibi apparebat differens, si supplicasset & supplicaverat sanctitati suæ, quod Pisas iret, vel si supplicabat quod accederet Pistorium. Pisis namque citatus fuerat, quo si accederet, jurisdictionem eis, quam non habebant, facere videretur, cum illis quos in eum jurisdictionem non habere sciebat, assentiret, & coram suo throno vocatus accederet. Unde non solum se, sed pontificale culmen subjiciens subditis, inficiebat illud: maximam insuper opinionem genuisset in posteris adversus omnem juris dispositionem assentire visus, quod cardinales possent Concilium congregare, & ad illud citare papam; pluribus nec non rationibus aliis, quæ per ejus scripta apparebant, dicebat se non supplicasse nec supplicare quod Pisas ad illorum Concilium citatus iret.

Præterea quoniam non solum per ea quæ clandestine perceperat, verum per ea quæ manifeste viderat, & multis tam aliorum, quam eorum qui secum ierant manifesta esse putabat, non credebat, sanctitatis suæ personam tutam Pisis esse, potestate civitatis illius existente velut erat in favorem congregatorum Pisis prompta; multo quidem mi-

Concil. General. Tom. XXVII.

Concilium. Nec quoque putabant, quod sumpta suspicionis rationabili excusatione apparenti, propter detrimentum sui status suæque civitatis reive publicæ excidium evitandum, domini Florentini fortalitia & potestatem civitatis Pisanæ in manibus non suspectorum partibus, & ecclesiæ universalis traderent. Verum ex adverso considerabat quod Concilium Pistorio congregatum, non privatum, sed commune esse oportebat, quia communi consensu & auctoritate congregari alii assentiebant, nec amplius suæ præjudicabat sanctitati ipsum Pistorii congregari communi partium consensu & auctoritate, quam si Bononiæ & ceteris locis quibus sic congregandum esse assentierat, qui Pisis erant assentirent congregari. Credebat etiam per ea quæ sibi oblata fuerant, quod domini Florentini Pistorium & fortalitias ejus in manibus non suspectorum partibus, & ecclesiæ universalis deponent ad hunc actum celebrandum, ex quo tuta erit persona sua & Concilium tutum & liberum. Si quidem non deponent, tunc orbi patebit, quidquid ex parte sui implese debuerat, eum fecisse; illos vero minime. Innotescet ceterum orbi humilitatis ejus abundantia, & suorum superbia adversantium, & multimode fallacia exquisita: unde fortes animo efficerentur multi, convenienterque ad notoriam perverforum malitiam superandam. Deque duobus alterum fieri necesse ipsi Carolo videbatur, si non obstante illorum qui Pisis erant non æqua petitione, Pistorium humiliaverit ire, vel exhibita sibi & suis, tutela sufficienti cautione uno fiet, vel apud Dominum Deum & homines justificatus erit penitus, cum nihil omisisse de his quæ tenetur ad unionem perficiendam, & ultra Deus noverit & hominibus patens erit. Sicque a Domino Deo per se & homines ecclesiæ suæ sanctæ & sanctitatis suæ causa fovebitur, ad optimumque dirigitur. Et cum multi propter suspicionem captam in eum ei opponantur, & ipsi tamquam malefactori detestent, & bonis operibus considerantes eum, glorificabunt Dominum & suæ venerabuntur sanctitatis bonitatem. Supplicabat igitur sanctitati suæ, ne vellet propter modicum permittere tot fidelium errare mentes, & pessimum schisma tot inveteratum annis plurificari, intendi & extendi, cum suæ sanctitatis maxima ignominia & forte demerito. Deprecabaturque sanctitatem eandem quatenus animadvertere placeret, quale quantumque excidium divino fieret in populo, si non concordabat se cum iis qui Pisis erant; & si se pastorem reputat, ut credebat Carolus, penset quod de minima ove perdita rationem cogetur reddere a Patrefamilias.

His auditis, dominus Gregorius replicavit, illos velle se reos qui fuerunt & sunt sibi fideles in eorum manibus & potestate poni, & quod absolute cedat Concilio in manibus eorum & potestate posito, & quod cognoscebat hanc esse defolationem sui & suorum, dicens, si absolute cesserit, quid fieret de cardinalibus suis, quid de rege Romanorum, & de rege Ladislao, & de rege Ungariæ, & de aliis suis curialibus & fidelibus, quos sciebat propter eorum constantiam erga eum illis exosissimos esse? & concludebat valde apud Dominum Deum se errare

ANNO
CHRISTI
1409.

rare credere, & maximam agere impietatem, si sui & suorum perditionis causa foret, ut aliorum satiaret impiam voluntatem; & quod propterea nolebat Deum & suos & conscientiam suam taliter lædere, sed potius mortis periculo se submittere, sperans in Domino, quod ipsum & suos fideles adjuvabit.

Ad hæc Carolus ait, quod qui Pisis erant, promiserant ipsum & suos bene & caritative tractare, quodque hæc & cetera particulariter promissa sibi, ipso cedente, servabuntur. Volebat promittere & se obligare unitum collegium insuper acturos & curaturos fore cum effectu, quod sacra Synodus solemniter hoc idem faceret, etiam quod futurus pontifex promissa sua servabit integre & inviolabiliter. De cardinalibus vero suis & de aliis particularibus, nisi velut retulerat, nihil tractaverat. Sciebat namque sanctitas sua, quod nullam habuerit licentiam seu potestatem ab eo tractandi super aliquo cum eis, si non assentiebant prius ad aliquem propositorum locorum accedere pro unico & communi Concilio celebrando. Noluisset igitur mandato & licentia contradicere, verum opinabatur per ea quæ comprehendere valisset, quod cernentes qui Pisis erant ipsius maximam humilitatem & libertatem multa mereri, ipso cedente propter sacram unionem ecclesie, contentarentur dominum B. nepotem suum cardinalem remanere, & forte camerarium, quamvis hoc sibi difficilius videretur propter duos collegii illius hoc officium prætententes. De aliis vero quibusdam, quos non malos reputabant, forte hoc assentient: de duobus quidem videlicet dominis vulgariter dictis Ragusensi & Senensi, nullomodo credebatur, quoniam pessimos viros reputabant, & eos & eorum quemlibet causam fuisse destruendæ unionis, & omnis scandali, publice & communiter Pisis ferebatur, & propterea cunctis plusquam exosos esse palpaverat. Principes autem qui suæ sanctitatis fideles fuerant, securus de suo statu fieri decentissimum erat. Alias quidem quando via cessionis tractata est, recordabatur ipse Carolus dictum fuisse ad omnem futuri scandali inter partes fomitem extinguendum, optimum fore, quod ea quæ dominus Urbanus & sui egerant aut successores in obedientia sua firma & rata haberet universalis ecclesia: similiter quoque quæ ille qui dictus fuit dominus Clemens successorque suus. Namque aliter necesse foret . . . juris papatus, ad quam delendam cessionis viæ partes assenserunt, suscitare, vel quæ partium jus prosecuta fuisset auctoritatem executione non pari approbando terminare, esto quod sublata fuissent strepitus & figura iudicii. De suis quoque curialibus dixit putandum esse, quod benigne tractarentur. Verum adiciebat, dato quod suos cardinales alii nolent cardinales remanere, & suos curiales in officiis eorum, numquid hoc unionem impedire debebat universi populi Christiani? Audierat nempe a sanctitate sua pluries, ut faverent ei ad sacram unionem perficiendam suos fecisse cardinales. Primos autem, ne inter eos qui adversus eum jam conspiraverant, & decipulas non cessabant suis tendere pedibus, solum se absque Concilio reperiret & favore. Alios quoque, ne rebellatis adversus eum cardinalibus suis, ipse ab eis cum tribus derelictus cum ipsis tantum tribus remaneret. Audierat etiam a sua san-

ctitate, quod viros humiles, & quam meliores sciverat elegerat ad ecclesiam sanctam Dei unniendam & reformandam, omni penitus spe humani favoris ejecta. Concesso igitur hoc, cum cardinales istos fecerat propter unionis favorem, & sanctæ ecclesie quietem, rogabat sanctitatem suam Carolus, quod non in detrimentum propositi ipsos fecisse reperiat. Putabat etiam ipsos debere velle suæ dignitati cedere, ne propter hoc sanctæ ecclesie impediat commodum & tranquillitas; videntes præcipue ipsius exemplum, qui post Dominum Deum suus & magister, & pontificali quæ major erat suis dignitati renuntiabat, ut quiete & commodo fruatur ecclesia. Si autem non assentirent, cum mala in hoc deprehendatur eorum ambitio, potius ecclesie commodum colita sanctitate sua supplicabat, quam ipsorum prava voluptas. De suis vero cardinalibus similiter dicebat, concludens in responsione hæc, quod si videbatur sanctitati suæ annuere petitioni eorum qui Pisis erant, cum opportunum foret tractare de securitate sui accessus Pistorium, & Concilii tute ibi celebrandi, futuri-que pontificis libera electione, poterat, immodecens erat de statu suorum cardinalium futuro tractare, necnon de securitate status principum qui fuerant constantes in obedientia sua, & de aliis suis sequacibus & fidelibus.

Ad hæc dixit dominus Gregorius, quod se & suos, sicut dixerat, in potestate rebellium suorum, & in ipsorum perniciem manifeste traderet non intendebat. Tractandi quidem ea quæ dicebat Carolus modum non inspiciebat, qui sibi & suis non obisset nimium. Nam tempus aderat indicti per eum Concilii, & semper titubaverat quando Carolus Pisas iverat, ne per verba sine fructu ab illis duceretur, ut sub concordii velamine agerent quæ dispositionem Concilii, & accessum ad Concilium negligens, seu saltem differens, & sic inciderat in eo in quo timuerat incidere. Nam sub spe accessus ipsius, credens quod illi tam justas & æquas petitiones non negarent, non providerat sibi de galeis & opportunis navigiis, ut valeat ad Concilium accedere, cum ei non sit tutum per terram iter. Unde factum erat, quod cum multi venire disposuissent ad Concilium suum, non videntes apparatus ejus, a dominio diffidentes quod Concilium celebrare debeat, accedere tardabant, vel forte non venient, et sic suum dilationibus et versutiis multis destruxere Concilium, cum maximo eorum conciliabuli favore. Nolebat igitur totaliter ipsorum pravam intentionem suam destruendi Concilium, quantum in eo erat, votum consequi; et propterea deliberabat, omni labore et periculo neglecto, infra statutum tempus ad locum Concilii sui indictum accedere, nec ulterius per practicas tendere, cum vix sibi tempus superesset reperire se vadendi in loco quem dixerat. Statuti temporis in principio, in quo saltem per mensem ante attingere debuisset, exigente consuetudine, nec minus opportunitate negotii imminentis. Aiebat insuper quod a principio usque nunc sub fallacia unionis, hostes sibi laqueos extenderunt, et quod oratores Gallici ostendendo unionem tractare, cardinales suos ei rebellare et ab ipso discedere subduxerunt, quod postea completum est per oratores Florentinorum, sub eadem fallacia et antea factum fuisset, nisi suis cardinalibus tractandi quidquam,

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

quam, & simul conveniendi sine ipso, cum de A
seditonibus illiusmodi perpendit, inhibuisset.
Dicebat tamen quod licet ab Arimino discede-
ret, Concilium celebraretque paratus erat si qui
Pisis erant propositum mutaverint, & petitis
assenserint, ad quemcumque propositorum lo-
corum accedere, & promissa servare, & quod
nullomodo ad terras Florentinorum accedere
volebat, de quibus confidere minime poterat
nec debebat ulla ratione. Hisque subjungebat,
licet qui Pisis sunt crederent cum sub altitu-
dine oblationis & cautionis sibi fienda per suum
quem dicebant unitum collegium, & Conci-
lium faciliter decipere, non tamen per divi-
nam gratiam tantæ erat insipientiæ, quod igno-
raret quomodo valide futurus pontifex posset
obligari ad servandum promissa illa. Unde con-
scius periculi proprii & suorum, nolebat nec
debebat velle, cum valeret & deberet juridice
& æque evitare, illud subire gratis.

His finitis, Carolus ait, sibi apparere potis-
simam esse causam futuri excidii Christianæ
plebis, quidquid sua sanctitas dixerit, quod om-
ne quærebat subterfugium ne cederet, licet plu-
rimos fingeret honestatis colores. Si namque
qui Pisis erant petitis assensissent, si justæ erant
rationes & æquæ quas reddiderat, cum ad ces-
sionis conclusionem perventum fuisset, ipsas
eisdem assignasset, & si illæ ad justam execu-
tionem admittendæ sunt, ita & illæ fuissent,
ne videlicet cedere deberet, cernens palam sui
suorumque periculum, neque enim plus eccle-
sia posset futurum obligare pontificem, ubicum-
que foret petitorum locorum quam Pistorii.
Petebat igitur a sanctitate sua, si hæc olim
mente gesserat, quare toties circa petitorum
obtentum laborare permiserat frustra, suppli-
cabatque humiliter sanctitati suæ, quatenus
amore Domini nostri Jesu Christi, si quietem
ecclesiæ sanctæ, se mediante, optabat reddi,
omnem possessionis papatus a se abdicaret cu-
piditatem, & animadvertere placeret centu-
plum in æterna vita se recepturum pro hac
transitoria & multum post tempus necessario
amittenda gloria, & illum voluntarie relin-
queret propter Dominum. Insuper quæ bo-
na ex quiete & unione populi divini sequerentur
omnia in præmium & gloriam ipsius redundare.
Ex adverso quot mala in ejus ignominiam,
amaritudinem & jacturam. Quidquid enim
contra dicerent adulantes sibi, nulla ratio-
ne cernere valebat, quod & alias dixerat,
unionem fiendam, ipso non cedente, & quo-
niam nonnullos oblocutores fari ausos fuisse
sciebat, suam amplius mereri sanctitatem san-
ctam ecclesiam bene gubernando, bonisque re-
formando prælatis, quam se ipsam pacificando
per cessionem in manibus pravorum, sicut ha-
ctenus fuerat, relinqueret, memorabat sancti-
tas ejus cum supplicii reverentia, quod videba-
tur ipsi Carolo datum fuisse sanctitati ejus a
Domino Deo immensis scandalis & exitiali se-
re jacturæ universi populi Christiani, antequam
evenerint, occurrere posse. Si autem papatum
prædilexit, quidquid fabulatores fingant, quod
detur illi submersum ejus culpa populum libe-
rare, & laceratam ecclesiam restaurare & re-
formare, omnino non credit. Poterat namque
unico actu plura nunc sibi populoque ei subje-
cto mereri atque prodesse, quam omisso hoc,
si centum annis virtutibus studeret in posterum.
Vidisse enim agebat in codicibus S. Romanæ
ecclesiæ plures summos sacerdotes ipsam opti-
Concil. General. Tom. XXVII.

me rexisse, doctrina & morum exemplo excel-
lentes; nec tamen isti mortem propter Domi-
num evitarunt, ut populo ejus vivendo profi-
cerent. Tantæ enim humilitatis fuerunt, quod
semper se indigne præesse putarunt; nec um-
quam præsumpsisse auferunt, adeo quod dignos
se crederent populo Domini prodesse valere, &
quod Dominus populum ejus non immense am-
plius illis dilexerit, & dilecturus sit usque in
finem. Neque etiam tam modicæ fuere fidei,
quod nesciant, quod Dominus sponsæ suæ quam
sibi pretioso ejus sanguine dedicavit, non pro-
videt de opportunis præsulibus, sive boni sive
discoli humano appareant judicio, & quamvis
hominibus datum sit homines ad prælaturas
vocare, quod licet quandoque recta quandoque
iniqua, quandoque inscia mente homines exe-
quantur; tamen Dominus est qui nunquam
valet errare, cujus dispositione dispensationeque
homines hominibus præferuntur, & propterea
morti se ultro obtulerunt, quod nequaquam
fecissent, si adulationibus & falci satanæ sug-
gestionibus acquievisset, atque si Domino Deo
suo minus moriendo quam vivendo novissent
se placituros, & quamquam plures eorum qui
optime populum regebant, & tamen gubernationem
populi moriendo sponte reliquerunt, multi
tamen summo sacerdotio quam aliis præ-
laturis indigni, immo pessimi e vestigio in prin-
cipatibus secuti fuerunt, non fuerunt illi suo
frustrati merito, nec eorum præmium minu-
tum. Manifeste quidem Carolo apparebat dia-
bolicam suggestionem esse, cum valeret oc-
currere, sanctam ecclesiam prius sciendendi in
novam scissuram, vetere permanente, occa-
sionem aliis præbere, ut ipsam in melius,
quam a centum annis fuerat, reformet, etiamsi
ipsius gubernationi intenderet, præponere viros
qui sibi idonei viderentur & optimi. Nam sub
spe incerti commodi futuri, certum inferebat
esse incommodum & detrimentum. Propterea
si hæc ascenderant in corde suo cogitationes,
rogabat ab ipso tamquam pessimas & universo
domini populo, nec non ipsius animæ officio-
sas evelli, & ea supplicabat sanctitatem suam
tota mente amplecti, quibuscumque privatis
abjectisque, quieti & unioni sanctæ matris ec-
clesiæ fuerint profutura.

Propter hæc igitur quæ Carolus dixerat, ali-
qualiter visus est dominus Gregorius contristari,
& ait, quod vere apparebat Carolum maximum
peccatum acquirere, judicando ea mentis suæ
fuisse & esse, quæ non fuerant nec erant. Nam
numquam proposuerat nec proponebat potius
papatum velle, quam ecclesiæ sanctæ quietem,
& unionem populi Christiani: neque rationes
illas assignaverat, ad quærendum subterfugium
ne cederet: quoniam pacem & unionem veram
videns sequi ex cessione sua, cedere semper
paratus fuerat atque erat. Et dicebat quod
si Carolus sciret mentem suam, non putabat
ipsum tantum cum persuasionibus plurimis quas
sibi fecerat instituisse ut cederet, quoniam opus
ei non erat illa persuadere ad quæ anhela-
bat tota mente, dummodo reperire valeret mo-
dum per quem cedendo non maximum auge-
retur in ecclesia scandalum, maximaque in
eos qui fuerunt sibi fideles jactura. Siqui-
dem secum personaliter convenire voluisset
adversarius suus antequam cessisset, inten-
debat secum concordare de modo adhiben-
do, per quem futuri pontificis canonica & in-
dubitata sequeretur electio, ne fieret error no-
vis.

311
 ANNO CHRISTI 1409.

villimus peior priore; ipso quidem minime se-
 cum conveniente, arbitratus fuerat opus esse
 sacri Concilii congregandi, quod & fecerat, &
 quamvis jure sibi competere hujusmodi Con-
 ciliium convocare & celebrare cognosceret, ta-
 men ad petitionem principum sibi fidelium &
 ipsius Caroli inclinaverat se, omisso juris sibi
 competentis rigore, ex quo opus illis unionis
 exigere videbatur, unum communi consensu
 congregari Concilium in loco partibus tuto &
 æquo, & quoniam Concilium sic congregari
 assenserat, ad illud utique convenisset, nec ce-
 dere renuisset; sed omnis jurgis privatis, quæ
 inter eos qui Pisis erant, & præcipue qui sui
 fuerant cardinales et ipsum agitabantur, ad ob-
 viandum sanctæ ecclesiæ scandalis, et proprio
 sui et suorum periculis, attentis odiis et inimi-
 citiis, quæ a suis olim cardinalibus contra ip-
 sum et suos fideles exorta fuerunt, clam et
 palam, nec non opprobriis et minis et in-
 juris attentatis et illatis in se et suos, duo-
 bus per sacram illam et liberam Synodum pro-
 videri, ipso omnino cedere volente, antequam
 cederet, petivisset. Primo quidem quod fu-
 turi pontificis canonice et indubitatae electioni
 providerent. Secundo quod eligeretur talis, qui
 suspectus non esset partibus justa et evidenti
 causa; sed de ejus persona possent partes me-
 rito confidere. Hæc autem sibi tam justa vide-
 bantur, quod certus quasi erat illa obtinere,
 præsertim si Concilium liberum foret, quod
 nequaquam esse poterat in ditione Florentino-
 rum. Sciebat namque Carolum scire, si non
 dissimulabat, quomodo poterat confidere Flo-
 rentinis. Sciebat et eorum astutias, infestam-
 que voluntatem ad obtinendum quod vole-
 bant, blanditiis, pretio et minis. Sciebat, quod
 aliqui ex suis olim cardinalibus, qui inten-
 tioni ejus et captivitati, si heri potuisset, as-
 senserant, immo quod heret instanter labora-
 verant, ad papatum anhelabant, quibus non
 parvam favoris spem Florentini tradiderant,
 quæ Carolus non ignorare sciebat. Ex quo si
 exhiberet Florentinis quod cupiunt, obtinendi
 facilitatem et commodum in Deum, in se et
 suos graviter peccare putaret. Quomodo enim
 si aliquis ex illis eligeretur, quæcumque sibi et
 suis promitterentur, etiam Concilium se obli-
 garet, confidere posset ipse et sui quod serva-
 rentur? quomodo insuper majus commodum
 ad obtinendum eorum cupiditatem contra se
 et suos illis præstare valeret, quam si in una
 terrarum suarum, quæ in medio potentia-
 eorum est, Concilium fieri assentiret? An igno-
 rare dicebat Carolum Florentinos misisse ad se
 deducendum plures ex curialibus ejus, oblatio-
 nibus, contumeliis, et minis; subditis vero suis
 per publica edicta mandasse, quod nisi ab
 eo statim discederent, confiscatis illorum fa-
 cultatibus cunctis, perpetuo ab omni electorum
 dominio exsularent? Dicebat si ergo in Ari-
 mino terra sanctæ matris ecclesiæ et sibi fide-
 lissima et tutissima tantum contra eum ausi
 fuerant, quid facerent in Pistorio vel S. Minia-
 to? Nimis quidem hæc ignorare crassa ignoran-
 tia fuerit, nimisque impia pietas in se et suos
 fideles; et propter hoc non ad subterfugien-
 dam cessionem volebat ad illa accedere loca,
 et quæ dixerat propterea dixerat, quidquid
 Carolo cogitare placeret, seu de mente sua
 judicare. Si namque assentissent petitis qui
 Pisis erant, agebat mentem suam compre-
 hendisset per Dei gratiam universa ecclesia

manifeste, et quod non plus dilexisset papa-
 tum retinendo illum, quam pacem ecclesiæ san-
 ctæ et unionem populi Christiani juri suo ce-
 dendo et papatui renunciando, experientia do-
 cuisset. Nam sicut dixerat, jam existente in
 libertate plena et debita de jure, sacro Con-
 cilio congregato velut quæsierat, obtentis justis
 petitionibus supradictis, securi fuissent adver-
 sarii in futuro, quia modus datus extitisset,
 quod nullus eligi posset, qui justa ex causa
 suspectus esset partibus. Securus erat ipse, se-
 curi principes, qui propter fidem ipsi servandam
 hostes effecti fuerant illorum. Securi forent
 curiales sui et præsertim illi, qui in defenden-
 do veritatem et justitiam suam, et intendo
 contra eos processus et publicando, licet sui
 mandato, illis displicuerunt nimis, qui justam
 timoris causam habent maximam præ ceteris,
 propter minas illatas ei præ ceteris, et
 sic juribus cedere suis et papatui renunciare
 potuisset, et fecisset absque conscientie sue
 scrupulo, nullamque habuisset querimonie cau-
 sam, quotquot sibi fideles fuerant, quod eos
 propter ignorantiam seu malitiam seu desidia-
 tradidisset aut vendidisset in manibus inimico-
 rum suorum. Subjungebat quoque quod ne-
 sciebat conspicerere quare Carolus crederet, quod
 ipse tantum papatum diligeret; manifestum
 quidem erat, quod papatum non quæsierat,
 nec aliquem rogaverat ex his qui in concla-
 vi sui fuerant electores, quod ipsum in pa-
 pam eligerent, et quando acceptavit, non
 cum intentione retinendi papatum accepta-
 verat, et sic juravit, quod et postmodum con-
 firmavit. Manifestumque erat, quod ex papatu
 isto numquam receperat nisi labores, irrifio-
 nes, opprobria, contumellas, blasphemias, mi-
 nas, insidias, et omnia fere malorum genera.
 Nullam dlem viderat, secundum orbem, quie-
 tis animi, nullam solatii corporis. Sunt igitur,
 dicebat, ista tam affectuose optanda, si
 ea quærere vellet, inquietabat, quæ orbis erant:
 nonne melius fuerat ei antequam ad statum is-
 tum fuisset assumptus? sed considerata con-
 ditione sua, quotquot sibi adversabantur, con-
 siderataque ætate quæ naturaliter quietis est
 avida; quanto magis nunc cum tot & tanta
 sibi suisque in statu mundi hujus pollicita
 sunt? Inferebat ergo, si aspectum mundi &
 suorum consanguineorum affiniumque opes dili-
 geret, quæ sibi promittebantur, acceptaret;
 sed quia volebat suos fideles & seipsum, immo
 sanctam matrem ecclesiam contra omne debi-
 tum juris necare & obruere; & consentiendo
 quod Concilium congregaretur in territorio Flo-
 rentinorum, & præsertim in medio potentia-
 suæ, esset necare & obruere sanctam matrem
 ecclesiam, se, & suos fideles, propterea deli-
 berabat nullomodo talibus assentire, sed suam
 spem ponere in Domino & potius mortem pati.
 Conticentibus igitur paulisper cunctis; domi-
 nus Gregorius dicens, ex quo non videbatur
 Carolo, quod illi territorium Florentinorum e-
 gredi vellent, nec ipse debebat, nec valebat ad
 loca Florentinorum accedere; & præsertim quia
 erant in centro domini sui; petiit a Carolo si
 modus reperiri valeret alius, per quem vera &
 non violenta unio fieri posset, dicens si bonus
 reperiretur, se plus unionem quam papatum di-
 ligere ostenderet.

Ad hæc Carolus dicebat, quod videbatur sibi
 comprehendisse, ipsum nequaquam per procura-
 torem cedere velle, neque in manibus procura-

ANNO
CHRISTI
1409.

torum; neque concordare insuper posse & ad-
variarios de loco in quo conveniant, & com-
muni consensu celebrent Concilium. Nullum
igitur medium aliud conspiciebat factibile co-
gnita partium voluntate.

FRAGMENTUM SCRIPT. ANTONII
DE BUTRIO I. V. D.

Ad Cardinales Pisanum Concilium habentes.

INCIPIIT TRACTATUS D. ANTONII
DE BUTRIO:

Jesus Christus.

De hac lu-
cubratione
vide que
diximus in
prefatione
ad hoc Pi-
san. Conc.

*Reverendissimis in Christo patribus & dominis
DD. episcopis, presbyteris, atque Diaconibus
cardinalibus S. R. E. pro pace & unione gre-
gis Christi in Pisana urbe in unum congrega-
tis, Christi gratiam in patientia, & perseve-
rantia unitatis, & finem Altissimo placitum
habere.*

Ex Cod. MS.
Felinii in Bibl.
Canon. Ma-
jor Eccl. Lac.

REM magnam aggressi estis, & adversitati-
bus plenam: gloriamini in tribulationi-
bus, scientes quod tribulatio patientiam opera-
tur; patientia autem probationem; probatio
vero spem; spes autem non confunditur. A
caritate hac quietis, pacis, & unitatis Chri-
stianorum quis separabit vos? an angustia, an
persecutio, an fames, an nuditas, an pericu-
lum, an gladius? tribulationes passi estis ma-
gnas, sed patientiam etiam. Parate vos ad ten-
tationes; factum hoc Christi est. Creditis in
re tanta propugnatores, repugnatores non ha-
bere? Passi sunt Apostoli, quorum typum ge-
reritis; sed & Christus. An discipulus super ma-
gistrum? Generosos animos probat labor &
nutrit; & virtus in adversitate perficitur; &
tunc etiam valentius in veritate reficitur, cum
ardentius pro veritate fatigatur. Hæc zelo Dei
agantur, quæso, non quærentes quæ nostra
sunt, sed quæ Jesu Christi; si finem quærimus
optatum. In hac re homunculus ego rudis &
agrestis, parum, immo nihil quod offeram ha-
beo, non aurum nec argentum est mihi, non
potentia, non armorum subsidia; offero quod
possum, ardentis animi affectum ad pacem po-
puli Christiani, & bonam voluntatem. At mi-
nutum & leve hoc; sed talentum a Domino da-
ti agilem fructum compilationis libelli hujus ad
repellendos latrantium mores contra pacem in
re hac, quam puto, defendendam, justitiam &
veritatem, totum quod dixero subjiciens corre-
ptioni vestræ ac emendationi Concilii generalis,
& ecclesie sanctæ; ex nunc revocans si quid
minus catholice fuerit prolatum, aut scriptum.

*Narratio facti gestorum per contententes & domi-
nos cardinales in schismate tollendo.*

Post obitum Gregorii XI. anno D. 1378.
die 27. Martii, fuerunt duo ad pontificatum
summum ab eisdem cardinalibus assumpti. Pri-
mo quidam B. Barenensis archiepiscopus, qui
per impressionem Romani populi prætendebatur
a cardinalibus electus, sed non sincere. Secun-
do, se collatis cardinalibus in Ananiam, ubi
se securos reddebant, electus est quidam R.
Gebennensis; & primus vocatus est Urbanus
VI. secundus autem Clemens VII. cum quo

* Bartholo-
meus.

* Robertus

A Clemente de Italia omnes pro tunc cardinales
Avinionem accesserunt, cui adhæsit Illustris
rex Franciæ, & cætera pars Christianitatis.

Urbano autem adhæsit rex Bohemiæ, & tota
Alemania, & Anglia cum majori parte Chri-
stianitatis. Omnes autem cardinales antiqui ste-
terunt in fide Clementis usque ad vitæ exitum;
duobus etiam hodie viventibus in eadem fide
perseverantibus a principio, & temporis succel-
su. Hinc & inde pro uno & reliquo habita,
& reddita fuerunt peritorum consilia diversa &
contraria; varietas etiam in facto fuit. Post
mortem Urbani VI. pro illa parte a cardina-
libus ab eo annuntiatis assumptus fuit Bonifa-
cius, & post eum Innocentius VII. & post

B eum hodie Gregorius XII. Pro parte alia post
mortem Clementis, Benedictus. Interim aliqui
se fecerunt neutrales, nulli adhærendo; aliqui
post adhærentiam ab obedientia recedendo; ali-
qui de una obedientia ad aliam se transferen-
do; ut Januenses, & Leodienses. In maxima
conquassatione stante navicula Petri, interim
magnam plagam passa est Christianitas in guer-
ris civilibus & extrinsecis, & multæ civitatum
depopulationes sequutæ sunt, præsertim in Ita-
lia, & variz novitates. Avaritia, ambitio, si-
monia multum crevit inter clericos, multi in-
habiles ad dignitates promoti sunt, & ad nu-
tum potentum ecclesia regebatur. Lasciviz ma-
gnæ pullularunt in clero, usurarum vitium in-
ter laicos ubique discurrens nummulariorum
mentas occupavit, & pene artes omnes lucatis
coloribus latenter subintrabant, nervus ecclesia-
sticæ disciplinæ in contemptum habebatur; ve-
ritas, caritas, pietas, justitia, & Dei honor,
& morum omnium honestas a Christi populo
patiebatur exilium; & quod omnium pejus est,
in desideriis suis laudabantur peccatores: ille
acceptior in populis, qui raptu, aut potentia
per fas & nefas ditior prodibat ad publicum;
hinc etiam sepulchrum ad altaris conspectum
ornatius occupabat, qui manifestius, & voracius
ufuras exercebat. Talis morum ruina, &
quidquid populos terrebat, divisioni, & meri-
to, adscribebatur ecclesie. Tandem mortuo

Clemente, præstitum fuit juramentum in as-
sumptione Benedicti in forma inferius descri-
benda. Similiter & in assumptione Innocentii
VII. sub certa forma, quam non refero, quia
morte prævento Innocentio effectum fuit eva-
cuatum. In assumptione autem Gregorii XII.
DD. cardinales, compatiens Christianitati,
præstiterunt ad tollendum scripta in forma se-
quenti votum, & juramentum; & similiter in
assumptione Domini Benedicti.

*Forma juramenti D. Benedicti, & ejus
Cardinalium.*

„ Nos omnes, & singuli S. R. E. Cardd.
„ congregati pro elect. futura in conclavi, an-
„ te Altare, in quo Missa communis celebra-
„ ri consuevit, pro Dei servitio, unitate suæ
„ ecclesie sanctæ, ac salute animarum om-
„ nium fidelium, promittimus & juramus ad
„ SS. Dei evangelia corporaliter per nos ta-
„ ctis, quod absque fraude & dolo, & machi-
„ natione quibuscumque ad unionem ecclesie
„ & finem imponendum schismati proh dolor!
„ in ecclesia nunc vigenti, quantum in nobis
„ erit, laborabimus fideliter, & diligenter: &
„ per nos, quantum ad nos pertinet, seu
„ etiam pertinebit, dabimus pastori nostro &
„ gre-

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

Afferit hanc
formulam
Raynaldus
Annal. An.
1394. n. 6.
sed defunt
apud illum
subcriptiones

Gregis Dominici, ac Vicario Christi, domi-
no nostro futuro qui erit pro tempore, au-
xilium, consilium, & favorem, nec ad im-
pediendum, vel defendendum præmissa da-
binus auxilium, Consilium, vel favorem di-
recte, vel indirecte, publice, vel occulte;
& ista omnia, & singula, & alias etiam
ultra præmissa vias utiles, & accommoda-
tas ad utilitatem ecclesie & unionem præ-
dictam ejusdem; sane & veraciter, & sine
machinatione, seu excusatione, vel dilatio-
ne quacumque servabit, & procurabit posse-
tens quilibet nostrum, etiamsi fuerit as-
sumptus ad Apostolatam, etiam utque ad
cessionem inclusive per ipsum de papatu fa-
ciendam, si DD. cardinalibus, qui nunc
sunt vel erunt in futurum, de his, qui sunt
nunc vel majori parti hæc pro bono eccle-
sie & unitatis prædictæ videatur expedire.
Et ego Guido episcopus Prænestinus prædi-
ctæ juravi, & promisi, & mea manu sub-
scripsi. Idem D. Nicolaus episcopus Alban.
Idem D. Leonardus tit. S. Sixti presbyter
cardinalis. Idem D. Bertrandus tit. S. Po-
tent. presbyter cardinalis. Idem D. Thomas
tit. S. Praxedis presbyter cardinalis. Idem
D. Johannes tit. S. Ciriaci in Thermis pres-
byter cardinalis. Idem D. Johannes tit. S.
Vitalis presb. card. Idem D. Petrus tit. S.
Susannæ presb. cardinal. Idem Johannes tit.
S. Anastasie presbyt. card. Idem Martinus
tit. S. Laurentii presb. card. Idem Johan-
nes tit. S. Johannis & Pauli presb. card.
Idem Petrus tit. S. Petri ad vinc. presb.
card. Idem Guillelmus tit. S. Cecilie presb.
card. Idem Petrus tit. S. Mariæ in via la-
ta diac. card. Idem Petrus tit. S. Mariæ in
Cosmedin, diac. card. Idem Amadeus tit.
S. Novæ diac. card. Idem Galeottus tit. S.
Georgii ad velum aureum diac. card.
Qui scripserat cedula propria manu, &
subscripsit, & præsupponitur in factò quod a
majori parte cardinalium declaratum fuit D.
Benedicto viam cessionis expedire, & super
hoc fuit pluries requisitus, ita quod conditio
juramenti purificata est. Et postea per litteras
D. Benedicti responsivas ad litteras D. Grego-
rii approbata & declarata responsione ad peti-
tionem Ambaxiatorum illustris regis Francie;
qui intendebat viam cessionis omnibus aliis viis
anteire, ut patet ex declaratione quam fecit
Marsilie.

*Formula juramenti Gregorii & ejus Car-
dinalium.*

In nomine S. & individue Trinitatis. An-
no a nativitate D. N. J. C. MCCCXVI. ind.
14. die martis 23. mens. Novemb. in die S.
Clementis, Apostolica Sede vacante per obi-
tum fel. rec. D. Innocentii papæ VII. con-
gregati, & ad invicem collegialiter coaduna-
ti pro futura electione summi pontificis ce-
lebranda infra scripti reverendissimi in Xto
Patres & DD. Angelus Hostiensis Florenti-
nus, Henricus Tusculanus Neapolitanus, An-
tonius Prænestinus Aquilejen. Epif. Ange-
lus tit. S. Potentianæ Laudens. Conradus tit.
S. Grisogoni Militen. Angelus tit. S. Marci
Constantinop. Jordanus tit. S. Martini in
Montibus de Urfinis, Joannes tit. S. Crucis
in Jerusalem Raven. Antonius tit. S. Praxedis
Tudert. presb. Rainaldus tit. S. Viti in

Macello de Brancatiis, Landolphus tit. S.
Nicolai in carcere Tulliano Barrenf. Oddo
tit. S. Georgii ad aureum vellus de Colum-
na, Petrus tit. S. Angeli, & Angelus alias
Joannes tit. S. Cosmæ & Damiani Leodin.
vulgariter nuncupati. Diac. S. R. E. card.
in cappella communi S. palatii Apostolici
Romæ apud S. Petrum intra conclave con-
suetum, quem pro loco ad infra scripta ele-
gerunt, & etiam deputarunt in præsentia mei
Barontii de Pistorio, & aliorum notariorum,
& tertium infra scriptorum. Considerantes
christianæ religionis infamiam, detrimenta,
& graves fidelium molestias, atque pericula,
quæ hæcenus emerferunt & emergere veri-
similiter est censendum, nisi salubriori re-
medio & in tempore, Domini favente cle-
mentia ejus res agitur, occurratur; & pe-
stifero, & damnabili schismate, quod tan-
tis, proh dolor! temporibus in scissuram chris-
tianæ fidelitatis gravissime perduravit, &
durat, nec piam provisionem pro ipsius schif-
matis remotione per eos factam aliquem ef-
fectum produxisse; ac intendentes ad reme-
dia fortiora, non quod necessarius (ita)
pro parte eorum justitiam suadeat, quod
jus verissimum est & plena veritate fulci-
tum; sed quod pro integratione & unitate
Christianorum ex malitia temporis, de fa-
cto, etsi non de jure, expediat; eligentes
& in specula eorum considerationis extollen-
tes quanti posset esse discriminis, si dilatio
in electione summi pontificis fieret, tempo-
rum malignitate pensata; universaliter sin-
guli, & singulariter universi unanimiter &
concorditer, nemine discrepante, ex cer-
ta scientia convenerunt, voverunt Deo, ac
ejus Matri virgini gloriose, ac SS. aposto-
lis Petro & Paulo, totique cælesti curiæ ju-
raverunt invicem, unus alteri, & e contra,
se obligando solemniter promiserunt; quod
si quis eorum fuerit assumptus ad apicem
apostolatus summi pro integratione unita-
tis Christianorum renuntiabit effectualiter ju-
ri suo & papatui, pure, libere, & simplici-
ter, si, & quando antipapa qui est, & qui
pro tempore fuerit consimiliter renuntiabit,
& cedit prætenso juri & papatui, sive de-
cedat; dummodo anticardinal. effectualiter
velint cum ipsis dominis de sacro collegio
sic convenire ac concordare, quod ex hoc
sacro collegio & episcopis sequatur juste ca-
nonica electio unici summi pontificis Rom.
ac etiam promittentes se facturos & curatu-
ros, omni dolo, fraude & maligna interpre-
tatione cessantibus, pro posse, quod si quis
ex DD. cardinalium absentibus vel extra col-
legium per eos assumatur in papam, eandem
faciet obligationem. Ac quod in mensem, a
die sue inthronizationis numerandum per suas
extensas apostolicas litteras regi Romanorum,
antipapæ, & ejus prætenso collegio, regi
Franciæ, & omnibus aliis regibus, illustribus
principibus, prælatis, universitatibus, com-
munitatibus christianitatis, secundum videre
præfator. dominorum de collegio, præmissa
omnia indicabit, & ea se offeret impleturum
& paratum ad cessionem modo prædicto, &
ad omnem aliam viam rationabilem, per
quam prædictum schisma tollatur, & unio-
nis subsequatur integritas in ecclesia Christia-
norum; & quod omnibus supradictis ultra
præmissa suos solemnes destinabit oratores,
in-

ANNO
CHRISTI
1409.

Gregorius, nec declinat; offert se Benedictus venire Liburnum. Interim Apulix rex Romam invadit, eam suo subdit imperio: festum facit Gregorius & cum muneribus suscipit nova deferentes. Afferit Benedictum tractatum habuisse in Roma; hinc causat discessum a tractatu: hic, ut ait, non sincere ambulat; querit me capere. Hoc confirmant adulescentes, pacis inimici. Et quid plura? Disceditur a tractatu; a Gregorio cessionis via damnatur ut diabolica. Scribitur Joanni Contareno Parisiis non amplius eum sequi velle viam cessionis. Renitentibus & invitatis cardinalibus de facto contra eorum & juramentum citantur cardinales unionis inimici, inter quos nepos proprius. Ad praeludendas vias unionis, ut dicitur, precipitur cardinalibus ne invicem communicent per se vel alium, nec cum legatis Francix colloquantur, & hoc sub pena perjurii & excommunicationis. Nec etiam civitatem Lucanam egrediantur absque licentia sub pena excommunicationis & privationis cappelli & beneficiorum, quam incurrant ipso facto. Tandem discedunt cardinales qui secum erant, tribus exceptis, quorum duo postea sunt reversi ad cardinalium cœtum. Pisas accedunt; convocant cardinales Benedicti: Liburnum se conferunt; in sufficienti numero in eunt tractatum de pace danda populo Christi: mature eligitur via convocationis Concilii generalis: hoc sentiunt de papatu contententes: deliberat uterque de recessu; perit Benedictus Perpignanum in Arragonia; Gregorius autem Senas. Dimittitur populus Christi delusus & de unione desperatus; undique clamant populi. Ingentissima & crebra contra eos crevit infamia. Scandalum patiuntur omnes de minimo ad maximum. Publicatur Concilium per Benedictum apud Perpignanum in festo Omnium Sanctorum; per Gregorium apud archiepiscopatum Ravennatem aut patriarchatum Aquilegensium in festo Pentecostes. Requiritur uterque a cardinalibus ut assentiat Concilio, quod esse dicitur universale propter locorum distantiam & tempora diversa. Publicat Gregorius litteram Christianis fidelibus convocans ad se DD. Cardd. pro tractanda unione. Dicit se fuisse, esse & in futurum fore bonæ voluntatis ad implenda juramenta secundum intentionem voti & juramenti. Conceditur locus Pissarum a Florentinis DD. cardd. utriusque collegii unitis pro unitate ecclesie, contradicentibus Legatis Gregorii. Publicatur Concilium generale per cardd.; diriguntur inquisitorum prelatorum, requirentibus DD. cardd. Gregorii suam obedientiam & Benedicti suam, de voluntate utriusque collegii. Et similiter exhortatorum ad Romanorum regem & principes utriusque obedientie. Ex hac habui, quantum potui narratione facti oriuntur dubia quæ occurrunt & occurrere possunt tam ante Concilii congregationem, quam in Concilio, quam etiam post Concilium, quæ ad capitula redusta sunt. Et hæc de primo capitulo sufficiant.

C A P U T II.

An DD. cardd. utriusque collegii potuerunt convocare Concilium generale utriusque obedientie, ita quod possit dici Concilium ad expedienda que intendunt.

Circa hunc articulum secundum movebo dubia pro utraque parte; eligam pro parte DD. cardinalium; confutabo ulterius motiva pro parte adversa. Primo namque videtur cardina-

les non posse convocare Concilium generale ex defectu potestatis, ut vocant, quia non sunt; nam causabitur Gregorius, quod DD. Cardinales Benedicti non sunt cardinales, quia creati a non papa, & ut schismatici per verum papam inhabilitati, ut apparet ex processibus contra schismaticos. Item, quod excommunicati adhuc per processum; eo addito etiam, quod schismatici sint, omni judiciaria potestate privati, tamquam a jurisdictionibus suspensi XXX. q. 1. *audivimus §. in autem*, & cap. *Didicimus VII. q. 1. Novatianus*. de cler. exc. mi. Si celebrat in fin. de re jud. ad probandum de schif. cap. I. Similiter & DD. cardd. Gregorii schismatici videntur, ut a capite recedentes, & schismaticis adherentes XXX. q. 1. *Schisma loquitur & cap. alienus*, & dicto cap. *Novatianus*, & XXX. q. 3. *inter schisma*. Et per sententiam papæ cardinalatu fuerunt privati, si discederent de Luca, ut ponitur in facto, & etiam sunt excommunicati. Ut cardinales ergo, ut faciunt, citare non possunt, cum citatio judiciaria, & jurisdictionalis sit actus, de his qui ad ecclesiam confugiunt presentia de probat. *quoniam contra no. de feriis capite fin. Repugnante ergo potestate voluntati*, non valet quod agunt; leg. *multum C. Siquis alteri, vel sibi de offic. del. cum super. de sententia excomm. a nobis confi. Secundo negari non potest alterum collegium non collegium propter impossibilem, & impossibilem multiplicationem Papatus VII. q. 1. *factus*; & cap. *non autem*, & cap. *Novatianus cum cap. sequenti XXX. q. 1. Dicimus & cap. schisma de off. ord. Interim*; repugnat enim huic articulo *nam sanctam*; & quia unus est Christus, unum corpus ecclesie, unum ergo caput VII. q. 1. *in apibus*, ad Corinth. 1. *Et unum dedit caput super omnem ecclesiam quod est corpus Christi*; ad Eph. 3. Mixtis autem habilibus cum inhabilibus non valet quod agitur IX. D. *si ad sacras*, XXIII. d. *quorundam*, III. q. IX. *pura de off. deleg. cum super.*, & cap. *Super questionum §. si vero de elect. illa*, & quod ibi notatur, & quod notatur de procur. consult. ff. de Arb. pedis l. 1. *§. item queritur ff. de Aqua, & Esti. cum si*. Item de facto, & de jure impossibilis videtur ex tali mixtura vocatio; quia vel vocant hæc collegia ut unita ambo utramque obedientiam, & non obediatur, quia altera obedientia alterum ex collegiis opinatur non collegium; unde verisimiliter non obediatur, nec obedire poterit, salva conscientia, & opinione; vel vocat separatim quilibet suam obedientiam, & res incipit a decisione, cum eis non est Spiritus Sanctus, cum agant ut divisi, nam effugit Spiritus S. scissuras, nec descendit nisi in congregatos in unum, Actuum s. XXX. q. 1. *loquitur schisma*... & cap. *alienus*. Tertio, dato quod ambo collegia alias non deficerent in potestate cardinalatus, adhuc non videtur eos posse congregare Concilium; quia hæc potestas est soli papæ reservata, ut patet ex capitulo Isidori *In antiq. cap. canonum*; cujus verba ad litteram sunt hæc: *Synodorum vero congregandarum auctoritas Apostolica Sedis privata est commissa potestate*. Nullam Synodum generalem ratam esse legimus, quæ ejus non fuerit auctoritate congregata, vel fulta. Hæc auctoritas testatur canonica, hæc historia ecclesiastica roborat, hæc SS. Patres confirmant, ad quod III. Dist. . . . . §. *Porro*, XVII. Dist. *Synodum*, regula, & quasi*

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

quasi per totum: unde Pelagius in cap. *Alu. A* in v. non teneris ad fi. consi. Et maxime con-
firmatur hoc, quia si in aliquo foret negligenti-
a, quilibet ipsorum convocet, & sic purga-
tur negligentia; & silere debet cujuscumque in-
ferioris vocatio, ut not. de offic. Deleg. *Passo.*
in fi. de appell. *cum parati* de Off. dele. *fu-*
dnisti, & cap. *licet*, C. de relat. l. 1. no. de
appe. *Inimasti*, C. *ut nostrum* & cap. *si duobus*.
Octavo quia congregatio Concilii debet fieri ab
eo qui habet aliquam auctoritatem, vel jurif-
dictionem super eos qui convocantur, hoc est
supra Concilium, & tunc eos contra quos fit
convocatio, & super causam convocationis,
XVIII. Di. *quoniam pacuit*, & cap. *Episcopus*
V. q. 2. *vocatio* 2. q. 3. *si agrotans*. Hæc om-
nia cessant hic, quia domini cardinales nullam
sibi vindicant superioritatem in Concilio, a
cujus potestate sola papæ auctoritas excipitur.
Hinc est, quod legatus de latere illud congre-
gare non potest, ad hoc de elect. *significasti*
notat Glossa 3. di. §. *porro*, & quod notat
Glossa & Archidiaconus 2. q. 6. *ideoque*. Item
multoties sunt congregata antiquitus Concilia,
& numquam reperitur aliquod Concilium fuisse
per cardinales congregatum. Non est ergo su-
perstitiose inveniendum, quia cum hoc exorbi-
tet a regulis, sufficit non inveniri concessum
ut prohibitum censeatur. De transl. *Præla. c.*
inter 2. q. 5. *consuluitis* XXXI. q. 1. *quod si*
dormierit C. de colla. l. *illam*.

E contra pro parte DD. cardd. quod ab iis
potuerit fieri congregatio probatur primo: quia
supposito quod imminet causa illud congre-
gandi; quod examinabitur infra; non est con-
gruum ut a potestate judicandi pendeat an ju-
dicetur. ff. de eo quod certo loco *non utique*.
Interest enim ut male gesta, & maxime in
confusionem Christianitatis judicentur, & emen-
dentur, ff. ad l. *Aquil. ita vulnerat*. de sent.
excomm. *ut fame*. Alias lassaretur Papæ licen-
tia ecclesiam, & Christianitatem dissipandi, &
subvertendi fidem. Nec dici posset, cur hoc
facis? LXXXIII. Dist. *nemo* 28. q. 1. *qualis*
23. q. 4. *est injusta*, & cap. *non potest*, cum
si. Hinc est, quod captata remedia ad præ-
sidium iniquitatis a jure repelluntur, ff. de
verb. signif. *si quis pænis*, de appellat. & cap.
pervenit, *consuluit*, *proposuit*, & cap. *cum spe-*
ciali §. *porro*. Si autem soli papæ congregatio
permitteretur, in ejus esset semper potestate an
judicaretur. Quid enim si nollet Concilium con-
gregare? quid si de facto non posset? quid si
ostenderet se congregare, & malitiose disperge-
ret? aut sibi tantum propitios accessisset in
iniquitate? aut alia occulte interponerentur im-
pedimenta ne congregaretur, aut non debito
modo? quis saperet tunc Concilium non posse
ab aliis congregari, nisi qui vellet ecclesiam
ponere in manibus unius, qui fidem Christia-
nam, & statum ecclesie libere posset absque re-
medio ullo illam funditus annihilare? non sic
in foliis intelligenda sunt jura, quæ dicunt pa-
pam convocare debere Concilium; non sic in
cortice; sed temperandi sunt in radice ratio-
nis, & ex illa regulandi; non enim in verbis
scripturarum est Evangelium, sed in sensu; non
in superficie, sed in medulla; non in sermonum
foliis, sed in radice rationis; 1. q. 1. *Marcion.*
13. q. 1. §. 2. V. *verba* XXXVIII. d. 1. *sedulo*,
XXII. q. V. *humana* de verb. signif. *intelligen-*
tia ff. de leg. *scire* de verb. signif. *cum quidam*
C. de leg. *cum quo*; etsi oppositum diceret-
ur evacuata, & sub ludiaro manerent jura,
quæ

ANNO
CHRISTI
1109.

quæ permittunt aliquo casu papam judicari
contra de post: prælat. Bon. V. no: necesse.
C. de bonis quas lib. I. ult. §. ubi LXI. dif.
nullus. Secundo reperitur pluries antiquitus, ne-
dum per DD. Card. tam honorabilia membra
ecclesiæ Concilium congregatum in similibus;
immo per imperatores qui oedum dominis
cardd. sed quibuslibet episcopis se cognoscere
habent inferiores, 63. dif. *Valentinianus*, 96.
dif. *bono quidem de Mayo*. & obed. *solito de Jud.*
unde antequam ecclesiastica capitula constitue-
rentur per imperatores congregabantur, 15. dif.
c. 1. & dicit Glossa in lib. Conciliorum in prin-
cipio Africani Concilii. Item Constantinus suo
jussu, & suis expensis congregavit Concilium,
& sedit in medio Concilii imperialibus decora-
tus, quamvis in humili cathedra, ut dicit hi-
storia trip. lib. 1. cap. 6. & lib. II. cap. 1.
IV. Et XX. et seq. lib. X. cap. 2. 3. Item man-
dato & licentia imperatoris congregatum fuit
Concilium Chalcedonense, ut patet in prin-
cipio Chalcedonensis Concilii; & quod plus est,
interfuit ibi regina, ejus Concilii ad hoc pro-
positum verba referam. *Sancita, & magna, ac
venerabilis Synodus, qua secundum gratiam Dei,
& decreta piissimorum imperatorum congregata
est in Chalcedonensi civitate metropoli &c.*; &
parum post: *Dominus noster piissimus & fide-
lissimus imperator, crexit ad zelum fidei, qui
undique sacerdotes & pontifices ad se convoca-
vit.* Et in fine illius capituli dicitur: *ab uni-
versis enim provinciis, loquitur imperator, re-
ligiosissimi sacerdotes Chalcedoniam venerunt jux-
ta mandata nostra, & præcepta.* Et dicit hi-
storia trip. lib. V. cap. XIV. & seq. *convene-
runt in Italiam episcopi Orientalium, & Oc-
cidentalium ultra trecentos, ut præcepto prin-
cipis Mediolanen. Conc. celebraretur & cap.
XVI. dicitur: cogitabat imperator, quatenus
omnes episcopos Orientales venientes ad Occiden-
tem, si posset, concordare efficeret; quod tamen
propter itineris spatia difficile videretur, duplicem
tractavit Synodum celebrari, ut in Arimino qui-
dem Italici, qui tunc aderant, convenirent; Ori-
entales in Nicomedia Bithinia civitate.* Submittit
quædam alia, non ad hoc propositum, que
postquam cepi hic inseram, ut videatur di-
versorum Conciliorum effectus & finis, de
quo tangam interius. Sequuntur verba histo-
riæ. *Hæc ergo imperatore tractante, effectus non
venit, ut voluit; neutrum enim Concilium sibi-
met concordavit; sed utrumque divisum est:
nam in Arimino convenientes alterutris inter se
consonare (non) potuerunt. Et Orientales in Se-
leucia Isauria congregati aliud schisma sunt pas-
si.* Hoc totum operata est non in unum congrega-
tio. Quid plura referam? innumerabilia anti-
quitus inveniuntur per Imperatores congregata
Concilia, ut patet ex transcurso tripartitæ hi-
storiæ; & Martinianæ chronicæ & in lib. Con-
ciliorum, ad hoc XVI. dif. *habeo librum cum
omnibus cap. seq. usque ad finem distinctionis.*
Ex quibus concluduntur duo, quod hoc fortius
facere possunt DD. card. Secundo quod actus
convocationis Concilii non est auctorizabilis, &
ut puri facti competit eis de jure quàm qui
de facto congregare possunt: non enim alia
ratione imperatores antiquitus Concilia con-
gregabant, nisi quia ecclesiæ tunc non erat
ip potentia de facto compellendi venire no-
lentes; (nec propter diversitates de facto par-
tebant) non audebant congregari ut patet
in primo Africani canones 15. dif. cap. 1. un-

de statim cum ecclesiæ potuit hoc correxit,
& non per principes, sed per se convocavit,
& aliquando ipsa rogante, & postea auctori-
zante; & aliquando per imperatores præcipien-
te ecclesiæ, aliquando ipsa ratificante, ut pa-
tet 17. Dif. per totam, maxime §. *hinc etiam*
& in gestis Symmachi cap. IX. ubi extense
ponitur §. *hinc etiam*. Et aliquando consuetu
Imperatoris, & præsentia, ut in primo Chal-
cedonensis Concilii; sic etiam Antiochenum con-
gregatum fuit in gestis Antiocheni Concilii
cap. 1. & in gestis Silvestri papæ cap. 11.
cum §. Tertio, convocationes universitatum
a superioribus non sunt de substantia; ipsa
enim met universitas se potest congregare.
Nam multoties se congregabant apostoli voca-
tione Spiritus S. absque alio capite vocante,
ut patet actum VI. in principio ibi. *Con-
vocaverunt autem duodecim multitudinem disci-
pularum.* Et de jure, dummodo duæ partes
vocandorum se reperiant præsentis, possunt a-
liam ad se vocare, & si tota causa & facto
congregata foret, valeret quod agitur no. in
1. *observare* C. de Decuri. l. X. ff. quod cui-
que uni C. *plene* de tu. & cu. dan. ab iis l.
ult. de decret. ab or. fa: l. I. not. Glos. de
elect. *Licet* Innocentius de elect. Bonch. l. in
verbo *constare* ver. et no. de novi operis nun-
cupatione cap. 11. in verbo *vocatis*, verbo si
autem nullus ad hoc l. nominationum de decu-
C. l. X. arc. & 63. dist. *Quanto*. Sic & citatio
ad sententiam requisita non exigitur aliter quo-
modocumque data præsentia l. *in causa* §. *cau-
sa cognita* ff. de mino. no. de re judicata l. *sa-
risio* ff. de electione, cap. fin. in VI. in no-
vell. Cum ergo instet necessitas ecclesiæ, locus
paratus Pisarum sit utique tutus, et quem uter-
que contendendum approbavit, et obtulit D.
Benedictus in Massilia per archiepiscopum ho-
die Taraton. in hospicio ambaxiatorum Gre-
gorii, me præsentis, et audiente, & adstante
maxima multitudine, inter quos Bononiensium
domini mei D. Baldassar Costa de Neapoli iii.
S. Eustachii card. & legati hujus unionis zela-
toris ferventissimi, & principalis post Deum ope-
ratoris, nunc pro S. Romana ecclesiæ Domi-
nii Bonon. Faventis, Forlivii, quos suis labo-
ribus sudore, & industria recuperavit, ecclesiæ
legati interfuerunt; D. Gregorius in Pisis, ut
supra ponitur in facto. Cum tam honorabilia
membra jam locum, & omnia paraverint, qui
de omnibus gestis sunt informati, & sine qui-
bus Concilium de gestis utriusque contendenti-
um non potuerit informari; cum appareat re-
tro tantam fuisse difficultatem in requirendo
locum, cum res celeritatem tantam desideret;
quotidie enim magis, & magis christianitas pe-
riclitatur; cum pateat de malo proposito utri-
usque contendenti, qui aliud non querunt
quam disfligia, ut perpetuentur in sedibus, &
ecclesiæ reducant ad extremum ruinas, &
desolationis: cum quotidie novas inveniant fi-
ctiones, & exquisitos colores ad impediendam
hanc congregationem; nunc D. Gregorio con-
vocante cardinales ad se, ut si possit ab aliis
separaret, & sic nulla via possit dari congre-
gatio utriusque obedientiæ. Nunc utroque ad
dispergendum gregem, quem congregare inter-
dunt, dominos cardinales ad remotissima loca,
& diversissima tempora obedientias suas convo-
cantes, certi alterutrius obedientiam ad alte-
ruram non accedere. Certe prælati voca-
ti a DD. cardinalibus si homines sunt, si ra-
tio-

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1199.

ANNO
CHRISTI
1199.

tionis habent capacitatem aut usum, si non sunt omni pietate privati, si totaliter Deum & ecclesiam suam non postergarunt, nodum vocati a tam notabili curia, sed ex se, nullatenus vocati, aut ad vocem cuiuslibet mulierculas velut divinitus inspiratas, relictis rebus hanc insequi debent convocacionem. Et secus agendo ecclesiam Dei, & fidem Christi jaciunt in profundum, & iterato Christum in membris suis crucifigunt. Congregatio enim omnis ad finem boni, & maxime tanti, mota presumi non debet nisi a Spiritu S. 24. q. 1. cap. s. autem, & cap. aliam; maxime cum videant nulla alia via posse tolli schisma; & impossibile alia via haberi Concilium generale, nisi omnes principes utriusque obedientiam invicem consentirent; quod quantum sit factibile omnibus patet, & experientia longe 30. jam annorum edocuit. Quarto, hujusmodi universitatum convocaciones non dependunt ab imperio: nam non sunt proprie citationes, sed requisiciones secundum Innocentium compo. Abba. & Hosti. de elect. cum nobis: nam non proprie citant, sed movent ut veniant, ut tali die Concilium celebretur: tales autem denunciations & requisiciones faciunt pares & minores de suppl. negl. prelat. cap. 1. no. de accusa licet de voto. magu. ad hoc quod no. de pluribus delegatis de off. del. cum causa in Glof. sa. Patet in denunciationsibus, quas faciunt emptores venditoribus, ff. de evi. s. rem s. fin. & l. s. . . . s. presentis de empt. & vend. cap. fin. Hinc est, quod tales requisiciones non requirunt solemnitatem peremptorii, ut not. Glof. 18. dif. Si episcopus Metropol. in Glof. 2. & notatur in l. s. tempora A. C. de jur. fis. 10. notat Arch. de penis cap. 1. l. VI. in v. convocac, Paulus in Clementi. I. de decimis in verbo post requisitionem; necessitate ergo maxime imminente, ut ad presens, nedum per DD. cardd. sed per minimum de universitate fieri potest vocatio, & incitatio, ut Concilium congregetur. Et Concilium vertere debet oculum ad causam convocandi, quam ad convocantem, quamquam minimum, quia ille major est qui maxime in tanta re Dei agit voluntatem. Quinto, non videtur exigi auctoritas papae, qui prebeat auctoritatem Concilio, quia in quantum Concilium convocatur contra papam non eget auctoritate papae; alias sequeretur absurdum, quia preberet auctoritatem in facto proprio, quod a jure improbat. l. l. & l. papillus in prin. ff. de aucto. tut. 17. q. 4. que, & s. praterea, Abbas s. etiam de rebus ecclesia non alien. Clementina s. una. Item quia actio, & passio in eodem impossibilia sunt de conces. preben. postulastis, de inst. cap. fin. de verb. signif. forus consi. sic in processu criminali per episcopum exigitur consensus capituli; & ubi proceditur contra capitulum non exigitur quando per episcopum proceditur contra capitulum, ut dicit Glof. de off. ord. irrefragabili s. excessus. Sexto, ut dixi, convocaciones universitatum pertinent ad dignos de universitate. Data impotentia, vel inhabilitate papae in convocando, post papam non sunt personae majores, & ad quas proprius spectet provisio, quam ad cardinales, qui papae assistunt, & sine quibus non debet, immo secundum aliquos non potest ardua agere 6. q. 1. Siquis cum militibus C. ad l. Juliam ma. quisquis 16. q. 1. ecclesia, qui papam eligunt, & consecrant, de elec. licet, 23. dif. in nomine Domini, 95. dif. Constantinus; Concil. General. Tom. XXVII.

ad quos, vacante ecclesia, vel quasi vacante, spectat providere statui, & periculis arduis ecclesiae, de electione ubi periculum s. Idemque in 6. ad quod not. per Glof. de schismate cap. I. lib. 6. in v. Sede vacante, in Clem. ne romani de elect. Septimo reperio aliquos tenentes quod olim in causis electionum papae, & in factis ejus judices erant episcopi cardinales, cum ipsi haberent consecrare 79. dis. per totam; allegant gesta Conc. Sardicenis cap. VII. & inter gesta Conc. Africani cap. 17. & in gestis Bonifacii cap. II. s. demique, & in Niceno Conc. cap. 3., & 6. 65. dif. cap. I. Et secundum illud tempus non adstabant episcopi cardinales ad latum papae, sed solum presbyteri & diaconi, nec etiam episcopi cardinales eligebant: & allegant etiam 23. dif. in nomine Domini. Aliquam ergo debent habere praeminentiam in convocando Concilium, ut qui judices erant olim, hodie convocent Concilium.

Deciso primi dubii.

An. DD. cardinales possint, vel potuerint convocare Concilium.

Pro decisione dubii praemitto quod ad tollendum schisma de jure per viam Concilii, de jure & de facto Concilium debet esse generale; de jure patet 15. dif. cap. I. & seq. 96. dif. nam ad fidem & cap. Utinam. De facto, nam naturale est, ut quod omnestangit ab omnibus comprobetur. 66. dif. cap. I. 54. dif. cap. I. 13. q. I. licet & in regula quod omnes de rejud. in 6. unde dicit Glof. in lib. Conc. de gestis Bonifacii cap. 2. in verbo ecclesiarum, quod prout patet in Chronicis & Conciliis antiquis, solus clerus Romanus antiquitus vocabatur & suffraganei in questionibus papae. Quare cum non sic tantum actu dilatata foret potestas Rom. pontificis, ut ex toto absorberet potestatem ordinariorum, ex questionibus papatus non in tantum turbabantur, alii merito non vocabantur. Ea autem ampliata actu ut universum occupet, questio de papatu turbat omnes, merito vocandi sunt omnes. De facto probatur, qua planum est ad nullam concordiam, aut decisionem venire posse nisi utraque obedientia sit simul; notum est enim quod id quod determinatur in una, altera non sequitur; & nisi ambae partes sint simul, nihil conloqui possunt, aut alia tractare praebula; quibus mediantibus venit ad pacem & unionem ut docet experientia Conc. Ariminensis & Orientalium, de quo supra feci mentionem. Secundo praemitto, quod & supra tetigi, quod in casibus, in quibus papa subicitur Concilio, si non vult, aut non potest de facto vel de jure congregare Concilium formale & universale, prout esse debet; de jure ita quod possit dici Concilium, necessario est concedendum aliter ulterius ab altero congregari posse, & ipsi assentire tenetur volentibus & valentibus debite congregare: alias evacuantur jura submittentia papam Concilio. Et ex hac causa antiquitus Romani pontifices, non valentes congregare Concilia, permittebant hoc imperatoribus, aliquando rogando, aliquando licentiando, aliquando consulendo, aliquando suadendo, aliquando ratificando, ut plene dixi in secundo argumento pro parte ista. Et ultra illa patet in epistola Leonis missa Chalcedonensi Concil. in qua apparet papam misisse cum lacrimis ad imperato-

Locus in-
barus.

ratore, rogando ut Concilium congregaret in Italia. Præmissis his pro sano intellectu canonum; advertendi sunt duo casus. Primus quando datur unus, & indubitatus papa respectu totius universalis ecclesie, & imminente causa congregandi Concilium. Concilium ut sit conc. debet habere auctoritatem papæ, ubi fraudulenter illam non denegat, & de facto præstare possit; quando præstare censetur, eo quod Concilium congregat, vel congregato a quocumque tacite, vel expresse consentit; & hoc videtur indubitatum sive congregetur contra tertium, sive contra papam, ut patet clare 17. dif. §. *hinc etiam*, & clarius in gestis Symmachi cap. 8. ubi integre ponitur §. *hinc etiam*, & §. *item Symmachus* 2. q. 7. Est enim speciale in papa ut auctoretur in facto proprio; sicut in eo est speciale ut seipsum iudicet, sicut in Marcellino 21. dif. *nunc autem*. Nec obstat si dicatur, quod ibi ecclesia erat in schismate, quia Symmachus fuit electus in discordia cum Laurentio, ut patet in chronicis, & recitat Glossa in dicto cap. 8. quia, ut patet in dicto cap. 8. & 9. Symmachus jam fuerat a Concilio approbatus, & reprobatus Laurentius; & hoc quia Symmachus fuerat electus primo & a majori parte; unde post decisionem erat indubitatus, licet aliqui ab eo recessissent, & vocassent Laurentium propter delicta, quæ Symmacho imponebantur. Adverte tamen, quod non dixi supra, congregationem vel convocationem fore necessariam papæ; sed quod Conc. habeat ejus auctoritatem; loquuntur enim textus in hac materia diversimode tendentes. Ad hoc textus 17. dif. cap. 1. dicit quod absque auctoritate sedis apostolicæ non licet episcopos congregare; textus in cap. *regula* 17. dif. dicit non valuisse congregationem, quia legatus apostolicæ sedis non interfuit; & idem 3. dif. §. *porro*, textus in cap. *multis* dicit, quod non valent Concilia absque sententia Romani pont. congregari; textus 2. q. 6. *ideoque* dicit, quod soli papæ reservata sunt privilegia de congregandis Conciliis; textus Isidori, quem posui supra in allegationibus primæ partis, in III. articulo dicit: *nullam synodum ratam esse legimus, quæ non fuerit papa auctoritate congregata, vel fulta*: Pondera illam alternativam, positam inter verbum *congregata* & *fulta*. Sufficit ergo alterutrum; & his verbis utitur cap. *regula* ad fin. Per hos textus simul junctos concludo, convocationem, ut facti quod fiat a papa, non esse de substantia; sed sufficiat, quod ante congregationem, vel postea ejus auctoritate firmetur, vel fulciatur. Unde duplex datur practica: una, quod papa Concilium convocet, & si potest, tuta est practica. Et eo quod convocet, auctoritatem præbere censetur. Et tunc congregatio auctorizabilis est. Secunda, quod Concilium congregetur ex se vel a quocumque habente potestatem de facto, ut est Imperator, ubi sibi obediretur de facto. Ex eo congregato requiratur ut assentiat Concilio, vel fulciat ejus auctoritate, & sufficit si approbet; & si non prætentat aliud interesse juridicum diei, vel loci, vel aliarum circumstantiarum, illud approbare tenetur, sicut fecit Symmachus in §. *hinc etiam* 17. dif. & clarius inter gesta Symmachi lib. Conciliorum c. 9. ubi sic stant verba: *Memorati pontifices in Conc. congregati, quibus allegandi imminet occasio, suggererunt ipsum qui dicebatur impetrus, debuisse Synodum convocare.*

scientes quia ejus sedi &c. Hoc habetur in §. *hinc etiam*; postea ibi subjicitur. *Et dum venerabili collectioni de incipiendo hoc negotio, prout poscebat causa tractatus, S. papa Symmachus basilicam Julii, in qua Pontificum erat congregatio, prout habuit cura celestis, ingressus est, & de vocatione synodali clementissimo regi gratias retulit; & rem desiderii comisse testatus est. Causa ergo de sacerdotum animis, quando Concilio nondum firmato tristitiam ministrabat, abscissa est, & auctoritatem ordinandi de jure, quia de facto erat congregatum colligendo, sicut poscebat ecclesiastica statuta, in omnium qui ibidem convenerant episcoporum presentia se dare professus est &c.* Alias si renueret approbare, vel consentire absque causa, ubi Concilium congregaretur; tunc cum jam pateret de ejus fuga, & quod aut causa dilatandi aut impediendi hoc ageret, & talis audiendus non est, qui nisi hoc agit ut noceat ff. de rei vend. in fund. Et si dicat: interest mea, quia volebam determinare diem vel locum; & non est hæc justa querela: ex quo aliud non datur interesse diei vel loci ff. de eo quod certo loco, per totum. Et si quid diei vel loci allegaretur interesse, Concilium est cognitio, quod est iudex in principali ff. de edi: edi: *ediles* §. *item sciendum* C. de pot. l. 4. C. de fruc. & lit. exp. *terminato* ff. de Jud. *si quis ex aliena* Cle. 1. de rescript. *descripsit*, & quod notatur cap. fin. eo tit: *confi*. Maxime procedunt prædicta quando in exequenda papæ voluntate a principio ante congregationem præcedunt indicia, vel præsumptiones de dilatando negotio, aut impediendo ne congregetur, aut apparet verisimilis ejus impotentia congregandi, vel aliquod quod dilationem inducat negotio celeritatem desiderante, & alias longe dilatato. Si autem non est unicus indubitatus, a tota congregatione, sicut in proposito, quia una pars christianorum adhaeret uni, altera alteri, tunc, si consideretur quilibet de per se, neuter habet facultatem totam ecclesiam universalem utriusque obedientiæ congregandi de facto nec de jure; quia neuter est in quasi possessione universali totius ecclesie, quæ habet nunc tota ex necessitate congregari. Nec alteri de facto obediretur, repugnante conscientia obedientiæ, quæ non habet vocationem pro papa. Unde visum est aliquibus ambos requirendos ut congregent, & de congregando concordent in uno loco, & die; & si non faciunt, tunc agere hoc poterunt cardinales. Et hoc ingressit aliquod dubium inter DD. ante factum, & etiam valentissimis DD. doctoribus Florentinis D. Stephano de Bonaccurtiis, & D. Laurentio de Ridolphis egregiis & solidis decretorum doctoribus, ac etiam D. Bartholomæo de Tornaquintiis legum serenissimo professori, qui tandem acquieverunt; & pluribus causis ostenditur in proposito hanc requisitionem non fuisse necessariam, quinimmo nec utilem & penitus perniciosam. Primo quia, ut supra dixi, in uno indubitato sufficit, quod ex post facto requiratur; sed debent requiri; & si non allegant aliud interesse cuius cognitio est Concilium, debent assentire; alias cum non habeant contradicendi causam pro consentientibus habebuntur. Habetur enim & in jure conditio sine causa pro consensu l. 2. ad. fin. ff. solu. matrim. eo tit. *si cum detem* §. *eodem autem tempore*, & l. *detem*; sic & contumacia pro confessione l. *de atate* §. *quia tacuit* de intero. acti No. de

ANNO
CHRISTI
1109.

de confels. c. fin. in 6. Maxime hoc fieri poterant stante suppositione dilatandi, & impediendi negotium; sicut patet ex sequentibus. Secundo, quia jam patebat de mala voluntate utriusque in danda unione, cum quilibet subterfugeret, ut in se est notorium; & sicut in aliis fuerant suspecti de dilatando, & impediendo negotio, ut se perpetuarent in cathedris; ita & in hoc. Tertio, quia actu se separabant; uno ad meridiem, altero ad orientem gressus dirigente; unde absque longissima mora, in hac re celeritatem desiderante, non erat spes habendi eorum concurrentem voluntatem. Quarto, jam experientia docuerat eos per verba anno, & plus duxisse populum Christi super concordia loci de renuntiando; & ex similitudinibus & varietatibus discesserunt turpiter absque concordia; & qua ratione non concordaverant in loco renuntiandi; verisimiliter idem fuisset de loco Concilii: cum ex quo duo pariter sunt expedita, si unum non est expeditum, sic praesumitur de non expeditione secundi; sic ex l. tutor §. non est audiendum ff. de ad. min. tut. 23. q. 4. displicet; & quod ibi not. in prima Glo. de ap. const. de ele. bone de dolo cum dile: consi. Item D. Gregorius aperte reprobavit viam cessionis, ut in facto proponitur. Congregatio autem Concilii non fit ad aliud, nisi ut impleant quod conveniunt. Denegata ergo cessione, & sic sine Concilio, denegatum videtur Concilium ad hoc; ad quod ergo requirendus? ad hoc ff. de spon: oro. de const. nam concupiscentiam. Nec obstat quod postea obrulerit; quia non obtulit ut debebat, ut infra clare suo loco declarabitur. Item quilibet eorum se adstrinxerat ad viam cessionis, ut principalem; ut patet ex juramento & oblationibus Gregorii; & patet ex juramento Benedicti,

ANNO
CHRISTI
1109.

junctis litteris suis responsivis ad Gregorium de acceptatione viae oblatam, & in litteris & declarationibus litterarum datis ad postulationem ambaxiatorum illustris regis Francie in Marsilia; ergo Concilii, via renuntiationis valente habere effectum amplius amplecti non poterant, arg. de el. ut quis duas C. de furto l. 1. ff. de tribu. quod in herodem §. eligere, & quod not. in l. edita C. de eodem, & in regula nullus pluribus, de re jud. in 6. Item, & hoc bene advertendum, jam uterque ipsorum convocaverunt Concilia, antequam litterae destinarentur per collegia; licet ante forent expeditae; & congregationes nuntiarunt in locis omnino remotis & distantibus diebus, ut patet ex themate. Jam ergo declaraverant suam malam voluntatem non conveniendi in uno loco, non congregandi unum Concilium de tota ecclesia, ut esse debet; sed divisa conciliabula faciendi ad confirmandum schisma, & sic potius intentio sua mala detecta est ad dispergendam Conc. in diversa, quod cardinales conjungere nitebantur; ut nec via cessionis, nec aliqua posset dari unio. Non ergo amplius erant requirendi, quia patrefacta voluntate non conveniendi, ad unum locum non congregandi, ut debet, non exigitur requisitio; maxime cum sit ex actu permanenti, & in quo perseverant donec revocent, sicut dicimus in frustratore appellante de dolo, pro ut eo tit. c. 2. lib. 6. in Clem. §. eo tit. per Inno. de accu. ad petitionem. Sicut dicimus in asserente se non venturum per Glof. 24. q. 3. de illicita, per Inn. in dicto c. ad petitionem Adcurfus in l. si. ff. de in int. resti. & in l. tres denuntiationes C. quomodo & quando per Ostiensem in summa de dolo & contu. §. 2. verbo item ad hoc quod no. de sent. excom. venerabilibus §. secus in 6. sic & terminus requisitus.

Cetera desunt.

ACTA CONCILII PISANI.
IN NOVUM CATALOGUM PATRUM CONCILII PISANI
COLLECTORIS PRÆFATIO.

SI vetusti alicujus Concilii subscriptiones crudissimis inquinatas mendis apud eruditos lectores accusandas susciperem, querelas hasce meas facile admissuros considerem; ea est enim mortalium omnium rerum natura, ut quanto longius a suo fonte decurrunt, eo majori, veluti limo inficiantur. Cum vero res mihi nunc fuerit de Concilio haud ita procul a nostris temporibus celebrato; si patrum, qui huic interfuerunt, nomina idem vitii, quo laborat antiquitas, contraxisse affirmavero, id mihi asserenti non absque idoneo teste concessuros arbitror. Vera tamen exprobrare me actis Pisani Concilii comperto novi; meamque de vitiatis ejus subscriptionibus assertionem non alio minus idoneo testimonio, quam ex actis ipsis petito, confirmo. Porro subscriptiones illas non unus scriptor e vetustis erutas codicibus dedit. Alias enim e Vaticano codice vulgavit Raynaldus in Annalibus; alias ex Dacherii Spicilegio Cossartius; alias denique ex Pisano codice Ughellius in Pisanis. Alias ab aliis discrepant in multis; sed in eo omnes conveniunt, ut sint mendosissimas. Vaticanas Raynaldi vidit Cossartius; & suis illis e Spi-

cilegio deductis in multis concedere judicavit, quamquam fatetur, menda quaedam catalogi sui in nonnullis corrigi ex Vaticano illo posse. Verum nec prælatum a Cossartio catalogum plurimi fecerunt eruditi, cum mancus sit in multis, ut ex collatione catalogi Vaticani & Pisani intelligimus. Ea vero quae asserti fere singula depravata. Quis, rogo, est dux Carostus Austriensis? Jodocus marchio Brandenburgensis archicancellarius (archicamerarius) S. R. Imperii? Quid Theodoricus præpositus Tangermontensis ab eodem Jodoco ad Concilium ablegatus? Legendum est enim Theodoricus decanus ecclesiae Stendaliensis (male Pisanus legit Stemben, qui tamen optime duos viros distinguit) Joannes præpositus Tangerimundensis (male Pisanus Taregarimundens.) Multos etiam omittit tum episcopos, cum abbates, atque etiam principum ablegatos, ut ex catalogo mox promendo non ambigue demonstratur. De Ughelliano vero seu Pisano catalogo quid dixerim? Profecto si abbatiarum Italiae nomina quaeras, rectius ibi quam in Cossartii catalogo efferris non abbas; cetera vero externa nomina ita deformata sunt, ut

331
 ut alia omnino appareant. Speciminis gratia A
 dabo hic aliqua de abbatibus Anglicis Ord.
 S. Benedicti. Pisanus: Abb. de Abindone, de
 Redrigo, de Thorbone, de Multare, de Seme,
 Albotissimo, Malmisfan. de Canestola, de Ever-
 zhan, Glousteria. &c. Hæc vero nomina
 quomodo in catalogo mox referendo nati-
 ve appareant, cerne. Ab. Abindonia, de
 Redinghe, de Serborne, VVatone, de Serve,
 Alboausfontin. Malmisfan, Taneholte, Eris-
 bam, Cloeston &c. Multa etiam episcoporum
 & abbatum nomina in hac ipsa serie
 desiderari ultro fatetur & agnoscit Ughel-
 lius. Ex his omnibus cæterisque, quæ ex
 collatione catalogi mox evulgandi patebunt,
 de Ughelliana hac nominum serie illud ap-
 titissime pronunciamus; utilissimam haberi
 illam, ex qua mæda quamplurima cata-
 logi Dacheriani corrigantur; hanc vero
 vicissim in multis a Dacheriano corrigi:
 utrumque a perfectione abesse quam longis-
 sime. Hoc igitur perfectionis culmen sin mi-
 nus assequitur, reliquis tamen omnibus pro-
 prius attingit catalogus ille quem e MS. cod.
 reg. Univers. Taurinensis omnium ego pri-
 mus extraxi. Volumen est ingens in folio
 multa continens ad Pisanum hoc Concilium
 pertinentia; nam præter historiam vel, si
 malueris, acta Concilii ab anonymo descri-
 pta, nec usque adhuc vulgata, plura ibi oc-
 currunt documenta sive scripta Conciliaria,
 velut epistolæ quædam principum ad Con-
 cilium & Concilii ad illos; singulæ quæ-
 dam conciliares, & alia id generis. Ex his
 nonnulla vulgavit ex alio Codice P. Martene,
 & ex eo hic dantur; alia a me descri-
 pta, in hac mea collectione parebunt. In ip-
 so vero actorum Concilii limine recensentur
 nomina patrum, prout quisque Concilio pri-
 mitus sese sistebat, adnotato diligenter die
 & mense, quo singuli excipiebantur ab iis,
 quos Concilium ad eos admittendos delegat.
 Hinc natus catalogus ille novus, quem
 hic dandum aggredior; ab aliis huc usque
 vulgatis in eo diversus, quod alii Patrum
 nomina actis Concilii subscripta exhibent; in
 hoc Patres enumerantur prout quisque Con-
 D
 cilio adfuturus supervenit. Præstat vero aliis
 catalogus iste noster multis nominibus; nam
 ipsas Patrum & Urbium ac regionum ap-
 pellationes melius plerumque, licet non sem-
 per, reddit; cum enim fidelis teneatur in
 iis quæ jam nota sunt; hoc indicio & de
 aliis, quamquam nobis ignotis, judicamus.
 Ita lectionem mei codicis probo: Antonius
 abbas monast. S. Samuelis de Capalon. lectio-
 nem vero Cosartii reprobato: Ant. abbas mo-
 nast. S. Jannalis & Coplmenf. In Cosartio
 larva est. Mamilianus ab. S. Faidaiici de Pi-
 sis ord. Camald. Vultum hominis cognosce
 ex nostro: Mamilianus ab. monast. S. Frig-
 dianus de Pisis. In catalogo Pisano Ughellii
 nomen abbatis hujus non datur; & pro S.
 Frigidiani, ut constanter nomen hoc effe-
 runt veteres codices, habet S. Frigidiani. No-
 vi etiam patres, ex editione Labbeana fru-
 stra repetendi, sese hic offerunt, quæ ut
 distinguant Lectores apposito asterisco no-
 tavi. Quamquam vero hæc bona sunt; id
 tamen habet singulare catalogus noster,
 quod eorum nomina servat, qui, ut Con-
 cilio pro se adisterent, missi sunt ab epi-
 scopis & abbatibus procuratores. Nemo ho-
 rum vel rari parent in catalogis excusis.
 Illud insuper novi exhibet, ut singulorum
 episcoporum & abbatum Concilio præsen-
 tium notet annos, dies, menses & pontif.
 quo deferente, dignitatem obtinuerint; quin
 & si forte quispiam ex alia in aliam cathe-
 dram transivit, hæc omnes dignitates dili-
 genter referuntur cum designatione anni,
 mensis, diei, pontificis, quo singulæ editæ
 sunt. Valent hæc plurimum ad Ughellii ta-
 bulas corrigendas. Ita E. G. anno 1409.
 Albintimilienses insulas tenuisse Benedictum
 recens Ughellii censor notat; quando vero
 ceperit, unus, quem sciam, docet catalogus
 noster, monens renunciatum illum ab Urba-
 no VI. die 8. id. Octobris anni 1382. Sex-
 centa id generis alia occurrent legentibus.
 His igitur aliisque commodis in rem ecclē-
 siasticam obventuris persuasus, exscribendi
 hæc e Taurinensi codice, atque huc trans-
 ferendi laborem alacer assumpsi.

ANNO
CHRISTI
1409.

N O M I N A P A T R U M

Qui Pisano Concilio interfuerunt.

Isti sunt RR. in Christo PP. DD. S. R. E. Card. utriusque collegii ad ecclesiam unionem per Dei gratiam uniti, qui in S. Conc. quod æternaliter Pisis celebratur, sunt presentes: videlicet.

D. Guido episc. Prænestinensis dictus Patavensis.

D. Enricus episc. Tusculanus, dictus Neapolitanus sacri collegii camerarius.

D. Nicolaus episcopus Albanensis, dictus Albanensis.

D. Antonius episcopus Prænestinensis dictus Neapolitanus, summus pœnitentiarius.

D. Petrus ep. Tusculanus dictus de Podesio summus Pœnitentiarius.

D. Joannes ep. Ostiensis Vicecancellarius, dictus Vivariensis.

D. Petrus tituli S. Sufannæ, dictus de Thureis.

D. Angelus tit. S. Potentianæ, dict. Laudensis.

D. Conradus tituli S. Chryfogoni, dictus Militensis.

D. Jordanus tituli S. Martini in montibus, dictus de Ursinis.

D. Joannes tituli S. Crucis in Jerusalem, dictus Ravennatensis.

D. Petrus tituli duodecim Apostolorum, dictus Mediolanensis.

D. Amadeus S. Mariæ novæ, dict. de Salutiis.

D. Reinaldus S. Viti in macello, dictus de Brancassis.

D. Ludolphus S. Nicolai in carcere Tulliano, de Laren.

D. Odo S. Gregorii ad velum aureum, dictus de Calumna.

D. Petrus S. Angeli, dictus S. Angeli, ultramontanus.

D. Petrus S. Angeli Romanus.

Die 24. Martii 1409. Comparuit D. Petrus Dei gratia ep. Mildensis provincie Senonensis, promotus ad ecclesiam Meldensem per D. Clementem VII. die 28. Novembris an. 1390. SS. regis Francie nuntius.

Eadem die comparuit R. P. D. de Frisco archid. Januensis, S. R. E. protonotarius.

Ea.

Tab. Radulphus, sed Ludolphus habet. Ughell. Baro.

Lab. di. Aquilag.

333
 ANNO CHRISTI 1409.
 Eadem die comparuit R. P. D. Nicolaus archiepiscopus Sipont. ad ecclesiam Rayulinam primo promotus per D. Bonifacium IX. die XII. kal. Aug. sui pont. an. IV. 1393.

Eadem die comparuit R. P. D. Benedictus Dei gratia ep. Vigintimiliensis, promotus ab Urbano VI. die 8. idus Octobris 1382.

Eadem Nicolaus ep. Borotinenfis, promotus ad dictam ecclesiam a Clemente VII. . . . . Octobris anni 1381.

Salcitanus in Sard.

Eadem comparuit D. Blasus ep. Saltium promotus per D. Bonif. IX. die 21. Nov. 1396.

S. Coma- clesim Lab. Opontis.

Eadem Jacobus ep. Adriensis, primo promotus ad ecclesiam Comalessim per Bonifacium IX. pridie nonas Januarii an. 1402.

Eadem Franciscus ep. Osm. promotus a Bonifacio IX. non. Novemb. an. 1398. qua ipsa ecclesia vacabat; postea proprie non consecutione cessante; demum sibi fuit de novo provisum per Innocentium VII. die 4. idus Septembris anno 1406.

Eadem Bartholomaeus ep. Alatriensis, promotus per Innocentium VII. idibus Januarii anno 1406. indi. 14.

Eadem Alexius ep. Bobiensis, promotus per Innocentium VII. 7. kal. Octobris anno 1405. indi. 13.

Deest nomen huius Ep. in Lab. & Ugh.

Eadem Petrus ep. Aretinensis promotus per Bonifacium IX. die 4. kal. Decembris anno 1403. indi. XI.

Eadem Matthaeus ep. Pistoriensis, promotus ad eandem ecclesiam per Bonifacium IX. 5. Kal. Martii 1400. indi. 8.

T. Tarrina

Eadem Alamannus archiep. Pisanus, primo promotus per Bonifacium IX. die 21. Decemb. anno 1401. indi. 13. ad archiepiscopatum Florentinam idibus Decembris anno 1400.

Lab. Valterranus Locus mundolus

Eadem Ludovicus ep. Valterranus, (a) promotus ad ecclesiam Olontem die 15. kal. Aprilis anni 1380. indi. 10. ab Urbano VI. & postea per Bonifacium IX. die 7. idus Augusti 1391. indi. 14. & demum per eundem die 7. Augusti ad ecclesiam Valterranensem IV. Kal. Julii an. 1397. indi. 5.

Ita legitur in codice

Eadem Raymundus ep. Petragoriensis per D. P. promotus primo ad Ecclesiam Garlatensem Kal. Octobris anni 1399. indi. 6. & postea eodem anno ad ecclesiam Petragoriensem translatus.

f. Tarratensem. Lab. Gaudensis style Pisano. nostro vero 1317.

Eadem D. Sunderix electus per capitulum ecclesiae Strigoniensis ad episcopatum dictae ecclesiae.

Eadem D. Bernardus generalis presbyter abbas monasterii S. Mariae Vallis umbrosae, primo promotus per Urbanum VI. die 10. Kal. Januarii anni 1388. indi. 10. ad monasterium sancti Michaelis de Passignano, & postea per eundem ad supradictum monasterium S. Mariae die 11. Kal. Januarii 1400. indi. XIII.

Eadem V. P. F. Marcus monasterii S. Salvii de Florentia ordinis Vallis umbrosae, promotus ad ipsum monasterium per Bonifacium IX. 17. Kal. Maji 1393. indi. I.

Eadem Baltasar abbas monasterii S. Michaelis de Passignano ordinis Vallis umbrosae Florentinae diocesis, promotus primo per D. Bonifacium IX. ad monasterium S. Mariae de Rota ordinis S. Benedicti Camerinae diocesis die 13. Kal. Julii 1397. indi. 5. postea per eundem ad monasterium S. Bartholomaei de Ripellis ordinis Vallisumbrosae Florentinae diocesis die 6. nonas Martii anno 1403. Indi. XI. postea per Innocentium VII. ad supradictum monasterium Fusignano die 13. Kal. Maji 1405. indi. 13.

Actum monasterium Fusignano die 13. Kal. Maji 1405. indi. 13.

ANNO CHRISTI 1409.

Eadem Gaspar abbas monasterii S. Trinitatis de Florentia ordinis Vallisumbrosae.

Lab. S. Petri

Eadem Richardus abbas monasterii S. Petri de Florentia ordinis Vallisumbrosae, promotus per Gregorium XII. idibus Augusti anno 1408.

Ughell.

Eadem Franciscus abbas monasterii S. Mariae de Passignano ordinis Vallisumbrosae, promotus per Bonifacium IX. ad monasterium S. Salvatoris de Sporgia dicti ordinis Vulterr. diocesis 5. Kal. Octobris 1399. & postea per eundem ad dictum monasterium de Passignano die 3. nonas Martii 1404. indi. 12.

de Passignano

Eadem Joannes abbas monasterii S. Michaelis de Furtulis Pistoriensis diocesis ordinis Vallisumbrosae promotus per Bonifacium Kal. Martii 1395. indi. 3.

Lab. de Furtulis Ughell.

Eadem Joannes abbas monasterii S. Mariae de Grignano de Prato Vallisumbrosae Pistoriensis diocesis, promotus per Bonifacium IX. die 6. idus Octobris anno 1390. indi. 13.

de Furtulis legendum de Furtulis

Eadem Franciscus abbas monasterii S. Bartholomaei de Ripolis prope Florentiam ordinis Vallisumbrosae promotus per D. Gregorium XII. die 13. Kal. Maji an. 1407.

Eadem Jacobus abbas monasterii S. Donati de Senis ordinis Vallisumbrosae.

Eadem Antonius abbas monasterii S. Pauli de Reano ordinis Vallisumbrosae Fuzulan. diocesis promotus per Bonifacium IX. indi. 12.

Lab. de Rosello Ughell.

Eadem abbas monasterii S. Petri de Muscheto ordinis Vallisumbrosae Ferrulan. diocesis.

Refucillo

Eadem Frater Joannes prior prioratus monasterii S. Fabiani Pratenfis Pistoriensis diocesis ordinis Vallisumbrosae, promotus per D. Gregorium XII. anno 1408. indi. I.

Lab. de Muscheto de Mischeto Florent. dioc.

Eadem Joannes abbas S. Justinus de Padua ordinis S. Benedicti, promotus per Urbanum VI. die 18. kal. Junii anno 1389. indi. 12.

Eadem F. Bernardus abbas monasterii S. Michaelis de Podio Lonizii, promotus per Bonifacium IX. 18. kal. Decembris 1390. indi. 13.

Eadem Frater Felix abbas monasterii S. Salvatoris de Septimo ordinis Cisterciensis Florentinae diocesis, primo promotus per Urbanum VI. ad monasterium S. Mariae Siciensis Nucerrinae diocesis ordinis S. Benedicti 11. Kal. Junii anno 1387. indi. 10. & postea per Bonifacium IX. ad monasterium S. Salvatoris &c. IV. Non. Julii 1393. ind. I.

Eadem Bonifacius generalis ordinis Camaldulensis, primo promotus ad monasterium S. Salvatoris de Florentia dicti ordinis a Bonifacio IX. Kal. Aprilis 1390. indi. 6. & postea per ipsum ordinem assumptus ad generalatus officium.

Eadem Antonius abbas monasterii S. Michaelis de Burgo Pisano ordinis Camaldulensis, promotus per Bonifacium IX. 4. idus Februarii 1395. indi. 3.

Eadem Joannes de Uffinis praceptor domus hospitalis S. Antonii de Reymerso, & generalis cellarius monasterii Sennensis promotus ab Innocentio VII. anno 1406. Indi. 13.

Eadem Ven. & Rev. F. Thomas de Framo S. Theologiae eximius doctor, & generalis magister ordinis FF. Praedicator. ut vocatus ad sacrum Concil. comparuit cum infrascriptis in sacra Theologia magistris, videlicet magistro Simone de Pisis regente Florentiae, magistro Michaeli de Florentia vicario nationis Tusciae, magistro Jacobo de Pisis, magistro Leonardo de

ANNO
CHRISTI
1409.

de Florentia inquisitionis Bononi. Magistro Uberto priore Florentino, magistro Andrea de Florentia, magistro Joanne de provincia Polonia regente Cracoviz, magistro Ardixono de Padua priore Paduano & vicario generali provincie beati Dominici.

Sequitur generalis ordinis Minorum cum magistris.

Anno, indictione, mense & die predictis. Ven. & Rev. F. Antonius de Periocto generalis minister ordinis fratrum Minorum comparuit cum infrascriptis magistris.

Magistro Francisco de Creppa ministro provincie Mediolanensis.

Magistro Joanne de Lovania ministro provincie Bononiensis.

Magistro Marco de Parma ministro provincie Romanensis.

Magistro Vitale Valentin. de provincia Provincie.

Magistro Joanne Joannis de Florentia.

Magistro Nicolao de Bononia.

Magistro Lanzalecto de Placentia.

Sequitur generalis ordinis F. Eremitarum cum magistris &c.

Anno, indictione, mense, die &c. Ven. & Rev. F. Nicolaus de Cassia S. Theologie eximius doctor ordinis F. Erem. S. Augustini prior generalis, una cum infrascriptis magistris in theologia.

Magistro Boetio de Tolentino dicti ordinis procuratore.

Magistro Simone de Florentia regente Florentie.

Magistro Bartholomæo de Pisis regente Pisan.

Magistro Gabriele de Spoletis regente Bononiensis.

Magistro Jacopo de Gomezza provinciali provincie Vallispoletis.

Sequitur generalis ordinis Servorum (cum) magistris &c.

Anno, indictione &c. comparuit F. Antonius de Bononia ordinis Beate Marie Servorum generalis una cum infrascriptis S. T. magistris.

Magistro Antonio de Alexandria.

Magistro Urbano de Bononia, & magistro Antonio de Pasiavo.

Sequitur generalis ordinis Carmelitarum cum magistris.

Anno, die, mense, &c. comparuit F. Mattheus de Bononia sacre Theologie eximius doctor. S. Marie de Monte Carmeli generalis cum infrascriptis magistris.

Magistro Andrea de Luca procuratore dicti ordinis.

Magistro Joanne de Florentia vicario generali in provincia Tuscia.

Magistro Baco de Florentia Syndico universitatis Bononiensis.

Sequitur generalis ordinis Prædicatorum.

Anno indictione &c. eodem Ven. & Rev. patres.

Magister Thomas de Framo (sic etiam supra) generalis ordinis Prædicatorum.

Hic tributa sunt multa.

Magister Mattheus generalis ordinis Carmelitarum.

Magister Antonius generalis ordinis Beate Marie Servorum.

Magister Leonardus Stacii de Florentia ordinis prædicatorum.

Magister Bartholomæus de Florentia ordinis Carmelitarum.

Magister Antonius de Passignano ordinis Serv.

Magister Joannes Georgii ordinis Minorum provincie Bononiensis minister.

Magister Bartholomæus de Nozaivella dicti ordinis Minorum.

Magister Gabriel de Spoletis ordinis Eremitarum.

Magister Antonius de Bononia dicti ordinis Eremitarum ut procuratores & procuratorio nomine universitatis facultatis Theologie almi studii Balion (f. Bononiensis.)

Eodem anno, mense &c. comparuit Rev. Pater D. Richardus de Erham S. theologie magister & cancellarius universitatis studii Cantabrigie procurator & procuratorio nomine.

Eodem D. Jacobus episcopus Florentinus promotus per Bonifacium IX. primo ad ecclesiam Monopolitanam idibus Octob. 1391. indi. 14. & postea per eundem ad ecclesiam Turantam.

14. Kal. Aprilis anno 1400. Indi. 7. & per eundem ad ecclesiam Florentinam 16. Kal. Decembris 1401. indi. 14.

Eodem Branda episcopus Placentinus promotus a Bonifacio IX. pridie Nonas Augusti 1400. indi. 14.

Eodem D. Capo de Caponibus præpositus Florentinus & D. Joannes Joannis de Abbat. canonicus etiam Florentinus procuratores capituli Florentini.

Eodem D. Julianus de Ricis canonicus Florentinus procuratorio nomine ven. P. Bernardi de Rici abbatis monasterii S. Justi de Wulterno ordinis Vallisumbrosæ.

Eodem anno die 25. Martii comparuit Ven. D. Joannes de Rupefcisa utriusque juris doctor canonicus, & officialis Ambianensis procuratorio nomine reverendissimi D. episcopi & D. W. Decani & capituli, & civitatis & diocesis Ambianensis.

Eodem comparuit Ven. P. Petrus Dachior decretorum doctor, prior prioratus monasterii Abbatis Villæ ordinis Cluniacensis Remensis diocesis.

Eodem comparuit Ven. P. D. Fr. Guillelmus abbas monasterii westmis ordinis S. Benedicti Londinensis diocesis, & nobilis & egregius miles Joannes Alvil, & Ven. vir D. Nicolaus Rosten causarum sacri palatii apostolici auditor, ambaxiatores & nuntii seren. & illustrissimi D. Henrici regis Angliæ & D. Hiberniæ.

Eodem F. Paulus abbas monasterii S. Anastasi de Amandula ordinis S. Benedicti Firmans diocesis promotus per D. Gregorium XL. anno I. . . . .

Eodem D. Pileus Dei gratia archiepiscopus Januensis promotus per Bonifacium IX. prid. I. Decembris 1400. indi. 8.

Eodem Ven. vir. magister Joannes Rile canonicus ecclesie Nivernensis procurator capituli ejusdem ecclesie.

Eodem anno in secunda sessione die 27. Martii comparuit Ven. vir D. Petrus Pratalis decretorum doctor, et canonicus ecclesie Carmen, procuratorio nomine reverendi in Christo P. Bernardi episcopi Carmen.

ANNO
CHRISTI
1409.

Ind. IX.

Ind. VIII.

ANNO CHRISTI 1409.
 In edit. off. Jo. Laurentii Carman-
 de.
 Lab. Philippi.
 Sijerjens.
 Dignus.
 Lab. & Ugh.
 Joannes

Eodem ven. vir D. Ferrus de Umbalt cano-
 nicus ecclesie Carmen. procuratorio nomine ca-
 pituli ecclesie.
 Eodem F. Zinobius abbas monasterii S. Ma-
 ris de Fabrolo ordinis S. Benedicti Florentina
 diocesis promotus per Urbanum VI.
 Eodem Ven. F. Bartholomaeus Abbas S. Caf-
 siani ordinis S. Benedicti Walteran. diocesis.
 Eodem Joannes episcopus Waptingensis pro-
 motus per Benedictum XIII. 6. idus Martii
 anno 1406.
 Eodem D. Paulus episcopus Massiliensis, pro-
 motus per Benedictum XIII. anno 1404. die
 15. Kal. Octobris.
 Eodem D. Nicolaus episcopus Siffaniensis pro-
 motus per Benedictum XIII. 2. idus Martii 1404.
 Eodem Bertrandus episcopus Duguesis pro-
 motus anno 1400.
 Eodem Agidius Forojuiliensis promotus anno
 1408.
 Eodem D. Petrus Abbas monasterii S. Vi-
 ctoris Massiliensis, ordinis ejusdem S. promotus
 a Benedicto XIII. anno pontificatus sui XI. &
 Christi 1404.

Sequuntur procuratores DD. infra scriptorum.

Anno, indictione &c. eodem Ven. vir D. Guillelmus Biram decretorum doctor, Joannes Salbanis in utroque, & Joannes de Gerulandi in decretis licentiatu procuratorio nomine RR. in Christo PP. DD.

- Aquensis)
- Ebredinensis) Archiepiscoporum nec non
- Arelatensis)
- Regensis)
- Grassensis) Episcoporum comparue-
- Venciensis) runt.
- Tholonensis)
- Aptensis)

Eodem die 28. mensis Martii comparuerunt Venerabiles viri DD. Sebastianus decanus, & Nicolaus Warat canonicus ecclesie Brixienfis, & Georgius Ziburandi secretarii RR. in Christo Patris D. Ulrici Episcopi Brixienfis procuratores pro eodem.

Execut. Brixienfis Lab. ad Pi-
indi. VIII.

Eodem F. Paulus abbas monasterii S. Martini ad plavis ordinis S. Benedicti Aretinensis diocesis promotus a Bonifacio IX. 8. Idus Martii anno 1400. Indi. 13.

Eodem Ven. & relig. miles F. Jacobus de Obicio preceptor domus hospitalis S. Joannis Jerosolymitani de Florentia, & procurator generalis dicti ordinis.

Lab. S. Boranti

Eodem Pater Joannes abbas monasterii S. Boranti de Pistorio ordinis S. Benedicti promotus a Bonifacio IX. die 11. Kal. Januarii anno 1403. Indi. 11.

Eodem F. Michael abbas monasterii S. Bartholomaei de Bono solatio ordinis Cisterciensis Florentina diocesis, promotus a Bonifacio IX. 10. Kal. Augusti 1391.

Eodem anno die 30. Martii comparuit ven. vir D. Petrus Raimundi uti callat. (sic) in decretis canonicus Ecclesie Carcastonenfis, & prior de tribus Bonis, ut procurator ecclesie Carcastonenfis.

Lab. Colme

Eodem Rev. in Christo Pater Episcopus Sappingen. D. Guillelmus de Ruppibus miles, & Cambellanus, D. Joannes de Genod legum doctor consiliarius, magister Lucas de Castilliano secretarius Illustris Principis & DD Ludovici Jerusalem, & Sicilie regis.

Cencil. Gener. Tom. XXVII.

Sacra Synodus deputavit ams Carinales ad recipiendos & acceptandos prelatos.

ANNO CHRISTI 1409.

Anno, indictione predictis, die sabbati, 30. mensis predicti, qua fuit etiam facta Synodus, de novo elegit deputavit RR. in Christo PP. & DD. DD. Neapolitanum, & Vivariensem commissarios supradictos ad recipiendos prelatos eorumque procuratores & nuntios, ac oratores & ambaxiatores regum, principum, ducum, comitum, baronum, comitatum & aliorum DD. ad Consilium vocatorum; & nihilominus confirmavit & approbavit hucusque per eos recepta & approbata de commissione sacri utriusque collegii.

Eodem comparuit ven. vir D. Joannes Faiditi decretorum doctor & sacri palatii apostolici causarum auditor procuratorio nomine pro capitulo Narbonensi.

Eodem D. Alvarus episcopus Onetenfis promotus per Bonifacium IX. die 6. Kal. Novembris anno 1393. indi. I.

Ovetensis

Eodem F. Jacobus abbas monasterii S. Domini extra muros Pisanos ordinis S. Benedicti, promotus ad ipsum monasterium per Innocentium VI. dein per Bonifacium IX. factus est abbas, cum primo fuisset prior, idibus Augusti anno 1385.

S. Domini

Eodem Vitalis archiepiscopus Tolofanus promotus per Benedictum XIII. 4. nonas Maji anno 1402.

Eodem D. archiepiscopus predictus procuratorio nomine R. in Christo Patris D. episcopi Montisalbani.

Eodem Archiepiscopus predictus procuratorio nomine R. in Christo Patris D. Episcopi S. Pauli.

Eodem idem Archiepiscopus procuratorio nomine ven. Patris abbatis monasterii S. Antonii de Refato ordinis Cluniac. Remen. diocesis.

Eodem Petrus episcopus Bomberienfis promotus per Clementem VII. anno 1392.

Eodem F. Joannis Garis ordinis Fratrum minorum sacre pagine professor, procuratorio nomine universitatis studii Tholofani.

Eodem ven. vir. Nicolaus Tertii Saxonis prepositus ecclesie Tholofane & Bernardus de Vanandro Vananho canonicus, & archidiaconus Villae longe in ipsa ecclesia Tholofensi, procuratorio nomine dictae ecclesie Tholofane.

Die 2. mensis Aprilis Reverendissimus domin. Conradus tituli S. Grisogoni S. R. E. presbyter cardinalis, Militenfis vulgariter nuncupatus, venit de Bononia Pisas ad sacrum Concilium.

Eodem Ven. P. Nicolaus abbas monasterii S. Marie de Florentia ordinis S. Benedicti, promotus ad ipsum monasterium per Gregorium XII. 3. Nonas Augusti anno 1408. Indi. I.

Eodem R. in Christo. pater D. Joannes episcopus in universali ecclesia, & nobilis vir Franciscus Panthira, & D. Andreas de Moriculis in jure civili licentiatu, & ven. vir O-doricus Nucassus canonicus Civitatenfis procuratorio nomine R. in Christo Patris D. Antonii Patriarchae Aquilegensis.

Eodem D. Joannes episcopus in universali ecclesia, promotus per Bonifacium IX. ad ecclesiam Saltamen. die 13. Kal. Augusti anno pontificatus IX. Christi 1398.

Eodem D. Bartholomaeus de Valaxia prepositus ecclesie S. Marie de Vineis, & D. Simon Ranahom prior ecclesie S. Sisti de Janua, procuratorio nomine civitatis, cleri & diocesis Januensis.

V Dic 4.

339

Die 4. Aprilis D. Landolphus S. Nicolai in carcere Tulliano S. R. E. diaconus cardinalis, *Balenfis* vulgariter nuncupatus, venit de Almannia, & Bohemia missus per sacrum Concilium Pisanum.

Eodem D. Antonius *Calamensis* episc. promotus a Bonifacio IX. die 9. kal. Julii 1396. *Indict. 4.*

Eodem Jacobus episcopus *Comatensis* promotus a Bonifacio IX. pridie idus Septemb. anno 1404. *indict. 12.*

Eodem Jacobus episc. Laudensis promotus a Gregorio XII. die 7. Kal. Februarii 1407. *indict. 15.*

Eodem D. Guillelmus episcopus *Vestinensis* promotus a Clemente VII. an. 1391.

Die 5. Aprilis reverendissimus D. Joannes tituli sancte Crucis in Jerusalem S. R. E. presbyter cardinalis, *Ravennatensis* vulgariter nuncupatus, venit de Bononia ad Pisas.

Eodem Joannes episcopus *Forlimensis* promotus per Bonifacium IX. die 12. kal. Decembris anno 1400. *indict. 8.*

Eodem Petrus Faventinus episcopus promotus ab Innocentio VII. die 8. kal. Julii 1406. *indict. 13.*

Eodem Gentilis episcopus *Neatahensis* promotus ad ecclesiam *Marsicanam* per Urbanum VI. die 6. Kal. Augusti 1384. *indict. 7.* & postea per Bonifacium IX. ad ecclesiam *Neotaenensem* translatus pridie nonas Novemb. ann. 1398. *indict. 5.*

Eodem Vulterus episcopus *Banenfis* promotus a Bonifacio IX. die 8. idus Martii 1403. *indict. 12.* (11.)

Eodem Paulus episcopus *Cerevensis* promotus per Bonifacium IX. die 7. idus Martii 1402. *indict. 10.*

Die 6. Aprilis F. Egidius abbas monasterii S. Eligii *Nomonien.* ordinis S. Benedicti promotus per Benedictum XIII. die 6. idus Octobris anno 1402.

Eodem idem D. Egidius procuratorio nomine pro episcopo *Nomonien.*

Idem procuratorio nomine pro capitulo ejusdem ecclesie.

Eodem D. Joannes abbas monasterii S. Crispini majoris *Suessionensis* ordinis S. Augustini, promotus a Benedicto XIII. an. 1404.

Idem procuratorio nomine pro clero, civitate & diocesi *Suessionensi.*

Eodem Joannes abbas monasterii S. Petri supra *Dinam* ordinis S. Benedicti *Sagiensis* diocesis promotus per Benedictum XIII. die 12. kal. Augusti 1404.

Idem abbas procuratorio nomine F. Elie abbatis monasterii *Bindegalenfis* ordinis S. Benedicti *Vituriensis* diocesis.

Idem procuratorio nomine F. Joannis abbatis monasterii S. Cipriani extra muros *Bigacensis* ordinis S. Benedicti.

Idem nomine *Asterici* monasterii S. Benedicti de *Quintiano* ejusdem ordinis prope *Pictavis.*

Idem nomine Petri abbatis monasterii S. Crucis de *Anglia* ord. S. Aug. *Pictavenfis* dioc.

Eodem Simon episcopus *Cassensis* promotus per Bonifacium IX. anno pontificatus sui 12. anno 1400.

Die 7. Apr. Ven. vir magister Jacobus de *Frasensis* licentiatu in legibus procuratorio nomine pro Reverendo Hugone episcopo *Lemocensi.*

Die 8. Apr. VV. & RR. viri DD. F. Petrus Thomas decretorum doctor & prae-

ceptor *Lemonicensis*, & Bernardus de Lupo *baccariensis* in decretis & praeceptor *Umonienfis* diocesis procuratorio nomine D. abbatis monasterii S. Antonii *Umonienfis* ord. S. Augustini.

Eodem Willelmus episcopus *Mirapicensis* promotus per Benedictum XIII. an. 1400.

Eodem D. Enricus Honberch decretorum doctor & *Caripens (sic)* ecclesie *Trajectensis*, procuratorio nomine *Fridertici* episcopi *Trajectensis.*

Die 9. Aprilis Guillelmus episcopus *Utinensis* promotus ad ipsam ecclesiam per Clementem . . . . . an. 1384.

Idem procuratorio nomine capituli ecclesie *Utinensis*

Eodem Joannes abbas monasterii *Cistercii* ordinis praedicti diocesis *Cabilonenfis*, sacre theologie professor, promotus per Benedictum XIII. 6. nonas Maji 1393.

Die 10. Apr. ven. viri DD. magister Gerardus *Ronde* sacre theologie professor, *Lambertus* de *Stipite* decretorum doctor, *Egidius* de *Vilaninonia* (a) in utroque jure, *Andreas Zanderman* (b) in legibus, & *Paulus de Doctingen* (c) etiam in utroque jure licentiatu, procuratorio nomine D. electo *Leodienn.*

Supradicti *Ambaxiatores* capituli ecclesie civitatis & diocesis *Leodiensis* procuratorio nomine omnium prelatorum secularium & religionum *Leodiensium.*

Eodem D. Joannes abbas monasterii *Puciniaci* ordinis *Cisterciensis* *Antistiodorensis* diocesis sacre theologie professor, promotus per Clementem VII. anno 1389. Octobri mense.

Eodem Petrus abbas monasterii *Camporum* bonorum ordinis *Cisterciensis* *Binacensis* diocesis, promotus per Benedictum XIII. I. . . . . Januarii anno 1392.

Eodem Guillelmus abbas monasterii de *Griundo* ordinis *Cisterciensis* *Anxitane* diocesis decretorum doctor, promotus per Benedictum XIII. die 7. Kal. Novembris anno 1399.

Eodem Stephanus abbas monasterii de *Caritate* ordinis *Cisterciensis* *Bisuntine* diocesis, sacre theologie professor, promotus per Benedictum XIII. die 7. idus Octob. an. 1400.

Eodem D. Stephanus episcopus *Dolensis*, promotus per Benedictum XIII. an. 1405.

Idem procuratorio nomine *Henrici* episcopi *Nannetensis* sicut & ecclesie ejusdem.

Idem procuratorio nomine *Gratie* episcopi *Corosopitensis.*

Eodem D. Joannes de *Avanilla* cantor & canonicus ecclesie *Dolensis* pro D. *Guido* episcopo *Leonensi.*

Eodem Stephanus episcopus *Dolensis* procuratorio nomine *Joannis* episcopi *Briocensis.*

Eodem magister *Nicolaus* *Conicois* licentiatu in legibus, & canonicus ecclesie *Dolensis* pro capitulo ecclesie sue.

Die 11. Aprilis D. *Bartholomaeus* de *Bando* *Eaccolytus* D. N. *Pape* procuratorio nomine D. *Primi* archiepiscopi *Turitani* in *Sardinia.*

Idem pro *Francisco* episcopo *Terra Albenfis* in *Sardinia.*

Die 12. Aprilis *Antonius* de *Rest* canonicus ecclesie S. *Marie* *Fratri* *Ostacii* ordinis *Humiliatorum* de *Mediolano*, procuratorio nomine *Fratri* *Leonis* abbatis monasterii S. *Petri* de *Cerreto* ordinis *Cisterciensis* *Laudensis* diocesis.

Eodem *Nicolaus* episcopus *Nazaretensis* promotus a Bonifacio IX. die 3. nonas Decembris anno 1399. *indict. 3.* (d)

ANNO CHRISTI 1409. *Barenfis*

Lab. Calamensis Ug. Calamensis

Lab. Comatensis

Ed. Forojuventis.

Ind. XIV.

Ind. VI. El. Bonon. sed male, nullus enim Vvalterus tunc Bononiensem ecclesiam tenebat. Lab. Cerevensis. *Nomonien.*

Burgidulensis

Rituricensis

Bigacensis

Lab. Aymervici

Lab. Cassinensis. Ugh. Cassens.

ANNO CHRISTI 1409.

(a) Lab. de Tomalinis

(b) Ugh. de Vice molle

Lab. Suderman. Ug. *Fordenian*

(c) Lab. Clotingerii Ug. Clotingerii

Vivariensis

Lab. de

Gimondo

Ita & Ug.

Lab. Tenalbrigi

(d) Ind. VIII. Ind. VII.

EO.

ANNO CHRISTI 1399. Lab. Cironi Uq. Cironi

ANNO CHRISTI 1400.

Lab. Phippi

Lab. de Provinc. Ugh. de Pumis Lab. de Froquenbergue (ad) Lab. Froit Ugh. Vinclome

Lab. Merinensi

Lab. Guidonis

Lab. de Tongerlo Lab. de Orbis Ugh. de Ziberus

Lab. de Villari

Eodem Guillelmus olim episcopus Corleolen- A-
sis promotus per Bonifacium IX. anno 1399.
indict. 3. die 6. Idus Decemb.

Eodem Franciscus episcopus Cironi promo-
tus ab Innocentio VII. die 8. idus Augusti an.
1405. indict. 13.

Die 13. Aprilis Guillelmus episcopus Lexo-
mensis promotus per Gregorium XI. anno 1374.

Eodem Guillelmus episcopus Ebroicensis pro-
motus per Benedictum XIII. an. 1400.

Eodem D. Henricus Calvomonte canonicus &
archidiaconus ecclesie Ebroicensis pro sua ecclesia.

Idem procuratorio nomine Stephani abbatis
monasterii S. Taurini ordinis S. Benedicti dioc.
Ebroicensis.

Idem procuratorio nomine Joannis abbatis B
de Ymbreyo ordinis S. Benedicti Ebroicensis
diocesis.

Eodem Simon abbas monasterii Gemeticensis
ordinis S. Benedicti Rotomagensis diocesis,
promotus a Clemente VII. anno 1387.

Eodem ven. vir Ursinius de Talavanda sa-
cræ theologiæ professor primarius, & canonicus
ecclesie Constantiensis, procuratorio nomine
provinciæ Rotomagensis, una cum V. P. D.
abbate Gemeticensi supradictis procuratorio no-
mine ejusdem provinciæ.

Eodem VV. Viri magistri Dominicus Parvi
Petrus Paul. sacræ Theologiæ professor, Domi-
nicus Robertus de Quenero, Dominicus Petrus
de Prunio decretorum doctores, Joannes Pe-
tri artium medicinæ doctor, D. Pontius Simo-
neti magister in artibus & licentiatu in theo-
logia, Eustacius de Valquembergie magister in
artibus & licentiatu in decretis, Guillelmus
Carpentarii magister in artibus & baccalarius in
theologia, & Arnaldus Wintwint (s) magister
in artibus & licentiatu in decretis procurato-
rio nomine totius universitatis studii Parisiensis.

Eodem Martinus episcopus Attrebatensis pro-
motus per Benedictum XIII. die 8. Kal. De-
cembris anno 1407. indict. X.

Idem pro abbate Montis Stingilii ordinis
S. Augustini Attrebatensis diocesis sicut & pro
capitulo Attrebatensi.

Eodem magister Hugo de Tayen licentiatu D
in legibus & cantor ecclesie Constantiensis pro-
curatorio nomine Matthæi episcopi Morinensis.

Eodem VV. viri magistri Jacobus Bralard in
utroque jure licentiatu, & Petrus Franchan
magister in artibus & licentiatu in decretis
procuratorio nomine provinciæ Remensis.

Eodem VV. viri magistri Matthæus Camini
in utroque jure licentiatu procuratorio nomi-
ne Joannis episcopi Laudunensis.

Eodem VV. & RR. PP. DD. Petrus Can-
dent legum doctor & cancellarius ducis Bra-
bantie, Joannes abbas monasterii S. Petri de
Gemlois ordinis S. Benedicti Leodienensis diocesis,
Oto abbas monasterii S. Mariæ de Zon-
gerloe ordinis Præmonstratensis Cameracensis

diocesis, * Amandus de Bremmonte licentia-
tus in sacra pagina, magister Gausfredus de
Zieben magister artium & licentiatu in legi-
bus, Joannes de Toruhont artium magister
& licentiatu in legibus procuratorio nomine
illustris principis D. Ducis Bramantie.

Eodem Joannes abbas monasterii S. Petri
de Gemlois ordinis S. Benedicti Leodoniensis
diocesis, promotus per Bonifacium IX. anno
pontificatus sui IX. Christi 1398.

Eodem abbas monasterii Beatæ Mariæ de
Villers ordinis Cisterciensis Leodoniensis dic-
Concil. General. Tom. XXVII.

acensis promotus per Bonifacium IX. die 14.
Kal. Julii 1392.

Eodem Joannes abbas monasterii S. Ma-
riæ de Zongerloe ordinis Præmonstratensis Ca-
meracensis diocesis, promotus per Bonifacium
IX. anno 9. pontificatus, 1400.

Eodem VV. Viri magistri Felix S. Offi Ce-
nomanensis in decretis, & Joannes de Busio-
co in utroque jure licentiatu procuratorio no-
mine ..... episcopi Cenomanensis. Idem pro-
curatorio nomine Joannis abbatis monasterii
S. Vincentii ordinis S. Benedicti Cenomanensis
diocesis, sicut & Guillelmi abbatis monasterii
S. Petri de Cultura ordin. S. Bened. ejusdem
diocesis. Item & DD. Gernasi abbatis mona-
sterii de Bello loco ordinis S. Augustini prædi-
ctæ diocesis, sicut & DD. Guillelmi abbatis
monasterii de Vadacio ordinis S. Augustini
prædictæ diocesis; atque etiam procuratorio
nomine Joannis abbatis S. Georgii de Nemore
ordinis S. Augustini ejusdem diocesis. Item
procuratores Joannis abbatis S. Carilephi or-
dinis S. Benedicti ejusdem diocesis. Item D.
Petri abbatis mon. de Vadit alveti ord. S.
Ben. ejusd. dioc. Item proc. D. Joannis abba-
tis monasterii de Pelicia ordinis S. Benedicti
ejusdem diocesis. Item proc. D. Simonis abba-
tis monasterii de Ebromo ordinis S. Benedicti
ejusdem diocesis. Item proc. abbatis mona-
sterii de Bonfatio ordinis S. Benedicti ejusdem
diocesis.

Eodem D. Guillelmus de Merla licentiatu
in legibus, consiliarius regis Franciæ & cano-
nicus & scholasticus ecclesie Cenomanensis pro
eadem ecclesia & capitulo.

Die 10. Aprilis Joannis Loqueti sacræ Theo-
logiæ professor procuratorio nomine provinciæ
Senonensis. Item & Martini Episcopi Carno-
tensis. Item & Joannis abbatis monasterii S.
Petri ad montes Cathalan. Item Guillelmi
abbatis monasterii omnium sanctorum in Insu-
la. Item Joannis Fabri abbatis monasterii S.
Mennii in suburbio Cathalan.

Eodem Bertrandus episcopus Appamiarum
promotus per Clementem VII. pontificatus an-
no 2. 1379.

Eodem Franciscus archiepiscopus Narbonen-
sis, S. R. E. Camerarius promotus ad ipsam
ecclesiam per Clementem VII. an. 1300. (sic)

Eodem Cbristianus episcopus Treconensis
promotus a Benedicto XIII. anno 1404.

Die 17. Aprilis ven. vir Fridericus Deys
decretorum doctor, decanus Paderburnensis no-
mine Everardi archiepiscopi Salsenburgensis.
Item pro * Ulrico episcopo Raventiniensi. Item
pro * Eugeimaro episcopo Creonensi.

Eodem Leonardus episcopus Firmanus olim
camerarius D. Innocentii VII. promotus ad
eamdem ecclesiam ab eodem 2. idus Julii an-
no pontificatus I. 1405. indict. 13.

Eodem F. Petrus procurator ordinis Beatæ
Mariæ Theutonicorum, procurator magistri ge-
neralis sui ordinis.

Die 18. Aprilis D. Guido canonicus eccle-
siæ Carnacensis procuratorio nomine capitu-
li sui.

Eodem D Petrus Cattui decretorum doctor
procuratorio nomine D. Aymy episcopi Gra-
tianopolitani.

Eodem D. Egidius episcopus Nemaufensis
promotus per Clementem die 7. kal. Julii an-
no 1391. Item pro capitulo ecclesie Nemaufen-
sis. Item pro Aymerico abbate monasterii Pfal-
mo.

Lab. Ger-
vasti
Lab. J.

Lab. Tri-
stani

modiensis ordinis S. Benedicti Nemaufensis A
diocesis.

ANNO
CHRISTI
1407.

Eodem Bertrandus episcopus Tutellensis pro-
motus per Benedictum XIII. anno 1407. in-
diat. 15.

Lab. Cendra
110001

Eodem D. Egidius episcopus Nemaufensis
suprascriptus procuratorio nomine pro Petro
abbate monasterii Cendronensis ordinis S. Bene-
dicti.

Eodem Bertrandus qui supra procuratorio
nomine ecclesie sue.

Item pro abbate monasterii Ufarcie ordinis
S. Benedicti Lemonicensis ecclesie.

Eodem Petrus abbas monasterii Montis S.
Michaelis ordinis S. Benedicti Abricensis dice-
cesis promotus a Clemente VII. anno 1381. B

Die 19. Aprilis D. Joannes Nam juris utri-
usque doctor procuratorio nomine * Conradi
electi Olomucensis. Item idem Joannes electus
(sic) procuratorio nomine pro capitulo ec-
clesie Pragensis.

Die 20. Aprilis VV. viri DD. Joannes ab-
bas monasterii Cesarientis ordinis Cisterciensis
Augustensis diocesis, Fridericus Deys decreto-
rum doctor decanus Paterburnensis, & Joannes
de Missen canonicus ecclesie Beate Marie ve-
teris capelle Ratisbonensis, procuratorio no-
mine pro Joanne episcopo Ratisbonensi.

Lab. Cria
110001

Eodem Joannes abbas monasterii Cesarientis
prædictus promotus per Bonifacium IX. die 9.
idus Augusti pontificatus sui anno 15. 1400. C

Ind VIII.

Eodem Guillelmus abbas monast. West-
monasteriensis ordinis S. Benedicti extra mu-
ros Lon. promotus ab Urbano VI. die 6. kal.
Aprilis pontificatus anno 1387.

Die 22. Aprilis Joannes episcopus Lubicensis
promotus per Bonifacium IX. die 8. Kal. O-
ctobris pontific. anno 8. anno 1397.

Lab. Theodo-
110001

Idem Joannes nec non VV. viri * Theodori-
cus decanus ecclesie Stendaliensis, & Joannes
præpositus Tangerinnundensis licentiatas in de-
cretis ut ambaxiatores illustris & excellentis
D. Jodoci Marchionis Brandenburgensis, ar-
chicamerarii S. R. I. & Marchionis Moravie.

Eodem ven. vir D. Stephanus Ancherii bac-
calarius in decretis procuratorio nomine Ste-
phani episcopi Vabrensis & capituli ecclesie
Vabrensis & capituli ecclesie Vapincensis.

Eodem D. Michael abbas licentiatas in de-
cretis & canonicus Ruthenensis procuratorio
nomine Guillelmi episcopi Ruthenensis & ca-
pituli ejusdem ecclesie, item & D. Reygmun-
di abbatis monasterii Conchenis ordinis S. Be-
nedicti Ruthenensis.

Eodem Petrus archiepiscopus Bituricensis
promotus a . . . . . anno 1392. nomine etiam
Joannis episcopi Castrensis, & Petri abbatis mo-
nasterii B. Marie S. Eustachii de Cellis ordinis
S. Augustini, nec non abbatis monasterii *
Favacii ordinis S. . . . .

Lab. S. En-
110001

Item, pro Joanne abbate monasterii Ursionis
ordinis S. Benedicti Bituricensis diocesis.

Item, pro abbate monasterii S. Gildacii or-
dinis S. Benedicti ejusdem diocesis.

Item, pro Guillelmo abbate monasterii Ca-
sali Benedicti Bituricensis diocesis ordinis S.
Benedicti.

Item, pro abbate monasterii de Vermiffia
ordinis S. Augustini.

Item, pro Roberto abbate monasterii de
Misserayo ordinis S. Augustini ejusdem dice-
cesis.

Item, pro Guillelmo abbate monasterii Fou-
tiscombandi ordinis S. Benedicti Bituricensis
diocesis.

ANNO
CHRISTI
1407.

Item, pro Petro abbate monasterii S. Sa-
garani de Moretiis ordinis S. Benedicti Bitu-
ricensis diocesis. Item, pro abbate S. Marie
de Exolduno ord. S. Ben. ejusdem dioc.

Item, pro abbate monasterii S. Sulpicii or-
dinis S. Benedicti.

Item, pro Aymerico abbate monasterii S.
Ambrosii ordinis S. Augustini Bituricensis dice-
cesis.

Eodem Petrus abbas monasterii Grandimon-
tensis ordinis prædicti, Lemonicen diocesis
promotus per Clementem . . . . . anno 1388.

Eodem VV. DD. priores monasteriorum
de Seivasia Xantonensis, Cerrocensis (alibi
Cernacensis) Bituric. Malleac de Bandolonna
de Podio Capierii, Boulonha ordinis Grandi-
montensis diocesis. . . . .

Eodem Guido abbas monasterii Grassen-
sis S. Benedicti Carcastionensis diocesis promo-
tus per Clementem VII. an. 1388.

Eodem D. Martinus de Campo procuratorio
nomine Joannis prioris monasterii de Nemore
Vicennarum prope Parisum Grandimontensis
diocesis.

Eodem Petrus abbas monasterii Vissiliacen-
sis ordinis S. Benedicti Eduensis diocesis, pro-
motus per Clementem VII. an. 1391.

Eodem Bartholomæus abbas monasterii Mo-
lismentis ordinis S. Benedicti Lingonensis dice-
cesis, promotus per Benedictum XIII. anno
1396.

Eodem VV. PP. DD. Ursiliacensis & Mo-
lismentis abbates prædicti pro provincia Lingo-
nensi.

Eodem Franciscus abbas monasterii S. Ge-
noseve Parisiensis ordinis S. Augustini, pro-
motus per Benedictum XIII. anno 1407. Idem
pro Petro Parisiensi episcopo.

Eodem VV. Viri DD. Guillelmus de Ma-
lignerius J. U. D. & Nicolaus de Molleyo le-
gum doctores procuratorio nomine pro studio
Andegavensi.

Eodem Philippus abbas monasterii Anhanæ
ordinis S. Benedicti Magalonensis diocesis,
promotus per Benedictum XIII. an. 1395.

Eodem D. Eustachius de Falcaberga magi-
ster in artibus & licentiatas in decretis & ca-
nonicus ecclesie Nomonensis pro episcopo * Sil-
vaneftensi.

Eodem D. Dominicus Parvi de Varenis sa-
cræ Theologie magister procuratorio nomine
pro Henrico episcopo Tullensi.

Die 23. Aprilis Ludolphus abbas monaste-
rii Saganeis ordinis Canonicorum regularium
S. Augustini Ulatiffariensis, promotus . . .

Eodem idem abbas cum D. Nicolao Bar-
mez scholastico & canonico Uratiffariensi pro-
curatorio nomine pro Benceflao episcopo Ura-
tiffariensi & clero capituli ejusdem civita-
tis. Lab. Lancelao

Eodem D. Lodolphus prior S. Joannis in
Monte decretorum doctor cum Joanne An-
drea pro capitulo & clero civitatis Bononien-
sis.

Eodem Joannes episcopus Saxonensis pro-
motus per Bonifacium IX. die 12. Kalend.
Augusti pontificatus anno 8. Christi 1398.

Eodem VV. viri DD. Gerardi Rudelli sacræ
Theologie professor, Labertus de Stipite de-
cretorum doctor, Egidius de Umalmen U. J. D.,
An-

345
 Andreas Suderman in legibus, & Paulus de Cloetinghen etiam in utroque jure licentiatu procuratorio nomine pro Renero abbate monasterii S. Jacobi Leodiensis ordinis S. Benedicti, Henrico abbate monasterii S. Laurentii extra muros Leodiensis diocesis ordinis S. Benedicti, Joanne monasterii 12. Apostolorum. Bellicedius Leodiensis Præmonstratensis ordinis, & Willermo abbate monasterii S. Egidii in publico monte prope Leodium ordinis Canoniarum regularium S. Augustini, sicut & pro tota ecclesia, civitate & diocesi Leodiensi & abbatibus monasterii Stabulensis ordinis S. Benedicti Leodiensis diocesis, abbate monasterii S. Trudonis ejusdem ordinis & diocesis, abbate monasterii S. Uberti ejusdem ordinis & diocesis, abbate monasterii S. Gerardi de Branno ejusdem ordinis & diocesis, abbate monasterii Walchidiorensis, abbate Florienti omnibus ejusdem ordinis & diocesis. Abbate Altonsi ordinis Cisterciensis ejusdem diocesis, abbate monasterii Vallis S. Lamberti, abbatis monasterii Vallis Dei, abbate magni Prati omnibus ejusdem ordinis & diocesis; abbate monasterii Florentis ordinis Præmonstratensis ejusdem diocesis, abbate monasterii Parcentis, abbate monasterii Pacensis, abbate monasterii Averbadiensis, abbate monasterii Heliimensi, omnibus ejusdem ordinis & diocesis; abbate monasterii Novi ordinis & canonicorum regularium S. Augustini Leodiensis diocesis, abbate monasterii Flonenis, abbate monasterii Mabomensis, utroque ejusdem ordinis & diocesis.

Die 25. Aprilis Joannes episcopus Novariensis promotus a Bonifacio IX. die 13. Kal. Junii 1398. Idem etiam procuratorio nomine pro Petro episcopo Papiensi, & Petro episcopo Terdonensi, & Bartholomæo episcopo Alexandrie & etiam procuratorio nomine magnifici viri Fazini comitis de Blapdrate.

Die 26. Aprilis Stephanus abbas monasterii Grandacii ordinis S. Benedicti Vivariensis diocesis.

Eodem magister Joannes Wulriheti dictus Franciscus magister in artibus & licentiatu in decretis pro Milione episcopo Eduensi & nomine capituli ejusdem ecclesie.

Eodem Rodolphus presbyter canonicus ecclesie Cameracensis pro capitulo ejusdem ecclesie.

Eodem D. Simon de Cramanda patriarcha Alexandrinus pro se, & capitulo ecclesie Agatenis.

Eodem dictus patriarcha & Robertus procuratorio nomine pro capitulo ecclesie Rotomagensis, & pro Guillelmo abbate monasterii S. Marie de Barchinis ordinis S. Benedicti Rotomagensis diocesis.

Die 27. Aprilis episcopus Xantonensis promotus per Clementem VII. anno 1393. pro se & procuratorio nomine Joannis abbatis monasterii S. Joannis Angliacensis ordinis S. Benedicti Xantonensis diocesis; sicut & pro Nicolao abbate S. Landegarii ejusdem ordinis & diocesis.

Eodem Tymbertus episcopus Agennensis.

Eodem episcopus Belvacensis.

Eodem V. vir Simon Barcholi canonicus Arcienensis procuratorio nomine pro Joanne abbate monasterii S. Floræ & Lucille de Aretio ordinis S. Benedicti; sicut & pro capitulo ecclesie Aretinæ; sicut & pro Antonio abbate

monasterii S. Samuelis de Capalon ejusdem diocesis.

Die 28. Aprilis Joannes abbas monasterii S. Marie de Agano (a) ordinis Camaldulensis, promotus pro Gregorium XI. anno 1377.

Eodem Bertrandus abbas monasterii S. Iusti de Vulterris (b) ordinis Camaldulensis, promotus per Gregorium XII. 2. Kal. Februarii pontificatus anno I. Christi 1407. indi. 15.

Eodem Sebastianus abbas monasterii S. Salvatoris de Florentia, promotus per Gregorium XII. pontificatus anno 2. 1408. indi. 1.

Eodem Laurentius abbas monasterii de Corroero dicti ordinis & diocesis Vulterranensis, promotus per Urbanum VI. die 14. Kal. Aprilis pontificatus anno 8. Christi 1385. indi. 9.

Eodem Gregorius abbas S. Salvatoris de Silvamanda dicti ordinis, promotus per Urbanum VI. anno . . . .

Eodem Jacobus abbas monasterii S. Stephani de Cistorio dicti ordinis promotus per Urbanum VI. anno . . . .

Eodem Mamalianus abbas monasterii S. Frigidiani de Pisis, promotus per Bonifacium IX. pridie Kal. Februarii pontificatus anno 12. Christi 1401.

Eodem Orlandus abbas monasterii S. Marie de Morrone Pisanæ diocesis, promotus per Gregorium XII. die 12. Kal. . . . . Christi 1406.

Eodem Andreas abbas monasterii S. Bartholomæi de Anglari dicti ordinis Aretinæ diocesis, promotus per Innocentium VII. anno 1047.

Eodem generalis ordinis Camaldulensis procuratorio nomine pro abbate monasterii S. Egidii de Campriano ordinis prædicti Aretinæ diocesis.

Eodem Borcherdas abbas monasterii S. Bartholomæi de S. Jucunda dicti ordinis Lucanæ diocesis, promotus per Gregorium XII. idibus Augusti, pontificatus anno 2. Christi 1408. indi. 1.

Eodem Joannes prior monasterii S. Mariæ de Bra dicti ordinis, promotus per Bonifacium IX. anno 1400.

Eodem Franciscus abbas S. Mariæ de Poppiena promotus ab Urbano VI.

Nicolaus Antonius Episcopus Lucernensis, promotus a Clemente VII. anno 1394. die 29. Aprilis.

Eodem magister Hugo de Cayen licentiatu in decretis, cantor & canonicus ecclesie Constantiensis pro capitulo ecclesie sue.

Eodem V. D. Nicolaus de Bailonibus de Perusio prior generalis S. Sepulcri Dominici, Jerosolymitani, procuratorio nomine pro Petro episcopo Pacen. & pro Antonio episcopo Tudenis & pro Genfalim episcopo Ramensis.

Die 30. Aprilis D. Cardinalis Burdegalensis intravit civitatem Pisanam rediens ex Anglia.

Eodem VV. viri Simon & Michelinus de Zaffert de Novaria fratres, & Petrinus & Augustinus de Maglo fratres, canonici ecclesie Novariensis pro suo capitulo & clero civitatis & diocesis. sicut & pro Rufino abbate monasterii S. Laurentii extra muros Novariensis ordinis S. Benedicti.

Die 1. Maji Ven. vir D. Guillelmus Benedicti U. J. D. procuratorio nomine pro

ANNO CHRISTI 1409.

ANNO CHRISTI 1409.

Lab. S. Egidii in publico monte

Lab. S. 72. nalis Ug. S. Pammalis

Lab. de Branno

Lab. S. 72. nalis Ug. S. Pammalis

Lab. Altonsi

Lab. S. 72. nalis Ug. S. Pammalis

Lab. Mabomensis

Lab. S. 72. nalis Ug. S. Pammalis

Lab. Papiensis

Lab. de Cramanda

Lab. de Bracco Helluini Lab. Angliacensis

Lab. S. Frigidiani

Lab. Bartholomæi de S. Jucunda Ug. Bartholomæi de S. Jucunda.

Lab. Lucernensis Ug. Lucernensis

Lab. S. Jucunda

Eodem abbate monasterii Piscampuenſis ordinis S. A. Benedicti Rotomagenſis diœceſis. Die 2. Maji D. Cardinalis de Hispania intravit civitatem Piſarum, veniens ad ſacrum collegium.

ANNO
CHRISTI
1409.

Eodem Joannes abbas monasterii S. Ghillemi de Cella Cameracenſis diœceſis ordinis S. Benedicti.

Lab. de Reym-
cheſtne

Eodem dictus D. Joannes, nec non D. Thomas de Fraxino miles, & Henricus de Reymgeiſſata licentiatuſ in legibus, eccleſiaſticuſ eccleſiæ S. Petri Lutholenſis Cameracenſis diœceſis procuratorio nomine, & ut ambaxiator illuſtris & magnifici principis Guillelmi ducis de Bavaria, Hannoniæ, Hollandiæ, & Zelandiæ comitiſ.

Eodem Salvator abbas monasterii S. Egidii Nemaufenſis diœceſis.

Eodem Guido de Albiaco legum doctor canonicuſ Pariſienſis procuratorio nomine pro capitulo ejuſdem eccleſiæ, & pro capitulo eccleſiæ Senonenſis.

Die 3. Maji Bartholomæuſ abbas monasterii S. Fidelis de Piuppiis ordinis Valliſumbroſi, Aretinæ diœceſis, promotuſ per Urbanum VI. pontificatuſ anno 2. Chriſti 1379.

Eodem Willelmuſ abbas monasterii Beate Mariæ de Inſpcahu ordinis S. Benedicti Turonenſis diœceſis, promotuſ anno 1387.

Eodem Radulphuſ abbas monasterii omnium Sanctorum Andegavenſis ordinis S. Auguſtini, magiſter in Theologia, pro ſe & pro epifcopo ac capitulo Andegavenſi.

Eodem Guido abbas monasterii SS. Sergii & Bacchi prope Andegaviſ ordinis S. Benedicti promotuſ anno 1385. pro ſe & pro Joanne abbate monasterii S. Mauri ſupra Ligerim ordinis S. Benedicti Andegavenſis diœceſis, & Theobaldo abbate monasterii S. Albini ejuſdem ordinis & diœceſis.

Lab. Fingev

Die 4. Maji VV. viri MM. Franciſcuſ S. Theologiæ magiſter ordinis Prædicatorum, & Petruſ Ringer vicecancellariuſ venerabilis ſtudii Vienneniſis procuratorio nomine pro Erneſto duce Auſtriæ, & ſtudio ſuo Vienneniſi.

Eodem Galteruſ Graſſi prior eccleſiæ conventuſ Rhodi ordinis S. Joanniſ Jeruſolymitani.

Eodem Ameliuſ archiepiſcopuſ Turonenſis.

Eodem F. Alanuſ David ordinis Fratrum minorum miniſter provinciæ Turonenſis pro ſua provinciâ.

Eodem Andreaſ abbas monasterii S. Galliaci ordinis S. Benedicti Albieniſis diœceſis pro ſe & Sicardo epifcopo Conſeranenſi, & capitulo eccleſiæ Bittereniſis, ac Michaele abbate monasterii Villæ magnæ ordinis S. Benedicti Biterrenſis diœceſis, ac Arnolſdo abbate monasterii de Juncelliſ ordinis S. Benedicti Biterrenſis diœceſis, ac Joanne abbate monasterii S. Amani ordinis S. Benedicti S. Pontii *Tornmeriavenſis* diœceſis, & Raymundo abbate monasterii Jocundenſis ordinis S. Benedicti Eleſtenſis diœceſis.

Lab. Tereſſe

Die 6. Maji Ven. vir D. Joanneſ Cavatori in utroque jure licentiatuſ archidiaconuſ Ripariæ in eccleſiâ Sueſſionenſi procuratorio nomine pro Michaele epifcopo Antiſiodoreniſi & pro Stephano epifcopo Trecoreniſi.

Eodem Gaufriduſ de S. Amore cantor eccleſiæ Matifconeniſis procuratorio nomine pro Petro epifcopo Matifconeniſi.

Eodem Antoniuſ abbas monasterii S. Fauſtini & Jovitiæ majoris Brixienſis ordinis S. Ben-

Eodem Joanneſ Samphoniſta ſecretariuſ Georgii epifcopi Patavienſis procuratorio nomine pro epifcopo ſuo.

ANNO
CHRISTI
1400.

Eodem Bertranduſ archiepiſcopuſ Arboreniſis, promotuſ per Innocentiuſ VII. die 3. Kal. Auguſti pontificatuſ 2. Chriſti 1406.

Die 7. Maji Magiſter Fridericuſ Rocardi præpoſituſ eccleſiæ Heyngentadenſis Magnoniæ diœceſis & canonicuſ eccleſiæ Warmeniſis procuratorio nomine pro Arnolſdo epifcopo Culmenſi, & pro capitulo eccleſiæ Culavenſis, & pro Joanne epifcopo Pomenzamenſi, & ejuſ capitulo; ſicut & pro capitulo eccleſiæ Warmeniſis, & eccleſiæ Sambienſis.

Eodem Petruſ epifcopuſ Cracovieniſis, promotuſ a Bonifacio IX. die 2. nonaſ Decembris pontificatuſ 4. Chriſti 1393.

Eodem Petruſ olim epifcopuſ Stregienſis, promotuſ a Bonifacio IX. die 8. Kal. Junii pontificatuſ 12. Chriſti 1401.

Dictuſ D. Petruſ epifcopuſ Cracovieniſis procuratorio nomine & ut ambaxiator regiſ Poloniæ.

Eodem Pauluſ præpoſituſ monasterii S. Mariæ *Magdalene* extra muros Proceſenſis procuratorio nomine pro Simonico ſeniore duce Maxoniæ & ut ambaxiator ejuſdem.

Lab. S. Maria

Eodem Gregoriuſ epifcopuſ *Valdiminenſiſ* promotuſ a Bonifacio . . . die 13. Kal. Martii pontificatuſ 12. Chriſti 1400. ind. 8.

Lab. Lender-
murenſiſ

Eodem ven. vir. Nicolauſ Lubich decanuſ eccleſiæ beate Mariæ Erphodieniſis protonotariuſ, & ſecretariuſ illuſtrium principum Friderici & Guillelmi germani Lamgravi Thuringe marchionum Miſoſenſium comitum Palatinorum Saxonie, procuratorio nomine, & ut ambaxiator ipſorum.

Eodem Stanilaſ canonicuſ eccleſiæ Ploceſis procuratorio nomine pro Jacobo epifcopo Ploceſi, & capitulo ejuſdem eccl.

Eodem ſupradicti DD. ambaxiatores procuratorio nomine ordinum DD. archiepiſcoporum, & abbatum, ac capitulorum eccleſiarum metropolitanarum, & cathedralium, collegiatarumque, eccleſiarum regiſ Angliæ & univerſaliter pro tota eccleſiâ Anglicana, prout de eorum commiſſione & mandato plene docuerunt, & promiſerunt ſtare & obedire, & præſertim pro infraſcriptiſ reverendiſ Patribuſ, videlicet, Thoma archiepiſcopo Cantuarienſi, Henrico archiepiſcopo Eboracenſi, Henrico epifcopo Wintonienſi.

Eodem RR. in Chriſto PP. & DD. Robertuſ Salesbiriſenſiſ, & Henricuſ *Melenſiſ* epifcopi, & VV. PP. DD. Thomas monasterii S. Mariæ Eboracenſis ordinis S. B. Thomas prior Cantuarienſiſ, Ricarduſ monasterii Beate Mariæ Jorevalleniſiſ Ciftercienſeſ abbateſ; nec non magiſter Ricarduſ Canynſten legum doctor officialiſ curiæ & canonicuſ eccleſiæ Eboracenſiſ procuratorio nomine, & ut ambaxiatores Henrici regiſ Angliæ.

Lab. Mroym

D. Thomas epifcopuſ Dunelmienſiſ (pro) Edimundo epifcopo Exioneniſi, Richardo epifcopo Londonienſi, Joanne epifcopo Helienſi, Nicolao epifcopo Bathoniſi & Wellenſi, Richardo epifcopo Herifordienſi, Roberto epifcopo Cicerienſi, Guillelmo epifcopo Carleolenſi, Joanne epifcopo Lichefeldenſi & Cotveſtrenſi, Thoma epifcopo Wigornienſi, Philippo epifcopo Lincolnienſi, Alexandro epifcopo Nerbicenſi, Joanne epifcopo Laudanenſi (forſan Laudavenſi) Benedicto epifcopo Ban-

349
ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

Bangorensi; Joanne episcopo Assaveni, Thoma priore ecclesie Cantuariensis ordinis S. Benedicti, Thoma abbate monasterii S. Augustini extra muros Cantuarienses, Roberto abbate monasterii Deffshenam ordinis S. Benedicti, Waltero priore de Donaver ordinis S. Benedicti Cantuariensis diocesis, Joanne priore de Hertem ejusdem ordinis & diocesis, Joanne priore ecclesie Rossensis, Guillelmo abbate de Vello ordinis S. Benedicti Cestrensis diocesis, Joanne priore de Leoen. ejusdem ordinis & diocesis, N. priore de Valgione ejusdem ordinis & diocesis, Guillelmo abbate Westmonasterii ordinis S. Benedicti Londoniensis diocesis, abbate de Voldaine ejusdem ordinis & diocesis, abbate Colchefer ejusdem ordinis & diocesis, priore de Come ejusdem ordinis & diocesis, Thoma priore ecclesie Vintoniensis ordinis S. Benedicti, Joanne abbate de Lida ejusdem ordinis Vintoniensis diocesis, abbate de Berinen Desey ejusdem ordinis & diocesis, abbate de Carthefei ejusdem ordinis & diocesis, Joanne abbate Abindomiz ordinis S. Benedicti Sarisburiensis diocesis, abbate de Bedinghe ejusdem ordinis & diocesis, abbate de Serborne ejusdem ordinis & diocesis, abbate de Watone ejusdem ordinis & diocesis, abbate de Serve ejusdem ordinis & diocesis, abbate de Alboeyfontin ejusdem ordinis & diocesis, abbate de Malmisboi ejusdem ord. & dioc. abbate de Taraestotte ejusdem ordinis & diocesis Exomensis, priore S. Nicolai Exome ejusdem ordinis & diocesis, Joanne priore ecclesie Vigorniensis ejusdem ordinis, abbate Erisham ordinis S. Benedicti, abbate de Cloucestim ordinis S. Benedicti Vigorniensis diocesis, abbate de Barthore ejusdem &c. de Wenchecombe ejusdem &c. abbate de Altestin ejusdem &c. abbate de Theultsbuey ejusdem &c. priore de Malternemagna ejusdem &c. Joanne abbate de Clastoma ejusdem ordinis Bathomenis & Wellensis diocesis, Joanne priore ecclesie Bathomenis ordinis S. Benedicti, abbate de Mochinlegh ejusdem &c. abbate de Addenlech ejusdem &c. abbate S. Albani ordinis S. Benedicti Luicolenis diocesis, abbate de Ensham ejusdem &c. abbate de Raruley ejusdem &c. abbate de Burgo S. Petri ejusdem &c. abbate de Cionlande ejusdem &c. abbate de Bardeney ejusdem &c. priore de Spaldyng ejusdem &c. priore de S. Nocto ejusdem &c. priore de Valnigfordi ejusdem &c. priore de Bevere ejusdem &c. priore Daventre ejusdem &c. priore ecclesie Conventrensis ejusdem ordinis, abbate de Cestria ordinis S. Benedicti Lich. & Conventrensis diocesis, abbates de Sallopia ejusdem &c. abbate de Burconem ejusdem &c. priore ecclesie Eliensis ordinis S. Benedicti Eliensis diocesis, abbate de Thornei ejusdem &c. priore ecclesie Norvicensis ordinis S. Benedicti, abbate de Burgo S. Eduardi ord. S. Bened. Norvicensis dioc. priore de Terford ejusdem &c. priore de Carsalt ejusdem &c. priore de Beincoluma ejusdem &c. priore de Foscombe ejusdem &c. priore de Sutipis ejusdem &c. priore de Wimutham, priore de . . . . . ejusdem &c. Richardo abbate Jerovalensis monasterii ordinis Cisterciensis diocesis, Philippo abbate de Wauloi ejusdem &c. Guillelmo abbate de Fuonegia ejusdem &c. Roberto abbate de Futanis ejusdem &c. Joanne abbate de Revella ejusdem &c. Joanne abbate de Ballaloenda ejusdem &c. Joanne abbate de Melfa ejusdem &c. Thoma abbate

de Odeway ejusdem &c. F. Willelmo de Riallis ejusdem &c. Joanne abbate de Sallay ejusdem &c. Richardo abbate de Novo monasterio ejusdem &c. Joanne de Holmiculdam ejusdem &c. Guillelmo abbate de Eardava ejusdem &c. Joanne abbate de Rolfod ejusdem &c. Roberto abbate de Ruppia ejusdem &c. Rodulpho-abbate de Staffordia ejusdem &c. Joanne abbate de Comba ejusdem &c. Valtrine, abbate de Saune ejusdem &c. Philippo abbate de Stoulay ejusdem &c. Guillelmo abbate monasterii de Percelludo ejusdem &c. Rughero abbate de Starsta Florida ejusdem &c. Galfredo abbate de Hailis ejusdem &c. Nicolao abbate de Valler regis ejusdem Gilberto abbate de Turbiner ejusdem &c. Joanne abbate de Rerocallico ejusdem &c. Richardo abbate de Tincerna, Willelmo abbate de Doz ejusdem &c. Nicolao abbate de Belliden ejusdem &c. Joanne abbate de Hieron. ejusdem &c. Henrico abbate S. Hyynshed ejusdem &c. Rogerio abbate de Valde ejusdem &c. Simone abbate de Hylini ejusdem &c. Roberto abbate de Gratia ejusdem &c. Thoma abbate de Walborii ejusdem &c. Rogero abbate de Latres ejusdem &c. abbate de Walthm ordinis S. Augustini ejusdem diocesis, abbate de Leicestre ejusdem, abbate de Thoruton ejusdem, abbate de Ofeny ejusdem &c. abbate de Aarle ejusdem &c. abbate de Rocetre ejusdem &c. abbate de Oy ejusdem.

Eodem mense, anno & die D. Archiepiscopus Franciscus Narbonensis S. R. E. Cameraarius procuratorio nomine pro Henrico episcopo Electensi & pro Bernardo abbate monasterii S. (Policarpi) ejusdem ordinis & diocesis.

Eodem Philippus archiepiscopus Lugdunensis promotus ab . . . . . anno 1392.

Eodem Joannes Archiep. Viennensis.

Eodem VV. viri DD. Godfridus Liveghen prapostitus Moguntinensis & thesaurarius ecclesie Colonienis, Theodoricus de Minse prapostitus Bonnenis & archidiaconus ecclesie Colonienis comes, Joannes de Linpe subdiaconus ecclesie Colonienis, Henricus Vesterholtz J. U. D. auditor sacri palatii & decanus ecclesie S. Andrez Colonienis, Hugo de Heynort. Christianus de Herpilis legum doctor canonicus S. Cassii Bonnentis Colonienis diocesis, Balduvinus de Diche canonicus S. Andrez Colonienis, ut ambaxiatores & procuratores Friderici archiepiscopi Colonienis sacri imperii electoris & archicancellarii per Italiam.

Eodem D. Joannes Faydici decretorum doctor auditor sacri palatii apostolici causarum procuratorio nomine pro capitulo Narbonensi & pro Bertrando abbate monasterii S. Hilarii Carcaffonenis, & Jacobo abbate monasterii beatz Mariz de quadraginta ordin. S. Augustini Narbonensis diocesis, ac pro Joanne abbate monasterii Fontis Frigidi ordinis Cisterciensis, & Sinberto abbate seculari ecclesie S. Pauli Narbonensis.

Eodem F. Crasli generalis ordinis Carmelitarum sacre theologie magister pro obedientia una cum magistro Raimundo procuratore generali dicti ordinis.

Eodem episcopus Mirapicensis promotus anno 1400. . . . . pro se & capitulo ecclesie sue.

Eodem Petrus episcopus Cameracensis promotus anno 1405.

Lab. Viennensis. cum no. suo coharat
Lab. Hucpe
Ugh. Linpe
ita & Ugh.
Lab. de Bipe.

ANNO CHRISTI 1409.

Eodem magister Petrus de Tubbia canonicus ecclesiarum Narbonensis & Albienensis procurator nomine pro capitulo ecclesie Albienensis.

Eodem episcopus Saonensis promotus per Benedictum XIII. anno 1405.

Eodem Guillelmus abbas monasterii de Carmeliis ord. S. Bened. dioec. Lexoviensis promotus per Bened. XIII. an. 1405. procuratorio nomine pro Germano episcopo Lucionensi & pro Extodo abbate monasterii Fiscampnensis ordinis S. Benedicti.

Eodem ven. V. D. Bartholomeus Nothonis archid. Saonensis pro capitulo ecclesie sue.

Eodem Guillelmus episc. Lexoniensis.

Eodem Joannes abbas monasterii Thongarensis ordinis Præmonstratensis Cameracensis dioecesis.

Eodem Alanus Butaen Baccalarius in legibus pro Guillelmo abbate monasterii S. Andreae ordinis S. Benedicti Avenion. dioecesis.

Eodem Guillelmus de Scisset prior conventualis S. Arnulfi de Cuppeyo Salvaneensis dioecesis, pro episcopo Salvaneensi & capitulo & clero ejusdem civitatis & dioecesis.

Eodem Petrus archiepiscopus Bituricensis procuratorio nomine Hugonis episcopi Lemonicensis, & prioris conventus monasterii de Millabato ordinis S. Benedicti Bituricensis dioecesis, sicut & Joannis abbatis monasterii S. Enulfi ordinis S. Benedicti ejusdem dioecesis.

Eodem Egidius episcopus Constantiensis promotus anno 1408. pro se & Michaeli abbate monasterii S. Salvatoris vicecomitis ordinis S. Benedicti Constantiensis dioecesis, & pro Guillelmo abbate monasterii Beate Marie de Bombeys ejusdem ord. & dioecesis; sicut & pro Joanne abbate monasterii S. Laudi de S. Laudo ordinis S. Augustini Constantiensis dioecesis.

Eodem Guillelmus Boyfratier J. U. D. decanus & Geraldus Chorail licentiat in legibus canonicus ecclesie Bituricensis pro capitulo ecclesie sue.

Eodem Petrus Astrolom procuratorio nomine pro Bernardo abbate monasterii S. Tiberni Agatensis dioecesis, & Mathæo abbate secularis & collegiæ ecclesie S. Afradii Bituricensis.

Eodem ven. D. Aurelius Appovail baccalarius in decretis procuratorio nomine pro Joanne abbate monasterii S. Martini Runctenensis alias de Busco ordinis S. Augustini Belvacensis dioecesis.

Eodem Joannes Scabelli præpositus de Nonavileta ordinis S. Benedicti Scemonensis dioecesis pro Sagmaldo abbate monasterii S. Victoris Virdunensis ordinis S. Benedicti.

Die 8. Maji Joannes de Torrano cantor & canonicus ecclesie Metensis pro capitulo ecclesie Tullensis.

Die 9. Maji magister Joannes Pargamenasen magister in artibus & in utroque jure licentiat procuratorio nomine pro Theobaldo abbate monasterii S. Albini Andegavensis ordinis S. Benedicti.

Eodem Joannes de Tornato cantor, & Simon de Fraudis canonici ecclesie Metensis procuratorio nomine pro Rodulpho episcopo Metensi.

Eodem VV. viri DD. Joannes Conteti licentiat in decretis canonicus Bisuntinus, & Joannes de Nemoribus secretarius D. cardinalis Salutiarum procuratorio nomine pro archiepiscopo Bisuntino.

Eodem Gaufridus de Perugia consiliarius re-

gis Francie procuratorio nomine pro Petro abbate monasterii S. Trinitatis de Uaducino.

Eodem ven. vir magister Nicolaus de Hubanto litterarum apostolicarum scriptor & abbreviator, canonicus ecclesie Nivernensis procuratorio nomine pro Roberto episcopo Nivernensi.

Eodem Nicolaus Fraillam in utroque jure licentiat, regis Francie consiliarius, Parisiensis & Matisconensis ecclesiarum canonicus nominatus in provincia Lugdunensi procuratorio nomine pro capitulo ecclesie Lingonensis.

Die 14. Maji vener. vir magister Joannes Genteti in utroque jure licentiat archidiaconus de Combrallia in ecclesia Lenonicensi procuratorio nomine pro Hugone episcopo Lenonicensi.

Eodem Andreas abbas monasterii de Casader ordinis S. Benedicti Claromontensis dioecesis, promotus per Gregorium XI. anno 1377. pro se & pro Enrico episcopo Claromontensi.

Eodem Villelmus de Fontagiis archidiaconus Filimanti in ecclesia Claromontensi magister in artibus & licentiat in decretis pro capitulo Claromontensi.

Die 16. Maji D. Robertus Eschan de Lofa decretorum doctor prior domus Colmarium procuratorio nomine pro Raymundo abbate Cluniac.

Eodem Petrus de Monterato decanus ecclesie Lugdunensis pro suo capitulo & pro Filiberto episcopo Cabilonensi.

Die 17. Maji magister Joannes de Laca ordinis Prædicatorum in theologia magister nominatus per ecclesiam Gallicanam regens in scholis Albienibus.

Eodem Petrus abbas monasterii S. Augustini Lemonicensis ordinis S. Benedicti, promotus anno 1397.

Eodem VV. viri DD. Joannes Kempen præpositus ecclesie S. Bartholomei Francfordiensis Moguntinæ dioecesis, Philippus Flach canonicus Moguntinus, Henricus Herresfeld decretorum doctor præpositus ecclesie S. Victoris extra muros, Conradus Ovels decanus beate Marie ad gradus Moguntinenses, Vess præpositus Jetheburus ut ambaxiatores Joannis archiepiscopi Moguntini sacri imperii electoris, & eisdem per Germaniam archicancellarii.

Eodem Messiliaus abbas monasterii Tuitiensis ordinis S. Benedicti Cracoviensis dioecesis.

Eodem VV. viri DD. Henricus de Cronle licentiat in decretis canonicus ecclesie beate Marie in Yvodio consiliarius & Exeselus de Vealdrefinga pastor in Treverensis dioecesis capellanus, ambaxiatores procuratorio nomine pro Carolo duce Lotharingæ & Marchion.

Eodem nobilis vir Hemyngus de Valde miles procuratorio nomine & ambaxiator D. Buggutzlani ducis Stetinensis Pommerarum Salva, Cassurii principis Rayvart.

Die 18. Maji Petrus abbas monasterii de Turono pro se & pro Joanne archiepiscopo Senonensi.

Eodem RR. viri fratres Joannes de Grifamone prior Vallis Viridis prope Parisios, & Joannes Toelli Fontismerdus Succionensis dioecesis, F. Dominicus prior S. Bartholomei prope Januam monasterii ordinis Cattulienis pro se & nomine totius ordinis ac monasteriorum in regno Francie & Delphinatus.

Die 19. Maji Joannes de Goch præpositus eccle.

ANNO CHRISTI 1409. Lab. de Vindocino.

Lab. Casader.

Lab. Millabato.

Lab. de Bombeys.

Lab. Runctenensis.

Lab. Sagmaldo S. Victoris.

Ita fere & Ug. Lab. Præpositus. Lab. & Ug. Herresfeld. Lab. Curat. Ug. Ovels. Lab. Vess.

Lab. Cracoviensis Ug. Tuitiensis. Lab. de Cronle Ug. de Treveris. Lab. & Ug. Grifamone.

ANNO
CHRISTI
1400.ANNO
CHRISTI
1400.

ecclesie S. Sebastiani Magdeburgensis, apostolicam cameram clericus, procuratorio nomine & ut ambaxiator Guntherii archiepiscopi Magdeburgensis & pro excelsis principibus Henrico & Gunthero fratribus comitibus de Suartzeburgh, sicut & pro waltero episcopo Merseburgensi.

Eodem Georgius episcopus Landemonensis promotus anno 1398.

Die 20. Maji Petrus episc. Famagustanus promotus anno 1387.

Die 22. Maji Joannes de Montenigno electus per capitulum ecclesie Famagustane in episcopo ejusdem ecclesie.

Eodem Petrus tituli S. Praxedis S. R. E. presbyter cardinalis, Hispanie vulgariter nuncupatus commendatarius ecclesie Ozomensis.

Eodem F. Vellelmus de Brione præceptor præceptoris domus S. Antonii.

Die 24. Maji V. P. sacre theologie magister D. Petrus de Vena generalis fratrum eremitarum S. Augustini una cum fratre Raymundo de Grobo.

Die 25. Maji Julianus episcopus Moritanus promotus anno 1380.

Eodem Leonardus administrator ecclesie Chienensis.

Die 26. Maji, Joannes episc. in universali ecclesia, VV. viri Franciscinus Pantera & Andreas de Domoniculis in jure canonico licentiatius, ac ven. vir D. Odoricus in Micussii canonicus Civitatis pro Henrico de Sciafeldo electo Concordiensis.

Eodem Hugo patriarcha Jerusalem, promotus a Bonifacio IX. pridie idus Aprilis pontificatus anno 7. Christi 1396. indict. 4.

Die 27. Maji R. P. D. Ventzlaus patriarcha Antiochenus, & Thuno episcopus Misnensis, & magnificus & excelsus D. Benesinus Baro regni Bohemie regis Romanorum & Bohemie comparuerunt in dicto Concilio. Item dicti ambaxiatores præsentarunt litteras dominorum cardinalium ex parte regis Hungarie, quod propter nonnullas causas ambaxiatores suos ad hoc sacrum Concilium generale mittere non poterat; sed quod frater suus rex Romanorum & Bohemie suos mittebat solemnem ambaxiatores, & quod ipse a voluntate dicti fratris sui deviare non intendebat.

Eodem D. Ventzlaus patriarcha Antiochenus promotus a Bonifacio IX. die 3. idus Apr. pontificatus anno 8. Christi 1397. indict. 5.

Eodem Timo episcopus Misnensis promotus a Bonifacio IX. die 3. nonas Decemb. pontificatus 10. Christi 1398. Ind. 6.

Eodem Marcus episcopus Naulensis promotus ab Innocentio VII. die 10. Kal. Ap. pontificatus anno 2. Christi 1406. indiction. 13.

Eodem VV. viri DD. Laurentius Banchaneis (Bantonensis) decretorum doctor, & Antonius præpositus conventus monasterii S. . . . . de Mediolano ordinis Humiliatorum procuratorio nomine pro Nicolao præposito conventus omnium sanctorum ordinis prædicti de Florentia.

Die 29. Maji VV. viri D. Andreas de Bohemita libenda sacre Theologie professor, & Herobaldus Zolobold beccalarius in sacra theologia artium magistri procuratorio nomine pro universitate studii Pragensis.

Die 2. Junii Franciscus archiepiscopus Zanicensis promotus per Bonifacium X. 5. kal. Decembris pontificatus anno 4. Christi 1394. indict. 1.

Concil. General. Tom. XXVII.

Eodem Guido abbas monasterii S. Angeli de Vergareto ordinis S. Benedicti Salsenatis diocesis, promotus per Bonifacium IX. die 4. Kal. Decemb. pontificatus II. Christi 1400. indict. 13.

Eodem Thomas Dunelmensis episc. promotus per Innocentium VII. die 12. Maji pontificatus 2. Christi 1406.

Die 3. Junii Franciscus episc. Burgarensis promotus per Bonifacium IX. die 4. kal. Novembris pontificatus anno II. Christi 1400.

Eodem Antonius abbas monasterii S. Benedicti Wallabensis Pergamensis diocesis ordinis ejusdem, promotus per Gregorium II. pontificatus anno 2. Christi 1408. ind. I. die 4. Junii.

Eodem Zenobius monasterii beatæ Mariæ discalceatorum de Florentia procuratorio nomine pro Michaele abbate S. Michaelis discalceatorum ordinis . . . . . Pisanæ diocesis.

Eodem Christophorus abbas monasterii S. Salvatoris de Spongia ordinis Vallisumbrosæ Cerasensis diocesis.

Eodem Lucas abbas monasterii de Saxo ordinis S. Benedicti.

Eodem Zenobius abbas monasterii S. Cassiani Montis Chalani ordinis Vallisumbrosæ.

Eodem Simon patriarcha Alexandrinus procuratorio nomine pro Geraldo episcopo Pictavensi.

Eodem Joannes episcopus Umacensis promotus anno 1406.

Eodem ven. vir magister Simon Gileti baccalarius in legibus canonicus Laudunensis procuratorio nomine Bartholomæi episcopi Vintimiliensis & capituli ecclesie ejusdem; sicut & Joannis episcopi Wirduensis ejusque capituli; sicut & Guidonis abbatis monasterii beatæ Mariæ Orgias ordinis S. Augustini Eduensis diocesis.

Eodem Bernardus Alamannus licentiatius in decretis procuratorio nomine pro universitate studii Montispefulani Magalensis diocesis.

Die 4. Junii ven. vir Petrus Buleren procuratorio nomine pro capitulo ecclesie Vivariensis.

Die 5. Junii ven. vir Stephanus Caprioli legum doctor canonicus ecclesie Lexoniensis procuratorio nomine pro Giraldo episcopo S. Flori ejusque capitulo.

Die 6. Junii Franciscus episcopus Croensis, & nobilis vir Fridericus de Poeus de Russia procuratorio nomine pro Joanne archiep. Neapolitano.

Die 7. Junii Antonius S. Mariæ Inviolatæ diaconus cardinalis, de Chalanco vulgariter nuncupatus, administrator archiepisc. Talantogensis; intravit civitatem Pisanam veniens ad sacrum Concilium.

Eodem prædictus D. cardinalis & ven. vir D. Joannes de Belleforti legum doctor procuratorio nomine ut ambaxiatores illustris & magnifici D. Comitibus Sabaudis.

Eodem Amadeus abbas monasterii de Clauza ordinis S. Benedicti Cammenensis diocesis.

Die 13. Junii Antonius de Beldmatt de Pistorio legum doctor procuratorio nomine ut ambaxiator Nicolai marchionis Estensis.

Eodem Franciscus episc. Milen. promotus a Bonifacio IX. die 6. idus Octob. pontificatus 22. 8.

Eodem Philibertus de Neylaca magnus magister ordinis S. Joannis Hierosolymitanensis.

Eodem generalis ordinis Cruciferorum.

Eodem Joannes episc. Montis Regalis in Pedemontiam promotus per Bonifacium IX. die 3. Augusti pontificatus anno 13. Christi 1400.

Z

Eo

ANNO
CHRISTI
1409.

355 Eodem Matthæus episc. Bertonenſis pro-
motus per Bonifacium IX. die 3. kal. Apr.
pontificatus anno II. Chriſti 1400. indiſt. 13.

Eodem Nicolaus episc. Mutinenſis & Tho-
mas de Birondeſis decretorum doct̄or canoni-
cus Ferrarienſis, ac F. Petrus Monſre de Bo-
nonia procuratorio nomine pro Petro episc.
Ferrarienſi.

Idem Thomas & Petrus pro clero civitatis,
& dioceſis Ferrarienſis.

Eodem diſtus D. episc. procuratorio nomi-
ne pro episcopo S. Leonis (alibi S. Geminia-
ni) Idem episc. pro Bartholomæo abbate
monaſterii S. Petri Mutinenſis.

Eodem VV. viri Joannes Hoborth legum do-
ct̄or Ciceſtrenſis, & Robertus Appillton Ebroy.
cen. eccl̄iarum canonici pro Nicolao episc.
Batonenſi & Villenſi.

Eodem Joannes prior monaſterii S. Fabiani
Pratenſis, & D. Stephanus de Prato clericus
collegii DD. cardinalium procuratorio nomine
pro Jacobo abbate monaſt. de Monteplano
ordinis Valliſumbroſæ Piſtorienſis dioceſis.

Eodem Joannes de Montani rector parochia-

lis eccl̄ie S. Udalrici extra muros novæ ci-
vitatis Saburgienſis dioceſis procuratorio no-
mine pro Conrado episcopo Gurcenſi.

Die 14. Junii Giraldus preſbyter de Buſch-
naſco procuratorio nomine pro Alvaro de
Currio abbate monaſterii Fruſuarienſis.

Eodem Fridericus Deys decretorum doct̄or
& decanus Paderburnenſis procuratorio nomi-
ne ut ambaxiator illuſtris principis D. Joannis
Menardi Palatini Carintie, & comitis Gon-
tie, & Tirolis.

Eodem Joannoitus episc. Novarienſis, &
Jacobus episc. Adrienſis procuratorio nomine
pro Bartholomæo episcopo Cremonenſi.

Eodem VV. viri DD. Galiberus Grat̄
prior eccl̄ie hospitalis S. Joannis Jerofolymi-
tanæ de Rodis, Petrus Holt tricoplejus Rodi,
Joannes Jolvoth, Robertus Appelton, & Joan-
nes Bruder procuratorio nomine pro Waltero
Grendenſi priore hospitalis S. Joannis Jerofol-
ymitani in Anglia, Wilhelmo Hullers, Rico-
tido, Paulo, Wilhelmo Robe, Joanne Rile-
quid, & Thoma Tancelane militibus & con-
fratribus dicti hospitalis.

ANNO
CHRISTI
1409.

E P I S C O P U S N O V A R I E N S I S ,

De Benedicte & Gregorio, in ſolemni Oratione, An. 1409. in Concilio Piſano dicta.

Ex MS. Erfurt.

Apud
Hardrum
Conc. Con-
ſtant. t. IV.
p. 130.

Ecce, apparet ex his, patres & domini,
quid hi olim pastores, militibus Chriſtum
crucifigentibus deteriores, fecerunt. Illi incon-
ſultilem Chriſti tunicam recte ut dividerent
fortiti in funiculo diſtributionis, fuere Chriſti
imitatores. Ille fecit, quia pax noſtra eſt, u-
traque unum: iſti vero, ut Chriſti & eccl̄ie
hoſtes, de uno fecerunt duo. Ille alias oves,
quæ non ex ſuo primo erant ovili, adduxit,
ut unum fieret ovile: iſti autem per Chri-
ſtum adductas oves ad ovile unum, ſeparant
& dividunt, ut unitatem, quæ eſt in omnibus,
auferant.

Ubi eſt apoſtolicum illud? Rom. XII. *Mul-
ti unum corpus ſumus in Chriſto*. Non norunt
cette pastores olim iſti corpus Chriſti, ex quo
corpus Chriſti negligunt. Et ſi non negligunt,
ubi queſo, in eis ſacramentum pietatis? ubi
vinculum charitatis? Accedant, incorporentur,
inquit Auguſtinus ſuper Johannem, ut vivifi-
centur, non abhorreant a compage membro-
rum.

Sed quia non habitant unarimes in domo
militantis eccl̄ie, veluti membra putrida a
Chriſti corpore reſecari meruerunt. Non enim
pertinent ad totum Chriſti corpus, tanquam
diviſores inconſultilem tunicæ Chriſti & unitatis
eccl̄ie. Ideo nec participes erunt Chriſti cor-
poris, quod eſt eccl̄ia. Ceciderunt enim, qui
operantur iniquitatem. Expulſi ſunt, & non
potuerunt ſtare &c. ſcribitur pſalm. XXXV. *Et
juſta quidem expulſio, ſancta condemnatio, re-
ſta & æqua contra eos per ſanctam ſynodum
lata ſententia & in jure divino fundata, prout
ex diceudis apparebit. Hos enim, & eorum
tempus, ad Timotheum III. ſcribens, apoſtolus
prævidebat, dicens: Erunt homines ſe ipſos aman-
tes, cupidi, elati, ſuperbi, ſine affectione, ſine
pace, ſine benignitate, habentes ſpeciem quidem
pietatis, virtutem autem ejus abnegantes.*

Sed oro, Patres & Domini, ſi virtutem ha-
bent pietatis, ubi ipſorum obſervatio promiſſo-

rum? Ubi fides data? Ubi præſtiti juramenti
executio? Ubi voti adimpletio? Ubi ipſorum
litteræ, pro unione ſienda liberam ceſſionem
promittentes? Non enim legerunt cum confi-
deratione: *Promitte, plenius, quam promiſeris
ſerva. Quid ridiculoſius dicam, ſummo pontifice
mendace?* Sub quo necelle eſt Petri naviculam,
ne naufragium patiat, & omnino illibate ſi-
dei opus, regi & gubernari. Stabile proſus ac
ſolidum promiſſum eſſe debet, in quo fundata
eſt tantorum ſpes & tranquillitas omnium fide-
lium populorum. Sed qui decipiunt, juxta ſen-
tentiam Senecæ, *Nihil habent ſolidum. Tenus
eſt mendacium, perlucet, ſi diligenter inſpexeris.*
Digne igitur eos, Patres & Dom. juxta ſcri-
pturæ præceptum condemnando, perdidit ec-
cl̄ia. *Perdes enim, inquit, eos, qui loquuntur
mendacium, Pſal. V. Reddit autem hujus per-
ditionis rationem Auguſtinus dicens: Perdes o-
mnes, qui loquuntur mendacium; hoc eſt, veri-
tati contrarium. Sed ne quis putet aliquam ſub-
ſtantiam vel naturam veritati eſſe contrariam,
intelligat, ad id, quod non eſt, pertinere menda-
cium, non ad id, quod eſt. Si enim dicitur,
quod eſt, verum dicitur. Si autem hoc dicitur,
quod non eſt, mendacium eſt. Ideo, inquit: Per-
des eos qui loquuntur mendacium, quia receden-
tes ab eo, quod eſt, ad id, quod non eſt, decli-
nant.*

Sed ubi olim horum Pontificum juramenti
obſervatio? Nunquid non ipſi legerunt, qui
ſecis irritum juramentum, & ſolvit pactum,
in medio Babylonis morietur? Et infra: *Vivo
ego, dicit Dominus, quoniam juramentum,
quod ſpexit, & ſactus quod prævaricatus eſt,
ponam in caput ejus, ut expandam ſuper eum
rete meum, & comprehendetur ſagena mea, &
adducam eum in Babylonem, & judicabo eum ibi
in prævaricatione, quia deſpexit me: ſcribitur
Ezech. XVIII.*

Non enim patres & domini, olim, horum
pontificum, illius populi Romani imperatoris
Mar-

357
ANNO
CHRISTI
1409.

Locus vilita-
tus

Dreß all-
quid

Marci regula, fides. Qui ut primo de Civ. Dei, c. XV. refert Augustinus propter jurisjurandi fidem nec remanere in patria elegit, nec inde quolibet ire; sed ad suos acerrimos inimicos redire voluit, a quibus novo ac prius inaudito nimium horribili supplicii genere cruciatus & extinctus est. Deos, per quos juraverat, certe sic ille coluit, ut etiam vita carere, quam ipsos offendere maluit. Nostri autem olim pontifices, prostrato Dei honore ac salute Christianæ religionis, elegerunt potius rumpere jurisjurandi fidem, quam fumum scintillas mundani & gemmati verticis, quam gloriam serici & purpurei tegminis, quam fastum, caduci honoris observantiam. Dilectores, inquit, hujus seculi putant: Parvi cordis, & segnis est animi terrenas opes spernere, honores assiduos fastidire, nec querere gloriam. Ubi laudatur peccator in desideriis animæ suæ: & iniqua gerunt: bene dicitur. Legant pariter & catholicam partem libelli *De vita solitaria*. Ubi ait, contemptus iste rerum temporalium, ad quæ tendat, & qualia concupiscat. Nihil hujusmodi mentibus rectius, nihil invenitur exactius, quæ sanctissimis desideriis universa transcendunt, neque ad ullam creaturam, quamvis potentem ac mirabilem, sed ad ipsum omnium visibilium ambiunt creatorem, cui appropinquare calefcere est, quem timere gaudium est, cui servire regnare est.

Nec ultra mirum, si super pastores iratus est furor Domini, *Zach. X.* Ex quo vota impleri tardantur emissa; immo verius manifestissime recusantur, aperto contemptu divinæ legis, dicentis: *Cum votum cooveris Domino Deo tuo, non tardes reddere. Quia requirit illud Dominus Deus tuus, & si moratus fueris, reputabit tibi in peccatum. Quod enim semel egressum est de labiis tuis, observabis & facies, sicut promissisti Domino Deo tuo, & propria voluntate, & ore tuo locutus es, scribitur Deut. XXIII.* Tu ergo qui vovisti Papatui cedere, redde altissimo votum tuum.

Ecce ergo, patres & domini, monstrante experientia videtis, qualiter istorum olim pontificum promissa fides rumpitur; gemit decus honestatis, sacrum factum perditur, fugit valor firmitatis, emissum votum spernitur, cadit fervor bonitatis. *Corrupti sunt* inquit *Psalmista Psalm. XIII.* & abominabiles facti sunt in studiis suis, dum non unitatem Christi corporis, sed hoc seculum amant, cujus affectiones animam corrumpunt. Ambo declinaverunt simul, non est ex eis, qui faciat bonum. Ideo contritio & infelicitas in visis eorum. Immo illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Timuerunt regnum terrenum amittere, ubi non erat timor, & amittere certe regnum cælorum, quod certe timere debuerant. Cum enim temporalium amissionem timeant, ad æterna non venient. Et regnum militantis ecclesiæ, ne ipsa triste naufragium patiat, jam iusto Dei miserunt iudicio.

Divina est enim sententia, per sanctam Synodum lata. Legite Ezechielem, ubi hæc Dei in forma sententia: *Vob pastoribus, qui pascebant semoptifos! nonne greges pascentur a pastoribus? Lac comedebatis & lana operiebamini, & quod crassum erat, occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod agrotum non sanastis, quod fractum non alligastis, & quod abjectum erat, non reduxistis, & quod perierat, non quæ-*
Concil. General. Tom. XXVII.

vistis, sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia; & dispersa sunt oves meæ & facta sunt in devoracionem omnium bestiarum. Propterea, pastores, audite verbum Domini: hoc dicit Dominus Deus: ecce ego ipse super pastores. Requiram gregem meum de manu eorum, & non erit eis ultra in escam. Et paulisper: *Suscitabo pastorem unum, & ipse pascet oves meas.* Scribitur hæc divina sententia *Ezech. XXXIII.*

Habetis jam, reverendissimi Patres & Domini, hæc hucusque monstratum, qualiter militans nostra mater ecclesia lustris sex jam peractis fuit pastore bino lacerata, tolerando grave jurgium, errore sævo tenebrata, deplorando grave scandalum, mœrore diro fatigata, fugitando sævum jaculum.

Propter quæ sancta Synodus, quæ debite congregata errare non potest, ut omnes unum corpus simus in domino, & servemus unitatem spiritus in vinculo pacis, ut non circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia, ad circumventionem erroris, iusto, vero, ac sancto iudicio contra duos colludentes de papatu sententiam privationis utriusque tulit, ut sancta ecclesia, pastore unico & indubitato collecta, sit cunctorum gaudium.

SESSIO I.

Sancta Synodus propter celebritatem festivitatis hodiernæ, quæ fuit pretium redemptionis nostræ, & propter prolixitatem longæ processio- nis, & ut omnes præsentis die ac nocte vacent & intendant devotioni & orationi, ut Deus per sui misericordiam perficere dignetur quod in spe ejus gratiæ feliciter inchoatur, ad laudem & gloriam sui nominis, pacem, reintegrationem & unitatem ecclesiæ suæ sanctæ ordinar, quod prima sessio Concilii generalis hic per Dei gratiam congregati, sit cras de mane die Martii XXVI. præsentis mensis Martii in isto eodem loco in solis ortu, ita quod omnes convocati conveniant, & nomine dictæ sanctæ Synodi, & omnium quorum interest peto, per omnes notarios hic assistentes fieri publica instrumenta, & sic ab omnibus notariis fieri petiit & rogavit.

Gregorius X. in generali Concilio Lugdunensi.

Fideli & devota professione fatemur, &c.

Legitur in Concilio Toletano XI. & habetur f. q. c. in loco quod est ultimum.

In loco benedictionis &c.

Ut lectum & recitatum est, ut in generali Concilio Lugdunensi continetur, tenet, & profitetur, & firmiter credit hoc sanctum & universale Concilium, & omnia alia quæ de summa Trinitate & fide catholica, sacramentis ecclesiæ, & ecclesiæ unitate hætenus docuit & prædicavit, docet & prædicat sancta catholica ecclesia, firmiter tenens omnem hæreticum vel schismaticum cum diabolo & angelis ejus æterni ignis incendio participandum, nisi ante finem hujus vitæ catholicæ fuerit incorporatus & reintegratus ecclesiæ.

ANNO
CHRISTI
1499.

Sancta Synodus ordinat, quod secunda sessio Concilii generalis, hic per Dei gratiam congregati, sit cras de mane in solis ortu, videlicet die mercurii XXVII. presentis mensis Martii in isto eodem loco, ita quod omnes convocati conveniant.

SESSIO II.

Sancta Synodus seu hoc sacrum generale Concilium dominum Petrum de Luna, Benedictum XIII. nominatum; & dominum Angelum Corrarium Gregorium XII. nuncupatum de papatu contententes, & quantum in eis est ecclesiam Dei notorie in schismate tenentes, legitime requisitos & vocatos, & provocatos in causa schismatis & fidei ad hoc presens sanctum generale Concilium, & omnia in eo agenda, non venientes seu legitime comparentes per se vel per alios, non termino statuto satisficientes, licet expectati post terminum per duas sessiones, reputat, & decernit, & declarat in causa schismatis & fidei contumaces, ponitque in contumacia & defectu, & ordinat in eorum contumaciam ad ulteriora debere procedi, & preterdit fore, ordinans sessionem aliam fieri die Lunae post dominicam in Albis, quae erit XV. dies futuri mensis Apr. ad quem diem ordinat presens sanctum Concilium dominum cardin. Tudertinum domino Gregorio adherentem, & dominum Johannem Sabinensem episcopum, S. Adriani & S. Mariae in via lata de Flisco & de Chalanco vulgariter nuncupatos S. R. E. cardinales Benedicto adherentes, de benignitate expectandos fore, cum intimatione, quod si praedicti duo contententes, & praefati domini cardin. non comparuerint in dicto termino, ad ulteriora procedere eorum contumacia non obstante. Ordinans nihilominus presentem ordinationem in valvis presentis ecclesiae cathedralis affigi publice, ne de praemissis valeant ignorantiam allegare.

Universis & singulis, sacra mandante Synodo, tenore presentium intimatur, quod hac die sabbati penultima hujus mensis Martii in ecclesia cathedrali Pisana, celebrata devote & solemniter missa pro unione sacro sanctae ecclesiae ordinata, dictis in cantu litanis & devotis orationibus, ac expletis aliis in talibus consuetis, auditis quidem propositionibus & petitionibus deputatorum advocatorum, & procuratorum sanctae Romanae ecclesiae iniquis de papatu contententium ausibus laceratae, proh dolor! immo diutissime laceratae, per quas recensito quod accusata contumacia infrascriptorum contententium proxime lapsis in processu hujuscausae descriptis terminis, petitum fuit eisdem contententes, etiam & adherentes eis cardinales, & alias ad hujusmodi Concilium legitime vocatos reputari, decerni, & declarari contumaces; jam bis & nunc tertio prorogata seu continuata dies instat, in qua contententes ipsi ac cardinales eis adherentes & ceteri vocati comparere tenentur, accusataque tandem legitime hac ipsa die contumacia praedictorum, & petito eos contumaces reputari, decerni & declarari; ipsa sancta Synodus seu sacrum generale Concilium antedictum praefatis contententibus & aliis legitime, ut ex processu constat, ad valvas ecclesiae vocatis, & aliis servandis servatis, unanimi consensu & voto super praedictorum & aliorum contumacia, reputavit, decrevit & declaravit per organum

reverendissimi in Christo Patris & domini domini G. episcopi Praenestini Pictavenis vulgariter nuncupati, sicut continetur in cedula, cujus tenor de verbo ad verbum est talis: Sancta Synodus &c. ideo ut si praeelegitur seriose. Super quibus quidem reputatione, decreto & declaratione praefata hujuscausae ecclesiae deputati petiverunt fieri unum vel plura publica instrumenta in processu hujusmodi causae reaggravanda. Datum ubi & diebus quibus supra, anno a Nativitate Domini MCCCXCIX. ind. II.

ANNO
CHRISTI
1499.
Guldeah

SESSIO III.

Sancta & universalis Synodus auditis, intellectis, & consideratis omnibus & singulis supradictis, & quolibet tempore volens mature aique cum gravitate procedere, & eo attento potissime, quia fide digne relatione perceperat aliquos dominos cardinales, & quamplures valentes praelatos, ac nonnullorum praelatorum procuratores & nuncios in itinere esse ad ipsum sacrum Concilium venientes, & Pisas infra nonnullos dies applicare debere, eum quibus considerabat agenda omnia laudabiliter & consultius processura, presentem sessionem hodiernam usque ad diem XXIV. presentis mensis Aprilis prorogavit, & continuare statuit & decrevit, ordinans hujusmodi continuativam prorogationem per cedulam in modum edicti ad valvas hujus ecclesiae cathedralis Pisanae affigi debere, ne de ipsa prorogatione contententes praedicti & quatuor cardinales supra nominati, valeant quomodolibet ignorantiam allegare.

Universis & singulis, sacra mandante Synodo, tenore presentium intimatur, quod in ecclesia Pisana eadem Synodo seu sacro Concilio Pisano congregato, cantata per dominum Bartholomaeum episcopum Alericensem missa beatae Mariae Virginis, dictis Litanis in cantu, & aliis servandis servatis, hac die lunae de mane XV. hujus mensis Aprilis, quo pendebat terminus ad procedendum ad ulteriora contra Angelum Corrarium, Gregorium, & contra Petrum de Luna Benedictum nuncupatos, de papatu perperam contententes, ad quam etiam dominos Tudertinum, Angelo, & Auxitanum, de Flisco & de Chalanco cardinales Petro de Luna contententibus praedictis adherentes expectandos, in ultima sessione decretum fuit, post auditos ambaxiatores seu nuncios illustri domini Ruperti in regem Romanorum electi, praecipue facta per dominum advocatum & procuratores, seu promotores deputatos petitione, de novo contra Angelum & Petrum contententes declaratos contumaces in presenti decerni & declarari, quorum dictorum contententium per se vel per alium comparentium, seu huic termino & sessioni non satisficientium prius contumacia extitit accusata; eadem sancta Synodus volens continuo non per rigorem, sed cum debita mansuetudine procedere maxima, quia relatione fide digna accepit aliquos dominos cardinales & plures valentes privatos esse in via ad hanc sacram Synodum venientes, sessionem presentis XV. diei & actum seu actus ad ipsam diem pendentes contra contententes & eis adherentes praefatos usque ad XXIV. diem ejusdem mensis continuantem prorogavit, ordinans atque mandans presentem continuationem & prorogationem in valvis ejusdem ecclesiae Pisanae per praesens publicum edictum

ANNO
CHRISTI
1109.

Sum affigi, ne de huiusmodi prorogatione contentendentes & eis adherentes predicti possint quomodolibet ignorantiam allegare, cum intimatione quod si in dicta XXIV. die non comparuerint, nihilominus procedetur ad ulteriora, prout prefata sancta Synodo ista videbitur, eorum seu cujuslibet eorum contumacia non obstante. Datum Pisis, die predicta lune XV. Apr. II. indictione, anno nativitatibus Domini MCCCIX.

SESSIO IV.

Lune XV. Aprilis, ad quam diem continuatum fuerat Concilium in ultima sessione precedente, fuit Concilium de mane congregatum in ecclesia metropolitana civitatis Pisanæ, ubi primo devote fuit missa de beata Virgine solemniter celebrata in plano cantu per quemdam episcopum, dominis cardinalibus & aliis prælatis ibidem existentibus, & sedentibus in sedes sibi assignatas secundum tempus ordinationis eorundem: ita tamen quod domini cardinales erant & sedebant in uno scanno quasi præsidentes, & habentes dorsum ad altare, vultus autem ad episcopos & alios coram eis assistentes. Omnibus etiam missa durante indutis suis vestibus & cappis communibus. Qua missa celebrata per illum episcopum cum mitra aurifrigiata & sine pastoralis baculo, nulla etiam benedictione facta solemniter, sed ea sola quam simplex sacerdos facere consuevit in fine Missæ. Tunc omnes cardinales & alii prælati exuerunt suum habitum & se induerunt cappis sericis seu pluvialibus cum singulis mitris, scilicet albis & simplicibus.

Postmodum statim incepit cantor quidam istam antiphonam: *Exaudi nos, Domine, quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum respice nos, Domine; cum psalmo & Gloria Patri, secuta statim oratione per unum cardinalium dicta. Deinde dixit diaconus, Orate; quo dicto, omnes prostrati oraverunt sub silentio quasi per spatium dicendi psalmum Miserere mihi Deus. Oratione facta, predictus cardinalis elegit cum cantu quamdam orationem, scilicet istam: Deus, qui diversitatem gentium in sui nominis confessione adunasti, da ut renatis fonte baptismatis una sit fides venturium, & pietas actionum. Per Dominum. Subsequently dicta prostratione durante decantata fuit Litaniam, in qua multæ sunt preces & rogationes speciales materiam presentem tangentes respicientes ut sic: ut ecclesiam tuam sanctam & omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione Christiana regere, dirigere, & sanctificare digneris, te rogamus &c. item, ut omnes inimicos ecclesie humiliare digneris, te rogamus &c. ut hanc sanctam Synodum dirigere &c. Finita autem litaniam predictus dominus cardinalis dicit orationes propter hoc specialiter factas. Quibus finitis, clamat diaconus: *erigite vos; & statim alius diaconus cardinalis legit evangelium indutus tunica. Quo dicto, iterum sequitur quamdam oratio per primum cardinalem dicenda. His vero peractis, præceptum fuit ut omnes exirent, præter eos qui poterant & debebant ibidem interesse, quod fuit executioni demandatum.**

Deinde quidam nominatus magister Conradus de Sufato petit audientiam, ut in presentia Concilii proponeretur intentio domini Ru-

berti regis Romanorum, quam habebat ad unionem sanctæ Dei ecclesiæ. Cujus petitione audita, domini cardinales quasi præsidentes ibidem, ut supra præmissis, miserunt notarios ad singulas sedes aliorum prælatorum & procuratorum, ad petendum sua vota super audientia predicta concedenda vel deneganda, in qua concedenda omnes consenserunt; & sic eis concessa fuit. Tunc non ille magister Conradus, sed dominus episcopus Berdensis collega predicti Conradi ascendit cathedram ubi fecit quandam arengam assumens thema: *Pax vobis. Quo aliquantulum deducto, dixit se esse missos ad Concilium præsens pro parte serenissimi & illustrissimi principis Ruperti regis Romanorum semper Augusti &c. Et deinde præmissis quibusdam protestationibus & exculationibus, dixit: intendo difficultare & impugnare acta & agenda in dicto Concilio; plura dubia quasi objective & quæstiones proposuit, requirendo finaliter mutationem loci dicti Concilii & multa alia, de quibus constare plenius potest per tenorem & copiam dictorum præpositorum.*

Hac igitur propositione sic facta, domini cardinales præsidentes per organum domini cardinalis Prænestrini dixerunt præfatis dominis ambaxiatoribus, quod se retraherent, & Concilium super sua requisitione deliberaret. Quo facta, Concilium deliberavit, & eidem respondit, quod mandatum, si quod a rege Ruperto haberent super præmissis proponendis, exhiberent; & quod suas petitiones, dubia, ac quæstiones ac proposita in scriptis traderent, ut plenius super eisdem possit eisdem satisfieri, & plenius valeret informari & dominus eorundem. Et licet huiusmodi responsionem prima facie non acceptarent præfati nuncii, sed potius reculerent tradere & procuratorium & ipsa dubia sive objecta: tandem rationibus convicti, præmissa tradere consenserunt & promiserunt. Et tunc dictum fuit, quod in prima futura sessione dicti Concilii responderetur, & satisfaceret eorum dubiis & quæstionibus per eum propositis. Et ulterius fuit ordinatum, quod de singulis provinciis aliqui deputarentur ad videndum ipsa dubia. Et similiter domini cardinales aliquos ex eis ad hoc deputarent, qui haberent conferre, & deliberatione facta, providere de concedenti responsione predictis nunciis facienda.

Hoc sic conclusio, statim generalis advocatus Concilii pro & nomine procuratoris & promotoris cum Concilio deputati publice requisivit, quod duo contentendentes, & cardinales eisdem adherentes numero quatuor, quorum tres domino Benedicto, scilicet, de Chalanco, de Filisco, & Auxitanus, & Gregorio unus adherens, evocarentur in valvis ecclesiæ comparituri in hoc sacro Concilio &c. Cum debite citati & vocati fuissent, accusando eorum contumaciam, nisi legitime per se vel procuratores idoneos comparerent. Qua requisitione facta, duo cardinales vel tres vel quatuor archiepiscopi & episcopi una cum notariis, ut testibus, venerunt ad valvas ecclesiæ; & inde postmodum reversi, retulerunt quod solemniter & debite vocaverant predictos, de quibus & pro quibus nullus comparuit. Et tunc ad promotoris instantiam reputati sunt contumaces per Concilium. Postmodum per eum de dominis cardinalibus dictum fuit, quod plures erant prælati & domini ac viri solemnes ad Concilium venturi; quorum presentia erat Concilio pro-

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1199.

profutura; & ideo si videbitur expedire, dies A
sessionis Concilii continuaretur & prorogaretur
usque ad XXIV. dicti mensis Aprilis, & inter-
rim legerentur proposita nunciorum dicti regis
Ruperti, & ordinaretur de responsione eadem
die faciendâ, ut est dictum. Et sic fuit ordi-
natum & conclusum de consensu in Concilio
assistentium.

S E S S I O V.

Mercurii XXIV. mensis Aprilis fuit quinta
sessio Concilii generalis in ecclesia majori, ubi
celebrata primo missa solemniter de Ange-
lis per quemdam episcopum modo supra præ-
missis in proxima præcedenti sessione, & B
aliis solemnitatibus præmissis, vocati fuerunt
duo contententes, sed non cardinales eis ad-
hærentes, scilicet in valvis ecclesie eo modo
quo supra præmissum est; & quia nullus ex eis
vel pro eis comparuit, accusata & adjudicata
eorum contumacia extitit, promotore instante.
Et postmodum licet ordinatum fuisset in pro-
xima præcedenti sessione, quod nunciis regis
Ruperti super dubiis suis & eorum propositis
hodie responderetur; quia tunc præcedente
tempore de Pisa hospite infalutato recesserant,
dimissa per eos quadam appellatione clam &
occulte, præfatis eorum dubiis hac die respon-
sum non extitit; & etiam quia factis duorum
contententium visis & auditis, responsio cla-
rior poterat ad prædicta dubia haberi. Igitur
hac die pro fundanda hujus sacri Concilii in-
tentione, lecta fuit quædam proluxa scriptura
per modum libelli & articulorum contra ipsos
contententes, facta eorum continens, & pu-
blice propositæ conclusiones, ad quas tendit
promotor hujus Concilii inferendo. Et insuper
quamvis facta in dicta scriptura contenta &
narrata dicerentur esse notoria, nihilominus
ad majorem eorum purificationem advisatum
fuit fore expediens, quod procederetur ad eo-
rum probationes; ad quas recipiendas eligeren-
tur aliqui notabiles viri per nationes, vel pro-
vincias, prout videbitur expedire. Quibus per-
actis, continuata fuit sessio ad diem Lunæ in-
de proxime sequentem.

S E S S I O VI.

Martis XXX. & ultima die mensis Aprilis
fuit sexta sessio sanctæ Synodi universalis in ec-
clesia Pisana, in qua supervenerunt plures An-
glici episcopi, abbates, doctores, & alii cum
magna comitiva sæcularium dum missa canta-
retur. Qua celebrata, & aliis solemnitatibus
solitis adimpletis, primus dictorum Anglorum
in ordine, scilicet Salisberiensis, statim cathedram
ascendit, incipiens sermonem suum per
hoc thema: *Justitia & judicium preparatio se-
dis ejus.* Quod quidem thema deduxit prolixè,
inducendo Concilium & prælatos ad insequen-
dum voluntatem divinam, & non propriam vel
humanam: & ut omem carnalem affectionem
& appetitum dominandi abjicerent, sensus
suos subicientes rationi ac dispositioni divinæ;
quatenus omni semota carnali affectione, odio,
favore, timore & amore, studerent providere
ecclesie, & sedi apostolicæ de pastore, qui in
vera caritate vellet Christum sequi & utilitati
subditorum intendere. Finaliter completa pro-
positione dixit per hæc verba: R. Patres &
domini ex parte serenissimi & illustrissimi

principis regis Angliæ &c. dominorum præ-
latorum & cleri totius regni venimus ad
Concilium, cum bona & sufficienti ac ne-
cessaria potestate faciendi & consentiendi
ea, quæ per hoc sanctum Concilium vel
majorem ac sanctorem partem ipsis videbun-
tur faciendâ; nosque offerimus facturos
quicquid pro bono & utilitate ecclesie po-
terimus. Postmodum supplicavit Concilio,
quod vellet regratiari domino patriarchæ, &
aliis de regno Franciæ, specialiter autem do-
mino gubernatori Januæ, & universitatis Pa-
risiensis studiis de gratiis, libertatibus & donis
& aliis venientibus ad dictum Concilium, ob
ipsius Concilii reverentiam & favorem multi-
pliciter factis & impensis.

Hoc factis, quia propositio dicti domini e-
piscopi Salisberiensis longa fuit, nihil de prin-
cipali processu actum fuit nec extitit, præter
hoc quod illico ascendit cathedram advocatus
fiscalis, ubi proposuit, quod licet in proxima
sessione præcedenti deliberatum fuisset, hac die
nominari debere nomina dominorum commis-
sariorum electorum ad recipiendum testes, lit-
teras, instrumenta, &c. causam contra dictos
contententes tangentia; tamen quia pluries
viri solemnnes, inter quos nominant Anglicos
& nuncios electorum imperii tam sæculares &
ecclesiasticos. nondum propter tardum eorum
adventum potuerunt super hoc deliberare &
debite informari potuisse. Ideo quia eadem die
dicta nominatio non poterat expediri, petit
continuationem hujus diei fiendam, si placeret
Concilio, usque ad diem sabbati sequentis, quæ
erit IV. mensis Maji. Subjungens insuper quod
tam episcopus Verdenensis pro se & suis compli-
cibus alias publice in Concilio, prout supra
tactum est, proposuisset multa adinventâ falsa,
scandalosa, & injuriosa, qua non credebantur
procedere de mente & conscientia regis Ruper-
ti, in regem Romanorum, ut dicebat, secun-
do electi, cujus oratores se esse dicebant. Ad
quæ quidem proposita hodie foret responden-
dum per ordinationem Concilii, prout eisdem
oratoribus fuerat oblatum; quia cum de Sy-
nodo sancta absque licentia recesserant, pœnas
juris incurrendo, de quarum prosecutione pro-
testatus est, ordinatum fuit, quod responsio
hodie fienda ad illa talia qualia dubia differ-
retur in primam futuram sessionem, petita prius
per singulos eorum super hoc deliberatione.
In hac sessione Concilii generalis comparuit
dominus patriarcha, in qua præfedit sedens in
medio duorum antiquorum cardinalium, non
tamen Missa durante, quia tunc sedit post do-
minum camerarium, Narbonensem archiepisco-
pum, sed statim missa dicta, & indutus pluviali
& mitra alba transivit ad locum præsentis.

S E S S I O VII.

Sabbati IV. mensis Maji fuit septima sessio
sacri Concilii universalis in loco solito, ubi
primo missa de S. Spiritu per quemdam epi-
scopum celebrata, & aliis solemnitatibus Syno-
di factis, prout supra in IV. sessione dictum est,
quidam solemnns doctor de studio Bononiensi,
Petrus de Ancorano vocatus, ascendit pulpitem
dictæ ecclesie, quod est quasi in medio ejusdem,
& ibidem proposuit responsiones ad quæstiones
& dubia per ambaxiatores regis Ruperti supe-
rius nominati alias motas & factas, omnibus
præsentibus qui voluerunt interesse, nemine re-
jecto,

ANNO
CHRISTI
1199.

ANNO
CHRISTI
1109

ANNO
CHRISTI
1109

365
jecto, improbando primo factum ipsorum nunciorum seu oratorum, & ostendendo quod dicta dubia moveri non debuerant. Secundo petiit succincte effectum dictorum dubiorum, quasi ea summam. Tertio fundavit intentionem Concilii ex adverso. Quarto, respondit ad dictas quaestiones & eorum rationes. Deinde per advocatum fiscalem petiit, quod nominarentur qui audituri & recepturi erant testes, instrumenta, probationes &c. super factis contra dictos dominos contententes propositis in praecedenti sessione, & ipsorum factorum notorietate, prout alias per Concilium fuerat apponduatum; qui tunc nominati fuerunt, & cum eisdem ad petitionem dominorum cardinalium duo ex eis fuerunt nominati, qui de consensu Concilii in dicta receptione interessent. Quibus omnibus sic nominatis per Concilium de omnium consensu concessa fuit eisdem commissio ad praemissa faciendam. Postmodum dictum fuit, quod si videretur expedire, & placeret Concilio, mitterentur aliqui ad Ladislavum, regem Siciliae ab aliquibus nuncupatum, petiit, ut huic Concilio nullum praestaret impedimentum, sed favoreret, &c. Super quo tunc nihil exitit deliberatum, nec conclusum. Sed continuata fuit dies huiusmodi Concilii ad diem veneris proximam sequentem, quae erat decima dies dicti mensis Maji, & interim reciperentur probationes.

Atribus aut quatuor. Deinde hac inquisitione facta et relata, quidam doctor de iusu etc. ascendit pulpitem, qui nomine quo supra petiit, requisivit et postulavit, quod dicta sancta Synodus decerneret, pronunciaret et declararet licuisse, potuisse et debuisse se subtrahere ab obedientia dictorum contententium a tempore quo desierunt prosequi unionem ecclesiae per viam mutuae cessionis, juxta praecipuum Domini per prophetam dicentis: *Recedite a tabernaculo impiorum, ne simul involvamini in peccatis eorum, etc.* Et subiunxit, quod si Concilio placeret, hoc dicerent: quo dicto, responsum fuit alta voce per conjunctam multitudinem, *Placet, Placet.* Dicunt tamen aliqui, quod super isto fuit contradictio quorundam cardinalium, inter quos audivi nominare Penestrinum. His peractis, dominus patriarcha tunc praesidens, et sedens in medio dominorum cardinalium, surrexit de sede sua, et tunc ascendit pulpitem, assistenteque domino episcopo Salsberienensi, qui primus est inter Anglicos, cepit idem patriarcha legere cedulae contententem in effectu decretum, declarationem, pronunciationem et approbationem ex parte sanctae Synodi factam de omnibus et singulis per promotorem et advocatum petitis, assignando terminum ad octavam diem sequentem, quae erit XVII. Maji, ad producendum, et examinandum, et recipiendum dictos testes; Cetero alias ad procedendum, prout juris esset, continuata fuit sessio Concilii proximo futura. Pronunciatio autem talis est.

SESSIO VIII.

Die veneris decima mensis Maji fuit octava sessio in loco & hora solitis, ubi missa solemniter celebrata, &c. advocatus fiscalis una cum promotore, &c. nomine dicti procuratoris petiit & requisivit unionem duorum collegiorum rite, iuste & canonice fuisse & esse factam pro bono tam pii negotii, sicque decrevit declarari, appropriari & pronuntiari per sanctam Synodum. Secundo, petiit convectionem huius Concilii per dominos cardinales utriusque collegii factam fuisse rite, iuste, canonice & legitime, loco ac tempore competenti, habili, tuto, libero, & idoneo, et securo, ac convenienti, et sic decretum pronuntiari et approbari. Tertio, quod ipsa sancta Synodus decernat, declaret, et pronunciet hanc sanctam Synodum esse generale, et universale Concilium, representans universalem ecclesiam catholicam, sibi que competere tamquam ad unicum iudicem superiorem in terris cognitionem, decisionem, et omnimodam determinationem huius causae contra istos duos de papatu contententes, et ut dicitur, colludentes, cum omnibus pertinentibus, emergentibus, incidentibus et connexis et eam tangentibus. Quarto, quod cum terminus datus ad producendum, recipiendum et examinandum testes fuisset nimis brevis, maxime cum infra eundem terminum inciderint tria festa, scilicet dominica, festum B. Johannis apostoli, et apparitio B. Michaelis, quatenus daretur alius terminus ad hoc faciendum competens et idoneus. Hoc dicto, subiunxit dictus advocatus, quod si haec Concilio placerent, hoc exprimerent: ad quod multi alta voce statim responderunt: *Placet.* Nihilominus postea per notarios, testibus eisdem assistentibus, et etiam per alios ad haec deputatos sigillatim inquisita fuerunt vota singulorum super praemissis: et repertum fuit omnes in praemissis consentire, paucis exceptis, videlicet

„ Sancta Synodus, habita plena & matura deliberatione, decernit, pronunciat, et declarat unionem et conjunctionem factam de duobus collegiis dominorum S. R. E. cardinalium fuisse et esse legitimam et canonicam, ipsamque sua auctoritate roborat, approbat, et confirmat pro bono tam sancti et pii negotii, ac evidenti et eminenti necessitate universalis ecclesiae catholicae, extirpationis schismatis, ac unionis et reintegrationis ipsius ecclesiae, et etiam hanc sanctam Synodum per dominos cardinales utriusque collegii ad tantum bonum simul unitos et congregatos tempore congruo, et in loco tuto et habili et idoneo, securo, et libero, rite, debite et canonice convocata. Declarat insuper, pronunciat et decernit per Dei gratiam hic esse generale Concilium representativum totius universalis catholicae ecclesiae, rite, iuste et rationabiliter fundatum et congregatum; et ad hoc generale Concilium, tamquam ad unicum superiorem et iudicem in terris pertinere huius causae et omnium propositorum contra dominos Be. dictum et Gregorium nominatos contententes, seu, ut asseritur, colludentes de papatu, cognitionem, examinationem, decisionem, et omnimodam determinationem, ac omnium et singulorum ad dictam causam pertinentium, quoquomodo dependentium, incidentium seu emergentium ex praemissis. Item, sancta Synodus, habita matura et plena deliberatione ex causis praemissis, pro secunda dilatione ad producendos testes statuit terminum ab hodie ad octo dies, quae erit XVII. mensis Maji, et ad illum diem assignat proximam sessionem. “

PRÆMONITIO COLLECTORIS

IN SEQUEMTEM LUCUBRATIONEM.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

Robertus ex Bavarie duce ad regnum Romanorum, & ad imperium assumptus Gregorio XII. contra eius simul Benedictum XIII. favebat impense. Dum vero sub ipso electionis ejus tempore accidisset secessio illa cardinalium ab utroque pontifice, & ex illa Pisanum Concilium convenisset, ex qua coitione mala sibi omnia utriusque factionis capita metuerent, Robertus legatum suum pro Gregorio ad Concilium destinavit Verdentem episcopum, postulaturum ut Concilium dissolveretur, statimque aliud ab ipso Gregorio indicendum in locum aptum spondendo, ubi gravis illa controversia rite discuteretur. Neque enim rite adeoque, & felici eventu absolvi pacem illam posse contendebat in eo Concilio, quod non legitima auctoritas convocasset. Mandata regis exposuit legatus prius quidem pro concione apud Patres, tum oratione ipsa in scriptis redacta, quam Concilio petenti exhibuit. Eiusdem Concilii nomine Petrus Ancharanus, jurisconsultorum ætate sua facile princeps, respondere jussus est. Id præstitit primo brevi oratione viva voce; dein cum fusioem responsum pararet de scripto, legati illi nihil se impetraturos intelligentes, clam inconsultis omnibus abierunt. Nihil tamen secius Ancharanus cepto operi iniecit, tandemque in sessione Concilii VII. scriptum suum scripto legatorum oppositum dedit. Extat apud Labbeum scheda illa quam Ruperti regis legati exhibuerunt; & cum Dacherius in codice MS. unde accepit schedam ipsam, dein a Labbeo in suam collectionem translata, ad singula legatorum dubia breves responsiones adscriptas nactus fuisset, has pariter & Labbeus retulit, persuasus totam se Ancharani lucubrationem representare. Id vero passim omnibus dein litteratis viris creditum est. Nec aliter ego opinatus fuisset ab ope Felinianorum codicum bibliothecæ majoris ecclesiæ Lucanæ, quorum sæpe alias commini. In uno enim ex his codicibus integram Ancharani lucubrationem nactus sum, plane diversam a brevibus illis adnotationibus a Dacherio vulgatis. Est autem scriptum illud nostrum ab ipso Ancharano subscriptione signatum, ne quid de sinceritate dubites.

RESPONSIO IN EODEM SACRO CONCILIO

Per Petrum de Ancharano facta, omnia exprobanda quæ dixit episcopus Verdensis.

Reverendissimi metuendique Patres prælatique venerabiles ac illustres principes, regum, ducum ac prælatorum omnium reverendi ac magnifici oratores, eximiique doctores. Auditis & intellectis quæ exposita & narrata fuerunt in hac sancta Synodo, & sacro generali Concilio per reverendum in Christo patrem & dominum Verdentem specialiter una cum aliis egregiis oratoribus ad hanc sanctam Synodum destinatum per inelytum & illustrem principem D. Robertum Dei gratia in Romanorum regem electum; mandatum mihi exitit, & injunctum per honorabiles promotores super inquisitionis officio per eandem sanctam Synodum deputatos, ut super dubiis, & quæsitis per eosdem eximios oratores deberem singulariter respondere. Hujusmodi autem jussioni, si negotii gravitatem intueor, respondebo, quod domino Hieremiam respondisse legitur *A, A, A, Domine, nescio loqui, quia puer ego sum.* Si vero zelum catholicæ ecclesiæ, & ipsius sanctissimæ unionis ac proximorum salutem, imitabor ipsius vestigia, qui omnipotenti Domino querenti quem mitteret ad prædicandum, respondit: *mitte me.* Quod ergo unus expavit & c. Hac igitur divini numinis invocatione præmissa, descendo confidentius ad principale propositum, in cuius quidem prosecutione, quia, telle canone, ordo verborum designat ordinem intellectus, de cons. d. 2. *In Christo pater*, hunc ordinem retinebo. Primo namque, dubia & quæsitia proposita coram ista sanctissima Synodo per præfatos eximios oratores breviter reassumam. Secundo, antequam ad solutionem descendam, aliqua subjiciam, ex quibus apparebit eorum dubia & quæsitia minus provide, & consulte fuisse proposita & deducta. Tertio, ali-

Aqua evidentialia præmittam, ex quibus clarior & lucidior apparebit solutio dubiorum prædictorum. Quarto, dicta dubia & quæsitia solvam, ipsas solutiones sacris canonibus, legibus, & orationibus confirmando. Quinto & ultimo, breviter ex prædictis concludam, ex cuius conclusione apparebit, & elicietur responsio ad id, quod ultimo ponitur per præfatos eximios oratores. Quibus quinque membris explicitis, ero de præfati actu, quam brevius potero, expeditus. Quæ si oratio, etsi longior fuerit, cum magnitudine utilitatis compensabitur, & ita fortasse brevis videbitur, ut ait Tullius lib. 2. de officiis.

Redeo igitur ad primum membrum, videlicet, ut reassumam dicta & quæsitia dictorum venerabilium oratorum, & si bene considero licet sint multa, tamen ad quatuor principaliter (reducuntur) quorum primum respicit nullitatem subtractionis obedientiæ, & exhortationis populorum ad ipsam subtractionem Gregorii faciendam. Secundum respicit nullitatem convocationis hujus sacri Concilii propter plura inferius referenda. Tertio respicit nullitatem requisitionis Gregorii ad præfatum Concilium, ad quod venire minime teneatur propter aliqua inferius adnotanda; & istud tertium explicabo simul cum secundo proximo, de quo supra. Quartum & ultimum respicit nullitatem, & quodammodo impossibilem unionem & mixturam dom. cardin. utriusque collegii, per rationes & jura inferius recitanda.

Ista sunt quatuor principalia dubia quorum quodlibet habet sub se plura dubia accessoria, prout infra patebit. Et antequam ad ipsorum solutionem descendam, capio secundum membrum, quod fuit ut quædam subjiciam, ex quibus apparebit dictorum venerandorum oratorum dubia & quæsitia prædicta minus provide, & consulte fuisse proposita. Nam dico quod querere, & movere prædicta dubia in hoc sacro Concilio, & de ipsis velle inquirere non spectet ad prædictum illustrem dominum, vel alios dominos temporales; constat enim hanc esse

ANNO
CHRISTI
1109.

esse causam fidei propter dubium de papatu, & schisma antiquatum, & ista causa est ad sacrum Concilium deferenda, & in eo de juris dubiis inquirendum, discutiendum, & finaliter terminandum. No. 29. d. s. duo. In istis ergo rebus spiritualibus quod iuris sit non debet se praefatus dominus, vel alius dominus temporalis se intromittere, etiam Imperator; sed definita in sacro Concilio pia devotione suscipere, & tueri, LXXXVI. d. cum ad verum, & X. d. certum, ubi textus ad litteram ita clare dicit: certum est hoc verbum vestris esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, iuxta ipsius Dei constitutionem regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeatis subdere, non praeferre, & sacrosancta per eorum praesules potius discere, quam docere, ecclesia formam sequi, non huic humaniter subsequendo iura praeficere, neque ejus sanctionibus velle dominari, quibus Deus voluit clementia tua pia devotionis colla submittere, ne dum mensura caelestis dispensationis excluditur, eatur in contumeliam dispensationis. Et haec sanctissimus imperator Justinianus protestatur se nolle de istis rebus spiritualibus & fidei aliquid discernere; sed ad sanctam sedem apostolicam, etiam si indubitata sint, referre. Epistola inter claras C. de sacrosanctis Ecclesiis isacit cum ad verum XCVI. d. & ca. Ecclesia Sancta Maria de constit. Hoc etiam patet in fine Concilii Calcedonensis, ubi Imperator Justinianus (Marcianus) sacro Concilio reliquit dubiorum decisionem, ipsi vero eorum quae decisa sunt susceperunt tuitionem, & protectionem, ut in ultimo membro tangam.

Præterea in hac causa fidei solum agitur in ista sancta Synodo ut hæc duo capita, velut monstrum in eodem corpore deleantur, & unicus & indubitatus pastor in ecclesia habeatur. Constat hoc fore non solum utile, sed summe necessarium & expediens, & in hoc convenire consensum prælatorum, & principum fore omnium Alemannis. Quo pro vero praesupposito, consequenter infertur, quod dictus dominus novus electus injuste se opponit bono principio, & majori parti; ideo non audiendus cap. I. de his, quæ fiunt a maj. par. cap. Et confirmatur hoc, quia movere talia dubia in hac sancta Synodo nihil aliud est, quam schisma defendere; cum sublata hac via Concilii, vel in longum protrahata, ut quaerunt dicti domini oratores, ecclesia Dei in hoc schismate perpetuo remanebit, non absque sigillatione illustris principis contra bonum publicum renitentis. Ex quo facto, quam immane quidem crimen incurreret in conspectu Dei, & juxta divinas, & humanas leges quod praesumeret, vestris sententiis notum esse non dubito. Postremo, si motiva & rationes, quas adducunt oratores prædicti diligenter considerentur, omnes ad defensiones Gregorii tendunt ad impugnationem hujus sacri Concilii; quod autem de papatu D. Benedicti penitus nihil dicunt, & tamen constat quod eo in eodem proposito non concurrente, unitatem, & pacem in universali ecclesia obtineri non possit. Procurare igitur concordiam cum uno, non cum altero, non est quaerere unitatem, sed perplexitatem & prolixitatem, maxime cum in una allegatione sua videantur firmare Gregorium, non tamen ad renuntiandum si non renuntiat dominus Benedictus; cum tamen contrarium est de jure dicendum. Item, cum nulla sit spes quæ appareat de cessione domini Benedicti, immo ex

Concil. General. Tom. XXVII.

præteritis praesumendum sit in suo proposito perdurare, cap. majores in fin. de baptismo; respondeant mihi, quæso, isti domini oratores, quare debeat sacrum Concilium incipere nunc tractatum concordiam non verosimiliter sequiturum? Certe dicit lex quod frustra conteritur tempus, ubi nullus boni operis expectatur eventus, ff. ad vel l. aliquando. Immo verosimilius praesumendum foret, quod diutius sic manendo, infecto negotio dissolutio Concilii sequi posset per redium mors, incommoda expensarum, & imminetia guerrarum pericula quæ videmus. Ultimo constat præfato serenissimo principi, omnium regum, prælatorum, principum & populorum animos inclinatos ad istam sacratissimam unionem. Constat similiter eisdem, præfatos reges, principes, populos, & doctores insuper in toto orbe famulos, & magnæ scientiæ & conscientiæ viros, collusionem ipsorum dominorum contententium detestatos, & contra eos tamquam contra antiquitati schismatis nutritores composuisse solemnes tractatus & opuscula. Curiales etiam, qui omnes bonæ conscientiæ, & magnæ scientiæ, a Benedicto, & Gregorio recessisse, & dominis cardinalibus adhæsisse. Quare ergo idem illustris princeps & dominus cum tot regibus, principibus, populis, & doctoribus non occurrerit, & concordet, nulla potest bona ratio assignari; sed in contrarium illud sapientis dictum: ne invidiaris prudentia tua; & contra illud apostol: noli plus sapere quam oportet. Contra tales beatus Bernardus in sermone resurrectionis Domini ait: supra vero proprii consilii eo perniciosior est, quo magis occulta; & quanto plus abundat, tanto tibi quisque sanam esse videtur: hoc illorum est &c. Et quæ major superbia, quam quod unus homo toti congregationi iudicium suum proferat, tamquam ipse solus habeat spiritum Dei? idolatria scelus est non acquiescere, & quasi peccatum ariolandi. Ex quibus omnibus expeditum est principale membrum, in quo, cum omni pace & reverentia venerandorum doctorum, dicebam, dubia & quæsitæ per eos minus provide & consulte fuisse proposita et deducta.

Descendo ad tertium, & principale membrum, quod fuit, ut dixi, præmittere aliqua evidentialia, ex quibus clarior apparebit solutio dubiorum plurium, de quibus quaesierunt dicti eximii oratores. Primo igitur inquirendum est, utrum ista divisio & scissura, quæ ad præsens viget in universali ecclesia, proprie possit dici schisma, de quo loquuntur canones XXIV. cau. per totum, & extrav. de schismate in decretalibus in 6. Et hoc procul dubio est dicendum, quod sic; & quidem majus quam fuerit a tempore Christi citra; ad quod ostendendum præmittiq, quod unio ecclesie debet esse tam in capite, quam in membris, & ubi sic reperta non fuerit, constat ibi esse schisma; argumento iusto de his qui sunt sui l. ali. jur. in prin. Dico ergo, quod ecclesia debet esse unica & incorrupta, pudica, unius cubilis sanctitatem casto pudore custodiens; c. 24. q. 1. loquentium, ubi textus dicit, quod Christus super unum fundavit ecclesiam, & ab unitate exordium proficiscitur, ut ecclesia una monstratur. Item subdit, quod unus est episcopatus, una mater ecclesia, unum caput, una origo, quæ ramos suos per universam terram copia ubertatis spandit. Item alius canon dicit, quod domus Dei dicitur edificari super petram, quæ unica columba appellatur, sine

A a

ma-

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

macula, sine ruga, fons signatus, puteus aqua viva, XXIV. q. 1. *omnibus*. In hac igitur ecclesia sive sponsa unus debet praesidere qui sit successor Petri, & vicarius Jesu Christi; si enim in ea duo praesideant, dicuntur duo capita in corpore Christi, quod est ecclesia, quasi monstrum, cap. *in plerisque* de off. ordin. Item, si habeat duos sponsores non dicitur corrupta, pudica, sine macula, sine ruga; sed adultera: sicut uxor una habens duos viros, ut sic arguamus primo casu de carnali matrimonio ad spirituale 7. q. 1. *sicut vir*. Et non solum in hac dignitate summi pontificatus, sed in qualibet debet unus praesidere, non duo, & una ecclesia unius debet esse sacerdotis, 7. q. 1. *in apibus*; cum non ignores de prob. Sed moderno tempore ista ecclesia sine macula, sine ruga unica, pudica &c. & quae ramos suos per universam terram copia ubertatis expandat, non reperitur in istis contendentibus; immo divisio in ipsis, ut in capite, & in membris; & per consequens quod sit schisma. Pro cuius latiori declaratione sciendum, quod schisma in nostra materia consideratur respectu facti, sicut dicit lex in simili ff. de his qui not. infra l. *quid ergo*, & *inter tutorem* de administ. tut. unde omnes canones in materia schismatis factum notant. Hinc est quod textus in capite *audivimus* XXIV. q. 1. dicit, quod Christus non habitat a cordibus eorum, qui superbia singularitatem insequuti a corporis Christi compage semetipsos abrumpunt. Pro hoc capite *aliam* eadem causa & quaestio. ibi: *quomodo autem cum aliquo conveniet, qui cum corpore ecclesiae, & universa fraternitate non convenit?* Non potest habere Deum patrem qui ecclesiae non habet unitatem; per hoc patet cap. *omnibus* eadem causa q. 3. *nisi quis soliditatem fidei tenuerit, divinam praesentiam non agnoscit*. De qua soliditate loquitur Christus dum dixit: *super hanc petram aedificabo ecclesiam meam*: per hoc cap. *denique* 7. q. 1. ibi: *ecclesiam sciendes & contra pacem, & unitatem Christi rebelles cathedram sibi constituere*; ad idem 11. q. 3. *abijt Judas*. Ex istis conicitur, quod schisma consideratur respectu divisionis factae capitis, & membrorum in casu nostro, quod nisi in unitate schisma esse non possit, & constet unam esse ecclesiam, quae est corpus Christi; haec ecclesia in duo vel tria dividi non potest, nec Christum divisum poterit quisque sine Apostoli reprehensione infringere, ut haec dicit textus eadem causa & quaestione *prudenda*, videlicet quod nullo modo potest dici ecclesia in qua schisma est; eo enim ipso quod de facto divisa est, ecclesia esse desinit, ut ibi dicit textus. Sed cum isti duo contendentes de papatu partes sibi ferrent de corpore Christi, quod est ecclesia, ut praedixi, necessario sequitur, quod non potest esse in solidum apud duos. Si ergo est apud Benedictum, ergo nec apud Gregorium, vel e contra ut dicit textus 24. q. 1. *didicimus*. Item, sequitur & aliud, quod cum nullus ex eis curaverit certificare universalem ecclesiam de suo canonico titulo, quod nullus ex eis debet haberi vel recipi per ecclesiam pro papa; nam papa nisi unicus, & universalis esse non potest. Item, constat quod per eorum praesidentiam corpus ecclesiae de facto divisum (est); & constat quod divisio illa in capite, & ordine derivata est ad singula membra ecclesiae, cum in qualibet inferiori ecclesia & dignitate unus ex eis creat unum, alius a-

lium. Ex quo factum in populo & in clero insurgunt lites, contentiones & scandala, & plerumque multorum hominum caedes. Ex quibus concluditur necessario, quod illud debeat dici schisma, & quidem, prout dixi, majus quam unquam fuerit, & quod plus universalem ecclesiam, & populum Christi afflixerit a XXX. annis & citra; nam quilibet ex eis ecclesiam ad se trahens, eandem ecclesiam rumpunt, & per consequens magnum schisma LXXXIII. dist. *legitimus*. Tertio praemitto, & revoco in dubium, utrum istud schisma antiquatum possit imputari praefatis duobus contendentibus, in tantum quod ex hoc possint dici schismatici, & antiquati schismatis nutritores, & per consequens haeretici. Et certe, quia temporis brevitas non patitur narrare omnia quae per alios scripta (sunt), & etiam quae ego scripsi, referam tamen substantialiter quod credo Deo, aequitati, & iustitiae convenire. Primo igitur, quod sint nutritores schismatis antiquitati, & per consequens haeretici, decisum & determinatum est primo per generalia Concilia universitatis studii Bononiensis, & Parisiensis, quia ita sub sigillis suis doctores omnes sacrae theologiae, juris canonici, & civilis consulti, deliberatione praehabita, concluderunt. Et cum in didis universitatibus praesumendum sit fore multos viros magnae conscientiae, & scientiae, credendum est in tam gravi negotio plus eorum decisionibus, quam istis vel illis doctoribus vel magistris aliter sentientibus. Unde dicit textus, quod integrum est iudicium quod plurimorum sententiae comprobatur, ca. *prudenciam* de officio delegati; & lex dicit quod per ampliores homines perfecta veritas revelatur, c. *de feudis*, & 64. dist. *extra conscientiam*. Secundo haec partem confirmo rationibus; & primo quia omnes canones, supra proxime allegati contra schismaticos, adaptantur directe ad eos; nam ambo ipsi sunt qui superbia singularitatem secuti a capite Christi compage semetipsos abrumpunt, ut dicto cap. *audivimus*. Isti sunt qui cum universali serenitate non conveniunt, & per consequens habere non possunt Deum patrem, qui ecclesiam non tenent unitatem, ut dicto cap. *aliam*. Ipsi sunt qui ecclesiam sciendes, & contra pacem atque unitatem Christi rebelles cathedram indivisibilem, quae duos non capit, quantum in eis est, inter se diviserunt, ut dicto cap. *denique*. Ipsi sunt qui firmitatem societatis multa discordiae peste commaculant, & per consequens Deum perdunt, ut dicto cap. *abijt Judas*. Ipsi sunt qui ecclesiam catholicam ad infidelitatem redigere moluntur, dum se in duobus capitibus conservare conantur; ex quo negari non potest, quin sequatur corruptio principalis articuli nostrae fidei *unam sanctam ecclesiam*; nec in aliquo ex eis potest monstrari illa tunica domini inconsutilis, nec ille fons signatus & hortus conclusus, & puteus aqua viva 34. q. 1. *quoniam vetus*. Ipsi sunt qui generalem statum ecclesiae decolorant & mutant, dum in quolibet episcopatu, & aliis dignitatibus majoribus & minoribus duos instituunt. Ipsi sunt in quibus demonstrari non potest ille unus episcopatus, una mater ecclesia, unum caput, una origo, quae ramos suos per universam terram copia ubertatis expandit 24. q. 1. *loquitur*. Ex quo consequenter sequitur, quod in eis vel eorum altero illud caput, vel episcopatus unus sive ecclesia non apparet;

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

paret; ideo nullus ex eis potest producere tales ramos & rivulos, nam ut dicit canon: *vulnerato namque pabere, quis curandis ovibus adhibet medicinam, aut qualem fructum de se produclurus est, cujus gravi peste radix infecta est?* 1. q. 1. *vulnerato*. Ipsi qui sunt totum quasi patrimonium ecclesie dissipant, partem alienando, partem patiando & tolerando ab aliis occupari; & hoc non licet papa. 12. q. 2. *non liceas*. Ipsi sunt qui nullam ad populum catholicum & ecclesiasticum charitatem habent, quam si haberent non ita dilacerarent corpus Christi, quod est ecclesia 24. q. 1. *ubi sana*. Ipsi sunt quorum peccatis notoriis perjurii, fractionis voti moniti ut desistant, & ut debent debitum impleant, hoc agere pertinaciter recusant, & per hoc ecclesiam scandalizant ad hoc quod notatur in capite *papa* 11. dist. Ipsi sunt quorum quilibet vendunt sibi summum pontificatum ordinatum ad unionem, ne sint in ecclesia schismata 88. dist. *legimus*. Cujuslibet autem predictorum pontificatus tendit ad dispersionem & divisionem; ergo ad oppositum ejus ad quod principaliter institutum fuit; & per consequens non potest dici pontificatus, postquam operatur contrarium effectum; & in personis eorum quod provisum est ad remedium tendit ad noxam XI. dicta distinctione licet. Ex istis infero, quod cum per predicta attentata per istos principalis articulus fidei corrumpatur, status ecclesie decoloretur, & ad nihilum redigatur, & aliis subiaceant sacris canonibus contra schismaticos, & hereticos editis; nam ut dicit canon, *blasphemare videntur Spiritum Sanctum, qui contra sacros canones spiritum Dei plenos, & totius mundi reverentiam continentem proterve agunt aut loqui presumunt* etc. 25. q. 1. *Si violatores*. Et hoc maxime verum, ubi iidem sacri canones Christi & apostolorum definitionibus sunt roborati 24. q. 1. *sunt quidam*. Christus autem unum non duos in sua ecclesia vicarium constituit, scilicet Petrum & ipsius successores, ut pasceret non spargeret oves suas, prout isti dispergunt. Per hoc autem schisma inveteratum eventum est in his duobus obfirmata hucusque ecclesia. Ergo quoad eos qui potuerunt hoc de ecclesia extirpare & negligunt, dictum schisma proculdubio transit in haeresim, ut notatur 24. q. 1. *Non asseramus*, & eadem causa & q. 3. *Inter schisma*, ubi dicit quod postquam detinent ecclesiam in duobus capitibus, cum tamen canones fundati in preceptis Christi & apostolorum dicant unam esse ecclesiam sine macula, sine ruga, ut in canonibus allegatis supra; tales autem canones debet papa usque ad animam & sanguinem custodire, aliter dicitur errare, ca. *sunt quidam* 25. q. 1. Praeterea ut sit apostolica sedes mater ecclesiarum, non debet haereticis novitatibus deturpari, cap. *ad recta* 24. q. 1. nunc autem iterum praesidentia & factio depravata deprehenditur; ad quod malum delendum si quis ex eis, se verum papam intelligit, debuit omnes conatus suos impendere, postquam prospicit universalem ecclesiam statum infestari, ut dicit textus ead. caus. & 24. *numm*. Item textus appellat illos haereticos, & schismaticos, qui laniant corpus Christi, quod est ecclesia, cap. *ubi sana*. 24. q. 1. Ulterius, reverendi patres, & domini, contra ambos ponderanda sunt verba canonis in nomine Domini 23. dist. ubi praemissa electione papae subjungit: *Si quis contra hoc decretum per Concil. Generali. Tom. XXVII.*

Locus corruptus

Cap. Schisma.

Locus mendosus

A seditionem vel praesumptionem aut quodlibet ingenium etc. pondero enim multum illud verbum, *quodlibet ingenium*, ex quo patet quod ipsi recusantibus implere praemissa roborata vinculis juramenti & voti, adepti sunt papatum malo ingenio, & violatione promissorum; Dominum Jesum Christum, Virginem gloriosam, & beatos apostolos, & ecclesiam militantem, ac etiam electores malo ingenio deceperunt; quasi ex hoc, quod non cedunt, habuerint malum propositum non cedendi a principio, quod propositum praesumitur ex hoc quod sequitur, sicut e converso ex praeterito praesumitur in futurum ca. *Scribam de praescripto* & l. 29. C. de adul. & idem dicendum si tale propositum a principio non habuerint, sed postea supervenerit; nam quoad malum propositum puniendum non est differentia habere ipsum a principio vel ex post facto supervenire l. *quod contra*. c. de nuptiis, & l. 2. §. *circa* de doli exceptione; sed ex ista violatione fidei aggravatum est schisma, & tota majora mala & pericula quae dicuntur in dicto capite in nomine Domini; nam pro certo totus temporalis status ecclesie non fuisset in tanta ruina, si a principio cessissent juxta volita & jurata: si ergo ille, de quo loquitur illud caput propter adeptionem papatus malo ingenio appellatur ibi antichristus, invasor, & destructor christianitatis; quare non iste, si ex ejus violatione fidei, & obstinatione majora pericula sunt secuta? certe, licet non expresse, sub verbis illius capituli comprehendatur iste casus; tamen comprehenditur ex mente, & per consequens vendicat sibi locum illa poena cap. *Si postquam* de elect. in VI. vel possumus dicere quod expresse veniat ex verbis illis *quodlibet ingenium* etc. quae verba sunt latissima, & sic comprehendunt illos, qui violant fidem praestitam Christo, sanctis apostolis Petro & Paulo, Virgini gloriosae, & toti ecclesiae militanti, & directo possunt dici electi malo ingenio, quia contra fas est, quod duo cum tanto scandalo sedeant in sede apostolica, & per eorum praesidentiam scandalizent ecclesiam tam crudeliter; & sic verbum *quodlibet ingenium* potest exemplificari per cap. *Si duo soli contra fas* 78. dist. in quantum duo possident, & sic contra fas per jura praedicta. Item in quantum non servant fidem Deo praestitam, & ecclesiae militanti promissam pro ecclesiae unionem, nonne est hoc contra fas? Ex istis & pluribus aliis causa brevitatis ommissis, proculdubio concludendum videtur istos ambos contendentes fuisse & esse antiquati schismatis nutritores, & per consequens haereticos & schismaticos. Quinimmo, ut dicit textus in cap. in nomine Domini, antichristos, invasores, & destructores totius christianitatis; & ideo, ut ibi textus sequitur, *nulla eis audientia reservanda*. His itaque evidentialibus sic praemissis, brevis & facilis redditur solutio dubiorum, quae in hoc sacro Concilio moverunt praefati venerandi oratores.

Descendo igitur ad quartum principale membrum praesentis collationis, videlicet ad decisionem dubiorum praedictorum, quorum primum, ut dixi, respicit nullitatem subtractionis obedientiae praedictorum dominorum cardinalium praefato D. Gregorio. Nam, ut dicunt, videtur esse adhuc papa, & per consequens sibi obediendum in licitis & honestis, & ligare ejus sententias rationabiliter promulgatas, cum nondum cessarit, nondum fuerit ab universali ecclesia cessarit, nondum fuerit ab universali ecclesia

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1409.

condemnatus sive depositus, nondum de alio crimine scandalizante ecclesiam convictus vel confessus. Ergo nullo jure titulus papatus potest in eo intelligi resolutus. Immo jura volunt quod praelato pendente causa criminis contra eum, sit a subditis obedientia exhibenda, §. q. 4. *Abbas*; & videtur expressum in papa, ut non liceat subditis ab ejus obedientia se subtrahere etiam lite pendente, 17. dist. §. *hinc etiam*. Et per istam rationem redarguunt litteram praelatorum, in qua alios omnes movent & requirunt, ut in nullo debeant sibi de juribus sedis apostolicæ respondere, vel ei de cætero obedire; redarguunt similiter litteratos viros & in jure peritos, qui audent dicere vel asserere, quod obtemperantes Gregorio sunt schismatis nutritores. Nam cum ipsi fuerint & sint in quali possessione obedientiæ ipsorum, nec consuetis eis ipsum ab ecclesia reprobatur, videntur exhibentes reverentiam consultius & prudentius facere & fecisse, quam de facto & nulla præcedente sententia obedientiam subtrahere; subtrahere enim obedientiam est dominum sua possessione privare; & hoc non possunt facere subditi ante tempus sententiæ, ut dicto capite *Nonne*. Argunt etiam praelatos dominos cardinales, quia parum post tempus dictæ subtractionis obedientiæ nominant eum papam, & ita a gravantibus sibi ab eo illatis appellant ut ad papam; ita etiam elegerunt eum pure & simpliciter tamquam papam. Quod ergo voce dilucida protestati sunt, non possunt contrario testimonio infirmare cap. *per tuas* de probatione; & reprobari a nobis non potest semel praelatus §. q. 1. *dilectissimi* de his quæ sunt a majori parte cap. Nam & contra verum hæreticum debet prius ferri sententia declaratoria, quam suis possessionibus & juribus spoliatur, ca. *cum per leges* de hæreticis in 6. Ista sunt motiva & rationes quæ considerantur. Quæ dicta sunt superius parum urgent, & ea tango plenius in tractatu per me reposito super ista nostra questione; & quia nimis esset longum referre omnia ibi scripta, substantialiter referam & succincto; & primo tangam quoad executionem pastoralis officii Gregorius deserit esse papa; & per consequens non ligent ejus sententiæ & processus, & quod recte egerint dicti cardinales in subtrahendo obedientiam & ad subtractionem alios exhortando, & non temere sed mature jurisperiti & litterati redarguant obedientes sibi, & eadem sententia involvantur.

Quoad primum pro vero præsupposito quod ambo sint schismatis nutritores scandalizantes ecclesiam, & per eorum præsentiam redigentes eam ad duo capita; consequenter infertur decisio primi dubii, quod deserit esse papa, saltem quoad executionem pastoralis officii. Primo probat hoc textus in cap. 1. de schismat. ubi gesta a schismaticis & hæresiaribus sunt irrita ipso jure. Et advertendum quod omnia verba illius capituli sunt verba temporis præteriti perfecti, & sic censetur sententia canonis juxta notata in l. *in criminali* de jurisdictione omnium judicum, & dixi in c. §. *diligenti* de foro competenti. Item textus generaliter dicunt, quod hæretici & schismatici nihil habent potestatis aut juris 24. q. 1. *didicimus*; ibi dicitur quod foris sint schismatici, & hæretici, & non habent spiritum sanctum; nam non nisi congregatis in unum dictum est illud: *accipite Spiritum Sanctum*; ex quo patet quod

qui non sunt in ecclesia unitate solvere & ligare non possunt, eadem causa & questione *audivimus*; & maxime ibi non potest deicere quemquam jam prostratus, ad idem eadem causa & questione capite *ait Calixtus*, & cap. *aperte*. Secundo videtur quod propter hæresim supervenientem, etiam si fuisset papa indubitatus, resolutus fuerit ipso jure titulus praelaturæ juxta notata in simili per Joannem Andream in cap. *ut commissi de hæret. 6. in novella*. Et hinc est quod petenti restitutionem obstat exceptio hæresis, quia hæreticus nihil licite possidere no. §. d. *quo jure*; & probatur hoc per argumentum a minori; si enim privatur quis titulo praelaturæ propter crimen læsæ majestatis commissum contra papam vel unum cardinalem, de pœnis *Felicis §. quod si quis l. 6.* vel commissum contra imperatorem vel ejus officiales ipso jure privatur bonis §. *quis ad l. Jul. majest.* fortius debet intelligi privatus propter crimen schismatis universalis ecclesiæ, in quo unitas ecclesiæ ostenditur, & sagena summi piscatoris procellis intumescens in profundum fere submergitur cap. *in nomine Domini 23. dist.* Ubi igitur est majus delictum, majus majus applicetur vindicta 24. q. 1. *Non afferamus* in fine; majus enim est delictum schismate, hæresi, perjuriis, et votorum fractionibus æternam offendere majestatem quam terrenam, cap. *Unigenitus* de hæret. Et bene probatur ista majoritas pœnæ in dicto capite in nomine *Domini*, ubi maximæ et diversæ pœnæ decernuntur contra tenentes cathedram beati Petri malo ingenio, ut sunt isti duo. Tertio, resolutus est in eis titulus non solum propter hæresim supervenientem; sed etiam quia ex post facto non servant fidem pronissam Deo, e. ecclesiæ militanti juratam, et votitam; quo casu per similitudinem in aliis casibus videtur posse papatum ab eis repeli, tamquam collatum ob causam, causa non sequuta ff. de cond. ob caus. l. 1. & per totum, vel tamque frangenti fidem fides frangatur eidem l. *cum propterea* C. de padis; vel quia tamquam fuerit transactio de renuntiando, & in casu licito propter dubium de papatu videtur titulus papatus resolutus in eo, postquam non adimplet, & intamatus remanet l. *si quis major* C. de transact. vel si possessio gratuita fuerit, ante electionem habita & postea confirmata, videtur resoluta, ex eo quod abest voluntas exigentium ex post facto, postquam promissa non implet, & hoc facit deficere matrimonium spirituale, quia remanet sine voluntate, & resolvit ipso jure contractum; & ideo ista ultima ratio R. P. & domini mei de Turejo per l. *Cum te* C. de par. inter ep. Quarto probatur quod vere ab ipso principio non fuerit titulus papatus per notata in lege de *Barbarius* ff. de officio prætoris, & cap. *quod fecit* de electione per Inno. & utrobique quarunt doctores utrum ille *Barbarius* fuerit prætor; cui questioni jurisconsultus ibi non respondet, sed dicit quod tenuerunt gesta per eum contra communem errorem, & propter utilitatem. Doctores autem utrobique, ubi supra, tenent quod non ille *Barbarius* fuerit prætor, nec habuerit titulum prætoris. Si ergo unus habens in dignitate illa prætoris titulum putativum, & ab illo qui super ejus inhabilitate poterat dispensare ut a populo Romano, non fuit prætor, multo minus duo habentes titulum dubium & incertum ab eisdem qui non poterant confer-

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

377
ferre duobus, nec super hoc dispensare debent A
veri papa. Quia probatur, quia etiam aliquem
habere titulum, tamen ambo possent ejici;
nam cum sint parces in titulo & propter opinio-
nem populorum & jurisperitorum apud univer-
salem ecclesiam sit dubium quis sit verus, &
scandalum maximum propter hoc; neuter ex
eis habet potestatem administrandi, & uterque
debet ejici propter tale scandalum & tertius
creari. Et ita notat Hago in dicto capite. Si
duo forte contra fas, & quod idem ipse notat
63. dist. c. fin. immo propter incertitudinem
neuter debet dici papa l. d. duo sunt de testa-
toris.

Non obstat quod alibi in paritate tituli &
possessio debet pronuntari uti possidetis ita B
possidetis cap. licet canon de probationibus;
nam habet locum in re que potest pro indivi-
sio a duobus vel pluribus possideri, non in re
penitus indivisibili ut papatus, ad hoc quod no-
tatur in rubrica de sponsa, duor. Plus dicit Hu-
go in dicto capite § duo; quod si dicto casu
vere constaret de canonico titulo alterius, &
timeretur de scandalo si altero excluso ille re-
maneret, & debet etiam ipse ejici & tertius
eligi, quod est damno (sic) quoad casum no-
strum; & videtur hoc verissimum, nam si per
scandalum & evidens damnum verus prelatus
cedere tenetur ut notatur in cap. Nisi cum
pridem §. pro gravi de renunt. multo magis
quando duobus confedentibus ex presidentia C
unius ex eis scandalum remaneret; nam publi-
ca utilitas est preferenda private, & ex eadem
causa communis boni potest quis privati jure
suo indubitato l. Lucius de eversionibus; multo
fortius dubitatio; & presertim cum quis renun-
tiare promisit cum vinculis votorum & jura-
mentorum ut in casu nostro. Et cum ista uti-
litas publica se exhibeat in respectu, ut scilicet
ecclesia redigatur ad unum indubitatum
pastorem & episcopum animarum nostrarum,
& ut schisma hoc pestiferum extirpetur; pro-
babiliter concludi potest, maxime presupposi-
ta mora ipsorum notoria in cedendo, quod eis
absentibus & non citatis ulterius per sacrum
Concilium possint ejici, & tertius eligi; nam
regula juris est, quod possum facere te pre-
sente & invito, multo fortius te absente l. 2.
§. voluntatem & l. dotem ff. soluto matrimonio.
Ex predictis omnibus luce clarius manifeste
concluditur, quod postquam notorii sunt anti-
quati schismatis nutritores, nullum habent ju-
risdictionis exercitium, & quod dicta de causa
ipso jure extinctus est in eis titulus, si quem
habuerunt, in papatu. Id quod videtur verius
quoad personas ipsorum; non dico quoad gesta
numquam habuisse titulum in papatu, sicut
nec ille Barbarius in dignitate illa prelatoria;
& propter scandalum & ruinam in ecclesia am-
bos ejiciendos vel declarandos a sacris canoni-
bus & a Deo ejectos, per tot & tanta flagitia
& excusationes & tergiversationes ipsorum &
preceptum & ruinam christianitatis & fidei
catholicæ. Et per ista consequenter sequitur
decisio per vos, videlicet quod licitum fuit
dominis cardinalibus ab eorum obedientia se
subtrahere, & ad subtrahendum alios excitare.
Quinimmo regum & principum invocare auxi-
lium ad amborum coercionem; & dictum au-
xilium impendere teneantur, & quod potue-
runt absque alia sententia hominis se propria
auctoritate subtrahere, & ad hoc idem alios
exhortari. Probatur primo quia canones ita

jubent sive precipiunt 24. q. I. didicimus, ubi
contra tales loquitur dominus ad Moysen ita
dicens: *separamini a tabernaculis hominum isto-
rum durissimorum, & nolite tangere de omnibus
qua sunt eorum, ne simul pereatis in peccatis eorum.*
Idem probat textus in capite omnes eadem
causa & quest. ubi sanctus vir videns Corin-
thum (Cerintum) schismaticum, de balneo
recessit dicens: *excusatus hinc ne balneus ipse
corrumpat, in quibus locatur Corinthus inimicus
veritatis.* Ad hoc eadem causa & quest. qui
dignior, ubi vitanda hæreticorum communio,
fugienda est synagoga, excutiendus pulvis &c.
Ex istis canonibus apparet data licentia, im-
mo mandatum omnibus recedendi ab eis; &
per consequens non requiritur alia sententia vel
licentia judicis l. qui sub conditione §. fin. ff. de
condi. insti. Hinc dicitur frustra a principi-
bus impetrari quod jure conceditur C. de te-
sta. l. 1. l. 10. Similiter dicit lex de latroni-
bus, transfugis & venientibus ad delendam pa-
triam, quod hæc scelera possunt sine iudice
vendicari C. quando licet se sine iudice vendi.
l. 1. Quinimmo impune pater potest occidere
filium, & e converso filius patrem, si venerint
ad delendam patriam l. minime ff. de religio-
ne. Si ergo occupati in delenda patria tam
exosi sunt humanis legibus; quanto fortius isti
duo occupati in delenda & confundenda ca-
tholica ecclesia per eorum presidentia majore
supplicio digni sunt? nam ulro videtur omni-
bus concessa, quia in offensam omnium reci-
dit quod in divinam majestatem committitur
l. hi qui C. de hæret. nam & alibi dicit tex-
tus verendum esse fidelibus ne divinam indi-
gnationem incurrant, cum ea perpetrari patien-
tur injuste, que fidei nostræ confusionem in-
ducunt, c. est Judæus de Judæis. Exemplum
habes in Matat. 1. Machab.; idem in Scip. Na-
sica, qui Gracchum suis largitionibus subverten-
tem populum omisso juris ordine interemit cum
sua conjuratione, & reprehendit Scævolum prin-
cipem consulem, qui volebat juris ordinem ser-
vare, dicens: *consul, domini juris ordinem seque-
ris, illud agis ut cum omnibus legibus Romanorum
Imperium ruat &c.* ut refert Valerius 3. in 1.
de fortitudine. Et recte nam non videntur eis
jura servanda, qui omnia jura divina pariter
& humana subvertunt. Quinimmo ipsam san-
ctam ecclesiam cum omnibus juribus subverte-
re moliantur, quia frustra de usuris. Ex præ-
dictis ergo canonibus apparet, quod recedere
& ad concessum exhortari potuerunt alios do-
minos cardinales. Pro hoc facit tenor ordina-
tionis factæ in conclavi, approbatæ postea, in
qua patet quod domini cardinales possunt om-
nem viam utilem procurare & exequi per
quam ecclesia uniatur; sed nulla utilior, post-
quam negligunt implere promissa & schisma
fovent, quam subtrahere eis obedientiam &
redditus; per exhibitionem enim talium schis-
ma diutius conservatur; ad hoc XXIV. q. 7.
si quis cum sequenti facit quod dicam infra
proximo sequenti membro in quinta responsio-
ne. Patet etiam eisdem dominos oratores teme-
re de temeritate reprehendere litteratos viros,
& jurisperitos, qui consulunt adherentes obe-
dienterque eisdem duobus fore hæreticos &
schismaticos, & eadem pœna & sententia pu-
niendos nam prælegatus canon didicimus ex-
presse dicit, quod tales adherentes & cum eis
communicantes eodem supplicio digni sunt.
& simul pereunt in peccatis eorum; ad idem
1. 9.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

379

1. q. 1. *Sicut inquit.* Item propter eorum as-
sistentiam videntur vetare & impedire pacem
& unitatem ecclesiarum, dum defendunt eos; unde
cingulo dignitatis & bonis sunt ipso jure pri-
vati cap. *qui contra pacem* 24. q. 1. & repeti-
tur supra hæc pœna cum quis præsumit con-
tradecere his quæ sacro Concilio fuerunt ter-
minata in lege imperatoris promulgata, sive
Concilii Chalcedonenſis repetita pro parte C. de
summa trinitate l. *nemo*. Immo plus dico, quod
reges & principes non solum debuerunt eis sub-
trahere obedientiam; sed ambos cogere ad
cedendum, non uni vel alteri adherere; &
hoc bene notent clarissimi & magnifici orato-
res regum & principum in hac sancta Synodo
personaliter residentes; & hoc expresse volunt
multi sacri canones; & primo hoc vult textus
in cap. *principi* 24. q. 3. nam ut dicit ibi tex-
tus: *qui intra ecclesiam pœnti scissuram faciunt
vigore principum consternantur, ut quod non po-
test ecclesia per doctrinam sermonem, potestas hoc
imperet per disciplina terrorem.* Concordat 23.
q. 4. ibi: *si christiana potestates non commoveren-
tur contra dissipatos detestandas ecclesie; quo-
modo rationem traderent de imperio suo Deo?*
Ad idem eadem causa q. 5. quali ibi hoc e-
nim divina & humana leges statuerunt, ut ab
ecclesia unitate divisa, & ejus pacis iniquissimi
perturbatores, a secularibus potestatibus com-
primantur. Nec quicquam magis est unde Deo
possit sacrificium offerre, quam si id ordinatis,
ut hi qui in suam & aliorum perniciem debac-
chantur, competentem debeant vigorem compeſci; pro
hoc cap. *qui peccat*, eadem caus. & quaest. ibi:
*per ordinatas & legitimas potestates de sedibus,
qua illicite usurpantur, vel ad injuriam Dei
detinentur, expellat imperium impium pius, &
justus injustum.* Idem dicit canon eadem causa
& quaestione & de *Lignibus* ibi: *mille exem-
pla & constitutiones sunt, quibus evidenter ag-
noscentur, ut facientes scissuram in sanctam ec-
clesiam, non solum ex his, sed etiam proſcri-
ptione rerum & dura custodia per publicas po-
testates debeant coerceri.* Ecce ergo e tantis
canonibus clarum patet, quod officium re-
gum & principum in factis scissuris solum
est cogere clericos et alios facientes scisma,
non autem cognoscere de istius vel illius quis
fuerit vel sit papa; hoc enim non ex opinio-
nibus singulorum, sed sententia Concilii diri-
mendum est, ut in libro Conciliorum in fine
Concilii Chalcedonenſis ibi: *(de) hoc enim
& aliis fidem tangentibus hoc statutum est, ut
ad Concilium recurratur quod non potest errare,*
24. q. 1. A *reſta*. Quid enim aliud quam
ex opinionibus singulorum, sed sententia Con-
cilii dirimendum est, et Conciliabilis sequutum
est in præteritum, quam scissuris confirmatio?
certe nihil aliud, dum unum regnum uni,
alterum alteri adheret, quanto melius sacratis-
simus imperator Justinianus, nam in epistola C.
de summa trinitate attestatur, quod de spiri-
tualibus, quamquam claris et lucidis, non
intendit aliquid definire, sed referre aposto-
licæ sedi. Per hoc palea cap. *cura* 10. dist.
Per prædicta videtur responſum eorum ra-
tionibus et motivis in contrarium; nam ve-
rum est quod ante tempus sententiæ non est
subtrahenda obedientia prælato accusato de
crimine, quando scilicet est dubium de cri-
mine; & ita dicit textus in dicto cap. *Non-
ne* 8. q. 4. ibi. *pro dubia suspitione &c.* sed
in casu nostro delicta istorum duorum sunt

Caus. 11.

Caus. 11.

Locus ob-
scurus.

notoria facti permanentis, & scandalizantis
ecclesiam & decolorantis, postquam reti-
nent eam scienter in duobus capitibus, qua-
si monstrum, maxime contra juramenta &
vota per orbem suis litteris divulgata. Unde
cum tales condemnati sint ut schismatici per
sententias sacrorum canonum, quos superius al-
legavi, non est necessaria alia sententia homi-
nis & declaratoria, postquam clara & lucida
sunt eorum delicta; nam in condemnatis ab
homine vel a jure non habet locum illud ca-
pitis *Nemo*, ut ibi notat Hugo. Item non ob-
stat cap. *cum per leges*, quia debet intelligi,
cum in bonis est fienda executio; secus cum
pœna afficit personam; nam ab ea statim
postquam est inflicta debet recedere, quia non
requiritur executio facti sicut ex initio in bo-
nis, & hoc voluit canon allegatus supra & X.
q. 1. *didicimus*, & cap. *omnis*, & cap. *quam
dignior*. Pro hoc ca. *licet episcopus* de præ-
bendis in 6. & pro hoc glossa *summe* 8. q. 1.
pro hoc etiam caput *Anastabus*, et quod ibi
notatur 18. dist. Item cum probatum sit supra
eos fore schismaticos, certe talibus denegatur
omnis audientia, ut notatur 23. dist. *in nomine
Domini* in glossa *hic habes casum*. Non obstat
quod parum post subtractionem nominaverunt
eum papam, appellaverunt ut ad papam &c.
nam nominationes, appellationes et similia non
nocent quominus possint postea dicere eum non
fore talem, et maxime cum contra confessio-
nem se habeat veritas notoria in contrarium,
quod non ita sit; et est casus expressus in l.
jubemus, et l. *non commissa* C. de liberali cau-
sa. Item licet fateantur eum papam ab eo sic
appellando, et nominando, non per hoc faten-
tur habere executionem pastoralis officii, post-
quam supponitur notorie nutritor schismatis
antiquati; nam postquam canones privant eum
executione officii, confessio in contrarium esset
nulla l. *ornamentorum* ff. de aur. et ar. Item
duplex est subtractio obedientiæ, absoluta et se-
cundum quid; prima DD. cardinalium fuit se-
cundum quid, hoc est quoad certa præcepta
papæ, in qua contra bonum unionis, ut de
non recedendo de Luca, vel non communican-
do cum oratoribus proſequentibus unionem.
Alia postea fuit absoluta, postquam eum ob-
stinatum perpenderunt; et sic nihil contrarium
cap. *cum tu* de testibus. Per prædicta apparet
solutum primum principale eorum dubium, cum
dictis accessoriis, nam dictum dubium ut di-
xi, respiciebat nullitatem subtractionis obedien-
tiæ, cui per prædicta videtur plenarie responſum.
Descendo ad secundum eorum dubium prin-
cipale, quod respicit nullitatem convocationis
Concilii DD. Cardd. nam redarguit dictam
convocationem multis modis; primo quia ad
Gregorium non ad ipsos hoc pertinet, per ca-
nones qui habentur 17. dist. per totum. Se-
cundo, quia Gregorius prius publicavit suum
Concilium, antequam dicti domini cardinales
suum; & prius litteras per obedientias direxit:
sibi ergo tamquam majori & tamquam prævene-
rit, est obediendum cap. *cum parati* de appel-
latione, & l. *contra pupillum* §. *quod ad majus*
ff. de re judicata. Non obstat per eos si dica-
tur, canones 17. dist. loquuntur de papa in-
dubitato non dubitato, ut esset Gregorius; nam
non videretur hoc posse dicere, cum scili-
cet dubitatum, quia immo pro vero et indubi-
tato eum elegerunt; ita etiam in conclavi
cum indubitatum asseruerunt; quibuscumque ergo eis
vide.

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

videtur eorum confessio multiplex, si modo ve-
lini eum dicere indubitatum; nam etiam sic
dicendo viderentur decipere totam partem obe-
dientie Gregorii, & omnes reges et princi-
pes, ad quos literas direxerunt, qualiter R.
P. & D. D. A. tit. S. Martini presbyterum car-
dinalium eorum confirmatione elegerunt in pa-
trem &c. Item qua ratione dubitant de papatu
Gregorii, debuerunt dubitare etiam de papatu
Innocentii, et Urbani, et similiter de eorum
cardinalibus qui trahunt causam & origi-
nem a prædictis, cap. *eum inter vos* de re
judicata. Tertio opponunt contra dictam con-
vocationem Concilii factam a dominis cardina-
libus, nullitatem ratione personæ citatæ sive
requisitæ ut est Gregorius; nam una pars dicti
Concilii est alterius obedientiæ, quæ reputavit
patrem nostram schismaticam, et nos illam.
Altera pars obedientiæ jam est sibi rebellis et
inimica, quia jam obedientiam sibi subtraxit.
Ad tale igitur Concilium sibi inimicum et con-
trarium non tenetur venire; et maxime quia
eo veniente et non Benedicto, non tenetur ce-
dere vel renuntiare, ut colligitur ex tenore
instrumenti sicut dicunt *et non Benedictus*; et
quia esset ignominia partis nostræ, si ipse ce-
deret et alius remaneret; nam sic, alio non
existente, dominus Benedictus posset se præten-
dere universalem papam, quod esset absurdum.
Item ad requisita cardinalium non tenetur ve-
nire, et sic non est citatio; Concilium autem
non citavit eum; ergo sine citatione processus
nullus ca. *pastoralis* de re judic. Quarto im-
pugnant prædictam convocationem ex defectu
jurisdictionis DD. cardd. super vocatos ad Con-
cilium; nam supra ipsos viderentur habere ali-
quam jurisdictionem. Quinto impugnant voca-
tionem respectu formæ, quia ad certum actum
super allegata scilicet ut finis schismatis imponatur
per viam invitæ cessionis; sed cum sint a-
liæ viæ, viderentur imponere legem Spiritui
Sancto. Sexto impugnant quod ante unionem
et mixturam videntur indixisse, quod non est
verisimile. Octavo impugnant, quia die fe-
riata intimarunt. Nono quod etiam in ter-
mino nimis brevi, quoad aliquas nationes. Ex
quibus, ut dicunt, dicta eorum convocatio
Concilii redditur dubia, et de jure potius non
alere rationibus superius dictis secundum eos.
Ex quorum allegationibus apparet eos non ve-
nisse ad hanc sanctam synodum ut mediatores,
sicut dixerunt, sed ut Gregorii pertinacissimi
defensores, et ut seminantes zizaniam super
triticum bonum, videlicet super illud sacrum
Concilium, dum per coloratas rationes subver-
tere mentes hominum unionem affectantium
moliuntur. Quid enim aliud agunt, dum di-
cunt totam sanctam Synodum suspectam Gre-
gorio, quam quod numquam possit contra ip-
sum Gregorium Concilium convocari, et per
consequens pro suo beneplacito posse ecclesiam
perpetuo in schismate retinere? Item, quid aliud
dicunt, dum asserunt universale Concilium
posse ut suspectum per Gregorium recusa-
ri, quam dicere universalem ecclesiam posse
errare contra cap. *Arelia* 23. q. 1.? Quoad
Gregorium ergo ecclesia nulla est contra
caput *libenti* 12. q. 2. Ista dicta certe sa-
piunt hæresim, maxime quia tendunt ad con-
servationem et perpetuationem schismatis
antiquati, et defensionem Gregorii, qui est
auctor et factor tot errorum, ut superius di-
ctum est. Et quod venerint ut Gregorii de-

defensores, et solum ad sacrum Concilium di-
sturbandum et scandalizandum, apparet ex
eorum appellatione occulte affixa valvis ec-
clesiæ, et furtivo eorum discessu; cum ta-
men benignissime in sancta Synodo fuerint
recepti et exauditi, et assignatus eis terminus
respondendi dictis suis rationibus et motivis;
quod fuisset honestius et justius expectare, quam
fugere; hoc enim signum diffidentie suæ justi-
tiæ, et non bonæ conscientie 11. q. 1. *Chri-
stianis*, de præsumptione nullus. Hoc ergo præ-
missis, venio ad solutionem dubiorum, pro quo-
rum clariore decisione præmitto, quod dixi
supra, videlicet dominos Gregorius et Benedi-
ctus tamquam antiquati schismatis nutritores
jurisdictione carere; quo præsupposito videtur
quod jurisdictio congregandi Concilium in casu
in quo expedit, ut est hic, devoluta sit ad
dominos cardinales, quinimmo omnis alia pa-
pali jurisdictione in casibus evidenter necessariis,
ut plene examino in tractatu meo super ista ma-
teria q. 6. Moveor primo, quod in inferiori-
bus ecclesiis & aliis casibus, in quibus si ille
ad quem spectat primo gradu sit suspensus vel
privatus ab ejus exercitio, sit devolutio in gra-
dum sequentem magis proximum. Patet exem-
plum in ca. *si episcopus* de supplenda negligenti-
a prælati, in VI. patet in ca. *si cui* de off.
delegat. in 6. ubi similiter devolutio in alium
in casu necessitatis, ut l. *ut perfectius* C. de
annali exc. & l. *ubi absunt* ff. de tut. & cur-
da. ab his; ad hoc optime cap. *eos* de temp.
ord. in VI. ubi suspensio ordinario a collatione
ordinum, a proximis & vicinis episcopis peti
poterit. Pro hoc optime 66. dist. *si forte*, ubi
propter defectum præcedentium in gradu de-
volvitur ad populum; & ibi notatur quod par
monet parem, & in hoc censetur major; &
quod minor supplet negligentiam majoris, &
e converso 9. q. 3. *cum simus*, & 88. dist. *no-
lumus*, & ibi notatur, & in multis aliis juri-
bus hoc habetur, quod propter difficultatem vel
exclusionem ejus, ad quem pertinet actum ge-
rere, devolvitur ad sequentem; & similiter in
casu negligentie primi gradus cap. *na per dese-
sum* de elect. cap. *si heredes* de testamentis aut
hoc apostoli C. de fidejus. ex quibus in casu no-
stro concluditur, quod in casu nostro cum
domini cardinales sint magis proximi &
vicini papæ, quam alii, quia sunt pars cor-
poris sui, & coadjutores in executionem officii
cap. *per venerabilem* §. *Rationibus qui filii sunt*
l. *ergo*; sequitur quod ad eos debet fieri de-
volutio jurisdictionis & convocationis Concilii.

Secundo hoc probatur; constat per illud
schisma vacare ecclesiam, sicut per mortem
cap. 1. de præscriptionibus, & notatur in cap.
1. de schisma; sed vacante sede apostolica per
mortem papæ, in casibus imminentis necessita-
tis vel periculi possunt domini cardinales oc-
currere & providere cap. *ubi periculum* §. *Ido-
que* de electione in VI. Plus dico, quod etiam
non vacante, si papa nollet vel non posset con-
vocare Concilium in casibus, in quibus urget
necessitas convocandi, ut in casu extirpationis
fidei vel erroris alicujus in articulis fidei, ad sa-
crum collegium cardinalium pertineret convoca-
tio. Pone enim quod papa sit effectus amens,
furiosus, vel captus a paganis, vel contra se cum
arguatur de hæresi non vult generale Concilium
congregare, vel non potest, quia non possidet
nisi partem ecclesiæ universalis, & alius aliam
partem cum simili titulo colorato; certe in
istis

ANNO
CHRISTI
1422.

ANNO
CHRISTI
1422.

383
 istis casibus videretur quod ad ea cardinales, A
 tamquam ad proximos atque vicinos, devol-
 vatur illa potestas; alias ecclesia ruere posset,
 & pro illo tempore non diceretur habere vic-
 carium Christi in terris; cum tamen Christus
 noluerit ecclesiam suam esse sine capite; & his
 casibus sustineri potest opinio Ostiensis, qui
 dixit in casu vacationis jurisdictionis papæ tran-
 sfire ad dominos cardinales, cuius opinio repro-
 bata est in vacatione modico tempore verosi-
 milititer duratura, puta per Cle. ne Romani in
 fine de electione; sed in duratura diutius, ut
 per schisma antiquatum, ut in supradictis ex-
 exemplis, æqua & rationalis videtur opinio
 Ostiensis, ut illud quod provisum est in infe-
 rioribus ecclesiis in prædictis casibus, sicut di-
 ctum est supra, habeat locum in sede apostol-
 lica, & nullo fortius per majus periculum, ut
 dicto capite ubi periculum.

Terio hoc probatur: constat hos duos pos-
 sidere ecclesiam malo ingenio & contra fas,
 quia contra promissa jurata & vota, & quia se
 erexerunt in duo capita in eodem corpore, quasi
 monstrum, & moniti a regibus, & principibus,
 & toto mundo hoc facere subterfugerunt, &
 contemnunt; certe contra tales non solum per
 jura, scilicet congregando Concilium, sed
 quod plus esset, posset invocari auxilium bra-
 chii secularis, & sic eos de sede apostolica expel-
 lere cap. si quis pecuniam 79. dist. conjuncto ca-
 pite si duo eadem distinctione. Major etiam sub-
 est ratio compellendi duos sanctam sedem oc-
 cupantes de facto, quam unum ordinatum per
 pecuniam vel tumultum popularem.

Quarto hoc probat impossibilis convocatio per
 eodem duos; nam aut convocant ad diversa
 loca, & in neutro poterit dici universalis eccle-
 sia congregata; & per consequens nec aliquod
 ex eis Concilium generale, sed Conciliabula, ut
 ipsi per se fatentur in dubiis suis, cum dicunt
 ex talibus particularibus Conciliis nullatenus u-
 nionem sequi posse ad eundem: & præstidebunt
 ambo tamquam duo capita, quasi monstrum;
 nec poterit dici illud Concilium unicum, in quo
 pars una recognosceret unum in papam, alia
 alium. Corpus ergo Christi, quod est ecclesia
 apparebit ex hoc divisa, nec erit ibi Spiritus
 Sanctus, qui non descendit nisi in convocatis
 in unum, scissuraturque refugit; nec erit ibi ec-
 clesia in qua apparet schisma & divisio, ut
 dicto capite schisma cap. audivimus, cap. didi-
 cimus 24. q. 1. cum aliis allegatis supra in ter-
 tio membro principali.

Quinto probatur, quia ista sancta Synodus
 congregata sit auctoritate Gregorii & Benedicti;
 nam in conclavi inter cætera, tam ipsi, quam
 singuli cardinales juraverunt, & voverunt & pro-
 miserunt sequi omnem viam rationabilem, per
 quam dictum schisma tollatur, & unionis sequatur
 integritas in ecclesia Christianorum; & hanc
 ordinationem ipse approbavit post assumptus in
 papam; similiter dominus Benedictus responden-
 do litteris ejusdem Gregorii intimantis sibi de
 dicta ordinatione cum suis cardinalibus appro-
 bavit; & ipse idem dominus Benedictus suis do-
 minis cardinalibus fortius juramentum præstitit
 super sua cessione; sed cum ambo, sæpius re-
 quisiti ut cederent, vel de loco cessionis, sæ-
 pius reprobaverunt; necessario insertur quod
 domini cardinales potuerunt per dictam ordina-
 tionem Concilium convocare, cum sit via ra-
 tionabilis & honesta & per ambo ipsos Grego-
 rium & Benedictum auctorizata; ut supra di-

ctum est; ex qua ordinatione etiam videretur
 dicendum quod unus solus ex eis teneretur vin-
 culo juramenti & voti dictum Concilium con-
 vocare, nam ita singuli juraverunt; & per hoc
 quod ad dictos cardinales spectet convocatio
 Concilii, cum duo contendunt de papatu, est
 glossa Hugonis in cap. si duo 79. dist. Quin im-
 mo si deficerent omnes domini cardinales, ad
 clerum Romanum devolveretur congregatio
 Concilii, ut in cap. licet de evitanda de electio-
 ne. Plus etiam, quia in defectum omnium, ad
 quos de jure ordinario fit devolutio, dicit textus
 in simili, quod devolvitur ad populum, 66. dist.
 si forte; & quod dixi supra in primo articulo.

Quinimmo in tantis periculis, schismate eccle-
 sia naufragante, videtur quod quilibet episcopus,
 clericus, vel fidelis Christianus possit ecclesiam
 congregare, & se opponere tamquam murum
 pro domo domini & latrare, 43. dist. rector;
 nam in tanta contumelia & opprobrio nostræ fi-
 dei videtur quilibet christianus offendi, ut pa-
 tet l. bi qui sanctam, cap. est quæstiones. Item
 quilibet de ecclesia potest se opponere contra
 attentata in ecclesie præjudicium, & obligatur
 ad hoc cap. si quis presbyter de rebus ecclesie
 non alienandis, & de testi. cum cly. per Innocen-
 tium; nam in sacra scriptura legitur de Ma-
 thathia cum videret contritionem civitatis san-
 ctæ, & videret super aram Domini immolan-
 tem, zelo legis accensus, occidit eum super
 aras, & exclamavit quicumque zelum Dei habet,
 me sequatur: & multi sequuti sunt querentes
 Dei iudicium & justitiam in desertum 1. Mach.
 2. Ipse igitur solus absque ulla auctoritate con-
 vocavit ad bellum ecclesiam Dei contra schis-
 maticos, & adorantes idola, & gessit prælia
 multa, ut in toto illo libro. Item cum uni-
 versitas est dispersa, ut sunt episcopi, & alii
 vocandi ad Concilium, seniores convocant, ut
 in cap. cum ex invisito de novi operis nuncu-
 patione, & quod notatur in cap. I. de major.
 obed. Plus videtur quod nemine convocante, si
 omnes prælati conveniunt in unum pro extir-
 patione schismatis & defensione fidei, recte ibi
 dicatur esse universalis ecclesia, si pro bono
 publico convenerunt; nam illa solemnitas, quod
 auctoritate papæ convocetur, est solemnitas me-
 ri juris positivi, non juris divini; quod patet
 in cap. I. 15. dist. ubi imperator olim imperavit
 generalibus Conciliis, prout ibi patet; & licet
 propter impotentiam ecclesie primitivæ tunc
 temporis hoc fiebat; sed cum hodie sit major
 impotentia quam umquam, quia quod sit ve-
 rum caput ecclesie ignoratur, & nullus ex istis
 posset universalem Synodum congregare; sequi-
 tur quod convocatio facta a dominis cardinalibus
 contra ambos istos fuerit juri & æquitati con-
 sona. Non obstant canones 17. dist. per totam;
 nam omnes loquuntur cum præest unus papa,
 qui potest universalem ecclesiam congregare,
 & demonstrari unica & indubitata sedes apo-
 stolica, in qua unus possidet; & hoc colligitur
 ex omnibus illis capitulis, qui loquuntur in sin-
 gulari; & hoc non est in casu nostro. Non ob-
 stat quod non possint eum dicere non papam
 vel dubitatum; nam hoc verum inspecto prin-
 cipio creationis; sed post moram incedendo &
 implendo promissa cum pertinacia, & incorrigi-
 bilitate, & scandalo universalis ecclesie, certum
 est, quod ex his causis supervenientibus, ne
 pereant in peccatis simul cum eo, licite potue-
 runt ab eo recedere, sicut a schismatis nutri-
 tor; & per consequens de præventionem voca-

ANNO
CHRISTI
1199.ANNO
CHRISTI
1199.

vocationis sui Concilii non curandum, utpote non ab habente potestatem. Facit cap. *nulli* de electione in 6. & quod notatur in cap. *quem ad modum* de iurejurando; nam esset eius convocatio derisoria, ex quo nulla potest sequi unio, nec decisio per viam iustitiæ, cui renuntiavit eligendo viam cessionis cum juramento. Item nec spes cessionis, quia eam damnavit, & posset per procuratorem cedere & in camera sua si idem timeret Deum, & homines revereretur. Non obstat quod totam Synodum recusare posset, quia hoc non est verum, ut dixi supra, post principium hujus secundi dubii principalis. Item, inimicitias nullas potest prætere, nec contra alteram partem, quia in eum numquam crediderunt; nec in suam, quia iuste se ab eius obedientia subtraxerunt: unde qui iuste facit & recedit, non potest prætere probabiliter inimicus; & est catus in capite *non vos* 23. qu. 5. ubi ecclesia, etiam persequens schismaticos, non potest allegari inimica; qui enim resistit vitis & coercet, pius pater, non inimicus dici potest. Illa promissio facta Deo & ecclesie militanti super spontanea cessione, videtur habere executionem paratam, sicut si fuisset facta Deo præse, cap. *quoties cordis oculis* 1. q. 7. sed in executione, maxime quæ potest momento per eum expediri cedendo, nulla potest allegari suspicio; quia nec requiritur alia mentis cognitio, cap. *novit* de appellat.

Non obstat quod domini cardinales non habeant jurisdictionem super Concilium, & per consequens convocare non possunt; nam in convocando singulos in Concilio potestatem habent per iam dicta, & similiter præfatos dominos contententes; postquam autem fuerit congregatum, fateor quod non habent jurisdictionem; ergo in actu convocationis jurisdictionem est (ut) ut in singulos; non autem postquam fuerit congregatum ut in universos, ad hoc optime, 2. q. 5. *si primat*. Item falsum est quod dicunt, quod propter formam instrumenti Gregorius non tenetur cedere non cedente Benedicto; nam immo tenetur & ex iure communi & ex forma instrumenti, ut dixi plene in dicto tractatu per me composito q. 9. ubi dico quod illa perplexitas: *si ille cedit & ego cedam*, & e converso, sit purificata postquam fiat per eos quominus cedant, ut est casus in lege *Titius*, de verborum obligationibus. Item in instrumento subjungitur: *Omni aliam viam rationabilem* &c. sed multæ aliæ sunt viæ per quas posset haberi unio & impleri subterfugium; & ergo in mora perjuris & votorum fractionibus. Item, proba quod illa, *si & quando* non faciant conditionem; sed solum in monitu nunc, quia adhuc de iure communi propter vitandum scandalum & schisma antiquatum cedere tenebantur, 24. q. 1. *memor*. Item Gregorius qui primo apposuit dictam conditionem *si & quando*, debuit prævenire in implendo dictam conditionem, quia ad hoc Benedictum per suas litteras provocavit, ad hoc quod notatur in capite *frustra* de regulis juris in VI. mercurialibus, quod notatur in simili in dicto capite de offic. deleg. Non obstat quinta ratio, quod deficiat ex defectu formæ, postquam non est expressa via cessionis, nam expresserunt magis facilem ecclesie expedientem; nec per hoc sequitur, quod si Concilium videret viam faciliorem, sint per hoc manus sibi ligatæ; quia in istis publicam utilitatem concernentibus iudiciis officium est latissimum, cap. *bonæ* de postul. prælat. Sed vere nulla melior est & expeditior, quam ista, quia uno verbo pro quolibet expeditur dicendo cedo, & ille simili.

Concil. General. Tom. XXVII.

liter & ego 6. & 7. Quod obijciunt contra dict. Conc. traxerunt; & similiter quod dicunt in 8. 9. postquam enim Dei gratia est Concilium congregatum, non est de illis juris apicibus & ambagibus, maxime de iure canonico, disputandum; sic enim sophismatibus & arte dialectica disputando, dicit canon, erroris officinula præparant, & confirmant, & recurrunt in laqueum tortuosum in omnibus locis ponentes scandalum, cap. *transferunt* 25. q. 3. Et bene advertant dicti domini oratores ad cap. *qui aliorum*. ubi hæresiarca dicendus est; qui defendit aliorum errorem. Per prædicta expeditum sit secundum eorum principale dubium, quod, ut dixi, respicit nullitatem convocationis Concilii pluribus respectibus, ut dicunt; sed contrarium est demonstratum, & contrariis factis clare responsum, ut ex superioribus patet.

Descendo ad tertium principale dubium, quod respicit nullitatem requisitionis ipsorum contendentium: circa quod revocatur in dubium, utrum requisitio facta de Gregorio per dominos cardinales, quod veniat ad Concilium, quæ tamen requisitio cum personaliter non apprehenderit, quia sui copiam non fecit; habeat vim citationis preemtoris; ita quod per Concilium ulterius citari non debeat; & eadem est questio de Benedicto, minor tamen, ex eo quod requisitio suorum dominorum cardinalium apprehendisset eum personaliter: sed restat dubium.

Utrum per Concilium habeat necessario amplius citari, adeo quod ipsis non citatis ulterius possit procedi per Concilium ad eorum ejectionem. Et pro istis duobus contendentibus, quod citari debeant per Concilium, allegatur primo, quod domini cardinales contra eos non sunt iudices competentes, sed Concilium. Requisitione igitur illa non potest dici citatio, utpote facta a iudice non suo; ergo nulla, cap. *at si clerici* de iud. & cap. *si non compe. iud.* per totum; oportet ergo quod citatio sit legitima & fundetur in iure, alias nullum producit effectum, l. *si prætor*. cap. *de statu* ad hoc, quod legitur & not. de offic. deleg. ip. VI. Ex hoc ergo consequenter inferitur, quod cum omne iudicium incipiat a citatione, ut notatur ff. de in ius voc. in rubric. & cap. *ecclesia sancta Maria*, de constit. quod iudicium sancta Synodus debet incipere a citatione sua, non a requisitione facta a privata persona quoad ipsum citatum, cap. *ut animarum* de constit. in VI. & l. *extra territorium* de jurisdictione omnium iud. ubi etiam citatio facta a iudice de illo, qui non est de sua jurisdictione, non valet. In contrarium primo arguam, quod dicta requisitio de prædictis sit vera & legitima citatio & ad totam causam. Secundo quod etiam si non esset citatio, tamen Concilium non teneatur eos citare; sed ad eorum ejectionem procedere, potuit & posset absque alia citatione; & pro evidentia dicendorum præmitto duo plene discussa pridie in nostris responsionibus factis pridie R. P. D. episc. Verdenfi. Primo videtur, quod ad dominos cardinales, rebus sic in facto se habentibus ut se habent, pertinet convocatio generalis Concilii, ex jurisdictione eis a iure concessa in hoc & in multis aliis similibus patet, prout plene dixi in secundo eorum dubio principali. Hoc ergo præmisso; secundo præmitto quod isti duo contendentes sunt, sive censentur antiqui schismatis nutritores,

B b

pro.

ANNO
CHRISTI
1409.

propter quod dictum schisma, quoad eos, tran-
sivit in hæresim, ut in dictis meis responsio-
nibus, & in dicto opere plenius &c. His pro vé-
ritate præmissis, quod requisitiones factæ de præ-
dictis contententibus a dominis cardinalibus sint
citationes propriæ sic probatur. Concessa est
cardinalibus jurisdicção convocandi prælatos ad
generale Concilium, ergo similiter & prædictos
duos, quorum causa Concilium congregatur; ut
sic cui conceditur principale videatur conce-
sum id, sine quo illud, de quo agitur, expli-
cari non posset, per hoc cap. *præterea* cum ibi
notatis de offic. deleg. & l. 2. ff. de jurisdicção
omnium judicum. Constat enim iudicium ex
iudice, adore, & reo, cap. *ferus* de verborum
significatione. Si ergo domini cardinales habue-
runt jurisdicçãoem in convocando prælatos,
quod futuri sint iudices super actu, de quo a-
gitur; ergo similiter & in futuros reos, ut com-
pareant coram dictis iudicibus, ut in iuribus
per aliud simile in iudice recusato, quilibet, li-
cet post recusatorem non possit se intromittere
de negotio principali, tamen, quantum pertinet
ad illum actum recusatorem expediendum, ju-
risdicçãoem habet contra partes contra arbitros
cap. *cum specialis* de appellatione, & cap. *legiti-
ma* eo titulo in VI. Nec est hoc mirum, ut ju-
risdicção concedatur a lege in certo actu expli-
cando, non in reliquo processu l. *senatus* ff. de
officio præsidis. Item etiam est optimum simile
in archiepiscopo, qui convocat Concilium epi-
scoporum contra episcopum accusatum de crimi-
mine, & etiam ipsum episcopum, & tamen ultra
non extenditur ejus jurisdicção, §. q. 2. *si primates*.
Idem ergo in dominis cardinalibus, ut convo-
cent Concilium contra illos contententes. Et
habet ista opinio æquitatem; cum enim mul-
titudine congregata ad Concilium non debeat,
neque possit dici commode commorari in lo-
co, ut patet in cap. *propter ecclesiasticas* 18. dist.
iniquum esset quod eo congregato inciperet
iudicium ab ipsius citatione, maxime in casu
nostro, in quo Benedictus longe distat, videlicet
Perpignani; unde loci & personæ qualitatibus
pensatis, non deberet dari dilatio minor duo-
rum mensium; sed cum Concilium non possit
stare vel debeat ultra mensem, ut dicto capite
propter ecclesiasticas, dilatio citationis excederet
terminum quo durare debet Concilium: & hoc
esset absurdum, l. 1. de glori. legum, & cap. fin.
de iud. & l. *scire oportet*, de excus. tut. in ratio-
ne sui. Justum est igitur sic sentire & dicere,
quod sicut cardinales habent jurisdicçãoem in
vocando singulos prælatos ad Concilium infra
congruum spatium, prout factum est; ita si-
militer & prædictos contententes, ut compa-
reant in eodem termino ad abluenda crimina.
Præterea si negetur pertinaciter dominos car-
dinales non habere jurisdicçãoem incitando i-
psos contententes: tamen probo quod dicta
requisitio habet effectum citationis: constat enim
ex facto & collusionibus & juramentorum trans-
gressionibus prædictorum dominorum universa-
lem ecclesiam & ipsos dominos cardinales gra-
vari, quorum interest principaliter periculis Ro-
manæ ecclesiæ providere, maxime de pastore
cap. *ubi periculum* de electione in VI. Sed cum
quis ab aliquo gravatur, vel gravari timet ex-
tra iudicium, maxime in beneficiis, po-
test adversarium ad causam provocare, ut di-
cit 60. in cap. *cum sit Romana* de appellat. &
patet etiam in capite 1. de electione in VI.
ubi propter quod ex illa appellatione extraju-

adiciali appellatur, debet venire instructus su-
per tota causa; alias proceditur ad definitivam
sententiam, eo ulterius non citato, ut ibi est
textus. Nec potest dici ibi propria appellatio,
cum fiat a gravamine non illato in figuram
iudicii, sed dicitur provocatio in causam, ut
dicto capite *cum sit Romana*. Et ita directe in
casu nostro in quo propter ruinam, quæ ex
illorum præsentia imminet universali eccle-
siæ, ambo sunt propter illud gravamen ad ju-
dicium, hoc est ad Concilium provocati. Sive
ergo dicta requisitio censetur proprie citatio,
ut volunt præcedentia argumenta, sive requi-
sitio & provocatio ad causam, ut vult proxi-
mum, concluditur, quod debuerunt comparere
instructi super tota causa, ut dicto capite.
Et advertendum, quod licet in ordinariis ju-
diciis debeat exprimi in citatione præcepto-
rium, ut compareat super tota causa proces-
sus, cap. *cum ex litteris* in fine de restit. in
integr. vel citetur ad singulos actus, cap. *ad
petitionem* de accus. per Innocentium; ta-
men in vocatis ad Concilium videtur de na-
tura iudicii speciale, quod intelligantur cita-
ti super tota causa peremptorie; quod pa-
tet, quia debet in Concilio manere & inde
non discedere antequam Concilium dissolvatur,
ut dicto capite *propter*, & cap. *si quis
autem* 18. dist. XII. q. 3. *certum*. Secundo
principaliter probo, quod etiam nisi dicta requi-
sitio de prædictis nullo modo facta fuerit; ta-
men Concilium congregatum possit absque alia
curacione vel requisitione ambos eicere; primo
quia impossibile est de facto & de jure unionem
universalis ecclesiæ posse sequi, nisi ambobus
ejectis: de facto namque dixi, nam pars quæ
adhæsit uni vel alteri jam 30. annis, verissimi-
le non est velle alterari quam cui credit ad-
hærere; nam hoc notorium est, quod quilibet
pars dicto tempore in suo proposito perduravit,
& sic in futurum, nisi ambobus ejectis per Con-
cilium, verosimiliter perduraret, cap. *maiores*
de baptismo, & l. *sancimus* C. de test. Item ju-
ris discussio, videlicet quis ex eis sit verus apo-
stolicus, sit difficilis, immo penitus impossibi-
lis propter conflictum rationum hinc inde ur-
gentium; item propter opiniones doctorum ex-
cellentium contrarias; item propter factum va-
rio & contrario modo propositum ab utraque
parte, ex quo jus oritur l. *si ex plagis* §. *in eli-
vo* ad l. *Aquil.* cum ergo non possit liquere Con-
cilio quis sit papa, ambo debent ejici l. *duo
sunt Titii* de test. tut. Quin immo si posset con-
stare de justitia electionis alterius, tamen si ex
depositione alterius scandalum remaneret, de-
bent propter hoc ambo ejici, ut notat Hugo
63. d. c. finali. Nec mirum, quia etiam verus
prælati, si ex ejus præsentia oriretur scanda-
lum, & ecclesiæ sic immineret periculum, te-
neretur cedere ut notatur in cap. *nisi cum pri-
dem* §. *pro gravi* de renunt. & est ratio, quia
propter publicam utilitatem, privari potest quis
dominio rei propriæ l. *Lucius* ff. de evic. multo
fortius administratione rei non suæ quoad pro-
prietatem 12. q. 1. cap. fin. l. cum ibi notatis.
Ad propositum ergo si essent præsentibus nul-
la excusatione admissa propter juris & facti
obscuritatem erga eorum titulos; item propter
extirpationem schismatis antiquati & ecclesiæ
unitatem ambo possent ejici propter jura præ-
dicta; ergo similiter in eorum absentia hoc
ferri potest, quia quod possum facere te præ-
sente & invito, multo fortius te absente, l. 2.
§. *vo*

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1199.

ANNO
CHRISTI
1199.

§. voluntatem, & l. dotem ff. solv. ma. Ex hoc A
concluditur, quia nulla citatio requiritur ad
eorum ejectionem, postquam ipsis presentibus
& invitis Concilium hoc facere posset. Secun-
do hoc alia ratione confirmo & constat ambos
cathedram, quæ non capit duos, ut supra di-
ctum est, contra fas & non electione canonica
possidere; constat scilicet ex eorum præsentia
ecclesiam militantem majora detrimenta pati,
quam enumerentur in dicto capite *in nomine
Domini 23.* dist. Constat eos schisma fovere,
cum servando pacta possent illud amovere. Sed
talibus dicitur ibi textus omnem audientiam, de-
negari, & glossa dicit idem ibi de schismaticis;
ex quo infero, quod citari eos non expediat
postquam non debent præsentibus audiri. Cum e-
nim citatio fiat ad finem defensionis; ubi de-
negatur defensio, est ergo superflua citatio;
ubi enim ratio legis cessat, cessat & lex, cap.
*cum cessante de appellatione, & l. adigere §.
quævis de jur. patr.* Tertio probo sic; con-
stat in ecclesia de facto esse ista duo capita, &
contra præcepta evangelica, apostolica, & cano-
nica præsidere in cathedra beati Petri, & hoc
est delictum maximum, quia corruptus est ar-
ticulus *unam sanctam ecclesiam*. Constat ex hoc
ecclesiam scandalizari; constat hoc scandalum
durasse in ecclesia jam sunt 30. anni; constat
ex debito pastoralis officii & promissionibus am-
bos obligari ad cessionem & ad ipsam unam al-
terum provocasse. per plures litteras hinc inde
transmissas, & ad reges, & ad principes; con-
stat sacro Concilio neutrum cessisse, sed in suis
cathedris hodie etiam præsidere; sed cum ista
omnia sint notoria facti permanentis, ex quo
ecclesia scandalizatur, non videtur quod in sa-
cro tam notabiliter notorio, quod se exhibet
in conspectu Concilii; & notum est hoc iudici
ut iudici, quod præsideant ambo contra jura
prædicta, requiratur aliqua citatio, cum ex
eorum præsentia semper scandalum & iniqui-
tas appareat in conspectu, cui iniquitati debet
semper iudex ex officio occurrere, etiam ne-
mine petente, cap. 1. de offic. vicar. Quia ergo
processus contra ambos formatus est super
notorio actu permanente, & ex dilatione per
citationem possunt multa pericula limminere,
videlicet dissolutionis Conc. propter longam mo-
ram, propter imminentiâ guerrarum pericula,
quæ non multum distant, item propter pericu-
lum continuationis, quæ in multitudine incu-
riosa sæpe suboritur; concluditur manifeste quod
absque aliqua citatione possent ambo per Con-
cilium ejici. Hæc est communis opinio, vide-
licet quod propter imminens periculum, vel ubi
probationes non sunt necessariæ, ut in casu no-
stro; in quo apparent duo capita in ecclesia
quali monstrum, ad quæ solum delenda agi-
tur, citatio non est necessaria; & ita tenet Jo.
Cal. in comment. cap. *vestra de cohab. cler.*
& Mul. in v. *circa quintam questionem*.

Quarto sic: constat & notorium est hoc Con-
cilium fuisse convocatum a sexta mensis citra,
& causam convocationis scilicet ad ejectionem
istorum dominorum; item certum est eos ve-
risimiliter hoc scivisse & eis a regibus & civi-
tatibus nuntiatum & exhortati ad cessionem; hac
ergo scientia præsupposita, non videtur de his
alia citatio necessaria; sit enim citatio ad fi-
nem scientiæ inducendum; sed qui certus est,
certiorari non debet. Ad hoc optime dicta cau-
sa de electione in fine, & quod ibi notatur in
glossa super verbo *pariam*: nam & in multis
Concil. Gener. Tom. XXVII.

casibus sola scientia & aliter non intimata suf-
ficiat, ut e. l. p. de am. ep. & est regula juris
cum qui certus in VI. ergo similiter in favo-
rem fidei isto casu in quo favore religionis mul-
ta contra juris regulas statuta sunt, ut l. *sunt
persona de relig. & simp. fu.* Solutio, ut dixi
supra, proximo dubio, ista promissio de ceden-
do & omnem aliam viam utilem prosequendo
juramento firmata videtur facta æterno iudici,
idest Deo & sue ecclesie militanti, arcano-
rumque notante, in cap. *quoties cordis oculis*
q. 7. & videtur dictum juramentum litis deci-
sivum, & interpositum super re dubia & cer-
ta, scilicet questione papatus: eo ergo ipso
quod constat iudici de hoc ut iudici, quia ta-
lis obligatio exhibetur iudici, idest Concilio,
videtur habere executionem paratam, l. *tale
pactum §. qui provocavit ff. de pactis*; sed in
executione quæ petitur, scilicet privatione pa-
patus non videtur necessaria citatio, ut nota-
tur in simile cap. *veniens de testibus*; maxime
post tam longam moram & tergiversationibus
habitis per eos & non ceden-do. Sexto & ul-
timo concludendum videtur ex rationibus &
juribus præallegatis, quod citatio rite & recte
intervenerit ab habentibus potestatem & jurisdic-
tionem citandi, vel saltem ad causam pro-
vocandi; & quod etiam circumscripta omni ci-
tatione sententia sacri Concilii super eorum
ejectione fienda non possit de iniquitate vel
nullitate redargui, ut dicam in fine, & maxi-
me hæc sunt vera contra istos contententes,
ex quorum contentione ecclesia Dei redacta est
quasi ad nihilum, & habita pro eo in ludi-
brium & hæresim populorum. Insuper viam fa-
cilem cessionis suis collusionibus & dissensionibus
super loci electione & aliis reddiderunt dif-
ficilem & obscuram, & finaliter reprobarunt
tamquam diabolicam & damnationem; sic lu-
dibrio jura omnia & sanctorum patrum exem-
pla saluberrima in similibus contemnent. Num-
quid ergo talibus, qui jura divina pariter &
humana pervertunt, debent ad unguem jura
servari, vel potius armari gladio ultore? Cer-
te dicunt leges & canones quod frustra legis
auxilium invocat qui committit in legem, cap.
quia frustra de usuris. Pro hoc exemplum va-
let Mathatiz, de quo supra in declaratione
primi dubii V. *exemplum habes*. Ex quo exem-
plo & aliis concludendum videtur, quod ubi
totius christianitatis strages jacet, & pericula
animarum imminet, & jura jam fere sepulta
jacent, non sint ita omnimodo juris exacta di-
ligentia servanda, ut in multis casibus non ita gra-
vibus ostendi posset; sed quia non expedit, non pro-
sequor; & hoc de tertio principali ipsorum dubio.

Venio ad quartum dubium principale quod,
ut dixi, respicit nullitatem & quodammodo
impossibilem unionem & mixturam dominorum
cardinalium utriusque collegii; primo quia ci-
tati sunt a duobus contententibus, quorum al-
terum certum est in rerum natura non esse pa-
pam, & per consequens nec creatos ab eo fo-
re cardinales tamquam trahentes originem ab
infecta radice, ut dicit textus in cap. *cum in-
ter vos de re judicata*, ibi unde causam & o-
riginem habuerunt, facit lex *cum principali* de
regulis juris, & cap. *accessorium de regulis ju-
ris*; & ideo sicut dominus Gregorius & Bene-
dictus non possunt sic invicem se unire, ut re-
tineant ambo papatum; ita nec Cardinales u-
triusque partis ut retineant cardinalatum. Ta-
lia enim non pactationibus sed legitima institu-
tio.

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

tione possidentur, cap. 1. de regulis juris in VI., & maxime hoc verum, quia mixti Cardinales veri cum non veris possent illos qui veri non sunt citare de novo, ut notatur in di. *Neroniani* de elect. ergo non eos tacite pro cardinalibus recipere, vel tenere, ut quod non potest fieri expresse, non possit tacite, l. *quod ad certum* ff. loc. Secundo una persona cardinalis utriusque collegii usque ad tempus discessus a suis capitibus, videlicet Gregorio & Benedicto, reputavit alteram anam, matizantem, excommunicatam, & schismaticam per sententias & processus dictorum contendendum promulgatas. Ex illa igitur unione videntur incurrere inconveniens manifestæ contradictionis, si volunt modo dicere non fuisse tales vel ad legitimos actus excommunicatos recepisse, & per consequens vitari actus tales legitimos propter talem mixturam, statuente cap. *illa* de elect. & cap. *cum super abbatis* de off. delegati. Nam saltem videtur debuisse intervenire reconciliatio secundum formam, qua schismatici & excommunicati ab ecclesia consueverant recipi, l. q. 7. *si qui*, & cap. *quoties* & II. q. 3. *canonica*. Hæc autem illotis manibus, ut sic dixerim, se invicem univerunt, quod videtur derisorium, & ineptum, & omni ratione carens; maxime quia una pars alteri, & e converso, se immiscuit & univit, tamquam semper fuerint veri cardinales, quod est impossibile, ut prædixi. Natura autem respuit, ut contraria quæque jungantur l. *ubi repugnantia* de regulis juris. Tertio videtur, quod crimen antiquati schismatis, quod dominus Benedictus & Gregorius obijciunt, quæ ipsi contraxerunt cum ipsi pacifice & quiete cum eis manserunt, & ab eis & eorum prædecessoribus creati fuerunt; ex hoc videntur participasse in crimine damnato, unde pari sententia involvuntur, ad hoc II. q. 7. *sunt nonnulli*, & 3. q. 5. *canonica*; morbo enim simili laborantes ab accusatione & testimonio repelluntur, cap. *persona*, & cap. *veniens* de testibus; facit de exceptione *cum* eccles. de div. *significasti* de adul. *intelleximus* cum similibus. Istæ sunt rationes quæ ego facio pro parte dictorum honorandorum oratorum, quibus tamen non obstantibus contrarium est de jure dicendum: & primo hoc probo propter mixturam verorum cardinalium cum non veris. Certum est enim in rerum natura, licet non apud nos, alterum ex eis contendit esse verum papam, & per consequens cardinales veros qui trahunt causam & originem ab eodem, ut juribus allegatis supra in prima ratione pro parte contraria; ex quo sequitur favore fidei & sanctæ unionis debere istam mixturam valere; nec debet utile per inutile vitari, cap. *utile*, & quod ibi notat *Dinus* de regulis juris in VI. Et hoc maxime propter mixturam insuperabilem propter incertitudinem qui sint veri vel non veri. Ad hoc l. 3. §. *Generaliter* de dominatione inter virum & uxorem, & l. prima §. 1. ff. de falso tutore, ubi auctoritas præstita a falso tutore simul cum vero valet facit, quod notatur in cap. 1. de jure patr. in sexto. Secundo hoc probo propter mixturam duorum, diversam vel contrariam naturam habentium; natura enim talium est ut magis dignum trahat ad se minus dignum cap. *quanto*, & ibi scripti de judic. & cap. *quod in dubiis* de consec. eccles. vel alt. Item natura contrariorum est, ut id quod reperitur utilius, & melius in altero participet reliquum, cap. 1. ne

sede vacante, & l. 1. de rei vendi. & l. 2. com. de leg. & l. 1. de leg. 1. per part. sic & alibi unus participat de natura alterius & sequitur opera alterius quod non habet ex persona sua. Patet in uxore, quæ habet privilegium ex persona viri, 32. q. 1. *si quis uxorem*; & cognatio spiritualis contracta ab uno trahitur ad alios 30. q. 3. c. 1. Item non potest compromitti in laicum de re spirituali, sed in clericum & laicum sic; cap. *contingit*, & cap. *per tuas* de arbi. Ad propositum ergo, cum sit dubium, utrum isti vel illi sint veri, & certum sit in rerum natura alteros veros; consequenter inferitur quod ista unio toleretur. Sic & alibi fit unio duorum senatus consultorum, quando est dubium utrum ex uno vel ex alio competat jus agendi; nam postquam certum est ex utriusque mixtura competere, fit amborum conventio ut l. 1. §. *Quod si hoc ipsum* de lib. & l. *Galus* §. *Si ejus*, & §. *Ille casus* de lib. & post. sic cum est dubium in cujus territorio sit delictum commissum, puta in confinibus, fit conjunctio amborum iudicum de loco delicti contendendum, l. *Jurisperitos* §. *Cum oriundus* de excus. tut. & c. *cum illorum* de sententia excommunicationis; nam & alibi propter dubium facti vel juris admittitur quod alias prohiberetur, ut notatur in cap. *uno* de postul. prælat. & l. 1. §. *Quod autem*. Tertio confirmatur hoc, quia aliter jura statuunt de re dubia, aliter de re certa l. *eleganter* §. *Si quis post* de condi. indeb. & l. 1. ff. quæ sunt sine app. rescind. Quarto, posito quod non veri cardinales non possent recipi vel admitti; tamen postquam est dubium sint veri vel non, videntur posse admitti; cum sint in quasi possessione cardinalatus: unde ratione dubii & tituli colorati videntur in sua quasi possessione tuendi, c. 2. *ut lite pendente*, & c. *consultationibus* de jur. patron. Item cum tractaretur de papæ creatione, cessat exceptio inhabilitatis personæ, ut excommunicationis, & omnis alia solemnitas, *Clem. ne Romani* de elect. & cap. *licet de evitanda* eodem titulo; ergo multo magis in ecclesie unionem, ubi major necessitas in sedando pestiferum schisma. Quinimmo pro defensione fidei licita est unio etiam cum paganis; nam Machabæi, qui erant viri sancti & pugiles, univerunt se cum Romanis, ut mutuo se juvarent l. *Mach. 8.* & tunc Romani erant pagani: nam & canes Ecclesie pro pace ecclesie toleramus, 23. q. 4. *quidam*; & Deus quandoque per malos facit vindictam suam 23. q. 5. §. *Hinc notandum*. In favore etiam fidei, in causa quæ sapit hæresim, ut est ista, excommunicati, tyranni, & alii possunt requiri pro auxilio & admitti ad testimonium, c. *in favore*, & c. *presidentes* de hæret. in VI. Quarto hoc probat ordinatio Gregorii & suorum cardinalium facta in conclavi post assumptionem suam, cum iteratione juramenti & voti confirmatam; nam in dicta ordinatione, voto & juramento primo se adstrinxerunt prosequi omnem viam rationabilem & pro integratione ecclesie christianorum, nihilque omittere de necessariis, utilibus, vel quomolibet opportunis; & postea subjungitur: *dummodo anticardinales effectualiter velint cum ipsi dominis & sacro collegio sic convenire, ac concordare, quod ex hoc sacro collegio & ipsis sequatur iuste canonica electio unici summi Romani pontificis &c.* Ex quibus rationibus, quoad efficaciam unionis & maxime utriusque collegii duo sunt ponderanda: primo quod hæc mixtura fuit utilis & utilis pro executione sanctissimæ unionis

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

nis dictis dominis cardinalibus; nam una pars non potuisset sine altera ecclesiam contra dictos contendentes universaliter congregare. Secundo, quia ratione dictæ utilitatis ad finem unionis idem Gregorius videtur expresse in dicta mixtura a principio consensisse & de ipsa cogitasse; & similiter Benedictus dum per quamdam ejus litteram bullatam dictam ordinationem Gregorii approbavit, & ad celeritatem expeditionis exhortatus fuit; per dictam ordinationem videtur omnis inhabilitas de personis ipsorum cardinalium, si quæ erat, abolita, & super ipsam per Gregorium dispensatum; quia postquam approbavit mixturam, per consequens videtur remove voluisse omnia obstacula per quæ potuisset talis unio impediri; arg. l. *illud*, ff. de acqui. hæred. & l. *quidam consuebat* de re jud. Illa igitur unio & mixtura videtur eorum ab eis facta postquam impartiti sunt auctoritatem, argum. l. 1. cap. de ver. jur. enucl. & licet illa verba videantur referri ad unionem & mixturam post cessionem ipsius; tamen idem est & ante cessionem, postquam stat per ambos (quod) non habetur conditio pro impleta, maxime post contractum crimen factumque schisma per eosdem, ut dictum est supra; unde non absurde, sed probabiliter dici posset, quod post dictam mixturam de jure potuissent ad electionem procedere absque alia convocatione Concilii propter dictam ordinationem; & per istam rationem tollitur secunda ratio facta superius in contrarium; tollitur etiam secunda ratio prædicta per ea quæ dixi supra in secunda electione facta pro illa parte. Fuit ergo valde utile illud pactum pro unione utriusque collegii; similiter & illud quod possent prosequi omnem viam utilem &c. nam per illam ordinationem potuerunt facere subtractionem, & alios ad hoc idem exhortari; potuerunt similiter Concilium convocare & invicem se unire, quia hæc omnia utilia, quinimmo necessaria, pro unione facilius obtinenda. Non obstat prima ratio facta supra in contrarium, nam sive restaret quod sint non veri, sive esset dubium quod sint illi; dicta unio & mixtura est valida per ea quæ dicta sunt supra in ratione tertia pro illa parte. Non obstat quod sicut Gregorius & Benedictus non possent sic se unire, ut tenerent papatum; ita nec cardinales ut retineant cardinalatum; quia papatus regitur jure populi, & nulla constitutione posset in duos dividi per jam dicta superius; cardinalatus vero & alia beneficia & dignitates regulantur jure fori; unde unio, divisio & omnia alia compositio potest recipi auctoritate superioris, & pro evidente utilitate & necessitate ecclesiarum facit quod notat Innocentius in cap. *de multa* de præben. unde non improbabiler dici potest, quod sacrum Concilium & futurus Pontifex possent dispensare quod singuli promoti per dominos Gregorium & Benedictum ad eandem ecclesiam possent eam simul, dum vixerint, possidere, arg. cap. *nisi essent* de præben. pro hoc quod notatur 7. quæst. prima, *non autem*, ubi ista differentia papatus ad alias dignitates; nam ut ibi dicit glossa in papatu comprehenditur articulus unam sanctam ecclesiam: & esset secundum Hugonem indeformitas, videlicet in eodem corpore duo capita, quasi monstrum; & uni tantum dictum est: *Et tu vocaberis cephas*, 22. dist. *sacrosancta*; ubi etiam patet, quod ecclesia Romana & apostolica non ab apostolis, sed ab ipso domino salvatore no-

astro primatum obtinuit per illa verba: *tu es Petrus, & super banc petram edificabo ecclesiam meam*, Matth. 6. Omnes vero alie ecclesie dictæ sanctæ apostolica auctoritate Domino disponente reguntur, ut ibi dicit textus: ex quo bene concluditur quod dicebam, papatum regulari jure poli, alias vero ecclesias jure fori. Non obstat tertia ratio, quod domini cardinales laborent eodem morbo propter tolerantiam diuturni schismatis in manendo cum eis & non obviando: primo namque apparet de eorum diligentia, dum curarunt in conclavi ambos, scilicet Gregorium & Benedictum, vinculis juramenti & voti adstringere ad cedendum, quod & hoc credere debuerant ipsos esse facturos, tum quia ita promiserunt, tum quia postea ita se velle agere per totum orbem suis litteris publicarunt. Non ergo erat credendum, ipsos æterne salutis fore immemores, l. fin. C. de sacrosanctis Ecc. nec decepturos Deum & homines suis dictis. Tandem cum centies moniti ut factis non verbis promissa juramenti & votorum vinculis roborata implerent, & neglexerunt, secuti sunt doctorem gentium Paulum, qui cum minorem fructum de se certo loco manendo conspiceret, ad gravem laborem se alibi cum fructu servavit, & velut fortis præliator teneri inter claustra noluit, sed certaminis campum quæsit 7. q. 1. §. *Hinc etiam*, & cap. fin. Resisterunt igitur isti reverendi patres & DD. cardinales utriusque collegii; & resistunt his duobus prave decertantibus ex amore justitiæ, & pro defensione dominici gregis exposuerunt se ex adverso velut murus pro domino domini, 43. dist. *sit rector*. Per prædicta expedita & declarata, iudicio meo, omnia dubia prædictorum venerabilium oratorum, qui minus recte de efficacia gerendorum &c.

SESSIO IX.

Die Veneris XVII. mensis Maji fuit IX. sessio Concilii, in qua post missam & alia condicta, ad petitionem promotorum fuit pronuntiata per patriarcham ad hoc de consensu singulorum de Concilio deputatorum quædam cedula super expeditione hujus diei, factis primo per advocatum petitionibus, & secuto consensu singulorum de Concilio super eisdem petitionibus. Fuit etiam petitum, quod, ut melius & cum majori concordia possit procedi, si contigerit in posterum, durante Concilio, aliquos, cujuscumque status existant, situatos esse vel fore in aliquibus majoris vel minoris ordinis &c. quod hoc non possit generare præjudicium, vel jus novum acquirere; sed cuiuslibet remaneat sua prærogativa illata, quod concorditer concessum est. Tenor autem cedule talis est.

„ Sancta & universalis Synodus hic in Christi nomine congregata, declarat, pronunciat & decernit ex justis & rationabilibus causis „ a Petro de Luna, qui Benedictus XIII. & „ Angelo Corrario, qui Gregorius XII. dicebantur, improbe contententibus de papatu, „ & ab ipsorum cujuslibet obedientia licuisse recedere libere & impune, videlicet a præfato Benedicto ab eo tempore, quo viam cessionis per eum juratam & solemniter voto firmatam & promissam realiter prosequi & damnabiliter adimplere prætermisit. „ Insuper eadem sancta Synodus ex causis „ quibus supra, pronunciat, statuit, ordinat, „ & de-

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

395
 „ & decernit præfatis contendētibus de papa-
 „ tu, & ipsorum cuilibet, qui canonice requi-
 „ siti & vocati in præfenti causa schismatis &
 „ fidei, fuerunt declarati legitime contuma-
 „ ces, fore a cunctis Christi fidelibus omni-
 „ modam obedientiam subtrahendam ex nunc
 „ & in antea ab omnibus pro substracta haberi,
 „ & ita observandum decernit, pronunciat
 „ atque mandat.

„ Processus autem & sententias, condemna-
 „ tiones, privationes, nihilitates, constitutio-
 „ nes, & censuras quoscumque per ipsos con-
 „ tendentes in ipsorum alterum in præjudicium
 „ unionis ecclesie, aut prosecutionis ejusdem
 „ contra substractos aut imposterum subtra-
 „ hendos factos & imposterum fiendos, hæc
 „ sancta Synodus decernit, & declarat cassos
 „ existere, & nullius esse roboris vel momen-
 „ ti, & eosdem cassat & annullat, quatenus
 „ de facto processerunt, aut in futurum pro-
 „ cederent.

„ Item, eandem sancta Synodus in favorem
 „ fidei, & pro schismatis extirpatione, ac la-
 „ cerata ecclesia unjenda & pacificanda, de-
 „ cernit, pronunciat & declarat, omnes cujus-
 „ cumque status, etiam si cardinalatus præful-
 „ geant dignitate, qui in causa præfenti sunt,
 „ aut esse possunt iudices seu conjudices in
 „ Concilio, etiam esse posse legitimos testes,
 „ eorumque tam testimoniis quam sententiis fi-
 „ dem esse indubiam adhibendam.

„ Item, cum propter diversitatem & pro-
 „ lixitatem articulorum in præfenti causa pro-
 „ ductorum posset testium examinatio dispen-
 „ diose protelari, propterea sancta Synodus
 „ decernit, pronunciat, & declarat, quod do-
 „ mini commissarii seu examinatores, ad hoc
 „ per sanctam Synodum deputati, possint di-
 „ ctos articulos declarare, specificare, & in
 „ eisdem addere, detrahere, & mutare, ac
 „ etiam novos articulos de novo recipere,
 „ & super eis testes examinare & interroga-
 „ toria facere, prout utilitati & accelerationi
 „ causæ viderint expedire, & mittere etiam
 „ extra locum Concilii, maxime Florentiam,
 „ ad recipiendum & examinandum testes; &
 „ ex prædictis, causa cognita & deliberata,
 „ dat, statuit, & decernit tertiam dilationem
 „ ad probandum, & testes producendum, &
 „ ad ulteriora procedendum, prout eidem san-
 „ ctæ Synodo videbitur expedire, diem Mercurii
 „ proximum, quæ erit XXII. hujus mensis,
 „ ad quam diem statuit & ordinat proxima
 „ sessionem.

Dum vero peterentur vota singulorum super
 præmissis, omnibus in eisdem consentientibus,
 contradixit unus Anglicanus cortisianus de ser-
 vitoribus Errorii, cui propter contradictionem
 petitum est, an mandatum haberet essendi in
 Concilio: quo respondente, quod nullum ha-
 beat mandatum; statim cum confusione eiecit
 de Concilio, & tandem ad sciendum quis es-
 set, & causam adventus & contradictionis, &
 unde veniret, missus est in carcerem.

S E S S I O X.

Mercurii XXII. mensis Maji fuit decima ses-
 sio Concilii generalis, ubi missa per dominum
 Turonensem archiepiscopum celebrata, & aliis
 solitis solemnitatibus adimpletis, petitum fuit
 a singulis de Concilio per aliquos ad hoc de-
 putatos, & etiam per advocatum & promotorem,

an placeret Concilio quod domini episco-
 pi Cameracensis & Atrebatensis irent ad domi-
 num gubernatorem Januæ & Januenses, vide-
 licet Cameracensis ex parte Concilii, & Atre-
 batensis ex parte collegii pro certis negotiis
 &c. quod omnibus placuit.

Postmodum per præfatum advocatum nomi-
 ne promotoris petitum extitit, quod cum dati
 fuissent plures termini ad producendum, reci-
 piendum & examinandum testes super articulis
 & eorum notorietate, alias propositis in Con-
 cilio contra duos contendentes, & domini ad
 hoc deputati multos recepissent & examinassent,
 ipsique duo contendentes citati fuissent ad vi-
 dendum & audiendum eorum publicationem,
 quatenus ad hoc vocarentur; qui si non com-
 parerent, aut eorum alter per se vel alium,
 accusabant eorum contumaciam. Et ipsa ad-
 judicata, petierunt dictas attestaciones publica-
 ri; de qua petitione & requisitione petierunt
 instrumenta &c. Qua petitione facta, de be-
 neplacito & assensu Concilii duo ex dominis
 cardinalibus, & cum ipsis domini archiepisco-
 pi Januensis & Pisanus, una cum notariis &
 testibus iverunt ad valvas ecclesie vocatum præ-
 fatos contendentes. Quibus reversis, petito per
 promotorem, quod de hujusmodi vocatione,
 &c. fieret relatio; unus ipsorum dominorum
 cardinalium retulit pro se & aliis, qui cum
 ipso fuerant, quod præfatos contendentes vo-
 caverunt ad præmissa, quorum nullus aut eo-
 rum nomine pro ipsis comparuit. Et tunc re-
 putati sunt contumaces per patriarcham præsi-
 dentem.

Deinde per advocatum & promotores præ-
 fatos petitum extitit, quod in prædictorum
 contendentium contumacia publicarentur atte-
 staciones testium per dominum archiepiscopum
 Pisanum, si placeret Concilio. Quod omnibus
 placuit. Et tunc idem dominus archiepiscopus
 cathedram ad hoc deputatam ascendit, ubi
 narravit quod cum dominis commissariis, ad
 hoc per Concilium deputatis, multos testes re-
 cepissent, & examinassent in causa schismatis
 & fidei contra duos perperam contendentes
 de papatu, ipsique pro contumacibus reputa-
 tis, sibi fuisset injunctum, quod easdem atte-
 staciones publicaret. Primo dixit, se publica-
 turum eas generaliter, deinde specialiter. In
 genere namque dixit quod omnes articuli con-
 tra præfatos contendentes propositi, & maxi-
 me substantiales sunt prolati, veri, notorii &
 publici. In specie autem dixit, quod ut melius,
 clarius & lucidius appareret de ipsorum singu-
 lorum probatione, singuli articuli legerentur
 per unum de notariis, qui ipsas attestaciones
 redegerant in scriptis, & in fine singulorum
 articulorum publicaret idem dominus Archie-
 piscopus per quos testes articulus probatur.

„ Iste articulus in prima sui parte probatur
 „ verus & notorius per quindecim testes, de
 „ quibus tres sunt cardinales, unus patriarcha,
 „ sex episcopi, unus abbas, tres doctores ju-
 „ ris, & unus licentiatus in decretis. Secun-
 „ da pars ejusdem articuli probatur vera &
 „ notoria per quindecim testes, quorum tres
 „ sunt cardinales, unus patriarcha, quinque
 „ episcopi, unus abbas, & quatuor legum do-
 „ ctores, & unus licentiatus in decretis. Ter-
 „ tia pars quæ incipit: *Et tunc illico* probatur
 „ vera & notoria per IX. testes, quorum unus
 „ est cardinalis, unus patriarcha, tres epi-
 „ scopi, unus abbas, duo doctores, & unus
 „ li.

Gregorii
scilicet.

ANNO
CHRISTI
1499.

licentiatas in decretis. Deinde statim notarius A legit secundum articulum. Quo lecto dixit dominus D. archiepiscopus Pisanus. "iste secundus articulus probatur verus & notorius per octo testes, quorum tres sunt cardinales, unus episcopus, unus electus ad ecclesiam cathedralem, duo doctores, unus licentiatas in decretis." Postmodum notarius cepit legere tertium articulum, & secuta fuit publicatio eo modo, quo nunc supra dictum est; & similiter factum fuit de singulis articulis sequentibus usque ad viciesimum articulum inclusive. Et quia propter magnum numerum aliorum articulorum sequentium non potuit hodie perfici publicatio, petiit idem D. archiepiscopus publicationem residuorum differri usque B in crastinum, si placeret Concilio. Et hoc omnibus placuit. Sicque recesserunt Domini de Concilio.

SESSIO XI.

Jovis XXIII. Maji fuit XI. sessio Concilii, in qua post missæ celebrationem & alia consueta, perficit dominus Pisanus publicationem testium. quam heri inchoaverat, scilicet usque ad ultimum articulum, qui est XXXVII. Deinde lecti fuerunt per eum quinque novi articuli ab aliis superadditi per dominos examinatores, qui hæc poterant vigore suæ commissionis, super quibus etiam testes receperant & C examinaverant, publicavit eorum depositiones eo modo quo de aliis præmissum est. Quibus peractis, advocatus Concilii pro & nomine promotoris etiam petiit & requisivit formaliter, isto modo: Reverendissimi patres, audivistis sufficientem & plenam relationem factam & hic in vestrum & totius sanctæ Synodi præsentia recitatam per reverendum patrem dominum archiepiscopum Pisanum, de mandato reverendissimorum in Christo patrum dominorum cardinalium Laudensis & S. Angeli senioris, & dominorum prælatorum, & aliorum commissariorum & examinatorum, in præsentia causa per hanc sanctam Synodum deputatorum, & ex eorum authentica & sufficienti relatione clare constat omnia & quæcumque proposita & producta contra duos Benedictum & Gregorium contendentes, immo verius colludentes de papatu esse publica manifesta & notoria, ita quod non possint aliqua tergiversatione celari; propterea peto, supplico & requiro nomine, & pro parte promotoris & procuratoris, ad prosecutionem causæ præsentis per hanc sanctam Synodum deputatorum, per eandem sanctam Synodum pronunciari, decerni, & declarari omnia & singula in dicta petitione contenta, esse vera, publica, manifesta, & notoria, & super eis tamquam veris sufficienter probatis, publicis, manifestis & notoriis, ad ulteriora procedendum, prout tam magnæ necessitati ecclesiæ ac pertinaciæ, contumaciæ & obstinationi dictorum Benedicti & Gregorii hæc sancta Synodus viderit expedire.

Postmodum petita fuit deliberatio Concilii per dictum advocatum, an scilicet placeret, quod ad audiendum determinationem sanctæ Synodi super dictis petitis & requisitis, & interim ad deliberandum super eis assignaretur terminus ad diem sabbati proximam, quod placuit Concilio. Et tunc per dictum archie-

episcopum fuit pronunciatum in hunc modum: Sancta Synodus, audita dicta relatione, statuit terminum ad deliberandum & audiendum determinationem sacri Concilii super dictis petitis & requisitis ad diem sabbati proximam, quæ erit xxv. mensis præsentis Maji, & ad ulteriora procedendum prout sanctæ Synodo videbitur, ad quam diem statuit proximam sessionem: & ordinatum, quod ipsi duo contendentes citarentur, fuitque tunc citatorium in valvis ecclesiæ appositum in una cedula.

Eadem die post prandium fuit congregatio generalis dominorum de Concilio in ecclesia S. Martini super forma ferendæ sententiæ interlocutoriæ, super notorietate articulorum, &c. Et fuit data quædam cedula, quæ per singulas provincias visitata fuit & correctâ. In fine Concilii venit quidam, & præsentavit dominis cardinalibus quasdam bullas claudas a Petro de Luna eisdem transmissas, quas nullus de sua obedientia quondam voluit recipere; sed dominus cardinalis Mediolanensis eas recepit, insligante domino patriarcha, ut videretur tenor earum per quas in effectu prohibet cardinalibus, ne procedant ad quemcumque tractatum alium eligendi in papam, & magnam narrationem ponit, tandem ferendo sententias latis, eo ipso, contra non parentes dictis litteris, excommunicationis, depositionis, degradationis, inhabilitationis, &c. Et ulterius per eandem ratificat, approbat, & confirmat alias bullas & constitutiones per eum contra subtrahentes vel appellantes a sede apostolica latis, editas, & emanatas, & multa alia continebant, de quibus, earum tenore audito, multi lætati sunt; quia per eas apparebat eum fuisse vocatum ad præsens Concilium. Item, constabat de ipsius pertinaciâ, obstinatione & contumaciâ. Item, per eas apparebat, quod frustra amplius expectaretur, &c. Immo plus secundum plurimorum iudicium operabantur ad ejus convictionem, quam multorum testium probationes.

SESSIO XII.

Sabbati XXV. Maji vigilia Pentecostes domini fuit XII. sessio Concilii. Primo missa de B. Virgine per episcopum Saonensem celebrata, dictisque & peractis aliis precibus & solemnitatibus assuetis, ad petitionem advocati fiscalis, &c. duo domini cardinales diaconi, una cum quibusdam aliis prælati notariis & tellibus iverunt ad valvas ecclesiæ vocatum ipsos contendentes, quorum dominorum cardinalium relatione facta, scilicet quod nemo eorum per se vel per alium comparuit, reputati sunt contumaces, & per dominum patriarcham pronunciatum extitit ut sequitur: Sancta Synodus, attendens eorum, de quibus agitur notorietatem, de qua per factorum evidentiam depositiones testium, & alia documenta legitime constat, habita super his matura deliberatione, pronunciat, decernit, & declarat, crimina, delicta & excessus, & alia ad decessionem necessaria in prosecutione præsentis causæ deducta, contra Petrum de Luna & Angelum Corratio de papatu contendentes per promotores seu procuratores per hanc sanctam Synodum deputatos, fuisse & esse notoria, & tamquam super notoriis fuisse & esse ad ulteriora procedendum, & sicut in causa in qua imminet scandalum, & periculum notorium est in mora. Postmodum fuit

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1409.

fuit petum, an placeret quod domini cardinales eligerent aliquas personas idoneas mittendas apud Senas & Lucam pro bona, iusta & utili causa. Insuper quod placeret Concilio quod domini commissarii ad examinandum testes alias deputati possent recipere quascumque probationes usque ad finem causae. Ulterius quod ad diem Mercurii proximam assignaretur proxima Sessio ad deliberandum & determinandum de die ad quam citarentur duo contententes ad audiendum jus et definitivam sententiam. Quae omnia placuerunt.

S E S S I O XIII.

Mercurii XXIX. Maji fuit XIII. sessio Concilii, in qua post missam et alias solemnitates et orationes solitas, magister Petrus Plaoul ascendit pulpitem ecclesiae, et dixit quod habebat explicare opinionem matris suae, universitatis scilicet Parisiensis, et assumpsit thema *Congregabuntur filii Juda & Israel, & ponent sibi caput unum*, Osee c. 1. in fine. Et secundum Hebraeos est principium secundi cap. quod deduxit multum notabiliter, ut patet per processum suum, in cuius fine dixit, quod per haec quae dixerat, volebat universitas Parisiensis sibi attribuere auctoritatem aliquam seu praerogativam singularem. Non enim sola est universitas regni Franciae, immo & Angliae & Alamaniae & Italiae & aliarum nationum, cum de omnibus mundi partibus ibidem conveniant studentes. Unde si quid boni faciat ipsa universitas aut dicat, sive fecerit aut dixerit, honor debet attribui non solum Gallicis, sed omnibus praedictis. Opinio autem universitatis fuit, quod illi duo contententes de papatu sunt schismatici, pertinaces & veri haeretici, termino haereticis

strictae & proprie sumto. Hujus etiam opinionis dixit esse universitates Aurelianensem & Andegavensem. Quo facto, unus episcopus & unus magister in theologia Anglicus, & unus alius de studio Tholosano ascenderunt pulpitem. Et tunc dominus episcopus dixit omnes magistros in theologia, qui ad hoc sacrum Concilium convenerant fuisse congregatos, & contulisse solemniter super hac materia. Qui omnes nemine discordante fuerunt opinionis praedictae; numerus vero dictorum magistrorum quos nominavit erat centum & quinque, qui omnes erant magistri, exceptis sex vel octo, qui erant tantum licentiatii & baccalaurei formati. De numero praedicto erant XXIII. magistri de universitate Parisiensi, alii de aliis studiis. Deinde subjunxit dictus episcopus, quod hujus opinionis erat universitas Bononiensis, & similiter universitas Florentiae, ubi congregati fuerunt super hoc centum viginti sex doctores, qui concorditer hoc idem concluderunt. His dictis advocatus Concilii petiit pro promotoribus instrumentum de praemissis opinionibus & relationibus. Et similiter dixit, quod cum ista sessio fuisset ordinata ad assignandum diem super diffinitione huius causae & negotii, ad quam diem assignandam forent etiam citandi duo contententes, quod ad tanta natura causae & periculo dilationis, assignaretur terminus octo dierum, scilicet ad diem mercurii proximum, qui erit dies quinta Junii, fierique citatio, & apponeretur ad valvas ecclesiae & in aliis locis publicis civitatis Pisanae, contra dictos contententes, &c. Insuper quia super quibusdam novis articulis fuerant aliqui testes producti, si placeret, publicarentur die sabbati proxima, scilicet prima Junii. Quae omnia placuerunt Concilio.

ANNO
CHRISTI
1409.

CONSULTATIO THEOLOGORUM

De abrogatione duorum Pontificum per Concilium, & tertii electione.

In Sessione XIII. lecta,

Ex MS. Cod. Taurinensi.

IN nomine domini nostri Jesu Christi anno Domini a nativitate ejusdem 1409. die 28. Maji in mane congregati fuerunt omnes Magistri in theologia tam episcopi quam abbates generales ordinum mendicantium & alii doctores licentiatii, & baccalaurei formati ejusdem facultatis, ad requisitionem RR. in Christo PP. & DD. sacri collegii cardinalium in sacristia conventus FF. minorum de Pisis, praesente & convocante eisdem R. in Christo P. D. D. cardinali Mediolanensi, coram quibus fuerit propositum attentis articulis & probationibus coram sacro generali Concilio publice recitatis contra DD. de papatu contententes, videlicet Petrum de Luna Bened. XIII. & Angelum Corrarium Gregor. XII. nominatos, utrum sint schismatici & haeretici reputandi. Secundo, dato quod sit, utrum sub titulo haereticis sint ab universali ecclesiae & papatus regimine ejiciendi. Ad quas quaestiones, habita pluries ad invicem matura deliberatione, responderunt & respondent unanimiter & concorditer sine discrepantia qualicumque, quod attentis praedictis articulis & sufficientissimis informationibus & attestationibus super inde receptis solemniterque probatis, praedictos Petrum & Angelum contententes, ut praefertur, reputavit, determinavit, & affi-

navit. Deest spatium unius versus. Attestationes SS. Doctorum in jure divino fundatos fore pertinaces, schismaticos, & antiquati schismatis nutritores, & haeticos, haereticis termino strictae sumpto. Et per consequens per sacrum generale Concilium & tales pertinaces schismatici antiquo schismate & haeretici sunt declarandi de jure ejecti. Et nihilominus ad majorem cautelam per diffinitivam sententiam ejusdem generalis Concilii velut tales solemniter ejiciendi. Quorum dictorum licentiatorum & baccalariorum nomina sunt inferius nominata. Et quilibet, licet in hac cedula se non subscripserit, tamen paratissimus est ad perpetuam rei memoriam se subscribere.

Magistri de universitate Parisiensi.
Reverendissimus Pater & DD. P. card. Mediolan. DD. episcopus Albinen. Cameracen. Constantien. Sistani Treconen.

Abbates Molismenses de Vezaia, S. Gerani (s. l. Germani) omnes ordines S. Benedicti Cisterciensis bonorum camporum de Pontiacio, Clavallis de Charitate, omnes ordines Cistercienses.

D. omnium Sanctorum Andegaven. ord. canonicorum regularium, magister Nicolaus de Turna ordinis Eremitarum magister Dominicus Parvi archidiaconus Metensis, magister Joannes

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

nes Luqueti canonicus Cameracensis, magister
Petrus Plaon canonicus Parisiensis, magister
Matthæus de Longuadio archidiaconus in ec-
clesia Leodienti, magister Ursinus de Tallenen-
de pœnitentiarius Constantiensis, magister
Bernardus Rondelli canonicus Leodientis, ma-
gister Guillelmus Pylchripontis lector Mildensis.
Licentiatus in eadem universitate.

D. episcopus Caleolensis, magister Richar-
dus de Rhon cancellarius universitatis Cante-
brigie, Thomas Clare procurator omnium mo-
nasteriorum S. Benedicti in Anglia, F. Joannes
Babyngæ ordinis Prædicatorum, Guillelmus
Uffort ordinis Carmelitarum.

Baccalarii de universis rebus prædictis Oxo-
niensis & Cantebriegie, Joannes Fiten, Joannes B
Lub, F. Thomas Walden ordinis Carmelitarum.

Magistri de universitate Tholosana

D. episcopus Dignensis, F. Joannes Gressi
generalis Carmelitarum, F. Petrus de Wrena
generalis Eremitarum S. Augustini, F. Joannes
Coizie ordinis minorum, F. Vitalis Valentini
ordinis minorum, Frater Raymundus de Salis
ordinis Carmelitarum, Frater Ubertus de Ru-
pe ordinis Prædicatorum, F. Petrus de Aula
ordinis minorum, F. Alanus David ordinis
Minorum minister Turingie, F. Petrus Ga-
randi ordinis Carmelitarum.

DD. Archiepiscopi, Sipontinus, Episcopi, No-
variensis, Laudensis, Nemausensis, Atrebaten-
sis, magister Joannes de Padua episcopus &
ambaxiator D. Patriarchæ Aquilegensis, abbas
Podii Bonizi.

Magistri de ordine Prædicatorum. F. Joannes
de Firino generalis, F. Franciscus de Retza
regens in universitate Viennensi, F. Ubertinus
de Albizi de Florentia, F. Leonardus de Flo-
rentia, F. Jacobus Joannis de Pisis, F. Mi-
chael de Verzellis, F. Joannes de Vallemborg,
F. Andr. Thomæ de Florent., F. Joannes de La-
cu, F. Simon de Cassana.

Magistri ordinis Minorum. F. Antonius de
Porreco generalis, F. Nicolaus de Tergesto ele-
ctus Tergestensis, F. Antonius de Reate pro-
curator ordinis, F. Bertrandus de Dinsten mi-
nister provincie Colonienfis, F. Joannes Leo-
nis minister provincie Argentinenfis, F. Fran-
ciscus de Crepa minister provincialis Mediola-
nensis, F. Joannes de Bononia minister pro-
vincialis Bononienfis, F. Nicolaus de Bitrica-
no, F. Marcus de Parona, F. Lancelatus de
Placentia, F. Joannes de Florentia, F. Nico-
laus Bertoldi de Senis, F. Antonius de Mas-
sa, F. Joannes de Montenigo, F. Bartholo-
mæus de Bononia, F. Joannes de Fontibus,
F. Joannes de Penedinis de Mutina, F. An-
tonius de Vercellis, F. Nicolaus de Cassia ge-
neralis, F. Simon de Florentia, F. Gabriel de
Spoleto, F. Bartholomæus de Pisis, F. Joan-
nes de Gomeissa, F. Antonius de Vinnicia.

Magistri de ordine Carmelitano. F. Matthæus
de Bononia generalis, F. Andreas de Luca,
F. Guillelmus de Anglia, F. Bartholomæus de
Florentia, F. Nicolaus de Francia.

Magistri de ordine Servorum. F. Antonius de
Bononia generalis, F. Antonius de Alexan-
dria, F. Petrus de Roma, F. Stephanus de
Burgo, F. Urbanus de Bononia, F. Antonius
de Palignano, F. Petrus de Florentia.

SESSIO XIV.

Die sabbati prima mensis Junii in vigilia SS.
Trinitatis fuit XIV. sessio, in qua post missam
Concil. General. Tom. XXVII.

& alia consueta per dominum archiepiscopum
Pisanum, assistentibus sibi tribus episcopis, fuit
summatum, & in brevi recitatus effectus sin-
gularum articulorum contra duos contenden-
tes productorum, & per quot testes singuli ar-
ticuli probati sunt veri, & etiam non solum
testes, sed multi per bullas vel instrumenta,
seu alia documenta.

SESSIO XV.

Mercurii quinta die Junii, scilicet in vigilia
consecrationis corporis Christi fuit XV. sessio,
in qua divinis officiis prius more solito cele-
bratis, advocatus Concilii ascendens pulpitum
ecclesie Pisanæ, nomine promotorum, & pro
ipsis proposuit qualiter statutum & ordinatum
fuerat in ultima præcedenti sessione, quod hac
die vocarentur & citarentur peremptorie ad
valvas ecclesie duo contendentes improbe de
papatu: & quod nisi comparerent, aut alter
eorum, accusabat eorum contumaciam, ad
quam convincendam mitterentur per Conci-
lium duo cardinales & alii prælati, sicut alias
in similibus actum est, ad valvas ipsius cathed-
ralis ecclesie convocatum duos contendentes.

Quorum relatione facta, requirebat eos repu-
tari contumaces, & in ipsorum contumaciam
sententiam diffinitivam ferri contra ipsos. Se-
cundo proposuit, quod alia sessio, si placeret
Concilio, assignaretur ad diem lunæ proximi-
mam super aliquibus aliis. Tertio, quod nullus
Cederet de Concilio sub pena excommunicati-
onis & aliis pœnis juris absque legitima ra-
tione: quæ omnia placuerunt. Quo dicto, ive-
runt duo cardinales ad valvas ecclesie, cum
aliis prælati ad proclamandum, &c. quorum
relatione facta, patriarcha Alexandrinus & duo
alii patriarchæ, scilicet Antiochenus & Jero-
solymitanus ascenderunt pulpitum dicte eccle-
sie. Qui quidem Alexandrinus de consensu Con-
cilii expresse protulit sententiam in scriptis
sedendo, cujus tenor sequetur inferius. Dein-
de protestatus est dictus advocatus, quod pro-
pter assignationem sedium factam multis in
hoc Concilio existentibus, non intendebat Syn-
odus alicui præjudicare, sed singulis ecclesiis
& personis suas libertates & prærogativas refer-
vare. Lecta vero sententia, cantatum fuit *Te-
Deum laudamus*, & ipso finito, versiculus cum
collecta, & pulsata fuerunt omnes campanæ
primo in majori ecclesia, deinde in aliis ec-
clesiis dicte civitatis, & consequenter per sub-
urbia, & alias villas & ecclesias successive con-
tinuando. Ita quod infra tres vel quatuor ho-
ras post prolationem sententiæ pulsatae fuerunt
campanæ in Florentia, quæ distat a Pisis
XLIV. milliaria. Et notandum quod ad hoc
ut plures & major ac copiosior multitudo ades-
set in ipsa prolatione, clamatum fuit & præce-
ptum cum tuba de jussu potestatis Pisanæ,
quatenus omnes & singuli de dicte civitate fe-
stivarent solemniter diem istam usque ad me-
ridiem, &c. quod factum fuit.

SEQUITUR TENOR SENTENTIÆ.

Christi nomine invocato, sancta & univer-
sali Synodus universalem ecclesiam repræsen-
tans, & ad quam cognitio & decisio hujus cau-
sæ noscitur pertinere, Sancti Spiritus gratia in
hac majori ecclesia congregata, ibique pro tribu-
nali sedens, visis & diligenter inspectis omnibus
C c & fin.

ANNO
CHRISTI
1499.

& singulis productis, probatis, & agitis, in presenti causa unionis ecclesie & fidei & schismatis contra Petrum de Luna Benedictum XIII. & Angelum Corrarium Gregorium XII. olim appellatos, quos in presenti processu huius causae plenius continentur, ac quibuscumque aliis ipsam sanctam Synodum ad infrascriptam diffinitionem moventibus & inducentibus, habita prius inter seipsum & demum cum copiosa multitudine magistrorum in sacra theologia atque utriusque juris doctorum pluries & pluries diligenti collatione, & tandem deliberatione matura, omnesque pariter hanc in sententiam reperiens unanimiter concordare, omni modo, via & jure quibus magis & melius potest, in predictorum contententium seu verius colludentium de papatu, & cujuslibet eorum contumaciam in his scriptis pronuntiat, decernit, diffinit & declarat, omnia & singula crimina, & excessus, & alia euncta necessaria ad infrascriptam decisionem presentis causae deducta per providos viros magistros Henricum de Monte Leone, Johannem de Scribanis, & Bartholdum de Wildingben promotores, inligatores & sollicitatores seu procuratores deputatos ad prosequendum presentem causam pro hujus detestandi & inveterati schismatis extirpatione, ac unione & reintegratione sanctae matris ecclesiae, contra & adversus praesibatos Petrum de Luna Benedictum XIII. & Angelum Corrarium Gregorium XII. de papatu damnabiliter contententes ab aliquibus nuncupatos, in petitione in ipsa sacra & universali Synodo praesentata & exhibita, fuisse & esse vera atque notoria, ipsosque Angelum Corrarium & Petrum de Luna de papatu, ut praefertur, contententes, & eorum utrumque fuisse & esse notorios schismaticos, & antiquati schismatis nutritores, defensores, fautores, & approbatores, & manutentores, pertinaces, necnon notorios haereticos & a fide devios, notoriosque criminibus enormibus perjuri & violatione voti irritos, universalem ecclesiam sanctam Dei notorie scandalizantes, cum incorrigibilitate, contumacia & pertinacia notoriis, evidentibus & manifestis, & ex his ac aliis se reddidisse omni honore & dignitate etiam papali indignos, ipsosque & eorum utrumque propter praemissas iniquitates, crimina & excessus, ne regnent vel imperent aut praesint, a Deo & sacris canonibus fore ipso facto abjectos & privatos, ac etiam ab ecclesia praecisos; & nihilominus ipsos Petrum & Angelum & eorum utrumque per hanc definitivam sententiam in his scriptis privat, abjicit, & praescindit, inhibendo eisdem, ne eorum aliquis pro summo pontifice gerere se praesumat, ecclesiamque vacare Romanam ad cautelam insuper decernendo.

Et insuper omnes & quoscumque Christicolae, etiam imperiali, vel regali, vel alia qualibet praesulgeant dignitate, declarat ab eorum & cujuslibet eorum obedientia, non obstante quocumque fidelitatis juramento, aut alio quovis vinculo, quo illis vel illorum alteri tenerentur adstricti, fore perpetuo absolutos: inhibendo eisdem Christianis fidelibus, ne praedictis de papatu contententibus, seu eorum alteri, quomodolibet obediant, pareant & intendant, aut consilium, auxilium vel favorem ipsis praesentent, aut eos recipiant vel receperint, sub poenis excommunicationis & aliis a sanctis patribus & sacris canonibus indictis, promulgatis & ordinatis; quae si parere contempserint, huic or-

dinationi & sententiae, ipsas, & eorum fautores, defensores, adherentes & sequaces, etiam per saeculares potestates fore compescendos & compesci debere juxta praecipua divina & sacrorum canonum dispositiones, eadem sancta Synodus pronuntiat & diffinit.

Ac insuper omnes & singulos processus & sententias excommunicationis vel alterius censurae & poenae, privationes quoque ordinum & dignitatum, etiam cardinalatus, beneficiorum, & officiorum, ac graduum quorumcumque, qualiacumque sint, & quomodocumque nuncupentur seu nominentur, contra dominos cardinales per dictos Petrum de Luna & Angelum Corrarium factos, latis & fulminatos, fuisse & esse nullos, cassos & irritos: nullas, cassas, & irritas, ac nullius roboris, efficaciam, vel momenti; & quatenus de facto processerunt, catenus annullandos, cassandos & irritandos, & annullandas, cassandas & irritandas, sicque & etiam ad cautelam, quatenus expediat omni modo & jure, quibus melius potest, annullat, cassat & irritat.

Et insuper omnes promotiones, immo verius profanationes quorumcumque ad cardinalatum per dictos contententes de papatu, vel eorum utrumque attentatos, per dictum Angelum a die tertiae Maji, & Petrum antedictum a die XV. Junii anni proxime praeteriti MCCCVIII. fuisse & esse nullas, cassas, irritas & inanes, & quatenus de facto processerunt, de facto annullandas, cassandas & irritandas, & sic & etiam ad cautelam quatenus expediat omni modo & jure quibus melius potest, praefata sancta Synodus per hanc definitivam sententiam cassat, irritat & annullat.

Ad providendum adversus processus, constitutiones & sententias in praedictum unionis, & alias per Petrum de Luna & Angelum Corrarium olim contententes de papatu, seu colludentes praefatos, factas & latis contra dominos reges et principes, patriarchas quoque, archiepiscopos & episcopos, ac alios ecclesiarum praefatos, universitates studiorum, & communitates, ac singulares personas ecclesiasticas & saeculares, & circa promotiones per ipsos olim contententes factas ad dignitates quascumque, & ulterius ad procedendum super aliis bonum universalis ecclesiae tangentibus sancta Synodus statuit diem Lunae proximam pro sessione futura, quae erit decima mensis praesentis.

S E S S I O XVI.

Lunae X. mensis Junii fuit XVI. sessio, & ante eandem locutum fuit cum dominis cardinalibus super materia dictae schedulae, de qua in die praecedenti: unde de illa nulla facta fuit mentio in hac sessione, sed statim missa & aliis divinis officiis celebratis more solito, advocatus Concilii ascendit pulpitem, & proposuit, quod cum sententia definitiva fuisset lata contra duos olim contententes de papatu, quia parum esset ipsius sententiae prolatio, nisi demandaretur executioni, ideo petiit, quod si placeret Concilio, domini cardinales deputarent aliquos ad compilandum processum, & sententiam deferrent, & extequerentur per universum orbem. Item, quod Errorius accedebat ad patriarchatum Aquilegensis, & ibi intendebat tenere sedem suae pestilentiae, propter quod dominus patriarcha dicti loci, qui semper catholice & sincere obederat ecclesiae, & in facto unionis mul-

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1199.

multum laboraverat, optabat litteras destinari a ex parte Concilii ad dominos & communitates ipsius patriarchatus, ad ipsum Errorum impediendum. Quare petebat, quod si placeret Concilio, domini cardinales litteras ibidem iuxta intentionem & materiam opportunas mitterent. Et ista ut petita sunt placuerunt Concilio, & concessa sunt.

Item, quia dominus cardinalis de Chalanco recesserat, & diu post convocationem Concilii moratus fuerat cum Petro de Luna olim vocatum Benedictum XIII. propter quod vocatus fuerat, & suspectum se reddiderat de fautoria ipsius Petri schismatici & hæretici, maxime quia vocatus fuerat ad Concilium, & in ipso Concilio fuerat ipsius cardinalis accusata contumacia, ut patet in quarta sessione: ideo ad purgandum præmissa, dominus cardinalis Albanensis excusavit coram Concilio dictum dominum cardinalem de Chalanco, dicens in effectu, quod dominus cardinalis de Chalanco cum dicto Petro de Luna remanserat, non ut sibi in sua malitia faveret, sed potius ut laboraret ad eum inducendum ad unionem ecclesie effectualiter prosequendam, & quia reducere non potuit, recessit ab eodem Petro de Luna, &c. Cujus excusatio præsentem dicto cardinali de Chalanco saltem tacite admissa fuit per Concilium, & adjunctus fuit, & receptus in suo loco cum aliis cardinalibus.

Dicta die in vespere fuerunt multi prælati & alii de natione Francie congregati in domo Carmelitarum super modo futuræ electionis, & ibi venerunt nuntii universitatis Parisiensis, nitentes omnino inducere illam congregationem ad consentiendum quod penitus staretur ordinationi cardinalium super futura electione, hoc addito, quod si et unquam opus esset, hoc fieret auctoritate Concilii. Dicebant etiam, quod nisi sic fieret, periculum divisionis & impediementi totius negotii possemus incurrere, maxime quia aliæ nationes jam dicebant, quod Gallici modis omnibus querebant & procurabant habere papam Gallicum. Verum est tamen, quod dicebatur communiter inter Gallicos, alias nationes ad hæc dicenda fuisse inductas per aliquos Gallicos, ut sic indirecte sequerentur cedula patriarchæ alias factam super hujusmodi materiam electionis. His tamen non obstantibus, major pars & quasi omnes de dicta congregatione fuerunt opinionis, quod dictæ cedule non staretur; sed in crastino singulæ provinciæ super hoc deliberarent, ac referrent post prandium suas deliberationes. Deliberatum fuit etiam, quod deputarentur aliqui, qui adirent alias nationes extraneas ad pacificandum eas, & proponendum motiva Gallicorum, petentium electionem fieri auctoritate Concilii, & ad minus per duas partes utriusque collegii, vel per compromissum, alias electio non videbatur esse de jure pacificativa conscientiarum, etc. ad certificandum eos quod non querimus papam Gallicum, sed pacem & unionem & serenationem universalis ecclesie & conscientiarum fidelium, & securitatem electionis: sic quod nihil posset contra eam impingi, vel alio modo impugnari, seu etiam calumniari, ec.

Epistola custodum Conclavis ad Aquilejenses.

ANNO
CHRISTI

1199.
Affert de
Rub. in
Mon. Eccl.
Aquilaj.

Spestabiles viri amici nostri carissimi post salutem. Quia reverendissimi in Christo Patres, & domini S. R. E. cardinales pro felici electione unici & indubitati Romani Pontificis in Conclave secundum consuetum morem imperentiarum existunt, nec alicui intrandi ad eos aut colloquendi facultas permittitur; deliberavimus nos ad custodiam ipsius Conclavis deputati, cognitis his quæ per discretum virum Alvisium Nuncium vestrum referebantur, aliqua pro informatione & certitudine vestra rescribere: quamquam sic expectemus electionem papæ, ut de die in diem, & de hora in horam illam fieri præstolemur. Audierit jam ut certissime credimus, nobilitas vestra, quod sacrum generale Concilium pro pace & unione christianorum in hac civitate Pisana solemniter congregatum, cum omni maturitate procedens die V. hujus mensis contra Angelum Corrarium, & Petrum de Luna, olim de Papatu damnabiliter contendentes, sententiam tulit definitivam, per quam eos esse privatos, ac notorios hæreticos, a fide devios, & ab ecclesia præcisos declaravit; omnibus christifidelibus sub gravissimis pœnis inhibendo, ne eisdem aut alicui eorum pareant, vel intendant, aut consilium, auxilium, vel favorem præstent, aut ipsos recipiant, vel receiptent; prout in ipsa sententia, quæ post creationem summi Pontificis una cum processu & aliis transmittetur, vestra nobilitas poterit latius intueri. Post sententiam autem lata prædicti domini card. decem diebus prout a sacris canonibus constitutum est, expectatis; & interim his, quæ disponenda & providenda erant, dispositis atque provisus, tandem die sabbati proxime præterita (die 15. Junii) Conclave pro electione facienda ex auctoritate & approbatione sacri Concilii intraverunt. Sunt autem præfati domini cardinales XXIV. numero. Nam dominus Tudertinus, qui solus remanserat apud Angelum Corrarium, post recessum illius ab Arimino Dhuc se contulit; & similiter a Petro de Luna, qui apud eum remanserant, præter unum recesserunt, & huc se contulerunt his proximis diebus, dominus cardinalis de Calanco, & dominus cardinalis de Baro. Gesta autem hic sunt omnia tam in sententia serenda, quam in cæteris rebus cum summa maturitate admirabilique concordia; licet enim tanta res sine disceptatione, & magna agitatione, & discussione rerum fieri non poterat; tamen admirabile est, quanta unanimitas, quantaque concordia, unionem, & pacem, & reintegrationem Christianorum apud summos, mediocres, & infimos in hoc Concilio semper extiterit; ut in tanta multitudine, ex tam variis, diversisque Nationibus in uno loco congregata nunquam, ne apud inimicos quidem (&) familiares, indignationis aut iracundiæ vox fuerit unquam audita: immo tanta caritas & benevolentia viget, ut semper una vixisse videantur; & creatio summi Pontificis, ut supra diximus, de die in diem cum gratulatione votiva omnium expectatur, postquam suffragante spiritus S. gratia, qui hæc negotia mirabiliter direxit; & annitente populo Christiano, qui a duobus contendentibus variis fraudibus & inveterata male agendi calliditate olim delusus eorum

ANNO
CHRISTI
1499.

collusiones amplius tolerare non potest, omnino salubriter dirigentur, & si quid illis superest, effectualiter auferetur. Quoniam autem & illis, quæ pro sancta unione & pro defensione patriæ a schismaticorum & damnatorum ausu nefario, imperterrite gessistis, magnam famam & laudem apud sacrum Concilium generale & ipsos dominos cardinales vestra fuit communitas merito consequuta; eandem totis affectibus rogamus, ut per eadem velligia perseverantes, reverendissimo in Christo Patri D. Antonio de Portuuario, vero Aquilejensi patriarchæ, & per Concilium approbato, prout adhuc fecistis, favorabiliter & viriliter assistentes, contra pacis hostes & christianæ quietis perfidos inimicos forti brachio resistatis, indubie tenentes, quod apud proxime futurum pontificem sollicitudinem & operam efficacem pro vestra salute & defensione & commodis proutissime reperietis. Et quia litteræ vestræ supradictis causis præsentari pro nunc eisdem dominis cardinalibus non potuerunt, quoniam ut diximus, nulli ad eos permittitur accessus; ipsas litteras diligentissime servamus debito tempore præsentaturi, & operam nostram apud præfatos, quibus eadem litteræ diriguntur, interposituri, ut desideria votive adimpleantur. *Vestram igitur paternitatem sinceris affectibus exhortamur ut bona & magna spe suscepta, cum omni efficacia & magnitudine animi contra præfatum Angelum & nefarios ejus conatus constantissime insurgatis, habituri, præter divinæ retributionis præmium, etiam famam et gloriam nominis apud mundum.*
Dat. Pisis die XX. Junii MCCCCVIII.

F. Archiepiscopus Narbonensis camerarius
H. Patriarcha Jerosolymitanus
I. Episcopus Novariensis.
P. Sacræ domus hospitalis S. Johan. Jerosolimitani magister.
H. Capitaneus)
H. Potestas) Civitatis Pifarum

S E S S I O XVII.

Jovis XIII. diei mensis celebrata fuit XVII. sessio Concilii, in qua post missam & alia divina officia, advocatus Concilii ascendit pulpitum ecclesiæ modo solito, & tunc proposuit, quod cum juxta constitutionem *Ubi majoris periculum*, potestas sive dominus temporalis, in cujus districtu electio summi pontificis est facienda, teneatur præstare juramentum, prout in dicta constitutione cavetur: idcirco capitaneus & potestas civitatis Pisanæ, quod nobili communi Florentinorum, in cujus dominio est ipsa civitas Pisana, illuc præsentialiter advenerant, præfatum juramentum præstituri. Item, dixit dictus advocatus, quod ibidem erant legendæ quedam cedulæ per patriarcham Alexandrinum. Tertio, cum instante electione summi pontificis fundendæ sunt preces ad Dominum, &c. si placeret Concilio, in crastino fieret generalis processio & solemnitas de ecclesia sancti Martini ad majorem ecclesiam, in qua interessent omnes cardines, patriarchæ, archiepiscopi & alii prælati revestiti & induti cum mitris & pluvialiis suis, & similiter omnes alii, si habere possent. Et hoc ultimum bene placuit Concilio. His diebus, receptum fuit juramentum prædictorum capitanei & potestatis. Postmodum tres patriarchæ superius nominati, scilicet Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus ascendunt pulpitum, quorum primus legit suam

cedulam, formam quæ sequitur continentem.

„ Quia hujus pestiferi schismatis tempore, „ domini cardinales in hoc sacro Concilio existentes, quidam fuerunt a diversis olim contententibus de papatu creati, & nunc, Deo dirigente, procedendum est ad electionem unum nunci & indubitati papæ; hoc sacrum Concilium universalem ecclesiam representans, vult, consentit, disponit & ordinat; quod ipsi sic a diversis creati, ad electionem prædictam procedant, si & unquam opus est, hac vice auctoritate Concilii, nec per hoc potestati dominorum cardinalium circa electionem Romani pontificis intendit in aliquid derogare, vel aliquid innovare. Hortatur tamen prædictos cardinales, quod ipsi cum caritate ad electionem unius pastoris procedant sic unanimiter, quod de quacumque discordiæ scintilla notari non debeant. “

Et ista est cedula, quam ipse patriarcha fecerat, cui multipliciter alias fuerat contradictum, & sic transiit contra deliberationem omnium provincialium regni Franciæ, etiam non scrutatis votis in Concilio, secundum quod erat in aliis consuetum fieri. Verum est tamen, quod aliqui dicebant dominos cardinales, præsentibus quibusdam prælatibus, dum missa celebraretur, in ista sessione existentes, retro altare jurasse se electuros unum indubitatum papam, in quem omnes consentirent, aut saltem duæ partes utriusque collegii. Nihilominus tamen hoc non placuit pluribus in Concilio existentibus, sed fuerunt plures scandalizati. Item, postea legit idem patriarcha unam aliam cedulam super annullatione processuum & sententiarum, &c. per olim contententes factorum, latorum, & in præjudicium unionis ecclesiæ, & ipsam prosequentium. Item, legit unam aliam cedulam super annullatione bullarum prædictos olim contententes concessarum, quæ non essent sufficienter exhibitæ, &c. quarum cedularum tenor primæ sequitur.

„ Omnes & singulos processus, sententias „ excommunicationis, suspensionis, interdicti, „ & maledictionis, seu alterius cujuscumque „ censuræ, pænæ, constitutiones papales, inhibitiones, privationes ordinum, dignitatum, beneficiorum, officiorum, ac graduum „ quorumcumque tam ecclesiasticorum quam „ secularium, contra prosequentes unionem „ sanctæ matris ecclesiæ, videlicet tam contra „ principes, patriarchas, archiepiscopos, episcopos, & alios viros ecclesiasticos, cujuscumque ordinis vel status existant, quam „ contra seculares personas cujuscumque conditionis, etiam imperiales, regales, vel aliam „ præminentem potestatem, nec non relaxationes & absolutiones juramentorum fidelitatis, confederationum & homagiorum, ac „ etiam contra civitates, universitates studiorum, collegia ecclesiastica vel secularia, „ communitates villarum, castrorum, terrarum, „ seu districtuum, atque singulares personas per „ Petrum de Luna quandocumque, & per Angelum Corratio a die tertio Maji anni Domini MCCCCVIII. de papatu olim damnabiliter contententes, immo verius colludentes, factos seu latos, seu factas vel latas, vel de ipsorum seu alterius eorum mandato, hæc sancta Synodus decernit ac declarat nullos seu nullas fuisse & esse, & quatenus „ de facto processerunt cassat & annullat, „ vul-

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1409.

409
vultque esse nullius roboris vel momenti, & pro infectis haberi.

Sequitur tenor secundae bullae.

Item, si aliqua bulla seu littera sub eorum aut alterius eorum titulis seu nominibus expedita reperiantur seu exhibeantur a dictis diebus, videlicet per Petrum de Luna a quocumque tempore, & per Angelum Corratio a die tertio Maji, vel ante contra prosequentes unionem supradictam, si illae non sunt ante dictos dies presentatae vel exhibitae sub testimonio sufficienti, capitulis vel ecclesiis seu praetatis vel aliis, quibuscumque dirigantur seu scribuntur, consimili modo sint nullae & nullius roboris vel momenti, & pro infectis habeantur.

His peractis. ambaxiatores regis Aragonum petierunt audientiam, quae fuit eis concessa. Et tunc cancellarius dicti regis, licet incerpisset loqui, de sua sede ejectus, tum ad instigationem & clamorem multorum de Concilio ascendit pulpitem ecclesiae, & tunc cepit proponere, quod die praecedente petierat a dictis dominis cardinalibus audientiam publicam, ad hoc quod omnibus ibidem praesentibus, & etiam toti mundo, si fieri posset, nota fieret intentio serenissimi domini sui regis Aragonum. Et quia domini cardinales responderant, quod hodie super hoc deliberarent cum Concilio, petiit dictam audientiam sibi dari, si Concilio placeret. Quibus dictis, responsum est in multitudine, *Placet*. Denique cum ad ulteriora procederet, petiit eorum mandatum: qui responderunt illud secum non habere, sed esse in eorum hospicio, unde pro mittendo illud quaesitum, exierunt ecclesiam, ne tum propter moram nimiam generarent fastidium expectantibus. Dicitur cancellarius petiit audiri, & interim afferretur mandatum praedictum, quod statim ipso habito exhiberent. Et tunc cum difficultate concessa fuit ei audientia. Et sic iterum ascendit pulpitem, ubi alta & intelligibili voce proposuit eorum ambaxiatam. Primo, praemittendo excusationem, eo quod harenga nulla uteretur, tum propter tempus, quod non bene patiebatur, quia jam tarde erat; tum quia noviter venerant & vexati erant, &c. Tum etiam quia in materia de qua loqui habebant, non verbis hominum, sed potius Dei & veritatis utendum erat. Item, subiunxit quod non reciperetur pro molesto, si aliquibus forsitan uteretur modis aut verbis non convenientibus his, quae agitata fuerant per reverendissimas paternitates dominorum ibidem existentium; quoniam attenta obedientia, quam dominus rex Aragonum & multi alii principes exhibuerant domino Benedicto papae, nec adhuc erat informatus de his quae acta erant, oportebat quod uterentur verbis conformibus intentioni dicti regis, quousque alias essent ipsi ambaxiatores informati. His igitur praemis, exposuit primo, quod rex Aragonum Christianissimus fuerat semper, & est multum affectatus ad bonum unionis ecclesiae universalis, & quod pluries laboraverat & laborare paratus est ad eam, tamquam verus Catholicus & fidelis ecclesiae filius. Obtulitque pro parte dicti regis, ipsum facturum quidquid posset ad bonum dictae unionis, & taliter, quod omnes deberent quietari. Dixit etiam, quod si reperiretur modus per quem illi contententes desisterent, &c. videbatur & credebatur hoc esse utile & bonum pro ipsa unione, & pacificati-

ativum totius christianitatis. Secundo, petiit, requisivit & obsecravit, quod de agitata in praesenti congregatione per reverendissimas paternitates dominorum praetatorum ibidem existentium, instrueretur, ut dictum regem posset debite & ad plenum informare. Tertio, requisivit, quod cum ambaxiatores domini Benedicti venissent Pisas in honesta & nobili comitiva, qui exponere volebant aliqua, quae posset ecclesiae universali proficere, vellent ipsi domini praetati audientiam publicam eidem concedere. Finaliter protestatus est, attento quod non erat informatus de his, quae gesta fuerant per ipsos reverendos patres, quod per sui praesentiam non intendebat eisdem consentire, nec aliquo modo approbare. Finito proposito dicti cancellarii regis Aragonum, habitaque incontinenti deliberatione super responsione eidem ambaxiatoribus facienda per advocatum fiscalem, de mandato dominorum cardinalium & consensu Concilii facta fuit responsio talis in effectu, videlicet, quod primo Concilium sacrum regratiabatur domino regi Aragonum de bono affectu & intentione, &c. Secundo, ad primum petiit, scilicet quod informarentur de actibus & gestis, &c. Et respondit, quod libenter ex parte Concilii deputarentur & darentur aliqui solemnes viri, qui de praemis eos ad plenum informarent. Tertio, ad secundum petiit, scilicet quod audientia esset danda illis nunciis Petri de Luna, respondit, quod cum jam tarda esset hora, tunc audiri non poterant, sed darentur commissarii, qui viderent eorum mandatum, quo viso, darent eis audientiam, si danda esset, aut alias facerent quidquid faciendum esset. Quibus dictis, petiit dictus advocatus an placeret Concilio, quod domini cardinales eligerent & deputarent aliquos ad praemissa faciendum. Cui responsum est in turba, *Placet*. Et sic finita fuit dicta sessio.

ANNO
CHRISTI
1409.

SESSIO XVIII.

Die sabbati XV. Junii fuit missa solennis in majori ecclesia celebrata per dominum archiepiscopum Lugdunensem, & ibi praedicavit eleganter episcopus Novariensis, missus ad Concilium per Fastinum canis, cujus thema fuit: *Eligite meliorem, & cum ponite super solium*. Ista die venit dominus cardinalis Barriensis. Eadem die in sero intraverunt domini cardinales conclave, quod erat in domo archiepiscopali Pisana, & erant numero XXIII. cardinales, scilicet x. de obedientia Benedicti, & xiii. de obedientia Gregorii. De obedientia olim Benedicti sunt cardinales Pictavenis, Albanensis, Viarientis, Ancientis episcopi; de Thureyo, de Hispania presbyteri; de Saluciis, S. Angeli senior, de Chalanco & de Barro diaconi cardinales. De obedientia vero Gregorii olim sunt Aquilegensis, Neapolitanus, Burdigalensis, Laudensis, Melitenis, de Ursinis, Mediolanensis, de Bracciacis, Barrensis, de Columna, Ravennas, Bononiensis, & sancti Angeli junior.

Mercurii xxvi. die Junii anno Domini MCCCIX. circa horam nonam in mane, dominus Petrus de candida Mediolanensis nuncupatus, de ordine fratrum Minorum, natione Graecus, magister in sacra theologia Parisiensis, electus fuit in summum pontificem, & ejus publicatio publicata in domo archiepiscopali Pisana concorditer, nempe reclamante, qui voca-

* Sic legit
codex MS.

411
 vocatus est Alexander V. Quae quidem electio a
 nunciata fuit in civitate Lucana dicta die cir-
 ca horam meridiei, per quemdam servientem
 armorum papae.

S E S S I O X I X.

Lunae prima die mensis Julii fuit XIX. sessio
 Concilii generalis, praesidente papa, & ibi fuit
 in servitio divino longe major solemnitas, quam
 in sessionibus praecedentibus. Dominus cardina-
 lis de Thureyo celebravit missam, & in fine
 papa fecit benedictionem. Postmodum cantata
 fuit letania, & alia consueta, & in letania in
 isto versu, *Ut hanc sanctam Synodum*, &c. pra-
 missum est, *Ut dominum apostolicum, & sanctam
 Synodum, & omnes ecclesiasticos ordines*, &c. Post
 letaniam papa dixit orationes consuetas, & in-
 cepit *Veni creator Spiritus*, &c. & omnia alia
 fecit, quae in aliis praecedentibus sessionibus fa-
 ciebantur episcopi cardinales. Similiter illud *Ora-
 te*, quod consueverat proferri per quemdam
 simplicem cappellanum vel diaconum, ac etiam
 illud *Erigite vos* protulit unus diaconus cardina-
 lis. Et notandum, quod domino papae assi-
 stebant & ministrabant omnes diaconi cardina-
 les induti dalmaticis albis & mitris, una cum
 quibusdam aliis praelatis & officariis. Post ex-
 peditionem vero divinorum, dominus cardinalis
 de Chalanco ascendit pulpitem ecclesiae, assi-
 stentibus sibi tribus episcopis, legit & publica-
 vit decretum electionis domini nostri papae, per
 quod approbat eundem papam concorditer,
 nemine reclamante, per omnes cardinales fuisse
 electum. Et deinde singulorum cardinalium sub-
 scriptiones propriis manibus factas legit, per
 quas dictam electionem approbant domini cardina-
 les, & eundem pro vero papa tenebant,
 ac tenere intendebant.

Hoc facto, papa fecit unam notabilem col-
 lationem, cujus thema fuit: *Fiat unum ovile
 & unus pastor*. Et deduxit ponendo tria quae
 requiruntur in pastore respectu subditorum,
 scilicet prudentia, iustitia, & clementia, &
 tria requiruntur in subditis erga praelatum, sci-
 licet fidelitas, obedientia, & obsequium. Item,
 tria quae communiter requiruntur in pastore &
 subditis ad Deum, scilicet fides, spes & cari-
 tas. Finita collatione papae, cardinalis Bononien-
 sis assistentibus sibi duobus vel tribus epis-
 copis, una cum advocato Concilii, existens
 in pulpito ecclesiae, legit unam cedulam appro-
 bativam omnium processuum & aliorum quae
 acta & gesta fuerant per cardinales a die ter-
 tia Maji anni D. MCCCXVIII. usque ad pri-
 mam diem hujus Concilii, necnon omnia fa-
 cta in Concilio usque in praesens, supplendo
 insuper ad cautelam omnem defectum, si quis
 forsitan intervenisset in praemissis. Et hoc gene-
 raliter nulla expressione facta in specie; qua
 lecta, fuit par advocatum petendum, an place-
 ret. Ad quod per paucos fuit responsum, place-
 ret, nulla tamen declaratione praemissa. Item,
 lecta fuit per dictum cardinalem Bononiensem
 una cedula, per quam in effectu papa cum
 Concilio universali removendum fore decerne-
 bat omne impedimentum appositum in benefi-
 ciis domini cardinalis de Chalanco, & ipsum
 impedimentum amovebat. Et petito an place-
 ret, fuit ab aliquibus paucis responsum, placet,
 quibusdam aliis aperte contradicentibus, aliis
 tacentibus, & nonnullis murmurantibus. Dein-
 de legit dominus cardinalis aliam cedulam plu-

res articulos continentem, primo quod papa de
 ambobus collegiis dominorum cardinalium fa-
 cit unum collegium. Alius articulus quod pa-
 pa intendit laborare circa reformationem eccle-
 siae, tam in capite quam in membris, sicut
 juraverat cum aliis dominis cardinalibus, de
 quorum numero tunc erat, & volebat quod na-
 tiones eligerent certos deputatos, viros mori-
 bus, aetate & scientia providos, profectos, &
 approbatos, qui de hoc cum ipso domino pa-
 pa & cardinalibus tractarent. Tertio, quod ip-
 se dominus papa ante recessum dominorum car-
 dinalium, qui venerant ad Concilium, inten-
 debat eos singulariter consolari, sic quod sin-
 guli cum laetitia possent ad propria reverti;
 quod singuli in suis terris & locis informarent
 reges, & principes, & populum de iustitia pro-
 cessus facti contra olim contententes, & de
 eorum canonica ejectione, necnon & de legiti-
 ma & concordia electione papae. Item, quod
 papa intendebat mittere suos nuntios ad uni-
 versas mundi partes, qui, si placeret Concilio,
 mitterentur non solum ex parte sui, sed etiam
 Concilii. Et hoc placuit Concilio.

Dominica VII. die Julii dominus papa ce-
 lebravit missam in ecclesia Pisana, in qua in-
 terfuerunt cardinales praelati & alii multi de
 Concilio, induti, scilicet praelati modo suo so-
 lito, id est pluvialibus & mitris albis. Missa
 finita, venit papa una cum cardinalibus & pra-
 latis multis ante ecclesiam in alto scalfando,
 ubi coronatus fuit per decanum diaconorum,
 scilicet dominum cardinalem de Saluciis: deinde
 omnes abbates mitrati ibidem existentes, epis-
 copi, archiepiscopi, patriarchae ascenderunt e-
 quos suos indutos albo, cardinales similiter &
 papa; & procedentes ierunt processionaliter
 equestres per villam, ita quod abbates praecedebant,
 episcopi & ceteri sequebantur. Post pa-
 triarchas veniebant cardinales isto modo; sci-
 licet quod cardinales episcopi praecedebant, pres-
 byteri cardinales sequebantur, & postea venie-
 bant diaconi cardinales, postremo sequebatur
 eos papa induus pontificalibus & thyra cum
 tribus coronis coronatus procedendo. Discessit
 cardinalis de Saluciis a dicta processione, &
 una cum capitaneo Pisano ivit ad certum lo-
 cum, ubi erant aliqui Judaei, qui suam legem,
 scilicet Moysam, praesentaverunt sibi in quo-
 dam rotulo, quem recepit, & reversus praesentavit eam papae; qui recepit de manibus dic-
 ti cardinalis, & eam post tergum suum pro-
 jecit dicens: *Legem recipio, sed ceremonialia res-
 piceo, vel similia verba*. Papa autem ad domum
 suam reverso, descendit equum, quem una cum
 suis ornamentis habuit capitaneus praedictus,
 quamvis plures stipendiarii vellent & niterentur
 illum occupare, tamquam expositum, & con-
 cessam occupanti.

ANNO
CHRISTI
1409.

SERMO JOANNIS GERSONIS DO-
CTORIS

Et Cancellarii Parisiensis,

Factus coram Alexandro Papa in Concilio
Pisano in die Ascensionis Domini

Adjuva rex caelestis, & tu regina Genitrix
Virgo pauperem & inopem de regno
Israelitico locuturum.

Ex operibus
Joan.
Gersonii
t. II. p. 197.
E. MS. Cod.
Victor. &
Colb. ex-
traxit Du-
pinus.

Domine, si in tempore hoc restitues regnum Is-
rael? Originaliter Act. 1. 6. & recitative
in epistola praesentis Festivitat. Non sum ne-
scius, Beatissime Pater, vosque cardinales orbis
terrarum, & ceteri domini, sapientia clara ful-
gentes, me subire sermonis opus proffus impar
exiguus viribus. Idcirco pulsabo januas devote
regis caelestis, ut imperfectum meum suppleat,
humili det gratiam, linguam infantis faciat di-
sertam. Et quo facilius exaudiat, oreitur pari-
ter ejus pia Genitrix, illique salutatio presen-
tetur Angelica. Ave gratia plena, etc.

Domine, si in tempore hoc etc. Querierunt hoc
apostoli ab ascendente Domino eisdem quidem
verbis, sed sensu vario; qua varietate, brevi-
tatis studio, praeterita, quoniam duplex est re-
gnum Israel, hoc est videntium Deum; alte-
rum caeleste, triumphantis ecclesiae; cujus ci-
ves Deum vident per speciem; alterum terre-
stre, militantis, cujus cives Deum intuentur
per Fidem. Dicam primum quomodo caelestis,
deinde terreni ruinas, Ascensio dominica ho-
die restituerit. Hanc mihi partitionem non
meus sensus, sed divinus contulit apostolus;
a quo scriptum memini, Deum Patrem pro-
posuisse in dispensatione plenitudinis temporum
instaurare omnia in Christo quae in caelis &
quae in terra sunt. Ecce me docet Apostolus
tuus, vas electionis tuae Domine Jesu, quae ti-
bi respondere liquerit quaerentibus Discipulis.

Domine, si in tempore hoc etc. Nam si per te es-
sent instauranda quae sunt in caelis, uti afir-
mare illum perspicio, quid tibi levius quam
hanc illis veritatem respondere, te propterea
scandere caelos, ut civitatem diminutam, &
magna parte sua per scelus orbatam turpe, re-
integraret. Ipsa malorum omnium prima pa-
rens superbia, Luciferum illum qui mane orie-
batur, cum tertia stellarum parte traxit ad te-
nebrosum occasum. Et quis crederet non inde
regni superni claritatem obumbratam? Tollite
ex hoc caelo visibili Luciferum, & cum eo ter-
tiam partem stellarum; cui dubium est noctes
obscuras futuras? Quis nesciat imperfectam
remanisse SS. Angelorum societatem, suo nu-
mero diminuto? Quis in dubium vocabit, cor-
pus civitatis istius praestantissimorum membro-
rum avulsione sensisse lationem, & integritatem
pulcherrimam amisisse? Nullus opinor. Ergo
claudicabit sanctorum gloria, nec Dei civitas de
sui integritate letabitur. Si natura tanto tem-
pore vacuum insectetur & sic exhorrescat, quo
pactis supernas sedes vacuas, oculis aequis aspi-
ciet sanctorum gloria? Denique gaudent Angeli
ad poenitentiam peccatorum. Quod si gaudium
ingerant oculis lacrymae mea, quid delitium
meum? Et si delitium meum gaudium sint Ange-
lorum, quomodo non magis fuisset eorum qui
cecidissent permansio. At illud civitati cae-
lesti deest. Fuisset igitur aliqua sanctorum ju-

Acunditas, stantibus Angelis, quae ruentibus su-
blata est. Ergo, inquit, confirmati spiritus,
ceterorum ruinam maesti deploraverunt, & qua
parte beatorum civitatem luctus ingrederetur?

Non dico flevisse, non maestos, non tristes
extitisse, viderunt culpam peccantium, non
inde letati sunt propter caritatem, neque con-
tristati propter confirmationem. Viderunt de-
inde poenam, & letati sunt iusti videndo vin-
dictam atque ad defectionem impiorum affue-
runt corditori: etenim Michael & Angeli ejus
prellati sunt cum dracone, & putas victoria
positos non inde sumpsisse gaudium? sed aliud
est aliquam deesse laetitiam imperfectae civitati,
aliud tristitiam admittere. Nonne vides deli-
tationes ipsas intellectu purissimas & contra-
rietate carentes, cum adsunt laetificare, cum
absunt non contristare? Accessit ad mali cu-
mulum, quod ea superbia quae conceperat in
caelis dolorem, in paradiso terrestri peperit
iniquitatem; quando per invidiam indignata
carnem eo viliozem ascendere, unde praestan-
tior spiritus corruerat, homini condito ad re-
plendas sedes in caelo vacuefactas, in serpente
dirum virus aspersit: sic enim invidia mors in-
travit in orbem terrarum, quamvis initium
extiterit omnis peccati superbia. Ita ex omni
parte optatae restitutioni supernae civitatis ma-
lignus obviabat. Attamen spes eum fecellit;
restituta est; immo & amplificata dignitate.
Cecidit Lucifer per superbiam; ascendit alius
Lucifer per humilitatem. Invectae tenebrae per
occasum primi; purgatae fuerunt per ortum
secundi. Ille minuit sanctorum numerum; il-
le restauravit & amplificavit diminutum. Ille
regni violavit integritatem; iste violatam re-
paravit. Ille in caelo sedes vacuefecit; iste no-
vis laudatoribus vacuefactas adimplevit. Ille
multos ex Angelis, exemplo malo, traxit in
praecipitium; iste plurimos homines justificatos
tamquam centesimam ovem prius errantem
propriis humeris reportavit in caelos. Ille ex
omni parte satan deluditur; nec enim in cae-
los reascendere potuit, unde tamquam fulgur
cecidit, hoc est, furoris impetu fuerat praeci-
pitatus, & ascensum quem homini, atque
restitutionem quam invidit civitati, nullatenus
impedire prevaluit. Verum gladio suo manu
potentioris electo jugulatur, & dum intentione
corrupta ab ingressu glorie novos cives pro-
hibere, gloriosumque Dei regnum integritate
pulcherrima fraudare satagit, tam civibus fa-
bricat coronas, quam nova dignitate regnum
honestat. Lucifer inde cecidit, sol ascendit.
Vanitas e caelis ejecta est, veritas in caelo re-
vecta est. Amiserat illa civitas creatum Ange-
lum, & recepit creatorem hominem. Unde
& hic verum est illud Apostoli: *Non sicut deli-*
litum, ita & donum. Rom. V. 15. Vis etiam
audire novum genus gaudii, quod nisi homo
peccasset, civitas illa non sensisset. Non ve-
reor ne nimis audeat loqui videar, cum se-
quar Bernardum auctorem, qui non putat
Deum nostrum totam habiturum glorie suae
laudem, donec veniant qui in conspectu Ange-
lorum plallant sibi. *Letati sumus pro diebus*
quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus ma-
la. Pl. LXXXIX. 15. Hoc genus laetitiae caeli
nescierunt, nisi per ecclesiae filios, hoc nemo
nunquam letatur, qui nunquam non letatur.
Opportune post tristitiam gaudium subit, post
laborem quies, post naufragium portus: placet
cunctis securitas; sed ei magis qui timuit. Ju-
cun-

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1499.

415

cunda omnibus lux; sed evadendi de potestate A
tenebrarum jucundior. Transisse de morte ad
vitam. vite gratiam duplicat; docti laudi si
defunt qui dicant: *transivimus per ignem & a-
quam, & eduxisti nos in refrigerium.* Pl. LXV.
12. Hodie felix illa civitas novis exultat gau-
diis, ad hunc diem caelestes ruinae perdurave-
runt. Ante hunc diem nemo ascendit in cae-
los, cum de Christo scripserit Propheta, quod
ascendit pendens ante eos iter. Mich. II. 13. An
vero ipso ascendente coascenderint qui cum re-
surgente resurrexerunt leguntur? Animas omni
labe purgatas credo, sed de corporibus haud
quidquam temere definire velim. Ergo laeti
fuerunt Angeli Christo concepto, laeti nascenti,
laeti praedicante, laeti hominem redimente,
laeti resurgente, sed laetiores ascendente. Quid
ita, quia multa docentur mysteria Christo praesente,
quae prius absente nescierunt. Nec id
mirum videatur, cum scripsit Apostolus Eph.
III. 10. *Innotescere principibus & potestatibus in
caelestibus per ecclesiam multiformem sapientiam
Dei.* Porro quod prius sola spe tenebant rui-
nas suas reficiendas, hodie re laetiore com-
prehendunt. Quis mihi det, o Domine Jesu, o
gloriosissime restitutor regni caelestis? Quis mi-
hi det ut possim concipere quanta intuleris ho-
die caelis festa gaudiorum, quanta jucunditate
Reatorum spirituum agmina ad novam sole-
mnitatem invitaveris, quanta tibi laetitia cal-
catori torcularis, cum rubris vestimentis cae-
los introgredienti tota superna Curia certatim
obviam venerit, advenisse gratulata est, quan-
tis laudibus triumphatorem prosecuta est, quam
jucundis obsequiis in sedem excelsores collo-
care studuerit? Si plus gaudeat super unius pec-
catoris poenitentia, quam super nonaginta no-
vem justis, qui ea non egent, Luc. 15. 7. quan-
tum de te gavisa est Deo homine, mortis vi-
dore, tot poenitentes in ipsam domum pater-
nam non reducente, sed reportante, qui ipse
esummum ejus gaudium, summus amor, sum-
ma suavitas: in te enim tota desiderat conspi-
cere, te sui ipsius oculis ex propinquo contuen-
dum praesentabas. Quam incredibili voluptate
sensus omnium intimos tua vox illa permulxit!
Congratulamini mihi amici & vicini, quia in-
veni ovem quae perierat, inveni drachmam per-
ditam, mortuus filius revixit. Celebremus alacri-
ter, o christianitatis rectores inclyti, celebremus
tantam festivitatem, representemus in terris An-
gelorum laetitiam, quae pro nostra illis salute
partim ingesta est. Nobis congratulemur, quo-
rum est hodie relaxata, immo & captivata capti-
vitas, *ascendens enim Christus in altum, capti-
vum duxit captivitatem.* Eph. 11. 8. Gaudium
ingens: hodie chirographum nostrae damnatio-
nis deletum est. Quid ni, illa natura hodie in
caelum it, cui dictum ante fuerat, *terra es et
in terram ibis.* Gen. 1. 19. Et ut thematis
sententia concludatur, a Domino in tempore
hoc restitutum est caeleste regnum Israel. Haec
pro priori parte nostri sermonis satis sunt. *Do-
mine, si in tempore hoc etc.*

Tractetur jam haec interrogatio de regno pe-
regrinantis ecclesiae, quod ab Abel justo ducens
originem, etsi postea saepe laboraverit, tamen
nunquam universum intercidit. *Saepe expugna-
verunt me a juventute mea, et non potuerunt
mibi,* Psalm. 138. 1. Floruit aliquando sub
Patriarchis, ducibus, iudicibus, regibus, sacer-
dotibus; verum Apostolorum tempore nationi-
bus subiectum mire defloruerat. Responde tu

querentibus Domine Jesu, non ego, sicuti cer-
te nunc operibus nunc vocibus respondisti, &
si minus fortassis ad effectum querentium, ta-
men ad veritatem.

Audistis Joann. XV. 16. quoniam misi vos
ut eatis & fructum afferatis, eripiendo cives
Israeliticos e manibus regis Babylonis. Audi-
tis quoniam praecipio vobis Marc. XVI. 14.
ut euntes in mundum universum praedicetis
evangelium omni creaturae, ut sitis mihi
testes in Jerusalem & in Judaea & Samaria,
& usque ad extremum terrae. Cur hoc? Ni-
si ut quaquaversum hoste depulso, regnum
Israeliticum vestro ministerio dilatetur. Hu-
jus rei gratia dedi quosdam vestrum Apo-
stolos, quosdam Prophetas, quosdam Evange-
listas, alios autem Pastores & Doctores ad
consummationem sanctorum in opus ministe-
rii, Ephes. IV. II. 12. in aedificationem re-
gni Israel. Propterea alteri vestrum alteram
manifestationem spiritus partim dedi, par-
tim dabo ad utilitatem reparationis regni de-
solati; & ne nudos hostium telis exponerem,
succinxim lumbos vestros in veritate, indui
vos loricae justitiae, dedi pedum calceos in
praeparatione Evangelii pacis, contuli scu-
tum Fidei, galeam salutis, & gladium spi-
ritus, quod est verbum Dei. Eph. VI. 24.
25. Quia vero imbecillibus, quales adhuc estis,
haec arma potius forent oneri quam usui:
Edico vobis Act. 1. 4. ab Hierosolymis ne
discedatis, quoad usque receperitis virtutem
Spiritus Sancti supervenientis in vos, qua non
arma tantum sine molestia ferre, verum et-
iam cunctos impetus hostiles elidere, immo
& exercitus fundere atque fugare possitis: nam
quomodo damna caelestia restituentur, nisi ex
his civibus regni terrestrii quidam sursum a-
scenderint?

Haec illis charus praceptor: cujus vocibus
diligenter paraverunt. Unde post Spiritus S. su-
sceptionem *profecti praedicaverunt ubique domino
cooperante, et sermonem confirmante sequentibus
signis.* Marc. XVI. 20. Ubique circumtulere
regna sagittas potentis acutas cum carbonibus
desolatoris, *Psal. CXIX. 4.* ubique vicerunt
regna, effugerunt aciem gladii, fortes fuerunt
in bello, castra verterunt exterorum, *Habr.
XI. 33. 34.* Ita brevi crevit ecclesia: inclyta
facta est & posita est in superbiam saeculorum,
dominata est a mari usque ad mare, & a flu-
mine usque ad terminos orbis terrarum. Ado-
raverunt eam omnes reges, omnes gentes ser-
vierunt ei. Pl. LXXI. 8. 11. Sed quid ad haec
Ascensio. Multum per omnem modum. Quip-
pe quamdiu Dominus in terris cum Discipulis
conversatus est, humi repit eorum dilectio, dul-
citer siquidem cum amaverunt, & praesentis di-
lectione spreverunt alia. *Ecces, inquit, reliqui-
mus omnia, et secuti sumus te.* Matth. XIX. 27.
Verum nescio quomodo praesentia vitae carnis,
spiritualis amoris puritatem non admittebat. In-
de saepe tamquam carnales objurgantur. Inde Pe-
trus impatienter audiens verbum de morte Ma-
gistri, satanas vocatur. *Matth. XVI. 23.* In-
de cuncti moleste tulerunt, quod de ascendenti
Magistri discessu audierunt. Inde plus illis
sapiebat Verbum caro, quam verbum veritas,
verbum sapientia, justitia, virtus, pietas. In-
de scriptum est illud: *Nisi ego abiero, Para-
litus non veniet.* Joan. XVI. 77. Et illud al-
liud: *Nondum eras spiritus datus, quia nondum
fuerat Jesus glorificatus.* Joan. VII. 39. Sed
post

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

417
post Magistri discessionem, aptiores subinde
saurant laudum suscipere spiritum, a quo robo-
rati atque firmati discerent amare valide, præ-
dicare veritatem intrepide, frigida corda succen-
dere, discerent plus invenire saporis in Verbo
Deo, quam in Verbo homine. Experientur altio-
rem amoris gradum jam eis ostensum a Christo
dicente: *Spiritus est qui vivificat, caro non pro-*
dest quidem, Jo. VI. 64. Ad hunc gradum Pau-
lus ascendisse videbatur cum dicebat: *Et si co-*
gnovimus Christum secundum carnem, sed jam non
novimus, 11. Cor. V. 16. Fortassis & Propheta
cum diceret: *Spiritus ante faciem nostram Chri-*
stus Dominus. Hujus igitur spiritualis amoris vi-
ribus ac robore regnum Israeliticum restitue-
runt. Sed heu & plus quam millies heu, quam
grandis nobis materia lacrymarum objicitur!
Circumferamus oculos quocunque libuerit, nus-
quam pax, nulla tranquillitas, nusquam segura
quies, ubique calamitas, afflictio, perturbatio.
O me miserum, quomodo regnum ubique dis-
futum per bellatores inclytos, coarctavit in an-
gustum ac restrinxit rex impius Babylonis, quo-
modo majorem antiqui regni portionem abstu-
lit Christo, & eam ipsam quæ secundum sibi
nomen retinuit, innumeris tempestatibus jactatam
afflixit! Nam quæ sunt humani generis por-
tio Mahometici, ac ab octingentis ferme annis
suave Christi jugum cervicibus excusserunt? Quo-
ta Indi feruntur Christianæ Crucis insignibus
exornati, sed ecclesiæ Romanæ Primatum igno-
rare? Quota Græci, ac illos male tempestas a
sede Petri disjectos, non modo schismatis, sed
nonnullis etiam hæresis macula fœdavit? Lati-
nitas ipsa purior ac immaculatio sedem ha-
bet Petri, pro cuius fide, ne deficeret, specia-
liter oravit ille qui in omnibus exauditus est
pro sua reverentia. Ipsa tamen multis quam
diuturnis quam violentis schismatibus, tum an-
tea sæpe, tum nostra tempestate miserabiliter
conculsa languit. Unde nuper tantarum cala-
mitatum impatiens ecclesiæ multis suspiriis ac
gemitibus clamavit ad Dominum: *Domine, si in*
tempore hoc restitues regnum Israel? Act. I. 6.
Aliqua ex parte audita est. *Excitatus* est tan-
quam dormiens Dominus, tanquam potens
crapulatus a vino. Et percussit inimicos suos in
posteriora, opprobrium sempiternum dedit illis,
Ps. LXXVII. 65. Asportavit duplicem sobnam,
tanquam gallum gallinacium, Isaie XXII.
26. 17. 20. & fidelem Eliacim substituit. Nam
cujus est ista tua substitutio, Pater Beate, nisi
Christi? Unde convocatio Concilii tam mira?
Unde prius discordantium inaudita consensus?
Unde tot Præsulum ac præsapientum concursus
tam celer? Non a Deo certe dissensionis,
sed pacis. Non vocavit Papa: fuit Conventi-
culum. O ridenda ac irrationalis nimium ra-
tio! Neque vero ad quatuor illa Concilia quæ
in actis Apostolicis describuntur Petrus vocasse
memoratur. Neque synodus Nicæna iussu Sil-
vestri, sed Constantini convenisse legitur. Ad
quintum universale Patrum Concilium contra
Theodorum Nestorii discipulum, nemine con-
vocante sese certatim Patres exhortati sunt.
Fuere ergo conventicula? Cave dixeris. Colun-
tur a Gregorio tanquam evangelia. Quid si
schisma dubios reddit Christianos, quem duo-
rum pro papa colant? Quid si (quod perra-
rum est) summus Pontifex labatur in hæresum,
ut legimus Liberium Arrianæ pravitati subscri-
psisse, Marcellinum idolis sacrificasse? Quid si
in tolerandis oneribus Christianitatem gravaret?
An adversus tantos morbos ullam relinquis me-

delam? Relinquo inquit. Credo sane: nam
imperfectam nimium ecclesiasticam politiam a-
strueres, nec a Deo cujus perfecta sunt opera
salubriter institutam, quod credere nefas est, si
quis in eam morbus posset incurrere, contra
quem nulla posset adhiberi medicina, sed ta-
men nulla memoratis casibus relinquitur, si
non aliquando sine papæ vocatione convenire
possit ecclesiæ libenter hic diutius insisterem,
sed brevitate prohibeor.

Quoniam ergo te certum ac indubitatum pon-
tificem nobis exhibuit Deus, ut reliqua mala
per te tollat, & regnum Israel nimis restrictum
iterum ampliet; ad te jam convertitur & cla-
mitat ecclesiæ querens: *Domine, si in tempore*
hoc, &c. Non ab longis inquit retro diebus
quisquam, me summus pontifex in tantam spem
erexit recuperandæ meæ dignitatis antiquæ sicuti
tu, quem video contrarie dispositum illis qui
medimiserunt. Fac, obsecro, ut non frustra spe-
ravim. Considera etiam atque etiam quod
cum mihi donatus es, tuus esse certe desisti,
nec si te vocem Dominum, tu me propterea
famulam arbitreris. Sic Sara obediebat Abrahæ
dominum illum vocans. Non ego certe tua,
sed tu meus, omnia siquidem mea sunt, sive
Paulus sive Apollo sive Cephas. Tu te etiam
filiorum meorum servum vocas, si non es, cur
te vocas? Si vere es, negato Dominum, & vi-
de quantum mihi debes. Si quispiam te filiorum
meorum rationabiliter uti velit; non potes te
sibi negare vel furari qui suus es, quin per te
vel alium suæ necessitati succurras; quamvis nil
ambitioni, nihil avaritiæ vel malitiæ debeas: si
tantum singulis, quantum universis; certe quan-
tum universis, tantum mihi, quare suspirabun-
da atque plorabunda pæto ut mala mea respi-
cias, ut regnum Israel hoc tempore restituas.
Justum petit, Pater Beatissime, eam exaudi, uni-
versum studium tuum ad regni sui restitutionem
conferas, de vetusta illa Sarac. ruina; quamvis
d si refarciretur. Vix ausi aliquid dicere, licet
non existimentur Christiani populi rectores hoc
absoluti præcepto quod hodie tuis auribus inso-
nuit. Marc. XVI. 14. *Euntes in mundum univer-*
sum, predicate evangelium omni creatura, aliis-
que similibus, quandiu fuerit aliqua gens sine
Christo, nec se putassent Patres eorum Aposto-
li, nec illi quatuor principales doctores eccle-
siæ, post quorum tempora tanta pestis exorta
est. Verum ab hac disputatione, brevitate a-
mor avocatur, ac prope rapit ad alia. De Indis
quid dicam? Habent Christum, an pure quis
doceat? Quis te vetat ad eos mittere qui re-
ferant omnia? Facile in eis Fidei sinceritas cor-
rumpitur, cum ecclesiæ Romanæ non cohæ-
reant, a qua Fidei certitudo petenda est.

*Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per tela, per ignes.*

E Et ex te nullus eo curret spe lucrificandæ
tantæ Gentis? Memento tamen illi te esse de-
bitorem. Jam vero de Græcis loquerer, qui-
bus multa Latini debemus. Verum hunc lo-
cum eo negligentius transeo, quod te Græcum
erga Græcorum revocationem omnes adhibi-
turum operas intelligo; festina, Pater, festina,
ne fugiat hora, ne labatur occasio desuper o-
blata, cui non est facile similis reditura. Ad
rem feliciter tractandam tempus omnium pri-
mum est. Itidem dicendum puto de ea parte
Latinorum, quæ nondum tuam claram justitiam
insequitur. Sed duobus hominibus humano iudicio
divinoque condemnatis adhuc inhæret, quoniam

D d & tua

ANNO
CHRISTI
1499.

& tua vigilantia, & obedientium principum se-
dulitate, & veritatis perspicuitate, spes est ci-
to Deo bene juvante redituram. Labore tan-
tum opus est. Igitur his tanta brevitate decur-
sis, pergit iterum ecclesia querere de ea parte
que tuam iustitiam agnoscit. *Domine, si in
tempore hoc &c.* Tecum forte cogitas, cur hoc
querat: nam cum hæc pars sit schismate libe-
rata, quænam in ea ruinæ reparandæ relin-
untur? Gaudet sane schisma esse hinc depulsum,
sed non radicibus credit avulsam. Hærent ter-
ræ radices, ex quibus pullulaverat malum ger-
men. Veretur ne si non succindantur, denuo
repullulet, quare cupit ut fodiat altius labor
tuus, non futura sine metu, nisi viderit cun-
ctas malorum germinum stirpes penitus avulsas.
Sed quæ sunt, ais, illæ radices? Absit si hoc
a mea tenuitate, prorsus absit ut tuam sum-
mam sapientiam velim instruere: scio ab in-
sania paululum distare, volentem docere Mi-
nervam. Sed effundo coram te cordis mei af-
fectum, immo profero voces ecclesie sancto-
rum, & sine suspitione docendi oro ut eas
exaudias. Quis enim nesciat nos in orationibus
effundere coram Deo corda nostra, nec cum
velle docere? Malo tamen dicat ipsamet eccle-
sia voces sanctorum suorum, dicat quas velit
stirpes excindi, & quas plantari. En loquitur,
non jam in me, sed in eam intendite. Væ mi-
seræ mihi, væ infelici, ex quo dignitatis cul-
mine, manibus iniquorum, detracta sum, quo-
modo mutatus est color optimus, obfuscatus fa-
ciei nitor? Cælestis pulchritudo terrenis sordi-
bus inquinata, exangue corpus effectum, mi-
serandum, incultum, hispidum, vestimentis fra-
grantibus spoliatum. Ecce rex & conditor
meus, me regni sanctorum cælestis expressam
imaginem esse decreverat, ut quantum fas ef-
set, terrenarum rerum oblita, cælo propinqua-
rem, & regnum illud supernum oculis morta-
lium præsentarem. Sic enim sub Moyse no-
mine dictum fuerat. Exod. XXV. 40. *Vade,
omnia facias secundum exemplar tibi monstratum in
monte.* Sic retulit postea discipulus quem dile-
xit, se vidisse *Civitatem sanctam Jerusalem de-
scendentem de cælo, habentem claritatem Dei.* Apoc.
XXI. 2. Duplici vero similitudine illam imita-
bar: Primum quidem, quia sicut in cælesti re-
gno Cherubin, Seraphin & ceteri quinque us-
que ad Angelos ordinantur sub uno capite Deo,
ita in meo corpore sub summo Pontifice Pri-
matés vel Patriarchæ, Archiepiscopi & Episco-
pi, Archipresbyteri, Presbyteri, & Abbates &
reliqui. Est alia principalior, & cujus gratia
hæc instituta sunt, ut quantum patitur corpus
corruptibile quod cælestes habent perfecte, ha-
beant terrestres ex parte. Illi vident per spe-
ciem; videant isti per sapientiam & fidem. Illi
Deum teneant præsentem per comprehensio-
nem; teneant absentem isti per spem. Illi Deo
fruuntur plena caritate; fruuntur isti quanta
possunt in corpore prægravante. Deum colant
& adorent quomodo Beati, casti sint quomodo
Beati, sapiant *qua sursum sunt, non qua su-
per terram* Coloss. III. 2. quomodo beati; &
sic possent discurrere per ceteras virtutes: re-
cte sane sic ordinavit sapiens artifex: nam si
propria ratio mea queritur, & mei collatio ad
cælestem civitatem facienda est. Ego sum via.
& motus in illam, illa finis ac terminus. Ego
peregrinatio raptim transiens, illa patria sem-
per manens. Ego militantium iuge certamen,
illa lætus victorum triumphus. Ego vallis mi-
seriæ, illa mons lætitiæ. Ego mare tempe-

stuosum, illa portus tranquillus. Ego exilium,
illa natale solum. Itaque quemadmodum mo-
tus ex suo termino ad quem vadit, sic ego ex
illa propriam traho rationem. Quantum ad il-
lam accessero, tantum veritatis acquirō. Si
tendere desidero, amisso nomine proprio, in
alteram formam convertor. Unde Deus con-
ditor meus ascendens in cælum, quid aliud
voluit, quam ut eum mente sequeretur quo
progrediebatur corpore, ut illic esset cor me-
um, ubi esset thesaurus meus, amor meus,
spes & desiderium? Nonne affixit mihi pennas,
quibus in terris corpore jacerem, mente vola-
rem in cælos? Sunt enim pennæ volucris mihi,
quæ celsa conscendunt poli, quas sibi cum ve-
lox mens induit, terras perosa despicit. Sed
quæ sunt illæ? Fides, Spes, Caritas, nihil cum
terra commune gerentes, sed totæ cælestes.
Nonne secundum has virtutes me confuscitavit
Deus, & confedere fecit, in cælestibus in Chri-
sto Jesu? O mira atque desiderabilis imitatio,
qua cælestior quam terrestrior effecta non du-
bitor? Omnia civitatis illius ordinem eloquan-
tur, cæli, sidera, elementa mixta; cum ordi-
natissimis Legibus Deo servant. Unde & na-
tura duce, ante Christum meum natum, gen-
tilium Sacerdotum potestates ita erant ordina-
tæ, ut Archiflaminibus Flamines subessent, a
quibus adhuc provinciarum ac diocesium dis-
cretionem partitionemque retineo. Potestates
autem terrenas quis ordinatas ambigat? *Non est
potestas nisi a Deo, quæ autem a Deo sunt, or-
dinata sunt.* Rom. XIII. 1. Verum ordinis mei
pulchritudo longe præstantior, expressior atque
vicinior. Hujus curam præcipuam ac pene uni-
cam, custodibus, quos mihi reliquit in terris,
meus conditor mandavit. *Exemplum*, inquit,
*dedit vobis, ut quemadmodum ego feci, ita &
vos faciatis.* Joan. XIII. 15. Si pulcherrimas
similitudines cælestis ordinis in terris posui,
vos illas servate; vestrum est officium ut cete-
ros purgetis, illuminetis, perficiatis, quatenus
cælestem portent imaginem: idcirco vos pur-
gavi, illuminavi, perfeci; quia nec sordulen-
tum mundificat, nec tenebrosum illuminat, nec
diminuta perficiunt. Et vos quales custodes meæ
spoliæ substitueritis, etiam atque etiam caute
consideretis; quandiu recte his mandatis est
obeditum, spiritus valuit, caro jacuit, eximia
per totum orbem terrarum diffusa sum. Pax
ubique portabatur, ubique recipiebatur, ferrea
corda linguis igneis, & verbis ignitis lique-
bant. Sed heu! quid de calamitate præsen-
tium temporum querar misera? Quibus, pro
cælesti ordine perturbor confusione, & ex si-
militudine cælesti quæ mihi vita est, ad in-
ferni similitudinem *ubi nullus ordo, sed sem-
piternus horror inhabitat*, Job. 22. quæ mihi
mors est, manibus impii pertrahor? Denique
ex distinctissima membrorum decentia in chaos
Anaxagoreum nisi manus conditoris retentaret,
prope dilaberet. Siccine, mi Rex, te sequor?
Siccine cælos peto? Siccine Matris cælestis ve-
neratur imago? Vix jam ordo meus, quem in-
stituisi, legitur in libris, quanto minus in mori-
bus? Cernere est archiepiscopos, primates tuos
vel ignorare vel contemnere; adversus illos
aut consuetudinis diuturnæ præscriptionem, aut
exceptionem allegare. Et nonne hæc eadem
ab inferioribus suis archiepiscopi patiuntur?
Cernere est profectos paupertatem, ita ut
nec in privato, nec in communi sibi quid-
quam reservaverint, quo liberius in terris cha-
ritatis ardore Seraphim, scientiæ plenitudine Che-

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

421
Cherubim imitarentur, aut ad Prælaturas nisi. **A**qua nulla major pernicies. Ex quibus hæc ra-
bis summis aspirare, aut si hoc non audeant, dicibus pullulasse crediderim? Profecto ex sædis
ad beneficiorum minorum, quod est inuitatius, inquinamentis clericorum. Unde periire virtutes,
commendas currere, non veritos ne cum uxore ex quibus secunda similitudo mea ad cælestem
Loth retrospectantes in salis effigiem redi- Hierarchiam intemerata salvabatur: sublatus est
gantur, neque satis memores Ananiz & Sa- simul omnis decor ordinis, in quo prima funda-
phyræ. Mirum est non alios æque festinare di- batur. Priores illi sub quibus magna felicitate
tari his, quorum professio vetat ditari. Cur e- floruit, sapientia cælesti, fideque seruebant. Illi
nim assidue pulsant aures apostolicas, quatenus posteriores, carnali prudentia corrumpuntur. Illi
nova privilegia valeant extorquere. Si hoc ut inflammabantur amore Dei, isti flagrant amore
publice proficiant, magis quam marsupia reple- mundi. Illi firmabantur in vero bono spe solida,
ant, splendide vivant, paupertatem quam vove- isti spe mendacii falsis bonis inhærescunt. Quo
runt exuant, ipsi viderint; quamquam multa me fit ut quemadmodum illi per sapientiam spiri-
experientia magistra docuerit, nolim tamen ju- tus cæterasque claras virtutes meum Regnum
dicare. Videas alios novem ordinibus non contem- fundaverunt, ornaverunt, ampliaverunt, sic illi
tos; non enim novenis beneficiis saturantur, tan- per carnis prudentiam cæteraque sæda vitia idem
diu novos hiatus pandere quam diu vivant, B diruant, maculent, restringant: Nam cum caro
conjugere domum ad domum, agrum agro copulare, concupiscat adversus spiritum, cui dubium est
quasi in medio terræ soli habitarent, ipsum vè Leges carnis spiritualem politiam potius subruere
propheticum pro sabula contemnere *Isaia V. 8.* Vi- quam salvare, detertere quam emendare, mi-
deas sere omnes summis importunitatibus in leges nuere quam augere? Recte dicit Ethnicus: *Im-*
irruere, dum nunc petunt gratiam obtinendorum perium facile bis artibus retinere quibus initio par-
simul incompatibilium, nunc in absentia posse fru- tum est. Unde quia meis propugnatoribus artes
ctus colligere, nunc ante annos magnas dignitates illæ desunt; quibus mihi dignitatem ac opes an-
assequi, nunc ad sacros ordines non compelli, tecestores eorum pepererunt, undique in meam
& mille alia rectis legibus vetita. Ubi nonne dignitatem ac divitias sit impetus. Et sicut ex il-
est intolerandum magnos prælatos commissos lis tanquam pacis radicibus pax latissime exorta
sibi greges lupis exponere, & quotidie ad de- est; sic ex istis tanquam discordiarum stirpibus
nariorum regionum suppurationes sedere, non omnia schismata & creata sunt & nutrita. O
veritos præceptum Apostolicum transgredi. indignum facinus, o sceleratissimam proditionem,
Nemo militans Deo implicat se negotiis sæc- milites mei & iidem filii quos ad honores
cularibus, 2. Tim. 11. 4. eo sensu quo per maximos opesque sublimavi, projectis armis spon-
sacrosanctum Concilium olim expositum fuit. si mei, lorica justitiæ, scuto Fidei, galea salu-
Quid de illis loquar, de more patriæ pro- tis & gladio spiritus ad hostem capitalem trans-
mitris utuntur galeis; pro veste linea utun- fugerunt, pactoque turpissimæ pacis sædere arma-
tur ferrea; arma ferunt, bella gerunt, fund- turam illius induerunt, lorica iniquitatis, scu-
dunt sanguinem, præfules negant, duces ex- tum prudentiæ carnalis, galeam amoris mundani,
hibent, spiritum nesciunt, carnem fovent; gladium carnis, quod est verbum mendax dia-
quasi arma militiæ nostræ essent carnalia, boli. Unde pugnant contra me & in materna
& non potentia Deo ad destruendum omnem viscera vires convertunt. Quos advocem defen-
altitudinem extollentem se adversus scienti- sores? quos quæram adjutores? quos mihi pro-
tiam Dei. Quod si ad hæc arma necessitas pugnatores sperem? non a filiis derelicta tantum,
vigentior detruserit (uti non unquam acci- sed hostiliter impugnata? Olim sæviente tyran-
dere fateor) non est magis speranda vi- norum rabie, me tutata est constantia Marty-
ctoria ex pugna Josue, quam oratione Moy- norum rabie, me tutata est constantia Marty-
si. Porro illud quam absurdum, in hierar- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
chiis institutos nullos actus hierarchicos ex- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
hibere, non purgare, non illuminare, non per- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
ficere. Atque utinam exemplo suo malo non in- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
ficerent, non errores traherent, ac imperfe- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
rent pauperum plebeculam paratam in alteru- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
trum sequi aut bona exempla virtutum, aut rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
prava vitiorum. Quid turpius quam videre do- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
ctos aut bene moratos, aut extra ordines ja- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
cere, aut in iniis collocatos; ignaros autem & rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
improbos altissimum gradum tenere; videre a- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
lios esurire, alios ebrios esse. Quod si ad insti- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
tutionem sacerdotum atque provisionem venite rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
delectet, doleo seminaria feri litium, ubi lites rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
sequi prope nefas est. Vix aliquod beneficium rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
infra prælaturas confertur, quin ipsum, uni rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
summus pontifex, alteri vero legatus aliquis, item rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
ordinarius alteri conferat. Quid est hoc aliud rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
quam litium materiam exhibere? Nec illud rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
minus absolum quod magis favoribus humanis, rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
aut gratia, aut metu, aut cupiditate, aut con- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
sanguinitate, aut affinitate, aut aliquo impetu rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
animi quam iudicio aut delectu provisiones istæ rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
sunt? Nec ad ea dona spectatur quæ Spiritus rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
S. membris meis variis, varia distribuit, ad re- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
gimen ordinatum, atque per se sufficiens mei rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
corporis. Unde fit ut auris ad videndum, & rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
audiendum oculus nonnunquam applicetur, si- rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
milisque cæterorum membrorum consilio fiat, rorum rabie, me tutata est constantia Marty-
Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1109.

423
 nis intendere; quibus salubriter consultum pu-
 tarent, si mallet Aristotelem audire quam Apo-
 stoli præterire mandatum. Ille patribus familias
 opulentis consilium dat, ut administrandarum
 facultatum atque familiarum negotium procura-
 toribus imponant, ipsi vero simul vivant aut
 philosophentur. Sed modicum miror apud
 istos Aristotelem contemni, apud quos nihil va-
 let apostolorum exemplum salubre, qui ne ver-
 bum Dei relinquere cogentur, septem Diaco-
 nes pro ministerio mensarum instituerunt. *Act.*
 VI. 3. Nec sine lacrymis inspicere poteram
 alium concubinato pollui, cui tamen, ut puri-
 tatem Angelicam æmuletur, concubium est in-
 terdictum; luxuriam non clam, sed in propatu-
 lo habere, sædis factis sæda verba conjungere,
 dapibus implere ventrem, inebriari vino doctum
 & ad calicem vigilantem sterere naso; & mille
 malis aliis prope conspectis, fluebant mihi la-
 crymæ, nec fluere desinent, nisi malas istas
 radices peiorum germinum matres succissas agno-
 vero. Nam quid postremo de spe mendaci pro-
 feram? Quid sacerdotes sperare dicam utrum
 sempiternam gloriam? Hæc profecto eorum po-
 strema cura est. Sed quid? sperant beneficia
 consequi, sperant emolumenta terrena: sub no-
 va lege veterascunt, novis præmiis æternisque
 relictis ad legis Moyse vetustatem resolvuntur,
 & ex schola credo Stoicorum, non certe chri-
 stianorum honores istos caducos beneficiorum
 virtutis præmia ducunt. Quod facturos non exi-
 stimo, nisi ita oculos ad opes honoresque con-
 verterent, ut onera non adverterent, nisi ho-
 norum dulcedinem & non ad onerum amari-
 tudinem inspicerent. An tibi videtur nauclerus
 summis tempestatibus usque ad finem dierum
 meorum mari jactandus, recte primum putare
 terrenum commodum quod tantis periculis con-
 junctum viderit. Non putabit, inquit, nisi
 tempestatis immemor. Ceterum quis viator pro
 laborum præmio eam pecuniam sumserit,
 quam, nisi per medios latrones prædoneque
 manu semper portaverit, possidere non liceat?
 Nullus inquit nisi salutis oblitus. Ergo si in
 beneficiis statutum lubricum sempiternæque pæ-
 næ nimis facile periculum inesse certum sit,
 quis intelligens non ea magis suscipere metuat
 timore periculorum, quam quærat spe commo-
 dorum? Quo circa soleo mirari, quid id sibi
 voluerunt qui primum gratias expectativas ap-
 plantaverunt: sed ut video jam dudum vera
 rerum vocabula amissa sunt.

Habes itaque vel maximas afflictionis meæ
 causas, quia dum omnes quæ sua sunt quæ-
 runt, non quæ Jesu Christi, & quod sibi uti-
 le est, non quod multis, dum, suavis carnis
 pastui tantum carnales intendunt, currunt ad
 honores, onera rejiciunt, quærent jucunda,
 molesta fugiunt, quod in alieno statu dulce
 viderint ad se rapere, quod in proprio ama-
 rum cognoverunt in alios projicere moluntur.
 Inde discordiæ, lites, schismata, rixæ, simul-
 tates, & totius ordinis mei turpissima confu-
 sio. Quæro Domine si ab his possibus hoc
 tempore liberabis ac restituas regnum Israel?
 Et precor ut restituas; quod facturum subinde
 spero: quippe spiritualibus litteris eruditissimus,
 sacerdotes Dei legem ignorare non teres, uti
 sine damnationis periculis ignorare nequeunt;
 quod multis auctoritatibus sacræ scripturæ con-
 firmarem; sed brevitati studendum est. Deni-
 que cum a puero te cælestis religio susceptum
 adeo spiritualiter vivere docuerit, ut id tibi in

ANATURAM conversum sit, advocabis spirituales
 viros ad beneficia, ab his carnales arcebis.
 Excludes quos spes improba ad importune pe-
 tendum impulerit, sed invitos intrare coges,
 quos parvi pendere terrena, comparatione cæ-
 lestium agnoveris. Exinde confusionem præ-
 sentis temporis reduces ad distinctionem ordi-
 nis. Coges quemque suum tenere locum, suo
 gradu contentari, officium exercere ordinis
 suscepti, limites non excedere, non perturbare
 terminos positos a patribus. Jubebis quemlibet
 esse contentum mensura statum decente. Et
 quoniam pravæ cupiditati terminum imponit
 nemo, tu omnibus præficere colaberis. Præci-
 pies seminare spiritualia, qui metunt carnalia.
 B contra leges recte latis, quantalibet importu-
 nitate petentium fatigeris, nunquam dispensa-
 bis, nisi aut necessitas urgeat, aut communis
 provocet utilitas: alioquin fuerit potius crude-
 lis dissipatio quam justa dispensatio. Cavebis
 dispensationem ipsam lege communiorem face-
 re, ne turpe sit, si regulam sua vincat exce-
 ptio. Si hæc feceris, ad quæ te suscepti officii
 debitum astringit, tum schismatum avulsis ra-
 dicibus pax ipsa christiana sibi terrarum orbem
 denuo vendicabit. Et in hoc positum est unicum
 pacis stabile fundamentum, sine quo si quis
 edificare voluerit, nihilo plus agit quam si det
 operam ut gravia tecta parietibus arundineis
 superimponat. Morum corruptio fuit prima cau-
 sa mali; quare morum correctio erit prima cau-
 sa boni. Verum hic labor, hoc opus est, ne
 hoc facere possis, nisi te propinqui tui ac do-
 mestici juverint. Proinde Gregoriano exemplo
 persuasus advocabis tibi tantorum laborum so-
 cios clericorum ac religiosorum quosque pru-
 dentissimos ac optimos: ornabis domum tuam
 sanctis, prudentibus, modestis, integris, incorru-
 ptis. Quam enim domum decet sanctitudo, si
 non tuam domine? Certe parum profuturæ est
 tua unius justitia, si cum vicerit dissimilis alio-
 rum affectio. Uteris subinde membris tuis, re-
 gisque summi secutus exemplum, quemadmo-
 dum ab illo discurrunt assidue spiritus Angeli-
 ci ad hominum ministeria, sic diriges per or-
 bem terrarum pacis nuncio. Vide tamen qua-
 libet membris utaris; sunt quædam paralytica;
 si volueris in dextrum movere, prave potius
 ferentur in sinistram. Proinde magna cura ti-
 bi subeunda est, ut ad hoc ministerium idonea
 deligas. Post habebis rerum minorum curas,
 ut hinc maxime major ac efficacior inservias.
 Vide quæso si careas queribus, vide si quis
 alius tanta sollicitudine fatigetur, quanta tu.
 Vere hoc dixerim: summus honor, summum
 onus. Sed ne te onus terreat si bene ministra-
 veris: summi oneris summum præmium. Vide
 denique, si non tibi incumbat cum eximio Re-
 ge psallere, durum quidem, sed vigilantis viri
 canticum: *Si dederò somnum oculis meis, & palpe-
 bris meis dormitationem, & requiem temporibus meis,
 donec inveniam locum Domino, Psal. CXXXI. 4.*
 Sed quem locum? pacem nempe. *In pace factus
 est locus ejus, Ps. LXXV. 3.* sed quænam est hæc
 pax? tranquilla bonorum concordia. *Non enim
 est pax impiis, dicit Dominus, Isaiæ XLVIII. 22.*
 Tolle igitur vitia, reduc virtutes. Redde mihi
 formam, redde vitam, redde etiam cum domi-
 no gratum locum invenire, cum hoc tempore
 regnum Israel restiteris. Hæc eccl. tecum. Cu-
 jus vocibus nihil aliud adjicio, nisi precationem
 humilem, ut sub tuo pontificio pulchræ pacis di-
 lationem amplissimam videre possimus. Amen.
 F. I. O.

ANNO
CHRISTI
1109.

FLORENTINUS CONVENTUS

Ad subtrahendam seu subtrahendam a Gregorio XII. obedientiam approbandam & confirmandam.

Anno 1409. habitus.

ADMONITIO JOANNIS DOM. MANSI.

Recessum ab obsequio Gregorii XII. medians Florentinorum publicus magistratus, non continuo totum imperium ejus excutiendum censet, sed per partes. Primo igitur nullum Pontifici esse voluerunt jus in beneficia ecclesiastica, si quæ interim justo possessore vacasse contigerit. Id vero edixerunt decreto rogato die XXVI. Januarii, quod cum integrum hic offeratur, supervacaneum duco ejus summam hic explicare. Cum hæc quiete successissent; processum ad consultandum, num omnis in pontificem obedientia subtrahenda esset, quoadusque ingenti animorum contentione agitata lis ardua in Concilio definiretur. Eo Concilio episcopi provinciales, & quidquid erat virorum in sacra scientia peritorum in consultationem vocati sunt. Definierunt nemini ex pontificibus parendum, ut vel sic admoniti sive ipsi pariter in Concilium Pisarum convenirent vel dignitate cederent. Concesso sibi hoc jure non statim utendum judicaverunt Florentini; sed litteris ad Gregorium & legatis missis, quid sibi consilii datum esset aperuerunt; simul vero monuerunt decrevisse se nihil innovare usque ad diem XXVI. Martii; tunc vero omni abjecta cunctatione recessuros se ab officio profitebantur; siquidem ille in reculanda ecclesie pace perseverasset. Malum illud evitandum sibi censuit Gregorius; statimque ad eos destinavit legatos suos edoctos de iis quæ litteris & legationibus Florentinorum reponenda erant. Id vero reminiscens gratis chartis consignata illis tradidit; idemque scriptum hic perducitur ex Martene. Frustra tamen ille; nam Florentini Pisano Concilio favorem suum & auctoritatem impenderunt.

CONVENTUS PRÆLATORUM FLORENTINORUM

Ad subtrahendam seu subtrahendam a Gregorio XII. obedientiam approbandam & confirmandam.

Ex Mart.
Vet. Mon.
t. VII. p.
917.

Considerantes magnifici & excelsi domini priores artium & vexillifer justitie populi & communis Florentie, nec non & ipsorum honoranda collegia, quod nihil est in hac vita mortali diligentiori cura inquirendum, nihil magis necessarium ad animarum salutem, ad Dei honorem, & ad militantis ecclesie liberationem, quam his duris & miserabilibus temporibus, & in hac deflenda & abominanda a cunctis fidelibus ecclesie sancte scissura, in hoc perniciosissimo errore, quo periculose nimis grex Christi divisus est, ea procurare quæ ad pacem sunt, atque sanctam & veram unitatem populi christiani, & ad extirpandum ex ipsa christiana religione monstruosum ipsum & pestiferum schisma, quod fere triginta annis ad magnam animarum perniciem in ipsius ecclesie corde miserabiliter hæsit. Et cum ipsi magnifici domini & eorum collegia, cum his qui sub eorum ditione continentur, ipsius ecclesie membrum sint, & omnia usque in presentem diem cum cordis puritate & animorum sinceritate ob eorum debitum fecerint, non sumtibus, non laboribus, non periculis, nulli denique rei parentes, quæ proficua & salutaria ad ipsius ecclesie pacem judicarent, apud eum multis variis, honestis & efficacibus rationibus & modis instando, qui se Gregorium XII. appellat, quæ omnia sigillatim exprimere longissimum esset, & cum omnis eorum labor usque in presentem diem incassum fuerit, nihilque eorum sancti conatus profecerint apud ipsum dominum Gregorium, sed omnem profusum spem amiserint posse eum reducere ad sanctam & necessariam unitatem Christianam, quam Deo & hominibus promisit, juravit & vovit, nisi fortiora remedia adhibeantur: ac

Cetiam considerantes præfati magnifici domini & eorum collegia, quemadmodum S. Spiritu inspirante, ut pie credendum est, duo sacrosancta collegia reverendissimorum dominorum cardinalium, videlicet collegium illud quod Gallicum apud quosdam appellatum est, & aliud quod Italicum, ab eorum capitibus, scilicet a præfato domino Gregorio, & ab eo qui se Benedictum XIII. appellat, discesserunt, prorsusque desperati posse eos de papatu contententes, ad reintegrandam ecclesiam adducere, in unum se conjunxerunt in tanta unitate, ut vere de eis dici possit, quod erant unum sint & anima una. Nec non pensantes ipsi domini priores & sua collegia, quod domini cardinales indefessis studiis, prout Deo promiserunt, & ex ipsorum debito sunt astricti, rebus cunctis mortalibus spreis, procuraverunt, procurantque recta & sancta voluntate Christianam pacem, & maxime regia via, ea scilicet, qua alias ecclesie perturbationibus subventum est, videlicet per generale & sanctum Concilium totius Christiani populi, quod celebrandum ipsi domini cardinales mandaverunt in civitate Pisarum, eisdem ad hoc sanctum negotium peragendum a Florentino populo concessa. Advertentes præterea, & secum diligenter considerantes quamdam eisdem dominis prioribus requisitionem factam per ipsos reverendissimos dominos & patres, dominos cardinales, cujus hic est effectus, quod Florentinus populus, quemadmodum obligatus est, ipse & reliqui Christiani, secundum Deum & sacrorum canonum dispositiones, postquam aliter haberi ecclesie pax nequit, ad hoc ut hoc schisma tollatur, omnem obedientiam auferre debet præfato domino Gregorio, tamquam a christiana religionis vastatore & nutritore inveterati in ipsa ecclesia schismatis, & propterea crimine hæresis affecto. Asserentes quoque ipsi domini cardinales hoc præterea ideo faciendum esse, ut omni metu seposito, liberius ecclesie prælati possint sanctissimo generali Concilio interesse, & laben-

ANNO
CHRISTI
1409.

427
 ti ecclesie in miserandam ruinam, priusquam
 funditus deleatur, gratia Dei iuvante, opem
 ferre, quam quidem petitionem ac alia que-
 que supra narrata animis volentes prefati ma-
 gnifici domini priores, ac etiam habentes ante
 oculos Deum, & secundum eius voluntatem in-
 cedere in his gravibus & magnis negotiis vo-
 lentes, ac etiam studere, quantum eis divina
 bonitate permittitur, christianæ reconciliationi,
 nihilque omittente, quod auxilium aliquod labo-
 ranti ecclesie possit asserere, ne sub specie bo-
 ni in aliquo decipiantur, & ne quicquam, quod
 contra sanctas institutiones ecclesie sit, per er-
 rorem faciendo & omittendo, committatur,
 decreverunt velle in istis eorum Consilium se-
 qui, quos sciunt Deum timentes esse, & qui
 noverunt quomodo in divinis rebus sit inceden-
 dum, quidve divino & humano jure liceat vel
 non liceat, & quibus cura est Florentini popu-
 li in spiritualibus secundum ecclesie ordinatio-
 nem commissa. Quapropter ipsi magnifici do-
 mini priores in palatio residentie domini epis-
 copi Florentini, infra scriptos reverendos patres
 & dominos archiepiscopum, episcopos, præla-
 tos, abbates, professores sacre pagine, religio-
 sos, & utriusque juris doctores congregari fe-
 cerunt, & ipsis sic congregatis, ipsi magnifici
 domini priores & vexillifer justitie supradicta
 & alia ad rem facientia narraverunt, & ab ip-
 sis consilium postulaverunt, utrum secundum
 Deum, bonam conscientiam & jus possent &
 deberent juxta petitionem dominorum cardina-
 lium omnem obedientiam auferre a domno Gre-
 gorio. Qui siquidem infra scripti omnes ad re-
 quisitionem ipsorum magnificorum dominorum
 priorum juraverunt in manibus reverendi patris
 in Christo domini episcopi Florentini, se in
 hac materia ea dicturos esse atque consulturos,
 omnibus aliis postpositis, que secundum Deum,
 bonam & rectam conscientiam, & secundum
 Dei ordinationem, jus & veritatem esse cre-
 diderint. Unde subsequutum est; quod hodie hac
 præsentis die infra scripti omnes, exceptis tantum
 tribus, qui inferius describentur, habitis prius
 tamen inter se omnes aliquibus diebus magnis
 & longis disputationibus, tractatibus & allega-
 tionibus, & allegatis omnibus sacris canonibus,
 decretalibus, glossis, auctoritatibus sanctorum do-
 ctorum ecclesie, ac juribus omnibus ad partem
 affirmativam atque negativam facientibus, ip-
 sitque diligenter discussis & examinatis, & in-
 terpretatis fideliter, pure atque canonicè, ac
 facto præsentis schismatis plene examinato &
 diligentissime considerato, inspirati, ut pie cre-
 dendum est, Sancto Spiritu, atque gratia Dei
 & Redemptoris nostri Jesu Christi, ob cuius ec-
 clesie salutem congregati sunt & laboraverunt,
 atque gloriosissimæ Virginis reginæ colorum Ma-
 riz, omnes & quilibet de per se unanimiter
 interrogati, singulatim per me Petrum notarium
 & cancellarium infra scriptum dixerunt, contu-
 luerunt, declaraverunt, determinaverunt, quod
 secundum Deum, bonam, puram & sanctam
 conscientiam, secundum sanctas ecclesie insti-
 tutiones, veritatem & jura, pro bono univer-
 sali sanctæ matris ecclesie, & pro inducendo
 in populum Christianum sanctam & immacula-
 tam pacem & veram unitatem, & pro schis-
 mate tollendo, magnifici domini priores & eo-
 rum veneranda collegia, cum universo clero &
 populo Florentino, & omnibus cujuscumque sta-
 tus, qui sub eorum jurisdictione continentur,
 possunt & debent, atque astringuntur sub mor-

ali peccato, omnem obedientiam, assentiam,
 auxilium atque favorem ab domino Gregorio
 subtrahere & amovere, tamquam a nutritore
 universalis & inveterati schismatis in ecclesia
 Dei, & dissipatore gregis dominici, & eccle-
 sie sanctæ Dei subversore, & tamquam a vio-
 latore obligationis, juramenti & voti, quam
 & quod Deo & christianis omnibus solemniter
 fecit, ut publicis documentis in conclavi & post
 factis, continetur & habetur. Et me Petrum
 notarium & cancellarium infra scriptum, tam-
 quam personam publicam, ipsorum declaratio-
 ne rogaverunt, quatenus de hac ipsorum de-
 terminatione, ad perpetuam rei hujus memo-
 riam, publicum conficiam instrumentum. Et
 quo prædicta majorem obtineant firmitatem
 unusquisque infra scriptorum propria manu se
 subscripsit, & præsentem paginam propriis si-
 gillis munivit.

(a) Ego Alammannus archiepiscopus Pifa-
 nus omnia suprascripta approbo & confirmo,
 ideo propria manu me subscripsi & signavi meo
 sigillo secreto. Hoc eodem modo infra scripti
 se subscripserunt.

ANNO
CHRISTI
1409.(a) Subscri-
ptiones de-
sunt in cod.
Chauvelii
niano.

Dominus Jacobus episcopus Florentinus.
 Dominus Ludovicus episcopus Viteranus.
 Dominus Petrus episcopus Aretinus.
 Frater Bernardus de Gianglaziis, generalis
 Vallis-umbrosæ.
 Frater Honorius de Florentia, prior cremi
 Camaldulensis.
 Frater Bernardus de Florentia abbas mona-
 sterii S. Michaelis de Podio Bonizi, theologiæ
 professor.
 Frater Thomas de Firmo theologiæ profes-
 sor, generalis Prædicatorum.
 Frater Antonius de Pecto ordinis Minorum
 generalis.
 Frater Matthæus de Bononia theologiæ pro-
 fessor, generalis Carmelitarum.
 Frater Felix abbas monasterii S. Salvatoris
 de Septimo.
 Capponi de Capponibus de Florentia, præ-
 positus Florentinus et Aretinus.
 Johannes de Albicis canonicus Florentinus.
 Bonifolus Florentiæ de Federigis canonicus
 Florentinus.
 Dereninus de Pecoris canonicus Florentinus.
 Franciscus de Ancellensibus canonicus Flo-
 rentinus.
 Johannes de Riccis canonicus Florentinus.
 Frater Nicolaus de Salsal decretorum doctor.
 Johannes abbas S. Floræ de Aretio.
 Jacobus de Campo utriusque juris doctor.
 Frater Laurentius de Borontis decretorum
 doctor.
 Albertus de Albicis de Florentia.
 Nicolaus abbas S. Mariæ monasterii.
 Baldassar abbas monasterii de Passignano.
 Dominus Bastianus abbas S. Salvatoris Camal-
 dulii.
 Hieronymus Gillii de Florentia decretorum
 doctor.
 Laurentius abbas monasterii S. Petri.
 Lazarus prior plebis de Balneo.
 Frater Gaspar abbas monasterii S. Trinitatis.
 Richardus abbas S. Pancratii.
 Antonius abbas S. Pauli de Razulo.
 Albertus de Albicis ordinis Prædicatorum ma-
 gister.
 Michael P. Tibim professor theologiæ.
 Frater Leonardus theologiæ professor.
 Frater Andreas Tomæ professor theologiæ.
 Fra-

ANNO
CHRISTI
1492.

429
Frater Jacobus de Pisis professor theologiae. A
Frater Michael Johannis professor, &c.
Frater Michael de Feghino professor, &c.
Frater Lotus ordinis Minorum inquisitor.
Magister Johannes Georginii de Bononia
minister Fr. Minorum.
Frater Mattheus de Parma minister provin-
ciae Romanensis.
Magister Johannes Johannis de Florentia
professor.
Frater Jacobus Fei professor.
Frater Bartholomaeus de Bononia professor.
Antonius de Massa professor.
Frater Benedictus de Testis professor.
Frater Valentinus Urtac. professor.
Frater Hieronymus de Faventia baccalaureus. B
Bartholomaeus abbas de Pypio.
Johannes prior S. Fabiani de Prato.
Frater Antonius Petri prior generalis Ar-
menorum.
Frater Michael abbas.
Frater Johannes Petri abbas.
Frater Laurentius de Florentia professor.
Frater Simon de Tornaquantis professor.
Frater Gabriel de Spoleto professor.
Frater Antonius de Rignano professor.
Frater Zenobius de Florentia prior provin-
cialis Provinciae.
Magister Bartholomaeus de Pisis.
Frater magister Jo. de Sedoggiis.
Frater Antonius Salvi de Florentia bacca- C
laureus.
Frater Nicolaus de Cassis baccalaureus.
Frater Jo. Leonardj professor.
Frater Jo. de Sicilia.
Frater Lucas Hispanus ordinis S. Salvatoris
sub constitutionibus B. Brigidis, gubernator
monasterii Paradisi.
Frater Antonius de Alexandris professor.
Frater Perius de Roma professor.
Frater Antonius de Passignano professor.
Frater Dominicus Bartholi de Florentia prior
canonicus.
Dominus Simon Matthaei.
Frater Zenobius abbas.
Simon Jeremie canonicus Pisanus.
Petrus canonicus Pisanus.
Frater Dominicus Riolfri de Florentia bac-
calaureus.
Frater Thomas Jacobi de Regno.
Frater Antonius Simonis baccalaureus.
Julianus Cocchi.
Lucas canonicus S. Mariae majoris.
Philippus de Corsinis doctor.
Stephanus Bonacursi doctor.
Laurentius de Ridolphis doctor.
Rossus Andreolus doctor.
Bartholomaeus de Poplechis doctor.
Torellus de Torrellis doctor.
Richardus *Delbene* doctor.
Johannes P. Rustan. doctor.
Marcellus de Strozis.
Franciscus de Marchiavellis doctor.
Dominicus P. Mini doctor.
Petrus de Beccanugis doctor.
Ego Petrus S. Mini, S. Dominici civis &
notarius Florentiae & magnifici communis Flo-
rentiae cancellarius, & imperiali auctoritate
judez ordinarius, praedictis omnibus dum age-
rentur praesens interfui.

EPISTOLA FLORENTINORUM

ANNO
CHRISTI
1492.

Ad dominum Gregorium papam XII.

*Declarans se si suam certis conditionibus obe-
dientiam subtraxisse.*

1. **N**emo est tam expertus rationis, sanctis-
sime ac beatissime in Christo pater,
qui inscisci possit omnes qui Christianam reli-
gionem profitentur, rebus cunctis mortalibus
posthabitis, non debere, etiam si opus fuerit,
vitam morti exponendo, ecclesiae sanctae Dei
pacem quaerere. Quid enim, si terrena sapere
voluerimus, & caeca nimis inanum caducarum-
que rerum cupiditate teneri, magis necessari-
um, magis utile, magis divinum miserae &
afflictis nimis ecclesiae excogitari potest, quam
pestifero schismate sublato, non duas, proho-
dor! sed unam ecclesiam aspicere, & hanc pul-
cherrimam Christi sponsam, quam ipse pretio-
sissimo sanguine suo constituit, non in partes
duas sectam & duobus capitibus deformatam,
sed integram & unico redimitam capite; & in
ea esse pulchritudine, qua eam Dominus noster
exornavit? Nos igitur cum divina bonitate non
inferius membrum ipsius ecclesiae sumus, nulla
in re debere nos enixe magis atque diligentiori
cura laborare judicamus, quam dare pro viribus
operam ut tam ingens malum, tam saeva tem-
pesta, quae sanctissimos ac pulcherrimos ecclesiae
parietes disturbat, evertit, & miseranda ruina
deformat, penitus tollatur, tranquilla & serena
pax Christianis restituatur. Hoc igitur san-
ctum desiderium nostrum, haec egregia volun-
tas, quae nobis divinitus inserta est, eo popu-
lum nostrum deduxit, ut nihil durum aestimet,
nihil laboriosum, quod ad Christianae religio-
nis reintegrationem cederet. Hinc subsecutum
est, ut non sumtus, non labores, non pericu-
la pro hac tam necessaria re declinaverimus.
Nota sunt haec beatitudini vestrae, propterea
ea exprimere obmittimus. Deo nota sunt, cui
ut placeremus, ad haec facienda devenimus,
D & ipse nobis est testis, sinceris animis & recta
mente Christianam a nobis pacem procuratam
esse.
2. Experti tamen sumus novem legationes
nostras quas ad beatitudinem vestram infra
biennium, & duas alias praestantissimorum ci-
vium nostrorum ad adversarium vestrum, qui
se Benedictum XIII. appellat transmissas roga-
tu vestro, nihil usque in praesentem diem pro-
fecisse. Nihil etiam valuit, quod tam benigne,
tam multa florenorum millia intra tam par-
vum temporis spatium pro unitate consequen-
da, ex beneficiis, quae in nostris finibus sunt,
colligi sumus passi. Nihil valuerunt infinitae pro-
pemptum supplices exhortationes nostrae, nihil
E preces, quas apud vos porreximus, nihil tam u-
beres, tam amplae oblationes nostrae, quibus non
solum facultates nostras, sed sanguinem quoque
pro ecclesiae salute benignitati vestrae obtuli-
mus; nihil denique alia opera nostra profue-
re: cujus rei culpa apud quem sit, nolumus in-
dicare. Deus enim hoc ipse indicabit. Quid
igitur, cum omnia frustra Florentinus populus
tentaverit, comatus sit, & vera simplicitate
egerit, quae ad gregem Dominicam reintegra-
dum

ANNO CHRISTI 1409.

431
 dum proficua judicaret, facere debebat, an san-
 ctum obmittere principium? non vere. Scri-
 ptum est enim, non qui inceperit, sed qui per-
 severaverit usque in finem, hic salvus erit.

3. Cum ergo sanctum & universale Conci-
 lium a reverendissimis dominis cardinalibus ce-
 lebratum iri cognoverimus, & ab ipsis rogare-
 mur, ut in urbe nostra Pisana eis permittere-
 mus sacrum Concilium celebrari; non tantum
 hoc assentiri voluimus, sed he divina majes-
 tatem offenderemus, aut contra sanctam ecclesiam
 instituta faceremus, doctorum hominum in sa-
 cris litteris, Deumque timentium consilium sequi
 decrevimus, a quibus tandem nobis consultum
 fuit, ad ipsos dominos cardinales, cum ita se
 ecclesiam conditio haberet, universalis Concilii
 convocationem spectare, neque nos sine gravi
 Dei offensa, cum Christiani simus, posse ipso-
 rum sanctam petitionem non implere. Valuit
 igitur plus apud nos Dei causa, quam ulla
 hominum gratia, neque timuimus propterea
 periculo quopiam humano nos submittere; sed
 in Deo ponentes fiduciam nostram ad ipsam
 civitatem concedendam pro ipsa sancta Synodo
 devenimus, ne ob commodi loci defectum,
 hæc sancta & necessaria ad Christianam pacem
 Concilii convocatio impediretur, aut ratione
 aliqua differretur. Quo facto, per egregios o-
 ratores nostros supplicavimus beatitudinem ves-
 tram, ut dignaremini exemplo redemptoris no-
 stri, qui exinanivit semetipsum, formam servi
 accipiens, factus obediens usque ad mortem,
 mortem autem crucis, humilitatem indere,
 & non ad mortem eundo, quam etiam ne-
 quaquam recusare pro salute Christiani populi
 debetis; sed ad sacram & universalem Syno-
 dum præfatam accedere, quoniam & via re-
 nuntiationis papatus quæ tractabatur, in totum
 sublata esset, & Concilium illud quod congregandum
 mandaveratis, non poterat ex duabus
 ecclesiis quæ constitutæ sunt unam facere, re-
 quivitis id quidem, ut nostis.

4. Quamobrem volentes divinæ inhære vo-
 luntati, & ab ea lege sua non discedere, cum
 crebro a reverendissimis dominis cardinalibus,
 atque a quibusdam magnis principibus christia-
 nis, nonnullisque sanctis hominibus moneremur,
 labi nos in perniciem animarum nostrarum, si
 quam obedientiam sanctitati vestræ præstare-
 mus, postquam non juramentis, non votis,
 quibus Deo & christianis omnibus vos obliga-
 stis, non supplicationibus totius ferme populi
 christiani adduceremini ad pacem & unitatem
 sanctissimam christianæ religionis. Perturbavit
 nos sane admodum talis hæc admonitio, &
 undique nobis angor & angustia erant; patri
 & capiti nostro & in spiritualibus domino obe-
 dientiam amovere cor nostrum acsi dolore
 vulnerabat. Ex altera parte metus divini ju-
 dicii, & caritas quam ad salutem animarum
 gerimus, quam salutem omnibus scimus esse re-
 bus anteposendam, alia ex parte pene incre-
 dibiliter nos anxios reddebat. Hac in pertur-
 batione nobis existentibus, nihil melius est vi-
 sum, quam id videre, quod secundum sacras
 ecclesie institutiones, & Dei voluntatem a no-
 bis esset faciendum.

5. Convocari ergo fecimus omnes prælatos,
 professores sacre pagine, & decretorum legum-
 que doctores, nonnullosque religiosos sanctos-
 que viros, in locis ditioni nostræ subjectis de-
 gentes, a quibus unanimiter, jurejurando ta-
 men prius in manibus Florentini episcopi præ-

ANNO CHRISTI 1409.

432
 stito, determinatum fuit, quod nisi a vobis
 desciremus, & omnem obedientiam auferremus,
 animas nostras mortali peccato occidebamus;
 quod quam iudicium, quam grave, quamve
 durum nobis videretur, non facile exprimeremus.
 Sed prius quam ad hoc, ad quod neces-
 sitate, quæ nulli est legi subjecta, inducere-
 mur, tentandum esse rursus per oratorem no-
 strum virum egregium ac peritissimum domi-
 num Stephanum Bonaccursum, an vos adduce-
 re possemus supplicationibus & oblationibus il-
 lis beatitudini vestræ factis, ut pro pace eccle-
 siæ danda, ad universale Concilium Pisis cele-
 brandum veniret. Ex qua quidem nostra lega-
 tione, ut nostis, nullus est effectus subsecutus.
 Quid faceret ergo, sancte pater, populus Flo-
 rentinus, videns & sciens quod in mortem æ-
 ternam se præcipitaret, Deum tam graviter
 offenderet? Eamne obedientiam præstaret, quæ
 inveteratum schisma nutriret, quæ paci Chri-
 stiæ inimica esset? In his tamen difficulta-
 tibus durisque rebus, & in hac necessitate, in
 quam devenimus, quod mitius fuit humaniusve
 delegimus. Subtraximus a vobis enim obedi-
 entiam omnem, prout per particulare Concilium,
 quod in nostra civitate tenuimus, determinatum
 fuit, non tamen aliter, quam solet prudens &
 pius filius, qui urgente necessitate, & legitima
 causa subsistente, impellitur sensu gemensque
 graviter, patrem relinquere, & ejus imperium &
 obedientiam, ac si ignotus esset, non attende-
 re. Verum has adjecimus condiciones, quod hæc
 obedientiæ subtractio, non ante sextum & vice-
 simum diem futuri proximi mensis Martii locum
 habeat; ac etiam declaravimus, quod si infra
 hoc tempus mansuetudo vestra dignata fuerit
 ad præfatam universalem sanctam Concilium ac-
 cedere, seque libere & sponte determinationi
 ipsius Synodi submittere, atque determinatio-
 ni præfatæ stare vos obligabit; vel si decre-
 veritis infra præfatum viciesimum sextum diem
 per vos vel legitimum procuratorem vestrum,
 cum pleno & irrevocabili mandato, ad prædi-
 ctam renuntiationem papatus in manibus reve-
 rendissimorum patrum et dominorum cardina-
 lium Pisis existentium, aut alterius cujuscum-
 que speciale mandatum ad prædicta habentis
 ab ipsis dominis cardinalibus; tunc et in his
 casibus hæc subtractio obedientiæ pro nihilo
 habenda est, ac si facta non esset.

6. Tandem ut finem scribendi faciamus, te-
 stis est nobis, beatissime pater, testis est con-
 scientia nostra, quam ardentem exoptemus, ut
 ita vos geratis, quod minime necessarium sit
 hanc subtractionem obedientiæ locum habere.
 Vos igitur pro salute animæ vestræ et omnium
 Christianorum, per plagas illas sanctissimas re-
 demptoris nostri Domini Jesu Christi, per pre-
 tiosissimum ejus sanguinem, a quo ecclesiam
 sanctam fundavit, per illum sanctum lignum
 crucis, in quo ipse pendens, mortem et super-
 biam destruxit, et pacem humano generi do-
 dit, vos oramus atque obtestamur, ut exur-
 gatis in mansuetudine et humilitate, et huic
 sancto et universali Concilio, sub vos deter-
 minationi subjiciendo, interesse dignemini, aut
 aliam sanctam, quam supra retulimus renun-
 tiationis viam amplecti, ut tandem indubitata
 et vera pax ecclesie sanctæ reddatur. Nos ve-
 ro beatitudini vestræ, illi honestæ et societati
 quam nobiscum habere decreveritis, omnem
 rationabilem libertatem et salvum conductum,
 quem postulaveritis, ut liberius ad ipsam civi-
 tatem

433
ANNO
CHRISTI
1197

latem Pisanam accedere valeatis, et generali Concilio interesse tenore presentium pollicemur.
Datum Florentiæ.

AD MAGNIFICOS VIROS DOMINOS

Florentinos, post subtractionem factam Gregorio.

Magnifici & potentes domini, amici nostri carissimi, post salutem.
Cunctos inter populos qui sub professione Christiana censentur, vestram communitatem de zelo, sacro Dei cultu, iustitia, singularique in suis actibus gravitate semper audivimus nec immerito commendari, ex quo quidem agro virtutum a bonis vestris seminatis veteribus, & usque ad vos novissimos diligentiore cultu, non solum odorem bonæ famæ progressum probabilem æstimamus, sed & fructus pacis, libertatis ubertatem, potentiam magnitudinem, ac divitiarum copiam vestro singulariter populo pervenisse; adeo ut digne dici possit: Populus est vester cui Deus benedixit. Audiveramus enim, sed ex ore reverendissimi patris domini A. (*) S. R. E. episcopi Penestrensis cardinalis Aquilejensis dignissimi, nuper a vestra Florentina civitate redeuntis, læto animo percepimus & jucundo, quantum ab antiquis non deviantes, sed potius perseverantes, devotionis affectum ad sanctam romanam ecclesiam per opera manifesta in perpetuum memoriæ retinenda, vestræ nuper virtutes ostenderunt, quantumque cum diligentia & gravitate celebratis solemniter comitiis & consiliis vestris, necnon ad Concilium prælati & aliis famosis clericis, qui vestro in territorio sunt reperti, solertissime convocatis, pro effectu sanctæ præfate ecclesiæ toti populo Christiano optatæ unionis, maturaque omnibus deliberatione pensatis, vestram & omnium vestrorum devotionem a domino Gregorio detestandi schismatis pertinacissimo favore divertentes, divina inspirante clementia, in favorem ejusdem unionis, nostris jugi ardore ad ipsam flagrantibus vota unanimiter, exceptis paucissimis numero & æqualitate, laqueo satanæ irretitis, conformia penitus reddidistis. Digne quidem omnes vestræ præteritæ actiones laude multiplici, sed laudum inexplicabilem cumulum hæc quæ in præsentiarum fecistis opera mortales inter omnes gloriæque promissione æternæ apud cunctipotentem, cujus res agitur, vendicarunt. Nos vero pensantes quanto dignior sit res maturis digesta consiliis, quodque plerumque consiliorum prolixitas operibus brevitate largitur, in agendis succenditur, quod dilatatur in otio, quamvis ardore quodam ab ipso Jesu Christo nobis insusæ caritatis citiorem ad conclusionem fuisset incens; vestram tamen hanc sanctam operam eo majoribus attollimus laudibus, quo magis digestam totique populo Christiano futuram in Domino confidimus: gratiarum actiones quas possumus vestræ magnitudini referentes, ac Dominum Jesum Christum continuis orationibus propulsantes, quatenus vestram rempublicam felicibus extollat, augeat & conservet auspiciis juxta vota, nihilominus universaliter et specialiter nos favoresque nostros vestro statui continuis temporibus obnoxios offerentes. Demum, magnifici domini, amici nostri carissimi, quamvis ea quæ hæcenus fecistis, spem nobis in dies pinguiorem spoponderunt, confidenter tamen vestram magnificentiam requirimus & hortamur in domino, ro-

Concil. General. Tom. XXVII.

Agantes affectuose, quatenus ea quæ circa ea sancta cæpta pro bono unionis præfate minus completa supersint, ad perfectionem vestra prudentia jugi & solerti cura, prout speramus, faciat perducere ad magnificos dominos Senenses & alios conterminos & circumvicinos cum scripturionibus, cum orationibus, omnibusque aliis vestræ prudentiæ visis honestioribus modis hortari, quatenus se in operibus vestris sanctis aperto oculo speculantes, ad idem faciendum se disponant. Quicquid enim per alios vestris intercessionibus & exemplis factum fuerit, ad laudum præconium vobis majus cedit. Nos vero & litteris & vocibus vivis, quantum cum Deo poterimus, eos & cunctos alios forte dormientes curabimus ad hoc pium & toti populo Christiano salutiferum opus excitare; parati semper ad vestra & vestræ reipublicæ beneplacita, augmenta, & honores unanimi & prompto corde. Datum Pisis, sub priorum nostrorum signetis die xi. Febr. II. indictione MCCCCIX.

ANNO
CHRISTI
1197

EPISTOLA

Ad serenissimum Francorum regem per magnificos dominos priorem, vexilliferum iustitia populi & communis Florentinorum.

Declarans se subtraxisse obedientiam Gregorio papa.

Serenissime atque gloriosissime princeps, & plusquam metuendissime domine, domine noster singularissime, quot labores jam in procuranda ecclesiæ unitate, postquam dominus Gregorius in summum pontificem assumptus fuit, pertulerimus, quot ad eum legationes hac pro re miserimus, quam supplicibus verbis ipsum ad reintegrationem Christianæ religionis adducere conati simus, quam ingenti pecunia cum propterea juverimus, qualia etiam idcirco secum quantaque egerimus, quoniam longam exigerent orationem, silentio præterire decrevimus. Satis enim nobis est, majestati vestræ significare, quod frustra omnia usque in hanc diem tentavimus, & quod nihil nostri sancti conatus apud eum profecerunt. Quamobrem visum nobis expediens fuit ipsius ecclesiæ unitati, ut reverendissimis in Christo patribus & dominis cardinalibus utriusque collegii hæreremus, qui ut sublimitati vestræ notum est, ab eorum capitibus discesserunt, prorsus desperati ipsos de papatu contententes ad sanctam & necessariam Christiano populo unitatem posse adducere, quosve cernebamus pure & sancte unitatem ipsam querere. Hinc igitur est subsequutum, quod eis Pisanam civitatem pro sancta & universali Synodo congreganda concessimus, multis nos propterea periculis subijciendo, quæ omnia subire non recusamus, tum ut divinæ bonitati placeremus, tum ut huic tam magnæ, tam salutiferæ, tamque sanctæ rei non dessemus, conati etiam sumus pluribus nostris legationibus ipsum dominum Gregorium adducere, ut ad hoc sacrum & universale Concilium vellet accedere; sed nihil apud eum; qui in hodiernam usque diem aures veritati clausit, hæc vim habere. Quare tandem cum a pluribus doctis & sanctis viris admoniti essemus, non debere nos ei qui ecclesiam Dei vastaret, & in ipsius perniciem inveteratum schisma nutriet, aliquam obedientiam præstare, quoniam hoc faciendo mortali peccato animas no-

lib. p. 249.

E c. Aras

ANNO
CHRISTI
1109.

435
stras occideremus, a prefato domino G. obe A
dientiam omnem subtraximus, non tamen sine
consilio cuiusdam particularis concilii, quod
in nostra civitate congregavimus, quorumdam
prelatorum atque multorum sacrorum littera-
rum utriusque juris doctorum, qui centum &
ultra fuere. Sed huic obedientie subtractioni
has conditiones adjecimus, quod non ante sex-
tum & vicesimum diem mensis Martii proxi-
me venturi, hæc locum haberet, ac etiam ut
pro nihilo haberetur ac si subtracta non esset,
si infra dictum tempus ad prefatum sanctum
Concilium ipse Gregorius accesserit, & ipsius
determinationi se submitteret, vel per se, aut
per suum legitimum procuratorem, papatu
antequam prefatus vicesimus sextus dies labo-
retur, renunciaverit. Quam nostram determina-
tionem majestati serenitatis vestre idcirco no-
tam facere decernimus, ut cognoscat nos quos
atque devotissimos filios vestros sublimitatis ve-
stræ vestigia imitari, & ea implexisse, ad quæ
dignatus est nos hortari, & per litteras & per
egregios oratores majestatis vestre, cui nos
humiliter commendamus. Datum Florentiæ.

CAPITULA DOMINI NOSTRI

Papa ad Florentinos.

IN nomine domini & gloriosissimæ genitricis
Domini nostri Jesu Christi Mariæ, semper
virginis Dominæ nostræ.

Primo ambaxiatores sanctissimi in Christo pa-
tris & domini nostri, domini Gregorii divina
providentia papæ XII. dilectis filiis suis prio-
ribus artium, & vexillifero justitiæ populi & ci-
vitatibus Florentiæ, ceterisque civibus ejusdem
civitatis, apostolicam benedictionem & pater-
nam salutationem exhibeant pro parte sanctita-
tis ejusdem.

Deinde dicant, quod sanctissimus dominus
noster prædictus suscepit ambaxiatam quandam
parte prædictorum dilectorum filiorum suorum,
per nobilem & egregium doctorem oratorem
eorum, dominum Stephanum de Bonacorsis in
hoc effectu.

Primo quidem cum filiali reverentia visita-
vit prædictum dominum nostrum papam parte
dictorum priorum & vexilliferi justitiæ & to-
tius populi Florentiæ.

Secundo, ipsius sanctitati communitatem &
populum Florentinum commendavit.

Tertio, ipsi obtulit ipsam communitatem &
populum in rebus possibilibus & honestis.

Quarto, supplicavit & precatus est sanctitatem
suam, ut dignaretur ad Concilium Pisas per
utrumque collegium convocatum accedere, ut
pax & unio in ecclesia sequeretur.

Quæ quidem omnia & multa circa illa se-
riose & eleganter in publico suæ sanctitatis con-
sistorio narravit. Ubi benignam, seriofamque
audientiam per dominum nostrum suscepit. Et
quamquam multa quæ expedientia visa sunt,
per prefatum dominum nostrum & oratorem
prædictum hinc inde pluribus mediis, respon-
sionibus, replicationibusque ventilata fuerint,
velut notum est multis astantibus, & prout di-
ctus eorum egregius orator poterit referre, ta-
men ad dilectam filiam suam communitatem
Florentiæ dominus noster papa suos deliberavit
transmittere oratores, suam intentionem re-
sponsuros super prædictis, præterea & quædam
alia narraturos ut infra.

Primo quidem visitationem suscipit tamquam
a dilectis filiis sanctitatis suæ & sanctæ matris
ecclesiæ, & eis paterno affectu regratiatur.

Similiter quoque eorum recommendationem
suscipit, eisque ut supra regratiatur.

Tertio, de oblationibus dictæ dilectæ filie
suæ communitatis prædictæ paterno affectu &
toto posse regratiatur, & certificat prædictam
communitatem & dilectos filios suos cives uni-
versos populi & civitatis ejusdem, quod ad ni-
hil aliud suscipit oblationes suas, nec illis uti
vult, nisi ad ea quæ sint proficua paci unice
& immaculatæ sanctæ Dei ecclesiæ sponsæ, &
opportuna unioni populi Christiani, & ad ea
quæ proficiant reipublicæ & commodo spiri-
tuali & temporali civitatis prædictæ; quæ sint
insuper illi possibilis, juridica, æqua, bone-
sta, & prædictæ communitati honorifica; dile-
ctos filios prædictos paterne hortans, quatenus
Beati Petri sedis honorem conculcare nolit,
tamquam catholici filii: sed & si qui concul-
care præsumserint, ea potentia, quæ sibi a
Domino tradita est, ad reprimendam malitiam
resistere velint. In hoc enim putat tam Deo
gratum, quam hominibus honestum & debitum
exhortari.

Quarto, dominus noster papa miratur, quod
dicta communitas instet, quod Pisas accedat.
Scit enim in ipsa civitate Florentiæ multos so-
re sacrarum scripturarum juriumque peritos,
multos præterea prudentes, probosque cives,
unde ignorari non debet nec posset, quod Con-
cilium Pisas convocatum nullum est, quia præ-
ter, immo contra legitimam auctoritatem con-
vocatum.

Quod etiam Concilium taliter Pisas convo-
catum nullum est, quia naturæ Concilii con-
tradicit. Concilium enim a communi intentione
dictum est, unde cum hoc non communi,
sed particulari intentione vocatum est, Con-
cilium esse non potest.

Non potest præterea esse Concilium, quia
Concilium quasi consilium dictum est. Unde
quotiescumque prius terminatio fit quam con-
siliium, Concilium evacuatum est. Nunc autem
quia manifestum est, eos qui Pisas se evocasse
Concilium dicunt, prius dominum nostrum pa-
pam exspoliassent obedientiam, & plurimos con-
citate, ut prefatum dominum nostrum de facto
obedientiam exspoliarent, antequam Concilium
sive Concilium judicaverit ipsum exspoliandum;
certum est ipsos auctoritatem Concilii præoc-
cupasse, & evacuasent Concilii naturam, quia
cum electio facta est, super eodem consilium
frustra est. Non utique consilium potest esse
electio, sed consilii finis. Unde cum consilium
sit eorum quæ sunt ad finem, quomodo fieri
potest, ut electio antecedit consilium; aut si
electio manifesta fuerit, quomodo esse potuit
post electionem consilium?

Ordo præterea & iudicii natura perversa est
per illos qui Pisas sunt, quoniam iudicium an-
te latum est, quam de competente iudice ter-
minatum sit. Et si certum iudicem fore illi-
usmodi Concilium quod vocaverunt, admitte-
retur; manifestum est eos qui Pisas sunt prius
sententiam contra dominum nostrum papam
tulisse, cum per orbem publice antiquati
schismatis fautorem damnando & hæreticum,
& obedientiam quam possederat per xxx. annos
& ultra exspoliando, aliosque ut exspoliarent
incitando, prout notorium est, antequam
suis iudex, si tamen iudex dici potest, nodum
actus

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

actus opportunus præmiserit, ad sententiam legitime ferendam; sed etiam antequam iudicandi causa sederit, & quod absurdissimum est, etiam antequam adsit iudex, quem expectant.

Et quamquam dicant, quod ideo eorum est Concilium generale, quia ad illud utriusque obedientia concurreret; respondetur, quod neque de jure, neque de facto eorum Concilium potest esse universale. De jure canones attestantur; de facto manifestum est multos utriusque obedientiam ad ipsorum conciliabulum non esse venturos.

Advertat igitur, requirit & monet sanctissimus dominus noster papa, tot proborum civium prudentia, qualiter eorum opinioni saveant, qui nec de jure nec de facto valent sanctæ ecclesiæ pacem exhibere modis quibus tentant.

Advertant ceterum attente, requirit & monet SS. dominus noster, tot proborum civium prudentia, quomodo & consulunt & cum deprecantur, ut Pisas accedat, & eorum se Concilio submittat, aut illorum Concilium approbet, qui conventuros ad Concilium illiusmodi, non ideo vocaverunt, ut consulant, sed ut determinata ante Concilium approbent, nec eos, ut auditis partibus & eorum discussis iuribus iudicent, vocaverunt; sed ut iniqui iudicii approbatores & executores fiant.

Advertant quomodo eis saveant, qui pacem velle dicunt, & cum pacifici haberi possunt, jurgia quæ non expediunt excitant. Paratus est enim dominus noster papa servare sponte vota per eum jurata, immo paratus esset & est potius mortem, si expediat, velle subire, quam juramenta frangere & vota.

Advertant quomodo illis saveant, qui papam cogere volunt, ut cedat juri suo, cum cessio non valeat, & expediat quod voluntaria sit, non coacta.

Advertant quomodo illis saveant, qui cum universale velle Concilium dicunt, & universale de jure & de facto habere possunt; potius particulare querunt habere, contradicente domino nostro papa, quam universale habere, ipso cum suis adversariis convenire volente, & universale congregare communi omnium consensu Concilium.

Advertat eorum prudentia, quomodo illis saveant, qui sibi ipsis palam contradicere deprehenduntur. Dicunt enim quod dominus noster papa non vult unionem, & cum ipse velit, & operam, quantum in ipso est exhibeat, ut fiat, ipsi contradicunt; & quod voluntarie & pacifice vult, ipsi suis sagacibus jurgiis destruere moluntur.

Dicunt velle quod cedat, & dum ipse paratus sit juxta promissa sua sponte cedere, ut pax Romanæ & universali reddatur ecclesiæ, ipsi vim inferunt: & sic quod sponte facere vult, & quod sponte fieri potest, & sponte fieri debet, eorum violentia inficit & invalidat.

Dicunt quod Concilium, etsi spectaret ad eum, quod adversa pars nunquam suo Concilio vellet interesse, universale esse non posset; & quia universale expedit Concilium pro pace ecclesiæ, propterea modum servari oportet, ne propter hoc pax impediatur ecclesiæ. Nunc autem dominus papa attendens, quod licet Concilium per ipsum convocatum de jure universale sit, tamen ne facti defectus, quantum in ipso est, unionem populi impediatur & pacem ecclesiæ, contentus fuit & est, quod relictis iuris apicibus, fiat communi omnium partium
Concil. Gener. Tom. XXVII.

consensu congregatio & Concilium unum, per quod pax ecclesiæ sanctæ reddi, & unio populo christiano valeat. Ipsi vero qui universale Concilium expedire dixerunt, nequaquam ei quod de jure & de facto est universale assentiunt, sed ne universale fiat contradixerunt huicque. Et ne illud quod universaliter fieri potest & debet, omnium communi assensu fiat, toto posse laborant, particulare detestantes, & particulare querentes, juris veritatem & sanctiones importunas inquirentes, & novissimis iurium interpretationibus suam molientes deducere voluntatem.

Advertat insuper attente, requirit & monet Florentinorum catholica prudentia, si dominus noster papa bene faceret, si excusabilis in districto iudicii examine redderetur, si sedem B. Petri institutione divina cunctis prælatam sedibus, his qui se utriusque collegii cardinales inscribunt, subderet, & futuris præberet audaciam cardinalibus, qui ipsius iudicio submituntur, iudicem apostolicum ad iudicium trahere, qui soli Deo & nulli hominum subesse dignoscitur, cujus causam & culpam a populo, ab augusto, & a clero Deus iustus & omnipotens eximens, suo tantum voluit reservare iudicio.

Advertat etiam catholicorum prudentia filiorum, si papa tenetur aut debet beati apostolorum principis Petri sedis stabilitatem impelli trahique permittere, & impellentibus trahentibusque assentiendo, occasionem præbere, viamque recludere, per quam sedes prædicta præsumatur concuti, in cujus stabilitate & firmitate universa fides fundata est, & potestas quiescit ecclesiæ. Cum enim XII. apostoli erant, soli Petro per Dominum non frustra dictum est: *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo domum meam.* Et iterum ut fidei stabilitatem in eo demonstraret principaliter instituisse, inquit; *Petre, rogavi pro te, ut fides tua non deficiat.* Nec abs re putandum est sedem B. Petri cunctis sedibus fore prælatam, quia cum sedere mobilitatem sedentis excludat, & sedere potestatis & iudicantis sit, & Petrus a petre immobilitate dictus sit, valde dissonum est & protervum, ecclesiasticam potestatem in tanta stabilitate fundatam commovere, & quodammodo inexcusabilis redditur, qui fidei firmitatem, & ecclesiasticæ potestatis venerationisque quietem, concitare audeat, vel quod concutiatur assentit. Heu! quam magna impietas, quam insolens textitur periclitatio ecclesiæ, ut propter unius odium, vel ad satiandam plurium ambitionem, fideles discant fundamentum fidei concutere volentium tradere potestati.

Circumspiciat attente prudentia Florentinorum, & facile deprehendet, quis aut qui sint antiquati schismatis fautores, & novi schismatis suscitatores, vel per quem antiquos stat seu differtur, quominus pax vera reddatur ecclesiæ, & vera unio fiat.

Dicant qui sui erant, si dominus papa Gregorius verus unquam papa fuit, numquid poterat esse schismaticus, cum proprie schisma sit, quando fideles dividuntur a papa; vel si schismaticus papa sit, & antiquati schismatis fautor defendendo jus papatus, & suum.

Et si sit, quare non ita dominus Bonifacius, & dominus Innocentius, cum tempore ipsorum schisma novum dici non poterat, sed antiquatum?

Et si illi etiam fautores schismatis fuerunt, quare de manibus illorum cardinalatum susce-

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

perunt, ad nutriendum schisma inveteratum, & ad fovendum schismaticos?

Et si dominus Gregorius numquam fuit papa, quare ipsi cardinalatum usurpant?

Et si dominus Gregorius hæreticus est, quia dubium sibi jus papatus servavit, quare non sic ipsi, qui pari ratione dubium sibi jus cardinalatus servantes servaverunt?

Dicent, licet in dubio dubium jus servare, quousque terminatum fuerit super dubio, aut aliter inter partes dubias pro unitate conventum fuerit, & sufficit toto posse insudare, ut dubium terminetur jure vel pacifica conventionne, quare non fiat illi licitum sicut & fuit eis?

Vult dominus noster papa realiter renuntiare, sicut juravit & vovit, ut veram pacem veramque unionem ecclesia habeat & populus christianus. Discutatur ergo solerter, & sagaciter ventiletur, si dominus noster papa a justitia & æquitate divina & naturali discedit. Et cum vera pax & justitia oscularæ sint, & pax vera absque æquitate esse non valet, si dominus noster a justitia & æquitate discedit, hostis pacis ecclesiæ habeatur: si vero justitiæ & æquitati divinæ & naturali ipse hæret, alii vero ab omni justitia & æquitate discedunt, ipsi eodem judicio habeantur innoxii.

Videatur insuper, si ipse aliquid proprium quærit, unde merito suspicari valeat, quod pacem ecclesiæ impediatur, cum ipse paratus sit, ut supradictum est, propter veram unionem papatui renuntiare.

Inquirat orbis, qui scit multos etiam cives Florentiæ non ignorare, utrum nonnulli Pisis existentium & aliqui qui se cardinales dicunt, multis illicitis promissionibus & viis papatum quæsierint & quærant,

Inquirunt illi unionem, justitiam & æquitatem divinam & naturalem confundere non verentes, ut papatum & magistratum in ecclesia, quocumque modo fiat, acquirant. Et secundum justitiam & æquitatem divinam & naturalem dominus noster papatum relinquere procurat, & propterea damnandus est, & ipsi sanctificandi erunt? O hominum immensa justitia!

Attentis igitur prædictis, & quod dominus noster paratus est operam cum effectu exhibere promissa sua servando, & cetera quæ expediunt pro dicta unione exequendo, quæ sint secundum justitiam & æquitatem divinam & naturalem, & non sint in conculcationem apostolicæ sedis & fidelium suorum. Nam aliter divina majestas, quæ in sede B. Petri quiescit & fulget, super terram læderetur, & dignitatum ordo, qui ab ipso Rege regum & Domino dominantium institutus est, confusus perverteretur, & præterveniendi magnum exemplum & occasio præberetur subditis adversus Christum Domini, quibus nullo modo assentire debet aut vult, nec intendit insuper assentire aliquo modo, quod fideles a ceteris mirabiliter conculcentur, ne divina justitia injustorum oppressionem lædatur, quod foret piaculum grande, & maximum dedecus apostolico throno inde redundaret.

Dilectos filios suos communitatis & populi Florentini cives universos requirit & hortatur in Domino & per misericordiam Domini obsecratur sanctissimus dominus noster papa, quatenus cum illis qui Pisis sunt, & cum adversario intercedere placeat, & taliter partes interponere suas, quod ad unum locum communem a partibus non præselectum, & venienti-

bus stantibusque tutum, qui illas habeat circumstantias, quas canones & æquitas didant, cum ipso convenire velint, in quo fiat communi partium consensu congregatio & universale Concilium, ubi paratus est interesse, & unionem cum effectu, promissa servare populo, dare, quantum in eo erit. Sperat enim si vestra intercessione hoc fiat, fructus optatus pacis a Domino dabitur populo, votivus & expeditus, & rejectis scopulis juris & periculosis involutionibus, quæ propter illa multorum Christianorum animabus imminerent, rescabuntur corporibus innumerabilibus discrimina quæ parantur, laudem jubilumque pacis poterit divinus populus decantare Domino cum Psalmista: *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum.* Tunc florens civitas præter merita quibus florebat vere in excelsis, in terris florens prædicabitur & gloriosa.

Hæc enim dominus noster papa paterno affectu, & cum grandi fiducia prædictis filiis suis exigit. Scit enim quanta possunt circa hæc, & præcipue cum illis qui Pisis sunt; & ipsos quæ possunt facturos sperat, attento maxime quorumcumque fidelium debito & proficuo, & attento quantum zelum erga unionem christiani populi & pacem sanctæ matris ecclesiæ ostenderunt.

Sperat insuper prudentiam suam taliter se habituram, quod omni populo propalabitur, ipsos non unionem propter privatam commodum & loca sua dilexisse; sed propter unionem loca quælibet illi apta & æqua pariter diligere; non enim propter loca res, sed propter res loca quærenda sunt.

Et ne suspicari valeat, quod ad dilatandam & subterfugiendam unionem dominus noster papa mutationem loci quærat, contentus est dominus noster papa, quod adversarii suæ sanctitatis unum virum eligant, qui ipsis placuerit, & ipse similiter unum eliget pro parte sua.

Et quoniam dominus noster papa quod supradictum est tota intentione peroptat, intendit virum eligere, cunctis rationibus divisionem christiani populi, & schisma Deo abominabile, & hominum exterminium odientem, & ecclesiæ sanctæ pacem & unionem fidelium diligentem, non solum propter publicam utilitatem & commodum; verumetiam propter privatam: cui sanctitas sua injungere deliberat, ut locum eligat cum omni solertia & æquitate, rejectis cunctis cavillationibus & dilationibus. Et ideo carissime requirit & hortatur in Domino, prædictos dilectos filios suos, ut instare velint cum adversariis sanctitatis suæ, ut similiter faciant.

Dolet insuper paterno affectu dominus noster cum prædictis filiis suis, de modis servatis Florentiæ his diebus adversus sanctitatem suam. Et primo dolet, quod Concilium quod congregaverunt, ad deliberandum utrum eidem domino nostro papæ deberet per ipsos totaliter auferri obedientia, fuit ex personis ut plurimum passionatis contra justitiam suæ sanctitatis, & quorum plurimi assenserant conspirationibus & terminationibus contra suam sanctitatem factis.

Deinde dolet de modo servato in formando & proponendo punctum, super quo consilium quærebatur. Modus quidem proponendi punctum, & quærendi consilium sicut suæ sanctitati relatum est, hic fuit: Vexillifer justitiæ in hæc vulgaria verba surrexit: *Stando ne i ter-*

mini

ANNO CHRISTI 1409.

ANNO CHRISTI 1409.

441. *... del scisma come egli siamo, noi domandiamo se secondo iddio e la bona conscientia; e secondo la ragione siamo obligati a dare in tutto la obediencia al misero papa Gregorio, perche in questo non vogliamo solo attendere la conscientia ma sciando le ragioni, ne vogliamo più la parte affirmativa che la negativa; ma stare intendiamo secondo ragione alle vostre determinazioni. Voces apparentes honestatis fuerunt; sed si intentio & verba honestati consonabant, non diu per proferentem infrascripta absconsu fuit. Inquit enim: Et accioche ciascuni siano liberi nel parlare, e da nuno timore suggesti noi vi notificiamo che egli è determinato per noi che nuno bouille apostolice siano obedite sotto la nostra signoria siano obole per privatione de beneficii o per decessione de prelati. Ancora determinato habbiamo che nuno denaro per collectori siano portati al misero papa Gregorio. Ex quibus satis comprehendendi potest, quod Concilium ad utramque partem postulatum, solum illis qui obedientiam auferendam consiliaturi erant liberum factum est, immo satis aperte suatum, aliis vero hæc libertas data est. Hæc suasio præstita libere pro veritate consulendi, quod videlicet domini deliberationi se opponerent, si obedientiam dicerent non auferendam. Quis enim nescit naturale fore hominibus, etiam amicos absentes faciliter culpate, quos præsentibus redarguere non auferunt. Quanto magis, si agnoscant veritatem, cum dixerint, magistratibus displicere? Quis nescit quod multi consiliarii inveniuntur, qui vultum principis & actus ante examinant, ut quid applauserint perpendant, quam rem discutiant, ut consulant veritatem. Sat sufficere debebat ad hæc mala prona ut plurimum consulentium malitia. Verum ne propter ignorantiam peccarent, domino papæ jam oblatam esse per dominum Florentie potestatem apostolicam exercendi jurisdictionem in terris suis, & debitos apostolicæ cameræ proventus, palam dictum fuit. Quid ergo illi auferendum consulere supererat, nisi solum papæ nomen, cum jam directo & utili dominio dominus noster papa Gregorius esset exspoliatus per eos. Dixerunt insuper: Ancora habbiamo determinato che veruno generale de gli ordini de Mendicanti non possa essere offeso sotto la nostra signoria. Sed si libera dari volebat consiliariis ad utramque partem facultas; quare non saltem additum fuit illis verbis: Et determinato habbiamo che a veruno de Mendicanti che vogliono vel consigliate tenere la obediencia de papa Gregorio, nuno de generali possa fare novitanti nostri terreni. Sed quanta cum honestate ulterius processum fuerit verba referant. Dixerunt enim: Gli è stato chiamato per voi il venerabile padre maestro Luca a questa congregazione, e non è venuto, ben farà di venire domani, meglio havrebbe fatto se vi fosse venuto oggi.*

Dilecti filii sui priores artium & vexillifer iustitie populi & civitatis vestre legere fecerunt instrumentum confectum super tollendo schismate tempore quo ad summum pontificatum dominus noster Gregorius euectus est. Deinde præceptum fuit omnibus astantibus, ut redirent in crastinum.

Hoc quidem summe placuit & placet domino nostro papæ Gregorio, videlicet quod instrumentum illud lectum fuerit, & sæpius perlegatur: quoniam dispositus est quodcumque apparet in instrumento ipso iuratum, votum, & promissum integre & realiter observare. Et utinam adversariorum suorum iura & debita a fidelibus debite discuterentur & cernerentur, sicut iura sanctitatis sue indebite ventilata sunt. Ex utinam eorum ipsi cogere iuramenta & vota servare, si nolent, sicut ipse realiter & sponte paratus est, sua iuramenta & vota servare, quoniam pacem celerem & bonam sine peccato & dilatione experiretur sancta mater ecclesia.

Ceterum relatum est domino nostro papæ, quod in crastinum congregatis prædictis omnibus dictum fuit illis per cancellarium prædictum in hunc effectum: Ut omnes super materia sunt magis docti & clari, volunt domini mei, quod dominus Laurentius de Ridolfis primo loquatur pro utraque parte, nihil determinando. Post quæ ipse dominus Laurentius tractatum quemdam, quem contra veritatem & iustitiam domini nostri papæ confecerat, recitavit: in cuius narratione licet quicquam conclusivè non fuerit visus asserere; tamen conatus fuit, quantum potuit, ut argumenta impugnantia contra defendentia iustitiam & veritatem vellicando prævalere viderentur.

Postquam vero ille conticuit, ut relatum est, surrexerunt multi & præcipue quidam qui interfuerant, quando de unione tractatum fuit inter dominum nostrum papam & adversarium suum, in multis malitiosis adinventionibus deducere conati sunt, dominum nostrum papam cum adversario suo intrinsece de schismate non tollendo fuisse concordem. Secundo dicebant per dominum Gregorium tractatum unionis fuisse fractum. Idem asserbat ille qui se dicit cardinalem de Thureio, & multas alias cavillationes per dominum nostrum papam & adversarium suum servatas fuisse ad impediendam unionem, magnis fictionibus probare nixus est. Deinde facta aliquali reflexione, multi alii pulpitem ascendentes, approbaverunt totalem obedientiam removeri debere a domino nostro papa.

His omnibus ponderatis, videre videtur SS. dominus noster in principio disputationis illius, videlicet utrum sibi deberet auferri totalis obedientia, an ne, licet non fuerit præmissa laudabilis & consueta protestatio, tamen aliqualem consuetudinem fuisse servatam, videlicet Equod quidam surrexit, & questionem proposuit, & per quemdam alium argutum fuit ad partem utramque. Sed cum soleant conclusiones poni, ille tacuit quod per alios quosdam & per quem alias conclusum fuerat. Cum soleat insuper solus unus conclusiones ponere, & quantumcumque verissimæ sint, major pars astantium, etiam qui super cathedram sedet, pro elucidanda veritate conclusiones impugnat: exceptis tribus, quorum unus, ut relatum est, dixit sibi non videri quod obedientia deberet auferri sue sanctitati, nec tamen aliter ausus est contradicere, alius vero inquit, melius

Visum erat supradictis verbis nomen papatus relictum fuisse domino nostro papæ Greg. nunc autem cum dictum sit: Gli è stato chiamato il venerabile padre &c. dominum Florentie non habere in card. eos quos fecit card. dominus noster papa, per ipsorum verba astantibus manifestum fuit; quod nihil aliud apud eos qui audiverint refert, quam quod ex tunc dominum nostrum Gregorium papam non habebant in papam. Quibus dictis, relatum est domino nostro papæ per cancellarium vestre communitatis:

lius est bene mori quam male vivere, & quod A
habebat dominum Gregorium in verum papam.
Alius obtulit se velle in fornacem ignis arden-
tis introire, si aliquis ex adversariis domini no-
stri papæ Gregorii similiter introire vellet in
testimonium veritatis. Nullus injustas conclu-
siones ausus est impugnare, nec inventus est
inter tot illorum, qui divinas veritates cavilla-
re consueverunt, zelo studiositatis & exercitio
intellectus, vel ut videantur ceteris sapientio-
res, qui si non zelo veritatis, aliqua saltem
hujusmodi causa apostolicam iustitiam, & prin-
cipis apostolorum sedem & thronum defendere
voverunt, & sapientia ad fallacias & topil-
mata refellenda usi fuerint, quam a Domino
repperunt, sed ad sua desideria coarctabant
sibi magistris prurientes auribus.

Verum quot vera & honesta ibi proposita &
præsupposita fuerint, faciliter discutere volen-
tibus innotescet. Præsuppositum enim ibi fuit
dominum nostrum papam Gregorium cum ad-
versario suo de schismate non tollendo fuisse
concordem, & inde dictum est ipsum fautorem
schismatis fuisse & hæreticum. Negatur pro-
positio, antecedens probent ipsi qui asserue-
runt, vel si probare non possunt, quod num-
quam poterunt, quia verum non est, unde ex
antecedente hoc falso conclusio vera? Et quam-
quam sufficiat domino nostro papæ negasse ve-
rum esse quod falsum est: tamen ut magis ad-
huc fallitas deprehendatur, & clare videri pos-
sit, quod sua sanctitas non fuit, nec concurs
est cum adversario de non tollendo schisma;
quod dominus papa pluries dixit, iterum re-
plicat, quod paratus est in uno loco commu-
ni cum tuo adversario convenire a partibus non
prælecto, & venientibus & stantibus tuto, qui
illas habeat circumstantias, quas canones & æ-
quitas dicunt, in quo fiat communi partium
contentu congregatio & universale Concilium.
Ibi paratus est interesse, & unionem cum ef-
fectu, promissa servans, populo dare, quantum
in eo erit. Et si ille adversarius tuus venire
reculaverit, paratus est etiam absque adversa-
rio tuo cum illis, qui Pisis sunt convenire in
loco, prout supradictum est, & sua juramenta
& vota integraliter observare. Ex quo satis
clare patet, quod cum illo concurs non fuit,
nec est de schismate non tollendo, prout assertum
fuisse in illo Concilio suæ sanctitati relatum est.

Audistis insuper ibi dictum fuisse sanctitatem
tuam fragile tractatum unionis. Ad quod ipse
respondet, quod tunc non unionem multi tra-
ctabant, sed conspirationes & subversionem ve-
ritatis, & destructionem personæ tuæ. Quod
vero hoc verum sit, quot scandala e vestigio
pullulaverint contra tuam veritatem & pertor-
nam, opus probat.

Advertens igitur præfatus dominus noster pa-
pa Gregorius, cum quanta animositate & in-
iustitia in illo Concilio, quod tamen delibera-
tio præcesserat, actum fuerit adversus sanctita-
tem suam, præter, immo contra omnem juris
ordinem & æquitatem, dolet non de commu-
nitate & civium universitate, sed de quibusdam
qui sive ignorantia, sive malignitate, sive odio,
cujus tamen parti sui causam illis datam igno-
rat, sive injusto amore allecti, sive iniquo præ-
tium, aut illicitis promissionibus vendicati, veri-
tatem & iudicium subvertent in offensam om-
nipotentis Dei & apostolicæ sedis, & personæ
suæ sanctitatis opprobrium, facientes contra
principis apostolorum successorem, & execu-
-

tes quod contra minimum clericum & subditum
suum sacere de jure & æquitate non poterant,
nec debebant.

Ut videant insuper dilecti filii sanctitatis suæ
cives Florentini, qualis & quanta honestas ser-
vata fuerit adversus sanctitatem suam, adver-
tant attente, requirunt. Quæ enim lex præcepit,
quæ æquitas suavit, ut Concilium illud ad in-
stantiam adversantium sibi congregarent, &
cum sanctitas sua non distet a civitate Floren-
tiæ; ultra quam per tres dietas, nihil sibi no-
tificatum extiterit.

Quæ lex præcepit, quæ æquitas suavit, ut
ex tot adversantibus sibi & complicibus illorum
admissi fuerint in Concilio, & sanctitas sua
minime requisita fuerit, ut si unum saltem mi-
nimum vellet mittere, posset ipsos de sua ve-
ritate & iustitia informare?

Fortè ad excusandas excusationes in pecca-
tis dicent, vocatus fuit ad Concilium prædi-
ctum cardinalis suus, & noluit interesse. Sed
quomodo vocatus est, dicatur. Interesse voluit
tamquam legatus apostolicæ sedis, & illo mo-
do noluit admitti. Quid aliud hoc referebat,
nisi quod aut legatus nolens opprobrium apo-
stolicæ sedis & personæ suæ, ideo interesse re-
cusasset, & sic honestum vocationis colorem
sibi vindicasse nisi fuerint; vel quod si tamquam
non legatus interesset, magis videretur patriæ
voluntati & legi per eos jam ordinatæ assenti-
re velle videri; & sic ipsam injustam tamquam
justam approbare legem, quam domini nostri
papæ Gregorii potestati credere, & ipsam pa-
trio dominio præponendo defendere.

Verum Deus omnipotens, qui abscondita cor-
dium consilia manifestat, noluit ipsos longe
suam honestatem abscondere posse. Miserunt
enim ad sanctitatem suam oratorem suum,
narrantem quæ statuta fuerunt post Concilium
hujusmodi, & certa, sicut supradictum est,
petentem. Sed quare non sic antea?

Sed ut honestum adderent honestati, termi-
num dierum trium orator ipse statuit domino
nostro ad respondendum. Si vero infra dictum
terminum dominus noster papa non responde-
ret, dominos suos aliter provisuros agebat.
Prævisi fuerant adversantes domino nostro pa-
pæ per hebdomadas, ut consuetum est ut plu-
rimum. Triduo longior terminus furibus & ho-
micidiis & aliis reis & damnandis ad mortem
solet indulgeri, & apostolorum principis suc-
cessoris veritas, iustitia, & potestas tanta igno-
minia, tantoque dedecore præsumitur concu-
cari. O bone Jesu, qui dixisti fidei tuo Pe-
tro: Tu es Petrus, & super hanc petram ædi-
ficabo ecclesiam meam, & porta inferi non præ-
valebunt adversus eam, & tibi dabo claves re-
gni celorum, & quodcumque ligaveris super ter-
ram, erit ligatum & in caelis: & quodcumque
solveris super terram, erit solutum & in caelis,
E

xtende & miserere.
Nec licet tam abominabilis injustaque fuerit
prædicti præfixio termini, ahuc eo modico dif-
ferri potuit. Nam missæ sunt litteræ cunctis
qui in curia sanctitatis domini nostri erant sub-
ditis prædictæ communitatis, magnas injungen-
tes pœnas, nisi a prædicta statim discederent
curia; quæ litteræ datæ sunt Florentiæ XVIII.
Februarii. Die vero eodem, oratore Florenti-
norum discedente a præsentia domini nostri:
O magna honestas! o honeste expectata responsio!
Quoniam vero dominus noster papa Gre-
gorius magnam, immo maximam offensam in
omni-

ANNO CHRISTI 1499.

ANNO CHRISTI 1499.

445
omnipotentem Deum, in apostolicam sedem, & in seipsum suscepisse visus est, dilectam suam suam communitatem Florentiam suosque cives hortatur, requirit & monet in Domino, ut velint & operam adhibeant, quod quia contra justitiam & aequitatem de facto exspoliatus fuit obedientia, quam possederat per xxx. annos & ultra, in praedicta civitate & dominio suo, de facto restituatur in ipsa; quoniam exspoliatus est de facto, ante omnia debet restitui.

Sperat enim sanctissimus dominus noster papa Gregorius, immo certus est, quod nisi seducti fuissetis per quosdam, nunquam hoc scandalum evenisset. Certus insuper est, quod si sanctitatis suae volueritis veritatem & justitiam, juxta vestrum debitum, audire, de ipsa plene informati malignantium fallaciis confusi, veritas & justitia domini nostri papae Gregorii apud vos gloriosa venerabitur.

APPENDIX AD CONCILIUM PISANUM

SALVUS CONDUCTUS ALTER FLORENTINORUM.

Ex aurog-
transmittit
D. abbas
Laur. Me-
lins.

Nos priores artium &c. tenore praesentium damus, & concedimus plenam, & liberam licentiam, atque salvum conductum reverendissimis in Christo patribus, & dominis, dominis episcopis, presbyteris, & diaconis cardinalibus sanctae romanae ecclesiae collegii veniendi ad quaecumque nostras civitates, terras, castrum & loca quaecumque nostrae jurisdictionis semel, & pluries totiens, & quotiens voluerint collegialiter, conjunctim, separatim, & divisim, & quomodocumque eis placuerit, & in ipsis, standi, discedendi, atque ad libitum eorum voluntatis redeundi cum omni utriusque collegii praefati, & cujuslibet de dictis collegiis comitiva, seu curia, & eorum, & cujuslibet eorum sociis, equis, jumentis, bonis, navigiis, & rebus eorum, vel alicujus eorum quibuscumque, non obstantibus aliquibus obligationibus publicis, vel privatis, aut aliis quibuscumque rebus, quae dici, vel excogitari aliquo modo possunt, ac etiam non obstantibus aliquibus conditionibus, limitationibus, aut reservationibus, in certis aliis nostris Salvis conductibus praefatis reverendissimis dominis cardinalibus alias per nos concessis adpositis. Mandantes insuper omnibus, & singulis rectoribus, & officialibus nostris, sub quibuscumque nomi-

ne, vel vocabulo nuncupentur, ac etiam nostris gentibus armatorum tam equitibus, quam peditibus, vel quae in nostris finibus morarentur, quatenus praefata collegia reverendissimorum dominorum cardinalium, & quemlibet eorum cum omni ipsorum, & cujuslibet ipsorum curia, & comitiva, libere permittant ad quaecumque nostra loca venire, stare, recedere, atque redire, eisdem collegiis dominorum cardinalium, & cuilibet eorum iter, transitum, ac etiam moram in nostris locis trahere libere permittant, atque exhibeant cum personis, equis, mulis, rebus, & armentibus quibuscumque eorumdem, vel alterius ipsorum, aut curiae, vel comitivae ipsorum absque aliquo impedimento reali, vel personali modo aliquo inferendo sine aliqua solutione pedagii, oneris, vel gabellae. Ita tamen, quod praesens securitas ad aliquem civem vel subditos nostros pro condemnationibus aut bannis pecuniariis, aut personalibus nullatenus extendatur, praesentibus valituris sex mensibus proxime secuturis. Praesentem vero licentiam aut salvum-conductum quo majorem firmitatem, atque robur habeat una cum nostris collegiis servatis servandis deliberavimus, atque firmavimus. Datum Florentiae die quarta mensis Augusti MCCCCVIII.

COLLECTORIS PRAEMONITIO

In sequentes duas epistolas.

Geminas has epistolas quamquam absoluto jam Concilio scriptas, subiungendas tamen censui, cum rerum in Concilio definitarum seu complementum quoddam haberi jure meritoque possint.

ALEXANDRI PAPAE V. EPISTOLA

F. Thome de Firmo Ord. Praed. generali magistro, ut schismatis fautores a censuris ecclesiasticis absolvere possit.

Alexander episcopus servus servorum Dei dilecto filio Thome magistro ordinis FF. Praedicatorum salutem & apostolicam benedictionem.

Afferit P. Bremond in Bullar. ord. Praed. t. II. ex archi. ord. afferit e exemplar extare in archivo apostol. li. VII. fol. 247. Meminit hujus & Fontana in Monum. D.

Personam tuam, nobis & apostolicae sedi devotam, paterna benevolentia protequentes, illa tibi libenter concedimus, per qua aliorum animarum saluti & statui salubriter consulatur. Hinc est quod nos tuis devotis supplicationibus inclinati tibi absolvendi quascumque personas ordinis praedicatorum & in eodem ordine degentes & altissimo in humilitatis spiritu famulantes ab excommunicationis sententia, quam forsitan adherendo vel savendo seu alias credendo perditionis & iniquitatis alumnis Petro de Luna, qui Benedictus XIII. & Angelo Corario, qui Gregorius XII. in suis obedientis appellabantur, vel eorum fautoribus aut sequacibus & eis adherentibus, quae qui-

dem personae ab obedientia & devotione nostra ac sedis praedictae se qualitercumque subtraxerunt, ad obedientiam & devotionem nostram praefatam redire volunt, prius praestito per ipsas personas & recepto ab earumdem singulis de stando nostris & romanae ecclesiae mandatis fidelitatis debite juramento juxta formam inferius adnotatam & injunctis earum singulis pro modo culpaee poenitentia salutari, & aliis quae de jure fuerint injungenda; cum illis quoque ex personis praedictis quae sic ligatae celebrando divina vel se illis immittendo: eis tamen ad tempus de quo tibi expedire videbitur a suorum ordinum executione suspensis; demum iustifragantibus eis meritis, & alio canonico imp-

ANNO
CHRISTI
1409.

pedimento non obstante, dispensandi plenam, A
tenore presentium. concedimus facultatem. For-
ma autem juramenti predicti talis est. „ Ego
„ N. ordinis FF. Prædicatorum professor, com-
„ pecto divisionis & schismatis laqueo, quo te-
„ nebar, credendo, favendo & adherendo per-
„ ditionis alumni Petro de Luna, qui Bene-
„ dictus XIII. & Angelo Corario, qui Grego-
„ rius XII. in suis obedientiis appellabantur,
„ sibi & alijs credentibus, faventibus & a-
„ liis receptoribus adherentibus, defensoribus
„ complicitibus & sequacibus eorum præstando
„ auxilium vel favorem, & propterea nunc
„ diutina mecum deliberatione pertractans pro-
„ na & spontanea voluntate ad unitatem sedis
„ apostolicæ divina gratia reversus fateor pu-
„ blice me errasse, & de præsentem tenere ca-
„ tholicam fidem, ac credere & tenere quid-
„ quid credit & tenet ac docet S. mater ec-
„ clesia, cui præest D. noster D. Alexand. di-
„ vina providentia papa V. & quod idem D.
„ Alexander fuit & est verus romanus ponti-
„ fex, & verus vicarius Jesu Christi Petrique
„ successor, canonicè electus, inthronizatus, &
„ coronatus in romanum pontificem per car-
„ dinales, ad quos, vacante sede apostolica,
„ inthronizatio & coronatio pertinebant. Quod-
„ que privati perditionis alumni, tanquam hæ-
„ retici, & nutritores schismatis antiquati, ac
„ totius Christianitatis invasores, & destructo-
„ res, & a liminibus sanctæ Dei ecclesiæ sepa-
„ rati, a Christianis persequendi sunt, do-
„ nec ad cor reversi, suos recognoscant erro-
„ res, & ad gremium revertantur ecclesiæ an-
„ teditæ, & quod tam ipse Petrus de Luna,
„ & Angelus Corarius, quam omnes eorum
„ fautores & sequaces in hac parte fuerunt,
„ & sunt veri schismatici, apostatici, excom-
„ municati, anathematizati, ac divisi, & se-
„ parati a communione fidelium, & ab unita-
„ te S. Dei ecclesiæ, & tanquam hæretici pu-
„ niendi, & ut tales fuisse, & esse iuste, &
„ sancte de schismate, credentia, fautoria, ad-
„ hæsiōne, sequela, & erroribus predictis con-
„ demnatos, & incidisse in pœnas, & senten-
„ tias, tam a jure quam ab homine in talia D
„ pertractantes promulgatas, & in processibus
„ contentas, & declaratas; & ne simulate re-
„ versus existimet, sub honoris mei casu, &
„ anathematis obligatione, & sub pœna, quæ
„ relapsis, a jure, vel ab homine, imponi de-
„ bet anathematizati, & abjuro omnem hære-
„ sim & schisma, & nominatim damnatum
„ schisma, credentiam & adhæsiōnem præfa-
„ torum Petri de Luna, & Angeli Corarii,
„ & me ad ipsorum aliquem, de quo Redem-
„ ptoris nostri gratia creptus sum, nunquam
„ reverturum: sed semper me in unitate ec-
„ clesiæ catholicæ, cui præest præfatus D. N.
„ Alexander papa V. manurum; ac sponte
„ promitto, non fide, sed voluntarie, & sin-
„ cere juro ad sancta Dei Evangelia, corpo-
„ raliter per me tacta, quod stabo, & parebo
„ mandatis ecclesiæ, & dicti D. Alexandri pa-
„ pæ, super rebellionibus, fautoriis, & cæte-
„ ris pœnis, ac sententiis, quas ob præmissa,
„ & ea tangentiâ incurri, & quod dicto D. N.
„ papæ, & eius successoribus canonicè intran-
„ tibus obediens & fidelis de cætero ero, &
„ eis reverentiam debitam exhibebo; non ero
„ in consilio, vel tractatu, quod vitam per-
„ dant, aut membrum, vel capiantur mala
„ captione; consilium, quod mihi credituri

„ sunt per litteras, vel nuncium, ad ipsorum
„ damnum, vel præjudicium nemini pandam,
„ vel communicabo; & si scivero fieri, vel
„ tractari aliquid, quod in ipsorum damnum,
„ vel præjudicium vergat, illud pro posse im-
„ pediam, ne fiat; & si impedire per me non
„ potero, hoc eis aut alijs per quem, vel per
„ quos id credam ad notitiam ipsorum perve-
„ nire personaliter vel per litteras aut per nun-
„ cios significare curabo. Papatum R. & re-
„ galia S. Petri ac jura, & jurisdictiones præ-
„ fatæ R. E. & dicti D. N. papæ majestatem,
„ honorem, & statum illæfos mantenebo to-
„ tis viribus & defendam, & adjutor eis ero
„ ad recuperandam, & recuperatos mante-
„ nendum contra omnes homines & speciali-
„ ter contra præfatos Petrum de Luna & An-
„ gelum Corarium, & quoscumque credentes,
„ adherentes, fautores, receptatores, & de-
„ fensores, complices, & sequaces eorumdem,
„ cujuscumque præeminentiæ, ordinis, religio-
„ nis, conditionis, vel status existant, etiam
„ si pontificali, regali, vel reginali, vel qua-
„ vis aliâ præfulgeant dignitate ecclesiastica,
„ vel mundana, etiam si fuerint dictæ S. R. E.
„ cardinales; & contra quoscumque per præ-
„ dictam ecclesiam denotatos, vel in posterum
„ denotandos, quamdiu extra gratiam & com-
„ munionem dictæ ecclesiæ fuerint; nec cum
„ præfatis schismaticis, apostatis, & rebellibus,
„ vel eorum complicitibus, fautoribus, & se-
„ quacibus, quamdiu stabunt in rebellionem ec-
„ clesiæ, seu alijs hæreticis, & schismaticis,
„ et rebellibus, ac illorum fautoribus, et se-
„ quacibus, per dictam ecclesiam denotatis,
„ deinceps ero; nec eis, seu quibuscumque
„ alijs contra dictam ecclesiam, et D. N. PP.
„ dabo consilium, auxilium, et favorem per
„ me, vel alium, seu alios directe, vel indi-
„ recte, publice, vel occulte; nec ab eis,
„ quantum in me fuerit, si impedire potero,
„ præstari, seu dari permittam, nec cum di-
„ ctis schismaticis, apostatis, et rebellibus, aut
„ quibusvis alijs in rebellionem præfate ecclesiæ
„ existentibus contra ipsam ecclesiam colliga-
„ tionem, vel conspirationem faciam seu li-
„ gam; sed eos, et eorum quemlibet, juxta
„ tenorem processuum prædictorum, pro posse
„ meo persequar, et invadam, donec conver-
„ tantur, ac revertantur ad gremium ecclesiæ
„ memoratæ. Sic me Deus adjuvet, et hæc
„ sancta Dei Evangelia. Datum Pisis 4. id.
„ Aug. Pontificatus nostri an. I.

EJUSDEM AD EUMDEM

*Ut qua tempore schismatis a generalibus Capitu-
lis Ordinis Prædicatorum sancita sunt, com-
probati, vel rescindi possint a gene-
rali Capitulo proxime futuro.*

*Alexander episcopus servus servorum Dei.
Ad futuram rei memoriam.*

Quoniam interdum ex his, quæ pro quie-
te, et pace religiosarum personarum,
quarum intentio et studium debet esse,
ut calcatis spretisque seculi pompis, et abdicatis illecebris, præsentem virtutum altissimo fa-
mulatum, provide sunt statuta, pacis æmulo
procurante, scandalorum materia generatur,
consequitur sedis apostolicæ providentia circum-
specta statuta hujusmodi quandoque, vel in parte
mode-

ANNO
CHRISTI
1409.

An. 1409.
die 10. aug.
lb. ex ar-
chivo ord.
accepta ex
archivo a-
post. lib. 7.
fol. 225.

moderationis sum lima corrigere, vel obscura A
dilucidare, vel in totum revocare, & sollicitu-
dinis sub partes adhibere, ut aequo iudicio sin-
gula dirigantur. Dudum siquidem post obitum
plis memoris Gregorii pape XI. predecessoris
nostri, & interea usquequo, prohi dolor! perni-
ciosum schisma duravit, & postmodum, divina
nobis suffragante clementia, fuimus cum unio-
ne ecclesie ad apicem summi apostolatus as-
sumpti, secundum morem ordinis Fratrum Præ-
dicatorum generalia per dilectos filios Fratres
dicti Ordinis quam plurima fuerunt capitula in
utraque obedientia celebrata, in quibus con-
stitutiones, & ordinationes nonnullæ conditæ
extiterunt, ex quibus verisimiliter formidatur,
ne inter Fratres prædictos scandala, & dissen-
siones pro tempore oriantur. Quare pro parte
dilecti filii Thomæ magistri Ordinis antedicti
nobis fuit humiliter supplicatum, ut cum in
brevis debeat celebrari generale Capitulum, su-
per his opportune providere de benignitate apo-
stolica dignaremur. Nos igitur, qui cunctorum
Christi fidelium, & præsertim sub religionis
habitu incedentium, pacem appetimus & quie-
tem, ac ipsorum scandalis Tibenter, quantum
cum Deo possumus, obviamus, huiusmodi
supplicationibus inclinati, volumus, & hac ir-
refragabili apostolica constitutione decernimus,
ut præfatum generale Capitulum quam primum
celebrari contigerit, constitutiones, & ordina-
tiones huiusmodi, si ritas & legitimas ei fore
videbitur, acceptare, & observare, illas vero,
quas ei acceptandas, & observandas fore secus
videbitur, infirmare, & irritare in totum, vel
in partem, libere & licite possit, constitutio-
nibus & privilegiis apostolicis, necnon statu-
tis, & constitutionibus Ordinis antedicti, & al-
liis contrariis non obstantibus quibuscumque.
Nulli ergo &c. nostre constitutionis, & volun-
tatis infringere &c. Si quis autem &c. Datum
Pisis IV. idus Augusti, pontificatus nostri an-
no primo.

IN SEQUENTEM DISSERTATIONEM
PRÆFATIUNCULA EDITORIS.

Dubius aliquantisper hæsi, num scriptum istud hic locorum collocarem, ubi suam sibi se-
dem, aliis alio ablegatis, poscunt scripta illa, quæ sive in Concilio, sive ad Concilium
data fuisse constaret. Edendi tandem consilium assumpsi, ea persuasius ratione, quod consul-
tationem promerem viri docti nondum vulgatam, quæque aliquot licet annis Concilio poste-
rior est; adhuc tamen ad asserendam Concilii huius auctoritatem valebat plurimum; nec alia
mente ab auctore suo elucubrata est, nisi ut jus pontificale Joannis XXIII. vindicaret jure
Pisani Concilii in abrogatione Gregorii XII. & Benedicti XIII. asserto ac demonstrato. Quare
licet non ad Concilium, nec in Concilio, pro Concilio tamen scripta est. Hinc totus est au-
dor in tuendo Pisano Concilio, ac legitima Alexandri V. electione propugnanda. Nonnulla
etiam de Pisano illo Concilio prodit alia haud ita explorata, ut illud de provocatione Car-
dinalium statim post suam a Gregorio secessionem ad collegium unitum; quæ sane provocatio
non usque adeo congruit cum ea, quam dat Labbeus pag. 1270. & ego ex Martene hic pag.
849. Fieri tamen potuit ut factum illud cardinalium minus accurate exploraverit ille, ex quo
id tenere se auctor noster affirmat. Respuisse Gregorium *viam* quam vocabant, *cessionis*, quod
illam hæreticam & perniciosam haberet, ex relatione viri comperta narrantis affirmat Cataldi-
nus: Hæc sin minus vera, nova saltem fuerint. Cæterum si quid asperius in Gregorium pro-
nunciat, si maledictis illum sæde proscindit, dandum id est auctori, studio partium addicto.
Profecto si æmulis Pontificibus licuit se mutuo incessere diceris, diris devovere; cur non id
pariter indulgeamus scriptoribus singulorum illorum causam defendentibus? inclinatur etiam in sen-
tentiam de Conciliorum auctoritate supra Pontificem: ferebant id mores ætatis illius, qua cer-
ta erat ecclesia, pontifices ambigui. Notus est scriptor iste alio edito libro inscripto. Cataldi-
nus de Bonis Compagnis; sive Boncompagnus de Visso *de translatione Concilii Basiliensis*. Extat
pariter opus illud in oceano Juris to. XIII. Qui vero hic editur tractatus ignotus hucusque e-
ruditis, ex MS. codice Feliniano acceptus est.

CATALDINI DE VISSO

Ad SS. Patrem, & D. Clementissimum D. Joannem XXIII. sacrosanctæ & universalis
ecclesie unicum SS. & verum pastorem.

TRACTATUS.

DEi sub expressione Trinitatis nomine in-
vocado, qui in personis est trinus, &
in substantia unus; existit de consecratione
dist. 5. cap. finali de SS. Trinitate, & fide
Catholica cap. 1. & 2. qui solus curare potest
meæ imbecilles animæ passiones, de consecr.
dist. 1. *omnis christianus*: & ipsius augere po-
tentias, & virtutes, de poenit. dist. 2. *Dum
sanctam*; qui magis inspicit conscientiam quam
opus, 15. qu. 6. cap. 1. & in se sperantes
non fallit, 22. qu. 2. *queritur*, ad ipsum cum
Dayd psal. 50. humiliter porrigo preces meas
Concil. General. Tom. XXVII

Edicens: *Domine labia mea aperies, & os meum
annunciabit laudem tuam.*
Et si apostolicos duos esse fides Christi &
canones refragentur, 7. qu. 1. *Non autem*, in
gl. Jo. 24. qu. 1. loquitur unam quidem esse
catholicam ecclesiam, & unum caput, sic de
finitum in cantico canticorum; *una est columba
mea, una est perfecta mea, una est matris sua,
electa genitricis sua*, de consecrat. dist. 4. *alium*,
& dicto cap. loquitur. Una est enim ecclesia,
unus populus, una spes nationis nostræ, unus
Domin. una fides, una columba dicto cap. lo-
qui-

453
ANNO CHRISTI 1199.

ANNO CHRISTI 1199.

aliorum, 24. q. 1. *Hoc est fides*. Præterea papa interpretatur, & tollit statuta Conciliorum, 15. dist. *Sicut* 17. dist. *ne licuit*; & probatur cap. *Constitutus* & in cap. *Statut.* elect. lib. 6. & dist. *Ne romani* §. *Sane*. Nec mirum, quia ista corrigit, & immutat de R. statutum lib. 6. & per doctores de elect. *Significasti*. Item papa major est Concilio 15. dist. *Sicut* & quod ibi notetur 24. q. 1. *quodcumque*; & a nullo judicari potest, 9. q. 3. *aliorum*, nec etiam ab universali Concilio per gloss. Joannis 2. q. 5. *mandatis*; & probatur 17. dist. *Hinc etiam* 21. dist. *non autem*, ar. ff. de legibus l. *princeps*; et licet non servet votum, vel juramentum, non est cogendus stare iudicio alicujus; immo excipere potest: Dominus est, qui me iudicat; ar. 9. q. 3. *aliorum*: ita dicit glossa 69. dist. *Si quis pecunia*. Præterea postquam quis est papa, nihil potest ei objici, etiam si sit uxoratus, ut dicto capite §. *quis pecunia*. Item contra papam non potest opponi exceptio, quod sit laicus, 61. dist. §. *Hic omnibus*: nam beatus Ambrosius, & beatus . . . . . fuerunt clerici, & fuerunt laici, ut patet in dicto §. *Hic omnibus*. Quinimmo etiam si papa esset furiosus, jam promotus, et jam electus, removendus non erit; 15. q. 1. cap. finali. Sed si nondum esset promotus, sed nominatus in scrutinio, et laborat per dilucida intervalla, non deberet eligi; sed tamen electio tenet; sed si jam est promotus non removebitur de jure; sed sibi debet dari coadjutorem; de clerico aegroti cap. unic. lib. 6. Ita refert Gaspar Cald. in cap. *licet* de electione, et ibi refert hanc exceptionem furoris opposuisse cardinales contra Urbanum IX. Item Concilium non potest imponere legem papæ, 17. dist. §. *hinc etiam* de elect. *Significasti* 15. dist. *scit*: quia ipse cunctos iudicat, et a nemine iudicatur 40. dist. *Si papam*. Quinimmo, licet papa sit hæreticus, si est paratus corrigi non desinet esse papa, 21. dist. *Nunc autem*: unde dixit Baldus in lege *quoniam liberi*, cap. *de teste*, quod vivente papa, est crimen læsæ majestatis, conventiculas facere de p. patu; allegat. cap. *Veniens* de teste, in novella; et est expressum 78. dist. *Si quis papa superstiti*. Et ideo dicebat Isidorus lib. 4. de summo bono 40. cap. de propositis cannalibus, quod rectores a Deo iudicandi sunt; a suis autem subditis nequaquam iudicabuntur; et hoc est, quod dicitur secunda q. 7. cap. 1. ubi dicit littera, quod non est a plebe, sive a vulgariis hominibus arguendus, sive accusandus episcopus, eadem causa et questione cap. sacerdotes, et reliqui ecclesiæ ministri omnesque plebes ipsos episcopos suos diligere debent, et eorum præceptis obedire, etiam si ipsi aliter, quod absit, quam debeant, agant, et ideo scribitur Matth. 7. *nolite iudicare, & non iudicabimini*; Matth. 23. ait Christus discipulis suis: *super cathedram Moysi sederunt scribae & pharisæi. Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate, & facite, secundum autem opera eorum nolite facere; dicunt enim & non faciunt*. Et alibi dicitur: *Servi, subditi estote in omni tempore Dominis, non tantum bonis, sed & discolis*. Nec absonum iudicatur sacras in re hac allegare scripturas, cum ille summis pontificibus, et decretalibus quibuscumque alias præponatur, et de papa est expressum in dicto cap. 9. ubi littera dicit aperte, quod nemo iudicabit illam sedem. Patet ergo, quod Concilium prædictum in Pisanense; tum quia non legitime convocatum, tum quia sibi est interdicta potestas, iudicare papam non potuit ex prædictis auctoritatibus divinis legis, item auctoritatibus SS. Patrum. Item per jus canonicum & humanum. Unde dicebat doctor meus in l. Item *stipulatorum* ff. de verborum obligationibus. Quod si quis schismatici animo, quid non facit, potest qui vult, papæ adherere. Allegant notata ab Innocentio de const. *ne imitatis*. Quinimmo dixit Baldus alibi, quod tempore schismatis quis potest esse neutralis. Ita dicit ipse in leg. *cum status, de ordi. cognis*.

tum, tum quia sibi est interdicta potestas, iudicare papam non potuit ex prædictis auctoritatibus divinis legis, item auctoritatibus SS. Patrum. Item per jus canonicum & humanum. Unde dicebat doctor meus in l. Item *stipulatorum* ff. de verborum obligationibus. Quod si quis schismatici animo, quid non facit, potest qui vult, papæ adherere. Allegant notata ab Innocentio de const. *ne imitatis*. Quinimmo dixit Baldus alibi, quod tempore schismatis quis potest esse neutralis. Ita dicit ipse in leg. *cum status, de ordi. cognis*.

Quid ergo dicemus? Credo, id est ex fide sentio C. de iure cal. leg. firmissime quoniam at-
testor, nullatenusque dubito de . . . . 4. firmissime de hæreti. firmiter Gregorium supradictum et Angelum Corarium, qui se pro Gregorio XII. gerebat, fuisse & esse intrulum, apostaticum, schismaticum & hæreticum manifeste, & sic per consequens apostolatu ipso jure privatum 79. dist. *Si quis pecunia*, ut infra clarissime & evidenter ostenditur, & ipsum non Angelum fuisse, & esse, sed Dæmonem infernalem, & abominabilem ecclesiastico cultu, Deo & populo christiano, 12. q. 3. *omnis jactantia* 12. dist. *ridiculum*, qui sine lumine vel candore in profundum demersit, ut dicit archidiaconus 30. dist. *nonne*.

Is enim non Angelus, sed Diabolus dici debet, cum Angelus ad bonum dumtaxat libero arbitrio potatur; Diabolus vero, quod similiter liberum habet arbitrium ad malum, in omnibus illud agit 33. dist. *qui episcopus*. Diabolico profecto opere, & non angelico damnatæ memoriæ, atque vitæ Angelus iste destinandus, fœdus populo christiano, hæresiarca, id est hæreticorum magister, & princeps, uni. q. 1. *ordinationes de schismate* cap. 1. in omnibus est potestus, hoc est lupus rapax, pater mendacii Dei & hominum inimicus, de elect. *licet hostisque iniquus ecclesiæ*, de elect. *Ne pro defectu*. Insuper lupus de hæreti. ad materiam, Item a membris ecclesiæ separavit, unde hæreticus est habendus, ut dicit gloss. notabilis in aut. de privilegiis Doct. *Nulli* col. 8. ibi ad hoc omnis, qui non se membris sanctæ Dei & apostolicæ ecclesiæ. Et probatur 4. q. 1. cap. 2. *Fructuosus scelus nullum*, 32. q. 7. *primum*, & cap. *quod in omnibus*: Nam quod nec convictionem pacis, nec unitatem ecclesiæ observavit, sed se ab ecclesiæ vinculo ac sacerdotum colloquio separat, pontificis nec potestatem habere potest, nec honorem, qui episcopatus nec unitatem habere voluit nec pacem, 7. q. 1. *Novatianus* in fine. Alias quanto sanctius sibi fuisset, papatui cedere, ut poterat, & debebat 7. q. 1. *Nos autem* in glossa ut quod promiserat voverat, & iuraverat schisma de medio tollere, opere adimplet, de pact. qualiter 12. v. *quia Joannes* q. 2. q. ultim. cap. final. de præbendis relatum in glossa, per suum quidem errorem corrigere quam expectare, quam ab aliis corrigatur, in aut. de nup. circa prin. col. 4. de accus. qualiter, & quando scire debuit irrevocabilis & obstinata sua pertinacia capitosa, cum in pectore suo recondita jura omnia lex præsumat de const. cap. 1. lib. 6. 36. dist. §. *ecclesiæ*. quod etiam ex nuda promissione facta Deo quis obligatur, & potest effectualiter conveniri 12. q. 2. *sciens* de sta. mo. *quod Dei timorem* in fine 17. q. 1. sunt quedam quæ etiam non voverentes debemus; & quedam quæ nisi voverimus non debemus, sed postquam ea Deo promittimus necessario Deo reddere constringimur; & ibi est glossa magi-

ANNO
CHRISTI
1409.

455
magistra, an & quando a voto recedere per-
mittatur, de quo 27. q. 2. c. 2. 27. q. 1. neque
in gloss. p. quæ differentiam facit inter delibe-
rationem, propositum & votum. Quis namque
vere catholicorum, & Christi benedicti fidelium
dicat, illum papam verum, catholicum, & vi-
carium legitimum Jesu Christi, de translatione
inter corporalia, Verbo non enim de elect. ubi
periculum §. Caterum lib. 6. & cap. fundamenta
§. decet, & ibi concordantiæ. De summa Tri-
nitate damnatus §. nos igitur; quis sanæ fidei,
mentis solidæ, & verissimus christianus dicat il-
lum apostolicum verum esse successorem Petri,
rectorem universalis ecclesiæ, & gregis Domi-
nici ductorem, qui in hostem ecclesiæ transtu-
lit ecclesiæ facultates 17. q. 3. Omnis. Quis de
Christi, & B. Petri & aliorum pontificum ro-
manorum societate 21. dist. clerici, dicat illum
catholicum & verum papam, qui non puri ho-
minis, sed Dei vices gerit in terris de translat.
quarto qui votum & gressu retrogrado deturpa-
vit sese mendacem exhibens universo 12. q. 2.
sancimus. Quis ecclesiæ catholicæ subditorum
dicat verum papam & catholicum illum esse,
qui contra apostolicas suas litteras per univer-
sum orbem directas ducibus, principibus & præ-
latis & studiis universis de tollendo schismate,
ut præfert intra annum, & tres menses papa-
tus, quem cedere quidem sacra attestazione fir-
maverat, pertinaciter ac etiam obstinate a bo-
no retrogradus sponte venit. Nonne malum est,
dicit textus ab ecclesiæ unitate & obedientia
retilire, & contra canonum statuta porrigere
quod multi post sacramentum præstitum præ-
sumperunt, extr. de elect. significasti, cum non
debeat in juramento intentio verbis, sed verba
intentioni servire 22. q. V. humane. Cum Pa-
pa, nec dum sibi, sed aliis perjurii esse causa
arceatur. Per Innoc. de rescript. constitutus; Cum
nec juramento aliter corde sentiat; quam ore
juratur 22. q. 5. juramenti. Putabatne populùm
aliter interpretando hujusmodi juramentum, elu-
dere Christianum. Cum & Deus sic accipiat ju-
ramentum, sicut ille intelligit cui juratur 24.
q. V. quascumque. Nonne, Angele, dejeratio tua
turpis saluti animarum dominici populi cui indi-
gnus præfueras illudebat 22. q. 4. quod david.
Nonne pro unitate fienda salubre, & Papæ
permissum dicatur hujusmodi juramentum, ut
patet de elect. significasti in glossa. Nonne scie-
bas, quod tanto majus perjurium, quanto est
sanctius, & laudabilius, pro cuius observantia
intervenit juramentum 22. q. 5. qui perjurat in
gloss. p. scire debebas quod non merentur ec-
clesias regere, qui sunt perjurii crimine irreti-
ti, de iurejurando queriam, & ideo possunt di-
cta de causa ab ecclesia removeri, ut ibi no-
tatur & de tempor. ordi. directus de rescriptis
ex parte, de elect. Venerabilem in glossa quam-
quam, cum etiam ex perjurio intametur de ju-
rejur. quanto, in gloss. & Capite querelam. Ne
sciebat miserrimus quod non potest homo sol-
vere quando ad Deum dirigit juramentum, se-
cus si ad hominem dirigatur, ut notatur de
spons. præterea. Quid dicit miserrimus misero-
rum, nisi quod juramentum illud servare non
tenebatur, quia non in salutis æternæ, sed ne-
potum, & fratrum interitum veigere coniecta-
bat, quorum exaltatio excæcaverat mentem
eius, nam & alibi dicit glossa: Quod cæci sunt
episcopi erga motos 1. q. 3. peruenit. Quid di-
cet perverfor fidei christianæ, nisi quod votum
illud implere minime tenebatur, cum mens

alienationem saperet, & ipsius tristem spiritum
conturbaret, de verb. signif. dudum, per Jo.
And. quid dicit versutus hostis ecclesiæ qui ca-
ritatem vulcerare, & veritatem rescindere ec-
clesiæ est conatus; sanctorum operum dulcedi-
nem invidiæ felle inficere, & omnibus modis
humanum genus evertere, & turbare, 16. Q.
2. Visti; nisi quod votum servare non teneba-
tur, quasi illum invitis fratribus, & nepo-
tibus solemnizare & emittere minime potuis-
set, 23. q. 5. quod Deo, quod Cler. vel vo. cap.
fin. per Ost. Quid dicit bellua indomita, cum
homo dici non valeat, cum careat ratione. 27.
q. 1. Si Homo. nisi quod nemo dominandi cu-
piditate inflammatus vel fastu dominationis ela-
tus (non) desiderat habere consortem. 23. q. 7.
quod autem, quid dicam, quid de te devoti
ecclesiæ prædicabunt, quid cætus cardinalium
de te dicit, nisi canonis verbum illud: si ho-
mo esses, aut aliquam discretionem habuisses,
ita regularis debuisti disciplinæ custos existere,
ut ea, quæ illicite committuntur, ante vindi-
ctam corrigerentur; sed dum te facit nimia
stultitia negligentem, non solum de illis offen-
dimur, sed etiam ad ulciscendum desideriam
tuam nihilominus provocamur; 27. q. 1. Si
homo esses, ferro namque abscindenda sunt vul-
nera, quæ sumentorum non sentiunt medici-
nam p. q. 1. reperiantur 1. dist. Ferrum. Si te
ipsum pertinacem convertebas dictis promissio-
ne, juramento, & voto irrevocabilibus tanta so-
lemnitate emissis, & Christi populo non obli-
gatum, tuis novis erroribus, & perjuriis intel-
lectibus adinventis. Et quod Hæreticalis labe
non infecerit turpissimam, & abominabilem
vitam tuam, pro ut de te universus Christi
populus prædicabat, & ad promissorum obler-
vantiam Cardinales tecum jugiter insistebant,
debailli episcoporum, & prælatorum generale
Concilium congregare, ut antiquissimi ponti-
fices in similibus faciebant, ut patet 15. 16.
17. Dist. 2. q. 5. mandastis, & tuis fratribus
cardinalibus silentium non imponere, & man-
dare, ut de unione tam salubri auderent quo-
modolibet pertractare, nisi tua præsentia in-
teresset. Ut & tibi digne dici valeat verbum
illud: displicet tibi quod traharis ad salutem,
cum tamen multos nostros ad perniciem tra-
xeris 23. q. 4. displicet. Cum cardinales in
exequutione pontificalis officii adsistant, quo-
rum consilio debet Romanus pontifex quæ-
cumque negotia terminare, dicit textus in
capite fundamenta §. ne autem lib. VI. quia
instigatione diabolica, & ausu temerario 16.
q. 1. lator: prorupisti (proh dolor) ad tam
detestabilem iustionem. Non sic beatum illum
Gregorium, cuius nomen usurpas, fecisse le-
gimus, qui ipsum redarguere volentem, quem-
libet invitavit, 2. q. 7. Si quis nos. Nam tra-
ditum est, quod qualitercumque possumus,
debemus vexare malos ut cessent a malo 23.
q. 6. iam non. Et alibi dicitur, quod ecclesia
malos cogere debet ad bonum, sicut Christus
Paulum coegit 23. q. 6. schismatici. Unde ad-
versus hunc hominem malignantem cardinales
dicere valeant cum Psalmista: Sedens adversus
fratres tuos loquebari, & adversus filium ma-
tris tue ponebas scandalum &c. q. 1. ex meri-
to; cum dicunt canones quod incauta locutio
detrahit in errorem 43. dist. sit rector. Nonne
clavis aperitionis dicitur esse sermo correctio-
nis, quia increpando culpam detegit, quam tæpe
nescit, sicut ipse qui perpetravit, ut dicto ca-
pite

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

457
 pite *fit rector*, & ibi textus; & ideo dominus A
 per *Itaiam* 58. admonet dicens: *clama ne ces-*
ses, & quasi tuba exalta vocem tuam. Praeconis
 quippe officium suscipit quisquis ad sacerdotium
 ascendit, atque ante adventum iudicis, qui ter-
 ribiliter sequitur, ipse scilicet declamando gra-
 ditur, dicto cap. *Sit rector* cum tuo erroris
 vulnere audientium corda percussis, & trista-
 ris eadem dist. 6. *sed cum rector*. Et ideo
 dicit littera, quisquis loqui &c. nititur sapien-
 tem & magnopere metuat, ne ejus colloquio
 audientium unitas confundatur. Quae igitur
 diabolica supplantatio te oppressit, ut ad tam
 detestabilem prorumperes jussionem, ac illud
 potius dicere debuisses, si male loquutus sum,
 testimonium perhibe de malo, 2. q. 7. *Præsu-*
mant. Nesciebas, quod in exemplum culpa ve-
 hementem, quando pro reverentia erroris pec-
 cator honoratur, 83. dist. *Nemo*. Quia qui
 aliorum errorem defendit, multo damnabilior
 est illis qui errant, quia non solum ille errat,
 sed in aliis erroris offendicula praeparat, &
 confirmat. Unde quia magistri erroris essent,
 non tantum dicerentur haeretici cardinales,
 sed haeresiarchas debuissent penitus nuncupari,
 24. q. 3. *qui aliorum*. Erroris namque alieni
 socium, vel a sui voluntarie proposito tramite
 recedentem, aut sacrorum patrum regulis, &
 constitutionibus non obedientem suscipere non
 possumus, nec debemus: dicit textus 2. q. 7.
alium; & glossa exponit non obedientem, §. *sc-*
ismaticum 19. dist. *Nulli* 25. q. 1. *Violatores*,
 & ideo alibi dicitur, qui justificat impium, &
 condemnat justum, uterque abominabilis est
 apud Deum, Prov. 17. Nesciebas pastor perfide,
 animarum vulnerator, quod melius est in
 malis factis humilis confessio, quam in bonis
 superba responsio, 11. q. 3. *injustum*. Nonne
 mandatum cardinalibus per te factum est in
 civitate Lucana, ad quam te venisse pro unio-
 ne faciendae ecclesiae, ore, sed non animo praed-
 icabas; cum dicat canon, quod pax labiis
 praedicata debet cum voluntate animi concordare,
 93. dist. *Diaconum*. Te haeticum comprobat
 & affirmat, cum per solum dictum quis haereticus
 constituatur dicit glos. Jo. 24. q. 1. *Hac*
est. Dic mihi nefandissime scelus ordinis clericalis,
 scissura ecclesiae lacrymantis cum in omni
 colloquio de re hac tam salubri, atque san-
 cta volebas penitus interesse, nisi quod propter
 verecundiam procrastinationis & perfidiae tuae
 vererentur, facta tua haereticalia praedicare;
 sed illa potius sub silentio pertransirent; cum
 sit naturale adversus superiorem propter vere-
 cundiam quem tacere, per Baldum cap. *de nu-*
ptiis l. in conventionem, in verbo *cultu verecun-*
diae; facit quod notat glossa in l. p. §. *quam*
honorande quar. rer. ac non da. & quod notat
 Innocentius in cap. *Causam matrimonii* de of-
 ficio delegati. Quinimmo nedum mandatum,
 sed blanditiae potentium aequiparantur minaci
 furori, dicit glossa signata per Baldum cap. *Si*
verum precium l. 1. Accedet quod notat Joannes
 Andreas in capite *insinuante*, quod clerici,
 vel vo. Nonne scire debebat tua pertinacia be-
 stialis, quod quoties de fide agitur, tenetur pa-
 pa requirere consilium episcoporum 19. dist.
Anastasio; & tunc Synodus major est quam ipse
 15. dist. *Sicut*. Quid impudens aliud dicere
 ipse queat, nisi Juvenalis verbum, *sic volo, sic*
jubeo, stat pro ratione voluntas. Retert Joannes
 Andreas, quod clerici, vel vo. ex *litt-*
rarum. Jussu de jure naturali §. *secundum quid*

principi, & de translatione cap. de. in glossa
 super verbo. *vicem*. Quid dicit Angelus ma-
 ledictus, fermentum schismaticae perversitatis,
 qui tyrannorum furore collisus domini tuni-
 cam inconsutilem desuper textam per frustra
 decerpit, & Christi pro posse nifus est vineam
 supplantare, 24. q. 1. *quoniam vultus*. Summi-
 que piscatoris naviculam in naufragii profun-
 da demergere, 23. dist. *in nomine*. Quidve di-
 cere poterit nisi illud: Pervenerunt peccata
 mea usque ad caelum, & recordatus est Domi-
 nus iniquitatum mearum, Apocalypf. 18. se-
 quebar turbam ad faciendum mala, & iudicio
 plurimorum acquievi. Exod. 23. Quid de se
 ipso loquetur pravi atque iniqui hominis per-
 versitas obstinata 23. dist. *in nomine*; qui con-
 tra universalem ecclesiam altare conatur erige-
 re schisma fovens, 23. q. 5. *non vos*. Quidve
 ipsius superstitiosa calliditas pro suis schismati-
 cis operibus respondebit, quae orthodoxam ec-
 clesiam funestant, nisi verbum illud: scruta-
 mini scripturas, idest promissionem, votum,
 & juramentum; ipsae sunt quae testimonium
 perhibent de me: Joann. 5. Quid dicit Hipo-
 crita testis, qui habuit oculum excaecatum,
 trabe collisum, aliorum praesumit damnare sen-
 tentias, Matt. 7. 32. q. 6. *in principio*. Quid
 dicit perfidiae insectator, qui veritatis a se fi-
 dem abiecit, & a Deo extitit infidelis 2. q. 7.
non potest? Quid ajet ejus irrevocabilis pertinacia
 impudenda? Quid loquetur indocilis ac etiam
 obstinatus? de usur. *ex gravi*, §. final. in d. de
 summa Trin. cap. 1. 16. q. 1. *versantem*. Quid
 dicit Errorius sive erroneus appelletur, de quo
 7. q. 1. *remote*. Quidve dicere poterit Erro-
 rius, nisi illud quod error sequitur ex errore,
 ut lex diverso ff. de rei venditione? Quid di-
 cet apostaticus detestandus, ex quo e statu fi-
 dei & religionis retro stetit? 27. q. 7. *non q-*
servetis. Quid dicit venia nulla dignus, qui pa-
 cem ecclesiae profugabat, nisi quod se ex hoc
 haeticum, & schismaticum comprobavit, & om-
 ni apostolica dignitate privatum; 24. q. 1. *Pa-*
cem. Quid dicit praevius in omnibus antichri-
 stus, qui scandalizavit ecclesiam & per conse-
 quens ipsum Deum, 93. dist. *Nulla ratione*, 8.
 q. 1. *Qui vos*. Taceo tuorum observantiam
 promissionum, taceo fidem tuam, promissas
 toto orbi, cum probatione non indigeant ma-
 nifesta, ff. de interrogatione testium l. 1. Cum
 rei satis demonstrare frustra adjiciatur alia de-
 monstratio, ff. de do. proleg. l. 1. cum super-
 vacuis labore impendiis, qui solem certat fa-
 cibus adjuvare, 6. q. 1. *h omnia*. Si quidve
 in hujusmodi discursu dixerim a gravitate & ve-
 nustate remotum, quaso lector ignoscat, & audi-
 tui aures accomodet patienter 7. q. 1. *sugge-*
stum. Non enim debemus multum dimittere op-
 probria illius, qui probra nostra delcivit, de Ju-
 dexis in *quibusdam* §. ul. quia longe gravius est
 divinam, quam temporalem offendere majesta-
 tem, in aut. *ut non luxurietur contra naturam* in
 principio coll. 6. de haer. *vergentis*. & ibi notata.
 Tandem post abyssum in laqueos Babylonis,
 de quibus superius aliqua memoravimus, ad cau-
 telam scilicet, ut cognoscatur & cognita me-
 lius evitentur, restat, ne parentheum faciam
 ulteriorem, ut ad reliqua concribenda sollici-
 te festinemus; & antequam alio stilum vertam,
 sciendum est, quod pestis ista schismatis dete-
 standi multoties invaluit in ecclesia sancta Dei,
 & quasi humano (al. divino) iudicio semper
 hi schismatici fuerunt a fide repulsi, ut 89.
 dist.

ANNO
CHRISTI
1009.

459

dist. *Si quis pecunia*; sic enim fuit tempore Leonis, & Adriani, nam Carolus capiens Desiderium, Longobardos vicit & restauravit ecclesiam 63. dist. *Adrianus*. Joannes papa XI. passus fuit magnas tribulationes & persecutiones a quodam Berengario. Otto qui vocatur primus rex Saxonie capiens Berengarium, ecclesiam restituit pristinae libertati. Item Leo IX. fuit ab urbe expulsus & creatus Benedictus, quod audiens dictus Otto Romam reversus obedit civitatem, donec sibi traditus fuit ille intrusus, & misit eum in exilium in Saxoniam, & ibi mortuus est. De isto habetur 68. dist. *in synodo*. Item Joannes XII. fuit expulsus per quemdam Crescentium patritium, & Otto III. rex Saxonum ivit, & fugato illo Crescentio totam illam progeniem extirpavit, & tunc fuit creatus Gregorius V. & fuit de genere Ottonis, dictus Crescentius, & Romani expulerunt dictum Gregorium, & creatus fuit Joannes episcopus Placentinus. Quod audiens dictus Otto iterum Romam rediit, & obsidens eos in castro S. Angeli cepit utrumque & membris eos mutilavit. Item populus Romanus tempore Joannis XXII. recepit D. Ludovicum de Bavaria, qui se pro imperatore gerebat contra processus domini papae & ecclesiae Romanae, & cum sicut imperatorem tractavit, & quod deterius fuit, quemdam fratrem Petr. de Corbario ord. Min. in dictum pap. Nicolaum V. creaverunt clerus, & populus, antipapam, praedicantes ipsum D. Joannem papam haereticum. Fecerunt etiam plures cardinales: & ex hoc motus praefatus D. Joannes papa consuluit dominum Ol. de Laude, ut posset privare urbem, & Romanam ecclesiam omnibus privilegiis eidem competentibus, vel saltem ipsam ad tempus suspendere. Fuerunt ergo quamplurimi, qui injuste Petri cathedram ac etiam imperium occuparunt. Ideo Octavianus, & Joannes maledicti; qui vocatur Victor injuste cathedram occupavit. Vixit autem in cathedra annis octo, & mensibus 7. Huic successit Guido, qui & Pachelis vocatus fuit; quorum facta damnantur, de schismate. cap. 1. Octavianus etiam contra papam Alexandrum schisma movit, & fovit, ut tractant doctores de electione *quia diligentia*. Reprobis etiam & Valtemanus schismatici fuerunt in cap. *a nobis* de Sacra. non iter. Fredericus etiam avus istius contra D. Gregorium IX. & tandem per D. Innocentium IV. depositus fuit in Concilio Lugdunensi. Omitamus reliqua: nostra ecclesiae Ladislaum olim regem Siciliae, feudatarium ecclesiae, schismaticum manifestum, Christi exsufflatorem, dissipatorem, blasphematorem quoque ecclesiae, & flagellum 23. q. 4. *Quando vult*. Qui sibi praeter catholicam communionem ecclesiae christianum nomen usurpavit 8. dist. quo jure, adversus principem principum verum Christi vicarium temere cornua praesumpsit erigere, cernimus de praesenti contra canonum instituta d. c. 1. in gloss. de appell. cum parati in gloss. ab Aquilone sedem ponens iussa & debita caelestis regis & domini sua praesumptione resolvere 23. q. 4. *Si is qui*; Cum nec subditus pacem vel ligam facere in praedictum superioris possit per bald. de pact. debitor. C. & est glossa de fideicommiss. lib. 1. *invisus* vel alterius effici censuralis de probat. licet; nam suo domino subditus praestare tenetur perpetuam reverentiam & honorem, de majoritate & obedientia solitae 11. q. 1. *magnum*. Proh Deus,

feudatarius ecclesiae, qui fidelitatis nomen assumpsit, quam domino praestare tenetur, de iur. *veritatis*; & capite *eam se*, adversus dominum bella movet, 32. q. 2. *latentes*. Nam consilium, & auxilium fidelis Domino suo praestet, si de beneficio dignus videri vult, & salvus esse de fidelitate, quam juravit, 22. q. 5. dist. *Forma*. Cum & ille versutus hostis ecclesiae, Lupusque rapax, mendax opere, & sermone, quem perdat ipse Deus, deberet dicere verbum illud; *Et si alii scandalizati fuerint, sed non ego*, Matth. 26. VI. q. 1. *imitare*. Rexque ille quem canon praecipit honorari, 8. dist. *quo jure*, adversus ecclesiam bella movet, qui contra ecclesiam inimicos debet manus porrigere adutrices, 23. q. 4. *non invenitur*; & c. *quando vult* 24. q. V. Regum; & eadem causa q. 3. *Maximianus*. Nam ideo majestati regis titulus serenitatis adscribitur, cum ei proprium esse debeat pacem ecclesiae diligere & amplecti, & finitimarum gentium tranquillitate haud aliter quam aeris serenitate laetari, hic guerras & damna molitur. Solubres namque reges catholici, & devoti debent posse tenus laborare, ut aberrantes a grege pacis matris, in ejus gremio revocentur, 23. q. 6. *schismatici*; & eadem causa q. 3. *quando vult Deus*. Non mediocriter profecto offendit, quia debita caelestis regis & Domini sua praesumptione resolvit, 23. q. 3. *Si is qui*. Dicat mihi ille, quem sui aruspices alias prudenter facere prophetizant, cur ecclesiam non desinit infestare, & repetitis malis crebrisque concussionibus columnas Dei viventis conatur opprimere, & summi pastoris naviculae intumescens procillis in naufragii profunda demergere? 23. dist. *in nomine*. Scire debet versutus hostis ecclesiae, qui veritatem vulnerare conatur; & ecclesiae rescindere unionem, humanumque genus evertere & turbare 16. q. 2. *vult*, quod etiam aliquando fluctuet navicula Petri submergi tamen non potest, 24. q. 1. *non turbatur*; de qua beatus Hilarius loquebatur: *proprium est, inquit, ecclesiae, ut tunc vincat cum leditur, tunc intelligat cum arguitur, tunc secuta sit cum deseritur, tunc obineat cum superata videtur*. De hac juris civilis sanxit auctoritas profitendo, quod ecclesia cultrix, & auctrix iustitiae non patitur contra iustitiam aliquid fieri in se, vel in alterum. Privatus vero saepe obviat iustitiae in ul. seu. cap. 1. De hac quidem apostolus pollicebatur, quod sine intermissione de ea in orationibus suis facit mentionem, ut patet in epistola ad Rom. in principio: haec enim non solum ecclesiarum est mater, domina & magistra, de for. Comp. cap. final. de sacrosanctis ecclesiis l. *omnium* 12. dist. *non decet*, q. 3. *cuncta* de privilegiis, *Si papa de poen. felix* lib. 6. de summa Trinitate, *dammamus* in fine; sed etiam caput & cardo, ut patet de immunitate ecclesiae cap. 1. lib. 6. & ibi per Joannem Andream super verbo *tutela*. Haec est enim illa ecclesia gloriosa, habitans in confidentia, & extra eam non est salus, toto c. 2. ubi fons sacerdotii reperitur in cor. ut eccl. Ro. in prin. illam enim imperator caelestis instituit, de elect. *fundamenta*, illam ipse solus fundavit, & ipsius privilegio fungitur, 22. dist. cap. 1. immo canon sacratissimus attestatur, quod non ab apostolis, sed ab ipso Salvatore nostro primatum obtinuit eadem dist. cap. *Sacrosancta*. Ipse enim locum elegit, eamque ratione persecutionis deserere noluit. Nam Petrum persecutionem fugientem revocavit di-

ANNO
CHRISTI
1009.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

461
dicens: per se velle ibi pati; vel etiam cruci. A
figi, antequam locum illum desereret; qui fi-
lii sunt legi per venerabilem 3. q. 1. Nulli.
Exemplo illius qui unicum suo proprio cruore
defendit, 24. q. 1. *monstror*. Hanc enim Roma-
nam ecclesiam divinam providentiam legitimus
incommutabili dispositione alii prætulisse, ut
in proemio lib. 6. istud enim est tabernaculum
illud, quod nequaquam transferri poterit nec
auferetur Prælati ejus in sempiternum. Isaia
33. & ideo Zaccharie 14. de ecclesia lo-
quens dicebat, sedebit Jerusalem secunda &
merito, quia a superiore monte superari
non potest; idest ab aliquo Tyranno seu
rege, quia tyrannico more vivit: & mons
Domini præparatus in vertice montis, I.
sais 2. Et ideo dicit Chryostomus: *ecclesia
impugnari potest, expugnari non potest: tela mit-
tantur, sed ejus manus non perforantur; machi-
na præparantur, sed turris davidica non eliditur.*
Est insuper locus tutus, qui ab aliquo flumi-
ne non potest inundari, idest erroribus submer-
gi; ergo nec flumina obruent illam: & est
ratio quia universalis ecclesia errare non po-
test, ut dicit Augustinus super illo verbo *Ego
rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua.*
Hujus rei figuram pertulit arca Noe, unde
extra ecclesiam non est salus. Unde Augusti-
nus contra Donatistas: extra, inquit, eccle-
siam virtutes fieri possunt; sacramenta dari non
possunt, sed profuant. Et ideo dicit Augustinus
super illo verbo psalmi, *Sæpe expugnaverunt me,
ibi, & non potuerunt mihi:* In Abel ecclesia
incepit, & tunc Cain eam expugnavit, sed
Abel est salvatus; sola ecclesia in Noe fuit,
& Deus eam a diluvio liberavit; sola fuit in
Abraham, & de Ur Chaldæor. ereptus est. So-
la in Moysæ & de manib. Pharaon. liberatus.
Deinde in David, salvo Saule Golia evasit,
(alias Saule & Golia evasit). Deinde in Ma-
cabæis & ipsi liberati sunt. Postmodum in Do-
mino nostro Jesu Christo, & captus ligatus,
& illusus & crucifixus mortuus est. Deus eum
tertia die suscitavit. Et post hæc in apostolis,
& ipsi persecutores patientes ad ultimum coro-
nati ascenderunt in cælum. Sæpe ergo expu-
gnaverunt me a juventute mea, dicit Israel,
idest ecclesia, quæ hic videt Deum per gra-
tiam, & in cælo per gloriam. Sed non po-
tuerunt. Et hoc ideo est, quia ut dicit Chry-
ostomus in homil. in Pentecostem, propter
ecclesiam patriarchæ, prophetæ, apostoli, mar-
tyres & ipse unigenitus Dei homo factus est.
Sicut ergo omni tempore persecutionis bellum
ecclesie Christus ordinare per suos milites in-
stituit, ut semper invicta permaneat; nititur
ergo incassum flagellum Dei & hominum ini-
micus contra verum vicarium Jesu Christi bel-
la movere, qui non puri hominis, sed Dei
vicem gerit in terris, de translatione Prælat.
navemque submergere Petri; nam fluctuat,
sed nunquam desinit esse ratis cum successoris
Petri potestas non sit ex homine, sed ex Deo.
De judic. novit. Scilicet lites & bona timeri
propter dubium finis 1. Regum 16. ff. de pec-
l. Quod debetur. Sed hic finis & victoria re-
cta est. Qui ecclesia Christi, quæ verus Vica-
rius sponsus, pugilque ecclesie gloriosus Joan-
nes vir fortis prælii, quem Deus posuit ducem
tutum, 1. Machabæor. 13. veritatem sequitur,
quæ semper vincit, & prævalet 10. & 8. Eldæ
dist. *consuetudo*. Super petram solidam fundata
est, ideo ruere non potest, 21. dist. in *noe*;

24. q. 1. *Loquitur*, & est navicula Petri, flu-
ctuare potest, ut dixi, perire non potest, 24.
q. 1. *non turbatur*. Contra hunc igitur princi-
pem malignitatem insurgat Christi Vicarius Joan-
nes vir fortis prælii, Machab. 13. qui potens
est opere & sermone, de officio ordin. Inter
cetera de statu Mo. cum ad monasterium ul-
torque gladio iniqui hominis atque pravi dia-
bolica supplantatio supprimatur, qui adversus
successorem Petri, rectorem universalis ecclesie
& gregis Domini ductorem, ut dictis juribus
bellica bella movit. Armetur conatus ecclesie
& pro domo Israel murum objiciat inexpugnandum,
2. q. 3. *Salvator*; irruat in eum Chri-
sti potentia, qui statum universalis ecclesie in-
festatur. 24. q. 1. *memor* de Judæ ad abolen-
dam personam, cruxque coram illum schismati-
ticum prædicetur, 23. q. 8. *hortatu* & cap. ut
quidem, indulgentiæ concedantur eadem causa,
& q. *omni timore*. Quinimmo verus sponsus &
pugil ecclesie gloriosus, qui ad portum delu-
xit Petri naviculam, hætenus fluctuantem, præ-
sentialiter irruat contra eum. Sic enim legi-
mus Leonem papam Romam egressum contra
hæreticos jam fecisse ea. caus. & q. *Cum* sæ-
pe cum nempe pacis Italicæ perturbatio, im-
mo loquar ut proprius, sarmentum schismati-
cæ perversitatis, perversor fidei christianæ pe-
jor sit Saracenis, q. *Nonne*. Ad defensionem eccle-
sie adversus hujusmodi perfidiam sedatorem prin-
cipis undique convocentur, 23. q. 5. *Principes*,
& cap. *de Liguribus*, & cap. *quali*, cum nec-
dum interfectores schismaticorum excommunica-
tionis laqueum non incurrunt, 23. q. 5. *ex-
communicatio*, immo maximas indulgentias af-
sequuntur eadem caus. & q. *omnium*. Hic et-
iam invalor ecclesie, destructor totius chri-
stianitatis a liminibus sacræ Romanæ ecclesie se-
paratus 23. dist. *in nomine*, conquerens undique
exteris potentias contra universalem ecclesiam
conatus suos erigere est molitus 23. q. 5. *Non
vos*, totius orbis sententiæ transgressor existens,
& Concilii Pisanensis maturitate, & solem-
nitate digesti, & undique ex mundi partibus
convocati. *In omnem enim terram exivit sonus co-
rum, & in fines orbis terra verba eorum*, Jo. X. de
elect. *fundamenta*. Romanam ecclesiam rixus est
sua præsumptione confundere, & turbare contra
statuta Concilii attentando. Anathemate et ex-
communicatione perpetua labefactus, cum un-
piis, qui non resurgent in judicio, deputetur,
omnipotentis contra se iram sentiat, & Ss. A-
postolorum Petri & Pauli, quorum præsumit
ecclesiam in hac vita confundere, furorem sen-
tiant in futuro. Fiat habitatio ejus deserta, &
uxor ejus vidua; orbis terrarum contra eum pu-
gnet, & cuncta elementa sint ei contraria; &
omnium sanctorum quiescentium merita eum
confundant in hac vita; super eum aper-
tam vindictam ostendant, 23. dist. *in nomi-
ne Domini*. Ut parvulus quidem ego devotus
ecclesie dicere ipse possim: videbam Satanam
sicut fulgur cadentem de cælo, Luc. 10. de pœ-
nit. dist. 2. *sicut inquit*, gravabat eum iniquitas
sua secundum psalmum, & corruet, & non ad-
diciet ut resurgat. Ignorat miserimus verbum
Christi: qui scandalizavit unum de pusillis, qui
in me credunt, expedit ei, ut suspendatur
mola asinaria in collo ejus & demergatur in
profundum, Matth. 18. & de renunc. Ni-
si cum pridem 9. pro gravi, de oppris no-
vi nunc. *Cum ex injuncto*; unde adversus ec-
clesie turbatores Dei filius loquetur dicens:
Auf.

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

Auferetur a vobis regnum, & dabitur genti, facienti fructum, id est regi Christianissimo & gloriosissimo Ludovico. Hic est enim quem canon precipit honorari, 8. dist. *quo jure*; cuius sacrum inelytæ majestatis diadema unicum, & decus gloriosum eo magis glorificatur & illustratur, quo propensius quies, id est pax ecclesie ab ipsa severitate efficacius procuratur. Item labores ipsorum justii edent. Item omnia sunt justorum, dicto capite, *quo jure* 23. q. 7. cap. 1. 2. & arg. ne clerici vel monachi; *relatum*: regnumque illius hominis pestilentis tradi debeat, ut dici, regi catholico occupandum, de hæreticis, *excommunicamus*, 9. Si vero Dominus temporalis. Tum etiam quia idem hostis ecclesie negligens invenitur circa regni requiem, & justitiam faciendam, cuius exercitium jam diu a sua procul aula exulavit, 17. q. 4. *Si quis deinceps* 11. q. 1. *nullus*, 23. q. 1. *præceptum*. Unde Zacharias papa Ludovicum regem Francorum prædecessorem Pipini patris Caroli hac de causa digne depotuit. 15. q. 6. *alius*. Restat modo, ut attingamus indaginem propositæ veritatis. Et in hoc discursu de pluribus est videndum. Et primo ex quibus causis possit papa apostolatu privari; secundo an Angelus Corarius, qui se pro Gregorio XII. gerebat, fuerit privationis crimine irretitus. 3. quis sit iudex competens de præmissis, & de Concilii potestate, & an cardinales potuerint generale Concilium convocare, & an potuerint recedere a dictis dominis Angelo Corario, atque Petro de Luna, antequam fuissent per Concilium de irretito crimine condemnati. Quarto, an dictus Angelus Corarius, ubilibet convocatus, fuerit de irretito crimine legitime convictus. 5. an electio facta de sanctæ & felicitis recordationis D. Alexandro papa V. per cardinales collegii utriusque, & per consequens electio facta de SS. ac BB. D. N. D. pap. Joanne XXIII. summo & vero pontifice per cardd. eosdem fuerint canonice & rite factæ, & sic ipse dominus noster papa Johannes, & prædecessor ejus fuerit, & fuerint veri apostolici, & canonice instituti. Circa primum ex quibus causis possit papa apostolatu privari breviter me expedit; nam de nullo crimine præterquam de hæresi potest sedes apostolica irretiti 2. qu. 4. *Præsul*. Et tunc debet, ut Diabolus condemnari, ut ibi dicit glo. Jo. & patet 79. dist. *Si quis pecunia*, 11. dist. *Si papa*, 19. dist. *Anastafius*, 29. qu. 1. *Acacius* & cap. *Qui contra pacem* de hæresi; ad abolendam 9. qu. 3. *nemo*. Eo enim ipso quod papa hæreticus est, est minor quolibet catholico, ut dicto cap. *Acacius* 12. q. 1. *Sancimus*; & ipso jure est apostolatu privatus; ut dicto cap. *Si quis pecunia*, & 1. qu. 1. *Si quis de ecclesia*, 16. q. 5. *sane*, 24. q. 1. *dicimus* & c. *Audivimus*, & cap. *miramur*, §. his auctoritatibus, & scriptum privat, 21. dist. *Nunc autem*. In hoc ergo casu hæresis papa alium papam ligare potest. Nec obstat quod par in parem &c. ut notatur in dicto cap. *Acacius*, & in dicto cap. *Si quis* de ecclesia cum concordantibus superius allatis. Dicitur autem hæreticus ab hæreticis, id est divido dividis, inde familæ hereticæ, id est iudicium substantiæ dividendæ, unde idem est, quod quasi divisus ab aliis. Ita & hæresis dicitur divisio, id est separatio a fide catholica. Eodem consimili modo si papa foret schismaticus, esset similiter ipso jure pontificali dignitate privatus, ut dictis ju-

ribus: quoniam schismaticus volens ecclesiam Dei scindere, peccat in fide quoad articulum illum credo in Spiritum Sanctum, & in unam sanctam ecclesiam catholicam 24. q. 1. *advocavit*, & quatuor capitibus præcedentibus; unde hæreticus judicatur, de usuris ex gravi in dist. 24. q. 3. *hæresis*. Si quis igitur ab hac unitate recedat, divisus est, & sic schismaticus: vestimentum enim domini ideo scissum non fuit, sed de eo sortiti sunt, quia ecclesia scindi non debet, sed tota in unitate constituitur, 16. q. 5. *Sicuti Domini vestimentum*. Differt autem schisma ab hæresi in principio, nam hæresis in suo principio habet perversum dogma, quod non habet schisma; sed si perdurat, cadit in hæresim, per Ostiensem, & Joannem Andream, quia fingit se ab ecclesia recte recessisse, & ideo censetur hæreticus, 24. q. 3. *inter schisma*; & sic peccat in illum articulum, credo in Spiritum Sanctum. Et quod papa schismaticus ab apostolica sede cadat, firmat expresse Ostiensis de schismate in summa §. qua pœna; et dicitur et tenet doctor in cap. licet de evitanda de electione, et probatur 24. dist. *in nomine Domini* et 24. q. 2. *Sane præfertur*. Vel potest dici, quod inter schisma et hæresim est talis differentia, qualis inter genus et speciem, quia omnis hæreticus est schismaticus, sed non e converso, nisi schisma duraverit ut dixi, et notat Ostiensis de schism. in summa §. 2. in fine; unde qui non est membrum ecclesie, hæreticus judicatur in aut. de privil. Doct. post prin. Cum ergo omne schisma intendat universalem ecclesiam impugnare, juxta ul. . . nunquam potest esse sine hæresi secundum omnes doctores, et probatur 24. q. 1. *dicimus* et cap. *Pudend.* et cap. *Schisma* et cap. *Loquitur*. Dicitur autem schisma illicita dissensio eorum, inter quos unitas esse debet, vel illicitus ab unitate, vel universitate dissensus, vel illicita divisio per inobedientiam ab unitate facta, 24. q. 3. *Inter schisma*; et nomen Græcum est, unde scissura in unitate esse non potest, de elect. *quia diligentia*, in gloss. 1. Dicta est autem schisma e scissura 24. qu. 1. *Schisma*. Cum enim fides catholica una sit, et unionem designet; patet quod si aliquis ab hac unitate recedit, divisus est, et sic schismaticus. Et licet alibi dicatur hæresim inter schisma majus esse, eo quod primum locum tenet in pœnis 22. q. 7. *quod in omnibus*; nam et si crimen hæresis novo schismate majus sit; tamen ex quo quis in schismate perseverat, idem est crimen et utrimque eadem pœna infligitur, ut patet ex his quæ superius sunt relata, quod tenet Ostiensis de schismate §. *qua pœna*, verbo *nec obstat*. Et quam grave, et detestabile sit schisma fovere, ostendit Dominus in Core, Datan, et Abiron, quos terra vivos absorbit, et omnis substantia eorum cum ipsis descendit ad inferos, ceteris cælesti igne consumptis, Num. 21. 25. q. 1. *non afferamus*, 2. q. 4. in principio. Alio etiam exemplo monstravit, nam cum Tribus scissæ fuissent a Tribu Juda et Benjamin, et relicto rege suo, alium sibi foris constituisent, et tandem iret ad eos Roboram, ut peccata sua exprobraret eisdem, et ultionem suam prædiceret; panem apud illos edere, et aquam bibere vetitus est, quod cum non custodisset, statim divina censura percussus est, et inde regrediens impetu, ac morfu Leonis in itinere necatus est, 7. q. 2. *Denique*. Unde nec dubitandum est, sceleratius esse delictum, quod est gravius judicatum, 24. q. 1. *non affe.*

ANNO
CHRISTI
1409

ANNO
CHRISTI
1409

465
afframus, de elect. licet de evitanda: & hæc
sufficiat brevitati quoad primum. Circa tecun-
dum an Angelus Corarius, alias Errorius nuncupatus, quod se pro Gregorio XII. gerebat, fuerit privato crimine irretitus, hic opus, hic labor est, & hic pendet pondus diei, & æstus. Et licet me terreat natalis soli domini magnitudo, dominicusque metus illius, cujus servitii nuper adsum, qui mecum sunt ore in hac sententia discordantes, corde tamen, ut error, uniformes, ad quod solum cor Deus respicit, & advertit, ut dicit gloss. in l. 3. de Donat. inter vir. & uxor. cujus cordis solus Deus dicitur scrutator, Luc. 16. & ad. 1. 2. q. 5. *consulisti*. Loquar tamen pro veritate intrepida verba mea: odivi enim ecclesiam malignantium, & cum impiis non sedeo, & cum Psalmista conveniam; nam, ut dicit Gregorius: non se putet christianum, qui mori pro Christo non habet animum paratum. Qui enim metu alicujus potestatis veritatem occultat, Dei iram contra se provocat, quia magis hominem quam Deum formidat 11. q. 3. *Quisquis*. Nullo enim modo deberet propter persecutionem prelati & doctoris tacere, quando annunciat veritatem, 43. dist. *Sic rector*; & cap. *Scimus* in gloss. nam proditor esse dicitur veritatis, non solum qui mendacium pro veritate asseverat, sed qui non libere veritatem pronuntiat, quam pronuntiare oportet, 11. q. 3. *Nolite*. Melius est enim pro veritate pati supplicium, quam pro adulatione beneficium, ead. caus. & quest. *nemo peritorum*. Redeo igitur, ne ultra digrediar, ad propositum questionis, & videtur probabiliter dici posse Angelum, Errorium nuncupatum, qui se pro Gregorio XII. gerebat nullo modo de crimine privato fuisse irretitus, cum, ut dixi, papa de sola hæresi convictus valeat irretiri, & tunc apostolatu ipso jure privatur, 79. dist. *Si quis pecunia*, cum concordantiis allegatis in discursu præcedenti. Nec constat, ipsum hæreticali macula labefactum. Absit enim, ut quidpiam sinistre de his arbitremur, qui apostolico gradu succedunt, qui claves regni cælorum habentes ante iudicii diem judicant, 11. q. 3. *absit*; cum bene de quolibet, & non male credere debeamus, dicit gloss. Joan. XXIII. q. 4. *quam magnam*. Et ideo dicit textus: mala audita nullum moveant; nec passim dicta absque certa probatione quisquis unquam credat, nec præcipitando quidquam mali agat, 30. q. ultim. *Nullam*. Vulgarisque fama quorundam ipsius Gregorii opinionem, ac existimationem arguens crimen hæreticum non concludit. Dicit enim canon, quod non solum ille reus est, qui falsum de aliquo profert; sed etiam is qui aurem criminibus citus accommodat, 11. q. 3. *Non solum*, & alibi dicit textus: absit Christianorum iudicio, ut ea quæ maledicorum hominum rumoribus confecta credimus in qualicumque modo suspitionis adducti, quia & sacri eloquii testimonium tenemus, ut mala majorum cum forsitan dicuntur, nisi probata credi non debeant, sed citius probata ulcisci, 11. q. 3. *in cunctis*: Dicit enim Apostolus ad Rom. 15. nullum ante veram justamque probationem judicare debemus, 30. q. ultim. *nullam*; & subdit ibi littera; mala itaque audita nullum moveant, nec passim dicta absque certa probatione quisquam credat, nec præcipitando quidquam mali agat, unde verbum illud Gregorii dicere ipse potest: Quid enim si non nos homines laudant, & Concil. General. Tom. XXVII.

conscientia liberos nos demonstrat? 11. qu. 3. *illaudantium*: dicit enim Paulus ad Cor. 1. gloria nostra hæc est, testimonium conscientie nostræ; & Job. 15. dicitur. Ecce in cælo testis meus. Si ergo est nobis testis in cælo, testis in corde, dimittamus stultos foris loqui. Quid enim volunt, quid enim aliud detrahentes faciunt, nisi pulverem extillant in oculos suos, terram excitant, ut unde plus detractionis perstant, inde magis nihil veritatis videant? 11. q. 3. *illaudantium*. Nec videtur obstare sententia Concilii Parisiensis adversus eum lata in cleri multitudine copiosa; quoniam illud non potest dici Concilium, sed potius conciliabulum appellatur, cum non fuerit auctoritate, & licentia papæ, & sic legitime ut debuit convocatum, ut dixi supra in principio hujus tractatus; non repeto. Præterea scriptum est: non sequaris turbam ad faciendum malum, nec iudicio plurimorum acquiesces, ut a veritate devies, Exod. 23. & alibi dicitur: non est qui invocet justitiam, nec qui iudicet vere; sed confundunt homines in nihilo, & loquuntur vanitates, Isaie 59. & ideo dicebat Apost. ad Corinth. 1. scriptum est enim sapientiam sapientum, & prudentiam prudentium reprobabo. Et sequitur: Si qui videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat ut sit sapiens, id est ut illa sapiat, sciat, & faciat per quem mundus fatuum cum reputet, ut sit sapiens apud Deum. In contrarium est veritas manifesta, quam fidei devota professione fateor, firmiter teneo, & affirmo; quam firmiter teneo, prædicat, profitetur, & docet sacrosancta Romana ecclesia mater omnium fidelium, & magistra, quam sequitur Orthodoxorum patrum, ac doctorum, & prædicatorum & prælatorum incommutabilis & vera sententia, de summa Trinitate cap. unico in VI. Ad cuius evidentiam, pro declaratione dicendorum est evidentialiter præmittendum illud, quod est notissimum toto orbi, videlicet quod Gregorius sæpe fatus, post electionem de eo factam ad culmen Apostolatus per DD. cardinales, per apostolicas litteras, atque bullas per universum directas significavit se jurasse, vovisse, & promississe ante electionem factam eodem vinculo efficaciter implendam, cum singulis ex ipsis cardd. in casu quo illorum aliquis ad apicem Apostolatus esset assumptus, papatu cedere, & omni via possibili laborare, ut schisma tolleretur & ecclesie integritas sequeretur; & post ipsam assumptionem ad ipsum, ad firmiorem constantiam juravit, vovit, promissit, & ratificavit, prout eadem bullæ, & litteræ attestantur & latius patet publico instrumento inde confecto, & manu propria ipsius Angeli Corario, qui se pro Gregorio gerebat subscripto, & roborato post electionem de se factam ad regimen pastorale, quo expresse promissit, juravit, & vovit, ut dixi, papatu cedere, & omni alia via possibili laborare pro ecclesie unionem, nihil de contingentibus, necessariis, vel opportunis quomodolibet omittendo, & quod sic efficaciter faciet, attendet, & observabit bona, pura, & sincera fide, omni dolo & fraude cessantibus, ut schisma tollatur, ut unionis sequatur integritas; quodque pro dictis promissione, voto, & obedientia & juramenti præstatione, & ecclesie observatione, ac omnibus & singulis supradictis absolutionem non petet seu impetrabit per se vel alium, & impetrata, seu impetranda non utetur, & libe-
G g con.

467
 concessam nullatenus acceptabit, nec data potestate per ipsum alteri faciet se absolvi, seu etiam secum in aliquo dispensari; sed volet perpetuo obligatus dicto vinculo remanere. Hujus unionis conclusionem infra annum & tres menses a die inthronizationis de eo factæ in posterum mandans sub vinculo juramenti asseruit & firmavit firmiter se facturum, prout tenor instrumenti inde confecti manu propria ipsius Angeli Corario roborati latius attestatur. An autem hæc pactio valeat & obliget ipsum electum, indubitatum est quod sic a non infisso ut ecclesiastica beneficia *ut nostrum* 28. dist. *De Siracusana*, 8. q. 2. *Artaudus*; licet electio a principio sub pacto fieri non possit, ut notat Innoc. de elect. *Significasti*. Rursus sciendum est, quod dictus hic ibidem per suas apostolicas & mendaces litteras impetravit, alias ministravit, Petro de Luna præfato, qui se pro Benedicto XIII. gessit hortans & invitans eundem ad hunc pacis & unionis effectum, offerens se papatui, et juri suo cedere, et renuntiare, et quod sic efficaciter faciet, et adimplebit, si et quando Petrus de Luna prædictus juri, et papatui suo cederet, dummodo cardinales collegii utriusque velint simul convenire, ut unici Romani pontificis electio sequeretur; Oratoresque missurum in his litteris testabatur, ut secum de loco habili, et decenti cum hujus rei perfectione disponat. Moxque tales misit, qui a dicto Angelo Corario speciale mandatum habentes, cum eodem Petro de Luna suisque cardinalibus capitula firmaverunt, locumque sanxerunt, et communiter elegerunt civitatem Saonam idoneam in præmissis, ubi deberent ambo simul dicti domini cum collegiis suis pro unione ecclesiæ exequenda personaliter convenire, ibique adesse cum dictis collegiis in festo S. Michaelis in fine mensis Septembris, salvo nisi propter impedimenta navigationis dictus Gregorius tunc impediretur, quo casu debebat adesse in festo omnium Sanctorum tum proxime sequente. Qui quidem tunc Gregorius, si dicta prorogatione uti voluerit, debeat notificasse dicto Benedicto tunc XIII. per totum mensem Julii tunc proxime sequentem, prout tenor dictorum capitulorum probat manifeste, quamquam turpiter resiliiverit et resiliuerint a promissis, et cum æterna eorumdem damnatione in proprio nostro quod subitico, quia res ipsa loquitur. Nam in hoc tam felici, tamque beato mentis proposito sinistris adversantibus suis maxime fratrum, nepotumque ipse Angelus deliravit, atque etiam deliraverunt; contra rectum sanandumque humanæ mentis propositum solida et constanti deliberatione vallatum. Quantum mortali fas sit animo, factum fuit, ut libertas arbitrii parum aut nihil eis valuerit ad beatitudinem assequendam. Hi enim paternæ pietatis obliti, flagitiosis et fraudulentis machinationibus unionem ecclesiæ, consolationem solidam populi christiani, et pacem ecclesiasticam propulsarunt. His pro præludio iam præmissis, redeo ad propositam questionem. An iste Angelus Corario detestandus, quem mundus erroneum vocat, et appellat, fuerit privativo crimine irretitus, et dico quod sic: quia pluries requisitus per litteras et oratores serenissimorum principum, atque ducum, comitum et dominorum totius christianitatis, et DD. cardinalium, qui secum tunc temporis assistebant; quod juraverat, voverat, pro-

miserat, et capitulaverat, recusavit opere adimplere. Qui enim alicujus temporalis commodi & maxime gloriæ principatus sui gratia, falsas, ac novas opiniones gignit, vel sequitur, hæreticus est dicendus, 24. q. 4. *hæreticus*, nam promissionem juramentum & votum hujusmodi per se factum & populo Christi impertitum satagebat infringere novis & erroneis intellectibus adinventis, cum aliquem lædere quisque non valeat apud Deum, 22. qu. 4. *qui pejerare*. Est enim Deus dupliciter aspernator, & simplicem intentionem considerat: verborum artem aspernatur & odit, dicit textus in d. cap. *qui pejerare*. Fuit namque in suo errore, pertinax inanis, & nunquam suo paratus corrigi de errore. In suo ultimate se errore firmavit, detrectans, & aspernans suas quoslibet ecclesiasticæ unionis; cum cauta sollicitudine ipsius ecclesiæ querere deberit unitatem. De cujus integritate informari renuit opere impudente. Unde hæreticus est censendus, 24. q. 2. *dixit Apostolus*. Qui enim obstinata mente, & studio suos defendit errores, is hæreticus judicatur, de hæret. *quicumque*. Et probatur in lege milites ff. de re militari; noluit enim adhortationis monitores audire contra doctrinam apostoli: hæreticum, inquit, hominem post primam & secundam correctionem devota, d. cap. *dixit apostolus*. Lapsusque est in errorem audacia suæ præsumptionis seductus ab erroribus convinctorum, ideo hæreticus dici debet, ut dicto cap. *dixit*. Cumque pravum sciret, ut sanum, rectumque unionis ecclesiasticæ gradiretur, suosque pestiferos, ac mortiferos errores conregeret, resistens contumaciter emendare, se in suis erroribus defensavit; ideo hæreticus est censendus 24. q. 3. *qui in ecclesiâ*.
 Asserebat enim, quod, & se pertinaciter defendebat ad hujusmodi juramenti, voti, & promissionis observantiam minime obligatum, cum hæc sit hæresis manifesta; & hujusmodi asserens, ut hæreticus est censendus: nam qui asserit, & pertinaciter contemnit propositionem contrariam veritati sacrarum scripturarum seu sacrorum canonum, ut hæreticus est censendus, quia hæresis est dogma perversum, 28. q. 3. *inter schisma*. Allego pro hoc bonum textum 24. q. 1. *non afferamus*. Nam sacris scripturis non debet modo aliquo contradici, 8. dist. *ego*, & cap. *quis nesciat*. Quinimmo dicebat hic Angelus detestandus, se non teneri ad votum & juramentum seu obligationem, quam de se fecit, videlicet cedere juri apostolatus pro ecclesiæ unioni. Immo dixit hanc viam perniciosam & malam, quam tamen viam veluti sanctissimam, & optimam, dogmatizavit, prædicavit, & promulgavit, & in quamplurimis suis bullis, & cum consensu DD. cardinalium firmavit, scribens regibus, principibus, universitatibus, & communitatibus omnibus, ipsam offerens tanquam viam pacificam, & bonissimam ad ecclesiæ unionem; & nunc in reprobum sensum ducit. Unde tanquam transgressor juramenti, promissionis, & voti irrevocabilis, & obligationis factæ Deo de re licita, & possibili, atque sancta, & utrique homini utili hæreticus judicatur, cum sacris scripturis audeat pertinax dissentire; ut dicto capite *inter schisma*, 24. q. 3. Et probatur optime in cap. *non afferamus*, 24. qu. 1. Nam Numer. 3. sic mandatur a Domino. Ille est sermo quem præcepit dominus: Si quis virorum votum fecerit Deo, aut se constrinxerit juramento, non faciet irritum votum suum; sed omne

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

omne quod promissa implebit. Et Deuteronom. 21. sic mandatus: Cum voveris votum Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requirit illud Dominus Deus tuus; & si moratus fueris, imputabitur tibi in peccatum: si nolueris polliceri; absque peccato eris. Quod autem egressum est semel de labiis tuis, observabis; facies sicut promisisti Domino Deo tuo, & propria voluntate ex ore tuo loquutus es. Profecto hæreticum est asserere & pertinaciter defendere consequenter obtestando se ad observantiam juramentorum & votorum super re tam licita, atque utili, tam honesta pro ecclesie unionem, tam necessaria reipublice christianæ, se minime obligatum, quamquam Papa legibus sit solutus. De usuris ex gravi §. ult. in Clem. & eodem lib. ex gravi §. ultim. in Clem. & cap. 2. de summa Trinitate cap. 1. §. porro. Nonnunquam posset Romanus pontifex super huiusmodi irrevocabili voto per se, vel per alium dispensare. Sed nunc magis convinceretur manifestissimo errore, cum nihil melius reperitur, nihil utilius, vel honestius atque sanctius, in quo huiusmodi votum valeat permittari, 25. q. 1. *sunt quidam*, ubi est textus, & probatur, 19. dist. *nulli*. Et ideo dicebat sanctus ille papa Gregorius in homil. communi, cuius nomen hic Angelus Corario usurpavit. Lectio sancti evangelii sollicite considerare nos admonet, ne nos, qui plus ceteris ab auctore mundi accepimus, gravius inde iudicemur. Cum enim augentur dona, rationes etiam crescunt donorum. Tanto igitur humilior, & ad servendum Deo promptior quisque esse debet ex munere, quanto obligationem se conspiciat in reddenda ratione. Et quod pertinaciter promissa defenderit Angelus detestandus, patet ex sua diuturna captivitate; noluit enim audire correctiones, ac monitiones, vel monitores; nam magistrum in Theologia carceravit ipsum ad voti observantiam inducentem, & DD. cardinales reverendissimos de Aquileja, & de Mediolano ad hoc missos per collationem cardinalium apud Senas, ubi tunc iste retrogradus Errorius morabatur, audire contempsit, & quampluribus dictis DD. cardinalibus suis pertinaciter resistit; immo & contra eos sententias injustissimas fulminavit. Item patet ejus pertinacia ex promotione postmodum subsequuta, nam promovit, & promovet omnes suæ hæresi assentientes. Ex quibus & aliis pertinax convincitur, ideo hæreticus est censendus; De usuris ex gravi in Clem. de summa Trinitate cap. 1. §. Porro, 24. q. 3. *qui in ecclesia*, & cap. *dixit apostolus*. Et quamquam hæreticum dummodo sit paratus corrigi, canon recipiat & admittat, 24. q. 1. *quam dignior*; tamen si usque ad annum corrigi postergaret, amodo pro hæretico est habendus, de hæret. *excommunicavimus*. Immo post annum non debet audiri; esto quod purgare causam suam velit, 11. q. 3. *versus*: quod pulchre disputat Ostiensis de voto in summa §. utrum. Item ex quo. Et si dicatur, ergo non valet retractatio hæreticorum post annum. Respondeo, quod immo valet, si fiat in forma, quantum ad confessionem veritatis, & veritatis testimonium, & etiam ad salutem consequendam, non autem ad beneficium & dignitatem recuperandam, nisi de novo fiat ei collatio per illum, qui potest dare; alias ubi non esset certum tempus ad hoc, tunc papa posset illudere ecclesiam temporibus vitæ ejus, si tempus retractandi non esset a jure statutum; quid enim, si semper di-

Concil. Gener. Tom. XXVII.

aceret; cras, cras faciemus? Ideo intra annum debet hæreticus suum errorem corrigere, & purgare. Sic & infra annum & tres menses invicem per capitula jam præfixos, debuit Angelus iste Corario prout juraverat, voverat, promiserat schisma tollere, papatui cedere, & præfixo, & acceptato loco Saonæ personaliter convenire; quod cum non fecerit, nec per successum temporis ad id sæpissime per oratores christianitatis, & ejus collegium cardinalium infinitis vicibus invitatus, & pariter monitus ac etiam provocatus, hæreticus & schismaticus est dicens, ut d. cap. *quam dignum* 24. q. 1. & cap. *qui in ecclesia* & cap. *dixit* 24. q. 3. de usuris, ex gravi §. ul. in Clem. & per consequens excommunicatus, & omni dignitate, & potestate privatus, ut dicto cap. *quam dignior*; & cap. *dicimus*, & q. 1. *audivimus*, & cap. *miramur* §. His auctoritatibus, & cap. *expressum* 79. di. *si quis pecuniam*, cum concordantiis ibi allegatis. Ut sibi recte conveniat psalmi verbum illud: noluit intelligere ut bene ageret, 11. q. 4. *excellensissimus*. Nam quando duo de papatu contendunt, tenentur sacro Concilio & sanctæ Synodo respondere, 2. q. 7. *Simmachus*; maxime si fuerint requisiti. Quod si non venerint, & hujus sanctæ Synodi fugiunt iudicium, deberent pro convictis haberi, de præsumpt. *nullus*, 11. q. 1. *Christianus*, 3. q. 9. *decernimus*; 74. dist. *Honoratus*. Quinimmo duobus contendentibus de papatu, quis ipsorum sit verus apostolicus nominandus, debet Concilium convocari: textus est apertus, conjuncta glossa 79. dist. *Si duo*. Errans itaque contra fidem, qui non est paratus corrigi, nec querit cauta sollicitudine veritatem, pertinax hæreticus est censendus, 24. q. 3. *dixit apostolus*. Cum ergo tam Angelus Corario supradictus, quam Petrus de Luna recusarint, vel quomodolibet impederint, ne error eorum rite, & legitime examinaretur in dicto Concilio generali, non cauta sollicitudine veritatem querentes, sunt ut pertinaces hæretici judicandi, ut ex præmissis patet aperte; nam qui male agit, odit lucem, Jo. 3. de penit. dist. 1. *omnis qui*. Quinimmo posset dici, sub dubio forte, quod propter ipsorum hæresim manifestam non erat expediens ipsos requiri ad cedendum papatui, cum jam contenderent de papatu. Nam jure divino, & humano sunt ipso jure omni apostolatu privati. Patet Matth. 23. & est expressum 79. dist. *si duo*; & quamquam hic Angelus detestandus, & Petrus de Luna præfatus non cesserint papatui, ut promiserunt, ac firmaverunt, non tamen minus hæretici sunt censendi 19. dist. *Anastabus*, 24. q. 3. *hæresis*, & in d. cap. *Anastabus*, & est expressum de Anastasio papa, qui hæreticus mortuus est, nec cessit papatui: similiter legitur de Leone papa, & de Liberio, & aliis schismaticis, quorum paucissimi, & fere nulli renunciantes fuerunt. Concluditur ergo præfatos Angelum Corarium, & Petrum de Luna fuisse & esse hæreticos & schismaticos manifestos, quia hæreticus dicitur omnis ille, qui non tenet ecclesie unitatem, per sententiam Ostiensis de hæretic. in summa §. in fine. Quinimmo hæreticus deprehenditur, qui levi saltem argumento & suspitione licet non gravi iudicio catholicæ religionis & tramite, sive a fide catholica detegitur deviare, cap. de hæretic. l. 2. Et sic eo casu indicia fidem faciunt arg. ff. de vis fiat ei. l. Si quis, & de Carbo edit. l. Carbon. §. causa cognitio; quod tenuit Ostiensis de hæreticis

G g 2

§. 2.

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

§. 2. & intelligitur leve argumentum. I. probabile quod quis de facili appareat, vel si gravis infamia laboret contra eum. Quid enim si non vult jurare? certe pro convicto habetur secundum eum. Sic & ille qui fovet schisma, & votum cessionis omissum sub vinculo juris adimplere recusat, pro hæretico est censendus, & pro convicto habetur. Sic potest intelligi de hæretic. Excommunicamus §. adjicimus, & §. Si quis autem; quia hæreticus dicitur qui sola suspitione habetur notabili, licet non gravi, quæ considerari debet juxta qualitatem ejus & personæ, dicto §. qui autem. Quod autem iste Angelus noster, Errorius vocatus, fuerit de præmissis graviter cum scandalo infamatus, patet lippis & tonsoribus, & rei satis demonstratur frustra adjicitur alia demonstratio; ff. de do. prolog. l. 1. & manifesta in probatione non indigent. in ff. de integrum restitutione l. 1. 2. 1. de manifesta. Est enim hoc notorium toto orbi, & ipsa rei evidentia demonstratur & oculo videtur, & digito tangitur; ideo probatione non indigent secundum doctrinam Innocentii de elect. *Venerabilem*, & si fiat probatio eo casu sit ex superabundanti, ut dicitur cap. de manifeste, 2. q. 1. Quinimmo litteræ sub bulla minutæ transmissæ per ipsum Angelum regibus, principibus, universitatibus, comitibus, dominis, & prælatis faciunt rem hanc esse notoriam, & ipsum Angelum notorium schismaticum, & hæreticum manifestum, quoniam bullæ pontificum Romanorum, & regum scriptura vel canonum notoriam rem faciunt, & designant, ut Barbarum fuisse prætorem, secundum Baldum alibi. Accedat quod ipse scribit in l. ultima cod. de accus. & in l. Barbarus cum sua materia ff. de officio prætoris. Quinimmo & gesta judiciorum, & omnia acta publica, quæ pro nostris ponuntur, dicuntur esse notoria l. 2. de origine juris, Cod. qui & adversus quos l. 1. & quod notorium in l. finali de interrogatione acc. & vocant Doctores hoc notorium juris. Fateor tamen, quod ex sola suspitione, quamvis vehementi, non tamen probabili quis de hæresi non damnatur ex quo negat, & paratus est ecclesiæ obedire. Sed ex suspitione & obstinatione & lapsu anni & trium mensium ad tollendum schisma, & papæ cedendum in litteris Apostolicis instrumento inde confecto a capitulis expressato contempnendo ecclesiæ unitatem, ac in Petri claves, ut dicit cap. ult. de pœnis, & cap. de Excessibus Prælatorum, cap. ult. Alias si sola suspicio habetur quasi vehemens, & paratus sit errorem corrigere, admittitur secundum Ostiensem, de hæres. in summa §. 2. verbo, *ergo sola suspicio*. Quamquam ille Angelus Errorius nuncupatus suum errorem in pertinacia tenuerit impudenter inrevocabilis, indocilis, ac obstinatus, in perniciosum illius exitium & virus mortiferum detestandi schismatis novis machinationibus protrahendo testetur Christi populus ipse scissus. Is enim rebellis ecclesiæ hæreticus judicatur ut in symbolo & cap. de hæret. de summa Trinit. l. 1. Quis ergo illum hæreticum non affirmet? certe nullus; de usur. ex gravi §. ultim. in Clem. de S. Trinit. cap. 1. §. Porro 16. q. 1. *Nos autem*. Qui a statu fidei, & religionis retro stetit, 27. q. 7. *non observetis*, perfidia infectus, 2. q. 7. Non potest; in malo proposito tam perseveranter, quam permanenter insistendo dicto cap. 1. §. Porro, de Summa Trin. in Clem. per gloss. pertinax ut ejus

perseverantia detestanda, a bono retrograda graviore gehennæ incendio sit plecenda, 90. d. *Si quis monachus*, & cap. seq. Cum perseverantia delictum augeat Cod. de super ex hac l. 1. lib. 10. ff. inoffic. test. Papinianus §. meminisse de pœnit. dist. 1. cap. 1. Et ideo cautum est, quod qui non est membrum ecclesiæ, hæreticus judicetur in aut. de privil. doct. col. 8. & probatur 4. q. 1. cap. 2. Sic & qui communionem catholicæ ecclesiæ non recipit, hæreticus judicatur. In autent. de privilegiis Do. v. *sacram communionem*. Quis ergo illum negabit hæreticum, qui unionem ecclesiæ præter vinculum juramenti; promissionis, & voti tam pertinaciter opere recusavit, ut dicto verbo igitur, & qui se a communionem fidelium & sui collegii est divisus? Hic enim hæreticus est censendus, 4. q. 1. *Quod autem*. Quis illum dubitet hæreticum affirmare, qui Romanæ ecclesiæ privilegium ab ipso summo ecclesiarum capite traditum auferre conatur in hostem ecclesiæ transferendo ecclesiæ facultatem, 22. dist. *omnis* de hæretic. *firmissime* cum sacrilegus judicetur, qui alienat ecclesiæ facultates, 17. q. 3. *omnis*. Quis illum non prædicet hæreticum, & affirmet, qui hæreticalia facta egit? argumentum c. de injur. *Si non convitii*, de hæretic. cap. 2. l. 6. 23. q. 5. *Si nos*, & de hæret. ad abolendam §. præfenti & cap. *Excommunicamus*. Quis illum hæreticum non affirmet, qui universalem ecclesiam perturbavit? 9. q. 3. *per principalem*; & statum ecclesiæ destruere est molitus, 8. q. 1. mortis scandalizando ecclesiam, & per consequens ipsum Deum, 93. dist. *nulla ratione*, 8. q. 1. *qui vos* cum hæc sit sufficiens causa removendi ab omni dignitate contra pacem si quis esset, 24. q. 1. *qui contra pacem*. Et ideo alibi dicit canon, quod ligandi & solvendi potestatem non habet, qui unitatem pacis catholicæ non tenet, 24. q. 1. *omnibus*. Est etiam occulte hæreticus & excommunicatus ipso jure, 24. q. 1. cap. 1. de hæretic. *Excommunicamus*. Ipsi etiam hæretici non habent auctoritatem nec jurisdictionem, 24. q. 1. *dicimus*; & ibi patet, quod excommunicati hæretici non possunt absolvere, vel ligare, ut in cap. *Audivimus*: nam pro non dato habetur quod datur ab eo qui dandi potestatem non habet, de jur. pa. *Quod autem*; est enim hæreticus proprio ore & proprio judicio condemnatus secundum Apostolum ad Titum 3. 11. q. 2. *Excommunicatus*. Et ipso facto sine aliqua sententia ipse Angelus & Petrus de Luna præfati se ipsos ut hæreticos condemnarunt a fratrum suorum cardinalium fede divisos. Patet 1. q. 1. *Si quis de ecclesia*, ubi dicit littera, quod si quis de ecclesia violenta præsumptione exiverit, a semetipso damnatus est; & dicit ibi glossa, hic est casus in quo papa papam ligare potest, quia si papa efficitur hæreticus, est minor quolibet catholico, 1. q. 1. *sancimus*. Probatur hoc etiam, 16. q. *vel sane*, ubi dicit glossa, quod a communionem Timothei Episcopi CPolis 40. Episcopi recesserunt, quia incidit in hæresim jam damnatam, & sic sententia canonis erat lata in ipsum, & patet 19. dist. *Anastabus*. Quot autem modis quis hæreticus censetur, late patet 24. q. 3. *quidam autem hæretici*, ubi ponuntur octo sectæ hæreticorum, quas Isidorus retulit Ety-molog. cap. 2. & notantur plene per glossam & Archid. 24. q. 3. *quia vero*. Conclusio est, quod multipliciter quis hæreticus judicatur, dicuntur

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

conatur enim heretici qui contra statuta Patrum A
dicunt, 25. q. 2. *Si ea destruerent*. Item he-
reticus dicitur qui falsas opiniones gignit, 24.
q. 6. *hereticus*. Item dubius in fide, de he-
reticis cap. 1. & qui sacramenta pervertit, 1.
q. 1. *fortis*, & cap. *quisquis*. & cap. *Es quis*,
& q. 1. §. *sed licet*. Item excommunicatus;
nam qui non est membrum ecclesie pro he-
retico iudicatur in authentica de privil. Do. post
prin. col. 8. & probatur 4. q. 1. cap. 2. Item
omnis ille, qui male interpretatur sacram Scri-
pturam, 24. q. 3. *heres*; & qui novam opi-
nionem invenit, eadem questione *hereticus*,
37. dist. *relatum*, dicitur etiam hereticus, qui
privilegium Romanæ ecclesie ab ipso sanctissi-
mo ecclesiarum capite traditum conatur aufer-
re, 22. dist. *omnis*; & qui communionem cat-
holicæ ecclesie non recipit, in aut. de privi-
legiis, de potestate principum v. *Igitur sacrum*
communione; dicit namque canon, quod si
quis a catholica ecclesia fuerit separatus, quan-
tumcumque laudabiliter vivere se existimat,
hoc scelere, quod a christianitate distractus
est, non habebit vitam, sed ira Dei manet
super eum, 22. q. 5. *Si quis catholica*; qui
enim se ab ecclesia dividit, hereticus iudica-
tur; hoc Græcum nomen secundum Isidorum
Latine divisionem sonat, quæ divisio fit per
electionem voluntatis, quia sibi eligit discipli-
nam, quam putat meliorem, ita dicit Jo. XXIII.
q. 4. *heres*. Item consistit hæresis in volun-
tate deliberata, & electione cum divisione uni-
tatis, & ab ipsa separatione, 1. q. 7. *querelan-*
tibus. Item 24. q. 1. *qui alicujus*. Est etiam
hereticus, qui transgreditur præcepta legis Apo-
stolicæ & qui vult repugnare decretis, & litte-
ris apostolicis, 18. dist. *Nulli*; & qui eas non
recipit, 20. dist. De libellis; & qui adversatur
catholicæ fidei secundum Innocentium de sum-
ma Trinitate *Firmiter*, & cap. *dammamus*, &
de hæret. excom. & qui adversatur paci eccle-
siæ hereticus iudicatur, 24. q. 1. *contra pa-*
cem. Item rebellis eccl. hereticus iudicatur,
ut in symbolo, & C. de sum. Trin. lib. 1.
Item si quis per annum ex quacumque causa
in excommunicatione steterit, hereticus iudica-
tur secundum summam Ostiensis de hæret. §.
2. in fine, & de voto §. *Verum v. Item ex*
quo; & qui suos defendit errores appellatur he-
reticus manifestus, de verbor. signif. *super qui-*
busdam. Item præcepto deformans habitaculum
ecclesie, 24. q. 1. *qua digno*. Item transgres-
sor canonum creden. Romanam ecclesiam non
habere potestatem condendi canones, est ut he-
reticus puniendus, 19. dist. *nulli fas*. Sunt et-
iam alii plures casus, ex quibus quis hereticus
iudicatur, quos non prosequor; esset enim la-
boriosum, potius quam subtile: sufficit aliquos
retulisse; nam fere omnibus modis supradictis,
& causis superius allegatis præfati Angelus Co-
rarius, & Petrus de Luna heretici iudicantur.
Advertendum tamen est, quod sive sit papa,
sive imperator hereticali labe pollutus, ipso
jure sunt omni dignitate privati, & in hoc
concordant omnes, & probatur 40. dist. *si pa-*
pa, 24. q. 1. *qui contra pacem*, de hæret. ad
abolendam, §. 1. & 2. Sic & si papa schisma-
ticus argueretur, exutus esset ipso jure omni
pontificali dignitate, quoniam idem crimen est
hæresis, & schisma iudicatum, & firmatum,
& inveteratum secundum sententiam Ostiensis
de schismat. §. qua pena, v. *non obstat*, & te-
nent doctores in cap. *licet*, & de evitanda de

electio: Et probatur 23. dist. In nomine Do-
mini; & dixi late in proximo præcedenti di-
scursu; & his casibus degradatus traditur curie
seculari, ut ibi cum ultimo supplicio sit puni-
endus, cod. de hæret. *Amari*; quam mortem
interpretantur de penis l. ult. de consuetudine;
tamen tales cremantur: Nam & crematio ult.
supplicium est, ff. de penis l. *capitalium*. Fal-
lit, nisi redire voluerit ad agendam peniten-
tiam, in carcere detrudendus, de hæret. ex-
com. §. *dammati*. Concluditur ergo ex omni-
bus præmissis Angelum, & Petrum de Luna
præfatos convictos de hæresi & schismate infal-
lenter, & dicam in discursu quartæ principalis
questionis, & sic a papatu ipso jure privatos,
29. dist. *si quis pecunia* 40. dist. *si papa* 2. q.
5. *presul*. cum concord. superius allatis.

Quis ergo bene instructus negabit illum he-
reticum & schismaticum manifestum, qui a suo
proposito laudabili atque sancto retrorsum tan-
to cum dolore, & scandalo exorbitavit sum-
legis atque voti, & juramenti irreversibilis trans-
gressor existens, factus exinde infamis & abo-
minabilis apud omnes 4. dist. §. de tregua, &
pace, & cap. *pauper*, Joannes Andreas in cap.
generali de elect. lib. 6. in glossa q. incipit *con-*
trafaciens. promissionis juramenti vallatæ voti
tam liciti & honesti pro ecclesie unionem papa-
tui cedere, & irreversibilis factus temerarius
violator, hic enim indubie schismaticus, & he-
reticus est dicendus: adduco bonum textum 24.
q. 1. *non affirmamus*; & quod notatur de jure-
jurando debitoris; nam ambo dicti domini sa-
tagentes ecclesiam Dei scindere in fide penitus
erraverunt, peccando in illum articulum, *credo*
in Spiritum S. & sanctam catholicam ecclesiam,
24. q. 1. *advocavit*, & quatuor cap. præcedent.
unde heretici iudicandi de usur. ex gravi. Clem.
XXIII. q. 4. *heres*. Vestimentum enim Dom.
scissum non fuit; sed de eo sortiti sunt, quia
ecclesia scindi non debet, sed tota in unitate
consistit, 16. q. *ut ficut domini vestimentum*. Et
licet schisma ab hæresi differat in principio, ta-
men si perdurat, cadit in hæresim secundum
Ostiensem, & Joan. Andream, & omnes do-
ctores, quia fingit se ab ecclesia recte recessisse.
Et ideo constat hereticus 24. q. 3. *inter schisma*.
Unde & eodem modo papa schismaticus sicut
papa hereticus apostolatu privatur secundum
Ostiensem, qui hoc tenet aperte de schismate in
schisma §. qua pena V. *ut dicitur*, et tenent
doctores in cap. *licet* de evitanda, de electio-
ne, & probatur 23. dist. *in nom. domini*; &
dicto capite *advocavit* superius alleg. Quisquis
igitur ab apostolicis divisus est sedibus, in schis-
ma eum esse nemo dubitat.

Et qui contra universalem ecclesiam altare
conatur erigere 23. q. 5. *non vos*, ubi dicit
textus, quod qui a communione semetipsum
suspendit, & collectam facit, & altare consti-
tuit, & noluit vocanti collegio consentire, &
eidem acquiescere, hunc omnino damnari, nec
unquam, vel orationem mereri, nec recipere
eum posse honorem. Profecto de his duobus,
Angelo Corario, & Petro de Luna scandali-
zatoribus ecclesie orthodoxæ, & eorum flagi-
tiosa, & abominanda & nefaria vita propheti-
zando loquebatur apostolus ad Timot. 3. Hoc
autem, inquit, scitote, quia novissimis tempo-
ribus erunt homines se ipsos amantes, resisten-
tes veritati, homines mente corrupti, reprobi
contra fidem: Et hos devita; pervenerunt nam-
que peccata eorum usque ad cælum; & recor-
datus

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

475
 datus est Dominus Iniquitatum eorum Apoc. 18. A
 Quis igitur ex vobis arguet me de peccato; si ve-
 ritatem dico vobis: Jo. 7. de hæret. cum ex injusto.
 Circa tertium principale quæsitum, quando
 papa irretitur de hæresi vel schismate, quis
 erit iudex competens in prædictis? Istam quæ-
 sitionem ponit Joannes Andreas de hæret. in fi-
 lib. 6. super verb. *favorem*, & notatur 17. dist.
 § Hinc etiam, ut & concludit idem Joannes
 sequendo Archidiaconum, quod hujus criminis
 competens iudex est Concilium, 17. dist. §.
 Hinc etiam v. ad hoc 2. q. 7. *Simmachus*. Aliud
 est §. Item Symmachus; alias est sub §. item
 si Balaam in fine, quia omnibus major est ur-
 be 15. dist. *scut*, & cap. *nemo* 11. q. 3. Quod
 dicit quia nemo iudicabit primam sedem, in-
 telligit de papa catholico & fidei; & hoc ha-
 bet de indubitato de papa vivente; sed si papa
 defunctus de hoc accusetur, quæritur an ejus
 successor sit iudex competens, ita quod ad agni-
 tionem non sit necesse Concilium convocari;
 & concludit quod sic; patet ex his quæ notan-
 tur 24. q. 1. in cap. 1. Et an de hæresi post
 mortem possit quis post mortem a populo ac-
 cusari, notat plene Joannes Andreas post Jo.
 Mo. de præscriptionibus cap. 2. lib. 6. & no-
 tatur de hæres. accusatus §. eodem libro. Et
 subdit dictus Joannes in d. cap. in fidei favo-
 rem quosdam tenere, quod quamvis in Conci-
 lio probetur contra papam tale crimen, non
 tamen papa damnabitur per Concilium, sed
 ipse damnabit se ipsum, 21. dist. *nunc autem*;
 sed Archidiaconus, quem ipse sequitur, tenet
 contrarium, quod per Concilium damnari po-
 terit per cap. *si papa* 40. dist. ad finem: Et
 hoc, ut dixi, habet pro indubitato de papa
 vivente. Quinimmo quando duo contendunt de
 papatu, quia quilibet ipsorum dicit se esse ve-
 rum apostolicum, debet ad hoc Concilium con-
 vocari, quod de hoc cognoscat; & ipsum Con-
 cilium, & non cardinales, est iudex competens
 in præmissis; textus est conjuncta glossa 79.
 dist. *si duo*. Sed hæc insurgit dubium, an Con-
 cilium Pisanense fuerit ad hoc convocatum legiti-
 me. Non videtur quia dicti Gregorii tunc li-
 centia, & auctoritas non intercessit; nam sine
 papæ licentia, & auctoritate non potest gene-
 rale Concilium convocari. Et alias convoca-
 tum non Concilium, sed conciliabulum dici
 debet, 17. dist. *multis* & per totam illam di-
 stinctionem, & cap. *generalia*, & cap. *de Con-*
ciliis notatur in Specul. de leg. §. *superest vide-*
re v. sed nanquid legatus ecclesie Romanae, cum
 remission. & in cap. *Grave* de præbendis, &
 notatur de his, quæ sunt a plur. cap. ult. &
 de offi. leg. quod translationem in gloss. &
 plenius super ea. Constat autem, quod cardina-
 les, qui illud consilium convocaverunt, &
 ipsorum collegium, jurisdictionem papalem exer-
 cere non posse. De elect. cap. 2. in Cl. Ideo
 quicquid factum fuit in eo Concilio, caret ro-
 bore & firmamento, de el. *quia papa*, de pœ-
 nitent. dist. 2. *caritas*: Illud enim quod im-
 pedit faciendum, resolvit jam factum, ff. de
 fur. l. *inter omnes*. §. *recte*, conjuncta lege *Ura-*
nus §. 1. de Fideicommissoribus. Præterea car-
 dinales in factis proprio iudices esse non pos-
 sunt, ut d. cap. *si duo* 79. dist. in glossa. Con-
 trarium est veritas indubitata, quoniam id quod
 dicitur in iuribus superius allatis de licentia
 & auctoritate papæ debet generale Concilium
 convocari, locum habet quando papa est catho-
 licus; secus autem si esset a fide devius vel

schisma foveret ecclesiam, ut fuisse in propo-
 sito præcedenti discursu legitime est monstratum.
 Item locum habet, quando esset unus papa in-
 dubitatus; secus autem si inter duo esset con-
 tentio de papatu, quia tunc collegium cardina-
 lium ex duobus collegiis factum, unum po-
 terit. Concilium convocare, cui competit eo
 casu potestas Concilium convocandi secundum
 glossam in d. cap. *Si duo*, 79. dist. Et hoc
 fuit de mente Joannis Andree in d. cap. in
 fidei favorem de hæret. lib. 6. Præterea re-
 cusante papa concilium convocare & de peti-
 titis contra eum in Concilio respondere poterit
 absque ejus auctoritate Concilium convocare;
 patet 17. dist. §. *Hinc* in verb. *ad hoc*. Cum
 ergo Angelum Corarium supradictum, & Pe-
 trum de Luna totus populus christianus hære-
 ticos schismaticos prædicaret, rationibus &
 causis, supra in præcedenti discursu latissime
 explicatis, & sic per consequens omni pontifi-
 cali dignitate ipso jure exutos, 79. dist. *Si*
quis pecunia, 28. 1. *si quis de ecclesia*, 19. dist.
Anastabus 40. dist. *si papa* cum similibus infi-
 nitis optime potuerunt præfati cardinales & ip-
 sorum collegium ex duobus collegiis factum
 unum Concilium convocare, quoniam solum
 Concilium vulnerato pastore curandis ovibus ad-
 hibet medicinam, cum non debeat papa in fa-
 cto proprio iudex esse, sed arbitros eligere, 16.
 q. 6. *consuetudo*, & consequenti. Cum ergo se-
 des Petri vacare per catholicos iustissime diceret-
 ur, optime potuerunt cardinales illud Conci-
 lium convocare, quia vacante sede jurisdictionem
 papalem permittitur cardinalibus exercere, ut
 ad electionem canonici unici Romani pontificis
 veniatur, de elect. *ubi periculum*, lib. 6. & pro-
 batur in c. 1. de schismate eodem libro, quia
 vacante sede potest ecclesia adunari, & etiam
 papa errante, ut patet Actuum 15. & Galat. 1.
 de Paulo reprehendente Petrum, in quo Conci-
 lio Jacobus Jerosolymitanus præfuit, & non Pe-
 trus. Præterea cardinalium cœtus in hac posses-
 sione, qua ardua quæcumque negotia ipsorum
 consilio mutetur & terminentur, ut notat Jo-
 annes Andreas post Jo. Mo. de hæretic. super eo
 lib. 6. v. *nostrorum Concilio*, & ibi plura exem-
 pla recitat. Præterea in causa fidei potest &
 debet Concilium convocari, sicut patet in Con-
 cilio episcoporum & sacerdotum coadunato tem-
 pore Marcellini, in quo data fuit audientia
 Marcellino, qui thura jactaverat Idolo, 21. dist.
nunc autem; quia dubitabant episcopi, quo ani-
 mo hic fecisset, an videlicet animo abnegandi
 Christum, an timore mortis. Idcirco videlicet
 ab ipso expetierunt, qui solus ipsos certificare
 poterat dicentes. *Tuo ore causam tuam judica*.
 Constat enim si illud animo abnegandi Chri-
 stum fecisset se respondisset, ipse papa non erat,
 quia hæreticus factus omni dignitate privatur.
 Immo minor est quolibet catholico, 24. q. 1.
Acacius. Et sic illud Concilium fuit adunatum
 absque auctoritate Papæ. Aut si thura jactavit
 timore mortis, qui cadit in constantem, quo-
 cumque modo istud Concilium fuit pro causa
 fidei adunatum & coactum. Et ipse papa ip-
 sorum iudicio se submitit. Et ibi quærit glos-
 sa, quare ipsum non iudicaverit, quia confes-
 sus est hæresim incurrisse; & respondet, quia
 ipsum viderunt paratum corrigi, ideo non fuit
 depositus, 24. q. 3. *dicit apostolus*. Nam si vi-
 dissent ipsum pertinacem, proculdubio aposto-
 latus ipsum privatum annunciasent. Cum er-
 go causa fidei sit communis, 86. dist. verb. *nam*,
 & ad

477
 et ad universale Concilium debet deduci, et maxime in casu nostro, nam ex illo duorum, Angeli Corario, et Petri de Luna contententium de papatu hæresi notoria tota Romana ecclesia conquassatur. Idcirco ad determinandum de ipsis universale et generale Concilium extat convocandum, 79. dist. *si duo* in gloss. Sic cum fuit ad deponendum Anastasium II. cardinalium et episcoporum Concilium convocatum 19. dist. *Anastasius*; sic etiam fuit episc. Conc. convocatum ad deponendum Joannem XII. et non propter hæresim, sed propter incorrigibilitatem; quia venator et lubricus erat. Fortius ergo in casu nostro debuit Concilium convocari. Non est minor causa præsens, quam illa, quia quælibet est de hæresi et ecclesiæ scandalo manifesto per cardinales quibus maxime notæ erant, ut sunt hæresis et pacta illorum contententium de papatu. Et quod potuerit congregari, et convocari Concilium absque licentia & auctoritate papæ recusantis illud convocare, & se subicere iudicio episcoporum, & prælatorum de his, de quibus ipse impetitur, patet aperte 17. dist. 9. *Hinc autem 3. ad hoc*, & notatur secund. q. 7. *Simmachus*. De multiplicibus autem Conciliis, & eorum tempore hætenus celebratis refert Joannes Andreas de his quæ fiunt a pluribus cum apostolica in fine de elect. Nonne de incept. de decim. *super* lib. 6. Præterea periculosum est dicere, & penitus inhumanum, quod non liceat papam accusare, nec possit ab aliquo judicari, quia immo potest ab Evangelicis, qui Angelos & Angelos judicabunt, ut dicit Apostolus ad Cor. 2. maxime quando a fide exorbitat, patet 2. q. 7. *Paulus*, & cap. *Sacerdotes*, & cap. *Oves*, ubi Paulus Petrum reprehendit, qui erat papa. Patet ad Gal. 2. Ideo Augustinus in libro Soliloquiorum dicebat, quia prælati non debent se non reprehendi præsumere, pro eo quia canones non eos passim constituent accusandos; quod tamen negatur solis criminosis, cum de reprehendendo veritas ipsa constituat, 2. q. 7. *presumunt qualiter*; neque enim præsumimus, vi possumus, debemus vexare malos, ut cessent a malo, 23. q. 3. *jam vero*. Item ecclesia, quæ congregatio fidelium appellatur, cogere debet malos ad bonum, sicut Christus Paulum coegit, 23. q. 6. *schismatici*; & habemus de hoc exemplum B. Gregorii invitantis omnem eum reprehendere volentem, 2. q. 7. *Si quis nos*. Ubi patet, quod subditi prælatos suos possunt reprehendere, & accusare, ut patet in cap. seq. exemplum de Paulo archiepiscopo civitatis episcopo accusatus extitit & convictus de lapsu carnis, propter quod fuit depositus & alius loco ejus substitutus papa & de suis erroribus & defectibus damnatus patet 2. q. 3. *presul*, & ibi glossa quod in condemnatione papæ duo testes sufficiunt; & in hoc est deterioris conditionis, quia sicut cooperatione aliorum creatus est major, ideo sine spe veniæ damnandus est ut diabolus, ut dicitur de pœ. dist. 2. prin. & extrav. de test. de pœ. & cap. *Super eo*. Præterea quando papa argueretur de hæresi etiam occulta, debet episcoporum Concilium convocari, ut patet 15. dist. *scus* in fine, & cap. *expressum* 2. q. 5. *mandastis*. Quod hic Angelus maledictus per crebra consilia, legationes quamplurimas laboriosissimas, sumptuosas omnium pene christianitatis regionum facere semper pertinaciter recusavit. Sed hic incidit dubium, an cardinales potuerint, & debuissent recedere ab obe-

diencia dictorum Angeli Corario, qui se pro Gregorio XII. gerebat, & Petri de Luna, Benedicti XIII. nuncupati, antequam de impetitis criminibus essent per ipsum conventum Concilium condemnati. Non videtur per caput Nonne 8. q. 4. ubi dicit textus, quod lex ecclesiastica pontificem ab aliis accusatum &c. & extrav. *ut lite pendente* cap. 2. Nam alibi dicit textus, quod si quis a catholica ecclesia fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter vivere se existimet, hoc scelere, quod ab ecclesia disjunctus est, non habet vitam; sed ira Dei manet super eum, 23. q. 4. *Si quis catholica*. In contrarium est veritas, quia in exemplum culpa vehementer ostenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur, 83. dist. *Nemo*. Nam papæ schismatico, vel hæretico nullus debet reverentiam & honorem; quinimmo quando prælati sunt hæretici, schismatici, vel excommunicati, vel non servant canones, vel sunt simoniaci, vel notorii fornicatores, potest & debet ante sententiam ab eis recedi, 19. dist. *nulli* 16. q. ultim. *sane*, 22. dist. *Nullus*; & in papa est expressum 19. dist. *Anastasius*. in illis clericis & cardinalibus, qui recesserunt ab obedientia & opinione papæ Anastasii II. qui savebat Acatio. Item habemus de Joanne XII. a quo cardinales non quia hæretico sed quia lubrico & incorrigibili recesserunt, et ipsum mediante Imperatore Othone deposuerunt, & Leonem II. ei subrogaverunt. Item habemus de Liberio hæretico, a quo Cardinales se tanquam ab hæretico separarunt; quinimmo de solo sciente papam finxisse hæresim, seu schisma absque eo quod de illis prædicet, potes & debes ab ejus obedientia desilire, 23. q. 1. cap. 2. & est ratio prædictorum, quia non est cum hujusmodi hæreticis schismaticis vel excommunicatis verbo, cibo, vel salutatione, neque quomodolibet participandum, 11. q. 3. *excommunicator*, & cap. *cum excommunicato* de sentent. excommunicationis *noviter* 24. q. 1. *Omnis*, & cap. *miramur* de sentent. excommunicationis, *quod in dubiis*; unde scribitur Num. 26. recedite a tabernaculo hominum impiorum; & nolite tangere quod ad eos pertinet, ne involvamini in peccatis eorum, & probatur 24. q. 1. *omnis qui*, & q. 1. *Si quis inquit*, & quod dicti domini cardinales deberent ab illis hæreticis & schismaticis separari contententibus de pap. ceu hæresi notoria, quod patet 1. per exempla de Clericis Romanis recedentibus ab obedientia papæ Anastasii hæretici, ut dicebam, quod ex hoc ab ecclesia laudantur 19. dist. *Anastasius* in glossa. Item habemus exemplum de 40. episcopis, qui recesserunt ab obedientia Metropolitanæ hæretici, qui condemnavat sacra Concilia, 16. q. *Ut sine*. Item patet exemplo de Ermenegildo regis filio, qui ante permisit occidi, quam cum hæreticis participare in factis sacramentorum, & perceptione corporis Christi, de quo ab ecclesia laudatur, 24. q. 1. *cæpit Ermenegildus*. Item habemus exemplum de populo Israel, qui divino præcepto separavit se a tabernaculis Datan, & Abiron, quia murmuraverunt contra Moysen, Numer. 16. quod figurat fugiendos, & separationem ab hæreticis & schismaticis, & simoniacis, 1. q. 1. *Si quis inquit*, ubi clare de hoc. Item habemus exemplum aliud 24. q. 1. *omnis qui credit*, de sancto Polycarpo episc., qui videns Cherintum hæreticum in balneis, ipse lavari, ut indigebat, noluit, propter illum; sed dixit: fugiamus hinc, ne balnea corruant,

ANNO
 CHRISTI
 1199.

ANNO
CHRISTI
1409.

ANNO
CHRISTI
1409.

longe gravius est divinam, quam temporalem A
offendere majestatem, in aut. ut non lux con-
tra nat. col. 4. de hæretic. *Vergentis*; qualem
enim fructum de illis iidem DD. Cardinales
poterant reportare, quorum gravi peste schisma-
tis radix cernitur infecta, cum de sinistro prin-
cipio nullus felix exitus speretur 1. q. 1. *fertur*
in fin. Malum est schisma; per exteras etiam
potestates hujusmodi debere opprimi homines,
& canonica auctoritas, & patrum nos re-
gularum veritas docet, 28. q. 5. *non vos*. Ad-
versus ergo Angelum Corarium supradictum ju-
stissime jam damnatum una cum canone vere
possumus concludere verbum illud: ita corporis
tui motibus eadem construxisti, relaxatis volu-
ptatum habentis, temetipsum in locum miserie
& in lutum sæcis prohibitum dejecisti, ut qui
positus fueras ad gubernationem populorum,
effectus sis ruina meritorem, 1. q. 3. *ita cor-
poris*. Circa quartum dubium principale, an
dictus Angelus, olim Gregorius, nuncupatus
fuerit de irretito crimine legitime convictus,
adeo quod ad ejus depositionem, & privati-
onem potuerit per convocatum Pisanense Con-
cilium deveniri. Videtur probabiliter posse di-
ci, quod non, quoniam nusquam dictus An-
gelus renuit vel recusavit quod juraverat, vo-
verat & promiserat adimplere; immo se para-
tum semper asseruit, & ob hanc causam pro
unionem ecclesie adimplenda, e Roma recessit,
& continuatis diebus ad civitatem Lucanam per-
sonaliter cum curia se transtulit & accessit.
Noluit enim Deus hominem ab homine judi-
cari ex arbitrio jurisdictionis, vel extraordina-
rio usurpato judicio; sed potius ex lege Dei
secundum ordinem ecclesie sue ultro confes-
sum, seu accusatum, vel convictum. Et esto,
quod contra ipsum Angelum Corarium, & eo-
dem modo contra Petrum de Luna suspensio
vehemens laboraret, tamen ex quo semper di-
cebat, se paratum, ut dixi, quod juraverat, &
voverat adimplere, non potuit de hæretico, vel
schismatico a nemine condemnari, juxta doctrinam
& theoreticam Ostiensis de hæreticis §. ult.
ergo sola suspensio Nec sufficit ad inquirendum
de hæresi vehemens suspensio, aut præsumptio,
nisi gravis infamia præcederet, secundum
Joannem Cald. de præsumpt. *litteras*. Præterea
propter violentam præsumptionem absque mo-
nitione non est quis de hæresi condemnandus,
de hæret. excommun. §. *qui autem*, & cap. 1.
q. 7. *convenientibus*, 24. q. 1. *qui dignior*. De
multiplici autem reprehensione notandus; O-
stiensis in principio lxx summæ, & ibi ponit
de pluribus speciebus reprehensionis. De trina
autem reprehensione, scilicet imperativa, sub-
stantiali, & temeraria habetur 21. dif. *nolite*.
Contraria est veritas indubitata & notissima to-
to orbi, quia immo fuit legitime convictus de
crimine irretito prout late & amplissime est
probatum in demonstrationibus factis super se-
cundo dubio principali, quæ hic habeantur sine
ulteriori epilogo pro repetitis. Et si dicatur:
non sunt testes idonei contra Angelum irreti-
tum. Respondeo, quinimmo sunt superidonei li-
teræ sue, & bullæ per universum orbem dire-
ctæ, profitentes jurasse, vovisse, & promississe
infra annum & tres menses unionem ecclesie
firmiter se facturum, & papatui se cessurum.
Hæ enim litte & sub bulla minutæ, transmissæ
per ipsum per universum, ut ita dixerim, or-
bem, fidei, & promissionis voti & juramenti re-
laxatio ipsum hæreticum, & schismaticum iust-
Cencil. General. Tom. XXVII.

se. & esse comprobant, & affirmant. Accedat,
quod notatur de electione *significasti*. Fuit enim
ex forma instrumenti in conclavi ante electio-
nem dicti Angeli; & post electionem illius di-
ctum votum irrevocabile, & juramentum peni-
tus irrelaxabile, prout dicti instrumenti manu
propria ipsius Angeli roborati tenore lucide in-
notescit. Et quamvis papa in voto, juramento
valeat dispensare, 15. q. 6. *juratos*, & extrav.
de voto per totum, tamen in voto saluberrimo,
quod non possit in melius sicut & schisma
tollere, & papatui cedere pro ecclesia unienda,
non possit in hujusmodi voto modo aliquo dis-
pensare pro se, vel alium absolvendi, & dis-
pensandi super voto & juramento potestatem al-
teri quomodolibet tribuendo, 25. q. 1. *qui ad
perpetuam* glos. Jo. Immo votum tam salubre to-
to orbi, de quo per dictas bullas in omnium judi-
cio clare constat, etiam invitus solemnizare, &
servare deberet, at etiam teneretur secundum
Innocentium de voto *per tuas*, & 27. q. 2. *ag-
tiosa*, de regularibus, *porrectum*, & cap. *cum
simus*. Cum etiam ex nuda promissione facta
Deo quis obligetur & possit effectualiter con-
veniri, 12. q. 2. *scimus*; de statut. monachorum
quod Dei timorem in fin. & 17. q. 1. *sunt quedam*;
nam & cum promittitur fides, hosti debere ser-
vari, 23. q. 1. *noli*. Præterea mandata illa facta
cardinalibus in civitate Lucana per hunc Ange-
lum detestandum, quod non loquerentur simul
collegialiter, vel particulariter, nisi sua præ-
sentia interesset. Item quod non recederent de
Luca sine sua licentia. Item, quod non loque-
rentur cum ambaxiatoribus Francor. ipsum An-
gelum proculdubio faciunt, aut reddunt hære-
ticum manifestum. A quo mandato ult. quia
non loqueretur cum ambaxiatoribus Francie ec-
clesie sollicitantibus unionem digne per cardina-
les ad sacrum collegium convocandum, &
sacram Romanam ecclesiam extitit appellatum
præsentata quidem apostolico supradicta, dicto
Angelo Corario nuncupato, ut mihi relatum
est per D. fratrem Bernardum nunc episcopum
Castellanum tunc abbatem Podii Bonicii. Por-
ro is Angelus detestandus vere fuit, & est per-
tinax in voluntate; ideo infallanter, & verissi-
me hæreticus est dicendus, de summa Trin. Cle.
1. §. *porro*, de usuris *ex gravi* §. finali, 24. q. 4.
dixit apostolus, ut & sibi dicere possumus ver-
bum illud. Displicet tibi quod traheris ad sa-
lutem Dei, cum tam multos nostros ad perni-
ciem traxeris, 13. quæ. 4. *displicet*. Is enim pa-
cem ecclesie perfugavit, unde ut schismaticus om-
ni debet dignitate carere, 24. q. 1. qui contra
pacem scandalizando ecclesiam, & per conse-
quens ipsum Deum 93. dif. nulla ratione, uni-
versalem quoque ecclesiam perturbavit, 9. q. 3.
per principalem, & ut ita dixerim statum eccle-
sie nixus est pro posse deducere in ruinam,
8. q. 1. *Moxis*, unionemque catholicæ ecclesie
non recipit. Unde ex his omnibus hæreticus ju-
dicatur in authentica de privilegiis in principio
V. *igitur communionem*, dicit enim canon, quod
ligandi, vel solvendi potestatem non habet,
qui unitatem pacis Catholicæ non tenet, 24.
quæ. 1. *omnibus*. Hic enim a fratrum suorum
Cardinalium sede divisus hæreticus judicatur,
1. quæst. prima, *si quis de ecclesia*. Nam dicit
lex, quod qui nec conventionem pacis, nec
unitatem ecclesie observavit, & se ab ecclie-
sæ vinculo, ac sacerdotum collegio separa-
vit, pontificis nec potestatem habere potest,
nec honorem; qui episcopatus nec unitatem
Hh ha

ANNO
CHRISTI
1109.

483

habere voluit nec pacem: textualia verba sunt
7. q. prima *Novatianus* in fine. Qui enim mem-
brum ecclesie non est, pro hæretico iudicatur
in authentica de privil. doctorum in princ. col.
8. & probatur 4. q. 1. c. 2. hic enim verus
hostis ecclesie, & hæreticus manifestus,
qui ad instar vulpecule latere dicitur; ut in e-
inter sollicit. de purgat. can. non ex simplicitate,
sed mente & utilitate suos defendebat erro-
res, 24. q. 1. *afframus*. Hæreticalia, & schis-
maticalia facta agens, ideo hæreticus est dicen-
dus arg. c. de injuriis *non convitii*, de hæretic.
c. 2. lib. 6. 24. q. 5. *si vos*, de hæreti. ad abo-
lendam §. presente, & §. primo, & c. *excom-
municamus*. Et ut uno verbo concludam nefa-
rios, & schismaticos suos gressus, dicam canonicis
verbum illud: vitæ via ipsa quoque opera sa-
cerdotis clament. 43. dist. *si rector* in fine. Nec
obstat, quod idem Angelus ab urbe recedens
se ad civitatem Lucanam transtulit pro unitate
ecclesie concludenda, semperque dixerit se pa-
ratum quod juraverat, voverat, promiserat adim-
plere; nam contrarium mihi constat per rela-
tionem plurium, qui in Concilio Pisanense inter-
fuerunt fuisse probatum per dominos cardinales,
& alios fide dignos testes; videlicet ipsum An-
gelum maledictum dixisse viam cessionis quam
juraverat, voverat, promiserat, & publicaverat
per universum esse hæreticam, & pestiferam.
Quorum cardinalium, & aliorum quorumcum-
que, esto quod in facto proprio deponerent, te-
stimonio est credendum de hæresi in fine lib.
6. ubi notanda. Profecto pestiferum hoc dictum
ipsum Angel. hæreticum manifeste comprobatur,
& affirmatur. Nam per solum dictum quis hære-
ticus iudicatur, dicit *Glos. Jo. 24. q. prima hoc
est*. Præterea non sat erat dicere, quia separa-
tum, quia fides professionis sine operibus mortua
est, dicit textus 1. q. 1. *fertur*, unde alibi di-
cit canon, quia pax labiis prædicata cum vo-
luntate debet animi concordare, 93. dist. *dia-
coni*; qui enim pejerare paratus est, antequam
pejeret perjurus esse videtur, *Matt. 7. tranlum-
ptive positum 22. q. 4. qui pejerat*. Licet enim
humane aures talia verba nostra iudicent, qua-
lia foris sonant; divina tamen iudicia talia
foris audiunt, qualia intus proferuntur. Nam
non debet aliquis verba considerare, sed volun-
tatem, & intentionem, quia non debet inten-
tio deservire verbis, sed verba intentioni, 22.
q. 4. humane & alibi dicit lex, quod factum da-
tur voluntas intelligi *C. de inst. & substi. lege
reprehendenda*; mendacium namque non so-
lum in verbis, sed in simulatis operibus esse
probatur, 22. q. 4. *de forma*. Et alibi dicit
canon, quod omnes, qui amant mendacium,
filii sunt Diaboli; non solum in verbis sed
in simulatis operibus est mendacium. Men-
daciū namque est christianum se dicere,
& opera christiani non facere. Mendaciū
enim est episcopum sacerdotem, vel cleri-
cum profiteri, & contraria huic ordini ope-
rari 22. quæst. 4. *causet*. Et dicit ibi *Glos-
sa*, quod factis negamus Christum, sicut ver-
bis. Item factis mentimur, sicut verbis. Un-
de scribit *Jacobus primo*, quod *vir duplex
animo inconstans* est in omnibus viis suis; ideo
væ duplici corde & labiis scelestis. Et alibi di-
cit canon: *Deus duplicis aspernatur, simpli-
cem intensionem considerat: verba autem asper-
natur & odit*, 22. quæst. 4. *qui pejerare*; cum
non valeat apud Deum quisquam aliquem læ-

tere, ut ibi; & licet idem Angelus, errorius
dignissime vocatus, cui sit consequens rei no-
men, ut *inst. de not. §. est*, & aliud de epi-
scopis & clericis *determinatur*. Et cur nomina
sint rerum significativa, ut in authentica, de
defens. in principio col. 3. & *ff. de officio
questionis lib. 1. & in proemio ff. §. discipuli*
se personaliter transtulerit ad civitatem Luca-
nam pro unione ecclesie per universos Christi-
colas magnopere ditius expetita, & jugiter af-
fectata. Tamen cum res exitum expectaret, hic
malignus hostis ecclesie retrocessit gradu retro-
grado terga præbens, qualisque fuerit sua pra-
va, & maligna intentio, ejus finis, & exitus
demonstravit, cum a fine res quælibet debeat
denominari *ff. ad legem Falcid. lege si is qui
quadraginta §. sed si opus*; & de novi ope. nunc.
leg. stipulatio §. opus & ideo finis est in omni-
bus attendendus, *ff. de mi. l. denique* & de
*inof. tes. l. Papinianus §. meminisse C. de nat.
lib. 1. nuper* in fine, quia debet semper finis
principio convenire, de penit. dist. 4. §. *finis*.
Cui Angelo detestando digne dicere possumus
verbum illud: *non ascendistis ex adverso, neque
posuistis vos murum pro domo Israel, ut staretis
in prælio in die Domini*, 43. dist. *si rector*.
Sacerdos namque ingrediens vel egrediens mo-
ratur si de eo sonitus non auditur, quia iram
contra se occulti iudicis exigit, ut d. *cap. si
rector*, ut digne dici in persona Angeli Cora-
rio, & Petri de Luna pestilentium persona-
rum valeat verbum illud: durus est hic ser-
mo, & quis potest eum audire? atque ita abie-
runt retrorsum; *Jo. 6. 24. q. 1. §. sed notan-
dum*, de penit. dist. 3. *si ex bono*. Adversus
igitur hunc Angelum Satanam malignantem
digne occurrit dicere cum psalmista: sedens ad-
versus fratres tuos loquebaris, & adversus filium
matris tuæ ponebas scandalum, 6. q. 1. *ex me-
rito*. Nec obstat, quod ex vehementi suspitione
non potuit Angelus prædictus de hæresi & de
schismatico crimine condemnari; ex quo se
paratum dicebat, quod juraverat & voverat
adimplere; & sic se corrigere de errore; pro-
pter enim vehementem præsumptionem non
debet quis de gravi crimine condemnari, de
presump. litteras. Nam frustra de præsumptio-
ne tractamus. Cum omnis ejus vita, singulique
progressus fomentum essent schismaticæ & hæ-
reticæ pravitatis. Ut sibi vere conveniat ver-
bum illud: *voluit intelligere ut bene ageret*, 11.
q. 3. *excellensissimus*. Et illud quod dicitur, ex
sola suspitione quamvis, vehementi quis de hæ-
resi non damnatur, intelligunt doctores de sus-
pitione non probabili, ut quando ille negat &
paratus est ecclesie obedire. Sed ex suspitione,
& obstinatione, & infamia præcedenti, & la-
psu anni, & trium mensium ad unionem hanc
fiendam temporis præstituti, contemnendo ec-
clesie unitatem, & Petri claves, ipse Angelus
sine aliqua probatione potuit ut hæreticus con-
demnari; ut dixit c. ult. de penit. de excelsi-
bus prælatorum c. ult. & ita sentit Ostiensis
expresse de hæreti. in summa §. 2. *sola præsum-
ptione*. Pro quo facit, quia lapsa tempore per
bullas apostolicas, & capitula jam præfixo pro
convicto habetur, ut dixi de crimine irretito,
11. q. 3. *rursus*; & *cap. quisquis* de hæresi cum
contumacia lib. 6. quinimmo hæreticus potest
dici, qui levi saltem argumento & suspitione,
licet non gravi, a iudicio catholice religionis
& tramite dignoscitur deviare, *C. de hæret.
lib.*

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109

ANNO
CHRISTI
1109

lib. 2. que considerari debeant juris qualitates
suspicionis & personam, de heret. excommunicat.
mus. §. qui autem, & sic eo casu iudicia fa-
ciunt fidem secundum sententiam Othonis in
dicto §. 2. v. & quis. qui intelligit leve ar-
gumentum, id est probabile, & quod de facili
appareat, vel si gravis contra eum infamia la-
boret, secundum eum ibidem; quoniam in he-
retici minus suspicionis probatio exigitur secun-
dum Innocentium de Simon: Sicut & falsum
est dicere, quod idem Angelus paratus fuit
corrige se de errore; nam requisitus dum Ari-
mini profusus resideret per litteras & legatos car-
dinalium proditorum, & saepius ad id & cre-
berrime invitatus, ac etiam monitus per reve-
rendissimos patres DD. Aquilegiensem & Me-
diolanensem, qui ad eum personaliter in civi-
tate Senarum pro parte collegii accesserunt, ut
vellet Concilium convocare, in illoque interese,
& quod promiserat effectui tradere, & vo-
verat & juraverat adimplere, semper pertinax
recusavit. Immo, quod detestabilis fuit & est,
ipsum audire contempsit, & contra eos senten-
tias injustissimas promulgavit, magistrumque in
theologia carceravit ipsum ad voti observan-
tiam inducentem, in suo se firmavit errore,
semper in sua pertinax voluntate, unde heret-
icus iudicandus Cl. 1. §. Perro de summa
Trinit. Cl. ex gravi §. ultim. de usuris, 24.
q. 4. dixit Apostolus. Ignorabat miserimus &
sceleratissimus super omnes, quod quando pa-
pa de aliquo criminatur, debet ejus auctori-
tate promittere Concilium convocari, ut sua
criminatio destruat, in eodem ut patet ex-
presse 2. q. 5. mandastis, & 17. dict. §. Hinc
etiam. Immo etiam de occulta heresi quo-
modolibet arguatur, debet episcoporum Conci-
lium convocari 15. dist. scus, in fine, & d.
cap. mandastis. Stat ergo conclusio omnibus
ex praemissis, quod idem Angelus propter ejus
dementiam & haereses notorias, ac etiam ma-
nifestas damnatus pro schismatico & heretico
per Concilium digne fuit. Immo, ut verius
loquar, schismaticus & hereticus extitit in eo-
dem dignissime declaratus, & ut cum scriptu-
ra conveniam, traditus est peccator pro deli-
ctis suis de ecclesia in potestate Zabuli, cum
delictum ejus foret ecclesiae manifestum 11. q.
3. audi. dicit enim canon, quod si praelati per-
versa unquam perpetrant, tot mortibus digni
sunt, quot ad subditos suos proditoris exem-
pla transmittunt, 11. q. 3. praecipit; quia sicut
in ecclesia est Christus, sic extra ecclesiam est
diabolus, eadem causa 2. q. omnis.

Circa quintum & ultimum dubium principa-
le, an electio facta de S. & Fel. rec. Domino
Alexandro papa V. per Card. collegii utriusque,
& successive electio facta de beatissimo domino
nostro papa Joanne XXIII. SS. & vero ponti-
fice fuerint canonice & rite factae, & sic ipse
D. N. papa & praedecessor ejus fuerint & sint
veri apostolici canonici instituti. Ista questio
est indubitata, & sine hesitatione aliqua, nec
dubitationem recipit aliqualem, & ejus deci-
sio ex praecedentibus clarissime lucefcit. Nam
ex quo Angelus Corario, Gregorius XII. in
sua obedientia appellatus, notorius schismati-
cus ac pacis & universalis unionis ecclesiae tur-
bator, scandalosus & manifestus, votique lici-
ti ac irremissibilis, ac Juramenti suorum super
eadem unione procuranda per ipsum sponte
praestiti transgressor. Quinimmo & hereticus
pertinax, necnon a fide catholica devius per
Concil. General. Tom. XXVII.

sententiam generalis Concilii Pisanensis extitit
declaratus. Similiter Petrus de Luna, Benedi-
ctus XIII. in sua obedientia nominatus simili-
ter schismaticus & hereticus ab eodem Con-
cilio extitit declaratus, & per consequens om-
ni apostolatu ipso jure privatus, ut in juribus
superius simpliciter alligatis: nulli dubium, im-
mo debet omnibus esse clarum, ipsum Alexan-
dram per eodem cardin. electum fuisse & esse
verum & sumum pontificem. Cum pestis il-
la schismatis lacrymanda, qua tanto temporum
curriculo ecclesiam scisserat unionem, per dictum
sacrum generale Concilium extiterit funditus
extirpata per novam electionem factam de eo-
dem Alexandro V. ad regimen pastorale, an-
tidorum salutare. Et sic unus pastor, unum
ovile, prout esse debebat in ecclesia factum
fuit, de major. & ob. solite §. Pe. & illud ver-
bum canonis est impletum. Si duo, inquit: con-
tra fas temeritatis concertantium fuerint ordina-
ti, nullam ex eis futurum sacerdotem permitti-
mus; sed illum solum in sede apostolica perman-
surum censuimus, quem ex numero clericorum no-
va ordinatione divinum iudicium, & universita-
tis consensus elegerint. scribitur ad contextum
79. dist. Si duo. Adeptus est enim gloriam in
conversione gentis ecclesia, & elevata est tu-
bes de tabernaculo foederis, profectique sunt
filii Israel per turmas suas, Num. 10. & jux-
ta verbum psalmistae: elevata est super calos
magnificentia tua. In cujus Alexandri electione
vere verbum canonis illius est impletum: factus
est episcopus de Dei & Christi iudicio, de cleri-
corum pene omnium testimonio, de plebis suffragio,
de sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum
consensu, cum locus Petri & gradus cathedra sa-
cerdotalis vacaret. Quo occupato, atque om-
nium consensu confirmato, si quis ille fuerit,
licet de se multum jactans, profanus est,
alienus est, foris est; qui solus esse debet, fa-
ctus est, jam non alter ille, sed nullus; nec
Ecclesiasticam ordinationem habet, qui eccle-
siam non tenuit unitatem, 7. quest. 1. factus:
ubi scribuntur ad contextum formaliter dicta
verba. Nec expedit illud dubium subintrare,
quo pars illorum cardinalium schismatica di-
ceretur, ut si per illas non potuisset Roma-
ni pontificis electio celebrari, & ex eo capi-
te iste inutilis redderetur, de quo per glossam
de elect. quod circa in Clem. per Innocentium
plene in cap. illa de electione. Nam eligendi
jus non potest communicari illis, qui non
sunt de gremio, de elect. scriptum, & ibi no-
tata. Item quia in duabus partibus cardina-
lium eligentium papam non computantur in-
trusi, licet computentur excommunicati, de
elect. ne Romani §. Ceterum, in Clem. & pro-
batur cap. si ubi periculum §. Sane in 6. & no-
tat. gloss. ultim. dicti cap. quod circa in fine;
quia Concilium Pisanense, de quo supra, pri-
mo providit, quod nulla partium reputaretur
schismatica, immo quod quidquid fecerat Gre-
gorius XII. ac etiam Bened. XIII. usque ad
diem secundam mensis Maji anni millesimi qua-
dringentesimi noni, qua die ab unione recess-
sum fuit, valet & tenet. Item per praedictum
sacrum Concilium generale omnes cardinales
fuerunt approbati pro card. de novo: Item per
illud generale Concilium data fuit eis potestas
sumum & Romanum pontificem eligendi,
ut haec omnia fide dignorum testimonio mihi
relata sunt, illorum qui in dicto Concilio per-
sonaliter tunc temporis interfuerunt. Accedit,
quod

ANNO CHRISTI 1409.

ANNO CHRISTI 1409.

In his que pertinent ad fidem & mores, ut inferius explicat.

quod legitur & notatur in d. cap. *illa de elect.* & 10. q. 1. cap. *ut.* & ut dixi, haereticum esset de ipsius Alexandri canonica & vera electione, & de potestate Concilii facere quessionem, quoniam errare est dicere contra Concilium generale, maxime in his, qui fidem tangunt, & reintegrationem, & ecclesiam unitatem, 25. q. 1. *quoniam ad perpetuam*, & ibi dicit glossa, quod non potest Papa contra generale Concilium dispensare: nam etsi omnes ei consentirent, non valeret statutum; immo omnes essent excommunicati. Item papa non potest destruere statum ecclesiae, 8. q. 1. *hysse*. Palam est enim, quod in re dubia, ad fidem & consuetudinem catholicam ecclesiam, valet auctoritas, 11. dist. *palam*; quia ex sola catholica ecclesia unitas conspicitur, 24. q. 1. *qui ex sola*. Nam ecclesia, quae coadunatio fidelium dicitur, errare non potest, 24. q. 1. *haec est fides*, & cap. *puenda*, 19. dist. *ita Dominus*. Et ideo traditum est, quod illa ecclesia, quae est contra Concilium generale, in his, quae pertinent ad fidem & mores, non est catholica, 25. q. 1. *quoniam ad perpetuam* in glossa Joannis; nec auctoritatem habet ecclesia, cuius praelati & ministri communiter excommunicati esse dicuntur, 24. q. 1. *Acatius*, & cap. *Andromis* de haereticis. *excommunicamus*. Stat ergo vera & indubitata conclusio, quod ipse Alexander V. per cardd. canonice electus fuerit verissimus papa & apostolicus indubitatus, & unicus Vicarius Jesu Christi, ex quo Angelum Corarium totius orbis, atque sanctae Synodi haereticum & schismaticum, & per consequens ipso iure omni apostolatu, & pontificali dignitate privatum sententia declaravit, cuius sanctae Synodus determinationi est penitus obsequendum; quis enim praesumat absolvere quem sacrum ligavit Concilium, aut condemnare quem absolvit? Certe nullus: dicit textus 15. dist. *scut*, quia sententia totius ecclesiae est praeferenda Romanae, 24. q. 1. *quodcumque*, & cap. *arrepata*, & cap. *puenda*, si in aliquo sibi contradicunt, arg. 36. di. *legimus*, et ibi dicit glossa, quod universalis ecclesia errare non potest, quia Deus non perimit per cap. *arrepata*, et cap. *puenda*. Querit autem glossa Joannis in d. cap. *arrepata* de qua ecclesia intelligitur, quod errare non potest, et dicit, quod non de papa, quod de ecclesia dicitur, 7. q. 1. *scire debes*, quia clarum est, quod papa potest errare, 19. dist. *Anasthasius*; et 40. dist. *si papa*. Unde intelligit de congregatione fidelium. Haec enim dicitur ecclesia, de consecr. dist. 1. *ecclesia*. Patet ergo, quod illa ecclesia, quae non potest errare, intelligitur de congregatione fidelium, qui quoad singulos generum impossibile est quod possit errare; pro qua rogavit Christus, ut non deficeret in Petro. Unde dicebat glossa, 24. q. 1. *quam dignior*, duas esse ecclesias, una videlicet catholica, quae in se non patitur habere pollutos, cum Christum habeat habitantem; alia est haereticorum, quae vera non est, & semper vitanda docetur, ne ariditate ejus polluamur; dicit enim textus ea causa & quest. didicimus omnes omnino haereticos vel schis-

maticos nihil habere potestatis, aut juris, & subdit in tali facinore non solum duces & auctores, sed etiam principes eorum peccis destituti, nisi a communione malorum se separaverint, praecipiente per Moysen Domino & dicente: *Separamini a tabernaculis hominum istorum durissimorum, & nolite tangere de omnibus, quae sunt eorum, ne simul peccatis in peccatis eorum*; ut ibi textualiter haec patent; magistri namque erroris existant, qui veritatis discipuli non fuerunt, 24. q. 3. *quod autem*. Patet ergo clarissime ex praemissis sanctae felicitis & clarae memoriam Alexandrum V. praedecessorem, & successive SS. ac BB. Dom. nostrum papam Joannem XXII. fuisse & esse verum papam, & indubitatum, & Angelum Corarium schismaticum, & haereticum, & scandalizantem ecclesiam manifestum, omnique potestate & pontificali dignitate iustissime ipso iure privatum, ac etiam per sententiam universalis Conc. declaratum, ut ad exaltationem SS. D. N. papae & suppressionem ipsius nominis erroris detestandi digne possumus dicere, verbum illud canonis: *Vos estis lux mundi: vos estis sal terra, vos estis vasa aurea & argentea*: hic Angelus Corario maledictus, testea vasa, virgam ferream, & aeternum aperuit incendium, 24. q. 1. *quoniam vetus*. Falso enim Christi vicarium tenet, & occupat sedem Petri; hic enim Pseudo Christus dicitur, de quo dicitur Luc. 21. & Matth. 24. *Multi autem venient in nomine meo dicentes: ego sum Christus: nolite ergo ire post illos*; & Matth. 24. *Multi venient in nomine meo dicentes: ecce in deserto est; nolite exire*, 1. q. 1. *Si quis pseudo*. 62. dist. cap. 1. Hic quidem haereticus ad modum vulpeculae latens, ut dicitur de purg. can. *inter sollicitudines*, ne dum ultra montes expellitur, ut de papa Gregorio ultra montes expulso legitur, 23. dist. *in nomine Domini*; sed exul ab orbe factus est, ut in persona ejus possumus dicere verbum illud: *vulpes foveas habent, & volucres caeli nidum; filius autem hominis non habet, ubi reclinet caput suum*. Matth. 10. Ecce jam venit tempus, quo sol refluxit in terris, qui prius erat in nubilo, & ignis magous, ita ut omnes miraremur eum. Machab. 1. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi Jo. 1. Fuit enim homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. Jo. 1. Internatos mulierum major non surrexit, Matt. 11. Ecce constituit Deus illum principem super universam terram Aegypti, & tulit anulum de manu sua, & posuit in manu ejus; Jo. & de hoc loquebatur scriptura: ecce electus meus, quem elegi, in quo bene complacuit animus meus; ponam spiritum meum super eum, & iudicium gentibus imperabit, Matth. 12. Salutant vos omnes sancti & maxime qui de Domo Dei sunt, 2. Cor. 13. Luce splendida fulgebis, & omnes fines terrae adorabunt te. Tob. vallis vallibus implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur, Luc. 3. &c. Quae, utpote supervacanea, nec ad verbum facientia omisit scriptor.

semper a papa non ex cathed. promunciat, quae mens est canonis illius.

id est de papa ut homo est.

Cataldinus de Villo manu propria auctoris.

Postquam Concilii Pisani documenta, qua supplicare poterant, collegi, collectaque typis tradidi chartis imprimenda, V. Cl. Laurentius Mebus, notum lecturibus nostris, notum eruditis nomen, monumenta alia, iis qua antea miserat plane coherentia, ad nos destinavit. Egregii viri numerus ut haberent viri docti, hic, quamquam in loco non plane suo, curavi diligenter.

INFORMAZIONE A VOI MAESTRO ANTONINO

Dell' Ordine de' Minori, Maestro in sacra pagina, & a Voi Messer Stefano Bonacorsi dottore de' decretali, ambasciadori al S. Padre, la quale si fa a voi per gli magnifici, & eccellenti Signori Priori dell' arti, e per Gonfaloniere della giustizia del popolo & comune di Firenze, & per gli loro venerabili collegj a di 28. d' Agosto 1498.

Andrete a Siena, e farete alla presenza del Santo Padre, & altri farete quelle riverentie, che si convengono alla Sedia apostolica, & noi, & tutto il nostro popolo raccomandarete alla sua Santità strettissimamente, come veri, & buoni figliuoli della sancta Madre Ecclesia, offerendo noi & ogni nostra potentia essere prompta, & apparecchiata a ogni suo beneplacito, & in ciascuna cosa a noi possibile, & honesta. Poi farete il vostro principio in mostrare, quanto dispiacere, & molestia sempre abbiamo avuto di vedere nella Chiesa di Dio el detestabile scisma, come debba avere ciascuno fedele Cristiano. Et così e converso per noi si prese singolare allegrezza, & consolazione, essendo morto Papa Innocentio septimo, della buona, & sancta disposizione del Collegio de' SS. Cardinali, & de' giuramentati, & degli obblighi, i quali per loro si feciono innanzi all' assumption di detto Papa Gregorio, innanzi alla quale assumption, come alla sua Beatitudine è noto, noi ferventissimi zelatori della sancta unità, mandammo prima, che niuno altro Principe, o Comunità Cristiana, nostro ambasciadore al prefato Collegio a confortargli, e riducerli alla reconciliatione de' Cristiani. Poi dopo alla creazione della sua Santità ci crebbe la consolazione & l'allegrezza, in che esso Santo Padre era in tanta ardente disposizione di stirpare lo scisma, & sanare la Chiesa, & etiamdio avere ratificato, promesso, giurato, & provato quello medesimo, che in singularità ciascuno de' cardinali, essendo in Conclave, s'era obligato. Donde per vero zelo di unità mandammo, come a lui è noto, quattro ambasciadori de' più notabili cavalieri, & cittadini della nostra Città a confortare l'unità, & a offerire noi, & nostri luoghi ec. Soggiugnendo, che a noi allora crebbe la speranza, & la consolazione tanto, quanto facilmente dire non si potrebbe, quando & per le sue lettere, & etiamdio per ambasciadori ci significò la sua sancta, & accetta disposizione alla pace Cristiana, confortandoci, & richieggendoci, che ci adoperassimo nella detta sancta unità, come confortò, & richiese nella detta forma tutti i principi, & le Comunità de' Cristiani; & per queste richiese, & come desiderosi di vedere il popolo Cristia-

no in pace, nacque, che noi puramente, & con vera, & sancta intentione ci siamo sempre affaticati non risparmiando a spese, fatiche, o pericoli, mandando più, & varie ambasciate a Siena, a Marsilia, a Saona, & a Lucca; permettendo ancora, che per cagione d'essa unità trasse molte, & molte migliaia di Fiorini del Chierico della nostra giurisdizione; la qual cosa ne per Principi, ne per altra Comunità Cristiana è stata fatta. Et che essendo noi in questa buona disposizione; & sperando sempre, conoscendo sempre la sancta volontà della sua Beatitudine in volere reconciliare secondo il suo obbligo il Cristiano Popolo, che lo effetto d'essa unità dovesse seguirare, tutta la nostra consolazione si ritornò poi in singulare amaritudine veggendo la rottura, che seguì nella Città di Lucca del trattato di essa unità, il quale si teneva per la sua sancta colla parte averla, perchè ci pareva vedere conseguire al contrario di quello, che per noi, e per tutti i fedeli Cristiani si desidera.

Et seguitando la vostra narratione exponete che dopo la detta rottura del prefato trattato della unità, essendosi per lui publicato il Concilio, & ancora l'averfario suo avendo publicato esso di voler far Concilio, & veduto, che ragionevolmente al Concilio per la sua sanctità publicato non verranno se non di quegli della sua ubbidienza, & etiamdio considerato questi due Concilj publicati non poterli accozzare insieme, perocchè si debbano fare in diversi tempi, & luoghi distanti; & per queste cagioni si comprende, & vedesi non solamente per noi, ma per qualunque altro, che dirittamente vuol giudicare, che di questo Concilio della sua benignità non può seguirare lo effetto della unità della Chiesa, la quale per la sua sanctità si desidera, & per noi, & per tutti Cristiani.

Sicchè conoscendosi per noi, quanto di sopra si dice, che questo Concilio non può produrre la pace Cristiana, & essendo richiesti dall' uno Collegio, & dall' altro de' Cardinali per più ambasciadori, & lettere, & etiamdio da de' Principi Cristiani non de' minori, ma da de' maggiori, che per fare Generale Concilio di tutti i Cristiani noi concedessimo loro la Città di Pisa per noi altra volta consentita alla sua Santità pel trattato d'essa unione, & per Papa Gregorio acceptata, volemmo diligentemente esaminare questa richiesta, & il principio, el mezzo, el fine di quello, che si sponneva per detti Signori cardinali volere fare per la reconciliatione della Chiesa sancta, & etiamdio volemmo esaminare le condizioni, & termini, in che al presente è la detta Chiesa, & le disposizioni in le quali si veggono essere i Principi, & comunità Cristiane, & come sopra cio per questa Signoria si sono tenuti più varj, & diversi consigli, & più notabili

ANNO
CHRISTI
1109.ANNO
CHRISTI
1109.

491
Cittadini della nostra Città non in piccolo, ma in gran numero, et etiamodio de' più solenni Dottori decretisti, & huomini docti nella sacra Teologia, & in conclusione con loro consiglio s'è fatta solenne, & legittima deliberatione per la nostra signoria insieme con quegli uffici, & cittadini, che di ciò anno piena ballia, di concedere pel detto Generale Concilio a detti Collegj, & cardinali la nostra Città di Pisa, e così s'è conceduta la detta Città; & tra noi, e' detti Signori Cardinali si sono fermati Capitoli, & conventioni sopra questa materia giusti, & honesti. Soggiugnendo, che essendo fatta per noi questa concessione colla predetta matura deliberatione per honore di Dio, & acciocchè ne conseguiti quella pace, & unità de' Cristiani, la quale noi sempre abbiamo con sincero animo desiderate, di che Iddio, a cui niuna cosa è occulta, è testimone; noi vi mandiamo alla sua Santità a notificargli questa nostra concessione.

Et oltre a ciò vi commettiamo, che spogniate alla sua Santità questa parte, & humilmente a lui supplicate, che considerata la sua sancta, & fervente dispositione, la quale a sempre avuta, e dice avere, & si per la sua buona volontà, & si pel debito del giuramento, & del voto, a levare via tanta confusione, & exterminio, quanto è nella Chiesa di Dio. Et veduto, che il Concilio per lui pubblicato non può levare via questo grave scisma, & inducere la concordia, che esser si degni, come benigno Pastore, & sancto Padre, perchè una volta si ponga rimedio a questo grave male, seguitando il nostro Redemptore Gesù Christo, humiliarli di venire a questo Generale Concilio al tempo, che si congregherà.

Et sponetegli, seguitando la detta nostra supplicatione, che noi, come buoni suoi figliuoli, e ferventissimi zelatori della unità predetta, e del buono stato della sancta madre ecclesia, ci offeriamo essere prestii & apparecchiati a tractare, & a praticare, in che forma, & modo la sua Beatitudine venga al detto Generale Concilio al tempo, che si congregherà; la qual forma sia in maniera honesta, & ragionevole allo honore suo, & ancora ad a produrre la detta unità, e al buono stato della Chiesa.

Se il sancto Padre volesse impugnare la ragionevole, & honesta nostra deliberatione, come non ben fatta, ne giuridicamente; voi Messer Stefano, & così pensiamo ancora di voi Maestro Antonino, sete bene informati delle ragioni, & della verità, & però fate, che in quello honesto modo che saprete, voi giustificate bene il nostro Comune; non intrando però in pratiche, ne in lunghe disputationi, & non soprastando però niente per questo; ma ben vogliamo, che oltre al narrare la concessione nostra essere giusta, & sancta, voi mostriate il fine ancora il perchè ci affaticiamo, & inframettiamo, esser solo per Dio, per ben della chiesa, & per pace de' Cristiani; & così siamo disposti non ci straccare mai, non perdonoando ne a fatiche, ne a spesa, ne a pericolo, per infino a tanto, che giusta nostra possibilità colla gratia di Dio, & per l'opere de' Principi, & de' Popoli, che in ciò si affaticano, la desiderata concordia Cristiana conseguita: & chome in tutte l'altre giuste imprese, che si sono fatte per la nostra Comunità per fino a questo dì, mai ci siamo ab-

Abandonati per in fino alla conclusione; così in questa sanctissima operatione siamo disposti servare Pusata costanza, & sperando la Santità sua, secondo l'usata, & in questa medesima unirà procurare essere ferventissima.

Se dello aver noi ricettato, & honorato i Cardinali venuti alla nostra Città, & dello aver fatto provisione, che e benefici, che sono nella nostra giurisdictione, non si possano permutare, ne conferire ad altri, se non per morte, vi facesse doglienza, come a fatto fare alla nostra Signoria pe' suoi ambasciatori, risponderete, con buono consiglio & a buon fine tutto esserli fatto, & come saprete, giustificate il nostro Comune: & espressamente vi facciamo prohibitione, che sotto quella pena, che è posta agli ambasciatori, che passano i loro mandati, non andiate a impetrare, o procurare per qualunque persona di che stato, o conditione, Comunità, o Università impetrare alcuno beneficio.

La excusatione, che avete a fare, dello avere noi provveduto, che e benefici non si possano permutare, gli è nota, che è per levar via gli schandoli, che erano per nascere tra nostri cittadini.

Vogliamo, che quando sarete stati col Sancto Padre, visitate i Signori di Siena, & loro saluterete, come nostri buoni frategli, & amici; & poi narrete loro lo effetto della vostra ambasciata, la quale avete a sporre al sancto Padre.

Farete il vostro rapporto di quanto avete seguito per scriptura al nostro Cancelliere, quel medesimo dì, che tornerete, o il seguente a noi, Messer Stefano sotto pena ec. Partirno a dì XXVIII. dello mese di Agosto 1408.

Nota, & informazione a voi Messer Filippo Corsini Ambasciadore del Comune di Firenze a Cardinali uniti al Concilio per l'unità della Chiesa a Pisa, eletti da Signori Priori d'arti, e Consaloniero della giustizia co loro Collegi, a dì VIII. di Marzo MCCCCVIII. Indi. II.

• Dysto vorteri nostro 1409. Ex archivo Floren.

A Voi, che sete savio, & bene experto nella infrascripta materia, non è di bisogno di lunga, ma breve informatione. Voi sapete, che qua è stato Messer Guffredo ambasciadore del Re Ladislao, & nella expositione della sua ambasciata ha fatto grande, & cordiale querela de' reverendissimi in Christo Padri, & Signori Signori cardinali, che sono in Pisa, che essi cercano contro allo stato della Maestà Sua; & fra le altre cose particolari, di che esso ha fatto doglienza, si è, come gli imbasciatori di detti Signori Cardinali, e quelli andarono al Re d'Ungheria, richieggendo al detto Re d'Ungheria, che esso subtraessi l'ubidientia a Gregorio, & mandassi al concilio a Pisa; fra le altre cose disse per indurarlo a questo, come Gregorio era amico, & colligato del nimico suo, chiamandolo, non Re, ma Ladislao di Durazzo, & che se esso subtraessi l'ubidientia, & essi priverrebbero el detto Re Ladislao de' titoli, et ragioni, le quali esso ha nel Regno. Oltre acciò, si disse d'essi Signori Cardinali, che nelle terre nostre parlando del Collegio Romano per baldanza di questa Signoria, gli facevano quello, che mai gli anno fatto per tempo

ANNO
CHRISTI
1409

ANNO
CHRISTI
1409

493
passato, cioè, che richieggendogli egli, che de-
di Signori Cardinali gli osservassimo una obbli-
gatione et promessa facta alla Maestà Sua per si-
curtà dello Stato suo, et in vari tempi, et più
volte, et massimamente nella creazione di Papa
Innocentio, et poi in quella di Gregorio, et
facendogli strettamente pregare, che questa ta-
le obligatione essi la innovassimo, dice al tutto
essi Signori cardinali l'anno diniegato, et non
che l'abbino voluta innovare; ma che essi an-
no detto quella obligatione non valere niente,
et essere carta da canochia; sicchè di questa
materia cordialmente si è doluto con noi, che
noi ritengiamo in casa nostra essi, che trattano
si espressamente contro allo stato suo; essenden-
dosi sopra questa materia con molte parole, B
come a voi è noto. Et però noi vogliamo, che
voi andiate a Pisa all' uno Collegio e all' altro
de' Signori cardinali, et amendue visiterete per
parte di questa Signoria, confortando loro a pro-
sequire con onestà il trattato dell' unità, e rac-
comandandoci, e offerendoci alle loro reveren-
dissime paternità in ogni cosa a noi possibile,
et honesta. Et in queste parti generali delle
raccomandigie, ed offerre vi stenderete, come
parrà alla prudentia vostra si convenga al ono-
re della nostra Signoria.

Poi narrarete loro, quanto di sopra è ex-
posto, delle dette doglienze, che essi fanno
pel Re, et direte, che a noi è paruto neces-
sario mandarvi alle lor paternità a notificare
loro le predette cose, nelle quali ci siamo in-
gegnati con ogni diligentia a noi possibile ex-
culargli, con dire, noi non potere credere,
che niuna delle dette cose sieno vere; ma al
detto imbasciadore, come a voi è noto, ci of-
ferse più volte volere farci chiari con larga,
et buona pruova, così essere vero; la quale
cosa con onestà per noi si ricusò: et in con-
clusionone pregherete gli teneramente, che essi
vogliano avere ogni diligentia a loro possibile,
che per loro passò atti quello Serenissimo Prin-
cipe non abbi giusta et ragionevole materia di
doglienza, et che non possa dire, che nelle ter-
re nostre si tratti contro a lui; ma che per
nostra contemplatione, e quali siamo sempre
stati devotissimi figliuoli di quello stocco duc-
ale di Puglia, e da loro ricevuti, et dalloro
fatti molti, et grandi benefici, et ancora per
bene dell' unità, la quale per loro si tratta. Ch'
essi con tutto loro intelletto si ingegnino di
fare tutte quelle cose honeste, che al detto Se-
renissimo Principe debbano ragionevolmente of-
ferre grate, acciocchè dalle loro Signorie non
manchi di dargli materia che esso sia a loro,
et al Santo Concilio, et ancora a questa Si-
gnoria favorevole, benivolo, et non contra-
rio. Et perchè dalla parte dello loro R. P. et
ancora dalla nostra, non si possa giustamente
imputare alcuno mancamento in verso lui, di-
rete, che a noi pare utile, che le loro Pa-
ternità giustificchino, et chiariscino al prefato
Serenissimo Re delle sopraddette cose, nelle
quali esso fa doglienza, in quella forma, et
modo, che a loro parrà più onesto: et infino
a qual è l'ambasciata, la quale vogliamo, che
pubblicamente spognate all' uno Collegio, e
all' altro. In segreto; più presto, che vi è pos-
sibile, vi comandiamo, che siate col collegio
de' cardinali Romani, et che al loro riferiate
per parte di questa Signoria, da noi ci ren-
diamo certissimi, che essi come prudentissimi
Signori conoscono, quanto importa a favori del

A sagro, et universale concilio, et al disturba-
mento, et allo impedimento d' esso avere il
Re Ladislao o benivolo, o inimico; & che
considerandosi per noi quanto grande ostacolo
essere può a questa sancta unità, e quanto es-
so è atto a turbare la pace, et la quiete di
Italia, la quale turbatione è turbatione del
concilio; considerato con quanta potentia di
gente d' arme esso è vicino; et etiandio exa-
minato, quanto si comprende esso avere a
male, che questo trattato dell' unità della Chie-
sa si tiri innanzi, et si perchè è contrario a'
de' pensieri, che pare lui avere, et si perchè
tome di suo stato reconciliandosi la chiesa, et
noi pare per le sopraddette ragioni sommamen-
te necessario fare ultimo di potentia, non ab-
bandonando però l' onestà, d' averlo benivolo,
et che esso si conformi in questi fatti della chie-
sa colla volontà loro, e colla nostra; la qual
cosa se mediante la grazia di Dio si protesti
fare, veggiamo rimossi questi gravi pericoli, li
quali si veggono apparecchiare, et avere in in-
dubitata pace della Chiesa. Et che però ci pa-
re, che in questa parte, et a questo articolo
le loro Paternità debbino avere altrettanta dili-
gentia, quanta a niuna altra cosa, che a loro
occorra; e che la via a noi parrebbe, che quel-
lo medesimo, che le loro paternità anno pro-
messo altre volte al detto Re, per scurtà del-
lo stato del suo Regno, et etiandio come a
loro è noto l' anno promesso a questa Signoria per
quella scritta segreta suggiellata coloro pendenti
soggielli, della quale essi sono informati, et
della quale ve ne diamo copia; essi di nuovo
per autentica scrittura el prometteressero al pre-
fato Re; sicchè la conclusionone sia, che essi rin-
novino la promessa, la quale, come detto è,
altre volte anno fatto al Re, o facciagliene al-
tra in forma onesta, et sufficiente sicuro dello
stato del suo regno: et mostrerete loro, che
per molti rispetti, et cagioni oltre alle predet-
te, essi debbano essere contenti di fare questa
scurtà, la quale sia giusta, et honesta, come
di sopra si dice. Voi sapete di quanta impor-
tanza è questa parte, et quanto ella è confi-
derata dalla nostra cittadinanza. Et però noi
rimettiamo in sulle vostre spalle, che voi vi in-
gegniate di inducere e detti Signori cardinali a
fare questa promessa, et obbligo, con mostra-
re loro e' pericoli, che ne seguono in dinegarlo,
e quanto frutto ne conseguisce facendolo;
sicchè con ogni ragione, modo, et fama hone-
sta, che potrete, siate di inducerli alla detta
conclusionone, certificandogli bene, che facen-
dosi per loro queste scurtà al Re, per noi s'
è deliberato mandare a lui nostri solenni am-
basciatori a trattare l' accordo, el quale pote-
mo meglio condurre a fine essendo certificati
della loro disposizione in fare quanto di sopra
si dice per scurtà del detto Re; et mostrando
loro, che noi speriamo questo presupposto col-
le evidenti ragioni, giuste, ed oneste, che ci
sono trarre fructi, fructo, et bona conclusionone,
el che sia mediante la grazia di Dio, che esso
concorra colle loro R. P. et dove questi non
conseguitassi, pure una volta essi e noi fare-
mo giustificati nel cospetto di Dio, e degli
uomini, et non dubitiamo, che Iddio non ab-
bandonerà la loro, et nostra giustizia. Et se
trovassi la cosa dura, la qual cosa non credia-
mo, però rendetecene prestamente per vostra let-
tera avvistati. Voi sete informato, come ci so-
no venuti ambasciatori di Gregorio, i quali
in

ANNO
CHRISTI
1409.ANNO
CHRISTI
1409.

in effetto vengono a rispondere all'ambasciata che gli mandamo per messer Stefano, che gli piacesti andare al Concilio. Ma in effetti lo diceva per molte ragioni, che assegna. Duolsi molto eccessivamente della subtractione della ubbidientia, & ingegnasi di mostrare essere cosa ingiustissima, & dice, che come di fatto era subtracta, così di fatto si rivoceasti. Concludono che Gregorio è contento d'accozzarsi collo avversario suo, e co' cardinali, che sono in Pisa, & fare uno universale, & unito Concilio si veramente, che si facci in un luogo terzo. Et in caso, che l'avversario suo non venissi, e contento d'accozzarsi con detti cardinali, & che esso Gregorio eleggerà uno, & uno ne eleggino i cardinali, e quali due abino podestà di eleggere un terzo luogo, nel quale si accozzino a fare uno unito Concilio. Per ancora non anno avuta da questa Signoria alcuna risposta, perche oggi ci anno sposto la detta ambasciata. Avvisate di questo l'uno collegio, & l'altro.

Oratoribus pro unitate ecclesie.

Informatione a Voi misser Lorenzo Ridolfi, & Nicholò di Giovanni da Uzzano ambasciadori deputati sopra i fatti dell'unità della chiesa pe' magnifici, & excelsi signori dell'arte, el Gonfalonieri della giustizia del popolo, & commune di Firenze, & deliberata per detti magnifici Signori, & loro collegii a dì XXI. di Aprile 1408. di quanto avete a seguire. Imprima:

Ex archiv.
Floren.

Vogliamo, che ritorniate a Lucha, & che siate con misser Lorenzo vostro compagno, & tutti e tre insieme anderete al sancto Padre, al quale sarete per parte di questa Signoria, & del nostro popolo le raccomandigie debite alla sedia Apostolica, & convenienti al nostro honore, le quali raccomandigie, & offerte, & anchora la nostra expositione vogliamo, che facciate nella presentia del detto padre, & del santo collegio de' nostri Padri Signori cardinali, in quanto e' vi sia possibile, come speriamo, & come è ragionevole d'aver questa pubblica audienza, & non possendo avere pubblica, alla sua beatitudine narrete, quanto di sotto vi commettiamo.

El principio della vostra expositione vogliamo che sia in narrare, come non veggendosi per questa Signoria seguire alcuno frutto dell'unità tanto desiderata, & cercata, noi deliberammo di mandare per due di voi per essere ben chiari, meglio che per lettera non si può, particolarmente, & tostamente della materia di essa unità, & che essendosi inteso per noi, & etiamdio per la maggior parte de' cittadini notabili di questa comunità, in che termini le cose sono, noi, & universalmente per tutto il nostro popolo se n'era presa tanta molestia, & displicentia, & tanta turbatione d'animo, che in nessuno modo ne con penna, ne con lingua si potrebbe esprimere, considerato, che come per l'altre volte habbiamo fatto noto alla sua Santità, niuna cosa è, che tanto ferventissimamente si desideri da noi, & da tutta la nostra cittadinanza, quanto vedere rimuovere lo scisma, & vedere ridurre nel popolo cristiano la sancta unione. Sicchè comprendendosi per noi, che la dispositione della pace de' fedeli non essere in quella buona dis-

positione, che la cosa merita, & noi desideriamo, ci dà grandissima turbatione, & displicentia, benchè si debba credere, che questi turbati, & turbationi, forse procedono più tosto per colpa della parte avversaria, che per la sua.

Et che non obstante, che poco frutto, più tosto nullo, di tanti tractati, e pratiche, le quali si sieno vedute in questa materia dell'unità, per infino a oggi sia seguito; nientedimeno noi spronati dalla nostra buona volontà, & per amore, che portiamo alla sancta madre ecclesia siamo disposti di non volere abbandonarci dal landabile principio per noi fatto innanzi alla sua creazione, & come alla sua Santità è noto, da noi puramente seguito per fino a questo di senza alcuna intermissione, & così siamo disposti; mai, mentre che vedremo potere fare alcuna cosa, che abbia a produrre il desiderato fine della reconciliatione cristiana, non ci abbandonare, ma ogni di più virilmente, di quello ci sia possibile, operare, abbiamo deliberato di rimandarvi alla sua benignità, & al sacro collegio de' cardinali a pregare, & a supplicare tanto devotissimamente, & strettamente, quanto ci è possibile, che esso si degni per honore di Dio, e bene del popolo cristiano el quale per questo detestabile scisma sta tutto sospeso, & in angoscie, & pericolo dell'anime, & anchora per nostra consolazione, volere realmente, & puramente proposto ogni rispetto, & indugio venire dal canto suo agli effetti, e quali anno a produrre l'unità della chiesa, avendo rispetto a' voti, giuramenti, obblighi, & promesse per lui fatte in questa materia, & pubblicate tra tutti i cristiani per sue lettere apostoliche; intorno a questi conforti procurerete di stendervi, e parlarne tanto caldamente, quanto più potrete mostrando quanta fervente affectione in ciò si ha per tutto il nostro popolo.

Supplicharete ancora alla sua Santità per parte di questa Signoria, che essendogli offerto per l'altra parte alcuno luogo, il quale fusse idoneo per fare questo tractato dell'unità, che esso si degni per acceleratione di essa unità quello accettare, acciocchè una volta si veggia il fine tanto desiderato, & che dove questo non seguisse, che colla parte avversa non rimanesse d'accordo d'alcuno luogo fuori de' nostri, che noi, come altre volte habbiamo fatto di nuovo gli offeriamo per tractato dell'unità ciaschuno luogo sottoposto alla nostra giurisdictione, el quale acciò si vengha a essere atto, ne quali, come nella sua propria patria, o anchora più, se più è possibile, si può rendere sicuro, & che di quale luogo esso rimane d'accordo, o di nostro o d'altri, purchè l'unità si facci tosto, & bene, niente ci curiamo.

Soggiugnerete ancora: Santo Padre quegli vostri figliuoli Fiorentini non obstante, che frutto non sia seguito per infino a oggi, considerati i vostri obblighi & promesse, i quali per vostre lettere bullate a loro come a degli altri cristiani avete manifeste dichiarando in esse la vostra buona intentione in questa materia, non possono credere, che la vostra beatitudine non voglia venire a fatti; come avete dato a intendere, perchè eglino sono certi, che voi cognoscete, che non basta la buona volontà in questa materia, se non si viene agli effetti. Et se non fusse questa speranza, eglino avrebbero prestati gli orecchi a di quelle cose, alle quali più volte sono stati sollecitati non da pic-

ANNO
CHRISTI
1109.

ANNO
CHRISTI
1109.

piccole potenze, ma de grandi, le quali cose A non potrebbero avvenire senza sua displicentia: conchiuderete questa parte, che la fede, che noi abbiamo in lui, ci dà speranza, che esso darà buona, & presta conclusione a questa materia, & farete manifesti a tutti, che da lui non manca.

Se arete, come speriamo, audientia nella presenza de' signori cardinali, rivolgete il parlar vostro ancora a loro, dicendo, che colle loro paternità per parte di questa Signoria, & del nostro popolo cordialmente vi dolete del non seguitare l'effetto dell'unità, & che in simil forma, come avete fatto al sancto Padre, voi gli confortate a questa necessaria operatione più tosto divina, che humana, & le loro benignità strettamente preghiate, che con unità, e concordia, niuna cosa honesta omettendo, si degnino di faticare, perchè questo desiderato bene dell'unità conseguiti; & maximamente in confortare papa Gregorio, & lui con ogni favore, & consiglio a aiutare a condurre questa sancta operatione con celerità, mostrando loro ne al santissimo Padre, ne al loro sagro collegio in niuna cosa, che ci sia possibile & honesta, mancherà mai alcuno nostro aiuto, favore, & consiglio.

Se questa expositione non potesse fare in pubblico, come detto è, sarete al collegio de' signori cardinali, & allora narrete quanto alloro vi commettiamo, che spogniate a Papa Gregorio, confortandogli, come detto è, & con ogni altra buona ragione, che saprete, che essi non si abbandonino, & mostrando loro, & apertamente dichiarando la nostra buona dispositione, chiarificandogli bene, che in nessuno modo siamo disposti volere abbandonare questa materia, ma per condurla, quanto a noi si apparterrà, niuna cosa, e niuno rimedio lasceremo intentato.

Et se comprenderete, che per difetto di papa Gregorio s'andasse alcuna dilatione inutile, & non si seguitasse realmente, quanto si debba, comandiamo, che a lui, & etiamdio al suo collegio de' nostri cardinali diciate quanto avete in commissione in quello capitolo del primo vostro mandato, el quale voi v'avete riservato, & per ancora non avete sposto, dicendo quello effetto ancora più largamente, sicchè si comprenda bene chiaro nostra intentione.

In particularità vogliamo, che subito, che avrete sposto, quanto vi diamo in commissione, al sancto Padre, & al suo collegio de' signori cardinali, cioè la prima volta, che voi siate con quegli tre cardinali, co' quali ultimamente praticasti, & alloro direte per parte di questa Signoria, che molto c'è stato grato intendere la loro buona unità, & dispositione perfecta in questa materia, la quale noi comandiamo tanto, quanto dire si può, & larghamente giudichiamo, che se essi persevereranno, come speriamo, in questa dispositione, & concordia, avendo degli appoggi, che aranno & da noi, & da altri, che ci pare quasi impossibile, che quello, che essi, & noi insieme con esso loro desideriamo, non abbia buono, & presto fine con grande loro gloria nel cospetto di tutti i christiani, & che in questo noi ne glene confortiamo, perocchè parrebbe superfluo atteso la loro buona dispositione; & che sopra e' fatti della indifferenzia, della quale s'è molte volte ragionato, s' *Concil. Gener. Tom. XXVII.*

è per noi tenuto consiglio, e pratica con più esperti nobili, & prudenti cittadini della nostra città, & che ne' docti nostri consigli s'è ultimamente conchiuso non essere bene de facto così ex abrupto venire a questo atto della indifferenzia, se prima la cosa non fosse desperata; & che più utile c'è paruto & atto di più gravità, & prudentia, provare ancora un breve rimedio per vedere, se per altra via, che per questa della indifferenzia questo trattato della unità potesse avere perfectione, perocchè possendosi venire che alla intentione, che si desidera, senza perdere troppo tempo più laudabile, più sicura, & più utile via sarebbe mostrando, che la via della indifferenzia noi nulla ricusiamo; ma che bene ci pare non venire a essa se non mancando le altre vie, sicchè saja, che la necessitá ad essa abbia indotto, non la voluntá; & che questo di provare, se niuno altro rimedio c'è, in brevissimo tempo, & pochi giorni si vedrà: & a' reverendissimi cardinali direte, come avete in commissione, comunque voi vedete in questo fatto niuna inutile dilagione, di dire al sancto Padre, & alloro collegio, come noi non simo disposti di stare più in questi termini, ma di volere pigliare partito, & come avete nel primo mandato.

Soprattutto vogliamo, che caldamente confortiate per parte di questa Signoria e' detti reverendissimi cardinali chiarificandogli bene, che non pensiamo, che questo proceda per volere, che tempo si perda, o perchè ci vogliamo ritrarre dalla via della neutralità, ma solo per bene del fatto, & per procedere di passo in passo, & con buona, & diligente maturità, & come richiede la grandezza di tanto fatto; perocchè noi veggiamo chiaro, che procedere così ex abrupto a questo atto della neutralità noi soli senza altra compagnia & maximamente senza quella de' Venetiani, e' quali furono e' primi, che a Siena parlarono di volere fare, & dire, & per ancora non sono venuti a niente, ne a nulla ci anno richiesti; che a fare noi questo soli ci sarebbe imputato a gran presumptione, & excitarebbe contro a noi non piccola invidia, la quale non apprezzaremo però troppo, purchè potessimo fare tanto bene. Ma a noi pare vedere, che solo per invidia potrebbe essere cagione di fare ritrarre degli altri, che avessino simile buona dispositione per non parere avere a seguitare il principio, el quale dessimo, el di questo seguirebbe lo sturbo della pace, & concordia de' cristiani.

Et acciocchè buona, & notabile unità conseguiti nella Chiesa di Dio, ci pare utile, anzi necessario, che non solamente una Potentia, ma più congiunte insieme vengano a questo atto della indifferenzia a uno medesimo tempo, sicchè il principio, & il fondamento sia tale, & si fatto, che non si possa sturbarre, & subvertere; subgiugnendo ancora, che ogni volta, che a quello e' Venetiani ci richiederanno, ci troveranno concorrere insieme con esso loro a questo atto, acciocchè el popolo di Dio esca di tanti errori, & pericoli, & non solamente concorreremo, ma etiamdio speriamo di fare, che altri verrà a fare questo medesimo con esso noi. Et se a detti tre Cardinali parebbe loro, che fusse utile del fatto, che si cerca, di praticare, essi cogli ambasciatori Vinitiani, d'accordargli, & inducergli, che amendue

queste Comunità concorressono a questo fatto della indifferenza mancando le altre vie, siamo contenti, che lo tradino come da loro, non in nostro nome; & ogni volta che essi saranno in disposizione di volere realmente concorrendo noi colloro venire al fatto della neutralità, ci troveranno disposti, & che non ci ritroverem' indietro, ma colloro insieme ci faremo innanzi. Parci che debba essere molto più utile di questa santa materia, che per loro si tradiquello, che per noi, acciocchè non si pigli sospetto, che noi vogliamo essere il tutto di questa faccenda. Et se i detti tre Cardinali troveranno, che con effetto, & realmente i detti Vinitiani sieno disposti a fare questa santa operatione della indifferenza, sicchè vogliano fare al tro che parole, & alloro paresse, che voi vi doveste accozzare co' detti ambasciatori Vinitiani, siamo contenti, che v'accozziate colloro a udire, & praticare questa faccenda, ma a conchiudere, o obbligare a niente nò, se altro non avete da voi, & in caso che detti tre Signori Cardinali non trovassino, che cogli effetti gli ambasciatori Vinitiani a venire a questo fatto della indifferenza, non ne avendo mandato, supplicate alle loro paternità, che essi si degnino di rispondervi presto, acciocchè noi possiamo essere avvisati di provvedere co' Vinitiani con altra forma onesta; perocchè in niuno modo siamo disposti volere abbandonare questa santa impresa, & necessaria alla salute de' Cristiani.

Alle richieste, le quali e fanno per parte di tutto il collegio, di venire nelle nostre terre in caso, che altro accordo non vi fusse, & che il Papa si volesse ritornare addietro; dite loro, che voi volentieri in qualunque d'esse nostre terre, o tutte; parte, o insieme, o separati come nostri singularissimi Padri, & benefattori, siamo disposti graziosamente ricevergli, & che ne' vostri luoghi si possono rendere fidi, e sicuri, come in qualunque altro luogo, che sia nel Popolo Cristiano.

Et esporrete loro, che noi ci confidiamo nelle loro prudentie, & paternità, che essi sono di tanta discrezione, che nelle nostre terre, & luoghi senza farcene coscienza essi non farebbono atto niuno, el quale a noi potesse essere cagione d'alcuno schandalo, ed alcuna infamia, o gravezza.

Sopra al fatto de' salvocondotto del Papa rispondete loro, che la fede, la quale una volta s'è conceduta, quella per nostro honore, et debito vogliamo osservare, & in alcuno modo contro a essa non faremo; ma perchè noi siamo disposti volerci conformare con chi vuole unità, se non contro affacendo al nostro salvocondotto troviamo in alcuna forma impedire, che non torni a dietro, largamente siamo disposti di farlo; & se d'altra sicurtà o cosa avesse di nuovo bisogna, oltre a quella, non siamo disposti di volerci conformare, che con chi vuole unità, & non faremo cosa, la quale avessimo in alcuno modo a impedire questa nostra buona intenzione.

Al fatto di sovvenire i Cardinali di alcuno denajo di quelli, che essi sostenessono, fingete di non vi ricordare ec. & se pure per loro ve se ne dimandassi risposta, direte loro, che quando saremo al fatto della indifferenza, allora ne piglieremo tal partito & di questo, & di benefici, & dell'altre cose, che chieggono, che dovranno rimanere per contenti.

Intorno a questi patti con buoni, & dolci parole generali, non obbligatorie però, vi ingegnerete di fargli bene contenti, come giudicheranno le vostre prudentie si convenga.

Una cosa s'era omessa, cioè, che se Papa Gregorio si concordiasse di andare a Pisa & l'avversario suo a Livorno, etiamdio amendue deliberassono venire a Pisa con modi honesti, come sapete altra volta essere ragionato, noi siamo contenti di dare loro sicurtà, & obbligarci, o vogliano a Re di Francia, Genovesi, Venetiani, & qualunque altra honesta, & simile sicurtà.

Fate di mettere ogni diligentia, & sollecitudine, che v'è possibile, & tener le mani in su ciò, che si tratta di questa materia, & ogni partito, il quale per alcuna Potentia, o Signoria, si pigliassi sopra a questa materia, o d'indifferentia, o d'altro; & di quanto troverete che sieno cose vere, ce ne renderete prestamente avvisati.

Et questi tre Cardinali, co' quali avete a praticare, direte, come Batista Lomellino è venuto a questi di quà, & acci sposto certe cose sopra i fatti della unità della Chiesa della intenzione della parte averfa, le quali cose sono tante conforme colla intenzione loro, & colla nostra, quanto dir si potessi, abbiamo preso grande conforto: per ancora non si parte.

Vogliamo che andiate a visitare per parte di questa Signoria il Signore di Luccha, el quale saluterete come nostro buono amico; & poi vi dorrete, & direte, come per noi, & per tutto il nostro popolo s'è presa grande displicentia, & turbatione, veggendo, che niuno buono effetto intorno alla materia della unità è seguito dell'andata da Luccha, come noi speravamo, ma piu tosto il contrario: la quale cosa noi siamo certi passare con sua singolare displicentia, perchè siamo certi del suo buono, & fervente desiderio in questa santa materia; & che non siamo disposti però di volere abbandonare, ma seguire ogni operatione a noi possibile ec. acciocchè seguiti tanto bene: & che noi lo preghiamo, che come ha fatto infino a qui, & anchora più ferventemente, se più può, esso si voglia & col sancto Padre, & col suo Collegio adoperare in bene, & perchè il fatto habbi buona conclusione; & che considerato, quanto unitamente il Collegio de' Signori Cardinali è bene disposto a questa santa operatione, che esso gli conforti in essa tanto, quanto saprà; che sa, & può assai; si che per pavento d'alcuna oppressione essi non fussono sturbati & rotti dalla loro buona intenzione, e volontà in dare pace alla Chiesa di Dio, mostrerete di quanta utilità possono essere questi suoi conforti.

Et che più virilmente il Collegio de' cardinali possa attendere a produrre questa materia della unità a conclusione, & fare ogni cosa la quale a ciò giudichino essere utile, o necessaria, siamo contenti, e commettianvi; che a quello tempo, & con quello ordine, & modo di parlare, che vi parrà più onesto, voi diciate questo effetto al signore di Luccha, che noi abbiamo tanta affezione a' fatti dell'unità, che se a Sig. cardinali per questo fatto dell'unità tanto fusse facto alcuna molestia, o novità, noi la reputaremmo facta a noi, & essere propria nostra, perchè noi ci conformiamo in questo colle loro Paternità.

Se

ANNO
CHRISTI
1499.

ANNO
CHRISTI
1499.

Se dagli ambasciatori Vinitiani, o da altri ambasciatori voi foste domandato quello che voi avessi in commissione intorno al fatto della differentia, vi commettiamo, che voi facciate quelle risposte, che vi parranno utili a bene dell'unione, & a nostro honore; non uscendo però degli effetti della presente commissione, & che si comprenda che non siamo disposti di lasciare a fare nulla, perchè l'unione seguiti.

Alla parte, che sopra vi fu data per nota da quegli Rev. cardinali, co' quali praticasti, cioè che se Papa Gregorio venisse a Lucca, & volesse nel suo salvocondotto, che gli foste, che esso potesse cognoscere de' suoi cortigiani ec. etiamdio nelle persone di cardinali, direte loro, come voi avete conferito questo colla nostra Signoria, e che da noi abbiate avuto risposta, che in quanto il caso avvenisse dell'andare a Pisa, allora noi piglieremo di questo tale e si fatto partito, che essi rimarranno ben contenti.

A voi Messer Lorenzo, & a te Niccolò comandiamo, che non torniate senza nostra spresala licentia, comandando a Voi Messer Lorenzo, che insieme col detto Niccolò mettiate ad executione quanto nella presente commissione si contiene, non obstante, che Messer Maso sia rimasto qua, perocchè così è deliberato per noi, & pe' nostri Collegi, non obstante la prima vostra commissione, la quale ancora farete d'osservare, & mettere in effetto insieme con questo in ciaschuna tua parte, salvo, che in quelle, le quali venivano a essere correcte da questa. Farete il vostro rapporto.

Capitano, & Potestati Pisarum.

Dilectissimi nostri: voi sapete, che di proximo codesti Signori cardinali debbano intrare in Conclave per fare la electione del vero sommo Pontefice; e perchè alla Signoria del luogo, dove si fa simile acto, si appartiene guidare il conclave, e fare gli atti, che son ordinati per la Sancta Chiesa, i quali non sono piccoli, ne di piccola importanza, ma grandissima; considerato, che niuna cosa importa più alla Fede christiana, che la electione del sommo Pontefice. Et però considerato, che voi costà rappresentate la nostra Signoria, & etiamdio confidandoci noi delle prudentie, e della moderatione vostra, per deliberatione facta per noi, & per nostri collegi sopra questa materia per le presenti lettere vi commettiamo, & comandiamo, che al tempo ordinato voi siate a mettere i detti Signori Cardinali in Conclave, e poi siate alla guardia di quello; e fate d'osservare, e di fare ciaschuna cosa di qualunque importanza, la quale sia stata ordinata dalla chiesa sopra questa materia: e acciocchè non possiate pretendere igno-

ra d'alcuna delle cose, che e' si richieggono di fare in tale acto, noi commettiamo per nostra lettera a messer Lorenzo Ridolfi, che particolarmente vi informi di quello, che è necessario, & utile che si faccia per voi in questo acto; e voi quello, che da lui sarete avvisati, fare di mettere ad executione. Capitano, & tu Podestà non dubitiamo, che voi sarete di tanto intelletto, che voi bene considerate, & ponderate la grandezza, e la importanza di questo facto, quanta, e quale è. Però non ci pare necessario di ammonirvi, che in questo caso mettiate quella diligentia, & sollicitudine, che si richiede; che abbiate somma cura, che niuno scandolo, o inconveniente possa nascere. Siamo certi, che userete tanta prudentia, et moderatione, che supplirete a quanto sia di bisogno. Una cosa vi ricordiamo, che continuamente voi consideriate, che per venire a questo acto della electione d'uno vero Pontefice, et d'unire la chiesa, la quale cosa s'ha a fare hora, si può dire, nelle vostre mani, per quasi tutti e' Principi, et ogni comunità s'è durato tante fatiche, e fatte tante spese, e portati tanti pericoli, et considerate ancora che vegnendo scandolo alcuno, il quale noi pensiamo, che Iddio cesserà, quanti gravi scandali, et quanto stermino ne seguirebbe. Datum Florentiæ die XI. Junii MCCCCVIII. indictione secunda.

Domino Laurentio de Ridolfis.

Egregie Doctor. Noi abbiamo fatto commissione al Capitano, e al Potestà di codesta Città di Pisa, che essi stieno a guardia del Conclave, et che facciano tutte quelle cose, che sono necessarie, et utili a simile acto, e che da voi piglino informatione delle cose, che per loro s'anno a fare, et quelle mettino ad executione. Et però noi vi comandiamo, perchè noi siamo certi voi sapere pienamente tutte le cose, che di ragione in simile caso si debbano osservare, che voi siate co' detti nostri Rettori, et loro informiate; et se è di bisogno, date per nota tutto quello, che in ciò si debba per loro secondo l'ordine della Chiesa servare: sicchè fate, che mediante la prudentia vostra e' prefati nostri Rettori sieno si informati, che dal canto nostro non sia alcuno manchamento, ne alcuno inconveniente ne possa seguire; e considerato, di quanta grande importanza è questa materia, della quale noi crediamo niuna potere essere maggiore, acciocchè ella si guidi, come si debba dal canto nostro, fate, che con sollicitudine per vostra lettera ci avvisiate, se alcuno mancamento foste, o se per noi si' avessi a fare alcuna provisione, che a questo foste, o utile, o necessario. Datum ut supra &c.

ANNO CHRISTI 1409.

ANNO CHRISTI 1409.

V I T A
A L E X A N D R I P A P A E V.

Alexander V. instituti S. Francisci religio-
sus antea Petrus Philaretus de Candia
vocatus, natione Cretensis, commentarius quos
in libros sententiarum scripsit, Divinique ver-
bi concionibus clarissimus, theologiae doctor
profundissimus, ex archiepiscopo Mediolanensi
& cardinali presbytero basilicae SS. apostolo-
rum, communi omnium cardinalium utriusque
obedientiae suffragio, Gregorio XII. quondam
vero pontifici, & Benedicto XIII. antipapa
schismatico, renunciantibus subrogatus est in
Concilio oecumenico & generali Pisano vi. Kal.
Julii, ann. Dom. 1409. tempore Ruperti im-
peratoris. Regnum Neapolitanum Ladislao ec-
clesiae persecutori ademptum, consensu patrum
omnium in Pisano Concilio praesentium, (ex
eo gradu ad summum ecclesiae culmen elevatus
est) Ludovico Andegavensi contulit. Pisas di-

scendens, Bononiam se recepit: ibique in mor-
bum incidit, ex quo dum sibi mortem immi-
nere sentiret, cardinales ad se accerseri iussit.
Cumque ad pacem & concordiam, commu-
nemque ecclesiae utilitatem, eos adhortatus
fuisset, omnia quae in Concilio Pisano decreta
erant, sibi iusta videri dixit. Ad extremum
cum dixisset illud Christi, *Pacem meam do vo-
bis, pacem reliquo vobis*, spiritum Deo reddi-
dit quinto Nonas Maji, anno 1410. postquam
octo mensibus ecclesiam rexisset. Bononiae in
ecclesia S. Francisci sepultus est. Pauperes uni-
ce diligebat, plurimum humanus erat, & in
quemvis liberalis: adeo ut interdum omnibus
exhaustis per locum dicere soleret, se divitem
episcopum fuisse, cardinalem pauperem, ponti-
ficem vero mendicum esse.

ANNO CHRISTI 1410.

ANNO CHRISTI 1410.

V I T A
J O A N N I S P A P A E XXI.
V U L G O XXIII.

JOANNES hujus nominis vulgari opinione
XXIII. patria Neapolitanus, prius Baltazar
Cossa vocatus, illustri familia natus, ex car-
dinali S. Eustachii, & legato Bononiensi, fa-
ctus est pontifex consensu omnium fere cardi-
nalianum utriusque obedientiae, decimo sexto Ka-
lendas Junii anno Domini 1410. Ad pontifi-
ciam dignitatem promotus, electores imperii
adhortatus est, ut Sigismundum Bohemiae re-
gem, imperatorem deligerent. Quo facto, ei-
dem in Italiam venienti, ut Ladislauum Ro-
manam ecclesiam inquietantem compesceret,
obviam apud Laudem processit, cumque eodem
Mantuam perrexit: ubi dum regia quadam ma-
gnificentia per D. Franciscum Gonzagam ex-
cepti essent, consultatum fuit de bello Ladis-
lao inferendo, qui plurimas ecclesiae ditiones
involaverat, & ne ipsi quidem Urbi peperce-
rat. Hortatu imperatoris ad tollendum schis-
ma triginta sex annorum, universale Conci-
lium Constantiae celebrandum indixit. Quo cum
venisset; tantis & tam enormibus accusatio-
nibus oneratus est, ut mutato habitu, non sine
magno timore, clam se subtraxerit. Verum de-
creto contra ipsum lato, apprehensus, & in
carcerem conjectus, criminibusque quadragin-
ta, de quibus accusatus erat, convictus, com-
muni omnium consensu depositus fuit, senten-
tiamque adversum se pronuntiatam approbavit:
ac Ludovico Bavaro ad custodiendum traditus,
tribus annis captivus detentus est. Exinde Gre-
gorius quoque citatus est, qui initio quidem

comparere recusavit; verum bonis Sigismundi
admonitionibus persuasus, Carolum Malatestam
eo misit; qui omnium sententia intellecta, no-
mine ipsius renunciavit. Tertius antipapa Pe-
trus de Luna, sive Benedictus XIII. occupata
arce Paniculae in Perpiniano, adeo se contu-
macem praestitit, ut ejus causa discussa per
Concilium, depositus fuerit. In eadem Syno-
do, Bohemorum error damnatus est, eorum-
que antesignani Joannes Hus & Hieronymus
Pragensis exulti sunt. Omnibus hisce rebus tran-
sactis, ad eligendum novum pontificem animam
adjecerunt: ad quam rem debito modo perfici-
endam, ex omnibus nationibus probatae vitae
viros sex, qui cum cardinalibus conclave in-
grederentur, selegerunt. Quibus introductis ter-
tio Idus Novembris anni 1417. ipso die S.
Martini, contra omnium opinionem, commu-
ni tamen gaudio, cardinalis Columna ponti-
fex eligitur: qui sibi nomen ab eo Sancto qui
in eum diem incidebat, accepit. Sed de eo in
subsequentibus latius. Quod ad Joannem &
Gregorium attinet, unus Concilii decretis agri
Piceni legatus designatus est: alter vero per
Martinum (cui se Florentiae humiliter submi-
serat) cardinalis & episcopus Tusculanus crea-
tus fuit. Verum paulo post, mœrore animi
afflicti perierunt. Gregorius quidem Recane-
ti, Joannes vero Florentiae, cujus Cosmas a
Medicis heres factus, supra modum locupleta-
tus est.

ANNO CHRISTI 1410.

ANNO CHRISTI 1410.

Ex Card. de Aguirre in Concil. Hisp. p. 612.

CONCILIUM SALMATICENSE

Celebratum anno Domini 1410.

ANNO Domini 1410. Salmaticæ celebratum A editus per D. Fr. Gandisatorem, Dei gratia episcopus Salmaticensem, magistrum in Theologia, ordinis Prædicatorum, sub anno Domini 1410. Pontificatus D. Benedicti Papa XIII. anno II. (corrige XVI. nam electio Benedicti facta fuerat anno 1394.) Fuit publicatus eodem anno in ecclesia cathedrali Salmantina in Synodo.

ANNO CHRISTI 1412.

CONCILIUM HISPALENSE

ANNO CHRISTI 1412.

Ex eodem Card. de Aguirre loco cit.

Præside Patriarcha ecclesie Hispalensis administratore, coactum anno Domini MCCCCXII.

ANNO Domini 1412. celebratum est Concilium Hispali a Patriarcha perpetuo ecclesie Hispalensis administratore. Eius acta non inveniuntur: memorantur tamen in constitutionibus domini d. Petri de Castro Quignones, Bex quibus constat statutum fuisse, ut Clerici in ecclesiis officio divino, aliisque rebus sacris diligenter incumbere. Utque dies Nativitatis Deiparæ festus haberetur, & coleretur officio duplici solemn.

ANNO CHRISTI 1413.

CONCILIUM ROMANUM

ANNO CHRISTI 1413.

Adversus Wicklef. & Hussitas ann. MCCCCXII. & MCCCCXIII. celebratum.

SUB anni MCCCCXII. finem, celebravit Joannes XXIII. Roma Concilium, in quo Wicklefii & Hussitarum errores damnati sunt: ut constat ex ejus Synodali decreto, quod mox subjiciemus. De hoc autem Concilio duo discernimus ex ejusdem Joannis litteris, quibus Constantiense Concilium indicit: alterum, convocatum fuisse, ut mos gereretur Pisano Concilio, quod generale Concilium triennio post iterum convocandum statuerat; alterum, non convenisse prælatos: tanto numero, quantum rerum gerendarum gravitas postulabat.

Joannis XXIII. Synodale decretum adversus Hussitas.

Joannes episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rem memoriam.

Integre describitur in Bulla Martini V. quæ incipit, in omnibus, in fine Concilii Constantiensis. H.

IN generali Concilio inter omnes apostolicæ sedis instantias, quas ad regimen Christiani populi jegerit impendit, illa videtur esse præcipua, ut cum aliquam doctrinam suboriri senserit, quæ oculos Divinæ majestatis offendere, & grave in se periculum animarum continere possit, eam, ne propegetur ulterius, & per eam mentes fidelium damnabiliter capiantur, mox studeat extirpare. Cum ergo in nonnullis mundi partibus, quidam curiosi ea discere atque docere, non quæ ad animarum salutem & augmentum fidei, sed ad suam sectam ampliandam, & catholicam fidem subversionem cedunt, quosdam libellos seu volumina, vel tractatus & opuscula, quæ dicuntur Joannis Wicklefii (videlicet dialogum, triologum, & alios plures libros, quos præsentibus haberi volumus pro

expressis, nomine dicti Joannis Wicklefii inscriptos & intitulatos) non solum in scholis frequentare, sed etiam ad populum in sermonibus exponere nitantur: in quibus libellis, voluminibus, seu tractatibus, multa hæretica dogmata, multique continentur errores, & in fide minus recte sonantes, per quos, simplices & indocti a veritatis tramite deviare, experti vero atque docti nimium scandalizari perhibentur, quæ ad nostram & hujus sacri Concilii deducta sunt publicam notionem: nos, ut ex injuncti nobis pastoralis officii debito tenemur, volumus in iis, quantum cum Deo possumus, occurrere animarum periculis, ne (quod ait Apostolus) variis & peregrinis doctrinis Christi fideles in devium abducantur, quos etiam summa cura Salvator admonuit, ut caverent a sermone Pharisæorum: cujus rei perniciosissimam pestiferamque malitiam optimo fermenti manifestat exemplo. Nam veluti fermentum, testimonio Apostoli, totam massam corrumpit: sic hæreticorum falsa doctrina, omnem catholicam eruditionem, cui admiscetur, veluti rabidum venenum, nisi occurratur, insceret. Quam etiam doctrinam, abominationem desolationis quem Salvator appellavit, dicens: Cum audieritis abominationem desolationis: quem locum doctor sacer Hieronymus exponens, abominationem dicit posse intelligi omnem dogma perversum. Volentes autem in præmissis, licet notoria sint, mature procedere, & omne scrupulositatis dubium amputare, certis ex venerabilibus fratribus nostris sanctæ Romanæ ecclesie cardinalibus, atque nonnullis episcopis, sacre theologiæ, utriusque juris professoribus, & aliis, committimus de præmissis inquiri.

Gal. 5. 9.

Mart. 11. Cum autem videritis:

ANNO
CHRISTI
1413.

inquirere, & negotium hujusmodi diligenti examinatione discutere. Ex quorum processu & relatione, nobis & eidem sacro Concilio constitit atque constat, præmissa, tam per facti evidentiam, quam per plures diffinitivas sententias tam auctoritate apostolica, quam nonnullorum archiepiscoporum in suis Conciliis, & locis insignibus & diversis, fuisse, & esse notoria atque vera.

Nos igitur eodem approbante Concilio declaramus, & decernimus, illa esse notoria, quæ nulla possunt defensione tueri; & super illis fore, tanquam super notoriis, procedendum: & exurgentes in Dei virtute contra hanc falsam, perversam, pestiferamque doctrinam, eodem sacro approbante Concilio, dictos libellos, tractatus & opuscula, videlicet, dialogum, triologum, & omnes alios hujusmodi libellos, & alia, quæ ejusdem Joannis Wicleff nomine inscribuntur & intitulantur, cujuscumque artis & facultatis existant (attento maxime, quod in eis, licet aliqua vera scripta sint, falsa tamen illis, veluti lepra in humano corpore, permixta sunt, & in eorum lectione periculose, tanquam inter scorpiones & colubros, Christi fideles versarentur) damnamus & reprobamus, atque Salvatoris sententiam exequentes, dicentis: *Si quis in me non manserit, mittetur foras, & sicut palmetus arefcet, & in ignem mittetur, & ardet*: igne jubemus publice concremari. Eiusdem etiam auctoritate Concilii districtius inhibentes, ne quis Christi nomine insignitus, audeat aliquem vel aliquos, seu aliqua ex dictis libellis, tractati-

Joan. 13.

abus, & opusculis, dicti Joannis Wicleff nomine inscriptos aut intitulos, legere, exponere, docere, vel tenere, aut illis, ac nomine & auctore Wicleff uti, vel illum ut auctorem, nisi forte illorum reprobatione, allegare publice vel occulte. Et ut de medio ecclesiarum illa periculosa spurcissimaque doctrina eliminetur omnino: jubemus per locorum ordinarios, libros, tractatus, & opuscula hujusmodi, etiam auctoritate apostolica, per censuram ecclesiasticam, & si sit opus, cum adjectione quod contra non parentes procedatur tanquam contra fautores hæresis, diligenter inquiri, & repertos ignibus publice concremari. Si quis autem hujusmodi sententias, inhibitionis, decreti, atque jussionis violator aut contemptor extiterit: statui-mus, eodem approbante Concilio, contra ipsum, veluti suspectum de fide, procedi.

Monemus insuper auctoritate præmissa omnes & singulos, qui voluerint tueri memoriam dicti Joannis Wicleff, ut infra novem menses proxime futuros, quos pro primo, secundo, tertio, atque peremptorio termino assignamus, compareant apud sedem apostolicam coram nobis, vel nostro successore canonice intrante, vel in hoc sacro Concilio, vel alibi ubi contigerit nos vel successorem prædictum residere, dicturi & allegaturi quidquid voluerint, ne idem Joannes, licet ab humanis ereptus, de hæresi condemnatur. Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud S. Petrum 14. Non. Februarii, pontificatus nostri anno tertio.

ANNO
CHRISTI
1413.ANNO
CHRISTI
1413.

CONCILIIUM LONDINENSE

ANNO
CHRISTI
1413.

Adversus Wicleffii sectatores, ann. MCCCXIII. a Cantuariensi archiepiscopo celebratum.

* Idem sunt
ac Wicleffii
libelli.* f. Inuit-
bantur.

Thomas Walsinghamus ad hunc annum. Eo tempore, inquit, Lolardi, qui doctrinam evangelicam & apostolicam atque propheticam depravabant, fixerunt schedulas in valvis ecclesiarum Londoniis, quæ continebant, centum millia parata ad insurgendum contra cunctos qui non saperent sectam suam. Invitabatur nempe viribus & ingenio cujusdam, qui dicebatur Joannes Oldcastell, qui ob reverentiam nuptiarum quas contraxerat cum affine nobilis viri domini de Cobham, cognomen dicti domini est sortitus. Erat iste Joannes fortis viribus, operi Martio satis idoneus, sed hostis ecclesiarum pervicacissimus: Regi propter probitatem carus & acceptus, sed tamen propter hæreticam pravitatem valde suspectus.

Eo tempore facta Londoniis cleri convocatio- ne per dominum Cantuariensem, maxime jam causa prædicti Joannis: repertum fuit, quod idem Joannes fuit & est principalis receptor & fautor, protector & defensor Lolardorum, & quod, præsertim in diocesis Londoniensi, Rossensi, & Herefordensi, ipsos Lolardos, ab ordinariis sive diocesanis locorum minime licentiatos, contra constitutionem provinciam inde factam, ad prædicandum transmisit, eorumque prædicationibus nefariis interfuit, & contraditores, si quos repererat, minis, & terroribus, ac brachii secularis potestate compescuit: asserens inter cætera, quod Cantuariensis archiepiscopus, & ejus suffraganei, non habue-

runt, nec habent potestatem aliquam hujusmodi constitutionem faciendi: aliterque sensit, & sensit, ac dogmatizat, & docet de sacramentis altaris, & penitentiarum, peregrinationibus, & adorationibus imaginum, ac clavibus, quam Romana ecclesia docet & affirmat.

Quare ex parte totius cleri, dominus Cantuariensis fuerat requisitus, ut desuper præmissis contra eundem Joannem procedere dignaretur. Qui tamen ob reverentiam domini regis, cujus ad tunc idem Joannes familiaris extiterat, & ob honorem ordinis militaris, una cum omnibus suffraganeis tunc præsentibus, & magna parte cleri, accessit ad præsentiam domini regis (tunc in prædio suo de Kennyngthon existentis) declarans ei defectus ejusdem. Ad instantiam tamen domini regis cupientis eam sine dedecore revocare, suspensum fuit negotium magno tempore. Sed cum dominus rex circa reductionem ejus longum tempus trivisset inaniter, significavit domino Cantuar. se circa eum inutiliter laborasse.

Dominus ergo Cantuariensis dictum Joannem de & super præmissis personaliter responsurum coram eo ad certum terminum decrevit evocandum, ac nuncium suum cum litteris citatoriis ad dictum Joannem transmisit (tunc in castro suo de Coulyng degentem) mandans dicto nuncio, ut ad castrum dicti Joannis nullo modo ingrederetur, nisi licentiatum: sed per mediationem cujusdam Joannis Butler hostiarii came-

ANNO
CHRISTI
1412.ANNO
CHRISTI
1412.

re domini nostri regis, ipsum dominum Joannem requireret, quatenus daret dicto nuncio licentiam ingrediendi, ut citaret eundem, seu saltem extra castrum suum predictum faceret sui copiam, ut sic citatione posset apprehendi. Qui tamen Joannes Oldcastle dicto Joanni Butler ex parte domini regis sibi promissa exponenti, publice respondit, quod nullo modo citari voluit, nec citationem ipsius aliquammodo tolerare. His auditis, D. Cantuar. decrevit eum citandum per edictum, in valvis Rossensis ecclesie sibi vicinis publice affigendum: ut compareret coram eo xi. die mensis Septembris, super promissis, & aliis hereticam pravitatem concernentibus, personaliter responsurus.

Quo die adveniente, D. Cantuariensis in capella majori infra castrum de Ledes, quod tunc inhabitabat, sedens pro tribunali, audita & recepta relatione, quod idem D. Joannes se incastellavit & fortificavit in castro suo predicto, ac opiniones suas defendit, claves ecclesie & potestatem archiepiscopalem multipliciter contemnendo: fecit eum citari publice ac preconizari. Qui cum diu expectatus, nullo modo compareret prout initio, contumacem excommunicavit in scriptis. Et quia dictus Joannes in defensionem erroris sui contra claves ecclesie se incastellavit, & fortificavit: D. Cantuariensis decrevit iterato citare dictum Joannem, si posset apprehendi, vel alias per edictum, sicut prius, ut compareret coram eo die Sabbati proximo, post festum S. Matthaei apostoli & evangeliste proximo futuro: causam rationabilem, si quam habet, quare contra eundem ad graviora procedi non debeat, tamquam publicum haereticum, schismaticum, & hostem & adversarium universalis ecclesie, quare etiam pronuntiari non debeat, ac auxilium brachii secularis contra eum solemniter invocari, personaliter responsurus, circa omnia & singula promissa, quod iustitia suadebat.

* Forte. suadebit. H.

Adveniente termino prefixo, domino Cantuariensi sedente pro tribunali in capitulo sancti Pauli Londoniis, assidentibus sibi dominis, Richardo Londinensi, & Henrico Wintoniensi, episcopis, dominus Robertus Murley miles, custos turris Londoniarum, secum praefatum dominum Joannem adduxit. Nam parum ante per regios munitos comprehensus fuerat, & in turri clausus. Cui dominus Cantuariensis recitavit processum memoratum, quomodo videlicet in convocacione cleri detectus & delatus extiterat, quomodoque citatus & propter suam contumaciam excommunicatus: unde dominus Cantuariensis gratiose se obtulit & paratum fore promissit ad absolvendum eum. Sed ille absolutionem domini Cantuarie petere noluit: sed divertens ad alia, dixit quod libenter recitaret coram domino Cantuariense fidem quam tenet. Extraxitque de sinu suo schedulam indentatam, quam tradidit domino Cantuariensi, postquam legisset. Qua schedula perlecta, dominus Cantuariensis dixit: Ecce, domine Joannes, in hac schedula vestra, plura bona continentur, ac satis catholica: sed habetis terminum istum ad respondendum super aliis erroribus & haeresibus sapientibus, quibus per contenta in hac schedula non est plene responsum. Et propterea vos oportet ad eadem respondere qualiter sentitis, & fidem vestram plenius declarare: videlicet an credatis & affirmetis, quod in sacramento altaris, post consecrationem rite factam, remanet panis materialis vel non. Item

an teneatis, credatis, & affirmetis, quod in sacramento penitentiae necessarium fuerit, quod habens copiam sacerdotis confiteatur de peccatis suis presbytero per ecclesiam ordinato. Qui respondit expresse, se nolle aliter praedicta declarare, quam in dicta schedula continetur. Cui compatiens dominus Cantuariensis, dixit: Caveatis, domine Joannes, quia si ad haec vobis injecta clare non respondeatis in termino legitimo vobis jam dato, poterimus vos denunciare & declarare haereticum. Sed dictus Joannes aliter respondere contempsit.

Tunc dominus Cantuariensis declaravit ei, quid sancta Romana ecclesia, sequens dicta beatorum Augustini, Hieronymi, & Ambrosii, & aliorum sanctorum, determinavit, quas determinationes oportet quoscumque catholicos observare. Ad quae dictus Joannes respondit, quod voluit credere & observare, quidquid sancta ecclesia determinavit, ac quicquid voluit se credere & observare: sed quod dominus papa, & cardinales, archiepiscopi, episcopi, caeterique prelati ecclesie haberent potestatem talia determinandi, noluit ad tunc aliquammodo affirmare. Unde dominus Cantuariensis sibi compatiens, sub spe melioris deliberationis sibi in Anglicis certis articulis, rogavit ut in die Lunae proxime sequente plene & clare suum daret responsum super eisdem.

Quo die Lunae, videlicet 25. die mensis Septembris, coram domino Cantuariensi, & ante dictos episcopos, adjuncto illi Bangorensi episcopo domino Benedicto, comparuit dominus Robertus Murley custos turris Londoniensi, ac praefatum dominum Joannem secum duxit, ac coram domino Cantuariensi, & toto clero pro tunc congregato, statuit. Cui archiepiscopus affabiliter & suaviter recitavit acta prioris diei, & quomodo excommunicatus fuerat & est: ac rogavit & requisivit eundem, ut peteret ac admitteret in forma debita ecclesie absolutionem. Quod se dictus Joannes facturum negavit, sed a solo Deo absolutionem petiturum. Consequenter dominus Cantuariensis suavi & modesto modo rogavit & requisivit eundem, quatenus de & super contentis in dicta schedula determinationem ecclesie eidem transmissam de sibi oppositis clare daret responsum. Et primum super sacramentum Eucharistiae: ad quem articulum inter caetera respondit: quod sicut Christus in terra degens, habuit in se Divinitatem & humanitatem, Divinitatem tamen velatam & invisibilem sub humanitate, quae in eo aperta & visibilis fuerat: sic in sacramento altaris est verum corpus, & verus panis, videlicet quem videmus, & corpus Christi sub eadem velatum, quod non videmus. Ad fidem circa sacramentum hujusmodi in schedula praedicta per dominum Cantuariensem transmissa sibi, perque sanctam Romanam ecclesiam & doctores sanctos determinatam expresse, negavit, dicens quod determinatio ecclesie facta est contra sacram Scripturam, postquam ecclesia dotata est, & venenum infusum in ecclesiam, & non ante. Quod etiam ad sacramentum Penitentiae & confessionis dixit, & asseruit, quod si quis esset in aliquo gravi peccato constitutus, a quo ipse surgere nesciret, expediret & bonum esset sibi adire aliquem sanctum et discretum sacerdotem pro consilio ab eo habendo: sed quod confiteretur peccatum suum proprio curato seu alteri presbytero, etiamsi haberet copiam eisdem, non est necessarium ad salutem: quia

ANNO
CHRISTI
1113.

512.

JOANNES
PP. XXIII.

CONCILIIUM LOND. & CANT.

SIGISMUNDUS IMP.
REX. V. R. ANGL. 512

ANNO
CHRISTI
1113.

* Forte ma-
daret. H.

sola contritio peccatum huiusmodi delere pos-
set, & ipse peccator purgari. Circa adoratio-
nem sancte crucis, dixit & asseruit, quod so-
lum corpus Christi, quod pendeat in cruce,
debet adorari, quia illud corpus solum fuit,
& est adorandum. Et interrogatus quem ho-
norem faceret imagini ipsius crucis, respondit
verbis expressis, quod illum honorem solum
faceret sibi, quod bene mandaret eam, &
poneret in bona custodia. Quo autem ad po-
testatem clavium, dominum nostrum papam,
& archiepiscopos, & alios prelatos, dixit quod
dominus noster papa est verus antichristus, hoc
est caput eiusdem; archiepiscopi & episcopi,
necnon alii prelati, sunt membra; & fratres,
cauda eiusdem. Quibus papae, archiepiscopis,
& prelati non est obediendum, nisi quatenus
fuerint imitatores Christi & Petri, in vita,
moribus, & conversatione; & quod dixit idem
Joannes alta voce, manibus expansis, alloquen-
do circumstantes: isti qui iudicant & volunt
damnare me, seducunt vos omnes & seiplos,
& vos ducent ad infernum, & ideo caveatis
ab eis. Quibus omnibusque per eum sic dictis,
dominus Cantuariensis iterum ac sapienter flebili
vultu dictum Joannem alloquebatur, verbis
quibus potuit exhortando, ut ad unitatem re-
diret ecclesie, crederet & teneret quod ecclesia
Romana credit & tenet. Qui respondit ex-
presse, se aliter non credere, quam superius
expressit.

Videns ergo dominus Cantuariensis, se in
nullo posse proficere, cum magna cordis ama-
ritudine processit ad prolationem sententiae dis-
finitivae, in hunc modum.

In Dei nomine, Amen.

* Deest, ac-
culatus est,
aut aliquod
simile.

NOs Thomas permissione Divina, &c. In
quadam causa sive negotio haereticae pra-
vitatibus, de & super diversis articulis, super
quibus dominus Joannes Oldcastell miles, do-
minus de Cobham, coram nobis in ultima
convocatione cleri nostrae Cantuariensis provin-
ciae, in ecclesia S. Pauli celebrata: post inqui-
sitionem diligentem ibidem inde captam, re-
perimus eundem Joannem fore & esse haereti-
cum, haereticis credentem, ac in fide & ob-
servantiis sacrosanctae Romanae & universalis
ecclesiae errantem, & praesertim circa sacramen-
ta Eucharistiae & Penitentiae, ad quod tam-
quam iniquitatis & tenebrarum filius in tantum
ebduravit cor suum, ut non intelligat vocem
pastoris sui, nec velit monitionibus allici, nec
reduci blanditiis. Unde pensatis ipsius delictis &

aggravatis, per ipsius damnabilem pertinaciam
solentis quod is qui nequam est,
sua nequior, & alios inficiat sua labe, de
consilio & assensu magis discretionis & sa-
pientiam virorum venerabilium nobis assisten-
tiam, praesatum dominum Joannem Oldcastell
militem, dominum de Cobham, de & super
huiusmodi detestabili reatu convictum, & ad
ecclesiam unitatem penitentialiter redire nolen-
tem, haereticum, ac in iis quae tenet, docet,
determinat sacrosancta Romana & universalis
ecclesia, & praesertim in articulis subscriptis,
errantem iudicamus, declaramus, & concedi-
mus sententialiter & diffinitive in his scriptis,
relinquentes eundem exnunc tanquam haereti-
cum iudicio saeculari. Ipsum nihilo minus ha-
reticum, omnesque alios & singulos, qui eum-
dem de cetero in sui favorem erroris recepta-
verint, defenserint, seu sibi consilium, fa-
vorem, vel auxilium in hac parte praebuerint,
tamquam fautores, receptatores, & defensores
haereticorum, excommunicamus, & excommu-
nicatos denunciamus in his scriptis.

His itaque peractis, dominus Cantuariensis
regem certificavit super praemissis, viva voce
oraculo, postulans ut dominus rex dignaretur
dicto Joanni damnato iudice, gratiose con-
cedere xl. dies ac inducias. Nam tam Rex,
quam pontifex, non eius interitum, sed vi-
tam cupiebant affectualiter, & pro salute sua
laborare non segniter. Unde factum est, ut
ad turrim adduceretur, ubi sub induviarum
spatio sibi concessarum posset respicere, &
gratiam tam ecclesiasticam quam regiam pro-
mereri. Sed ista specialis indulgentia facta fuit
sibi malignandi copia, dum citra praesertim
terminum elapsus e custodia, congregavit ini-
quitatem sibi, nil aliud cogitans, quam de
vindicta. Re vera clam destinatis litteris ad se-
quaces suos, tam milites, quam armigeros,
qui non pauci fuerunt, hortabatur ut & ipsi scri-
berent ad amicos suos, ut & ipsi se ad vin-
dictam mutuo concitarent. Igitur per omne
tempus illud, quod fluxit ab evasione eius us-
que ad circumcissionem Domini, vel Epipha-
niam, discurrebant undique Lolardorum nun-
cii, qui rurales & quoscumque poterant, pro-
missis amplis stipendiis, allecarent, quatenus
in certum diem eis denunciandum parati forent
ad standum viriliter, & actus martius peragen-
dum. Multis ignavis querentibus causam pro
qua vel in qua certare deberent, responsum
fuit, non esse curandum, dummodo stipendia
larga reciperent, & pro rebus bene gestis af-
fluenter remunerandos procul dubio se sperarent.

CANTUARIENSE CONCILIUM

Anno 1413. habitum.

Fragmentum convoc. Cantuar. prov.

Ex reg. Arundel. fol. 266.

Ex Suppl.
Manus. To. III.
Pag. 111.
An. 1413. Ex
Willel. To. III.
P. 111.

DIcti vero tractatus combusti fuerunt apud
crucem in caemeterio S. Pauli London.
praesato domino archiepiscopo (Thoma) reci-
tante populo causas combustionis eorumdem.
Et fuit dicta convocatio continuata usque in
diem lunae prox. post fest. Corporis Christi

Ex tunc prox. sequens per praesatum archie-
piscopum. Et idem dominus archiepiscopus
commisit interim vices suas domino episcopo
London. per litteras sub sigillo suo ad praesiden-
dum in dicta convocatione, ordinandumque, tra-
standum, & concludendum in eadem, ac, cum
vide-

ANNO
CHRISTI
1113.

videretur expediens, finiendum & absolvendum eandem. Quo die lune, & certis diebus sequentibus, in domo capitulari prædicta, dicto domino London. præsidente, & tractante cum prælatis & clero provincie super quibusdam ordinandis ad honorem Dei & ecclesie; tandem certa proposita fuerunt pro parte cleri, super quibus ordinationes fieri jubebantur, & que clerus in scriptis redegit, quorum tenores sequuntur in hæc verba.

Supplicatur paternitatibus vestris per amicos juris & justitie, quatenus vos, qui canonum executores esse deberetis, & non solum vestris, sed omnium subditorum vestrorum peccatis, coram summo iudice reddituri eritis rationes, ut arbor pallens foliis, populus videlicet Anglicanus, reparata radice vireat; ut stomacho, sc. clero, bene disposito, materia subministrata; vid. doctrina ejusdem, in dulcedinem transeat nutrimenti, ut ora obloquentium juste, licet non rite murmurantium, celerius obturentur; canones & constitutiones provinciales ob animarum salutem sanctas & religiose editas ad honorem Dei & ecclesie sancte dignitatem, ut tenemini, executioni debitè mandare, præsertim in casibus infrascriptis. In primis de professionibus vestris, quod legantur coram vobis ad minus bis in anno constitutiones Octoboni; *Quid ad venerabiles* De visitationibus archiepiscoporum, episcoporum, archidiacon. & aliorum, ad quos pertinet visitatio x. q. 1. *Decretimus*: cum cap. *Se*, de offic. archid. cap. 1. junctis notis notat. de cens. c. *Romana* c. *Exigit* c. *Felicis*. Cum constitutionibus Ottonis De archidiaconis, Octoboni, *Naturales*. Oxon. *Prohibemus*. Cum concordantiis inde tractantibus.

De residentia & regimine episcoporum constituit. Otto. *Quid ad venerabiles*. Octoboni *Pastor bonus*. Oxon. *Statuimus*; cum similibus.

De regimine, gestu, & vestitu familiarium vestrorum & totius cleri natura titulorum, de vita & honestate clericorum constituit. Otto. *Quoniam de habitu*. Octoboni: *Cum S. Evangelii*. Oxon. *Et clericali*. Peckham: *Quamvis*. Stratford: *Exerce habitus*.

De pecuniis non recipiendis pro spiritualibus, nisi quatenus jura permittunt.

De residentia cleri in beneficiis suis, natura tituli, De cler. non vest. constituit. Otto. *Cum sit ars artium*. De residentia Octob. *Christiana* §. *Volentes*. junctis Joh. Anton.

De prædicatione curatorum constituit. ed. apud Lamhyth *Ignorant*. *Sacerdotum*. Oxon. *Presbyterorum* junct. nova constituit. Oxon.

De publicandis articulis generalis sententie quater in anno constituit. Peckham, *lisdam temporibus*.

De pœnitentia imponenda pro notorio crimine constituit. Otto. *Archidiaconis*. Octob. *Deus omnipotens*.

De debita impensione offic. circa executiones ultimarum voluntatum.

De legendis & observandis constitution. provincialib. constituit. Otto. *Misericors Deus*.

De mercatis non fiendis diebus dominicis. De feri. c. 1. junctis suis comm.

De pactionibus cum patronis circa præsentationes constituit. Octob. *Plerumque* junctis & jure communi.

De tractatibus & obligationibus & juramentis permutare volentium, de jure patro.

De hospitalariis quod ardentur ad comp. *Concil. Gener. Tom. XXVII.*

atum, de re Do. que contiget in Cle. mot. 1. notat. & conc.

De perjuriis in assis & aliter. De abstractibus fugientes ad ecclesias constit. Otto. *Ad tutelam*. Bonifacii: *Perro*.

De effraкторibus ecclesiarum. De incendiariis ecclesiarum.

De uxoris, quod nullam exerceant jurisdictionem aut correctionem ecclesiasticam.

De judic. *Decernimus*.

De prædicantibus sine licentia contra jus commune & constitut. ult. edita, quod non solum ipsi prædicant, sed & omnes sibi adherentes, consulentes, auctores, fautores, defensores, & procuratores incurrant sententiam majoris excommunicationis ipso facto.

Item, quia circa illam clausulam, que ponitur in ultima constitutione Oxon. edit. vid. quod ecclesia, cœmeterium sive locus, in quo prædicatum est contra constitutionem eandem, sit interdictum, repertum est fraudem factam in diversis locis; & ideo declaretur & statuatur, sive prædicatum sit in ecclesia, cœmeterio, sive loco alio quocunque intra fines & limites cujuscunque parochie, ecclesiam & cœmeterium ejusdem, ac tota illa parochia incurrat sententiam interdicti ipso facto.

De jurisdictione non tradenda ad firmam quovismodo constit. Otto. *Ecclesias*, Octob. *Indignum*, ac similibus.

De barbitonforibus, quod non utantur officio diebus dominicis per totam provinciam.

De festo S. Georgii, quod sit duplex festum, & ablineatur ab omni opere servili, ferietur.

De festo S. Dunstani, quod duplex festum sit. Omnia ista sunt promissa, statuta, & concessa; & fiet executio per quemlibet, ad quem pertinet, prout respondebit coram Deo & proximo Concilio provinciali. Et deinde fuit decretum & ordinatum pro executione eorundem propositorum, & ipsa convocatio dissoluta.

Et fuit infra dictam convocationem una integra decima concessa domino regi.

Dictorum vero tractatum, sic, ut præscribitur, combustorum, unus fuit in quaternis non ligatis, continentes plures modicos tractatus periculosissimos, ad subversionem fidei nostræ, & ecclesie; & qui fuit domini Joh. Oldcastell, militis, domini de Cobham, captus prius & repertus cum uno Lymnore, in *Pater noster* Rove, London, & Eluminand. Qui eluminator in ipsa captione dixit, cujus fuit liber. Alius vero fuit ligatus, & venit de Coventria, plenus toxico & veneno contra ecclesiam Dei. In die vero, quo dicti tractatus fuerunt damnati & adjudicati igni cum combustione eorundem, certæ de majoribus & periculosioribus conclusionibus, tractatus dicti domini Joh. Oldcastell fuerunt lectæ coram rege, & ac fere universis prælatis & proceribus Angliæ, in interiori camera ipsius domini nostri regis apud Kenyngton, præsentate et audiente præfato domino Joh. Oldcastell signanter ad hoc vocato. Ipse vero dominus noster rex maxime abhorruit conclusiones illas, ut pessimas contra fidem et ecclesiam, quas unquam audivit. Et inquisitus a rege dictus dominus Joh. Oldcastell, an putaret dictum tractatum fore juste et merito damnatum; dixit, quod sic. Interrogatus quare uteretur vel haberet tractatum hujusmodi; dixit, quod nunquam usus est eo, nec legit in eodem ultra duo folia.

K k

Et

ANNO
CHRISTI
1113.

ANNO
CHRISTI
1114

ANNO
CHRISTI
1114

Et memorandum, quod in dicta convocatio-
ne præfatus dominus Joh. Oldcastell fuit dete-
ctus per totum clerum provincie Cantus. super
infamia sua in erroribus & hæretica pravitate;
& qualiter in pluribus diocesi. tenuisset, asse-
ruisset, & defendisset conclusiones erroneas &
hæreticas; ac quod capellanos in hujusmodi
erroribus & hæresibus suspectos, & etiam prius
convictos, ad domum suam recepisset, favisset,
recreasset, defendisset, & eos ad diversa loca
provincie ad prædicand. & seminandum hujus-
modi semen malum in subversionem fidei &
status ecclesie transmisisset; fuitque supplicatum
ex parte ejusdem cleri domino archiepiscopo
& prælatis, ut vocaretur dictus dom. Joh.
Oldcastell coram eisdem, super his personali-
ter responsurus. Et quia videbatur domino ar-
chiepiscopo & prælatis, dominum nostrum re-
gem prius consulend. super isto, eo quod fam-
iliaris ejus extiterat; accesserunt ad dictum
dominum regem apud Kenyngron prædict. &
eum in reverentia debita consuluerunt super
isto. Et dominus rex regratiabatur benevolenti-
is eorumdem, & eis supplicavit, quatenus ob
reverentiam suam, eo quod familiaris ejus ex-
titerat, & etiam ob reverentiam ordinis mili-
tariis, deferrent processum & executionem om-
nimodam fiendam contra eum; promittentes
eis, quod ipse vellet laborare circa eum ad ip-
sum reducendum in omni mansuetudine &
lenitate ab invio erroris sui ad rectam semi-
tam veritatis. Et quod si hoc non posset fa-
cere, traderet eum eis juxta sanctiones canoni-
cas puniendum, & ad hoc eis assisteret in om-
ni auxilio, & brachio seculari. Et dicti domi-
ni archiepiscopus & prælati, non absque mur-
mure cleri, desideriis regis quieverunt. Tran-
scurso deinde aliquanto temporis, cum domi-
nus noster rex circa dictum militem ad ovile
Christi reducendum diu & variis modis labora-
set, & nullum laboris sui fructum reportasset,
sed semper ipse miles in detestus fuisset prola-
plus, tandem idem dominus noster rex in se-
quenti mense Augusti existens apud Wyndesore,
omissa lenitate, præfatum dominum Johan-
nem super pertinacia sua acriter increpabat.
Et idem dominus Johannes, plenus diabolo,
hujusmodi increpationem non ferens, illiciti-
tatis recessit ad castellum suum de Cowlyng
de Cantia; & ibi se incastellavit, prout hæc
omnia publice dicebantur. Misit deinde idem
dominus noster rex pro domino archiepiscopo

supra scripto, tunc Cicestris in solemnibus Assum-
ptionis B. Virginis existente; cui ad dominum
regem apud manerim suam in parco de Wyn-
desore accedenti, injunxit idem dominus rex,
post recitationem laboris sui præmissi, & re-
quisivit ex parte Dei & ecclesie, quatenus con-
tra dictum dominum Joannem Oldcastell, oc-
casione præmissorum, omni celeritate, qua pos-
set, procederet juxta canonicas sanctiones; &
deinde idem dominus archiepiscopus ordinavit
pro processu contra eum secundum juris exigen-
tiam faciend. Et, dominus rex misit interim do-
mino archiepiscopo certas litteras, quæ scriptæ
sunt ad mandatum ejusdem domini archiepi-
sopi in proxima convocacione sequente. Proces-
sit vero idem dominus archiepiscopus contra
præfatum dom. Johannem, juxta canonicas san-
ctiones; cujus processus summa sequitur in hæc
verba:

In Dei nomine Amen. Cum nuper coram
reverendissimo in Christo patre & domino, dom.
Thoma, Dei auctoritate Cant. archiepiscopo,
& in convocacione prælatorum & cleri sue
Cant. provincie in ecclesia S. Pauli London.
ult. celebrata, de & super unione & reforma-
tione ecclesie Anglicane, cum eisdem præla-
tis & clero tractante, inter cætera per eosdem
conclusum fuerat, quasi pro impossibili, scissu-
ram tunicæ Domini inconsutillis reformare, nisi
prius certi magnates regni, auctores, fautores,
protectores, defensores, & receptores horum
hæreticorum, qui dicuntur Lollardi, essent ri-
gide reprehensi; ac, si opus fuerit, per censu-
ras ecclesie, una cum invocatione brachii se-
cularis, a suis devitiis revocati: ac facta subse-
quenter in eadem convocacione inter procura-
tores cleri & alios, qui de singulis diocesi. ejus-
dem Cant. provincie ibidem in magno numero
interfuerunt, inquisitione diligenti, repertum
fuit inter eosdem, ac eidem reverendis-
simo in Christo patri detectum & delatum
fuit, quod dom. Johannes Oldcastell, miles
fuerat, & est principalis receptor, & fautor,
protector, & defensor eorumdem; ac quod præ-
sertim in diocesi. London. Rossen. & Herefor-
den. ipsos Lollardos ab ordinariis sive diocesa-
nis locorum minime licentiatos, contra con-
stitutionem provincialem. Cætera desunt in regi-
stro. Extat vero apud eundem Wilkins causa hujus
in Johannem Oldcastell prosequutio, qua cum ad
Concilium non pertineat, ideo totam hic omitten-
dam censeo.

PARISIENSE CONCILIUM

Pro deputandis iis qui ad Concilium Constantiense mitterentur ex provincia
Rotbomagensis

Anno 1414. habitum.

An. 1414.
Apost.
Mart. An.
to. II. pag.
118.
Ex MS.
Gemanet.

IN nomine Domini Amen. Noverint universi
& singuli præfens publicum instrumentum
inspecturi, quod anno ejusdem domini millesi-
mo quadringentesimo quartodecimo, indictione
octava, die vero decima mensis Novembris,
pontificatus sanctissimi in Christo patris & do-
mini nostri Johannis divina providentia pape
XXIII. anno quinto, in camera viridi rega-
lis palatii, Parisiis, in nostrum notariorum
publicorum testiumque infra scriptorum consi-

derunt præsentia, & congregati quamplurimi re-
verendi in Christo patres & domini domini ar-
chiepiscopi, episcopi, abbates, procuratores non-
nullorum dominorum ecclesiasticorum, abba-
tum, & aliorum ecclesiasticorum absentium,
aliique notabiles viri magistri & doctores, Con-
cilium Ecclesie Gallicane de mandato domini
nostri Francorum regis celebrantes, in præsen-
tia magnifici viri domini cancellarii Francie, &
plurimi aliorum, tam de magno consilio, quam
de

ANNO
CHRISTI
1144.

de curia parlamenti ipsius domini nostri regis, super hiis que perfectionem unionis & prosperum statum universalis ecclesie conspiciunt celebrandis, & pro ampliori ac maturiori deliberatione egendorum in Concilio Constantiensi, per prefatum dominum nostrum papam pro prosecutione unionis & reformatione ecclesie decreto & ordinato celebrari deliberant, tractantes, cupientesque mandatis domini nostri sanctissimi pontificis prefati, generale Concilium apud Constantiam actu celebrantis, ex debito obedire: attendentes quod nimis grave & sumtuosum foret clero regni & Delphinatus, si indifferenter omnes mandati ad Concilium accederent; quodque hoc in detrimentum ecclesiarum & regni nimium redundaret, providere in his indemnitatibus ecclesiarum & regni cupientes, inter alia salubriter & concorditer ordinatum fuit, quod ad prefatum generale Concilium, de qualibet provincia aliqui domini archiepiscopi, episcopi, abbates, magistri, doctores, & notabiles viri tam pro seipsis, quam aliis prelati, & clero suae provinciae absentibus transmittantur, & in dicto Concilio compareant, ac pro eorum sumptibus & expensis supportandis ordinaverunt quod de . . . . . pro parte cujuslibet provinciae provideatur de vadiis & stipendiis competentibus, & quod quilibet dominus archiepiscopus mittendus ad dictum Concilium Constantiense pro qualibet die de decem francis; quilibet dominus episcopus de octo francis; quilibet dominus abbas de quinque francis; quilibet doctor aut nobilis vel officarius regis seu in dignitate constitutus de tribus francis; quilibet non doctor vel licentiatu de duobus francis, quamdiu huic commisioni & negotio, cundo, stando, & redeundo intenderint. Nominavitque dictum sacrum Concilium pro provincia Rothomag. de consensu illorum de provincia dominos & magistros ad prefatum generale Concilium destinandos, scilicet reverendum in Christo patrem dominum episcopum Ebroicensem, venerabiles patres dominos Gemeticensem, sanctorum Wandregisilii, Georgii de Bauquerville, de cruce sancti Leufredi, et de Belobeco abbates; venerabiles, et circumspectos viros dominos et magistros archidiaconum Ebroicensem, Ursinum de Talevande, Jordanum Morini canonicum Rothomagensem, sacre theologie professores, et magistrum Johannem de Masticone legum doctorem Thesaurarium Lexoviensem; pro quorum solutione stipendiorum dictorum dominorum ad prefatum Concilium iturorum decrevit et ordinavit dictum sacrum Concilium levare in dicta provincia Rothomagensi unum subsidium, ad valorem unius medietatis decime, ab omnibus et singulis personis ecclesiasticis, regularibus, et secularibus, exemptis et non exemptis, privilegiatis et non privilegiatis, beneficia eccle-

siastica, administrationes, vel officia taxata et non taxata obtinentibus: nominavitque et ordinavit dictum sacrum Concilium pro provincia Rothomagensi predicta receptorem generalem, venerabilem et circumspectum virum magistrum Johannem Fillelal, magistrum in artibus, et in utroque jure licentiatum: disposuitque et ordinavit dictum sacrum Concilium, per receptorem generalem dictae provinciae Rothomagensem prefatum, de pecuniis per ipsum levandis, dictis dominis ad predictum Concilium generale mittendis persolvi integraliter de suis stipendiis, secundum formam superius expressatam, per quatuor menses integros, a die recessus computandos, si ipse receptor generalis receperit. Si vero contingat dictos commissarios aut eorum aliquos ultra dictos quatuor menses in dicto viagio insistere pro negotiis superius expressatis, voluit et ordinavit dictum sacrum Concilium, quod eidem provideatur de dictis suis stipendiis de pecuniis supradictis, si supersint, aut de noviter imponendis, si videatur expediens. De quibus praemissis et singulis dicti reverendissimi patres ac domini Concilium ecclesie Gallicanae representantes et facientes petierunt et requisiverunt a nobis notariis publicis infrascriptis publica instrumenta, unum vel plura. Acta fuerunt haec sub anno, indictione, mense, die, pontificatu, et loco praedictis, praesentibus ad haec venerabilibus et circumspectis dominis et magistris Petro de Ogeis decano Ebroicensi, Gerardo Perriere, Johanne Herardi, Adam de Cameraco consiliariis prefati domini nostri regis in sua curia parlamenti, necnon Johanne Marchia curato de Moranco Xanthonensis diocesis, Michael de Rivo, et Martino de Brueris, cum pluribus aliis notabilibus viris testibus ad praemissa vocatis, et rogatis.

Et ego Johannes Perrini diaconus Remensis diocesis, baccalaureus in decretis, publicus apostolica et imperiali auctoritate notarius; quia praemissis supra scriptis, dum sic, ut praemittitur, agerentur, et fierent, una cum dictis testibus et notario subscripto praesens interfui; ideo huic praesenti publico instrumento manu aliena scripto signum meum solitum signorum subscriptione ejusdem notarii apposui requisitus. *Perrini.*

Et quia ego Johannes de Laubrelle Laudunensis diocesis oriundus subdiaconus et baccalaureus in decretis, publicusque apostolica et imperiali auctoritate notarius, dum praemissa, sicut, ut praemittitur, fierent, et agerentur, una cum testibus et notario praescriptis, praesens fui; ideo huic publico instrumento aliena manu scripto me pluribus occupato negotiis, solitum signum meum hic me subscribendo una cum signorum subscriptione praedicti notarii apposui requisitus.

ANNO
CHRISTI
1144.

ANNO
CHRISTI
1414.

CONCILIUM

ANNO
CHRISTI
1414.

CONSTANTIENSE GENERALE.

HISTORIA CONCILII.

ONCILIIUM Constantiense cum A optimo pontificem decebat) patriæ splendori, & Gallorum utilitati reipublicæ salutem & ecclesiæ dignitatem anteferre. Venit itaque Romam Gregorius, magnoque civium omnium concursu, & incredibili lætitia exceptus, cum statim in concilianda pace, in alliciendis ad virtutem atque ad officium civibus, in restituendis ædificiis vetustate collapsis, in aliis hujusmodi optimo pastore atque pontifice dignis omne suum studium atque operam collocare cœpisset, paulo post morbo oppressus, summo civium & Christianorum omnium mœrore ex vita discessit. Cum autem post ejus obitum se cardinales ad electionem successoris comparerent, ecce tibi populus Romanus, veritus, ne forte Gallus quispiam, qui Avenionem rediret, pontifex deligeretur, cardinales adiit, rogavitque, uti de Italo pontifice creando cogitarent, qui Romæ perpetuo commoraretur, neque in Galliam remigraret. His populi precibus cum cardinales paucis respondissent, sibi in animo esse ecclesiæ dignitati atque utilitati (ut par erat) totis viribus prospicere: mox dimisso populo, in conclave, ut mos est, inclusi, confestim de electione pontificis diligenter agere cœperant. Erant ipsi magna ex parte Galli, sed cum inter se primo non consentirent, alique aliis cedere nolent, tandem communi omnium consensu Bartholomæum Prignanum Neapolitanum, archiepiscopum Barensem, extra collegium summum pontificem designarunt. Affirmant nonnulli eos esse testatos, se populi Romani metu, suis suffragiis illum nominasse. Verum quomodocumque se res habeat,

agnoscebat: res gravissima, quæ diu multumque Christianos torfit, suo jure postulare videbatur, ut hujusce schismatis initia paulo altius repetantur, & quis tum fuerit ecclesiæ status, atque illorum temporum conditio, breviter explicetur. Ac primum quidem illud inter omnes constat, Clementem V. pontificem maximum anno a Christo nato 1305. sedem apostolicam in Galliam transtulisse, ac tum ipsum, tum ejusdem successores septuaginta annorum spatio, non sine magno Romane ecclesiæ atque Italiæ detrimento, ibidem perstitisse. Tandem Gregorius XI. cum secum ipse reputaret clades magnas, quæ ex hac pontificis absentia in Italiam totam, præsertim vero in Romanam conditionem redundabant, cum videret patrimonium sancti Petri magna ex parte a tyrannis occupatum, civitates nobilissimas servitute oppressas, totamque illam regionem civili bello deformatam; denique propter studia partium homines odio & furore inflammatos, nullam æquitatis, nullam justitiæ, nullam humanitatis rationem habere: decrevit tandem gravissimis hisce causis commotus, relicta Gallia Romam commigrare. Quamvis enim Gallus esset, sciretque Gallos ægre laturos; voluit tamen (ut

ANNO
CHRISTI1414.
Blondus
decad. 1. lib.
10. Thom.
Walling.
hi. 1. An-
glic. in Ri-
cardo sedun-
do, Bapti-
sta Platina
in Urbano
VI. & alii.

beat, re vera Bartholomæus pontifex consti-
tutus est, & Urbanus VI. appellatus. Quocirca
magnifico apparatu, Romanorumque lætitia insi-
gnis pontificatus accepit. Sed cum postea ni-
miam ejusdem severitatem improbarent cardina-
les, omnes, uno excepto, per speciem vitan-
di caloris æstivi primo Anagninam, deinde Fun-
dos secesserunt. Ibi, cum se timoris causa Ur-
bano pontificatum detulisse affirmarent, ejus
electionem irritam esse declararunt, cunctisque
suffragiis Robertum Gebennensem, qui Clemens
VII. dictus est, pontificem, designarunt: qui
mox in Galliam recedens cum cardinalium col-
legio, more superiorum pontificum, Avenione,
quæ urbs sita est in Provincia, sui pontificatus
sedem collocavit. Hinc igitur ortum schisma
tetrimum, totaque Europa in contrarias par-
tes distracta. Urbanus se jure, atque aliorum
pontificum more creatum esse affirmabat, ne-
que posse cardinales timoris excusationem præ-
texere, cum etiam aliquot post electionem men-
sibus Romæ commorati, libere adis pontificiis
adsuerint, ipsumque tanquam verum pontifi-
cem sæpe venerati sint. Contra, Clemens po-
puli Romani minas in medium proferebat, &
cardinales non sponte, sed metu coactos ad Ur-
banum inclinasse, eumque verbo dumtaxat, non
re ipsa pontificem creatum esse dicebat. His igitur
rationibus uterque pontifex adductus, alterum
contemnebat, ac tum ipsum, tum ejus
cardinales execrabatur. Cum autem reges &
provinciæ non aperte intelligerent, uter verus
esset pontifex, alii hunc, alii illum variis ra-
tionibus permoti sequebantur. Et quamvis mul-
ti, temporis decursu, sententiam mutaverint,
tamen principio Italia tota (regno Neapolita-
no excepto) Germania, Hungaria, Anglia,
Polonia, & aliæ provinciæ Urbanum secutæ
sunt, eumque tanquam verum pontificem sum-
ma observantia coluerunt. At vero partes Cle-
mentis amplexa est Gallia, & fere Hispania
totâ, item Scotia, regnum Neapolitanum, &
multæ præterea provinciæ, ac principes viri.
Uterque pontifex in eo maxime elaboravit, ut
omnes ad se alliceret. Urbanus vero, quia reli-
ctus fuerat a cardinalibus (uno excepto) no-
vum collegium instituit, multosque viros vir-
tute & eruditione præstantes in cardinalium nu-
merum cooptavit. Verum, quia hoc loco non
agitur de rebus ipsorum pontificum gestis, sed
tantum de schismatis causis, illud commemora-
re sit satis, in locum Urbani, qui annos fere
duodecim vixit, Bonifacium IX. successisse; &
in locum Clementis Benedictum Hispanum XIII.
qui triginta & eo amplius annos pontificis no-
men apud suos retinuit. Bonifacio successit In-
nocentius VII. & Innocentio Gregorius XII. Is
cum pontificatum gereret, jamque Christiani
omnes hoc schisma egerrime ferrent, egerunt sæ-
pe nonnulli viri generis nobilitate & auctorita-
te clarissimi cum ipso & Benedicto, ut jam tan-
dem hoc summum ecclesiæ detrimentum dele-
rent: quod si id necessarium esset ad schisma re-
stinguendum, uterque de suo jure cederet, aliuf-
que tandem verus ac certus pontifex deligere-
tur. Cardinales in primis tum Gregorii, tum
Benedicti totis viribus utrumque ad concordiam
hortabantur, dabantque in primis operam, ut
ambo convenirent, simulque communem illam
perniciem depellerent: ac si res postulare videretur,
uterque se pontificatu abdicaret. Assen-
serunt pontifices Gregorius & Benedictus, am-
boque quasi desiderio prospiciendi laborantibus

ecclesiæ flagrant, illico cardinalium comitatu
septi, iter ingressi sunt: sed paulo antequam
accederent, cum uterque alterius insidias time-
ret, aut se timere certe simularet, neuter, quan-
tumvis cardinales animos darent, ad locum de-
stinatum voluit pervenire. Id vero molestissime
ferentes utriusque pontificis cardinales, cum in-
sidias illas fictas & commentitias existimarent,
ac tum Gregorium, tum Benedictum ecclesiæ
dignitati suam utilitatem anteponebant arbitra-
rentur, continuo ab ipsis discedentes, b Pisas
advolant, Concilium congregant, accedunt mul-
ti episcopi, quibus ecclesiæ salus cara in primis
erat, eamque tam gravi ac diuturno schismatis
morbo tot annos laborare periniquo animo patie-
bantur. Desertur hoc negotium gravissimum ad
Concilium, vocantur in jus Gregorius & Bene-
dictus, examinatur causa: ad extremum cum il-
li adesse nollent, summa totius Synodi approba-
tione utriusque pontificatus abrogatur. Ac ne am-
plius ecclesiæ certo pontifice esset orbata, statim
a cardinalibus, Petrus Philaretus Cretensis vir
optimus atque doctissimus renunciatur, qui A-
lexander V. vocatus, summa bonorum omnium
gratulatione in sancti Petri sede collocatur. His
peractis cum omnes gaudio exultarent, cum car-
dinales & Synodus se jam ecclesiæ dignitati opti-
me consuluisse, ipsique ecclesiæ sanitatem omni-
no attulisse existimarent, revixit continuo schis-
ma, quod extinctum putabatur: imho vero non
revixit (neque enim erat extinctum) sed cum ip-
socculto flamma lateret, repente majore impetu
erupit, majusque incendium excitavit. Cum
enim Gregorius & Benedictus Synodo parere, se-
que pontificatu abdicare nollent, statim illud
in controversiam venit: Nam Synodus Pisana
in illos animadvertere potuerit, præsertim cum
eorum alteruter verus esset pontifex, tametsi
utris esset, non plane constaret. Itaque cum hoc
schisma duo tantum capita haberet initio, Syn-
odusque utrumque vellet abscindere, tria simul
eodem tempore subito exiterent. Nam præter A-
lexandrum, qui in Concilio pontifex fuerat consti-
tutus, retinebat adhuc Gregorius nomen pon-
tificis, eumque nonnullæ Italiæ civitates tan-
quam verum pontificem colebant: nominaba-
tur etiam Benedictus pontifex, eamque maxi-
ma Hispaniæ pars, & nonnulli Galliæ proce-
res sequebantur. Erant denique tres nomine
pontifices, ipsaque ecclesiæ, quæ in duas partes
antea fuerat divisa, tunc in tres partes quo-
dammodo distrahebatur. Sed opem tulit ali-
quando tantis malis Deus optimus maximus,
postque turbulentas adeo tempestates, quibus
ecclesiæ jactata fuerat, sedatis fluctibus, attulit
tranquillitatem. Alexander igitur Pisis de-
lectus, cum Concilium ipsum ad negotia ec-
clesiæ constituenda maxime necessarium arbi-
traretur, noluit illud dissolvere: attamen gra-
vissimas ob causas in tempus magis opportu-
num reservavit: atque inde Bononiam profe-
ctus, paulo post morbo extinctus est, cum decem
menses pontificatum gessisset. Successit in
ejus locum Joannes XXIII. qui de transferen-
do Concilio Pisano in commodiorem aliquem
locum, ad quem tutus omnibus pateret acces-
sus, ac de restituenda ecclesiæ in pristinum sta-
tum serio cogitare cepit.

Incitabat illum, præter negotium schismatis,
aliud maximum ecclesiæ detrimentum, quod
eodem tempore impendebat. Cum enim Jo-
hannes Wicleffus c Anglus, homo sceleratus, mul-
tas hæreses disseminasset, easque variis libris
com-

ANNO
CHRISTI

1414.

Thomas
Walling. in
Heor. 4.
Blond. loc.
cit. & alii.Thomas
Walling. in
Eduard III.
& Ricardo
II. & Con-
cil. Const.
sess. 1.

com-

ANNO CHRISTI 1414.

ANNO CHRISTI 1414.

complexus esset, tantam perniciem hujusmodi A scriptis etiam mortuus attulit, ut multi venenum illud mortiferum libenter haurirent, ac tantum furiosi, amentiaque precipites periculum summum, quod in illis latebat, quamvis admoniti vitare nolent. Quinetiam (quod mirum est) cum in Bohemiam jam libri pervenissent, tanta fuit illorum hominum stultitia, ut cum primo jussu pontificis maximi archiepiscopi, tum Cantuariensis, tum Eboracensis in Anglia, & Pragensis in Bohemia, eos libros damnassent, ac deinde Pragensis eos palam comburi jussisset, postea vero patres in synodo Romana eos libros iterum condemnassent: multi tamen plus Joanni Hus, qui illorum librorum, errorumque patrocinium susceperat, quam reliquis omnibus crederent; nec solum domi retinerent, verum etiam auro & argento codices pestilentissimos exornarent. Erat sacerdos Joannes Hus, & simulatione sanctitatis multos sibi in Bohemia devinxerat, in suis autem concionibus, repugnante archiepiscopo, summis laudibus Wicleffum efferebat, populumque ipsum tum ad ejus doctrinam amplectendam hortabatur, tum vero homo nefarius alias hereses impudenter addebat, quas apud patres in Synodo generali se defensurum esse jactabat. Cum igitur tantum malum in dies latius serperet, magnamque Bohemiam partem occuparet, vix jam sine Concilio huic detestabili pesti remedium poterat adhiberi. Huc accedebant simoniae labe, & aliaque vitia maxima, quae occasione schismatis paulatim irreperant, statumque ecclesiae ita deformabant, ut etiam si nulla alia causa subesset, vel haec una suo jure Concilium postulari.

a. E. 1285. Silvanus. h. Nor. Bohem. c. 15 & seq.

Itaque Joannes hisce causis permotus, & Sigismundi Romanorum imperatoris electi Consilio adductus, quinto Idus Decembris anno a Christo nato 1413. b Concilium indixit, cumque Constantiam urbem in Germania prope Helvetios sitam delegisset, ipse anno proximo c quinto Kalendas Novembris cum maximo ornatissimoque cardinalium, & aliorum antistitum comitatu Constantiam venit, paucisque post diebus initium Concilio dedit. c Convenerunt ad hanc Synodum multi patres, viri doctrina & probitate clarissimi; in primis vero ipse Romanorum rex Sigismundus, qui magnam speciem in eo pietatis & religionis dedit. Comitatus sunt cum permulti Germaniae atque Hungariae principes amplissimi, qui etsi non omnes eodem tempore, semper tamen aliqui Constantiae permanserunt. Inchoato deinde Concilio, tamen eam ob causam potissimum erat coactum, ut schisma extingueretur, nunquam tamen in eo elaborarunt patres, ut singulorum pontificum jus perpendere, aut quis reliquis praeferendus esset, rationibus & argumentis exquirent. Erat id enim difficillimum, vixque unquam ad exitum fuisset causa perducta. Itaque patres id unum curarunt, ut illi tres pontifices de suo quisque jure decederent, aliusque verus & certus, de quo nulla posset esse dubitatio, pontifex deligeretur. Quamvis autem Joannes XXIII. Synodum congregasset, seque pontificatu cessurum promississet, si Gregorius & Benedictus se vellent abdicare, tamen mutato consilio clam noctu, pontificiis insignibus abjectis, Constantiam discessit, & se in oppidum quoddam ducis Austriae, cujus auxilium imploraverat, metu perterritus recepit. Tulit graviter Synodus Joannis discessum, acerbeque in eum investa est. Fue-

b. Bulla convocatio Concilii. que in prima les. continetur.

c. Sess. 1. in princip.

rant Joanni praeterea multa obiecta crimina, de quibus continuo patres cognoverunt, judiciorumque ordines servato, primo quidem cum a pontificatus administratione removerunt: paucis vero post diebus postrema lata sententia, eidem pontificatum abrogarunt. Tulit Joannes moderate, atque adeo suo assensu Synodi sententiam comprobavit. Ac ne qua unquam dubitatio posset existeret, de jure suo sponte decessit, seque pontificatu abdicavit. Atque ita est Joannis ad exitum causa perducta. Haec acta sunt, usque ad actionem XII. que habita est quarto Calendas Junii, anno MCCCXV.

Præterea d errores Joannis Wicleffi & Joannis Hus examinati sunt, eorumque causa doctissimis hominibus commissa: qui cum attente libros eorum legissent, multa in iis repererunt a religione Christiana aliena: in primis vero apud Wicleffum quadraginta quinque, & apud Joannem Hus triginta articulos perniciosos, etsi non omnes in eodem impietatis gradu versarentur, alique essent aliis deteriores, tamen in omnibus pestiferum latebat virus, omneque salutare ecclesiae doctrinae aut omnino, aut aliqua certe ex parte adversabatur. Quare Synodus articulis in medium prolatis, non solum libros damnavit, eorumque lectionem Christianis omnibus interdixit, verum etiam auctorem ipsum inter haereticos retulit, atque anathemate percussit, & ejus ossa jussit, si quo modo agnosci possent, e sepulcro eruta concremari. Porro cum ipse Joannes Hus Constantiam venisset, ut Wicleffi hereses & suas coram patribus tueretur, ac principio assentiri Synodo se velle dixisset; deinde tamen ad ingenium rediens, suos & Wicleffi errores defendere, quam veram ecclesiae doctrinam sequi, maluit; in illisque persistens, a patribus de haeresi damnatus, vivus exultus est. Accessit ad idem Concilium Hieronymus de Praga, ejusdem Joannis socius, & eorumdem errorum propugnator acerrimus. Huic fidem publicam postulanti Concilium dedit, salva tamen justitia (haec enim sunt verba Synodi) quibus verbis eidem, nisi ab haeresi discederet, aperte supplicium minabatur. Ergo Constantiam profectus, primo quidem palam haereticus detestatus, fidemque catholicam confessus est: sed paulo post ad pristinos errores & reversus, eandem Wicleffi & Joannis Hus doctrinam a Synodo jam damnatam (una tantum re excepta) defendere ausus, statim suae temeritatis & audaciae penas justas debitasque persolvit. Haec acta sunt in haereticorum causa, quae ut non eodem tempore sint omnia gesta, tamen cum ejusdem sint generis, consensu ea conjungere consentaneum visum est.

d. Sess. 8. & 11.

e. Sess. 6.

f. Sess. 10. g. Sess. 11.

Restat jam, ut aliae Synodi res gestae in medium breviter primo afferantur. Post sententiam contra Joannem XXIII. latam, omnia magna ex parte feliciter evenere. Gregorius enim vir bonus & pius paucis post diebus, cum ecclesiae statum videret; religione obstrictus, Joannem Dominicum cardinalem Ragulinum, & Carolum Malatestam virum clarissimum Constantiam misit; nec solum auctoritatem suam interposuit, ac per hos legatos Synodum suo nomine comprobavit, verum etiam per eundem Carolum, cui haec rem totam commisit, magna omnium approbatione pontificatum deposuit. Accepit ex ea re Concilium eximiam voluptatem, cum videret duas jam partes inter se conjunctas, tantumque reliquam esse tertiam Benedicti, eamque solam obitare, quominus

ANNO
CHRISTI
1414.a. Sess. 16.
& 17.

minus negotium gravissimum ad exitum perducere. Quod omnes suspicarentur patres ex his qui viderent, Benedictum non facile cessurum, omnes nervos in eo contendorunt, ut pertinacem ejus animum expugnarent. Quare, cum summa esset eo tempore Sigismundi imperatoris auctoritas, synodus ipsum negotio rogavit, ut ecclesiam suscipere patrocinium, & ipsemet cum legatis Concilii Benedictum adiret, & ad officium cohortaretur. Quod si cum adducere minus posset, Ferdinandum certe Aragonis regem, qui prater ceteros Benedicto faverat, & alios qui eundem ut verum pontificem venerabantur, ab ipso Benedicto avertere, & ad delendam insignem illam maculam, & ad ecclesiam uno omnium consensu in antiquum statum restituendam, conaretur impellere. Susceperat jam antea Sigismundus negotium, egeratque per litteras cum ipso Ferdinando Aragonis rege, ut Nicenam Provinciam urbem ambo convenirent, ad eandemque Gregorius & Benedictus accederent: tunc vero etiam Gregorius plane jam suo officio satisfecerat, unaque tantum Benedicti pars Synodo repugnabat, non solum Sigismundus iter aggressus est, verum etiam cum Ferdinando gravi ac diuturno morbo laborans, nullo modo ad Nicenam venire posset; imperator clarissimus, cui ecclesie dignitas cara in primis erat, purpura & maiestate imperatoria indignum non putavit in Hispaniam se conferre, ac regem auctoritate & potentia inferiorem, cum tam longe abesset, quoniam ita ecclesie expediebat; intra Aragonis fines convenire. Erat Ferdinandus eo tempore Perpiniensi, quod oppidum ut sit in regni Aragonie ditone, tamen citra montes Pyrenaeos in Gallia Narbonensi situm est. Ibi Sigismundus una cum sex Concilii legatis, quorum princeps erat Jacobus Turonensis archiepiscopus, magnifice ac regio apparatu acceptus, statim cum rege Ferdinando de negotio egit: deinde cum Benedicto, qui ejusdem Ferdinandi opera Perpiniense venerat, atque inibi tum diu conversabatur. Obsecravit eum reges ac legati, ut ecclesie aliquando consulere: & quoniam nihil prater ipsius voluntatem detestabili pesti depellende tunc obstat, daret ipse quoque manus, tribueretque hoc summum ecclesie beneficium, ejusque utilitatem, ut virum Christianum decet, nomini & insignibus pontificis antefereat. Restitit usquequaque Benedictus, nullisque unquam precibus moveri potuit: atque adeo cum causam suam defendendam suscepisset, septem horas in tuendo suo jure & explicando consumpsit. Tantum attulit fastidium omnibus, praesertim vero Ferdinando, summa illa dura hominis pertinacia, ut Benedictus pertinuerit, ne sibi forte aliqua vis afferretur. Quapropter noctu clam ad Colliberis portum, in quo duas ipse triremes promptas habebat, celeriter profugit, ac statim portu solvens, Peniscolam navigavit. Est Peniscola oppidum Hispanie citerioris apud Ilercaones non longe ab urbe Dertosa, quod oppidum ferme undique mari alluitur. Ibi Benedictus arcem habebat loci natura, militum praesidio, omnique rerum genere munitissimam. In ea inclusus deinceps vitam egit, nihilque amplius de abdicatione, aut de synodo audire voluit: & quamvis ab omnibus regibus & provinciis desertus, ad extremum tamen usque spiritum retinuit pontificatus insignia. Interea Ferdinandus rex, singulari Bene-

dicti contumacia commotus, ab eo discedere decrevit: eoque cum aliis regibus ac principibus qui Benedicti partes sequebantur, quamprimum communicata, prope omnes Ferdinandi consilium summo consensu comprobavit; omniumque nomine missi sunt legati Narbonem, ubi Sigismundus negotii exitum expectabat. Cum igitur Narbone concordis conditiones essent a regum legatis propositae, eas continuo Sigismundus, & episcopi qui cum eo venerant, acceperunt; Synodusque ipsa Constantiensis, ad quam delatae sunt, easdem sine ulla cunctatione approbavit: & quia longum esset omnia hujus concordiae capita commemorare, satis erit proferre praecipua. Illud igitur primum inter regum legatos & Synodum convenit, ut omnia decreta quae a ceteris pontificibus, atque a Synodo Pisana prius, postea vero a Constantiensi contra eos qui Benedictum tanquam verum pontificem coluerunt, sunt constituta, rescinderentur, & irrita essent. Deinde ut ea quae Benedictus ut pontifex suis concessisset, a Synodo confirmarentur. Praeterea ut cardinales Benedicti, si ad Synodum venirent, in numero cardinalium essent, idemque honor eis haberetur, qui veris cardinalibus haberi solent. Item ut ministris Benedicti, qui ab ipso deficerent, honesta aliqua ratione Synodus provideret. His rebus ita constitutis, legati Alphonsi regis Aragonie, qui in locum patris Ferdinandi nuper demortui successerat, ac deinceps aliorum regum, Constantiam venerunt, ac tum ipsi, tum multi episcopi & abbates Hispani, alique viri summa auctoritate praediti se (ut in pactis cautum erat) cum Synodo conjunxerunt. Erat jam tum Concilium Constantiense generale, cum trium patrium, in quas ecclesia fuerat antea distracta, concursus factus esset; videbaturque jam schisma magna ex parte sublatum. Sed ne ullus scrupulus amplius resideret, antequam pontifex verus at certus designaretur, voluerunt patres de negotio Benedicti cognoscere, eique, nisi se ipse prius abdicaret, causa cognita, pontificatum abrogare. Fuit itaque Benedictus in jus vocatus: sed contempsit ipse tum Synodum, tum ejus edictum, neque unquam adduci potuit, ut adesset, aut quidquam responderet. Quare Synodus hominis insolentiam graviter ferens, servata omni ex parte judiciorum forma, in Benedictum animadvertit, sententiaeque lata ipsum de variis criminibus damnavit, atque anathematis poena prius multatum, omnino a pontificatu deiecit. Post hanc sententiam communi omnium consensu confirmatam, cum nihilo jam prohibere videretur, quo minus pontifex ecclesie praefici posset, statim patres se ad ejus electionem compararunt, & ad eos cardinales, qui tunc Constantiae aderant, alios xxx. viros probos & eruditos adjunxerunt, quos suffragii jus in ea tantum electione habere voluerunt. Ingressi sunt hi in conclave sexto Idus Novembris, & sexto post die pontifex renunciatus est Otho Columna patria Romanus ex illustri Columnensium familia natus, vir prudentia & pietate insignis, qui quod in feriis sancti Martini esset electus, ab eo voluit nomen accipere; atque ita Martinus quintus est appellatus. Ceperunt patres omnes iustitiam ex ea re laetitia, tum quia sublato schismate pontifex jam certus erat electus, tum quia Martinus praeter ceteros illo munere dignissimus videretur. Mansit pontifex Constantiae amplius quam quinque menses: quo toto tempore quamquam generale Concilium sine dubio & maiore auctoritatis fuit, cum Martinus pontifex maxi-

a. Sess. 16.
& 17.c. Sess. 11.
12. 13. &
14. 15. &
16. 17.d. Sess. 18.
& 19.

mus

ANNO
CHRISTI
1414.ANNO
CHRISTI
1414.

mus illi praesertim, non tamen multa extant ipsius A
Concilii decreta. Tandem anno 1418. cum jam
patres qui ab initio venerant, quatuor annos &
sex menses Constantis traduxissent, resque ipsa
postulare videretur, ut absoluto negotio cujus
causa venerant, & constituto gregis universi
pastore, ad suas ipsi quoque oves pascendas
redirent, decimo Kalendas Maji Concilium pon-
tificis jussu, maximaque patrum omnium con-
sensione est ad exitum perductum. Cujus Con-
cilii decreta, quae ad fidem declarandam perti-
nent, haeresisque damnandas, sua auctoritate
Martinus pontifex confirmavit. Verumtamen,
quia multa restabant adhuc praecipue de Chri-
stianorum moribus corrigendis; ea omnia in
proximam Synodum reservata sunt: quam jam
tum Martinus indixit, & post septem annos
Ticini congregari jussit. Synodo absoluta Mar-
tinus in Italiam venit, Florentiaeque aliquam-
diu diversatus, tandem Romam se recepit, ubi
reliquam vitam egit. Ac de Concilio quidem
Constantiensi haecenus.

Quoniam autem hujus exitiosi schismatis quod
in ea Synodo fuit oppressum, adhuc superfue-
runt scintillae nonnullae, quae magno labore
sunt extinctae; reliquum est, ut de his mentio
breviter fiat. Ac primum quidem illud liquet,
Gregorium & Joannem XXIII. vel potius An-
gelum Corarium & Baltasarem Colam, nul-
lam postea ecclesiae molestiam exhibuisse. An-
gelus enim, ante quam Concilium absolveret,
ex vita discessit: Baltasar vero cum in
carcere servaretur, tandem custodibus pecunia
corruptis evasit, Florentiam venit, seque ad
Martini pedes supplex abiecit; a quo benigne

exceptus, & in cardinalium collegium coopta-
tus, paulo post in eadem urbe morbo consum-
ptus est, & magna funeris pompa inibi in san-
cti Joannis templo sepultus. At vero Benedi-
ctus XIII. sive Petrus de Luna, septem annos
post Synodum Constantiensem vixit, neque un-
quam pontificis nomen deposuit: immo vero
cum eodem tempore Alphonsus Aragoniae rex
bellum gravissimum in Italia cum Ludovico
Anegevensi gereret, ac Martinus in partes
Ludovici propendere videretur, frater ponti-
fici Alphonsus dedit operam, ut cardinales quos
qui reliqui erant post obitum Benedicti, pon-
tificem alterum designarent: Delegerunt ipsi
Ægidium Munionem canonicum Barcinonen-
sem, cui Clementi VIII. nomen fuit. Idem
cardinales creavit, & alia obiit munera pon-
tificia. Sed postea cum idem Alphonsus in gra-
tiam cum Martino rediisset, facili negotio schis-
ma est omnino sublatum. Nam Alphonsus Bor-
gia vir optimus ac prudentissimus, qui paucis
post annis factus est pontifex maximus, tunc
ad hoc negotium delectus, egit cum hoc Cle-
mente, ac deinde Petrus cardinalis Fuxensis:
tantumque uterque apud eum sua opera & au-
thoritate potuit, ut Clemens sponte se pontifi-
catu abdicavit. Conjecti sunt in vincula duo
illi cardinales qui eum delegerant, quia nun-
quam errorem deponere, neque Martino vero
pontifici obtemperare voluerunt. Atque ita de-
cimum schismatis incendio omni ex parte restin-
cto, & Martinus unus clavum securus ecclesiam
tenuit, & ipsa summam tranquillitatem ac pa-
cem optatissimam consecuta est.

c Plat. in
Joan. 23. &
Mart. V.

DECRETA ET ACTA.

CONCILII CONSTANTIENSIS.

PRÆFA-
TIO. Ex
Prima edi-
tione h. c. c.
Hag. non
anno MD.

700 VIII. B.
Dem. XXXII.

Sacrosancta generalis Synodus Basiliensis in Spiritu sancto legitime congregata, uni-
versalem ecclesiam representans, ad perpetuam rei memoriam. Quoniam facile la-
bitur humana memoria, & proclivis est hominum cursus ad novitates, ad regimen Do-
minici gregis feliciter & recte dirigendum maxime pertinere dignoscitur, ut univer-
salia gesta Conciliorum, sub sacris approbatione testimonii ad posteritatis memoriam
pandantur, & in communis notitia teneantur. Namque cum saepe casus eveniant, quo-
rum similes constas apud antiquos fuisse decisos; utile quidem est scire, quale fuerit
eorum, qui nos precesserunt, de simili re iudicium. Et cum plerumque in rebus du-
biis ad utramque partem rationes plurime adducantur; ad tollendas lites & contentio-
nes, opportuna cernitur veterum auctoritas: & qua ab antiquo facta legitur, sanctorum
definitio Patrum. Sic enim scriptum est: Interroga generationem pristinam, & diligen-
ter investiga patrum memoriam. Et iterum: Interroga patrem tuum, & dicet ti-
bi: majores tuos, & annuntiabunt tibi. In Conciliis præterea generalibus errores ad-
versus sanctam fidem pro tempore insurgentes reprobantur, determinantur quæstiones ad
catholicam fidem pertinentes; qua denique, & qualiter intelligenda sunt divina man-
data, declarant. Et quod illis proprium est, per ea sacri canones eduntur, qui con-
stringentes hominum vitas sciri ab omnibus debent; ut præscripto eorum manifestius
cognito, vel inhibita declinent, vel permissa sentiantur. Hæc autem aliaque plurima
attendentes, rem utilem & admodum fructuosam esse cognoscimus, magnæ Constantien-
sis Synodi, qua ad extirpationem schismatis, hæresum, & errorum, ac reformationem
ecclesiæ in capite & in membris fuisse dignoscitur congregata, gesta in unum, de quo
nemo ambigere habeat, ad perpetuam rei memoriam, librum redigi. Namque cum plu-
rima ibidem negotia & digna memoratu peracta fuerint, quis non illa collaudet ad
posteritatis memoriam recondi perpetuam? Quis non opera præterea duxerit sciri ab
omnibus Christi fidelibus, quomodo sancta Constantiensis Synodo operante, Ecclesiæ catho-
lica, que per quadraginta fere annos horrendo schismate divisa fuerat, ad perfectam
unitatem pacis rediit, felicitis recordationis Martino Papa V. ad summum Apostolicæ
sedis apicem assumpto? Quis determinationes & decreta illius Synodi, per declaratio-
nem auctoritatis universalis ecclesiæ & generalium Conciliorum eandem representan-
tium, pro extirpatione prædicti schismatis, pro eliminatione hæresum & errorum, ac
pro reformatione ecclesiæ in capite & in membris edita, non libenter audire & cogno-
scere velit? Nempe nos magnam atque evidentem utilitatem & cognitione gestorum
illius sanctæ Synodi resultare perspicentes, ac volentes salutem publicam & communibus
consulere commodis, decreta ibidem facta ex actibus ejusdem Concilii extrahi & colli-
gi, ac fideliter conscribi; Bulla quoque seu plumbo hujus sacri Concilii Basiliensis com-
muni, adhibitis singulis ad id necessariis, voluimus & mandavimus. Ad cuius ope-
ris consummationem dilectissimos Ludovicum sanctæ Susannæ, & Joannem sancti Ca-
lixti, S. R. E. presbyteros cardinales, venerabiles Guillelmum Vercellensem, & Tho-
mam Dunckeldensem episcopos; nec non dilectos ecclesiæ filios, Thomam de Corcellis,
& Martinum Bonifii, in Theologia magistros, & Joannem de Vassenstein, archidia-
conum Zagabiensem, Decretorum doctorem, ordinavimus & deputavimus. Ipsi autem
commissioni nostræ multo tempore diligenti cura vacantes, juxta nostrum mandatum,
extraxerunt & collegerunt, ac fideliter conscribi fecerunt, decreta & gesta nonnulla
præfati sacri Concilii Constantiensis, in unum redigentes volumen; quorum tenores se-
quuntur, & sunt tales:

CONSTANTIENSIS CONCILII

Vetus Compendium Actuum, ut in prefatione dicitur.

Edidit Labbeus Constantiensis Concilii Acta ex prima editione facta Hagana anno 1500. ad exemplar illustriſſimi Synodi...

Ex prima editione.

A Inchoatio sacri Concilii Constantiensis.

IN nomine sancte individuae Trinitatis. Hic liber continet ordinationes, statuta, constitutiones, decreta, & alia acta & gesta in generali Constantiensi Concilio...

Item dominus noster Papa ipsa die quinta, pro felici inchoatione dicti Concilii praemissa solemniter processione, adstante cum mitris & habitibus pontificalibus...

Incroitus Papae Joannis XXIII. ad Constantiam.

In nomine domini nostri Jesu Christi, anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo decimoquarto, indictione septima, die Luna, quinta mensis Novembris...

Ex ms. card. Capranice.

Origo generalis Concilii Constantiensis ex Pisano Concilio cepit. Cum enim magnum, & horrendum schisma, quod cepit in Urbe post obitum Gregorii XI...

M. Brunsviciensis. Lips. & Gorb. quinquagesima. b. Polim. ms. decretorum domini Joannem b. Volim, per reverendissimum in Christo patrem dominum Franciscum, sanctissimum Cosmae & Damiani diaconum Cardinalem, lecta fuit schedula hujus tenoris, videlicet. c. Quarto. ms. Brunsviciensis. Lips. & Gorb. d. Initiabit. ms. Gorb. In clusa parentibus non sunt in edit. Hagana. sed sunt in ms. tribus praecipue appellatis.

ANNO
CHRISTI
1414.

ANNO
CHRISTI
1414.

demum fecerunt uterque per collisionem invenerunt, quod non conveniret. Quibus per cardinales utriusque obedientie consideratis, idem cardinales ab eis recesserunt, & Petrus de Luna dictus Benedictus fugit in Aragoniam ad Ferdinandum de Partu Venetis propter matrem regis Ferracorum qui iam sibi subtraxerat obedientiam. Angelus autem dictus Gregorius retrocessit Senas. Tunc pontifici cardinales utriusque obedientie conveniunt, & concorditer Pisane Concilium convocant, in quo dicti Benedictus & Gregorius fuerunt depositi de summo pontificatu, & elegerunt in Papam cardinalem Mediolanensem Petrum de Candia de ordine Minorum, oriundum de Creta, qui Candia dicitur, de qua se cognominavit, famosissimum theologiarum doctorem Parisiensem, qui se Alexandrum nominavit. Verum penitus Petro de Luna omnes Hispanias preter Portugalliam, Angulo verum regnum Siciliae, Neapolitanum, & Carobus de Malabellis cum terris quas tenebat, & omnes duces Bavarum, neque archiepiscopus Treverensis & terris illius subditis obediverunt, dicta depositione non obstante. Rex tamen Siciliae Ladislaus postquam Angulum repulit, & venit ad obedientiam Joannis XXIII. de quo infra, per certa pacta inter illos. Qua electione Alexandri facta, Pisa illud Concilium fuit, & per eundem Alexandrum, illo approbante Concilio, continuatum ad triennium; locus autem & dies summas pontificis, qui tunc foret, eligere & significare debent. Praefatus Alexander anno vix completo a sua electione obiit Bononiae, & electus fuit iste Joannes XXIII. cardinalis dictus sancti Eustachii, legatus in Bononia dictus Balthasar Costa de Neapoli. Quam electionem fuisse vitiosam fama est, & quantum ad merita personae certum. Idem Joannes XXIII. prosequens continuationem dicti Pisani Concilii instante biennio convocavit Concilium generale Romae ad primam Aprilis anno millesimo quadringentesimo a vicesimo secundo: sed tam propter loci distantiam, tam propter viarum pericula, cum undique prope Romam bella gererentur, nec erat tutus accessus, nullus de extra curiam accessit: quae impedimenta idem Joannes Papa, ut dicebatur, & creditur a multis, procurabat, & fovebat, ne fieret Concilium. Demum Roma capta, curiaque repente fugata per Ladislaum Siciliae regem, non sine latissima culpa dicti Joannis Papae, ipsoque cum curia sua stante Florentiae, serenissimus princeps Sigismundus Romanorum & Hungariae rex misit ad eundem Papam legatos, postulans sibi dari potestatem Concilium generale, & eligendi locum & tempus. Cardinales autem videntes quod idem Papa fugiebat Concilium generale, tantum institerunt apud eum, quod misit ad eum Curiae in Italia cardinales de Chalanco & Florentinum, cum potestate eligendi locum & tempus celebrandi Concilium, de consilio & consensu dicti regis. Et ita elegerunt Constantiam, & diem Kalendarum Novembris anni MCCCXIV. & pontificatus ejusdem domini Joannis IV. statueruntque diem cum rege in mense Novembris anni decimotertii, quo Papa & idem rex conveniunt in civitate Laudensi. Et ita conveniunt cum omnibus cardinalibus: ibique Papa in generali consistorio, rege praesente, generale hoc Concilium Constantiense ad Kalendas praedictas decrevit convocandum, & convocavit decretis litteris Apostolicis super hoc, quarum tenor talis est, ut infra in sessione 1.

Post hanc decretam convocationem Concilii, Papa Joannes XXIII. cum sua curia in principio Quadragesimae rediit Bononiam, & in mense Augusto sequenti mortuus est Ladislaus regnum Siciliae tenens: qui, ut praefertur, Romanam ceperat, cum toto patrimonio & terris ecclesiarum praesertim in Tuscia occupabat: propter quod idem dominus noster Papa Joannes XXIII. voluit adire Urbem, ad illam & terras ecclesiarum recipiendas. Sed cardinales sentientes, quod si illuc irent, non reverterentur ad

Concilium, & idem Concilium non fieret, neque procuraretur unio & reformatio ecclesiarum, unde pene fecutura cimbatur magna ecclesiarum destructio; fortiter resistunt, & concorditer insistunt verbis & scriptis, quod negotia spiritalia & ecclesiastica, videlicet Concilium ageret in persona: temporalia vero per vicarios & legatos. Quibus, licet non libenter, annuit. Et prima die Octobris de Bononia iter cepit ad Constantiam: transiens autem per Meronem oppidem ducis Austriae Frederici, pepigit ibi cum eo foedus: & mediantibus pecuniis idem dux promissa sibi securitatem, etiam in Constantia, & illum tenere securum & liberum. Et quoniam vellet eum extra Constantiam ponere, & tenere securum & liberum contra omnes, prout hinc idem dominus noster Papa postea aperuit in Constantia, ut in sequentibus apparebit: ex quo iam perpendi poterat quod idem dominus Papa non sincero animo procederet ad Concilium.

Ex collectione Barberiniana: Et mss. quatuor Vindob quibus usus est D. Scholfrate.

In hoc igitur generali Concilio Constantiensi, in quo agendum fuit de pace & unione perfecta ecclesiarum, secundo de reformatione illius: a principio Novembris anni Domini c. xix. quo ibi Papa & collegium non erant, usque ad finem Januarii, nihil omnino actum est, neque factum de materia unionis, quoniam apud aliquos erat morbus, *Nisi me tangeat*. Illi autem qui agere cupiebant pro absentia Galliarum & Anglicorum, in quibus apud omnes maxima spes erat, tangere non audebant. Et iterum autem pauca preparatoria acta sunt per aliquos cardinales deputatos, sed semper in conclusione fuerunt praepediti.

c. Ita mss. coll. sed manifeste error. re. pro MCCCXIV

d. mss. Interim termin.

Schedula praefata A. 1414. Mense Novemb. proxime a Feste Martini, in Congregatione Doctorum in Theologia, ex parte 1. Papa Joanni XXIII. dein obita.

Ex MS. Vindobonensi.

Quia Christi fidelibus congregandis in Concilio generali dari debet plena securitas, & secura libertas, ut sit animus in consulendo liber juxta verbum Salustii: ideo ad hunc finem, & ut in rebus agendis ordo debitus observetur, illa expedire videntur, quae ordinarie ponuntur.

Primo, quod per Concilium deputentur certi notabiles viri, qui sint procuratores Concilii, & promotores rerum agendarum, videlicet super pace & integratione ecclesiarum, & unionis, & super ejus universali reformatione tam in capite, quam in membris. Sic enim decretum fuit in Concilio Pisano. Ubi etiam tales Procuratores seu promotores fuerant deputati.

Item, cum praedictis deputandis dentur certi notabiles viri, tam in divino, quam in humano jure periti, qui essent consiliiarii, seu directores rerum agendarum, & quorum consilio dicti procuratores habeant omnia deliberanda proponere, & promovere, ut in sessionibus super propositis in deliberando breviter & ordinatius procedatur, sicut in Concilio Pisano.

Item, quod inter duas sessiones dicti consiliiarii & promotores, de pluribus Nationibus eligendi, ut excludatur acceptio personarum, debeant certis diebus convenire ad audiendum omnes & singulos, qui super unione & reformatione Ecclesiae aliqua verbo vel scriptis voluerint exponere, in Concilio proponenda. Ut in talibus evitetur confusio, & ordo conveniens servetur; nec aliquid, quantumcumque parvum, ab audientia excludatur, quia saepe Deus revelat parvulis, quae Christo tecta abscondit a sapientibus.

Item, in sessionibus super propositis per dictos promotores servanda erit debita gravitas in deliberando. Ut quod

a forte, duodecimo, est legendum.

b Forte de est, sibi

Bella est convocationis Concilii, que cum sua curia in principio Quadragesimae rediit Bononiam, & in mense Augusto sequenti mortuus est Ladislaus.

1. Superius schedula per proposita fuit Joanni P. XXIII. in generali congregatione die Jovis 14. Novemb. a. 1414 eodem Papa Johanne praeside habita proxima die ante sessionem publicam.
Concil. General. Tom. XXVII.

quod in una sessione proponitur, in alia concludatur. Afferentia, super quo dabatur, si opus fuerint, boni modi.

Item, dato bono ordine procedendi, agendum est de materia praevia tractanda: & videtur, quod inchoanda sit ab unione, seu pace ecclesiarum, sine qua vix fieri poterit reformatio in aliis utilis & generalis.

Prædicti quinque modi & articuli hujus schedulae super modo procedendi præsentati fuerunt coram Domino nostro Papa in generali congregatione ex parte Theologicae facultatis.

Item, quantum ad hoc, laborandum erit, quod propter renunciationem determinationis sacri Concilii Pisani dicta unio fiat in persona Domini nostri Johannis Papae XXIII. aliis duobus de Papatu contententibus repulsi, juxta decretum Concilii prædicti.

Item, quia dicta repulsiō vel ejectio dictorum contententium difficilis est per viam facti, laborandum est, quod fiat per viam cessionis liberæ, seu per viam reductionis.

Item, ad dictam cessionem facilius obtinendam, & quia ecclesie non claudit gremium redeuntibus, deliberandum erit, utrum statuendum esset per Concilium: quod quicumque electus vel eligendus sub præfenti schismate, si pro bono pacis attempta perplexitate materiam vellet cedere, eidem provideretur de notabili & securo statu in Ecclesia Dei.

Item, expediens videtur, quod ex nunc ordinaretur dicta provisio talis & tanta, quod de illo statu quivis contententium potius contentaretur, quam in litibus immortalibus statum papalem erroneum redderet.

Item, quod principaliter agenda primo tractarentur per deputatos informationibus variis & scriptis, & hoc super reformatione universalis Ecclesie, de quibus postea Concilium informarent.

Item, si videretur, aliud Concilium in brevi celebrandum esse nimis sumtuosum & laboriosum, & partibus contententibus, & suis obedientibus onerosum, auctoritate dicti Concilii posset ordinari, quod certi notabiles prælati & personæ de diversis nationibus & regnis usque ad certum numerum, loco & tempore ex nunc declarandis, convenirent cum partibus contententibus, vel eorum procuratoribus, & quod illi sic congregati repræsentarent totum Concilium generale, ac quidquid definirent, esset perinde, ac si in Concilio esset factum. Et hoc non est juri divino aut humano contrarium, quod simile legitur a sanctis Patribus esse factum.

Item, si dicatur, quod forte ipsi principaliter contententes in præmissis non consentirent, dico, si contra tam justas & rationabiles vias exceperint, quod absit, ex parte Concilii requirendæ sunt obedientiæ, ut eos unanimiter amoveant. Qui si ipsorum suggestionibus acquiescere noluerint, ex nunc prout ex tunc decernendi sunt tamquam destructores ecclesie, & acriter coercendi. Quia in morbo pestilentico est etiam cum cauterio providendum. De modo autem coercionis & provisionis in casu prædicto alibi est dictum.

Item, si dicatur: illis, quæ decernuntur in Concilio præfenti, dicti contententes obtemperare non tenentur, quia, ut dicunt adulatores eorum, tu es verus Papa, & talis non tenetur sequi deliberata decreta Concilii generalis: respondeo, quod iste error perniciosissimus, maxime in casu præfenti. Quia secundum dictamen juris naturalis in quolibet corpore ligandum est caput, & modis omnibus coercendum, per membra cetera, si nitentur tyrannidem & rabiem exercere.

Item, si dicatur: Dicti contententes forte in dicto Concilio multa promittent, quæ minime observabunt, & sic hujus Concilii decreta debita executione carebunt; dico, quod his fallaciis erit necesse providere, dando trenum stimulorum malitiæ

offrenata, super quo dabatur, si opus fuerint, boni modi.

Item, super hoc, & omnibus præmissis consideranda erit professio, quam fecit Bonifacius VIII. ut ante fecerant prædecessores sui, quæ si a successoribus fieret, ea, quæ addenda forent, in præfenti Concilio definirerentur, & per hoc provideretur multis inconvenientibus antedictis.

Item, si dicatur, quod forte dicti contententes, ad istud Concilium non venirent, vel non sufficienter mitterent, quid ergo alii sine ipsorum præfentia vel consensu facere poterunt: hic dico, quod idem per omnia facere poterit Concilium, ac si illi personaliter interessent. Alioquin, si ad providendum tantæ necessitati Ecclesie expectaretur eorum præfentia vel consensus, nunquam fieret finis hujus facti & miserie, quod absurdum est dicere.

Item, quantum ad dominum nostrum Papam Johannem, quia cum Rege Romano solemniter concordavit de loco & tempore Concilii, ipsum per suas litteras & nuncios Apostolicos & legatos quantum ad suam obedientiam denunciavit, & convocavit etiam alios sibi non obedientes, Regem prædictum requiri fecit, & cum suo collegio magnis periculis, laboribus, & expensis montes pertransiit, ad civitatem Constantiam velut vir constantissimus appropinquando.

Item, quantum ad alios duos contententes, idem Rex eis, & illis de sua obedientia incitavit dictum Concilium, offerens eis saluum conductum, & omnimodam securitatem pro se & suis obedientibus. Et ideo illorum absentia ipsorum negligentibus & culpis imputanda est, & non in damnum & perniciem Ecclesie retorquenda.

Præmissa sub correctione præfentata sunt sine allegatione rationum vel auctoritatum, gratia brevitatis. Et si aliqua revocentur in dubium, paratus sum ea declarare, & ad objecta respondere.

S E S S I O I.

Ex prima editione.

De Veneris decimasexta mensis Novembris, anno, indictione & pontificatu, quibus supra, sacra & universalis Synodus in ecclesia Constantiensis, præfente præfato domino Papa, solemniter congregata, celebrataque Missa de Spiritu sancto per reverendissimum in Christo patrem dominum Jordanum episcopum Albanensem, sanctæ Romanæ ecclesie cardinalem, de Urbinis vulgariter nuncupatum, cantatisque litaniis, & aliis devotis orationibus pie porrectis ad Deum, idem dominus noster Papa inchoans, Veritatem diligite, Zacharia cap. viii. & adducens auctoritates novi & veteris testamenti, allocutus est Synodum, exhortans omnes ad meditando, & solertem insistendum super ordinandis his, quæ ad ecclesie pacem & statum pertinent. Quo sermone perlecto, reverendissimus in Christo pater dominus Franciscus, sanctorum Cosme & Damiani diaconus cardinalis, Florentinus vulgariter nuncupatus, stans in thalamo eminenti, ubi dictus dominus noster sedebat, alta & intelligibili voce legit schedulam sequentem, videlicet:

Joannes episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Intendentes ad executionem eorum quæ per felicis recordationis Alexandrum Papam V. prædecessorem nostrum in Pisano Concilio decreta fuerunt circa convocationem Concilii generalis iterum faciendam, dum alius præfens Concilium convocavimus per litteras nostras, quarum tenorem hic duximus inferendum.

Ex miss. Cardin. Capranicz, & tribus Germanicis.

Et cum ad hunc locum pervenisset idem Cardinalis, rediit ad sedem suam: & continuo litteræ Apostolicæ sequentes alta & intelligibili voce per venerabilem virum Job de Retti domini nostri Papæ notarium, stantem in dicto thalamo, lectæ fuerunt, quarum talis est tenor:

Bulla

ANNO
CHRISTI
1414.

verendissimis in Christo Patribus dominis S. R. E. cardinalibus numero decem & octo, prelatibus, procuratoribus dominorum, magistris, & aliis in sacro Constantiensi Concilio existentibus, in aula inferiori palatii Apostolici pro causa supradicta, cum super ea per unum ex dominis cardinalibus propositio fieret, variis inter eos fuisse sententias: aliis asserentibus arma predicta appendi sive affigi potuisse, & per consequens ex quo deleta fuerant, reponi debere: & hujus sententiae fuerunt dominus Feltronensis & Concordiensis episcopi, & plures alii: aliis vero asserentibus supradicta arma in locis premissis in obedientia domini nostri Papae Joannis XXIII. constituta appendi sive affigi non potuisse; & per consequens ex quo deleta fuerant, reponi non debere; & hujus sententiae fuit dominus patriarcha Gradenus, & alii: qui plures quam alteri sententiae adhererunt; dicentes, nisi Angelus Corario personaliter veniat, ipsius arma ibidem non debere deponi. Super hoc tamen, & super eo quod in secunda sessione xvii. mensis Decembris celebrandam sendum erat, quod etiam propositum fuerat, dixerunt congregati, se velle deliberare.

Ex collectione Barberiniana.

In prima tamen conventionem in palatio, 2] absente Papa, ex parte nationis Italicae data est pro materia Concilii cedula in effectu concludens, quod in Concilio, primo ageretur de confirmatione Pisani Concilii & executione, & executione sententiarum illius per aggravationes, & alios modos.

*Schedula Italorum.**Ex Cerretano allegante Ezotio in Annal.*

Præsupposita materia fidei, quæ præcedit, sequuntur quedam Avifamenta, super quibus reformatione providendum videbitur.

Primo ad submovendum omne dubium, & concludendum ora obloquentium, quod declaretur Concilium Pisianum, omniaque & singula acta & gesta in eo, indeque secuta, fuisse, & esse rationabilia, & Canonica, & ab omnibus & per omnia admittendum fore, & sub penis Canonice admitti debere, & executioni subjacere condemnata in eo. Et pro eorum executione:

Quod Papa teneatur & debeat expellere Petrum de Luna & persequi Errorium, dejectos, eorumque fautores & defensores. Et istud onus incumbat sibi. Et infra annum incipiat & inde continuet.

Quod si per viam tractatus utilius posset terminari turbatio, quam faciunt de Luna, Angelus, & eorum sequaces, quam per viam facti, quod hoc liceret Papæ, & facere possit, & dare licentiam tractandi & conversandi cum eis ad talem finem, sine metu penæ.

Quod ordinetur, quæ Papa faciet die suæ Assumptionis in officiorum & prærogativarum datione ac beneficiorum collatione, quod non valeat: & reducat officiales Curie ad numerum & observantiam, quæ observabantur ante schisma.

Quod Papa faciat Canonem, ut si contingeret in futurum super Papatu controversia oriri ex aliquo casu vel occasione, Papa non volente & nolente generale Concilium convocare, quod Cardinales Episcopi, aut tres ex eis convocare possint & debeant, & locum assignare.

Quod ordinetur, quod Papa die suæ assumptionis clero & populo presentibus debeat & teneatur facere professionem & præstare juramentum, quam & quod

præstabant antiquitus Rom. Pontifices, prout fecit & Bonifacius octavus.

Quod in quolibet decennio seu vicefimo quinto anno a die ultimi Concilii generale celebrabit Concilium, & ibi determinabit locum pro futuro Concilio.

Quod de juribus Ecclesie Romanæ nihil alienabit sine solemnitate juris scripti, & ipsa non servata aut alienata a tempore Concilii Pisani, citra, aliter non valeant, & revocant.

Quod de juribus aliarum Ecclesiarum sive piorum locorum nihil alienabit, neque alienationes per Prælatos, Capitula, & conventus, aut alios, in beneficiis seu officii ecclesiastici institutis factas aut sendas, dicta solemnitate conservata, & constituta de eo non approbabit.

Quod nullum Cardinalem, Prælatum, aut alium status Ecclesiastici, invitum assumet, transferet, absolvet, aut removebit ab Ecclesia, Monasterio, Magistratu, vel administratione officii vel beneficii in titulum vel commendam perpetuam dato vel assignato, nec aliquem ex eis privabit beneficio, officio, vel administratione, sine causa legitima, & juris scripti ordine non servato.

Quod Regibus, Principibus, communitatibus, vel quibusvis laicis, non subjiciet clerum, nec ipsius partem vel Prælatos, neque tributa, punitiones, seu qualvis exactiones concedet super aliquos ex eis, jure scripto hoc fieri non concedente: & Prælati & singuli de clero contrarium facientes ipso jure cadant, & sint privati beneficiis, & etiam excommunicati.

Quod nullum tractatum pecuniarium permittet præcedere fieri super Prælaturarum promotionibus, beneficiorum collationibus, & aliis spiritualibus, sed se ad hoc offerentes & mediatores puniet, & penas juris infliget.

Quod in arduis nihil faciet sine consensu Dominorum Cardinalium. Et se subscribant in litteris, per se, sicut fiebat antiquitus, vel per notarium.

Quod si aliquis contra præmissa, aut aliquid ex eis fieret in futurum, quod non valeat, sed sit irritum & inane.

Ex Collectione Barberiniana.

Qua cedula lecta, dominus cardinalis Cameracensis statim porrexit aliam cedulam contrariam, quæ ante visa fuerat per cardinalem sancti Marci, & quosdam alios prælatos & doctores Gallicos, concludens in effectu contrarium. Attento quod ambaxiatores Petri de Luna, & Angeli Corario veniebant; donec saltem essent auditi, & ita siluit illa materia. Interim actum est contra quemdam hæreticum Bohemum dictum Joannem Hus, & de erroribus Joannis VVicleff Anglici. Tenor vero cedulæ domini D. Cardinalis Cameracensis talis est.

Sequuntur aliquæ quæstiones, ad quas probandas & defendendas coram Concilio generali se offerunt aliqui prælati & doctores super iis deliberationem Concilii sufficienter congregati requirentes. Sacrum Concilium Pisianum obligat dominos Papam & cardinales ad hoc quod in præfenti Concilio modis & viis rationabilibus tractent de perfecta & integra unione ecclesie, sive pace & eius debita reformatione in capite & in membris. Ad hoc non solum eos obligat dictum Concilium Pisianum, sed etiam jus naturale & divinum.

Ad hoc etiam obligantur prælati ecclesie ad præfens Concilium convocati, vel etiam congregandi.

Illi qui pertinaciter a asserent præfens Concilium debere dissolvi, sine eius continuatione ad aliud Concilium, ubi dicta unio & reformatio finaliter concludatur, in casu quo in præfenti non fieret, b essent fautores schismatis, & de hæresi vehementer suspecti. 3

In

a mss. asserunt.
b mss. sunt.
& non obtemperaverunt.

1 Die 7. Decembris anno 1414. in Congregatione Cardinalium & aliorum Prælatorum in Palatio papali.
2 Additio Cardinalis Cameracensis, in margine hujus schedulæ ex MSS. Vindobonensi: Tum ratione juramenti præfati in Concilio Pisano, quam determinationis Sessionis 19. septima die Augusti celebrata. Ubi fuit continuatio ejusdem Concilii decreta pro reformatione Ecclesie universalis. Quia sine illa, tanquam penetrabili exterminatione schismatis, non est pax perfecta, & integra unio Ecclesie consummata.
3 Additio Card. Cameracensis, in margine ex cit. MSS. Ratio, quia præfens Concilium principaliter ordinatur ad extirpationem schismatis & reformationem Ecclesie. Hunc autem finalem effectum tollunt. Unde de hæresi sunt suspecti. Quia schisma est dispositio trabens ad hæresim.

ANNO
CHRISTI
1414.

In presenti Concilio non est revocandum in dubium, A sed pro fundamento supponendum, quod Concilium Pisanum fuit legitime & canonice celebratum, ac ideo stabile & firmum. 1

Concilium Pisanum, & presens Concilium unitate continuationis censei debent unum Concilium, quare istud respectu illius non habet proprie auctoritatem confirmandi, seu roborandi, sed magis contra, cum hoc ab illo dependeat. 2

Petitio, quod Concilium Pisanum per presens Concilium confirmetur, antequam in ipso plene congregato agatur de viis & modis dictae unionis & reformationis ecclesiae, est petitio de praesenti non admittenda seu recipienda. 3

Praedictae quaestiones favent unitati ecclesiae & unitati fidei, & oppositae favent schismati, & sapientia tutorum haereticae pravitatis.

Ex Cerretano allegante Bzovio in Annal.

* In eodem S. h. d. dato per Dominum Placentinum & Chalcidicum Presbyteros Cardinales, & de Bawacis & Florentinum Diaconos Cardinales, D. Johanni Pape XXIII. De Ordine vivendi Papae.

Avilamenta pertinentia ad statum SS. D. nostri Papae. In primis Ro. Pontifex solet determinare sibi certas horas, in quibus recitat officium, audit missam, comedit, & dormit, nec pro aliqua necessitate interrumpit dictas horas, etiam si Rex vel aliqua magna persona pro tunc ei assistat. Observaverunt etiam aliqui Romanum Pontificem, quod de mane ante missam, & vespere ante ingressum lecti, omnibus de Camera exclusis, faciebat secretam orationem ad satis breve tempus.

Item, extra palatium solet fieri elemosyna publica per officiales ad hoc deputatos, quae dicitur Pagnotta, & omnia quae levantur de mensa Papae & aliorum comitorum solent portari ad hospitale S. Antonii, quod est ordinatum in Curia ad receptionem pauperum, qui sequuntur curiam. Solent etiam Romani Pontifices per manus sui elemosynarii largiri largas elemosynas pauperibus Praelatis sequentibus Curiam, & aliis, sicut videtur dicto elemosynario.

Item, diligenter debent asservari ea, quae pertinent ad officium & cultum divinum, specialiter circa Missas Papales, ita quod nunquam omittantur, nisi sit necessitas evidens. Et aliquibus videretur satis honestum, quod in Cappella Papae recitaretur totum officium.

Item, exactissima diligentia est adhibenda, ut omnino evitetur Simoniacae pravitas, & assistentes dicto domino nostro habeant manus puras. Et ad obviandum huic malo videretur, quod Dominus noster deberet deputare tres vel quatuor Referendarios, qui visiterent omnes supplicationes, & per eorum manus dirigerentur ad Dominum nostrum.

Item, Romanus Pontifex debet se exhibere semper in habitu Papali, & multa gravitate in verbo & gestu. Nec aliquis, quantumcunque ei domesticus, debet aliter eum videre, nec scire alia secreta Camerae papalis, nisi speciales cubicularii, obsequii illius insistentes.

Item, solet Romanus Pontifex continuare Consistoria secreta diebus ad hoc ordinatis.

Item dare audientiam publicam post Missam & in Vesperis, bis vel ter in hebdomada. Et debent esse certificati Curiales de tempore, quo dantur audientiae, ut possint venire.

Item, ut non vilifcat status Papalis in oculis Nationum ad hoc Concilium venientium, Camerarius Domini nostri cum Magistro Hospitii diligenter observent, quod hospitium Domini nostri, videlicet Camerae Papalis, Cappella, Consistorium, Finellus, portae, omnia officia palatii sint ordinata & ornata sicut decet. Ut in omnibus relucent ille splendor, qui quaeritur in Papali palatio. Et maxime curent, quod convivia fiant, & recipiantur omnes venientes ad palatium, & tractentur curialiter & laudabiliter.

Item, quia in praesenti celebratur Concilium generale, Dominus noster, qui est principium regulativum & directivum omnium conveniendorum in dato Concilio, attente consideret vulgare dictum: Quod impossibile est, negligentibus Dominis, superstantes esse sollicitos: unde oportet Dominum ante servos surgere, & ultimo dormire. Et ideo cum summa diligentia debet Dominus noster habere curam de omnibus quae gerenda sunt. Et quia in rebus maxime arduis consilium sunt necessarii, omnia cum bono & maturo consilio faciet Dominus noster. Distinguat etiam operationes, alia aliis committens secundum qualitatem negotiorum. Omnia tamen ipse sciat, & ordines, quomodo exequi debeant. Et super omnia det operam, ut in rerum gravitate non perdat tempus verbis otiosis & variis fabulationibus: sed cum omni diligentia & maturitate omnia gerantur, tam in consiliis, quam in audientis. Attendat tamen, quod in responsionibus super omnibus quae occurrunt, habeat verba bona, sed generalia. Et conclusiones faciat cum deliberatione consilii & aliquando totius Concilii.

Ex MS. Vindobonensi.

De duobus Pontificibus Gregorio XII. & Benedicto XIII. blande invitandis ad spontaneam cessionem. S. h. d. data per Petrum de Alliaco Cardinalem Cameracensem, Cardinalibus, deinde Johanni XXIII. Papae in generali congregatione.

Quia in praesenti Concilio non a rigore, sed a mansuetudine inchoandum est, ideo ad mediandum inter aliquas opiniones factas septima die Decembris, in congregatione Cardinalium & aliorum Praelatorum, videntur sequentes considerationes utiles in prima sessione promovendae, ut interim super eis deliberetur, & in sequenti sessione postea concludatur.

Ad exterminationem schismatis priusquam procedatur de facto per viam belli, prius tractandae sunt omnes viae rationabiles pacis, quibus de jure naturali & divino poterit, dum perfecta & integra pax, seu unio Ecclesiae Dei obtineatur, juxta verbum Terentii, Omnia prius experiri, quam armis decertare, decet sapientem.

Quia ejectio duorum contententium de Papatu non est facilis, vel verosimilis obtineri via belli, tentandum erit, & diligenter tractandum, quod fiat pax per ipsorum reductionem, vel voluntariam cessionem.

Ad dictam cessionem facilius obtinendam dicti

coo-

1 Additio Cardinalis Cameracensis, in margine ex eodem MS. Nam credendum est, dictum Pisanum Concilium visis & modis rationabilibus sic tractasse de perfecta unione Ecclesiae & integra, quod ipsam eff. turum conclusit, & consummaverit.

2 Additio Card. Cameracensis in margine in eodem MS. Quia sicut pater in patrem non habet Imperium, sic nec idem in semetipsum. Unde dicta Concilia aequalia reputantur. Ex quo sequitur, quod confirmatio Pisani Concilii, simpliciter & sine nova causa facta, non habet proprie auctoritatem mentis solidandi, sed magis irritandi, nec omnem scrupulositatem, in causa dicti Pisani Concilii, amovendi, seu errores circa ipsum extirpandi, sed magis novos errores inducendi, & schismatis obstinationem confirmandi, nisi prius convenientia remedia adhibeantur.

3 Addit. Card. Camer. in Margine ex cit. MS. Quia non est iusta, sancta, rationalis, aut fundamentalis agendorum in praesenti Concilio. Et hoc propter schismaticos, sacrum Concilium Pisanum & eius gesta impugnantes. Est inquam petitio pro nunc, saltem in praesenti Concilio, inutilis & infructuosa, & verosimiliter posset esse damnosa & periculosa, utpote schismatis confirmativa, nisi prius tribus conditionibus adhibitis, de quibus aibi habetur.

4 Circa medium mensis Decembris An. 1414, in Congregatione generali, in qua actum de negotio unionis ecclesiae. Eo etiam spectant Libelli mox subijcendi.

ANNO
CHRISTI
1414ANNO
CHRISTI
1414

contententes per media licita sunt alliacendi & inducendi.

Ad inducendum eos ad tantum bonum, quia Ecclesia non claudit gremium redeunti, in principio hujus Concilii esset deliberandum: an expediret statuere, quod quicumque electus vel eligendus sub presenti schismate, si pro bono pacis vellet cedere, eidem provideretur de statu notabili & securo. Et quod pro nunc ordinaretur provisio talis & tanta, quod de ea quilibet deberet potius contentari, quam sic in statu suo miserabili permanere.

Si in vita horum contententium non posset dicta cessio obtineri, statuendum esset, quod ipsis decedentibus non fieret nova electio ad continuandum schisma. Et super hoc apud suas obedientias deberet omnis diligentia possibilis adhiberi.

Si per dictam viam cessionis in presenti Concilio non detur finis schismati, propter hoc non sunt relinquenda alia via rationabiles unionis, seu modi. De quibus tractandum erit loco & tempore opportunis.

Si dicti contententes, seu Principes, & Prælati, suarum obedientiarum conventionem obtulerint, ad tractandum de dictis viis & modis rationabilibus, hæc tractatio non erit respuenda. Et in casu, quo in presenti Concilio dicti modi, seu viae unionis non possunt plene concludi & tractari, vel executioni mandari; tunc ad hæc & ad alia pro utilitate Ecclesie statuenda, præfens Concilium debet prorogari ad aliquod breve tempus, in loco habili & decenti, & ex nunc locus & tempus declarari. Et ad redimendam vexationem multorum possunt eligi aliqui de qualibet natione, in quos possit transferri tota auctoritas Concilii generalis, sicut alias similiter legitur esse factum.

Exinde statuenda essent remedia, quibus provideretur, quantum patitur humana providentia, quod in futurum non fieret tale schisma ex similibus occasionibus & causis radicalibus, ex quibus hoc nefandum schisma ortum dignoscitur habuisse. Et hæc materia, ubi opportunum fuerit, poterit latius declarari.

De præmissis recipiantur illa, quæ nunc videbantur expedire. Præmissis autem expeditis in sessionibus sequentibus, si interim duo contententes non se subjiciant rationi, tunc agendum erit non solum ad confirmationem Concilii Pisani, sed & aggravationem &c. sicut aliqui scripserunt.

Ex Citato Vindobonensi MS.

Confirmata mollis via invitandi duos Pontifices Gregorium & Benedictum ad spontaneam cessionem. Scheda præsentata D. nostro Papæ Johanni XXIII. super uno articulo supra scripto quinto &c.

Ad humilem instantiam sacri Concilii Dominus noster Papa posset induci ad statuendum in prima sessione: quod quicumque electus vel eligendus &c. prout in alia scheda præcedenti tangitur. Ad hoc statuendum venirent sequentes rationes.

Primo, licet multis videatur, quod de rigore juris & justitiæ sententia Concilii Pisani lata contra duos contententes deberet aggravari propter ipsorum longævam contumaciam &c. ut pia mater Ecclesia ostendat, se non velle a rigore incipere, sed a mansuetudine, nec velle claudere ostium misericordiæ, nec præcludere viam pacis, gratiæ & concordie, est potius ad tempus & præcipue in principio Concilii mitius agendum.

Item, quod etiam non claudit Ecclesia gremium redeunti. Hoc autem statutum non fieret simpliciter sed ut sub conditione redirent. (Additio Cardinalis in margine. Ratio fundamentalis omnium sequentium articulorum est hæc. Quia licet simoniace pactifare cum hæretico sive cum catholico non sit licitum, tamen per media licita alliacendi sunt, & inducendi ad bonum pacis & concordie, & non solum contententes, & eorum obedientes, sed & Græci, aut quicumque. Concil. General. Tom. XXVII.

que minus vel magis hæretici & schismatici, ut ad gremium redeant Ecclesie, statuendo per modum decreti, honoris, & bonorum temporalium ac vite necessariorum provisionem rationabilem, maxime ubi via reductionis ipsorum alias est difficilis, nec verosimiliter possibilis. Et oppositum hujus dicens derogat sacre Scripturæ, & Sanctorum Patrum sanctionibus, sicut in quibusdam lucide demonstratur sequentibus, & infra scriptis.)

Item, quia ad extirpationem schismatis, priusquam procedatur de facto per viam belli, contra dictos contententes, & ipsorum adherentes, tentandæ sunt viæ rationabiles pacis. Unde dicit sententia Apostolica: *Si fieri potest, quantum in vobis est, cum omnibus hominibus pacem habete.*

Item, quoad reductionem dictorum contententium & suorum adherentium ipsi sunt per media licita inducendi. Hoc autem statutum esset medium ad hoc licitum & honestum, ut antequam tractaretur cum eis, & Ambaxiatoribus suis, fieret mentio ad tollendum omnem speciem mali, & omnes occasiones sinistrae suspicionis, videlicet de Simoniaco tractatu &c.

Item, quia licitum est redimere vexationem. Magna autem esset vexatio nostra in ejectione dictorum contententium per viam facti. Quare &c. (Additio marginalis Cardinalis C. Nam in multum minori causa, videlicet tuitionis patrimonii Ecclesie temporalis, infinitas vexationes non solum inutiles, sed & damnosæ, impugnando adversarios Ecclesie, dicta Ecclesia sustinuit miserabiliter & suscepit.)

Item, quia juxta parabolam Evangelicam bonus Pastor debet querere ovem perditam & propriis humeris reducere ad ovile. (Additio in Margine. Proprius humeris, i. e. proprio labore corporali, & damno temporalis.)

Item, quod pius medicus ægroto etiam renitenti debet salutaria remedia præsentare. Et quandoque prodest suavissima medicina, ubi fortior obesset, & contra. (Additio Marginalis. Nam juxta dictum Christi, non est opus sano medicus, sed male habenti. Consideret igitur medicus, quod non proficiente fortiori lenior applicetur ægrotantibus, & viceversa.)

Item, licet hoc fit, non tamen in favorem dictorum contententium, sed magis in favorem Regum & Principum, ac aliorum eis obedientium, qui eorum seductione decepti, non sunt de veritate & justitia Pisani Concilii plenarie informati. Unde sperandum est, quod ipsi videntes hanc mansuetudinem sacri Concilii, sed ab illorum obedientiis abstrahant, in casu, in quo nolent illud exequi, ad quod juramento & voto teneantur, ante Concilium Pisanum obligati.

Item, ad dictam ipsorum reductionem multum operaretur, quod Dominus noster in hac prima sessione offerat se voluntarium & paratum, non solum ad extirpandum præfens schisma, sed etiam sanctorum Patrum sequendo vestigia ad providendum & statuendum remedia, quibus provideretur, quod in futurum non fieret tale schisma ex similibus occasionibus, vel radicalibus causis, ex quibus hoc nefandum schisma ortum habuisse dignoscitur.

Et nunc ad præmissa tractanda & avilanda darentur ex parte Concilii Deputati.

Ex Citato MS. Vindobonensi

Conclusiones Cardinalis Cameracensis cum quibusdam additionibus.

Quia secundum divinam Scripturam super omnia vincit veritas, & sæpe victoriosus vincit, quando fortius impugnatur: ideo cum quidam sacre pagine Magister per se, vel sibi in hoc adherere volentes, veritatem quarundam Conclusionum, in hoc sacro Concilio alias ex parte quorum-

M m

rum-

ANNO
CHRISTI
1414.Vide supra
p. 24.

rumdam praelatorum & Doctorum propositarum, elucida-
re cupiens, quasdam Conclusiones illarum roborativas
probare, & defendere obtulit ad præsens, deliberatio-
nem Concilii super his humiliter requirens: Quarundam
conclusionum additiones virtualiter ponuntur in mar-
gine Conclusionum Doctorum præmissorum, scilicet,
primæ, secundæ, tertie, quartæ, quintæ, &
sextæ.

Septima Conclusio. Licet Concilium Pisanum proba-
biliter credatur repræsentsse universalem Ecclesiam,
& vices eius gessisse, quæ Spiritu Sancto regitur, &
errare non poterit: tamen propter hoc non est ne-
cessario concludendum, quod a quocumque fidei sit
firmiter credendum, quod illud Concilium errare non
potuit. Cum plura priora Concilia fuerint genera-
lia reputata, quæ errasse leguntur. Nam, secun-
dum quosdam magno Doctores, generale Concilium
potest errare non solum in facto, sed etiam in
jure, & quod magis est, in fide. Quia sola
universalis Ecclesia hoc habet privilegium, quod
in fide errare non potest, juxta illud Christi
dictum Petro, non pro se, nec personali sua fide,
sed pro fide universæ Ecclesiæ: *Petre, non desinet f-*
des tua.

Octava Conclusio. Licet Concilium Pisanum, &
sequens Concilium Romanum, ac deinde præfens,
non fuit proprie & simpliciter unum: tamen bene
propriate similitudinis loquendi, sicut Ecclesia mili-
tans dicitur una a principio Mundi usque nunc, vel
sicut fluvius Rheni unitate continuationis est idem flu-
vius, qui fuit a centum annis, licet forte nulla gutta
aque, quæ tunc fuerit, ibidem nunc remanserit. Et
hæc diversitas magis est verbalis, quam realis, & ma-
gis puerilis quam doctrinalis.

Duodecima conclusio (quia mediarum conclusionum
insertio per modum postillarum in margine præceden-
tium Conclusionum alias ponuntur) est talis. Prædi-
ctæ conclusiones, salva oppositum tenere volentium re-
verentia, favent unitati, puritati, firmitati, ac ju-
stitiæ Ecclesiæ, & veritati fidei. Nam rigorem justi-
tiae temperant, & moderantur per mansuetudinem mi-
sericordiæ. Sed conclusiones contrariæ oppositum fa-
ciendo videntur favere schismati, & sapere fautoriam
hæreticæ pravitatis.

Ex MS. Vindobonensi.

*Absentiam duorum Pontificum Gregorii & Benedicti non
obstare tractatibus Concilii, legatosque eorum ad Con-
cilium esse admittendos, ac in eo audiendos a Cæsa-
re, in principio Concilii proposita Declaratio.*

Sciendum, quod præfens Concilium non solum au-
thoritate Papæ vel sedis Apostolicæ vocatum est, sed
etiam ad instantiam Regis Romanorum, qui censetur
Ecclesiæ Advocatus, cujus incumbit officio, in tanta
necessitate providere.

Unde legitur in historiis, quod tempore Gregorii XII.
& Clementis II. fuit schisma Ecclesiæ, ex quo multa scan-
dala secuta sunt. Propter quod Henricus Imperator con-
gregavit Concilium generale, non vocatis Papa & Car-
dinalibus, quia erant discordes. Et tamen, quod ibidem
ordinatum fuit, valuit, & in ecclesia observatum est,
non obstante absentia Cardinalium & Papæ.

Quare a fortiori in isto casu, non obstante duorum
contententium absentia, poterit utiliter Ecclesiæ provi-
deri per præfens Concilium tam solemniter convocatum.

Item, ex dicto exemplo hujus Imperatoris patet, quod
illa juris communia, quibus probatur, quod solus Papa
potest Concilium celebrare generale, non sunt sic ge-
neraliter intelligenda, quin recipiant exceptionem in
quibusdam specialibus casibus, sicut in præfenti est casus
schismatis. Propter quod si Papæ vocanti Concilium
universaliter non obedietur, tunc causa necessitatis,
patet ab Imperatore vocari, vel a Cardinalibus, aut,
eis negligentibus, ab aliis, sicut fuit in Pisano Concilio
declaratum.

Item, quamquam ab aliquibus XII. schismata no-

merentur, tamen istud ultimum quocumque alio diu-
tius & obstinatius perseverat. Et ideo, si unquam li-
cuit Imperatori, vel Cardinalibus pro aliquo schismate
extirpando evocare Concilium, nunc maxime licet. Et
in hoc ceteri Reges & Principes Christiani sibi debent
efficaciter assistere. Alioquin non erit finis malorum,
& per amplius crescent sœxania & scandala. Quia licet
non reperitur aliquod schisma sine Concilio fuisse sub-
latum, quamquam ecclesia sub aliquo schismate collapsa
legitur, nunquam tamen propriis clerici viribus sine Prin-
cipum secularium speciali auxilio est crecta.

Ex quibus patet, quod dictus Rex potest & debet
dare audientiam Ambaxiatoribus duorum contendenti-
um, seu quorumcumque Principum vel Prælatorum
suarum obedientiarum, convocatis ad hoc Prælati, &
aliis in hoc Concilio præsentibus.

Item, potest & debet rogare & requirere præfens Con-
cilium, quod nihil innoverit circa Pisanum Concilium,
ipsum confirmando, approbando, vel aggravando, nisi
tribus conditionibus prius observatis, de quibus alibi
habetur, & etiam sequuntur in hæc verba.

Primo, nisi præfens Concilium fuerit de omnibus
Nationibus publice congregatum.

Secundo, nisi prius fuerit plene, & mature delibera-
tum super oblati, & offerendis per dictos Ambaxia-
tores: & illa communicentur per singulas Nationes.

Tertio, nisi dicti contendentes, aut ipsorum Amba-
xiatores, vel obedientiæ, obstinati reculent communem
viam rationabilem, eis oblatam, vel offerendam pro
extirpatione schismatis & conclusionem integre pacis Ec-
clesiæ universalis. Alioquin per assertionem contrariam
datur via perpetuationi schismatis præfentis.

Rationes autem ad præmissa poterunt allegari. Ex
quibus patebit, quod Ambaxiatores dictarum obedien-
tiarum non sunt refutandi; sed magis omnibus licitis
modis alliciendi ad dictam pacem, juxta illud Aposto-
li: si fieri potest &c.

Ex Collectione Barberiniana.

Postmodum venit rex Romanorum in nocte Domi-
nicæ Nativitatis: & post illius adventum etiam quia
veniebant nuntii Angeli, & Petri de Luna, quorum ali-
qui erant anticardinales, magna altercatio fuit, si per-
mitterentur ingredi cum rubeo cappello, & pro bona
parte obtentum quod sic, & ita ingressi sunt.

Ex MS. duobus a Schelstrate.

Ultimo petit Dominus a rex, per consilium sibi
consuli accelerato responso, quid aut qualiter respon-
dere debeat nuntiis Angeli Corario ad petita in scrip-
tis, & in præfenti cedula, quam V. P. assignari man-
davit designata, ut supra in alio folio & sine alterius
marginis. Ex qua quidem cedula variz inter dominos
sententiæ & disceptationes ortæ sunt. Alii quidem as-
seruerunt, saluum conductum liberum iis esse dandum,
& licentiam fratri Joanni Dominici concedendam, cum
cappello rubeo ingrediendi: & hujus sententiæ fuit re-
verendissimus dominus D. Petrus tituli sancti Chryso-
goni presbyter cardinalis Cameracensis, & quidam alii.
Alii vero asseruerunt, quod nedum licentia cum cappel-
lo rubeo ingrediendi Constantiam tribuenda erat præ-
dicto fratri Joanni Dominici: immo ne ipse suus colle-
ga, nec Oratores Petri de Luna audiendi erant; & per
consequens saluum conductum eis dari non debere,
maxime cum per responsiones Petri de Luna, & An-
geli Corario factas eidem domino regi Romanorum,
non constaret de aliqua bona intentione ipsorum ad
unionem ecclesiæ sanctæ Dei: immo per eorum
responsiones præsumi poterat, quod Oratores præ-
dicti non veniebant nisi ad cavillandum, subterfugien-
dum, & tergiversandum, ac impugnandum sacrum
Concilium Pisanum: nec erat conveniens quod unus
qui erat schismaticus & hæreticus, & ab ecclesia
præfusus, videlicet frater Joannes Dominici admit-
teretur ut cardinalis in loco Concilii: & hujus senten-
tiæ fuit reverendissimus dominus D. Antonius tituli
sanctæ Cæcilie presbyter cardinalis de Challant. Quam-
quam

ANNO
CHRISTI
1414.Initio Ja-
nuarii, anni
MCCCXV.
a Rex Ro-
manorum.
Vespis
Patentia-
libus.

ANNO
CHRISTI
1414.

quam autem varie super prædictis essent sententiæ, pro A
majori tamen parte in hoc convenerunt, quod saluus
conductus petitus eis dari deberet: nihil tamen illo ma-
ne super hoc conclusum existit, propter varias opinio-
nes & sententiâs congregatorum.

a forte, per
Mentibus.

Die Martis xxii. mensis Januarii, dominus frater
Joannes Dominici tituli sancti Marci presbyter cardina-
lis Ragusinus, ut cardinalis, & cum cappello rubro,
medius inter dominos duces Bavarie & ducem Bigæ,
ac dominus Joannes electus Constantinopolitanus in
habitu prælati cum cappello nigro, sic in obedientia
Gregorii nominati, sequentibus eos dominis Worma-
ciensis, Spirensis, & Verdensis episcopis in obedientia di-
cti Gregorii a persistentes, qui omnes prædictis legatis
dicti Gregorii extra Constantiam obviaverant, civita-
tem Constantiam sunt ingressi; in conventuque Eremita-
rum sancti Augustini, qui pro habitatione Gregorii & B
suorum assignatus fuerat, collocati sunt.

Ex Collectione Barberiniana.

Venit etiam dux Bavarie Ludovicus obediens An-
gelo Corario dicto Gregorio: & tandem coram rege
Romanorum nuncii Angeli i. propofuerunt publice; &
in effectu fecerunt se fortes de via cessionis pro domi-
no suo, nullum tamen mandatum ostenderunt.

MS. Vindob. hoc loco ista inferit.

Schedula oblata per legatos pro Gregorio XII.
Papam abituro.

AD laudem & honorem omnipotentis Dei, pacem C
& consolationem totius populi Christiani, salu-
temque animarum, & hujusmodi pestiferi schismatis
faciliorem & totalem extirpationem, exemplum hu-
militatis Christi insequentes, nos Gregorius, divina dis-
ponente clementia Papa XII. viam cessionis Papatus,
cui Christo favente iuste præsidemus, Petro de Luna &
Balthasari Coffa, jus in dicto Papatu licet indebite
præsentibus, ex nunc pura & sincera intentione of-
ferimus, per nos aut procuratores nostros ad hoc suffi-
cienter & irrevocabiler constituendos, juxta deter-
minationem Concilii, per regiam majestatem de omni-
bus obedientiis & nationibus in hoc schismate in civi-
tate Constantiense congregati, dicto Balthasari, qui a
nonnullis Joannes XXIII. nuncupatur, non præsentibus,
nec interessente, cum effectu persequendam, præfatis
Petro de Luna & Balthasari Coffa idem faciendibus.
Et etiam in casu quo illis vivis vel mortuis, vel uno D
eorum vivo & altero mortuo, eorum obedientiis ad
unicum & indebitum pastorem, nobis renuncianti-
bus, & non alias, se reducere vellent, & contra præ-
missa non venire, Deo & ecclesie sacrosanctæ, cui præ-
sidemus, promittimus & voverimus, litteras sub bulla
nostra præfatis Petro & Balthasari, ac etiam regibus,
ducibus, principibus, & universitatibus, ad ordinatio-
nem præfati Concilii dirigendas, concedendo.

Ex Collectione Barberiniana; & ms.
Vindob. Casareo.

Consequenter auditi sunt nuncii Petri de Luna,
qui nihil aliud ostenderunt nisi conventionem regis Ro-
manorum cum rege Arragonum: quia P. de Luna &
rex Romanorum, ut dicebatur, petiverant & nomina-
verant locum Nicie & tempus in Aprili proximo: qui-
bus nihil adhuc est responsum.

Ex MS. Vindob.

Et propofuerunt, ut sequitur.

ANNO
CHRISTI
1414.

Quia vestra Regia Celsitudo, inspirante Deo. con-
cepit procurare pacem ecclesie, & ad tam sanctum
opus intendere incessanter, ut fama communis habet,
oramus supplicantes, quatenus cum omni modestia, &
suavitate, gaude, & sollicitè quærat conservare in-
edia convenientia, ad ipsam pacem salutare, pure, &
veraciter consequendam: alias timendum est, quod se-
quantur multa mala peiora prioribus, que erunt perpetuo
schismatis huius maledicti, quod ultra divinam
offensam, & detrimentum animarum fidelium, esset non
parvum opprobrium vestre Regie Majestati. Unde ad
obviandum præmissis scandalis, & promovendum salu-
briter effectum salutis unionis, cum honore & re-
verentia vestre Majestatis loquendo, attentis & consi-
deratis iis, que per nos nuper fuerunt proposita vestre
Regie celsitudini, super mutua visione vestre Regie
Majestatis cum SS. D. N. Benedicto XIII. videtur nobis
Ambaxiatoribus suis, quod vestra Regia Majestas debet
nos in nostra petitione favorabiliter & efficaciter exau-
dire, propter rationes sequentes.

Primo, quod cum Imperialis Majestas per Nuncium
suum D. Ottobonum, ipsam mutua visionem ab iplo
D. N. Papa, & D. rege Arragonum simul requisiverit,
necessarium erat quod simul ipsi deliberarent de mate-
ria tractanda, de loco, & tempore, & maxime cum
offerantur loca multum remota, & in aliis qualitatibus
evidenter difficilia, tantorum Dominorum statu, & con-
ditionibus, ac quibusdam aliis circumstantiis diligenter
inspectis.

Secundo, cum per relationem dicti D. Ottoboni SS.
D. N. D. Benedictus semper faceret diligentiam videndi
se cum dicto D. Rege Arragonum, ut vestre & suæ
quoad hoc satisfaceret voluntati, nec romanis per eum,
de festinando & accelerando negotium, prout dictus D.
Ottobonus fuit publice & veridice confessus, non vide-
tur honestum Imperiali Celsitudini effectum exauditio-
nis denegare, quia dicta impedimenta non fuerunt ex-
quisita, sed talia, quod omnis homo naturaliter illa
expavescere debuit, quoniam ultimum terribilium est
mors, que nulli parit sexui, vel ætati.

Tertio, multum debet ponderare vestra regia celsi-
tudo, quod talis & tanti alii, in quibus stat, & de-
pendet exsequutio tanti boni, veniant deliberati con-
ferre, & concludere cum Majestate vestra de tali, &
tam difficili materia, in qua non debuerunt inconsulte
procedere, quoniam divino adiutorio mediante, fructum
quem querit nobis pariet, Ecclesiasticam unitatem.

Quarto, quicumque mali homines falso, perperam, &
inique dixerunt contra SS. D. N. in ista materia, im-
ponendo sibi, licet falsissime, quod querit diffugia, su-
per quo tamen extensus vestram Serenissimam Majesta-
tem vivæ vocis oraculo intendimus informare, nullus
tamen sanæ mentis debet nunc præsumere, quod si vel-
let diffugia querere, assentiret se cum talibus, & tan-
tis Principibus super hoc negotio affrontare: ad quorum
voces totus mundus contra eum insurgeret, ubi dela-
torie vellet procedere in agendis circa materiam præ-
dictam.

Quinto, si veraciter & sinceriter pacem Ecclesie
querimus, certum est, quod super omnes Clericos mun-
di Sanctitas sua plus scit, & scire debet, prohi dolor!
in facto schismatis, in quo pendente leges & prop-
hetæ, quam omnes homines mundi, & quoad
damnarum initium, & quoad eius totalem radicem,
tanquam ille, qui circa hoc plus ceteris hominibus
diutius & ferventius laboravit, sicut etiam ex
debito pastoralis officii præ ceteris obligatur. Unde
non dicimus usque Niciam, sed revera ab Oriente
in Occidentem deberet vestra Majestas proficisci, ad
viden-

Die nempe 23. Januarii in Congregatione ex Nationibus Deputatorum, præsentem Casarem Sigismundo in illius palatio.

Concil. General. Tom. XXVII.

Mm 2

videndum tantum thesaurum, & discutiendum cum eo, A de modis servandis, de necessitate inevitabili, ad hoc quod Ecclesia Dei suam pacem veraciter consequatur. Quod mysterium, licet multi clamant, & obloquantur, illud tamen pauci intelligunt & attingunt: Non ergo expedit Ecclesie personam tam necessariam a tanto negotio excludere, quae possit cum Serenitate vestra conferre, & audire vestras saluberrimas vias proveniendo ad unionem Ecclesie.

Sexto, in vestra exauditione videretur nota particularitatis, quam summe vitare debet vestra Serenitas, si vult esse in tam sancto negotio mediator.

Septimo, per istam mutuam visionem datur SS. D. N. Papae clarior & apertior modus recipiendi confidentiam in ista materia, & in aliis reformationem Ecclesie concernentibus, de Celsitudine vestra.

Octavo, est ipsa veritas, quod nostra Sanctitas multum adipirat ad expurgationem Infidelium: & consimiliter D. Rex Aragonum, & sic tunc in hoc omnino conformes intentioni vestrae; ex quo si vos personaliter, & praesentialiter videretis, poterunt inter vos recipi multa laudabilia appuntementa ad exaltationem fidei Catholicae, depressionem, & concutionem Infidelium utrorumque spiritualium, & temporalium.

Nono, certum est, quod per istam mutuam visionem, suavius, dulcius, & melius procurabitur pax Ecclesie, quam si Domini hic congregati in praesenti civitate Constantiae ad alias novitates procedant; quoniam novitates odium pariunt, atque discordias, quemadmodum, prohi dolor! experientia nos informat; quoniam talia possent hic fieri, quae non solum difficile, immo difficillimum esset unquam illo tempore Ecclesiam Dei reunire.

Decimo, inter alia, quae contra gesta & facta in civitate Pitana obtinere Ecclesie, ponuntur, hoc est unum gravissimum praecipitatio, quae multum debet a V. M. vitari.

Undecimo, attenta antiquitate sufficienti, providentia, & longa experientia SS. D. N. Papae, de multis poterit V. M. conferre cum eo, super reformatione temporalis Imperii, quae non modicum erunt utilia, nec dum in partibus Alemaniae, aut Italiae, immo alibi, ubi jura Imperii sunt, & fuerunt diutius occupata.

Et ultimo, si bene consideretur excellentia partis Christianitatis, quae veritatem, & iustitiam, ac obedientiam filialem D. N. Papae sequitur, videbitur perfecte, quod non est parvi pendenda, in deliberatione recipienda, & super modum tenendum ad dandam pacem Ecclesie, tam ex parte capituli, quam ex parte membrorum. Hoc est enim notorium, quod una ex insignioribus personis Ecclesiasticis, quae fuerunt in mundo nostris temporibus, etiam circumscripto Papatu, in scientia, providentia, & vita, est D. N. Papa, etiam testimonio suorum adversariorum. & est notorium, quod Regna Castellae, Hispaniae, Navarvae, Aragoniae, Siciliae, Valentiae, Maillarquiae, Minorquiae, Maritima, Scotiae, & Sardiniae, Ducatus de Montblanc, de Neupatria, de Corsica, Principatus Cathaloniae, Comitatus de Barceno, de Rosillo, de Cerdania, de Dampurias, & aliae notabiles Nationes, Capitaneatus de Cap. de Creux, Praeceptorum de las Anguillas sibi obedientes, tam in excellentia Principum, quam in copia, & insigni multitudine Baronum, nobilium Comitum, & etiam Clericorum utriusque facultatis hodie in toto orbe resurgunt.

Et si dicatur, quod obstat praesentia tantorum Dominorum hic congregatorum, evidens & rationalis responsio est in promptu: quia videlicet ad providendum hinc inde salubriter possunt Domini hic congregati eligere certas personas prudentes, sufficienter Deum timentes, & ad pacem Ecclesie pure affectatas, quae haberent potestatem debitam ad faciendum nomine omnium hic congregatorum, & etiam congregandorum de parte ista omnia, quae essent utilia ad unionem Ecclesie consequendam, & illi expectarent hic, vel alibi, ubi

deliberarent esse utilius, aliis licentiatis ut ad propria redirent; praesertim quia non queritur dilatio longa, sed solummodo per duos menses, usque per totum mensem Aprilis, quoniam scit bene Serenitas vestra, quod si semel fuerint cum D. N. & D. Rege Aragonum, nunquam ab invicem deunt, donec conclusum sit, Deo propitio, sic & taliter in isto negotio, quod infalibilibiter, infra brevissimum tempus dabitur unio perfecta populo Christiano, vel saltem scietur ab experto, quod ex parte D. N. non provenerit; sicut, Deo teste, non remansit, quominus salutifera pax habeatur.

Quare cum iste modus procedendi sit honestus, securus, utilis, atque iustus, dignetur regia vestra Celsitudo, illum tanquam per nos oblatum efficaciter suscipere, & nos celeriter & favorabiliter expedire: ut visione ista inclusa SS. D. N. Papa possit se disponere ad accelerandum adventum suum, pro quo indiget de galliis & aliis diversis necessitatibus necessario providere; nosque parati sumus firmare cum vestra celsitudine, quod ipsa, vita & salute comite, erit in Portu Villae-Francae, juxta civitatem Niciae ad tria milliaria per totum mensem Aprilis, immediate sequentis.

*Ex collectione Barberiniana; & Manuscripto
Vindob. Casarce.*

Post hoc dux Bavariae Ludovicus coram rege Romanorum & pluribus praelatis, & aliis, publice proponi fecit & contenta in cedula, cujus tenor sequitur.

Si placet regiae majestati, & aliis ad quos spectat, ingredi tractatum amicabilem super via cessionis, quae videretur etiam placere multis de diversis obedientiis hinc & inde: tunc illustrissimus princeps dominus dux Ludovicus & praelati de obedientia domini Gregorii Papae XII. hic praesentialiter in Constantia existentes cum R. P. cardinali & patriarcha & nuntiis Apostolicis sufficiente mandato ad hoc, ut creditur, fulcitis, volunt dare omnem, quam poterunt, operam, quod per eam effectualiter procedatur: & si per practicum forsitan deveniretur in illa via ad aliquam conclusionem unionis, ad quam secundum circumstantias tunc adhibendas forte mandatum domini Gregorii Papae videretur aliquibus non sufficere usquequaque, tunc dominus dominus dux Ludovicus & praelati de obedientia domini Gregorii, sperant se obtenturos plenius & uberius mandatum in brevi temporis spatio ab eodem: sicque per Dei gratiam dominus Papa Gregorius per ejus nuntios, per dominum Ludovicum & praelatos praedictos non stabit, quominus per illam viam habeatur sincera & integra unio, & unicus indubitatus pastor ecclesiae sanctae fidei. Insuper praelati, doctores, & magistri de praefata obedientia domini Gregorii hic Constantiae praesentialiter existentes ad honorem Dei omnipotentis pro reverentia Caesarei culminis, & zelo unionis ac ecclesiae reformationis, juxta desiderium regiae majestatis, se offerunt & exhibent una cum aliis reverendis ac venerabilibus praelatis, nuntiis, doctoribus & magistris in Constantiensi Concilio per majestatem regiam, & in ejus praesentia congregato pariter pro rata & statu suo, & cujuslibet eorum deliberare, tractare & conferre de omnibus mediis & viis sinceris & integris unionis ecclesiae sanctae Dei; necnon reformationis, aliisque materiis, sive negotiis in dicto Concilio agendis usque ad conclusionem inclusive: sic tamen quod ille qui de nonnullis vocatur, Joannes XXIII. non praesideat, nec interfit in Concilio eodem: immo omnis obligatio per personas Concilii sibi specialiter facta, quoad tractanda in Concilio relaxetur; libertas conferendi, loquendi & tractandi de singulis nullatenus impediatur, & vota omnium & singulorum sint libera atque pura. Causa quoque unionis ecclesiae per idem Concilium ante ejus dissolutionem, aut separationem diffiniatur. Et dominus Papa Gregorius XII. per regiam majestatem de consensu Concilii, & per

ANNO
CHRISTI
1414.ANNO
CHRISTI
1414.

dictos sibi obediētes ex nunc caritative cum instan-
tia debita requiratur, & pie in Jesu Christi visceribus
exhortetur, & infra certum terminum competentem
per Concilium statuendum personaliter veniat, aut ple-
num & sufficiens mandatum mittat ad allegandum: si
placuerit, jura sua, ac ad determinationem dicti Con-
cilii, ut præmittitur, acquiescendum. Et siue aut do-
minus dominus Gregorius comparuerit, aut mandatum
hujusmodi miserit, siue non, dicti tamen sibi obediē-
tes ut sic volunt acquiescere determinandis Concilio in
eodem.

Qua cedula publicata, cardinalis sancti Marci, vi-
dens quod ostium apertum esset in Domino, quod tamē
nullus volebat, aut audebat ingredi: & turbationes
essent inter Papam & regem, & quod de unione
erat silentium: Anglici etiam & Poloni venerant, qui
proponendo multa dixerant de pace ecclesie, sed ni-
hil expresse: cedula composuit, quam dedit domino
cardinali Cameracensi, qui laudavit & approbavit il-
lam. Et factum est quod venit ad manus regis: quam
magna exultatione receptam statim misit transscriptam
ad omnes congregationes omnium nationum. Et illam
favorabiliter receperunt, & publicata est usque ad do-
mini Papæ noticiam: ex qua multa animorum plu-
rium turbatio sequuta est, & aliis generata lætitia.
Et scivit dominus Papa quod dictam cedulam fecerat
dominus cardinalis sancti Marci, unde maxime turba-
tus fuit, & cardinalem odio habuit: idemque cardina-
lis hoc audito Papam adivit, & illam fecisse pro pace
ecclesie asseruit, & non negavit. Tenor autem dictæ
cedulæ talis est.

In generali Concilio Constantiensi duo sunt agendæ
principaliter, & ad hoc est congregatum.

Primum de pace & unione perfecta ecclesie. Secun-
dum de reformatione status ecclesiastici.

Ad pacem & veram unionem ecclesie sublato schis-
mate, plures modi dudum exagitati sunt ante Pisanum
Concilium.

Primum per reductionem non obediētiū. Secun-
dus per discussionem, & determinationem juris contē-
dentiū. Tertius per cessionem utriusque contē-
dentiū.

Et notandum est, quod ante Pisanum Concilium
duæ primæ viæ, tanquam pene impossibiles attentatæ
non fuerunt, sed sola via cessionis. Et quia duo contē-
dentes illam viam per eos approbatam & juratam
amplecti cum effectu noluerunt, sed colludendo tergiver-
sati sunt, fuerunt dejecti & condemnati & alius
electus.

Et licet quælibet obediētia suum indubitatum tenet,
fuit tamen visum utrique obediētiæ, quod atten-
to schismate scandaloso, pro danda pace ecclesie, qui-
libet cedere teneatur, & ad hoc compelli poterat per
Concilium generale.

Nunc autem videndum est, per quam istarum via-
rum, vel aliam, rebus stantibus, ut sunt, pax dari
posset ecclesie, utrum per viam reductionis. Et vide-
tur quod maxime, quantum ad Hispanias, & Petrum
de Luna similis sit difficultas, quæ erat ante Pisanum
Concilium, immo forte major; quia in prima ante Pisanum
Concilium nulla condemnatio erat facta, quare cum
minori ignominia & per consequens una pars facilius
se reduxisset ad alteram; nunc autem quia pars con-
demnata se reducens, clare videretur hæreticasse, nun-
quam est sperandum, quod se tali exponat infamie.
De errore autem & sua obediētia licet minor sit, ea-
dem tamen occasio impediret.

Secunda via discussionis & determinationis juris in-
dubitatum est, quod condemnati & obediētes eis se
nunquam submitterent, quia nullus esset iudex nisi Con-
cilium generale domini nostri, cujus iudicium nunquam
subvenit. Alium autem iudicem dominus noster & sua
obediētia non subvenit. Verum autem est, quod sicut
respondit Angelus Corario, posset fieri Concilium om-
nium obediētiarum, cui omnes se submitterent, &
per quod posset determinari, vel alia via media repa-
rari; quod tamen difficillimum est, longum & laborio-
sum; tum propter electionem loci, ut patuit inter Pe-
trum de Luna, & Angelum, tum propter contrarias

voluntates, & facilem hominum ad dissentiendum vo-
luntatem, & multa alia. Nec creditur, nec est verifi-
cabile, quod Petrus de Luna illam viam susciperet. Præ-
terea turpe est & periculosum Pisanum Concilium in
dubium revocare, & illud iterum iudicio exponere.

Dicunt aliqui quod via belli reducerentur inobediē-
tes. Hoc reputatur impossibile: tale enim bellum non
feri posset nisi per multos & magnos principes, & re-
ges adversus alios, quod non est sperandum. Sequerentur
præterea multa & infinita mala, quæ tolent ex bel-
lis evenire, & finis incertus.

Et si forte videretur possibile Angelum & Carolum
Malatesta posse expelli per vim, esse, quia Almani si-
bi obediētes non essent propter hoc subiugati: Præterea
etsi essent, vel si reducerentur ad obediētiā per regem
Romanorum, aut alios, non esset pax, nec unio ecclesie,
restantibus Hispanis cum Scotia & aliis regionibus.

Ex quibus videtur, quod neutra istarum duarum via-
rum sit agredienda, stante alia quacumque facili &
possibili; ultimæ cessionis fiendæ ab omnibus, quæ vide-
tur facilis, & possibilis, & utilis ex multis causis.

Circa quam quæretur, utrum via cessionis, rebus
stantibus, ut sunt, pro sequenda unione perfecta, sit
agredienda.

Secundo, utrum ad illam teneatur dominus Joannes,
quia de aliis dicendum est, quod eis gratia daret, si ad
hoc admitterentur.

Tertio, si idem dominus noster ad illam, rebus stanti-
bus, ut sunt, posset legitime compelli.

Circa primam quæstionem ponitur talis conclusio.
Omnis via per quam pax, & perfecta unio ecclesie
evidenter potest provenire, est bona & utilis ecclesie.
Igitur agredienda patet ista conclusio, quia finis & ter-
minus pacis & unionis perfectæ est quærendus; ergo
omnis via per quam clare potest perveniri ad finem &
terminum, est quærenda.

Secunda conclusio, quod etsi plures viæ sint perve-
niendi ad finem & terminum pacis perfectæ ecclesie,
illa tamen præeligenda est, per quam citius & facilius
est posse ad finem & terminum quæsitum perveniri.

Ex istis præmissis insertur tertia conclusio, quod via
cessionis ad proventum pacis & unionis ecclesie, etiam
rebus stantibus, ut sunt, agredienda est, & præ cete-
ris eligenda.

Patet, quia per illam citius & facilius est ad terminum
pacis & perfectæ unionis ecclesie perveniri; quinimmo
aliæ viæ propter difficultates, & alia plura desperatæ
videntur.

Casum autem appetit, qui postpositis certis gradibus,
per abrupta quærit ascensum.

At quod per istam viam cessionis possit ad pacem &
unionem ecclesie perveniri, patet ex præsuppositis an-
te Pisanum Concilium, quod ipsa fuit illa via electa
pro possibili, certiori & meliori. Si autem tunc per il-
lam viam potuit ad pacem, & unionem ecclesie perve-
niri, quo tempore maius & fortius & magis radicatum
erat schisma; multo magis nunc potest. O quam igitur
felix & gloriosus apud Deum & homines foret verus
pastor & papa, si per illam viam facilem pacem eccle-
sie & toti populo Christiano dari vellet, & illam glo-
riam suam non daret alteri, sed alterum præveniret!

Quarta conclusio est super secunda quæstione, quod
ultimo stante in casu, in quo est manifeste summus
Pontifex, quanto verior pastor est ecclesie, tanto liben-
tius, serventius & citius debet pro pace & unione ec-
clesie aggredi viam cessionis, & offerre. Patet conclu-
sio ex dictis summi pastoris dicentis: *Bonus pastor ani-*
mam suam ponit pro ovibus suis. Hæc igitur boni
pastoris proprietas, ut animam suam ponat pro ovi-
bus suis, quando opus est, si non ponit, non est bonus
pastor. Si autem animam tenetur ponere, quod est vi-
tam ponere, multo magis accidentia vitæ, bonorum,
potestatem, dominatum, & hæc omnia, quæ si deside-
rantur, vana sunt, nec proprie aut iuste assumuntur,
aut ab invicis, quia *Veniat lavitus, invitatus effu-*
giat. Nec intelligere possum doctrinam Christi, de bo-
no pastore, si attento statu ecclesie verus pastor pro pa-
ce ejusdem ecclesie cedere non teneretur, qui teneretur
animam ponere. Probatur eadem conclusio, quod attento
statu

* f. raman
Almani.* f. Quor.
veniat mui-
tus &c.

ANNO
CHRISTI
1414

133

JOANNES
P. XXIII.

CONCILIUM

SIGISMUNDUS
IMP.

556

ANNO
CHRISTI
1414

b. Ep. ca. lu.
p. 145

Statu ecclesie summus Pontifex pro pace & unione ec-
clesie tenetur mortem non evitare, igitur nec cessio-
nem. Tenet consequentia a minori ad majus; anteceden-
dens autem videtur esse de intentione proprietatis pa-
storis boni, qui ponit animam pro ovibus.

Præterea miles armata militie tenetur non evitare
mortem pro republica: igitur nec miles Christi; plu-
que tenetur sequi Christum Christi vicarius, quam alius
eo inferior: tum quia immediatus, tum propter exem-
plum interiorum, quos tenetur verbo & exemplo in-
struere, quia Jesus incepit primo facere, postea docere.

Præterea probatur ex auctoritate gestorum ante Pi-
sanum Concilium, quo fuit conclusum, ambos consen-
dentes debere cedere: Igitur nunc: cum similis sit ra-
tio, ut supra probatum est.

Tertia conclusio est ad tertiam questionem, quod at-
tento statu ecclesie in omnibus, quæ omnia non expri-
muntur de præsentia, summus Pontifex & pastor eccle-
sie pro pace & unione ecclesie posset compelli offerre
cessionem conditionaliter, si alii velint ab occupatio-
ne desistere, & conditione cum effectu ut quod ce-
dant purgata cedere. Patet conclusio: quia ex præ-
missis tenetur ad hoc, igitur compelli potest, si recuset,
hoc est, suberi ut faciat: ut si non parat, compelli: ut
non permittat Dei ecclesiam lacerari, quia qui restitue-
re iustus iussioni non parat, manu militari auferatur
ab eo, aut aliis modis, quibus quis compellitur ad fa-
ctum: & si non parat, deponi, tanquam scandalizans ec-
clesiam Dei, quam ipse custodire & tueri tenetur: Quia
quod alium facientem prohibere ex officio necesse ha-
bet, hoc ipse committere non debet, & committendo
gravius punitur. Nec dubitandum quin generale Con-
cilium sit iudex competens in hac parte; alioquin Pisanum
Concilium viribus non subsistere, in quo eadem C
auctoritate, & ex eisdem causis radicalibus fuit iudica-
tum. Nec immutat auctoritatem perjurium contendenti-
um: quia si propter crimen fuerunt damnati, timen-
dum est magis nunc: multisque aliis rationibus de iure
divino, naturali & humano fundari potest generale Con-
cilium: & est superius Papæ in his, quæ concernunt
universalem statum ecclesie, ut in casu præsentia, &
aliis pluribus. Videtur tamen, quod a sic & præmissa
vera sint, mitius tamen ab initio agendum est. Ultimo
quod humiliter & devote exponatur serenissimo domino
nostro Joanni vero & summo pontifici, & gregis domi-
nici pastori, quatenus digne sua sanctitas veri & pii
pastoris supra suum gregem oculos aperire; considerare
quantis rapacium luporum moribus exponitur: quod
oves devorare quotidie permittit, quinimo & perpe-
tue subversionis subiacet grex Domini periculis: cum
& per tales divisiones ecclesia jam schisma Græcorum
tot annis sublinuerit. Nec minus in præsentia periculum
imminet Hispaniarum; quæ non est minor Christiano-
rum portio, quam Græca Christiana; insuper & multa-
rum gentium Germanicæ & Italicæ: quamque monstruo-
sum est in uno ecclesie corpore tot apparere capita:
digneturque non dictam, ut tenetur, animam, & vitam
ponere, iuncto & membrum, aut quod minus est, of-
ficii membri, sed proprii corporis & animi parcens
laboribus, quietem sibi parans, laudem, gloriam, &
honorem Dei & hominum; præmiunq; æternum ac-
quirens, gregem sibi commissum a luporum moribus
liberare, sub unico ovili, & unico pastore ac duce,
monstra hæc tollere per prædictam illam certam, faci-
lem & honestam viam cessionis; & illam offerre, si alii
gregis hujus voraces velint etiam renunciare juri, quod
pretendunt, & illam viam usque ad terminum per ve-
ros & sinceros transiit ambulare. Nec dubium, si ita
faciat, pax dabitur universali ecclesie Dei. Mentem enim
omnium Christianorum secura tranquillitate gaudebunt:
nec unquam auditus est virtuosior actus, nec ullius um-
quam Romani Pontificis major, celebrior, aut longæ-
vior fama, gloria, memoriaque manebunt; certusque
esse debet quod pro statu suo ecclesia uberius providebit
quam peteret: nec timor penurie status sui debet eum a
tanto bono, a tanta gloria, tamque grandi præmio retrahere
quovis modo. Quæ si recuset exaudire, consideret duos
gregis Dei lupos quantis se pro causa similiter subjecerint
scandalis, quæque sibi possunt opponi & finaliter evenire.

Et cum de-
bit quod
cedunt pure
& libere.

et p. 145
no. 145

Contra quam cedula, quæ incipit, In generali,
quidam adulescentes, ut vere dicatur, scripserunt inve-
rivas cedulas, ac nihil audentes asserere, distaverunt
per modum questionum. Tenores autem dictarum cedu-
larum sunt tales:

Prima cedula.

Ut ait Tullius in libro de paradoxis, nihil est tam
incredibile, quod dicendo credibile non fiat. Ideo ne
per dicta aliquorum nefanda; quæ in callida subtilitate
vergere videntur in ecclesie fidelium detrimentum, credu-
litas infirmorum feriat, non videtur superfluum repugnantiam istam dissolvere. Sed quoniam, ut docet
Anselmus libro primo, cur Deus homo, cap. 1. quæ
per investigationem, interrogationem, & responsonem
investigantur, multis & maxime tardioribus ingeniis
magis patent. Ea propter ad tenebrarum effugationem,
quæ scrupulum induxerunt super faciem abyssi, & lu-
cis serenationem, quædam proponantur quæstiones, ex
quarum responsonem veridica conscientie ignorantia ne-
bulis confusæ serenabuntur.

An æquiparare hæreticis dominum Joannem Papam
XXIII. canonicum & catholicum videatur sacro Pisano
Concilio canonico, legitimo, stabili, & firmo in aliquo
præiudicari.

An Papam dominum Joannem XXIII. tanquam cano-
nicum recipere, & acceptare dictam æquiparationem
procurantes, possint, seu valeant notari de fautoria
schismatis & hæresis.

An hæreticus per ecclesiam canonicè damnatus erro-
rem suum non recognoscens, sed in sua permanens per-
tinacia, sit in petitionibus exaudiendus.

An Papa verus & canonicus de hæresi non infama-
tus, nec suspectus, possit contra ea, quæ sunt sui ju-
ris, ab aliquo compelli, vel arctari.

An tolemniter non vere hæreticum tanquam hæreti-
cum condemnantes, & dictam condemnationem justam
& canonicam fore pertinaciter asserentes, hæretici sint
censendi.

Secunda cedula.

Licet per doctrinam Apostoli ad Titum tertio capi-
te, stultæ quæstiones sint evitandæ, tamen adversus
garrulos ratiocinatores & latratores, & captiones, mo-
dus valet inquisitivus ad confutandum adversarios. Nam,
ut ait Anselmus in tractatu de corpore Christi, cap. 2.
obscurissimam determinate sententiam claram omnibus
& conferimus Arianorum contentiones, & disputatio-
nes subtilissimæ. Et paulo post subjungit: Si, inquit,
non coegisset necessitas de re, de qua quærebatur vi-
ros sanctos & eruditos altius aliquid sentire, & profer-
re, semper timidæ hominum mentes habuissent obscu-
rum. Quamvis igitur per tempora multa quæstiones
aliquæ a pluribus intactæ relictæ sint, eo quod non vi-
debatur eis de illarum sententiis ambigendum; nunc au-
tem a quibusdam eorum quæritur serenatio, & verita-
tis, quæ impugnatur, solidatio; unde per modum quæ-
stionum tituli aliqui subsequuntur: licet ab aliis, qui
sanos habent mentis oculos, minime dubitetur.

Forti. ca.
perunt de
terminare
et...

Sequuntur tituli questionum.

Si Concilium Pisanum fuit legitime & canonicè con-
vocatam.

Si Concilium Pisanum fuit rite & canonicè celebra-
tum.

Si duo olim contendentes de papatu fuerunt iuste &
canonicè de eo ejeti & condemnati.

Si electio domini Alexandri Papæ V. fuit rite & ca-
nonicè facta.

Si dicta electio ab illis qui fuerunt in Concilio, fuit
legitime & canonicè acceptata.

Si hæreticus declaratus & condemnatus per eccle-
siam sit vero & indubitato summo Pontifici æquipa-
randus.

Si hæreticus non recognoscens errorem suum, sed per-
manens in sua pertinacia, in suis petitionibus injus-
tis exaudiendus.

Si præ-

ANNO
CHRISTI
1414.

Si praelati, & officiales, & instituti a canonico & A vero summo Pontifice in suis dignitatibus debeant permanere.

Si verus & canonicus Papa suspectus de hæresi contra jura, contra obligationes & promissiones sibi factas possit ab aliquo compelli, vel aritari contra ea quæ sunt juris sui.

Si solemniter condemnantes non hæreticum tanquam hæreticum, & dictam condemnationem asserentes pertinaciter fuisse & esse justam & canonicam, hæretici sint censendi.

Tertia cedula.

Via cessionis quæ domino nostro proponitur pro reformatione & unione unius, ac universalis pastoris, & indubitati, tanquam melior & brevior certis viis, quæcumque videtur esse, & est irrationabilis, & injusta plurimas propter causas: & hoc primo quoad Concilium Pisanum, & secundo quo in se & ad seipsum.

Deest forte, cogitur.

Primo quoad Concilium Pisanum est irrationabilis & injusta, quia est reprobativa, & annullativa ipsius Concilii Pisani: nam ex hoc quod S. D. N. per præsens Concilium inducitur ad cedendum, & cedere statim datur intelligi, & monstratur, quod ipsum Concilium Pisanum fuit nullum & illegitime celebratum, & per consequens ipse dominus noster non esset verus Papa: & ideo tanquam injustus & non verus deberet cedere, sicut ille qui nullum jus haberet in papatu, & quem tale Concilium non poterat in verum Papam procreare, cum ipsum fuisset nullum.

b Forte, quantumcumque.

f. quia cedens non propter &c.

Secundo per ipsam viam cessionis datur intendere & declarare, quod fuit inutile & superfluum in ecclesia Dei, b quantumque fuerit utilissimum. Nam per istam viam monstratur, quod non fuit verus Papa procreatus, quod cedere: nec propter aliam causam, nisi ut cedendo faceret unionem: cum multo melius fuisset propter dictam viam exercendam consentire in unum duorum illorum contententium, ad eundem appropinquare, vel saltem alterum sic facilius flectere, ut reduceretur ad obedientiam, vel ad cessionem.

Tertio iterum datur intendere, quod per dictum Pisanum Concilium non fuerit unicum & indubitatum caput universalis ecclesie procreatum, sed potius schismata augmentatum, & errore multiplicatum cum tunc solum essent duo capita contententia, nunc vero existant tria. Et fortasse sermo sine omni dubio ex cessione Joannis per præsens Concilium, quod per omnia est imitativum vestigiorum Pisani, schismata augmentabile usque quartum, & semper vult procedere in infinitum, quod etiam animos fidelium cogitare est absurdum.

c m. absque.

Secundo videtur, quod dicta via cessionis est illegitima & injusta quo in se, & ad se, & ad ipsam, multiplices propter causas. Primo, nam profecto valde injustum est & vere & obscurum, quod unus justus papa, & non condemnatus, nec pro hæretico declaratus, cedendo debeat se pariare cum injusto & condemnato ac per ecclesiam pro hæretico declarato, vel cum pluribus similibus, cum tales cedendo sciant manifeste nihil juris dimittere vel renunciare.

Secundo, si per istam viam posset ecclesia reformari in capitibus & in membris, inquam per cessionem, sequeretur quod omnia jura & omnia Concilia essent inutilia & superflua in ecclesia, non ut sic summo casu, vel justitia est summe dimittenda. Ad quid enim sunt jura adinventæ, nisi ut inter rixantes pax & veritas declararetur; aliter enim, quid valerent, si suo loco & tempore non convenirent, aut non deberent effectualiter observari.

Tertio etiam videtur, quod via cessionis sit frivola & injusta. Nam consideratis temporibus, atque rebus sicut nunc sunt, quod alter contententium est absens, & alter cedere penitus abnegat & recusat, quod per eam non reformetur integre ecclesia Christiana domino Joanne jam cedente.

Quarto, via cessionis videtur fore injustissima, cum nec ex jure divino obligatur, nec humano, quod condemnatus de una re quantumcumque etiam exigua seu ingente, rationabili tamen atque justa debeat suis juri-

bus abnegare, & cedendo ea uni tertio resignare, qui nullum jus habebat in re prænominate, tanquam exterus & alienus, & si d. contrudendo augetur custodia ex salvatione ipsius rei, quoniam ex visibilibus potius acquiritur meritum in persistendo, quam cedendo vel cessando.

Quinto, videtur cessio esse injusta & iniqua esset ex ipso Christo, nunquam crederetur fuisse & esse observata. Nam si tempore Christi multi pseudochristi surrexissent, quorum quilibet se dixisset esse Christum, & fuissent cum Jelu Christo pares in obedientia, nullo modo creditur quod ipse Christus cum eis viam subisset cessionis, sicut nec unquam subit, sed usque ad mortem constantissime servavit.

Sexto, videtur cessio esse crudelis, & maximæ crudelitatis sit qui negligit famam suam.

Septimo, via cessionis non approbatur per illam viam evangelii qua dicitur: *Bonus pastor ponit animam suam pro ovibus suis*; sed potius approbatur illa qua sequitur: *Mercenarius autem, & qui non est pastor, cujus non sunt oves propriae, cum videt lupum venientem, fugit, quia mercenarius est, & non peritget ad eum de ovibus*: nam ponere animam & vitam pro ovibus est quædam persistentia & virilis concertatio quæ pertinet ad bonum pastorem, sicut fecit David, cum eripuit agnum de leonis & ursi faucibus. Et sicut S. Thomas martyr Christi archiepiscopus Cantuariensis sanctum verticem scindi fecit, & dedit pro Christi ecclesia; sed cessio est quoddam aufugium retrocessio & declinatio a tali consuetudine virtuosa, qui proprie pertinet ad mercenarium, qui cum videt lupum venientem fugit & retrocedit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus. Sanctissimus autem dominus noster Joannes papa XXIII. suas oves congregans de universis Mundi partibus pro ecclesia Dei reformanda, dedit se in luporum manibus, quibus viriliter resistere debet etiam usque ad mortem, sicut in hoc sacro Concilio elucet evidenter.

Octavo, nec ista auctoritas evangelii approbat cessionem, qua dicitur Christum nonaginta novem oves reliquisse in deserto, & instituisse uni perdere aut drachmas decem, qui licet filius Dei ad reinveniendam drachmam decimam, & ad recuperandam ovem centesimam de cælis descendisse, & in terris ex virgine humanitatem assumpsisse, tamen nunquam ejus divinitas, quæ erat in cælis, & in terris, creditur oves suas sine contolatione reliquisse, nec ita recessit ab eisdem, quod ipsemet ad illas nullatenus auxilium tulisset. Pastor autem ecclesie qui cedit, non habet amplius spem redeundi: nihilominus autem sanctus dominus noster papa Joannes XXIII. exemplo Christi descendit de Italia ad Constantiam, reliquit idem suam aliam urbem, ac totum patrimonium, & omne illud quod jam ecclesia Dei diu perdiderat, & suspendit eorum requisitionem, & instar ovibus perditis, ut possit eas eripere de faucibus luporum contententium, quæ nullatenus recuperabit, si cedendo & fugiendo se pusillanimitate absentabit.

Nono & ultimo, verus papa, stantibus terminis, prout stant, nulla ratione debet compelli ad cessionem, cum hoc esset manus ponere in Christum dominum & violentare ipsum, & conturbare ac annullare hoc præsens Concilium, cum nulla valeat confessio violenta: nec per hoc etiam quoad præsens reformabitur, solum enim unus parvus tumultus qui per Romanos olim dicitur commissus contra obedientiam Romanam allegatur in æternum, quare non allegaretur scelus inauditum & ille scribens & proponens istam viam, aliter non esse procedendum contra condemnatos per manus violentas, allegans super hoc frivolæ rationes & concedit f. S. D. N. debere compelli vi brachii læquiaris, aut via infamie abhorrendæ: qui si foret bonus Christianus & intelligeret scripturas, nullatenus deberet talia piis auribus impulsare, quia omnia ista sunt crudelitatis & injustitæ in ecclesia sancta Dei.

Quarta præcisè continet viam belli, &c.

Contra dictas cedulas scripsit dominus cardinalis Cameracensis, & fecit cedulam contrariam responsivam, cujus tenor talis est:

Sam-

ANNO
CHRISTI
1414.

d. Forte.

Forte.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

quæ d.

ANNO
CHRISTI1414.
Mart. 7. 11.

Summopere caveant zelatores fidei & unionis eccle-

siaz a doctrina illorum, de quibus prædixit Christus: *Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.*

Hi sunt in hoc sacro Concilio qui adulatores potentie magis quam amatores justitie garriantes detrahunt doctoribus veritatis, quos detractores vocat Apostolus, magistros prurientes auribus. De quorum numero sunt quidam, qui quinque cedulas ad impediendum effectum hujus sacri Concilii præsentarunt, quarum prima incipit. Quia secundum Tullium. Secunda. Ut ait Tullius. Tertia, Licet per doctrinam Apostoli. Quarta; Dum exacta consideratione, quæ viam belli suadet pro habenda pace ecclesie. Quinta, quæ incipit, via cessionis quæ domino nostro proponitur. Quibus omnibus cedulis, & seditiosis fallacis respondetur per conclusionem sequentem: super quibus petitur deliberatio Concilii generalis, & publica coram eo super eis disputatio pro inquisitione veritatis.

Prima conclusio. Licet Concilium fuerit legitime & canonicè convocatum, rite & canonicè celebratum, & duo olim contententes de papatu juste & canonicè condemnati, & electio domini Alexandri V. fuerit canonicè & rite facta, & dicta electio ab illis, qui fuerint in dicto Concilio, fuerit legitime & canonicè accepta, prout hæc omnia tenet obedientia domini nostri Papæ Joannis XXIII. tamen duæ obedientie duorum contententium diversa & adversa varietate non sunt minores difficultates juris & facti, quam ante Concilium Pisani erat de justitia duorum contententium.

Ex quo sequitur secunda conclusio, quod sicut ante Concilium Pisani ad evitandum difficultates juris, & facti, & prolixitatem, & dilationem pacis ecclesie, tunc acceptata fuit ab omnibus Christianidelibus, & laudata via cessionis amborum contententium, & sic nunc trium contententium de papatu, similiter autem majori ratione acceptanda est & laudanda.

Tertia est, quod consulere domino nostro Joanni Papæ XXIII. acceptare & offerre dictam viam cessionis, in casu quo ex hac oblatione sequeretur perfecta pax seu unio ecclesie, non est æquiparare verum summum Pontificem hæreticis per ecclesiam condemnatis, nec sacro Pisano Concilio stabili & firmo in aliquo præjudicare, sed magis intentionem ac finem dicti confirmare, ipsique dominum nostrum super prædictos contententes exaltare, & ipsos deprimere.

Quarta conclusio est, quod præmissas quæstiones afferentes non possunt juste notari de fautoria schismatis vel hæresis, sed magis opposita temerarie præsumptes asserre.

Quinta, licet hæreticus per ecclesiam damnatus errorem suum non recognoscens, sed in sua permanens pertinacia non sit in petitionibus suis errori faventibus exaudiendus: tamen ea quæ afferentur a quibuscumque schismaticis, vel hæreticis pro tractatu pacis & unionis ecclesie, non sunt a catholicis respuenda, sed favorabiliter audienda, & quantum expediens fuerit, exaudienda.

Sexta conclusio. Licet regulariter Papa verus & canonicus de hæresi, aut nullo notorio crimine ecclesiam scandalizante non infamatus, nec suspectus, nequeat ab aliquo particulari collegio, seu persona singulari contra ea quæ sunt sui juris compelli, vel arctari: tamen ab universali ecclesia seu Concilio generali ipsam representante, attentata prolixitate casus præsentis pro pace ecclesie celerius procuranda, juste posset ad cessionem compelli.

Si in casu prædicto Papa dictam viam pertinaciter recusaret, legitime posset, tanquam schismaticus, & de fautoria schismaticæ pravitate suspectus rationabiliter condemnari.

Octava est, quod in casu prædicto Papam tanquam hæreticum, vel schismaticum condemnantes, & dictam condemnationem justam & canonicam fore firmiter asserentes, nullatenus hæretici sunt censendi, sed magis oppositum pertinaciter affirmantes.

Nona, qui nunc reprobandam viam cessionis, dicentes eam esse irrationabilem, illegitimam & injustam, se-

cundum se & ad seipsam, secundum rationes juris inducunt fundamentum Pisani Concilii ipsiusque robor infirmant & totam hanc obedientiam scandalizant.

Decima, qui vim belli suadent, & tractatum pacis & concordie ab adversariis oblatum repudiant, in Spiritum Sanctum multipliciter peccant. Primo, quia impediunt finem pacis, ad quem præfens Concilium vocatum est, & principaliter ordinatum. Secundo, quia obviant mediis quibus ad dictum finem facilius pervenitur. Tertio, quia impugnant regulam per quam impedimentis ad finem prædictum & ejus media repugnanti- bus facilius obviatur. Ultimo & illam tam divini quam humani juris regulam; De duobus malis minus eligendum est.

Ad præmissa offeruntur rationes & allegationes tam divini quam humani juris, quando placebit super his in Concilio audientiam dare.

Licet via executionis sententiarum Pisani Concilii, & via reductionis schismaticorum ad unitatem ecclesie, ad obedientiam domini nostri Papæ Joannis XXIII. sive sponte, sive coacte quantum in se, secundum communem juris formam, sint juridicæ: tamen quia secundum circumstantias non videntur esse possibiles, nec efficaces pacis & perfectæ unionis ecclesie, via cessionis omnium, per quam facile potest pax & perfecta unio ecclesie haberi secundum omnes circumstantias, justior est, & simpliciter eligenda.

Secunda, reprobans viam cessionis, attentato statu ecclesie, fautor schismatis est censendus.

Tertia, attentatio & electio viæ executionis sententiarum Pisani Concilii vel reductiva schismaticorum & condemnatorum per idem Concilium ad obedientiam domini nostri Joannis, ad pacem ecclesie rebus stantibus, ut sunt, est generativa suspicionis fautoris schismatis, & plus favendi singulari personæ, quam universali ecclesie.

Quarta, licet justum sit secundum communem juris formam, dominum nostrum Joannem in suo pontificatu persistere, & ab illo non amoveri, quam schisma diuturnum, & ecclesiam in tali statu remanere.

Quinta, ecclesia universalis quæ vere vel interpretative, & virtualiter consistit in Concilio generali, potest quemlibet etiam summum ejusdem ecclesie ministrum, per cujus persistentiam status universalis ejusdem ecclesie turbaretur, & per cujus admonitionem ad statum debitum reduceretur, etiam sine culpa ministri amovere.

Sexta & etiam universalis, & supra potest quemlibet ministrum ejus, etiam summum & unicum, culpa sua turbantem, & scandalizantem statum universalis ecclesie amovere.

Ex parte nationum datæ sunt alie cedule in effectu continentis, quod principaliter ageretur de unione ecclesie. Et hæ cedule fuerunt publicatæ.

His actis, incidit quæstio, qui in Concilio, in rebus diffiniendis admittuntur. Et volunt quidam, quod soli episcopi, eorumque majores prælati & abbates admittentur. Contra quam opinionem cardinalis Cameracensis scripsit cedulam, cujus tenor talis est.

Ad obviandum protervie & incertie quorundam dicentium, quod in hoc sacro Concilio Constantiensi in omnibus sessionibus soli prælati majores, episcopi & abbates habeant vocem in diffinitiva sententia agendorum, consideranda sunt quæ sequuntur.

Primo, distinguendum est de agendis in Concilio, quia vel illa essent, quæ solum pertinerent ad fidem catholicam, sacramenta, & pure spiritualia ecclesiastica de quibus antiquitus inter sanctos Patres in Conciliis generalibus agebatur: in quo casu sæpe loquuntur jura canonica, & de iis de præfenti nihil scribitur.

Vel illa essent pertinentia ad exterminationem præsentis schismatis & unionis ac pacis integre procurandæ, in quo maxime habent locum sequentia.

Item, sciendum etiam, quod sicut a tempore nascentis ecclesie schismatis circa electionem summi Pontificis, varii fuerunt modi observati, sicut patet per jura & antiquas historias; sic in modo congregationis & deliberationis Conciliorum generalium. Nam sicut patet in Actibus Apostolorum, & in historia Eusebii, quæ

ANNO
CHRISTI

1414.

a Forte, Ec-
clesia uni-
versalis, ut
supra, &cMulta his
proferuntur
valde dubia
& subtile
fidei, in quibus
Labbæus.

ANNO
CHRISTI1431.
Forte quan-
doque

quæ Añibus Apostolorum immediate subneitur, A
quandocumque in Conciliis congregabatur tota commu-
nitas Christianorum, quandoque episcopi, presbyte-
ri, diaconi, quandoque soli episcopi sine abbatibus,
quandoque cum episcopis abbates: quandoque impera-
tor convocabat, & congregabat Concilium, & præ-
sens erat, etiam absente Papa, de cujus causa ageba-
tur, sicut hæc varietas potest probari jure naturali &
divino, & ex historiis supradictis cum quatuor Conci-
liorum in Añibus Apostolorum celebratorum, quam
ex dicta historia Eusebii lib. VI. cap. XXXIII. libro
VII. cap. XXVII. & XXVIII. & libro X. cap. V. ubi
multa ad propositum præsentis materiæ utilia regitan-
tur.

Item, sciendum est, quod quando in Conciliis gene-
ralibus soli episcopi habebant vocem diffinitivam, hoc
fuit, quia habebant administrationem populi, & erant
viri sancti, & docti & electi præ cæteris in ecclesia
Christiana. Postea fuerunt additi abbates eadem de cau-
sa, & quia habebant administrationem subjectorum:
& eadem ratione addi deberent priores, aut majores
quaruncumque congregationum, plusquam episcopi, vel
abbates inutiles, solum titulares, & in quibus deficiunt
conditiones supradictæ, & qui forte in hac materia sunt
suspecti. Et mirabile videtur, quod unus talis archie-
piscopus, aut episcopus, vel abbas paucos, aut nullos
suffraganeos habens, & parvum aut nullum sibi subje-
ctum, haberet tantam vocem in Concilio, sicut archie-
piscopus Moguntinus, ac alii magni prælati, & princi-
pes imperii, & multi particulares archiepiscopi, & epi-
scopi in Francia, & Anglia, & aliis regnis, qui plures
habent parochiales ecclesias, in quibus est major popu-
lus, quam in pluribus archiepiscopatibus, & episcopa-
tibus prædictis.

Item, eadem ratione, qua supra, non sunt excluden-
di a voce diffinitiva sacre Theologiæ doctores, ac juris
canonici, & civilis: quibus, & maxime theologicis,
datur auctoritas prædicandi & docendi ubique terrarum:
quæ non est parva auctoritas in populo Christiano, sed
multo major quam unius episcopi, vel abbatis ignoran-
tis, & solum titulati. Et quia antiquitus hæc docto-
rum auctoritas non erat introducta per modum studio-
rum generalium, quæ hodie auctoritate ecclesiæ obser-
vatur, de eis non fit mentio in antiquis juribus com-
munitibus: sed in Concilio Pisano, & Romano eorum
auctoritas allegatur, & in diffinitiva sententia se subscri-
bunt. Quare eos in simili excludere per præsens Con-
cilium, quod est dicti Pisani continuativum, non so-
lum esset absurdum, sed dicti Pisani Concilii quodam mo-
do reprobativum.

Item, eisdem responsionibus, vel consimilibus, idem
dicitur de regibus & principibus, aut eorum ambaxia-
toribus, & de procuratoribus absentium prælatorum,
& capitulorum, & etiam sicut patet ex bulla domini
nostri Papæ, qua mandat præsens Concilium, & maxi-
me ex canonicis impedimentis causantibus ad hujusmo-
di locum, & tempus Concilii personaliter adesse nequi-
verint; tunc illi qui sic impediti fuerint, aliquos suo
nomine Deum timentes scientia & rerum experientia
præditos, ac sufficienti mandato suffultos mittere non
postponant, vices eorum qui miserant, in dicto Conci-
lio impleturos.

Item, quantum ad materiam terminandi præsens schis-
ma, & dandi pacem ecclesiæ, velle excludere reges,
principes, aut ambaxiatores eorum, maxime cum ma-
gnam & honorabilem partem faciant hujus Concilii, a
voce, seu determinatione etiam conclusiva, non vide-
tur justum, æquum, aut rationi consonum: cum hu-
jusmodi pacis conclusio ad eos, & populos eis subiectos
valde pertineat: & sine eorum consilio, auxilio & fa-
vore non possint ea quæ in hoc Concilio concludentur,
executioni mandare.

Cardinalis sancti Marci fecit aliam cedulam ad idem:
ejus tenor talis est.

Tu, quisquis es, qui prætendis primo, solos majores
prælatos, ut his verbis utar, episcopos & abbates ha-
bere vocem in generali Concilio, & ita excludis docto-
res, archidiaconos, rectores parochialium ecclesiarum,
ceterosque dignitates habentes, quibus cura imminet
Concil. General. Tom. XXVII

animarum, ordines præterea ecclesiasticos, sacerdotes
& diaconos, dic ubi illos non admittendos legisti? &
si legeris Conciliorum antiquorum actiones reperisti sa-
cerdotes & diaconos admissos.

Sed ad primos exclusos per te redeo, ultimos docto-
res: Si theologus es, lege Paulum dicentem, in me
Dominicam missos a Deo alios Apostolos, qui & sunt
episcopi; alios prophetas, & de illis non queritur, alios
doctores. Et tu illos excludis qui plus ceteris sunt ne-
cessarii, & sine quorum effectu, scilicet doctrina, cete-
ri gradus & ordines inepti sunt, seu repellendi, dicente
Domino, Quia tu scientiam repulisti, & ego te repel-
lam. Et quando Christus Apostolos misit, illos præcipue
instruxit, & promisit dare eis quid loquerentur, &
quod mirabilius est, docuit omnes linguas. Attende igitur
quantum in Apostolis doctrina sit necessaria, Paulo
eodem Apostolo & doctore, b & inquit per amplius b Forte, &
doctrinæ collatum est munus, immo & amplius ipso te-
ste ceteris Apostolis locutus est linguis: indigit tamen
a cito interprete linguæ græcæ, adeo ut dixerit & scri-
pserit. Cum venissem, inquit, Troade, id est, Troje,
& ostium mihi apertum esset in Domino nostro Jesu, non
habui requiem spiritui meo, eo quod non invenerim Ti-
tum. Quod exponens Hieronymus dixit, hoc ideo di-
ctum a Paulo dicto, quod illo Tito maxime indigebat,
& utebatur interprete linguæ Græcæ: pro cujus ablen-
tia ibi non stetit, sed valedicens Trojanis abiit in Ma-
cedoniam. Vide quantum doctores necessarii sint in ec-
clesia Dei, ut doctor gentium doctore indigerit. Præ-
terea evangelium Marci scriptum est Petro narrante,
Marco dictante, ut & Petrus interprete indigerit.

Si canonista es, vide textum canonis dicentem, quod
doctorum ordo quasi præcipuus est in ecclesia Dei. Illum
ergo ordinem, & quasi præcipuum ordinem repellis: &
admittis indistincte episcopos, & abbates, quorum pars
major indocta. Et attende quod rex, vel prælatus in-
doctus est asinus coronatus. Cum illis ergo doctores ad-
mitte, ut illorum scientiæ defectum, qui tamen aucto-
ritatem habent, illorum scientiæ & doctrina suppleant.

De ceteris autem, quos tacite excludis, vide quid
agis. Omnes sacerdotes, qui non sunt de tuis expellis
prælati, & pellis, qui tamen præcipuus ordo est in ec-
clesia Dei: inter quos unus summus est & Papa, cete-
ri autem sacerdotes sunt: quibus etiam si simplices
sunt, non est detrahendum, sed in eis sacerdotale of-
ficium honorandum, de quibus in lege scribitur, *Dis*
non detrahas, sacerdotes intelligendo, qui propter ex-
cellentiam ordinis, & officii dignitatem diu nuncupan-
tur, quos repellis; admittis tamen episcopos, inter
D quos ultimos episcopos & presbyteros quantum ad or-
dinationem & meritum Apostolus nullam differentiam
facit, docens quod æqualem episcopum esse oporteat,
& quis episcopus debeat ordinari; nihil dicit de pres-
bytero, sed transit ad diaconum insinuans secundum
procemium, eadem in presbytero & episcopo requi-
renda, & eundem esse ordinem & dignitatem, licet
his temporibus multitudo fecerit vilescere; rariores
sunt episcopi, ideo pretiosiores, quia pulegium apud
Indos pipere pretiosius est: & si sunt rectores paro-
chialium ecclesiarum, qui etiam ecclesiarum prælati
vocantur in Jure. Cum ecclesia sit in diversis ordini-
bus & officiis constituta, cur ordines, & officia re-
pellis? Idem de diaconis dico, qui & ordo sunt in ec-
clesia Dei, & officium gerunt, & hæc a primitiva ec-
clesia.

Sed & postea a sanctis patribus sunt officia instituta,
utpote archidiaconi, archipresbyteri, & ex consuetudi-
ne decani, & alia officia, quæ expressa reperio in ju-
re, & in ordine ecclesiastico, cur illos repellis, &
quovis episcopos indifferenter admittis.

Audeo tibi dicere, quod in Gallis, Germaniis, An-
glia, Hispania, sunt mille curati parochialium eccle-
siarum, quorum quilibet majorem administrationem & est, babet
regimen plurium animarum, quos jus admittit, & nul-
lo repelluntur: & tu illos, quorum multo plus interest
ratione administrationis, vis repellere? Ego omnem ho-
minem habentem ordinem, vel officium ecclesiasti-
cum, quia illius interest, omnemque doctorem, quia
prodesse potest, dico admittendum & nullum talem
N n

ANNO
CHRISTI

1431.

Forte, &
qui per.

Lege, Titu

1. Cor. 1. 11.

Exad. 1. 11.

De his vi-
denda Joan-
nis de Pole-
mar oratio
in Concilio
Basileensi ha-
bita anno
MCCCC
XXXIII
nam hic mul-
ta ridicula
conservan-
tur, inquit
Labbæus. Est
ea oratio in
Tomo 1. v.
Antiq. Test.
Henr. Can-
si, & in to-
mo sequen-
ti.Forte de
est, babet

ANNO
CHRISTI

1414.
Ita si fuerint missi ac legati ab Episcopis aut ab aliis quorumque de causa impeditis.
a Forte.
in 1414.

repellendam, & in antiquis Conciliis non reperio fuisse A
repulso.

Quin immo vide Pisanum Concilium, quod & istud idem reputatur, reperies in illo centum pene tales, maxime doctores, & licentiatos, admissos auctoritative, & subscriptos in sententia lata contra Petrum de Luna & Angelum. Cum in isto, quod ab illo vires accepit, aliud contrarium censeas, non video; quin immo in pluribus Conciliis reperies, presbyteros & diaconos fuisse admissos.

Et si forte in antiquis Conciliis non legeris tales admissos, cum hoc stat, quod fuerint admissi, sed principales nominantur, ne multitudo fastidiat. Præterea quia forte pro paupertate, & locorum distantia non veniunt: sed si veniant, nescio, nec tu scis, cur repelli debeant.

Admitti indistincte abbates, nescio cur Curatos parochialium ecclesiarum repellis, qui certum jus, & determinatum in ecclesiastico gradu habent officium: illi non illi majorem animarum curam, & administrationem, quam illi: istorum quippe plures habent mille, immo duo, tria, quatuor, decem millia animarum. Abbates vero quidam decem monachos aut viginti, vel paulo plus: paucissimi sunt, qui centum habeant.

Hæc tamen quod isti sic Curati habent, in ordine & gradu ecclesiastico necessario est: illi autem præter ordinem & gradum, & necessitate ministrant.

Hæc ergo gradus admittit in corpus, cuius ordinata & necessaria membra sunt, ex necessitate, & pro suo interesse. Doctores autem propter eos, & propter te, ut etiam quod nescis, te doceant & dirigant: illosque scientes non repellas, ne videaris scientiam repulisse, ne Deus te repellat, sed per eorum doctrinam instruat, & dirigat in viam salutis æternæ.

De procuratoribus autem archiepiscoporum, & episcoporum & aliorum præscriptorum, qui sunt admittendi, quos indistincte repellis; dico nunc nec utiqueque repellendos, nec omnino admittendos; sed dico legitime excusatorum admittendos procuratores, aliorum non, sicut in electione reperio constitutos. Nec tamen solemniter juramenti requiro, quia illa specialiter statuta est, & sufficienter quomodocumque de legitimo impedimento b constare.

De ambaxiata autem regum & principum clarum est, quod in iis, quæ conveniunt universalem ecclesiam, utpote unionem ecclesie & fidem, admittenda sunt: sed stare debent determinationi peritorum & doctorum in his quæ sunt fidei.

In aliis autem, quæ conveniunt mores, & ordines ecclesiasticos, non pertinet ad eos. Sic etenim fecit Constantinus in Nicæno Concilio, libellos accusatorios igni subjiciens: & ecclesiasticorum judicio relinquens, sedet in cella infima. Et Theodosius Imperator, professus de iis nihil ad eum, præter reverentiam, pertinere.

Verum ex forma litterarum vocationis Concilii apparent procuratores impeditorum legitime, & ambaxiatores regum debere admitti: quod tamen intelligendum est ad ea, in quibus habent interesse, & quæ præmissa sunt.

In hac questione pendente incidit questio, quomodo deciderentur agenda in Concilio, & teret scrutinium votorum; utrum per nationes in genere, quarum quatuor erant c ultimi Italiæ, Galliæ, Germaniæ, & Angliæ; vel per capita singula. Et licet clarum de jure videatur, d pericrutanda sunt voca per capita singula; quia tamen plures sunt prælati Italiæ pauperes, quam lere de omnibus nationibus, præterea dominus noster fecit in numero excessivo prælatos cubicularios ultra quinquaginta. Dicitur præterea quod multos voluit sibi obligare juramentis, & muneribus, alios minis terruisse, & ita scrutando per capita nihil beret, nisi quod vellet dominus noster: in istis questionibus Concilium diu perpendit. Verum est quod major pars deliberavit ad viam cessionis.

His mediis temporibus actum est de erroribus Wiclef, & scripta erat sententia; sed totum dilatum est per aperitionem illius viæ cessionis.

Dominus noster novissime dixit, quod ipse omnino vult dare pacem ecclesie.

Insuper nationes ulterioris Galliæ, Germaniæ & Angliæ, & ita postea Italiæ per se ipsas se congregaverunt, & deciderunt de facto questionem, utrum per nationes vel per capita singula procederetur. Et congregaverunt se separatim, & finaliter omnes declinabant ad viam cessionis secundum formam primæ cedulae super hoc datæ, per cardinalem sancti Marci, quæ incipit. In Concilio generali, &c.

ANNO
CHRISTI

1414.

Supra, pag.
31.

Schedula de cessione oblata Joanni Papa
per Concilium d. 16. Februarii.

Ex MS. Vindobonensi.

Flebili statu ecclesie, ac omnibus aliis circumstantiis ponderatis, videtur tribus Nationibus, scilicet Gallicanæ, Germanicæ, & Anglicanæ, majorem partem hujus sacri Concilii facientibus & representantibus, pro ipsius ecclesie reintegratione, tam Domini nostri summi Pontificis, quam Dominorum contententium de Papatu viam cessionis, tanquam celeriore, perfertiore, & meliorem, rebus se habentibus prout sunt, fore per Dominum nostrum acceptandam, & ipsum debere, & teneri viam cessionis simpliciter offerre, & cum effectu juxta deliberationem Concilii facere & adimplere, & sic sibi per serenissimum Dominum nostrum Romanorum regem &c. & præsens sacrum Concilium cum summa humilitate supplicandum, ut istam viam offerat, affirmet, & perferat.

Nos Ludovicus Comes Palatinus &c. nomine nostro, & dominorum nostrorum ac habitantium in eisdem, prædictam viam cessionis approbamus per Dominum nostrum Gregorium Papam &c. fore offerendam, acceptandam, & ad executionem realem efficacem perducendam & faciendam.

Et nos Rabanus Episcopus Spirensis &c. nostro & ecclesie nostræ nomine prædictam viam cessionis approbamus per Dominum nostrum Gregorium Papam &c. ut supra.

Hæc oblata & conclusa sunt quinta & sexta feriis ante Invocavit, anno &c. XV.

Ex Collectione Barberiniana.

Die sabbati, quæ fuit XVI. mensis Februarii, Papa mandavit Concilium de sero: & præsentem rege Romanorum, & toto Concilio, primo quidem proposuit de via cessionis: postea commisit domino cardinali Florentino, ut hoc prosequeretur; qui satis eleganter proposuit, ut hoc prosequeretur; qui satis eleganter proposuit, & legit cedulam per Papam super hoc ordinatam, cujus tenor talis est:

Sanctissimus Dominus noster Papa hic præsentem, quamquam nullis votis, juramentis, promissionibus ad infra acta nullatenus adstringatur; tamen propter quietem populi Christiani proposuit, & deliberabat sponte, & liberaliter dare pacem ecclesie per viam cessionis, si & in quantum Petrus de Luna, & Angelus Corario per sacrum generale Pisanum Concilium de schismate & hæresi damnati, & de papatu ejeti, juri quod prætulerunt in papatu, sufficienter renunciarent, & hoc cum modis & circumstantiis, & tempore declarandis, & concludendis in tractatu super hoc per eundem dominum nostrum, vel suos deputandos cum deputandis per vos post hoc statim tenendo.

Ex ms. Cesareo.

Quæ cedula sic audita, & post hoc per singulas nationes masticata, visum fuit omnibus dictarum nationum suppositis, quod nimis vaga, dubia, obscura foret & incerta: nec ad extirpandum schisma & cessionem inducendam valitura. Unde supplicatum fuit domino nostro Apostolico, quia c viam cessionis appeteret, mentem suam per verba clara & pura & unionem inducentia exprimeret. Unde idem dominus Apostolicus aliam cedulam nationum deputatis tradidit, sub hac forma:

Ex

ANNO
CHRISTI
1415.*Ex Collectione Barberiniana.*

Sanctissimus dominus noster dominus Joannes Papa XXIII. quomodo nullis vocis, juramenti, aut promissionibus adstringatur, tamen propter quietem populi Christiani proficetur, spondet, & promittit Deo & ecclesie, sponte & liberaliter dare pacem ipsi ecclesie per viam cessionis sue per se, vel procuratores legitimos unum, vel plures ad hoc irrevocabiliter constitutos, & in quantum Petrus de Luna, & Angelus de Corario, per sacrum Pisani Concilium de schismate & heresi damnati, & de papatu ejecti, papatus, quem pretendunt, per se vel procuratores legitimos similiter cedant, & hoc infra terminum: & de predictis facere unam, vel plures litteras in bulla plumbea, prout expedierit.

Et attendatur quod ex nunc, innovetur & aggravetur processus Pisani Concilii, contra dictos damnatos, suspendendo tamen effectum processus usque ad tempus, quod dabitur eis ad cessionem.

Item quod rex Romanorum, & domini presentes, ac omnes ambaxiatores regum, & alii, ac totum Concilium promittant domino nostro in casu quod illi damnati non se humiliant ad cessionem, sicut ipse fecit, assistere sue sanctitati perpetuo contra ipsos, & eorum adherentes, tam spiritualibus favoribus, quam temporalibus auxiliis.

Licet autem prima domini nostri cedula nationibus non sufficisset, immo suspicionem generasset; ista ultima minus sufficit, pluraque generavit suspicionis quam prima. Primo quia non offert, nisi aliis cedentibus. Secundo propter verba irritativa, quia alii vocantur condemnati de heresi. Tertio propter terminum appositionis. Quarto propter processum innovationem & aggravationem.

Ex mss. Casarce Vindobonensi.

Dominica Reminiscere a, ambaxiatores Universitatis Parisiensis presentati fuerunt per Romanorum regem nationi Germanicæ. Ubi dominus rex longum fecit sermonem, hortando predictos ambaxiatores, ut se nostræ nationi & nationi Anglicæ conformarent: narranto multa acta hucusque in Concilio per nationes, & difficultates de modo vota colligendi per nationes & non per capita: & de resistentia nationis Italicæ: & de modo uniendo ecclesiam sanctam Dei per viam cessionis omnium de papatu contententium. Qui responderunt, quod parati essent concurrere in omni via rationabili & justa, & quod multum placeret via cessionis: commendantes regiam maiestatem de tanto opere laudabili, & diligentia in convocatione istius sacri Concilii, & diligentia sua prosequendo effectum sacratissimæ unionis. Deprecantes ne mutaretur suus gloriosus animus, aut remitteretur: quia sine ipsius protectione & personali presentia totus labor esset desperatus.

Item, eadem die venerunt coram regia maiestate Oratores regis Arragonum, legentes longam cedulam, continentem vocationem ad Concilium sacrum regis Arragonum & Petri de Luna, & impedimenta eorundem de receptione termini oblata per regem Romanorum ad mutuam visionem, qua sperabatur sequi posse perfectam unionem; & quod stetit xiv. diebus, & pluries responsum petivissent a rege Romanorum, & quod nihil obtinuisissent, & imminerent eis pericula. Unde exortaverunt dominum regem Arragonum, quod per eundem non stetit &c. Et petiverunt licentiam ad recedendum, & petiverunt instrumenta, &c.

Ex Collectione Barberiniana.

Post hæc nationes visis præmissis cedulis, composuerunt cedulam sequentem, quæ fuit approbata per tres nationes, & demum per regem Romanorum, private oblata Papæ: super qua multa habuit consilia: & tandem ductus est quibusdam mediis ad hoc, ut illam prima Martii publice coram rege, & Concilio concelebraret, & in propria persona legerit, & decreverit litteras se-

Ari: & die sequenti facta sessione solenni cum Missa solemniter publicavit: *Te Deum laudamus.*

Tenor cedulæ talis est:

Ego Joannes Papa XXIII. propter quietem totius populi Christiani, proficetur, spondeo & promitto, voveo & juro Deo, &c. ut infra.

Avisamenta oblata in Natione Germanica in Constantiensi Concilio, quando fuit via cessionis contententium omnium de Papatu tractata.

Ex MS. Vindobonensi.

Conclusio 1. Hoc sacrum Constantiense Concilium in materia hujus schismatis supremam in terris habet auctoritatem & judicariam potestatem.

Conclusio 2. Inter omnes vias sedandi hoc perniciosissimum schisma, aptior, convenientior, purior, & efficacior est via cessionis omnium trium contententium de Papatu.

Conclusio 3. Quod nihilominus, si obedientiæ Angeli Corario & Petri de Luna absque cessione suorum presidentium ad unitatem sanctæ matris ecclesie cum nostra vellent obedientia concurrere, si & in quantum Dominus Joannes, quem hætenus semper Papam esse negaverunt, de Papatu cedat, idem Dominus noster ad cendum obligatur.

Conclusio 4. Quod pensatis singulis, Dominus noster ad præmissa tenetur sub pena peccati mortalis.

Conclusio 5. Quod Dominus noster sub eadem pena, videlicet peccati mortalis, tenetur cedulam sibi per tres Nationes presentatam, prosequi cum effectu.

Conclusio 6. Quod hoc generale Concilium potest Domino nostro præmissa sub formidabilibus penis præcipere & mandare.

Conclusio 7. Quod si Dominus noster præmissis tanquam pertinaciter induratus contradicat, Concilium præsens nomine totius Ecclesie sæculare brachium Imperialis majestatis poterit invocare.

Ultima die Februarii in Ecclesia Fratrum Minorum, Rege Romanorum præsentante, in magna multitudine, requisivit Oratores Universitatis, quid sentirent de via cessionis, & de forma, sub qua obligatio fieri deberet exhibita Domino nostro.

Et respondendo dixerunt, quod esset sanctior, justior, æquior, tutior, & celerior via ad perveniendum ad unionem Ecclesie.

Addiderunt, quod verba obligatoria, posita in cedula Nationum, solum civilem importarent obligationem, & ergo esset addendum, *voveo & juro*, quod prius multis placuit, & ego dedi in Avisamentis meis in Natione. Quæ non fuerunt recepta: quia essent nimis dura, sed esset mitius procedendum. Tamen postquam Parisienses addiderunt, tunc placuit omnibus.

Die prima mensis Martii, anno MCCCXV. a Nativitate, &c. in magna aula palatii inferioris Apollolici, undecima hora post mediam noctem, domino nostro Joanne Papa XXIII. ibidem existente & præsentante, ac Romanorum rege Imperatore serenissimo, & quatuor congregatis nationibus inibi, fuit per dominum patriarcham Antiochenum nomine & ex parte totius Concilii presentata præfato domino nostro Papæ quedam schedula: sibi que nomine dicti Concilii fuit humiliter supplicatum per eundem patriarcham, quatenus digraretur dictam schedulam benigne acceptare. Et dictus dominus noster Papa, recepta schedula, & ea secreta lecta, dixit quod fuit temper a intentionis, dare pacem ecclesie, & quod ad hoc venerat Constantiam. Et etiam dixit, qualiter dicto Concilio, non vi nec metu compulsus, non coactus, sed liberaliter & sponte obtulerat viam cessionis sui papatus, & obtulit, quod nunquam fuit alterius intentionis. Demum dictus dominus noster dictam schedulam legit, cujus tenor talis est: *Ego Joannes XXIII. &c.* ut in bulla continetur. Qua lecta, fuit regratiatum dicto domino nostro Papæ per serenissimum principem Regem Romanorum de bona & sancta oblatione: deinde Cardinales ad idem fuerunt regratiati. Demum dominus patriarcha ad idem,

ANNO
CHRISTI
1415.In mss. additur, *Indictione v. Pontificatus quo supra: Ex suis cod. & tribus aliis mss. German.*

a Forte, sua intentionis.

Habetur infra in f. seq.

ANNO CHRISTI 1415.

Idem, & etiam Universitas Parisiensis ad idem. Quo A facto, dominus noster voluit, quod in crastinum, que fuit secunda Martii, teneretur sessio, in qua publicarentur hæc solemnitas per eundem.

Cedula quam Joannes Papa XXIII. promissit & juravit.

ANNO CHRISTI 1415

SESSIO II

Quando dominus noster Papa obtulit cessionem sui papatus.

Ex prima editione.

In ista editio prima, & ms. In nupera editio.

German. re- no exordium idud est. In tribus ms. pendo:

Germanicus: " Ego Joannes Papa XXIII. propter quietem totius populi Christiani proficor, spondeo, promitto, voveo & juro Deo, & ecclesie, & huic sacro Concilio, sponte & libere dare pacem ipsi ecclesie per viam meam simplicis cessionis papatus, & eam facere & implere cum effectu, juxta deliberationem presentis Concilii, si & quando Petrus de Luna Benedictus XIII. & Angelus Corario Gregorius XII. in suis obedientis nuncupati, papatum, quem pretendunt, per se vel procuratores suos legitimos similiter cedant, Et tunc in quocumque casu cessionis, vel decessus, aut alio in quo per meam cessionem poterit dari unio ecclesie Dei, ad extirpationem presentis schismatis.

c. ms. Goth. Romanorum rex.

d. Ms. Procurator fiscalis Concilii.

ANNO a Nativitate Domini MCCCCXV. indictione VIII. Pontificatus quo supra, a die vero Martii secunda mensis Martii fuit celebrata sessio, in qua dominus noster celebravit Missam in ecclesia majori, de Spiritu sancto. Qua celebrata, fuerunt lectæ solemnitates, que consueverunt fieri in sessionibus. Demum dominus noster sedens in cathedra ante altare, conversus ad Concilium ibidem congregatum, legit schedulam tenoris sequentis per dominum Vitalium patriarcham Antiochenum, nomine Concilii traditam, alta voce sic incipiendo: " Ego Joannes Papa XXIII. propter quietem totius populi Christiani proficor, spondeo, promitto, voveo & juro Deo, & ecclesie, & huic sacro Concilio, sponte & libere dare pacem ipsi ecclesie per viam meam simplicis cessionis papatus, & eam facere & implere cum effectu, juxta deliberationem presentis Concilii, si & quando Petrus de Luna Benedictus XIII. & Angelus de Corario Gregorius XII. in suis obedientibus nuncupati, papatum quem pretendunt, per se vel procuratores suos legitimos b simpliciter cedant, & etiam in quocumque casu cessionis vel decessus, aut alio in quo per meam cessionem poterit dari unio ecclesie Dei ad extirpationem presentis schismatis. Et dum legebat illam clausulam in prescripta schedula, Spondeo, promitto, voveo, & juro Deo, flexit genua versus altare: ponendo manus ad pectus, dixit hæc verba: Et ita promitto observare. Quo facto, c Imperator surgens de sua cathedra, regratiatus fuit eidem domino nostro nomine Concilii & suo, flexendo genua, deponendo coronam, & osculando pedes ejusdem domini nostri. Et etiam dominus patriarcha fuit regratiatus eidem nomine Concilii. Post hæc cantores inceperunt cantare: Te Deum laudamus, &c. Et d procurator Concilii, Joannes de Scribanis, petiit nomine Concilii confici publicum instrumentum a protonotariis & notariis ac scribis sedis Apostolicæ.

Et ex post de mandato domini nostri fuit super præmissa schedula oblationis, una bulla confecta.

Alia editio ejusdem sessionis, ex collectione Barberiniana.

Sessio quando dominus noster Papa obtulit simpliciter cessionem sui papatus aliis cedentibus.

ANNO a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quindicesimo, indictione octava, pontificatu quo supra, die vero mensis Martii primo, in magna aula inferiori palatii Apostolici, hora undecima post mediam noctem, domino nostro Papa Joanne XXIII. ibidem existente presente, ac Romanorum rege Imperatore serenissimo, & quatuor nationibus ibidem congregatis, fuit per dominum Patriarcham Antiochenum nomine & ex parte totius Concilii presentata prædicto domino nostro quedam cedula, sibi que nomine dicti Concilii fuit humiliter supplicatum per eundem Patriarcham quatenus dignaretur dictam cedulam benigne acceptare. Et dictus dominus noster Papa accepta cedula & ea secrete lecta, dixit quod semper fuit intentionis dare pacem ecclesie, & ad hoc venerat Constantiam. Et etiam qualiter dicto Concilio non vi, nec metu compulsum, non coactus, sed liberaliter, & sponte obtulerat viam cessionis sui papatus, & obtulit, & quod nunquam fuit alterius intentionis. Demum dictus dominus noster dictam cedulam legit, cujus tenor talis est.

Ego Joannes Papa XXIII. propter quietem totius populi Christiani proficor, spondeo, promitto, & voveo Deo & ecclesie, ac huic sacro Concilio, sponte & libere dare pacem ipsi ecclesie per viam meam simplicis cessionis papatus, & eam facere & implere cum effectu, juxta deliberationem presentis Concilii, si & quando Petrus de Luna Benedictus XIII. & Angelus Corario Gregorius XII. in suis obedientis nuncupati, papatum, quem pretendunt, per se vel procuratores suos legitimos similiter cedant, Et tunc in quocumque casu cessionis, vel decessus, aut alio in quo per meam cessionem poterit dari unio ecclesie Dei, ad extirpationem presentis schismatis.

Qua lecta, fuit regratiatum dicto domino nostro per serenissimum dominum regem Romanorum de bona & sancta oblatione: deinde cardinales ad idem fuerunt regratiati. Demum dominus Patriarcha prædictus ad idem, & etiam universitas Parisiensis ad idem. Quo facto, dominus noster voluit, quod in crastinum que fuit secunda dies Martii, teneretur sessio, in qua hoc idem solemnitus publicaretur per eundem: & fuit tentata. Et dominus noster celebravit Missam in ecclesia majori de sancto Spiritu. Qua celebrata, fuerunt solemnitates, que consueverunt fieri in sessionibus. Demum dominus noster sedens in cathedra ante altare, conversus ad Concilium ibidem congregatum legit dictam schedulam per Patriarcham nomine Concilii traditam alta voce: videlicet: Ego Joannes, &c. ut supra. Et dum legebat illam clausulam in cedula, spondeo, promitto, voveo & juro Deo, flexit genua versus altare: ponendo manus ad pectus dixit hæc verba: Et ita promitto servare. Quo facto Imperator surgens de sua cathedra regratiatus fuit eidem domino nostro nomine Concilii, & suo, flexendo genua, deponendo coronam, & osculando pedem ejusdem domini nostri. Et etiam prædictus dominus patriarcha fuit regratiatus eidem nomine totius Concilii. Post hæc cantores inceperunt cantare, Te Deum laudamus, &c. Et procurator Concilii prædicti Joannes de Scribanis ibidem existens petiit nomine totius Concilii unum, vel plura instrumenta publica ad perpetuam rei memoriam a reverendissimis dominis sedis Apostolicæ protonotariis ac notariis, & scribis ad hæc per Concilium deputatis. Et post memoratus dominus noster Papa super præmissa sue oblationis cedula ad publicandum eandem oblationem principibus Christianitatis secundum formam tenoris immediate subsequens mandavit confici & scribi bullas, seu Apostolicas litteras.

Tenor bullæ seu Apostolicæ litteræ, de qua supra fit mentio, sequitur.

Joannes episcopus servus servorum Dei, universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

PACIS bonum omnium bonorum excellentissimum esse Isaias propheta demonstrat, qui Salvatorem venturum pacis principem appellavit. Unde etiam in ejus ortu chorus Angelorum decantans, Pax, inquit, in terra hominibus bone voluntatis. Sicuti autem vox de ipso Salvatore prophetica nuntiavit, ita in Christo fuit postmodum adimpletum. Pacem enim docuit verbo, pacem docuit exemplo, pacemque inter Deum & hominem proprio sanguine firmavit, seipsum pro nobis in arca crucis offerens: & ejus merito propitius Deus nos ad obtinendam pacis gratiam restituit, a qua primam hominis peccatum nos exules effecerat. Quæ omnia intra mentis nostræ aciem revolventes, ac ejusdem Salvatoris, cujus vices licet immeriti gerimus in terris, cupientes quantum homini permittitur imitari vestigia, decrevimus omnes nostros coactus e ad illam o Foræ, ad dirigere, per quam integra pax ecclesie catholice reddi possit. Sane licet sacrum Concilium Pisanum Christianitatem diu antea schismatica labe divisam pro-

maxima parte ad unitatem reduxit: tamen quia A
nonnulla reliqua pessimi schismatis quibaldam in lo-
cis, ut de facto apparebat, remanserant: ut aliquan-
do hinc nefanda ciades totaliter, & radicitus extirpa-
retur, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Car-
dinalium consilio cum carissimo in Christo filio nostro
Sigismundo Romanorum & Hungarum rege illustri ruri-
sum generale Concilium in civitate Constantiensi pro-
vincie Moguntiacae cetero tempore ad hoc deputato con-
vocandum continuavimus. Ac postmodum veniente di-
cto tempore, licet multa noviter emergentia praesentiam
nostram in Italia flagitarent, tamen posthabitis pro can-
ti boni confessione, una cum eisdem fratribus nostris
non sine magnis difficultatibus ad ipsum locum perve-
nimus. Sperabamus autem, & nobis ipsis suadebamus,
Petrum de Luna, & Angelum Corario, quos diligen-
tissime & instantissime per ipsius regis nuncios, & lit-
teras convocatos & invitatos esse sciebamur, pro dan-
da Christianitati pace, ad ipsum Concilium esse ventu-
ros. Convenientibus igitur praesatis, necnon oratoribus
multorum regum & principum, ac universitatum in
multitudine copiosa, pluribus etiam principibus perso-
naliter venientibus, ipsoque Sigismundo rege personali-
ter assistente; & cum praesatis Petrus de Luna, & An-
gelus Corario nec per se venire nec per procuratores
suos ad ipsum Concilium pro conclusione tanti boni de-
bita mittere curavissent: Nos propterea, ne voluntas
nostra in occulto lateret, sed tanti boni, quantum ad
nos attinet, sequeretur effectus; licet certissima jura,
& universalem quasi obedientiam, & omnia tempora-
lia dominia Romanae ecclesiae, paucis exceptis, habes-
mus; tamen pro consequenda pace mutuae viam cessio-
nis, quam omnibus consideratis, promptiorem & aptio-
rem credimus, complecti decrevimus: confidentes indu-
bie, quod quanto plura quam illi relinquimus, tanto
magis apud Deum praemium consequemur. Hac igitur
consideratione industi, in publica ipsius Concilii sessio-
ne, post Missam sancti Spiritus per nos solemniter ce-
lebratam, ipso sacro approbante & laudante Concilio,
hanc viam cessionis obtulimus his verbis: Ego Joannes,
&c. Quocirca universitatem vestram requirimus & hor-
tamur in Domino, quatenus pro confirmatione & com-
plemento tanti boni pias orationes & preces Altissimi
in cordis humilitate effundere non postponatis: ut per
supernam gratiam Mundus optatam pacem, & ecclesiae
integram recipiat unitatem.

Datum Constantiae, vi. Nonas Martii, pontificatus
nostri anno quinto.

Alia conclusio ejusdem Papae Joannis XXIII.

Quocirca universitatem vestram requirimus, & hor-
tamur in Domino, quatenus hanc nostram spontaneam
oblationem grato suscipientes affectu, pro consumma-
tione & implemento tanti boni, praesatos Petrum de
Luna, & Angelum Corario; eorumque obedientias
ad dictam pacem invitantes ad viam cessionis exsequen-
dam similiter inducat, & effectualiter induci procu-
retis. Et nihilominus pias vestras orationes & preces
Altissimi in humilitate cordis effundere non postpone-
tis: ut per supernam gratiam Mundus pacem optatam,
& ecclesiae integram recuperet unitatem.
Datum ut supra.

Capitula facta, inita, & concordata inter serenissimum
& invictissimum principem & dominum dominum Si-
gismundum Dei gratia Romanorum semper Augustum
& Hungariae, &c. regem, ex una parte; & reve-
rendissimum patrem dominum dominum Samoremensem
episcopum, militesque nobiles & honorabiles viros do-
minos Joannem Dixat, & Petrum de Falchia decre-
torum doctorem ambaxiatores serenissimi & invictissi-
mi principis & domini domini Ferdinandi eadem gra-
tia regis Arragonum & Siciliae ex altera parte, su-
per mutua visone habenda, & fenda inter dictos se-
renissimos reges ad invicem super facto unitatis &
pacis ecclesiae sanctae Dei. Quae quidem capitula sunt
tenoris & continentiae subsequens.

I.

Primo est initum, & concordatum, quod dictus se-
renissimus princeps & dominus dominus Rex Ro-
manorum, omni cessante impedimento infirmitatis, Deo
favente, accedat, veniat, & attingat sic personali-
ter, & propria in persona hinc per totum mensem
Junii proxime instantis in civitate Niciae, quae est in
Provincia: & dictus serenissimus & invictissimus rex
Arragonum & Siciliae, una cum sanctissimo in Christo
patre & domino domino Benedicto divina providentia
Papa XIII. omni cessante impedimento infirmitatis,
Deo favente, accedat, veniat, & attingat hinc per
totum dictum mensem Junii proxime instantis persona-
liter, & sive in propria persona in loco, castro, &
portu de Villa Franca alias nominato, prout alias pro
dicta visone mutuo fenda inter perpetranda, conclu-
dendis omnibus utilibus & necessariis in unionem eccle-
siae effectivae consequendam.

II.

Item, est initum & concordatum inter praedictos se-
renissimum & invictissimum regem Romanorum & am-
baxiatores praedicti serenissimi & invictissimi domini
regis Arragonum & Siciliae, quod dictus dominus se-
renissimus Romanorum rex faciat operis effectum, quod
dictus locus, castrum & portus & illius dominium,
simpliciter, plene & indistincte tradantur, deliberentur,
& transferantur absque aliqua retentione jurisdictionis,
& alias dicto serenissimo domino nostro Papae Benedi-
cto, seu ejus, vel eorum legitimis procuratoribus:
ita quod tam per serenissimum dominum dominum re-
gem Francorum, quam illustrem & potentem domi-
num comitem Sabaudiae, homines subditi & vassalli di-
cti loci, castri, & portus Villafrahae legitime &
effectualiter absolvantur, & sint penitus absolvi a quo-
cumque homagio, & fidelitatis juramento, & aliis ob-
ligationibus, & vinculis universis, quibus adstricti seu
ligati essent, sint vel fuerint dicto serenissimo regi
Francorum, & praesato comiti Sabaudiae domino eo-
rum: & dicti subditi, & vassalli dicti castri & portus
de Villafraha teneantur praestare dictum homagium &
fidelitatis juramentum praedicto sanctissimo domino Be-
nedicto Papae & serenissimo domino nostro regi Arrago-
num & Siciliae, vel eorum legitimis procuratoribus,
dictosque dominos recognoscere pro veris dominis suis,
durantibus dictis translationibus, & deliberationibus,
dominii ac vassallorum homagio & fidelitatis juramen-
to, quamdiu durabunt dicta mutua visio, & tractatus
unitatis ecclesiae, dictis dominis nostris Benedicto & Ar-
ragonum rege ibidem personaliter existente, & ante &
post, quantum erit necesse pro accomodo recessu eo-
rum a dicto loco, castro, & portu.

III.

Item, est initum, & concordatum, quod dictus se-
renissimus rex Arragonum & Siciliae dicto medio tem-
pore, & in recessu tradet, & tractare teneatur dictos
subditos & vassallos dicti loci favorabiliter, atque be-
ne, & pro restituendo dicto loco, castro & portu de
Villafraha dicto illustri comiti Sabaudiae finita dicta
mutua

mutua visione, & in eius recessu, præset de præsentia, & est prestare paratus, antequam sibi, vel suo legitimo procuratori corporalis possessio dicti loci, & castri detur, tradat omnes securitates necessarias & opportunas.

IV.

Item, est initium & concordatum, quod dictus serenissimus rex Romanorum habeat & habere teneatur in continenti securitatem, & salvos conductus late & ample roboratos sufficientibus securitatibus & obligationibus ad onus, & sub fide ejusdem serenissimi domini Romanorum regis taliter per subscriptos dominos, ut alias ample assecurent, & salvo conducere valeant, tam a serenissimo domino rege Francie, quam a dicto domino comite Sabaudie, quam etiam ab alio domino, qui a nonnullis dicitur Joannes Papa, quam Januensis & . . . . . nensis pro se & pro suis; Quod casu quo per fortunam, quod Deus avertat, seu alias necessaria vel iusta causa dictus serenissimus dominus noster Papa Benedictus, seu ipse rex Arragonum & Sicilie, & seu eorum comitiva, vel eorum quilibet, seu aliquis ecclesiasticus, vel secularis cujuscumque gradus, præeminentiæ, seu dignitatis fuerit, exire haberent in prædictis dominiis & terris; ac subditiis aliquis eorumdem dominorum Papæ & regis, ob causam dictæ mutue visionis, ad locum, castrum, portum supradicta propter necessitatem, vel alias per terram, & non per mare delibaret accedere, per prædictorum terras & dominia transeundo; ipse, & eorum quilibet cum familiaribus, equitibus, bonis, rebus, localibus, & pecuniis suis sint salvi & securi ab omnibus molestiis, & gravaminibus: & quod eorum pecuniis, pretiis tamen congruentibus illis, & eorum cuilibet in casibus supradictis, vel alias, victualia, & alia necessaria ministrantur. Et viceversa præstetur securitas pro parte dicti domini regis Arragonum, quod in casibus prædictis applicationis ad dicta dominia, terras seu regna, damnum seu malum aliquod ibi non inferant; & si facerent, dicto salvo conductu minime gaudere possint personæ illæ inferentes, & prædicti domini, quantum in eis fuerit, de eis satisfieri procurabunt, ac etiam illa emendare damna, & injuriam passis. Et versa vice idem facere tenetur dominus rex Romanorum.

V.

Item, est initium, & concordatum, ne aliquid hinc inde turbativum surgat dictæ mutue visioni, ac unitati & paci ecclesie Dei sanctæ, quod hinc per totum mensem Junii, & ulterius, durante videlicet dicta mutua visione, & tractatibus supradictis usque ad recessum a dicto Concilio & portu de Villafranca inclusive, dictus serenissimus Romanorum rex faciat cum effectu, & de præsentia assecuret, & seponit in & sub securo, quod interim in congregatione, quæ de præsentia est, sive esse asseritur in hac civitate Constantiensi, seu aliter, nihil innovetur, seu permittat innovari, quod posset turbare dictam unionem sanctæ matris ecclesie, seu incertum vel causam dare dictæ turbationi; faciendum incontinenti decerni, & declarari nunc, prout tunc, pro quocumque esse irritum & inane quicquid in contrarium esset attentatum, seu contingeret attentari. Et dictus serenissimus rex Arragonum & Sicilie, seu prædicti eius ambaxiatores pro eo assecurent, quod idem serenissimus dominus rex cum effectu faciat illud idem cum sanctissimo domino nostro Papa Benedicto, videlicet per viam Concilii; nec aliquid innovabit turbativum dictæ unitatis, & ecclesie; & si faciat, illud sit cassum, irritum, & inane. Nam talia possent innovari hinc vel inde, quod per prædictam mutuum visionem minime reparari possent.

VI.

Item, est initium, & concordatum inter partes prædictas, quod talem saluum conductum, talemque securitatem, quales serenissimus dominus noster rex Ro-

manorum nomine & pro parte sua, & illius qui a nonnullis dicitur Joannes Papa XXIII. præstabit, & faciet sanctissimo domino nostro Benedicto XIII. & omnibus aliis de sua obedientia existentibus ecclesiasticis, vel secularibus cujuscumque status, dignitatis, aut præeminentiæ fuerint, ad loca & portum prædicta venientibus præfatus dominus rex Arragonum nomine & pro parte dicti sanctissimi domini nostri Benedicti, & sua præstabit, & faciet eidem domino, qui a nonnullis dicitur Joannes Papa XXIII. & aliis de sua obedientia existentibus ad loca & portum prædicta venientibus.

VII.

Item, est initium & concordatum, quod dicti serenissimi & ipivissimi domini Romanorum, Hungarie, ac Arragonum reges, etiam fraternaliter affocurent, gardent, & salvo conducant se ad invicem, & suas personas proprias, & omnium cum eis, & eorum quilibet & omnium aliorum de tribus obedientis ibidem cum eis, vel sine eis, ratione dictæ unitatis venientium per terram, vel per mare ad dicta loca mutue visionis; & maxime eorum qui per terram vel per mare portabunt victualia ad dicta loca Nicie, vel Villafrancæ, cujuscumque status, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint; cum omnibus bonis, & rebus eorum, & quolibet eorum, quantum in eisdem dominiis, & quolibet eorum sit, vel fuerit, durante mutua visione antedicta, & ante & post eundo ultra, vel veniendo ad dicta loca; ibidem stando, & recedendo ab iis, ita quod si aliter ipsorum dominorum regum, scit, sciret, audiret, vel sentiret qualitercumque, quod malum aliquod, damnum vel injuria, in personis, rebus, vel bonis fieret, vel tentaretur directe vel indirecte, palam vel occulte, in, seu contra alterius dominorum ipsorum, seu venientium cum eis, vel eorum cujuslibet personas seu dominia, & res eorum, vel cujuslibet eorum, illa alter pro altero evitabant, & obviabant, quantum in eis fuerit, & fraternaliter & amicaliter incontinenti alter alteri ad resistendum præmissis, & sese ad invicem defendendum totis viribus, quibus ibi possint assistere.

VIII.

Item, est initium & concordatum, quod prædicta omnia, & singula promittantur, firmentur & jurentur per quoslibet partium prædictarum, & de eis hanc duo publica instrumenta communicanda per notarios & secretarios serenissimorum dominorum regum Romanorum, & Arragonum; & cum applicerunt ad dictum regem Arragonum facient & procurabunt cum effectu dicti eius ambaxiatores, quod dictus dominus rex Arragonum promittet, & jurabit personaliter omnia supradicta: de qua primo personalis sit plena fides, & publicum instrumentum.

Ex eadem Collectione, & ex mf. Lipsensi.

Paşa regis Arragonum missa ad dominum Imperatorem Constantiam.

Pateat universis, quod nos Ferdinandus Dei gratia rex Arragonum & Sicilie, Valentie, Majoricarum, Sardinie & Corsicæ, comes Barchinonæ, dux Ache-narum & Neopatriæ, ac etiam comes Rossilonis. Attendentes non esse diu inter serenissimum Sigismundum regem Romanorum ex una parte, & ambaxiatores domini Papæ sanctissimi Benedicti XIII. & nostros ex altera, fuisse concordatum, & juratum in partibus Nicie per totum mensem Junii proxime venientem simul & personaliter convenire & ad invicem ibidem celebrare super materia, prout in quibusdam capitulis inde confectis continentur hujusmodi capitula facta, inita & concordata.

Cumque propter temporis antedicti nimiam brevitatem, negotiorum arduitatem & gravitatem partium de prorogatione dicti termini, ut & certe percepimus, fuerit peractum; sitque expediens, & dictis negotiis accommodum, in omnem casum prorogationis, ipsam fieri,

ANNO CHRISTI 1455.

ANNO CHRISTI 1455.

a Ita in apographo quod fuit non caret mendis.

b Ita in ms.

fieri, tenore hujusmodi publici instrumenti, tempore seu A
 -minum prænarratum sub potestantibus, obligatio-
 nibus, juramentis, vinculis, securitatibus, stipulacioni-
 bus, & censuris in dictis capitulis prænarratis, per
 quos mensis, videlicet Julii immediato sequentis du-
 ximus prænarratum, ipso rege Romanorum illud idem
 faciendo & jurando, & non alius, nec ultra. Promit-
 tentes in nostra bona fide regia etiam & jurato per cru-
 cem Domini nostri Jesu Christi, & ejus sancta quatuor
 evangelia in manibus nostris corporaliter tacta, sine
 derogatione infradictis, seu prejudicio dictorum capi-
 tularum & instrumenti inde facti, prædicta omnia
 & singula in eisdem capitulis contenta tenere, comple-
 re & immutabiliter observare intra tempus dicti men-
 sis Julii prænarratum. Hinc igitur, quæ dicta a pascimus
 in posse secretarii nostri, & notarii infradicti pro dicto
 rege Romanorum, & alio seu aliis quibuscumque, quorum
 interest, & interesse potest, seu poterit in futurum le-
 gitime stipulandum. Quod est datum & actum Valen-
 tiæ in regali Palatio civitatis ipsius, die xxvii. men-
 sis Aprilis, anno a Nativitate Domini millesimo qua-
 dringentesimo quinquagesimo, regniq; nostri quarto.
 Signum Ferdinandi Dei gratia regis Arragonum, Sici-
 liæ, Valentis, Majoricarum, Sardinis & Corsicæ,
 comitis Barchinonæ, ducis Athenarum & Neopatriæ,
 ac etiam comitis Rossilionis & Ceritanensis; qui dicta
 laudamus, concedimus, juramus & firmamus, huicque
 publico instrumento sigillum nostrum pendens duximus
 apponendum. Ferdinandus. Sigillum mei Pauli Nicolai
 dicti serenissimi domini regis Arragonum & Siciliæ se-
 cretarii, auctoritate regia notarii publici per totam
 tertiam, & dictionem ejusdem, qui prædictis interfui,
 eaque de ipsius mandato scribi feci, & clausi. Corri-
 gatur autem in decima septima linea. Visionem mini-
 me b.

Ex MS. Vaticano.

Præterea per Concilium generale XV. Martii, petita fuerunt quæ sequuntur.

Primo, quod placeat D. N. quod non dissolvatur
 ipsum Concilium, donec unio perfecta fuisset adepta,
 & Ecclesia plene reformata. 2. Quod Concilium nulla-
 tenus transmutaretur alibi. 3. Quod D. noster non vel-
 let deserere Concilium, nec ab ipso separari. 4. Quod
 vellet constituere procuratorem ad renunciandum effi-
 caciter pro eo secundum deliberationem ipsius Concilii,
 5. Quod præmissis vellet dare Bullas.

Item, quod Prelati, aut alii vocati ad Concilium,
 non recederent de Concilio, & quod super hoc depu-
 tarentur aliqui ex parte Papæ, qui haberent examinare
 causas eorum recessus, sive esset propter infirmitatem,
 aut paupertatem. Ad omnia præmissa petita concordēs
 fuerunt Nationes Gallicana, Germanica, Anglicana,
 & Italica, dempto quod Italica non consentit in quin-
 to articulo, de traditione Bullarum.

Sequuntur responsiones ad præmissa petita, XVI. Martii,
 factæ per os Papæ & per prius per os D. Cardinalis
 Florentini, in palatio Apostolico.

Venerabiles fratres & dilecti filii, ad illud quod di-
 citur, de constituendo procuratore ad cedendum nostro
 nomine Papæ, videtur nobis & certi sumus, nec ali-
 quem credimus prudentem in dubium revocare, quod
 ipsa cessio ad pacem Ecclesiæ multo certius, multo se-
 curius, multo celerius, multo honestius, & generaliter
 multo melius fiet per nos in propria persona, quam per
 procuratores. Etiam circa procuratoris officium, res-
 pectu forme mandati, respectu litterarum, & alia,
 multa possunt opponi, & plurima dubia priri, quæ ces-
 sant omnia, quando agit negotium persona principalis,
 & ita certius & securius fit, cum persona propria.

2. Quis dubitat, quod nulla conventionē, antequam
 perveniantur ad effectum cessionis, ex parte P. de Luna,
 & Angeli Corarii multa proponuntur, plurima poten-
 tur & exponuntur, quæ nunc excogitari non possunt,
 quæ requirent magnum tractatum, magnam deliberatio-

nem, non solam nostram, immo collegii, & totius Con-
 cillii, & ad quæ agenda, nec facile, nec secure, neque
 certe possit constitui, nec instrui procurator, & pro-
 pter quæ necesse esset de illo loco Nicis hac mittere,
 & remittere, & pluries, quæ requirent magna tempo-
 ris curricula, quæ tamen, si præsentis ibi fixus, una
 die poterunt expediri, & celerius fieri.

3. Fertur hic satis publice, & hoc dicunt Ambaxia-
 tores Regis Arragonis, & Petr. de Luna hic stantes,
 quod idem Petr. de Luna nunquam per Procuratorem,
 neque cum alterius procuratore cedit. Quod si ita est,
 ut creditur, videtur necessarium quod in propria per-
 sona fiat.

4. Quis dubitat hujusmodi negotium, & respectu
 nostri, & respectu totius Ecclesiæ, & honori Con-
 cillii, honestius fieri per nos in propria persona, quam
 per procuratores? cum hoc attendimus, satis miramur,
 unde procedant ista consilia, attento quod nos parati
 sumus promissa nostra exequi, in propria persona, cur
 a nobis qui volumus & possumus, exigitur procurato-
 rium, quod tamen non negaremus, si essemus infirmi-
 tate detenti, vel alias legitime impediti?

Miramur insuper, quod in re tam ardua, qua nulla
 major inter mortales est, nulla singularior, quia cre-
 dimus ante nos in hoc casu similem non habuisse, &
 nescimus si sequenter habebimus, & a nobis procu-
 ratorum exigitur, cum in rebus multo minoribus quis
 de jure non cogatur.

Nos autem huic petitioni respondentes volumus per
 nos prædictam fieri cessionem, secundum formam ce-
 dulae per nos datæ in propria persona nostra, cessante
 infirmitate, vel alio legitimo impedimento exequi,
 & perficere, accedendo ad locum Nicis, vel ad alium
 locum vicinum, per totum mensem Junii proximi fu-
 turi. Et si forte dubitetur de hoc, sive quod velimus
 divertere, sive alias pure & sincere non procedere, &
 non exequi promissa, ex nunc volumus & consenti-
 mus nos efficaciter obligari, quod in casu quo per nos
 stabit, quominus pax detur Ecclesiæ, per nostram ces-
 sionem personaliter faciendam, quemadmodum promi-
 ssum, juravimus, & vovimus, tunc per venerabiles
 fratres nostros Cardinales, præsens sacrum Concilium,
 & universalem Ecclesiam haberi pro non Papa, & pe-
 rinde ac si Papæ renunciassetis expresse.

Volumus insuper quod iidem Fratres nostri Cardina-
 les S. R. E. jurent pro tali nos in casu prædicto habi-
 turos, & ipsos, & omnes alios in casu prædicto absolu-
 tos esse volumus ab omni vinculo juramenti & obe-
 dientiæ, quo nobis tenentur adstricti.

Volumus autem, in casu quo infirmitate corporali,
 vel alio legitimo impedimento, propter quod inviti de-
 tineremur, quominus personaliter prædictam cessionem
 implere possemus, procuratores constituere ad præmis-
 sa per nos promissa fideliter exequenda: & si non fe-
 cerimus, locum habeat provisio securitatis capit. præ-
 cedentis: & nihilominus si quæ alia securitas præmis-
 sorum videbitur vobis rationabilis ultra præmissa ad
 hanc unam vel plures, non recusamus.

Ad articulum vero, quod præsens Concilium non
 dissolvatur, donec &c. respondemus, quod optime pla-
 cet nobis, & volumus.

Quantum ad ipsum Concilium transferendum ad par-
 tes illas, vel hic, aut alibi manendum, videtur nobis
 melius, & expedientius Concilium ad partes illas vici-
 nas Nicis, ubi debet esse conventio, transferre, in lo-
 co habitabili, & hoc propter rationes prædictas. Et præ-
 dicta omnia & singula dicimus, & facimus in quantum
 remaneamus in plena libertate hinc recedendi, & eun-
 di ad locum Nicis, vel ad alium locum habitabilem,
 ad prædicta adimplenda.

Item, si, & in quantum præmissa omnia & singula
 plene & pure acceptentur per hoc sacrum Concilium,
 & non aliter, vel alio modo. Quo etiam præmissa sub
 præmissis conditionibus dicimus, & libere facimus, non
 obstante quacumque protestatione alias in contrarium
 facta per nos. Per præmissa tamen non intendimus ex-
 cludere, quin velimus ante recessum nostrum de hoc
 loco, expedire ea, quæ videbuntur opportuna, pro im-
 plemento nostræ cessionis præmissæ, quibus expedien-
 di

dis celeriter instabimus & faciemus, cum per hoc de A
hoc sancto Concilio fuerimus advisati.

Die vero sequenti congregatae fuerunt Nationes non
contentae de responsionibus Papae, sed instanter peti-
erunt procuratorium ad cedendum. 1. ad evitandum col-
lusiones possibiles. 2. Quod D. N. erat homo visitor,
& poterat opinionem mutare, diabolo procurante, si-
cut fecit. 3. Quod difficile erat reperire locum conve-
nientem & gratum omnibus. 4. Quod dissensio esset
quis primus illorum cederet. Praeterea Legati Angeli
Corarii dixerunt palam Dominum suum non iturum
Niciam, quia non putabat illum locum sibi securum,
sed potius veniret Constantiam, aut si placeret Impera-
tori, daret procuratorium ad cedendum.

Ceterum legati Regis Aragonum & P. de Luna pro-
testati sunt se nihil auctores esse cum Concilio, aut
D. N. sed cum Imperatore, ad quem duntaxat missi
fuerant, & cujus conventionem cum Dominis suis pro
unionem Ecclesiae requirebant, & tunc Imperator promi-
sit ire Niciam, in mense Junii proximo futuro.

Paulo post per multorum ora vulgatum est, quod
Papa volebat Nationes praeveneri, & tam procurato-
rium, quam alia requisita facere: quare gavisus sunt uni-
versis vehementer ad unionem Ecclesiae zelum habentes.
Sed repente cicbara nostra in luctum versa est, & no-
strum gaudium in moerorem. Cum mansisset, XXI.
scil. Martii, in festo S. Benedicti, qui dies Jovis erat,
clamor magnus factus est de recessu Papae, qui de nocte
recesserat.

De mane vero hora septima, cognito recessu Papae,
ex parte Imperatoris fuit voce Praeconi ad sonum tubae
constantiae proclamatum, quod nullus moveretur, aut
timeret, & quod in majori securitate stabat Concilium
generale tunc, quam antea, & quod vidualia essent in
majori foro, & quod quilibet erat in libertate eundi,
standi, ac redeundi. Et proclamabatur per plures: Vi-
vat Regia Majestas.

Ea die, toto Concilio turbato propter recessum clau-
destinum Papae, congregatae fuerunt simul quatuor Na-
tiones in Ecclesia Fratrum Minorum, Imperatore praesente,
& eas consolante, dicendo, quod non timerent
quemquam, quia securae essent, & liberae, & quod vo-
lebat se & sua usque ad mortem inclusive exponere pro
ipsis, unionem Ecclesiae prosequendo, & quod quamdiu
Concilium adunatum esset, cum eo staret, & ipsum
protegeret & dirigeret. Praedictis Nationibus sic con-
gregatis praesentata fuit Bulla per Papam de Scafusia
transmissa Concilio generali sub forma sequenti. Et mi-
sit Archiepiscopum Remensem cum litteris credentiae,
quae tales erant.

Joannes Papa XXIII. omnibus & singulis Patriarchis,
Archiepiscopis, Episcopis, ceterisque Praelatis, & Am-
baxiatoribus Regum, Principum, & Universitatum,
salutem & Apostolicam benedictionem. Gratia Dei om-
nipotentis liberi sumus in Scafusia &c. *ut infra*. Tan-
dem visa Bulla praedicta, Imperatore regravato, & in
deliberatione posito de agendis, quatuor Nationes segre-
gatae sunt ad partem, & concluderunt mittere, & mi-
serunt Deputatos ex qualibet Natione ad Collegium Car-
dinalium in Apostolico palatio congregatorum, ad col-
loquium habendum cum ipsis, & Concilium de modo
agendi, quibus Deputatis DD. Cardinales dixerunt, quae
sequuntur.

Primo, quod recessus Papae erat eis inopinatus, un-
de multum dolebant, & quod erant unanimes & con-
cordes de omnibus agendis cum eis in absentia Papae,
& rogabant quod ad hanc Nationes similiter essent con-
cordes, & quod unanimiter cum eisdem communica-
rent, & deliberarent. Quod erant firmati, quod si
recessus Papae esset impedimentum unionis & reforma-
tionis Ecclesiae, ipsi eum simpliciter dimitterent & re-
cederent ab eo: si vero esset ad bonum, ipsi una cum
Concilio deliberarent de iis, quae agere deberent in hoc
casu. 3. Disposuerunt mittere Praelatos aliquos de statu
inferiori, unum vel duos Episcopos Papae acceptos, ad
sciendum plenius causas sui recessus, & intencionem
suam. 4. Dicitis Episcopis regressis, secundum eorum re-
latum disposuerunt mittere tres Cardinales, de quoli-
bet ordine unum, ad communicandum cum eo, & ape-

riandum sibi aliquas, quae interim per totum Concilium
deliberabuntur. 5. Supplicarunt, ut interim nullae fe-
rent Papae novitates per Concilium, aut aliquo modo
contra eum attentaretur. 6. Quod omnia fierent cum
bona amicitia, & charitate, & quod parati erant
semper convenire cum Concilio. 7. Regravati sunt
Regi Romanorum de provisione facta per eum, & se-
curitate praestata &c. Qui D. Rex erat tunc praesens,
& venerat cum Deputatis ad Cardinales.

Sequuntur quaedam advisamenta super cedula supra-
scripta, super ex parte Papae tradita, advisata per Am-
baxiatores Regis Franciae, & Ducis Burgundiae, & di-
cta die praecedenti noctem qua recessit tradita.

Primo videtur, quod ante omnia instandum est,
quod hic in Constantiensi Concilio fiat reformatio Ec-
clesiae tam in capite, quam in membris, & etiam quod
intendatur ad extirpationem omnium errorum in fide,
& moribus, antequam Concilium mutetur.

2. Quod fiat diligentia de sciendo intencionem DD.
Petri de Luna, & Angeli Corarii, quantum fieri po-
terit, & indilate super iis ad eos mittantur Nuncii per
Concilium ordinandi.

3. Si propter causas necessarias & utiles videretur
mutari debere Concilium ad alium convenientem lo-
cum, hoc fiat cum bona voluntate D. N. Papae, & D.
Imperatoris, & cum deliberatione huius sacri Concilii,
& fiat mutatio ad locum D. Imperatori subiectum, &
accommodum perfectioni unionis Ecclesiae.

4. Quia tempore debito debet D. Imperator Niciam
accedere, sicut conventum est, opus est, ut aliqui de
Concilio ordinentur ad eum associandum. Scita autem
intentione D. Petri de Luna, si nollet renunciare per
procuratorem, tum in persona dictus D. N. cum suo
Collegio & Concilio, si commode fieri poterit, accede-
re debet, aut procuretur, quod dicti DD. Petrus &
Angelus veniant, & conveniant in loco, ubi tunc D.
N. erit cum suo Collegio, & sacro Concilio: si vero
consentiret & vellent iisdem DD. renunciationem fieri
per procuratorem, fiat similiter ex parte D. N.

5. Et ad hoc fideliter exequendum videretur utile,
quod in illum casum deputarentur ex parte D. N. ido-
nei procuratores, habentes zelum ad unionem Ecclesiae
Dei, bonisque modis, & honestis procuretur hoc fieri,
& nunc tradi sufficiens procuratorium pro majori secu-
ritate negotii.

6. Eo casu quo D. N. vellet procuratorium conce-
dere, & procuratores constituere, deberet provideri,
quod in manibus aliquorum proborum, non suspecto-
rum sibi, nec Concilio procuratorium illud poneretur,
qui voverent, promitterent, & solemniter jurarent il-
lud non tradere, nec illo uti, nisi si, & quando dicti
Petri & Angeli procuratores renunciare vellent, vel
in casibus aliis in Cedula cessionis expressis.

7. Omnino providendum est, quod si, ut dictum est,
D. N. cum suo Collegio se transferat ex causa necessa-
ria, & cum deliberatione Concilii ad aliquem alium
locum, quod Concilium pariter transferatur, & D. N.
cum ipsis accedat ad illum locum, nec aliquo modo
separantur, ex causis ore plenius explicandis.

8. Videtur quod ista omnia deberent concludi inple-
na sessione, & quod de securitatibus in Cedula Papae
contentis, & aliis advisandis particulariter ferret Bulla;
& insuper quod in plena Sessione Papa renunciaret il-
lius protestationibus, quas facit saepius, quod non erat
in sua plena libertate, & facta omnia approbarentur
per ipsum, & Concilium.

9. Si D. N. & jam dicti Petrus & Angelus postula-
rent sibi, & eorum statui, & honori, ac familiaribus
omnibus, & servitoribus suis facta renunciatione, seu
in casu ipsius, provideri, advisetur, quod debite & ho-
neste provideatur eis per Concilium, & hoc ipsi D. N.
& ipsi Petro & Angelo tempore & loco intimeretur.

Advisamenta vero supradicta, propter recessum Pa-
pae, minime practicata fuerunt; sed ipse adhuc existens
in Scafusia, auditis Praelatis & Nunciis pro parte Car-
dinalium in Constantia existentium ad eum missis, misit
eisdem Cardinalibus Bullam subsequenter die Lunae
post ramos palmarum.

Joannes Episcopus servus servorum Dei, venerabi-
libus

ANNO
CHRISTI
1415.

libus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Constantiæ A
existentibus salutem & Apostolicam benedictionem. In-
tellectis, quos venerabiles Fratres nostri ad nostram
presentiam destinari pro parte vestra exquisitissime nar-
raverunt circa negotium constitutionis procuratorum no-
strorum in factis cessionis Papatus, duximus respondend-
um, quod cum ad nihil aliud principaliter desideria
nostra tendant, quam posse veram pacem sacrosanctæ
Romane Ecclesiæ exhibere, Procuratores nostros irra-
vocabiles constituere intendimus ven. Fratres nostros
omnes & singulos de Collegio prefate Ecclesiæ Cardi-
nales: ita quod nobis personaliter non cedentibus, tres
ex eis, aliis Videlicet Petro de Luna Benedicto XIII. &
Angelo Corario Gregorio XII. in eorum obedientiis
nuncupatis, cedentibus, vel decedentibus, in plena &
efficaci forma factam cessionis nostræ exequi valeant,
& ulterius quatuor Prælatos de Nationibus, in Con-
stantiensi civitate existentibus, quorum similiter tres
cessionem ipsam facere valeant, ut de Cardinalibus est
expressum, & super præmissis litteras nostras in plena
& opportuna forma expediri etiam facimus. Hortamur
itaque, ut præmissa sine dilatione cum charissimo in
Christo filio nostro Sigismundo Rege Romanorum &
Hungariæ Illustri, & Prælati, ac aliis, quibus vestras
circumspectioni videbitur, communicare velitis; circa
alia quoque exposita per cardinales ipsos hac transmis-
sos, providebimus celeriter, prout materia flagitabit.
Datum Scafusæ Constantiensis diocesis 8. Kal. Aprilis
Pontif. nostri anno V.

Papa vero existens in Scafusia die sequenti XXIV.
Martii scripsit Regi Poloniæ conquerendo sub hac for-
ma. Quot & quanta mala, animarumque pericula &c.
*Idem omnino concepta verbis ad regem Franciæ missa
Epistola mox exhibebitur.*

Ex collectione Barberiniana.

Recessus Joannis Papæ a Concilio.

Die Mercurii vicesima Martii, dominus noster Papa
prædictus de nocte recessit, aut verius fugit de civitate
Constantiensi in habitu simulato ad modum rustici,
& ivit usque Schaphusensem Constantiensis diocesis prope
Constantiam ad quatuor milliaria Theuronicalia; ad
terram illustris principis dominis Frederici ducis Au-
striæ pro prima sua dicta.

Cedula Joannis Papæ propria manu.

Gratia Dei liberi sumus in Schaphusensi: & non ve-
nimus animo declinandi ab his quæ promissimus per no-
stram renunciationem facere pro pace ecclesiæ sanctæ
Dei, sed ut in libertate, salute propria: personæ nunc
possimus ea executioni demandare.

Datum in Schaphusen, vicesima prima mensis Mar-
tii. MCCCXV.

Ex ms. Casaræ Vindob.

Epistola Joannis Papæ ad Sigismundum.

Joannes Papa XXIII. carissimo filio nostro Sigismun-
do regi Romanorum. Carissime fili. Gratia Dei omni-
potentis liberi ac conveniente aere sumus in Schaphu-
sen, & venimus incio filio nostro duce Austriæ, non
animo declinandi ab his quæ promissimus per renuncia-
tionem nostram facere pro pace ecclesiæ sanctæ Dei:
sed ut in libertate & salute propriæ personæ possimus,
prout indubie volumus, ea executioni demandare.

Datum in Schaphusen, XXI. die mensis Martii, an-
no Domini MCCCXV.

Et similes litteras misit collegio dominorum Cardi-
nalem.

Concil. General. Tom. XXVII

Ex ms. eodem Casaræ.

Joannes Papa curiales omnes suos ad se evocat.

Ex parte & de mandato sanctissimi in Christo patris
ac domini domini Joannis, divina providentia Papæ
XXIII. presentiam tenore citantur, requiruntur, &
monentur, omnes & singuli familiares, nec non officia-
les prefati domini nostri & sedis Apostolicæ, tam laici
quam clerici, cujuscumque etiam pontificalis dignitatis
existant, in civitate seu districtu Constantiensi nunc
existentes, quatenus infra sex dies proxime secuturos
a data presentium continue nominandos, quorum duo
pro primo, duo pro secundo, & reliqui duo pro ter-
tio, ultimo, & peremptorio termino, harum serie assi-
gnantur, venire debeant & teneantur, ad terram Scha-
phusen, in qua idem dominus noster presencialiter moram
trahit, sub pœna excommunicationis & privati-
onis omnium officiorum, quæ obtinent aut exercent.
Volens idem dominus noster, quod presentibus requisitis,
citatio, & monitio provide quoslibet arctet, ac si uni-
cuique singulariter exhibitæ existissent: constitutioni-
bus Apostolicis necnon reclamationibus & appellationi-
bus, interpositis aut interponendis, & aliis in contra-
rium facientibus, non obstantibus quibuscumque.

Datum Schaphusen, Constantiensis dioceseos. die
XXIII. mensis Martii.

Ex eodem ms.

Litteræ Joannis Papæ ad regem Franciæ.

Carissime in Christo filii, salutem & Apostolicam be-
nedictionem. Revolventes dudum intra mentis arcana,
quot & quanta mala animarumque pericula, ob erro-
res & schismata, quæ nonnullorum execranda dissemi-
navit ambitio, fideles Christi pertulerint; pia & pater-
na compassione compuncti vehementissime doluimus.
Ac illius, cujus vices in terris licet immeriti gerimus
imitari vestigia cupientes, qui pacem suis pro singulari
hereditate reliquit, toto corde omnique possibilitate
pacem, qua inter omnia nihil optabilius esse debet ipsi
fidelibus, ut tandem a tot releventur miseris, disposui-
mus procurare. Et ut hujusmodi nostræ mentis concep-
tum opere completeremus, prostragatis omnibus, qui no-
stram presentiam in Italiæ partibus necessario flagita-
bant, ad civitatem Constantiensem pro celebratione
Concilii generalis quod antea per nostras litteras ibi in-
dixeramus tenendum, ante terminum statutum accessi-
mus. Ubi per plures menses prælatorum & nuntiorum
regum, principum, aliorumque dominorum, & Uni-
versitatum studiorum adventum pariter expectavimus.
Tandem viam cessionis nostri papatus, licet ad illam
nullatenus essemus adstricti, Angelo Corario Grego-
rio XII. & Petro de Luna Benedicto XIII. in eorum
obedientiis nuncupatis, olim de papatu contendenti-
bus, per sacrum Pisanum generale Concilium damna-
tis & ejectis similiter cedentibus, aperimus; & illam
prosequi promittentes, voto & juramento firmavimus,
prout in ipsis nostris demper confectis litteris, quas ad
serenitatem tuam destinandas providimus, plenius con-
tinetur. Nam hæc via cessionis aptior, brevior, &
securior pro integra Christianorum pace præ ceteris no-
bis visa est. Quam usque ad totalem conservationem
tantum boni profectui sumus sincere & cum constantia
inconcussa. Purabamus namque, ex tanta nostra libera-
litate favores, auxilia, & assistentiam, omni profectu
tam magni tamque pii operis promereri, qui pro alio-
rum quiete unicam in a urbe dignitatem altissimam non
dubitavimus dimittere. Sed ecce, quod dolenter refe-
rimus, nonnulli quos Apostolica gravitas nominari non
patitur, appetitum rationi præponentes, & propria te-
stantes commoda, honestatis & juris calle calcato, non
sicut in generalibus Conciliis secundum sanctorum Pa-
trum instituta & observantias, hætenus per vota vo-
ces habentium & concorditer celebrantium procedi con-
suevit, ut ipso procederet Concilio permiserunt. Ve-
rum factione constata, & in quatuor nationes quæ per
qua

O o

Fortis 1000

ANNO
CHRISTI
1415.

quatuor voces totam ejus auctoritatem presentarent, a
diviso Concilio, quod nunquam auditum est hactenus,
ne qui per capita vota eorum in tam arduo negotio
dare valerent, rem ad libitum deducere satagebant.
Et si qui eorum inordinatam voluntari contradicebant,
illos terrebant minis & injuriis, conviciis & illusioni-
bus affligebant. Nec his adhuc adquietescentes, quæ satis
detestanda erant, in libertatem ipsius Concilii machi-
nantes, portas ejusdem Constantiæ civitatis per diem
integrum, ne aliquis prælatus vel clericus exire pos-
set, claudi fecerunt: & demum contra libertatem sa-
lutemque propriam conspirare ausi sunt. De cujus con-
spirationis mediis honestius ad præsens tacere, quam
scribere arbitramur. Et sic per fractiones & violentias
reintegrationem & pacem universalis ecclesiæ impediri
procurabant. Nos itaque talia intuentes cura angebamur
continua; medicabamurque, quibus remediis, pos-
semus occurrere, quod non impediretur esse alia via sa-
lubris, de dicta civitate, in qua nos nec tuti nec libe-
ri eramus, & Concilium prælatum erat debita libertate
privatum, incogniti recessimus; & ad hoc oppidum,
quod temporali domino, dilecto filio, notabili viro Fri-
derico duci Austriæ suppositum existit, ab ipsa civitate
Constantiensi per quatuor miliaria Teutonica distans,
ubi plena potimur libertate, devenimus. Non enim si-
ne nostro & ecclesiæ ac plurimorum scandalo evidente,
palam discedere valebamus. Quemadmodum ne valere-
mus discedere etiam occulte, non parvæ erant excubiæ
& custodiæ antea ordinatæ. Et si mansissemus ibi, nos-
træ personæ non curato periculo, nisi ibi ordinare, dis-
ponere, & decernere valebamus, quin ex præmissis
metu & violentia arbitraretur extortum, & in poste-
rum potuisset de nullitate notari. Hæc, fili carissime,
in tuæ celsitudinis regiæ notitiam deducere properavi-
mus per præsentem. Et plenius per instructiones præsen-
tibus alligatas, quæ deinde per relationem nuntiorum
nostrorum solemnium, quod ad ipsius præsentiam desti-
nare deliberamus, sicut tibi vivæ vocis oraculo clario-
ra. Quoniam quorumcumque in Dei ecclesia occurren-
tium te decet esse participem, quem inter catholicos
Christianorum reges, qui etiam ipsam ecclesiam erige-
re & manutene tenentur, mentis benevolentia ample-
ctimur speciali; ipsam celsitudinem tuam in Domino
exhortantes, & affectuosissime requirentes, quatenus no-
bis, qui pro reintegratione & pace præ cæteris firmis-
sime sumus dispositi, plus effectibus agere, quam ver-
bis testari fuimus & scripturis; placeat opportunis au-
xiliis & favoribus pro tam piæ & necessariæ rei totali
consummatione assistere & facere. Ex hoc enim apud
Deum præmium non modicum, & apud homines pro-
mereberis ingentem gloriam & honorem.

Datum in Schaphusa Constantiensi dioceseos, sub
annulo Piscatoris, die xxiii. Martii, anno quinto.

PRIMA SESSIO

POST MISSAM PAPER,

Seu tertia in ordine Sessionum.

Ex prima
cautione.
i. Ms. die
Martii xxv.
pro xvii.
Habent Mar-
tium xxvi.
A. M. V. G.
vina, & Go-
belinus, qui
nec cardinalis
tituli sanctorum
Cosma & Damiani.
In
addis, tertia
sessio post
Palmas.
b. Ms. L. f.
regali.
c. Ms. diei
Annuncia-
tionis.

DIE a lune vicesima quinta mensis Martii supradic-
tæ fuit sessio generalis, in qua præsidebat dominus
Petrus cardinalis Cameracensis, tituli sancti Chrylogoni
presbyter cardinalis, qui dixit officium Missæ, in qua
rex Romanorum in habitu b imperiali fuit cum suis no-
bilibus, prout decuit regem Romanorum: cui regi offi-
cebat dominus Franciscus cardinalis Florentinus, diaco-
nus, qui nec cardinalis tituli sanctorum Cosma & Damiani. In
qua quidem sessione cantata Missa de Domina nostra c
de Annuntiatione, factum fuit officium litaniarum cum
introitu, Exaudi nos Domine, quoniam benigna, &c.
& collecta pro pace.

Subsequenter dominus cardinalis Florentinus juxta de-
 liberationem sanctæ Synodi pronuntiavit certos articulos
sive constitutiones, sequendos ad perpetuam rei memo-
riam, quorum tenores sequuntur.

Ex Surit ms.

ANNO
CHRISTI
1415.

Primitus tamen oratione lecta, quæ fuit sumpta de
libro pontificali. Tenores vero dictæ orationis, & con-
stitutionum lectarum sequuntur, & sunt tales: Ecce,
sanctissimi sacerdotes, præmissis Deo precibus, fraterni-
tatem vestram cum pia & exhortatione convenio, & d Exoratio.
per divinum nomen obsecro, ut ea quæ a nobis de
Deo & sacris ordinibus vel sanctis moribus vobis fue-
rint dicta, cum omni pietate suscipiatis, & cum sum-
ma reverentia pericere intendatis. Quod si forsan ali-
quis vestrum aliter quam dicta fuerint, senserit, sine
aliquo scrupulo contentioni in vestrorum omnium co-
pulatione, & ipsa de quibus dubitaverit, conferenda
reducat, qualiter (Deo auxiliante) aut doceri possit.
aut doceat. Deinde vos obsecro, ut nullus
nostrum in judicando aut personam accipiat, aut se
quomodolibet favore vel munere pulsatus, a iusto judi-
cio scienter avertatur aut discedat; sed cum tota pieta-
te quidquid cœtui nostro se judicandum intulerit, per-
tractare curet; ut nec discordans contentio ad subver-
sionem justitiæ inter nos locum inveniat, nec in per-
quirenda æquitate vigor nostri ordinis, vel sollicitudo
tepefeat.

Qua exhortatione facta, idem dominus cardinalis
Florentinus, juxta deliberationem Concilii & Synodi
prædictorum, pronuntiavit constitutiones quæ sequuntur,
videlicet has.

Ad honorem, laudem & gloriam sanctissimæ Trini-
tatis, Patris & Filii & Spiritus Sancti, pacemque in
terris hominibus bonæ voluntatis divinitus promissam, in
Dei ecclesiæ consequendam, hæc sancta Synodus, sacrum
generale Concilium Constantiense nuncupata, pro refor-
matione & unione dicte ecclesiæ in capite & in mem-
bris fienda, in Spiritu sancto legitime congregata, decer-
nit, declarat, diffinit, ordinat, ut sequitur.

Et primo, quod ipsa Synodus fuit, & est rite & ju-
ste convocata ad hunc locum civitatis Constantiensis, &
& similiter recte & rite & juste initiata & celebrata. g Finaliter.

Item, quod per recessum domini nostri Pape de hoc
loco Constantiensis, vel etiam per recessum aliorum præ-
latorum, seu aliorum quorumcumque, non est dissolutum
hoc sacrum Concilium, sed remanet in sua integritate &
auctoritate, etiam si quæ ordinationes factæ essent in
contrarium, vel in futurum fierent.

Item, quod istud sacrum Concilium non debet dissol-
vi, neque dissolvatur usque ad perfectam extirpationem
præsentis schismatis, & quousque ecclesiæ sit reformata
in fide & moribus, in capite, & membris.

Item, quod ipsum sacrum Concilium non transferatur
ad alium locum, nisi ex causa rationabili, & de consi-
lio hujus Concilii deliberanda & concludenda.

Item, quod prælati, & alii qui debent interesse huic
Concilio, non recedant de hoc loco ante finitum Con-
cilio, nisi ex causa rationabili, examinanda per depu-
tatos, seu deputando: ab hoc sacro Concilio. Quæ causa
examinata & approbata, possint recedere cum licentia
hujus vel illorum, qui habet vel habent auctoritatem:
& tunc recedens tenentur dimittere potestatem suam alii
remanentibus, sub penis juris, & aliis per hoc sacrum
Concilium indicendis, & in contrarium facientes exsi-
quendi.

Super his autem articulis lectis & approbatis per car-
dinales & Concilium, magister Henricus de Piro, pro-
motor & procurator Concilii, nomine totius Concilii, &
Imperatoris petiit instrumentum.

In MS. Card. Capranice, hæc ita leguntur.
Et super iis magister Henricus de Piro promotor,
& procurator Concilii nomine totius Concilii & Imper-
ratoris petiit instrumentum & instrumenta per dominos
proconotarios & notarios ad hoc deputatos per Con-
cilium ad perpetuam rei memoriam. Quibus constitutio-
nibus lectis, & eis approbatis per eosdem cardinales,
& Concilium, domini Petrus Cameracensis cardinalis,
& Franciscus cardinalis Florentinus protestabantur,
prout in quadam cedula lecta per eundem dominum
Franciscum cardinalem Florentinum continebatur hu-
jusmodi sub tenore inferius inserti.

Te-

ANNO
CHRISTI
1415.*Tenor dictæ protestationis cedule, de qua supra
fit mentio, sequitur, & talis est:*a Pro Chry-
sogoni.

IN nomine Domini Amen. Anno Domini millesimo quadragesimo quindodecimo, indictione octava, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini domini Joannis divina providentia Papæ XXIII. anno v. die vero Martis, xxvi. mensis Martii, Constantiæ. Petrus miseracione divina sancti a Grifogoni presbyter Cameracensis, & Franciscus sanctorum Cosmæ & Damiani diaconus & Florentinus vulgariter nuncupati, S. R. E. cardinales constituti, coram serenissimo principe Sigismundo Romanorum & Hungariæ rege, & coram reverendis in Christo patribus dominis archiepiscopis & ceteris hic in Constantiensi Concilio congregatis, & ad præsens existentibus in cathedrali ecclesia Constantiensi cauti tenendi sessionem, dixerunt & protestati sunt in his scriptis, quod non ad præjudicandum huic sacro Concilio, nec prædictæ sessioni, sed ad conservandum honestatem utriusque & alterius ipsorum infra scriptis dicebant, & protestabantur; quod sicuti pridie statim post recessum domini nostri Papæ de hoc loco omnes domini cardinales tunc in palatio Apostolico congregati dixerunt domino regi & deputatis nationum in hoc Concilio existentibus; ita prædicti domini Cameracensis, & Florentinus cardinales dicunt & affirmant: videlicet quod domino nostro prædicto stante in bono proposito dandi pacem ecclesiæ per suam cessionem papatus, videtur eis honestum, & ita dispositi sunt sibi assistere & obedire, prout tenentur. Si vero aliter eveniret, quod Deus avertat, tunc dispositi sunt huic sacro Concilio, & credunt quod primo casu, scilicet ipso persistente in bono proposito, ipsum etiam Concilium teneatur, & velit eidem domino nostro assistere, & ipsum in bono proposito conservare & augere.

Dicunt etiam, quod cum alias totum collegium dominorum cardinalium miserit reverendissimos in Christo patres dominum Jordanum de Ursinis Albanensem episcopum, & dominum Guillelmum sancti Marci presbyterum, & dominum Amedeum de Saluciis sanctæ Mariæ novæ diaconum, S. R. E. cardinales, ad ipsum dominum nostrum Papam, ad informandum suam sanctitatem de gestis hic post suum recessum, & ad sentendum de sua intentione super agendis in futurum per ipsos dominos cardinales; & super hoc non habuerunt plenum responsum, multum desiderassent, quod placuisset sacro Concilio differre præsentem sessionem usque ad habitum dictum responsum. Sed quia non fuerit visum dominis de Concilio expectare extra hanc diem, ideo aliis cardinalibus qui sunt hic, non convenientibus ad hanc, partim quia sunt in infirmitate gravati, partim quia videretur eis honestum non interesse, donec habeant responsum; prædictis Cameracensi & Florentino cardinalibus visum est, quod possint interesse. Et quia sperant, quod ea, quæ agentur in hac sessione, si recte & rite gesta fuerint, rata & grata habeantur per eundem dominum nostrum Papam: & de prædictis rogaverunt, & rogant notarios publicos infra scriptos, ut de supradictis omnibus, & singulis unum, vel plura, si expediret, publica conficiant instrumenta. Quibus sic peractis, dominus Petrus cardinalis præsidens tunc huic Concilio, omnia & singula approbavit & ratificavit ad instantiam serenissimi principis Sigismundi Romanorum regis, & magistrorum Henrici de Piro procuratoris, sive syndici nationis Germanicæ, & aliorum syndicorum, ac Universitatum studiorum, videlicet Parisiensis, Oxoniensis, Tolosanensis, Montispefulanensis, Cambergensis, Wigennensis, Erfordensis; Coloniensis, Libicensis, & Cracoviensis ecclesiarum, ambaxiatoribus regum & principum, nomine illorum, quorum interest, approbavit. Super quibus prædictus dominus rex in ejus propria persona petiit sibi fieri iustitiam per dominos protonotarios prædictos: & secundario magister Henricus de Piro nomine nationis Germanicæ, & universitatum studiorum, ambaxiatorum regum & principum, & alii prælati petierunt fieri instrumenta, præsentibus ambaxiatoribus regis Franciæ, videlicet Ludovico duce Bavaricæ, episcopo Car-

Conc. General. Tom. XXVII.

Acastonensi, & eorum sociis, nobilibus Frederico & Joanne Burgaviis Nurebergensibus, Ludolpho duce Saxonis, Magno comite de Hungaria, comitibus videlicet patre, & filio marchionatus Monciserrati; ambaxiatoribus regum Angliæ, Norvegiæ, Sveciæ, Poloniæ, Navarræ, & aliis dominis & principibus.

Subsequenter post prandium fuit congregatio deputatorum quatuor nationum, in qua sunt peracta hæc, quæ sequuntur. Et primo fuerunt lecta certa capitula portata de Schaphusensi per dominum Almannum de Pisis. Quibus lectis & examinatis, fuit petita & tradita copia hujusmodi sub tenore.

Tenor dictorum capitulorum per cardinalem Pisanum portatorum de Schaphusen a Joanne Papa.

PROposita per dictum cardinalem Pisanum pro parte domini nostri Papæ. I. Quod dominus noster constituit procuratores irrevocabiles ad cedendum nomine ipsius, ipso absente, vel nolente; nisi detineatur invitus, in omnem casum, in quem dominus noster secundum formam cedulæ datæ, super sessione præmissam jurata, & vota cedere teneretur. Si tamen eidem Domino non daretur bona securitas, tolleret illam exceptionem de sua detentione.

I I.

Item, quod procuratores erunt omnes cardinales; ita quod tres cardinales possint in forma prædicta facere cessionem etiam sine prælati, de quibus infra. Item, constituit octo prælatos eligendos, ut sequitur, videlicet quod Concilium nominabit de diversis nationibus triginta duos. Et ex illis dominus noster elegit octo. Et ex illis octo tres de tribus nationibus mandatum cessionis exsequantur etiam sine cardinalibus, de quibus supra.

I I I.

Item, quod dominus noster constituet vicarios ad negotium Concilii, omnes & singulos dominos cardinales, quierunt præsentem in Constantia, qui de ipsis unum constituent præsidem.

I V.

Item, quia continget aliquando domino nostro, quamdiu erit absens, indigere consilio cardinalium, aut dicti cardinales, aut aliqui eorum indigebunt domino nostro; habebunt libertatem ire, & redire quoties, & quemadmodum volent: remanentibus tamen semper in bono numero aliquibus in Constantia: & quicumque erunt, semper erunt vicarii.

V.

Item, quod agatur de provisione domini nostri, post cessionem, quamvis ipse non petat. Item, det bullam de non dissolvendo Concilium ante perfectum tractatum unionis, & reformationis ecclesiæ.

V I.

Item, quod rex & Concilium reddant dominum nostrum securum & liberum. Primo, quod persona sua ubicumque fuerit, erit in securitate, & libertate extunc, & in omni casu. Et etiam post cessionem erit liber & quietus ab omni molestia & querela.

V I I.

Item, quod juxta petitionem ambaxiatorum regis Franciæ permanebit in partibus istis vicinis ad unam, vel duas dietas, aut circa per spatium mensis, vel quinque septimanarum, si dabitur bona securitas sanctitati suæ, tam in stando, quam postea in eundo. Et duci Austriæ non fiat novitas vel molestia guerræ, saltem ad certum tempus.

O O 2

De

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO CHRISTI 1415.

VIII.

ANNO CHRISTI 1415.

De curia vero videtur sanctitati sue, quod deberet esse apud eum: quoniam summus Pontifex male potest esse solitarius; sed in hoc datus est modus ad suspensionem credulæ, & sententiarum contra contumaces usque ad Dominicam *Quasi modo*. Et interim mitteretur ad sanctitatem suam per dominos de collegio, ut ita disponatur, quod nec sanctitas sua remaneat solitaria, nec datur Concilio materia dissolutionis.

Die Jovis xxiiii. mensis Martii, supradicta fuit affixa cedula suspensionis monitionis alias facta per Papam, de qua in precedentibus articulis fit mentio, ita quod curiales sine poena possint remanere usque ad Dominicam *Quasi modo geniti*, proxima futuram.

Ex MS. duobus D. a Schelstrate.

xviii. Martii, anni mccccxv. Eadem die post vespas reverendissimi patres domini Jordanus episcopus Albanensis de Ursinis, ac Guillelmus tituli sancti Marci presbyter, & Amodeus sanctæ Mariæ novæ diaconus de Saluciis, qui fuerant pro parte sacri collegii ad dominum nostrum Papam legati destinati, nec non Almannus tituli sancti Eusebii Pisanus, atque Antonius tituli sanctæ Cecilie de Challant presbyter, S. R. E. cardinales, redierunt a domino nostro Papa in Schaphusa morante: fueruntque omnes de eorum reditu valde contenti, sperantes, quod bona nova portarent: propter quorum reditum sessio, quam in crastinum nationes facere deliberaverant, prorogata est; quatuorque ex prædictis cardinalibus illo sero cum domino rege & aliis cardinalibus, qui Constantiæ remanserant, ac de-
 puratis nationum in a Concilio tempore longo fuerant: Dominus autem cardinalis de Ursinis labore itineris fatigatus interesse non potuit. Dixeruntque prædicti quatuor cardinales, quod in crastinum bona nova de sumera intentione domini nostri Papæ referrent. Quibus responsum est pro parte ibidem existentium, quod si bonam intentionem haberet ipse dominus noster Papa, non fecisset mandatum curialibus, quod sub poena excommunicationis, privationis beneficiorum & officiorum, cum infra sex dies sequi deberent. Quibus replicatum est, quod super hoc provideri poterat, atque quod terminus nondum erat elapsus, & ipsi domini super hoc mandatum habebat. Hac tamen replicatione cardinales non obstante, illo sero inter eos altercatio facta fuit.

Die Jovis xviii. mensis Martii, convenientibus in palatio episcopali Constantiensi domino rege Romanorum, dominis cardinalibus, nationibus, & oratoribus regum, & principum, dominorum, & universitatum, reverendissimus pater dominus cardinalis Pisanus, nomine aliorum suorum collegarum, & pro parte domini nostri Papæ Joannis XXIII. exposuit, qualiter dominus noster Papa paratus erat constituere suos procuratores omnes & singulos dominos S. R. E. cardinales, ad renunciandum papatui in omnibus casibus cedulæ ultimo per ipsum factæ. Ita quod, si tres ex eis ad invicem concordarent libere cedere, possent & ipso nolente cedere. Et similiter volebat constituere octo prælatos ex nationibus, dummodo nationes xxxii. prælatos nominarent: ita quod tres ex dictis octo prælatis, si ad invicem concordaverint, cedere possint. Item, quod dominus noster Papa stabit prope Constantiam per unam vel duas dietas usque ad deliberationem Concilii. Item, vult quod Concilium non dissolvatur, donec habeatur perfecta unio in ecclesia sancta Dei. Item, quod locus iste Concilii non mutetur sine deliberatione Concilii. Super quibus omnibus dictus dominus noster Papa paratus erat Apostolicas bullas dare. Fuit etiam petiitum pro parte domini nostri Papæ per dictum dominum cardinalem Pisanum, quod daretur bona securitas domino nostro Papæ de sua persona non offendenda, & de non movendo guerram contra ducem Austriæ; & si hæc duo non fierent, nulla prædictarum oblationum diceretur facta fuisse. Quæ omnia tanquam iudicia & sête pro parte domini nostri Papæ oblata, per dominum regem Ro-

manorum, & alios ibidem adstantes, reputata fuerunt fuisseque ibidem unanimiter vociferatum: His non obstantibus facta sessio, facta sessio: propter quam tam ipsa die, quam die Veneris sequenti altercationes maximas fuerunt inter dominos cardinales & nationes.

Die Veneris xxix. mensis Martii, cum prædictæ tres nationes, videlicet Germanica, Gallica, & Anglicana deliberassent sessionem celebrare in crastinum, & curiales qui volebant in ea statuere, domini cardinales in palatio episcopali Constantiensi convenientes, habita inter se deliberatione, obtulerunt domino regi ibidem cum eis convenienti, pro parte domini nostri Papæ, ultra supradictas infra-scriptas oblationes: quod dominus noster Papa paratus erat, ipsum regem una cum dominis cardinalibus procuratores ad renunciandum papatui constituere: ita quod si duo ex dominis cardinalibus simul cum ipso domino rege concordarent papatui cedere, possent ipso nolente cedere. Item, paratus erat ipse dominus noster Papa curiam suam sine deliberatione Concilii & hinc transferre. Item, obtulerunt dicti domini cardinales, quod ipsi parati erant sessioni in crastinum celebrandæ interesse, dummodo non fierent, neque statuerentur alia capitula, nisi capitula infra-scripta: quibus sic oblati dominus rex receptis capitulis infra-scriptis dixit, se iterum ad nationes in claustrum sancti Francisci congregatas, & cum eis prædicta capitula conferre velle, & eis postea respondere.

Eadem die venit novum de Schaphusa Constantiam, qualiter dominus noster Papa timens, ne dominus rex castrum Schaphuse obfederet, inde hora nona ante meridiem, nullo cardinali sociatus, cum paucis ex sua familia sub ductu ducis Austriæ recesserat, & versus Friburgum perrexit.

Eadem die hora tarda dominus rex a nationibus ad dictos cardinales rediens retulit, quod nationes super infra-scriptis capitulis tantum in sessione statuendis non potuerant concordare. Sed obtinuerat ab eis, quod sessio usque ad horam decimam prorogaretur, & in crastinum usque ad illam horam viderent, si possent ad invicem concordare.

SESSIO IV.

In ordine.

Die sabbati trigesima & penultima mensis Martii supradicti, fuit sessio generalis in ecclesia cathedrali Constantiensi prædicta; & celebravit Missam de Spiritu sancto dominus patriarcha Antiochenus: in qua sessione fuit Romanorum rex in habitu & insigniis ad regem Romanorum spectantibus; & cardinalis Florentinus pronuntiavit articulos & constitutiones sequentes.

Ex ms. Sarii, & quatuor German.

Mans ante d prandium, in qua fuerunt docti patres, & c. Et fuit ibidem peractum officium de Spiritu sancto, cujus officii Missam celebravit dominus patriarcha Antiochenus. In qua sessione fuit Romanorum rex in habitu & cum insigniis ad regem Romanorum spectantibus. Nec non reverendi patres domini Jordanus de Ursinis, Angelus Laudensis, Antonius de Salancho, Antonius Aquilejensis, Amadeus Saluciarum, Ludovicus de Plisco, Guglielmus sancti Marci, Almannus Pisanus, Franciscus Florentinus. Cardinales vero Vivariensis & Cameracensis non intererant, licet in civitate Constantiensi existerant. Officio vero Missæ tacto, legebantur litanie cum introitu, *Exaudi nos Domine*. Quibus factis, statim dominus cardinalis Florentinus legebat quasdam constitutiones servandas per Concilium, quarum tenores sunt inserti inferius. Quibus lectis & approbatis per generalem Synodum, sive Concilium, Henricus de Piro procurator & g syndicus nationis Germanicæ, petiit sibi nomine dictæ nationis a nobis notariis Concilii, & eorum quolibet, ipsius Concilii nomine, unum vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta. Sic similiter procuratores & syndici omnium nationum, regis Romanorum, Universitatum studiorum, & ambaxiatorum; præ-

c. Legit. hinc non trans-

Ex prima editio.

d. Horam prandii, nisi e. Al. vel circa In inf. Goth. ultra ducenti.

f. MS. Chancello.

g. Promotor Concilii, m.

a. Pro. con-

b. Pro. con-

ANNO CHRISTI 1415.

MS. Guntoro Cameracensis. MS. Joanne Jacobo filio marchionis Montisferrati.

sentibus ibidem illustribus principibus, Friderico Burgravio Nurembergensi, Rodolpho duce Saxonie, a comite Svartzburgensi, magistro curie regis Romanorum, comite Bertholdo de Ursinis, ambaxiatoribus regis Francie, Anglie, Polonie, Norvegie, Cypri, Navarre; nec non Joanne de Vicecomitibus de Mediolano, marchione Montisferrati, aliisque pluribus nobilibus, & reverendis patribus in multitudine copiosa, testibus, &c.

Tenor vero dictarum constitutionum, de quibus supra fit mentio, sequitur, & est talis:

Ex prima editione.

In nomine sancte & individue Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen.

c. Diffinit. ms.

Hec sancta Synodus Constantiensis generale Concilium faciens, pro extirpatione presentis schismatis, & unione ac reformatione ecclesie Dei in capite & in membris fenda, ad laudem omnipotentis Dei, in Spiritu sancto legitime congregata; ad consequendum facilius, securius, liberius & uberius unionem & reformationem ecclesie Dei, ordinat, c. disponit, statuit, decernit & declarat, ut sequitur:

Es primo, quod ipsa Synodus in Spiritu sancto congregata legitime, generale Concilium faciens, ecclesiam catholicam militantem representans, potestatem a Christo immediate habet, cui quilibet cujuscumque status vel dignitatis, etiam si papalis existat, obedire tenetur in iis que pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis & reformationem generalem ecclesie Dei in capite & in membris.

Item, quod sanctissimus dominus noster Papa Joannes vicefimus tertius Romanam curiam, & officia publica illius, vel illorum officarios, ab hac civitate Constantiensis ad alium locum non movet aut transferat seu personas dictorum officiariorum ad sequendum eum directe vel indirecte cogat, sine deliberatione & consensu ipsius sancte Synodi, & hoc, quoad illos officarios, vel illa officia, per quorum absentiam Concilium verisimiliter dissolveretur, vel laderetur. Et si contrarium fecisset, seu faceret in futurum, aut aliquos processus, seu mandata contra dictos officarios, vel alios quoscumque huic Concilio adhaerentes, etiam censuras ecclesiasticas, aut alias penas quascumque continentes, ut ipsum sequeretur, fulminasset, fulminaret, seu fulminaverit, id totum sit irritum & inane, nec eisdem processibus, censuris & penis tanquam irritis & inanibus, quomodolibet obediendum fore, & eas & eos irritas: quin immo dicti officarii in dicta civitate Constantiensis suis officiis utantur, & illa exercent libere ut prius, quando in ipsa sacra Synodus in eadem civitate celebrabitur.

d. Ms. & sum

Item, quod omnes & singula translationes prelatorum, nec non privationes eorumdem, aut aliorum beneficiorum quorumcumque, commendarum aut donationum revocationes, monitiones, censura ecclesiastica, processus, preces, & gesta, gerenda, agenda & fenda per prefatum dominum nostrum, aut suos officarios, seu commissarios, in lesionem Concilii, seu adhaerentium eidem, a tempore sui recessus, contra adhaerentes huic sacro Concilio, vel existentes in eodem, aut in ipsorum prejudicium, seu alicujus eorumdem, quomodolibet ipsi irritis facta vel fenda, facte vel facti, faciende vel faciendi, ipso jure sunt nulla, cassa, irrita & inania, cassa, irrita & inanes, ac nullius roboris vel momenti & ex sua auctoritate cassas, irritas & annullas.

Item, fuit declaratum & conclusum, quod de qualibet natione eligantur tres, qui cognoscant de causis recedere volentium, & penas recedentium sine licentia infligendis.

Item, quod pro homo unionis non creentur novi Cardinales. Et ne fraude vel dolo dicantur facti dudum Car-

dinales aliqui, declarat sacrum Concilium pro non cardinalibus haberi, qui non erant Cardinales publice reputati & tenuti in recessu ejusdem domini nostri Pape a civitate Constantiensis.

Ex cod. Surii, & ms. Brunsvic.

Item, placeat reverendissimis paternitatibus, quod quilibet natio habeat eligere duos deputatos, qui vel eorum duo habeant cognoscere de causis recedere volentium, atque habeant potestatem referendi presidenti qui erit pro tempore: qui presidentis habeat auctoritatem dandi licentiam secundum casus exigentiam: procuratorum dimittendo, ac penas infligere recedentibus licentia non obtenta. Et quod in premissis habeat dictus presidentis potestatem auctoritate presentis Concilii, juxta relationem & certificationem dictorum deputatorum.

Ex ms. Wolfenbutell. & Card. Capranice.

Quibus lectis & approbatis per generalem Synodum, Henricus de Piro, promotor Concilii, petiit fieri a notario Concilii & eorum quolibet, ipsius Concilii nomine, instrumentum, & instrumenta, presentibus ibidem illustribus principibus Friderico Burgravio Nurembergensi, Rodolpho Duce Saxonie, Comite de Svartzburg magistro curie regis Romanorum, Comite Bertholdo de Ursinis, ambaxiatoribus regis Francie, Anglie, Polonie, Norvegie, Cypri, nec non Joanne de Vicecomitibus de Mediolano, Joanne Jacobo filio marchionis Montisferrati, & aliis pluribus in multitudine copiosa.

Eadem die hora vespertina, vel circa, ad supplicationem regis Romanorum fuerunt omnes deputati omnium nationum, & quamplures ambaxatores regum, principum, universitatum studiorum, congregati in ecclesia majori Constantiensis; ubi serenissimus Romanorum rex prelibatus proposuit, qualiter alias dominus Reginaldus de Carnoto archiepiscopus Remensis, portasset litteram creditivam de domino Joanne Papa vicefimo octavo: qua recepta idem dominus archiepiscopus dixit sub nomine Pape, & qualiter ipse recessisset de civitate Constantiensis, quod hoc erat propter aerem sibi inconvenientem, non propter aliquam impressionem, vim, vel metum aut timorem sibi illatum seu illatum, inferendam seu inferendum per ipsum dominum regem, neque suos. Et alias prout dixit constare apud acta fidei notarii. Modo autem haberet idem Papa scribere dominis cardinalibus hic existentibus contrarium, videlicet, quod propter timorem ipsius domini regis, & aliorum dominorum suorum cum domino rege existentium, recessit. Et ad finem, quod omnis homo scire possit tunc verba proposita & dicta per dictum dominum archiepiscopum Remensem nomine dicti domini Pape, supplicavit ipse domino archiepiscopo, ut ipse surgeret, & referret ambaxiatam suam tunc ipsi regi nomine Pape factam. Qui dominus Reginaldus archiepiscopus levavit se, & dixit, quod nuper post recessum Pape de Constantia, ipse mittebatur per dominos ambaxiatores regis Francie suos collegas, ad oppidum Schaphusen. In quo reperiebat Papam in vigilia Palmarum, referens & exponens Pape sibi injuncta per suos collegas. Quo exposito, Papa sibi dixit, quod non deberet recedere, quin loqueretur sibi; cum vellet aliqua committere relativa carissimo filio suo regi Romanorum, & aliis Constantie existentibus: & si in casu, quod ipsemet non committeret sibi, tunc faceret sibi dici per dominum cardinalem de g Salancho, qui ibidem similiter exsistebat, quod dicere deberet domino regi & aliis Constantie existentibus. Ipseque dominus Reginaldus archiepiscopus ivit ad certam cameram, ibidem pausando; & post ejus dormitionem

ANNO CHRISTI 1415.

e. Quod li. cet. m.

f. Conflit. m.

g. Charunco. m.

* In clausa parenthesi non sunt hic, neque in prima editione, neque in ms. Concilii Constantiensis duobus Vindob. nensis. neque in Wolfenbuttelens. Brunsvic. Gorb. & Lippin. ut dicitur auctori editoris huius Concilii in Germania, tom. 1. v. parte 1. pag. 86. 87. 89. Et Subscriptum Bibliot. Vatic. olim prefatus, profert novem alios ms. in quibus pariter hoc non habentur: nec ullum a quoquam laudari vel. m. vidimus, in quo ea legantur. In uno ms. additur in margine hoc adnotatio: Ille articulus imperfecte fuit factus, ut sequitur: idem suppletur in lectione sequenti. Vide etiam Gobelin. Per son. in Cosmedron. etate 6. c. 94.

ANNO CHRISTI 1415. a MA. de Chalanco.

b Nla. Chalanco, & sic ad Constantiensem civitatem.

c Forte, fise.

d Al. dist. d'at. Al. r. mufet.

e Mf. Gotti. & quoniam rimis alii fde digni.

f Lege, d'bitandum non erat, quod Concilium dissolveretur.

nam venit ad eum dominus de Salancho, & Antonius A cardinalis, & injunxit sibi cetera que deberet referre domino regi, & alia certis Constantiensi existentiis, nomine Papae, dante sibi quatuor brevia. Quorum unum domino regi, aliud cardinalibus, tertium ambaxiatoribus regis Francie, & quartum ambaxiatoribus Universitatis studii Parisiensis. Receptisque per eum hujusmodi brevibus & informationibus a dicto domino cardinali de Salancho nomine Papae, recessit de Schaphusen, rediens ad Constantiensem civitatem. Ascendensque palatium papale, reperit ibidem serenissimum principem regem Romanorum super dictum cum dominis cardinalibus, cumque ambaxiatoribus regis Francorum, ambaxiatoribus studii Parisiensis, & aliis deputatis nationum, porrigens ibidem brevia sibi commissa, & praesertim breve directum Romanorum regi. Quo viso & lecto, ipse de mandato domini Papae, & ejus jussu dixit, qualiter dominus noster Papa non recessisset de Constantia ob aliquam impressionem, vim, metum, timorem, sive aliam causam, sive culpam, quam posset imponere domino regi, neque suis; sed propter sanctorum corporis: & offerret se implendum omnia que promississet in Concilio Constantiensi, & quod diligeret dominum regem sicut unquam, & libenter vellet locum convenire, si contingeret ipsum ire Niciam ad Petrum de Luna, & se cum conferre de modo unionis & reformationis ecclesie: & alia dixit, prout superius in ejus relatione continetur, in die Lunae post diem Palmarum facta: & illi dixit tunc, quod Papa injunxisset sibi, non obstante quod acceperat ab ore cardinalis de Salancho, cum unum & idem reputasset Papam & cardinalem de Salancho, quoad hujusmodi relationem: & si aliqui dicerent vel scriberent contrarium, non e posset in contrarium, & quod satis admiratur de hoc. Cardinalis vero de Salancho, qui ibidem erat praesens, dixit, quod Papa injunxisset sibi talia dare in mandatis: licet dixit, quod non propter impressionem, vim, metum, aut timorem domini regis praesens, sed bene ob timorem aliquorum nobilium de curia sua, de quibus habuisset Papa timorem: sed persona regis non e diffidisset, quam diligit sicut unquam. Super quibus serenissimus dominus rex Romanorum petiit ibidem per protonotarios sedis Apostolicae, Concilii, nationum, alioque notarios & rebelliones ibidem existentes, fieri unum vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta. Similiter ambaxiatores regis Francorum nomine archiepiscopi Remensis, & magister Benedictus de Universitate Parisiensis, praesentibus ibidem ambaxiatoribus Sveciae & Poloniae regum, filio marchionis Montisferrati, Joanne de Vicecomitibus de Mediolano, Rodulpho duce Saxoniae, aliisque ambaxiatoribus, praetatis & doctoribus in numero copioso e.

Ex cod. ms. Lippens.

Item, fuit declaratum & conclusum, quod de qualibet natione eligantur tres, qui cognoscant de causis recedere volentium, & potius recedentium sine licentia infligendis.

Ex ms. D. a Schelstrate.

Die sabbati, quae fuit dies sabbati sancti, penultima mensis Martii, hora septima ante meridiem convenientibus in palatio episcopali Constantiensi domino rege Romanorum, dominis cardinalibus, & nationibus, fuit plurimum super infrascriptis & aliis capitalibus altercatum. Universitas etiam Parisiensis multum insticit apud regem, ne contra ducem Austriae moveret guerram: dicentes, quod si guerra moveretur, f dubitandum erat, quod Concilium non dissolveretur. Sed rex se durum in hoc semper exhibuit: & tandem domini cardinales cum nationibus super ipsis capitalibus non valentes concordare, fuit incepta Missa pro sessione celebranda. Tunc dominus rex iterum ad dominos cardinales ingressus est: & habito cum eis aliquo colloquio, domini sancti Marci & Florentinus cardinales cum ipso rege exeuntes, primam cappellam ecclesie Constantiensis sunt ingressi, jusseruntque ad se vocari deputatos na-

tionem jam in choro positos existentes pro sessione celebranda. Quibus venientibus habita fuit non modica disceptatio inter dominum regem, dominos cardinales, & deputatos nationum super capitalibus praesentibus: & tandem divino fimpine inspirante in unam sententiam conveniunt, quod tantum capitula infrascripta in dicta sessione suscipiantur. Fuit ergo dicta sessio de consensu & voluntate domini regis, & omnium dominorum cardinalium, in Constantia existentium, quatuor nationum, & orationem, regem & principem celebrata: & omnes cardinales in Constantia existentes, qui non erant infirmitate gravati, interfuere. Cui sessioni reverendissimus in Christo pater dominus Jordanus migratione divina episcopus Albanensis cardinalis de Urbinis praesedit; & reverendus pater P. dominus Joannes patriarcha Antiochenus Missam celebravit. Qua finita, reverendissimus in Christo pater dominus F. miteratione divina sanctorum Cosmae & Damiani diaconus cardinalis, sacro Constantiensi approbante Concilio, legit capitula infrascripta. In nomine sanctae & individuae Trinitatis. &c. ut supra.

Ex eisdem ms.

Sequuntur quaedam & provisiones utiles pro acceleranda unione, quas offerunt domini cardinales, qui sunt hic, securaturos ut fiant per dominum nostrum Papam.

Primo, quod dominus noster dabit bullam, quod hoc Concilium non dissolvatur, nec transferatur ab isto loco, sine consilio Concilii.

Item, quod domini de Concilio faciant formam procuratorii, & ipsi cardinales faciant, quod dominus noster acceptabit in omnem causam, quo tenetur cedere secundum cedulam super hoc confectam.

Item, quod Concilium eligat constituendos in procuratores in certo numero de singulis nationibus usque ad xxx. vel xxx. de quibus dominus noster eliget octo vel duodecim, quos constituit ultra dominum regem Romanorum, & dominos cardinales, quos etiam constituit procuratores secundum formam alterius cedulae traditae per dominos cardinales singulis nationibus: & erit forma, quod ex dominis cardinalibus tres vel duo cum domino rege Romanorum, & ex praedictis de Concilio tres de tribus nationibus, qui etiam sine cardinalibus poterunt exsequi sessionem.

Item, quod oblata per quinque dominos cardinales pro parte domini nostri, quae data sunt in cedula ut supra, si videntur aliqua addenda vel corrigenda, reddunt se certos, & ita habent a domino nostro, quod ipse etiam approbabit, & bullas super eis dabit.

Item, de curia Romanorum offerunt se providere per modum alias dictum, taliter quod per hoc non prejudicabitur Concilio.

Item, promittent domini cardinales qui sunt hic, quod si contingat mortis casus domini nostri Papae, non eligent alium, usquequo videatur, an per viam cessionis aliorum superviventium possit dari pax ecclesiae: & si videretur Concilio utiliter, quod aliquis eligeretur, obligabunt eum ad viam cessionis procurandam & faciendam in omnibus, prout obligatus est dominus noster, cum constitutione procuratorum in simili forma.

Item, interim quousque videatur, an per viam cessionis possit dari pax ecclesiae, non consentietur, quod creentur novi cardinales.

Item, generaliter b offerunt, quod omnia que deliberebit Concilium esse utilia & opportuna ad expeditionem unionis supradictae, procurabunt per dominum nostrum Papam expediri etiam sub bulla.

Praemissis attentis videtur attendendum circa praedicta, quae directe respiciunt ad unionem ecclesiae, suspensae ad tempus aliis materiis, quae habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem.

Item, videtur omnino providendum de securitate domini nostri ante cessionem, & post, & promissione status sui post cessionem.

Item, de guerris, quod cessent.

ANNO CHRISTI 1415.

g Forte, p'p'p'p'p'.

h Forte, g'g'g'g'g'.

ANNO
CHRISTI
1415.

*civitate Constantiensi non mites ad alium locum, seu A
transferat, seu personas dictorum officiariorum ad sequen-
dum eum directe vel indirecte cogat, sine deliberatione
& consensu ipsius sanctae Synodi. Et si contrarium fecerit,
aut faceret in futurum, aut aliquos processus, seu
mandata contra dictos officarios, aut alios quoscumque
huic sacro Concilio adherentes, etiam censuras ecclesio-
sticas, vel alias penas quoscumque continentes, ut ipsum
sequantur, fulminasset, fulminaret, seu fulminaverit,
totum id sit irritum & inane, nec eisdem processibus,
censuris & penis, tanquam irritis & inanis, quomo-
dolibet obediendum fore: quinimodo dicti officarii in di-
cta civitate Constantiensi suis officiis utantur, & illa
exerceant libere ut prius, quoad ipsa sancta Synodus
in eadem civitate celebrabitur.*

a Ms. ordi-
nationem.
b Ms. mini-
strorum
quorum-
cumque.

*Item, ordinat & diffinit, quod omnes & singula a
translationes prelatorum, nec non privationes eorum-
dem, aut aliorum beneficiariorum, officialium, b admi-
nistrariorum, quarumcumque commendarum & donatio-
num revocationes, monitiones, censura ecclesiastica,
processus, sententiae, & quaecumque acta, gesta, serven-
da, agenda & agenda per praesentem dominum Joannem
Papam, aut suos officarios & commissarios, in lesionem
dicti Concilii, seu adherentium eidem, a tempore in-
choationis ejusdem Concilii, & contra adherentes huic
sacro Concilio, vel existentes in eodem, aut in ipsorum
seu alicujus eorumdem praesudicium, quomodolibet ipsi
irritis facta vel fenda, facta vel facti: facienda vel
facienda, auctoritate hujus sacri Concilii ipso facto sit
nulla, cassa, irrita & inanis, cassa, irrita & inanis,
ac nullius roboris vel momenti, ex eadem auctoritate
cassa, irrita & annullata.*

*Item, declarat, quod dominus Joannes Papa & omnes
prelati, & alii ad hoc generale Concilium vocati, &
alii in eodem Concilio existentes, in plenaria libertate
fuerunt & existunt, ut visum est dicto sacro Concilio,
nec ad notitiam dictorum vocatorum, seu dicti Concilii
contrarium deducum est, & hoc testificatur dictum sa-
crum Concilium coram Deo & hominibus.*

In cod. ms. Surii, haec sunt adjecta.

*Item, declarat, decernit, statuit & diffinit dicta san-
cta Synodus, quod dictus dominus noster Papa renun-
ciare tenetur, nedum in quocumque casu in schedula
oblationis suae comprehenso, sed etiam in quocumque,
in quo sua renunciatio asserere potest magnam & evi-
dentem utilitatem ad bonum unionis ecclesiae Dei: quod-
que super hoc dictus dominus Papa declarationi & de-
finitioni hujus sacri Concilii stare tenetur.*

*Item, statuit, diffinit, decernit, declarat & deliberat
dicta sancta Synodus, quod si dictus dominus noster re-
quisitus pro bono unionis per hoc sacrum Concilium,
papatum renunciare contempserit, vel plus debito distu-
lerit, ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex
nunc, pro abjecto a papatu omnibus Christi fidelibus
habeatur, & omnis obedientia eidem sit subtrahenda.*

*Item, statuit, diffinit & decernit dicta sancta Syno-
dus, quod recessus dicti domini nostri Papae a civitate
Constantiensi clandestine factus, fuit illicitus, bonoque
unionis ecclesiae Dei praesudicialis & nocivus. Quod-
que dictus dominus noster Papa requirendus est ex
parte dicti sacri Concilii, quod ad illud revertatur,
facturus & adimpleturus quod promissit, vovit &
juravit pro unione danda ecclesiae Dei: & cum in-
timatione, quod si infra terminum sibi ex parte dicti
sacri Concilii praesigendum, ad ipsum Concilium redi-
re contempserit, aut plus debito distulerit, contra eum
tanquam factorem schismatis & suspectum de haeresi
procedatur, ut requirunt sacrae & canonicae san-
ctiones.*

*Item, statuit, diffinit, decernit & declarat dicta
sancta Synodus, quod si dictus dominus noster Papa
ad ipsum sacrum generale Concilium redire voluerit,
& que promissit, vovit, & juravit, efficaciter juxta
deliberat onem dicti sacri Concilii pro dicta unione a-
dimplere, eidem providetur de bona securitate, quod*

*nec ante renunciationem, nec post capietur, aut in
carcerabitur, nec alias in persona vel bonis molesta-
bitur. Quinimodo in plena securitate & libertate te-
nebitur & tenebitur per dominum regem Romanorum
serenissimum, & etiam per dictum generale Conci-
lium. Et uberius de bono statu eidem domino no-
stro, & suis familiaribus post dictam renunciationem
habendo, ad arbitrium quatuor per dictum sacrum
Concilium eligendorum, provideatur. Quibus per-
tis reverendus pater dominus Andreas electus Ponna-
niensis, in materia fidei & super materia Joannis Hus
legabat quaedam avilamenta, quae sequuntur, & sunt
talita.*

Ex ms. cod. Surii; & tribus ms. German.

*Primo, quod juxta determinationem doctorum sa-
cras theologiae & juris canonici confirmatur & appro-
batur sententia lata in Concilio Romano de damnatio-
ne & doctrina Joannis VVicleff, etiam per combustio-
nem librorum ejusdem.*

*Item, quod in eadem sessione committeretur materia
fidei per hoc sacrum Concilium cum plena auctoritate,
quoad doctrinam ipsius Joannis VVicleff, nec non Joan-
nis Hus, & suorum sequacium, reverendissimis patri-
bus dominis Cameracensi & sancti Marci Cardinalibus,
nec non dominis episcopo Dolensi & abbati Cisterci:
qui etiam assumptis doctoribus theologiae & juris cano-
nici, videant super materia Joannis Hus, hic propter
errorem ipsius Joannis VVicleff, detenti: quibus etiam
assignetur c regimem processus causae per commissarios
contra eundem Joannem Hus facti.*

*Item, quod iidem domini commissarii videant de
modo procedendi super condemnatione articulorum
quadragintaquinque in specie, in Parisiensi & Pragensi
Universitatibus condemnatorum super materia Joannis
VVicleff.*

*Item, quod scribantur litterae missivae regibus, prin-
cipibus, ducibus, comitibus, universitatibus studio-
rum per Mundum, ex parte auius sacri Concilii de re-
cessu Papae, & aliis circa praemissa occurrentibus; &
quod quatuor prelati ex quatuor nationibus deputandis
auctoritate ejusdem Concilii, dictas missivas suis sigil-
lis una cum sigillo serenissimi principis regis Romano-
rum sigillant & corroborent. Super quibus Concilium
respondebat: Placet.*

*Item, & subsequenter idem dominus Andreas ele-
tus per simile avilamentum verbale proposuit, & per
modum consultationis, quod necessarium esset; quod
Concilium supplicaret domino regi Romanorum hic praes-
enti, super reductione domini Joannis Papae XXIII.
ad civitatem Constantiensem, praesentem requirendo
eum; quod adimpleret promissa facta ecclesiae, & Con-
cilio Constantiensi, cum honore ipsius Papae, & in
libertate ejus. Responsumque fuit, Placet, per Con-
cilium.*

*Ad hoc enim respondendo surrexit rex Romano-
rum, proferendo & dicendo, quod scie, quod dictus
dominus Joannes Papa est in oppido Lousemburg Bas-
leensis diocesis, & in manibus Friderici ducis Austriae.
Nescit si supplicaret sibi, quod revertetur, an vel-
let redire ad Concilium & civitatem Constantiensem:
etiam si libenter vellet redire, an posset: quia forsitan
eum dux non vellet dimittere de manibus suis. Sed
quidquid sit de hoc, idem rex Romanorum obtulit
se ad omnia mandata & praeccepta Concilii: & in
casu quo ipsi Concilio placeret, sibi Papae scribere,
& eum rogare ut rediret, & dirigere saluum condu-
ctum juxta deliberationem Concilii pro ipso Papa &
omnibus secum redire volentibus, & ante & post,
dummodo redire vellet, & adimplere promissa. Etiam
in casu, quo Concilium vellet, obtulit se eidem domi-
nus rex paratum, quod vellet ire, & dare omnem ope-
ram ad reduendum ipsum Papam, etiam ipso duce vo-
lente, vel nolente. Responsum fuit communiter per
Concilium; Placet.*

*Idem etiam dominus rex proposuit, qualiter misit
exercitum suum gentes armorum contra ducem Au-
striae*

ANNO
CHRISTI
1415.c Ms. regi-
strum.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

Ex ms. D. a Schelstrate.

bris versus & contra oppidum Schaphusen, in quo alii qui cardinales & curiales esse dicuntur. Datus in mandatis illustri principi Friderico Burgravio Nurembergensi capitaneo suo, ut mandaret dici dictis cardinalibus in Schaphusa existentibus, ceterisque curialibus, & aliis redire volentibus ad Constantiam civitatem, quod nomine ipsius regis dictis dominis cardinalibus & curialibus redire volentibus dare deberet saluum conductum, & eos faceret conducti per gentes libere cum eorum personis, familia & rebus ad civitatem Constantiam. Qui dominus Fridericus Burgravius juxta commissionem missa dictis dominis cardinalibus & curialibus dici verbo, & in scriptis. Et ad ipsorum dominorum cardinalium notitiam devoto, rescripserunt ipsi Friderico Burgravio, quod non vellent saluum conductum suum, nec redire ad civitatem Constantiensem, neque etiam sequi dominum Joannem Papam XXIII. sed ire ad urbem Romanam; & similis opinionis essent cardinales, qui essent Constantie. Protestans nihilominus rex, quod sit paratus dare ipsis cardinalibus & Papae, ac quibuscumque redire volentibus saluum conductum suum juxta deliberationem & ordinationem Concilii, & eos facere reduci per gentes suas libere ad presentem civitatem Constantiensem: & nolentibus id habere, si qua impressio, ac alii casus fortuiti & eventuales eis acciderint, velit esse excusatus. Super quibus omnibus & singulis protonotariis & tabellionibus ibidem presentibus petiit fieri publica instrumenta, presentibus testibus supradictis.

Ad illud respondendo surrexit reverendissimus pater dominus Franciscus cardinalis Florentinus nomine suo & aliorum dominorum cardinalium ibidem presentium, dicens: Quod domini cardinales qui remanserunt in civitate Constantiensi, omnes post recessum Papae de Constantia, ipsi existentes in palatio Apostolico concordaverunt in hoc: videlicet, quod si dominus noster Papa vellet sequi viam quam obtulit, videlicet cessionis, ipsi vellet eum sequi &overe prout tenerentur, & eum defendere & tueri in honore suo. Et in casu quo declinaret ab ea via, & non adimpleret promissa, vellent ab eo desistere, & remanere cum Concilio: & usque huc non fuit ipsis visum juxta ejus scripta & dicta, quod declinaret in contrariam viam: propterea salvassent honorem suum de hoc, quod cardinales (ut dicitur & refertur) scripserunt, & dicunt de Schaphusa, quod non velint venire, neque sequi Papam, sed ire Romam. Et quod ejusdem intentionis cardinales Constantie existentes existant, nihil constat sibi, neque aliis dominis cardinalibus Constantie existentibus, mirando satis, unde hujusmodi relata procedant.

Ultimo fuit per eundem dominum Andream electum Posnaniensem propositum, quod in ultima sessione fuit conclusum & deliberatum: Quod nullus recederet, aut recedere deberet de Concilio non obtenta licentia: licet competum sit contrarium, & quod aliqui recedunt in habitu dissimulato. Et tunc fuisse peticum, licet non conclusum, quod executio contra tales ita recedentes deberet fieri per dominum regem, & poena infligi, juxta deliberationem presidentis Concilio: fuit per ipsum Andream propositum & dictum, Si adhuc placet illis, respondeat Concilium, Placet. Fuitque responsum: Placet.

Super omnibus his per modum avisamenti propositis, & alias per modum supplicationum, &c. dictis & conclusis, hinc inde praefatus magister Henricus de Piro promotor hujus Concilii, nomine & ut procurator nationis Germanicae, petiit per reverendos patres dominos sedis Apostolicae protonotarios & tabelliones quoscumque unum & plura super his, publicum & publica, instrumentum & instrumenta, ad perpetuam rei memoriam.

Quibus articulis, sive constitutionibus lectis, dictum Concilium eos & eas uniformiter approbavit & conclusit. Super quibus Henricus de Piro promotor & procurator ipsius Concilii, nomine ejusdem Concilii petiit instrumentum.

Die Sabbati sexta mensis Aprilis, cum per prius inter dominos cardinales & nationes altercatum fuisset super correctione & emendatione capitulorum in precedenti sessione statutorum, tandem ordinatum, & conclusum est, quod supradicta capitula modo ultrascripto corrigerentur. Convenientibus itaque dicta die gloriosissimo principe domino Sigismundo Romanorum & Hungarorum rege semper Augusto, reverendissimis dominis cardinalibus Constantie existentibus, ceterisque principibus, prelatibus, regum, principum, ac dominorum oratoribus & procuratoribus, & aliis in sacro Constantiensi Concilio existentibus in ecclesia cathedrali Constantiensi, praesentibus per dominos cardinales & oratores regis Francie protestatione in camera paramentorum palatii Constantiensis secreta facta, quod propter scandalum evitandum ad sessionem ibant, non animo consentiendi his quae audiverant in ipsa statui debere: maxime quod dominus noster Papa & alii in Concilio existentes in plena securitate fuerant, quorum plura statuta non sunt, sed ad sessionem aliam reservata; tandem quinta sessio celebrata est, reverendissimusque in Christo pater dominus Jordanus episcopus Albanensis cardinalis de Urfinis in ipsa sessione praesedit, & reverendus in Christo pater dominus Andreas Lascari electus Poznaniensis, post finitum officium, pronuntiavit capitula infra-scripta. In nomine sanctae & individuae Trinitatis, &c.

In ms. Card. Capranica haec habentur: & in col. Lips. Goth. Wolfenbut. & Brunsvic.

Quibus articulis sive constitutionibus lectis dictum Concilium eos & eas uniformiter approbavit & conclusit ita fore servandum. Super quibus lecturis & approbationibus magister Henricus de Piro promotor ipsius Concilii, & nomine ejusdem & omnium ibidem existentium, nomine procuratoris a reverendissimis patribus dominis sedis Apostolicae protonotariis ibidem existentibus, omnibusque aliis notariis & tabellionibus per dictum Concilium ad hoc deputatis, & eorum quemlibet unum, vel plures, tot quot fuerint necessaria, publicum & publica, instrumentum & instrumenta ad perpetuam rei memoriam. Praesentibus ibidem illustribus & magnificis viris domino Ludolpho duce Saxonie, Hermanno comite seniori Czul, Philippo Magno comite de Hungaria, Joanne de Vicecomitibus de Mediolano, marchione Montisferrati, ceterisque nobilibus & ambaxiatoribus regum & principum, Universitatum, studiorum, seu communitatum in numero copioso.

Quibus itaque peractis supradictis R. P. D. Andreas electus Posnaniensis legebat quaedam avisamenta in materia fidei, & super materia Joannis Hus, detenti per Concilium, a quondam Joannem VVicleff, quae sequuntur hujusmodi sub tenore:

a Forte, & propter Joannem VVicleff.

Tenor avisamentorum in materia fidei.

I.

Primo quod juxta determinationem doctorum sacre theologiae & juris canonici confirmetur & approbetur sententia lata in Concilio Romano de condemnatione librorum & doctrinae Joannis VVicleff etiam per combustionem librorum ejusdem.

Bulla Joannis Papae adveniens Joannem VVicleff, exstat Tomo superiori pag. 136.

II.

Item, quod in eadem sessione committatur materia fidei per hoc sacrum Concilium cum plena auctoritate ad doctrinam ipsius Joannis VVicleff, nec non Joannis Hus, & suorum sequacium, reverendissimis patribus dominis Cameracensis & sancti Marci cardinalibus, nec non dominis episcopo Dolensi, & abbati Cisterciensi: qui etiam assumptis doctoribus theologiae, & juris canonici, videant super materia Joannis Hus hic propter errores Joannis VVicleff detenti: quibus etiam assignetur registrum

P p

pro-

ANNO
CHRISTI
1415.

processus causis per commissarios contra eundem Joannem hunc factum.

III.

Item, quod iidem domini commissarii videant de modo procedendi super condemnatione memorie predicti Joannis VVicleff, & per exhumationem ossum ejusdem.

IV.

Item, quod similiter videant iidem commissarii de condemnatione articulorum xlv. in specie in Parisiensi & Pragensi universitatibus condemnatorum in materia ejusdem Joannis VVicleff.

V.

His siquidem avisamentis lectis, magister Henricus de Piro procurator Concilii predicti inquisivit, si placent dicta avisamenta: & per Concilium fuit conclusum quod placet, nomine discrepante.

VI.

Item, idem dominus Andreas electus Pohnaniensis proposuit per avisamentum videlicet in hunc modum.

VII.

Item, scribantur littere missive regibus, principibus, ducibus, communitatibus & Universitatibus studiorum per Mundum ex parte hujus sacri Concilii, de securitate hujus loci, recessu Papae, & aliis circa praemissa occurrentibus. Et quod quatuor prelati ex quatuor nationibus deputandis auctoritate hujus sacri Concilii, dictas missivas suis sigillis una cum sigillo serenissimi Romanorum regis sigillent, & corroborent. Super quo Concilium respondebat, Placet.

VIII.

Item, & subsequenter idem dominus Andreas electus simile avisamentum verbale proposuit, & per modum consultationis, quod necessarium esset, quod Concilium supplicaret domino regi Romanorum presenti, super reductione Joannis Papae XXIII. ad civitatem praesentem Constantiensem: requirendo eum, quod adimpleret promissa facta ecclesiae, & Concilio Constantiensi cum honore ipsius Papae: & in libertate ejus. Responsum fuit, Placet, per Concilium.

Ad hoc enim respondendum surrexit rex Romanorum proferendo & dicendo sic, quod dominus Joannes Papa est in ^b Lambsberch oppido & Basiliensi diocesi, & in manibus ducis Frederici Austriae; nescit si supplicaret sibi quod reverteretur, an vellet venire, & redire ad Concilium, ad civitatem Constantiensem. Etiam posset esse, si libenter venire vellet, an posset, quia forsitan dux non vellet dimittere eum de manibus suis. Sed quidquid sit de hoc, idem dominus rex Romanorum obtulit se ad omnia mandata & praecipua Concilii. Et in casu quo ipso Concilio placeret, vellet ipsi Papae scribere, & eum rogare ut rediret, & dirigere sibi salvum conductum, juxta deliberationem hujus sacri Concilii, pro ipso Papae, & omnibus secum redire volentibus, & ante eum, & post, dummodo venire vellet, & adimplere promissa. Etiam in casu, quo Concilium vellet, obtulit se idem dominus rex paratum, quod vellet ire & dare omnem operam ad reducendum ipsum Papam, & etiam eo volente, aut nolente. Responsum fuit communiter per Concilium, Placet.

IX.

Item, idem dominus rex proposuit, qualiter misit exercitum suum gentium armorum contra ducem Austriae versus, & contra oppidum Schaphusenense, in quo reliqui cardinales & curiales esse dicuntur, dans in mandatis illustri principi Frederico Burgravio Nurebergenfi

capitaneo suo, ut mandaret dici dictis cardinalibus in Schaphusenensi existentibus, ceterisque curialibus, sive curialibus, & aliis volentibus redire ad civitatem Constantiensem, quod nomine ipsius regis dictis dominis cardinalibus & curialibus redire volentibus dare deberet salvum conductum, & eorum personis & rebus ad civitatem Constantiensem: Qui dominus Fredericus Burgravius juxta commissionem misit dictis cardinalibus & curialibus dicti verbo & in scriptis. Et in ipsorum dominorum cardinalium notitiam deventum, rescripserunt ipsi Frederico Burgravio, quod non vellent salvum conductum summi, nec redire ad civitatem Constantiensem, neque etiam sequi dominum Joannem XXIII. sed ire ad urbem Romanam, & similis opinionis essent cardinales qui essent Constantiam. Procepsans nihilominus dominus rex, quod sit paratus dare ipsis cardinalibus & Papae, & quibuscumque redire volentibus salvum conductum, juxta deliberationem & ordinationem Concilii, & eos facere reduci per gentes suas ad dictam praesentem civitatem Constantiensem: & volentibus id habere, si quis impressio, & alii casus fortuito & eventualiter eis acciderent, velit esse excusatus de hoc. Super quibus ab omnibus & singulis protonotariis & tabellionibus praesentibus facti publica instrumenta, praesentibus supradictis testibus.

Ad illud respondendum surrexit reverendissimus pater dominus Franciscus cardinalis Florentinus nomine suo, & aliorum dominorum cardinalium ibidem praesentium, dicens quod domini cardinales qui remanserunt in civitate Constantiae, omnes post recessum Papae ibidem existentes in palatio Apostolico concordaverunt in hoc: videlicet quod si dominus noster Papa vellet sequi eum sequi, prout tenetur, & eum defendere, & tueri in honore suo. Et in casu quo declinaret ab illa via, & non adimpleret promissa, vellent ab eo desistere, & remanere cum Concilio. Et usque huc ipsis non fuit visum, juxta ejus scripta & dicta quod declinaret in malam viam. Praeterea salvassent honorem suum de hoc, quod cardinales, ut dicitur, & refertur, scripserunt, & dicunt, de Schaphusa non vellent venire, neque sequi Papam, sed adire Romam; & quod ejusdem intentionis cardinales Constantiae existentes existant, nihil constat sibi, neque aliis dominis suis cardinalibus Constantiae existentibus: mirando satis unde hujusmodi relata procedunt.

X.

Ultimo fuit per eundem dominum Andream electum Pohnaniensem propositum, quod in ultima sessione fuit conclusum & deliberatum: quod nullus recederet, neque recedere deberet de Concilio, non obtenta licentia: licet repertum sit contrarium, quod aliqui redeunt in habitu simulato. Et tunc fuisset petita, licet non conclusum, quod executio contra tales ita recedentes deberet fieri per dominum regem, & poena infligi juxta deliberationem praesidentis Concilii. Fuit per ipsum dominum Andream propositum, & dictum, si adhuc placeret illud, respondeat Concilium, placet: Fuit responsum per Concilium, Placet.

Super omnibus istis fuit per modum avisamentorum propositum, & alias per modum supplicationis etiam dictis conclusum hinc inde. Praefatus magister Henricus de Piro promotor & procurator hujus Concilii, nomine Concilii petiit per reverendos patres dominos protonotarios & tabelliones praefatos, & quoslibet eorum unum, vel plura, publicum seu publica instrumenta, super iis fieri ad perpetuam rei memoriam.

Die Dominica septima mensis Aprilis supradicti, fuit lecta bulla inter deputatos omnium hujus sacri Concilii nationum in domo fratrum Minorum, in loco congregationis nationis Germanicae reperta, & missa cardinalibus per Papam, in qua allegavit metum, tenoris sequentis:

Bulla

^b Mellus.
Lansberg.
ut in ref.
Brunsvic.

^c In ref.
Brunsvic.
etiam ipso
duo volent.
te, etc.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.*Bulla reperta, & missa cardinalibus
a Papa Joanne.*

A

*Tenor dictæ cedule, sive commissionis factæ
dictis dominis, de qua supra.*ANNO
CHRISTI
1415.

Joannes episcopus servus servorum Dei. Universis & singulis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem. Universitati vestre, & vestrum singulis presentibus innotescat, cum propter metum, qui merito cadere poterat in constantem, de civitate Constantiensi discessimus, & ad terram Schaphausensem Constantiæ diocesis pervenimus: credentes exinde posse omnia & singula predicare que forent ad pacem & unionem ecclesie sancte Dei, quam de die in diem cordialiter expectamus; causante humani generis hoste, impedimenta superveniunt talia, quod exinde feria sexta majoris Hebdomadæ post celebratum officium, ingravescente aeris tempestate per maxime, oportuit nos abinde discedere, etiam propter metum qui cadere poterat in constantem, & loco, & tempore congruis, & securis, etiam in generali Concilio, ubi, & quando tutus patebit accessus, luce clarius ostendetur. Et quamquam mors censeatur terribilium omnium ultimum, illam, nec illa, que nobis imminabant gravissima pericula tantum formidamus, sicut hoc unum. Hinc ex hac occasione captata Petrus de Luna Benedictus XIII. & Angelus Curario Gregorius XII. in eorum obedientia nominati allegantes impressionem nobis illam se quoquomodo retrahentes a cessione juris quomodolibet in papatu, & sic perturbaretur effectus pacis, & unionis hujusmodi, ad quorum verum & salutarem effectum suprema nostra desideria tendant; & quantum in nobis est ad hoc, ut pax & unio subsequatur hujusmodi in nullo cessabimus, seu studia nostra quomodolibet subtrahamus.

Datum Lansemberch diocesis pridie nonas Aprilis, pontificatus nostri anno quinto.

a In Miss. 171-
bus Germanicis, G. de
Montepolitano.

a B. de Montepolitano.

Die Martis nona mensis Aprilis supradicti fuit congregatio deputatorum quatuor nationum, & juxta deliberationem eorum miserunt quatuor, unum de qualibet natione, ad dominos Vicecancellarium primo super commissione signanda & tenenda contraria, prout heri fuit deliberatum, per quamlibet nationem, & deinde ad Cameracensem cardinalem super expeditione materie fidei contra Joannem VVicleff, & contra Joannem Hus: & fuerunt hi, videlicet de natione Italica, Antonius episcopus Ragusinus; de natione Gallicana, Galterius Prior conventus de Rhodis, ordinis sancti Joannis Hierosolymitani; de natione Anglicana Vilhelmus b Gorach sacre Theologie professor; de natione D

b In m. e.
Germ. Gra-
chi & max
Deitinger.

Germanica, Petrus Deitinger Doctor decretorum.

Qui quidem domini accedentes dominum Joannem Ostiensem episcopum & Vicecancellarium, ipsumque requisiverunt juxta eorum commissa. Dominus vero Joannes cardinalis Ostiensis respondit & dixit, quod libenter juxta mandatum Concilii velit procedere, & signare de justitia, acceptando benevole eorum requisitionem, adjiciens quod suum non esset tenere consistorium, quia non posset hoc facere absque mandato Papæ; sed alias esset paratus tenere cancellariam more solito. Presentibus magistris Guillelmo Brilleto procuratore in curia Romana, & cubiculario dicti domini cardinalis. Deinde licentia ab eodem obtenta, accesserunt ad dominum cardinalem Cameracensem, requiringdo eundem super processu in materia fidei, prout supra dicitur esse. Qui dominus cardinalis respondit, qualiter velle facere relationem ad mandatum Concilii, super doctrina Joannis VVicleff, licet quoad processum nil intendat facere, cum non sit de foro suo, sed pertineat ad iuristas; & etiam executio processus causæ, & contra personas sit commissum dominis sancti Marci, & Florentino, cardinalibus, qui sunt iuristæ, & qui ut sperat, bonum debeant facere processum contra personas. Et sic multa verba inter eos volentia, tandem licentiam receperunt.

Quod de qualibet natione deputeretur unus, & quod illi quatuor hodie hora octava vadant ad dominum cardinalem Cameracensem ad requirendum eum super processu facto in materia fidei.

Item, quod iidem quatuor vadant ad dominum Vicecancellarium ad requirendum ipsum ex parte quatuor nationum, & hujus sacri Concilii, quatenus officio suo signando & justitia etiam de mandato ac si dominus Papa esset presens, & alia faciendo consueta utatur, juxta distinctionem in hoc sacro Concilio generali, & in ultima sessione facta cum intimatione, quod si non faciat, Concilium providebit prout fuerit rationis. Et de præmissis petatur instrumentum cum notario & testibus.

Die Jovis xi. mensis Aprilis prædicti fuerunt deputati quatuor nationum simul congregati in loco congregationis nationis Germanicæ, ubi fuit conclusus salvus conductus pro magistro Hieronymo de Praga, & subscribi per notarios nationum & Concilii.

Item, fuit deliberatum juxta consultationem unius cedule lectæ, quod capitula generalia Mendicantium suspendantur, quousque generale Concilium fuerit consummatum.

Item, fuit deliberatum, quod mittantur litteræ missivæ regibus & principibus de rebus gestis in Concilio generali.

Item, fuit deliberatum, quod eligantur duo de qualibet natione ad faciendum institutiones Papæ super via cessionis, & reformationis ecclesie sibi per nationes mittendas.

Item, fuit deliberatum, quod pronuntietur in sessione proxima, quod processus Papæ fuit illicitus, de fautoria schismatis, & hæretica pravitate suspectus.

Item, fuit deliberatum, quod quatuor nominentur de qualibet natione, quos Papa habeat constituere in procuratores ultra suos, quos ipse constituet.

Item, fuerunt electi per deputatos nationum inter cardinales, domini sancti Angeli, & Florentinus ad eundem Papam, & ad requirendum eum, ut det procuratorium in forma, qua deliberatum existit per nationes cum deputatis octo de nationibus quatuor.

Advisamenta.

Die sabbati tertiadecima mensis Aprilis supradicti, in loco Congregationis nationis Germanicæ fuerunt lectæ certæ securitates, & provisiones petite per archiepiscopum Januensem dandæ Papæ, dummodo adimpleverit que promiserat, sub hac verborum forma.

De securitatibus, & provisionibus videtur, quod detur per regem domino nostro salvus conductus in plena forma, & cum libertate, ut per sanctitatem suam distabitur. Secundo, in Concilio decernatur securitas, & libertas domini nostri, tan tempore ante cessionem, quam post, & specifica quod pro nullis gestis possit inquietari, sed sit in omnibus liber, & quietus. Tertio, quod cesset a guerra cum duce Austriæ, & propter necessitates ipsius Concilii, ut dominus noster habeat tutum accessum, & quietam permanentiam in partibus istis.

Promissio vero omnino videretur esse liberalis, & absque conditione, cum secum habeat conditionem annexata, si, & quando renunciabit; hæc potest esse duplex. Primo, quod remaneat cardinalis & legatus in tota Italia, cum plena & perpetua potestate. Et quia dicitur, quod magis vult ducere vitam quietam, remaneat solum cardinalis propter honorem, & detur sibi comitatus Venetus ad vicam suam, & ulterius habeat XXX. millia florenorum annuatim hoc modo, quod ex nunc ponatur una decima, ex cujus pecuniis emanent proventus Venetiis, Florentiis, Januæ con-

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

Junctum, vel divisum usque ad quantitatem triginta milium florenorum annuatim ad vitam suam. Sed in hoc difficultas videretur, quod decima non in tanto imponeretur, & si imponeretur, non exigeretur: & dubium est, ne facta cessione ista ordinatio licet facta per sacrum Concilium deficiat in executione sua, & circa hoc advertatur.

Subsequenter & ultimo fuit conclusum, & ordinatum, quod nullus priorum generalium ordinum Mendicantium, cum sint proficui huic Concilio, & alii vocati de dictis ordinibus habeant recedere de Concilio, nec aliquod capitulum generale de dictis ordinibus in aliquo loco celebrare, durante hujusmodi generali Concilio Constantiensi: si vero secus factum fuerit, illi, qui in contrarium procuraverint, seu ordinaverint, pena per sacrum Concilium ordinanda a multabuntur, prout in quadam cedula, cujus tenor inferius est insertus, plenius habetur, & contipetur hujusmodi sub tenore.

a Hic erat
lacuna, quam
addita voce
mutabun-
tur, ex inf.
German. re-
plevimus.

Item, quod nullus priorum generalium ordinum Mendicantium, cum sint valde proficui huic sacro Concilio, quovis modo debeat recedere, & prout pro isto anno supercedeant a congregatione, seu generali Concilio, & sub pena privationis officii generalatus predictorum: & sub eadem pena mandatur generalibus dictorum ordinum, qui recesserunt de hoc Concilio, quatenus infra triginta dies debeant ad hoc sacrum Concilium reverti: si vero essent aliqui ex ipsis contententes de generalatu, mandatur eis presentibus, quatenus infra quindecim dies, aliis vero postquam fuerint reversi, etiam infra dictum tempus XV. dierum debeant se concordare de loco & tempore congregationis, seu generalis capituli celebrandi in anno futuro, ut & ipsi ordines optatam unionem consequantur. Si vero non fuerint concordantes in tempore assignato, tunc provideatur eis de omni casu possibili ad ipsorum pacem de dicto loco & tempore generalis capituli per sacram Caesaris majestatem, sub penis, & modis, quibus super videbitur celsitudini, ut & ipsa maiestas ad eis elemosynas largiendas benignius inclinetur.

Eadem die, videlicet tertiadecima mensis Aprilis post prandium, fuit convocatio quatuor nationum in loco congregationis Germanicæ, in qua primo fuit deliberatum de formis litterarum missivarum dominis regibus, principibus, Universitatibus studiorum, & communitatibus in modum qui sequitur. Tandem fuit conclusum, quod conclusiones, & principia ordinarentur juxta existentiam personarum, quibus hujusmodi mitti debent.

Tenor missivarum, de quibus supra.

a Decet ea, quæ per hoc sacrum Concilium ad extinctionem presentis schismatis peraguntur, cunctis Christi fidelibus, & maxime illis, qui propensus hac in tempestate Dei ecclesiam juverint, atque defenderint innotescere. Etenim eorum, quæ agere tam peroptime, tam iugiter ad omnium salutem quietam cepimus, quanto certior apud homines noticia superveniet, tanto & orationibus, & precibus ad Deum porrectis, absque humanis suffragiis, ut credendum est, intercedent, quo omnimode sacrosanctæ ecclesiæ constituatur integritas, cunctis etiam gregis Domini ovibus pax reddatur. Sane dudum Pisis inclita quidem ac insigni civitate, tam mature, libere ac sincere celebrato Concilio predicti acerbissimi schismatis extinctione speravimus, eorum, quæ ibi gesta sunt, sententiam, auctoritatibus sanctorum patrum, juriumque institutis comprobata, tantam apud homines habere auctoritatem, tantamque fidem sibi vindicare, ut unio in ecclesia Dei nec longe sequi deberet. Verum non eo res perducta est, sed, quod dolenter videmus, & graviter patimur, adhuc in regnis, & Provinciis, partim Petro de Luna Benedicto XIII. partim Angelo Corario Gregorio XII. in suis obedientis nominatis adherentibus, durissima, ac perniciosissima scissura vulnerata Dei ecclesiam deploramus. Verum hunc

Alacrymabilem, moestissimumque eventum etsi pro robore rerum gestarum sequi non debuisset, idem tamen Pisani Concilium malitia hominum evenire posse previdit; quamobrem opportune statuit ad certum tempus aliud Concilium sequendæ unionis gratia in capite, & in membris fieri debere. Unde talibus institutis adstrictus dominus Joannes Papa XXIII. ac etiam a notissimis principibus, præcipue a serenissimo Romanorum rege excitatus, ut ad dictum sacrum Concilium in loco habili, honestoque festinaret; tandem habito super hoc cum predicto Romanorum rege solemniter tractatu, Constantiæ loco quidem amenissimo, affluentissimo, & ex omni parte idoneo id Concilium tenere, & incipere Kalendis Novembris proxime præteriti publicavit, ac in eodem ad reformationem ecclesiæ Dei tam in capite, quam in membris professus est intendere. Quam rem quanta cum lætitia, & animorum festivitate per singulas nationes homines intellexerint, & audierint, putantes per hoc ad unionem ecclesiæ posse pervenire, exitus ipse docuit. Nam adveniente tempore, tanta hic principum, prælatorum, doctorum, & magistrorum copia adventavit, ut neque ququam viderint, audierint, aut fere legerint, tantam Concilii causam convenisse; ita quod jam plene omnium pene regum & principum nuntiis maximorum & etiam prælatorum præsentia roborato Concilio: quamquam idem Joannes solum confirmationem Pisani Concilii procuraret, & sic statum suum unitati ecclesiæ antepōneret: Nos propius ad ipsam unitatem intendentes, nusquam a Pisani Concilii ordinationibus, & vestigiis abcedentes, sed illis potius inherendo, viam cessionis horum trium contententium tanquam faciliorem & securiorem pro habenda unionem tentamus. In qua re summa cum charitate, & mansuetudine processu, tandem ab omnibus nationibus concordati prælatorum iudicio approbata decretaque exiit. Eamque denique viam idem dominus Joannes Papa certo modo adimplere in publica Concilii convocatione, postquam ad eam perficiendam exhortaretur, expleturum se obtulit. Cum tamen non plane satisfacere videretur, post multa habita hinc inde colloquia, alio modo pleniori, & meliori per nos recepto die secunda Martii in publica sessione cedere promisit, vovit & juravit, prout in suis litteris Apostolicis super inde confectis continetur. O quanta ea dies nobis gaudia obtulit! quanta toti populo Christiano commoda indicavit! Nempe tot annis ab intimis præcordiis affectata, parvo momento concessa videbantur. Ob id cuncti summa ad eum Joannem devotione sequebantur, gratias tanti muneris agebant. Et quidem res ista pro cunctis Christi fidelibus utilitatem quietemque; ipsi vero Joanni non solum honorem, sed & gloriam perpetuam ministrabat. Et iis sic gestis, serenissimus Romanorum rex cum dicti Petri de Luna oratoribus, regisque Arragonum, nec non Angeli de Corario, ad prosecutionem hujusmodi tam desiderati negotii, intendens, conventionem cum dictis Petri & regis Arragonum oratoribus jurejurando firmavit, quod Kalendis Junii proximi Niciam proficisceretur, unaque cum dicto Petro de Luna, & rege Arragonum personaliter conveniret, rei prædictæ tam pie, tanque necessariæ adimplendæ. Hæc tam magna, ardua que negotia non solum utiliter ac prudenter, sed quod in tanta multitudine mirum videtur, quiete, pacifice, omni prorsus tumultu ac suspitione cessante, gesta fuere. Cum vero postea de prædictorum promissionis votique executione debito honestoque modo sندا solliciti esse cœperimus; cumque mitius peragi res videretur, sive hominum nequitia, sive diabolica instigatio, aut utraque malitia obstaret, ad aliquam fracturam ventum est. Nam cum ad aures nostras perlatum esset, quosdam ex prælatis hic Concilii causa accersitos dissolvendæ hujusmodi Synodi causa properare; spreta que populi Christiani religionem, & ecclesiæ unitate, spreta que licentia, ad recessum intendere, contra jam ordinata statu-

Seff. 2. Con-
cilii Con-
stantiensis.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

statutaque; eundem serenissimum regem exoravimus, A
ne talium improbitas cuiquam nocere posset, & nos a
tanto bono divelleret, ut per custodiam portarum pro-
videret, ne quis ex prelati licentia non obtenta exire
posset, quoad super hoc de remedio provideretur oppor-
tuno. Suspicabamur enim, quod postea nobis clarissimus
exitus demonstravit, ne excogitata quedam ambitio im-
pudentissimaque cupiditas id efficeret. Idem autem no-
stra non solum ductus exhortatione, per mediam fere
diem exitum abnegavit. Hanc rem laudabilem quidem
idem dominus Joannes molestissime ferens, quasi sum-
mae libertatis angustandae causa, & ut minus de hoc loco
recedere posset, attentatam increpabat; scandalosam
& salvi conductus violativam inquiebat. Sed quis de
suo recessu unquam cogitare potuisset, cum singulis die-
bus publice assereret, usque ad unionis & promissionis
jam factae conclusionem Concilium Constantiense serva-
turum? Ac Deus avertat, inquiebat, quod me ulla
unquam de recessu invaserit cogitatio. Quae vis per an-
tea, furor, quae dissensio fuit, ut suspicandum esset?
Quinimmo tanta nos ad ipsum non solum reverentia,
sed dilectione ferebamus, quod cunctis apparere poterat
evidentissime nos ardentissime non solum unitatem ec-
clesiae, sed statum suum extollere velle. Attamen ut
animus ejus peccatissimus, & omni suspitione enudatus
redderetur, advocata maxima principum, prelatorum,
doctorumque multitudine, dominus rex, quo jure, qua
ratione exire volentibus portas inhiberi fecerat, maxi-
mo cum fervore humilitatis apud dominum Joannem
exposuit, & sincere professus est nullum suam libertati
securitatisque praedictum facere, sed tamen deservit-
urum, si qui in personam, aut statum perperam molir-
entur; ac obtestatus est ipsum domini Joannis arbitrio
esse commissum, stare, recedereque velit, aut si ma-
jorem securitatem exspectaret, se ex optima intentione
concessurum. Rursus si idem Joannes quomodocumque
eundem regem in praedictis non modeste processisse ar-
gueret, se & suo, & totius Concilii judicio parere con-
sensit. Is dominus Joannes tanquam non solum honeste,
sed vere, justoque propositis serenatus remansit,
omniaque ad pristinam quietem restituta sunt. Tuncque
ulterius ad unionis prosecutionem intenti, habitis per
singulas nationes maturissimis colloquiis, summe inter-
esse, ut idem dominus Joannes procuratores ad ceden-
dam juxta promissionem votumque constitueret, obti-
nuit. Etenim quamquam idem dominus Joannes se Ni-
ciam iturum, & personam impleturum assereret; cum-
que ob eum accessum de dissolutione Concilii, deque
ejus reditu, ubi per illam conventionem res non forti-
retur effectum, non parva suspicio haberi poterat; uti-
lius arbitrabamur & pertinentius, procuratoris usu,
quam suae praesentiae rem esse gerendam. Nos enim, etsi
ille modus cessionis oblati ad unionem ecclesiae nul-
quam profuit, non tamen alias vias relinquere intende-
bamus, nec intendimus, quibus ipsius domini Joannis
praesentia erat plurimum necessaria. Ceterum de collu-
sione fenda facillime, simul de papatu certantibus in
unum locum convenientibus, merito erat dubitandum.
Hoc enim alias experti fuimus, & quae nobis rei evi-
dencia demonstravit, cautions in hac tanta re peragen-
da reddere debet. Denique extirpationem haereticarum pra-
vitas, intestina, ut sic dixerimus, fidei offendens,
intendimus, in quo opere plurimum summi pontificis
auctoritas suffragatur. Aliis etiam movebamur rationi-
bus: quas etsi litteris non comprehendimus, a sacris in-
geniorum vestrorum aculeis percipietis. Hac plane, hac
dulcissima humiliterque cum eodem Joanne Papa concu-
limus. Nos hac quaerere solum communi utilitate, pa-
ceque totius populi Christiani, neque furore quopiam
incedere, Deus novit. Quinimmo ad hac tractanda e-
jusdem domini Joannis judicio vocati esse putabamus,
dum suis litteris de fenda in capite reformatione, tan-
ta verborum efficacia denunciavit. Verum quamquam
super praescriptis modum adhibere videretur; nam in
publica quadam b concione, reverendissimus dominus
cardinalis Florentinus, eodem domino Joanne praesen-
te, ut sic responderet imperante, quod dictus dominus
Joannes de hoc loco nunquam discedet, nisi ad sacri
Concilii beneplacitum, etsi ob hoc mortis periculum im-

a Ms. Goth.
sacris.b Lacunam
quae hic
erat, addi-
ta voce con-
cione ex
ms. Germ.
replevimus.

mineret, neque ad dicti Concilii dissolutionem intende-
ret: sed immo illud cunctis conatibus augere, verbo-
rum non parva elegantia diseruit, insinuavitque talis
sermonis aciem, ut quicumque audivit, non solum Jo-
annem ad recessum festinare, sed ubi abesset, propere
ad reditum credidisset. His tamen duobus, vel tri-
bus diebus abinde prolapsis, noctis tempore, habitum non
solum transformato, sed prorsus indecenti ab hac civi-
tate Constantiae discedens, Schaphusenlem locum per
ducem Austriae detentum die XXI. mensis Martii profes-
sus est. Vos igitur aestimetis, an quidquam potuit
turpius, damnabiliusque committere, ubi gregem
suum suo conductu, sua auctoritate, ab extremis
Mundi partibus proficiscentem gravissimis sumptibus.
miro viarum discrimine, & non levibus periculis hic
congregatum, ac in tanta rerum magnitudine facti-
tantem, dereliquit, seque ab eodem abdicavit. Pro-
fecto ad lacrymas venire compellimur, nobismet jure
compati possumus, ubi nostrorum infelicitate tempo-
rum tanti pastoris abusu sedamur, decoquimurque.
Repetamus Concilia haecenus celebrata, in quibus de
flagitiis summoque Pontificum actum apparet, fuga
sua non solum Concilia non vulnerasse, sed humiliter
se eorum sententiae subiecisse, ut de Symmacho legimus
ac Sixto, qui apud Concilium de enormibus criminibus
accusatus, quamquam evadere potuisset, maluit Con-
cilii judicio obtemperare, ut clarissimum est. Sed nec
satis eidem Joanni, quod nobis non solum, sed sibi-
met se subtraxerit, videbatur: quinimmo edictis palam
propositis curiales omnes, quorum potissimum hic unio-
nis causa opera exspectabatur, durissimis & cruentissi-
mis poenis impellebat, ut ab hinc discedendo insaufos
tramites suos sequerentur. Cujus rei causa multi
eundem comitari ceperunt; in eo etiam furore eun-
dem ex reverendissimis dominis cardinalibus aliqui se-
cuti sunt, licet nunc omnes pro majori parte redierunt.
Hoc autem in tali casu usus est humilitate Romano-
rum, & Hungariae rex, ut statim ejusdem Joannis
recessu audito, nunciare publice fecerit, si quis eun-
dem sequi vellet, aut manere, eligat, securus sit.
Nulli itaque in tali ac tanto animorum anfractu quic-
quam molestum emerit. Sed & proculdubio ipsius
Joannis discessus, tanquam per antea communi fama,
& multiplici rerum evidentia manifestus an impediri
poterat, nullus etiam insanarum mentis ignorat. Multa
eidem domino regi circa id exposita fuere. Sed ut vo-
bis innotescat, Malo, inquit, libere Joannes hoc loco
abeat, quam adversum me de fide abrogata, de vio-
lata cujusquam libertate, infamiam irrogaret. Haec
verissima sunt, haec Deo testamur, cunctisque Christi
fidelibus. Quinimmo quamquam idem dominus Joannes
per suas litteras de metu illato, qui cadere poterat
in constantem, assereret; tamen metum non solum il-
latum, sed nullquam metus vestigia extitisse putatis.
Sed quod super hoc ambigendum est, metus inferri so-
let, dum a quodam invito exigere quicumque volu-
mus. Sed nil proculdubio occurrere poterat a domino
Joanne expectandum pro ecclesiae unitate, quod aut
facere non deberet; aut si facere recusaverit, nos au-
doritatem nostram peragere non possemus. Forsitan de illo
timore sentire videtur, quem omnis, qui apud judi-
cem se excusat, debet merito formidare. Haec inanes
oblocutiones veritate non solum, sed veritatis conie-
ctura carere notantur. Praeterea per reverendissimum
dominum cardinalem de Chalanco de Schaphusa ve-
nientem, ac reverendissimum patrem dominum archie-
piscopum Remensem ad nos per eundem dominum
Joannem ex causis certis transmissos, in publico prae-
latorum quasi omnium conventu, ac praesente serenissi-
mo domino Romanorum, & Hungariae rege nunciatum
est, ullo unquam casu eundem dominum Joannem
dictum dominum regem timuisse, ac se ab eo semper
summa dilectione tractatum, neque regis suspitionem
recessui praebuisse occasionem, sed quod ex praesentibus
recessum permaxime vereretur. Hoc idem dominus archie-
piscopus, ut sic referretur, in mandatis habuisse te-
staturus est, prout de his omnibus publica habentur docu-
menta. Nos igitur cum omnia diligenter pensamus,
& maturo judicio deliberamus, nil aliud eundem at-
ten-

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

tentasse conspicimus, quam hujusmodi Concilii dissolutionem, utpote ad unionem ecclesie intendentes. Et hæc verissima sunt, & qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus, novit ipse tandem quantum ne a Schaphusenſi loco huic ſatis vicino diſcederet, affectabamus, & ſolum ut ſacilius, & commodius ſequum tractanda perſicerentur. Et cum ad eum noſtros oratores remittere curavimus, die Veneris ſancta, dñm ſolemnia agerentur, ad caſtrum Leſſenberck abhinc per duas dietas remotum, procedere nuſquam puduit, ibique paucis diebus accedens, ad Friburgum ejuſdem ducis Auſtriæ oppidum ſe conſulit. Ex quo omnes judicent quanta per tot tantaſque varietates parantur ipſi unitati obnoxia, quot in poſterum oriri poterunt impedimenta, ſi iis ſub ambagibus tempus incaſſum ducatur. Ceterum hæc ſcripſiſſe volumus, ne quorundam procacitas, abſurdaque vocitatio auribus veſtris forſan obſtrepens in abſurdam credulitatem, quod nuſquam opinamur, forſitan abduceret; ac ut in futurum intricatiſſimis obloquentium verbis, & veritati proſus inſidiantibus, fidem non ſacilem adhibeatis. Nos enim non propoſandæ cujuſquam injuriæ tot ſumptibus, tot anguſtiſis experimur, ſed pro omni ſtatu & ſacroſanctæ eccleſiæ firmitate. Denique non deerit, qui in eundem dominum Joannem humillima exhortatione ad reditum hujus loci, vel ſaltem vicini, præſtitis ſufficientiſſimis ſecuritatibus ad proſecutionem tanti boni exoremus, & pacifice, quantum ſas erit, procedamus. Quin immo duos ex reverendiſſimis in Chriſto patribus & dominis cardinalibus cum aliis prælatiſ, ac venerabiliſſis viris tranſmittere ordinaviſſus, obſecrantes, ac cum totis viribus inducentes, ne hoc tam ſanctiſſimum opus, & omnibus acceptiſſimum derelinquat; intendentes eo deſideria hujus ſacri Concilii, honeſtari, & rei convenientia, abnegante, & recuſante, ad iuris remedia ſine cunctatione procedere. Vos igitur ſincere deprecamur in Chriſto, ut jejunii & orationibus inſiſtatis, quatenus Deus per ſuam miſericordiam nos ad tanti boni perducatur effectum, & pacem offerat ſalutarem.

a hoc ad-
ditio est ex
ms. Bru-
svich.

a Datum Conſtantiæ, in ſeſſione publica Concilii generalis, anno a Nativitate Domini MCCCCXV. die Mercurii XVII. menſis Aprilis, ſub ſigillis reverendiſſimorum Joannis Patriarchæ Antiocheni, Joannis archiepiſcopi Rigenſis, Roberti Sarisburienſis, & Jacobi Adrienſis epiſcoporum, ad eaque per quatuor nationes diſti ſacri Concilii deputatorum.

Ex Anal. Bzovii, an. MCCCCXV.

Sereniſſimo principi VVadislao regi Poloniæ, ſacroſancta Synodus Univerſalem repræſentans eccleſiam in civitate Conſtantienſi feliciter congregata. Sereniſſime princeps & domine. Certum gerimus, & clariffima experientia eorum magiſtra comperimus, quo zelo, quantumque devotione, ac ſtudio decorem domus Domini pacemque Univerſalis eccleſiæ diu a foribus ipſius exultantem veſtra diligit ac indefeſſe proſequitur ſerenitas: dum pro oppugnando peſſifero ſchiſmate, viros opere & ſermone, fortiſſimos bellatores; inelytos, inquam, utriuſque ſtatus ambaxiatores veſtros ſic decenter, ſicque magnifice, ceteris regum, principum, & aliorum orthodoxæ fidei patrum optimorum cuneis, dignum duxiſſis aggregare. Decet eatenus ut hoc quod de ejuſdem Univerſalis eccleſiæ præarduis geſtum eſt, & geritur negotiis, veſtram non debeat aliquatenus lacere claritatem. Dudum ſiquidem improbi terreni faſtus ambitio miſera, & contententium de papatu cupiditas, & velut prodiens ex adipe iniquitas, ſponſam Domini unicam, ſcilicet catholicam eccleſiam innumeris deformavit erroribus. Nec dabium, quæ etiam tunicæ inconſucilis Jeſu Chriſti repræſentante debuerat imaginem, cupidis manibus prædiſtaram bipartitam; & velut velum templi pridem ſciltum per medium, nunc vero tripartitum eſſe; conqueri poteſt, & poterit, cum propheta: Quomodo ipſi contententes de papatu, ſuper dolorem vulnerum plagas crudeliſſimas cumulantes, immaniter, tanquam paſtores quondam Abrahæ, ſuper gregem craſſitudine rixati, templum Domini unicum & ſanctum ad inſtar Tripolis diſpartum diverſa vitiſſorum materie depingere,

A & ſcandalorum non paucis denigrare maculis, hæſemus non verentur? Eatenus omnipotens de alto proſpectans ad infirma, volens ejuſdem ſue ſponſæ afflictæ atrociter infirmitatibus compati propitiuſ, tot tantaſque orthodoxorum patrum, ut ſtaret utriuſque clariffimorum principum, virorumque quamplurimum inelytos & ſapientiſſimos viros dignatus eſt ex diverſis Mundi climatibus in virtute ſancti Spiritus in hanc inſignem & Cæſaream Conſtantienſem civitatem, Moguntinenſis provinciæ, feliciter convocare. Quæ quanta pacis ac perfectæ ſecuritatæ abundantia, quantaque rerum viſualium, nec non aeris redundat temperie, nullus in ea niſi mentis inope hoc ignorat. Ad quam quidem civitatem cum dominus Joannes Papa XXIII. viſtus devota precum inſtancia inviſiſſimi Romanorum & Hungariæ regis &c. Kalendis Novembris proxime præteriti adventaſſet; dumque ipſi patres & almi pontifices circa exigua tanti operis exordia non ſegniter incurberent; ſicque, prout decet operarios in vinea ſaboth, feliciter laborantes, ad extirpandum triceps quoddammodo monſtrum horribile ſecurim ponerent ad radices: concors omnium noſtrum reſedit ſententia, ut per viam ceſſionis papatus tanquam unionis eccleſiæ magis propitiæ, ſaciliorem, & celerem, ſchiſma horridum de medio tolleretur. Quam quidem viam ipſo dominus noſter approbans per prius in Apoſtolico palatio, demum in ſeſſione publica, ſecunda die menſis Martii proxime præteriti, ſe coſſurum ſponſavit, & jurisjurandi interveniente ſacramento pollicitus eſt, juxta cuiuſdam cedulæ continentiam, quæ ſub tenore litterarum ſuarum, quarum vobis copias præſentibus intercluſas dirigitur, continetur. Ex qua quiſſentibus intercluſas dirigitur, continetur. Ex qua quidem oblatione, ut videbatur, ſic ſpontanea & ſincera quantum corda noſtrum omnium exceperunt ſalutarem in Domino lætitiæ, quotque prædulces lacrymas fidelium pro tunc diſtillarunt præcordia, credentes veriſimiliter pacem eccleſiæ fuiſſe in foribus! Sed ecce extrema gaudii luſtus occupans, ſuaveſtes intempeſtive lætitiæ exitus præmittit. Ceterum inſtante ſacro Concilio apud dominum Papam, ſibi que humiliter & devote ſupplicante, quatenus ad cedendum papatui procuratores conſtitueret idoneos, qui cum prælato domino Romanorum & Hungariæ rege tempore conventionis & mutue viſionis cum ſereniſſimo rege Romanorum & Petro de Luna Benediſto XIII. in ſua obedientia nuncupato, de meſſe Junii proxime inſtanti, ſecundum quod inter ipſos coram nobis præſtatum & juramenti hinc inde firmatum exiſtit, proſiſcentes in Niſeam, diſtam oblationem ceſſionis, ſub certis modis & capitulis executioni fideliter demandarent, habito ad hoc ſimili mandato ab Angelo Corario Gregorio XII. in ſua obedientia nominato, de quo habendo nulla nobis reſtabat difficultas, nec nunc reſtat. Præterea eidem domino noſtro Papæ pro tunc fuerat devotius per Concilium concorditer ſupplicatum, quatenus amore Jeſu Chriſti, ſicut bonum opus coeperat, dignaretur perficere; & hanc locum, ſic aptum, ſicque idoneum, ſine cauſa rationabili per Concilium deliberanda, præſentibus non mutaret. Qui aliquali deliberatione præhabita, primo per certos dominos cardinales, demum per ſe, quantum potuit, petitiones juſtiſſimas non admittens, aſſeruit, quomodo per ſe ſuam vellet in Niſea vel in loco eidem vicino ſacere ceſſionem. Porro hiſ ſic ſtantiſ, contigit, quod circa portas civitatis, unico mane tantum, aliqualiſ fuit appoſita cuſtodia: ad hoc, ne prælati, & alii intereſſe debentes Concilio, ſine licentiâ recederent, tamdiu quouſque per ipſum dominum Papam de remedio proviſum fuiſſet opportuno; cum paſſim multi prælati, & alii notabiles viri, non obſtante mandato Papæ, recederent. Timebatur etenim, ne ultimo diſſipatum fuiſſet Concilium, niſi celeriter hoc modo fuiſſet obviatum. Dominus vero Papa, naſta occaſione ex diſtarum portarum quaſi momentanea cuſtodia, reputavit ſibi in hoc magnam injuriam fuiſſe irrogatam. Sed in veritate non potuit nec debuit cauſari de eo, quod ſine doio pro conſervatione Concilii fuerat utiliter ac concorditer conſtitutum. Propter quod convenientibus nobis una cum domino rege in Palatio Apoſtolico, expoſitoque ſibi domino

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

mino Papa, quod de dictarum portarum custodia, nec a
de aliquo sinistro eventu suspicari deberet: promitten-
tibusque sibi domino rege atque nobis omnem & qua-
lencumque excogitare posset securitatem, tam ante,
quam post cessionem: scilicet quod tutissimum esse debe-
ret non tantum de persona & rebus, verum etiam in
sua gloriosa, cessione facta, cum decenti provisione
deberet pro tam pio opere conservari. Quapropter tam
per dominum regem ac per nos sibi iteratis vicibus fuit
obnixius supplicatum, quatenus tantum gregem, Spi-
ritu sancto non sine maximis laboribus & expensis con-
gregatum, nullatenus nisi data pace ecclesie deferret,
praesertim clandestine: sed prout teneretur, nullum ti-
mens, praeter Deum, sacro praesideret Concilio, dare-
que opem & operam ad perficiendum opus saluberrimum
feliciter inchoatum. Ad quam ipse dominus Papa satis
clare respondens, asseruit, quod omnino tutus esset,
nec de quoquam Mundi principe tantam haberet fidu-
ciam, quantum se tunc dixit habere de domino rege
Romanorum. Et subiunxit, quod hunc locum sine de-
liberatione Concilii, nisi data pace ecclesie, aliquatenus
non mutaret, nec ab ipso aptus esset recedere,
maxime tempore nocturno. Nobis ergo in bona spe
iterum constitutis, & credentibus quod summus Ponti-
fex voto suo vocem virtutis daret, & Altissimo redde-
re vota & iuramenta, ut praesertur, nullatenus post-
poneret. Sed nimirum, sicut res mens sibi conscia ti-
more servili afficitur, sicutque nonnumquam nemine
persequente; sic quoque ipse dominus Papa, (licet lo-
qui pudeat, tacere tamen non expedit,) forte sibi tam
conscius, vano trepidans timore, ubi nec timoris teste
Deo erant vestigia; noctis profundae expectata caligine,
non attenda status sui gravitate, habitu turpiter
transformato, vicesimo primo mensis Martii proximo
praeteriti, alias in profesto sancti Benedicti, clam aufu-
git, & ad quoddam oppidum per ducem Fridericum
de Austria quoad tunc occupatum, ejusdem Friderici
patrocinio usque pervenit: secundum quod hoc per
prius inter ipsos fuerat callida factione securius com-
mentatum. Verum, quod ipse dominus Papa in dicta
Schaphusa se sic solitarij, sicut passerem in testo,
recogitans; satagens mali exilii sua culpa causati ha-
bere participes & socios, mox omnes & singulos Ro-
manae Curiae officarios, quodam praecipiti edicto seu
mandato formidabili ad dictum oppidum, a quo se sci-
vit subito recessurum, infra sex dierum spatium ad se
advocans, monuit & citavit. Qua de re secuti sunt
ipsum aliqui domini cardinales, qui fere omnes ipsum
deferentes ad sacrum Concilium sunt reversi. Alii ni-
hilominus, sed pauci, sui pedagogi hucusque spectant
vestigia, praedam verius, non eum sequentes. Porro
credentibus nobis, ipsum in dicto oppido, praesertim
tempore Passionis Domini, aliquantulum quiescisse; ip-
se die Veneris sancta, in qua contemplatio Crucifixi,
cujus crucem saltem in mente bajulare debebat, non at-
tento simplicitatis pernicioso exemplo & scandalo, in
quoddam aliud oppidum ejusdem domini Friderici, di-
ctum Loffenberg, ut transfuga secessit & desertor. Ac
ubi iterum saltem pro aliquo notabili tempore pausa-
visse, ac inibi, si qua expedientia fuissent Concilio, ex-
spectasse debuerat; quoddam aliud oppidum Friburg,
sic vagabundus & mobilis, quaerens requiem & non
inveniens, iterum ad magis extraneum locum supra-
dicti ducis declinavit. Hoc modo pastor noster illius pa-
storis boni Jesu Christi imitatus vestigia. Qui non lu-
pum, quin immo agnum mansuetum videns, regem Ro-
manorum piissimum, elongavit fugiens, & ductus est a
spiritu, nescitur quo, in desertum. Quid si pastor iste
lupum venientem, aut irati Neronis vidisset servitium?
Quantocius se relictis ovibus ad fugam convertisset. O
dolor pudore, o pudor dolore admixtus permaxime!
Ecce in quanta summi praesulatus apex, velut in aby-
so, demergitur infamia! ut relictis castris tutioribus,
tot tantorumque patrum stipatus aciebus, insultus se
perperam exponit periculis, & illic timore non trepidat
incidens in latrones. Quo nempe pacto pastor hujusmo-
di contendat se bonum pastorem fore, non videmus.
Cum ipsa veritas certam normam, per quam pastor a
mercenario secernitur, tradidit, inquit: Mercena-

rius autem fugit, quia mercenarius est, &c. Quis ergo
nisi Deus omnipotens gregem sic desertum custodiet?
Quis de cetero nisi pastor bonus Jesus Christus, vulne-
rato pastore, ovibus languidis praebit medicinam? Haec
sunt, princeps inclyte, mandata & mirabilia testimonia,
verissima tamen, praesertim de summo Pontifice. Qui
& si sui honoris fastigium vilipendere veritus non fue-
rit; accamen antequam tale ac tantum scandalum in
ecclesia Dei nasci permitteret, debuit citius mori eli-
gere, nec suam obedientiam in derisum & despectum
gravissimum apud ecclesiae amulos sic ignominiosissime
detrussisse. Haec ad vestrae regiae celsitudinis noticiam
ostentus volumus deducere, ne fama nugarum vel scri-
pta contraria vos & vestros quoscumque falsis suggestio-
nibus a via quoquo modo retrouqueant veritatis. Nec
dubitet majestas regia, ex recessu Papae hujusmodi hoc
sacrum Concilium perfici non debere: immo tanto ser-
ventius Deo auspice ad eradicandum tot spinas & tri-
bulos de agro Domini insilimus, quanto plus conspicimus
inimicum omnem zizaniam desuper seminasse. Pla-
ceat igitur, velitque ipsa Serenitas hanc sacrosanctam
Synodum ad laudem omnipotentis Dei & gloriam, nec-
non exaltationem sanctae matris ecclesiae, devotis debi-
tisque prosequi & manentere favoribus, quatenus ve-
stris & aliorum regum & principum suffulta praesidiis ad
unum ovile & indubitatum pastorem, sanctum & imma-
culatum, & a peccatoribus segregatum, citius & felicius
reducatur. Suscipientes per praesentes hujus sacri conven-
tus litteras, veritatem clarissimam de his, sicut haecenus
gesta sunt, & quae Deo propitio facienda imminet, de-
votius expectantes. Decreta in publica generalis Concilii
sessione, xxii. mensis Aprilis, anno Domini mccccxv.
& sigillis quatuor deputatorum, scilicet Italicarum, Gal-
licarum, Anglicarum, & Germanicarum nationum, sigillata.

S E S S I O VI.

Ex prima editione.

De Mercurii decima septima mensis Aprilis supra-
dicti, fuit sessio generalis in cathedrali eccle-
sia Constantiensi supradicta celebrata: in qua primo,
juxta morem & ritum aliarum sessionum, fuit celebra-
tum officium de Spiritu sancto per reverendum patrem
dominum Nicolaum archiepiscopum Gnezensem, & can-
tata litania ac orationes more aliarum sessionum, cum
Evangelio: Ego sum pastor bonus. In qua sessione fuit rex
Romanorum in insignis regalibus: cui assistebant domi-
ni Jordanus de Ursinis & Angelus Landensis, episcopi
cardinales. Et eidem sessioni praesidebat pro summo reve-
rendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis,
Vicecancellarius, cardinalis Vivariensis: Praesentibus Guil-
lelmo S. Marci, Alamanno Pisano, Antonio de Cha-
lanco, Antonio Aquilejensi presbyteris, Amedeo Salu-
ciarum, & Francisco Florentino diaconis cardinalibus.
Officio vero dicto & cantato fuit cantatus introitus et-
iam cum litanis & evangelio, Ego sum pastor bonus,
&c. ac hymno, Veni creator Spiritus, &c. una cum
collectis & oratoribus dictis per eundem dominum epi-
scopum Ostiensem cardinalem Vivariensem. Quibus pe-
raclis, & ascenderunt ambonem, in quo publicari solent
constitutiones, & alia avisamenta in Concilio, reveren-
di patres episcopus Atrebatensis pro natione Gallica, ar-
chiepiscopus Rigenis pro natione Germanica, Lichtfelden-
sis episcopus pro natione Anglicana, & Abbas Florenti-
nus pro natione Italica. Et de mandato Concilii fuerunt
promissati articuli sequentes per dictum dominum Atre-
batensem.

Ex cod. ms. Surii.

In qua sessione rex Romanorum in suis insignis im-
perialibus, cum suis nobilibus: & eidem sessioni praes-
idebat dominus Joannes episcopus Ostiensis, cardinalis
Vivariensis, praesentibus octo aliis cardinalibus. Qua Mis-
sa finita ac hymno, Veni creator Spiritus, & evangelio,
Ego sum pastor bonus, &c. solemniter finitis, ascende-
bat ambonem, in quo legi & publicari solent articuli
& constitutiones & alia avisamenta proponendo in Con-
cilio, episcopus Atrebatensis pro natione Gallicana, ar-
chiepiscopus Gnezensis pro natione Germanica, Thomas
Pol-

Joan. 10.

Ex ms. Su-
rii, & tri-
bus Germa-
nicis.Ex prima
editione.

Joan. 10.

ANNO CHRISTI 1511

Potensis sedis Apostolicæ protonotarius pro natione Angliæ & Abbas Florentinus pro natione Italici: & de mandato sancti Synodi dominus episcopus Acrebentensis legit & pronuntiavit articulos. alios per quatuor nationes deliberatos. hujusmodi sub tenore.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen

Ex prima editione.

Hæc sancta Synodus Constantiensis generale Concilium faciens, & ecclesiam catholicam representans, in Spiritu sancto legitime congregata, ad consequendum facilius pacem & unionem ecclesie Dei, decernit, declarat, ordinat, statuit, diffinit, ut sequitur.

Et primo decernit & declarat, procuratorium super renunciatione papatus factum a per dominum Joannem Papam XXIII. per quatuor nationes hujus sacri Concilii deliberatum & ordinatum, esse bonum, utile & expediens pro unione sancte matris ecclesie.

Item, decernit & declarat, quod dictus dominus Joannes Papa XXIII. tenetur dare & facere dictum procuratorium, ad cedendum papatu pro bono unionis & pacis ecclesie, juxta formam schedula per ipsum oblata: cujus procuratorii tenor sequitur in hunc modum:

Procuratorium dandum per Papam Joannem XXIII. decretum per Concilium.

Joannes episcopus servus servorum Dei.

Ex prima editione.

Pridem ad laudem omnipotentis Dei, pacem & quietem totius populi Christiani, unitatisque ecclesie consummationem, ac extirpationem presentis schismatis, generali Constantiensi approbante Concilio, viam cessionis papatus libere obtulimus, illamque per nos stendam cum effectu, promissione, voto & juramento firmavimus, sicuti in quadam schedula per nos in sacro Concilio lecta latius continetur, & est talis.

Ego Joannes Papa XXIII. propter quietem totius populi Christiani profitor, spondeo, promitto, voveo & juro Deo & ecclesie & huic sacro Concilio, sponte & libere dare pacem ipsi ecclesie per viam meam simpliciter cessionis papatus, & eam facere & adimplere cum effectu, juxta deliberationem presentis Concilii, & quando Petrus de Luna, Benedictus XIII. & Angelus de Corario, Gregorius XII. in suis obedientiis nunciati, papatus quem pretendunt, per se vel procuratores suos legitimos a simpliciter cedant, & etiam in quocumque casu cessionis vel decessus, aut alio, in quo per meam cessionem poterit dari unio ecclesie Dei ad extirpationem presentis schismatis. Ne autem proventus tanti boni quibusvis sortis humana carnis impediri valeat, aut modo quolibet retrahari, sed expedite desideratum producat effectum, quod desideriorum nostrorum maximum est; ad dictam cessionem & renunciationem faciendam in omni casu in dicta schedula prefate obligationis nostra comprehensa, procuratores nostros & nuncios speciales in plenaria libertate & securitate constituti, sponte & ex nostra mera liberalitate constituimus & ordinamus tales & tales, & ex ipsis quoslibet duos, ipsique ex eis quilibet duntaxat cedendi & renunciandi nostro nomine & pro nobis papatus concedimus omnimodam auctoritatem, facultatem & potestatem, ita quod occupantis conditio melior non exstat, nec per occupationem aliorum potestas impediat. Et quod duo quicumque ex dictis procuratoribus constitutis, sive aliis contradicentibus, ignorantibus & irrequisitis, & coram nobis presentibus, & cessionem personaliter facere volentibus, vel quod per alios quam per nos renunciatio fieret, quomodolibet contradicentibus, uti eorum procuratorio possint, valeant & debeant ipsius renunciationis actum expedire: passiventes & ex tunc contentabentes facto & contractu irrevocabilibus, cum sancta Universali ecclesia, & hoc sacro Constantiensi Concilio, ipsam universalem ecclesiam representante: promittentes, voventes & jurantes Deo & ecclesie, & dicto sacro Concilio, quod nunquam dictos procuratores

aut rerum aliquam, & potestatem illis modo premissis concessam, ex quavis occasione & causa orta vel oritura, etiam a jure expressa, & propter quam causam vel causas constitutus procurator revocatur, tacite vel expresse revocari potest vel possit, directe vel indirecte, revocabimus; nec ipsum procuratorium ratione forme aut personarum constitutarum, vel constitutarum, impugnabimus; nec contra ipsum procuratorium, aut personas constitutas in eodem, quoquo modo, de jure vel de facto, in iudicio vel extra excipiemus: quodque non dicimus aut fecimus, nec dicemus aut faciemus in futurum, vel directe vel indirecte, quo minus dicti procuratores potestate sibi data in eodem procuratorio, juxta eius tenorem libere uti possint & valeant: renunciantes expresse omnibus exceptionibus & juribus, quæ nobis competere possent de jure vel de facto, in presenti vel futuro, circa revocationem, annulationem, invalidationem procuratorii & procuratorum hujusmodi: quas quidem exceptiones & jura volumus in hac parte aequaliter nobis suffragari. Et hujusmodi constitutionem & formam procuratorii, nec non renunciationem per duos ex eis (ut premititur) stendam, valere volumus & statuimus, non obstantibus quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & aliis inhabilitatis sententiis, a jure, a nobis, vel alio quocumque in eos, vel eorum aliquem, quocumque auctoritate vel causa promulgatis, seu promulgandis, quibus forsitan nunc, vel tempore cessionis & renunciationis hujusmodi, seu interim procuratores hujusmodi, seu aliqui eorundem sunt vel erunt ligati; quos & quorum quemlibet ad hujusmodi procuratorium accipiendum, & prædictam renunciationem faciendam, absolvimus & habilitamus per presentes, non obstantibus etiam aliis contrariis quibuscumque: volentes, quod renunciatio hujusmodi per eos stenda perinde valeat, ac si cessionem hujusmodi personaliter fecissemus: supplicantes etiam de plenitudine Apostolica potestatis omnes defectus in hac nostra constitutione procuratorum, si qui intervenierint: ita quod hujusmodi procuratores per quascumque clausulas, etiam contra naturam constitutionibus procuratorum in ea expressas, ipsi & ejus effectui nocivas aut inutiles, seu in ipso utiles & necessarias non expressas, sed deficientes, cujuscumque tenoris vel effectus exstant, nequeat quoquo modo impugnari, sed firmam & validam in omnibus & per omnia existat, ac si in eo clausula necessaria vel utiles exstiterent expresse: quod quidem procuratorium, quo ad totalem ejus effectum, firmam & validam volumus remanere: quodque ad clausulas hujusmodi observandas, quæ effectus contra naturam constitutionis procuratorum, si quæ essent apposta, nos ex certa scientia, omni via & modo, quibus melius possumus, promittimus, juramus, & obligamus Deo & ecclesie, ac dicto Concilio: declarantes ac staturantes ex superabundanti ipsa jura in quantum volumus, concedimus, aut servet, a procuratore vel procuratores ex certis causis, vel alias revocari posse, vel irrevocabiliter non constitui ea quantum ad casum prædictum expresse, & ex certa nostra scientia; cum bic agatur de statu universalis ecclesie, & pace, ac publica utilitate totius Christianitatis, volumus locum non habere, nec præjudicium aliquod afferre. Nec nos per premissam procuratorii constitutionem ab obligatione quasvis adhibiti ad renunciationem papatus facere juxta deliberationem dicti sacri Concilii, in quocumque casu in dicta schedula obligationis nostre comprehensa, volumus quomodolibet liberari: quin immo illam in suis integritate, robore & firmitate persistere & permanere, quousque per cessionem vel decessionem hujusmodi, aut alium casum quemcumque in prædicta schedula nostra obligationis comprehensum, unio perfecta fuerit in ecclesia sancta Dei. Et si quovis modo contingeret, hujusmodi procuratorum aut procuratores revocare, etiam cum adjunctione harum dictionum, videlicet, de fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium consilio & assensu, seu ipsum procuratorium, seu procuratores ipsos invalidare, impugnare, aut annullare, seu contra ipsum procuratorium vel procuratores, de jure vel de facto, & ex quavis causa vel occasione excipere, seu ipsos procuratores directe vel indirecte, quo minus juxta tenorem ipsius procuratorii potestate, auctoritate & facultate sibi data libere

ANNO CHRISTI 1511

d Forte premissa

Sup. se.

a Forte militet

b Forte libertate

c Forte nunc

a Forte procuratorium

111

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

...ati valeant, passus & debeant, impedire; in omnibus & a singulis casibus predictis ex nunc prout ex tunc, ipsi papam codinas & renunciantes ipso facto, & deinceps pro non Papa haberi ab omnibus Christi fidelibus volumus pendas & decernimus; abstantes omnes a juramento fidelitatis & obedientie debito ligamus omnes & singulos dicte Romane ecclesie cardinales, nec non patriarchas, primates, archiepiscopos, episcopos, prelatos: ac nuntios & sedis Apostolice officiales, ac etiam nuntios familiares & officarios Romanam curiam sequentes, & quoscunque alios ecclesie fideles, ecclesiasticos & seculares, cujuscunque status, gradus, vel conditionis existant, ac etiam totum populum Christianum; quos etiam tenere presentium abstantes: & ultra premissa promittimus habere ratum & gratum, quidquid per predictos procuratores, aut eorum duos, alium, gestum, factumve fuerit in premissis, seu aliquo premissorum, firmiter habiturum sine aliqua contradictione. Datum, &c.

Quod Papa constituat in procuratorio personas infra scriptas.

Item, decernit, ordinat, diffinit & declarat, quod dictus dominus Joannes Papa in dicto procuratorio ad dictam suam renunciationem faciendam, prater alios quos constituit vellet, constituat procuratores suos personas infra scriptas. Et primo pro natione Gallicana, dominus Theobaldum archiepiscopum Bisuntinum, Guillelmum episcopum Ebroicensem, Joannem episcopum Gebennensem, magistrum Benedicum Grutium, magistrum in theologia, virdis sancti Benedicti. Pro natione Italica, Pileum archiepiscopum Jannensem, Antonium episcopum Concordiensem, Jacobum episcopum Adriensem, & Jacobum episcopum Tarvisinum. Pro natione Anglicana, Nicolaum episcopum Bathoniensem, Robertum episcopum Saresburiensem, Joannem episcopum Lichfeldensem, Thomam abbatem sancte Marie extra muros Eboracenses, ordinis sancti Benedicti. Pro natione Germanica, Joannem archiepiscopum Rigensem, Joannem episcopum Lutomislensem, Petrum episcopum Ripensem, Andream electum Poznaniensem. Omnes constituat, vel saltem de qualibet natione duos.

Concilium deputat legatos ad requirendam Papam super procuratorio faciendum.

Item, deputat dicta sancta Synodus, ac constituit & ordinat ex parte hujus Concilii suos legatos infra scriptas. De dominis cardinalibus, reverendissimum patrem dominum tituli sancti Marci, & Florentinum, cardinales. Pro natione Gallicana, a Theobaldum episcopum Carcassonensem, Joannem b Datani in theologia, Jacobum de Spars in medicina, magistros. Pro natione Italica, episcopum Feltrensem, abbatem sancte Marie de Florentia. Pro natione Germanica, Conradum abbatem c Pingamiensem, Lambertum de Stipite, decretorum doctores, ordinis sancti Benedicti. Pro natione Anglicana, Thomam Polton protonotarium sedis Apostolice, d Bernardum de Plantbea decretorum doctorem, ordinis sancti Benedicti, ad dictum dominum Joannem Papam XXIII. ad petendum & requirendum ex parte dicti Concilii, quod constituat procuratores ad renunciandum papatus, infra duos dies, postquam fuerit requisitus, & procuratorium ad dictam renunciationem faciat & expediat pro bono unionis & pacis ecclesie, sub dicta forma, & sub bulla.

Quod prelati predicti requirant Papam, quod veniat ad Concilium.

Item, decernit & ordinat, quod dicti legati ipsam Joannem Papam exhortentur, & requirant ex parte sacri dicti Concilii, ut veniat ad hanc civitatem Constantiensem, sive ad villam Ulm, aut ad villam Ravenspurg, vel ad civitatem Basileensem, ad tractandum & perficiendum per eum, quantum in eo, omnia & singula que expedire videbuntur pro unione & reformatione ecclesie, per hoc sacrum Concilium deliberata & deliberanda.

Quod dicti legati portent Papae securitates debitas.

Item, quod dicti legati securitates debitas ex parte hujus sacri Concilii, & serenissimi principis domini regis Romanorum, ipsi domino Joanne Papae portent, & cum effectu realiter illi offerant, atque tradant, casu quo iuxta premissa ad alterum de dictis locis cum effectu accedat.

Ex cod. ms. Sarvi.

In ms. adduntur nomina legatorum; Bisuntinus, Ebroicensis, Gebennensis, Jannensis, Concordiensis, Adriensis, Tarvisinus, Bathoniensis, Saresburiensis, Lichfeldensis, Rigenfis, Lutomislensis, Ripensis, Posnaniensis.

Ex prima editione.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa promittat & juret unum de predictis locis eligere infra duos dies, post requisitionem super hoc eadem faciendam computandos, & infra decem dies a tempore dicte requisitionis, ad dictum locum per eum eligendum accedere, & abinde non discedere sine consensu dicti Concilii, vel quousque premissa fuerint cum effectu adimpleta. Et in casu quo oppositum faceret, recedendo sine consensu dicti Concilii, vel premissa non adimplendo, extunc prout ex nunc, consentiat per bullam haberi pro non Papa, &c. cum clausulis opportunis. Et si non consentiat, tunc propter hoc & multa alia procedatur contra eum, tanquam contra notorium factorem hujus schismatis, & suspectum hereticum pravitatis, ut fuerit juris & rationis.

Quod superseatur a processu contra Papam, donec habeatur responsio.

Item, quod pendentes istis, superseatur de citatione & processu contra eum faciendo, donec super premissis habeatur ejus responsio, dummodo saltem conditus dicit Austria in forma petita infra horam sessionis diei crastinae, qua erit Jovis decimo octavae presentis mensis Aprilis, pro dictis legatis & cardinalibus mittendis habeatur. Et si non habeatur infra dictum terminum, decernatur citatorium per edictum, & alias procedatur contra dictum dominum Joannem Papam, ut fuerit rationis.

Si Papa adimpleverit premissa, cessabitur a citatione.

Item, quod in casu quo dictus dominus Joannes Papa pro bono pacis & unionis ecclesie premissa adimpleverit cum effectu, & dictum sacrum Concilium super eisdem contentaverit, cessabitur a citatione & processu, & agatur secum de securitate & provisione status ejus cum omni caritate & honestate.

Quod dominus Vicecancellarius signet supplicationes consistoriales, partibus auditis.

Item, decernit, diffinit & ordinat dicta sancta Synodus, quod dominus cardinalis Officiensis, sanctae Romanae ecclesie Vicecancellarius, supplicationes consistoriales de iustitia, partibus auditis, & alias ut in salibus in publico consistorio esse fieri solitum, signet & expediat: quod si non fecerit, procedatur contra eum, ut fuerit rationis.

Dantur commissarii contra Joannem Hus.

Item, quod in materia fidei contra Joannem Hus auctoritate hujus sacri Concilii procedant archiepiscopus Reginus pro natione Italica, pro natione Germanica episcopus e Flebicensis, magister Ursinus Talvenda pro natione Gallicana, magister & Guillelmus Comes pro natione Anglicana, in sacra pagina magistri, causam dicti Joannis Hus & suorum sequacium examinando, & in illa procedendo usque ad diffinitivam sententiam includere.

a In ms. Germanicus, Geraldum.
b Ms. Germ. Dacherl, & Datorl.
c Ms. Germ. Pegavien- sum.
d Ms. Germ. Bertrandum de Plancha.

e Dicit ms. Ger. Sleisycensis.
f Ms. Germ. Wilhelmus Ceta, sic Re.

ANNO CHRISTI 1415.

Commissarii predicti recipiant relationem dominorum cardinalium

Concilium decernit litteras missivas per mandatum, informatorias de partibus Synodalibus.

ANNO CHRISTI 1415.

Item, quod predicti commissarii recipiant relationem dominorum cardinalium, Cameracensis tituli sancti Marci, Florentinensis, de processu facto super condemnatione librorum & articulorum, tam quadraginta quinque in Parisiensi, & Pragensi, quam etiam ducentorum sexaginta in Oxoniensi, studiis facta: nec non super condemnatione memoria Joannis Wickliff, ac confirmanda sententia lata in Concilio Romano super condemnatione & combustione librorum predicti Joannis Wickliff: & relationem super praemissis faciendam nationibus & huic sacro Concilio, quam citius commode illam facere poterunt.

Decernitur citatio contra Hieronymum de Praga.

Item, decernit dicta sancta Synodus citationem contra Hieronymum de Praga de heresi infamatum, quodque dicta citatio contra eum exsequatur in forma que sequitur.

Sacrosancta Synodus generale Concilium Constantiense faciens, in Spiritu sancto fideliter congregata, universalem ecclesiam militantem representans, Hieronymum de Praga, qui se magistrum in artibus quam plurimorum studiorum fore scribit & pretendit, quae res facta sunt, ad sobrietatem, & non amplius sapere quam oportet. Scriptum quoddam tanquam ex sui persona esset in portis ecclesie civitatis Constantiensis, alias die Dominica qua cantabatur in ecclesia Dei, Quasi modo geniti, ad nostram notitiam noveris pervenisse; in quo tuis oblectatoribus crimina erroris & heresi tibi obijciuntibus, te asseris publice responsurum: de quibus apud nos multipliciter infamatus existis, & praesertim de doctrina Joannis Wickliff, nec non aliis doctrinis catholicae fidei obviantibus: dummodo ad veniendum tibi saltem & securus conditus praebatur. Et quia nostram principalem interest, capere vulpeculas vineam Domini sabaoth conantes demoliri, idcirco personam tuam tanquam de multorum errorum doctrina temeraria assertione suspectam, & multipliciter difamatam, evocamus & citamus praesentium sub tenore; quatenus infra terminum quindecim dierum, a data praesentium computandorum, quorum quindecim dierum, quinque pro primo, quinque pro secundo, & reliquos quinque dies pro tertio & peremptorio termino, ac monitione canonica tibi praefigimus & assignamus in publica sessione hujus sacri Concilii, si ipso die sessio fuerit celebrata; alias prima die sequenti, qua sessionem esse contigerit, compareas secundum tenorem predicti tui scripti, responsurus ad ea quae tibi aliquis vel aliqui in causa fidei voluerit objicere; recepturus & facturus in omnibus iustitia complementum: ad quod a violentia, iustitia semper salva, omnem saluum conductum nostrum, quantum in nobis est, & fides exigit orthodoxa, praesentium tenore offerimus, & etiam plenius assignamus: certificantes, quod si in dicto termino compareas, siue non, nihilominus contra te per ipsum sacrum Concilium, vel ejus commissarios, vel commissarium, lapsa termino supra dicto, procedatur, tua contumacia in aliquo non obstante.

Datum Constantiae, in sessione Concilii generalis decima septima die mensis Aprilis, sub sigillis praesidentium quatuor nationum.

Contra famose libellantes.

Item, inibet haec sancta Synodus omnibus, cujuscumque status, gradus, dignitatis vel conditionis existant, ne libellos famosi per se vel per alium, seu alios, faciant contra quemcumque in hac civitate Constantiensi essentem, sub pena excommunicationis; quam, mentione canonica praemissa, contra facientes contrarium fert in his scriptis, etiam sub pena carceris. Quodque contra tales qui in praemissis culpabiles seu infamati reperientur, procedatur auctoritate hujus sacri Concilii, ut fueris rationis.

Item, decernit sancta Synodus, litteras missivas ad dominos reges principes, universitates per nationes hujus sacri Concilii ordinatas & ordinandas, quam citius fieri poterit fore mittendas, sub sigillis quatuor praetorum & quatuor nationum praesidentium.

Post quorum articulorum publicationem fuit petatum per dictos dominos, Atrabatenenses & alios sibi assentes, an placerent. Et fuit responsum per omnes, nemine discrepante, Placet, approbando. Et promotor Concilii postea instrumenta fieri. Dominus vero Vicecancellarius, quantum ad articulum eum contingentem, respondit, quod vellet signare commissiones de iustitia, sed non quae contra jus scriptum.

Ex cod. ms. Sarii, & ms. Germanici.

Quibus factis & auditis, providus vir magister Henricus de Piro promotor praefatus, nomine Concilii & nationum, ac omnium quorum interest, super omnibus lectis, publicatis & approbatis, ordinatis atque definitis, potuit sibi fieri per nos protonotarios sedis Apostolicae, ibidem de quatuor nationibus, videlicet Jacobo Rondini de Janua pro natione Italica, Thomam Polton pro natione Anglicana, Benedictum praepositum Albae regalis pro natione Germanica, & Joannem de Ternubio pro natione Gallicana, existentes ceterosque notarios quatuor nationum, & alios tabelliones publicos, unum vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta; ad perpetuam rei memoriam. Praesentibus ibidem illustribus & magnificis viris dominis a Rompoldo duce Silesiae, Joanne Jacopo filio marchionis Montiserrati, Friderico comite de Ostiogen, Alberto pincerna de Sviden barone, Joanne de Vicecomitibus de Mediolano, ambaxiatoribus regis Angliae, Norvegiae, Sueciae & Daciae, Poloniae, Franciae, Cyprae, & aliis, &c.

Subsequenter vero venerabilis & circumspectus vir dominus Benedictus magister & theologus, ordinis sancti Benedicti, unus de ambaxiatoribus Universitatis studii Parisiensis, ascendebat dictum ambonem, ubi hujusmodi decreta sive publicationes per Concilium fieri solent: & legebat ibidem certas litteras missivas directas, videlicet unam Concilio, aliam ambaxiatoribus praefatae universitatis. In qua fuit insertus tenor alterius litterae missivae directae Papae Joanni per eandem universitatem, quorum tenores inferius sunt inserti. Recommenas nihilominus universitatem praedictam Concilio memorato offerens eadem ad beneplacitum & confortationem Concilii memorati. Tenor vero litterarum missivarum ambaxiatoribus Universitatis Parisiensis directarum sequitur, & est talis:

Venerabilibus & eruditis viris nostris fidelibus & sincere dilectis nunciis ad sacrum generale Concilium Constantiense nostra ex parte destinatis. Graviter & cum magna cordis acerbitate sermone, venerabiles viri, magistri & amici dilectissimi, sanctissimi domini nostri dilectissimi. Nihilominus sua vota atque iuramenta amplectentes, & ea omni studio prosequi volentes, eidem domino nostro scribimus in forma que sequitur; Pacem ecclesiasticam, beatissime pater, tot annis totque laboribus & expensis quaesitam, per vestram sapientiam atque charitatem videtur operatura divinitas, si sacri Constantiensis Concilii ac vestrae sanctitatis idem fuerit animus pariter & affectio. Neque tantum valebit dividens malignitas, quin vobis in unum convenientibus, Spiritus sanctus animos fidelium in pacem agat & unitatem: cujuscumque concordiae non sine divino motu nuper dedit studiosam operam vestra sanctitas, cum ecclesiae sanctae dare pacem per viam purae & simplicis cessionis, aliis per Pisanum Concilium de papatu ejectis similiter cedentibus, ac etiam in quocumque casu haberi possit unio, spondat, juravit & vovit. In quo patuit affectus religiosae pietatis, & veri patris ad filios debita compassio. Nam si vera mater probatur per Salomonem, quod maluit materno carere titulo, quam puerum permittere funestae lectioni, quanto magis summus Pontifex paternam affectionem patefecerit, si ec-

In ms. Lipsiens. Radaphus est. b. Ms. Germanici. Syda.

In ms. Germanici. Benedictus Constantiensis, Decretorum doctor, ordinis &c.

Reg. 5

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

si ecclesiam jam diu lamentabiliter divisam reintegratione
 ni ferri dominatum possidebat rit, atque presidentiam
 itaque non modo cum mente & intentione sacri Con-
 cillii, verum etiam cum piis desideriis totius Christiani-
 tatis & custorum mortalium, quos nulla isthic agit
 vana, his votis atque juramentis vestra sanctitas vide-
 tur egisse. Non quod in hoc facto ejus de papa sit
 deferendum, quavis & eorum animos in Domino lu-
 crificare satagere debetis: sed quia tot populi & regnis
 ac nationibus illos sequentibus, & spem alterationem
 immensis discrepationis alias venturam, consulti oportuit:
 quorum salutem vestrae presidentiae in vestris votis &
 juramentis praevaluisse videmini. Quod si operis a ab as-
 facta probatum profectumque fuerit, quamdiu terre-
 num orbem mortale genus atrollet, vestras laudes cele-
 brabit omnis aetas. Et pro abdicatione honoris momen-
 tanei, cum merito praemii sempiterni erit vobis para-
 tum nomen ceteris longe gloriosius. Verum, beatissime
 pater, in hac re nos unus movet scrupulus, quod au-
 divimus vestram sanctitatem a Constantia Schaphusam
 secessisse. Non enim est ille locus potior ad amplitudi-
 nem sacri Concilii ad tantam rem gerendam: deinde
 Constantia per vestram sanctitatem fuit electa, & per
 vestram obedientiam humiliter recepta, ceteris etiam
 gratior videbatur, utpote gravis, locuples, ornata civi-
 tas. Nec videtur quomodo tali vulnere medelam affer-
 re possit haec mutatio. Postremo in ea urbe vestra san-
 ctitas habebat amantissimum, Christianissimum & invi-
 sissimum Imperatorem, qui tranquillitatem & securita-
 tem praestare poterat, & injurias omnes propulsare.
 Habebat sacrum collegium cardinalium, quod non modo
 pro securitate vestra, verum etiam pro honore ve-
 stro atque gloria usquequaque decertasset. Habebat de-
 nique totam ecclesiam sibi obedientem, longe ceteros
 superantem. In qua erat non minima Galliarum natio,
 quae non minimo quidem verbo vestram sanctitatem of-
 fendi permisisset. Ubinam igitur, sanctissime pater, per-
 sona vestra celeberrima, securius atque devotius tractabi-
 tur, quam in urbe vobis devota, per vos electa, cum
 ecclesia vestra, cum Imperatore Christianissimo, & cum
 ceteris de vestris votis & juramentis sanctissimis vestrae
 clementiae omni die congratulantibus? Non est aliquis
 tam ignarus rerum, tam rudis in re Christiana, & tam
 nihil unquam de publica pace ac salute cogitans, quin
 intelligat, ubi in sacramento pacis danda manebit san-
 ctitas vestra, Concilium sacrum ac ejus partes univer-
 sas omnem reverentiae cultum, quem mortalem mortali
 praestare fas est, vestrae personae praebiturus. Postea co-
 gitot sanctitas vestra, clementissime pater, quid est in
 tractatu querendae pacis a sacro Concilio discedere, quid
 dissidere. An primum suspectum? an secundum damna-
 tum? Et si probabilis discedendi caperetur occasio,
 nulla tamen inveniretur dissidendi. Quid si hoc velle
 quisquam videbitur oppugnantium, viderit, ne sacri Pi-
 sani Concilii validius b callidi sentiant inconcussa fun-
 damenta. Absit, beatissime pater, ut in tanta re san-
 ctitas vestra a sacro Concilio discordet: hoc enim esset
 ab ecclesia Dei discordare. Absit a gloria nominis ve-
 stri, quod sacrum Concilium sine praesentia vestra rem
 tam grandem tractet vel terminet. Vestri est, sanctissime
 pater, ut nullum in hac re habeatis c priorem, nec per-
 severando fortiozem. Propterea supplices vestram sancti-
 tatem oramus, & per sanctam ecclesiam, extra quam
 qui se ponit, se perdit, obsecramus, ac etiam per pa-
 cem asperionis sanguinis Jesu Christi vos, pater, ob-
 testamur, ut viscerum misericordiae Dei nostri memores,
 ut sacris votis & juramentis vestris maneat, & Con-
 stantiam ad vestros fratres & filios devotissimos, immo
 ad ecclesiam Dei & vestram redeatis, ovili Dominico
 papatus ambitione & dominandi libidine turpiter diviso
 pacem universalem cum Concilio ecclesiae illis congre-

Mf. Germ. ab effectu: leg. ad esse- 3um.

b. Leg. cal- lidi.

c. Mf. Goth. comparat.

Agate datur. Nec in hoc adduxerit sanctitatem vestram
 male confitentis perniciem, ut occasione talis disces-
 sus, vel quavis dilationis complendi juramenti, pax
 universalis per diem retardetur: nec praesentibus
 & tandem confectis, ac sancta Synodo dissipata, tanta-
 rum rerum d volumina rupe compage diffuant, ma-
 jori postea periculo revocanda: immo properet sanctitas
 vestra sacra Synodi consiliis acquiescere, & ejus conclu-
 siones executione feliciter demandare. Vestram sancti-
 tatem, etc. Et quia de Constantiensis Concilii fortitu-
 dine ac perseverantia gerimus in Domino fiduciam, cum
 quo sumus firmiter processuri, speramus vestris labori-
 bus in melius e revocari Concilium, unite ad hanc pa-
 cem questam ferventius laborare, atque ex fortuna non
 operata consequi finem optatorem. Unde vos hortamur
 majori incumbere labori, & hanc nostram mentem lit-
 teris praesentibus insertam, universis patefacere, & nobis
 saepius quomodo supra hoc grata rescribere. Dirigat men-
 tes & personas vestras, & conservet Altissimus feliciter.
 Datum Parisiis in congregatione nostra generali, apud
 sanctum Bernardum super hoc specialiter celebrata, die
 secunda mensis Aprilis.
 Rector & Universitas Studii Parisiensis.

Mf. Limina. mi. Germ.

e. Forte, renovari.

Littera missiva Universitatis Parisiensis destinata archie- piscopi, episcopi & doctoribus Italicae nationis.

Feliciter ecclesiam successisse Dei, reverendissimi pa-
 tres & domini, super existimavimus, cum & Deo
 volente & vobis pro debito vocationis vestrae coagen-
 tibus, dominus noster summus pontifex viam vovit ces-
 sionis, atque juravit. Hinc in tanta animorum alacri-
 tate Deo gratias egimus, ac tanta devotione in sa-
 crum Constantiensis Concilium fuimus permoti, ut hoc
 divinum Concilium arbitraremur. Unde magis miramur,
 quod dominus noster ab eo modo tali discesserit, praer-
 ferim a cum ex eo fuerit cum summa laude ecclesiae
 Dei fructum amplissimum allaturus. Nec venit in men-
 tem nobis, istum discessum posse praestare unionis in-
 crementum. Equidem, reverendissimi patres, ex multis
 papatum vel ambientibus, vel occupantibus, bona ver-
 ba saepe audivimus, sed postea conatus eorum 4 perce-
 pimus pollicitis obviantes: non quod istud de sanctis-
 simo domino nostro cogitet nostra filialis devotio, sed
 quia 6 inniti debemus, ne minima quidem macula schis-
 matis adversariis sibi posset impingi. Cognoscitis quan-
 tum sit periculum, in tractatu pacis ecclesiasticae Papani
 a Concilio generali discedere; quantum nefas, ab eo
 dissidere. Propterea egregiam nationem velimus 7 exo-
 ratam id Domino, ut in Concilio generali Constantien-
 si persistat, domino nostro ad Concilium generale redi-
 re persuasent, ac vota & juramenta domini nostri am-
 plectentes, pacem ecclesiasticam, & nulla subterfugiendo
 discrimina, prosequatur. Eandem nationem vestram
 praestantissimam tueatur summa aeternitas. Scriptum in
 congregatione nostra generali apud sanctum 9 Ber-
 nardum super hoc specialiter f celebrata, secunda die
 mensis Aprilis.

f. In mf. Vindob. fu- Ba.

Subscriptio litterae. Benevoli vestri Rector & Universitas Studii Parisiensis.

Subscriptio praedictae litterae. Reverendissimis in Christo patribus, archiepiscopis, episcopis, doctoribus, & aliis dominis Italicam nationem in sancta & Universali Synodo Constantiensis re- praesentantibus.

g. Forte. supercri- ptio.

Ex

1 In mf. Vindob. in sacrum Constant. Conc. tractatur, in hoc. 2 Mf. Vindob. cum ex illo fuerit cum summa laude ecclesiae
 divinoque fructu amplissimo collocatus alacrius & decenter. Nec vovit &c. 3 Mf. Vindob. in incrementum unionis posse
 aliquatenus provenire. 4 Mf. Vindob. percepimus ad contrarium inclinari. 5 Mf. Vindob. non quod istud sanctissimo do-
 mino nostro impingat. 6 Mf. Vindob. inniti debemus percipere, ne nimia macula schismatis Dei Ecclesiae ab adversariis
 inquinetur. 7 Al. exhortatam. Mf. Vindob. exhortamur in Domino praeavere, ut in. 8 In mf. Vindob. discrimina ju-
 gendo. 9 In mf. Vindob. Benedicimus.
 Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO
CHRISTI
1415.

Ex m. Card. Capranici, & quatuor Germanicis.

Epistola Academiae Parisiensis ad Concilium, in hac sessione per Benedictum Gentiani praefata.

Egregis & inclytis patribus, virisque ex omni parte electis almo & salutifero Constantiensi Concilio adstantibus. Egregii & inclyti patres, viri ex omni parte electi, almonique & salutiferum Concilium. Pacis melus, sanctus fides, & catholicae fidei exaltatio corda vestra tanta incenderunt caritate, ut jugum Christi suave & onus leve vestris piis humeris imponentes, labori operati, qui est in Christo Jesu: ipse enim vocat vos, a diversis orbis plagis contraxit in unum, ut dignae ambuletis vocatione qua vocati estis: & portantes pacem, illuminantes patriam, dare requiem animabus vestris advenitis: Nec dubium vestris laudabilibus coeptis tantisque & tam sinceris principis divina aspirante clementia. Et nos ipsi speramus in Domino, quia jam ostendit nobis bona, dedit laeticiam in cordibus nostris, exspectantibus, ut in pace cum eo quiescamus per viam illam cessionis, quae a nostris patribus tam laudata est, velut imitatrix Christi: qui in humilitatis exemplum obediens factus est usque ad felicitis vitae suae cessionem. Sed conturbamur, & rei novitate movemur, nec pro re satis admirari possumus, quod nunc supremo praeside qui viam pacis se aperturum noverat, careat: saepe ferimus, ut qui vos vocavit a dardanis, primus disparuit. Sed hoc de dispersione verum potius fortificationis sit exemplum. Viriliter agite, & confortetur cor vestrum in eo, cujus causa agitur: a qui vestris sanctis iudiciis, sacrisque deliberationibus Concilii acquiescimus, & obediemus reverenter; nostros labores, & cuncta grata tanta accommoda operi libere offerentes. Simul igitur laboremus, dum tempus habemus, operemur bonum omnes: ac gratiam Dei, quam fecit jam nobiscum, non in vacuum recipiamus: sed recta vestra Concilia per viam cessionis, quam Dominus ostendit nobis, ad feliciora dirigantur: ne per devia in animarum perditionem, & tam celebris coetus dispersionem abbrevietur. Longe absit ecclesiae Dei, ut quod divina miseratione tanto nostrorum labore quaesivimus, jam sine fructu relinquamus. O miserum! O caelis terrisque invisum, si per quem maneat ecclesiastica pax tantos optata per dies, & nunc ejus natura desuper nostris ex oculis evanescit! Vos igitur vigilate, persistite, quoniam ea perseverantia coronatur, quae virtutibus laudes ceteris imponit. Et quod apud nos incepit Dominus, ipse perficiet, ad laudem & gloriam nominis sui. Scriptum in nostra congregatione generali apud sanctum Martinum celebrata, die secunda mensis Aprilis.

Ex m. Brunswic.

Epistola Academiae Parisiensis ad Sigismundum Caesarem in Concilio existentem.

Serenissimo & victoriosissimo principi regi Romanorum, semper Augusto, necnon Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, &c. Regi. Serenissime & victoriosissime princeps, semper Auguste. Fama testatur & acta probant, quanta pro ecclesia Dei celsa vestra majestas imperatoria devote gesserit: ut vos invictissimum vigilem, amatissimum & obsequiosum filium inveniat. Quod nec catholicorum tacebit devotio, nec Christus incompenatum derelinquet. Etenim gaudia relinquendo, ardua etiam regni pondera suspendistis, solaque cura est sequi Christum, & quam vestros per dies quaesivimus populis concedere pacem. Vos sacrum Concilium habet protectorem, regem filium mansuetissimum, & patrem ad omnia quae Dei sunt dirigentem. O admirabilis & divinitus ecclesiae concessa tuitio, quam Dominus elegit ut fructum afferat, & maneat fructus ejus! Peccata vestros labores secundet Altissimus, & decet vobis jucunditatem, & desideratam quam quaeritis vestris diebus aspiciete pacem. Sed perseverantia nunc opus est, & cordis integritate. Jam etenim vestros pro gaudio exultantes animos rei novitas remersit in tristitia, cum dominum nostrum summum Pontificem se inopportune no-

A vitium absentiae. Et nobis durum, ac saepe piis animis ferendum videbatur, verum pastorem suum, tam celebri conventionis vocatum, ovila improvise relinquere, ubi ejus tam necessaria praesentia, ubi tanta pro suorum integritate ovium sollicitudo est. An apud singulares amplior pax aut mansuetior communicatio, quam apud Universalem ecclesiam, quaerenda sit, quis dubitat? Sed nihilominus animos, quos Dominus conjunxit in unum, res laceratis non dispergat; sed inconcussi maneat, ferventia desideria, nec illa tepescat caritas, qua vos ad illum tam gloriosum coetum nunquam postea videndum perduxit: & illam probatissimam cessionem, quam spiritus almus inchoavit, proseguamini. Est enim magna pars totius, laudabile principium. Nec vestris sinceris laboribus nostris, quales poterimus, abesse pareatis. Nam & inviolabilem auctoritatem ecclesiae, & ejus irrefragabilia consilia subsequemur, deliberata per Concilium firmas credentes esse veritates, & eidem reverenter obedire parati. Serenitatem vestram roborat Deus, fortitudo & virtus nostra; ut vos confirmatae pacis mediatorum fidelium mentes venerentur in aeternum. Scriptum Parisiis in generali congregatione apud S. Martinum celebrata, die secunda mensis Aprilis.

Vestras Imperatoris majestatis humiles & ad ejus mandata parati Rector & Universitas Studii Parisiensis.

Ex m. Brunswic.

Epistola Legatorum Universitatis Parisiensis Constantiae existentium ad Carolum VI. regem Francorum.

Serenissimo ac Christianissimo principi & domino, domino Carolo regi Franciae illustri, domino nostro gratiosissimo, incrementa desiderandae salutis, & in subscripta puram & simplicem agnoscere veritatem. Victoriosissime & Christianissime princeps. Quanta malorum gravissimorum periculosa dispendia, inconsuili Salvatoris tunica lacerata, ultra septem lustrorum spatia continuata, incessanter attulerit contentiosa de summo Pontificatu scissura, & sponsa unica & immaculata Crucifixi, supervacaneum enarrare videtur. Et discere nemo valet, nec experientia, prohi dolor! vera teste ignorat totus Mundus, & evidentissima diligentia vestrae regiae majestatis, totius ecclesiae Gallicanae, & singulariter almae matris Universitatis Parisiensis, haereticus velut incassum edocta, multipliciter & non minus laetentabiliter comprobavit. Verendum vehementer existit, ut putamus, quod haec monstruosa ruptura ex monstruositate morum, de sinibus Babylonis in terras nostrae Hierosolymae militantis educta, altissimo permittente, non ex zelo salutis animarum, sed ambitione fastus terreni, gloriae secularis, & pecuniarum lucri, usque ad tantam profectionis aetatem, tam perniciose suscipit incrementa. Cujus quidem scissurae etiam in sacro generali Concilio Pisano alias celebrato speraremus totalem extirpationem, tamen ut veritas manifesta demonstrat, nonnulli quidem in regnis, provinciis & terris reliquis periculosae remanserunt, sed & tam in fide, quam in moribus errores & exorbitantiae etiam gravissimae pullularunt. Et gloriosissime rex, cum sanctissimus Johannes Papa XXIII. agri Domini, ut speramus, pastor & custos, & verus agricola, male gerens, per hujusmodi spinas & tribulos triticum, in unum Dominicum horreum congregandum, debere verosimiliter suffocare: Accedente primo invictissimi domini nostri & serenissimi principis, domini gratiosissimi domini Sigismundi, Romanorum & Hungariae regis semper Augusti, & subsequenter reverendissimorum in Christo patrum, dominorum S.R.E. Cardinalium consilio pariter & assensu universale sacrum Concilium ad hanc civitatem Constantiensem, Moguntinensis provinciae, tantquam revera habitum, idoneum, aereum, multitudinis capacem, & omnibus visualibus ac ceteris necessariis copiosius abundantem, per Apostolicas facultates, una cum dicti domini regis litteris ad omnes Christianitatis regiones, regna, provincias, terras destinatas, convocasset: Et nonnulli praedictorum dominorum Mundi in spiritualibus & corporalibus, capitum & cardinalium, quam etiam multorum gloriosorum principum, praetorum, suorumque oratorum, magistrorum

ANNO
CHRISTI
1415.a Forte,
quia.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

gistorum; doctorum, Universitarum, Ambaxiatorum A
& procuratorum multitudine: cujus simile nec homo
meminit, aut scripta commemorant unquam retroactis
temporibus; & feliciter congregasset: Post varios &
multos inter quatuor hujus sacre Congregationis natio-
nes, Italicam videlicet, Gallicam, Germanicam, &
Anglicam, tractatus habitos, & multiplicibus viis, qui-
bus hoc schisma delendum radicibus posset evelli, hinc
inde tam diligenter quam subtiliter disputatis, hujus sa-
cri Concilii, ex causis & rationibus, sessionibus aliquo-
liter reservatis in suspenso; tandem omnibus nobis so-
la via mutua cessionis, tanquam brevior, efficacior,
purior, expedientior & melior placuisse videbatur, &
una cum predicto dominorum cardinalium cœtu per
singulas nationes singulariter fuit approbata. Verum
quod hanc viam, tanquam omnibus nobis sufficienter
acceptam, predictus sanctissimus dominus noster Uni-
versitati Christianorum, ut creditur, ex propria vir-
tute prœvenit offerendam, & immo ipsam in loco con-
sistoriali primo, & consequenter in publica obulit les-
sione: prout in litteris Apostolicis desuper confectis,
quarum copias vestre regie majestati transmittimus in-
terclusa, plenius continetur. O quanto tunc gaudio
cum devotissima gratiarum actione perfusa fuerunt pe-
ctora singulorum! nullatenus dubitatum, quin ex tam
salubri virtuosisque oblato principio firmius ad modum
fundamenti stabiliter collocato, consummati ædificii ac
Davidicæ turris usque ad summum confurgere deberet
altitudo: prout illustris princeps dominus noster, domi-
nus Ludovicus dux Bavarie, nec non reverendissimi
patres N. N. nobilesque N. N. &c. vestre Christianis-
simæ celsitudinis oratores, & nuncii, hæc hujusmodi ge-
sta, & ut feliciter celebrata, condignis præconiis com-
mendarunt. Et dum hic, ut sine majori tædio ad alio-
rum de papatu contendendum, & suorum procuratorum,
cum rem ipsam maxime catholicam princeps do-
minus noster, dominus Romanorum rex, & de illo-
rum partibus similiter bene dispositam cognovisset, noti-
cias expeditius valeret adducere, cum oratoribus illu-
strissimi domini regis Arragonum, & domini Petri de
Luna in sua obedientia Benedicti XIII. nuncupati, su-
per mutua eorum cum præfato serenissimo principe do-
mino nostro Romanorum rege semper Augusto, super
conventionem & visione in civitate Nicie & portu vici-
no villæ Francie: fuissent firmata capitula, & tracta-
tu similiter habito cum oratoribus domini Angeli Co-
rario in sua obedientia Gregorii XII. nuncupati, ad
viam dicte cessionis, etiam ex parte sui super difficul-
tarum intricacionibus exsequendam: intervenit casus,
ut contra Apostolicum mandatum, ecclesiasticarum cen-
surarum comminationem, quibusdam de prælatis & aliis
recedentibus, & hujusmodi mandatum non verentibus,
supplicatum fuerit per quosdam hujus sacre congrega-
tionis nationes dicto domino nostro regi, ut de opportu-
no remedio per portarum custodias hujusmodi recessum
prælatorum, & aliorum qui ad hoc sacrum conveni-
rent Concilium, & ipsius dissipationem curaret, in
quantum salubrius posset, prohibere: & pro boni uni-
versalis conservatione, progressu, & tutela firmiori,
nullum abire permetteret, hujus sacri Concilii, de re-
cessu sui tum sufficienter instructi, licentia non obten-
ta. Quam quidem prohibitionem unico solo mane factam,
tanquam in sui detentionem, domino regi Romanorum
concitus fuit imponere, velut per hoc sibi libertas effect
adempta, & suos salvos conductus violatos: domino re-
ge predicto, se sub dictarum nationum presentium te-
stimonio, coram eodem nostro Papa & presentia quam-
plurimorum prælatorum, principum, & magnatum,
& cum ipsius regis non falsibili veritate constantius ex-
cusante, & solemniter protestante, quod non fuisset,
esset aut forte aliquo modo in intentione sua, ipsum do-
minum nostrum aliquatenus arrestare, detinere, aut
ejus processum impedire quovis modo, sed saluum con-
ductum sibi datum inviolabiliter observare: & si sibi
quomodolibet videtur ipsum in hujusmodi excessisse,
se juxta hujus sacri Concilii determinationem & decla-
rationem emendaturum, & plenius satisfacturum offer-
rebat. Et quia alio cessante murmure, cum hujus sa-
cri Concilii nationes, quibus ex ante practicas per

dictos Petrum de Luna & Angelum Corario præstaba-
tur cautela periculis, qui dum viciniore presentia cor-
porali forent, unus videlicet in Luca; alter Licta se-
creta collusionem, ad cessionis viam per eos juratam &
votam, amplius fuerant elongati, etiam procuratorum
constitutionem pro eorum cessione simpliciter denegante,
dispendiis cogitarent obviare: ideo predicto domi-
no nostro eadem nationes videbantur inflare suppliciter,
quatenus attentio quod suæ sanctitatis presentia ad
cedendum nullatenus necessaria, quin immo pro ulterio-
ribus tractandis, in causa fidei & pro reformatione
morum ecclesie inordinatorum multipliciter tam in capi-
te quam in membris, foret admodum opportunum con-
stituere procuratores ad cedendum secundum delibera-
tionem hujus sacri Concilii, & secundum formam per
ipsum promissam, votam, & juratam, ordinari curet,
ne oblatio per suam sanctitatem, &c. *Cetera desunt in
ms.*

*Ex collectione Barberiniana, & mss. Germanicis
Brunf. Lipf. Gotb.*

*Patriarcha tradidit nomine Concilii legatis, qui debebant
ire ad Papam, instructiones, & salvos
conductus pro Papa.*

De Veneris XIX. mensis Aprilis supradicti, reveren-
dissimus dominus patriarcha Antiochenus in medio
deputatorum quatuor nationum apud fratres Minores,
in loco, quo natio Germanica convenire, & congregari
solet, presentavit dominis legatis nationis Germanicæ
abeuntibus ad Papam una cum dominis duobus
cardinalibus & aliis legatis aliarum nationum articulos
die Mercurii conclusos per Concilium in forma unius
instrumenti subscripti a per magistrum Guinardi pro na-
tione Gallicana, & me Guinbertum Fabri, pro natione
Germanica notarios subscriptos, injungendo dominis
legatis, videlicet abbati Pingaviensi Mersburgensis dice-
cesis, & Lamberto de Stipite Decretorum Doctori ordi-
nis sancti Benedicti, quod fideiiter exercent legationem
eorum una cum aliis legatis, & juxta instructiones
eis datas per Concilium, recepto ab eis & eorum
quolibet juramento fideliter eorum legationem exerce-
re. Et ultra dicta in ipso instrumento descripta, fuit
ipsis injunctum in hæc verba: Ex parte sacri Concilii
Constantiensis requiruntur legati per dictum Concilium ad
dominum nostrum Papam destinati, & cum omni caritate
pro bono unionis & pacis ecclesie, ex eadem parte
inungere, ne quando erunt cum domino nostro antedi-
cto, singulariter, seu sigillatim cum eodem loquantur;
sed insimul contenta in instructionibus eis datis apud
eundem prosequantur: nullusque ex dictis imprecationibus
quantumque nomine suo, vel alieno, per se, vel alium,
seu alios, b seu prosecutionem cuiuscumque materie
ad dictam ambaxiatam non pertinentes apud eundem
Dom. Papam faciant, vel prosequantur, ante finem
dicte ambaxiate per eos consecutum, & relationem
dicte ambaxiate, & gestorum in eadem per eundem
præfatum Concilio in eorum propriis personis factam.
Et præmissa intimantur ex parte dicti Concilii
præfatis legatis per venerabilem patrem dominum
Conradum abbatem monasterii c Pingaviensis ordinis
sancti Benedicti Mersburgensis diocesis, & venerabilem
virum dominum Lambertum de Stipite ejusdem ordinis
Decretorum doctorem d Leodiensem, renunciatione
papatus ex nunc fienda tantum excepta. Et requirantur
etiam ut ad tardius infra duodecim dies a tempore
recessus eorum ab hac civitate Constantiensis
computandum ad dictum Concilium revertantur. Et si
non fecerint, ex nunc, prout ex tunc a dicta ambaxiate
e revertantur. Quibus injunctis, fuerunt ipsis datæ
litteræ salvorum conductuum pro Papa, & suis ad veniendum,
per regem & Concilium ad ducem Austriæ.

Ex mss. Viatorino.

Super quibus prosequendis, nunciandis, & requirendis
D. N. P. qui tunc erat in villa de Brisac in dominio
Ducis Austriæ, distante ad tres dietas de Constan-
tia,

a Mss. Germ.
per magi-
strum Joan-
nem Guinar-
di... & me
Guinbertum
Fabri... ab-
batem Pinga-
viens... &
Lamberto de
Stipite.

b Mss. Lipf.
ad prosecu-
tionem.

c Mss. Germ.
Pingaviens.

d Mss. Germ.
Leodiensis
diocesis.

e Mss. Germ.
revocantur.
Et mox, ad
venendum
ad regem, &
Concilium,
& Ducem
Austriæ.

619
tia, ut superius est expressum in articulis sessionis, fuerunt Deputati Ambaxiatores ex parte Concilii juxta formam, quarti & quinti articulorum cum sequentibus in Versione ultima expressis, videlicet Cardinales, & alii supranominati, qui recesserunt, pro adimplenda legatione, prius habito salvo conductu a Duce Austria, venerunt XIX. Aprilis in Brisac, & cum fuerunt ibidem post horam vespertinam, cito fecerunt diligentiam sciendi, an esset ibidem Papa, vel non; & cum difficultate sciverunt, quod ibidem erat. Sed Papa sciens diligentiam, quam faciebant, misit ad eos unum familiarem, qui dixit eis, quod Papa erat male dispositus: tamen si Cardinales vellent ad ipsum accedere, bene placebat ei. Qui responderunt, quod crastina die mane visitarent eum, & quod quiesceret, postquam fuerat infirmus.

619
Mane sequenti iverunt omnes ad Papam, & facta sibi reverentia, proposuit ex parte Concilii Cardinalis S. Marci juxta puncta precedentia contenta in Sessione Procuratorii. Qui Papa respondit, quod procuratorium daret, sed volebat inde removere duas clausulas; & post multa verba Papa promisit, quod die crastina faceret omnia. Tunc Ambaxiatores gaudentes illa nocte quieverunt in pace. Sed eorum gaudium non multum duravit, quia summo mane ante Solis ortum Papa descendit de castro per scalam cum uno alio, volens illa hora, ne perciperetur ab aliquibus, occulte recedere; & venit ad portam pontis, quae nondum erat aperta, nec Capitaneus illam sibi voluit aperire, quia intrasset Burgundiam intra unum diem, & dixit Capitaneus Papae, quod illa via non erat secuta, quia erat plena hominibus armorum ex gentibus Imperatoris, & quod iret ad aliam portam, quae vadit ad castrum de Neubourg. Qui venit ibidem, & reperit eam clausam, & ibidem invenit duos magnos Alamannos, qui cognoverunt eum, & clamaverunt, Papa vult fugere. Quare cito rota villa surrexit, & vidit D. Papam expectantem, quod porta aperiretur, & praeter confusione hominum, & mulierum venientium eum visum, abscondit se in quadam grangia, donec aperiretur porta: quae satis cito aperta fuit, & sic recessit Papa cum uno Huberto de Monte Contio, & exeundo, multi clamabant, deridendo; & statim post eum porta clausa est. Tunc quando fuit longe de villa per tractum unius sagittae, stetit; & expectavit homines armorum; quasi XL. qui eum associaverunt usque ad Neubourg. Tunc de sero venit quidam nuncius dicens, quod Basileenses nocte sequenti debebant exire, & venire ad ipsum castrum de Neubourg, & ipsum totaliter destruere, & secum ducere Papam. Tunc Capitaneus dixit Papae: Domine, vos non estis hic secures, sed revertimini ad Brisac, quia istud castrum non est forte contra potentiam Basileensium; & Papa dixit, quod vellet transire Rhenum, & ire Burgundiam, cum suo secretario jam nominato. Cui Capitaneus respondit, quod non auderet eum permittere transire Rhenum, quia esset in maximo periculo. Tunc Papa dixit, quod non curabat, & quod bene consueverat esse cum hominibus armorum, sed non obtinuit.

619
Tunc Papa videns periculum in mora: quia jam sol occumberet, revertitur Brisac distans a Neubourg per tria miliaria, & post mediam noctem venit Brisac, sed stetit ante portam fere per horam cum dimidia; cumque posset intrare, intravit cum suis, & illis stetit. Sed praefati Ambaxiatores postquam sciverunt ejus recessum, videntes se esse frustratos, volentes reverti ad Concilium, venerunt Fribourg; quibus illic existentibus supervenit nuncius dicens eis, quod dux Austriae, & Ludovicus de Bavaria frater Reginae veniebant ibidem ad prandium, & tunc cives rogaverunt Ambaxiatores, ut ibidem dictos Dominos expectarent: quod fecerunt, & venit ibidem solus Ludovicus de Bavaria, quia Dux Austriae iverat Brisac. Prandio facto dictus Ludovicus cepit duos ex Legatis, scilicet Magistros Joannem Dacheri, & Joannem Despars, & duxit eos illo sero Brisac, & tantum fecerunt certis punctis mediantibus per Imperatorem Duci Austriae missis, quod Papa non transiret ultra, sed veniret locutum cum Imperatore, quod tamen Dux Austriae volebat. Sed finaliter simul venerunt, & adduxerunt Papam apud Fribourg

620
propter pontem, qui erat in Brisac, per quem leviter potuisset Papa recedere. Et tunc Papa omnia ista videns promisit omnia facere, & dat procuratorium non Concilio, sed D. Berthole.

620
Quae omnia rescripserunt praefati Ambaxiatores sacro Concilio, & Imperatori, & plures particulares aliis particularibus, credentes quod praefatus D. N. ibat Burgundiam, & quod cum transferunt prope dictum castrum novum, erant ibidem homines armati cum 2000. equorum Papam expectantes, quorum erat Capitaneus Antonius de Vergejo miles. Quorum Ambaxiatorum litterae fuerunt publicatae Constantiae die Sabbati sequenti XXX. ejusdem mensis Aprilis, praesentibus Imperatori, & Deputatis quatuor Nationum in maximo numero. Multis supradictis novis conturbatis, & contra D. Papam obloquentibus ostendere nitentem continuis ipsius voluntatem non sinceram ad bonum unionis, & propter rumores tunc currentes ex dictis litteris, fuit Dux Burgundiae in fama scandalizatus, eo quod favorem dare videbatur, & auxilium dicto Papae, qui sic reliquerat acephalon gregem suum; verumtamen Ambaxiatores praef. D. Ducis Burgundiae in praesentia Imperatoris, & Nationum excusaverunt eum modis bonis, quibus potuerunt, allegantes quod decreta per Concilium generale in ultima sessione, de qua supra, eidem D. Duci scripserant, significantes eidem, ne aliquas induceret novitates contra praedicta definita, & quia nesciebant si adhuc dictas litteras in tam brevi tempore recepisset, supplicaverunt Imperatori & Deputatis Nationum, ut de ipso nollent male contentari, donec de ipsius contemptu, si quem faceret, quod non credebant, plenius appareret: quia indubitatum asseriebant, quod ipse semper daret tales rationes ad materiam praedictam, & ad quascumque alias, quod tota Christianitas, sacrum generale Concilium, & Serenitas dicti Imperatoris deberent contentari.

620
Die vero XXVI. Aprilis facta est processio sollemnis, & devotissima a toto Concilio, prius celebrata Missa de Angelis, in Ecclesia Majori, & deinde processionaliter iverunt ad Ecclesiam Religiosorum in fine pontis Constantiae, & erat totus clerus civitatis in habitibus Ecclesiasticis cum reliquiis, & Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates in pontificalibus mitrati, quatuor Cardinales in cappis Theologicis, cum protonotariis: & facta ibidem ratione venerunt cantando Litaniam ad maiorem Ecclesiam. In dicta processione fuit Imperator cum Imperatrice, & multitudo magna Nobilium & Baronum Alemanniae, & ibidem fecit Cancellarius Ecclesiae Parisiensis sermonem, qui sequitur. (*Eum dabimus in Append. hujus Concilii.*)

620
Die vero XXVII. Aprilis DD. Ambaxiatoribus, Cardinalibus, & aliis missis ex parte Concilii etiam D. N. Papam, qui sequuti fuerant eum apud Fiburg, dedit Papa responsum per cedulam, cujus tenor sequitur intra.

620
Die Mercurii prima mensis Maji, in domo FF. Minorum in Constantia in praesentia Regis Romanorum, & Deputatorum quatuor Nationum in magno numero, comparuerunt D. Ludovicus de Bavaria Ambaxiator Regis Franciae cum aliquibus nobilibus pro parte Ducis Austriae, qui tunc propter hoc venerat ad Civitatem Constantiae, sub salvis conductibus Regis Rom. & Concilii gener. exponentes regiae Majestati pro parte praefati Ducis Austriae in ejus absentia, qualiter intellexerant, quod ipse Rex male contentabatur de ipso Duce propter plurima relata de eodem ad aures ipsius Regis, super quibus venerat, prout paratus erat, se purgare, & probare innocentiam suam, eidemque supplicando, ut eum recipere dignaretur in gratia sua, & promptus erat, prout tenebatur, tanquam suo Domino naturali, & superiori sibi obsequi, & servire in omnibus. Et ulterius dixerunt, quod si aliqua fecerit dictus Dux, quae cederent in displicentiam ipsius Regis, hoc non fecit, seu facere voluit ex malitia, sed potius ex inadvertentia, seu ignorantia. Ad quae respondit praefatus D. Rex Romanorum, quod in duobus dictus Dux fore fecerat, seu contra duo peccaverat generaliter, videlicet contra Concilium generale auferendo ab eo Papam, & spoliando. 2. Contra ipsum Regem in obediendo,

ANNO
CHRISTI
1415.

diendo, cum alias vocatus, & mandatus ipso Duce ad A
præsentiam ipsius Regis, supra aliquibus responsurus,
& juri pariturus, recessit contumaciter, sine licentia
Regis.

Quoad primum dixit D. Rex, quod illud erat ar-
duum respectu Concilii sic injuriati & spoliati suo Papa
per ipsum Ducem, immo tota universalisecclesia, & tota
Christianitas fuit scandalizata per eum. Super quibus
scandalo & spoliatione se referebat ad dictum Conci-
lium sic spoliatum & scandalizatum: quia in eo erant
sapientiores & prudentiores totius mundi, qui super his
bene scirent considerare. Et quantum Rex erat, non
intendebat quomodo vacare ad reconciliandum di-
ctum Ducem seu Regis Majestati, donec Concilium
generale fuerit primum restitutum suo Papa per ipsum
Ducem; sed hoc facto, sua Regia Majestas de residuo
misericorditer ageret cum eodem.

Quoad secundum dixit, quod offensa ipsius Ducis in
D. Regem erat parva & modica respectu prioris, &
quod de ea misericorditer cum eo ageret, dum tamen
prius satisfecerit Concilio generali; immo quodcumque
Concilium diceret in isto secundo, ipse sequeretur, sal-
vo jure cujuslibet; quoniam dicebat ipse Rex, quod ad
eum fuerunt multas querimonias factas de ipso Duce tam
de spoliatione plurium temporalitatum plurium Episco-
porum, quam plurium viduarum, orphanorum, & alio-
rum plurium, quorum jus dare non poterat.

Ex illo tunc fuit advisatum, quod ex parte Concilii
darentur Deputati ad advisandum modos pacificandi di-
ctum Ducem erga præfatum Regem, & de modo resti-
tutionis D. N. Papæ præfato Concilio. Et Deputati
quatuor Nationum, qui erant ibi præsentos in magno
numero, se obrulerunt laboratq; pro posse erga D. Re-
gem pro pace Ducis.

Super quibus D. Ludovicus Bavarie cum amicis Ducis
Austrie regratiati sunt humiliter D. Regi de clem-
entia & misericordia eidem obata pro ipso Duce
Austrie, ac etiam dictis Deputatis de oblatione per eos
facta de pacificando præfatum Ducem Austrie versus
Regem.

Et advertendum, quod præfatus D. Ludovicus, &
amici Ducis Austrie inter alia supplicaverunt D. Regi
Romanorum, quatenus si sua Majestas nollet recipere
præfatum Ducem Austrie in sua gratia ad ipsius Ducis
supplicationem factam in suis personis, ut præscriptum
est, saltem quod ad ipsius D. Ludovici de Bavaria,
eius consanguinei germani, & amicorum aliorum, ibi
tunc præsentium, ipsum Ducem dignaretur admittere
ad gratiam, & eidem remittere offensam, si qua fuis-
set. Et respondit D. Rex, ut supra, semper stando in
primo proposito.

*Sequitur relatio Ambaxiatorum Concilii missorum ad
Papam ad Friburg.*

Die Jovis 11. mensis Maji fecerunt relationem suam
Ambaxiatores Concilii missi ad Papam, in præsentia D.
Regis Romanorum, Cardinalium, & Deputatorum qua-
tuor Nationum, de quibus supra fit mentio, & plurium
Prælatorum, aliorumque diversi status clericalis, in Sa-
cristia majoris ecclesie Constantiensis, hora quasi septi-
ma de mane, & fecit relationem Card. S. Marci, &
retulit, quod die Mercurii XXIV. Aprilis applicuerunt
apud villam dictam Brisac, & in illa die habuerunt
audientiam, & proposuerunt juxta suas instructiones,
de quibus supra in sessione ultima fuerat conclusum.
Quo facto Papa respondit, quod in crastino hora octa-
va daret responsum; sed bene mane in Aurora Papa
discessit, & ivit ad Novumburgum, & insinuare fecit
dictis Ambaxiatoribus per alterum suorum familiarium
causas sui recessus subitaneæ, & unam expressit causam,
videlicet quia illa nocte supervenerat eidem Papæ no-
va, quod non erat secure in illa villa Brisac, de qua
sic recesserat, ut præfertur.

Ex quibus novis obstupuerunt omnes ipsi Legati, seu
Ambaxiatores, & illa die Jovis recesserunt, & vene-
runt apud Friburg redeundo versus Constantiam, &
ipsis ibi existentibus, dictus Ludovicus de Bavaria Am-
baxiator Regis Francie, qui missus fuerat a Constantia

ad Ducem Austrie pro inducendo dictum Ducem, &
exhortando, ne Papam permitteret abire a manibus
suis, & quod per medium restitutionis ejusdem Papæ
factæ Concilio Constantiensi, faciliter posset obtinere
gratiam apud Imperatorem, & liberationem suæ perso-
næ, significavit dictus Ambaxiator, ut expectarent eum
in Friburg, quia illa die veniret ibidem cum Papa, &
Duce Austrie; quod ita factum est; & ex tunc die
Sabbati, Dominica, & Lunæ sequenti, dicti Ambaxia-
tores loquuti fuerunt cum Papa, & finaliter ipse passa-
vit procuratorium in forma, ut petebatur a Concilio,
& sub Bulla, post multa objecta contra dicti procura-
rii formam. Sed adjecit Papa tres alios Procuratores
ultra supra expressos in articulo sessionis ultimæ, vi-
delicet Archiepiscopum Remensem, Episcopum Carcas-
sonensem, & M. Jo: Dacheri in Theologia profes-
sorem.

Item, expressit verbaliter Papa, quod non intende-
bat, quod illud procuratorium traderetur in manibus
Concilii, sed in manibus cujusdam Comitis, vocati Co-
mes Bertoldi, civis Romani, donec fuisset facta eidem
Papæ sufficiens provisio de statu & vita post ejus re-
nunciationem.

2. Quod Rex Romanorum & Concilium darent ei-
dem Papæ securitates, quas petebat.

3. Quod Dux Austrie reformaretur in pace & gra-
tia cum dicto Imperatore; quod ultimum ipse Papa pro-
miserat Duci Austrie laborare, & facere, antequam
aliquid adimpleret de petitis. Eo quod per ipsius Papæ
occasionem dicebat Dux Austrie se pati jacturas graves
in terris suis per guerras ipsius Regis.

Item, dicti Ambaxiatores, & specialiter Cardinales
de Florentia, & de S. Marco, & Episcopus Carcas-
sonensis multum laboraverunt erga Papam, ut vellet fa-
cere cessionem de præfenti: ostendentes eidem, quod
oportebat vel eum abjici a Papatu ignominiose propter
sua crimina, vel cedere sponte: sed secundum effectum
totaliter ei honestum, expediens, & utile, & in hoc fa-
ciendo contentaret Concilium &c. & promittebatur ei
sui status, & vitæ securitas.

Quapropter D. N. quamdam cedulam super hoc com-
positam signavit propria manu, cujus tenor sequitur,
& est talis.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis &c. Cum
pridem nos Joannes Papa XXIII. promiserimus, jura-
verimus, & voverimus Deo, & Ecclesie universali,
ac sacro Constantiensi Concilio dare pacem ipsi Ecclesie
per cessionem nostram simplicem Papatus, si & quando
Petr. de Luna Benedictus XIII. & Angelus Corarii
Gregorius XII. in suis obedientiis nuncupati similiter
cederent, & alias in casibus, & prout in cedula in
dicto Concilio publice per nos lecta continentur; in
promissione, juramento, & voto prædictis libere, &
desideratissime persistentes, considerantesque quod quan-
tocius pro assequenda unione perfecta Ecclesie, cesse-
rimus, & renuncjaverimus Papatui, Petrus de Luna,
& Angelus Corarius prædicti fortius, & verisimilius
inducuntur ad similem renunciationem, & ipsa Ecclesie
unio & pax facilius consequetur, nos qui majus apud
Deum præmium assequemur, sponte & liberaliter
promittimus, juramus, & vovemus Deo, Ecclesie, &
præfato Constantiensi Concilio, ipsius Ecclesie nomine
& ad illius utilitatem, pure, simpliciter, & libere re-
nunciare Papatui per nos, vel per Procuratores nostros
legitimos, dummodo & quam primum per præfatum
Concilium generale Constantiense, & illius auctoritate,
ne nos post renunciationem hujusmodi in opprobrium
Apostolicæ dignitatis, aut personæ nostræ vilis, aut in
minoris reverentia quam decet habeamur, de statu no-
stro honesto, pro vita, atque plena libertate fuerit no-
bis provisum secundum formam dilectis nostris Guillel-
mo S. Marci presbytero, & Francisco tituli SS. Cos-
mæ & Damiani diacono Card. & Ven. F. N. Gerar-
do Episcopo Carcassonensi per nos datam, & etiam di-
lectus filius noster Fridericus Dux Austrie illustris
cum chariss. in Christo filio Sigismundo Romanorum
rogo pacem & ejus gratiam obtineat. Et insuper si,
quod abiit, contingeret nos in libertate plena positos
recusare renunciationem hujusmodi facere, aut ad il-
lam

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

623

JOANNES
P. XXIII.

CONCILIUM

SIGISMUNDUS
IMP.

624

lam faciendam Procuratores legitimos, & irrevocabiles
constituere, vel hoc ultra duos dies naturales, post-
quam fuerimus requisiti, præmissa differre, ex nunc
prout ex tunc dicto Papatui renunciamus, & haberi
volumus pro non Papa, ac omnes Christi fideles ab
omni vinculo obedientie, & alio quocumque, quo no-
bis per iuramentum, vel alias tenentur, absolvimus,
& ex nunc absolutos esse decernimus. Et in præmisso-
rum veritatis testimonium præsentem cedulam nostro
nomine manu propria signavimus. Datum & actum Tri-
burgi Constantiensis diocesis die 29. mensis Aprilis an-
no D. 1415. Pontificatus nostri anno 5.

Sic signatum. Ita facimus & volumus, dummodo
præmissa implerentur per totum XX. diem Maji.

SESSIO VII.

Ex prima editione.

ANno a Nativitate Domini millesimo quadringente-
simo decimoquinto, indictione octava, & domini
nostri Joannis divina providentia Papa XXIII. anno
quinto, die Jovis secunda mensis Maji, fuit sessio ge-
neralis in ecclesia Constantiensi majori supradicta, ad
hoc deputata mane hora Tertiarum in qua fuit serenissi-
mus princeps Sigismundus rex Romanorum & Hunga-
ria, &c. cum suis insignis regalibus, & nobilibus in
prædictis sibi serviensibus: & in qua præsidebat reve-
rendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis,
cardinalis Vivariensis: fuit cantata Missa de Spiritu
sancto per reverendum patrem dominum Joannem ar-
chiepiscopum Ragusinum: qua cantata, legebantur lita-
nie, & more aliarum sessionum.

Ex cod. ms. Suii, & tribus German.

Et domini, Angelus Laudensis & Jordanus de Ur-
sinis cardinales, ipsi domino regi nomine dictorum car-
dinalium assistebant. Et antequam aliquid fieret, more
solito, fuit officium litaniarum cum introitu, Exaudi
nos Domine, &c. collectis & hymno, Veni creator Spi-
ritus, & aliis orationibus more aliarum sessionum,
devote dictum & cantatum. Præsentibus ibidem reve-
rendissimis patribus, a Blanda Placentino, Guillelmo
sancti Marci, Landulpho Barenfi, Amadeo Salutarum,
Ludovico de Flisco, & Francisco Florentino, cardina-
libus, ultra alios tres cardinales b præsentibus & ad-
stantibus nominatis.

Ex prima editione.

Quibus quidem peractis, procedendo ad ulteriora,
reverendi patres, Pileus archiepiscopus Januensis ad le-
gendum & publicandum quæ legenda & publicanda
erant, ad approbanda ea per Concilium: ad approban-
dum vero eadem, Joannes patriarcha Antiochenus pro
natione Gallicana, Antonius episcopus Concordiensis pro
natione Italica, Joannes archiepiscopus Rigenfis pro na-
tione Germanica, & Thomas Guillelmus abbas sancta
Mariæ extra muros Eboraci pro natione Anglicana, de-
putati per quatuor nationes, ascenderunt ambonem, sive
locum, in quo publicationes, ordinationes, sive sen-
tentiarum more ipsius Synodi legi & publicari solent, pro
hac vice ad infra scripta publica, legenda, responsio-
nes dandum, & ordinanda, per nationes quatuor præ-
dictas deputati. Quibus dominis (ut præfertur) nomi-
ne Synodi ibidem existentibus, providi viri magistri
Henricus c de Piro & Joannes de Scribanis de Placentia,
tanquam promotores, instigatores, sive procurato-
res dictæ Synodi, ipso Henrico loquente, accusarunt
contumaciam cuiusdam Hieronymi de Praga, alias ci-
tati, & non comparentis; neque in hujusmodi causa,
quæ contra eum commissa extitit, super sibi objicien-
dis, & materie fidei respondentis sive in causa hujus-
modi ulterius, prout juris fuerit procedere, procedique
videre curantis, accusarunt: ipsumque contumacem re-
putari petierunt, & in eius contumaciam citationem
alias contra eum decretam repetierunt, eamque cum
d dictarum ejus executione facta in valvis d certarum ecclesiarum

Ex ms. cod.
Suii, & tri-
bus Germ.

c de Piro
censis, mss.

d dictarum
mss.

Acivitatis Constantiensis factis, & in scriptis e reduxe-
runt. Eundemque Hieronymum de Praga ulterius ci-
tari mandare per audientiam publicam litterarum con-
tradiarum Romanæ curiæ, per sanctam Synodum in-
stanter postularunt. Quam quidem citationem & ulte-
riorem processum reverendissimus pater dominus Joannes
episcopus Ostiensis, tanquam prædens, & tota
Synodus, nemine discrepante, ipsi Henrico de Piro
promotori, instigatori, syndico & procuratori id pe-
tenti concesserunt, atque decreverunt, & eam ad pro-
ximam sessionem fieri voluerunt.

Quibus citatione & processu decretis, iidem magi-
stri Henricus de Piro & Joannes de Scribanis, nomine
quo supra, exposuerunt, quantis periculis præfens schil-
ma ecclesiam Dei laceravit, & fideri catholicam non
in modico diminuebat: quod tamen sperabatur extrin-
B sui, & pax dari ecclesiæ per vota, promissiones & ju-
ramenta domini Joannis Papæ XXIII. in præsentem Con-
cilio Constantiensi facta, licet idem Joannes Papa in
reprobum sensum datos, de loco Concilii & præsentem
civitate Constantiensi, ut dictum schisma diutius nutri-
ret & foveret, noctis tempore habitu transformato, in
scandalum & vituperium totius ecclesiæ & fidei catho-
licæ sive orthodoxæ diminutionem, fugiebat, se succes-
sivis temporibus ad diversa loca declinando, cum hoc
omnia mala quæ dici & excogitari possint, commutendo:
prout hæc & alia in quadam papyri petitionum
schedula, quam ibi in suis tenebat manibus, eamque de
verbo ad verbum perlegit, plenius continentur. Qua-
propter ut provideatur de remedio opportuno, idem
magister Henricus sibi citationem personalem per edi-
ctum contra dictum Joannem Papam XXIII. eiusque
fautores, receptatores & sequaces, legitimam, & per
simile edictum in Romana curia affigendum, per sanctam
Synodum in Spiritu sancto legitime congregatam,
decerni & concedi postulavit: ulterius dari & decerni
eidem Joanni Papæ ad comparendum, & aliis compa-
rere volentibus, per eandem Synodum & illustrissimum
regem Romanorum ibidem præsentem, prælibatum sal-
vum conductum. Quos quidem salvum conductum &
citationem reverendi patriarcha Antiochenus pro na-
tione Gallica, Antonius episcopus Concordiensis pro na-
tione Italica, Joannes archiepiscopus Rigenfis pro natione
Germanica, & Thomas abbas sanctæ Mariæ extra
muros Eboracenses pro natione Anglicana, præfa-
ti, loco quo supra judiciali concesserunt & decreve-
runt: videlicet ad novem dies b post executionem, h Al. pro ex-
iptionemque citationem fieri voluerunt in formam publici
instrumenti cum subscriptionibus quatuor notariorum
D quatuor nationum, & sigillis quatuor prælatorum dictarum
quatuor nationum muniti & corroborari. Serenissi-
mus vero Romanorum rex præfatus dixit, quod placet,
quod detur sibi salvus conductus nomine sui & Synodi,
& ea protestatione, in quantum idem dominus rex te-
netur sibi dare de jure & servare sibi salvum conductum
sibi datum, & non i alius. Protestatione domini regis
facta.

ANNO
CHRISTI
1415.
e Regis d
xerunt, mss.

f Mss. ad
dunt, &
mandarunt

g Guillel-
mus, mss.

h Al. pro ex-
iptionem.

i Alias, mss.

Ex prima editione.

Henricus de Piro promotor Concilii, petit decerni &
concedi per ipsam Synodum citationem contra Joannem
Papam & ejus fautores, &c. Et ulterius eidem
Joanni Papæ ad comparendum, & aliis comparere vo-
lentibus, per eandem Synodum, & illustrissimum Ro-
manorum regem ibidem præsentem, salvum conductum
concedi. Quibus concessis verbo per totam Synodum &
Romanorum regem, dictus reverendissimus pater dominus
Pileus archiepiscopus Januensis legebat citationem de-
cretam contra Joannem Papam & suos sequaces ad re-
ceptatores, hujusmodi sub tenore.

Tenor

ANNO CHRISTI 1453.

Tenor citationis contra Joannem Papam XXIII.

Sacrosancta Constantiensis Synodus generale Concilium faciens, & ecclesiam catholicam representans, in Spiritu sancto legitime congregata, universis Christi fidelibus unionem & pacem ecclesie, ac gaudium sempiternum...

Prædictum post clandestinum recessum domini Joannis Papæ XXIII. ab hac civitate Constantiensi, & hoc sacro generali Concilio Constantiensi, unionis & pacis ecclesie turbativum & impeditivum. ipsamque etiam ecclesiam scandalizantem, per nonnullos prelatos & alios notabiles viros, ad eum ex parte hujus sacri Concilii legatos transmissos, eundem requiri ac moneri fecimus cum debita instantia, quatenus ad ipsum sacrum Concilium, & ad hanc civitatem Constantiensem rediret, ea que pertinebant ad extirpationem presentis schismatis, & reformationem ecclesie in capite & in membris faciendam, impleturus, & cum effectu facturus, sicut promiserat, revererat, juraverat, & in quibus litteris super convocacione dicti Concilii concessis, se facturum publicaverat: & cum id facere nolle, facto, non redeundo, & ad loca magis longinqua fugiendo, ostenderet; fuimus per venerabiles viros magistros, Henricum de Piro licentiatum in decretis, & Joannem de Scribanis de Placentia, causarum & negotiorum hujus sacri Concilii promotores & procuratores, instantes requisiti, quatenus ipsum dominum Joannem Papam XXIII. criminibus heresi, schismatis hujus presentis schismatis, pœnitiæ, mala administratione, notoria dilapidatione bonorum & jurium Romanæ ecclesie, & aliarum ecclesiarum, & aliis criminibus gravibus nedum infamatum, sed illis notorie in scandalum Universalis ecclesie irretitum, & in suis actibus & operibus, vita ac moribus notorie ecclesiam Dei scandalizantibus, incorrigibilem: qui sic (ut præmittitur) clandestine, de nocte, hora suspecta & habitu transformato, a dicta civitate & Concilio generali fugit & recessit, gregem Dominicum ut mercenarius deserens, generalemque reformationem ecclesie & heresum extirpationem, per dictum sacrum Concilium in capite & in membris faciendam, evitare cupiens: ad redeundum & revertendum ad civitatem Constantiensem & hoc sacrum Concilium generale, debite compellere, & etiam ad hoc per edictum publicum in valvis ecclesiarum & aliorum locorum (ut est moris) affigendum, citare & evocare personaliter, citationemque super hoc in forma juris a decretam contra eum & ejus fautores, receptatores & sequaces decernere & concedere, interdita sibi exnunc omni alienatione. & alias in & super præmissis contra eos procedere dignaremur, prout requirunt canonice sanctiones. Nos autem considerantes petitionem hujusmodi rationabilem, justam & consonam juri, indemnitati ecclesie universalis & animarum periculis providere volentes & nulli in exhibendo justitiam deficere (sicuti nec debemus) intendentes, in causa & causis & negotio hujusmodi rite & mature procedere, ac dante Domino justitiam ministrare, ut tenemur, inquisitione super infamia prius per nos diligenti præhabita: considerantesque quod ad locum ad quem idem dominus Joannes Papa sic descendendo, immo verius fugiendo, contumaciter accessit, & residere dicitur de presenti, ejusque domicilium, sive hospitium, pro hujusmodi citatione exsequenda minime tunc adiri posse, nec ad eum, sed propinquiores locum, quam ad hanc civitatem Constantiensem haberi possit tutus accessus; auctoritate Christi ecclesie prefate veri sponsi, qua fungimur in hac parte, per hoc presentis publicum edictum in sessione publica dicti sacri Concilii, necnon in audientia publica litterarum contradictarum more Romanæ curie solito legendum, ac valvis, seu portis loci audientie sacri causarum palatii Apostolici, nec non palatii Apostolici sive domus episcopalis Constantiensis, ubi dictus dominus Joannes Papa, dum in presenti civitate Constantiensi habitabat, habitare solebat, majorisque & sancti Stephani hujus civitatis Constantiensis ecclesiarum, & ipsius civitatis januis affigendum & affixam, per Concil. Gener. Tom. XXVII.

a. Debita m. Com.

Acertum temporis intervallum dimittendum, præfatus dominum Joannem Papam XXIII. principalem, ejusque in dictis criminibus fautores, receptatores & sequaces supradictos, ac omnes alios & singulos sua b. p. per hoc interesse credentes, citandos esse decrevimus, & tenore presentium peremptorie citamus ac citari volumus, decrevimus & mandamus: quatenus hinc ad novem dies proxime venturos a die executionis hujusmodi nostre citationis, sic (ut præmittitur) legenda affigenda, publicanda & exsequenda in antea proxime computandas, quos pro peremptorio termino & citatione canonice peremptorie assignamus per presentes, ipse dominus Papa ad presentem civitatem Constantiam & hoc sacrum Concilium in propria persona redeat & revertatur: ipseque & sui fautores, receptatores & sequaces, personaliter compareant in eorum propriis personis Constantie in prima generali sessione publica hujus sacri Concilii, postelapsum terminum prædictorum novem dierum, a præfata presentium litterarum sic (ut præfertur) facta publicatione & executione in majori ecclesia Constantiensi immediate celebranda: visuri & audituri per nos ordinari, decerni & declarari, dictum junctum clandestinum recessum fuisse & esse ecclesie Dei damnosum, scandalosum & opprobriosum, ac unionis & pacis ejusdem ecclesie perturbativum, nocivum, impeditivum, ac hujus nefandissimi schismatis nutritivum & roborativum, heretice & suspicionis fidei incitativum: ac a bono unionis & pacis ecclesie prefate, promissionibusque, juramentis & votis per ipsum Joannem Papam super hoc factis & promissis deviatorum. Testesque super notorietate dictorum criminum ad finem procedendi contra eum super illis, tamquam super notoriis jurare & admittere; causasque, cur idem dominus Joannes Papa non debeat suspendi a totali administratione papatus propter malam & scandalosam administrationem, & notoriam dilapidationem, dicturi: & alias, in & super præmissis, & aliis Universalis ecclesie, notorie scandalizantibus contra eum ad ejectionem a papatu, seu ejectionis hujusmodi declarationem, & aliis per supradictos promotores propositis & proponendis, de jure & justitia responsuri, causasque, quod non debeat suspendi a totali administratione, ac alias in causa & causis & negotio hujusmodi debite processuri, ac procedi visuri, aliasque dicturi, facturi & audituri, ut juris fuerit & rationis; indeque super præmissis justitiam complementum usque ad sententiam definitivam inclusive recepturi: certificantes nihilominus eundem dominum Joannem Papam & suos sequaces, & receptatores & fautores sic citandos, quod si in dicto citationis hujusmodi termino comparuerint, sive non, ad præmissa omnia & singula, ad ulteriora, & alias (ut justum fuerit) contra eos per nos debite procedetur, justitia mediante, ipsorum absentia, seu contumacia non obstante. Loca vero sessionis prefate audientie publicæ, litterarum contradictarum, & portarum palatii ecclesiarum, & locorum prædictorum, tanquam publica & idonea ad hujusmodi citationem publicandam & exsequendam duximus eligenda, que presentem citationem ad insignia edictorum publicorum; que olim in albo pectoris scribebantur, suo quasi sonoro prægonio & patulo judicio publicabunt. In quibus hujusmodi citationem modo & forma præmissis decrevimus, & tenore presentium decernimus publicandam & exsequendam: ne præfatus dominus Joannes & sui fautores, & receptatores, & sequaces sic citandi, possint seu valeant de præmissis aliquam ignorantiam causam prætextare, seu etiam allegare. Cumque non sit verisimile, apud ipsos sic citatos incognitum remanere illud, quod tam patenter & notorie omnibus existit publicatum, volentes nihilominus, & auctoritate prædicta decernentes, quod hæc presentis citatio modo & forma præmissis exsecutæ, prænominato dominum Joannem & suos sequaces, receptatores & fautores sic citatos, totaliter arceat & adstringat; & perinde valeat, tantamque habeat roboris firmitatem, ac si ipsimet dominus Joannes et sui fautores, receptatores et sequaces in eorum propriis personis citati et apprehensi fuissent: et eis hujusmodi citatio debite presentialiter lecta, publicata et intimata fuisset. Et ne dictus dominus Joannes Papa et sui sequaces valeant aliquo modo se excusare, principaliter quo minus juxta præmissum terminum compareant, ut ter-

ANNO CHRISTI 1453.

b. Mil. fu. per hoc

c. Al. rece. p. 11.

d. M. 11.

ANNO
CHRISTI
1413.

præfertur, quamquam ad hoc non teneamur, nihilominus
ex superabundanti eidem domino Joanni & sequacibus
damus, & tempore presentium concedimus tutum & libe-
rum saluum conductum, ad veniendum ad banc civita-
tem Constantiensem & sacratissimam Synodum: ita quod
in accessu nullum debeat & possit habere impedimentum,
& etiam in civitate stare, manere libere & secure: ju-
sticia tamen semper salva. Prædictum etiam saluum con-
ductum sub eadem forma fieri & concedi fecimus prædi-
cto domino Joanni Papæ & sequacibus ejus, a serenissimo
Romanorum & Hungariorum rege: De publicatione vero,
lectura, affixione & executione, ac salvi conductus præ-
statione, datione & concessione præmissis, modo præmis-
sionis, volumus, decernimus & ordinamus unum &
plura, publicum & publica fieri & confici instrumentum
& instrumenta, que nobis plenariam faciant fidem de
eisdem. In quorum fidem & testimonium præmissorum
præsentibus litteris citatorias super hoc solemniter decretas
fieri fecimus, & propriis sigillis præsentium quatuor
nationum hujus sacri Concilii jussimus & fecimus com-
muniti.

Datum Constantiæ provincie Moguntinensis, in sessione
publica in ecclesia majori Constantiensi solemniter cele-
brata, die Jovis secunda mensis Maji, indictione vero
octava, anno Domini millesimo quadringentesimo decimo-
quinto, pontificatus præfati domini Joannis Papæ XXIII.
anno quinto.

Ex mss. Surii & tribus German.

Præsentibus ibidem illustribus principibus, Rodulpho
duce Silesiæ, Friderico Burgravio Nurembergensi, Joanne
Jacobo filio marchionis Montisferrati, Joanne de
Vicecomitibus de Mediolano, & Sigismundo de a Bel-
sanz milite de Hungaria, & alia multitudine Christi-
anorum copiosa, testibus ad præmissa vocatis specialiter
& rogatis.

Ex mss. Brunsvic.

Et ego Joannes Ginardi, clericus Pitavenis diocæ-
seos, publicus Apostolica & imperiali auctoritate in hoc
sacro generali Concilio pro natione Gallicana notarius,
præmissis omnibus & singulis, dum, ut superius descri-
buntur, in sessione sacrosanctæ Constantiensis synodi di-
cerentur, requirerentur, decernerentur, assignarentur,
publicarentur, agerentur, & ferent, una cum præno-
minatis testibus, & notariis publicis infra scriptis, præ-
sens fui, eaque sic fieri vidi, & audivi. Et propterea
his præsentibus litteris citatoriis, manu alia scriptis, in
hanc publicam formam redactis, manu mea propria una
cum aliis notariis publicis infra scriptis, me subscribens,
signum meum consuetum una cum signis & subscriptio-
nibus dictorum infra scriptorum notariorum, & sigillis
præfatarum quatuor nationum quatuor præsentium præ-
fati sacri Concilii, apposui, in fidem & testimonium om-
nium & singulorum præmissorum requisitus. Et ego
Gislelerus de Bovenchen, clericus Moguntinensis diocæ-
seos, pro natione Germanica scriba, &c. Et ego Bar-
tholomæus de Gueftis, clericus Januensis diocæseos, &c.
pro natione Italica scriba, &c. Et ego Joannes Rynoldi,
clericus Sarenfis diocæseos, &c. pro natione Angli-
cana scriba.

Ex mss. Surii & tribus German.

Super quibus omnibus & singulis idem Henricus de
Piro, & Joannes de Scribanis, ipso Henrico loquente,
a reverendis patribus sedis Apostolicæ protonotariis ac
notariis nationum & Concilii, ceterisque tabellionibus,
nominibus quibus supra, sibi fieri petierunt unum vel
plura, publicum vel publica, instrumentum seu instru-
menta, ad perpetuam rei memoriam. Præsentibus prin-
cipibus supradictis, ceterisque Christi fidelibus in multi-
tudine copiosa.

Ex mss. Surii & Germanicis.

Tenor vero executionis citationis contra Hieronymum de Praga, de qua supra fit men-
tio, sequitur, & est talis.

In nomine Domini. Amen.

ANNO a Nativitate ejusdem millesimo quadringente-
simo decimoquinto, indictione octava, die vero
decimo octava mensis Aprilis, hora Primarum, vel qua-
si, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini
nostri, domini Joannis divina providentia Papæ XXIII.
anno quinto, Constantiæ infra septa monasterii sancti
Francisci fratrum Minorum prope ambitum, in meino-
tarii publici infra scripti, testiumque præsentia subscri-
ptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum,
constitutus personaliter honorabilis vir dominus Michael
de Broda Teutonicali, plebanus ecclesiæ sancti b Alberti
subletras Pragensis, instigator officii contra Joannem
Hus ac suos complices, ad hoc specialiter deputatus,
habens & tenens in manibus suis quamdam in papyro
conscriptam citationem in se continentem contra quem-
dam Hieronymum de Praga, magistrum quamplurimum
studiorum se asserentem, a sacro Concilio Constantiensi
emanatam, & quatuor sigillis præsentium quatuor nationum
ab intra impressis sigillatam. Cujus quidem lit-
teræ tenor sequitur per omnia in iis verbis.

Sacrosancta synodus Constantiensis, &c. prout superius
est habitum. Quam quidem litteram citationis idem do-
minus Michael animo exsequendi, notificandi & publi-
candi, prout tenebatur, ac ad universorum Christi fide-
lium notitiam deducendi, valvis, seu portis in ambitu
dicti monasterii affixit, & extendit ibidem cum magna
multitudine hominum utriusque sexus infra Missarum
solemnia, & præsertim infra publicum officium, quod
tunc in dicto monasterio celebrabatur, usque ad finem
dicti officii stare permisit, præsentibus honorabilibus vi-
ris dominis, Joanne præposito quinque ecclesiarum,
Joanne & Petro familiaribus suis testibus ad præmissa
vocatis specialiter & rogatis. Et statim post præfatus
dominus Michael citationem consimilem tenoris supra-
scripti, & sigillis (ut præscribitur) sigillatam ad val-
vas ecclesiæ sancti Stephani pro audientia causarum
Apostolica deputatæ affixit & extendit, & ibidem infra
Missarum solemnia, præsertim infra publicum officium
quod tunc in dicta ecclesia celebrabatur, usque ad fi-
nem dicti officii stare permisit, præsentibus testibus su-
pradictis. Et statim post præfatus dominus Michael con-
similem citationem tenoris supra scripti ad valvas eccle-
siæ beatæ Mariæ Virginis majoris Constantiensis affixit,
& extensam ibidem infra Missarum solemnia, & præ-
sertim infra publicum officium quod tunc in dicta ec-
clesia celebrabatur, stare permisit, præsentibus ibidem
venerabilibus & discretis viris, Wilhelmo Picardi licen-
tiato in decretis, archipresbytero Turonensi, & Friderico
Rese cursore domini nostri Papæ, & aliis quam-
pluribus testibus ad præmissa vocatis & rogatis. Tandem
vero hora sexta, vel quasi, præfatus dominus Michael
citationes hujusmodi ab eisdem valvis seu portis, finitis
& peractis dictis Missarum & officiorum solemnibus, de-
bita cum protestatione removit & deposuit, & ad se
recepit. Super quibus omnibus & singulis præfatus do-
minus Michael petiit sibi per me notarium publicum in-
fra scriptum fieri & confici unum vel plura, publicum
seu publica, instrumentum seu instrumenta; præsentibus
ibidem venerabilibus & discretis viris dominis, Lauren-
tius plebano ecclesiæ sanctæ Mariæ Magdalene Pragen-
sis, Georgio de Wallchin, & Paulo de Heribox Pragen-
sis diocæsis supradictæ, & quampluribus aliis testibus
ad præmissa vocatis pariter & rogatis.

Et ego Joannes de Selichin de Lansleyn clericus Tre-
verensis diocæsis, publicus Apostolica & imperiali aucto-
ritatibus notarius, quia prædictis requisitioni, publicatio-
ni, affixioni, depositioni, nec non omnibus aliis & singu-
lis supradictis, dum sic (ut præmittitur) successive ferent
& agerentur, una eum prænominatis testibus præsens inter-
fui:

ANNO
CHRISTI
1413.h Mss. Ad-
berri Subido
rai Pragen
si.

ANNO CHRISTI 1415.

fui: ideoque hoc presens publicum instrumentum per alium fideliter scriptum exinde confeci, publicavi, & in hanc publicam formam redegi, signoque & nomine meis solitis & consuetis signavi, rogatus & requisitus in omnium & singulorum premissorum fidem & testimonium.

Quibus omnibus, ut pramittitur, peractis, idem dominus archiepiscopus Januensis requisivit a tota Synodo, an placeret sibi, quod die sabbati a proxima que erit b proxima dies mensis Maji, debeat teneri sessio in materia fidei, videlicet super condemnatione memorie Joannis VVicleff. Et fuit responsum per omnes de Synodo, Placet, presentibus supradictis testibus. Et sic omnes domini de Synodo recesserunt.

Statim post & ante prandium de mandato quatuor presidentium quatuor nationum, in ecclesia sancti Stephani Constantiensi, & in banco audientie litterarum contradictarum, reverendo patre domino de Camplo electo Ponnensi, locum tenente auditorum audientie contradictarum, ibidem ad bancum sedente, ad horam illam pro audientia contradictarum, & actum infrascriptum faciendum deputato, presentibus reverendissimis patribus dominis Joanne patriarcha Antiocheno, & Joanne archiepiscopo Rigeni, de mandato ejusdem domini Jacobi locum tenentis, venerabilis vir dominus Nicolaus de Hubanco lector litterarum de justitia, & aliarum que inibi legi solent, legebat, & executus fuit citationem supra proxima per sanctam Synodum decretam ad instantiam magistri Henrici de Piro promotoris & instigatoris dicti Concilii. Quae lecta & executi, idem Henricus petiit sibi fieri de hujusmodi lectura & publicatione publicum instrumentum, presentibus ibidem magistris Henrico Golthardi, Joanne Vonrade, notariis publicis, & domino Petro VVithogge presbytero, Moguntinensis, Leodiensis & Trajectensis diocesis, testibus ad premissa vocatis & rogatis.

a Mii. pro... b Maria, mli.

c Ita Goth. At alii duo Turnacensi.

Ex mss. quatuor D. a S. belfrate.

Die secunda Maji, mcccxxv. Cardinales autem licet presentes in sessione fuerunt, nunquam illam formam viderant. Eodem enim die circa horam septimam de mane fuit data eis copia ad deliberandum super illa, cum jam plures prelati sederent, & immineret relatio novorum henda regi & deputatis nationum in sacris: in qua relatione presentes fuere, nec poterant illam formam videre; cum statim facta relatione perventum est ad sessionem, quae jam parata erat. Et ita pene in omnibus decretis Concilii factum est, cardinalibus ita ardo & brevi tempore ostensa sunt decreta jam conclusa in nationibus, ut non fuerit in eorum potestate super illis sufficienter deliberare: immo in magnum contemptum habiti sunt.

Plures conquesti sunt Cardinales de contemptu, & finaliter petiverunt, quod cum essent in Concilio quatuor nationes; una Angliae, in qua non erant viginti capita; de quibus tres solum prelati; & cardinales essent sexdecim, & alii futuri; de quibus plures magni & insignes doctores, propter dignitatem Collegii habeant vocem & auctoritatem tantam, sicut natio Anglicana. Quod fuit recusatum, & dictum, quod venirent ad suas nationes: ita quod nullam habent auctoritatem.

Ex prima editione.

SESSIO VIII

Die sabbati quarta mensis Maji predicti, fuit sessio generalis in cathedrali ecclesia Constantiensi supra dicta, in qua more solito fuit dictum officium Missae per reverendissimum in Christo patrem dominum Joannem patriarcham Antiochenum de beata Virgine. Quo officio completo, legebantur litanie, ut in sessionibus fieri consuetum est, cum evangelio. Attendite a falsis prophetis, &c. In sessione inter cardinales presidebat dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis. In qua etiam sessione fuit serenissimus Romanorum & Hungariae rex, tamquam Imperator cum insignis regalibus & nobilibus suis.

Concil. General. Tom. XXVII.

Ex mss. tribus Germanicis.

ANNO CHRISTI 1415.

Quo dicto & cantato, fuit cantatus introitus, Exaudi nos Domine, &c. cum collectis suis & litanis, ac evangelio, Attendite a falsis prophetis, &c. & aliis orationibus, ac hymno, Veni creator Spiritus, sicut in aliis sessionibus. Cui inter cardinales adstant domini Jordanus de Urfinis, & Angelus Laudensis, Albanensis & Tusculanensis episcopi: presentibus ibidem reverendissimis patribus VVilhelmo sancti Marci, Antonio de Salancho, Amadeo Salutiarum, Ludovico de Flisco, Landulpho Barenis & peractis, reverendus pater dominus Vitalis episcopus Tolonenis natione Gallicus ascendebat ambonem, & fecit sermonem ad clerum cum themate: Spiritus veritatis docet nos omnium veritatem, &c. Quo sermone facto, surrexerunt magistri Henricus de Piro & Joannes de Scribanis promotores & procuratores Concilii & Synodi. Henricus loquens presentavit citationem ad valvas ecclesie majoris & audientie contradictarum affixam; necnon unam aliam in audientia causarum lectam, & citatorum in eisdem citationibus non comparentium; neque memoriam heresimque ac e dogma quondam Joannis VVicleff, nimis, quare condemnari non debet, videre curantium; contumaciam accusarunt. Ipsosque contumaces reputari petierunt, & in eorum contumaciam pronunciarum, decerni & declarari dictum quondam Joannem VVicleff fuisse, dum vixit, notorium haereticum & pertinacem, ac finaliter decessisse ab hac luce impenitentem: ipsiusque memoriam, errores, praesentis doctrinas & dogmatizationes, & praesertim quadraginta quinque cum ducentis sexaginta articulos per eum conclusos, condemnandos fore, & per sanctam universalem Synodum Constantiensem, ac paternitates quatuor prelatorum pro presenti die potestatem habentium, loco & nomini quatuor nationum condemnari, ac ejus ossa, si ab aliorum Christi fidelium ossibus separari possint & fecerni, exhumari & projici mandari, aliasque pronunciarum, decerni & declarari, definiri, atque fieri quod justum fuerit & expediens fidei orthodoxae, instantiter postularum.

J. M. Ch. Jan. 1415.

c. Al. do. Arnam. al. dogmata.

Ex prima editione.

Et domino Pileo archiepiscopo Januensi electo ad legendum que legi debebant nomine Concilii, atque publicari, reverendis patribus dominis Joanne episcopo Lutemilensi pro natione Germanica, Antonio episcopo Concordiensi pro natione Italica, Tolonenis episcopo pro natione Gallicana, & Guillelmo abbate monasterii sanctae Mariae extra muros Eboraci pro natione Anglicana, ad approbandum loco & nomine nationum, ascendentibus in locum, in quo hujusmodi juxta determinationem Synodi fieri debebant, idem reverendus pater dominus Pileus archiepiscopus Januensis in ambone legit primo capitulum, firmiter credimus. Quo lecto, domini Imperator, presidenti, & alii approbaverunt, & ita crediderunt.

Ex mss. Surii, & tribus Germanicis

Et ulterius idem archiepiscopus Januensis, in contumaciam accusatorum predictorum, per dictos promotores pronunciarum, definiit & declaravit, prout in quadam papyri pronunciationis schedula, cujus tenor inferius est insertus, continetur, condemnando memoriam ipsius Joannis VVicleff & suorum sequacium, quoad quadragintaquinque articulos condemnatos in Parisiensi studio: & licet quoad ducentos & sexaginta articulos incepisset legere, ac omnes fuissent contenti de quadragintaquinque articulis, primo tamen ex interruptione domini Guillelmi cardinalis sancti Marci interveniente, ipsi ducenti & sexaginta articuli, & eorum lectura & condemnatio, fuerant reservati ad proximam sessionem generalem. Super quibus lectura, publicatione, pronunciatione & definitione, sive condemnatione, dicti promotores petierunt approbationem a domino presidente; & a dictis Lutemilensi,

f. Boite. fuerat reservata

R 1 2 Con-

ANNO
CHRISTI
1415.

Concordiensi, Tolonensi, & abbate sancte Marie petierunt responderi, an placeat. Domini vero predicti, primo dominus Joannes Ostiensis praesidens approbavit. Subsequently qualiter pro natione sua approbavit. Super quibus iidem promotores, Henrico loquente, petierunt per reverendos patres dominos sedis Apostolicae protonotarios, ceterosque notarios quatuor nationum, & tabelliones quoscumque ibidem praesentes unum vel plura fieri, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta. Praesentibus dominis Rambaldo duce Silesiae, Friderico Burgravio Nurembergae, Ludovico duce Bavariae, Joanne comite de Friburg, Joanne Jacopo filio Marchionis Montisferrati, Joanne de Vicecomitibus de Mediolano, Nicolao Salano de Hungaria, necnon Poloniae, Norvegiae, Sveciae, Daciae, Cypri, Franciae ambaxiatoribus, ac multitudine Christianorum copiosa.

Ex mss. Suvii & tribus Germanicis.

2. Sacrosancta Synodus Constantiensis in Spiritu sancto legitime congregata, generale Concilium faciens, Universalem ecclesiam militantem representans, quibuscumque damnandam memoriam, haeresimque & perverfa dogmata quondam Joannis Wicleff damnanda memoriae defendere volentibus, spiritum intellectus sanctoris & ad cor reverti.

Licet plerisque vicibus nonnulli ex vobis se disputaturos in publico, & damnandam memoriam dicti Joannis multifarie per multa particularium locorum studia universalia, jam damnata & reproba, fama vaga & mortua obtulerunt scriptura defensores, notque. si qui estis, crebris vos vicibus benigne audituri, & etiam in sacro Romano Concilio generali ultimo celebrato, ad id peremptorie citatos expectaverimus, ad lucem tamen minime properantes, amplius vestra exigente contumacia, dissimulare nequimus. Quare promotoribus & procuratoribus nostris ad id instantibus, & ne licas fatua suos extendat palmes, quae ad nullam, sacro testante eloquio, utilis est, nisi ut eradicata comburatur: vosque omnes alios & singulos, istam perfidam doctrinam Joannis Wicleff dogmatizantes, aut etiam quibusvis rationibus vel apparatus fucatis sophismatibus defendere praesumentes, tenore praesentium ex abundantia citamus, quatenus hodie, quae est dies quarta mensis praesentis Maji, compareatis, & compareant Constantiae in ecclesia majori in publica sessione post Missam de Spiritu sancto celebrandam hora tertia: ad videndum & audiendum dictum quondam Joannem Wicleff definitivo pronunciari & declarari. tunc, dum vixit, notorium haereticum & pertinacem, ipsiusque memoriam & errores, perverfasque doctrinas & dogmatizationes, & praesertim quadraginta quinque articulos damnari; & ejusdem omnia, si ab aliorum Christi fidelium ossibus secerni possint, exhumari & projici; vel ad dicendum, proponendum & allegandum causas rationabiles, si quas habeatis & habent, cur praemissa fieri non debeant. Certificantes vos & quemlibet vestrum, quod si comparere curaveritis, sive non, nos nihilominus ad praemissorum executionem auctore Deo procedemus, prout orthodoxae fidei fundamentum exigit, ratioque distaverit, & juris ordo.

Datum Constantiae, die quarta Mensis Maji praedicti, anno Domini millesimo quadringentesimo decimoquinto, sub sigillis quatuor praesidentium quatuor nationum.

Ex eisdem Mss.

Sacrosancta Synodus Constantiensis in Spiritu sancto legitime congregata, generale Concilium faciens, universalemque ecclesiam militantem representans, mandat in audientia publica litterarum contradictarum domini nostri Papae citari, & citat quoscumque damnatam memoriam, haeresimque & dogmata perverfa quondam Jo-

annis Wicleff damnandae memoriae defendere volentes, & perfidam doctrinam ejusdem Joannis dogmatizantes, aut etiam quibusvis rationibus vel apparatus fucatis sophismatibus defendere praesumentes, quatenus hodie compareant Constantiae in ecclesia majori in publica sessione post Missam de Spiritu sancto celebrandam hora tertia, ad videndum & audiendum, dictum quondam Joannem Wicleff definitivo pronunciari & declarari, fuisse, dum vixit, notorium haereticum & pertinacem, ipsiusque memoriam & errores, perverfasque doctrinas & dogmatizationes, & praesertim quadraginta quinque articulos condemnari; & ejusdem omnia, si ab aliorum Christi fidelium ossibus secerni possint, exhumari & projici; vel ad dicendum & proponendum ac allegandum causas rationabiles, si quas allegare voluerint, cur praemissa fieri non debeant. Alioquin ad praemissorum executionem, & ulteriora (auctore Deo) procedetur, prout orthodoxae fidei fundamentum exigit, ratioque distaverit, & juris ordo, citatorum contumacia, seu absentia non obstante.

Datum Constantiae, die quarta mensis Maji praedicti, pontificatus domini Joannis Papae XXIII. anno quinto.

Ex prima editione

Deinde legit sententiam damnationis doctrinae Joannis Wicleff, & articulo- rum quadraginta quinque, cujus tenor sequitur, & est talis.

Sententia damnationis doctrinae Joannis Wicleff, & articulo- rum quadraginta quinque.

Sacrosancta Constantiensis Synodus, generale Concilium faciens, & ecclesiam catholicam representans, a excessu praesentis schismatis, errorumque & haeresum sub ejus umbra pullulantium eliminationem, ac reformationem ecclesiae, in sancto Spiritu legitime congregata, ad perpetuam rei memoriam.

Fllem catholicam, sine qua (ut ait Apostolus) impossibile est placere Deo, a falsis ejusdem fidei cultoribus, immo perverfis impugnatoribus, & per superbam curiositatem intendentibus plus sapere quam oportet, mundi gloriam cupientibus, oppugnatam sapientia, & contra fidei defensionem fuisse, sanctorum patrum scripturis atque gestis instruitur. Hec quippe bellorum genera in bellis carnalibus Israelitici populi adversus gentes idololatrias praesignata fuerunt. In his itaque spiritualibus bellis sancta ecclesia catholica in fidei veritate superni luminis radiis illustrata, Domino providente, & sanctorum patrocinio opem ferente, semper immaculata permanens, erroris tenebris velut hostibus prostratis, gloriosissime triumphavit. Nostri vero temporibus vultus ille & invidus hostis nova certamina (ut probati temporis hujus manifesti fiant) suscitavit: quorum dux & princeps existit quondam Joannes Wicleff pseudochristianus: qui dum viveret, adversus religionem Christianam & fidem catholicam pertinaciter asseruit & dogmatizavit plures articulos, quorum quadraginta quinque huic paginae duximus inferendos, qui sequuntur.

Articuli Joannis Wicleff.

1. Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis, manet in sacramento altaris.
2. Accidentia panis non manent sine subjecto in eodem sacramento.
3. Christus non est in eodem sacramento identice & realiter in propria praesentia corporali.
4. Si episcopus vel sacerdos est in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non consecrat, non baptizat.
5. Non est fundatum in evangelio, quod Christus Missam ordinaverit.
6. Deus debet obedire diabolo.

7. Si

a Hac est cedula citationis Wicleffitarum, variis Templorum summo mane hujus diei ante solioem publicam affixa.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

7. Si homo debite fuerit contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

8. Si Papa sit prescius & malus, & per consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles ab aliquo sibi datam, nisi forte a Casars.

9. Post Urbanum sextum non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum sub legibus propriis.

10. Contra scripturam sacram est, quod viri ecclesiastici habeant possessiones.

11. Nullus prelatus debet aliquem excommunicare, nisi prius sciat eum esse excommunicatum a Deo: & qui sic excommunicatus, est hereticus ex hoc, vel excommunicatus.

12. Prelatus excommunicans clericum, qui appellavit ad regem vel ad Concilium regni, eo ipso traditor est regis & regni.

13. Illi qui dimittunt predicare, sive audire verbum Dei propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in die iudicii traditores Christi habebuntur.

14. Licet alicui diacono vel presbytero predicare verbum Dei, absque auctoritate sedis Apostolicæ vel episcopi catholici.

15. Nullus est Dominus civilis, nullus est prelatus, nullus est episcopus, dum est in peccato mortali.

16. Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab ecclesia, possessionis habitudine delinquentibus, id est, ex habitu, non solum abusu, delinquentibus.

17. Populares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

18. Decima sunt pura elemosina, & parochiani possunt propter peccata suorum prelatorum ad libitum suum auferre eas.

19. Speciales orationes applicatæ uni persone per prelatos, vel religiosos, non plus prosunt eidem quam generales, ceteris paribus.

20. Conferens elemosinam fratribus, est excommunicatus ex facto.

21. Si quis ingreditur religionem privatam qualemcumque, tam possessionatorum, quam mendicantium, redditur ineptus & inhabilis ad observantiam mandatorum Dei.

22. Sancti inhiuentes religiones privatas, sic inhiuendo peccaverunt.

23. Religiosi viventes in religionibus privatis, non sunt de religione Christiana.

24. Fratres tenentur per labores manuum vitam acquirere, & non per mendicitatem.

Prima pars est scandalosa & presumptuose asserta, pro quanto sic generaliter & indistincte loquitur: & secunda erronea, pro quanto assertis mendicitatem fratribus non licere.

25. Omnes sunt simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.

26. Oratio presciti nulli valet.

27. Omnia de necessitate absoluta eveniunt.

28. Confirmatio juvenum, clericorum ordinatio, locorum consecratio, reservantur Papæ & episcopis propter cupiditatem lucri temporalis & honoris.

29. Universitates, studia, collegia, graduationes & magisteria in eisdem, sunt vana gentilitate introducta, & tantum profunt ecclesie sicut diabolus.

30. Excommunicatio Papæ vel cuiuscumque prelati non est timenda, quia est censura anticristi.

31. Peccant fundantes claustra; & ingredientes, sunt viri diabolici.

32. Discreta clerum, est contra regulam Christi.

33. Silvester Papa & Constantinus Imperator erraverunt ecclesiam dotando.

34. Omnes de ordine mendicantium sunt heretici: & dantes eis elemosinam, sunt excommunicati.

35. Ingredientes religionem aut aliquem ordinem, eo ipso inhabiles sunt ad servandum divina precepta, & per consequens ad perveniendum ad regna celorum, nisi apostatarerint ab eisdem.

36. Papa cum omnibus clericis suis possessionem habentibus, sunt heretici, eo quod possessionem habent, &

consentientes eis, omnes videlicet Domini seculares, & ceteri laici.

37. Ecclesia Romana est synagoga satanae, nec Papa est immediatus & proximus vicarius Christi & Apostolorum.

38. Decretales epistolæ sunt apocryphæ, & seducunt a Christi fide: & clerici sunt stulti qui student eas.

39. Imperator & Domini seculares seducti sunt a diabolo, ut ecclesiam dotarent bonis temporalibus.

40. Electio Papæ a cardinalibus per diabolum est introducta.

41. Non est de necessitate salutis credere Romanam ecclesiam esse supremam inter alias ecclesias.

Error est, si per Romanam ecclesiam intelligas Universalem ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negares primatum Summi Pontificis super alias ecclesias particulares.

42. Fatuum est credere indulgentiis Papæ & episcoporum.

43. Juramenta illicita sunt, quæ sunt ad roborandum humanos contractus & commercia civilia.

44. Augustinus, Benedictus, Bernardus, damnati sunt, nisi penituerint de hoc, quod habuerunt possessiones, & inhiuerunt, & intraverunt religiones: & sic a domino Papa usque ad infimum religionum omnes sunt heretici.

45. Omnes religiones indifferenter introductæ sunt a diabolo.

Idemque Joannes Wicleff libros dialogum & trialogum per ipsum nominatos, & plures alios tractatus, volumina & opuscula composuit, in quibus prescriptos & plures alios damnabiles infernis & dogmatizavit articulos: quos libros ad sui perversi dogmatis publicationem publice legendos exposuit, ex quibus insuper multa scandala, damna animarum & pericula in diversis regionibus, & presertim Angliæ & Bohemiæ regnis, secuta sunt: adversus quos articulos atque libros in Dei a veritate exurgentes magistri & doctores universitatum & studiorum Oxoniensis & Pragensis, articulos predictos scholasticè diu post reprobarunt. Reverendissimi insuper patres, archiepiscopi, episcopi, pro tempore Cantuariensis & Eboracensis, sedis Apostolicæ legati in Angliæ, & Pragensis in Bohemiæ regnis, condemnarunt Libros etiam ejusdem Joannis Wicleff comburendos fore, dictus archiepiscopus Pragensis sedis Apostolicæ commissarius in hac parte sententialiter judicavit, & eorum qui superessent, prohibuit lectionem.

Rursus bis ad notitiam sedis Apostolicæ & generalis Concilii deductis. Romanus Pontifex in Concilio Romano ultimo celebrato, dictos libros, tractatus & opuscula condemnavit, jubens illos publice concremari, districtius inbibendo, ne quis Christi nomine insignitus audeat aliquem seu aliquam seu aliqua ex dictis libris, voluminibus, tractatibus & opusculis legere, exponere vel tenere, aut illis quomodolibet uti, vel illos, nisi in ipsorum reprobationem, allegare publice vel occulte. Et ut de medio ecclesie illa periculosa spurcissimaque doctrina eliminaretur, iussit omnes per locorum ordinarios, libros, tractatus, volumina & opuscula huiusmodi, auctoritate Apostolica per censuram ecclesiasticam (etiam si opus esset, cum adjectione, quod contra non parentes procederet tanquam contra sanctos heresis) diligenter inquiri, & repertos ac reperta publice ignibus concremari.

Hæc autem sancta Synodus presatos articulos quadragintaquinque examinari fecit, & sæpius recenseri per plures reverendissimos patres ecclesie Romane cardinales, episcopos, abbates, magistros in theologia, doctores juris utriusque, & plures notabiles in multitudine copiosa: quibus articulis examinatis, fuit repertum (prout in veritate est) aliquos & plures ex ipsis fuisse & esse notorie hereticos, & a sanctis patribus dudum reprobatos; alios non catholicos, sed erroneos; alios scandalosos & blasphemos, quosdam piarum aurium offensivos, nonnullos eorum temerarios & seditiosos. Compertum est etiam libros ejus plures alios articulos continere similibus qualitatibus; doctrinamque in Dei ecclesia & vesaniam, & fidei ac moribus inimicam inducere. Propterea in nomine Domini nostri Jesu Christi hæc sancta Synodus sententias predictorum archiepiscoporum ac Concilii

Al. virtute

Al. venenolam.

ANNO
CHRISTI
1415.

Romani ratificans & approbans, prædictos articulos & A. *clisæ sepultura jactari, secundum canonicos & legitimas*
corum quemlibet, libros ejusdem dialogum & trilogum *sanctiones.*
per eundem Joannem VVicleff nominatos, & alios ejus-
dem auctoris libros, volumina, tractatus & opuscula,
quocumque nomine censeantur, quos hic haberi vult pro
sufficienter expressis, hoc perpetuo decreto reprobos & con-
demnat. Et eorundem librorum & cujuslibet ipsorum
lectionem, doctrinam, expositionem & allegationem, nisi
ad eorum reprobationem, omnibus Christi fidelibus probi-
bendo: Inhibens omnibus & singulis catholicis sub ana-
thematis interminatione, & ne de cetero dictos articu-
los, vel ipsorum aliquem audeant publice prædicare,
dogmatizare, sive libros ipsos approbare, docere, tenere,
vel quomodolibet allegare, nisi ad eorum reprobationem,
ut dictum est: jubens illos libros & tractatus, volumina
& opuscula prædicta publice concremari, prout decre-
tum fuerat in Synodo Romana, sicut superius est expre-
sum. Super quibus & exsequendis & debite observandis
mandat prædicta sancta Synodus ordinariis locorum vi-
gilanter intendere, prout ad quemlibet pertinet, secun-
dum jura & canonicas sanctiones.

Ex mss. Surii, & Germanicis.

Quia vero libris prædictis diligentè examinatis per
doctores & magistros Universitatis studii Oxoniensis,
ultra dictos quadragintaquinque articulos, ducentos se-
maginta a extra pendentes collegerunt, quorum aliqui
cum prædictis in sententia coincidunt, licet non in
eadem forma verborum: & sicut de aliis superius di-
ctum est, quidam ipsorum erant & sint hæretici, quidam
seditionis, quidam erronei, alii temerarii, nonnulli scan-
dalosi, alii insani, nec non omnes pene contra bonos mo-
res & catholicam veritatem; fuerunt propterea per dictam
universitatem scholasticè & debite reprobati. Hæc igitur
Synodus sacrosancta cum deliberatione qua supra, præ-
dictos articulos & eorum quemlibet reprobat & conde-
mnat, prohibens, jubens, mandans & decernens, prout
de aliis xlv. Eorundem ducentorum sexaginta articulo-
rum tenores duximus inferius inferendos.

Ex prima editione.

Concilium pronunciat hæreticum Joannem VVicleff,
ac memoriam ejusdem condemnat, & mandat
exhumari ossa ipsius.

Insuper quia auctoritate sententiæ & decreti Romani
Concilii, mandatoque ecclesie & sedis Apostolicæ,
datis dilationibus debitis, processum fuit super conde-
matione dicti Joannis VVicleff & sue memoriæ, edi-
ctis propositis denunciationibusque ad vocandum eos qui
eundem sive ejus memoriam defendere vellent, si qui
penitus existerent. Nullus vero comparuit, qui eundem
sive ejus memoriam defenderet. Examinatis insuper te-
stibus super impunitiæ finali, pertinaciæque dicti Jo-
annis VVicleff, per commissarios deputatos per dominum
Joannem Papam modernum, & hoc Concilium, servan-
tisque servandis, prout in tali negotio postulat ordo ju-
ris, de ejus impunitiæ ac finali pertinaciæ, per evi-
dentia signa testibus legitimis comprobata, fuit legitime
facta fides. Propterea instante procuratore fiscali, edi-
ctoque proposito ad audiendum sententiam ad hanc diem,
hec sancta Synodus declarat, diffinit & sententias cum-
dem Joannem VVicleff fuisse notorium hæreticum, perti-
naciæ, ac in hæresi decessisse, anathematizando ipsum
pariter, & suam memoriam condemnando: decernitque
& ordinat, corpus & ejus ossa, si ab aliis fidelibus
corporibus discerni possint, exhumari, & procul ab ec-

clisæ sepultura jactari, secundum canonicos & legitimas
sanctiones.

Ex mss. Germanicis, & Surii.

ANNO
CHRISTI
1415.

Subsequenter dicta sessione (ut præmittitur) facta
de mandato ipsius sacri Concilii & dominorum præsi-
dentium nationum Gislelerus Boverken & ego, no-
tarii nationis Germanicæ antedictæ, accessimus ad por-
tam vulgariter Svitaport nominatam civitatis Constan-
tiniensis, per quam Papa Joannes dicitur fugisse, pro ex-
secutione ulteriori ipsius citationis: & ibidem dictam ci-
tationem contra eum decretam, sigillatam & subscri-
ptam, clavis dictæ portæ affiximus, eamque affixam &
extensam stare dimisimus per temporis spatium, deinde
amovimus: & loco ejus ibidem copiam in papyro affi-
ximus, & stare dimisimus, præsentibus ibidem probis
viris, Petro d Bannin notario publico, Gotfrido Gal-
sen, Henrico f Optervorde, clericis Leodiensis, Mogun-
tiniensis & Hildesheimensis diocesium testibus ad præ-
missa vocatis specialiter & rogatis.

Die sabbati eadem hora Vesperarum fuit congregatio
generalis nationis Germanicæ. In qua primo magister
Joannes g Scalbergen, tanquam præpositus ecclesie sancti
Severi Erfordiensis, fuit intitulus, & juravit, &c.

Subsequenter fuit ibidem per dominum Joannem Ab-
undi pro parte dominorum præsentium propositum,
quare ex consultatione certorum zelatorum unionis ec-
clesiæ Dei, deberet natio deputare tres providos & di-
cretos viros, qui haberent tractare materiam unionis
juxta informationem dictorum zelatorum: & quia illa
essent ipsis revelata in secreto & arcano, ideo non es-
set expediens neque necessarium committi pluribus: quia
timeretur, quod fraus intervenire posset, si aliqua reve-
latio que multum foret nociva, cum dicta materia con-
cernat practicam ad habendam unionem in ecclesia Dei:
& qua practica dimissa, forsitan per modica obstacula pos-
set impediri prædicta unio in ecclesia Dei. Et fuit de-
liberatum per omnes, quod deberent eligi tres de quin-
que alius alias electis super materia unionis. Et per illos
quinque fuerunt electi hi: videlicet dominus Nicolaus
Gneznenis episcopus, Petrus Ripensis episcopus, Alber-
tus Ratisponensis episcopus, super materia unionis.

Die Dominica, quinta mensis Maii prædicti fuit con-
gregatio deutorum quatuor nationum, hora quinta,
in loco in quo natio Germanica congregari solet. Et
erant archiepiscopi & episcopi circiter quadraginta, ab-
bates multi, & piires doctores de diversis studiis; no-
biles insuper & ambaxiatores regum circa viginti.

Ex mss. Card. Capranice & tribus Germanicis.

Die b Dominico &c. & primo de natione Italica fue-
runt: xi. dominus Antonius episcopus Ravenninus, Jaco-
bus episcopus Adriensis, Jacobus episcopus Tarvisinus,
Donatus episcopus Auximanus, Albertus episcopus
Astensis, Antonius episcopus Concordiensis, Mattheus
episcopus Pistoriensis, Jacobus & Redonensis protonota-
rius de Janua, Petrus Paulus de l Austria utriusque juris
doctor, Ardecinus de Novaria advocatus consistorii, Ni-
colaus abbas sanctæ Mariæ de Florentia, Gaspar de Pe-
rusio advocatus consistorii, Joannes de Odissis auditor pa-
latii, Ottobonus de Verzellis utriusque juris doctor.

De natione Gallicana, Joannes patriarcha Antioche-
nus, Geraldus episcopus Carcastonensis, Joannes episco-
pus Gebennensis, Vitalis episcopus Tolonenis, Martinus
episcopus Atrebarensis, Theobaldus archiepiscopus Bisun-
tinus, Joannes archiepiscopus Viennensis, Joannes episco-
pus Vaurensis, Guillelmus episcopus Ebroicensis, Guillel-
mus Pulchri m negotii magister in theologia, & Joannes
de

a Excerpta colligunt, mss. b Forte, fidelium. c Mss. nos Gamberus Fabri, & Gislebertus de Bononiam clerici,
&c. Augustina Ancepsi, notarii. d Mss. Fanini. e Mss. Volkera. f Mss. Opeder Berdo. g Mss. Stal-
berch. h Ex mss. loci: Die Dominica, quinta mensis Maii prædicti, fuit congregatio deutorum quatuor natio-
num, hora quinta, in loco, in quo natio Germanica congregari solet. Et primo de natione Italica fuerunt hi: dominus
Antonius, &c. i Mss. Germ. Narsensis. k Mss. Rodm. l Mss. Austria. m Mss. nepos. n Adde ex
mss. Adam de Cameraco, Jordanis Morini ambaxiator regis Franciæ, Penedictus Gentiani in theologia, Joannes de Vil-
lamas &c.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

de Villanova decretorum, Joannes de Spars in medicina, Auctorem usque ad presentiam domini regis. Quibus exe-

untibus, reversi fuerunt cum eodem & illustribus prin-

cipibus secum, videlicet Friderico Burgravio Nurem- bergensi, & Ludovico duce Bavarie; in quorum medio incesit tenendo se manibus: & veniendo ad presentiam regis, prostrati sunt ad genua: ubi idem Frideri- cus Burgravius nomine ipsius Friderici ducis Austrie & ad eius rogatum, dirigendo sermonem ad regem, dixit: qualiter avunculus suus, Fridericus dux Austrie ibidem presens, sibi supplicasset de intercedendo pro eo apud regiam majestatem; videlicet quod de offensis quas sibi intulisset regie majestati, ac sacro Concilio Constantiensi ac personis ecclesiasticis, aut aliis personis temporali- bus, nobilibus, ignobilibus, viduis aut orphanis, peteret a regia majestate veniam & misericordiam; dans se & personam suam, dominia sua & bona totaliter in manibus & potestate ipsius domini regis; promittens se Papam reducere velle, salvo tamen honore ipsius ducis Friderici; quod eidem Papae, neque suis secum venien- tibus, non inferatur vis in eorum propriis personis, sive bonis quae secum apportaverint. His dictis, praesatus Fridericus dux Austrie dixit, quod ita peteret & humiliter supplicaret regie majestati, ipsum recipere ad veniam & misericordiam, ponens se & sua dominia & bona quaecumque in manibus & potestate ipsius regis simpliciter disponenda ad omnem suam voluntatem. & Supplicans tamen, quod Papae & suis secum redu- cendis, nihil fiat in persona & rebus eorum quas addu- xerint. Quam humiliationem serenissimus dominus rex recepit, tangens sibi manum & ulterius manibus jun- ctis, idem dominus Fridericus dux promisit, nunquam per se vel alium seu alios contra dictum serenissimum dominum regem quovis modo facere; sed sibi fidelis- simus servitor esse. Super quo venerabilis vir magister Joannes Abundi advocatus nationis Germanicae, nomi- ne omnium & singulorum petiit sibi fieri per dominos Benedictum protonotarium, praepositum Albæ Regalis, & Jacobum Rhodini protonotarium de Janua, ceteros- que notarios & tabelliones ibidem existentes, unum vel plura, publicum vel publica, instrumentum seu instru- menta, ad dictamen cujuslibet sapientis praesentibus ibidem dictis dominis praelatis, abbatibus, doctoribus & nobilibus; aliisque quamplurimis in multitudine copiosa. Subseque eodem die fuit inter deputatos nationum de mandato domini regis lecta littera obligationis facta per dominum Fredericum ducem Austrie domino regi; quam ipse dominus rex voluit inferi libris & actis Conci- lii generalis & nationum, ad perpetuam rei memoriam.

Ex mss. Surii, & Germanicis.

Quibus omnibus ibidem vocatis per serenissimum do- minum Sigismundum Romanorum & Hungariae regem, dictoque serenissimo rege in medio ipsorum sedente, proposuit & exposuit, qualiter fecisset guerram oppor- tunam & necessariam contra ducem Fridericum Aus- triae. Primo ex eo, quod idem Fridericus scandalizasset ecclesiam & Concilium Constantiense in hoc, quod abduxit Joannem Papam vicimum tertium noctis tem- pore; & quod non remansit per eos, quin totaliter Con- ciliium per talem obductionem & Papae fugam fuisset dis- solutum. Item ex eo, quod g nonnullos episcopos de suis sedibus expulisset, & abbates de eorum monasteriis, re- tinens abbatias & episcopatus in manibus propriis. Item ex eo, quod viduas & orphanos spoliasset bonis haereditariis, quorum multi propter hoc irent mendicatum per Mundum.

Et modo ille dux Fridericus, ut praefertur, vellet venire ad concordiam, & quod guerra cessaret. Qua- propter b petiit consilium a dominis deputatis, quid in hac materia deberet facere & qualem concordiam de- beret inire; licet dixit, quod ille Fridericus forsitan petat veniam, & stare velit iudicio & simplici verbo do- mini regis & Concilii. i Etiam quod honor ipsius regis, & ejus juramentum quod alias dixit se fecisse, quod nunquam velit facere pacem neque treguam cum dicto duce. Et fuit per dominos deputatos disputatum & con- clusum, quod ex hoc nullum incurreret perjurium, quia simpliciter eum reciperet ad misericordiam, & tanquam hominem captivum, & dominium ejus capti- vum. Allegabant etiam multi, quod tale juramentum in praesenti casu non habet eum ligare. Et sic habitis consultationibus, de voluntate domini regis fuerunt missi quatuor praelati ad associandum dictum Fridericum

Ex iisdem mss. Surii, & Germanicis.

Effectus litterae l submissionis ducis Austriae, qua scripta fuit in Tenonico, & sigillo suo sigillata, sequitur & est talis.

Nos Fridericus, &c. recognoscimus, &c. quod cum serenissimi principis indignationem inciderimus, venimus in propria nostra persona ad conspectum dicti domini nostri regis Constantiam. Et nos, personam nostram, territoria, homines, civitates, fortalitia, & quidquid habemus & tenemus, nihil excepto ad suam regalem gratiam dedimus & m ponimus vigore praesentium taliter, quod ipse nobiscum & cum eis facere n & ordinare possit pro suae regalis libito voluntatis. Quidquid etiam quaelibet persona vel personae ecclesiasticae vel saeculares, nobiles vel ignobiles, in quacumque dignitate vel statu constituta, nemine excepto, contra nos o habet occasionem pro quacumque causa, nulla excepta, hoc totaliter posuimus & dedi- mus in arbitrium dicti domini nostri regis, sic & to- taliter, quod quidquid ipse dominus noster rex jussit in hujusmodi, ordinaverit & distaverit, pro sua vo- lun-

a Mss. Canobon. b. Dattinger. c. Ex mss. lege, Lambertus de Sripite, in Decretis: Petrus de Lambrea, Decretorum: Albertus de Nuremberg, in Decretis, Doctores episcopus, &c. d. Ml. Luaka. e. Mss. Henningus Koningelox-archen. f. Mss. Cuno. g. Mss. multos. h. Mss. Germ. Fuit consultum per dominos deputatos. i. Mss. Germ. Etiam qui bono... & ejus juramenti... cum dicto duce. k. Mss. Adiciem ut prius, quod supplicasset, quod Papa. l. Obligationis mss. m. Mss. posuimus. n. Mss. Germ. tres, & dimittere. al. disponere. o. Mss. haberi adjones.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

luntate per nos erga quemlibet faciendum, quod iſtud fa-
cere & adimplere & finire debemus abſque omni dilatione
& contradictione. Debemus etiam & volumus facere &
procurare: Papam Joannem ad Conſtantiam, ſeu alibi,
quo dominus noſter rex voluerit, præſentare aut facere
præſentare ad manus & poteſtatem dicti domini regis &
ſacri Concilii, quod præſentialiter Conſtantie celebratur.
Sperantes, quod juxta verbum regium deſuper nobis fa-
ctum, quod dictus Papa Joannes & omnes ſecum ven-
turi Conſtantiam, aut ad alium locum deputandum,
ſuarum vitæ & rerum ad eos pertinentium, quas ſecum
ad huiusmodi locum duxerint, ſint ſecuri. Et, ſi dictus
Papa Joannes de papatu deſiſtens fuerit vel ceſſerit,
tunc in voluntate præſati Concilii ſtabit, quomodo ei-
dem de ſtatu ſuo provideatur. Nos etiam volumus &
debemus in hoſtagio Conſtantie manere, quouſque Pa-
pa Joannes Conſtantiam, aut alibi, quo præſatus domi-
nus rex deputaverit, pervenerit, ut ſupra dictum eſt.
Et quouſque omnes & ſinguli officiales, cives & incolæ
munitionum, civitatum, & territoriorum in Svevia,
Alſatia, a partibus Briſgovie, Comitatu Tirolis circa
Athelim, & valle dicta *bim Cal*, præſato domino no-
ſtro regi & imperio ſacro fidelitatem & promiſerint &
juraverint ad ſancta Dei evangelia ipſum reſpicere & ſi-
bi obedire, donec omnia & ſingula per nos taliter &
effectualiter facta fuerint & adimpleta. In quo & præ-
ſati domini noſtri regis ſimplicibus verbis, litteris aut
intimationibus abſque probatione alia debent contentari;
aut quouſque idem dominus noſter rex eodem fide-
litatem, promiſſionum & juramentorum huiusmodi per
ſe vel ſuas litteras nunciaverit abſolutos. Et in caſu
quo præmiſſa in toto vel in parte non faceremus &
impleremus, ſeu quomodolibet contraveniremus (quod
Deus avertat) extunc præſatæ civitates, munitiones,
territoria & homines noſtri præſato domino noſtro regi
& ſacro imperio totaliter devolventur, & deinceps ei-
dem tanquam juſto ordinario & naturali domino ſuo
ſubjicientur & obedient, noſtra & cujuſlibet alterius
contradictione non obſtante, omnibus fraude, dolo &
nequitia totaliter ceſſantibus in præmiſſis. Et iſtud ad
omnem firmitatem promiſimus noſtra principatus ſidu-
cia, & ad ſancta Dei evangelia juravimus virtute huius
litteræ totum id quod ſupra ſcriptum eſt, faciendum &
adimplendum totaliter & cum effectu. Et in reſtimo-
nium iſtius, ſigillum noſtrum ad litteram cum matura
noſtra deliberatione appoſuimus. Et quia nos etiam
iſtud præſcriptum totum de noſtra propria & libera
voluntate fecimus, propterea rogavimus illuſtres prin-
cipes, ducem Ludovicum, comitem Palatinum Rheni,
ducem Bavarie, & Griffinum de Morey noſtrum dile-
ctum avunculum, & burgravium de Nuremberg no-
ſtrum dilectum ſocerum, quod quilibet eorum ſuum ſi-
gillum ad reſtimonium omnium & ſingulorum præmiſ-
ſorum ad præſentem litteram appoſuit, eodem Lud-
ovicum, &c. indemnes tenendo.

Datum, &c.

Ex prima editione.

*Super quibus lectura, publicatione, pronuntiatione &
diſtinctione ſive condemnatione, dominus Oſienſis præſi-
dens, & dicti quatuor nationum quatuor præſidentes,
interrogati, an placeret, reſponderunt omnes, & primo
Oſienſis, deinde nationum præſidentes, quod placeret.
Et approbaverunt omnia prædicta.*

Ex Mſ. Viſtorino.

Die Jovis 9. Maii in feſto Aſcenſionis Domini fuit
celebrata Miſſa de dicta ſolemnitate per Card. Cameracenſem
in navi Eccleſie Conſtantienſis, ubi ſeſſiones fuerunt, præſente
Imperatore, XIII. aliis Cardinalibus, Prælatiſ in magno numero,
& quampluribus aliis. Et in medio Miſſæ M. Petrus de Verſaliſ
Monachus S. Dionyſii in Francia, in ſacra pagina Profeſſor fecit
ſermonem, & fecit ſuum thema: *Hic ſtatim aſpicientes
in celum* Act. 1. & in Epistoſa dicit, & deduxit
ſuum thema triplici modo. Scilicet de duritia cordis,
& pertinacibus, qui nimis ſunt pertinaces in ſuis opi-

nionibus, & contra veritatem & juſticiam faciendo ali-
quibus Dominicis pro numeribus receptis vel recipien-
dis, aut alias pro libito voluntatis ſue.

Eadem die 9. Maji ex ordine Concilii iverunt apud
Friburg, ubi erat Papa, Archiep. Biſuntinus & Ri-
gens, de Ordine Pruffie in Alamannia ad exhortan-
dum, monendum, & requirendum Papam, ut vellet
venire Conſtantiam ad Concilium, ad fratres & filios,
quos ſe dimiſerat, & reliquerat ſine paſtore, & ab eis
aufugerat, ſignificantes eidem, quod auctoritate Con-
cilii citatus fuerat ad certos fines, ut in citatorio ſupra-
ſcripto continetur, & ad diem 13. ejusdem menſis
Maji. Et ulterius intimarent eidem, quod a ſacro
Concilio mandatum habebant eundem ponere in mani-
bus Concilii, & ſe tenere ſecuros deinceps. Qui DD.
Archiepiſcopi applicuerunt Friburg die 11. Maji, &
eidem expoſuerunt ſuam legationem. Quibus exhorta-
tionibus, monitionibus, & requiſitionibus auditis per
eos, reſpondit Papa vultu jucundo, quod multum gau-
debat de eorum adventu, & quod promptus & paratus
erat ire cum ipſis Conſtantiam, vel alibi, & ex tunc af-
cenderet equum, ſi vellet; & quod non querebat aliud
niſi venire Conſtantiam ad Concilium, & quod ſibi
diſplicebat ipſum ſe Concilium dimiſſiſſe, malo Concilio
duſtus.

S E S S I O IX.

In qua producebatur executio citationis contra Jo-
annem Papam viceſimumtertium.

De Luna decimatertia menſis Maji ſupradicta, fuit
ſeſſio generalis in eccleſia cathedrali Conſtantienſi
ſupradicta; in qua præſidebat reverendiſſimus pater do-
minus Joannes epiſcopus Oſienſis cardinalis Vivarienſis.
Cui ſeſſioni interſuit ſereniſſimus princeps Sigismundus
Romanorum & Hungarie rex, &c. cum ſuis nobilibus
& ingenuis regalibus, & imperialibus ſibi adminiſtran-
tibus, & fuit cantata Miſſa de Angelis, videlicet,
Benedicite omnes Angeli, &c. per reverendum patrem
dominum Robertum epiſcopum Saresbiriſem nationiſ
Anglicane.

Ex prima
editione.d Ex mſ. Su-
rii.

Ex mſ. Surii, & tribus Germanicis.

Præſentibus ibidem reverendiſſimis dominis, Jo-
anne epiſcopo Oſienſi cardinali, &c. Angelo Laudenſi,
Franciſco Venetiarum, Alamanno Piſano, Jordano de
Urſinis, Branda Placentino, Guillelmo ſancti Marci,
Antonio de Salancho, præſbyteris, Amadeo Saluria-
rum, Raynaldo de Brancaſiſ, Ludovico de Flifco,
Landulpho Barenſi, Odone de Columna, Franciſco Flo-
rentino, & Lucido de Comitibus, diaconis cardinali-
bus, abſentibus Petro Cameracenſi & Antonio Aquile-
jenſi cardinalibus, licet in civitate Conſtantienſi præ-
ſentibus. Qua Miſſa cantata, fuit cantatum officium,
Exaudi nos Domine, &c. cum litanis, orationibus &
collectis cum evangelio, *Erunt ſigna in ſole*, &c. ac
hymno, *Veni creator Spiritus*, more ſolito.

Quibus ſinitis, ſurrexit venerabilis vir magiſter Be-
nedictus Gentiani, monachus ordinaſ ſancti Benediſti,
ambaxiator ſtudii Uniſverſitatis Pariſienſis, & propoſuit
qualiter venerabiles magiſtri Uniſverſitatis ſtudii Pari-
ſienſis recommendarent ſe præſenti Concilio Conſtan-
tienſi, mittendo ſibi unam litteram, quam ibidem in
medium produxit: cujus tenor ſequitur inferius poſt
lecturam aliorum, pro quibus ſeſſio fuit deputata.

Deinde ſurrexerunt honorabiles viri magiſtri Hen-
ricus de Piro & Joannes de Scribanis, promotores &
procuratores Concilii. Idem Henricus loquens: Nos
procuratores & promotores huius ſacri Concilii dicimus
& exponimus, citationem alias contra Joannem Papam
viceſimumtertium decretam, una cum eius executione
facta in publicis instrumentis, quorum tenores inferius
ſunt inſerti.

Et ulterius recitando, primo, qualiter ultimo do-
minus Joannes Papa viceſimus tertius, & ejus receptato-
res, ſequaces & fautores fuerunt citati ad diem præ-
ſentem, ad comparandum, reſpondendum, & allegan-
dum cauſam, &c. prout in dicta citatione continetur.

Et

ANNO
CHRISTI
1415.

Et ob hoc eorumdem Joannis receptatorum & sequacium, sive adherentium non comparentium, neque aliquas causas rationabiles allegantium, cur recessus dicti domini Joannis Papae clandestinus pronunciari non debeat fuisse & esse ecclesiae sanctae Dei damnosus, scandalosus & opprobriosus, ac unionis & pacis ecclesiae perturbativus & nocivus, ac nefandissimi schismatis nutritivus & roborativus, haeresisque & suspicionis fidei sensitivus, ac a bono unionis & pacis ecclesiae praefatae promissionibus, juramentis & vocis per dominum Joannem Papam super hoc factis deviativus. Nec non allegantium causas, quare testes super notorietate criminum in citatorio expressorum recipi non debeant, & deinde notoria pronunciari, & super eisdem tanquam super notoriis criminibus procedi. Et cur ipse dominus Joannes Papa vicissim tertius non debeat suspendi a totali administratione papatus, propter notoriam, malam vel scandalosam administrationem & dilapidationem. Ipsosque dominum Joannem Papam, suos complices & sequaces, primitus tamen diligenter per reverendissimos patres dominos ex dominis sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus, & quatuor praefatos quatuor nationum, diligenter ante valvas hujus majoris ecclesiae Constantiensis praekonizatos; si non comparuerint, neque reperiantur, petimus contumaces reputari; & in eorum contumaciam supradicta omnia & singula per hanc sanctam Synodum secundum formam citatorii pronunciari, declarari & decerni, dictum recessum suum fuisse & esse sanctae ecclesiae Dei scandalosum & opprobriosum, &c. Nec non crimina in ipso citatorio expressa, fuisse & esse notoria; & super eis tanquam super notoriis procedendum fore, & procedi debere declarari; dictumque dominum Joannem Papam a totali administratione papatus tam spiritualium, quam temporalium, propter praemissa lite pendente, suspendendum fore & suspendi debere: ipsumque super praedictis criminibus fuisse & esse notorie irretitum, & penitus incorrigibilem, aliasque procedi & declarari, prout juris fuerit, & ordo dictaverit rationis.

Item, petimus similiter ex benignissimo officio, quod humiliter pro tota Universali ecclesia & cuncto populo Christiano imploramus, per hoc sacrum Concilium & hanc sanctam universalem Synodum aliquos ex dominis sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus antedictis, & aliquos alios etiam praelatos dari & deputari commissarios, coram quibus testes in hac causa produci valeant; quique juramenta eorumdem recipiant, ipsosque examinent diligenter, & huic sacro Concilio processum huiusmodi habitum & habendum referant, aliaque faciant, quae circa praemissa necessaria fuerint, & quomodolibet opportuna. Praemissa omnia & singula cum debita petimus instantia instantius & instantissime fieri, decerni & adimpleri, salvo jure addendi, minuendi & mutandi, declarandi, &c. ut est a stili juris atque moris.

^a Al. scilicet. Quibus factis, reverendissimus pater dominus Franciscus cardinalis Florentinus surrexit, proponens quod dominus Joannes Papa vicissim tertius praedictis misisset dominis cardinalibus unam bullam in qua constituit procuratores suos ad hanc Synodum, ad defendendum & agendum nomine sui super sibi impositis & imponendis per dictam Synodum: videlicet reverendissimos patres, dominum Petrum Cameracensem, Guillelmum sancti Marci, presbyteros, & ipsum Franciscum Florentinum diaconum cardinalem, licet sui collegae ipsi non venerunt ad concordiam, an vellent acceptare onus procuratoris; licet ipse similiter misisset unum breve, exhortando eos, quod acceptarent pro eo onus procuratoris; tamen juxta id quod sibi visum fuerat, non possunt bene transire, quin deberent acceptare. Sed exnunc dixit, quantum in eo erat, pro ista vice nollet acceptare onus procuratoris, persuasissetque sibi alias, quando fuerat secum, quod reverteretur & faceret illa quae promiserat. Dominus vero Guillelmus sancti Marci levans se, dixit quod illam materiam ignorasset penitus, & nunquam venisset ad notitiam ejus, nisi hodie mane. Sed quidquid esset, ipse non esset dispositus ad acceptandum onus pro Papa, neque pro aliquo alio, renunciando ipse omni acceptationi exnunc penitus & omnino. Exnunc tamen approbans persuasionem quam domini

Concil. General. Tom XXVII.

Anus Florentinus dixit fecisse Papae, qualiter reverteretur ad Concilium, & impleteret ea quae vovisset & jurasset.

Quibus sic propositis per dictos dominos Franciscum Florentinum & Guillelmum sancti Marci cardinales, statim surrexit magister Henricus de Piro una cum magistro Joanne de Scribanis, ipsoque Henrico loquente dixerunt, quod citatio esset personalis, & causa criminalis, in qua nullus admitteretur per procuratorem: protestando ibidem, ex quo Joannes Papa XXIII. constituit procuratores suos ad hanc causam, quod manifestum & notorium esset, quod citatio venit ad ejus notitiam, & sufficienter devoluta.

Subsequenter pro meliori expeditione hujus negotii sunt rogati per Concilium duo cardinales diaconi & quinque praelati nomine Concilii, ad eundem ad portas sive valvas ecclesiae praefatae, ad inquirendum, si Joannes Papa XXIII. foret ibidem, ipsumque requirendo & suos sequaces, receptatores & fautores, ut comparere deberent coram sancta Synodo Constantiensis, responsuri super contentis in citatorio contra eos emisso.

Cardinalibus vero recusantibus, licet petitis & expectatis, accesserunt ad portas ecclesiae reverendissimus pater dominus Joannes patriarcha Antiochenus nationis Gallicanae, Nicolaus Gneznensis archiepiscopus nationis Germanicae, Antonius archiepiscopus Ragusinus nationis Italicæ, & Nicolaus episcopus Bathoniensis nationis Anglicanae, Stephanus episcopus Dolensis nationis Gallicanae, cum reverendis patribus Benedicto praeposito Albe Regalis, protonotario nationis Germanicae, & Jacobo Rhodini nationis Italicæ, quinque notariis sive tabellionibus quatuor nationum. Quorum quilibet unus post alium in dictis & extra valvis tribus vicibus vocavit Joannem Papam XXIII. & suos sequaces alta & intelligibili, ac clamorosa voce, videlicet in hunc modum: Auctoritate sanctae Synodi Constantiensis requirimus Joannem Papam vicissimum tertium citatum & suos sequaces & fautores: si sint hic, veniant coram dicta sancta Synodo, responsuri super contentis in citatorio. Quibus inquisitionibus factis successive, nullus comparuit, neque respondit.

Reversi ad ecclesiam & ad dictam Synodum, fecerunt relationem. Primo dominus Joannes patriarcha, & deinde dominus Benedictus praepositus protonotarius, nomine notariorum, qualiter inquisierunt dictum Joannem Papam & ejus sequaces ac fautores juxta formam juris eis traditam: & nullus comparuit, neque comparebat pro eis; quod attestarentur coram Deo & dicta Synodo Constantiensis.

Super quibus successive dictis, petitis, relatis, atque injunctis, idem magister Henricus de Piro promotor una cum dicto Joanne de Scribanis, petiverunt sibi per notarium sedis Apostolicae & alios tabelliones & notarios Synodi, unum & plura confici, publicum & publica, instrumentum & instrumenta. Praesentibus ibidem illustribus principibus dominis Ludovico duce Bavariae, Rompoldo duce Zagahensi in Silesia, Joanne Jacobo comite Aquesanensi filio & comitis Montiserrati, Joanne comite de Friburg, Joanne Carolo de Vicecomitibus de Mediolano, Philippo de Florentia, Nicolao de Gara & magno comite de Hungaria, & aliis Christianorum multitudine copiosa.

Quibus sic peractis, dominus Andreas electus Poznaniensis de mandato dictae Synodi ascendeat in locum in quo publicabantur edicta Concilii: & legebat ibidem certam schedulam alias in nationibus conclusam pro officialibus Concilii: & cetera. Cujus tenor sequitur inferius. Nec non litteram missam per Universitatem studii Parisiensis, cujus similiter tenor sequitur inferius. Quibus lectis, Henricus de Piro & Joannes de Scribanis, Henrico loquente, petierunt a tota Synodo, an placeret; adjicientes, si aliquis esset cui non placeret, juxta auctoritatem & facultatem Concilii, posset libere surgere & dicere id quod sibi placeret. Et sic de omnibus aliis fuit responsum per dominum praesidentem & omnes alios, *Placet*, nemine discrepante.

ANNO
CHRISTI
1415.c. Marchio-
ni, ml.d. Mf. Co-
misse ma-
gno in Hun-
garia.

ANNO
CHRISTI1415.
Lec. 22.

Ex prima editione.

A

Ex ms. Sarti, & tribus Germanicis.

ANNO
CHRISTI

1415.

Qua quidem dicta cantata, legebantur litanie & alia more aliarum sessionum, cum evangelio, Erunt signa in sole & luna, &c. Deinde vero dominus Andreas electus Poznanensis legebat quasdam conclusiones & litteras, quarum tenores sequuntur, & sunt tales:

Sacrosancta Constantiensis Synodus ecclesiam catholicam representans, in Spiritu sancto legitime congregata.

Auditis & intellectis propositis & petitis per procuratores hujus sacri Concilii generalis contra dominum Joannem Papam XXIII. intendentes in hac causa cum maturitate & mansuetudine & caritate in Spiritu sancto procedere, presertim dominum Joannem, quoad premissa contra eum proposita & petita, usque ad diem crastinum hora qua celebrabitur sessio, de solita benignitate exspectandum decernit, & super jam propositis seu petitis pro parte eius fore respondendum.

Concilium dat commissarios in causa inquisitionis contra Joannem Papam vicessimtertium.

a Forte (supra) per propositum.

Item dicta sancta Synodus deputat & constituit a supra propositis contra dictum dominum Joannem Papam vicessimtertium commissarios reverendissimos dominos cardinales de Urbinis & tituli sancti Marci; nec non reverendos patres dominos episcopos Concordiensem & Tarsitanum, ac Joannem de Bononia sacri palatii Apostolici causarum auditorem, nationis Italice: & episcopum Dolensem, & abbatem sancti Lupi, nec non Guillelmum b Maligni dicti palatii auditorem, nationis Gallicane: & episcopum Merburgensem, & Andream electum Poznanensem, & Beriboldum de Wildungen ejusdem palatii auditorem, nationis Germanice: episcopum Liebfeldensem, & abbatem beate Marie extra muros Eloraci, nationis Anglicane: quibus dat potestatem super predictis testes recipiendi, citandi & compellendi, ipsosque examinandi secundum petitionem predictorum promotorum, prout natura cause requirit; ita quod quilibet ipsorum tunc possit predicta inchoare, perficere & finire, & super notorietate & scandalizatione & incorrigibilitate dictorum criminum pignarum relationem facere; & ad finem procedendi contra dictum Papam, ubi juris fuerit & rationis.

b Al. Maligni. al. Malignici.

Concilium deputat suos iudices

Item dicta sancta Synodus constituit & deputat in iudices seu commissarios ad audiendum omnes causas, ad dictam sanctam Synodum per appellationem seu querelam deductas, devolutas, seu deducendas & devolvendas, reverendissimos patres Mattheum episcopum Pistoriensem nationis Italice, Joannem episcopum Vavrensem nationis Gallicane, & Nicolaum episcopum Plorensem nationis Germanice, & Robertum episcopum Sarsbiriensem nationis Anglicane; quibus dat potestatem in predictis citandi in curia & extra eam, & alia faciendi que ad dictas causas pertinent & pertinebunt, usque ad sententiam diffinitivam exclusive.

c Jacobum. Ms. Germ.

Concilium deputat sessionarios.

Item dicta sancta Synodus constituit & deputat sessionarios pro ordinando dominos prelatos, ambaxiatores & ceteros in sessionibus Concilii, prout fieri solitum est; videlicet de natione Gallicana antiquus nominatus, & de natione Italica dominum Joannem de sancto Severino, & pro natione Germanica magistrum Everhardum Lupi.

Item supplicatur per legentem predicta serenissimus regis majestati, quod loco domini comitis Bertholdi propter ejus absentiam, provideat de uno alio ad suum officium sufficiente.

In nomine Domini. Amen.

ANNO a Nativitate ejusdem millesimo quadringentesimo decimoquinto, indictione octava, die quarta mensis Maji, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Joannis divina providentia Papae vicessimtertii anno quinto, in mei notarii publici & testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum presentia, venerabilis vir dominus Nicolaus de Hubancho, litterarum scriptor, & pro tunc audientia publica litterarum contradictarum domini nostri Papae lector in ecclesia sancti Stephani Constantiensis, pro audientia causarum Apostolica specialiter deputata, mane hora consueta quasdam litteras citatorias personales a sacrosancta Synodo Constantiensis generale Concilium facientes, & ecclesiam catholicam representante, in Spiritu sancto legitime congregata, ad instantiam venerabilium virorum magistrorum Henrici de Piro licentiat in decretis, & Joannis de Scribanis de Placentia, causarum & negotiorum dicti Concilii promotorum & procuratorum, contra presertim dominum Joannem Papam & ejus fautores, receptatores & ejus sequaces emanatas, & propriis sigillis presidentium quatuor nationum hujusmodi Concilii munitas & sigillatas, nec non per providos viros magistros, Joannem Gujardi pro Gallicana natione, Bartholomaeum de Guastis pro Italica, Gifelerum Bovencen pro Germanica, & Joannem Raynaldi pro Anglicana, nationibus, in predicto sacro generali Concilio Constantiensis notarios subscriptas & sigillatas, quarum tenor sic incipit: Sacrosancta Constantiensis Synodus, &c. Et sic finit: Datum Constantie provincie Moguntinensis, &c. alta & intelligibili voce legit & publicavit ad presertim magistrum Henrici de Piro & Joannis de Scribanis promotorum & procuratorum nomine quo supra, instantiam, qui sibi de publicatione & lectura hujusmodi per me notarium publicum infrascriptum, unum vel plura, publicum seu publica fieri petierunt instrumentum seu instrumenta. Presentibus ibidem venerabilibus & discretis viris magistris Michaele de a Bolefanis licentiat in decretis, Joanne de Scribanis in Romana curia procuratore, Conrado Baldevin, Henrico Hutnatels, Joanne Brunichusen, Robino Colini, in dicta audientia procuratoribus, & Gifelero de Bovencen, sacri palatii Apostolici causarum notariis, & quampluribus aliis testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

d Ms. German. Bolefanis.

Paulo post ego Fridericus notarius infrascriptus predictas litteras citatorias ad valvas dictae ecclesie sancti Stephani pro audientia causarum Apostolica specialiter deputatas affixi, & extensas per tempus dimisi, rogatus & requisitus per dictos magistros Henricum de Piro & Joannem de Scribanis promotores & procuratores, nomine quo supra, ut de hujusmodi affixione publicum conficerem instrumentum. Presentibus ibidem discretis viris magistris Nicolao Vourt, Henrico Herbordi, Joanne Christiani & Joanne Carpentarii in predicta audientia procuratoribus, testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Deinde vero hora Tertiarum dictae diei, vel quasi, ego Fridericus notarius infrascriptus predictas litteras citatorias de predictis valvis removi, & statim postea ad valvas ecclesie cathedralis Constantiensis affixi, & extensas ibidem dimisi per horam & ultra, rogatus & requisitus, ut de hujusmodi remotione & affixione publicum conficerem instrumentum. Presentibus ibidem discretis viris magistris Nicolao de Hubancho lectore predicto, Arnoldo Vorthem, Theodorico de Horsten, litterarum Apostolicarum scriptoribus, & Joanne Stado de Lothem, sacri palatii Apostolici causarum notariis, testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Ex

ANNO
CHRISTI
1415.

Ex post vero hora quasi undecima dictis diei, ego Fredericus notarius infrascriptus predictas litteras citatorias de predictis valvis removi: & deinde incontinenti ad valvas palatii Apostolici, sive domus episcopalis Constantiensis, ubi dictus dominus noster Papa, dum in presenti civitate Constantiensi erat, habitabat & habitare solebat, affixi, & extensas per tempus dimisi.

Et deinde hora Nonarum, vel quasi, easdem litteras de proxima dictis valvis removi, & mecum portavi, rogatus & requisitus a sepe dictis promotoribus, ut de hujusmodi affixione & remotione publicum conficerem instrumentum. Presentibus ibidem honorabilibus viris magistro Theodorico de Horsten, Golvino, Muel, litterarum Apostolicarum scriptoribus, Hermano a Coppardi Canonico ecclesie sancti Cassii Bonnenensis, Coloniensis diocesis, Henrico ten b Gangenhave de Reys, Joanne c Walkingen, & Stephano Pilosi, sacri palatii causarum Apostolici notariis, & Ricoldo vonder Samitter, clericis Coloniensis, Monasteriensis, Rutimensis & Leodiensis diocesium, testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis. Et ego Fredericus de Arnhem clericus Coloniensis diocesis, publicus Apostolica & imperiali auctoritatibus notarius, ac dictae audientie publicae litterarum contradictarum domini nostri Papae scriba, quia predictis lecturis, publicationibus, affixionibus & remotionibus una cum prae-nominatis testibus praesens interfui: ideo hoc praesens instrumentum manu mea propria scriptum & subscriptum in hanc publicam formam redegi, signoque & nomine meis solitis & consuetis signavi, rogatus & requisitus, in fidem & testimonium omnium & singulorum praemissorum.

In nomine Domini. Amen.

Anno a Nativitate ejusdem millesimo quadringentesimo decimo quinto, indictione octava, die vero sabbati, quarta mensis Maji, pontificatus domini Joannis Papae vicesimotertii anno quinto, paulo post horam nonarum. Ego Giseleerus notarius publicus infrascriptus, in testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum praesentia, certas litteras citatorias personales, a sacrosancta synodo Constantiensi generale Concilium faciente, & ecclesiam catholicam representante, in Spiritu sancto legitime congregata, ad instantiam & petitionem venerabilium virorum magistrorum Henrici de Piro licentiatum in decretis, & Joannis d Scribanis de Placentia, causarum & negotiorum dicti Concilii promotorum & procuratorum contra praefatum dominum Joannem Papam vicesimumtertium & ejus fautores, receptatores & sequaces emanatas, & sigillis praesidentium quatuor nationum hujus Concilii munitas & sigillatas, ac etiam per quatuor earundem nationum in praedicto sacro generali Concilio notarios subscriptas & signatas. Quarum quidem litterarum citatorum tenor sic incipit: Sacrosancta Constantiensis Synodus, &c. Et sic finitur: Datum Constantiae, provinciae Moguntinae, in ecclesia majori solemniter celebrata die Jovis secunda mensis Maji, indictione octava, anno Domini, &c. Ad instantiam & requisitionem praefatorum magistrorum, Henrici de Piro & Joannis de Scribanis, promotorum & procuratorum, nomine quo supra, valvis seu portis civitatis Constantiensis d Guitport vulgariter nuncupatis, una cum earundem vera copia affixi, & ibidem affixas & extensas dimisi.

Ex mss. Card. Capranica & Germanicis.

Quarumquidem litterarum tenor sic incipit. Sacrosancta Constantiensis Synodus generale Concilium faciens, & ecclesiam catholicam representans, in Spiritu sancto legitime congregata universis Christianidelibus unionem, pacem ecclesiae, & gaudium sempiternum, Et sic sunt ante subscriptionem notariorum: Datum Constantiae provinciae Moguntinae, in sessione publica in ecclesia majori solemniter celebrata die Jovis ii. mensis Maji, indictione viii. anno vero Domini mccccxv. Pontificatus praefati domini Joannis Papae XXIII. anno quinto, Concil. General. Tom. XXVII.

a Mss. Cop-
rardi.
b Mss. Lan-
genbaur
c Mss. Wa-
ling.

d Sneyffat
mss. al.
Saxtor.

ANNO
CHRISTI
1415.

presentibus ibidem illustribus principibus domino Rom-poldo duce Silesiae, Friderico Burgravio Nurembergensi, Joanne Jacobo filio Marchionis Montisferrati, Joanne de Vicecomitibus de Mediolano, & Sigismundo de Lo-fus de Hungaria militibus, testibus ad premissa vocatis specialiter, & rogatis, & quamplurimum aliorum Christianorum multitudine copiosa.

Deinde vero hora prima post meridiem ejusdem diei, ipsas litteras citatorias originales, copiis earundem per me affixis ibidem dimissis, a dictis valvis seu portis amovi & mecum portavi, rogatus & requisitus a supra dictis magistris Henrico de Piro, & Joanne de Scribanis promotoribus & procuratoribus nomine quo supra, ut de affixione & amotione hujusmodi ipsis unum vel plura, publicum seu publica conficerem, instrumentum seu instrumenta. Presentibus ibidem discretis viris magistris, Gumperto Fabri, & Petro Bannin de Dester-wiel, sacri palatii Apostolici causarum notariis clericis Moguntinensis & Leodiensis diocesium, testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Paulo vero post premissa, ego Giseleerus notarius infrascriptus una cum praedictis litteris citatoriis ad dictae civitatis Constantiensis valvas seu portas, & Rump-phartorum vulgariter nuncupatas, accessi, & eidem valvis seu portis easdem litteras citatorias una cum earundem vera copia affixi, & ibidem ipsas affixas & extensas dimisi. Demum vero ipsas citatorias originales litteras post horam Vesperarum ejusdem diei supra dictae, copia earundem ibidem per me affixa, etiam in proxime dictis portis dimissa, removi & mecum deportavi: rogatus & requisitus a supra dictis magistris Henrico de Piro & Joanne de Scribanis, promotoribus & procuratoribus nomine quo supra, ut ipsis de hujusmodi affixione & amotione unum vel plura, publicum seu publica conficerem instrumentum seu instrumenta. Presentibus ibidem honorabilibus & discretis viris magistris Clemente de Cumis, & Bassione de f Putaladis de Lauda, litterarum Apostolicarum scriptoribus, & Joanne g Guinardi in dicto sacro Concilio pro natione Gallicana notario, clerico Pictavenis diocesis, testibus ad praemissa vocatis & rogatis. Et ego Giseleerus de Beventen clericus Moguntinensis diocesis, Apostolica & imperiali auctoritatibus notarius, & in sacro Constantiensi generali Concilio supra dicto pro natione Germanica notarius, praedictas litteras citatorias per editum & personales supra dictis valvis & portis affixi, & ut praemittitur, amovi: de quibus affixione & amotione praesens publicum instrumentum manu mea propria subscriptum confeci, subscripsi & publicavi, signo-que & nomine meis solitis & consuetis signavi, rogatus & requisitus in fidem & testimonium omnium & singulorum praemissorum.

Egreis inclytisque patribus, viris ex omni gente b dilectis, in salutifero Constantiensi Concilio Universalem ecclesiam representantibus.

e Mss. Germ.
Rumpertor.
al. Rumpertor.
1415.

f Mss. de
Putaladis.
g Mss. Gi-
nardi.

Universitatis
Parisiensis
epistola, ex
idem mss.
h Mss. de
Bl.

Gregii inclytique patres, viri ex omni gente i dilecti, aliumque & salutiferum Concilium: Si labori, si gravibus operibus per diversas vias pacem ecclesiae quaesivistis, non corpori, non mundanis parcentes divitiis, sed thesaurizantes in caelo, jam constantius persistendum, jam ambulandum cautius, jam opus est incumbere magis, cum turbidas Austri primus dulces spirantes Zephyros a Petri navicula aliquantisper repulic. Sed remis agendum, ut ad tranquillitatis portum ducatur incolamus. Jam in vobis spes catholici populi constituta est, vos columnas ecclesiae firmas universi laudant & venerantur, & pacem orantes populi manus ad sidera tendunt. Nam adausa est eo fiducia per vestram perseverantiam, post quam domini nostri Papae discessum agnoverint. Quamquam discessum aegre feramus, multumque spes praecedens passa est detrimentum, ut nuper scripto vobis notum fecisse putamus. Nunc igitur felix vestris laboribus sit ecclesia, fortunatiusque populi, quos invisum schisma tanta per tempora conturbavit: non enim tantus coetus in vacuum erat convocandus. Sed ut fructus labores sequatur assiduos, non dispergantur oves gregis propter pastorem absentiam, sed occasio

ANNO
CHRISTI

1414
a lia mff. for
te, or. 1414
b Al. 1414
c Al. 1414

d In m. l. ipf.
& Goth. 1414

ANNO
CHRISTI
1414

Et hanc in conspectu majoris unitatis: quoniam commu-
nia a nostris omnium vota, & univ[er]sis fidelium men-
tes sequantur, vestra deliberata pro firmis veritatibus
sustinebant, vobis in conspectu b innotentes, ut fidei c de-
bita irrefragabiliter obligantur: & nos ipsi de vestra con-
stantia gaudemus in Domino, vobis obedire, obsequi,
revereri, atque semper assentire parati, teste Domino,
qui vestros labores in consummatione pacis quietam diri-
gat, & in viam salutis avertat.

Datum Parisiis in nostra congregatione generali, apud
sanctum Martinum super hoc specialiter congregata,
decimo d quarto die mensis Aprilis. Vestrarum pater-
nitatum egregiarum sollicitissimi devoti imitatores,
Rector & Universitas Studii Parisiensis.

Ex mff. Brunsvic.

Epistola Universitatis Parisiensis ad Caesarem
Sigismundum.

Serenissimo ac victoriosissimo principi, regi Romano-
rum semper Augusto, necnon Hungariae, Dalma-
tiae, &c. regi. Vestris quas meritis laudes aequabimus?
Serenissime ac victoriosissime princeps, & semper Au-
guste. Quam gloriosa opera vestris vocibus & litteris
anteferunt! Vos ecclesiae laboris miserantem, rebus suc-
currere solis conspicimus. Vos ruinae, quam minatur
Jacobus robustus, supponitis humeros. Et regnum tem-
porale ad caeleste viam vobis edificat salutarem. Quod
si precibus divina bestitur clementia, si ejusdem ines-
cabilis justitia nullum incompen[s]atum relinquat, aeter-
na praemia vestra consequatur serenitas. Nos autem ad
gratiarum actiones condignas frustra nitentur, nec
quidquid in orbe est sufficeret. Sed Christus id aspicit,
& vestros labores ad finem perducit beatum, qui no-
strum in saeculum tale dedit aegris mortalibus & ecclesiae
praesidium: cujus operibus opibusque freti, quam Mun-
dus dare non potest, quam neque priora potuere saecula,
pacem exspectamus videre venustam. Non vos ergo
concurrunt, si qua de novo emergant, si dominum no-
strum Papam spiritus nescio quis avertit a Synodo.
Non frangat labor perseverantiam, non rerum muta-
tio, e sed immutatio voluntatum. Sed vos, magnani-
me princeps, & vir constantissime, ceteris explicare
constantiam. Maneat sacrum Concilium, donec popu-
lum Domini; ad ipsum clamantem, & misericorditer
pacem de caelo pro terris implorantem, his nimirum,
proh dolor! longaevis miseris eripiat. Non leves occa-
siones, non allegatae necessitates recessum persuadeant.
Sed quaerat primum unusquisque regnum Dei, justitiam
ejus, & pacem, & omnia adjicientur vobis.

e Forte, seu

Datum Parisiis, in nostra Congregatione generali apud
sanctum Martinum, super hoc specialiter congre-
gata, die decima quarta mensis Aprilis. Vestrae Impera-
toriae majestatis humiles, & ejus ad mandata parati,
Rector & Universitas Studii Parisiensis.

Ex mff. Surii, & tribus Germanicis.

Eadem die qua supra, videlicet decimatercia mensis
Maji post meridiem fuit congregatio nationis Germani-
cae. In qua primo fuerunt deputati per scrutinium pro
parte ejusdem nationis quinque venerabiles viri domi-
ni Hermannus f Dvergh, sedis Apostolicae protonota-
rius, Bertholdus de Wildungen sacri palatii Apostolici
causarum auditor, Joannes Abundi decretorum doctor,
Petrus g de Tyger licentiatu in decretis, & Henricus
de Piro licentiatu in decretis, ad ordinandum positio-
nes & articulos, in causa inquisitionis depositionis
Joannis Papae vicessim tertii per Synodum Constantien-
sem offerendos.

f Mff. Dou-
re A.

g Mff. Det-
tinger.

Subsequenter venit ibidem dominus Romanorum rex
cum deputatis aliarum trium nationum, praesentans u-
nam copiam tujusdam bullae datae Carolo de Malatestis
de Arimino. In qua Angelus de Corario, Gregorius
duodecimus in sua obedientia nuncupatus, dedit licen-
tiam ipsi Carolo & suis de ejus obedientia, ad consen-
tiendum huic Concilio: injungens idem dominus rex
dominis deputatis, quod examinarent illam copiam: &

A si foret defectuosa vel insufficienti, vellet eam remitte-
re Carolo, qui statim disponere deberet, quod omnia
sufficienter emendarentur ad voluntatem Concilii.

Ex prima editione.

Prædictis levis & publicatis, promotores petierunt ab
ipsa Synodo, si placeret: adjicientes, si aliquis esset cui
non placeret, juxta auctoritatem & facultatem Concilii
posset surgere, & dicere id quod sibi placeret. Et sic suis
ab omnibus responsum per dominum presidentem & omnes
alios, Placet, nemine discrepante.

Ex mff. Card. Capranica, & duobus Germanicis.

Eadem die, qua supra, videlicet tertiadecima men-
sis Maji supradicti fuit congregatio deputatorum quatuor
nationum in loco, in quo natio Germanica solet con-
gregari, in praesentia serenissimi principis Sigismundi
Romanorum, & Hungariae regis & ibidem idem rex
praesentavit unam copiam cujusdam bullae datae Carolo
de Malatestis de Arimino, in qua dominus Gregorius
dedit licentiam ipsi Carolo, & suis de ejus obedientia
ad consentiendum huic Concilio: injungens idem rex do-
minis deputatis, quod examinent illam copiam, an
foret defectuosa, insufficienti, vellet eam remittere Ca-
rolo, qui statim disponere deberet, quod omnia suffi-
cienter ordinarentur in eadem ad voluntatem Concilii.
Subsequenter fuit lecta quaedam littera missiva per do-
minum Carolum de Malatestis nationibus hujus Conci-
lii, cujus tenor inferius describitur.

Reverendissimis, venerabilibusque & illustribus patri-
bus, & dominis capitularibus nationum Con-
stantiae convenientibus.

NUnquam dormitat; neque dormitabit antiquus hu-
mani generis hostis qui vel noverit, vel suspica-
ri valeat bonum allaturum, quantum sibi permittitur,
impedire; ea quoque, quae melioris iniquitatis est,
quam boni, conatur advertere: potius huic per se la-
borat, atque suos undique satellites consipat, fatigat-
que, quibus aptius fiat; verum eo amplius debent in-
surgere illa exsequi, qui divino mancipantur obsequio,
quos malos experiantur sibi adversari in proposito:
evellitur quidem ambigua de corde illius perplexitas,
an tenebrae, an lumen sit, quando exsequendi ipsi
mens est. Cum ipsis patitur offendiculum in via, qua
graditur: nusquam enim adversabitur ex proposito im-
pietati nequam. Ex iis itaque majores Altissimo gratias
fero, quibus meum ad partes illas accessum impediri
experior, magisque ut compleam, glisco. Scripseram
dominationibus vestris, credi supplicans, quae super iis
dicturi erant venerabiles viri Joannes Loboni, & prior
in monte sancti Laurentii. Hi vero cum a me disces-
sissent per diem, & paulo post in manus latranculo-
rum quorundam inciderunt, qui nec iras domini ve-
rentes sui, nec religiosi habitum . . . . . tunc
nobis adeo dictum priorem oratorem meum colliserunt,
quod laesum, & pravestatum destinandi illum principa-
liter facultas abest. Placet ergo non meae voluntatis,
sed contingentis opportunitatis excusationem admittere
a praedicto domino Joanne: ac si praedictus venerabilis
prior affuisset, credere exponendis mei parte una cum
aliis meis oratoribus ibi existentibus. Brixiae die xxvi.
E Aprilis, indictione viii. Sanctissimi in Christo patris
domini Gregorii Papae XII. servulus, & revocabilis pro-
curator ad sacram unionem perficiendam, Carolus de
Malatestis.

Eadem die, videlicet Lunae xiiii. supradicti mensis
Maji, discretus vir Gotfridus b Durflensis sedis Aposto-
lice cursor retulit dominis commissariis deputatis ad e-
xaminandum testes super informatione summaria judi-
cium, seu deputatorum sacri Constantiensis generalis
Concilii, de & super notorietate criminum in citatorum
contentorum, videlicet reverendissimis in Christo patri-
bus & dominis de Ursinis, & sancti Marci cardinalibus,
& episcopo Dolensi commissario praedictis, & nobis i Gis-
lero Boyetensi, Guillelmo Pursillius, & Guinpetro Fa-
bra Fabri.

Ex illidem
mff.
h Mff. Dur-
flensis
i Mff. Gisle-
ro Boyeten-
sis, Pursillius,
& Guinpetro
Fabri.

ANNO CHRISTI 1455.

ANNO CHRISTI 1455.

heri notariis publicis, & ejusdem Concilii scribis de ipso- rum dominorum commissariorum mandato & ad providi- viri magistri Henrici de Piro promotoris, & procurato- ris Concilii jam dicti, paulo ante peremptorie citasse sex testes ad jurandum de perhibendo testimonium ve- ritati de & super notorietate criminum in citatorio con- tentorum ad horam secundam post meridiem presentis diei Constantie in monasterio fratrum Minorum, prout & quemadmodum idem cursor habuit, ut asseruit, ab eisdem dominis commissariis specialiter in mandatis.

Deinde incontinenti idem cursor iens, & paulo post rediens retulit dominis commissariis, & nobis notariis predictis se de eorundem commissariorum mandato, & ad ejusdem promotoris, seu procuratoris instantiam, paulo ante citasse peremptorie similiter septem testes ad jurandum de perhibendo testimonium veritati de & super notorietate criminum in eodem citatorio contentorum ad horam, & in loco prioratis, prout & quemadmodum idem cursor, etiam ut asseruit, recepit ab eisdem do- minis commissariis specialiter in mandatis.

Deinde adventante hora secunda post meridiem præ- sextis diei magister Henricus de Piro procurator & pro- motor præfatus procuratorio nomine quo supra, Con- stantie in monasterio fratrum Minorum in præsentia eorundem dominorum commissariorum ibidem more so- lito congregatorum, personaliter constitutus, ac testes superius citatos, videlicet reverendissimos patres & do- minos Hermanum a de Werek sedis Apostolicæ proto- notarium, Bertrandum episcopum sancti Flori; necnon venerabiles & religiosos viros b fratrem Joannem Ma- rimondi, magistrum in Theologia abbatem monasterii Morimondi ordinis Cisterciensis Lingonensis diocesis, c Hermangandum de Caser licentiatum in decretis prio- rem prioratus de d Capiteflanno Narbonensis diocesis, d Joannem e de Pulek licentiatum in decretis præcepto- rem sancti Antonii urbis Romanæ, ac honorabiles viros e dominos Joannem de sancto Severino litterarum sa- cræ penitentiariæ scriptorem, Joannem de Molino ca- nonicum sancti Pauli Leodiensis, Nicolauum de f Uba- to litterarum Apostolicarum abbreviatorem & scripto- rum, g Oliverium Guionnet in medicina doctorem, & in decretis licentiatum, rectorem parochialis ecclesiæ in Breck Venetensis diocesis, & Guillelmum h Henualem clericum Murianensis diocesis ibidem præsentem & com- parentes, ut & tamquam testes ad jurandum de no- torietate criminum in citato contentorum exhibuit & produxit: quos admitti & eorum solita juramenta recipi, necnon interrogari & examinari & per domi- nos commissarios præfatos debita cum instantia postu- lavit.

Qui quidem domini commissarii prædicti supradictos testes ibidem præsentem, & ad jurandum & perhiben- dum testimonium veritati super notorietate criminum hujusmodi duxerunt admittendos & admiservunt; qui dum admissi fuerunt, statim & incontinenti ad manda- tum ipsorum dominorum commissariorum, videlicet do- mini prælati manibus eorum dexteris ad pectora sua positus loco juramentorum; alii vero testes præfati tactis scripturis sacrosanctis ad sancta Dei evangelia juraverunt & dixerunt, ac quilibet eorum juravit, & dixit se vel- le dicere, & deponere veram, meram, & omnimodam quam sciverit super notorietate dictorum criminum ve- ritatem, præce, pretio, amore, favore, ira, odio, rancore, timore, & omni mala seu sinistra voluntate in præmissis postpositis penitus ac semotis.

SESSIO X.

Ex prima editione.

De Martis decima quarta mensis Maji supradicti, fuit sessio generalis in ecclesia cathedrali Constanciensi supradicta, in qua reverendus pater dominus i Ber- trandus episcopus sancti Flori, ambaxiator regis Cypri, cantavit officium Missæ de sancta Trinitate. Et præ- sedebat in eadem sessione reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis, rege Romanorum ibidem presente in insigniis regalibus cum suis nobilibus. Litanias autem & alii in sessionibus

Al. Bertrandi.

A legi confectis, lectis & peractis, reverendissimus pater dominus Joannes patriarcha Antiochenus legibus decre- tum suspensionis Papæ, cujus tenor sequitur in hunc modum:

Ex ms. Surii, & tribus Germanicis.

Et reverendissimi patres domini Angelus Laudensis, & Jordanus de Ursinis, cardinales, assistebant regi Ro- manorum ibidem presenti in insigniis regalibus cum suis nobilibus. Præsentibus ibidem Branda Placentino, Fran- cisco Venetiarum, Guillelmo sancti Marci, Antonio de Salancho, presbyteris; Amadeo Salutarum, Raynaldo de Brancasii, Ludovico de Flisco, Landulpho Barenfi, Odone de Columa, Lucido de Comitibus, & Francis- co Florentinensi, diaconis cardinalibus: absentibus ta- men Petro Cameracensi, Alamanno Pisano, Antonio Aquilejensi, & Thoma Tricaricensi, cardinalibus, licet in eadem civitate præsentibus. Officio vero Missæ so- lemnius de sancta Trinitate peracto, fuerunt lectæ li- tanie cum introitu: Exaudi nos Domine, &c. evange- lio, orationibus & collectis ad hoc k deputatis, & hy- mno: Veni creator Spiritus. Quibus sic cantatis lectis & factis, surrexerunt Henricus de Piro & Joannes de Scribanis promotores & procuratores prædicti.

Henricus de Piro loquens proposuit, qualiter ista ses- sio hodierna esset / continuatio sessionis diei hesternæ. Idcirco repetit citationem alias per edictum contra Jo- annem Papam vicessimum tertium decretam & heri re- productam, una cum ejusdem executionibus factis in valvis ecclesiarum & portarum juxta sui decretum, & hodie reproduxit de novo. Petiitque per quatuor præ- latos quatuor nationum & duos cardinales ad hoc de- putatos, eundem dominum Joannem requiri extra val- vas ipsius ecclesiæ, in quibus dicta citatio fuit affixa & executæ, & ejus sequaces, receptatores & fautores; ad respondendum de & super omnibus & singulis con- tentis in citatione, ut præmittitur, contra eum decre- ta, seu causam, quare minime tenerentur ad hoc al- legandum, instanter postulavit. Et ulterius in casu quo repertus non fuerit, ipsum Joannem suspendi ab admi- nistratione totali papatus in spiritualibus & temporalibus per sanctam Synodum Constantiensem.

Prædicta requisitione facta per promotores, accesserunt ad portas majores ejusdem ecclesiæ, in quibus communiter hujusmodi edicta publicari solent, reveren- tissimi patres Franciscus cardinalis Florentinus, & Lu- cidus de Comitibus, cardinales, Joannes patriarcha An- tiochenus de natione Gallicana, Nicolaus archiepisco- pus Gnezvensis, seu de natione Germanica, Antonius archiepiscopus Ragusinus de natione Italica, & Nico- laus episcopus Bathoniensis de natione Anglicana. Præ- sentibus ibidem reverendis patribus dominis, Benedicto proposito Albar Regalis, Jacobo de Rhodinis de Janua, & Thoma Polon, sedis Apostolicæ protonotariis ad hoc deputatis: nec non Joanne n Guiardi pro natione Gal- licana, Bartholomæo de Guastis pro natione Italica, Gumperto Fabri pro natione Germanica, cum Gifelero de Boventen, & Wilhelmo o Porcellis pro natione An- glicana, notariis & scribis. Quibus dominus in portis existentibus ex mandato & consensu aliorum, reveren- tissimus pater dominus Joannes patriarcha Antiochenus vocavit alta & intelligibili voce dominum Joannem Pa- pam vicessimum tertium, suos sequaces, fautores & re- ceptatores, si essent ibidem, quod comparerent coram sancta Synodo, ad præfens in eadem ecclesia congrega- ta, responsuri, audituri, visuri & allegaturi, quare juxta contenta in citatorio contra eos decreto, pronun- ciari non debeant tales, quales in eodem citatorio dicun- tur diffamati. Certificantes eosdem, sive comparuerint, sive non, quod nihilominus eadem sancta Synodus ad ulteriora prout juris fuerit, procederet, eorum contumacia non obstante: & alias ad dicendum causam, qua- re non debeat idem Joannes Papa ab administratione to- tali papatus rerum spiritualium & temporalium suspendi. In quam quidem vocationem alii ibidem existentes prælati non inquirentes, consenserunt, & voluerunt eam sufficere pro actu præfenti.

Super quibus magister Henricus de Piro promotor pe- tiit sibi nomine dictæ sanctæ Synodi unum vel plura, pu- bli-

Mis. ordi- nati.

Mis. conti- nuativa.

in Forte, seu ad dicendum causam, ut infra.

Mis. Gi- llicana, nardi.

Mis. Po- lon.

ANNO
CHRISTI
1415.

blicum seu publica confici instrumentum seu instrumentum. Praesentibus ibidem Friderico de Arnheim notario audientiam contradictarum, Everhardo Lupi, Joanne de sancto Severino, litterarum Apostolicarum & penitentiariae scriptoribus, & aliorum Christianorum multitudine copiosa. Et sic ipsi domini cardinales & prelati quatuor nationum reversi sunt ad ecclesiam, & ad locum Concilii.

Qualiter
Mis.

Tunc reverendissimus pater dominus Franciscus cardinalis Florentinus praefatus retulit toti Synodo, a quatenus in valvis & extra valvas ecclesiam praedictam mox per vocem domini Joannis patriarchae Antiocheni, domini Joannem Papam vicepapa tertium, ejusque fautores, receptatores & sequaces vocasset, juxta tenorem dicti citatorii contra eos emanati, ad respondendum super sibi objectis & obijciendis: & alias dixit & retulit, prout in eodem citatorio plenius continetur. Qui quidem dominus Joannes Papa, neque fautores, receptatores & sequaces apparuerunt, neque comparuerunt ibidem. Et sic similiter praefati domini prelati quatuor nationum responderunt successive, & retulerunt Synodo praefatae, eos dictum mandatum fuisse executos, licet nemo apparerit.

b Lupi,
mis.
c Maligne-
ri, ml.

Quibus relationibus factis, ad instantem petitionem dicti Henrici promotoris, dominus praesidens primo reputavit dictum dominum Joannem Papam, suos sequaces, receptatores & fautores, contumaces: & uniformiter dicti quatuor prelati quatuor nationum, & deinde tota Synodus reputavit dictos citatos contumaces: & ulterius in eorum contumaciam ad petitionem instantem dicti Henrici de Piro promotoris, reverendissimus pater dominus Guillelmus sancti Marci, deputatus una cum reverendissimo patre domino Jordano de Ursinis cardinale, simul cum reverendis patribus Antonio episcopo Concordiensi, Jacobo episcopo Tarvisino, & Joanne de Bononia pro natione Italica: Stephano episcopo Dolensi, abbate sancti b. Rufi, ac VVilhelmo c. Malignetii pro natione Gallicana: Nicolao episcopo Meriburgensi, & Andrea electo Pomaniensi pro natione Germanica: episcopo Lichfeldensi, & abbate sanctae Mariae extra muros Eboraci pro natione Anglicana, commissarii ad examinandum testes inducendos, & ex parte Synodi in causa inquisitionis, & etiam principali contra dominum Joannem, sequaces, fautores & receptatores praedictos, ipsi in medio Synodi existentibus retulit, qualiter de mandato dominorum de sancta Synodo Constantiensi, cum dictis dominis deputatis examinasset testes in numero decem: quibus examinatis, & eorum dictis in scriptis redactis, perlegerunt eorum dicta & depositiones.

Qua propter licet dolenter id referat, non causa impediendi justitiam, sed quod tantum ad hoc devenit, quod hujusmodi scandalum in ecclesia Dei sit exortum: retulit qualiter reperit fore depositum sufficienter, dictum dominum Joannem Papam fore dilapidatorem bonorum ecclesiae Romanae & universalis, simoniacum, scandalosum & perturbatorem fidei Christianae, & alias talem, quod merito debuit suspendi ab administratione bonorum ecclesiasticorum spiritualium & temporalium: & illa retulit cum supportatione & correctione suorum collegarum. Subsequently ascendebat in altum reverendus pater dominus episcopus Dolensis, unus ex collegis ipsius domini cardinalis: & retulit similiter, prout ipse dominus cardinalis rescribat, & subsequenter ceteri collegae omnium nationum ibidem congregati dixerunt relationem sic esse prout facta erat.

Quibus relationibus sic factis, magister Henricus de Piro promotor petiit per dominos deputatos ad hoc, pronunciarum dictum dominum Joannem Papam suspendendum fore ab administratione papatus & rerum ac jurium Romanae & Universalis ecclesiae, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, sibi interdicti eorumdem administrationem. Et mandari universis & singulis Christianis fidelibus, quod de cetero non obediant eidem, neque quidem administraret, quod pertineat ad Universalem ecclesiam.

Et fuit petatum per eundem magistrum Henricum de Piro promotorem, an sic placeat, dominis, primo praesidenci, & deinde deputatis quatuor nationum. Et fuit responsum, quod placet, per dictos dominos praesiden-

tes, videlicet reverendissimum patrem dominum Joannem episcopum Ostiensem cardinalem Vivariensem; deinde per dominum Joannem patriarcham Antiochenum pro natione Gallicana; Nicolaum archiepiscopum Gnesensem pro natione Germanica; Antonium archiepiscopum Ragusensem pro natione Italica; & Robertum episcopum Serebriensem pro natione Anglicana.

Quibus petitionibus, & responsionibus nomine nationum & Concilii factis, auditis & intellectis, idem dominus Joannes patriarcha Antiochenus de mandato Concilii pronunciarum suspendendum dominum Joannem Papam vicepapa tertium, propter ejus contumaciam, ab administratione bonorum ecclesiae Universalis, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, prout, & quemadmodum in quadam papyri scheda, quam ibidem de verbo ad verbum publice alta & intelligibili voce perlegit, cujus tenor inferius est insertus, plenius continetur.

Ex prima editione.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, ecclesiam catholicam representans, ad extirpationem praesentis schismatis, & reformationem ecclesiae in capite & in membris faciendam, in Spiritu sancto legitime congregata, universis Christi fidelibus unionem & pacem ecclesiae, & omne bonum.

Pridem post clandestinum recessum domini Joannis Papae vicepapa tertii ab hac civitate Constantiensis & hoc generali Constantiensis Concilio, unionis & pacis ecclesiae perturbatum & impeditum, ipsam ecclesiam scandalizantem, per nonnullos cardines ac prelatos, & alios notabiles viros, ad eum ex parte hujus sacri Concilii legatos transmisit, eundem requiri & moneri mandavimus & fecimus cum debita instantia, quatenus ad hoc sacrum Concilium & ad hanc civitatem Constantiensem rediret; ea quae pertinebant ad extirpationem praesentis schismatis, & reformationem ecclesiae in capite & in membris, impleturus, & cum effectu satisfurus, sicut promiserat, voverat, juraverat, ac in suis litteris super convocacione dicti Concilii concessis se facturum publicaverat: & cum id facere nolle, facto, non redeundo, et ad loca magis longinqua fugiendo, ostenderet, fuimus per venerabiles viros magistrum Henricum de Piro in decretis licentiatum, et Joannem de Scribanis de Placentia, causarum et negotiorum hujus sacri Concilii promotores et procuratores, instanti requisiti, quatenus ipsum dominum Joannem Papam, notorium simoniacum, notariumque bonorum et rerum ac jurium Romanae et aliarum ecclesiarum Dei dilapidatorem, factorem hujus pestiferi schismatis, ac aliis criminibus gravibus ecclesiam Dei scandalizantibus, nedum infamatum, sed illis in scandalum ecclesiae notorie irritum et incorrigibilem: qui, sicut praemittitur, clandestine hora suspecta et in habitu transformato a dictis civitate et Concilio generali fugit et recessit, gregem Dominicum ut mercenarius deserens, haeresimque extirpationem, et generalem ecclesiae reformationem, cui se submiserat, per dictum sacrum Concilium in capite et in membris faciendam evitare cupiens: ad redeundum et revertendum ad civitatem Constantiensem et hoc sacrum generale Concilium debite compellere, et eum ad hoc etiam per edictum publicum in vobis ecclesiarum et aliorum locorum (ut est moris) affigendum citare et evocare personaliter, citationemque super hoc in forma juris debita contra eum ac ejus fautores, receptatores et sequaces decernere et concedere, et alias in et super praemissis contra eos procedere dignemur, prout requirunt canonica sanctiones. Ob quam causam justitia debitum exsequi volentes, prout tenemur, contra eundem dominum Joannem Papam vicepapa tertium, & alios praefatos citationem personalem decrevimus, ipsumque et alios praedictos per edictum publicum in vobis ecclesiarum majoris et sancti Stephani ac portis dictae civitatis affixum, nec non per audientiam contradictarum (ut est moris) ad comparandum coram nobis nona die ab executione citationis hujusmodi computanda, citari mandavimus et fecimus; visuros et audituros per nos ordinari, decerni et declarari, dictum jam clandestinum recessum

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

recessum fuisse & esse ecclesie sancte Dei damnosum, scandalosum & opprobriosum, ac unius & pacis ecclesie perturbativum & impeditivum, huiusque nefandissimi schismatis irritum & roborativum, heresque & suspitionis fidei incertum, & a bono unius & pacis ecclesie profecto, promissionibus, votis & juramenti per ipsum dominum Joannem Papam super hoc factis deviativum: testesque super notorietate dictorum criminum ad finem procedendi contra eos super talibus tanquam super notoriis, jurare visuros; causasque, cur ipse dominus Joannes Papa ab omni administratione spirituali & temporali ex nunc suspendi non debet, propter ipsius malam administrationem notorie simoniacam, honorum & jurium Romana & aliarum ecclesiarum dilapidationem notoriam, ejus facto culpabili contingentem, ac ipsius super premissis incorrigibilitatem manifestam, & alias in & super premissis, & aliis ecclesiam Dei scandalizantibus notorie, contra eum ad ejectionem a papatu, seu ejectionis huiusmodi declarationem, & aliis per predictos promotores propositis & proponendis, de iure & iustitia responsuros; ac alias in causa & causis & negotiis huiusmodi debite processuros ac procedi visuros: aliasque dictos, facturos & audituros, ut juris fuerit & rationis, indeque iustitie complementum super premissis usque ad definitivam sententiam inclusive receptoros, sicut in aliis nostris inde confectis litteris & instrumentis, super eorum executione inde receptis, latius continetur. Et subsequenter dicta die nona, que fuit dies Lunae decimatertia huius mensis Maji, coram nobis sessionem publicam in ecclesia majori dictae civitatis Constantiensis de mane celebrantibus comparuerunt predicti promotores, & contumaciam dicti domini Joannis Pape citati, personaliter non comparentis, accusarunt: & in ejus contumaciam petierunt, illum ab administratione papali propter causas superius expressas suspendi, & alias contra illum juxta fines in litteris dictae citationis comprehensos procedi. Nos cum maturitate & mansuetudine & caritate in hac causa procedere intendentes, dictum dominum Joannem Papam per quatuor presidentes quatuor nationum huius sacri Concilii generalis Constantiensis; videlicet Joannem patriarcham Antiochenum, Antonium archiepiscopum Ragusinum, Nicolaum archiepiscopum Guenzensem, & Nicolaum episcopum Batboniensem, commissarios, & per nos ad hoc deputatos, in valvis dictae ecclesie majoris alta & intelligibili voce vocari & proclamari trina vice fecimus ad cautelam, protonotariis sedis Apostolicae, & aliis notariis publicis cum eisdem ad id rogatis, ibidem una cum populi multitudine presentibus. Et tandem facta nobis illico super hoc relatione per commissarios prefatos, quod idem dominus Joannes Papa sit citatus, vocatus & proclamatus minime comparebat; ad hoc ipsum de benignitate ecclesie solita usque ad sessionem diei presentis in dicta ecclesia majori per nos celebrandam, expectandum decrevimus, ut in processu dictae cause & instrumentis inde receptis latius noscitur contineri. Cum autem hoc die presentis, que est decimaquarta huius mensis Maji, comparuerint coram nobis dicti promotores, petentes per nos pronuciari, decerni & declarari, eundem dominum Joannem Papam propter malam administrationem ejus notorie simoniacam, honorumque & jurium Romana & aliarum ecclesiarum dilapidationem notoriam, facto & culpa ipsius domini Joannis Pape contingentem, Deique ecclesiam scandalizantem, ab omni administratione papali & spirituali & temporali ante omnia suspendi, & alterius criminis prefata contra eum per dictos promotores proposita, fuisse & esse notoria, & in illis tanquam super notoriis contra eum fore procedendum, etiam per nos pronuciari, decerni & declarari, & alias contra eum procedi, ut juris est, & alias petitis suis: nos debitum iustitie exsequi, & indemnitati ecclesie ac periculis animarum, quantum cum Deo possumus, obviare volentes, prefatum dominum Joannem Papam ex superabundanti, iterato in valvis majoris dictae ecclesie alta & intelligibili voce ter vocari et proclamari fecimus per Franciscum Florentinum et Lucidum de Comite cardinales, et alios commissarios prelibatos, ut est moris. Et deinde facta nobis relatione per eos, quod non comparebat, decernentes

eundem fore contumacem, ad nostram ordinationem super premissis hinc inde propositis & petitis, procedendum duximus in hunc modum.

ANNO
CHRISTI
1415.

In nomine sancte & individue Trinitatis, Patris
& Filii & Spiritus sancti. Amen.

Quia nobis legitime constat, dominum Joannem Papam vicefimumtertium a tempore quo fuit assumptus ad papatum usque nunc, papatum ipsum & politiam ecclesie, in scandalum notorium ipsius & ecclesie, male administrasse, regisse & gubernasse; vitaeque suae damnabili, ejusque nefandis moribus, populi exemplum vitae male praebisse & praebere: & insuper ecclesias cathedrales, monasteria, prioratus conventuales & cetera beneficia ecclesiastica pretia appetitio simoniace notorie distribuisse; bonaque & iura Romana & aliarum ecclesiarum plurimum notorie dilapidasse, quodque caritative monitus, a premissis desistere noluit, sed continue perseveravit & perseverat, ecclesiam Dei in premissis notorie scandalizando: quapropter per hanc nostram sententiam pronuciamus & decernimus & declaramus, dictum dominum Joannem Papam ab omni administratione papali, spirituali & temporali, causis premissis fore suspendendum, & suspendimus; eique administrationem ipsam interdicimus in his scriptis: criminamque praemissa contra eum super mala administratione simoniaca & dilapidatione notoria ac ejus mala vita ecclesiam ipsam scandalizante (prout praemittitur) proposita, notoria existere, ac de & super eis tanquam de & super notoriis procedendum fore & procedi debere ad finem ejectionis eum a papatu, prout juris fuerit, declaramus. Quocirca vos & quemlibet vestrum in Domino exhortamur, vobisque cuilibet in virtute sanctae obedientiae & sub poena sanctorum dicti schismatis tenore praesentium districte inhibemus, ne vos seu aliqui vestrum, cujuscumque conditionis, status, gradus seu dignitatis, etiam si regalis, cardinalatus, patriarchalis, archiepiscopalis, episcopalis, seu alterius cujuscumque ecclesiasticae vel secularis existat, dicto domino Joanni Pape ab omni administratione papali per nos (ut praemittitur) iuste suspensus, contra dictam nostram suspensionis huiusmodi sententiam de cetero directe vel indirecte obediat, pareat, intendat; aut de bonis, rebus, juribus, seu aliis emolumentis Romanae ecclesie ex quacumque causa debitis, & ad eum ac papatum pertinentibus & spectantibus quovis modo respondeat: decernentes ex nunc contra facientes scienter contrarium, tanquam contra factores dicti schismatis, ejusque domini Joannis Pape factores & sequaces, ad poenas juris & alias (ut fuerit rationi) auctoritate sanctae Synodi fore procedendum, nec non irritum & inane, quidquid a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter in contrarium contigerit attentari.

Datum Constantig, provincie Moguntinensis, in sessione publica, in ecclesia majori solemniter celebrata, die Martis decimaquarta mensis Maji, anno Domini millesimo quadringentesimo decimo quinto, indictione octava, pontificatus prefati domini Pape vicefimumtertii anno quinto.

Ex mss. Surii, & tribus Germanicis.

Qua scheda lecta, surrexit dominus Guillelmus sancti Marci cardinalis, dicens, quod in sententia continetur, quod idem Joannes Papa propter haeresim suspenderetur a papatu & administratione papali: super quo dixit testes non deposuisse, neque esse necessarium ad praesentem actum, quod testes super hoc fuissent examinati. Sed tamen vellet se conformare dictis & a assertionibus majoris partis & aliorum dominorum de Concilio. Subsequenter surrexit magister Benedictus Gentiani de Universitate Parisiensi, protestans, quatenus si per suspensionem juris conferendi beneficia devolveretur ad praelatos, sive locorum ordinarios, non consentiret, cum studiis deberet provideri taliter, quod homines litterati in ipsis possent vivere uti alii: & alias dixit, licet concludendo effective in modum predictum. Et sic auditis istis altercationibus verbalibus, sen-

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

sententiarum & conclusum fuit per totam Synodum, quod sententia suspensionis deberet habere effectum. Sed illa duo puncta, videlicet quod per suspensionem hujusmodi atque sententiam non devolvatur collatio beneficiorum ad ordinarios, & quod articulus de hæresi tactus per cardinalem sancti Marci, in deliberatione reservetur ad alias sessiones, & quousque testes fuerint super notorietate examinati.

a Forte, f.
maliter.

Et sic placuit domino præfidenti & deputatis quatuor nationum, & a similiter toti Synodo. Super quibus petitionibus, lectionibus, protestationibus, &c. idem magister Henricus, dominus cardinalis, & Benedictus Gentiani, petiverunt sibi fieri nomine Concilii & propriis, per reverendos patres dominos Benedictum præpositum Albus Regalis, Jacobum Rhodini de Janua, & Thomam Polton protonotarium, & alios notarios & tabelliones prædictos, unum vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta. Præsentibus ibidem illustribus principibus & magnificis viris, dominis Rompoldo duce de b Zagan, Joanne Jacobo comite Aquelanensi, filio marchionis Montisferrati, Joanne comite de Friburg, Guntero comite de c Guartzeburg, Joanne Carolo de Vicecomitibus de Mediolano, domino Brunoro de Scala de Verona, pincerna Sina, Philiberto magistro de Rhodi ordinis sancti Joannis Hierosolymitani, & quamplurium regum, Franciæ, Angliæ, Poloniæ, Daciæ, Norvegiæ, Sueciæ & Cypri ambaxiatoribus, aliisque Christi fidelibus in numero copioso.

b Forte,
Zagan
c Forte,
Suavia-
bus.

Ex mss. quatuor D. a Schelstrate.

Qua sententia lecta surrexit cardinalis sancti Marci, qui audierat in legendo, quod Concilium declarabat notoria crimina proposita per procuratorem Concilii contra Papam; & super illis tanquam super notoriis procedendum; & dixit, quod attenderet Concilium, quod procurator Concilii proposuerat, & in citatione continebatur, crimen hæresis & fautoris schismatis, & alia quædam, de quibus non obstat. Neque idem cardinalis credebat illa esse notoria, eratque periculum ita decernere: & ob hoc postmodum illa sententia correctæ fuit in forma præscripta.

Post hæc processum est ad examinationem testium per commissarios, propter cardinalem sancti Marci, qui graviter ægrotabat, & ægrotavit per mensem.

Inter hæc rex, cardinales, & deputati, pluresque alii tractaverunt materiam, quod Papa consentiret sententiæ suæ depositionis, & ex abundantia renunciaret. Et fuit ordinatum, quod aliqui cardinales, videlicet de Urbinis, Cameracensis, de Chalanco, Saluciarum, & Florentinus irent ad Papam, qui erat detentus in oppido Sellæ ad duo miliaria; non tamen ex parte Concilii, sed collegii, ad persuadendum sibi contenta in dicta cedula. Qui iverunt: & Papa consensit in forma cedulæ: cuius tenor sequitur.

Ex mss. Card. Capranice, & quatuor
Germanicis.

Eadem die, videlicet xiv. mensis Maji supradicti fuit congregatio deputatorum nationum quatuor, in qua fuit factum scrutinium super mittendo cum rege Romanorum ad Petrum de Luna, & ad regem Arragonum, nihil tamen fuit conclusum.

Subsequenter fuit lecta cedula ex parte certorum nobilium de Bohemia, in qua continebatur, qualiter alias proposuerunt coram deputatis nationum, quomodo & qualiter magister Joannes Hus detinetur, & quomodo venissent ad Concilium: concludentes quod peterent, quod ipse audiretur in publico, &c. Respondendo ad illa communiter aliqui deliberaverunt, quod differretur responsio ad aliam diem. Episcopus vero Luthoniensis dixit, qualiter fuisset sibi præfixus terminus ad horam præsentem per deputatos omnium nationum, ad respondendum causalibus dictorum Bohemorum, quoad ultimam ejus partem, ubi dicunt, quod per actores sit dictum, quod ex informatione dicti Hus, sanguis Christi portetur in flascis: ipse episcopus Luthoniensis

A probando hujusmodi portationem sanguinis Christi in flascis, producit unam vedulam probationum suarum, quam petiit registrari apud librum nationum; respondendo prout in eadem cedula, protestans, quod non remanserit per eum, neque stet, quin respondeat propositis per dictos Bohemos: & de hoc petiit sibi publicum instrumentum super ejus diligentia. Præsentibus ibidem dominis Nicolao archiepiscopo Gneznenfi, Joanne archiepiscopo Rigensi, Nicolao episcopo Mersburgensi, & aliorum prælatorum, archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, doctorum, procuratorum, & suppositorum in numero bene ducentorum.

Tenor dictarum litterarum oblatarum per Bohemos in
responsione per dominum episcopum Luthoniensis ex adverso oblatarum.

Everendissimi patres, & domini. Nobiles domini Bohemiæ, ac Poloniæ nationum hic præsentibus coram vestris paternitatibus proponunt, qualiter serenissimus princeps & dominus dominus Sigismundus Romanorum & Hungariæ rex, fama audita, & dissensione in regno Bohemiæ, ipsiusque regni honori, tanquam hæres & dominus successivus volens succurrere, misit nobiles dominos d Vensclau de Duba, & Joannem e de Chluz hic præsentibus, ut magistrum Joannem Hus inducere velint, & assecurare regio salvo conductu & nomine quatenus pro expurganda dicti regni Bohemiæ, & sua sinistra infamia, sub salvo conductu ipsius domini regis, & sub sacrosancti imperii protectione & defensione patenter ipsi magistro Hus datis, exhibitis, venire velit ad Constantiense generale Concilium, & ibi cuilibet parti se opponenti de fide sua publicam reddere rationem. Quod & fecerunt prædicti domini una cum prænominato magistro Joanne Hus. Cum autem præfatus magister Joannes Hus sub dicto salvo conductu libere pervenisset, ex nunc captus est, & graviter nulla audientia prævia carceratus, & hucusque tam compedibus quam fame & siti angustiat. Quamvis autem olim per Pisanum Concilium damnati hæretici hic libere steterunt, & demum libere recesserunt; ipse tamen magister Hus prædictus, nec convictus nec damnatus, sed nec tunc auditus, sicut præmittitur, captus est, ubi tamen nedom hic regum aliquorum seu principum electorum, sed nec universitatum pro tunc asserunt ambaxiatæ. Et quamvis dominus rex prædictus una cum dominis hic præsentibus cum magna postularet & rogaret instantia, ut ita ipse salvo conductu provideretur honori, & ut dictus magister Hus audiretur publice, & de fide sua reddat rationem; & si convictus fuerit pertinaciter, quidquam contra scripturam sacram & veritatem asserere, quod in eo distamini & decisioni Concilii debeat subiacere; illud tamen hucusque impetrari non potuit, nec haberi: sed circa hoc dictus magister Joannes Hus tam graviter tenetur in compedibus, & tenuissime dictatus, ubi forsitan exhaustis & attenuatis viribus de ratione poterit periclitari. Et licet Bohemiæ domini hic præsentibus de regno prædicto infamarentur graviter, eo quod dictum magistrum Joannem Hus huc venientem libere ad tantum ipsius salvo conductu litteras manere negligenter, cur ad tantum ipse talia patiat, cum vergant in contemptum & vilipendium commune regni Bohemiæ, & linguæ prædicti, quod ab origine susceptæ Catholicæ fidei nunquam ad obediendum Romanæ ecclesiæ sanctæ recessit; ipsi tamen domini stupescunt prædicta omnia & singula in se hujusque patienter tolerarunt, & occasione turbationis quovis modo hujus sacri Concilii existere videantur. Quapropter, reverendissimi patres, & domini nobiles, domini supradicti paternitatibus vestris præsentibus supplicant jugiter & attente, quatenus pensantes honorem salvo conductu dicti domini regis, cum etiam famam præclari regni Bohemiæ conservari cupientes, & vestram adaugeri, in factis dicti magistri Hus finem celeriore, cum ipsi periculum existat in mora, justitia divina mediante, velitis efficere, prout de dictarum vestrarum paternitatum præclara relictitudine confidentiam gerunt specialem. Et super his dicti domini petunt a vestris paternitatibus responderi. Ceterum reverendissimi patres & domini, ad dictorum

d Mss. Ven-
ceslanum.
e Mss. de
Chlum.f Lege, se-
pessati.
g Forte, ut
occapo.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

c. Biterria & Arelia in Mla. Ger.

a. Mit. cum tanquam iniqui in- formatores versabantur.

rum dominorum de Bohemia hic presentium notitiam est deductum, qualiter quidam preclari regni Bohemie jamdicti tam in honore quam fame obrectatores & conu- li ad aures paternitatum vestrarum deduxissent quomo- do sacramentum pretiosissimi Domini jam per Bohemiam in falsocibus deportarent; quodque futuros confessiones jam audirent & sacrosanctum corpus aliis ministrarent. Quapropter rogant domini de Bohemia hic presentes, quatenus talibus falsis delatoribus non credatis a cum tamen tam iniquae informationes coram domino rege, & vestris paternitatibus vertantur.

Cum haec sancta Synodus tam solemnem utriusque status principum & sapientum numero, sed & arduissimas ecclesiae causas, & necessitatibus congregata sit in Domino, & retroactis temporibus vix fuerit, & verisimiliter nostro aevo nulla similis sit futura, summopere habet intendere, ut in toto suo processu nedum errorem vitet, calumniari nitentibus obviare valeat; sed & factum recti tramitis exemplum relinquat, praecipue natio nostra Germanica in hoc sollicitior esse debeat, ut veterem suae oblocutionis notam aboleat; quae quasi incon- sulta, furore dicitur, non consilio regulari: ad quem processum legitimum ac decentem inter plurima unum videtur maxime necessarium: ut videlicet in Concilio diffinienda, decernenda, & demandanda, & statuenda, & alia quaecumque ardua totius nationis deliberationem exigentia, postquam per deputatos tractanda concordata in totius nationis deliberatione, proponatur & particulariter & distincte, & dato ad minus unius diei intervallo, deliberandum, juxta rationabilem deliberationem ejusdem nationis prius factam in crassino scrutentur distincte vota singulorum, aut vocaliter; ut quidquid alterius sententiam & motiva audiens de veritate, & rationabili sententia informari valeat, vel in scripto; sic tamen quod cedulae omnes publice legantur, pari de causa, & ex pluralitate votorum ex decreto Concilii computandorum concors sententia conclusa per deputatos nationis cum aliarum nationum conclusionibus sententia conferatur; & si inveniatur omnium nationum concordia tunc conclusa, sigillis clausa portetur eis, qui sessionibus distincta habere, approbare nomine nationum, qui tunc aperient sigilla de verbo ad verbum audiunt, pronuncians omnino seruet eundem tenorem, & sic habeant approbare, respondendo, *Placet*. Si vero tenorem mutatum senserint, habeant dicere. *Non sic placet nationi, sed placet sic*: exprimens sententiam secundum tenorem cedulae sibi datae. Si vero sententiae nationum apparent discordes, tunc singulorum nationum deputati pro sua parte quiete, pacifice, & caritative suadent ex aduerso in reliquarum nationum de praesenti reverenter audiant: ut sic motivorum validudo, & conclusionum veritas, & diffiniendorum aequitas clarius elucescat; nec quantum natio rationabilioribus motivis alterius condescenderet dignetur: quia in huiusmodi collativo tractatu non triumphus victoriae disputando, sed rei veritas, & ecclesiae utilitas, honorque Dei principaliter quaeri debet. Cumque omnium nationum deliberationes per deputatos ad concordiam redactae fuerint, iterum tamen... fiat per singulas authentice praesentibus notariis, & secundum sententiam majoris partis publice, & authentice concludat; ipsaque clausula authentice per notarios conscribatur, & clausa sub sigillo praesidentis in natione procuratori nationis ejus nomine in sessione publica approbare per *Placet* praesentetur, qui cum eisdem cedulis in sessione Concilii agant, superius est expressum.

b. Legit ex mla. iterum in natione fact.

Excluderetur enim calumnia quam dominus Papa in instructionibus ducibus & Butirra, & Anceliani iniouavit, asserens scrutinia votorum illegitime fieri per nationes: in quibus asserit colligi vota indistincte tam pertinentium, quam non pertinentium ad Concilium, immo personarum vilium, in exitium, vota antistitum in suis clamoribus obuentium.

Item, excluderetur calumnia de conspiratione nationum. Similiter de impressione violenta, cum quilibet sit liber, sine impressione funderet sua vota; sicque fieret legitime scrutinium per singula capita in natione, & in sessione publica per nationes: nec sic admittuntur vota impertinentium Concilio, & substantiales eidem suis vocibus frustrarentur. Ad id valde expediret, quod per totum Concilium determinaretur authentice qui debeant habere vota in Concilio, & quorum vota sint in nationibus, & in Concilio computanda; & quod solum talium vota in nationibus scrutentur, & ad concludendum Concilio numerentur. Quodque nostra natio Germanica in hoc conformet se laudabili observantiae nationis Gallicanae, quae in suis congregationibus distinguit non habentes voces ab habentibus; sed & in loco sedendi; sed & habentibus vota ordinate assignat sua loca ab ceteris scribanis secundum suorum gradum, & ordinem dignitatum: & distincte sub testimonio notarii publici vota colligit per singulos qui debent habere voces, & concludit secundum sententiam majoris partis: nec in sessione aliquid admittit, nisi prius fuerit in natione legitime praconclusum. Satisferet sic etiam iuribus, sicque sonare videretur distinctio habenda per capita singulorum, quia fieret in nationibus, & per procuratores singulorum nationum vota in sessione praesentarent.

Quarto, & tali legitimo modo procedendi multum rimari poterit auctoritas Concilii, & omnis ejus definitio, seu decretum. Nam sicut quilibet ea quae Priori voto approbavit, tanquam sua propria, firmius postea tuebatur, & ex motivis in natione collative auditis, ea animosius defendebat. Sed secundum modum hucusque servatum posset contingere, quod soli deputati, immo nec omnes ipsi ante sessionem diffinienda praescirent, & sic ea alii eo minus gratuite acceptarent: immo quandoque diffiniendo, nec maiorem partem concorditer contingeret consentire, quemadmodum nuper accidit, quod tota natio Gallitana de articulis ducentis & sexaginta ipsius Wicleff se asseruit nihil scire.

Quinto, sic vitarentur suspiciones sinistrae, & suppositorum nationum dissensiones mutuae, quae hucusque servato processu verisimiliter orirentur.

Sexto, quia sat vere, & secure habito tali scrutinio in nationibus dici posset, *Placet toti Synodo*, quia ratione majoris partis consentientis; quod utique sic fieri non potest, cum taciturnitas non semper haberi valeat pro consensu. Et praesertim quia forte, saepe multi dissentientes tacerent propter verecundiam, vel contentionem vitandam, vel quia sperant se non posse proficere.

Septimo, quia sic non in vanum fatigaretur tota natio multis propositionibus, schedulis, & advisamentis, quae hucusque saepe praestiterunt impedimenta utilioribus magis & necessariis: quia hoc servato ordine deputati nationum juxta primam ejus ordinationem viderent huiusmodi schedulas & advisamenta ab aliis oblata undecumque, & quocumque, et debita responderet, et consequenter per ipsam omnia authentice et utiliter disponderet.

Octavo, per istum legalem modum procedendi provocarentur singuli ad sollicitudinem deliberandi omnia, exercitarentur etiam ingenia, & simpliciores a peritioribus discerent, & vix posset indeprebensa falsitas evadere, si omnium exponerentur in communi, & quibuslibet considerando certa causa diligentiam adhiberent; sed & valde ex hoc modo conservaretur Concilium indissolutum, quia omnes reputarent se ad aliquid utiles, qui sic cum videant se in nullo requiri aestimant se inutiles, immo otiose perdere tempus & expensas; ne hic degendo servire se Deo, nec prodesse ecclesiae, aut proprium meritum augere, immo potius affixi tadio quae-

Hec decreta in congregatione Nationis Germanicae habita eodem die Martii 1415. Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO CHRISTI 1455.

Ex iisdem

querant occasionem recessus, & forte aliquando ex industria revocationem suorum procurant, & sic remanere coguntur inviti, remurmurant & afficiuntur ad omnia que peraguntur in Concilio.

Die Mercurii quintadecima mensis Maji supradicti fuit congregatio omnium nationum in presentia serenissimi principis Sigismundi Romanorum regis, in qua fuit lecta una bulla constitutionis procuratorum per dominum Gregorium Papam XII. in sua obedientia nuncupatum; que fuit commissa per eundem dominum regem legenda, & examinanda an sufficiat, an non. In casu quo sufficiat, bene; in casu, quo non, dixit rex eandem velle remittere Carolo de Malatestis, qui eam plenius procurabit expediri.

Tenor vero dictae bullae, de qua supra fit mentio, sequitur, & est talis.

Gregorius episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Joanni tituli sancti Sixti presbytero cardinali, Apostolice sedis legato, & Joanni patriarchae Constantinopolitano electo nostris & ejusdem sedis nunciis, ac venerabili fratri Wernhero archiepiscopo Treverensi, necnon nobilibus viris Ludovico comiti palatino Rheni, & Carolo de Malatestis, domicello Ariminensi in provincia nostra Romandiola pro nobis & S. R. E. rectori, salutem & Apostolicam benedictionem.

Terrenas affectiones, &c. ut infra sessione XIV. ubi bulla haec integra rursus legitur.

Ex iisdem mss.

Die Jovis sextadecima mensis Maji supradicti post meridiem in palatio episcopali retulerunt dominis commissariis deputatis ad examinandum testes super positionibus, & articulis dandis, & producendis contra dominum Joannem Papam XXIII. ad hujusmodi actum ibidem congregatis in presentia nostrorum notariorum, videlicet Joannis 1 Girardi, Guillelmi 2 Porciel, Bartholomaei de Guastis, Joannis Axel, Giseleeri Boven- ten, Gumperti Fabri, providi viri Gosfridus de 3 Dor- sen, Joannes 4 Sneyper, Gerardus 5 Savagerii, & Mer- metus 6 Carteri sedis Apostolice cursores peremptorie citasse reverendos patres & honorabiles viros dominum Bartholomaeum archiepiscopum Mediolanensem, Philib- bertum magistrum de Rhodo, 7 Almannum episcopum Leonensem, Albertum episcopum Alensem, Jacobum 8 electum Pennensem, Hermannum Duverg protonota- rium sedis Apostolice, Donadeum episcopum Narnien- sem, dominum Fredericum Deys, sacri palatii Aposto- lici causarum auditorem, Wolmarum Sack, Simonem Banchenslicentiatum in decretis, archidiaconum Vapin- censem, Joannem de Polegia praecceptorem de 9 Rein- verso, Angelorum de Roma clericum camerae Aposto- licae, Petrum 10 Vardi auditorem, abbatem sanctae Mar-iae de Columna Placentinae diocesis, Joannem 11 Bur- ridam magistrum in artibus, baccalaureum in Theologia & jure canonico, canonicum 12 Medengensem Cameracensem, Guillelmum 13 Yas licentiatum in legibus rectorem parochialis ecclesiae de Guvetri Rotomagensis, Guidonem Carpentarii licentiatum in legibus canoni- cum Dolensem, Petrum 14 Corbebensensem licentiatum in legibus rectorem Emporegio Andegavenis diocesis, Pe- trum Wormedich procuratorem generalem ordinis beatae Mariae Theutonicorum, 15 Conzonem de Zmela sacri palatii Apostolici causarum auditorem, Henricum 16 Hurler canonicum Basiliensem, Leonardum de Tegan- da de Verona domini Joannis Papae XXIII. secretarium, Joannem praepositum ecclesiae Quinqueecclesiensis, Bar- tholomaeum de 17 Vincio litterarum Apostolicarum scri- ptorem & abbreviatorem, Petrum de 18 Serato archi- diaconum ecclesiae Agiensis, Jacobum episcopum Lau- densensem, Joannem Bassiere litterarum Apostolicarum cor- rectorem, Petrum 19 Nigraudi baccalaureum in decretis litterarum Apostolicarum scriptorem, Galternum Grassi

Adreterorum doctorem priorem Rhodi ordinis sancti Joan- nis Hierosolymitani, Nicolaum episcopum Assisinateu- sem, fratrem Joannem de Meyeronis priorem Vapin- censem ordinis sancti Joannis Hierosolymitani, Ogerium episcopum Augustensem de Francia, Henricum Fleckel diidi palatii Apostolici auditorem, Petrum Coleti in Ro- mana curia causarum procuratorem, fratrem Joannem de Roka magistrum in sacra pagina, Joannem episco- pum Vaurensem, Petrum episcopum Olorensem, Geor- gium de Pala litterarum Apostolicarum scriptorem & abbreviatorem, ut & tanquam testes ad jurandum de perhibendo testimonium veritati, super positionibus & articulis producendis in causa depositionis sive inquisi- tionis producendae contra dominum Joannem Papam ad horam secundam post meridiem praesentis diei, ad in- stantiam magistrorum Henrici de Piro, & Joannis de Scribanis promotorum causarum & negotiorum sacrae Constantiensis Synodi. Subsequenter adveniente hora se- cunda post meridiem constitutus coram dominis commis- sariis saepefactus magister Henricus de Piro procurator no- mine quo supra, & quaedam citationes, unam pergam- eni in audientia contradictarum curiae Romanae de mandato ipsorum commissariorum positam, lectam, & executam, necnon aliam papyri sigillo reverendissimi patris domini Jordani cardinalis de Urinis unius ex com- missariis, omnium consensu cedulam in valvis portarum ecclesiae cathedralis Constantiensis munitas & executas tenorum a infractorum, facto, realiter, & in scriptis representavit, citatorumque in eisdem pergamini & papyri citationum cedulis contentorum non comparentium, neque dictos testes produci, recipi, jurare, & admitti videre curantium contumaciam accusavit: ipsosque con- tumaces reputari petiit, & in eorum contumaciam non- nullas positiones & articulos de facto realiter in scri- ptis & infractorum tenorum exhibuit, atque produxit, & nihilominus ipsos testes ibidem praesentes ad jurandum in- duxit. Quos, & eorum solita juramenta per dominos commissarios ibidem congregatos, licet domino Guil- lelmo sancti Marci cardinale propter infirmitatem ab- sente, debita cum instantia recipi & admitti postula- vit. Quos quidem testes sic dicti domini commissarii re- putatos pro contumacibus in dictis citationum cedulis nominatis, dixerunt admittendos, & admiserunt. Qui testes sic admissi statim ad mandatum ipsorum commis- sariorum, praetati pectoralia tangentes, ceteri vero in manibus dictorum commissariorum tactis sacrosanctis scripturis ad sancta Dei evangelia juraverunt se dicere, & deponere velle puram, meram, & omnimodam quam scirent in hujusmodi causa veritatem, prece, pretio, ira, odio, rancore, timore, gratia seu quavis alia illi- cita machinatione, penitus & omnino semotis.

ANNO CHRISTI 1455.

a. Leg. in fradi...

b. Leg. in fradi...

Tenores dictarum citationum pergamini & papyri cedula- rum, & positionum, ac articulorum sequuntur, & sunt tales.

MAndant reverendissimi in Christo patres & domi- ni, domini Jordanus miseratione divina episco- pus Albanensis de Urinis, Guillelmus sancti Marci pres- byter, & serenissimi reverendissimi episcopi cardinales; ac reverendi patres domini Antonius Concordiensis, Stephanus Dolensis, Jacobus Tarvisiensis, Joannes Lich- feldensis, Nicolaus Mersburgensis episcopi; Andreas Pof- naniensis, Thomas beatae Mariae extra muros Eboraci, Nicolaus sancti Lupi Trecentis abbates; necnon magi- stri Joannes de Thomariis de Bononia, ac Vilhelmus Mal- ligni sacri palatii Apostolici auditores, iudices & com- missarii, & causae, ac partibus inscriptis & a sacrosancta Synodo Constantiensi Universalem ecclesiam representante specialiter deputati, citari peremptorie in audientia publica litterarum contradictarum Romanae curiae, & citant dominum Joannem Papam XXIII. quatenus hodie hora vespertarum, & deinde singulis die-

c. Leg. S. R. E. hoc est, sancte Romana Ecclesia.

Mss. Girardi. 1 Mss. Portzel. 2 Mss. Dorsen. 3 Mss. Guesper. 4 Mss. Saganeti. 5 Mss. Guretti. 6 Mss. Goth Alanum. 7 Mss. episcopum. 8 Mss. Remverso. 9 Mss. Nardi. 10 Mss. Biridani. 11 Mss. Medegenum & Camerac. 12 Mss. Ros. 13 Mss. Korkolm. 14 Mss. Cuntzanem de Zuvelda. 15 Mss. Krov. 16 Mss. Vencio. 17 Mss. Levato. 18 Mss. Nigraudi.

ANNO
CHRISTI
1417.

diebus non feriatis ex nunc infra octo dies proxime futuros instantibus de mane hora sexta, & post meridiem hora secunda compareant personaliter, & in propria persona Constantiæ in palatio Apostolico, seu episcopali infra communitatem ecclesie Constantiensis sito in sala majori, in iudicio coram eis, aut quislibet tribus eorum tunc inibi ad infra scripta pro tribunali sedentibus; ad videndum & audiendum produci, recipi, & admitti, & jurare nullos testes super nonnullis positionibus, & articulis, hodie hora vespertarum ante dicta pro parte venerabilium virorum magistrorum Henrici de Piro licentiatum in decretis, & Joannis de Scribanis de Placentia procuratorum & promotorum, & instigatorum ejusdem sacre Synodi contra dictum dominum Joannem Papam dandis & producendis: vel ad dicendam causam rationabilem si quam habeat allegandam, cur præmissa fieri non debeant in causa & causis quæ vertitur & vertuntur, seu verti & esse sperantur coram ea sancta Synodo inter prædictum dominum Joannem Papam citatum ex una, & promotores & procuratores, & instigatores prædictos de & super nonnullis, criminibus, simoniaca hæresi, dilapidatione, & alienatione rerum, & bonorum Romanæ & aliarum ecclesiarum, incorrigibilitate, fautoria schismatis, & scandalis notoriis, quibus delatus existit, aliisque rebus in articulis hujusmodi latius deductis, & deducendis, & eorum occasione parte ex altera. Alioquin in causa, & causis hujusmodi ad præmissa & alias, prout juris fuerit & rationis, ulterius procedetur, ipsius domini Joannis Papæ citati absentia, seu contumacia in aliquo non obstante.

Datum Constantiæ, anno Domini MCCCCXV. die vero sextadecima mensis Maji, indictione octava.

Citatio ad portas contra dominum Joannem Papam, ad videndum jurare testes.

Lege, S.
R. E. hoc
est. sancta
Romana
Ecclesia.

NOS Jordanus miseratione divina episcopus Albanensis de Urlinis vulgariter nuncupatus, & Guillelmus sancti Marci presbyter, & serenissimi reverendissimi episcopi cardinales, Antonius Dei gratia Concordiensis, Stephanus Dolensis, Jacobus Tarvisinus, Joannes Lichtfeldensis, Nicolaus Mersburgensis, episcopi; Andreas electus Paznanienensis, Thomas beate Mariæ extra muros Eboraci, & Nicolaus sancti Lupi Trecentis abbates; necnon Joannes de Thomariis de Bononiâ, & Guillelmus Malignus sacri palatii Apostolici causarum auditores, judices, & commissarii causarum, & causæ, & partibus infrascriptis a sacrosancta Synodo Constantiensi Universalem ecclesiam representante specialiter deputati, peremptorie citamus dominum Joannem Papam XXIII. quatenus hodie hora vespertarum, & deinde singulis diebus non feriatis ex nunc infra octo dies proxime futuros instantibus, de mane hora sexta, & post meridiem hora secunda personaliter & in propria persona Constantiæ in palatio Apostolico seu episcopali infra communitatem ecclesie Constantiensis sito, in sala majori in iudicio coram nobis ad videndum & audiendum produci, recipi, admitti & jurare nonnullos testes super nonnullis positionibus & articulis hodie hora vespertarum antedicta pro parte venerabilium virorum magistrorum Henrici de Piro licentiatum in decretis, & Joannis de Scribanis de Placentia procuratorum & instigatorum ejusdem sacre Synodi contra dictum dominum Joannem Papam dandis & producendis, vel ad dicendam causam rationabilem, cur præmissa fieri non debeant. Alioquin in causa & causis, quæ vertitur & vertuntur, seu verti & esse sperantur coram eadem sancta Synodo inter prædictum dominum Joannem citatum, ex una, & promotores, procuratores, & instigatores prædictos, de & super nonnullis criminibus, simoniaca, hæresi, dilapidatione & alienatione rerum & bonorum Romanæ & aliarum ecclesiarum, incorrigibilitate, fautoria schismatis, & scandalis notoriis, quibus delatus existit, aliisque rebus in causa, & causis hujusmodi latius deductis, & deducendis, & eorum occasione, parte ex altera: alioquin ad præmissa, & alias prout juris fuerit & rationis ulterius procedetur, dicti domini Joannis Papæ absentia seu contumacia in aliquo non obstante. Hanc autem citationem nostram val-

Cancil. General. Tom. XXVII.

vis dicti palatii, & majoris ecclesie Constantiensis, ad instar edictorum publicorum, quæ olim in albo prætorio scribebantur, affigi, & apponi mandamus, ut per ipsius inspectionem, ejus tenorem, & lecturam fiat cunctis manifestum; cum non sit verisimile apud sic citatum remanere incognitum, quod tam parenter & notorie omnibus existit publicatum. In cujus rei testimonium præsentem citationem fieri fecimus, reverendissimi in Christo patris domini Jordani episcopi Albanensis prædicti sigilli, quo ad præsens secum utimur, impressione communitari.

Datum Constantiæ, anno Domini MCCCCXV. indictione octava, die vero Jovis decimo sexto mensis Maji per quemcumque cursorem.

Bartholomæus de Guastis, nationis Italicæ.
Guinpertus Fabri, nationis Germanicæ.
Joannes Guiardi, nationis Gallicanæ. } notarii.

Articuli dati contra olim papam Joannem.

Coram vobis sanctæ Synodo Constantiensi universalem ecclesiam representanti hic in Spiritu sancto legitime congregatæ Henricus de Piro licentiatum in decretis, & Joannes de Scribanis de Placentia, promotores, procuratores, hujus ejusdem Synodi, dant & exhibent capitula, positiones, & articulos infra scriptos, ad quod probandum se admitti petunt citra onus superflue probationis.

In primis denunciant, dicunt, asserunt, ponunt, & si necesse fuerit probare intendunt, quod dominus Joannes papa XXIII. a tempore juventutis suæ, dum Balthasar de Costa appellabatur, fuit malæ indolis, inverecundus, impudicus, mendax, parentibus suis rebellis, & inobediens, plerisque vitiis deditus, & talis, ac pro tali fuit communiter dictus, tentus, creditus, & reputatus ab hominibus ipsius notitiam habentibus, & adhuc dicitur, tenetur & reputatur pro tali, ut talis, ac fuit, & est de præmissis diffamatus manifeste, ac palam, publice & notorie.

Item, quod dudum tempore Bonifacii papæ IX. sic in sua obedientia nominati, præfatus dominus Joannes, tunc Balthasar de Costa appellatus, per illicita media procuravit se familiarem & cubicularium præfati domini Bonifacii, & deinde inter dictum dominum Bonifacium, quoscumque alios pecunias habentes, & dare volentes pro beneficiis, & aliis spiritualibus, se mediatorem, tractatorem, & proxenetam fecit palam & publice.

Item, quod dominus Joannes tunc Balthasar appellatus, per hujusmodi illicitum quæstum, & simoniacam pravitatem & procuracionem ac mediatorem simoniarum, & alia media illicita in paucis temporibus acquisivit, & congregavit multa iniquitatis mercimonia, copiosumque pecuniæ thesaurum, propter quod extunc divitis nomen, & statum assumpsit, ac ædificia sibi comparavit, & sic fuit, & est verum, publicum, & notorium, sicque ut prædicitur, dictum, tentum, creditum & reputatum communiter ab omnibus hominibus ipsius notitiam habentibus, & adhuc dicitur, tenetur & reputatur, fuit, & est de præmissis diffamatus manifeste, palam, publice & notorie.

Item, quod deinde prædictus dominus Joannes tunc Balthasar nuncupatus mediante hujusmodi simonia, & damnata pecunia promotus fuit ad cardinalatum, pro quo solvit magnam summam pecuniarum, & appellatus dictus Balthasar cardinalis sancti Eustachii, & sic fuit, & est verum, publicum & notorium, ac de ipsis omnibus idem dominus Joannes fuit, & est infamatus, palam, publice & manifeste.

Item, quod postquam dictus dominus Balthasar tunc cardinalis sancti Eustachii appellatus civitatem Bononiensem ut legatus fuisset ingressus, viis tyrannicis quærens terras ecclesie, ac cives, habitatores earum modo inhumano, impie, inique, crudeliter rexit & gubernavit, ac a pietate Christiana, & a justitia divina, humanaque totaliter alienus diversas dacias, gabellas, exactiones, extorsiones, & onera insupportabilia eis imposuit, talliarumque, exactionum, & onerum alias mandatorum fuit inventor, & tam per illos modos, quam alios consimiles exactivos, & nimium oner-

T t 2 ro-

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1413.

rotos per tyrannidem, & de facto taliter subditos oppressit, quod dictos civitatem, comitatum, & terras ecclesiarum, ac civis depauperavit, & depopulavit. Ita quod tempore sui regiminis mala tyrannica, & violenta sua gubernatione causantibus, multi fuerunt mortui, multi profugi, multi exules, bannti, exheredati, depauperati & deperditi. Et ita ut predicatur, fuit dictum, tentum, creditum, & reputatum, & communiter ab omnibus divulgatum, & adhuc dicitur, creditur & reputatur, ac fuit & est verum. Ipseque dominus Joannes de premissis omnibus fuit, & est communiter diffamatus palam, publice & notorie.

Item, quod dictus Joannes tunc Balthassar legatus Bononiæ exiens ad papatum illicitis mediis anhelans, in mortem bonæ memoriæ domini Alexandri pape quinti exitit machinatus; & ut tunc ipse quam medietatem suam magister Daniel de sancta Sophia artium, & medicinæ doctor veneno extinguerent, prout extincti sunt, operam dedit: sicque, ut predicatur, fuit dictum, creditum, tentum, & reputatum, diciturque, tenetur, creditur & reputatur, atque fuit & est de premissis in civitate Bononiæ, atque extra per totum mundum publica vox, & fama, fuitque, & est graviter, & notorie diffamatus.

Item, quod dominus Joannes tunc Balthassar appellatus tantum praticare scivit post mortem bonæ memoriæ Alexandri pape quinti, quod in Romanam pontificem electus extitit, & se Joannem papam XXIII. appellavit, & ab aliis appellari & nominari se fecit; & dum crederetur mutatione nominis, & homo de vitiis in virtutes mutatus, fallax fuit opinio, quinimmo contra sanctorum patrum decreta, & contra laudabiles Romanæ ecclesiæ consuetudines, veniendo. velut paganus, divina officia contempsit, officium pastorale non debite in divinorum administratione exercuit, missis, & vesperis papalibus interesse non curavit, horas canonicas dicere, jejunia, abstinentias, ceremonias, & alia canonica instituta, ad que omnes Christiani, & præsertim clerici, & ecclesiastici adstringuntur, juxta formam ecclesiæ servare sprevit. Et si aliquoties celebravit, hoc fuit currens more venatorum & armigerorum, & plus ne culparetur totaliter de heresi, & ne expelleretur a papatu, quam devotionis vel caritatis causa. Sicque, ut predicatur, fuit dictum, creditum, tentum & reputatum, diciturque, tenetur & reputatur, atque de eis fuit, & est publica vox, & fama.

Item, quod dictus D. Joannes fuit, & est pauperum oppressor, justitiæ persecutor, iniquorum columna, simoniacorum status, carnis cultor, vitiorum rex, & virtutum peregrinus, consistoria publica fugiens, & rotus somno, & aliis carnalibus desideriis deditus, vitæ & moribus Christi totus contrarius, infamie speculum, & omnium malitiarum profundus adinventor, adeo & in tantum ecclesiam Christi scandalizans, quod inter Christi fideles, vitam & mores suos cognoscentes vulgariter dicitur diabolus incarnatus.

Item, D. Joannes papa cum uxore fratris sui, cum sanctis monialibus incestum, cum virginibus stuprum, & cum conjugatis adulterium, & alia incontinentiæ crimina commisit, propter que ira Dei descendit in filios dissidentie, & de aliis graviter, & publice diffamatus, & scandalizatus est, sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

Item, quod dictus D. Joannes papa, vas omnium peccatorum, repulsis dignis, indignos ad officia, & beneficia promovit, gratias non gratis, beneficia vacantia præiustas & dignitates ecclesiasticas non magis meritis, sed plus offerenti post venditionem expositam contulit, & conferti mandavit; litterasque bullatas per mercatorum, & numulariorum manus, ut de mercatoribus mercium solitum est, vendidit, atque vendi iussit & mandavit, sicque ut predicatur, fuit dictum, tentum, habitum & reputatum, atque fuit & est verum, publicum & notorium.

Item, quod supradictus Joannes papa novum, & inauditum simonia scelus perpetrando, sex parochiales ecclesias Bononiensis diocesis, vel plura alia beneficia ecclesiastica pro pecunia numerata vendidit meris laicis, qui eas tanquam res profanas cum eorum possessionibus,

dotibus & jure de facto possident, ponuntque laici hujusmodi presbyteros ad celebrandam missas pro suo libito & voluntate, & plura alia talia enormia & majora fecit, & commisit in illis & aliis partibus, de quibus fama publica, quanto verius infamia contra eum divulgata est per universum orbem, sicque fuit tentum, dictum, creditum & reputatum, diciturque, tenetur, creditur & reputatur, atque fuit, & est verum, publicum & notorium.

Item, quod dictus Joannes papa præceptoriam Cypri ordinis sancti Joannis Jerusalemiani concessit cuidam infanti in quinto anno constituto, bastardo illustri domini regis Cypri, nomine Aloysio infanti pro certa pecunie quantitate, necnon fructus vacantes, & spolia ultimi præceptoris defuncti eidem Aloysio infanti vendidit contra ipsius ordinis regularia instituta; præsertim cum hujusmodi bona spolia, & vacantes sunt bona fiscalia episcopi pro solvendis stipendiariis contra infideles: necnon eidem infanti in dicto quinto ætatis anno constituto per bullam concessit, ut ea ætate posset profiteri, & professionem astringeretur contra legem confessus, que per eum præstari non potuit, & sic fuit & est verum.

Item, quod dictus papa Joannes nunquam prædicta revocare voluit, nisi cum pactis, & conditionibus, que sequuntur. Primo, quod restituerentur regi Cypri pecunias quas dederat pape pro emptione dictæ præceptorie pro rata. Item, quod darentur pape incontinenti, & ante omnia sex millia florenorum camere, quod fieri oportuit, & soluti fuerunt. Etiam aliter hospitali prioram Rhodi & procuratorum generalis religionis domini Nicolao de Robertis Idibus Augusti anno quinto, & per manus Eduardi de Recis mercatoris Florentini pro quibus sic solutis religiosi hospitalis prædicti remanent adhuc obligati penes mercatores. Item, reservavit Papa tunc, & ante omnia prædicto bastardo cameram magistralem, que dicitur Hechera, & Finita, que valet communiter duo millia florenorum annuatim. Ad que non consenserunt dicti prior & procurator. Quibus sic peractis papa fecit eis dare per dictum Eduardum de Recis mercatorem bullas, qui dictas bullas reservabit usque ad solutionem dictorum sex millium florenorum, quas bullas eidem Eduardo dederat episcopus Volterranus, donec solverentur sex millia ducatorum supradicta. Et sic fuit, & est verum.

Item, quod dictus dominus Joannes papa fratrem Jacobum de Viriaco majorem annis, expressis professum religiosum Hospitalis a votis, regula, & habitu religionis absolvit, de facto ad seculum reduxit, & contrahendi matrimonium licentiam dedit, sexcentis ducatis datis. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

Item, quod dictus papa Joannes Castellaniam scalarum dicti Hospitalis quam dictus frater Jacobus tenebat, simul cum prædictis reservavit, & deinde ipsam fratri cuidam Hemaro de Fessello, pecuniis datis contulit, que Castellania est conventualis & regia, in qua debent esse fratres cappellani numero xiv. cum aliis clericis Deo servientibus; sicque perit divinus cultus, & ordo transfertur in scandalum Christianissimum plurimum palam & publice.

Item, quod dicto Hemaro juveni ætatis xiv. annorum vel circa, concesserat dominus magister Rhodi licentiam ingrediendi religionem sancti Joannis, ut indilate facta professione & recepto habitu religionis transfret ad conventum religionis cum equis & armis sufficientibus Deo & religioni, contra inimicos fidei militaturus, & ipse frater Hemarus votorum suorum, & salutis proprie immemor, non ad conventum transiit, sed statim factus est inobediens & rebellis, ad dictam Castellaniam emendam ad papam misit, quam obtinens, omnia jura conventus, tam vacantem, quam responsionem annuam occupavit, prout occupat licentia per dictum D. Joannem papam prius vendita & concessa.

Item, quod propter præmissa in clero & populo, totaque universali ecclesia grave scandalum, gravisque D. Joanni pape ex tunc Romæ infamia, exortum fuit & suscitatum, atque exorta & suscitata.

Item, quod propter hæc & alia reverendissimi patres & domini, DD. S. R. E. cardinales dictum D. Joannem

ANNO
CHRISTI
1413.

ANNO
CHRISTI
1455.

Papam XIII. anno primo pontificatus sui inter se, & ipsam solum fraternaliter diversis vicibus arripuerunt, ipsaque precibus humilibus & devotis, atque salutaribus, & communi instantor requisierunt, ne Romanam & universalem ecclesiam per hujusmodi spiritualium metes scandalizaret. Et sic fuit, & est verum.

Item, quod dictus Joannes Papa ob permissam fraternaliter monitionem anticum in aliquo non immutans, avaritas cecitate infusus ex post continue pristina simoniarum mercimoniis, continens pejora prioribus perpetravit, & ubi prius sub typo justitiae, non in se suis familiaribus commensalibus datam coronationis suae in expectatis gratiis dare consuevit, postea post fugam ab urbe Romana, cullibet indifferente pro certa florenorum summa, videlicet pro xxv. florenis auri de camera dicta coronatione data publice venditioni exposcebat; in scandalum sedis apostolicae, & sociis fidei Christianis. Et sic, &c.

Item, quod dictus Joannes Papa in vitiis invalescens fortius, & non se corrigens certos referendarios, & cubicularios, & secretarios creavit, fecit, & ordinavit mediocres, pronetas, ac procuratores gratiarum, & pinguium simoniarum ecclesiarum cathedralium, abbatiarum, monasteriorum, priuatum, & beneficiorum vacantium reservatorum. Quodque sub urbe mediocrem fructuum, annuam captorum, vel perceptorum ante suppositionem vel falsam recuperationem litterarum apostolicarum impetrantes solvere oportuit certam summam ex pacto. Et nisi impetrans eorum solvisset, redit vacans absque cujusvis onere provisionis. Et est verum.

Item, quod idem D. Joannes registratoribus litterarum apostolicarum expresse inhibuit, ne cuiquam summam ex registro litterarum apostolicarum traderent, nisi prius, & ante omnia pecuniam promissam solutam fore probaretur; propter quod multos litigantes qui tantam summam solvere non poterunt, eosdem in clara sua justitia ob probationis defectum succumbere oportuit. Sicque avaritia & malicia dicti Joannis Papae causarum iniquitas equitati prevaluit, & beneficia possessa fuerunt absque canonico titulo contra canonicas sanctiones palam, & publice.

Item, quod idem D. Joannes Papa ultra in supra proximis articulis nominatos, certos in Romana curia deputavit mercatores, qui beneficia vacante curiae tribus, vel pluribus diebus ad libram ponderarent, & plus offerentis supplicationem reciperent, & signari facerent in dedecus sedis apostolicae, & perditionem animarum multarum. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

Item, quod supradictus Joannes Papa ne aliqua supplicatio absque simonia, & solutione signaretur, omnibus & singulis referendariis injunxit, ut nullus sibi supplicationem aliquam signandam presentaret, nisi nomine referendarii eam presentantis signata esset: quodque nullus quantumcumque supplicationem de vacante signari obtineret, nisi valoris totius, vel medietatis summae in supplicatione prius realiter recepisset, & ipsi Papae responderet, & traderetur, alioquin talis referendarius haberet tantumdem solvere de suo proprio in poenam transgressionis hujusmodi presentis mandati apostolici. Et sic fuit, & est verum, &c.

Item, quod dictus Joannes Papa ultra praemissa saepe, & saepius contra Deum, & suam conscientiam eminentibus plerisque bullas vendidit, in quibus scripsit beneficia obtinere, & officia ea in suis manibus resignasse, & se per hujusmodi consuetam, & mendosam resignationem, quae nunquam accidit, contulit, & conferri mandavit pro pecuniarum certa quantitate, multos sic funditus usque ad mendicitatem depauperando, palam & publice.

Item, quod per hoc dabatur occasio multis beneficiis emendi, conscientiam laxandi, & temeritas timorem Dei postponendi, devenitque res ad tantum, quod qui majorem summam in supplicatione expressit & exsolvit, signaturam absque difficultate obtinuit. Idem de sacramentis, indulgentiarum dispensationibus, & aliis ecclesiasticis, & spiritualibus donis. Sic fuit, & est verum.

Item, quod dictus Papa Joannes unum, & idem beneficium saepe, & saepius pluribus, & diversis personis, vel

etiam uni, & eidem repetitis vicibus vendidit, & plerumque uni venditum per anticipationem accideret alteri ementi conferbat. Et similiter de gratiis expectativis, declarationibus, & subrogationibus per impositionem silentiorum jus jam quaesitum absorbat; per quae quasi tota ecclesia est labe simoniaca deturpata, indignis repleta, tam in superioribus quam in inferioribus praetis, omnique gradu ecclesiastico laceffita, & per consequens quasi irreparabiliter scandalizata.

Item, quod dictus Joannes Papa canonice electos idoneos usque ad saturitatem appetitus sui solvere non valentes confirmare recusavit, quodque dignos, & minus idoneos ad summas desideratas ascendentes scandalose duxit promovendos, & promovit plerisque etiam invitos de suis ecclesiis transfudit, ut viduas carius vendere posset, in dedecus & scandalum Christianifidelium.

Item, quod deinde dictus Papa Joannes Concilio Pisano adstrictus pro reformatione ecclesiae in capite, & in membris in urbe Romana Concilium generale convocavit, & ibidem in pluribus sermonibus etiam ante & post, & publice correptus & munitus minime se emendavit, quinimmo temporis successu continue diabolico instinctu incorrigibilis pejora prioribus perpetravit.

Item, quod dictus Papa Joannes indulgentias in mortis articulo, praedicationem crucis, item a poena & a culpa absolutionem, ecclesiarum & altarium portatiliu concessiones, ac episcoporum consecrationes, & abbatum benedictiones, reliquias sanctorum, sacros ordines, potestatem in confessionibus absolvendis a peccatis, atque qui per solas Spiritus sancti operationes ad gratiam ministrari debeant, pecunia vendidit numerata, per quae de novo ecclesia sancta Dei in personam dicti Joannis Papae graviter diffamata fuit, & est notorie scandalizata.

Item, quod de anno domini mccccxii. & de mense Augusto ejusdem anni, quidam Nicolaus de Pistorio Florentinus, & dicti domini Joannis Papae assertus secretarius laicus, conjugatus nuncius, & legatus apostolicus per dictum Joannem tunc deputatus venit ad partes Brabantiae; habensque ab eodem D. Joanne potestatem exigendi, & percipiendi quoddam subsidium, quod fuit decima pars fructuum omnium beneficiorum in Cameracensi, Tornacensi, Leodiensi, & Trajectensi civitatibus, & diocesis, quodque non solventes excommunicare posset, per certum ad hoc deputandum subdelegatum, ac suspensum in collegio conventus, & capitula, interdictionis sententias in eorum ecclesias, qui sibi huiusmodi fructuum pecunias non traderent, per quod ecclesiastica censura ad ludibrium, & derisum, & tota septentrionalis ecclesiae graviter fuit & enormiter scandalizata.

Item, quod dictus Papa Joannes, supradicto Nicolao mercatori, ut praesertur in legatione existenti concessit, indulgit & commisit, ut idem Nicolaus quibuscumque hominibus utriusque sexus ad suae libitum voluntatis deputare posset confessores, & quod huiusmodi deputati confidentes absolvi-re posset a poena & a culpa, certis tamen pecuniis taxatis mediantibus; quas quidem praetentis indulgentias publicavit, & publicari fecit in certis locis, civitatibus, villis, ut puta Trajecti, Mechliniae, Antuerpiae, & alibi, de quibus maximas pecuniarum summas exhausit & extorsit, Christianifideles seducendo, ac statum & ritum totius ecclesiae catholicae enormiter scandalizatum.

Item, quod praemissa omnia, & singula fuerunt, & sunt vera, publica & notoria, atque pro veris publicis & notoriis apud clerum & populum civitatum, diocesisum praedictarum, cunctosque Christianifideles ibidem asserta, dicta, credita, visa, audita, palpata, & ut talia habita, & reputata; atque de ipsis, & eorum quolibet, fuit, & est publica vox, & fama, fuitque, & est de praemissis omnibus, & singulis dictus dominus Joannes Papa publice diffamatus.

Item, quod de anno domini 1413. pontificatus dicti D. Joannis Papae anno tertio nonnulli ambaxiatores tam ex parte illustris regis Francorum, & praetorum regni Franciae, quam ex parte almae universitatis studii Parisiensis Romae apud sanctum Petrum in palatio apostolico, & in camera magna paramentorum, multitudine cleri, & nobilium ibidem in publica audientia congregata, dicto

ANNO
CHRISTI
1455.

ANNO
CHRISTI
1455.

dicto D. Joanni Papa XXIII. diffamiam, simoniam, malam A vitam, nullamque suam famam per universam orbem divulgatas, exposuerunt; afferentes ecclesiam Dei mirabiliter ob id scandalizatam. Monentes sepe & sepius charitative, & requirentes eundem Joannem Papam, quatenus a simonie mercibus cessaret, atque fructus ante fendas gratias, & signaturas, & nunquam s beneficiandis percipiat, eosdem cameræ apostolicæ solvendo tollet & reservaret, seque in viciis, & moribus emendaret, cum frequenti instantia fuerunt exhortati. Sicque, &c.

Item, quod dictus D. Joannes Papa XXIII. a supradictis & nonnullis aliis prelatis, & ambaxiatoribus tam ecclesiasticis, quam secularibus, quem etiam doctoribus & magistris universitatum humili, & devota monitione, correptas a criminibus, & scandalis præfatis non cessavit, immo continuavit mala prioribus accurando. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

Item, quod idem D. Joannes Papa XXIII. fuit, & est de præmissis omnibus, & singulis publice, & notorie per totum mundum, & cuncta Christianitatum regna totaliter divulgatus & diffamatus, atque pro tali, & ut talis in Romana curia, & extra ubicumque ipsius noticia habetur, tenetur, & reputatur ut talis.

Item, denunciante, ponunt, & probare intendunt, quod supradictus dominus Joannes Papa bona temporalia ecclesie Romanæ, urbem videlicet Romam, & patrimonium ecclesie in Italia pessime & scandalose rexit, oppressiones & angustias, & gabelas, & ut thesaurizaret; adauxit, & aliquos de novo invenit, totamque subditorum substantiam, quantum in eo fuit, exhaustit & sibi imbutavit, ipsosque subditos depauperavit, turpiaque lucra undique scandalose recolligens, pluresque terras Romanæ ecclesie sine evidenti necessitate vel utilitate hypothecavit, impignoravit, aliquas vero perpetuo alienationis titulo distraxit, & communis ecclesie Florentinæ de alienando Bononiam traxit, urbemque Romanam & terras patrimonii ecclesie proditorie capti, invadi, & occupari permisit, & tacite consensit. Ex dum nuper de mense Junii anni domini 1413. se in crastino Romano populo missam in ecclesia sancti Laurentii in Damaso pro consolatione pacis & victorie belli contra quondam Ladislaum Apulie regem per ipsum Papam confecti sponsoisset, Romanum populum deserens, curialesque suos, & oves in manibus luporum, & inimicorum tradens, ex culpa sua recessit scandalose, propter quod multi cortisani interempti, trucidati, capti, spoliati, & aliqui violenter per marinarios ad galeas capti, & in perpetuam servitutem redacti fuerunt. Itaque fuit, & est verum, & est publica vox & fama.

Item, quod propter præmissa omnia, & singula, & ipso culpante, & causante multa crimina, videlicet sacrilegia, adulteria, homicidia, spoliationes & rapinæ, turba in urbe Romana fuerunt commissa, & ita fuit, &c.

Item, quod ipse D. Joannes Papa prædictus multa inutilia, & frustratoria onera etiam Gallicis in Avenionensi tyrannice ad diversos fines damnatos imposuit, & præsertim: nam in navigio facto apud Pisas cum galeis sub colore eundi in Avenionensem, per D. Marinum nepotem suum, & suorum servitorum ad hoc, ut dicitur, missum, & constitutum capitaneum dicti palatii, & reparatorem ejus, quam aliis diversimodis ac de dictis civitatibus, Avenionensi, & comitatus Venasini, quos traxit alienare diversimode, maxime in manibus dicti regis Ladislai ponere, mediantibus certis tractatibus contra unionem ecclesie pro magna pecunie quantitate, quod & fecisset, si ad optatum suum venire potuisset: sicque ut prædicitur, fuit dictum, creditum, & reputatum, diciturque, tenetur, creditur, & reputatur.

Item, quod communis, & vulgata omnium hominum opinio, & assertio, credulitas, & fama manifesta fuit, & est, quod D. Joannes Papa tam in præmissis, quam in aliis innumerabilibus casibus, & universaliter in omnibus male & pessime administravit tam in spiritualibus quam in temporalibus, & quod fuit, & est notorium ecclesie Romanæ & cæterarum ecclesiarum & rerum ecclesiasticarum, ac etiam temporalium ad ecclesias pertinentium, maxime, & plurimum de alio fuerit lectum, & auditum, dilapidatum, devastatum, &

disipator pessimus, & inutilis, & damnosus administrator, atque universali ecclesie, & toti populo Christiano scandalosus, veneticus, homicida, interemptor, carnis vitia per omnia colens, incontinentis & insoletis criminibus irretitus, male famæ & pessime conditionis adeo, qui in Italia & quasi tota capto vocabulo, & similitudine a quodam inhumanissimo gentium armorum capitaneo, qui Boldrinus appellabatur, etiam Papa Boldrinus vocatur. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

Item, quod de præmissis omnibus & singulis idem Joannes Papa fuit, & est publice, & notorie diffamatus, & per totum mundum divulgatus, & infamatus, & quod de ipso & de eorum singulis fuit, & est publica vox, & fama, & ut talis ac pro tali fuit, & est ubique, ubi de ipso noticia habetur, dictus, tenetur, creditur, & reputatur, dicitur, tenetur, & reputatur palam, publice communiter & notorie.

Item, quod dictus Joannes Papa pecunia satiare nequens, in Gallia similiter absque necessaria, nullaque rationabili causa subsistente, vendidit, distraxit, alienavit, & dilapidavit certos redditus, census, & proventus, atque tributa annua ab antiquo Romanæ ecclesie debita per diversos cives, & habitatores, ac communia civitatum, oppidorum, & locorum partium illarum, & præsertim Avenionensis, & comitatus Venasini, & oppidi seu villæ Montis Pessulani, & præsertim Petro Gerandi, & certis aliis personis laicis, & secularibus, sicque ut prædicitur fuit dictum, tenetur, creditum, & reputatum, diciturque, tenetur, & reputatur, atque fuit, & est verum, publicum, & notorium.

Item, quod prædictus D. Joannes Papa nonnulla diversa bona mobilia, & immobilia diversarum ecclesiarum, & monasteriorum, titularumque dominorum cardinalium, tam episcopatum, quam aliorum presbyterialium, & diaconalium, collegiorumque, & prioratum, ecclesiarum parochialium, cappellarum, altarium, & hospitalium, cæterorumque locorum dictæ urbis Romanæ, & præsertim ecclesiarum principis apostolorum de urbe, sancti Joannis Lateranensis, & aliis ad canonicos, & personas ecclesiasticas dictæ urbis spectantibus, necnon de bonis monasteriorum sanctorum Joannis & Pauli, sancti Laurentii, S. Alexii, sanctæ Gavæ, & aliorum monasteriorum, tam virorum quam mulierum sola avaritiæ cæcitate seductus, vendidit, alienavit, dilapidavit, & dissipavit; & aliqua eorum ad nihilum redegit, adeo quod in plerisque cessat servitium Dei, nam ubi erant decem, vel viginti, vel triginta religiosi, hodie non sunt nisi unus, duo, vel tres, quasi fame morientes. Et sic fuit, & est verum publicum, & notorium.

Item, quod dictus Dominus Joannes Papa bona & dorem prædicti Monasterii sancti Laurentii divisit in tres partes dissipando, & certis ex Dominis Cardinalibus particulariter per tripartitas particulas dividendo, quæ prius unitæ fuerunt pro sustentatione monachorum, inibi Deo in religionis zelo laudabiliter prius servientium, nunc miseria & paupertate apostatantium. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Item, quod dictus Dominus Joannes Papa præmissis non contentus, monasterium sancti Alexii prædictum vendidit Baptistæ de Sabellis pro quodam impubere bastardo suo; Monasterium sanctæ Savæ vendidit Domino Nicolao de Ursinis, & ita de cæteris. Et quod deterius est, caput sancti Joannis Baptistæ, quod erat in monasterio monialium sancti Sylvestri de dicta urbe, vendiderat, seu pactum de tradendo fecerat Florentinis pro pretio quinquaginta millium ducatorum. Quod & fecisset, nisi civibus Romanis id per eum revelatum fuisset. Ex quia aliqui eorum de hoc in aperto locuti fuerunt, capti, incarcerati, & in magnis pecuniarum tummis redenti fuerunt & exbanniti, & alias nisi se, seu vitam suam redemissent, propterea decapitati ejus jussu fuissent. Et ita ut prædicitur, fuit dictum, tenetur, creditum & reputatum, diciturque, tenetur, creditur & reputatur, ac fuit & est verum publicum & notorium, manifestum, atque divulgatum ubique, tam in urbe & tota Italia, quam Gallia, etiam palam & publice.

Item, quod idem D. Joannes Papa etiam jura, mobilia,

ANNO
CHRISTI
1455.

ANNO
CHRISTI
1414.

bilis, & immobilia ecclesiarum cathedralium, & collegiarum, monasteriorum, prioratum, studiorum, collegiorum, hospitalium, ecclesiarum parochialium, cappellarum, & ceterorum beneficiorum, & officiorum ecclesiasticorum extra dictam urbem tam in civitatibus, villis & locis dicti patrimonii ecclesie Romane, quam extra ubicunque consistentia etiam vendidit, alienavit, & dissipavit. Et praesertim plura bona episcopatus Bononiensis, ecclesie sancti Petronii Bononiensis, & praesertim lapides, ligna, & totam materiam, de quibus debebat compleri edificium & fabricari, & pecunias annuas ad dictam fabricam ab antiquo ordinatas recepit, & opus omnino cessare fecit. Similiter curias, possessiones & praedia, & bona mobilia & immobilia, ac detractionem totaliter collegii Gregoriani in dicta civitate Bononiensi per felicis recordationis D. Gregorium Papam XI. fundati pro sustentatione quinquaginta scholarium pauperum, & etiam vendidit, & alienavit, ita quod de mobilibus ibi nihil romanis, & de immobilibus vix posset sustentari congruus usus solus scholaris, & domum tradidit factardis habitandam, qui totaliter eam destruxerunt, & eam vendidissent, si reperissent emptorem. Et sic fuit, & est verum, &c.

* Ita MS.
Codex.

Item, quod dictus Papa Joannes decimas castroreum Centi, & Plebis diocesis Bononiensis pertinentes ad mensam episcopalem Bononiensem alienavit laicis, fautoribus suis in perpetuum pro eis, & eorum successoribus in grave dispendium ecclesie Bononiensis, quam penitus, & totaliter depauperavit palam & publice. Et sic fuit, &c.

Item, quod dictus Joannes Papa praemissis non contentus, sed etiam litterarum studia per solatii subtractionem subtiliter extinguere conatus doctoribus studii Bononiensis per quamplures annos & maxime a promotione sua ad papatum, stipendia eorum ab antiquo tempore praedicti studii eis debita, & unde vivere, & perinde studere, & legere debebant, fundata abstulit, & removit, totaliter fecit quod tam mobile, & solemne studium quasi ad nihilum respectivo devenit. Et sic fuit, & est verum.

Item, quod non solum dilapidavit bona & jura praedicta mobilia & immobilia ecclesiarum, sed etiam super personas Ecclesiasticas urbis Romane, & civitatis Bononiensis, ac in toto patrimonio ecclesie gravissima onera, tallias & exactiones, insupportabilia imposuit, facultatesque ecclesiarum unde personas ecclesiasticas vivere, & servare, ab eis extorsit, & applicavit; immo etiam super alios praedatos ecclesiasticos aliarum terrarum, & dominorum secularium diversa onera, tallias, & exactiones solvendas dominis, & communitatibus secularibus, & praesertim regni Francie, comitatus Sabaudie provincie, &c. necnon communitatibus, Florentinae, Venetorum, Senarum, & pluribus aliis, cum quibus in pretio participavit, imposuit, adeo & in tantum quod dicti ecclesiastici fuerunt, & sunt tanta paupertatis angustia afflicti, ut post propriorum patrimonialium bonorum consumptionem, necessitate famis, libros, calices, & ornamenta ecclesiarum vendere sunt coacti.

Item, quod propter praemissa ecclesia Dei notorie fuit scandalizata.

Item, quod horrida, & detestandorum criminum D. Joannis antedicti Papae fama, immo infamia, crebris multiplicibus vicibus, non solum semel, sed pluries & saepe Christianorum principum, totiusque populi Christiani, pro dolor! aures penetravit, in tantum quod serenissimus & invictissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hungariae rex semper Augustus in Lombardia existens ad civitatem Laudensem applicuit, dictumque dominum Joannem Papam ibidem advenientem humiliter & devota prece rogavit quatenus attento, quod totus Mundus in ejus persona scandalizatus est, suasque crimina Mundus dissimulare non posset, mores & vitam emendaret in melius, & ut ad unionem sanctae matris ecclesie, tunc & nunc tripliciter summis vigiliis & cura intendere, dignaretur, ut adstrictus per Pisanum Concilium tenebatur & Concilium in aliquo securo loco castro Christiano populo & commodato indiceret, suavit. Et ut etiam in capite, & in membris reformaretur etiam devote supplicavit.

ANNO
CHRISTI
1414.

Item, quod dictus D. Joannes Papa XXIII. precibus serenissimi principis Romanorum & Hungariae regis in parte condescendens amplius a vitiis hujusmodi, scandalis, & praesertim simonia, abstinere spondit, & hanc civitatem Constantiensem pro loco multitudinis capere, & alias habili, & idoneo pro Concilio celebrando elegit quod anno domini 1414. & de mense Novembris inchoandum indicit, & per Mundum publicavit. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

Item, quod deinde dictus D. Joannes Papa Bononiam rediens in pristinam & pejorem simoniam recidivavit, falsas datarum anticipationes vendidit, jus quascumque pro numerata pecunia litigatoribus abstulit, & ad solvendum instantiam eorum adversariis perpetuum plerisque vicibus silentium imposuit de facto turpiter, & scandalose. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

Item, & ne per viam justitiae oppressi relevarentur, idem Papa Joannes nuper anno domini 1414. plerisque vicibus dominis auditoribus per suos referendarios & praesertim per D. Jacobum de Camplo nunc electum Penonensem, dici fecit & mandavit, ne materiam anticipationis datarum admitterent in iudicio, & ne datarum registratores, & alios officiales quovis modo compellerent in his materiis privationem juris alterius concernentibus veritati testimonium perhibere, justitiam notorie opprimendo. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

Item, quod praemissa, & plura alia R. P. & D. dominus episcopus Sarisberienensis, & alii Christiani principis regis Angliae illustris ambaxiatores dictum D. Joannem Papam XXIII. monuerunt & corripuerunt charitative supplicantes eidem, quod simoniam & venditionem beneficiorum desereret, & se in vita & moribus emendaret, alioquin dubitarent propter scandalum subtractionem obedientiae, & alia inconvenientia secutura. Quodque ipse D. Joannes incorrigibilis factus hujusmodi monita salutaria sprexit, ipsumque & alios praedatos duris & asperis verbis minatus est, injuriatus palam & publice. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

Item, quod deinde praefatus D. Papa ad Constantiam veniens post diversas persuasiones, exhortationes & rogamina per hoc sacrosanctum generale Concilium Constantiense devote factas, & factas, ut pacem ecclesie daret, & papatu cederet, cum alia tutior, paratior, & securior quam via cessionis non esset, ad unionem perfectam in ecclesia Dei consequendam, attentis scandalis ex persona sua jam exortis, propter quae existentes in aliis obedientis retraherentur ab ecclesie unitate.

Hoc anno domini 1415. die sabbati 11. mensis Martii in sessione generali Constantiensi, & in pleno Concilio generali universalem ecclesiam representante ecclesie Dei & sponse suae promisit, vovit, & juravit cedere Papatu, & sponte & libere dare pacem ecclesie per viam suae simplicis cessionis papatus, juxta deliberationem ejusdem Concilii, prout in quadam cedula conscripta, quam suamet viva & intelligibili voce legit, dixit, juravit, vovit & promisit, & aliam fecit prout in eadem cedula ad quam se referunt promotores, & procuratores praedicti, continetur: cujus tenor sequitur, & est talis.

Ego Joannes Papa XXIII. propter quietem populi Christiani profiteor, spondeo, voveo, juro, & promitto Deo, ecclesie, ac huic sacrosancto Concilio, sponte & libere dare pacem ipsi ecclesie per viam meae simplicis cessionis papatus, & tam facere & adimplere cum effectu juxta deliberationem praesentis Concilii, si, & quando Petrus de Luna, Benedictus XIII. & Angelus Corario Gregorius XII. in suis obedientis nuncupati papatum, quem praetendunt per se, vel procuratores suos legitimos similiter cedant, & etiam in quocumque casu cessionis, vel decessus, aut alio in quocumque per meam cessionem poterit dari unio ecclesie Dei, ad extirpationem praesentis schismatis.

Item, quod denunciavit, ponunt, etsi necesse erit, probare intendunt dicti procuratores, & promotores quod dictus Joannes Papa XXIII. se huic sacro Concilio submisit, & eius sententiae, ac iudicio in omnibus & singulis quae pertinent ad reformationem ecclesie, tam

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

in capite quam in membris, stare promisit. Et hoc est A
verum, publicum, notorium, & manifestum. Et ita
ab omnibus publice tenetur, & reputatur.

Item, quod D. Joannes postquam fuit in civitate
Constantiensi, & post Concilium jam incipit, sepe
& sepius, & maxime in publica sessione omnibus au-
dientibus cunctos movit, quatenus contra ipsum D.
Joannem dicerent, & objicerent quicquid vellent: cum
intenderet stare determinationi hujus sacri Concilii de
iis, quæ tempore sui papatus gesserat, & administra-
verat. Et hæc sunt publica, & notoria, & manifesta,
& ita ab omnibus tanquam notoria habentur.

Item, quod deinde hujusmodi professio, votum, ju-
ramentum, & promissio juxta deliberationem Concilii,
ac practicam cessionis papatus, & per consequens præ-
dictæ unionis in ecclesia Dei consequenda poneretur,
dictus D. Joannes Papa requisitus, quatenus procurato-
res aliquos ad præmissa adimplendum constitueret, ut
dictus serenissimus princeps, & alii per hoc sacrosanctum
generale Concilium deputandi & eligendi in civitate
Niciensi Petro de Luna Benedicto XIII. in sua obedien-
tia nuncupato bonam D. Joannis Papæ voluntatem osten-
deret, & ut similiter cederet, prout cum ambaxiato-
ribus dicti Petri de Luna, & illustris principis D. regis
Aragonum tractatum, & conclusum exiit, fuit pro
parte nationum, & hujus sacri Concilii humiliter &
devote rogatus & requisitus.

Item, quod post hujusmodi requisitionem dictus D.
Joannes Papa dolose cogitavit se absentare, & clam re-
cedere velle. Et super hoc fuit publica vox & fama.

Item, quod fama hujusmodi recessus Papæ Joannis
tunc instantis ad aures serenissimi principis Sigismundi
Dei gratia Romanorum, & Hungariæ regis deducta, idem
dominus rex in potentia Romanorum atque prælatorum
multitudine copiosa hortatus est, & rogavit dictum D.
Joannem Papam ne a civitate Constantiensi recederet,
neque ante perfectam unionem hujusmodi sacrum Con-
cilium dissolvere, persuadens quantum meritum apud
Deum, quantumque laudem humanam habiturus esset,
si per ipsum perfecta unio fieri posset, dans, & offe-
rens uberiorem saluum conductum, atque salvam guar-
dianam, & plenissimam securitatem personarum, & bonorum
omnium, familiarium, & cortesianorum: quodque dic-
tus D. Joannes recedere nunquam excogitasset, respon-
dit, sed utique remanere & perficere, ac implere cum
effectu vellet ea quæ vovit, & juravit. Et sic fuit,
& est verum, publicum, & notorium.

Item, quod ex tunc dictus D. Joannes Papa videns
hujusmodi, & totum Mundum ad sanctæ ecclesiæ Dei
jam XXXVIII. vel circa annis scilicet, & divise unio-
nem, & integritatem, necnon extirpationem hæresum,
& vitiorum, ac ipsius ecclesiæ reformationem in capi-
te, & in membris anhelare, diabolico spiritu instiga-
tus, hoc sacrosanctum Concilium dissolvere querens,
ut reformationem ecclesiæ, hæresum atque schismatum
extirpationem prædicta evadere, & impedire posset, &
suam malam vitam continuare ad præsentia vitia, &
ambitiones reincidens, contra vota professa, promissa,
ac Deo & ecclesiæ jurata, id facere de facto renuit, &
nuper hoc anno domini 1415. die Mercurii xx. Martii
in noctis tenebris habitu indecenti, & dissimulato,
laicali more, non ut Romanum decuit pontificem, gre-
gem sibi commissum, ut mercenarius deserens, ab hoc
sacrosancto generali Constantiensi Concilio contumaciter
se absentando aufugit & recessit, in scandalum genera-
lis Concilii, & totius populi Christiani. Ita fuit & est
publicum, & notorium.

Item, quod de post dictus Joannes Papa prædictus ad
oppidum Scaphusæ se retraxit, & nonnullos cardinales,
episcopos, & prælatos, & etiam cortesanos, ac princi-
pales ambaxiatores a præsentis civitate Constantiensi ad
se venire jussit, mandavit, & praticavit, & nihilomi-
nus sub certis præsentis penis, & censuris, ipsos ad se
vocavit, & venire jussit, & eum sequi volentibus, &
non volentibus mandavit, ut de hoc sacro Concilio re-
cederent, & sic per suam fugam oves spargere, Con-
cilium sacrum dissolvere, & schisma nutrire, & perpe-
tuo ecclesiam Dei tunc monstruosam hæresibus, & di-
visam, & vitiis diffamatam proposuit, & quantum in

eo fuit, voluit, & deliberavit, & fecit. Et fuit, & est
verum, publicum & notorium.

Item, quod ex post de dicto oppido Scaphusa die Vene-
ris sancta tempore divini officii hora tertiæ iter ar-
ripuit versus oppidum Laufenberg, & deinde ab oppi-
do Laufenberg iterum transformato habitu turpiter ul-
terius versus Brisacum gressus suos direxit, scandalose a
dicto Concilio & civitate Constantiensi plus & plus con-
tumaciter se elongando, totisque conatibus, practica,
& operis datis ire visus est in Burgundiam.

Item, quod nuper hoc anno domini 1415. & de mense
Aprilis ejusdem anni, dictus Joannes Papa per Romanos
oratores, ac ambaxiatores, nuncios, & epistolas pro
parte hujus sacri generalis Concilii, ad ipsum tunc in
sancto oppido Brisaco residentem destinatos & destinatas,
quatenus more pii pastoris, qui animam suam pro ovi-
bus suis posuit, cujus occasione, & auctoritate præsi-
dentis, ita vitæ exemplo, & doctrina instructor ad gre-
gem suum desertum rediret Constantiam, vel saltem ad
unam de tribus civitatibus, seu oppidis, locis utique in-
signibus, videlicet civitatem Basiliensem, Ulmam, vel
Ravesburg civitates Constantiam & loco Concilii vicinas
de unione ecclesiæ Dei gratia perficienda invicem se-
cum omni benignitate & charitate, cum debita reve-
rentia rogatus fuit, monitus, & requisitus, promitten-
tes eidem & offerentes ex parte dicti Concilii saluum
conductum plenissimum, tunc jam paratum, & sigillo
magno regio seu imperiali sigillatum, & eidem D. Jo-
anni lectum, ostensum, & donatum, securitatem vitæ,
ac status, ac provisionem honestissimam conceden-
tem statui suo si reverteretur, atque vota, & promissa
jurata adimpleret, prout iidem legati, & ambaxiatores
id a prædicto Concilio habuerunt in mandatis, obtulo-
runt, quemadmodum in instrumentis publicis, de, &
super hoc confectis, ad quæ se referunt promotores,
& procuratores prædicti, latius continetur.

Item, quod dictus D. Joannes Papa in reprobum sen-
sum datus monita hujusmodi more aspidis aures obtu-
rantis, ne audiat, obaudiens, se in crastinum responsum
dictis ambaxiatoribus & legatis velle dare asserens, ipsos
ex tunc redire jussit, nec crastino expectato, post me-
dium noctis ante diluculum, non dato responso, ad oppi-
dum Laufenberg aufugiens se transfudit habitu trans-
formato, ut sic sacrum Concilium dissolvere, & refor-
mationem ecclesiæ, extirpationem hæresum & vitiorum
impedire, & suam vitam detestandam continuare posset,
quæ sicut prout & continuavit, immo in profundum ma-
lorum deditus peiora prioribus committere non expe-
vit, supradictis monitis, precibus, & requisitionibus mi-
nime condescendens. Et sic fuit, & est verum &c.

Item, quod supradictus D. Joannes Papa fuit, & est
homo duræ cervicis, pertinax, peccator, induratus,
incorrigibilis, ecclesiam Dei notorie scandalizans, fau-
tor schismatis, atque talis quod papatu, & ejus admi-
nistratione se reddidit indignum, & pro tali habetur,
tenetur, nominatur & reputatur.

Item, quod idem D. Joannes Papa fuit, & est de
præmissis omnibus & singulis publice & notorie divul-
gatus, & diffamatus, & pro tali, & ut talis in Roma-
na curia, & extra & ubicumque ipsius notitia habetur,
habitus, tentus, nominatus, & reputatus pro tali, &
ut talis, palam & publice.

Item, quod communis hominum opinio, assertio, fir-
ma credulitas, & vera reputatio, commune dictum, ru-
mor indubius, vulgata fama, atque verum & notorium
fuit, & est, quod ipse D. Joannes Papa fuit, & sit ho-
mo peccator notorie criminatus, & de homicidio, vene-
ficiis, & aliis gravibus criminibus, quibus irretitus di-
citur, graviter diffamatus, dissipator bonorum, & di-
lapidator eorum, notorius simoniacus, pertinax hære-
ticus, & ecclesiam Dei notorie scandalizans, incorri-
gibilis, & alias talis, quod se papatu, & ejus admi-
nistratione, ac sedis apostolicæ, & universalis ecclesiæ
regimine reddidit indignum.

Item, quod dictus Joannes Papa XXIII. sepe & sæ-
pius coram diversis prælatis, & aliis honestis, & pro-
bis viris pertinaciter, suadente diabolo, dixit, asse-
ruit, dogmatizavit, & astruxit vitam æternam non
esse, neque aliam post hanc, quin immo dixit, & perti-
naciter

ANNO
CHRISTI
1455.ANNO
CHRISTI
1455.

naciter credit animam hominis cum corpore humano
mori, & extingui adinstar animalium brutorum, dixit-
que mortuum semel in novissimo die minime surrectu-
rum contra articulum de resurrectione mortuorum. Quod-
que de premissis fuit, & est papa Joannes ad clerum
& populum graviter diffamatus, sicque ut praedicitur,
fuit & est dictum, tantum, creditum, & reputatum,
dicaturque, tenetur, creditur, & reputatur palam, pu-
blice, & notorie.

Item, quod dictus Joannes papa saepe & saepius publi-
ce dixit, & professus est se velle facere omnia oppor-
tuna pro unione ecclesiarum sanctae Dei etiam usque ad
mortem inclusive, nec in praedictis a voluntate hujus
sacri Concilii aliquo modo discedere. Et sic fuit vera,
publica, & notoria, & pro notoriis.

Item, quod de praemissis omnibus & singulis fuit &
est publica vox & fama, & notorietas inexcusabilis.

*Ex collectione Barberiniana, & vss. duabus
Germanicis.*

Die sabbati decimoctava mensis Maji supradicti post
meridiem, discretus Fredericus Rase sedis Apostolicae
curator retulit in palatio episcopali dominis commissariis
deputatis ad examinandum testes super positionibus &
articulis superius datis & productis contra Joannem Pa-
pam XXIII. ad hujusmodi actum ibidem congregatis, &
notariis ibidem praesentibus, videlicet Joanne a Gujard,
Guillelmo b Parisellis, Bartholomaeo de Guastis,
Joanne Asel, Graesero Bovenon & Gumperto Fabri,
se de dictorum dominorum commissariorum & deputa-
torum mandato, & ad providorum virorum magistrorum
Henrici de Piro, & Joannis de Scribanis promo-
torum & procuratorum supradictorum sibi super hoc,
ut asseruit, facta instantia, peremptorie citasse reveren-
dissimos in Christo patres & dominos, dominum Joan-
nem Othensem episcopum cardinalem Vivariensis vicar-
g riter nominatum sacrosanctae Romanae ecclesiae vicecan-
cellarium, Angelum episcopum Praenestinum cardinalem
Laudensem vulgariter nuncupatum, Franciscum Vene-
tiarum, Almannum Pisanum, Branda Placentinum pres-
byteros cardinales, Ludolphum Barensem, Amedeum Flo-
rentinum, Antonium Aquilegensis diaconos cardina-
les Constantiae personaliter apprehensos, & inventos, ut
& in quantum testes ad jurandum de perhibendo testi-
monium veritati super positionibus, & articulis super-
ius, ut praemittitur in hujusmodi causa depositionis
sive inquisitionis contra dictum Joannem Papam XXIII.
ad hanc horam decimaprima praesentis diei, prout &
quemadmodum idem curator dixit, se superius a dictis
dominis commissariis & deputatis specialiter in manda-
tis recepisse, subsequenter dicti curatoris relatione facta,
constitutus coram dominis commissariis saepesatus magi-
ster Henricus de Piro promotor & procurator, nomine
quo supra, & quaedam citationes superius, ut praemit-
titur in supradicta causa exhibitae hic repetit, & ver-
bo de novo reproduxit: citatorumque in eis contentor-
um non comparentium, neque alias testes produci, jura-
re, recipi & admitti videre curantium contumaciam accu-
savit, ipsosque contumaces haberi petiit; & in eorum
contumaciam supradictos testes proxime, ut praemittitur,
citatos ibidem praesentes ad jurandum induxit: quos &
eorum solita juramenta per dominos commissarios ibi
congregatos, licet domino Guillelmo sancti Marci cardina-
le propter ejus infirmitatem absente, debita cum in-
stantia recipi & admitti postulavit. Quos quidem tes-
tes dicti domini commissarii, reputatis primitus pro
contumacibus in dictis citationibus cedulis nominatis,
dixerunt admittendos, & admiserunt. Qui testes sic
praemissi, ac ipse reverendissimus pater dominus de Ur-
sinis episcopus Albanensis cardinalis, licet unus ex com-
missariis, ab aliis una cum deputatis juramenta testium
recipiens tamen pro nunc, ut & tanquam testes una
cum aliis reverendissimis patribus superius, ut praemit-
titur, pro testibus citatis statim & incontinenti, ad
mandatum ipsorum commissariorum ibidem existentium
Concil. General. Tom. XXVII.

a M. G.
nardi.
b M. P.
si.

A pectoralia tangentes juraverunt ad sancta Dei evangelia,
se dicere & deponere velle puram, veram & omnimo-
dam, quam scirent in hujusmodi causa veritatem, pre-
ce, pretio, odio, timore, amore, ira, rancore, gratia,
fraude, seu quavis alia illicita machinatione, penitus
postpositis, semotis & exclusis.

Die Veneris vicesima quarta mensis Maji, supradicti
fuerunt congregati commissarii, qui examinauerunt testes
productos super materia inquisitionis contra Joannem Pa-
pam XXIII. & certi deputati omnium nationum ad exa-
minandum depositiones testium exactorum, & ad refe-
rendum Concilio. Qui quidem commissarii & deputati
legi fecerunt articulos & dicta, sive attestaciones super
qualibet singulariter, & singulatim faciendis summaria
de omnibus. Quibus factis magister Henricus de Piro
procurator & promotor in vim probationis dictarum po-
sitionum, & articulorum produxit duas bullas, & pro-
cessus concessos aliquibus de ordine sancti Joannis Hie-
rosolymitani, quorum tenores hic sequuntur.

*Tenores bullarum pro probatione dictarum positionum,
& articulorum.*

Joannes episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam
rei memoriam.

AD sacri Christi militum hospitalis sancti Joannis Hie-
rosolymitarum perseverantiam tantum nos decet
paterni zeli sinceritatem propere extendere, quanto
ipsi pro offensione peridorum, veluti fideles athletae, &
constantes pugiles variis etiam personalibus periculis non
dubitant jugiter exponere se . . . . . profecto si
quando per vos gesta versari comperimus in orthodoxae
fidei defensionem, ac ipsorum dispendium, & perempto-
rie satagimus studiis summovere. Sane dudum intenden-
tes de praepetoria domus Colosi hospitalis sancti Joan-
nis Hierosolymitani Nemesiensis diocesis, quam quon-
dam Raymundus de Lascura tunc ipsius domus praepo-
situs, obtinebat, cum illam vacare contingeret, per Apo-
stolicae sedis providentiam ordinari praepetoriam ve-
stram, videlicet vi. Kalendas Junii pontificatus nostri
anno primo, ordinationi & dispositioni nostrae duximus
ea vice specialiter reservatam: decernentes ex tunc ir-
ritum & inane, si locus super iis a quoquam quavis
auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attenta-
ri: & deinde, videlicet viii. Kalendas Decembris pon-
tificatus ejusdem anno iv. diem clausit extremum, va-
cavit. Quodque dilectus filius Aloysius de d Lusignano
Nicosiensis diocesis, qui ut asserabatur, in quinto an-
no aetatis suae constitutus existebat, cuperet cum dile-
ctis filiis magistro & fratribus praefati hospitalis virtutum
Domino famulari: nos dictum Aloysium in dicto hospi-
tali in fratrem recepi, sibi que juxta illius consuetudinis
regularem habitum exhiberi, necnon regularem profes-
sionem per fratres hospitalis ejusdem consuetam ad-
mitti, siquis domum de praepetoria ipsa, sive ut praem-
mittitur quovis modo aut alterius cujuscumque persona
vacet; etiam si tanto tempore vacavisset, quod ejus
collatio juxta Lateranensia statuta Concilii legitime de-
voluta, vel praepetoria ipsa dispositioni Apostolicae spe-
cialiter reservata existere, provideri mandamus; &
nihilominus eidem Aloysio a quibuscumque tam clericis
quam laicis cujuscumque status, gradus vel conditionis
existere, fructus, redditus, & proventus, emolumenta
& obventiones, & quaecumque alia bona praepetoriam
praefatam spectantia, quae a tempore hujusmodi praedi-
cti Raymundi provenerant, auctoritate Apostolica pe-
tendi, liberandi, & absolvendi, ac de ulterius non pe-
tendo promittendi, & obligandi facultatem & omnimo-
dam potestatem concessimus; certisque sibi super iis ex-
secutoribus datis, prout in diversis nostris inde conse-
ctis litteris plenius continetur. Verum sicut nuper ex
supplici dilectorum filiorum Philiberti de Neaco magi-
stri, & conventus hospitalis ejusdem nobis exhibita certa
petitione accepimus, idem magister pridem licet post re-
servationem & decretum praedictum provide consideran-
tes, quod bona dicti hospitalis per univereum orbem
dispersa, quae etiam inde & non beneficiales admini-
stra-

c Lego ex
mss. ex pe-
nere se &
sua. Unde
profecto h.

d Al. Lu-
agnano.
e Forte, de-
simonibus.

ANNO
CHRISTI
1413.ANNO
CHRISTI
1413.

strationes existunt, adeo forent, pro dolor, guerrarum, mortalitatum, schismatis, temporum, & hominum malitia causantibus, ex otis diminuta, quod nedum ad catholicæ fidei defensionem, ac Christi pauperum hospitalitatem ad hujusmodi usus utique dedicata fuerint; cum etiam & ipsorum conventus sustentationem pene sufficiens requireret: matura deliberatione præhabita, præceptoriam ipsam etiam tunc per hujusmodi obitum dicti Raymundi vacantem eidem conventui perpetuo annexerat, & etiam univerat; unde si unione ipsa justum præfatæ litteræ suos fortirentur effectus, defensio præfatæ fidei, & hospitalis prædictum non modico verisimiliter exponerentur detrimento. Quare pro parte dictorum magistri & conventus nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, ne, (quod absit) ex præfatis nostris litteris eidem defensioni catholicæ fidei, & hospitalis, & conventui cuiuspiam dispendii formentum, quod utique ore procul feri putamus, immineat, providere, ipsorumque defensionis fidei, ac hospitalis & conventus statum, ad quem feliciter prosperandum totius præcordiis afficimur, nostrarum litterarum hujusmodi affectum congruo iudicio præponere volentes, ac jus eo reservationis, & nostrarum litterarum hujusmodi concessionibus temporibus præceptoriam ipsam non administrationem, seu commendam ad nutum magistri pro tempore existentis hospitalis ejusdem revocabile, sed perpetuum beneficium per fratres hospitalis regi consuetum credimus; mentem nostram utique rei veritatis ignaram reputantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, ex præmissis, & ex certis aliis rationabilibus causis ad id animum nostrum moventibus, hujusmodi litteras nostras, per quas Aloysio de præceptoriam provideri mandamus, quarum tenores per singula præsentibus haberi volumus pro expressis, quatenus videlicet præceptoriam ipsam attingunt, etiam si jam eas ad collationes & provisiones, ac possessionis etiam pacificæ adeptionem dictæ præceptoriam, vel alias quomodolibet processum fuerit: collationem quoque & provisionem hujusmodi, si factæ fuerint, necnon supplicationes super quibus ipsæ litteræ emanaverint cum omnibus contentis in eis, & ex iis omnibus secutis, necnon etiam quascumque gratias & concessiones, alias ad ipsam præceptoriam, sic aut alias quovis modo vacantem, cuicumque alteri pariter hætenus forsitan factas; quatenus præceptoriam ex regularibus institutis ac stabilimentis hospitalis ejusdem perpetuum beneficium non existit; auctoritate Apostolica ex certa nostra scientia, nullius existere roboris, vel momenti, nullumque fuisse per eas eidem Aloysio, seu alteri in præceptoriam ipsa, seu ad eam quomodolibet jus quæsitum, tenore præsentium decernimus, ac etiam declaramus: ipsasque litteras, collationes, provisiones, processus, supplicationes, & alia præmissa pro incertis habentes, ea omnia ex nunc cassamus, irritamus, ac etiam annullamus: & tam litteras quam supplicationes hujusmodi in regulis nostris & alibi ubicumque etiam in iudicio appareant, cassari volumus & jubemus. Decernentes insuper unionem, & annexionem de dicta præceptoriam, & per præfatum Philibertum magistrum, ut prædicitur, factas perinde valuisse, & valere, vimque perpetuæ & Apostolicæ unionis, incorporationis & annexionis obtinere, suumque sortiri effectum debuisse & debere, ac si decretum interpositum, & litteræ hujusmodi confectæ, alique gratiæ, & concessiones hujusmodi obtentæ, ceteraque præmissa locuta minime existissent. Et nihilominus tam hospitalis, quam conventus, quam etiam præceptoriam prædictorum fructuum, reddituum & proventuum veros valores, secundum communem estimationem præsentibus habentes pro expressis, præceptoriam ipsam, quatenus unio & annexio prædictæ juris vel facti, aut alium defectum quempiam patiantur, eidem conventui de novo auctoritate Apostolica in perpetuum cum omnibus juribus & pertinentiis suis incorporamus, anneximus, unimus, ac etiam applicamus: ipsi conventui liberam licentiam & potestatem omnimodam tam a præfato Aloysio, quam etiam a quibusvis aliis, tam ecclesiasticis, quam laicis personis cuicum-

que status, gradus, ordinis, & conditionis existant, omnes & singulis redditus, proventus, & alia quocumque emolumenta, obventiones, & bona ad præceptoriam prædictam spectantia ubicumque, & in quibuscumque rebus consistant, & quæ a tempore hujusmodi obitus dicti Raymundi provenerunt, etiam si occasione ipsorum lis, cujus statum haberi volumus præsentibus pro expresso, inter quoscumque, & ubicumque pendeat indecisa, petendi, exigendi, & recuperandi; necnon de receptis, & recuperatis absolvendi, & de recuperatis non petendo, paciscendo, auxiliumque brachii secularis, si opus fuerit, invocando, tenore præsentium concedentes, nunc irritum & inane, si secus super iis a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus nostris & aliis constitutionibus Apostolicis, necnon institutis, & stabilimentis ejusdem hospitalis, ceterisque contractis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ voluntatis, constitutionis, declarationis, cassationis, revocationis, & annullationis, mandati, incorporationis, annexionis, unionis, amplexionis, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romæ, Idibus Augusti, pontificatus nostri anno quinto. In plica, F. de Monte Politiano.

Copia litterarum Apostolicarum fratri Aymaro de Soffello ordinis sancti Joannis Hierosolymitani concessarum, videlicet gratiose.

Joannes episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Aymaro de Soffello præceptoriam, Castellano nuncupato, domus castellanæ nuncupatæ hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani de Scallis, Gratianopolitanæ diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Religionis zelus, vitæ ac morum honestas, probitatis & virtutum merita super quibus apud nos fide digno commendatis testimonio, nos inducunt ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Hodie siquidem dilectum filium nobilem virum Jacobum de Ulriaco militem Gebennensis diocesis tunc præceptorem castellanum nuncupatum, domus castellanæ nuncupatæ hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani, de Scallis Gratianopolitanensis diocesis licet absentem, a vinculo quo ordini fratrum hospitalis ejusdem cujus tunc a professor existebat, tenebatur, per alias nostras litteras absolvimus, eumque ad secularem statum reduximus: & volumus quod ipse præceptoriam prædictam cum præceptoriam domus ejusdem sancti Joannis de Morento hospitalis & diocesis prædictorum ei canonice annexa, quam tunc obtinebat, & quam ex nunc vacare decrevimus, realiter & omnino dimittere, prout in eisdem litteris plenius continetur. Cum ita propterea dicta præceptoriam castellaniam nuncupata cum alia præceptoriam prædicta apud sedem Apostolicam vacare noscantur: Nos volentes tibi, qui, ut asseritur, præfati Jacobi consanguineus existis, præmissorum meritorum tuorum intuitu, nec non consideratione carissimi in Christo filii nostri Caroli regis Francorum illustris, pro te dilecto suo nobis super hoc humiliter supplicantis, gratiam facere specialem; præceptoriam castellaniam nuncupatam præfatam cum dicta præceptoriam annexa, quæ per professores ordinis prædicti, cujus ut asseritur, professor existis, gubernari consueverunt; & quarum fructus, redditus, & proventus, illas pro tempore obtinenti, & in eis non residenti ultra quadraginta libras Turonensium parvorum, ut asseritur, non valent annuatim, sive, ut præmittitur, sive alias quovis modo, aut ex alterius cuicumque persona varet, etiam si dignitates existant, & ad eas consueverint quoad electionem assumi, cum omnibus juribus & pertinentiis suis Apostolica tibi auctoritate conferimus, & de illis etiam providemus. Decernentes pro-

a Forte, professor.

b Forte, itaque.

ut

ANNO
CHRISTI
1415.

ut est, irritum & inane, si secus super iis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan est habitum, vel contigerit in posterum attentari. Non obstantibus quibuscumque stabilimentis, statutis, & consuetudinibus hospitalis & ordinis prædictorum contrariis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis. Aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis & præceptoris hujusmodi in illis partibus speciales vel generales dictæ sedis vel legatorum litteras impetraverint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem & decretum, vel alias quomodolibet sit processum. Quibus omnibus te in assentione dictarum præceptoriarum alias præjudicium generari, seu si dilectis filiis magistro & conventui ejus hospitalis Rhodi, vel in quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sede sit indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli non possint. Quodque de præceptoris hujusmodi ad eorum collationem, provisionem, & præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem conjunctam, vel divisim spectantibus nullis valeat provideri per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali vel speciali cujuscumque tenoris existat: per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam effectus hujusmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua, cujusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ collationis, provisionis, constitutionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romæ, apud sanctum Petrum, nonis Junii, Pontificatus nostri anno quarto.

Copia est facta collatione. *Franciscus Huberti.*

Copia exsecutoria, cujus tenor sequitur.

Joannes episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo Augustensi, & dilectis filiis, Præposito ecclesiæ sancti Andreæ diocesis Gratianopolitanæ, ac Officiali Gebennensi, salutem & Apostolicam benedictionem.

Religionis zelus, vitæ ac morum honestas, alique laudabilia probitatis & virtutum merita, super quibus dilectus filius Aymarus de Sossello præceptor castellanus nuncupatus, domus castellanæ nuncupatæ Hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani de Scalis Gratianopolitanæ diocesis, apud nos fide digno commendatur testimonio, nos inducunt, ut sibi reddamus ad gratiam liberales. Hodie siquidem dilectum filium nobilem virum Jacobum de Viriaco militem Gebennensis diocesis tunc præceptorem castellanum nuncupatum dictæ domus, licet absentem, vinculo, quo ordini fratrum hospitalis ejusdem, cujus tunc professus existebat, tenebatur, per alias nostras litteras absolvimus, eumque ad sæcularem statum deduximus; volumus, quod ipse præceptoriam prædictam cum præceptorie domus ejusdem sancti de Morento, hospitalis & diocesis prædictorum, ei canonice annexa, quam tunc obtinebat, & quam ex tunc vacare decrevimus, realiter & omnino dimitteret, prout in eisdem litteris plenius continetur. Cumque itaque propterea dicta præceptoriam castellaniam nuncupata, cum alia præceptoriam prædicta apud sedem Apostolicam vacare noscantur; Nos volentes præfato Aymaro, qui, ut asseritur, prædicti Jacobi consanguineus existit, præmissorum meritorum suorum intuitu, necnon consideratione carissimi in Christo filii Caroli regis Francorum illustris, prædicto Aymaro dilecto suo nobis super hoc humiliter supplicantis, gratiam facere specialem; præceptoriam castellaniam nuncupatam præfata cum dicta præceptoriam annexa, quæ per professores ordinis prædicti cujus idem Aymarus, ut asseritur, professor existit, gubernari consueverunt, & quarum fructus, redditus & proven-

Concil. General. Tom. XXVII.

tus illarum pro tempore obtinenti, & in eis non residenti, ultra quadraginta librarum Turonensium parvorum, ut asseritur, non valent annuatim: sive ut præmittitur, sive alias quovis modo, aut ex alterius cujuscumque persona vacarent, etiam si dignitates existerent, & ad eas consuevissent, quam per electionem assumi; cum omnibus juribus & pertinentiis, Apostolica auctoritate eidem Aymaro contulimus, & de illis etiam providimus. Decernentes, prout erat, irritum & inane, si secus super iis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan erit tunc, vel contingeret in posterum attentari: non obstantibus quibuscumque stabilimentis, ac statutis & consuetudinibus hospitalis & ordinis prædictorum contrariis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis. Aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de præceptoris hujusmodi in illis partibus generales vel speciales dictæ sedis, vel legatorum ejus litteras impetrarint, etiam per eas ad inhibitionem, reservationem & decretum, vel alias quomodolibet, sit processum. Quibus omnibus præfatum Aymarum in assentione dictarum præceptoriarum volumus anteferri: sed nullum per hoc eis, quoad assentionem aliarum præceptoriarum, aliorum præjudicium generari: seu si dilectis filiis magistro & conventui ejusdem hospitalis Rhodi, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim a dicta sede sit indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli non possint: quodque de præceptoris hujusmodi ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem communiter, vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali vel speciali cujuscumque tenoris existat, per quam in nostris litteris non expressam, vel totaliter non insertam, effectus hujusmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua, cujusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum per vos vel alium, seu alios eundem Aymarum, vel procuratorem suum ejus nomine in corporalem possessionem præceptoriarum, juriumque & pertinentiarum præfatarum inducatis auctoritate nostra, & deinde inductum; amoto exinde quolibet detentore, faciendo ipsum vel dictum procuratorem pro eo ad præceptorias ipsas, ut moris est, admitti; sibi que de ipsarum præceptoriarum fructibus, redditibus, proventus, iuribus & obventionibus universis integre responderi. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si magistro vel conventui supradictis vel quibusvis aliis communiter, vel divisim a prædicta sede indultum existat, quod interdicti, suspendi, & excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Datum Romæ, apud sanctum Petrum, nonis Junii, pontificatus nostri anno quarto.

Copia processus super litteris Apostolicis præfatis.

Venerabilibus & discretis viris, domino Magistro & conventui hospitalis Rhodi prædictorum, etiam dignitates, personatus, præceptorias, administrationes, seu beneficia aut officia quæcumque obtinentibus in eisdem, aut omnibus aliis universis, & singulis, quorum interest, vel intererit, & quos infra dictum tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futuro, ad quorum notitiam præsentem processum nostrum, omnia & singula in eo contenta contigerit pervenire, Petrus de Magistro præpositus ecclesiæ sancti Andreæ Gratianopolitanæ, executor ad infrascripta, una cum infrascriptis collegis nostris cum illa a clausula, Quatenus eos, vel duo, aut unus, a sede Apostolica deputati: salutem in Domino, & nostris, immo ve-

V v s r i u s

ANNO
CHRISTI
1415.

Ex red.
supplemus
vocei claus.
sua, que
deerat.

ANNO
CHRISTI
1411.

rius Apostolicis firmiter obedere mandatis. Litteras sanctissimi in Christo patris & domini domini Joannis divina providentia Papae XXIII. unam videlicet gratiosam cum filiis sericis rubei croceique colorum, & alteram exinde executorialiam cum cordula cannabis veris bullis plumbeis ipsius domini nostri Papae more Romanae curiae bullatas, sanas & integras, non vitiatas, non canceliatis, non oblitis, non in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, & suspitione carentes, nobis pro parte venerabilis viri domini Aymari de Sossello praepetoris castellani nuncupati domus castellaniae nuncupatae hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani de Scallis Gratianopolitanae diocesis, coram notariis, testibus infra scriptis praesentatas. Nos cum ea, qua decuit, reverentia noveritis recepisse, cujus quidem litterae gratiorum tenor sic incipit.

a Al. Sossello.

Joannes episcopus servus servorum Dei, dilecto Aymaro de Sossello praepetori Castellano nuncupato domus castellaniae nuncupatae hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani de Scallis Gratianopolitanae diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Religionis zelus, &c.

Alterius vero litterae videlicet executorialiae tenor sic incipit.

Joannes episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo Augustensi, & dilectis filiis praeposito sancti Andreae Gratianopolitani, ac officiali Gebennensi, salutem & Apostolicam benedictionem.

Religionis zelus, vitae ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, super quibus dilectus filius Aymarus de Sossello, &c.

Postquam litterarum Apostolicarum praesentationem & domini Aymari cum instantia debita requisisti, ut ad executionem earum, & contentarum in eisdem procedere curarem, juxta traditam seu directam a sede Apostolica nobis formam. Nos igitur Petrus executor praefatus voleges tanquam obedientiae filius mandatum Apostolicum supradictum ad instantiam dicti domini Aymari reverenter exsequi, ut tenemur: auctoritate Apostolica supradicta qua fungimur in hac parte, prout juxta formam & tenorem praedictarum litterarum Apostolicarum de jure possumus & debemus, praefatum dominum Aymarum in personam discreti viri domini Francisci de Stabulo notarii & civis Gebennensis procuratoris sui in corporalem possessionem, seu quali, dictae praepetoriae castellaniae nuncupatae hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani de Scallis Gratianopolitanae diocesis cum praepetoria ejusdem domus ejusdem sancti de Morento hospitalis, diocesis & ordinis praedictorum & canonice annexa eidem domino Aymaro per dictum dominum nostrum Papam ut praemittitur, collatarum, & universorum jurium, & pertinentiarum earundem per nostri bene traditionem inducimus & investimus per praesentes de eisdem: vosque dominos magistrum, & conventum, & omnes alios & singulos supradictos, quibus nos praesens processus dirigitur, tenore praesentium requirimus, & monemus primo, secundo, tertio, & peremptorie, communiter, & divisim, & vestrum cuilibet in virtute sanctae obedientiae, & sub infrascriptis sententiarum poenis districte praecipiendo mandamus, quatenus infra sex dies post praesentationem seu notificationem praedictarum litterarum Apostolicarum, ac praesentis nostri processus vobis immediate sequentes: quorum sex dierum, duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies vobis universis & singulis supradictis pro tertio & peremptorio termino ac monitione canonica assignamus; eundem dominum Aymarum vel procuratorem suum ejus nomine, ad corporalem, realem, & pacificam possessionem praepetoriae, juriumque & pertinentiarum praedictarum absque difficultate & oppositione quibuslibet recipiatis, & etiam admittatis, & per alios in quantum in vobis fuerit, faciatis recipi, & admitti: eidemque domino Aymaro vel procuratori ejus pro eo de ipsarum praepetoriae earundem fru-

ctibus, redditibus, proventibus, juribus & obventionibus universis & singulis, prout ad vos & vestrum singulos pertinet, & pertinebit, respondeatis integre, & faciatis ab aliis responderi, amoventes ab eis cum effectu quolibet illicito detentorem, quem nos etiam, in quantum possumus, auctoritate praedicta tenore praesentium amovemus, & denunciavimus amotum. Quod si forte omnia, & singula praemissa non adimpleveritis, ut praefertur, vel monitionibus, & mandatis nostris, immo verius Apostolicis, non parueritis cum effectu, aut aliquod contra ea & alia in praedictis litteris Apostolicis & praesenti nostro processu contenta feceritis, per vos vel alium, seu alios quoquo modo, in vos dominos magistrum, & singulos fratres, personas, conventus, hospitalis Rhodi sancti Joannis Hierosolymitani praedictos, necnon in singulas alias supradictas, ac im-

pedientes, contradicentes, & rebelles quoslibet, ac inobedientes, & contradicentibus dantes auxilium, consilium, & favorem publice, vel occulte, directe vel indirecte, ex nunc, prout ex tunc, singulariter in singulos praedictos sex dierum monitione in iis scriptis excommunicationis, in conventum vero praedictum suspensionis, & in ipsum monasterium interdicti sententias serimus & etiam promulgamus. Ceterum cum ad executionem hujusmodi mandati Apostolici ulterius faciendam nequaquam personaliter interesse, pluribus aliis negotiis occupati, venerabilibus & discretis viris dominis, priori de Licento sacristae & curato b Stellarum, & priori dicti loci Gratianopolitanae diocesis, necnon

ANNO
CHRISTI
1411.

b Mff. Scellarum.

universis & singulis dominis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, archipresbyteris, praepositis, cantoribus, succentoribus, scholasticis, sacristis, thesaurariis, canonicis tam cathedralium quam collegatarum ecclesiarum, officialibus, curatis, & non curatis, cappellanisque perpetuis, notariis & tabellionibus publicis per civitatem & diocesim Colocensem, & alibi ubilibet constitutis, & eorum quibuslibet super ulteriori executione dicti mandati Apostolici atque nostri, tenore praesentium committimus plenarie vices nostras, donec eas ad nos duxerimus revocandas: quos & eorum quemlibet primo, secundo, tertio, & peremptorie requirimus & monemus, eisdem nihilominus & eorum cuilibet in solidum in virtute sanctae obedientiae, & sub poenis infra scriptis districte praecipiendo mandamus, quatenus ipsi vel eorum alter fuerit requisitus, ita quod alter alterum non expectet, nec unus pro alio se excuset, ad vos dominos magistrum & conventum praedictos, & omnes alios & singulos supradictos, necnon ad personas & loca quaecumque de quibus expediens fuerit, personaliter accedant vel accedat; & praedictas litteras Apostolicas & hunc nostrum processum, & omnia, & singula in eis contenta legant, intiment, & fideliter publicare procurent. Quodque ipsum dominum Aymarum vel procuratorem suum ejus nomine, & pro ipso in ipsarum praepetoriae, jurium, & pertinentiarum earundem corporalem possessionem inducant & defendant inductum, amoventes deinde quoslibet detentores, quos etiam nos tenore praesentium amovemus & denunciavimus amotos; sibi vel ejus procuratori pro eo de ipsarum praepetoriae fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus universis respondeant, quantum in eis erit, & faciant ab aliis integre responderi. Et nihilominus omnia alia & singula nobis in hac parte commissa plenarie exequantur, & quae pro ulteriori executione dicti mandati Apostolici, atque nostri erunt necessaria, seu etiam opportuna. Ita quod ipsi subdelegati nostri, aut quicumque alii nihil in praedictum ipsius domini Aymari attentare valeant, nec in processibus nostris hujusmodi per nos habitis, & sententiis latis aliquid absolvendo, vel suspendendo immutare. Et si contingat vos praemissorum in aliquo procedere, de quo vobis potestatem plenariam observamus, non intendimus propterea commissio- nem nostram hujusmodi in aliquo revocare, nisi de revocatione ipsa specialem & expressam in nostris litteris fecerimus mentionem. Per hunc autem nostrum processum nolumus, nec intendimus nostris in aliquo praedictis collegis; quominus ipsi, vel eorum alter, servato tamen hoc nostro processu, possent in hujusmodi exc-

ANNO
CHRISTI
1415.

electionis negotio per se, vel alium, seu alios pro-
cedere, prout eorum alteri visum fuerit expedire; præ-
fatas quoque litteras Apostolicas, & hunc nostrum pro-
cessum, & omnia & singula hujusmodi nostrum nego-
tium tangentia penes dictum dominum Aymarum, vel
ejus procuratorem volumus remanere, & non per vos
vel quemcumque alium contra ipsorum voluntatem quo-
modolibet detineri: in contrarium vero facientes, dicta
canonica monitione præmissa, præfatis nostris litteris,
sententiis, prout infra scripta latè sunt, volumus subja-
cere. Mandamus tamen vobis copiam fieri de præmis-
sis, si eam poterint, & habere voluerint, vestris tam-
en sumptibus & expensis. Absolutionem vero omnium,
& singulorum, qui præfatas nostras sententias, aut ea-
rum aliquam incurrerint quoquomodo, nobis vel super-
iori nostro tantummodo reservamus. In quorum omnium
& singulorum fidem, & testimonium omnium & singu-
lorum præmissorum præfatas litteras, sive præfens pu-
blicum instrumentum processum nostrum hujusmodi in
se continentes seu continens fecimus fieri, per nota-
rium publicum infrascriptum subscribi & publicari man-
davimus, nostrique sigilli jussimus appensione communi-
ri. Datum & actum Gebennæ infra Cappellam beate
Mariæ Virginis juxta ecclesiam Gebennensem, per re-
verendissimum in Christo patrem & dominum dominum
Joannem episcopum Ostiensem S. R. E. cardinalem &
Vicecancellarium; fundatum & datum die XXI. mensis
Septembris anno a Nativitate Domini MCCCXIII. indi-
ctione sexta cum eodem anno supra scripta, pontificatus
præfati domini nostri Papæ anno IV. præsentibus nota-
bilibus & discretis viris Guillelmo de Ponte Vitrio,
Porzevallo de Archuchen domicellis, Nicoleta de Vi-
riaco de Vardeman, & Joanne de Claudo de Bona, cle-
ricis & notariis publicis, testibus vocatis ad præmissa
specialiter & rogatis.

a Mff. Gui-
liment.

Et ego Joannes de Villincont de Blachio clericus
Gebennensis diocesis, publicus Apostolica & imperiali
auctoritatibus notarius, prædictarum litterarum Aposto-
licarum presentationi & receptioni, monitionibus &
mandatis, requisitionibus & sententiarum promulgatio-
nibus & commissioni; necnon omnibus aliis & singulis
præmissis dñm sic per dictum dominum præpositum ex-
secutorem præfatum, & coram, ut præmittitur, age-
rentur, & fierent una cum prænominatis testibus, sub
anno, die, mense, indictione, pontificatu & loco prædi-
ctis, præfens fui, & ea omnia de ipsius domini ex-
ecutoris mandato in notam recepi & publicavi, & exin-
de hoc præfens publicum instrumentum manu mea pro-
pria scripsi, & in hanc publicam formam redegi, signo-
que meo solito, una cum ipsius domini executoris si-
gilli appensione signavi requisitus, & rogatus in testi-
monium omnium & singulorum præmissorum.

Ex mff. Victorino.

Die XVIII. ejusdem mensis Maji Archiepiscopus Ri-
gensis venit Constantiam ad Concilium ab oppido Cel-
le, & retulit Deputatis Nationum statum D. N. Papæ:
1. Quod erat hospitatus in villa Celle, in una hostella-
ria, nec erat sub tuta custodia, & quod providerent.
2. Quod Papa se recommendabat Prælati existentibus
in Concilio, & multum amare fiebat, & graviter pec-
nitebat de commissis per eum vocatum, & quod Con-
cilium compateretur sibi, & cum eo melius ageret, ut
posset.

Item, XIX. ejusdem mensis in die Pentecostes, Epi-
scopus Tholonensis, & alii Deputati pro asservatione
D. N. P. adierunt ad villam Cellæ, & XX. die sequen-
ti, expositis causis quare venerant per os Episcopi Tho-
lonensis, Papa cepit amarissime flere; & illa die dicti
Deputati dederunt licentiam omnibus familiaribus Papæ,
qui licentiam ceperunt ab eo, cum ingentibus gemitibus,
clamoribus, & doloribus tam ipsorum, quam cir-
cumstantium omnium; & Papa excusavit se suis fami-
liaribus; nam displicebat sibi, quod non habeat, unde
posset eis satisfacere, vel aliquid dare; cum nihil plus
haberet. Item, illa die ipse Tholonensis Episcopus rece-
pit plumbum, sive bullam a manu D. Papæ per ordina-

tionem Concilii, & illam misit Deputatis Concilii, Con-
stantiensis interclusam sub sigillo.

Item, die XXIV. dicti mensis, quia Papa non erat sub
tuta & satis arcta custodia, fuit inclusus in quadam
turri ipsius villæ de Celle, ut dicitur, fortissima, &
fuerunt ordinati CCC. Hungari armati ad custodiam Pa-
pæ ex ordinatione Concilii. Item, ea die Episcopus Tho-
lonensis venit Constantiam, & attulit cedulam de obla-
tionibus Papæ sub forma, quæ sequitur.

Anno Domini MCCCXV. Indiæ. 8. die XXIV. Maji
in oppido Celle Constantiensis diocesis D. Joannes Papa
XXIII. auditis RR. in Christo PP. DD. Cardinalibus de
Ursinis, de Cameraco, de Chalanto, Salutarum, &
Florentino, ibidem & in præsentia ipsius D. Papæ con-
stitutus, qui ad eum ex parte Collegii venerant, & per
eundem D. Papam lecta quadam cedula, quæ fuit ad-
visata super modo procedendi ad sententiam, quam
formavit sacrum Concilium Constantiense contra ipsum
D. Papam; dixit & respondit qualiter miserat ad di-
cendum certis Prælati sacri Concilii per venerabiles
fratres suos Vitalem Tholonensem, & Fredericum Au-
gustensem Episcopos, & per dilectum filium Joannem
Phiton Sarisburiensem Canonicum, quod volebat & præ-
sentialiter vult in omnibus stare, & se conformare om-
nino ordinationi, deliberationi, & determinationi di-
cti sacri Concilii: quodque, sicut præfertur, misit ad
dicendum, ita ipsis DD. Cardinalibus dicit, spondet, &
promittit prompto corde, animoque volenti, quod face-
re vult bona fide: & in casu quo placeret dicto sacro
Concilio, quod ipse D. Joannes cedat Papatu, paratus
est statim juxta deliberationem & voluntatem dicti sacri
Concilii, & in his omnibus securitatem sibi possibili-
lem vult dare, quod nullo unquam tempore per se, vel
alium directe, vel indirecte veniet contra dictam cessionem.

Porro si omnino dictum sacrum Concilium voluerit
procedere ad suam sententiam super amotione ejusdem
D. Joannis a Papatu, affirmavit & affirmat, quod
non vult reclamare, nec reclamabit contra dictam sen-
tentiam proferendam; quin immo ipsam ratificabit, &
approbabit, eandem acceptabit, & in quantum in se
fuerit, confirmabit, & omologabit, omni modo, via,
& forma, quibus melius & utilius dicto sacro Concilio
videbitur expedire. Rogat tamen affectuosissime per vi-
scera misericordie D. N. J. C. dictos Prælatos, & alios
quosvis de dicto sacro Concilio, quod dignentur & ve-
lint commendatum habere honorem suum, personam,
atque statum, nullam tamen læsionem unioni ecclesie
præferendo. Sereniss. vero Regiam Majestatem invo-
cando pro suffragio, & auxilio opportuno. Offerens se
promptum ad prædicta peragenda personaliter ad Con-
stantiam civitatem, vel ad alium locum, prout place-
bit dicto sacro Concilio, adimplere, præsentibus RR.
PP. DD. prædictis, & Alberto Attensi Episcopo, vene-
rabilibusque DD. Joanne Phiton supra dicto, & Guillel-
mo Clyn sacre pagine professore, Ragimancho de Re-
chis in Decretis Licentiato, D. Alberto de Worchem-
burg, Petro Gavetani in Decretis Baccalaur. & Pontio
Gaudio: in quorum testimonium præfatus D. Joannes
Papa hic inferius manu propria se subscripsit. Ego Jo-
annes XXIII. Papa prælibatus, prædicta per alium de
mandato meo scripta approbo, & confirmo, ac sponte
& libere volo adimplere cum effectu, & ad robur præ-
missorum manu propria me subscripsi. Balthasar.

S E S S I O XI.

Die sabbati vicesimaquinta mensis Maji supra dicti, Ex prima
suis tenta sessio generalis in ecclesia majori Con-
stantiensis supra dicta, in qua præsidebat reverendissimus
pater dominus Joannes episcopus Ostiensis, & erat ibi-
dem præfens serenissimus princeps dominus Sigismundus
Romanorum & Hungarie rex in insigniis regalibus cum
nobilibus suis sibi ministrantibus

Ex mff. Surii, & tribus Germanicis.

Cui assabant inter cardinales dominus Angelus epi-
scopus Prænestinus, Laudensis vulgariter dictus, &
Jordanus Albanensis de Ursinis cardinalis. Præfenti-
bul-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.
a Al. Cba.
Linc.
b Al. B. 40
c Al. P.
viii. &
Zencov.

ANNO
CHRISTI
1415.

busque aliis dominis cardinalibus, videlicet Francisco Venetiarum, Antonio Aquilejensi, Alamanno Pisano, Petro Cameracensi, Branda Placentino, Antonio de a Salancho, presbyteris, Amedeo Salutarum, Raynaldo de b Branchafis, Ludovico de Flisco, Landulpho Barenfi, Lucido de Conite, & Francisco Florentinensi, & Odone de Columna, diaconis cardinalibus. In qua quidem sessione fuit cantata Missa de Spiritu sancto per reverendum patrem dominum episcopum Atrebatensem. Qua cantata, fuerunt lecte litanie more solito cum introitu, *Exaudi nos Domine*, & collectis ac evangelio & hymno, *Veni creator Spiritus*; & aliis ad hoc requisitis. Quibus factis, cantatis & dictis, honorabilis vir magister Henricus de Piro promotor & procurator caularum & negotiorum Concilii, surrexit & proposuit, quod pro parte sancte Synodi Constantiensis presentis fuissent dati cetti articuli, formati pro inquisitione facienda contra dominum Joannem Papam vicestimustertium, super notoria dilapidatione & mala administratione, tauroria schismatis, crimineque heresis, vita scandala & incorrigibilitate ipsius Joannis, in bonis ecclesie & statu papali per ipsum Joannem factis, habitis & perpetratis; distalque positiones & articulos fore probatos per plures & diversos notabiles testes, quorum aliqui cardinales, aliqui archiepiscopi, aliqui episcopi, & per alios magnos viros. Quapropter dictos articulos & eorum attestaciones in summa per dominos commissarios pronunciarum legi & referri Concilio petiit: ipsique Joanni Papae cum hoc statui & præfixo terminum concedentem ad audiendam sententiam definitivam per sanctam Synodum, & super hoc aliquos deputari, qui ipsum ad hoc requirant, instanter postulavit. Et alias dixit, fecit & protestatus fuit, prout & quemadmodum in quadam petitionum papyri schedula, cujus tenor inferius est insertus, plenius continetur & habetur. Qua petitione facta, ascenderunt ambonem domini commissarii: videlicet dominus Jordanus de Ursinis cardinalis prædictus, abiente Guillelmo sancti Marci cardinale propter ejus infirmitatem; Andreas electus Poznanienfis, & Bartholdus de Wildungen auditor, dominus Bartholomæus archiepiscopus Mediolanensis, Joannes de Bononra de a commissarius.

Ex prima editione.

In qua quidem sessione fuit cantata Missa de Spiritu sancto per reverendum patrem dominum episcopum Atrebatensem. Qua cantata, legentibus istantia & alia in sequenti fieri coniecta. His autem peractis, dominus Andreas electus Poznanienfis legebat articulos formatos contra dictum Joannem Papam & singulo articulo lecto, dominus Bartholdus Wildungen auditor in summa dixit & declaravit, si articulus erat probatus, exponens per se totum eum & eum quantitate, qualitate & dignitate. Quibus articulis & summario attestacionum expostis, fuit ad instantiam ipsius promotoris commissum eidem deputatis, ad probandum dictos articulos: Pape & summario, ad respondendum eidem, & eundem ulterius citandum ad audiendam sententiam ad proximam sessionem.

Ex mss. Suis, & tribus Germanicis.

Pro die Lunæ proxime futura, prout in schedula quam reverendissimus pater dominus Joannes Patriarcha Antiochenus de verbo ad verbum legebat, inserta sunt tenoris. Quibus articulis, summariis, ac commissiõibus lectis.

Ex prima editione.

Post hæc autem fuit petiitum per procuratorem Concilii, an placeret omnibus, quod fieret processus juxta per eum petita. Et primo dominus Joannes episcopus Orleniensis respondit pro collegio & seipso, quod placeret. Subsequently ipsi existentes in ambone, videlicet archiepiscopus Mediolanensis pro natione Italica, Andreas Poznanienfis electus pro natione Germanica, abbas sancti Lupi pro natione Gallicana, Thomas Politen protonotarius

pro natione Anglicana, responderunt, Placet: & ulterius universaliter per totius Synodi supplicata responsum fuit, Placet.

Ex collectione Barberiniana, & mss. tribus Germanicis.

Quibus sic peractis, statim idem reverendus pater dominus Andreas electus Poznanienfis quoddam decretum pro approbatione scripturarum, & deputationis de simili mandato protonotariorum & notariorum alta & intelligibili voce de verbo ad verbum ut infra sequitur. Quo decreto lecto & publicato, fuit petiitum per procuratorem prædictum, an placeret omnibus, prout pronunciatum & publicatum existit. Et primo respondebat dominus Joannes Orleniensis pro collegio reverendissimorum dominorum cardinalium & pro se ipso, quod placeret: subsequently ipsi in ambone existentes, videlicet archiepiscopus Mediolanensis pro natione Italica, Placet. Andreas Poznanienfis pro natione Germanica respondit, Placet. Thomas Politen pro natione Anglicana, Placet. Abbas sancti Lupi pro natione Gallicana, Placet: & ulterius universaliter per totius Synodi supplicata responsum fuit, Placet. Super quibus, &c.

Ex mss. Suis, & tribus Germanicis.

Super quibus omnibus & singulis magister Henricus de Piro promotor petiit sibi nomine Concilii fieri publicum instrumentum seu publica instrumenta, per protonotarios & notarios Synodi & nationum, & alios notarios & tabelliones ibidem existentes. His expeditis, dominus Benedictus Gentiani ambaxiator studii Parisiensis recommendavit Universitatem Concilio; & ostendebat certam litteram missivam directam Synodo, quam de mandato Concilii legebat in ambone: præsentibus ibidem venerabili & religioso viro domino Philiberto magno magistro de Rhodis, Henrico Rumpoli duce de Zagan, Joanne Jacobo comite Aquilaniensi filio marchionis Montiserrati, Guntero comite de Zvartzburg, comite de Doehemburg, Fridrico duce Austria, comite Bertholdo de Ursinis, Joanne comite de Fridenburg, ambaxiatoribus Francie, Polonie, Norvegie, Dacie, & Svecie, Cypri, Navarree, regum, aliisque nobilibus in numero copioso.

Tenores petitionum, articulorum, commissiõnum ac litterarum missivarum, de quibus supra fit mentio, sequuntur & sunt tales.

Coram vobis sancta Synodo Constantiensis Universalis ecclesie representante, hic in Spiritu sancto legitime congregata, Henricus de Piro licentiatum in decretis, & Joannes de Scribanis de Piacentia, promotores & procuratores hujus ejusdem sancte Synodi, dant, & exhibent capitula, positiones & articulos imtractatos; ad quos probandum se admitti petunt, citra onus superfluum probationis.

Ex mss. Card. Capranca & duobus Germanicis.

In primis denunciant, dicunt, asserunt, ponunt, & si necesse fuerit, probare intendunt, quod dominus Papa Joannes vicestimustertius a tempore juventutis suae, seu dum Baltasar de Costa appellabatur, fuit homo male indolis, inverecundus, impudicus, mendax, parentibus suis rebellis & inobediens, plerisque vitis deditus, ac talis & pro tali fuit communiter dictus, tenetur, creditus & reputatus ab omnibus ipsius notitiam habentibus, & adhuc dicitur, tenetur, creditur & reputatur pro tali, & ut talis: ac fuit & est de præmissis manifeste ac palam, publice & notorie diffamatus.

Iste primus articulus probatur verus & notorius per duos cardinales, per unum protonotarium, per duos auditores, per unum clericum cameræ, per unum licentiatum in decretis, per unum archiepiscopum, per unum scriptorem & abbreviatorem, & per unum procuratorem unius magni ordinis, per unum canonicum unius magnæ ecclesie Metropolitanæ, per unum episcopum, & per multos alios notabiles viros de auditu publica voce & fame.

Item

ANNO
CHRISTI
1415.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa, tunc Balthasar Coffa appellatus, per hujusmodi illicitum questum & simoniacam pravitatem & procuratorem & mediationem simoniarum & alia media illicita, in paucis temporibus acquisivit & congregavit multam iniquitatis mammonam, copiosumque pecunie thesaurum, propter quod extunc divitis nomen & statum assumpsit, & aedificia sibi comparavit. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium, sicut, ut praemittitur, fuit dictum, tentum, creditum & reputatum communiter ab omnibus ipsius notitiam habentibus: & adhuc dicitur, tenetur, creditur, & reputatur. & fuit & est de praemissis diffamatus manifeste, publice, palam & notorie.

Secundus articulus probatur per duos cardinales de notorietate & veritate, & per alios duos cardinales, de auditu, publica voce & fama: per unum archiepiscopum, per unum episcopum, per duos auditores de veritate & notorietate, & per quamplures alios notabiles viros & omni exceptione majores, de publica voce & fama.

Item, quod deinde praefatus dominus Joannes Papa, tunc Balthasar nuncupatus, mediante hujusmodi simoniacae & damnatae pecuniae, promotus fuit ad cardinalatum, pro quo solvit magnam pecuniarum summam: & appellatus fuit dominus Balthasar cardinalis sancti Eustachii. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium, ac de ipsis omnibus idem dominus Joannes fuit & est diffamatus palam, publice, &c.

Tertius articulus probatur per unum cardinalem, quod publice & notorie hoc tenebatur in curia Romana; per unum cardinalem probatur de veritate, & per alium cardinalem publice diffamatum & notorium, per unum archiepiscopum de veritate. Similiter per unum procuratorem unius magni ordinis, & per plures alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod postquam dictus dominus Balthasar, tunc cardinalis sancti Eustachii appellatus, civitatem Bononiensem ut legatus fuisset ingressus, viis tyrannicis querens terras ecclesiae, & cives & habitatores earum modo inhumano, impie, inique, & crudeliter rexit & gubernavit; & a Christiana pietate & iustitia divina humanaque totaliter alienus, diversis datias, gabellas, exactiones, extoriones & onera insupportabilia eis imposuit, & aliarum exactionum & onerum alias inauditorum fuit inventor. Et tam per illos modos confimiles & exactiones nimium onerosas per tyrannidem & de facto taliter subditos oppressit, quod dictos civitatem, comitatum & terras ecclesiae, ac cives depauperavit, devastavit & depopulavit, ita quod tempore sui regiminis, mala, tyrannica & violenta sua gubernatione causantibus, multi fuerunt mortui, multi prostrati, multi exules, banniti & exheredati, depauperati & deperditi. Et ita, ut praedicitur, fuit dictum, tentum, creditum & reputatum, & communiter ab omnibus divulgatum; & adhuc dicitur, creditur & reputatur, ac fuit & est verum. Ipseque dominus Joannes de praemissis omnibus fuit & est graviter diffamatus palam, publice & notorie.

Quartus articulus probatur verus per unum archiepiscopum, per unum protonotarium, per duos episcopos verus & notorius, per duos auditores verus & notorius. Similiter per unum scriptorem litterarum Apostolicarum & per multos alios de auditu, publica voce, fama, & communi reputatione.

Item, quod dictus dominus Joannes tunc Balthasar appellatus tantum praedicare scivit, quod post mortem bonae memoriae Alexandri Papae quinti in Romanum pontificem electus exiit, & se Joannem Papam vicessimumtertium appellavit, & ab aliis nominari & appellari se fecit: & dum crederetur mutatione nominis homo de vitis ad virtutes mutatus, fuit fallax opinio. Quin immo contra sanctorum patrum decreta, & contra laudabiles Romanae ecclesiae consuetudines veniendo, velut paganus divina officia contempnit: officium pastorale non debite in divinorum administratione exercuit: Missis & Vesperis papalibus interesse non curavit: horas canonicas dicere, jejunia, abstinencias, cerimonias, & alias canonice instituta, ad quae homines Christiani,

& praesertim clerici & ecclesiastici adstringuntur, iuxta formam ecclesiae servare spreverunt. Et si aliquoties celebravit, hoc fuit currenter more venatorum & armigerorum; & plus, ne culparetur totaliter de haeresi, & ne expelleretur de papatu, quam devotionis vel caritatis causa. Sicut, ut praedicitur, fuit dictum, tentum, creditum & reputatum; diciturque, tenetur, creditur & reputatur; itaque de eis fuit & est publica vox & fama.

Quintus articulus probatur per duos cardinales verus: quoad secundam partem probatur verus & notorius: & per unum archiepiscopum, per unum procuratorem unius magni ordinis, per unum licentiatum in decretis, & per multos alios viros de auditu, publica voce & fama & notorietate.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa fuit & est pauperum oppressor, iustitiae persecutor, iniquorum columna, simoniacorum status, carnis cultor, vitiorum sax, a virtutibus peregrinus, consistoria publica fugiens, ac totus somno & aliis carnalibus deditus desideris, vitae & moribus Christi totus contrarius, infamiae speculum, & omnium malitiarum profundus adinventor: adeo & in tantum ecclesiam Christi scandalizans, quod inter Christi fideles vitam & mores suos cognoscentes, vulgariter dicitur 'diabolus incarnatus'.

Sextus articulus probatur per unum archiepiscopum de veritate. Similiter per unum episcopum, per duos auditores, per unum magnum procuratorem, & unum magnum priorem, per unum scriptorem & abbreviatorem litterarum Apostolicarum de veritate & notorietate, per unum licentiatum in decretis, per unum procuratorem in Romana curia, & per multos alios de auditu, publica voce & fama & notorietate.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa vas omnium peccatorum, repulsus dignis, pro pecuniis indignos ad officia & beneficia promovit, dans gratias non gratis, Beneficia vacantia, praeturas & dignitates ecclesiasticas non magis meritis, sed plus offerenti post venditionem expositam contulit & contemni mandavit: litterasque bullas per mercatorum & nummulariorum manus, ut de mercibus mercari solitum est, vendidit atque vendi iussit & mandavit. Sicut, ut praedicitur, fuit dictum, tentum, & habitum & reputatum, atque fuit & est verum, publicum & notorium.

Septimus articulus probatur per duos cardinales de veritate & notorietate, & similiter per tres episcopos, per unum auditorem, per unum magnum procuratorem, per unum clericum camerarii.

Item, de veritate probatur per unum scriptorem litterarum Apostolicarum, per unum licentiatum in decretis, per unum procuratorem in Romana curia, per unum magnum procuratorem unius magni ordinis, & per quamplures alios de publica voce & fama, & similiter notorietate & communi reputatione.

Item, quod per praemissa in clero & in populo, totaque universali ecclesia, grave scandalum, gravisque domini Joannis Papae & curiae Romanae infamia, exortum fuit & suscitatum, atque exorta & suscitata.

Octavus articulus probatur per unum cardinalem de veritate & notorietate, & per unum magnum magistrum, & etiam unum magnum priorem.

Item, quod propter haec & alia reverendissimi patres & domini sanctae Romanae ecclesiae cardinales dictum dominum Joannem Papam vicessimumtertium, anno primo Pontificatus sui, inter se & ipsum solum fraternaliter diversis vicibus corripuerunt, ipsumque precibus humilibus & devotis atque salutaribus monitis, cum instantia requisierunt, ne Romanam & Universalem ecclesiam, per hujusmodi spiritualium merces & venditiones scandalizaret: & sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Nonus articulus probatur per quinque cardinales de veritate, per unum archiepiscopum, & per multos alios de auditu, publica voce & fama a cardinalibus.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa ob praemissam fraternam monitionem, animum in aliquo non mutans, avaritiae caecitate infectus, ex post continue prius simoniarum mercimonia continuans, peius priusbus perpetravit: & ubi prius sub typo iustitiae non nisi

ANNO
CHRISTI
1415.a A l c a
ditum.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

nisi suis familiaribus commensalibus datam coronationis suae in expectativis gratis dare consuevit, postea post fugam ab urbe Romana cuilibet indifferenter pro certa floremorum summa, videlicet pro viginti quinque florenis auri de camera, dicta coronationis data publicae venditioni exponebatur, in scandalum sedis Apostolicae & totius fidei Christianae. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Decimus articulus probatur per unum archiepiscopum, per duos episcopos, per unum protonotarium, per unum auditorem, per unum magnum procuratorem, per unum magnum priorem, per unum decretorum doctorem & magnum officialem in curia, & per unum praepositorem & decretorum doctorem, & per multos alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa in vitiis invalescens fortius, & non se corrigens, certos referendarios & cubicularios ac secretarios creavit, fecit & ordinavit mediatores, proxenetas ac procuratoris pinguium & grossarum simoniarum ecclesiarum cathedralium, abbatiarum, monasteriorum, prioratum & beneficiorum vacantium & reservatorum. Quodque subinde mediorum fructuum nondum natorum vel percipiorum, ante supplicationem vel saltem recuperationem litterarum Apostolicarum, impetrandam solvere oportuit certam summam ex pacto. Et nisi impetrans mox solvisset, rediit vacuus absque cuiusvis onere provisionis. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Undecimus articulus probatur per unum cardinalem de veritate, & per unum alium cardinalem de veritate & notorietate, et per unum archiepiscopum et unum episcopum, & per duos auditores de veritate & notorietate & per unum secretarium Papae de veritate, similiter & per duos litterarum Apostolicarum scriptores, & per unum procuratorem in curia, & per unum magnum praepositum, & similiter per unum magnum procuratorem unius magni ordinis; & per multos alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod idem dominus Joannes Papa registratoribus litterarum Apostolicarum per expressum inhibuit, ne cuiquam sumptum ex registris litterarum Apostolicarum traderent, nisi prius & ante omnia pecuniam promittam solutam fore probaretur: propter quod multos litigantes, qui tantam summam solvere non potuerunt, in clara sua iustitia ob probationis defectum succumbere oportuit. Sicque avaritia & malitia dicti Joannis Papae causantibus, iniquitas aequitati prevaluit, & beneficia possessa fuerunt absque canonico titulo contra canonicas sanctiones palam, publice ac manifeste.

Duodecimus articulus probatur per duos auditores, per unum litterarum Apostolicarum scriptorem, per unum magnum procuratorem ordinis, & per unum procuratorem in curia Romana, & per unum notabilem praepositum & multos alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod dictus Joannes Papa ultra in supra proximo articulo nominatos, certos in Romana curia deputavit mercatores, qui beneficia vacantia curiae tribus vel pluribus diebus ad libram ponderarent, & plus offerentium supplicationem reciperent, & signari facerent, in dedecus sedis Apostolicae & perditionem animarum multarum. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Tertiusdecimus articulus probatur per unum protonotarium, duos episcopos, & per unum litterarum Apostolicarum scriptorem, & per multos alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod supradictus dominus Joannes Papa, ne aliqua supplicatio absque simonia & solutione signaretur, omnibus & singulis referendariis injunxit, ut nullus sibi supplicationem aliquam signandam praesentaret, nisi nomine referendarii eam praesentantis signata esset. Quodque nullus quancumque supplicationem de vacanti signari obtineret, nisi valorem totius vel medietatis summae in supplicatione prius realiter recepisset, & ipsi Papae responderet & traderet. Alioquin talis referendarius haberet tantumdem solvere de bono suo proprio,

in poenam transgressionis huiusmodi praetensi mandati Apostolici. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Quartusdecimus articulus probatur per unum protonotarium, per unum episcopum, per unum auditorem, per unum magnum priorem, per unum litterarum Apostolicarum scriptores, & quamplures alios de auditu a referendariis; ac etiam alios episcopos & auditores de veritate & notorietate, publica voce & fama, &c.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa ultra praemissa, saepe & saepius contra Deum & propriam conscientiam suam emittens plerisque bullas suas vendidit. In quibus scripsit beneficia obtinentes & officia ea in suis manibus resignasse, & tunc se per huiusmodi constantem & mendosam resignationem, quae nunquam accidit, contulit vel conferri mandavit pro pecuniaria certa concordata quantitate, multos sic funditus usque ad mendicitatem depauperando, palam, publice & notorie.

Quintusdecimus articulus probatur per duos cardinales de veritate & notorietate, per unum episcopum, per duos auditores, per unum clericum camerae, per unum secretarium Papae, & per unum procuratorem unius ordinis, per multos alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod per hoc dabatur occasio multa beneficia tenendi, conscientiam laxandi, & temeritas timorem Dei postponendi: devenitque res ad tantum, ut qui majorem summam in supplicatione expressit & exsolvit, signaturam absque difficultate obtinuit. Idem de sacramentis, indulgentiis, dispensationibus & aliis ecclesiasticis & spiritualibus donis. Sicque, ut praedicitur, fuit dictum, tentum, creditum & reputatum; diciturque, tenetur, creditur & reputatur palam, publice & notorie.

Sextusdecimus articulus probatur per unum cardinalem de veritate, per duos auditores, per unum magnum praepositum, per unum licentiatum in decretis, per unum archiepiscopum & unum magnum procuratorem unius ordinis, per unum a praepositorem decretorum doctorem, per unum episcopum, & per plures alios de publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa unum & idem beneficium saepius pluribus diversisque personis, vel etiam uni & eidem repetitis vicibus vendidit, & plerumque uni venditum, per anticipationem antecedentem alteri ementi conferbat. Et similiter de gratis expectativis, declarationibus & subrogationibus per impositionem silentiorum, jus jam quaesitum absorbit. Per quae quasi tota ecclesia est labe simoniaca deturpata, indignis repleta, tam in superioribus, quam in inferioribus praelatis: omnique gradu ecclesiastico lacessita, & per consequens quasi irreparabiliter scandalizata.

Decimusseptimus articulus probatur per testes superioris nominatos et quamplures alios.

Item, quod dictus Joannes Papa canonicos electos idoneos, usque ad saturitatem appetitus sui solvere non volentes, confirmare recusavit. Quodque indignos et minus idoneos, ad summas desideratas ascendentes, scandalose duxit promovendos, et promovit: plerisque etiam invitos de suis ecclesiis transfudit, ut viduatas vendere posset, in dedecus et scandalum Christi fidelium plurimorum, manifeste, etc.

Decimusoctavus articulus probatur per testes jam nominatos, et quamplures alios.

Item, quod deinde dominus Joannes Papa praedictus, Concilio Pisano adstrictus pro reformatione ecclesiae in capite et in membris, in urbe Romana Concilium generale convocavit, et in pluribus sermonibus etiam ante et post publice correptus et monitus, minime se emendavit.

Quin immo temporis successu continue diabolico instinctu incorrigibilis, pejora prioribus perpetravit: et sic fuit et est verum, etc.

Decimusnonus articulus probatur per tres cardinales, per duos auditores, per unum secretarium Papae, per unum archiepiscopum, per unum licentiatum in decretis, per duos episcopos, per unum procuratorem unius ordinis, et per unum procuratorem in curia, et per

a Al. pro-
curatorem.

ANNO
CHRISTI
1417.

per alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod dictus dominus Papa Joannes indulgentias in mortis articulo, predicationem crucis, item a pena & culpa absolutiones, ecclesiarum & altarium portulicum concessiones, & episcoporum consecrationes, & abbatum benedictiones, reliquias sanctorum, ordines sacros, potestatem in confessionibus absolvendi a peccatis, etiamque qui per solas Spiritus sancti operationes ad gratiam ministrari debeant, pecunia vendidit numerata; per que de novo ecclesia sancta Dei in persona dicti domini Joannis Papae graviter diffamata fuit, & notorie scandalizata.

Vicesimus articulus probatur per unum cardinalem, per unum archiepiscopum, per duos episcopos, & duos auditores, per unum licentiatum in decretis, per unum procuratorem in curia, & per plures alios de auditu, publica voce & fama atque communi reputatione.

Item, quod anno Domini millesimo quadringentesimo duodecimo, & de mense Augusti ejusdem anni, quidam Nicolaus de Pistorio mercator Florentinus, & dicti domini Joannis Papae assertus secretarius, laicus conjugatus, nuncius & delegatus Apostolica per dictum dominum Joannem Papam tunc deputatus, venit ad partes Brabantiae habens ab eodem domino Papa potestatem exigendi & percipiendi quoddam subsidium, quod fuit decima pars fructuum omnium beneficiorum in Cameracensi, Tornacensi, Leodiensi, Trajectensi, civitatibus & diocesis. Quodque non solventes excommunicare posset per certum ad hoc deputatum, vel deputandum subdelegatum; ac suspensionem in collegia, conventus & capitula, interdictione sui sententias in eorum ecclesiis, qui sibi huiusmodi fructuum pecuniam non traderent: per quod ecclesiastica censura ad ludibrium & derisum, & tota septentrionalis ecclesia graviter fuit & est enormiter scandalizata.

Vicesimus primus articulus probatur per unum cardinalem, per tres episcopos, unum auditorem, unum procuratorem in curia, & per alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa supradictus Nicolao mercatore, ut praefertur, in legatione existente, concessit, indulgit & commisit, ut idem Nicolaus quibuscumque hominibus utriusque sexus ad suum libitum voluntatis deputare posset confessores. Et quod huiusmodi confessores deputati absolvere possent a poena & a culpa, certis tamen pecuniis taxatis mediandibus. Quas quidem praetensas indulgentias idem mercator publicavit et publicari fecit in certis locis, civitatibus & villis, utpote Trajecti, Mechliniae, Antuerpiae, & alibi de quibus maximas pecuniarum summas exhaustit & extorsit, Christi fideles seducendo, ac statum & vitam totius ecclesiae catholicae scandalizando.

Vicesimus secundus articulus probatur per duos episcopos, per unum auditorem, & unum procuratorem in curia Romana, & per plures alios de auditu, publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod praemissa omnia & singula fuerunt & sunt vera, publica & notoria, atque pro veris, publicis & notoriis apud clerum & populum civitatum & diocesis praedictarum, cunctosque Christi fideles ibidem asserta, credita, dicta, visa, audita, palpata, & ut talia habita et reputata. Atque de ipsis et eorum quolibet fuit et est publica vox et fama, fuitque et est de praemissis omnibus et singulis dictus dominus Joannes publice diffamatus.

Vicesimus tertius articulus refert se ad deposita per eos.

Item, quod de anno Domini millesimo quadringentesimo duodecimo, pontificatus dicti domini Joannis Papae anno tertio, nonnulli ambaxiatores tam ex parte illustris regis Francorum & praetorum regni Franciae, quam ex parte almae Universitatis studii Parisiensis, Romae apud sanctum Petrum in palatio Apostolico et in camera magna paramentorum et multitudine cleri & nobilium ibidem in publica audientia congregata, dicto domino Joanni Papae vicesimotertio diffamatam simoniam, malamque vitam, malamque suam famam per totum universum orbem divulgatas exposuerunt: asserentes ob id mirabiliter ecclesiam Dei

Concil. Generali. Tom. XXVII.

scandalizatam: monentes saepe et saepius caritative, et requirentes eundem Papam Joannem, quatenus a simoniae mercibus cessaret, atque fructus anteferendo, gratias et signaturas, et antequam beneficiandus perciperet eisdem, cameram Apostolicam solvendo et dandos, tolleret et reseraret, seque in vita et moribus emendaret, cum frequenti instantia fuerunt exhortati. Signae fuit et est verum, publicum, etc.

Vicesimus quartus articulus probatur per quinque cardinales, quatuor episcopos, tres auditores, per unum secretarium Papae, per unum clericum cameram, per unum licentiatum in decretis, per unum procuratorem unius ordinis, et per unum protonotarium, et quamplures alios de auditu, publica voce et fama & communi reputatione.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa XXIII. a supradictis et nonnullis aliis praetatis et ambaxiatoribus, tam ecclesiasticis quam secularibus, quam etiam doctoribus et magistris universitatum, humili et devota monitione correptus, a criminibus praedictis et a scandalis praedictis non cessavit, immo continuavit mala prioribus accumulando. Et sic fuit et est verum, publicum, etc.

Vicesimus quintus articulus probatur per quatuor cardinales, per quatuor episcopos, tres auditores, episcopum & unum magnum priorem, per unum secretarium Papae, per unum clericum cameram, per unum protonotarium, & quamplures alios de fama & credulitate.

Item, quod idem dominus Joannes vicesimotertius fuit & est de praemissis omnibus & singulis publice & notorie per totum Mundum & cuncta Christianitatum regna totaliter diffamatus & promulgatus, atque pro tali & ut talis in Romana curia & extra, ubicumque ipsius notitia habetur, habitus, tentus, nominatus & reputatus; atque tenetur, habetur & reputatur pro tali & ut talis, palam & publice.

Vicesimus sextus articulus probatur per testes proxime nominatos.

Item, denunciant, ponunt, & probare intendunt, quod supradictus dominus Joannes Papa bona temporalia ecclesiae Romanae, urbem videlicet Romanam & patrimonium ecclesiae in Italia, pessime & scandalose rexit, oppressiones, angarias & gabellas, ut thesaurizaret, adauxit, & aliqua de novo advenit: totamque subditorum substantiam, quantum in eo fuit, exhaustit, & sibi imbutavit. Ipsosque ecclesiae subditos depauperavit, turbia lucra undique scandalose recolligens: pluresque terras Romanae ecclesiae sine evidenti necessitate vel utilitate hypothecavit & impignoravit, aliquas vero perpetuae alienationis titulo distraxit. Et cum communi Florentinensi de alienando Bottoniam tractavit, urbemque Romanam & terras patrimonii ecclesiae proditorie capi, invadi & occupari permisit & tacite consensit. Et dum nuper de mense Junii, anno Domini millesimo quadringentesimo decimotertio se in crastino Romano populo Missam in ecclesia sancti Laurentii in Damaso, pro consolatione pacis & victoria belli contra quemdam Ladislaum Apuliae regem, per ipsam Papam Joannem confici spondisset, Romanum populum deserens, curialesque suos & oves in manibus luporum & inimicorum suorum tradens, ex culpa sua recessit scandalose. Propter quod multi curtisani interempti, trucidati, capti, spoliati, & aliqui violenter per marinarios ad galeas capti, & in perpetuam servitutem redacti fuerant. Itaque fuit & est verum, & est publica vox & fama.

Vicesimus septimus articulus probatur per tres cardinales, unum archiepiscopum, tres episcopos, tres auditores, unum clericum cameram, per unum praepositum, per unum licentiatum in decretis, per unum magnum priorem unius ordinis, per unum procuratorem in Romana curia, & per multos alios de publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod propter praemissa, & ipso culpante & causam dante, multa crimina, videlicet sacrilegia, adulteria, homicidia, spoliations, rapinae & furta in urbe Romana fuerunt commissa. Et ita fuit & est verum, publica vox & fama.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1413.

Vicesimus octavus articulus probatur per unum cardinalem, per duos episcopos, duos auditores, unum præceptorem decretorum doctorem, unum licentiatum in decretis, & unum procuratorem unius magni ordinis, & per unum procuratorem in curia Romana, & quamplures alios de publica voce & fama, &c.

Item, quod communis & vulgata omnium hominum opinio, assertio, credulitas, & manifesta fama fuit & est, quod dictus dominus Joannes Papa, tam in præmissis, quam in aliis innumerabilibus casibus, universaliter in omnibus male & pessime administravit tam in spiritualibus, quam & in temporalibus. Et quod fuit & est honorum ecclesie Romanæ & ceterarum ecclesiarum, & rerum ecclesiasticarum, ac etiam temporalium ad ecclesias pertinentium, maximus & plus quam de aliquo alio fuit lectum vel auditum, dilapidator & devastator ac dissipator pessimus, & inutilis & damnosus administrator, atque universali ecclesie & toti populo Christiano scandalosus, veneficus, homicida, fratrum interemptor, carnis vitia per omnia colens, incoercens, & infinitis criminibus irretitus, mala fame & pessimæ conditionis: adeo quod in Italia, & quasi toto mundo, capto vocabulo & similitudine a quodam inhumanissimo genium armorum capitaneo a Balderinus appellato, etiam Papa Baldarinus vocitatur. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Vicesimus nonus articulus probatur per quatuor cardinales de mala & scandalosa administratione, vita mala, & publica diffamatione: per unum archiepiscopum, duos episcopos de notorietate, similiter per duos auditores, per unum secretarium Papæ, per unum clericum cameræ, & per unum licentiatum in decretis, & per unum procuratorem unius ordinis, & quamplures alios de publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod de præmissis omnibus idem dominus Joannes Papa, tunc & est publice & notorie diffamatus, & per totum mundum divulgatus & infamatus; & quod de ipso & eorum singulis fuit & est publica vox & fama, & ut talis & pro tali fuit & est ubique, ubi de ipso noticia habetur, dictus, tentus, creditus & reputatus, dicitur, tenetur, creditur & reputatur palam & publice, communiter & notorie, pro tali & ut talis.

Trigesimus articulus probatur per telles proxime descriptos.

Item, quod præfatus dominus Joannes Papa nonnulla diversa bona mobilia & immobilia diversarum ecclesiarum & monasteriorum, titulorumque domorum cardinalium, tam episcopatum, quam aliorum presbyteralium & diaconalium, collegiorum, prioratum, ecclesiarum parochialium & cappellarum, ceterorumque altarium, hospitalium & locorum ecclesiasticorum dictæ urbis Romanæ, & præsertim ecclesiarum principis Apostolorum de urbe, sancti Joannis Lateranensis, ac alia ad canonicos & personas ecclesiasticas dictæ urbis spectantia: nec non de bonis monasteriorum sancti Joannis & Pauli, sancti Laurentii extra muros, sancti Alexii, sanctæ Sabinae, & aliorum monasteriorum, tam virorum quam mulierum, sola avaritæ cæcitate seductus, vendidit, alienavit, dilapidavit & dissipavit, & aliqua eorum ad nihilum redegit, adeo quod in plerisque cessat servitium divinum: & ubi erant decem, vel viginti, vel triginta religiosi, hodie non sunt nisi unus, duo vel tres quasi fame morientes. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Trigesimus primus articulus probatur per unum cardinalem, per unum episcopum, per unum clericum cameræ, per unum magnum præpositum, per unum auditorem, per unum præceptorem decretorum doctorem, per unum procuratorem unius magni ordinis, & unum litterarum Apostolicarum scriptorem, & per plures alios de publica voce & fama & communi reputatione.

Item, quod idem dominus Joannes Papa etiam jura mobilia & immobilia ecclesiarum cathedralium & collegatarum, monasteriorum, prioratum, studiorum, collegiorum, hospitalium, ecclesiarum parochialium, cappellarum & ceterorum beneficiorum & officiorum ecclesiasticorum extra dictam urbem, tam in civitate & districtu Bononiensi, quam in aliis civitatibus, villis & locis dicti patrimonii Romanæ ecclesie, quam extra u-

bique consistentia, etiam vendidit, alienavit & dissipavit, & præsertim plura bona episcopatus Bononiensis & ecclesie sancti Petronii Bononiensis; & præsertim lapides, ligna, & totam materiam, de quibus debebat edificari & fabricari dicta ecclesia. Et pecunias ad dictam fabricam ab antiquo ordinatas recepit, & opus omnino cessare fecit. Similiter omnes curias, possessiones, prædia ac bona mobilia & immobilia, ac dotationem totalem collegii Gregoriani in dicta civitate Bononiensi per felicis recordationis Gregorium Papam undecimum fundati, pro sustentatione quinquaginta scholarium pauperum, &c. etiam vendidit & alienavit; ita quod de mobilibus nihil ibi remansit, & de immobilibus vix posset sustentari congrue unus solus scholaris. Et demum in Saccardis habitandam tradidit, qui totaliter eam destruxerunt: & eam vendidisset, si reparasset emptorem. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Trigesimus secundus articulus probatur per unum cardinalem, unum archiepiscopum, duos episcopos, unum auditorem, unum secretarium Papæ, unum scriptorem Papæ, & per multos alios de auditu, publica voce & fama.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa, præmissis non contentus sed etiam litterarum studia per salarii subtractionem subtiliter extinguere conatus est. Doctoribus studii Bononiensis per plures annos, & maxime a promotione sua in papatum, stipendia eorum ab antiquo tempore dicti studii eis debita, & unde vivere & perinde studere & legere debebant, funditus abtulit & removit: & totaliter fecit, quod tam nobile & solemne studium, quasi ad nihilum respectivo devenit. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Trigesimus tertius articulus probatur per duos cardinales, per duos episcopos, unum præceptorem decretorum doctorem, unum licentiatum in decretis, per unum procuratorem in curia Romana, & plures alios de auditu, publica voce & fama, &c.

Item, quod non solum dilapidavit bona & jura prædicta mobilia & immobilia ecclesiarum, sed etiam super personas ecclesiasticas, tam urbis Romanæ & civitatis Bononiensis, ac in toto patrimonio ecclesie gravissima onera, tallias & exactiones, insupportabilia imposuit: facultatesque ecclesiarum, unde persone ecclesiasticæ vivere & servire Deo debebant, ab eis extorsit, & sibi applicavit: immo etiam super alios prælatos ecclesiasticos aliarum terrarum & dominorum secularium, diversa onera, tallias, exactionesque solvendas dominis & comitatibus secularibus & præsertim regi Franciæ & comitatus Sabaudie, Provincie etiam, nec non civitatibus Florentinensium, Venetiarum, Senarum, & pluribus aliis, cum quibus in pretio participavit, imposuit: adeo & in tantum, quod dicti ecclesiastici fuerunt & sunt: tanta paupertatis angustia afflicti, ut post propriorum patrimonialium bonorum consumptionem, necessitate famis libros, calices, & ornamenta ecclesiarum vendere sint coacti. Sicque, ut prædicitur, fuit dictum, tentum, creditum & reputatum: diciturque, tenetur, creditur & reputatur palam, publice, &c.

Trigesimus quartus articulus probatur per unum cardinalem & per telles proxime descriptos.

Item, quod propter præmissa tota ecclesia Dei notorie fuit scandalizata. Et ita fuit & est verum, publicum & notorium.

Trigesimus quintus articulus probatur per omnes cardinales & per omnes alios telles.

Item, quod horrida & detestandorum criminum domini Joannis Papæ antedicti fama, immo infamia, crebris insinuationibus & multiplicatis vicibus non solum semel, sed pluries & sæpe Christianorum principum, totiusque populi Christiani (proh dolor!) aures penetravit: intantum quod serenissimus & invictissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hungariæ rex semper Augustus, in Lombardia existens, ad civitatem Laudentem applicuit: dictumque Joannem Papam ibidem advenientem humili & devota prece rogavit, quatenus attento quod quasi totus mundus in ejus personam scandalizatus est, sua crimina dissimulare non posset, mores & vitam emendaret in melius; &

ANNO
CHRISTI
1413.

Al. Saccardis.

Al. Balderinus

Al. communitatibus.

ANNO CHRISTI 1415.

in unionem sancte matris ecclesie tunc & nunc tripartita, summis vigiliis & curis intendere dignaretur, ut adscriptus per Pisanum Concilium tenebatur; & Concilium generale in aliquo securo loco, cuncto populo Christiano commodose indiceret, suavit; & ut ecclesia in capite & in membris reformetur, etiam devotè supplicavit.

Trigesimus sextus articulus probatur per unum litterarum Apostolicarum scriptorem, per unum licentiatum in decretis, per unum procuratorem in curia Romana, & per alios de credulitate, &c.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa XXIII. precibus dicti serenissimi principis Romanorum & Hungariz regis in parte condescendens, amplius a vitiis hujusmodi scandalosis, & præsertim simoniaca heresi, abstinere sponte: & hanc civitatem Constantiensem, pro loco multitudinis capace, & alias habili & idoneo, pro Concilio generali celebrando elegit, quod anno Domini MCCCXIV. mense Novembris inchoandum induxit, & per mundum publicavit. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Trigesimus septimus articulus probatur, ut in bulla desuper confecta continetur.

Item, quod deinde dictus dominus Joannes Papa Romaniam rediens, in pristinam & pejorem simoniam recidivavit: falsas datarum anticipationes vendidit, jus quasitum pro numerata pecunia litigatoribus abstulit; & ad solventiam instantias, eorum adversariis pluribus perpetuum plerisque vicibus silentium imposuit de facto, turpiter & scandalose. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Trigesimus octavus articulus probatur per duos cardinales, per tres episcopos, per unum auditorem, unum præceptorem & decretorum doctorem, unum secretarium Papæ, per unum licentiatum in decretis, unum magnum procuratorem unius ordinis, & quamplures alios de auditu, publica voce, & fama, & communi reputatione.

Item, & ne per viam justitiæ oppressi relevarentur, idem Papa Joannes anno Domini MCCCXIV. plerisque vicibus dominis auditoribus per suos referendarios, & præsertim per dominum Jacobum de Camplo, nunc electum Pennensem, dici fecit & mandavit, ne materiam anticipationis datarum admitterent in judicio; & ne datarum registratores, aut alios officarios quovis modo compelleret in his materiis privationem juris alterius concernentibus veritati testimonium perhibere, justitiam notorie opprimendo. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Trigesimus nonus articulus probatur per duos auditores & unum procuratorem in Romana curia.

Item, quod propter præmissa & plura alia, reverendus pater dominus episcopus Saresbiriensis, & alii Christianissimi principis regis Angliæ illustris ambaxiatores dictum dominum Joannem Papam vicessim tertium monuerunt & corripuerunt caritative: supplicantes eidem, quod simoniam & beneficiorum venditionem desereret, et se in vita et in moribus emendaret. Alioquin non dubitare propter scandalum subtractionem obedientiæ, et alia inconvenientia securura. Quodque ipse dominus Joannes Papa incorrigibilis factus, hujusmodi monita salutaria sprevit. Ipsumque et alios prælatos duris et asperis verbis minatus est, et injuriatus est palam et publice. Et sic fuit et est verum, publicum et notorium.

Quadragesimus articulus probatur per duos cardinales, per unum procuratorem unius magni ordinis, et alios de auditu, publica voce et fama et communi reputatione.

Item, quod deinde præfatus dominus Joannes Papa ad Constantiam veniens, post diversas persuasiones, exhortationes et rogamina per hoc sacrum Constantiense generale Concilium devotè factas et facta, ut pacem ecclesie daret et papatui cederet, cum alia tutior promptior & securior, quam via cessionis, non esset, ad unionem perfectam in ecclesia Dei consequendam, attentis scandalis ex persona sua jam exortis, propter quæ existentes in aliis obedientis retrahebantur ab ecclesie unitate: hoc anno Domini MCCCXV. die Sabbati secunda mensis Martii, in sessione generali Constantiensi, et in pleno Concilio generali Constantiensi, universalem eccliam repræsentante, ecclesie Dei sponsæ suæ promissit, vovit & juravit cedere papatui, sponte et libere dare pacem ecclesie per viam suæ simplicis cessionis papatus juxta deliberationem ejusdem Concilii, prout in quadam schedula conscripta, quæ schedulam suammet viva voce alta et intelligibili legit, dixit, juravit, vovit et promissit, et alia fecit, prout in eadem, ad quam se referunt promotores et procuratores antedicti, continetur. Cujus tenor sequitur et est talis: Ego Joannes Papa vicessim tertius propter quietem totius populi Christiani profiteor, spondeo, voveo, juro et promitto Deo et ecclesie ac huic sacro Concilio, sponte et libere dare pacem ipsi ecclesie per viam meæ simplicis cessionis papatus, et eam facere et adimplere cum effectu, juxta deliberationem præsentis Concilii, si et quando Petrus de Luna Benedictus decimustertius, et Angelus de Corario Gregorius duodecimus, in suis obedientiis nuncupati, papatui quem prætentunt, per se vel procuratores suos legitimos similiter cedant. Et etiam in quocumque casu cessionis vel decessus, aut alio, in quo per meam cessionem poterit, dari unio ecclesie Dei ad extirpationem præsentis schismatis.

Quadragesimus primus articulus probatur per duos cardinales & per duos episcopos, et ex schedula Papæ. Item, denunciante, ponunt, & si necesse erit, probare intendunt dicti magistri Henricus & Joannes promotores: quod dominus Joannes Papa XXIII. se huic generali Concilio submisit & ejus sententiæ, ac ejus judicio stare promissit in omnibus & singulis quæ pertinent ad reformationem ecclesie tam in capite quam in membris. Et hoc est verum, publicum & notorium & manifestum; & ita ab omnibus publice tenetur & reputatur.

Quadragesimus secundus articulus probatur per unum auditorem & unum decretorum doctorem, unum magistrum officiorum in curia Romana, & quamplures alios de notorietate.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa, postquam fuit in hac civitate Constantiensi, & Post Concilium jam inceptum, sæpe & sæpius, & maxime in publica sessione, omnibus audientibus, cunctos monuit, quatenus contra ipsum dicere & objicere quidquid vellent, cum intenderet stare determinationi hujus sacri Concilii, quæ a tempore sui papatus gessit & administravit. Et hæc sunt publica, notoria & manifesta, & ita ab omnibus tanquam notoria habentur, tenentur et reputantur.

Quadragesimus tertius articulus probatur per testes supra proxime descriptos.

Item, quod deinde ut hujusmodi professio, votum et juramentum et promissio juxta deliberationem Concilii ac practicam cessionis papatus, et per consequens perfectæ unionis in ecclesia Dei consequendæ, ponerentur, dictus dominus Joannes Papa requisitus, quatenus procuratores aliquos ad præmissa adimplendum constitueret; ut dictus serenissimus princeps et alii per hoc sacrosanctum generale Concilium deputandi et eligendi, in civitate Liciensi Petro de Luna Benedicto XIII. in sua obedientia nuncupato bonam domini Joannis Papæ voluntatem ostenderent, et ut simpliciter cederent; prout principis domini regis Arragonum tractatum et conclusum extitit; fuit pro parte nationum et hujus sacri Concilii humiliter et devotè rogatus et requisitus.

Quadragesimus quartus articulus probatur per duos cardinales, quatuor episcopos, tres auditores, unum secretarium Papæ, et per unum procuratorem in Romana curia, et quamplures alios de notorietate.

Item, quod post hujusmodi requisitionem dictus Joannes Papa dolose cogitavit se absentare et clam recedere velle: et super his fuit publica vox et fama.

Quadragesimus quintus articulus probatur per duos auditores, per unum decretorum doctorem magnum officialem in curia Romana, et plures alios de notorietate, publica voce et fama et evidentia rei.

Item, quod fama hujusmodi recessus Papæ tunc instantis ad aures serenissimi principis domini Sigismundi Dei gratia Romanorum et Hungariæ regis deducta, idem dominus rex ante præsentiam reverendissimorum in Christo patrum et dominorum cardinalium, patriarchæ Antiocheni, episcoporum multorum, ducum et comitum

ANNO CHRISTI 1415.

a Al. ma. gnum officialem.

b Al. famili- cum ambaxiatoribus dicti Petri de Luna et illustris liter.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

c. ALLUMEN

lum atque prelatorum in multitudine copiosa, hortatus est & rogavit dictum dominum Joannem Papam, ne a civitate Constantiæ recederet, neve ante perfectam unionem ecclesie hujusmodi sacrosanctum generale Concilium dissolveret; persuadens quantum meritorium apud Deum, quantumque habere humanam habiturus esset, si per ipsum perfecta unio fieri posset: dans ei & offerens uberiorem salvumconductum, atque salvam guardiam & plenissimam securitatem personarum & bonorum omnium, familiarium & curtisanorum, &c. Quodque dictus dominus Joannes Papa recedere nunquam cogitasset, respondit: sed utique remanere, perficere & implere cum effectu velle ea quæ vovit & juravit. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Quadragesimus sextus articulus probatur per duos cardinales, tres auditores, per unum præceptorem decretorum doctorem, & unum magnum præpositum, & per unum licentiatum in decretis, per quatuor episcopos & multos alios.

Item, quod extunc dominus Joannes Papa videns Concilium hujusmodi & totum mandum ad sanctæ Dei ecclesie jam triginta octo annis vel citra scissæ & divisæ unionem & redintegrationem, necnon extirpationem hæresis & vitiolorum, ac ipsius ecclesie reformationem in capite & in membris anhelare, diabolico spiritu instigatus, hoc sacrosanctum Concilium dissolvere querens, ut reformationem hæresium atque schismaticarum extirpationem prædictas evadere & impedire posset, & suam malam vitam continuare; ad præterita vitia & ambitiones reincidens, contra vota, professa, promissa, ac Deo & ecclesie jurata, id facere a renuit: & nuper hoc anno Domini millesimo quadringentesimo decimo quinto, die Mercurii vicesimo mensis Martii, in noctis tenebris, habitu indecenti & dissimulato, laicali more, non ut Romanum decuit pontificem, gregi sibi commissum ut mercenarius deserens, ab hoc sacro Constantiensi Concilio contumaciter se ablatendo, aufugit & recessit, in scandalum totius generalis Concilii & totius populi Christiani. Ita fuit & est verum, publicum & notorium atque manifestum.

Quadragesimus septimus articulus probatur per omnes testes, suam recessum fuisse & esse notorie scandalosum.

Item, quod de post dictus dominus Joannes Papa ad oppidum *Schaffusen* se retraxit, & nonnullos cardinales, episcopos & prælatos, ac etiam curtisanos & principum ambaxiatores a præfata civitate Constantiensi ad se venire iussit, mandavit & praticavit; & nihilominus sub certis præfatis causis, poenis & censuris ipsos ad se vocavit & venire iussit: & cum sequi volentibus aut non volentibus mandavit, ut ab hoc sacro Concilio recederent. Sic per suam fugam oves spargere. Concilium sacrum dissolvere, & schisma nutrire, & perpetuo ecclesiam Dei tenere monstruosam hæresibus, & divisam, & vitiis deformatam proposuit, & quantum in eo fuit, voluit & deliberavit & fecit. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Quadragesimus octavus articulus probatur per unum cardinalem, per duos episcopos, per duos auditores, per unum præceptorem decretorum doctorem, per unum secretarium Papæ, per duos licentiatos in decretis, & quamplures alios de notorietate.

Item, quod post de dicto oppido *Schaffusen* ipsa die Veneris sancta, tempore divini officii, hora tertiarum iter arripuit versus oppidum *Louffenbergense*: & deinde ab oppido *Louffenbergensi* iterum transformato habitu turpiter ulterius versus oppidum *Brisacum* gressus direxit, scandalose a dictis Concilio & civitate Constantiensi plus & plus contumaciter se elongando, totisque conatibus, practica & opera datis, ire visus est in Burgundiam. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Quadragesimus nonus articulus probatur per duos cardinales, per duos episcopos, duos auditores, unum decretorum doctorem, per unum secretarium Papæ & quamplures alios.

Item, quod nuper hoc anno Domini mcccexv. & de mense Aprilis ejusdem anni, dictus dominus Joannes Papa per reverendissimos ambaxiatores, oratores, nuntios & epistolas pro parte hujus sacri generalis Concilii ad ipsum tunc in præfato oppido *Brisaco* residentem destinatos & destinatas, quatenus more pii pastoris, qui ani-

am suam posuit pro ovibus suis, cujus actionem & auctoritatis præfidentiam ita vita, exemplo & doctrina infector esse dignaretur, ad gregem suum desertum rediret Constantiam, vel saltem ad unam de tribus civitatibus, oppidis seu locis utique insignibus, videlicet civitatem Basileensem, Olmam seu Ravensburg, civitati Constantiensi & loco Concilii vicinam, de unione ecclesie Dei gratia Dei perficienda, ut securum in omni benignitate & caritate tractare possent, caritative cum reverentia debita fuit rogatus, monitus & requisitus. Promittentes eidem, & offerentes ex parte dicti Concilii salvumconductum plenissimum, tunc jam paratum & sigillo magno seu imperiali sigillatum, & eidem domino Joanni lectum, ostensum & donatum, securitate vitæ & status, ac provisionem honestissimam concordentem statui suo, si reverteretur, atque vota, jurata & promissa adimpleret, prout iidem legati & ambaxiatores ad prædicto Concilio habuerunt in mandatis & obtinuerunt quomodo in instrumentis publicis desuper confectis, ad quæ se referunt promotores & procuratores prædicti, latius continebatur.

Quinquagesimus articulus probatur per unum cardinalem, per tres episcopos, & instrumenta publica & diversa brevia per ipsum Joannem Papam principibus & universitatibus missa.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa in reprobam sententiam ductus, monita hujusmodi more aspidis aures obturantis ne audiat, obaudiens, se in crastinum responsum dictis ambaxiatoribus & legatis velle dare asserens, ipsos eo tunc redire iussit. Nec crastino expectato, post medium noctis ante diluculum, non dato responso, ad oppidum *Nuemburg* aufugiens se transfudit habitu transformato. Et sic sacrum Concilium dissolvere, unionem & reformationem ecclesie, extirpationem hæresium & vitiolorum impedire, & suam vitam detestandam continuare ut posset, quærit, prout continuavit, in profundum malorum deditus, peiora prioribus committere non expavit, supradictis monitis, precibus & requisitionibus minime condescendens. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Quinquagesimus primus articulus probatur per testes supra proxime nominatos.

Item, quod supradictus dominus Joannes Papa fuit et est homo duræ cervicis, pertinax peccator, induratus, incorrigibilis, ecclesiam Dei notorie scandalizans, fautor schismatis, aliasque talis, quod papatu et ejus administratione se reddidit indignum. Et pro tali habetur, tenetur & reputatur.

Quinquagesimus secundus articulus probatur per unum cardinalem, et per omnes testes superius descriptos.

Item, quod dominus Joannes Papa fuit et est de præmissis omnibus et singulis publice et notorie divulgatus et diffamatus, atque pro tali, et ut talis, in Romana curia et extra, et ubicumque ipsius notitia habetur, habitus, tentus, nominatus et reputatus pro tali, et ut talis palam et publice.

Item, quod de præmissis omnibus et singulis fuit et est publica vox et fama.

Quinquagesimus tertius et quartus articuli probati sunt per omnes testes superius descriptos publici et notorii.

Hoc loco in exemplari unde hæc desumpta sunt, plus quam latus integrum folii unius varium reliquum erat, tamquam si plures articuli, aut alia a seculo quam addenda fuissent.

In primis denunciant, dicunt, asserunt, ponunt, et si necesse fuerit, probare intendunt, quod dominus Joannes Papa vicesimustertius a tempore juvenutis suæ dum *Balthassar Cossa* appellabatur, fuit homo male indolis, inverecundus, impudicus, mendax, parentibus suis rebellis et inobediens, plerisque vitiis deditus: ac talis et pro tali fuit communiter dictus, tentus, creditus et reputatus ab omnibus ipsius notitiam habentibus. Et adhuc dicitur, tenetur, creditur et reputatur pro tali et ut talis. Ac fuit et est de præmissis diffamatus, ac palam, manifeste, publice et notorie.

Item, quod dudum tempore Bonifacii Papæ IX. sic in sua obedientia nominatis, præfatus dominus Joannes, tunc *Balthassar de Cossa* appellatus, per illicita media pro-

a Al renu-
ciavit.b Al. dif-
matam.In collectio-
ne Barbari-
ana hæc ad-
duntur su-
periora cri-
mina.

ANNO
CHRISTI
1419.

procuravit se familiarem, & cubicularium præfati domini Bonifacii: & deinde inter dictum dominum Bonifacium, & quoscumque alios pecunias habentes, & dare volentes pro beneficiis, & aliis spiritualibus, se mediatorem, tractatorem, & proxenetam fecit palam & publice.

Item, quod dictus dominus Joannes tunc Balthassar appellatus, legatus Bononiæ existens, ad papatum illicitis mediis anhelans, in mortem bonæ memoriæ domini Alexandri Papæ exstitit machinatus; & ut tam ipse quam medicus suus magister Daniel de sancta Sophia, artium & medicinæ doctor, veneno extinguerentur, prout extincti sunt, operam dedit. Sicque, ut prædicitur, fuit dictum, tentum, creditum & reputatum; diciturque, tenetur, creditur & reputatur; atque fuit & est de præmissis in civitate Bononiensi, & extra per totum mundum publica vox & fama, fuitque & est graviter & notorie diffamatus.

Item, quod dominus Joannes Papa cum uxore fratris sui, & cum sanctis monialibus incestum, cum virginibus stuprum, & cum conjugatis adulterium & alia incontinentiæ crimina, propter quæ ira Dei descendit in filios dissidentis, commisit; & de his graviter & publice diffamatus & scandalizatus est. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Item, quod supradictus Papa Joannes novum & inauditum simoniæ scelus perpetrando, sex parochiales ecclesias Bononienses, & plura alia beneficia ecclesiastica pro pecunia numerata vendidit meris laicis, qui eas tanquam res profanas cum earum possessionibus, dotibus & juribus de facto possident. Ponuntque laici hujusmodi presbyteros ad celebrandum Missas pro suis libito voluntatis. Et plura alia enormia & majora fecit & commisit in illis & aliis partibus: de quibus fama publica, immo verius infamia contra eum divulgata est per universum orbem. Sicque fuit dictum, tentum, creditum & reputatum: diciturque, tenetur, creditur & reputatur. Atque fuit & est publicum & notorium.

Item, quod dictus Papa Joannes præceptoriam Cypri, ordinis sancti Joannis Hierosolymitani, contulit cuidam infanti in quinto anno constituto, bastardo illustris domini regis Cypri, nomine Aloysio, pro certa pecuniæ quantitate. Nec non fructus vacantis & spolia ultimi præceptoris defuncti, eidem Aloysio infanti vendidit contra ipsius ordinis regularia instituta: præsertim cum hujusmodi bona spolia & vacantis sint bona fiscalia pro solvendis stipendiariis contra inbdeles. Nec non eidem infanti in dicto quinto anno ætatis suæ constituto per bullam concessit, ut ea ætate possit profiteri & professioni adstringeretur, contra legem consensus qui per eum præfari non potuit. Et sic fuit, &c.

Item, quod dominus Joannes Papa nunquam prædicta revocare voluit, nisi cum pactis & conditionibus quæ sequuntur. Primo, quod restituerentur regi Cypri pecuniæ, quas dederat Papæ pro emptione dictæ præceptoris pro rato.

Item, quod darentur Papæ incontinenti, & omnino sex millia florenorum auri de camera; quod fieri oportuit: & soluti fuerunt realiter pro Hospitali per priorem Rodi & procuratorem generalis religionis domino Nicolao de Robertis, idibus Augusti, anno quinto, & per manus Eduardi de Recis mercatoris Florentinensis. Pro quibus sic solutis, religio Hospitalis & prædicti remanent adhuc obligati penes mercatores. Ita reservavit Papa tunc & ante omnia pro dicto bastardo in quinto ætatis suæ anno constituto super bonis religionis pensionem duorum millium florenorum de camera.

Item, reservavit pro dicto bastardo cameram magistralem, quæ vocatur Negera & finita, quæ valet communiter duo millia florenorum annuatim. Ad quæ non consenserunt dicti prior & procurator. Quibus sic peractis, Papa fecit eis dari per dictum Eduardum de Recis mercatorem bullas: qui dictas bullas reservabat usque ad solutionem dictorum sex millium florenorum: quas bullas idem Eduardo dederat episcopus Vultreanus, donec solverentur sex millia florenorum supradictorum. Et sic fuit & est verum, publicum & notorium.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa fratrem Ja-

acobum de Viriaco majorem annis, expresse professum religionis Hospitalis, a votis, regula & habitu religionis absolvit de facto, & ad sæculum reduxit & contrahendi matrimonium licentiam dedit, sexcentis ducatis primo datis. Et sic fuit, &c.

Item, quod dominus Joannes Papa prædictus castellaniam Salarum dicti Hospitalis, quam dictus frater Jacobus tenebat, simul cum prædictis reservavit, & deinde ipsam cuidam fratri Heymaco de Vesello pecuniis datis contulit: quæ castellaniam est conventualis & regia, in qua deberent esse fratres cappellani numero tredecim cum aliis clericis Deo servantibus. Sicque perit divinus cultus, & ordo tranvertitur in scandalum Christi fidelium plurimorum palam & publice.

Item, dicto Heymaco juveni ætatis quatuordecim annorum vel circa, concesserat dominus magister Rhodi licentiam ingrediendi religionem Hospitalis, ut indulate facta professione & recepto habitu religionis, transfret ad conventum religionis cum equis & armis sufficientibus, Deo & religioni contra inimicos fidei Christianæ militaretur. Et quod ipse frater Heymacus votorum suorum & salutis propriæ immemor, non ad conventum transiit; sed statim factus inobediens & rebellis, ad dictam castellaniam emendam ad Papam misit. Quam castellaniam obtinens, omnia conventus, tam vacantem, quam responsonem annuam occupavit, prout occupat, licentiam per dictum dominum Papam prius vendita & concessa.

Item, quod ipse dominus Joannes Papa prædictus multa gravia, inutilia & frustratoria onera etiam Gallicis in Avenione tyrannice ad diversos fines damnatis imposuit. Et præsertim tam in viagio facto apud Pisas cum galeis sub colore eundi apud Avenionem, quam in combustione palatii Apostolici Avenionensis per dominum Marinum nepotem suum, & suorum servitorum ad hoc (ut dicitur) missum & constitutum capitaneum dicti palatii, ad reparationem ejus, quam aliis diversis modis, ac etiam de dictis civitate Avenionensi & comitatu Veanissimi, quos tractavit alienari diversimode, & maxime in manibus dicti regis Ladisai ponere, mediantibus certis tractatibus contra unionem ecclesiæ, & magna pecuniæ quantitate. Quod & fecisset, si ad optatum suum pervenire potuisset. Sicque (ut prædicitur) fuit dictum, tentum, creditum & reputatum; diciturque, tenetur, creditur & reputatur palam, publice & notorie.

Item, quod dictus Joannes Papa pecunia satiari nequens, in Gallia similiter absque necessaria, nullaque rationabili causa subsistente, vendidit, distraxit, alienavit, & dilapidavit certos redditus, census, & proventus, atque tributa annua ab antiquo Romanæ ecclesiæ debita per diversos cives, & habitatores, ac communia civitatum, oppidorum, & locorum partium illarum, & præsertim Avenionensis, & comitatus Veanissimi, & oppidi seu villæ Montis Pelsulani; & præsertim Petro Gerandi, & certis aliis personis laicis, & secularibus: sicque ut prædicitur fuit dictum, tentum, creditum, & reputatum; diciturque, tenetur, & reputatur; atque fuit, & est verum, publicum, & notorium.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa bona & dotem prædicti monasterii sancti Laurentii divisit in tres partes dissipando, & certis ex donis cardinalibus particulariter per tripartitas particulas dividendo, quæ prius unita fuerunt pro sustentatione monachorum multorum, Deo in religionis zelo laudabiliter prius servantium, nunc miseria & paupertate apostatantium. Et sic fuit & est verum, &c.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa præmissis non contentus, monasterium sancti Alexii prædictum vendidit Baptistæ de Sabellis, pro quodam impubere bastardo suo; monasterium sanctæ Sabinæ domino Nicolao de Ursinis; & ita de ceteris. Et quod deterius est, capit sancti Joannis Baptistæ quod erat in monasterio monialium sancti Silvestri de dicta urbe, vendiderat, seu partem de tradendo fecerat Florentinis pro pretio quinquaginta millium ducatorum: quod & fecisset, nisi civibus Romanis id per eum revelatum fuisset. Et quia aliqui eorum de hoc in aperto locuti fuerunt, capti & incarcerati fuerunt, & in magnis pecuniarum summis redempti fuerunt, & exbanniti. Et alias nisi se seu va-

ANNO
CHRISTI
1419.a Al. Perri-
chei, & C.
nayfni.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

ram suam redemissent, propterea decapitati fuissent ejus A
jussu. Et ita, ut praedicitur, fuit dictum, tentum
creditum & reputatum; diciturque, tenetur, creditur
& reputatur. Et fuit & est verum, publicum & noto-
rum atque divulgatum ubique, tam in urbe & tota Ita-
lia, quam Gallia etiam, palam, publice & notorie.

Item, quod dictus Papa Joannes decimas castro-
rum Centi, & plures diocesis Bononiensis, pertinentes ad
mensam episcopalem Bononiensem, alienavit laicis fau-
roribus suis in perpetuum, pro eis & eorum successoribus,
in grave dispendium ecclesiae Bononiensis, quam
penitus & totaliter depauperavit palam & publice.

Item, quod communis hominum opinio, assertio, fir-
ma credulitas ac vera reputatio, commune dictum, ru-
mor indubius, vulgata fama, atque verum & notorium
fuit & est, quod dictus dominus Joannes Papa fuit &
sit homo peccator, notorie criminofus de homicidio,
veneficio, & aliis gravibus criminibus, quibus irrecus
dicitur graviter diffamatus, dissipator bonorum ecclesiae,
& dilapidator eorumdem, notorius simoniacus, perti-
nax haereticus, & ecclesiam Christi notorie scandaliza-
ns, incorrigibilis, & alius talis, quod se papatu &
ejusdem administrationi, ac sedis Apostolicae & uni-
versalis ecclesiae regimini reddidit indignum.

Item, quod dictus Joannes Papa vicefimus tertius saepe
& saepius coram diversis praetatis, & aliis honestis &
probis viris pertinaciter, diabolo suadente, dixit, asse-
ruit, dogmatizavit & adstruxit, vitam aeternam non
esse, neque aliam post hanc. Quinimodo dixit & perti-
naciter credidit, animam hominis cum corpore humano
mori & extingui adinstar animalium brutorum: dixit-
que mortuum semel, esse etiam in novissimo die minime
resurrecturum, contra articulum de resurrectione mor-
tuorum. Quodque de praemissis fuit & est dictus Joan-
nes Papa apud clerum & populum graviter diffamatus.
Sicque ut praedicitur, fuit dictum, tentum, creditum
& reputatum; diciturque, tenetur, creditur & reputa-
tur palam, publice & notorie.

Item, quod dictus dominus Joannes Papa saepe & sa-
epius publice dixit & professus est, se velle omnia facere
opportuna pro unione ecclesiae sanctae Dei, etiam
usque ad mortem inclusive; nec in praedictis a volun-
tate hujus Concilii aliquo modo discedere. Et haec sunt
vera, publica & notoria; & ut notoria habentur, te-
nentur & reputantur.

Hac loco scriptus fuit articulus approbationis pronota-
riorum per quatuor nationes deputatorum. Hunc, quia praeter
rationem hic insertus videbatur, submotum hunc, superius
in sessione prima suo correspondenti adjunctum ostendens.

*Ex miss. Sarii, & tribus Germanicis, &
collectione Barberiniana.*

*Littera missiva domini Joannis Papae XXIII. missa
domino regi Romanorum, de Cellis.*

Carissimo in Christo filio Sigismundo Romanorum regi
semper Augusto, & Hungariae, &c. regi. Ea salute
quae Christus & omnium vera salus est, perpetuo &
feliciter a adimplere.

a In uno ms.
adimpleri.

Licet, Carissime fili, prudentiam tuam praeter ceteris
hujus aevi regibus rex regum insigniverit cunctarum
varietate virtutum; licuit tamen saepe saepius &
profuit, ad vivaciora virtutum studia mentes etiam
pervigiles excitare. Propter quod & te, ut ad clemen-
tiam, quae sola solidat thronos regum, quae ex innata
bonitate ad miserendum te quantumcumque pro tuis of-
fensoribus non solum liberalitate, sed usque ad prodiga-
litate speciem haecenus supererogasse dignolceris, erga
nostram personam in praesenti, quam permittente Domi-
no non absque nostra (satemur) incuria incidisse, inci-
dimus casum, excitare possimus, quasi confidentissimis
suffragiis duximus flagitandum; plurima eorum quae tibi
per diversos viva voce significare curavimus, praesentibus
repetentes, ut efficaciorum vim nostrae petitionis
tribuat modorum petendi multiplicatio frequentata.
Quantis itaque, carissime ac dulcissime fili, tenerrimae
dilectionis affectibus a primordio assumptionis nostrae ad
supremum pontificatus apicem, erga te nostra flagrant
procordia, liceat quaesumus cum tua serenitate fabu-

lari. Nonne, ut plurima brevitate gratia transeamus,
defuncto felicis memoriae rege Ruperto, te non tam
propter te, sed universitatis populi Christiani salutem,
in cordis nostri arcano cunctis viventibus praesidentes,
praedestinavimus in regem Romanorum, tuam ad hoc
serenitatem, ut onus illud assumere dignaretur, sollici-
tudine suppliciter curavimus praevenerit? Et ad eundem
effectum nostros nuncios ad principes electuros & alios
iteratis, reiteratis non piguit vicibus destinare. Quan-
taque vigilantia, ut diversa de te facta electio convales-
ceret usque ad perfectum atque profectum, non cessa-
vimus insudare, novit tua serenitas; noverunt etiam
tui nuntii, varique ipsius negotii tractatores. Deinde
cum nostram praesentiam ipsa tua desideraret serenitas,
quanta quaesumus promptitudine mentis desideris tuis
sagebamur occurrere? Nonne viarum discrimina, ex-
pensarum onera, & alia nobis incumbentia peragenda,
nobis pro nihilo fuerunt computata? Sed & in tracta-
tibus hujusmodi quanto qualique studio ad tui honoris,
tuaeque consolationis augmentum nostros conatus exten-
dimus, non alio quam tui ipsius testimonio relinqua-
tur. Denique cum cogitantibus nobis de Concilio con-
vocando per tuos ad nos nuncios destinatos requireres,
ut de tempore locoque celebrandi Concilii tuis nos vo-
tu conformaremus, cardinales misimus, qui sine exceptio-
ne tuae per omnia acquiescerent voluntati. Denique
cum de adventu nostro ad Constantiam quam elegeras,
per nuncios tuos sollicitaremur, nonne acceperant pro
responso, quod sanitate desuper nobis concessa, absque
dubio veniremus, infirmitate forsitan gravati, gestatoris
ferremur? Porro si pedum officis, aut etiam claudican-
tibus calcaneis id foret agendum, id idem nihilominus
ageremus. Demum etsi ab hac luce nos migrare con-
tingeret, in satisfactionem praemissorum perfectam, cor-
pus nostrum illuc perferri praecipere. In his omni-
bus tuae dilectioni plus quam salvos conductibus & aliis
quibuscumque praesidiis sincerissima fiducia innitentes, sed
pauca existimantes quae fecimus, de effectu locupletis-
simo quantumlibet majora faciendi, in nostra possumus
conscientia gloriari. Et ecce negotiis in urbis Romanae
ac patrimonii sancti Petri recuperatione prorsus postpositis,
nullis dissuadentium receptis suggestibus, ad Con-
stantiam te, filii carissime, tempore promisso praeveni-
mus, tuum adventum nosse quantum & qualiter sumus
grato animo praesolari. Haec, filii carissime, ex dile-
ctione purissima tuae personae; haec, carissime fili, ad
tui honoris sublimationem duximus liberaliter peragen-
da. Cumque dilectio nullis valeat meritis comparari,
nullis aliis queat quam vicissitudinariae dilectionis re-
tributionibus recompenari, ad te tanquam unicum post
Deum spei nostrae refugium dirigimus desideria cordis
nostri, ad te devotissimas preces pro dilectione dilectio-
nem requirentes effundimus, obsecrantes per viscera mi-
sericordiae Jesu Christi, memor esto viri tui, in quo
nobis spem dedisti: haec nos consoletur in humilitate
nostra, &c. Et si cum causa & sine causa iratus fueris,
misericordiae recorderis. Nomenque egregium clementiae
ne (quaesumus) in hoc casu pati patiaris instantiam. Sed
qui aliis offensoribus atrocissimis parcendo te liberalem
praebere consueveras, parcere quoque nobis & misereri
ne spernas. Ne (quaesumus) pietatis tuae praeclearo titulo
notam crudelitatis inferri permittas. Potes itaque,
si velis, & ut velis deposcimus, erga sacrum Concilium,
quod tua sapientia tuaque potentia tanquam firmis-
simum fundamentum cum suffultis tuis intercessionibus
operari, ut tui contemplatione honoris, personam nostram
habeat recommendatam: & unione ecclesiae semper sal-
va, honorem, famam & statum nostros, post dimissio-
nem papatus, quam pridem obtulimus, atque dudum
aliquoties in manibus tuis posuimus, quantum possibile
fuerit, salvare & custodire dignetur, & alia salutem
nostram respicientia prosequatur magnifico cum effectu.
Pro quibus apud districtum judicem inter alios miseri-
cordiae cultores, cum omnes gratia egeamus, & tu mi-
sericordiam ac alia retributionum praemia ulterius con-
sequeris, & per universum orbem inter optimos Imperatores
hujusmodi clementiae glorioso titulo moreberis
computari. Super quibus dilectionis virtus te cogat no-
bis celeriter plimque remandare responsum.

ANNO
CHRISTI
1415

Datum Cellis Constantiensis diocesis. Dominica, vi-
cesimaseptima mensis Maji, pontificatus nostri annoquin-
to. Joannes Papa XXIII. manu propria.

*Instrumentum ratificationis articulorum factum per
dominum Balbassarem olim Papam Joannem
vicissimumtertium in oppidum Cellis.*

In nomine Domini. Amen.

PER hoc præfens publicum instrumentum cunctis pa-
teat evidenter, quod anno a Nativitate ejusdem
millesimo quadringentesimo decimoquinto, & die Lunæ
vicesimaseptima mensis Maji, indictione octava, circa
horam Primarum in loco de Cellis Constantiensis dice-
cesis, in camera in qua dominus Joannes Papa vice-
simustertius stabat, per reverendos dominos Joannem Va-
urensem, Andream Poznaniensem, episcopos, Thomam
sanctæ Mariæ extra muros Eboracenses, Gasparem san-
cti Joannis eremite de Perusio, monasteriorum abba-
tes, per sacrum Concilium Constantiense ad infra-
scriptos specialiter deputatos, præsentibus infra-
scriptis reverendis patribus Jacobo Rhodini de Janua,
& Thoma Polton, sedis Apostolicæ protonotariis, &
aliis notariis publicis, venerabilibusque personis aliis in-
ferius nominatis testibus adhibitis, &c. In primis dicti
reverendi patres commissarii per organum dicti Vauren-
sis episcopi domino Joanni Papæ supradicto alta & in-
telligibili voce proposuerunt verba quæ sequuntur: Pa-
ter sancte, reverendi domini mei, domini commissarii
& deputati hic præsentibus, & ego una cum eis, sumus
transmissi ac destinati ad vestram sanctitatem ex parte
sacri Constantiensis Concilii, ad insinuandum primo,
ostendendumque & realiter exhibendum vestræ sanctitati
articulos formatos, & coram eodem sacro Concilio con-
tra personam vestram productos, super criminibus non-
nullis gravibus & enormibus, de & super quibus contra
eamdem sanctitatem per dictum sacrum Concilium pro-
ceditur, ad interrogandum & requirendum eandem, ut
super eisdem articulis omnibus & singulis sufficienter ha-
beretis respondere, eos confitendo, vel diffidendo, pro-
ut vobis videbitur. Ac etiam ad viderendum & sciendu-
m, si huic processui velitis vos opponere, seu aliqua
pro vestra defensione in hac causa facere, dare vel al-
legare. Licet, pater sancte, & hæc non sint multum
necessaria, attento confidendoque grato benignoque res-
ponso per sanctitatem vestram pridie in illo oppido coram
reverendis patribus dominis de Ursinis, de Salan-
co, de Salutiis, Cameracensi, Florentinensi, sanctæ
Romanæ ecclesiæ cardinalibus, patribusque reverendis
Tolonensi & Augustensi episcopis, nonnullisque aliis præ-
latis & viris notabilibus præsentibus & ad hoc vocatis.
Quod quidem responsum in schedula manu sanctitatis
vestræ subscripta, dicto sacro Concilio relatum, plene-
que notificatum existit. Ea propter dictos articulos quos
sæpe dictus Vaurenسيس episcopus in suis tenebar mani-
bus, eidem domino Joanni Papæ exhibuit, obtulit &
tradere voluit. Eumque super eisdem interrogando re-
quisivit, ut coram omnibus & singulis sufficienter, ut
superius exprimitur, responderet, diceretque ac decla-
rare vellet, si dicto processui, ejusve parti se oppone-
re, seu aliqua ad sui excusationem vel defensionem da-
re vellet, eos offerendo hæc omnia libenter se receptu-
rums. Quibus sic, ut præmittitur, exhibitis, interroga-
tis, requisitis, oblati & propositi, idem dominus Joan-
nes Papa dixit & verbo proposuit, ipsum pro Dei ec-
clesiæ & ejus unione plura fecisse, etiam antequam in
Papam fuisset assumptus, præsertim tempore errorum,
& circa Concilium Pisanum, & ante hujus sacri Con-
cilii Constantiensis congregationem, in quo etiam libe-
ram cessionem sui papatus obtulit, prout in schedula per
eum in eodem Concilio in publica sessione tunc lecta &
publicata, plenius continebatur. Subjungens tristis vultu,
ut apparuit, quod a Constantia & dicto sacro Concilio
post ipsius schedulæ cessionem turpiter recesserat, quod
bene recognoscebat; immo quod maluisset illa die sine
animæ suæ præjudicio mortuus esse, quam ita turpiter
recessisse. Ea propter idem dominus Joannes Papa suc-
cessive respondit, quod ipse contra superius recitata

nullam defensionem facere volebat: immo prout per
dictam schedulam sua manu subscriptam, qua pridie e-
jus ex parte ab oppido quo supra cardinales superius
recitati ad Concilium portaverunt, continebatur, vole-
bat, & præsentialiter stare promisit, in omnibusque se
conformare omni ordinationi, deliberationi & determi-
nationi dicti sacri Concilii. Et insuper omnimodum pro-
cessum per idem Concilium contra eundem habitum ra-
tificabat & ratum habebat, asserens quod non aliter
voluit prædictis articulis respondere; affirmans Con-
cilium Constantiense sanctissimum esse, errareque non
posse, ac Pisani Concilii fore continuativum; & quod
ipse sacro Constantiensi Concilio nunquam contradicere
vellet, etiam si in Bononia, aut alio quovis loco sibi
magis accepto personaliter jam esset, cum id sibi minus
non esset, quam publice fateri se in papatu jus nullum
habere. Insuper, ut intelligeret idem Papa Joannes
Concilium non minus julle, minusve legitime contra
eum in præmissis aut eorum aliquo processisse, dictis
testium super criminibus in quibus processum sit & fue-
rat contra eum, productorum, sæpe dictus Vaurenسيس
episcopus aperuit; & sibi copiam dare obtulit, ad fi-
nem quod si contra eosdem eorumve dicta quidquam
opponere, aut defensionem aliquam suscipere vellet, id
facere atque libere uti deberet & posset. Quibus per
eundem Joannem Papam, & omnimoda defensione hu-
jusmodi, præterquam ut hic subsequitur expressius, re-
nunciatis, pro Concilio prædicto se submitit; adjiciens:
Volo quod Concilium sit defensio mea, quod scio errare
non posse: nec alia defensione quacunque uti volo:
supplicans se humillime per commissarios prænomina-
tos eidem Concilio sinceriter recommendandum fore. De-
mumque successive post præmissa episcopus Vaurenسيس
prælibatus, suo & commissariorum prædictorum nomine
aperto ore dixit: Pater sancte, nos ultra præmissa in
mandatis habemus, vobis assignare terminum ad senten-
tiam diffinitivam per dictum sacrum Concilium contra
personam vestram super omnibus & singulis, in quibus
jam contra eandem processerat, proferendam, prout ip-
sius causæ qualitas & natura requirunt. Ideo vobis ter-
minum assignamus ad hujusmodi sententiam audiendam
in Constantia, ad diem crastinam hora sessionis contue-
ta. Qui dictus Joannes Papa inibi, ut apparuit, com-
parere non curans, respondit: Summe mihi placebit
sententia ipsa, quæ (supplicio) quam cito lata sit, mihi
deferatur, quam cum omni reverentia, etiam cum bir-
reti mei depositione recipiam: eamque, quantum in me
fuerit, confirmabo, approbabo & emologabo, prout &
dictum processum, ac omnia contra me (ut superius est
expressum) in Concilio gesta, exunc prout extunc, &
extunc prout extunc ratifico, approbo & confirmo,
promittoque contra eam me aliquo processu temporis
non venire. Atque statim portatis & realiter ad ma-
nus traditis per dominum Gasparem abbatem & com-
missarium superius nominatum, articulis & testium di-
ctis orationibus supradictis, supranominatoque protonotario
domino Thoma Polton, episcopus Vaurenسيس prædictus,
dicto Joanne Papa audiente, eundem dominum Tho-
mam & Jacobum Rhodini protonotarios superius expres-
sos, aliosque publicos notarios hic inferius descriptos,
ad præmissa & eorum occasione vocatos, instantius re-
quisivit, ut super præmissis omnibus & singulis, ut su-
pra recitantur dictis, propositis, allegatis & responsis,
asseritis & gestis, unum, duo vel plura conficerent pu-
blicam seu publica, instrumentum seu instrumenta. Et
quæ in his testes essent unusquisque eorum. Et reve-
rendi patres domini Vitalis Tolonensis, ac Fridericus
Augustensis, episcopi, honorabileque viri magistri Wil-
helmus Glynk in sacra pagina professor, Joannes Fit-
ton Saresbiriensis ecclesiæ canonicus, Petrus Gajecanus
canonicus Conseranensis, Henricus Surynk, Joannes Ne-
derbove, notarii publici Paderbornensis & Coloniensis
diocesium, & multi alii testes specialiter requisiti, &
rogati per episcopum Vaurensem supranominatum. Con-
sequenterque sine mora dictus dominus Joannes Papa
eosdem protonotarios & notarios cum instantia con-
formiter requisivit, ut supra per eum præmittitur,
dictis, responsis, promissis, habitisque et gestis testes
sibi fierent, eaque sub eorum scriptis publicis facerent

ANNO
CHRISTI
1415

ANNO
CHRISTI
1431

Annotari, & quod tunc adstantes ceteri nonnulli hic fu-
perius expressi, & alii interessentes plurimi, testes ita-
que sibi fierent ad praemissa. Acta sunt haec in dicto op-
pido Cellis, de quo supra, anno Domini millesimo qua-
dringentesimo decimoquinto, indictione octava, pontifi-
cis eiusdem Joannis Papae anno sexto.

Ex prima editione.

Quibus sic peractis, idem Andreas electus Poznaniensis
quoddam decretum pro approbatione scripturarum &
deputationis legebat & publicabat, cujus tenor sequitur
& est talis.

Decretum deputationis notariorum.

Item, constituit & deputat & ordinas dicta sancta syno-
du pro qualibet natione unum protonotarium videlicet
pro natione Gallicana Joannem de Trembleto, pro natio-
ne Italica Jacobum Rbodini de Janua, pro natione Ger-
manica Hermannum de Duerck, pro natione Anglicana
Thomam Polton.

a. M. E. l. e.
b. M. G.
c. M. G.
d. M. G.
e. M. F.

Item, notarios nationum: videlicet pro natione Galli-
cana Michaelum a Bolsonis & Joannem b. Guardi. Pro
natione Italica Bartholomeum de c. Gnoftis & Joannem
Azci. Pro Germanica natione d. Sumperium Fabri, &
Gileleum Bonnem. Et pro natione Anglicana Guiller-
mum e. Perzill. quibus dat auctoritatem & plenariam
potestatem, omnia & singula in sacro praesenti Constian-
tensi Concilio dictata, acta, aditata, promulgata, pu-
blicitate, lecta, petita, & omnia alia quaecumque gesta
& facta, & omnia quaecumque in posterum dicenda, a-
cenda, aditanda, promulganda, publicanda, legenda,
petenda, & quaecumque alia in & pro dicto sacro Conci-
lio, & ad dictum sacrum Concilium quomodolibet perti-
nentia, scienda & peragenda, in formam publicam re-
digendi & alia conscribendi. Approbatque dicta facta
omnia & singula per ipsos protonotarios & notarios in
dicto sacro Concilio, & ad ipsum sacrum Concilium quo-
modolibet pertinentia, conscripta: & tam in publicam
formam, quam alias in scriptis seu actis quomodolibet
redacta usque nunc, sub quibuscumque verbis per dictum
sacrum Concilium fuerint statuta, decreta, ordinata, pro-
nunciata & quomodolibet definita. Quo decreto lecto,
suis petitis per procuratorem, an placeret prout pronun-
ciatum extitit. Fuitque responsum per praesentem ses-
sionis huiusmodi, & etiam quatuor praesentes quatuor
nationum, & deinde per totius synodi iussu, per ver-
bum, Placet.

Ex collectione Barberiniana, & tribus Germanicis.

Commissarii iverunt ad Joannem Papam ad praesentem-
dum attentos, & assignandum terminum ad audien-
dam sententiam privationis.

Die Dominica xv. mensis Maii supradicti, reve-
rendissimi patres domini Joannes episcopus Vau-
rentis, Andreas electus Poznaniensis, Thomas Poltenis
protonotarius de Anglia, Gaspar sancti Joannis Eremiti
Perusini diocesis, & sanctae Mariae extra muros Eboraci
abbates, deputati ad intimandum domino Joanni Pa-
pae XXIII. articulos, requirendum eum, ut respondeat
eisdem, & ulterius ad intimandum sibi terminum ad
audiendum sententiam, recesserunt cum commissione,
& articulis praedictis transferendo se ad oppidum Cellis,
in quo idem Joannes mansionem ad praesens solet ha-
bere, cum duobus notariis, videlicet magistro Io: Gui-
ardi, & Guillelmo Portzel.

Commissarii praedicti sunt reversi & retulerunt
Concilio acta per eos.

Ex eadem
collectione &
iisdem mss.

Die Lunae xxvii. mensis Maii supradicti, fuit con-
gregatio quatuor nationum deputationum in loco in
quo solet congregari natio Germanica, & ibidem super-
venerunt legati, sive commissarii, qui iverunt heri ad
Joannem Papam, & prius praesentarunt unam litteram
directam domino regi per ipsum dominum Joannem Pa-

pam, recommendatoriam, recommendans se domino re-
gi Romanorum & synodo Constantiensi, cujus tenor in-
terius est insertus: & nihilominus exposuerunt ambaxia-
tam eorum, referentes, quod isto mane praesentassent
articulos in Cellis Papae una cum commissione, & pe-
tuerunt, ac requisierunt eum, si vellet respondere eis-
dem, sive contradicere eis, aut contra testes: & quod
ipse Joannes respondit quod non curaret videre arti-
culos: & gratanter acceptavit dictos legatos, supplicans
eisdem, ut supplicarent Concilio & nationibus, ut habe-
rent recommissum in honore suo: & placeret sibi, quod
sententia ferretur juxta deliberationem Concilii: suppli-
cans tamen quod attendatur honor suus in ordinatione
sententiae, & contra sententiam non vellet appellare,
neque reclamare, sive aliquo petere reductionem; sed
eam per omnia, & in omnibus acceptare, probare &
laudare. Quibus propositis & auditis erat deliberatum
per deputatos omnium nationum, quod ex quo non
poterat haberi sessio in brevi, quod iidem legati, seu
aliqui eorum revertantur ad eum ad intimandam sibi
prorogationem prolationis sententiae in die Mercurii
proximo; & hoc propter ejus honorem; & ex quo
grate respondit, quod non vellet appellare, propte-
rea sententia limitetur, & ita rigorosa, prout con-
cepta fuit, proferatur cum notariis Concilii. Et fuerunt
reversi ad eundem domini abbas Conradus Pigavenis
ordinis S. Benedicti, & Brode lector Brudenis ad altum
supradictum una cum notariis, videlicet Gilelez de Bo-
nenton, & Guillelmo Portzel, praesentibus Henrico Zu-
nung clerico Baderburnensis diocesis, & Joanne Gosselini
archipresbytero ecclesiae Astensis in Pedemontio.

Commissarii intimari fecerunt Joanni Papae diem,
& terminum ad audendam sententiam.

Eodem die videlicet Lunae xxvii. mensis Maii Con-
stantiae apud Minores ante portam domus, in qua
natio Anglicana negotiari solet, personaliter constituti
reverendissimi in Christo patres domini, domini Joannes
Dei & Apostolicae sedis gratia episcopus Varentis,
Thomas sanctae Mariae extra muros Eboracenses, & Gas-
par sancti Joannis Eremiti de Perusio, monasteriorum ab-
bates una cum reverendo patre & domino Andrea s. eius-
dem gratia electo Poznaniensi absentibus, qui vices suas
ad in scripta facientibus, commisit, ut dixerant, com-
missarii per quatuor nationes sacri generalis Constian-
tensis Concilii ad citandum dominum Joannem Papam
XXIII. ad audiendum ferri diffinitivam sententiam su-
per papatu, & contra personam suam ferri ad diem
Martis proxime futuram sibi per dictos commissarios
alias signatam, & praefixam; eundem diem Martis in
diem Mercurii proxime sequentis, quae erit xxix. dies
supradicti mensis Maii, ex commissione eis, ut asserue-
runt, per dictas quatuor nationes facta continuarunt,
& ad idem faciendum prorogarunt; quam quidem
continuacionem & prorogacionem dicti domini commis-
sarii praefato domino Joanni Papae per quoscumque cu-
stodes ad custodiendum eundem per sacrum generale
Concilium Constantiense deputatos intimari quaesiverunt
& mandarunt, praesentibus ibidem honorabilibus viris
dominis, Joanne Gossellini archipresbytero ecclesiae Asten-
sis, & Joanne Surring clerico Paderburnensis diocesis,
testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Ex eadem
collectione
& iisdem
mss.

f. Forte,
eiusdem.

Deinde paulo post Constantiae g. habitationis reveren-
dissimi in Christo patris & domini, domini Francisci
miseratione divina S. R. E. cardinalis Florentini vulga-
riter appellati personaliter constituti praefati & reve-
rendissimi patres & domini, domini Joannes Varentis,
Andreas electus Poznaniensis, & Thomas abbas mona-
sterii sanctae Mariae extra muros Eboracenses commis-
sarii, idem domini Andreas electus Poznaniensis rati-
ficavit & approbavit expresse acta & facta per eundem
Joannem episcopum, Thomam & Gasparem praefatos
suos nomine quoad prorogacionem termini praescripti. Et
nihilominus domini Joannes episcopus, Andreas electus,
& Thomas abbas commissarii praefati citra revocacio-
nem actorum & factorum per Joannem & Thomam, &
Gasparem abbates commissarios jamdictos, dictam diem
Martis proxime futuram eidem domino Joanni Papae
XXIII.

g. Mss. in
domo ha-
bitationis.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

XXIII. audiendo ferri sententiam diffinitivam super pa-
 patu, & contra personam suam, ut praevenitur, praefixam & assignatam, usque in diem Mercurii proxime sequentem de novo continuavit & prorogavit. Quam quidem prorogationem, seu continuationem eidem domini commissarii praefato domino Joanni Papae XXIII. per quoscumque custodes ad custodiendum per sacrum generale Constantiense Concilium praedictum deputatos ex parte ejusdem Concilii intimati commiserunt, & mandaverunt, praesentibus ibidem venerabilibus viris dominis Joanne de a Badrenis & Paulo b Martini canonicis Polnaniensibus testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

a M. Badrenis
 b M. Martini

Die Martis xxviii. mensis Maii supradicti fuerunt congregati deputati quatuor nationum in loco congregationis nationis Germanicae: supervenerunt domini cardinales, Jordanus de Ursinis, Antonius de Chalanco, Petrus Cameracensis, Andreas Salutarum, & Franciscus Florentinus nomine collegii cardinalium, & proposuerunt per os domini cardinalis Florentini qualiter alias inter eos concordatum, quod quatuor cardinales deberent ire cum domino Imperatore, ad Petrum de Luna, & regem Arragonum: licet posuerunt hoc in arbitrio regis: dummodo tamen id placeret, & quod id videbatur ipsis utile esse, necessarium, & honorabile pro Concilio praesenti: & elegerunt tunc dominos Joannem episcopum Orlensem, Vivariensem vulgariter nuncupatum, Petrum Cameracensem, Amedeum Salutarum, & ipsum Florentinum. Modo autem videntes, quod appropinquat tempus recedendi, etiam quod Imperator praeparat se, & nihil eis dixit: & si non iverint, illud tamen remanere debeat per eos, quin vadant, in casu quo aliqua negligentia committatur ibidem, quam cardinales praedicti excusari possent, protestantur exnunc, quod per eos non remansit quin ivissent, si Concilium voluisset: & alias protestati fuerunt, prout, & quemadmodum in quadam cedula, quam ibidem producerunt, cujus tenor inferius est insertus, plenius continetur. Super quibus petierunt sibi fieri per protonotarios ibidem assistentes, & praesentes, & notarios, & alios tabelliones, unum vel plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta, praesentibus dictis deputatis & cardinalibus, ac domino Hermanno de Werg protonotario sedis Apostolicae, episcopo Ripensi, Jacobo episcopo Placentino, archiepiscopo Colocensi, abbate sancti Lupi, episcopo Carcilonensi, archiepiscopo Bisuntino, archiepiscopo Viennensi, episcopo c Addicensi, Tervisensi, Concordiensi episcopo, ac episcopo Sarisberiensis, ac multis aliis.

c Lege ex
 m. Addi-
 ens.

Tenor dictae protestationis cedulae, de qua supra fit mentio, sequitur:

Ex eadem
 collectione,
 & eisdem
 m. s.

Dicatur domino regi pro parte collegii, qualiter alias suae serenitati dictum fuit pro parte ejusdem collegii, & deinde de licentia ipsius domini regis fuit dictum dominis deputatis nationum, quod collegium cardinalium videbatur maxime utile & expediens, quod aliqui cardinales associarent ipsum dominum regem, & secum interessent in contractu agendo unionis ecclesiae cum dicto Petro de Luna, & domino rege Arragonum, & hoc pro utilitate & honore Romanae sedis & pro honore Concilii, & ipsius domini regis Romanorum, & etiam pro honore & debito collegii, cum ad ipsum haec materia principaliter pertineat, tanquam in qua agitur de papatu, attento quod collegium immediate se habet ad Papam. Fuit insuper dictum domino regi, quod collegium ad hoc elegerat quatuor cardinales, dominos scilicet Orlensem, Cameracensem, Salutarum & Florentinum, & quod ponebat in arbitrio ipsius domini regis, quod secum haberet praedictos, vel aliquos ex eis, vel si etiam sibi placebat habere aliquos alios de collegio, & quos vellet. Ipse autem rex respondit sibi placere: & voluit quod deferretur ad deputatos nationum, qui etiam hoc probare principaliter haberent, licet non fecerint, nec super hoc determinatam responsum dederint. Nunc autem collegium sentit, quod regressus regis erit festinus, nec dicitur sibi aliquid, quod domini ituri parent se. Ideo collegium ordinavit, Concil. General. Tom. XXVII.

quod per nos sex, qui sumus hic, dicatur serenitati vestrae id quod alias dictum est, & sic dicimus. Et si rex assentit, quod vadant aliqui, non intelletur plus, sed solum sciatur, qui sunt illi de quibus rex contentatur, & illi possent se parare. Si autem rex dicat non expedire quod vadant, vel quid simile, tunc dicatur suae serenitati, quod collegium pro conservatione honoris sui, ne possit per mundum nunc vel in futurum sibi imputari negligentia in tanto negotio, deliberavit facere publicam protestationem, quod per se non statit, nec stat quominus mittant aliquos: & de hoc advitant ipsum dominum regem, ne postea quando fiet protestatio, recipiat admirationem; advitantes eandem serenitatem, quod in protestatione non intendunt ad laesionem alicuius, sed solum ad conservationem honoris sui, ex causis praedictis.

Secundo dicatur sibi qualiter sentit, quod ipse loco sui vult hic mittere ducem Ludovicum Bavariae, comitem Palatinum Rheni, de quo dummodo quantum ad obedientiam istam sine dominus rex publice dicit se habere in animo, bene contentatur collegium, quia audivit multa bona de ipso. Obsecrat tamen ipsum, quod securitates alias datae per ipsum dominum regem, ipsi collegio, vel singulis de collegio renoventur per ipsum dominum ducem in bona forma & similiter per magistrum civium cum consilio civitatis. Et quod ipse dux in sessione publica deserat obedientiam domini Angeli Corario, & submittat se huic Constantiensi Concilio. Et in casu quo dux praedicta recusaret, non videtur collegio, quod cum honestate vel salute conscientiae singulorum de collegio possit approbare ipsum pro defensore dicti collegii, maxime attento quod hoc aliud nihil est dicere, nisi quod tota obedientia sit reducta sub dicto domino Angelo: & videtur aperte, quod sic publice ubique reputaretur & crederetur, quod esset cum intolerabili scandalo hujus Concilii, ac totius Christianitatis, & honoris ipsius domini regis, & periculo conscientiarum, & honoris ipsius collegii, & singulorum cardinalium. Unde in illum casum collegium obsecrat, quod dominus rex non deputet ipsum, sed alium bonum, & idoneum de nostra obedientia: & in quantum placeret domino regi, deputare dominum Burgavium collegium bene contentaretur, propter bonam notitiam, quam habent singuli cardinales de ipsius virtutibus, & bonitate & nobilitate. Si autem dominus rex deputaverit ipsum ducem manentem sub obedientia domini Angeli praedicti, tunc collegium praefatum advitat ipsum dominum regem, quod pro conservatione conscientiarum, & honoris ipsorum cardinalium, deliberant publicam protestationem facere, quod non consentiant tali deputationi, nec ipsum recipere pro suo defensore, tanquam alienum a nostra obedientia. Et de hoc facere confici publica documenta ad conservationem memoriae.

Forse non
 dominus.

Tenores vero dictae petitionis diffinitivae sententiae ac infra scriptorum reportatorum de Cellis, de quibus fit mentio, sequuntur:

In nomine Domini. Amen.

Anno a Nativitate ejusdem mccccv. indictione VIII. die vero Lune xxvii. mensis Maii in oppido Cellis Constantianensis diocesis, in camera, in qua dominus Papa Joannes adibat, & habitare solebat, constituti reverendi patres & domini, Joannes Vaurenis, & Andreas Polnaniensis episcopi, Thomas sanctae Mariae extra muros Eboracenses, & Gaspar sancti Joannis Eremitae de Perusio monasteriorum abbates, per sacrum Concilium Constantiense ad infra scripta commissarii specialiter deputati, in praesentia reverendorum patrum dominorum Jacobi de Rodini de Janua, & Thomae Polton sedis Apostolicae protonotariorum, & aliorum notariorum publicorum, venerabiliumque personarum aliarum inferius nominatarum testium ad infra scripta adhibitorum, & supradicto domino Joanni Papae XXIII. ibidem praesenti, audienti & intelligenti per organum jam dicti Vaurenis episcopi alta & intelligibili voce proposuerunt verba quae sequuntur.

Ex colle-
 ctione Bar-
 beriniana,
 & duobus
 m. s. Ger-
 manicis.

Y y

Ex

ANNO
CHRISTI
1415.Ex duobus mss. Germanicis. Lips.
& Gub.

Pater sancte, reverendi domini mei, domini communitarii & deputati. hic presentes, & ego una cum eis, sumus transmissi & destinati ad sanctitatem vestram ex parte sacri Constantiensis Concilii, ad inlinuandum primo ostendendumque, & realiter exhibendum eidem sanctitati, articulos formatos coram eodem sacro Concilio, contra personam vestram productos, super criminibus nonnullis gravibus & enormibus, & super quibus contra eadem per dictum factum Concilium proceditur, ad interrogandum & requirendum eandem, ut super eisdem articulis omnibus & singulis sufficienter habetis respondere, eos confitendo vel distendo, prout vobis videbitur, ac etiam ad videndum & sciendum, si huic processui velitis vos opponere, seu aliqua pro vestra defensione in hac causa dare, tacere, vel allegare. Licet, Pater, sancte, haec non sunt multum necessaria, attento consideratoque grato benignoque responso per sanctitatem vestram, pridie in oppido illo, coram reverendissimis patribus, dominis de Urinis, de Chalamco, de Salucis, Cameracensi, & Florentino, S. R. E. cardinalibus, patribusque reverendis Tolonenis & Augustensis episcopis, nonnullisque aliis praetatis & viris nobilibus praesentibus ad hoc vocatis. Quod quidem responsum in scheda, manu vestre sanctitatis subscriptum, dicto sacro Concilio relatum pleneque notificatum existit.

Expropter dictos articulos, quos saepe dictus dominus Varenensis episcopus in suis tenebris manibus, eidem domino Joanni Papae exhibuit, & tradere voluit: eumque super iisdem interrogando requisivit, ut eorum omnibus & singulis sufficienter, ut superius exprimitur, responderet, diceretque ac declarare vellet, si dicto processui, ejusque parti se opponere, seu aliqua ad sui excusationem vel defensionem dare vellet, ea offerendo, haec omnia libenter se recepturos.

Quibus sic, ut praemittitur, exhibitis, interrogatis, requisitis, oblatis, & propositis, idem dominus Joannes Papa dixit, & verbo proposuit: „Ipsam pro Dei ecclesia & ejus unione plura fecisse, etiam antequam fuisset in Papam assumptus, praesertim tempore Erroris, & circa Concilium Pisani, & ante hujus sacri Concilii Constantiensis congregationem. In quo etiam liberam cessionem sui papatus obtulit, prout in scheda per eum in eodem Concilio in publica sessione tunc lecta & publicata plenius continebatur. Subjungens tristi vultu, ut apparuit, quod a Constantia & dicto sacro Concilio post ipsius schedulae concessionem, turpiter recesserat: quod bene recognoscebat: immo quod maluisset illa die sine animae praedicio mortuus esse, quam ita turpiter recessisse. Expropter idem dominus Joannes Papa respondit successive, quod ipse contra praemissa superius recitata nullam defensionem tacere volebat. Immo prout per dictam schedulam tua manu subscriptam, quam pridie, ejus ex parte, ab oppido, quo supra, cardinales, recitati superius, ad Concilium portaverunt, continebatur, volebat, & praesentialiter stare promisit in omnibus se conformare omni ordinationi, deliberationi & determinationi dicti sacri Concilii. Ac insuper omnimodum processum, per idem Concilium contra eundem habitum, ratificabat & ratum habebat. Afferens quod non aliter voluit praedictis articulis respondere: affirmans, Concilium Constantiense sanctissimum esse, errareque non posse, ac Concilii Pisani fore continuationem. Et quod ipsi sacro Constantiensi Concilio nunquam contradicere vellet, etiam in Bononia, aut alio quovis loco sibi magis accepto personaliter jam esset: cum id sibi minus non esset, quam publice se in papatum nullum ius habere.“

Insuper ut intelligeret idem dominus Joannes Papa, Concilium non minus julle, minusque legitime contra eum in praemissis, aut eorum aliquo processu, dicta testium super criminibus, in quibus processum fit, vel fuerat contra eum productorum, saepe dictus Varenensis episcopus aperuit, & sibi copiam dari obtulit. Ad h-

Adeo, quod si contra eandem res, eorumve dicta & quid opponere, aut aliquam defensionem suscipere vellet, id faceret. eoque libere uti deberet & posset.

Quibus per eundem Papam Joannem, & omnimodam defensionem hujusmodi, praeterquam, ut hic subsequitur expressus renunciatis, sacro Concilio praedicto se submisit. Adjiciens: „Volo quod Concilium sit defensio mea, quod scio errare non posse. Nec alia quacumque defensione uti volo. Supplicans humillime, se per commissarios praenominatos eidem sinceriter commendandum fore.“

Demumque successive post praemissa episcopus Varenensis praebatus suo & commissariorum praedictorum nomine aperto ore dixit: Pater sanctissime: Nos ultra praemissa in mandatis habemus vobis assignare terminum ad audiendum sententiam definitivam, per dictum sacrum Concilium contra personam vestram super omnibus & singulis: in quibus iam contra eandem processerit, proferendam, ut ipsius causae qualitas & natura requirunt. Ideo vobis terminum assignamus ad audiendum sententiam hujusmodi, in Constantia, in diem crastinam, hora sessionis consueta.

Qui dictus Joannes Papa sibi, ut apparuit, comperere non curans, respondit: „Mihhi summe placebit sententia illa, ipsaque supra quam cito lata sit, mihhi deferatur, quam omni reverentia, etiam cum bireti mei depositione recipiam, eamque quantum in me fuerit, confirmabo, ratificabo, approbabo, & b. M. J. J. logabo, prout & dictum procedum, ac omnia contra me, ut superius est expressum, in Concilio gesta, ex nunc prout extant, & contra, ratifico, approbo, & confirmo, promittoque contra eam me aliquo processu temporis non venire.“

Ad statumque correctum, & realiter ad manus traditis per dictum dominum Gasparem, abbatem & commissarium superius nominatum, articulis & testium dicti omnibus supra dictis, supra nominato protonotario, domino Thoma Polton, episcopo Varenensi impo dictis, dicto domino Joanne Papa audiente, eundem dominum Thomam & Jacobum Rodini protonotarios superius expressos, aliosque publicos notarios hic inferius descriptos, ad praemissa & eorum occasione vocatos, instantius requisivit, ut super praemissis omnibus & singulis, ut supra recitatur, dictis, propositis, allegatis, & responsis, assertis & gestis, unus, duo, vel plures conficerent, publicum vel publica, instrumentum seu instrumenta, & quod in his testes essent unusquisque eorum alteri.

Ac reverendi patres, dominus Vitalis Tolonenis, ac Fridericus Augustensis, episcopi, honorabilisque viri, magister Guillelmus Bling, in sacra pagina professor, Joannes Fiten, Sarsberienensis ecclesiae canonicus, Petrus Gajetan, canonicus Conseranensis, Henricus Suring, & Joannes Nederhove, notarii publici, Paterbornensis & Colonienensis diocesis, & multi alii testes, specialiter requisiti & rogati per episcopum Varensem saepe nominatum.

Consequenter sine mora dictus dominus Joannes Papa eisdem protonotarios ac notarios cum instantia conformiter requisivit, ut super per eum, ut praemittitur, dictis, responsis, praemissis, habitisque & gestis, testes sibi fierent, eaque sub eorum scriptis publice facerent adnotari. Et quod tunc adstantes ceteri nonnulli, hic superius expressi, & alii intererentes plurimi testes ita sibi fierent de praemissis.

Acta sunt haec omnia & singula, prout superius scribuntur & recitantur, in dicto oppido Celle, sub anno, indictione, die, mense, quibus supra, pontificatus ejusdem domini Joannis Papae XXIII. supradicti anno sexto.

Joann. Givardi (notarii memorati, ad praemissa requisiti.
Guillelmus Porzel. (

ANNO
CHRISTI
1415.a Forte.
quidquam.

b M. J. J.

c M. J. J.

ANNO
CHRISTI
1415.*Ex collectione Barberiniana, & tribus m.
Germanicis.**Instrumentum, quod Joannes Papa intimatus est
terminus ad audiendum sententiam dif-
finitivam privationis.*

In nomine Domini. Amen.

ANNO a Nativitate ejusdem Domini MCCCXV. indi-
cione VIII. die vero Martis XXVIII. mensis Maji,
paulo post horam vespertinam in oppido Cellae Constan-
tensis diocesis, in domo quam dominus Joannes Papa
XXIII. inhabitabat, constituti reverendissimi patres &
domini, Conradus abbas a Pigavensis ordinis sancti Be-
nedicti, sedis Apostolicæ immediate subiectus, Mersbur-
gen-
ensis diocesis, Aymericus de Arcis licentiatu-
s in de-
cretis, prior sancti Benigni Augustus, Guillelmus b El-
nigh in sacra pagina magister, Joannes c Fitonius in
Theologia baccalareus, canonicus Sarisberien-
sis, Joannes Brode lector Veteris undæ Coloniensis diocesis, custo-
des ad custodiendum dictum dominum Joannem in dicto
oppido per dominos de sacro generali Constantiensi Con-
cilio deputati. Idem dominus Joannes lector suo & di-
ctorum dominorum custodum suorum nomine, auctori-
tate, & potestate sibi & dictis suis custodibus per depu-
tatos quatuor nationum per dictum sacrum Concilium
ad assignandum prælibato domino Joanni Papæ termi-
num ad sententiam diffinitivam ferendum in causa qua
contra eum agitur, audiendum datis & concessis, expo-
suit ipsi domino Joanni Papæ præsentem, audienti & in-
telligenti, qualiter serenissimus princeps Sigismundus
Romanorum, & Hungariæ rex de contentis in quadam
littera per dictum dominum Joannem Papam sibi desti-
nata, ac memorati domini de Concilio de responsione
ab eodem Joanne Papa habita per dictos dominos de-
putatos eidem dominis de Concilio facta, seu relaxa-
tionibus plurimum contenti existerant; propter quæ, & alia di-
ctos dominos de Concilio moventia terminum dicto do-
mino Joanni Papæ per dictos dominos deputatos ad au-
diendum sententiam diffinitivam contra eum ferri &
promulgari præfixum & assignatum ulque ad diem Mer-
curii proxime futuram quæ erat XXIX. præsentis men-
sis Maji, continuaturæ, & dictam continuationem, seu
prorogationem sibi in propria persona, melioribus via &
forma, quibus potuit, intimavit. Quibus sic expositis
& intimatis, idem dominus Joannes Papa recommenda-
tionibus dicto domino regi, & dominis de sacro Con-
cilio præmissis, respondit & dixit, prout aliis dominis de-
putatis se asseruit dixisse & respondisse. Similiter per
prorogationem & intimationem hujusmodi, & quidquid
per dictum sacrum Concilium jam factum fuerit, & die
crastina, vel alias quocumque fieret in futurum, gra-
ta exaunc habebat, & haberet pariter & grata. Super
quibus omnibus & singulis idem dominus Joannes lector
nomine quo supra, unum vel plura, publicum seu pu-
blica petiit per nos notarios infra scriptos fieri instru-
mentum seu instrumenta. Acta fuerunt hæc prout supra
scribuntur, anno, die, mense, & loco prædictis, præ-
sentibus ibidem honorabilibus & discretis viris fratribus
Joanne Berto de Bononia, & Matthæo de Viterbio
monachis monasterii sancti Michaelis prope Bononiam
ordinis montis Oliveti, Petro Gaetano canonico Con-
feranensi domicello, Alberto de Gormis capitaneo di-
cti oppidi Cellæ, & Joanne de d Aldendorp clerico Mo-
guntinæ diocesis, testibus ad præmissa vocatis speciali-
ter, & rogatis.

Petitio per Henricum de Piro producta.

Et quia, reverendissimi patres & domini, ex actis
causæ hujusmodi crimina, scandala, incorrigibilitas,
nutricio schismatis, aliaque contra dominum Joannem
Papam XXIII. quæ ad ejus depositionem sufficiunt, suf-
ficienter probata creduntur, relatione reverendissimo-
rum patrum dominorum ambaxiatorum & legatorum
hujus sacre Synodi, & protonotariorum sanctæ sedis
Apostolicæ, & aliorum tabellionum de citatione in per-
Cencil. General. Tom. XXVII.

A sonam domini Joannis Papa antedicti facta, & compa-
risonis expressa reculatione, repetimus & reprodici-
mus, ipsius contumaciam accusando, & in ejus con-
tumaciam per vos per vestram diffinitivam sententiam
pronunciati in scriptis, decerti & declarati, recessum
per prælatum dominum Joannem Papam ab hac civitate
Constantiensi, & dicto sacro Constantiensi Concilio cian-
desine de nocte hora suspecta in habitu dissimulato &
indecenti factum fuisse, & esse illicitum, ecclesie Dei,
& dicto Concilio notorie scandalosum, pacis & unionis
ipsius ecclesie turbativum & impeditivum, schismatis
inveterati nutritivum, a voto, promissione, & iura-
mento per ipsum & dominum Joannem Papam simonia-
cum notorium, & aliumque spiritualium, & temporalium
ecclesie administratorem, & dispensatorem fuisse, &
esse; suis detestabilibus inhonestisque vita & moribus
ecclesiam Dei & populum Christianum ante ejus assump-
tionem in papatum, & post usque ad ista tempora no-
torie scandalizantem, ipsiunque per præmissa ecclesiam
& populum Christianum notorie scandalizasse & scanda-
lizare; necnon post monitiones debitas & caritativas
iteratas & crebris vicibus eidem factas in præmissis ma-
lis pertinaciter perseverasse; ipsiunque propter præmissa
& alia crimina in processu dictæ causæ contra eum de-
ducta & contenta, tanquam indignum, inutilem & dam-
nosum a papatu, & ejus administratione spirituali, &
temporali amovendum, privandum & deponendum fore;
& per vos sanctam Synodum amoveri, privari & de-
poni; universos & singulos Christianos cujuscumque sta-
tus, dignitatis, vel conditionis existant, ab eius obe-
dientia, fidelitate, & juramenti absolutos declarando,
universisque Christi fidelibus, ne eundem a papatu, ut
præmittitur, sic depositum, de cetero in Papam reci-
pian, seu eum Papam nominent, aut illi tanquam Pa-
pæ adhaereant, aut quoquo modo obediant, inhibendum
fore, & per vos inhiberi debere. Et nihilominus dese-
ctus, si qui circa præmissa intervenerunt, ex certa scien-
tia suppleri, dictumque Joannem ad standum, & moran-
dum in aliquo loco sub tuta & fida custodia, donec
quid agendum cum eo deliberaveritis; & eundem se-
cundum canonicas sanctiones condemnandum & punien-
dum fore, & per vos condemnari: præmissa omnia, &
singula petimus promotores, procuratores antedicti, tam
conjunctim quam divisim, ac alias omnibus melioribus
modo, via, iure, causa, & forma quibus melius, &
efficacius peti possunt & debent, vestrum benignum of-
ficiu in præmissorum quolibet implorantes.

Ex Ms. Victorino.

Die XXV. Maji præsentatæ fuerunt sacro Concilio
Constantiensi litteræ Ducis Burgundiæ se excusantis su-
per rumoribus currentibus contra eum in Constantia,
& alibi.

Reverendi in Christo Patres, venerabiles, ac doctis-
simi viri. Per R. P. episcopum S. Pontii, & demum per
vener. P. Abbatem S. Joannis Remensis Consiliarium
meum, similis vero tenoris litteras binas vestrarum cir-
cumspeditionum recepi nuper, quibus primo statum mi-
serabilem Ecclesie sacrosanctæ, venientem, ex ambi-
tione contendendum de Papatu; modos quos tenuit D.
Papa modernus, quibus minime contentamini; suum re-
cessum a vestro sacro Concilio; quibus etiam subter-
fugiis dissent implere. Quod debet, & promissis pro unio-
ne sanctæ matris ecclesie, seriofius narrant; & tandem
per ipsas me gratiosissime rogatis & requisitis, quod ip-
sum D. N. in meis dominiis nullatenus reciperem, vel
recipiam; & si jam tempore receptionis litterarum foret
ibi, taliter eum custodiam, quod de ipso pro bono ec-
clesie universalis possitis libere disponere, vel quod eum
statim remittam ad Concilium generale. Subiungentes
quod fidem indubiam dare velim præfatis RR. PP. super
rishi per eos dicendis ex parte vestra.

Quibus litteris lectis, & eorum audita credentia,
veherementer dolui, cum sperarem unionem optatissimam
ex oblatione sanctissima cessionis D. N. nuper facta,
celeriter assequendam, quam proh dolor! jam cerno dif-
ferri. Spem tamen concipio, si vestra sacratissima Syno-
dus a conceptu non desistat, quæ si perseveret, pullantibu-
ape-

ANNO
CHRISTI
1415.Defuncti
hic aliqua
supplenda ex
pag. 113. A.

ANNO
CHRISTI
1415

SESSIO XII.

In qua commissarii ad Joannem Papam fecerunt relationem, & lata fuit sententia diffinitiva contra ipsum.

De Mercurii vicesimanona mensis Maji supradicti, fuit sessio generalis in ecclesia majori Constantiensi in qua presidebat reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis, presente serenissimo principe Sigismundo Romanorum rege in insignis regalibus cum suis nobilibus in eisdem sibi convenientibus.

Ex Mss. Surii, & quatuor Germanicis.

Cui assabant inter cardinales domini Angelus episcopus Prænestinus, Laudensis, & Jordanus episcopus Albanensis, de Urinis nuncupati. Præsentibus etiam dominis Francisco Venetiarum, Antonio Aquilejensi, Alamanno Pisano, Petro Cameracensi, Branda Placentino, Antonio de Chalanco, Francisco Florentino, Lucido de Comitè, Odone de Columna, Landolpho Baronsi, Ludovico de Elisco, Raynaldo de Brankasius, Amadeo Salutarum, diaconis cardinalibus.

Ex prima editione.

Et fuit dicantatum officium Missæ de Spiritu Sancto per dominum patriarcham Antiochenum. Quo completo, dicebantur litanie, &c. ut moris est. Quibus peractis, fuit facta relatio a legatis & nuntiis missis ad Joannem Papam per organum domini Joannis episcopi Vaurensis, quemadmodum articulis & attestationibus contentis in processu sacri Constantiensis Concilii contra ipsum dominum Joannem Papam eidem exhibitis: offerendo ex parte Concilii ipsius, si quid vellet opponere, quod libere posset. Item intimato eidem termino ad proferendum sententiam, quod respondisset verbo, se pro Dei ecclesia & ejus unione plura fecisse, etiam antequam fuisset in Papam assumptus, & ante dicti Concilii Constantiensis incarnationem, in quo etiam obtulit liberam papatus sui cessionem. Et quod turpiter ab inde recesserat, bene recognoscebat: maluisseque illa die sine animæ suæ præjudicio mortuus esse, quam ita turpiter recessisse: quodque contra processum sacri Concilii nullam defensionem facere volebat, sed prout per schedulam sua manu subscriptam, datam cardinalibus qui ad eum venerant, continebatur, volebat & presentialiter promittebat stare, ac se in omnibus conformare omni ordinationi, declarationi & determinationi dicti sacri Concilii; ac insuper omnimodum processum per idem Concilium contra eundem habitum ratificabat, afferens quod non aliter voluit prædictis articulis respondere, affirmans Concilium Constantiense sanctissimum esse, errareque non posse, ac Concilii Pisani continuativum: & quod ipsi sacro Constantiensi Concilio nunquam contradicere vellet, etiam si in Bononia, aut alias quovis loco sibi magis accepto personaliter jam esset, cum id sibi minus non esset, quam publice sateri se in papatu nullum jus habere. De sententia autem ferenda, quod summe sibi placeret, ut quam cito lata foret, eidem referretur, quam omni reverentia, etiam cum bireti sui depositione reciperet; & eam, quantum in se foret, confirmaret, ratificaret, approbaret & emologaret, prout dictum processum, ac omnia contra ipsum in Concilio gesta, extunc ratificabat, approbabat & confirmabat, promittebatque contra ea se aliquo processu temporis non venire. Prædicta relatione completa, reverendus pater dominus episcopus Atrebatensis legebat sententiam diffinitivam contra Joannem Papam XXIII. ac constitutiones quasdam, quarum tenores sequuntur hoc modo.

Ex mss. Surii, & tribus Germanicis.

Post cujus quid officii Missæ peractionem fuerunt legitæ & dictæ litanie cum introitu, Exaudi nos Domine, &c. more solito cum evangelio, Nunc iudicium est

A mundi, namque princeps hujus mundi ejicietur foras, ceterisque collectis ac orationibus & hymno, Veni creator Spiritus, Quibus habitis, instante magistro Henrico de Piro promotore & procuratore prædicto, reverendi patres ac honorabiles & providi domini Joannes episcopus Vaurensis, Andreas electus Posnaniensis, Gaspar abbas Perusinus, Thomas abbas monasterii sanctæ Mariæ extra muros Eboraci, Jacobus Rhodius de Janua, Thomas Polton sedis Apostolicæ protonotarius, magistri Joannes a Guardi & Wilhelmus Porcell notarii, legati & nuntii missi heri per sacram Synodum, & ad a. Mt. G. terram Cellis, ubi Joannes Papa XXIII. existeret, per os domini Joannis episcopi Vaurensis prædicti, sibi que ex parte ipsius synodi intimantur, qualiter terminus ad ferendum sententiam fuisset prorogatus in diem præsentem propter benevolam responsionem de non appellando, sed eam acceptando, & eam approbare velle: & ex hoc mota dicta sancta Synodus sive Concilium, attendendo honorem ejus in hujusmodi pronuntiatione, vellet limitare & mitigare verba sententiæ. Eo non obstante, si vellet opponere & defendere causam suam contra dictam sententiam, posset & deberet sibi dari tempus & hora atque locus pro sua defensione. Qui Joannes Papa ipsis nunciis respondebat, quod non vellet videre neque attestations, neque processus, nec quidquam opponere sive excipere, sed eam approbare velle & acceptare. Et extunc acceptavit, approbavit, & placuit, quod Concilium ferret sententiam, dicens quod sciret Concilium errare non posse: & lata hujusmodi sententia obtulit se paratum ad subscribendum eandem. Et ulterius dixerunt, quod dicta sententia deberet ferri die Lunæ proxima. Sed ex quo materia pro tunc non erat parata, idcirco de mandato Concilii intimantur sibi dictam prorogationem: de quibus reddidit se idem Joannes contentum, regratiando ipsis nunciis, supplicans ut recommendarent honorem & statum ac personam suam domino regi Romanorum, & concilio, prout in quodam publico instrumento in notam recepto per dictos notarios, tenoris infra scripti, plenius continetur.

Qua ratione facta, idem Henricus de Piro promotor & procurator petiit pronuntari, prout & quemadmodum in quadam papyri schedula, quam ibidem in suis tenebat manibus, etiam de verbo ad verbum perlegebat, protestans, petens & dicens, ut in eadem schedula infra scripti tenoris plenius continetur. Petitione lecta & data notariis ibidem nomine Concilii præsentibus, & deinde toto Concilio & Synodo mandante, reverendi patres domini Joannes patriarcha Antiochenus, Martinus episcopus Atrebatensis, Antonius episcopus Concordiensis, Nicolaus episcopus Mersburgensis & Patricius episcopus Cortagensis, ascenderunt ambonem, in quo edicta Concilii & Synodi sanctæ prædictæ legi & publicari solent. Et de mandato Concilii & ipsius Synodi reverendissimus pater dominus episcopus Atrebatensis, Christi nomine invocato, &c. pronuntiavit, & legebat dictam sententiam diffinitivam de verbo ad verbo, prout in schedula, quam suis tenebat manibus, infra scripti tenoris, plenius continetur.

Qua pronuntiatione facta, ut præmittitur, reverendissimus in Christo pater & dominus, dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis & præfatus proposuit, quod si aliquis esset ibidem præfatus, sive magnus, sive parvus, pauper aut dives, volens contradicere dictæ sententiæ diffinitivæ, seu ejus pronuntiationi, dicat & surgat, cum potestas libera sit per dictum Concilium unicuique concessa ad dicendam voluntatem suam. Et in casu quo non dixerit, habeatur pro confectante. Tunc nemine respondente sive loquente, ipse dominus episcopus Ostiensis habuit respondere nomine collegii cardinalium, quod *Placet*. Deinde ipsi commissarii in ambone, & inde quilibet pronuntiatione sua, videlicet Joannes patriarcha pro natione Gallicana, Nicolaus Mersburgensis pro natione Germanica, Antonius Concordiensis pro natione Italica, & Patricius Cortagensis pro natione Anglicana, responderunt, *Placet*. Et subsequenter omnes ibidem existentes in Concilio & de Concilio responderunt, *Placet*. Subsequenter dominus Franciscus cardinalis Flic-

ANNO
CHRISTI
1415

ANNO CHRISTI 1453.

ANNO CHRISTI 1453.

rentinus levavit se, & voluit legere unam schedulam papream: fuitque dictum per omnes, quod non placet: & sic siluit, nihil legendum.

Deinde de mandato Concilii dominus Joannes archiepiscopus Rigenis bullam Papae portavit, & praesentavit eam Concilio tanquam eius cultos. Qua praesentata, fuit per magistrum Henricum de Piro promotorem petiti, an placeret, quod dominus Vicocancellarius, tanquam ad eum pertinens, rumpi faceret a arma Balthasaris, fuit responsum, quod ita, & placuit omnibus. Qua bulla recepta, sive serro quod bulla fabricabatur, & ibidem in praesentia omnium per magistrum Arnoldum aurifabrum praedicta bulla fuit rupta, & arma ipsius Joannis deleta. Et absolutus dominus Joannes archiepiscopus Rigenis ab ejus custodia, & pronuntiatur, quod fideliter custodivisset & praesentasset. Super quibus omnibus & singulis idem magister Henricus de Piro promotor petiit sibi fieri nomine quo supra, & dictus dominus archiepiscopus per se, unum vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta, per protonotarios ibidem praesentes, notarios & tabelliones, &c. Praesentibus ibidem illustribus principibus, duce Ludovico Bavarie, comite Palatino Rheni, Henrico Rempoli duce b Zodanensi de Silesia, Joanne Jacobo comite Aquasanae filio marchionis Montisferrati, comite Bertholdo de Ursinis, Philippo comite de Nassau, & ambaxiatoribus regum Poloniae, Norvegiae, Sveciae, Daciae, Navarrae & Cypri, & aliis Christianis in numero copioso.

Quod non procedatur ad electionem Papae, si contingat sedem vacare, sine expresso consensu Concilii.

Ex prima editione.

Sacrosancta generalis Constantiensis Synodus ecclesiam catholicam representans, ad extirpationem praesentis schismatis & errorum, ecclesiae reformationem in capite & in membris faciendam, in Spiritu sancto legitime congregata, ad facilius & liberior & utilius unionem ecclesiae consequendam, pronunciat, decernit, statuit & ordinat, ut si contingat sedem Apostolicam quovis modo vacare, in prima illius vacatione ad electionem futuri summi Pontificis nullo modo procedatur sine deliberatione & consensu hujus sacri generalis Concilii Constantiensis. Et si contrarium fieret, sit ipso facto irritum & inane auctoritate dicti sacri Concilii. Nullusque electus contra hoc decretum in Papam recipiat, nec illi, ut Papa, quomodolibet adhaereat vel obediat, sub poena saevioris dicti schismatis & maledictionis aeternae punianturque hoc casu eligentes & electi si consentiant, ac illi adhaerentes poenis per hoc sacrum Concilium ordinandis. Suspenditurque dicta sancta Synodus pro bono unionis ecclesiae, omnia jura positiva, etiam in Conciliis generalibus edita, & ipsorum statuta, ordinationes, constitutiones & consuetudines, privilegia quibuscumque concessa, & poenas contra quoscumque editas, in quantum effectum dicti decreti impedire possent quoquo modo.

Sententia definitiva contra Joannem Papam vicelimumtertium.

In nomine sanctae & individuae Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis in Spiritu sancto legitime congregata, universalem ecclesiam representans, invocato Christi nomine, solum Deum praeculis habens, vixit articulis in hac causa contra dominum Joannem Papam XXIII. formati & oblatis, ac probationibus eorundem factis, ejusdem submissione spontanea, una cum toto processu hujus cause, habita matura deliberatione super eisdem, per hanc sententiam definitivam, quam fert in his scriptis, pronunciat, decernit & declarat, recessum per praesatum dom. Joannem Papam XXIII. ab hac civitate Constantiensis, & dicto sacro Constantiensis Concilio generali, clandestine & de nocte, hora suspecta, in habitu dissimulato & in-

decenti factum, fuisse & esse illicitum ecclesiae Dei, & dicto Concilio notorie scandalosum, pacis & unionis ipsius ecclesiae turbativum & impeditivum, schismatis inveterati nutritivum, a voto, promissione & juramento per ipsum dominum Papam Deo & ecclesiae & huic sacro Concilio praestitis deviatorium; ipsumque dominum Joannem simoniacum notorium, bonorumque & iustitiam nedam Romanam, sed aliarum ecclesiarum plurimum, & aliorum locorum piorum dilapidatorem notorium, malumque spiritualium & temporalium ecclesiae administratorem & dispensatorem fuisse & esse; suis detestabilibus, inbonestis vita & moribus ecclesiam Dei & populum Christianum notorie scandalizantem ante ejus assumptionem ad papatum, & post usque ad ista tempora: ipsumque per praemissa ecclesiam Dei & populum Christianorum notorie scandalizasse & scandalizare; postque monitiones debitas & caritativas iteratis & crebris vicibus eidem factas, in praemissis malis & arrogantia pertinaciter perseverasse, seque ex hoc notorie incorrigibilem reddidisse; ipsumque propter praemissa & alia crimina in processu dicte cause contra eum deducta & contenta, tanquam indignum & inutilem & damnosum a papatu & omni ejus administratione spirituali & temporalis amovendum, privandum & deponendum fore. Et cum hoc dicta sancta Synodus amoveret, privat & deponit, universos & singulos Christianos, cujuscumque status, dignitatis vel conditionis existant, ab ejus obedientia & fidelitate & juramento absolutos declarando. Inhibendo insuper universis Christianis fidelibus, ne eundem (ut praemittitur) a papatu suo depositum, de cetero in Papam nominent, aut illi tanquam Papa adhaereant, seu quoquo modo obediant. Et nihilominus ex certa scientia & de plenitudine potestatis supplet dicta sancta Synodus omnes & singulos defectus, si qui forsitan in praemissis, aut aliquo praemissorum intervenerint, eumque ad standum & morandum in aliquo loco & honesto, sub custodia iusta serenissimi principis domini Sigismundi Romanorum & Hungariae, &c. regis, & universalis ecclesiae advocati & defensoris devotissimi, nomine dicti sacri generalis Concilii, quamdiu dicto sacro Concilio generali pro bono unionis ecclesiae Dei videbitur condemnandum fore, & eadem sententia condemnat. Alias vero poenas, quae pro dictis criminibus & excessibus inferri deberent juxta canonicas sanctiones, dictum Concilium arbitrio suo reservat declarandas & infligendas, secundum quod e rigor iustitiae vel misericordiae ratio suadebit.

Quod neuter contententium reeligatur in Papam.

Item statuit, decernit & ordinat dicta sancta Synodus pro bono unionis ecclesiae Dei, quod nullo unquam tempore reeligatur in Papam dominus Balthasar Cossa nuper Joannes Papa vicelimumtertius, nec Angelus de Corario Gregorius duodecimus, nec Petrus de Luna Benedictus decimustertius, in suis obedientiis sic nominati. Et si contrarium fieret, id sit ipso facto irritum & inane. Nullusque cujuscumque dignitatis vel praecminentiae, etiam imperiali, regali, cardinalatus, vel pontificali dignitate praefulgeat, eis vel eorum alteri contra hoc decretum ullo unquam tempore obediat, seu adhaereat, sub poena saevioris dicti schismatis & maledictionis aeternae: ad quas contra praesumptores, si qui in posterum fuerint, etiam cum invocatione auxilii brachii secularis, & alias rigide procedatur.

Datum Constantiae, provinciae Moguntinensis, in sessione publica in Majori ecclesia solemniter celebrata, die Mercurii xxix. mensis Maji, anno Domini MCDXV. indi. v.iii.

Ex mss. quatuor D. a Schelstrate.

Qua sententia lecta Concilium misit ad Papam de- tentum in oppido Ceila: & Papa sententiae acquievit, & ex abundantiori etiam renunciavit in forma praedictae cedulae suprascriptae.

Pro

a Al. nomen.

b Mss. Z. rambus.

c Forte, vigor.

d Al. nuncupati.

ANNO CHRISTI 1453

Pro iudiciis, quod vocentur prelati absentia.

Ex prima editione.

Item decernit dicta sancta Synodus, quod quatuor generales iudices deputati debeant vocare prelatos absentes ad Synodum, & punire non venientes, prout eis de jure & secundum Deum videbitur expedire. Datum. &c.

Ex collectione Barberiniana, & mss. duobus Germanicis.

Commissarii responderunt, qualiter Joannes, Papa acquisivit sententia.

Anno Domini & indictione, quibus supra, sede Apostolica pastore carente, die vero sabbati prima mensis Junii, fuit congregatio deputatorum quatuor nationum, in qua venerunt legati, sive commissarii, qui heri iverunt ad reverendissimum in Christo patrem dominum Balthasarem Colium nuper Joannem Papam XXIII. nuncupatum ad publicandum & intimandum sententiam contra eum latam, & exposuerunt ibi ambaxiatam eorum: referentes quod heri die, Veneris, qua erat ultima mensis Maji reverendissimo in Christo patri domino Balthasari suprascripto in oppido Cellæ in camera sua personaliter existentem significabant & intimabant sententiam diffinitivam depositionis a papatu, contra eum die Mercurii ultima præterita, qua erat xxix. mensis Maji, per sacrosanctum generale Concilium Constantiense in sessione publica latam & publicatam. Quam quidem sententiam ibidem sibi in scriptis exhibuerunt & realiter tradiderunt, dicendo, an eadem sententiam eandem approbando acquiescere, seu eidem in aliquo se opponere, vel contradicere vellet. Qui quidem dominus Balthassar ipsam sententiam sibi traditam reverenter recepit, & eam ad partem legit, & dictos legatos gratanter accepit, supplicans & respondens eisdem, ut supplicarent Concilio & nationibus, ut haberent eum recommissum in statu & honore suo: & dixit, quod temporis intervallum habere voluit, ut super responsione petitionum propositarum, ac eadem sententia deliberare posset. Quibus commissariis tunc abeuntibus & per aliquod tempus, scilicet per duas horas pro audienda responsione super præmissis, vocatis & coram domino Balthasare iterum constitutus respondendo dixit: Quod super sententia per eum visa, intellecta, deliberaverat, & ideo eandem ex certa sua scientia approbabat & ratificabat, ac alias fecit, & dixit, prout, & quemadmodum in quodam publico instrumento desuper confecto, cujus tenor inferius est insertus, plenius continetur & habetur.

Instrumentum ratificationis sententia facta per dominum Balthasarem olim Papam, in villa de Cellis Constantiensis diocesis.

Ex prima editione.

In nomine Domini. Amen.

Per hoc præsens publicum instrumentum unius patet evidenter, quod anno a Nativitate ejusdem MCDXV. die Veneris ultima mensis Maji, indictione octava, circa horam duodecimam in loco de Cellis Constantiensis diocesis, in domo habitationis reverendissimi in Christo patris & domini, domini Balthasaris Colle nuper Joannis Pape vicefinitarii nuncupati, in camera ipsius Balthasaris, præsentibus infrascriptis reverendis patribus, domini Jacobi Rhodini de Janua, & Thoma Polton de Anglia, sedis Apostolicæ protonotariis, aliisque notariis publicis & etiam infrascriptis testibus ad inferius recitata vocatis & rogatis, reverendi in Christo patres domini Joannes Varenis episcopus, Gaspar sancti Joannis Eremita de Perusia, decretorum doctores, & Thomas sancte Marie extra muros Eboracenses, monasteriorum abbates personaliter existentes in præsentia dicti domini Balthasaris pridie Joannis Pape vicefinitarii nuncupati

Atque, per organum dicti domini Varenis episcopi, ex parte sacri generalis Constantiensis Concilii sibi significabant & intimabant diffinitivam sententiam depositionis a papatu, contra eum die Mercurii ultimo præterito, scilicet vicefinitarii mensis Maji, per dictum generale Concilium in sessione publica latam & publicatam fuisse. Quam quidem sententiam ibidem sibi in scriptis exhibuerunt, & realiter tradiderunt ad partem, quod ea plenius intellecta, diceret declararetque, an eadem sententiam, eam approbando, acquiescere, seu eidem se in aliquo opponere, vel contradicere vellet. Qui quidem dominus Balthassar ipsam sententiam sibi traditam per seipsum ad partem legit. Et deinde ad respondendum eisdem prelati super præmissis per eos propositis, spatium & temporis intervallum habere voluit, ut super eadem sententia & petitis deliberaret. Qui quidem prelati de hoc contenti, abierunt coram habita deliberatione hujusmodi ad suum beneplacitum, ad ipsam redire velle, suam responsionem in præmissis audituri. Et sic ab ejus præsentia pro tunc recesserunt. Et deinde eadem die & vices horam secundam post meridiem, eidem domini prelati ex parte dicti domini Balthasaris, & ad ejus præsentiam pro audienda responsione in præmissis vocati, ad eum personaliter accesserunt. Quibus cum suprascriptis protonotariis, notariis & testibus in ejus præsentia constitutis, respondendo dixit, quod super dicta sententia per eum visa, lecta, bene concepta, ac plenius intellecta deliberaverunt: & ideo quantum poterat, & in eo erat, eandem sententiam, cujus tenor est talis, In nomine sancte & indivisive Trinitatis, Amen, &c. ut supra, prout per dictam sacrum Concilium lata, & ab ipso Concilio processerat & ratificata erat, ex sua certa scientia approbabat, ratificabat, & emolgebatur ac eidem a processu contra eum ad ipsam depositionem a papatu per Concilium factam, acquiescebat & consentiebat. Et ponendoque manus ad partem ejus, auctoritate libera affirmabat, jurans corporaliter suo proprio motu, quod nunquam contra eandem sententiam contra ipsum se, ut præmissis continetur, quidquam opponere, nec contra eandem sententiam publice vel occulte, aut ab ea appellare vellet, seu super papatu b quodcumque contrarium opponere, nec aliquo nunquam tempore de eodem papatu quovis modo introumitteret: immo eidem papatu & jurari, si quod in eodem sibi qualitercumque competere, seu si quod sibi nunc in eodem competebat, pure, simpliciter & absolute, libereque & sponte cedebat & renuntiabat. Et ibidem omni modo, re & forma, quibus melius potuit, resignavit, cessit & renunciavit expressis: & in hujus signum jam de camera sua crucem papalem amoveri fecerat, ac si vellent mutatorias habuisset, omnia & singula insignia papalia, sicut disposuerat dicta die Mercurii, qua dicta sententia fuit lata, tunc coram prelati prædicti deposuisset. Dixitque quod nullo nunquam tempore se pro Papa gereret seu nominaret, aut nominari faceret: voluissetque quod ad ipsum papatum nunquam fuisset assumptus, quia ex post nunquam habuit bonum diem. Et si contingeret casus, quod in futurum recideretur, nunquam suum præberet assensum, adjiciens tamen, quod si aliqua persona singularis post jam facta præmissa, in sui personam quidquam criminis ulterius obijtere vellet, ad ulteriorem processum contra eum habendum, seu graviolem penam in ipsum infligendam, quod in hoc seipsum defendere vellet sub dicti Concilii generalis protectione, quod pro suo iudicio & defensore recepit. Supplicans humiliter, quod in hoc & in aliis Concilio sacrum & regia serenitas ipsum haberent specialiter recommissum, volens & requirens idem dominus Balthassar, quod de omnibus his & singulis præmissis fierent & retinerentur publica instrumenta pro bono unionis ecclesie sancte Dei, ad perpetuam rei memoriam, per dominos protonotarios sancte sedis Apostolicæ, & alios notarios publicos ibidem præsentis: quod ad hoc vicibus repetitis instantius requisivit. Quibus sic per eundem dominum Balthasarem & prelatos supra nominatos dictis, propositis, factis, gestis, habitis & responsis, eidem domini prelati per organum dicti Varenis episcopi petierunt & requisierunt consensu & perpetuo retineri publicum & publica, instrumentum & instrumenta, per dictos protonotarios & notarios publicos infra-

ANNO CHRISTI 1453

si quoniam

ANNO
CHRISTI
1415.a. Al. Gote-
tini, & Col-
lehai.

scriptos. *Acta fuerunt hoc anno, die, mense, indictione, loco & hora quibus supra presentibus reverendis in Christo patribus, dominis Vitale Tolonenſi & Friderico Augustenſi episcopis, ac venerabilibus religioſis & circumſpectis viris dominis & fratribus, Emerico de Arciſi licentiate in decretis, prioris prioratus sancte Benigne Augustenſis, Pantio Gandæ baccalaureo in theologia, ordinis fratrum Minorum, Begone de Rogerio in decretis licentiate, Siſtarenſis & Rigenſis eccleſiarum canonico, officiali Uticenſi, Petro Gajetano litterarum penitentiariæ ſcriptore canonico Conſeranenſi; Joanne a Gonſalvi baccalaureo in decretis, archipreſbitero eccleſiæ Aſſenſi; Henrico de Gravina notario publico, clerico Leodicenſi, diacono, teſtibus, &c.*

Quibus fit (ut præmittitur) leſis, dominus Joannes episcopus Oſignenſis præſidem propoſuit, quod ſi aliquis eſſet ibidem præſens, diſſe ſententiæ diſſinitivæ contradicere volens, ſeu ejus pronunciationi, ſurgeret, & diceret: & in caſu quo non dixerit, habebitur talis pro conſentiente. Tunc nemine reſpondente, ſive loquente, ipſe dominus Oſignenſis habuit reſpondere nomine collegii cardinalium, quod Placet. Deinde ipſi commiſſarii in ambone, quilibet pro natione ſua, videlicet Joannes patriarcha Antiochenus pro natione Gallicana, Nicolaus Meriburgenſis pro natione Germanica, Antonius episcopus Concordienſis pro natione Italica, & Patricius Cortagenſis pro natione Anglicana, Placet, reſponderunt.

ANNO
CHRISTI
1415.

CASUS INTERMINIS,

Ex quibus cauſis & ſomitiſibus Dominus Papa Joannes XXIII. motus fuit ad recedendum de civitate Conſtantiænſi, prout brevius comprehenſum eſt, ſuis iſte.

Ex Mf. Co-
dice eruit &
mihi P. Phi-
lippus Puell
Can. Regul.
Neocellenſis.

Licet ante adventum Dominorum Archiepiscopi B Ginesenſis, ſuorumque ſuffraganeorum, ceterorumque Domini Regis Poloniæ Ambaxiatorum multa & varia in tractatibus & aviſamentis agendorum in Concilio Conſtantiænſi proceſſerant, præſertim per tres nationes, Germanicam ſcilicet, Gallicam & Anglicanam; quia tamen natio Italica in hoc a ceteris nationibus diſcrepabat, & volebat juxta voluntatem Papæ & Cardinalium, quod vota Concilii deberent ſcrutari, ſeu fieri per capita Prælatorum; aliæ vero nationes volebant quatenus fieret per nationes. Illis ſic ſuper his aliquantulum diſcrepantibus & allegantibus hinc inde diſverſas rationes, tandem omnes quatuor nationes, ut pax Eccleſiæ daretur, uniformiter viam ceſſionis tanquam magis aptam & meliorem amplectentes propoſuerunt Domino Papæ, ut ipſam amplecti vellet ſuppliciter deprecantes. Qui ſentiens hoc futurum, decrevit eandem viam ſequi, ipſamque ſimiliter eligens, ſecit eandem publice in palatio circa finem menſis Februarii publicari per dominum Franciſcum cardinalem Florentinum in his verbis: *Sanctiſſimus Dominus noſter Papa Joannes XXIII. &c.* ſed quia prædicta ſchedula ſeu forma habuit in fine certa dura aviſamenta, & alias in ſe obſcura fuerat, propter quæ negotium unionis videbatur fortiter protocolari, ut illi duo contendentes imitari fuiſſent, ſi contra ipſos procedi juxta prædictæ ſchedulæ tenorem debuifſet, deliberatum fuit, & iterum ſupplicatum, quatenus Dominus Papa clarus & efficacius promitteret, voveret & juraret, dataque fuit ſibi forma, ſecundum quam jurare deberet. Et quia ipſe Dominus Papa Joannes ſenſit, quod hanc petitionem ſalva honeſtate denegare Concilio non poſſet, iterum ſe obtulit ad eandem. Propter quod die 7. menſis Martii in ſeſſione ad hoc ſpecialiter per ipſum celebrata, in qua ſuper peſtus ſuum juravit, vovit & promiſit, ut in eadem ſchedula continetur, ſuper quo multa fuere facta publica inſtrumenta. His factis ſonabantur campanæ circumquaque, ac *Te Deum laudamus* altis vocibus decantabatur, ſicque ipſes indubia eſſet unionis. Verum cum credebamus, prout verſimiliter dubitari non debuit, quod ſalus & unio eſſet in ſoribus, ecce ambaxiatores Regis Franciæ Conſtantiam veniunt, Dux ſcilicet Bavaricæ, Ludovicus archiepiſcopus Remenſis, Episcopus Carcatonenſium, certis aliis, quos Rex Romanorum cum magna ſuſcepit decentia, quos etiam Papa volens ſibi allicere decreverat in publica ſeſſione ſuſcipere & audire. Et quia hoc non placuit Concilio, ipſis nihilominus audentiam in Eccleſia majori præbuit, ac ipſos taliter honoravit, ſicut illos, quos Rex vult honorari. His itaque expeditis cepit murmur paulatim ſurgere, quomodo dominus Papa haberet rædium de ſtando in hoc loco Conſtantiænſi, ſingebatque locum de peſte jam eſſe infectum, propter quod ſatagebat quantum in ipſo erat locum Concilii alibi tranſferre, ſic etiam ipſis cardinalibus & nonnullis Italianis expediens videbatur. Rurſus tres nationes omnino locum decreverunt ſine deliberatione Concilii non mutandum. Pendente igitur hoc tractatu de loco non mutando, Dominus Rex

Romanorum circa paſta jurata hinc inde cum Ambaxiatoribus Regis Arragonum & Petro de Luna, & de conſenſu Domini Papæ, & totius Concilii iniiit, quatenus per totum menſem Junii in civitate Nicienſi cum diſtis Rege Arragonum & Petro de Luna inſimul convenirent. Quibus ſic plane expeditis datis litteris ſalviconduſtus hinc inde ſimiliter cum Ambaxiatoribus a Corario alias Gregorio XII. fuit ordo datus de mandato ad renunciandum. Quatenus ipſi hoc, quanto celerius poſſent, eſſicerent, ut mandatum pleniffimum ad cedendum a ſuo domino ſcilicet Gregorio XII. Papa reportarent. Ad quod ſe prædicti Ambaxiatores prompte obtulerunt. His igitur ſic conſeſſis nonnulli Prælatorum & alii, qui Concilio de jure intereſſe debuerant, cœperunt paulatim a Concilio verſus partes declinari, non petita nec obtenta licentia cuiuſcumque, ſic quod notabiliter præſumi potuit diſſolutio Concilii ſaltem in maiori parte iſto modo. Et quia Archiepiſcopus Moguntinus ſentiens, quod facta Concilii juxta caput ſuum non procedere volebant; videns etiam & forte in ſpiritu Cayphæ præſentens, quod Papa ſua ſequi deberet veſtigia, longe ante ſex ſeptimanas a civitate Conſtantiænſi, mane una ſabbatorum clanculum exiliens per aliam viam in ſuam fuit reverſus regionem; propter quod mandatum fuit per Camerarium Papæ, ut nullus de cetero recederet. Sed quia nihilominus quamplures recedebant, hac occasione motæ inter ſe nationes conſeſſerunt, quatenus nullus Prælatorum ſeu aliorum Concilio intereſſe debentium ſine licentia Papæ vel deputatorum deberet a Concilio recedere. Et quia ſic ſubito de huiuſmodi deputatis ſeu deputandis non potuit provideri, deliberatum fuit, ut dominus Rex portas civitatis faceret fieri cuſtoditas, ad hoc ut nullus notabilis tandiu exiret, quoſque per dominum Papam & Concilium de remedio provideretur. Interea dominus Papa, qui de loco Conſtantiænſi ab initio male contentus fuerat, ſed neque loco tantum inſeſſus fuit, ſed quia vidit diem tot & tantos de diverſis mundi climatibus Regum, Principum, Ambaxiatores immo multos Principes, ceteroſque viros magnificos ad civitatem affluere, ſuper quibus lætari & dilatari cor ſuum debuerat, cepit intra ſe forte cogitare, quoniam tanta ac talis congeries Prælatorum & Principum poſſet ſibi inſultare, ipſumque ducere quo non vellet. Quærens igitur opportunitatem qualiter ſub colore alicujus metus poſſet locum hunc declinare, ſuſtens quod portæ civitatis ultra ſolitum eſſent, ut præfertur, cuſtoditæ, ad iracundiam vehementer concitatus, & convocatis aliquibus Principibus Sacerdotum & ſenioribus populi civitatis proteſtatur coram ipſis, qualiter de cetero in civitate Conſtantiænſi libertas Concilii eſſet violata, & ſalviconduſtus domini Regis Romanorum eſſet per factum huiuſmodi fractus, propter quod facta de cetero & ſiſtenda in antea, dicebat, tanquam per impreſſionem nulla eſſe & irrita, ex quibus ſuum lamentabatur in civitate Conſtantiænſi incolatum. Cœpit ergo timere, ubi timor non fuerat, & incellus eſſe inter tot delicias, & honores. Dominus autem Rex Romanorum cum

ANNO
CHRISTI
1415ANNO
CHRISTI
1415

Prælati trium nationum, hoc comperto, quod ipse A
Papa sic moleste prædictarum portarum custodiam tur-
lisset, & quod protestationes hujusmodi fecisset, ascen-
dit palatium junctis sibi utriusque status quam pluribus
Principibus, cepit suam innocentiam excusare, aliter
scilicet dictarum portarum custodia juxta delib- nem
nationum facta fuisset pro metiori, cepitque ipsorum con-
solari, quatenus dubitare non deberet, immo deberet
esse tutissimus, & quod locum istum sine deliberatione
Concilii non mutaret, & multa plura & salubria tam
per Regem quam per Prælatos sibi pacifice dicebantur.
Sed ipse amaricatus nonnullos venerandos Patres, Pa-
triarcham scilicet Antiochenum turpiter verbis prius
obruit, & dominum Salisburgensem Anglicum tunc præ-
sentem, hæreticum tunc asseruit. Tandem postquam ampli-
us fremere non potuit mitigatus animo cepit loqui
Regi Romanorum; quomodo ipse Papa de ipso Rege nul- B
latenus dubitaret, immo certus esset, quod sibi nullum
malum cogitaret, immo non curaret mori, etiamsi ipsum
Rex occideret, vellet ipsum absolvi. Et subiunxit quo-
modo nullus credere aut suspicari deberet de ipso, quod
nocturno tempore & furtim ab hoc loco recederet, quia
esset adeo gravis, & male ire de nocte dispositus; ad-
jungens, quod citius eligeret mori, quam tantam sibi ve-
recundiam, clam recedendo, in orbe terrarum suscita-
ret. Immo dicebat: si istum locum mutare decrevero,
hoc publice præmissis solitis intimationibus faciam &c.
His sic transcurtis, sequenti die præhabitis maturis Con-
siliis trium nationum, conclusum fuerat, qualiter pro
eo, ut citius & facilius expediretur negotium unionis,
supplicandum esset Domino Papæ, quatenus constitueret
procuratores legitimos ad cedendum Papatui, si & quan- C
do alii duo cederent; sicque sibi alio die fuit supplica-
tum per omnes fere nationes, Rege Romanorum tunc
cum suis Principibus assistente; & quia quod quis non
diligit, facile contemnit, noluit intelligere ut bene age-
ret, dixitque deliberare se velle cum Cardinalibus. Fa-
cta deliberatione, convocatis iterum omnibus nationibus,
Rege Romano, Ambaxiatoribus Regum & Principum
præsentibus, fecit respondere per dominum Florentinum
cardinalem, qualiter ipse Dominus Papa nollet consti-
tuere procuratores ad cedendum, immo solus vellet ire
ad locum vicinum Nicææ, & vellet cessionem tacere
personaliter, & multa allegabat dominus Florentinus
tam jura quam rationes, qualiter ipse Papa in hoc casu
constituere procuratores nullatenus teneretur, & qua-
liter locus iste esset omnino civitati Nicienfi, in qua
conventio, ut præfertur, fieri deberet cum Petro de
Luna & Rege Aragonum vicinis. Sequenti die nation- D
es congregatæ in conventu Fratrum Prædicatorum cor-
am Cardinalibus per Papam deputatis, dederunt suas
rationes in contrarium fortissimas dictis Domini Floren-
tini Cardinalis tam de jure quam de facto alligantis, fuit-
que ibidem maximus confliktus verborum cum cardinali-
bus, inter quos dominus Pisanus Cardinalis contra domi-
num Regem Romanorum multa, & inter cetera hæc lo-
quebatur, quomodo nullus deberet consulere domino Pa-
pæ, quod ipse statum universalis Ecclesiæ in manibus cu-
juscumque Principis viventis dimitteret. Credebant enim
quod dominus Rex aspiciat, ut dictæ cessionis procu-
rator fieri voluisset, propter quod dictus dominus Pisa-
nus aequaliter successus subiunxit Regi dicens: etsi, se-
renissime Rex, esis advocatus & protector Ecclesiæ, non
estis tamen dominus Ecclesiæ; ad quod Dominus Rex E
indeliberate respondit: fateor, inquit, me non esse do-
minum Ecclesiæ, nec credo, quod aliquis vivens in hoc
mundo sit dominus Ecclesiæ præter Deum, cujus est ter-
ra & plenitudo eius. Quod quidem verbum reputatum
fuit Regi ad magnam sapientiam, præsentibus ibidem
nunciis tam Domini Petri de Luna, quam domini Gre-
gorii pontificum, sicque negotio interminato discesserunt.
Videntes igitur istæ tres nationes, Germanica scilicet
Gallica & Anglicana, & quidam boni viri de Italia,
licet occulti, quod Papa nullatenus esset dispositus dare
procuratores, sed locum omnino mutare proponeret,
fortius instare ceperunt, quod omnino procuratores fa-
ceret, & ne locum aliquatenus sine deliberatione Con-
cilii mutaret, quodque nihil innovaret, per quod ne-
gotium unionis posset turbari, seu quoquo modo diffi-
Cencil. General. Tom. XXVII.

pari Et quia Dominus Papa noviter Fridericum ducem
Austriæ vicarium & capitaneum generalem in partibus
Italiæ & Germaniæ, ut dicebatur, secretissime fecerat,
per quo bulla, omnibus, ut creditur, Cardinalibus in-
scius, de manu D. Francisci de Monte Politiano scripta
fuerat, quæ quinquam secreta esse debuit, caku tamen
inopinato in publicum devenit, propter quod Dominus
Rex cum prælati magis dubitare ceperunt. Dominus ve-
ro Papa videns quod res ardua agitur, & quod secreta
sua sic in publicum divulgantur, quodque cum honestate
Concilio petenti procuratores recusare non posset, que-
rebat intta se qualiter caute manus Concilii evaderet.

Factum est autem, ut postquam apud se deliberaret
de nocte & clam de civitate recedere, fecit feria ter-
tia ante dominicam *Domini in solge*, suas in secretissi-
mo loco componere sarcinulas, seque ad iter accingere
insecis aliis suis Palatinis & Cardinalibus. Quidam tam-
en bonus vir zelator unionis, quem ipse Papa suspen-
sum non habuit, qui res prædictas colligatas vidit, ve-
niens, certis de nationibus deputatis revelavit, quomo-
do scilicet Papa esset ad currendam viam dispositus,
deberetque in habitu exire monachali, vel sacmanni,
vel si aliter evadere non posset, deberet in uno vase
extra civitatem educi. Quod quidem Dominum regem
& totum fere Concilium non latuit. Propter quod Do-
minus Rex habito Concilio nationum feria v. ipso scilicet
die S. Benedicti, ascendit palatium, cepitque ipsum D.
Papam consolari, ut haberet bonum animum, & non ti-
meret, sed stare, & non recederet, & talia valde hu-
milia sibi proposuit; ad quod terrur D. Papam respon-
dissit, quod non haberet voluntatem recedendi, neque
posset, si vellet, quia esset uno pede aequaliter impedi-
tus, cepitque, ut dicitur, coram Rege sustentando se
in baculo claudicare. Credentibus itaque Rege & Con-
cilio, quod omnia stare deberent in suo ordine, ecce
Dux Fridericus fingens se factum Papæ ignorare, eod-
dem die hauriuit cum filio Comitis de Zil per quem ip-
se Dux dum turpiter esset de equo projectus, mox de
civitate insalutato hospite secessit, & ut dicitur, u-
num de secretariis suis illo sero mittens, de recessu,
quemadmodum fieri deberet, præcavit; sed hoc Re-
gem Romanorum non latuit, scivitque quod Papa illa
nocte fuerat recessurus, potuissetque ipsius recessum im-
pedire. Sed noluit ex causis multiplicibus, tum quia ne
fidem salvoconductus frangere videretur, tum etiam quia
hoc a Concilio non habuit in commissio; unde factum
est, dum medium silentium tenerent omnia, & nox in suo
curiu medium iter teneret, Dominus Papa, ut dicitur,
veste sacmanni accinctus instar Belisarii cum pharetra
tamquam gigas ad currendam viam de civitate Con-
stantienfi pedester secundus vel tertius exiit, ut di-
citur, consociatus Dux Fridericus, sicque illa no-
cte, scilicet feria quinta, ante Domini am præta-
tam ipso die S. Benedicti XXI. mensis Martii us-
que in quoddam oppidum dictum Schaphusen prædicti
Ducis quatuor milliis a Constantia distans pervenit.
Manc facta, scilicet feria quinta, ut præfertur, stupe-
facti homines & Prælati Concilii Cardinales ad palatium
concurrunt cum Rege; & Prælati, & quid de
cetero faciendum super hac inaudita novitate non me-
diocriter altercantur. Suadentibus Cardinalibus quod
propter hoc Concilium nullatenus dissolvi debeat; im-
mo ex hoc sperare meliora, sic quod ipsis hinc inde for-
titer clamantibus & disputantibus. Ecce breve seu littera
D. Papæ Regi & Prælati præsentialiter sub hac forma.

Joannes Papa XXIII. propria manu.

Gratia Dei omnipotentis libere stamus in Schaphu-
sen, & non venimus animo declinandi ab his quæ pro-
missimus per nostram renunciationem facere pro pace
Ecclesiæ Sanctæ Dei, sed ut in libertate & salute pro-
pria persona nostræ possimus ea executioni manda-
re. Datum in Schaphusen diei XXI. mensis Martii. Pon-
tificatus nostri anno V.

Quibus litteris sic visis, determinatum fuit per omnes
nationes pro Sessione crastina, scilicet Sabbato, Cardi-
nalibus nolentibus interesse. Quidam ergo de Papa dis-
sepali & sui subulari cum reliqua supellectili & eius
publice ipsum secuti sunt. Alii vero qui facta Concilii
alterabant in vias diversas sine licentia Concilii
L 2

ANNO
CHRISTI
1418

ANNO
CHRISTI
1418

723
runt. Inter quos unus de Suffraganeis Archiepiscopi Gene- A
ensis, scilicet Dominus Curricensis Primus eodem die
a Concilio non petitis apostolis appellavit. Die vero
Sabbati, ut predictum est, fit sessio famosa & solemnitas
omnibus fere Prelatis presentibus preter Cardinales.
In qua quidem Sessione Cancellarius Universitatis Pari-
sienfis magister Theologie disertissimus Joannes de Ger-
son faciens sermonem ad Clerum, has infrascriptas con-
clusiones deduxit, ac multis rationibus comprobavit, in
qua quidem sessione nullus Cardinalium, licet fuerint
solicite evocati, voluit interesse. Unde Dominus Patriar-
cha Aethiobenus missam pro dicta sessione celebravit.

Prima Conclusio.

Ecclesiastica unitas ad unum caput Christum agglutina-
tur. per amorosum Spiritus Sancti vinculum medianibus
divinis charismatibus tanquam qualificativis dispositio-
nibus reddentibus in corpore mystico complexionabilem
harmoniam vivificam & decentem ad opera vite spiri-
tualis & sufficienter exercenda.

Secunda Conclusio.

Ecclesiastica unitas ad unum caput secundarium, quod
dicitur summus. Pontifex Christi vicarius fecundior est,
multiplicior, copiosior & major quam fuit Synagoga,
& quam sit congregatio sub uno Rectore, Rege, vel Im-
peratore.

Tertia Conclusio.

Ecclesia habet potestatem seu facultatem ex vivo
germine sibi insito per spiritum Sanctum, quod seipsam
potest congruare integritate & unitate membrorum
suorum, tam essentialium seu formalium, quam mate-
rialium atque fluentium.

Quarta Conclusio.

Ecclesia habet sponsum indefectibilem Christum, sic,
quod lege stante, nec Christus potest ipsi sponsum suum
Ecclesie dare libellum repudii, nec e contra.

Quinta Conclusio.

Ecclesia non ita ligatur matrimoniali vinculo ad vi-
carium indefectibilem sponsum suum, quin rursus possint se
absolvere, & dare libellum repudii.

Sexta Conclusio.

Ecclesia vel generale Concilium eam representans,
est a Spiritu Sancto directa, tradita a Christo, ut qui-
libet cuiuscumque status, etiam si Papalis existat, eam
audire & ei obedire teneatur; alioquin habendus est
ut ethnicus & publicanus, patet ex immutabili lege di-
vina Matthei XVIII. promulgata.

Descriptio Concilii.

Concilium generale est congregatio legitima auctori-
tate facta ad aliquem locum ex omni statu hierarchie
totius Ecclesie catholice, nulla fidei persona, que au-
diti requiratur exclusa, & salubriter ordinandum ea,
que debitum regimen ejusdem Ecclesie in fide & mo-
ribus respiciunt.

Septima Conclusio.

Ecclesia vel generale Concilium dum dicitur aliqua regi-
men Ecclesie concernentia, Papa non sic est supra jura
etiam positiva, quod possit pro libitu suo dissolvere ta-
lia dictata per Ecclesiam eo modo et intentione, quibus
dictata conclusaque sunt.

Oitava Conclusio.

Ecclesia vel generale Concilium quamvis non possit
tollere plenitudinem potestatis Papalis, a Christo super-
naturaliter & misericorditer collata; potest tamen u-
lum eius limitare sub certis regulis ac legibus in aedi-
ficatione Ecclesie, & in hoc est totius Ecclesiasticae re-
formationis stabilire fundamentum.

Nona Conclusio.

Ecclesia vel generale Concilium potuit & potest ag-
gregare sine expresso mandato vel consensu Papae etiam
rite electi & viventis in multis casibus. Unus inter ce-
teros est, si accusatus & evocatus sit ut audiat ecclesiam
juxta legem Evangelicam allegatam cui legi subjectus est,
& ipse renuit contumaciter Ecclesiam convocare. Alius
casus est, ubi materia grandes concernentes regimen Ec-
clesie veniunt terminande per Concilium generale,
Papa renuit contumaciter illud evocare. Alius casus, si
jam dictatum sit per generale Concilium, quod tali,
vel tali tempore debeat convocari. Alius casus est, ubi
probabilis dubitatio est super jure contendendum plu-
rium de Papatu.

Decima Conclusio.

Ecclesia seu generale Concilium si viam aliquam con-
cluserit vel avertendam esse a Papa pro terminatione
schismatis, ipse tenetur illam acceptare, & ita secundum
preparationem animi tenetur ad cessionem, & dum ul-
tro offert eam & prevenit, ipse redditur multipliciter
commendandus.

Undecima Conclusio.

Ecclesia seu generale Concilium precipue debet in-
tendere cum prosecutione unionis perfecte ad extirpa-
tionem errorum & emendationem errantium sine per-
sonarum seceptione, similiter ad hoc quod hierarchicus
ordo Ecclesiasticus Prelatorum & curatorum multipli-
citer turbatus reformetur, ad similitudinem celestis
Hierarchie, & conformiter ad regulas primitus insti-
tuta.

Duodecima Conclusio.

Ecclesia non habet efficacius medium ad generalem
sui ipsius reformationem, quam si statuta generalium
Conciliorum, eorumdem continuationem & celebratio-
nem provincialium non obmittendo.

Et quia ex predictis conclusionibus facta fuerant mul-
ta fundamenta ad soliditatem presentis Concilii, delibera-
tum fuit uniformiter, quatenus infrascriptis articulis
decernendis heret sessio XXVI. Martii, in qua ali-
qui Cardinales interfuere licet pauci, ubi Dominus Car-
dinalis Cameracensis preedit. & Dominus Cardinalis
Florentinus conclusiones & articulos ejusdem sessionis
pronuntiavit. Deinde autem sacro Concilio intimatum
fuit, quomodo Dominus papa de Schafusa in horribili
pluvia festinanter transfiliit in aliud oppidum Ducis Fri-
derici dictum Zauffenburg, quatuor miliaribus distans a
Schafusa, allegans metum & per horreicentiam prout
hoc litteris suis significavit. Postquam vero Concilium
intellexit quod Papa niteretur enervare auctoritatem
Concilii. providit, quod iterum habita fuit sessio, in
qua Cardinales aderant, alii vero preter Papam, quia
de suo statu agebatur, intrare recusarunt. In qua qui-
dem sessione pronuntiata fuerunt decreta & articuli sci-
licet de potestate Concilii immediate a Christo, cui qui-
libet obedire teneatur, & de pena non obedientium;
de non mutatione officiariorum in alium locum; de
translatione Prelatorum; de plena libertate supposito-
rum in Concilio. Dum autem iterum sacrum Conci-
lium informatum esset, quomodo Dominus Papa de
Lauffenburgo Basiliensis diocesis in alium rursus oppi-
dum Triburg se contulisset, inter nationes conclusum
fuit, quod duo Prelati de qualibet natione, & duo Car-
dina-

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

dinales Florentinus scilicet & Sancti Marci debuerunt
 ivisse in Friburgam. Et dum essent in via, Papa ultra-
 rius profectus venit in Brisach oppidum ducis predicti,
 unde ipse ibidem etiam constitit coram Papa, & ex-
 positis negotiis Concilii, ipse dixit, quomodo cras, sci-
 licet feria quinta in die S. Marci Evangelista vellet
 deliberatus petroptis respondere. Mane autem facto
 ante solis ortum nullis datis responsis, immo insalutatis
 Cardinalibus, & aliis iterum ulterius progressus est.
 Ipsi vero Cardinales & qui missi fuerant, mox hoc Con-
 cilio incitarunt; afferentes eum dixisse quod statim
 sumpto prandio vellet venire Constantiam. Sed ecce ac-
 cidit, quod dum Papa cum duce proficiscentes venirent
 in aliud oppidum Ducis prefati dictum Nuernburg, &
 vellent, ut de certo dicebatur, versus Burgundiam pro-
 ficisci, quia certae gentes Ducis Burgundiae venerant,
 ut praesertim, ad suscipiendum Papam, eum tandem in
 Franciam conducendi. Civitas autem Basiliensis hoc in-
 tellecto diffidavit Ducem Fridericum, & praclusit
 omnes exitus viarum, sic, quod neque Papa neque Dux
 potuerunt amplius proficisci, sed coacti fuerunt retro-
 cedere versus Brisach. Ubi dum Papa esset, volens so-
 litarius, ut dicitur, clam aufugere de castris, descen-
 densque per quandam rupem & petram usque prope
 terram, ibi per custodes castris, ut dicitur, deprehen-

sus turpiter ad castrum reditus est. Interim vero tra-
 ctabatur de pace & concordia inter Regem Romanorum
 & Ducem Fridericum per Teodoricum Ducem Bavarie
 cum Friderico Burgravio de Nuremberga, qui tanquam
 mediator inque partes profectus reperit Ducem Frideri-
 cum in quodam oppido, ipsum ut se ad gratiam Re-
 gis poneret, induxit, deditque ei saluumconductum ve-
 niendi Constantiam. Qui Fridericus Dux Constantiam
 ingressus est, se & sua ad simplicem gratiam D. Regi
 Romanorum, in totum contulit, prout in litteris suis
 desuper editis plenius continetur, stetitque tanto tem-
 pore in civitate Constantiensi, quousque omnia in eisdem
 suis litteris scripta compleverunt. Papa autem reditus
 fuit cum modica solemnitate in Friburgam, ubi cautius
 custoditur, ne unquam offendat ad lapidem pedem suum,
 donec praefatus Fridericus dux Austriae ipsum Papam
 Regi Romanorum & sacro Concilio in civitatem Con-
 stantiensem circiter feriam quintam ante Pentecosten
 praesentasset. Cardinales vero & alii nuntii Concilii au-
 dientes quod per Ducem Fridericum reverti debuit Pa-
 pa in Friburgam, ipsum ibi expectaverunt; ipse vero
 videns se aliter evadere non posse, obtulit procura-
 toriam de manu sua volens simpliciter renunciare Pa-
 patui, si solum tutus esset de vita & de provisione sus-
 ficienti.

T E N O R L I T T E R A R U M

Friderici Ducis Austriae, de quibus supra fit mentio, est talis.

Hec Episto-
 la Germani-
 ca erat in
 Cod. sed
 latinam red-
 didit P.
 Canonicus
 Regular.
 quo hanc &
 superiora ac-
 cepti Man.

Nos Fridericus &c. notum facimus &c. Cum in illu-
 strissimi principis & Domini Domini Sigismundi regis
 Romanorum semper Augusti, Hungariae, Dalmatiae,
 Croatiae &c. regis nostri clementis Domini disgraciam inci-
 derimus, quod in propria persona coram eodem nostro do-
 mino Rege nos Constantiam steterimus, & nos, nostrum
 corpus & ditiones, homines, Civitates, Castella, & om-
 nia quae habemus, seu possidemus absque exceptione alicujus
 rei ipsius regiam gratiam tradidimus, & posuimus,
 tradimus & ponimus vi harum litterarum, ita ut de
 iisdem rebus & personis disponere possit juxta regium
 arbitrium, item ea quae quilibet persona sive sacra, si-
 ve saecularis, nobilis vel ignobilis, aut cujuscumque di-
 gnitatis vel status, nemine excepto, nobis debent, vel
 nos ipsis debemus quacumque de causa omnia etiam praedi-
 cto nostro domino Regi totaliter concessimus, ita ut
 quidquid de his praeeperit, ordinaverit aut fecerit, il-
 lud executuri simus absque mora vel contradictione.
 Ad haec volumus mittere Joannem papam infra spatium
 hodiernae diei & futurae feriae V. ante proximam Pen-
 tecosten Constantiam, & in manus ejusdem domini nostri
 Regis ac Sacri Concilii, quod modo ibidem cele-
 bratur, extradere, taliter tamen, ut idem Papa Joannes
 cum omnibus suis Constantiam venturis in vita &
 rebus propriis securitatem habeat. Et si accideret ut
 praedictus Joannes de Pontificatu deponeretur, in illius
 Concilii arbitrio sit, ejus statui provisionem facere.
 Interim nos Constantiae obsides mansuri sumus, donec
 praefatus papa Joannes illuc pervenerit, ac usque dum om-
 nes ac quilibet nostrorum vassallorum Civium atque sub-
 ditorum, nostra castella, civitates & regiones & valles
 in Suevia, in Alsatia ad Rhenum, in Brisgoja, in com-
 itatu Tirolensi ad Athesim, ac valle Oeni, supradicto
 Domino nostro Regi homagia praestaverint, perque
 Sancta juraverint subiectos & obediens se fore, do-
 nec omnia superius scripta penitus peregerimus, ac
 que compleverimus; ab hoc quoque homagio & ju-
 ramento liberi non sint usquedum a nostro Domino
 vel ore vel scripto ut tales pronuntiati fuerint; sic-
 que nostris promissis vel in toto vel in parte non ste-
 terimus, quod Deus avertat, praedictae nostrae civi-
 tates, Castella ac Provinciae cum subditis & valli-
 bus praedicto domino nostro Regi omnino subiciantur,
 & ipsi tanquam vero ac destinato Domino subiecti at-
 que obediens maneant absque alicujus vel nostra irri-
 tatione aut contradictione, praclusisque omnibus circa
 haec fraudibus ac dolis. Utque haec firma rataque ma-
 Concil. General. Tom. XXVII.

Cneant nostra principali fide promissimus & ad sacra ju-
 ravimus, promittimus & juramus vi harum litterarum
 omnia quae in eis scripta sunt facere, & executioni man-
 dare plene ac fideliter. In quorum fidem proprium no-
 strum sigillum his litteris volentes appendimus atque in
 confirmationem, quod haec omnia propria nostra ac libe-
 ra voluntate peracta sint, rogavimus perillustrem Principem
 Ducem Ludovicum comitem Palatinum Rheni Ducem Ba-
 variae, ac Merta Burgravium: item Fridericum Nie-
 renbergensem Burgravium dilectum nostrum affinem,
 ut quilibet suum sigillum in testimonium omnium su-
 praescriptorum eisdem litteris apponat, absque praesudicio
 exinde Ludovici vel Friderici. Quod & nos praefati
 Ludovicus & Fridericus confirmamus. Datum &c.

S E S S I O XIII.

De Sabbati quindecima mensis Junii anno a Nati-
 vitate Domini MCCCCXV. indictione octava, fuit
 sessio generalis in ecclesia majori Constantiensi, in qua
 fuit cantatum officium Missae de beata Virgine Maria per
 reverendum patrem dominum Joannem episcopum Lutu-
 mensensem.
 Quo completo, legentur litaniae, &c. more aliarum
 sessionum, praesente ibidem serenissimo principe Sigismun-
 do Romanorum & Hungariae, &c. rege. Praesidebat in
 eadem sessione reverendissimus pater dominus Joannes epi-
 scopus Ostiensis cardinalis Vivariensis. Ex deputatione ve-
 ro ipsius Synodi archiepiscopus Mediolanensis legebat quaj-
 dam ordinationes & decreta de cetero in Romana eccle-
 sia tenenda & observanda, quorum tenores inferius se-
 quantur in hunc modum.

Ex mss. Suis, & tribus Germanicis, &c.

Et deinde officio Missae celebrato, fuerunt lectae li-
 taniae cum introitu: Exaudi nos Domine: cum diversis
 collectis, evangelio, hymno. Veni creator Spiritus, iux-
 ta consuetudinem & ritum aliarum sessionum: praesente
 ibidem serenissimo principe Sigismundo Romano-
 rum & Hungariae, &c. rege. Cui adstant reverendis-
 simi patres domini Cardinales de Urfinis & Laudensis.
 Cui sessioni, sive Synodo, inter cardinales & eorum
 nomine reverendissimus in Christo pater & dominus
 Joannes Ostiensis cardinalis Vivariensis praesidebat. in
 praesentia dominorum Francisci Venetiarum, Antonii
 Zz a Aqu-

a M. unni
 additio ma-
 joris fidei.
 Ex prima
 sessione.

ANNO CHRISTI 1415.

a Al. Brun- castii.

b Forte, alii

Aquilejensis, Brandis Piacentini, presbyterorum: Thoma Tricaricensis, Odonis de Columna, Landulphi Barenfis, Raynaldi de a Branchasis, & Francisci Florentini, diaconorum Cardinalium. Quo officio Missae & litaniarum cantato, lecto aequo dicto, Henricus de Piro & Joannes de Scribanis promotores & procuratores negotiorum dictae Synodi, comparuerunt ibidem, & proposuerunt coram tota Synodo, dicentes, quod in diversis Mundi partibus inceperunt pullulare certae hereses, & antiquitas continuari; & praesertim quod sacerdotes aliqui hodie communicarent Corpus Christi post carnem, & non jejuni, & sic ministrarent b alii. Et alia dixerunt, prout & quomodo in quodam petitionum papyri schedula inscripti tenoris continetur: petentesque sibi super praemis provideri, nominibus quibus supra, de remedio opportuno. Qua petitione oblata & recitata, placuit domino praesidenti, omnibusque aliis & singulis suppositis huiusmodi Synodi, super hoc remediari. Et statim reverendi patres & venerabiles viri domini, Bartholomaeus archiepiscopus Mediolanensis, Stephanus episcopus Dolenfis, Antonius episcopus Concordienfis, Andreas electus Poznanienfis, Nicolaus episcopus Mersburgensis, & Patricius episcopus Cortagenfis decretorum doctor, ascenderunt ambonem nomine nationum quatuor: & dominus Bartholomaeus archiepiscopus Mediolanensis ad hoc per Synodum deputatus, legebat quasdam ordinationes & decreta de cetero in ecclesia Romana observandas & tenendas, quarum tenores inferius sequuntur.

Quia in nonnullis partibus Mundi perversus mos pullulare incepit, ut sacerdotes, laicos sub utraque specie, panis videlicet & vini, communicare non cessent, contra Romanae & universalis ecclesiae consuetudinem approbatam, unde scandala & haereses verisimiliter orti suspicantur: petimus nos promotores & procuratores hujus sanctae Synodi, in Spiritu sancto legitime congregatae, per vestras reverendissimas paternitates provideri salubriter ecclesiae Dei.

Ex prima editione.

In nomine sanctae & individuae Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen.

Cum in nonnullis Mundi partibus quidam temerarie asserere praesumant, populum Christianum debere sacrum Eucharistiae sacramentum sub utraque specie panis & vini specie suscipere: & non solum sub specie panis, sed etiam sub specie vini populum laicum passim communicent, etiam post carnem, vel alias non jejunium, & communicandum esse pertinaciter asserant, contra laudabilem ecclesiae consuetudinem rationabiliter approbatam, quam tanquam sacrilegam damnabiliter reprobare conantur: c

c Mss. Brun- sicut. hic addit, accipite incipiendo.

d Hunc locum alii sic legunt.

Et similiter, quod licet in primitiva ecclesia huiusmodi sacramentum reciperetur a fidelibus sub utraque specie, tamen postea a confitentibus sub utraque & a laicis tantummodo sub specie panis suscipiatur; cum firmissime credendum sit, & nullatenus dubitandum, integrum Christi Corpus & sanguinem tam sub specie panis, quam sub specie vini veraciter contineri. Unde cum huiusmodi consuetudo ab ecclesia & sanctis patribus rationabiliter introducta, & distinctissime observata sit, habenda est pro lege, quam non licet reprobare, aut sine ecclesiae auctoritate pro libito

aut mutare. Quapropter dicere, quod hanc consuetudinem aut legem observare, sit sacrilegium aut illicitum, censeri debet erroneum: & pertinaciter asserentes oppositum praemissorum, tanquam haeretici arceudi sunt & graviter puniendi per dioecesanum locorum, seu officiales eorum, aut inquisitores haereticae pravitatis, in regnis seu provinciis, in quibus contra hoc decretum aliquid fuerit forsitan attentatum aut praesumptum, iuxta canonicas & legitimas sanctiones, in favorem catholicae fidei, contra haereticos & eorum sectarios, salubriter adinventas.

Quod nullus presbyter sub poena excommunicationis communicet populum sub utraque specie panis & vini.

Item ipsa sancta Synodus decrevit & declarat super ista materia, reverendissimis in Christo patribus & dominis patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis, & eorum in spiritualibus vicariis abilibus constitutis, processus esse dirigendos, in quibus eis committatur & mandetur auctoritate hujus sacri Concilii sub poena excommunicationis, ut effectualiter puniant eos contra hoc decretum excedentes, qui communicando populum sub utraque specie panis & vini exortati fuerint, & sic faciendum esse docuerint: & si ad penitentiam redierint, ad gremium ecclesiae suscipiantur, injuncta eis pro modo culpe penitentia salutari. Qui vero ex illis ad penitentiam redire non curaverint animo indurato, per censuras ecclesiasticas per eos ut haeretici sunt coercendi, invocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis.

Quibus lectis, magister Joannes de Scribanis & magister Henricus de Piro promotores petierunt responderi per dominos Imperatorem, cardinales & ceteros praelatos, an placeret. Praesidens autem dominus Ostiensis respondit nomine collegii cardinalium, Placet. Similiter rex Romanorum. Sic successively reverendissimi patres domini episcopi, Antonius Concordienfis pro Italia, Stephanus Dolenfis pro Gallicana, Nicolaus Mersburgensis pro Germanica, & Patricius Cortagenfis pro Anglicana in ambone exsistentes, responderunt, Placet.

Ex mss. Sarri & quatuor German.

Quibus factis, promotores & procuratores praedicti, Henrico de Piro loquente, petierunt nomine quo supra, deputari per dictam sanctam Synodum certos commissarios, in causa haeresis ventilata seu ventilanda, & ad Concilium ad praesens devoluta vel devolvenda, orta vel ortura, prout & quomodo in quodam petitionum papyri schedula, cujus tenor inferius est insertus, plenius continetur. Qua petitione data & intellecta, juxta mandatum ipsius Synodi reverendus pater dominus Andreas electus Poznanienfis in ambone legebat schedulam deputationis dictorum commissariorum cum eorum auctoritate & potestate, quae inferius est inserta.

Qua lecta fuit quaesitum & scrutatum per dictos promotores & procuratores, per ipsius Henrici de Piro organum, an dicti iudices placerent. Respondit fuit per dictum dominum praesidentem nomine collegii cardinalium & suo, Placet.

Et subsequenter per dominos Antonium Concordiensem, Dolensem, Mersburgensem episcopos, & Cortagensem, praedictos, nomine nationum suarum praedictarum, Placet: & similiter per omnes alios, praeterquam per reverendum patrem dominum Martinum episcopum Atrebatensem, ambaxiatorem ducis Burgundiae, qui dixit, domino suo fore suspectum reverendissimum patrem dominum Petrum cardinalem Cameracensem multis de causis, quas suo loco & tempore congruo dare vellet in scriptis: nullo modo consentiendo in dictum dominum cardinalem tanquam commissarium, saltem in causa quae speratur verti inter dominum suum Ducem Burgundiae & Parisienses, &c. Super qua protestatione sibi fieri fecit & petiit unum vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta.

Qua

ANNOS CHRISTI 1415.

modo ad evitandum aliquo periculo & scandalo est rationabiliter introducta, quod a confitentibus sub utraque specie, & a laicis tantummodo, & ad ministrandum, ad immutandum.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

Qua protestatione facta & admissa, promotores & procuratores predicti patierunt ubi nomine suo supra, super omnibus & singulis causis, dictis, lectis, diffinitis, & declaratis fieri unum vel plura, & tot quot essent necessaria, publicum & publica, instrumentum & instrumenta, per dominos protonotarios sedis Apostolicæ, dictaque Synodi, ac omnes & singulos notarios & tabelliones ibidem presentes, ad perpetuam rei memoriam. Presentibus ibidem illustribus & nobilibus viris, Ludovico duce Bavarie & comite Palatino Rheni, Frederico Burgravio Nurembergensi, comite Bertholdo de Ursini, Philippo Span de Hungaria pincerna a Synodo, aliisque nobilibus in numero copioso.

a. Mf. de Synodo.

b. primatuum, m.

Item, cum experientia docent, continuo propter scissuram ecclesie novam oriri hæreses, & aliquas antiquas renovari, difficileque sit pro singulis hujusmodi causis & primitivarum personarum de hæresi suspectarum ad hoc sacrum concurrere generale Concilium, pro celeriori hæresum extirpatione, petimus nos promotores & procuratores supradicti, aliquos ex reverendissimis patribus dominis sanctæ Romanæ ecclesie cardinalibus, & aliquos alios ex singulis nationibus iudices & commissarios per vestras reverendissimas paternitates delegari & deputari ad hujusmodi causas hæresum audiendum & terminandum saltem usque ad conclusionem vel sententiam exclusive, cum omnibus & singulis emergentibus, incidentibus, dependentibus & connexis.

Deputantur commissarii in causa fidei.

Hæc sancta Synodus Constantiensis in Spiritu sancto legitime congregata, universalem ecclesiam repræsentans, pro celeriori extirpatione hæresum & ecclesie reformatione sacrosanctæ, specialiter deputat & eligit reverendissimos in Christo patres dominos, videlicet, Jordanum de Ursinis, Antonium Aquilejensem, Petrum Cameracensem, & Franciscum Florentinum, sanctæ Romanæ ecclesie cardinales. Et pro Italica natione reverendos patres dominos Concordiensem, Alexandrinum & Laudensem episcopos, & electum Pennensem: pro Gallicana episcopum Gehonensem, abbatem de Clara villa, & magistrum Ursinum de Callavando: pro Anglicana magistrum Wilhelmum Kerri sacre theologie professorem, magistrum Wilhelmum Kling, magistrum Hugonem d'Horvets, & Joannem e Wewes decretorum doctorem. Pro natione Germanica electum Poznaniensem, magistrum Nicolaum Dinchelspuel, Theodoricum de Monasterio sacre theologie professorem, & Bertholdum Wildungen sacri palatii Apostolici causarum auditorum, ad audiendum & examinandum causas, & in ipsis iudicando procedendum, quarumcumque hæresum & errorum in fide catholica & moribus, undecumque habuerint vel habeant originem, & salubriter extirpentur; & contra quascumque personas, cujuscumque fuerint status aut dignitatis, etiam pontificali, vel alia quavis ecclesiastica vel seculari præfulgeant dignitate: de eisdem suspectas petitiones, accusationes & declarationes eisdem propositas & proponendas recipiendum, partes vocandum, & in hoc sacro Concilio & extra citandum & publicandum, & alias servatis servandis procedendum, prout exigentia fidei & juris ordo postulat: nec non omnia & singula faciendum & exercendum, que in præmissis & circa ea necessaria fuerint, seu etiam quomodolibet opportuna, cum omnibus incidentibus, emergentibus & connexis, usque ad ipsarum causarum conclusionem exclusive. Sic tamen, quod si omnes interesse non possint aut non velint, duas partes ipsorum predicta libere exsequantur.

c. Mf. T. de Leonando.

d. Al. m.

e. Al. m.

f. Al. m.

g. Mf. Dunschpuel.

h. Melius, m.

i. Foris, m.

In causa vero hæresis contra Joannem Hus jam diu ventilata, que & circa conclusionem existit, per iudices deputatos hucusque in ea ulterius cognoscatur & procedatur per eosdem.

Ex Mf. Viatoris.

Die xv. Junii intravit Constantiam D. Carolus de Malatestis Ambaxiator Gregorii XII, cui multi Nobiles fuerunt obviam, cum primis ipsius Gregorii Ambaxiatoribus, qui venerant in Januario, & habebat pro

quo statu xii. muletos oneratos bonis, & sex magnos equos ductos ad magnificentiam ejus cum aliis ccl. equis, vel circa de sua familia. Die Dominica ipse fecit reverentiam D. Imperatori, & proposuit ipsemet ornatissimo stylo, stando in terminis generalibus, in domo Augustinensium, dicens quod venerat ex parte dicti Gregorii ad dandam pacem Ecclesie sanctæ Dei, & quod dictus Gregorius elegerat D. Cardinalem Patriarcham, D. Ducem Ludovicum de Bavaria Palatinum Rheni, cum ipso minimo inter eos Procuratores & Ambaxiatores suos ad Regem Romanorum & Hungariæ, & quod non mittebat eos illuc tanquam ad Concilium, quia non facebatur ibidem esse Concilium, sed ad Imperatorem.

Deinde die Lunæ fuit cum Deputatis coram Rege, ostendens potestatem sibi datam a Gregorio, & ibi erant Deputati cujuslibet Nationis.

Die Martis visitavit Nationes, primo Italicam, de qua erat, & Anglicanam.

Die Mercurii visitavit Nationem Germanicam, & postea Gallicanam, in qua fuit honorifice receptus, & devote multum auditus, dicens & affirmans, quod ipse habebat potestatem renunciandi Papatui, nomine dicti Gregorii, & quod nulli de hoc dubitarent; & allegavit pulchre sacram scripturam ad suum propositum, ad movendum Nationem, ut semper haberet se constanter, & prudenter in omnibus istis, & finaliter explicavit ibidem mentem suam plenius, quam in aliis Nationibus. Fuit deputatus D. Episcopus Tolonensis ad respondendum, & congratulandum sibi, & suo adventui jucundo, qui propter hoc dimiserat uxorem suam, liberos, & patriam, & aliis pluribus modis laudabilibus laudavit eum.

SESSIO XIV.

In qua Carolus de Malatestis renunciavit papatui nomine domini Gregorii XII.

Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimoquinto, Apostolica sede vacante, regnanteque serenissimo, & invictissimo principe domino Sigismundo Romanorum, Hungariæ, &c. rege, regnum suorum anno, Hungariæ vicecesimo, i. Romanae civitatis anno, coronationis vero primo, die autem Julii, quarta mensis Julii, fuit tentata sessio generalis per sanctam Synodum Constantiensem in ecclesia cathedrali Constantiensis supradicta, præsentibus ibidem dicto serenissimo domino Sigismundo Romanorum & Hungariæ, &c. rege, cum insignis regalibus, & nobilibus sibi in his servientibus: videlicet dominis, Ludovico comite Palatino Rheni in panno sive manto, Henrico duce Bavarie in ense, Frederico burgravio Nurembergensi in sceptro, & Andrea filio h. Suerwala barone de Hungaria in corona, ministrantibus, ceterisque principibus in numero copioso. Presentibus ibidem reverendissimis patribus Joanne episcopo Ostiensi & cardinali Vivariensi, Angelo Laudensi, Jordano de Ursinis, ceterisque cardinalibus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, & aliis patribus in copiosa multitudine. In cujus quidem Sessionis principio præfatus dominus Romanus rex indutus vestibus regalibus, recessit de sua sede solita, & transiit ad aliam sedem postam in fronte altaris, tanquam præfatus pro tunc in Concilio, Joanne Dominici tituli S. Sixti cardinali Ragusino, & Carolo de Malatestis domicello Ariminensi, procuratoribus domini Angeli de Corario, Gregorii XII. in sua obedientia nuncupati, ad avertendum Concilium, & cedendum papatui nomine dicti Gregorii, sedentibus juxta regem in quodam banco respiciente versus congregationem Synodi Constantiensis. Deinde cantatis antiphona, Veni sancte Spiritus; ac hymno, Veni creator Spiritus: dihaque collecta de pace per dictum dominum cardinalem Vivariensem, subsequenter per venerabilem virum dominum Job Benner protonotarium domini Ludovici comitis Palatini, lectæ fuerunt due bullæ sequentis tenoris.

Ex

ANNO
CHRISTI
1417.Ex *ms. Suis, & tribus Germanicis.*

Anno & indictione quibus supra, sede Apostolica p[ro]fano vacante, die vero Jovis quarta mensis Julii fuit sessio generalis. In qua serenissimus Romanorum & Hungariae, &c. rex, tamquam Imperator in insignis regalibus praesidebat: cujus enssem gessit dux Henricus de Bavaria, spectrum vero Burgravius Nurembergensis, mundiale sive potum dominus Ludovicus dux Bavariae comes Palatinus Rheni. De corona autem ejusdem servivit comes. In qua etiam sessione interfuere reverendissimi in Christo patres, dominus Joannes Ostiensis dictus Vivariensis, Jordanus Albanensis dictus de Ursinis, & Angelus Tusculanus dictus Landensis, episcopi; Antonius tituli S. Sufanae Aquilejensis, Petrus tituli S. Chrysogoni Cameracensis, Franciscus tituli sanctae crucis in Jerusalem Venetiarum, Thomas tituli sanctorum Joannis & Pauli Tricariensis, Alamannus tituli S. Eusebii Pisanae, Branda tituli S. Clementis Placentinae, Petrus tituli S. Marci de sancto Marco, Antonius tituli S. Caeciliae de Salancho, presbyteri; Raynaldus tituli S. Viti in macello de Brancafisis, Ludovicus S. Hadriani de Flisco, Landolphus S. Nicolai Barenfis, Amadeus S. Mariae in Colmedin Salutiarum, Lucidus de comitibus, Franciscus sanctorum Cosmae & Damiani Florentinensis, diaconi communiter dicti sacrosanctae Romanae ecclesiae cardinales Cantatoque solemni hymno, *Veni creator Spiritus*, cum versiculo, sequentia, & oratione, *Deus qui corda fidelium*, &c. per Joannem episcopum Ostiensem lecta, reverendus pater dominus Joannes Dominici sancti Sixti presbyter cardinalis in sua obedientia, ac magnificus vir dominus Carolus de Malatestis, quasdam litteras bullatas, sive certa procuratoria seu mandata pro ipso Gregorio ad convocandum Concilium generale, & in eo agenda & tractanda approbandum, auctorizandum, nec non ad tractandum & practicandum, procurandum & concludendum cum regia maiestate, ac aliis quibus suae prudentiae videbatur expedire, & alias in ip[s]is procuratoriis seu mandatis, quorum tenores inferius inferuntur, exhibuerunt & produxerunt. Quas quidem litteras bullatas superius, ut praemittitur, exhibitas & productas de mandato domini regis ad tunc praesidentis, venerabilis vir Job publica & intelligibili voce perlegit. Quibus sic lectis & peractis, reverendissimus pater dominus Joannes Dominici, cardinalis, & Carolus, praedicti procuratores dicti domini Gregorii duodecimi in sua obedientia nuncupati, ante altare Concilii prope sedem praesidentis constituti, dictus Carolus praedicto reverendissimo patri ad legendum schedulam tenoris infra scripti, maxime convocationem Concilii, approbationem & ratificationem agendorum in eodem in se continentem, vices suas plenarie commisit. Qua commissione sic facta, surrexit praefatus dominus Joannes cardinalis, sumpto throno. *Petr. 3.* *Omnes unanimes in oratione effate*: factaque super eodem famosa collatione, praelibatam schedulam publice alta & intelligibili voce perlegit. Qua sic, ut praemittitur, lecta, reverendus in Christo pater dominus Bartholomaeus archiepiscopus Mediolanensis, rogante & exhortante praefato domino praesidente, ad instantem petitionem magistri Henrici de Piro, hujus sacri Concilii Constantiensis promotoris, arbonem ascendit, & in eo sibi assistentibus reverendis patribus dominis Antonio Concordiensi pro natione Italica, Stephano Dolensi pro natione Gallicana, Nicolao Marsburgensi pro natione Germanica, & Patricio Cortagensi pro natione Anglicana, episcopis in nationibus praedictis praesidentibus, quasdam capitulorum tenoris infra scripti schedulas, quarum una in effectu continebat, quod Concilium memoratum dictam convocationem, auctorizationem & confirmationem, quantum ad eundem dominum Gregorium pertinet & attinet, eas admittit: & collegium ipsius domini Gregorii duodecimi nuncupati, alteri collegio, videlicet olim Joannis Papae XXIII. & e converso, unitas omnino fore decernit. Altera vero continebat in effectu, quod notarii rogati de praemissis non faciant mentionem in instrumentis suis de Papa vel sede Apostolica, sed de Sigismundo Romanorum

A & Hungariae, &c. rege, & regno Romanorum, usque ad cessionem per Carolum nomine dicti Gregorii faciendam. Quibus lectis, dicti episcopi praesidentes nomine nationum suarum praedictarum, & Joannes episcopus Ostiensis pro se & collegis suis cardinalibus, instante & potente magistro Henrico de Piro promotore praedicto, exhortanteque & rogante serenissimo principe domino Sigismundo Romanorum, &c. rege tunc praesidente, responderunt per verbum, *Placet*. Super quibus convocatione, auctorizatione, confirmatione, admissione, ac unione, ac statutis & decretis, magister Henricus de Piro promotor & procurator a sanctae sedis Apostolicae protonotarius per dictum Concilium deputatus, nec non a notariis quatuor nationum, & quibuscumque aliis tabellionibus publicis ibidem adstantibus, unum vel plura fieri & confici instrumentum seu instrumenta, publicum seu publica, tot quot essent necessaria, instanter requisivit.

Ex *collectione Barberiniana, & tribus Ms. Germanicis*:

Presentibus ibidem Jordano de Ursinis, Francisco Venetiarum, Antonio Aquilejensi, Petro Cameracensi, Thoma Tricariensi, Branda Placentino, Guillemo sancti Marci, Antonio de Chalanco presbyteris, Reynaldo de Brancatiis, Ludolpho Barenfis, Odone de Columna, Lucido de comite, Amedeo Salutiarum, Ludovico de Flisco, & Francisco Florentino diaconis cardinalibus: supervenientibus ibidem magistro domino Carolo de Malatestis Arimini vicario generali in Romanodiola, ac Joanne Dominici tituli sancti Sixti cardinale Ragusino in obedientia Angeli Corario, nomine domini Angeli de Corario praedicti, ad faciendum, & complendum pro bono pacis & unionis in ecclesia, & populo Christiano habenda, certas renunciaciones & reservaciones nomine supra dicti domini Angeli Corario de papatu, quem ipse dominus Angelus praetendit habere, & alias prout inferius latius apparebit. Pro cujus quidem sessionis introitu, & principio praefatus dominus rex Romanorum, indutus vestibus regalibus recessit de sua sede solita, & transivit in aliam sedem postam in fronte altaris, tanquam praesidens pro tunc Concilio, una cum ip[s]is Joanne Carolo, & Joanne Dominico sedentibus juxta eum in quodam banco respicientes versus congregationem Synodi Constantiensis: statim fuit cantata antiphona per cantores & cappellanos Synodi: *Veni sancte Spiritus*, & subsequenter hymnus, *Veni creator Spiritus*. Quibus antiphona & hymno cantatis, & collecta dicta pro pace & unione per reverendissimum patrem dominum episcopum Ostiensem cardinalem Vivariensem venerabilem virum, dominus Job venerabilis protonotarius domini Ludovici comitis palatini praedicti legebat bullam constitutionis procuratoris ad renunciandum papatu missam ipsi Carolo, & Joanni & aliis in eadem expressis. Qua lecta, legebat unam aliam bullam auctorizationis. Bullis lectis, dominus Carolus, prout continetur in ip[s]is bullis, habens majorem auctoritatem quam ceteri, commisit ipsi domino Joanni Dominici, cardinali Ragusino suo collega suas vices ad auctorizandum, & approbandum dictum Concilium. Quam commissionem & auctoritatem sive potestatem ipse Joannes Dominici cardinalis Ragusinus in se recipiens, & pro throno suo recepit verba epistolae diei Dominicae praecedentis, videlicet: *Omnes unanimes in oratione effate*: & fecit unam brevem & ornatum collationem. Qua finita procedendo ad actum sibi delegatum & commissum, auctorizavit & approbavit Concilium Constantiense, quantum ad eum & dominum suum spectabat, prout in quadam papyri cedula, cujus tenor inferius est insertus, plenius continetur.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1415.
Ex prima
editione.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Joannis tituli sancti Sixti presbytero cardinali, Apostolica sedis legato, et Joanni in patriarchatum Constantinopolitanum electo, nostris et ejusdem sedis nunciis; et venerabili fratri VVernero archiepiscopo Treverensi; nec non nobilibus viris, Ludovico comiti Palatino Rheni, et Carolo de Malatestis domicello Ariminensi, in provincia Romandiola pro nobis et sancta Romana ecclesia rectori, salutem et Apostolicam benedictionem.

Joan. 1

Terrenas affectiones humanas tenebrare mentes confas, librandas pro modulo laminationis. Cum lux illa qua dixit, Ego sum lux mundi, se luminantem ostendit: et pro quanto terreno detinentur affectu, minus illius splendorem contingunt. In quo edocemur, errorem cavendum, amoremque rectum sequendum, et nostra omnia ad illam pacem, que est cum Deo homini mortali, feliciter conferenda: contra quam negare non possumus impios errores commissos circa papatum, nosque adversantium astutis repulsos, ad pacem et ecclesie Christi clarum statum per viam renunciationis, et progressum firmiter desiderantes, ut cum spes aliqua scintillaret, occurrimus erogando. Ex eodem igitur affectu continuato, intellecta providentia regia, cum affectione cordi ad ecclesie pacem cum nationibus quas vocavit ad unitatem Constantiensem, exilarati, libenti animo prompti sumus, ut semper futurus, pro extirpatione horrendorum schismatum, et integra unione merito optanda et perficienda, dimittere libere papatum: quamvis nobis clarum sit, tam ex titulo sancte memorie Urbani sexti predecessoris nostri et canonica nostra electione, quam etiam clarissime ex nostra paritate cum efficaci voluntate et rege. Quapropter potius et alius rem ipsam et effectum qui intenditur, ac serenitatis regie cor, mentem, animum et operamque sui adventum ad Constantiam fructuosa advertentes, a quamque extrinsecus quorvis artificio demonstravit; et confidentes exinde de ejus serenitatis dispositione Deo grata, et in eo sperantes cujus res geritur, quod serenitatem eandem diriget in agendis, et vos etiam, qui pro premissorum effectu estis ibidem: et ut possitis in predictis proficere melius et valere, quo efficacior potestatem a nobis constituit vos habere; nobis seu illis ex nobis, quod ubi illi interfuerint, congregationem ipsam, in quantum per dictam serenitatem regiam, et non Balsasarem, se se nuncupari facientem Joannem vicefimumtertium, vocatum, vice nostra ad predictorum effectum convocandi et auctorizandi generale Concilium, remota tamen omnino dicti Balsasaris presidentia et presentia ab eisdem: nec non omnia, que postquam sit feceritis, disponantur pro vera redintegratione ac unione ecclesie, ac presertim schismatum extirpatione, per congregationem eandem, remotis (ut premititur) presidentia et presentia dicti Balsasaris, vice nostra humiliter auctorizandi, approbandi et confirmandi, plenam et liberam de plenitudine potestatis concedimus tenore presentium facultatem.

Datum Arimini, tertio Idus Martii; pontificatus nostri anno nono.

De Curia. G. de Imola.
In plica, M. de Strata. In dorso, in camera.

Ex prima
editione.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Carolo de Malatestis domicello Ariminensi, in provincia nostra Romandiola pro nobis et sancta Romana ecclesia rectori, salutem et Apostolicam benedictionem.

Cum ad laudem omnipotentis Dei et bonum ecclesie sue sancte, pro unionis redintegratione et pace Christianorum, et schismatum extirpatione, pro dolor, nunc vigentium, ultra alias nuntios nostros se tanquam personam nostram ad majestatem regiam Constantiam personam liter designamus; nos volentes pariter et optantes, ut eo perfectius perficere valeas in premissis, quo majori fueris auctoritate munitus; tibi cum subordinata sit renunciatio, canonica et certa electioni unice futuri summi

Apostolice, et alia etiam necessaria habeant intervenire; pro predictorum effectu salubriter consequendo, tibi subveniendo, aut illis, cum quibus tue providentia videbitur expedire, modis congruis et opportunis tractandi, praticandi et concludendi, que tibi visa fuerint utilia et necessaria ad predicta, etiam si forent talia, que mandata alia et tibi data excederent, quantumcumque mandatum exigerent speciale, et si videbitur tibi, aliqua magis convenire persona ecclesiastica, illa expediri faciendi per personam ecclesiasticam quam elegeris, et si se electa et iuxta tuam dispositionem factura, presentium tenore de plenitudine Apostolica potestatis plenam et liberam concedimus facultatem.

Datum Arimini, tertio Idus Martii, pontificatus nostri anno nono.

De Curia. G. de Imola.
In plica, M. de Strata. In dorso, in camera.

Quibus bullis lectis, dominus Carolus (prout in eisdem continebatur) habens majorem auctoritatem quam ceteri, commisit prefato domino Joanni Dominici cardinali vices suas ad auctorizandum et approbandum dictum Concilium. Quam commissionem in se recipiens, facta brevi collatione cum themate, Omnes unanimes in oratione essote, auctorizavit Concilium, prout in schedula tenore sequentis continetur:

Ex prima
editione.

1. Petr. 3.

Ex mss. quatuor D. a Scbelstrate.

Die xv. Julii, mcdxv. cardinalis Ragusinus surrexit, et facta honesta prelatione cum themate, Quis est hic? et laudabimus eum: fecit enim mirabilia in vita sua: quod applicuit domino suo: et tandem auctoritate domini sui Gregorii istud Concilium convocavit, et auctorizavit, ac omnia in eo exinde gerenda; prout in cedula quam legit; cujus tenor talis est:

Ex prima editione.

Schedula auctorizationis Concilii.

Quia sanctissimus dominus noster, dominus Gregorius Papa duodecimus adivit, intellexit, atque multipliciter est informatus de celebri fama huius sancte congregationis pro generali Concilio Constantiensi in Christi nomine congregata, idcirco idem dominus noster avidus ecclesiasticae unionis et reformationis, et extirpationis hereticae pravitate, commissionem fecit, prout in eisdem litteris nunc lectis dignoscitur contineri. Cujus quidem commissionis et mandati vigore ego Joannes miseratione divina tituli sancti Sixti presbyter cardinalis, Ragusinus vulgariter nuncupatus, pro me et collegis meis in hac parte hic expressentibus, In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, amen, auctoritate ipsius domini nostri Papae, quantum ad eundem spectat, ut predicta sancta unio, reformatio, et heretica pravitate extirpatio, Deo auctore, meliorem sortiantur effectum, et ut sub diversorum professione pastorum dissidentes Christiani in unitate sancte matris ecclesie et caritatis vinculo conjungantur; istud sacrum Concilium generale convocet, et omnia per ipsum agenda auctorizo et confirmo, juxta modum et formam, prout in litteris domini nostri nunc lectis plenius continetur.

Ex mss. quatuor D. a Scbelstrate.

Consequenter Concilium per organum archiepiscopi Mediolanensis stantis alte in pulpito cum quatuor prelatibus quatuor nationum, dictam convocationem et auctorizationem admisit, prout in cedula quam legit; cujus tenor sequitur. Et responderunt quatuor prelati, quod quatuor nationibus placet: et cardinalis Ostiensis pro collegio cardinalium, Placet. Et hoc nunc primo responsum est ex parte cardinalium.

Ex

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.Ex collectione Barberiniana, & quatuor
Germanicis.a Lege ex
ms. Corta-
geni.b Lege ex
ms. Corta-
geni.c Ms. Gun-
thero de Seb-
enburgh,
Pincerna de
Synodo. co-
mune Gun-
thers de
Vainberg.

Subsequenter ascendentes ambonem, in quo Ten-
tentia, edita, & alia facta Concilii publicari solent,
reverendis patribus dominis Bartholomæo archiepiscopo
Mediolanensi, Stephano Dolensi, Antonio Concordiensi,
Nicolao Mersturgensi, Patricio a Carthaginiensi episco-
pis. Idem dominus archiepiscopus Bartholomæus Me-
diolanensis legebat capitula, & ordinationes conceptas
per Concilium Constantiense ab una, & dominos Caro-
lum, & Joannem Dominici & ambaxiatores ipsius
Angeli Corario ad Concilium missos, & illos de eius
obedientia parte ex altera; & deinde unum aliud ca-
pitulum, quorum tenores inferius sunt inserti. Quibus
duobus capitulis lectis, fuit responsum more solito per
dominum Antonium Concordiensem pro natione Italia
ca, Stephanum Dolensem pro natione Gallicana, Nico-
laum Mersturgensem pro natione Germanica, & Pa-
tricius b Carthaginiensem pro natione Anglicana, Pla-
cet. Similiter per reverendissimum patrem dominum Jo-
annem episcopum Ostiensem, cardinalem Vivariensem
nomine collegii cardinalium, Placet. Super quibus le-
cturis, auctorizationibus & approbationibus, honorabi-
lis vir magister Henricus de Piro promotor & procura-
tor Concilii petiit sibi per protonotarios deputatos per
Concilium, notarios & tabelliones, unum vel plura
conhici, publicum & publica, instrumenta: presentibus
ibidem illustribus principibus dominis Ludovico comite
palatino Rheno, Ludovico & Henrico ducibus Bavarie,
Frederico Burgravio Nurembergensi, comite a Guinte-
ro de Suarzburg, Pincerna de Subit, comite de Voins-
berg, ambaxiatoribus Francie, Anglie, Polonie, Da-
cie, Svecie, Norvegie, Cypro & Sicilie regum, &
regine Neapolitanæ, Ducis Burgundie, Comitis Sabau-
die, & aliis ambaxiatoribus in numero copioso.

Ex prima editione.

His autem peractis, reverendissimus pater dominus
Bartholomæus archiepiscopus Mediolanensis legebat capi-
tula & ordinationes conceptas per Concilium Constans-
tense. Tenores vero dictorum capitulorum sequuntur,
& sunt tales: Cum principium cujuslibet rei potissima
pars sit, ut principium decens & amabile Deo, & pos-
sibilis ecclesie reintegratio fiat; sacrosancta generalis
Synodus Constantiensis in Spiritu sancto legitime congregata,
ecclesiam catholicam representans, ut istæ duæ
obedientie, videlicet illa quæ profertur Joannem vice-
simum tertium olim fuisse Papam, & illa quæ profertur
dominum Gregorium XII. esse Papam, uniantur una al-
teri, & altera alteri conjungantur sub capite Christo,
dictas convocationem, auctorizationem, approbationem &
confirmationem nomine illius domini qui in sua obedi-
entia dicitur Gregorius XII. nun. factas, quantum ad ip-
sum spectare videtur, quia abundans ad certitudinem
pro bona cautela nemini nocet, sed omnibus prodest, in
omnibus & per omnia admittit, & amodo has supra-
dictas obedientias conjunctas & unitas esse decernit &
declarat in uno corpore Domini nostri Jesu Christi, &
hujus sacri Universalis Concilii generalis, in nomine
Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Ex Ms. Suvii, & quatuor Germanicis.

Hæc sancta Synodus ex certis bonis aspectibus statuit
& ordinat, quod per notarios qui de præmissis roga-
buntur, in instrumentis per eos conciliendis nulla fiat
mentio de Romano pontifice vel de sede Apostolica,
sed de anno regnorum serenissimi & invictissimi princi-
pis domini Sigismundi Romanorum & Hungarie, &c.
regis, & hoc usque ad cessionem inclusive.

Quibus sic factis, prædictus dominus Joannes Domi-
nici cardinalis recessit a loco ubi ante altare fuerat,
ad scannum seu locum in quo presbyteri cardinales se-
debant, per Lucidum cardinalem de Comitibus prædi-
ctum introductus, & ad osculum fraternale receptus,
& osculo prælibato, inter reverendissimos patres Domi-

Anum Franciscum Venetiarum, & Antonium Aquilejen-

sem, presbyteros cardinales prædictos collocatus sede-
bat. Subsequenter vero invictissimus & serenissimus
princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hunga-
rie, &c. rex, de loco quo præsidebat, ad sedem suam
propriam regiam, in qua sedere solet in sessionibus ge-
neralibus, accessit, & ibi sedebat. Præmissis omnibus,
sicut præmittitur, peractis, reverendissimus pater domi-
nus Alamannus tituli sancti Eusebii presbyter cardinalis,
Pisanus communiter ductus, Missam celebravit de sancto
Spiritu. Et venerabilis vir magister Theodoricus de
Monasterio sacre theologie professor sermonem fecit,
cujus thema fuit: *Qui sequitur me, non ambulat in te-
nebris*. Quo & dicta Missa finita, cantatoque responso-
rio seu introitu, *Exaudi nos Domine*, &c. dictisque per
reverendissimum patrem dominum Joannem episcopum
Ostiensem orationibus, lectoque evangelio. *Si quis ve-
nit ad me*, &c. hymnoque, *Veni creator Spiritus*, ite-
rum solemniter cantato, ac aliis precibus confectis ad
Deum devote profusus; præsidente pro tunc domino
Joanne episcopo Ostiensi, memoratus Carolus quendam
aliam bullam Gregorianam, sigillo plumbeo sigillatam,
sanam, &c. tenoris infra scripti exhibuit & produxit.
Quam quidem bullam præfatus immediate præsidens per
præfatum dominum Job legi fecit publice alta & intel-
ligibili voce. Quibus peractis, surrexit præfatus domi-
nus Carolus, & quendam papyri schedulam tenoris in-
fra scripti, quam in suis tenebat manibus, alta, & intel-
ligibili voce perlegit. In qua effectualiter ponebatur pe-
titio sua: videlicet an expediat quod cessio Gregorii
fiat in Constantia antequam eatur Niciam: seu, an Pe-
trus de Luna cedere velit aut nolit, experiatur. Qua le-
cta, præfatus reverendus pater dominus Bartholomæus
archiepiscopus Mediolanensis, adhuc ut supra in ambone
cum præsidentibus prælibatis existens, exhortante &
rogante reverendissimo patre domino Joanne præsidente
præfato, quendam aliam schedulam certum in se con-
tinentem capitulum, in quo in effectu continebatur,
quod Concilium Constantiense velit, quod resignatio Gre-
gorii fiat in Constantia pro utilitate & reintegratio-
ne fidei Christiane, antequam eatur ad Niciam, cujus tenor
inferius sequitur, alta & intelligibili voce legit.
Ipsaque sic, ut præmittitur, lecta, surrexit magister
Henricus de Piro prælibatus promotor, petiitque per di-
ctos præsidentes pro se & nationibus suis prælibatis &
aliis responderi super præmissis, per verbum, *Placet*,
vel, *non placet*. Et tunc memorati præsidentes pro natio-
nibus suis, & earum qualibet; nec non reverendissimus
in Christo pater dominus episcopus Ostiensis pro se & suis
collegiis cardinalibus, responderunt per verbum, *Placet*.
Super quibus productis & lectis, dictus magister Henri-
cus promotor & procurator petiit a reverendis patribus
sanctæ sedis Apostolicæ protonotariis, ac a nobis per
dictum Concilium deputatis notariis, & a quibuscumque
aliis notariis & tabellionibus publicis ibidem adstanti-
bus, unum vel plura, publicum seu publica, tot quot
essent necessaria, fieri, & confici instrumentum & instru-
menta. Presentibus tunc ibidem testibus supra dictis.

Ex prima editione.

Telluntur processus & cetera in duabus obedientiis
hinc inde decreta occasione schismatis.

B

Sacrosancta Synodus generalis Constantiensis, &c.

Pro majori pace & securitate unionis ecclesie, om-
nes & singulos processus, censuras, penas & sen-
tentias in olim vocati Joannis, & ejus qui dicitur Gre-
gorius duodecimus, obedientiis jam conjunctis, occasione
vel ex causa schismatis hinc vel inde latis, decretas,
promulgatas seu fulminatas, & omnem exinde contra-
ham maculam sive notam juris aut facti, quoad easdem
obedientias, tollit, abolet & irritas atque cassas. Omnes
quoque & singulas personas dictarum obedientiarum cu-
juscumque conditionis vel sexus existant, in statibus,
dignitatibus & officiis, quæ alias canonice, seu rationa-
biliter tenent, possident & exercent, ad abundantem
cautelam habilitat, & cum eis, quantum opportunum
fuerit,

ANNO CHRISTI 1411

ANNO CHRISTI 1411

fuert, aut indigent, dispensas hac sancta Synodus ex
 certis bonis respectibus: statuitque & ordinat, quod per
 notarios, qui de premiffis rogabuntur, in instrumentis
 per eos conficiendis nulla fiat mentio de Romano pontifi-
 ce, vel sede Apostolica, sed de anno regnorum serenissimi
 & invictissimi principis domini Sigismundi Romano-
 rum & Hungarorum, &c. regis: & hoc usque ad sessio-
 nem inclusive. His denique lectis, dictus dominus Joannes
 Dominici cardinalis Ragusinus per cardinales a se
 presentes in Concilio receptus est ad osculum pacis: & col-
 locatus est inter Franciscum Venetiarum, & Antonium
 Aquilejensem, presbyteros cardinales. Fuitque consequen-
 ter cantata Missa de Spiritu sancto per dominum & Al-
 manum cardinalem Pisanum, cum sermone ad clerum.
 Et postmodum Missa officio finito, accessit ad locum pre-
 sidentis dictus dominus Joannes episcopus Officinis cardi-
 nalis Vivariensis; fuitque dictum officium lisaniarum, B
 aliarum more sessionum, cum evangelio, Si quis venit ad
 me, & non odit patrem suum, &c. Et dictus dominus
 Job Venner legebat bullam dicti domini Gregorii ad ses-
 sionem papatus, tenoris sequentis.

Nec non omnia & singula faciendi, que circa premiffa
 & quolibet eorum erunt, aut tibi ut procuratori nostro
 videbuntur quomodolibet opportuna; etiam si forent ma-
 jora expressatis, & mandatum exigent quantumcum-
 que speciale, & que nos ipsi facere possemus, si persona-
 liter interessamus: promittentes Deo & ecclesie sancte
 Dei, ratum, gratum & firmum perpetuo irrevocabiliter
 habituros, quidquid per te procuratorem nostrum, actum,
 gestum, seu factum fuerit in premiffis, idque facturos
 dante Domino inviolabiliter observari: promittentes bona
 fide, & sub asseffatione divini iudicii, quod potestatem
 hujusmodi tibi sic (ut premissis) attributam & con-
 cessam revocare non intendimus, nec revocabimus te
 verbo publice vel occulte: & suppletes omnem defe-
 ctum, si quis in presenti mandato fuerit admiffus, vel
 in eo aliquid est omiffum.

Datum Arimini, sexto Idus Martii, pontificatus no-
 stri anno nono.

De curia. G. de Imola.
 In plica, M. de Strata. In dorso, in camera.

b Al. ref- gnandum.

Procuratorium ad b renunciandum, &c.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio
 nobili viro Carolo de Malatestis, domicello Arimini,
 in provincia Ramandiola: pro nobis & sancta Romana
 ecclesia & tibi, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex prima ditioni.

Divina gratia dirigente, fideliter & pure conati sui-
 mus ab ipso initio nostre assumptionis schisma ex-
 stirpare, & ecclesiam deducere ad clarum & pacificum
 statum integraliter: & ut debimus & volumus, &
 continue cum potuimus advertere opportunitatem perficien-
 di, efficaci voluntate adhibuimus diligentiam nostram:
 sed fluxus diversarum cupiditatum & tenebrarum, a
 timore Altissimi alienarum, multis & variis irrationa-
 bilibus sancto proposito obstiterunt, & per vias duras mul-
 tiplici debito nos adversarios incedere compulerunt. Et cum
 nuper verisimiliter dubitarem graviora preparari,
 recenter recepimus de celo lumen aperiri, & regiam
 maiestatem per maturos processus pura mente ad lucem
 & pacem integram Christianorum, schismatibus de ec-
 clesia repulsis, desideria pervenire, corruptis affectibus
 obviando, & rectas vias optando. De quibus gratias Al-
 tissimo reddimus, & ab eo letitiam suscipimus, sine ca-
 jus gratia nullum recte efficitur fundamentum: a qua
 quidem divina gratia non dabimus tuam nobilitatem
 & animum fuisse & esse constantem directum. Cum ergo
 destinaverimus Constantiam ad eandem regiam maiesta-
 tem dilectos filios Joannem tituli sancti Sixti presbyterum
 cardinalem, sedis Apostolicæ legatum, & Joannem in
 patriarcham Constantinopolitanam electum, nostros & ejus-
 dem sedis nuntios, cum certis litteris & mandatis no-
 stris fideliter conceptis, secundum opportunitatem que
 tunc videbatur: nunc vero spe bona concepta, dilatato
 corde, Christianorum pacem & integram unionem in Do-
 mino desiderantes, tuam nobilitatem, in qua plene con-
 fidimus, & carissimam ut personam nostram tenemus,
 Duce Domino ad regiam maiestatem ipsam in Constantiam
 destinamus: ut animus tuus, quem semper invenimus
 sacre unionis amatorem, nobiscum letitia implicatur. Et
 propterea ad prædicta omnia plenarie exsequenda, te qui
 etiam in civitate nostra Ariminenfi, & in nonnullis pro
 nobis & eadem ecclesia in temporalibus es vicarius, omni
 modo, via, jure & forma, quibus melius fieri possit,
 tenore presentium de plenitudine Apostolicæ potestatis
 procuratorem nostrum facimus speciale: dante & con-
 cedente tibi ut procuratori nostro, de plenitudine dictæ
 Apostolicæ potestatis, omnimodam, plenam & liberam
 facultatem nostro & dictæ ecclesie nomine tractandi,
 procurandi, totaliter concludendi, & effectualiter indu-
 cendi sinceram & integram unionem ecclesie sancte Dei,
 per omnem & quamlibet rationabilem viam conjunctim
 & divisim, que tibi procuratori nostro videbuntur ac-
 comoda ac quomodolibet opportuna. Et specialiter renun-
 ciandi & cedendi omni juri papatus, ac titulo & posses-
 sioni, quod, quem & quam habemus in eodem, si ubi
 & ante videbitur tibi pro unione hujusmodi expedire:
 Concil. General. Tom. XXVII.

Qua scheda lecta magnificus dominus Carolus le-
 vans se, dixit hæc verba: Cum sanctissimus dominus
 noster Gregorius Papa duodecimus me suum procurato-
 rem constituerit ad cedendum modo & forma, prout in
 suis litteris lectis dignoscitur contineri. Ego Carolus su-
 prædictus sciens intentionem domini nostri sanctissimi Gre-
 gorii Papæ duodecimi fuisse & esse totalem ad redinte-
 grationem Christianorum, si posset largiente Domino fieri,
 & in hoc omnem, quantum in eo est, operam præstare
 per futuram papatus cessionem per se & suos: & quod ab
 omnibus caveantur, que hoc sanctum propositum impedi-
 re possent aut disferre: per hoc sacrum Concilium decla-
 rari & determinari peto humiliter & instanter, utrum
 pro unione ecclesie sancte Dei & totali redintegratione
 per Dei gratiam procuranda, sacro Concilio utile & ex-
 pediens videatur: quod nomine præfati domini nostri
 Papæ fiat hic Constantiæ cessio, antequam Niciam acce-
 datur: seu, an Petrus de Luna, qui in sua obedientia
 dicitur Benedictus decimustertius, cedere velit vel no-
 lit, experiatur. Quibus dictis, præfatus dominus archie-
 piscopus Mediolanensis in ambone existens, deputatus
 per Synodum, respondit in modum qui sequitur.

Sacro sancta generalis Synodus Constantiensis determinat
 & declarat, expediens & utile fore pro unione ecclesie
 Dei & totali redintegratione per Dei gratiam procuran-
 do, quod nomine illius domini, qui in sua obedientia
 dicitur Gregorius duodecimus, fiat hic in Constantia ces-
 sio antequam Niciam accedatur. seu, an Petrus de Lu-
 na, qui in sua obedientia dicitur Benedictus decimustertius,
 cedere velit vel no lit, experiatur. Subsequently
 dictus dominus archiepiscopus Mediolanensis legit capi-
 tula que sequuntur.

Ex ms. Card. Capranica.

Ad quæ verba lecta & recitata per ipsum dominum
 Bartholomæum archiepiscopum Mediolanensem, fuit res-
 ponsum per dominos Antonium Concordiensem, Ste-
 phanum Dolensem, Nicolaum Mersburgensem, & patri-
 cium Cortagensem episcopos prædictos cum ipso domi-
 no archiepiscopo in ambone existentibus, nomine suarum
 nationum, ac reverendum patrem Joannem O-
 ffensensem cardinalem Vivariensem nomine collegii cardi-
 naliæ. Placet quod fiat cessio ut prædicitur, hic in
 Constantia.

Ex ms. Surti.

Postea vero idem reverendissimus pater dominus Bar-
 tholomæus archiepiscopus Mediolanensis, adhuc ut supra
 in ambone una cum prædictis præsentibus sibi assisten-
 tibus existens, ad instantem petitionem & requisitionem
 magistri Henrici de Piro promotoris prædicti, ac exhor-
 tationem & rogatum domini Joannis præfatis præliba-
 ti, quædam alia capitula, quorum primum in effectu con-
 tinet, quod Concilium statuit, quod cardinales non procedant

A a a dant

c Al. quan- do.

ANNO
CHRISTI
1415.

dane ad electionem futuri summi pontificis absque consensu Concilii, nec eligendus recipiatur, sub pena maledictionis aeternae: & quod Concilium suspendit iura positiva contra praesens decretum facientia. Secundum vero, quod electio futuri summi pontificis valeat fieri modo & forma, loco & materia, &c. per Concilium fiendis, & quascumque personas habitare, recipere & deputare ad electionem huiusmodi, tamen non obstantibus & aliis in ipsa constitutione contentis. Et quod Concilium non dissolvatur donec electio fuerit celebrata. Et quod Imperator impendat, & verbo regio promittat, & litteras suas decernat & alia plura, prout in eisdem capitulis, quorum tenores inferius inscribuntur, publice alta & intelligibili voce perlegit. Quibus sic lectis, magister Henricus de Piro promotor & procurator praedictus petiit per dictos praesidentes in ambone, ut supra, exsistentes, pro se & nationibus suis praedictis & aliis, quorum interest, tunc praesentibus ibidem, responderi per verbum, *Placet*; vel, *non placet*. Et tunc memorati domini praesidentes, ac Joannes episcopus Ostiensis, nominibus quibus supra, responderunt per verbum, *Placet*. Serenissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum, &c. rex, respondit per haec verba, *Promittimus, & litteras decernimus*. Quibus sic factis, venerabilis & circumspiciendus vir dominus Joannes praepositus Quinqueecclesienfis quasdam litteras regias & ipsius domini regis sigillo magno majestatis suae cerae glaucae impresso sigillatas exhibuit & produxit: easque publice, alta & intelligibili voce tenoris infra scripti perlegit.

Ex prima editione.

Quod vacante sede non procedatur ad electionem Romani pontificis.

Sacrosancta generalis Constantiensis Synodus, ad faciendum, liberius & utilius integram unionem ecclesiae consequendam, pronunciat, statuit & ordinat, quod praeterea cujuscumque sessionis aut vacationis sedis Apostolicae sive papalis, durante praesenti Concilio facta vel facienda, ad electionem futuri Romani pontificis nullatenus procedatur sine deliberatione & consensu hujus sacri generalis Concilii. Et si quid fieret, sit ipso facto auctoritate hujus sacri Concilii irritum & inane: nullusque electum contra hoc decretum in Papam recipiat; nec illi ut Papa quoquomodo obediat, sub pena maledictionis aeternae & sanctorum schismatis. Punianturque in hoc casu euentes & electus, si consentiat, ac illi adhaerentes, penam per hoc sacrum Concilium ordinandis. Suspendit quoque dicta sancta Synodus pro bono unionis ecclesiae omnia iura positiva in Conciliis generalibus edita, & ipsorum statuta, ordinationes, consuetudines & privilegia quibuscumque concessa, & poenas contra quoscumque editas, in quantum dicti decreti effectum impedire possunt quoquo modo.

Subsequently ad haec dominus archiepiscopus legebat aliud capitulum huiusmodi.

Quod electio Romani pontificis fiat modo & forma per Concilium ordinandis: & quod Concilium non dissolvatur, donec sit facta electio: & quod ad hoc rex Romanorum det operam.

Ex prima editione. Sacrosancta generalis Constantiensis Synodus, ut ecclesiae sanctae Dei eo melius & purius provideatur, statuit & ordinat, pronunciat & decernit, quod proxima electio futuri Romani pontificis fiat modo, forma, loco, tempore & materia per sacrum Concilium ordinandis. Et quod idem Concilium possit & valeat in futurum quascumque personas, cujuscumque status vel obedientiae praesentis aut fuerint, ad electionem huiusmodi active & passive, & alios quoscumque actus ecclesiasticos, & omnia alia opportuna, non obstantibus quibuscumque processibus, poenis aut sententiis, habitare, recipere & deputare modo & forma, quibus etiam videbitur expedire. Quodque sacrum Concilium non dissolvatur, donec electio huiusmodi fuerit celebrata. Exhortans dicta sancta Synodus invictissimum principem dominum Romanorum & Hungariae regem, pariter & requirens, quatenus tanquam pius ecclesiae advocatus, & sacri Concilii defensor & protector, omnem ad hoc operam efficaciter impendat, & verbo regio velle facere hoc promittat, ac litteras suae majestatis de supra fieri decernat.

Ex ms. cod. Surii, & quatuor German.

ANNO
CHRISTI
1415.

Quod capitulo lecto, statim domini deputati, videlicet, Antonius Concordiensis, Stephanus Dolensis, Nicolaus Mersburgensis, & Patricius Corragensis, episcopi, nomine quatuor nationum responderunt, *Placet*. Et similiter reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis nomine collegii cardinalium respondit, *Placet*. Subsequently serenissimus princeps Romanorum rex ita respondit: *Ita a promissimus, & litteras in bona forma fieri mandamus*. Quas quidem litteras decrevit statim praelibatus princeps Romanorum rex idem per venerabilem virum dominum Joannem praepositum Quinqueecclesiensem legi fecit in hunc modum.

Sigismundus Dei gratia Romanorum, &c. rex,
semper Augustus.

Notum fecimus tenore praesentium quibus expedit universis, ad futuram rei memoriam. Inter varias sollicitudines, curasque multiplices illa maxime nos urget anxietas, ne inter domesticos fidei, qui Christiano censentur nomine, & praecipue ecclesiasticas personas, controversia, seminante humani generis inimico, aequaliter oratur. Summopere igitur procurandum est, ut non crescant jurgia: sed juxta magistrum bonorum omnium caritatem, quae nihil sapit extraneum, nil asperum, nil confusum, immo propria auctoritate nutrit concordiam, dissociata conjungit, inter servos Dei, quos non oportet de bono proposito resilire, pax & unanimitas conservetur. Equum enim est, ut qui spiritu & diriguntur, nulla sectioe mentium, nulla voluntate contraria, nulla novitate noxia dividantur: ne inde discordia sumat initium, unde pacis foedera & praecipue ecclesiae tranquillitatis commoda debent suscipere incrementum. Cum itaque sacrosancta Constantiensis Synodus in Spiritu sancto legitime congregata, Universalem ecclesiam catholicam matrem nostram representans, pro bono unionis in ecclesia sancta Dei consequenda feliciter laborans, ac celeri (in quantum occurrentium casuum qualitas, aliarumque circumstantiarum necessitas, & praesentium temporum dispositio patiuntur) unici, veri & indubitati summi Pontificis electione favente Domino celebranda; ut dum adificationem spiritualis patris, filii, sponsaeque ejusdem matris sanctae ecclesiae votivam enitetur, parturientis partes experiens, conatus prosequens, & molestias perferens, acerbos dolores sentiat ad instar illius; ut post acceptam de antiquo & pestifero schismate victoriam, antiquae felicitatis antidota resumat, ejusdem ecclesiae provisioni cum omni diligentia solerter & studiose, ac instanter & sedulo succurrere festinat. Verumtamen consultius idoneum parienti tempus expectat, ne inconsultae festinantiae impetu partum praecipitet in abortum. Siquae nonnunquam occulta forsitan Dei dispositione postponendus eligitur, & postponitur praefendus, prout his accidisse diebus ex humanorum defectuum supponimus consideratione, cum inter cetera provide statuerit & salubriter ordinaverit, quod hoc sacrum Concilium non dissolvatur, donec electio huiusmodi futuri summi Pontificis fuerit celebrata. Nos qui tanquam Romanae ecclesiae advocatus, dictique Concilii protector & defensor, ipsius Romanae ecclesiae celerem provisionem totis praecordiis affectamus, & dictae sanctae Synodi statutis & ordinationibus colla nostra submissimus, eisdemque in omnibus parere & intendere volumus & debemus; animo deliberato ex certa solertia tenore praesentium verbo promittimus & nos obligamus, quod omnem ad hoc operam efficaciter impendimus, & bona fide curabimus, ac quantum in nobis est, legaliter faciemus, quod dicta sancta Synodus non dissolvatur, sed in suo robore conservabitur, manutenebitur & protegetur, quousque dicta electio largiente Altissimo fuerit celebrata, ac Spiritus paracliti virtus, alto suo & secreto consilio obumbrante, eidem sanctae Synodo concelester spiritum unitatis ad felicem consummationem & reformationem ecclesiae suae sanctae. Praesentium sub nostra majestatis sigilli appensione testimonio litterarum

Da-

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

Datum Constantiæ, anno Domini millesimo quadringentesimo decimoquinto, prima die mensis Julii, regnorum nostrorum anno Hungariæ, &c. vicessimono, Romanorum electionis quinto, coronationis vero primo. Ad mandatum domini regis, Joannes præpositus de Scrigionio Vicecancellarius.

Subsequenter præfatus reverendus pater dominus Bartholomæus archiepiscopus Mediolanensis prædictus, adhuc prout supra in ambone cum prædictis nationum præsentibus existens, ad mandatum & exhortationem dicti domini Joannis præsentis, instante primitus & petente antedicto magistro Henrico promotore & procuratore, quædam alia capitula tenorum infrascriptorum numero sex, seriatim & successive legit. Quorum tenores sequuntur per ordinem, & sunt tales.

Ex prima editione.

Concilium omnia per Gregorium duodecimum in sua obedientia alias canonice & rationabiliter gesta approbat & ratificat.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, &c. omnia & singula per illum dominum, qui dicitur Gregorius duodecimus in sua reali obedientia, Apostolica auctoritate mediate vel immediate, alias canonice vel rationabiliter hucusque gesta, facta, dispensata, ordinata, concessa & indulgata, & etiam usque ad tempus notitie sue renunciationis pro eo faciende, quod tempus intra mensem post hujusmodi renunciationem nolumus extendi, taliter gerenda, facienda, dispensanda, ordinanda, concedenda & indulgenda, ex certa scientia ratificat, & ex superabundanti cautela ad certitudinem bani approbat atque firmat: statuens & ordinans, quod ex causa vel occasione schismatis, vel cujuscumque macula vel inhabilitatis ex eo provenientium, non valeant infringi, vel contra ea excipi, aut in dubium revocari: non obstantibus dispositionibus in contrarium facientibus quibuscumque.

Decretum, quod non reeligatur Gregorius, non esse factum ad ipsius Gregorii inhabilitatem.

Sacrosancta Synodus generalis Constantiensis declarat, statutum seu ordinationem factam alias per illud sacrum Concilium, in quo inter alia cavetur, quod ille dominus qui dicitur in sua obedientia Gregorius duodecimus, nullo unquam tempore reeligatur in Papam, non fuisse factam ad ipsius domini Gregorii inhabilitatem, tanquam non sit capax papatus, sed pro bono pacis ecclesie, & futuris scandalis, scrupulis & suspitionibus evitandis.

Concilium reservat, & se facturum declarat, quod providebit, ubi duo vel plures in eodem titulo ex diversis obedientiis concurrunt.

Item, sacrosancta Synodus Constantiensis reservat, & se facturam declarat, ubi duo vel plures in eodem titulo ex diversis obedientiis concurrunt, quod sacrum Concilium cum debita mansuetudine & rationali æquitate, ita quod una pars alia deterius non tractatur, utriusque obedientie honore, quantum fieri poterit, salvo per se vel ad hoc specialiter deputando, antequam separabatur, providelis modo & tempore opportunis.

Concilium recipit & admittit in cardinales, cardinales domini Gregorii Papæ duodecimi.

Item, sacrosancta Synodus Constantiensis, exnunc immediate post sessionem seu renunciationem nomine illius domini, qui dicitur Gregorius duodecimus, de papatu per eundem faciendam, ipsum dominum Gregorium & reverendissimos in Christo patres dominos Antonium episcopum Portuensem, Joannem tituli sancti Sixti, Gabrielem tituli sancti Clementis, Angelum tituli sanctorum Petri & Marcelini, Brandellum tituli sancte Agathe virginis, presbyterum, & Petrum tituli sancte Marie in Cosmedin diaconum, jure obedientie cardinales, recipit & admittit.

M. Bal.
dine.

Council General, Tom. XXVII.

admittit, cosque ut tales haberi vult, & ab omnibus venerari, nec non dignitate, emolumento, voce & aliis cardinalium privilegiis, ut ceteros cardinales uti, sicut pariter & gaudere: salvo tamen aliis constitutionibus & statutis in præsentis sessione promulgatis & inferius promulgandis, de electione Romani Pontificis facientibus mentionem.

Quod officarii domini Gregorii gaudeant eorum officiis

Item, sacrosancta Synodus Constantiensis, &c. statuit & ordinat, quod omnes officiales & curiales ejusdem domini, qui dicitur Gregorius duodecimus, in officiis & gradibus ipsorum alias canonice adeptis gaudeant, & ea rationabiliter administrant, prout alii officiales aliorum obedientie indifferenter, salvo ubi in aliquo officio unicus vel certus numerus debet haberi secundum consuetudinem Romane curie: circa quod sacrum Concilium speciali reservat providendum cum debita mansuetudine & rationali æquitate: ita quod una pars alia deterius non tractatur, utriusque obedientie honore, quantum fieri poterit, semper salvo, per se vel ad hoc specialiter deputando, antequam separabatur, providelis modo & tempore opportunis.

Quod nullus recedat sine licentia.

Item, sacrosancta Synodus, &c. Ne ante electionem futuri Romani Pontificis & aliorum in eodem Concilio agenda, ipsum sanctum Concilium dissolvatur, perturbetur, aut contra ejus salutem vel prosperitatem aliquid machinetur, vel etiam sancta ipsius statuta & ordinationes quomodolibet molestantur aut transgrediantur; statuit, ordinat & diffinit, quod quicumque persona Concilii, cujuscumque status, gradus, ordinis aut præminentie existat, ab hoc sacro Concilio deinceps sine licentia Concilii, vel ad hoc deputandorum recesserit, & quicumque Concilii, aut quævis alia persona ipsum Concilium quomodolibet perturbaverit, aut contra ejus salutem vel prosperitatem quidquam machinata fuerit; vel ipsius sacri Concilii, præsertim in hac præsentis sessione, statuta aut ordinationes temerarie violaverit, intulerit, aut transgressa fuerit ullo modo, tanquam unionem perturbans, schisma faciens, de heresi suspecta, aut rea criminis læsæ majestatis, perpetuo sit infamis, omnique dignitate, honore, statu, officio & beneficio, ecclesiasticis & secularibus, etiam si imperialibus, regalis, cardinalatus, aut pontificatus existat, ipso jure privata, spe promotionis omnino jubata, nec aliquatenus aperitur: quævis dignitatis aut honoris ecclesiastici aut mundani.

Quod Imperator det operam, ut Concilium sit tutum.

Item, sacrosancta Synodus Constantiensis exhortatur invictissimum principem dominum Sigismundum Romanorum & Hungariæ regem, quatenus placet, patentes litteras jure majestatis sigillis dare, & omnibus principibus, vasallis & subditis sacri imperii, & præsertim civibus & incolis civitatis Constantiensis præcipere & mandare, quod manteneant & defendunt prædictum sacrum Concilium in sincera & totali libertate in omni eventu usque ad electionem futuri Summi Pontificis, & alias quamdiu duraverit: & quod si & quando sacrum Concilium debite averit, ad electionem Summi Romani Pontificis sic fore procedendum, omnino ad hoc operam efficacem impendat, quod unquam electio sit tuta, libera & securus. Hoc autem specialiter jurent rectores & consules hujus civitatis fideliter observare. Et quicumque istam libertatem, tutelam, aut securitatem aliquatenus impediverit, fraudem circa eam fecerit, aut quantum in eo fuerit non observaverit, cujuscumque dignitatis, præminentie, status, aut conditionis existat, omni cessante privilegio, eo ipso sententiam imperiali banni incurrat, perpetuo sit infamis, nec ei unquam parte dignitatis partent, nec ad aliquod officium publicum admittatur: quævis immo omnibus feudis ac aliis bonis que a Romano re-

ANNO CHRISTI 1415

ANNO CHRISTI 1415

net imperio, sit ipso jure privatus. Civitas autem, seu A universitas Constantie, nisi consules & rectores predicta observaverint, aut si contra ea venerint, eo ipso banno imperiali subiaceat, & omnibus privilegiis & libertatibus & gratiis imperialibus seu regalibus sit penitus destituta.

Ex Mj. Sarii, & quatuor Germanicis.

Quibus sic peractis, dictus magister Henricus de Piro promotor petiit a dictis presidentibus, nominibus quibus supra, responderi per verbum, *Placet*, vel *non placet*. Memoratique presidentes, & Joannes episcopus Ostiensis, nominibus quibus supra, responderunt ut prius, per verbum, *Placet*. Serenissimus princeps dominus Sigismundus rex respondit sub isto verborum tenore: *Promissimus & litteras decernimus*. Præmissis sic peractis, surrexit præfatus Joannes præpositus Quinque-eccliesiarum, litterasque dicti serenissimi principis suæ maiestatis sigillo magno ceræ glaucæ impresso sigillatas exhibuit, easque legit, rogante & mandante prælibato domino Joanne episcopo Ostiensi proxime presidente. Quibus sic lectis, dictus magister Henricus promotor super potestate cedendi & renunciandi dicto Carolo a præfato domino, qui Gregorius duodecimus dicitur, tradita, statutis & decretis promissis, petiit nominibus quibus supra unum vel plura, publicum seu publica, tot quot essent necessaria fieri & confici instrumentum & instrumenta, præsentibus quibus supra.

Sigismundus Dei gratia Romanorum rex semper Augustus, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiae, &c. rex. Notum facimus tenore præsentium, quibus expedit universis, ad futuram rei memoriam. Qui statuit terminos gentium secundum numerum angelorum, & utrorumque ministeria ordine miro dispensans, sicut choros Angelicos variis dignitatibus, quæ propriis vocabulis (teste Apostolo) appellantur, mirabiliter insignivit; sic & ecclesiam adhuc militantem in terris, diversis tam spiritualium quam temporalium distinxit titulis potestatum: ut pulchra fidelibus, & infidelibus terribilis apparet, ut castrorum acies ordinata, procedat prospere, donec regina tandem dextris summi regis in vestitu sedeat deaurato, feliciter in perpetuum regnatura. Unde constat, quod omnis a Deo est potestas, qui solus potestatem habet in regno hominum, & quicumque vult suscipiat super illud. Nemo illi temere debet resistere, ne, secundum Apostolum, potestati divinæ resistere videatur: quin potius tenetur quod habet in operibus manuum Domini exultare, per quæ tenet iuxta prophetam: misericordia & iudicium constat. Sane cum propter vacationem sedis Apostolicæ, Romani & summi Pontificis electio & provisio in nostra Constantiensi civitate, in qua ad præsens generale Concilium celebratur, suo tempore iuxta ejusdem statuta Concilii imminere facienda: nos tanquam Romani ecclesie advocatus, dicti Concilii defensor, ac præsertim dictæ civitatis Constantiensis dominus naturalis, volentes dictam electionem fore tutam, liberam & securam, omnibus & singulis principibus, vassallis & subditis sacri imperii, & præsertim civibus & incolis dictæ civitatis Constantiensis nostræ fidelibus nostris dilectis, districte præcipimus & mandamus, quatenus dictum sacrum Concilium in pura, sincera, pacificaque libertate manuteneant & defendant in omnem eventum, usque ad electionem & perfectionem futuri summi Pontificis inclusive. Et quod si quando sacrum Concilium deliberavit ad electionem Romani Pontificis in eadem nostra civitate fore procedendum, omnem curam, diligentiam, sollicitudinem & operam efficaciter impendant, quod electio huiusmodi in plena libertate & securitate debite defendatur. Specialiter autem rectoribus & consulis dictæ nostræ civitatis Constantiensis iungimus, ut iuxta sacrarum canonum instituta, id ipsum corporaliter jurent fideliter observare. Quicumque autem istam libertatem, tutelam aut securitatem aliquatenus impediverit, violaverit, fraudem contra eam fecerit, aut quantum in eo fuerit, non observaverit, cuiuscumque dignitatis, status, præeminentiæ aut conditionis existat, omni cedente privilegio,

eo ipso sententiam imperialis banni incurrat, perpetuo sit infamis, nec ei unquam portæ pateant dignitatis, nec ad aliquod officium publicum admittatur. Quin immo omnibus feudis & aliis bonis quæ a Romano tenet imperio, sit ipso jure privatus. Civitas autem, seu universitas Constantiensis, nisi consules & rectores predicta observaverint, aut si contra ea venerint, eo ipso banno imperiali subiaceat, ac omnibus privilegiis, gratiis & libertatibus imperialibus, sive regalibus sit penitus destituta. Præsentium sub nostræ maiestatis sigillis appensione testimonio litterarum.

Datum Constantie, anno Domini millesimo quadringentesimo decimoquinto, a prima die Julii, regnorum nostrorum anno Hungariæ, &c. xxix. Romane electionis quinto, coronationis vero primo. Ad mandatum domini regis, Joannes præpositus de Strigonio Vicecancellarius.

Postmodum vero surrexit Carolus prænominitus procurator, solemneque & rhetoricam proferbat collationem in thernate sumpto. *Facta est multitudo Angelorum*, &c. Quæ siquidem collatione facta, sepe dictus Carolus quendam cessionis & resignationis schedulam, quam in suis tenebat manibus, ibidem perlegit: factoque cessit & renunciavit, & alia fecit, prout in schedula continetur. Quæ schedula, ut præmittitur lecta, præfatus reverendus pater dominus Bartholomæus archiepiscopus Mediolanensis, adhuc in ambone una cum presidentibus nationum antedictis sibi assistentibus, rogante & exhortante dicto domino Joanne episcopo Ostiensi presidente, quoddam capitulum, in quo effectualiter continebatur, quod Concilium generale Constantiense præfatum, dictam concessionem seu renunciationem admittit, & nonnulla alia ut ipso capitulo tenoris infra scripti plenius continetur, alta & intelligibili voce perlegit. Quo quidem capitulo, ut præmittitur, lecto, mandante & rogante dicto domino presidente, prædictus magister Henricus petiit per huiusmodi nationum presidentes & alios supradictos, nominibus quibus supra, responderi per verbum, *Placet*, vel, *non placet*. Dictaque presidentes & alii supra recitati responderunt nominibus quibus supra, per verbum *Placet*. Super cessione, resignatione, statutis, diffinitis & decretis, & aliis supra recitatis, præfatus Henricus promotor sive procurator petiit a protonotariis & nobis notariis dicti Concilii, ac aliis tabellionibus publicis quibuscumque, unum vel plura, publicum seu publica, fieri & confici instrumentum & instrumenta, tot quot essent necessaria. Præsentibus testibus quibus supra.

Ex prima editione.

His autem perlectis, dictus dominus Carolus, facta pulchra collatione cum thernate. Facta est cum Angelo multitudo militum caelestis, &c. perlegit schedulam de renunciatione papatus nomine dicti domini Gregorii in forma sequenti.

Carolus renunciat papatus, procuratorio nomine domini Gregorii duodecimi.

Ego Carolus de Malatestis Arimini & nonnullarum aliarum terrarum in temporalibus vicarius, necnon provincie Romandiole rector pro sanctissimo in Christo patre domino Gregorio divina providentia Papa duodecimo, & sancte Romane ecclesie generalis, atque ejusdem sanctissimi domini nostri Pape procurator, habens ad infra scripta plenam, speciale & irrevocabile mandatum, quemadmodum constat per bullam authenticam sanctissimi domini nostri prædicti proxime lectam, nulla oppressus aut coactus violentia, aut nullo ductus errore, ut omnibus aperte pateat per effectum, quanta sinceritate, quantoque cordis affectione sacram unionem & redintegrationem Christianorum in unitate sanctæ matris ecclesie prosecutus sit, proseguaturque per viam etiam renunciationis inclusive, pure & libere & sincere procuratorio nomine ipsius sanctissimi domini nostri, domini Gregorii Pape XII. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti renuncio & cedo expresse in his scriptis, realiter & cum effectibus, juri, titulo & possessioni, quod, quem & quam ipse habet in papatu, & regno nomine præfati domini nostri

Dicitur in libro ex Graeco.

a quarta msa.

Luc. 11.

b Forte, cessionem.

ANNO CHRISTI 1389.

ANNO CHRISTI 1389.

in fidei papatum, & omne jus papatus, titulum, & possessionem, quod, quem & quam habet coram Domino nostro Jesu Christo, qui ecclesie sue sancte est caput & fons, in hac sacrosancta Synodo & universali Concilio, sanctam Romanam & universalem ecclesiam representantem.

Qua sedebat lecto, archiepiscopus Mediolanensis loco quo supra respondendo ad praedicta, legebat in hunc modum.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, in Spiritu sancto legitime congregata, universalem ecclesiam catholicam representans, confessionem, renunciationem & resignationem pro parte illius domini, qui in sua obedientia dicebatur Gregorius duodecimus, juri, titulo & possessioni, quod, quem & quam habuit in papatu, vel si quod, quem vel quam nunc a habuit in papatu, nunc per magnificum & potentem dominum Carolum de Malatestis hic praesentem, ejusque ad hoc procuratorem irrevocabilem, pro eodem domino qui dicebatur Gregorius duodecimus, factas admittit, approbat & collaudat in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti.

Post hac octavo cantato, Te Deum laudamus, a sepe dicto archiepiscopo Mediolanensi legebatur sequens capitulum.

Ex ms. Surii.

Tandem vero hymno Angelico, Te Deum laudamus, solemniter cantato, cum versiculo & collectis sequentibus, praefatus reverendus pater dominus Bartholomaeus archiepiscopus Mediolanensis, ad instantiam petitionem magistri Henrici de Piro promotoris & procuratoris dicti sacri Concilii, nec non ad rogatum & exhortationem dicti domini praesidentis, legit quoddam aliud capitulum in effectu continens tempus resignationis facienda Petri de Luna post requisitionem; & alia, ut in eodem capitulo continentur, tenoris infra scripti, ibidem alta & intelligibili voce perlegit. Quo quidem capitulo proximo superius recitato, lecto, de mandato praefati praesidentis praesens magister Henricus instanter petiit, per nationum praesidentes & alios praefatos super praemissis per verbum, Placet, vel, non placet, responderi. Et tunc dicti nationum praesidentes, & Joannes episcopus Ostiensis praedictus, pro se & nationibus suis quibus supra, per verbum, Placet, solemniter responderunt. Et serenissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hungarum, &c. rex, promisit, ut in capitulo continetur: & eodem praemissa recitata placuerunt. Super quibus omnibus singulis sic actis, habitis, gestis, statutis, & distinctis, promissisque & dictis, memoratus magister Henricus promotor ut supra, a dominis protonotariis supra dictis, necnon a nobis dicti Concilii notariis, & aliis tabellionibus publicis quibuscumque, unum vel plura, publicum seu publica, tot quot essent necessaria, fieri & conscribi instrumentum seu instrumenta, instanter requisivit & petiit. Praesentibus tunc ibidem testibus quibus supra.

Ex prima editione.

Quod requiratur Petrus de Luna auctoritate Concilii ad cedendum.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, &c.

Quod in Romana ecclesia dudum gravis & pestilens error scissura, humani generis inimico procurante, innumerabilia Christiano populo attulerit detrimenta, quibus obviandis ac pro reintegratione sabrite catholicae quaevis multa quaestio fuerint remedia immensis laboribus, sollicitudinibus & expensis, inter qua praesentibus & validius toti prae Christianitati dudum, & super etiam huic sacro Concilio visum sit, confessionem renunciationem papatus fieri per quemlibet pro Papa seu

A Romano Pontifice se gerentem: nec habentis cessio seu renuntiatio hujusmodi facta, non reintegratione, aut schismatis extirpatione fuerit subsecuta: misericors tamen & miserator dominus spiritum suam sanctam ecclesiam duabus proximis respectu oculis pietatis: dum videlicet in hac sancta Constantiensis Synodo, praeter nonnulla alia sanctae unionis ecclesiae preparamenta, conjunctis sub capite Christo in una ecclesia duabus, videlicet olim nuncupati Joannis, & illius qui dicebatur Gregorius duodecimus, obedientiis, magnificus dominus Carolus de Malatestis plenissimum ad hoc habens mandatum pro praefato domino, qui dicebatur Gregorius duodecimus, ejusque nomine omni juri, titulo & possessioni, quod, quem & quam, vel si quod, quem vel quam habuit in papatu, non sine magno ipsius domini, qui dicebatur Gregorius duodecimus, laudis praeconio cessit, renuntiavit expresse, realiter & cum effectu, & resignavit nomine praedicti domini, qui dicebatur Gregorius duodecimus papatum & omne jus papatus, titulum & possessionem, quod quem & quam habuit in papatu. Cumque Petrus de Luna, in sua obedientia Benedictus decimartertius nuncupatus, dudum memoratam confessionem & renunciationem papatus viam acceptaverit, eamque diversis promissionibus, votis & juramentis firmaverit, nec adhuc fecerit, sed protulerit usque modo, & prout fere toti Christianitati est notorium & manifestum: sancta Synodus Constantiensis supra dicta, nihil, quantum in ea est, quod ad sanctam unionem utile fuerit, valens relinquere improvisum, declarat, statuit & distinctis, praefatum Petrum de Luna, ex superabundanti per procuratores sacri Concilii ad hoc specialiter constitutos, loco & tempore opportunis fore solemniter requirendum; ut infra spatium decem dierum, requisitionem hujusmodi immediate sequentium, omni juri papatus, quod se praetendit habere, necnon titulo & possessioni seu detentioni ejusdem cedat & renunciet totaliter & absolute. Quod si non fecerit, dicta sancta Synodus ipsum dominum Petrum ex nunc prout extunc pronunciat, decernit & declarat, fuisse & esse notorium schismaticum, antiqui schismatis nutritorem, defensorum, factorem, approbatorem, incorrigibilem, & pertinacem, haereticum, a catholica fide deviam, promissionum, votorum & juramentorum suorum transgressorem & ecclesiam Dei notorie scandalizantem, & propterea omni honore & dignitate etiam papali se reddidisse indignum: ipsumque per sacros canones fore obiectum, ejectionem, privatum & praecisum ab omni jure seu possessione & detentione, qua habet seu se praetendit habere in papatu: mandando & inhibendo eidem, ne se amplius pro Romano Pontifice gerere presumat. Omnibus Christianis fidelibus, etiam si imperiali, regali, cardinalatus, pontificali, aut alia quavis ecclesiastica vel seculari dignitate praefulgent, ne eidem Petro, aut ejus successoribus in hac parte postea obediant, pareant vel intendant, aut auxilium, consilium vel favorem praestent ullo modo, sed eum tanquam schismaticum, ecclesiastica unionis perturbatorem & haereticum vitium & persequantur toto posse, bona fide, realiter & cum effectu. Et huic sacro Concilio ac futuro per Dei gratiam Romano Pontifici eligendo, contra dictum Petrum, ejus successores, factores atque sequaces, qui etiam dicta sancta Synodus tanquam schismatici & haeretici vult persequi & haberi, assistant fideliter & cum effectu: iurisdictionem dominum principem Sigismundum Romanorum & Hungariae, &c. regem, exhortans specialiter & requirens, quatenus tanquam pius ecclesiae advocatus & sacri Concilii defensor, hoc idem se maxime facturum, & suis & sacri imperii subditis mandatum promittere dignetur, & fideliter observare.

Quo capitulo lecto, suis responsum per deputatos quatuor nationum, Placet: necnon per dominum Officiarium nomine collegii cardinalium, & demum per regem Romanorum, Placet.

ANNO CHRISTI 1415.

Ex cod. ms. Sarri.

Super quibus omnibus & singulis magister Henricus de Piro nomine quo supra per sepe dictos notarios, protonotarios & tabelliones sibi unum vel plura, & tot, quot sufficere ad dictum sapientis, petuit fieri publicum seu publica, instrumentum & instrumenta: presentibus ibidem illustribus principibus, comitibus, & ambaxiatoribus, exterisque nobilibus testibus.

SESSIO XV.

Ex prima editione.

Ex ms. Sarri, & tribus Germanicis.

Al. Pranciaci.

Marth.

Al. Vitalis, ut scilicet xvi. & sepe supra.

Sabbati, die sexta dicti mensis Julii, fuit sessio generalis Concilii loco & hora consueti, in qua fuit Romanorum & Hungarorum rex cum nobilibus suis, sibi in insignis regalibus. Videlicet illustribus principibus, Ludovico comite Palatino Rheni in mundo, Friderico Burgravio Nurembergensi & marchione Brandenburgensi in sceptro, Henrico duce Bavariae in corona, & Stephano de Rosebon milite de Hungaria in ense. Presentibus ibidem reverendissimis patribus, dominis Joanne episcopo Ostiensi cardinali Vivariensi ibidem presidente nomine collegii cardinalium, Jordano de Ursinis, Angelo Laudensi, episcopis, assistentibus ipsi domino regi Antonio Aquilejensi, Francisco Venetiarum, Antonio de Salancho, Petro Cameracensi, Branda Placentinensi, presbyteris; Amadeo Saluciarum, Ludovico de Flisco, Landulpho Baronsi, Raynaldo de Brankasis, Odone de Columna, Lucido de Comitibus, & Francisco Florentinensi, diaconis cardinalibus. In qua quidem sessione more solito cantata fuit Missa de beata Virgine Maria per reverendum patrem dominum Nicolaum archiepiscopum Gneznensem. Qua Missa cantata, fuit peractum officium litaniarum cum introitu, Exaudi nos Domine, &c. collectis & orationibus ad hoc requisitis, juxta exigentiam temporum & officii: & evangelio, Attendite a falsis prophetis, &c. ac hymno, Veni creator Spiritus. Quibus Missa & officio litaniarum peractis, fuit introductus magister Joannes Hus, accusatus & convictus tanquam haereticus, de regno Bohemiae ad medium Concilii, ubi erat levatus in unum altum scamnum pro eo ultra alia sedilia communia ordinatum, ita quod omnis homo eum sufficienter videre poterat. Ipse Joanne Hus haeretico, sive haereticus ibidem constituto, ascendit ambonem reverendus pater dominus episcopus Laudensis de ordine fratrum Praedicatorum; & fecit unum brevem, compendiosum & laudabilem sermonem, assumens pro themate, Destinatur corpus peccati, &c. ad Romanos vi. cap. in epistola, ut asseruit, proxime diei Dominicae. Quo sermone finito, ascenderunt ambonem, in quo edita Concilii publicari solent, & eadem approbari, reverendi patres Antonius Concordiensis, Stephanus Dolensis, Nicolaus Mersburgensis, b Guillelmus Tolonenis, Patricius Cortagenensis, episcopi, & Bertholdus Wildungen facti palatii Apostolici causarum auditor, deputati per nationes ad approbandum acta, gesta & pronunciata nomine nationum. Antonius episcopus Concordiensis de mandato sibi injuncto legebat quoddam statutum, imponendo silentium universis & singulis in Synodo existentibus in hunc modum:

Decretum silentii.

Ex prima editione.

Sacrosancta Synodus Constantiensis, etc. precipit & mandat sub pena excommunicationis lata sententia, quam contravenientes incurrere vult ipso facto, & sub pena carceris duorum mensium, & sanctorum haereticorum, ne aliquis cujusquamque status, auctoritatis, gradus, ordinis, praeminentiae aut conditionis fuerit, etiam si

A Imperiali, regali, cardinalatus, archiepiscopali aut episcopali praesulgeat dignitate, in hac praesenti sessione Deo amore hodie celebranda, ipsam sessionem, seu pronuntiantes & loquentes in eadem perturbet, murmuret, impediat, aut quovis strepitu voce vel manibus aut pedibus faciat. Et quia jam materia a Deo amovente tractanda per omnes nationes & sanctos patres, Spiritu sancto dirigente, unanimiter & concorditer conclusa est, prout auditis, prohibet & mandat eadem sancta Synodus sub simili poena ac sanctorum haereticorum, ne quis clamore, contradicere, aut etiam surgere, disputare, vel defendere, aut alta voce loqui audeat, nisi ad hoc sit per ipsam sanctam Synodum deputatus: obsequium contra facientes decrevisit eo ipso excommunicationis vinculo innodatos, poenas carceris & duriores expressis, minime evasuros. Quam quidem constitutionem reputati quatuor nationum, videlicet Antonius Concordiensis nomine Italiae, Stephanus Dolensis nomine Gallicanae, Nicolaus Mersburgensis nomine Germanicae, & Patricius Cortagenensis nomine Anglicanae, dominus Joannes Officiarius praesidens nomine collegii cardinalium, per verbum, Placet, approbarunt.

Ex ms. Sarri, & tribus Germanicis.

Quo quidem statuto lecto & approbato, providus vir magister Henricus de Piro promotor & procurator surrexit, proponens, qualiter articuli praedicati per magistrum Joannem Hus in Bohemiae regno & alias, de quibus est convictus, essent haeretici, sediciosi, captiosi, aurium piarum offensivi, &c. per dominum praesidentem, dominum Romanorum regem, totamque Synodum Constantiensem, condemnari, liberosque de quibus essent extracti, igne comburi debere, & alias sibi fieri iustitiae complementum a praedicta Synodo sibi nomine quo supra, debita cum instantia postulabat: prout in quadam papyri petitionum schedula, quam ibidem legebat. cujus tenor inferius est incertus, plenius continetur.

Qua petitione in scriptis oblata, de mandato & voluntate ipsius Synodi Constantiensis, venerabilis vir D. Bertholdus de Wildungen praedictus incepit legere articulos formatos & dogmatizatos per Joannem Wicleff & Joannem Hus in hunc modum, quorum aliquos legit, & residuos dicta sancta Synodus habuit pro lectis.

Sicut Christus est simul Deus & homo, sic hostia consecrata est simul corpus Christi ad minimum in figura, & verus panis in natura. Vel quod idem sonat, verus panis naturaliter, & corpus Christi figurative.

Cum mandatum haereticum de hostia consecrata, inter haereticos & singulas teneat principatum, ut ipsa ab ecclesia extirpetur, secure denuncio modernis haereticis, quod non possunt declarare nec intelligere accidens sine subiecto. Et ideo omnes istae sectae haereticorum in capitulo ignorantium Joannis quarto, Nos adoramus quod scimus, audacter praenosco omnibus istis sectis & suis complicibus, quod non defendent fidelibus, quod sacramentum erit accidens sine subiecto, antequam Christus & tota triumphans ecclesia venerit in finali iudicio equitans super statum Angeli Gabrielis.

Sicut Joannes figurative fuit Elias, & non personalter; sic panis in altari figurative est corpus Christi: & absque ambiguitate haec est figurata locutio, Hoc est corpus meum, sicut ista, Joannes est Elias.

Frustrum istius dementiae, qua fingitur accidens sine subiecto, foret blasphemare in Deum, scandalizare sanctos, & illudere ecclesiae per verba accidentis.

Diffinientes, parvulos fidelium sine sacramentali baptismo decedentes non fore salvandos, sunt in hoc, solidi & praesumptuosi.

Levis & brevis confirmatio episcoporum, e cum a dictis ritibus tantum solemnizata est, ex natione diabolice introducta, & ut populus in ecclesiis illudatur, & episcoporum solemnitas aut necessitas plus credatur.

Quantum ad oleum quo episcopi unguunt pueros, & peplum lineum quod complexum est capiti, videtur quod sit ritus levis, infundibilis ex scriptura, & quod ista confirmatio introducta super Apostolos, blasphemat in Deum.

ANNO CHRISTI 1415.

Ex iisdem

Forre, singulari.

d. Mf. mendocera.

e. Lege ex m. cum additis ritibus tantum solemnizatio, est ex ratione diabolice.

Con-

ANNO CHRISTI 1455.

ANNO CHRISTI 1455.

Confessio vocalis facta sacerdoti, introducta per In- A nocentium, non est tam necessaria homini, ut dicitur: quia si quis solum cogitatu, verbo vel opere offenderit fratrem suum; solum cogitatu, verbo vel opere sufficit poenitere.

Grave est & infundabile, peccatum audire confes- sionem populi modo quo Latini utuntur.

a. Mf. imp- delium.

In his verbis, *Peccandi opus, sed non omnes*, po- nit diabolus pedicam a infidelem, qui pedem caperet Christiani. Introdicit enim confessionem privatam & in- fundabilem. Et postquam confessori nota fuit, ut legem statuit, quod non prolatur populo malicia sic confessi.

Conjectura probabilis est, quod talis qui rite vivit, est diaconus vel sacerdos. Sicut enim cognosco, quod ille est Joannes: sic probabilis conjectura cognosco, quod ille sancte vivendo, constitutus est a Deo in tali officio sive statu.

b. Al. impi- turium.

Non ex tolligatione hominis ordinantis, sed ex b justificatione operis capienda est probabilis evidentia ta- lis status. Deus enim potest sine tali instrumento digno vel indigno personam aliquam in tali statu constituere. Nec est probabilior evidentia quam ex vita. Ideo ha- bita vita sancta & doctrina catholica, satis est ecclesiam militanti. *Error in principio & in fine.*

Conversatio mala prelati subtrahit acceptationem ordi- num & aliorum sacramentorum a subditis, qui tamen necessitate cogente possent hoc ab eis capere: supplican- do pie, quod Deus suppleat per ministros suos diabolos opus vel finem officii ad quod jurant.

Antiqui ex cupiditate temporalium, ex spe mutuo- rum juvenum, aut ex causa excusanda libidinis, li- cet desperent de prole, copulantur ad invicem, non vero matrimonialiter copulantur.

Hæc verba, *Accipiam te in uxorem*, eligibilia sunt in contractu matrimoniali, quam ista, *Ego te accipio in uxorem*. Et quod contrahendo cum una per hæc verba de futuro, & post cum alia per hæc verba de presen- ti, non debent frustrari verba prima per verba secun- daria de presen- ti.

Papa, qui se falsè nominat servum servorum Dei, nullo gradu est in opere evangelii, sed mondano. Et si sit in ordine aliquo, est in ordine demonum, Deo plus culpabiliter servientium.

Papa non dispensat cum simonia, vel voto temera- rio, cum ipse sit capitalis simoniacus, vovens temera- rie servare statum summe damnabiliter hic in via. *Error in fine.*

Quod Papa sit summus Pontifex, est ridiculum. Et Christus nec in Petro, nec in alio talem approbavit di- gnitatem.

c. Mf. petro- las.

Papa est e patronus Antichristi: non solum illa sim- plex persona, sed multitudo paparum a tempore dota- tionis ecclesie, cardinalium, episcoporum, & suorum complicum aliorum, est Antichristi persona composita monstruosa. Non tamen repugnat, quin Gregorius & alii Papæ, qui in vita sua fecerunt multa bona de ge- nere, fructuose finaliter poenitebant.

Petrus & Clemens cum ceteris adiutoribus in fide, non fuerunt Papæ, sed Dei adiutores, ad ædificandam ecclesiam Domini nostri Jesu Christi.

Quod ex fide evangelii ista papalis præeminencia cepit ortum, est æque falsum, sicut quod ex prima veri- tate error quilibet exortus.

Duodecim sunt procuratores & discipuli Antichristi: Papa, cardinales, patriarchæ, archiepiscopi, episcopi, archidiaconi, officiales, decani, monachi, bifurcati cano- nici, pseudo fratres introducti jam ultimo, & que- stiores.

Patet luce clarius, quod quicumque est humilior ec- clesie "serviciorum, & in amore Christi quoad suam ec- clesiam amarior, est in ecclesia militanti major & proximus Christi vicarius reputandus.

Omnis injuste occupans quodcumque bonum Dei, ca- pit rapina, furto, vel latrocinio aliena.

d. Mf. de- scriptus.

Nec testium depositio, nec judicis sententia, nec corporalis possessio, sicut nec d. dissentus hereditarius, nec humana commutatio, sive donatio confert homini sine gratia dominium, sive jus ad aliquid vel omnia ista simul. *Error si intelligatur de gratia gratum faciente.*

Nisi esset lex caritatis invinces, nemo propter charitas vel bullas habet habitatem vel justitiam plus vel minus.

Nos non debemus prestare aut donare aliquid pecca- tori, dum cognoscimus ipsum esse talem: quia sic fu- veremus proditorem Dei nostri.

Sicut princeps vel dominus tempore quo est in pecca- to mortali, non fortitur nomen illius officii, nisi no- mine tenus & facis æquivocis: sic nec Papa, episcopus vel sacerdos, dum lapsus fuerit in mortali peccato.

Omnis habitatus in mortali peccato caret quocum- que dominio & usu licito operis etiam boni de genere. Ex principio fidei est per se notum, quod quidquid homo in mortali peccato fecerit, peccat mortaliter.

Ad verum seculare dominium requiritur justitia do- minantis, sic quod nullus existens in peccato mortali, est dominus alicujus rei.

Omnis religiosi moderni seipos necessitant, ut hypo- criti maculentur. Ad hoc enim sonat sua professio, ut sic jejunent, ut sic induant, & ut sic faciant, quidquid indifferenter ab aliis observatur.

Omnis privata religio sapit, ut sic, imperfectionem & peccatum, qua homo indisponitur ad Deo libere ser- vandum.

Religio sive regula privata, sapit præsumptionem blas- phemiam & arrogantem supra Deum: & religiosi ta- lium ordinum, per hypocrisim defensionis suæ religionis, præsumunt se super Apostolos exaltare.

Christus in scriptura non docet aliquam speciem ordi- nis de capitulo Antichristi. Et ideo non est de suo be- neplacito, quod sunt tales. Capitulum autem istud in istis speciebus duodecim continetur; quæ sunt, Papa, cardinales, patriarchæ, archiepiscopi, episcopi, archi- diaconi, officiales, decani, monachi, canonici, fratres de quatuor ordinibus, & questiores.

Ex fide & operibus quatuor sectarum, quæ sunt cle- ricus Cæsareus, & vanus monachus, vanus canonicus, æ- que fratres, evidenter elicio, quod nulla persona istarum est membrum Christi in sanctorum catalogo, nisi in tunc dierum deseruerit acceptatam stolidè sectam suam.

Paulus quondam Phariseus propter meliorem sectam Christi, de ejus licentia sectam suam dereliquit. Et ob hæc claustrales, cujuscumque sectæ fuerunt, f. debent libere ex mandato Christi g. exire ista vincula, & in- duere libere sectam Christi.

Sufficit laicis, quod denique quandoque servis Dei deci- mas suorum provenientium, & cum istis paribus semper dant ecclesie, licet non semper b. Deo, clero Cæsareo a Papa vel a suis subditis assignato.

Potestas quam fingitur a Papa & aliis quatuor novis se- ctis, sunt b. d. g. & ad seducendum subditos diabolice in- troductæ: ut prelatorum Cæsareorum excommunicatio, citatio, incarcerationio, & redditus pecuniarum vendicatio.

Multi sacerdotes simplices superant prelatos in hu- jusmodi potestate, immo videtur fidelibus, quod magni- tudo potestatis spiritalis plus consequitur filium imita- torium Christi in moribus, quam prelatum qui per car- dinales & tales apostatas est electus.

Subtrahit populus decimas, oblationes & alias priva- tæ elemosynas ab indignis Antichristi discipulis, cum hoc facere debent de lege Dei. Nec est timenda, sed gaudenter acceptanda maledictio vel censura, quæ in- fertur a discipulis Antichristi.

Dominus Papa, episcopi, omnes religiosi vel puri clerici, titulo perpetuæ possessionis dotati, debent re- nunciare illis in manibus brachii secularis. Quod si per- tinaciter noluerint, i per seculares debent regi.

Non est major hæreticus vel Antichristus, quam ille clericus, qui docet, quod licitum est sacerdotibus & le- vitis legis gratiam dotari in possessionibus temporalibus. Et si sint aliqui hæretici vel blasphemæ, sunt illi cleri- ci, qui hæc docent. Non solum possunt domini tempo- rales auferre bona ecclesie ab habitualiter delinquenti- bus: nec solum hoc eis licet, sed debent hoc facere sub poena damnationis æternæ.

Deus non approbat quemquam damnari civiliter, vel civiliter judicari.

Si fiat obsecratio contra impugnantes dotationem eccle- sie, de beato Beuedicto, Gregorio ac Bernardo. qui pauca

c. Mf. varius mona. bus. varius cler- ricus.

f. Addo ex m. aut obli- gatione vel quorumque juramento fultis obli- gi & Mf. exue- re.

h. Forte ve- rias, idem.

i. Mf. per manus domi- norum secu- larium. Al. per secula- res domos.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

paucis temporalibus in paupertate possidebat, dicitur, quod A nualiter penitebant. Si iterum objicias, quod singo san- ctos istos de ista declinatione a lege Domini finaliter penitere: doce tu, quod sint sancti; & ego docebo, quod finaliter penitebant.

Si Scriptura sacra & rationi debemus credere, po- tet, quod discipuli Christi non habent potestatem conde- exigendi temporalia per censuras: sed hanc attentantes sunt filii Heli, filii Boial.

Quilibet essentia unum habet suppositum, secundum quod producitur aliud suppositum per priori. Ex ista est actio remanens perfectissima, possibilis natura.

Quilibet essentia sive corporea, sive incorporea, est comunis tribus suppositis, & omnibus illis insunt com- muniter proprietates, accidentia & operationes.

Deus nihil potest annihilare, nec mundum majore vel minorare; sed animas usque ad certum numerum B creare, & non ultra.

Impossibile est, duas substantias corporeas coextendi, unam continue quiescentem localiter, & aliam corpus quiescens continue penetrantem.

Linea aliqua mathematica continua componitur ex duobus, tribus, vel quatuor punctis immediatis, aut so- lum ex punctis simpliciter finitis. Vel tempus est, sicut, vel erit compositum ex instantibus immediatis. Item non est possibile, quin tempus & linea, si sint, caliter com- ponantur. Prima pars est error in philosophia. Sed ulti- ma errat circa divinam potentiam.

Imaginandum est, unam substantiam corpoream in principio suo ductam esse ex indivisibilibus compositam, & occupare omnem locum possibilem.

a Quodlibet est Deus.

Quilibet creatura est Deus.

Ubique omne ens est, cum omne ens sit Deus.

Omnia que eveniunt, absolute necessario eveni- ent.

Infans praescitus & baptizatus necessario vivet di- tius, & peccabit in Spiritum sanctum, ratione cujus merebitur ut perpetuo condemnetur: & ita nullus ignis potest ipsum comburere pro hoc tempore vel instanti. Ut fidem assero, omnia que eveniunt, de necessitate eveniunt ei. Sic Paulus praescitus non potest vere pen- nitere, hoc est, contritione peccatum finalis impeniten- tiae delere, vel ipsum non habere.

Quibus articulis lectis, similibus mandato & volunta- te, D. Antonius episcopus Concordiensis legebat unam schedulam per modum sententiae condemnatoriae dicto- rum articulo- rum, hujusmodi sub tenore:

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, eccle- siam catholicam representans, ad extirpationem schis- matis, errorumque & haereticum, in Spiritu sancto legi- time congregata. Auditis diligenter & examinatis libris & opusculis damnatae memoriae Joannis Wicleff, per do- ctos & magistros studii generalis Oxoniensis, qui de eisdem libris & opusculis ducentos & sexaginta reprobos excerpando collegerunt & scholasticè reprobant arti- culos. Quos omnes hac sancta Synodus b potius exami- nari, & sumptus recenseri per plures patres ecclesiae Ro- manae cardinales, episcopos, abbates, magistros in rheo- logia, doctores utriusque juris, & alios plures notabiles diversorum & generalium studiorum in multitudine co- piosa. Quibus articulis sic examinatis fuit & est reper- tum, aliquos & plures ex ipsis fuisse & esse notorie haereticos, & dudum a sanctis patribus reprobatos, quos- dam blasphemos, alios erroneos, alios scandalosos, quos- dam piarum ariarum offensivos, nonnullis eorundem te- merarios & seduciosos. Et propterea in nomine Domini nostri Jesu Christi hac sancta Synodus praedictos articulos & eorum quoslibet hoc perpetuo decreto reprobat & condemnat, inhibens omnibus & singulis catholicis sub anathematis interminatione, ne de cetero dictos articu- los, aut ipsorum aliquem audeat predicare, dogmatizare, offerre vel tenere. Super quibus exsequendis & debite observandis, mandat praedicta sancta Synodus ordinariis locorum aut inquisitoribus haereticæ pravitatis vigilanter intendere, prout ad quoslibet pertinet secundum jura & canonicas sanctiones. Si quis vero hujus sacri Concilii decretorum & sanctionum temerarius violator exstiterit, animadversione debita per locorum ordinarios,

a ME. Quilibet est Deus.

b ME. fros.

quocumque privilegio non obstante, sacri hujus aucto- ritate Concilii puniatur. Praefati vero articuli hic se- quuntur, de quibus aliqui, licet non omnes, recitabantur ad praesens.

Ex prima editione.

Consequenter episcopus Concordiensis legebat sententiam contra Joannem Has de regno Bohemiae, qui fuit degra- datus in praesentia Concilii, & traditus curiae sa- culari.

Sententia contra Joannem Has.

Sacrosancta generalis Constantiensis Synodus, ecclesiam ca- tholicam representans, in Spiritu sancto legitime con- gregata, ad perpetuam rei memoriam.

Quia teste Veritate, arbor mala fructus malos facere consuevit, hinc est, quod vir damnata memoria Joannes Wicleff sua mortifera doctrina non in Chri- sto Jesu per evangelium, ut olim sancti patres filios ge- nuerunt, sed contra Christi salutarem fidem velut radix virulenta plures genuit filios pestiferos, quos sui perver- si dogmatis reliquit successores; adversus quos hac sancta Synodus tanquam contra spurios & illegitimos filios cogi- tur insurgere, & eorum errores ab agro Dominico tan- quam verpes nocivas, cura pervigili & cultro auctori- tatis ecclesiasticae rescindere, ne ut cancer serpent in por- nicium aliorum. Cum itaque in sacro generali Concilio nuper Roma celebrato decretum fuerit, doctrinam damna- ta memoriae Joannis Wicleff damnandam esse, & libros ejus hujusmodi doctrinam continentes fore tanquam heret- icos comburendos; & doctrinam ipsam damnatam & li- bros ejus, tanquam doctrinam insanam & pestiferam in- cludentes, combustos fuisse cum effectu; & hujusmodi de- cretum auctoritate Concilii fuerit approbatum: nihilomi- nus tamen quidam Joannes Has in hoc sacro Concilio hic personaliter constitutus, non Christi, sed potius Joannis Wicleff haereseos discipulus, post & contra damnationem & decretum hujusmodi anse temerario contraveniens, errores ejus plures & haereseos, tam ab ecclesia Dei, quam etiam a certis olim reverendis in Christo patribus, dominis archiepiscopis & episcopis diversorum regnorum, & magistris in theologia plurimum studiorum condemnatos, dogmatizavit, asseruit & predicavit; praeterim damna- tioni scholastica ipsorum articulo- rum Joannis Wicleff sa- bae plures in universitate Pragensi cum suis complicitibus in scholis & in predicationibus publice respicendo, ac ip- sum Joannem Wicleff virum catholicum & doctorem evan- gelicum, in favorem ejus doctrinae, coram multitudine cleri & populi declaravit: certos etiam articulos infra- scriptos & plures alios, & merito damnabiles, tanquam catholicos esse asseruit & publicavit, qui in libris ipsius Joannis Has, & c. opusculis notorie continentur. Qua- c Al. epi- propter habita per prius plenaria informatione de praemissi- stulis. s, & diligenti deliberatione reverendissimorum in Chri- sto patrum dominorum sanctae Romanae ecclesiae cardina- lium, patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum & ceterorum prelatorum & doctorum sacrae paginae & juris utriusque in multitudine copiosa, hac sacrosancta Constansis Synodus declarat & diffinit, articulos infra- scriptos, qui habita collatione per plures magistros in sacra pagi- na, reperti fuerunt contineri in ejus libris & opusculis manus propria scriptis, & quos etiam idem Joannes Has E in publica audientia coram patribus & praetatis hujus sa- cri Concilii confessus fuit in suis libris & opusculis conti- neri, non esse catholicos, nec tanquam tales esse dogma- tizandos; sed ex eis plures esse erroneos, alios scanda- losos, aliquos piarum ariarum offensivos, pluresque eorum esse temerarios & seduciosos, & nonnullis eorundem esse notorie haereticos, & jam dudum a sacris patribus & ge- neralibus Conciliis reprobatos & damnatos, ipsosque pra- dicare, dogmatizare, aut quomodolibet approbare diffri- de inhibendo. Sed cum infra scripti articuli expresse con- tinentur in libris, seu tractatibus suis, videlicet in li- bro quem intulit de ecclesia, & aliis suis opusculis, ideo libris praedictis & doctrinam, & singulis aliis tractatus & opuscula in latino sive vulgari Bohemico per ipsum editis,

ANNO CHRISTI 1415.

editus, aut in quocumque alio idiomate per aliam, vel a
 alios, translatus, hac sacrosancta Synodus reprobet at-
 que condemnet: ipsos comburendos publice & solemniter
 in praesentia cleri & populi in civitate Constantiensi
 & alibi, decernit & distulit: adiciens propter praemissa
 omnem ejus doctrinam merito esse & fore suspectam de fide,
 & ab omnibus Christi fidelibus evitandam: & ut de medio
 ecclesiae illa perniciose doctrina eliminetur, hac sacrosancta
 Synodus prorsus jubet, per locorum ordinarios, tractatus
 & opuscula hujusmodi per censuram ecclesiasticam, etiam, si opus fuerit, cum ad-
 jectis poenae & saevioris haerese, diligenter inquiri,
 & reperiuntur ignibus publice concremari. Si quis autem
 hujus sententiae ac decreti violator aut contemptor existi-
 terit, statim eadem sancta Synodus, per locorum ordina-
 rios & inquisitores haereticae pravitatis, contra talem
 vel tales, veluti suspectum vel suspectos de haerese, pro-
 cedendum. Vixi insuper actis & obitibus in causa in-
 quitionis de & super haerese contra praedictum Joannem
 Hus habitis & factis, habita per prius fidei & plene-
 ria commissariorum in hujusmodi causa deputatorum re-
 latione, aliorumque magistrorum in theologia, ac docto-
 rum juris utriusque in, de, & super actis, obitibus ac
 dictis testium fide dignorum & plurimorum, quae dicta
 ipsi Joannes Hus palam & publice lecta sunt coram pa-
 tribus & praetibus hujus sacri Concilii, per quorum testimo-
 nia aperte constat, eundem Joannem multa mala,
 scandalosa, seditiosa, & periculosa haeresei dogmatizasse
 in publico, & per multa annorum curricula predicasse:
 Christi nomine invocato hac sacrosancta Synodus Con-
 stantiensis, solam Deum praesentem habens, per hanc dis-
 criminatam sententiam, quam praefert in his scriptis, pro-
 nunciat, decernit & declarat, dictum Joannem Hus fuisse
 & esse verum & manifestum haereticum, ipsumque
 errores & haeresei ab ecclesia Dei dudum damnatas, &
 plurima scandalosa, piam aurium offensiva, temeraria
 & seditiosa dogmatizasse, & publice predicasse, in non
 modicam offensam divinae majestatis, ac universalis ec-
 clesiae scandalum, & fidei catholicae detrimentum: cla-
 ves etiam ecclesiae & censuras ecclesiasticas vilipendisse:
 in quibus per annos multos persistit animo indurato,
 Christi fideles per suam pertinaciam nimium scandali-
 zans, cum appellationem ad Dominum nostrum Jesum
 Christum, tanquam ad summum iudicem, omni eccle-
 siasticis mediis interpulerit; in qua multa falsa & in-
 iuriosa posuit & scandalosa, ipsius sedis Apostolica cen-
 surarum ecclesiasticarum & clarum in contemptum. Idcirco
 propter praemissa & alia plura, praefatum Joannem
 Hus haereticum fuisse & esse hac sancta Synodus pronun-
 ciat, & tanquam haereticum judicandum & condemnandum
 fore iudicat & condemnat per praesentes: distin-
 que appellationem tanquam injuriosam & scandalosam
 & illasoriam jurisdictionis ecclesiasticae reprobando, ip-
 samque Joannem Hus populum Christianum, maxime in
 regno Bohemiae, in predicatibus suis publicis, & scrip-
 turis per eum compilatis seduxisse, ac ejusdem populi
 Christiani non veracem predicatorem evangelii Christi
 secundum expositionem sanctorum doctorum, sed fuisse
 verius seductorem. Verum quia per ea quae hac sacro-
 sancta Synodus vidit & audivit, cognovit eundem Joan-
 nem Hus pertinacem & incorrigibilem, & a deo tota-
 liter, quod non cupiebat ad gremium sanctae matris ec-
 clesiae redire, neque haeresei & errores per eum publice
 defensatos & predicatos velle abjurare. Idcirco hoc sa-
 crum Concilium Constantiense eundem Joannem Hus ab
 ordine sacerdotali, & aliis ordinibus, quibus existit in-
 dignitas, deponendum & degradandum fore declarat &
 decernit: committens nihilominus reverendis in Christo
 patribus archiepiscopo Mediolanensi, Feltrensi, Astensi,
 Alexandrino, Bagenensi & Vavrensi episcopis, ut in
 praesentia hujus sacrosanctae Synodi dictam degradatio-
 nem, secundum quod ordo juris requirit, debite exequan-
 tur. Hac sancta Synodus Constantiensis Joannem Hus,
 attento, quod ecclesia Dei non habeat ultra quid gerere
 valeat, iudicio seculari relinquere, ipsum curia se-
 culari relinquendum fore decernit.

in ms. ubi dicitur.

in ad. r. ubi dicitur.

Articuli damnati Joannis Hus, de quibus supra fit mentio.

ANNO CHRISTI 1415.

1. Cor. 13.

1. Unica est sancta Universalis ecclesia, quae est praedestinatum universitas. Et infra sequitur. Universalis sancta ecclesia tantum est una, sicut tantum est numerus unus omnium praedestinatorum.
2. Paulus nunquam fuit membrum diaboli, licet fecerit alius quosdam abibus ecclesiae malignantium consimiles.
3. Praesciti non sunt partes ecclesiae, cum nulla pars ejus ab ea finaliter excidat, eo quod praedestinationis caritas, quae ipsam ligat, non excidit.
4. Duae naturae, divinitas & humanitas, sunt unus Christus.
5. Praescitus est aliquando fit in gratia secundum praesentem justitiam, tamen nunquam est pars sanctae ecclesiae: & praedestinatus semper manet membrum ecclesiae, licet aliquando excidat a gratia adventitia, sed non a gratia praedestinationis.
6. Sumendo ecclesiam pro convocatione praedestinatorum, sive fit in gratia, sive non, secundum praesentem justitiam, isto modo ecclesia est articulus fidei.
7. Petrus non fuit, nec est caput ecclesiae sanctae catholicae.
8. Sacerdotes quomodolibet criminosi viventes, sacerdotii pollunt potestatem, & sicut filii infideles, sententiam infideliter de septem sacramentis ecclesiae, de clavibus, officii, censuris, moribus, caritativis, & sacris rebus ecclesiae, veneratione reliquiarum, indulgentiis, & ordinibus.
9. Papalis dignitas a Caesare inolevit, & Papa praesidio & instituto a Caesaris potentia emanavit.
10. Nullus sine revelatione assereret rationabiliter de se, vel de alio, quod esset caput particularis sanctae ecclesiae: nec Romanus Pontifex est caput Romanae ecclesiae.
11. Non oportet credere, quod iste quicumque est particularis Romanus Pontifex, sit caput cujuscumque particularis ecclesiae sanctae, nisi Deus cum praedestinaverit.
12. Nemo gerit vicem Christi, vel petri, nisi sequatur eum in moribus; cum nulla alia sequela sit pertinentior, nec alter a Deo recipiat procuratoriam potestatem: quia ad illud officium vicarii requiritur & morum conformitas, & instituentis auctoritas.
13. Papa non est manifestus & verus successor principis Apostolorum Petri, si vivit moribus contrariis Petro: & si querit avaritiam, tunc est vicarius Jude Scariothi. Et pari evidentia Cardinales non sunt manifesti & veri successores collegii aliorum Apostolorum Christi, nisi viverint more Apostolorum, servantes consilia & mandata Domini nostri Jesu Christi c.
14. Doctores puniuntur quod aliquis per censuram ecclesiasticam emendandus, si corrigi voluerit, iudicio seculari est tradendus, pro certo sequuntur in hoc pontificis, scribas & pbarisq, qui Christum nolentem eis obedire in omnibus, dicentes, Nobis non licet inter-ferre quantumcumque, ipsum seculari iudicio tradiderunt, eo quod tales sunt homicidii graviores quam Pilatus.
15. Obedientia ecclesiastica est obedientia secundum adiutorium sacerdotum ecclesiae, propter expressam auctoritatem scripturae.
16. Divitio immediate humanorum operum est, quod fit vel virtuosa, vel vitiosa: quia si homo est virtuosus, & agit quidquam, tunc agit virtuose: quia sicut vitium, quod crimen dicitur, sive peccatum mortale, inficit universaliter alius hominis virtus, sic virtus vitiosat omnes alius hominis virtutes.
17. Sacerdos Christi vivens secundum legem ejus, & habens notitiam scripturae, & effectum ad edificandum populum, debet predicare, non obstante praesentia excommunicatione. Et infra: Quod si Papa vel aliquis a praesentibus mandat sacerdoti sic disposito, non predicare, non debet obedire subditus.
18. Quilibet predicantis officium de mandato accipit, qui ad sacerdotium accedit: & illud mandatum debet exsequi, praesentia excommunicatione non obstante.
19. Per

c In ms. Brunsvic. additur hac glossa. Per condemnationem hujus articuli non datur intelligi, quod cardinales, non episcopi, succedant Apostolis. Jo. 8.

d praepos. in. ms.

ANNO
CHRISTI
1415.

19. Per censuras ecclesiasticas excommunicationis, suspensionis & interdicti, ad sui exaltationem clerus popululum laicalem sibi suppeditat, avaritiam multiplicat, malitiam protegit, & viam preparat Antichristo. Signum autem evidens est, quod ab Antichristo tales procedunt censuras, quas vocant in processibus suis summationes, quibus clerus principalissime procedit contra illos qui denudant nequitiam Antichristi, quam clerus maxime pro se usurpavit.

20. Si Papa est malus, & presertim si est prescitus, tunc ut Judas Apostolus est diabolus, fur, & filius perditionis, & non est caput sancte militantis ecclesie, cum nec sit membrum ejus.

21. Gratia predestinationis est vinculum, quo corpus ecclesie & quodlibet ejus membrum jungitur Christo capiti insalubriter.

22. Papa, vel prelati malus & prescitus, est equivoce pastor, & vere fur & latro.

23. Papa non debet dici sanctissimus etiam secundum officium, quia alias rex etiam deberet dici sanctissimus secundum officium; & tortores & paciones dicerentur sancti: immo etiam diabolus deberet dici sanctus, cum sit officarius Dei.

24. Si Papa vivat Christo contrarie, etiam si ascenderet per ritum & legitimam electionem secundum constitutionem humanam vulgatam, tamen aliunde ascenderet, quam per Christum, dato etiam quod intraret per electionem a Deo principaliter factam. Nam Judas Scarioth rite & legitime est electus a Deo Jesu Christo ad Apostolatam, & tamen ascendit aliunde in ovile ovium.

25. Condemnatio quadragintaquinque articulorum Joannis Wicleff per doctores facta, est irrationabilis & iniqua, & male facta, & facta est causa per eos allegata, videlicet ex eo quod nullus eorum sit catholicus, sed quilibet eorum aut est hereticus, aut erroneus, aut scandalosus.

26. Non eo ipso quo electores, vel major pars eorum consenserit viva voce secundum ritum hominum in personam aliquam, eo ipso illa persona est legitime electa, vel eo ipso est verus & manifestus vicarius vel successor Petri Apostoli, vel alterius Apostoli in officio ecclesiastico. Unde pre electores bene vel male elegerint, operibus electi debemus credere. Nam eo ipso, quos quis copiosus operatur meritorie ad profectum ecclesie, habet a Deo ad hoc copiosus possessorem.

27. Non est scintilla apparentia, quod oporteat esse unum caput in spiritualibus regens ecclesiam, quod semper cum ipsa militante ecclesia conversetur & conservetur.

28. Christus sine talibus capitibus monstruosus, per suos veraces discipulos sparsos per orbem terrarum, melius suam ecclesiam regularet.

29. Apostoli & fideles sacerdotes Domini strenue in necessariis ad salutem regularum ecclesiam, antequam Pape officium foret introductum: sic facerent, deprecantur per summe possibile Papa, usque ad diem judicii.

30. Nullus est dominus civilis, nullus est prelati, nullus est episcopus, dum est in peccato mortali.

Ex MSS. Suis, & tribus Germanicis.

a. MSS. duo, Sequuntur articuli a ex processibus contra Joannem Hus & processibus. Iustificiter deducti, & probati per testes fide dignos.

ET primo articulus quartus, & etiam octavus, in quibus continetur, quod Joannes Hus pertinaciter articulos erroneos Wicleff in civitate Pragensi, in scholis & predicacionibus publicis predicavit & defendit.

Item, articulus nonus, in quo continetur, quod propter premissa, in civitate Pragensi secuta est seditio grandis, facta, dolo & culpa Joannis Hus: in tantum, quod notabiles viri catholici & Deum timentes consti sunt exire & latere extra civitatem predictam; stragisque, depradationes, sacrilegia, aliaque horribilia & execrabilia orta & executata sunt opera, dante & procurante prefato Joanne Hus cum suis complicibus.

Item, articulus decimus, in quo continetur, quod Joannes Hus continue & in dicta civitate Pragensi fuit & erat ledator, fautor & eruditor ac defensor erro-

rum quondam Joannis Wicleff heresiarche, & ut talis & pro tali habitus, nominatus & reparatus in civitate Pragensi, & in aliis partibus circumvicinis.

Item, articulus quinquedecimus, & etiam sextus decimus, in quibus continetur, quod dominus archiepiscopus Pragensis, exequendo mandatum domini Alexandri felicitis recordationis Papae quinti, quo sibi commisit & mandavit, ne extunc in antea aliquis auderet in locis privatis dictae civitatis, nisi in ecclesiis cathedralibus, collegiatis, parochialibus, monasteriis, & eorum coemeteriis ad populum predicare. Quodque prefatus dominus archiepiscopus continuando executionem litterarum Apostolicarum huiusmodi, inhibuit in generali Synodo tunc Pragae congregata, ipse vero Joannes Hus executioni dictarum litterarum, necnon sententia & prohibitioni huiusmodi de facto se opposuit; & post eandem prohibitionem de mense Junii, & praesertim die vicequintecunda ejusdem mensis, & ex post, pluribus & diversis vicibus in quadam cappella Borblehem nuncupata, predicavit; & ibidem populum copiosum convocavit, & convocari procuravit, contra inhibitionem antedictam.

Item, articulus decimusseptimus, in quo continetur, quod prefatus Joannes Hus tempore de dicto mense Junii anno Domini millesimo quadringentesimo decimo, quam etiam ante & post, in dicta cappella predicando ad populum ibidem collectum, & etiam in diversis aliis locis civitatis Pragensis diversis vicibus, multos errores & hereses tam ex dictis libris dicti quondam Joannis Wicleff, quam ex sua protervitate & dolositate adstruxit, docuit, disputavit, & pro posse defendit, maxime infrascriptos, videlicet.

Quod post consecrationem hostiarum, in altari maneat panis materialis, vel substantia panis.

Item, decimus octavus, in quo continetur, quod sacerdos existens in mortali peccato non conficit corpus Christi, non ordinat, non baptizat, &c.

Item, decimus nonus articulus, in quo continetur, quod indulgentiae Papae, sive episcoporum concessae nihil profunt.

Item, vicequintus primus articulus, in quo continetur, quod ecclesia sit synagoga satanae.

Item, vicequintus quartus, in quo continetur, quod nulla haeresis debet exterminari per potentiam, sed per disputationem in scholis.

Item, articulus vicequintus sextus, in quo continetur quod dictus Joannes Hus ad seducendum populum & simplices, ausu temerario dixit, quod in Anglia multi monachi & alii magistri convenissent in quadam ecclesia sancti Pauli contra magistrum Joannem Wicleff, & non potuerunt eum convincere: sed statim tonitrus & fulgur de caelo descendisset super eos, & rupisset ostium ecclesiae, ita quod ipsi magistri & monachi vix evasisent ad civitatem Londonensem. Et hoc dixit ad auctorizandum dictum Joannem Wicleff. Unde prorumpendo in haec verba, dixit ad populum haec verba: Utinam anima mea esset ibi, ubi est anima Joannis Wicleff. Et post haec, litteram quandam falsificatam sub sigillo falso Universitatis studii Oxoniensis pluries publicavit. In qua continebatur, licet false, Joannem Wicleff fuisse virum catholicum, & doctorem evangelicum, bonae fame & laudabilis conversationis, ab aetate suae juventutis usque in diem exitus sui.

Item, articulus vicequintus nonus, in quo continetur, quod seculares debeant auferre clericis bona temporalia; quod hoc esset meritorium.

Item, articulus vicequintus secundus, & etiam vicequintus septimus, in quibus continetur, quod Joannes Hus existens in excommunicatione & aggravatione, divinis se immiscuit, populo predicavit, & publice dixit, quod non curaret excommunicationem: quia non potest excommunicari aliquis ab homine, nisi prius sit excommunicatus a Deo.

Item, articulus vicequintus octavus, in quo continetur, quod Joannes Hus diversos errores predicavit, ex quibus scandala exorta sunt inter prelatos & populum regni Bohemiae, & magistrum ac scholares studii Pragensis, & inobedientiam subditorum quoad eorum prelatos, & destruccio Universitatis studii Pragensis.

Item, articulus septimus, in partibus in causa inquisitionis coram archiepiscopo Pragensi datus & oblat-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

tas contra eundem Joannem Hus, in quo continetur, qualiter Joannes Hus ad populum dixit: Ecce Papa nuper defunctus, videlicet Alexander quintus, nuper scripsit archiepiscopo Pragensi pro extirpandis erroribus Joannis Wicleff in Bohemia & Moravia, quod ibi sunt multi homines, opiniones & errores Wicleff contra fidem tenentes, quorum corda sunt hæresi infecta. Et ego dico & regratio Deo, quod ego nullum Bohemum vidi hæreticum: & quod ad verba præmissa populus clamabat, Mentitur, Mentitur.

Item, articulus nonus, in quo continetur, quod idem Joannes Hus dixit in vulgari ad populum. Ecce completa est propheta, quam prædixerat Isaius de Theramo: Quod anno Domini millesimo quadringentesimo nono surget unus, qui evangelium, epistolas & fidem Christi perfequentur: per hæc denotando dominum Alexandrum, qui in suis bullis mandavit, libros Wicleff cremari.

Item, articulus undecimus, in quo continetur, quod Alexander Papa nuper defunctus, nescio tamen si sit in celo, vel in inferno, qui scribit in cubibus suis afininis, quod archiepiscopus cremare deberet libros Joannis Wicleff, in quibus multa bona continentur.

Item, articulus alius de responsione sua quam fecit, in quo continetur, quod dictus Joannes Hus litteram post ejus recessum de Bohemia reliquit ad legendum populo, quæ continet: Ut pensantes laborem ejus sollicitum, quem cum eis habuit, orarent pro eo, starent in doctrina Domini nostri Jesu Christi: scientes, quia nunquam eis errores prædicavit, quos sibi inimici adscribunt. Et si vinceretur per falsos testes, quod non turbarentur, sed starent fixi in veritate.

Primus articulus in se continens, qualiter Joannes Wicleff diversos libros & opuscula in diversis facultatibus, tam in theologia, quam in philosophia composuit, videlicet dialogum, triologum, &c. & quadraginta quinque articulos erroneos, probatur per libros Wicleff, per sententiam in Romano Concilio promulgatam.

Tertius articulus in quo continetur, quod superscriptæ conclusiones & articuli sunt erronei, similiter probatur per sententiam in Romano & Constantiensi Concilio promulgatam.

Quartus articulus in quo continetur, quod Joannes Hus sæpe & sæpius in disputationibus & in sermonibus publicis conclusiones, articulos & libros, &c. docuit & defendit, probatur per unum doctorem sacræ theologiæ, qui dicit se vidisse intimationes, in quibus continebatur, quod Joannes Hus præsentas conclusiones, libros & articulos tanquam catholicos voluit defendere, &c. per unum plebanum Pragensis diocesis fore verum, reddens causam scientiæ, quia ab ore ejus sæpius audivit; per unum alium plebanum, ex communi fama fide dignorum: per unum vicarium cujusdam ecclesiæ Pragensis, de veritate: & reddit bonam causam scientiæ.

Quintus articulus qui incipit, quod præmissa omnia & singula sunt vera, probatur per testes quoad deposita per eos.

Septimus articulus qui incipit, quod in civitate Pragensi sit studium, &c. est notorius.

Octavus articulus, in quo continetur, quod Joannes Hus pertinaciter articulos erroneos Wicleff in civitate Pragensi, in scholis publicis & prædicationibus publicis prædicavit & defendit, fore verum probatur per unum plebanum Pragensis diocesis, reddentem causam scientiæ, quia dicit se sæpius ab eo audivisse in disputationibus publicis, ac in prædicationibus & sermonibus publicis prædicasse; per unum abbatem, qui dicit articulum fore verum & notorium ex communi fama: per unum doctorem in theologia, fore verum de veritate: per unum decretorum doctorem, ex fama multimoda: per unum canonicum Pragensem, ex communi fama: per unum alium plebanum Pragensem similiter de veritate, & reddit diversas causas scientiæ: per unum magistrum in artibus & sacræ theologiæ professorem similiter ex communi fama: per unum alium plebanum Pragensem, etiam ex communi fama: & per plures alios, ex auditu & communi fama.

Nonus articulus, in quo continetur, quod propter præmissa in civitate Pragensi fuerunt magna scditio & scandala, &c. fore verum probatur per unum plebanum Pragensis diocesis; & reddit diversas causas scientiæ.

Council. General. Tom. XXVII.

ANNO
CHRISTI
1415.

A Per unum doctorem in sacra theologia similiter probatur fore verum: per unum abbatem, qui reddit similiter diversas causas scientiæ: per unum vicarium cujusdam ecclesiæ Pragensis, de veritate; per unum presbyterum Pragensis diocesis: per unum alium doctorem in theologia, qui optime causas scientiæ reddit: per unum decretorum doctorem, ex auditu fide dignorum: per unum magistrum in artibus, de veritate: per unum alium in artibus & sacræ theologiæ magistrum; & reddit optimam causam scientiæ: per unum presbyterum Lutomoulsis diocesis, similiter de veritate: per unum protonotarium, de veritate & notorietate.

Decimus articulus, in quo continetur, quod præfatus Joannes Hus continue in dicta civitate Pragensi fuit sectator & fautor errorum Joannis Wicleff, &c. probatur de veritate per unum plebanum Pragensis diocesis, & per alios supra nominatos testes.

Undecimus & duodecimus articuli sunt generales.

Tertiusedecimus articulus, in quo continetur commissio facta archiepiscopo Pragensi per Alexandrum Papam quintum bonæ memoriæ, & quartus decimus, in quo narratur, quod archiepiscopus condemnavit libros Wicleff igne comburendos: probatur per bullam Alexandri & sententiam archiepiscopi Pragensis, & per confessionem Joannis Hus, qui etiam confitetur a sententia hujusmodi condemnationis & combustionis librorum appellasse, ut patet in actis causæ.

Quintusedecimus articulus, in quo continetur executio sententiæ hujusmodi & processus archiepiscopi, similiter probatur per instrumenta, ut in actis. Et inhibito facta quibuscumque, ut prædicarent conclusiones Wicleff.

Sextusedecimus articulus, in quo continetur, quod Joannes Hus post executionem litterarum Apostolicarum ac inhibitionem (ut præmittitur) factam, diversis vicibus in cappella de Bethlehem ad populum prædicavit; probatur per unum plebanum Pragensem, de auditu: per unum doctorem in theologia, de veritate: per unum abbatem, ex communi fama: per unum vicarium cujusdam ecclesiæ Pragensis de auditu a complicibus Joannis Hus: per unum presbyterum Pragensis diocesis de veritate, qui dicit se vidisse & audivisse, prout articulatur: per unum doctorem in theologia optime, qui similiter reddit bonas causas scientiæ: per unum doctorem in decretis de veritate: similiter per unum magistrum in artibus, & per multos alios de auditu ex communi fama.

Item, confitetur Joannes Hus, quod prædicavit respectu appellationis suæ, quod obtinuerat unam inhibitionem: & refert se ad acta causæ.

Decimusedecimus articulus, in quo continetur, quod dictus Joannes Hus in dicta cappella & diversis aliis locis errores & hæreses, &c. in civitate Pragensi prædicavit & dogmatizavit, &c. & præsertim, quod post consecrationem hostiæ in altari manet panis materialis, probatur per unum plebanum Pragensis diocesis fore verum, reddentem causas scientiæ, quia ita audivit ab aliis ex communi voce & fama: & hoc etiam est publicum & notorium. Etiam quoad secundam partem articuli, similiter per unum doctorem in theologia, qui dicit se audivisse ab ore Hus, quod tenuit istam, quod substantia panis post consecrationem manet in sacramento altaris. Et subjunxit, quod etiam audivit in quadam disputatione, ubi præsidebat quidam magister Richardus, quod Joannes Hus concessit istam, quod Joannes Hus esset persona in divinis. Et quod plures essent personæ in divinis quam tres. Similiter per unum doctorem in theologia, fore verum ex communi voce & fama: per unum abbatem ex communi fama: per unum vicarium cujusdam ecclesiæ Pragensis, qui dicit se audivisse ab ore ipsius Joannis Hus, prout articulatur. Per unum alium plebanum Pragensis diocesis, qui dicit se similiter audivisse ab ore ipsius Joannis Hus, prout articulatur: per unum magistrum in theologia de veritate, & per multos alios, ex communi fama & credulitate fide dignorum. Per unum magistrum in artibus, plebanum Pragensis diocesis: per unum examinatum in partibus: per vicarium archiepiscopi Pragensis, qui dicit se audivisse magistrum Joannem Hus prædicasse in cappella de Bethlehem de materia corporis Christi: & post multa conclusit, quod dictus Joannes Hus multis rationibus probabat,

B b b 2

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

babat, opinionem quam tenet ecclesia de sacramento Corporis Christi, non fore veram. Similiter per unum plebanum Pragensem de veritate, dicens se audivisse a dicto Joanne Hus, quod post consecrationem maneat panis materialis, sive substantia panis in Sacramento. Et cum idem testis replicasset, allegando dicta sanctorum doctorum, scilicet Gregorii: dixit idem Joannes Hus, quod beatus Gregorius esset unus jocularior, sive rignarius, & quod dicta sua rignarice composuisset. Per unum predicatorem ecclesie Pragensis, qui dicit, quod cum quadam vice ille Joannes Hus fuisset in collatione cum aliis magistris, interrogatus quid sentiret de isto articulo, scilicet de sacramento, dixit quod Joannes Hus respondit, quod hoc possit esse bene, quod post consecrationem maneat panis. Et cum correptus fuisset per testem, tunc dictus Joannes Hus extraxit quemdam librum de manica sua, & nitebatur probare, quod maneat panis post consecrationem, sicut ante: quem ibi legebat, in quo error predictus continebatur, & inter cetera legebat in eodem libro, dicens: Invenimus ipsi unum vocabulum inasitatum, videlicet, Transsubstantio, ut simplices decipiant. Et extraxit etiam idem Joannes obtulit se velle omnibus predictum librum concedere. Per unum prappositum, qui videtur concordare cum proximo supra nominato teste, qui ab eo audivit, quod post consecrationem maneat panis. Per unum ministrum & poenitentiarium cujusdam ecclesie Pragensis, qui dixit se semel interfuisse sermonibus Joannis Hus, & hoc de anno Domini millesimo quadringentesimo sexto, in estate, ubi magister Joannes Hus ad populum predicando dixit: Ecce scribitur in Biblia: *Ego sum panis vivus qui de celo descendit*, &c. & hoc in vulgari Bohemico percutiendo manu librum, oportet a quod hoc excidam, *Ego sum panis*: & ego dico, quod, est Deus & panis post consecrationem; quia vides albedinem, rotunditatem, saporem panis, & fracturam audis, &c. Per unum predicatorem & poenitentiarium, qui dicit se audivisse in sermone magistri Joannis Hus in cappella de Bethlehem: Ego dico vobis, quod ibi accidentia cum subiecto manent, ut in exemplo, homo in tunica, & anima in corpore, sic Deus in pane. Per unum doctorem in theologia Pragensem, qui optime de veritate de hoc deposuit. Similiter per unum plebanum, qui dicit articulum fore verum, quia audivit ab ore ipsius Joannis Hus, & similiter deponit de tempore & loco: & subjungit, quod audivisset ab eodem Joanne Hus, quod dicebat: Utinam Deus veller, quod anima sua esset ibi, ubi est anima Joannis Wicleff. Similiter per unum alium plebanum magistrum in artibus, qui dicit se audivisse ab ore ipsius Joannis Hus, quod non esset determinatio ecclesie, quod accidentia starent in sacramento altaris sine subiecto: & mala alia deposuit.

Al. mf. quod
excedit
hoc de in-
bro 140.

Decimus octavus articulus, in quo continetur, quod sacerdos existens in peccato mortali non conficit corpus Christi, &c. probatur per unum plebanum ex communi fama, per unum doctorem in sacra theologia, articulum fore verum ex communi fama: per unum abbatem, ex communi fama fide dignorum & catholicorum, per unum alium plebanum, articulum fore verum, qui dicit se audivisse ab ore ipsius Joannis Hus. Per unum alium doctorem in theologia, de veritate: per unum canonicum, qui dicit se audivisse premissa a sequacibus dicti Joannis Hus: per unum protonotarium de veritate, qui dicit se audivisse ab ore ipsius Joannis Hus, prout articulatur. Et per multos alios de communi fama & credulitate ac auditu. Similiter per unum alium plebanum Pragensem, qui dixit, quod magister Joannes Hus dixit: Hoc tenetis, quod si sacerdos est in peccato mortali, tunc nihil facit, neque consecrat, nec fit ibi corpus Christi, sed manet ibi substantia panis sicut ante. Et per plures alios testes in partibus productos coram vicario archiepiscopi Pragensis, de veritate & de auditu ab eodem.

Decimus nonus articulus, in quo continetur, quod indulgentie Papae seu episcopi concessa, nihil profunt, probatur per unum plebanum Pragensis diocesis ex communi fama, per unum doctorem in theologia esse notorium, prout articulatur: per unum abbatem, de rela-

tu fide dignorum: per unum vicarium, ex communi fama: per unum plebanum, fore verum, ex notoria fama fide dignorum. Similiter per unum alium plebanum, de veritate, qui dicit se audivisse ab ore ipsius Joannis Hus: per unum doctorem in sacra theologia, similiter de veritate: per unum decretorum doctorem, ex communi fama: per unum magistrum artium similiter ex communi fama: per unum canonicum, qui dicit se hoc audivisse ab his qui hoc audiverunt ab ore ipsius Joannis Hus: per unum alium plebanum Pragensem, ex communi fama: similiter per unum protonotarium, qui dicit se hoc audivisse a familiaribus suis. Et per plures alios testes in partibus productos coram vicario archiepiscopi Pragensis, qui dixerunt se audivisse, quod Joannes Hus dixisset, quod indulgentie Papae & episcopi non valent, nisi Deus indulgeat. Et super hoc etiam est producta una schedula, quam confessus est se composuisse, prout in actis quae incipiunt, Pax Christi, &c.

Vicesimus primus articulus, in quo continetur, quod Romana curia, vel ecclesia sit synagoga satanae, probatur per unum doctorem in theologia, qui dicit sibi tantum constare, quod Joannes Hus dixit, quod ecclesia catholica non esset, nisi numerus predestinatorum: per unum abbatem de communi fama: per unum plebanum, ex communi fama, per unum canonicum, hoc esse verum ex auditu ab ore ipsius Joannis Hus, prout articulatur: per unum doctorem in theologia, de veritate: per unum decretorum doctorem, de communi fama: & per multos alios, qui audiverunt ab ore ipsius Joannis Hus: per unum magistrum artium, qui audivit ab ore dicti Joannis Hus, quod curia Romana esset synagoga satanae.

Vicesimus secundus articulus, in quo continetur, quod praefatus Joannes Hus praefatos errores tenuit & defendit, probatur per omnes testes superius nominatos, per unum doctorem in theologia, de veritate: per unum vicarium, articulum fore verum, ex fama notoria: per unum abbatem, articulum fore verum, ex communi fama: per unum plebanum, articulum fore verum, qui audivit ab ore Joannis Hus, &c. per unum doctorem in theologia, de veritate: & per multos alios, ex communi fama, & etiam veritate.

Vicesimus tertius articulus, in quo continetur, quod dictus Joannes Hus docentibus & defendentibus errores hujusmodi addidit in defensionibus eorundem, &c. probatur per unum plebanum, per unum doctorem in theologia, qui dicit hoc patere per experientiam, per unum vicarium, articulum fore verum & notorium: per unum plebanum, fore verum, qui dicit se vidisse & audivisse: similiter per unum doctorem in theologia, verum: per unum magistrum in artibus, verum: & per multos alios ex communi voce & fama, & etiam veritate.

Vicesimus quartus articulus, in quo continetur, quod nulla haereticus debet damnari per potentiam, sed per disputationem in scholis, probatur per unum abbatem, de auditu ab his qui audiverunt ab ore ipsius Joannis Hus: per unum vicarium, verum, ex communi fama: per unum doctorem in theologia, verum, qui reddit bonam causam scientiae: & per multos alios de auditu communi voce & fama.

Vicesimus quintus & vicesimus sextus articuli omittuntur tanquam superflui.

Vicesimus septimus articulus, in quo continetur, quod populus non deberet credere bullis Papae, probatur per unum plebanum, ex publica voce & fama: per unum abbatem, ab auditu ab his qui audiverunt ab ore ipsius Joannis Hus: per unum vicarium probatur, ut per proximum probatum est: per unum plebanum, de veritate, qui dicit se audivisse ab ore Joannis Hus: per unum doctorem in theologia, de veritate, qui reddit etiam bonas causas scientiae: & per multos alios, de communi voce & fama & credulitate.

Vicesimus octavus articulus, in quo continetur, quod magister Joannes Hus dixisset. Utinam anima mea esset ibi, ubi est anima Joannis Wicleff: probatur per unum plebanum, qui dicit articulum verissimum: per unum doctorem in sacra theologia, qui dicit se audivisse ab ore ipsius domini Joannis Hus: per unum alium plebanum, de veritate. Similiter per unum doctorem in theologia, de veritate, qui reddit optimas causas scientiae.

b Fork de

ANNO
CHRISTI
1415.

Per unum alium plebanum de veritate, qui dicit se hoc audivisse ab ore Joannis Hus. Et per multos alios, qui dixerunt se hoc audivisse ab ore Hus in sermonibus, & alias de publica voce, &c.

Vicesimus nonus articulus, in quo continetur, quod seculares debent auferre clericis bona temporalia, & quod hoc esset meritorium, probatur per unum abbatem, de veritate; per unum vicarium similiter, qui dicit se interfuisse sermonibus, quando talia predicavit coram familia regis Bohemiarum. Similiter per unum plebanum, qui similiter dicit se hoc audivisse ab ore ipsius Joannis Hus, quia tales conclusiones etiam habentur in tractatibus suis. Et per multos alios de auditu, communi voce & fama, & etiam veritate.

Trigesimus articulus omittitur, quia generalis est.

Trigesimus primus articulus, in quo continetur, quod praetatus Joannes Hus fuit excommunicatus, probatur per archiepiscopum Pragensis, & per litteras archiepiscopi, & per confessionem ipsius Joannis Hus in actis.

Trigesimus secundus articulus, in quo continetur, quod Joannes Hus post huiusmodi excommunicationem divinis se immiscuit, & populo predicavit, & quod non possit excommunicari per alium nisi per Deum, probatur per unum plebanum, quo ad celebrationem: per unum doctorem in theologia, verum; restringens tamen dictum suum, quoad predicationem: per unum abbatem, verum de auditu: per unum alium plebanum, verum, qui dicit se ita audivisse in sermonibus suis: per unum alium doctorem in theologia, verum. Similiter per unum alium plebanum, verum quoad sermones: & per plures alios, de communi voce, fama & credulitate: & per plures alios testes, in partibus coram vicario archiepiscopi Pragensis productos & examinatos.

Trigesimus tertius articulus est superius probatus.

Trigesimus quartus articulus, in quo continetur, quod Joannes Hus commovit populum contra clerum in sermone, dicens haec verba in effectu: Vere foret necessarium, quod quilibet, prout in lege antiqua Moysi fuit mandatum, ut qui vellet legem Dei defendere, se gladio praecingeret, &c. probatur per unum doctorem in theologia, verum; per unum plebanum, verum, ex communi & notoria fama; per unum plebanum, ex communi fama: per unum protonotarium, verum. Subjungens quod vidit plures schedulas affixas valvis ecclesiarum Pragensium, ex instinctu magistri Joannis Hus, sic caventes: Accingat se quilibet gladio super femur suum, & non pcreat. Et per multos qui audierant ab his qui fuerant in sermonibus Hus.

Trigesimus quintus & trigesimus sextus articuli sunt generales.

Trigesimus septimus articulus, in quo continetur, qualiter predicavit, quod nullus potest excommunicari ab homine, nisi Deus excommunicaret eum, probatur per unum plebanum, qui dicit se hoc audivisse ab ore ipsius Joannis Hus; per unum alium plebanum, qui dicit se audivisse a sequacibus suis: per unum doctorem in theologia, qui dicit, quod istum articulum docuit in tractatu suo de ecclesia: qui etiam allegat multas auctoritates & rationes dicti Joannis Hus, ad confirmandum conclusionem, seu articulum superius nominatum. Et per omnes testes superius descriptos, ex communi voce & fama & credulitate.

Trigesimus octavus articulus, in quo continetur, quod Joannes Hus diversos errores predicavit, ex quibus magna divisio inter magistros & scholares dicti studii Pragensis, archiepiscopum, clerum & populum, est orta; quod etiam exorta sint magna scandala & inobedientia populi ad archiepiscopum & suos praelatos, &c. probatur per unum abbatem, verum, ex communi & notoria fama: per unum vicarium, verum & notorium: per unum plebanum similiter verum & notorium: per unum doctorem in theologia, verum, qui reddit optimas causas scientiarum. Similiter per unum decretorum doctorem, verum de veritate: per unum canonicum, verum de veritate: per unum magistrum in artibus, verum de veritate: per unum protonotarium, verum & notorium; & per multos alios, ex communi fama & voce, & etiam auditu.

Trigesimus nonus articulus, in quo continetur, quod Joannes Hus fuit fautor & b nutritor haeresium, & de his publice diffamatus, probatur per unum doctorem in

a Al. & un
li parat.

b Al. imitator.

ANNO
CHRISTI
1415.

theologia: & ab omnibus, praeterquam ab his qui suam, tenent partem, pro tali tenetur. Per unum abbatem, verum: per unum vicarium, verum & notorium: per unum plebanum, verum de veritate: per unum doctorem in theologia, verum de veritate: per unum decretorum doctorem, verum de veritate: per unum canonicum, verum quoad primam partem. Similiter per unum alium doctorem in theologia, verum: per unum protonotarium, verum quoad primam partem. Similiter per multos alios de communi voce & fama.

Quadragesimus articulus est generalis, & probatus per omnes testes.

Super articulis in causa inquisitionis contra Joannem Hus oblati & producti in partibus coram vicario archiepiscopi Pragensis, & primo super articulo tertio, qui incipit:

Item ponunt, &c. in quo continetur in effectu, quod Joannes Hus in contemptu clavium existens excommunicatus, quoniam predicabat & divinis se immiscuit, &c. probatur per unum predicatorem, qui dicit articulum fore verum, salvo quod immiscuit se divinis: per unum altaristam cuiusdam ecclesiae Pragensis, qui dicit, quod quasi singulis diebus Dominicis & festis predicabat ad populum: per unum magistrum in artibus, verum: per duos notarios publicos, verum: per unum predicatorem, verum: per unum alium notarium, fore verum: per unum clericum, qui dicit articulum fore verum, qui dicit ipsum predicare & divinum officium peragere. Et ulterius dicit, quod idem Joannes Hus in sermone ad populum circa festum S. Jacobi dixit: Pueri, sciatis quod archiepiscopus excommunicavit me, & alios appellantes, & non potest alias aliquem excommunicare, nisi quem excommunicat Christus: & non timeatis excommunicationem eandem. Et per multos alios testes de publica voce & fama.

Quartus articulus, in quo continetur, quod dictus Joannes Hus multos errores & haereses docuit, &c. probatur per unum plebanum, verum, qui reddidit bonas causas scientiarum: per unum notarium publicum, verum, publicum & notorium: per unum clericum, verum. Et subjunxit, quod audivit, quod pluries collaudando se, dixit in sermone suo: Veniant omnes magistri de Parisiis: ego volo cum ipsis disputare, qui libros nostros cremaverunt, in quibus honor totius mundi jacuit. Et per sex alios de publica voce & fama.

Quintus articulus, in quo continetur in effectu, quod dominus Joannes Hus populum in multitudine copiosa in cappella Bethlehem congregatum diversimode induxit, seu instruxit & confortavit in dictis erroneis opinionibus, probatur per unum predicatorem, articulum fore verum, notorium & manifestum: per unum clericum, de veritate; & adjunxit bonas causas scientiarum: & per plures alios, de auditu, publice voce, &c.

Sextus articulus omittitur, qui tractat de exclusionem Teutonicorum de civitate Pragensi, & expulsionem eorundem, qui non tangit praecise materiam Wicleff. licet videatur esse probatus.

Septimus articulus, in quo continetur, qualiter Joannes Hus ad populum dixit: Ecce Papa nuper defunctus, videlicet Alexander quintus, nuper scripsit archiepiscopo Pragensi pro extirpandis erroribus magistri Joannis Wicleff, etiam in Bohemia & Moravia: & quod ibi sint multi homines, opiniones & errores dicti Joannis Wicleff contra fidem tenentes, quorum corda sunt haeresi infecta: & ego dico & Deo regrator, quod ego nullum Bohemum haereticum vidi. Probatur per unum predicatorem de veritate, per unum altaristam de veritate, per unum baccalaureum in artibus de veritate, per duos notarios publicos de veritate, & per multos alios testes de veritate, publica voce & fama.

Octavus articulus, in quo continetur, quod ad verba praemissa totus populus clamavit, Mentitur, Mentitur, probatur per unum altaristam verum, qui dicit se interfuisse: per unum baccalaureum, qui dicit quod clamaverint, Mentitur: per unum praepositum, qui dicit, clamaverunt: Mentuntur, Mentuntur. Et per plures alios numero sex, de communi voce, &c.

Nonus articulus, in quo continetur, quod idem Joannes Hus dixit ad populum: Ecce impleta est propheta,

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

...tia, quam dixit Jacobus de Tharano, quod anno mccc. x. A
furgit unus, qui evangelium & epistolas & fidem Chri-
sti persequitur, probatur per unum altaristam de ve-
ritate, per unum baccalaureum in artibus, per unum
notarium publicum, & per multos alios, &c.

Decimus articulus, qui incipit, Item ponitur, &c.
denotando dominum Alexandrum, probatur per unum
altaristam, articulum fore verum, qui dicit, quod in-
terfuit, alii autem deponunt de publica voce & fama.

Undecimus articulus, in quo continetur, quod Pa-
pa nuper defunctus, nescit tamen si sit in celo vel in
inferno, qui scribit in cutibus suis asininis, quod ar-
chiepiscopus cremare deberet libros Joannis Wicleff, in
quibus multa bona continentur; probatur per unum
præpositum de veritate, & per multos alios de publica
voce & fama.

Duodecimus articulus, in quo continetur: Ecce ap-
pellavi contra mandata archiepiscopi, & ex nunc ap-
pello: vultis mihi adhaerere? ad quod totus populus
clamavit in vulgari Bohemico: Volumus, & adhaere-
mus: probatur per unum presbyterum esse verum: per
unum baccalaureum in artibus, esse verum, per unum
notarium publicum, qui dicit, quod interfuit quando
dixit: Si totus cœtus cardinalium cum Papa dicerent,
librorum combustionem justam esse, nollem consentire.
Per unum alium notarium publicum, per unum restor-
em cuiusdam parochialis ecclesie, per unum altar-
istam, & per multos alios de publica voce & fama.

Decimus tertius articulus non est multum pertinens:
ideo omittitur, licet sit probatus.

Decimus quartus articulus, qui incipit, Idem dixit,
Ideo deberetis, si vultis, mihi adhaerere: non timeatis
excommunicationem, quia secundum ritum & consue-
tudinem ecclesie appellastis mecum, &c. probatur per
unum notarium publicum, qui dicit audivisse se a
Hus, quod legitime potest se ingerere in divinis subru-
itione appellationis, dicendo quod illam excommunica-
tionem voluit habere pro benedictione: & per multos
alios de publica voce, &c.

Decimus quintus & decimus sextus articuli sunt probati
in Constantia per testes ibidem receptos, una cum
articulis sequentibus coram commissariis Concilii; & per
multos alios testes in partibus coram vicario archiep-
iscopi Pragensis, receptos similiter & examinatos.

Item, advertendum, quod coram commissariis sunt
nonnulli libri & opuscula, videlicet liber de ecclesia,
&c. quos libros dicit Joannes Hus latere se compos-
uisse. Verumtamen quod ad articulos extractos ex dictis
libris, in suis responsionibus non præcise respondit,
sed certis modificationibus & limitationibus, ut apparet
in actis.

Item, ex actis apparet una protestatio, quæ videtur cru-
da: & alia in principio articulorum, sibi bene advertatur.

Item, quoad libros & contenta in eis, remitto me
ad dominos theologos.

Subsequenter magister Henricus de Piro promotor
prædictus, nomine quo supra, expoluit & dixit: ex
quo processus debite sit tentus contra Joannem Hus,
eiusque doctrinam & dictos articulos, non restat aliud
nisi concludere & ferre sententiam.

Quapropter per causam hujusmodi per Synodum præ-
dictam concludi & sententiam ferri, juxta petitionem
per eum datam, debita cum instantia postulavit.

Quibus factis dominus Bertholdus de Wildungen, au-
ditor præfatus, loco quo supra existens, mandato &
auctoritate Synodi narravit totum processum habitum
coram dominis iudicibus & commissariis, in hujusmo-
di causa deputatis per Concilium, & alias quomodo ab
initio causæ hujusmodi fuit in curia Romana, & in
partibus coram ordinario loci introducta, de verbo ad
verbum. Quo processu recitato, idem dominus Ber-
tholdus auditor & deputatus ad hoc, incepit articulos
legere, incipiendo *Unica et sancta ecclesia*, &c. & le-
gendo quemlibet articulum, circa ipsum summarium
testium, per quot, quantos, & quales personas, domi-
nos, magistros, magnos aut parvos, probaretur. Et
sic usque ad finem articulorum.

Item, idem dominus Bertholdus de Wildungen dixit,
a M. Gardo qualiter ipse Joannes Hus alias in castro a Buelebenfi
len

Constantiensis diocesis existente, & ibidem detento, ar-
ticuli memorati fuissent sibi ibidem presentati per certos
deputatos, inter quos ipse Bertholdus extiterat unus.
Et idem magister Joannes Hus fuit interrogatus, an vellet
dictos articulos defendere, aut confiteri. Qui magister
Joannes Hus tunc submisit se determinationi Concilii. Et
subsequenter uno alio tempore similiter inter deputatos
nationum, & in presentia dominorum Cameracensis &
Florentini Cardinalium similiter respondit. Tertio vero,
ut prius interrogatus respondit, ut in schedula papyrea
in hunc modum manu sua scripta plenius continetur.
Cujus schedulæ tenor sequitur in hunc modum.

„ Ego Joannes Hus in spe sacerdos Jesu Christi, timens
„ Deum offendere, & timens incidere perjurium, nolo ab-
„ jurare articulos omnes, & quemlibet ex illis, qui per fal-
„ sos testes in attestacionibus producti sunt contra me:
„ quia Deo teste, non prædicavi, nec asserui, nec eos
„ defendi, sicut dixerunt me eos defendisse, prædicasse &
„ asseruisse. Item, de articulis extractis de meis libellis,
„ saltem qui sunt debite extracti, dico, quod quicumque
„ ex illis includit aliquem falsum sensum, illum detestor.
„ Sed timendo offendere Deum in veritate, & contra
„ sanctorum sententiam dicere, non quemlibet eorum
„ volo abjurare. Et si possibile esset, quod toti mundo
„ vox mea nunc pateret, sicut omnes mendacium & o-
„ mne meum peccatum in die judicii patebit, libentissi-
„ me omnem falsitatem & omnem errorem, quem um-
„ quam ad dicendum conceperim vel dixerim, coram to-
„ to mundo revocarem. Ista dico & scribo libere & vo-
„ luntarie. Scriptum manu mea propria, prima die Jul. “

Hi sunt qui fuerunt commissarii nomine Concilii,
missi cum articulis ad ipsum magistrum Joannem Hus una
vice: videlicet, Joannes archiepiscopus Rigenis, Anto-
nius archiepiscopus Ragusinus, Bertholdus Wildungen, b
Theodoricus de Monasterio. Hi fuerunt testes; videlicet,
Joannes de Walden archidiaconus Lubecensis, c
Petrus d Helburg præpositus Wetzfloriensis, Henricus
Heuborch decanus sancti Petri Trajectensis, Petrus f
de Merachor episcopus Trajectensis.

Subsequenter die Veneris quinta julii, in loco con-
gregationis dominorum deputatorum, in domo fratrum
Minorum, presentibus Thoma de Amelia legum docto-
re, auditore sacri palatii, dominus Cameracensis, domi-
nus Florentinus, Cardinales: patriarcha Antiochenus,
episcopus Bathoniensis, episcopus Saresbiriensis, archie-
piscopus Rigenis, archiepiscopus Mediolanensis, episco-
pus Keltrensis, dictus Poznaniensis, dictum magistrum Jo-
annem Hus interrogaverunt, an vellet abjurare articu-
los quos confiteretur, & qui sunt in libris suis & manu sua
scripti: & illos etiam qui sunt probati per testes, quos
non negat se dogmatizasse, quantum probantur per testes:
an vellet jurare, quod eos non tenet, nec tenebit, sed
vult simul cum ecclesia cavere contrarium. Respondit
quod velit stare in eo quod scripsit manu sua in præsentis
parte. Et factis sic hinc inde suasionibus, quod non vel-
let inhaerere suæ opinioni, sed potius stare cum tota
ecclesia, & cum tot doctis viris, quos sunt in hoc sa-
cro Concilio: tandem persistit in proposito suo præmissio.

Qua schedula sic lecta, magister Henricus de Piro
promotor prædictus, nomine quo supra, petiit per do-
minos præfidentes & sanctam Synodum libros ipsius
Joannis Hus, videlicet librum intitulatum de ecclesia, &
alios libros suos sive opuscula, quibus præfati articuli
reperiuntur conscripti, condemnari ad comburendum,
& sibi super his ministrari justitiæ complementum.

Petitione ipsius magistri Henrici promotoris facta, re-
verendus pater dominus Antonius episcopus Concordien-
sis, mandato & auctoritate Concilii & generalis Synodi
procedendo ad sententiam, protulit tam in scriptis, pro-
ut in schedula quam legebat de verbo ad verbum, cujus
tenor inferius est insertus, plenius continetur. Venien-
do namque ad verbum, sive distamen, Verum quia ex
nonnullis, &c. continens cum sequentibus in casu quo
abjurare vellet, veniret alia poena & prolatio sententiæ:
reperito demum, Joannem remanere in perveritate sua,
& dicentem, quod propter homines quos docuit de op-
posito, non vellet abjurare, sed milleies comburi,
quia per eius abjuracionem generaretur scandalum illis
quos docuit de oppposito: ergo nollet aliquo modo abjurare.

b M. ad-
dunt, audi-
tor.
c Al. Wal-
dore.
d Al. Hai-
burg.
e Al. Hem-
burg.
f M. de
Mera che-
repikopus
Trajectenf.

ANNO CHRISTI 1415. a. M. Jan. b. M. Goth. ad executionem.

Ex tunc dominus Antonius episcopus obtulit verba illa A qua pertinebant ad abjuracionem, & processu ad alia verba sequentia, videlicet, & a sumit sententiam, tradendo per sententiam eum iudicio seculari. Et antequam foret processum s ad ulteriora, idem Joannes Hus dixit publice et alta voce coram tota Synodo, quod omnibus manifestaret, quare nollet revocare dicta et scripta sua propter tria: 1. dixit quod timeret Deum offendere. 2. perjurium incurtere. 3. populum cui olim predicavit scandalizans seducere.

Quibus factis, iverunt ad ipsum Joannem Hus reverendi patres domini archiepiscopus Mediolanensis, suffraganeus domini episcopi Constantiensis, episcopus Barenensis, pro degradatione ipsius Joannis Hus, ad locum ubi ipse Joannes Hus exsistebat, auctoritate & mandato ipsius sancte synodi Constantiensis, ad finem, quod curia seculari tradi posset, ipsum Joannem degradarunt, legendo verba ad hoc ordinata de libro pontificali incipientia: O Juda: amovendo ab eo tanquam ab indigno calicem: & subsequenter solemnitatibus ad quodlibet exhibitis, exuebant eum casula, stola, tondentes sibi crines, & similiter amovendo ab eo omnia sacerdotalia & clericalia.

Quibus factis, curia secularis recepit eum, & abduxit eum ad locum justitie.

Super quibus omnibus Henricus de Piro petuit approbationem & executionem. Fuitque responsum per dominos deputatos omnium nationum predictos, ac dominum presidentem, regemque Romanorum, Placet.

Ex prima editione.

Subsequenter fuit lecta per eundem episcopum Concordiensem sententia, condemnando illum articulum: Quilibet tyrannus, &c. Et fuit responsum per deputatos nationum quatuor, presidentem & regem, Placet. Item, fuit lecta per dominum Stephanum episcopum Dolensem scheda contra impeditores venientium ad Concilia generalia.

Ex ms. Suxii & tribus Germanicis.

Subsequenter ad petitionem magistri Henrici de Piro idem dominus Antonius legebat unam aliam sententiam, condemnando articulum illum, videlicet, Quilibet tyrannus, &c. prout in scheda infrascripti tenoris continetur. Qua lecta, fuit responsum per deputatos predictos, presidentem et regem, Placet. Præsentibus ibidem illis tribus principibus, Henrico duce Bavarie, Ludovico comite Palatino Rheni, Friderico Burgravio Nurembergensi, Carolo de Malatellis domicello Ariminensi, Ludovico duce Bavarie: Francie et Anglie, Polonie, Norvegie, Svecie, Dacie, Ludovico Neapolitani, ducis Mediolanensis, ambaxiatoribus, Guntero comite Schwartzburg, Everardo comite de Wvinsberg, comite de Fruburg, et aliis nobilibus prælati et Christianis in numero copioso.

Subsequenter fuit lecta una minuta per dominum Stephanum episcopum Dolensem, contra impeditores venientium ad Concilium, et recedentium ab eodem: cujus tenor sequitur inferus.

Ex prima editione.

Condemnatio illius propositionis, Quilibet tyrannus.

Præcipua sollicitudine volens hæc sacrosancta Synodus ad extirpationem errorum & heresum in diversis mundi partibus invalentium providere, nos tenetur, & ad hoc collecta est, super acceptis, quæ nonnullis assertionibus erroneis in fide & bonis moribus, ac multipliciter scandalose, scilicetque reipublice statum & ordinem subvertere molientes, dogmatizate sunt, inter quos hæc assertio delata est: Quilibet tyrannus potest et debet licite et merito occidi per quemcumque vasallum tuum vel subditum, etiam per clanculares insidias, et subtile blanditias vel adulationes, non obstante quocumque præfato juramento, seu confederatione factis cum eo, non expectata sententia vel mandato iudicis quocumque.

Adversus hunc errorem sagax hæc sancta Synodus insurgere, & ipsum funditus tollere, præhabita deliberatione matura, declarat, decernit & diffinit huiusmodi doctrinam erroneam esse in fide & in moribus, ipsamque tanquam hereticam, scandalosam, & ad fraudes, deceptiones, mendacia, proditores, perjuria vias dantem, reprobat & condemnat. Declarat insuper, decernit & diffinit, quod pertinaciter doctrinam hanc perniciosissimam assertentes, sunt heretici, & tanquam tales juxta canonicas sanctiones puniendi.

Constitutio Concilii contra invalores, seu spoliatores accedentium et recedentium a Concilio.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, Universalem ecclesiam representans, in Spiritu sancto ad extirpationem schismatis, heresumque & errorum, nec non ipsius ecclesie in capite & in membris debitam reformationem legitime congregata, ad futuram rei memoriam.

Justitiam & equitatem exerceri non dubitatur, si quos innoxia voluntatis adeo captivos perverisatentio, quod processibus Apostolicis impudenter obstantes, auctoritatem sanctionis canonice contemnentes, in aliorum prolabantur injurias & offensas, ecclesiastica censura percellat, & pro demerito culpe, rigorem aditias judicarij potestatis. Nam si quilibet per campum licentis, signo deposito modestis, vagaretur impune, facile quisque serviet in proximum, & nervus disciplinantis justitie rumpetur. Sane licet nonnulli Romani Pontifices, antiquos Romanæ ecclesie mores & consuetudinem observantes, prout ad eos ex debito Apostolatus sibi injuncti officii pertinebat, per certos suos processus in die camp Domini annis singulis solemniter publicantes, inter omnes alios & singulos, qui ad sedem Apostolicam venientes vel recedentes ab ea, nec non in illos omnes & singulos, qui per se, vel per alium seu alios, quascumque personas ecclesiasticas vel seculares ad Romanam curiam super eorum causis & negotiis accedentes, illaque in eadem curia prosequentes, aut procuratores, gestores, advocatos & promotores ipsorum, ac etiam auditores seu iudices, qui super dictis causis seu negotiis deputantur, occasione causarum seu negotiorum huiusmodi verberant, mutilant vel occidunt, cujuscumque dignitatis, ordinis, conditionis aut status forent, predicta vel eorum aliqua committentes, excommunicationis & anathematizationis sententias, a quibus nullus per alium quam Romanam Pontificem possit, præterquam in mortis articulo constitutus, absolvi nec cessare tunc, nisi de sano mandato ecclesie, aut satisfactione præstata, sufficienti cautione præmissa, articulis accensis, & ad terram projectis, promulgetur & eis qui taliter excommunicati & anathematizati, vel eorum alii, præsumerent beneficium absolutiois impendere, similibus sententiis innodaverunt, atque predicamentis, lectionis, administrationis Sacramentorum ecclesiasticorum, & confessionem audiendi interdixerunt officio: nec non quicumque injuriatores quocumque ad concilia generalia venientium, seu tantum in ipis, aut recedentium ab eisdem, diversas censuras ecclesiasticas & penas tam ex canonis, quam divini juris dispositionibus incurrebant tamen sicut ad nostram fidem signorum multitudine valida insinuatione pervenit notitiam, nonnulli iniquitatis sibi, perditioni animarum, huiusmodi causas suscipientes, a huiusmodi sacri Concilii extirpationis schismatis, heresum ac errorum, ipsaque ecclesia reformationis perturbatores, diablice spiritum instigante, ne dignitati, ne ordini deservente, Dei timore confusio, nefarius ac sacrilegi auctor nonnullis personis ecclesiasticis & secularibus, etiam Pontificat dignitatis predictas, ad sedem Apostolicam vel Romanam curiam, seu præfati generalis Concilii in civitate Constantiensi provincie Moguntinensis, ubi nunc Romana curia existit, in Spiritu sancto legitime congregatarum venientes, aut recedentes ab eisdem, invidiose, sepe, avaricie, detestabile, invidiose, mutilant, occidunt, a spoliationibus suis, vel injuriis afficere quamplurimum, & aliam male tractare, temeritate propria præsumunt, & aliam præsumunt in Apostolica sede & sacri Concilii utilitatem.

ANNO CHRISTI 1415.

Ex prima editione.

dium & contemptum, ac seditionis, schismatis, reformationis ecclesie, & correctionis morum, nec non heresum & errorum predictorum extirpationis disturbium; sumptuumque animarum periculum, & scandalum plurimum.

Nos igitur volentes in premissis, nec non adversus quoscumque ad ipsum Concilium, & qualibet alia futura generalia Concilia accedentes, aut stantes in ipsis, seu recedentes ab eisdem, ne aliis Deum non timentibus, temerariis injuriis infestentur & opprimantur violentiis, & ne quibusvis delinquendi aut excessus committendi pateat audacia, de opportuno & salubri remedio providere: hujusmodi, nec non omnes & singulos alios processus, sententias & censuras, adversus quorumlibet personarum ecclesiasticarum vel secularium ad sacra generalia Concilia venientium aut stantium in ipsis, seu recedentium ab eisdem, molestatores, perturbatores vel injuriatores, auctoritate Dei omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, extendentes, omnes & singulos cujuscumque dignitatis, gradus, status vel conditionis fuerint, etiam pontificali, imperiali, regali, vel alia quacumque ecclesiastica vel mundana prefulgeant dignitate, qui quascumque personas ecclesiasticas vel seculares, que ad hujusmodi sedem Apostolicam Romanam curiam hoc presenti sacro durante Concilio, vel ad ipsum & quacumque alia generalia Concilia venientes, & stantes in ipsis, aut ab eis recedentes, temeritate propria per se, vel alium, seu alios arrescere, invadere, capere, detinere, incarcerare, mutilare, occidere, aut bonis suis spoliare, vel injuriis afflicere, seu ipsos sic delinquentes receptare, aut alia quomodolibet impedire, seu ea perpetrantium facta & commissa, rata & grata habere, vel eis dare auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte presumpserint vel presument in futurum, similibus excommunicationis & anathematizationis sententiis innotamus eo ipso. Terras quoque ipsorum & cujuslibet qui in premissis, vel eorum aliquo transgressor vel contemptor fuerit, dum a tamen uniuscujusque sic transgressorum vel contemptorum ultra unam diocesim non contineat: nec non omnia, civitates, villas, castra, oppida, & qualibet alia loca in quibus hujusmodi excessuum patratores, seu eorum receptatores, vel ipsi consentientes, faventes aut dantes auxilium, consilium vel favorem, publice morabantur: nec non illa, in quibus hujusmodi persona que sic temeritate propria delicta fuerint, quamdiu existierint in eisdem, memorata auctoritate ecclesiastica suspensus interdictio. Quod si terra ejusdem duas dioceses vel amplius contineat, dominium domicilii principalis ipsius, & illam etiam in qua fuerit delictum commissum, si sua sit, & duas alias que sub ipso sunt eidem loco magis vicine interdictio subiacere volumus in premissis: ac etiam omnes & singulos hujusmodi excommunicationis & anathematizationis sententiis ligatos, in quibuslibet ecclesiis, loco ubi tale delictum fuerit perpetratum, terris & locis propter hoc interdictis magis convicinis ubilibet existentibus, omnibus diebus Dominicalibus & festivis, pulsatis campanis, candelis accensis, publice nunciari, ac terras, civitates, villas, castra, oppida & loca ecclesiastico interdictio predicta supposita, donec ipsi sic excommunicati meruerint ab hujusmodi sententiis beneficium absolutiois obtinere, dictumque interdictum debuerit relaxari: ita tamen, quod nullus ex transgressoribus ac contemptoribus hujusmodi per alium, quam per Romanam Pontificem, vel sacri Concilii auctoritate possit, nisi dumtaxat in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de flando mandatis ecclesie, satisfactione sufficienti cautione (si hoc commode facere possint) primitus prestita, absolvi, vel interdictum hujusmodi relaxari. Eos vero cujuscumque dignitatis, ordinis, status aut conditionis fuerint, etiam si Pontificali dignitate prefulgeant, qui contra temerem presentium processuum, talibus vel eorum alium absolutiois beneficium impendere presumpserint, volumus, statimus & decernimus similibus excommunicationis & anathematizationis sententiis fore innotatos eo ipso, ipsique predictationis, seditionis, administrationis sacramentorum, & audiendi confessiones officium auctoritate interdicimus in premissis, quod spirituales & temporales (prout eorum sequens excessus & demerita) gravius procedatur: non obstantibus quibus-

cumque constitutionibus & quibuslibet privilegiis, indulgentiis & litteris Apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorem existant, eisdem transgressoribus & contemptoribus, vel quibusvis aliis committere vel dirivis a dicta sede concessis, etiam quod suspendendi vel excommunicari, aut eorum terre, dominia, civitates, villa, castra, oppida & alia loca interdicti non possint, etiam si de ipsis eorum tenoribus esset in ipsis processibus mentio specialis facienda; que, ne contra hujusmodi sententias & processus, quo minus includantur in eis, per ea valeant se, terras, dominia, civitates, villas, castra, oppida & loca hujusmodi tueri, & que quoad hoc tollimus, & penitus revocamus. Et insuper mandamus, ut hujusmodi presentis processus ad communionem omnium mittiam deducatur, chartas sive membranas processus continentes eisdem in majore & sancti Stephani Constantiensis ecclesiarum valvis affigi: qui processus ipsos suo quasi favore preconio & patulo e iudicio publicabunt: ut predicti quos processus concernent, nullam possint excusationem preterdere, vel ignorantiam allegare, quod ad eos processus hujusmodi non pervenerint, vel ignoraverint eisdem: cum non sit verisimile remanere incognitum, quoad ipsos, quod tam patenter sunt publicatum.

Ceterum omnibus & singulis dominis Patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis, ceterorumque locorum ordinariis precipimus & mandamus, ut ipsi & eorum quilibet per se vel alium, seu alios, sub pena excommunicationis, quam ipsorum quemlibet, qui mandatorum nostrorum hujusmodi transgressor & contemptor fuerit, incurere volumus ipso facto, presentes nostros processus per eorum, aut chartarum vel membranarum, seu transumptorum continentium eisdem, quibus sicuti nostri processibus tantam volumus fidem adhiberi, in ecclesia: unum valvis seu aliis locis affixam publicent, & prefatos transgressores & contemptores hujusmodi excommunicationis & anathematizationis sententiis ligatos, ac terras, civitates, villas, castra, oppida & loca prefata hujusmodi ecclesiastico interdictio supposita, quamprimum ipsi, vel eorum alicui de hoc legitime constiterit, tantum in ecclesiis Dominicis & aliis festivis diebus, dum inibi major fuerit populi multitudo, campanis pulsatis, & candelis accensis & extinctis, denunciatis, & interdictum hujusmodi inviolabiliter faciant observari per censuras ecclesiasticas, aut alia juris remedia, invocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis: donec ipsi transgressores & contemptores meruerint ab hujusmodi excommunicationis & anathematizationis sententiis absolutiois beneficium obtinere, dictumque interdictum merito debuerit relaxari: non obstantibus omnibus supradictis, seu si aliquibus conjunctim vel dirivis a sede predicta indultum esset, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem.

Datum Constantie, pridie Nonas Julii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo quinto, sede Apostolica vacante, regnorum serenissimi principis domini Sigismundi Romanorum & Hungarie regis, videlicet electionis quinto, coronationis primo, Hungarie vero vicegerentis.

Finita autem sessione, libri Joannis Hus fuerunt combusti in platea palatii episcopalis: videlicet liber de ecclesia, & alia opuscula ejusdem.

Ex mss. Surii, & Lipsiens.

Per eundem composita, igne fuerunt combusti & in cineres redacta, presentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus et dominis, domino Joanne episcopo Varensi, et Petro Olorensi, episcopis, Regone et Rogerio in legibus licentiatos, Nicolao de Marienverder regie majestatis, et Joanne de d Matura de Insula, notarius publicis, clericis Poznaniensis et Tornacensis diocesis, testibus ad premissa vocatis et specialiter rogatis.

a. Al. tamen terra.

b. Forte, vicinas.

c. Forte, in dictio.

d. Al. Mersura.

De Jovis undecima mensis Julii supradicti, fuit sessio generalis in majori ecclesia celebrata Constantia, in qua presidebat reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis. Et fuit cantatum officium Missae de Spiritu sancto per reverendum patrem dominum Nicolaum episcopum Mersburgensem. Quo completo, legebantur litaniae, &c. mox aliarum sessionum: & dominus Andreas electus Poznanienis legebat certa capitula & ordinationes servandas, tenoris subsequenti.

Ex ms. Surii, & duobus Germanicis.

Die Jovis undecima mensis Julii praedicti, fuit sessio generalis, in qua presidebat reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis, tanquam antiquior cardinalis: praesentibus ibidem reverendissimis patribus, Angelo Laudensi, Jordano de Urfinis, Joanne Ragusiniensi, Antonio Aquilejensi, Thoma Tricariensi, Branda Placentino, Francisco Venetiarum, Petro Cameracensi, Antonio de Salancho, Alamanno Pisano, presbyteris, Landulpho Barensi, Ludovico de Fliico, Odone de Columna, Lucido de Comite, Amadeo Salutiarum, Raynaldo de Brancasius, & Francisco Florentino, diaconis cardinalibus. Et fuit cantatum officium Missae de Spiritu sancto per reverendum patrem dominum episcopum Nicolaum Mersburgensem. Quo cantato, fuit factum & peractum officium litaniarum cum introitu solito, videlicet, *Exaudi nos Domine*: collectis & orationibus ad hoc requisitis, ac evangelio, *Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem*, &c. & hymno *Veni creator Spiritus*, collectis, versiculo, & *Benedicamus*. Quibus habitis atque peractis ascenderunt ambonem, in quo edita sive proposita & proponenda solent legi, reverendi patres dominus Andreas electus Poznanienis, Antonius Concordiensis, Nicolaus Mersburgensis, Vitalis Toloneusis, Patricius Cortagensis, episcopi, tanquam deputati per quatuor nationes ad legendum, approbandum, &c. illa quae Synodus deliberaverit.

Idem, dominus Andreas electus Poznanienis legebat certa capitula, ordinationes & constitutiones servandas de cetero, hujusmodi sub tenore.

Ex prima editione.

Deputatio ambaxiarum sacri Concilii ad Arragoniam.

Sacrosancta Constantiensis Synodus generale Concilium faciens, in Spiritu sancto legitime congregata, secundum mentem & effectum ordinationis seu decreti in ultima sessione facti, seu lecti, ad requirendum dominum Petrum de Luna, Benedictum decimumtertium in sua obedientia nominatum, & alia faciendum quae fuerint necessaria & opportuna, facit, constituit & ordinat procuratores generales & speciales: videlicet reverendissimos in Christo patres dominos Jacobum Turonensem archiepiscopum, Petrum Ripensem, Jacobum Adriensem, Joannem Gubernensem, episcopos, Joannem abbatem sancti Eligii Noviomensem, Conradum de Sufato, sacrae theologiae magistros, Joannem de a Opzis sacri palatii Apostolici auditorum, Petrum Paulum de Justinopoli utriusque juris doctorem, Lampertum de Stipite priorem prioratus conventualis de b Bortua Leodiensis diocesis, Joannem Wellis, Hugonem c Holbbabe, Bernardum de d Planta decretorum, & Joannem de Fabrica legum doctores, praesentes & acceptantes; & Benedictum Gentiani Universitatis Parisiensis sacrae theologiae professorem, absentem tanquam praesentem: ita tamen quod ipsi omnes, aut ipsorum quatuor, una tamen cum consensu serenissimi principis domini Sigismundi Romanorum & Hungariae regis, si praesens fuerit, alii non volentibus aut volentibus, cum ipso domino Benedicto decimo tertio in sua obedientia nominato, aut aliis ab eo super hoc sufficientem potestatem habentibus, trahere & concludere, ac ipsum dominum Petrum Benedictum nominatum (ut praesertur) requirere, & alia conjunctim vel divisim facere possint, sic & prout in instrumentis Concilii Generalis Tom. XXVII.

a. Al. Opicis.
b. Al. Bertia.
c. Al. Holbach, al. Homveg.
d. Al. Plancha.

Ex ms. Surii, & duobus Germanicis.

Quibus lectis, idem dominus Andreas electus Poznanienis legebat certas minutas super requisitione Petri de Luna fenda, quarum tenores similiter sunt inferius inserti, & quas in continenti ibidem tradidit ad ingrossandum notariis atque scribis propter expeditionem celeriore. Quibus lectis, juxta morem alias observatum super approbatione illorum quae ibi decernuntur & statuuntur, reverendus pater dominus Antonius episcopus Concordiensis nomine nationis Italicae respondit *Placet*. Subsequenter dominus Vitalis episcopus Toloneusis pro Gallicana natione, Nicolaus episcopus Mersburgensis pro natione Germanica, & Patricius Cortagensis pro natione Anglicana, responderunt, *Placet*. Similiter dominus Joannes episcopus Ostiensis praesidens nomine collegii cardinalium respondit, *Placet*.

Deinde magister Henricus de Piro procurator exposuit, qualiter fuissent alias productae bullae pro parte domini Angeli de Corario tunc Gregorii duodecimi in sua obedientia nominati, videlicet constitutiones ad renunciandum & resignandum papatus suo; nec non autorizationis Concilii praesentis: quibus necessario serenissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hungariae, &c. rex, una cum aliis supradictis procuratoribus per Concilium deputatis, ad Petrum de Luna ituris, uti haberent. Sed quia pericula cuncta evitari debent, quae evitari possunt: ne ergo propter dictarum bullarum captionem, destructionem, aut alias malam custodiam, ipsi Synodo Constantiensi periculum sive damnum generari possit, ideo dictas bullas transsumi mandari per protonotarios, sive alios notarios Concilii per dictum Concilium, eisque Concilio Constantiensis auctoritatem & decretum interponi taliter, quod hic & alibi ipsi transumpto merito fides plenaria adhiberi possit. Et nihilominus repetitis in valvis ecclesiae executae, accusans contumaciam omnium illorum quorum interest, non comparentium, neque ipsas bullas transsumi mandare videntium, ac interponi auctoritatem Synodi supradictae curantium: & in eorum contumaciam dictas bullas transsumi per dictam Synodum instanter postulavit, & super hoc responderi per deputatos praedictos nationum quatuor, ac praesidentem, *Placet*.

a. Al. promotor.

Quibus sic propositis, domini deputati, videlicet Antonius Concordiensis pro natione Italica, Vitalis Toloneusis pro natione Gallicana, Nicolaus Mersburgensis pro natione Germanica, & Patricius Cortagensis pro natione Anglicana, & Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis pro collegio cardinalium, responderunt, *Placet*.

Subsequenter magister Henricus de Piro promotor, nomine quo supra, petiit per eandem Synodum declarari & decerni instrumenta depositionis papatus, renunciationis & approbationis factarum per Balthasarem de Cossa in Cellis, & alia instrumenta ibidem per eum & nomine ejus confecta, registranda & inferenda locis congruis, praesentis causae registro, ita taliter, quod auctoritate ipsius Synodi ipsi instrumentis & aliis actis & habitis in Concilio Constantiensi & in sessionibus publicis, plenaria adhibeatur fides: cetera alia petiit, prout inferius plenius continetur. Ad quae responderunt ipsi domini praesentis deputati & praesidens, *Placet*.

Quibus responsionibus factis & habitis, reverendus pater dominus Andreas electus Poznanienis, auctoritate & mandato ipsius sacrosanctae Synodi Constantiensis, pronuntiavit & declaravit quaedam capitula sive ordinationes in futurum servandas hujusmodi sub tenore.

Item, eadem sancta Synodus ordinat, jubet & decernit, instrumenta in ratificatione sententiae depositionis per hoc sacrum Concilium nuper latae contra dominum Balthasarem de Cossa, olim Papam vicessim tertium, necnon renunciationis per eum factae de papatu, seu jure quod in eo poterat pretendere, apud acta ipsius Concilii in loco suo congruo registrari seu inferi.

Ccc Item,

Item, ordinat & decernit, bullas & instrumenta o-
liti domini Gregorii Papae duodecimi in sua obedientia
nuncupati, nuper in cessione papatus per eum, seu ejus
nomine facta in dicto sacro Concilio producta, in for-
mam publicam transmissi, seu de ipsis transumpta pu-
blica fieri per protonotarios & notarios hujus sacri Con-
cilii. Quibus transumptis deoprit fidem plenariam ad-
hiberi, tanquam ipsis originalibus auctoritate ipsius Con-
cilii.

Ex prima editione.

Datur iudicibus potestas citandi sub poena privationis
illos, qui clandestine recesserunt a Concilio.

Item, eadem sancta Synodus reverendis in Christo pa-
tribus, Saresburiensibus, Plorensibus, Vaurenibus & Pisto-
riensibus episcopis, alias pro audiendis causis ad presens sa-
crum Concilium devotissimis & devotissimis, seu aliq-
sperantibus, per idem Concilium deputatis, citandi et-
iam sub poena privationis per edictum in curia exsequen-
dum, sufficienti informatione praevia, omnes & singulos
prelatos & curiae officiales, aliosque ad ipsum Concilium
vocatos, qui ab hoc sacrosancto Concilio clandestine, seu
sine licentia recesserunt, ut infra certum competentem
terminum eis assignandum personaliter revertantur & re-
deant, plenam tribuit potestatem.

Quod litterae de iustitia expediantur.

Item, eadem sancta Synodus ordinat, ut litterae de
iustitia, alias in curia expediri solite, dummodo prius
secundum antiquam curiae consuetudinem debitum curiam
iurum faciant, sub ipsius sanctae Synodi nomine & sigillo
per reverendissimum patrem & dominum Joannem epis-
copum Ostiensem sanctae Romanae ecclesiae cardinalem &
Vicecancellarium expediantur.

Quod praesidentes habeant potestatem dandi
licentiam recedentibus.

Item, eadem sancta Synodus quatuor praesidentibus na-
tionum, ut ipsi omnes, aut eorum tres, singulis ad praesens
Concilium vocatis, seu vocem habentibus, & ab eodem
recedere cupientibus (ubi rationabilis causa suberit)
licentiam recedendi dare possint, plenam tribuit facultatem.

Mandatur camerario, quod cardinalibus, ceterisque in-
dignis debeat de bonis camerae providere.

Item, praecipit & mandat domino Camerario sanctae
sedis Apostolicae, aut ejus locum tenenti, seu Vicecama-
rario, ut dominis cardinalibus & praelatis, ceterisque
indignis in hoc sacro Concilio existentibus, de neces-
sariis & utilibus debeat subvenire, & de bonis camerae
providere.

Quibus ordinationibus lectis & pronuntiatis ad requi-
sitionem ipsius magistri Henrici de Piro promotoris, to-
tusque Synodi, ipsi domini deputati successit unus post
alium, & demum dominus Joannes episcopus Ostiensis
nomine cardinalium responderunt, Placet.

Ex mss. Surii & duobus Germanicis.

Subsequenter magister Henricus de Piro promotor,
nomine quo supra exposuit, qualiter ex plurium fide
dignorum relatione, etiam hoc fama publica deferente,
quod quidam Carolus de Duail dominus loci de Ramo-
villa, & Henricus de Turre, cum plurium armatorum
& turbatorum, dominos Carcaffonensem & Ebroicensem
episcopos, ac magistrum Wilhelmum de Media decanum
Silvanestensem, domini regis Francorum consilia-
tores, necnon Benedictum Gentiani in theologia, & Ja-
cobum de Spais in artibus & medicina, magistrum, per
Universitatem Parisiensem ad Concilium destinatos, &
per serenissimum principem Romanorum regem ad di-
ctum dominum Carolum regem Francorum transmissos
inhumaniter in ducatu Barensi invaserunt, eosque capti-

varunt, spoliarunt bonis, rebus, equis, &c. & aliquos
de eorum familia interfecerunt, aliquos vero lethaliter
vulnerarunt. Quapropter petit per ipsam Synodum re-
cipere informationem super tali infamia, & contra eos
procedere, & procedendum fore, prout juris ordo &
dictamen rationis id requirit atque postulat; & alias
petit, prout in quadam minuta inferius inserta plenius
continetur. Et si placet Synodo, quod deputati respon-
deant, Placet.

Qua expositione querulosa (ut praemittitur) facta,
domini deputati quatuor nationum, unus post alium, &
subsequenter dominus Joannes episcopus Ostiensis cardin-
alis Vivariensis, nomine collegii cardinalium respon-
derunt, Placet: & decreverunt processus contra eosdem
& alios impeditores venientes & euntes ad Concilium,
& de Concilio recedentes, ut sequitur in minuta, quam
dominus Bertholdus de Wildungen a adjutor legabat, a
prout sequitur inferius. Super quibus idem magister Hen-
ricus de Piro promotor nomine procuratorio quo supra,
petit sibi per protonotarios ac notarios Concilii, aliol-
que notarios & tabelliones ibidem existentes, unum vel
plura fieri instrumentum seu instrumenta, ad perpetuam
rei memoriam. Praesentibus ibidem reverendis patribus
dominis, Jacobo electo Pennensi, Joanne de b Thoria-
riis de Bononia, additoribus; ambaxiatoribus Ducis Bur-
gundiae, regis Daciae, Sveciae & Norvegiae, omnibus-
que dictam sanctam Synodum Constantiensem represen-
tantibus, nobilibusque c infinitis in multitudine copiosa.

Tenor vero dictarum litterarum decretarum contra
iplos Carolum de Duail, & Henricum de Turre, de
quibus supra fit mentio, sequitur in hunc modum.

Bulla per Bertholdum Wildungensem lecta, contra spo-
liantes ad Concilium venientes.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, generale
Concilium faciens, ac Universalem ecclesiam catho-
licam representans, in Spiritu sancto legitime con-
gregata, venerabilibus episcopis Parisiensi, Metensi, &
Leonensi, ac eorum vicariis, salutem in Domino sempiternam.

Nuper siquidem processus nostros contra quoscum-
que molestantes, perturbatores & injuriosos
quarumcumque personarum ecclesiasticarum & saecula-
rium, ad Romanam curiam & praesens Concilium, nec-
non quocumque alia Concilia generalia venientium,
stantium in ipsis, aut recedentium ab eisdem, in publi-
ca dicti sacri Concilii sessione fecimus & publicavimus,
cujus tenorem causa brevitatis hic volumus pro inserto
haberi. Curo autem ex plurium fide dignorum relatio-
ne, etiam fama publica referente, ad nostri notitiam
pervenerit, quod nobiles viri Carolus de Duail dominus
loci de Ramovilla, & Henricus de Turre, cum plurium
armatorum comitiva, non insequentes facta nobilium,
sed suae salutis immemores, tanquam iniquitatis filii,
fideique catholicae ac praesentis sacri Concilii turbatores,
Christianorum inimici, praedonum & tyrannorum more
venerabiles Carcaffonensem & Ebroicensem episcopos,
ac magistrum Wilhelmum f de Medo decanum Silvan-
estensem, serenissimi ac Christianissimi principis Caroli
regis Francorum consiliarios, per ipsum; necnon Bene-
dictum Gentiani in theologia, & Jacobum g de Spais in
artibus & medicina magistrum per Universitatem Pari-
siensem ad praesens Concilium destinatos; & qui per
idem Concilium, necnon serenissimum & illustrissimum
principem Sigismundum Romanorum & Hungariae, &c.
regem semper Augustum, hujus sacri Concilii advoca-
tum, protectorem & defensorem, ad dominum Franco-
rum regem pro bono universalis ecclesiae dictique sacri
Concilii, ac honore & utilitate ipsius Francorum regis,
mittebantur cum sua familia & aliis de hujusmodi sacro
Concilio & Romana curia redeuntibus, alias ignominio-
se ac tyrannice in terris Romanis imperio subiectis,
uno ex capellanis preempto, & duobus ex scutiferis
episcopi Carcaffonensis praedicti lethaliter vulneratis, cru-
deliter & sacrilege ceperunt, & nonnullis ex dicta fa-
milia & aliis per eosdem nobiles & praedones, equis &
bonis depradatis, & per viam afflictis, & graviter in-

Auditor

7 bonis

Fortis

Lege Leu-

Ex msa Sur-

Mff de

Mff de

Spais

Spais

Spais

Spais

Spais

Spais

ANNO
CHRISTI
1415.
1 Mayo .

juris dimissis, presertim episcopos, nuncios & alios A
nec Pontificali dignitati, nec clericali ordini deferendo,
ad castrum de a Saxya in ducatu Baronsi captivos inhu-
maniter duxerunt eorum bona inter eos ut praedam di-
videndo. Et quod postmodum dictus Carolus praefatos
episcopos & aliquos ex notabilioribus captivis praedictis,
volens ipsos ducere longius & transferre, poenis afflige-
re arrioribus & tormentis, a dicto castro, reliquis ca-
ptivis ibi remanentibus, extraxit tempore nocturno;
ipsoque per nemora & stagna, flumina pariter & devia
inhumaniter longe perduxit a castro memorato. Quibus
ad illustrium principum, videlicet Baronsi primo, &
deinde Lotharingae, ducum notitiam deductis; ipse vi-
delicet Baronsi illos qui in dicto castro captivi reman-
ferant, eodem castro vi armorum capto, & Lotharin-
giae duces episcopos & alios, quos secum duxerat Car-
olus praedictus, armorum potentia, eis ad id commu-
nitatibus Merensi, Tullensi & Viridunensi civitatum praes-
entibus auxilium, consilium & favorem, restituerant
libertati, & per suas terras libere conduci fecerunt, eis
equos, munera & victualia gratiose concedendo. Nos
e. c. praefatos Duces & communitates de tantis per eos
ipsis episcopos, nuncios & alios memoratis, ob sacri Con-
cilii, universalisque ecclesiae ac regum praedictorum fa-
vorem, gratis impensis, in Domino collaudantes; no-
lentisque, sicut nec decet, nec expedit, dictos sacrile-
gos & quoscumque alios super hujusmodi horrendis &
detestandis excessibus, & eis praestantes auxilium, con-
siliium vel favorem, absque animadversione relinquere
incorectos, circumspeditioni vestrae auctoritate Dei om-
nipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, amen,
communitatis, & sub excommunicationis poena, quam
quemlibet vestrum, qui praesentibus nostris mandatis
non paruerit, legitima excusatione cessante, & moni-
tione praemissa, incurrere volumus ipso facto, praeci-
piendo mandamus; quatenus vos, vel duo, aut unus
vestrum per vos vel alium seu alios auctoritate praesentis
Concilii, de omnibus & singulis praemissis excessibus
& ea coercentibus, simpliciter & de plano, sine stre-
pitu & figura iudicii, sollicita & fidei diligentia adhi-
bita, tam in vestris civitatibus & diocesis, quam in
locis aliis, quibus expedire videritis, vos informetis:
& praedictos nobiles, & omnes alios & singulos cleri-
cos, laicos, cuiuscumque dignitatis, status vel condi-
tionis fuerint, etiamsi regali, pontificali, vel alia qua-
vis praesulgeant dignitate: quos per informationem re-
periretis commississe & committi fecisse, vel mandasse
praedictos excessus, aut in eis committendis praestitisse
auxilium, consilium vel favorem, seu eos gratos & ra-
tos habuisse, vel ipsorum excessuum patratore receptas
nominatim; necnon illos de quibus vobis per in-
formationem hujusmodi nominatim constiterit, qui quo-
modolibet culpabiles fuerint in praemissis, juxta gene-
raliter formam ac tenorem processuum praedictorum,
quos pro expressis hic volumus haberi, tamdiu excom-
municatos & anathematizatos diebus Dominicis & festi-
vis, pulsatis campanis & candelis accensis, & ad ter-
ram projectis, in eisdem ecclesiis atque locis, cum ma-
jor in eis cleri & populi fuerit multitudo, publice nun-
ciatis, & faciatis ab aliis publice nunciari, & ab om-
nibus artius evitari: dictumque interdictum in eccle-
siis, & aliis ubilibet juxta tenorem processuum praedi-
ctorum observari, donec nobis, praefatoque serenissimo
principi Romanorum regi, & praedictis episcopis & nun-
ciis, ac aliis de sic eis commissis iniuriis ac damnis &
interesse satisfecerint, & ablata seu depradata ab ip-
sis restituerint, aut super us cum eis concordave-
rint, & alias meruerint ab hujusmodi excommunicationis
& anathematizationis sententia absolutionis benefi-
cium obtinere, dictumque interdictum debuerit merito
relaxari: ita tamen quod id quod fuerit per unum ex
vobis inceptum, per alium seu alios valeat mediari &
finiri. Quod si forte praefati nobiles & praedones de in-
juriis, damnis & interesse praedictis, eisdem episcopis,
nunciis & aliis, aut alicui eorumdem satisfacere, &
ablata eis restituere, seu super hoc cum ipsis concor-
dare per mentem post monitionem eis, vel in locis
insignibus per edita publica super hoc factam, distulerint;
eos ad satisfaciendum de iniuriis, damnis & in-
Concil. General. Tom. XXVII.

teresse hujusmodi, & eadem ablata restituendum, seu
super ipsis concordandum, ut praefertur, auctoritate
praedicta praevia ratione compellatis, invocato ad hoc,
si opus fuerit, auxilio brachii saecularis. Et nihilomi-
nus ad praedictorum nostrorum processuum executionem
contra quoscumque ipsorum transgressores & contemp-
tores procedatis in omnibus & per omnia juxta ipsorum
seriem & tenorem; contradictores per censuram eccle-
siasticam, & alia juris remedia, auctoritate praedicta
compescendo: non obstantibus felicis recordationis Boni-
facii Papae octavi constitutionibus, in quibus cavetur,
ne aliquis extra suam civitatem & diocesim, nisi in
certis exceptis casibus, ultra unam diastam a fine sua
diocesis ad iudicium evocetur. Sed quod iudices a se-
de deputati praedicta, extra civitatem & diocesim, in
quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere,
seu alii vel alii vices suas committere, aut aliquem
ultra unam diastam a fine diocesis eorumdem trahere
non praesument, & de duabus diastis in Concilio ge-
nerali, quam aliis quibuscumque constitutionibus a Ro-
manis Pontificibus, tam de iudicibus delegatis, quam
de personis ultra certum numerum ad iudicium non
vocandis, & aliis editis, quae nostrae possent in hac
parte jurisdictioni atque potestati, ejusque libero exer-
cicio quomodolibet obviare, necnon omnibus his quae
in dictis nostris processibus volumus non obviare

Datum Constantiae, &c.

Quibus lectis, domini deputati, & deum dominus
Joannes episcopus Ostiensis, praesidens, responderunt:
Placet.

Mandat Concilium registrari instrumenta de ratificatio-
ne sententiae contra Joannem Papam XXIII.

Ex prima editione.

Item, eadem sancta Synodus ordinat, jubet & deter-
nit instrumenta in ratificationibus sententiae depositionis
per hoc sacrum Concilium nuper latae contra dominum
Balthasarem de Cozza, olim Joannem Papam viceimum
tertium, necnon renunciationi per eum factae de papatu
seu de jure quod poterat in eo pretendere, apud acta
ipsius Concilii in loco suo congruo registrari & inseri.

Mandat transumi litteras de cessione Gregorii XII.

Item, ordinat & decernit, bullas & instrumenta o-
lim domini Gregorii Papae duodecimi in sua obedientia
nuncupati, nuper in cessione papatus per eum seu ejus
nominem facta, in dicto sacro Concilio producta, in for-
mam publicam transumi, seu de ipsis transumpta publi-
ca fieri per protonotarios & notarios hujus sacri Concilii
quibus transumptis decernit fidem indubiam adhiberi tan-
quam originalibus ipsis, auctoritate ipsius Concilii. Su-
per quibus pronuntiationibus & responsionibus praedictis
magister Henricus de Piro promotor & procurator, nomi-
ne quo supra, petiit sibi fieri publicum & publica, in-
strumentum & instrumenta, praesentibus dictis dominis,
&c. testibus, &c. Deputati vero quatuor nationum, ea-
rum, & dictus dominus Ostiensis collegii cardinalium,
nominibus approbando, responderunt: Placet.

S E S S I O XVII.

De recessu domini Imperatoris, quem Concilium
benedixit.

De Luna quintadecima supradicti mensis Julii, Ex prima
Constantiae provinciae Maguntinensis, in ecclesia
majori, in loco solito ad hoc specialiter deputato, fuit
tentata & solemniter celebrata sessio generalis, praesente
ibi serenissimo principe domino Sigismundo Romanorum
& Hungariae, &c. rege, una cum quampsuribus princi-
pibus, ducibus, comitibus, & nobilibus. In qua cele-
bravit officium Missae reverendus pater dominus b Udal-
ricus episcopus Verdensis: praesidebatque sessioni hujusmo-
di reverendissimus pater dominus Joannes episcopus O-
stiensis cardinalis Treverensis, indutus pontificalibus: &
singulis ordinatis, legebantur litaniae, ac aliae devote
oratio-

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

orationes more aliarum sessionum. Ipsis autem omnibus A
 expletis, dominus Sigismundus rex prædictus stetit ante
 altare genibus flexis in veste non imperiali, sed quoti-
 diana; capite denudato, assistentibus eidem reverendis-
 simis patribus dominis Laudensi & de Ursinis sanctæ Ro-
 mane ecclesie cardinalibus. Fuitque interim cantata li-
 tania: & cum perventum est ad locum. Ut ecclesiam:
 dominus præfatus legit in hunc modum: Ut ecclesiam
 tuam & regem nostrum Imperatorem electum, hic præ-
 sentem, ecclesie tue advocatum & defensorem, ad
 perfectam reintegrationem unitatis ecclesie præfate
 iter arripientem dirigere, protegere & conservare di-
 gnetis. Fuit responsum: Te rogamus audi nos. Secundo
 dixit: Ut ecclesiam tuam & eundem regem electum ab
 omnibus inimicis visibilibus & invisibilibus præservare
 & defendere digneris. Tertio dixit: Ut eundem Impe-
 ratorem electum etiam ad nos incolumem reducere di-
 gnetis. Fuitque responsum secundo & tertio, sicut primo.
 Completa litania, ipse præfatus convertit se ad Impera-
 torem, dicendo preces: Salvum fac servum tuum Domi-
 ne. Nihil proficiat inimicus in eo. Esto ei Domine tur-
 ris fortitudinis. Et decantata oratione pro pace ecclesie,
 rediitque Imperator ad sedem suam, dominus Antonius
 episcopus Concordiensis legit quendam bullam & alia
 capitula infrascripta tenoris sequentis.

Ex collectione Barberiniana, & ms. Lipsensi.

De recessu domini Imperatoris, quem Concilium
 benedixit.

De Lunæ xv. supradicti mensis Julii, Constantie
 provincie Moguntinensis in ecclesia majori, loco
 solito ad hæc specialiter deputato fuit celebrata solem-
 niter & tanta sacrosancti Concilii generalis sessio per-
 reverendissimos in Christo patres & dominos, dominos S.
 R. E. cardinales, archiepiscopos, episcopos, prælatos
 & ambaxatores, ceterosque Christi fideles ubi tunc
 præfentes, in qua etiam serenissimus & invictissimus
 princeps, ac dominus, dominus Sigismundus Romano-
 rum & Hungarie rex augustus, una cum quampluribus
 principibus, ducibus, comitibus, & nobilibus interfuit
 personaliter. Pio cujus sessionis introitu & causa devo-
 tionis excitanda reverendissimus in Christo pater domi-
 nus Uiricus episcopus Verdensis cum magnæ devotionis
 solemnitate Missam celebravit: in qua Missa collationem
 sive sermonem ad eorum reverendus pater dominus Ni-
 colaus episcopus Cærentis fecit: & pro hujus sermonis
 themate, illud videlicet, *Corpus nostræ humilitatis*,
 quod scribitur ad Philippenes 111. assumpsit. Qua Mis-
 sa sic cantata domini cardinales, archiepiscopi, episco-
 pi & alii, ad quos pertinuit, se ornamentis plurivalibus
 induerunt, capitibus mitras imponendo, ut est moris.
 Ac reverendissimus in Christo pater & dominus Joan-
 nes miseratione divina episcopus Ostiensis S. R. E. car-
 dinalis & Vice cancellarius, pontificalibus indutus, huic
 sessioni præfedit, & se ad locum solitum ante altare
 ad medium posuit & locavit. His sic ordinate peractis
 hujus sacrosancti Concilii cantores inceperunt: *Exaudi*.
 Quo finito, & post aliqua intermedia, ut solitum est
 dominus episcopus Ostiensis & Vice cancellarius dixit
 hanc collectam: *Oremus Mensibus nostris*: & hac colle-
 cta sic dicta, iterum cantores præfati inceperunt dice-
 re: *Kyrie eleison*, & totam litaniam usque ibi, *Ut ec-
 clesiam*, exclusive perfecerunt. Tunc dominus Ostiensis
 & Vice cancellarius hujusmodi sessionis præfatus dixit:
Ut hæc jamjam Synodus, ter resumendo. Deinde tota
 litania per ipsos cantores completa, idem dominus epis-
 copus Ostiensis, & Vice cancellarius dixit collectam oran-
 do videlicet: *Quæsumus, Domine*. Et post legébatur
 illud evangelium secundum Lucam: *In illo tempore:*
Dei genitum Dominum, &c. Ipso evangelio lecto, cantaba-
 tur per cantores prædictos hymnus: *Veni creator Spiritus*,
 ad finem. Et tunc iterum dominus Joannes episco-
 pus Ostiensis & Vice cancellarius præfatus præfatus col-
 lectam dixit hanc: *Deus qui cæca fidelium*, ad finem,
 & fuit responsum, *Amen*. Iterum dixit: *Domine ro-
 tijum*, Respondebatque, *Et cum spiritu tuo*, & ad
 finem dixit: *Deus in excelsis Dominus*, & responsum fuit,

Deo gratias. Illis omnibus sic expletis iterum per can-
 tores incepta fuit litania; & dominus Sigismundus rex
 prædictus ante altare sedebat genibus flexis, in veste
 non imperiali, sed quotidiana, & capite denudato, si-
 bi assistentibus in habitu reverendissimis patribus domi-
 nis Laudensi & de Ursinis S. R. E. cardinalibus, ipsa-
 que litania ad hunc locum lecta, scilicet, *Ut ecclesiam*;
 tunc dominus episcopus Ostiensis præfatus prædictus di-
 xit, & legit in hunc modum: *Ut ecclesiam tuam, & re-
 gem nostrum Imperatorem electum hic præsentem eccle-
 sie tue advocatum, & defensorem ad perfectam rein-
 tegrationem unitatis ecclesie præfate iter arripientem di-
 rigere, protegere, & conservare digneris*. Fuit respon-
 sum: *Te rogamus audi nos*. Secundo dixit: *Ut ecclesiam
 tuam, & eundem regem Imperatorem electum ab omni-
 bus inimicis visibilibus, & invisibilibus præservare &
 defendere digneris*. Iterum respondebatur, *Te rogamus
 audi nos*. Tunc ulterius fuit litania in totum per can-
 tores completa, qua completa, ipse dominus episcopus
 Ostiensis præfatus dicens officium vertit se ad Impera-
 torem dicendo, & decantando preces, scilicet, *Salvum
 fac servum tuum Domine*. Et respondebatur, *Deus meus*.
 Secundo, *Nihil proficiat inimicus in eo*; & responsum
 fuit: *Et filius iniquitatis non apponat nocere ei*. Tertio
 dixit: *Esto ei Domine turris fortitudinis*. Respondebatur,
A facie inimici. Deinde dixit: *Domine exaudi oratio-
 nem meam*; & responsum fuit: *Et clamor*, &c. *Domini-
 nus vobiscum*; *Et cum spiritu tuo*. Deinde dixit colle-
 ctam, videlicet, *Oremus*, ad ponendum pacem in ec-
 clesia Dei: Et tunc Imperator rediit ad sedem suam.
 Illis omnibus cum devotione & solemnitate, ut decuit,
 plenissime expeditis & peractis, reverendissimi patres
 domini, Antonius Concordiensis, Vitalis Tholonensis,
 Nicolaus Mayseburgensis, & Patricius Cortagensis, Dei
 & Apostolicæ sedis gratia episcopi: Necnon reverendus
 in Christo pater & dominus Joannes divina providentia
 patriarcha Antiochenus, ambonem, in quo decreta, ordi-
 nata & diffinita Concilii sacrosancti prædicti solent
 legi & publicari, ascenderunt; in quo ipsi existentes
 dominus Antonius episcopus Concordiensis præfatus quan-
 dam bullam provisionis, cujus tenor inferius est infer-
 tus, de mandato Concilii antedicti publice, alta & in-
 telligibili voce de verbo ad verbum publicavit & per-
 legit. Qua bulla sic ad finem lecta, per omnes quatuor
 nationum reverendos patres dominos episcopos ad hoc
 deputatos prædictos, ac per dominum Joannem episco-
 pum Ostiensem, & hujus sessionis præfidentem fuit con-
 corditer responsum, *Placet*. Deinde dominus Joannes
 patriarcha Antiochenus adhuc in ambone publicationis
 ordinatorum in Concilio existens, quamdam papyri ar-
 ticulatam cedula, cujus tenor inferius est inferus, de
 mandato dicti sacri collegii publice, alta & intelligibili
 voce de verbo ad verbum legit & publicavit. Tunc ea
 integre perlecta, per omnes quatuor nationum præfiden-
 tes, & reverendissimum patrem dominum episcopum
 Ostiensem, & Vice cancellarium præfidentem hujus ses-
 sionis, fuit concorditer, ut supra, *Placet*, responsum.
 Super quibus omnibus, & singulis præmissis in hujus-
 modi sessione determinatis, lectis & conclusis, atque
 factis, magister Henricus de Piro hujus sacri Concilii
 promotor & procurator, sibi nomine dicti Concilii per
 protonotarios, notarios, atque scribas ejusdem Concilii,
 unum & plura, ac tot, quot sunt necessaria fieri publi-
 ca instrumenta petiit: præsentibus ibidem illustrissimis
 principibus dominis Ludovico Bavarie duce, ac palatino
 Reni, comite Frederico marchione Brandeburgensi, &
 Burgravio Nureburgensi, ac generosis viris Bertholdo
 de Ursinis, & Carolo de Malatestis comitibus, aliisque
 nobilibus & Christi fidelibus in numero copioso.

Ex editione Surii.

Die Lunæ decimaquinta mensis Julii supradicti, fuit
 sessio generalis in ecclesia cathedrali Constantiensi, ma-
 ne hora consueta, pro recessu ac felici transitu serenis-
 simi principis domini Sigismundi Romanorum & Hun-
 garie, &c. regis, ac concessionis fiendæ reverendissimo
 patri domino Angelo Corario cardinali Constantinopoli-
 tano, olim Gregorio Papa duodecimo in sua obedien-
 tia nominato, nuperissime papatus suo renunciante: præ-
 sen-

ANNO CHRISTI 1455

ANNO CHRISTI 1455

Philip. 9.

Luc. 10.

a Forte, re p. affertur.

lente ibidem prefato domino Sigismundo Romanorum A rege in habitu quotidiano: necnon presentibus reverendissimis patribus dominis Joanne Ostiensi, Angelo Prænestino, Jordano Albanensi, episcopis; Joanne sancti Sixti Reguinensi, Antonio Aquilejensi, Alamanno Pisano, Thoma Tricaricensi, Branda Placentino, Antonio de Salancho, presbyteris; Amadeo Salutarum, Rainaldo de Brancastis, Ludovico de Flisco, Landulpho Barrensi, Odone de Columna, Lucido de Comite, & Francisco Florentinensi, diaconis cardinalibus. Quibus sic assistentibus, ut praefertur, ibidem fuit celebratum officium Missae per reverendum patrem dominum Ultricum episcopum Verdensem, de sancto Spiritu: & sermone ad clerum facto per reverendum patrem dominum Nicolaum Carrotesensem episcopum, cujus sermonis thema fuit, *Corpus nostrum humilitatis*. Officio vero Missae solemniter peracto, fuit inceptum officium litaniarum cum introitu, *Exaudi nos Domine*, more solito, cum collectis, orationibus & evangelio: *Defiguravit Dominus & alios septuaginta duos*: ac hymno, *Veni creator Spiritus*. His peractis, reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis, praedictus praesidens, accessit ad altare, serenissimo domino rege Romanorum transiente ad locum praesidentiae, ubi paraberetur sedes ipsi domino regi, cum dominis Jordano Albanensi & Angelo Prænestino episcopis cardinalibus, ipsi domino a reassistentibus in officii solemnitate. Quibus hinc inde in locis praedictis existentibus; fuit secundario inceptum officium litaniarum per cantores Synodi. Quibus litanis dictis, rege in loco suo genibus flexis stante, praedictus reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis & praesidens legebat: *Ut ecclesiam tuam, & Imperatorem electum hic praesentem, ecclesiae advocatum & defensorem, ad perfectiorem reintegrationem unitatis ecclesiae praefate iter arripientem, dirigere, protegere & conservare digneris*. Chorus respondebat: *Te rogamus, audi nos*. Subsequently legit: *Ut ecclesiam tuam & eundem Imperatorem ab omnibus inimicis visibilibus & invisibilibus praeservare & defendere digneris*. *Te rogamus audi nos*. Tertio legebat: *Ut eundem regem Imperatorem ad nos incolumem reducere digneris*. Chorus: *Te rogamus audi nos*. Tunc officium litaniarum ulterius more solito fuit completum per cantores sive chorum. Quo finito, idem dominus revolvit se ad Imperatorem, legendo preces ad versiculum: *Salvum fac servum tuum Domine*. Respondebatur: *Deus meus sperantem in te*. Subsequently: *Nihil proficiat inimicus in eo*. Respondebatur: *Et filius iniquitatis non apponet nocere ei*. *Eso ei domine turris fortitudinis*. Respondebatur: *A facie inimici*. *Domine exaudi orationem meam*: *Et clamor meus ad te veniat*. Dominus: *Domine, et cum spiritu tuo*. Ultimo legebat collectam ad ponendam pacem in ecclesia Dei. His itaque peractis, rex Romanorum praefatus recessit de illa sede, & reversus fuit ad sedem suam solitam, una cum dictis dominis cardinalibus sibi in officio assistentibus. Tunc ascenderunt ambonem, in quo edita & ordinationes sanctae Synodi Constantiensis solent legi & publicari, reverendi patres domini Antonius Concordiensis, Vitalis Tolonensis, Nicolaus Murburgensis, & Patricius Cortagenensis, episcopi nomine quatuor nationum, superveniente & ascendente postremo domino Joanne patriarcha Antiocheno. Quibus ibidem existentibus, dominus Antonius de mandato & auctoritate ipsius sanctae Synodi legebat schedulam papyream concessionum, legationum, salvoconductus & aliorum indultorum, reverendissimo patri domino Angelo Corario cardinali Constantino-politano per Concilium & Synodum concessorum & donatorum, in hunc modum Sacrosancta generalis, &c.

Ex prima editione.

Bulla legationis domini Angeli, olim Gregorii duodecimi, & provisionis ejusdem.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, in Spiritu sancto legitime congregata, Universalem ecclesiam representans.

Cum Christi fideles pii in Domino & devotis affectibus, multis temporibus, sollicitudinibus, impensis,

laboribus atque curis occupati fuerint circa extinguenda schismata de ecclesia sancta Dei, & post atque inter omnia alia hujus pestiferi morbi quaesita remedia, tota penne Christianitati & huic tandem sacro Concilio Constantiensis facilius & potius antidotum ad hoc exsequendum visum fuerit, renunciations ac cessiones papatus fieri debere per quemlibet pro Papa, seu Romano Pontifice se gerentem; praecipue quoque propter pacem & tranquillitatem sanctae matris ecclesiae supradictae, totalis reintegrationis ordinem ad perfectionem auctore bonorum omnium deducendum, laudabili humilitate prosecutus sit dominus, videlicet reverendissimus dominus Angelus de Corario, qui in sua tunc obedientia Gregorius duodecimus dicebatur; renunciando videlicet, cedendoque expressis in scriptis realiter & cum effectu, juri, titulo & possessioni, quod, quem & quam, vel si quod, quem aut quam habuit in papatu; & resignando papatum, & omne jus papatus, titulum & possessionem, quod, quem & quam habebat, vel habere dicebatur, per manus magnifici & potentis viri domini Caroli de Malatestis, pro sancta Romana ecclesia Animini & nonnullarum aliarum terrarum in temporibus vicarii & rectoris provinciae Romandiolae generalis, plenum & speciale ad hoc mandatum habentis: quemadmodum in gestis sive actis publicis, in sessione dicti sacri Concilii quarta die hujus mensis Julii facta, per instrumenta authentica comprobatur. Et attendens dicta sancta Synodus Constantiensis, quam sponte & liberaliter in praescriptis cessione, renunciations & resignatione per ipsum dominum Angelum, & pro eodem processum fuerit usque ad effectum Deo gratum & commendabilem inclusive, & etiam ad ipsius sanctae Synodi declarationem; antequam ille dominus, qui in sua obedientia dicitur Benedictus, cesserit, aut cedere voluerit, experiretur; quantaque bona ex his sanctae matris ecclesiae attulit, ac universo populo Christiano proveniant, simulque Domino largiente proveniunt; & quod serenissimus princeps & invictissimus dominus Sigismundus Dei gratia Romanorum & Hungariae, &c. rex, supradicta etiam pia consideratione advertens, quaedam capitula seu articulos, persona securitatem, animi quietem, vite & status condecensiam dicti domini Angeli olim in sua obedientia Gregorii duodecimi nuncupati, concernentia, dictae sanctae Synodo exhibuit atque porrexit: Volens dicta sancta Synodus, quod ecclesiae sanctae filii videant, quanta sibi benefacientes ipsa mater ecclesia gratitudine prosequatur, praecipue tanti filii & defensoris precibus inclinata, statuit, ordinat & decernit, quod dictus dominus Angelus inter sanctae Romanae ecclesiae cardinales sit, & esse debeat episcopali titulo, per praesens Concilium, aut futurum Romanum Pontificem suo tempore pro pace ecclesiarum delatando, cum omnibus honoribus & emolumentis, & aliis debitis seu consuetis perpetuo insignitus, secundusque post Romanum Pontificem dignitate & ordine habeatur, nec aliquis sanctae Romanae ecclesiae cardinalium sibi in hoc preferatur: salvo, si dominus ille qui in sua obedientia dicitur Benedictus, consimiliter renunciarerit & cesserit sponte juri, titulo & possessioni papatus, quod, quem & quam se pretendit habere: & ipsos ambos in eodem loco sive tractatu simul personaliter concurrere contingat: quod tunc in sacri Concilii ante electionem, & futuri Pontificis Romani post electionem, potestate existat, inter ipsos duos gratificando, quis praerimeat, ordinare. Insuper dicta sancta Synodus statuit, ordinat & decernit, quod dictus dominus Angelus quoad vixerit, sit sanctae sedis Apostolicae in provincia Marchiae Anconitanae & praefatus Farfensis, cum provisione, salario, gagiis, muneribus & honoribus solitis, cardinalis legatus de latere in spiritualibus & temporalibus, atque vicarius generalis irrevocabiliter permanens; cum omnibus & singulis facultatibus & auctoritatibus hujusmodi legatorum, quae legatis talibus concedi per sedem Apostolicam in forma plenissima consueverunt: quodque eidem domino Angelo favores & gratiae sedis Apostolicae in praedictis beneficiis & aliis provisionibus largitae impendantur. Praeterea dicta sancta Synodus statuit, ordinat & decernit, quod idem dominus Angelus, ratione & occasione spiritualis & temporalis administrationis papatus vere ac putative, quomodocumque & qualitercumque usque in praesentem diem, & quousque per formam con-

Sess. XIV.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

constitutionis pridie in dicta sancta Synodo facta, eidem legationis, visariatus, seu nunciationis sedis Apostolica, aut alterius gestionis, sive administrationis nomine Romanae ecclesiae, & maxime in provincia Marchiae Anconitana, vel alibi, dum minori fugebatur officio, ac etiam occasione vel causa suae personae non possit, neque debeat de actis, gestis, ordinatis, indultis, concessis, receptis, levatis, habitis & erogatis, donatis & alienatis ac effusi, quitatis, liberatis, aut aliis quibuscumque, seu qualitercumque factis seu peractis per eum, seu eius nomine, aut quae ad eum, vel potestatem eius quocumque modo pervenerint, ad cuiuscumque officii vel cuiuscumque personae instantiam, cuiuscumque dignitatis, praeminentiae, status, gradus, ordinis vel conditionis aut sexus, etiam si papalis, pontificalis, imperialis vel regalis existat, de iure vel de facto, aut aliter qualitercumque conveniri, denunciari, accusari, vexari, inquietari, impediri ordinarie sive extraordinarie, cum promotione vel sine, in iudicio sive extra, per se vel per alium, Apostolica Concilii praesentis, aut alia quovis auctoritate ordinaria vel subdelegata, seu alias molestari, nec contra eum inquiri valeat: nec ullo unquam tempore realiter vel personaliter, civiliter vel criminaliter, aut mixtum, seu alia quomodocumque, etiam si dolus vel fraus, aut aliqua alia corruptela circa praemissa vel eorum aliquod se ipsa vel alias notari possent, aut dicerentur quomodo libet intervenisse: quodque idem dominus Angelus non teneatur, nec debeat cuquam (ut praemittitur) personae in iudicio vel extra de praemissis vel aliquo eorum, aut dependentibus, emergentibus aut connexis, sive profus extraneis a praemissis vel aliquo praemissorum, respondere, rationem reddere, aut calculum facere, etiam coram gentibus Apostolicae camerae, vel aliis quovis modo, directe vel indirecte, publice vel occulte, nisi quatenus sibi propria conscientia, cui quoad hoc totaliter relinquatur, dixerit faciendum. Dicta namque sancta Synodus ex superabundanti liberali dictum dominum Angelum de his omnibus, universis & singulis, aliisque, in quibuscumque pondere, numero & mensura, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, generis vel speciei, juris corpore comprehensorum, vel non, existant, quae omnia hic & eorum valores, nomina, cognomina, qualitates, genera ac speciei habere voluit, & vult pro specificis & expresse declaratis, ac si de eis expressa mentio facta foret, etiam si sacra fuerint aut profana, communiter vel divisim, seu mixtum ad quemcumque rationem accedendam; attentis libera & spontanea cessione juris papatus per ipsam D. Carolum de Malatestis procuratorem eius, pridem in huiusmodi sancta Synodo facta, pro pace & unione in ecclesia sancta Dei praedicta, quantum in eo fuerit, modis omnibus promovendis, quibus Romanae ecclesiae obligatus aut obnoxius fuerit, vel dici poterit, sive possit; eximit, quitat, liberat penitus & absolvit: necnon vult & nunciat eum ab illis omnibus totaliter exemptum, quitatum, liberum & absolutum: eidemque domino Angelo pro se vel suis heredibus ac successoribus omnia & singula S. R. E. & Apostolicae camerae per eum qualitercumque debita, vel alia pro eo plenarie, libere & pure remittit, donat & largitur. Tollit denique ex certa scientia quoad praemissa omnia & singula, invalidat atque suspendit dicta sancta Synodus, tam restitutionis in integrum, quam de vacatione sedis, & omnia alia iura & beneficia, sive privilegia, per quae Romanae ecclesiae Apostolicaeque camerae praedictae, aut futuro eius Pontifici contra praemissa vel aliquod eorum subveniri, aut de ipsis vel eorum aliquid infringi, seu aequaliter possent transgredi aut violari, decernens irritum & inane, si quid in contrarium a quovis, quovis auctoritate, vel quovis ingenio vel colore contigerit attentari: non obstantibus quoad omnia & singula supradicta, tam canonicis, quam civilibus iuribus & Apostolicis constitutionibus, generalium Conciliorum constitutionibus, ac aliis dispositionibus contrariis quibuscumque. Statuens & ordinans dicta sancta Synodus, quod quilibet futurus Romanus Pontifex omnia & singula supradicta studeat inviolabiliter observare, eaque nisi Apostolicis litteris in forma plena, congrua & decerni approbet, ratificet, de novo concedat, indulgeat atque confirmet: & quod quicumque Romanum Pontificem

Attigentes, quoad hoc, ante sui Apostolatus inthronizationem sub vinculo praestandi iuramenti obligent efficaciter & adstringant: mandans & praecipiens dicta sancta Synodus, quod ultra sacri Concilii publica gesta seu munimenta solida more super praemissis conservanda, sicut super praemissis omnibus & singulis, & quolibet eorum ad maiorem certitudinem patentes litterae, sub sigillo Concilii in forma plenissima cum omnibus & singulis clausulis, non obstantibus necessariis, revocatoriis & derogatoriis, & aliis opportunitis dicto domino Angelo, seu alteri vel aliis, pro eo recipienti vel recipientibus, assignandae.

Ex Mss. Sarii, & tribus Germanicis.

Quorum quidem ordinationum, concessionum, provisionum & indulgentiarum schedula, ut praemittitur, lecta, responsum fuit ad contenta in eadem, primo per dominum Antonium Concordiensem pro Italica, Vitalem Tolonensem pro Gallicana, Nicolaum Mersburgensem pro Germanica, & Patricium Cortagenem episcopos pro Anglicana nationibus praedictis, & Joannem episcopum Ostiensem cardinalem Vivariensem pro collegio cardinalium, Placet.

Quibus, ut praemittitur, factis, Joannes patriarcha Antiochenus eodem loco existens, de similibus voluntate & mandato legebat unam schedulam certarum inhibitionis, censurae & excommunicationis sententias ac privationes in se continentes, contra omnes & singulos dantes & dari facientes impedimentum dominis praetatis, ambaxiatoribus, nunciis, procuratoribus, & aliis ad Concilium venientibus, & de Concilio redentibus licenciatis. Necnon dictum impedimentum regiae maiestatis & secum venientibus, seu itinerantibus: in eundo & redeundo Niciam, & de Nicia sive aliis locis per quos transiverit, & in quos interim fuerit conventum de mutua visione habenda, prout inferius sequitur.

Item, idem patriarcha nomine & auctoritate quibus supra, pro unione & felici ipsius regis transitu, & suorum, die Dominica esse processionem generalem per praetatos sanctae Synodi Constantiensis, & de cetero domino rege existente foras in itinere, omnibus diebus Dominicis esse debere processionem generalem. Et fuit responsum per dominos deputatos praedictos ac cardinalem Vivariensem: Placet. Super quibus venerabilis vir magister Henricus de Piro promotor petiit sibi fieri unum vel plura, ac tot quot sufficiant, per protonotarios sedis Apostolicae, & notarios nationum & Concilii Constantiensis, & alios singulos ibidem praesentes, publicum seu publicam, instrumentum & instrumenta. Praesentibus ibidem illustribus principibus dominis Ludovico comite Palatino Rheni, Friderico Burgravio Nurembergensi, Carolo de Malatestis domicello Arimini, & pro sancta Romana ecclesia in provincia Romandiolae rectore generali: Guntero comite de Swartzburg magistro curiae Romanorum regis, Bertholdo de Ursinis comite Suanensi, Joanne a de Palestrove, & Zavifcho dicto Nigro, ambaxiatoribus Italae, rebus Poloniae, aliisque regum, principum & baronum, civitatum, universitatum, studiorum ambaxiatoribus, & ceteris Christianis in multitudine copiosa.

Tenor vero dictae schedulae, per praefatum patriarcham Antiochenum lectae, de qua supra fit mentio, sequitur, & est talis.

Ex prima editione.

Quod impediens regem Romanorum in itinere ad regem Arragonum, sit ipso iure excommunicatus.

Quia dignum est laborantes pro pace sacrosanctae ecclesiae plena libertate securitateque gaudere, nullisque impedimentis seu molestiis inquietari; hac sacrosancta Constantiensis Synodus ecclesiam catholicam representans, in Spiritu sancto legitime congregata, statuit, definit & ordinat, quod quicumque cuiuscumque status aut conditionis existat, etiam si regalis, cardinalatus, patriarchatus, archiepiscopatus, episcopatus, univocatus, principatus, comitatus, marchionatus, seu alterius cuiuscumque dignitatis seu status ecclesiastici vel saecularis existat, qui serenissimum & christianissimum principem de-

ANNO
CHRISTI
1415.

minum Sigismundum Romanorum & Hungaria, &c. re-
gem, vel alios cum eodem, ad conveniendum cum do-
mino rege Arragonum pro pace ecclesie, ad extirpationem
presentis schismatis per hoc sacrum Concilium ordi-
natos, ad dictam convocationem rumbes vel redemptos im-
pediveris, perturbaveris, vel molestaveris, aut aliquod
damnum in personis aut bonis, aut familiis eorum intu-
leris, aut inferri per alium seu alios, directe vel indi-
recte, clam vel palam, seu quoquo modo inferri procur-
averis; sententiam excommunicationis auctoritate hujus
sacri Concilii generalis ipso facto incurvat, absolutione
eiusdem ipso facto Concilio, seu futuro unico & indubi-
tato summo Pontifici, praterquam in mortis articulo, spe-
cialiter reservata, & ulterius omni honore & dignitate,
officio, beneficio ecclesiastico vel seculari sit ipso facto pri-
vatus.

Quod celebretur Missa singulis diebus Dominicis per
Concilium, & fiat processio, & interesse habent
habeant centum dies indulgentiarum.

Item, ut Deus prefati serenissimi principis & aliorum
cum eo ad dictam conventionem ecclesie sue gressus di-
rigere, & corda illorum cum quibus acturi sunt, ad eam-
dem pacem seu clementiam inducere, & illos cum dicta
pace obstita ad dictum sacrum Concilium incolumes re-
ducere dignetur: statuit & ordinat sancta Synodus, quod
singulis septimanis die Dominico fiat processio generalis in
hoc civitate Constantiensis cum Missa solemnibus: quibus pro-
cessioni & Missa omnes prelati in hoc Concilio existentes
interesse teneantur vestimentis pontificalibus (ut est moris)
induti. Conceditque dicta sancta Synodus cuilibet premissi-
forum interessenti centum dies indulgentiarum, & toti-
dem cuilibet presbytero unam Missam celebranti. & aliis
qui devote semel in die, Pater noster & Ave Maria,
pro dicta incolumitate orando dixerint, quadragesima die
indulgentia in forma ecclesie consueta. Letis supradic-
tis, per deputatos quatuor nationum, & Dominum pre-
sidentem, fuit concorditer responsum: Placet.

Ex cod. ms. Helmstadiensis.

Epistola Concilii ad Bohemos.

Sacrosancta Synodus Constantiensis, universalem Dei
ecclesiam representans in Spiritu sancto legitime congre-
gata, venerabili episcopo & dilectis nobis in Christo fi-
lius, capitulo & suffraganeis, ac toti clero Pragensi, sa-
lutem in Domino. Magnum nostris temporibus infortu-
nium, grave nefas experti sumus, optimi filii, si hor-
rendi schismatis foeditatem, si haeresium perniciosissimam
malitiam repetimus: & ex eis quanta clades, quanta
animorum damnatio orta sit, plane recensamus. Equi-
dem tanta obnoxia, tam prorsus intolerabilia passi su-
mus, ut non mirandum sit, tantum facinus quemadmo-
dum pullulaverit; sed quo pacto nos tot flagella, con-
certationes, ac disturbia toleremus. Ac si hominum for-
sitan diligentia gravitasque has tempestates passim tem-
pore minime curaverit, quod nos infelicissimum arbi-
tramur; Deus tamen immortalis, qui impiorum savitiam
& malignantium iniquitatem per se humanum ge-
nus inficere non sinit, nos huc adventare statuit, quo
fidei nostrae orthodoxissimae ac sanctissimae ecclesiae rein-
tegrationi opportune succurrere curaremus. Itaque Deo
auctore nostro, haec tam ingentia negotia consultissime
decentissimeque ingressi, tandem feliciter peragere insti-
tuimus; populumque Christianum, tot adeo angustiis la-
belsatum, haeresum etiam gravitatibus concitatum, ad
pacis dulcedinem & veritatis candorem restituere cupi-
mus: sicque perfecte a nocivis vepribus liberare putavi-
mus. Meminisse quidem oportet nefandae & detestabilis
doctrinae Joannis Wicleff; cuius tam sordida, tam foeda
sententia exstitit, ut non solum illam repetere, quotque
ex ea errores defluerint, memorare grave sit; sed &
ipsius reminisci horrendum videatur. Nam fidem catho-
licam non tantum improbe interpretari, sed a funda-
mentis evertere conatus est. Nemo tam unquam sub ve-
lamine Christianae religionis instituto fidei oppugnavit,
tam perverte & scandalose contradixit ecclesiae. Quomo-

Abrem in Oxoniensi primum, dein Parisiensi, Pragensi-
que Studiis, articulis de ejus libris excerptis, memoria-
que ejus damnata, tandem in generali Concilio, Romae
jampridem celebrato, illa sententia iuste, pie, & san-
cte exstitit confirmata, per librorum ejus condemnationem
& combustionem. Et jam in praesenti Constantien-
si Concilio confirmatio praedictorum exstitit innovata;
& memoria ipsius Wicleff ob nefariam ipsius doctrinam
condemnata, cum sententia exhumationis ossium ipsius
a sacro loco, si a fidelium ossibus valeant separari, ac
extra sacrum locum eorumdem ossium projectionis.

Verum, ut experientia docet, venenosa ejusdem Jo-
annis Wicleff perverfaque opinio, mentes plurimorum
infecit peste sua, damnabiliterque corripit. Unde in praesentiarum
improbissimos, & periculosissimos teterrimof-
que viros, quodam Joannem Hus, Hieronymumque,
& ejusque Wicleff in multis damnatissimis articulis imita-
tores, non solum ad debilitandam, sed ad enervandam
quasi militantis ecclesiae disciplinam, fidemque catholicam
elidendam tendere, manifestissime cognovimus. Ob hoc
quidem gentibus praefati regni Bohemiae vere catholici,
pro tam nefanda, tam obnoxia labe repellenda, plurimum,
ut percipimus, excitatis, ac etiam manifestis jur-
gis & concertationibus exortis, ingenti studio & maturo
judicio tractavimus, quo pacto regnum hoc vestrum praedictum
talibus hominibus perditissimis liberare valeremus.

Neque parva res videbatur. Etenim sub colore catho-
licae fidei tales haeresiarum solent simplicissimos homines
indoctos, etiam eruditos corrumpere, eosque a fidei
institutis avertere. Itaque eos jam sub nostra pote-
state redactos examinare, & quemadmodum sapienter per-
ferutari voluimus.

Verum de Joanne Hus, qui primum huc venit, judi-
cium orsi, diligentissime libris primum suis, deinde quam-
plurimorum testium fide dignorum, immo qui nullo pacto
repudiari possunt, testimoniis, reperimus, intellina
fidei nostrae dissipare, & populum notorie ad suam da-
mnatissimam doctrinam adducere curavisse. Quae si, ut
nobis clarissime liquet, cunctis regni vestri gentibus mani-
festa essent, minime dubitamus, pro ingenti vestro erga
fidem catholicam affectu, quin talem virum, suis meritis
exigentibus notorie convictum, & jam sanctissima justitia
mediante deletum, perante exterminandum curavissetis.

Scitote autem, nos eundem Joannem Hus primo ex-
reverendissimis dominis cardinalibus, ex praetorum &
magistrorum excellentissimorum quampluribus examini
suo deputatis, demum data sibi publica auctoritate, se-
renissimo Romanorum semper Augusto ac Ungariae regni
assistente, quemadmodum intelligeret, auscultasse. De-
nique cum obstinatissimus, ne animae suae periculum pa-
teretur, atque omnibus de nostra diligentia gravitateque
constaret, curavimus ipsum per sepe vocare, accersitis
coram plurimis praetis, doctoribus, & magistris, suae
mentis sententias manifestare, defensionisque proferre.
Multa enim penitus absurda & fide discrepantia se cre-
dere passus est. Eundem tamen ut resipisceret, caritati-
ve, quanto studio potuimus, monuimus: sed nec pro-
fuit. Quippe non satis dici possit, quantum & publice
& privatim, ut se emendare vellet, conati simus. Quo
in casu clementer agere volebamus, cupientes vitam
potius quam mortem peccatoris amplecti. Sed neque
etiam proficere valuimus. Quin immo obstinatio, in
suis opinionibus perversior diabolica instigatione exsti-
tit. Itaque res se habet, ut in apertissima haeresi & in-
tolerabili deprehensus & convictus, juris censurae peni-
tus relinqueretur: & ob idem in publica nostri Concilii
sessione damnatus ac demum degradatus, supplicio ulti-
mo per curiam saecularem exstitit judicatus.

Haec perscribimus, Viri eruditissimi, ut quod nos inde-
fesse agimus, vos etiam, quos percipimus huius haeresis
periculosissimae oppugnatores, ad ejusdem extirpationem
non solum opportune, sed etiam celeriter intendatis. Ad
quod serenissimum regem vestrum, Christianissimum &
piissimum, nostrorum etiam conatum promptum & of-
ficiocissimum, ut audivimus, imitatore, ad solita sus-
fragia excitetis. Neque enim dubitamus, eum piis nostris
conatibus favores opportunos impensurum, cum a vene-
rabili fratre nostro, episcopo Luthomisiensi, aliisque do-
ctoribus, & magistris ejus regni per sepe audivimus, quam
orden-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

ardentissime expurgationem tam foedissima pestis affectaret. Cuius episcopi gesta non parva laude digna essent, si nos, quanta pro honore regis & regni Bohemiam & catholicae fidei defensione gessit, seriose scribere curaremus. Quid enim Deo acceptius, quid populo Christiano gratius agere possumus, quam tantam temeritatem & malignitatem opprimere? Profecto id unum memoriae vestrae commendamus. Si nos haereticos sustinemus, easque passim crescere permittimus, longe Deo hominibusque inferiores existimus.

Ne igitur tanta nota nigremur, o viri optimi, & vos hortamur, quantumcumque valeamus, & per viscera Domini Jesu Christi obtestamur, ut homines pestiferos, doctrinam Wicleff & eius sectatoris Hus, haereticorum damnatorum seminantes, praedicare & dogmatizare in vestris civitate & dioecesi, quantum in vobis fuerit, non permittatis, ut labes illa pessima ab ipsius regni finibus penitus extirpetur. Quin imo ea qua fungimur auctoritate & sub poenis juris vobis injungimus & mandamus, ut pro repellenda tam sordida & maligna haeresi, omnibus quibus potestis laboribus, curis, & diligentia intendatis. Meminisse enim oportet, frater venerabilis, Apostolos, in quibus in terra pastoralis officii episcopos successisse tenemus, pro abolendis haereticis a Christo Salvatore nostro militantis ecclesiae capite institutos, & pro earumdem extirpatione spontaneam mortem & martyria gravissima sustinuisse. Velis igitur, in catholicae fidei tuitionem, juxta praedicta tradita a nobis praeccepta accuratissime vigilare, ut sic subiecti vestri vestra valeant cura ac diligentia salvari, ut evangelica doctrina tradit. *Qui enim suorum, & maxime domesticorum, curam non habet, his fidem obnegavit, & infideli deterior est.* Propter quod tales vos in praemissis ex operum efficacia exhibere curetis, ut apud eum, cujus res agitur, meritum reportetis, & a nobis de bona diligentia collaudari merito valeatis. Scientes, si qui ausu temerario hanc nostram sententiam Deo gratissimam, totique Christiano populo salutarem, quoquomodo impugnare tentaverint, & in eadem damnatissima haeresi perstiterint, aut in ea persistentes juverint quomodolibet vel defenderint, ultra divinam vindictam, quam verisimiliter debent expectare, nos in eisdem debito modo & juxta canonicas sanctiones processuros, ut sic talium correctio aliis transeat merito in exemplum.

Datum Constantiae, anno Domini MCCCLV. indictione octava, die xxvi. mensis Julii, sub appensione sigillorum quatuor nationum. Quatuor nationes haec sunt; Italicorum, Francigenarum, Anglicorum, Germanicorum. Item poenae juris, sub quibus praecipitur, sunt haec: major excommunicatio, beneficiorum privatio, & sacerdotii degradatio. Amen.

S E S S I O XVIII.

Ex prima
editione.

Anno & indictione quibus supra, die vero Sabbati decima septima mensis Augusti, fuit celebrata sessio generalis in majori ecclesia Constantiensi, in qua praesedit reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Orleniensis, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis & Vicecancellarius, fuitque decantatum officium Missae de Assumptione beatae Virginis. Missa celebrata, cum introitu, Gaudeamus omnes in Domino, prout in festo Assumptionis beatae Virginis, litanis & orationibus, Veni creator Spiritus, evangelio, &c. Praesentibus ibidem reverendissimis patribus dominis Joanne episcopo Orleniensi presidente, Jordano de Ursinis Albanensi, Angelo Laudensi Praenestino, episcopis, Francisco Venetiarum, Joanne sancti Sixti, Antonio Aquileiensi, Branda Placentiniensi, Alamanno Pisano, Thoma Tricaricensi, Guillelmo S. Marci, presbyteris, Raynaldo de Brancalis, Amadeo Salutiarum, Landulpho Barenfi, Lucido de Comitibus, Ludovico de Flisco & Francisco Florentiniensi, diaconis cardinalibus. Quibus Missae & litaniarum officii solemniter peractis, ascenderunt ambonem, in quo sententia, edita, ratata & ordina-

Ex Mf.
Surti.

Ariones Synodi Constantiensis publicari & legi solent, reverendi patres domini Antonius episcopus Concordiensis, Andreas electus Posnaniensis, Nicolaus episcopus Merseburgensis, Vitalis episcopus Tolonensis, & Thomas abbas sanctae Mariae extra muros Eboraci ordinis S. Benedicti. Idem Antonius episcopus Concordiensis de mandato ipsius sanctae Synodi legebat quaedam capitula, statuta sive constitutiones observandas ad perpetuam rei memoriam, hujusmodi sub tenore.

Ex collectione Barberiniana, & Mf. Lipsiensis.

Anno & indictione, quibus supra, die vero Sabbati 17. mensis Augusti, Constantiae provinciae Maguntienensis, in ecclesia majori, & loco solito & consueto ad hoc deputato fuit sessio generalis sacrosancti Constantiensis Concilii tentata, ac cum illa, qua decuit solemnitate celebrata: pro cujus sessionis introitu, & causa devotionis excitandae reverendus in Christo pater & dominus Petrus episcopus Olorensis Missam de Assumptione B. Mariae Virginis gloriose celebravit: & ipsius sessionis reverendissimus in Christo pater & dominus dominus Joannes miseracione divina episcopus Officiensis S.R.E. cardinalis & Vicecancellarius fuit praesidens. Hujusmodi namque Missa cum debita devotione, & humilitate celebrata, domini Romanae sacrosanctae ecclesiae cardinales, archiepiscopi, episcopi, & praelati alii, ad quos pertinuit, ornamentis pluvialibus se induerunt, mitras capitibus imponentes. Quo sic facto, inchoatum, & lectum fuit evangelium istud secundum Lucam. *In illo tempore: Designavit dominus alios septuaginta duos: mensis quidem multa.* Post quod evangelium alios actus devotionis sacri Concilii, & sessionis hujusmodi praesentis solitos, ac orationes & cantus consuetos, reverendissimi patres domini Antonius Concordiensis, Vitalis Tholonensis, Nicolaus Merseburgensis, episcopi; necnon Andreas electus Posnaniensis, Thomas abbas extra muros Eboraci ordinis S. Benedicti, ambonem, in quo decreta, ordinata, & diffinita hujus sacri Concilii solent publicari, ascenderunt: ipsique in illo ambone existentibus, dominus Antonius episcopus Concordiensis incepit legere nonnullos articulos, quorum tenores inferius sunt inserti: ipsosque de mandato hujus sacri Concilii, publice, alta & intelligibili voce de verbo ad verbum publicavit. Quibus articulis sic perlectis, per omnes quatuor nationum deputatos praedictos, & reverendissimum patrem dominum Joannem episcopum Officiensem, & hujus sessionis praesidentem nomine collegii cardinalium fuit, *Placet*, concorditer responsum. Super quibus omnibus & singulis in hujusmodi sessione actis, factis, & publicatis praemissis magister Henricus de Piro hujus sacri Concilii procurator & promotor, petiit sibi nomine dicti Concilii, a dictis protonotariis, & notariis hujus sanctae Synodi, unum vel plura, ac tot, quot fuerint opportuna, & necessaria fieri publica instrumenta. Praesentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus & dominis Officiensi, Laudensi de Ursinis, Venetiarum Joannis Dominici, Aquileiensi, Pisano, Cameracensi, Tricaricensi, Placentino, S. Marci, Salutiarum, de Brancacis, de Flisco, Barenfi, de Comitibus, & Florentino S.R.E. cardinalibus, ac Constantinopolitano & Antiocheno, patriarchis: necnon regum, ducum, principum, comitum, & nobilium quampluribus ambaxiatoribus, aliorumque Christianissimorum multitudinem copiosa.

Ex prima editione.

Datur potestas iudicibus definiendi, & causas per duos cognoscendi.

Super sacrosancta & universalis Synodus Constantiensis reverendos in Christo patres D. Pistoriensem, Vaurensem, Placensem & Saresburiensem episcopos, ad audiendum causas & querelas ad ipsum Concilium devolutas & devolvendas, deducas seu deducendas, usque ad sententiam exclusive deputavit. Nequidem igitur ipsa sancta Synodus, diversis aliis occupata negotiis, ipsarum causarum finali decisione intendere, nolensque eas ab ipsa finali decisione diu propterea remanere, praedictis domini episcopis etiam causas ipsas finaliter, summarie

im-

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

simpliciter, & de plano sine strepitu & figura iudicii, A
 statutas & terminandas, assumptis sibi in rimandis pro-
 cessibus & sententiis proferendis quatuor assessoribus de
 quatuor nationibus ejusdem Synodi per eos eligendis, par-
 tibus non suspectis, super quo eorum conscientia oneretur,
 causis tantum cathedralium ecclesiarum & majori-
 bus eorundem causarum dumtaxat exceptis, plenariam
 sibi potestatem. Et ut eo facilius negotia & cause ad
 finem optatum perveniant, eadem sancta Synodus, ut ip-
 si quatuor, aut tres, aut duo ex ipsis, aliis statutis bo-
 nis non venientibus, terminos ipsos in ipsis causis occurren-
 tes, teneri & observari facere, & alias usque ad definiti-
 vam sententiam exclusivum in causis ipsis procedere possint
 & valeant, ordinat, statuit & decernit.

Quod adhibeatur fides bullae Concilii.

Item, statuit, ordinat & decernit dicta sancta Syno-
 dus, quod quibuscumque veris litteris sub bulla ipsius Syno-
 di confectis, in quibuscumque causis, negotiis & sa-
 bis fuerint firmiter in iudicio & extra, ubicumque exhi-
 bita fuerint vel ostensa: illaque fides ipsis adhibeatur,
 qua veris litteris Apostolicis bullatis consuevit & debet
 merito adhiberi: ac eandem vim, illudque robur habeant
 in omnibus & per omnia, quam & quod ipsae litterae
 Apostolicae habent, & habere debent & possunt quoquo
 modo. Super cuius bullae usu & custodia per Concilium
 deliberabitur.

Quod committentes falsum circa bullam Concilii, pu-
 niantur sicut falsarii litterarum Apostolicarum.

Item, praedicta sancta Synodus similiter statuit, ordinat
 & decernit, quod omnes & singuli qui dolum & fraudem
 seu falsitatem aliquam circa huiusmodi litteras bullandas
 dictae Synodi pro tempore forsan commiserint, & illi es-
 tiam qui in hoc consenserint, aut talia fieri procuraverint,
 vel litteris falsis scienter usauerint, illas censuras eccle-
 siasticas & penas incurrant, quas falsificatores littera-
 rum Apostolicarum, & qui illis litteris scienter utuntur,
 nec non participes a illius cause, idem crimen in-
 currunt iuxta canonicas sanctiones.

Quod litterae expediantur super gratis per olim Papam
 Joannem concessis, exceptis exorbitantibus,
 & expectativis.

Item, similiter statuit, decernit & ordinat dicta sancta
 Synodus, quod litterae super omnibus & singulis gratis
 per dominum Balthasarem tunc Joannem Papam vice-
 mum tertium factis, usque ad ipsius administrationis sus-
 ceptionem in spiritualibus & temporalibus, scilicet, qua
 fuit die Martis xiv. mensis Maji praesentis anni, signa-
 tis, possint & debeant per reverendissimum in Christo pa-
 trem & dominum, dominum Joannem episcopum Offici-
 sem, sacrosanctae Romanae ecclesiae cardinalem & Vice-
 cancellarium, & quatuor sibi adiutores de quatuor na-
 tionibus, videlicet dominos Concordiensem pro Italica, b
 Ariminensem pro Gallicana: c Theodericum d'Voym pro
 Germanica, & dominum Robertum e Appellicensem pro
 Anglicana, auctoritate dictae Synodi sub modis & formis,
 quibus summi Pontifices litteras gratiarum & concessio-
 num suorum praedecessorum Romanorum Pontificum in si-
 milibus expedire consueverunt, iuxta constitutiones &
 regulas a observantias & stylum cancellariae Apostoli-
 cae, & sub nomine & bulla dictae Synodi expediri, expe-
 ctationibus & exorbitantibus duntaxat exceptis.

Ex Mf. Surii.

Ego Antonius episcopus Concordiensis, die Sabbati
 decimoseptimo praesentis mensis Augusti, millesimo qua-
 dringentesimo decimoquinto, suprascriptam scripturam,
 prout jacet, de mandato omnium quatuor nationum to-
 tius generalis Synodi Constantiensis, legi, recitavi, &
 alta voce publicavi in sessione publica totius ipsius gene-
 ralis Synodi Constantiensis in majori ecclesia Constantien-
 si congregatae. In cuius fide hic manu mea subscripsi.
 Qua quidem schedula lecta, idem dominus Anto-
 Concil. General. Tom. XXVII.

Ex mf. Surii, & tribus Germania 1415.

nus episcopus Concordiensis legebat unam aliam schedu-
 lam deputationis ambaxiatorum ad Italiam nomine Syno-
 di praedictae mittendorum, huiusmodi sub tenore.

Ex prima editione.

Deputantur ambaxiatores ad Italiam.

Sacrosancta Synodus Constantiensis mittit ambaxiatores
 suos ad reverendissimum patrem & dominum, dominum
 Angelum Corarium episcopum cardinalem, olim Grego-
 rium XII. in sua obedientia nominatum, & dominos car-
 dinales secum exstantes, & ad alias partes Italiae ju-
 per factis & negotiis unionis ecclesiae cum instructionibus
 & facultatibus deliberatis & conclusis: quorum ambaxia-
 torum nomina sunt haec: videlicet, domini archiepiscopus
 B. Mediolanensis, archiepiscopus Ragubus, episcopus S.
 Flori, abbas Florentinensis praepositus Quinquagesima-
 rum, magister Joannes i. Scholii, &c. Quibus lectis, fuit
 per deputatos & praesidentem concorditer responsum
 Placet.

Ex mf. Surii.

Ego Antonius episcopus Concordiensis de mandato
 quatuor nationum generalis Synodi Constantiensis, praesentem
 schedulam legi & publicavi die decimoseptimo
 mensis Augusti, anno millesimo quadringentesimo deci-
 moquinto, in sessione publica eiusdem generalis Synodi.
 Sessio propter causas fuit prorogata ad aliam diem.

Ex mf. Helmsted.

Epistola Concilii Constantiensis ad Sigismundum Caesarem, de rebus Hungarum.

Serenissime princeps, ac Christianissime rex semper
 Auguste. Variis delationibus ac clamore valido, de
 malis quae contingunt, & hodie perpetrantur in regno Bo-
 hemiae, quotidianae querelae in hoc sacro Concilio, a die
 recessus vestri, & per totam absentiam, usque ad praesens
 tempus continuatae sunt. Quae quidem querelae de
 die in diem in deteriora protenduntur. Nam, ut fama
 veridica loquitur, scandalosa pericula & periculosa scan-
 dala, videlicet errorum & haereticum, seditionum & per-
 secutionum, quae per longa iam tempora contra sanam
 fidem ecclesiae, & erga clerum & sacerdotes Domini, nec-
 non adversus omnes catholicos pie credentes, ibidem ve-
 lux ignis depopulatorius exarserunt, nunc majori flammae
 incendio eandem patriam pervagantur. Vere etenim Bel-
 lial, sequaces & discipuli Wicleff, Joannis Hus, & Hiero-
 nyimi, abundantes impietate & perfidia, usque ad ta-
 crilegas nuptias procedere non verentur. Ipsos duos praer-
 nominatos, quos nuper haec sacra Synodus tanquam erro-
 neos & a fide devios iusto condemnavit iudicio, in templis
 Dei pro beatis depingunt, in praedicationibus eos sanctos
 fore asserunt, in officiis divinis suffragiis honorant. Mit-
 tas ut pro martyribus canunt, & homines blasphemos &
 haereticos, traditos per sanctam ecclesiam satanae, velut
 caeli cives & domesticos Dei colunt & venerantur. In-
 super perversum eorum dogma, quasi haereditario jure
 eis relictum, incessanter canonizant. Et non aliter quam
 universales successores, errores per praefatos haereticos
 seminatores, perpetuare cupientes, animas simplicium a-
 terne mortis laqueis innodant: & litteratos, & illumi-
 natos, utriusque sexus homines, quotquot possunt in
 suam pertrahere perfidiam, multiplici fraude decipiunt
 & seducunt. Quantum autem hi excessus ab hominibus
 in contemptum maiestatis Dei Altissimi cedunt, quan-
 tum vergunt in vilipendium sanctae matris ecclesiae, cu-
 jus contemnunt sententias & centuras factis in certo
 res. Ut verum sit quod dicitur: Peccator cum in profun-
 dum malorum pervenerit, contemnit. Ipsorum mandatis
 ecclesiae, immo Dei, fortius quam haecenus obstitunt,
 pertinacius contradicunt, contemptibiliter blasphemant,
 & licentius saeviunt. Sic quod nullatenus minuitur, sed
 augmentatur, & supra orthodoxam fidem inflatur, im-
 perbia. Adeoque viribus & facinoribus progreditur, ut
 alienat usque in altissima caeli. Cre ut simulter contra
 ecclesiam Dei in rebellendo continuat. Et cunctis,
 D d d

Paulo post hoc tenus supra potest videri.

Prot. 1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

audita illorum perditissimorum hominum condemnatione & nece, facti sunt in studiis suis detestabiliores pessimis, multo amplius quam antea fuerunt. Et ut descendamus, in subscriptis erroribus excedunt.

Primo, quod certi *Wicleffista* de universitate Pragensi, & alii Sacerdotes per eos infecti, errores *Wicleff* & *Hassi*, in Concilio condemnatos, prædicarunt & prædicare non cessant die hodierna, prout in proximis expositum est maiestati vestræ. Et quod certi barones & nobiles regni Bohemæ eos fovent, protegent, & defendunt: qui alias per litteras suas sigillis ipsorum appositis consignatas sacro Concilio hoc ipsum declaraverunt.

Item, ultra illos errores, contra determinationem sacri Concilii Constantiensis prædicant, populum debere communicare sub utraque specie, sub pena damnationis æternæ. Et ita populum passim communicant in civitatibus & villis.

Item, clerus a pluribus annis sine intermissione spoliatur per villas & civitates, non solum in censibus, sed in aliis rebus mobilibus.

Item, clerus catholicus male tractatur, percutitur, occiditur, nullo puniente. Et Judæi majori gaudent libertate, quam sacerdotes.

Item, fideles canonici, veri presbyteri, & plebani, a suis beneficiis & ecclesiis sunt repulsi: & *Wicleffista* intrusi, qui populum seducunt, errores seminando.

Item, interdictum in pluribus ecclesiis & monasteriis servatur, propter præsentiam unius ex illis personæ & conditionis miseræ, Joannis Jessenitz: ex quo multa centena Missarum quotidie negliguntur.

Item, que ecclesia Metropolitana, ubi consuevit fieri cultus divinus die nocturne, jam amplius quam ab uno anno stat inofficiata, non solum propter interdictum, sed & propter spoliolum censuum & bonorum: in quantum trecentæ personæ ecclesiasticæ secundum gradus erant sustentatæ per dotationem divinæ memoriæ & Christianissimi principis Caroli, genitoris vestri & gloriosissimi prædecessoris, ubi incorporatus & requisivit.

Item, quod eadem ecclesia omnibus reliquiis, ad quas omnibus diebus in anno populus consuevit convertere, est per multos annos spoliata.

Item, quod certi barones hoc sacrum Concilium suis a diffamant, & invicem colligantur, ut prohibeant clero ipsi subiecto recipere mendata hujus sacri Concilii. Multi ex eis eorum plebanos spoliaverunt & expulerunt, qui mandatis sacri Concilii obediunt.

Insuper illud egregium Studium Pragensis, quod inter cetera maiora orbis nostri connumeratur clenodia, qualiter occasione illius sectæ pereat, & in nihilum redactum sit, non sine maxima compassione omnium illorum, qui illud in statu suo viderunt, plenius novit vestra maiestas. Nam ipsi primo alias nationes, quæ eis in erroribus adversabantur, ut errores suos possent nullo contradicente libere prædicare, repulerunt, neminem contrarium moribus suis ibi passi sunt morari, & quotquot resistentes senserunt, directe vel indirecte usque ad exilium pepulere. Sicque de tam spectabili universitate fecerunt locum habitationis desertæ, vastitatem solitudinis abhorrendæ: cujus magnitudinem ad ipsum continentem ex dictæ universitatis desolatione, exprimere præsentem longum foret. Nam omnium Studiorum Germanicæ nationis illud maximam non immerito famabatur, ad quod de singulis regnis & dominiis Alemanniæ adolescentes simul & adultæ ætatis homines, virtutis & studii amore consuebant, & thesaurum philosophiæ & scientiæ quærentes, illum ibi copiose invenerunt. Quot viros illuminatos ea universitas produxerit, magistri & doctores ejusdem universitatis in diversis Mundi partibus dispersi restantur: quorum doctrina plurimum egregia loca, & solemnes civitates, generaliaque studia tam sacris moribus, quam ecclesiasticis disciplinis reguntur. Scholasticæ personæ, multi doctrinæ cupidi scholares, hunc locum olim tanquam bonis artibus plenum cumulate petiverunt. Nunc vero conscientiosus, maxime alienigena, fugit tantos errores ibi vigentes, quibus metuit coinquinari. Hæc mala, & hæc turbationes, summa cum molestia, omnique cum parum mentium consternatione, audivit & indefinenter audit præsens sanctæ Synodus: compatiturque miseri-

a. Decile
v. aliqua
v. dicitur.

A corditer tam catholico regno, quod a tempore, quo jugo Christianæ religionis se submisit, temper inmutabiliter perstitit Christianum. Cujus etiam regni populus, prout illi, qui ibidem morati vel conversati sunt, licet aliunde procreati, testificantur, Deo devote se exhibuit, insignem pietatem circa cultum divinum observavit, & omnia que requirit ecclesiastica observantia, exercuit diligenter & studiose, nunquam a prælatis suis accusatus de inobedientia. Nunquam autem debitam reverentiam superiorum suorum visus est remittere; quin immo nunquam a veræ fidei primordio usque modo aliqua præsertim per illam gentem audita est rebellio, nulla universalis fidelium persecutio. Nec quaquam in dicto regno subsistere potuit secta, prava superstitione deturpata; excepto casu præfati, quo, prohdolor! ob certorum regnicolarum perfidiam in superscriptis erroribus ipsum regnum non modica nota per universum Orbem diffamatur.

Cum igitur sacrum præsens Concilium principaliter inter cetera institutum sit, ut hæreses exterminet, & Mundum erroribus infectum reformet; jam per gratiam optimi Dei, cujus res agitur, circa errorum extirpationem ad nonnulla salutaria salubriter processit, idque quod potuit fecit. Unum de duobus illis, per sententiam curiæ seculari tradidit: alterum reliquit: contra fautores & adherentes processus fulminando.

Cum igitur sancta mater ecclesia circa ea que restant, videlicet executionis & persecutionem, subsidio & ampliori munimine regis potentia indigeat; ideo per reverendissimos in Christo patres, venerabiles egregiosque viros episcopos, doctores, magistros, omniumque Quinque nationum deputatos, brachium vestræ celsitudinis instantissime flagitat & implorat. Et quia officii vestri est, cum suis defensor & advocatus ecclesiæ, perfidiam potenter destruere, ipsam sanctam ecclesiam, ejusque fideles propugnare & protegere, nec minus sub fide falsos & devios, quam Christiani nominis hostes executione compescere: ut in iudicio vestro seditiosi eliminentur a limine illius regni egregii: ab aliis locis quibuscumque constituti doctores erronei amoveantur, a beneficiis male possessis intrusi exprimantur, ecclesiasticarum personarum persecutores evitentur, bonorum Deo dicarum invasores, ut procuratores in area Dominiæ domus mali, male perdantur. Fize in opere vestro, cleri, qui per diversa Mundi climata exsular, reductio: redeat vestro in nomine cantionum & sacrarum lectionum officium vacuas ad ecclesias: & vestræ provisionis cooperatione ministeria divina, quorum jam diutina manet cessatio, altaribus restituantur.

Cum vero, serenissime princeps, adeo proficiendi nihil loci est, cernitis, heu, prohdolor! negligentiam fratris tui: qui quasi illorum excessuum ad eum non spectaret interemptio, omnia simulat, singula ire suis casibus patitur; & universa prædicta mala, quibus resistere debuisset usque ad sanguinem & animam, in visceribus regni tolerat: vel, quod flebilis famatur, illa consovet & sustentat. O lamentabilis conniventia & desidia! suprema pericula nihil pendens, ex primæ potestatis naufragio otiosum tempus ducit.

Agite igitur maturius: omnia cunctatio periculosa, omnis mora nociva. Agite pro salute illorum, & qui c. Forte, conspectu sacri Concilii, vestro, & omnium cernentium perituri erant. Ex hoc interim, dum superest aliqua spes salutis. Igitur, quod absit, si invalescentiæ vetustate acceptum correptionis tempus negligatur, metuendum est, ne eveniat irrecuperabilis iactura; qua una cum recta fide simul & spirituale regnum periclitaretur, & cum spiritualibus temporalia, cum animabus corpora, una periculi ruina involverentur. Voluptuarie hoc agendo, virtutis triumpho gloriosus, justitiæ cultor egregius, cum Mundi Salvatore, cujus typum geritis, sine fine regnare mereamini. Quod mereri poterit pietas vestra excelsa.

Litteræ Bohemorum ac Moravorum ad
Constantiense Concilium.

Reverendissimis in Christo patribus et dominis, dominis cardinalibus, patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis, ambaxiatoribus, doctoribus, et magistris, ac toti Concilio Constantiensi, Nofzenzo

ANNO
CHRISTI
1415.b. Forte
proficiscitur
nem.c. Forte
qui in.Ex gemino
ms. Helme-
stad. Harum
litterarum
mentio fit in
superiore
epistola;
ideoque visa
sunt hoc
loco non o-
mittenda.
tamen no-
bis valde
suspectæ
de

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

de Wesseles, alias de Wartenberg, supremus Burgravius Pragensis; Lasko de Crawara, capitaneus marchionatus Moravie; Bzako, senior de Cunstat, alias de Podlebrad, Hamillus de Lippa, supremus marescallus regni Bobemie; Petrus de Cravvats, alias de Straznia, supremus Camerarius; Czude Olomucensis; Joannes de Loviniz, supremus Camerarius. Czude Brunensis; Wilhelmus de Perusceni, Mikess de Pochisteri, alias de Zambach; Henricus Skopek de Duba, Ulrichus de nova domo, Joannes junior de Opotus, Varico de Bozcowitz, alias de Czarna hora, Joannes de Bretovv, Alfo de Cunstat, alias de Roiz; Smilo de Sterpburg, Hinc Cruffina de Lichtenburg, Bozko junior de Cunstat, Bavor de Botenstein, Joannes Prisca de Cunstat, Bapofcius de Srebu, alias de Wessele; Vocko de Holftein, Erardus junior, Puffa de Constat, Milota de Cravvax, Hermannus de Lanstein, Joannes de Bozmital, Puffa de Czafolowiz, Sigismundus de Milota, fratres de Czazanow, Petrus de Sowinez, Zdislaus de Zwizeziz, Wilhelmus de Botenstein, Herneftus de Richenburg, Petrus de Swizeziz, Joannes de Ulaffim, Joannes de Leneftin, Zeenko Medek de Tinez, Zdenco de Bozmital, Cunico de Drahocuff, Stephanus de Warrenberg, Dobeffius de Cunburgh, Milota de Tweekau, Henricus de Wolfen, Joannes Oxor de Bozcowitz, Henricus de Lippa, Nicolaus de Walstein, Petrus de Janowiz, alias de Chumex, Arelebus de Vetezow, Gimram Dubrauca de Dubrawiz, Zbuko de Dubrawiz, Sbinco de Sralk, Nicolaus de Machovv, Joannes de Meliziz, alias de Costelez, & Joannes de Callinberg, magnates, barones, proceres & nobiles Christianissimi regni Bobemie, & praeclarissimi marchionatus Moravie, affectum omnis boni, & observantiam Jesu Christi Domini mandatorum.

Sane quia jure naturali & divino quilibet jubetur alii facere, quod sibi vult fieri, & prohibetur alii a se fieri quod sibi nolit fieri, dicente Salvatore, *Omnia quaecumque vultis quod faciant vobis homines, & vos eadem facite illis: haec est enim lex & propheta.* Immo & vas electionis clamat: *Plenitudo legis est dilectio: & omnis lex in uno sermone completur, Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Nos itaque praefatae legi divinae & dilectioni proximi, quantum possumus, Deo auctore, intendentes, pro carissimo proximo nostro, bonae memoriae, reverendo magistro Joanne Hus, sacrae theologiae baccalaureo formato, Praedicator evangelico, quem nuper in Concilio Constantiensi, nescimus quo spiritu ducti, non confessum, nec legitime, ut decebat, convictum, nullisque contra eum deductis & ostensis erroribus & haeresibus; sed ad sinistras, falsas & b opportunas dumtaxat suorum & regni nostri, ac marchionatus Moravie capitalium inimicorum & proditorum, accusationes, delationes, & insigationes, tanquam haereticum pertinacem condemnastis, & condemnatum dira & turpissima morte affecistis, in nostri regni Bobemie Christianissimi, & marchionatus Moravie clarissimi, ac omnium nostrum perpetuam infamiam & notam. Quemadmodum serenissimo principe & domino, domino Sigismundo, Romanorum & Hungariae regi, haeredi & domino nostro successuro, scripta ad Constantiam transmissas, quae etiam in congregationibus vestris lecta sunt & publicata, & quae hic pro incertis habere volumus; & ea, ut refertur, in nostrum dedecus & contemptum, ignis voragini tradidistis: Ita & nunc paternitatibus vestris pro dicto magistro Joanne Hus litteras nostras patentes praesentibus duximus destinandas; publice corde & ore protestantes, quod ipse magister Joannes Hus fuit vir utique bonus, iustus & catholicus, multis annis in regno nostro vita & moribus ac fama laudabiliter conversatus. Legem etiam evangelicam, & sanctorum prophetarum novi & veteris testamenti libros, juxta expositionem sanctorum doctorum & ab ecclesia approbarorum, nos & subditos nostros catholice docuit, praedicavit, & in scriptis multa reliquit; omnes errores & haereses constantissime detestando, & ad detestandum eosdem nos & cunctos Christi fideles continuis & fideliter admonendo; ad pacem quoque & caritatem, quantum sibi fuit possibile, verbo, scriptis, & opere jugiter exhortando: ita quod nunquam audivimus, nec intelligere potuimus, etiam omni diligentia

apposita, quod praefatus magister Joannes Hus quemquam errorem vel haesim in suis sermonibus docuisset, praedicaasset, vel quovis modo asseruisset, seu nos vel subditos nostros verbo vel facto quovis modo scandalizasset: quin immo pie & mansuete in Christo vivens, omnes ad servandam legem evangelicam & sanctorum patrum instituta, pro aedificatione sanctae matris ecclesiae & salute proximorum, quantum potuit verbo & opere diligentissime hortabatur, nec praemissa omnia, in confusionem nostram, & regni nostri & marchionatus praefatorum perpetrata, vobis suffecerunt. Quin potius honorandum magistrum Hieronymum de Praga, virum certissime eloquentiae laetico fonte manentem, magistrum septem artium liberalium, & philosophum utique illustrem, non visum, & auditum, non confessum, nec convictum, sed ad solam suorum & nostrorum proditorum delationem sinistram, sine omni misericordia comprehensum incarcerationis, trucidastis etiam forte, sicut & magistrum Joannem Hus crudelissima morte interemistis.

Praeterea ad nostram, quod nimis dolenter referimus, pervenit audientiam, & ex scriptis vestris collegimus evidenter, quomodo quidam detractores, Deo & hominibus odibiles, & nostri regni Bobemie & marchionatus Moravie aemuli & proditores, coram vobis & Concilio vestro nos & regnum nostrum ac marchionatum praedictum, gravissime & nequissime detulerint, asserentes, licet false, mendose, & proditorie, quod in praefatis regno Bobemie & marchionatu Moravie, diversi errores pullularint, & corda nostra, & multorum fidelium terrogenarum multipliciter & graviter intecerint: adeo quod nisi lima correctionis celeriter apponeretur, praedictum regnum & marchionatum, cum suis Christi fidelibus reciperent animarum suarum irrecuperabile damnum & ruinam. Equidem has atroces & perniciosissimas injurias, multis nostris demeritis, nobis & praefatis regno & marchionatu, licet false & mendose impositis, quomodo sustinere possumus? Cum per gratiam Dei, aliis fere omnibus mundi regnis saepe vacillantibus, schisma & antipapas foventibus, regnum nostrum Bobemie Christianissimum, & clarissimum marchionatum Moravie, a tempore quo fidem catholicam Domini nostri Jesu Christi susceperunt, tanquam perfectissimum tetragonum, sine vituperio sanctae Romanae ecclesiae semper constanter & indefinenter adhaeserunt. Quantisque impensis ac laboribus maximis, quantoque sacro cultu & reverentia debita sanctam matrem ecclesiam & ipsius pastores, per principes & fideles suos venerati sunt, universo orbi luce clarius patet. Et vos ipsi, si veritatem fateri vultis, universorum praemissorum testes estis. Ut autem juxta sententiam Apostoli, provideamus bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus, & ne propter negligentiam celeberrimae famae praedictorum regni & marchionatus nostrorum, crudeles erga proximos nostros reperiamur; ideo habentes in Christo Jesu Domino nostro firmam spem, puram & sinceram conscientiam, & intentionem, ac certam orthodoxamque fidem, tenore praesentium, vestris paternitatibus, & universis Christi fidelibus innotescimus, insinuamus, corde & ore publice protestantes: quod quicumque hominum, cuiuscumque status, vel praeminentiae, vel dignitatis, conditionis, gradus vel religionis exstiterit, qui dixit vel asseruit, dicit vel asserit, quod in praetatis regno Bobemie & marchionatu Moravie, errores & haereses pullulassent, & nos ac alios Christi fideles ipsorum (ut praemittitur) infecissent, sola persona serenissimi principis & domini nostri Sigismundi Romanorum & Hungariae etc. regis, haeredis & domini nostri successuri, temota, quem in praemissis credimus & speramus innoxium, omnes, & quilibet talis, ut praetertur, *Rede mentitur in caput suum*, tanquam nequam pessimum, traditor & proditor praedictorum regni & marchionatus, ac noster perdidissimus, & solus utique haereticus perniciosissimus, omnisque malitiae & nequitiae, immo & diaboli filius, qui mendax est, & pater ejus. Nihilominus tamen praemissas injurias Domino, cuius & vindicta, & qui abundantanter retribuet facientibus superbians, nunc committentes, apud futurum Apostolicum, quem Dominus Deus suae ecclesiae sanctae praefecerit, unicum & indubitatum pastorem, illas amplius & laetius protequemur. Cui, Deo

a Forte in ferri. Matth. VII. 12.

Rom. XII. 9. 10.

b Forte inportunas.

c Forte inportunas.

d Forte inportunas.

Rom. XII. 17.

ANNO
CHRISTI
1415.

Deo volente, tanquam fideles filii, in his que sunt licita & honesta, rationi & legi divinæ consona, reverentiam & obedientiam debitam exhibentes; petemus & postulabimus, in & super præmissis omnibus & singulis, juxta legem Domini nostri Jesu Christi, & sanctorum patrum instituta, nobis & præfatis regno & marchionatus provideri de remedio opportuno. Præmissis enim non obstantibus, legem Domini nostri Jesu Christi, ipsiusque devotos, utiles, & constantes prædicatores, usque ad effusionem sanguinis, omni timore & statutis humanis in contrarium edictis prosergatis, defendere volumus & tueri.

Datum Præge, anno Domini mccccxv. die secunda mensis Septembris, in pleno concilio magnatum, baronum, procerum, & nobilium regni Bohemæ & marchionatus Moraviæ, nostrorum sub appensione sigillorum.

Ex ms. Surii, & Gath.

Anno & indictione quibus supra, die vero Veneris vicefima mensis Septembris, facta fuisse debuit sacrosancta Constantiensis Concilii sessio; pro qua quidem sessione fenda certæ in valvis ecclesiarum Constantiæ fuerunt positæ sēbedulæ; quæ tamen sessio certis de causis rationabilibus ipsum Concilium moventibus ad diem Lunæ extunc proxime sequentem fuit prorogata.

Ex ms. Cesario.

De salvoconductu a Hussinis.

a Sic est in
ms.

Sacrosancta Synodus &c. Quia nonnulli nimis intelligentes, aut sinistrae intentionis, vel fortan loquentes plus sapere quam oportet, nedum regis majestati, sed etiam sacro, ut fertur, Concilio linguis maledictis detrahunt, publice & occulte, dicentes vel innuentes, quod salvus conductus per invictissimum principem dominum Sigismundum, Romanorum & Hungariæ &c. regem, quondam Joanni Hus heresiarchæ damnatæ memoriæ datus, fuit contra justitiam aut honestatem indebite violatus; cum tamen dictus Joannes Hus fidem orthodoxam pertinaciter oppugnans, se ab omni conductu & privilegio reddiderit alienum; nec aliqua sibi fides aut promissio de jure naturali, divino, vel humano, fuerit in præjudicium catholicæ fidei observanda: idcirco dicta sancta Synodus præsentium tenore declarat, dictum invictissimum principem circa prædictum quondam Joannem Hus, non obstante memorato salvoconductu, ex juris debito fecisse quod licuit, & quod decuit regiam majestatem: statuens & ordinans omnibus & singulis Christi fidelibus, cujusque dignitatis, gradus, præminentie, conditionis, status, aut sexus existant, quod nullus deinceps sacro Concilio aut regis majestati, de gestis circa prædictum quondam Joannem Hus, detrahat, sive quomodolibet obloquatur. Qui vero contrarium fecerit, tanquam fautor hæreticæ pravitatis, & reus criminis læsæ majestatis irremissibiliter puniatur.

SESSIO XIX.

Ex prima
editione.

Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo quinto, indictione octava, die Lune vicefima tertio mensis Septembris, sede Apostolica vacante, fuit celebrata sessio generalis per Synodum Constantiensem, in qua fuit celebratum officium Missæ per reverendum patrem dominum Nicolaum episcopum Assisinatensem. Qua Missa celebrata, incipiebantur litanie, & alia fiebant, ut in sessionibus fieri solitum est. Præfatus vero in eadem sessione reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis. In qua sessione Hieronymus de Praga per reverendissimum dominum Petrum cardinalem Cameracensem & alios deputatos per Concilium, in materia fidei instructus & informatus de fide recta sanctæ matris ecclesiæ, qui jam fuerat accusatus de hæresi, & per Concilium super hoc incarceratus, quamdam revocationis seu abjuratiōis papæ sēbedulam, sans in ambone, publice, alta & intelligibili voce legebat, revocans & abjurans, prout in eadem sēbedula, cujus tenor sequitur, continetur.

Ego Hieronymus de Praga artium liberalium magister, cognoscens veram catholicam ecclesiam, & Aposto-

licam fidem, anathematizo omnem hæresim, præcipue eam, de qua badenus infamatus fui, & quam præteritis temporibus dogmatizaverunt & tenuerunt Joannes Wicleff & Joannes Hus in suis opusculis, libellis, seu sermonibus ad clerum & ad populum, propter quam causam prædicti cum suis dogmatibus & erroribus damnati sunt ab hac dicta Constantiensi Synodo tanquam hæretici, & eorum doctrina prædicta sententialiter damnata, maxime in nonnullis articulis expressis, in sententiis per hoc sacrum Concilium contra ipsos latis. Consentio autem sanctæ Romanæ ecclesiæ & Apostolicæ sedi & huic sacro Concilio: & ore ac corde profiteor in omnibus & per omnia, & præsertim de claribus, sacramentis, ordinibus, officiis & censuris ecclesiasticis, indulgentiis, & reliquiis sanctorum & ecclesiastica libertate, ac etiam de ceremoniis, & aliis omnibus ad religionem Christianam pertinentibus, prout ipsa Romana ecclesiæ & Apostolica sedes, & hoc sacrum Concilium profitentur: & specialiter, quod prædictorum articulorum plures sunt notorie hæretici, & dudum a sanctis patribus reprobat: quidam vero blasphemii, alii erronei, alii scandalosi; quidam vero etiam piarum auriarum offensivi, & ipsorum nonnulli temerarii & seditiosi: pro talibus fuerunt prædicti articuli per hoc sacrum Concilium & super condemnati, & inhibiti omnibus & singulis catholicis sub anathematis interminatione, ne de cetero dictos articulos, seu eorum aliquem aliquis predicare, dogmatizare, vel tenere præsumeret.

Item, ego Hieronymus antedictus, quia in nonnullis articulis scholasticis ad persuadendam opinionem de universalibus realibus, & quod una communis generis essentia esset homo, leo, bos, &c. quodque una essentia specificasset plura ejusdem speciei supposita & quodlibet eorum, ut Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, & sic de singulis; & ad hoc inducendum velut exemplo sensibili descripsi quamdam triangularem figuram, quam sanctum fidei nominavi: ideo ad excludendum intellectum erroneum & scandalosum, quem fortassis aliqui ex hoc accipere potuerunt, dico, assero & declaro, quod dictam figuram non feci, nec eam nominavi sicutum fidei intentione, quod vellem dictam opinionem de universalibus extollere super opinionem contrariam, sic quasi esset sententia fidei, quod sine ejus positione non posset fides aut catholica veritas protegi & defendi, cum nec dictæ positioni velim pertinaciter adherere: sed hoc ideo dixi, quia in dicta figura triangulari descriptione ponebam exemplum, quod divina essentia est tria differentia supposita & quodlibet eorum, scilicet Pater, & Filius, & Spiritus sanctus; qui quidem Trinitatis articulus, est præcipuum sicutum fidei, & veritatis catholice fundamentum.

Præterea ut cunctis pateat, quæ fuerunt causæ, quare sui reputatus adherere & favere dicto quondam Joanni Hus, notum facio per presentes, quod cum multas audivissem cum in prædicationibus & scholis, credidi eum virum bonum esse, nec in aliquo obviare traditionibus sanctæ matris ecclesiæ ac sanctorum doctorum. Immo etiam cum nuper in hac civitate mihi fuissent oblatis articuli per eum positi, & per hoc sacrum Concilium damnati, prima fronte non credidi suos esse, saltem in ea forma. Cumque ab aliquibus egregiis doctoribus ac magistris in sacra pagina audivissem affirmari quod sui erant, postulavi pro mea plena informatione, mihi ostendi libros manus sue, in quibus dicti articuli contineri dicebantur. Quibus mihi ostens, manu propria ejusdem scriptis, quam ut meam propriam bene cognosco, dictos articulos omnes & singulos in ea forma qua damnati sunt, reperi esse conscripserat. Unde non immerito comprehendi & comprehendendo ipsum & suam doctrinam cum eorum sequacibus per hoc sacrum Concilium damnatam & reprobam fuisse, tanquam hæreticam & insanam. Et hæc omnia sufficienter informatus de prædictis sententiis latis per hoc sacrum Concilium contra doctrinam dictorum quondam Joannis Wicleff & Joannis Hus, & contra ipsorum personas: quibus sententiis tanquam devotus catholicus in omnibus & per omnia humiliter consentio atque adharco.

Item, ego idem supradictus Hieronymus, qui alias coram reverendissimis patribus dominis cardinalibus, & venerandis dominis prælati & doctoribus, & aliis

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

venerabilibus personis hujus sacri Concilii, in isto eodem loco voluntarie, libere & spontanee exponens & declarans intentionem meam, inter alia loquens de ecclesia, eam trifarie distinxi; ut percepi postea, tunc a quibusdam intellectum est, quod vellem dicere, quod in ecclesia triumphante esset fides, cum tamen credam firmiter, quod ibi sit beatificata visio, enigmaticam cognitionem excludens: nunc dico, assero & declaro, quod nunquam fuit intentionis meae dicere, quod ibi esset fides sub ratione fidei, sed cognitio fidem subequivalem excedens. Et generaliter quidquid ibi vel antea dixerim, refero & subijcio humili corde determinationi hujus sacri Concilii Constantiensis.

Insuper iuro, & per sanctam Trinitatem & per haec sacrosancta evangelia, me in veritate ecclesiae catholicae semper & sine dubio permansurum, & omnes qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus suis aeterno anathemate dignos eos pronuncio. Et si ego ipse aliquando (quod absit) aliquid contra sentire aut predicare praesumpsero, canonum severitati subiaceam, & aeterna poena obligatus inveniar. Hanc autem confessionis & professionis meae paginam coram hoc sacro Concilio generali libere & voluntarie porripi, & eidem me propria manu subscripsi, & haec singula conscripsi.

Ex collectione Barberiniana, & duobus
Mss. Germanicis.

Die Lunae xxxiiii. diei mensis Septembris, sede Apostolica vacante fuit celebrata sessio generalis per Synodum Constantiensem praedictam, in qua fuit primo ad laudem Dei, & curiae caelestis dictum officium Missae per reverendum patrem dominum Nicolaum episcopum assignatum celebratum cum introitu: *Exaudi nos Domine*, cum evangelio: *Sini lumbi vestri praecincti*: cum antiphona, *Veni sancte Spiritus*; ac hymno: *Veni creator Spiritus*, collectis & orationibus more aliarum sessionum cantatis, atque dictis. Ubi inter cardinales reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Ostiensis praesidebat, praesentibus ibidem reverendissimis patribus, Almanno Pisano, Branda Placentino, Guillelmo sancti a Marchi, Joanne Ragusino, Francisco Venetiarum, Petro Cameracensi, Thoma Tricaricensi, Antonio de Chalancho, & Antonio Aquilegensis presbyteris, Amadeo Salutarum, Raynaldo de Brancaciis, Ludolpho Barenfi, Oddone de Columna, Ludovico de Flisco, & Lucido de Comite diaconis cardinalibus. Quibus Missae & litaniarum officii cantatis, & solemniter peractis, levavit se reverendissimus pater dominus Petrus cardinalis Cameracensis unus ex deputatis & commissariis per Concilium in materiis fidei, & proposuit qualiter nuper magister Hieronymus de Praga accusatus & delatus de haeresi, & super haec incarceratus per Concilium, alias ad redeundum ad gremium sanctae matris ecclesiae, & fidei orthodoxae, sermonem b loco sessionis, se revocare omnem haeresim, quam incidisset in sermonibus, collationibus, & sequela Joannis Hus propter haeresim combusti per Concilium; & protestatum fuisse, prout in quadam cedula pergameni manu ipsius magistri Hieronymi conscripta, quam tunc de verbo ad verbum perlegit: sed ex quo illuc non videbatur sufficere, quia non fuit in sessione publica factum illud, ideo supradictus magister Hieronymus iterum venisset ad praesentem sessionem, volens illa quae tunc proposuit & allegaverat, clarius quam tunc profiteri & revocare: Et tunc ipse magister Hieronymus de Praga saepius ascendit ambonem, in quo edicta, decreta & ordinata, statuta, seu publicata fieri solent, praemittendo primitus quandam brevem, & solemnem protestationem, recommendando per eam reverendissimos patres dominos deputatos, & commissarios super materia fidei de eorum bona atque salubri doctrina, & pia tractatione, & de aliis bonis sibi per eos impensis. Qua protestatione finita, levabat unam cartam in pergameni manu sua propria conscriptam, ut dixit, revocationem errorum, & doctrinae contentorum in articulis Joannis Wicleff & Joannis Hus; protestans, faciens & dicens, ut in eadem cedula, cujus tenor inferius est insertus, plenius continetur. Ipsa namque charta, sive cedula lecta, protestatus fuit, quod

videtur hi-
desse quid-
piam,

2 Ita ms.

si habuisset cognitionem per prius quam hodie, nunquam tenuisset illos errores, sed quidquid disputavit & fecit contra sanctam catholicam fidem, & Romanam ecclesiam, non tenuit, neque fecit pertinaciter, sed disputative, & tanquam non informatus tunc de veritate. Etiam dixit, quod praedictam protestationem & revocationem, ac abjuracionem non fecit propter detentionem, immo si in libertate constitutus esset, habendo cognitionem quam hodie habet, vellet facere, & gubernare se secundum quod legit & scripsit in eadem cedula, asserens animam suam tanquam adolescentulam sponsae Christi, videlicet ecclesiae sanctae: recommendans se omnibus dominis cardinalibus, archiepiscopis, episcopis, praelatis, & toti Concilio, regratiando ipsis de eorum bona doctrina, reductione ejus de erroribus suis ad hanc rectam, & ecclesiae unitatem. Tenor vero dictae pergameni cedulae:

Articuli Joannis Wicleff, quos Hieronymus de
Praga anathematizavit.

Substantiae panis materialis, & similiter vini, &c.
usque ad 12. articulum inclusive, ut supra, sessione
viii. pag. 120.

Articuli Joannis Hus per Hieronymum de Praga
anathematizati.

13. Unica est sancta universalis ecclesia, quae est praedestinata universitas. Et ibidem: Universalis sancta ecclesia tantum est una, sicut tantum est unus numerus praedestinatorum.

Ex eadem
collecta &
vii. dem ms.

14. Paulus nunquam fuit membrum diaboli, licet fecerit quosdam actus actibus ecclesiae malignantium consimiles.

15. Praesciti non sunt membrum ecclesiae, cum nulla pars eius ab ea finaliter excidat, eo quod praedestinationis caritas, quae eam ligat, non excidit.

16. Duae naturae, divinitas & humanitas, sunt unus Christus.

17. Praescitus si aliquando sit in gratia secundum praesentem justitiam, tamen nunquam est pars sanctae ecclesiae: & praedestinatus semper manet membrum ecclesiae, licet aliquando excidat a gratia adventitia, sed non a gratia praedestinationis.

18. Sumendo ecclesiam pro convocatione praedestinatorum, sive sint in gratia, sive non secundum praesentem justitiam, ista modo ecclesia est articulus fidei.

19. Petrus non est, nec fuit caput ecclesiae catholicae.

20. Sacerdotes quomodolibet damnose viventes sacerdotii polluant dignitatem, potestatem: & sic ut filii infideles sentiunt infideliter de septem sacramentis, de clavibus, officiis, censuris, ceremoniis, & sacris rebus ecclesiae: veneratione reliquiarum, indulgentiis, & ordinibus.

21. Papalis dignitas a Caesare inolevit, & Papae electio & institutio a Caesaris potentia emanavit.

22. Nullus sine revelatione asseret rationabiliter de se, an de alio, quod esset caput ecclesiae particularis factus, nec Romanus Pontifex caput Romanae ecclesiae.

23. Non oportet credere, quod iste dictus Romanus Pontifex sit caput cujuscumque ecclesiae particularis factus, nisi Deus eum praedestinaret.

24. Nemo gerit vicem Christi vel Patri, nisi sequatur eum in moribus, cum nulla alia sequela sit pertinentior, nec aliter recipiat a Deo procuratoriam potestatem: quia ad illud officium vicariatus requiruntur & morum conformitas, & instituentis auctoritas.

25. Papa non est manifestus, & verus successor principis Apostolorum Petri, si vivit moribus contrariis Petro: & si quaerat avaritiam, tunc est vicarius Judae Iscariothis.

26. Cardinales non sunt manifesti & boni successores collegii aliorum Apostolorum Christi, nisi vixerint more Apostolorum, servantes mandata & consilia Domini nostri Jesu Christi.

27. Doctores ponentes, quod aliquis per censuram ecclesiasticam emendandus, si corrigi noluerit, seculari iudicio est tradendus, pro certo sequuntur Pontifices in hoc Scribas & Phariseos, qui Christum nolentem eis obedire

in

ANNO CHRISTI 1455.

ANNO CHRISTI 1455.

in omnibus, dicentes, Nobis non licet interficere quemquam, ipsum seculari iudicio tradiderunt: & quod tales sunt homicidæ, graviores quam Pilatus.

28. Obedientia ecclesiastica est obedientia secundum adinventionem sacerdotum ecclesie, præter expressam auctoritatem scripturarum.

29. Divisio immediata humanorum operum est quod sunt vel vitiosa, vel virtuosa: quia si est vitiosus, & agit, quidquam, vitiose agit: & si est virtuosus, & agit quidquam, agit virtuose: quia sicut vitium, quod crimen dicitur, seu mortale peccatum inscit videlicet actus hominis vitiosi, sic virtuosus vivificat omnes actus virtuosos.

30. Sacerdos Christi vivens secundum legem ejus, habens scripturæ notitiam, & ad effectum edificandi populum, debet prædicare; non obstante præsentia excommunicatione. Et infra: Quod si Papa vel aliquis præpositus mandat sacerdoti sic disposito non prædicare, non debet subditus obedire.

31. Quilibet prædicantis officium de mandato accipit, qui ad sacerdotium accedit: & illud mandatum debet extequi, præsentia excommunicatione non obstante.

32. Per censuras ecclesiasticas excommunicationis, suspensionis & interdicti, ad sui exaltationem electus populum laicalem sibi suppeditat, avaritiam multiplicat, malitiam protegit, & viam præparat antichristo. Signum autem evidens est, quod ab antichristo tales procedunt censuræ, quas qui a denudant nequitiam antichristi, qui clerum per se maxime usurpavit.

33. Si Papa est malus, & præsertim si est præcitus, tunc b ut Judas Apostolus, & filius perditionis, & non est caput sanctæ militantis ecclesie, cum nec sit membrum ejus.

34. Gratia prædestinationis est vinculum, quo corpus ecclesie & quodlibet ejus membrum jungitur ipsi capiti insolubiliter.

35. Papa vel prælatus malus, & præcitus, est æquivoce pastor, & vere fur & latro.

36. Papa non debet dici sanctissimus secundum officium c & tortores, & prædones dicerentur sancti: immo etiam diabolus deberet vocari sanctus, cum sit officarius Dei.

37. Si Papa vivit contrarie Christo, etiamsi ascenderet per veram & legitimam electionem secundum constitutionem humanam vulgatam, tamen aliunde ascenderet quam per Christum, dato etiam quod intraret per veram & legitimam electionem a Deo principaliter factam. Nam Judas Scarioth rite & legitime est electus a Deo Jesu Christo ad Apostolatam, et tamen ascendit aliunde in ovile ovium.

38. Condemnatio xlv. articulorum VVicleff per doctores facta est irrationabilis, et iniqua, et malefacta est causa per eos allegata, scilicet quod nullus ex eis est catholicus, sed quilibet eorum aut est hæreticus, aut scædalousus. Nam eo ipso quo electores, vel major eorum pars consenserint viva voce, secundum ritum hominum, in personam aliquam, eo ipso illa persona est legitime electa, vel quod eo ipso est verus et manifestus successor, vel vicarius Petri Apostoli, vel alterius Apostoli in officio ecclesiastico: unde sive electores bene vel male elegerint, operibus electi debemus credere; nam eo ipso quo quis copiosius operatur meritorie ad profectum ecclesie, habet a Deo ad hoc copiosius potestatem.

39. Non est scincilla apparentiæ, quod oportet unum caput ecclesie in spiritalibus ecclesiam regens, quod semper cum ipsa militanti ecclesia conversetur.

40. Christus sine talibus monstruosis capitibus per suos veraces discipulos sparfos per orbem terrarum melius suam ecclesiam regularet.

41. Apostoli et fideles sacerdotes Domini strenui in necessariis ad salutem regularunt ecclesiam, antequam Papæ obsequium fuit introductum: sic facerent deficiente per summe possibile usque in diem iudicii.

42. Nullus est dominus civilis, nullus est prælatus, nullus est episcopus, dum est in mortali peccato.

Ex tribus Mf. Germanicis.

Subsequenter reverendi Patres, domini Antonius Episcopus Concordiensis pro natione Italica, Vitalis Tolonensis Episcopus pro natione Gallicana, Ulricus episcopus Verdensis pro natione Germanica, et Patricius Cortagensis pro natione Anglicana episcopus, nec non D. Bertoldus VVildungen auditor sacri palatii apostolici caularum, ascenderunt ambonem prædictum, de quo magister Hieronymus recesserat. Præfatusque D. Bertholdus auctoritate ipsius Synodi legebat quædam ordinationem factam per reverendiss. Patres D. Jordanum de Ursinis, Petrum Cameracensem Cardinales, ac certos Deputatos Nationum quatuor, super observantia regulari observanda per Fratres de tertia Regia S. Francisci, cum suis modificationibus, et Fratres Minores. Cujus tenor sequitur inferius.

Qua lecta Antonius Concordiensis pro Italica, Vitalis Tolonensis pro Gallicana, Ulricus Verdensis pro Germanica, et Patricius Cortagensis episcopus pro Anglicana Natione responderunt, *Placet*. Similiter D. Joannes Cardinalis Vivariensis nomine Collegii Cardinalium, respondit, *Placet*.

Ex prima editione

Deinde dominus Bertoldus d de Wildung sacri palatii Apostolici caularum auditor legebat quædam ordinationis schedulam conceptam super regula S. Francisci, & alia infra scripti tenoris subsequentis de consensu partium.

d Al. de Wildungen.

Dilectis ecclesie filiis, Generali & Provincialibus Ministris, Custodibus, ceterisque Ordinis Minorum professoribus, salutem & omnipotentis Dei benedictionem.

Supplicationibus personarum, quæ voto religionis sunt adstrictæ, illis præsertim libenter annuimus, quas ad finem tendere conspiciamus, per quem persone ipse sub e pacata tranquillitate juxta suam possessionem quiescant, ac sedulum & tranquillum in humilitatis spiritu Domino reddere valent famulatum. Nuper siquidem supplicatio pro parte religiosorum virorum guardianorum & fratrum vestri ordinis conventuum, videlicet Sagienfis, de sancto Audomaro Morinensis diocesis, de Varennis Remensis, de Dola Bisuntinensis, de la Valle Cenomannensis, de Elicio Nannetensis, de Ambaxia Turonensis, de sancto Joanne Angeliacensis Xantonensis; de Bercorio, de Tolco & de Fontiniaco communitalis Malacensis diocesis, infra provincias Francia, Burgundia, & Turonensem, juxta modum dicti ordinis existentium, nobis humiliter præsentata continebat, quod divina cooperante clementia, temporibus his novissimis regularis observantia vestri jam dicti ordinis in præfatis conventibus inceperat vigere; sed variis obstantibus impedimentis per ministros & custodes illarum provinciarum eis præstitis, in ipsa stricta observantia non mediocriter impediebantur, quorum impedimentorum occasione scandala pullulabant, humiliter & devote supplicantes, quatenus eis de remedio opportuno providere dignaremur. Nos igitur eorum supplicationibus tanquam justis benigne annuentes, cupientesque multa scandala vestri ordinis tollere, atque unitate in eo conservata fratres in pacis dulcedine conservare; statimus & decernimus, eisdem supplicationibus fore providendum, & de facto, tenore præsentium eis providemus, juxta formam per reverendissimos patres dominos, videlicet Jordanum episcopum Albanensem de Ursinis, ipsius ordinis protektorem, & Petrum tituli S. Chrysoconi presbyterum cardinalem Cameracensem, vulgarter nuncupatos, sanctæ Romane ecclesie cardinales, & alios ex parte hujus sacri Concilii super hoc deputatos, specialiter avistatos, ordinatos & traditos, atque per religiosum virum fratrem Joannem f Rbotani in sacra pagina professorem, & Vicarium Ministri Generalis antedicti, una cum aliis pluribus magistris & discretis patribus ipsius ordinis ex una parte, & fratres prænominos conventus representantes ex alia concordatos: Videlicet quod fratres conventuum prædictorum de cetero, & quousq. aliud super hoc

Ex prima editione.

e Al. placida.

f Mf. de Rhoca.

r Hic vos aliqua de est.

b Forte, tunc est ut.

c Forte, de est: alioqui secundum officium.

hoc per sacrum Concilium generale fuerit ordinatum, post
 ANNO CHRISTI 1415.
 fuit & valeans, quilibet in sua provincia, eligere de sua
 fratre observantia unum fratrem idoneum, quem in scrip-
 tis ministro illius provincie presentatum, ipsum dictum
 minister infra triduum post huiusmodi presentationem
 suam vicarium constituere debeat, ad ipsos regendum in
 solidum loco & vice eius, & eis providendum in omni-
 bus quibuscumque & ipsis modis quibus ipse minister pro-
 vincialis etiam providere possit: ita quod de ipsorum fra-
 trum regimine in nullo possint se intrinsece committere
 provinciales, vel custodas, sed ad ipsos vicarios cura &
 correctio eorum omnino pertineat; excepto quod ad sua-
 superioritatis cognitionem minister provincialis ipsos possit,
 si voluerit, visitare in propria persona, & tunc punire de
 consensu majorum & discretorum conventus, in quo fiet
 hac visitatio, quidquid punitione dignum repererit: quem
 si constituit tenuerit modo predicto, ex tunc constitutio
 eiusdem presentati ad vicarium ministri generalis infer-
 rius annotatum devaluatur & pertinet absolute. Qui
 quidem vicarii huiusmodi trium provincialium possint &
 debeant una cum fratribus discretis sibi subditis, forma
 solita in electionibus ordinis servata, in simul eligere in-
 ter se unum alium fratrem ad hoc sufficientem & ido-
 neum pro eorumdem vicariorum correctione & totius fratri-
 ae huius observantia in dictis provinciis meliori regi-
 mine: quem per eos in scriptis ministro generali ordinis,
 qui erit pro tempore, humiliter presentatum, ipsum mi-
 nister super illos suum vicarium constituere infra triduum
 post illam presentationem benigne debeat & caritative:
 alioquin ipso triduo transacto, si & habeatur vicarius
 ipse generalis, auctoritate ipsius sacri Concilii constitu-
 tus. Qui quidem vicarius generalis in sua congregatione,
 vel alias solus debeat & possit vicarios praefatos (quo-
 ties opus erit) punire, & ipsis ac fratribus aliis sibi sub-
 ditis providere in omnibus quibuscumque casibus, quibus
 minister generalis eis potuisset providere: ne ipsos, ut sa-
 pius contingit, quoties generali ministro indigent, longius
 oporteat evagari. Et pro hac vice primaria constituimus
 in praefato generali ministro vicarium, fratrem Ni-
 colaum Rudolphi apud nos de hac observantia laudabili
 providentia ac diligentia solerti multipliciter commenda-
 tum, quem volumus a posse deponi, quoties vicariis &
 aliis fratribus discretis saepe dictis videbitur expedire.
 Possit tamen generalis minister qui est & qui erit pro
 tempore, ipsos fratres & conventus in sua persona, quo-
 ties voluerit, visitare, praefato vicario non obstante, &
 punire, si quid in dicta visitatione puniendum repererit,
 sicut moris est in ordine, & alias facere consuevit. Ve-
 rumtamen non intendimus, quod praedicti vicarii propter
 mortem, depositionem seu mutationem illorum quorum
 vice funguntur, possint a suis officiis removeri, vel in eis
 impediri, nisi super hoc assensus majorum & discretorum
 sibi subditorum prius intervenerit, ad quos semper eos
 deponere, & alios eligere, antedicto generali provincia-
 libusque ministris praefata modo & forma praemissis
 (quoties fuerit opportunum) volumus & decernimus per-
 tinere. Insuper possit & debeat ipse generalis vicarius &
 sui successores, conventus sibi pro tempore subditos, ad
 b. statum dictae fratriae observantiae conformem, juxta b. de-
 clarationes & statuta sedis Apostolicae & ordinis, redu-
 cere: tollendo quascumque superfluitates, siue sint in re-
 bus mobilibus, siue immobilibus, quantum fieri poterit
 bono modo, habito semper consilio majorum & discretorum
 sibi obedientium: eligendo (si opus fuerit) aliquos
 fideles, qui ipsas superfluitates auctoritate huius sacri Con-
 cilio vendant, commutent, aut alias in piis operibus con-
 vertant. Insuper statuimus, quod omnes, & singuli con-
 ventus praedictarum provincialium, quoties majori, vel
 minori parti fratrum in eis existentium placuerit, ad
 hanc fratriam observantiam se reducere, & vicariis an-
 tedictis se subdere, hoc libere facere possint; & etiam
 singuli fratres cujuslibet conventus dicti ordinis, contra-
 dictione cujuscumque non obstante: a quorum vicariorum
 obedientia & subiectione nullus exire possit sine speciali
 licentia vicarii generalis antedicti. Non tamen per hoc
 intendimus, quin fratres & conventus, qui voluerint,
 possint secundum hanc fratriam observantiam vivere, men-
 tendo etiam immediate sub cura ministrorum provincia-
 lium: exceptis tantum praenominatis conventibus & con-

n. A. deponendum.

b. M. L. statum...

ANNO CHRISTI 1415.
 Eccl. 1.
 A. ventu de Mirabello Pitarviensis diocesis, quem volumus
 expresse & ordinamus, cura & regimini praedictorum
 dicariorum subesse, & ex causa; ut sicut in eo h. fratriae
 observantia regularis in partibus illis sumptis exordium,
 ita in illo tanquam in ariorum speculo semper elucescat.
 Ceterum cum juxta sententiam Sapiens, volatilia ad sibi
 similia libenter conveniant, statuimus, quod quando fra-
 tres huiusmodi observantiae, peregrinationis studio, vel
 alias per Mandum proficiscuntur, ad loca conventus com-
 munitatis ordinis declinent, si voluerint: ad alia vero
 loca fratrum in observantia sibi similium semper decli-
 nare teneantur, juxta quod in statuto ordinis continetur.
 Insuper quilibet provincialis minister provincialium pra-
 misarum, vicario generali saepe dicto pro praesenti duos
 conventus in sua provincia fideliter assignet, aptos ad
 manendum, manibus libris & aliis rebus pro cultu divi-
 no, quoties ab eodem vicario, per litteras aut alias in
 suo principali capitulo fuerit requisitus, eligendos per
 ipsum provincialem: ita quod propter hanc assignationem
 mobilia quaecumque dictis conventibus pertinentia, quo-
 modocumque sit, non debeant abigi seu segregari, se-
 cundum dispositionem cardinalis protectoris vestri ordi-
 nis. Et si contigerit, quod ministri provinciales & cu-
 stodes, vel alii expulerint vel egerint fratres huiusmodi
 observantiae ab aliquo seu aliquibus conventuum praeno-
 minatorum a xv. mensibus citra violenter, & alios loco
 eorum ibidem collocaverint, vel mobilia ad ipsos conven-
 tus seu aliquem ipsorum spectantia deportaverint: volumus
 & mandamus districte, praedictos fratres indilate re-
 cedere & exire a dicto conventu, mandantes tenore praesentium
 praefato vicario generali, quatenus auctoritate
 nostra omnibus modis quibus fieri poterit honeste & licite
 ipsos exire, & praedicta bona restituere compellat per
 censuras ecclesiasticas, & alios fratres & subditos suos de
 novo ibidem collocando: omnibus quibuscumque districte
 prohibentes, ne quis eum super hoc impedire praesumat
 sub excommunicationis poena; sed magis ei praebeat unum-
 quisque super hoc requisitus per ipsum potius auxilium &
 juramentum. Statuentes ulterius, ne deinceps fratres huiusmodi
 fratriae observantiae fiant cappellani honoris, vel maneat
 c. continuo in domibus secularium causa confessionis vel
 alia, citra tamen aliorum fratrum vestri ordinis praeju-
 dicium; ne forsitan franco obedientiae laxato, vel profana
 conversatione fervor devotionis eorum tepescat. Praeci-
 pi-mus in super & mandamus districte in virtute sanctae obe-
 dientiae omnibus & singulis fratribus conventuum praedi-
 ctorum, & aliis in futurum sub cura & regimine praefato-
 rum vicariorum constitutis, quatenus ipsi firmiter obe-
 diant & pareant cum effectu in omnibus, in quibus fra-
 tres illius ordinis suis generalibus & provincialibus mi-
 nistris obedire debent aut teneantur. Ceterum cum praedi-
 ctas sint de voluntate partium (sicut praesertim) per nos
 statuta & ordinata, districte inibemus omnibus & sin-
 gulis ministris & custodibus, qui sunt & erunt in futurum,
 & aliis fratribus vestri ordinis, ne occasione controversiae
 super his motae, aut prosecutionis in praesenti Con-
 cilio factae, aut alia quavis causa fratres de hac observa-
 ntia praesentes vel futuros inquietent, molestant, vel af-
 figant, seu eorum vicarios vel de se facta nova, vel repro-
 bata quomodolibet vocent. Nec etiam fratres dictae ob-
 servantiae alios fratres vestri ordinis, aut elemosinas,
 aut oblationes sibi dandas impedire praesumant. Quod si
 de cetero alii alius facto circa praemissa aut eorum aliquid
 hinc inde injurati fuerint, manus violentas in eis po-
 nendo, eos incarcerando, arreslando, libris spoliando,
 aut alias maculam heresis falso imponendo, sen-
 tentiam excommunicationis ipso facto incurrant injuria-
 tores: a qua non possint, articulo mortis excepto,
 absolvi, nisi per eundem cardinalem, qui pro tempore
 huius ordinis erit protector. De ceteris vero leviioribus in-
 juriis verbalibus, omnes quicumque fuerint in hoc culpa-
 biles deprehensi, per eorum praefatos puniantur, circa pra-
 missa sententiarum fulminationibus aut appellationibus
 interpositis, & litteris felicis recordationis Alexandri
 Papae V., & earum confirmatione non obstante: quas te-
 nore praesentium revocamus, cassamus & annullamus,
 ac nullius roboris vel momenti declaramus, & alii qui-
 buscumque statuta Apostolica vel huiusmodi ordinis in
 contrarium editis non obstantibus. Nulli ergo, &c.
 Datum

ANNO CHRISTI 1415.

Eccl. 1.

c. In m. L. p. quoti die.

ANNO CHRISTI 1415.

Datum Constantie nono Kalendas Octobris, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo quinto, Apostolica sede vacante.

Ex mss. Sarii & tribus Germanicis.

Qua ordinatione lecta & approbata, idem dominus Bertholdus auditor de simili mandato & voluntate legabat aliud statutum, ordinationem seu decretum.

Ex prima editione.

Quod non obstantibus salvoconductibus Imperatoris, regum, &c. possit per judicem competentem de hæretica pravitate inquiri.

Præfata sancta Synodus & quovis salvoconductu per Imperatorem, reges, & alios seculi principes, hereticis, vel de hæresi diffamatis, putantes eosdem sic a suis erroribus revocare, quocumque vinculo se adstrinxerint, concessio, nullum fidei catholicæ vel jurisdictioni ecclesiasticæ præjudicium generari vel impedimentum præstari posse, seu debere declarat, quominus, dicto salvoconductu non obstante, liceat iudici competenti & ecclesiastico, de huiusmodi personarum erroribus inquirere, & alias contra eos debite procedere, eosdemque punire, quantum iustitia suadebit, si suos errores revocare pertinaciter recusaverint, etiam si de salvoconductu conspiciantur ad locum venerint iudicii, alias non venturi: nec se promissentem, cum fecerit quod in ipso est, ex hoc in aliquo remansisse obligatum.

Ex mss. Sarii & tribus Germanicis.

Quo statuto sive ordinatione lectis, idem statutum fuit approbatum per dominos episcopos nomine quatuor nationum, ac reverendissimum patrem dominum cardinalem episcopum a Osiensem nomine collegii cardinalium, per verbum, Placet. Subsequenter mandato & voluntate Synodi prædictæ, idem dominus Bertholdus auditor legit unam aliam ordinationem, videlicet executoriam super constitutione Carolina, in qua mandatur domino Vicecancellario pro tempore dare litteras executorias super constitutione Carolina, prout habetur in libris cancellariæ, omnibus eas habere volentibus, huiusmodi sub tenore:

Duo mss. Brunsvic & Goth. Varietatem: sed idem in parte est Osiensis, qui & Vivariensis dicitur.

Quod dominus Vicecancellarius expediat Carolinam sub bulla sacri Concilii Constantiensis.

Carolinam istam, quoniam maxime hæc res non expediat non fuit, sed aliquid quanto potius non bis, sed fides, etiam quodam statuit & adiunxit; & demum per sine benevolentiam ad idem offendet. h. Foris, ad quæ.

Cum in generalibus Conciliis, maxime Lateranensi, provide quedam fuerint statuta, libertatem ecclesiasticam concernentia, hæcque per memoriam Friderici secundi, in fervore devotionis Romani ecclesie tunc personæ, sed fides, etiam quodam statuit & adiunxit; & demum per felicis recordationis Honorium tertium fuit ejusdem Friderici constitutio approbata, & consequenter per divæ memoriæ Carolum quartum eadem fuit approbata, & quedam alia in favorem ecclesiasticæ libertatis adjecta, que in libro cancellariæ Romani ecclesie latine continentur: hæc sancta Synodus decernit et mandat domino Vicecancellario ejusdem Romani ecclesie, ut executorias litteras super ipis expediat in forma dari solita.

Subsequenter fuit lectum statutum seu ordinatio, in qua committuntur omnes et singule cause hæresis contra quasque personas in regno Bohemie, et aliis certis iudiciis inferius in eadem descriptis in hunc modum:

Committuntur causæ hæresis certis iudiciis.

Item prædicta Synodus Constantiensis omnes et singulas causas & causas hæresum, ex erronea et perversa doctrina damnatæ memoriæ Joannis Hus hæretici in regno Bohemie et in Moravia exorta sapientes, etiam criminales ex eis, vel eorum occasione contra quasque personas, tam ecclesiasticas quam seculares, cuiuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis aut preeminentiæ existant, et quasque præsumant dignitate, emergentes, diuque Joannis Hus et dogmatum falsorum ejusdem fautores,

defensores et sequaces, reverendis in Christo patribus et dominis, dominis Joanni patriarchæ Constantinopolitano, et Joanni episcopo Silvanectensi, conjunctim et divisim committit audiendas, decidendas, cognoscendas, & sine debito terminandas, cum omnibus & singulis suis emergentibus, incidentibus, dependentibus & connexis, & cum potestate citandi personaliter omnes & singulos suspectos in fide ibidem degentes, & coram eis in genere & in specie nominandos conjunctim & divisim, in Romana curia per edictum publicum & in partibus & in locis conviciis affigendum & publicandum; cum ad easdem partes, præsertim ad prædictos de fide suspectos, pro huiusmodi citatione exsequenda usus non pateat accessus: habita tamen prius informatione summaria in præmissis, non obstante, quod alias præfata Synodus certis iudiciis generaliter quancumque hæresum causas commiserit, usque ad diffinitivam sententiam exclusive cognoscendi, & coram quibus aliqua pendent indecise, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque.

ANNO CHRISTI 1415.

Ex mss. Sarii, & tribus Germanicis.

Item, præfata sancta Synodus vult, ordinat, atque decernit, quod in dictis aliis hæresum causis, ex iudiciis alias per Concilium prædictum deputatis, decem eorum, alius absentibus, possint & valeant in ipsis procedere, & terminos in prædictis causis servare, ut eo facilius, commodius & celerius causæ huiusmodi terminentur, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Quibus statutis & ordinationibus lectis fuit responsum per dominos deputatos episcopos nomine quatuor nationum; ac dominum reverendissimum patrem dominum episcopum Osiensem præsentem, nomine collegii cardinalium: Placet.

Subsequenter fuit lectum statutum de fructibus percipiendis unius beneficii per hos qui sunt in Concilio huiusmodi sub tenore.

Ex prima editione.

Quod beneficiati in Concilio præsentibus recipiant fructus beneficiorum eorum in absentia.

Item, cum absentes causa reipublica ecclesiastica persone, in ecclesiis, in quibus beneficiati sunt, præsentibus merito reputantur; ideoque ut omnes & singuli beneficiati huius sacri Concilii præsentibus, & qui ad illud pro tempore accesserint, eo commodius ipsi Concilio interesse, & in illo usque ad finem valeant remanere: dictum Concilium statuit & decernit, quod ipsi omnes & singuli pro residentibus sive præsentibus interim in suis beneficiis sunt habendi: ita quod omnes & singulos redditus, fructus & proventus suorum beneficiorum ac residentie personalis in ipsis beneficiis, in quibus residentibus, aut in quibus residentibus, si ejusdem Concilii e prosequitur: In duobus seu interessentia eis non obstat: ac alii etiam curiales m. præsentibus beneficiati, qui de suis beneficiis ad præfatum Concilium non accesserunt, alias tamen præsentibus in curia in eodem Concilio laboraverunt, etiam si primam non fecerint residentiam personalem consuetam, unius tantum beneficii pro quolibet eorum, vigore huius decreti: eorumdem beneficiorum absentibus, de aliis suis beneficiis, de jure & consuetudine, privilegio aut licentia suorum superiorum semper salvo, etiam si canonicatus, aut præbende, aut dignitates, aut personatus vel officia in cathedralibus & metropolitanis majores post pontificales, seu collegiatis ecclesiis huiusmodi principales fuerint, durante ipso Concilio, eidemque in eodem Concilio perdurantibus, etiam a tempore itineris arrepti huiusmodi ad præfatum Concilium, quousque ad eadem sua beneficia ipsi, Concilio finito, commode redire potuerint, aut quamdiu curiales prædicti in eodem Concilio laboraverint, cum ea integritate percipere valeant & debeant, cum qua illos perciperent, si in suis beneficiis prædictis interim personaliter residentibus, & administrarent in eisdem quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis, contrariis non obstantibus quibuscumque, & cum executionibus exprimentis in cancellaria, si fuerit opportunum.

Ex

ANNO
CHRISTI
1515.

Ex mss. Surii, & tribus Germanicis.

Quo statuto lecto, ut præfertur, fuit nomine quatuor nationum & cardinalium per prædictos dominos episcopos deputatos & cardinalem Vivariensem responsum, *Placet*. His habitis & factis, reverendus pater dominus Antonius episcopus Concordiensis nomine Synodi prædictæ legebat unum aliud statutum & ordinationem super expeditione litterarum provisionum ecclesiarum, monasteriorum, in hunc modum.

Ex prima editione.

Quod litteræ super provisionibus ad patriarchales, metropolitanas & alias ecclesias per olim Papam Joannem usque ad suspensionem concessæ, expendantur.

Item dicta sancta Synodus statuit, ordinat & decernit, quod litteræ super quibuscumque provisionibus ad quascumque patriarchales, metropolitanas & alias cathedrales ecclesias, ac etiam monasteria, de quibuscumque personis per dominum Balthasarem tunc Joannem Papam vicefimum tertium, usque ad ipsius administrationis in spiritualibus & temporalibus suspensionem factis, de quibus per libros reverendissimi patris domini Joannis episcopi Osiensis, sanctæ Romanæ ecclesiæ Vicecancellarii, & cancellariæ Apostolicæ constabit, per eundem episcopum & cancellarium sub nomine & bulla dictæ Synodi possint & debeant expediri, quatuor deputatis nationum sibi assistentibus: & hoc, nisi ex libro promotionum secundum stilum cancellariæ appareat obstaculum, vel alias canonum impedimentum. Præmissis vero lectis, fuit responsum per dominos episcopos deputatos nomine quatuor nationum, ac dominum Joannem episcopum Osiensem nomine collegii cardinalium, *Placet*. Contra dicente tamen reverendo patre domino Elia Antiocheni episcopo pro se, & domino Dominico de Ragusa, ambaxiatore & nuncio archiepiscopi Spalatensis, qui duc in hujusmodi statutum super provisionibus ad patriarchales, &c. non consenserunt. Et dominus Dominicus dixit, ipsum statutum secundum omnia sua verba non placere, & præsertim ultimam clausulam, videlicet: *Et hoc, nisi ex libro promotionum secundum stilum a curia appareat obstaculum.*

a Cancellaria, mss.

Ex mss. Surii, & tribus Germanicis.

Super quibus approbationibus & contradictionibus venerabilis vir magister Henricus de Piro, & Joannes de Scribanis, promotores & procuratores supradictæ Synodi petierunt per dominos protonotarios sedis Apostolicæ, ac notarios Concilii prædicti, ceterosque tabelliones ibidem præsentis, unum vel plura fieri, publicum vel publica, instrumentum & instrumenta, ad perpetuam rei memoriam. Præsentibus ibidem reverendissimis patribus dominis cardinalibus, protonotariis, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, doctoribus, nunciis & principum, universitatum & studiorum ambaxiatoribus, testibus, &c.

S E S S I O XX.

Super monitorio contra ducem Austriæ pro episcopo Tridentinensi.

Ex prima editione.

Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimoquinto, indictione vero octava, die Jovis vicefima prima mensis Novembris, fuit celebrata sessio generalis in majori ecclesia Constantiensi, præsentibus in eadem reverendissimo in Christo patre domino Joanne episcopo Osiensi sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali & Vicecancellario. Fuitque decantata Missa solennis de gloriosa Virgine Maria per reverendum patrem dominum Antonium episcopum b Zopoludensem. Qua completis, reverendus pater dominus Antonius episcopus Concordiensis quasdam legibus monitorii & aiarum ordinationum schedulas tenoris subsequentis

Concil. General. Tom. XXVII.

Ex collectione Babberiniana, & duobus Mss. Germanicis.

ANNO
CHRISTI
1515.

Super monitorio contra ducem Austriæ per episcopum Tridentinum.

Anno & indictione quibus supra, die vero Jovis xxii. mensis Novembris, Constantiæ, provinciæ Maguntinensis in ecclesia majori, & loco solito ad hoc specialiter deputato, tenta fuit sacrosancti generalis Constantiensi prædictis sessio, solemniter celebrata. Pro cuius quidem sessionis introductione, & causa devotionis excitandæ, reverendissimus in Christo pater & dominus dominus Dei & Apostolicæ sedis gratia episcopus Cefaludensis Missam de B. M. V. gloriosa devote celebravit. Qua Missa sic devote celebrata, reverendissimi patres & domini S. R. E. cardinales, Archiepiscopi, episcopi, & alii, quos decuit, ornamentis, pluvialibus, mitras imponentes, ut moris est, se induerunt. Ac reverendiss. in Christo pater & dominus dominus Joannes miseratione divina episcopus Osiensis, S. R. E. cardinalis & Vicecancellarius, se pontificalibus induens, ad mediumque ante altare ad solitum se ponens hujusmodi sessioni præfedit. Quibus sic peractis, inceptum fuit evangelium istud secundum Marcum: *In illo tempore dixit Jesus discipulis suis. Absentes Pharisæi consilium fecerunt ut Jesum caperent in sermone.* Illo evangelio, & aliis videlicet litanis, & orationibus ad devotionem & sollemnitate sessionis & Concilii pertinentibus totaliter, ac devotionis magno fervore lectis, factis & completis, venerabiles & circumspècti viri domini Ardecinus de Novaria legum doctor advocatus, ac magister Joannes c Helines in Romana curia, & serenissimi principis c M. Cing. domini Friderici ducis Austriæ procurator, in medio surrexerunt, proponentes, dominus Ardecinus advocatus sic in effectu, qualiter in causa memorata nullus processus fuit tentus, nec super declaratoriis, & nihil in principali causa: & quod ipse dicti sui domini nomine nunquam potuit obtinere, quod fuisset auditus, licet hoc sæpius cum instantia summa petisset, & adhuc peteret; & in quo illud fuisset a subdenegatum potellatus fuit de nullitate processus.

Ex adverso dominus Gaspar de Perusio advocatus domini Gregorii episcopi Tridentini dixit, quod in hujusmodi causa fuisset processum super notorietate facti, & quod pars ducis sibi adversa fuisset sufficienter audita in principali & accessorio. Et quod exnunc foret dictum per partem adversam, non esset dictum, nec allegatum nisi in causa diffugii, & petit quantum in eo erat, causam terminari per Concilium, & monitorium decerni in forma meliori contra dictum dominum Fredericum ducem Austriæ. Subsequenter Joannes de Scribanis procurator dedit petitionem in scriptis, petens, & protestans, prout in ea continetur.

Ardecinus advocatus ducis replicando, quod nunquam fuisset auditus in principali, sed tantum in declinatorio, & hodie peteret sibi dari audientiam: qua data, vellet & crederet ostendere iuris & rationibus, quod iustitia esset pro domino suo: & si secus fieret, protestatus fuit de gravamine & nullitate processus.

Quibus protestationibus, propositionibus, & petitionibus factis, de mandato Synodi ascenderunt ambonem, super quo publicationes, edicta, sententiæ, & mandata ipsius Synodi fieri solent, reverendissimi in Christo patres Antonius Concordiensis pro natione Italica, Vitalis Tholoniensis pro natione Gallicana, Patricius Cortagenis pro natione Anglicana: inter quos reverendus pater dominus Antonius Concordiensis legebat unam cedulam pronuntiationis, pronuntiando monitorium fore decernendum contra dictum Fredericum ducem Austriæ, & decrevit in forma solita, & consueta. Cuius monitorii tenor inferius est insertus. Et subsequenter legebat unam aliam ordinationem Concilii; videlicet, quod prælati provisi possent recipere munus consecrationis in curia, de mandato & concessione, sive auctoritate vicecamerarii. Et ulterius iis lectis, & pronuntiatis, dicta Synodus per prælatos videlicet, Antonium Concordiensem, Vitalem Tholoniensem,

Ecc

tem,

ANNO
CHRISTI
1415.

sem, Nicolaum Merzbargensem, & Patricium Cor-
taganensem, episcopos, fuit responsum, Placet. Et man-
davit dicta Synodus fieri publica instrumenta per pro-
motorios & notarios Concilii, ad instantiam & peti-
tionem domini Henrici de Puro promotoris dictae Sy-
nodi: Joanne Hellines procuratore ipsius domini ducis,
in quantum pronuntiatio hujusmodi fuerit contra
dictum dominum suum, processabat de nullitate pro-
cessus presentibus dictis dominis cardinalibus, pre-
latis; &c.

Tenores vero dictorum petitionis, decreti, &
monitorii superius lectorum sequuntur.

Reverendissimi patres & domini. Cum parum sit
sententias ferri, nisi debet demandentur execu-
tioni; supplicat humiliter eisdem reverendissimis pa-
tribus sacrum Concilium representantibus, ac facien-
tibus, dominus Gregorius episcopus Tridentinus, ci-
tra procuratorum suorum revocationem, per hoc sa-
crum Concilium pro executione sententiarum definitivae
pro eodem domino episcopo & contra illustrem prin-
cipem dominum Fredericum ducem, & omnes alios,
& singulos ecclesiarum & civitatis Tridentinae, ac ca-
strorum, & bonorum aliorum, & juris ejusdem eccle-
siae occupatores, & detentores, etiam si ducalis, aut
alterius cujuscumque status, gradus, ordinis, praeem-
nentiae fuerint, sub poenis & censuris juris tam ca-
nonici, quam civilis, quin immo canonibus etiam spe-
cialiter sub poenis constitutis divinae memoriae per Fre-
dericum secundum, & Carolum quartum editis, &
per sedem Apostolicam canonizatis & confirmatis, ut
ipsi & quilibet eorum infra certum brevem terminum
ab occupationibus & detentionibus civitatis, ecclesiarum
castrorum, terrarum & bonorum praedictorum desi-
stant, & quilibet eorum obediat, etiam per litteras.
Tenores vero dictarum litterarum monitorii sequuntur,
& sunt tales.

Ex prima editione.

Decretum monitorii in causa Tridentina.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis universis
& singulis Christi fidei saltem & omni-
potenti Deo Benedictioem.

Graciam querelam venerabilis fratris nostri Geor-
gii episcopi Tridentini accepimus, continens,
quod illustris princeps Fredericus dux Austriae ipsum
in canonica possessione ecclesiae & civitatis Tridentinae,
& oppidorum, castrorum, villarum, terrarum
& locorum, jurinumque & aliorum bonorum mobilium
& immobilium, ad eandem ecclesiam & ipsum episco-
pum pertinentium, alias sexdecim annis pacifice ex-
fletem, ecclesiam, civitate, oppidis, castris, terris, vil-
lis, locis ac juribus & bonis hujusmodi temerarie & de
facto spoliasset, eaque novem annis citra detinisset, &
adhuc detineret occupatas & occupatas, fructus, redditus
& proventus subtrahendo & percipiendo ex eisdem; ac
ipsum cepisset, & a carceribus mancipatum affecisset
pluribus gravibus violentiis ac injuriis: propter qua
anathematis, sacrilegii, & alias poenas a jure contra
talia perpetrantes promulgatas incurrisset: quibus infor-
dauisset per longa tempora, & inderet de presenti:
nonnullaque promissiones ac etiam certa juramenta &
litteras tempore sua captivitatis, & ante seu post,
in praedictum libertatis ecclesiasticae, dictaque ec-
clesiae Tridentinae damnum non modicum, ab eodem
episcopo incassum & meta extorsit. Et ulterius idem
Fredericus nuper dum inter serenissimum principem
Sigismundum Romanorum & Hungariae regem, ac ip-
sum Fredericum ducem, post executionem justitiae con-
tra eundem Fredericum per dictum dominum regem
factam, submissionis tractatus firmaretur, se juramenti
vinculo adstrinxisset, quod si qua persona tam ecclesias-
tica quam seculari dicto regi de ipso Frederico con-
quereretur, & ab ipso rege sibi peteretur justitia com-
plementum ministrari, ipse Fredericus dux stare debe-

ret ordinationi dicti regis, & facere quae dictus rex di-
ceret & ordinaret: quod quidem licet rex ipse di-
cto Georgio episcopo de praemissis graviter coram eodem
conquerente decrevisset & ordinasset, quod ipse Frede-
ricus dux ecclesiam, civitatem, oppida, castra, villas,
terras, loca & jura & bona hujusmodi, quibus ipsum
Georgium episcopum notorie spoliaverat, notorieque de-
tinet occupatas & occupatas, eidem Georgio restitueret;
ipsamque permitteret eorum possessione in posterum po-
tente uti & gaudere: nihilominus idem Fredericus dux
pro parte dicti episcopi interpellatus & sufficienter requi-
situs, hoc facere non curasset habere, nec curas de pra-
senti. Quapropter antea praemissorum excessuum & spo-
lii notorietate & rei evidentia, idem episcopus petiit,
per nos super praemissis de opportuno remedio sibi provi-
deri, & litteras monitoriales contra praefatum Frederi-
cum ducem & alios forsam occupatores & detentores
ecclesiae, civitatis, oppidorum, castrorum, villarum,
terrarum, locorum & bonorum hujusmodi, etiam si du-
calis vel alterius cujuscumque status, gradus, vel prae-
minentiae essent, decerni & concedi; ipsamque Frede-
ricum ducem & occupatores & detentores praedictos,
sub poenis juris & constitutionis a divina memoriae Car-
olo quarto contra tales facturos & sacrilegos edi-
ta, & alii poenis gravioribus requiri & moveri, qua-
tenus infra certum terminum idem Fredericus dux &
occupatores ac detentores praedicti, ecclesiam, civitatem,
castra, oppida, terras, villas, jura, & alia bona hu-
jusmodi, quibus eundem Georgium episcopum spoliasset,
seu spoliaverit, ac etiam quaecumque castra & bona an-
te & post per praedictam spoliacionem ad dictam eccle-
siam Tridentinam devoluta, quae detinerent seu detinent
occupatas seu occupatas, restitueret & restituere, &
alias sibi circa injurias & percepta & alia debite satis-
faceret & satisfaceret: nec non se, vasallos & subdi-
tos suos & ecclesiae suae praedictae a praedictis juramentis
& promissionibus absolvi, & praedictas litteras cassari,
irritari & annullari, humiliter & cum instantia debi-
ta postulavit; & alias circa praemissa petiit & conclu-
sit, sicut in petitionibus pro parte ejusdem episcopi verbis
& scriptis, & in actis coram nobis inter dictas partes
factis & redactis, plenius noscitur contineri. Nos vero
quia per notorietatem facti, & alia praedicta in causa hu-
jusmodi, coram nobis & a nobis deputatis, nobis constitit
& constat petitionem hujusmodi fore justam; ipsum Frederi-
cum ducem & occupatores & detentores antedictos mon-
endos, petitisque litteras monitoriales contra dictum
Fredericum ducem & occupatores & detentores hujusmo-
di, partibus ipsi auditis, & servatis servandis, praedi-
ctis partibus ad hoc legitime citatis, decrevimus fore
concedendas, decernimusque & concedimus in forma
quae sequitur.

Monitorium in forma debita contra ducem Austriae.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis universos
& singulos venerabiles fratres, patriarchas, archiepi-
scopos, episcopos & dilectos ecclesiae filios abbates, prio-
res, prepositos, decanos, cantores, scholasticos, tam ca-
thedralium, quam collegiarum canonicos, parochia-
liumque rectores ecclesiarum, ceterosque presbyteros, cle-
ricos & notarios & tabelliones publicos, per Aleman-
niam & Italiam, & alias ubilibet constitutos, & eorum
quoslibet tenere presentium requirimus & monemus,
primo, secundo, tertio & peremptorie, communiter &
diversim, eisque & eorum cuilibet in virtute sanctae
obediencie, & subscriptis sententiarum poenis districte
precipiendo mandamus, quatenus infra sex dierum spa-
tium, postquam pro parte dicti Georgii episcopi vigore
presentium fuerint requisiti, vel eorum alter fuerit re-
quisitus: quorum sex dierum duos pro primo, duos pro
secundo, & reliquos duos dies eis & eorum cuilibet pro
tertio & peremptorie termino ac canonica monitione as-
signamus; ita quod in his exsequendis alter alterum non
exspectet, nec unus pro alio se excuset; praefatum Frede-
ricum ducem & quoscumque alios ecclesiae & civitatis
Tridentinae, nec non oppidorum, castrorum, terrarum, lo-
corum, ac jurinum & bonorum quoruncumque ad ipsam
ecclesiam pertinentium, praedictorum forsam occupatores
& de-

a. Al. cor-
roborat.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

et detentores, vassallos & subditos, etiam si ducalis A
 aut alterius cujuscumque dignitatis, status ac preemi-
 nentia fuerint, in eorum propriis personis, si & ubi pro
 premissorum ac infra scriptorum executione ad eorum
 presentias tutus possit accessus. Alioquin per edictum
 publicum in audientia publica contradicendum legendum,
 nec non cathedrali & S. Stephani Constantiensis, ac locis
 circumvicinis, videlicet Aquilejensi, Salisburgensi, Au-
 gustensi, Frisingensi, Brixinensi, Curicensi, Feltrensi, &
 Veronensi ecclesiis affigendum, & inibi publicandum ex
 parte nostra, Fridericum ducem Austriae & alios occu-
 patores predictos requiramus & monemus, quos nos etiam
 tenore presentium sic requiramus & monemus; ipsique
 Friderico duci in virtute sanctae obedientiae & sub ana-
 thematis, sacrilegii, privationis omnium bonorum feudali-
 um, quae ab ecclesia seu imperio obtinet, & inhabili-
 tationis suae & filiorum suorum masculinorum ad obtinen-
 dum tam feuda, quam officia & beneficia usque ad secun-
 dam generationem, & honori & fama ac communionis
 in consilio principum, quam ipsum Fridericum ducem
 iuxta constitutionem diuinae memoriae Caroli IV. contra ta-
 les facinorosos & sacrilegos editam, a sede Apostolica can-
 nonizata & approbata, quinimodo & perjuri ratione
 juramenti in manibus regis Romanorum per ipsum ducem
 prestiti; & aliis secularibus personis sub excommunicati-
 onis & privationis a minorum feudaliis: quas ipsas
 personas seculares supradictas, nec non ecclesiasticas per-
 sonas subdite excommunicationis ac privationis omnium
 beneficiorum ecclesiasticorum, & inhabilitations ad illa,
 & quaecumque alia beneficia in posterum obtinenda, ac
 suspensionis a divinis quo ad capitula, nec non interdicti
 quo ad omnia territoria predicti ducis Friderici, & ce-
 terorum occupatorum & detentorum censuris & penis:
 quas ecclesiasticas personas predictas, si in praemissis de-
 liquerint, & mandatis & monitionibus hujusmodi non
 paruerint, seu non paruerint, incidere volumus ipso fa-
 cto; & quas in ipsas extunc prout extunc, extunc prout
 extunc, canonica monitione praemissa, seruiamus in his
 scriptis, nisi mandatis hujusmodi obediunt, districte
 precipiendo mandemus, seu alter eorum mandet. Quibus
 nos etiam tenore presentium sic mandamus, quatenus
 ipse Fridericus dux & alii forsan occupatores & deten-
 tores hujusmodi, infra triginta dierum spatium post re-
 quisitionem & monitionem immediate sequentium; & quo-
 rum dierum decem pro primo, decem pro secundo, &
 reliquos decem dies pro tertio & peremptorio terminis ac
 monitione canonica, eis & eorum cuilibet assignamus; ab
 occupationibus & detentionibus ecclesiae, civitatis, oppi-
 dorum, castrorum, terrarum & locorum, nec non jurium
 & honorum predictorum, & illarum quae ante & post pra-
 tictam spoliationem ad illam ecclesiam Tridentinam sunt
 devolutae, penitus, & omnino desistant, & eorum quilibet
 desistat; ac ipsi Georgio, aut procuratori, seu procuratoribus
 sub eius nomine possessionem corporalem, realem
 & adualem ecclesiae, civitatis, oppidorum, castrorum,
 terrarum & locorum, nec non jurium & honorum predi-
 corum efficaciter & sine dolo & fraude restituant, & res-
 titui faciant & permittant, & eorum quilibet restitui
 faciat & permittat. Ipse quoque Fridericus dux Georgio
 episcopo de perceptis hujusmodi satisfaciat, invocato
 etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis.
 Vassalli quoque & nobiles, officarii, capitanei &
 subditi tam ecclesiastici quam seculares supradicti, in-
 fra sex dies post lectionem & publicationem & affigitionem
 presentium, nec non lapsum dierum triginta die-
 rum terminum immediate sequentium; quorum sex die-
 rum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos
 dies pro tertio & peremptorio termino eis & eorum cui-
 libet per simile dictum assignamus, & assignari praeci-
 piamus & mandamus; praefato Gregorio episcopo tanquam
 eorum vero domino, & non ipsi Friderico duci, seu al-
 teri cuiquam, in omnibus (prout alias consueverunt)
 facere teneantur. Non obstantibus quibuscumque iura-
 mentis in contrarium praestitis, a quibus eos (ut praemittitur)
 absolvimus, efficaciter percant, obediunt &
 impendant, & eorum quilibet parcat, obediat & inten-
 dat. Et insuper in caso quo praefatus dux Fridericus &
 alii forsan occupatores & detentores, nec non vassalli,
 nobiles, officarii, capitanei & subditi, & alii supra-
 Council. General. Tom. XXVII.

dicti mandatis hujusmodi infra terminos supradictos non
 paruerint, extunc prout extunc, extunc prout extunc,
 omnes & singulos vassallos, nobiles, officarios, capitane-
 os, nec non occupatores & detentores in civitate & dia-
 cesi Tridentina, seu alibi commorantes & constitutos,
 quorum praesentia pro executione praemissorum & infra
 scriptorum facienda tute adiri non potest, per simile edi-
 ctum pari modo & forma legendum, publicandum & af-
 figendum, Fridericum ducem & alios occupatores & de-
 tentores tenore presentium peremptorie citamus & manda-
 mus, quatenus ipse Fridericus dux, & alii forsan occu-
 patores & detentores hujusmodi moniti & requisiti, octava
 die post lapsum dierum triginta dierum eis assignatorum
 immediate sequentium, si juridica fuerit; alioquin, pro-
 xima die juridica extunc sequenti, alii vero, ut nobiles,
 capitanei, officarii & subditi edictum hujusmodi moniti
 & requisiti, vicecima die post lapsum dierum sex die-
 rum eis assignatorum immediate sequentium, si juridica
 fuerit; alioquin, proxima die juridica sequenti compe-
 reant coram nobis vel iudicibus per nos deputatis, seu in-
 terim deputandis, penam, censuras ac sententias hujusmo-
 di declarari, & ipse Fridericus dux, procedi, injuri &
 auditari. Certificantes nihilominus eosdem, quod usque
 ad declarationem penam praedictarum procedemus ius-
 titia mediante. Venerabilibus vero fratribus, patriar-
 chis, archiepiscopis & episcopis, quibus ob reverentiam
 suarum pontificalium dignitatum duximus merito dese-
 rendum, si in praedictis deliquerint, vel aliquis eorum
 deliquerit, sex dierum canonica monitione praemissa, in-
 gressum ecclesiae interdicimus in his scriptis. Si vero hu-
 jusmodi interdictum per alios sex dies sustinuerint, seu
 alter eorum sustinuerit, ipsos suspendimus a divinis. Si
 vero hujusmodi interdicti & suspensionis sententias ani-
 mis (quod absit) sustinuerint, vel alter eorum (quod
 absit) sustinuerit induratis; ipsos extunc prout extunc,
 & extunc prout extunc, excommunicationis sententia inno-
 damus. Inferiores vero episcopi, qui in praemissis exse-
 quendis negligentes fuerint, vel eorum aliquis negligens
 fuerit, post lapsum sex dierum terminum excommunica-
 tionis sententiam incurere volumus ipso facto. Absolu-
 tionem vero omnium & singulorum, qui praefatas nostras
 sententias, aut earum aliquam incurrerint, vel aliquis
 eorum incurrerit, quoquo modo, nobis aut summo futuro
 Pontifici tantummodo reservamus. Loca vero audientiae
 & vobis praedictarum, tanquam publica & idonea
 ad executionem praedictorum (ut praemittitur) publi-
 candam ad instar publicorum edictorum, quae olim in
 albo pratorio scribebantur, duximus eligenda, quae pre-
 sentes nostras litteras suo quasi sonoro preconio & patu-
 lo b iudicio publicabunt: in quibus nostras litteras mo-
 do praemisso decernimus publicandas, ne praenominati
 moniti & citati de praemissis aliquam ignorantiam praes-
 sendere valeant, vel etiam allegare, cum non sit veri-
 simile, quod dictis se citatos & monitos remanere inco-
 gnitos, quod tam patenter & notorie existit publicatum.
 Volentes nihilominus & decernentes, quod praesentes no-
 strae litterae dictis monitis & citatis perinde arceant &
 adstringant, ac si eorum propriis personis publicatq; sus-
 sent. De executione praemissorum, & de his quae in
 praemissis & quolibet praemissorum vos praescripti vena-
 biles fratres, patriarchae, archiepiscopi, episcopi, vos-
 que alii delegati nostri feceritis, seu aliquis eorum fecerit,
 nos per instrumenta publica, seu alia legitima documenta
 legitime certificare non obmittatis sub penis supradictis,
 quibus & cuilibet vestrum in praemissis dabimus plenam
 fidem. Datum Constantiae undecimo Kalendas Decemb.
 anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo
 decimoquinto, Apostolica sede vacante.
 Quibus lectis, fuit responsum, dictum, & alia voce
 clamatum per dominos Concordiensem Italicam, Tolonen-
 sem Gallicam, Meriburgensem Germanicam, & Cortagen-
 sem Anglicam, episcopi quatuor nationum, & per eor-
 um quoslibet nomine ipsorum & cujuslibet eorum,
 Placet: & per dictum dominum Ostiensem nomine col-
 legii cardinalium, Placet, Procurator vero praefati do-
 mini ducis protestatus fuit de nullitate monitorii, &
 de gravamine, & appellando petiit instrumentum.

honorum.

h. iudicio.

ANNO
CHRISTI
1415.Ex collectione Barberiniana, & duobus Mss.
Germanicis.

a Mf. Eling.

b Mf. dicta
Emonienf.
Antonio si-
1411.
c Mf. An-
tonio.
d Mf. Jan-
da Maria
nouo Ludo-
vico de F. i-
co sancti A-
driani. Lu-
dovico de Co-
mte sancta
Maria in
Cofradia.e Anno
1415.

Quibus per prefatum dominum Antonium episcopum Concordiensem, lectis & publicatis, fuit responsum, dictum, & alta voce clamatum per prefatos dominos Concordiensem Italicam, Tholoniensem Gallicanam, Meriburgensem Germanicam, Corthagenensem episcopos Anglicanam, quatuor nationum deputatos prefatos concorditer, & per eorum quemlibet nomine dictarum nationum & cuiuslibet ipsarum, *Placet*. Et subsequenter prefatus reverendissimus in Christo pater, & dominus dominus Joannes episcopus Ostiensis cardinalis Vivariensis Vicecancellarius tunc in dicta sessione, & sanctae Synodo praesidens respondit, & alta voce dixit, & nomine sacri collegii reverendissimorum in Christo patrum dominorum S. R. E. cardinalium, *Placet*, in quantum placet nationibus concorditer. Et incontinenti prefatus Joannes a Hellines procurator, & nomine procuratorio prefati domini Frederici ducis Austriae protestatus fuit de nullitate prefati monitorii, & protestatus fuit de gravamine, & de appellando, & petit instrumentum. Quibus in dicta sessione lectis & publicatis, atque responsis, ac per dictam sanctam Synodum, & prefatum Concilium decretis, & concessis, & alias factis, et gestis, venerabilis circumspetus vir magister Joannes de Scribanis procurator, et nomine procuratorio prefati domini episcopi Tridentini, et idem Joannes de Scribanis, et magister Henricus de Piro licentiatas in decretis, promotores et procuratores sacri Concilii praedicti, nomine ipsius sacri Concilii petiverunt, et requisiverunt, unum et plura, ac tot, quot sufficere, dicta sancta Synodus voluit, et mandavit per reverendissimos patres dominos sanctae sedis Apostolicae protonotarios, et notarios publicos, et scribas dicti Concilii ad scribendum acta ipsius sacri Concilii, et ea redigendum in scriptis ordinatos, et deputatos, et eorum quemlibet fieri, et confici, publicam et publicam, instrumentum et instrumenta ad perpetuam rei memoriam. Datum et actum in majori ecclesia Constantiensi, in sessione praedicta die Jovis XXI. dicti mensis Novembris anno a Nativitate Domini MCDXV. indictione 8. Apostolica sede vacante. Praesentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus dominis Antonio episcopo Portuensi, b domino Bononiensi tituli sanctae Susannae, Almano tituli sancti Eusebii, Thoma tituli sanctorum Joannis et Pauli, Gabriele tituli sancti Clementis dicto Senensi, c Angelo tituli sanctorum Marcellini et Petri, dicto Veronensi; Guillelmo tituli sancti Marci, presbyteris; Amedeo de Salutiis d sanctae Mariae in Cosmedin, Francisco sanctorum Cosmae et Damiani Florentino diaconis S. R. E. cardinalibus, Joanne Constantino politano, & Joanne Antiocheno patriarchis, Stephano Dolensi, Martino Atrebatensi, Joanne Varenensi, & Joanne Silvanestensi episcopis, nonnullisque aliis dominis archiepiscopis, episcopis, electis, & abbatibus, ac Franciae Angliae & Poloniae regum, principum, praetorum, ducum, comitum, communicarum, & universitarum studiorum ambaxiatoribus, nunciis & procuratoribus, & aliis nobilibus & egregiis magistris & doctoribus, ac circumspetus viris in multitudine copiosa testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Ex Mss. Brunsvic. & Gorb. Sed valde suspectae fidei, ut alia multa, quae sunt in istis Mss.

Die sabbati, VII. mensis Decembris, e fuerunt deputati omnium nationum, una cum certis dominis cardinalibus in loco convocationis nationis Germanicae. In qua congregatione fuit lecta una littera missiva, directa Concilio Constantiensi, per reverendissimum in Christo patrem et dominum, Angelum Corario, hujusmodi sub tenore:

Sacrosancto universali Concilio Constantiensi devotionem et f. objectionem cum humiliter commendatione. Humana conditio post peccatum primi parentis fragilis facta est, nec ullum ex suis operibus perfectum consistit, quando ad perfectam non possit, vel non accidat ad intentionem obsequium. Quia cum homo per-

Anno in se habet ad invicem disidentes, secum rizarer.

Et ille felix est, cui de caelo datum est, appetitum voluntatis, et voluntatem integra regi ratione. Et cum sit difficile ad felicitatem, a se excludere rixam non est facile. Quanto magis societatem, humanam mentis finibus divisam, suspitionibus agitatam, detractionibus seductam, adversis voluntatibus laceratam, opinionibus variatam, discordia liberari, & in perfectam usque formam, est arduissimum reputandum. Et hinc magnum in actibus est arduum humanis; nec aliquid est magnum in illis, nisi recta ratione approbandum. Sed cum duo mala locidimus, si alterum sine peccato nostro prosequimur, magnum reputamus. Eapropter ad congregationem, per regiam majestatem in Constantia habitam, & vocatam potestatem Petri, a Salvatore nostro Jesu Christo capite nostro sibi Petro pro se & successoribus suis datam, quam tunc in persona nostra esse indubie tenebamus, quando potuimus, participandam; misimus per magnificum virum filium nostrum carissimum, Carolum de Malatestis, tanquam personam nostram, ut ejus sanctissimae potestatis usu schismata extirperentur, & universalis pax haberetur ecclesiae, & clarus & verus Papa sequeretur, quem liceret effectuosissime adorare. Qua potestate per modum participationis, plene, sufficienter, ad & circa praedictos effectus, per vos recepta, o Synode sacra, cui me subijcio, considerans ex incinis cordis, in usu illius sanctissimae potestatis beatissimi Petri nobis participata, nullum fuisse defectum, & circa provisionem, ex benigna providentia, pro honestate Papatus, ut puro, mihi gratiam factam benevolam cognosco, & fidelibus laboribus sacro Concilio me obmitto; supplicans humiliter eidem, ut fideliter & efficaciter intendat ad reintegrationem & schismatis extirpationem. Cui sacro Concilio tardavi scribere, exspectans ambaxiatam eiusdem, quae dicebatur mihi destinari, quatuor ambaxiatorum, quae nondum applicuit.

Datum Rahaneti, die VII. Octobr. MCCCXV. VIII. Indictione. Humilis & devotus vester, Angelus episcopus sanctae Romanae ecclesiae cardinalis.

Ex Mss. Brunsvic. & Gorb.

Propositio in Natione Germanica coram omnibus Praesidentibus & Deputatis Nationum super detentione D. Electi Argentiniensis.

Anno, Indict. &c. die Mercurii XI. M. Decembris hora vespertina, in loco convocationis Germanicae Nationis, ad instantiam illustrissimi principis domini Ludovici Ducis Bavariae & Comitis Palatini Rheni, fuerunt congregati Deputati omnium Nationum. Primo de collegio Cardinalium reverendissimi Patres Domini Alamanus Pisanus, Amadeus Salatiarum, & Franciscus Florentinus, Cardinales, & deputati per Nationes Germanicam, Italicam, Gallicanam, & Anglicanam.

Inter quos ad instantiam dicti domini Comitis Palatini fuit per organum reverendi Patris domini Ulrici Episcopi Verdensis propositum, qualiter reverendus pater dominus Wilhelmus electus Argentiniensis per Decanum & duos aut tres ad plus Canonicos Ecclesiae suae Argentiniensis esset detentus, & inale tractatus, de quo summe & intimo corde doleret: petens super hoc sibi dari consilium a Concilio Constantiensi, et informationem, quomodo et qualiter in hujusmodi materia se habere debeat, tanquam Gubernator Concilii Constantiensis. Praesentibus ibidem Ardecino de Novaria et Augustino de Pise, sacri Consistorii et Dominorum de Capitulo ecclesiae Argentiniensis, nec non laicorum praedictorum advocatis.

Inter quos dixit dominus Ardecinus, et deinde Augustinus, unico tamen sensu et conclusione, qualiter ipse Dominus Electus non esset captus, sed arrestatus in loco capitali: et illud fecisset Capitulum Ecclesiae Argentiniensis ea de causa, quia timebat periculum esse in mora, ex eo, quia deductum foret per certa indicia ad caputurum, quod ipse dominus Electus vellet alienare castrum Born et oppidum Zabern, et dare in manibus laicorum, et totaliter alienare ab Ecclesia Argentiniensi pro certa summa pecuniarum, cum qua summa pecuniarum vellet ducere uxorem legitimam, et transire ad vota laicalia. Item, dixerunt, quod viginti alia castra ipsius Ecclesiae alienasset, de quibus recepit magnam pecuniam, pro qua pecu-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1416.

pecunia emisset in suis partibus certas alias terras, & castra; & totaliter destruxisset & dilapidasset bona Ecclesie Argentinensis. Et ad finem, quod dictum castrum Born & oppidum Zabern non alienarentur ab Ecclesia predicta, cum ipsa sint oculus totius patrie, & quodammodo clavis dictae patrie, Capitulum volebat providere de indemnitate Ecclesie predictae, cum arrestaverunt. Et propter huc miserunt Ambaxiatores suos ad Concilium Constantiense, tamquam ad superiorem ipsius Electi, petendi consilium super hoc & jayamen. Cum ipsum Capitulum vellet stare in his, & ceteris similibus casibus, ordinationi & decreto Concilii, dummodo provisorum foret de indemnitate Ecclesie Argentinensis memoratae.

Ex adverso vero surrexit Dominus Gaspar de Perusio, advocatus D. Electi & partis suae &c. & dixit Dominum suum, Electum Argentinensem, esse nobilem hominem, & laudabiliter se gessisse in dicta Ecclesia Argentinensi. Et si non fuisset bonus dominus, non fuisset promotus ad eam. Cum per manus D. Cardinalis de Alenconio erat promotus. Et multa alia dixit, licet in eadem conclusione, pro excusatione ipsius Electi, petens per Concilium provideri super hoc, decernique monitorium contra tales detentores Domini sui &c.

Tunc de mandato Deputatorum quatuor nationum, & dominorum Cardinalium, Dominus Joannes Patriarcha Antiochenus respondit & dixit, quod esset deliberatum per Deputatos, quod quatuor de qualibet Natione deberent eligi, & de cetero Cardinalium similiter quatuor. Ita quod in numero essent sedecim, qui illam materiam deberent examinare. Et vellent, quod medio tempore relaxaretur, & mitteretur ad Concilium.

Quod non placuit advocato Capituli quoad relaxationem personae Electi, nisi Capitulum certificaretur, quod posset habere regressum ad castrum & oppidum predicta.

Finaliter fuit conclusum, quod quaelibet pars deberet venire cras ad locum sessionis, & proponere factum suum hora tertiaria coram Concilio. Et poterit tunc melius deliberari per nationes. De quo partes hinc inde remanserunt contentas, & petierunt instrumenta, &c.

Præsentibus dictis dominis Cardinalibus, Nicolao Archiepiscopo Gnesensi, Joanne Slesvicensi, Rabano Spirensi, Jacobo Picensi, Andrea Pofnaniensi, Vitali Tholonensi, & Aniciensis Episcopis, Antonio Concordiensi, Henrico Veltrensi, Roberto Sarisburiensi, Nicolao Batonienis Episcopis testibus, pluribus aliis dominis Doctoribus, Abbatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis personis in numero bene LX.

Congregatio Nationum in Monasterio Fratrum Minorum die Jovis 19. Decemb. 1415.

Germanica Natio conquesta, Reformationem corruptelarum, quasi Joannes XXIII. remotos Papa antea invenerat, Simonis presertim, differri vel dissimulari.

Die Jovis 19. mensis Decembris predicti, fuerunt congregati Deputati omnium Nationum in loco Nationis Germanicæ ad tractandam causam captivitatis & liberationis D. Electi Argentinensis.

Inter quos levavit se D. Joannes Naso præfidentis tunc Nationis Germanicæ dicens: qualiter sacrum Concilium Constantiense foret congregatum specialiter propter tria. Primo ad tollendam schisma in Ecclesia Dei: secundo propter hereses extirpandas: tertio propter reformationem in capite & in membris. Et quod ipsum Concilium iuste & sancte Joannem olim Papam XXIII. propter sua detestabilia mala de Papatu ejecit, nec non Joannem Hussi hereticum, ut talem iuste condemnavit. Sed tamen factis malis per ipsum Joannem, tunc Papam, scilicet exorbitantiis, per eum commissis & concessis, adhuc omni die utimur, & dissimulamus ea condemnare in dedecus & vituperium ipsius sacri Concilii. Et quamquam Natio Germanica diutius & pluries in materia illa, ut exorbitantiæ & simoniæ condemnarentur, & contra Simoniacos & turbatores Concilii procederetur, conclusisset, & suas conclusiones aliis Nationibus communicasset, attamen hæc usque nihil potuit dicta Natio Germanica proficere.

Et statim ipse Dominus deputatus a aliarum Nationum ibidem presentium supplicavit, ut dicta materia exorbitantiarum impeditur.

Similiter factum Hieronymi de Praga suspecti de heresi, prout dixit, Regem Romanorum petisse scilicet a Concilio & Nationibus. Et nihilominus publice & expresse protestabatur, quod non stat, steterit, neque stabit per nationem Germanicam, quo minus ipsa materia expediarur.

Super quibus idem Joannes Naso Præfidentis petiit sibi fieri uoum vel plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta.

Præsentibus magistris Michaeli Bolofonis, & Joanne Ginardi &c. Notariis, ac Joanne Patriarcha Antiocheno, Roberto Episcopo Sarisburiensi, Jacobo Pennensi, Episcopo &c. aliisque Prælati, Doctoribus, Magistris, quatuor nationes representantibus in numero copioso.

Congregatio Nationum in Monasterio Fratrum Minorum die Jovis 9. Jan. 1416. Auditi Legati Regis Neapolitani & aliorum.

Anno Domini 1416. Indiæ. ix. die vero Jovis mensis Jan. fuerunt congregati Deputati omnium Nationum Concilii Constantiensis in domo Fratrum Minorum, ubi convocatio nationis Germanicæ convenire solet pro negotiis suis tractandis atque concludendis, ad audiendum Ambaxiatores Regis Jacobi regis Neapolitani, Reginae consortis suae, Caroli de Malatestis, Rodulphi de Camerino, Ludov. de Melioratis, & civitatis Anconæ.

In qua congregatione quidam Secretarius ipsius Regis nomine N. surrexit. Et primo recommendavit ipsum Dominum suum Regem Jacobum, & Joannam reginam eius consortem Concilio generali, offerendo ipsos Regem & Reginam, personas, bona &c. ad mandatum Concilii. Supplicando ulterius eidem Concilio Constantiensi, ut quanto citius id fieri posset, quod procederet & procederet conaretur, procedi deberet ad electionem futurissimi Pontificis. Cui electo & ad Apostolatus apicem assumpto vellent, ut Christianissimi Principes, cum eorum subditis, terris, dominiis obedire. Item, omnia & singula conclusa, ordinata, & statuta per dictum sacrum Concilium Constantiense vellent totaliter ratificare, & ex nunc ratificarent, ipsisque conclusionibus, definitionibus usque ad minimum adherere. Item dixit, quod ipsi Jacobus Rex, & Joanna consors sui vellent in omnibus & per omnia esse fideles servitores ipsius eligendi cum eorum vassallis, ut fideles servitores & Vassalli Ecclesie Romanæ. Et alia dixit, prout in quadam expositione schedula, quam tenebat in manibus suis, de qua singula pronunciabant, continebatur.

Quibus expositis, atque lectis fuit per dictos dominos deputatos requisitus, an alia exponere haberet, vel aliquas litteras haberet directas Concilio. Respondit dictus Secretarius, quod non haberet nisi instructiones, sed certas litteras missivas ad Dominos Cardinales Ecclesie Romanæ. Et non produxit ibidem, nisi quandam litteram salvoconductus sui per Regem concessam a dictis DD. Rege & Regina Neapolitana sigillatam sigillo magno, cera gilva &c.

Et sic Domini deputati regratiati fuerunt Dominis Regi, & Reginae de eorum oblationibus, & vellent eos recommendatos habere, & eorum statum apud Concilium, & eligendum futurum futurum Pontificem.

Subsequenter surrexerunt Ambaxiatores Caroli de Malatestis, & in effectu proposuerunt D. Carolam, & alios Dominos de Malatestis fore delatos apud Concilium Constantiense. Et pro eorum excusatione legerunt unam seriem articulorum, concludentes in effectu, quod illi Domini de Malatestis semper fideles fuerant Romanæ ecclesie.

In quibus articulis continebatur, quod Dominus de Camerino eos inculcabat de multis malis, quæ reprobarent. Et contra ea implicabant, dicta eis imposita non esse vera, prout ipsi deduxerunt in articulis suis. Quos articulos petiverunt admitti ad probandum, offerentes se nomine Dominorum de Malatestis probaturos in casu, quo pars adversa insisteret male contra eos conceptis.

Ex adverso D. Thomas advocatus Consistorii &c. Ambaxiator D. Radulphi de Camerino, primo, deinde

ANNO
CHRISTI
1416.

Unus pro parte D. Ludovici de Mellioris Domini & Caputanei civitatis Firmans, & postremo Ambaxiator civitatis Anconis, in effecta proponentes, qualiter dicti eorum Domini semper fuissent subiecti Ecclesie Romanae, contra quam non fecissent, nec ejus mandata. Et ultra hoc dixerunt, ipsos Dominos suos, & civitatem Anconitanam sustinuisse diversa damna ab illis de Malatestis. Et hoc postquam Ambaxiatores Concilii intrassent provinciam Marchis Anconitanam, prout dixerunt se similiter illa probaturos.

Quibus expositis, & auditis per deputatos, Domini deputati ibidem existentes pro responso dederunt, quod Concilium vellet ponere concordiam inter dictos Dominos Deputatos per bonum modum, si possibile foret. Sin autem non vellet, quod hujusmodi materia decideretur per viam juris, & super hoc deberent deputati & dari certi iudices per Concilium, qui hujusmodi questiones de jure decidere deberent, & coram quibus partes hinc inde querelas proponere haberent, verbo & in scriptis, & quod fieri deberet iustitia partibus hinc inde, quantum in eo esset &c.

Congregatio Nationum in Monasterio Fratrum Minorum die Dom. 19. Jan. 1416. in Causa Argentinensi.

Die Dominica 19. Mensis Jan. predicti fuerunt Deputati omnium Nationum quatuor congregati in loco convocationis nationis Germanicæ post meridiem. In qua congreg. inter cetera proposuit M. Henricus Kuvvt procurator Capituli Ecclesie Argentinensis una cum Dominis Ardecino de Novaria, & Augustino de Pisis advocatis ipsius Capituli, assistentibus ibidem certis aliis sollicitatoribus capituli predicti, detentionem D. Wilhelmi electi Argentinensis, et plures rationes, quare arrestatus seu detentus foret, offerens inter cetera nomine Dominorum suorum, quod sacrum Concilium Constantiense recipiat in custodiam castrum Born, et oppidum Zabern, et præstet juratoriam cautionem dictus Electus arrestatus de stando iudicio in Concilio Constantiensi, aut per ejusdem Concilii Deputatos, et capitulum velit consentire in ejus relaxationem, et quod veniat, vel mittatur ad Concilium, de stando juri, et respondendo parti adversæ super sibi imponendis et obijciendis.

Ex prima editione.

Congregatio ad audiendum relationem ambaxiatorum missorum ad Petrum de Luna, et regem Arragonum.

Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto, indictione nona, die vero Januarii trigesimo mensis Januarii, fuit celebrata congregatio generalis in majori ecclesia Constantiensi, pro relatione ambaxiatorum missorum ad Petrum de Luna, in sua obedientia Benedictum decimumtertium nominatum, & serenissimum principem dominum Ferdinandum Arragonum regem: & reverendissimus pater dominus Jacobus archiepiscopus Turonensis, unus de ambaxiatoribus missi, ex parte Concilii, exsternus in ambone una cum collegis suis, nomine proprio & coambaxiatorum suorum fecit relationem legationis sue. Qua facta legit quosdam articulos sive capitula per serenissimum principem dominum Sigismundum Romanorum & Hungarie regem, ac ambaxiatores sacri Concilii ex una, & dominos de obedientia ipsius Petri de Luna Narbone concordata ex altera, partibus. Quorum capitulorum tenor de verbo ad verbum sequitur, & est talis.

Capitula Narbonensia.

Die Veneris decimatercia mensis Decembris, anno Domini millesimo quadringentesimo decimoquinto, indictione octava in capitulo nove ecclesie Narbonensis, in camera magna turris novi palatii episcopi Narbone, hora secunda post meridiem, ante tamen prandium; capitula sequentia per serenissimum dominum Romanorum regem, & dominos legatos Concilii Constantiensi, sic per ejus obedientiam nuncupati ab una parte; & domini

ambaxiatores illustrissimorum regum & potentum eorum dominorum principum obedientia domini Benedicti Papa decimatercii, sic etiam per ejus obedientiam nuncupati ab altera, pro unione in sancta Dei ecclesia consequenda, concordata exstiterunt cum Dei adjutorio modo infra scripto.

Ex collectione Barberiniana, & ms. Lipsiensi,
Facta fuit congregatio ad audiendum relationem ambaxiatorum missorum ad Petrum de Luna, & regem Arragonum.

Anno a Nativ. Domini mccccxvi. indictione nona, die vero Jovis trigesimo mensis Januar. Constantia in ecclesia cathedrali, & loco solito facta fuit de mane hora tertiara pro relatione ambaxiatorum missorum ad Petrum de Luna in sua obedientia Benedictum XIII. nominatum, & serenissimum principem dominum Ferdinandum Arragonum regem missorum, & reverentium tunc facienda, generalis omnium prelatorum, vel quasi hujus Concilii congregatio: in qua reverendissimi patres, & domini a Jacobus Adriensis episcopus, venerabilisque viti domini Joannes de Opizis sancti palatii Apostolici causarum auditor, Hago Hombcher, Joannes Vellis, Bernardus de b Planphas doctores, Vicecancellarius episcopi Burdegalenensis ambaxiatores hujus Concilii ad Petrum de Luna, & regem, ut præmittitur, missi; ambonem in quo decreta, acta, ordinata, & finita sæpefati Concilii solent publicari, ascendebant, & reverendissimus pater dominus Jacobus Turonensis archiepiscopus predictus nomine proprio, & suorum coambaxiatorum relationem ambaxiatorum suam fecit publicam, claram & solemnem. Qua facta, quosdam litteras missivas illustrissimi principis & domini, domini regis Arragonum predicti huic sacro Concilio missas per eandem, ac obedientie subtractionem ipsius domini Petri de Luna per eundem dominum regem, & suos factam: necnon capitula, sive articulos per serenissimum & invictissimum principem Sigismundum Romanorum & Hungarie regem, ac ambaxiatores præfatos nomine sacri Concilii, ex una, & dictos de obedientia Benedicti XIII. in sua obedientia sic nuncupati, regem Arragonum, & alios dominos in Narbone concordata, appunctuata, & conclusa parte ex altera, de mandato hujus sacri Concilii facti sibi super hoc, publice & intelligibili voce successive unum post aliud expresse perlegit, & publicavit.

Die Veneris xiiii. mensis Decembris, anni Domini mccccxv. indictione octava, in capitulo ecclesie nove Narbonensis in camera magna turris novi palatii patriarchii episcopalis Narbone hora secunda post meridiem, ante tamen prandium; capitula sequentia per serenissimum dominum Romanorum regem; & dominos legatos Concilii Constantiensi, sic per ejus obedientiam nominati ab una parte, & dominos ambaxiatores dominorum illustrissimorum regum, & potentum, & aliorum principum obedientie domini Benedicti Papa XIII. sic etiam per ejus obedientiam nuncupati ab altera, pro unione in sancta Dei ecclesia consequenda concordata exstiterunt, cum Dei adjutorio, modo infra scripto.

Ex prima editione.

Tenor capitulorum concordatorum.

Primo, quod convocatio fiat per prelatos, ceterosque viros ecclesiasticos in dicto Concilio Constantiensi, sic per obedientiam (ut præfertur) nuncupati, existentes & congregatos de regibus & principibus predictis, cardinalibus & prelati, ceterisque viris de obedientia dicti domini Benedicti Papa decimatercii, sic etiam per ejus obedientiam (ut præfertur) nuncupati, qui ad generale Concilium debent & sunt consueti vocari per litteras opportunas dictorum dominorum de Concilio Constantiensi, que emanent ab eis sub nominibus generalibus, & sub denominati tituli dignitatum sive nominum appellativorum sive expressione propriorum nominum, vel propriarum dignitatum, secundum formam hic concordatam, & inferius insertam. Et quod dictæ littere dirigantur,

ANNO
CHRISTI
1416.a Leg. ex
ms. Jacobus
archiepiscopus
Turonensis, Jo-
annes Ge-
benensis, Ja-
cobus A-
driensis, e-
piscopi.
b Ms. Pla-
cena.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

ter, necnon ad domos reges & principes & cardinales, A
sed & ad alios quoscunque prelatos obedientia predicti
domini Benedicti. Et quod dicti domini reges & princi-
pes ipsius obedientia sumant omnes faciendi presentari di-
ctas litteras convocatorias, quilibet in regno & princi-
pato suo prelati sue jurisdictionis: & specialiter do-
minus rex Aragonum sumant omnes faciendi presentari
dictas litteras convocatorias regibus & principibus dicta
obedientia ista capitula firmantibus: & quod in dictis
litteris convocatoriis prescribatur terminus ad interesse-
dum in civitate Constantiensis pro audiendo se, & facien-
do Concilium generale una cum aliis ibidem congregatis,
trium mensium computandorum a die presentationis di-
ctarum litterarum secunde domino regi Aragonum in
Perpiniano, (si fuerit) vel alia in civitate Barcinonensi
(si fuerit presentis vel absentis) & in casu absentie suffi-
cienter presentare litteras antedictas viceris regis, vel
conflicta iis dicta civitatis, aut majori parti eorundem.
Et vice versa, quod prefati domini reges & principes
maxime dicta obedientia domini Benedicti, faciens lit-
teras convocatorias ad prenominate prelatos ceterosque
dominos de Concilio Constantiensis, similes litteris convo-
catoriis ab illis de Concilio emanantibus, ut presertim, vel
per suos ambaxiatores, vel procuratores mittendos, suffi-
cienter potestate suffulto, ibidem in Constantia congrega-
tos, convocabunt: hoc addito ac etiam intellecto, quod
littere convocacionis mittantur ad dominum regem Ar-
ragonum sexaginta numero, videlicet viginti, que di-
rigantur ad serenissimum dominum regem Castellae, &
prelatos regni sui: & alia viginti, que dirigantur ad
serenissimum dominum regem Aragonum & Sicilia, &
prelatos regnum suorum; & decem, que dirigantur
ad illustrissimum dominum regem Navarra & prelatos
jurisdictionis ipsius; & quinque, que dirigantur pre-
senti domino comiti Fuxi, prout in eisdem litteris debet
seriosus contineri.

Ex prima
editione.

Secundo, quod dicta convocaciones secunde per domi-
nos de Concilio Constantiensis, & etiam per dictos domi-
nos reges, & alios, &c. nec non & congregatio & con-
stitutio Concilii generalis secunda per dictos dominos reges
& ceteros de obedientia dicti domini Benedicti, &c.
possint fieri & fieri generaliter, ut deferatur honor Con-
cilii Constantiensis iam dicti: scilicet pro expiracione
schismatis & heresum, pro sancta unione Romana eccle-
sie, pro reformatione universalis ecclesie in capite & in
membris, & pro unico eligendo pastore, & pro aliis cau-
sis & rationibus que ad generale Concilium de jure per-
tinent & spectant. Sed ad partem promittatur & firmetur
per serenissimum dominum Imperatorem, & per do-
minos prenotatos, prelatos & ceteros spectabiles viros bu-
nissimos ex parte dominorum de dicto Concilio Constantiensis,
nomine dicti Concilii, & etiam proprio, mediante pu-
blico instrumento cum juramentis, quod in Concilio
Constantiensis uniendo & constituendo (ut presertim) non
trahantur, ordinantur, statuantur, vel trahari,
ordinari aut fieri permittentur directe vel indirecte,
aliqua concernentia aut tangentia dictos dominos re-
ges, principes, prelatos, & alios de obedientia dicti
domini Benedicti, vel aliquem ex eis, non solummodo
dumtaxat causa electionis dicti domini Benedicti, &
electionis futuri summi Pontificis, & reformationis ec-
clesie in capite & in membris, & in causa heresum
cum dependentibus & emergentibus, &c. Et quod dicti
domini de dicto Concilio Constantiensis ratificentur & ap-
probentur hujusmodi promissionem & obligationem me-
diante publicis instrumentis, ut supra. Et quod ni-
hil minus predicta promissa, ratificatio & securitas
specialiter confirmetur & rata habeantur, & noviter
firmetur, & statuantur per dictum formandum Con-
cilium sufficienter, prout fieri debet, & est solitum, an-
tequam procedatur & procedi valeat ad aliquos actus,
postquam fuerint uniti. Et quod, si contrarium fuerit,
domini reges & principes, & alii de obedientia dicti
domini Benedicti ab expresso exnunciant & dicunt,
quod illa se in contrarium facta per formandum & uni-
endum Concilium, habeantur pro invalidis atque nullis
ipso jure: & quod ad observationem eorum, dicti domini
reges & principes, & ceteri de prenominate obedientia
dicti domini Benedicti, minime teneantur.

Tertio, quod prefatis de obedientia dicti domini Be-
nediti veneritibus ad Constantiam, statim fiat unio co-
rumdem ad dictum Concilium Constantiense, pro facien-
do unum universale Concilium. Quo facto quia dicti
domini reges & principes, & alii de obedientia ejus-
dem domini Benedicti, dicunt esse certissimum, quod
non possunt licite obedire alicui in Papam eligendo,
ut vero Papa, nisi prius vacaret Papatus morte aut re-
nunciacione dicti domini Benedicti pure, licite & libere
facta, prout de jure divino pariter & humano tenetur;
vel per justam & legitimam ipsius depositionem, seu
depositionis declarationem ac ejectionem a Papatu per
dictum Concilium, vel ejus auctoritate secunda: pro-
pterea in servorem dicta unionis consequenda, est con-
cordatum inter serenissimum dominum regem Romano-
rum, & alios dominos de Concilio Constantiensis, quod
ab eis sacrum Concilium generale appellatur, & inter
ambaxiatores & procuratores dictorum dominorum re-
gum & principum, qui sunt de obedientia dicti domi-
ni Benedicti; quod antequam ad electionem unici summi
Pontificis procedi valeat per dictum Concilium, vel
per alios ad quas pertinet, procedatur per dictum Con-
cilium se unitum contra eundem dominum Benedictum,
nolentem aut subterfugientem renunciare pure & libere,
prout de jure divino pariter & humano tenetur; aut
etiam quomodolibet delinquentem, prout de jure divi-
no pariter & humano potest & debeat procedi per di-
ctam justam & legitimam ejus depositionem, seu de-
positionis declarationem, & alias prout presertim. Ita
tamen, quod formetur & fiat processus novus per di-
ctum Concilium contra eundem dominum Benedictum
juste & legitime. Ad cuius verificationem & decipho-
nem, nullatenus habeatur ratio ad processum Pisani Con-
cilii, vel sententias ibidem latis, ut illo vel illis di-
ctum Concilium in modum probationis, vel in vim pro-
cessus vel iudicari non utatur. Et quod processa, cog-
nita & sententata per dictum Concilium modo predicto,
dicti domini reges & principes, & ceteri obedientie di-
cti domini Benedicti, rata & grata habeant, & illa mi-
nime impugnabunt. Item, quod cardinales dicti domini
Benedicti sic vocati, ut supra in litteris convocatoriis,
dum venerint ad dictum Concilium, admittantur per
idem Concilium ad omnes actus ibidem expediendos, &
etiam ad electionem futuri summi Pontificis sub casu, &
secundum quod alii cardinales vocatorum Gregorii & Joan-
nis admittentur. Et si vocati ut supra, non venerint
personaliter ad iam dictum Concilium, sed per alias per-
sonas sufficienter procuratorum habentes, recipientur &
admittentur persone predicta ad omnes actus Concilii,
prout procuratores dominorum cardinalium dictorum do-
minorum Joannis & Gregorii admittentur & recipien-
tur, & secundum quod dictum unendum Concilium cir-
ca predictos omnes cardinales duxerit ordinandum.

Quarto, quod per dictum unendum Concilium, si &
inquantum fuerit necessarium vel opportunum ad ubero-
rem castelam, tollantur, aboleantur, annullentur & ir-
ritentur quicumque processus, sententia, decreta, ordi-
nationes, statuta & prece, per olim Gregorium & Joan-
nem & suos predecessores, ac per Concilium convocatum
Pisi, a tempore exortu schismatis & citra, ex occasione
vel causa ipsius schismatis facta & facta, prelatos con-
tra dominos reges, principes, & alios quoscunque obe-
dientia dicti domini Benedicti, ac etiam contra quosvis
alias personas, que dicto Benedicto non adherent post di-
ctam ejectionem, seu depositionis declarationem; & con-
tra quascunque universitates, villas & loca, quatenus
tangat & tangere possit dictos dominos reges & principes,
& alios obedientie dicti domini Benedicti, & omnia &
singula inde secuta, omnem effectum eorum tollendo, &
omnem maculam, sive notam, que contracta fuerit ob
predicta. Et idem intelligatur dictum de persona dicti
Benedicti, casu quo renunciaverit pure & libere & ante
sententiam dicta ejectionis. Intellecto tamen & declarato,
quod dictum Concilium non possit se jurare processibus &
sententiis adversus dictum dominum Benedictum nisi in
processu & sententia inde ferendis contra eundem domi-
num Benedictum, de quibus in tertio articulo continetur.
Et fiat similiter de sententiis latis per dictum dominum Be-
neditum contra obedientiam dicti Concilii, dominus
reges

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

reges, principes, personas singulares, villas, loca: & Aps obedientis concurrant, quilibet eorum in dicto Concilio tractabitur, honore ut inique obedientia semper salvo: & quod ante factum dicti Concilii idem Concilium providebit in dictis casibus taliter, quod illorum quorumlibet honor & status, quamdiu vixerint, debite supportentur; & interim nihil innovetur contra aliquem predictorum, quousque per dictum Concilium ad eundem summum Pontificem eligendum provisum fuerit debite super istis.

Quinto, quod per dictum formandum Concilium approbentur, laudentur & confirmantur, & etiam meliori modo, quo fieri possit, plenissime firmentur omnes & singule concessiones, dispensationes, gratie facte per dictum dominum Benedictum quibusvis personis dictae sue obedientie, de quibusvis dignitatibus, archiepiscopatibus, episcopatibus & officiis, & beneficiis aliis quibuscumque infra suam obedientiam, que nunc est, de his que nunc possident: & quacumque insensationes, investitura, contractus, & alie concessiones, in que in diem prime requisitionis facte eidem Benedicto per reges & principes sue obedientie, quibusvis personis sue obedientie infra suam obedientiam, que nunc est etiam secularibus, tam regibus Arragonum, Castellae, Navarrae, comitibus Armeniaci & Fuxi, quam filiis & liberis eorum, conjunctim & divisim, de his que nunc possident, & etiam aliis cuiusvis conditionis existant. Hos tamen intellecto & declarato, quod ab aliquibus prelatibus, seu magistris, dignitatibus vel beneficiis quibuscumque, durante schismate fuerint separata, vel alias segregata aliqua membra, castra, villa, seu alia bona, redditus, proventus, seu emolumenta ac responiones camerae, vel alia jura quacumque, de quibus fuerit aliquibus forsan jam provisum, vel facta collatio, seu insensatio infra suam obedientiam constitutis, quod predicta ipsi prelatibus, magistris, seu magistratibus, dignitatibus & beneficiis, ut capiti restitui & reintegrari valeant per Concilium antedictum; & ceteris de aliis dignitatibus & beneficiis provideatur, prout providentia Concilii fuerit visum, per dictas confirmationes & approbationes hic contentas nullum impedimentum his praestetur. Et idem fiat e converso de alia obedientia.

Sexto, quod cardinales dicti domini Benedicti, si forsitan voluerint ire aut mittere ad jam dictum formandum Concilium, seu ad electionem summi Pontificis, cum vacaverit papatus, aliter de dictis tribus modis (ut supra in dicto tertio capitulo dictum est) faciendam, convocati modo quo supra, & adhaerere volentes opinioni dictorum dominorum regum & principum obedientie dicti domini Benedicti, deputentur, recipiantur & admittantur, ut veri cardinales sanctae matris universalis ecclesiae, & ut tales habeantur, & ab omnibus honorentur, nec non dignitatibus, emolumentis ac aliis cardinalatus privilegiis, praerogativis & prerogativis (ut praemittitur) frui pariter & gaudere, salvo tamen aliis constitutionibus & statutis per dictum Concilium promulgandis, de electione Romani Pontificis faciendis mentionem.

Septimo, quod provideatur per dictum formandum Concilium circa officiales Romanae curiae dicti domini Benedicti, dum tamen eidem domino Benedicto non adhaereant post subscriptionem obedientie (si eam fieri contingat) vel post ejectionem predictam.

Octavo, quod si ante renunciationem seu ejectionem dicti domini Benedicti praenominatam, ipsum contingat decedere, promittant, dicti domini reges & principes eius obedientie, atque jurent quod non permittent fieri in eorum regnis & terris electionem aliquam per cardinales ipsos, vel alios ipsorum vice; immo quantum in eis erit, modis omnibus prohibebunt. Et casu quo fieret per illos electio, illi se electo per eos non adhaerebunt, nec obedient quocumque modo, neque in eorum regnis & terris illum per electum aliquatenus sustinebunt, vel sustineri permittent. Sed electionem in dicto casu per dictum formandum Concilium permittent fieri, & electo per illud in Papam in dicto casu, ut vero summo Pontifici indubie adhaerebunt.

Nono, quod praefatum formandum Concilium debite provideat, cum decenti mansuetudine & rationabili equitate, quod ubi duo vel plures in eodem titulo ex dicto-

rum obedientis concurrant, quilibet eorum in dicto Concilio tractabitur, honore ut inique obedientia semper salvo: & quod ante factum dicti Concilii idem Concilium providebit in dictis casibus taliter, quod illorum quorumlibet honor & status, quamdiu vixerint, debite supportentur; & interim nihil innovetur contra aliquem predictorum, quousque per dictum Concilium ad eundem summum Pontificem eligendum provisum fuerit debite super istis.

Decimo, quod dictus dominus rex Romanorum, & domini qui sunt praesentes ex parte dominorum de Concilio Constantiensi, illorum nomine & etiam proprio, quantum ad eos spectat, & eorum quolibet, bona fide assurent & assurenti faciant per dominum regem Franciae, & dominos ducem Aquitaniae, Delphinum Viennoensem, & regem Ludovicum, & dominum comitem Sabaudiae, & per totum dominum ipsorum, dictum dominum Benedictum, si ire voluerint, vel mittere ad dictum Concilium, & omnes & singulos ambaxiatores & procuratores ipsius domini Benedicti, & dominorum regum & principum, & alias quasvis personas, sive sint cardinales & alii prelati, si accedere voluerint, ac alios quolibet obedientie dicti domini Benedicti, tam clericos, quam laicos, cuiusvis status, gradus aut conditionis existant, cum gentibus & familiaribus suis, & bonis eorum, cum sufficientibus litteris de salvoconductu, quod tunc & libere possint ire, transire & morari per itinera & loca usque ad Constantiam inclusive, & stare in dicta civitate Constantiensi, & in dicto Concilio, quamdiu eis & cuilibet eorum placuerit, & reverti ab illis cum voluerint; & alias in omnibus & per omnia eundo, stando & redeundo, plenissime gaudeant libertate: & quod officiales & consules Constantienses in absentia predicti domini regis Romanorum, & alii ad quos spectat, jurent, & mediante eorum juramento promittant, quod fideliter observabunt, quantum ad eos spectat, & observari facient praemissa omnia singula, & defendent, & tenebunt supradictos omnes & singulos in personis & bonis pro toto posse, omni fraude cessante; & nullam impressionem aut violentiam directe vel indirecte facient aut fieri permittent jam dictis personis, vel eorum singulis, nec bonis eorum quocumque modo: & omnia ista firmabunt juramenti per dictum dominum regem Romanorum, per se & per alios dominos pro Concilio Constantiensi hic praesentes, tam nomine dicti Concilii, quam proprio. Quae guidatica & assurentia mittentur domino regi Arragonum, cum litteris convocatoriis dicti Concilii, ad hoc ut dictus dominus rex possit certificare vocandos de dictis securitatibus & salvoconductibus, ne dicti vocati dicta occasione se valeant, abeundo seu mittendo ad dictum Concilium, excusare.

Undecimo, quod dictus dominus rex Romanorum suo nomine & pro successoribus suis, & alii domini hic praesentes, nomine dictorum dominorum de Concilio Constantiensi & proprio jurabunt singulariter & promittent, quod omnia & singula in predictis capitulis & eorum quolibet contenta facient (quantum in eis erit) omni dolo cessante, per dominos cardinales, patriarchas, archiepiscopos, episcopos, & alios prelatos, ambaxiatores dominorum regum & principum, & alios in dicto Concilio Constantiensi existentes, ut singulares per se vel personas ad hoc sufficienti potestate suffultas, approbati, firmari & jurari, antequam concedantur dictae litterae convocatoriae. Et quod in prima sessione facta unione ad dictum Concilium, pro dicto universalis Concilio predicta facient, concedent, statuent, ordinabunt & jurabunt. Et si contrarium praemissorum vel alicujus ipsorum fieret, vel predicta omnia & singula non adimplerentur, ferent & exsequerentur, prout in dictis capitulis & eorum quolibet continetur, ex tunc ajunt & dicunt dicti domini reges & principes, prelati, & alii ipsius obedientie domini Benedicti ab expresso, quod ipso facto sit irritum & inane, & quod ad observantiam praesentium capitulorum minime, vel etiam alicujus eorum teneantur. Et etiam ambaxiatores regum & principum hic praesentes obedientie domini Benedicti, firmant & jurent dictis nominibus dictorum regum & principum, pro se & successoribus suis, tenere & observare omnia & singula supradicta, quantum in eis erit.

Duo-

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

Duodecimo, quod de predictis omnibus & singulis A Martinus episcopus Aretatus, pro se & duce Burgundie...

Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto, indictione una, die Martis quarta mensis Februarii, Constantia in ecclesia majori fuit congregatio generalis...

Nomina illorum qui juraverunt approbationem capitulorum. Et primo cardinales.

- a M/s. Joannes episcopus Ostiensis, cardinalis Vivariensis. Angelus Franciscanus Landensis. Jordanus b Tusulanus de Ursinis, episcopi cardinales. Antonius Bononiensis. Franciscus Ventiarum. Joannes Dominici Ragusinus. Antonius Aquilejensis. Gabriel Senensis. Petrus Cameracensis. Branda Placentinus. Angelus Veronensis. Guillelmus tituli S. Marci. Almanus Pisanus. Antonius de Chalanco, presbyteri cardinales. Rainaldus de Branchasis. Amedeus Salustiarum. Ludovicus de Fliisco. Odo de Columna. Lucidas de Comitibus. Franciscus Florentinus diaconi cardinales. Joannes patriarcha Constantinopolitanus. Joannes Antiochenus patriarcha. Nicolaus archiepiscopus Gnezensis, pro ecclesia sua & rege Polonia. Petrus archiepiscopus Rigensis, pro se & rege Dacia, Suecia & Norvegia. Jacobus episcopus 1 Placentinus, pro se & rege Polonia, & duce Vitoldo. Nicolaus episcopus Batboniensis, pro se & rege Anglia. Robertus archiepiscopus Saresburiensis, pro se & rege Anglia. Andreas episcopus Colocensis, pro se & rege Romanorum. Nicolaus episcopus Merisburgensis, pro se & archiepiscopo Magdeburgensi. Joannes episcopus 2 Sileticensis, pro se & rege Dacia, Norvegia, &c.

- Jacobus episcopus Adriensis, pro se & archiepiscopo Ravennatensi. Elias episcopus Aniciensis, nulli praterquam Romanus iudicatus ecclesie. Joannes episcopus Vavrensis, pro provincia Tolosana. Fridericus episcopus Augustensis. 3 Patricius episcopus Cortagenis. 4 Jacobus episcopus Efnus. 5 Martinus episcopus Aprutinus. Georgius episcopus Tridentinus. 6 Henricus episcopus Felstrensis. Antonius ep. Concordiensis, pro se & ep. Aquensi. 7 Stephanus episcopus Dolensis. 8 Vitalis episcopus Tolonensis. Ludovicus episcopus Bangorensis. Ulricus episcopus Verdensis. Alanus episcopus Leonensis. Jacobus episcopus Landensis. Nicolaus episcopus Spoletanus. Joannes episcopus Vvornatiensis. Joannes episcopus Firmanus, pro se & archiepiscopo Brundansino, & abbate S. Nicolai de 9 Aufino. Ulamingus episcopus Nolanus. Nicolaus episcopus Assisinas pro se & dominis Berthold. Massanensi & Andrea Nucerno. 10 Augustensis episcopus in Francia. C Thomas episcopus Emonensis. 11 Simonensis, pro se & abbate S. Georgii de Venetiis. Joannes Vvarmiensis procurator Fomezaniensis, Culmenensis, & Sambienensis episcoporum. Franciscus Tudertinus, pro se & abbatibus 12 Marfanensis, & sancti Benedicti de Gogabo, de Organis. Episcopus Cassis, pro se & tribus episcopis, & abbate Augustensi in Frantia. Simon Anconitanus. Blasius Clusinus, pro se & Perusinus, Cortonensis, Vigiliensis, Messanensis, & Casertanensis episcopis. Joannes Silvaneensis, ambaxiator Universitatis Parisiensis. Thomas Senonensis episcopus. D 13 Joannes Roretensis. 14 Andreas Poznamienis, ambaxiator regis Polonia, & magni ducis Vitoldi, fratris, Lithuaniae ducis. 15 Adrogias Militensis, procurator dominorum archiepiscopi Simpratinensis, & suorum suffraganeorum. Joannes abbas Cisterciensis, procurator specialis pro toto ordine Cisterciensis. Gaspar S. Joannis Eremiti de Perusio, decretorum doctor, ambaxiator & procurator pro provincia Bardigalensis. Matthaeus abbas Clavavallis, 16 ambaxiator ecclesie Gallicane, in theologia magister. Guillelmus de Precibus ordinis Cisterciensis, Venetensis diocesis. E Guillelmus sancti Pauli 17 de Corneto, Turonensis diocesis. Joannes Uricampi, Noviomensis diocesis. 18 Guillelmus abbas sancti Salvatoris 19 de mane, diocesis Magalonensis, 20 pro provincia Narbonensi. Guillelmus abbas de monasterio de Cellis Bituricensis diocesis, in decretis licentiatas.

Nico-

1 Lige ex m/s. Ploensis. 2 m/s. Slevicensis. 3 m/s. addunt, provincia Moguntinensis. 4 m/s. addunt, pro se & archiepiscopo Castellensi & ejusdem provincia. 5 m/s. Martinus episcopus Aprutinus, procurator pro reverendissimo patre domino Petro, sanctae Mariae in Cosmedin diacono cardinali de Venetiis. 6 m/s. addunt, pro se & rege Romanorum. 7 m/s. addunt, in Lombardia. 8 m/s. addunt, procurator Ducis Britanniae, episcoporum Gorisopitenfis & Vercensis. 9. m/s. Anno. 10 m/s. Ogerius episcopus Augustensis in Francia, hoc est, in Franconia. 11 m/s. episcopus Leonensis, &c. Forte, Senensis. 12 m/s. de Merleu... de Eugubio. Abbas Joannes de Parma, pro se & abbate sancti Martini de Ergans. 13 m/s. Joannes electus Ravennatis. 14 m/s. Andreas electus Poznamienis. 15 m/s. Alorgius Melitensis... archiepiscopi Hydruntinensis. 16 Desunt haec verba in m/s. 17 m/s. Lips. Camaraca: legendum de Cormeriaco. 18 m/s. addunt, magister in Theologia. 19 m/s. de Nane. 20 m/s. pro his verbis, pro provincia Narbon. habent Licentiatas in Decretis. Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

Nicolaus abbas sanctae Mariae de Columba, ordinis Cisterciensis, Placentinae diocesis, pro se & abbatibus de Strata, de Benedulo, de sancto Thoma, sanctorum Nazarei & Celsi Veronensis.
 Sifridus 1 de Evagen, ordinis sancti Benedicti, Augustensis diocesis.
 Everardus abbas in Lantz pro se & monasterio suo, & tanquam 2 pro parte omnium abbatum ordinis sancti Benedicti Herbipolensis diocesis.
 Hermannus de Argeuillari abbas 3 sancti Petri, ordinis S. Benedicti, Tullensis diocesis.
 Alexander abbas monasterii sanctae Mariae de Bellofonte, ordinis veterum sancti Benedicti diocesis Malleacensis, licentiatas in decretis, ambaxiator ecclesiae regni Franciae pro provincia Burdigalensi, & procurator episcopi Lugionensis.
 Henricus abbas utriusque juris licentiatas, ambaxiator universitatis Andegavensis.
 Abbas 4 Otto Burgenensis ordinis S. Benedicti.
 Abbas 5 Rumenis. Joannes abbas monasterii de 6 Rododum, Ebredunensis diocesis.
 Joannes abbas de Fontibus, 7 provincia Ebricensi.
 Abbas S. 8 Massensis, pro ecclesia regni Franciae & Delphinatus.
 Abbas de Bolo, in Anglia.
 Abbas S. 9 Gilsadii.
 Abbas de 10 Lantbein.

Nomina ambaxiatorum & procuratorum.

Stephanus de Galliano canonicus & archidiaconus Losantensis, in ecclesia Tolosana procurator capituli.
 Magister Joannes Basira, procurator domini Ludovici archiepiscopi Rotbomagensis.
 Joannes de Tremblejo, sedis Apostolicae protonotarius, procurator capituli Ebredunensis.
 Magister 11 Jordanus Morini, magister Guillelmus 12 Pulcenepot, ambaxiatores regis Franciae.
 Nicolaus 13 Augemii & Guillelmus Brillesti, ambaxiatores regis Cypri.
 Thomas abbas beatae Mariae Eboraci, ambaxiator regis Angliae. 14
 Paulus 15 Uladung decretorum doctor, ambaxiator regis Polonie.
 Petrus Canthon, ambaxiator ducis Burgundiae.
 Leo 16 de Nafeco licentiatas in legibus, canonicus decanus Bisuntinensis, procurator capituli ejusdem.
 Joannes Ponceti licentiatas in decretis, & Bartholomeus in legibus, procuratores episcopi 17 Lambericensis.
 Abbas S. Pauli Bisuntinensis.
 Theodoricus de monasterio, pro universitate Coloniensi.
 Joannes 18 Brum pro episcopo Halberstadensi.
 Prior de Rhodis, pro hospitalibus sancti Joannis Hierosolymitani.
 Antonius 19 Moessi, pro episcopo Gratianopolitano & ordine Praedicatorum.
 Abbas 20 Stoxii, pro rege Norvegiae, & monasterio suo, & episcopo Lincopensi.
 Petrus de Mera, pro episcopo & capitulo Trajectensi.
 Paulus de Praga, pro episcopo Lubomilensi.
 Jacobus Baruth, pro abbate S. Lamperti, Saitzburgensis diocesis.
 Raimundus de Novo bello, pro episcopo 21 Bituricensi, & abbate S. Tiberii Agathensis diocesis.

Frater Angelus, abbas monasterii in 22 Buna, Saitzburgensis diocesis, ordinis Cisterciensis, pro monasterio suo, & 23 duce Erneste duce Austriae.
 Petrus praepositus canonicorum regularium monasterii in 24 Legingen, pro monasterio suo, & Joanne burgravo Nurembergensi.
 Magister Petrus 25 de Pulchra, pro Universitate studii Viennensis.
 Paulus 26 Ladaura, pro Universitate Cracoviensis.
 Joannes 27 Hugueneti, pro Universitate Arvionensis & certis abbatibus.
 Henricus 28 de Abunden, pro Universitate Oxoniensis.
 29 Petrus Partis ordinis Theutoniarum, pro dicto ordine.
 Michael Bolsonis, pro capitulis Viennensis, Narbonensis, Vivariensis, & 30 Ebredunensis.
 Andreas, cantor Lubecensis, pro episcopo & capitulo Lubecensi, nec non pro episcopo & capitulo Brandeburgensi.
 Joannes de Curnen, pro episcopo Monasteriensi.
 Guillelmus 31 Frothas, pro episcopo Rufensi, Aricaniensi, & Africaniensi.
 Joannes 32 Gretz Regina, pro abbate Mebedeus Pragensis diocesis, ordinis S. Benedicti.
 Matthias de Ville, pro praeposito 33 in Vienna Patavienensis diocesis.
 Conradus, abbas 34 Pigamensis, ordinis S. Benedicti.
 Joannes Gerover pro Henrico episcopo Verdensi.
 Jacobus Alberti pro archiepiscopo Ebredunensi, & capitulo.
 Philippus de Lapsa, pro abbate 35 Pridensi ordinis S. Benedicti.
 Jacobus Alberti, pro archiepiscopo Ravennatensi, Ferrariensi episcopo, Parmensi episcopo, & Marchione Ferrariensi.
 Joannes 36 Gigati pro capitulo Venetensi.
 Fridericus de Spiritu, pro archiepiscopo Ravennatensi, episcopo Ferrariensi.
 Parmensi, & Marchione Ferrariensi.
 Benedictus 37 de Guillelatis clericus camerae, pro episcopo Arcurateni.
 Frater Antonius de 38 Pecotto, Generalis ordinis Minorum pro toto ordine.
 Jacobus Conradini pro episcopis Cremonensi, Famagustadensi, & pro abbate S. Andreae de Sexto, Januensis diocesis.
 Joannes Tremotinus, pro praeposito 39 Thealorenensis diocesis Pragensis, ordinis Praemonstratensis.
 Egidius Petri, canonicus 40 Columbricensis, pro episcopo Columbricensi, & episcopo Vicensi.
 Joannes decanus Lemovicensis, pro provincia Bituricensi & episcopo Lemovicensi.
 Raimundus Georgii, pro episcopo Cisterciensi.
 Stephanus Poletz, pro domino episcopo Lubomilensi, & Universitate studii Pragensis.
 Elijmus archidiaconus Strarensis, pro episcopo 41 Starrensi.
 Joannes de Flisco praepositus S. Hadriani de Trigandin diocesis Januensis, pro episcopis Vercellensi & Vigintimillienis.
 Laurentius Gnode canonicus Lincopensis, pro episcopo Lincopensi.
 Frater Joannes episcopus Firmanus.
 Abbas S. Petri Cabilonensis.

Tbeo-

1 m/s. abbas in Evvagen. 2 m/s. procurator omnium, &c. 3 m/s. sancti Apri.
 4 m/s. Otoburenensis. 5 m/s. Ricinensis. 6 m/s. Bosteden. 7 m/s. pro provincia Eboracensis.
 8 m/s. Malsentis (lege, Maxentii) Pictavensis. 9 m/s. Gildasti. 10 m/s. Langbeyn.
 11 m/s. Joannes. 12 m/s. al. Pulci nepotis. 13 al. Augemii. 14 m/s. addunt, provincia Eboracensis. Ma-
 gister Guillelmus Cline, sacrae paginae professor. Magister Robertus Appelton, canonicus ecclesiae metropolitanae Eboracensis. Ma-
 gister tota provincia Eboracensis. 15 m/s. Uladamiri. 16 m/s. de Nolereco, licentiatas in legibus, decanus Bisuntinensis, procurator capituli Bisuntinensis. 17 Forte, Lombardensis. 18 m/s. Brunn. 19 m/s. Nicodii.
 20 m/s. Seys, pro regnis Suaeiae, Daciae & Norvegiae, &c. 21 Forte, Biterrensi. 22 m/s. Roma.
 23 m/s. domino Erneste. 24 m/s. Lengenzem. 25 m/s. de Pulka. 26 m/s. Uladamira. 27 al. Hugati.
 28 m/s. de Abendon. 29 m/s. Petrus procurator ordinis &c. 30 m/s. Eduenti. 31 m/s. Porcel, pro episcopo Roseni, Arnicaniensi, & Cisterciensi (al. Africaniensi) episcopis. 32 m/s. de Gracia regina, pro abbate in Oberdraun, &c.
 33 m/s. in Wyana. 34 m/s. Pegaviensis. 35 al. Cridoni. 36 al. Legoti.
 37 m/s. de Gindalectis, clericus Camerae Apostolicae, pro episcopo Astaracensi. 38 m/s. Paveto.
 39 m/s. Cheri Sobariensis, al. Sobeniensis, Rochutzana, diocesis &c.
 40 al. Colimbriensis. 41 al. Scarenii.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

Theodoricus 1 Cisterberg, cancellarius episcopi a Ubra-
 censis, pro ducibus Silisia, &c.
 3 Wolmarus Sals & Luderus Rebor pro episcopo Hildens-
 beimensi & capitulo eiusdem.
 Coante Amonie, pro duce Britannia, rege Scotia, co-
 mite Norwegia, & comite Sabaudia.
 Petrus 4 Tetinger pro se & abbate Fuldentio, & pre-
 positio Nurembergensi, Patavienfis diocesis.
 Joannes de Perona, canonicus & procurator 5 ecclesie
 capituli Turonensis.
 Frater Bernardus prior domus Cartusie 6 prope Argen-
 tinam, procurator prioris majoris Cartusie.
 Guillelmus de Forolivio 7 rebor conventus fratrum E-B
 remitarum S. Augustini de Forolivio, procurator do-
 mini Georgii de Ordclaffi domini Forolivii.
 Galter Grasse, 8 procurator & magister totius ordinis
 S. Joannis Hierosolymitani, utriusque juris doctor.
 Nicolaus, officialis Brixinensis, pro episcopo & clero Bri-
 xinensi, & Ernesto duce Austria.
 Petrus de Holtzkirchen pro se & abbate Fuldensi, ordi-
 nis S. Benedicti Herbipolensis diocesis, & preposito
 Nurembergensi Patavienfis diocesis.
 Simon 9 Bebusse, presbyter, procurator episcopi Vashonen-
 sis & abbatis S. 10 Eugeri Turenfis.
 Frater Antonius Caste, ordinis Predicatorum. 11
 Joannes de Vincellis procurator abbatis & conventus ac
 totius ordinis Cluniacensis, & procurator abbatis san-
 cti Regnandi, & Prioris de Carita.
 Joannes de Garello, ordinis Minorum conventus Parisien-
 sis, ordinis ancedi regens, nec non fratris Joannis
 Quingonelli ordinis presati in provincia Francia pro-
 vincialis ministri procurator.
 Frater Petrus 12 Corvilbelli, procurator abbatis S. Ni-
 colai prope Andegavis.
 Joannes Brossandi, procurator episcopi & capituli Mira-
 picensis.
 Simon 13 Dobsbeus archidiaconus Vapiacensis, procura-
 tor capituli eiusdem, & Atebatensis.
 Aymericus de 14 Atrii, procurator prepositi 15 Mon-
 tis Jovis & supra ordinis & abbatis Sanginaci.
 16 Jacobus Crassus, litterarum Apostolicarum scriptor,
 procurator capituli 17 Avenionensis & Munatensis.
 Bego de Rogeris, in legibus licentiatas, procurator epis-
 copi Uticensis, & deputatus pro provincia Narbonensi.
 Berengarius 18 Miserondi procurator conventus sancti
 Guillelmi de Desertis, Loderunfis diocesis.
 Magister Joannes Bafry decretorum doctor, litterarum
 Apostolicarum corrector.
 Joannes Senescalli procurator domini abbatis Premonstra-
 tensis & totius ordinis, & Joannes 19 de Pontexo,
 prior Romane curie, & cellerarius monasterii S.
 Antonii, 20 & preceptor de Reverso, ac procurator
 totius 21 ordinis S. Antonii & Augustini, ac procur-
 ator episcopi Taurinensis.
 Magister Nicolaus de Wordis doctor decretorum, sacri
 palatii Apostolici causarum auditor.
 Joannes 22 Wipperdas, decretorum doctor, procurator do-
 mini Ludovici archiepiscopi Rotbomogenfis: ac idem

pro abbate Fijancensi, ordinis sancti Benedicti, Rotb-
 magensis diocesis.
 Pasquarius de Vallibus, baccalaureus in decretis, procura-
 tor abbas sancti Ricarii in Pontivo, ordinis sancti
 Benedicti, 23 alias Ambianensis diocesis.
 Petrus 24 Ginecovi litterarum sacre penitentie scrip-
 ptor, & procurator episcopi & capituli Conserancensis.
 Jacobus de Gramineis, de Padua, canonicus Concordienfis
 procurator episcopi Concordienfis, provincie Aquitienfis
 Joannes de Boves, procurator regis Francie, & procura-
 tor monasterii S. Augustini. 25
 Oliverius 26 Longuemet, in artibus & medicina magi-
 ster, baccalaureus in decretis, procurator episcopi Tre-
 corensis, abbatum de 27 Busagio, de Malareyo, de
 Begardo, 28 & Remensis S. Benedicti & Cisterciensis,
 ordinum, Venetensis, 29 & Ravennatensis, & Treco-
 renfis diocesis.
 30 Godoffredus Dauli, licentiatas in legibus, procurator
 episcopi Lemovicensis, & abbas sancti Marcialis Le-
 movicensis diocesis.
 Petrus 31 de Rococello, prior prioratus conventualis bea-
 te Marie de Aurate.
 Theodoricus procurator domini archiepiscopi Tolosanensis,
 missus & nominatus pro provincia Tolosana, & epis-
 copi Agatenfis.
 Raimundus de 32 Remergueria licentiatas in decretis,
 prior majoris ecclesie Elethenfis, procurator episcopi
 & capituli Elethenfis.
 33 Marinus episcopus Aprutinenfis, procurator pro re-
 verendissimo patre domino Petro sancte Marie in Cos-
 medin diacono cardinali de Venetia.
 Item, pro domino archiepiscopo 34 Brunafino.
 Terricus de sancto Deodato, licentiatas in legibus, &
 magister in artibus, ambaxiator Universitatis Aureta-
 nensis, & procurator episcoporum Tullenfis & Xanto-
 nensis.
 35 Verneus militis, decanus ecclesie Bambergensis,
 Bremensis diocesis.
 Henricus de Molendino canonicus Bremensis, ambaxiator
 domini 36 archiepiscopi Bremensis.
 Guillelmus 37 Votis, in utroque jure baccalaureus, ca-
 nonicus ecclesie Gratianopolitane. 38
 Guillelmus 39 Brucellis, domini Michaelis archiepisco-
 pi 40 Ambam primatus Hibernie, ac domini Thomae
 episcopi Offorienfis procurator.
 Guillelmus de Spelunca canonicus 41 Nolensis, missus
 nomine illustrissime domine Joanne Navarre & An-
 glie regine, & nomine proprio.
 42 Robertus, prior Celsinarum, vicarius & procurator
 abbatis Cluniacensis, & eiusdem conventus Matisio-
 nensis diocesis, pro ipso & suo Cluniacensi ordine.
 Simon 43 Quatadriorum canonicus S. Remigii, procura-
 tor dominorum 44 episcoporum Andegavensium & A-
 venionensium.
 Thomas 45 Bonorans, licentiatas in legibus, procurator
 episcopi Andegavensium, 46 & omnium sanctorum An-
 degaversium; & Joannes de Pratis monasterii ordinis
 S. Augustini Macloricensis diocesis.

Alc

1 Ms. Cartheberg, al. Cruseberg. 2 Ms. Uratislaviensis. 3 Ms. Wolmarus Salk & Ludgerus Rottorp.
 4 Ms. Dertingers pro abbate Mellicensi, Ordinis S. Benedicti, & Preposito Nuremb. canonicorum regularium, Patav. &c.
 5 Ms. ecclesie metropolitane Turon. 6 Ms. prope Dergen. 7 Ex Ms. lector. 8 Ms. procurator magistrus & totius &c.
 9 Ms. Bechuci. 10 Ms. Engendi Nurensis. 11 Ms. addunt, procurator episcopi Gratianopolitani, & totius ordinis
 Predicatorum. 12 Ms. de Carnilbes. 13 Ms. de Boncheux, al. Belenz. 14 Ms. Arcus.
 15 Ms. Montisonis, & sui ordinis, &c. 16 Ms. Joannes Crassus. 17 Ms. Anicienfis & Mimatensis. 18 Ms. Mastrand.
 19 Ms. de Porleyo. 20 Ms. & preceptor. (an. preceptor?) Remensis. 21 Ms. ordinis S. Augustini.
 22 Ms. Vvipardi. 23 In Ms. non est ea vox, alias. 24 Ms. Galetani. 25 Ms. addunt, prop. Morinum.
 26 Ms. Le Gueneec. 27 Busayo, ms. 28 Ms. & Rten.
 29 Lige ex mss. & Nannetensis. 30 Ms. Gaufridus Danili.
 31 Ms. de Rosello. 32 Forte, Rentequeria. 33 Ms. Martinus.
 34 Forte, Brundufino. 35 Ms. Verneus Militensis.
 36 Ms. Domini Joannis, arch. 37 Ms. Veteris.
 38 Ms. addunt, procurator episcopi Petracoricensis, nec non capituli ecclesie Gratianopolitane.
 39 Forte, Purrellis.
 40 Ms. Artham, al. Armacham.
 41 Ms. Bahen. Lips. Vallentis.
 42 Ms. Robertus Elshen Desola. Prior, &c.
 43 Ms. Quatadryon, Lips. Quatadryon.
 44 Ms. episcoporum (Forte, episcopi) Avenionensis, & abbatis sancti Andree ejusdem diocesis.
 45 Ms. Botiquant; Lips. Bonokamp.
 46 Ms. & omnium Priorum Andegav.
 Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

Alexander abbas monasterii S. Marie de Bellosone vesteri ordinis sancti Benedicti Maleacensis diocesis, licentiatu in decretis, ambaxiator ecclesie regni Francie, pro provincia Burdigalensi, cum aliis pro dicta provincia ad Concilium venientibus missus, & procurator episcopi Lacionensis.

1. Ermengandus de Casseris licentiatu in decretis, archiepiscopus Narlonensis, & prior de Capite sagna Narlonensis diocesis, ambaxiator Universitatis studientium utriusque studii Montispefulani, Magalamentensis diocesis.

Antoni de Zervancuvarde, procurator prepositi, decani & capituli ecclesie S. Salvatoris & Herbiberensis diocesis, & decani & capituli ecclesie beate Marie, Curtracensis, Ternacensis diocesis.

Hugo de 3 Testro canonicus ecclesie Caturcensis, procurator episcopi Caturcensis.

Henricus abbas utriusque juris doctor, & Joannes Honorode in eisdem iuribus licentiatu, ambaxiatores Universitatis Andagavensis ad sacrum Constantiense Concilium designati.

Joannes 4. Dolto licentiatu in legibus, archidiaconus de 1. Sabolio, & canonicus ecclesie Cenomanensis provincie Tuonensis, procurator decani & capituli ecclesie Cenomanensis.

Frater Petrus 6. de Salente, cellerarius monasterii Aureliaci sancti Flori diocesis, licentiatu in theologia & in decretis, vicarius episcopi Gratanopolitani, & procurator Vapincensis episcopi, nec non abbas Conchenensis, Rubonensis diocesis.

Joannes 7. Honorode utriusque juris licentiatu, ambaxiato Universitatis Andagavensis.

Hugo Falsi magister in artibus & medicinis, procurator episcopi Cameracensis.

8. Elphas jocularis pro abbate S. Laurentii Fawcensis diocesis.

Otto 9. Melix prepositus ecclesie Herbipolensis, pro se & episcopo Herbipolensi.

Joannes 10. Habunde, pro se & episcopo Eystetensi & duce Franconie.

Lampertus de 11. Grolia, pro se & regno Hungaria.

Benedictus 12. Rike prepositus Lubecensis, pro se & episcopis Tarbacensis, Oslitensis, & Coromensis.

Fritus Siborh, in Theologia doctor, pro Universitate studii 13. Lipsiensis.

Joannes Cressi licentiatu in utroque jure, pro duce Guillelmo Barvaria, comite Hollandia, Hammonia & Zelandia.

Magister Albertus de Nuemberga, pro se & episcopo 14. Bambergensi.

Philippus de Lumpressa litterarum Apostolicarum scriptor, pro se & Bartholomaeo abbate monasterii sancti Laurentii extra muros Tridentini.

Cunzo de Struola, auditor causarum sacri palatii Apostolici, & Albertus 15. Varcimppp, pro se & archiepiscopo Pragensi.

Joannes & Arnoldus 16. Forcheim, litterarum Apostolicarum scriptores, pro se & electo 17. Gelenus.

Michael 18. de Exeda, rector parochialis ecclesie in Losen, Uratilavienensis diocesis, pro preposito 19. Matalcensi, ordinis Præmonstratensis, Constantiensi diocesis.

Nicolaus de Ballionibus, prior & generalis ordinis S. Sepulchri Dominici.

20. Germianus, pro se & abbate sancte Trinitatis Veronensis, ordinis Vallis Umbrose.

Basilius 21. de Triss, procurator episcopi Viannensis.

Fridericus episcopus Euginas, 22. pro abbate montis

Cassanensis, & Jacobo episcopo Spoletano, episcopo Nucerrino, & pro Nicolao abbate monasterii de Cruce sancti viri de Fulgineo.

Dominus Arpinas de Alexandria, pro episcopo Alligantensi.

Ex duabus mss. D. a Schelstrate.

Epistola Francisci Narbonensis episcopi ad quinque cardinales de unione iusta cum obedientia Benedicti XIII.

Reverendissimi patres, & domini precipui. Premissa recommendatione, postquam ultimo V. R. P. scripsi, supervenerunt hic ambaxiatores dominorum regum Castellæ, Arragonum, & Navarræ, ac comitum Furi: eo quia a domino Petro de Luna, nihil utile & beneficium pro pace ecclesie potuit obtineri, nec amore, nec terrore: ideo per eos apertus fuit alius modus perveniendi ad optatum, videlicet ejectio ipsius a sede Petri, & obedientie sue unio cum nostra. Et tandem post multas altercationes ad hæc hodie convenit fuit & concordatum, quod certis modis & temporibus litterarum convocationis nostræ & suæ obedientiarum ad sacrum Concilium Constantiense foret. Die autem dictæ convocationis adveniente, ad quam sui anticardinales citabuntur, etiam ad electionem futuram faciendam, dicti domini reges, & alii eis adherentes in Constantiensi sacro Concilio se uniant: ita quod ibidem per Dei gratiam erit universalis Synodus totius Christianitatis. Quæ unione sic facta per ipsum sacrum Concilium sic firmatum & unitum, creabitur dominus Petrus de Luna, ut ibi compareat die certa cessionem realem facturus, ad quam de jure divino & humano tenetur. Quod si non venerit, vel veniens non cesserit, per sententiam universalis Concilii deicietur: cui sententia sua obedientia parebit, & sic sine grege remanebit. Deinde fiet electio 23. unionis summi Pontificis, et sic erit unum ovile & unus pastor; prout hæc omnia, et quedam alia secreta, et multum utilia pro dicto negotio per dominum Conradum de Susato in sacra pagina magistrorum horum portitorem, qui in omnibus utpote ambaxiator sacri Concilii interfuit, plane scire poterunt. V. R. Quibus totum ractatum per extensum mississim, sed decentius mihi visum est, quod per dominos meos legatos sacri Concilii illuc redeuntes, qui pro certo cum reverentissimo principe domino Romanorum rege labores vere magnos & multos, & quandoque dolores sustinuerunt, vobis ostendatur, & omnia referantur, quam per alium mittatur in eorum aliqualem offensionem. Altissimus vos conservare dignetur. Scriptum Narbonæ XIII. Decembris.

Ex collectione Barberiniana, & quatuor mss. Germanicis.

Copia subtractionis per regem Ferdinandum facta domino Petro de Luna in ejus obedientia.

Nos Ferdinandus rex Arragonum. Per terrenum regnum sæpe cælesse proficit, ut qui intra ecclesiam positus contra pacem agunt ecclesie, rigore principum terrentur. Hinc est, quod 24. auctoritate pacis ecclesiasticæ, aut absolutæ, haud immerito a sæculi regibus ille rationem exigit, qui eorum putavit ipsam credendam ecclesiam 25. potestati. Illud quippe felix imperium, cujus divinitus in partem ecclesie legibus redit in unum. Et licet ab adolescentia naturaliter ad pacem sanctæ matris ecclesie 26. institutus sui amore, postquam regie apicem dignitatis, Altissimo disponente, attigimus; tanto ad illam ferventius postea crevit affectio, quantum nos divinis humanisque legi-

1. Mss. Ermengadus. 2. Mss. Habelocensis al. Habelocensis. 3. Mss. de Boffero.
 4. Mss. de Leo, al. Colier. Forte, Duliet, ut infra. 5. Mss. Gabolio.
 6. Mss. de Gallitue. 7. Mss. Honrode, &c. 8. Mss. Elinus. 9. Forte, Mile.
 10. Mss. Abundi. 11. Mss. Grolia. 12. Mss. Rike. 13. Mss. Lipsiensis.
 14. Mss. Bambergensi. 15. Mss. warentrappe. 16. Mss. worchem.
 17. Mss. metendi. 18. Mss. Geydel. 19. Mss. Marchalensi.
 20. Mss. Gemianus de Prato, auditor, pro se. Pandolphus de Almano, pro se & abbate sancte Trinitatis, &c.
 21. Mss. de Cronio, &c. 22. Mss. pro domino Petro abbate montis Cassinensis, &c.
 23. Forte, unus. 24. Lege ex n. h. aucta pacis. 25. Mss. potestati. 26. Mss. infans fuit amor.

ANNO CHRISTI 1516.

ANNO CHRISTI 1516.

legibus ad Christianam papam procurandam concordiam dignitate antedicta a representantibus quibuslibet. Nec sine nostro desiderio hujusmodi solius voluntatis contentum factum; quia immo non cessavit in actum indefessis laboribus proficere. Ut multa sciamus, quibus pro desiderio sine consequendo secretam operam, sollicitamque dedimus, & nonnulla etiam alia publica taceamus: illud tamen, quamvis notissimum, silencio minime tradere volumus, quod 3 pro celebrandis . . . in sanctissimum dominum Papam Benedictum, & illustrissimum dominum regem Romanorum fratrem nostrum carissimum, 4 & non in villa Perpiniani prout existeret concordatum; super factis unionis sanctae matris ecclesiae, totius humani affectionis immemores, ut ita dicamus, habentes odio carnem nostram, valetudine corporali in civitate Valentiae detenti, quae non die ante, nos usque ad mortis portas appropinquare coegerat, contra medicorum nostrorum omnium 6 nos mari commisit. Et quamquam operante Domino propitius semper usque ad terminum loci nos ventorum flatus populerit; qualem tamen, & quam gravem infirmitatem contraxerimus, nequam vicini populi, sed longe distantes insulae 7 senserunt. A qua licet auxilio crepti divino, non tamen adhuc omnino liberati sumus. Nec nos ab inceptis mortis 8 terror poterat retrahere, consummationem 9 existimantes beatam, si illi diebus nostris contingeret finem dare, ubi pax ecclesiae Dei redderetur. Et vere 10 consequendo breviter a dicto Benedicto sine vocativo dubitandi locus minime videbatur; cum & dominus Angelus, vocatus apud suos Gregorius, & dominus Belchassar a suis Joannes nominatus, post ipsius nominari Joannis condignam suis demeritis devotionem, pure & simpliciter 11 cessaverant omni iure, si quod forsitan eis competeret in papatu. Eratque ideo impium suspicari, quod 12 dictus Benedictus, qui se tot promissionibus, juramentis & pollicitationibus ad consequendum unionem sanctae matris ecclesiae per viam renunciationis, omnibus illam aliis preferendo, adstrinxerat, ut pene universo notum est orbi; quique ut saepius asseruit, adversarium suum, ut conveniret in unum ad mancipandum effectum, 13 quem de cessione faciendam promiserat, toties agitavit, quod per eum non stabat, quo minus 14 veniret ad actum, aliter mente gereret 15 quam auribus verba sonarent. Hac igitur tam verisimili decepti fiducia, postquam dictus serenissimus Romanorum rex frater nobis carissimus, pro ecclesiae Dei unione, & pace sectanda, ad quam utique habere noscitur ardentem zelum 16 pro dictis gestis, & factis unionis iam dictae, hujusmodi nostram villam Perpiniani multis praesertim, & viris egregiis ab iis, qui congregati sunt in Constantia, & 17 quaepluribus ambaxiatoribus regum Franciae, & Angliae, ac quorundam aliorum Christianitatis principum sociatus intravit, nonnullis supervacuis dilationibus locum dedimus; & non sine magno totius ecclesiae, ac negotii, de quo agebatur, discrimine, ut eidem domino Benedicto 18 onus tollerent diffidendo in materia, morem in diversis prorogationibus gessimus votis suis, 19 adhuc precedentibus, quod finaliter non deficeret tanto bono, aut quod 20 de labiis processerat, irritum facere videretur; praesertim casu isto, ubi etiam nulla praecedenti esset promissione adstrictus, tenebatur, prout tenetur de necessitate salutis, jure divino pariter & humano, simpliciter renunciare papatu pro tot evitandis scandalis in ecclesia Dei, ob tam evidentemque utilitatem ipsam, etiam si de

A jure suo nullum debium vereretur. Sed res vera est, proh dolor! in obliquum; nam difficile in facile se in promptu reduxit, & quod facile putabamus, difficile experti sumus. Quis enim dictum vocatum Joannem tanta instantum potentia, ac tantorum principum obedientia communitum sic dejiciendum credidit? aut tamen seculariter viventem, ut fortis, quomocumque ejectione pure renunciatum putavit? Quis dictum nuncupatum Gregorium, per quem (ut idem dominus Benedictus asseruit) procuratum est retracto tempore quominus cessione via exlocutioni debite mandaretur, jus suum cogitavit tam liberaliter in sui tantis nominis gloriam dimissurum? Quis utique ex adverso 21 tam dictae ecclesiae Dei unionem sic se offerentibus, quos nolumus homines procurare, sed vix cogitare possident, cunctis vere Christum consecutibus eidem humili instanti a supplicantiibus praesertim dominus Benedictus cessionem suam ulterius differre tentaret, & sacrosanctam unionem ecclesiae, quam tam merito, & gloriose prolationis unius verbi consequi poterat, tam periculose, ac detestabiliter impediret? Nos autem postquam novimus, quod ex nonnullis credulis per eum in praesenti negotio dactis, & aliis, & aliis suis tractatibus, nil aliud sequi poterat, nisi ruptura perpetua totius negotii, irreparabilisque populi Christiani, & cuiuscumque fideli horrenda scissura; habito maturo, atque digesto consilio ambaxiatorum diversorum regum, & principum dicti domini Benedicti, multorumve praetorum, baronum, nobilium, doctorum in sacra theologia magistrorum, & nunciorum diversorum regnorum, & civitatum nostrarum in dicta villa Perpiniani pro dictis negotiis sanctae matris ecclesiae unionis praesentium dilationem hujusmodi quantum cum Deo possumus amputare, & ulterius minime diffugiis deliberavimus indulgere. Et dicto domino Benedicto per inclitum Alphonsum primogenitum nostrum carissimum, 22 in nostri personam, cum nos tunc agritudine teneretur, supplicare, 23 & ipsam requiri fecimus; & una cum eo ambaxiatores regis Castellae nepotis nostri carissimi, illustrissimi regis Navarrae avunculi nostri, praetari & egregii comitis 24 Arminiaci & de Fuxo consanguinei nostri dilecti; eidem utique supplicarunt, & ipsam requisiverunt, quatenus omnibus supra dictis attentis, 25 pro tanto sacrificio & bono praesertim unionis habenda, dignaretur dictam renunciationem facere pure & libere, prout utroque jure, ut supra dicitur, tenebatur. Cui quidem 26 supplicationi responso, nullis per eum de vacantiis in regnis, & dominio nostro ecclesiis factis, ut dicitur, provisionibus quibusdam 27 familiaribus factis, deserto totaliter dictae unionis sanctae negotio, simulato metu, cum nulla causa timoris adesset, 28 in cuius castrum residebat tutela. Quis vero tam formidolosus esse potuit, 29 qui intra tam fortissimi castri claustra residens, multisque armorum gentibus constipatus, vallatusque undique consanguineis, servitoribus, & amicis intra nationem propriam trucidaret? Quod plus est, nomine sequente, 30 ad terrendum certe alios, potius quam timendum aderat ei facultas, in fugam potius quam occasio fugiendi. Maxime quod securitatibus, & guardiis nostris solemniter juramento vallatus, 31 aut cautionibus, & juramentis multorum baronum, nobilium, & aliorum potentium ditionis nostrae, & gubernationis officialium, & consulum dictae villae, fulcitus esset 32 ad verum, quibus verisimile non erat 33 coactionem injuriam seu compulsionem sibi 34 aliquam irrogari. Nam si, quod absit, in cor nostrum ali-

1 Ex mss. Christiani. 2 Mss. repetimus adhibitis. Nec fuit. 3 Lex ex mss. pro celebrandis vestis inter sanctissimum. 4 Lex ex mss. & nos in. 5 Ex mss. super factis. 6 Adde ex mss. consilium. 7 mss. audierunt. 8 Mss. in m. 9 Mss. asserunt bonam & beatam, & illo modo. Al. si illis, al. si illi. 10 Mss. pro consequendo . . . sine nostro. 11 Mss. cessavit omni jure. 12 mss. dictus dominus Benedictus. 13 mss. quae. 14 Mss. veniret. 15 Mss. quam humanis auribus. 16 mss. pro dictis vestis & factis. 17 mss. quaeplurimis aliis. 18 Lex ex mss. omnis tolleretur diffidendi materia, morem &c. 19 Lex ex mss. adhuc pie credentes. 20 Mss. de labiis suis. 21 Lex ex mss. tam dura crudelitatis adesset, & existimandum putaret, quod omnibus circumstantiis ad obtinendam dictam ecclesiae Dei, &c. 22 mss. in nostra persona. 23 mss. & per ipsam. 24 Mss. Arminiaci. 25 mss. pro tanto Dei sacrificio. 26 Lex ex mss. supplicationi tam humiliter atque in auro obtinere voluit. Et nullis congruis dato responso, &c. 27 mss. familiaribus suis factis. 28 mss. in cuius castris. 29 Mss. quod. 30 mss. terrendum certe . . . quam timendi aderat ei facultas, & fugandi potius, &c. 31 Mss. & cautionibus. 32 mss. ad verum. 33 mss. coactionem injuriam &c. 34 mss. una, abiquam.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

aliqua contra personam suam cogitatio ascendisset, recessum suum potuissent facile impedire. 1 cum nulla quam lacrymabili supplicatione nos obicere possimus. Et quidem licet a jure de collisione sua, nec immerito, despositi, et ad alia remedia cura cordis anxietate; prosequenda pace ecclesie nostre 4 figeremus omnino considerationem, et intuitum, affectione tam singulari, quam ad quiddam domini Benedicti personam, honorem, ac statum semper in corde gestamus, inflammati, ad finem quod de consensu suo pax haberetur ecclesie, et in tam evidenti casu ac singulari articulo suo nominis gloriam exortaret, continere minime potuimus, quia missis ad eam antequam navim seu galeam; in quoque... ascenderet, nunciis et procuratoribus nostris, ac aliorum regum et principum prefectorum, requisitionem, et supplicationem predictas eidem fecimus humiliter 6 supplicari. Quibus infructuoso dato per eum responso, incontinenti ventorum ductu se commisit. Et denique percepto quod intra 7 nostri dominium in castro de Paniscola idem dominus Benedictus derelicto mari descenderat, etiam per nuncios, et procuratores nostros, ac regum et principum predictorum requisitionem, et supplicationem predictas eidem fecerimus. Sed minime supplicandi importunitas cor suum ad tanti boni et rationis vehiculum blandiri potuit: quia inno 8 proprie pertinaciter adhaerere. Attendentes itaque, sic labores nostros debito sine frustrari, quod per oranes humani consilii 9 nosces laborantes nullum potuimus boni operis manipulum ex 10 tam prolixo seminario tractatibus adipisci; lazare de cetero retia decrevimus, invocato Christi nomine, et ejus Virginis genetricis, salubri super his jam dictorum omnium praemissorum consilio: atento quod in Civitate Constantiae fere totus populus Christianus, qui sub obedientiam praedictorum vocatorum Georgii, et Joannis 11 prius, tam per principes, et eorum ambaxiatores solennes, quam etiam per praesatos, et alios quam plerimos nobiles viros congregatos existit, cum affectione sancta, pura et simplici, 12 obediendi summo Pontifici, quam univocalis ecclesia sibi canonice praeficiendum decreverit: et quod nedum injustum, sed inhumanum utique videretur illos ulterius nostra communionem privari, quos ad unitatem et pacem sic consistat esse affectos, deliberavimus, quod ambaxiatores regum et principum praedictorum obedientiam dicti domini Benedicti, et etiam omnes alii praesati, et alii ecclesiastici viri, qui ad generale Concilium consueverunt vocari, 13 ad jam dictam civitatem Constantiensem, et infra certum terminum teneantur, tractaturi, una cum aliis ibidem, ut dictum est congregatis, ac etiam futuris divino mediante praesidio, quod unio ecclesiarum orthodoxarum jamdiu concupita, sub uno indubitato, et universalis ecclesiae recepto pastore legitime habeatur; prout in certis super hoc capitulis inter serenissimum Regem Romanorum praedictum, et ambaxiatores congregationis Constantiensis, et diversos alios praesatos cum illis ex una parte, et nos ac alios reges, et principes supra dictos obedientiam dicti Domini Benedicti, seu eorum ambaxiatores ex altera, concordatis, et firmatis dignoscitur contineri. 14 Non parum addidit ad eam unionem, nos illud novum bonum, ab Oriente fidei apicibus, et relatione productum, quod Graeci 15 suam in acta Latinorum desisteret scissuram, ardore Christi perfusi, Dominico gregi, si eidem unam, et indubitatum, caput praesentet, aggregari proponunt. Verum quia vanum esset deliberare salubria, nisi tollantur de medio ea quae minime 16 venire deliberata permitterent ad effectum; confidantes, quod praesibata cum sancta

A causa, 17 totius catholice fidei conservata provisio, ac deliberatio, non desita, immo divina voluntas 18 produci ad condignum valeret effectum, quomodo in praesenti, et alii subditi nostri sub obedientia dicti domini Benedicti existant, aut ejus jussionibus, atque mandatis parere: praesertim cum in responsione quam fecit dictae supplicationi, et requisitioni ultimae, convocatum se omnes penitus sui obedientiam affectat, ut ad celebrandum cum eo Concilium per totum mensem venientem Februarii 19 deliberatum ibidem, ut esset, quomodo respondens dictis supplicationibus sibi factis, quas ipse jam exersisse negavit: 20 sed quod non ut cum eis deliberaret, tamen ne possint Constantiam hujusmodi vocationem ipse faceret inter alia; id eo facit apparere, quod dum erat in dicta villa Perpiniensi, 21 negotia tractabantur ecclesiae, 22 scissionem reliquam in Concilio idem per septimum, et ultra dilatare, tenere 23 voluit: unde convocatio hujusmodi exquisita de directo deliberationi, provisioni, et concordiae, per nos jam dictos factae certissime contradicit, et unionem ac pacem ecclesiae Dei impedit manifeste. Quomobrem praedictis omnibus, et aliis pluribus plene attentis, quae aperte demonstrant quod tam saluifero, et evidenti progressui pacis sanctae matris ecclesiae, 24 et in ejus inveterati schismatis emulacione, obedire dicto domino Benedicto, aut ejus parere mandatis, notorium impedimentum adiciat: de multorum praetatorum, comitum, baronum, militum, doctorum, et proborum, ac nunciorum hic praesentium diversorum regnorum, et civitatum nostrarum consilio, providemus, et ordinamus per nos, et nostros successores; necnon per quoscumque ecclesiarum praesatos, duces; barones, comites, principes, ac quolibet alias personas tam ecclesiasticas, quam saeculares cujuscumque dignitatis, gradus, praesententiae, aut conditionis existant, nobis quomodocumque subditos, aut intra regna, seu ditionem nostram degentes praesato domino Benedicto obediendum non esse aliquatenus, nec parendum. Ac praecipimus districtius, et mandamus eisdem, quatenus dicto domino Benedicto minime tanquam Papae obedire, adhaerere, seu in aliquo parere praesumant; nec ejus bullas, aut quascumque litteras suas, vel suorum officiariorum ordinariorum, et delegatorum, collectorum, vel subcollectorum intra ditionem nostram praesentare, ac collectoribus 25 et subcollectoribus praedictis, seu privilegiis quibusvis aliis personis de fructibus, sive redditibus ad cameram Apostolicam quomodolibet spectantibus respondere, praeterquam illos, ad quos nos ad hoc duxerimus deputandos. Cum nostrae intencionis existat illos, iis dumtaxat exceptis, quos in prosecutione unionis ecclesiae expendere oportebit, futuro unico, et ab universali ecclesia recepto summo Pontifici, per fideles personas integraliter reservare. Injunctis nihilominus, ac etiam ordinantes, quod omnes et singuli, qui beneficia ecclesiastica in regnis, et terris, ditioni, ac dominio nostro subiectis, obtinent, cujuscumque conditionis, aut status existant, etiam si cardinalatus, aut Pontificali dignitate praesulgeant, in suis ecclesiis, aut beneficiis resideant: nullusque eorum praesatum dominum Benedictum, aut ejus curiam sequi, seu in ea quovis modo morari praesumat. Alioquin per illos, quos ad colligendum fructus camerae Apostolicae duxerimus, ut praedicitur deputandos, omnes, et singulos redditus beneficiorum, quos obtineret, praecipimus arrestari, donec super hoc aliud ordinetur. Etiam districtius inhibentes universis, et singulis subditis nostris, tam ecclesiasticis, quam saecularibus, etsi Pontificali praesulgeant dignitate, vel quovis alio titulo, seu nomine

1 Mis. cui nulla tam. Al. cui nulla quam. 2 Mis. jam esset de, &c. 3 Mis. pro consequenda.
4 Mis. Agreemus considerationis intuitum. 5 Logo ex mis. 10 Coquiliterio ascenderet. 6 Mis. duplicari.
7 Mis. nostram. 8 Mis. in propria pertinacia adhaereret. 9 Mis. unus, noster.
10 Mis. unus, tam praesenti schismatis praesentibus. 11 Mis. duo, praesent erat. 12 Mis. ad obediendum.
13 Mis. ad jam dictum Concilium Constantiense infra certum terminum venire, (al. ire) remaneret.
14 Mis. Et non parum ad dictam catholicam communionem nos illud novum bonum allieci. ab Oriente, &c.
15 Mis. suam a cura Latinorum. 16 Mis. percurrere. 17 Mis. quem totius... (conservativa). 18 Mis. unus, produci.
19 Mis. addum, remaneret. 20 Mis. sed jam notandum, ut cum eis deliberet, ne possint ire Constantiam, &c.
21 Mis. ubi negotia. 22 Mis. unus, cessarem. 23 Al. Mis. noluit.
24 Mis. et ejus... schismatis evulsioni, obedire, &c. 25 Mis. vel.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

consentant; ne contra tenorem presentium aliquid attentare, seu in aliquo contravenire presument, si penas graves capiant non subire. Mandamusque demum omnibus & singulis gubernatoribus vicariis, iusticiariis, camerariis, bajulis, juratis, & aliis officialibus nostris ubilibet constitutis, quatenus servato tenore hujusmodi, prout ad eorum quemlibet pertinet, quocumqueprehenderit, aut noverint aliquatenus contrahere, sub competentis custodia teneri faciant, nosque super hoc consultare non differant, facturi deinde prout a nobis receperint in mandatis. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Perpiniensi, & propter indispositionem personae nostrae signatum manu nostri primogeniti, die sexta Januarii, anno a Nativitate Domini MCCCXVI. Regni-que nostri V. Alphonsus Primogenitus. Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicolai.

Ex collectione Barberiniana, & ms. Lipsiensis.

Copia litterae clausae ex parte d. B. domini Regis directae domino Imperatori.

Serenissimo principi Sigismundo Dei gratia Romanorum &c. regi semper Augusto, ac Hungariae, Dalmatiae, &c. regi; fratri nostro carissimo, Ferdinandus eadem gratia rex Arragonum, Siciliae, &c. salutem debitam cum honore. Serenissime princeps, frater nosse precarissime. Sollicita cura praecipua circa consummationem status unionis sanctae matris ecclesiae, & nec ignari serenitatem vestram, pro qua recipere affectionis studio ferventer a nimum dat, summo opere gratulamur vobis praesentibus intimamus, quod hodie 3 data hujusmodi, Dei nomine invocato, ad finem quod Dei ecclesiae, unico nupta sponso, 4 Christianus populus, qui totis pene temporum naufragavit circulis, in pace quiescat, subtraximus, & subtrahi iussimus ubique 3 ditioni nostrae obedientiae D. Benedictum; distansque subtractionem hic signanter, & per alias etiam partes nostrae ditionis, juxta ipsius formam, quam serenitati vestrae mittimus cum praesenti, solemniter fecimus publicari: credentes indubie id idem uno eodem die factum fuisse per illustrissimos reges, Castellae nepotem, & Navarrae, avunculum nobis carissimos; ac etiam comites Arpeniaci, & Fuxi in eorum regnis, & civitatibus, prout existit concordatum. Super aliis vero, quae remanent exsequenda tam 6 vigili, quam studio procedere curabimus, quantum in nobis erit, quod ex eis speramus suffragante ope divina fructum votivum, & felicem exitum proditurum. Et si qui de nostris regnis, serenissime princeps, frater nobis carissime, grata vobis occurrant, fiducialiter intimescit.

Datum Perpiniensi sub nostro sigillo secreto, & propter indispositionem personae nostrae signatum manu nostri primogeniti, vi. die Januarii, a Nativitate MCCCXVI. Alphonsus Primogenitus.

*Ex collectione Barberiniana, & quatuor
ms. Germanicis.*

*Congregatio, in qua domini cardinales, archiepiscopi,
juraverunt capitula.*

Anno, indictione, quibus supra, die Martis quarta mensis Februarii, Constantiae provinciae Moguntinensis, in ecclesia cathedrali, in qua sessiones publicae teneri, & servari solent, fuerunt congregatae omnes nationes, & ibi omnia solemnitate quae requirebantur ad sessionem publicam, & absque divino officio, reverendissimus in Christo pater & dominus archiepiscopus Turonensis, unus ex ambaxiatoribus videlicet qui fuerunt pro parte dicti Concilii ad partes Arragoniae missi, ascendit ambonem, ubi sententiae, litterae, decreta, statuta, & ordinationes Concilii legi solent: & proposuit ibidem, quod juxta contenta in capitulis in Perpiniensi initis, & ut supra concordatis, inter obedientias vide-

licet olim Joannis XXIII. & Gregorii XII. ex una, & Petri de Luna parte ex altera, omnes & singuli domini cardinales, praesules, ambaxiatores, procuratores, nuntii quomodocumque in praesenti Constantiensi Concilio existentes debeant & teneantur mediis eorum juramentis praestandis ipsa capitula approbare. Et ut ad celerem conclusionem devoniat, supplicavit dominis ibidem existentibus, sacrumque Concilium representantibus, quatenus statim similia juramenta praestarent. Quibus propositis, statim domini de Concilio ibidem tunc existentes, nemine discrepante, responderunt, *Placet*. Et statim ad verbum dicti domini archiepiscopi approbaverunt in dicta capitula, & juraverunt ea fideliter observare: videlicet domini cardinales, & praesules, ad pectoralia sua, ceterique domini, & ambaxiatores, ac procuratores in animam propriam ad manus dominorum infrascriptorum, de observando dicta capitula, prout alias incontinenti lecta fuerunt: & quilibet eorum corporale praestitit juramentum, & statim pro celeriori expeditione praemissorum, de mandato & voluntate dicti Concilii reverendissimus in Christo pater & dominus, D. Joannes de Trembleyo sedis Apostolicae, & huius sacri Concilii Constantiensis protonotarius ex uno latere dictae sessionis, sive congregationis, & Gualterus Grassi prior ecclesiae Rhodi ordinis sancti Joannis Hierosolymitani ex altera, cum nonnullis aliis huius sacri Concilii notariis, & scribis eisdem adiunctis, ad scrutandum juramenta omnium in congregatione praesenti, & alias in hoc Concilio sanctissimo congregatorum deputati, ierunt: & omnium infra inferorum, tam principalium, quam procuratorum, & advocatorum & ambaxiatorum in hoc Concilio existentium juramenta per eosdem, aut tactis scripturis sanctis, aut more praetatorum, pectoralibus, ad sancta Dei evangelia praestita receperunt, super tenendis, observandis inviolabiliter, & ad implendum pro posse capitulis supra, ut praemittitur, inter serenissimum Romanorum, & Hungariae reges factis, concordatis, & conclusis. Quorum quidem principalium, & ambaxiatorum, ac procuratorum praedictorum aliqui se suasque conscientias, & iuramenta magis alleviando, & clarificando suorum juramentorum cedulas, & quilibet cedulam obtulerunt atque prout inferius sunt annexae. Super quibus omnibus & singulis praemissis petatum fuit per procuratorem huius sacri Concilii, & eorum quemlibet sibi fieri ad futuram rei memoriam unum, vel plura, publicum seu publica, ac tota, quot fuerint necessaria publica instrumenta. Praesentibus omnibus, & singulis infra nominatim expressis, aliisque Christi fidelibus in numero copioso.

Ex collectione Barberiniana.

Ego Hugo de Tessler canonice in ecclesia Caturcensis procurator reverendissimi patris domini episcopi Caturcensis, nomine ejusdem, & meo, laudo, ratifico, approbo omnia, & singula capitula, & acta, & concordata per serenissimum dominum nostrum Romanorum regem, & reverendissimos sacri Concilii legatos cum rege Arragonum, & alios legatos, & praesatos obedientiae D. Petri de Luna, & ea nominibus quibus supra promitto & juro habere & rata & grata.

Alexander abbas monasterii beatae Mariae de Bellofonte veteris ordinis sancti Benedicti Malleacensis diocesis licentiatas in decretis, ambaxiator ecclesiae regni Franciae pro provincia Burdegalensi, cum aliis qui pro dicta provincia ad Concilium venerunt, missus & procurator episcopi Lucionensis, promitto & juro.

Ego Joannes Doker licentiatas in legibus, archidiaconus de Sabolio canonicus praebendatus in ecclesia Cenomanensi provinciae Turonensis, ac procurator in praesenti Concilio dominorum decani & capituli dictae ecclesiae Cenomanensis, tam nomine proprio, quam nomine dictorum dominorum decani & capituli, laudo & approbo, & ratifico omnes, & singulos tractatus, & concordias factas inter serenissimum principem D. regem Romanorum, & lega-

1 Ms. praesentes .... munitas. 2 Ms. insidet .... gratulari. 3 Ms. dato. 4 Ms. pro Christianis.
5 Ms. ditionem nostras obedientia domini Benedicti. 6 Ms. vigilat.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

legatos, & ambaxiatores presentis Concilii ex una parte, & dominum regem Arragonum, & legatos, ambaxiatores obediencie Petri de Luna, & promitto & juro bona fide predicta observare, & non contravenire.

Ego frater Petrus de Sallone, monachus & cellerarius monasterii Aureliaci sancti Flori, licentiatum in theologia, ac in decretis, necnon vicarium reverendissimi in Christo patris & D. D. Gratianopolitani episcopi, nomine proprio, & monasterii predicti, & nomine reverendissimorum patrum, & dominorum Gratianopolitani, Vapincensis episcoporum, ut dicti abbatis, Conchanensis, Ruthanenensis diocesis, quorum sum procurator in hac sancta Synodo cum sufficienti potestate, de qua constat penes magistrum Michaelum Bolosonensem, juro, approbo, laudo, & ratifico capitula, & acta nominibus, quibus supra, prout domini cardinales, & alii domini fecerunt.

Frater Joannes de Garello ordinis Minorum, ac sacre theologie Parisiis professor, conventusque Parisiensis ordinis antedicti magister regens, necnon R. P. fratris Joannis Quignonelli sacre theologie eximii doctoris predicti ordinis Minorum in provincia Francie Provincialis ministri, sacro generali Constantiensi Concilio generalis procurator cum plenitudine potestatis constitutus, juro nomine procuratorio antedicti R. patris ministri provincialis habere grata & recepta omnia capitula lecta in publica sessione die Martis quarta Februarii sacri generalis Concilii Constantiensis.

Nos Hervetus abbas utriusque juris, & Joannes Herodiaz in eisdem juribus licentiatum, ambaxiatores universitatis Andegavensis ad sacrum Constantiense Concilium destinati, omnia & singula capitula inter serenissimum regem Romanorum, & ambaxiatores dicti Concilii, & serenissimos reges Arragonum, Castellie & Navarrie, ceterosque de obediencia Petri de Luna Benedicti XIII. in sua obediencia nuncupari in villa Narbonensi, & Perpiniani super facto unionis ecclesie appunctuata, & concedata, nomine quo supra laudamus, approbamus, & ratificamus mediis nostris juramentis, promittentes nullo unquam tempore contra premissa capitula, vel eorum aliquod venire quovis modo.

Ego Hugo Fabri magister in artibus & medicina, procurator reverendissimi in Christo patris domini episcopi Cameracensis, approbo, ratifico, atque juro omnia & singula capitula inter serenissimum regem Romanorum, & reverendissimos dominos sacri Constantiensis Concilii parte ex una, necnon ambaxiatores dominorum regum, & principum obediencie Petri de Luna parte ex altera a Narbone conclusa, & determinata, & hoc nomine procuratorio: in cujus testimonium presentem cedulam manu propria scriptam signavi signeto meo solito manuali.

a Forte, in
villa Nar-
bonensi, ut
supra.

Ex Mss. Brunsvic. & Gotob.

Quibus juramentis prestitis, cum aliqui de reverendissimis Patribus, Dominis S. R. E. Cardinalibus videbantur esse absentes a congregatione, & etiam aliqui alii domini de Concilio fuit deliberatum, & pronunciatum ibidem per reverendum patrem D. Vitalem Episcopum Tolonensem, quod omnes & singuli absentes, & alii qui essent ibidem, tanquam procuratores Dominorum, deberent dare eorum nomine, & illorum, quorum nominibus hic sunt, dare notariis infra scriptis. Et quod reverendi Patres Domini sedis Apostolicæ Protonotarii, & Prior de Rhodis, ordinis S. Joannis Hierosolimitani, accedere deberent D. Cardinales absentes a congregatione, & ab ipsis simile juramentum exigere atque recipere in presentia Notariorum vel alicujus eorumdem Notariorum Concilii Constantiensis.

Ex collectione Barberiniana, & duobus Mss. Germanicis.

Die Mercurii quinta mensis Februarii, predicti reverendi patres domini Hermannus Dwerge, & Jacobus Rodini de Janua sedis Apostolicæ protonotarii, necnon dominus prior Rhodi juxta mandatum eis heri in publica congregatione factum super recipiendis juramentis a dominis S. R. E. cardinalibus tunc absentibus super approbatione capitulorum tunc lectorum, accesserunt ad reverendissimum patrem dominum Petrum cardinalem

Cameracensem in domo sua habitationis existentem: qui D. cardinalis ad requisitionem dictorum ipsorum dominorum protonotariorum & prioris juravit ad sancta Dei evangelia tactis pectoralibus suis, juxta tamen moderationem certis scripturis, quam ibidem tradidit, cujus tenor est talis:

Cum per serenissimum dominum regem Romanorum, & dominos legatos Concilii Constantiensis ex una parte, & dominos ambaxiatores dominorum illustrissimorum regum, ac potentum aliorum dominorum principum obediencie domini Benedicti ab altera, certa capitula pro unione in sancta Dei ecclesia consequenda concordata existierint, expressa atque jurata, & quod per dictum Concilium debeant approbari, ratificari, jurari; & si in aliquo prefatorum capitulorum, vel in eis capitulorum esset defectus ex parte nostra, quod pars altera per tractatum hujusmodi nullatenus obligatur, prout hinc in instrumento publico super hoc confecto plenius continetur. Ideo in favorem dictæ unionis ecclesie, & ne tam desiderabile bonum quomodolibet impediti valeat, vel differri, dicta capitula in propria forma, quam in dicto instrumento continentur, quantum ad me pertinet, approbo, ratifico, atque juro. Quia tamen in quibusdam capitulis videlicet in tertio, sexto, & octavo predictis tangitur, quod per futurum generale Concilium, & hoc Constantiensi Concilio ex altera obediencia unionis fiat electio futuri summi Pontificis, cujus intellectus videtur aliquatenus dubius. Ideo ne dictum juramentum meum fiat de mihi dubio, vel jure declarato, quorum ad hoc nec intelligere deberent, quod dictum Concilium eligat futurum summum Pontificem juxta modum & formam eligendi declararet; ita tamen quod non totaliter excludat illos, ad quos de jure pertinet electio.

In testimonium premissorum me subscripsi, Petrus cardinalis Cameracensis.

Subsequenter, reverendissimi patres domini protonotarius & prior ad reverendissimum patrem dominum Amadeum cardinalem Sabatium hora tertia post meridiem accesserunt, & similiter juramentum ab eo requisiverunt per eum prestandum. Qui dominus cardinalis tactis pectoralibus ad sancta Dei evangelia jurando confirmavit, approbavit, & observare promisit dicta capitula prout premittitur inita & publicata: salva tamen protestatione infrascripta, videlicet, quod per approbationem hujusmodi capitulorum non intendit quovis modo prejudicare juri & actioni particularis super recuperatione beneficiorum suorum, que habuit, & credit habere in partibus in regnis Hispaniarum: qua protestatione salva, juravit ut prius, & alii qui supra juraverunt.

Deinde accesserunt ad domum domini cardinalis Tricaricensis, ubi bina vice fuit responsum per familiares, eundem dominum cardinalem fore infirmum: & sic tunc, nec hucusque juravit.

Subsequenter iidem domini protonotarii accesserunt ad reverendissimum patrem D. Joannem cardinalem Ragusinum, qui post similem requisitionem approbavit & ratificavit meliori modo, quo potuit, & juravit observare, & non contravenire simpliciter, ut alii juraverunt. *Elisus b secularis.*

Die Jovis XIII. mensis Februarii predicti reverendissimi patres domini Nicolaus archiepiscopus Gneznenfis, Jacobus episcopus Placentinus, & Andreas Clericus Posnaniensis, ac ceteri ambaxiatores serenissimorum principum Uladislai Polonie regis, & Witoldi magni ducis Lituaniæ, proposuerunt eorum querelam contra Magistrum generalem, & eorum ordinem sancte Marie Teutonicorum pro eis D. Augustini de Pisis advocati consistoriali, ac D. Petri de Cracovia, in loco sessionis presentibus majori parte dominorum cardinalium, & suppositorum nationum Concilii Constantiensis, tamen obtenta per prius licentia in omnibus vacationibus. Quibus propositis nihil fuit per Synodum responsum, nec querela, licet predicta foret, notariis Concilii tradita. Eadem die Jovis XIII. mensis Februarii predicti presidentes omnium nationum existentes in loco nationis Germanicæ ad supplicationem, & scripturam serenissimi

b M. scho-
laris.

c Lege ex
m. Placen-
si.

d M. per
et.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

mi principe Sigismundi Romanorum regis saepe Concilio A
Constantiensi super hoc factas & directas miserunt ad re-
verendissimum patrem D. Joannem vicerecancelarium Ro-
manorum curiae certam litteram missivam, signatam & ma-
nicam eorum signetis, cujus tenor inferius est inferus:
putando ipsum dominum vicerecancelarium, ut mandaret
dominis auditoribus sacri palatii Apostolici causarum, ut
in causis primariorum precum suspendere deberent usque
ad adventum domini regis Romanorum. Quibus preci-
bus dominus vicerecancelarius annuens, statim misit ad
auditores praedictos, mandans ut de cetero suspendere
processus in causis ipsis, & nullatenus ulterius procederent,
nisi post adventum superadicti Romanorum regis.

Sequitur tenor litterae, & est talis.

Reverendissime Pater: Constat paternitatibus vestris
illustrissimum principem, & dominum dominum Sigis-
mundum Romanorum regem nationibus singulis patri-
bus suis litteris supplicasse, quod ipsi ordinare dignaren-
tur apud auditores causarum, quatenus in causis prima-
riarum precum suarum usque ad adventum ejus super-
sederent. Cum igitur in singulis nationibus
petitio praefati domini regis conclusa existat, supplica-
tur vobis per nationes universas, quod dictis auditori-
bus precipere dignemini, ne ipsi in causis hujusmodi
procedant usque ad adventum regis praefati. Presiden-
tes quatuor nationum suis sigillis.

*Congregatio de officiis curiae quondam Gregorii XII.
& de Hæretis citandis.*

De Jovis xx. superadicti mensis Februarii, Constancie in majori ecclesia, & loco solito tenta fuit congregatio generalis dominorum de Concilio, mane hora tertiarum, hora deputata pro sessionibus publicis per sacrum generale Concilium tenendis. Praesentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus Joanne episcopo Ostiensi vicerecancelario, Vivariensi, Antonio Bononiensi, Gabriele Senensi, & Petro Veronensi, Almanno Pisano, Branda Placentino, Antonio de Chalanco, Petro Fuxi, Amedeo Salutarum presbyteris, Ludovico de Flisco, Ottone de Columna, Lucido de Comitibus, & Francisco Florentino diaconis cardinalibus, sine solemnitatibus sessionis, videlicet officiorum Missarum, litaniarum, & aliarum orationum ad sessiones Synodales pertinentes: sed alias unus & agendorum dicta Synodus habere voluit, ac si sessio super iis publice cum solemnitatibus praedictis fuisset observata.

In qua quidem congregatione honorabilis vir magister Henricus de Piro, & Joannes de Scribanis promotores & procuratores ipsius Concilii Constantiensis a in publica ad hoc deputata sessione, quod omnes & singuli officiales domini olim Gregorii XII. ad singula officia, quae in sua curia exercuissent, tanquam officiales deberent admitti in obedientia Joannis Papae XXIII. & quae hodie per officiales ipsius domini Joannis exercentur, tamen cum conditione, cum honoribus, dignitatibus, emolumentis, ac omnibus, prout eadem officia exercuissent in curia ipsius olim Gregorii. Nihilominus tamen dicti officiales saepe conquesti fuissent coram nationibus, quod hujusmodi concordia, sive statuta, & diffinita per officiales olim Joannis minime observarentur, ipsosque officiales dicti Gregorii olim admittere recusaverunt, in detractionem, & honorem atque dedecus Concilii Constantiensis. Petens igitur per ipsum Concilium sive Synodum Constantiensem ordinare, statuere atque decernere, quod ipsi officiales ad officia hujusmodi, dignitates, honores, atque emolumenta admitterentur sine ulteriori dilatione.

Item, proposuit, quod per nonnullos detractores Concilii Constantiensis praedicti reperirentur, & praesertim in regnis Bohemiarum, & Marchionatu Moraviae, qui alias ad diversas mundi partes, & ad civitatem praesentem Constantiae suis litteris sigillatim scripserunt, quod Joannes Hus damnatus nuper per Synodum Constantiensem tanquam haereticus, & notorius scandalizator fidei ortho-

do, fuisset injuste, & contra omnem veritatem crema-
tus, qui apud illos scribentes fuisset vir sanctus & bo-
nae fidei ac innocens, sed propter invidiam cleri pig-
ris & incrassati fuisset datus, & traditus morti in-
nocens. Petens igitur magister Henricus de Piro nomine
quo supra, per ipsam Synodum Constantiensem sibi pro-
videri de remedio opportuno; citationemque ad partes
personalem contra omnes & singulos qui hujusmodi quid
contra Concilium scripserunt, & id in hoc diffamassent,
& quorum sigilla reperirentur in ipsis litteris per eos
ad Constantiam missis, & ibidem publice per suos af-
fixis forent impressa, seu affixa, & alios diffamatores,
& favores haereticos, & per edictum publicum, si opus
fuerit, in partibus in locis circumvicinis assignandum de-
cerni, & concedi debita cum instantia postulavit.

Item, memoratus magister Henricus nomine quo su-
pra proposuit, qualiter reverendus pater dominus Guil-
lelmus electus Argentinensis, familiarisque sui, necnon
venerabilis vir dominus Cantor Argentinensis essent ma-
le tractati, captivati, spoliati, & ultra modum injuria-
ti, hodieque tenentur captivati, & in vinculis, sive com-
pedibus ligati contra libertatem ecclesiasticam, & hoc
per capitulum, sive communitatem Argentinensem.
Quare petit super praemissis sibi provideri de remedio
opportuno, monitoriumque contra detentores eorundem;
& eorum bona, atque in juvatores, in forma solita, de-
cerni & concedi per dictam sacrosanctam Synodum Con-
stantiensem debita cum instantia postulavit, & alias om-
ni meliori modo per dictum Concilium sive Synodum
deliberandum.

Quibus per dictos promotores & procuratores debito
modo, quo licuit, propositis, de mandato ipsius Synodi
Constantiensis ascenderunt ambonem pro publicandis, sta-
tuendis, ordinandis, sive diffiniendis deputati reverendi-
ssimi patres domini Vitalis Tolonensis pro Gallicana, An-
tonius Concordiensis pro Italica, Nicolaus Merseburgensis
pro Germanica, & Patricius Cortagensis pro Anglicana
episcopi; pro nationibus ad omnia responderunt, *Placet*,
videlicet quoad admissionem officialium. Et idem primo
Antonius episcopus Concordiensis nationis Italiae nomi-
navit pro commissariis ad examinandum titulos ipsorum
officialium petentium se admitti, dominos Martinum epi-
scopum Aprutinum, Jacobum electum Pennensem: Vita-
lis episcopus Tolonensis nomine nationis Gallicanae nomi-
navit Joannem Patriarcham Antiochenum, & Step-
hanum episcopum Dolensem: Nicolaus episcopus Mersebur-
gensis nomine nationis Germanicae nominavit Ulricum
episcopum Verdensensem, & Joannem Abundi utriusque
juris Doctorem: Patricius episcopus Cortagensis nomi-
navit pro natione Anglicana se ipsummet & dominum
Thomam Polton protonotarium: cardinalis vero Vivariensis
nomine collegii cardinalium dominos Gabrielem Senensem,
& Amedeum Salutarum cardinales nominavit.

Deinde similiter responderunt, quoad decretum cita-
tionis contra adhaerentes opinionibus & sectis damnatae
memoriae Joannis Wicleff, & Joannis Hus, in regno
Bohemiae & marchionatu Moraviae.

Similiter ad monitorium contra Argentinenses in for-
ma. Quibus sic factis, venerabiles & circumsperti viri
dominus Petrus de Cracovia decretorum doctor, & Joannes
& Ulis praepositi Quinqueecclesiensis ascenderunt
ambonem eundem: & ipse dominus Petrus de Cracovia,
alias de Lymburga, legebat de mandato Synodi sive praedi-
ctae congregationis cedulam ipsorum officialium: Joannes
vero Usk legebat citationem decretam contra praedi-
ctos tenentes opinionem Joannis Wicleff, & Joannis
Hus. Monitorium vero contra Argentinenses non fuit
lectum. Quarum cedulae admissionis officialium, & citatio-
nis praedictae de quibus supra fit mentio, sequuntur tales.

Sacrosancta & generalis Synodus Constantiensis, quae
dudum statuit & ordinavit, quod officiales & curiales
venerabilis fratris Angeli episcopi Portuensis tunc Gre-
gorii in sua obedientia nuncupati officii, & gradibus ipso-
rum canonice adeptis gauderent, & ea rationabiliter admi-
mini-

^a Saepè ex miss. sed alias vim & effectum agendorum.

^b Adde ex miss. & nomine procuratoris hoc promotorio Henricus de Piro praedictus loquens proposuit. Qualiter alias juxta deliberata, conclusa, statuta, & ordinata per sacrum Concilium Constantiense, in publica. &c. quae in Lubecam editione desiderantur. M. E. Ub. ut infra.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

ministrarent, prout alii officiales obedientie olim Joannis Papae XXIII. indifferentes, salvo quod ubi in aliquo officio unicus, vel certus numerus secundum consuetudinem Romanae curiae, deberet haberi, circa hoc personaliter deputandus ab eo; dicta sacrosancta Synodus reservavit providens ad tollendum divisiones & discordias inter officiales & curiales, super admissione officialium & curialium hujusmodi obedientie dicti Angeli tunc Gregorii XII. nuncupati, ad sua officia & administrationes eorum exortas standum, quiescendum & ad pacificandum decernit & ordinat, quod praefati officiales de hujusmodi obedientia dicti Angeli tunc Gregorii XII. nuncupati; illi videlicet qui in scriptis dictorum officialium per dominum Angelum ad nos missis descripti existunt, ex nunc ad hujusmodi officia, nulla super canonica adeptione eorumdem officiorum discussione praehabita; ad ipsorum officiorum exercitium, & emolumentum una cum aliis officialibus admittantur iuxta formam & tenorem statuti & ordinationis praedictorum. Quod si aliqui ex eis forsitan hujusmodi officia canonice non sunt adepti, per hujusmodi decretum & admissionem nullum penitus ad hujusmodi officia, quae detinent, jus aut titulum acquirant, aut habeant quovis modo, nec ipsos intendit sancta Synodus per admissionem habitare. Et insuper dicta Synodus volens, ut statutum & ordinatio praedicta deducantur ad effectum, & nullus in officiis ipsis, qui canonice non sunt adepti, remaneat; deputat duos cardinales, & duos de qualibet natione per cardinales & nationes electos, qui de titulis canonice adeptis per eosdem officiales utriusque obedientie cognoscant & terminent, & eos qui hujusmodi officia canonice adepti non existunt, repellant ab eisdem, aliis dumtaxat in suis officiis remanentibus: super quibus dicta Synodus praefatis deputatis concedit & tribuit potestatem.

recursus, taliter commissis, si veritate nitentur, non immerito dolentes: volentes super iis inquirere veritatem, venerabiles fratres Joannem Patriarcham Constantinopolitanum, & Nicolaum episcopum Merseburgensem ad civitatem praedictam cum plena potestate super praemissis simpliciter & de plano inquirendi, & te informandi, & si ita esse reperirent, electum, & cantorem, & familiam praedictos cum rebus, & bonis huiusmodi libere in nostris manibus restituere faciendi, requisitionemque, & monitionem, cetera circa hoc utilia & necessaria faciendi duximus destinandos, parati de ipsis electo, & cantore, ac familia quorolantibus reddere bonum & breve justitiae complementum. Verum sicut postmodum ex patriarcha & episcopi nunciorum nostrorum praedictorum, qui ad eandem propter praemissa accesserunt personaliter civitatem, relatione intelleximus, quod quamquam praedictas captionem detentionemque notorias reperissent, & de aliis praemissis esset publica vox & fama, ac decanum & canonicos dictae ecclesiae Argentinensis, capitulum, & cives, magistris, consules, proconsules, & communitatem praedictos nostra pro parte requisivissent, & monuissent, ut electum, cantorem, & familiam praefatos cum hujusmodi bonis & rebus in nostris manibus restituerent, ut debebant, ac etiam tenebantur; offerentes nos ipsis de dictis electo, cantore, & familia, si de eis conquerebantur coram nobis, facere justitiae complementum, ut praefert; tamen ipsi decanus, & capitulum, ut permittitur, ac cives & magistri, nec non consules, proconsules & communitas praedicti hujusmodi requisitione & monitione obauditis, praedictos electum, cantorem, & familiam carceribus per eos detentos cum rebus & bonis hujusmodi in nostris manibus libere restituere denegaverant, vel saltem dilulerant, & differabant. Nos autem attendentes, quod subditi in eorum praelatos, & laici in clericos nullam penitus habent jurisdictionem ac potestatem; & quod praenata in libertatis ecclesiasticae & pastoralis dignitatis vilipendium non modicum & scandalum plurimorum redundare dignoscitur; nolentes hujusmodi manifestam offensam, sicut nec debemus, sub dissimulatione transire. Et licet contra praedictos decanum & capitulum, cives, magistris, consules, proconsules, & communitatem praedictos, & alios, qui culpabiles fuerint in praemissis, postenus juris severitatem exercere; tamen ad eos magis convincendos, mitius agere volentes; considerantesque sicut per summariam informationem super iis per nos habitam reperimus ad ipsos decanum, capitulum, cives, magistris, consules, proconsules, communitatem, & civitatem pro executione praesentium faciendam itus non patet accessus; ne propterea tanti, tamque graves, & manifesti excessus nostris conniventibus oculis remaneant impuniti: idcirco Deum praeculis habentes ex officio nostro, ad quod utique spectat ecclesiasticarum personarum injurias propulsare, ac libertatem ecclesiasticam pro viribus defendere, per hoc praesens publicum edictum in audientia publica contradictarum legendum & publicandum, & valvis majoribus Constantiensis, ac in Hagenvove, & in Sletstat oppidorum dictae diocesis ecclesiarum parochialium affigendum; dictos decanum, & capitulum, & alios ecclesiasticos, si qui, & quis se fatebitur esse culpabilem, & fuerint culpabiles in praemissis; nec non consules, proconsules, atque cives praedictos, ac quoscunque alios in praemissis culpabiles, videlicet in eorum singulos sub excommunicationis, & etiam interdicti eisdem ecclesia, & civitate, ac terris, locis, & dominiis, eisdem decano & capitulo, civibus, & communitati communiter, vel divisim subiectis, poenas quas ferimus in his scriptis, si monitioni hujusmodi non paruerint cum effectu, primo, secundo, & tertio, & peremptorie requirimus, & monemus, quatenus infra duodecim dies post lectionem, publicationem, & affixionem praesentium, ut supra faciendas, immediate sequentes: quorum duodecim dierum quatuor pro primo, quatuor pro secundo, & reliquos quatuor dies pro tertio & peremptorio termino & canonica monitione eisdem decano, capitulo, consilibus, & proconsulibus, civibus, communitati, & complicibus praedictis.

Citatio contra adhaerentes opinionibus Wickleff, & Joannis Hus, apparet infra in reproductione.

Ex collectione Barberiniana, & mss. Lipsici.

Tenor vero dicti monitorii, unde supra fit mentio, sequitur, & est talis:

Sacrosancta & generalis Synodus Constantiensis, universis Christi fidelibus salutem & omnipotentis Dei benedictionem. Dudum cum ad audientiam nostram fama publica referente, pervenisset, quod a Volgelmannus de Vomsgurgen decanus, & Fredericus de Zoerie canonicus, nec non Michael Melbruge, & Reihmus Barpie magister, & Ulricus Thet, alias Bafer, magister civitatis Argentinensis, de capitulo & canonicorum ecclesiae, & etiam consulum & proconsulum civitatis, & communitatis, & dictae mandato auxilio, favore, & assensu, seu hoc ratum & gratum habuerunt, cum nonnullis in ea parte complicibus dilecti ecclesiae filii Guillelmi de Astura Argentinensem, matrem, & pastorem animarum suarum, cui obedientias debitas & devotas facere praestarent, & praestiterant, ac exhibere, & praestare debebant, ac etiam tenebantur, in oppido d' Mallis Heuy Argentinensis diocesis de mensa episcopali Argentinensi existente, ad quod una cum praefato decano & canonico pro ipsius ecclesiae utiliter pertractandis & promovendis negotiis accesserant, suadente diabolo, Dei timore ac reverentia & obedientia postpositis, una cum dilecto ecclesiae filio & Frederico Debitz cantore ejusdem ecclesiae, ipsorumque electi & cantoris familia vi armata, ausu sacrilego, manus injicientes violentas ignominiose ad civitatem perduxerant, ac ex post detinuerunt, prout detinebant carceratos, nec non eosdem electum, & cantorem, ac familiam bonis & rebus spoliaverant, sacrilegium, & excommunicationem, aliasque censuras ecclesiasticas, & poenas in jure, nec non in statutis provinciae Moguntinensis, cujus dicta ecclesia existit, circa hoc editis prolatas damnabiliter incurrendo. Nos de tantis tamque gravibus excessibus propter nos, qui ad universalis ecclesiae reformationem sumus hic congregati, ad quos super quibuscunque quaestionibus contra electum cantorem & familiam praedictos haberi poterat

a Mss. Harzmannus de Vingung... b Mss. Zol... c Mss. R... d Mss. Mai... e Mss. Fri...

d Mss. Mai...

e Mss. Fri...

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

a M. Zalko
b M. Bader
c M. Schwenplug
d M. Schwenplug
e M. Schwenplug
f M. Schwenplug
g M. Schwenplug
h M. Schwenplug
i M. Schwenplug
k M. Schwenplug
l M. Schwenplug
m M. Schwenplug
n M. Schwenplug
o M. Schwenplug
p M. Schwenplug
q M. Schwenplug
r M. Schwenplug
s M. Schwenplug
t M. Schwenplug
u M. Schwenplug
v M. Schwenplug
w M. Schwenplug
x M. Schwenplug
y M. Schwenplug
z M. Schwenplug

c Forte, publicis

d M. Schwenplug

gimus & assignamus; prefatos electum & cantorem, A
cum hujusmodi eorum familia absque quolibet contra-
ditionis obstaculo plenarie in nostris manibus, seu com-
missariis a nobis super hoc deputatorum libere restitu-
tiant, ipsique oblata ipsa reddant, & reddi ac restitui
faciant, aut satisfieri procurant competenter. Quod si
forsan hujusmodi monitioni & requisitioni nostris in di-
cto termino parere contempserint, ex tunc prout ex tunc
eisdem decanum, & capitulum, consules, proconsules,
cives, communicatem, & complices, necnon omnes, &
singulos dicti sceleris patratore, & fautores per edictum
simile peremptorie citamus, ut die duodecima prefatos
duodecim dies immediate sequente prefatos Volgerman-
num decanum, Fredericum de a Zalko, nec non Reylin-
num b Barthe maig, Vicolicum Ches, alias Bader, &
Michaelen Merbruet personaliter in eorum propriis per-
sonis; alii vero omnes legitime compareant Constantie
coram nobis in loco publicis sessionis, si eam tunc fieri
contigerit, alioquin in sessione publica ex tunc imme-
diate sequente; ad videndum & audiendum se declarari
in censuras, & penas tam juris predictas, quam nostras
incidisse; vel ad dicendum & allegandum causam ratio-
nabilem, si quam habeant, quare parere, & declarari,
ut prefertur, non debeant. Certificantes nihilominus
omnes, & singulos supradictos, & eorum quemlibet,
quod si hujusmodi nostris monitioni & requisitioni pa-
rere & obedire, ac inscriptis terminis comparere cura-
verint, si non; nos nihilominus ad omnia & singula
premissa, & alia juris remedia in premissis opportuna
quomodolibet procedemus, justitia mediante; ipsorum
monitorum & citatorum ac quolibet ipsorum absentia,
seu contumacia eorum in aliquo non obstantibus. Loca
vero audientie contradicatarum nec non valvarum pre-
dicatarum tanquam publica, & idonea ad hujusmodi no-
stras monitionis & requisitionis litteras exsequendas du-
ximus eligenda, in quibus eisdem modo & forma pre-
missis decrevimus publicandas; quas illas quasi sonoro
preconio, & puculo iudicio adinstar edictorum publico-
rum, quas olim in albo pratorio scribebantur, publica-
bunt: volentes nihilominus, & in hac sacra synodali
auctoritate decernentes, quod hujusmodi nostre littere
modo & forma premissis exlocutae dictos sic monitos &
requisitos, & quemlibet ipsorum ardeat taliter & ad-
stringant, ac perinde valeant, & plenam obtineant ro-
boris firmitatem, ac si eisdem & cuilibet eorum in pro-
pria persona lecte & insinuate fuerint, ac principaliter
publicate. Cum non sit verisimile ipsis remanere inco-
gnitum, quod in locis tam c publicum existit omnibus
publicatum. Nos autem pro ipsius ecclesie Argentinensis
indemnitate ex certis causis omnem alienationem, hypo-
thecationem, & quamvis obligationem, & translationem
jurium, possessionum, & quorumcumque bonorum
ecclesiasticorum immobilium, & preciosorum mobilium
dictae ecclesie & mensis episcopalis Argentinensis, con-
tra juris prohibitionem fendam eidem electo penitus
interdicimus: ipsaque, & earum quamlibet, si forsitan
per eum fieri contingeret, nullas, prout erunt, ex tunc
prout ex tunc decernimus, & etiam declaramus.

Datum Constantie decimo mensis Martii, anno a Na-
tivitate Domini mcccxxvi. Apostolica sede vacante.

Ex colleBione Barberiana, & tribus Germanicis.

Congregatio generalis.

De Lunae vicesima quarta mensis Februarii predicti,
Constantie in ecclesia majori, in qua sessiones pu-
blie Concilii Constantiensis servari solent, mane hora
tertiarum, vel quasi, sancta Synodus, sive Concilium
ibidem in congregatione generali pro infra scriptis fenda
sollemniter congregata, & juxta licentiam obtentam
alias in omnibus nationibus quatuor, venerabilis & cir-
cumspetus viz Ardecinus de Novaria sacri consistorii
Apostolici advocatus, cum voluntate & licentia Syno-
di Constantiensis ibidem in modum generalis congrega-
tionis convocatae, una cum magistro Henrico de Piro
de Colonia licentiaro in decretis, & Gaspare d Stin-
plug: idem dominus Ardecinus pro excusatione domini-
rum magistris generalis ordinis sancte Marie Theutoni-
Concil. General. Tom. XXVII.

corum, totiusque ordinis, de impostis ipsis per serenif-
simum regem dominum Vladislavum Polonie regem, &
magnum ducem VVitolodum ducem Lituaniæ, ac propo-
sitis ad instantiam eorundem regis & ducis in proxima
alia congregatione, videlicet decima tertia mensis Ja-
nuarii presentis proxime preteriti respondendo: fecit-
que idem dominus Ardecinus unam brevem collationem
introduktivam. Qua completa, magister Henricus de Pi-
ro legebat nonnulla capitula continentia formam & tra-
ctatus habitos inter dominos de ordine ex una, & re-
gem atque ducem predictos ex alia parte a longis tem-
poribus citra; ipsoque magistro Henrico legente fatigato
dominus Gaspar e Schwenplug continuavit dictam lectionem,
licet propter ipsius conscriptione capitulorum in ea con-
tentorum prolixitatem, atque multitudinem non finivit,
neque registrandum notario tradidit. Quibus factis, li-
cet per congregationem nihil fuerit determinatum seu
conclusum, de mandato ejusdem congregationis idem
magister Henricus legebat unam aliam schedulam, in
qua deputabantur commissarii per sacrosanctam Synodum
Constantiensem, ac ipsam congregationem generalem
Synodum ipsam representantem, reverendus pater do-
minus Joannes patriarcha Constantinopolitanus & Nico-
laus f Druckel-Pichel sacre theologie professor, ad exa-
minandum & recipiendum testes, producendum in ma-
teria fidei contra magistrum Hieronymum de Praga, &
referendum. Qua commissione facta, idem magister Hen-
ricus de Piro de mandato simili legebat unam aliam
schedulam, in qua mandabatur omnibus & singulis of-
ficialibus olim obedientie Joannis XXIII. quatenus in-
fra certum terminum omnes & singulos officiales domini
Gregorii admittere debeant, sub pena in ipsa sche-
dula contenta: ac alias legit, atque dixit, ut in ipsis
duabus schedulis, quarum tenores inferius sunt inserti,
plenius continetur, & habetur. Quibus quidem schedu-
lis lectis, ad requisitionem domini Henrici de Piro, nec-
non magistris Joannis de Scribanis promotorum & pro-
curatorum tota congregatio respondebat ad duas schedu-
las ultimas, paucis exceptis, per verbum, *Placet*. Ta-
men reverendus pater dominus Patricius episcopus Corta-
genensis nomine nationis Anglicane ultra alias respon-
siones per generalem congregationem factas, respondit
per verbum, *Placet*. Super quibus iidem domini Hen-
ricus de Piro, & Joannes de Scribanis promotores, &
procuratores petierunt, & quilibet eorum petiit a reve-
rendis sedis Apostolicæ protonotariis, ceterisque notariis
atque scribis ad hoc deputatis, sibi fieri unum, vel plu-
ra, publicum, & publica, instrumentum, & instrumen-
ta, ad perpetuam rei memoriam. Presentibus ibidem
reverendissimis in Christo patribus Joanne Ostiensi, An-
gelo Prænestino, Laudensi Jordano, Albanensi Urbi-
no, Antonio Bononiensi, Francisco Venetiarum, Ga-
briele Senensi, Almanno Pisano, Branca Placentino,
g Petro Veronensi, Antonio de Calanco, Petro Came-
racensi, Guillelmo sancti Marci, & Petro Fuxi presby-
teris cardinalibus, necnon Ludovico de Flisco, Ame-
deo Salutarium, Ottone de Columna, Lucido de Comitibus,
& Francisco Florentino diaconis cardinalibus,
pro testibus infra scriptis, ceterisque regum Francie, An-
glie, Polonie, Jerusalem, Arragonie, Cypri, Norve-
gie, Svecie, & Dacie regum, necnon principum, pre-
latorum, universitatum studiorum, ambaxiatoribus, ac
aliis prelatibus, & nobilibus in numero copioso.

Item, schedulam commissariorum in causa fidei con-
tra Hieronymum de Praga super examinandum testium
inducendorum notarius non habuit. Tenores vero di-
ctarum schedularum videlicet conclusionis commissario-
rum ac admissionis officialium, de quibus supra fit men-
tio, sequuntur & sunt tales.

Ex colleBione Barberiana, & tribus mss. Germanicis.

Decretum super admissione officialium olim Gregorii.

Sacrosancta Synodus, &c. pro executione promisso-
rum domino olim qui Gregorius XII. dicebatur, man-
dat dominis vicecancellario, & summo pœnitentiario,
vicecamerario, auditoribus tam contradicatarum, quam
sacri palatii causarum Apostolice, rescribendarum, &
distri-

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

distributoribus tam cancellariis, quam penitentiariis, quatenus infra terminum quatuor dierum omnes protocolarios, auditores, abbreviatores, clericos camere Apostolicæ, ceterosque officiales, qui curis dicti domini olim Gregorii fuerunt, & quatenus traditi sunt per matriculas, vel capitula authentica, in ordine suo secundum temporis prerogativam recipiant, & admittant, & in matriculis, seu capitulis, & locis consuetis describi faciant & describant cum honoribus, & oneribus, & emolumentis consuetis, juxta formam decreti per dictam Synodum in publica sessione pridie die vicefima Februarii super promissione prædicta facti & determinati, non obstante aliqua litis pendente, aut alia quavis contradictione, vel appellatione, quas ex nunc tollit, irritat, & annullat. Et si quis prædictis contradixerit, vel ab eis appellaverit, cum per hoc videatur infringere fidem & promissionem sacri hujus Concilii factas causa unionis habende in Dei ecclesia, tanquam temerarius contraditor sit ab omni officio, gradu, dignitate, si quod haberet in Romana curia, ipso facto privatus. Et nihilominus aliter, & amplius puniatur, prout ejus temeraria contradictio mereri visa fuerit, nisi a contradictione & appellatione publice infra biduum respiciat. Insuper mandat iudicibus pridie die vicefima Februarii ad cognoscendum & terminandum de titulis officialium deputatis, quatenus infra mensem a die realis & effectualis admissionis prædictorum, de titulis eorundem officialium præsentium cognoscant & terminent, juxta formam eis dicta die vicefima Februarii traditam; absentium vero secundum distantiam locorum, & secundum quod dictis deputatis videbitur expedire, super quibus dicta Synodus tribuit eis potestatem.

*Ex collectione Barberiniana, & tribus mss.
Germanicis.*

*Congregatio generalis, in qua auditus legatus
Ferdinandi regis Arragonie.*

Anno, & indictione, quibus supra, die Lunæ secunda mensis Martii, Constantiæ mane hora tertiæ, vel quasi, fuit congregatio generalis Synodi Constantiensis ad audiendum venerabilem virum dominum Antonium, generalem ordinis fratrum de Mercede, ac ambaxiatores serenissimi principis domini regis Arragonum. Præsentibus ibidem reverendissimis dominis Joanne Osiensi, Angelo Prænestino, Jordano Albanensi episcopis cardinalibus, Antonio Bononiensi, Francisco Venetiarum, Almanno Pisano, Branda Placentino, Guillelmo sancti Marci, Petro Cameracensi, Antonio Aquilegeni, Antonio de Chalanco, & Petro Fuxi presbyteris, Amedeo Salutarum, Oddone de Columna, Lucido de Comitibus, & Francisco Florentino diaconis cardinalibus, aliisque regum, principum, prælatorum, universitarum, & communitatum ambaxiatoribus in numero copioso. In qua congregatione præfatus dominus Antonius generalis ascendeat ambonem: & antequam principisset aliquid, produxit duas litteras missivas, unam serenissimi principis Sigismundi Romanorum regis, aliam vero domini regis Arragonum, quæ litteræ successively fuerunt per venerabilem dominum Petrum de Cracovia decretorum doctorem lectæ de mandato congregationis sive Synodi Constantiensis prædictæ, dictam generalem congregationem representantis. Post quarum quidem litterarum lecturam memoratus dominus Antonius generalis, tanquam nuncius & ambaxiator domini regis Arragonum, fecit unam brevem collationem ibidem ad congregationem ipsam, recommendando ecclesiam Dei Concilio præfenti, quam ecclesiam in processu suæ collationis comparavit civitati Hierusalem; ulterius introducendo in eadem collatione magnam affectionem domini sui regis Arragonum, quam gessisset & gereret erga unionem ecclesie Dei: & quomodo ad oculum cum serenissimo rege Romanorum ad hoc laborasset & intenderet laborare, & ex quo restitueret habere prælatos de Hispania Arragonum; supplicavit ibidem inter cetera toti Concilio & Synodo Constantiensis, quod non cederet eos iudicium expectare, cum indubie prælati illarum partium, & ad minus ambaxiatores illorum regnorum venturi essent ad præfens Concilium, juxta concordata in Perpignano per dictos reges Romanorum, & Hungarie, ac Arragonie, & ambaxiatores Concilii

Constantiensis, & juxta eorum possibilitatem. Præsentibus ibidem dictis dominis pro testibus infrascriptis. Tenores dictarum litterarum, de quibus supra fit mentio, non fuerunt traditi notariis.

*Ex collectione Barberiniana, & tribus mss.
Germanicis.*

Congregatio generalis.

Anno, & indictione quibus supra, die Lunæ vicefima septima mensis Aprilis fuit congregatio omnium nationum in loco sessionis in modum & formam sessionis, sive publicæ congregationis Synodi Constantiensis Præsentibus reverendissimis in Christo patribus & dominis, dominis Angelo episcopo Prænestino Laudensi vulgariter dicto, Antonio Bononiensi, Antonio Aquilegeni, Gabriele Senensi, Petro Veronensi, Petro Cameracensi, Almanno Pisano, Antonio de Chalanco, Thoma Tricaricensi, Branda Placentino, Guillelmo sancti Marci, Petro Fuxi, presbyteris; Amedeo Salutarum, Lucido de Comitibus, Francisco Florentino, Ludovico de Flisco, Raynaldo de Brancaciis, Ottone de Columna, aliisque prælatibus, ambaxiatoribus regum Romanorum, Hungarie, Francie, Anglie, Arragonie, Portugallie, Polonie, Svecie, Dacie, Norvegie, Neapolitano, & Cypri, ceterisque nobilibus, & Christiano populo in numero copioso. In qua quidem congregatione reverendissimus in Christo pater & dominus dominus Joannes patriarcha Constantinopolitanus, & venerabilis vir magister Nicolaus a de Duchel Spuhel doctor in sacra pagina, alias in publica sessione sive congregatione generali commissarii deputati per ipsam congregationem ac Synodum Constantiensem in causa fidei mota contra Hieronymum de Praga magistrum in artibus, super receptione & examinatione testium in ipsa causa inductorum & inducendorum, & post eorum examinationem Concilio sive Synodo Constantiensis referendum, prout in quadam commissione sive supplicationis schedula, cujus tenor superius in die Lunæ vicefima quarta mensis Februarii proxime præterita est descriptus, plenius continetur. Ipsique domini Joannes patriarcha, & Nicolaus de Duckel Spuel receptis testibus, eisque per eos examinatis, volentes juxta mandatum Concilii & tenorem commissionis ipsorum facere relationem, ascenderunt ambonem ipsius Synodi Constantiensis, super quo sunt supplicationes, & decreta. Et retulerunt per os præfati domini Joannis patriarchæ per quos & quos testes articuli dati contra ipsum magistrum Hieronymum probarentur. Et qui articuli probarentur per famam publicam, de notorietate, de scitu, credulitate, sive alias, prout id in sumario de & super facto per dictos commissarios, & huic registro inferius colligato dicitur contineri.

Qui articuli, super quibus testes deposuerunt, fuerunt ibidem lecti per venerabilem virum magistrum Joannem de Rocha magistrum in theologia ordinis fratrum Minorum, quorum articulorum tenores inferius sunt inserti. Quibus articulis cum eorum convocationibus atque depositionibus lectis, fuit per Synodum avitatum, & conclusum, quod duo ultimi, videlicet domini Joannes patriarcha, & Nicolaus de Duckel Spuel illos articulos ostendant ipsi Hieronymo.

Subsequenter venerabilis vir dominus VVillelmus advocatus reverendi patris domini Hieronymi postulati ad ecclesiam Ariminensem, levavit se in medium ipsius Concilii sive Synodi Constantiensis, & petiit, tanquam advocatus ipsius domini Hieronymi postulati ac ecclesiam Ariminensem, postulationem de eo canonicè factam per Synodum sacrosanctam secundum juris ordinem protestatus fuit, quod tempus a jure præfixum de consecrandis episcopis sibi currere & labi non possit, propter retardationem confirmationis prænominati. Et super hoc petiit fieri a dominis protonotariis, ceterisque notariis & scribis dictæ Synodi unum vel plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta.

Quibus sic factis, similiter venerabilis, & circumspexit vir dominus Ardecinus de Novaria repetit, & proposuit confirmationem electionis domini Henrici Sivessii ad ecclesiam Senonensem, & produxit processum factum

*a Mss. de
Dinkelspuel.*

*b Mss. de
Dinkelspuel.*

*c Mss. de
supra, de
Dinkelspuel.*

*d Deest hic
quidpiam.*

super huiusmodi electione, qui fuit traditus domino de A Jacobo Rodini, & sedis Apostolicæ, & huius Synodi protonotariis, & processatus est ut supra per dominum Guillelmum advocatum, &c. Ex adverso vero reverendus pater dominus Antonius Amedeus Tollar electus Lugdunensis, tamquam procurator capituli Lugdunensis dixit, ecclesiam Senonensem esse subiectam ecclesiæ Lugdunensi, petens conservari jus ecclesiæ Lugdunensis, non tamen dicendo quicquam in personam domini electi, &c. Quibus præpositis venerabilis vir dominus Joannes de Scribanis, Henricus de Piro procuratores, nomine quo supra, petierunt sibi fieri unum, vel plura, instrumentum publicum, seu publica instrumenta, ad distamen sapientis, &c. Præsentibus, &c. ut supra.

a Mss. Kuvv.

Subsequenter vero magister Joannes de Scribanis nomine procuratorio domini Willelmi electi Argentinensis petiit declarari contentos in monitorio alias per Synodum Constantiensem decreto incidisse penas in ipso monitorio expressas per Synodum memoratam. Ex adverso surrexit venerabilis vir magister Henricus a Rivot, & dixit contentos & appensos in dicto monitorio non fore declarandos incidisse penas in eo contentas, cum non forent, nec essent in aliquo contumaces. Timensque ab eadem Synodo ulterius gravari posse, appellavit in scriptis a nonnullis gravaminibus, ut appellavit, sibi illatis per Synodum sive Concilium, sive iudices, aut commissarios, & petiit Apostolos sibi dari super appellatione sua prælibata. Et antequam fuisset responsum per dictam Synodum super datione Apostolorum prædictorum, circumspexit vir dominus Gaspar de Perusio advocatus Concilii, nec non electi Argentinensis, dixit quod a decreto Concilii non esset appellandum; & appellatio huiusmodi interposita esset frivola, & frustratoria, & ab eodem Concilio fore repellendam. Ardecinus de Novaria advocatus capituli Argentinensis ex adverso levavit se medium, & dixit ipsum monitorium esse nullum, & nulliter expeditum, & ipsum revocari petiit, atque tolli per Synodum sacrosanctam præfatam. Gaspar vero de Perusio, ipsum monitorium esse validum, & efficax, & ulterius ad ipsius monitorii declarationem, sive penarum contentarum in eodem per Synodum præfatam procedi debere dixit, & allegavit.

Quibus verbis per advocatos, sive partes hinc inde prolatis, levavit se in medium reverendus in Christo pater & dominus dominus Guillelmus cardinalis sancti Marci & dixit, se monitorium examinasse, & circa clausulam ibidem positam non processisse iuxta deliberationem aliorum dominorum cardinalium, cum esset impertinens ad huiusmodi monitorium: domino Joanne patriarcha Antiocheno contradicente, & dicente ipsum monitorium esse validum de jure, & procedi debere, & declaratio fieri super eodem per Concilium sacrosanctum Constantiense.

b Mss. Kuvv.

Quibus singulis visis, & auditis, Synodus sive congregatio præfata habita deliberatione super huiusmodi, prorogavit terminum declarationis statim petiit ad diem Jovis proxime futuram super declaratione alias fiendam in ipsa causa, ac dandum & recipiendum Apostolos tales, quales Henricus a Rivot procurator habere debeat, ad eandem diem, duxit præfigendum, & præfixerunt.

Subsequenter & ultimo in eadem Synodo, & per ipsam Synodum sanctam fuit decreta remissio ad partes super examinatione trium sanctorum de Suecia, Norvegia & Dacia regnis, ad instantiam domini abbatis Steyn tamquam procuratoris, prout in schedula, qua inferius ponitur, continetur.

Super quibus omnibus, & singulis fuit responsum per deputatos de mandato Concilii per verbum, *Piacet*, & mandat fieri instrumentum, & instrumenta, ut supra.

c Mss. Kuvv.

Tenores vero positionum & articulorum contra Hieronymum de Praga oblatorum una cum eorum responsis factis per ipsum magistrum Hieronymum, nec non appellationis interpositæ per magistrum Rivot, ac bulla remissionum ad partes, de quibus supra fit mentio, sequuntur, & sunt tales:

Articuli dati in causa fidei contra Hieronymum de Praga.

Oram vobis reverendissimis patribus & dominis, per sacrum generale Concilium Constantiense in materia fidei commissariis deputatis, promotor eiusdem Concilii in finem & effectum ut paternitatibus vestris de heresi & aliis criminibus notoriis eiusdem Hieronymi, de Praga, ut asserit, magistri in artibus, de heresi vehementissime suspecti, & per hoc sacrum Concilium Constantiense citati, Constantiæ positi, denunciati, dat & exhibit positiones, & articulos infra scriptos, quos, & se promotorio & infligatorio nomine eiusdem Concilii citra superfluum probationem admitti petit.

Ex eadem collectione, ac eisdem mss.

In primis enim dicit, asserit, ponit, & probare intendit quod in regno Angliæ fuit quidam hæresiarcha nomine Joannes Wicleff, qui nunc a sæculis ereptus, & hæreses suas prædicare ausus fuit, & dogmatizavit palam & publice.

Responso Hieronymi.

Respondeo quod probationem ejus non impedio.

1. Quod ipse quondam damnatæ memoriæ Joannes Wicleff quosdam hæreses seminavit, & nonnullos libros super hoc, & opuscula, videlicet quos dialogum, & trialogum distinxit, confinxit, quosdam in Anglia diversimode, & diversis mundi partibus distribuit, divulgavit, palam, publice.

Articulus iste non me tangit; non nego tamen quod vidisse, & legisse aliquos libros illius.

2. Item, quod inter ceteros errores in dictis libris contentos continebantur errores infra scripti. Et primo, Quod substantia panis materialis, & similiter substantia vini maneret in sacramento altaris post consecrationem.

3. Item, accidentia panis non manerent sine subiecto in eodem sacramento altaris.

d Forte, Item quod.

4. Item, Christus non est in eodem sacramento identice & realiter in propria præsentia corporali.

Fateor duas primas propositiones in suis libris legisse, de tertia non recordor.

5. Item, quod dicti libri per plerisque in theologia magistris & locorum ordinarios visi diligenter & examinati fuerunt; & propterea in diversis studiis privilegiatis, & præcipue in Saxonia & in Praga tamquam diversos errores, & hæreses in se continentes reprobati, palam & publice. Dico quod audivi.

6. Item, quod postmodum modernis temporibus infurderunt quidam iniquitatis filii, videlicet Joannes Hus, & Hieronymus de Praga prædicti & scientes dictorum librorum, ut præfertur, condemnationem, & scandalum, quod ex eorum dogmatizatione sequi potuissent in civitate Pragensi ac in toto regno Bohemiarum, & in diversis aliis regnis, huiusmodi libros, & errores ac hæreses in eisdem contentas dogmatizaverunt palam & publice.

Pro me tantum respondeo, quod falsum est, me dogmatizasse errores & hæreses ex libris ejus. Verum hoc profiteor, cum eram adolescens, habens ardorem discendi perveni in Angliam, & audiens famam Wicleff, qui fuit vir subtilis, atque magnæ excellentiæ ingenii, dum exemplaria & potui, dialogum, & trialogum transcripti, & mecum in Pragam transduxi.

e Forte, perit palam.

7. Item, quod dudum Papa Joannes XXIII. nunc dominus Balthassar Cossa nominatus Concilium generale pro reformatione ecclesiæ sanctæ Dei & extirpatione hæresum in alma urbe Romana de anno Domini MCCCXIII. palam & publice celebravit.

Nihil mihi de eo constat, an huiusmodi Concilium fuit Romæ celebratum, immo quod factum fuisset Pisis, credebam.

8. Item, quod omnes libri & opuscula dicti quondam Joannis Wicleff cujuscunque artis vel facultatis existentes, eius nomine intulati, legitime fuerunt in dicto Concilio sententialiter damnati, & comburi mandati, & combusti, & nihilominus fuit inhibitum ne quis Christi nomine insignitus auderet aliquem, vel aliquos, seu aliqua ex dictis libellis, tractatibus, & opusculis sub dicti Joannis Wicleff nomine subscriptos aut intulatos

ANNO
CHRISTI
1116.ANNO
CHRISTI
1116.

tos legere, & exponere, docere, vel tenere, allegare publice, vel occulte, etiam auctoritate Apostolica per censuram ecclesiasticam, etiam si opus fuerit, cum adjectione quod contra non parentes, tamquam contra fautores heresim procederetur. Et si quis huiusmodi sententiae, inhibitionis, decreti, atque iussionis violator atque contempstor existeret, statim idem Concilium contra ipsum veluti suspectum de fide procedere deberet: ac fuit, & est verum, publicum, & notorium.

9. Item, quod omnia, quae in dicto Concilio fuerunt facta, & praesertim dictorum librorum, ac errorum, & haeresum condemnatio, & librorum ipsius Wicleff combustio ad indubitam Hieronymi notitiam pervenit, & ipsum Hieronymum post duos menses a tempore publicationis & combustionis huiusmodi affecerunt & ligaverunt, & fere tenebatur, palam & publice.

10. Item, quod post huiusmodi librorum & haeresum condemnationem per dictum Romanum generale Concilium, librorum ipsius Wicleff combustionem, & eorundem in eodem Concilio auctoritatem plenam & indubitam notitiam antedictus Hieronymus de Praga habens dictos libros, & haereses in eis descriptas & contentas publice dogmatizavit, & disputavit in diversis mundi partibus, & praecipue Bohemiae, Hungariae, & Poloniae regnis, & propterea fuit de regno Hungariae expulsus. Et fuit, & est verum, publicum, & notorium.

Respondeo, quod non memoror me unquam alicubi aliquam haeresim aut quemcumque errorem scienter dogmatizasse, nec Hungariae fui expulsus, sed per litteras archiepiscopi Pragensis bonae memoriae contra me falsae scriptas, cum per regem sui archiepiscopo Strigoniensi traditus, ille me ad quendam pie tractavit; & tandem rex quendam baronem ad me direxit, & me plane absque omni fidei iuramento cautione liberavit.

11. Item, quod anno mcccc. nono die mensis Januarii ejusdem anni quidam magister Mathias de Glyxy, dictus pater quandam disputationem publicam, quodlibetum nuncupatam, in universitate studii Pragensis intinuit; & in ea fuit magna congregatio magistrorum, doctorum, scholarum, & honorabilium virorum in diversis facultatibus eruditorum, publicae, & manifestae.

12. Item, quod idem Hieronymus in dicta disputatione, quodlibetum nuncupatum, interfuit, & cum interesset, dicere publice non erubuit Joannem Wicleff fuisse virum catholicum, & verissimos libros compilasse, ac omnia in eisdem libris contenta fuisse, & esse verissima.

Respondeo. Dixi Joannem Wicleff multa bona potuisse, & scripsisse in libris suis; sed non dixi quod omnia contenta in libris dictis fuissent & essent verissima: nam nec omnia vidi. Sed hoc dico, quod quae bona Wicleff scripsit, de his laus illi, non mihi; quae vero mala scripsit, vituperium illi, non mihi.

13. Item, quod dudum de anno Domini mcccc. dictus Hieronymus de Praga, etiam ad defensionem dogmatum & errorum in dictis libris contentorum multos viros, & praecipue nonnullos cives Pragenses magnae prudentiae, divitiarum & potentiae induxit, ipsosque, & nonnullos magnarum scientiarum illuminatos viros, & praecipue illustrium Burgundiae & Brabantiae ducum ambaxiatores tunc in civitate Pragensi existentes; ac secum ad defendendum errores & libros praedictos consentientes non vitavit, & quantum in eo fuit, ut dictos errores profiterentur, laboravit, & operam dedit palam, & publice.

Quoad primam partem negat articulum fore verum; quoad secundam partem dicit, quod invitavit illos ambaxiatores ad quodlibetum, non ad sustinendum errores, sed ad honorandum eos, ut sui domini regis hospites.

14. Item, quod ex post dictus Hieronymus expulsus de regno Hungariae pervenit ad Austriam ad oppidum Viennense Pataviensis diocesis. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

15. Item, quod de anno Domini mcccc. de mense Decemb. dictus Hieronymus ascendens de Hung. venit Viennam, ubi propter infamiam haeresum, qua resperus erat, per officialem curiae, ac haereticae pravitatis inquisitorem, ad instantiam, & per scribam causarum consiliorum eiusdem Pataviensis fuit arrestatus, & coram quibusdam a multis sacrae theologiae, & decretorum doctoribus, at-

que aliis magistris, ac suppositis universitatis studii Viennensis, in eorum praesentia talis sacrosanctis evangelis juravit, & sub poena excommunicationis latae sententiae, quam ab ipso officiali lacrimis sponte in se recepit, promisit de oppido Viennensi nullatenus recedere, neque se quovis modo ab eodem oppido abstinere, donec responsione facta ad articulos sibi obiectos, & testibus contra ipsum productis, ipsa causa haeresis contra ipsum mora, seu incepta, sententiae calculo terminaretur. Et fuit, & est verum, publicum, & notorium.

Respondeo, quod violenter arrestatus fui, ne quicquam mecum, sed violenter mecum adsum est, nec habebat quamquam jurisdictionem supra me, quia de alia eram diocesi.

16. Item, quod in dicta causa aequaliter per eundem dominum officialem processu, & testibus receptis in forma juris, ipsique Hieronymo certus terminus in huiusmodi causa assignatus fuisset, dictus Hieronymus de dicto anno Domini mcccc. clam, furtive, & contumaciter de oppido Viennensi recessit, & aufugit, huiusmodi termino sibi praetexto minime expectato; praedictisque iuramento & obligatione sprecis, & contempsis.

Nec furtive, nec contumaciter recessi, sed violentiam mihi ab eisdem infligendam expectare non volui, prout nec tenebar, nec debui.

17. Item, quod huiusmodi termino sic, ut praemittitur, praetexto adveniente, & dicto Hieronymo minime comparente, sed contumaciter absente, praetextus dominus officialis iuxta exigentiam termini judicialiter decrevit, pronuntiavit, & declaravit ipsum Hieronymum contumacem, & contumaciter recessisse, atque perjurium, & excommunicationis sententiam propter suspensiones haeresis damnabiliter incurrisse; ipsumque de haeresi notabiliter suspectum fore, prout sic, vel aliter plus, vel minus in processibus super huiusmodi sententia confectis, et emanatis, plenius, et clarius continetur.

Dixit, quod post suum recessum poterant scribere quicquid volebant.

18. Item, quod post praemissa, dicti processus contra dictum Hieronymum decreti fuerunt solemniter publicati in valvis ecclesiarum Pragensis et Cracoviensis, nec non omnium sanctorum alias sancti Stephani Viennensis, et in quampluribus aliis locis solemnibus et insignibus diversorum regnorum et terrarum publice affixi, et divulgati, et sic fuit, et est verum.

Scio quod fuerunt publicati in Praga, alibi nescio an fuerint vel non.

19. Item, quod idem Hieronymus in dictis sententiis iam per quinquennium, vel circa damnabiliter, vel contumaciter inforduit animo indurato, claves ecclesiae contemnendo perseveravit, prout in eisdem perseverat, et sordescit in hodiernum diem.

Negat articulum esse verum in eo, quod contempsis claves ecclesiae, et si unquam fuerit excommunicatus, petit se absolvi.

20. Item, quod reverendiss. pater dominus Duvenco archiepiscopus Pragensis, in subsidium juris ad litteras excommunicationis domini officialis Viennensis, eundem dictum Hieronymum coram advocatum et citatum, ac exigente ejus contumacia, ac haeresi, criminibus notoribus, servatis servandis excommunicationis sententia similiter innodavit, et sic excommunicatum publice denunciari mandavit, prout etiam tamquam talis denunciatus fuit, in quibus per multos annos inforduit, prout sordet incorrigibilis, et pertinax, non curans ad gremium sanctae matris ecclesiae reverti quovis modo. Dictus Hieronymus fuit ubicumque ejus notitia habetur, pro tali, et ut talis habitus, tentus, nominatus, et reputatus; atque pro tali, et ut talis habetur, et reputatur.

Credidit quod archiepiscopus Pragensis persecutus est processum Viennensem, nunquam tamen vocato ipso Hieronymo.

Etiams negat, quod sit incorrigibilis; et in casu quo appareret ipsum aliquo tempore fuisse aliqua sententia excommunicationis innodatum, iterum et iterum petit se humiliter absolvi.

21. Item, quod dictus Hieronymus praemissis non contentus, sed maiora malis accumulans, sciens se huiusmodi sententia ligatum, in contempnum sanctae matris ecclesiae,

1116.

a M. Glym.

b Forte
1116.c Hic al-
quid deest

ANNO CHRISTI 1486.

ANNO CHRISTI 1486.

... in eccl[esi]a sancti Michaelis majoris civitatis Pragen[si]s de anno Domini mcccclxxx. & de mense Aprilis, de manibus cujusdam sacerdotis communicavit, & sacramentum eucharistie sumpsit. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

Quod primum partem negat articulum esse verum, propter primum dicta: sed ad illam partem, quod de manibus cujusdam sacerdotis sacramentum eucharistie sumpsit, facit articulum esse verum. Et adjunxit, quod unus ille sacerdos absolvit ipsum ad cautelam; quousque absolutionem in posterum posset obtinere.

22. Item, quod veritas fuit, & est, absque eo quod dictus Hieronymus unquam aliam absolutionem a predictis excommunicationis tenentibus humiliter petivisset, & obtinisset.

Dixit, quod usque ad hodiernam diem non scivit se excommunicatum, sed sive ris, sive non sit excommunicatus, non spernit, sed petit absolutionem.

23. Item, ponit ut supra, quod dictus Hieronymus existens infamator, & calumniator aliorum, & presertim ecclesie Dei, & suorum prelatorum, multos libellos scripsit contra Papam, & principes illustres dominum Ernestum Austriam, & Ernestum Bavarum duces, & eos affixit in mediastino & affigi procuravit; & specialiter contra dominum Sbiuconem archiepiscopum Pragensem se subscribens, libellum famosum in multis locis affixit, & in Bethleem cappella de quadam fenestra caput exponens tempore sermonis Joannis Hus, dominum Sbiuconem bonae memoriae infamavit graviter coram tota maxima multitudine populi, & contra ipsum populum concitavit. Et sic fuit, & est verum.

Negat articulum esse verum quoad illos dominos temporales; sed quoad archiepiscopum Sbiuconem factur, quod fecit querelam de eo, quod ipse non vocato contra ipsum Hieronymum ad Hungariam, &c.

24. Item, quod de anno Domini mcccclxxi. de mense Septembris in monasterio Carmelitarum in die sancti Vincentii martyris de mense predicto idem Hieronymus reliquias impostas, & per unum fratrem eas custodierem, & subsidium pro fabrica mendicantem, illas reliquias contempnibiliter in terra per quosdam laicos projecit mandavit, & procuravit, & disposuit, & fratres ibidem vituperavit, & percussit. Et sic fuit, & est verum.

Negat articulum esse verum, immo simpliciter factum esse mendacium.

25. Item, quod dictus Hieronymus ut sacrilegus ecclesiarum & sacerdotum Dei invasor, de anno, & mense predictis, manu violenta dictum monasterium invasit cum multis armatis, & fregit: ubi aliquos monachos vulneravit, & unum Predicatore[m] principis contra oratores VVicleff captivavit, & per multos dies in captivitate, & privatis carceribus habuit, & eidem multas intulit molestias & persecutiones.

Fabular. Tamen in casu monasterium intravi contendentem monachos cum duobus civibus, quorum servum incarceraverunt: & cum pacifice ibi loquerer cum eis, irruerunt super me multi armati cum gladiis: qui licet per manus nihil tunc habui, cuidam laico gladium violenter arripens contra eos, ut valui, me defendi, & post duos monachos judici tradidi, & unum pro me reservavi.

26. Item, quod dictus Hieronymus Beneficium de juvenis Boleslavie, predicatorem ordinis fratrum Minorum in platea coram multis injuriose alapizavit: & extra[m] portam cultello voluit eum percussisse cum eodem: quem verisimiliter interfecisset, vel lethaliter vulnerasset, nisi per quemdam magistrum Zdislavum de Lanetta tum fuisset prohibitus, & impeditus.

Respondit, quod cum ille monachus superbe responderet etiam nobilibus, Hieronymus de hoc eum increpans, ipse Beneficium verbis insultavit contra Hieronymum, tunc manu reversa tetigit eum per os.

27. Item, quod idem Hieronymus fratrem unum ordinis Predicatorum monasterii sancti Clementis de Praga ad apostasiam induxit: & cum eo, & aliis multis armatis ad priorem veniens, ipsum habitum monachalem abicere mandavit, & idem eum veste induit seculari, quem postea fovit in apostasia, qui etiam propterea submersus est. Et sic fuit, & est verum.

Quoad amicos, negat articulum: de juvenis factor quod pietate motus, quod prior non providebat ei de necessariis, & quod sponso posuit cappam ad pedes prioris, sponso recessit, & tandem casu fortuito balneado submersus est.

28. Item, anedictus Hieronymus Petrus de Valentia excommunicatum a domino Sbiucone bonae memoriae, aggravatum & reagravatum propter appellationem frivolam de non responsione librorum Joannis VVicleff per multos annos, scilicet sex, vel septem tenuit pro suo servitore, & pro suo servitore habuit, censuras ecclesiasticas non advertens.

Negat, quod non adverteret censuras ecclesiasticas: sed faceret, quod bona tanta, quanta poterat eidem Petro fecerat, non propter quod sit excommunicatus, licet sciret ipsum excommunicatum.

29. Item, idem Hieronymus in regno Poloniae diffensionem magnam fecit, & propter infensam haereticis cum captivari debuit, furtive recessit, & evasit.

Negat articulum esse verum.

30. Item, quod de anno Domini mcccclxxi. de mense Aprilis, dictus Hieronymus seductor, perversus predicator, fideles factos ad religionem convertos ad infidelitatem errorum reducere conatus est: & presertim in Lithuania, & Russia intrans ecclesiam eorum fidem, seu perfectam praesulit fidei Christianae, a quibus magna monera ex hoc reportavit. Et de hoc fuit publica vox & fama in Polonia, & Bohemia.

Respondit, quod illi erant baptizati secundum ritum Graecorum: & ipse Hieronymus interrogatus per duces & Vicarium, & episcopum loci illius, si erant baptizandi, Hieronymus consulari quod non, sed simpliciter in fide Romana instruendi.

31. Item, quod dictus Hieronymus suspectus est articulis VVicleff quadraginta quinque, quorum condemnationi factus in Praga semper contradixit, & principue de remanentia panis & vini in sacramento altaris post consecrationem sacerdotis. Et de hoc apud bonos & graves fuit, & est graviter accusatus, sive diffamatus.

Dixit, quod cum condemnatio fuit articulorum, tunc Jerosolymis eram, nec puto illos esse VVicleff, quin plures eorum.

32. Item, praefatus Hieronymus existens laicus, in habitu & tonsura laicali incedens, multis & diversis vicibus in diversis regnis in Mundi partibus, videlicet Poloniae, Cracoviae, Lithuaniae, Moraviae, & aliis regnis, tam publice, quam in angulis, & domibus, in castris & plateis, predicavit Joannem VVicleff, & ejus doctrinam approbando, & multos suis blandis sermonibus, & erroribus infecit, & corrupit, & pecuniam extorsit. Et sic fuit, & est verum.

33. Item, quod praefatus Hieronymus fuit & est fautor Joannis Hus principis; ipsum in doctrina & haeresibus suis approbans: per barones, nobiles tam in Bohemia, quam in Moravia ejus causam promovit, eumque quantum potuit, justificavit, & per hoc multos induxit ad suam sequentiam.

Respondit, quod dilexit Joannem Hus, tanquam bonum hominem, & qui libenter exercuit officium suum, non discurrendo cum mulieribus; & a quo nihil audivit haereticum, & quod multa imputabantur sibi, de quibus nullam habuit culpam.

34. Item, dictus Hieronymus in partibus, & in curia, per edictum publicum monitus fuit per processus Apostolicos, ut hujusmodi haereticus, & fautoris Joannis Hus abjuraret, & ab erroribus suis desisteret, minime facere curavit: & personaliter citatus ad curiam Romanam in materia fidei, ut se purgaret, per annum & ultra non curavit, sed pertinax remansit.

Negat quod ad ipsum unquam pervenerit aliqua citatio.

35. Item, quod idem Hieronymus profanis adhaerit, & ecclesias profanorum visitavit, in sancti Michaelis parochialem & cappellam Bethleem majorem civitatis Pragen[sis], & ad faciendam idem multos saeculares induxit.

Negat articulum similiter esse verum.

36. Item, quod ipse Hieronymus pluries apparuit in plateis cum centum, & aliquando cum ducentis armatis, faciens seditiones in clero & populo VVicleffis repugantes. Et sic fuit, & est verum.

M. S. M.

M. S. M.

M. S. P.

M. S. de In.

M. S. de Z...

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

Dixit, quod aliquando cum septuaginta apparuit. dum A
cum rege equitavit, sed non suis. Negat similiter ar-
ticulum esse verum.

37. Item, quod idem Hieronymus, dum illestris domi-
nus rex Bohemias fecit, & commisit justitiam Joannis
de Hus, & de aliis VVicleffis, ipse veniens tanquam
mendicus ad regem in uno asino nudipes, barba longa,
& disfidus equitavit, simulans hypocritice, se Christi
in hoc discipulum: ubi predicando ad partem VVicleffis-
tarum multos attraxit, & per hypocrisim hereticos & se-
ditiosos jam per regem damnatos a damnatione liberavit.

Nescit quid dicit: sed scit factum esse mendacium.

38. Item, quod dictus Hieronymus ad confirmandum
famae, & sanctitatem simulatam ipsius VVicleff, ut
falsarius litterarum studii Oxoniensis in fautores VV-
icleffistarum quandam litteram falsificatam legit, & pro-
nunciavit ascendens ad cathedram, sigillatam sigillo uni-
versitatis studii Oxoniensis, ut ipse asseruit, licet fal-
se: quae tamen littera fuit acquisita false, & subrepti-
tie, & per VVicleffistas confecta, & fabricata.

Nescit an fuit falsa, an non: fuit enim sibi data dum
esset in cathedra per quendam juvenem, ut in scholis
eam publicaret, quae dixit se fecisse.

39. Item, quod dictus Hieronymus visitavit secula-
res principes contra clerum, & induxit multos nobiles,
& clientes ad spoliandum clerum: & ipsis spoliatoribus,
scilicet a Wozoni, Ratzcovi, Robola laicis, & eis
frequenter adhaesit.

a Miff. Voo
xmi. 17
Kax. om. 17
Coll. a.

Negat articulum esse verum, quod non adhaesit Rat-
zcovi, Cobile, & Wozoni: sed locutus cum eis est,
non tanquam spoliatoribus, sed tanquam regis sui fami-
liaribus.

40. Item produxit seculares ad non curandum cen-
suras, ad vilipendendum reliquias sanctorum, & indul-
gentias.

Negat articulum esse verum.

41. Item, quod dictus Hieronymus est homo male
famae, & male conditionis, seditiosus, haereticus, in-
secutor, & dogmatizator; atque pro tali, & ut talis ha-
bitus, tenus, & nominatus palam & publice.

Dixit, quod non sunt conditiones caritatis illae, quae
contra me scripsit. Videat ipse ex qua conditione cari-
tatis hoc scripserit.

42. Item, quod dictus Hieronymus saepe & saepius
in diversis locis, & praesertim Parisiis, Coloniz, Hey-
delbergae, has infra scriptas conclusiones dogmatizavit,
legit, tenuit, & pertinaciter defendit, eas esse veras,
& catholicas asseruit.

In Deo sive divina existentia non solum est trinitas per-
sonarum, sed etiam quaternitas rerum, & quaternitas.
Item, istae res in divinis sunt distinctae, quod una non
est alia, & tamen quilibet earum est Deus.

Item, illarum rerum una est alia perfectior.

Item, in rebus creatis, ut in anima hominis est po-
nere trinitatem rerum in una essentia, videlicet memo-
riam, intellectum, & voluntatem in essentia animae
humanae.

Anima hominis est perfecta imago trinitatis, isto so-
lo dempto, quod anima hominis est creata, & finite
perfecta.

Memoria Angeli, sive voluntas ejus, seu intelligen-
tia est essentia Angeli, & tamen non est persona.

De potentia Dei absoluta Deus Pater potuit non ge-
nerare Filium.

Omnia futura de necessitate conditionata eveniunt.

Substantia panis vi consecrationis non convertitur in E
corpus Christi.

Dixit Joannem VVicleff non esse haereticum, sed san-
ctum hominem.

43. Item, dictus Hieronymus Parisiis in quadam deter-
minatione publicavit, quod Deus nihil poterat annihila-
re. Propter quod fuit per universitatem, & can-
cellarium compulsus ad revocandum, nisi clam a civi-
tate recessisset.

44. Item, quod dictae conclusiones, vel saltem aliquae
earum fuerunt, & sunt erronae. Et sic fuit, & est verum.

Dixit quod istae propositiones, quamquam ad debitum
intellectum sint verae, tamen non sunt in forma mea:
quaedam tanquam sententiam doctorum in rebus.

45. Item, quod de praemissis omnibus, & singulis fuit,
& est publica vox & fama.

Ad finem deliberandum, providendumque, & ad-
vivandum de modo procedendi, & continuandi proces-
sum contra Hieronymum de Praga asserunt magistrum
in artibus, delatum & multipliciter diffamatum de
diversis haeresibus per vos reverendissimos patres dominos
judices, & commissarios ad hujusmodi causam depu-
tatos, ne propter defectum plenariae instructionis con-
tingat evenire scandalum, quod potest formidari, si
ad ipsius nimiam facilem expeditionem procederetur. Et
quod in partibus Bohemias, & aliis diversis Mundi par-
tibus, quasi totius Christianitatis, pro homine male fa-
mae, & de haeresi vehementer suspecto, & seditioso ha-
beretur: teneretur, & reputaretur, ac pro notorio ha-
beretur: omnia infra deducenda, & multa alia erronea,
de quibus notatus est: & inde rabies frementium con-
tra doctrinam catholicam firmaretur, & augeretur: &
debilitaretur fidelium & catholicorum voluntas. Et si
evaderet debita cautela non adhibita, nunquam perfid-
ia Ariana in tantum nocuit ecclesiae catholicae & reli-
gioni Christianae, quantum faceret secta VVicleffistarum.
Propterea ultra iam dicta producta, & exhibita in cau-
ta huiusmodi instigator & promotor in causa eadem
ex officio deputatus, instigatorio & promotorio nomi-
ne officii vestri praedicti, addendo articulis pro parte
sua iam datis in meliori & aptiori loco quo fieri potest,
adiungit articulos hic sequentes: quibus petit per domi-
num Hieronymum de Praga principalem medio suo ju-
ramento singulariter singulis debite responderi: & si ne-
gati fuerint, se ad probandum petit admitti in curia,
& extra: ad onus tamen superfluae probationis minime
se adstringens, sed tantum ad quae poterit & sufficient.

1. In primis dat, & probare intendit, quod quidam
Joannes VVicleff damnatae memoriae se gerens dum vive-
ret pro presbytero, ac in artibus & theologia magistro in
regno Angliae, unde oriundus exstiterat; composuit &
compilavit diversos libros, & dialogum triologum, de
ideis, de dominio episcopali, de universalibus rebus,
& quamplura alia opuscula: in quibus inseruit diver-
sos errores, & dogmata haeretica & erronea; in fide
& moribus, & ea praedicavit, & docuit, & dogma-
tizavit, palam, publice, & notorie. Et sic fuit, &
est verum, publicum, & notorium.

2. Item, quod de dicta doctrina, & libris praefati
Joannis VVicleff fuerunt extracti per doctores & magi-
stros studii Oxoniensis, ad hoc legitime deputatos di-
versi articuli errores & haereticos continentes, quosque
dictum studium Oxoniense, doctoresque & magistri e-
jusdem doctrinaliter, & prout pertinuit ad eos, una
cum libris, ex quibus extracti fuerunt, debite condem-
naverunt; & ne legerentur, docerentur, aut dogma-
tizarentur, prohibuerunt. Et sic fuit, & est verum,
publicum & notorium.

3. Item, quod successive archiepiscopus Cantuariensis
Apostolicae sedis legatus suo generali Concilio provinciali
convocato, facta diligenti inquisitione de libris & do-
ctrina praefati Joannis VVicleff, quam reperiens erro-
neam in fide & moribus, scandalosamque, & se extol-
lentem adversus dogmata catholicae ecclesiae, eam di-
cto provinciali Concilio approbante, una cum libris, in
quibus continebatur, condemnavit, & eam doceri, &
praedicari prohibuit; notorie, & manifeste. Et sic fuit,
& est verum, publicum, & notorium.

4. Item, quod post damnatum obitum dicti Joannis
VVicleff damnatae memoriae Joannes Hus praedictus dam-
natos libros, haereses & doctrinam perverfam in se con-
tinentes, in partibus, maxime in civitate, & dioecesi
Pragensi legit, & dogmatizavit, tam ad clerum, quam
ad populum. Quodque in partibus eisdem propter hu-
jusmodi perverfas praedicationes, & doctrinas (proh
dolor!) in populo partium earumdem, & praesertim in
civitate Pragensi, perverfa secta VVicleffistarum intul-
xit, ac vigere incepit, prout hodie viget: qui haere-
ses, & errores dictorum Joannis VVicleff, & Joannis
Hus damnatorum in animarum suarum periculum doc-
ent, praedicant, tenent, & favent, & defendunt, W-
icleffis communitate appellati. Et sic fuit, & est verum.

b Forte, se
vunt

5. Item, quod propter praedicta nonnulli clerici, nobiles,
& lai-

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

Et laici utriusque sexus, & alii quamplurimi diversarum facultatum, hujusmodi hæreses seu errores tenentes & dogmatizantes, Wicleffis nuncupari, alios diversos Christi fideles utriusque sexus in fide catholica deceperunt, & decipiunt, clerum spoliaverunt, percutiunt, expellunt, & beneficiis eorum eos spoliant, alios Wicleffistas ad ea intrudunt, & intrudi procurant: claves & sacram ecclesiam publice contemnunt, & suis prælatis, & plebanis non obediunt; ad profanandum clerum ecclesie Romane compellunt, abbates, presbyteros, & alios clericos interficiunt, ecclesias vi excutiant, & seditionem contra clerum & Christi fideles faciunt, & procurant. Et sic fuit, & est verum.

6. Item, quod omnia & singula præmissa fuerunt & sunt publica, & manifesta, atque de eis omnibus, & singulis fuit, & est publica vox, & fama.

7. Item, quod præfatus Hieronymus postquam ad annos discretionis pervenit, & aliquid in scripturis & articulis incipiebat sapere, inclinatus fuit ad vias extraneas; ac perveris novitatibus & erroribus gaudebat, & præcipue ad errores Joannis Wicleff damnatæ memoriæ totum suum conatum dirigebat. Et sic fuit, & est verum.

8. Item, quod dictus Hieronymus ad terras regni Angliæ proficiscens diligenti studio libros Joannis Wicleff inquirebat, seu per alios inquire faciebat, ipsosque inventos & repertos etiam propriis suis manibus singulari devotione conscriberebat. Et sic fuit, & est verum.

9. Item, quod dictos libros dicti quondam Joannis Hus sic per eum etiam diversis temporibus & laboribus conscriptos, ut præfertur, in partes diversarum terrarum, & præcipue dicti regni Bohemæ portavit & publicavit, seu portari & publicari procuravit, offerens eorum diversis fide dignis testibus hujusmodi libros ab omnibus veram scientiam & notitiam habere affectantibus sine affectione fore diligendos & tenendos. Et sic fuit, & est verum.

10. Item, quod dictus Hieronymus iis non contentus, sed ut eo magis studiis & universitatibus totius orthodoxæ fidei approbationem retrahere potuisset, & non solum libros Joannis Wicleff persuasit, ut præfertur, eligendos, & tenendos, sed etiam alios libros a dicta sacrosancta ecclesia & universalibus studiis ut veros approbatos, & perveris doctrinis dicti Joannis Wicleff contrarios, asserunt publice, non attendendos, sed omnino rejiciendos. Et sic fuit, & est verum.

11. Item, quod dictus Hieronymus prioribus suis malis pejora cumulans, Pragæ in lectorio ordinariorum a disputatione ubi tunc tota universitas Pragensis erat congregata, ut eo magis & magis libros dicti Joannis Wicleff hæreticæ sectæ & errorum fautor, persecutor, nutritor, & dogmatizator extollere & magnificare potuisset, publice asseruit juvenes & scholares b dicti Joannis Wicleff non studentes, solum & dumtaxat cortices scientiarum querere, ac radicem veram, & vera fundamenta scientiarum minime invenire. Et sic fuit, & est verum.

12. Item, quod idem Hieronymus subsequenter & in eodem loco proxime supradicto, publice persuasit omnibus & singulis scholaribus, & secundum cum utiliter studere volentibus, ut aliis libris a dicta sacrosancta ecclesia receptis, & universitatibus studiorum universis, ut præfertur, approbatis, penitus & omnino reiectis & dimissis dumtaxat ad scientiam dicti Joannis Wicleff, & in ejus libris traditis anhelarent, quos dixit omnium verarum scientiarum firmas radices & vera fundamenta, palam & publice.

13. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit, & est publica vox, & fama.

14. Item, quod dictus Hieronymus ab uno, duobus, tribus, quatuor, quinque, sex, septem, octo, novem, decem, undecim, duodecim annis proxime præteritis & citra, & supra fuit, prout hodie est, homo malæ famæ, & malæ conditionis, seditiosus, hæresum infecutor novarum, & suspellarum sectator, & præcipue Joannes Wicleff hæreticæ, sectæ, & erroris fautor, persecutor, nutritor, & dogmatizator, ac pro tali, & ut talis in regno Bohemæ, & in aliis diversis partibus quasi totius Christianitatis fuit habitus, tentus, nominatus, & reputatus, habeturque, tenetur, & reputatur, palam publice & notorie.

15. Item, quod idem Hieronymus in suis libris & per Concil. General. Tom. XXVII.

A veris doctrinis quamplures utriusque sexus homines olim catholicos in fide recta sentientes non solum in errorem adduxit, ut in perfidiam & pravitatem hæreticam ceciderint, sed & nonnulli ex eisdem sic deducti in dictis perfidis & erroribus ab hac luce damnabiliter decesserunt.

16. Item, quod quam plures per eundem Hieronymum totaliter seducti, ut præfertur, in dictis erroribus taliter obstinati et excoecati fuerunt, et sunt, ut ipsorum errores fore veritates evangelicas publice, et occulte, licet falso, asserere præsumpserunt, et præsumunt; ac evangelia, et doctrinas Christi in omnibus se jactant sequi, hujusmodi perveris erroribus firmiter in hærendo, prout hæc omnia, et singula in et per diversa loca regni Bohemæ adeo sunt publicata, et notoria, ut nulla, &c.

17. Item, quod postmodum aliquo decurso tempore Hieronymus de Praga reus, & delatus in causa hujusmodi, præmissorum condemnationem librorum & doctrinæ Joannis Wicleff non ignorans, appetiit & voluit contaminari doctrinæ prædictæ, in illa studuit, quantum potuit, & libros eam continentes jam damnatos, ut præfertur, corripuit: & quorum exempla habere potuit, eos pro tunc in Angliæ, & studio Oxoniensi conscripsit, & exquisitos apud se habuit, & custodivit, & eos ad studium Pragensis secum apportavit, videlicet dialogum etialogum de corpore Christi majorem, & minorem, de ideis, de compositione hominis, de simonia, de morte, de hypotheticis, quos habere potuit & notorie. Et sic fuit, & est verum, publicum, notorium & manifestum.

18. Item, quod instructus in illa nefaria doctrina, & habitis passibus in libris, ut supra, eam continentibus, & apud se existentibus in Praga, ac in regno Bohemæ sæpe sæpius, ac diversis vicibus, anno Domini millesimo quadringentesimo secundo, tertio, quarto, quinto, sexto, septimo, octavo, nono, decimo, undecimo, duodecimo, decimo tertio, & decimo quarto de mense Januarii, Februarii, Martii, Aprilis, Maji, Junii, Julii, Augusti, Septembris, Octobris, Novembris, & Decembris, ac per dies dictorum mensium, dogmatizavit, docuit, & plures in eo contaminavit, intrans domum virginum, & viduarum, & nobilium, tam in regno Bohemæ, quam in terra Moraviæ, ipsi seduxit a veritate evangelica, & in perfidia Wicleffistarum instruendo, & inter ceteros Joannem Cristaminum Hus damnatæ memoriæ primo instruxit, qui postmodum se totaliter ad illam dedit perveram doctrinam, & contra fidem catholicam se erexit: & ipsi Hieronymo, Cristomio, & Jacobello, & Joanne Hus mutuo se juvantibus cum sibi adherentibus, commoveri fecerunt tenentes perveram dictam doctrinam, & sectam Wicleffistarum, contra clerum & alios tenentes fidem, & doctrinam catholicam in civitate & diocesi Pragensi, cum scandalo maximo, palam, publice, & manifeste; & sic fuit, & est verum.

19. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit tunc, prout hodie est, publica vox & fama.

20. Item, quod dudum de anno mcccciii. die decima octava mensis Maji, Pragæ in collegio Caroli, in stuba facultatis, fuit facta plena & generalis congregatio omnium magistrorum studii Parisiensis: ibidemque articuli quadraginta quinque extracti ex libris Joannis Wicleff damnatæ memoriæ per magistros prædictos fuerunt publice lecti, & condemnati: & mandatum fuit per rectorem pro tunc universitatis prædictæ, quod nullus de dicta universitate eisdem de cetero teneret, dogmatizaret, aut defenderet quoquo modo, sub pœna præfati juramenti. Et sic fuit verum, publicum, notorium, & manifestum.

21. Item, quod subsequenter anno Domini mccccix. de mense Augusti iidem articuli fuerunt condemnati scholasticæ, & prohibiti dogmatizandi sub pœna exclusionis, & carentia omnium commodorum nationis in nova civitate Pragensi, in domo nationis Bohemorum in fossato, ubi quadraginta magistri erant præsentés, prohibitioni consentientes, & damnationi, & multibacalaurii, & studentes, inter quos creditur dictus Hieronymus fuisse unus. Et sic fuit, & est verum, publicum, notorium, & manifestum.

22. Item, quod subsequenter de anno Domini mccccx. & de mense Junii anni ejusdem, libri Joannis Wicleff, videlicet dialogus & etialogus, per doctores & magistros
Hhh studu

a Forte.
disputatio
nom.b Forte.
in libris
dicti.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

studii ad hoc legitime deputatos fuerunt diligenter examinati, & per episcopum Pragensem in curia & domo episcopali, auctoritate Apostolica tanquam etroni, & hæreses in se continentes solemniter fuerunt condemnati, & ceteri quaterui, in quibus dicti libri erant descripti, combusti & prohibiti in generali Synodo sub pena late sententiam prædicari, defendi, doceri, & quovis modo dogmatizari; palam, publice, & notorie.

23. Item, quod subsequenter de anno Domini MCCCCXII. de mense Januarii ejusdem anni generale Concilium in urbe Romana fuit, & erat legitime convocatum, & congregatum in ecclesia & basilica sancti Petri: & certa die ejusdem mensis Papa presidente in eodem Concilio, ipsoque generali approbante Concilio, omnes & singuli præmissi libri & opuscula ejusdem Joannis Vvicleff, & ipsius nomine intitulati, cujuscumque artis & facultatis existere, omnisque ejus doctrina & perversa dogmata, fuerunt, & sunt, solemniter & matura deliberatione habita, sententialiter & diffinitive condemnata: & prohibitum sub pena favoris hæresis, ne quis dictos articulos quadraginta quinque, aut doctrinam contentam in dictis libris Vvicleff auderet vel præsumeret publice vel occulte docere, prædicare, dogmatizare, afferere, aut quovis modo defendere. Et dicti libri fuerunt mandati concremari ubicumque possent vel valerent reperiri. Palam, publice, & notorie.

24. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit tunc, prout etiam nunc est, publica vox & fama.

25. Item, quod dictus Hieronymus de Praga reus & delatus in causa hujusmodi prædictam condemnationem quadraginta quinque articulorum primo factam in Praga per universitatem, & postea librorum Vvicleff cujuscumque artis vel facultatis factam in urbe Romana, ut præfertur, scivit, & audivit, nec illorum ignorantiam prætereundum potuit, neque potest, illosque recipere, & admittere: & sub pena perjurii, & favoris hæresis, & excommunicationis, totaliter obedire debuit, & prout debet, tenetur adhuc, notorie & manifeste.

26. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit, prout hodie est, publica vox, et fama.

27. Item, quod postmodum præmissis non obstantibus, præfatus Hieronymus fautor et defensor dicti Vvicleff et ejus nefandæ doctrinæ prædamnatæ se annis, et mensibus, ac diebus dictorum mensium ostendit, et exhibuit sepius in civitate Pragensi in lectorio ordinariorum disputationum, & in cappella Bethleem, et diversis aliis dicecesibus temere ausus fuit nominare, et nominavit palam et publice præfatum Vvicleff virum præsanctissimum, et evangelicum prædicatorem, atque verum fidei doctorem. Et sic fuit verum, publicum, et notorium.

28. Item, quod præfatus Hieronymus eundem Joannem Vvicleff damnatum, ut præfertur habuit, et adhuc habet hodie pro viro sancto; in domo, quam inhabitat in Praga in quadam camera ejusdem domus, eundem Vvicleff, seu ad ipsius representationem quandam imaginem pingi fecit cum diademate in circumferentia capitis ad modum sancti; & cum venerabatur, et adorabat tanquam sanctum; et quamplures induxit ad ipsum adorandum, et idolandum, crimen idolatriæ & hæresis damnabiliter in hoc committendo. Et ita fuit, et est verum, prout hodie dicta pictura demonstrari potest palam, publice, notorie, et manifeste.

29. Item, quod præfatus Hieronymus post prædictas condemnationes in civitate Pragensi, et pluribus locis aliis publice, et sæpe et sæpius dixit, et pertinaciter defendit, quod dictus Joannes Vvicleff nunquam erravit; quodque eius damnati articuli, et doctrina erant et fuerant catholici, et evangelici; et quod iniuste, et irrationabiliter fuerant condemnati: et quod condemnantes non habebant potestatem eos condemnandi: per hoc defendens doctrinam hæreticam, et negans auctoritatem et potestatem esse apud sedem Apostolicam et generale Concilium condemnandi errores, et hæreses, et præsertim quadraginta quinque articulos et libros dicti Joannis Vvicleff, diversimode, ut præmittitur, condemnatos: quod hæreticum est vere, et manifestum.

30. Item, perseverando obstinate in favoris, adhaerentia, et defensione dicti Vvicleff, et ejusdem librorum, et dogmatum damnatorum: et quod postquam fuit

mandatum, quod omnes degentes in civitate vel diocesi Pragensi, habentes libros continentes doctrinam dicti Joannis Vvicleff debeant eos portare archiepiscopo Pragensi, ausus fuit dictus Hieronymus, et præsumptivè certos libros, tractatus, doctrinam damnatam ejusdem Joannis Vvicleff, in studio sive scholis Pragensibus publice, & locis diversis aliis sustinere, atque studere, et defendit, et contenta in eis prædicavit, docuit, et dogmatizavit. Et nihilominus quosdam alios prætorios magistrorum studii Pragensis ad valvas collegii Caroli; et diversas ecclesias parochiales defendentes, docentes, et prædicantes certos alios tractatus, et libros dicti Joannis Vvicleff induxit, et per eos defendit, prædicari diversis vicibus fecit, seu procuravit in collegio Caroli, et universitate studii Pragensis, palam, publice, et notorie.

31. Item, quod per exquisitos et diversos modos idem Hieronymus conatus est, et attentavit, atque de facto fecit defendere, et sustinere doctrinam dicti Joannis Vvicleff; et quoscumque tam clericos, quam laicos adhaerentes determinationi et condemnationi, tam in Synodo archiepiscopali Pragensi, quam in Romano generali Concilio ultimo solemniter celebrato factis, de libris et doctrina dicti Vvicleff, detestantes eandem doctrinam, quantum potuit, impugnavit, et impugnare fecit, et vexare per incarcerationes, bonorumque suorum occupationem, et per alia diversa exquisita vexativa remedia: sic terrendo quos poterat, ut nullus auderet impugnare dictam pestiferam doctrinam, in quantum voluit, et potuit, publice odio prosequabatur, palam, publice, et notorie. Et sic fuit, et est verum, publicum et notorium.

32. Item, quod dictus Hieronymus, sic odio prosequens catholicos, et detractorem ecclesie quoad damnationem librorum dicti Vvicleff adherentes, de anno Domini MCCCCXI. et de mense augusti ejusdem anni, honestum virum N. de Cukellefabris in dicta civitate Pragensi moram trahentem, perversas doctrinas dicti Joannis Vvicleff, et Joannis Hus, et eorum falsas insanas, et hæreticas asserentem, capi fecit, et miserabiliter incarcerari, et viriliter tractari, et verberari publice in mediastino majori civitatis Pragensis cum poponibus lapidibus impositis, et ovis putridis, tanquam maleficum, et a veritate devium, in fidei orthodoxæ vilipendium. Et sic fuit, et est verum.

33. Item, quod dictus Cukellefaber sic, ut præmittitur, diversis verberibus, et a violentis concussus, et a Forte, *ver-*
lentius.

34. Item, quod idem Hieronymus de anno Domini MCCCCXII. et in die sancti Wenceslai martyris, et patroni regni Bohemæ, qui fuit penultima dies mensis Septembris ejusdem anni, quosdam religiosum virum patrem Nicolaum monasterii sanctæ Mariæ in Arena ordinis Carmelitarum dictæ civitatis pragensis servum Dei, in dicto monasterio ad populum prædicantem doctrinam dicti Joannis Vvicleff esse hæreticam, & ab ecclesia Dei reprobatum affirmantem, et prædicantem in dicto monasterio, manu violenta et sacrilega cepit, et captivavit, cum duobus aliis fratribus dicti monasterii, et captivum deduxit; alios vero duos fratres judici seculari dictæ civitatis tradidit, qui eosdem ad carceres dictæ novæ civitatis captivos posuit inter latrones, & fures. Et sic fuit & est verum.

35. Item, quod dictus Hieronymus præfatum fratrem prædicatorem de dicto monasterio captivum abduxit, et eum per plures dies in sua captivitate in carceribus detinuit, eidem plura diversorum tormentorum genera incurrit, ac postmodum eis non contentus, sed pejora malis accumulans, eundem fratrem fune ligatum et constrictum in flumine Multaviæ aqua vehementi et magna prope dictam civitatem Pragensem decurrente de navi projecit, dicens ad dictum fratrem hæc, vel similia verba: Dicet mihi, monache, nonne magister Joannes Vvicleff fuit sanctus, et evangelicus prædicator? volens eundem compellere ad revocandum ea que dixerat in ambone de hæretibus dicti Joannis Vvicleff. Quodque eundem fratrem submersisset, nisi auxilio cujusdam clientis, et suorum familiarium supervenientium a tantis periculis liberatus fuisset. Palam, publice, et notorie.

36. Item, quod dictus Hieronymus quampluries, et sæpe sæpius in diversis locis, et temporibus, et præsertim

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

tim in civitate Pragensi in regno Bohemico, & aliis locis circumvicinis, coram diversis utriusque sexus hominibus, animo & intentione doctrinam quendam Joannis Wicleff damnatae memorie defendendi, & manutenuendi, & alios in ejusdem doctrinae erroneas deducendi, super superius, & diversis vicibus, et praesertim de annis Domini millesimo quadringentesimo quarto, quinto, sexto, septimo, octavo, nono, decimo, undecimo, & decimo tertio, videlicet de mense Januarii, Februarii, Martii, Aprilis, Maji, Junii, Julii, Augusti, Septembris, Octobris, Novembris, & Decembris; necnon diebus dictorum mensium, publice asseruit, dogmatizavit, & tenuit inter alios errores articulos erroneos infra scriptos.

1. Item, quod in sacramento altaris post consecrationem remanet panis materialis, & quod panis in sacramento altaris non transubstantiatur in corpus Christi.

2. Item, quod panis non transubstantiatur in corpus Christi in sacramento principaliter, & corporaliter, sed ut signatum in signo. Et ad sic credendum induxit & seduxit quosdam, qui adhuc damnabiliter in dicto errore perseverant. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

3. Item, quod in hostia sive sacramento altaris non est vere Christus: & ad hunc hujusmodi errorem deducere tali vel simili persuasione arguebat. Nam Christus passus est in cruce: sed hostia altaris nunquam est passa, neque patitur; ergo in hostia altaris non est Christus.

4. Item, mures non possunt comedere Christum, sed mures possunt comedere hostiam consecratam; ergo hostia in sacramento altaris non est Christus.

5. Item, hostia in sacramento altaris non est Deus: quia presbyter non potest consecrare creatorem suum, videlicet Deum: sed presbyter consecrat hostiam; ergo in hostia altaris non est Christus.

37. Item, quod ad firmendam doctrinam damnatam dicti Joannis Wicleff, et confundendam catholicam fidem, de annis, & mensibus, ac diebus, ut supra, dixit, asseruit, ac publice predicavit, quod nullus quantum ad triumphum martyrii, seu aureolam confessorum atque virginum in caelis coronabitur, nisi credat, teneat, menteque & ore confiteatur fidem & doctrinam, quam dictus Joannes Wicleff scripsit, docuit, atque predicavit, & in suis libris, & opusculis continetur, nec extra illam est vera doctrina. Et ita fuit verum, publicum, notorium, & manifestum.

38. Item, quod dictus Hieronymus sentiens sacerdotes & alios litteratos sibi contrarios in supra proximo errore, ad hoc ut suam haeresim executioni mandare posset, errores erroribus accumulavit, & de novo tenuit, & asseruit, quod virgines, & viduae, immo cujuscumque status atque sexus rustici, atque plebei doctrinam dicti Wicleff credendo & veraciter defendendo, & realiter impugnando ea quae in studio Oxoniensi, & Synodo Cantuariensi, & sancto Romano Concilio generali sunt successivis temporibus in contrarium condemnata, post hanc vitam in caelis triumphatores repromittent. Et ita fuit publicum, notorium, & manifestum.

39. Item, quod dictus Hieronymus per a excommunicationem sua furiositatis in vulgari Bohemico fecit, seu fieri procuravit cantilenas & carmina, continentes in sensu & effectu verba canonis constituta & ordinata ad consecrationem Christi, quas mechanici didicerunt, & eas cantant; & cum illis dicunt se consecrare corpus Christi, quod perficere attemptant diversis horis; propter quod invaluit pessimus error, & maxima commotio contra sacerdotes, & illos de clero in partibus Bohemiae, & partibus circumvicinis. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

40. Item, quod dictus Hieronymus ad confirmationem suorum errorum, & haeresim, ut praedictos laicos in suo pertinaci errore confirmaret, & ut se habiliores & digniores reputarent ad praemissa, instruxit quantum potuit, & plurimas cantilenas composuit, & composuit, in quibus tetrum biblicum & sacrae scripturae expressit, & capitula convocavit: ut ipsi soli videantur, & non ecclesia Romana, neque alteri de clero sacrae scripturam intelligere: quas ad confusionem illorum de eccle-

Council. General. Tom. XXVII.

a Legi ex msa. per inscriptionem.

sa, quando placet eis in plateis publicis de die & de nocte manifeste decantant.

41. Item, quod idem Hieronymus postquam diversos laicos verba consecrationis, & cantilenas hujusmodi docuit, tenuit, dixit, & predicavit, asseruit, quod laici utriusque sexus, videlicet viri & mulieres de secta Wicleffitarum existentes, & doctrinam Wicleff summiter devotes tenentes, possunt consecrare corpus Christi, baptizare, confessiones audire, atque alia quaecumque ecclesiastica sacramenta conferre, dummodo profertur verba apta & ordinata ad consecrationem, & sacramentorum collationem. Et quod talia sacramenta sunt tantae efficacitatis & virtutis, ac si per sacerdotes juxta formam ecclesiae conferrentur, & conferrentur: per hanc damnabilem haeresim volens taliter enervare potestatem & auctoritatem ecclesiae, in damnationem animarum ex hoc: & corpus Christi posse confici per eos quaecumque velint, & quaecumque hora, etiam asseruit, & publice dixit. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

42. Item, quod de praemissis omnibus, & singulis fuit, & est publica vox & fama.

43. Item, quod dictus Hieronymus de anno Domini MCCCXIX. die Dominica proxima post festum Assumptionis Mariae Virginis, in civitate Pragensi, & diversis aliis locis, & specialiter in cappella Bethleem nuncupata predicavit, docuit, & asseruit, similem haeresim, quam tenuit Joannes Hus, videlicet quod excommunicatio Papae, episcopi, vel cujuscumque alius ministri ecclesiae non sit timenda, nec curandum de ea, nisi de quo constaret excommunicatum prius a Deo; & propterea excommunicationes latae in loco Pragensi contra defendentes doctrinam Wicleff, & interdictum in loco appositum auctoritate Apostolica in nullo esse tenendum, neque de excommunicatione curandum: quia nec Papae nec alicui alteri ministro ecclesiae erat, neque unquam fuerat talis, neque tanta potestas attributa a Deo. Et propter hoc de facto in pluribus locis & civitatibus diocesis Pragensis fuerunt compulsi presbyteri & sacerdotes per potentiam laicalem celebrare, & divina ministrare, non obstante interdicto auctoritate Apostolica posito in civitate Pragensi: Et ita fuit, & est verum, publicum, & notorium.

44. Item, quod de praemissis omnibus, & singulis fuit, & est publica vox & fama.

45. Item, dixit, & predicavit praefatus Hieronymus in sua nequitia persistens, & errores Wicleff & Joannis Hus seminando, & defendendo, quod nulla potestas dandi indulgentias residet apud Papam, neque episcopos; quodque litteris Apostolicis, neque episcoporum, continentibus indulgentias, nulla fides sit adhibenda; & quod indulgentiae tales de nihilo proficiant: predicantesque indulgentias impedivit & desistere fecit, quando praesens fuit: prout de anno Domini MCCCXII. & de mense Augusti in oppido Novadorno Pragensis diocesis, in personis dominorum Joannis de Alcamata, Luthomislensis diocesis, & Vvenesi altaris sancti Michaelis in b Optavinchave civitatis Pragensis, attentavit in dote dictae ecclesiae parochialis existentibus animo & intentione ditas indulgentias per olim dominum Joannem XXIII. concessas in dicta ecclesia incinendi, & publicandi; praefatus Hieronymus de Praga statim cum hoc audivisset, diabolico spiritu instigatus, personaliter ac propria in persona eisdem praefatos dominos, & Joannem & Vvenesium, vultu irato, & furibundo animo, & intentione eisdem injuriandi prorupit in haec verba, vel eis in effectu similia, Exertis vos, viri mendaces, cum vestris mendaciis; Nam dominus vester Papa mendax, haereticus, & usurarius est, nullamque potestatem indulgentiarum concedendi habet: ipsosque dominos Joannem, & Vvenesium manu armata invasit, ac minis & terroribus ipsos exire dictam domum usque ad ecclesiam parochialem ibidem intrare compulit. Et de hoc non contentus eisdem cum terroribus & minis supra dictis manu armata etiam extra dictam ecclesiam usque ad extra portam oppidi supradicti insecutus fuit. Qui domini Joannes & Vvenesium una cum domino plebano dicti oppidi insecuti fugientes vix manus dicti Hieronymi, & suorum complicum armatorum praedictorum evaserunt. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

46. Item, quod idem Hieronymus publice asseruit & di-

b Al. Optavinchave, nova civitatis.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

xit, in contemptum clavium, & sedis Apostolicæ. quod bullis papalibus non esset credendum, neque fides eis adhibenda; neque etiam indulgentiæ Papæ esset credendum, quia nulla essent: nec etiam Papa posset indulgentias aliquas dare, aut concedere, & hoc in contemptum & vilipendium sedis Apostolicæ, & viam Romanæ curiæ, cuius caput est Papa. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

47. Item, quod de præmissis omnibus & singulis est publica vox & fama.

48. Item, quod dictus Hieronymus dixit, tenuit, & asseruit, tam in civitate & diocesi Pragensi, quam extra, contra distractionem ecclesiæ, quod licitum est cuique laico litterato, vel alias intelligenti ubique, & quolibet suo, sive in ecclesiâ, sive extra, & sine Papæ, episcopi, curati, aut cuiuscumque alterius licentiâ, prædicare verbum Dei, prout idem Hieronymus plures in diversis diocesis & regnis fecit publice, tam in Bohemia, quam in Moravia, cum longa barba publice & notorie, laicus existens verbum Dei ore sine cuiquam episcopo, vel alteri presbytero, eo quod videntur licentiati a Deo vocati, aut missi. Et sic fuit, & est verum, & manifestum.

49. Item, quod idem Hieronymus in Hungaria in Burda, coram serenissimo principe & domino Sigismundo Romanorum & Hungariæ rege, &c. in cappella regia castri Budensis de anno Domini MCCCCX. in cœna Domini, laicus existens & in habitu laicali cum longa barba in præsentia domini regis, & multorum reverendorum patrum episcoporum & aliorum prælatorum, & etiam aliorum diversorum statuum, supra & infra scripta, ac multa alia scandalosa & erronea in fide, & etiam hæretica de sacramento altaris, & alia contra statutum ecclesiasticum, & piarum aurium offensiva, ex quibus possent sequi seditiones & commotiones populares contra clerum per dominos temporales, nulla potestate suffultus, sed errores Joannis Wicleff publice prædicavit. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

50. Item, quod propter præmissa præfatus dominus rex fecit dictum Hieronymum capi, & eum domino Scyrgoniesi captivum præsentari. Et sic fuit, & est verum, publicum, & manifestum.

51. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit, & est publica vox & fama.

52. Item, quod dictus Hieronymus indulgentiarum prædicationem impedivit, quando præfatus fuit, & quando præfatus non esset, deputavit certos præfatos laicos, qui discurrebant per ecclesias civitatis Pragensis, dum ibi sermonebatur: & prædicationem indulgentiarum impediverunt & turbaverunt, de mandato & inductione dicti Hieronymi, clamantes & dicentes dictos prædicatores esse mendaces, & deceptores, & seductores illorum de populo, quibus indulgentias proficere. Quæ quidem indulgentiæ, ut dicti laici publice asserunt, non proficiebant in aliquo populo Christiano. Et sic fuit, & est verum.

53. Item, quod dictus Hieronymus pro executione suæ turpitudinis, præmissis malis non contentus, sed pejora malis accumulando, de anno Domini MCCCCXI. feria tertia infra octavam Pentecostes, litteras Apostolicas indulgentias continentes, exhortatorias ad pia & meritoria opera, fecit capi, ac recipi, & in quodam curru cum meretricibus, quibus huiusmodi bullæ ad mammillas appendebantur, poni procuravit; & palam ac publice de minori civitate, & per antiquam civitatem Pragensem duci, circumstansibus juxta currum Wicleffistis armatis cum fustibus & gladiis, juxta ipsius Hieronymi ordinationem clamantes & præconizantes, quod bullas & litteras unius hæretici & ruffiani ducerent ad comburendum. Et sic in nova civitate Pragensi in platea prope mediastinum tanquam hæreticas, & velut continentes errores, juxta sententiam Joannis Wicleff, & Joannis Hus, hæreticorum, eas publice comburi fecit, seu fieri procuravit, & disposuit: & sic fuit, & est verum, publicum, notorium, & manifestum.

54. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit, & est publica vox & fama.

55. Item, quod dictus Hieronymus in sua perfidia persistendo dixit, & asseruit, & publice prædicavit sulcitrando errorem alias per ecclesiam determinatum, quod

imagines ad representationem effigiei Christi, sanctissimæ crucis, Virginisque gloriosæ, vel cuiuscumque alterius sancti canonizati in ecclesiis, nec in aliis locis non sunt pingendæ, nec ullatenus venerandæ, sed hoc facere est hæreticum; non attens quod ecclesiæ hæc auctorizavit, & voluit fieri; & per obiectum talium imaginum representationum sanctum, in cuius memoriam pictæ sunt, moventur interiores potentie, & excitantur ad devotionem, & sunt scripturæ laicorum: maxime forma vivificæ crucis qua terretur demon & procul fugit.

56. Item, quod dictus Hieronymus sperabat verissimiliter, a ut creditur, posse divertere populum a contritione & visitatione ecclesiarum, detestando, & condemnando imagines sanctorum: credens etiam per hoc quod ipsum libentius sequerentur, & audirent doctrinam ejus: & videns quod per hoc non proficeretur, quadam die de mense Martii, anni videlicet MCCCCXV. accessit ad monasterium fratrum Minorum sancti Jacobi in majori civitate Pragensi, & imaginem Crucifixi ligneam extra ecclesiam in angulo ex opposito domus sancti Kreisse, ad quam consuevit esse cursus hominum causa devotionis ob memoriam passionis Christi, invasit, & insultavit in eam, & stercoribus humanis, & vilitatibus undique maculavit, dicendo hæreticum esse depingere imaginem Crucifixi, & cuiuscumque alterius sancti: per quod fuerunt quamplurimi multum scandalizati. Et sic fuit & est verum.

Et illud idem voluit, & disposuit fieri dictus Hieronymus de anno prædicto die sabbati proximo ante Dominicam, Domine, ne longe, &c. in dicto monasterio sancti Jacobi per quemdam fabrum Wicleffistam de nova civitate Pragensi de Portziets: qui accedens præfatum imaginem Crucifixi cum stercoribus humanis infra sermonem dicendo, hæreticum esse depingere imaginem Crucifixi: per quod fuerunt quamplurimi adstantes multum scandalizati. Qui quidem laicus fuit ibidem publice detentus, & recognovit, quod ex inductione dicti Hieronymi facere voluit. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

Et illud idem fecit, ac procuravit fieri dictus Hieronymus in die Veneris sanctæ, in monasterio beate Mariæ in Arena in civitate nova Pragensi, per quemdam laicum sectæ Wicleffistarum, qui crucem coram qua sancta crux sub effigie prædictæ ipsius venerabatur, stercoribus deturpavit ac totaliter maculavit. Et ita est verum, publicum, & notorium.

57. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit, & est publica vox & fama.

58. Item, quod dictus Hieronymus persistendo in erroribus Wicleffistis, specialiter Joannis Hus damnatis, & eos defendendo, dixit, asseruit, & prædicavit, quod nullo modo reliquie sanctorum sunt venerandæ, nec adorandæ. Et hoc pluries, & sæpe, ac etiam publice, & notanter in civitate Pragensi, in cuius cathedrali ecclesia velum & pepulum Virginis gloriosæ habetur, ac reverenter veneratur a Christi fidelibus, dixit, quod non plusquam cutis illius asini, in quo Christus insedit, debeat in reverentia haberi.

Et de mense Septembris anni MCCCCXII. in die sancti Wenceslai, in monasterio prædicto sanctæ Mariæ in Arena, ipse, & quidam laici Wicleffistarum, quasdam reliquias repositas veneranter in quodam altari de facto extraxerunt, & ad terram viliter projecerunt, pedibus calcando. Et asseruit idem Hieronymus, & publice tenuit, quod venerari, vel adorari reliquias sanctorum, aut eas adornare auro vel argento, est hæreticum. Quod fuit, & est in enervationem fidei, & devotionem religionis Christianæ, & in scandalum totius ecclesiæ. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

59. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit, & est publica vox & fama. Et quod præmissa sunt vera, notoria, & manifesta.

60. Item, quod dictus Hieronymus tenuit, asseruit, & dixit, ac prædicavit, veram ecclesiam catholicam apud observantes sectam & doctrinam Wicleffistarum, & Joannis Hus: quodque illi, qui pro suslinendo, & defendendo dictam doctrinam sunt veri, & gloriosi martyres Christi; & propterea tres nequissimos viros dicti factique obstinati in ea decapitados in Praga de anno Domini MCCCCXII. de mense Junii, Hieronymus cum suis sequa-

a Forte
us creditur.b Forte
proferret.c Adde de
impavui.d Defertur
do, mll.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

quibus cum aromatibus & incenso ad tumul. fo-
cit, seu procuravit portari professionaliter cantando,
Ipsi sunt qui pro testamento Dei sua corpora tradiderunt
ad supplicia ad termandum per hoc haereticos illius se-
ctae in eorum errore, & perfidia. Et sic fuit, & est ve-
rum, publicum, & notorium.

61. Item, quod dictus Hieronymus in crassimum tu-
mulationis dictorum haereticorum, in cappella dicta Beth-
leem multitudine illius sectae ordinata cantare procura-
vit, & fecit pro eorum memoria Missam de martyribus,
& incepit officium *Gaudemus*; & subjunxit, in hono-
rem sanctorum martyrum, de quorum effusione sanguinis
gaudent angeli, crimen crimini damnabilissime adjungendo,
videlicet idololatriam: & sic venerando sacrilegos da-
moniatissimos, & usurpando auctoritatem sedis Apostoli-
cae, sine cujus auctoritate, & approbatione nullus pro
sancto debet haberi, vel venerari; & in tantum exci-
tavit rabiem virorum & mulierum illius sectae, quod
per quatuordecim dies, vel circiter successive post decapi-
tationem praedictorum singulis diebus erat concursus
quadraginta, aut quinquaginta venientium ad praetorium
dictae civitatis Pragensis prope locum, in quo decapitati
fuerant, dicentes, quod veri martyres erant, & pro ve-
ra Christi fide mortui; parati similem mortem subire pro
eadem fide, ut dicebant. Ex quo fuit grave scandalum
contra fideles catholicos, & horror maximus, atque tur-
batio in civitate Pragensi exorta. Et sic fuit, & est ve-
rum, publicum, notorium, & manifestum.

62. Item, quod de praemissis omnibus & singulis fuit,
& est publica vox & fama.

63. Item, quod dictus instigator & promotor repetit
articulos per eum datos, videlicet viginti octo in nume-
ro positos sic incipiendo: Item, quod idem Hieronymus
in regno Poloniae dissensionem magnam fecit: Et vigin-
ti novem qui incipiunt. Item, quod de anno Domini
mccccxv. & de mense Aprilis. Quibus repetitis addit,
& tolerat articulos infra scriptos.

64. Item, posuit, & probare intendit, quod in parti-
bus Russiae a decem, viginti, triginta, quadraginta,
quinquaginta, & sexages annis proxime praeteritis, &
citra, & supra, & a tempore, & per tempus cujus ini-
tium sive contrarii hominum memoria non existit, fuit,
esseque consuevit, hodie est quoddam populosum oppi-
dum vocatum communiter & appellatum oppidum Vi-
tesko, quodque a dictis temporibus, & per ipsa tempora
in oppido dicto fuerunt, esseque consueverunt, & hodie
sunt, homines pro majori parte Rutheni, sive schismatici,
sectam Graecorum tenentes, a fide Christiana plurimum
deviantes, & errantes. Et sic fuit, & est verum.

65. Item, quod in dicto oppido ab eisdem temporibus
& per ipsa tempora fuit, esseque consuevit, & hodie
est quaedam ecclesia cathedralis secundum ritum praedi-
ctorum Ruthenorum, nec non etiam quoddam monaste-
rium fratrum Praedicatorum secundum ritum verum
Christianorum viventium, & degentium.

66. Item, quod juxta praefatum oppidum ab eisdem
temporibus fuit, esseque consuevit, & hodie est quod-
dam flumen navigabile, per quod communiter homines
partium praedictarum navigare solebant, & solent.

67. Item, quod de anno Domini mccccxiii. & de
mense Aprilis ejusdem anni, illustris princeps dominus
Witoldus frater serenissimi principis domini regis Polo-
niae ad praedictum oppidum a Witesko cum magno exer-
citu & comitatu accessit per flumen praedictum. Quod-
que magister Hieronymus de Praga simili modo in comi-
tativa praefata interfuit personaliter.

68. Item, quod fratres & religiosi Christiani oppidi
praedicti, anno & mense praedictis, tempore praedi-
cti accessus, secundum ritum fidelium Christianorum, cum
processionibus, vexillis, & reliquiis sacris dicto domino
duci obviam venerunt, & ipsum in praedicto adventu
susceperunt.

69. Item, quod tempore accessus praedicti Rutheni,
sive schismatici, cum reliquiis ipsorum praesentis & ta-
bulis depictis more ipsorum damnato, etiam cum pro-
cessionibus praefato domino duci obviam venerunt, & ip-
sum in praedicto adventu susceperunt.

70. Item, quod praedictus Hieronymus, tempore praedi-
cti accessus, omnia & secreta processione praedictorum

A fratrum religiosorum & Christianorum, ivit ad praedi-
ctam processionem praedictorum Ruthenorum schismatico-
rum, & infidelium gentium; nec non ibidem in praes-
entia quasi quatuor vel quinque millia hominum sexus
utriusque, flexis genibus, reliquiis, & tabulas depictas
praesentis dictorum infidelium schismaticorum, & Ru-
thenorum, venerabatur, palam, publice & notorie se
ad sectam eorundem infidelium, schismaticorum con-
vertendo, & a communione fidelium se divertendo.

71. Item, quod praefatus Hieronymus tempore proxi-
me praescripto praedictas reliquiis & tabulas praesentis
genibus flexis venerabatur palam & publice, in contem-
ptum religionis Christianae, dicens & affirmans expresse,
quantum in eo fuit, & quantum potuit, dictam sectam
praedictorum Ruthenorum, & infidelium populorum in-
ducere, ipsorumque fidem fore, & esse perfectam.

72. Item, quod praefatus Hieronymus quantum po-
tuit, circa praefatum dominum ducem insitit, & labo-
ravit, & conabatur dictum dominum ducem cum tota
sua gente Christiana a fide Christiana avertere, & ad
permanendum in dicta secta Ruthenorum & infidelium
populorum inducere. Et sic fuit, & est verum, publi-
cum, & notorium.

73. Item, quod supra praefatus Hieronymus post praedicta
coram reverendo patre domino episcopo Wilnensi con-
stitutus, dum de praemissis suis erroribus & excessibus re-
prehenderetur paterna, ore polluto in contemptu religio-
nis Christianae suos errores confirmando dixit expresse,
quod praefati schismatici & Rutheni essent boni Chri-
stiani; quodque idem dominus episcopus eidem Hierony-
mo in faciem suam tunc restitit, dicens, quod non dice-
ret eos bonos Christianos; ipse vero Hieronymus in suis
erroribus permansit, eisdem Ruthenos & fidem ipsorum
praemissam approbando. Et sic fuit & est verum.

74. Item, quod de praemissis omnibus & singulis fuit
& est publica vox & fama.

75. Item, ponit & probare intendit, quod a tempo-
ribus supra in proximo articulo descriptis, & per tempo-
ra ipsa in praedictis partibus Russiae fuit, & esse con-
suevit quoddam vocatum communiter & appellatum
b Pleskavo, quodque idem oppidum distabat distaque
solebat, & hodie distat a finibus Christianorum per cen-
tum millia Theutonica.

76. Item, quod dictus Hieronymus de anno Domini
mccccxiii. ad praedictum oppidum Pleskavo personali-
ter accessit, nec non ecclesiam, sive synagogam eorum
Ruthenorum & infidelium populorum intravit, infra of-
ficium ipsorum sacramentorum praesentium veneraturus.
Quodque idem Hieronymus tunc in praesentia non-
nullorum Christianorum ibidem adstantium, & in con-
temptum clavium, & opprobrium religionis Christianae,
& ad confortationem ritus eorundem infidelium popu-
lorum, genibus flexis assertum sacramentum eorundem
ibi adorabat, palam, publice, & notorie.

77. Item, quod ex praemissis quamplura scandala ior-
ter Christianos & Ruthenos praedictos ierunt & sunt exor-
ta, eo maxime quod idem Hieronymus, tam publice in-
fidelitatem, schisma, & haeresim dictorum Ruthenorum
approbavit, ac ipsos in ipsorum terroribus confortavit.
Et sic fuit, & est verum.

78. Item, quod idem Hieronymus ut magis ac magis
praedictis infidelibus populis placere posset, eis que quod
eorum sectam & perveriam fidem sectaretur, ostenderet,
seque in eis moribus prout in fide conformaret, ad ritum
eorundem infidelium longam barbam detulit, atque de-
fert: ac comam, habitum, & censuram clericales penitus
abjiciendo, & admittendo. Et sic fuit, & est verum.

79. Item, quod de praemissis omnibus & singulis fuit
& est publica vox & fama, praesertim in civitatibus &
provinciis Gnezneni & Pragensi, nec non in regno Bo-
hemiae, & Poloniae, ac marchionatu Moraviae, & ali-
bi, ubi de praemissis noticia habetur.

Et ad clare ostendendum, quod juramento cuicumque
per magistrum Hieronymum praestito, seu in futurum praes-
tando, non sit aliquo modo credendum; quodque verba
bona & dulcia, promissiones abjurationalis fecit: huc
& illuc, & offert se facturum in futurum, sunt facta, & facta
aliter sunt corde concepta, quam ore suo polluto prolata.
quodque sub hypocritis illis facit, & faceret, non ad esse-
rum

a In uno
ml. Witeskob Mit Plesk
k200.

c Forte g200

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

rum a suis erroribus desistendo, aut eosdem revocando, A sed ut occasionem habeat effugiendi, & fuga (quod absit) captata errores huiusmodi fortius seminandi, & Christianos amplius seducendi: ac etiam ad finem & effectum quod diligentior custodia apud eundem adhibeatur, & protervia, quæ in eo (proh dolor!) regnat, ostendatur, & dante Domino salubrius extirpetur, instigator seu promotor officii vestri dat articulos infra scriptos.

80. Item, cum dudum dictus Hieronymus per almam universitatem studii Parisiensis fuisset in magistrum dicti studii assumptus, de articulis Wicleff conferre incepisset, alioque ad conferendum induxit, laudasset, & commendasset dictum Joannem Wicleff, & eius perverfam doctrinam: tandem in quadam disputatione publica dictus Hieronymus certos errores publice tenuit: & præsertim quod Deus nihil possit a alienare, prout in articulis alias contra eum datis, ad quos se refert, plenius continetur. Tandem cum esset per plures notabiles magistros dicti studii Parisiensis fidei zelatores graviter notatus, ac vehementer de iis per eos habitus suspectus, iidem magistri, & præsertim honorabilis Joannes b de Sarzano, dicti studii cancellarius, ipsum ad revocandum huiusmodi errores compulisset: sed dictus Hieronymus nescitur per quem occulte a dicta civitate & studio recessit.

81. Item, quod de prædictis omnibus & singulis fuit, & est publica vox & fama.

82. Item, quod idem Hieronymus a mala malis accumulando se transferens ad universitatem studii Heidelbergensis, ibidem etiam nonnullas conclusiones erroneas sive hæreticas in scholis publice determinavit; prout in certis articulis alias contra eum datis, ad quos se refert, plenius continetur.

83. Item, quod dicta universitas Heidelbergensis illas conclusiones sentiens hæreticas, erroneas, & fidei catholice contrarias, conabatur etiam præfatum Hieronymum comprehendere, & ut eosdem revocaret per iuris remedia compellere. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

84. Item, quod idem Hieronymus iterum aversatus de præmissis a dicta universitate clam recessit.

85. Item, quod idem Hieronymus de hæresi multipliciter diffamatus in universitate Cracoviensi, & dum ad dictam civitatem pervenisset, & dictæ universitati ac magistris dicti studii, ac episcopo Cracoviensi innocuisset, ac dictum Hieronymum super huiusmodi hæresibus, de quibus diffamatus fuit, examinare voluerunt, & portas civitatis claudi procurarunt, ipsum diligenter perquirendo, nescitur unde aversatus, furtive a dicta civitate recessit. Et sic fuit, &c.

86. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit, & est publica vox & fama.

87. Item, quod deinde dictus Hieronymus sic de hæresi multipliciter diffamatus & notatus veniens Viennam, tandem universitas studii Viennensis sentiens præmissa, procuravit eundem Hieronymum per officialem in spiritualibus reverendi patris & domini Gregorii moderni episcopi Pataviensis & diocæsani capi, & sub custodia detineri: palam, publice, & notorie.

88. Item, idem Hieronymus postquam pluribus diebus sub huiusmodi custodia fuit conservatus, tandem per dulcia, & blanda verba constringens se velle corrigere & revocare errores suos, tantum operatus est, quod dictus officialis recepto juramento præfatum per eundem ad sancta Dei evangelia tactis sacrosanctis scripturis, nec non sub penis excommunicationis lætæ sententiæ, quam tunc dictus officialis in ipsum Hieronymum præsentem ac in se sponte recipientem in scriptis tulit, quod vellet stare juri coram dicto domino officiali, & ab oppido Viennensi nullatenus recedere, donec iustitia mediante relaxaretur: palam, publice, & notorie.

89. Item, quod dictus dominus officialis credens huiusmodi suo juramento, præfatum Hieronymum post præmissa a carcere relaxavit: palam, publice, & notorie.

90. Item, quod dictus Hieronymus juramenti huiusmodi immemor, & vilipendens dictam excommunicationis sententiam, captata opportunitate, a dicto oppido Viennensi clam illicitatus. & juri non volens stare prout juraverat, recessit, seque ad civitatem Pragensem transtulit: palam, publice, & notorie.

91. Item, idem Hieronymus ad castrum Bethoniense Olomouconensis diocæsensis veniens, suos errores confirmando, suosque sequaces amplius confortando, litteram subscripti tenoris, manu & sigillo propriis signatam & scriptam ad oppidum Viennense scripsit huiusmodi sub tenore:

Venerabili patri ac domino, magistroque meo, domino officiali ecclesie Pataviensis plebano in
Lafa: c. Daur.

Oblequio d. cum consalutis desiderio, antescipto. Venerabilis pater, magister, & domine. Sciat me jam Castro e Wietovo sanum & lætum existere cum multis amicis vobis cum omnibus semper, & vestris servire paratus. Et de exorta promissione circa vosmet me habeatis excusatum, si debite ejus * perperditus: etenim jus postponimus, cui semper salva bona cautione assidue parati existimus; sed inter tot centena inimicorum stare solum, si me vere diligitis, mihi nequaquam consuleretis. Supra enim dorsum meum fabricaverunt adversarii mei, prolongaverunt iniquitatem sibi. Verum anima mea sicut passer erepta est de laqueo venantium: Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Verum vobis regratior, & semper regratiabor. Sed omnes adversarios meos mihi Pragam remittite cum testibus, & ego illic agam causam cum eisdem; aut si eis commodiosius videretur, ascendamus curiam, ubi tantam illic illi quantam ego habebunt notitiam. Ceterum scire velitis, quod eram in vestra ecclesia in Lafa, & ibidem magistrum scholæ invitaveram, & notarium civitatis memor vestri beneficii, & si unquam potero, serviam vobis & vestris. Valete. Scriptum in Wistania post nativitatem sanctæ Mariæ feria sexta. Magister Hieronymus de Praga, Vester semper.

92. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit & est publica vox & fama, & quod præmissa sunt vera, notoria, & manifesta.

93. Item, quod dictus Hieronymus datus in obstinationem mentis & superbiam sui intellectus paratus se dare ad omnem perfidiam propter defendere dictam sectam, & confortare, atque servare in ea, machinatos & sedatos ad eam intimaverat, & publicari fecit in civitate Pragensi apud illos de dicta secta in civitate Pragensi, & in partibus Bohemiarum existentes, quod volebat venire Constantiam ad generale Concilium causa sustinendi & defendendi contra quoscumque doctrinam dicti Wicleff, & suorum sequacium condemnatorum, & propter etiam nonnullas alias: nec alia ratione affixit schedulas Constantiæ in locis diversis, quas dirigebat domino Imperatori & generali Concilio: scribendo, quod venerat ad purgandum & ostendendum puritatem fidei suæ orthodoxæ prout in schedula melius continetur. Non quod vellet, quod significabat, implere, nec se exhibere, sed revertendo ad illos de dicta secta cum litteris testimonialibus, de quibus infra deducitur, seducendo eos diceret, se reportasse victoriam. Et quod secta & doctrina dicti Wicleff erat sancta, iusta, atque catholica, & quod a nullo potuit reprobari. Et sic fuit & est verum.

Tenor vero dictæ schedulæ intimationis, & affixionis, & litteræ testimonialis, quam ipse composuit in Latino, & Theutonico. & in vulgari Bohemico, & per nominatos in ea ejusdem sectæ lautores sigillari fecit, est talis:

Serenissimo principi & domino, domino Sigismundo Romanorum regi semper Augusto, & Ungariæ regi, &c. pariterque toti huic venerando Concilio generali. Ego magister Hieronymus de Praga artium liberalium magister generalium studiorum, videlicet Parisiensium, Colonensium, Heidelbergensium, & Pragensium, litteris præsentibus notifico, & quod in me est, ad notitiam universorum & singulorum deduco, quod propter obtrectatores criminatoresque, in eo difformatores regni vestri dolosos, paratus sum sponte libere venire Constantiam, & puritatem fidei meæ orthodoxæ, innocentiamque meam non latenter in angulis, aut coram privatis personis, sed

* Editio
Germ. annu-
bitate.b. Mit. de
Gerrone.c. Editio
Germ. de-
tur.
d. Mit. cum
omni salu-
tate.
e. Mit. W.
ovv.f. Mit. W.
tavia.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

sed aperte & publice coram toto Concilio ostenderet. Proinde si qui sunt obreptatores mei cuiuscunque nationis, aut conditionis qui contra me velint quidquam cuiusvis erroris aut hæresis objicere; illi aperte & publice in mea præsentia coram toto Concilio ex suis propriis nominibus obviænt. Et ego pro innocentia mea paratus sum aperte & publice coram toto Concilio, ut scripsi, respondere, & puritatem fidei meæ orthodoxæ ostendere. Et si compertus fuero in aliquo errore aut hæresi, ex tunc non recusabo publice pati poenam, prout erroneum seu hæreticum quemlibet decet. Obsecro dominum regem, pariterque totum Concilium, ut habeam ad hoc, ut præfertur, saluum atque securum accessum: quod si venienti, & me tantæ æquitati offerenti ante probationem in me cuiuscunque culpæ quævis arrestatio, captio, vel violentia fieret, & tunc toti Mundo pateberet, ut hoc generale Concilium non secundum iustitiam atque æquitatem procederet, si me sponte venientem a tam alta & rigida æquitate quovis modo repelleret, quod utique tam a sacro sapientum Concilio longe pato relegatum.

Littera testimonialis, quam Hieronymus fecit sigillari super expurgatione oblata.

a Mf. Ls-
fina.
b Mf. de
Chlum dictus
Laxenboch,
Joannes de
Chlum, &c.
c Mf. Mf-
ha, Bobu-
lani de Du-
prou &
Bleda Sta-
dovv.

Notus Wenceslaus de Deva alias de a Lestus, Henricus b de Chlivi dictus Latacuboch, Joannes de Chlivi residens in Swoykow, Wenceslaus de Hydeck dictus c Muska, Rohuslaus de Dupous, & Bleda Scraden, tenore præsentium publice protestamur universis præsentia visuris & auditoris; quod honorabilis vir magister Hieronymus de Praga artium liberalium magister generalium studiorum, Parisiensium, Colonienſium, Heidelbergensium, & Pragensium, legationem fecit per suas litteras & nuncios serenissimo principi & domino, domino Sigismundo Romanorum & Ungariorum regi, domino nostro gratiosissimo, optans & desiderans ab ipso saluumconductum, & libertatem Constantiam veniendi, & ibidem fidem suam orthodoxam, & innocentiam contra & adversus obreptatores suos coram toto generali Concilio possit in audientia publicare, promulgare. Ceterum saluumconductum ad audientiam publicam a toto generali Concilio super præmissis postulavit, ut ad præmissa impetranda, & amplius pateſcenda suas patentes intimationes in vulgari Bohemico, Theutonico, & Latino idiomatibus, in valvis & ostiis ecclesiarum, clauſtorum, & prætorii dictæ civitatis Constantiensis, ac domibus cardinalium & episcoporum affixit, quemadmodum hæc superscripta ipsius intimationis copia clarius & plenius id denotat, quam & nos vidimus, & legi audivimus. Et nec præfatum saluum conductum, ac audientiam publicam ab ipsis postulatam quocummodo potuit adipisci. In quorum omnium evidentiam præsentibus conscripserunt, & sigillorum nostrorum appensorum munimine vigoroscata.

Datum in Constantia provincie Moguntinæ, feria tertia post octavam paschatis, anno Domini mccccxv.

94. Item, quod dictus Hieronymus talibus litteris falsis & fictis fulcitus, non sequens formam, ad quam se obtulit in præsentia littera valvis affixa, sed clam associatis sibi complicitibus suæ sectæ versus Bohemiam iter accipere voluit. Denique per sacrum Concilium in forma infraſcripta in valvis majoris, & sancti Stephani, & Minorum monasteriorum & ecclesiarum legitime citatus fuit, juxta formam & tenorem citationis, qua sequitur in hæc verba:

Citatio contra Hieronymum decreta.

Sacrosancta Synodus generale Concilium Constantiense in Spiritu sancto legitime congregata universalem ecclesiam militantem representans, a Hieronymo qui te magistrum in artibus quamplurimorum studiorum fore scribis, & non amplius sapere quam oportet. Scriptum quoddam tanquam ex tui persona affixum in portis civitatis Constantiensis, alias die Dominica, qua cantatur in ecclesia. *Quasi modo geniti*, ad nostri notitiam pervenit: in quo tuis obreptatoribus crimen erroris, & hæresis tibi objicientibus te afferis publice responsum: de quibus apud nos multipliciter diffamatus existis, & præsertim de doctrina Joannis Wicleff, necnon alius

d Mf. Hieronymo, qui se scribis & præsentibus, qua recta sunt ad sobrietatem, & non, &c.

doctrinis catholicæ fidei obviantibus, dummodo ad veniendum tibi salvus & securus conductus præbeatur. Et quis nostra principaliter interest prendere vulpeculas vineam Domini sabaoth conantes demoliri, idcirco personam tuam tanquam de multorum errorum doctrina & temeraria assertionibus suspectam & multipliciter diffamata evocamus & citamus præsentium sub tenore, quatenus infra terminum quindecim dierum a data præsentium computandorum, quorum quinque pro primo, quinque pro secundo, & reliquos quinque dies pro tertio & peremptorio termino & monitione canonica præfigimus & assignamus, in publica sessione hujus sacri Concilii, si ipsa die sessio fuerit celebrata, alioquin prima die immediate sequenti, qua sessionem esse contigerit, compareas, secundum tenorem dicti tui scripti responsurum ad ea quæ aliquis vel aliqui in causa fidei & Mf. ut voluerit objicere, recepturus & facturus in omnibus iustitiæ complementum, ad quod violenta iustitia semper salva, omnem tibi saluumconductum nostrum, quantum in nobis est & fides exigit orthodoxa, tenore præsentium offerimus, & plenius assignamus. Certificantes te, quod si in dicto termino compareas, si non, nihilominus contra te per ipsum Concilium vel eius commissarios vel Commissarium elapso termino supradicto procedetur, tua contumacia in aliquo non obstante. Datum Constantiæ ex sessione Concilii, xvii. mensis Aprilis, sub sigillo præsentium quatuor nationum.

95. Item, quod prædictus Hieronymus contumaciter sic recedens, nec in termino sibi per sacrum Concilium præfixo, f tanquam contumax in publica sessione propter contumaciam fuit reputatus. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

96. Item, quod de præmissis omnibus & singulis fuit, & est publica vox & fama, & quod præmissa sunt vera, publica, notoria, & manifesta.

97. Item, quod cum dictis litteris revertatur, & reversus Bohemiam ad firmandum dictum errorem Wicleffistarum, nec citatus per sacrum Concilium curavit die sibi præstituta comparere, sed Deo cooperante præoccupatus est, in via captus, & de mandato sacri Concilii ad præsentem civitatem adductus. Quod si factum non fuisset, Deo disponente, apud suos de secta Wicleffistarum se magnificasset, Concilium sacrum confudisset, licet false, quod saluumconductum aut audientiam publicam sibi dare denegavit; ac per hoc dictos Wicleffistas in erroribus confirmasset, & ad non credendum sacro Concilio ipsos induxisset. Et ita fuit, &c.

98. Item, quod dictus Hieronymus de nolente factus volens, saltem ore, & ut ex præscriptis & subscriptis conjecturis satis potest elici, in finem iterum evaderet, prout præfatus sæpius evasit, in sacro Constantiensi Concilio, & quando ea dabatur audientia super articulis materiam fidei tangentibus, de quibus fuit, prout hodie est vehementer suspectus; & publica sessione celebrata die vicesimatertia mensis Septembris publice damnavit & pro damnatis habere voluit, ut asserbat, tam personas, quam articulos Joannis Hus, & Wicleff damnatorum hæreticorum: pollicitusque est solemniter & expresse, quod scribere fideliter vellet, & scriberet serenissimo principi domino Bohemiarum, & serenissimæ domine reginæ, & universitati studii Pragensis, omnibus & singulis in Bohemia & alibi existentibus, ac illis, quibus desuper foret scribendum, quod dicti Joannes Hus, & Wicleff, eorumque articuli, & doctrinæ præsentis essent iuste, sancte, & canonice condemnati, & condemnata; quodque licet dictus Hieronymus sæpe & sæpius monitus fuisset, ut hujusmodi sua scripta dirigeret, juxta sua promissa, ut præfertur, nihilominus tamen hucusque aliud corde gerens, quam ore dixerat, non sine magna suspitione hæreticæ pravitate scribere prætermisit. Et quod deterius est, & totaliter nolle scribere publice dixit. Et sic fuit, & est verum, &c.

99. Item, deinde dictus Hieronymus sperans se sic satisfecisse sacrosancto Concilio, & per hoc evadere manus sacri Concilii, & custodiæ, in qua servatur; nunc elatione, & rebellionem ac pravitate in reprobum sensum datus, articulos contra ipsum super hæresi & certis erroribus sufficienter respondisse, ac responsiones suas per juramentum dare reculavit, ac hodie reculat, licet hoc possit.

f Forte deest, comparant.

ANNO CHRISTI 1415

ANNO CHRISTI 1415

politicus sic dicitur afflictionis schedula superius descripta. Et sic fuit, &c.

Item, non compunctus corde, sed polluto ore omnia premissa sicut, & ut probabilia, sperantur, asserit, se temper fuisse bonum Christianum, & innocentem a macula erroris, & heresis: nec vult talis quoque appellari, & reprehendi, sed sibi per quemquam impugnetur, ad iracundiam non promovetur, sicque in profundum maris descendens asserit, sibi in captivitate & custodia qua nunc tenetur, injuriam esse illatam, petique de iniuria huiusmodi, ac damnorum, expensarum, & interese horum occasione illatorum restituendi, dicens expresse: Ego innocens sum, quis mihi refundet premissa? vovens prode se cogitavit, qui nunquam doluit, proxi nec loqui dolet fuisse perverum. Et sic fuit, & est verum, &c.

Item, quod dicitur Hieronymus perseverat in eadem oblatione. Et quicquid fingat sustinendo carceres, passionem publicam faciendo, proterendo verba habentia apparentiam compunctionis, temper tamen genu in a pro posse sustinere & defendere doctrina Joannis Wiclei augmentaram per Joannem Hus, & eam secutum. Et hoc satis clare conesturari potest pro eo quod scripsit, & legit in loco publico testibus ubi legit, & verbo expressit, atque extra scripturam dixit verba expresse iurata d. h. doctrina Wiclei, & iustificatio seu Joannis Hus, proxi hoc proxima feria quarta in festo Nativitatis sancte Marie de anno Domini presentis mcccxcv. in loco testibus ratoris ecclesie Constantiensis publice asseruit, dixit, & in scriptis legit inter cetera hec verba, videlicet: In hoc Deu testor, non intendens in aliquo preiudicium facere aut personis, aut ius meo violari, ac sacris veritatibus pluraquam pluribus, quas a vobis ab eadem denotando prelatum Joannem Hus hereticum condemnatum, & in scholis, & in predicacionibus popularibus plurimis, immo & verum tamen, propter suos dulces mores, & propter sacras veritates quas insister explanando verbum Dei ad populum referebat, intimus amicus eram personis, & gratia veritatis detentor sui honoris ad quemcumque locum veneram. Pater ex eo etiam quod recitavit scribere domino regi, & regine Bohemia, & universitatibus Pragensis. Pater ex diversis aliis consensibus interuentibus vehementer presumptionem, qua sufficit ad condemnationem talium sic agentium. Et sic fuit, & est verum, publicum, notorium, & manifestum.

Item, quod de premissis omnibus & singulis factis, & est publica vox & fama.

Indigat ad verum Hieronymum de Praga medius.

Verum pro parte instigatoris vestris reverendis paternitatibus humiliter exponitur, quod dicitur Hieronymus in dicta custodia detentus, commellationibus & crapulis se ingurgitat, & crucis vitam plus exorbitantem, quam si liber existeret, ducit. Exce quantum super operat onem Spiritus sancti timet, quasi non ubi vult spiritus spirat, & non quod sibi placitum sit, nisi ille timuerat, peribat, & timeat quod Spiritus sanctus locum propter non reperiat, ubi gratiam recognoscendi errores suos infundat. Nonne Christus ante passionem suam quadraginta diebus ieiunavit? Moyles legislator, & Henas in caelum levatus? Daniel leonum triumphator per abstinentiam non meruit? Quare petit dicitur instigator, quatenus vilita reverenda paternitas eundem Hieronymum venis afficit, quae sunt tormenta clericorum, & maxime hereticorum, deinde illum non sustinentem, cum iustus sit, & pro laico sepe se gessit, & in habitu laicali, & cum longa barba temper incellit, & pro tali se habuit, tenuit, gessit, & reputat, & talem, in publica testione notorie se ostendit, respondeat sustinentis articulis, quibus nondum sufficienter respondit, & articulis, quibus nondum sufficienter respondit, & articulis sibi denuo datus respondeat per verbum credidit, vel non credit, sub tortura, ne sub hypocrisis fugam, vel relaxationem consecutus, tanquam Pharisao induratus plus suos sequaces in suis erroribus confortet. Cum de omnibus, & singulis supradictis rationaliter poterit convinci, vel saltem probatio inferri, quod merito subicere poterit. Quod si negaverit, recelle,

Aut commisisse aliquid de premissis, quod legitime probetur, ac probatum fuerit, & contumaciter perseveraverit in negatione huiusmodi, tunc sine mora dispendio, tanquam pertinax hereticus, incorrigibilis relinquatur curae seculari iuxta sacrorum canonum constituta. Et premissa petit dicitur instigator melioribus modo, via, iure, & forma, quibus melius, & efficacius fieri poterit, & debet, benignum vestrum officium super premissis implorando.

In causa Argentini.

In nomine Domini. Amen.

Anno a nativitate eiusdem mcccxcv. Indictione nona, Apostolica sede vacante, die vero xviii. mensis Aprilis hora primarum, vel quasi, tempore sacri Concilii generalis Constantiensis, in nostrorum metropolitani publicorum, & testium infrascriptorum presentia personaliter constitutus honorabilis vir D. Henricus a Libex dicitur Bel, procurator, ut asseruit, & syndicus procuratorio & syndicatorio nominibus venerabilium virorum dominorum Hugueimani, decani, & capituli, nec non Frederici de b Zalze canonici venerabilis ecclesie Argentiniensis, ac excellentium dominorum magistrorum officiariorum, nec non proconsulum, & universitatis magnae civitatis Argentiniensis, nec non Rolini Barphenang, Hulrici Roet, Michaelis Melburge civium Argentiniensium, tam conjunctum quam divisim, habens & tenens suis manibus quendam appellationis papiri scedula, quam ibidem palam & publice, ac alta & intelligibili voce legit & publicavit, ac proposuit, & appellavit, & processit, & processit, & processit, & processit, quemadmodum in eadem appellatione continetur, cuius tenor de verbo ad verbum sequitur, & est talis.

Appellatio pro parte Argentiniensium coram Concilio interposita.

Coram vobis notariis publicis, ac testibus hic presentibus & absentibus, ego Henricus Libex dicitur Bel, syndicus procuratorio & syndicatorio nominibus venerabilium virorum dominorum Hugueimani decani, & capituli, nec non Frederici de d Zalze canonici venerabilis ecclesie Argentiniensis, ac etiam excellentium dominorum magistrorum officiariorum, nec non proconsulum, consulum, & universitatis magnae civitatis Argentiniensis, nec non Rolini Barphenang, Ulrici Chos, & Michaelis Melburge, civium Argentiniensium, tam conjunctum, quam divisim, professor solemniter & expresse, quod per presentem, & quancumque alium actum per me dicitur nominibus factum, aut faciendum, non intendo quibuscumque rite, iuste, aut sancte per dictum sacrum Concilium generale Constantiense in Spiritu sancto legitime congregatum diffinitis, decretis, statutis, ordinationibus, ac diffinitis, statuendis, & ordinandis in aliquo opponere, aut contra ea facere, vel venire, quinimmo volo temper, & intendo diffinitionibus sanctis, & iustis, nec non decretis, & statutis, & ordinationibus, arque mandatis praedicti sacri Concilii firmiter atque humiliter parere, & obedire, infrascriptis tamen semper salvis. Protestor intuper quod per presentem actum, vel alium quemcumque per me factum aut faciendum, nolo, sicque intendo ab appellatione, seu appellationibus per me nomine dictorum dominorum in presenti causa interposita, & aggravationibus eis illatis quocumque modo recedere, neque resistere, sed eisdem volo firmiter obedire, & inhaerere. Quibus protestationibus ipsis salvis appellando propono dictis nominibus, & dico, quod quavis dicti domini decanus, canonicus, & capitulum nuper desolationem, dilacerationem bonorum, rerum, possessionum, terrarum, oppidorum, & castrorum venerabilis ecclesie Argentiniensis alienationem per Wulhelmum de Dreit alicum effectum eiusdem ecclesie damno & irreparabiliter factas, praesertim cum idem Wulhelmus tempore huius damno & execrabilis promotionis praedictam ecclesiam Argentiniensem in triginta castris, vel citra, & oppidis atque redditibus invenisset ad valorem trecenta milium florenorum annuatim abundare, qui omnia temporibus suis

M. d. Die. al. Des.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

cri electi Argentinensis expientes in sua exceptione perseverant, sit ante omnia pronuntiandum, & utrum ab huiusmodi exceptionibus excipientes sint repellendi, diverfis considerationibus ad evitandum multa inconvenientia ex consistentibus in praetata relicitata, ad faciliorem expeditionem causae sine suspitione, & vitare habeant scandala, & pericula imminens evitent. Avitando deliberant primo, quod causa huiusmodi pro electo, quam contra eum, capitulum & communitatem Argentinensem, cum dependentiis, emergentibus, incidentibus, & connexis, committatur aliquibus iudicibus per Concilium cum plena potestate in forma iuris tractanda in Basilea, vel in alio loco insigni extra Constantiam, & Argentinensem civitates, ea causa, utique ad sententiam exclusivam. Et cum ex officio nobili per inquisitionem, quam mercenarie procedendo plenarie processu instructo, & incluso assignata die ipsi electo, & aliis, quibus fuerit, & videbitur assignanda Constantiam ad comparandum personaliter, vel peremptorie secundum exigentiam casus, vel materiam coram Concilio auditoris relationes, processus, & ipsius exhibitionem. Postmodum iudicandum pro ipsius Concilii deliberatione. Item advisando deliberaverant, quod ante omnia deberent iudicem monere, & requirere capitulum & communitatem Argentinensem, ut dictum electum delibere & relaxent in manibus iudicum deputandorum nomine Concilii, & hoc sub poena excommunicationis in singulares personas, & interdicti in capitulum, & civitatem, & in eorum territoria, & dominiis, & aliis partibus tam iuris, quam aliis, de quibus videbitur eis, quas ipsi possint, debeant, & teneantur decurrere casu quo non fuerit & processus factus contra particulares culpabiles. Item, advisando deliberaverant, quod electo deliberato, & in eorum manibus reposito, immediate in eodem loco existente debeant inducere, requirere, & monere, maxime dicti electi consensu interveniente, ut castrum Tschern & oppidum Boire detinentes debeant relaxare & remittere pure & libere in potestate & custodia dictorum iudicum nomine dicti Concilii, & hoc sine stipendio, aut expensis restitutionis, & hoc per consimiles censuras, & interdicta, aut consimiles declarationes & privationes feudorum, & aliarum partium, de quibus eis videbitur. Item, advisando deliberaverunt, quod castrum & oppidum huiusmodi debeant dari & committi custodia alicui non suspecto, & fidei, habita deliberatione cum ipso electo, & aliis, de quibus videbitur, & quod ultra redactus annuus dictorum castri & oppidi pro custodia expendi non possint, nec debeant, nec etiam tantum, si pro minoribus expensis fieri possit. Et quod pro stipendiis suis, vel expensis, quocumque casu dato fortuito, vel alio, non possint nec debeant differre expeditionem & traditionem castri & oppidi praedictorum, ad decretum & beneplacitum Concilii, vel specialiter ad hoc deputatorum, & de hoc debeant recipi instrumenta, & obligationes & hypothecationes, & alia securitates possibiles. Item, advisando deliberaverunt, quod qui castri & oppidi praedictorum custodiam habebunt, debeant & teneantur iurare, & promittere non offondere capitulum, vel communitatem Argentinensem, & eis debeat fieri inhibitio, & similiter illis de capitulo, & communitati Argentinensi sub poenis formidabilibus, donec per Concilium vel suam auctoritatem aliud super hoc fuerit ordinatum. Et quatenus post praedictam liberationem, & etiam ante, iidem domini sexdecim domini deputati requisiti fuissent, & cum instantia ab eis petierunt fuisset, quod indemnitati ecclesiae praedictae, maxime circa oppidum praedictum providerent; & si providissent, quod nondum apparuit, praedictos dominos decanum, canonicos, & capitulum de hoc certificarent, cum iidem domini tunc essent, & fuissent parati praefatum Wilhelmum relaxare, praestita per ipsum sola iuratoria cautione de stando, & parendo iuri coram praedictis dominis deputatis, & sacro Concilio, & quod etiam ipsi paratos se sepe obtulerunt. Praedicti etiam domini deputati indemnitati huiusmodi saltem tacite, & pertransendo se deliberationem, quam facere mendeabant circa praemissa facillime assererant, dictos tamen appellantes de provisione indemnitatis huiusmodi certificare non curantes; cumque & iidem domini deputati in causa huiusmodi iuxta eis per praedictum sacrum Con-

cilium commissis procedere intendissent; aliqui tamen praei numero partiales praesenti a sacro recedentes, ut praedicitur, seque pro rectoribus & magistris magnis interstantes dominos ibidem in eodem spiritu congregatos, tanquam principales gubernatores reputantes, mittentes saltem in messem alienam, in angulis, & non in publico particularibus fecisse dicuntur in causa huiusmodi deliberationes, a iure quasi peccatis devias, & exorbitantes. Licet super hoc a praedicto sacro Concilio nihil penitus habuissent in mandatis, saltem sic deliberandi: qui etiam omnibus & singulis per praedictos sexdecim deputatos deliberationibus & conclusionibus contradixisse, & contrarium fecisse comprobantur, ut res (proh dolor!) docuit, & hodie docet exitus. Et licet idem Spiritus sanctus per organum prophetae David locutus fuit, sic inquit: *Re-Be iudicate, filii hominum*: quod etiam iudicium non immerito ipse idem Spiritus sanctus in praedicto sacro Concilio procul dubio fieri semper voluit, atque hodie vult; machinatione, partialitate, exorbitantibus, & particularibus deliberationibus iniquis & iniustus personarum quarumcumque non obstantibus quibuscumque: quaedam tamen praesentia bulla, sive littera sacri Concilii partialiter, & absque praedictorum sexdecim deputatorum, quin imo praeterea & absque militaris quatuor nationum praedicti sacri Concilii scriptum, consensum, voluntatem, & mandatum, cameruliter & angulariter contra omnem iuris formam & debitum rationis, etiam subiective & subreptive contra praefatos dominos meos, etiam nescitur ad cuius instantiam emanata esse dicitur. In qua de omnibus, & singulis oblationibus, requisitionibus, exhortationibus dicto sacro Concilio per dictos dominos meos factis, nec non de alienationibus, desolationibus, destructionibus, periculis, exterminis, & aliis supradictis dilapidationibus per dictum dominum Wilhelmum venerabili ecclesiae Argentinensi praedictae factis, atque praestitis, nulla penitus mentio facta apparet. Quinimo per eandem praesentem bullam exorbitationis praedicti domini mei per edictum per modum monitionis requiruntur, quatenus infra duodecim dies post lectionem, publicationem, & affixionem eiusdem praesentis bullae in ceteris ecclesiis, & locis ibidem expressis factas, praedictum Wilhelmum assertum electum, necnon cantorem ecclesiae praedictae cum eorum familia, absque quolibet contradictionis obstaculo, plenarie in manibus dicti sacri Concilii, seu commissariorum ab eodem sacro Concilio ad hoc libere restituerent, ipsique ablata restituerent, & restitui facerent; vel de ipsis, si non existant, satisfacerent, vel satisfieri procurarent competentem, sub excommunicationis, & interdicti, & aliis sententiis, & censuris, & poenis. Quod si forsitan huiusmodi monitionibus, & requisitionibus in dicto termino comparere contempserint, infra alios duodecim dies domini Hugelmannus decanus, Fredericus de Zolre, necnon a Rolinus Barphirminck Ulricus Los, & Michael Melbruge personaliter in eorum propriis personis, & alii domini canonici, & capitulum, omnes legitime comparerent Constantiam in loco sessionis ad videndum & audiendum se declarari in censuras & poenas tam iuris, quam sacri Concilii praedicti incidisse. Certificando nihilominus omnes & singulos dominos supradictos, & eorum quemlibet, quod sive huiusmodi monitionibus & monitioni parere & obedire in praefatis terminis comparere curarent, sive non, ipsa nihilominus sacra Synodus ad omnia & singula praemissa, & alia iuris remedia in praemissis opportuna quomodolibet procederet. Quae utique ab ipsa sacra Synodo processisse misericorditer creduntur, sed potius temerarie, partialiter, atque furtive sacra Synodo penitus ignorante extorta praesumuntur: maxime pro, & pro eo, quia quod Gaspar de Peralso, qui semper atque frequenter praedictos dominos meos in praedicto sacro Concilio & in nationibus nequiter & mendaciter tanquam advocatus dissimulando praedictam praesentem bullam, praesentem consensum & voluntatem dicti sacri Concilii, & ipsarum quatuor nationum, non per cancellariam, sed angulariter, & cameruliter expedivisse comprobatur, pecunia, & muneribus corruptus, dictum sacrum Concilium vituperando, & scandalizando. Nam in eodem praesentis monitorio inter cetera continetur, quod dicti domini decanus, & capitulum eidem V Wilhelmo debitam obedientiam promiserant, &

AMB. Relli
bus de Bar
phirminck. Ul-
ricus Gos.
&c.
b Forte, non
creduntur.

ANNO CHRISTI 1416.

Tunc vero cujusdam Balte canonizationis trium sanctorum in Svecia sequitur, & est talis.

Sacrosancta, & generalis Synodus Constantiensis, venerabilibus fratribus Altonsi, Abonensi, & Vexionensi episcopis salutem, & omnipotentis Dei benedictionem.

Ex collectio- ne Bartho- maei, & m. Liphens

Felix proferus & ineffabilis est sanctorum gloria, potestas insuperabilis, incomparabilis pulchritudo, & beatitudo perennis. Non delebitur memoria eorum de libro vitae, sed apud omnes generationes nomen eorum perseverabit, in gloria reverbitur, & celebrabitur omne per aevum. Unde licet militans in terris ecclesia triumphans in caelestibus ecclesiam filiali & devoto veneraretur affectu, virtutesque sanctorum, eius laudes & praemia, quantum finit humana fragilitas, dignissimis commendat & attollit praecognitionum titulis, & cum devotissimis precibus, & ritu solemnibus, vota, oblationes, & sacrificia laudis offert ad decus & venerationem civium superiorum: nihil tamen per nostras laudes, nihil per sacrificia, & oblationes eis accrescit novae perfectionis aut gloriae, nec eorum plena & perfecta felicitas nostris operibus, vel obsequioso famularum minui potest, vel augeri; cum per se sufficiens sit status eorum, omnique bonorum aggregatione perfectus. Sed misericors & miserator Dominus per merita, & intercessionem sanctorum, quos celebri devotione adoramus in terris, sua mirabili & clementissima dignatione nostrum imperfectum supplere providit: ut quod nostris precibus non valemus, eorum suffragantibus meritis assequamur. Quod cum creberrimis miraculorum virtutibus nobis per successus temporis variae dispositionis divinae revelationes sanctorum, ut in celebri memoria cum summa veneratione perpetuis temporibus habeantur a nobis, non ad eorum, sed ad nostram profectum cedit utilitatem & salutem. Et dum gesta praecleara & virtutes eorum recolimus, patrocinia sentiamus: utcumque tenes refrigererit caritas multorum, & superabundaverit malitia, minusque digni fuerimus Deum precibus alloqui, & in conspectu illius comparere, sanctos habemus mediatores propitios; quorum meritis praeclearis valeat Altissimus, ac desideratam nobis suae propitiationis abundantiam tot multiplicatis intercessoribus dignissimis largiri dignetur. Quapropter ad imitationem & exemplar sanctorum patrum, qui pro salute dependentium adhuc in terris dignae venerationi & legitime canonizationi sanctorum dudum summas & devotissimas studis operam dedisse leguntur: Nos qui pro unione sanctae matris ecclesiae, & procurandum promovendumque omnibus prosperitatem religionis Christianae, & commanere omnium mortalium utilitatem & salutem concernere possent & augere, speciali, ut pie credimus, providentia Dei in suo nomine congregati sumus in unum omnipotenti Deo gratissimum, & toti ecclesiae saluberrimum esse censeamus, ut inter cetera, quae communi saluti haecum excogitare, quantum datur ex alto, promovendi conamus, illis etiam vigilantiter intendimus religiosi operibus, quibus legitima canonizatione sanctorum, ut ipsi sint in omni cognitione & veneratione solemnibus, devotionem plebis augere per benevolentiam, & gratiam praeveneri sanctorum, & per ipsos divinam clementiam nobis mercari possimus; & iis praesertim diebus necessitatis, & tribulationis ecclesiae, quibus (proh dolor!) Deus omnia sub peccato conclusisse, & totus orbis in maligno positus esse videtur, omnique caro, nec jam caro, sed omnia omnia corripisse viam suam, suam intentionem, suam & operationem. Et cum ad manifestandam populis gloriam sanctorum suorum & dignitatem sublimem, antiqua prodigiorum signa & virtutes miraculorum renovaverit Altissimus, corda sanctorum & mentes moveat fidelium, mundet ab omni contagione peccati, & virtutum gratiarumque donis adornet, ne deinceps patiantur ecclesiam proprio & martyrum sanguine consecratam, beatorumque confessorum & virginum edificatam meritis, tantis schismatum & errorum periculis subiacere, & tot ubique foedari spurcitiis & abominationibus vitiorum. Cora igitur pro parte can- nissimi ecclesiae filii Errici Sveciae, Daniae, Norvegiae

a Forte, & d. m. n. q. l. n. d.

b Forte, & d. m. n. q. l. n. d.

A regis illustris, & venerabilium fratrum Upsalensis Lundensis, & Nidrosensis archiepiscoporum necnon suffraganeorum episcoporum provinciae Upsalensis, ac quorundam capitulorum, & conventuum, ecclesiarum, & monasteriorum, necnon procerum, & nobilium, ac communicatum quarundam civitatum regni Sveciae, juxta seriem quarundam litterarum per regem, archiepiscopos, episcopos, capitula, conventus, nobiles, & communicatos hujusmodi, Balchassari tunc Joanni Pape XXIII. ante ejus depositionem a papatu, suis exigentibus demeritis per nos rite factam, super hoc specialiter directarum coram nobis post depositionem eandem, cum ipse litteris dicto Balchassari, dum adhuc praeset papae, non fuisset praesentatus, sit expositum, Quod celeberris & recolenda memoriae Nicolaus Lincopensis, & Brumulphus Staiensis episcopi, & Nigridis monialis monasterii monialium Oltrovingensium ordinis sancti Augustini sub cura & secundum instituta fratrum Praedicatorum viventium Lincopensis diocesis, dum in hujus arduos peregrinationis exilio mortali vita potirentur, non humanis favoribus obsequi, sed puro corde sincerisque mente divinis oculis complacere studuerunt: & per austeritatem jugis poenitentiae corpus arctius suo spiritui servire cogentes, lubricas carnis contempserunt illecebras, declinaverunt a voluptatibus, pudicitiae conjuncti sunt, & spera fugaci fallacique gloria mundi, per devotae orationis exercitium & laudabilium virtutum opera, summo iudici Deo famularum impendere, & sibi ipsis & aliis ad aeternae vitae merita probere conati sunt indefesse, verbis pariter & factis abundare; quibus re & conversatione se pios, prudentes, & humiles, sobrios, & castos erga Deum summa veneratione, devotos vero erga pauperes & loca pia, caritate non solum largifluis, constantes in fide sacra, spe plenos, & aliis virtutibus claros esse comprobaverunt; propter quod mirabilis Deus in sanctis suis, & faciens mirabilia magna solus, pro gloria eorumdem Nicolai, & Brumulphi, & Nigridis merita, tam ipsius in humanis agentibus, quam etiam post eorum felicem transitum ex hac luce, in variis locis Sveciae, diversisque temporibus, plurima mirabilia dignatus fuerit operari. Quamobrem pro parte regis & aliorum sic exponentium praedictorum nobis fuit supplicatum, ut aliquibus, ex S. R. E. cardinalibus, & aliis praelatis in hoc sacro Constantiensi Concilio existentibus, de fide, vita, & meritis praefatorum Nicolai, Brumulphi, & Nigridis de huiusmodi miraculis informaretur; & ea quae per huiusmodi reperirent informationem, nobis referre curarent; ut deinceps sufficientibus & exquisitis meritis ad hoc suffragantibus, ipsi Nicolaus, Brumulphus, & Nigridis aliorum sanctorum catalogo adscribi & aggregari possent, committere dignemur. Nos ad eorumdem regis, & exponentium, & supplicantium devotam instantiam devotissimis ecclesiae filius Petro tituli sancti Grisogoni alias dicta Cameracensi presbytero, & Oddoni tituli sancti Georgii ad velum aureum diacono ejusdem ecclesiae cardinalibus, ac venerabili fratri Jacobo Laudensi episcopo, necnon dilectis ecclesiae filius Joanni de Gersono cancellario ecclesiae Parisiensis, Lamberto de Gelria, Petro de Pulta, Wilhelmo & Khuit, & Joanni Boltvel in sacra theologia professoribus, in dicto Concilio praesentibus, viva vocis oraculo commissimus, ut litteris authenticis, necnon libellis, & instrumentis publicis per regem & alios exponentes praedictos super hoc destinatis per eos visis & examinatis, & super praemissis omnibus & singulis se diligenter informarent, & ea quae per eandem reperirent informationem, nobis fideliter referre curarent. Qui quidem commissarii procuratoribus regis, & aliorum exponentium praefatorum negotiorum huiusmodi prosequentibus: eisdem litteris, libellis, & instrumentis publicis per eos diligenter visis & examinatis, nobisque per ea, quae exinde repererunt, apparebat de vita & meritis, necnon de fama & devotione populi, & miraculis tam in vita quam post mortem eorumdem Nicolai, Brumulphi, & Nigridis, quae ipse Deus ad ipsorum preces, ut credebatur, operatus fuerat, & in dies operatur, seriosus retulerunt. Nos igitur attendentes, quod de fama praedictorum, ac populi devotione, necnon de vita, & meritis dictorum Nicolai, Brumulphi, & Nigridis, et miraculis supradictis per huiusmodi informationem receptam plene loqui non potest, & eam con-

ANNO CHRISTI 1416.

c. m. n. q. l. n. d.

d. m. n. q. l. n. d.

e. m. n. q. l. n. d.

ANNO
CHRISTI
1416.

fidemque, quod ecclesie militanti difficillimum redditur A
agnoscere spiritum clarificantem in ecclesia triumphanti;
& quod propterea expediens videtur in talibus ea gravi-
tate procedi, qua ipsa non decipiat ecclesia militans,
& virtutum... justitia non laudatur, sed in re tanta cum
abundantiori cautela & majori maturitate procedatur.
Quapropter cum pro parte regis, & aliorum exponen-
tium prefatorum nobis cum omni instantia & debita
reverentia fuerit supplicatum, ut cum ipsa premissa
probandi incumbat necessitas, & testes ad presens in hu-
manis agentes, per quorum depositiones probationes ipse
fieri posse sperantur; seu eorum aliqui, si (quod absit)
hujusmodi executionem nimium contingeret procelari,
interim de medio possent submoveri, in negotio ipso abs-
que mora dispendio ad ulteriora procedere dignaremur.
Nos hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitatibus
vestris, de quibus in his & aliis gerimus in Domino fidu-
ciam specialem, per nostra scripta committimus & man-
damus, quatenus ad loca, in quibus prefati Nicolaus,
Brunolphus, & Nigridis fuerunt, dum in humanis age-
rent, conversati, & illa ubi eorum corpora quiescunt,
personaliter accedentes, de facta premissorum, ac devo-
tione populi, viteque & meritis ante dictis, & miracu-
lorum hujusmodi crebrescentia, veritateque & eorum
circumstantiis universis, juxta datam vobis a Deo pru-
dentiam a testibus diu, quantum humana sunt fragilitas,
exceptionibus majoribus exactis, diligenter, fideliter, &
prudenter, secundum articulos, & interrogatoria, que
sub bulla nostra vobis mittimus interclusa, inquiratis
perpensus veritatem. Super quibus universis & singulis
premissis vestras conscientias oneramus, testesque hujus-
modi, qui fuerint hominati, si se gratia, odio, vel ti-
more subtraxerint per censuram ecclesiasticam, appella-
tione cessante, compellatis veritati testimonium perhibe-
re. Non obstantibus tam solis recordationis Bonifacii
Papae VIII. ac de una & duabus dietatibus in Concilio
generali, quam aliis constitutionibus Apostolicis contra-
riis quibuscumque, seu si aliquibus communiter vel divi-
sum ab Apostolica sic sede indultum, quod interdicti, sus-
pendii, vel excommunicari non possint, per litteras Apo-
stolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo
ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Quidquid
autem per hujusmodi inquisitiones inveneritis in premissis,
nobis, vel futuro summo Pontifici per litteras pa-
tentes eorum seriem continentes manibus plurimorum
tabellionum bonae fame conscriptas, vestrisque sigillis
munitas quancocius intimare fideliter curetis, ut hu-
jusmodi vestra informatione instructi, vel idem summus
Pontifex instructus, in premissis consultis procedere
valeamus, vel futurus Pontifex valeat antedictis ad
Dei & sanctorum eius gloriam, edificationem ecclesie,
& animarum salutem. Datum, &c.

Ex collectione Barberiniana, & tribus mss. Germanicis.

Sessio publica sine solemnitatibus die 30. Aprilis.

De Jovis ultima mensis Aprilis, Constantie in ec-
clesia majori, in loco sessionis mane hora tertia,
deputata fuit per Synodum Constantiensem, cen-
ta, & habita congregatio generalis sine solemnitatibus
officiorum & litaniarum fieri consuetis in publicis ses-
sionibus: & hoc propter ambaxiatores regis Arragonum,
qui non vocabant Constantiense Concilium apud se, sed
congregationem generalem. Presentibus ibidem reve-
rendissimis in Christo patribus & dominis, domino Angelo
episcopo Praenestino Laudensi vulgariter, Antonio Aequi-
legensi, Almanno Pisano, Petro Veronensi, Thoma Tri-
caricensi, Branda Placentino, Guillelmo sancti Marci,
Antonio de Chalanco, Petro Fuxi presbyteris, Lucido
de comitibus, Francisco Florentino diaconi cardinalibus.
In qua quidem congregatione de mandato & voluntate
ipsius congregationis Synodum Constantiensem represen-
tantis, ascendit ambonem; super quo edicta & decreta
publicantur & denunciantur, reverendissimus in Christo
pater & dominus, dominus Jacobus episcopus Laudensis
de ordine fratrum Praedicatorum: & fecit quendam
sermonem de morte sanctissimi principis domini Fer-
dinandi Arragonum regis, & de assumptione per regni
incolas domini Alphonfi ejus filii in regem Arragonum:

commemorando clarę memorie eundem dominum Fer-
dinandum de gestis tempore vite suę per eum erga unio-
nem ecclesie Dei habitis, & approbatione capitulorum
per dominum Alphonsum nunc susceptum in regem facta
innotuit per ipsum regem Arragonum ex una, & seren-
nissimum principem Sigismundum Romanorum & Hun-
garum regem, & ambaxiatores & nuncios hujus sacri
Concilii in Perpignano, parte ex altera. Qua collatione
sic breviter facta, ascendit eundem locum sive ambo-
nem venerabilis vir Gaspar de Perusio advocatus sacri
Concilii Constantiensis, & secretarius dicti Concilii Con-
stantiensis: & de simili mandato legebat quendam litte-
ram missivam Concilio prefato per venerabilem virum
dominum Joannem de Opisis decretorum doctorem sacri
palatii Apostolici causarum auditorem, nuncium, & am-
baxiatorem Concilii Constantiensis missam; in qua con-
tinebantur gesta per eum in regno Arragonum. Factis
istis, fuit quasi similis littera Concilio per venerabiles &
circumspectos viros dominos Ottobonum utriusque juris
doctorem, Lambertum de Scriptis decretorum doctorem,
& Petrum de a Villa archidiaconum Albiensem nuncios
antedicti Concilii missa per ipsos super gestis eorum in re-
gno Castellę, ac Fuxi, & Arimini comitatibus. Quib-
us litteris lectis, venerabilis & circumspectus vir dominus
Antonius generalis ordinis sanctę M. de Mercede ambaxia-
tor & nuncius prefati domini regis Ferdinandi, & simi-
liter ut episcopus Laudensis fecit unum sermonem lamen-
tando mortem domini regis sui Ferdinandi predicti.

Quo completo levaverunt se in medio venerabiles viri
domini Henricus de Piro, & Joannes de Scribanis di-
xit, quod sicut alias petivisset declarari incidisse penas
in monitorio contentas personas & dominos nominatos,
& tunc procurator capituli Argentonensis ab ipso moni-
torio appellasset. Quapropter petiit parti adversę, vi-
delicet capitulo dari Apostolos super dicta sua appella-
tione, & ulterius declarari dictos in monitorio, nomina-
tos incidisse penas in eo contentas. Henricus vero b
Bwe procurator capituli ex adverso ibidem presens,
dixit ipsum appellasse a gravamine parti suę illato: qua-
propter petiit appellationem suam admitti, & sibi dari
Apostolos reverentiales cum omni reverentia, qua po-
tuit, per eandem Synodum Constantiensem sibi dari, &
concedi postulavit; & in casu, quo gravamen feret,
protestatus fuit de nullitate ipsius monitorii, & totus
processus. Quibus auditis, surrexit reverendissimus pa-
ter dominus patriarcha Antiochenus, & petiit a toto
Concilio, sive congregatione, si placeret, quod darentur
Apostoli super appellatione predicta juxta deliberationem
deputatorum quod respondeatur per verbum, *Placet*.
Tunc ipsa Synodus respondebat per suos deputatos ad
hoc, videlicet Antonium episcopum Concordiensem nomi-
nate nationis Italianę, Joannem episcopum Vaurensem
nomine nationis Gallicanę, Nicolaum episcopum Mer-
seburgensem nomine nationis Germanicę, Patricium epi-
scopum Cortagensem nomine nationis Anglicanę, &
Angelum Laudensem nomine collegii cardinalium, per
verbum, *Placet*. Quibus responsionibus factis, de man-
dato ipsius Concilii sive congregationis ascendit eundem
ambonem venerabilis & circumspectus vir domus Juan-
nes Abundi sacre theologie & decretorum doctor, &
de simili mandato quendam schedulam papyream datio-
nis Apostolorum legit. In qua schedula c Constantien... c
ipsi magistro Henrico Bwe procuratori appellationem &
Apostolos petenti respondit, quod appellationi suę tan-
quam frivole, & inani, ac frustratoris & inanibus cau-
sis interjectę & interpositę deferre non veller, hanc
suam responsionem per Apostolos refutatorios dedit ac-
que concessit. Ardecinus vero de Novaria advocatus
capituli petiit quod assignaretur terminus parti suę, in
quo comparere debeat ad allegandum causas, quare
non teneatur parere monitorio contra eam dicto. Et
tunc dominus Joannes patriarcha Antiochenus, nomi-
ne & de mandato ipsius Concilii respondebat ad proxi-
me per ipsum dominum Ardecinum proposita, ipsi Ar-
decino & parti suę ad diem sabbati proxime futuram
terminum prefixit & assignavit. Deinde & postremo
fuit lecta una littera regis Francorum, in qua recommen-
davit causam Concilio novem assertionum magistri Joan-
nis Parvi, quod expediretur celeriter per viam iuris.
Super

ANNO
CHRISTI
1416.Mss. Trin-
tis.Mss. Ka-
vri.c Legi ex
ms. Constan-
tensi Conci-
lium 198.
&c.

ANNO
CHRISTI
1416.

Super quibus omnibus & singulis Joannes de Scribanis, & Henricus de Piro procuratores, nominibus quibus supra, sibi petierunt a dominis protonotariis & notariis ad haec deputatis, unum, vel plura, publicum, vel publica fieri instrumentum & instrumenta ad perpetuam memoriam.

ANNO
CHRISTI
1416.

Temeres diBarum schedula datimis Apostolorum, & littera missiva regis Francorum.

Cum appellationibus frivolis nec iustitia deferat, nec sit a iudice deferendum; & constat appellationem in causa monitorii cuiusdam per sanctam Synodum Constantiensem in causa Argentina, & quorundam aliorum in instrumento publico dictae appellationis nominatorum interjectam, super causis non veris & frivolis fundatam, attenta notorietate injustae detentionis personae venerabilis electi ecclesiae Argentinensis, quodque illa vera iustitia . . . sit de iure qualificata monitorium praedictum quod non est procedendum contra appellantes praefatos, si in termino compareant, & rationabilem causam, cur parere non debeant, proponant, & iustificent: sicque semper intellexit praefata Synodus dum dictum monitorium decrevit & expedivit: continetque eadem appellatio multa juri & rationi dissona, sicut ex tenore illius evidenter colligitur. Eapropter dicta sancta Synodus praefatam appellationem tanquam frivolam, frustratoriam, temerariam, & inanem, in materia & in forme peccantem non advertit, praesentem responsionem pro Apostolis refutatoris concedendo, & poenam temere appellantis indigendam loco & tempore sibi reservando. Mandans, & praecipiens dictis appellantis, ut si aliquam rationabilem causam habeant, quod dicto monitorio parere non debeant, teneantur illam in praesentiarum iuxta assignationem alias eis factam proponant, ut inde ad ulteriora procedatur, prout fuerit juris & rationis.

Congregatio Nationis Germanicae in monasterio Franciscanorum eodem die Jovis, ult. Apr. An. 1416.

In causa Argentinensi.

Ex M.
Brunv.

Eodem die Jovis, post meridiem, natione Germanica in domo fratrum minorum loco suo solito congregata, inter alia, quae ibidem tractata, narrata, avilata, & deliberata fuerunt, fuit per providum virum Mag. Henricum Kuyt, in Romana curia procuratorem, ac procuratorem, ut esset, venerabilium Dominorum virorum, Decani, Capituli, Canonorum & aliarum personarum Ecclesiae Argentinensis, ceterorumque civium, in Monitorio, alias per Concilium contra partem suam, & ad instantiam procuratoris Domini Wilhelmi, Electi Argentinensis, decreto, dictum & propositum, se fuisse & esse procuratorem, & Syndicum praedictorum Dominorum. Sed ex quo hodie in congregatione generali fuisset sibi illatus metus per Concilium, ex quo gereret & gessisset procuratorem, & onus pro dictis Dominis suis: de cetero non vellet se intrinsece de huiusmodi procuratore. Idcirco, ut videatur, quod non velit esse voluntarius in hoc, ex nunc renarciavit officio, quoad dictam causam & consultationem. Et processit fuit de cetero, sine novo mandato, procurari, seu alicujus officii curam gerere, quoad praefatam causam. Et super hoc petit admissionem per nationem Germanicam.

Dominus vero de natione dixerunt, eorum non interesse, respondere ad petita, & praemissa. Cum illud tangeret totam Synodum, & omnes nationes scire deberent, quid pertineret ad eum in materia huiusmodi agere.

Super quibus Mag. Henricus Kuyt & Henricus de Piro, nomine, quo supra, petit sibi fieri per unum Notarium publicum, ipsiusque nationis scribam, unum vel plura, publicum & publica fieri instrumentum & instrumenta, ad dictamen sapientis.

Præsentibus reverendissimis Patribus, Dominis Andrea, Archiepiscopo Colocensi, Andrea, Electo Posnaniensi, Jacobo Ploccensi, Joanne Wormatiensi, Abbate Pegaviensi, aliisque Episcopis, Abbatibus, Doctoribus, Ambaxiatoribus Dominorum Regum, Principum, Praefatorum, universitatum studiorum, & suppositis ipsius nationis, in numero copioso.

Gumpertus Fabri, Notarius.

In causa Argentinensi, c. Joannis Parvi, Ducis Burgundiae, & Joannis de Gersono, Cancellarii Academiae Parisiensis.

Ex eod. M.

Anno & indictione, quibus supra, die vero sabbati, secunda die mensis Maji, fuit facta & tertia generalis congregatio per Synodum Constantiensem, in ecclesia majori Constantiensi praedicta, mane hora tertiarum, vel quasi, qua publice sessiones ipsius Synodi Constantiensis teneri & servari solent, super responsione, Dominus de capitulo ecclesiae Argentinensis, & suis contodalibus, iuxta praefixionem alias die ultima mensis Aprilis factam.

Sed tamen, antequam aliquid in huiusmodi materia beret, levavit se in medium reverendissimus in Christo pater, & Dominus, Dominus Martinus, Episcopus Atrebatensis, Ambaxiator Domini Ducis Burgundiae & proposuit: Qualiter per venerabilem virum, Dominum Simonem de Teramo, sacri Consistorii, Concilii, ac Advocatum virorum, Dominorum Joannis de Gersono, Cancellarii studii Parisiensis, & suorum sociorum, quoad causam novam assertionum in Concilio introductam, fuisset satis notatus Dominus suus Dux, & sinistre informasset Concilium & nationes. Et ad illud ostendendum, nomine dicti Domini Ducis, replicavit contra dictum ipsius Domini Simonis ex Theologia. Sed quoad factum juris petit Dominum Ardechinum de Novaria, ejusdem palatii causarum Advocatum, ac partis suae, videlicet dicti Ducis Burgundiae Advocatum, qui certas excusationes haberet dicere in publico, & iure, coram praesenti Synodo.

Quibus auditis, speraret dictum Dominum suum Ducem Burgundiae esse innocentem & infonem de sibi per partem adversam impositis.

Ex adverso vero Domini, Joannes de Gersono, Cancellarius Parisiensis, una cum collegis suis, levarunt se, & petiverunt similem audientiam ipsi dandam super proponendis & replicandis contra dictum ipsius Domini Atrebatensis.

Illis petitionibus hinc inde factis, & partibus clamorose instantibus, fuit facta una sibilatio verborum & murmur per supposita Concilii: ita, quod non potuit aliquis eorum quicquam proponere.

Et facta silentio de mandato Synodi, venerabilis & circumspectus vir, Dominus Joannes Abundi, de mandato Concilii prorogavit terminum Capitulo Argentinensi, & alteri parti, ad audiendum voluntatem Dominorum de Concilio ad diem Martis proximum.

Dominus Joannes Abundi, sacrae Theologiae & Decretorum doctor, de voluntate Synodi praedictae ascendit ambonem, & proposuit nomine Concilii. Propter certa alia ardua negotia Synodus Constantiensis, aut deputati eorum, non potuerunt attendere ad dandam responsionem Capitulo Argentinensi: Quapropter praefata sancta Synodus dicto capitulo Argentinensi ad audiendam responsionem super eo, super quo ipsi fuit assignata dies hodierna, ad diem Martis proxime futuram, quae erit quinta mensis Maji praesentis, duxit prorogandum, atque prorogavit.

Super quibus Domini Joannes de Scribanis & Henricus de Piro, promotores praedicti, petierunt a Dominis Proto-Notariis & ceteris Notariis ipsius Concilii, unum vel plura fieri instrumentum & instrumenta.

Præsentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus & Dominis, Joanne Offiensi, Angelo Pannestrino, Jordano Albanensi, Episcopis, Antonio Bononiensi, Francisco Venetiarum, Almanno Pisano, Branda Placentino, Petro Cameracensi, Guillelmo S. Marci, Petro de Fuxis, presbyteris, Ottone de Columna, Lucido de Comite, & Francisco Florentino, Diaconis Cardinalibus, aliisque Regum, Romanorum, Franciae, Angliae, Arragoniae, Neapolitani, Cypri, Poloniae, Norvegiae, Daciae, Sveciae ac aliorum Principum, Praefatorum, Universitatum studiorum, Ambaxiatoribus, & aliis ceteris Nobilibus, Praefatis, Doctoribus, & magistris, ipsam Constantiensem Synodum representantibus, in numero copioso, pro testibus rogatis, atque inscriptis.

Con-

ANNO
CHRISTI
1416.Congregatio Deputatorum IV. Nationum in Monasterio
Franciscanorum die Dominica,
3. Maji, A. 1416.De Ernesti Ducis Austriae studio in Concilium
Const.Ex Mf.
Brunsv. &
Goth.

Die Dominica tertia, mensis Maji supradicti, Constantiae in Refectorio fratrum minorum, in loco solite conventionis nationis Germanicae, congregati ibidem Domini Praesidentes omnium nationum, videlicet Domini Nicolaus, Episcopus Spoletanus pro Italica, Episcopus S. Flori pro Gallicana, Andreas Archiepiscopus Colocensis pro Germanica, & Robertus, Episcopus Sarisburiensis pro Anglicana, cum eorum deputatis, pro tempore, in numero xxxii. inter ipsos Archiepiscopos, episcopos & Doctores ad infra scriptum actum audiendum convocati.

Inter quos levavit se venerabilis vir Dominus Nicolaus Estravy, Licentiatas in jure Canonico, Secretarius illustris Principis Ernesti Ducis Austriae, recommendans dictum Dominum suum Ducem Constantiensi Concilio, & assertens (offerens) eum ad singula placita & honorem ipsius Concilii, tanquam filium obedientiae: Et quandam litteram creditivam, ipsius Ducis Ernesti sigillo munitam. Qua aperta & lecta, de voluntate ipsorum Dominorum Praesidentium, & deputatorum, idem Dominus Nicolaus exposuit, qualiter anno praesenti, idem Dux Ernestus visitans dominia sua, videlicet comitatus Styriae, Carinthiae, Carniolae, & Tyrolis, & deveniens ad comitatum postremum Tyrolis, percepit ibidem magno cum dolore, illustrem Dominum Fredericum, Ducem Austriae, fratrem suum, recessisse illicentiatum de Concilio, nec non sine licentia & voluntate Serenissimi ac illustrissimi, & magnificorum Dominorum, Sigismundi Romanorum & Ungariae etc. Regis Ludovici Comitis Palatini Rheni, & Ducis Bavariae, nec non de Lupfen, & de Nellenberg, Comitum, gubernatorum Concilii, in absentia dicti Serenissimi Domini Romanorum & Ungariae Regis, de quo non potuisset satis dolere: cum idem Dux Ernestus praedicto suo fratri saepius per suas litteras scripsisset, quod nullo modo recedere deberet de Constantia illicentiatas, & nisi cum voluntate bona Concilii & Dominorum praedictorum, & si quid promississet, adimplere debuisset. Qua propter eundem Dominum Ducem Ernestum dixit moram trahere pro praesenti in Comitatu Tyrolis. Et si quid Concilium sibi mandare voluerit, in magno aut parvo, juxta ejus possibilitatem personarum, dominiorum suorum, offert, eum obedire debere, & velle, in omnibus, & per omnia, ut verus filius obedientiam Concilii Constantiensis, Regis Romanorum etc. & omnia facere, exercere, & operari, quae cedant ad placitum, honorem, & commodum praedictorum, Concilii atque Regis, & alterius eorum.

Et supplicavit, quatenus praedicti Domini Praesidentes, & deputati, dignarentur operari, quod Concilium ipsi Duci Ernesto super hoc velit scribere, & sibi ad praedicta respondere.

Et concludendo adhaeruit, quod idem Dux Ernestus recepisset per juramentum suum, quod nunquam sit conscius de recessu fratris sui praedicti.

Et sic Domini Praesidentes nomine Concilii regratiati fuerunt de oblatione & bona intentione Ducis Ernesti praedicti, & quod vellent operari circa Concilium, quod decet sibi celeriter ad sua petita responsum. Et sic recesserunt hinc inde.

Generalis congregatio.

Die vero Martis quinta mensis Maji Constantiae in ecclesia majori praedicta, mane hora tertiaria, vel quasi, in loco sessionis fuit facta & tertia generalis congregatio, praesentibus ibidem reverendissimis patribus dominis Ostiensi, Laudensi, Aquilegiensi, Pisano, Venetiarum, Cameracensi, Tricarisiensi, Placentino, fausti Masci, Chalanco, de Fuzis presbyteris, de Columna, de Comite & Florentino diaconis cardinalibus, ceterisque, regum, principum, praetorum, universitatis studiorum, & communitatum ambaxiatoribus, ceterisque

A nobilibus, doctoribus, magistris, & suppositis ipsius Concilii in numero copioso. Inter cetera quae ibidem acta atque gesta, venerabilis & circumspectus vir Joannes de Jarfons cancellarius studii Parisiensis, universitatisque, levavit se in medium replicanda contra dicta alia, & in ultima congregatione per dominum episcopum Atrebatensem prolata atque exposita. Incepit narrare processum causae hujusmodi: videlicet novem assertionum in hunc modum, videlicet: Quod in causa ventilata in curia Romana, & praesenti Concilio fuisse introducta ex parte regis Francorum, universitatisque Parisiensis, super & occasione novem adscriptionum adscriptarum quondam magistro Joanni Parvi earum auctori: quae assertiones dixit esse erroneas, pliarum surium offensivas, & alias in fide devias: & ibidem produxit & obtulit quendam libellum in scriptis, cum quo probavit dictas novem assertiones; ponendo sex conclusiones contra easdem, quae dixit se velle probare ad mandatum Concilii, & ecclesiae Romanae: & ostendere clare illas assertiones esse erroneas: & in qua sua petitione petiit, quod darentur iudices in causa appellationis in causa hujusmodi interposita, videlicet a commissariis Urfino, Florentino, & Aquilegiensi cardinalibus. His propositis per dictum cancellarium, levavit se in medium reverendus pater dominus Martinus episcopus Atrebatensis: & petiit terminum ad replicandum contra dicta & proposita ipsius domini Joannis de Jarfons cancellarii: cum vellet replicare, & ostendere ea, quae dicta essent per ipsam dominum Joannem cancellarium non esse, ut ipse asseruerat. Et taliter ostendere, quod speraret Concilium remanere contentum de relictis contra dominum Burgundiae ducem. Auditis namque replicationibus cancellarii, cujusque conclusione, & petitione domini Martini episcopi Atrebatensis, reverendissimus dominus Almannus cardinalis Pisanus surrexit, & resumpsit thema propositum per dominum cancellarium Parisiensem, quod fuit: *Deus iudicium tuum regi da, &c.* Inducens per verba sua, quod si partes hinc inde iustitiam & iudicium vellent, quod ponerent custodiam ori suo, & silentium tenerent; cum Concilium sanctae Synodus essent intentionis velle ministrare unicuique iudicium & iustitiam. Silentioque facto inter partes hinc inde in dicta congregatione, statim venerabilis vir magister Joannes de Scribanis promotor, & procurator Synodi Constantiensis proposuit; sicut in proxima sessione fuisset prorogatus terminus ad diem praesentem ad audiendum voluntatem Synodi super: tunc petitis & propositis, & ad quos tunc temporis partibus hinc inde fuisset prorogatus, & capituli Argentinenfis, & ejus adhaerentium contumaciam acculavit: petensque per Synodum sanctam contentos in monitorio aliaque decanum & capitulum ecclesiae Argentinenfis, & eorum sequaces, declarari incidisse in penas & sententias in eodem monitorio contentas. Petitione namque facta, levavit se in medium venerabilis, & circumspectus vir dominus Joannes Usk praepositus Quinqueecclesienfis: & de mandato, consensu, ac voluntate Synodi Constantiensis, sive congregationis praesentis, ascendit ambonem ipsius Concilii, ostendens quendam litteram missivam sacrae Synodi per serenissimum principem dominum Sigismundum Romanorum regem, & portatam per quendam Henricum b. Lansberg militem Bohemum.

Qua littera ad mandatum Synodi lecta per eundem dominum praepositum Quinqueecclesiensem, fuit reperiendum, quod dictus dominus rex Romanorum petiit suspendi declarationem dictorum monitoriorum usque ad ejus adventum ad civitatem Constantiae, sive alium locum, ubi Concilium Constantiense forsan foret translaturum. Qua littera lecta, de simili mandato idem dominus Joannes praepositus fecit unam proclamationem in haec verba, vel similia: Si est aliquis nomine capituli atque civium Argentinenfis, & aliorum nominatorum in monitorio decreto ad instantiam domini Wilhelmi electi Argentinenfis, ad allegandum causas rationabiles, quare moniti praedicti non debeant declarari incidisse penas in monitorio contentas; compareat, si quis est, alleget, & audietur. Quam proclamationem emisit alta voce tribus vicibus; & nullo comparente idem dominus Joannes de mandato ipsius Synodi sacrosanctae legebat unam schedulam in qua continebatur, quod Synodus mandavit, quod omnes

ANNO
CHRISTI1416.
M. Ger.b Mf. La.
rabog.

& sui

ANNO CHRISTI 1416.

& singuli, quorum interest, qui sunt approbeni & contenti in monitorio contra eos decreto & executio, quantum comparere debeant coram reverendis patribus dominis Martino episcopo Aprutino, ac electo Pennensi, iudicibus in dicta scheda per Synodum deputatis, ad jurare videndum & admitti testes in ipsa causa modiciorum producendos; necnon ad dandam interrogatoria pro examinatione dictorum testium infra hinc ad diem Jovis proxime futuram, super plena informatione habenda de processu causae & pro justificatione eius; & ulterius ad audiendam voluntatem, & deliberationem ipsius Synodi die sabbati tunc ipsam diem Jovis immediate sequentem. Et dixit, & legit, prout in quadam scheda plenius continetur, & habetur.

Ex MS. Casar.

Tenores vero dictarum schedularum videlicet libelli, five conclusionum, assertionum novem, & scheda deputationis commissariorum in causa Argentinensi sequuntur, & sunt tales.

Libellus novem assertionum Joannis Parvi.

Subsequuntur novem assertiones magistri Joannis Parvi, ordinis fratrum Minorum, Parisiis condemnatae, ortae ex homicidio ducis Aurelianensis, per ducem Burgundiae facta, quas omnes Mendicantes defendunt, & asserunt.

I. Licitum est unicuique subdito, absque mandato quocumque vel precepto, secundum leges, naturalem, moralem, & divinam, occidere, vel occidi facere quemlibet tyrannum, qui per cupiditatem, fraudem, forislegium, vel malum ingenium machinatur contra salutem naturalem regis supremi domini, pro auferendo sibi summam nobilissimam & altissimam dominationem. Et nedum licitum, sed honorabile et meritorium; maxime quando est tantae potentiae, quod justitia non potest bono modo fieri per supremum. *Erronea in fide & moribus, & multipliciter scandalosa.*

II. Leges naturalis, moralis, & divina auctorizant unumquemque subditum de occidi faciendo dictum tyrannum. *Erronea in fide & moribus, & legibus, naturali, morali, & divina, injuriosa.*

III. Licitum est unicuique subdito, honorabile et meritorium, occidere vel occidi facere supra nominatum tyrannum, proditorem et infidelem suo regi et supremo domino, per explorationes et insidias. Et est propria mors, qua debent mori tyranni et infideles; occidere scilicet eos, Gallice *vainement*; per optimas cautelas, explorationes, et insidias. Et est licitum dissimulare et silere voluntatem suam de sic faciendo. *Falsa, erronea, & scandalosa.*

IV. Jus est, ratio, et aequalitas, quibus omnis tyrannus occiditur vilaino, Gallice *vainement*, per explorationes. Et est propria mors, qua debent mori tyranni infideles: occidere scilicet eos per bonas cautelas, explorationes, et insidias. *Erronea, crudelis, & impia.*

V. Ille qui occidit vel occidi facit tyrannum nominatum modis praedictis, non debet de aliquo reprehendi. Et rex non debet solum esse contentus, sed debet habere factum acceptabile et auctorizare, quantum opus vel necessitas est. *Erronea in fide & moribus, & regis dominationi injuriosa.*

VI. Rex debet premiare et remunerare illum, qui occidit modo qui dictus est, vel occidi facit tyrannum supra nominatum, in tribus rebus, scilicet opibus, honoribus, et divitiis, exemplo renunciationum factarum sancto Michaeli archangelo pro expulsiione Luciferi a regno paradisi, et nobili homini pro occisione ducis Zamri. *Erronea in fide & moribus, ac regis dominationi injuriosa.*

VII. Rex debet plus amare, quam prius, illum qui occidit vel occidi facit tyrannum supra nominatum modis supra dictis, et debet facere praedicari suam fidem et bonam fidelitatem per regnum suum, et extra regnum facere publicari per litteras in modum epistolae, et alias. *Erronea in fide & moribus, scandalosa, ac regis dominationi injuriosa.*

VIII. Littera occidit, spiritus autem vivificat, hoc est dicere, quod semper tenere sensum litteralem in sacra scriptura, est occidere animam suam. *Expositio distorta & erronea.*

IX. In casu socialitatis, juramenti, promissionis, seu confederationis, factarum ab uno milite ad alterum, quocumque modo istud fiat aut fieri possit, si contingat quod istud vertatur in praedictum uni promittentium aut confederantium, sponsae suae, aut suorum liberorum, ipse de nullo tenetur eas observare. Hoc probatur ex ordine caritatis, quo quilibet tenetur plus seipsum diligere, uxorem et liberos, quam alterum.

Ex collectione Barberiniana, & duobus mss. Germanicis.

ANNO CHRISTI 1416.

Hic nulla censura est in mss.

B Deputatos commissarios in causa Argentina ad recipiendum testes per Concilium.

Sacrum Concilium reputat contumaces non comparentes, et nihilominus decernit petitam citationem ad diem Jovis proxime venturam ad videndum jurare testes, & ad dandum interrogatoria pro receptione & examinatione dictorum testium, & verificatione & clarificatione monitorii ad cautelam deputat dominos Aprutinum, & electum Pennensem ad ulterius procedendum, prout juris & rationis fuerit, ad diem sabbati proxime futuram ad horam octavam in loco sessionis.

Die Veneris octava mensis Maji praedicti, Constantiae in refectorio majori fratrum Minorum, in quo natio Germanica congregari solet, hora tertia vel quasi, in praesentia reverendissimorum in Christo patrum & dominorum Guillelmi sancti Marci, Brandae Castillionis Placentini, Antonii de Chalanco, & Francisci Florentini cardinalium, necnon omnium praesidentium quatuor nationum in dicto Concilio Constantiensi, & deputatorum eorumdem nationum, vel saltem majoris partis constitutus b... miles dominus Henricus Lanzberg familiaris & servitor, seu nuncius serenissimi principis domini Sigismundi Romanorum & Ungariae, &c. regis: praesentibus similiter reverendis patribus dominis Nicolao archiepiscopo Gnezneni, & Simone episcopo Traguntino dominum Henricum militem introducentibus, & sibi tanquam consiliariis ejusdem Regis. Qui dominus Henricus primo in lingua vulgari Bohemicali ambaxiatam sibi per regiam maiestatem impositam exposuit. Qua expositione facta, de mandato eorumdem dominorum cardinalium, & praesidentium quatuor nationum, levavit se in medium venerabilis & circumspexus vir dominus Joannes Naso utriusque juris doctor sacri palatii Apostolici causarum auditor: & exposuit ambaxiatam ipsius domini Henrici d Lanzberg in Latina lingua: & dixit, qualiter ipse dominus noster rex Romanorum praefatus ipsum dominum Henricum misit ad Concilium Constantiense: intimando eidem, quod ipse rex vult, quod dominus Wilhelmus electus Argentinensis liberetur de captivationibus suis, & praesentetur Concilio praefato, ubi debeat stare juri et omnimodo determinationi ejusdem Concilii, cum confidat bene, quod nihil per ipsum Concilium fiet nisi bene factum, sanctum, et aequum. Et ulterius, quod providet personae domini electi, et indemnitati ecclesiae Argentinensis. Item, secundo dixit sic, quod dominus noster rex sensit, qualiter aliqui habent loqui, et murmurare, quod ipse tenderet habere Castrum Boir, et oppidum Tzabern, de quo ipsum excusavit. Cum enim rex dixisset, et injunxisset sibi Concilio expresse dicere, quod nullo modo vellet se impedire de aliquibus terrarum et castrorum dictae ecclesiae Argentinensis, salvo tamen jure imperiali, sed quod fiat provisio domino electo, et ecclesiae Argentinensi. Praesentibus ibidem dominis cardinalibus, archiepiscopo, episcopo, necnon reverendis in Christo patribus dominis Roberto Sarisberienfi, Patriarcha Antiocheno, comite de Luphem, et aliis praesidentibus, et aliis deputatis quatuor nationum in Concilio praefato Constantiensi.

b Legit ex mss. Constantiensi praesentibus dominus miles Henricus Lanzberg. c Mss. Traguntini.

d Mss. Lanzberg.

ANNO CHRISTI 1416.

Congregatio generalis.

Die Sabbati nona mensis Maji praedicti, in ecclesia majori, in qua sessiones publicae fieri solent, nomine hora tertiaria, vel quasi, fuit congregatio generalis in modum sessionis publicae Synodi Constantiensis praedictae. Praesentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus & dominis, dominis Jordano Albanensi episcopo, Ursino vulgariter, Antonio Aquilegensi, Almanno Pisano, Petro Veronensi, Branda Placentino, Wilhelmo sancti Marci, Antonio de Chalanco, Petro de Fuxis, Amedeo Salviarum, Francisco Florentino, & Ludovico de Conice cardinalibus. Et inter cetera, quae fuerunt ibidem facta, de mandato ipsius Synodi, sive congregationis generalis, ascenderunt ambonem venerabiles & circumspetti viri domini Joannes patriarcha Constantinopolitanus, Vitalis episcopus Tolonenis, Gaspar abbas sancti Joannis, Henricus Perusinus, Lambertus de Gelria, & Thomas episcopus Lubecensis, Bernardus vicarius ecclesiae Burdegalensis in causa huiusmodi mota contra magistrum Hieronymum de Praga, iudices & Commissarii deputati pro relatione faciendi de meritis causae huiusmodi, & processus, habiti contra eundem magistrum Hieronymum: inter quos iudices, & commissarios reverendissimus in Christo pater & dominus Joannes patriarcha Constantinopolitanus a recitavit..... causae Concilio, incipiendo a capite ad haem: relatione quae facta per eum, ceteri eius collegae secum in ambone existentes & supra nominati dixerunt publice & alta voce, ita esse ut relatum est per supra dictum Joannem patriarcham referentem, nihil addendo, nec diminuendo. Super quibus magister Joannes de Scribanis, & Henricus de Piro promotores, nomine ipsius Concilii unum, vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta sibi fieri petierunt.

Quibus factis ascendit eundem ambonem venerabilis vir Petrus de Polonia decretorum doctor, & de mandato Synodi praefatae quendam litteram missivam praesentavit ibidem b per N. militem dominum Henricum Lanzebeg ambaxiatorem & nuncium Romanorum regis, cujus tenor inferius est inferius. Subsequenter idem dominus Petrus de Polonia de simili mandato legebat quendam prorogationis schedulam in causa Argentinensi, in qua prorogabatur terminus capitulo Argentinensi ad agendum ea, quae pro praesenti die occurrerant, ad diem Lunae proxime futuram, cujus tenor similiter inferius est inferius. Subsequenter legebat unam aliam schedulam, in qua Concilium revocavit translationes factas de dominis Vapincensi & Militeni episcopis, cujus tenor similiter est inferius. Qua lecta ad requisitionem dominorum Henrici de Piro, & Joannis de Scribanis promotorum praefatae Synodi per deputatos suos, videlicet Antonium episcopum Concordensem, Nicolaum Merseburgensem, Patritium Cortagensem, fuit responsum, *Placet*: licet praesidens nationis Gallicanae, videlicet Joannes episcopus Vaurensis respondebat quod non placet, cum non fuisset conclusum in natione Gallicana, quoad schedulam translationis, sed quoad alia respondebat, *Placet*. Ultimo idem dominus Petrus legebat duas alias litteras, unam regis Romanorum, & aliam universitatis Parisiensis. Quibus omnibus factis, domini Joannes de Scribanis, & Henricus de Piro procuratores & promotores petierunt instrumenta. Praesentibus dictis dominis cardinalibus, ambaxiatoribus regis Romanorum, Franciae, Angliae, Arragonum, Navarrae, Neapolitano, Poloniae, Cypri, Norvegiae, Daciae, Sveciae, &c. ceterorumque nobilium, praetorum, universitatum studiorum, communitatum nunciis, ambaxiatoribus, testibus, ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Tenore vero dictarum litterarum missivarum, de quibus supra fit mentio, sequuntur.

Cum in Argentinensi a pendente coram sacrosancta Synodo Constantiensis contra decanum & capitulum Argentinensis ecclesiae, consules, proconsules, & alios cives Argentinenses in monitorio dictae causae nominatos super restitutione personae venerabilis electi, & Concil. General. Tom. XXVII.

Aliorum in dicto monitorio comprehensorum & expressorum, pendente ista die terminus ad videndum declarari supranominatos nominatos incidisse in penas in praefato monitorio contentas & expressas, & alias ad procedendum in eadem causa, ut fuerit juris & rationis, serenissimus dominus Sigismundus Dei gratia Romanorum & Ungariae rex informatus de meritis huius causae, pro parte dictarum partium disposuit, pro scandalis evitandis, dare operam, quod persona dicti venerabilis electi ante omnia deliberetur, & ad manus dictae sacrosanctae Synodi pro iustitia inde ministranda perducatur, & in super restitutione bonorum, provisioneque, custodia castrorum & oppidorum ejusdem ecclesiae pro indemnitate ejusdem ecclesiae taliter secundum sanctae Synodi ejusdem deliberationem per viam amicabilem & rationabilem procedatur, provideaturque indemnitati ejusdem ecclesiae, & partium praedictarum iustitiam procedatur, provideatur: & ad praemissa peragenda praefatus dominus rex Romanorum cum suis litteris me Henricum Lanzenberg militem ad praefatam sanctam Synodum praesensque praesentibus destinavit, sumque ego Henricus miles praefatus ex parte dicti domini regis Romanorum paratus adducere dictum dominum electum ad manus ejusdem sacrosanctae Synodi, & alia praemissa peragere: ita quod non est necesse ad declarationem dictarum penarum contra praesentibus nominatos procedere, ad quod me offero, & onus in me assumo. Hinc est, quod ego Henricus miles praesentibus pro parte domini regis Romanorum humiliter & devote supplico, quatenus dicta sacrosancta Synodus omnem processum in eadem causa factum, & faciendum suspendere & differre dignetur usque ad viginti dies proximos; & ulterius aliquos praesentibus notabilem de adjungere cum potestate plena ex parte Synodi recipiendi personam dicti electi, & ad manus ejusdem sanctae Synodi cum omni honestate debita adducendi, & alios captivos liberandi; terminumque praefatum, prout eis videbitur, prorogandum, & alia peragendum, quae ad praemissa sunt & erunt necessaria & opportuna. Ita volens tam per dominum Ludovicum ducem Bavariae comitem Palatinum locumtenentem dicti domini regis Romanorum, quam partes praesentibus, unum videlicet alteri concedendum sub debita forma decernendo.

Sacrosancta Synodus prorogat terminum huius causae Argentinensis, qui est hodie, in statu, in quo est, ad diem Lunae proximum ista hora: & tunc supplicationi domini regis respondebit, prout in schedula continetur, cujus tenor talis est.

Sacrosancta Constantiensis Synodus informata de intentione serenissimi principis Sigismundi, Dei gratia Romanorum, & Ungariae, &c. regis, per Henricum Lanzenberg militem, ipsius domini regis ambaxiatorem in causa venerabilis electi Argentinensis, certificat partem dicti domini electi, ut persona ejusdem domini electi eidem Synodo absque alterius morae dispendio presentabitur. Et similiter Fridericus cantor ecclesiae praedictae, ceterique captivi praedicti liberabuntur una cum plenaria restitutione eorum ablatorum, sic tamen quod dictus Wilhelmus electus Argentinensis coram sancta Synodo recipere debeat active & passive, super his quae forum ecclesiasticum concernere videbuntur iustitiam complementum. Idcirco pro huius declarationi penarum alias in monitorio ab ipsa Synodo decreto contentarum pro bono pacis, & concordiae, & de consensu partis electi viginti quinque dies post datam praesentium proximae futurae supersedere deliberavit. Et ulterius committit venerabilibus, &c. Una cum dilecto milite ambaxiatore, ut praesertur, ad civitatem Argentinensem se transferant, ipsos decanum, capitulum, atque cives Argentinenses super relaxatione dicti electi personae & aliorum supradictorum requirant, & eis dictum electum sic praesentatum recipiant, & cum honestate debita ad praesentiam sanctae Synodi perducant captivos praefatos liberari, bonaque eis ablata restitui procurent realiter cum effectu. Insuper eadem sancta Synodus ordinat, & disponit quod dictus electus cautionem juratoriam praestet de stando juri ut praesertur. A qua quidem cautione non relaxetur, donec dictus electus ipsis monitis querelantibus, ac moniti electo praesentibus suis querelis coram Synodo, si quas proponere voluerint, hinc inde respondeant, & obe-

ANNO CHRISTI 1416.

Mf. Lanzenberg.

Mf. rati causa.

Mf. per archiducem militem Henricum Lanzenberg.

Mf. Lanzenberg.

c. Forte de causa.

ANNO
CHRISTI
1416

ANNO
CHRISTI
1416

obstant, iustitia mediante. Quod si dictus electus cetera
neque superstiti cum resolutione oblationum, ut primiti-
tibus, non fuerint relaxati in termino prefato, ex tunc
dicta Synodus certisq[ue] partibus hinc inde, quod obsequio
alterius termini prerogatione ad declarationem huiusmo-
di superestam, & alia juris remedia iudicio procedat,
prout iustitia fuerit, & ordo dicta verit[atis] rationis.

Congregatio in causa Argentina.

Die Lunae undecima mensis May predicti, Constan-
tia in ecclesia maiori hora tertiarum, vel quasi,
fuit congregatio generalis in modum sollemnis, & in loco
sollemnis ipsius Synodi pro dando responsione domini Wil-
helmi electi Argentinensis iuxta continuationem remitti
ipsa ambaxiatoribus in ultima congregatione facturi, &
prout die Sabbati proxima preterita, & ortuquam
venissent in dicta congregatione reverendissimi patres do-
mini S. R. E. cardinales, alia omnes nationes Concilii
Constantiensis, vel soltem major pars ipsius fuissent de-
dem congregati, & congregati, pro huiusmodi dando
responsione: levavit se in medium reverendissimus pater
& dominus Conradus episcopus Metensis, & proposuit
quod iuxta deliberationem nationum, que esset quod iusti-
tia foret in causa Argentina, & quod declararentur remitti
incidisse penes in monasterio contentas; & quod non re-
maneret neque remaneret per alios quam per dominos
cardinales, qui huiusmodi deliberationem impedivissent,
& hodie impedirent huiusmodi fieri deliberationem,
& iustitia non haberet locum: de quo fuit protestatus, & pe-
nit[entia] sibi fieri protestatoribus sedis Apostolicas, alioque nota-
rios & scribas Concilii Constantiensis unum vel plura,
instrumentum & instrumenta. Presentibus reverendissimis
patribus, venerabilibus, nobilibus, & egregiis dominis
Romanorum, Ungarie, Francie, atque Anglie, Arre-
gonie, Neapolitanorum, Cypri, & Navarre regum,
aliorumque prelatorum, principum, universitatum stu-
diorum, communitatum ambaxiatoribus talibus.

Deinde venerunt domini cardinales, videlicet Almen-
nus Pisanus, Guillelmus sancti Marci, Jordanus de Urbi-
nis, Antonius Aquilejensis, Brandus Placentinus, Anto-
nius de Chalanco, Petrus de Furiis, Odo de Columna,
et ceteri alii prelati in numero triginta. Quibus ibi-
dem existentibus, & in locis suis positus, surrexit ma-
gister Joannes de Scriberis procurator & promotor Con-
cilii nomine procuratoris produxit citationem auben-
tium, & contentorum in eadem, non comparentium,
neque aliquam causam, quare delectari incidisse in pe-
nas in monasterio contentas non debeant, rationabilem
allogare causam, contumaciam accusavit ipsosque me-
ritos & contentas in eadem citatione incidisse penes
in eodem monasterio contentas declarari per sanctam Sy-
nodum Constantiensem insister postulare.

Subsequenter vero venerabilis vir dominus Gaspar de
Perusia advocatus domini Wilhelmi electi Argentinensis,
dixit qualiter idem dominus electus fuisset in iure de-
tentus contra rationem, & fuisset factum per dominum
regem Romanorum, Ungarie, &c. & talem Concilium
Constantie laboratum pro deliberatione ipsius domini
electi; & Concilium Constantiense misisset suas solennes
ambaxiatores ad eam quod bene concordie fieret inter
partes, & civitatem Argentinensem, & quod idem do-
minus electus relaxaretur. Quibus ambaxiatoribus reven-
sis, & relationibus de gestis per eos auditis, & visis po-
stis querelis, devotum fuisset ad decretum monasterii,
& processum super notarante & nihil restaret aliud
nisi quod contentas in monasterio declararentur incidisse in
penas in monasterio contentas. Et in tali quo foret sibi
denegatum illud, protestatus fuit, quod nobilibus, videli-
cet comes a de Silveret, & alii qui eundem dominum
electum assistissent ad partem Concilium Constantie,
non possent plus eidem perdurare, neque valent propter
dolumitatem declarationis, & etiam propter periculum,
que timerent eorum bene evenire in eorum absentia po-
se. Et si aliquid scandalum ex hoc contingeret, quod deli-
beratio non fieret, & quod eidem domino electo iustitia
non ministraretur, de hoc ipse dominus cum assistentibus
ad dictum Concilium, alioque sibi iustitia assistentes vol-
lent esse excusari.

a Lipsa Sat-
vura al.
Salmon

Quibus dictis, & auditis per ipsam sacrosanctam Syn-
odum, & per aliam partem, videlicet capituli ecclesie
Argentinensis levavit se venerabilis vir dominus Augu-
stinus de Pisis sacri consilii, & dilectorum capituli Ar-
gentinensis, &c. & dixit, quod Concilium Constantiense
fuerit congregatum ad providendum singulis de iure &
iustitia, & quod nulli esset procedendum ad declaratio-
nem: & non solum ad hoc, quod electus Argentinensis
liberetur captivitate sua, sed etiam quod indemnitati
ecclesie Argentinensis provideretur. Cum idem dominus
electus non esset captivatus, sed arrestatus ne discerneret
de diebus Argentinensis, & vedet ad parvam retentionem
eum tandem dominum electum dixit dilapidasse bene
ecclesie Argentinensis in maximo, & in tanto, quod
quodammodo irreparabilis illa bene esset concludere
quod capitulum libenter vellet stare ordinationi regis Ro-
manorum, qui misit suos ambaxiatores pro concordia ad
providendum personis electi, & ecclesie Argentinensi:
cui concordia sine determinationi idem dominus Augu-
stinus tanquam patronus cause pro parte capituli postu-
levit per Synodum insisti. Et statim venerabilis vir do-
minus Henricus de Kyvet procurator produxit unum man-
datum pro capitulo Argentinensi, in scriptis protestans,
quod propter huiusmodi productionem non vellet rece-
dere ab alio appellacionibus in huiusmodi causa proce-
dis, & c. oribus, &c. & protestatus fuit de gravami-
nis, si contrarium foret, appellando. Gaspar vero de
Perusia advocatus ipsius domini electi contra dicta ipso-
rum Augustini, & Henrici advocati, & procuratoris,
dixit, quod ipse dominus electus esset ignarus de sibi
impositis per capitulum predictum, &c. et exposuit qual-
iter ipse dominus electus, quando ipse prius venit ad
ecclesiam Argentinensem reperiret intrusum in ea, et
nunquam ille intrusus voluit cedere possessionem: oportuit
quod cum eodem foret cetera concordia: in quo concor-
dia capitulum Argentinense contraxisset certa debita,
et tamen fuissent illa debita effecuta electo Argenti-
nensi, et eius tamen: in quibus contractibus fuissent
obligati, et impignores, pro pecuniis traditis tunc in-
truso ad suam quod bene voluit dimittere possessionem
ecclesie, et castrosum, &c. modis et formis cum tali-
bus: videlicet quod fructus castrosum, et terrarum ob-
ligatarum, et pignorum cederent et cedere deberent
in solutionem pecuniarum tunc receptorum, et illi qui
presterent suas pecunias, et terras, sine castro tene-
rent. Et quod idem dominus electus sperabat effuisse
erratum terminum obligationis, sine impignorationis: et
facere rationem voluit cum illis, qui tenuerunt terras
capituli, et ecclesie pignora, ac de levatis, et percip-
tis, et sic facere volens rationem, et calculum, et
propter hoc veniens ad terram Tarnem, et castrum
Bain fuit ibidem detentus, captivatus, et carceratus
et non videret remedium eius, nisi quod iustitia foret
per Concilium, in quo ita possetur provideri ecclesie,
et indemnitati eius sicut personis electi.

Quibus hinc inde partibus propositis reverendissimus
pater dominus Almenus cardinalis Pisanus nomine col-
legii cardinalium exposuit, qualiter domini d. Simon Ir-
gauriensis, et Henricus Lenzberg alii expulserunt
intentionem domini regis Romanorum in materia, que
supra, et iuxta illam intentionem provideret tam perso-
nis electi, quam etiam indemnitati ecclesie. Et sic hoc
visum erat dominis cardinalibus, quod dominus Hen-
ricus de Lenzberg miles, & ambaxiator domini regis
Romanorum iret cum aliis deputandis per Concilium,
& quod superfederetur in declaratione per viginti dies
proximos: cum relatu ipsius domini Henrici haberetur
pro certo, quod persona domini electi penetraret
in manibus Concilii, & similiter castis, de quibus sit
questio per capitulum in manibus eorum, de quibus Con-
cilium constantiense: & de hoc viderentur partes hinc
inde contentas: penes a Concilio. an placeret illud am-
nibus. Et domini deputati per nationes ad respondendum &
dicendum voluntatem nationis responderunt ut sequitur.

Antonus episcopus Concordiensis respondit pro natione
italice per verbum, Placet. Joannes presbiterus Quinqu-
ecclesiensis pro natione Germanica respondit, Placet. Ber-
trandus episcopus sancti Flori pro natione Galliana,
prout dixit habere a natione sua, nisi in casu, quo parte
et.

b MG. R.

c Verus
officiu

d MG. Si-
mon episcopus
per Trigu-
riam, &
Henr. Len-
zberg.

e MG. La-
zberg.

ANNO CHRISTI 1450.

Quod concesserit in superius habendo. Patrias episcopus Cortegiano pro natione Anglicana, quod fuerit iustum, cum quo comendavit dominum Robertum Sarisburiensem: episcopus Rothomensis dicitur ibidem publice, quod natio Gallicana non fuisse super hoc convocata neque delibata. Quibus hinc inde propositis et responsis, domini pontifici et tota Synodus recesserunt, et in nullo fuit conclusum propter varias responsiones ibidem factas. Antequam idem domini pontifici, et Synodus se movissent ad recedendum, magister Joannes de Scribanis procurator et promotor, petiit sibi a protonotariis dicti Concilii, sive Synodi, ceterisque necesse et scribis ejusdem Synodi ad hoc deputatis et aliis promissis, unum, vel plura, publicam vel publica, fieri instrumentum et instrumenta, ad perpetuam rei memoriam. Presentibus ibidem presentis domini cardinalibus, et aliis testibus ad promissa vocatis.

Die vero Venetis decima quinta mensis Maji fuit congregatio generalis in ecclesia majori Constantiensi mane hora tertiaria, vel quasi, in loco sessionis. Presentibus ibidem dominis cardinalibus, videlicet Joanne Othoni, Jordano Albanensi, Angelo Prunessino episcopo cardinalibus, Antonio Bononiensi, Francisco Venetiarum, Gabriele Senensi, Petro Veronensi, Almanno Pisano, Branda Piacentino, Antonio de Chalanco, Petro de Furo presbyteris, Odone de Octumna, Lucido de Conite, et Francisco Florentino diaconibus cardinalibus, ceterisque presbiteris, dominorum, universitarum studiorum, communicatum ambaxiatoribus: inter quos venerabilis et religiosus vir magister Antonius generalis Ordinis S. M. de Mercede fecit ibidem unum sermonem brevem, et collectionem: in quo sermo innotuit de peccatis, et finaliter conclusit, et ibidem publice dixit, quod firmavit et roboravit hunc sacri Concilii Constantiensis, quod claris memoris Ferdinandi eius genitoris iusta et facta cum serenissimo et illustris principe Sigismundo Romanorum et Ungarum, etc. regis, et cum ambaxiatoribus sacri Constantiensis Concilii approbavit, et ratificavit medio suo iuramento qui ad consolationem presentis Concilii Constantiensis publicanda. Super quibus venerabilis et circumspici viri domini Joannes de Scribanis, et Henrico de Piro promotores, domine promotorio ipsius Concilii, seu procuratorio petierunt sibi fieri unum, vel plura, publicam, vel publica, instrumentum, seu instrumenta ad perpetuam rei memoriam, per reverendos dominos protonotarios sedis Apostolicæ et scribas ceteros ejusdem Concilii.

Congregatio in causa Argentinensi.

Die sabbati decima sexta mensis Maji predicti, Constantiensi in ecclesia majori hora tertiaria, vel quasi, fuit congregatio generalis in loco sessionis predictæ. Presentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus dominis Antonio Aquilageniensi, Almanno Pisano, Antonio Tricariensi, Branda Piacentino, Guillelmo sancti Marci, Petro de Furo, presbyteris, Francisco Florentino cardinalibus; necnon illustrissimorum principum Romanorum, Ungarum, etc. Franciam, Angliæ, Aragoniæ, Neapolitanorum, Cypri, Daciam, Norvegiæ, Sveciæ, Poloniæ regum ambaxiatoribus, aliorumque principum, et prelatorum spiritualium et temporalium dominorum, studiorum, et communicatum ambaxiatoribus, et auctoritate Christianis in numero copioso, fuit congregatio prefata celebrata. Inter ceteros, et antequam ad alia fuisset processum, recitavit ibidem ipsi congregationali, sive Synodo Constantiensi, reverendissimus pater sancte Apostolicæ protonotarius, ipsiusque Synodi scribis, et aliis necesse, et scribis singularum nationum per ipsam Synodum deputatis, providus vir Gerardus Savagari curser sedis Apostolicæ, hodie de mandato et auctoritate Synodi Constantiensis, et providorum magistrorum Henrici de Piro, et Joannis de Scribanis promotorum, et promotorum ipsius Synodi peremptorie citavit magistrum Henricum Kover, et venerabilium virorum decanum, capitulum, et canonicorum ecclesie Argentinensis procuratorem et Syndicum hodie persopaliter apprehensum, ad videndum, et audendum declarare consensus in memorio dicti electi Argentinensis ex advocato decreto incidisse in penam in pedem contentas tunc ad presentem horam ante dictam Synodum Constantiensem aut per modum sessionis. *Generat. Tom. XXVII.*

in sessionibus, aut alias in modum generalis congregationis in ecclesia majori Constantiensi, per hujusmodi et aut congregatione contraxerit aut federe contraxerit, prout, et quomodolibet ibidem ab eadem Synodo, ut asseruit, super hoc recuperat in mandato. Quia quidem relatione curialis facta, de mandato Synodi, sive Congregationis generalis et circumspicius vir dominus Petrus de Lambarga decretorum doctor ascendit ambaxiatorem ad hoc deputatum: et legabat quendam deputationem in hujusmodi causa iudicium scholasticum, deputando ibidem de singulis nationibus ad causam Argentinensem duos commissarios, et similiter duos de reverendissimis patribus dominis cardinalibus ad audendum hujusmodi causam ulterius usque ad sententiam exclusive, committens eisdem dominis suis commissariis procedere, ut in dicta scheda per eundem dominum Petrum de Lambarga alia et intelligibili voce lecta plenius continetur et habetur.

Textus ejusdem schedule sequitur, et est talis.

Deputatio commissariorum in causa Argentinensi.

Sacrosancta Synodus Constantiensis, dilectis ecclesiis filijs Angelo Veronensi, et Branda Piacentino S. R. E. cardinalibus sic vulgariter nuncupatis, nec non d. Martio episcopo Aprutino, Thoma de Amelia sacri palatii Apostolici causarum auditori pro Italica, Joanni patriarchæ Constantinopolitano, Joanni episcopo Gebonensi pro Gallicana, Jacopo episcopo Piacentino, Nicolao Verdis etiam dicti sacri palatii Apostolici causarum auditori, pro Germanica: Patrio episcopo Corteganiensi et Ricardo de Blin sanctæ sedis Apostolicæ notario pro Anglicana nationibus; commisit omnes et singulas, causas et causas, tam civiles, quam criminales, que vertuntur, vertantur, seu verti et esse sperantur inter dilectos ecclesie filios Wilhelmum Electum Argentinensem ex una parte, et Hugelmannum decanum, et Fredericum de Bole canonice et capitulum ecclesie Argentinensis, et Rolinum Berghannum et Michaelum Melburge magistrum civium, et consules, et proconsules, ac communicatum civitatis Argentinensis, et eorum ab utraque complices et adherentes, conjunctim et divisim partibus ex altera, de et super captivacionibus dictorum electi, et cantoris Argentinensis, et suorum familiarum, et sibi adherentium in hac parte, necnon spoliis, violentiis, injuriis, alienacionibus, dilapidacionibus, et eorundem occasione hujusmodi causis pro una parte contra aliam active et passive dedalitis, et deducendis, juxta tenorem schedule alia in sessione publica in presentem materia lecta audientes, cognoscendas, cum omnibus et singulis emergentibus, incidentiis, dependentiis, et connexis usque ad sententiam definitive exclusive. Et cum potestate, quod si omnes iudices predicti interesse non possint, aut noluerint, saltem major pars in aliorum absentia procedere valeat, indemnitati ecclesie Argentinensis proviso summarie, simpliciter, et de plano sine strepitu et figura iudicii, factis non obstantibus, sola facti veritate inspecta, et terminis etiam ex officio cum potestate processus iam decretos, vel in futurum fulminandos contra quoscunque quorum contumacia hoc emperit, aggravando, reaggravando, et brachium seculare invocando toties quoties opus fuerit. Et nihilominus decanum, et capitulum, necnon Rolinum, et Michaelum civium suprascriptos, singularesque personas, tam capitulum Argentinense, quam communicatum ejusdem civitatis a quibuscunque censuris in forma juris absolvendo, et in eisdem occasione premissorum ubiunque positum relaxando vel suspendendo, necnon omnes, et singulos processus in hujusmodi causa decretos et decernendos saltem et fulminandos, tam in Concilio Constantiensi quam in partibus per eisdem exsequendo, constitutionibus Apostolicis, et aliis contrariis non obstantibus quibuscunque.

Quia quidem deputatione eorum commissariorum lecta, subsequenter idem dominus Petrus de Lambarga de P. m. mandato signavit unum aliam paginam schedulam suspensionis declarationis per Synodum factis in causa Argentinensi, alia et intelligibili voce. Quia quidem scheda declarationis suspensionis lecta, dicta Synodus per suos ad hoc deputatos approbavit, ratificavit omnia et singula premissa: videlicet per ora dominorum Artonii

ANNO CHRISTI 1450. a Fero, jef...

b. Addr. venerabilis & circumspicius vir.

c. Ms. Lambarga.

d. Ms. Martio.

e. Ms. Piacentino.

f. Ms. Derr...

g. Ms. de Solre. h. Ms. hie. Roysman.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

episcopi Concordensis pro natione Italica, Bertrandi episcopi sancti Pleri pro natione Gallicana, Nicolai episcopi Merseburgensis pro natione Germanica, Petri episcopi Constantiensis pro Anglicana, per verbum, *Plecti*. Et dominus Franciscus cardinalis Florentinus nomine collegii cardinalium similiter per verbum, *Plecti*.

Super quibus lectis, actis, & approbatis, venerabilis vir Henricus de Piro, & Joannes de Scribanis procuratores & promotores prefati, nominibus dictae Synodi potuerunt, & quilibet ipsorum potuit sibi fieri unquam, vel plura, publicum, vel publicum, instrumentum seu instrumenta: presentibus supradictis dominis cardinalibus, ambaxiatoribus, doctoribus, &c. pro testibus inscriptis.

Subsequenter leverunt se in medium venerabiles viri domini Gaspar de Porusio primo, & deinde Simon de Teramo facti consistorii advocati: & Gaspar proposuit, qualiter reverendus pater dominus episcopus Vapincensis male fuisset translatus de ecclesia sua ad ecclesiam Plecentinam per olim Joannem Papam, & contra constitutionem & ordinationem Concilii Pisani; quia eo non vocato, nec citato, & totaliter contra ejus voluntatem: & de hoc non fuisse aliam causam, nisi idem olim Joannes Papa habuit & recepit quatuordecim pecunias ab intruso in dictam ecclesiam Vapincensem, potens super hoc remedium per Synodum sacrosanctam, & cum restitui ad ecclesiam suam Vapincensem. Similiter petiit dominus Simon de Teramo pro domino Astrigio Milicensi, prout dictus dominus Gaspar petiit pro domino episcopo Vapincensi. Ex adverso surrexit venerabilis vir dominus Ardecinus ejusdem consistorii advocatus, quoad ecclesiam Vapincensem, & etiam Milicensem, bene fuisse procedum per olim Papam Joannem in huiusmodi translationibus, & cum maturo Concilio dominorum S. R. E. cardinalium, ipsaque translationes non fore revocandas, prout iuste fecit eas fieri, per sacram Synodum Constantiensem esse canonizandas. Replicantibus nempe praesentibus dominis Gaspare de Porusio, & Simone de Teramo successively contra dictum dominum Ardecinum Synodus respondit se velle super responsione danda hinc inde partibus deliberare.

Post quae fuerunt litterae regis Francorum pro promotore ad ecclesiam Senonensem in partibus Gallicanis. Ex adverso vero Raymundo & domino Ardecino de Novaria se levantibus, & dicentibus eundem dominum Raymundum esse electum per capitulum Senonense: & supplicarunt Concilio, quod haberet eum tanquam canonice electum promotorem ad dictam ecclesiam Senonensem, confirmando electionem ejus. Et nihilominus protestatus fuit, quod non curat sibi tempus diffinitum a sacris canonibus de consecrandis episcopis, & aliis prout juris est protestabatur.

In propositis, & petitionibus factis super translatione, & confirmatione dictarum Vapincensis, Milicensis, necnon & Senonensis ecclesiarum factis, auditis, & plene per Synodum intellectis; ipsa sacrosancta Synodus Constantiensis per de reverendi patris domini Joannis patriarchae Antiochani respondit se velle deliberare super responsione danda. Super quibus & singulis praefati viri Henricus de Piro, Joannes de Scribanis, necnon Ardecinus, Gaspar de Porusio, Simon de Teramo advocati, & dominus Raymundus electus Senonensis, nominibus quibus supra, petierunt sibi per notarios praefatos ipsius Concilii fieri instrumenta.

Et collectio Berberiniana, & tribus inf. Germanicis.
Congregatio generalis ubi referuntur responsiones Hieronymi Pragae ad obiecta.

Die Sabbati vicesima tertia mensis Maji praedicti Constantiae hora septima, vel quasi, ante meridiam in ecclesia majori, & in loco confuso fuit congregatio generalis Synodi Constantiensis. Praesentibus sibi reverentissimis in Christo patribus dominis, dominis Joanne episcopo Ostiensi, Antonio Bononiensi, Antonio Aquilioniensi, Gabriele Senonensi, Almanno Pisano, Angelo Veronensi, Petro de Fuzis presbytero, & Francisco Florentino diacono cardinalibus; necnon serenissimorum principum Romanorum, & Ungariae, Franciae, Arraganiae, Angliae, Neapolitanorum, Cypri, Daciae, Norvegiae, Sve-

ciae, Poloniae regum ambaxiatoribus, ac principum, aliorumque potentiorum, tam spiritualium, quam temporalium, universitatum studiorum, & commentariorum auctorum, ambaxiatoribus, & procuratoribus, aliisque dominis doctoribus, magistris, nobilibus & aliis Christianis ipsam sanctam Synodum Constantiensem ad audiendum relationem dominorum commissariorum deputatorum in causa fidei per magistrum Hieronymum de Praga. Et ante omnia ascenderunt ambonem, super quo statuta & decreta ipsius Synodi statuerentur & publicarentur, venerabilis & reverendus pater dominus Joannes patriarcha Constantiopolitanae, Gaspar abbas Porusius, Joannes Velles, & Lambertus de Galtra, iudices & commissarii una cum reverendissimo patre domino Branda Plecentino, Guillelmo sancti Marci, Antonio de Chalanco, in causa haereticis contra magistrum Hieronymum de Praga. Ipsi domini Joannes Patriarcha, abbas, Joannes Velles, & Lambertus de Galtra ascenderunt ambonem; referentes qualiter magister Hieronymus de Praga super desiderasset habere audientiam publicam in loco sessionis ad proponendum facta sua coram eo populo, & ad respondendum articulis contra eum per procuratorem fiscales datis, seu alias per promotorem fidei. Quapropter juxta voluntatem ipsius Synodi eidem magistro Hieronymo facta est dies hodierna & hora praefata ad respondendum articulis datis in causa fidei contra eum. Ad quos post eorum lecturam poterit respondere affirmative vel negative juxta ejus conscientiam, & juramentum praestandum, prout sibi visum fuerit esse juris, et rationis, aeque veritatis.

Et antequam ad aliquam aliam ulteriorem fuisset processum, fuit oblatum eidem magistro Hieronymo quod deberet praestare juramentum antequam responderet ipsis articulis. Ipse namque Hieronymus renuit jurare, & ex eo quia sperabat libere loqui posse toti Concilio, & factis declarandam mentem & intentionem suam super & circa sibi in materia fidei obiecta: sed ex quo libere loqui non posset, non vellet aliquo modo jurare. Et causa vero quo fuerit libere permittitur loqui primo, postea velit libenter jurare. Ex quo non juravit, fuerunt sibi lecti articuli. Et primus dicebatur probatus per quatuor testes, ad quem nihil respondit.

Item, ad octavum, esse verum quod vidit & studuit libros Joannis Wicleff, sed non quod vellet sequi errorem suum; sed ut libros magis philosophi recipiendo materiam & doctrinam bonam, & dimittere malam.

Item, ad tertium articulum & nonum in ordine nihil respondit: qui per quatuor testes probatur.

Ad quartum & decimum in ordine nihil respondit, nisi committere, quod studuit libros Joannis Wicleff, non tamen ut haereticos, & alios ut supra: & ille idem probatur per quatuor testes.

Ad quintum & sextum articulum nihil respondit, nisi dixit quod laudavit Joannem Wicleff tanquam philosophum, non tanquam haereticum.

Ad septimum, non credit, immo omnino negat.

Ad vicimum quintum articulum respondit, quod in camera sua seculi depingere doctores philosophorum, inter quos fuit imago Joannis Wicleff, non cum diademate in capite.

Ad vicimum sextum, negat articulum.

Ad vicimum septimum, dicit quod docuit, & legat tractatus de probationibus propositionum.

Ad trigimum tertium respondit, quod ipse Hieronymus habuit per prius verba injuriosa cum monacho in articulo descripto: & ipse Hieronymus transfers per E monachum, in quo fuit dictus monachus, vidit quod monachus habuit certos complices, & volebat invadere ipsum Hieronymum. Et sic ipse Hieronymus accepit unum cubitulum ab uno rustico, & causa defensionis veniebat contra monachum, & cum vicit, & captivavit; non tamen propter fidem sed propter ejus defensionem.

Ad trigimum articulum dixit esse verum, quia defendit, & hodie defenderet.

Ad trigimum primum dixit, quod legebat opiniones Wicleff, prout articuletur, licet non tenuerit eas, sed tenet ut verus Christianus.

Ad trigimum secundum negavit similiter trigimum tertium: & dixit, quod non disputavit de sacramento altaris in Bohemico, sed non vice respondebat ad

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418.

ad certam questionem philosophicam, quam quæ-
stionem dividit in quatuor partes; & tunc incipit certam
conclusionem in vulgari Bohemico in presens multorum
laicorum.

Ad trigésimum quartum negat totaliter.
Trigésimum quintum de consensu negat totaliter,
immo dicit esse consensum.

Ad trigésimum sextum, & trigésimum septimum ne-
gat. Et trigésimum octavum super excommunicatione
Pape, & cardinalium, negat; licet quod dicit, quod
Papa ultimus fuerit sit, tamen et fœderis conficit,
licet non profic sibi. Etiam dicit excommunicationem
injustam non valere.

Ad quadragésimum negat totaliter.
Subsequenter dicit, ubi fuit interrogatus de indulgen-
tiis prout articulus, quid & quantum crederet. Res-
pondit indulgentias Pape & cardinalium esse sine dote,
& concessas, & fieri posse; sed indulgentias emptas,
prout Papa committit taliter quæstiones suas ad par-
tes alianas ad consequendum denarius sancti Petri; qui
committit questionari omnes primo a Papa ad con-
sequendum majores summas, & deinde predicant illas in
partibus, in quibus eorum quæstus fieri debet: quod il-
lis indulgentiis, non sunt indulgentiis, sed abusiones in-
dulgentiarum.

Item, fuit interrogatus super materia combustionis
hularum Papalium, omnino negavit.

Item, fuit interrogatus super materia data contra
eum, videlicet quod licet predicare cuicumque laico
verbum Dei. Negavit, & dicit, quod nunquam hujus-
modi publice predicavit: tamen a dixisset facillime publice
collationem, pro throno suo sumptus hinc verba, *Quæ-
madmodum ego facio, ita & faciatis*. Et in ista colle-
ctione introduxit quod licet laico predicare verbum Dei,
& clericis non ordinatis in sacris. Aliis materiis depen-
dent a permissis, & prout in articulis & in responsio-
nibus continetur, interrogatus fuit, & retulit. Quibus
sic peractis & factis, magister Henricus de Piro & Jo-
hannes de Scribanis petierunt sibi fieri per dominos proto-
notarios sedis Apostolicæ & alios notarios, & scribas ab
ipsa Synodo ad hoc deputatos super predictis interroga-
toriis, & responsionibus sic factis unum, vel plura, pu-
blicam, & publica, instrumentum & instrumenta: pre-
sentibus ibidem reverendissimis patribus dominis cardina-
libus, ambaxiatoribus, prelatibus, nobilibus, & ceteris
suppositis singularum nationum, dictam Constantiensem
Synodum constituentibus, testibus.

*Congregatio generalis de causa ejusdem
Hieronymi Pragæsi.*

De Martis vicesima sextimana Maji predicti, Con-
stantie in ecclesia majori in loco sessionis predi-
ctæ, mane hora tertiaria, ubi generales sessiones te-
neri solent, fuit facta & tunc generalis congregatio Syn-
odi, sive Concilii Constantiensis, ad instantiam magi-
stri Hieronymi de Praga ad respondendum alterius arti-
culis per Concilium contra eum formatis. Et accipiens
in hujusmodi materia per eundem magistrum Hierony-
mum, & Concilium, seu ejus commissarios, aliquid for-
ret factum, furverit dominus Gaspar de Perusio advoca-
tus consistorialis: & exposuit, qualiter dominus An-
gelus Coarrio legatus in Marchia Anconitana olim Gre-
gorius XII. submisisset certas sententias in dominum
comitem de Urbino Bugubionensis diocesis, faciendo pri-
vacionem ipsius domini comitis prout in quodam littera
missa Concilio, quam ibidem de mandato, & ex licen-
tia ipsius Concilii legabat, contineretur. Qualiter idem
dominus comes de Urbino se recommendavit Concilio
Constantiensi quoad ejus personam, territoria, & totum
suum dominium, & bona: subditurus se totaliter deter-
minationi Concilii de & super omnibus, que supra pro-
ponuntur. Quapropter petit sibi per Concilium Constansien-
sibus super hac provideri de remedio opportuno; &
fieri litteras ad eundem dominum Angelum legatum,
ut hujusmodi processum revocet, vel saltem suspendat,
quousque fuerit visum per Concilium quid juris. Ex ad-
verso vero dominus Bartholomæus archiepiscopus Medio-
lancensis tanquam legatus in partibus Italia, & presen-

tem in illis partibus, petit dictam litteram reduci in
publicum instrumentum & authenticum, cum sua cre-
dit innotelle, & sibi credi copiam jam lectam, & sub-
sequenter in authentica instrumenta. Et similiter petit
fieri dominus Johannes de Monopolitano ex parte do-
mini Angeli Coarrio legati predicti. Quibus sic factis
ascenderunt ambonem Synodi presens reverendi patres
& venerabiles viri, domini Johannes patriarcha Constansien-
sopolitanus, Gaspar abbas Henrici sancti Maris de
Perusio cardinis sancti Benedicti, Thomas abbas Brocon-
sis, Lambertus de Galtia consistorii in causa predicti
magistri Hieronymi de Praga. Johannes ex voluntate col-
legarum suorum dirigens sermonem, dixit Hieronymo
de Praga predicto: An esset deliberatus respondere arti-
culis contra eum datis per juramentum: uberius etiam
quibus ipse respondisset ultima die, dare responsiones
per juramentum suum. Dicitur Hieronymus vero respon-
debat, quod ordo esset sibi perverfus: quapropter non
vellet sibi prestare juramentum, sed alias continere res-
ponsiones suas, prout inceperat. Et eo quo aliud non
poterat haberi ab eo, magistri Johannes de Scribanis, &
Henricus de Piro, tanquam promotores Concilii petie-
runt a predictis fieri instrumentum et instrumenta ad
fueram rei memoriam: presentibus ibidem reverendis-
simis in Christo patribus et dominis Joanne Ostiensi,
Jordanio Albanensi, et Angelo Prunessino episcopis, et
cardinalibus, videlicet Vivariensi, Ursino, & Landensi,
Antonio Bononiesi, Francisco Venetiarum, Gabriele Sa-
noni, Antonio Aquilegensi, Thoma Tricaricensi, Al-
manno Pisano, Branda Piacentino, Gaillolmo sancti Mar-
ci, Antonio de Chalanco presbytero, Amadeo Solitarii,
Lucido de Comite, Francisco Florentino: necnon Roma-
norum, & Ungariorum, Francie, Anglie, Arragonie,
Neapolitanorum, Poloniarum, Cypri, Norvegie, Dacie, Svecie
regum ambaxiatoribus, aliorumque principum, prelato-
rum, universitatum studiorum, communicatum ambaxia-
toribus atque nunciis in multitudine copiosa. Quibus sic
factis, abbas de Perusio, tanquam unus de commissa-
riis continuavit lecturam articulorum, videlicet mae-
riam, in qua dicitur ipsum magistrum Hieronymum di-
xisse, non esse venerandas sanctorum reliquias.

Ad quam materiam respondit ipse Hieronymus di-
ctam articulum in materia illa esse confictum, & men-
daciter.

Abbas vero dixit, illum articulum esse probatum per
tres testes.

Item, ad quadragésimum sextum, & quadragésimum
septimum articulos de quatuor interfectis, quos ipse Hier-
onymus venerabatur et sanctos, & fecit processionem
cum fœderata sua, cantando, *Ipsi sunt sancti*. Respondit
esse falsum, prout ponitur.

Item, ad aliam materiam ad diffamationem hæresum,
videlicet quod Hieronymus delatus & articulatus venit
Viennam, Patavienis diocesis & proprobatione articuli
lecta fuit una littera, quam rescripsit officiali Viennensi,
qui tenuit eum in carceribus. Ad quem articulum
respondit ipse verum; alias in articulo non credit.
Iste articulus probatur per octo notabiles testes.

Deinde fuerunt super excommunicatione lecti alii arti-
culi. Ad quam materiam respondit alias: quapropter
fuerunt lectæ responsiones sue ad eisdem.

Subsequenter lectæ fuerunt conclusiones, que defen-
dit in diversis universitatibus, cum suis responsionibus.

Subsequenter lectis ipse articulo, & responsionibus,
reverendus pater dominus Johannes patriarcha Constansien-
sopolitanus ex voluntate collegarum suorum resump-
sit materiam generaliter propositas contra ipsum magi-
strum Hieronymum quadrupliciter de hæresi convictum;
sed ex quo petiisset super superius seditionem publicam si-
bi dari, ideo fuisse generaliter advertit, & concessit,
quod audiri debet ipse Hieronymus in publico ad
convincendum omnem oblocutionem inane. Quapropter
dixit ipse magistro Hieronymo, si aliquid vellet dicere in
presens Concilii posset, cum presens congregatio non
propter aliud fuit facta. Et si aliquis vellet dicere, pro-
ponere, sive allegare pro defensione juris sui, posset, etiam
si vellet revocare errorem suum, Concilium tanquam plenum
& misericorditer procedens eum velle: recte ad gremium
sanctæ matris ecclesiæ. Cum multi hæretici fuissent in
eccle-

Perusio, dicitur
fieri.

C

D

ecclē

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

occisus, qui revocasset eorum errores, & emendaret A eorum vices, & recuperaret punishmentem de peccatis, que perpetravit. Et in casu quo injuriam vellet facere, & talia speraret, operaret, quod juxta iuris dispositionem procederetur contra eum.

Hieronymus ex adverso amplius confessionem desiderans incepit loqui, incipiens omnia. Et post ejus orationem supplicavit omnibus fides professibus, quod dignarentur supplicare Deo, bene Beatae virginis ejus matri, tanquam curis supplicarent, quod dignarentur humiliter monere & intellectionem fieri, & ut quidam loqui posset, quod dederet, seu vereretur in iudicium animas suas, cum confiteretur esset in hoc ut sapienter vices; respondendo ad istam sententiam magis vices, & sapientissimos per fides testes in confessionem interponere. Uterius dixit, quod licet per Concilium Constantiense sibi fuisset deprecari certi iudices, quorum examini se submisisset, qui tamen iudices nullam causam, ut ipse asseruit, invenierunt in eo inventis, ut in actis causae illud dicit constare. Nunc vero ad instantiam & oppositionem amabilium suorum fuisset muniti, & alii iudices sibi deprecati, iam in cathedram existentes, quam cathedram reputavit sibi possideram, quorum iudicium ulterius examini nunquam se submisisset, neque eos pro iudicibus reputare vult. Quapropter ad eorum requisitionem noluit respondere articulis propositis. Et ulterius continuando confessionem factam incepit narrare plures notabiles vices interemptas, & ex parte volentes, & carceribus mancipatas innocentes: & si ipse Hieronymus tanquam creatura similiter condemnaretur, non crederet esse prius, neque ultimus in hoc mundo: sperans tamen in Deum creatorem suum, qui una vice post hanc vitam haberet videre Hieronymum, deestando suspensum, eos procedere, & eos omnes ad iudicium vocare. Et quod tunc teneretur Deo, & sibi respondere, et reddere rationem, si quid iniuste contra eum operaret. Uterius dixit, quod Socrates, Boetius, Mass, Seneca, Plato, & multi alii illustres viri insignes, iniuste fuissent interempti. Item dixit de Hieronymo doctore ecclesiae, Helia, et Daniele propter hoc, et Sufenas, qui fuit condemnatus per falsum testimonium duorum sacerdotum, licet liberata per sapientiam Danielis prophetae. Item de sancto Stephano protomartyre, qui similiter per falsos testes doctus ad iudicium, et interemptus, et tandem lapidatus. Et sic de multis aliis, ut ipse asseruit, si per multos et falsos testes igni condemnaretur. Et descendendo ad speciem dixit, quod per nomen condemnaretur, nisi per factu de Bohemia, et Theutonico, qui odio eum haberent. Et allegando causam odii, dixit, incipiendo, qualiter regnum Bohemiae fuisset constitutum, et Bohemi descendissent a Gracis, et quomodo fuisset invidiam inter Gracos, et Theonicos; et tandem devenisset illud regnum Bohemiae ad manus imperatoris Caroli quarti; qui Carolus quartus existens rex Bohemiae, videns Bohemiam terram opulentam virtualibus, auro et argento non carens, nisi hominibus literatis, et quod sui subditi extenderent regnum pro capiendis doctrina ad alia loca, videlicet Parisios, vel alibi, pro capiendis gradibus magistratus, et doctoratus. Volens ergo ipse dominus Carolus docere regnum Bohemiae, et civitatem Pragensem, fundavit, et erexit studium universitatis ibidem: in quo studio fuerunt plures Theonici, et in prebendis ecclesiarum, et collegiorum, ita quod Bohemi nihil habebant. Et inde unus Bohemus fuit gradatus in artibus, si alios non habebat vivere, operantem cum ire per villas, et oppida, et regere scholas particulares, acquirendo cum hoc vitam suam. Et Theonici gubernabant studium Pragense totaliter, & omnia beneficia, & tenebant sigillum fundationis studii, & omnia claudia dicti studii Pragense. Et habebant in illo studio tres voces, videlicet Bavariam, Saxoniam, & plerumque medietatem Polonorum, cum b dixit Flavianus, qui sunt de natione Polonica, essent omnes Theonici; ita quod veri Poloni minorem partem habebant. Et quidam Theonici facerent, & facerent in ipso studio, habebant pro factu; Bohemi vero nihil poterant facere. Similiter dixit esse de laicis, qui omnia in el-

o Veris, ut quidam.

b Tero, et de Flavianis.

vitae Pragense, & in Concilio civitatis effectus ecclesiam visi, quorum sanctiorum factus Theonici, & duo Bohemi: & quod eorum regnum gubernaretur per Theonicos, & omnia officia sacralia haberent, & licet Bohemi pro officio suppetantur. Ipse vero Hieronymus videns hoc cum magistro Joanne Hys, quem semper amabat pro virtute, iusto, & sancto viro, volentes se nullatenus, invenit ad regem Bohemiae mandatum exponendo sibi talia, cum aliis nobilibus de Bohemia: concludendo, quod talia essent res nulli exempli, & condonant in destructionem linguae Bohemicae. Et persuasit magistro Joanni Hys, quod in servandis Bohemicis debet inducere populum Bohemicum, ut talia amplius non sustinerent, quod ita tradiderunt per Theonicos; quem magistrum Joannem Hys dixit hominem sanctum, & iustum, rectum, & virum devotum, & quod nunquam deviarit a veritate. Et quod tandem ipse Hieronymus, & magister Joannes Hys, deduxerunt memoriam istam cum adjutorio Bohemorum nobilibus, vel aliorum sic, quod ubi sanctiorum Theonici fuerunt in Concilio civitatis Pragense, fuerunt postea sanctiorum Bohemi, & loco duorum Bohemorum fuerunt postea duo Theonici. Et quod sigillum universitatis studii Pragense, fundatis, sine privilegia, & libertate ejusdem studii fuerunt subacta Theonico, & dera Bohemis. Quapropter dixit Theonicos magistros indignos contra Bohemos, & reculerunt de civitate Pragense. Item, dixit quod ipse, & magister Joannes Hys, una die operati fuerunt tantum, quod multi Bohemi a Theonico fuerunt interfecti. Et subsecutus magister Joannes Hys predicavit contra clerum, & sanum ecclesiasticum: introducendo in suis sermonibus, qualiter presbyteri, & clerici ecclesiastici incederet in bono habitu, & non decenti; facerent convivia, exponendo in conviviis bona pauperum & que deberent erogari pauperibus, & excusivos alios meretricios, & alios factus, & pompas illicitas: dicendo quod bona fuissent a Deo instituta, ut pauperes cibarentur, & hospitarentur, & ecclesiae edificarentur, fructusque non debere consumi in conviviis, & fornicationibus, & vestibus, & aliis pompis. Ex quo dixit clerum Pragensem intervenisse contra eos, & eos persequens fuisse; & ipse clerus Pragense ob invidiam quam habuit, & recepit contra doctrinam magistri Joannis Hys, misit Michaelum de Broda Theonicum, quem non dixit esse Bohemum, sed Theonicum, ad curiam Romanam, ad citandum ipsum Joannem Hys. Et demum dicit magister Joannes Hys fuisse excommunicatum per iudicium deponitur in curia Romana. Tamen ipse magister Joannes Hys a dicta excommunicatione appellavit, licet fuerit sibi vigens illis excommunicationis sententia inordinata predicatio ipsi Joanni Hys. Quibus visis per ipsum Joannem Hys, & Hieronymum, fuit ipsi magistro Joanni Hys, ut deberet ire ad Concilium Constantiense, ubi palam & manifeste omnia proponere vellent, & eorum innocentiam contra tantis excusator de ipso fuisset impedita. Ipse namque magister Joannes Hys veniens ad Concilium Constantiense fecit eum palam ad curiam, ut dixit, & proposita sibi materia habuit. Ipse vero Hieronymus existens Praga, et sciens de intentione magistri Joannis Hys, juxta promissa, prout asseruit, per eum ista dominus Joannis Hys, cum fuit factus, & venit Constantiam; ubi ex possessionibus magistrorum, qui confugerunt sibi, neque persequerentur ut recederet cito de Constantia, aliter carceribus manciparetur. Et sic ipse Hieronymus recedens de Constantia, prope Constantiam ad unum milliarium cum dimidio ad curiam oppidum, quod non amabat in specie, in quo oppido permanit per quinque dies, scribendo litteras regi Romanorum in obsequium continentem, quod magna fuisset injuria magistro Joanni Hys, ut quo venerat cum salvandis: ubi etiam quilibet Judaeus, aut Saracenus deberet esse liber in veniendo, stando, morando, proponendo, dicendo, & recedendo juxta libitum suum voluntatis, & juxta tantum litteras regis directas ipsi magistro Joanni Hys. Item dixit, quod plures litteras similes misit ad civitatem Constantiensem, que fuerunt conciliatas portis ecclesiarum, necnon obitu, & jure domitorum cardinalium: & eo non habito responso verbo, vel

ANNO CHRISTI 1337.

ANNO CHRISTI 1337. Mart. 26.

vel in scriptis successu de eo loco, ubi presentatur, hoc A
 sum; & proferam dignitas vestris regnum Bohemia:
 & cunctis ipsis in partibus vicinis in territorio Joann-
 nis duci Bravencia, & cunctis Palatinis Rhodi, & ipsi
 facti capite, & innotuerunt per castellanum penitenti
 domini duci Joannis: & ex litteris, & scripturis Con-
 ciliis ad ipsam causam directis, ipse castellanus misit ip-
 sum Concilio Constantiensi litteras. In adventu, sicque
 litteras ad civitatem Constantiam, & presentate in ma-
 nibus Concilii, ipse facti postquam ad carceres: ubi sibi
 facti obiecta materia litteris ad instantiam suorum am-
 torum, & daci sibi iudicium in dicta materia. In proces-
 su namque causis facti sibi presentatum per magnos viros,
 ut reduceret se ad Concilium, & submitteret se legi
 ipsius, cum spectaret, quod benigna tractaretur per
 Concilium. Ipse namque Hieronymus tanquam homo
 timens ignem, cupis innotescere, & ardorem crudelis-
 simam dixit esse, acquivit perfessionibus, & adjura-
 vit, & scripsit in Bohemiam ejus abjuracionem: & con-
 sentit in condemnationem librorum Joannis Wicleff, &
 Joannis Hus, & eorum doctrinam: adjungens, quod non
 credit tamen contra conscientiam fecisse, tam doctrina
 Joannis Hus sancta, & iusta erat, & ejus vice, cui vel-
 let inhære, & tenere eam firmiter. Et ad hoc con-
 firmandum revocavit litteram quam scripsit Praga, &
 in qua revocationem opinionis & doctrinam Joannis Hus.
 Uterius dicit de libris Wicleff, & ejus doctrinam, quod
 nunquam vidit hominem bene & profunde scribere, cui
 scripturas similiter vellet inhære, & male faceret con-
 tradicere, quia illud quod fecit, quoad revocationem o-
 pinionis & doctrinam Joannis Wicleff, & Joannis Hus,
 non sicut quod vellet desistere ab eorum doctrina, & o-
 pinionibus, sed ex metu ignis. Sed ulterius ubi ipse
 Joannes Wicleff, & Joannis Hus, quod sacramentum
 altaris dixerunt contra doctorem ecclesiasticorum opi-
 niones, quoad illam partem non sequitur, neque con-
 tenet; immo tenet sicut quatuor doctores ecclesie, &
 alii qui hodie tenent per ecclesiam.

Item, dixit vitam populi, cardinalium quoad collatio-
 nes, & usum beneficiorum, alios usus carnales; & quod
 cardinales caudati incederent, dicit esse abominabile, &
 nullo modo supra rationem subsistere, & contra scripturam,
 & statum ecclesiasticum. Et tenet ut Joannes Hus, &
 Joannes Wicleff tenent, & credit se bene in hoc credere.
 In multis sententiam distinctivam contra eum in hu-
 jusmodi causa procedendam ad diem sabbati proxime futu-
 rum hoc & loco in festum publicum fieri audiendam,
 & in scriptis promulgandam presentari, & assignare. Su-
 per quibus honorabilis vir dominus Michael de Broda,
 Joannes de Scribanis, & Henricus de Piro promotores
 presentis presentant ipsi nominibus, quibus supra, unum
 vel plura fieri, publicam vel publice, instrumentum &
 instrumentum. Presentibus sibi reverendissimis patribus
 dominis Joanne Ollensi Vivariensi, Jordano Albanensi
 Urino, & Angelo Francosino Landensi episcopo cardi-
 nalibus; Antonio Bravencia, Francisco Venetiarum,
 Gabriele Sennensi, Alberto Pisanis, Branda Florentino,
 Angelo Vesontino, Guillemo sancti Marci, Tho-
 ma Thicatorensi, & Antonio de Chabaco penitentiario,
 Amadeo Sabuziano, Ottone de Columna, Lucido de
 Comino, & Francisco Florentino diacono cardinalibus;
 illustrissimum principem, Romanorum & Ungarie,
 Francie, Anglie, Aragonum, Neapolitanorum, Cypri,
 Polonie, Norvegie, Svecie, Dacie regem, aliorum-
 que principum, ducum, marchionum, comitum, baro-
 num, penitentiarum, universitatum studiorum, subzarie-
 toribus, & aliis Christianis in multitudine copiosa ad
 hoc vocatis specialiter & rogatis.

SESSIO XXI.

Et prima editio.

Alio a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo
 no decimo sexto, die vero sabbati trigesima & pr-
 imibus mensis Martii, facti celebrata sessio generalis in
 majori ecclesia Constantiensi, presidente eidem reveren-
 tissimo patre domino Joanne episcopo Ollensi cardinali
 Præsentibus: in qua quidem sessione discutatur officium dis-
 a Fove, in se de Spiritu sancto, cum libello & aliis a se scriptis
 libellis. Quibus capitulis, subacti fuerunt ad eternam per-

revoctorem patrem Jacobum episcopum Landensem, qui
 pro suo throno effudit verba hæc, videlicet: Expo-
 levit Deus incredulitatem eorum & duritiam cordis.
 Et eo facto, magister Hieronymus de Praga in medio
 cuspide, ascendens quendam bannum, replicavit contra
 prefatum dominum Jacobum & ejus serventem, & alie
 atrocis dixit & allegavit. Quibus & aliis pluribus au-
 ditis, reverendissimus pater dominus patriarcha Const-
 antinopolitanus, unus de commissariis ipsius Synodi, dicit
 magistro Hieronymo presentis & audientis, sententiam
 distinctivam contra eundem Hieronymum de Praga vita
 & intelligibili voce in scriptis legit & promulgavit;
 prout & quomodo in quodam schedula papyrea,
 quam in suis manibus tenebat, tenoris inferius inserti,
 plenus continetur & habetur. Quæ si quidem sententia
 blanda, & per Synodum univociter approbata, & per
 deputatos nationum, Antonium Concordiensem, Vitalem
 Tolonensem, Nicolaum Mireborghensem, & Patricium
 Cortagensem, episcopos, ac prefatum dominum Olfen-
 sem, per verbum, Placeat: idem Hieronymus traditus
 est potestati seculari, & combustus fuit.

Tenor sententia definitiva hæc contra Hieronymum de Praga.

In nomine Domini. Amen.

Christus Deus & Salvator noster, vultis h materia, h m. vera.
 copias Patris agricola est, discipulus ceterosque sde-
 les suos in illis instituit. inquit: Si quis in me non Joan. 15.
 manserit, mittetur foras sicut palmas, & arefcet. Cujus
 summi doctus & magistri doctrinam sequens, & præ-
 cepta exequens hæc sancta Constantiensi Synodus, in cau-
 sa inquisitionis hereticæ prævitatis per eandem sanctam
 Synodum mota, fama publica referentis, & clamorosa
 infamatione demonstrante, contra magistrum Hieronymum
 dictum de Praga, dictum magistrum in artibus, laicum,
 cujus causa alibi & processibus omnia eundem Hier-
 onymum tenuisse, astruxisse, dogmatizasse manualiter arti-
 culos hereticos & erroneos, dudum a sanctis patribus
 reprobatos: quosdam vero blasphemos, & alios scandali-
 fos, & alios piam curiam offensus, temerarios &
 seditiosos, dudum per damna memoria viros Joannem
 Wicleff & Joannem Hus assertos, predicatos & dogmati-
 zatos, ac in manualibus eorum libris & opusculis insertos.
 Quique doctrinam & libri prædictorum Joannis Wicleff &
 Joannis Hus, ac Wicleff memorata, alique Joannis per-
 fona, per eandem sanctam Synodum & ejus sententiam
 de heresi damnati & damnata fuerunt. Quamque dam-
 nationis sententiam idem Hieronymus postmodum, præ-
 sente hujusmodi inquisitionis causa, in eadem sancta Sy-
 nodo cognoscens & profertis veram, catholicam & Apo-
 stolicam fidem approbavit, & eidem consensit: anathema-
 tizavitque omnem heresim, præcipue tam, de qua erat
 infamatus, & se confitebatur infamatum, & quam præ-
 teritis temporibus dogmatizaverunt & tenebant Joan-
 nes Wicleff & Joannes Hus in suis opusculis, sermonibus
 & libellis: & propter quos seu quos, cum suis dogma-
 tibus & erroribus ab eadem sancta Synodo damnati fue-
 runt tanquam heretici, & eorum doctrinam similiter dam-
 nata; promissionemque omnium damnationem profertis, &
 juravit se in hoc fidei veritate permansurum. Et si ip-
 se quidem contra fuit, vel predicare præsumpse-
 rit, canonum severitati subjacere, & æternæ pene ve-
 luti obligari. Nec non suam professionem manu sua con-
 scriptam eidem sancta Synodo obtulit atque dedit. Post
 quas professionem & abjuracionem, multis diebus trans-
 sitis, sicut ceteris ad vandum rediens, ut virum pifillor-
 tiffimum quod in suo latuit poltere, publice renunciet,
 audientiam publicam sibi dari in eadem S. Synodo po-
 sulavit. Quæ sibi concessa, coram eadem Synodo publice
 congregata assensit, dixit & profertis est in scriptis, quod
 prefate sententia damnationis dictorum Joannis Wicleff
 & Joannis Hus inique consensit, & illam sententiam
 approbando manibus suis. Nec veretur se confiteri men-
 tionem: quia immo confessionem, approbationem, & profes-
 sionem suam super illorum damnatione revocavit uno &
 in æternum: assertus se in libris Joannis Wicleff & Jo-
 nis Hus nullam unquam heresim vel errorem licisse.
 Nec!

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

licet ante fuerit confessus, & probatum se reddiderit, A
ipsum libros eorum diligenter scrutatus, legisse, & da-
matizasse. & in quibus casibus plures errores & here-
ses contineri. Unde idem Hieronymus de sacramento al-
taris & transubstantiatione panis in corpus professus est
se tenere & credere, quod ecclesia tenet; dicens, se
plus credere Augustino & ceteris ecclesie doctoribus,
quam Joanni Vicleff & Joanni Hus. Casus insuper ex
præmissis, eundem Hieronymum prædixit Vicleff &
Hus damnatis & eorum erroribus adhaerere, idcircoque
sanctum fuisse & esse: propter quæ eadem sancta Syn-
odus eundem Hieronymum palam patrum, aridum,
in vite non manentem, fore mittendum decrevit: ipsum-
que hereticum, & in heresim relapsam, excommunicatum,
anathematizatum pronunciet & declarat, atque damnet.

Ex collectione Barberiniana, & tribus Ms. Germanicis. B

Die vero Sabbati trigesima & penultima mensis Mesi
paulatim, Constantie una hora tertiaria, vel quasi,
in ecclesia cathedrali in loco sessionis fuit per Synodum
sacrosceleratam Constantiensem celebrata sessio generalis,
reverendissima in Christo patribus ibidem presentibus,
& dominis dominis Joanne Ostiensi, Angelo Prænesti-
no, & Jordano Albanensi, episcopis; Antonio Aquile-
geni, Gabriele Senensi, Almanno Pisano, Angelo
Veronensi, Branda Placentino, Wilhelmo sancti Mar-
ci, Petro de Fuxi, Antonio de Chalanco, & Francisco
Florentino cardinalibus vulgariter nuncupatis; necnon
illustrissimorum principum Francie, Anglie, Arra-
gum, Neapolitanorum, Cypri, Polonie, Norvegie, &
Svecie regum ambaxiatoribus, diversorumque aliorum
principum, ducum, marchionum, comitum, prelato-
rum, universitatum studiorum nunciis, & ambaxiatori-
bus in numero copioso. Ex pro huiusmodi sessionis com-
pletione fuit divinum officium Missæ de Spiritu sancto
cum litanis, orationibus, & aliis requisitis ad sessionem
ipsam. Quibus cantatis, & dictis, de mandato dictæ
Synodi reverendus pater dominus Jacobus episcopus Lan-
densis ascendit ambonem, super quo sermones dictæ Syn-
odi sunt, & decreta, ordinationes, & statuta sive
sententiæ per ipsam Synodum, & eus de eius mandato
decremantur, statuantur, ordinantur, seu promulgantur,
atque statui, decerni, ordinari, & promulgari so-
lent; & sic sermone pulcrum, recipiendo de suo
themate hæc verba, videlicet, *Exprobravit incredulitate
eorum, & duritiam cordis.* Quo sermone quod
magistrum Hieronymum de Praga ibidem presentem, &
ad audiendum sententiam ferri contra eum in causa mo-
ta per Concilium super fide, & promulgari, debite pe-
racto, & conclusio; idem magister Hieronymus in me-
dio existens super quodam banco levato, ut a cunctis
videri & audiri poterit, surrexit, inclamando domi-
nos cardinales, patriarchas, archiepiscopos, episcopos,
doctores, & magistros, singulosque literatos viros ibi-
dem existentes: in genere dicens, qualiter dominus Ja-
cobus sermocinans quo spiritu locutus fuisset dictus ser-
mocinans pervertisset in sensum alium & perversum,
& contra sensum ipsius magistri Hieronymi: obsecrando
omnes & singulos per sanguinem Jesu Christi, quo re-
dempti omnes, quod ex verbis dicti domini episcopi ser-
mocinantis concepit ipsum magistrum Hieronymum esse
spereorem virorum ecclesiasticorum: de quo reddere se
innocentem speraret: quod ea que disputasset, dixit in
scholis in disputationibus, & aliis faceret propter bonum
& utilitatem regni Bohemie, tanquam fidelis agricola; &
quod sensui sui interpretati sunt illa ad partem fusi-
stram & perveriam, & quod se crederet esse bonum
Christianum hominem, & quod talem sermonem falsum
& contra Deum quilibet posset confingere. Incipiendo
venire ad factum casum super hæresi, & aliis
contra eum, dixit quomodo alius reverendus pater do-
minus cardinalis Florentinus ibi præfens ipsum magistrum
Hieronymum instruxisset moribus bonis, & doctrinis:
ita & taliter quod ex eius instructione ipse revocavit
illa, que sibi sunt imposita in articulis datis contra
eum, & scripsit in Bohemia dictam revocationem, &
quod fuissent sibi deputati iudices in causa, de quibus
bonè remansisset contentus, sed illi iudices fuissent ma-

Articuli & ob illam multitudine designatus esse respondere
articulis per juramentum: sed tamen quod quilibet posset
intelligere mentem suam. dixit quod articuli ultimo om-
nes non fuerunt lecti per illos commissarios ad hoc depu-
tos; procedens quod illud non diceret ob aliam obstina-
tionem cervicis, sive duritiam: allegans Paulum diversis
vicibus super doctrina Christiana questionatum fuisse cum
Judæis; non mirum si ipsum Hieronymum pro fide &
doctrina Christiana pati oportet, professando unam sanctam
ecclesiam catholicam, quam dixit esse multitudinem sal-
vandorum. Item, ecclesiam triumphantem. Item, militan-
tem in terris. Item, ecclesiam catholicam, videlicet om-
nium fidei Christi proferturum. Item, ecclesiam catho-
licam, communionem prætorum, & subtorum, & illis
prælati & rectoribus se obediendum etiam dyaboli man-
dantibus legem Dei, non dyaboli entibus. Item, dixit
tenere articulos. Item, dixit ceremonias Misdrem, offi-
ciorum, je-uniorum super ceremoniis accidentalibus.
Item, dixit quod abiciendum a clero, videlicet pompas,
fastus, ut dum clerus convertit patrimonium Christi in
fastus, pompas, quod pulcros equos, domos, curias,
vestes, non ministrando pauperibus illa, que clerus te-
net ultra necessitatem ejus, & utitur bonis sive patrimo-
nio Christi quod lasciviam, & alios actus vere carna-
les. Item, revocavit litteram per eum scriptam Pragæ su-
per eius revocatione alia facta in publica sessione, quo-
niam revocavit imposuit sibi, & prædicata contra fidem
& errorem: cum dixerit quod non vellet esse occasio
tanti sceleris, quod conferret condemnationi Joannis
Hus: in quo ita male fuit locutus, sicut nunquam fuit
locutus, & contra conscientiam: sed dixit quod fecit ta-
lem revocationem propter motum ignis, cujus ardorem
dixit esse crudelissimum. Et propterea scripsit dictam lit-
teram Pragæ, in qua pessime dixit scripsisse, & falsè.
Que littera statim ibidem fuit de mandato Synodi pro-
ducta per reverendissimum patrem D. Joannem Patriarcham
Constantinopolitanum: licet littera non, sed abjuratio,
ut supra, fuit lecta, quam idem Hieronymus fecit in
sessione publica superius dicta, videlicet die Lunæ vice-
sima tertia mensis Septembris præcedentis, in medium
emisit. Qua abjurazione lecta publicè, & alta voce, ejus-
que subscriptione per manum ipsius magistri Hieronymi
vita, idem magister dixit, quod verum erat eundem se
abjuracionem scripsisse ob timorem patris ignis: tamen
dixit se mentem fuisse, ut fecerit, quando scripsit &
dixerat contenta in abjuracione prædicta: de quibus
Joannis Hus, & Vic. off., & conscientiam condemnationi
Joannis Hus, quem crederet fuisse justum et san-
ctum hominem, et passum fuisse.

Quibus auditis, dictis, atque lectis magister Henricus
de Piro procurator dictæ Synodi, nomine quo supra,
petiit fieri et promulgari in scriptis sententiam diffini-
tivam contra eundem magistrum Hieronymum, juxta
petitionem & conclusionem articulorum suorum, ut as-
seruit, ducorum, & nobiliorum. Tunc reverendus pater
dominus patriarcha Constantinopolitanus, unus ex com-
missariis, de mandato dictæ Synodi Constantiensis, ipse
magistro Hieronymo presente & audiente, sententiam
diffinitivam contra ipsum Hieronymum de Praga in scri-
ptis legit alta & intelligibili voce promulgavit, & di-
xit, atque legit, prout & quomodo in quodam
papyri Rhodanis, quem ibidem in suis manibus tenebat,
de verbo ad verbum publice, alta & intelligibili voce
legebat, cujus tenor inferius est insertus.

Qua lecta, ipsa fuit, per universalem Synodum ap-
probata, per deputatos nationum, videlicet Antonium
Concordiensem, Nicolam Marchburgensem, episcopos,
per verbum, *Placet.* Per Vitalem Tolosanum, & Pa-
tricium Cortaganensem: item, per reverendum patrem do-
minum Joannem Ostiensem pro se, cum non habuisset a
dominis suis cardinalibus, per verbum, *Placet.* Super
quibus lectis, & approbatis, sententiis, & diffinitis, se
prostravit, sive confectis, magister Henricus de Piro,
& Joannes de Scribonis promotor, & promotorio no-
mine præfati Concilii petierunt & quilibet ipsorum petiit
instrumentum ad futuram rei memoriam. Quibus se
factis, Concilium sive Synodus Constantiensis requisivit
& invocavit brachium laudare super sententiis lata
con-

Paulo ante
est & dicit,
in hoc ipso
fessum per
100.

ANNO
CHRISTI
1414.ANNO
CHRISTI
1414.

contra dictum magistrum Hieronymum & statim traditus A
est potestati seculari eidem presentis, qui in ipsum
habuit eger. Ipse Hieronymus recommendavit animam
suum Deo Altissimo, & incipit alta voce dicere,
Credo in Deum Patrem omnipotentem, &c. & postea
symbolum decantando, quem cantavit, quando ligatus
per plateas versus locum supplicii in quo combustus
fuit: licet prius domini prelati supplicabant potestati
seculari, ut ipsi eum tractarent gratiose; & orando
Deum, ut converteret eum de suis peccatis.

*Ex collectione Barberiniana, & duobus
ms. Germanicis.*

Affixio bullae convocationis prelatorum.

Die Dominica trigesima prima, & ultima supradicti
Mensis Maji, & similiter Martis secunda, & Mer-
curii tertia mensis Junii subsequenter, fuit affixa
quandam convocationis prelatorum & aliorum hujus
sancti Concilii bulla, valvis seu portis majoris ecclesie
sancti Stephani Constantiensis, ac locis aliis publicis
eiusdem civitatis: ipsique prelati hinc inde Concilio
interesse debentes per eam vocati fuerunt & citati,
prout & quemadmodum in dicta bulla, cujus tenor in-
ferius est insertus, plenius continetur.

*Tenor vero dictae bullae convocationis prelatorum
sequitur, & est talis.*

Sacrosancta generalis Syn. Constantiensis. Ad futu-
ram rei memoriam. Quantum ecclesia sancta Dei
calamitatibus, quoad passifera lacerata schismate la-
boraverit, cuncti Christiani non solum notitia, sed
malorum experientia didicere. Et insuper quam multi,
sed in irritum catholicorum labores ad illud tollendum
extirpandumque, multa praeterea sed in cassum fuerunt
tentata remedia; forte ideo quia irato nobis Deo propter
peccata nostra nondum salutaris tempus advenisset; nulla
hominis sollicitudo, nulla studia sufficere, nulla consilia,
quominus velut in contrarium versa pejora omnia
fieri videbantur. Sed tandem post multos labores miseri-
cordis Dei pietas ad ecclesiam suam prospexit; effecit-
que, quod in ejus spiritu, qui ubicumque vult spirat,
in hac civitate Constantiensi sub Apostolica vocatione,
& a Christiani principis domini Sigismundi Romanorum
regis tuitione convenimus: ubi ipso operante Spiritu sancto
pro unione & pace ipsius ecclesie deinceps meliora
nobis omnia quotidie successerunt. Nam post olim do-
mini Joannis Papae XXIII sic in sua obedientia nuncupati
canonicam depositionem: ipsique insuper post sen-
tentiam nostram cui acquievit, & expresse consensit,
spontaneam papae confessionem, dominus ille qui in sua
obedientia vocabatur Gregorius XII. Papa per procura-
torem suum legitimum coram nobis in sessione solempni-
ter congregata, & concedente omni juri, quod praeter-
debet in papatu, & ipsi papatu sponte cessit; & cum re-
sistet tantum dominus Benedictus sic in sua obedientia
nominatus, ut similem faceret confessionem, ad quod praeter
juramentum religionem, qua adstrictus erat, de jure divi-
no, humanoque tenebatur, ad id sibi suadendum, eum-
que requirendum praefatus rex Arragonum accedere dis-
posuit ut in tempore, & loco, sicut jam oratoribus il-
lustrissimi principis domini Ferdinandi regis Arragonum,
ac ipsius Benedicti, qui hac ad ipsam Romanorum re-
gem ab eis missi venerunt, perveniret, cum eidem rege
Arragonum, & Benedicto conveniret. Et nos reveren-
dos patres, & venerabiles viros, archiepiscopos, episco-
pos, & alios literatos, & doctos viros ex sacro Con-
cilio ceteros nostros ad id peragendum, & ad proficien-
dum nonnulla alia ad unionem pertinentia cum dicto
domino Romanorum rege, sufficienti potestate suffultos
destinavimus. Si quis praefatus Romanorum rex pro ec-
clesia Dei solita pietate sollicitus, postpositis imperii &
regnum suum urgentissimis, quae sibi imminuebant,
negatis, per longa laboriosaque itinera alienas terras
peragere non dubitans, Perpinianum accessit, comen-
tibus se cum oratoribus nostris praefatis; ipse vero
Concil. General. Tom. XXVII.

a Editio
German.
Christiani-
fimi.

rex Arragonum, qui tunc Valentiae gravissima agri-
tudine morti proximus tenebatur, contra valetudinem
medicorumque consilia, ut ipse juxta promissa tanto
Dei & ecclesiae negotio non desisset, se mari cum ma-
gno vitae periculo committere non expavit. Mira qui-
dem tantorum principum pietas; qui suamet salutem
voluerunt pro ecclesiae salute negligere. Convenientibus
autem praefatis regibus, & ipso Benedicto, ac ipsis or-
atoribus nostris, & praefatum Benedictum requirentibus,
ut sicut promiserat, juraverat, & tenebatur, cederet;
instantibus pariter requisitioni hujusmodi illustri-
simorum regum Franciae, Castellae, Siciliae, atque Na-
varrae honorabilibus oratoribus, ac magnificis, & po-
tentibus dominis comitibus Fuxi, & Armeniaci; nec-
non aliis nonnullorum principum eorundem regnorum
civitatum procuratoribus, post multa subterfugia, qui-
bus eos idem Benedictus illudere conatus est, suam
tandem duritiam patefecit. Non enim illum Dei ti-
mor, non religionis vinculum, non honestatis confi-
deratio, non denique tantorum principum auctoritas,
nec populorum supplicatio, nec Christianitatis tandem
per dictum schisma divisae & laceratae calamitas mol-
lire potuit, ut ad dandum ecclesiae pacem inclinaretur:
sed in pejori duritia obstinatissimus, omnibus spretis,
delusisque a Perpiniano recessit; marique devotus se
in Paniscola arce, quam ipse sibi diu ante praemunie-
rat, pro perfidiae suae cautela recondidit. Regum vero,
& principum, ac populorum, qui ibi contenerant, le-
gati, qui antea eidem Benedicto tanquam Papae obedi-
verant, tunc pertinacem illum detestantes eum relin-
quere, & ecclesiae Dei unioni cohaerere sanius propo-
suerunt; & sub certis, honestis, & aequis modis cum praefato
Romanorum rege, & ipsis oratoribus nostris conven-
tionem inierunt, & statuerunt; quod prelati videlicet
ipsorum regnorum, ac terrarum, & locorum obedientiae
ipsius Benedicti per certi tenorum litteras a nobis re-
quirendi infra certum temporis spatium in sanctam Syn-
odum Constantiensem convenirent nobiscum, ad pro-
cedendum contra ipsum Benedictum, ad ejus, secun-
dum canonicas sanctiones, de papatu, quem praetendit,
dejectionem, & damnationem: ut exinde de unico pa-
store Christi vicario ecclesiae suae sanctae provideretur,
& ad alia quae pro pace & tranquillitate, ac reforma-
tione ipsius ecclesiae visa fuerint statuenda procederetur.
Qui jam, Deo propitio, sinceram suam mentem a-
dionibus prosequentes, ac vocationem nostram magno
unionis ecclesiae zelo praeventientes, eidem Benedicto
obedientiam universaliter subtraxerunt. Ex quo, & a-
liis ipsorum regum & prelatorum diligentius firmissime
speramus, quod habitis litteris nostris, per quas hodie
juxta contenta eos duximus requirendos, absque mora
aliqua nobiscum in hac civitate Constantiensi in unum
corpus, & unum Concilium juxta promissa convenirent.
Cum autem ipsis venientibus, nihil aliud restat, quam
quod contra obstinatum duritiam ipsius Benedicti Syno-
dali auctoritate procedatur, cum jam principes, &
prelati, omnis denique Christi fidelium populus in ip-
sius ecclesiae unitate consentiat: ne prelati alii jamdu-
dum Apostolica auctoritate vocati, & qui haecenus ve-
nire neglexerunt, in ipso articulo & conclusione unio-
nis deficiant; sed omnes ad hoc sanctum opus, Deoque
acceptissimum undique concurrant: eos, etiam, licet non
sit opus amplius vocare, cum alias fuerint Apostolica
auctoritate sufficienter vocati, tamen duximus requi-
rendos. Omnes igitur, & singulos patriarchas, archie-
piscopos, episcopos, abbates, & ceteros ecclesiarum &
monasteriorum prelatos, necnon ipsos, & aliquos, licet
paucos Romani ecclesiae cardinales ab hac Synodo
absentes ex abundantia, & sine praedictis prioris vo-
cationis, sed potius eam confirmando, hortamur in Do-
mino, eosque requirimus & monemus, ac eis in virtute san-
ctae obedientiae auctoritatis sacri Concilii tenore praesen-
tium precipimus, & mandamus; quatenus personaliter;
illustrissimos vero principes, reges, duces, marchiones, &
alios, quos hujusmodi Concilio adesse equum est, vel qui
in eo prodesse possunt quoquo modo, per viscera misericor-
diae Jesu Christi invitamus, & hortamur; quatenus per
se, vel solennes suos oratores intra trium mensium spa-
tium ipsi Constantiensi Concilio interfuerint praesentes: ut sic
con-

ANNO
CHRISTI
1416.

congregata fidelium multitudine copiosa, qui in eodem Concilio decernenda, disponenda, expediendaque fuerint, adjutore Deo salubriter ordinentur. Invidentes nihilominus omnibus & singulis penitentibus, quod per istam vocationem non intendimus desistere a prosecutione unionis ecclesie, & aliorum in hac sacra Synodo agendorum: quibus expediendis quotidie insistentibus, & speramus plenius insistere, & cum Dei adjutorio perficere, precipue in adventu prelatorum, & aliorum de obedientia Benedicti predicti, quos infra breve tempus expectamus. Sed vos omnes & singuli, cum veneritis, admittimini in eo statu, in quo tunc erit hac sacra Synodus; cujus potestatem & auctoritatem non intendimus per hanc vocationem in aliquo impediri, vel esse in suspensio. Volentes etiam quod contra hujusmodi nostram vocationem nullis licentis se ab hac Synodo absentandi, vel absenti vobis, aut vestrum singulis quocumque auctoritate concessa suffragentur; quas etiam in quantum opus sit, expresse revocamus, & irritas & inanes esse decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre exhortationis, requisitionis, monitionis, invitationis, voluntatis, revocationis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Constantie, undecimo Kalendas Junii anno a Nativitate Domini MCCCLXVI. Apostolica sede vacante. a De Crua, in camera Apostolica. Petrus de Magnaco. Registrata.

Ex eadem collectione. & tribus mss. Germanicis.

Congregatio in modum sessionis.

Anno & indictione quibus supra, die vero Mercurii tertia mensis Junii Constantie, in eccl. cathed. predicta, & loco sessionis deputato, hora octava, vel quasi, seu tertiarum ad tenendum sessionem seu congregationem specialiter deputata, sacrosancta Syn. Constantiensis ibidem universaliter in modum & formam sessionis seu publice congreg. congregata pro infrascriptis expediendis. Presentibus ibidem reverend. patribus dominis Joanne Ostensi, Jordano Albanensi, & Angelo Prænestino episc. cardinalib. Antonio Bononiensi, Antonio Aquileiensi, Angelo Veronesi, Thoma Tricaricensi, Branda Placentino, Antonio de Chalanco, Guillelmo sancti Marci, Almanno Pisano, presbyteris, & Ottone de Columa, ac Francisco Florentino diaconis cardinalibus, necnon illustrissimorum principum regum Romanorum, & Ungarie, Francie, Anglie, Arragonum, Neapolitanorum, Cypri, Polonie, Norvegie, Dacie, Svecie regum, aliorumque principum, prelatorum, universitatum studiorum, communitatum ambaxiatoribus, nunciis & procuratoribus, ac quampluribus aliis doctoribus, magistris & suppositis quatuor nationum, sanctam Synodum Constantiensem constituentibus; pro testibus ad infrascripta inscriptis ad hoc rogatis. In qua quidem congregatione de mandato omnium dominorum ipsam congregationem constituentium, venerabilis & circumspetus vir dominus Joannes Usk prepositus Quinqueecclesiensis ambonem predictum ascendit: & quamdam commissionem super citatione decernenda per sacrosanctam Synodum Constantiensem contra certos prelatos, atque nobiles regni Bobemie, & marchionatus Moravie, qui dicuntur esse diffamati de hæresi: in qua commissione petebantur E iudices quatuor, unus de qualibet natione ipsius Synodi, qui se summarie informare debent super contentis tu dicta commissione, & referant ad finem & effectum, quod citatio per Concilium decernatur. Qua commissione lecta, surrexit dominus Gaspar de Perussia advocatus consistorii, tanquam unus de Concilio: & petiit ipsis deputatis iudicibus, sive commissariis adjungere unum commissarium de collegio dominorum cardinalium, & sic ista petiit nihil fuit responsum per congregationem sive ejus nomine. Subsequenter venerabilis vir magister Henricus de Piro promotor dictæ congregationis, sive Synodi Constantiensis predictæ surrexit: & quamdam citationem audientie litterarum contradictarum Romana curie, alias ab auditorio sive audientia san-

ctæ Synodi Constantiensis emanantem, & de ejus mandato ac voluntate inibi positam & lectam, signatoque ipsius ambonem signatam, atque debite executioni demandandam representavit, citatorum in eadem constantiorum non comparentium, neque aliquam causam rationabilem, si quam haberent, quare in scriptis declarari incidisse in penam in monitorio alias decreto contentam non debent, allegare, contumaciam accusavit: ipsosque contumaces reputari petens, & in eorum contumaciam eisdem monitorio in penam in monitorio contentam incidisse per ipsam sanctam Synodum, sive congregationem generalem debita cum instantia postulavit. Tunc dicta Synodus sive congregatio monitorios predictos non comparentes, neque causam, si quam habent rationabilem, quare declarare non deberent, incidisse penam in monitorio contentam, allegare seu proponere curantes, licet factis expectatos, reputavit contumaces; & in eorum contumaciam ipsos monitorios in monitorio contentos declaravit incidisse penam in monitorio expressas & alias declaravit, prout & quemadmodum in eadem declarationis papyri scheda in ambonem per venerabilem virum dominum Joannem Usk prepositum predictum de mandato ipsius Synodi Constantiensis sive congregationis de verbo ad verbum publice, alta, & intelligibili voce lecta, cujus tenor inferius est insertus, plenius continetur. Qua sententia lecta domini deputati per nationes ad respondendum super approbationibus lectorum & petitorum, qui fuerunt Antonius Concordiensis, Vitalis Tholonensis, Nicolaus Merseburgensis, & Patricius Cartagensis episcopi nomine quatuor nationum. Antonius Concordiensis respondit nomine nationis Italica in hunc modum juxta deliberationem: Cum non constitit de petitione in natione Italica proposita per advocatum super adjunctione unius commissarii de collegio cardinalium vigore commissionis in causa fidei, per Joannem Usk propositam; seclusa illa respondebat ad aliam, Placet, reservata tamen deliberatione nationis & Synodi, quod unus de cardinalibus possit adjungi. Patricius vero Cartagensis nomine nationis Anglicanæ respondit ad omnia petita, Placet.

Subsequenter ad instantiam & petitionem reverendi patris domini Simonis episcopi Traguriensis ambaxiatoris serenissimi regis Romanorum, fuit lecta una littera missiva per dominum regem Romanorum Concilio & Synodo Constantiensi directæ, in effectu continens, quod rex desiderabat unionem, & pacem in Concilio, & inter supposita nationum, & Concilium: & intimabat ejus adventum in tempore celeriori, quo postea; alias recommendando se, & facta dominorum ambaxiatorum & procuratorum suorum in eodem Concilio existentium, & præsertim quod nihil ardui fiat, seu præjudiciale in ejus absentia. Qua littera lecta venerabilis vir dominus Simon de Theramo sacri consistorii advocatus, & tanquam procurator ejusdem domini regis Romanorum, super iis petiit sibi fieri unum vel plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta, ad dictamen sapientum, per protonotarios sedis Apostolicæ, & scribas Concilii ad hoc deputatos.

Subsequenter ad petitionem venerabilis viri domini Henrici de Vitart ambaxiatoris & procuratoris reverendissimi patris domini archiepiscopi Maguntinensis, fuit lecta per eundem dominum Joannem de Usk una littera missiva Concilio predicto per dominum archiepiscopum Moguntinensem: in qua continebatur in summa, qualiter idem reverendus pater dominus Joannes archiepiscopus esset delatus innocenter apud regiam majestatem: excusans se, quod non fecit unquam contra ecclesiam Romanam, neque Concilium, sive regiam majestatem, & jam esset in senio constitutus, desiderans ultra omnem thesaurum pacem, & unionem in ecclesia, & in imperio, & quemadmodum in toto orbe terrarum: supplicans Synodo & Concilio Constantiensi cum propter necessitates sue ecclesie Maguntinensis, adeire non possit; commode & pro excusato.

Subsequenter venerabilis vir dominus Dominicus de Ponce presentavit litteras domini electi Fulginatensis electionis ejusdem & provisionis, seu confirmationis factæ: protestatus fuit, quod non curat dicto electo tempore a canonibus institutum, seu diffinitum, propter carentiam summi Pontificis: cui dictam electionem continentu

ANNO
CHRISTI
1416.a F. H. G. Ger.
de Crua.b mss. Ni.
lard.c Forte, be.
heri pro

ANNO
CHRISTI
1416.

tinenti post ejus creationem protestatus fuit presentare A
per partem suam.

Item, similiter dominus Blasius de S. Agatha advo-
catus dicti consistorii non recedendo ab aliis protestatio-
nibus per eum in Concilio & in nationibus factis, simi-
liter fuit protestatus nomine fratris Hieronymi magi-
stri in sacra Theologia electi ad ecclesiam Ariminen-
sem, prout supra. Super quibus venerabilis vir magister
Henricus de Piro promotor Concilii petiit a protonota-
riis & aliis Concilii scribis unum, vel plura, publicum
seu publica, instrumentum vel instrumenta ad distroem sa-
pientis. Presentibus dictis testibus superius inscriptis.

Tenor declarationis parvarum Argentinensium.

In nomine Domini, Amen.

AD compescendos temerarios ausus subditorum in su-
periores, & prelatos suos, necnon laicorum, quos
clericis infestis oppido tradit antiquitas, in personas ec-
clesiasticas, & presertim pastorale gerentes officium,
tuendo ecclesiasticam libertatem, hac sancta generalis
Synodus Constantiensis dudum ad eam fama publica re-
ferente, frequentique, & clamorosa insinuatione rem-
pote notoriam demonstrante, quod Hugelmannus deca-
nus, & Fredericus de a Zaire canonicus de mandato
capituli ecclesie atque consensu proconsulum, rectorum,
& communitatum civitatis Argentinensis, necnon Mi-
chaelis b Zalbrug, & Rolini Barphenig dictae civitatis
civium consilio, auxilio, consensu, dilectos filios Wil-
helmum electum, necnon Fridericum cantorem dictae
Argentinensis ecclesie cum nonnullis eorum bonis & re-
bus manu armata violenter & temere ceperunt in quo-
dam castro ad ipsam ecclesiam pertinente, atque ad ci-
vitem Argentinensem invitos adduxerunt, carcerique
mancipaverunt, dictique Hugelmannus, Fredericus, &
alii pronominati, necnon capitulum, consules, procon-
sules civitatis, & communitatis predictae inclusos deti-
nebant, prout adhuc detinent mancipatos: prefatos Hu-
gelmannum decanum, Fredericum canonicum, necnon
capitulum, consules, proconsules, rectores, & commu-
nitates, atque Michaelen, & Rolinum prefatos cano-
nice, & preceptorie monuit; quatenus infra certa tem-
porum spatia tunc futura, nunc autem, & diu elapsa,
predictos Guillelmum electum, & Fridericum cantorem,
sub poenis juris, & sacrorum canonum, necnon excom-
municationis in singulos, interditi in ecclesiam, atque
communitatem, civitatem, necnon in terras, dominia,
atque loca ad capitulum & communitates predictas
& predicta communiter vel divisim pertinentes &
pertinentia, eidem sanctae Synodo redderent, & rela-
zarene: nisi tamen causam vel causas allegare vellent,
quare ad praemissa minime teneantur: ad quam seu quas
allegandum coram eadem sancta Synodo certum & pe-
remptorie terminum praefixit, & assignavit, & ad hoc
illos preceptorie citavit; alioquin eadem sancta Syno-
dus prefatas sententias & censuras ex tunc in scriptis
promulgavit. Et quia prefati nominati hujusmodi mo-
nitioni parere, & coram eadem sancta Synodo legitime
ad praemissa in assignato & prorogato terminis, & eo-
rum quolibet comparere, causamque vel causas praemis-
sas allegare minime curaverunt, immo contumaciter
contempserunt, ad haec tamen diutius expectari; idcir-
co eadem sancta Synodus prefatos Hugelmannum deca-
num, Fredericum canonicum, Michaelen, & Rolinum
cives, necnon consules, & proconsules, & singulariter
singulos excommunicationis; ecclesiam vero, civitatem
& communitatem, necnon terras, dominia, & loca pra-
dictas, & praedicta interditi sententias & censuras in-
currisse, dictasque personas singulariter singulas excom-
municationis; ecclesiam vero, civitatem, & communi-
tatem atque terras, dominia, & loca, praedictas & pra-
dicta, ecclesiastico subjacere interdito pronunciat, &
declarat: praemissaque mandat per omnes ecclesias sub-
ditos, qui fuerint debite super hoc requisiti, publicari,
& de praemissis litteras conhibi opportunas, &c.

a Mff. Zaire.

b Mff. Al-
sburgi.

c In mff. ad-
dunt: Dep-
tiant littera
domini Re-
gii, & do-
mini Mag-
tini, Conci-
lio directa.

Congregatio generalis

ANNO
CHRISTI
1416.

De Veneris quinta supradicti mensis Junii fuit ten-
ta solemniter Constantiam in loco solito sessionis
in ecclesia majori, hora octava post mediam noctem,
hujus sacri Concilii, ut moris est, congregatio genera-
lis: in qua venerabiles & egregii viri illustrissimi prin-
cipis domini regis Portugalliae ambaxiatores ambonem
publicationis ordinatorum in Concilio ascenderunt: in-
ter quos unus ex eisdem proposuit solemniter donatum
suum recommendando. Post hoc dominus reverendus epi-
scopus Sarisburiensis surgens verba proponendo & confir-
mando, eundem donatum regem in Concilio instrinse
recommendavit. Deinde dictorum ambaxiatorum procu-
rator, sine mandato fuit locutus. His sic peractis, re-
verendissimus in Christo pater & dominus, dominus
Florentinus S. R. E. cardinalis, etiam surgens supradictum
regem dominum Portugalliae, ipsiusque oratores sive
ambaxiatores, & dominum episcopum Sarisburiensem
elegantem recommendavit. Presentibus ibidem reveren-
dissimis in Christo patribus & dominis, dominis Joanne
episcopo Ostiensi vicecancellario appellato Laudensi, An-
tonio Aquilegiensi, Gabriele Senensi, Almanno Pitano,
Angelo Veronensi, Thoma Tricarensi, Branda Placenti-
no, Guillelmo sancti Marci, Antonio de Chalanco,
Petro Fuxi, Amedeo de Salutiis, Ludovico de Ellico,
Octone de Columna, & Francisco Florentino S. R. E.
cardinalibus, ambaxiatoribusque pluribus, & Christi-
delibus in multitudine copiosa.

d Forte, &
confirmando

Die Jovis undecima mensis Junii predicti; Constantiam
in domo fratrum Minorum, in refectorio majori dictae
domus, in qua natio Germanica pro suis consiliis, tra-
ctatibus habendis & advisandis congregari solet, mane
hora tertiarum, vel quasi, constitutus magnificus domi-
nus Everhardus comes de Nellenburg, locum tenens pu-
bernatoris & custodis sacrosanctae Synodi Constantien-
sis in absentia illustris principis domini Ludovici comitis
Palatini Rheni, & ducis Bavariae. Presentibus ibidem
reverendissimis, reverendis, venerabilibus, & circums-
pectis viris dominis Antonio cardinali Bononiensi, Joanne
Constantinopolitano, Joanne Antiocheno patriarcha,
Joanne Rigensi, Bartholomaeo Medolanensi archiepi-
scopis: Vitali Tolonensi, Frederico Augustensi provin-
ciae Moguntinae, Amedeo electo Lugdunensi, Simone
Traguriensi, Joanne Wormaciensi, Nicolao Mersebur-
gensi, Gregorio Tridentino, Henrico Feltrensi, Fran-
cisco Argunensi, Ulrico Verdensi, Antonio Concor-
diensi, Bertrando sancti Flori, Eiza Ancienensi episcopis,
Nicolao Wordis utriusque, Joanne Abundi theologo,
& decretorum e, abbate in Olnagensi, abbate Campi-
censi, aliisque doctoribus in numero ducentorum, vel
quali, praesidentibus quatuor nationum & deputatis ad
infra scripta audienda constitutis ad hoc missis, & per
os reverendi patris domini Huldrici episcopi Verdensis
proposuit ibidem, qualiter idem dominus comes de Nel-
lenburg a domino Conrado fratre carnali canonico ec-
clesiae Argentinensis heri recepisset certas litteras, in
quibus continetur, quod idem Conradus canonicus ex
fidei & juramentum suum excusaretur de captione domi-
ni Wilhelmi electi Argentinensis: sicque ipse dominus
Conradus nec verbo, neque in facto se intromiserat,
neque aliquid inde scivisset, & summe dolet de capti-
vacione: & in casu quo aliqua poena, vel sententiae
censurarum quorumcumque promulgarentur contra ca-
pitulum & singulas personas ecclesiae Argentinensis,
supplicaret Concilio quod dignaretur talem provisionem
apponere, quod idem dominus Conradus comes de Nel-
lenburg canonicus in illis poenis & sub comprehendi non
possit, cum totaliter innocens esset hujusmodi captivatio-
nis: recommendans ipsum dominum Conradum comitem
Concilio Constantiensi ad omnia sibi possibilia. Pre-
sentibus dictis dominis pro testibus infra scriptis, necnon
magistris Michaeli Bolofonis, Wilhelmo Porcellis, Gi-
selero de Boveten notariis, & f. Goffredo de Dullen
curatore sedis & protonotario dicti loci, sive nationis
Germanicae, testibus ad praemissa vocatis, & rogatis.

e Adle &
rell. Henrico
Nitharai,
de notario,
a Joanne
Ab. Nitharai
in. Eiza
episcopo
Remonens.
a. 1416.

f Mff. Ge-
thofens. de
Dulsen

ANNO
CHRISTI
1416.

Congregatio generalis.

Tunc vero diversis instrumentis publicis, litterarum missiviarum, et schedularum respondentis, et commissionis unde supra sit mentio sequuntur.

ANNO
CHRISTI
1416.

In nomine Domini. Amen.

A Noe et indictione, quibus supra, die vero sabbati quarti mensis Julii, Constantia in ecclesia majori in loco sollemnis factus, hora decima post mediam noctem sui mese facta congregatio generalis, in qua reverendissimi in Christo pater et dominus, devotissimus Franciscus cardinalis Florentinus factis quondam propositionem sine lectione per unum: et accepit illud, quod scribitur Joanne 29. *Pater servus est in nomine tuo, que dedisti mihi, ut sint omnes, facti et nos, &c.* Propositione ista facta venerabilis et circumspexit vir doctus Joannes Abundi, utriusque juris doctor ambonem publicationis suspensum ascendens, de mandato sacri Concilii sibi facti, quondam instrumentum publicum per venerabilem virum dominum Joannem de Opino sacri palatii Apostolici audiborem censorum, ipsiusque Concilii ambancionem, publice de verbo ad verbum proposuit et perlegit, cujus tenor inferius est inferius ipsoque instrumentum postea, idem magister Joannes Abundi nomine dicti Concilii a protonotario et notario huius Concilii facti petiit super promissa unum vel plura, publicum seu publica instrumenta.

Subsequenter magister Joannes Abundi quondam litteras clausas huic sacro Concilio per serenissimum principem dominum dominum regem Aragonum missas, et instrumentum procuratoris publicum revocando patri domino Antonio Tonal generali ordinis sancti Marci de Marcode, quorum tenores inferius sunt inserti, de simili mandato huius sacri Concilii facti publice, alta et intelligibili voce perlegit: quibus omnibus successively lectis, idem magister Antonius generalis et procurator, ambonem profatum ascendens, brevem, utilem, et bonam sine thumate scripsit collectionem: dominum suum regem predictum recommendando utriusque, utique de caritate nullis ambancionum sollemnitate excusando: supponens in eodem quod ipse ambancionem regis sui domini ad unum mensum expectaretur: et etiam tanquam humilis orator illustrissimum principem dominorum regum Navarum et Castellae, ac serenissimum virorum Fuzi et Armeniaci comitum, huic Concilio supplicavit, quatenus eos de non missione ambancionum suorum excusatos habuerit, et ipsorum ambancionem familiariter per mensum expectare dignaretur. Et super hoc per eum propositis et petitis per procuratorem, et notarios huius sacri Concilii, sibi fieri et confici unum, vel plura publica petiit instrumenta.

Ordinate unum in paratis, magister Joannes Abundi quondam responsionem ad promissa schedulam, cujus tenor inferius est inferius, de mandato Concilii sibi super hoc facto publice perlegit. Hac unum schedula lecta, fuit per nationem presidentes, et Joannem episcopum Ostionensem et viceregentem, nomine collegii cardinalium responsionem, *Placet*. Ipsaque responsione sacri Concilii, ut presertim, lecta, fuit per dictum dominum Antonium generalem et procuratorem compam rata et grata accepta. Super quibus omnibus et singulis promissa idem magister Antonius generalis et huius sacri Concilii protonotarius, a protonotario et notario quondam Concilii sibi fieri unum, vel plura publica petiit instrumenta.

Dominum idem magister Abundi quondam commissionis schedulam pro egrigio viro domino Joanne Cornelli decretorum doctore, et simili mandato huius sacri Concilii de verbo ad verbum publice perlegit, cujus tenor similiter inferius est inferius. Quae schedula sic lecta per omnes nationem presidentes, et dominum Joannem episcopum Ostionensem et viceregentem et huius sacri Concilii concorditer fuit responsio, *Placet*. Presidentibus ibidem reverendis patribus et dominis Vivariensi, Angelo Londensi, Jordano de Urfinis, Angelo Bononiensi, Francisco Venetiarum, Gabriele Senensi, Alberto Pisanensi, Antonio Veronensi, Guillelmo sancti Marci, Thoma Tricaricensi, Antonio de Chalanco, Petro Fuzi, Ottone de Columna, Lucido de Cornis, et Francisco Florentino S. R. E. cardinalibus, necnon dominorum regum, ducum, principum, comitum, nobilium ac prelatorum ambancionibus, Christi fidelibus in numero copioso.

Noverint universi, quod die Martii circa horam obsequii traxit, decima septima mensis Martii, anno a Nativitate Domini MCCCLXVI. in presentia mei Arnaldi de Millaris regis auctoritate notarii publici Barchinonensis, ac regentis scribaniam curiam vicarie Barchinonensis domino utili predicto scribente. Et in presentia etiam egregii viri Joannis consulis Cardona, honorabilis Bernardi de Ponte legum doctoris, et Sperandio Cordona juris parisi, Bononati Petri licentiatum in decretis, Bernardi de Suri, Raymundi de Plano, Galterandi de Saak, et Petri de Torrestibus, et discreti Bernardi Splagnes f. notarii, civium Barchinonensium, testium ad hoc vocatorum specialiter et assumptorum, nobilis et spectabilis vir Joannes de Opino, decretorum doctor, procurator et nuntius sacri Concilii, prout de tua potestate constat per quondam bullam plumbatam cum cordalis canobis a Synodo Constantiensi emanatam, datam Constantiae secundo Nonas Febr. anno predicto. Et dicto nomine, promissa quondam verbali explicatione de omnibus istis, que gesta, et nuper lecta fuerunt per congregatos Constantiae, vocatum per eum Concilium, iuxta conventionem initam inter serenissimos dominos reges Aragonum, Castellae et Navarum, ac comites Armeniaci et Fuzi: et recitanda pacem, tranquillitatem maximam, et quietem, que erant in dicta civitate Constantiensi, et congregatos ibidem; et maximam devotionem, quam habent, et hanc obedientiam de facto uniatum cum eis pro consequendo sanctissimum unionem: et magno gaudio de conventionibus et concordia subitis: de et pro quibus sollicitudinem sollemnem cum magno letitia celebrant. Explicando etiam apertum animum dictorum congregatorum, quem habent erga hanc civitatem; cui post Deum, et dominum Aragonum: dictam conventionem et concordiam bonam attribunt; penitus se offerentes eadem civitati in gratis omnibus complacere, gratis verbis incedendo eandem, quod virtuosos labores continuatum circa dictum actum sanctissimum unionis obtulit, et presentavit honorabili Joanni Aymerici, militi, vicario Barchinonensi, et Aquilarem et Valoretis, Medillani, et Medillani, pro serenissimo principe et domino, domino Ferdinando Dei gratia Aragonum rege, ab huiusmodi Barchinonensi civitate pro tunc absente. Presentibus ibidem honorabilibus Joanne et Salvatorum, Arnaldo de Torrente, Galterando Carbona, et Joanne et Briffotti consularis hoc anno civitatis Barchinonensis, una cum venerabili Marco Turilli pro tunc absente. Et presentibus etiam pluribus aliis civibus existentibus in domo Concilii ipsius civitatis, quondam chartam, seu instrumentum confirmationis omnium et singulorum capitulorum quatuor sigillis appendentibus communitatum. Item, sextingenta et unum litteras convocatorias, quatuordecim eorum quatuor sigillis pendentibus rebentem, et viginti pro regno Aragonum, et viginti pro regno Castellae, et decem pro regno Navarum, et quinquaginta pro comitatu Fuzi, et alios quinquaginta pro comitatu Armeniaci, prout fuit concordatum in dictis capitulis. Nec non etiam presentavit predictus honorabilis nuntius et procurator personarum honorabili vicario Bartholomaeo decem salvandorum predicti Concilii Constantiense cum bullis plumbatis unitis. Item, novem salvandorum civitatis Constantiense cum sigillis pendentibus communitatis. Item, sex salvandorum in scripto scriptos. Ex quibus quidem sextingenta et una litteris convocatoriis causa brevitas fuit lecta una alta et intelligibili voce coram omnibus ibidem presentibus. Et ex predictis salvandorum fuit lectus unum. Item, presentavit predictus honorabilis procurator et nuntius dicti honorabilis vicario Barchinonensi sextingenta litteras convocatorias, quas, ut dixit, presertim Concilium ad celeberrimum facti fieri: que omnes, ut offereat, sunt unitis, prout in talibus verbis super depositione predicta: vide-

b ME Ter
renus
Bertholomei
domino utili
predicto
scribente.
c ME. Ser
vanti in Deo
Cardona.
d ME. Serva
el Serra.
e ME. de
Sey.
f ME notari
viam.

g ME.
Aquilarem.
h ME.
Sperandio.
i al. Briffotti.

a Petro
notario
hujus
sacri.

ANNO
CHRISTI
1116.

909

JONANNES
DE XXXI.

CONSTANTIENSE.

STREBUNDUS
1116.

910

ANNO
CHRISTI
1116.

Quam sigilla pendentes & cum vasis rebus. Et
 quam ultra pendentes salvandis rebus, &
 pro rebus habeat velut omnia alia & singula con-
 cordia Nobis, que jam die Martis decimo septimo
 Martii legi presentavit penitus honorabili vicario
 Barchinensi: & possessiones jam alias factas die pen-
 dita pro rebus habeat velut, deprecans ipsam ho-
 norabilem vicarium, ut profecto mittere debeat illustris-
 simo domino regi Aragonum, adeo ut ceteris & breviter
 providere possit circa expeditionem aliorum que facien-
 da sunt pro sancta unione sacrosanctae universalis ecclesiae.
 Quibus quidem salvandis rebus oblati & presentati
 penitus honorabilis vicarius viliis predictis presentacione
 & responsione factis per dictam nobilem virum Joannem
 de Oprie, nomine suo supra, repetendo responsionem per
 eum supra aliis petitionibus factam, item, de novo facit
 eandem responsionem, stando & perseverando in eadem,
 salvo & i protestis, quod penitus rex Aragonum possit
 addere & diminuire in eadem responsione. hoc omnia
 sua regis disposicioni remittendo. Et nihilominus pro ma-
 jori expendorum expeditione idem honorabilis vicarius de-
 precatus fuit honorabilem Georgium Ornes consiliarium
 ipsius domini regis huius presentem, ut predictis sal-
 vandis rebus sibi noviter presentatos ad prefatum do-
 minus regem presentare debeat fideliter, atque bene,
 prout portavit omnia alia supradicta per dictam nobilem
 nuntium, & ambaxiatorem presentata. Qui quidem ho-
 norabilis Georgius Ornes consiliarius predictus, recep-
 tando omnia predicta per dictum honorabilem vicarium
 sibi commissa, propter reverentiam dicti domini regis,
 & pro expeditione dicti negotii libenter acceptavit pre-
 dictum omnia portandi, & presentandi predictas sal-
 vandis rebus domino regi: & hoc juravit per do-
 minus Deum, & ejus sanctos quatuor evangelia manibus
 suis corporaliter tactis, quod bene & legaliter se habeat
 in predictis. De quibus omnibus & singulis sic portatis
 tam presentibus nobilibus Joannes de Oprie nomine quo
 supra, quam presentibus honorabilis vicarius Barchinonae
 petierunt, & requisierunt eis, & utriusque eorum fieri
 atque tradi tot quot voluerint & petierint publicum, seu
 etiam publicum instrumentum per nos notarium supra & in-
 scripsum. Presentibus testibus predictis. Quos fuerunt
 ad Barchinonae, diebus, horis, mensibus, quibus supra,
 presente me notario infrascripto, & testibus infrascriptis.

Signum mei Anthonii de Verd, auctoritate regis no-
 tarii publici & scriptoris jurati predicti, qui presentibus
 per nos receptis requisitis presentibus intercal, & in testimo-
 nium presentium hic propria manu me subscripsi.

Signum mei Arnaldi de 4 Milacis, regis auctoritate
 notarii publici, & regencie scribaniam curie vicarius ip-
 sus civitatis pro venerabili Francisco Jorreni cive Bar-
 chinensi domino viliis presentibus scribanis, qui hic scri-
 bi facti, & clausi, & sigillo pendente ipsius curie sigillavi,
 die Mercurii decimo septimo Aprilis, anno presentis a Na-
 tivitate Domini MCCCLXVI. cum litteris supradictis in
 quibusdam lineis, ubi legatur datus.

Littera missa Concilio per Joannem Abundi litta

Reverendis in Christo patribus, amicis & devotis
 nostris misericordie divinae episcopis, presbyteris,
 diaconis, cardinalibus, necnon patriarchis, archiepiscopis,
 prelati, & ceteris in Constantia Moguntiae provinciae
 congregatis, Alphonsus Dei gratia rex Aragonum, Si-
 ciliae, &c. filium & honoris augmentum. Si tenet & do-
 cile nos cogitatus circa unionem sanctae matris ecclesiae
 curis agitatur continuis, si laboribus una tecum impor-
 tabilibus nos & animas concitauerit intrinsecus, instar
 nos & adhaerent, propter nos a Deo & fide orthodoxa o-
 mnis nobis creditum, illa catholica & ferventior inter
 Christianos sanctissimi domini regis genitoris nostri me-
 morie recolenda iustitiam iustitiam, & erga dictam unio-
 nem sanctae matris ecclesiae nos hortatur, & strahant ejus
 sancta vestigia remaneat signis pedum suorum, & parata
 sancta unitatis, in quam ingressus evolvit & supra mon-
 tem didonati positam cum Abraham principatum, in-

bus martyrum, corpus suum, & vixit dies huius Alif-
 sus innocens, quam quod dicitur fugienda vorago, vi-
 tandusque super defuit illum imperum sibi subverterent
 infirmitas, immo venenosi palones intrinsecus, sed
 diversa arduis, & factis multis negotiis dilato sibi re-
 censis dicti illustrissimi domini regis genitoris nostri cus-
 tis orthodoxis de sancto decessum peraminent.... no-
 strum firmum propositum pacem monitionibus eruditum
 plus debito propalarunt: cumque iuxta capitula concor-
 diae inter serenissimum Romanorum regem
 & ambaxiatorem vestros ex una parte, & nos, aliosque re-
 ges, principes, prelatos, & ceteros huius partis ex altera
 convocati ad generale Concilium pro unione in ecclesia
 Dei habenda, dictisque negotiis & aliis causis legitimis ir-
 retiti, ambaxiatorem nostrum in numero pleniori, prout de
 presentibus mittimus, destinare nequiverimus usque quo exis-
 tentibus quod infra terminum iam prefatum ob ipsius pro-
 ximitatem attingere non posse ad ibidem comparandum.
 Hoc idem presentibus vestris ut excusacioni consule-
 re valeamus duximus incrimandum. Rogantes ut si disto-
 rum ambaxiatorum adventum tam celer esse non poterit,
 velint presentibus legitimis causis intuentes cum patientis
 mansuetudine colere.

Datum Barchinonae sub nostro sigillo ferrero, die deci-
 ma Junii, anno a Nativitate Domini MCCCLXVI.
 Rex Alphonsus.

Alia littera.

Reverendis & venerabilibus in Christo patribus, a-
 micis & devotis nostris misericordie divinae episco-
 pis, presbyteris, diaconis cardinalibus, necnon patriar-
 chis, archiepiscopis, prelati, & ceteris in Constantia pro-
 vinciae Moguntiae congregatis, Alphonsus Dei gratia rex
 Aragonum, Siciliae, &c. Salutem & ad ecclesiae Dei pasto-
 ris electionem canonicam festinare. Venerabilem & reli-
 giosum, nobisque dilectum oratorem fratrem Antonium
 Texal sacre pagine professorem, magistrum ordinis beate
 Mariae Mercedis, unum de ambaxiatoribus per nos statim
 insti pro electione predicta destinandis sibi missum littera-
 torie instruximus, super nonnullis presentibus vestris
 nostris parte ore tenus referendis. Quocirca amicitiam &
 devotionem vestras affectuosius precamur oraculis, quatenus
 eidem oratori nostro in suis relationibus vobis adhibere se-
 dem credulam tanquam nostris.

Datum Barchinonae sub nostro sigillo secreto, sexta
 die Junii ut supra.
 Rex Alphonsus.

Procuratorium per Joannem Abundi litta.

In Christi nomine. Amen.

Patent universis, quod nos Alphonsus Dei gratia rex
 Aragonum, Siciliae, Valentiae, Majoricarum, Sar-
 diniae & Corsicae, comes Barchinonae, dux Achaemarum
 & Neopatriae, ac etiam comes Rossilonis, ac etiam Ce-
 ritanie. Cum iuxta capitula concordiae inter nos & frater-
 nitatem serenissimum Romanorum regem, & ambaxiato-
 res congregationis Constantiensis, & nos, aliosque re-
 ges, principes, prelatos & ceteros parte ex electa, con-
 vocati ad Concilium generale pro unione in ecclesia Dei
 habenda, diversa arduis, & factis multis negotiis dilato
 sibi recensendis illustrissimi domini regis genitoris
 nostri gloriosae memoriae decessu decussa, humoris no-
 stris regimine supervenientis, qui nostrum firmum pro-
 positum presentibus monitionibus eruditum aliquantulum pro-
 palavit, occupati, ambaxiatorem in numero pleniori,
 prout de presentibus mittimus, destinare nequiverimus us-
 que quo exis-
 tentibus quod infra terminum iam prefatum ob ipsius pro-
 ximitatem attingere non posse ad ibidem comparandum.
 Hoc idem presentibus vestris ut excusacioni consule-
 re valeamus duximus incrimandum. Rogantes ut si disto-
 rum ambaxiatorum adventum tam celer esse non poterit,
 velint presentibus legitimis causis intuentes cum patientis
 mansuetudine colere.

Parte, presentibus. 1 ME. Ornes. 2 ME. Ornes. 3 ME. Bellarini. 4 ME. Terreni ut supra. 5 Hac velle iustitiam.

ANNO CHRISTI 1516.

ANNO CHRISTI 1516.

lem, ad infra scriptas tenore generalem, videlicet ad A
 narrandum, emendandum, & denunciandum pro nobis,
 & in nomine nostro in congregatione predicta, & pre-
 sentis omnibus ipsius, quorum iussu, omnia & singu-
 las contra dilectionis impedimenti predictorum, & in po-
 tendi confici & firmari faciendi unum vel plura, publi-
 cum seu publica instrumenta, omniaque alia & singula
 in & circa presentia agenda & faciendum, que pro
 nostri honoris revelatione necessaria fuerint & accom-
 moda, etiam si forent maiora expressis, & mandatum
 exigent speciale; quodque nos ipsi facere possemus, si
 personaliter constituti; quemodo nos committendo vobis
 super his deinceps vices nostras plenarie cum presenti
 committimus sub solo n. d. n. regie in posse secretarii
 & notarii infra scriptorum tanquam publicis personis hanc
 legimus recipiendum & stipulandum gratam, ratam,
 & que l. n. n. perpetuo & irrevocabiliter nos habere quid
 quid per vos procuratorias seu excusatorias nostras iam
 dictas, actum, gestum, contractum, seu factum fuerit
 in presentibus, idque facere deinceps Domino irrevocabiliter
 observari, & nullo unquam tempore revocari, aliqua
 ratione vel causa: sub nostrorum honorum omnium hy-
 potheca. Quod est datum & actum in civitate Barchi-
 nonis, decima die Junii, anno a Nativitate Domini
 M. CCXVI. regni n. d. n. primo.

Signum Alphonsi Dei gratia regis Aragonum, Sici-
 liae, Valentiae, Majoricarum, Sardiniae & Corsicae, com-
 itis Rossilionis & Ceretanis, qui predicta iudicatus
 & firmatus, huicque publico instrumento sigillum no-
 strum proprium solitum, cum sigillum regium nondum
 fuit factum, iussimus apponendum. Rex Alphonsus.
 Testes fuerunt ad predicta presentes Berengarius de Bar-
 dozino, Michael de Vavers, & Gaudisilvus Garfus de
 sancta Maria consilarii domini regis predicti.

Signum mei Pauli Nicolai, dicti domini regis secre-
 tarii, auctoritate regia notarii publici per totam terram
 & ditionem suam, qui predictis interfuit, etque sic scri-
 bi feci & clausi. Corrigitur autem in prima linea, ac
 etiam in duodecima.

*Responsum Concilii generalis Generalis de Mercede,
 ambaxiatori regis Aragonum factum.*

Pro parte huius sacri Concilii respondetur, reveren-
 do patri domino magistro Antonio ambaxiatori do-
 mini regis Aragonum, quod domini de Concilio ce-
 dunt, quod predicti domini, & maxime presertim do-
 minus rex Aragonum, quantum in eis fuerit, obser-
 vaverunt, & ita observabunt omnia & singula predi-
 cta capitula in eis contenta, & sic etiam dictum Con-
 ciliium observabit, dispositum est observare & ex nunc,
 si ipse dominus ambaxiator, vel aliqui alii, aut aliquis
 pro parte dictorum dominorum voluerint seu voluerit se
 cum dicto Concilio unire secundum formam in dictis
 capitulis concordatam, parati sunt ad hoc, & ita se
 offerunt, inherendo semper in dictis capitulis, & con-
 tentis in eis, & eorum singulis, de quibus rorodere non
 intendunt. Et quantum ad excusationes predictas pro-
 positas per reverendum patrem dominum Generalem,
 dicitur pro parte dicti Concilii, quod eos admittit in
 quantum iure tenetur, non prejudicando dictis capita-
 lis, quibus etiam non dubitat quod idem dominus rex
 Aragonum, & alii reges & principes, atque dictus do-
 minus Generalis prejudicare non intendunt. Et de pra-
 dictis conficiantur publica instrumenta.

Commissio per Joannem Abundii lecta, pro doctore Tolosano.

Sacrosancta generalis Constantiensis Synodus ea qua
 iusta & irrevocabiliter facta sunt, in melius re-
 formare desiderans, & presertim ubi contra partem in-
 iustitiam, & minime defensam, contra canonicas sanctio-
 nes auditur processum, proponit expressis de opportuno
 remedio providere. Hinc accepimus Joann. Pap. XXIII.
 nunc Balthas. nominatum, ante suam dejectionem dile-
 cto ecclesiae filio Joanni Corn. decretorum doctore, tunc
 alibi in studio Tolosano legenti, nunc verb. ejusdem stu-
 dii in eorum Concil. ambaxiat. & presenti in iure sibi
 quodlibet vigore gratias expectative, & sententiam hanc,

que in eum transivit iudicatum, in audientia U-
 niversitatis ecclesiae Tolosae, non vocato, non choro, nec
 auditu, derogare, & quod dicitur est, ius acquiritur,
 ut possidet, emittit & collat, seu quocumque in-
 strumentum dicti Joannis hanc revocavit, licet minus ju-
 ste. Et propter hoc sancta Synodus volens in huiusmodi
 instrumentis processibus, vel partibus iniquitatis, sicut
 expedit, obviare, vobis honorabili fratri Joanni epi-
 scopo Orlensensi S. R. E. cardinali, & vicemancellorio,
 commisit & mandat, quantum iuxta advisamenta qua-
 tuor deputatorum nationum in hac causa, & conclusio-
 nem inter eos acceptam, & manibus propriis signa-
 tum, maxime cum per eos fuerit iudicatum, dictum Joan-
 nem Cornetium restitutionis & separationis, & repositi fac-
 tis in statu, in quo erat tempore revocationis & cas-
 sationis predictorum; cassationem, extinctionem & re-
 vocationem predictis retractando; & perinde proced-
 endo, ac si predicta omnia iure emanassent: Constitur-
 tionibus Apostolicis, regalis cancellariae, & aliis in con-
 trarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Per
 hoc tamen indubio ecclesiae concessio Tolosana post ius
 quiritum & adjudicatum eidem Joanni Cornetii obtin-
 ere occasione huiusmodi, quod pro expresso hic vult ha-
 beri, maxime cum in hoc idem Joannes suam praebeat
 assensum, absque tamen iuris sui prejudicio futuris
 temporibus, quod ad alios non intendit derogare.

Ex quatuor mss. D. a Schelstrate.

Die Martis XIV. Julii, venit unus Nuncius regis &
 reginae castelle, & attulit litteras eorundem ad con-
 gregationem quatuor nationum in Constantia: sic enim
 incipit littera, que die Mercurii sequenti lecta
 fuerunt apud deputatos: & continet, quod dicti rex
 & regina recuperant litteras dictae congregationis exhor-
 tatorias veniendi, vel mittendi Constantiam pro unio-
 ne ecclesiae, cui vel adhuc vacare non poterant ob-
 stante morte regis Aragonum tutoris regis Castellae, qui
 regnum Castellae & regnum gubernabat; sed in proximo
 tempore mitterent ad Constantiam suos nuncios solemp-
 nes super intentione ipsorum regis & reginae plene in-
 structos. Praesens autem littera lecta solum fuerunt a-
 pud deputatos, & non in Concilio, neque in nationibus,
 & collegio cardinalium, quatenus in deputatis fuerunt
 aliqui cardinales. Praesens dictis regi & reginae rescrip-
 tum responsales litteras nomine Concilii, & sub bulla,
 non tamen expedita per Concilium.....

Interim per mensem usque ad finem Septembris est a-
 ctum per aliquos deputatos cum legato regis Aragonum,
 quod vellet se unire cum Concilio, & cetera facere,
 que in capitalibus praescriptis concordatis Narbonae conti-
 nentur; quia legati multis rationibus instituerunt, quod
 irreparabiliter legati Castellae, & super hoc inter partes
 per mensem discutatum, & nihil conclusum.....

Post haec legati regis Aragonum dixerunt, quod vel-
 lent se unire Concilio: non tamen reputare esse gene-
 rale Concilium, neque agi de rebus Concilii generalis,
 donec veniret legati Castellae.

Die Lunae auditus est in loco sessionis nuncios missus
 ad Scotiam ad invitandum & exhortandum regem Sco-
 tia, qui tanquam captivus tenebatur a rege Angliae, (jam
 XII. vel circiter annis detentus:) & ducem Albaniae gu-
 bernatorem regni, ad mittendum ad hoc Concilium,
 & procurandum unionem ecclesiae; & erat nuncius de
 Ordine Praedicatorum Baccalarius in Theologia, natio-
 nis Scotus; & attulit litteras dicti ducis Albaniae gu-
 bernatoris Scotiae, quibus reverenter, & per verba singu-
 laris numeri a seorsum habere ad unionem ecclesiae, a hic dicit
 & se recommittere Concilio, quod vocat congregationem, aliquid in
 non in Constantia; & pollicetur se missum legatos
 cum plena potestate ad omnia, que ad unionem eccle-
 siae pertinebant. Forma vero litterarum talis est.

Reverendissimi, reverendisque Patres, doctores egre-
 gli, speciales domini, ceterisque devoti viri, pro unio-
 ne sanctae matris ecclesiae in civitate Constantiensis con-
 gregati, quorum omnium cor unum & anima una in
 Domino. Qui igitur, &c.

ANNO CHRISTI 1516.

ANNO CHRISTI 1516.

o ME. per electionem reverendis per tribus de ecclesia.

In personam ipsius domini electi: & in causa, que ipsam A Concilium voluit se impedire de confirmationibus ecclesiarum, & personarum metropolitanarum, sed postea esse summam summam Pontificem, in eo causa procedit tunc fuit nomine electi, & eligentium pontificum, quod ipsi electo seu eligentibus non curat tempus de confirmandis episcopis aut confirmationibus sanctis; & aliter procedat fuit omnia & singula que ipsi domine electo, & eligentibus in ordinationibus confirmationibus sanctis nocere quomodolibet possent, vel obesse. Similiter fuit processus de ecclesia, de quibus est provisum a per electionem R. P. D. de... ecclesie, & protestando in omnibus, per omnia fuit processus fuit de ecclesia Transilvane, super quibus patitur nomine procuratorio unum vel plura, publicum seu publica fieri instrumentum & instrumenta per dominos procuratores sedis Apostolicæ, & scribas ad hoc deputatos ad dictam sententiam. Presentibus dictis domine pro testibus infrascriptis.

Tenores vero petitionum, citationum, instrumentorum executionis, necnon deputationis commissariarum in causa fidei & episcopatus Tridentini, de quibus supra fit mentio, sequuntur tales.

Petitio in causa Tridentina super deputatione commissariarum.

Reverendissimi patres & domini, ego Joannes de Scribanis de Placentia procurator in Romana curia, ac procurator nomine reverendi in Christo patris & domini, domini Georgii episcopi Tridentini nomine procuratorio ejusdem peto, & eidem vestris reverendissimis paternitatibus supplico, quatenus in dicta causa dignam deputationem aliquos peritos & commissarios, qui se informant summarie simpliciter & de plano, sine strepitu, & figura iudicii, an monitorium alias per hoc sacrum Concilium Constantiense contra illustrissimum principem dominum Fredericum ducem Austria, & quoscunque alios occupatores & detentores ecclesiarum & civitatis Tridentinae, necnon oppidorum, castrorum, terrarum, locorum, & aliarum jurium ad dictam ecclesiam Tridentinam spectantium decretum, sit debite executum; cum petentes per dictum in valvis cathedralis ecclesie sancti Stephani Constantiensis prefatus dominos ducem, & alios occupatores & detentores, ad discedendum & opponendum quicquid voluerint contra executionem ejusdem monitorii; & subsequenter ad videndum & audiendum se propter non partitionem declarari incidisse penas & sententias in dicto monitorio contentas, prout videbitur eidem vestris paternitatibus.

Petitio per Hieronymum de Piro data contra festos viciffimos.

Reverendissimi patres & domini. In causa fidei nos procuratores & promotores hujus sacri Concilii representamus coram eidem vestris paternitatibus reverendissimis citationem alias per dictum sacrum Concilium decretam contra nonnullos nobiles & barones regni Bohemiarum, & marchionatus Moraviae, & eius executionem, & accusamus contumaciam dictorum citatorum non comparentium, & petimus eos respectari contumaces. Et cum sit difficile, immo quasi impossibile, pro quolibet termino servando congregare tot principes, seu facere fieri sessionem; supplicamus, quatenus dictam causam dignamini committere alicui prefato, de quo videbitur eidem vestris paternitatibus referendam in eo statu, quo ultimo remansit, ulterius audiendum, & sine debito terminandum, saltem usque ad conclusionem.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis constituit, & deputat commissarios ad infrascripta, videlicet reverendissimos patres dominos Guillelmum tituli sancti Marci presbyterum, & Franciscum tituli sanctorum Cosmae & Damiani diaconum S. R. E. cardinales, & 1 Marcum episcopum Apretinum, & Gasparum abbatem de

Parafio pro natione Italica: Martinum episcopum Aretinum, Stephanum episcopum Dolensem pro natione Gallicana: Nicolaum episcopum Marchiburgensem, Joannem de Alando pro natione Germanica: Patricium episcopum Cortugensem, & Bernardum de Planca Vicarium ecclesie Burdegalande pro natione Anglicana, alias, & per certum dominum cardinalem, & singulos quoscunque in causa Tridentina episcopos deputatos; ut se informant simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicii, an monitorium alias per dictam Synodum contra nobilem virum ducem Austria, & alios quoscunque occupatores & detentores ecclesiarum & civitatis Tridentinae; necnon oppidorum, castrorum, terrarum, honorum, locorum & jurium ad dictam ecclesiam Tridentinam pertinentium decretum, sit debite executum: & cum petentes citandi dominum Fredericum ducem, & alios quoscunque detentores, & occupatores supradictos, etiam per edictum publicum in Romana curia in valvis ecclesiarum, majoris, & sancti Stephani Constantiensis assignandum, ad discedendum & opponendum quicquid verbe vpi in scriptis dicere vpi opponere voluerint contra dicti monitorii executionem in dicta curia, & in partibus factam: ac etiam propter non partitionem hujusmodi monitorio; ad videndum & audiendum se declarari per dictam sanctam Synodum in penas in dicto monitorio contentas incidisse; necnon etiam ad omnia alia & singula dicta sancta Synodus prefatis commissariis commisit agenda, facienda, & exsequenda, & coercenda, que pro declaratione penarum necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna.

Die Veneris decima quarta Augusti fuit lecta in natione Gallicana, & placuit, si placet aliis nationibus, M. Bolestinus notarius. Placet nationi Anglica, si placet aliis nationibus: Willelmus Sytk, notarius.

Die Dominica decima sexta mensis Augusti, placuit nationi Germanicae, quod procedatur, ut patitur. 3 Supradictus Fabri notarius nationis Germanicae de mandato nationis.

Die sabbati decima quinta mensis Augusti, nona indictione, placuit nationi Italicae retroscripta scheda, prout in ea & per omnia continetur. Cynus de Lombardis notarius.

Commissio in causa fidei.

Hec sacrosancta Synodus Constantiensis pro celerari estirpatione heresum, & ecclesiarum reformatione sacrosanctæ, omnes & singulas causas heresum & errorum & perverſe doctrine damnatae memorie Joannis Hus heretici in regno Bohemiarum, & marchionatu Moraviae exortas sapientes, etiam criminiales, ex eis & eorum occasione quosdam 4 Schenlionem de Wessal, alias de 5 Vertenberg supremum burgravium Pragensem, 6 Lacionem de Ciriwars capitaneum marchionatus Moraviae, 7 Rolakronem seniolem de Hunsbat, alias de Podybrad, Willelmum de 8 Wustur, Joannem seniore de Novadome, Henricum Wertenberg burgravium 9 de Gretz, Rayne Miltichonem de Pocatocyn, alias de Za: pach, Henricum Scopet de Dahn, Utricum de Nova domo; Joannem juniores 10 de Optana, Scribonem de Strumburg; Hactonem Kerfiniam de Lichenberg, Rocnonem juniores de Kurbat, alias de Poydevaad baronem de Pocatocyn, Joannem Karka de Hunsbat, Joannem de Lamsuyt, Miltichonem de 11 Crabores, Hermannum de 12 Lantsky, Joannem de Romical, Petrum de Crafolo, Wita Zalkrauni de Zwerretia, Arnestum de Richenberg, Joannem de Wialsym, Joannem de Lantley, Zambonem Medera de Tintz, Zambonem de Romical, Nicolaum Waldgys, Petrum de Janovitz, alias de Clametz, Joannem de Miltigni, alias de Bofcolets, Joannem de Cofenberg, Nicolaum de Minchon, alias de Retz Dalewitz, Nicolaum seniore de Ledez, Nicolaum

1 ME. Martinum. 2 ME. per certum dominum cardinalem. 3 Legi ex mss. Gasparus Fabri. 4 ME. Cramonem, al. Schenlionem. 5 al. Poybrad. 6 ME. Lacionem de Krovocin. 7 ME. Rabinum... de Karpas, alias de Podybrad. 8 ME. Zwerretia. 9 ME. de Graiz Regine, Miltichonem de Pocatocin. 10 ME. de Optana. Scribonem de Strumburg, Hermannum Kerfiniam Lichtenberg, ... de Karpas, alias de Bofcolets, Hermannum de Bofcolets, (al. Poybrad.) 11 ME. Crabores. 12 ME. Lantsky.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416

colam juniorum de Ledetz, Sigismundum de Nullo-
 van, VVencelam de Ostrov, Rouffum de Koff,
 Joannem de Ostrov, Theodoricum de Stodani, Joannem
 de Stodani, Alficonem de Martincuz, Mladan-
 tum de Crovada, Milotam de Rochanetz, Miskonem
 de Haurka, Utilissimum des Geniffovitz, VVencel-
 lam de Sviffivitz, Craffum de Ocroch, Leon-
 ardum de Huperyovitz, Bohakonem de Barnaz,
 Bohakonem de Dabovitz, VVichonem de Zhou, Mlan-
 konem de Sampanovv, VVilhelmum de Suiticz, Ma-
 thiam de Salicz, Odoleman de Stupra, Yrafum de
 Bofitz, Danfeum de Perteleng, Laurentium de Bro-
 chancuz, Joannem de Proffitz, Petrum Cucokonem
 de Ostrov, Barticonem de Ostrov, Joannem de Tho-
 modod, Petrum de Luffel, Albertum de VVelchou,
 Theodoricum de Hotinicz, Provinend Korum de Spec-
 ziz, Onffonem de Lavanitz, Henricum de Lefum,
 VVencelam Crovicoov, Merskonem de Skala, Ra-
 porchum de Ovulicz, VVrchonem de Zahuzak, Jo-
 annem de Siman, Bohakonem de Proffitz, Lovvan
 Pinchonem de Zann, Morquardum de Cacovitz,
 VVencelam de Polna, Joannem de Lefovitz, Mar-
 tinandam de Hoticz, Henricum de Czathovitz, Mica-
 zam de Potrivitz, Matffikonem de Alberovitz, Pe-
 fikonem de Alberovitz, Elman de Coffieticz Petrum
 de Milicz, Stalonem de Komorovitz, Nicolaum
 de Gretzicz, Joannem de Biffoin, Nicolaum de Ty-
 zibelitz, Joannem de Polna, Benefium de VVlatzich,
 Petrum de VVitzap, Stephanum de VVitzap, Otun-
 akonem Byeffum, Joannem de Ostrovna, Hervvite-
 num de Suxziz, Martinum de Duficz, Thauvalco-
 nem de Hoffvitz, Ratakonem de Vidav, Itherum
 de Hurek de Semilitz, Joannem de Suchochek, Pro-
 konem de Choyovv, Albertum de Sebafravitz, Jo-
 annem de Jevantiz, Ulricum de Bronicovv, Litho-
 nem de Lotha, Mathiam de Cafovitz, VVilhelmum
 de Offoin, Joannem de Briffovoci, Joannem VVilka,
 Joaknem de Thonic, Brunonem de Brala, Bartholo-
 matum de Braveto, Ideakonem de Pifnilevvan, Mar-
 tinum de Ideffovitz, Zabiffum de Zecian, Pe-
 trum de Utholz, Zediam de Dobravoda, Tamar
 de Paulov, Pyredborum de Hostiz, Honfonem
 Paulav, Henricum de Brovico, Petrum de Malo-
 vitz, Joannem Sigismundum de Malovitz, Petrum
 de Pabou, Joannem de Traffalov, Petrum de Dif-
 fivitz, Joannem de Sorbrovitz, VVlatkonem Pien-
 nye, VVilhelmum de Maldevitz, Hachonem de Bra-
 zov, Striberium de VVefre, Nicolaum de Dyabro
 Millia, Philippum de Zeltz, Petrum Bohakonem de
 VVadictovv, Petrum de Duo, Henricum de Brubode,
 VVilhelmum Niffelitz, Joannem de VVilemonitz, Jo-
 docum de Zilze, Nicolaum de VVilroovitz, Pefiko-
 nem de VVadictovv, Petrum de Duo, Joannem de
 Bravelgo, VVichem de Slayvval, Nicolaum de Pe-
 lantre, Lonipoldum de Maravane, Joannem de Sci-
 tny, Benefium de Dyoran, Leonardum de Muxy,
 Nicolaum de Muxy, Thalonem de Zair, Joannem
 de Sviffon, Rynardum de VViffofa, Christianum de
 Nicovitz, Joacum de Pezan, Hodonem de Boy-
 thibovv, Jacolam de VVoychovv, Joannem de Scopiets,
 Petrum de Scopiets, Pilgrinum de Scopiets, Petrum
 de Drvoyat, Tathrum de Hifure, Bohakonem de
 Monff, Joannem de Radonum, Joannem de Thoytz,
 Henonem de Conitz, VVilhelmum de Jous, Stapha-
 num de Bofitz, VVencelam de Thodov, Joannem
 de Piz de Dalavitz, VVilhelmum Zelenovitch, Petrum de
 Tiffa, Protum de Udyubor, Petrum VVofze, Ro-
 chonem de Milkvity, Merskonem de Radymonitz,
 Ulricum de Dibronanzien, Ronffum de Troffiz, Bo-
 haffum de Scholovv, VVoydochum de Stolkovv, Leo-
 nem de Zohanic, Meonkonem de Scalatz, Procopium
 de Thama, Nicolaum de Seracovitz, Sigismundum de
 Dobronalitz, Bohakonem de Dyotrey Thahitz, Pe-
 trum de Jablana, Joannem de Vicoic, Piffikonem
 de Dyotrey Thavitz, Petrum de Jablana, Henricum
 de Scopiets, Joannem de Ratboratz, Petrum de
 Ratboratz, Licvvinum de Proffiz, VVencelam
 de Nilkovv, Mathonem de Petrovitz, Henricum de
 Bulovitz, Careffum de Rodneffoniz, Joannem de

ADisofitz, Svvaikonem de Podale, Ulricum de Moy-
 sch, Onffonem de Treobur, Dufkonem de Todelan,
 Mathiam de Piffa, Piffikonem de Blafiva, Joannem
 de Bradobay, VVencelam de Mefae, Joannem
 Ulfoin, Joannem dicitum VVahach de VVikovv, Ha-
 skonem de Hombitz, Nicolaum de Holoditz, Joannem
 de Piffispich, Martinum de Staxivv, VVencelam
 de Hoffovv, Stephanum de VVchatzomitz, Joannem
 de Ofrezna, Georgium de Tikhiziz, Joannem de Po-
 povetz, Joannem Ribik de Holcum, Maffikonem de
 Nuleka Lovvich, Joannem de Kolodich, Joannem de
 Piaz de Voritz, Joannem de Hylfoin, Joannem de
 Yafum, Georgium de Holka, VVencelam de Sobio-
 ziz, Barfonem de Pefifuz, Nicholam de Barchou,
 alias Duzitz, Habordum de Lomnitz, alias de Mo-
 ravat, VVilhelmum de Coffenberg, alias de Thun,
 Mathiam dicitum Helotz de Nematiz de Ruyffynovv,
 Hlavatonem de Komorovv, Joannem Helotz de Ne-
 mefiz, Dufion de Coffenberg alias de Chum, VVencel-
 lam de Slavvicovv, Albertum de Byecon, Ulri-
 cum de Hoffovv, Benefium dicitum Nibitz de Senzo-
 nam, Laurentium de Moxiz, Procopium de Sonyko-
 no, Benefium dicitum Binda de Domonitz, Bernar-
 dum Glefionobeziz, Joachin de Lukavitz, Arne-
 fum de Simeral, Joannem de Puzitz, Benefium de
 Rakif, Nicolaum de Kifva, Meptonem de Pole,
 Joannem dicitum Thichlovvitz de Dobickovv, Petrum
 de Bradovitz, Petrum de Habron, Bohakonem
 de Hoffovv, Joannem de Marquart, Bohonem de
 Mefenziz, Joannem de Roffiz, Thematam de Su-
 donetz, Cuffum de Timizich, Joannem Delrpa,
 Bohakonem Patzpel, Striberium de Geniffovvz,
 Procopium de Horyuyevves, Zdonkonem de Radyn,
 Moricum de Dolaty, Paulkonem de Hortovvitz, Mar-
 tinum, de Jurvv, Joannem de Bravitz, Mauricum
 de Blavo, Joannem de Senovetz, VVilhelmum de Her-
 spant, Joannem de Hoffovvitz, Philippum de Senefau,
 VVilhelmum de Hoffovvitz, Henricum de Pakoberd,
 Nicolaum de Seflavet, Joannem dicitum Ribik de
 Synnem, VVencelam de Tifovitz, Petrum Nabo-
 chaz, Joannem de VVlanovv, Nicolaum de Podreuff,
 alias de Slupne, Joannem juniorem de Lukovvitz,
 Latikonem de Gravvar marchionatus Moravis capita-
 nem, VVilhelmum de Provenfan, Joannem de Lo-
 nitz fupremum camerarium Caefis Brunonem, Pe-
 trum de Cruver alias de Stanitz camerarium Zedolo-
 nitam, Harnoffum Telfa fupremum maffellam regi-
 ni Bohemis, VVankonem de Baskovvitz, alias Era-
 fivabota, Joannem de Boyetolvv, Altonem de Conftat,
 alias de Ratz, Procopium de Starberg, alias de VVe-
 fta, VVokonem de Hoffeyn, Herardum juniorem,
 Pufkas de Conftat, Sigismundum de Milo, Chm
 fratres de Kifnav, Petrum de Silvinetz, Crimikonem
 de Drabotus, Stephanum de Varisoberg, Doffobrium
 de Cinbourg, Milotam de Taurkon, Henricum de
 VValafayn, Joannem Caedis Barovvitz, Henricum
 de Lipa, Arclibum de VVertovvovv, Simierum de
 Brauka de Dubrovitz, Tufkonem & Strikonem
 de Strab, Milikonem de Malovvovv, Ulricum de
 Varantz, Tufkonem de Scarou, Mardardum de Li-
 zam, Nicolaum de Pifonocalonitz, Henffonem de
 Stetselan, Dick de Kobrenoti, Onffonem de Linpaia,
 Petrum Halch de Torroutiz, Nicolaum de Herfuz,
 Franconem de Polzakim, Benefium de Opitovvitz,
 Marquardum de Malovv, Joannem Sair, Dovvitz,
 VVonikonem de Otmi, Suzannam de Tuffovv, Nico-
 lam de Alz, Simyanem de Hemanitz, Strulionem
 Pulgranum de Janodratiz, VVitzkonem de Obartze-
 vays de Taffava, Saborchat Zovv, Benefium Sardik
 Janlecha, Sirich de Bruffid, Sigismundum Bruffid,
 Michaelum de Trechiam, VVankonem de Opavova,
 Dobefam de Opavova, Bohaffum de VVyvyva,
 Joannem Spale, Joannem Miniziz, Georgium de Ka-
 rionitz, Seblonem de Ruffivvano, Benefium de Tau-
 benitz, Dufum de Harkif, Ulricum de Racodau,
 Bohakonem de VVatiffa, Rynardum de Trantz,
 VVoldardum Paulovvovv, Stalonem de Hald, Tefcho-
 nem de Dradou, Racodovv Dyham Syffu, Jan de Tef-
 fovvitz, Ratzkonem de VViftra, Ydembonem de VVyey-

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

sek, Parvizolonem de Manyeff, Joannem de Petera Sival Zubiluch, de Ulezan, Venceslaum de Ledovitz, Srenikonem de Marellou, Petrum dictum Hyensel de Zaaczovitz, Raacklonem de Convalt, Henricum de Zera Novich, Venceslaum de Cubonick, Henricum de Hyn, Jessionem de Gestizobie, Erasfrum Vryolevotcz, Vvlicum de Raco, Venceslaum de Flatinia, Joannem Chizev, Jan Donat de Polornie, Milskonem Donat de Polornie, Jan de Croannesvitz, Jan de Vvicchana, Milonas de Stadenbra, Petrum Nizer de Stinovitz, Mabeakam de Vvbletz, Joannem de Lintatqor, Barilunem dictum Hladek de Zaark, Joannem Dura de Salkonitz, Stibas de Hinchdorff, Dratakonem de Stradek, Donessum de Tiffa, Joannem de Enuffin, Ruslonem de Dolo Pfaff, Delikonem de Riala, Vvlokonem de Svoinznic, Joannem de Rithenberg, Joannem de Zinola, Pardum de Sunravovvitz, Jekonem de Seicovitz, Joannem de Rey-Bonovicz, a Pafos, barones, milites & militares regni Bohemie, ac marchionatus Moravie, per hanc Synodum alias citatos ad comparandum personaliter in propriis eorum personis coram nobis Constantie, quinquagesima die ab executione dicte citationis computanda modis & forma in dicta nostra citatione expressis, facta in loco sessionis publice: ad respondendum in ea de certis articulis, & presertim articulis per presatum Joannem Hus dogmatizatis, ac etiam per nos condemnatis eandem fidem concernentibus, eis ostendendum reverendo patri domino patriarche Constantinopolitano committit resumendum in eo statu, in quo coram nobis indecise remanserunt: ulterius audendas per audientiam contradicatarum, & valvis ecclesiarum, procedendum, decidendum, cognoscendum, & sine debito terminandum cum omnibus suis emergentibus, incidentibus, dependentibus & connexis, & cum potestate in eisdem ex officio summarie inquirendi, & procedendi, usque ad definitivam sententiam inclusive. Non obstante quod eadem Synodus dicto patriarche causam & causas contra quoscumque heresim Vvicellitarum & Hussitarum sventes, &c. etiam si fuerint criminales ubicumque, sive in quibuscumque diocesis fuerint constituti, cujuscumque status, gradus, ordinis, preeminencie existant, &c. statum causarum hujusmodi, ac tenores hujusmodi commissionum factarum; necnon obstantes quod alias presata Synodus certis iudicibus generalium quaruncumque hujusmodi, sive errorum causas commiserit audendas usque ad conclusionem exclusive, & aliis iudicibus inclusive, coram quibus aliquae dicatarum causarum pendunt indecise, statum omnium causarum hujusmodi, ac tenores commissionum factarum, necnon quoruncumque nomina & cognomina iudicium, & personarum citatarum, & citandarum hujusmodi, ac omnium aliorum habentium, presentibus profufficienter expressis, constitutionibus Apostolicis, stylo palatii premissa, & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Die Lune decima Augusti note indictionis placuit nationi Italic, prout supra continetur; dummodo alie nationes consentiant. Cytus de Lombardia.

Die Martis vigesima dicti mensis Augusti placuit nationi Germanice, ut supra continetur.

Vincentius del Rivo d. h. natione notarius.

Die Mercurii duodecima dicti mensis Augusti fuit lecta in natione Gallicana, & placuit, ut supra petitur. M. Bolofonis.

Ex eodem collectione Barberiniana, & duobus inf. Germanicis.

Citatio contra factores Hussitarum.

Sacrofanta generalis Synodus Constantiensis, universis & singulis, & presertim Almania & Bohemie nationum, Christi fidelibus, auxilium fidei in benedictione celesti. Quia structura militantis ecclesie pro fundamento innititur orthodoxe fidei ceterarumque virtutum collegio, veluti edificio, legibus vero & moribus velut ornamentis utitur, cujus excus velut fortitudinis, tanquam milites singulariter strenuissimus obsecrat sollicitate, ne quovis structura ipsa patitur incurfus. Et

quia fatanas a primavo hanc structura invidere discoscitur, quia ipsa de triumphantis ecclesie structura confurgit, de qua ipse projectus in divinis eloquiis esse testatur; ideo per quosdam ipsius militanti structurae perveris filios, ut convertat & destruat, innumera machinata posse, continuata experientia procurare non cessat. Quamobrem legens nobis speculatoris officia complacuit nobis insidet necessitas, & enquire auctoritas, ut illius insidias procelloso presentis tempore, quo hujusmodi fundamenta cum suis artificibus per inimicos ecclesie stant evortere, ferventius ablutibus in Domino remediis obviamus. Sane ex retroactis tam in precedentibus, quam in presenti Constantiensis generalibus Conciliis, non dubitamus per Mundi climata auribus percrebuisse fidelium, & quatenus fatanas ipse quosdam heresiarchas sue damnationis ministros, & ecclesie sancte dicte privignos, & maxime novis temporibus fascitaverit, contra structuram totius ecclesiastici edificii molientes evertere fidem Catholicam cum legibus & ecclesiasticis moribus a sanctis patriarchis traditis, & hactenus per viros catholicos tenaciter observatis, scilicet quondam Joannem Vvicell, & Joannem Hus heresiarchas, sicut patet clare ex eorum scripturis, & opusculis; qui minus caute appetentes magistrum, & apud plebejos legislatores novelli & rabbi vocari, sane quoque doctrinae studiis, & contradictionibus ipsorum patrum contemptis, ad insidias falsis converti, seu usque ad summum damnationis erroribus implicarunt; adeo ut patris eorum predicti fatane sectando vestigia, qui super omne quod colitur etiam in celo se machinabatur extollere, a summo celo ad inferni profunda dejectus est, quique secum quamplures in damnationis laqueos, & devia traxit, & trahere non quiescit. Sic & isti super hierarchiam militantis ecclesie se suasque traditiones laborantes extollere, sibi quamplures adunarunt, etiam sacerdotali dignitate circumfultos, exemplo Theod. Galilei, qui se aliquos magnos novarum sectarum legislatores fore pretendentes multitudinem ad se pertraxerunt in devium, sicut ex Apostolorum Actibus colligitur evidenter. Et quod jam amplius stupendus est, praenominatorum heresiarcharum currentibus temporibus istis adeo excrevit perveritas & multitudo, prout ad nostrum multorum relatione & fama publica referente, (proh dolor!) pervenit audium, presertim in regno Bohemie, & marchionatu Moravie, quod nonnulli, qui etiam nobilitatis secundum carnem titulo praeminentiae censentur, conspicientes infirmum ad tenendos & defendendos tam Joannem Hus heresiarcham presatum, quam suos errores, se impietatis vinculo adstrinxerunt: quique novissime apponentes iniquitatem super iniquitatem detractionibus & superstitiosis fabulationibus eorum non contenti, etiam libellos famosos falsos calumnii injuriisque repletos, ut affertur, & copia insuper sigillorum diversorum appendentium munus, & in quibus eundem Joannem Hus, iusto tamen Dei iudicio, nostro quoque tam rite, tam sancte promulgatae praevis sententiae calcule, ignis voragine consumptum, & ad justificationem & laudam praeconii extollere satagunt: sic quoque publice heresim execrandarum ejusdem, & suorum sectarum, & sanctorum heresim praedicationibus usque ad effusionem sanguinis defensores esse volunt, & publice professer, ut de se monstruosum extremi delictum penderent spectaculum, pariter & exemplum, confurgere nullatenus trepidaverunt, prout haec & alia in eis venenosis & calumniosis litteris in congregatione nostra solenniter exhibitis continentur.

Licet inique miltandam tot taliumque filiorum perditionem & satisfactionem diabolicam nostra materia pietatis visera absque amarissimo compunctionis doloris non possint atque debant sustinere; unde in reducendis eisdem perveris obstinatis satellitibus diaboli pro eorum sananda insania nostra sollicitudo materna de contingentibus nihil omittit; nam docendo, scribendo, legatos mittendo, dissimulando, blandiendo, etiam ultra quam expediens forsitan existit, expectando, sollicito fideliter quae impendimus misericordiae officia universis. Sed proh dolor! apud eos ut pote convulsos in arcum pravum, subbria perniciosa operantur! inobedientiam enim spernunt, salutare doctrinas auscultare contemnunt, & prout

per M. Th. de Galila.

per M. Th. de Galila.

per M. Th. de Galila.

per M. Th. de Galila.

per M. Th. de Galila.

per M. Th. de Galila.

per M. Th. de Galila.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

Et prudentiam pacem & veritatem evangelizantium sermonibus & consiliis sanis acquirere voluit; sed toti ecclesie orthodoxe se infestus reddere, & repugnare usque ad defensionem tam grandis peccati, ut etiam asseritur, damnabiliter, & injuste presumunt.

Cum autem ex premissis clare constet, omnes & singulos in vicis litteris sive sigillis descriptos fuisse, & esse laudatores, sectatores, & fautores praeonominati Joannis Hus, & ejus damnatae & pervertitae doctrinae: ideo nos tales ex his non immerito habentes de fide suspectos, contra eos in virtute sanctae Trinitatis insurgere & murum pro ecclesia Dei opponere nos oportet: ne tanquam dissimulatores tantorum malorum, indignationem Altissimi, cujus res agitur, incurramus, poenam ejus condignam praestolando, exemplo illius summi sacerdotis Heli, qui licet in se bonus existeret, quia tamen filiorum excessus corrigere non curavit, in se pariter & in ipsis divinae vindictam finaliter animam peribit accepit, dum filiis ejus in bello peremptis, ipse de sella corruens, fractis cervicibus expiravit.

Qua propter via regia contra praefatos oberrantes procedere cupientes, & summam informatione praemissa, & fide dignorum testimonio depositionibus cognovimus Czekenom de VVessele, alias de VVartenberg supream burgavium Pragensem, Latzkonem de Crarvar capiraneum marchionatus, & ceteros in duobus foliis proxime precedentibus descriptos in premissis fuisse & esse publice diffamatos, ac etiam de fide suspectos; ipsorumque & aliorum in dictis litteris & eorum singuli monitorii loca & domicilia tute adiri non posse: Idcirco per hoc publicum edictum in audientia publica litterarum contradictarum legendarum, ac in valvis seu portis sancti Stephani Constantiensis, necnon Pataviensis, Ratisonensis, & sancti Stephani in Vienna Pataviensis diocesis ecclesiarum affigendum, supra nominatos Czekenom, Latzkonem, Boczkonom, VVillelrum, Joannem, Henricum, Miskonom, Henricum, Ulricum, Joannem, & Smilonem, Henkonem, Batzkonem, Balduvorum, & alios suprafactos peremptorie citamus: quatenus ipsi & quilibet eorum personaliter in propriis eorum personis coram nobis, Constantiae, vel alibi, ubi nos residere tunc contigerit, quinquagesima die ab executione praesentium nobis in forma praedictis facta, in loco sessionis publico, si ipsa die sessionem publicam celebrare contigerit, alioquin in proxima tunc sessione publica immediate sequenti compareant, & quilibet ipsorum compareat, ad respondendum in causa fidei certis articulis, praesertim articulis per praefatum Joannem Hus dogmatizatis, & per nos damnatis eisdem fidem concernentibus eis offerendis; & ad videndum contra eos ad omnia, & singula prout necessarium fuerit expedire contra ipsos, utpote de fide suspectos; necnon ad videndum infri ipsi, & eorum cuilibet poenas, sententias & censuras contra tales ab homine vel a jure promulgatas, & alias procedi usque ad definitivam sententiam inclusive, prout justitia suadebit, & ordo discernerit rationis: vel ad dicendum & allegandum causas rationabiles, si quas habeant, quare praemissa fieri non debeant, vel non possint. Certificantes nihilominus citatos ipsos, ac ipsorum singulos, quod si comparere neglexerint in citationis termino supra dicto, nihilominus contra ipsos, prout justum fuerit, ulterius usque ad eandem sententiam definitivam procedatur, eorum absentia seu contumacia in aliquo non obstante.

Loca vero audientiae, & valvarum praedictarum, tanquam publica & idonea ad hujusmodi nostram citationem publicandam ad instar publicorum edictorum, quae olim a in alto praetorio duximus eligenda, quae praesentem nostram citationem suo quasi sonoro praecoeno & patulo judicio publicabunt: in quibus praesentes nostras litteras decrevimus publicandas: ne ipsi praenominati citandi de premissis, quod ad eorum notitiam non pervenerint, aliqualem ignorantiam praetendere valeant, aut allegent. Et volumus & decernimus, quod ipsae litterae nostrae citatoriae post eamdem citationem, ut praesertim, faciendam, quilibet dictorum citatorum perinde arceant & adstringant, ac si ipsi & eorum cuilibet in propria ejus persona intimatae & sufficienter insinuatae fuissent. Cum non sit verum simile cuiquam co-

Arum fore incognitum, quod tam patenter & solemniter, & praesertim in loco generalis Concilii existit omnibus publicatum.

Datum Constantiae, sexto Kalendas Martii, anno Domini MCCCLXVI. Apostolica sede vacante.

Executio citationis praedictae in audientia facta.

In nomine Domini, Amen.

Anno a Nativitate ejusdem millesimo quadringentesimo sexto decimo, indictione nona, die vero quinta mensis Maii, sede Apostolica vacante, in mei notarii publici, testiumque infracriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum praesentia personaliter constitutus honorabilis vir magister Ambrosius, fidelis audientiae publicae litterarum contradictarum prout tunc lector, Constantiae, in eadem audientia contradictarum, mane ipsius hora consueta, hanc rescriptam bullam ab alio latere tantum, & contenta in ea publice & intelligibili voce legit & publicavit, ad instantiam honorabilis viri Michaelis de Broda Zentunitak promotoris & instigatoris officii haeretice pravitatis; qui sibi nomine procuratorio dicti officii de hujusmodi publicatione & lectura petiit per me notarium publicum instrumentum fieri publicum. Praesentibus ibidem discretis viris Nicolao & VVart, Conrado Balavium, Joanne Castiniani, & Joanne Carpentarii in dicta audientia contradictarum procuratoribus testibus ad praemissa vocatis pariter & rogatis.

Paulo post ego Fredericus notarius infra scriptus hanc praesentem bullam valvis seu portis ecclesiae sancti Stephani Constantiae pro audientia causarum Apostolica specialiter deputata affixi, & extensam ibidem dimisi, rogatus & requisitus, ut de hujusmodi affixione publicum conficerem instrumentum. Praesentibus ibidem honorabilibus & discretis viris magistris Reyniero de Deuben litterarum Apostolicarum scriptore, ac dictae audientiae pro tunc lectore, Henrico Heugnel, Petro f Brod, & Henrico Hutnate in supra dicta audientia contradictarum procuratoribus testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogatis. Deinde vero hora tertiarii dictae diei, vel quasi, Fredericus notarius infra scriptus hanc praesentem bullam de praedictis valvis seu portis ecclesiae beatae Mariae majoris, & cathedralis Constantiensis affixi, & extensam ibidem dimisi. Et deinde hora tertiarii, vel quasi, ipsam retro scriptam bullam de proximo dictis removi, & mecum apportavi, rogatus & requisitus, ut de hujusmodi remotione & affixione publicum facerem instrumentum. Praesentibus ibidem honorabilibus viris Henrico g Bvvt alias Bol, Guillelmo Bulheti in Romani curia procuratoribus, Joanne b Mynardi, & Joanne Bust litterarum Apostolicarum scriptoribus, & Petro i Vannii sacri palatii causarum Apostolici notario, testibus ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

Et ego Fredericus & de Auben clericus Colonienensis diocesis, publicus Apostolica & imperiali auctoritatibus notarius, ac dictae audientiae publicae litterarum contradictarum scriba, qui praedictis lector, affixionibus & remotionibus una cum praenominatis testibus praesens interfui, ideo hoc praesens publicum instrumentum ab hujusmodi latere totum manu aliena fideliter scriptum in hanc publicam formam redegi, si quoque & nomine meis solitis & consuetis signavi, requisitus & rogatus, in fidem & testimonium omnium & singulorum praemissorum.

Executio in partibus facta.

In nomine Domini, Amen.

Anno a Nativitate ejusdem MCCCLXVI. indictione nona, die Dominica, qua fuit tertia dies mensis Maii, hora tertiarii, vel quasi, Apostolica sede vacante. Ego Fredericus juvenis clericus Bambergensis diocesis, notarius publicus infra scriptus, habens & teneus in manibus meis quandam bullam sacri Concilii Constantiensis, ac ejus vera bulla plumbea cum cordula canebis pendente more Romane curiae bullatam, sanam & integram, ac omni prorsus vicio carentem, ad instantiam honorabilis viri domini Michaelis de Broda Zentunitak & plebano sancti Adelberti sua / Scedra: Pragensi, in-

a. M. Crarvar...

a. M. Crarvar...

e. la. M. Crarvar...

e. la. M. Crarvar...

a. M. Crarvar...

a. M. Crarvar...

a. M. Crarvar...

ANNO CHRISTI 1418.

ANNO CHRISTI 1418.

1. d. de...

1. d. de...

1. d. de...

inspectoris & promotoris officii citationis personalis A
 contra & adversus quosdam, Ccenkonem de Vessil-
 le, alias de VVartenberg, supremum burgraviam Pra-
 gensem, Lazkonem de Cravver capitaneum marchio-
 natum Moravie & Macconem seniores de Cusnad,
 alias de Podievvard, VVillelimum de Zvyvacoctz,
 Joannem seniores de Nova domo, Henricum de VVer-
 tenbertz burgraviam de Crota regine, ac multis aliis
 nobilibus, & clientibus, milicibus & militaribus, per
 sacrum Concilium citatos, & defensores & adheren-
 tes damnate memorie Joannis Hus heresarche &
 ipsius doctrine damnate. Quam quidem bullam ego
 Fredericus notarius infra scriptus animo exsequendi,
 notificandi & publicandi, & ad univerforum Christi
 fidelium notitiam deducendi, eandem bullam valvis
 seu portis majoris ecclesie Patavienfis affixi & exten-
 di, & ibidem coram multitudine hominum utriusque
 sexus ultra duas horas horologii infra Missarum offi-
 cia & solemnitas, & praesertim infra publicum officium
 quod tunc in eadem ecclesia celebrabatur, stare per-
 missi, quam multi canonici, presbyteri, & alii chri-
 sti legerunt. Tandem vero ego Fredericus infra scri-
 ptus hujusmodi bullam ab eisdem valvis & portis,
 finitis & peractis dictis Missarum & officiorum solen-
 nitatibus, debita cum protestatione removi & deposui.
 Praesentibus ibidem honorabilibus & discretis viris do-
 minis magistro Georgio VVispok, magistro Martinio
 Engelshab, magistro Joanne Poligno rectore scho-
 larum, & aliis quampuluribus circa praemissa testibus
 fide dignis.

Item, anno & indictione quibus supra, die Domini-
 ca, que fuit decima dies Maii supra scripti, hora ter-
 tiarum, vel quasi, ego Fredericus notarius infra scri-
 ptus praedictam bullam in valvis & portis ecclesie
 sancti Stephani, alias omnium sanctorum Viennensis,
 Patavienfis diocesis, affixi, & extendi, & ibidem
 coram magna multitudine hominum ultra duas horas
 horologii infra Missarum solemnitas, & praesertim infra
 publicum officium, quod tunc in eadem ecclesia celebra-
 batur, stare permisi, quam multi canonici, magistri,
 presbyteri, & alii legerunt. Tandem vero ego Frede-
 ricus notarius hujusmodi bullam ab eisdem valvis seu
 portis, finitis & peractis divinis Missarum & officio-
 rum solemnitatibus debita cum protestatione removi, &
 deposui. Praesentibus ibidem honorabilibus & discre-
 tis viris dominis Bartholomaeo altarista Miltz perpet-
 uis fundanz in altari omnium sanctorum in dicta eccle-
 sia sancti Stephani, alias omnium sanctorum, Joanne
 d' Bapel de Laynce notario publico, & Joanne Ulrichi
 de Odenburg presbytero baccalauro in artibus, cle-
 rico Patavienfis, Aquilegensis, & Januensis diocesis
 testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Tenor, fuit principium bullae talis est.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, uni-
 versis & singulis & praesertim Germanis, & Bo-
 hemis nationum Christi fidelibus, auxilium fidei in
 benedictione coelesti. Quia structura militantis ecclesie
 pro fundamento innititur orthodoxae fidei, ceterarum-
 que virtutum collegio veluti aedificium, legibus vero,
 ac moribus veluti ornamentis utitur, &c. Finis
 vero erat talis. Cum non sit verisimile cuiquam eo-
 rum fore incognitum, quod tam patenter, & solem-
 niter, & praesertim in loco generalis Concilii existe-
 rit omnibus publicatum. Datum Constantiae sexto Kal.
 Martii, anno a Nativitate Domini MCCCXVI. Apo-
 stolica sede vacante.

Et ego Fredericus Juvenis, clericus Bambergensis
 diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia
 dictatum bullarum sacrosanctae Synodi Constantiensis,
 de quibus supra fit mentio, in supra dictis locis, sive
 portis ecclesiarum affixionibus successive factis, earum-
 que depositionibus, omnibusque & aliis praemissis sin-
 gulis, dum sic: ut praesertur, agerentur, & fierent,
 una cum praenominatis testibus praesens interfui, ea-
 que sic fieri vidi & audiui, ideoque hoc praesens pu-
 blicum instrumentum exinde confeci, & publicavi, &
 in hanc publicam formam redigi, signoque & nomine
 meo solitis & consuetis signavi requisitus & rogatus,
 in fidem & testimonium omnium praemissorum.

Alia expositio in partibus facta.

In nomine Domini. Amen.

ANNO a Nativitate ejusdem MCCCXVI. indictione
 nona, die vero Jovis, in festo Corporis Christi,
 que fuit decima quarta mensis Junii, hora secunda diei,
 vel quasi, sede Apostolica vacante & summo Pontifi-
 ce vacante, in ecclesia cathedrali Ratiponenfis, in mei
 notarii publici, & testium infra scriptorum ad hoc spe-
 cialiter vocatorum & rogatorum praesentia, personali-
 ter constitutus discretus vir Caspar Sursstenecher cle-
 ricus Patavienfis diocesis, quidam litteras citatorias
 a sacrosancto generali Concilio Constantiensis emanatas
 contra & adversus Ccenkonem de VVartenberg,
 Lazkonem de Cravver, Bazkonem de Podiehrad bene-
 nes, necnon & ceteros ipsorum complices in litteris ci-
 tationum descriptos & nominatos, in numero quadrin-
 gentos & quinquaginta duo, qui se fecerunt contra di-
 ctum Joannem Hus heresarcham per dictum sacrum
 Concilium canonice late opposuerunt, & ipsum sacrum
 Concilium Constantiensis per suas praesentis litteras dis-
 famaverunt, & dicto Joanni Hus adhererunt, & alia
 fecerunt prout in praesentis litteris praesentis sacri Con-
 cilio vera bulla plumbea cum cordula canebis more
 Romane curie impendente bullata continetur: de man-
 dato & voluntate venerabilis & circumspicaci viri domi-
 ni Frederici de Pappager in decretis licentiat, scho-
 lastici, & canonici ecclesie Ratiponenfis domini sui,
 infra pulsum primarum Missarum dum in eadem eccle-
 sia solemniter peragebantur, valvis praesentis cathedra-
 lis ecclesie ubi communiter officio bullarum fieri con-
 suevit, clavis ferreis affixit, & publice essendit; di-
 citurque citandos sic, ut praesertur, citavit, quatenus
 quinquagesima die in praedicto sacro Concilio Const-
 antiensi tanquam suspecti de fide personaliter compa-
 reant, & ad respondendum certis articulis fidei catho-
 licam concernentibus; & alia fecit que in talibus
 fuerunt necessaria & opportuna: praesentis litteras
 originales bullatas sic, ut praesertur, affixas & publi-
 ce extendas coram Christi fidelium multitudine copiosa
 ad eandem ecclesiam ad divina officia audienda con-
 gregatorum stare continue permisi ultra tres horas: &
 deinde dictas litteras tanquam sufficienter infirmatas &
 publicatas coram me notario publico, & testibus in-
 fra scriptis deposui & removi. Quorum quidem lit-
 terarum citatoriarum principium & finis inferius de-
 scribuntur. Super quibus omnibus & singulis praemi-
 ssis praesatus Caspar nomine domini sui supra dicti petijt
 sibi fieri per me notarium infra scriptum unum vel plu-
 ra, publicum vel publica, instrumentum seu instru-
 menta, Praesentibus ibidem honorabilibus viris Nico-
 lao & Statuer rectore parochialis ecclesie sancti Ad-
 lberti Ratiponenfis, Nicolao VVindonna, Conrado
 Pechier, Joanne Zohentum, Joanne Karver Vilario
 Chori dicte ecclesie Ratiponenfis, testibus ad pra-
 emissa vocatis & rogatis.

Deinde die Dominica infra octavam supra dicti festi
 Corporis Christi, que fuit vigesima prima diei mensis
 Junii, hora secunda diei, similiter infra pulsum pri-
 marum Missarum, praenominatus Caspar Sursstenecher
 de mandato domini sui supra dicti praesentis litteras ori-
 ginales bullatas in praesentia mei notarii & testium
 infra scriptorum ad hoc vocatorum & rogatorum, val-
 vis praesentis ecclesie cathedralis Ratiponenfis ut prius
 clavis ferreis affixit, & affixas ibidem publice coram
 multitudine fidelium iterum per duas horas & ultra
 continue stare permisi, & demum removi, & sibi
 instrumentum, ut supra, per me notarium fieri postu-
 lavit. Praesentibus ibidem discretis viris dominis Hen-
 rico Huchuel, Conrado Kek vicario, Conrado & VVmi
 subdiacono dicte ecclesie Ratiponenfis, & Joanne
 Svvabenberg clerico Sorganis diocesis, testibus ad pra-
 emissa vocatis specialiter & rogatis.

Postremo in die Nativitatis sancti Joannis Baptiste,
 que fuit vigesima quarta ejusdem mensis Junii, simi-
 liter secunda hora diei, vel quasi, Caspar Sursstenecher
 & Sursstenecher nomine, & ad mandatum dicti domini
 sui supra dicti, ex superabundanti supra dictas litteras
 citatorias originales infra pulsum primarum Missarum;
 ut

1. d. de...

1. d. de...

1. d. de...

1. d. de...

1. d. de...

ANNO
CHRISTI
1516.

925

JOHANNES
P. XIII.

CONSTANTIENSE.

SIGISMUNDUS
IMP.

926

ANNO
CHRISTI
1516.

ut prius, velis prefatus ecclesiam cathedralis, ut supra. A
clavis fuisse hinc ibidem publice affixit coram Chri-
sti fidelibus, tunc ad dicta officia audiendo congregatis;
per dies hinc sine continue dimisit & deum de sui
removet, & factum postavit: requisitus me notantur in-
frascriptis nominis quo supra, super promissa unum,
vel plura, & ut que fuerint necessaria fieri instrumen-
ta. Adm fuerint hinc anno, indictione, diebus, horis,
mensis, & loco, & sede vacante quibus supra Prefati-
bus ibidem discretis viris dominis Conrado sancti Bla-
si, & Nicolao & Wilhelmus sancti Thomae vicario, seu
alterius, Joanne Ruffi diacono chori prefatus eccle-
siae Maguntiam, & Joanne Cappellano cappellanus sancti Se-
baldi in civitate Ratibonensi, testibus ad promissa vo-
catis specialiter & rogatis.

Tunc vero dictarum litterarum auctoritate, cujus
principium sequitur in hac verba:

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis univer-
sa & singulis, praesertim Alamanis & Bohemis natio-
nem Christi fidelibus, auxilium fidei in benedictione
causati. Quia fructuosa militantis ecclesiae pro funda-
mento unitatis orthodoxae fidei ceterarumque virtutum
collegio, veluti edificio, lapidibus vero ac moribus ve-
luti ornamentis virtutum, &c. Finis autem ipsarum lit-
terarum talis erit: Datum Constantiae, sexto Kalendas
Martii, anno a Nativitate Domini MCCCLXVI. Apostoli-
ca sede vacante.

Et ego Henricus Hak, clericus Bambergensis diocesi-
se, publicus imperiali auctoritate notarius, quia predi-
ctarum litterarum citatorum sic, ut praefertur, affi-
xioni, remotioni, omnibusque aliis promissis, dem sic,
ut praefertur, fierent & agerentur, una cum pronomi-
natis testibus personaliter interfui, eaque sic fieri vidi
& audiui: Idcirco haec praesens publicum instrumentum
meum meo proprio scriptum exinde confeci, subscripsi,
& publicavi, & in hanc publicam formam redegi, si-
gnisque & nomine meo solitis & consuetis signavi, in fi-
dem & testimonium omnium praedictorum rogatus &
requisitus.

Congregatio generalis.

De Jovis decima Septembris supra dicti. Constituitur
in ecclesia cathedrali, mane hora tertia, vel
quasi, fuit congregatio generalis omnium nationum in
modum sessionis, licet sine solemnitatibus requisitis ad
sessiones publicas, & hoc propter ambaxiatores regis
Arragonum, & regnum sarrum, qui habebant ibidem
certa proponere nomine dicti regis & regnum suorum:
praesentibus ibidem reverendissimis patribus dominis Joanne
episcopo Ostiensi, Angelo Pranesino, Jordano Al-
batensi episcopi cardinalibus, Antonio Bononiensi,
Francisco Venetiarum, Joanne Ragusino, Gabriele Se-
nensi, Angelo Veronesi, Guillelmo sancti Marti,
Thoma Tricaroni, Antonio Aquilegeni, Almanno Pifa-
no, Branda Placentino, Antonio de Chalanco, Petro
Fuxi presbyteris, Raynaldo de Bircancius, Amadeo Sa-
lutarum, Lucido de Comitibus diaconis cardinalibus,
necnon Illustrissimorum principum Romanorum, Fran-
corum, Angliae, Arragonum, Neapolitanorum, Cypri,
Poloniae, Norvegiae, Daciae & Siciliae ambaxiatoribus,
aliisque ambaxiatoribus, nunciis & procuratoribus diver-
sorum principum, & dominorum ac universitatum stu-
diorum, & communitatum in numero copioso. In qua
quidam congregatione magnificus, strenuus, ac venera-
bilis & circumspici viri domini Raymundus Flob com-
mes Cardone R. miles, Antonius generalis sanctae Ma-
riae de Merrede, Gundisalvus de sancta Maria, Spera-
deo Cardone, & Michael Navers ambaxiatores & nuncii
fereantissimi principis Alphonsi Arragonum regis, ascende-
runt locum, in quo ambaxiatores regum & principum pro-
ponunt. Qui quidam domini ambaxiatores per organum
venerabilis & circumspici viri domini Sperantis in Deo
collega ipsorum exposuerunt, quibus de causis illustri-
simus dominus Alphonsus rex Arragonum misisset ad con-
gregationem praesentem, nominando sacrum generale
Constantiense Concilium congregationem: videlicet primo
pro extirpatione schismatis & haeresium, & pro u-
nitione ecclesiae Dei, & reformatione status ecclesiastici in
capite & in membris, ac electione unice iunni Ponti-

ficis. Quo completo, gratias fuit Concilio in modum
congregationis de expostione & sollicitudine ipsorum am-
baxiatorum adventus. Item, de benigna tractatione &
suspensione eorum, & fratre Antonii Generalis ad ho-
norem impensum ipsi dominis ambaxiatoribus per Con-
ciliam in suspensione eorum. Offertores se pacatos post
eorum unionem & incorporationem ipsius Concilii ad om-
nia implenda, omnia firmenda, & conclusa in capita-
lis inter serenissimos principes Romanorum & Ungariae,
ac ambaxiatorum Concilii Constantiensis ex una, & Ar-
ragonum regis ex altera parte, & ad faciendum ulterio-
ra, quae fuerint necessaria ad unionem ecclesiae, extir-
pationem haeresium, reformationem & electionem futuri
Romani Pontificis praedicta, juxta exigentiam & potesta-
tem ipsi traditam per ipsorum dominum; cujus potes-
tatis & auctoritatis ibidem prodaxerunt publicum instru-
mentum infra scriptum tenoris, quod ibidem de mandato
Concilii per venerabilem virum dominum Petrum de
Lambega de Crocavia, manserunt ipsius domini regis no-
velli Arragonum subscriptum de verbo ad verbum ibidem
publice alta & intelligibili voce lapsus. Quae quidem
ambaxiatorum exposita & oblatione facta, levavit se in
medium reverendissimus pater dominus Joannes episco-
pus Ostiensis cardinalis Vivariensis nomine totius Con-
cilii sive congregationis, ad modum dictorum ambaxiato-
rum, & pro facienda responsione: & fecit collationem
palcrum & ornatam: pro cujus prosecutione distinxit ter-
minum manus, sive distinctionem manus tripliciter: in pri-
ma enim sui distinctione commendavit regem modernum
Arragonum, ejusque patrem Ferdinandum, avum, ac regi-
nam & matrem ipsius regis Alphonsi de eorum bonis
intentionibus, labore, oblatione, & prosecutione testa-
menti conditi per regem Ferdinandum clarae memoriae
patrem & genitorem ipsius regis Alphonsi. In secunda ve-
ro distinctione manus reprehendit vicam Petri de Luna,
addicens plures promissiones factas per eum de renun-
ciatione, in Marfilia, & Janae per ipsam Petram de re-
nunciatione & unione ecclesiae sanctae Dei factas; con-
tra quas omnes & singulas idem Petrus dixit venisse,
& nihil de illis promissis adimplevisse. In tertia parte ve-
ro manus recommendavit ambaxiatores ipsius domini re-
gis Arragonum quoad personam, statum & benevolen-
tiam, offerens ipsi dominis ambaxiatoribus totum Con-
ciliam Constantiense esse pro nunc paratum ad faciend-
um cum ipsi ambaxiatoribus, in omnibus & singulis
concurrentibus rationabilibus, licitis & honestis. Qua col-
latione sic, ut praefertur, per reverendum patrem domi-
num Joannem Ostiensem facta, surrexit reverendus pa-
ter dominus Franciscus cardinalis Florentinus: & per bre-
vem collationem sive exhortationem nomine Concilii
praefati fuit exhortatus eosdem ambaxiatores, ut digni-
terque tandem ad bonum universalis ecclesiae & repub-
licae statum concurrere cum dominis de Concilio, quos
reperirent pacatos atque benevolos ad omnia & singula
quae concernunt viam praefatam, quoad unionem eccle-
siae, statum & tranquillitatem. Quibus sic factis, vene-
rabilis & circumspici vir dominus Sperans in deo praefatus
nomine ipsorum dominorum ambaxiatorum respondi-
dit ad verba & proposita per dominos cardinales praefatos
dicens quod ob hanc causam venissent, & dominus
eos ad eam misisset, ut ecclesia Dei uniri possit, offe-
rentes se ad vacandum circa ea cum dominis de Con-
cilio omni voce, prius habitis tamen visitationibus domi-
norum cardinalium, quos oportet per prius visitare.

Haec factis, dictis, propositis & replicatis, una pars alteri,
& altera alteri, fuit gratiata, de beneficiis & obla-
tionibus sinceris. Super quibus omnibus & singulis propo-
sitis, dictis, gestis & factis nomine procuratorio petiit si-
bi unum & plura, publicum & publicum fieri instrumentum
& instrumenta ad dictamen sapientum. Praesentibus ibidem
praetatis reverendissimis patribus S. R. E. cardinalibus,
ambaxiatoribus, procuratoribus, nunciis, & aliis, pro
testibus infra scriptis ad haec vocatis specialiter & rogatis.

Tunc vero dicti procuratorii publici instrumenti de quo
supra sit mentio, tenor est:

Patet universis, quod nos Alphonsus Dei gratia rex
Arragonum, Siciliae, Valentiae, Majoricarum,
Sardiniae & Coricae, comes Barchinonae, Dux Archa-
rum

ANNO CHRISTI 1416

ANNO CHRISTI 1416

non & Neopatriæ, ac etiam comitatus Ruffilionis & Ceritanie. Quia ex his, que circa ecclesiam sacrosanctam negotium infrascriptum hac usque nota divino sunt acta, quodammodo profectum enoriri videmus, quod ineffabilis divina providentia calando oculo sumptuosis salvisque profectus ab exordio, Patri sancti naviculam, imperatorum seu potius impiorum nauiculam dicitur postremo naufragio prostratam, & ruinosis scopulis jam propinquam, saluti animarum Christianorum, quas sui asperione sanguinis rubricavit in cruce, misericordie deserta providendo per alios naves industrios & providos ad ipsam Dei ecclesiam salutem habentes servidam atque rectam, ipsam amodo regi & gubernari, fagato prouide nauigo acephalato, ut firmiter speramus, faciat & disponat, ut ipsa Patri nauicula unico & vero ductore ad portum salutis in eius laudem & totius Christianitatis exauationem & gloriam quietissime deducatur: ut etiam sit unus solus ibidem patronus & nauta, qui fugatis procellosis schismaticorum erroribus, ipsam sacrosanctam Dei ecclesiam regat & gubernet in eius nomine, qui Spiritus sancti gratia, a detructo nunc bullo perpetuo schismaticis bestis, suis mortiferis dentibus unam sanctam Dei ecclesiam catholicam devassante, vestis divine jam mortibus lacerare, prodolor: b valet & faciat inuicem suæ diuinitatis mirifice reuocari, & uniri scilicet. Scientes & accurata meditatione penitantes, dudum in civitate Narbone inter excellentissimum principem Sigismundum Romanorum regem, & ambaxatores & procuratores congregationis civitatis Constantiensis ex una parte; & dilectos, devotos & fideles nostros Philippum de Medulia sacre pagine professorem, sperantem in Deo Cardonem jurisperitum, & Bononiam Patrem decretorum doctorem, ambaxatores & procuratores illustrissimi & Christianissimi principis domini & Ferdinandi de Quynones, illustrissimi regis Castellie consobrini nostri carissimi, ambaxatores & procuratores, ac Didacum Ferdinandum de Vadreto, militem, consiliarios predicti domini genitoris nostri ex altera, quondam fuisse super facto unionis acta & concordata capitula, que tam per dictum dominum genitorem nostrum, quam per nos in villa Perpiniensi laudata, approbata, auctorizata, promissa & jurata fuerunt, sigillatim utriusque nostrum postmodum roborata, ut in instrumento publico inde confecto plenius continetur.

A constitutionem & ordinamus vos omnes & majorem partem ex vobis in solidum procuratores, actores, iudices ac ceteros & speciales nuncios & ambaxatores nostros, omnibus illis vobis & modis & formis, quibus de jure melius valere possit, ad accedendum ad dictam congregationem prefate civitatis Constantiensis, & convocandum prelatos & ceteros in ipsa congregatione existentes, iuxta modum & formam in prefatis capitulis contentam; sic quod si prefati de obedientia dicti domini Benedicti venientes ad dictam civitatem Constantiensem statim sint unio vestrum, & eorundem ad dictam congregationem pro faciendo unum universale Concilium, ac in eodem Concilio vice nostra, postquam formatum fuerit, inobservandum demerant pro sedatione schismatis, ac unione ecclesie modo predicta, ac etiam alias procuranda, & pro causa electionis dicti domini Benedicti & electione futuri summi Romani Pontificis, & reformatione ecclesie in capite & in membris, & causa herese cum dependentiis, emergentibus & connexis, prout in dictis capitulis concordatis continetur: necnon ad petendum & requirendum quod omnia & singula in ipsis capitulis concordatis contenta tam per dictum Concilium, postquam formatum fuerit, quam per quoscunque alios, ad quos quomodolibet pertinebat ante formationem dicti Concilii, seu post proat facienda fuerint, deducantur debite ad effectum; omniaque alia & singula supradictos casus tangentia, cum dependentiis, emergentibus & connexis ex eisdem, tam in dicto Concilio postquam formatum fuerit, quam ante ipsius formationem, petendum, instandum, requirendum & protestandum, seu impugnandum, approbandum & laudandum, que nosmet in propria persona petere, requirere, instare, protestari, impugnare, approbare possemus, etiam si talia sint, que mandatum exigant magis speciale. Concedentes vobis dictis procuratoribus, auctoribus, factoribus, nunciis, ambaxatoribus nostris, & majori parti ex vobis plenam & liberam potestatem exercendi premissa omnia, & singula alias supradictos casus tangentia, que per nos quomodolibet, aut procuratores seu ambaxatores nostros venientes exercenda. Et generaliter omnia alia & singula, que dicta sedatione schismatis, & unione sancte matris ecclesie per nos fieri aut exerceri valerent. Volentesque quod quicquid per vos, vel majorem partem ex vobis dictis procuratoribus, factoribus, actoribus, nunciis & ambaxatoribus nostris nostro nomine actum, seu emanatum fuerit prouide obtineat firmitatem, ac si ab omnibus acta existerent, seu etiam emanata, etiam si aliquem vel aliquos ex vobis contingat abesse, aut fore presentes, qui in agendis seu exercendis per majorem partem minime consentirent.

h. M. de Prada...

h. M. de Prada...

h. M. de Prada...

Nos enim vobis promittimus in nostra bona fide regia, & juramus per Dominum Deum, & ejus sancta quatuor evangelia manibus nostris corporaliter tacta, in quibus postea notarii secretarii infrascripti pro omnibus illis, quorum interest, & interesse potest, & poterit, hanc a nobis legitime postulanda, & recipienda & pacificanda, nos semper habere ratum, gratum & firmum quicquid per vos dictos procuratores, factores, actores nostros & ambaxatores, vel majorem partem vestram, nostro nomine in premissis vel aliquo eorundem actum, gestum, tractatum, laudatum, firmatum, approbatum, & conclusum fuerit, in nullo tempore revocare, sub bonorum nostrorum omnium hypotheca. Quod est datum & actum Barcinone, decima die Julii anno a Navitate Domini MCCCLXVI. regni nostri primo.

Signum Alphonsi Dei gratia regis Arragonum, Sicilie, Valentie, Majoricarum, Sardinie & Cortice, &c. Comitum Barchinonensis, ducis Athenarum & Neopatrie, ac etiam comitis Ruffilionis & Ceritanie, qui predicta laudamus, concedimus & confirmamus, & etiam juramus; huicque publico instrumento sigillum nostrum commune, quo utebamur dum principatus Gerundieungebamur honore, cum nostra sigilla regia nondum sint facta, iustimus apponendum.

Rex Alphonfus Testes sunt, qui ad predicta fuerunt presentes, Giraldus Almanus de Cerbilione Cathalonie, b Oisus de Prada regni Majoricarum gubernatores, milites, & Berengarius de Bradoxino consiliarius domini regis.

h. M. de Prada...

h. M. de Prada...

h. M. de Prada...

Cum iuxta contenta in capitulis concordie antedictae per prelatos & ceteros viros ecclesiasticos in civitate Constantiensis congregatos, per certi tenoris litteras in capitulis prefatis insertas, convocatio fieri debuisset de regibus, principibus, cardinalibus & prelatibus & aliis de obedientia domini Benedicti, qui ad generale Concilium sunt assueti vocari, quod certa die in eadem civitate Constantiensis compareant ob scilicet sedandum, unionem ecclesie procurandam, reformationem etiam ipsius ecclesie tam in capite, quam in membris complendam, & electionem ipsius Benedicti effectualiter faciendam & ad electionem unionis Romani Pontificis futuri procedendum, prout in litteris ipsius convocacionis ad nos per prelatos prelatos & alios in dicta civitate Constantiensis congregatos nuper directas latius continetur. Et viceversa prefati reges & principes obedientie prefati domini Benedicti facere teneantur litteras convocatorias ad prenomi-natos prelatos, ceterosque de dicta Constantiensis congregatione similes litteras convocatorias, que ab ipsis de dicta congregatione emanarunt, vel per suos ambaxatores & procuratores mittendos subiecti potestate sustulios ibidem Constantie congregatos convocabunt.

Cum etiam super omnia cordi geramus, quod omnia per prefatum dominum genitorem nostrum, & nos, ut premissis, concordata, debitum fortiantur effectum, tenore pretenium, contentes ad plenum de fide, industria, scientia, & probitate laudandi, & longa rerum experientia approbati viri nobis Ammirati nostrorum marium, Joannis Reymundi Flochi comitis Cardone, venerabilis & religiosi viri fratris Antonii Texai magistris in sacra pagina, Generalis beate Marie de Mercede, Raymundi Xatinar militis, ac venerabilis doctoris Sperantem in Deo Cardone jurisperiti, Philippi de e Medulia sacre pagine professoris, Gundalivi Garie de sancta Maria decretorum, & Michaelis de Navers juris utriusque doctorum consiliarium nostrorum dilectorum, atque fidelium, facimus.

ANNO
CHRISTI
1616.

ANNO
CHRISTI
1616.

Signum sancti Pauli Nicolai, dicti domini regis sacro-
tarii, auctoritate regia notarii publici per totam ter-
ram & ditionem suam, qui predictis insertus, eoque
de ipsius mandato scribi feci & clausi. Corrigitur au-
tem in lineis, decimasexta, *Sperantis in Deo Cardo-
na jurispraxis, Philippo de Aludalia sacre pagine profes-
sori, vacillans per quosdamque, & vicissim sexta alia.*

Congregatio generalis.

Die Mercurii decimasexta mensis Septembris præsi-
di, Constantia in ecclesia majori prædicta, hora
tertiana, vel quasi, pro publicis sessionibus & congre-
gationibus generalibus deputata, fuit tota per Conci-
lium generale Constantiense congregatio generalis pro
infra scriptis fiendis. Præsentibus ibidem reverendissimis
patribus dominis Joanne Othmani, Angelo Prænestino,
Iordano Albanensi episcopo & cardinalibus, & Antonio
Bononicensi, Francisco Venetiarum, Joanne Ragusino,
Antonio Aquilegensi, Gabrieli Senensi, Alberto Pi-
sano, Angelo Veronensi, Thoma Tricaricensi, Bran-
da Placentino, Guillelmo sancti Marci, Antonio de
Chalanco, & Petro Fuzi presbyteris; Ottone de Co-
lurnna, Lucido de Comis, & Francisco Florentino
diaconibus cardinalibus. Et insequens ad aliquem actum
publicum nomine ipsius Concilii Constantiensis fuisse
processum, levavit se venerabilis & circumspexus vir
dominus Augustinus de Pisis sacri consistorii advoca-
tus, & tanquam procurator, sive nuncius illustris
principis domini Ludovici comitis Palatini, & duchi
Bavarie, gubernatoris & locum tenentis pro Concilio
Constantiensi illustrissimi principis Sigismundi Romano-
rum & Ungarie regis: & nomine ipsorum dominorum
regis Romanorum, ac Ludovici comitis dicit, quali-
ter foret deventum ad aures ipsius domini comitis tan-
quam gubernatoris, qualiter ambassatores regis Jaco-
bi de Neapoli, & domine Joanne ejus uxoris regine
hic præfentes haberent certa proponere, & litteras præ-
sentare ipsi Concilio, & quod præfatos nominare di-
ctum Jacobum regem Siciliae, Ungarie, &c. quod vide-
retur tendere in detrimentum & in præjudicium Rom-
anorum regis, quoad regna sua, videlicet Ungarie, Dal-
matie, Croatiae, &c. Petens ergo per Concilium provi-
deri, taliter quod hujusmodi præjudicia hic in Concilio
generali non fiant, subsequenter reverendus pater do-
minus Guillelmus cardinalis sancti Marci tanquam pro-
curator & nuncius illustrissimi principis Ludovici Jeru-
salem & Siciliae regis similem protestationem & petiti-
onem, quoad regna Jerusalem & Siciliae, cum idem do-
minus suus Ludovicus sit in vestitus de eisdem regnis per
Romanam ecclesiam, & non noceat aliam regem in il-
lis regnis quam dominum suum Ludovicum prædictum.

Quibus propositis & protestatis factis, de mandato
ipsius Concilii ascendit ambonem, super quo edita, sta-
tuta & ordinationes, diffinitiones & decreta, & fi-
nem dicti Concilii publicantur, & legi solent, venera-
bilis vir dominus Petrus de Gualfardis secretarius Con-
cilii, & legebat quandam ordinationem in quadam
papyri scheda, in qua continebatur quod per denomi-
nationem titulorum nulli aliquid juris acquireretur,
& alias prout in eadem scheda continebatur, cujus
tenor inferius est insertus. Et statim quia apparuit di-
ctam schedulam non esse concordatam per omnes de na-
tionibus, ideo idem magister Petrus de simili mandato
legebat unam aliam schedulam concordatam per omnes
nationes, ut dixit, super hujusmodi donationibus al-
ta, & intelligibili voce, cujus tenor inferius est in-
sertus. Qua lecta, statim de mandato dictæ sanctæ Synodi
fuit approbata per reverendum patrem dominum Joan-
nem patriarcham Constantinopolitanum, Nicolaum
episcopum Meseburgensem, Patricium Cortagensem
episcopum, nomine trium nationum: & Joannes epis-
copus Othienis nomine collegii Cardinalium approbavit
secundam schedulam per verbum, *Placet*: refutando
primam quam non approbavit, tanquam non concor-
datam per nationes. Iis factis, ascenderunt ambonem
ambassatores regis Jacobi asserti Neapolitani, & præ-
sentarunt litteras credentis ipsorum: quæ de mandato
Concilii fuerunt lectæ per dictum Petrum de Gualfar-
dis secretarium Concilii prædicti: quarum litterarum
titulis intellectis per supposita Concilii, secundario le-
Concil. General. Tom. XXVII.

Avavit se dominus Augustinus de Pisis nomine dicti sacro-
missimi principis Romanorum regis, protestando, quod
nullum præjudicium ipsi Romanorum, & Ungarie re-
gi quoad titulos, quos adscribit sibi dominus Jacobus
quoad regna Ungarie, Dalmatie, Croatiae, & alias
protestatus fuit, ut supra proxime protestatus fuit; ni-
hilominus dissentendo & reclamando dictam subscriptio-
nem ipsarum litterarum, missarum & presentatarum
statim per ipsos dominos ambassatores, in quibus titu-
lis adscribit sibi titulos in dictis regnis. Similiter pro-
testatus fuit præfatus reverendus pater dominus Guil-
lelmus cardinalis sancti Marci, tanquam ambassiator,
procurator, & nuncius illustrissimi principis regis Lu-
dovici, quoad titulos regnorum Jerusalem & Sici-
lie, quos dixit fore adscribendos domino suo regi Ludovico,
qui est investitus per Romanam ecclesiam, &
non in ipse rex Jacobus, nec sciret aliquem investitum
de eisdem, nisi præfatum dominum suum. Super qui-
bus protestationibus prædicti domini Augustinus cardina-
lis, & episcopus Aniciensis petierunt a notariis se-
dis Apostolicæ, & aliis scribis Concilii unum & plu-
ra, publicam & publica, instrumentum & instrumen-
ta ad perpetuam rei memoriam.

Quibus sic factis levavit se similiter venerabilis &
circumspexus vir dominus Ardecinus de Novaria sacri
consistorii advocatus, nomine ipsorum ambassato-
rum domini Jacobi regis exponens, qualiter satis am-
miraretur de hujusmodi protestationibus factis in præ-
fenti congregatione quoad titulos regnorum ipsorum
regis Jacobi, & Joanne regine, & quomodo ambassa-
tores ipsorum non essent missi ad litigandum pro titulis,
sed venerunt ad præfens Concilium, tanquam vocati
per Papam, tunc & ad Concilium posset, & etiam per
regem Romanorum, pro unione sanctæ matris ecclesiæ,
& aliorum, pro quibus præfens Concilium existit con-
vocatum: petens provideri per Concilium, quod ipsis
regi & regine, ac ambassatoribus nominibus ipsorum
nullum generetur præjudicium per hujusmodi protesta-
tiones sic, ut præfertur, contra eorum titulos factas: ad
quod nondum responso, venerabilis magister Laurentius
de Neapoli ordinis Eremitarum sancti Augustini, unus
de eisdem ambassatoribus incepit facere quendam ser-
monem, & recommendationem, pro cuius introdu-
ctione accepit pro thomate: *Quidam quoniam merces
vestra respicit: distinguens in duas partes: In prima par-
te recommendavit Concilium Constantiense: in secunda
parte regem Jacobum & reginam Joannam Concilio, &
ecclesiæ Romanæ: offerens ipsos ad beneplacita cum to-
tis regnis ipsorum, terris & dominiis ipsorum, ac per-
sonis atque bonis ad obedientiam sanctæ matris eccle-
siæ, & augmentum unionis ecclesiæ sanctæ Dei. Quo
sermone pulchro introducto, & completo pro eorum am-
bassatorum, & dominorum suorum recommendatio-
ne, levavit se in medium reverendus pater dominus
Franciscus cardinalis Florentinus, & fecit pulcrum
recommendationem: recommendando regem & regi-
nam, ac ambassatores, regratiando ipsis nomine Con-
cilii Constantiensis de bonis oblationibus & voluntate,
quam habere dicuntur erga præfens Constantiense Con-
cilium. Qua quidem recommendatione per dominum
cardinalem Florentinum facta, idem magister Laurentius
nomine collegarum suorum, & suo proprio præfentavit
procuratoriam, quod fuit ibidem lectum per dominum
Petrum de Gualfardis de mandato Concilii, cujus tenor
inferius est insertus. Quod procuratorio lecto venerabi-
lis vir dominus Dominicus de Ponte petiit confirmari
quandam electionem cuiusdam abbatis Stephani ad
monasterium: & in casu quo non, protestatur quod non
incurrat sibi tempus a jure statutum de benedicendis ab-
batibus. Ex adverso surrexit Ardecinus de Novaria
advocatus, dixit hujusmodi abbatem non fore electum,
sed intrusum, quapropter non debet confirmari, sed
potius expelli, &c. Super quibus petierunt instrumen-
ta a dominis protonotariis, & notariis prædictis.*

Subsequenter fuerunt lectæ litteræ regis Poloniae per
dominum Petrum de Polonia de mandato Concilii in
eodem loco. Et ex adverso pro parte eorum Iem Theutoni-
corum. Item una alia littera ex parte universitatis stu-
dii Cracoviensis, quorum tenores sequuntur. Super
quibus omnibus & singulis Joannes de Scribanis &
Henricus de Piro promotores petierunt & quilibet eorum
petiit

*in MS. Const.
f. 161.*

*in MS. Const.
f. 161.*

*in MS. Const.
f. 161.*

*in MS. Const.
f. 161.*

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

petit sibi nomine procuratorio unam vel plura scrip-
turalia, & publica, instrumentalia & instrumenta,
ad perpetuam rei memoriam.

Tenores vero dictarum schedule decreti, ac literarum,
& instrumenti procuratorii, per ipsos ambassatores
presentatorum, sequuntur tales.

Sacrosancta Synodus Constantiensis declarat, statuit
& decernit, quod per quoscumque actus nominationis,
intitulationis, honoris exhibicionis tam in sede, quam
in aliis quibuscumque diocibus & sedibus, dicendis & fiendis
in hoc sacro Concilio, per quoscumque prelatos, vel
eorum, aut regum, principum, ac universitatum quo-
rumcumque nuncios, vel legatos, seu ipsos, aut de ip-
sis: vel eorum altero in eodem sacro Concilio, nullam
res, seu possessionem de novo acquiratur, nulliusque pre-
judicium generetur, nulliusque jus quodcumque in
proprietate, vel possessione laetatur, & per premissa,
vel hujusmodi legatorum admissioem, jus vel titu-
lum alicujus approbare minime intendit.

Littera regis Polonia.

Sacrosancto generali Constantiensis Concilio in Spiritu
sancto congregato Uladislavus Dei gratia rex Polon-
nie, Lituania princeps, & heres Ruffie, & que ad
pacem sunt, & de felicibus universalis ecclesie suc-
cessibus licet in Domino gloriam. Si mundialis machina
conditor, regum rex & dominus, vetusta, novaque
legis traditione bonam pacis adeo censuit commendandam,
ut eatenus filius suus princeps pacis, iusto nomi-
nis nuncuparetur vocabulo, qui tandem sedibus super-
nis postergatis, ad valem nostre fragilitatis descendens
benigniter pacem protoplastis transgressiois dolenter a-
missam reduceret: qua pax circa sum saluberrime nati-
vitaris exordia concinentibus choris Angelicis de caelis
in terram hominibus bone voluntatis misericorditer ex-
stitit destinata. Haec demum ipse auctor pacis, amator
caritatis, verbo predicans exemplo docuit; dum de
hoc Mundo ad Patrem, unde venerat, transiturus,
pacem suam, tanquam pignus optimum, fratribus le-
gitur reliquisse, in suo testamento, in quo etiam pacis-
cos filius Dei equiperans beatificat & commendat. Nos
propterea illo auspice, qui nos de tenebris in admirabile
lumen fidei vocavit catholicam, sceptraque regni Poloniae
conculit mirifice, sacris etiam edocemur elogiis, pa-
cem quantum in nobis est, habere cum hominibus, si-
gnanter cum fidei domesticis, quos in domo Domini sicut
fratres in unum jucunde habitantes, de uno pane &
calice participare nos decet a expresse; quanto magis
illos, qui turbis rerum secularium pessumdatis, se sua
sponte rogare ea, que ad pacem, legati sunt, convenit
cum omnibus principibus catholicis in pacis dulcedine
conversari. Inde est ut favore zizaniorum diabolo jam
diu inter nos, nostrisque adherentes, & ordinem B.
Marie domus Theutonicorum de Prussia occasione cer-
tarum terrarum, jurium & munimentorum, atrocium
multiplici discordiarum lolo seminato, paceque pulsa in
exilium, non modica ex armorum guerrarumque stre-
mitu, ac bellorum dura frequentia emerere dispendia;
que princeps Christianissimus pacis propagator & custos
Sigismundus Dei gratia rex Romanorum & Ungarie
frater noster carissimus ad pacis compendium satagens
reducere, nosque cum parte adversa per treugas amica-
biles ad pacem perpetuo duraturam cupiens ex animo
comportare: De fraterna igitur, & indubia, quam ad
nos gerit fiducia sancto sibi principe preclarissimo Carolo
rege Francorum, & fratre etiam nostro multum caro,
certas treugas conceperit, de quibus vestra sancta pa-
ternitas prius existit informata; ad quas suscipiendis
servandaque vestra concio veneranda una cum eodem
invictissimo fratre nostro reges Romanorum, &c. nos
scriptis & nunciis hortabatur, que quidem hortame-
ta precepta nobis putabamus: Verum, patres recolendi,
et si Christus Patri aeterno pro pace fidelium factus
obediens non dubitavit mortis dirae pati supplicium.
Quis nisi mentis inops hoc autumat, ut nos a vestris,
qui sedetis super thronos judicantes orbem, salutari-
bus monitis avertere, & bonum pacis, quo ni-
hil inter mortalia nobilibus, aufugere quovis modo de-
beamus? Qui etiam non tantum treugas hujusmodi,
verum quidem pacem nobis, ac regno nostro perpetuam
inextinguibilem visceribus flagrantibus adhibitis ipsas treu-

gas pacis, sicut concepte & prorogate sunt, non ob-
stantibus quibuscumque nostris dispendiis, suscipimus
sine inconcessa observandas. Nequam enim credimus
contra pacis quancumque foedera cuiquam hominum irro-
gasse injuriam, sicut nec de presenti intendimus, nec
volumus integritati fidei nostrae in aliquo derogare.

Ceterum, Patres penitentissimi, fidei vestre constan-
tie Mundo annunciatum universo: ex eo, quia a vinea
Domini palmites passiferos, sectas scilicet hereticas scri-
pturarum sacculo frequenter praecedentes in ignem mit-
titis. Verumtamen nos, qui decorem Domini non tantum
diligere, sed etiam contra hostes fidei consuevimus
audacius militare, quantum nobis congruit, & fidei
expedit catholice, pervigilem commissimus fieri custo-
diam, ne clam, vel palam, regnum nostrum, cete-
raque dominia nostra lupi rapaces sub ovina diploide
subintrantes, tanquam serpentes, pestiferi, callide
caudis ad invicem colligati, virus effundant mortife-
rum, oves quoque dominicas pseudodogmatibus infi-
cientes mortificent. Et licet portae regni nostri talibus
sint vitae, nihilominus si quampiam talium ad dog-
matizandum aliquam contra fidem orthodoxam, & san-
ctorum Patrum decreta intrare fecerit importuna pra-
sumptio, tales per eandem viam, sed nec per aliam per-
in suam revertantur regionem.

Gaudemus praeterea in Domino, quod sicut fidelis
Dnus, per quem vocati estis in societatem Filii eius
Jesu Christi, sic & vos gentes, qui Deum ignorant,
filios scilicet Samogitarum ad puri gurginis lavacra fide-
liter convocatis. Datur enim nobis intelligi, & scri-
bitur, e quomodo gentes dictam multitudinem verbis
divinis allectam ad sanctam sinum matris ecclesie aggre-
gandam, quondam reverendissimum patrem de gre-
mio dominorum S. R. E. cardinalium illuc Christo du-
co debere proficisci, junctis sibi reverendis patribus
Leopoliensi archiepiscopo & a Bilvensi: qui reductis
ad fidem dictis fidelibus, tot quot forent necesse, tam
cathodales quam parochiales ecclesias, ac loca religio-
sa in nomine Domini, & sacri generalis Constantien-
sis auctoritate Concilii erigant, erecta edificari, plan-
tarique faciant, plantata sacrarum scripturarum do-
ctrinis irrigent, & usque ad salutis ac virtutum incre-
menta perducant. Ad quos nos una cum inclyto princi-
pe fratre nostro Alexandro, alias & Vicalao magno du-
ce Lituaniae, tanquam ad optimum orthodoxe fidei
propagandam, quantum nobis defursum a Patre lumi-
nata largitum fuerit, in iis que ad fidem & lactatio-
nem sanctae matris ecclesie didicimus gremium, & alio-
rum qualiumcumque sedi Apostolicae rebellium, quan-
documque fuerint sibi necessariis aut quomodolibet op-
portuna, non segnier concurrerimus. Nisi enim tot
guerrarum impediri fuissimus amictibus, jam due
dictae gentes, & aliae de riva Graecorum ad sinum sanctae
Romanae ecclesie numerosa multitudine convolassent.

Mixtos ergo, precamur humiliter, quos missuri estis
in agrum Domini operarios, sibi molis multa, opera-
rii vero pauci: qui post messem colligatos fide, spe, &
caritate exultantes reportent manipulos qui tandem
dimissa mortalitatis pales, ad coelestem regni aream col-
ligantur. Et haec ad illius gloriam & honorem, qui
suam illibatam sponfam sanctam matrem Ecclesiam,
s tanquam in vastitate hostili positam, tot annorum hu-
stris, prob dolor! constitutam, sciduramque vestris
affiduis laboribus vult, ut speramus & oramus, ii
diebus ad decus pristinum, integritatemque reducere,
sibi que unice unicum, indubitatum, & utram, ut
Aaron, vocatum & electum pastorem, & animarum
nostrarum episcopum desponsare; quem non sine ingenti
mentis jubilo exspectamus, recommittentes & vestro
dignissimo, ac futuro summo Pontifici nos, regum,
terras, ceteraque nostra dominia, & signanter catho-
dralium, conventualiumque ecclesiarum prelatos &
clericos; supplicantes humiliter, quatenus ipsorum ab-
sentiam ob longa discrimina, ac alia quamplurima in-
commoda velitis nostra contemplatione pro hac vice ha-
bere excusata; & signanter reverendum patrem do-
minum Albertum episcopum Cracoviensem, cujus pre-
sentia propter ardua regni nostri negotia commode carere
non possumus. Licet & aliis prelatibus regni nostri: qui
vobiscum degunt, non sine aliquo dispendio tanto tem-
pore caruimus: sed tantum pro causa celebri & ne-

b. Part. de
no. Domini.

b. Part. de
no. Domini.

e. Part. ad
probi de
multitudi-
nem matris
ecclesie
dum, Lips.
obitum.

d. 2. reg. 7. 14
m. 1.

e. Part. de
no. Domini.

f. Part. de
no. Domini.

g. Part. de
no. Domini.

h. Part. de
no. Domini.

ANNO
CHRISTI
1516.

1516.
1516.
1516.

1516.
1516.

castro opere universalis ecclesie plenissima ipso-
rum abstantia sustinemus. De illis vero nostris no-
gulis hinc postquam vir circumspectus Petrus de
VValthia licentatus in decore, cantor ecclesie
sanctae Marie in VVillicensis nobis dilectus vestras re-
verendas paternitates suo tempore informabit.
Datum in castro nostro : Chavennai, die secunda
Augusti, anno Domini MCCCCXVI.

Eadem die fuit lecta littera sequens, missa Concilio
per Magistrum generalem ordinis beate Marie
Theutonicorum, cujus superscriptio est:

Reverendissimi in Christo patres sacrosanctum Con-
stantiense Concilium agentibus dominis, & patri-
bus meis metuentissimi.

Reverendissimi patres & domini metuentissimi, B
humilissima semper recommendatione premissa, cum
siliis obedientie promptitudine ad singula ve-
stra arbitria & mandata. Dum super nobis reveren-
dissimarum paternitatum vestrarum litterae fuissent pre-
sentatae, quas cum ea, qua decuit, reverentia susce-
pinus, magis revera consolationis spiritum concepi-
mus, cum ex earum intellectu clara luce deprehen-
dimus, quanto zelo Pater futuri saeculi, princeps pa-
cis, sui spiritus praclaro instinctu, cordium vestro-
rum actum, extinguendo flammam litium, ut in cor-
dibus suorum fidelium reaccendi possit ille fervor ca-
ritatis, qui pacem tribuit, concordiam astringit, uni-
tatem fovet, & quosque dispensationem disturbia in
perfectae tranquillitatis quietudinem solus commutare
didicit, misericorditer aspiravit; profecto nihil jucun-
dus audire potuimus, quam tantum ex vobis, &
nobis adesse Dei pietatem, ex qua sermone guerrarum
frenibus, quibus annali pacis procurante versuta,
in humanis, proh dolor! cladibus haec misera cor-
ruit Christianitas; non immerito nunc sperare possi-
mus indubie nos adepturos perenniter cum fidei ve-
strae donis dulcem bonum pacis, quod votis omni-
bus semper optavimus, quod laboriosis sudoribus, &
anxiis cum suspiriis & singultibus ubique terrarum
quaesivimus, nec invenire potuimus usque modo: ex
eo potissime quod tantorum mediatorum & ortho-
dorum patrum interventu authentico ad omnia nobis
cernimus providentia procurari. Cum igitur, patres
praclarissimi, cordium nostrorum, sic nos beatitudo
vestrae obedientiae constet illis, quod exhortationum
vestrarum paternae caritas parendi nobis singulis ve-
stris monitis preceptum ingerat, nulliusque hesitati-
onis vento circumferatur; quando in observatione
treugarum inter serenissimum principem dominum re-
gem Poloniae, & sibi adhaerentes, nosque & nostrum
ordinem nunc pendendum, usque ad tempus pro-
rogationis earundem, cum singulis nostris subditis au-
ditore Domino accurata sollicitudine, ut tenemur, fa-
ciamus quod praecipitis, exsequamur firmiter quod
mandatis; dominationes vestras ex incinis nostris pre-
cordiis simpliciter exhortanter, quatenus una cum
summo Pontifice & gloriosissimo principe, & domino
Sigismundo Romanorum rege, domino nostro gratio-
sissimo, tempore modo ad perficiendum inter praes-
tatum dominum regem Poloniae & nostrum ordinem
tantum pacis bonum, ut pro tuitione fidelium com-
missam nobis militiam contra fidei inimicos valeamus
exercere, liberius illius vigilantiae curas adhibere di-
gnemini, quas paternitatum vestrarum benignitas no-
bis in praefatis vestris litteris gratiosius repromittit.
Haec namque faciendo memoriam vestram per cun-
cta saecula ea benedictione fundabit, quae Deo, &
suis fidelibus, quorum protectores adeo nos dilectos
ericiet, quod merito perinde spectare poteritis, post
futurum hujus vitae momentaneae, pacem & requiem
bestorum.

Datum in castro Marienberg, decima die mensis
Juli, anno Domini MCCCCXVI.
Vestrarum reverendissimarum dominationum humi-
les & devoti Michael & Cachinester Magister gene-
ralis, conventus fratrum Ordinis beate Marie Theu-
tonicorum.

1516.
1516.

Littera universitatis Cracoviensis sacrosanctae gen-
tali Constantiensi Synodo ecclesiam militantem repre-
sentanti.

Sacrosanctae generali Constantiensi Synodo, patribus
scilicet orthodoxis, ecclesiam representanti militan-
tium, sua humilis devotaque magistrorum, docto-
rum, ceterorumque scholarium Cracoviensis in re-
gno Poloniae universitatis.

Inceptum feliciter opus in agro Domini perfectius
confirmare praecipis salutaribus excitamur, divi-
naque sacrorum canonum institutione attentius im-
bulamur, ut tuis veracissimis litterarum apicibus, tuis
etiam, castus sacratissime, jugiter recolendis sanctio-
nibus non impar cultus, nec alia a quatuor evange-
liorum voluminibus debeat devotio: nec minus tuo-
rum decretorum, quam decalogi preceptorum macro le-
gis percussit transgressores. Hinc est, quod nuper de
throno vestrarum sedium certae veneratu dignae proceffe-
runt epistole ad serenissimum principem & dominum
VVladislaum regem Poloniae, ceterarumque terrarum
quamplicumque heredem & dominum, ad amplecten-
dum, tenendam treugas pacis alias per principes invictis-
simos Sigismundum Romanorum Sr. & Carolum Fran-
ciae reges, conceptas, adhortantes. Quae cum quanta
qualique devotione per ipsum dominum regem susceptae
fuerit, testis idoneus actor ipsarum praesentium vir circum-
spectus dominus Petrus de VValfram licentatus in de-
cretis, cantor ecclesiae sanctae Marie VVillicensis, ac
praedictae nostrae universitatis membrum notabile, vestras
poterit paternitates reverendissimas clarius informare.
Qui quidem serenissimus Dominus noster tanquam prin-
ceps pacis, verusque miles orthodoxae fidei, & athleta,
obedienciam victimis quibuscumque anteponebat, sedis
Apostolicae hortamenta quam plerisque gravia fuissent,
non rebellanter transiit, quinimo patienter, reveren-
terque suscepit: quanto plus vestra, qui nedom Apo-
stolica, verum quidem catholicae iustitiae designatis ec-
clesiam, paratus, & non turbatus custodire mandata,
& per omnia & in omnibus vestris obsecundare hortati-
bus, quos in vim praecipi se suscepisse existimat, prout
hoc ex suarum liquere poterit serie litterarum. Nemp-
si ipse dominus rex per treugas praedictas tantillo tempo-
re duraturas grato animo complectitur; quanto gratius
servidiusque pacem sibi, & regno perpetuam per hoc evi-
dentissime dignoscitur affectare? Revera non affectans ut
pacem in diebus suis duratitiam habeat, sed ut regno
suo ad iura, statumque reducto, pacatoque, pacem
que omnem sensum exsuperat, feliciter nanciscatur.
Nos praeterea, ex experientia rerum magistra luce cla-
rius cognoscimus, legimusque, quod non hinc pacis tem-
pore perfecte colitur pacis auctor: quodque guerrarum,
bellique frementibus mens disciplinis scholaribus dedi-
cata non parumper a studio exulans elongat. Qua de
re ea quae ad pacem sunt non tantum regis & regni jam
dictorum, sub quorum aliis in umbra degimus, milita-
mus quoque hilariter; verum etiam ad tranquillitatis uni-
versalis ecclesiae iustis sex jam peractis, proh dolor! perditam
accuratius flagitamus; videntes ipsam spondam Christi
Jesu unicam & virginem cupidis pollutisque contendenti-
um de ea manibus atteritari; ac ipsam ad instar Tripolis
atrociter disperitam. Quam tamen illo auspice, cujus res
agitur, navium vestrarum consilio, sollicitudineque pervi-
gili speramus de proximo refarciri: quae denique tanquam
Petri navicula, in qua Judas, parte navis destituta pa-
trocinat, ventis admodum turbata contrariis, & adeo ut
nonnunquam in oculis hominum naufraga putaretur,
hanc f sub parentis almi praesidio, vobis constanter re-
migrantibus, iuxta portum salutis appulsa iam instantes au-
divimus, ubi ancora fidei profundata, scripturarumque
divinarum viminibus alligata, contractam, laceratamque
sevestris doctissimis exibat ingonnis, nedom solenter,
sed etiam necessario reformandam.

Sane, patres conscripti, quamquam circa reforma-
tionem tot rerum disformium, sicut putareis altissima
ob inenarrabilem malorum status utriusque conge-
riem perplexitas; nihilominus, Deo auctore, non in-
discreta hujus reformationis iam apparent indicia,
dum a capite enormiter vulnerato tam ardua pernecef-
sariae quae incipit correctio, quae ratione praesambulata ad
Nra 2 Item-

ANNO
CHRISTI
1516.

1516.
1516.

1516.
1516.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

nam, ipse dominus regem Jacobum & reginam Joannam tanquam humiles & reverentes filios, & vassallos sacrosanctae Romanae ecclesiae devote & humiliter recommendandum, & recommissis faciendum, optimamque intencionem, & sinceram dispositionem, ac voluntatem, quas habent erga praesentem sacrosanctam Romanam matrem ecclesiam, dictumque sacrosanctum Concilium, & praesentem sanctissimum dominum summum Pontificem circa ejus statum, fidelitatem, obedientiam, gloriam & honorem, necnon erga praesentem collegium dominorum cardinalium, & eorum statum, narrandum, & paciter declarandum & liberalem & promptissimum offerendum eos dominos regem, & reginam ad omnia & singula quaecumque concernentia fidelitatem, & statum, exaltationem, gloriam, & honorem dictae sanctae matris ecclesiae, & futuri summi Pontificis, praesentisque sacri Concilii, & collegii dominorum cardinalium praedictorum; & generaliter & specialiter omnia & singula in praemissis ac quolibet praemissorum, ac dependentium, emergentium, incidentium, & commemoratum ex eisdem, agendum, gerendum, & procurandum, faciendumque quae quilibet veri & indubitati procuratores, oratores, actores, negotiorum gestores, ac certi iudicii speciales, omni ad praedicta potestate suffulti facere possunt & debent, prout ipsi constituentur facerent, & facere deberent & possent, si praemissis omnibus personaliter interessent, etiam si talia forent, quae mandatum exigere magis speciale. Dantes, & concedentes, & expressius committentes constituentur praesenti, eisdem procuratoribus, & oratoribus, & dictae majori parti ipsorum coram me notario, & testibus infra scriptis, in praemissis, & quolibet praemissorum, & dependentibus, emergentibus & commotis ex eisdem totaliter & plenarie vices suas. Promittentes nihilominus praesenti constituentur coram me praedicto notario & praesentibus infra scriptis nominatis testibus, & sub verbo, & fide regalium firmiter pollicentes, habere ratum, gratum, & firmum, ac observare, & observari facere mandata totaliter, & cum effectu, omne, totum, & quicquid per eosdem procuratores & oratores praedictos seu dictam majorem partem ipsorum in praemissis, & quolibet praemissorum pro parte constituentium eorundem, actum, gestum, procuratum, & factum fuerit, ac etiam procuratum sub hypotheca, obligatione omnium honorum suorum feudalium, & burgensium, & aliorum quorumcumque eorundem constituentium. Actum in dicta civitate Neapoli, anno, die, indictione praedictis, praesentibus reverendo in Christo patre domino Mello archiepiscopo Constantiano, & magnificis dominis, nobilibusque viris dominis Joanne & Fernerii cancellario regni Siciliae: domino Francisco & Zvulo comite Montisauri, logotheta & protonotario dicti regni, domino Frederico de Broforis, Vigiliarum; domino Gregorio de Almania, Pultini comitibus; domino Christiano de Claramonte, Gallico; domino Francisco de Richardis, de Orthona & milite, & notario Angelico de Capua, regio & reginali secretario, aliisque quamp pluribus testibus ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

a. M. C. Constantiano
b. M. C. Constantiano
c. al. Constantiano
d. M. C. Constantiano
e. M. C. Constantiano
f. M. C. Constantiano
g. M. C. Constantiano
h. M. C. Constantiano
i. M. C. Constantiano
j. M. C. Constantiano

Et ego supradictus Paschalis publicus, ut supra, auctoritate Apostolica notarius, qui hujusmodi ordinationi, & constitutioni, ceterisque praemissis, dum sic agerentur & fierent, pro notario publico rogatus interfui, & omnia sicut praemittitur, una cum praenominatis testibus fieri vidi & audivi; idcirco praesens publicum instrumentum ad requisitionem dictorum constituentium, pro certitudine & cautela quorumcumque intresset & poterit interesse, manu mea propria scriptum, ac signo meo consueto signavi, in fidem & testimonium omnium & singulorum praemissorum.

Jacobus, & Joanna secunda, Dei gratia Ungariae Jerusalem, Siciliae, Dalmatiae, Croatiae, & Rame, Serviae, Galliciae, Commanx, Bulgaricae rex, & regina, marchiae Castrensis, atque Provinciae, & Folquacensis, ac Pedemontis comites: universis & singulis praesentes litteras inspecturis, notum facimus per eandem, quod nos confisi de fide, prudentia, circumspicione, sollicitudine, & legalitate prudentis & circumspiciti viri Rodulphi de Vereto Gallici, secretarii familiaris, & fidelis nostri dilecti praesentialiter Constantiae commotantis, in rebus magnis, & arduis comproba-

a. M. C. Constantiano
b. M. C. Constantiano
c. M. C. Constantiano
d. M. C. Constantiano
e. M. C. Constantiano
f. M. C. Constantiano
g. M. C. Constantiano
h. M. C. Constantiano
i. M. C. Constantiano
j. M. C. Constantiano

Acti, per experientiam rerum magistram, eundem Rodulphum numero & confortio infra scriptorum oratorum nostrorum per nos Constantiam transmissurum, videlicet reverendi in Christo patris Laurentii de Neapoli ordinis sancti Augustini sacrae theologiae magistri electi Averfani, & magnificorum ac nobilium virorum Joannis de sancto Praxeto Gallici militis domini de Spinaco alias mariscallo, Christiani Carazuli de Neapoli domini sancti Cleri, Bertrandi de sancto Amico Gallici, & Andrex Mathix de Calabria, Syllae domini, juris civilis professoris, nostrorum consiliarios, & fidelium dilectorum, tenore praesentium de certa nostra scientia adhaerimus, & etiam aggregamus, ad agendum, exsequendum, exponendum, & faciendum una cum eisdem oratoribus nostris, ea quae eisdem oratoribus nostris commissimus; habiturus vocem & potestatem in praedictis tanquam unus ex numero oratorum ipsorum per nos eis, ut praedicitur, aggregatus: Mandantes praeterea praesentibus nostris oratoribus, quatenus eundem Rodulphum ad dictum Oratoris officium, in eorum confortio recipere & admittere debeant atque velint. In cujus rei testimonium praesentes litterae fieri, & magno nostro pendente sigillo iussimus communiri. Datum in castro novo Neapolis per virum magnificum Jordanum Formerii de Lemoniano, dominum de Villeta, juris civilis professorem, cancellarium regni nostri Siciliae, collateralium, consiliarium, & fidelem nostrum dilectum: anno Domini MCCCXVI. die decima tertia mensis Julii, nona indictione, regnorum nostrorum praedictorum regis anno primo, nostrae vero reginae anno secundo.

De mandato regis, & reginae: Angelicus.

a. M. C. Constantiano
b. M. C. Constantiano
c. M. C. Constantiano
d. M. C. Constantiano
e. M. C. Constantiano
f. M. C. Constantiano
g. M. C. Constantiano
h. M. C. Constantiano
i. M. C. Constantiano
j. M. C. Constantiano

Littera credentia regis & reginae Neapolitanae.

Sacrosanctae Synodo generali Constantiensi post debitam recommendationem. Certa commissimus reverendo in Christo patri fratri Laurentio de Neapoli ordinis sancti Augustini, sacrae theologiae magistro, electo Averfano, ac magnificis & nobilibus viris Petro de sancto & Piereto domino de Apiano alias mariscallo, Gallico, militi, Christiano Carazulo de Neapoli domini sancti Cleri, Bertrando de sancto Antonio Gallico, & Andrex Mathix de Calabria & Callis, juris civilis professori, consiliario, & fidelibus nostris dilectis per eos S. V. R. ore tenus referenti: quibus relatus tanquam nostris propriis fidem in Iubiam dignitatem adhibere. Altissimus ad perfectam consummationem sacrosanctae universalis ecclesiae ab omnibus veris Christianis tandem exoptatae, ad quam tanto tempore indefinenter vero animo vacasti, per vos pervenire dignetur. Datum in castro nostro novo Neapolis sub nostro annulo secreto, die quarta mensis Aprilis, nona indictione.

a. M. C. Constantiano
b. M. C. Constantiano
c. M. C. Constantiano
d. M. C. Constantiano
e. M. C. Constantiano
f. M. C. Constantiano
g. M. C. Constantiano
h. M. C. Constantiano
i. M. C. Constantiano
j. M. C. Constantiano

Sacrosanctae Romanae ac universalis ecclesiae humiles & reverentes filii Jacobus, & Joanna secunda, Dei gratia rex, & regina Ungariae.

Congregatio generalis.

Die sabbati decima nona mensis Septembris praedicti, Constantiae in ecclesia majori praedicta mane hora tertiarum, vel quasi, in loco sessionis fuit facta congregatio generalis totius Concilii pro data audientia venerabili viro domino Lamberto de Scipate decretorum doctore, Priori prioratus monasterii de Bertreza, ordinis Cisterciensis, diocesis Leodientis, & Petro de Trillia archidiacono Albienis, ambasciatoribus & nunciis ipsius Concilii versus Arragonum, Hispaniae, Navarrae regnorum, necnon Armeniaci, & Fuxi comitatum partes destinatis. Praesentibus ibidem reverendis in Christo patribus & dominis, dominis Joanne Oticensi, Angelo Praenestino, episcopis & cardinalibus, Antonio Bononiensi, Francisco Venetiarum, Antonio Aquilegensi, Joanne Ragusano, Gabriele Senensi, Almano Pisano, Angelo Veronensi, Petro Cameracensi, Thoma Tricaricensi, Branda Placentino, Guillelmo sancti Marci, Antonio de Chalanco, Petro de Fuxi, Amadeo Salutarum, Reynaudo de Brancacis, Lucido de Cornite, & Francisco Florentino diacono S. R. E. cardinalibus. Idem dominus Lambertus de Scipate, & Petrus de Trillia nuncii praedicti ascenderunt arborem, super quo relationes hujusmodi fieri solent: & per os ipsius Lamberti retulerunt gesta & facta per eos nomine Concilii sacrosancti

a. M. C. Constantiano
b. M. C. Constantiano
c. M. C. Constantiano
d. M. C. Constantiano
e. M. C. Constantiano
f. M. C. Constantiano
g. M. C. Constantiano
h. M. C. Constantiano
i. M. C. Constantiano
j. M. C. Constantiano

Con-

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

a. M. anno conditio.

b. M. quod praedicta tam sancta quam legitime...

c. M. man...

d. M. illis.

vam; & juri suo, si quod pertinet habere in papa-
 rum, renunciare pure & libere dignatur, prout tenetur
 & debet, ut suo consensu tam desiderata pars
 ecclesie haberetur. Quibus quidem supplicationibus &
 requisitionibus supradictis aures suas nullatenus voluit
 aperire: videntesque veram spem, laboreque nostros,
 necnon totius universitatis fidelium sui pertinacia fru-
 strari, invocato Christi nomine, salubri super iis praedictorum
 regum, aliorumque ambassatorum a iusto consilio: attento quod in Concilio Constantiensi totus
 fere populus Christianus, qui sub obedientis memoratorum
 Joannis & Gregorii praesens erat, tam per principes & eorum
 ambassatores solemnes quam etiam per prelatos, & alios
 quampures nobiles viros congregatos existit, cum
 sincera, & singulari affectione obediendi summo Pontifici, quem universalis ecclesia
 sibi canonicè praeficiendum decreverit: prelati nostri
 ambassatores deliberaverunt una cum rege Aragonum,
 & aliis nunciis, seu oratoribus regum & principum
 obedientie dicti domini Benedicti, & etiam omnes prelati,
 & alii ecclesiastici viri, qui ad Concilium generale
 consueverunt vocari, ad jam dictam civitatem Constantiensem
 ire intra certum terminum tenerentur, ad tractandum
 una cum ibidem congregatis, & congregandis super
 electione unice atque indubitati pasturis ecclesie orthodoxe
 facienda, divina gratia providente, prout in certis
 super hoc capitulis inter serenissimum regem Romanorum
 consanguineum nostrum praedilectum, & ambassatores
 memorati Concilii, & diversos alios prelatos cum eis
 ex parte una, & praefatos nostros ambassatores, & oratores,
 necnon alios reges, & principes supradictos obedientis
 dicti domini Benedicti, seu eorum ambassatores ex altera,
 concordatis, & firmatis dignoscitur contineri. Considerantes
 b praedicta tam facta, & tam cunctis catholice fidei
 intentio observanda, ad optatum non possit pervenire
 effectum, nisi reges & principes & eorum subditi
 obedientiam subtrahant dicto domino Benedicto: Ea
 propter nos Deum tantummodo praeculis habentes, ac
 ecclesie suae integrationem debent efficacius procurare
 volentes, ac conservare sinceram voluntatem quam
 semper gessimus devote erga ecclesiam catholicam
 sacrosanciam, ejus incommodis, scandalis, & periculis
 obviam, & ad praedictam unionem citius valeamus;
 & facilius pervenire; habito super hoc deliberato
 consilio, & maturo cum tribus statibus nostri regni,
 ob hanc causam de mandato nostro & in nostra
 praesenti villa Sillensi convocatis, & personaliter
 congregatis; attendentes fore sanius atque salubrius
 ab obedientia praedicta recedere, quam prosequi,
 de consilio, assensu, & consensu praedictorum
 statuum, videlicet prelatorum, comitum, vicecomitum,
 baronum, procerum, militum, civium, aliorumque
 subditorum nostrorum, de praesenti eisdem domino
 Benedicto pro regno subditique nostris in ditione
 nostra ubilibet constitutis subtrahentem obedientiam,
 quam nos longe pro nostra persona fecimus, & fieri
 fecimus per praesentes dictam subtrahentem per totum
 regnum nostrum populis nostrae ditioni subditi publicari
 mandantes, & plenius observari: praecipientesque
 eisdem, & inhibentes ne de cetero dicto domino
 Benedicto tanquam Papae obedire, aut in aliquo
 parere audeant, seu praesumant, nec ejus bullas,
 aut alias quascumque litteras suas, seu officium
 suorum orinariorum aut delegatorum, collectorum,
 seu subcollectorum, intra ditionem nostram praesentatas,
 aut collectoribus seu subcollectoribus praedictis,
 seu quibusvis aliis personis de fructibus, redditibus,
 seu proventus ad cameram Apostolicam quomodocumque
 spectantibus respondere, praeterquam a illos, quos
 nos ad hoc duximus deputandos, cum nostrae intentionis
 existat, illos, nisi dumtaxat exceptis, quos in prosecutione
 unionis ecclesie expendere oportebit, unico. & ab
 universali ecclesia recepto summo Pontifici, per fideles
 personas integraliter reformare. Injungentes nihilominus
 & etiam ordinantes, quod omnes, & singuli qui
 beneficia ecclesiastica in regno, aut terris ditioni,
 aut dominio nostro subditi obtinent, quoscumque
 conditioni, aut status existant, etiam cardinalatus,
 aut Pontificali dignitate resurgant, in suis ecclesiis
 aut beneficiis resident: nullusque eo-

rum praefatum dominum Benedictum, aut ejus curiam
 sequi praesumat quovis modo commorari; alioquin
 per illos, quos ad colligendos fructus camerae Apostolicae
 duximus, ut praefertur, deputandos, omnes & singulos
 redditus beneficiorum quae obtinent, praecipimus
 arrestari, donec super hoc aliud duxerimus ordinandum.
 Etiam districtius inhibentes universis & singulis
 subditis nostris tam ecclesiasticis, quam saecularibus,
 etiam pontificali praesulgeant dignitate, vel nomine
 censeantur, nihil contra tenorem praesentium
 aliqui attentare, seu in aliquo contravenire
 praesumant, si penas graves cupiunt evadere.
 Mandamusque demum omnibus & singulis meritis,
 submeritis, justiciis juratis, ballivis, & aliis officialibus
 nostris; quatenus servato tenore hujusmodi, prout
 ad eorum quemlibet pertinebit, quoscumque apprehenderit,
 aut noverint aliquatenus contravenire, sub
 competenti custodia teneri faciant, neque super
 iis consultare non differant, facturi, deinde prout
 a nobis receperint in mandatis. In quorum omnium,
 & singulorum praemissorum testimonium sigillum
 impendi iussimus praesentibus apponendum, & per
 notarium publicum infra scriptum transcribendum &
 ligandum. Acta fuerunt haec f. Stella, die decima
 sexta mensis Julii, anno a Nativitate Domini mcccxxvi.
 praesentibus notabilibus viris & dominis Gaudedo de
 Navarra comite Cortensi, domino Joanne de Caruz
 vicecomite de Vayzium, domino Petro de Glano,
 & domino Bertrando de la Terra proceribus; domino
 Joanne de Liedena legum doctore, & pluribus aliis
 testibus ad praesentia vocatis specialiter & rogatis.
 Et ego Sancius de Croinde praedicti domini nostri
 regis secretarius in ejus majori curia & toto regno
 Navarria auctoritate regia notarius publicus, & juratus,
 qui praemissis omnibus & singulis, dum sic, ut
 praefertur, per dominum nostrum regem ageretur, &
 fierent, una cura praenominatis testibus praesens
 fui, eaque sic fieri, dici, mandari, & prohiberi
 vidi, & audivi, & in notam recepi: & exinde de
 mandato praefati domini regis praesens publicum
 instrumentum cum quodam interlineo, quod est supra
 vigesimam quintam lineam, ubi legitur, pro nostra
 persona, fideliter confeci, manuque propria scripsi,
 signoque meo solito signavi in testimonium praemissorum.

Subtractio comitis Fuxi.

Joannes Dei gratia Comes Fuxi. Universis Christi
 fidelibus tam praesentibus, quam futuris, notum
 facimus per praesentes, quod nos benigno, & filiali
 animo, ecclesie sacrosancie, heul nimium desolatae,
 scire causam cogitavimus, prout & nunc diligentius
 cogitamus, ut nos hic labor animo tam sincero suscipiamus,
 quam integra mente promptus est, cum vigilantissimo
 mentis intuitu pestem hanc schismaticam in Dei
 ecclesia firmissimis pro dolor! radicibus creiscere
 cerneremus, justissimo maxore, acerbissimoque dolore
 vehementer & diutius angebamur; ita ut nos
 ferventissima caritate flagrantem impulsu fuimus eidem
 minus praebere adjutores, salubri consultationi clericali
 quiescendo, viamque opportunam invenire cupientes,
 qua sequeretur unio desideratissima, sublato
 funditus schismate, inventaque practica electissima fere
 per omnes, videlicet ut contendentes in papatu
 huic verbo, Credo, beatissimum darent locum, cum
 domino Benedicto super hoc multisane multisque
 modis pro viribus laborantes, ut inde, teste Deo,
 pax tranquilla, & unio suae universali ecclesie
 redderetur: primo ad sacrum Concilium Constantiense
 oratores nostros, & demum nos in propria persona,
 & postea solemnem & majorem ambassatam
 nostram ad eundem dominum Benedictum destinando.
 Qui quidem in villa Perpiniani, & alibi una
 cum illustrissimis principibus, & meritis dominis
 regibus Romanorum & Arragonum, & ceteris
 dominis prelatibus ab his, qui congregati fuerant
 in praefato sacro Concilio destinatis, & quamp
 plurimis ambassatoribus regum Francie & Anglie,
 ac ceterorum aliorum Christianitatis principum,
 ex parte nostra per publicas schedulas eundem
 dominum Benedictum humiliter requisiverunt; ut
 attento quod dominus Angelus, alias Gregorius

M. M. d. m. f. Stella, die decima...

a. M. anno...

ANNO
CHRISTI
1416.M. ON
1416.

M. O. 1416.

M. M.
1416.

rius, & dominus Balthasar, alias Joannes, &c. *pro* Acaſione ſchiſmatis, ſeu cujuſcumque macula aut in-

in ſupradicta regia Navarra.

In quorum omnium & ſingulorum præmiſſorum teſtimonium ſigillum noſtrum impendens juſſimus præſentibus apponendum, & per notarium publicum inſcribendum, & ſignandum. Acta fuerunt a Ortheſii, die tertia Auguſti, anno Domini MCCCXVI. Præſentibus magnificis & potentibus viris dominis Arcaubaldo de Fuxo, domino de Novaliis, & Mattheo de Fuxo germanis militibus: Arnaldo de Albano canonico b Oloranenſi, bacallario in decretis, conſilario, & Joanne de Garſio, ſecretariis noſtris.

Et ego e Menealdus de Noſio, clericus diœceſis Conſtantienſis ſecretarius prædicti domini Comitum, notariusque publicus generalis in omnibus terris, & ditionibus ejuſdem domini Comitum, ad mandatum ejuſdem domini Comitum, me hic ſubſcripſi, & ſignum meum appoſui.

Sequitur decretum ſuſpenſionis ſententiarum, & proceſſuum in diverſis obedientiis.

M. ad
1416.

Sacrosancta Synodus Conſtantienſis, &c. Ut terræ que olim dominorum a obedientiæ per gratiam Dei ſimul ac unite in pace concordari, & ſincera caritate, ſine cujus radice fructus bonus non furgit vivere valeant, & conſerveri, omnes & ſingulos proceſſus, ſententias, & cenſuras eccleſiaſticas per quocumque iudices, commiſſarios, executores ab olim dicto Joanne, & aliis quibuſcumque deputatis ad quoruncumque inſtantiam contra quocumque, qui auctoritate dicti olim Gregorii mediate, vel immediate, quæcumque, ſeu qualiicumque beneficia eccleſiaſtica, in & ſub illuſtrium principum dilectorum eccleſiæ filiorum dominorum Ludovici comitis Palatini Rheni, &c. ac Joannis, Stephani, & Othonis Germanorum ſuorum Bavariz ducum & Henrici & VVilhelmi ducum Brunſvicenſium & Luneburgenſium, ac Hermanni, & Ludovici Langravioꝝum Haſſiæ dominiis aſſecuti ſunt, occasione huiusmodi beneficiorum emiſſas, latas, & fulminatas, & eorum effectum, & omnia & ſingula ex eis ſecuta tandem, donec per eandem Synodum, vel futurum ſummum Pontificem, ubi quando, & in quibus locis realis obedientiæ dicti olim Gregorii dici fuiſſe debeat, declarari contigerit, ſuſpendit & relaxat: ac quæcumque cauſas inter quocumque ſuper huiusmodi beneficiis coram quibuſcumque, & in quocumque ſtatu pendentes uſque ad dictam declarationem etiam ſimili modo ſuſpendit realiter, & cum effectu. Inhibens omnibus & ſingulis, etiam quæcumque præfulgeant dignitate, ne contra ſuſpenſionem, & relaxationem huiusmodi aliquid attentare præſumant. Ac decernens ex nunc irritum, & inane, ſi quid contra præmiſſa a quocumque quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Quid fuerit realis obedientia Gregorii XII. Papæ? Circa hoc tempus in Concilio explicata Quæſtio, in ſuperiori decreto demum memorata.

Ex M. Cæſareo Vindobonenſi Dorr.

Um queritur, Quid, quando, & ubi ſit vel dici debeat realis obedientia olim Domini Gregorii Papæ XII. in ſua obedientia nuncupati? Ut ad reſponſionem deveniatur, eſt advertendum quod iſta quæſtio videtur ſuborta propter unum Capitulum, a ſacrosancta Synodo Conſtantienſi, anno Domini MCCCXV. quarta die Julii in ſeſſione publica, quando dux obedientiæ, videlicet dicti olim Domini Gregorii & olim Domini Joannis XXIII. in ſua obedientia nuncupati, conjunctæ fuerunt & unite. Fuitque ceſſio dicti Domini Gregorii ſubſecuta. Inter cetera promulgatum, quo cavetur, quod dicta Synodus Conſtantienſis omnia & ſingula, per illum Dominum, qui dicebatur Gregorius XII. in ſua reali obedientia, apoſtolica auctoritate, mediate vel immediate, alias canonicè vel rationabiliter uſque tunc geſta, facta, diſpenſata, ordinata, conceſſa & inſtituta, ex certa ſcientia ratificavit, & ex ſuperabundanti curatela ad certitudinem boni approbavit atque firmavit, ſtatuens & ordinans, quod ex cauſa vel oc-

caſione ſchiſmatis, ſeu cujuſcumque macula aut inhabilitatis ex eo provenientis, non valeat infringi vel contra ea excipi, aut in dubium revocari, non obſtantibus diſpoſitionibus in contrarium facientibus quibuſcumque.

Aliis enim volentibus dicta verba, in ſua reali obedientia, intelligere vel interpretari ſit, aliis ſic: Prout unumquemque ſua ratio vel diſcretio, aut quandoque forſan affectio ducit vel trahit ad late vel ad ſtrictè intelligendum eadem: Dubium eſt extortum.

Ad quod taliter poteſt reſponderi, quod, ut locus ſit dicto Capitulo, & quantum ad eum intellectum ſufficit, realis obedientia dici aut cenſeri poteſt fuiſſe obedientiæ reſpectu rei habita ſeu recepta, & exhibita aut præſerta actualiter ſeu habitualiter, ſuumque effectum fortita.

B Dico, habita ſeu recepta: Quia capitulum loquitur de ſua obedientia, ſcilicet ſuperioris. Dico exhibita &c. Quia obedientia eſt relativa ad inferiori ad ſuperiorem. Dico reſpectu rei, ad differentiam perſonarum, præſertim ſingularium ſeu privatarum, non publicarum. Rem autem intelligo rempublicam ſpiritualem, ſeu eccleſiam, prout eccleſia particularis dicitur congregatio fidelium alicujus particularis diſtrictus, vel loci, civitatis, caſtri, oppidi, villæ, aut parochiæ. Cujus videlicet præſidentes ibidem rempublicam ſeu eccleſiam repræſentantes, & incolæ communiter, olim Domino Gregorio Papæ obediebant. Etiam poſito, quod aliqua particularis vel ſingularis aut privata perſona aut plures eidem non obediviſſent.

Vel poteſt dici brevius, dum queritur, quæ ſit obedientia realis? Reſpondetur, quod eſt obedientia effectualis aut univerſalis alicujus loci, diſtrictus, civitatis &c. Nam obedientia ſingularis aut particularis vel private perſone vel plurium, nullius autmodi eſt effectus in aliqua univerſitate, quamdiu manet in terris ſuis &c.

Quando autem & ubi debeat illa realis obedientia cenſeri vel dici fuiſſe, de quo forſan magis contenditur: Poteſt reſponderi, quod tunc & ibi ſuit realis obedientia olim Domini Gregorii, quando & ubi dictus Dominus Gregorius ſuit in poſſeſſione, vel quaſi, juridiſtionis Papalis, ſive in aliquo diſtrictu vel loco aut civitate, ſive in oppido, caſtro, villa aut parochia.

Vel clarius: Quando & ubi dictus Dominus Gregorius publice & communiter pro Romano Pontifice venerabatur, & ejuſ legatorum, nunciorum aut Commiſſariorum mandata tanquam apoſtolica recipiebantur, timebantur, & eis parebatur, alterius quoque pro Papa ſe gerentis mandata ſpernebantur & non curabantur ibi, & tunc realis cenſetur obedientia fuiſſe.

Hoc autem apparere potuit ex communi fama, ac ex diſpenſationibus, & aliis gratiis apoſtolicis, ibidem publice admiſſis vel reſuſatis. Et præſertim ex nominationibus publice factis in die Paraſceves, in orationibus, & in vigilia Paſchæ in hymno: Exultet nunc &c. & ſimilibus, nec non in ſermonibus quotidianis, in quibus nominatim pro Papa orare populus exhortabatur, ac etiam in citationibus, monitionibus & aliis mandatis ſive cenſuris eccleſiaſticis, apoſtolica auctoritate fulminatis, vel emiſſis, admiſſis vel expulſis.

Verum, ut opiniones ſeu phantaſiæ aliquorum clarius declarentur, dici poteſt, quod iſta obedientia realis potuit eſſe vel fuiſſe magna, major vel maxima, aut parva, minor vel minima. Et in qualibet illarum pro ſua qualitate idem juris cenſetur ex paritate rationis quoad effectum dicti capituli conſequendum.

Potuit itaque eſſe vel fuiſſe magna, ut in una civitate, & diœceſi per totum: Major, in aliqua parte, provincia tota: Maxima, ut in Chriſtianitate tota: Parva, ut in civitate ſola: Minor, ut in caſtro, oppido vel villa: Minima, ut in una ſola parochia.

Et in quocumque illorum fuerint, fortiri debet effectum capitulum memoratum.

Hæc creditur & præſumenda eſſe fuiſſe intentio deputatorum, dictum capitulum concipientium, imo totius ſacri Concilii ſtatuentis.

Quod

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1516.

Quod autem hoc sit verum, probatur aliquibus rationibus, facti, & juris, qua inferius suble-

Et primo, in facto, notorium est, quod nedum provinciae aut civitates vel dioeceses fuerunt in schismate primario ab invicem divisae quoad obedientias quondam domini Urbani Papae VI. & Clementis VII. hinc inde nominatorum: Sed etiam inter se in pluribus locis, castris & castro, villa & villa, parochia a parochia, in eadem dioecesi, & quandoque in eadem civitate, vel in eodem castro, oppido aut villa, fuerunt parochiae divisae, prout fuit in provinciis Moguntina, Colonia, Trivirrensi, Remensi & Bituntinensi, atque in dioecibus Colonia, Trevirensibus quoad dominium seu territorium comitatibus Clevensis, Trevirensibus quoad partem Comitatus Luzelburgensis & ducatus Locharingiae, Constantiensis, Lautanensis, Curienensis & Basileensis, quoad dominium Ducis Austriae, atque Comitatus Sabaudiae, Tornacensis, quoad partem Flandriae, & Cameracensis, quoad partem Brabantiae, atque Leodiensis, secundum alterationes ipsas factas diversimode successive. Et verisimile est, quod in confiniis dominorum Regum Franciae & Angliae circa mare, aliorumque Regum & Principum seu magnatum diversarum obedientiarum in peritque locis similis divisio habebatur. Et hoc non solum obedientiarum diversarum ab invicem, sed etiam in aliquibus locis neutralitate vel subordinatione ab utraque obedientia divisarum. Hoc autem non dicitur, habito respectu ad personas, sed ad loca, civitates, territoria, vel etiam parochias, quarum respectu realitas seu effectualitas attendi potest. Licet enim Parisiis fuerit realis obedientia quondam Clementis VII. multae tamen fuerunt ibi particulares personae studentes & alii de obedientia quondam domini Urbani. Et sic alibi fuit in multis civitatibus, villis, castris, oppidis & parochiis & e contra. Et quamvis tunc non esset usitatum vocabulum illud realis quoad obedientiam nominandam, prout patet ex supradictis: tamen habebatur respectus ad rem, & non personas, etiam in simplici obedientia nominanda.

Nec ab aliqua inconsideratione diversarum obedientiarum crederetur habitus fuisse respectus ad personas singulares, vel ultra, aut extra tempus, res aut loca, videlicet civitates, castra &c. ubi & quando dictorum contendendum aliquis fuerit in possessione vel quasi jurisdictionis spiritualis; Idcirco etiam in Concilio Pisano, dum aliqua facta duorum tunc contendendum ratificarentur & approbarentur, fuerunt inter cetera posita ista verba, videlicet: Temporibus & locis, in quibus eidem realiter & libere obedientia praestabatur, prout in capitulis statutorum dicti Concilii reperitur. Non est autem verisimile, quod mens illius Concilii fuerit tunc solum providere provinciis & civitatibus ab invicem divisis, prout opus erat. Alloquin infinita de huiusmodi restarent in obedientia olim domini Joannis, vel saltem usque ad praesens Concilium restarent providenda, quibus tamen Pisani Concilium crediderat providisse. Sed certum est, quod ita in praesatis provinciis & dioecibus d. h. Pisano adherentibus fuit a tempore Pisani Concilii & antea, quaecumque & ubicumque de una obedientia in aliam fuit tranivolatam, prout pluries & in multis locis dignoscitur contigisse, irrefragabiliter observatum, quod etiam in minimis plebiculis gesta alias rationabiliter fuerunt confirmata seu approbata. Minime ergo iuncturanda, quae certam interpretationem tantotempore habuerunt, &c.

Item, tempore conceptionis dictorum capitulorum in Concilio Constantiensi, dum de praedicto capitulo collectio heret inter deputatos, fuit clare dictum, quod in civitatibus Coloniae & Moguntinae fuissent & essent plures particulae personarum de obedientia olim domini Gregorii. Et talis particularis obedientia fuit reputata personalis. Quia praesidentes illis civitatibus & communiter incolae earum fuerunt de alia obedientia. Unde, ne impetrationes talium personarum particularium possent praedicare aliquibus aliis in civitate.

Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO
CHRISTI
1516.

in aliis similibus casibus, quin potius ut dicta ratificatio seu approbatio haberet respectum ad rem, videlicet civitatem vel castrum &c. Et ut illustribus dominis, Ludovico, Comiti Palatino, & fratribus eius, Ducibus Bavariae, nec non Henrico & Bernardo, Brunsvicensium Ducibus, & Landgravibus Hassiae, atque insignifico Carolo de Malacensis, & eorum subditis, provideretur: De quibus fuit tunc clare dictum & manifestatum, quod multa habuerunt castra, villas & territoria in diversis provinciis, & dioecibus, Moguntinensi & aliis, tunc inter se nominatis, quarum tum Praetules ac etiam Macrotales sive civitates essent de aliis obedientiis extra territoria eorum: Et ne etiam gratia illis vel aliis a domino Gregorio concessa se extendere ultra territoria, aut forte essent concessa extra territoria sua obedientia: Ideo dicta verba habebant, in Pisis aliquantulum simile factum esse, & ad instar illius voluerunt omnibus sinceris mentibus rationabiliter providere. Fuit etiam tunc dictum, quod quamvis per huiusmodi ratificationem adeo & tam multis singularibus personis praedicaretur in privatis iuribus suis, propter hoc tamen non esset tantum bonum, obque ista pax & unio publica omittenda. De quibus & aliis supradictis credendum, reverendissimos dominos, Patriarcham nunc Vice-Camerarium, Turonensem, qui multum rationabiliter loquebatur, Mediolanensem, Viennensem, Rigensem & Gneanensem Archiepiscopos, Bathonensem, Sarisburiensem, Gebenensem, Dolensem, Concordiensem & Tholonensem Episcopos, qui ut plurimum cum aliis ad hoc fuerunt deputati, verosimiliter recordari.

Possent etiam dici, quod consideratio communi modo loquendi, de obedientia, quae a tempore schismatis inolevit, verbum reale in nullo respicit, vel qualificat verbum obedientia, vel eius significatum, sed est potius expressivum eius, quod alias per verbum obedientia debet intelligi juris interpretatione, in casu nostro, quia verba sunt cum effectu intelligenda. Et ita videtur practicum esse, prout ex supra & infra scriptis elicitur satis clare. Et sic addere verbum reale, est modus loquendi iuri conformis. Sicut dicitur quis etiam in reali possessione, vel tacere realem possessionem, vel traditionem aut solutionem, vel mutuum reale &c. Et tamen in istis & similibus realitas nihil aut modicum superaddit, sed quandoque solum excludit fictionem. Praeterea si licuit, & subventum est tribus civitatibus de provincia Trevirensi, videlicet Metensi, Verdunensi & Tullensi, & parti ipsius dioeceseos Trevirensis, quod non sequebantur suum Metropolitanum cum clero suo, & similiter in multis partibus aliarum dioecesium, quae tam hinc quam inde non sunt secutae Metropolitanum, imo nec Episcopos, ut superius est deductum: Cur non licuerit, ut subventum sit similiter in casu isto, maxime, ubi duae obedientiae sunt ad paria & non ad imparia per Concilium iudicatae, prout ex multis verbis capitulorum clare apparet, videlicet, dum dicitur per Concilium, ut istae duae obedientiae, una alteri, & altera alteri conjungantur: Et alibi, salvo honore utriusque obedientiae, quae verba & similia pluries repetuntur.

Ex quibus & similibus apparet, quod cum illis de obedientia domini olim Gregorii, non tanquam eum reductis vel conjunctis, ut aliqui molientur, sed potius tanquam cum pacis & unionis reparatoribus, & quantum in eis fuit, factoribus, vel ad minus cum ceteris pari passu ambulantiis, piissime est agendum. Suntque verba in tam favorabili materia, praesertim consideratis finibus istis, praeterrarum displicentiarum sedationibus, & linguarum mordentium iustis sanationibus & refrenationibus, ac super omnia publica utilitate, iustissime interpretanda & amplianda, nec ullatenus restringenda, maxime, quia per latam interpretationem scrupulus tollitur, & conscientiae magis tranquillatur, quam per strictam. Et sacri Concilii decus & honor magis vertatur in lata interpretatione, ut pacis iustitiae, quam in stricta, per quam pacis & conventionibus Concilii derogatur.

Quo

Quod

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

Quod autem dicta interpretatio sit etiam juris conformis, imo de jure taliter & non aliter faciendi, satis patere potest cuilibet intelligenti, tam in obligationibus, quam in actionibus & in exceptionibus, servitutibus, muneribus, privilegiis, & aliis, quæ in utroque jure reperiuntur, per reale & personale distincta, nec non interdictis ecclesiasticis, quæ licet non ita clare per hujusmodi distinguantur, tamen considerata doctrina inter speciale seu locale interdictum & generale, aliqualiter prædictis assimilantur. Hæc enim omnia ideo ibi seu tunc dicuntur realia, quia ubi & quando effectum suum sortiuntur, habito respectu plus ad rem, seu ad locum, quam ad personam. Et quamvis forsitan non adeo clare reperiuntur obedientia personalis & realis distincte in jure scripto, tamen consideratis juribus & Doctorum notis, de acquirenda, retinenda & recuperanda possessione jurium, sive rerum incorporalium, præsertim jurisdictionis & simillium, loquentibus, hæc doctrina satis juridica, maxime in casu, qui a Juris Doctoribus non est clare comprehensus, sed est rarus & fere inauditus, sinistris affectionibus cessantibus reperietur.

Item, cum in obedientia gradus assignent a superioribus ad inferiores, & in omni inferiorum obedientia præsupponi debeat communitio & gratia sedis apostolicæ, mirum est, quod aliqui volunt, quod in obedientia Papæ exhibenda ad Archiepiscopum seu Metropolitanum respectus principaliter sit habendus, ut secundum eos ibi & tunc solum dicatur fuisse realis obedientia, ubi & quando Archiepiscopus obedivit. Quasi non liceat subito jussu Papæ secundum suam conscientiam rationabiliter obedire, nisi quatenus Archiepiscopus distaverit faciendum. Si enim realitas ista obedientiæ penes aliquam personam Papæ inferiorem ponderari deberet, hæc potius esset Episcopi vel Primatus immediati in sua diocesi, quam Archiepiscopi in provincia reputanda. Considerato quod Archiepiscopi non nisi in certis casibus jurisdictionem habent in subditos Episcoporum, Episcopi vero semper. Quodque Episcopi a centum annis & ultra semper fuerunt immediate Papæ obligati per confirmationem ab eo receptam, & juramentum præstitum sicut Archiepiscopi. Et ultra hoc certum est, quod jam diu cessarunt Concilia provincialia in multis partibus, præsertim Alemanniæ, confirmationes & visitationes Archiepiscoporum, & alia antiquæ observantiæ non frequentantur, adeo, quod paucus vel nullus ad Archiepiscopos, nisi in suis diocesis, & satisfarato, in appellationum casibus, jam multo tempore habitus est respectus.

Considerandum etiam est, quod papalis jurisdictionis, tam contentiosa quam voluntaria, a centum annis & pluribus circiter, fuerit in subditos Episcoporum & Archiepiscoporum, nedom in civitatibus, sed etiam in castris, oppidis & villis, imo frequenter in minimis parochiis magis, exercita æquanter, quam temporibus antiquis. Nec ergo mirum, si etiam quandoque in parvis parochiis præter Episcopum, vel ad minus Archiepiscopum, ad Papam habeatur respectus. Dico vel ad minus Archiepiscopum, qua fateor decere, & juris esse, quod in novitatibus circa hujusmodi acceptandis vel inchoandis, saltem consulatur Episcopus, vel requiratur, sibi que deferatur, in quantum jussu Papæ voluerit rationabiliter obedire. Sed valde secus est in casu nostro. Nam dominus olim Gregorius potius remansit in possessione, continuando eandem & retinendo in dominiis Principum præfatorum, quam ipsi Principes, vel eorum subditi aliqui circa papatum innovaverunt. Remanserunt namque in terminis prioribus, ab Urbano VI. imo a Gregorio XI. a tempore unionis inchoando, & per successores veniendo usque ad tempora Concilii nunc instantis in civitate Constantiensis, &c.

Quod si forte præterendant aliqui, subditos se qui debuissent Archiepiscopos, vel etiam Episcopos adherentes Concilio Pisano, cum jam secundum eos res fuerit judicata &c. Advertant isti, quod quia post Pisanum Concilium nondum erant omnes prolixitates tam juris quam facti enodatas,

imo nonnullæ forsitan majores prioribus surrexerunt: Idcirco Deo operante sacrum Concilium Constantiense ad viam cessionis, non obstantibus gestis Pisanis, iterato voluit devenire. Quam quia olim Joannes XXIII. nominatus pro se noluit acceptare, sed de facto fugiendo refutavit, licet illa concurrerent, tamen ideo maxime de cathedra ejectus fuit. Etiam talia, ut præmittitur, præterentes, reincludunt in disputationem jam scriptam, volentes videlicet plus unam obedientiam iustificare quam alteram. Cum tamen, ut præscribitur, illæ duæ obedientiæ ad paria sint judicatas.

Denique videantur bene capitula conjunctionis obedientiarum olim Domini Joannis, & olim domini Gregorii ex una, & olim domini Benedicti, parte ex altera, & ex illis indubie per præfatoram reperietur effectualis interpretatio verborum, de quibus est questio, & præsertim in 3. 4. & 5. capitulis Narbonæ conclusis consideratis limitibus Regum & Comitatum obedientiæ olim Benedicti, qui etiam fuerunt quandoque in eadem diocesi divisi. Considerato etiam, quod cum illa obedientia clare per Concilium est convenum quod nullus habeatur respectus ad processus Pisanos, seu aliqua gesta ibidem. Cur ergo Gregoriana obedientia, quæ præcessit, quantum in ea fuit, dando pacem Ecclesiæ, imo quasi ab initio Constantiensis Concilii semper se eidem submitit, & in omnibus conformavit, strictiores & præjudicialiores interpretationes sortiri deberet, quam alii, quoad hoc non prohibuit; & ultimo venientes. Non enim causandum foret, aut murmurandum Gregorianis, si postremo venientes tantundem reciperent, quam qui venerant ante. Sed si postremi in uno eodemque casu & respectu præponuntur & honorantur & Gregoriani, quod absit, vituperantur & perstringuntur, atque præjudicium patiuntur, tunc non prohibet evangelium murmurare, &c.

Ultimo, si liceret ponere os in cælum, & utcumque spiritualia dijudicare, quid mirum, quod Episcopi aut alii Prælati inferiores, vel etiam Principes, aut potestates seculares, Deo devoti & religiosi, videntes, aliquos Archiepiscopos aut alios Præsules, ut cum pace multorum Deo amabilium Prælatorum sermo fiat, quæ sua sunt, & non quæ Jesu Christi, querere, secularibus negotiis se die noctuque implicare, spiritualia abjicere, Sedem apostolicam nihil aut modicum revereri, imo ut Sedes ipsa & ejus jurisdictio super eos deprimatur intendere, & de commissa sibi provincia vel diocesi non nisi temporale lucrum vel commodum procurare, sibi cogitant & suis subditis per aliam viam salubriter providere. Maxime, ubi de schismate agitur, in cujus casu etiam inferiores Prælati & seculares Principes, tempore novissimi schismatis nondum ad plenum sedati, Reges & Principes ac potestates seculares, in qualibet trium obedientiarum, majora & plura effectualiter constat operatos esse, quam Archiepiscopos, Primates, aut Prælatos alios spirituales. Utinam per hos, vel illos aut alios quoscumque semel largiretur Altissimus dare pacem Ecclesiæ in diebus nostris, & propter gloriam sui nominis Christi fideles ab infinitis calamitatibus & tormentis misericorditer liberare. Amen.

S E S S I O XXII.

Ex prima editione.

De unione Amhaxiatorum Regis
Arragonum.

Die Jovis decimaquinta mensis Obobris, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto, indictione nona, fuit celebrata sessio generalis in majori Ecclesia Constantiensis, ad hoc specialiter deputata; & reverendissimus pater dominus Bartholomæus Archiepiscopus Mediolanensis schedulam tenoris subsequentiæ legit & publicavit.

Decre-

ANNO CHRISTI 1416.

Decretum locationis Ambaxiatorum Regis Arragonum.

A continentur, talis, est: Misericordia divina episcopi, etc. Post lecturam vero prelati dominus Archiepiscopus Mediolanensis premissas litteras convocatorias legit alta voce, in dicto ambone existens.

ANNO CHRISTI 1416.

Sacrosancta Synodus Constantiensis considerans, quod ad suam & suorum ad hoc deputatorum instantiam, oratores carissimorum Ecclesie filiorum Jacobi & Joana, Regis & regina Jerusalem & Sicilia illustrium, requisiti fuerunt, ut quoniam expectantur oratores carissimi Ecclesie filii regis Castellae & Legionis illustris hic ad Synodum venturi, ad persolvendum cum ipsa Synodo Ecclesie unionem; placeret eisdem oratoribus dictorum Regis & Reginae, dimittere locum, quem in loco sessionis tunc tenent, tantquam qui eisdem Oratoribus dicti Regis Castellae venientibus deberentur: & durante presenti concilio, vadant ad partem suam immediatam post Ambaxiatores etiam carissimi filii Regis Angliae illustris. Ideo eadem Synodus decernit & statuit, quod ob hoc, seu veniant, seu non veniant dicti Oratores Regis Castellae, non praejudicatur eisdem Regis & Reginae & eorum Regnis, nec dictis Oratoribus suis eorum nomine, aut aliis quibuscumque, quoad locum & honorem, qui sibi in hac synodo debentur, tam in sessionibus, quam in processionibus & in aliis quibuscumque. Et si contingat, quod medio tempore ante adventum Oratorum dicti Regis Castellae, aliquis vel aliqui Oratores alterius Regis sederent in loco predicto, ambaxiatoribus dictorum Regis Jacobi & Joana Reginae dimisso; declarat eadem sancta Synodus, quod hoc erat de tolerantia, permissione & gratia, & pro hac vice dumtaxat; & quod per hoc illi vel illis nullum jus acquiratur ex sessione predicta, nec praejudicatur dictis ambaxiatoribus Regis & Reginae predictorum, & regnis, ac processionibus, vel aliis aliis, qui concurrerant in hac synodo.

Post hac autem reverendus dominus magister Antonius Taxal generalis ordinis beatae Mariae de Mercede, in dicto ambone existens, legit schedulam tenoris subsequens.

Schedula lecta per ambaxiatores Regis Arragonum.

Nos Joannes Raimundi Floch comes Cariona, frater Antonius Taxal sacra paginae magister, generalis ordinis beatae Mariae de mercede, Raimundus a Xatmar miles, Sperans in Deo Cardone jurisperitus, Gundisalvus Garza de sancta Maria decretorum, & Michael de Navero utriusque juris doctor, oratores & Procuratores illustrissimi principis & domini nostri domini Alphonsi Regis Arragonum, &c. volentes & intendentes adimplere conventionem Narbonae initam inter serenissimum principem & dominum, dominum Sigismundum Romanorum & Hungariae regem, & procuratores, nuncios & legatos presentis congregationis Constantiensis ex una; & etiam Oratores & Procuratores ac nuncios dominorum regum Castellae, Arragonum & Navarrae, necnon illustrium principum dominorum Fuxi & Armaniaci comitum ex alia partibus; presentavimus nos in hoc loco coram paternitatibus vestris, offerentes nos ad consequendam dictam conventionem, & omnia, & singula contenta in ea. Et sic nunc attendentes, quod in primo capitulo dictae conventionis continetur, quod convocatio fiat per prelatos ceterosque viros ecclesiasticos huius congregationis, per litteras quas dirigantur ad dominos principes & alios de obedientia domini Benedicti Papae decimotertii quondam nominati, & vice versa, quod prefati domini Reges & principes de obedientia dicti domini Benedicti faciant per litteras convocatorias ad vos praeominatos prelatos, ceterosque dominos de congregatione presenti, vel per suos ambaxiatores vel Procuratores mittendos, vos hic in Constantia congregatos convocabunt: & attendite etiam quod convocatorum littera pro parte vestra dicto domino regi Arragonum presentatae fuerunt, volumus & nos satisfacere dicto capitulo, cuius tenor, quantum ad litteras convocatorias quae in eo Concil. General. Tom. XXVII.

Litterae convocatoriae.

Misericordia divina Episcopi, Presbyteri, diaconi, Cardinales: patriarchae, Archiepiscopi, prelati, & ceteri in Constantia Provinciae Moguntinensis in Christi nomine congregati; illustri Principi Ferdinando Dei gratia Arragonum & Siciliae Regi, salutem & ecclesiasticam unionem feliciter intueri.

Quamquam misericordiae Domini neque mensuram ponere, neque ejusdem tempora desinere possumus; in dies attamen, quos diligit, castigans, Beomperum habemus, quod fecerit; ut in tentatione proventum faciat, & probatos ampliori retributione prosequatur. Ipse siquidem permittente, a triginta octo annis & amplius populus ejusdem peculiaris, qui Christiano nomine gloriamur, assiduis sumis pedifero & execrabili schismate presentis, cuius occasione omnium pene vivendi modorum status confusus est. Ut cessaret angelus percussus, Altissimum exoravimus, & indefesse ad id iudices nostros & animos optavimus: propitiatur populo suo misericors Dominus, deprecamur, & secundum altitudinem caeli a terra corroboret misericordiam suam super timentes se. Unde quamquam varios perpeffimus pro pace Ecclesiae consequenda labores, & per anni circulum & ultra circa hoc vacavimus, nondum venit dies Domini, in qua pace frui optabamus, verum appropinquat: speramus in eius auxilio, quia arthas ipsius reperimus. Nam Dominus, qui Gregorius duodecimus in sua obedientia dicebatur, sua sponte cessit: sic & dominus, qui Joannes XIII, dicebatur, facere voluit, atque fecit. Ut autem hoc idem faceret dominus Petrus de Luna, qui Benedictus decimotertius in sua obedientia nominatur, legatos & nuncios nostros ad serenitatem vestram, & ipsum cum serenissimo Romanorum rege venerabiles & reverendos patres, & doctissimos viros archiepiscopum Turonensem, & alios collegas destinaveramus. Qui quidem dominus Petrus admonitus, rogatus, exortatus & requisitus humiliter, apte, debite & iudice, confessionem per ipsum iure divino pecciter & humano & alia multipliciter debuimus facere noluit, sed hucusque distulit atque differi in totius Ecclesiae scandalum, ac populi Christiani iacturam & animae suae detrimentum. Quam quidem confessionem ut faceret, per vos fuit dictus dominus Petrus de Luna requisitus pluries per principes & comites notabiles obedientiae suae. Idcirco ut filii per matrem suam compatiuntur, nitimur, & quantum in nobis est nisi sumus pacem predictam obtinere, & animos virtuosorum virorum ad hoc allicere: quatenus in illo, qui est verus Ecclesiae sponsus, congregati in unum simul, matrem Ecclesiam divisam uniamus; & indecentia qualibet qua dicti schismatis occasione pullularunt, tollamus, & de medio auferamus. Hinc serenitatem vestram obsecramus per viscera misericordiae Dei nostri, & per asperitatem sui pretiosissimi sanguinis, & per pretium redemptionis nostrae evocamus, requirimus & monemus, quatenus ob Dei nostri reverentiam ad tractandum una nobiscum super infra scriptis veniatis, & subditos vestros, qui possunt & debeant conciliis generalibus interesse, quos una vobiscum presentibus convocamus, monemus; inducatis, & eisdem auctoritate a Deo vobis tradita, quam potestatis culmina intra Ecclesiam principatus proprio decore levatis, & de eadem reddiduri estis rationem, juxta dispositionem vobis tradita modum convocatis, ut infra tres menses immediate sequentes, presentationem Perpiniensi aut Barcinensi de presentibus faciendam, concordatam in capitulis die decimotertio Decembris proximo lapsi Narbone super materia unionis firmatis; (de qua quidam presentatione certificabimini in Constantia:) compareatis ad schisma sedandum, unionem Ecclesiae procurandam, reformationem etiam ipsius Ecclesiae tam in caput quam

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

in membris complendam, & dejectionem dicti Bene-
dicti effectualiter faciendam, & ad electionem futu-
ri Romani Pontificis procedendum, ac pro aliis cau-
sis & rationibus, quae ad generale Concilium de iu-
re pertinent & spectant. Per hoc enim populum
quem Christus suo sanguine pretioso acquisivit, in
unum ovile ad gloriam aeternam consequendam, apta
mente, ac debitum Deo & Ecclesiae matri nostrae
reddidit, aeternaque retributionis premia consequi
poteritis.

Datum & actum Constantiae in Ecclesia Cathedra-
li dicti loci, in qua pro praemissis fueramus congre-
gati secundo Nonas februarii, anno a Nativitate
Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto, A-
postolica Sede vacante.

Postquam autem praefatus Archiepiscopus suam lectu-
ram complevisset, Ambaxiatores dicti Regis Aragonum
volentes satisfacere dicto capitulo, dixerunt per orga-
num praefati Magistri Antonii Taxal, ut sequitur:

Nos oratores & procuratores illustrissimi principis
domini Alphonsi, domini nostri Regis Aragonum, &c.
convocamus vos omnes prelatos, & ceteros dominos
de hac congregatione, iuxta tenorem dicti capituli.

Deinde prelati, & ceteri in ipsa congregatione
existentes, per organum dicti Archiepiscopi Medio-
laniensis responderunt in hunc modum:

Nos miseratione divina Episcopi, Presbyteri &
diaconi Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi, Epi-
scopi, prelati, & ceteri hic congregati, dictam con-
vocationem acceptamus, & offerimus nos paratos sine
dilatione quacumque ad procedendum ad ulteriora. Et
insuper requirimus vos oratores & procuratores praedi-
ctos, quatenus ad unionem faciendam nobiscum pro-
cedatis iuxta tenorem tertii capituli conventionis praedi-
ctae, quod incipit: Tertio, quod praefatis de obedi-
entia domini Benedicti, &c. Oratores vero Regis
Aragonum responderunt per organum dicti domini
Antonii Taxal, dicentes: Nos oratores & procura-
tores praedicti, dicto nomine unimus nos vobis iuxta
tenorem capituli antedicti. Mox domini prelati & cete-
ri dixerunt, & responderunt per organum domini Barto-
lomei Archiepiscopi Mediolaniensis, ut sequitur:

Nos miseratione divina Episcopi, Presbyteri &
diaconi Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi, Prae-
lati, & ceteri hic congregati, supra dictam unionem
vestram acceptamus, & e converso nos vobis procu-
ratoribus praedictis dicto nomine iuxta tenorem dicti
capituli unimus. Et sic tam prelati, quam Ambaxia-
tores praedicti dixerunt submissa voce: In nomine
Patris & Filii & Spiritus Sancti. Et super praemissis
petierunt instrumentum & instrumenta hinc inde. Et
praesidentes pro nationibus, ac Cardinalis Osiensis
pro collegio Cardinalium, responderunt, Placet.

Quibus sic peractis, praefati domini Ambaxiatores
Regis Aragonum descenderunt ambonem, & recitavit
in scanno, in quo sedebant Ambaxiatores Regis Fran-
ciae. Et interpositi fuerunt inter eosdem in hunc mo-
dum. Primo enim in primo loco sedebat egregius vir
Joannes de Gersono cancellarius Ecclesiae Parisien-
sis, sacre Theologiae professor, Ambaxiator Franco-
rum Regis. Et post eum sedebat dominus Joannes
Raimundus Floch comes Cardona, Ambaxiator Ar-
ragonum Regis, & sic de singulis.

Quibus sic ordinatis, & in bona concordia comple-
tis, reverendissimi domini Cardinales ac ceteri domi-
ni ac prelati pluvialibus se induerunt, mitras capi-
tus imponentes: & reverendissimus pater dominus
Joannes Episcopus Osiensis sanctae Romanae Ecclesiae
Cardinales, in eadem sessione praesidens existens, as-
sumptis secum diacono & subdiacono, & aliis, ut
est moris; diaconus dixit alta voce cantando. Ora-
te. Et hoc dicto, omnes genibus flexis per aliquod
tempus intervallum oraverunt, &c. omnibusque ca-
rimonis completis solemniter, prout est de more alia-
rum sessionum, lectoque Evangelio, Hoc est praec-
ptum meum, ut diligatis invicem, Archiepiscopus
Mediolaniensis legit decreta & capitula sequentia.

Ex concessu vocum Ambaxiatorum Regis Arra-
gonum.

Scrosancta Generalis Synodus Constantiensis in Spi-
ritu Sancto legitime congregata, ex certa scientia
& etiam certis ex causis animos dictae Synodi specia-

littera moventibus, pro bono pacis & unionis redin-
tegranda in Ecclesia sancta Dei, statuit & decernit,
ac praeter semper protestatione infra scripta, quam in
omnibus infra scriptis capitulis. & in singulis eorum
partibus voluit habere pro repetita, liberaliter con-
cedit dictis Ecclesiae filiis, nobilibus, religiosis &
egregiis viris Joanni Ruymonde Floch Cardona Co-
miti, fratri Antonio Taxal sacrae palacie Magistro,
Generali ordinis beatae Mariae de Mercede, & Rai-
mundo de Xantim militi, Sperranti-in-Deo Cardona
jurisperito, Gundisalvo Gayza de sancta Maria de-
cretorum, & Michaeli de Navars utriusque juris,
Doctoribus, oratoribus, procuratoribus, Ambaxia-
toribus & consiliariis clarissimi ipsius Ecclesiae filii
Alphonsi Regis Aragonum illustris; & pro majori
robore & firmitate cum dictis oratoribus praesenti-
bus convenit ac paciscitur, quod oratores praefati
praesentes, & alii venturi oratores ejusdem Regis,
hic durante Concilio, & pro hoc vice tantum, ten-
tam habeant vocem, tanta virtutis & auctoritatis,
quanta essent voces omnium prelatorum, ecclesiasti-
carumque personarum, regnorum & terrarum ipsius
Regis, quae possidet citra & ultra mare, quae ad
Generale Concilium sunt assueti vocari; & hoc in
hac natione Hispanica in qua erunt: quodque per
hoc Concilium expediantur negotia per nationes, iux-
ta modum qui in praesenti Concilio ballenus observa-
tus est.

Item, quod a clarissimi Ecclesiae filii, Reges Castel-
lae, Portugalliae, & Navarra illustres, habeant
eamdem gratiam, quae etiam ex nunc intelligitur con-
cessa; in quantum ipsi vel procuratores eorum habere
eam voluerint; ipsi tamen Regibus Castelle & Na-
varra observantibus capitula in civitate Narbonensi
inter clarissimum Ecclesiae filium Sigismundum Ro-
manorum & Hungariae Regem illustrem, & dilectos
etiam ipsius Ecclesiae filios, procuratores & nuncios
dictae Synodi ex una; & procuratores & oratores
praedictorum Regum Castelle, Aragonum & Navar-
rae, & dilectorum Ecclesiae filiorum Fuxi & Arme-
niaci comitum partibus ex altera, concordata.

Item, quod praedicta concessio valeat pro prelati-
s & personis Ecclesiasticis praedictis, tunc a Concilio
absentibus. Item solemniter protestatur, quod praedi-
cta concessio atque statuta, decreta, conventiones,
& pacta huiusmodi omnino intelligantur facta sine
aliquo praedictorum capitulorum praedictorum, in dicta
civitate Narbonensi concordatorum: quibus capitulis
concordatis ac concordia dicta sancta Synodus omni-
no stare intendit, nec ab eis in toto vel in parte re-
cedere; & ita in praesentia oratorum praedictorum
solemniter protestatur.

Subsequenter idem Archiepiscopus legit in ambo-
ne quae sequuntur.

Scrosancta Generalis Synodus Constantiensis, in
Spiritu Sancto legitime congregata, viso & con-
siderato capitulo secundo ex capitulis Narbonensibus,
inter clarissimum Ecclesiae filium Sigismundum Roma-
norum & Hungariae, &c. Regem illustrem, & dile-
ctos etiam ecclesiae filios, procuratores & nuncios
dictae Synodi ex una; & procuratores & oratores
clarissimorum dictae Ecclesiae filiorum, Castelle, Ar-
ragonum & Navarra Regum illustrium, & dilecto-
rum Ecclesiae filiorum Fuxi & Armeniaci comitum
partibus ex altera, concordatis, quod incipit: Se-
cundo, quod dictae convocationes hanc, &c. Deinde
Eratito dicto capitulo legebat haec verba; videlicet:

Volens in omnibus observare dictum capitulum,
promittit, ratum habet, securat, & specialiter con-
firmat ac noviter firmat, ac statuit & decernit in
omnibus & per omnia, prout in dicto capitulo con-
tinetur. Viso etiam quarto capitulo dictorum capitu-
lorum, quod incipit: Quarto, quod per dictum unien-
dum Concilium, &c. abolet, tollit, annullat eadem
sancta Synodus quoscumque processus, sententias, or-
dinationes, statuta & penas, ut in dicto capitulo
quarto supra descripto continetur, usque ibi. Et
quod ratuatur, &c.

Item, statuit eadem sancta Synodus, quod nunquam
de cetero ratione vel occasione dicti schismatis aut
adhesionis dicti domini Benedicti, & sui praedeces-
soris domini Clementis, possit contra dictos Ro-
ges,

M. ca. l. l. m.

M. ca. l. l. m.

ANNO CHRISTI 1416.

Res. principes, & alios de obedientia dicti Benedicti A Collectione Barberianae, & duobus mff. Germanis. ANNO CHRISTI 1416.

quomodolibet procedi in iudicio vel extra, ut in suo dicti capituli quarti supra descripti continetur. Viso-
tiam quinto capitulo, quod incipit: Quinto, quod per dictum formandum capitulum & Concilium; &c. eadem sancta Synodus approbat, laudat, confirmat, & meliori modo quo fieri potest, plenissime firmat omnes & singula dispensationes, gratias & concessiones factas per dominum Benedictum predictum quibusvis personis sua obedientia, de quibusvis dignitatibus, ut in dicto quinto capitulo continetur; usque in diem prima requisitionis facta eidem domino Benedicto per Reges & principes sua obedientia, ut in ipso capitulo continetur. Viso etiam undecimo capitulo, quod incipit: Undecimo, quod dicitur dominus Rex, &c. Et attendo quod dicitur in dicto undecimo capitulo ibi: Et quod in prima sessione dicta Sancta Synodus, &c. facta, concedit, statuit & ordinat in omnibus & per omnia, prout in dicto undecimo capitulo continetur.

Omnia praemissa tam praelati, ceterique notabiles viri sessioni interessentes, quam oratores saepe facti, expresse iuraverunt. Iuramenta autem praedicta nomen Concilii & aliorum quorum intererat, de ipsius Concilii mandato requisiverunt & receperunt, & reverendi patres domini Jacobus Rhodina a parte dextera, in qua sedent Episcopi & Presbyteri Cardinales, & Thomas Polton sancta Sedis Apostolica prosecretarius a parte sinistra, in qua sedent diaconi Cardinales & ceteri.

Quibus praestitis praefatus dominus Mediolanensis legit schedulam tenoris sequentis: Et praedicta omnia & singula intelligantur, & locum habeant, se oportente tenore omnium & singulorum capitulorum Narbonae concordatorum, quibus & eorum cuilibet dicta sancta Synodus stare intendit, nec ab eis, vel eorum aliquo in toto vel in parte recedere. Ad quam ex parte nationum & dominorum Cardinalium fuit responsum, Placet. Deinde dominus Antonius Taxal legit quamdam schedulam tenoris subsequens:

Schedula acceptationis, per Ambaxiatores Regis Arragonum lecta.

NOS Joannes Raimundus Florentinus comes Cardona, frater Antonius Taxal sacra pagina magister, Generalis ordinis beatae Mariae de Marcode, Raimundus Zamor miles, Sporans in Deo Cardona jurisperitus, Gaudisalus Garza de sancta Maria decretorum, & Michael de Navero, utriusque juris Doctores, oratores, procuratores, Ambaxiatores & consilarii illustrissimi principis & domini nostri Alphonsi Regis Arragonum, &c. dictis nominibus & quolibet ipsorum nominum, omnibusque aliis melioribus modo, via, jure, forma, causa & nominibus, quibus validius & efficacius possumus & valamus, omnia & singula decreta, statuta & protestationes, necnon conventiones ac pacta per sanctam synodalem generalem Synodum Constantiensem nobiscum dictis nominibus facta & edita, & quae nunc sunt servata & observata, ipsa habentes pro sufficienter expressis, & solemniter repatit, vice & nomine domini nostri Regis praefati, ac omnium regnorum & terrarum suarum, acceptamus, assentimus, approbamus, & solemniter confirmamus: & similiter sicut ipsa Synodus protestata est, quod non intendit recedere a capitulis in praedicta civitate Narbonensi concordatis, de quibus in decreto praesentis Concilii nunc de proximo edito, quod hic volumus habere pro expresso & specifico declarato, facta existit mentio specialis, ita & nos dictis nominibus & quolibet eorum solemniter protestamur. Et super omnibus superioribus descriptis, promotores Concilii petierunt instrumenta. Et similiter Ambaxiatores Regis Arragonum per organum Antonii Taxal hoc idem petierunt.

Praedictis paratis, Antonius Taxal fecit collationem ad commendationem Regis & Reginae Arragonum, assumens pro themate, Rex tunc venit, Matth. 21. Qua collatione facta, reverendissimus pater dominus Franciscus tituli sanctorum Cosmae & Damiani Cardinalis, nomine Synodi respondendo Antonio Taxal, fecit brevem collationem, dicens: Exultemus omnes in Domino. Post hujus collationem ceperunt omnes cantare hymnum, Te Deum laudamus, &c. Et oratione dicta, fuit cantata Missa de Spiritu Sancto per reverendissimum patrem Cardinalem Aquilejensem vulgariter nuncupatum. Adha fuerunt hoc anno, indictione, mense & loco quibus supra, &c.

ANNO CHRISTI 1416.

Seffo de unione Ambaxiatorum Arragonum.

IM nomine sancte & individue Trinitatis, Patris, & Filii & Spiritus Sancti. Amen. Noverint universi, & singuli, tam praesentes, quam futuri, quod anno a Nativitate Domini MCCCCXVI. Indictione nona, die vero Jovis quindecima mensis Octobris, hora sexta post mediam noctem in Ecclesia majori Constantiensis provinciae Moguntinae fuit seffo sacrosanctae Synodi solemniter & devote tentata & celebrata pro unione sanctae matris Ecclesiae, & pro extirpatione horridae pestiferique schismatis inveterati, & aliorum peragendorum pro unione & concordia totius populi Christiani. In qua sessione acta fuerunt quae sequuntur.

In primis egregii & honorabiles viri domini Egidius Martini, & Valascus Petri legam famosi Doctores, Ambaxiatores & nuncii serenissimi principis domini Regis Portugalliae & Algarbii quasdam protestationes fecerunt, & de tacto protestati fuerunt, prout in quadam papyri scheda, quam unus de praefatis Ambaxiatoribus praefati domini Portugalliae Regis de verbo ad verbum alta & intelligibili voce perlegit, plenius continetur, cujus quidem schedulam tenor de verbo ad verbum sequitur talis:

Protestatio Portugallensium.

Quia licet potestas secularis subiciatur, & succumbat spirituali & Ecclesiasticae casualiter; regulariter tamen una distincta est ab alia; nec altera illarum, quod spectat ad aliam usurpare habet, nec suam saltem mittere; quia utraque a Deo omnium creatore, & singulorum direttore constituta est, una, ut spiritualibus, & spiritualiter, alia vero ut corporalibus rebus & temporaliter praesit.

Et propterea distincta sunt a omnia per Reges & Regna, quae per Christianos a Deo dominatore totius universi cognoscuntur: & cuilibet Regi commisit gladium executionis ad vindictam malorum, & protectionem bonorum: in quo includitur protectio catholicorum, & Ecclesiae sanctae Dei. Et inde scripsit Apostolus, quod obediendum est Regi tanquam praecellenti & a Deo misso, propter quod honori cuilibet Regi debetur a toto universo, qui sibi exsolvendus est juxta auctoritatem sacram dicentem, Reddito quae sunt Caesaris Caesari. Ex quibus apparet, quod honos debitus cuilibet Regi est per ipsum coronae, suique domini, & regiminis, sive administrationis, quam remittere non potest sine injuria, & honorificentiae diminutione aliorum Regum, regnique sui, & regnicularum suorum. Descendens igitur ad speciem appellativam ad praedicta, dudum emanarunt litterae Apostolicae a Papa tunc in Sede Petri sedente, quarum tenore convocabatur, & convocatum fuit generale Concilium ad civitatem Constantiensem provinciae Moguntinae: ad quod fuerunt convocati & invitati omnes Reges, praelati, & principes, ac quicumque alii ad generale Concilium convocari & invitari consueverunt; & specialiter ad tria in eisdem litteris expressa, videlicet ad extirpationem schismatis, & Ecclesiae unionem, haeresumque extirpationem, reformationem status ecclesiastici in capite, & in membris; ratione quarum materiarum non solum expressi in eisdem litteris intelliguntur convocati, sed etiam omnes catholici & fideles Christiani, propter materias & causas convocationis, quae omnes & singulos fideles Christianos, & catholicos tangunt, & ab eis veniunt approbandae determinatione, aut consensu. Deducto igitur ad notitiam serenissimi principis Regis Portugalliae & Algarbii, quod mandatum Apostolicum hujusmodi emanasset, & propterea vocatus & invitatus ad veniendum, aut mittendum ad generale Concilium, juxta formam dicti mandati, licet iusta & rationabili causa potuisset se excusare, cum & vocavit in exercitu & congressu contra inimicos fidei, contra quos dextera Dei sibi assistente, prevaluit, & civitatem e Capta nuncupatam in eorum territoriis obtinuerit, qui est portus ad suscipiendum Catholicos, cum declinaverint ibi ad invadendum inimicos Crucifixi; tam nunc cupiens, & desiderans esse particeps tanti boni, sicut illa tria, propter quae convocatum est generale Concilium; per hoc declarando mentem suam, quod iussurium, auxilium, & favorem, in quibus Ecclesiae sanctae Dei,

ANNO CHRISTI 1416.

M. d. lvi.

M. d. lvi.

Capitulum in Africa.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

Dei, totique populo Christiano debet suffragari, consilium, & auxilium dare, non vult, non intendit derogare hujusmodi iustis, & rationabilibus excusationibus noluit, nec vult uti: quia immo suos Ambaxiatores, duos barones, & milites, & duos Doctores ad ipsum Concilium misit, & destinavit cum sufficienti mandato ad consentiendum & peragendum juxta materias subjectas & incumbentes. Qui in generali congregatione proposuerunt, admittique fuerunt & informati, quod Concilium distinctum esset per nationes, & quod concludenda in Concilio, primo in nationibus deliberarentur: quia nulli essent de natione Hispanica, qui adhuc incepissent se congregare per modum nationis ad deliberanda, concludenda, & decernenda per Concilium, & in sessione publica: & etiam invitati per quamplures & diversos, oriundos de Regnis & natione Hispanica, voluerunt incipere nationem juxta modum & formam aliarum nationum, prout, & quemadmodum de jure & ratione ad ipsos spectabat. Sed requisiti, & exhortati pro parte nationum aliarum, videlicet Italicæ, Gallicanæ, Germanicæ & Anglicanæ, & per deputatos earumdem, ut dissimulare vellent, & super sedere, causa deferendi gratiose & amicebiller Ambaxiatoribus serenissimi Regis Arragonis de proximo tunc venturorum, & ut per hoc allicerentur ad se unendum, cum aliis nationibus, & cum eis facerent Concilium generale ad bonum unionis Ecclesie universalis; & non percipientes aliquem dolum latere in his, sicut nec forte latebat, annuerunt libenter propter tantum bonum quod affectat, & appetit Rex serenissimus Portugallie dominus eorum, qui eos ad hoc misit, & etiam destinavit. Sed postquam applicuerunt Constantiam Ambaxiatores predicti, & serenissimi Regis Arragonum propter aliud, quod gratiose annuerunt antedicti Ambaxiatores Regis Portugallie serenissimi, incipit eis esse onerosum, & diminutivum juris & honoris Regalis celsitudinis Regis Portugallie: & inde secutum est, quod Ambaxiatores serenissimis Regis Arragonum, qui juxta capitula concordata in Narbona inter Romanorum Regem invictissimum, & Ambaxiatores, sive nuncios missos per generale Concilium Constantiense ex una, & serenissimum Regem Arragonum partibus ex altera: statim, quod denotat semotionem temporis intervalli, debuisset obedientiam suam venire cum obedientia ad faciendum generale Concilium, & cum ea unum generale & universale Concilium fecisset, & deinde procedere ad ulteriora juxta tenorem dictorum capitulorum in Narbona concordatorum: Tamen intervenientibus quibusdam plus sapere volentibus, quam expediebat, & ad alios fines, quam sint illi, propter quod fuerit generale Concilium convocatum, prout satis intellexerunt & intelligunt præfati Ambaxiatores serenissimi Regis Portugallie, & per media exquisita, loco & tempore specificanda per eisdem Ambaxiatores, distulerunt hoc facere sere per mensem cum dimidio. Et medio tempore tractatum est quod peterent, antequam unirentur, sibi concedi, quod ipsi Ambaxiatores præfati serenissimi Regis Arragonum, qui in numero sunt sex, quorum tres sunt Ecclesiastici, alii vero sæculares, & laici, utriusque viri maximæ nobilitatis, prudentiæque, litteraturæ, & gravitatis, a Concilio, & per Concilium, ut in natione Hispanica constituenda voces eorum essent tantæ virtutis, & auctoritatis, quantæ essent voces omnium prælatorum & singulorum de clero vocari consuetorum ad generale Concilium, regnorum, terrarum, & dominiorum, quæ habet, & possidet ipse Rex Arragonum serenissimus citra mare & ultra mare, sive insulis, qui hoc petierunt, & per nationes certas obtinuerunt deputari etiam nomine collegii dominorum Cardinalium etiam per modum pacti: & se faciunt audiri, quod per consentum nationum, & dicti collegii in sessione publica, & generali Concilio obtinebunt hæc sibi concedi, & auctoritari. In quibus, & per quæ quamplurimum præfatus Rex Portugallie serenissimus, jusque suæ coronæ, sui que Regni atque honor læditur, & justitia offenditur & etiam opprimitur, & non solum ipse, sed etiam Rex, & Regnum Castellæ, & etiam Navarræ. Sed dicitur quod cum illis dictis Ambaxiatoribus dicti Regis Arragonum serenissimi bene se concordabunt, & sic tota læsio retorquetur, remanetque, & residet in injuriam & detrimentum dicti Regis Portugallie se-

Arrenissimi, regni que sui, ac suorum; ex eo quod præsupposita concordia inter prædictos dominos Reges serenissimos, & Ambaxiatores eorum, videlicet Castellæ, & Navarræ, & dicti Regis Arragonum, sane non erit, & est in potestate, & beneplacito Ambaxiatorum præfati Regis Arragonum serenissimi concludere, & facere concludi secundum præfatam conclusionem, quod placebit eis in natione Hispanica, secundum morem hætenus observatum in nationibus prædictis, in quibus concluditur super positis in deliberatione, a pluralitate votorum; per hoc intervertendo observantiam antiquam generalium Conciliorum, in quibus processum est, & semper per capita, & voces: & sic pro nihilo habebuntur, & habentur serenissimus Rex Portugallie prædictas, Regnumque suum, & prælati, ac illi de clero regnorum, & dominiorum suorum, & Ambaxiatores sui in hoc sacro Concilio. Et per hoc subijci viderentur tacite & per quamdam consequentiam Rex ipse, regnumque suum, & regnicolæ, clerusque, & populus ac dominia sua Regi Arragonum; qui tamen Rex Portugallie tenet regna sua, terras & dominia sua libere, & libera sine recognoscendo a quocumque alio vivente in terris, nisi a Deo solo rectore suo maxime in temporalibus, quemadmodum & ceteri Reges Hispaniarum, prout dicunt, & recitant historiæ, & gloriosique Doctores: Quorum regum Hispaniarum ipse est unus; qui non potest, nec etiam debet facere, & qui nunquam fecit novitatem, nec fieri permittit in Regnis suis, nec dominiis; Domusque sua Portugallie admittit Ecclesie Romanæ & Sedis Apostolicæ provisionem, de qua si grandi non immerito fecit mentionem: quam alii Reges, & Principes dicuntur eam facere non potuisse, nec per consequens hoc sacrum Concilium, in quo præfunt, dominantur, & concludunt prælati & personæ ecclesiasticæ, nec detrahere, nec diminuere in tantum honori suo, & juri Regnorum suorum. Et quia ultra prædicta abiorbentur totaliter voces, & vota prælatorum & aliorum de clero Regnorum & dominiorum suorum Catholicorum, & qui in obedientia Ecclesie Romanæ semper perstiterunt, per suas voces illorum, de quibus scitur, quod non venirent ad hoc sacrum Concilium generale, sed in schismate perse verarent, ne opinioni Ambaxiatorum dicti domini Regis Arragonum adhæreant: Opprimaturque justitia & veritas, quia prælati, & illi de clero Regnorum Trinacriæ, Corsicæ, &c. qui sunt in dominio Regis Arragonum, & aliorum dominiorum suorum in insulis positorum, qui veraciter sunt alterius nationis, includuntur in dicta concessione, ut inde possit in dicta Hispanica natione residuum superare, & ad beneplacitum & voluntatem dictorum Ambaxiatorum concludere, quod alter non possit. Unde Spiritus Sanctus suo sancto dictamine per tales fictiones aut fallacias non influit gratiam suam, nec videtur adesse, sed potius abesse; nec talia dictare, quæ tamen sine tanto turbine offensaque justitiæ, & veritatis poterant melius fieri, & ordinari, prout petierunt dicti Ambaxiatores; videlicet quod ipsi cum dominiis suis, & serenissimo Rege Navarræ ac dominiis suis facerent unam nationem. Idcirco nos Egidius Martini, & Valascus Petri legum Doctores, Ambaxiatores & Nuncii serenissimi Regis Portugallie, & Algarbil, non valentes hoc sine dissimulatione pertransire dubitantes non immerito aliter quamplurimum reprehendi, in absentia præfatorum baronum, & militum, quorum sumus collegæ absentium de præfata causa visitandi invictissimum Regem Romanorum, ad quem iverunt; protestamur in his scriptis, prædictam concessionem vocum prælatorum dicti regni Arragonis ac terrarum eidem subiectarum factam prædictis Ambaxiatoribus esse nullam ipso jure, & minime debere obtinere roboris firmitatem. Protestamur etiam in his scriptis sæpe, & sæpius, & instanter, ac instantissime, quod quidquid fuerit ordinatum, dispositum, & concordatum deinceps post hujusmodi protestationem per tales voces sit contra jus, & justitiam concessas, sit nullum, irritum, & inane; & etiam quidquid ex hujusmodi vocibus, & aliis quibuscumque hujus Concilii, & aliorum Prælatorum quorumcumque cujuscumque conditionis, status, dignitatis aut præminentie processerit, sit etiam nullum, nullum: faciat ex eis eisdem damnum, detrimentum, seu præjudicium serenissimo domino nostro Regi, nec regnis suis, nec etiam prælatis, & beneficiis, aut quibuscumque personis, & terris, nec eidem

M. de J. v. 1416.

cal. 1416.

M. de J. v. 1416.

M. de J. v. 1416.

M. de J. v. 1416.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

eidem domino nostro subiectis, quodque nullam habeant, nec habere debeant executionem, nec obedientiam in regnis, terris aut dominiis præfati domini nostri Regis; nisi quatenus, & in quibus dominus noster Rex certificatus & informatus prius de mea præfata protestatione, voluerit, sibi que videbitur, & placuerit; nec etiam faciat præjudicium aliis beneficiis hic existentibus prædictorum regnorum; cum ad eos spectat de jure, ut supra dicitur, habere prædictas voces; & non alios nomine prælatorum absentium, & non consentientium præfato concilio, immo expresse contradicendum.

Et de hac protestatione, ac protestationibus per nos Ambaxiatores prænominatione facta & factis cum tenore hujus schedulæ, petimus a vobis dominis Apostolicæ sedis protonotariis & notariis hic præsentibus, & quolibet vestrum unum, duo, ac plura, & quot expedierint instrumenta, & specialiter a vobis Martino Luppi notario, ad perpetuam remembrance & testimonium præmissorum.

Quibus peractis, ut præfertur, in finem, & effectum, ut omnia, & singula agenda in concilio cum tranquillitate & concordia perpendi possint, de mandato Concilii, & Synodi prædictæ ascenderunt ambonem, in quo litteræ, decreta, & actus dictæ Synodi legi, & publicari solent, reverendissimi in Christo patres, & domini, domini Joannes Patriarcha Antiochenus, & Bartholomæus Archiepiscopus Mediolanensis; Qui quidem Archiepiscopus legit alta, & intelligibili voce schedulam hujusmodi tenoris.

Sequitur decretum locationis Ambaxiatorum regis Arragonum: ut supra in hac sessione.

Qua schedula, ut præfertur, lecta, reverendissimi in Christo patres domini Franciscus Aretinensis Episcopus pro natione Italica, Joannes Patriarcha Constantinopolitanus pro natione Gallicana, Nicolaus Episcopus Merseburgensis, talis protestationibus alias factis, pro natione Germanica, Patricius Cortagensis pro natione Anglicana, ac etiam reverendissimus pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis S. R. E. Cardinalis & Vicecancellarius pro sacro Collegio Cardinalium, responderunt, *Placet.*

Post quæ, protestatione facta per egregium legum doctorem dominum Ardecinum de Novaria advocatum consistorialem, cujus protestationis tenor in quadam papyri schedula, quam idem Ardecinus in suis manibus tenebat, describitur, & cujus schedulæ protestationem hujusmodi continentis tenor de verbo ad verbum inferius describitur; præfati Ambaxiatores serenissimi principis domini Francorum regis surrexerunt: & ad aliam partem, videlicet ad locum immediate post Ambaxiatores serenissimi Principis domini Regis Angliæ accesserunt, ibidemque sederunt, semper in suis protestationibus persistendo, prout in dicta schedula per dictum Ardecinum tradita, de qua superius fit mentio, continetur; cujus quidem schedulæ tenor sequitur in hæc verba:

Protestatio Ambaxiatorum regis Jacobi, & Joannæ Regine.

Reverendissimi patres & domini. Audito & plenius intellecto hoc decreto præfatis sacrosanctæ Synodi Constantiensis in hoc sacro Concilio præfentialiter lecto, & divulgato, cujus tenor per omnia talis est, *Sacrosancta Synodus, &c.* Ambaxiatores prædictorum serenissimorum principum Regis Jacobi & Regine Joannæ conjugum, ut retro sedentes in hoc loco immediate post spectabiles Ambaxiatores serenissimi Regis Francorum, qui locus eisdem competit, nomine & pro parte prædictorum dominorum suorum Regis Jacobi & Regine Joannæ, absentibus Ambaxiatoribus serenissimi regis Castellæ, neque untes præfato decreto hujus sacri Concilii, in quantum eis forte contrarium est, consensum præfatis, cum super hoc a dictis eorum dominiis serenissimis Rege & Regina mandatum non habeant, nec eisdem decreto valentes contraire, tanquam obedientiam filii, & pro bono sanctæ unionis, Deo dante perficiendæ, a prædicto eorum loco & sessione recedunt; & vadunt ad secundum locum eis deputatum immediate post prædictos spectabiles Ambaxiatores serenissimi Regis Angliæ juxta seriem decreti prædicti, qui locus eisdem debetur & competit, advenientibus dictis Ambaxiatoribus regis Castellæ: protestatione præ-

Amiffa quod per hanc discessum a dicto eorum loco, & accessum ad prædictum locum immediate post ipsos dominos Ambaxiatores Regis Angliæ accessionem & moram ibidem finendam per ipsos dominos Ambaxiatores serenissimi Regis Jacobi, & Regine Joannæ, nullum præjudicium generetur præfatis serenissimis Regi, & Regine, aut prædicto eorum regno Siciliæ, aut prædictis eorum Ambaxiatoribus, in possessione, seu quasi, dicti loci; nec per eos aut quoscumque alios actus factos, vel fiendos jus aliquod seu possessio alicui, seu aliquibus acquiratur.

Cum enim non differant, vel dimittant animo perditionis ipsius possessionem, seu quasi, in qua... in corpore & in animo insistant, & intendunt insistere in futurum, sed ab eo ea vice dumtaxat se transferunt, & ad prædictum alium locum, ut præfertur, deputatum accedunt, ex ipsa gratia & tolerantia pro hac vice dumtaxat concessa, de quibus supra fit mentio, pro bono unionis prædictæ, Deo auspice, consequendæ, juxta continentiam decreti prædicti. Quodque etiam nullum præjudicium generetur eisdem Regi & Regine, aut prædicto eorum regno, aut dictis eorum Ambaxiatoribus in sessionibus, processionibus, vocibus, loquelis, & aliis actibus quibuscumque factis & fiendis tam in hoc sacro Concilio præfatis, quam futuro, quam etiam in Romana curia, aut in alio loco, vel aliis locis quibuscumque: Et petit instanter & instantissime, tam de præfato decreto, quam de præfatis protestationibus, a vobis dominis Protonotariis & aliis personis publicis in hac sacrosancta Synodo & congregatione præsentibus, & a vestrum quolibet, unum, duo vel tria publica instrumenta, cum interclusione præsentium, eis fieri, & in debita & to-

lemni forma vallata eis tradi, idem continentia in Cesset; & de iis, & maxime de prædicto decreto a præfata sancta Synodo bullas hujus sacri Concilii eis concedi, ad prædictorum serenissimorum dominorum suorum Regis & Regine, diuque eorum regni Siciliæ, & ipsorum Ambaxiatorum certitudinem, & cautelam, ad futurorum perpetuam memoriam. De quibus protestationibus, & petitionibus non recedunt per quemcumque actum huic forte contrarium, adversum, vel divertum, nisi expresse renunciarent eisdem.

Postea vero supervenerunt illustrissimus Princeps dominus Raymondus Floch, Comes Cardonæ, magnæ religionis ac scientiæ vir, Fr. Antonius Taxal sacre theologiæ professor, Generalis ordinis sanctæ Mariæ de Mercede, nobilis & potens vir dominus Raymondus Xatinar, miles; nobilis vir Speransia Deo Cardona juris peritus; ac venerabiles, & egregii viri domini Gundisalvus Garfia de sancta Maria decretorum, & Michael de Navers utriusque juris doctores, oratores, procuratores, Ambaxiatores, & consilarii illustrissimi principis domini Regis Arragonum: & ascenderunt ambonem prædictam. Et antequam aliquid dicerent, seu proponerent, venerabilis & circumspexus vir magister Joannes Campani, præfati serenissimi Regis Francorum procurator, quoddam protestationes fecit, & realiter protestatus fuit, ut in quadam papyri schedula continetur, quam de verbo ad verbum alta & intelligibili voce legit, ut sequitur:

Protestatio pro Rege Francorum.

Cum Legati serenissimi & Christianissimi Francorum Regis, qui ad tollendum difficultatem & contentionem quamdam inter quosdam aliorum serenissimorum Regum Legatos super assignandis sedibus & locis, Legatis serenissimis Regis Arragonum ad hoc sacrum Concilium destinatis, ad uniendum eundem dominum Regem Arragonum cum eodem Concilio, ne prætextu difficultatis hujusmodi eisdem sedenda unio dicti domini Regis Arragonum, quod ipsi una cum prædictis legatis præfati domini Regis Francorum alternate sedeant pro ista vice, & in isto Concilio, & loco Constantiæ dumtaxat: protestantur quod talis concessio, & alternata sessio prædicta, serenissimo Francorum Regi, aut suo juri, suisque Legatis & honori prærogativæ sedis in Conciliis generalibus non præjudicet, nec per hoc præfato domino Regi Arragonum, aut suis Legatis jus ibidem alternate sedendi cum Legatis Regis Franciæ acquiratur; sed reputetur dicta concessio de speciali gratia in favorem unionis, & pro ista vice, ut præfertur, dumtaxat: & hanc protestationem

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

testationem perunt per hoc sacrum Concilium, & A per legatos ejusdem domini Arragonum admitti.

Qua scheda proxime descripta, ut praefertur, per magistrum Joannem Campani, egregius & venerandus circumspiciens. Dominus vir magister Guillelmus Pulcrinepotis sacrae theologiae professor, Ambaxiatorque una cum aliis spectabilibus, magnificis, & egregiis viris praefati serenissimi Principis domini Francorum Regis, & Ambaxiatores pro interesse praedicti Francorum Regis, & juris sui, ac suo & dictorum Ambaxiatorum suorum nomine petiit, & instanter requisivit, quod praedicta protestatio per dictum magistrum Joannem Campani procuratorem facta & lecta, ut superius describitur, per sacrosanctam Synodum Constantiensem, ac praedictos dominos Ambaxiatores illustrissimi domini Regis Arragonum supra dicti admittatur, eamque admitti per eodem requisivit.

Qua requisita, per praedictum magistrum Guillelmum Pulcrinepotis, ut praefertur, facta, praedicti domini Ambaxiatores dicti domini Alphonsi Regis Arragonum libenter admitterunt, & in signum hujusmodi admissionis responderunt, *Protestationem vestram admittimus.* Et etiam dicta sancta Synodus dictam protestationem benigne admisit, & in signum hujusmodi admissionis, supra dicti domini, Cardinalis Ostiensis, Patriarcha Constantinopolitanus, Franciscus Aretinus, Nicolaus Merseburgensis, & Patricius Cortagensis Episcopi, nominibus quibus supra, responderunt, *Placet.* De qua quidem protestatione, & ejus admissione idem magister Joannes Campani procurator, & praedictus magister Guillelmus Pulcrinepotis, Ambaxiatores domini Regis Francorum, & suis nominibus, & eorum quilibet petierunt, & instanter requisierunt sibi & cuilibet ipsorum fieri & confici unum & plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta, per reverendos patres dominos sedis Apostolicae protonotarios, ac sacri Concilii notarios, & eorum quemlibet; & si expediens fuerit, & eis videbitur opportunum, quod de praemissa protestatione & etiam admissione ejus, fiant litterae opportune sub bulla dicti sacri Concilii, sive dictae sacrosanctae Synodi ad eternam rei memoriam. Et similiter protestati fuerunt & requisierunt praedicti domini procuratores, & Ambaxiatores illustris. d. Alphonsi Regis supra dicti.

Postea praedictus reverendissimus magister Antonius Taxal, Generalis ordinis beatae Mariae de Mercede, legit in dicto ambone, &c. ut supra, sub initium sessionis xxi. usque ad ea verba, in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti.

Super quibus fuerunt petita per magistrum Henricum de Piro, & Joannem de Scribanis promotores Synodi unum vel plura, publicum vel publica instrumenta, necnon per eosdem procuratores & oratores regis Arragonum hinc inde ad perpetuam memoriam.

Et nihilominus ad instantiam domini Antonii Generalis, nomine Ambaxiatorum praedictorum, & requisitionem domini Aretinus pro natione Italica, Joannes Patriarcha Constantinopolitanus pro Gallicana, Nicolaus Merseburgensis pro Germanica, Patricius Cortagensis pro Anglicana nationibus responderunt, *Placet.* Necnon Joannes Episcopus Ostiensis Cardinalis Vivariensis pro collegio Cardinalium similiter, *Placet.*

Quibus sic, ut praefertur, peractis, praedicti domini Ambaxiatores illustrissimi Principis domini Alphonsi Regis Arragonum &c. supra dicti, descendunt de ambone, & iverunt in scamno, ubi sedebant domini Ambaxiatores serenissimi domini Regis Franciae, & interpositi fuerunt inter eosdem in hunc modum. Primo enim sedebat in primo loco egregius & famosus vir dominus Joannes de Gersono Cancellarius Ecclesiae Parisiensis sacrae Theologiae professor, Ambaxiator praedicti domini Francorum Regis; & post ipsum sedebat illustrissimus princeps dominus Raymondus Floch Comes Cardonae ambaxiator praedicti Arragonum Regis: Et subsequenter venerabilis & egregius vir dominus Jordanus Martini ejusdem sacrae Theologiae professor, Francorum. Subsequenter post ipsum magnae religionis & auctoritatis vir frater Antonius Taxal sacrae Theologiae magister, Generalis beatae Mariae de Mercede, Arragonum; & venerabilis & magnae circumspeditionis vir magister Guillelmus Pulcrinepotis sacrae Theologiae professor, Francorum. Et post, nobilis vir Raymondus Xatinar miles, Arragonum: Et

subsequenter magnae religionis & scientiae vir dominus Petrus de Verce prior prioratus de Calvo-monte ordinis sancti Benedicti Parisiensis diocesis, sacrae Theologiae professor Francorum. Et post egregius & magnae circumspeditionis, & prudentiae vir dominus in Deo Cardona juris peritus, Gunditalvus Garfig de sancta Maria decretorum; & Michael de Navis utriusque juris Doctores, Arragonum, Regum Ambaxiatores sedentes ordinate, prout immediate describitur.

Quibus sic ordinate peractis, & in bona concordia & pace completis, reverendissimi, reverendique patres & domini S. R. E. Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, ceterique Praelati, cappas Ecclesiasticas, sive pluvialia induerunt, & mitras capitibus imposuerunt, ut est moris; & reverendissimus in Christo pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis S. R. E. Cardinalis & Vicecancellarius, in eadem sessione praesidens, existens in pluviali, & mitra pretiosa ornatus, ut est moris, associatus diacono & subdiacono & multis aliis in habitibus, ut est fieri consuetum, diaconus dixit alta voce cantando, *Orate.* Et hoc per diaconum dicto, omnes flexis genibus per aliquod intervallum temporis oraverunt. Qua oratione facta, dominus praesidens, & ceteri omnes surrexerunt, & dictus dominus Joannes Cardinalis Ostiensis praesidens dixit cantando, ut est fieri consuetum, orationem sequentem.

Adjumus, Domine Sancte Spiritus, adsumus peccati quidem immanitate detenti, sed in nomine tuo specialiter congregati. Veni ad nos, & esto nobiscum, & dignare illabi cordibus nostris, & doce nos quid agamus, quo gradiamur, & ostende quid efficere debeamus, ut te auxiliante a tibi complacere valeamus. Ego solus suggestor & effector judiciorum nostrorum, qui solus cum Deo Patre & eius Filio nomen possides gloriosum. Non nos patrias perturbatores esse iustitia; qui summam diligis aequitatem ne in sinistram nos ignorantia trabat, non favor in se fiat, non acceptio muneris vel persona corrupta: sed nos iungo tibi efficaciter solus tua gratia dono, ut firmus in te unum. & in illo devotius a vero: quatenus in nomine tuo collati, sic in cunctis tuis tenemus b. commoderare pietatem iustitia, ut hic in nullo a te dissentiat sententia nostra, in futuro c. pro bono gesto consequamur premia sempiterna. Amen.

Qua oratione facta, cantores & cappellani inceperunt antiphonam. *Excudi nos, Domine, quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem, &c. Sancti, &c. Gloria Patri, &c.* Postea diaconus dixit alta voce, *Orate.* Quo dicto omnes flexis genibus orant, & post modicam orationem diaconus dixit: *Oremus. Mentibus nostris quasumus Domine Spiritum Sanctum infunde, quatenus in nomine tuo collati, sic in cunctis tuis tenemus cum moderata pietatis iustitiam, ut hic a te in nullo dissentiat voluntas nostra, sed semper rationabiliter mediantes, quae tibi sunt placita, exsequamur in subis. Per Dominum, &c.*

Postea diaconus & subdiaconus supra altare inceperunt litaniam, quam cum adiutorio cantorum, & aliorum adstantium usque ad locum, Ut domnum Apostolicum, &c. Et cum adventum est ad illum locum, dictus dominus praesidens, qui cum aliis flexis genibus stabat, surrexit, & cantando dixit, vertendo se ad congregationem, & dando benedictionem. *Ut hanc sanctam Synodum, & omnes gradus Ecclesiasticos servare digneris.* Et rursum responsum per adstantes qualiter vice, *Te rogamus audi nos.* Et postmodum completa fuit litaniam. Qua completa, praedictus dominus praesidens & dixit orationem: *Da qua, &c. Misericors Deus, ut Sancto Spiritu, &c. nullatenus incurvone turbetur.*

Et his completis, diaconus, incensis duo, &c. dixit supra pulpitem evangelium illud. *In principio erat Verbum, dicit Jesus discipulis, &c.* Quo evangelio lecto, praedictus dominus Cardinalis praesidens incepit alta voce, *Veni creator Spiritus; & sibi adstantes compleverunt versus, & alii dixerunt alium, & sic alternis vicibus usque ad complementum hymni. Quo hymno finito, duo s. adstantes Episcopo domini praesidens in tuos perpellicis, Emitte Spiritum tuum, & creabuntur domini. Responsum per adstantes: Et rursus, &c. Postea praedictus dominus praesidens, &c.*

M. tibi, in ambibus.

M. no. decimus.

M. d. d. h. Et dicitur, &c. Et dicitur, &c. Et dicitur, &c.

M. d. d. h. Et dicitur, &c. Et dicitur, &c. Et dicitur, &c.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

Dei qui corda fidelium sancti Spiritus illustratio- ne, &c. Postmodum duo ex adstantibus domino presidenti, videlicet Diaconus & Subdiaconus dixerunt, Benedicamus Domino: Responsum per adstantes, Deo gratias.

Quibus solemnitatibus, devotionibus & orationibus finitis ut supra, prælati domini Bartholomæus Archiepiscopus Mediolanensis, & Antonius Taxal Generalis beate Mariæ de Mercede, Ambaxiatores prædicti ascenderunt ambonem: & idem Archiepiscopus Mediolanensis legit & publicavit in dicto ambone de mandato sancti Concilii, acta & intelligibili voce, nonnulla statuta, decreta & capitula sub his verbis. Concessio votorum-Ambaxiatoribus regis Arragonum. Sacrosancta &c.

Et attento quod dicitur in dicto xi. capitulo ibi, Et quod in prædicta sessione dicta sancta Synodus statit, concedit, statuit, & ordinat in omnibus, & per omnia, prout in dicto xi. capitulo continetur. Quibus ut superius, describuntur, tam solemniter lectis & peractis, reverendissimi reverendique in Christo patres & domini, domini S. R. E. cardinales, patriarchæ, archiepiscopi, episcopi, & alii prælati, doctoresque magistri, ac etiam regum, principum prælatorum, universitatum studiorum, capitulorum, conventuum, communitatum, & aliorum absentium ambaxiatores, nuncii, oratores, & procuratores, ac ceteri nobiles viri, & alii in dicto Concilio, ac sessione prædicta existentes, expresse & specialiter juraverunt, videlicet domini cardinales, patriarchæ, archiepiscopi, episcopi & prælati more prælatorum manum dexteram ad pectus ponendo; & regum ac principum, & universitatum, & diversorum aliorum ambaxiatores, nuncii & procuratores super sancta Dei evangelia eorum manibus corporaliter tacta; multitudo aliorum ibi existentium, cum præfura esset magna propter nimiam multitudinem ibidem interessentium, & quilibet eorum levavit manus, versus altare jurando & promittendo, ut singulares pro se, & etiam pro aliis, tanquam ad hoc sufficienti potestate suffulti, prout in dicto xi. capitulo describitur, & etiam continetur.

Juramenta autem prædicta nomine dicti Concilii, & aliorum a interesse potest & poterit in futurum, de ipsius sacri Concilii mandato requisierunt & receperunt reverendi patres domini Jacobus Rodini a parte dextera, in qua sedent episcopi & presbyteri cardinales, & Thomas Polton sanctæ sedis protonotarius a parte sinistra, in qua sedent diaconi cardinales.

Quibus juramentis, ut præfertur, præstitis, prædictus dominus archiepiscopus Mediolanensis de mandato ipsius sancti Concilii legit quamdam schedulam tenoris sequentis:

Et prædicta omnia, & singula intelligantur, & locum habeant semper, attento tenore omnium & singulorum capitulorum in Narbona concordatorum, quibus, & eorum cuilibet dicta Synodus stare intendit, nec ab eis, vel eorum aliquo in toto, vel in parte recedere.

Qua schedula lecta, reverendi in Christo patres domini Franciscus Episcopus Aretinensis pro natione Italica, Joannes patriarcha Constantinopolitanus pro natione Gallicana, Nicolaus Metteburgensis pro Gallia, & Petrus Cortagenis pro Angliana, ac etiam reverendissimi in Christo patres domini Joannes Episcopus Ostiensis S. R. E. cardinalis, & vicecancellarius, tunc in dicta Synodo præsidentis, pro collegio dominorum cardinalium, responderunt quilibet eorum, Placet.

Qua responsione per verbum, Placet, per prædictos dominos ut immediate scribitur, facta, venerabilis & magnæ circumspectionis vir dominus Antonius Taxal prædictus ambaxiator ascendit ambonem, & in ipso ambone acta & intelligibili voce respondendo prædictis lectis per dominum archiepiscopum Mediolanensem, legit quamdam schedulam, cujus tenor sequitur de verbo ad verbum talis: Nos Joannes Raymundus Floch, &c.

De quibus omnibus & singulis superius descriptis, & post dictam unionem factam, lectis, approbatis, juratis, responsionibus, & aliis qualitercumque dictis & factis, prædicti venerabiles & circumspetti viri magister Henricus de Piro de Colonia licentiatas Concilii Generalis. Tom. XXVII.

in decretis, & Joannes de Scribanis de Placentia procuratores & promotores dicti sacri Concilii Constantiensis, petierunt & requisierunt instanter, instantissime, fieri & confici per reverendos patres dominos sanctæ sedis Apostolicæ protonotarios & notarios publicos ad conseribenda acta dicti sacri Concilii deputatos, & ordinatos, & eorum quilibet unum & plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta ad perpetuam rei memoriam. Et prædicti domini ambaxiatores serenissimi principis domini Alphonsi regis Arragonum, &c. Et per organum dicti magistri Antonii Taxal contumeliter petierunt & requisierunt, eis fieri unum & plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta per quos supra, & eorum quolibet pro prædicti eorum domini, regnorumque & terrarum suarum, ac etiam pro suo, & consuevit ipsorum interesse & cautela ad perpetuam rei memoriam.

Quis, ut superius seriatim describuntur, solemniter & devote peractis, prædictus venerabilis, egregiusque vir magister Agronius Taxal multum eleganter cum solemnibus & officiabilibus alloquio ad laudem & honorem dicti sacri Concilii, & ad commendationem prædicti regis Alphonsi, nec non regine Arragonum matris prædicti regis solemnem collationem fecit, pro cuius assumpto accepit verba sacri evangelii, Rex tuus venit, scripta Matthæi 21. cap.

Qua collatione, ut præfertur, facta, idem reverendus magister dominus Taxal descendit de dicto ambone, & ivit ad dictum locum suum: & reverendissimus in Christo pater dominus Franciscus sanctorum Coimæ & Damiani sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ diaconus cardinalis, Florentinus vulgariter nuncupatus, ascendit dictum ambonem: & nomine dicti Concilii respondendo eidem domino Antonio Taxal, fecit unam brevem collationem in alto, claroque & profundo stilo, dicendo: Exultamus omnes in Domino Deo nostro: & mirabiliter deduxit exultationem, quam habere debemus, cum pacem ecclesiæ Dei propinquare videamus; pro qua pace subjunxit: Pax Christi exaltet in cordibus nostris, in qua vocati estis nunc in uno corpore. Ad Colocenses 3. capite: Et cum brevi sermone multum commendasset, verba præsumpta deduxit. Post cuius quidem collationem & deductionem, omnes inceperunt cantare hymnum, Tu Deum laudamus, cum pulsatione campanarum. Quo hymno totaliter decantato, & dicta oratione per prædictum dominum Joannem Ostientem, &c. Cantatores inceperunt cum nota Missam de sancto Spiritu, quam solemniter & devote celebravit reverendissimus in Christo pater dominus cardinalis, Aquilegensis vulgariter nuncupatus. Qua celebrata, & per eum solemnibus benedictione data, omnes recesserunt.

Acta fuerunt hæc anno, indictione, die, mense, loco & hora, quibus supra, præsentibus ibidem & interessentibus reverendissimis in Christo patribus & dominis dominis Jordano de Urinis Albanensi, Angelo Laudensi Prænestinensi, & Antonio Portuensi Bononiensi episcopis, Francisco tituli sanctæ Crucis in Jerusalem Venetiarum, Joanne tituli sancti Sixti R., Anagnino tituli sancti Eusebii Pisanensi, Gabriele tituli sancti Clementis Senensi, Antonio tituli sanctæ Sultanz Aquilegensis prædictis: & aliis tituli sanctorum Marcellini & Petri V., Petro sancti Chrysostomi Cameracensi, & aliis sanctorum Joannis & Pauli Tricaricensi, Blanda tituli sancti Clementis Placentino, Guillelmo tituli sancti Marci, Antonio tituli sanctæ Cecilie de Chalanco, & Petro de Fux presbyteris; Amedeo de Salucis sanctæ Mariæ novæ, Raynaldo de Brancacis sancti Viti in Macello, Ludovico de Flitico sancti Adriani, Ottone de Columana sanctæ Mariæ in Colmedin, & Francisco sanctorum Coimæ & Damiani Florentino nuncupato, diaconis S. R. E. cardinalibus, Joanne Constantinopolitano, & Joanne Antiocheno patriarchis, necnon dominis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, magistris & doctoribus, ac etiam regum, principum, prælatorum, universitatum studiorum, capitulorum, conventuum nonnullorum absentium ambaxiatoribus, nunciis &c.

SA superius in sessione h. 1416. ex di. one prima sub hoc titulo concilii v. 1416. d. 1. p. 474.

Adde, quo...

SA schedula accepta superius edita sub fine sessionis h. 1416. p. 476.

ANNO
CHRISTI
1416

ANNO
CHRISTI
1416

cis & Procuratoribus, nonnullisque notabilibus & A-
egregiis, magnificis & preclaris viris in grandi
numero, & multitudine copiosa testibus Interes-
sentibus in premissis.

Adas, usque ad cessationem de papatu inclusas, si ip-
sum in Papam eligi contingeret, ut Cardinalibus
qui tunc erant, vel eorum majori parti expedire
videretur, atque post suam electionem idem promi-
si & iuravit; de quaque conditio postmodum etiam
purificata existit: & deinde pro pace danda ec-
clesia promissum & iuravit, papam suo pretense
cedere, altero videlicet, Joanne & Gregorio cum
eo contendente, cedente, mortuo vel exorto: qua
etiam conditio in ambobus, videlicet Joanne &
Gregorio pradiis, solemniter impleta est, ut pre-
fertur. Attendens igitur quod idem dominus, di-
bus a suis. Benedictus, jam viginti duobus annis
completis, papatum secundum se tenuit, quibus tem-
poribus multis modis multisque modis ex parte regum,
principum, prelatorum & aliorum Christianorum,
tam sua, quam alterius obedientia, etiam post pu-
rificationem conditionum pradiarum, fuit cum ma-
gnis & iteratis instantiis seriose, solemniter, hu-
militate & devoto requisiti, quatenus pro tollendo
huiusmodi schismate, & pro unione Ecclesie sancte
Dei vellet suo pretense papati cedere, prout se-
cundum omnium fidelium, seu maioris partis illo-
rum iudicium tenebatur iure divino pariter & hu-
mano: quod facere ipse temper animo pertinaci at-
que offrenato, superbia ac tumoris spiritu corru-
ptus, recusavit, & subterfugia quadam adhibens,
ad excusandum excusationes in peccatis, Ecclesiam
ipsam in huiusmodi schismate, quod ipse tollere po-
tuit, relinquens, nullam debitam curam aut dili-
gentiam sufficientem & effectivam adhibuit ad ip-
sum schisma tollendum, & Ecclesie unionem conse-
quendam; sed ad unum terrarum angulum in ca-
stro munitissimo Paniscola in litore maris, ubi ad
eum non esset tutus accessus, se recessit, ubi omni
suo posse prafatum inveteratum schisma nutrit &
fovet, & impedimenta quacumque potest, prestat
& procurat, ne ad dictam unionem perveniri pos-
sit: qua omnia secundum sanctorum decreta heresim
inferunt manifestam. Expropter super premissis &
aliis declarandis in processu, & latius exprimen-
dis, volens eadem sancta Synodus evacuare quod
ex parte est, ut sequatur perfectum, & ad ipsum
schisma penitus subvertendum procedere: licet pre-
missa omnia, notoria & vera communiter habeantur
& reputantur, & super illis tota fidelium clamor
multitudo, sibi ipsi satagens providere, quasi pro quo-
dam huiusmodi provisionis remedii fundamento, com-
mittit devotissimis ecclesie filiis Guillelmo tituli S.
Marci, & Francisco tituli sanctorum Cosma &
Damiani, dicto Florantio, sancta Romana, Eccle-
sia Cardinalibus, Joanni clero Patriarcha Constans-
tinopolitano, ac venerabilibus fratribus Stephano
Dolens, Roberto Saroburienf, Episcopis, ac dile-
ctis Ecclesie filiis Jacobo clero Parmenf, Guillel-
mo Palermitanis, fratri Antonio Taxal Generali
ordinis beate Maria de Mercedo, fratri Mauricio
de Praga, sacra pagina professoribus, Michaeli de
Nevers, Nicolao Wordis juris utriusque, & Joanni
Belles decretorum, doctoribus, & eorum majori
parti, quatenus super premissis omnibus & singulis,
ac eorum circumstantiis, dependentibus & connexis,
ac aliis ad ea quomodolibet facientibus, illor-
umque notoritate, fama & clamore, ac etiam qua
loca infensa consistant viciniora dicto castro Paniscola,
ad qua sit tutus accessus, summarie & diligen-
ter inquirent; testes & alia probationum genera re-
cipiant & examinent; eorumque dicta & attestatio-
nes, & alia quacumque invenerint, in scriptis &
forma publica redigant, seu redigi faciant, & ea
etiam sacra Synodo representant & fideliter referant:
ut eunda ipsa Synodus procedat, decernat & sta-
tuat, prout ad pacem & salutem Ecclesie & fidelium,
extirpationem schismatis & unionem ipsius Ecclesie se-
cundum iustitiam videbitur expedire. Datque eisdem
Commissariis & majori ipsorum parti, testes per
consuetam ecclesiasticam compellendi variati testi-
monium perhibere, & alios quascumque prestantes ad
pradiis impedimenta coercendi, & alia faciendi
circa premissa necessaria & etiam opportuna ple-
nam & liberam potestatem. Littera autem dicta or-
dinationis, dictis Patriarcha Antiochenus pro omni-
bus dicta Synodi nationibus, & de ipsorum consen-
su respondit per verbum, Placet. Et prafatus do-
minus

S E S S I O XXIII.

Ex prima
aditione.
Jovis die quinta mensis Novembris, anno a Na-
tivilitate Domini millesimo quadringentesimo deci-
mosexto, indictione nona, fuit celebrata generalis
sessio in maiori Ecclesia Constantia, prafato e-
idem sessione reverendissimo patre domino Joanne Epi-
scopo Ostiensi, sancta Romana Ecclesia Cardinali &
Vicecancellario. Fuitque cantatum officium Misse
de Spiritu Sancto per dominum Joannem Patrici-
cham Antiochenum. Quo expleto, legebantur lita-
nie, & alia ferebant qua in sessionibus fieri solent.
Eisdem completis, reverendissimus pater dominus
Bartholomaeus Archiepiscopus Mediolanensis legit &
publicavit ordinationem sancta Synodi sub tenore se-
quenti:

Commissio Deputatorum data super Informatione
summaria facienda ad effectum citationis perso-
nalis, & per edictum contra Petrum de Luna.

a. Mf. ano
Deo Domi-
no Jesu.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis in
Spiritu sancto legitime convocata, in auctore
pacis a uno Deo nostro Jesu Christo, qui sibi spon-
sam unam sanctam Ecclesiam sui pretiosi sanguinis
pretio comparavit: qua in Christo Jesu summo au-
gulari lapide crevit in templum sanctum in Domi-
no, iunctisque simul parietibus fecit utraque unum,
ut in pace fieret locus ejus: ad tollendum pacis
obscacula, uniuersamque schismam fidelium, in qua
ille d. Christi adversarius, caput ecclesie malignan-
tium, dolens satis & erubescens, hominum constan-
tiam ex lutea materia, caritatem in terra tenere,
quam in celo nequiverat habere; ipsius sponsa Chri-
sti per schisma pessimum, prob dolor! ingens, &
tam diuturnis, usque triginta octo annorum, & tem-
poribus jam peractis, caritatem vulneravit, rescidit
unitatem. Qua licet in magna parte Spiritus Sancti
gratia in prafanti sacratissima generali Synodo ad
hoc prapropius inter cetera congregata cooperante, &
conjuncta sit per electionem & renunciationem do-
mini Baltasaris olim Joannis vigesimi tertii, & re-
nunciationem Angeli de Corario, Gregorii duode-
cimi in sua obedientia nuncupati, qui inter se cum
domino Petro de Luna, Benedicto, decimo tertio in
sua obedientia nuncupato, de papatu contendebant;
quorum Joannis & Gregorii Dei gratia in eadem
sancta Synodo obedientia sunt usque: atque tamen
bosus ille unitatis & pacis, in aliqua parte, vi-
delicet in sua obedientia dicti domini Petri, Bene-
dicti decimo tertii nuncupati, seu ejus parte, per
ejusdem domini Petri duritiam, & pertinaciam &
contumaciam, in grave & maximum scandalum uni-
versalis Ecclesie & Christiani populi, atque peri-
culum fidei catholicae & ruina fidelium animarum,
scissam detinuit, & lacrymabiliter vulneratam: idcirco
eadem sancta Synodus inter cetera ad ipsum schis-
ma, & hereses alius extirpandum, procurandamque
ipsius ecclesie unionem, prapropius congregata; consi-
derans quod premissis attentis, totum huius reliqui
schismatis pondus in persona dicti domini Benedicti
constitit, & quod in eo solo stat, quo minus ipsum
schisma radicibus extirpetur, & per consequens ro-
sultet prafata unio ecclesie sancte Dei: & atten-
dens quod in tam diuturnis temporibus, quibus hoc
schisma pessimum & pertractum est, omnium doctis-
simorum virorum Christi fidelium ingenia, etiam cum
summis studiis & laboribus, attentis maxime dif-
ficultatibus ejusdem schismatis, nullam viam pos-
sibilem & securam huius fidelium scandalo ad prafata
schisma extirpandum reperire poterant, pra-
ter cessationem de papatu omnium contendencium: quam
viam idem dominus Benedictus vocatus a suis, vel-
lus multorum Christi fidelium vox testatur, ante
suam electionem a suis in Papam, pro pace danda
ecclesie laudaverat & approbaverat, atque in ipso
conclavi quando fuit electus, promisi & iuravit
prosequi unionem Ecclesie per omnes vias accommo-

Episc.

b. Mf. vocis
edictum.

c. Mf. jam
pietatem
temporibus.

d. Mf. recu-
sata sit.

e. Mf. pro-
cedam.

comum non esse: tutus accessus, se recessit, ubi omni
suo posse prafatum inveteratum schisma nutrit &
fovet, & impedimenta quacumque potest, prestat
& procurat, ne ad dictam unionem perveniri pos-
sit: qua omnia secundum sanctorum decreta heresim
inferunt manifestam. Expropter super premissis &
aliis declarandis in processu, & latius exprimen-
dis, volens eadem sancta Synodus evacuare quod
ex parte est, ut sequatur perfectum, & ad ipsum
schisma penitus subvertendum procedere: licet pre-
missa omnia, notoria & vera communiter habeantur
& reputantur, & super illis tota fidelium clamor
multitudo, sibi ipsi satagens providere, quasi pro quo-
dam huiusmodi provisionis remedii fundamento, com-
mittit devotissimis ecclesie filiis Guillelmo tituli S.
Marci, & Francisco tituli sanctorum Cosma &
Damiani, dicto Florantio, sancta Romana, Eccle-
sia Cardinalibus, Joanni clero Patriarcha Constans-
tinopolitano, ac venerabilibus fratribus Stephano
Dolens, Roberto Saroburienf, Episcopis, ac dile-
ctis Ecclesie filiis Jacobo clero Parmenf, Guillel-
mo Palermitanis, fratri Antonio Taxal Generali
ordinis beate Maria de Mercedo, fratri Mauricio
de Praga, sacra pagina professoribus, Michaeli de
Nevers, Nicolao Wordis juris utriusque, & Joanni
Belles decretorum, doctoribus, & eorum majori
parti, quatenus super premissis omnibus & singulis,
ac eorum circumstantiis, dependentibus & connexis,
ac aliis ad ea quomodolibet facientibus, illor-
umque notoritate, fama & clamore, ac etiam qua
loca infensa consistant viciniora dicto castro Paniscola,
ad qua sit tutus accessus, summarie & diligen-
ter inquirent; testes & alia probationum genera re-
cipiant & examinent; eorumque dicta & attestatio-
nes, & alia quacumque invenerint, in scriptis &
forma publica redigant, seu redigi faciant, & ea
etiam sacra Synodo representant & fideliter referant:
ut eunda ipsa Synodus procedat, decernat & sta-
tuat, prout ad pacem & salutem Ecclesie & fidelium,
extirpationem schismatis & unionem ipsius Ecclesie se-
cundum iustitiam videbitur expedire. Datque eisdem
Commissariis & majori ipsorum parti, testes per
consuetam ecclesiasticam compellendi variati testi-
monium perhibere, & alios quascumque prestantes ad
pradiis impedimenta coercendi, & alia faciendi
circa premissa necessaria & etiam opportuna ple-
nam & liberam potestatem. Littera autem dicta or-
dinationis, dictis Patriarcha Antiochenus pro omni-
bus dicta Synodi nationibus, & de ipsorum consen-
su respondit per verbum, Placet. Et prafatus do-
minus

ANNO
CHRISTI
1416.

minus Officij nominis Collegij Cardinalium similiter
respondit: Placet.

Ex collectione Barberiniana, in ms. Lipsiensi.

ANno, indictione, & loco supradictis, die ve-
ro Jovis quinta mensis Novembris, hora o-
ctava post mediam noctem fuit sessio sacrosanctae
Synodi solemniter & devota tentata, & celebrata
pro unione sanctae matris ecclesiae, & extirpa-
tione horridi pestiferique schismatis inveterati,
& aliorum peragendorum pro unione & concordia
totius populi Christiani: in qua sessione acta fue-
runt quae sequuntur.

In primis reverendus in Christo pater dominus
Joannes patriarcha Antiochenus celebravit solemniter
& devota Missam de sancto Spiritu: post cu-
jus celebrationem reverendissimi reverendique in
Christo patres & domini domini sacrosanctae Ro-
manae ecclesiae cardinales, patriarchae, archiepi-
scopi, episcopi, ceterique praesules ecclesia-
sticos, sive pluvialia induerunt, & mitras in ca-
pitibus posuerunt, ut est moris. Et reverendissi-
mus in Christo pater dominus Joannes episcopus
Ostiensis, praesule Romanae ecclesiae Cardinalis,
Vicecancellarius in eadem synodo praesidens, or-
natus pluviali & mitra pretiosa, diacono & sub-
diacono, & multis aliis in superpelliciis, ut est
moris, praefatus diaconus dixit alta voce, *Orate.*
Et facta oratione, & aliis solemnitatibus atque li-
tania, diaconus incepit evangelium, alta voce
cantando, dicens: *Domine vobiscum.* Respondit,
*Et cum spiritu tuo. Sequentia sancti evangelii se-
cundum Mattheum.* Respondit, *Gloria tibi Domi-
ne. In illo tempore, Respiciens Jesus in discipulos
suos dixit Simoni Petro, &c.*

Quo evangelio lecto, & aliis solemnitatibus &
devotionibus factis atque dictis, reverendus in
Christo pater dominus Bartholomaeus archiepi-
scopus Mediolanensis, & egregius & sanatus vir do-
minus Ardecius de Novaria sacri Concilii Con-
stantiensis & consistorialis advocatus, ascenderunt
ambonem, in quo actus, litterae, & negotia sacro-
sanctae synodi proponi, legi & publicari solent;
& idem dominus Ardecius de mandato praesatis
synodi verbo tenus proposuit, & pro assumpto di-
xit. *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos
amici mei, &c.* dirigens in persona ecclesiae ver-
ba sua ad sacrum Concilium & per multas susci-
ones, & multa notabilia dicta, dixit in effectu
quod a xxxviii. annis citra fuerunt multi de pa-
pae contentiones, qui pro dolor! ecclesiam Dei
& populum Christianum tenuerunt in divisione,
de quibus contententibus Petrus de Luna, qui
Benedictus XIII. in sua obedientia nuncupatur,
fuit unus, & nunc ipse solus adhuc, quantum po-
test, nititur ipsam Dei ecclesiam sacrosanctam te-
nere divisam, & de facto scissam detinet, & la-
crymabiliter vulneratam, schisma nefandum in ea
posse tenus nutriendo, & velut alter satan, va-
riis suis modis fallacibus & versutis exquisitis sa-
cragendo: propter quod clamat ipsa mater ecclesia
ad dominos in Spiritu sancto in praesenti Concilio
in unum congregatos, tanquam ad fidelissimos e-
jus amicos, quod ipsi misereantur eidem, ut ipsam
tamdiu sua privatam lamina & decore suscipiant,
& ad pristinum unionis statum perducatur.

Recitavit etiam promissiones & juramenta ipsius
Petri de Luna, de dando pacem ipsi ecclesiae per
viam sui cessionis, & etiam a requisitis sibi fa-
ctos per S. R. E. cardinales & reges, principes
& praesules, & alios quoslibet Christi fideles,
pro danda pace ipsi ecclesiae, ac universo populo
Christiano: de quibus omnibus non curavit, nec
aliquid de juratis & promissis adimplere curavit;
immo omnia pertinaciter recusavit, & recusat in-
cessanter: Propter quod concludendo requiritur idem
dominus advocatus, & instanter requisivit, quatenus
contra ipsum Petrum de Luna Benedictum
XIII. in sua obedientia nuncupatum, in sua ma-

Alia & protervia pertinacem, & pertinaciter schis-
ma notorie nutriendam, & a fide & unione de-
viam, procederet, prout sacro praesenti Concilio
pro unione ecclesiae sanctae Dei & tranquillitate
totius populi Christiani visum fuerit expedire.
Et etiam incontinenti propositione & requisitione
per ipsum dominum advocatum factis, magistrum
Henricum de Piro, & Joannem de Scribanis, sacri
Concilii Constantiensis promotores & procuratores
petierunt, & instanter requisierunt procedi contra
ipsum Petrum de Luna, prout praesatus dominus
advocatus requisierat. Post quae de precepto ne-
que ordinatione, & voluntate dicti sacri Concilii
praesatus dominus Bartholomaeus Archiepiscopus Me-
diolanensis respondendo eidem domino Ardecius
legit, & publicavit ordinationem, & decretum
sacrosanctae Synodi sub his verbis:

3 Commissi Deputatorum, &c.

Post quam quidem lectionem, reverendissimus in
Christo pater dominus Joannes Patriarcha Antioche-
nus existens in ambonem, pro omnibus nationibus, &
de consensu earundem nationum respondit, *Placet.*

Subsequenter venerabilis & circumspexus vir
dominus Sperans-in-Deo Cardona jurisperitus, u-
nus de ambaxiatoribus Regis Arragonum nomine
dicti Regis, & collegarum suorum ejusdem domini
Regis, ibidem una cum eis in medio assurgentium
dixit, qualiter alias facissent certas protestationes
coram deputatis nationum, tangendo Anglicanam:
videlicet quod per eorum convocatorum cum aliis
nationibus in procedendo, sedendo, sigillando, in-
cedendo, non intenderent, sive intelligerent, aut
tollerent Anglicanam nationem pro natione in sa-
cro Concilio Constantiensis. Quam quidem protesta-
tionem ex nunc repeterent, & eam pro repetita ha-
bere vellent, eidemque protestationi jure, via, &
modo quibus tunc facta fuisset ipsa protestatio, modo
protestarentur, & etiam pro repetita haberi vellent.

Ex adverso vero reverendi patres, Londoniensis,
Baconiensis, Sarisberiensis, Lichfeldensis, Norwi-
censis Episcopi, alique ambaxiatores illustrissimi
principis Regis Angliae, ceterique de natione An-
glicana se levaverunt; & per os venerabilis & cir-
cumspexi viri domini Augustini de Pisis, sacri con-
sistorii advocati, volentes, ut asseruerunt, similem
protestationem facere. Et quadam sibilatione, vel
saltem tumultuatione verbalis facta per supposita
Concilii, praesulati domini ambaxiatores domini
Regis Arragonum recesserunt de congregatione.
Quibus ambaxiatoribus Regis Arragonum recedenti-
bus, & silentio in Concilio factis, idem domini
Episcopi de Anglia ambaxiatores, ceterique domini
protonotarii & procuratores dominorum praesulorum
absentium nationis Anglicanae, & supposita ipsius
nationis, e converso se levaverunt: & per os praesati
Augustini de Pisis repeterunt nominibus eorum
proprijs & procuratorijs, & a protestationem, decre-
ta facta in alijs sessionibus, & faciendo pro ipso rege
Angliae, & toto regno, & natione Anglicana, illiusque
protestationibus & decretis firmiter laberrere pre-
tenderunt.

Quibus protestationibus factis, fuit versum in
dubium, an propter strepitum factum, sive sibi-
lationem in Concilio, quod vox domini Patriarchae
Antiocheni non fuisset bene per omnia supposita
intellecta, per quam prius respondebat loco omni-
um nationum ad propositum, *Placet.* Et pro ha-
bendo clariorem intellectum placuit congregationi,
quod dominus Patriarcha iterato ascenderet am-
bonem, & de novo ad idem responderet. Qui quidem
dominus Patriarcha Antiochenus ascendit ambonem
de novo ad mandatum Concilii sive nationum Con-
cilii representantium ad supradicta tunc proposita, &
etiam respondit, *Placet.* Similiter reverendiss. pater
dominus Joannes Ostiensis S. R. E. cardinalis Vi-
variensis, nomine Collegii Cardinalium, *Placet.*

Quibus protestationibus, responsionibus, & alijs
factis, incontinenti providus vir magister Joann-

ANNO
CHRISTI
1416.

a MS. perpetuum fuit &c.
b MS. requisierunt sibi factas.
c MS. in hunc ipsa & more xxxviii. in prima editione, pag. 966.
Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

nes de Scribanis de Piacentia, & promotor & procurator dicti Concilii Constantiensis, nomen proprio quo supra, de predictis omnibus & singulis sibi fieri petiit unum, vel plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta ad perpetuam rei memoriam. Presentibus ibidem reverendissimis patribus & dominis S. R. E. cardinalibus, & illustrissimo principe domino Ludovico comite palatini Rheni, duceque Bavarie, & gubernatore in absentia serenissimi principis domini Sigismundi Romanorum regis; ac Francie, Anglie, Aragonie, Neapolitanorum, Polonie, Norvegie, Cypri, regum, ducumque, aliorumque principum & prelatorum, universitatum studiorum ambaxiatoribus, ceterisque notabilibus prelatibus, doctoribus atque magistris, & aliis Christianis in numero copioso, testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Ac causa procedere, testesque & alia probationis generaliter recipere juxta commissionem eis attributam. Piusen- tibus Jacobo Cerretani, & Jacobo de Esculo litterarum Apostolicarum scriptoribus testibus supradictis.

Tenor vero dictarum positionum & articulorum, unde supra fit mentio, sequitur, & est talis.

Ex collectione Barberiniana, & duobus Ms. Germanicis.

Processus in causa heresis & schismatis contra Petrum de Luna, Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, coram sancta Synodo Constantiensis, & ejus commissariis habitus.

IN nomine sancte & individue Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen. Sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo sexto decimo, indictione nona, die vero Jovis quinta mensis Novembris, hora horologii octava post mediam noctem, sessio sacrosanctae Synodi Constantiensis pro unione, &c. ut supra in sessione XXIII. pag. 486. Et post schedulam ordinationis commissariorum, sequitur.

Post cujus quidem sessionis celebrationem domini commissarii supradicti in loco sessionis supradictae adhuc existentes, onus hujusmodi commissionis eis, ut premittebatur, factae, sponte & libere acceptantes, mandaverunt & commiserunt nobis Cyno de Lombardis, Michaeli Bolsonis, Gumberto Fabri, Petro Margol, Vicentio de Rivo, Conrado de Velden, & Joanni Azel. publicis Apostolica & Imperiali auctoritatibus notariis, ut tam ipsam commissionis schedulam, quam omnia que ejus occasione & vigore conscribenda occurrerent, in actis nostris publicis, & hujusmodi causae registro conscriberemus & registrareremus; seu per alium scribi & registrareremus, & cum expediens foret in publica redigeremus documenta: partibusque copiam petentibus, dum ipsi per ipsos commissarios decreta fuerit, fideliter traderemus ex eisdem, necnon egregiam virum dominum Ardecinum de Novaria predictum advocatum hujusmodi causae, ac Henricum de Piero, Oliverium a Guenec, Joannem de Scribanis, predictos procuratores & promotores ejusdem causae, omnesque & singulos Romanae curiae cursores ad faciendum citationem, relationem, & affixionem, ac alia eorum officio incumbentia, & eorum quemlibet in solidum absentes, tanquam praesentes, nomine dictae sacrae Synodi, & ex commissione eis factae, omnibus mellioribus, modo, via, jure & forma, quibus melius potuerunt & debuerunt, ordinaverunt & deputaverunt palatium episcopale Constantiense pro eorum jurisdictione, & commissione exercenda, & actus judicarios hujusmodi causae faciendos deinceps assignando. Presentibus ibidem honorabilibus viris magistro Jacobo Cerretani, Jacobo de Esculo litterarum Apostolicarum scriptoribus, testibus ad premissa vocatis specialiter, & rogatis.

Hac itaque ordinatione advocati, promotorum, notariorum, cursorum, & loci jurisdictione, ut premittebatur, facta; comparentes coram dominis commissariis predictis in loco sessionis predictae magister Henricus de Piero, & Joannes de Scribanis promotores, instigatores & procuratores supradicti, nonnullas positiones, & articulos pro summaria informatione factis & realiter in scriptis infra scriptis tenoris obtulerunt, requirentes eisdem commissarios, ut eis certos dies & horas assignarent, quibus testes super ipsis articulis producere & jurare facere possent & viderent. Et tunc domini commissarii supradicti dixerunt, se omnibus diebus & horis esse paratos in loco assignato superius in hujusmodi

Articuli ad testes examinandos pro informatione summaria & preparatoria ad processum inquisitionis contra dominum Petrum de Luna dictum a suis Benedictum XIII. in causa schismatis & heresis, ad finem sui ejectionis a papatu per eum pretenso, per Concilium generale Constantiense; quos articulos dictum Concilium probare intendit. Primo quod istud schisma pestiferum duravit triginta octo annis.

2. Item quod ex illis annis Petrus de Luna papatum secundum se in sua obedientia tenuit viginti duobus annis completis. Et hoc est verum & notorium.

3. Item ponit, quod inter sapientes & zelatores pacis & unionis ecclesiae in diversis regionibus fuerit saepe tractatum de viis & modis tollendi schismatis; finaliter tamen a multis jam temporibus, etiam ante viginti, quindecim, duodecim, aut saltem decem annos fuit visum, deliberatum & conclusum per sapientes & zelatores unionis ecclesiae, praesertim per cardinales utriusque obedientiae, per reges, principes, prelatos, doctores & magistros universitatum studiorum generalium, attentis difficultatibus in facto, & in jure praesentis schismatis, & divisione regnorum & provinciarum in magnas partes, via cessionis utriusque contententium de papatu erat & est facillior, brevior & utilior, & maxime pacifica cura conscientiarum Christi fidelium: immo nulla alia via fuit ab aliqua parte reperta possibilis ad tollendum schisma praedictum. Et hoc est notorium.

4. Item quod idem dominus Petrus de Luna existens cardinalis in obedientia domini Clementis in Avenione illam viam duxit esse meliorem, & illam approbavit, laudavit & dixit, fecitque publice coram eo in praesentia prelatorum, cleri, & populi multitudine praedicari: saltem fuit coram eo per unum magistrum in Theologia sibi familiarem publice praedicata. Et hoc est, & fuit notorium Parisius: & fama publica alibi.

5. Item quod ipse existens cardinalis post obitum domini Clementis in Avenione, imminente electione summi futuri Pontificis in conclavi juravit solemniter tactis evangelis super altari, & super digno sanctae crucis in praesentia aliorum cardinalium congregatorum in conclavi, ceterisque cardinalibus similiter juraverunt, illam ex illis, qui in summum Pontificem eligeretur, si quem ex eis eligi contingeret, prosequi unionem ecclesiae secundum formam schedulae, cujus tenor sequitur, & est talis:

„ Nos omnes & singuli sacrosanctae Romanae ecclesiae cardinales congregati pro electione futura in conclavi ante altare, in quo Missa communis celebrari consuevit, pro Dei servitio, unitate ecclesiae suae sanctae, & salute animarum fidelium omnium promittimus, & juramus ad sancta Dei evangelia corporaliter per nos tacta, quod absque dolo, fraude, & machinatione quibuscumque, ad unionem ecclesiae, & finem imponendam schismati (proh dolor!) nunciata ecclesiae Dei viginti, quantum in nobis erit, laborabimus fideliter, & diligenter, & per nos, quantum ad nos pertinet, seu etiam pertinebit, dabimus patri nostro & gregi Domini, ac vicario Christi domino nostro futuro, qui erit pro tempore, auxilium, consilium & factorem; nec ad impediendum, vel differendum praemissa dabimus consilium, vel favorem, directe vel indirecte, publice vel occulte. Et ista omnia, & singula, & alias etiam ultra praemissa omnia vias utiles & accomodatas ad utilitatem ecclesiae, & unionem praedictam ejusdem, sane & veraciter sine machinatione, seu excusatione, vel dilatione quancumque servabimus procurabimus quilibet nostrum, etiam si assumptus fuerit ad Apostolicum, etiam usque ad cessionem inclusive per ipsum de papatu faciendam; si dominis cardinalibus, qui nunc sunt, viderent in futurum de illis, qui nunc sunt, vel

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

vel majori parti eorundem hoc pro bono pacis & utilitatis. predictam videntur expedire. Et ita fuit, & erat notorium inter ipsos dominos Cardinales, qui erant viginti unus numero: & de hoc est fama communis.

6. Item, quod idem Dominus Petrus in illo Conclavi electus in Papam, extra Conclavo juravit presentibus Cardinalibus simile juramentum: & hoc fuit, & est notorium apud Cardinales prefatos.

7. Item, quod postea idem dominus Petrus ex parte Regis Francie, ac universitatis Parisiensis, per duces Bituricensis, & Burgundie petros, & Aurelianensem fratrem Regis, Prælatos, & Doctores plures, necnon Cardinales suos flexis genibus humiliter & devote exstitit requisitus, qualiter vellet prosequi unionem Ecclesie per viam mutui cessionis de papatu, videlicet per eum, & contententem cum eode papatu, & illam viam offerre, quam si offerre vellet, intendebant iterum prosequi apud alium contententem in a Romana. Et declaraverunt dicti Cardinales, vel eorum major pars, quod eis videbatur Ecclesie expedire prosequi per illam viam unionem Ecclesie; & quod ipse hoc expresse denegavit; Et hoc fuit, & est notorium: & de hoc est publica fama.

8. Item, quod postmodum idem Dominus Petrus fuit requisitus solemniter, & publice ex parte Regis Francie, Anglie, Castellie, similiter per dictorum Principum Legatos solemniter, quatenus unionem Ecclesie vellet prosequi per dictam viam cessionis utriusque contententium de papatu, & illam viam offerre, quam etiam ipsi Legati apud alium eum contententem de papatu prosequi intendebant. Ipse autem hoc facere publice recusavit; quinimmo illam viam fecit publice coram se, & dictis Legatis reprobari, & dici, quod si illam viam prosequeretur, & cederet, peccaret mortaliter. Et hæc fuerunt notoria & vera: & super hoc fuit, & est fama communis.

9. Item, quod postmodum fuit ex parte Regis Romanorum tunc atque Bohemie per suos solemnes legatos, quorum principalis erat Dominus Petrus Episcopus Cameracensis, nunc Cardinalis, iterum humiliter & publice requisitus, quatenus unionem Ecclesie, & extinctionem Schismatis vellet prosequi per dictam viam mutui cessionis amborum contententium, illamque viam offerre; quod ipse etiam publice recusavit: illamque viam publice, videlicet in Consistorio Generali vel publico fecit per advocatum publice reprobari, & dici, immo ipse dixit in propria persona, quod si illam viam prosequeretur, & cederet, crederet se peccare mortaliter. Et hæc fuerunt, & sunt notoria, atque vera, & super hoc fuit, & est fama.

10. Item consequenter Rex Arragonum Martinus, de cuius Regno idem dominus Petrus oriundus est, in propria persona ad eum accessit, illique humiliter supplicavit, quatenus unionem Ecclesie vellet prosequi per dictam viam cessionis utriusque contententium de papatu. Quod idem Petrus etiam recusavit expresse. Et hæc fuerunt notoria: & super his fuit, & est fama.

11. Item, quod postmodum ipse in palatio Avenionensi existente, ad instantiam Ducis Aurelianensis defunctis coram publicis Notariis, & testibus juravit & vovit solemniter cedere papati suo, altero contentente cum eo cedente, mortuo, vel ejecto. Et hæc sunt vera: & super his fuit, & est fama.

12. Item quod simile juramentum, & votum prædictum ad instantiam communitatis Janum, antequam converteretur ad suam obedientiam. Et hoc fuit, & est notorium: & e tempore fuit, & est fama.

13. Item, quod simile juramentum, & votum prædictum coram Cardinalibus in loco Pontis-Sorgis. Et hoc fuit, & est notorium: & tale, & est fama.

14. Item, quod post illa juramenta obiit Dominus Innocentius sic dictus alter contentens in Roma, nec idem Dominus Petrus cessit, nec aliquam super hoc diligentiam fecit.

15. Item, quod postmodum fuit electus in Roma dominus Gregorius sic dictus, & obediit dictam viam mutui cessionis eidem Domino Petro dicto Benedicto, & misit super hoc litteras, & Nuncios; & ipse dominus Petrus dictus Benedictus illam viam accepit verbo, licet non factis, ut probavit eventus, quia nihil fecit. Et hoc est notorium: & super hoc viget fama.

16. Item, quod facta dicta oblatione per dictum dominum Gregorium, Rex Francie misit solemnes Legatos, Patriarcham Alexandrinum, nunc Cardinalem, plures Episcopos & Doctores; & cum illis misit etiam Universitatis Parisiensis Legatos ad prosequendum illam viam cessionis mutui apud ambos contententes, qui hoc prosecuti sunt apud ambos diligenter. Et hoc est notorium, & verum: & super his fuit, & est fama communis.

17. Item, quod non obstantibus præmissis juramentis, votis, & requisitionibus, ipse Petrus per fraudes, dolos, & machinationes, & per diversas ambaxiatas missas ad dictum dominum Gregorium, procuravit quod dicta cessione non fieret: illamque per diversa media, & difficultates ad conveniendum in unum per eum repertas evasit, neque unquam veraciter, diligenter, neque efficaciter illam viam prosecutus est, sed effugit, ut potuit. Et hoc fuit, & est notorium, & verum: & super hoc fuit, & est fama communis.

18. Item, quod post hæc accessit ad Perpignanum, ibique convocavit Concillium Generale sui obedientie, in quo post multa tractata fuit deliberatum & conclusum per idem suum Concillium Generale sui obedientie, quod ipse prosequeretur unionem Ecclesie per dictam viam mutui cessionis, & in publico in dicto Concilio juravit, & vovit cedere suo papati, altero contentente similiter cedente, mortuo, vel ejecto. Et hoc fuit, & est notorium, atque verum.

19. Item, quod cum alias instaretur apud eum de via cessionis, ipse respondit, quod si amplius instaretur de illa, ipse poneret Ecclesiam in tali statu, quod non repararetur. Et de hoc est fama communis.

20. Item, quod postmodum Dominus tunc Joannes XXIII. fuit a papatu suo ejectus in Generali Concilio Constantiensi, & ex abundantia ratam habuit ejectionem, & renunciavit omni juri, quod unquam habuerat in papatu. Et hoc fuit, & est notorium, atque verum.

21. Item quod postmodum dictus dominus Gregorius alter contentens de papatu in dicto Constantiensi Concilio per suum procuratorem legitimum pro pace Ecclesie suo renunciavit papati publice & libere. Et hoc fuit, & est notorium, atque verum.

22. Item quod post dictas ejectionem, & renunciations nullus remansit pretendens se jus habere in papatu, neque in illo contentens, aut illum occupans, nisi solus dictus dominus Petrus de Luna dictus Benedictus: & si ille cessisset, vel cederet, cessaret ex toto schisma pestiferum. Et hoc fuit, & est notorium, atque verum.

23. Item post ejectionem, & renunciations prædictas dum obedientie illorum duorum, que sunt multo major pars Christianorum, immo totum præter Hispanias, & Scotiam, & partem Comitatum Arminiaci & Fuzi, fuerunt simul unitæ; & in Generali Concilio Constantiensi, quod illas representat, unionem Ecclesie prosecuti sunt, & prosequuntur. Et hoc fuit, & est notorium, atque verum.

24. Item quod post prædictas ejectionem, cessiones, & unionem dictarum duarum obedientiarum, fuit idem Dominus Petrus dictus Benedictus, per dominum Regem Romanorum, qui personaliter ad eum propter hoc accessit, ad Regnum Arragonie in Perpignano, & per dictum Regem Arragonum, Comites Arminiaci, & Fuzi personaliter, necnon per Legatos Concilii Generalis Constantiensis, quod representat totam Christianitatem, & in quo unita erat, & est, præter Hispanias, & alias modicas partes Præfatas. Necnon Regem Francie, Anglie, Castellie, Navarre, & aliquorum Comitatum Arragonie, principem Barcinonensis, quatenus vellet tollere schisma præfatum, & dare pacem Ecclesie sic per suam cessionem per eum dudum laudatam & approbatam, & pluries juratam, & votam, & cum repetitis instantiis cum magna humilitate & devotione; quod facere pertinaciter recusavit. Et hoc fuit, & est notorium, atque verum.

25. Item quod post hæc transiit se ad castrum munitissimum in litore maris dictum Paniscula, ubi ad eum non est tutus accessus, relicta Ecclesia sancta in tanto schismatis discrimine: nullumque remedium dedit ad pacem & unionem Ecclesie & tollendum schisma prædictum, ad hoc nunquam diligentiam aut studium visus est adhibere. Et hæc sunt notoria, atque vera: & super hoc viget publica vox, & fama.

26. Item

a. Form. de

b. Form. de

c. M. E. super

d. M. E. de

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

scandalizatus, & lesus. Quod etiam scandalum Adio citationis facta, ad personam suam, vel ad
 tantum, quod attento universalis Ecclesie statu, nul-
 la ratione potest de congregatione fidelium removeri,
 nisi ipso cedente, mortuo vel exilio, etiam haberet
 verum jus in papatu. Ex quibus idem Benedictus
 apparuit fuisse in esse sanctorum ac vultus inueterati
 schismatis pradii, atque schismaticus & hereticus
 esse censendus. Et super his omnibus fuit & est pu-
 blice & diuine diffamatus, taliter quod sine scan-
 dalo Ecclesia diffamari non potest, nec sine pericu-
 lo tolerari. Super quibus clamor valido clamor &
 conqueritur populus Christianus, & promissa que in
 facto consistunt, notoria reputat atque vera.

Conuenientes igitur in unum more solito canonice
 convocati, ac representantes universalem Ecclesiam,
 confidentes in Domino, qui cepit in nobis bonum o-
 pus, duobus iam ipsis auxiliante gratia remotis im-
 pedimentis, & ipso perficiat, & exurgens miserebi-
 tur Sion, quia tempus miserendi eius, quia venit
 tempus: contra tertium, videlicet dominum Benedi-
 ctum diu expectatum, sed ad cor adhuc minimis re-
 vertentem, decreuimus super promissis omnibus &
 singulis fore summario & de plano per nos proceden-
 dum. Propter qua super fama & notoritate pra-
 uisorum, summario & simpliciter mandauimus per
 nonnullos venerabiles viros fratres, & dilectos Ec-
 clesie filios, Cardinales S. Romanae Ecclesie, & alios

cf. loc. 16.

cf. loc. 17.

Tralatos, & alios tamam Sanctae pagine quam utrius-
 que juris professores, Commissarios nostros ad hoc spe-
 cialiter deputatos, inquiri, informationemque recipi:
 quam Legitimo receptam, reserui iussimus in publica
 sessione nostra totius Sacrosanctae Constantiensis Synodi.
 Qua plene audita & discussa, maturo decreuimus at-
 que digesto consilio, in super promissis, saltem
 quantum ad officium presentis iudicii pertinet, pro-
 cedendum fore, ut in notoriis contra praefatum Be-
 nedictum: & si forsitan attesta natura praefati proces-
 sus notorii, citandus minime juris vigore seruato ve-
 nirat, citandum fore ad caute am, in hoc dumtaxat
 citationis articulo rigori juris indulgendo: non inten-
 dentes super hoc quouis modo formam notorii proces-
 sus, seu eius ordinem obmittere seu relaxare, & iudi-
 cialis seu ordinarii processus aliter seu exquirere for-
 mam. Et quia eundem Benedictum facisse & facere,
 quo minus ad personam suam pateat tutus accessus, su-
 per his recepta summario & Legitima informatione re-
 perimus; nos specialiter & ex certa scientia eundem
 Benedictum citari decreuimus per editum publicum,
 ad instar edictorum in albo pratorio posterum, cita-
 tionemque in audientia publica eiusdem sacri Concilii,
 quam vicem & effectum Apostolica curia & audientia
 Apostolica litterarum decernimus & decreuimus ob-
 tinere, publico faciendam. Vobisque omnibus & sin-
 gulis, & cuiuslibet vestrum qui super his exsequendis
 publico fueritis requisiti, & suorum requisiti, in vir-
 tute sanctae obedientiae precipimus & mandamus, qua-
 tenus vigore litterarum nostrarum praesentium per vos
 & alium, seu alios, citatis publice praefatum Benedi-
 ctum, quem etiam nos eorundem litterarum tenore
 citamus. Ipsaque litteras nostras publice legatis, vel
 legi faciat in audientia litterarum praedictarum, ac
 valois maioris Ecclesie Constantiensis affigatis, seu affigi
 faciat. Insuperque ex superabundanti, ut nihil
 in hac re sine diligentia vigilantis videatur absolutum,
 ad personam eiusdem Benedicti, si ad ipsum vobis, vel
 alicui vestrum, requisiti vel requisiti, tutus forsitan
 fuerit accessus: si autem, ad portas dicti castri, vid-
 licet, seu loci Pansicola, si etiam illuc vobis vel vo-
 strum alicui (ut praemittitur) fuerit tutus accessus:

Adio citationis facta, ad personam suam, vel ad
 valois domicilii sui; si (ut praemittitur) ita fore
 contingat, alioquin a die citationis facta & publi-
 cata in Ecclesia Dertusensi praedicta. Quam termi-
 num pro primo, secundo, tertio & peremptorio ter-
 minis assignamus, ad videndum & audiendum super
 promissis omnibus & singulis, & maximo super cri-
 mine heresi & schismatis praedictorum, tanquam
 super notoriis, & alias procedi ad omnes & sin-
 gulos alios & articulos iudicii seu causa huiusmodi,
 usque ad definitiuam sententiam inclusivo; ipsamque
 sententiam videndam proferri & audiendam, pro-
 ut iuris fuerit, & prout utilitati praedictae univer-
 salis Ecclesie visum fuerit expedire: intimando ei-
 dem publice, prout etiam nos per eandem litteras
 intimamus, quod sine veneris, sine non, nos etiam
 ipsius absentia diuina repleta praesentia, contra eum
 super promissis omnibus & singulis usque ad definitiuam
 sententiam inclusivo procedemus, prout ad
 utilitatem ipsius universalis Ecclesie, mediante ius-
 titia, videbitur faciendum.

Voluimus autem & mandamus, quatenus easdem
 nostras litteras, quas duplicandas & triplicandas,
 & etiam quoties opus fuerit, multiplicandas man-
 damus & decernimus, in valois maioris Ecclesie
 Dertusensi praedicta affigatis, vel affigi faciat,
 & affixas dimittatis per duas horas. Et deinde lo-
 co ipsarum nostrarum litterarum sic affixarum, co-
 piam illarum sub signo alienius Notarii, eiusdem lit-
 teris originalibus receptis, affigatis, vel affigi fa-
 ciat, & affixam dimittatis: quatenus toties & in
 tot locis facta eorundem litterarum & citationis
 publicatio, omnis ignorantia & tergiversationis lo-
 cum excludat. Decernentes, quod citatione huius-
 modi facta in audientia publica litterarum, necnon
 in Ecclesia Dertusensi praefata, cum assignationibus ad
 valois Ecclesiarum praedictarum (ut praemittitur)
 & alterius ipsarum, & qualibet eorundem cita-
 tionum sic valois, & illum arceat, post lapsum ter-
 minorum citationum ipsarum & cuiuslibet eorundem,
 ac si ad propriam ipsius personam citatus exstitisset,
 & eadem personaliter nostra praedicta littera lecta
 & praesentata exstitissent. Omnes & singulos Reges,
 Principes ac dominos temporales, & praecipue caris-
 simum Ecclesie filium Alphonsum Regem Arrago-
 num, omnesque sacularem ac temporalem enercent-
 tes jurisdictionem, quocumque nomine sine titulo
 nuncupantur, requirimus in fide Christi & Dei,
 vobisque nihilominus in parte nostra requiratis, qua-
 tenus vobis aut vestrum cuiuslibet in exsequendis pra-
 missis praestent auxilium, consilium & favorem,
 & vosque & vestrum quocumque ab omni impedimento
 vel impedimentis contra praemissa omnia & singula,
 quantum in eis erit, protegant & defendant, man-
 dantes vobis & vestrum singulis, prout ad quem-
 libet pertinet, quatenus nobis in nostra generali
 sessione de rebus per vos & responsis fideliter sub
 publicis instrumentis infra terminos citationum ipso-
 rum relationem faciat, & debita praesentetis.

Datum Constantia, quarto Kalendas Decembris,
 anno a Natiuitate Domini millesimo quadringentesi-
 mo decimo sexto, in nostra publica sessione. Qua
 quidem citatione sic lecta, reverendus pater domi-
 nus Antonius Concordiensis, Alanus Leonensis, Epi-
 scopi, Gundisalvus Garza de sancta Maria decre-
 torum doctor, Patricius Cortagensis, & Nicolaus
 Marsburgensis Episcopi, nomines nationum huius San-
 ctae Synodi, ac Joannes Episcopus Obiensis Sanctae
 Romanae Ecclesie Cardinalis & Vicecancellarius,
 nomine Sacri Collegii dominorum Cardinalium respon-
 derunt, & quilibet eorum respondit, Placet.

In eadem collectione Barberiniana, & duobus
 ms. Germanicis.

Die sabbati xviii. mensis Novembris praedi-
 cti fuit sessio generalis per Synodum Constantien-
 sem mane hora tertiarum in Ecclesia maiori praedi-
 cta Constantiensis pro citatione decernenda con-
 tra Petrum de Luna Benedictum XIII. nuncupa-
 tum tunc. In qua reverendissimus pater dominus
 Patriarcha Antiochenus fecit officium Missae: quo
 finito, more sessionum aliarum fuerunt lectae lita-
 niae cum introitu. Laudibus Domini: & evangelio:
 cetera

Quam vicem & effectum Apostolica curia & audientia
 Apostolica litterarum decernimus & decreuimus ob-
 tinere, publico faciendam. Vobisque omnibus & sin-
 gulis, & cuiuslibet vestrum qui super his exsequendis
 publico fueritis requisiti, & suorum requisiti, in vir-
 tute sanctae obedientiae precipimus & mandamus, qua-
 tenus vigore litterarum nostrarum praesentium per vos
 & alium, seu alios, citatis publice praefatum Benedi-
 ctum, quem etiam nos eorundem litterarum tenore
 citamus. Ipsaque litteras nostras publice legatis, vel
 legi faciat in audientia litterarum praedictarum, ac
 valois maioris Ecclesie Constantiensis affigatis, seu affigi
 faciat. Insuperque ex superabundanti, ut nihil
 in hac re sine diligentia vigilantis videatur absolutum,
 ad personam eiusdem Benedicti, si ad ipsum vobis, vel
 alicui vestrum, requisiti vel requisiti, tutus forsitan
 fuerit accessus: si autem, ad portas dicti castri, vid-
 licet, seu loci Pansicola, si etiam illuc vobis vel vo-
 strum alicui (ut praemittitur) fuerit tutus accessus:
 alioquin in Ecclesia Dertusensi, & in valois Eccle-
 siarum maioris villa Sancti Matthei, aut quilla aut
 castri Certaria eiusdem Dertusensis diocesis, aut in
 aliis locis circumvicinis, qua ad hoc idonea decer-
 nimus, in ipsorum locorum Ecclesiis inter ipsarum
 Missarum solamnia easdem nostras litteras alta &
 intelligibili voce publice legatis, & legi faciat per
 vos vel alium: eundemque Benedictum citatis pe-
 remporie, ac uno edito peremptorio pro omnibus,
 quem etiam eorum nostro nunc per eandem praesen-
 tes litteras citamus, ad comparandum personaliter
 in Ecclesia Cathedrali Constantiensis, & in loco sessio-
 nis vestrae ad diem centesimum, videlicet a die le-
 dionis eorundem litterarum nostrarum in audientia
 publica praedicta, vel ad diem septagesimum a

cf. loc. 18.

ANNO
CHRISTI
1416.

Falsa est contentio inter discipulos, qui videretur esse major, &c. Quod Evangelium ea de causa fuit dictum, quia nationes aliquae discorabant inter se de prioritate quod locum sessionis nationum, & incedendi in Concilio generali Constantiensi. Litaniis finitis cum Evangelio, hymno, *Veni creator Spiritus, &c.* orationibus & collectis finitis, dicta sancta Synodus volens procedere ad ultiora, sive decreta, juxta deliberationem nationum; de mandato ejus, reverendissimi, reverendique, ac venerabiles viri domini, sancti Marci Presbyter, & Franciscus Florentinus diaconus, Cardinales: Joannes Patriarcha Constantinopolitanus de Italia, Jacobus electus Pennensis, Stephanus Episcopus Dolensis, Guillelmus Pulcrnepotis sacre Theologie professor, Antonius Generalis sancte Marie de Mercede, & Michael de Navers, Robertus Sarburienensis Episcopus, Joannes Wellis decretorum Doctor, Magister Mauricius de Praga sacre Theologie professor, deficientem ibidem venerabili viro Nicolao Wordis utriusque juris Doctore propter ejus infirmitatem, commissarii alias deputati ad ordinandum processum contra Petrum de Luna, quoad citationem contra eum decernendam, quam ad totum processum habendum contra ipsum, tanquam contra schismaticum, hereticum notorium, scandalizantem statum universalis Ecclesie, & totius fidei Orthodoxe, & populi Christiani totius, &c. ascenderunt ambonem, super quo statuta, decreta, edita, ordinata, & sententia ipsius Synodi leguntur, statuuntur, decernuntur, ordinantur, & approbantur, &c.

Et tanquam deliberati, de voluntate ipsorum dominorum Commissariorum, reverendissimus pater dominus Franciscus Cardinalis Florentinus faciendo relationem ipsi Concilio incepte cum quodam themate incipiente: *Deus non vult, &c.* introducendo materiam, qualiter Ecclesia Dei fuisset a longis temporibus cetera propter pertinaciam prelatorum afflicta, & superbiam & fastum, & maxime per illos, qui ipsi preesse pretendebant. Ex quo jam non restaret unio populi Christiani, & restitutio Ecclesie Dei per alium, quam per Petrum de Luna Benedictum XIII. nuncupatum: qui toties per Reges, principes, universitates, nobiles, & prelatos populi Christiani requisitus fuisset, ut daret pacem Ecclesie, & toti populo Christiano, per ejus cessionem de papatu suo preterito, juxta premissa per eum facta, publicata & predicata, tamen eo semper in sua malitia permanente. Quapropter sancta Synodus ipsos Commissarios deputasset ad ordinandum processum contra eum, ad finem quod pax dari Ecclesie Dei, & unicus pastor eligi, per quem Ecclesia reformari, & haereses jam per Mandum seminatae extirpari possent. Quapropter iidem Commissarii juxta mandatum & commissionem processissent ad nonnullos actus, videlicet torquendo articulos, super quibus testes examinassent, quoad citationem decernendam, & alias pro processu totali, dictisque testibus examinatis; repererunt ipsum Petrum de Luna fore citandum per edictum publicum in civitate Constantiensi, & partibus Hispaniensibus affigendum, & praesertim in locis circumvicinis, ubi dictus Petrus moram traheret, ut ad ejus notitiam deveniri posset; ac alias personaliter & legitime, si ejus persona commode haberi posset, ad comparandum coram dicta Synodo Constantiensi, & in civitate Constantiensi, ad procedendum, & procedi videndum usque ad sententiam definitivam incausa contra eum per ipsum Concilium mota, cum incidentiis, dependentiis & connexis. Quapropter per dictum Concilium ad ulterius procedi debere, & ipsam citationem, ut praesertur, decerni fore duxerunt, ut ipsi Concilio retulerunt.

Et subsequenter juxta relationem prelibati domini Cardinalis commissarii, venerabiles viri domini Henricus de Piro, & Joannes de Scribanis promotores ipsius Concilii procuratoris nominibus & syndicatoris petierunt per dictum Concilium citationem prelibatam decerni; & concedi instantia suprema. Quibus petitionibus per dictos promotores factis, sacrosancta Synodus Constantiensis, auditis

Concil. General. Tom. XXVII.

Relationibus commissariorum per eam deutorum, causisque justis & rationabilibus compertis, citationem perpetuam decrevit: & quoad decretum citationis hujusmodi respondebat per suos deputatos ad hoc, videlicet Antonium Episcopum Concordiensem, Joannem Vaurensem, Gundisalvum de Sancta Maria, Petrum Cortagensem, & Nicolaum Merseburgensem Episcopos, necnon Joannem Cardinalem Vivariensem nomine collegii, per verbum, *Placet.*

Quo responso facto, statim de mandato ejusdem Synodi reverendus pater dominus Stephanus Episcopus Dolensis, juxta a ordinem ipsorum Commissariorum legebat citationem decretam contra ipsum Petrum de Luna de verbo ad verbum, loco quo supra. Qua lecta & audita, praetata Synodus per dictos deputatos ad respondendum nomine ejus, videlicet Concordiensem, Vaurensem, & Gundisalvum de Sancta Maria decretorum Doctorem, Patricium Cortagensem, & Nicolaum Merseburgensem Episcopos, & Joannem Vivariensem Cardinalem, ex parte collegii, responderunt, *Placet.* Praesentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus dominis Joanne Ostiensi, Angelo Praenestini Episcopis, Antonio Bononiensi, Francisco Venetiaram, Antonio Aquilegensi, Gabriele Senensi, Angelo Veronensi, Petro Cameracensi, Thoma Tricariensi, Guillelmo Sancti Marci, Petro Fuxi, Antonio de Chalanco, Almanno Pisano, Branda Placentino, Amedeo Salutarum, Reynaldo de Brancaclis, Ottone de Columna, Lucido de Comite, & Francisco Florentino diaconibus Cardinalibus: necnon illustrissimo principe Ludovico comite palatino Rheni, gubernatore dicti Concilii, cum suis nobilibus, ceterisque Ambaxiatoribus Regum, Principum, Praelatorum, Universitatum studiorum & communitatum, testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Ex collectione Barbariniana, & duobus Mss. Germanicis.

Tenor vero dictae citationis, &c.

QUA quidem citatione sic lecta & audita, reverendus pater dominus Antonius Concordiensis, Alanus Leonensis Episcopi, Guillelmus de Sancta Maria decretorum Doctor, Patricius Cortagenensis, & Nicolaus Merseburgensis Episcopi, nomine nationum hujus sanctae Synodi, ac Joannes Episcopus Ostiensis sanctae Romanae Ecclesiae Episcopus Cardinalis, & Vicecancellarius, nomine sacri collegii dominorum Cardinalium, responderunt, & quilibet eorum respondit, *Placet.*

Super quibus omnibus & singulis superius scriptis, & in praesenti sessione habitis, factis, lectis & publicatis, Magister Joannes de Scribanis, & Henricus de Piro procuratores & promotores praedicti, nomine quo supra, a reverendis patribus dominis protonotariis, necnon notariis & scribis hujus sacrae Synodi praedictae sibi fieri petierunt unum, vel plura, ac tot, quot fuerint necessaria publica instrumenta. Praesentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus & dominis, dominis S. R. E. Cardinalibus, ac illustri principe domino Ludovico Bavarum duce & comite palatino Rheni dictae Sanctae Synodi in absentia illustrissimi principis domini Sigismundi Romanorum Regis gubernatore, necnon nonnullorum Regum, Praelatorum, universitatum studiorum, communitatum, capitulorum, conventuum, & aliorum Eminentium Nunciorum, procuratoribus & Ambaxiatoribus, aliisque Christi fidelibus in multitudine copiosa.

Subsequenter statim & incontinenti dicta sessio sic peracta, honorabilis vir Magister Michael Bolonis praedictae Sanctae Synodi notarius & sessionarius de mandato ipsius Synodi praedictam citationem ad se recipiens, eamque una cum nobis notariis & scribis praesentis causae praedictae, ad audientiam publicam litterarum contradictoriarum, videlicet ad Ecclesiam sancti Stephani Constantiensis, ubi dicta audientia solet & solita est teneri, & tunc tenebatur, ibidem pro tribunali sedente reverendo in Christo patre & domino, domino Jacobo de Campio ipsius audientiae auditore, honorabili viro Ambrosio, fidei ejusdem audientiae lectori legendam tradidit & praesentavit. Qui quidem magister

Q99

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.Ex eadem
collectione
& tribus
Mss. Ger-
manicis.

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

gister Ambrosius lector post quarundam aliarum litterarum de iusticia lecturam ibidem factam, ipse citationem sua & intelligibili voce legens, ut moris est, ipsam discretis viris Magistris Frederico de Arben & Gilemo Bovenon, dictam audientiam notariis, ulteriori executioni tradidit, ut fieri solitum est, demandandam. Super quibus omnibus & singulis sic factis idem magister Michael Bolognensis sessionarius a nobis notariis presentis causae, & scribis prefatis sibi nomine dictae Sanctae Synodi unum, vel plura, publicum & publica fieri potest instrumenta. Presentibus ibidem providis viris magistris Nicolao Wurd, Henrico Hurnatel, Conrado Balduini, Everhardo a Bidenelt, Joanne Scalle, & Hermanno Boten, dictae audientiae procuratoribus, aliisque procuratoribus ejusdem audientiae quampluribus testibus ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

S E S S I O XXV.

Ex prima
editio.

ANno Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto, indictione nona, die vero Luna decima quarta mensis Decembris, fuit sessio generalis in maiori Ecclesia Constantiensis solemniter celebrata pro unione oratorum & procuratorum magnifici domini comitis de Fuxo, & trium statuum dominiorum suorum, ipsius & suorum illorum nominibus. Fuerunt autem dicti Ambaxiatores reverendissimi dominus Petrus sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis de Fuxo, ac reverendi patres Sancius Olorensis, & Bernardus Adurensis, Episcopi. Fuitque ibidem modus in ordo servatus in hac sessione, sicut in unione Ambaxiatorum Regis Arragonum, prout in sessione vicesima secunda supra continetur. Postquam vero facta fuit unio & incorporatio ad sacrum Concilium dictorum oratorum & procuratorum prefati magnifici comitis de Fuxo, triumque statuum dominiorum suorum, reverendissimus in Christo pater dominus Bartholomaeus Archiepiscopus Mediolanensis legebat schedulam tenoris subsequens.

Decretum concessionis Olomucensis Ecclesiae
in commendam.

Sacrosancta Constantiensis Synodus concedit & committit custodiam, curam, regimen & administrationem Ecclesiae Olomucensis in spiritualibus & temporalibus in regno Bohemiae & marchionatu Moravia vacantis pro presenti & legitima administratione carentis per obitum bona memoria Venceslai Patriarchae Antiocheni, qui auctoritate Apostolica quoad viveret, eam habebat in commendam, in favorem fidei, & ut necessitati & utilitati ipsius Ecclesiae occurratur, venerabili fratri Joanni Episcopo Lutomifseni, usque ad electionem futuri summi Pontificis Romani, Et exposit ad tres menses immediate sequentes, mandans & committens venerabili fratri Joanni Episcopo Osiensi sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali & viceregenti, litteras super hoc opportunas in forma debita & gratis, de mandato, expedire.

Et post hoc de mandato Concilii praedicti fuit responsum per dominos ad hoc deputatos, videlicet reverendos patres dominos Antonium Episcopum Concordiensem pro Italica, Joannem protonotarium de Trembleis pro Gallicana, Gundisalvum de Sancta Maria pro Hispanica, Patricium Episcopum Cortaigenssem pro Anglicana, Nicolaum Episcopum Mersburgensem pro Germanica, nationibus, & Joannem Episcopum Osiensem Cardinalem Vivariensem nomine Cardinalium, per verbum, Placet.

Ex collectione Barberiniana, & duobus MSS.
Germanicis.

ANno, indictione, &c. quibus supra, die Lunae xiv. mensis Decembris supradicti, fuit sessio Generalis in Ecclesia maiori Constantiensis hora tertiaria, super unione fienda Ambaxiatorum comitis Fuxi & ejus comitatus, ac trium statuum dominiorum suorum. Presentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus & dominis

a AL. Xandras.

Joanne Episcopo Osiensi, Angelo Praenestini Episcopo, Francisco Venetiaram, Gabriele Senensi, Antonio Bononiensi, Almano Pisano, Angelo Veronensi, Thoma Tricaricenti, Brande Placentino, Guillelmo sancti Marci, Antonio de Chalanco, Petro de Fuxi presbyteris, Reynaldo de Brancacis, Amadmo Saluciarum, Ottone de Columana, Lucido de Comite, & Francisco Florentino Cardinalibus diaconibus: de illustrissimo principe Ludovico comite palatino Rheno: necnon Romanorum, Ungariae, &c. Arragonum, Angliae, Neapolitanorum, Poloniae, Cypri, Daciae, Norvegiae, & Sveciae regum Ambaxiatoribus, ceterorumque principum, praetorum, universitatum studiorum & communitatum Ambaxiatoribus & nunciis in magno numero; Synodum seu Concilium generale Constantiense representantibus.

Et antequam fuisset ad aliquod divinum officium processum, reverendi in Christo patres & domini, domini Xantius Olorensis, Bernardus Adurensis Episcopi prefati domini comitis de Fuxo, necnon trium statuum dominiorum suorum procuratores & nuncii speciales, ad praesens Constantiense Concilium missi super unione & incorporatione ipsorum comitis de Fuxo, & praetorum, nobilium, & popularium trium statuum fienda cum ipso Concilio, & ipsam unionem & incorporationem principiando, ascenderunt una cum venerabili viro Petro de Cremona, decretorum Doctore, ambonem, super quo negotia, sententiae, decreta publicantur & decernuntur: & produxerunt unam litteram credentiae in papyro sigillatam sigillo impresso ipsius comitis; qua littera per supradictum dominum Petrum de Cremona de mandato Concilii lecta, statim ibidem domini Episcopi Ambaxiatores produxerunt successive duo instrumenta procurationis, & eorum auctoritate sigillata sigillis impendentibus ejusdem domini comitis de Fuxo. Instrumenta procurationum similiter successive per eundem dominum Petrum de Cremona fuerunt lecta ibidem, quorum instrumentorum, necnon litterae credentiae, de quibus supra fit mentio, inferius describuntur hujusmodi sub tenore:

Littera credentiae Comitis Fuxi.

Reverendissimis in Christo patribus & dominis, dominis Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ceterisque Praetis, & aliis in Constantia congregatis.

Reverendissimi in Christo patres & domini. Notum facio vestris reverendissimis paternitatibus per praesentes, quod super exstirpatione schismatis & unione Ecclesiae orthodoxae, mitto ad vos dominos meos Constantiae congregatos, reverendos in Christo patres dominos Xantium Olorensem, & Bernardum Adurenssem Episcopos, in sacra pagina professores, juxta tenorem capitulorum Narbonae concordatorum, de nostra intentione plene informatos: vobis humiliter supplicans quatenus eorum relationibus, tanquam meis, veltis fidem indubiam adhibere.

Datum Orthesii, XXIII. mensis Julii, anno a nativitate Domini MCCCCXVI.

Joannes Comes Fuxi.

Instrumentum procurationis domini Comitis Fuxi,
& trium statuum dominiorum suorum.

In nomine Domini, Amen.

Noverint universi, quod coram illustri & magnifico principe potentique domino, domino Joanne Dei gratia Comite Fuxi constitutis personalliter gentibus trium statuum sui vicecomitatus Bearnii, adjunctis etiam aliquibus de vicecomitatu Marsani ad infrascripta de mandato & ordinatione prefati domini comitis more solito congregatis, in quadam congregatione praesentes erant de statu Ecclesiastico reverendi in Christo patres frater Bernardus Adurensis, frater Xantius Olorensis

rensis Episcopi, venerabilis vir dominus Arnoldus de Grataluppo licenciatius in decretis, canonicus & archidiaconus Vallis veteris in Ecclesia Lascurenfi, vicariusque Reverendissimi in Christo patris Odomei, domini Petri misericordie divina S. R. Ecclesie Cardinalis de Fuxo vulgariter nuncupati, administratorisque perpetui prefate Ecclesie Lascurenfis, necnon reverendi in Christo patris, frater Petrus monasterii de Luca, ordinis sancti Benedicti Olorensis diocesis; frater Lubacus, monasterii sancti Joannis de Castella, ordinis Præmonstratensis; frater Petrus monasterii de Poncealto, ordinis S. Bernardi, Adurensis diocesis, abbates ac Procuratores abbatum de Sylvalata, & de Reula, Lascurenfis diocesis.

Et de statu Baronum, sive nobilium aderant ibi nobiles viri dominus 1. Arclanodus de Fuxo, D. de Novallis, Raimundus dominus Dandaulis, Fortanerus dominus de 2. Lustrano, Raimundus Arnoldi dominus de 3. Byrala, Girardus dominus de Gancitano, Raymundus dominus de 4. Goyossa burones; necnon domini Joannes 5. de Dondulis, dominus Fortanerus 6. de Lulcon, dominus Petrus Arnoldi de Bearno, dominus Raymundus Arnoldi, dominus de Valentine milites, Arnoldus dominus de 7. Boro, 8. Fortunaterius dominus Dofus, & Arnoldus Guillelmi dominus de Dorgurio, scutiferi.

Erant insuper presentes de statu communicatum Joannes 9. de Iriculos, & Arnoldus de Varden pro burgo sive villa de Marlans, Petrus de Nadeos, & magister Raymundus Garbis 10. de Huntz, pro burgo sive villa de Orthesio, Arnoldus Guillelmi de Leduxio, & Petrus de Goex, pro burgo sive villa de Oloro, 11. Bertrandus de Dinas, & Joannes de Gote, pro villa sive burgo de 12. Salvateria; Arnoldus dominus de Vero pro Montanea Dessan; Bertrandus 13. Diriert, & Raymundus de la Sala, pro Montanea de Aspa; Genforetus de Abbatis, & Joannes Donfraxo, pro Montanea de Barotos; Petrus Arnoldi de Fabrica, & Bertrandus Duprat pro villa 14. de Denayvier; Manaldus de la Barjona, & Guillelmus Arnoldi de Abbatis, pro villa de Salmis; Arnoldus 15. de Montlaur, & Bernardus 16. De iis augas pro villa de 17. Monembro; necnon plures alii viri ecclesiastici homines de Paratico, & de communetatibus dictarum terrarum in multitudine copiosa.

Prefatus dominus comes per organum supradicti domini Arnoldi de Grataluppo, denunciari & declarari effectualiter fecit, & mandavit capitula per Ambaxiatores sive Procuratores serenissimorum dominorum regum & principum olim obedientie Benedicti Pap. XIII. ex una parte cum serenissimo principe domino Sigismundo Dei Gratia Romano, Ungarie, Dalmatie, &c. rege tempore Augusto, & reverendissimis in Christo patribus dominis Archiepiscopis, Episcopis, aliisque honorabilibus viris legatis, nunciis, & procuratoribus congregationis Constantiensis in civitate Narbonensi die XIII. mensis Decembris, anno a Nativitate Domini MCCCCXV, pro extirpatione dolendi schismatis, ac unione sancte matris Ecclesie inita, firmata & concordata: & qualiter in vim premissorum litterarum convocatorum ab eadem congregatione Constantiensis emanaverint, atque ad ipsum dominum comitem, aliosque reges, principes, prelatos, & alias personas dictae olim obedientie domini Benedicti Papae, quae & debent, & possunt in conciliis Generalibus interesse, pervenerint: continentes in effectu obsecrationem, exhortationem, requisitionem, convocationem, & monitionem, quod ob reverentiam Dei accederent Constantiam ad una cum congregatione predicta schismata sedanda, ad unionem Ecclesie procurandam, ad reformationem ipsius Ecclesie tam in capite, quam in membris complendam, ad electionem dicti domini Benedicti Papae effectualiter faciendam, ad electionem unici futu-

ri Romani Pontificis procedendum, ac pro aliis causis & rationibus, quae ad Generale Concilium pertinent & spectant. Addendo post denunciationem & declarationem predictorum utile, expediens, salutiferum, atque necessarium fore pro ipsis & predictis trium statuum hujusmodi gentes transmittere, ad prosecutionem predictorum fore procedendum.

Hinc est, quod super his habita matura deliberatione, tractatu & consilio, preteritus dominus Comes, gentesque trium statuum predictorum superiorum nominatorum, nomine ipsorum, & absentium, omnes simul, & quilibet ipsorum in solidum, mellioribus modo & forma, quibus potuerunt & debuerunt, fecerunt, creaverunt, constituerunt, & etiam ordinarunt suos veros legitimos & indubitatos ambaxiatores, procuratores, & negotiorum suorum gestores supra nominatos reverendissimum in Christo patrem dominum Petrum de Fuxo absentem, reverendos in Christo patres Xancium Olorensem, & Bernardus Adurensem Episcopos presentes, & quemlibet ipsorum in solidum: ita quod non sit melior conditio occupantis, sed quod per unum inceptum fuerit, per alium prosequi valeat & fieri, specialiter & expresse ad comparandum nomine ipsius domini Comitis, & aliorum predictorum gentium hujusmodi trium statuum in civitate Constantiensis, & alibi, ubi expediens fuerit, & una cum prefatis dominis regibus & principibus, prelati, & aliis olim obedientie dicti domini Benedicti, olim Joannis, olim Gregorii, ita ut ex omnibus unum Generale ovile totius Christianitatis fiat; necnon ad sedandum & extirpandum schisma & haereses, ad unionem Ecclesie procurandam, ad reformationem ipsius Ecclesie, tam in capite, quam in membris faciendam, ad electionem unici Romani Pontificis procedendum, ad petendum ab eodem unico Romano Pontifice gratias, confirmationes, habilitationes, absolutiones a censuris Ecclesiasticis, indulgentias, dispensationes matrimoniales, & alias tam proprio domino comite, & aliis personis supradictis, & tam nomine ipsius domini comitis, quam ipsorum, dum tamen unicuique eligatur Romanus Pontifex, & ad illas causas, & negotia quae ad generale Concilium pertinent & spectant, tractandum & exercendum; necnon ad exequendum, complendum, faciendum, sineque debito terminandum, ponendum omnia & singula contenta in capitulis, & litteris convocatoris superius nominatis, cum dependentibus, emergentibus & connexis; Dantes & concedentes eisdem dominorum Ambaxiatoribus & procuratoribus, & cuilibet eorum in solidum plenam & liberam potestatem super premissis omnibus, & singulis & ea tangentibus cum prefatis dominis regibus, principibus, prelati & aliis personis obedientie olim domini Benedicti, necnon cum supranominato domino Romanorum rege, aliisque regibus, principibus, prelati, ceterisque personis obedientie olim Joannis, & Gregorii nuncupatorum, seu eorum Ambaxiatoribus & procuratoribus conveniendum in unum & generale Concilium Ecclesie convocandum, faciendum, unendum, congregandum, tractandum firmandum, interessendum, jurandum, & concludendum, unum, duo, vel plures procuratores substituendum, & ipsos, & ipsorum quemlibet revocandum, & singula ac omnia alia faciendum, expediendum, quae in premissis & circa premissa fuerint necessaria, seu etiam opportuna, etiam si talia fuerint, quae mandatum exigant magis speciale; promittendo se habere perpetuo ratum, firmum, atque gratum quicquid per eorum dictos Procuratores aut substitutos hujusmodi, aut eorum alterum in premissis, & causa premissa, cum dependentiis, emergentiis & connexis actum fuerit, sive gestum sub hypotheca & obligatione omnium bonorum suorum, presentium & futurorum. De quibus omnibus & singulis

ANNO
CHRISTI
1416.

1 Ms. Archonodus. Infra. Archonodus. pag. 509. 2 Ms. Dandulis, & max de Lusciano. 3 Ms. de Crassa: & max de Grataluppo. 4 Ms. Goyossa. 5 Ms. Dondulis. 6 Ms. de Lustrano. 7 Ms. Boro. 8 Ms. Fortunaterius. 9 Ms. de Joncalis. 10 Ms. de Lunas. 11 Ms. Bernardus. 12 Ms. Salvateria. 13 Ms. Diriert. 14 Ms. de Navarcon. 15 Ms. de Mancalet. 16 Ms. Doye Augon. 17 Ms. Monachio.

ANNO CHRISTI 1416

ANNO CHRISTI 1416

lis supranominatis dicti domini Comes, gentesque...

Et me Bernardo de Platea clerico Lascurenfis...

Procuratorium trium statuum dominiorum Comitis Fuxi.

In nomine Christi. Amen.

NOverint universi, quod cum de mandato illustris magnifici Principis, & potentis viri domini nostri Del gratia Comitis Fuxi...

Et de statu baronum, sive nobilium aderant ibidem presentes nobiles viri dominus Johannes de Fuxo...

Erant insuper presentes de statu communitatum comitatus, Raimundus Caroli, Bernardus Badenis, Arnoldus de Villacone...

Raimundus Solaril, Armandus de Guillelmo, consules loci de Manosilla, Petrus de Bovana...

Acta fuerunt haec in dicto capitulo dicti monasterii de Fuxo die xviii. mensis Augusti...

Et me Joanne Sartoris, curiam Appamiensis publico auctoritate Apostolica & Imperiali notario...

Quibus quidem litteris credentis, instrumentis constitutionum procuratorum, de quibus supra mentio habetur...

a. Al. Dano. b. Al. Dano. c. M. Negueris. d. M. Panata. e. M. Arona. f. M. Durano. g. M. Lardo. h. M. Lasso. i. M. Melfo dominus de Varraso. k. M. Gombani consul loci de Benui Bernardus, etc.

ANNO CHRISTI 1416.

ANNO CHRISTI 1416.

attendentes quod in prefato capitulo dictis con-
 ventibus continetur, quod convocatio fiat per
 prelatos, ceterosque viros ecclesiasticos hu-
 jus congregationis per litteras, que diriguntur
 ad dominos Principes, & alios de obedientia do-
 mini Benedicti XIII. in sua obedientia sic non-
 cupati. Et vice versa quod prefati Principes &
 alii de obedientia domini Benedicti faciant li-
 teras convocatorias ad vos dominos, vel per
 suos procuratores, vel Ambaxiatores mitem-
 dos, vos hic in Constantia congregatos convo-
 cabant. Et attento etiam quod convocatoriis
 litteris pro parte vestra magister comitis de Fu-
 zo, & aliis de obedientia domini Benedicti pre-
 sentatis fuerunt, volumus & nos satisfacere di-
 cto capitulo.

Quibus quidem dictis & expostis reverendus
 pater dominus Bartholomaeus Archiepiscopus Me-
 diolanensis ascendit ambonem, & de mandato &
 voluntate Concilii incepit legere litteras convoca-
 torias alta & intelligibili voce praedictas, qua-
 rum tenor sequitur talis:

Miseratione divina Episcopi, Presbyteri, &
 Diaconi Cardinales, Patriarchi, Archiepiscopi,
 Episcopi, Abbates, Decani, Praepositi, Archi-
 diaconi, alique ecclesiarum, & monasteriorum,
 &c. ut supra, die quarta mensis Julii a anni
 praeteriti.

Qua littera convocatoria lecta usque ad ter-
 tiam partem, vel circiter, Synodus praefata ha-
 buit eam pro lecta totaliter. Et statim praedicti
 domini Episcopi, & Ambaxiatores; per organum
 dicti domini Xanthii respondendo legebant in hunc
 modum:

Nos oratores & procuratores magnifici Co-
 mitis de Fuzo triumque statuum suorum domi-
 niorum, cui quidem capitulo satisfactes con-
 vocamus vos omnes prelatos & ceteros domi-
 nos de hac congregatione juxta tenorem dicti
 capituli.

Qua lecta schedula, reverendissimus in Christo
 pater dominus Bartholomaeus Archiepiscopus Me-
 diolanensis pro parte dictae Synodi, publice, alta
 & intelligibili voce unam aliam schedulam infra-
 scriptae tenoris respondendo legebat:

Nos miseratione divina Episcopi, Presbyteri,
 & Diaconi Cardinales, Patriarchi, Archiepi-
 scopi, Episcopi, Praefati & ceteri hic congre-
 gati, acceptamus & offerimus nos paratos sine
 dilatione quacumque ad procedendum ad ulterio-
 ra. Et insuper requirimus vos oratores & pro-
 curatores praedictos quatenus ad unionem facien-
 dam nobiscum procedatis juxta tenorem tertii
 capituli conventionalis praedicti, qui talis est,
 ut sequitur:

Tertio quod praefati de obedientia dicti do-
 mini Benedicti XIII. sic per ejus obedientiam,
 ut praefertur, nuncupati venientibus ad Con-
 stantiam statim fiat unio eorumdem ad dictum
 Concilium Constantiense, sicque, &c. pro fa-
 ciendo universale Concilium, ut supra habetur.
 Quibus sic peractis, dominus Xanthius Episcopus
 Olorensis, nominibus quibus supra, publice, alta
 & intelligibili voce, legit schedulam unionis di-
 storum Ambaxiatorum cum dicta Synodo, hujus-
 modi sub tenore:

Nos oratores & procuratores praedicti dicto
 nomine unimus nos vobis juxta tenorem capi-
 tuli antecedentis. Et statim dominus Archie-
 piscopus Mediolanensis de mandato Synodi praefatae
 publice legebat schedulam acceptationis unionis
 praedictae sub his verbis.

Nos praefati, &c. congregati, ut supra, di-
 cam unionem vestram acceptamus, & vobis o-
 ratoribus & procuratoribus praefatis dicto nomi-
 ne juxta dicti capituli tenorem unimus.

Quibus sic, ut praefertur, factis, de mandato
 Concilii fuit responsum per dominos ad hoc depu-
 tatos, videlicet reverendissimos patres dominos
 Antonium Episcopum Concordiensem pro Italica,
 Joannem Protonotarium de Trembleyo per Galli-
 cana, Gundisalvum de sancta Maria pro Hispanica,
 Patricium Episcopum Cortagensem pro Anglicana,
 Nicolaum Merseburgensem pro Germanica, &

Joannem Episcopum Oltiensem Cardinalem nomi-
 ne cardinalium, per verbum, *Placet*.

Super quibus lectis & approbatis, ac incorpora-
 tione & unionis factis & gestis, omnibusque aliis &
 singulis, venerabiles viri domini Henricus de Piro,
 & Joannes de Scribanis promotores, &c. a reve-
 rendis dominis sanctae Sedis Apostolicae Protonota-
 riis, ceterisque notariis sanctae Sedis Constantien-
 sis petierunt nominibus procuratoriis unum vel
 plura, publicum & publica, instrumentum & in-
 strumenta.

Tandem reverendissimus in Christo pater & do-
 minus, dominus Franciscus Cardinalis Florentinus
 pro recommendatione ipsorum Ambaxiatorum, &
 domini Comitis de Fuzo, & omnium illorum, qui
 ipsos Ambaxiatores huc ad Concilium Constantien-
 se miserunt, levavit se in medium, & assumpsit
 pro ejus throno hanc verba, *Congregationis a-*
quorum appellavit maris, &c. & fecit pulcrum
 collationem, recommendando Comitem de Fuzo,
 & dominia sua, & homines quorumcumque statuum.
 de bona perseverantia & diligentia, & ipsos Am-
 baxiatores de laboribus, &c. Recommendatione
 hujusmodi facta, fuit cantatus Psalmus, *Te Deum*
laudamus; per omnes de Concilio. Quo cantato,
 alta voce fuit inceptum officium Missae de Sancto
 Spiritu per reverendum patrem d. Episcopum Merse-
 burgensem. Et post officium Missae more aliarum ses-
 sionum fuerunt lectae litaniae cum introitu, *Exaudi*
nos Domine, &c. hymnus, *Veni creator Spiritus,*
&c. & diversis collectis, & Evangelio, *Divi Si-*
monis Petri ad Jesum.

Quibus factis, praelibatus reverendus pater do-
 minus Archiepiscopus Mediolanensis reascendit
 ambonem una cum domino Petro de Braconia,
 & ibidem existantibus dominis Xanthio Olorensi,
 & Bernardo Adurensi Episcopis Ambaxiatoribus
 praedictis, Idem dominus Episcopus Olorensis lege-
 bat schedulam confirmationis capitulorum initorum
 inter ipsos & Concilium Constantiense, hujusmo-
 di sub tenore:

Nos Petrus miseratione divina Cardinalis de
 Buzo, Xanthius Olorensis, & Bernardus Aduren-
 sis Episcopi, procuratores & Ambaxiatores ma-
 gnifici Comitis de Fuzo, & trium statuum do-
 miniorum, sive comitatuum suorum dictis no-
 minibus, & quolibet ipsum nomine, omnibus-
 que aliis, quibus validius & efficacius possumus
 & valemus, omnia & singula decreta & statu-
 ta, ac protestationes, necnon conventiones, &
 pacta per sacrosanctam generalem Synodum Con-
 stantiensem nobiscum dictis nominibus facta &
 edita, & nunc sunt ferrosius lecta, ipsa habentes
 pro sufficienter expressis, & solemniter repe-
 titis, vice & nomine domini nostri Comitis,
 ac omnium dominiorum & terrarum suarum ac-
 ceptamus, assentimus, approbamus, & sole-
 mniter confirmamus. Et similiter sicut ipsa
 Synodus protestata est, quod non intendit recedere
 a capitulis in civitate Narbonensi concordatis,
 de quibus in decreto praesentis Synodi
 nunc de proximo edito, quod hic volumus ha-
 bere pro expresso, & specifico declarato, sa-
 tis exiit mentio specialis. Ita & nos dictis
 nominibus & quolibet eorum solemniter prote-
 stamur.

Qua schedula cum protestatione sua lecta, dicta
 Synodus Constantiensis ex deputatos suos praedi-
 ctos, videlicet Concordiensem Episcopum, Joannem
 protonotarium de Trembleyo, Gundisalvum
 de sancta Maria, Patricium Episcopum Cortagen-
 sem, Nicolaum Episcopum Merseburgensem, &
 Joannem Episcopum Oltiensem, Cardinalem Viva-
 riensem, responderunt, *Placet*.

Super quibus approbationibus, lectis, &
 protestationibus Henricus de Piro, & Joannes de
 Scribanis procuratores praelibatae Synodi Constans-
 tiensis, nominibus, quibus supra, petierunt sibi
 per protonotarios, ceterosque scribas ad hoc depu-
 tatos unum, vel plura, publicum & publica fieri
 instrumentum & instrumenta.

Subsequenter praelibatus dominus Bartholomaeus
 Archiepiscopus Mediolanensis, de mandato dicti
 Concilii sive Synodi Constantiensis legebat sche-
 du-

a ME. 2001
 profanis:
 Ha littera
 convocato-
 ris sunt in
 foliis 221.
 pag. 976.

a ME. 20
 & ibidem
 existantibus
 dominis Xanthio
 Olorensi,
 & Bernardo
 Adurensi
 Episcopis
 Ambaxiatoribus
 praedictis,
 Idem dominus
 Episcopus
 Olorensis lege-
 bat
 schedulam
 confirmationis
 capitulorum
 initorum
 inter ipsos
 & Concilium
 Constantiense,
 hujusmo-
 di sub tenore:

In hac
ipso sessione
227. ex pri-
ma editione
Pag. 101.

Ex colle-
ctone Bar-
bariniana,
& doctus
v. G. Ge-
na.

diam concessionis administrationis tam spiritua-
lium, quam temporalium. Ecclesie Otomucensis
reverendo patri domino Joanni Episcopo Luthomi-
leni usque ad electionem futuri summi Romani
Pontificis, & post electionem ejus ad tres menses,
prout in schedula sub his verbis continetur.

Decretum concessionis.

Quibus factis, idem dominus Archiepiscopus Me-
diolanensis legebat unam schedulam deputationis
commissariorum in causa Tridentina, nomine na-
tionis Hispanice noviter unitae Concilio Constan-
tienti: in qua causa de qualibet natione sunt de-
putati duo, & de collegio Cardinalium similiter
duo. Et ad finem & effectum ut processus causae
per totum Concilium & integrum expediatur per
sententiam. Deputaverunt similiter duos de na-
tione Hispanica ad eandem causam per commis-
sarium, ut in quadam schedula per ipsum domi-
num Archiepiscopum facta plenius continetur, sub
his verbis:

*Deputantur commissarii in causa Tridentina pro
natione Hispanica.*

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis re-
per conflat, ordinavit, & deputavit com-
missarios infrascriptos, videlicet reverendissimos
patres Guillelmum tituli sancti Marci Presbyterum,
& Franciscum sanctorum Colmae & Damiani
Diaconum S. R. E. Cardinales; Marinum Episco-
pum Aprutinentem, Gasparem Abbatem de Peru-
ho pro Italica natione; Martinum Episcopum A-
trebatensem, Seephanum Episcopum Dolensem pro
natione Gallicana, Nicolaum Episcopum Merse-
burgensem, Janem Abundum pro natione Germa-
nica, Patricium Cortagensem, & Bernardum de
Planca Vicarium Ecclesie Burdegalensis pro natione
Anglicana, in causa Tridentina vertente inter ve-
nerabilem fratrem nostrum Georgium Episcopum
Tridentinum ex una parte, & nobilem virum Fre-
dericum Duce[m] Austriae parte ex altera; ad vi-
dendum & cognoscendum, utrum executio moni-
torii contra eundem dominum ducem, & alios
quoscumque occupatores & detentores Ecclesie &
Civitatis Tridentinae, necnon oppidorum, castro-
rum, terrarum, villarum, & jurium ad dictam
Ecclesiam Tridentinam pertinentium decreti sint
debitae factae, prout in dicta constitutione sive de-
putatione plenius continetur. Qui ad nonnullos
actus in eadem causa processerunt, nunc vero pro-
pter adventum Ambaxiatorum Illustrissimi Principis
domini Regis Arragonum aliis nationibus unitorum
pro natione Hispanica, deputat, & constituit Gun-
dilaum Garfiam de sancta Maria Archidiaconum
Berbicensem, & Michaelem de Navers Archidiaconum
in Ecclesia de s. Yberden juris utriusque do-
ctores, in eadem causa, ad cognoscendum & fa-
ciendum cum praemissis prius deputatis, quaecum-
que erunt faciendae, cum ea potestate, qua pote-
rant & possunt primi deputati superius adscripti,
vel major pars ipsorum.

b forte
Berden.

Subsequently idem dominus Archiepiscopus Me-
diolanensis legebat & pronuntiabat, ut supra, alia
& intelligibili voce capitulum approbationis capi-
tulum super dispositione & ordinatione solutio-
nis centuum pensionalium domorum, lectorum &
altarum rerum receptorum, & recipiendarum per
supposita Concilii a civibus Constantiensibus. Quae
capitula fuerunt approbata per Synodum & Conci-
lium Constantiense, ut inferius continetur.

Quibus factis, praesata Synodus per suos deputa-
tos ad respondendum pro ea ad praemissa, videli-
cet Antonium Concordiensem Episcopum, & Joan-
nem de Trembleyo protonotarium, Gundilaum
de sancta Maria, Patricium Cortagensem, Nico-
laum Merseburgensem, ac Joannem Episcopum O-
riensem, Cardinalem Vivariensem & Vicen-
cellarium praesentem, respondit per verbum,
Placet.

Qua approbatione facta Henricus de Piro, &
Joannes de Scribanis promotores petierunt, ut su-
pra, unum vel plura, publicum & publica; in-
strumentum & instrumenta per protonotarios &
scribas, &c.

His factis, reverendus pater Archiepiscopus le-
gebat quandam bullam cujusdam indulti pro mo-
nasterio montis Cassinensis ordinis sancti Benedi-
cti. Quae lecta, domini deputati de mandato Sy-
nodi approbaverunt eandem bullam per verbum,
Placet.

Super quibus fuerunt petita instrumenta per
Protonotarios & scribas Synodi per Henricum de
Piro, &c. ut supra, ad perpetuam rei memoriam,
praesentibus supra dictis dominis pro testibus infra-
scriptis ad hoc specialiter vocatis & rogatis.

*Cedula approbationis super vicualibus & pen-
sionibus domorum cum civibus Constau-
tensibus.*

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis,
ad futuram rei memoriam. Pro conserva-
tione ac publica utilitate praesentis generalis
Concilii Constantiensis, & suppositorum ejus, ac
extirpatione scandalorum, & indebitorum one-
rum, ac etiam ex aliis certis rationabilibus
causis animos nostrorum moventibus, omnia & sin-
gula capitula, foedera, necnon conventiones,
& pacta super pensionibus domorum ac depen-
dentium, & nonnullis aliis, firmata & conclusa
Calendis Aprilis proxime praeteritis, inter dile-
ctos Ecclesie filios carissimos commissarios natio-
num nomine dicti Concilii, & collegii venera-
billum fratrum S. R. E. Cardinalium ex una;
& commissarios dilectorum filiorum universita-
tis, & singularum personarum civitatis Constau-
tensis, ejusque comitatus, territorii, & distri-
ctus provinciae Moguntinae ex altera partibus;
Quae capitula in litteris dilecti ejusdem Eccle-
siae filii nobilis viri Ludovici Comitis Palatini
Rheni defensoris, custodis tunc, ad praesens di-
cti Concilii, &c. sub ejus pendente sigillo se-
riossime continetur. Et subsequenter etiam
commissariorum collegii & nationis hujusmodi
super praemissis & dependentis, cum dilectis ip-
sius Ecclesiae filii commissarii dilectorum etiam
dictae Ecclesiae filiorum electis, capituli & cleri
civitatis & diocesis Constantiensis praedictae,
firmata & conclusa de mensis Mali proxime
lapsi die octava mensis Mali, de quibus constat
per publica documenta, habentes statum & for-
mam omnium praemissorum, & cujuslibet eo-
rum, ac dependentium per eorum nomina, &
qualitates, species, atque modo hic alias pro
sufficienter expressis, pro observatione dictorum
capitulorum, & contentorum in illis: ea om-
nia, necnon litteras, instrumenta quaecumque
desuper confecta, auctoritate ipsius sacri Con-
cilii, & ex certa scientia, tenore praesentium
confirmamus, ratificamus & approbamus: cassan-
tes & pro viribus evanescens omnia & singula
pacta, conventiones, & promissiones post editio-
nem dictorum capitulorum per quoscumque lo-
catores, seu conductores, vel alias quovis modo
praeter seu contra dispositionem dictorum capi-
tulum, vel alicujus eorum firmata, vel pro-
missa, etiam juramento vallata: quae juramenta
procius relaxamus, & soluta ultra seu praeter
exigentiam & formam dictorum capitulorum in-
ter commissarios tam nomine Concilii, quam u-
niversitatis Constantiensis, electi, capituli &
cleri praedictorum firmatorum restitui, vel de-
siste deduci debiti & excomputati pro benepla-
cito conductorum, vel jus eorum habentium
possint & debeant; non obstantibus hujusmodi
vel aliis foederibus, seu abolitionibus forsitan in
contrarium praeter & ultra factis & contentis in
illis: Mandantes nihilominus hujusmodi taxam
inter ipsos commissarios dicta firmata & conten-
ta in illis posse & debere omnes, & ab omni-
bus cujuscumque existerint, etiam Pontificalis,
vel alicuius dignitatis, praeminentiae, seu sta-
tus ecclesiastici, seu mundi inviolabiliter ex-
sequi & observari: commissariis autem natio-
num & collegii praedicti tam deputatis quam
deputandis, vel majore parte ipsorum contra
transgressores, vel turbatores, aut violatores di-
ctorum capitulorum dictis nominibus per ipsos
com-

c. de m. 21.
pl. & de m.
lrv. addi-
tione: de
sunt con-
silio 12 d. de
quo f. 10.

ANNO
CHRISTI
1416

ANNO
CHRISTI
1416

chymifarios firmatorum, vel alterius eorum, seu contentorum in illis, & litterarum seu documentorum inde confectorum: necnon contradiceres quolibet sine rebelles censuris ecclesiasticis, etiam excommunicationis, ac penis alias pecuniariis indictis, indictendis, infligendis, ac multando exsequi ac observari mandamus; & sciendo ipsa capitula & in illis contenta, ac per se vel alios compescendo ad alia prout impexerint oportere, personarum & negotiorum conditionibus & qualitatibus compensatis, etiam auctoritate prefata potestatem & facultatem plenarie eorum serie concedentes, ac decernentes super his etiam litteras expediri sub bulla Concilii ad requisitionem cujuslibet, etiam cum insertione capitulorum, litterarum, seu documentorum predictorum cum ceteris non obstantibus & clausis opportunis in forma, quatenus fuerit opportunum.

Et in fine cujuslibet mensis pro rata lectorum & equorum conductor abique alia contradictione, vel obstaculo suo locatori de pensione hujusmodi satisfacere debeat & teneatur, nisi de consensu ipsius locatoris dilationem obtinere valeat ampliore.

4. Item, quod occasione pensionum domorum, aut stabuli, pro suppellectilibus domus, camerae, staphae, horti, salz, mensae, coquinae, cellarum aut locis aliis, pro depositione victualium hominum & iumentorum necessariis, aut dependentibus a predictis nulla alia pensio, seu merces, aut pretium quodvis possit aut debeat peti, aut exigi a quocumque, sed pro omnibus supradictis duntaxat. Pensio pro lectis etiam, pro domibus, cameris, staphis, salis & suppellectilibus omnibus & singulis praemissis, necnon pensio pro stabulis superius expressis, etiam pro camera vel loco ubi avena, seuum ac palea, ut praefertur, reservantur, & reponuntur, ad dependentia a predictis aut aliquo praemissorum sufficiant, & de eisdem locatores sint contenti & praemissa in pensionibus predictis comprehendantur & veniant, & comprehensa intelligantur; quibus solatis locationibus de omnibus supradictis sit plenissime satisfactum; ita quod solventes sint ab omni repetitione & exactione occasionis praemissorum perpetuo liberi & soluti.

5. Item, in casu quo de utensilibus, seu lectis, sternalis per locatorem conductorii traditis aliquid perderetur, aliquid frangeretur, aut rumpetur violenter, seu alias praeter usum consuetum, de hoc ipse conductor satisfaciatur locatori secundum valores per deputandos taxandos.

6. Item, quod semper de quindecim diebus in quindecim dies commutentur linreamina, & dentur alia recentia mundata & lota.

7. Item, quod mappae, & mantalia, & manutergia commutentur singulis septimanis semel.

8. Item, quod in camera conductoris principalis & domini cujuscumque amplitudinis camera existeret, locari, seu poni non possint contra voluntatem ipsius conductoris principalis, nisi duntaxat duo lecti, unus pro domino principali, & alius pro familiari seu familiaribus.

9. Item, quod in aliis cameris assignari seu poni possint lecti secundum personarum & locorum qualitatem, pro arbitrio taxatorum ad hoc deputatorum, quacumque consuetudine hactenus observata non obstante.

10. Item, quod ad succidenda scandala atque discordias, quae inter locatores & conductores domorum, & aliorum praedictorum, aut alios quoscumque oriri verisimiliter possent, sacra Synodus deputabit de qualibet natione unum providum virum & expertum: & totidem deputabuntur per magistratus civium: qui octo, sex, vel duo ex ipsis, tamen quod semper sint tot ex parte sacri Concilii, quot erunt ex parte civitatis, & e contra, qui requisiti per locatorem, aut conductorem, aut alterum eorum habeant plenissimam potestatem, videndi, taxandi, declarandi inter locatores & conductores lectos, lectisternalia, utensilia, domus, stabula, & omnia supradicta, ut bona & congruentia assignentur, & etiam in aliis contra praemissa emergentibus & dependentibus quibuscumque, discernere aut declarare habeant, prout noverint, visis circumstantiis universis, & attentis qualitatibus eorumdem quomodolibet expedire: quorum declarationi & taxationi per utramque partem irrefragabiliter stetur, omni exceptione remota.

11. Item, quod praedicti deputandi omnes, octo, sex, vel quatuor, aut duo ex ipsis requisiti, ut praefertur, habeant potestatem videndi, & considerandi . . . & amplitudinem domus, camerae, staphae, salis, stabulorum, numerum lectorum, & alia supradicta, ut si forte conductor pauciores lectos, aut equos recipere vellet, quam domus, aut stabuli capacitas, seu communis utilitas postulareret, vel si forsan locator plures lectos ponere vellet, quam qualitas camerarum, aut personarum, aut conductentium exigeret, vel plures equos locare in stabulo quam loci capacitas, & commoditas flagitaret, in istis & in aliis emergentibus contra praemissa habeant potestatem taxandi.

Tenor vero capitulorum, de quibus supra dicitur, sequitur talis:

NOs Ludovicus Dei gratia Comes Palatinus Rheni, sacri Imperii Romani archidapifer, & Rheni Dux, sacri Constantiensis Concilii pro nunc custos & defensor, vice & nomine excellentissimi & gloriosissimi Principis & domini, domini Sigismundi Romanorum Regis semper Augusti, ac Ungariae, Dalmaciae, Croatiae Regis domini mei metuentissimi, pro utilitate publica & conservatione dicti sacri Concilii Constantiensis, & supposito- rum ipsius, similiter dominorum praefatorum, mercatorum, curtisanorum, & aliorum causa Concilii praedicti accedentium, praesentium, & supervenientium diversitatem & differentiam, quae sunt inter reverendissimos patres & dominos dominum Brandam vicarii sancti Clementis Placentinum, & dominum Franciscum sanctorum Cosmae & Damiani diaconum, Florentinum vulgariter nuncupatum, S. R. E. Cardinales deputatos per sacrum collegium dominorum Cardinalium, & reverendos patres & dominos, egregiosque doctores, Franciscum electum Aretinum, Aaronium de a Ganaldo Italiae, Stephanum Episcopum Dolensem, Guillelmum Abbatem Amanae Archidiaconum Turonensem, Gallitanum; Andream electum Posnanensem, Conradum Abbatem Pataviensem, Petrum & Uretinger, Germanicus: Richardum Burensem, Thomam Polton sanctae Sedis Apostolicae Protonarium, Anglicanae nationis, per quatuor nationes Concilii ad infra scripta specialiter deputatos vice & nomine totius sacri Concilii & omnium praedictorum communiter, vel divisim, necnon ipsam sacrum Concilium parte ex una; & providos & spectabiles viros Conradum & Mangolam, Henricum Guntiveller magistrum civium, Joannem & Svarthazath, Henricum Schiller, Casparem Compost, & Henricum & Sevvolim consules; necnon Joannem Henricum Protonarium civitatis Constantiensis nomine hostis communitalis, partibus ex altera: super hospitibus & lectisternalis, ac stabulis equorum probono pacis & concordiae tanquam amicabilem mediator, habita super hoc deliberatione matura consiliariorum praefati domini Regis, acque nostrorum, quantum & quomodo nostra se extendit facultas, de consensu & voluntate expressa partium praedictarum concordamus, firmavimus, & conclusimus in modum subicriptum inter partes praesentibus.

In primis, quod hospicia publica communia non occupentur, sed reserventur, ac venientes & recedentes hospicia habere valeant, prout hoc etiam per serenissimum Romanorum Regem prius erat concordatum.

2. Item, quod de quolibet lecto bono, bene factio, suppellectilibus & linreaminibus, cussinis, & aliis linreaminibus necessariis secundum qualitatem personarum congruentibus, qui magnus esse debeat, & capax ad minus duarum notabilium personarum, solvatur de mense quolibet usuali, contentiente 30. vel 31. dies, unus florenus.

3. Item quod de stabulo pro equo quolibet solvatur singulis diebus naturalibus 2. tres habent.

a MC. Gt. mald.

b MC. D. sigor.

c MC. M. gub. & ruz. Condit. vol. per. d MC. S. v. g. g. & S. v. v. l. l. a.

f MC. S. v. g. g. & S. v. v. l. l. a.

h MC. di. S. v. g. g. & S. v. v. l. l. a.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

di, ordinandi, decernendi, & declarandi inter pre-
satos prout noverint expedire, visis circumstantiis
universis, & attentis qualitatibus eorundem.

12. Item, locator lektorum, domorum, & alio-
rum predicatorum per se, vel alium, directe vel
indirecte, aut quovis quovis colore non possit nec
debeat conductorem, vel serum commorantem li-
centiare, seu de domo expellere, seu quovis mo-
do molestare, vel vexare, quominus conductori,
vel suis habitare placuerit, possit uti & sui do-
mo, lectis, & aliis supradictis pro pensione super-
ius expressa, etiam si locator offereret, seu vel-
let domum locatam personaliter habitare, seu quo-
vis alio modo.

13. Item, in casu quo aliquis conductor cum lo-
catore conventiones, obligationes, vel pacta pre-
missa, vel sequentia tempore preterito fecisset,
etiam si super illis littere confectae essent, tales
conventiones, obligationes, littere, pacta etiam
juramento vallata, omnino sint sublata, irrita &
nulla, sublata, irrita, & nulla, ac nullius mo-
menti. Et si aliquis forsan tempore preterito pro
futuro levasset, aut percepisset ab aliquo censum,
aut pensionem domorum, lektorum, lectifernio-
rum, stabulorum, aut aliorum predicatorum ultra
taxam supra expressam, quod quilibet talis pro fu-
turo tempore a data presentium contentus sit ta-
xa superius expressa, & ad restitutionem plenariam
illius quod ultra taxam levavit pro futuro dumtaxat
tempore a data presentium teneatur, non ob-
stantibus quibuscumque.

14. Item, in casu, quo contingeret aliquam do-
mum locari sine lectis & stabulis, vel uten-
silibus, vel sine necessariis & requisitis, & cum
defectu, in casibus premissis, deputati prefati
declarandi, taxandi, & ordinandi contra premissa
habeant facultatem, habita informatione rerum
deficientium, & qualitate domus, prout viderint
expedire.

15. Item, si contingat lectum conductorum extra
domum ex necessitate, vel ex defectu locatorum,
de quolibet lecto superius qualificato cum lecti-
fernis, & aliis ad ipsum requisitis solvatur per
mensem, ut supra, medius Lorenus Rhenanus.
Si tamen lectus esset melior, prefati deputati
habeant potestatem taxandi.

16. Item, si contingerit, quod quis aliquem in do-
mum suam recolligeret cum pauca familia, que
domus capax esset unius notabilis domini, aut pre-
lari, ad providendum communi utilitati prefati
deputandi potestatem habeant disponendi, & pro-
videndi, prout secundum bonam equitatem vide-
runt expedire.

17. Item, si aliquis haberet domum spacem,
& non vellet eam locare, prefati etiam habeant
potestatem disponendi & providendi, prout secun-
dum communem utilitatem, circumstantiis con-
sideratis, viderint expedire, reservata tamen par-
te domus, in qua talis cum familia se possit con-
servare.

18. Item, in casu quo prefati deputati octo, sex,
quatuor, duo ex ipsis, ut prefertur, requisiti per
locatorem & conductorem aut alterum eorundem
non possent contra premissa, aut aliquod premissi-
torum in unam sententiam concordare: Ex nunc
nos Ludovicus comes palatinus Rheni predictus,
aut nostras in absentia vices gerens, per locato-
rem & conductorem aut per deputandos prefatos,
aut alterum predicatorum eorundem requisitis,
potestatem habebimus disponendi, taxandi, con-
cordandi, & declarandi inter partes ipsas infra ter-
minum duorum aut trium dierum, cui declaratio-
ni partes ipsae absque quacumque contradictione seu
obstaculo stare teneantur.

19. Item, quod auditor camerae Apostolicae, vel
alius per sacrum Concilium deputandus, quoad
supposita Concilii, & magistratum civium Const-
tantienium quoad sibi subiectus, ad requisitionem
prefatorum deputandorum per locatorem & con-
ductorem, aut alterum eorundem, aut nos, vel
vices nostras gerentem requisiti, in casu discor-
diae, ut prefertur, teneantur, & debeant, & po-
testatem habeant quascumque executiones facere
contra quoscumque transgressores, & eisdem pu-

anire prout secundum qualitatem negotiorum &
personarum viderint expedire, cujuscumque sta-
tus, seu conditionis Ecclesiasticae vel secularis
fuerint, non obstantibus quibuscumque.

20. Item, quod deputandi prefati jurare habeant,
quod requisiti per locatorem & conductorem, aut
alterum eorundem ipsorum, officium legaliter &
fideliter sine personarum exceptione, absque odio,
& favore, ad communem utilitatem, & commo-
ditatem ipsius sacri Concilii, prout secundum suas
conscientias judicaverint, exercebunt; & prefata
omnia & singula partes prefatas quibus supra no-
minibus approbantes se secundum naturas asse-
rent bona fide. Et nihilominus nos Ludovicus co-
mes palatinus Rheni, supradictis hujusmodi scri-
ptis prefatis dominis per sacrum Concilium in hac
parte deputatis, ad premissorum majus robur pro-
dictis civibus & civitate Constantiensi per eisdem
firmiter observari. In cujus rei testimonium duas
ejusdem tenoris litteras nostro sigillo munitas u-
triusque partium prefatarum unam duximus assi-
gnandam.

Datum Constantiae provinciae Moguntinae, anno
Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto,
mensis Aprilis prima die.

SESSIO XXVI.

Pro unione Ambaxiatorum Regis Navarrae.

De Jovis vigesimaquarta mensis Decembris fuit
Sessio generalis in majori Ecclesia Constantiensi
solemniter celebrata: in qua fuit facta unio ad sa-
crum Constantiense Concilium nomine illustrissimi
Principis domini Caroli regis Navarrae per suos so-
lemnes Ambaxiatores, videlicet Guillelmum Arnol-
di Bajonensem, & Nicolaum Aquensem, Episcopos,
& Eximium Ayner Canonicum & Archidiaconum in
Ecclesia Pampilonensi, in sacra pagina magistrum
& Joannem b de Letova legum doctorem. Fuit au-
tem in hac unione servatus idem modus & ordo
qui in unione oratorum Regis Arragonum. Ante-
quam vero supra nominati Regis foret dicta unio &
incorporatio, reverendus pater dominus Franciscus
Episcopus Aretinus legit quendam schedulam cor-
torum ordinationis & decreti, cujus tenor de verbo
ad verbum sequitur talis:

Decretum de non derogando juri alicujus nationis
de prioritatem votorum.

Sacrosancta generalis Constantiensi Synodus in
Spiritu Sancto legitime congregata, pro bono eccle-
siasticae unionis, pacis & concordia nationum, cu-
cuncta scientia declavit, statuit, ordinat & decernit,
quod satis semper honoribus, locis, prerogativis &
excellentiis secundum morem laudabilem & consue-
tudinem Romanae Ecclesiae matris omnium Christi fi-
delium, ab antiquis debitis & consuetis regibus hu-
gulis & principibus orthodoxis, & eorum ambaxia-
toribus & nunciis, tam in praesentia summi Pontifi-
cis, quam alibi, etiam in hoc praesenti, & aliis
quibuscumque Conciliis generalibus, ratione ordinis
in hoc sacro Concilio observati hactenus, vel in po-
sterum observandi inter nationes, sive in responden-
do, sive in scribendo, aut sigillando, vel alias per
quascumque scripturas, sigillationes, protestatio-
nes, seu collationes, aut aliqua hujusmodi gesta ab
E ipsis, aut eorum praesentibus, communiter vel di-
visim in ipso sacro Concilio, sive alias in congrega-
tionibus generalibus, sive specialibus, seu locis aliis
quibuscumque & qualitercumque, nihil omnino ex-
cellentia seu praeminentia, aut cujuscumque alterius
juris, proprietatis aut possessionis, vel quasi alicui
nationi per premissa, vel aliquod eorum acquiratur:
seu acquisitum sit, seu quovis modo accrescat,
seu accrevisse censatur, circa prioritatem vel po-
terioritatem, aut alias circa premissa: illaque pro-
hibet in futurum ad premissa, aut premissorum ali-
quod quomodolibet allegari. Et insuper ex supra-
bandanti cautela & ex certa scientia eadem sacro-
sancta Synodus omnia & singula, & ex quibuscum-
que, qualitercumque, quomodocumque, & ubicum-
que in premissis habita sive gesta aliqua, per qua

207. Esti-
mum de
Aymer, et
Aymer.
b. 207. de
Lotheca.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

*post aliquos prioribus voluissent inter nationes
sacram quomodoque argui, vel notari, omnino pro
infallis habens, quorum ad effectum hujusmodi,
nullius officio, roboris vel momenti esse decernit:
referens ipsi nationibus & civibus eorum ante
presens Concilium Constantiense alias competentis &
competentia, proviso quod per presentem ordinatio-
nem decretis, statutis, ordinationibus & constitu-
tionibus in predicta sancta Synodo Constantiensi edi-
tis & promulgatis, non intendit alias in aliquo de-
regare, in contrarium facientibus non obstantibus qui-
buscumque.*

*Ex collectione Barberiniana, & duobus Mss.
Germanicis.*

Pro unione Ambaxiatorum Regis Navarra.

DIE Jovis ultio. mensis Decembris predicti Con-
stantim in Ecclesia majori mane hora octava
vel quasi, fuit per sacrosanctam Synodum Constans-
tientem tunc Synodus generalis, pro unione & in-
corporatione fienda per reverendos patres venerabi-
lesque viros dominos Ambaxiatores illustrissimi prin-
cipis Caroli Navarra Regis, presentibus ibidem
reverendissimis in Christo patribus & dominis Joann-
em Orientem & Cardinale Vivarionem, Antonio Venone-
m, Thoma Tricricensem, Guillelmo sancti Marci, &
Guillelmo de Faxi Presbyteris: Amedeo Salutar-
um, Lucido de Comitibus, & Francisco Florenti-
no, diaconis Cardinalibus: illustrique principe Lud-
ovico comite Palatino Rheni locum tenente serenissimi
principis Sigismundi Romanorum, & Ungariae Re-
gis, necnon Francorum, Angliam, Aragoniam, Jeru-
salem, Siciliam, Cypri, Dacia, Norvegiae, Sueciae,
& Poloniae Regum, diversorumque Principum, Pralato-
rum, & Ambaxiatoribus, procuratoribus & nunciis.

Et antequam ad aliquam solemnitatem divinarum
juxta consuetudinem sessionum, generalium proces-
sum foret, reverendus in Christo pater dominus
Franciscus Episcopus Aretinus de mandato ipsius Syn-
odi sacrosanctae quamdam papyri schedulam ordina-
tionis & decreti, videlicet quod per nominationem,
sigillationem, responsionem, processionem, ordina-
tionem factas & faciendas per quoscumque Amba-
xiatores quorumcumque dominorum spiritualium &
temporalium nulli valeat in titulis, dominis aut,
praerogativis novum jus acquiri, & alias prout in
eadem papyri schedula, cujus tenor inferius inser-
tus habetur, publice, alta & intelligibili voce le-
git hujusmodi sub tenore: &

Qua quidem schedula, ut praefertur, lecta, de
mandato totius congregationis, & Synodi sacrosan-
ctae reverendus pater dominus Bartholomaeus Ar-
chiepiscopus Mediolanensis, nomine totius Concilii
& Synodi, juxta ordinationem omnium nationum,
cum ad presentem sessionem respondit, & approba-
vit eandem schedulam per verbum, *Placet.*

Super quibus lectis, & approbatis magister Hen-
ricus de Piro & Joannes de Scribanis promotores
dictae Synodi & Concilii, petierunt per protonota-
rios Sedis Apostolicae, aliosque scribas & notarios
ipsius Synodi unam & plura, publicam & publica
confici instrumenta, presentibus predictis.

Hisnamque factis reverendi in Christo patres &
domini, domini Guillelmus Arnoldi Bajonensis, &
Nicolaus Aquensis Episcopi, & honesti viri domini
Eximius de Aymar in sacra pagina magister Ar-
chidiaconus mensis in Ecclesia Pampilonensi, & Jo-
annes de Locena legum Doctor; & Arcadius curia ma-
joris regni Navarra, Ambaxiatores & nuncii, sive
procuratores illustrissimi principis Caroli Regis Na-
varrae: inter quos venerabilis vir dominus Eximi-
us praefatus exposuit, qualiter idem Rex Navar-
rae, clericus, nobiles, & homines trium ejusdem re-
gni regnum recommendaverat se presenti Concilio
Constantiensi, quarum ipse una cum ipsi collegis
esset nuncius & Ambaxiator: ad quod ostendendum
produxit ibidem nomine dictorum Regis & noti-
liam constitutionem procuratorum auctoritatis & po-
testatis ipsorum Ambaxiatorum & nunciorum per
certa publica instrumenta, quorum tenores inferius
sunt inserti. Quae mandata sive instrumenta eorum
potestatis fuerunt omnia & singula per ordinem per
Concil. General. Tom. XXVII.

A venerabilem Petrum de Polonia decretorum Docto-
rem de mandato Concilii Constantiensis alta & in-
telligibili voce lecta in ambone praefato.

Quibus quidem instrumentis lectis supradictis do-
minus Eximius incepit facere sermonem, in quo
primo recommendavit dominum suum Regem Na-
varrae, offerens eundem ad omnia beneplacita Con-
cilli Constantiensis, quoad unionem sanctae matris
Ecclesiae ad extirpationem haeresum, & schisma-
tum, & reformationem, & alios tres status Regni
Navarrae, tanquam filiorum obedientiam in omni-
bus, & per omnia velle concurrere cum ipso Con-
cilio in praemissis, & aliis, in quibus fuerit neces-
sarium concurrere.

Quo sermone completo, volentes se venire Con-
cilio, idem dominus Eximius legebat capitulum
convocationis in hunc modum.

B Nos Guillelmus Arnoldi Bajonensis, & Nicolaus
Aquensis, & Aymar canonicus & Archidiaconus in
Ecclesia Pampilonensi in sacra pagina magister, &
Joannes de Locena legum professor, &c. Oratores
& procuratores, Ambaxiatores & consillarii illu-
strissimi principis & domini, domini Caroli Regis
Navarrae, &c. volentes adimplere conventionem Nar-
bonae initam inter serenissimum principem dominum
Sigismundum Romanorum, Ungariae, &c. Regem,
&c. ut in capitulo unionis Aragonum, Lecta videlicet
primo: Liberatione divina Episcopi, Presbyteri, &
diaconi Cardinales, Patriarchae; Archiepiscopi, E-
piscopi, abbates, praepositi, decani, archidiaconi,
aliique Ecclesiarum & Monasteriorum, &c. ut supra.

Qua littera convocationis lecta utque ad finem,
dominus Guillelmus legebat in hunc modum:

„ Nos oratores & procuratores Regis Navarrae,
„ aliorumque dominorum praefatorum, huic quidem
„ capitulo satisfaciendum convocamus vos omnes
„ praefatos, & ceteros dominos in hac congregatio-
„ ne juxta tenorem dicti capituli.

„ Quae schedula lecta, praefatus dominus Franciscus
Episcopus Aretinus de mandato ipsius Synodi Con-
stantiensis, &c. legebat schedulam responsivam in-
frascripti tenoris:

„ Nos misericordie divinae Episcopi, presbyteri,
„ diaconi Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi,
„ Episcopi, pialati, & ceteri hic congregati dictam
„ convocationem accepimus, & offerimus nos pe-
„ ratos sine dilatione quacumque ad procedendum
„ ad ulteriora. Et insuper requirimus vos oratores
„ & procuratores praedicti, quatenus ad unionem
„ sciendam nobiscum procedatis juxta tenorem
„ tertii capituli convocationis praedictae qui talis
„ est: Tertio, quod praefatis de obedientia dicti
„ domini Benedicti XIII. Papae, &c. venientibus
„ ad Constantiam statim fiat unio eorundem ad di-
„ ctam Concilium Constantiense, &c. ut supra.
„ Quibus peractis, dicti oratores & procuratores
„ responderunt dicentes: Nos oratores & procura-
„ tores praedicti praedicto nomine unimus nos vo-
„ bis juxta tenorem dicti capituli.

Et statim dictus dominus Franciscus Aretinus E-
piscopus respondebat dictis procuratoribus nomine
Concilii in hunc modum:

„ Nos praefati, & alii congregati, ut supra, ac-
„ ceptamus dictam unionem, & e converso nos
„ vobis oratoribus & procuratoribus praefatis dicto
„ nomine juxta tenorem dicti capituli unimus.

Qua unione sic, ut praefertur, lecta, reverendus
pater dominus Bartholomaeus Archiepiscopus Me-
diolanensis nomine sacri Concilii Constantiensis pra-
dicti, ad omnia & singula praedicta super approba-
tione eorum respondit per verbum, *Placet.*

Super quibus omnibus & singulis venerabilis vir
magister Henricus de Piro de Colonia promotor &
procurator Concilii, nominibus quibus supra, sibi pe-
tente fieri instrumentum & instrumenta, &c. Praesenti-
bus dictis dominis, Cardinalibus & aliis pro testibus.

Subsequently reverendissimus in Christo pater do-
minus Guillelmus tituli sancti Marci presbyter Cardi-
nalis, nomine totius Concilii Constantiensis levavit
se in rostrum; & nomine quo supra, respondendo
ipsis oratoribus fecit unam pulchram collationem,
in qua recommendavit dominum Regem Navar-
rae, nobiles, clericum & regnicolas omnium sta-
tuum, de diligentis & legalitate ipsorum, ac bona in-
ten-

o Al. Petrus
Al. Joannes
et.

o Ed Decretum
in hac
ipsa sessione
primum ex
prima edi-
tione, p. 29-
300.

o Mss. ad
valdas.

o Mss. ad
miseri Ar-
dus.

o In collecta
1416.

tentione, quam habent & gerunt ad unionem sanctae matris Ecclesiae: Deinde recommendando ipsos Ambaxiatores, & Oratores de laboribus gestis, &c. Qua collatione conclusa & facta, Synodus incepit psalmum cantare, *To Deum laudamus*, Quo cagrato, fuit inchoatum officium Missae per reverendissimum patrem dominum Jacobum Episcopum Laudensem cum introitu de sancto Spiritu. Officio Missae peracto iuxta ritum & consuetudinem aliarum sessionum fuerunt lectae litaniae cum orationibus ipsius & evangelio, *Hoc est pasceprum meum*, &c. & aliis requisitis ad officium divinum in publicis ipsius Concilii sessionibus, factis, dictis, atque contactis,

Quibus sic peractis pro complemento & conclusione ipsius sessionis & unionis integralis ipsorum oratorum cum Concilio Constantiensi, praesentibus dominus Eximius archidiaconus & procurator nominibus quibus supra, legebat unum capitulum concludendo totaliter unionem inter ipsos Ambaxiatores, & Concilium Constantiense, in hunc modum.

„ Nos Oratores praedicti nominibus, & quolibet ipsorum nominibus, omnibus aliis modo, via, jure, causa, forma & nominibus quibus validius & efficacius possumus & valeamus, omnia & singula decreta, statuta, & protestationes, necnon convenientes & pacta per sacrosanctam generalem Synodum Constantiensem nobiscum dictis nominibus facta, & decreta edita, & quae nunc sunt seriose lecta, ipsa habentes pro sufficienter expressis & solemniter repetitis, vice & nomine dicti Regis praefati, & omnium regnorum & terrarum suarum, ceterorumque quorum nominibus hic sumus, & pro quibus habemus mandatum speciale, acceptamus, assentimus, approbamus, & solemniter confirmamus. Et similiter sicut ipsa Synodus protestata est quod non intendit recedere a capitulis in praedicta civitate Narbonensi concordatis, de quibus in decreto praesentis Synodi nunc de proximo edito, quod hic volumus habere pro expresso & specifico declarato facta exhibitio mentio specialis; ita & nos dictis nominibus, & quolibet eorum solemniter protestamur. His sic peractis, magister Henricus de Piro procurator, & procuratorio nomine Concilii praefati, petiit sibi fieri de praemissis omnibus & singulis protonotariis sedis Apostolicae, ceterisque notariis & scribis ipsius Concilii Constantiensis, unum vel plura, publicum & publica instrumenta.

Procuratorium Regis Caroli Navarra.

Carolus Del gratia rex Navarra, dux Nemorosensis. Universis & singulis praesentes litteras nostras Inspectoris salutem, & ad gloriosam benedictam unionis complementum quaecumque salubriter operari. Ex providentia iudicis aeterni, de cuius vultu recta iudicia prodeunt, jura prodidisse noiscuntur, qui terram iudicent, justitiam diligant, & respiciant aequitatem. Haec si quidem velut Dei testamentum, quo sedes generis humani consistit, corde puro, sollicitudine vigili, studio diligenti, & debita sunt stabilitate servanda: nam pacem parant, molestiam colunt, lites perimunt, unicuique quod suum est tribuunt, iurgiorum materias reprimunt, laedi alterum ab altero non permittunt, ac perpetentibus injuriam subveniunt. Absit ergo quod illi, quorum oportet justitiam in conspectu gentium revelare, juxta illud, *Diligite justitiam, qui iudicatis terram*, a iuris veritate divertant: *Quia veritas de terra orta est, & justitia de caelo prospexit*. Ipse enim iudex aeternus, lux, vis, veritas, & vita est, qui ex alto prospiciens populum, quem ipse creavit, protoplasti, delicta damnationis sententiam meruisse, Regem pacificum unigenitum a Domino Jesum Christum misericorditer pro ipsius redemptione populi destinavit: qui carnem nostram mortalitatis indutus, populum eundem ab aeterno cruciatu mortis eripuit, & de suo pretioso sanguine redemit, virginem matrem sanctam Ecclesiam catholicam sibi conjugem formavit; quam post resurrectionem & ascensum ad ipsum, Simon Joannis Apostolo, ut capite confictato schismatis tolleretur occasio, successive commisit, cum iuridica &

plenaria ligandi atque solvendi potestate divina. Nos itaque considerantes cum ingentibus nostrae avaritiae praedictam sanctam matrem ecclesiam ambitione oblitata, & dissugilis contententium de papatu adeo concuti & turbati, ut nullus sit, qui ad compassionem ejusdem sanctae matris Ecclesiae moveri non teneatur, providereque omni modo possibill: concernentisque, & interna nostrae mentis acie revolventes guerrarum turbines, seditionum scandala, & alia nonnulla corporum & animarum pericula, quae retroactis temporibus propter hoc detestandum & abhorrendum schisma, & aliorum malorum inveteratum per univertium orbem exorta fuere: & cupientes quantum cum Deo possumus eidem obviare, eaque Deo propitio sedare, & bona dispositione praeviente, penitus adnullare: ad instantiam & requisitionem sacrosanctae Synodi, quae pro suffragiis debitis & opportunis unionem praefatam concernentibus majestatem exorare, & deprecari vivaciter non cessavit; necnon ad instantiam & requisitionem serenissimi principis Regis Arragonum consanguinei nostri carissimi, recolendae memoriae qui nos ad sui conventionem cum excellentissimo Romanorum Rege fratre nostro carissimo hendam Perpiniensi incitavit: in tantae necessitatis articulo proposuimus auctori Domino opportunum consilium adhibere. O utinam desuper datum nobis esset, ut cum honore Dei & Ecclesiae, & salubri statu fidelium posset commode circa tantum negotium nostra praesentia corporalis exhiberi: quod ubi vigilantem mente existimamus, ibi praesentialiter propriis explicarem affectibus. Verum quia innumera negotiorum varietate distrahimur, & humana natura non patitur, ut eundem essentia corporalis tota simul in diversis locis exhibeat se praesentem, illos in parte nostrae regiae sollicitudinis nonnumquam assumimus, quibus forte precepimus caelesti dono provivum, ut in altis & arduis negotiis sciant & possint proinde consulere, ac utili consilio providere. Ac propterea confidentes ab esperto de fide, prudentia, industria, & legalitate reverendorum in Christo patrum & dominorum Guillelmi & Nicolai Dei gratia Balonensis & Aqueensis episcoporum, necnon venerabilium magistrorum Eximial de Aymar archidiaconi mentis in Ecclesia Pamplonensis, & Martini de b Guecontaria sacrae theologiae professorum, & etiam domini Joannis de c Lacena in legibus Doctoris, consiliariorum nostrorum, de certa nostra scientia, consulte & deliberate, dictos dominos Guillelmum & Nicolaum Episcopos, Eximium & Martinum magistros, ac Joannem in legibus Doctorem, consiliarios nostrae designamus Ambaxiatores, & nuncios singulares, specialiter & expresse, ad tractandum, consentiendum, concordandum, concludendum & firmandum tam cum dicto Rege quam alio seu aliis personis, corporibus, collegiis, aut congregationibus cujuscumque obedientiae, vel sine eis, in omnibus & singulis actibus dictam materiam tangentibus & incidentibus, dependentibus & emergentibus ex eadem seu eidem annexis; necnon ad intereffendum vice & nomine nostro ac pro nobis in sacrosancto generali Concilio Constantiensi, pro uniendo nos, & faciendum unum generale Concilium cum aliis ibidem congregatis, ob detestandum & horrendum schisma sedandum, extirpandum & retectandum, & bona dispositione praeviente adnullandum, unionem universalis & pie matris Ecclesiae procurandum, reformationem etiam ipsius matris Ecclesiae tam in capite quam in membris complendum, & ad electionem unius Romani Pontificis procedendum, & pro aliis causis, & rationibus quae ad generale Concilium de jure spectant & pertinent: & generaliter ad faciendum & complendum omnia & singula quae in articulis tractatis & firmatis in Narbona specificantur, & declarantur, & in nostram animam quodlibet licitum juramentum jurandum firmandumque, & exercendum, praedictos omnes & singulos actus; una cum Ambaxiatoribus illustrissimorum regum Arragonum & Castellae quos nos facere, & requirere, firmare & exercere possemus in & circa praemissa, & quodlibet eorum si ibi personaliter intereffemus: unam vel plures, procuratorem vel procuratores locosui, qui similem habeant potestatem substituendum & illum revocandum toties quoties, eis, vel eorum alicui

b M. G. Guon
c M. G. Later

a M. G. ad
dunt. Fi-
liam suam.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

videbitur expendens. Dantes & concedentes no-
stris Ambaxiatoribus & nunciis jam dictis & cui-
libet eorum in solidum licentiam & liberam po-
testatem ad omnia & singula supradicta. Et pro-
mittimus in verbo regio sub hypotheca & obliga-
tione omnium honorum nostrorum presentium &
futurorum, quod nos habebimus ratum, gratam &
firmum, quicquid per Ambaxiatores nostros prae-
dictos, aut quemlibet ipsorum, seu substituendum,
vel substituendos ab eis, vel eorum aliquo, nomine
nostro fuerit tractatum, concordatum, firmatum,
actum, dictum, gestumve in praemissis, & quolibet
praemissorum. In cujus rei testimonium presentes
nostras hujusmodi litteras sigilli nostri fecimus ap-
pensione muniri. Requirentes & mandantes notario
publico, infrascripto quatenus de praemissis retine-
ret & conficeret unum publicum instrumentum, seu
publica instrumenta. Acta fuerunt haec in villa
Pontis Reginae regni Navarrae, in palatio regio,
ubi de mandato praefati domini Regis Navarrae curia
generali dominorum praetorum, procerum, ba-
ronum, militum, generosorumque, & aliorum
populorum ipsius Regni fuit convocata & congrega-
ta, die xii. mensis Septembris sub anno a Nativitate
Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto.

Testes hujus rei sunt nobilis miles dominus Joan-
nes Despeleta Regni Angliae, venerabiles, viri
domini a Garfias de Raufa de Vallis, Guillelmus
de b Lepis scutifer honoris, & alii quamplurimi,
qui ibidem interfuerunt vocati, pariter & rogati.
Et ego Pellegrinus c Luxi de Luffareta, cler-
icus Pampilonensis diocesis, publicus Apostolica
autoritate notarius, qui praemissis omnibus & sin-
gulis, dum sic, ut praefertur, per praefatum seren-
issimum principem & dominum nostrum, domi-
num regem Navarrae in praefata curia Generali
agerentur & fierent de ipsius domini Regi manda-
to, una cum praenominatis testibus praese inter-
fui, eaque sic fieri vidi & audivi, in notam sum-
psi, ex qua hoc praesens publicum instrumentum
manu propria in forma superius annotata scripsi,
hic me subscribens, signumque meum solitum &
consuetum una cum appensione sigilli ipsius domi-
ni regis apposui rogetus, & requisitus in fidem
& testimonium omnium & singulorum praemissorum.

a M. G. Gar-
fias Raufa.
Infra. de Ra-
fias de Vallis.
b M. de
Luxi infra
de supra.
c M. Luxi.

Procuratorium status cleri Regni Navarrae.

In nomine Domini Jesu Christi, Amen.

PRaesentis publici instrumenti serie cunctis pa-
teat evidenter, quod de mandato serenissimi
& excellentissimi ac domini nostri domini Caroli
Del gratia Regis Navarrae, ducisque Nemosiensis,
fuit in villa Pontis Reginae Regni Navarrae in
palatii regalibus curia generalis tam dominorum
Episcoporum, praetorum, quam multorum nobi-
lium dominorum & procerum, baronum, militum,
infantium, generosorum, burgensium, ac vene-
rabilium hominum, seu virorum civitatum bona-
rum, villarum, totiusque alterius populi dicti Re-
gni, per speciales nuncios & Procuratores potesta-
tem plenariam ab universitatibus habentes ad in-
frascripta peragenda, specialiter & ab expresso con-
gregata, ac etiam celebrata: praefatusque domi-
nus noster rex cum ingenti, ut assuevit, cordis
sui amaritudine universalem, sanctam, & piam
matrem Ecclesiam, ambitione, obstinatione atque
diffugiis contententium de papatu adeo concuti &
turbati referavit, ut nullus est, qui ad compas-
sionem ejusdem matris Ecclesiae moveri non teneat-
ur, providereque omni modo possibili. Ideo ad
comparandum & interessendum vice & nomine
ipsius in sacrosancto generali Concilio Constantien-
si, & ad procurandum unionem sacrosanctae matris
Ecclesiae, & ad tractandum, & concordandum, ac
ad conciliandum, faciendumque omnia alia & sin-
gula, quae ad generale Concilium spectant & per-
tinent ratione hujusmodi unionis, certos Ambaxia-
tores & nuncios speciales constituisse declaravit.
Quapropter reverendissimus in Christo pater &
dominus dominus Lancelotus de Navarra sedis Apo-
stolicae protonotarius, praefati domini nostri Regis
filius, & Ecclesiae Pampilonensis perpetuus admi-
nistrat. *Concil. General. Tom. XXVII.*

Administrat. necnon alii domini Episcopi, praetati, ac
etiam proceres, barones, infantones, generosi,
burgenses, venerabiles homines civitatum, & bo-
narum villarum, totiusque alterius populi procu-
ratores & nuncios speciales, vestigia & intentionem
praepositivam praefati serenissimi domini sui Re-
gis, & unionem ipsius universalis Ecclesiae assequi
ex totis viribus & animis cupientes; confidentes
de fide, prudentia, & legalitate reverendorum in
Christo patrum dominorum Guillelmi & Nicolai
Del gratia Bajonensis, & Aqueensis Episcoporum,
necnon venerabilis magistri Eximini de Aymar
Archidiaconi mensae in Ecclesia Pampilonensi, &
magistri Martini d de Guirana sacrae theologiae
professoris, & domini Joannis de Lacena in legibus
doctoris, praefati domini Regis consiliariorum, ex
sua certa scientia ac sponte & libere, omnibus
melioribus modo, via, vice, causa & forma, quo,
& quibus melius & efficacius de jure possunt &
debet, fecerunt, constituerunt, ordinarunt &
creaverunt suos veros, certos, legitimos, & in-
dubitatos procuratores suos & nuncios, speciales
& singulares, praefatos dominos Episcopos Bajonen-
sem & Aqueensem, Eximum & Martinum in sa-
cra theologia professores, & dominum Joannem de
Lacena doctorem, absentes, tanquam praesentes,
specialiter & expresse ad omnia & singula, ad quae
praefatus dominus noster rex ipsos destinavit Am-
baxiatores & nuncios singulares: videlicet ad tra-
ctandum, concludendum & firmandum tam cum il-
lustrissimo Rege Romanorum, quam cum alio seu
aliis personis, corporibus, collegiis, aut Congre-
gationibus cujuscumque obedientiae, vel sine eis,
in omnibus & singulis actibus dictam materiam
contingentibus, ac incidentibus, dependentibus, ac
emergentibus ex eadem, seu eidem annexis; nec-
non ad interessendum vice ac nomine dictorum do-
minorum constituentium, & pro eis in sacrosancto
& generali Concilio Constantiensi pro uniendo &
faciendo unum Concilium generale una cum aliis
ibidem congregatis, ob detestandum & horrendum
schisma sedandum, extirpandum, rescandum, &
bona dispositione praeviente annullandum, unionem
universalis sanctae matris Ecclesiae procurandum,
reformationem etiam ipsius sanctae matris Ecclesiae
tam in capite quam in membris compleendum, &
ad electionem unius Romani Pontificis proceden-
dum, & pro aliis causis & rationibusque ad ge-
nerale Concilium de jure spectantibus & pertinentibus;
& ad faciendum & compleendum alia omnia & sin-
gula, quae in articulis tractatis, & firmatis in
Narbona specificantur & declarantur, & in animas
eorum, & a cui vale eorum quodlibet licitam ju-
ramentum praestandum firmandumque, jurandum &
exercendum; praedictos & omnes & singulos alios
actus una cum Ambaxiatoribus illustrissimorum re-
gum Arragonum & Castellae, quos praefati domini
constituentes facere, requirere, firmare & exer-
cere possent, in & circa praemissa & quodlibet ip-
sorum, si sibi personaliter interessent; unum vel
plures, Procuratorem seu Procuratores loco sui,
qui similem habeant potestatem substituendi, &
eum vel eos removendi toties, eis, vel eorum
cuiuslibet videbitur expedire. Et cum unio praefata
universalis sanctae matris Ecclesiae sortitur esse-
ctum, specialiter & expresse ad impetrandum lit-
teras opportunas cujuscumque tenoris a summo Ponti-
fice; pro erigendo; duas, tres, quatuor vel plu-
res Ecclesias cathedrales & Episcopatus in praefato
regno, ad decorandum & augmentandum honorem,
& utilitatem memorati domini nostri Regis & re-
gni Navarrae: necnon etiam litteras dispensatio-
num pro ipsius domini Regis filiabus & nepte, ut
matrimonium contrahere & nubere possint, non
obstante impedimento cujuscumque gradus consangui-
nitatis, vel affinitatis; & hoc propter grande bo-
num, utilitatem & honorem praefati domini no-
stri Regis, & regni, & totius populi; & gene-
raliter quascumque litteras vel publicas augmen-
tationem, honorem & utilitatem concernentes im-
petrandum, & obtinendum: ac faciendum, dicen-
dum, gerendum & exercendum omnia alia & sin-
gula, quae boni, veri & legitimi Procuratores fa-
cere possunt & debent, & quae in praemissis &
circa

d M. hic.
Garcia.

e Forte, ca-
jacob.

ANNO
CHRISTI
1416.A. L. G. C.
900. 900.

circa præmissa, & quolibet præmissorum dependentium & emergentium ex eis necessaria fuerint seu etiam opportuna; & qui ipsimet domini, constituentes dicerent, facerent, gererent, exercerent, dicere, facere, & exercere possent, si in præmissis omnibus & singulis personaliter interessent; etiam si sint, quæ mandatum exigant magis speciale, & majora, & graviora essent, & quæ in præsentis procuratorio sunt expressa, ac etiam talis naturæ forent, quod merito præsentiam personæ requirant: Dantes & concedentes præfati domini constituentes dictis suis procuratoribus, & cuilibet ipsorum in solidum, plenam & liberam potestatem, & mandatum speciale, omnia & singula supradicta nomine ipsorum dominorum constituentium faciendi & exercendi. Promittentes præfati domini constituentes mihi notario publico infra scripto, ut publicæ personæ legitime stipulanti & recipienti, vice & nomine omnium & singulorum, quorum interest, vel intererit, ratum, gratum, & firmum perpetuo habituros id totum, & quidquid per dictos procuratores suos, & eorum quemlibet, aut substituentium, vel substituentium ab eis, vel eorum aliquo, factum, actum, gestum, vel ordinatum fuerit in præmissis, & quolibet præmissorum, sub hypotheca & obligatione omnium & singulorum bonorum suorum, ac Ecclesiarum, civitatum, villarum, locorum & universitatum præfatorum, sub omnibus juris & facti renunciationibus ad hæc necessariis, pariter & cautelis. De quibus omnibus & singulis supradicti domini constituentes requisiverunt me antefatum & infra scriptum notarium publicum, quatenus conficerem & retinerem unum, vel plura, publicum instrumentum, seu publica instrumenta.

Acta fuerunt loco Pontis reginæ prædictæ, die XII. mensis Decembris, sub anno a Nativitate Domini MCCCXXVI. præsentibus nobilibus viris dominis Gasia Luppi de Resci de vallis, Willemo de Serch scutifero honoris, & multis aliis notabilibus testibus ad præmissa vocatis specialiter & rogatis.

Et ego Peregrinus Luppi de Luffarreta clericus Pampilonensis diocesis auctoritate Apostolica notarius publicus, & juratus, qui præmissis omnibus & singulis, dum sic agerentur & fierent, una cum prænominatis testibus præfatis personaliter interfui, eaque sic fieri vidi & audivi, ad instantiam & requisitionem præfatorum reverendissimorum dominorum, ac nobilium, & aliorum dominorum constituentium in notam scripsi; ex qua hoc præfens publicum instrumentum procuratoris manu propria scripsi: cui me subscribens signum meum solitum & assuetum, rogatus & requisitus in fidem, & testimonium præmissorum cum interlineo ubi legitur, Et Episcopatus. Datum, & actum, ut supra.

Procuratorium domini Decani beate Mariæ de Tutela.

In nomine Domini. Amen.

Præfentis publici instrumenti serie cunctis pateat evidenter, quod anno a Nativitate ejusdem Domini MCCCXXVI. Indictione nona, die vero XII. mensis Octobris reverendus in Christo pater & dominus Xandrus, misericordie divina decanus Ecclesie collegiatæ beate Mariæ de Tutela Tirasonensis diocesis, in mei notarii publici, & testium infra scriptorum ad hæc specialiter vocatorum & rogatorum præsentia personaliter constitutus, proposuit & dixit: Quod cum secundum certa capitula inter Ambaxiatores totius fere Christianitatis ultimo in civitate Narbonensi super exstirpatione præsentis pestiferi schismatis, & hæresum, & pro reformatione universalis Ecclesie in capite & in membris concordata & firmata fuerint per reverendos in Christo patres dominos præfatos, ceterosque viros Ecclesiasticos in civitate Constantiensis, ut asserunt, ad Concilium generale congregatos, per ipsorum litteras convocatorias, ad compleandum contenta in dictis capitulis, sic, ut præfatur, in civitate Narbonensi concordatis ad dictam civitatem Constantientem accederet. Et ipse volens

Aquantum potest contenta in dictis articulis, ut præfatur, sic concordatis adimplere; quia pluribus aliis negotiis occupatus personaliter accedere non potest; Idcirco ex certa scientia sua constituit, fecit, creavit, & ordinavit suos veros & certos, legitimos, & indubitatos procuratores, actores, factores, defensores, & negotiorum suorum gestores, & nuncios speciales & generales, videlicet reverendos in Christo patres & dominos Guillelmum Arnoldi Baionensem, & Nicolaum Aquensem Episcopos, & honestos viros dominos Eximium de Aymar in sacra pagina magistrum, Archidiaconum mensis in Ecclesia Pampilonensi; & Joannem de Lacenale-
gum Doctorem, Alcaidum curiæ majoris regni Navarræ, licet absentes, tanquam præsentem, & quemlibet eorum in solidum, ad comparandum nomine ipsius constituentis & pro eo in dicta civitate Constantiensis; & ad interessendum pro utiundo se dicto assero Concilio ad faciendum Concilium generale una cum ibidem congregatis; & ad tractandum, ordinandum, & statuendum una cum dictis dominis de Concilio prædicto illa quæ pro exstirpatione prædicti pestiferi schismatis, & hæretum, pro unione sanctæ Ecclesie, pro reformatione universalis Ecclesie in capite & in membris, & pro unico eligendo pastore, & pro aliis causis & rationibus, quæ ad generale Concilium de jure spectant & pertinent, fuerint tractanda, statuenda, & ordinanda, cum dependentiis, emergentiis, & connexis: & ad ratificandum, & approbandum omnia & singula in dicto Concilio, tractata, statuta, & ordinata, pœna, vel juramento, prout eis, vel eorum alteri videbitur expedire, faciendum. Et generaliter omnia alia & singula faciendum, dicendum, gerendum, procurandum, & exercendum, quæ boni, veri, & legitimi, ac idonei, & sufficientes procuratores facere possunt & debent, & quæ in præmissis, & circa præmissa & quolibet præmissorum ac dependentium, & connexorum, incidentium, et emergentium ex eis necessaria fuerint, & etiam opportuna, prænominatis capitulis inviolabiliter observatis; & quæ ipsemet diceret, faceret, gereret, dicere, facere, & exercere possent, si in præmissis omnibus & singulis personaliter interesset; etiam si quæ sint quæ mandatum exigant magis speciale, & majora essent necessaria, quam ea quæ in præfenti procuratorio sunt expressa; ac relevans ex nunc, & relevatos esse volens idem dominus constituens dictos suos procuratores, & eorum quemlibet ab omni onere satisfaciendi: promittens bona fide mihi notario publico infra scripto præfenti, stipulanti, & stipulationem hujusmodi in me solemniter recipienti, vice & nomine omnium & singulorum bonorum, se gratum, ratum, atque firmum perpetuo habiturum totum illud in toto, vel in parte, per dictos procuratores suos & eorum quemlibet in præmissis, & circa præmissa, & quolibet præmissorum dictum, factum, & gestum fuerit, seu etiam quomodolibet procuratum. De quibus omnibus & singulis supradictis dictus dominus constituens requisivit me notarium publicum infra scriptum, quatenus retinerem, & conficerem sibi publicum instrumentum, quod suo proprio in pendentis sigillari fecit. Acta fuerunt hæc Oleti, Pampilonensis diocesis, anno, indictione, die, & mensis, quibus supra, præsentibus discretis viris dominis Joanne de Aerilao Presbytero, & portionario dictæ Ecclesie sancti Petri de Olito; & Joanne de Olito carpentario vicino dictæ villæ de Olito, diocesis Pampilonensis, testibus ad præmissa vocatis specialiter & rogatis.

Et me Gasia de Senosa clerico Pampilonensi publico auctoritate Apostolica notario, qui præmissis omnibus, & singulis dum sit, ut præfatur, per dictum dominum constituentem agerentur, & fierent, una cum prænominatis testibus præfatis sui, eaque sic fieri vidi, & audivi, & in notam recepti: de qua hoc præfens publicum instrumentum procuratoris manu propria scriptum in hanc publicam formam redegi, cui me subscripsi, & signo meo consueto cum appensione sigilli dicti domini Decani de Tutela constituentis signavi, in fidem & testimonium omnium & singulorum præmissorum requisitus & rogatus.

Intra-

ANNO
CHRISTI
1416.

b. M. L. III.

c. P. P. P. P.
gilla sigilla
re.d. M. L. III.
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.*Instrumentum procuracionis domini abbatis de Oliva
Pampilonensis diocesis.*ANNO
CHRISTI
1416.

UNIVERSIS, & singulis presentes litteras inspe-
cturis notum facimus per presentes, quod
nos Joannes miseracione divina abbas monasterii
beate Marie de Oliva ordinis Cisterciensis, Re-
gni Navarrae, diocesis Pampilonensis, frater Joan-
nes Felix prior, fratres Petrus de Sangossa sub-
prior, frater Martinus de e Cadreta cellerarius,
frater Petrus de Estela infirmarius, frater Michael
de Gallipensio factista, monachi dicti monasterii de
Oliva, congregati, ut moris est, ad sonum cam-
pane in palatio infirmarie, que est ante capel-
lam Jesu Christi in dicto monasterio; quem locum
pro capitulo & loco capituli ad infrascripta pera-
gendum elegimus, capitulantes, & conventum
dicti monasterii facientes. Cum secundum certa
capitula inter Ambaxiatores totius fere Christia-
nitatis ultimo in civitate Narbonensi super extir-
patione presentis pestiferi schismatis, & hære-
sim, & pro reformatione universalis Ecclesie in
capite & in membris concordata & firmata, fu-
imus per reverendos in Christo patres & dominos,
dominos prelatos, ceterosque viros Ecclesiasticos
in civitate Constantiensi sic, ut asserunt, ad Con-
cillium generale congregatos, per ipsorum litteras
convocati; ut ad implendum contenta in dictis ca-
pitulis, sicut preteritur, in civitate Narbonensi
concordatis, ad dictam civitatem Constantiensem
accederemus; Et nos volentes, quantum possu-
mus, contenta in dictis capitulis, sicut preter-
tur, concordatis adimplere, quampluribus arduis
negotiis dicti nostri monasterii occupati personali-
ter accedere non possumus. Idcirco ex nostra cer-
ta scientia constituimus, creamus, & ordinamus
omnes simul & in solidum nostros veros, certos,
legitimos, & indubitatos procuratores, actores,
factores, defensores, & negotiorum nostrorum ge-
stos, ac nuncios speciales & generales, videli-
cet reverendos in Christo patres & dominos, do-
minos Guillelmum Arnoldi Bayonensem, & Ni-
colaum Aquensem Episcopos, & honestos viros do-
minum Aximum de Aymar in sacra pagina ma-
gistrum, archidiaconum mensie in Ecclesia Pampi-
lonensi, & Joannem de b Lacena legum Doctorem
Alcaldum curie majoris Regni Navarrae licet ab-
sentes, tanquam presentes, & quemlibet ipso-
rum in solidum ad comparandum nomine nostro
& pro nobis in dicta civitate Constantiensi; & ad
interessendum pro uniendo se dicto asserto Conci-
lio, & faciundo Concilium generale una cum aliis
ibidem congregatis; & ad tractandum, ordinan-
dum, & statuendum una cum dictis dominis de
dicto Concilio, illa que pro dicta extirpatione di-
cti pestiferi schismatis & hæresum, pro sancta
unione Ecclesie in capite & in membris, & pro
unico eligendo pastore, ac pro aliis causis & ra-
tionibus, que ad generale Concilium de jure per-
tinent & spectant, juxta & secundum articulos,
qui, ut preteritur, Narbone concordati fuerunt,
tractandum, faciendum, & ordinandum, cum de-
pendentis, emergentis, & connexis; & ad rati-
ficandum & approbandum omnia & singula in dicto
Concilio tractata, statuta, & ordinata, pena, vel
juramento, prout eis vel eorum alteri videbitur
faciendum. Et generaliter omnia alia univaria &
singula dicendum, faciendum, procurandum &
exercendum, que veri procuratores facere pos-
sunt & debent, & que in premissis & circa pre-
missa, & quolibet premissorum, ac dependentium,
connexorum, incidentium & emergentium ex eis
necessaria fuerint, ac etiam opportuna, pronomi-
natis capitulis inviolabiliter observatis; & que
nosmet dixerimus, faceremus & exerceremus,
dicere, facere, & exercere possemus, si premissis
omnibus & singulis personaliter interessemus;
etiam quidam sint, que mandatum exigant ma-
gis speciale, & majora essent, quam ea, que in
presenti procuratorio sunt expressa. Et relevan-
tes ex nunc, & relevatos esse volentes dictos pro-
curatores nostros, & eorum quemlibet ab omni
onere satisfaciendi, promittimus bona fide notario in-

Afrascripto, stipulanti, & receptionem stipulationis
hujusmodi in se recipienti, sub hypotheca omnium
& singulorum bonorum dicti nostri monasterii, nos
ratum & firmum perpetuo habituros totum id, &
quidquid in toto vel in parte per dictos procura-
tores nostros, & eorum quemlibet in premissis &
circa premissa dictum, factum, & gestum fuerit,
seu etiam quomodolibet procuratum. In cujus rei
testimonium presentes litteras, seu preteritur procura-
tionis publicum instrumentum per notarium publicum
infrascriptum fieri fecimus, & sigillorum nostro-
rum abbatis & conventus appensione muniri. Da-
tum & actum in prefato monasterio, XV. die
mensis Octobris, anno a Nativitate Domini
MCCCCXVI. presentibus viris discretis Arnaldo
Garcia de e Stagma portinario Ecclesie parochia-
lis de Caro Castro, & Didaco d de Mediano scu-
tifero, testibus ad premissa vocatis pariter & ro-
gatis.

Et ego Joannes Martini de Cilletis presbyter
diocesis Pampilonensis auctoritate Apostolica no-
tarius premissis omnibus & singulis, dum sic, ut
preteritur, agerentur & fierent, una cum pre-
nominatis testibus preteritur personaliter interfui;
& de mandato dictorum dominorum constituentium
hoc preteritur publicum procuracionis instrumentum
mea manu propria scriptum, stipulationemque pre-
fatam vice & nomine omnium & singulorum, quo-
rum interest, seu interesse potuit quomodolibet
in futurum, solemniter, ut preteritur, recipien-
ti, signoque meo consueto signavi, in fidem &
testimonium omnium & singulorum premissorum
requisitus & rogatus.

*Procuratorium abbatis de Tirafona, Tirafonen-
sis diocesis.*

In nomine Domini, Amen.

PER hoc presentis publicum instrumentum con-
stat patet evidenter, quod anno a Nativitate
Domini MCCCCXVI. indictione IX. die vero
XXIII. mensis Julii, subtractione facta in Regno
Navarrae, in mei notarii publici infrascripti, te-
stiumque infrascriptorum ad huc specialiter voca-
torum & rogatorum presentia existentes & con-
stituti personaliter, congregati ad sonum cam-
pane, prout est fieri consuetum, reverendus in
Christo pater frater Michael de Gallipensio abbas,
frater Bartholomæus de Tirafona prior, frater
Egidius subprior, frater Michael de e Facibus cel-
lerarius, frater Joannes de Araciel monachi, &
conventus monasterii de Fitero in Regno Navar-
rae, ordinis Cisterciensis, & Tirafonenensis diocesis,
gratis, & ex eorum certa scientia, ac volun-
tate spontanea, omni eo meliori modo, via, vice,
causa & forma, quibus de jure potuerunt & de-
buerunt, fecerunt, creaverunt, & solemniter or-
dinaverunt suos veros, certos, legitimos, & in-
dubitatos procuratores, actores, & negotiorum
suorum gestos, ac nuncios speciales & genera-
les, ita quod specialitas generalitati non deroget,
nec e converso, videlicet multum, honorabiles
& magne circumspectionis viros dominos Eximi-
num de Aymar magistrum sacre pagine, archi-
diaconum mensie in Ecclesia Pampilonensi, nobi-
lem virum Martinum de la Cayra militem, fra-
trem Martinum de j Gaharra magistrum in sacra
pagina ordinis Minorum, & Joannem de Rhe-
dana decretorum Doctorem, nuncios sive Amba-
xiatores serenissimi principis Regis Navarrae,
absentes, tanquam presentes, & eorum quem-
libet in solidum similiter, ad contentiendum, ap-
probandum, ratiificandum, & homologandum in ele-
ctione summi Pontificis facienda in Concilio Con-
stantiensi, in presentia Regis Romanorum, do-
minorum Cardinalium, dominorum presidentium
quatuor nationum ibidem existentium, vel alio-
rum quorumcumque ad hoc potestatem habentium;
& ad presentandum supplicationes, articulos, li-
bellum, seu libellos, & quascumque petitiones,
summarias, alias scripturas, quascumque negotia
tangentes, & ad jurandum in animam dictorum
consti-

a xl. Ca.
droya.a MC. Lxxv.
no.a MC. S. Lxxv.
no.
a MC. Lxxv.
no.a MC. Lxxv.
no.
a MC. Lxxv.
no.a MC. Lxxv.
no.
a MC. Lxxv.
no.

ANNO CHRISTI 1416.

1003

JOANNES P. XIII.

CONCILIUM

SIGISMUNDUS I. REX.

1004

ANNO CHRISTI 1416.

constituentium de stando & parendo mandatis san-
 ctæ matris Ecclesiæ, vel aliud quodcumque licitum
 iuramentum, & demum generaliter omnia a-
 lia unversæ & singula faciendum, dicendum, pro-
 curandum & exercendum, que in præmissis, &
 quolibet præmissorum semper personaliter interes-
 sent, & que causarum & negotiorum merita pos-
 sulant & requirant, etiam si talia forent, que
 mandatum aliud exigerent magis speciale. Promi-
 seruntque mihi notario publico infrascripto, ut
 personæ publicæ, ibidem præsentis, stipulanti, &
 solemniter recipienti, vice & nomine omnium il-
 lorum & singulorum, quorum interest, intererit,
 seu interesse poterit quomodolibet in futurum,
 se ratum, & gratum, & firmum perpetuo habitu-
 ros totum id, & quicquid per dictos procuratores,
 seu eorum alterum actum, dictum, factumve fue-
 rit in præmissis, & quolibet præmissorum, vel
 alias quomodolibet procuratum. De quibus omni-
 bus & singulis supradictis, dicti domini constituen-
 tes voluerunt, conferunt, petierunt & requis-
 verunt, sibi & dictis procuratoribus recipi, fieri,
 acque tradi unum vel plura, publicum & publi-
 ca, instrumentum & instrumenta, per me nota-
 rium publicum infrascriptum. Ad hæc fuerunt hæc
 in capitulo præfati monasterii anno, indictione,
 die & mense, quibus supra. Præsentibus venera-
 bilibus & discretis viris Joanne de sancto Marti-
 no, & scutifero habitante Tutellæ Tirasonenfis
 diocesis, & Joanne de sancto Petro laico diocesis
 Baionenfis, testibus ad præmissa vocatis specialiter
 & rogatis.

Et ego Gaspar de Carparrosio Presbyter Pampi-
 lonensis diocesis, publicus Apostolica auctoritate
 notarius, præmissis omnibus & singulis, dum sic
 ut præfertur, agerentur & fierent, una cum præ-
 nominatis testibus præsentis sui, eaque omnia &
 singula sic fieri vidi & audiui, & in notam re-
 cepti, ex qua hoc præfens publicum instrumentum
 manu mea propria scriptum in hanc publicam for-
 mam redegi, signoque meo consueto signavi, in
 fidem & testimonium præmissorum.

Procuratorium Abbatis de Irancio Pampilonensis diocesis.

UNIVERSIS & singulis præsentibus litteras inspe-
 cturis. Notum facimus per præsentibus easdem,
 quod nos Ferdinandus de Vaquidano miseratione divina
 Abbas monasterii beate Mariæ de Yrancio, ordi-
 nis Cisterciensis, regni Navarre diocesis Pampi-
 lonensis, frater Arnaldus de Anartuca prior, fra-
 ter Michael de Anartuca subprior, frater Xantius
 de Ymrica sacrista, frater Joannes de Irmuel-
 la, frater Petrus de b. Reta, monachi in prædi-
 cto monasterio beate Mariæ de Yrancio congregati,
 ut moris est, ad sonum campanæ ante altare
 beate Catharinæ in dicto monasterio, quem locum
 pro capitulo, & loco capituli ad infrascripta pera-
 ganda idoneum elegerunt. Quod cum secundum
 certa capitula inter Ambaxiatores totius fere Chri-
 stianitatis ultimo in civitate Narbonensi super ex-
 stirpatione præsentis schismatis & hæresum, &
 pro reformatione unversalis Ecclesiæ tam in ca-
 pite quam in membris, concordata & firmata,
 fuimus per reverendos in Christo patres & dominos
 prælatos, ceterosque viros ecclesiasticos in civitate
 Constantiensi, sicut asserunt, ad Concilium gene-
 rale congregatos per ipsum litteras convocati, &
 ad complendum contenta in dictis capitulis, sicut
 præfertur, in dicta civitate Narbonensi concordatis,
 ad dictam civitatem Constantiensem accederemus.
 Et nos volentes, &c. ut supra in procuratorio Ab-
 batis de Oliva. Idcirco ex nostra scientia consti-
 tuimus, &c. Omnes simul, & in solidum nostros
 veros, legitimos, &c. Procuratores, &c. reveren-
 dos in Christo patres & dominos Gullelmum Ar-
 noldi Bajonensem, & Nicolaum Aquensem Episco-
 pos, & reverendum in sacra pagina magistrum E-
 nimium de Aymar, &c. necnon, &c. dominum
 Joannem de c. Lacena legum doctorem egregium,
 absentes, &c. ut supra. In cujus rei testimonium
 præsentibus litteras, &c. per notarium publicum
 infrascriptum fieri fecimus, & sigillorum nostro-

M. de P. M. R. M.

M. de P. M. R. M.

rum Abbatis & conventus appensione monastrii.
 Datum & actum in dicto nostro monasterio die
 xiiii. mensis Octobris, anno a Nativitate Domini
 mccccxvi. presentibus discretis viris dominis fra-
 tre d. Joanne Dalbeis, ordinis sancti Augustini con-
 ventus Stollenfis, testibus ad præmissa vocatis spe-
 cialiter & rogatis.

Et ego Michael Sancti de Vidave Presbyter,
 auctoritate Apostolica notarius publicus, præmis-
 sis omnibus, & singulis dum, ut præfertur, se-
 rent & agerentur una cum prænominatis testibus
 præsentis intersui personaliter; & de mandato dicto-
 rum dominorum constituentium hoc præfens pro-
 curationis publicum instrumentum me aliis occupa-
 to negotiis per alium scriptum, de nota per me
 recepta extraxi; stipulationemque hujusmodi,
 prout supra describitur, immediate vice & nomi-
 ne omnium & singulorum, quorum interest, vel
 intererit, recepi: cui me subscribens signo meo
 consueto signavi, in fidem & testimonium omnium
 & singulorum præmissorum requisitus & rogatus,
 una cum appensione sigillorum dictorum dominorum
 Abbatis & conventus.

Procuratorium Abbatis de Irachis, Pampilonensis diocesis.

UNIVERSIS & singulis præsentibus litteras inspe-
 cturis. Notum facimus per præsentibus easdem,
 quod nos Joannes miseratione divina Abbas
 monasterii beate Mariæ de Irachis, ordinis sancti
 Benedicti, regni Navarre, & diocesis Pampilonen-
 sis, Sanctus Michaelis de e. Aregny prior, Joannes
 f. Exin Deschauv prior sancti Clementis, Sanctus
 Gaspar de g. Minica hospitalarius, & Martinus Re-
 migii de b. Aurest sacrista, monachi monasterii præ-
 dicti beate Mariæ de Irachis, congregati ad so-
 num campanæ, ut moris est, in claustrum dicti mo-
 nasterii, quem locum pro capitulo & loco capitulari
 ad infrascripta peragenda idoneum elegerunt.
 Quia cum secundum certa capitula inter Ambaxi-
 atores totius fere Christianitatis ultimo in civi-
 tate Narbonensi, super extirpatione præsentis pe-
 rifici schismatis & hæresum, pro reformatione,
 &c. Idcirco ex nostra certa scientia constitutum,
 creavimus & ordinavimus, omnes simul & in so-
 lidum nostros veros, certos, legitimos & indubi-
 tatos procuratores, actores, &c. omnes simul &
 eorum quemlibet in solidum, videlicet reveren-
 dos in Christo patres & dominos dominos Guillel-
 mum Arnoldi Bajonensem, & Nicolaum Aquen-
 sem Episcopos, & reverendum in sacra pagina ma-
 gistrum dominum Eximium de Aymar Canonicum,
 &c. necnon magnæ literaturæ dominum Joannem
 de i. Lacena legum doctorem, absentes, tanquam
 præsentibus, & eorum quemlibet in solidum, ad
 comparandum nomine nostro & pro nobis in civi-
 tate Constantiensi, ubi plures prælati, ceterique
 viri Ecclesiastici, qui pro sancto Concilio, & pro
 negotiis expediendis, &c. ut supra in alio Abbatis
 Pampilonensis. In cujus rei testimonium præsen-
 tes litteras, &c.

Datum & actum in dicto nostro monasterio, die
 xiv. mensis Octobris, anno a Nativitate Domini
 mccccxvi. presentibus discretis viris dominis Mi-
 chaele Sancti de Much, & Joanne Martini de Le-
 xat Presbyteris dictæ diocesis Pampilonensis tes-
 tibus, &c.

Et ego Michael Sancti de Vidave Presbyter au-
 thoritate Apostolica notarius, præmissis omnibus &
 singulis, &c. ut supra in proximo.

Procuratorium personarum unius Ecclesiæ collegiatae Tirasonenfis diocesis.

In nomine Domini, Amen.

PER hoc præfens publicum instrumentum cunctis
 pateat evidenter, quod anno a Nativitate Do-
 mini mccccxvi. indictione nona, die vero quarta
 mensis Augusti, subtractione facta in regno Na-
 varre, in mei notarii publici infrascripti, testium-
 que, &c. existentes & constituti personaliter
 congregati in capitulo ad sonum campanæ, prout
 est

M. Joanne de S. r. r. p. & fratre Joanne de b. d. d. d.

M. de P. M. R. M. M. de P. M. R. M. M. de P. M. R. M.

M. de P. M. R. M.

ANNO
CHRISTI
1416

ANNO
CHRISTI
1416

est fieri consuetam, honorabilis & discreti viri
domini magistri Johannes Eximii Occitane the-
saurarius, Michael de Lacarata scholasticus,
Guillelmus de Lanragne, Petrus de Gaspera vic-
arius, Michael de Salinis, Svetos de Labora, Lu-
pus de Populacum, Michael de Manomis, Joannes
de Tassalis, Petrus Fiaz, Martinus Lupi de Sim-
bam, Joannes de Fuscinaris, & Leo Colludus ca-
nonici collegiatus Ecclesie beate Majoris & Tutil-
ie, Tirasonenfis diocesis, gratis, & ex eorum
scientia, & voluntate spontanea, omni eo modo,
via, jure, causa, quibus melius, citius & effica-
cius de vice potuerunt & debuerunt, fecerunt &
constituerunt, & solemniter ordinaverunt suos ve-
ros, certos, legitimos & indubitatos procuratores,
actores, factores, & negotiorum suorum gestores,
ac nuncios speciales & generales, ita tamen
quod specialitas generalitati non deroget, nec e
converso; videlicet multum honorabiles & ma-
gna circumspectionis viros dominos Eximium de
Aymar magistrum in sacra pagina, & archidiaconum,
&c. nobilem virum Martinum de la Carta
militem, fratrem Martinum de Guetaria magi-
strum sacre pagine ordinis Minorum, & Joannem
de Lacens decretorum Doctorem, nuncios seu
Ambaxiatores serenissimi principis Regis Navar-
re absentem, tanquam presentes, & quemlibet
eorum in solidum, scilicet ad comparandum, ap-
probandum, &c. electionem summi Pontificis fa-
ciendum in Concilio Constantiensi, &c. in pre-
sencia domini Imperatoris, dominorum Cardina-
lium, dominorum presidentiam quatuor nationum
ibidem existentium, vel aliorum quorumcumque,
&c. et supra in procuratorio abbatis de Tirasona.
Acta fuerunt hec in Tutela, in choro prefate
Ecclesie, anno, indictione, die & mense quibus
supra. Presentibus discretis viri dominis Simone
de Eslava portuario predictae Ecclesie, & Mar-
tino de Giarra presbytero Pampilonensis dioce-
sis, testibus ad premissa vocatis specialiter & ro-
gatis.

Et ego Garbas de Carparrosio presbyter Pampi-
lonensis diocesis, publicus Apostolica auctoritate
notarius, premissis omnibus & singulis, &c. una
cum prenomminatis testibus interfui, eaque omnia
& singula sic fieri vidi & audivi, & in notam re-
cepi; ex qua hoc presens publicum instrumentum
per aliam fidelem scriptum aliis, &c. signoque
meo consueto, &c. rogatus & requisitus, ut
supra.

Procuratorium prioris & conventus d. Regi de Val-D
libus, Pampilonensis diocesis.

In nomine Domini, Amen.

Presentis publici instrumenti serie cunctis pa-
teat evidenter, quod anno a Nativitate Do-
mini MCCCXXI. indictione nona, die vero sex-
ta mensis Octobris, in mei notarii publici, & te-
stium infrascriptorum presentia constituti persona-
liter, reverendus in Christo pater & dominus,
dominus Xandius de Moes miseratione divina prior
pauperum Christi hospitalis beate Marie de
Rossi de Vallibus, ordinis sancti Augustini regni
Navarre, & diocesis Pampilonensis, magister, &
venerabiles domini religiosi Petrus de Sancto Joanne
sacrista, Lupus de f. Baigalm cantor, Petrus de
Casanova infirmarius, Joannes de g. Grocinalis,
Robertus de Foefnay, Garbas de i. Octavo, Pe-
trus Othor, Michael de Rossi de Vallibus, in ca-
mera nova ipsius hospitalis ad sonum campanae
ad infrascripta peragenda, seu expedienda, & ibi
capitulum facientes, seu celebrantes, ut est mo-
ris, proposuerunt & dixerunt, quod prout fere
toti Christianitati divulgatum existit, nuper con-
ventibus in unum apud civitatem Narbonen-
sem serenissimo principe domino Sigismundo Ro-
manorum & Ungarie Reges, & legatis congrega-
tionis reverendorum patrum ceterorumque viro-
rum Ecclesiasticorum apud civitatem Constantien-
sem provincie Mogontiae in dicto sic per eos
Concilio congregatorum ex una, & Ambaxiatori-
bus illusterrimorum dominorum Regum & princi-

um obedientiam pro tunc domini Benedicti sic in
sua obedientia vocati parte ex altera, fuerunt,
pro extirpatione schismatis perfiteri, & pro unio-
ne in sancta Dei Ecclesia consequenda, quaedam
capitula inter eos concordata, ac per eos jura-
mento firmata: in quibus inter cetera cavetur,
quod per dictos prelatos, ceterosque viros eccle-
sticos in Constantia per eos vocato Concilio con-
gregatos, fuerit convocatio litteralis de Regibus,
ac principibus, & prelati, & ceteris de regi-
bus, ac principibus, & prelati, & ceteris de
obediencia pro tunc domini Benedicti in ejus obe-
dientia sic vocati, quod certo termino per se, vel suos
Ambaxiatores & nuncios, seu procuratores sufficien-
tes comparerent in dicta civitate Constantiensi pro
tractanda, & Deo propitio consequenda unione in san-
cta Dei Ecclesia & aliis peragenda que inter eos fue-
runt pro tunc concordata, atque vice versa per prae-
dictos dominos Reges, principes, & prelatos de obe-
dientia pro tunc domini Benedicti, vel per eorum Am-
baxiatores & nuncios, seu procuratores ad hoc sufficien-
ti potestate suffultos mittendos, ut praefertur, per eos
ad Constantiam ibidem fieret ad prenomminatos prela-
tos, ceterosque dominos de dicto sic per eos Constanti-
ensi concilio similis convocatio litteralis, ut sic utra-
que obedientia uniretur, & fieret unum generale &
universale Concilium totam universalem Ecclesiam
representans; tandem per prenomminatos reverendos
patres, ceterosque dominos de dicto sic per eos Constanti-
ensi Concilio fuerunt ad premissa peragenda litte-
ratorie convocati. Dicitur igitur constituentem, ut asse-
runt, pacem & unitatem Ecclesie orthodoxae, & que
ex ea dependet, prosperitatem fidei Catholicae de fide-
rit totis zelantissime quarentes & volentes, qui tunc
fuerunt concordata, quantum ipsis possibile est, effe-
ctualiter adimplere, cum personaliter nequeant acce-
dere, ex eorum certa scientia, ac sponte & libere
omnibus modo, via, jure, causa & forma, quo, &
quibus melius & efficacius de jure possunt &
& debent, fecerunt, constituerunt, ordinave-
runt & creaverunt, faciunt, constituunt, creant &
ordinant suos veros, certos, legitimos & indubitatos
procuratores, syndicos, economos, actores, factores,
defensores, & negotiorum suorum gestores, & nun-
cios speciales & generales, ita quod specialitas non
degeneret generalitati, nec e contra, videlicet re-
verendos in Christo patres & dominos, dominos
Guillelmum Arnolphi Bajonensem, & Nicolaum
Aquensem Episcopos, & reverendum in sacra pa-
gina magistrum dominum Eximium de Aymar & Me. de
canonicum & archidiaconum de mensa in Ecclesia
Pampilonensi, & consiliarium domini nostri Regis;
necnon magnum litterarum & circumspectionis virum
dominum Joannem de Lacens legum egregium Do-
ctorem, absentes, tanquam presentes presentium
exhibitores, & quemlibet eorum in solidum ad
comparandum pro eis & eorum nomine in dicta
civitate Constantiensi, & dominos, qui ibidem sic
in dicto per eos Concilio congregati existunt, ad
generale Concilium convocandum, & unendum sa-
cum eis, pro uno generali & universali Conci-
lio, & ibidem ratificandum, & si opus fuerit, de
novo ratuendum omnia & singula in predictis capitulis
Narbonensibus concordatis & juratis contenta, an-
tequam ad alios alius procedatur, postquam predictum
generale Concilium fuerit sic unum, prout tunc fue-
rit promissum & juratum, & demum in dicto Conci-
lio generali tractandum, audiendum, ratuendum, &
effectualiter proseguendum quidquid fuerit utile, ne-
cessarium & expediens, seu etiam opportunum pro
extirpatione schismatis perfiteri & haereticum, pro san-
cta unione consequenda, & reformatione universalis
Ecclesie, tam in capite, quam in membris; & pro-
cedendum contra quoscumque haereticos & schismati-
cos, & perturbatores unionis sanctae marie Ecclesie,
nutritoresque & factores schismatis, prout casus re-
quiret, usque ad depositionem, vel dejectionem, vel
dejectionis declarationem inclusive, & tandem pro
unius universalis Ecclesie eligendo pastore, & pro
aliis causis, & rationibus ac quibuscumque negotiis;
quod ad generale Concilium, sicut praefertur, uni-
tum in premissis, & circa premissa fuerunt tra-
ctata, ordinata, & statuta, & peragenda, & adim-
piendum omnia alia & singula, que in capitu-
lis

M. de
fol.
i. M. de
2. M. de
3. M. de
4. M. de
5. M. de
6. M. de
7. M. de
8. M. de
9. M. de
10. M. de

ANNO
CHRISTI
1010

ANNO
CHRISTI
1010

o. M. f. 101
b. M. f. 101
c. M. f. 101
d. M. f. 101
e. M. f. 101
f. M. f. 101

o. M. f. 101
b. M. f. 101

Petro Sancti de Urdacio canonici memorati monaste-
rii, ac vice & nomine reverendorum fratrum Domi-
nici de Aynona prioris, Joannis de b. Castellana sub-
prioris, Joannis de Borda sacriste, Martini de Aynona
prioris, Michaelis de Bandinar rectoris paro-
chialis Ecclesie de Guni, Petri Cellarii, Sancti de d.
Aynona rectoris parochialis Ecclesie de Glicando, Mi-
chaelis de Dignore, Sancti de sancto Petro, Michaelis
de Aroqui, & Joannis de f. Cascar canonici dicti
monasterii de Urdacio, & fernando, si & in quan-
tum requiritur necessario, & facere potuit & po-
test, sibi que licet pro eis, & eorum quolibet,
gratis, & ejus certa scientia, quibus de jure po-
tuit & debuit, facit, constituit, creat, & sole-
mniter ordinavit suos veros, certos, legitimos &
indubitos procuratores, actores, factores, & ne-
gotiorum suorum gestores, ac nuncios speciales &
generales, ita quod specialitas generalitati non de-
roget, nec e contra: videlicet multum honorabi-
les & magne circumspetionis viros dominos Eximi-
um de Aymar magistrum sacre pagine, & Joan-
nem de g. Lacena decretorum Doctorem, nuncios
sive Ambaxiatores dicti domini nostri Regis Navar-
re, absentes tanquam presentes, & eorum quemli-
bet in solidum: scilicet ad consentiendum, appro-
bandum, ratificandum & emologandum in electio-
ne summi Pontificis facienda in generali Concilio
Constantiensi in presentia Regis Romanorum & do-
minorum Cardinalium, dominorum presidentium
quatuor nationum ibidem existentium, &c. *ut su-
pra in procuratorio abbatis de Tirafona.* De qui-
bus omnibus & singulis supradictis dictus consti-
tuens voluit & concessit, petiitque & requisivit,
sibi & dictis procuratoribus suis recipi & fieri ac-
que tradi unum & plura, &c. instrumenta per
me, &c. una cum appensione sigilli abbatis &
capituli predictorum.

Et me Martino Joannis de Egnereta clerico Pam-
pilonensi diocesis publico Apostolica auctoritate no-
tario, qui premissis omnibus & singulis, &c. una
cum prenomminatis testibus presentem personaliter
interfuit, &c. hoc presentem publicum procuracionis in-
strumentum extraxi, meaque manu propria scripsi, &c.
signum meum solitum & affectum feci cum appensio-
ne sigillorum dictorum abbatis & capituli, &c.

*Procuratorium abbatis monasterii sancti Salvatoris
Legerensis, Pampilonensis diocesis.*

In nomine Domini, Amen.

Presentis publici instrumenti serie tam presentibus
bus, quam futuris cunctis pateat evidenter,
quod anno a Nativitate Domini MCCCXVI. die vero
XVII. mensis Octobris in Ecclesia sancti Stephani, Vil-
le, seu loci de Huart prope Pampilonam, reverendo
in Christo patre & domino, domino Raymundo de ci-
vitate, baccalario in decretis, abbate, & venerabili
ac discreto viro domino Joanne Idocui priore mona-
sterii sancti Salvatoris Legerensis Pampilonensis diocesis,
necnon discretis & religiosis viris dominis Xan-
cio de b. Vizana, & Joanne de Sparxa monachis
ejusdem monasterii, ut asserabatur, expresse professi-
sis, in mei notarii & testium infrascriptorum ad
huc specialiter vocatorum presentia personaliter
constituit: Et proposito consequenter ex parte eorum,
quod mota & fere inter cunctos Christianos orbis ter-
rarum Principes, & alios dominos tam seculares or-
thodoxa & catholicam fidei cultores, quam eccle-
siasticos, eorumque omnium subditos, de mundi
universi Christum colentibus partibus Constantiam
eundi, & pro tollendo horrendo & inveterato schis-
mate jam, proh dolor! & Dei Ecclesia reforman-
da, & restauranda sancta & tamdiu desiderata unio-
ne, in ea congregandi, faciendi, tenendi & cele-
brandi ibidem Concilium generale, unde nomen
Domini benedictum, prout ad eorum pervenit no-
ticiam, concordata materia, dictus dominus abbas,
quatenus cum dies seu terminus ad dictum Concilium
intraendum, tenendum & celebrandum preteritus ap-
propinquaret, jamque appropinquasset, essetque ne-
cessarium, immo rectissimum, quod tales sicut ipsi
& sibi similes haberent interesse, & interessent facto
hujus Concilii, & in eo ipse quoque propter hoc, &
Concil. General. Tom. XXVII.

talibus, & tantum, & tam sanctum opus versus ip-
sam Constantiensem civitatem & ad eam ire & acce-
dere curaret, ex parte dominorum tunc instantes
foret & esset requisitus ad propositum ex parte eadem;
sublocuta concinerebat responso, quod licet teneretur
ipse dominus abbas, & totum dicti eorum mo-
nasterii capitulum faceret & esset intentionis, quod
idem dominus abbas iret & accederet ad dictam
Constantiensem civitatem, juxta sibi factam responso-
nem; hoc tamen ipsi commode facere non poterant:
cum ad tollendam iterum, & alias ad hoc necessarias
expensas bona non suppetere predicti eorum mo-
nasterii: sed audissent quod multum honorabiles, &
circumspetiti viros dominos Eximios de Aymar ma-
gistrum sacre pagine, canonicus & archidiaconus in
Ecclesia Pampilonensi, & Joannes de Lacena legum
doctor, serenissimi & illustrissimi Principis & do-
mini, domini Regis Navarre negotiorum promo-
tores, cum ambaxiata ejusdem domini Regis, &
administratores, & pro eis intrando itur erant & ac-
cesserunt in omnium aliorum monachorum, & capituli
ejusdem, cum ibi ad infrascripta peragenda nota-
rium publicum commode habere nequissent, & ac-
cedentes ad prefatum locum de Huart, tanquam
& quia locum ipsum civitati propinquum, ubi ab
eadem civitate ad eadem peragenda commode ha-
bere intendebant notarium competentem: con-
gregati in dicta Ecclesia & domo sancti Step-
hani tanquam & quis in loco & monasterio princi-
pali subito & annexo, in modum capituli & ca-
pitulantiis ad forum ejusdem Ecclesie campanis,
& in fine omnium premissorum ad eadem infra-
scripta peragenda in mei notarii publici & testium,
ut prefertur, infrascriptorum presentia, modo,
quo supra, & alias prout melius de jure poterat,
constituti & congregati, ne omnino de negligenti-
a valeant reprehendi & notari, confidentes non
immerito; de sapientia, prudentia, fidelitate &
discretionem predictorum dominorum Eximii &
Joannis nuncios seu Ambaxiatorum prefatorum,
& cujuscumque eorum; & alias, non vi, nec metu,
sed gratis, & ex eorum & cujuslibet eorum cer-
ta scientia, & causis premissis, omnes simul &
conjunctim, videlicet dictus dominus abbas cum
aliis capitulantibus, & idem capitulantes cum
ipso domino abbate pro se, ac vice & nomine to-
tus predicti & eorum principalis monasterii, ac
omnium & singulorum monachorum expresse pro-
fessorum ejusdem, & consequenter dictus dominus
abbas per se, & pro se, & deinceps quilibet ipsorum per
se, & in solidum, prout eos & eorum quemlibet con-
junctim & divisim premissis tangebant & tangere
poterat quomodolibet in futurum negotium, fa-
ciebant, ordinabant, creabant & constituiebant,
prout de facto fecerunt, ordinaverunt, creaverunt
& constituerunt, cum & sub ea, qua decuit, re-
verentia, in suos certos, legitimos, veros & in-
dubitatos procuratores, & nuncios seu Syndicos
speciales & generales, ita tamen quod specialitas
generalitati non deroget, nec e contra, eisdem
dominis nuncios, seu Ambaxiatores regios abien-
tes, tanquam presentes, & eorum quemlibet in
solidum; sic quod occupantis conditio melior non
existat, sed quod unus eorum inceperit, alter valeat
prosequi, mediare & finire: videlicet ad tractandum
dictum generale Concilium, & ad interessendum ei-
dem, & in eo quantum oportuerit, & tractandum in
ipso de dicta unione, vice & nomine ac loco eorum-
dem constituentium, & cujuslibet ipsorum; nec-
non eorum, & pro eis, pro quibus ipsi constitu-
bant & constituerunt, una cum aliis dominis in
eodem Concilio interessentibus, prout iidem do-
mini dixerunt, & dixerunt ordinandum & concor-
dandum; & deinceps laudandum, approbandum, & ra-
tificandum perpetuo, vice & nomine, ac loco ejus-
dem, quidquid per dictum generale Concilium, vel
ejus saniores partem pro dicta unione consequenda
actum fuerit & ordinatum. Dantes iidem domini
constituentes & concedentes dictis suis dominis
nunciis & procuratoribus, seu syndicis, & cui-
bet eorum in solidum, modo & forma, quo & quas eos
constituerunt, plenam & liberam potestatem, quatenus
in eis est, dictum Concilium, & ad ipsum eum & quo-
ties oportuerit, & vice & nomine, ac loco quibus tu-
pra,

ANNO
CHRISTI
1417.

pra. intrandi, & in eo ac idem interessendi, nec non in ipso de dicta unione tractandi, & quicquid in eodem Concilio ratione & causa dicta consequenda unionis ordinatum fuerit & actum laudandi, approbandi & ratificandi; & super oratione & per omnia cum eodem Concilio, vel ejus seniori parte in hujusmodi negotio flagit vice & nomine ejusdem Randi & accordandi. Et deinceps generaliter omnia alia & singula, quae ad expeditionem faciunt & facere possunt in praemissis, & quae eidem domini constituentes & alii pro quibus constituerunt, circa ea & in eis, si eisdem personaliter interessent, possunt facere & deberent, etiam si sine majora quam superius expressa, & sine quibus praemissa expediri non possent, & etiam talia, quae de sui natura exigent & exigant mandatum speciale, vice & nomine & loco praedictis gerendi, cum libera administratione, ac faciendi & exercendi, necnon si opus sit, seu visum fuerit eis expedire, quoties sibi placuerit, ad hujusmodi negotium loco sui unum, vel plures cum pari, vel majori potestate substituendi; & hujusmodi substitutum vel substitutos tacite vel expresse revocandi; unusque praesentis procuratoris in se & ad se iterum assumendi quo & quibus supra; dicti domini constituentes volentes relevare & relevando factis praedictis dominos suos procuratores & nuncios, seu Syndicos, & eorum quemlibet circa omnia praemissa & eorum singula, necnon substitutum & substitutos ab eis, vel eorum altero ab omni onere satisfaciendi: Promiseruntque mihi notario publico infra scripto stipulanti, & hujusmodi stipulationem vice & nomine quorum interest, seu interesse poterit quomodolibet in futurum recipienti, se, modo & forma, quibus constituerunt, necnon & eos omnes, pro quibus ipsi constituerunt, gratum & ratum ac firmum perpetuo habere quicquid in & super praemissis, & circa eos per praedictos suos procuratores & nuncios, seu syndicos, substitutum, seu substitutos ab eis, vel eorum altero actum fuerit, & quomodolibet procuratum, & iudicio sistere, ac iudicatum solvere cum suis clausulis opportunis universis; obligantes ad haec omnia, & singula bona dictorum monasterii praesentia & futura sub omni juris, & facti renunciatione, & cautela ad haec necessaria. Acta fuerunt haec anno, mense, die, & loco quibus supra. Praesentibus venerabilibus & discretis viris dominis Martino de Monte-Regali, & Sancto de Huart parochialium Ecclesiarum sancti Joannis de Huart, & sanctae Mariae de Arleta Pamplionensis dioecesis Evangelistis, ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Et me Ferdinandus Joannis de Huart, dioecesis ejusdem clerico auctoritate Apostolica publico, & jurato notario, qui praemissis omnibus & eorum singulis, dum sic, ut praesertur, per dictos dominos constituentes dicerentur & fierent, una cum praenominatis testibus praesentibus personaliter eaque sic fieri vidi & audiui, & in notam rogatus & requisitus iuramenti de qua praesentibus publicum instrumentum manu propria scripsit, signoque meo solito signatum, in eadem & testimonium omnium & singulorum praemissorum extraxi.

Et ego Raymundus de Civitate, abbas supradictus supra & auctoritati praesentibus interfui personaliter, & procuratores in ea constitutos, prout in ea constitui; pro cuius rei fide, & testimonio praesentibus manu propria me subscripsi, & sigillum secretum in defectum authentici eidem apposui.

Et nos frater Joannes de Ydoqui, Prior; frater Dominicus de a Borg, frater Antonius de b Alico, & frater Sancius de c Huvani expresse professi iuramenti monasterii sancti Salvatoris Legeensis, & in eodem monasterio ad sonum campanae ejusdem, prout est moris, congregati ad capitulum in eolo loco solito, videlicet die sabbati juridica xvii. mensis Octobris, anno a Nativitate ejusdem Domini mcccxxvii. supra dicta in procuratoris constitutione & stipulatione ac obligatione in ea contentis laudavimus & approbavimus, ac etiam ratificavimus. In cuius rei testimonium praesentibus sigillum capituli ejusdem monasterii appendentes & nomina nostra manibus propriis copscribentes.

Ego frater Joannes de Ydoqui prior, frater Domi-

a. M. V. 1071.
b. M. V. 1072.
c. M. V. 1073.

Anicus de Burgo, frater Antonius de Alico, frater Sacerius de Vuan, frater Michael de Salvas frater Rodericus de Spinola.

ANNO
CHRISTI
1417.

S E S S I O XXVII,

In causa Tridentina.

A No a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, indictione decima, die vero sabbati vigesima mensis Februarii, sub celebrata fessio generalis in majori Ecclesia Constantiensi, praesentibus in eadem reverendissimo patre domino Joanne Episcopo Ostiensi, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali & viceregentario. Fuitque praedictum officium Missae per reverendissimum patrem dominum Joannem Patriarcham Antiochenum. Et ipso officio Missae expleto, legabatur litania & alia devota orationes more aliarum sessionum. His vero peractis, fuit accusata contumacia Frederici ducis Austriae, & aliorum in monitorio nominatorum, non curantium audire relationem sententiam per Episcopos commissarios dictae Synodi super executionis validitudo. Et deinde reverendus pater dominus Martinus Episcopus Aprutinus, unus ex commissariis in hujusmodi causa, legit quamdam relationis papae schedulam tenoris infra scripti.

Relatio facta per commissarios in causa Tridentina super executione monitorii.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis.

D E voti commissarii nostri in causa Ecclesiae Tridentinae dudum per hanc sanctam Synodum deputati, ut se informarent simpliciter & de plano, ac sine figura ac strepitu iudicii, an monitorium alias per eandem sanctam Synodum contra illustrem principem dominum Fredericum ducem Austriae, & alios quoscumque occupatores & detentores Ecclesiae & civitatis Tridentinae, necnon oppidorum, castrorum, terrarum & locorum, ac honorum & iurium ad dictam Ecclesiam Tridentinam pertinentium decretum sit debito executum; & cum potestate citandi dictum dominum Fredericum ducem & alios quoscumque detentores & occupatores supradictos per edictum publicum in curia Romana, in valvis Ecclesiarum majoris & sancti Stephani Constantiensis effigendum, ad dicendum & opponendum quicquid vocis vel in scriptis dicere vel opponere voluerint. Contra dicti monitorii executionem, in dicta curia & in partibus factam; ac etiam propter non apparitionem hujusmodi monitorii, ad videndum & audiendum se declarari per dictam sanctam Synodum in praesentibus in dicto monitorio contentas incidisse. Et postea per eandem sanctam Synodum commissum existit, quod praesati commissarii vel maior pars ipsorum praemissa facerent & exsequerentur, & quae super his reperissent, eidem sanctae Synodo fideliter referrent. Dicunt & referunt eidem sacra Synodo, quod coram ipsis pro tribunali sedentibus, vocato dicto domino duce, & aliis pro parte dicti domini Episcopi, instrumenta & alia probationum generalium executionum monitorii, tam in hac civitate Constantiensi, quam in partibus in omnibus locis in ipso monitorio deputatis per edictum publicum, cum constet de non tuto accessu, fuerunt producta, & servatis servandis per eorum formam in traditione, auditoque procuratore & defensore dicti domini ducis ad singulos abus citato, constat eisdem ex productis dictas executiones & monitiones fuisse & esse debite in locis debitis factas & executas secundum formam praedicti monitorii, non obstantibus exceptionibus pro parte adversa propositis; & terminum in dicto monitorio dicto domino duci & occupatoribus praedictis constitutum, dudum lapsum esse, nec eisdem monitos decessisse satisfactum, aut paritum monitioni.

ANNO
CHRISTI
1417.In collectione Barbarianus, & duobus mff.
Germanicis.

In causa Tridentina.

A Neo a Nativitate Domini MCCCXXII. Indi-
cione X. die sabbati XX. mensis Februarii
fuit celebrata Constantia in Ecclesia majori mane
hora tertiarum ad hoc deputata sessio generalis,
& pro eius introitu more solito fuit celebratum
officium Missæ per reverendissimum patrem dominum
Joannem Patriarcham Antiochenum: qua celebrata,
iuxta ritum aliarum sessionum fuit peractum officium
litaniarum per reverendissimum patrem dominum
Joannem Episcopum Ostiensem vicecancellarium tur-
ris Romanæ ipsi Synodo præsentem cum introitu,
Exaudias Domine; litaniis, hymnis, collectis, &
orationibus ab hujusmodi officium requisitis; Præ-
sentibus ibidem ultra prædictam dominum Joan-
nem Episcopum Ostiensem & vicecancellarium, re-
verendissimis patribus dominis Antonio Bononiensi,
Gabriele Senensi, Angelo Veronesi, Thoma Tri-
caricensi, Guillelmo sancti Marci, Antonio de Cha-
lanco, Petro de Fuzo presbyteris; Amedeo Salu-
ciaram, Raimundo de Braucellis, Octone de Colu-
mas, Lucido de Comite, & Francisco Florentino,
diaconis Cardinalibus; aliisque dominorum Regum,
videlicet Romanorum, Ungaricæ, &c. Franciæ,
Angliæ, Arragoniæ, Navarræ, Norvegiæ, Daciæ,
Sveciæ & Poloniæ, necnon Principum, ducum, baro-
num, Archiepiscoporum, Episcoporum, universi-
tatum studiorum & communitatum Ambaxiatori-
bus, & aliis in numero copioso. Et antequam sus-
set per Synodum, sive Concilium Constantiense
ad aliquem actum processum, surrexit venerabilis
vir Augustinus de Pisis sacri consistorii advoca-
tus, & proposuit, qualiter reverendus pater do-
minus Episcopus Elnus sit postulatus concorditer
ad Ecclesiam Narniensem, petens dictam postula-
tionem confirmari, sibi que munus consecrationis
Impendi per sacrosanctam Synodum instanter postu-
lavit. Item similiter petit dominus Dominicus
de Ponte ejusdem consistorii advocatus pro electo
ad Ecclesiam Cassanensem in Regno Neapolitano,
ut ejus electio confirmetur. Item dominus Arde-
cinus sæpediti consistorii advocatus pro quodam
abbate in Italia videlicet ..... petens ejus
electionem confirmari, & munus consecrationis
Impendi mandari; & in casu quo ipsa Synodus non
vellet ad præfens se intromittere de provisionibus
Ecclesiarum, & monasteriorum, sed expectare fu-
turum eligendum summum Pontificem, ipsi domi-
nus Augustinus de Pisis, Dominicus de Ponte, &
Ardecinus de Navarra advocati nominibus ipsorum
postulati, & electorum, protestabantur publice,
quod ipsis non generetur aliquod præjudicium in
cursu temporis de consecrandis Episcopis ac abbati-
bus benedicendis; ac alias protestabantur meliori
modo, jure, & forma, quibus de jure poterant;
& quilibet pro sua parte potuit. Super quibus pe-
tierunt, & quilibet petiit a notariis Sedis Apo-
stolicæ, & aliis, &c. unum & plura, publicum,
&c. instrumenta.

Quibus factis, venerabilis vir magister Joannes
de Scribanis promotor dictæ Synodi, ac procurator,
& procuratorio nomine reverendissimi in Christo
patris & domini, domini Gregorii Episcopi Triden-
tini in causa vertente coram ipsa Synodo inter ipsum
dominum Georgium Episcopum ex una, & illustri-
simum Principem dominum Fridericum ducem Au-
striæ, de & super Ecclesia & civitate Tridentina, ca-
stris, terris, oppidis, juribus & jurisdictionibus ad ci-
vitatem & Ecclesiam Tridentinam spectantibus, ac
rebus aliis per ipsum dominum Fridericum ducem
Austriæ, suos receptores, & alios in processu cau-
sæ hujusmodi deductis, quamdam citationis perga-
meni schedulam de mandato commissariorum super vi-
sione & examinatione executionis monitorii, per ipsam
Synodum decreti in dicta causa, datorum in audien-
tia publica litterarum contradictarum Sedis Apo-
stolicæ, sive curiæ Romanæ lectarum positam si-
gnatam, & alias inibi debite executam tenoris
infra scripti representavit, citatorumque in ea-
Comit. General. Tom. XXVII.

Adem citatione contentorum, non comparentium,
neque relationem fiendam per ipsos commissarios
ipsi Synodo super executionis validitate audire
curatum contumaciam acculevit, ipsosque contu-
maces reputari per eandem Synodum Constantien-
sem debite postulabat: petens nihilominus ipsos
dominos commissarios audiri in eorum relatione, &
ulterius declarare, prout in quadam papyri sche-
dula, cujus tenor inferius est insertus, plenius
continetur.

Tunc Synodus dictas citatos non comparentes,
neque hujusmodi diei termino satisfacere curantes,
licet satis expectatos, reputavit, prout erant, con-
tumaces, & in eorum contumacia mandavit dictis
commissariis, ut relationem de meritis executionis
monitorii facere deberent. Qui quidem domi-
ni commissarii per os reverendi patris domini Mar-
tini Episcopi Aprutini unius ex collegis in ambone
publico super quo edita, sacra, ordinationes sen-
tentiarum, &c. ipsius Synodi leguntur & publicantur,
retulerunt, prout & quemadmodum in quadam pa-
pyri schedula prius per ipsos dominos commissa-
rios concordata, cujus tenor inferius est insertus,
plenius continetur.

Qua relatione alta & intelligibili voce facta per os
ipsius domini Martini Episcopi, collegæ sui, videlicet
reverendissimi patris domini Guillelmi sancti Marci,
Francisci Florentini Cardinalis, reverendique pa-
tris & venerabilis viri Nicolai Episcopi Marsbur-
genfis, Joannes electus Curienfis, Martinus Atreba-
tenfis, Stephanus Dolensis Episcopi, Gaspar sancti Ere-
mi Perusienfis abbas, Gundisalvus Garfias Doctores,
successive approbaverunt ipsam relationem factam, &
pronuntiatam per ipsos per os dicti domini Martini Epi-
scopi Aprutini; & dixerunt eam ita esse concor-
datam, per eos, & in hoc nemine discrepante.
Et ulterius ex quo ipsa Synodus statim ad declara-
tionem penarum in monitorio contentarum pro-
cedere non volens; Idcirco sæpeditus magister
Joannes de Scribanis procurator & promotor, no-
minibus quibus supra, dictos citatos ulterius ci-
tare per dictam audientiam litterarum contradi-
ctarum, necnon procuratorem ipsius ducis partis
sibi adversæ per curatorem ad certum perempto-
rium terminum competentem per ipsam Syno-
dam debita cum instantia postulavit. Quam quidem
citationem eadem Synodus ipsi magistro Joanni de
Scribanis procuratori & promotori per quemcum-
que Sedis Apostolicæ cursorem, qui super hoc fue-
rit requisitus ad proximam sessionem perempto-
riam fieri voluit & mandavit; & hoc per respon-
dum prælibati domini Joannis Episcopi Ostiensis
Cardinalis Vivariensis, qui nomine dictæ Synodi
respondit, *Placet*.

Quo responso prædicta Synodus de omnibus præ-
dictis protestatis, relatis & approbatis mandavit
fieri instrumentum & instrumenta per notarios Se-
dis Apostolicæ, & ceteros notarios, & scribas ad
instantiam & petitionem magistri Joannis de Scri-
banis procuratoris & promotoris prædicti.

Tenores vero dictarum citationum, audientia con-
tradictarum, de quibus supra fit mentio,
sequuntur, & sunt tales.

M Andant reverendissimi reverendique patres in
Christo, ac venerabiles & circumspècti viri
domini commissarii, per sacrosanctam Synodum Con-
stantiensem cautæ, & partibus infra scriptis speciali-
ter deputati, citari peremptorie in audientia littera-
rum contradictarum Romanæ curiæ, & citari, ut mo-
ris est, illustrissimum Principem dominum Fredericum
ducem Austriæ, & occupatores, & detentores civitatis,
castrorum, terrarum, jurium, & rerum Ecclesiæ
Tridentinæ, & alias in monitorio, de quo inferius fit
mentio, contentos, omnesque alios & singulos sua
communiter, vel individua interesse putantes, &
eorum procuratores, si qui in Romana curia & civitate
Constantienti fuerint pro eisdem; quatenus die crastina,
quæ erit die sabbati vigesima mensis Februarii, com-
pareant coram sancta Synodo Constantiensi, &
ipsis deputatis in Ecclesia majori Constantienti mane
hora octava, qua sessio publica teneri solet, si ipsa die
Sss 2

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1617.

1015

IOANNES
P. XIII.

CONCILIUM

SIGISMUNDUS
IMP.

1016

ANNO
CHRISTI
1617.

crastina sessio publica, seu congregatio tenebitur, alioquin proxima immediate sequenti, qua dicta sacrosancta Synodus Constantiensis, sive congregatio generalis eiusdem Synodi mane hora sessionis publicae, sive congregationum generalium ad iura reddenda fuerit in dicta Ecclesia Constantiensis congregata: ad audiendum relationem deliberatam per ipsos commissarios ipsi Synodo faciendam, iuxta commissionem eis per eandem Synodum factam. Et ulterius ad videndum & audiendum ferri sententiam, seu se declarari incidisse poenas in monitorio alias decreto per Synodum sanctam Constantiensem praedictam, dictumque monitorium debere currere in arte sua, si & quatenus eadem Synodus Constantiensis ad ipsam sententiam sive declarationem faciendam fuerit deliberata, alioquin prima die tunc immediate sequenti, quod dicta Synodus professione sive generali congregatione hora & loco praedictis fuerit congregata: in causa & causis vertentibus, & verti etenim impendantur, inter dictos citatos ex una, & reverendum patrem dominum Georgium Episcopum Tridentinum, de & super Ecclesia Tridentina, spoliationeque ipsius Episcopi, ac bonorum, terrarum, castrorum, iurium, jurisdictionem, & rerum eorumdem, & aliis in causa & causis huiusmodi deductis & eorum occasione partibus ex altera: alioquin in causa & causis huiusmodi per ipsam Synodum Constantiensem ad praedicta & ulteriora procedatur, dictorum citatorum absentia seu contumacia non obstante.

Datum Constantiae, die Veneris decimanona mensis Februarii, anno Domini MDCCLXVII. Indictione decima, Apostolica Sede vacante.

Sequitur relatio & post immediata.

Reverendissimi patres & domini in Spiritu Sancto hic congregati, ac sacrum generale Concilium Constantiense facientes & representantes, nomine procuratorio reverendi patris domini Georgii Episcopi Tridentini, acculo contumaciam illustrissimi principis domini Frederici ducis Austriae, & aliorum citatorum non comparentium, ad videndum & audiendum per reverendissimos patres dominos sancti Marci, & Florentinum S. R. E. Cardinales, & alios commissarios fieri relationem super executione monitorii contra dictum dominum ducem, & alios citatos occupatores civitatis & Ecclesiae Tridentinae, ac oppidorum, castrorum & aliorum bonorum ad dictam Ecclesiam Tridentinam spectantium decreti; ipsosque citatos peto reputari contumaces, & in ipsorum contumaciam ipsos declarari incidisse poenas, & sententias in dicto monitorio contentas.

His peractis atque gestis, de mandato Synodi praesentis venerabilis & circumspicuis vir dominus Petrus de a Lamburga decretorum doctor ascendit ambonem, super quo publicentur, leguntur, decernuntur, & promulgantur statuta, ordinationes, edicta, decreta, & sententiae eiusdem Synodi, & legebat quendam commissionem, sive supplicationem deputationis certorum commissariorum per concilium, pergamenti schedulam alias per singulas nationes concordatam, in qua petuntur dari commissarii in causa quae verti speratur inter venerabiles & religiosos viros dominos abbatem, ac monachos & conventum monasterii Casariensis Augustensis diocesis ex una, & illustrissimum principem Ludovicum ducem Bavarum, de & super spoliationibus, rapinis, exactionibus, impositionibus, statutis, & aliis molestiis, & angariis ipsi monasterio, abbati & conventui, ac monachis monasterii praedicti per eundem Ludovicum Ducem factis, illatis & impostis, partibus ex altera. Qua schedula, sive commissione lecta, & ejus tenore, praefata Synodus eam approbavit per os reverendissimi patris domini Joannis Episcopi Ostiensis vicecancellarii per verbum, *Placet*: necnon ad requisitionem magistri Joannis de Scribanis procuratoris; & nomine procuratorio praedicto, mandavit fieri super praemissis relationibus, citationibus, lectionibus, & approbationibus unum & plura, publicum & publica, instrumentum &

Instrumenta per notarios Sedis Apostolicae, ac notarios & scribas ad hoc deputatos.

Demum venerabilis & circumspicuis vir dominus Augustinus de Lante de Pisis advocatus praedictus, proposuit qualiter vacante Ecclesia Massanenensis reverendus pater dominus N. per capitulum Ecclesiae Massanenensis canonice sic electus ad Ecclesiam eandem, &c. petens ipsius electionem per Synodum confirmari, &c. & in casu quo non, prosequatur de diligentia facta per eum super requisitione praefata: Praesentibus praedictis dominis Cardinalibus primatis, Ambaxiatoribus, &c. pro testibus infrascriptis, &c.

Tenor vero dictae supplicationis sive commissionis pergamenti schedulae, de qua supra sit mentio, sequitur & est talis:

B Deputatio commissariorum in causa Augustensium monasterii Casariensis.

Sacrosancta & generalis Synodus Constantiensis universalem Ecclesiam representans in Spiritu Sancto legitime congregata, specialiter deputat, ordinat, & elegit commissarios infrascriptos: videlicet venerabiles fratres Joannem Patriarcham Antiochenum, & Joannem Episcopum Lubecensem, ac dilectos Ecclesiae filios Gasparem abbatem Perusinum, Gundalvum archidiaconum & Ecclesiae Ebrolensis, ad recipiendum informationem summariam de & super querelis dilectorum Ecclesiarum filiorum Joannis abbatis, & conventus monasterii Casariensis, Cisterciensis ordinis, Augustensis diocesis, occasione invasionum, molestationum, exactionum, talliarum, impositionum, injuriarum, & aliorum damnorum, & gravaminum quorumcumque, ipsis per dilectum Ecclesiae filium nobilem Ludovicum quondam Stephani Ducis Bavarum natum, ducem Bavarum, & ipsius nomine & mandato, & suos fautores, & adherentes, illatarum & factarum; cum potestate citandi testes quoscumque in Romana curia, & extra, ad effectum ut cognita per dictos deputatos, aut majorem partem ipsorum fama & veritate de praemissis; & quod tunc ad praedictum principem, & sibi adherentes non pateat accessus, possent deputati praedicti sub bulla Concilii, & ipsius nomine legitime decernere monitorium, ipsumque valere, ac si in publica sessione decretum foret & lectum, cum citatione per edictum publicum in locis & partibus vicinis publicandum & affigendum, in forma debita & consueta: & ad ulteriora procedere iustitia mediate, perinde ac si cognitis dictae veritatis iterum esset in publica sessione notificata, & monitorium ibidem decretum. Non obstante quod alias praefata Synodus certis iudiciibus generaliter quocumque causas ad sacrum Concilium devolutas & deductas, devolvendas & deducendas commiserit audiendas & decidendas, &c. & aliis in contrarium factendis, non obstantibus quibuscumque.

Sabbati secunda Februarii lecta fuit in sessione publica per dominum Petrum de Polonia, & Concilium deputavit commissarios a tergo descriptos.

c Hermannus protonotarius,

SESSIO XXVIII.

Die Mercurii tertia mensis Martii fuit sessio generalis in majori Ecclesia Constantiensis solemniter celebrata, praesente in eadem domino Joanne Episcopo Ostiensi. Fuitque celebratum in ea officium Missae cum introitu, cum sanctificatus fuero, &c. per reverendissimum patrem dominum Joannem Patriarcham Antiochenum. Et praedicto officio completo, supervenit ibidem serenissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hungariae, &c. Rex, cum suis nobilibus. Deinde vero legebantur litaniae & aliae orationes, qua in sessionibus legi solent. Praedictis vero peractis, accusata prius contumacia domini Fridolphi ducis Austriae, & aliorum non audientium se declarari incidisse poenas contentas in monitorio, reverendus pater dominus Nicolaus Episcopus Marsburgensis in contumaciam dictorum ducis Austriae & aliorum, pronuntiavit eosdem inci-

b Lega en
m. Ecclesie
burgensi
doctorem
Dilectus &
Robertum
App. 100, ca-
nonicum
Ecclesie Ebrolensis, &c.

c In Lipsi. m.
Martius.

a M. L.
burga

ANNO
CHRISTI
1417.

*disse in penam contentas in monitorio, prout in sbe-
data quam manibus tenebat & legebat de verbo
ad verbum, cujus tenor est inferius insertus, con-
tinetur. Et veniendo in eadem scheda ad insertio-
nem monitorii, propter prolixitatem & laborem do-
minus Petrus de Lomburgia, alias de Polonia, le-
gebat monitorium, alias decretum. Et cohsuito, do-
minus Nicolaus Episcopus prefatus continuavit
sententiam declarationis usque ad finem.*

Declaratio in causa Tridentina.

*Sacrosancta Generalis Constantiensis Synodus Eccl-
esiam catholicam representans, in Spiritu Sancto
legitimo congregata, ad futuram rei memoriam.*

Decet sanctam matrem Ecclesiam, eos qui salu-
tis monita obsequata elatione contemnunt, non
dimittere incorreptos, neque impiorum proterviam
sue digna castigatione praterire. Sane cum dudum
de anno Domini millesimo quadringentesimo decimo-
quinto, & mense Augusto, gravis querela venera-
bilis fratris Georgii Episcopi Tridentini ad nos per-
venisset, quod nobilis Fridericus dux Austria ip-
sum in canonica possessione Ecclesie civitatis Tri-
dentinae, ac oppidorum, castrorum, terrarum, vil-
larum, locorum, jurium, & aliorum bonorum ad
eamdem Ecclesiam pertinentium, alias sexdecim an-
nis pacifice existens, temere & de facto spoliasset,
ac eandem per novem annos detinisset
ac detineret indebite occupatam, ac ipsum ce-
pisset, & in carceribus mancipatum pluribus gra-
vibus violentiis affecisset; litterasque quasdam pro-
missionis & juramenta motu & impressionibus extor-
sisset contra suam & ecclesiasticam libertatem ab
eodem; quodque idem Fridericus a clarissimo Eccl-
esie filio Sigismundo Romanorum Regi semper Augu-
sto, cui super hoc per ipsum Georgium Episcopum
suorati delata querela, vinculo juramenti se adstrin-
xisset, eiusdem serenissimi Regi super his stare pra-
ceptis, dictoque Rege per sententiam declarante &
precipiente Ecclesiam & bona spoliata ac prefata
occupata eidem Georgio per ipsum ducem restituenda
fore; facere pratermissit, notam perjurii mani-
feste incurrens. Quapropter haec sancta Synodus,
vocato dicto duce, qui tunc in dicta civitate Con-
stantiensis aderat, auditisque suis defensionibus per
suis advocatos & procuratores, tam in sessionibus
publicis, quam aliis congregationibus, statutis &
deputatis ad eandem causam, qua iura & mani-
festa partium receperunt hinc inde producta, cum
instaret dictus Georgius Episcopus per litteras mo-
nitorias prefatum Fridericum ducem & alios occu-
patores & detentores, necnon vassallos, nobiles,
capitaneos, officiales & subditos Ecclesie Tridenti-
nae & civitatis, & aliorum bonorum praedictorum,
sub penis sententiarum & constitutionibus divae memoriae
Caroli quarti contra tales facinorosos & sacrilegos edi-
tis, & aliis gravioribus, requiri & monei pro restitu-
tione dictae Ecclesie, & bonorum praedictorum, ac
plenaria satisfactione, & alias sibi de opportuno re-
medio provideri. Quapropter eadem sacrosancta Sy-
nodus super notorietate & aliis servatis servandis
in causa huiusmodi certiorata ad plenum, eandem
notorietatem & facti evidentiam, & alia in ipsa
causa agitata attendens; volens indemnitati Eccl-
esie providere, nec minus animarum salutari duci
& aliorum occupatorum & detentorum, necnon
vassalorum, nobilium, capitaneorum, officiariorum
& subditorum praedictorum consulere, praehabita de-
liberatione matura, undecimo Kalendas Decembris
sequentis eiusdem anni monitorium decrevit, cujus
tenor sic incipit:

Decretum monitorii.

*Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, uni-
versis & singulis Christi fidelibus, salutem & om-
nipotentis Dei benedictionem.*

Gravem querelam venerabilis fratris nostri Epis-
copi Tridentini, &c. & sic finit. Litteras mo-
nitoriales contra dictum Fridericum ducem & occu-
patores & detentores huiusmodi, partibus ad hoc

*Allegitima citatis, decrevimus fore concedendas, de-
cernimus & concedimus in forma qua sequitur,
qua quidem forma sic incipit:*

Monitorium decretum in forma.

*Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, uni-
versos & singulos venerabiles fratres Patriarchas, Ar-
chiepiscopos, Episcopos, &c. sic finit. Quibus
& cuilibet vestrum in praemissis dabimus plenam
fidem. Datum Constantiae undecimo Kalendas Do-
cembriis, anno a Nativitate Domini millesimo
quadringentesimo decimoquinto, Apostolica sede va-
cante.*

*Post hac de anno Domini millesimo quadringenta-
simo decimoquinto, cum iam dictus Fridericus dux
per antea de hac civitate Constantiensi recessisset, ipsa
Synodo inconsulta, praefatumque monitorium in eius
praesentia & suorum advocatorum & Procuratorum
praesentia decretum, propter quemdam tractatum con-
cordiae, quem sperabat in actis causa plena confa-
re, in eius personam legitimam non potuerit habere
executionem, per edictum secundum formam moni-
torii antedicti. Et quia per eandem sanctam Syno-
dum constituti fuerunt commissarii tam de sacro col-
legio reverendissimorum patrum dominorum sanctae
Romanae Ecclesie cardinalium, quam de nationibus
singulis, ad cognoscendum, videndum & examinan-
dum, antedictum monitorium esset debite execu-
tum: dictisque commissariis referentibus, ex produ-
ctis constare, dictum monitorium fuisse debite & in
locis deputatis executum; constatque notorio dictum
Fridericum ducem & alios occupatores & detento-
res, necnon vassallos, nobiles, capitaneos, officia-
rios & subditos supradictos nullatenus praecipis in
dicto monitorio contentis paruisse; sed eundem Fri-
dericum ducem & alios occupatores & detentores
supradictos dictam Ecclesiam Tridentinam, civita-
tem, terras, oppida, castra, villas & alia iura &
bona praedicta tenere indebite & contumaciter oc-
cupata & occupata, contra sententiam & praeci-
ptum serenissimi Regis Romanorum, cui iure iuran-
do stare promissit: de quo & eius obligationes constat
publicis documentis: ideo volens praefata Synodus
tantam inobedientiam & rebellionem notoriam ul-
cisci cum Apostolo, re tanti mali pervertitas & an-
teat presumptoribus in exemplum, per hanc senten-
tiam, quam fert in his scriptis, pronunciat, decer-
nit & declarat, dictum Fridericum ducem Austriae
anathematis & sacrilegii vinculis innodatum, per-
jurii reum; necnon penas privationis & inhabi-
tationis in constitutione Carolina praedicta conten-
tas, eundemque Fridericum ducem & alios occupa-
tores & detentores, tam Ecclesiasticos, quam secu-
lares vassallos, nobiles, capitaneos, officarios &
subditos inobedientes & rebelles Ecclesie & civita-
tis Tridentinae, ac oppidorum, castrorum, terrarum
villarum & locorum, necnon jurium & bonorum
dictae Ecclesie, cujuscumque status, gradus, condi-
tionis, dignitatis aut praesentiae, etiam si duci-
lis fuerint, in penas, sententias & censuras alias
in dicto monitorio comprehensas & expressas inci-
dente; ipsiusque Friderici ducis Austriae & aliorum
occupatorum, detentorum, necnon vassalorum, no-
bilium, capitaneorum, officiariorum & subditorum
praedictorum civitates, oppida, castra, terras, &
alia loca quaecumque ecclesiastico supposito interd-
cto. Unde eadem sacrosancta Synodus directos & sin-
gulos venerabiles fratres Patriarchas, Archiepisco-
pos, Episcopos, ac dilectos Ecclesie filios abbates,
priores, praepositos, decanos, archidiaconos, scho-
lasticos, cantores, thesaurarios & canonicos, tam
cathedralium quam collegiarum, parochialiumque
Ecclesiarum rectores & locatinentes eorundem, ce-
terisque plebanos, curatos, clericos, notarios &
tabelliones publicos per Italiam & Alemanniam con-
stitutis, & alias ubilibet, eorum cuilibet in so-
lidum, ad quem, vel ad quos praesentes nostra lit-
tera pervenerint, tenore praesentium requirit, at-
que monet primo, secundo, tertio & peremptorio
terminis, communiter & divisim, eisque & eorum
cuilibet in virtute sanctae obedientiae, & sub ex-
communicationis pena late sententiae districti preci-
piendo mandat, quatenus statim visis praesentibus
dictum*

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.
a. M. ac
eandem
ducent. &
occupati-
onem, &c.

ANNO
CHRISTI
1417.

dictum Fridericum ducem Austria anathematis & sacrilegii vinculis innodatum, perjuriisque reum, necnon parricidii & inhabilitatis prædictas, a ac eorundem & occupatores ac detentores, vasallos, nobiles, captivos, officarios & subditos inobedientes & rebelles, in prædictas terras, castellas & fortitudines in dicto monitorio contentas incidisse, singulis diebus Dominicis & festis in eorum Ecclesiis, monasteriis & capellis infra Missarum solemnitas, dum ibidem populi multitudo ad divina audiantur, aut alias congregata fuerit, etiam alias ubi & quoties expedire fuerit. Et postquam vigore presentium ipsi, seu aliqui eorum, requisiti fuerint, seu fuerit requisitus, pulsatis campanis, candalis accensis, & damnum extinguis & in terram projectis, publico denunciant & evitent. & ab aliis publice, quantum in eis erit, denunciari & evitari ab omnibus Christi fidelibus faciant & permittant. Et presentem nostram declarationem seu sententiam, & omnia & singula in eis contenta publicent, infundant, & ad intellectum Christi fidelium adstantium exponant, & plenarie exsequantur, donec & quousque super præmissis absolutiois beneficium meruerint obtinere, & a prædictis rebellionibus desisterint, & debito satisfecerint, aut aliud a dicta sacrosancta Synodo, vel futuro summo Pontifice habuerint in mandatis.

Et quia idem Fridericus dux Austria, Pharaonis imitatus duritiam, more aspidis surda obturavit aures suas, hujus sancti Synodi preces & monita, suorumque amicorum & præfati Regis sententiam & iuramentum despiciens, tanta exigente duritia, cogitur hæc sancta Synodus de finali remedio providere: cum nihil pro se sententias ferre, nisi sit qui eas debite executioni demandet. Committit ergo præfata sancta Synodus præfato b clarissimo filio Ecclesie defensori & advocato Sigismundo Regi Romanorum semper Augusto, cuius specialiter interest, ad requisitionem Ecclesie contritas & oppressas Ecclesias restaurare, & ecclesiasticas personas a violentiis & iniuriis defendere, & eandem sententiam executioni demandare; & ceteris principibus ac Christi fidelibus, ut ad restitutionem dictæ Ecclesie & civitatis Tridentina, & omnium bonorum & iurium ipsius, & eius integram libertatem & indemnitatem servandam, contra dictum Fridericum Austria ducem, & alios occupatores & detentores præfatos, ut nostram præfatum monitorium realem executionem obtineat, brachium impendant, favorem & auxilium gladii & potentie omnimode secularis.

Decernit insuper hæc sancta Synodus ad plenam executionem habendam, processum contra omnes intrusos & intrudendos in dicta Ecclesia & civitate Tridentina, aggressis, oppidis, terris, villis, locis, possessionibus, iuribus & bonis eiusdem, & contra adherentes eidem duci Friderico & occupatoribus & detentoribus, ac intrusis & intrudendis, ac contra dantes auxilium, consilium aut favorem. Quem quidem processum, etiam omnes & singulos processus necessarios & opportunos committit venerabili Petro Episcopo Siraguriansi, cum potestate subdelegandi, & aliis clausulis in forma debita & consueta, supplens quoque eadem Synodus omnem solemnitatis defectum, si quis forsitan fuerit in præmissis. Lectis autem his, reverendissimus dominus Joannes Episcopus Ostiensis Cardinalis Vivariensis, juxta consensum & voluntatem omnium nationum, & alias propter discordiam nationum quoad ordinem, respondit pro more presenti per verbum, Placet.

En collectio Barberiniana.

In causa Tridentina.

Anno, Indictione, quibus supra, die vero Martii tertia mensis Martii, fuit celebrata sessio generalis loco & hora, quibus supra, dominis Cardinalibus nondum supervenientibus, fuit inceptum & cantatum officium Missæ cum introitu. Dum sanctificatus fuero, &c. & Evangelio. Si quis diligit me, &c. Quod officium Missæ fuit celebratum per reverendissimum dominum Joannem Patriarcham Antiochenum. Quo celebrato, supervenit ibi serenissimus princeps Sigismundus Romanorum & Un-

gariæ, &c. Rex, suisque nobilibus, videlicet Friderico Burgravio Nurembergensi, Magno comite de Hungaria, Bernone de Sena, & aliis nobilibus, comitibus, baronibus, militibus, in numero copioso. Quibus existentibus, intraverunt locum sessionis reverendissimi patres domini Joannes Ostiensis Cardinalis Vivariensis, Jordanus Albanensis de Ursinis, & Angelus Prænestinensis Laudensis, Episcopi, Antonius Bononiensis, Franciscus Venetiarum, Joannes Ragusinus, Gabriel Senarum, Almannus Pisanus, Antonius Aquilejensis, Angelus Veronensis, Branda Placentinus, Petrus Cameracensis, Guillelmus sancti Marci, Thomas Tricaricensis, Antonius de Chalanco, & Petrus de Fugo, presbyteri: Amedeus Salutarum, Raynaldus de Brancactis, Ludovicus de Filisco, Otto de Columna, Lucidus de Comite, & Franciscus Florentinus; diaconi Cardinales, quibus presentibus, & aliis prædictis, fuit inceptum officium litaniarum cum introitu, Exaudi nos Domine: Evangelio, Hoc est præceptum meum, hymno, Veni creator Spiritus, & aliis collectis, & orationibus ad hoc requisitis. Quibus officio Missæ & litaniarum peractis, levavit se in medium venerabilis vir dominus Simon de Teramo sacri consistorii advocatus, ac reverendi in Christo patris & domini Georgii Episcopi Tridenti, in causa vertente inter ipsum dominum Episcopum, & Illustrissimum principem Fridericum ducem Austria, de & super civitate, Ecclesia, terris, locis, jurisdictionibus, villis, &c. ad dictam Ecclesiam Tridentinam spectantibus, & ipsum dominum Georgium Episcopum Tridentinum partibus ex altera, coram Concilio Constantiensi advocatis: ipse vero dominus Simon advocatus ipsius domini Georgii Episcopi proposuit, Quod dominus Fridericus dux eundem dominum suum dictæ Ecclesie, civitate, terris, locis, castris, villis, jurisdictionibus, rebus, & bonis ad ipsam civitatem, Episcopatum, & personam dicti Georgii Episcopi Tridentini pertinentibus & spectantibus dudum ante plura tempora spoliasset, & hodie teneret spoliatus: & læpius per diversos principes, nobiles, & alios fuisset tractatum de restitutione fienda, atque super ea requisitus, nunquam tamen effectum super hujusmodi restitutione foret consecutus. Quapropter ad querelam domini Episcopi prædicti Concilium præfatum Constantiense eundem dominum Fridericum ducem, & officiales ejus, necnon occupatores, detentores dictorum civitatis, castrorum, terrarum, jurisdictionum, & rerum, atque bonorum prædictorum monuisset, & moneri mandavit, ut Ecclesiam, civitatem, terras, castra, bona, res, & jurisdictiones prædicta infra certum terminum tunc in ipsis litteris monitoriis contentum & expressum, nunc vero per elapsam restituere deberent, per edictum publicum, prout & quemadmodum in ipsis litteris monitoriis debite executis, & productis coram commissariis ad hoc deputatis, alias deputandis super valore executionis monitorii in publica sessione, & jam constaret, quod præfatus dominus dux de omnibus his non curaret. Quapropter idem dominus Simon advocatus, & nomine domini sui Episcopi Tridentini actoris, petiit per præfatum Concilium ulterius fore procedere, & procedi debere; ipsumque dominum ducem, & alios prænominatos juxta vim, & effectum monitorii in pœnas in eodem monitorio contentas declarari incidisse, debita cum instantia postulavit, auxiliumque secularis brachii invocandum. Qua quidem petitione facta providus vir magister Joannes de Scribanis prædictus, nomine procuratorio ipsius Episcopi, quo supra, quam quidem citationem in pergameni scheda in audientia litterarum contradictarum Sedis Apostolicæ positam, atque lectam, signoque ipsius audientie signatam, & sigillatam, atque inibi debite executam, cujus tenor inferius est insertus, representavit: citatorumque in eadem contentorum non comparentium, nec aliquam causam rationabilem, quare in pœnas contentas in monitorio non incidisset, si quam haberent allegandam, contumaciam accusavit: eosque in pœnas prædictas juxta tenorem suæ petitionis, ut præfertur, oblatæ incidisse declarari, instantè postulavit.

Dictum namque Concilium prælibatos ducem Fridericum

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

Dictum namque Concilium prælibatos Duce[m] Fredericus & alios monitos non comparentes, neque in hujusmodi termino in aliquo satisfacere curantes, licet sufficienter expectatos, reputavit contumaces: & in eorum contumaciam, de mandato ipsius Concilii, ascendit ambonem, super quo edita, sive statuta, & ordinationes Concilii publicari, legi, & pronunciari solent; reverendus prædictus Nicolaus Episcopus Merseburgensis: & in contumaciam, ut præfertur, ipsorum citatorum, pronunciavit dictos monitos incidisse in pœnas contentas in monitorio, prout in schedula, quam legebat de verbo ad verbum, cujus tenor inferius est insertus; Et veniendo in eadem schedula declarationis ad insertionem monitorii, & propter prolixitatem & laborem, venerabilis vir dominus Petrus de Lamburga, alias de Polonia, legebat monitorium alias decretum. Quo monitorio lecto ad finem, præfatus dominus Nicolaus Episcopus Merseburgensis continuavit lecturam declarationis usque ad finem: in qua quidem schedula continebatur in fine executio brachii sæcularis serenissimo Principi Sigismundo Romanorum, Ungariæ, &c. Regi. Qua quidem schedula declarationis lecta, & quia in fine ipsius schedulæ fuerunt posita verba hæc, Sede Apostolica vacante; surrexit venerabilis & circumspexus vir dominus Guillelmus de Ludena unus de Ambaxiatoribus Arragonum regis, & protestabatur nomine domini Regis, & regnorum, quod in illam particulam (Sede vacante) non contentiret; cum non teneretur hodie, Apostolicam sedem vacare; sed in singula alia bene consentiret in eadem schedula expressa, & lecta per verbum, *Placet*. Dominus vero Olfensis Vivariensis Cardinalis, tanquam præfatus, juxta consensum & voluntatem omnium nationum, & alias propter discordiam nationum quoad ordinem ad lecta respondendo, respondit pro vice præfenti ad omnia supra lecta, & protestata per verbum, *Placet*. His quidem lectis, diffinitis, atque protestatis, levaverunt se venerabiles viri domini Augustinus de Lante de Pisis, nomine Regis Romanorum præfatis, & Simon de Thefamo sacri consistorii advocatus, & ipse Augustinus nomine domini Regis Romanorum: Simon vero, nomine Georgii Episcopi Tridentini, petierunt, & quilibet eorum nominibus quibus supra, petiit fieri unum, vel duo, aut plura, publicum seu publica, instrumentum & instrumenta.

MS. Lyon.

MS. Lantz.

Quibus quidem instrumentis petitis, surrexerunt Ambaxiatores, ut dicitur, Francorum Regis: & per os magistri Joannis Campani procuratoris asserti ipsius Regis Francorum, legerunt certas protestationes in scriptis: & post aliquam lecturam, fuit factus unus sibilus in Concilio per supposita Concilii, & talis tumultus, sive pullatio propter verba contumeliosa; quæ, ut dicitur, fuerunt lata per dictos assertos Ambaxiatores & Procuratores, versus supposita singularia Concilii, cum apparuerint multis inhonesta eorum protestata; Ita quod prædictus magister Joannes præ nimio tumultu lecturam suam finire non potuit. Videns idem Joannes Campani lecturam suam sive protestationem finire non posse, protestatus verbaliter, ut in dicta schedula continetur, cujus tenor sequitur inferius, & petiit sibi fieri tot quot necessaria fuerint publica instrumenta per notarios ibidem præfentes, tam Concilii, quam alios notarios publicos.

MS. Lantz.

MS. Lantz.

Protestatione namque facta, serenissimus Princeps Romanorum, Ungariæ, &c. Rex, primo per os venerabilis viri domini Augustini de Lante de Pisis advocati consistorialis præfati, & subsequenter ore proprio protestatus fuit de hujusmodi lectura per nationes, & Concilium, tendente & vergente in magnum dedecus Concilii, & in dissolutionem ejusdem. Et sicut alias sæpius conclusum & statutum sit, quod nullus aliquid proponat in publicis sessionibus, quod vergat in præjudicium Concilii: & supplicavit omnibus, primo Concilio, & deinde singulis nationibus de iis providere, quod non fiant de cetero, & præsertim talia, quæ sunt impeditiva unionis Ecclesiæ Dei, sicut protestatio jam per dictum Joannem Campani le-

ctum. Nihilominus petiit consilium a Concilio, quid ipse dominus Rex, tanquam advocatus Concilii Constantiensis, & Ecclesiæ sanctæ Dei similibus actibus etiam præfenti facturus sit, ad finem & effectum, quod similes violentiæ de cetero non fiant; cum idem rex non velit, ut debet, quidquam facere, nisi de mandato & ordinatione ipsius Concilii: ad cujus mandatum ipse dominus rex temper obtulit se esse paratum, & præsertim in concernentibus unionem Ecclesiæ Dei. Super quibus ipse dominus Rex pro se, Augustinum tanquam advocatum & procuratorem Regis, Henricus vero de Piro, & Joannes de Scribanis, ut promotores & procuratores Concilii præfati, petierunt, & quilibet eorum petiit sibi fieri unum vel plura; publicum, &c. Instrumenta. Præfentibus ibidem supradictis dominis Cardinalibus, nobilibus, & aliis pro testibus infrascriptis.

Tenores vero dictarum citationis pergamani, necnon declarationis, & protestationis, de quibus supra sit mentio, sequuntur, & sunt tales:

Mandat sacrosancta generalis Synodus Constantiensis citari peremptorie in audientia litterarum contradictarum Romanæ curiæ, & citat, ut moris est, illustrissimum Principem Ducem Austriæ, & occupatores, & detentores, necnon vassallos, nobiles, capitaneos, officarios, & subditos, etiam si ducalis, aut alterius cujuscumque status, gradus, conditionis, vel præminentie fuerint, civitatum, castrorum, terrarum, jurium, & rerum Ecclesiæ Tridentinæ, & alios in monitorio contentos, omnesque alios, & singulos sua communiter vel divisim interesse putantes, & eorum procuratores, si qui in Romana curia, & civitate Constantiensis fuerint pro eisdem: quatenus in proxima sessione, sive congregatione generali compareant coram ipsa sancta Synodo Constantiensis, in Ecclesia majori Constantiensis, in qua sessiones, sive congregationes, fieri & teneri solent, mane hora sessionum publicarum, sive congregationum generalium, ad jura reddendum in eadem Ecclesia Constantiensis congregata, & audiendum & videndum ferri sententiam, seu declarari incidisse pœnas in monitorio alias per ipsam Synodum Constantiensem decreto contentas, in causa & causis vertentibus, & quæ verti, & etiam sperantur inter dictos citatos, ex una, & reverendum patrem dominum Georgium Episcopum Tridentinum, spoliationeque ipsius Episcopi, & bonorum, castrorum, terrarum, jurium, jurisdictionum, & rerum earundem; & aliis in hujusmodi causa deductis, & eorum occasione, partibus ex altera. Alioquin in causa & causis hujusmodi per ipsam Synodum Constantiensem ad præfata & ulteriora procedetur, dictorum citatorum absentia seu contumacia non obstantibus.

Datum Constantiæ, die vigesima prima mensis Februarii, anno Domini MCCCXVII. Indictione decima, Sede Apostolica vacante.

Sequitur declaratio, sive decretum monitorii, jam superius editum, in sessione xx.

Ex collectione Barberiniana, & ms. Lipsienf.

E Protestatio Ambaxiatorum Regis Francia pro justitia ejusdem Regis vindicanda.

AD invincibilem veritatem, & justitiam, atque honorem Christianissimæ Regiæ majestatis Franciæ ostendendum, damnumque & interesse Ecclesiæ Romanæ, immo universalis, ac totius Christianitatis demonstrandum, oratores, & Ambaxiatores Christianissimi regis Francorum dicunt & proponunt in hoc sacro Concilio Constantiensis, & totius Ecclesiæ facie, quæ sequuntur.

In primis, quod cum Christianissimus Francorum Rex præ cunctis regibus Christianis specialiter laboraverit pro unione antedictæ Ecclesiæ, Ambaxiatores nihil unquam dixerunt, scripserunt, aut prosecuti sunt animo impediendi sacram unionem

Ec-

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

Ecclēsiā, aut turbandi p̄sēns Concilium, seu ipsam impediendi a rebus in eo gerendis, circa ea, pro quibus principaliter est congregatum, sicut iuste eis impositum est ab æmulis: nec animo injuriandi cuicumque, & specialiter terribissimo Regi Angliæ, aut regno ejus, vel Ambaxiatoribus suis, sed solum pro tuitione juris Romane ac universalis Ecclēsiæ, & honoris certorum Regum Christianitatis, & p̄cipue dicti Domini Regis Francorum, & regni sui interesse diversis respectibus.

Item, quod nunquam fuit intentio eorum dicere, quod dictus Rex Angliæ, & regnum suum non faciant seu non repræsentent unam nationem, sicut quodlibet regnum facere posset; aut quod non habeant vocem magnæ nobilitatis, & auctoritatis, cum hoc etiam concedant de quolibet alio Rege, immo etiam de quibusdam particularibus nationibus non habentibus regem appropriatum; sed fuit eorum intentio, quod de jure non habent, nec habere debent, vel possunt talem nationem, quæ habeat vocem, seu auctoritatem repræsentativam quartæ aut quintæ partis Christianitatis, seu totius obedientiæ Romani Pontificis; & quæ debeat, aut possit de jure æquiparari voci, seu auctoritati totius Italiæ, vel totius Galliæ, seu Hispaniæ, vel totius Germaniæ, quæ quatuor nationes principales multa regna, & nationes particulares continent, quæ particularia regna dicto regno Angliæ merito possunt æquiparari, & quod ista fuit eorum intentio, manifeste patet ex supplicatione super hoc materia primo exhibita in natione Gallicana, cujus tenor sequitur:

Supplicatur tribus inlyctis nationibus, Italiæ, Galliæ, & Germaniæ, quatenus pro debito hujusmodi Concilii ordine disponendo, dignentur attente providere, atque p̄videre super iis quæ sequuntur.

Benedictus XIII. in extravaganti, *Vas electionis*, ubi ordinat super procuratoribus Prælatorum, & taxationibus eorundem, ac etiam de subsidio, distinguit obedientiam papalem in quatuor generales partes, seu nationes. Prima pars in Francia, Navarra, & Majoricarum regnis, ac terris, partibus, & provinciis adjacentibus, & in vicinis ejusdem; necnon in Delphinatu, & Burgundia, Sabaudia, Provinciæ, Foulcaquerii comitatibus. Secunda pars in Alemanis, Angliæ, Ungariæ, Bohemiæ, Poloniæ, Norvegiæ, Daciæ, Scotiæ, & Sveciæ regnis, ac terris, partibus, & provinciis eidem adjacentibus. Tertia pars in Castellis, Legionis, Arragoniæ, & Portugalliæ, ac partibus adjacentibus, & vicinis eidem, excepto Corsicæ & Sardinie regnis. Quarta pars in Apuliæ, Calabria, Terra Laboris, Siciliæ, Tusciæ, Sardinie, Corsicæ, & terris aliis Italiæ partibus; necnon a Salomonis, Achajæ, Cypri, & terris, regnis, insulis, aliis provinciis, ac partibus omnibus ultramarinis, & transmarinis. Et quo jure patet, quod si hoc generale Concilium Constantiense rationaliter debeat dividi per nationes, convenientius dividitur per quatuor, quam per plures: quia talis distinctio seu divisio est juri & rationi conformis.

Secundo sequitur de eodem, quod adveniente natione Hispanica ad hoc generale Concilium, natio Anglicana debeat reduci ad nationem Alemanicam, cujus ipsa est pars, & ei immediate conjungatur, ut patet ex jure prædicto. Unde quod hæc natio Angliæ hucusque divisa fuit a natione Alemanicæ, fuit permittum, ut sic essent in hoc Concilio quatuor nationes: & hoc ex certa & speciali causa, quæ maxime cessabit, adveniente natione Hispanica: sicut potest faciliter declarari ex iis, quæ alias scriptæ sunt, quando in principio hujus Concilii actum fuit de distinctione nationum.

Tertio sequitur, quod si adveniente natione Hispanica, natio Anglicana maneat quinta, eadem & fortiori ratione aliæ tres nationes prædictæ debeant proportionaliter distingui in plures nationes æquales. Verbi gratia regnum Franciæ quod est notabilissimum, debet facere nationem: & reliqua portio nationis Gallicanæ, quæ non subest regno Franciæ, debet facere unam nationem. Nam hæc

adus portiones nationis Gallicanæ multo majores & notabiliores sunt quam natio Anglicana: & maxime regnum Franciæ quam Angliæ: cum in Francia multo plures & notabiliores sint provincie quam in Anglia, multo plures Ecclēsiæ Episcopales, multo plures & notabiliores universitates studiorum. Quæ omnia attendenda sunt in distinctione nationum, ut in eis sit æqualitas & proportionalitas conveniens, & ut decenter fundetur auctoritas Concilii generalis, deique in futurum Concilii forma & exemplum imitationis ex iis, quæ in præteriti sunt Concilio: & quod hic exempli gratia dictum est de natione Gallicana, multo magis dicendum est de aliis nationibus, ut infra patebit.

Quarto adveniente natione Hispanica juxta unum ex capitulis tractatus in Narbona, statim hæc unio eorum ad nos pro faciundo unum universale Concilium: & per consequens hoc factum, sicut illud erit quasi novum Concilium, & noviter ex eis & nobis integratum? sic ad illius nationis honorem debet fieri novus ordo, seu ordinari novus procedendi modus, immo verius renovari mos antiquus in distinctione nationum observatus, ut præferatur, juri & rationi conformis.

Pro declaratione vero, & confirmatione præmissorum facit, quod idem dominus Benedictus XII. qui Burdegalensis fuit nationis, & per consequens favens Regi & regno Angliæ, cum de terra ei subdita esset, volens tamen distinguere terras & provincias subditas obedientiæ Romani Pontificis pro capitulis monachorum nigrorum provincialibus celebrandis, in prima rubrica sui operis in fine ejusdem distinguit præfatas terras, & regna in triginta sex provincias, ita dicens: Ut igitur de provinciis, in quibus fuerint hujusmodi capitula celebranda, distincta limitatio habeatur, ne de ipsis in posterum hæsitetur, quamlibet provinciam, pro ut sequitur, deputavimus. Et consequenter in regio Franciæ, & partibus adjacentibus ponit sex provincias, videlicet primo Remensem, & Senonensem pro una: secundo Rotomagentem & Turonensem pro alia. Tertio Bituricentem, & Burdegalensem cum Episcopatu Ancienfi pro alio. Quarto Narbonensem, Tolosanam, Oecitanam pro alia: Deinde vero ponit Lugdunensem, Bituntinam, & Tarantasiensem pro alia; & consequenter Viennensem, Arelatensem, Aqueensem, & Ebreduensem pro alia: in regno vero Angliæ ponit Cantuariensem & Eboracensem pro una provincia.

Ex quibus patet, quod nec juri nec rationi consonum est æquare suo æquiparare regnum Angliæ regno Franciæ in Concilio generali, vel nationem Gallicanam generali sumptam nationi Anglicanæ. Et multo minus nationem Italicam, Germanicam, vel Hispanicam. Quare omnino absurdum esset dictam Anglicanam nationem fieri quintam partem seu nationem hujus sacri Concilii, cum ipsa secundum juris dispositionem sit trigesima sexta parsve provincia totius obedientiæ Romani Pontificis.

Præmissis itaque consideratis, supplicatur & requiritur, quod in hac materia provideatur altero trium modorum. Primo quod adveniente natione Hispanica, cesset dicta natio Anglicana, & hæc pars nationis Alemanicæ, ut præmittitur. Secundo si hoc non placet, sed omnino velit dicta natio Anglicana a dicta natione Alemanicæ divisa esse, consequens videtur, quod dictæ tres alie nationes distinguantur singule in plures nationes particulares. Et dictæ nationi Anglicanæ proportionales: alioquin non esset iusta æqualitas, neque equa partitio nationum in hoc sacro Concilio; & videretur fieri injuria & gravamen Christianissimo Regi Franciæ, & regno suo, ac toti nationi Gallicanæ; & multo magis nationi Hispanicæ, vel Germanicæ, & insuper nationi Italicæ; cum quolibet alia plura regna, & plures provincias contineat non minus notabiles, quam regnum Angliæ, ut patet ex præ allegatis. Tertio si dictæ nationes non vellent concedere ad talem subdivisionem, & multiplicationem, sicut nec apparet expediens, videretur esse providendum, quod rediretur ad jus commune, & antiquum modum procedendi, & concedendi in Conciliis generalibus, in quibus non legitur facta fuisse talis distinctio nationum. Super præmissis iterum sup-

delega. Sela. m. ca. m.

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

supplicatur & requiritur hujus sacri Concilii de-claratio & determinatio.

Item dicunt & proponunt dicti Ambaxiatores Regis Francie Christianissimi, quod cum dicta supplicatio petere declarationem Concilii super una disjunctiva seu alternativa trium membrorum, non excludendo simpliciter, quod dicti Anglici non debeant habere nationem, sed moderandum, ut praedictum est, tamen ipsi hanc materiam impatienter audierint, & ita sibi reputaverint injuriosam, ut inde ex parte ipsorum, quaedam secuta fuerunt scandala, loco & tempore plenius explicanda.

Item, dicti Ambaxiatores Regis Francie occasione praemissorum & pro tuitione juris Ecclesie, ac domini Regis Francie, proposuerunt facere certas protestationes, a quibus multum & saepe fuerunt impediti.

Quia adveniente inclita natione Hispanica ad hoc sacrum Concilium, & cum eo unita, dictum Concilium habet quatuor partes, in quas secundum observantias sanctorum patrum tota Ecclesia dividitur: videlicet in nationem Italicam, Gallicanam, Hispanicam, & Germanicam, ut patet in extravagante Benedicti XII. quae incipit, *Vas alleluia*. Et quia tali unione facta, domini Ambaxiatores serenissimi Regis Angli nolunt reduci ad nationem Germanicam, a cum membrum & portio fuerit secundum antiquam observantiam sanctorum patrum, quia propter absentiam nationis Hispanicae in Concilio sub obedientia Joannis olim Papae XXIII. congregato fuit eis ex certa causa & dissimulata, permittum quartam partem Concilii facere; sed iterum nunc ubi advenit natio Hispanica, & cessante evidenter & notorie causa, tamen voluerunt nationem facere, & quintam partem Christianitatis representare, nedum in isto, sed in quibusque aliis futuris Conciliis ex hoc novum jus acquirere; quod perpenditur ex hoc, quod cum natione Hispanica contentant, immo eam praecedere voluerunt, vel nationem Germanicam, quod nulli juri contonum videtur: videlicet quod unum regnum, sicut est Anglia, in Concilio Christianitatis aequiparetur uni nationi majorem partem cleri & populi incomparabiliter continentis; & insuper in magnum praedictum & gravamen totius Ecclesie militantis, ceterorumque Regum & Principum Christianitatis: quorum aliqui habent dominia & regna excedentia regnum Angliae in multitudine Ecclesiarum archiepiscopatum, & episcopatum, cleri, & universitatum: & praecipue in magnum praedictum Christianissimi Regis Francorum domini nostri; & amplius esse posset in futurum diversimode ac diversis respectibus, prout aliqua etiam sequuntur, maxime cum regnum ejus & dominium contineat undecim provincias centum & unius Ecclesiarum cathedralium, & ultra: & regnum Angliae solum duas contineat provincias: & adhuc securus esset loquendum secundum divisionem dicti Benedicti XII. qui distinguit certam obedientiam Romani Pontificis in e viginti sex provincias. Quare absurdum videretur quod in Concilio generali una istarum provinciarum, inter quas Anglia solum pro una computatur, faceret quintam partem Ecclesie respectu viginti sex aliarum provinciarum.

Quapropter nos antedicti Ambaxiatores Christianissimi Regis Francorum, haec inconvenientia & praedicta, & quaedam alia suis locis exprimenda considerantes, insuper quod haec auctoritas nulli regum Christianitatis conceditur, videlicet quod suum regimen habeat quintam partem Christianitatis in generali Concilio, nec etiam Regi Romanorum, immo nec sacro collegio Cardinalium Romanam Ecclesiam representanti volunt permittere quod faciant sextam partem; neque de hac potestate domini Anglici concedenda quicquam per sacrum Concilium generale decretum est, neque expediens videretur decerni, immo periculosissimum esset, nisi consentientibus ceteris Regibus Christianitatis, quorum interest: maxime etiam daretur occasio, quod idiplum ceteri Reges aequales vel majores facere velent, aut possent; cum non subit ratio, quare minus illis, quam Regi Angliae debeat: quod si fieret ita, non parum unioni ecclesiae pareret impedimentum clare & evidenter.

Idcirco nos Ambaxiatores praedicti, protestamur

Concil. General. Tom. XXVII.

dicti domini nostri Regis nomine, & pro eo, & etiam regno suo, ac eis adherere volentibus, quod ipsi domini Anglici addandum vocem in gerendis per hoc sacrum Concilium tanquam natio quinta, seu faciens quartam aut quintam partem generalis Concilii ab aliis distinctam minime admittantur.

Protestamur etiam in his scriptis saepe saepius instantes, & instantissime, quod cum illis gesta, disposita, aut ordinata tanquam cum quinta parte hujus Concilii, quatenus concernerent, aut concernere possent statum regni nostri, aut Ecclesie ejus quovis modo, nulla sint, & irrita; nisi quatenus, & in quibus dominus noster Rex, certificatus, & prius informatus de praesenti nostra protestatione voluerit, sibi que videbitur expedire.

Protestamur denique, quod si contra praemissam dictam quintam partem de facto occuparent sine speciali deliberatione & concessione hujus sacri Concilii, & decreto, quod nec de praesenti in futurum us aliquod vel possessio juris acquiratur, aut quovis modo acquisitum in futuris Conciliis aliis, ex nunc prout extunc, & praemissis, & resultantibus ex eis, & quolibet eorum, quod ad hoc sufficit quo supra nomine, & quorumlibet adherentium, & adherere volentium in his scriptis ad sacrum generale Concilium, & Romani Pontificis praesidentiam canonice in eo, appellamus: & Apostolos, si quis est, qui eos dare teneatur, debeat, & dare velit, petimus saepe saepius, & instantes cum suis clausulis, & capitulis opportunis: cum protestatione quod hanc suam appellationem, provocationem, seu protestationem, & contenta in eis conjunctam, & divisim ipsi Ambaxiatores, seu procuratores, quo supra nomine, adherentiumque, & adherere volentium in hoc sacro Concilio aliquatenus defugare, & de... conjunctam & divisim prolequi possint, & valeant per viam simplicis querelae, appellationem seu provocationem ad causam attentatorum, possessorum, injuriarum, & omni alio meliori modo, jure, & forma, quibus libebit, & poterit, & tempore opportuno, & quoad audientiam secundum materiam adjacentem habere valebunt, seu quilibet ipsorum habere poterit, & valebit, & cum protestatione addendi, diminuendi, & alias prout de jure.

Et insuper protestamur, quod per praemissa non intendimus actis in hoc sacro Concilio aliquatenus derogare. Et de omnibus praemissis per nos Ambaxiatores praedictos hic expressos, petimus a vobis notariis publicis, ac quolibet vestrum, unum, vel plura instrumenta, ad perpetuam rei memoriam.

Item, omnia & singula protestamur, & volumus habere pro repetitis sine nova protestatione in omnibus & singulis actibus, in quibus dicti domini Anglici, aut eis adherentes seu favorem dantes, vellent facere quintam partem seu vocem hujus sacri Concilii.

Item, dicunt, & proponunt, quod occasione dictarum protestationum ab aemulis ac inimicis curiose hoc provocantibus, in praesenti Concilio fuerunt multipliciter lacerati, & vocati, quasi essent impeditores unionis Ecclesiae, aut turbatores hujus sacri Concilii, in grave praedictum & dedecus Christianissimi Regis Francorum, cujus in hoc sacro Concilio praesentiam representant. Ideo post regressum domini Imperatoris suae regiae majestati exhibuerunt schedulam, cujus tenor sequitur:

„ Ad finem, quod sacrum Concilium cum domino Imperatore melius intendere valeat ad illa tria, propter quae principaliter est congregatum, videlicet ad extirpationem errorum, ad finem unionis, & reformationem Ecclesiae, expedire videntur, quae sequuntur.

„ Primo, quod contentiones, & discordiae in dicto Concilio exortae amicaliter sopiantur, ne praesent impedimentum ad praemissa.

„ Item, quod hujusmodi contentiones, quantum ad personales injurias, quae in ecclesiasticorum animis minime debent permanere, penitus obmittantur, & fiat omnium unanimis pax & concordia ad instantiam domini Imperatoris, exempli sui praedecessoris Constantini.

„ Item, quod contentiones seu querelae super honoribus, dignitatibus, privilegiis vel auctoritatibus regum & principum ac nationum, seu numero ac ordine

a Forte, re-
jact.

b AL. in dis-
ambaxiator.

c Lege et
m. ut fa-
petus, tri-
ginta seu.

d M. & de
con-
junctam, &c.

e AL. ex-
pressis parti-
bus.

f M. pro-
curatoribus.
g M. C. con-
tati.

ANNO
CHRISTI
1427.

ANNO
CHRISTI
1427.

ordine eorundem, quae pro nunc per viam discus-
sionis terminare longum esset, & parere posset
occasione scandalorum, quas etiam Ambaxiato-
res dictorum Principum dissimulare cum sua
delitate nequunt; videretur statuendum esse,
quod huiusmodi Ambaxiatores iura sua & alle-
gationes suas tradant in scriptis, & exhibeant in
una sessione, & remaneant in manu Concilii sub
sigillo, referenturque summo futuro Pontifici
discutienda; ita tamen quod per acta, seu gesta,
agenda, seu gerenda in hoc sacro Concilio nul-
lum jus, seu possessio in praedictum talium
causarum alteri parti acquiratur, non derogan-
do alias actis & decretis in hoc sacro Concilio,
immo potius confirmando.

Item quod sedatis huiusmodi discordiis, inten-
datur diligenter ad ea, quae iam aduicata per domi-
nos deputatos super reformatione Ecclesiae; & omi-
tantur particularia, usque quo de generali reforma-
tione fuerit tractatum; ne ex particularibus causis
novae discordiae & contentiones oriantur.

Ratio huius ultimi articuli est, quia non mi-
nus utile videtur dictas causas particulares pro
quiete, & pace huius Concilii relinquere discul-
sioni summi Pontificis, quam praemissas conten-
tiones seu querelas.

Item, dicunt & proponunt dicti Ambaxiatores
Regis Franciae quod quanto humiliter in praemissis
exhibuerunt se, tanto quorundam adversariorum
suorum superbia ascendit semper, prout parati fue-
runt in sessione publica declatate; & ad hoc in-
stanter saepe saepius petierunt audientiam, quam
obtinere nequiverunt.

Meo ego Joannes Campani dicti Christianissimi
Francorum Regis procurator, & procuratorio nomine
deco, propono, & protestor cum dictis Ambaxiato-
ribus, ut supra, provocoque, & appello prout in-
fra continetur: Nonnunquam evenit, ut quae pro
publica utilitate facta credantur, experientia mon-
strante, tendere reperiuntur ad noxia; sic evenit
in hoc sacro Concilio Constantiensi in ejus initio,
cum ad illius dissolutionem per quosdam diversis modis
tendebatur, unde spes unionis & reformationis Eccle-
siae exstitisset penitus evanescens; Zelator unionis
& reformationis Ecclesiae, praetati, & alii, perso-
naeque in eo existentes ex certis causis tunc vel-
libus, & existantibus, nunc cessantibus, ad ob-
viandum praemissae dissolutioni per nationes & sepa-
ratim de rebus in Concilio gerendis deliberaverunt
per nationem; itaque illi de Italia seorsum, illi de
Gallia seorsum pro se, illi de Germania seorsum pro
se congregati acceperunt nomina nationum, nullo de-
creto tamen Concilii, nullaque ordinatione late-
rent, qua res in tantum paulatim irrepit, ut do-
mini de natione Anglicana praetenderunt facere quar-
tam partem ejusdem Concilii generalis, & nunc post
adventum dominorum de natione Hispanica praeten-
dant facere quintam partem. Unde ego, Joannes
Campani, magister in legibus, & licentiatum in
decretis, procurator, & nomine procuratorio Chri-
stianissimi principis & domini Caroli Francorum
Regis, necnon nomine omnium Regum, & Prin-
cipum, nationum, praetatorum, universitatum, ac
omnium, & singulorum mihi in sequentibus ad-
haerere volentium, & hoc ratum habere volen-
tium, ad honorem, atque justitiam, & utilitatem
universalis Ecclesiae, & huius sacri Concilii; necnon
spectaliter pro jure, honore, interesse dicti christia-
nissimi Francorum Regis, & sui regni, dico, &
propono, & protestor coram hoc sacro Concilio, &
totius Ecclesiae conspectu & praesentia, quod licet
tres nationes, videlicet Italiae, Galliae, & Ger-
maniae, & quilibet illarum sint amplissimae nation-
es, ac multas illarum quilibet regiones conti-
neat; natio vero Angliae, in qua non sunt nisi
duae Ecclesiae provinciales, multoque, & sine com-
paratione minor, quam aliqua ex ceteris nationi-
bus, cum in illa sint solum duae provinciae, ut est di-
ocesis Eboracensis, quae tres solum habet suffra-
ganeos Archiepiscopo Eboracensi, saltem Regi Angliae
obedientes; reliqui sunt de regno Scotiae non sub-
diti serenissimo Regi Angliae, neque sibi obedien-
tes, & qui non sunt, neque esse vellent de na-
tione Anglicana; & provincia Cantuariensi, cu-

jus magna pars est Vallia, quae etiam dicto Regi
Angliae non obedit, neque praetati, & clerus illa-
rum partium sunt, neque volunt esse de natione
Anglicana, ut apparet in hoc sacro Concilio.

Natio autem Germanica habet primo regnum Ale-
maniae, & provincias in Germania constitutas in qua-
druplo majores quam regnum Angliae, ut notorium
est. Habet enim provincias quindecim, & provinciae
ultra numerum centum viginti octo Ecclesias, atque
monasteria in maximo numero. Habet ultra praemissas
provincias, Lituaniam, cujus legati fue-
runt hic. Item Russiam, & alias provincias plures
septentrionales, in quibus creduntur esse triginta
dioceses: ita quod illa natio, sicut in praesenti
Concilio congregatur, habet longe sine comparatione
decies in gremio Ecclesiae plerumque regnum Angliae.

Italia vero, & natio Italica, adhuc juncto regno
Angliae nationi Germanicae, sicut est pars illius, in ma-
gnitudine regnorum, & pluralitate dominorum ma-
gnorum, & provincialium ecclesiasticarum, & dio-
cesum, ac ecclesiasticorum locorum, adhuc longe
excedit nationem Germanicam, prout certum est.
Et breviter, apud nationem Italicam residet caput
orbis urbs Romana, & sine Graecia habet provin-
cias viginti septem, & dioceses trecentas & tre-
decim. Habet ipsa super insulas magnas plures ha-
bentes Ecclesias, & loca Ecclesiastica.

De natione vero Gallicana, cujus portio regnum
Franciae est potior, & principalis, in quo plures comi-
tatus sunt quatuor, vel quinque comitatus spatio-
siores in terrarum latitudine, civitatibus, castris, &
villis clausis, & quilibet ipsorum, regno Angliae live
aliis. Habet undecim provincias, & centum & unam
dioceses latas & spatiosas: Tota vero Anglia non ha-
bet nisi duas provincias, & viginti quinque dio-
ceses, ut est dictum. Eam extollere amplius non
intendo, quia res ipsa seipsam diversimode ma-
gnificet, & extollat. Et extra regnum Franciae,
habet provinciam Provinciam, in qua sunt duae
provinciae, Ecclesiasticae, & septemdecim Ecclesiae
cathedrales, & totidem dioceses. Habet comita-
tum Sabaudiam, in quo sunt provincia una, & de-
cem dioceses. Habet Delphinatum, in quo sunt
duae provinciae Ecclesiasticae, & quatuor dioceses.
Habet totam Lotharingiam, in qua sunt tres magnae
dioceses. Et breviter, a mari Oceano usque ad mare
Mediterraneum, & Hispanicum, a montibus Py-
renaeis usque ad Alpes, & usque ad regnum Gal-
liae limitantur, quot, & quantae civitates, clerus,
& populus in illo sicutentur scario, scilicet, quod
ultra decies regnum Angliae excedit in spatio-
sitate civitatum, & diocesium numero, & aliis qu-
buscumque.

Natio autem Hispanica, quae quatuor, immo quin-
que habet regna, computando regnum Majoricarum,
immo octo, computando Legionem, Valentiam, &
Algarviam, de quibus duo, aut majora, aut saltem
non minora toto regno Angliae, in qua natione
sunt provinciae ecclesiasticae sex, & dioceses quin-
quaginta sex. Est insuper Slavonia habens unam
amplissimam provinciam, & undecim dioceses.
Est insuper Hibernia, quae habet quadraginta octo
dioceses, quarum duae tantum obediunt Regi An-
gliae, sine aliis terris, & dominiis, quae hic non
scribuntur, obedientiam Ecclesiae Romanae habentes
dioceses ultra numerum viginti.

Est insuper in praesenti sacro Concilio dominorum
Cardinalium collegium, in quo sunt viginti duo
Cardinales, qui Romanam praesentant, quae om-
nium Ecclesiarum mater est, & qui merito debent
in Concilio generali vocem & auctoritatem habe-
re. de quibus sunt quatuor Episcopi, duodecim pres-
biteri, & sex diaconi, omnes magni praetati. &
pro majori parte una cum dignitate, solemnes Do-
ctores; quos aliqui domini Anglici nisi sunt ab
auctoritate in Concilio repellere; & seipsos, qui
non subeunt, nec sunt tot nec dignitate, nec nu-
mero, nec merito, constituere quartam aut quin-
tam partem Concilii generalis.

Quibus omnibus simul collectis, apparet quod in
obedientia Romanae Ecclesiae sunt septingenti & tri-
ginta quinque Episcopi, & Cardinales hodie vi-
ginti duo, qui bene aequivalent viginti duobus Epis-
copis, de quibus in Anglia non sunt nisi viginti quin-
que,

a Legi ex
M. in quo
ultra plures
dioceses habet
quatuor vel
quinque co-
mibus, etc.

b Adde ex
M. in quo
sunt Scotiae
quae habet
novum dia-
ceses. &
insuper, etc.

c Adde. de
episcopis.

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

que, præter provincias, de quibus notitiam non habeo. Ex quibus apparet manifeste, quod regnum Angliæ; & maxime quantum ad statum ecclesiasticum, nec alias facit trigesimam partem Christianitatis, & Ecclesiæ universalis, sicut in obedientia Romanæ Ecclesiæ existens; neque facit quartam partem regni Franciæ. Et licet præmissa notoria, & vera, cum tamen isto sacro Concilio per distantes nationes expressum est, ut præfertur, prælati & alii viri ecclesiastici de regno Angliæ prædicto, & qui pauci in numero erant, & in personis in Concilio generali vocem habentes, numerum duodecim non excedebant, nec forte de præsentibus numerum viginti quatuor non excedunt, sed pro se, & seorsum ab aliis quibuscumque se separaverunt, & constituerunt sibi nationem unam, & vocaverunt se, & vocari fecerunt, & faciunt nationem Angliæ. Et licet usque ad adventum dominorum de Hispanica natione totum Concilium, præter Anglicos, esset in tres partes, & tres nationes, Italicam, Gallicam, & Germanicam, distinctum, quæ tanta, & tam ampla sunt, ut præfertur: dicti tamen domini de regno Angliæ de facto se constituerunt quartam nationem; & nisi sunt, & nituntur gerere vocem & auctoritatem quartam, & post adventum nationis Hispanicæ quintam partem hujus sacri Concilii universalis Ecclesiæ, quæ in hoc sacro Concilio representatur; & non solum facere nationem, sed se in natione Angliæ æquiparare, & æquare nationibus aliis, scilicet Italiæ, Galliæ, Germaniæ, Hispaniæ, & quod nunquam absurdum, & contrarium naturam est, vertitur in magnum præjudicium diminutionis juris, & honoris nationum, regnorum, ducatum, provinciarum, & aliarum partium prædictarum, immo totius universalis Ecclesiæ, vergitque in grave præjudicium, damnum, & diminutionem juris, & honoris Christianissimi regni amplissimi, & Regis Francorum, atque Ecclesiarum, locorum, & personarum ecclesiasticarum, & ecclesiasticorum Principum, nobilium, & populorum regni sui; estque diversis respectibus magnum interesse, loco & tempore opportunis latius declarandum, & specificandum. Cum enim minor majori comparatur, ut ait Hieronymus, minoris comparatio majori injuria est, neque parit iustitiæ: ratio non incipit, intellectus non capit, quod ita exigua terrarum portio Christianitatis, & universalis Ecclesiæ, quale est regnum Angliæ, exiguum dico in comparatione aliarum nationum in Conciliis generalibus, & rebus Ecclesiæ gerendis & moderandis, alicui nationum prædictarum, quæ, ut dictum est, tantum excedunt, comparetur; nullus profecto sane mentis hoc dicere, quin immo esset injustissimum quisque luculentissime cognosceret, & judicaret.

Præterea cum sancti patres nostri, & summi Pontifices aliqua statuerunt, in quibus opus fuit distinguere nationes, & omnes terras sub obedientia Romanæ Ecclesiæ existentes dividere, totam Ecclesiam Romanam dividerunt in quatuor partes, regnum Angliæ nulla est illarum partium, sed solum est pars unius illarum quatuor partium, & ponitur cum Germania constituta, ut apparet in extravagante Benedicti Pape XII. quæ incipit, *Vas electionis*. Idemque summus Pontifex in statutis suis pro reformatione ordinum regularium tractans de generalibus capitulis illorum ordinum celebrandis, quæ materia exauiorem divisionem provinciarum exigebat, totam Romanæ Ecclesiæ obedientiam divisit in triginta sex partes, quas vocavit provincias, ex quibus triginta sex provinciis, Angliam totam & Scotiam, unam constituit. Ex quibus evidenter apparet regnum Angliæ nedum non facere, neque dicere, aut posse facere quartam partem universalis Ecclesiæ & Concilii generalis, sed neque trigesimam sextam, immo nec quadragesimam: cum illa duo regna Angliæ, & Scotiæ non faciant nisi unam partem de triginta sex partibus; immo & adhuc de Anglia abest tota VValia, quæ magna ejus pars est; nec in Hibernia, quæ non est pars insulæ Angliæ, quæ non tenet nisi duas dioceses, nec residuum cognoscit eum et dominum.

Ne igitur tanta deformitas, tamque iniqua absurditas in Dei Ecclesia, & in generalibus Conciliis introducat, & invalescat; & ne per hoc ceteris

Concil. General. Tom. XXVII.

nationibus, regnisque, & Regibus, & maxime Christianissimo Regi Francorum, & regno suo prædictis, pro quibus specialiter ago, tantum gravamen, præjudicium, damnum, & injuria inferatur, ego procurator prædictus tam vigore mandati regii, quam etiam de mandato legatorum & nunciorum serenissimi Regis Franciæ in hoc eodem sacro Concilio pro eodem domino rege præsentium, communicato etiam consilio cum quibusdam aliis notabilibus prælati fidelibus & benevolis ejusdem Regis, & regni, protestor, & dico regnum Angliæ, neque prælatos, aut personas quascumque illius regni sive serenissimo Rege ejusdem, sicut alias in eodem præsentis sacro Concilio, neque in aliis futuris sacris Conciliis nullo modo posse, nec debere, aut licere, illi jus non esse, neque debuisse, potuisse, licuisse, jusque non fuisse facere, seu gerere inter nunciatas nationes Italiæ, Galliæ, Germaniæ, & Hispaniæ ad instar illarum, aut alterius earundem, quartam, neque quintam nationem, immo neque trigesimam partem sacri Concilii præsentis, vel alterius futuri Concilii generalis, neque gerere, vel habere vocem, vel auctoritatem quartam, aut quintam, immo neque trigesimam partem Concilii generalis, vel universalis Ecclesiæ in Concilio generali representatæ, neque ipsos ad hoc debuisse, neque debere admitti. Dicens etiam, & protestans, quod si regnum Angliæ faceret aliquam partem Concilii generalis, regnum Franciæ deberet, & posset facere, & representare, & ad hoc admitti sex, immo plures tales quotas, & portiones, quales regnum Angliæ faceret, aut representaret; attentis numero, & quantitate provinciarum, diocesium, monasteriorum, & locorum ecclesiasticorum, qui & quæ sunt in utroque regno; attentis nobilitate & excellentia dicti regni Franciæ, ac diuturnitate temporum quando recepit fidem Christi, a qua nunquam deviarit, in comparatione regni Angliæ.

Dico insuper & protestor, quod cum omnes prælati regni Angliæ, qui sunt in præsentis Concilio, maxime dicant, & dicunt se Ambaxiatores seu legatos serenissimi Regis Angliæ, & pro talibus gerant se in omnibus locis, & sedibus, tam in generali sessione, quam in omnibus congregationibus, que sunt propter agenda in Concilio generali, non debent habere vocem, neque auctoritatem, nisi nomine dicti Regis. Quodque absurdum & inconveniens est, legatos & Ambaxiatores ejusdem Regis representare quartam vel quintam partem Concilii, & universalis Ecclesiæ. Quam protestor, & dico illis non esse jus, neque licere talem partem Concilii representare, nec illos ad hoc debuisse, neque debere admitti; præmissaque notoria sunt, & vera, nullaque possunt tergiversatione celari; quod ita fieri peto, & requiro, & alias super hoc de juris remedio provideri. Et quia præfati, & alii personæ regni Angliæ, præsentis, & qui fuerunt in isto Concilio, nisi sunt, & nituntur fecisse, & facere, ac representare unam nationem, quam volunt, & voluerunt dici, & dixerunt quartam, & post adventum dominorum de natione Hispanica dixerunt, & dicunt quintam nationem Concilii generalis, & universalis Ecclesiæ; atque insistant, & nituntur facere, & representare quartam, & post adventum istorum Hispanorum quintam partem Concilii generalis, & Ecclesiæ universalis; atque talis quartam, & postea quintam partem vicem & auctoritatem habere, & illa uti conantur, ac se jactaverunt, omnia & singula præmissa, in quantum extrahere in consequentiam vellent in futurum, quod cedere noscitur in præjudicium ac dedecus generalis Concilii & præsentis, & futurorum, ac universalis Ecclesiæ, necnon omnium, & singularum nationum, & aliorum regum, regnorum, & provinciarum, & præsertim in gravamen, damnum, & præjudicium, atque injuriam serenissimi Regis Francorum, atque sui regni, & Ecclesiarum ejusdem.

Idcirco ego procurator prædictus pro & nomine dicti Francorum Regis, & sui regni, atque omnium prædictorum mihi in illis adherentium, & adherere volentium, prædictos omnes, & singulos prælatos, & alios de regno Angliæ in præsentis Concilio existentes, & futuros, & qui se pro natione Angliæ gerunt super præmissis ad iudicium hujus sacri Concilii,

T t t 3

illis

ANNO CHRISTI 1417.

illis tamen exclusis, seu summi Pontificis una cum Concilio, aut ejusdem summi Pontificis pro tempore, & Sedis Apostolicæ communiter, vel divisim, ad causam provocho & appello, & quatenus opus est, Apostolus instanter, instantius, instantissime peto ab illis, ad quos pertinet, mihi dari. Et protestor, quod hanc nostram provocationem, & appellationem ad causam possim pro dicto domino Francorum Rege, ac sibi adherere volentibus, & mihi liceat prosequi, & agere in presenti Concilio, vel coram futuro summo Pontifice, aut futuris summis Pontificibus, vel apud Sedem Apostolicam conjunctim, vel divisim, ubi & quando mihi, aut dicto serenissimo Francorum Regi, vel suis melius videbitur expedire. Protestor tamen quod per hanc protestationem, provocationem, seu appellationem non intendo aliquatenus gestis in hoc sacro Concilio derogare. Protestor insuper de addendo, diminuendo, declarando, corrigendo & interpretando, ac emendando in omnibus & singulis præmissorum; & de probando de præmissis, quæ mihi ad intentum sufficient, ad probationem superfluum nullatenus me adstringens.

Et de omnibus illis a reverendis patribus domini sanctæ Sedis Apostolicæ protonotariis, ac omnibus aliis notariis publicis peto mihi fieri instrumentum & instrumenta, publicum & publica, ad futuram rei memoriam.

S E S I O XXIX.

Ex prima editioe.

ANno & indictione quibus supra, die vero Lunæ octava mensis Martii, fuit celebrata sessio generalis in Ecclesia Constantiensi, pro accusatione contumacia domini Petri de Luna, Benedicti docimertis in sua obedientia nuncupati: in qua reverendus pater dominus Nicolaus Episcopus Aquensis Missam de Spiritu Sancto celebravit: & reverendissimus pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis & vicerecancelarius, præsedit. Litaniis autem, aliisque orationibus cum evangelio, Dixit Jesus Petro, Si peccaverit in te frater tuus, completis, fuit servatus iste ordo: Primo fuit lecta per dominum Stephanum Episcopum Dolensem schedula, cujus tenor sequitur in hunc modum:

Deputatio procuratorum & notariorum in causa contra Petrum de Luna.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis Synodus constituit & deputat dilectos Ecclesiæ filios magistros Joannem de Scribanis & Henricum de Pivo, & eorum quemlibet in solidum, ita quod non sit melior conditio occupantis, promotores, prosecutores & ministros causa & processus inquisitionis contra dominum Benedictum docimertium a sibi obedientibus nominatum: & insuper omnes & singulos Sedis Apostolicæ, & alios nationum in eadem sancta Synodo existentium notarios, & eorum quemlibet in solidum, notarios atque scribas in causa & processu prædictis. Qua lecta, dominus Cardinalis præsedens respondit pro toto Concilio, Placet. Quo facta, advocatus consistorialis, instantibus dominis prosecutoribus & ministris, proposuit decretum citationis per edictum, & illius executionem ad diem contempnim, qui illa die inciderebat: & produxit bullam decreti citationis & instrumentum executi... offerens signa notariorum in instrumento posita, esse signa illorum, quorum esse inscribuntur in illis. Et accusavit contumaciam dicti domini Petri, & petiit illum alta voce vocari ad valvas Ecclesiæ, & ad hoc deputari duos ultimos Cardinales diaconos, videlicet de Comitibus & Florentinum, duos Sedis Apostolicæ, & alios Concilii notarios: & respondit præsedens pro toto Concilio, Placet. Tunc dicti Cardinales & notarii rogarunt ad valvas Ecclesiæ: & reversi, retulerunt per Cardinalem Florentinum, illum vocasse tria vice alta voce, & neminem comparuisse. Et advocatus consistorialis facta relatione, petiit iterum dominum Petrum repulari contumacem. Tunc Cardinalis præsedens man-

avit legi per Episcopum Dolensem schedulam infra scripti tenoris.

Ordinatio lecta super contumacia domini Petri de Luna.

Hæc sacrosancta Synodus præmissa proposita & petita per advocatum consistorialem admittit, & in quantum sunt admittenda de jure: & mandat notariis ejusdem Synodi & causa presentis, proposita, petita & producta hujusmodi, atque vocationem & relationem præmissas. Et quod idem dominus benedictus sic vocatus & sufficienter expellatur, minime comparuit, nec comparuit, redigi inter alia. Et de præmissis fieri publica instrumenta, quotquot fuerint opportuna, ut eadem Synodus super præmissis deliberet, judicet & decernat, prout de jure fuerit faciendum: quam deliberationem dicta Synodus sibi retinet faciendam, quando sibi visum fuerit opportunum.

Qua lecta, idem dominus præsedens pro toto Concilio respondit, Placet. Et quod vox præsedentis sit vox totius Concilii, quando primo de consensu omnium nationum confiterit. Namque propter discordiam nationum Hispanica & Anglicana, quæ prior responderet pro toto Concilio, Placet: & de aliis prærogativis fuit per nationes & Cardinales ordinatum, quod præsedens responderet pro toto Concilio, Placet. Et ad hoc super quolibet actu fando habeat consensum Cardinalium, & schedulam illius actus signatam per notarios nationum, & conservet cum lectura qua fuerit.

Ex collectione Barberiniana.

ANno, & indictione quibus supra, die vero Lunæ octava mensis Martii, hora octava, vel quasi, post mediam noctem, Constantiæ in loco sessionis solitæ fuit tenta, & solemniter, ut moris est, celebrata sessio generalis sacrosanctæ Synodi Constantiensis in qua sessione omnia acta & ordinata in processu inquisitionis contra Petrum de Luna Benedictum XIII. a nonnullis nuncupatum, plenius continentur, & hic ideo inseri sunt propter brevitate omiſſa.

Ex collectione Barberiniana, & tribus mſſ. Germanicis.

Fuit sessio celebrata cum Missa, & aliis solemnitatibus, ut moris est.

ANno a Nativitate Domini MCCCCXVII. indictione decima, die vero Lunæ octava mensis Martii, hora octava post mediam noctem, Constantiæ in loco sessionis solitæ, sessio generalis dictæ sanctæ Synodi facta, tenta fuit, & solemniter, ut moris est, celebrata. In qua quidem sessione reverendus pater dominus Nicolaus Episcopus Aquensis Missam de Sancto Spiritu celebravit. Qua Missa finita, reverendissimi, reverendique patres domini S. R. E. Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, ceterique ad quos pertinuit, & præsentibus mitras capitibus imponendo, cappas pluviales more solito induerunt: reverendissimique pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis S. R. E. Cardinalis & vicerecancelarius hujusmodi sessioni præsedit; consequenter orationibus, & aliis solemnitatibus conueltis factis, litania, & evangelio isto, scilicet; In illo tempore, Dixit Jesus Simoni Petro, Si peccaverit in te frater tuus &c. & cum collectis & acuminis devote lectis & peractis, reverendus in Christo pater & dominus dominus Stephanus Episcopus Dolensis ammonem publicationis decretorum & negotiorum hujus sanctæ Synodi impesfactum atcendens, quamdam deputacionem procuratorum & promotorum, ac notariorum hujus processus, sive causæ contra Petrum de Luna fiendæ, de mandato ipsius sanctæ Synodi sibi super hoc facto, publica, alta, & intelligibili voce de verbo ad verbum prelegit & publicavit in hunc qui sequitur modum:

Sacrosancta Constantiensis Synodus, &c. ut supra in hac sessione XXIX. pag. 362.

Ex

ANNO CHRISTI 1417.

Ex collectione Barberiniana.

Deinde venerabilis vir dominus Ardecinus de Novaria advocatus, &c. quamquam citationis bullam, &c. una cum instrumento executionis ejusdem, &c. representavit & produxit.

Citatio reproduca per Ardecinum advocatum.

Sacrosancta & generalis Synodus Constantiensis universis & singulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, &c. ut supra fess. xxiv.

Instrumentum executionis lectum & productum.

In nomine Domini, Amen.

Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat evidenter, quod anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo sexto decimo, indictione nona, die vero vigesima octava mensis Novembris, Apostolica Sede vacante, hora ad hoc specialiter deputata, in nostrorum notariorum publicorum, testiumque infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum, presentia, venerabilis vir magister Michael Bolosonis, sacrosanctae generalis Synodi Constantiensis sessionarius, habens & tenens in manibus suis quosdam litteras citatorias vera bulla plumbea ipsius sanctae Synodi in cordula canabis more Romanae curiae impendente bullatas, sanas & integras, non vitiatas, non cancellatas, neque in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes, contra & adversus dominum Benedictum Papam XIII. in sua obedientia nuncupatum a dicta sancta Synodo emissas, reverendo patri & domino domino Jacobo electo Penen. auditori audientiae publicae litterarum contradictarum locum tenenti ex parte dictae sanctae Synodi ad legendum, publicandum, exsequendum in audientia publica litterarum contradictarum antedicta, tradit, atque presentavit. Quarum quidem litterarum citatoriarum tenor sic incipit: Sacrosancta & generalis Synodus, &c. & sic sunt: Datum Constantiae, iv. Kalendas Decembris, anno a Nativitate Domini mcccxcvi: in nostra publica sessione. Quas quidem litteras citatorias idem dominus Jacobus electus, & locumtenens, de manibus ipsius Michaelis Bolosonis sessionarii cum ea, qua decuit, reverentia recepit, easque incontinenti in Ecclesia sancti Stephani Constantiensis, in qua audientia litterarum contradictarum praedicta teneri solet, & pro nunc tenebatur, honorabili viro magistro Ambrosio Fiddell litterarum Apostolicarum scriptori, & pro tunc dictae audientiae publicae litterarum contradictarum lectori, ad legendum, publicandum, & executioni debita demandandum tradidit, atque dedit.

Sunt in litteris in sess. 2217.

Qui quidem magister Ambrosius lector mox dictas litteras citatorias alta & intelligibili voce de verbo ad verbum legit & publicavit. De quibus lectura & publicatione venerabiles viri magister Joannes de Scribanis & Henricus de Piro, promotores & procuratores causarum & negotiorum dictae sanctae Synodi sibi per nos notarios publicos infrascriptos unum vel plura, publicum seu publica fieri petierunt instrumentum seu instrumenta. Praesentibus ibidem discretis viris magistris Joanne Trich, Gerardo de Verdena, Petro Ortemberg, Nicolao & Vvyrat, Henrico Hengel, Conrado Balduini, & Joanne Carpentarii, in Romana curia, & in dicta audientia contradictarum procuratoribus, & quampluribus aliis testibus fide dignis ad praemissas vocatis specialiter, & rogatis.

M. P. 1034.

S. M. P. 1034.

Paulo post hora undecima dictae diei, vel quasi, Nos & Rodericus & Gileserus notarii infrascripti dictas litteras citatorias ad valvas dictae Ecclesiae sancti Stephani pro audientia causarum Apostolicarum specialiter deputatas affiximus, & ibidem per spatium unius horae dimisimus extensas; rogati & requisiti per dictos magistros Joannem de Scribanis, & Henricum de Piro promotores & procura-

tores nomine quo supra, ut de hujusmodi affixione unum vel plura, publicum seu publica conficeremus instrumentum vel instrumenta. Praesentibus ibidem discretis viris Joanne & Gujardi litterarum Apostolicarum scriptores, & dictae Synodi notario, Henrico Havale, Colino Robini, Joanne Siquel, Henrico, Vvilkini, Nicolao & Tylois, & Petro & Rati, in supradicta audientia contradictarum procuratoribus testibus ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

ANNO CHRISTI 1417.

M. P. 1034.

M. P. 1034.

M. P. 1034.

Deinde vero hora duodecima ejusdem diei, vel quasi, Nos Fredericus & Gileserus notarii infrascripti praedictas litteras citatorias de praedictis valvis removimus, & statim postea valvis seu portis Ecclesiae cathedralis Constantiensis affiximus, & extensas etiam ibidem dimisimus. Et deinde hora vesperarum, vel quasi, ejusdem diei, de proxime dictis valvis removimus, & nobiscum portavimus; Et rogati & requisiti a dictis magistris Joanne de Scribanis & Henrico de Piro promotoribus & procuratoribus, ut de hujusmodi remotione & affixione unum vel plura, publicum seu publica conficeremus instrumentum seu instrumenta. Praesentibus ibidem honorabilibus, & discretis viris magistro Ludolpho Robring camerae Apostolicae, Joanne de Axel sacri palatii Apostolici causarum notariis, Cosmo Laverii, & Jacobo Stemberg, clericis Virdunensis & Caminensis diocesis, Frederico Kesse, & Nicolao Joannis, & Francisco de Mediolano Sedis Apostolicae curtoribus, & pluribus testibus aliis fide dignis ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

M. P. 1034.

M. P. 1034.

Ego Fredericus de g Arhnea, clericus Coloniae diocesis, publicus Apostolica & imperiali auctoritate notarius, ac dictae audientiae publicae litterarum contradictarum scriba, quia praedictis lecturae & publicationi, affixionibus & remotionibus, una cum praenominatis testibus praesens interfui; ideo hoc praesens publicum instrumentum manu aliena fideliter scriptum, in hanc publicam formam redactum, & manu propria una cum notario infrascripto me subscribens, signoque & nomine meis solitis & consuetis signavi, rogatus & requisitus, in eadem & testimonium omnium praemissorum.

M. P. 1034.

M. P. 1034.

Ego Gileserus de Boventem, clericus Moguntinae diocesis, publicus Apostolica & imperiali auctoritate notarius, dictaeque audientiae contradictarum ac sacrosanctae & generalis Synodi Constantiensis pro natione Germanica scriba specialiter deputatus: quia praedictarum litterarum contradictarum lecturae & publicationi, affixionibus & remotionibus, una cum supradictis magistro Frederico notario requisito, & testibus praesens interfui, eaque sic fieri vidi & audivi; idcirco hoc praesens publicum instrumentum per alium fidelem scriptum exinde confectum una cum eodem notario manu propria subscripsi, signoque & nomine meis solitis & consuetis, in eadem & testimonium praemissorum, & rogatus & requisitus roboravi, &c.

M. P. 1034.

M. P. 1034.

Quibus quidem citationis bulla, & ejus executionis instrumento sic, ut praefertur, oblatis, dominus Ardecinus advocatus praedictus adhuc in ambone publicationis existens, asserens signa & manus notariorum instrumento supradicto apposita esse illorum, quorum esse dicuntur, domini Petri de Luna Benedicti XIII. in sua obedientia nuncupati non comparentis, neque hujusmodi termino satisfacere curantis contumaciam accusavit. Necnon eandem Petrum alta voce ad valvas dictae Ecclesiae majoris Constantiensis per duos reverendissimos patres S. R. E. Diaconos Cardinales ultimos, scilicet Lucidum de Comitibus, Franciscum dictum Florentinum, ac duos reverendissimos patres dominos Episcopos videlicet & Ulrensem & Merseburgensem, duosque protonotarios, una cum notariis, & hujusmodi causam scribis, accursore, uno pracone juxta mores antiquos vocari instantet requisivit. Super qua requisitione per reverendissimum in Christo patrem & dominum, dominum Joannem Ostiensis S. R. E. Cardinalem & vicecancellarium, nomine hujus totius sanctae Synodi per verbum, *Placet*, fuit responsum.

M. P. 1034.

M. P. 1034.

Subsequenter reverendissimi, reverendique patres

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

A. M. G. ...

A. M. G. ...

A. M. G. ...

A. M. G. ...

A. M. G. ...

A. M. G. ...

tres de domini, domini Cardinales S. R. E. ac E. Arant, ac quod ipsum citaverat juxta formam & tenorem citatorii ab ipso Concilio decreti. Ipseque Petrus de Luna responsum dederat, prout hac & alia in ipso instrumentis per dictum dominum Bernardum exhibitis, ac de verbo ad verbum perlegit, plenius continetur. Promotores vero Concilii petierunt apud acta registrari. Post haec autem venerabilis vir dominus Petrus de Lomparga in decretis licentias quaedam decreti schedulam perlegit tenoris subsequens.

Concilium approbat subtractionem obedientiam factam per Regem Arragonum.

Sacrosancta Generalis Synodus Constantiensis in Spiritu Sancto legitime congregata.

Quoniam inter alia virtuosa & laude digna, qua pia memoria quondam Ferdinandus Rex Arragonum & Sicilia pro extirpatione execrandi schismatis, quod ab octo fere lustis circa non permitti, Ecclesiam catholicam sub unico gubernari pastore, dignoscitur peragisse; ordinationem quaedam adversus idem schisma & pro unione Ecclesie catholice feliciter consequenda eum promulgasse cognovimus: eadem sacrosancta Synodus Constantiensis, causis & motivis in prefata ordinatione expressis plene inspectis & diligenter examinatis, de quorum veritate facta existit eidem Synodo plenus fides; & attento precipue tunc atque nunc universalis Ecclesie statu, & quod sine regia provisione prefata perpetuandi schismatis imminabat & immineret periculum, ac praestabatur & praestaretur sacro prefato Concilio, & consequenter unioni Ecclesie periculum manifestum; eo praesertim, quod idem dominus Benedictus sic in sua obedientia nominatus, conabatur per sibi adhibitam obedientiam jam dictum prius Concilium multipliciter impedire, & impedivisset de facto, si mandatis ejus obtemperatum fuisset. Quod inter alia ex eo satis apparet, quod etiam cum obedientia sibi subtracta fuerat, per litteras suas prelati & capitulis, ne ad dictum sacrum Concilium accederent, inhibere praesumpsit. Ideo eadem sacrosancta Synodus ex certa scientia, & causa debite cogita, ad perpetuam rei memoriam, & ut cunctis clarescat rei veritas bene gesta declarat ordinationem praedictam a praedicto Ferdinando quondam Rege juxta & legitime etiam & promulgatam fuisse, & per eum ac illustrem principem dominum Alphonsum, ejusdem domini Ferdinandi primogenitum & Regem modernum servatam. Ipsamque praedicti decreto dictis ex causa approbat & confirmat: decernitque illam per omnia debuisse & debere ab omnibus fidelibus observari, juxta ipsius seriem ac tenorem.

Deinde dominis Cardinalibus, Episcopis, protonotariis, & notariis, aliisque praedictis ad sua redeuntibus, reverendissimus pater dominus Franciscus Cardinalis Florentinus retulit huic sanctae Synodo, praefatum dominum Petrum de Luna percursorem & praconem trina vice alia voce, ut praemitteretur, fore vocatum: sed nec ipse, nec alius pro eo ibidem comparuit, nec respondit. Super quibus vocationibus & relatione praelibatis dominus Ardecinus advocatus, a protonotariis & notariis hujus sanctae Synodi fieri petit unum vel plura, publicum, seu publica instrumenta. Insuper omnia & singula praemissa per presentes causas notarios atque scribas praedictos, apud acta hujus causae & praeterea Synodi scribi & registrari: necnon dominum Petrum de Luna Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum contumacem reputari per sanctam Synodum praeterea instanter requisivit. Quibus sic factis, reverendissimus pater dominus Episcopus Dolensis ambone publicationis impetatum alceptens, de mandato sanctae Synodi sibi super hoc expresse factu, quaedam schedulam papyri publice & intelligibili voce de verbo ad verbum perlegit, cujus tenor sequitur, & est talis.

Haec sacrosancta Synodus &c. &c.

SESSIO XXX.

In qua Concilium approbat subtractionem obedientiam factam per Regem Arragonum ipsi Petro de Luna.

Die Mercurii decima supradicti mensis Martii fuit sessio Generalis in majori Ecclesia Constantiensis solemniter celebrata. In qua quidam sessione reverendus pater dominus d. Stephanus Episcopus Cephaludensis officium Missae de Spiritu Sancto decantavit: & reverendissimus in Christo pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis & vicecancellarius, hujusmodi sessioni praesedit. Interfuit etiam serenissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hungariae Rex, cum multis sibi adstantibus principibus. Et lectis litanis, ac aliis devotis orationibus cum evangelio: Dixit Jesus discipuli suis, Quoniam oportet semper orare, & non deficere, &c. nuncii & oratores Concilii, qui fuerant per Concilium ad hoc destinati, fecerunt relationem per organum domini Bernardi de e Planca decretorum doctoris, quomodo in castro Paniscola Dertusensis diocesis, cum favore & auxilio illustrissimi principis domini Alphonsi Regis Arragonum fuerant, & Petrum de Luna Benedictum decimumtertium in sua obedientia nuncupatum, in propria persona apprehende-

Arant, ac quod ipsum citaverat juxta formam & tenorem citatorii ab ipso Concilio decreti. Ipseque Petrus de Luna responsum dederat, prout hac & alia in ipso instrumentis per dictum dominum Bernardum exhibitis, ac de verbo ad verbum perlegit, plenius continetur. Promotores vero Concilii petierunt apud acta registrari. Post haec autem venerabilis vir dominus Petrus de Lomparga in decretis licentias quaedam decreti schedulam perlegit tenoris subsequens.

Concilium approbat subtractionem obedientiam factam per Regem Arragonum.

Sacrosancta Generalis Synodus Constantiensis in Spiritu Sancto legitime congregata.

Quoniam inter alia virtuosa & laude digna, qua pia memoria quondam Ferdinandus Rex Arragonum & Sicilia pro extirpatione execrandi schismatis, quod ab octo fere lustis circa non permitti, Ecclesiam catholicam sub unico gubernari pastore, dignoscitur peragisse; ordinationem quaedam adversus idem schisma & pro unione Ecclesie catholice feliciter consequenda eum promulgasse cognovimus: eadem sacrosancta Synodus Constantiensis, causis & motivis in prefata ordinatione expressis plene inspectis & diligenter examinatis, de quorum veritate facta existit eidem Synodo plenus fides; & attento precipue tunc atque nunc universalis Ecclesie statu, & quod sine regia provisione prefata perpetuandi schismatis imminabat & immineret periculum, ac praestabatur & praestaretur sacro prefato Concilio, & consequenter unioni Ecclesie periculum manifestum; eo praesertim, quod idem dominus Benedictus sic in sua obedientia nominatus, conabatur per sibi adhibitam obedientiam jam dictum prius Concilium multipliciter impedire, & impedivisset de facto, si mandatis ejus obtemperatum fuisset. Quod inter alia ex eo satis apparet, quod etiam cum obedientia sibi subtracta fuerat, per litteras suas prelati & capitulis, ne ad dictum sacrum Concilium accederent, inhibere praesumpsit. Ideo eadem sacrosancta Synodus ex certa scientia, & causa debite cogita, ad perpetuam rei memoriam, & ut cunctis clarescat rei veritas bene gesta declarat ordinationem praedictam a praedicto Ferdinando quondam Rege juxta & legitime etiam & promulgatam fuisse, & per eum ac illustrem principem dominum Alphonsum, ejusdem domini Ferdinandi primogenitum & Regem modernum servatam. Ipsamque praedicti decreto dictis ex causa approbat & confirmat: decernitque illam per omnia debuisse & debere ab omnibus fidelibus observari, juxta ipsius seriem ac tenorem.

Concilium revocat quaedam constitutionem Petri de Luna, quae incipit, Ad futuram.

Eadem quoque sancta Synodus Constantiensis quaedam constitutionem dudum (ut dicitur) a dicto domino Benedicto sic in sua obedientia nuncupato editam, quae incipit, Ad futuram rei memoriam in dierum successu crescente malitia sic videmus Mundum, &c. & finit, Datum Massilię apud sanctum Victorem, decimoquarto Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno decimotertio: declarat nullatenus comprehendere casum regia ordinationis praedictae, consequenter Reges ipsos dictam ordinationem condendo, promulgando, observando, vel observari faciendo, etiam alios observatores ejusdem contra dictam constitutionem in aliquo non venisse: ipsamque, si & in quantum regia ordinationis praestata in casu praemissa facta, aut promulgata, aut observatoribus ejus quomodolibet obviaret, tanquam impeditivam in hac parte unionis Ecclesie, inveteratque schismatis nutritivam, omnino inde secuta decernit & pronunciat nullius fuisse aut esse roboris, efficacia vel momenti.

Ad qua decreta, statuta, ac etiam & declarata reverendissimus dominus praesidens Cardinalis Proavienensis totius hujus sacri Concilii, ut procurator & promotor ejusdem: ac etiam reverendus in sacra pagina Philippus de h Andallia magister pro serenissimo Arragonum Rege, sua & vice aliorum

ANNO CHRISTI 1417.

A. M. G. ...

A. M. G. ...

A. M. G. ...

ANNO CHRISTI 1417.

Ad preceptorio pro omnibus ad comparendum A, personaliter in Ecclesia Cathedrali Constantiensi in loco sessionis ipsius sacre Synodi, ad diem videlicet septuagesimam a die citationis presentis quam nunc facio, quem terminum vobis pro primo, secundo, & tertio preceptorio termino assignamus, ad videndum & audiendum super premissis omnibus & singulis, & maxime super crimine schismatis & heresis predictorum, tanquam super notoriis, aut alias, procedi per eandem sacrosanctam Synodum ad omnes & singulos actus & articulos iudicii seu causae huiusmodi, usque ad diffinitivam sententiam inclusive; ipsamque sententiam proferri videndum & audiendum, prout juris fuerit, & prout utilitati predictae universalis Ecclesiae visum fuerit expedire; intimando vobis & publice, prout etiam per eandem litteras intimatur, quod si veneritis, si non, per eandem sacrosanctam Synodum vestra absentia divina repleta presentia, contra vos super omnibus & singulis premissis usque ad sententiam diffinitivam inclusive procedetur, prout ad utilitatem ipsius universalis Ecclesiae, mediante iustitia, videbitur, faciendum, & haec in supradicta nunc vobis citatione latius continentur. Et insuper rogo omnes & singulos protonotarios, notarios & tabelliones hic adstantes, quatenus de predictis omnibus & singulis conficiant unum vel plura, & tot, quot fuerint opportuna, instrumentum vel instrumenta, conjunctim, vel divisim.

Quibus quidem litteris, & scheda per predictum Lambertum sic (ut praefertur) lectis & publicatis, immediatè dictus dominus Bernardus de Planca incepit legere quaedam alias litteras pergamenas simili bulla plumbea designatis superius impendentibus munitas, similes omnino litteris praesentibus, & ejusdem seriei atque tenoris. Et cum sanctissimus dominus Benedictus audiret, & certificatus fuisset, quod dictae litterae, quas dictus dominus Bernardus legere inceperat, erant similes litteris, quas legerat dictus dominus Lambertus praesentibus, ac unius ejusdemque seriei, atque tenoris, dixit, quod habeat eas pro lectis, & propterea dictus Bernardus dimissa lectione dictarum litterarum, quas legere inceperat (ut praefertur) processit ad legendum, & de facto legit & publicavit alta & intelligibili voce quaedam papyri schedulam scriptam huiusmodi seriei:

Et idcirco ego Bernardus de Planca sacrista, sanctae Crucis Burdegalensis ordinis sancti Benedicti, decretorum Doctor & mandati ipsius sacrosanctae Synodi obediens volens, Vos dominum Benedictum papam XIII. sic in vestra obedientia nuncupatum, prius lecta coram vobis praesentibus citatione alta & intelligibili voce, publice, cito, preceptorie, ac uno edicto preceptorio pro omnibus ad comparendum personaliter in Ecclesia Cathedrali Constantiensi in loco sessionis ipsius sacrosanctae Synodi, ad diem videlicet septuagesimam a die citationis presentis, quam nunc facio, quem terminum pro primo, secundo, & tertio preceptorio terminis assigno, ad videndum & audiendum super premissis omnibus & singulis, & maxime super crimine schismatis & heresis predictorum, tanquam super notoriis, aut alias, procedi per eandem sacrosanctam Synodum, & omnes actus, & singulos articulos iudicii, seu causae huiusmodi usque ad diffinitivam sententiam inclusive, ipsamque sententiam proferri videndum & audiendum prout juris fuerit, & prout utilitati praedictae universalis Ecclesiae visum fuerit expedire: intimo mando vobis, & publice, prout etiam per eandem litteras intimatur, quod si veneritis, si non, per eandem sacrosanctam Synodum, vestra absentia divina repleta presentia, contra vos super omnibus, & singulis premissis per eandem sacrosanctam Synodum usque ad sententiam diffinitivam inclusive procedetur, prout ad utilitatem ipsius universalis Ecclesiae mediante iustitia videbitur faciendum, & haec in supradicta nunc lecta vobis citatione latius continentur. Et insuper rogo, & rogo vos omnes, & singulos protonotarios, notarios & tabelliones hic adstantes,

quatenus de predictis omnibus & singulis conficiatis unum, vel plura, publicum seu publica, & tot, quot fuerint opportuna, instrumentum, & instrumenta, conjunctim, vel divisim. Legit insuper confectum post praemissa dictus dominus Bernardus quaedam aliam papyri schedulam scriptam tenoris sequentis:

Molt reverent paire. Justa causa es, que los qual non appelle per testimonio fieri certificado del sayt, sobre lo qual han testificat a con aci hara cavalliers, que ventura non intendere lo latine, los quales se dever ne per testimonio, majorment con si an aci tremos per le met clar seynor rey d'Aragon, e de trestrestine & una sancta, & molt haute columna de la union de sancta mayre yglesia, al qual han referri nostre elequution: pero en lenga materna a la lor intelligibile entende, & retouner vi a executione. Yo Barnart de la Planca secretari de sant Re Cros d de Bordenvel ordre de sant Venesit, Doctor en decret, per virtut de la bulla present, & nel sant Concily general de Constanca: vos, mos reverent paire nostre sant paire Benesit Papa XIII. appellat en vostra obediencia, citi & preceptoriam, & una citatione preceptorie per totas autras citationes, que vous s comparifcaes personalment en la yglesia Cathedral de Constanca, en lo loch de la session del sant Concily, a trettanta jorn de quest jor present, lo qual terme pour lo prime, segont, tert terme preceptorie vos g assihui, sobres les causes contegnudes en la dicta bulla, & majorment sobra lo crimi de lo schisma, & de heretgia, & a veler, & ausir proceder aisi come sobre lo notori, & plusa veler, & ausir proceder a toutes, & singlos actes, & articulos del juiament, b en croy a la sententia, diffinitiva; & veler, & ausir donar la dix a sententia, sego que sera vist sa sedor de droyt, & a utilitat de la yglesia universal, denuncia a a vobis, sobredit molt reverent paire, que si vos aveis, & coristantes, & noyanaes, non contrastant vestra absentia, sara procedit contra vos per lo sant Concily sobre las causas totas / deluo dixas, & a donar sententia diffinitiva, mo aisy causa sara util a la universal yglesia, meransan justitia. Et de toutes aquestas causas, & castume de lor vos protonotarios, notarios assy putens, & qualcun de vous requiri sara un & dos instrumens, o tant como sera necessario, & contra autres personas de qualque dignitat o condicion que sian, requiri per testimonis tant como seran necessari.

Quibus omnibus sic, ut praefertur, per ordinem dissecutus dictus sanctissimus dominus, dominus Benedictus, verbo in effectu dixit quod requirebat protonotarios, & notarios quoscumque, quod instrumentum requisitum fieri de praemissis non clauderent absque ejus responsione quam infra paucos dies facere intendebat in scriptis.

Est tamen verum, quod dictus sanctissimus dominus Benedictus, cum litterae & schedulae praesentibus legebantur per praenominatos dominos Lambertum & Bernardum, & erant in illis partibus, ubi fit mentio de crimine schismatis & heresis, dicebat; Non est verum.

Dixit etiam alia plura verba idem sanctissimus dominus Benedictus; quae cum per me dictum & infrascriptum notarium retineri commode nequiverent, & idem sanctissimus dominus Benedictus in scriptis dare obrulisset, hic inferi omittuntur.

Dicti autem domini Lambertus de Scipite, & Bernardus de Planda dixerunt verbo in effectu, & quod in requisitione facta per jam dictum dominum Benedictum non contentiebant, immo dissentiebant eidem expresse, praesertim cum verba praedicta, videlicet, infra paucos dies, incertum & indeterminate designarent. Et dictus sanctissimus dominus Benedictus dixit se in dicta sua requisitione persistere & perseverare, & dicti domini Lambertus & Bernardus dixerunt se omnino dissentire. Et immediate post praemissa, ego jam dictus & infrascriptus notarius petente & requirente dicto sanctissimo domino Benedicto copiam praesentiarum litterarum, & schedularum correctam & comprobata per me cum eorum originalibus eidem sanctissimo domino Benedicto obtuli & tradidi, siue dedi.

ANNO CHRISTI 1417.

M. de Bordenvel...

Legit ex ind. de Bordenvel...

M. de Bordenvel...

M. de Bordenvel...

M. de Bordenvel...

M. de Bordenvel...

M. de Bordenvel...

M. de Bordenvel...

De

ANNO CHRISTI 1417.

a. M. P. in. b. M. Coll.

De quibus omnibus & singulis jam dicti domini Lambertus & Bernardus petierunt, & requisierunt eis & eorum cuilibet fieri & tradi unum & plura, publicum & publica instrumenta, per me jam dictum & infrascriptum. Et presentibus multum honorabilibus viris dominis Raymundo Xatinar, & Ludovico de Pencobus, militibus: Guillelmo Raymundo b. Cal, & Berengario de Villacois, domicellis: & Joanne Lamberti cive Barcinonensi ad hæc pro testibus convocatis, & specialiter assumptis.

Deinde autem die Dominica intitulata, vigesima quarta die dicti mensis Januarii anno prædicto MCCCLXXII. dicto sanctissimo domino Benedicto Papa XIII. in quadam camera dicti castri Paniscolæ personaliter existente, in ejus presentia & testium subscriptorum, honorabilis & circumspectus vir dominus Franciscus Romea, secretarius dicti sanctissimi domini Benedicti, tradidit mihi Raymundo Baled nec eam utiliore & faciliorem dixit, vel reputavit aliis viis ordinariis & alias a sanctis patribus in Ecclesia practicatis.

Sanctissimus & beatissimus dominus noster Papa Benedictus XIII. cuidam præsentis citationi sibi in castro Paniscolæ Dertusensis diocesis, die vigesima prima mensis Januarii, anno a Nativitate Domini MCCCLXXII. Pontificatus sui anno vigesimo tertio, per discretos viros Lambertum de Stipite, priorem prioratus conventualis de Bertreya, ordinis Cluniacensis, Leodiensis diocesis: & Bernardum de Planca, sacrista sanctæ crucis Burdegalensis, ordinis sancti Benedicti, præsentos, & decretorum Doctores, afferentes se nuncios congregationis Constantiensis, quam generalem vocant Synodum, præsentata, respondet per modum qui sequitur; Protestando tamen quod per quæcumque, seu quallacumque facta, vel facienda, dicta seu dicenda sub quacumque forma, non intendit dictam congregationem, aut ejus præsentiam citationem approbare, nec citationem ipsam quomodolibet exaudire, aut ei quemcumque, seu qualemcumque vigorem, tanquam a notario nullam potestatem habente emanatam, quoquo modo tribuere seu præstare; immo ipsam, & alia quæcumque, facta, seu faciendâ, ordinata seu ordinanda contra ipsum & Romanam Ecclesiam, cum sint de facto præsumpta, pro eo pronuntiavit & detrevit, & declaravit, pronuntiat & decernit, & declarat cassa, irrita & nulla ipso jure, & de his est etiam solemniter protestatus. Et primo cum dicitur in præsentia citatione, quod clamat sancta mater Ecclesia, clamatque populi Christiani multitudo, &c. Idem dominus noster Papa respondet, quod nemum clamat vera, quæ apud ipsum est, sed etiam ingemiscit Ecclesia; dum a nonnullis, capitis assistentia, velut membra præcisa a corpore, destituta, & sub clipea veste multitudinis, sacrosanctæ & generalis Synodi nomine rapitur, & plurimis turbationum fluctibus agitatur; cum ut a sanctis & Apostolis est diffinitum, generalis Synodus absque auctoritate Romani Pontificis non valeat congregari: maxime cum prædictus dominus noster Papa a portu Veneris citra convocaverit generale Concilium, quod in Perpiniâ celebrari incepit.

Deinde ad id quod in dicta narratione asseritur, videlicet quod ipse totum & schisma tollere potuit & adhuc potest; & quod super ipsum, & in ipso totum pondus dicti schismatis, & facultas illud submovendi consistit; respondet dominus noster Papa, quod diligenter attentis viis & practicis, utique rationabilibus atque justis, per ipsum a tempore suæ assumptionis apertis & oblatis ad unionem Ecclesie consequendam potuisset ipse divina mediante gratia, atque posset dictum schisma tollere, si dictæ viæ, seu practicæ acceptatæ, & non

Concil. General. Tom. XXVII.

c. M. sub dicitur vasa multitudinis.

d. M. sub ma. profus. miter.

impeditæ fuissent, sed injusta denegatio dictarum viarum & practicarum, & impetimenta sibi præstita ipsum impediverunt, & perturbaverunt dare pacem, & unionem Ecclesie, & sedare schisma prælatum, prout etiam nunc impedit & perturbat. Quibus consideratis, liquidum est videre quod super dictum dominum nostrum & in ipso non consistit totum pondus dicti schismatis, neque illud submovendi facultas.

Super eo vero quod dicitur, quod idem dominus noster Papa existens Cardinalis, ante ipsius electionem ad tollendum dictum schisma viam renunciationis mutua contententium de papatu laudaverit, approbaverit, & dixerit esse utiliore & faciliore, &c. Idem dominus noster Papa respondit, quod viam renunciationis ipse nec ante suam electionem, nec post umquam reprobovit, seu refutavit, vel reputavit aliis viis ordinariis & alias a sanctis patribus in Ecclesia practicatis.

Cum autem subjungitur de scheda per eum cum aliis Cardinalibus in conclavi scripta, respondet, se juramentum prædictum non violasse, immo potius observasse a principio suæ assumptionis citra, offerendo, & provigibus prosequendo modos, vias & practicas, justas & justas, & rationabiles, viam renunciationis, etiam includentes, & constat authenticis documentis. Consequenter ad id quod de requisitione dudum facta ex parte Regis Francorum, & etiam Castellæ, & Angliæ ac Bohemiæ serenissimorum Regum, dicitur, idem dominus noster Papa respondet, quod Rex Bohemiarum eundem dominum nostrum super prædicta via nullatenus requisivit, immo viam ipsam renunciationis domino nostro Papæ, ut constat per suas litteras, & alias, dissuasit: cui dissuasioni idem dominus noster nullatenus acquiescens, ceteris dominis regibus supra dictis, aut aliis quibusvis principibus, sive personis nec viam renunciationis mutua denegavit, nec ad illam solam aliis omnibus exclusis, sicut ab aliquibus petebatur, simpliciter se adstrinxit, sed dum omnes vias rationabiles & accommodas obrulit, prædictam viam renunciationis etiam nunc exclusit, sed inclusit.

Amplius vero cum dicitur, quod idem dominus noster Papa promisit, juravit, & vovit pro unione Ecclesie cedendo papatu, cum eo contentente cedente, mortuo vel ejecto; Respondet, quod ipse nunquam de ista materia vovit aliquid, nec credidit: quod postquam in Papa fuit assumptus, juravit. Est tamen verum, quod ad effectum & finem unionis Ecclesie consequendæ obtulit, seu promisit se renunciaturum papatu, altero cum eo de papatu, ut prædicitur, contentente cedente, mortuo vel ejecto; quæ semper servare voluit, & servasset, manentibus terminis, sicut fuit concordatum, nisi per longam suæ personæ detentionem in palatio Avenionensi, & per graves innovationes contra prædictæ oblationis, & passionis concordiam, & optatum finem veræ unionis Ecclesie factas, precipue in congregatione Pisana, impeditus fuisset. Prædicta etiam asserentes attendant, quod dicta oblatio seu promissio non adstringit, neque obligat dictum dominum Papam ad cedendum papatu, etiam si alii secum contententes cesserint aut fuerint dejecti, ubi verisimiliter ex cessione, quæ per ipsum fieret, vera unio non sequeretur Ecclesie: hunc enim sensum importat & infert sane intelligentibus forma oblationis, seu e promissionis prædictæ.

Rursus autem ad illud quod sublequitur, quod ex parte principum sua obedientia, & universorum fere fidelium, necnon per dominum Sigismundum, qui se nominat Regem Romanorum, qui ad ipsum personaliter accessit, & clara memoria Ferdinandum Aragonum Reges, ac nonnullos alios principes, & dominos sua obedientia, legatosque Francia, Castellæ, & Angliæ prædictorum, & Caroli Navarra Regum fuerit requisitus de dicta renunciatione faciendâ, &c. & quod eorum precibus condescendere, ut asseritur, noluit, sed a Perpiniâ manu armata ad Caucoliberum recedens in castro ac Paniscola se reclusit, in quo etiam, ut dicitur, fuit de præmissa renunciatione faciendâ iterum, ac tertio requisitus: Idem dominus noster Papa respondet, quod in dicto co

V v v

ANNO CHRISTI 1417.

e. At. m. r.

Per-

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

posito; quod deliberatio utrorumque compromissariorum concurrat ad unam & eandem personam assumendam ad papatum. Postea vero dicti commissarii, videlicet utrique ad partem suam, & per se, ante actum electionis faciant scribi in instrumentis authenticis deliberationem per se habitam de eligenda illa persona. In qua quidem deliberatione concurrant vota omnium, vel majoris partis compromissariorum cujuslibet praedictarum duarum partium; & per aliquas medias personas utrique parti notificari instrumenta dictarum deliberationum. Quibus quidem notificationibus factis, commissarii alterius partis eligant personam concordatam, antequam fiat cessio, & postea fiat cessio: Quae cessio facta, statim eligant compromissarii praedictorum Cardinalium domini nostri Papae dictam personam concordatam; & statim post haec eodem tempore fiat presentatio utriusque electionis separatim ipsi electo. Qui quidem electus acceptet papatum, & exinde pro vero Romano Pontifice habeatur. Et ad hoc ut dicti compromissarii non possint negotium dilatare, servetur restrictio contenta in cap. *Ubi majus periculum. s. Verum de elec. lib. 6.* hoc addito, quod cum ipsi electores junta tenorem dicti s. pervenerint ad victum panis, vini, & aquae tantum, ut in dicto cap. continetur, & sic perseveraverint per decem dies, quod non eligant Papam, ex tunc vero ministratur eis, nisi panis & aqua.

Additio facta ad praedictam supra proximam. Et pro breviori expeditione dicti negotii ad Dei servitium & animarum salutem, placet eidem domino nostro designando numerum compromissariorum, de quibus fit mentio in praedicta per ipsum oblata, ad hoc condescendere: videlicet, quod compromissarii de suo consensu per dominos Cardinales eligendi sint sex: per illos autem dominos, qui in alia obedientia se Cardinales faciunt nominari, si de totidem pars alia non contentati, sint octo, vel decem, aut si voluerint, duodecim. Praeterea volens idem dominus noster ad designationem loci venire, de quo secundum dictam praedictam est concordandum, offert locum & loca idonea infra suam obedientiam assignare, cum sufficientibus securitatibus; quae loca si pars alia acceptare noluerit, licet multis attentis ea non debeat refutare; nihilominus placet tamen eidem domino nostro condescendere ad acceptandum Massiliam cum sancto Victore, Niciam cum Villa franca, vel Saonam; non obstantem quod sint in alia obedientia constituta, dum tamen de sufficientibus securitatibus sit provisum.

Alia praedicta concessa in Panicola per dominum nostrum Papam, cujus tenor in sui forma talis est. Ubi aliqua ex dictis praedictis per eos nullatenus acceptetur, ad magis exonerandum conscientiam nostram, & ut Deus & mundus cognoscat, quod non stetit nec fiat per nos, quin uno vera in Dei Ecclesia habeatur, & Deus in extremo judicio requirat de rebus illorum, qui turbant, seu impediunt de rebus illorum, qui turbant, seu impediunt pacem Ecclesiae; parati sumus renunciare juri nostro verissimo, quod in papatu habemus, si illi, qui in parte alia se dicunt Cardinales, & alii de congregatione Constantiensi, sublato per prius impedimento Pisano juxta formam praemissae schedulae, de mandato domini Sigismundi per supradictum dominum Episcopum Zamorensem nobis traditis acceptaverint praedictam sequentem, videlicet:

Quod per nos, cum consensu venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, & etiam approbante sacro Concilio, quod continuatur, ubicumque nos fuerimus, eligantur tertae personae; & per illos qui in alia parte se dicunt Cardinales, cum consensu dictae congregationis, eligantur totidem personae, vel plures, si plures voluerint; quae omnes personae sic electae habeant convenire in uno loco securo, & intrare conclave sub tuta, & fidei custodia: quas personas nos de plenitudine potestatis, tollendo processus, & sententias, quantum ad actum electionis requiratur, habilitabimus meliori modo & forma quibus poterimus, in quantum claves Ecclesiae se extendunt. Quibus omnibus per nos cum consensu dictorum S. R. E. Cardinalium, & approbatione nostri sacri Concilii, dabitur potestas eligen-

Ad summum Pontificem, post cessionem nostram; sic quod illud, quod omnes, vel major pars personarum cujuslibet partis faciat, sit firmum & validum. Et si personae electae per illos vocatos Cardinales, & alios partis adversae acceptaverint simpliciter potestatem per nos eis, ut supra continentur, concessam, procedant omnes simul, facta cessione nostra quae fieri habeat, & non ante, quando dictae personae omnes esse clausae in conclavi sub tuta, & sufficienti custodia: & juraverint, & alias se obligaverint, procedere fideliter cum effectu in negotio, prout fuerit concordatum, si autem dictae personae alterius partis acceptaverint potestatem per se, & in quantum, quod tunc personae ipsius partis protestentur publice, vel secretae, quod in quantum personae alterius partis innotentur potestati catholicae, in tantum cum ipsis intendunt procedere, & simul eligere; in quantum autem committuntur potestati non verae, non intendunt cum ipsis eligere, sed tantum suae verae potestati innotit, & secundum illam procedere, & eligere verum Papam.

Et ut negotium acceleretur, si detur ad illos, ad quos spectabit, modus, quod secure possint ire, stare, & redire; dabitur plenam potestatem certis personis Deum timentibus, quae accedant statim. habitis securitatibus, ad dictam congregationem Constantiensem vel ad alium locum, si in alio loco fuerint personae habentes potestatem a dictis auctoritatibus Cardinalibus, & ad dictam congregationem; quae personae per nos mittendae, vel major eorum pars possint concordare de Massilia cum monasterio sancti Victoris, aut de Nicia cum portu de Villafranca, seu de loco de Monacho cum alio loco propinquo, vel de Saona, aut de Pisis cum Liburnio, seu de Civitate Vetula cum aliquo loco propinquo, pro aliqua expeditione praedictorum; & de securitatibus, & custodia fidei conclavis, & de numero personarum quae eligere habeant, & de modo conclavis, & de tempore conventionis; necnon de securitatibus sufficientibus pro nobis, & nostris, si personaliter vellemus in dicto loco esse; & si nollemus, aut essemus infirmitate corporali impediti, pro nostro vel nostris procuratoribus. Quae omnia per dictas personas concordata, & obligata, quantum ad nos spectabit, promittimus auxiliante Domino adimplere. Nulli ergo, &c.

Ad prosequendum autem negotium unionis Ecclesiae dominus noster Papa jam ante praesentationem praesens citationis praedictae, non obstantibus persecutionibus, ac injuriis (proh dolor) sibi, & Ecclesiae illatis, & quae continue inferuntur, deliberavit suos Apostolicos nuncios in brevi mittere ad congregatos Constantiae, ut in ultimo de supra inferius praedictis continetur. Super quorum expeditione continuam & pervigilem adhibet curam, taliter ut hinc iter assumant celeriter, de intentione sua super dicto negotio plenius informati, ac sufficienti potestate muniti; ut apud Deum, cui de sua Ecclesia est redditurus rationem, a quavis culpa & negligentia super dicto nefando schismate immunis habeatur & liber: agnoscantque Christi fideles, quod per dictum dominum nostrum Papam non stetit nec fiat, quominus Dei Ecclesia consequatur desideratissimam unionem.

Quae fuerunt acta locis diebus, mense, & anno praedictis, praesentibus reverendissimis in Christo patribus, & dominis, dominis Carolo sancti Georgii ad Velum aureum, Alphonso sancti Eustachii, & Petro sancti Angeli, S. R. E. Cardinalibus supradictis; necnon dominis Guigione Flandini protonotario, Francisco Romeo secretario, Petro Cornolis subdiacono dicti sanctissimi domini Benedicti, Francisco Durando, Exhemeno & Dale auditors & Simone Salvatoris, & Jorolvo Garcia, & Juliano de Sola superius nominatis, ad haec pro testibus vocatis specialiter, & rogatis; ac meo Raymundo Bajuli notario infra scripto.

Subscriptio notarii.

Signum mei Raymundi Bajuli, serenissimi domini Arragonum & Siciliae Regis secretarii, re-giaque auctoritate notarii per totam terram & ditionem ejusdem, qui praemissis omnibus & singulis

M. elegit...

M. non...

M. Doh...

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

gulis, dum sic, ut praeiudicatur, ageretur & se-
 rem, una cum praenominatis testibus praesens fe-
 ei, eaque sic fieri vidi. & audivi, & in notam
 recepi, posteaque in mundum exiens, per alium
 scribi feci in duobus pergamentis quadam mem-
 brana pergamentis junctis. In quorum primo sunt
 centum & septem litterae duntaxat, & non plu-
 res; quarum ultima incipit (*Emo cum aliis*) &
 finit (*rationabilem viam.*) In secundo vero dicto-
 rum pergamentorum sunt nonaginta tres litterae tan-
 tum, quarum prima incipit (*Renunciatio*) &
 finit, quod Rex. Et de rivo clausi cum rasuris &
 correctis. In primo pergamento in lineis 44. exqui-
 ro, & 45. *Apostolica curia*, & 46. *litterarum no-*
strarum, & 75. *utilitatem ipsas*, & 74. *tamen*
verum, & 76. *linea secundi pergamenti, rone-*
vandum, &c.

cum precepto, & mandato, ut facerem sequen-
 tia. Primo hoc praesens citatorium vobis lege-
 rem. Secundo ut illum exsequerem.
 Quoniam ad primum incepit legere dictas lit-
 teras citatorias, quas publice, alta, & intelligibili
 voce de verbo ad verbum continuavit, taliter quod
 lecto hujusmodi ad auditum dicti Benedicti & alio-
 rum in dicta aula existentium, & circa lecturam
 hujusmodi diligenter advertentium poterat verigi-
 milliter pervenire. Quarum quidem litterarum te-
 nor sequitur, & est talis:
 Sacrosancta, & generalis Synodus Constantiensis
 universalem, &c. ut supra. Dumque, ipse cita-
 tionis lectura fieret, ut praefertur, & fieret mon-
 tio de haeresi & schismate praedicti Benedicti, ipse
 movendo caput semper respondebat, *Non est ve-*
rum, vel *falsum est*; & semel respondebat, *men-*
timur. Praeterea litteris citatoris, sicut praer-
 fertur, lectis, dictus dominus Lambertus ad exe-
 cutionem earundem litterarum procedens, quam-
 dam papyri schedulam etiam alta & intelligibili
 voce legit hujusmodi sub tenore: Et idcirco ego
 Lambertus de Stipite, prior conventualis de Ber-
 treya, ordinis Cluniacensis Leodiensis diocesis,
 decretorum doctor, mandatis ipsius sacrosanctae
 Synodi obedire volens, Vos dominum Benedi-
 ctum Papam XIII. sic in vestra obedientia nun-
 cupatum, prius lecta coram vobis praesenti ci-
 tatione alta & intelligibili voce, publice, ci-
 tatione, ac uno dicto peremptorio pro
 omnibus, ad comparandum personaliter in Ec-
 clesia cathedrali Constantiensis, in loco sessionis
 ipsius sacrosanctae Synodi, ad diem videlicet se-
 ptuagesimam a die praesentis citationis, quam
 nunc facio quem terminum pro primo, secun-
 do, & tertio peremptoris terminis assigno ad
 videndum, & audiendum super praemissis om-
 nibus & singulis, & maxime super crimine schil-
 matis & haeresis praedictorum, tanquam super
 notariis, aut alias procedi per eandem sacrosan-
 ctam Synodum ad omnes & singulos actus & ar-
 ticulos iudicii seu cause hujusmodi, usque ad
 definitivam sententiam inclusive; ipsamque
 sententiam proferri videndum, & audiendum,
 prout iuris fuerit, & prout utilitati praedictae
 universalis Ecclesiae visum fuerit expedire. In-
 timando vobis, & publice, prout etiam per eas-
 dem litteras intimatur, quod si veneritis, si-
 ve non, per eandem sacrosanctam Synodum,
 vestra absentia divina repleta praesentia, contra
 vos super omnibus & singulis praemissis per eam-
 dem sacrosanctam Synodum usque ad sententiam
 definitivam inclusive procedetur; prout ad uti-
 litatem ipsius universalis Ecclesiae, mediante
 iustitia, videbitur faciendum, ut hic in supra-
 dicta nunc vobis lecta citatione latius contine-
 tur. Et insuper requiro & rogo omnes & singu-
 los protonotarios, notarios, ac tabelliones hic ad-
 stantes, quod de praedictis omnibus & singulis
 conscribant unum, vel plura, & tot quot fuerint
 opportuna instrumenta, vel instrumenta, con-
 junctim, aut divisim.

Instrumentum executionis in personam facta.

In nomine Domini, Amen.

Ex eodem
ca. l. c. d. d. d. d.
m. f. G. m. f.

PER hoc praesens publicum instrumentum con-
 stans patet evidenter, quod anno a Nativita-
 te Domini millesimo quadringentesimo decimo se-
 ptimo, indictione decima, die vero Jovis vigesi-
 ma prima mensis Januarii, de mane ante meri-
 diem, infra octavam & undecimam horas, vene-
 rabilibus & circumspicis viris dominis Lambertode
 Stipite, priore conventuali prioratus de Bertreya
 ordinis Cluniacensis, Leodiensis diocesis, & Ber-
 nardo de Plancha sacrista monasterii sanctae Crucis
 Burgalensis, ordinis sancti Benedicti decretorum
 doctoribus; a sacrosancta & generali Synodo Con-
 stantiensi ad infrascripta faciendum nunciis, una
 cum aliis venerabilibus & circumspicis viris do-
 minis Emerico de Arcellis priore sancti Benigni,
 Augustensis, licentiate in decretis; & Jacobo de
 Cerretanis cantore Taurinensi jurisperito in Der-
 tusa: ex ordinatione illustrissimi principis domini
 Alphonsi Arragonum & Sicilliarum Regis, ad caute-
 lam & securitatem remanentibus specialiter depu-
 tatis, in castro, seu loco de Paulicola Dertusensis
 diocesis, coram domino Benedicto Papa XIII. sic in
 sua obedientia nuncupato, pro tunc in quadam au-
 dientiam sedente; ubi tunc cum eo fuerant praes-
 entes & adstantes sui inter alios; videlicet Caro-
 lus sancti Georgii ad Velum Aureum, Alphonsus
 sancti Eustachii, & Petrus sancti Angeli diaconi
 Cardinales, ac Guigo Flandini protonotarius, Guil-
 lelmus Vasionensis, Didacus Carthaginensis, Ro-
 dericus Giennensis, Episcopi: Petrus Cornolis sub-
 diaconus, Franciscus Romes secretarius, frater
 Petrus de b Padula monachus, Franciscus de Ran-
 da donatus monasterii Portecill, ordinis Cartusen-
 sis; frater Rodericus de Luna, commendator Mon-
 tiffoni, ordinis sancti Joannis Hierosolymitani; c
 Gymeras Dabe auditor, d Carolus Carim, Julia-
 nus de Sola, clericus camerae dicti Benedicti, &
 Simon Salvatoris decretorum doctor, familiares e-
 jusdem Benedicti, atque copiosa & magna popu-
 li multitudo; in nostrorumque publicorum notario-
 rum, testiumque infrascriptorum ad haec speciali-
 ter vocatorum & rogatorum praesentia personaliter
 constituti idem dominus Lambertus & Bernardus
 communiter & divisim, animo & intentione exe-
 quendi, nomine & pro parte ipsius sacrosanctae
 Synodi litteras citatorias, veris plumbeis bullis ejus-
 dem sacrosanctae Synodi bullatas, sanas, & inte-
 gras non vitiatas, non cancelatas, nec in aliqua
 sui parte suspectas, ut prima facie apparebat, per
 ipsam sacrosanctam Synodum contra dictum domi-
 num Benedictum decretas, & fulminatas, in eorum
 manibus tenentes & habentes, ac uterque eorum
 habens, & tenens, ipse dominus Lambertus & praer-
 missis talia verba in effecta: Reverendissime pa-
 ter, anno Domini mccccxvi. quinta die mensis
 Decembris, in civitate Constantiae Moguntinae
 provinciae, in domo fratrum Minorum, per re-
 verendos patres dominos praesidentes omnium na-
 tionum sacrosancti generalis Concilii Constans-
 tiensis, in praesentis deputatorum, & notario-
 rum, hoc praesens mandatum fuit exhibitum

Quibus sic peractis, praefatus dominus Bernar-
 dus ad similem executionem intendens, & praer-
 mittens verba infrascripta; videlicet: Reveren-
 dissimus Pater, per commissio huic recitate per do-
 minum & collegam meum existit mihi facta: qua-
 propter ut illius obedientia parere volens man-
 datis sacrosanctae Synodi, intendo procedere ad e-
 dem, seu similia, ad que dictus collega meus per
 ordinem processit.
 Hujusmodi litteras citatorias similes praefatis lit-
 teris per eundem dominum Lambertum, ut praer-
 fertur lectis, aperiens, eaque publice legere vo-
 lens, praefatus Benedictus interrogavit, an litterae
 ipsae essent ejusdem tenoris cum litteris ante le-
 ctis; cui per eundem dominum Bernardum respon-
 dit, quod sic habebat eas pro lectis. Tuncque
 incontinentem idem dominus Bernardus duas, unam
 in Latino, & aliam in suo vulgari, ut domini mi-
 lites & armigeri plures non litterati adstantes, &
 pro testibus eorum aliqui inferius descriptis seriose
 singula intelligere possent, alte & intelligibiliter
 le-

b. m. f. d. d.

c. m. f. d. d.

e. m. f. d. d.

1053
ANNO
CHRISTI
1417.

JOHANNES
XXIII.

CONSTANTIENSE.

SIGISMUNDUS
IMPERATOR

1054

ANNO
CHRISTI
1417.

registrari. Presentibus ibidem reverentissimis in
Christo patribus & dominis S. R. E. Car-
dinalibus, illustrissimo ac serenissimo principe do-
mine, domino Sigismundo Romanorum & Ungarie
Rege, necnon principibus, ac regum, ducum,
comitum, nobilium, prelatorum, universitatum
Rectorum, communicatum Ambaxiatoribus, & aliis
Christi fidelibus in numero copioso.

SESSIO XXXI.

In prima
seditione.

De Mercurii ultima supradicti mensis Martii.
in Ecclesia majori Constantiensis suis festo ge-
nerali celebrata; & in eadem sessione fuit dictum
officium Missa de Spiritu Sancto per reverendissimum
patrem dominum Martinum Episcopum Apsinon-
sem; reverendissimus vero pater dominus Joannes E-
piscopus Obionensis, sancta Romana Ecclesia Cardina-
lis, hujusmodi sessioni presidebat. Litaniis autem &
aliis orationibus implatis per dictum dominum pra-
sidentem, more solito pontificalibus indatum, leg-
bantur per dominum Antonium Episcopum Concor-
diansem, & Petrum de Polonia, successores ea qua
sequuntur.

Monitorium contra Comitem Virtutum.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis in Spiritu
Sancto legitime congregata, universalem Eccle-
siam representans, universis Christi fidelibus salu-
tem & omnipotentis Dei benedictionem.

Datum, cum ad audientiam nostram perveni-
ret, fama publica referente, quod nobilis vir
Philippus comes Virtutum, nonnullique alii in hac
parte commissarii & officiales sui ipsos de mandato
& assensu, ac ratum & gratum habendo, contra
venerabilem fratrem Albertum Episcopum Apsinon-
sem, patrem & pastorem animarum suarum, cui ob-
dientiam & reverentiam debitas facere tenebantur,
& qui una nobiscum in hoc sacrosancto Concilio ge-
nerali contra humiliter supplicavit; ac de speciali
licentia nostra ad suam se transfudit Apsinonem Ec-
clesiam, nulla sumpta occasione iusta, temerario &
iniusto in dictum dominum Episcopum vi armata,
ausu sacrilego, manus injicientes violentas eundem
ingominiose ad castrum, quod Petus dicitur, dicta
civitatis Apsinensis perduxerunt, ibique carceribus
manciparunt & detinuerunt, prout detinere etiam
in carceribus de presentibus; sacrilegium & excommuni-
cationem, aliasque censuras Ecclesiasticas & penas
iuris & constitutionis provincie Mediolanensis Ec-
clesie, cujus dicta Apsinensis Ecclesia suffraganea est
fuit, circa hoc editas & prolatas, & in partibus
per ordinarios declaratas, damnabiliter incurrendo.
Nos de tantis tamque gravibus excessibus (ut su-
pra fertur) nobis relatis, qui inter cetera ad uni-
versalem Ecclesiam reformationem summi hic congre-
gati, ad quos super quiscumque questionibus, si
quas intentare volebat contra Episcopum prefatum,
habere poterat recursum, non immerito dolentes
volentes super his inquirere veritatem, ipso Comi-
te, ut dicebatur, procurante per suos nuntios, ve-
nerabilibus fratribus Papiensi & Novariensi Episco-
pis dari concessimus in mandatis, ut super obiectis
per ipsam Comitem adversus ipsum Episcopum dili-
genter inquirerent veritatem: & vocatis prefato
Philippo comite, & qui foras evocandi, de pra-
missis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis
universis, simpliciter & de plano sine strepitu &
futura iudicii se diligentius informarent. Et si di-
ctum Episcopum in aliquo culpabilem reperirent,
ipsum sub fide custodia retinerent, ac retineri fa-
cerent, donec aliquid a nobis, seu Romano fa-
cturo Pontifice haberent in mandatis; necnon in-
formationem hujusmodi in scriptis fideliter redderent,
sub eorum a clausis sigillis, ad nostram presentiam
transmitterent, ut inde super hoc consultius agere
valeremus. Si vero per informationem eandem di-
ctum Episcopum minime culpabilem reperirent, ipsum
facere pleno libertate gaudere. Cujus quidem con-
cessimus mandati tenorem hic haberi volumus pro
sufficenter expresso. Verum postmodum nonnullorum
fide dignorum relatione percipimus, quod littera

nostra super hujusmodi concessione mandato enforce
non fuerunt, dictique Episcopi propterea super pra-
missis procedere minime valuerunt. Nos igitur sa-
tis per praemissa prius summaria informatione auctoria-
te nostra facta, attendentes quod subditi in eorum pra-
latis & laicis in clerico nullam habeat jurisdictionem
& potestatem, & quod praemissa in libertatis ecclesie-
sticis & pastoralis dignitatis vilipendium non modicum
& scandalum plurimorum reddere dignoscantur;
volentes hujusmodi offensionem (sicut nec debemus) sed
dissimulatione transire; & licet contra praedictas co-
mittentem, eiusque commissarios & officiales, in pra-
missis possessione juris, libertatem exercere, tamen ad
eos magis convincendos minus agere volentes, com-
mittimus infrascriptis fratribus nostris, vel eorum
alio, quod si per summariam informationem, quod
ad ipsum comitem, eiusque commissarios & officia-
les tunc non potest accessus, constituit; ut propte-
rea tanti tamque graves excessus nostri committenti-
bus oculis remaneant impenitenti, per hoc praesen-
tium ad dictum legendum & publicandum, ac in val-
deis majoris Papiensi & Novariensi & Apsinensi Ec-
clesiarum Cathedralium affigendum, dictum Philip-
pum comitem, eiusque commissarios, officiales, &
quoscumque alios, qui culpabiles fuerint in praemis-
sis, in eos & eorum quolibet sub excommunicationis
& interdicti, & in eisdem Ecclesiis, civitati
Apsinensi, ac ceteris terris & locis dicta civitati
& eidem comiti subditi quocumque titulo, panis
quas serimus in his scriptis, (si monitionibus hujusmo-
di non paruerint cum effecta) primo, secundo, ter-
tio requiratis & moneatis, quam & quas tenore
praesentium requiramus & moneamus, quatenus infra
duodecim dies post lectionem, publicationem & affi-
xionem praesentium, ut supra faciendas, immediato
sequentes, quorum duodecim dierum quatuor pro
primo, quatuor pro secundo, & reliquos quatuor
dies pro tertio & peremptorio termino ac canonica
monitione praedicta, Philippo comiti, eiusque com-
missariis & officialibus hujusmodi praesentibus & as-
sernamus; praesentium Episcopum absque quolibet con-
tradictionis obaculo infra tres menses a die volu-
tationis ipsius coram nobis personaliter accessurum,
& ibidem iuri pariturum, libertati suae pristinae re-
stituat, cum familia universisque bonis suis absque
diminutione aliqua, realiter & cum effecta; offeren-
tes dicto comiti & cuilibet possidenti bonum & bre-
ve iustitiam complementum de persona prefati Episco-
pi ministrare. Quod si forsan hujusmodi nostris mo-
nitionibus & requiritionibus dicto termino parere con-
tempserint, nos propter vicium discrimina dicti Episco-
pi Apsinensis differatur libertas, & ut parcatur
laboribus & expensis; praesentibus venerabilibus fratri-
bus Papiensi & Novariensi Episcopis, sanctibus pro-
pe dictam civitatem Apsinensem ad duas dietas, se-
cundum consuetudinem patriae committimus & man-
damus; quatenus simul, aut ipsorum alter qui pri-
mum fuerit requisitus, post eiusdem termini lapsu au-
thoritate nostra eandem civitatem Apsinensem, & ter-
ras dominio & loca ad dictam civitatem spectantia
& pertinentia, interdicti sententias incurrisse; di-
ctumque comitem, eiusque commissarios, officiales, &
ipsius personam excommunicationis sententiam eadem
auctoritate incidisse declarent: Ecclesiam vero, ac
etiam civitatem & communitatem ac terras, domi-
nia & loca, praedicta & praedicta, ecclesiastico sub-
iacere interdicto, juxta constitutionem Pannensis
Concilii, qua incipit, Si qui iudante, vocatis evocatis;
in eorumque Papiensi & Novariensi, &
aliis quibuscumque Ecclesiis, tam cathedralibus quam
collegiatis universis, infra Missarum solemnitas, aliis-
que Ecclesiis, populo ibidem ad divina audientiam
congregato publice per se vel alios denunciant & exi-
rent, & ab aliis ita denunciant & evitari faciant
& permittant tandem, donec a nobis, vel futuro Ro-
mano Pontifice aliud desuper habuerint in manda-
tis. Et si, quod absit, praedictas penas interdicti &
excommunicationis dictis Philippo comite ac com-
missariis & officialibus praedicti animis soluerint in-
duratis; ad omnes alias penas spirituales & tem-
porales auctoritate praesentium procedere valeant,
quibuscumque aliis panis eis a jure vel ab homi-
ne occasione praedicta ibidem illatis & inferendis,
in suo robore permanentibus; nec ab aliquo absolutio-
ne

ANNO
CHRISTI
1417.

1055

IOHANNES
P. XXIII.

CONCILIUM

SIGISMUNDUS
IMP.

1056

ANNO
CHRISTI
1417.

beneficium, nisi a futuro Romano Pontifice, vel a nobis, praterquam in mortis articulo, valent obtemperare. Volentes nihilominus, & hac sacra Synodali auctoritate decernentes, quod huiusmodi interea nostra modo in forma premissis expressa, dictas hereticas & monitas, & quolibet eorum arcant taliter & adstringant, ac perinde valent, plenamque obtineant roborem firmitatem, ac si eisdem & eorum cuiuslibet in propria persona lecta & insinuata fuerint, ac presentialiter publicata: non obstanto quod eidem Philippo comiti, vel quibusvis aliis communiter vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradicentes censura simili, appellatione postposita, compescendo, non obstantibus etiam constitutionibus, seu aliis editis in contrarium quibuscumque.

Datum Constantia, secundo Kalendas Aprilis, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, indictione decima, Apostolica Sede vacante.

Decretum super redintegratione Ecclesie Bajonensis.

Sacrosancta Generalis Constantiensis Synodus, &c. Attendens ad reformationem & redintegrationem universalem, ac etiam omnium cathedralium Ecclesiarum, qua schismate presenti durante habebant vel habent Episcopos diversarum obedientiarum, per quos ipsa cathedralis Ecclesia monstruosa in capite & in membris videbatur & videntur gubernari; statuit & ordinat, quod Ecclesia Bajonensis, quae etiam duos simul per plures annos habuit Episcopos, & inter alios bona memoria Petrum, qui fuit de obedientia Baltassaris, tunc Joannis Papa vigesimi tertii a sua obedientia nuncupati, noviter defectum, & super istam venerabilem fratrem Guillelmum hic presentem, qui fuit creatus per Petrum de Luna; Benedictum decimum tertium in sua obedientia nuncupatum, deinceps per Guillelmum Episcopum regatur; ac verus Episcopus ipsius Ecclesie, necnon Episcopatus Bajonensis unicus constetur, & illi clerus & populus civitatis & diocesis Bajonensis in omnibus consuetis, licitis & honestis, ut eorum vero Episcopo & pastori obediant, & ipse eos benigne vice versa pertractet, prout ad eius Pontificalia officia pertinet de consuetudine, vel de iure. Inhibentes nihilominus venerabilibus capitulis ipsius Ecclesie, ne ad electionem alicujus loco ipsius defuncti Episcopi ullatenus procedant, sed in illa supersedeant, prout etiam juxta quadam capitula dudum per oratores nostros ex una, & quosdam alios tunc de predicta obedientia prefati Petri existentis in regno Aragonie fuit definitum & conclusum, quae quidem capitula per nos solemniter approbata fuerunt. Quodque etiam venerabilis frater Archiepiscopus Auxitanus, cui predicta Ecclesia metropolitana jure subest, ad confirmationem alicujus electionis forsitan facta, vel facta, ad provisionem alicujus in Episcopum Ecclesie predictae non procedat. Et quia etiam predictus Petrus, seu Clemens septimus etiam in eadem obedientia nominatus, eius predecessor, quatuor aliis de quatuor canonicis & prebendis eiusdem Ecclesie, licet in dicta Ecclesia pro parte obedientia dicti Baltassaris numerus canonicorum ab antiquo institutus completus fuisset, prout de presentibus, providit; quibus quidam domino Guillelmo Episcopo & canonicis quatuor assignavit, quod bona immobilia, necnon jura, fructus, redditus, proventus & emolumenta ad capitularem mensam dictae Ecclesie pertinentia, in Castella & Navarra regnis existentia; & illa etiam ad jus & proprietatem ipsius mensae reducimus: ita quod ipsi quatuor canonici deinceps possint apud eandem Ecclesiam personaliter residere, ac horis consuetis & divinis officiiis interesse, ac stallum in choro & locum in capitulo cum aliis aliis canonicis dictis habere, ac in omnibus fructibus, redditibus, &c. predicta mensa, ut veri canonici ipsius Ecclesie participare, dictorum canonicorum numero non obstanto; quodque nullus in locum alicujus decedentis, aut aliter canonicus &

prebendas suas ipsius Ecclesie quomodolibet, praterquam per spontaneum cessum dimittentium, ipsius Ecclesie canonici Apostolica vel ordinaria auctoritate admittantur, quousque ad dictum numerum fidelitatem: ac decrevit dicta sancta Synodus irritum & inane, si secus super his factum fuerit, aut foret in futurum.

Ex collectione Barberiniana,
& ms. Lipsienf.

Die Mercurii ultima supradicti mensis Martii, in Ecclesia Constantiensis, & in loco sessionis, mane hora tertiaria, vel quasi, fuit per Synodum Constantiensem tentata & celebrata sessio publica. Presentibus ibidem reverendissimi in Christo patribus & dominis, dominis misericordie divina Joanne Ostiensi vulgariter Vivariensi, Angelo Prænestinensi Episcopo, Laudensi, Antonio Bononiensi, Gabriele Senensi, Angelo Veronensi, Thoma Tricaricensi, Guillelmo sancti Marci, Antonio de Chalanco, Simone Remensi presbyteris, Amedeo Salutarum, Ludovico de Filico, & Lucido de Comite, Diaconis Cardinalibus; necnon serenissimorum, Illustrumque principum Francie, Aragonie, Anglie, Sicilie, Cypri, Dacie, Svecie, Norvegie, & Polonie Regum, ac Navarre, Comitum Fuxi, Clivenfis, universitatumque studiorum, & communitatum Ambaxiatoribus. Pro cujus sessionis introitu fuit celebratum officium Missæ per reverendum in Christo patrem dominum Martinum Episcopum Apruntinum de Sancto Spiritu. Quo officio Missæ finito, antequam fuerit processum ad ulteriora, levavit se in medium venerabilis & circumspexus vir dominus Ardecinus de Novaria sacri consistorii advocatus; & proposuit qualiter ad præsens vacaret decanatus Ecclesie Lugdunensis immediate Ecclesie Romanæ subiectus, necnon abbatia N. in civitate Neapolitana similiter ipsi Romanæ Ecclesie subiecta immediate: Et ex quo ipsum Concilium, sive Synodus ulque modo non voluit se intrinsece de provisionibus Ecclesiarum, & beneficiorum quorumcumque Ecclesie Romanæ subiectorum; quapropter protestatus fuit nomine dictarum Ecclesiarum, quod non currat tempus contra huiusmodi provisiones fiendas. Quae quidem protestatione facta, & instrumentis petitis per eundem dominum Ardecinum, fuit inchoatum officium litaniarum more solito, & peractum per reverendissimum patrem dominum Joannem Episcopum Ostiensem Cardinalem Vivariensem tanquam seniore de collegio Cardinalium, cum hymnis, Evangeliiis, antiphonis requisitis ad huiusmodi officium. Quo officio litaniarum completo, de mandato & voluntate ipsius Synodi ascenderunt ambonem prædictum reverendi patres domini Thomas Polton protonotarius de Anglia, tamquam Ambaxiator Regis Anglie, & nomine ipsius, & ejus procurator, & Antonius Episcopus Concordiensis nomine ipsius Synodi. Præfatus dominus Thomas protonotarius, ut procurator Regis Anglie, & nomine ipsius, ac sui & omnium aliorum Ambaxiatorum ipsius Regis procuratorum protestatus fuit, ut in quodam quaternario papyreo, quem ibi produxit, qui propter ejus prolixitatem non fuit lectus, & cujus tenor inferius est insertus.

Qua protestatione facta, memoratus Antonius Episcopus Concordiensis quoddam monitorium decernendum per ipsam Synodum contra Illustrissimum Principem dominum Philippum comitem Virtutum, & suos officarios, in favorem reverendi patris domini Alberti Episcopi Avenensis in Lombardia detenti & incarcerati, ut dicitur, per ipsum dominum Philippum comitem Virtutum, prout in dicto monitorio, cujus minuta ibidem fuit lecta, cujus tenor inferius est insertus. Quo monitorio, sive ejus minuta lecta, ad instantiam procuratoris & promotoris, videlicet Joannis de Scribanis, & Henrici de Piro, fuit responsum per dominum Episcopum Ostiensem nomine totius Concilii, Placet. Deinde de simili mandato venerabilis vir dominus Petrus de Polonia decretorum doctor legabat unam schedalam missivam dicti domini comitis

ANNO
CHRISTI
1417.
a. M. S. A. de P. 1417.

1057

IOANNES
P. XIII.

CONSTANTIENSE.

SIGISMUNDUS
IMP.

1058

ANNO
CHRISTI
1417.

ta Virtutum. Quo lecta, dominus Augustinus ad-
versus consistorii palatii Apostolici, petiit per Con-
cillium mandari ipsi comiti Virtutum, seu ejus of-
ficialibus, quod dominum Albertum Episcopum A-
rentem remittant, & eum sibi tanquam suo Me-
tropolitano presentent, & presentari faciant: & in
casu, quo non, processatur de injuria sibi illata, quod
suus suffraganeus per talem modum incarcerari de-
beat.

Qua requisitione, sive protestatione facta, levavit
se in medium honorabilis vir dominus Georgius, &c.
frater Carnalis, ut asseruit, domini Episcopi A-
rentis, narrando causam detentionis domini Episcopi A-
rentis fratris carnalis sui. Dixit eundem dominum
captum, incarceratum ex eo quod cum ipse Episcopus
reverius est ad patriam de Concilio Constantiensi, gu-
bernator civitatis Arentis, nomine comitis Virtu-
tum petiit duo millia ducatorum, & duo castra, qua
non exprimebat; & quod deberet dissidare certos no-
biles; & quoniam illa recusavit facere, fuisse captus
& incarceratus, & omni vice quando illa faceret, es-
set liberatus. Ita quod ipse comes Virtutum propter
demerita sua non mandavit captivari; sed ad finem
& effectum, ut possent ab eo extorqueri dicta sum-
ma florenorum, castra, & dissidatio nobilium.

Expositione hujusmodi facta, dominus Petrus de
Polonia de mandato Synodi pronuntiabat quoddam
decretum, inligens penam illis qui adigerent li-
bellos famulos; & insignum quod libelli famosi rum-
pi & lacerari deberent, laceravit quendam litte-
ram, quam tenebat in manibus suis.

Deinde legebat unam aliam decretum super pro-
visione Ecclesie Bajonensis, in quo continebatur, qua-
liter Ecclesia Bajonensis vacante, fuit provisum per
Petrum de Luna, & similiter per Joannem XXIII.
Quare mandaret in ipso decreto, quod nullus reci-
piatur per capitulum in Episcopum, quousque ta-
lis provisio non fuerit discussa per Concilium, aut
sacrum summum Pontificem.

Item, dominus Nicolaus Episcopus Guesnensis pro-
duxit unam litteram missivam Regis Poloniae, quam
petiit legi: & domino Ardicino de Novaria advoca-
to ordinis sanctae Mariae Theutonice allegante,
quod non deberet legi, juxta constitutionem, quod
nihil legi debeat, nisi concordatum in nationibus:
& sic Synodus mandavit supersederi in lectura dictae
littere missivae. Subsequently idem Petrus de Polo-
nia legebat decretum perinde directum ad Cameracensem,
Zverniensem & Raseburgensem dioceses,
ut nullus conveniatur pro debito pecuniario laicus.
Subsequently idem Petrus de Polonia legebat decre-
tum mandandum ad provinciam Marchiae Anconi-
tanæ, ut subditi Marchiae Anconitanæ, ac præfatus
Farsensis, obediant reverendo patri domino An-
gelo legato, ut eorum vero legato, juxta bullas
sue legationis sibi desuper concessas. Et minuta
decreti præfati fuit ibidem bullatoribus tradita ad
bulandum, de mandato totius Concilii.

Insuper idem dominus Petrus de Polonia lege-
bat aliam decretum, in quo subrogabatur domini
Jacobus Ploensis nationis Germanicæ, Petrus Olo-
rentis nationis Anglicanæ, & Thomas Emonensis
Episcopi nationis Italicæ, loco dominorum Ulrichi Ver-
densis, Patricii Cortagenis, & Lazari & Csinensis
Episcoporum in causa fidei de regno Bohemiarum.
Qua deputatione, sive subrogatione facta, fuit de-
putatus sive subrogatus in una illa causa fidei de
regno Bohemiarum reverendus pater dominus Hierony-
mus electus Ariminensis, loco bonae memorie do-
mini Bartholomaei Episcopi Alexandrini in Lombardis.
Quarum protestationum, decretorum, & litte-
rarum, de quibus supra sit mentio, tenores infer-
rius sunt descripti. Ad quorum probationem reve-
rendus pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis
nomine totius Synodi pro hac vice potestatem ha-
bens, respondebat, *Placet.*

Super quibus venerabiles viri magister Henricus
de Piro, & Joannes de Scribanis, petierunt sibi
ferri unum vel plura publica instrumenta a domi-
nis protonotariis & aliis notariis, sive scribis ad
hoc deputatis. Presentibus dictis dominis pro testi-
bus infra scriptis.

Quibus omnibus factis, de licentia ipsius Syno-
di supra dictus Petrus de Polonia legebat certam
Concilii Generalis. Tom. XXVII.

Aliteram missivam directam Concilio Constantiensi
per Regem Poloniae, & ducem Vvitoldum, in qua
littera excusabant se de pace non facta inter eos,
& ordinem Theutonice, ut in eadem littera,
&c.

Tenores vero dictarum protestationum Angli-
corum, monitorii contra comitem Virtutum, decre-
ti Ecclesie Bajonensis, decreti perinde decreti ad
Marchiam Anconitanam, decreti subrogationis ju-
dicum in causa fidei, decreti deputationis Arimi-
nensis in causa fidei, & litterarum missivae Regis
Poloniae sequuntur & sunt tales.

Protestationes Anglicanorum.

UT insuperabilis veritas & justitia eo validius, Ex eadem
& securius probatae persistant, quo serventur collectione
tius adversantium insultus factionibus præsertim & M. Lipt.
inimicorum præfidis rationum instantium de vi-
ctoria impugnatæ fuerint, nos Ambaxiatores &
oratores serenissimi principis Henrici Dei gratia
Regis Angliæ, ad honorem & profectum hujus sa-
cri Concilii generalis, elucidationemque veritatis
occultatæ & dissimulatæ diutius, ac impeditæ, per
quosdam advertarios objecta dicimus & proponimus
in hac sacra Synodo Constantiensi, & totius Eccle-
siae conspectu quæ sequuntur.

In primis potestatur publice in iis scriptis,
quod non fuit, est, nec erit intentionis nostræ
quidquam dicere, seu proponere in præjudicium
determinatorum in hac sacra Synodo, sicut nec
fecit jus, aut faciemus in futurum. Nec dicimus
aut proponimus infra scripta animo vel intentione
littem contestatam subeundi, seu quomodolibet fir-
mandi, ingrediendi, vel cognoscendi, iudicium, aut
jus serenissimi dicti domini nostri Regis, sive na-
tionis inclytæ Anglicanæ, alias Britannicæ, in fo-
rum contentiosum, aut littem deducere ullatenus
intendimus; sed contradicimus & reclamamus pu-
blice, & expresse ex causis ad hoc nos moventi-
bus infra scriptis, & aliis pro tempore declarandis;
& præsertim ne ex hoc jus hujus inclytæ natio-
nis, quod est tam super titulo, quam super posses-
sione, vel quasi notorii toti Mundo, & præsertim
universali Ecclesie in hoc sacro Concilio repræ-
sentative congregatæ, revocetur indubium; & ma-
xime ad instantiam quorundam, qui nullum quo-
modolibet exquisitum possunt prætereundum inter-
fere; sed solum dumtaxat pro ostentatione veritatis,
juri & justitiæ universalis Ecclesie, & ceterorum
regum, regnorum, ac nationum, & præsertim di-
cti serenissimi Angliæ Regis, nationisque inclytæ
Anglicanæ, alias Britannicæ, ut scribentibus ex
adverso satisfiat; ne tot ac tantis statibus veritas
ipsa velata declinet, tamque ac tam injusta mate-
ria intacta remaneat; neve responsionis penuria
silere credamur, & exinde in auditorum seu lecto-
rum animis quicquam credulitatis scrupulus relin-
quatur, aliquid saltem in hac parte dicere neces-
sitas jam impellit.

Certissimum enim est, quod licet nonnulli Amba-
xiatores, oratores adversarii Franciæ Regis se dicen-
tes, & præsertim unus ex eis cum suis adhiren-
tibus plures dissensionum, divisionumque materias
Concilio generali noxias & turbativas nationibus in
plena concordia existentibus in eodem, & præser-
tim contra indubitatam nationem inclytam Angli-
canam, alias Britannicam, inter cetera per suum
tractatum de Ecclesie potestate intulatum in præ-
senti Synodo suscitavit: Nos tamen Ambaxiatores
& oratores dicti serenissimi Angliæ Regis, quamquam
ex præmissis & eorum quolibet nostrum Regem an-
te dictum & regnum suum Angliæ, ceteroque nonnul-
la sua dominia, ac nos eorum nomine, necnon incly-
tam nationem Anglicanam prædictam, alias Britan-
nicam, non modicum injuriam senserimus, ac gra-
vatam: nihilominus pro bono unionis in proximis
dante Domino, consequendo, has & alias multipli-
catas injurias sustinimus patienter; hucusque spe-
rantes, quod cum ad cor reversi fuissent, licet non
nostri, unionis tamen universalis Ecclesie intuitu
desistissent ab inceptis. Sed jam ex cumulatis gra-
vaminibus novis & conviciis dicimus ab exper-
to, quod absque gravi Dei offensa, ac universalis
Eccle-

o M. Com-
missionem.
Expositionem
Jem. etc.

e M. Sc-
m. etc.

d Petrus de
Alitaco.
Card. Ca-
metacensis.

e M. Sc-
m. etc.

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

Ecclesie, unionisque periculo, premissa tam gra-
vissima Deo ac toti mundo notorie contraria sub
silento dissimulare prolixius, seu preterire non
possimus, quin sub debita reverentia hujus sacri
Concilii Generalis veritatem pro ostensione justiti-
e dicere cogamur, ne consentire videamur erran-
tibus, dum ad refecandum, quae corrigi debent, non
occurrimus, quia error, cui non resistitur, approba-
tur; & veritas opprimitur, cum minime defendatur.

Jan. 26.

et. 31.

a. M. anno

definit.

Quamquam enim divinitus sancitum sit, ne sa-
cerdotes Domini in sacra Synodo indelicatis verbis
perstrepere audeant, aut quibuslibet tumultibus
perturbare, obstinatissime dilceprationibus tumultuo-
sas voces effundere, & ut ait Apostolus; *Qui se
putat religiosum esse, & non refrinat linguam suam,
sed seducit eorum, hujus vana est religio;* cultum
enim suum justitiae perdit, quando silentia iudicii
obstreptentium turbo confundit, dicente propheta,
Erit cultus iustitiae silentium. Quodque licet pro bo-
no unionis & honore Concilii deliberatum fue-
rat in nationibus, & a concursu, & observatum
in Concilio pro lege diutius, quod in sessionibus sa-
crae Synodi nihil penitus proponeretur, aut dice-
retur, nisi prius in nationibus fuerit concordatum,
dicti tamen praeterea Ambaxiatores adversarii, illi
non obstantibus, sed praeter & contra premissa in
Concilio, tertia die mensis Martii jam instantis,
nisi sunt proponere & publicare quaedam materias,
de quibus supra & infra fit mentio, & prout in
eisdem per ipsos populos liquet evidenter. Inter
cetera vero dicitur, quod licet Rex Angliae & re-
gnum suum unam nationem representare valeat,
sicuti quaedam nationes particulares, etiam Regem
appropriatum non habentes, attamen de jure non
habent, nec habere debent, vel possunt Rex Angliae
& regnum suum representare vocem seu aucto-
ritatem representativam quartae aut quintae par-
tis Christianitatis, sed totius obedientiae Romani
Pontificis, quae debeat aut possit de jure equi-
parari in Conciliis generalibus vel seu auctoritati to-
tius Italiae, vel totius Galliae, vel totius Hispaniae,
totius Germaniae, quae sunt quatuor nationes prin-
cipales; & ad premissa fundandum inter cetera
tres causas, immo verius allegantur principales.

Primo, quod Benedictus XII. in Extravagante
Vas electionis, ubi ordinat super procuracionibus
prelatorum, &c. distinguit obedientiam papalem in
quatuor generales partes, sive nationes, videlicet
in Franciam, Alemaniam, Castellam, Italiam; &
in secunda parte sub natione Alemanię Anglia po-
sita est: & sic Anglia non est natio, saltem quar-
tam aut quintam partem obedientię Romani Ponti-
ficis representans, cum sit pars Germanię, &c.

Secundo dicunt & allegant, quod pro declaratio-
ne & confirmatione premissorum scilicet, quod idem
Benedictus XII. qui Burdegalensis nationis fuit,
& per consequens favens Regi & regno Angliae,
cum de terra ei subdita orlandus esset, volens di-
stinguere terras, & provincias subditas obedientię
Romani Pontificis, pro capitulis monachorum ni-
grorum celebrandis, in prima rubrica sui operis di-
stinxit in sine praefatas terras & regna in trigin-
ta sex provincias, ubi in regno Angliae ponit Can-
tuariensem & Eboracensem pro una provincia: &
sic cum sit trigesima sexta pars obedientię papa-
lis, ut dicunt, & non tota, non debet natio An-
glicana quartam vel quintam partem facere in Con-
cilio generali.

Tertio vero dicunt, quod nec juri nec rationi
consonum est, aequare seu equiparare regnum An-
glicanum regno Francie in Concilio generali, vel na-
tionem Gallicanam generaliter sumptam nationi
Angliae, attentis numero & aequalitate provincia-
rum, diocesium, monasteriorum & locorum Eccle-
siasticorum regni Francie; cum habeat undecim
provincias, centum & unam dioceses, & spacia
spatiosiores; & Anglia habeat tantum duas provincias.

Attentis etiam nobilitate & excellentia dicti re-
gni Francie, ac diuturnitate temporis, a quo re-
cepit fidem Christi, a qua non deviat in compa-
ratione regni Angliae: Attento etiam quod in re-
gno Francie plures ducatus sunt, & quatuor comi-
tatus spatiosiores in terrarum latitudine, civitati-
bus, castris, ac villis clausis, & quilibet ipsorum

regno Angliae; ideo absurdum est & irrationabile,
ut dicunt, quod natio Anglicana representaret quar-
tam vel quintam partem Concilii generalis; re-
gnum Francie deberet representare sex, immo
plures tales quotas & portiones, quales regnum
Angliae faceret, aut representaret, attentis supra-
dictis. Ideo ex parte eorum supplicata & requisita
fuerunt in scriptis intrascripta.

Primo, quod adveniente natione Hispanica, ces-
saret dicta quinta natio Anglicana, & fieret pars
nationis Alemaniae, sicut est, & ei immediate con-
iuncta, ut patet ex jure praedictae extravagantis,
Vas electionis. Unde quod haec natio Angliae hur-
ulque divisa fuerit a natione Alemaniae, permis-
sum fuit, & hoc ex certa & speciali causa dissimu-
lata, quae cessavit adveniente natione Hispanica.

Secundo, si hoc non placet, sed vult divisa remane-
re ab Alemania, consequens videtur, quod aliae
nationes distinguantur in plures nationes nationi An-
glicanae proportionales; alioquin non esset justa equi-
tatis; & videretur fieri injuria & gravamen Regi Fran-
ciae & regno suo, & toti nationi Gallicanae, & mul-
tis magis aliis nationibus, ut patet ex praedictis.

Tertio, si dictae nationes nolent condescendere
ad talem multiplicationem nationum, sicut nec ap-
paret expediens; videretur esse providendum, quod
rediretur ad jus commune & antiquum modum
procedendi in Conciliis generalibus, in quibus non
legitur fuisse, ut asserunt, talis distinctio natio-
num. Circa quae minus bene proposita, iurisque,
rationi & veritati contraria, diversas fecerunt pro-
cessiones, supplicationes, requisitiones & appel-
lationes frivolas & ineptas, prout in infra dicendis
declarabitur manifeste.

Ad primum vero (temper salve, & hic repetita
protestatione premissa) respondetur, quod eorum sic
scribentium gratia semper salva, mirandum est quo
fronte, quo spiritu, in facie universalis Ecclesiae
tam literati viri, & sacerdotes praetertim, prae-
sumere audeant tam manifeste & erronee adientum
distorum dictam Extravagantem reducere, cum in
nihilum ad finem faciat, quem intendunt per ipsos
recitatum. Quod clare liquet ex ipsius Extravagan-
tis causa triplici, materiali, formali videlicet, &
finali. Causa materialis illius est, quod visitantes
jure ordinario in Francie, Navarrae, & Majoricarum
regnis, ac terris, provinciis, & partibus adiacen-
tibus, & vicinis eidem tantum nomine procura-
tionum recipiant. In Alemaniam quoque, Angliae,
Ungariae, Bohemiae, Poloniae, Norvegiae, Scotiae,
Daciae, & Sveciae regnis, ac terris, provinciis, &
partibus eis adiacentibus tantum recipiant plus,
quam in regno Francie visitantes. In Castellae
quoque, Legionis, Arragoniae & Portugalliae, &
partibus adiacentibus, & vicinis tantum recipiant.

In Apulia vero, Calabriae, Terra-Laboris, Siciliae,
Lombardiae, Tusciae, Sardiniae, Corsicae, & ceteris
regnis, insulis, aliis provinciis, & partibus om-
nibus ultramarinis tantum recipiant. Ex qua causa
materiali patet, quod Pape non intendebat in illa
Extravagante distinguere nationes, quia ponit pri-
mo, sive in prima parte regnum Navarrae & Ma-
joricarum, comitarumque Rossilonis, & alias ter-
ras, quae notorie fuerunt & sunt in & de aliqua na-
tione Hispanica, & nullatenus in nec de natione
Gallicana; licet in prima parte dictae Extravagan-
tis post regnum Francie immediate dicta regna
Navarrae & Majoricarum, & cetera ponantur pari
modo; sic in secunda parte dictae Extravagantis,
licet regnum Angliae scriptum sit immediate post
Alemaniam, tamen in, de, aut sub natione Ale-
maniae per dictam Extravagantem, ejusve causam
materielem legislator non incurrit, sicut minime
intendebat, quod patet aperte in Extravagante Be-
nedicti praedicti, quae incipit, *Statuimus* inferius
allegata; ubi ponuntur dum provincias Angliae,
Cantuariensis scilicet, & Eboracensis inter provin-
cias linguae Occitanae & provincias Hispanorum;
& sex aliae provinciae ejusdem nationis Anglicanae
inter provincias alias, & nullatenus inter, ante,
nec immediate post provincias in regno Alemaniae
existentes. Et sic patet ex materia illius Extra-
vagantis, quod natio Anglicana, in, de, & sub
natione Alemaniae non dicitur quovis modo.

a. M. anno
definit.

a. M. anno
definit.

Item,

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

a M. non se-
condam
& hanc
in eadem
sine confu-
sione

Item, hoc patet ex causa formali ejusdem, quae dicitur Extravagantem pro nationibus, seu ordinandis in Concilio generali ipsa non concepit. Nam forma ordinis nationes ponendi est, ipsas ponere secundum suas antiquitates & dignitates; quia si nationes in dicta Extravagante ordinasset, antiquiora in sede priorem & digniorem, Ecclesiae Romanae ac imperii causa, nationem videlicet Italiae praeposisset Franciae regno, & deinde alias nationes in suo ordine posuisset: quod non fecit, qui Franciam praeposuit etiam non secundam, & Italiam in cauda conscripsit. Hoc etiam patet in multis aliis locis dictae Extravagantis.

Item, hoc patet ex causa finali dictae Extravagantis, quae est, quia non obstantibus juribus in hac parte editis, praelati in procuracionibus sic se onerosos reddiderunt, ut subditi oppressi onera nequaquam supportare. Ideo cupientes certum modum visitantibus, & stabilem visitatis in praemissis fore observandum; statuit, ut praedictur: & sic principaliter & finaliter intendebat per illam Extravagantem visitantibus & visitatis certum modum dare in procuracionibus solvendum & recipiendum. Ad alios ergo casus non extendenda; quia leges, & praesertim casus speciales ad alios casus extendere de jure non debemus. In jure enim obedientia papalis in duas partes dividitur, in ultra, & extra montanas; ergo duae tantum sunt nationes: non sequitur.

Praeterea scribunt, quod Benedictus praedictus in dicta Extravagante, *Vas electionis*, in secunda parte sub natione Germanica ponit Alemaniam, Angliam, Hungariam, & plura alia regna.

Ad quod respondetur, quod in loco praedictae dictae Extravagantis, sic dicitur: In Alemaniam quoque, Angliam, Hungariam, Bohemiam, &c. regnis ac terris, provinciis, & partibus eisdem adjacentibus, Archiepiscopi & Episcopi visitantes tantum recipiant, &c. Ex qua leaura liquet, quod dicta Extravagans nihil loquitur de natione Germanica, nec de aliqua alia natione facit mentionem. Ex dictis enim dictorum sic scribentium, quod cum omnes reges per seriem scribuntur in libro caeremoniarum, & aliis libris unus post alium, quod Rex in secundo loco scriptus priori subiceretur, ut illius foret ditionis; sic Rex Franciae foret in de, & sub Imperio Graecorum; & sic de aliis rebus: quod fatuum esset dicere.

Ad secundum autem (salva semper, & hic repetita protestatione antemissa) respondetur, quod licet Benedictus praedictus Burdegalenis fuerit nationis, id est, nativitate: postea tamen nutritus & beneficiatus fuit in & sub ditione Regis Francorum, & ad praelaturam assumptus, & sicut Gallicus fuerat regno Franciae nimis favens, Extravagantem prout fecit, promulgando, sicut ex tenore & ordine Extravagantis sum clare constat: ubi regnum Franciae, etiam non secundandum, primo conscripsit, & regnum principaliter, & Francia multo nobilissimum, videlicet Italiam, ultimo collocavit. Praeterea Extravagans Benedicti, quae incipit, *Statuimus*, in prima rubrica sui operis ad confirmationem praedictorum scriptorum per eos non facit, quod in regno Angliae ponit Cantuariensem & Eboracensem provincias pro una; ergo natio Anglicana, sive Britannica unicam habet provinciam in Concilio generali. Pessima est argumentatio; nam in pluribus eorum scriptis de solo regno Angliae concludunt totam nationem Anglicanam, & sic inordinate scribunt antedicta. Distinxit enim Benedictus XII. in dicta Extravagante, *Statuimus*, provincias pro capitulis monachorum nigrorum celebrandis: ergo pro aliis capitulis, actibus, negotiis, Conciliis generalibus provinciae remanent in limitatione antiqua: quia quod de uno dicitur, de alio denegatur. Quod probatur clare ex textu praemissae dictae Extravagantis, *Statuimus*, versiculo *Per editionem*, ubi sic dicitur: *Per editionem nempe Ratorum, & ordinationum praedictarum, non intendimus aliis juribus aliquatenus derogare, sed illa potius comprobare.*

Item, probatur, quod dicta limitatio provinciarum ad alia non extenditur per textum dictae Extravagantis in principio, dum dicitur, *Statuimus*, quod *Concil. General. Tom. XXVII.*

in ordine monachorum nigrorum in singulis provinciis per nos inferius deputatis, sed de triennio in triennium, salvo jure antecessorum pontificum, commune seu provinciarum capitulum abbatum & priorum, &c. Ex quo textu aperte patet de errore dictorum scribentium, dictam Extravagantem minus bene reductionem, cum ad celebranda capitula monachorum nigrorum dumtaxat extendatur.

Praeterea notorie patet, quod illa Extravagans, *Statuimus*, non facit in aliquo, quod natio Anglicana esset pars immediate conjuncta nationi Alemaniae, nec ad illam reduci deberet, ut ad propriam nationem, prout praedicti domini minus bene scribunt. Clarum enim est, quod in dicta Extravagante, *Statuimus*, provinciae Cantuariensis & Eboracensis pro una provincia pro capitulis monachorum celebrandis, non inter immediate post, nec ante provinciam, seu provincias regni Alemaniae scribuntur, sed inter provincias Narbonensem, Tolosanam & Auxitanensem ex parte praeter, & Compostollanensem & Hispalensem a parte post. Sed si ipse voluisset ipsam dictam nationem Anglicanam partem esse nationis Alemaniae, illas duas provincias Angliae inter provincias linguae Auxitanae & Hispanorum minime posuisset.

Item, liquet, quod non fuit legislator, & si posuisset in proposito nationem Anglicanam partem nationis Alemaniae facere, & nec limitare: quia in eadem Extravagante, *Statuimus*, quinque provincias in, de, & sub natione Anglicana notorie existentes, videlicet: Vimachinensem, Dublinensem, Castellensem & d. Cumanensem in Hybernia; & provinciam regni Scotiae non inter immediate post, nec ante provinciam, seu provincias regni Alemaniae; sed inter provincias Strigoniensem, & Olocensem & Gnezensem a parte praeter; & provincias Bohemiam, Daciam, Norvegiae, Sveciae, Sardiniae, Corsicae & Cypri posuit a parte post. Si verodicti ipsius intentionis fuisset, seu propositi nationem Anglicanam unam esse cum natione Alemaniae, & duas provincias una cum provinciis Vasconiae, & aliorum locorum nationis Anglicanae notorie existentes non divisim cum provinciis aliarum nationum, sed cum provinciis regni Alemaniae posuisset, prout in dicta Extravagante, *Statuimus*, clare constat. Nec sequitur per dictam Extravagantem, *Vas electionis*, quod natio Anglicana de natione esset Alemaniae: quia scribitur immediate post regnum Alemaniae, ergo esset de natione Alemaniae; pessima est argumentatio.

Praeterea illa Extravagans, *Statuimus*, ad confirmationem illorum sic scribentium non facit: videlicet quod natio Anglicana unam dumtaxat habeat provinciam in Concilio generali, sed ad expressam reprobationem suorum dictorum, notorium est totum Mundo, quod licet in, de, & sub inclyta natione Anglicana regna fuerunt plura antiquitus, & sunt, quodlibet per se longe commodius & solemnius, quam regnum Franciae per se; attamen substantialiter, praeter ducatus, terras, insulas, ac dominia, in numero copioso, sunt regna octo, videlicet Anglia, Scotia; VVallia, quae tria majorem integrant Britanniam; regnum etiam de mari, g & de Hybernia juxta Angliam quatuor regna & notabilia, videlicet Catholiconense, Calense, Moranicum & Menechatelnicum; velut in Catalogo Christianorum regum registra Romanae curiae, una cum aliis expressis & sigillatim commemorant; principatusque notabilis Joannis principis Insularum Orcadum, & aliarum numero circa sexaginta; quae etiam insulae sunt aequales, seu majores dicto regno Franciae. Dicta Extravagans, *Statuimus*, octo provincias in, de, & sub natione Anglicana, sive Britannica notorie existentes pro capitulis monachorum nigrorum celebrandis in quatuor limitat provincias, in Hiberniam pro una; Cantuariensem & Eboracensem pro alia; regnum Scotiae pro tertia; & Burdegalenensem, pro quarta.

Ex qua Extravagante probatur clare, quod male, immo (eorum gratia semper salva) minus bene scribunt, sic fundando intentionem scripturam suae super illam Extravagantem, *Statuimus*, nationem Anglicanam unam habere provinciam, juxta limitationem dictae Extravagantis, i. vigesimam sextam

b M. de h-

c M. Arma-
chapam.
d M. Tama-
nensem.

e Leg. C-

f M. d. Mas
provincia.

g M. de la
Hibernia.

h M. Mene-
chatelnicum.

i M. trig-

partem dictam obedientiam papalis esse; cum in meo sunt decem provincie in ea: de quibus sunt obedientie nationis Anglicanae octo superius limitatae, & de illis in temporalibus septem Rex Anglia possidet plene pace, & in brevi Dei gratia ceteras possidebit. Habet etiam dicta natio Anglicana centum & decem dioceses, ut inferius recitatur.

In quantum enim scribunt, quod Vallia Anglia Regi non obedit, neque prelati & clerici illorum partium esse volunt de natione Anglicana, ut apparet in presenti Concilio: Salva protestatione premissa, respondetur, quod erubescere possunt tam notoria veritati contrarium scribentes: quia tota Vallia Archiepiscopo Cantuariensi in suo primatu in spiritualibus, & serenissimo Regi in temporalibus obedit pacifice, & quiete, prout in partibus patet, & in hoc Concilio; cum in inlyta natione Anglicana plures venerabiles Doctores, & ceteri graduati, & clerici de Vallia hic existunt. Conformiter etiam patenter minus bene dicunt de Hibernia, quae quatuor provincias, & sexaginta dioceses spatiosas, & amplas in se continet; quae provinciae & dioceses de natione Anglicana indubie & notorie existere dignoscuntur.

In quantum enim insuper ponunt, quod suffraganei de regno Scotiae non sunt, nec esse volunt de natione Anglicana, protestatione premissa semper salva respondetur, quod de natione Anglicana, alias Britannica notorie sunt, & esse debent; cum nullo modo negare possunt, quin Scotia sit pars Britanniae, licet non tanta, sicut Anglia, prout notum est toti Orbi, & etiam cum Anglicis eandem linguam habent. Mirabile etiam est tales litteratos sic scribere velle, Hiberniam, Valliam, aut etiam Scotiae de natione Anglicana non esse, quia Regi Angliae non obediunt. Hoc dato, & non concessio, nihil tacit ad propositum, quia notorium est, quod nihil refert, an natio quavis uni dantur principi obediat, vel diversis. Nonne in natione Hispanica plura sunt regna, quae Regi Castellae principali Hispanorum non obediunt; & tamen non sequitur, quod de natione Hispanica non sunt? Nonne provinciae Delphinatus, Sabaudia, Burgundia, Lotharingia, & aliae terrae plures, quae nihil habent agere cum adversario Franciae, & tamen in natione Franciae continentur?

Ad tertium etiam (salva semper, & hic repetita protestatione prius dicta) respondetur, Verum est, quod nec juri, nec rationi consonum est, aliquam comparationem facere inter regna, cum odiosum sint, & a principe tenebrarum primitus inventum. In quantum vero sic intelligunt scribentes ex adverso de superioritate & nobilitate regni Franciae ad regnum Angliae, sine tamen injuria, seu comparatione cujuscumque loquendo, ut ex adverso scribentibus satisfit: non minoris antiquitatis, auctoritatis, quae veritas antiquioris & majoris fidei, dignitatis & honoris, seu saltem equalis in omnibus, regalis etiam potentiae, clerique & populi multitudinis, ac opulentiis rerum, gloriosum regnum Angliae divina favoribus, quam divinum regnum Franciae dignoscitur praedotatum. A tempore vero secunda aetatis mundi illa domus praecellens regalis Angliae crevit, quae hucusque continuata realiter existit. Domus insuper illa regalis Angliae inter plures sanctos palmites, quos produxit, qui de facili narrari non poterunt, tantum Helenam cum suo filio Constantino Magno Imperatore nato in urbe regia Eboracensi educere comperta est. Qui infidelium terras plures, accrucem Domini de manibus infidelium ad Christianorum manus & fidem reduxerunt. Gloriosissimus insuper vir ille primus licentiam dedit per universum orbem suo degentibus imperio, non solum fieri Christianos, sed & fabricandi Ecclesias: & praedia constituit illis distribuenda, dona iumenta contulit, & fabricam templi primae Sedis beati Petri instituit: adeo quod Sedem Imperialem relinquere, & beato Petro, suisque successoribus pro futuro concederet. Hic etiam ad destructionem haereticum & schismatum primus licentiam dedit Christianis generalia Concilia libere congregare. Hic insuper tantum honoravit Ecclesiam, quod ipse clericos deos appellavit. Illa domus insuper poten-

tissima regalis Angliae ab obedientia Romana Ecclesiae nunquam discessit, sed sub ea huc usque christianissime militavit. In ceteris vero prerogativis & donis Dei illius domus gloriosa ad speciem descendendo membrum plurimum non sufficerent.

In quantum enim praedicti domini regnum Franciae exaltare nituntur ad sidera, nolentes illud regnum Angliae in aliquo comparare, propter multiplicationem provincialium, & diocesum ejusdem regni Franciae, scribentes undecim provincias, centum & unam dioceses lazas & spatiosas regnum Franciae continere; Respondetur, quod in re dubia, vel incerta si domini, ut videtur, incredibilia penata dicerent, cum in re tam aperta, & nota toti Mundo tam notorie a vero deviare conaret. Constat enim quod regnum Franciae duas provincias Remensem & Senonensem, & viginti dioceses tantum continet. & regnum solum Angliae duas provincias largissimas, videlicet Cantuariensem & Eboracensem, & viginti quinque etiam secundum eos dioceses continet. In diocesi autem adversarii Franciae sunt circa sexaginta dioceses, & in diocesi Regis Angliae centum & decem satis. Ecclesia insuper regni Franciae vix uno legato nato a legato lateris decoratur: sed Ecclesia regni Angliae duobus legatis natis vices domini Papae in provinciis sibi decretis degentibus perenniter insignitur. In regno etiam Franciae quamquam adversarii quatuor Comitatus existere affirmant, quorum quilibet major est regno Angliae, cujus contrarium verum est; in regno tamen Angliae praeter ducatus, & baronias, plures triginta duobus comitatus satis spatiosi reperiuntur, de quibus quatuor, aut quinque pro toto regno Franciae, praeterquam in hujusmodi verbis superfluis ad omnia nutu Dei gerenda sufficiunt. Britannia vero praesens tam ampla & spatiosa est, quod ipsius spatium a parte septentrionali usque ad partes meridianaes ejusdem etiam directe incidendo ad octingenta miliaria, quae quadraginta duas legales continent, se extendit, dubium non existit; & sic non regnum Franciae, ut communiter dicitur. In regno etiam Angliae, praeter Cathedralis & collegatas Ecclesias, monasteria & priores, hospitalia, xenodochia & alia plura loca in numero copiosa, sunt Ecclesiae Parochiales honorabiles multum numero ultra quinquaginta duorum millium duntaxat insigniter.

Unde ergo processit haec opinio dicere illud gratiorum regnum Angliae Franciae regno non posse comparari? Si enim diligenter attenderent sic scribentes consideranda in omnibus, potius facerent de regno Angliae plura regna respectu Franciae, & de natione Anglicana plures nationes respectu nationis Gallicanae: salvo tamen in omnibus honore illius inlytae nationis Gallicanae.

In scripturis insuper, & aliis documentis pluribus reperitur, quod septem sunt Ecclesiae Christianitatis principales; quarum prima est Romana Ecclesia, secunda Constantinopolis, tertia Gallicana, quarta Anglicana, quinta Hispanica, sexta Papinica, & septima Germanica: Certissimum enim est, quod si ad honorem Ecclesiae Anglicanae, & dignitatis Pontificali tenderent, tot dioceses, & provincias limitare & erigere, prout in Francia, & in nonnullis certis partibus per ipsos descriptis eriguntur, & ipsas conformiter dotare, prout dotantur provinciae, Episcopatus, & dioceses partium praedictarum; circumstantiis omnibus penitus, regnum Franciae incomparabiliter non posset tot provincias, & dioceses erigere, decenterque fovere, sicut regnum per se poterit Anglicanum. In quo regno, praeter & ultra Hiberniam & Scotiae, principatus & insulas plures & quadraginta, & ultra ad nationem Anglicanam pertinentes, sunt Parochiales Ecclesiae, ut praedicitur, numero quinquaginta duorum millium, de quibus ad minus mille Episcopatus omni comparatione & consideratione habita, adeo magni boni, & fertiles & honorifici erigi poterunt, aequales seu majores, quam in regno Franciae communiter ereciti sunt.

Item, quantum vero nimis exaltare regnum Franciae nituntur super regnum Angliae dicendo, quod attentis nobilitate & excellentia regni Franciae, & diuturnitate temporis, a quo recepit fidem Christi, Respon-

ita dicitur

et sic sequitur

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

Respondetur primo & quando regnum Francie, & Anglie fides Christi continue qualiter in regno Anglie fides Christi continue huc usque: quamquam temporum intervallis infidelium insipientium graevosa tempestas ipsum regnum sic impleverit, quod fides Christi ibidem pro parte extinguere conata est, non utique sic scripsissent. Sciam enim cum post passionem, Joseph ab Arimachia nobilis decario, qui Christum de cruce deposuit, cum duodecim sociis vineam Domini de manso colendam, Angliam videlicet ingressus est, & populos ad fidem convertit. Quibus Rex duodecim hidas terrarum in diocesi Bathoniensi pro victu assignavit; qui in monasterio Blaccolensi Bathoniensis diocesis, ut scribitur, tumulantur. Super quibus duodecim hidas predictis dictum monasterium antiquitus dotatum dignoscitur. Sed regnum Francie tempore sancti Dionysii, & eius ministerio fidem Christi recepit. Regnum insuper Anglie (laudetur Altissimus) ab obedientia Romanæ Ecclesie nunquam discessit, nec unquam Domini inconstititilem scindere, nec unquam Romani Pontificis illud obedienciam conatum est.

Amlier scribit d Cadonensis Episcopus Caroli Regis Francorum, in tractatu suo sedando schismate, parte septima, sic dicens: Jam claret lata Christi hereditas; plurimos fideles filios habet per Italiam, Germaniam, Franciam, Angliam, & Hispaniam, & breviter in omnem terram unitas cognoscitur. Ex quo patet quod obedientia Romanæ Ecclesie in his quinque provinciis, id est, nationibus existere dignoscitur. Item sanctus Bernardus in Epistola 124. Hildeberto Taronenfi Archiepiscopo scribit, circa medium dicens: Numquid non omnes Principes cognoverunt, quod ipse verus est Dei electus Francorum, Anglorum, & Hispanorum? Quorum nationum ordinem positio & parificatio essentiali illarum quarumlibet præsupponit; quia rerum non existentium ordo dari nequit: & non entis non sunt species, neque differentie, sed entis dumtaxat. Ubi enim natio Anglicana habet pro maiori parte unam linguam vulgariter intelligibilem. In toto saltem vel in parte nationis omnem per circuitum; natio tamen Anglicana, alias Britannica, in, de, & sub se quinque linguas habet, videlicet nationes, quarum una aliæ non intelligit, videlicet Anglicanam, quam Angli & Scoti conformem habent, Vallianam & Hybernicam, Vasconicam & Corimbricam: & sic cum omni iure representare potest nationes, quot linguas distinctas habet. Fortissimo s enim iure unam nationem principalem, quartam aut quintam partem obedientie papalis in Concilio generali & aliis locis representare debet: præsertim cum æqualitatem habeat in quantitate & qualitate, tam in terrarum amplitudine, regnis, ducatibus, comitatibus, baroniis, & aliis dominiis temporalibus, quam etiam cathedralium, monasteriorum, collegiatorum, & Ecclesiarum parochialium excellentia, & multitudine, & aliis, in seipsa natio Anglicana, alias Britannica, absque injuria loquendo, sicut habet per se natio Gallicana.

ANNO CHRISTI 1417. dicitur Episcopus Caroli regis, &c. dicitur Bernardus in Epistola 124. dicitur.

Satis etiam constat secundum Albertum magnum, & Bartholomæum de proprietatibus rerum, quod toto Mundo in tres partes diviso, videlicet Asiam, Africam & Europam, Europa in quatuor dividitur regna. Primum videlicet Romanum, secundum Constantinopolitanam, tertium regnum Hibernis, quod iam translatum est in Anglicos, & quartum regnum Hispanie. Ex quo patet quod Rex Anglie, & regnum suum sunt de eminentioribus, antiquioribus regibus & regnis totius Europe: quam prærogativam regnum Francie non fertur obtinere. Unde ergo processit hæc inæqualitas regni Francie ad regnum Anglie comparari? Unde audent domini sic scribentes scribere regnum Francie sex, & plures quotas portiones facere ad regnum Anglie? Estimatur enim, quod sicut nonnulli eisdem faventes pro singulari gloria in mappa mundi civitatem Parisiensem plus occupare de loco, quam totum regnum Anglie, sicut videtur, præsumere vellent scribentes inæqualitatem inter regna prædicta in terræ continentia, & certis qualitatibus; cujus contrarium verum est, ut supra dictum est.

Præterea in, de, & sub natione Anglicana, alias Britannica, sunt octo provincie, & centum & decem dioceses, sive Ecclesie cathedrales, & ultra, & in tota natione Gallicana sunt vix centum & decem. Comparatione igitur habita de provinciis ad provincias, de diocibus ad dioceses minus nationis, & alterius, illequebit satis quod provincie & dioceses cum monasteriis, & Cathedralibus Ecclesiis, & Parochialibus, nationis Anglicane & Britannice, provincias & dioceses nationis Gallicane, etsi secundum eos non excedant; salva tamen comparatione, merito adæquantur.

dicitur.

Ad hoc etiam quod scribere non verentur, quod nec iuri, nec rationi consonum est, æquiparare nationem Gallicanam generaliter septem nationi Anglicanæ, attentis per ipsos pluribus simpliciter relictis; Dicimus (salva protestatione præmissa) non modicum mirandum, quod si nationem inclitam sic abhorrent Anglicanam, nolentes Gallicam comparari. Nonne has duas nationes æquiparant iura, rationes, & scripta plura? Omnia enim necessaria ad esse nationis auctorizabilis quartam aut quintam partem obedientie papalis, sicut natio Anglicana, sive sumatur natio ut gens secundum cognationem & collectionem ab aliâ distincta, sive secundum diversitatem linguarum, quam maximam & verissimam probant nationem, & ipsius essentialiam, iure divino pariter & humano, ut infra dicitur; sive etiam sumatur natio pro provincia æquali, etiam nationi Gallicanæ, sicut sumi deberet; una est de quatuor, sive de quinque nationibus, ex quibus obedientia papalis existit, natio inclita Anglicana, alias Britannica; & tanti vigoris, & auctoritatis est (absque tamen comparatione, vel injuria cujusquam loquendo) id est, natio Anglicana, provinciam. Id est, nationi Francie, sive Gallicanæ comparatur. Ordinatur enim in iure, quod in Romana curia, Parisiensi, Ozoniensi, & Pannoniensi & Salmanticensi studiis scholæ erunt sub tribus generibus linguarum. Ubi dicit Glossa, quod ordo iste descriptus in textu procedit non ordinem studiorum, sed ex gratificatione provincialium, id est, nationum, & secundum hoc, & alios. Ex quibus textu & Glossa, & aliis liquet, quod Italia ponitur pro una provincia, id est, natione: Francia pro alia; Anglia &c. pro alia; & regnum Hispanie pro alia. Ex qua gratificatione & ordine Concilii generalis, Anglicanæ, alias Britannicæ pro unica, id est, natione, jus semper, & ab antiquo debitum & approbatum, & continuatum existit. Confor-

Præmittendum non est advertere quomodo ad inæqualitatem nationum laborant illi scribentes, qui cum natione Anglicana, alias Britannica, & Germanica simul conjunctis, æqualem scribunt, & concludunt nationem Gallicanam vocem & auctoritatem in Conciliis generalibus habere. Quædam nationes Anglicana & Germanica dimidiam partem obedientie papalis continent in effectu. In quantum etiam nitentur illi scribentes nationem Anglicanam, alias Britannicam, propter sui exiguitatem impugnare; a fortiori ratione inducant nationem Gallicanam propter sui exiguitatem minime posse nationi Italianæ comparari; cum natio Gallicana habeat in se secundum eos solum centum triginta quinque dioceses, & natio Italica trecenta & tredecim dioceses. Ex quo patet, Equod potius natio Gallicana per Italiam, quod Anglicana per Galliam, in Concilio generali privari debeat voce sua.

dicitur.

In quantum etiam illi scribentes, nisi sunt totam obedientiam papalem in quatuor partes sive nationes dividere principales; non utique in his quatuor, quas ipsi intendunt, videlicet Italianam, Gallicanam, Hispanicam & Germanicam, dividere deberet; sed sicut secundum Albertum magnum Europa dividitur in quatuor partes, sive regna principalia, ut superius dicitur; sic oportet totam obedientiam papalem, quæ in Europa continetur, in quatuor plagas sive nationes dividi principales: videlicet in Orientalem Ecclesiam, Occidentalem, Aquilonarem, & Meridionalem. Orientalis vero plaga, sive Ecclesia Christianitatis obedientie pap-

M. dicitur.

M. dicitur.

M. dicitur.

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

palis in Europa est Hungaria, Bohemia, Polonia & Alia una, vel duabus personis jus integrum nationis in Concilio generali remanere poterit & debet, quod non solum seipso, se alias innumerabiles personas representant. Et quotiens propter nimiam locorum distantiam, viarumque discrimina, neque Anglicana sicut alie nationes, que in proximis sunt, respectu ad illam, in tanta copia personarum ad Concilium generale venire de facili non poterunt; in hoc tamen Concilio presentes fuerunt & sunt de natione inclita Anglicana (laudetur Altissimus) decem Episcopi, duo electi, duo protonotarii, septem abbates, & unus prior solennis Ecclesie cathedralis, in theologia sexdecim magistri, in iure canonico & civili undecim doctores, in theologia artibus & utroque iure alii graduali viginti quinque, & citra. Et preter istos sunt Ecclesiasticis personis, Procuratores prelatorum, & Capellanorum Ecclesiarum cathedralium nationis predictae sexaginta, & ultra, & alii interiores literati ultra numerum centum.

Ex quibus & aliis patet evidenter, quod supplicatio & requisitio dictorum Ambaxiatorum oratorum Regis Francie tria membra disjunctim continentia superius recitata, tanquam frivola, frustratoria, minus veris, ac unionis universalis Ecclesie turbativa de medio tollenda sunt. Primo quia natio Anglicana, adveniente natione Hispanica, cessare non debet; cum non sit pars Alemanica, ut superius dicitur, nec dicta natio Anglicana hucusque divisa fuit a natione Alemanica, quia numquam una natio fuerunt. Nam sicut privatio habitum, sic omnis divisio unitatem primam in talibus presupponit; nec permittitur ex certa causa dissimulative, ut pretendunt sic scribentes, quod natio Anglicana esset natio usque ad adventum Hispanorum, saltem permissione alicujus nationis, quia par in parem non habet imperium, nec major in majorem; sed eadem permissione divina, qua alie permittuntur fieri & esse nationes, permittitur fuit, aut esset natio Anglicana, sicut & alia natio quaecumque existens in Concilio: nec ideo sicut distinctiones nationum prout illi requirunt, cum sit via ad schismatis nutrimentum; nec concedenda est requisitio tertia, videlicet quod reditur ad jus commune & antiquum, videlicet ad scrutinium secundum numerum, & capita prelatorum. Ad quod deducendum ad effectum, ut a sapientibus creditur, principaliter laborant. Nam considerata mente jurium antiquorum, utilitateque hominum, & temporis presentis, quibus jura conveniunt, & secundum eorum varietates, variare debent & jura; exemplo Dei, qui nonnulla, que edidit in veteris testamento, mutavit in novo, melius, utilius & rationalibus est Concilia generalia per nationes, quam per scrutinium dirigi. Generalia enim Concilia diversis modis, ut legitur celebrata fuisse, nunc uno, nunc alio. In quibusdam vero Conciliis processum licet fuerit per votorum scrutinium, attento quod jura erant iusta, rationalia, communia & possibilis omnibus: his diebus presertim rationale non videtur, quod numerositas unius plage prelatorum ad medicissimas dioceses & titulos, ut alios superaret in Conciliis, assumptorum, omnes Mundi partes diversos modos videndi & usus habentes, reducerent in Conciliis suę voluntati. Cujus rei, & aliorum consilium observantia schisma, prout fertur, Grecorum causavit, Ecclesiamque Dei ad statum stabilitate in quo resider, jam deduxit, ex quibus legis distinctio destruda foret, & observantia politę. Nihil enim tam firmum est, quam quod omnium consensus statutum est. Alter leges condere, est fructus in arbore privata radicibus reperire; quia leges instituntur, cum promulgantur; sed firmantur, cum consensu approbantur urentium. Omnia tuis debent concurrere temporibus; quia jura ex causa, loco, tempore & persona consideranda sunt. Quorum modi quando medullitus non indagantur, in erroris labyrinthum nonnulli indicando impinguntur; cum ante judicant, quam intelligunt; aut te incipiant, quam iterato lecta perquirunt. Ad enim Hieronymus: *Necesse est ut junctis diversitate locorum, temporum, & domitium, quibus scripta sunt, & ardua argumenta, & origines habeant.* Joannes etc.

in Concilio generali remanere poterit & debet, quod non solum seipso, se alias innumerabiles personas representant. Et quotiens propter nimiam locorum distantiam, viarumque discrimina, neque Anglicana sicut alie nationes, que in proximis sunt, respectu ad illam, in tanta copia personarum ad Concilium generale venire de facili non poterunt; in hoc tamen Concilio presentes fuerunt & sunt de natione inclita Anglicana (laudetur Altissimus) decem Episcopi, duo electi, duo protonotarii, septem abbates, & unus prior solennis Ecclesie cathedralis, in theologia sexdecim magistri, in iure canonico & civili undecim doctores, in theologia artibus & utroque iure alii graduali viginti quinque, & citra. Et preter istos sunt Ecclesiasticis personis, Procuratores prelatorum, & Capellanorum Ecclesiarum cathedralium nationis predictae sexaginta, & ultra, & alii interiores literati ultra numerum centum.

Ex quibus & aliis patet evidenter, quod supplicatio & requisitio dictorum Ambaxiatorum oratorum Regis Francie tria membra disjunctim continentia superius recitata, tanquam frivola, frustratoria, minus veris, ac unionis universalis Ecclesie turbativa de medio tollenda sunt. Primo quia natio Anglicana, adveniente natione Hispanica, cessare non debet; cum non sit pars Alemanica, ut superius dicitur, nec dicta natio Anglicana hucusque divisa fuit a natione Alemanica, quia numquam una natio fuerunt. Nam sicut privatio habitum, sic omnis divisio unitatem primam in talibus presupponit; nec permittitur ex certa causa dissimulative, ut pretendunt sic scribentes, quod natio Anglicana esset natio usque ad adventum Hispanorum, saltem permissione alicujus nationis, quia par in parem non habet imperium, nec major in majorem; sed eadem permissione divina, qua alie permittuntur fieri & esse nationes, permittitur fuit, aut esset natio Anglicana, sicut & alia natio quaecumque existens in Concilio: nec ideo sicut distinctiones nationum prout illi requirunt, cum sit via ad schismatis nutrimentum; nec concedenda est requisitio tertia, videlicet quod reditur ad jus commune & antiquum, videlicet ad scrutinium secundum numerum, & capita prelatorum. Ad quod deducendum ad effectum, ut a sapientibus creditur, principaliter laborant. Nam considerata mente jurium antiquorum, utilitateque hominum, & temporis presentis, quibus jura conveniunt, & secundum eorum varietates, variare debent & jura; exemplo Dei, qui nonnulla, que edidit in veteris testamento, mutavit in novo, melius, utilius & rationalibus est Concilia generalia per nationes, quam per scrutinium dirigi. Generalia enim Concilia diversis modis, ut legitur celebrata fuisse, nunc uno, nunc alio. In quibusdam vero Conciliis processum licet fuerit per votorum scrutinium, attento quod jura erant iusta, rationalia, communia & possibilis omnibus: his diebus presertim rationale non videtur, quod numerositas unius plage prelatorum ad medicissimas dioceses & titulos, ut alios superaret in Conciliis, assumptorum, omnes Mundi partes diversos modos videndi & usus habentes, reducerent in Conciliis suę voluntati. Cujus rei, & aliorum consilium observantia schisma, prout fertur, Grecorum causavit, Ecclesiamque Dei ad statum stabilitate in quo resider, jam deduxit, ex quibus legis distinctio destruda foret, & observantia politę. Nihil enim tam firmum est, quam quod omnium consensus statutum est. Alter leges condere, est fructus in arbore privata radicibus reperire; quia leges instituntur, cum promulgantur; sed firmantur, cum consensu approbantur urentium. Omnia tuis debent concurrere temporibus; quia jura ex causa, loco, tempore & persona consideranda sunt. Quorum modi quando medullitus non indagantur, in erroris labyrinthum nonnulli indicando impinguntur; cum ante judicant, quam intelligunt; aut te incipiant, quam iterato lecta perquirunt. Ad enim Hieronymus: *Necesse est ut junctis diversitate locorum, temporum, & domitium, quibus scripta sunt, & ardua argumenta, & origines habeant.* Joannes etc.

Ad hoc vero quod Joannes Campani in provocatione sive appellatione presentis & frivolis intervenit inter cetera, quod aliqui domini Anglici nisi sunt ab auctoritate in Concilio repellere viginti duos reverendissimos in Christo patres & dominos S. R. E. Cardinales, & seiplos, qui non fuerunt, nec sunt tot, nec dignitate, nec numero, constituere quartam partem, aut quintam Concilii generalis. Ex quibus per ipsam Joannem recitatis apparet manifeste, quod tam pauci in numero Regni Anglię, videlicet viginti quatuor personis, constituerunt sibi nationem unam, quam vocarunt & vocari fecerunt & faciunt nationem Anglię, &c. Responderetur quod duo directe veritati contraria scribit iste Joannes. Quantum ad primum verissimum est, quod nunquam fuit, est, nec erit intentionis aliquorum dominorum de natione Anglicana, reverendissimos dominos Cardinales ab auctoritate de jure eis competente in Concilio, vel sibi repellere; sed eos cum omni reverentia, eo honore tractare, sicut hactenus factum. Videtur tamen quod domini Cardinales suis vocibus dumtaxat dandis in nationibus suis, quarum sunt supposita, merito debeant contentari. Quantum ad secundum, sicut jus collegii, vel universitatis in una persona, vel duabus personis residere noscitur; sic

a M. f. p. r. d. m. l. c. o. p. a.

b M. f. p. r. d. m. l. c. o. p. a.

c M. d. i. o. n. s. f. a. s. c. a. u. s. a. r. g. u. m. e. n. t. a. e. t. a. r. g. u. m. e. n. t. a. & o. r. i. g. i. n. e. s. h. a. b. e. a. n. t. J. o. h. a. n. n. e. s. e. t. c. e. n. t. i. m.

ANNO
CHRISTI
1417.

1069 IOANNES
P. XIII.

CONSTANTIENSE.

SIGISMUNDUS
IMPERATOR 1070

ANNO
CHRISTI
1417.

causa evangelista in Apocalypsa sua septem scri-
bens Ecclesiis, in unum quatuor eorum vel specia-
lia reprehendit, vel virtutes probat. Ita Doctor
egregius gentium per singulas Ecclesias vulneribus
moderat illas, nec instar imperiti medici uno
callysio oculos omnium vult sanare. Nam sic in
Ecclesia agendum est, ut moderari possit hoc tem-
poris vulneribus illas. Procedere ergo per natio-
nes iuxta decretum & usum Concilii magis ap-
propriatur, & videtur via Spiritus Sancti, quam
procedere per scrutinium; quam via scrutini magis
est intricabilis, periculosa & anfractibus involuta.
Legitur in libro Numerorum, quod quando Domi-
nus praecepit Moysi, ut mitteret viros de singulis
tribubus ad considerandum terram Chanaan, quam
Dominus daturus fuerat illis; ille de una quaque
tribu unum captum misit ad considerandum terram
illam; non obstante quod plura capita erant in una
tribu, quam in alia.

Item, iure canonico in praesentatione plurium
patronorum, qui electio nominatur, voces dabun-
tur per stirpes, & non per capita, licet plures
fuerint de una stirpe, quam de alia. Item, iure
civili successio ex inaequalibus partibus aequaliter
transit in heredes. Item, statuta & usus univer-
sitatum quampulurimum & civitatum, in arduis de-
cidendis consideratur numerus facultatum, sive ar-
tium; & non personarum numerus earundem.
Sic conformiter nationes in Concilio aequaliter con-
siderandae, & aequale jus habet quilibet natio, licet
plura sint supposita in una, quam in alia, cum non
seipos tantum, sed alios innumerabiles represen-
tent, prout superius est deductum.

Ex praemissis igitur, & aliis quampuluribus scri-
pturis authenticis, clare constat, & constare po-
tuit luculenter, quod natio inclita Anglicana,
alias Britannica, tam ratione pluralitatis sedium
episcopali, ecclesiarumque collegiarum & pa-
rochialium, necnon monasteriorum, prioratum,
& aliorum priorum locorum, quam etiam praemi-
nentiae, dignitatis, honoris, & amplitudinis re-
gionum, & aliorum dominiorum, multitudinisque
numerorum clerici, & populi existentium in eadem,
merito representare debet, & habere in Con-
cilio generali tantam auctoritatis vocem, sicut qui-
libet alia natio; huiusque auctoritatis vocem in
quibusdam Conciliis praeteritis, in quibus intere-
rat, representavit, prout de iure representare
& habere debuerit, atque debet, sive per natio-
nem, sive alio modo processum fuerit in eisdem;
sicut etiam representavit, & habuit, representat
& habet in hoc sacro Concilio Constantiensi, & in
singulis actis, sive gerendis in eodem, ac in illis ge-
neralibus futuris Conciliis per Dei gratiam repre-
sentare, & habere intendit; non obstantibus qui-
buscumque protestationibus, provocationibus, &
appellationibus frivolis & ineptis per Ambaxiato-
res, & procuratores se dicentes adversarios Francie,
factis, & interpositis. Propter quod omnes & sin-
guli protestantes, provocantes, & appellantes etiam
in impedimentum Concilii, ac eorum adherentes,
& fautores, tanquam turbatores sanctae unionis
sanctae matris Ecclesiae, iuxta praesentis Concilii
constitutiones & decreta, ac alias legitimas san-
ctiones, omnino puniri debeant, & maxime in e-
xemplum aliorum: cum ordinem procedendi in
Concilio generali datum & observatum de consen-
su in Mundo principis, qui Interrumpere pote-
rit, vel mutare, absque nota perturbationis, &
impeditionis sanctae Synodi, ac gestorum, & ge-
rendorum in eadem; cum in hoc casu princeps
quisquam nullum omnino habeat aut praetendere
poterit quomodolibet interesse.

Et quia pro unione in Ecclesia Dei, ipso favente,
taclenda, extirpatione haeresum, & errorum,
necnon reformatione Ecclesiae in capite, & in
membris per dictam illustrissimum dominum
Anglicanum Regem, & Ecclesiam Anglicanam, alias Bri-
tannicam, solummodo, & non pro aliis missi su-
mus; protestamur, & ex superabundanti palam &
publice in his scriptis, quod propter provocatio-
nem, & appellationem, seu protestationes adver-
sarium, quas notorie inanes & frivolas manife-

stae repucamus, ac aliqua per dicta, vel dicenda,
posita vel proponenda de aut super statu nationis
Anglicanae, alias Britannicae, seu ejus iure, quod
Conciliis generalibus habere debet ex juris poses-
sione, vel quasi, quae omnia, & singula penes nos
indubitata habemus, iudicium cum quoquam, &
p. asertum cum praefatis Ambaxiatoribus principa-
lis adversarii Francie, qui nullum in hac parte
interesse habet, vel de iure habere potest, nullo
modo subire intendimus, nec super iis tanquam
notoriis, & manifestis aliquo modo disceptare. Pro-
testamur insuper de addendo, diminuendo, decla-
rando, mutando, corrigendo, interpretando, & e-
mendando in omnibus & singulis praemissis, prout
opus fuerit, locis & temporibus opportunis.

SESSIO XXXII.

A Noe & indictione quibus supra, die vero Jo-
vis prima mensis Aprilis, Constantia in Ec-
clesia maiori in loco sessionis solitopralatis exstentibus
in pluralibus & cum mitris, fuit generalis huius
sanctae Synodi Constantiensis sessio celebrata: procu-
rator huiusmodi reverendissimus pater dominus Joannes
Patriarcha Antiochenus missam de beata Virgine ce-
lebravit. Reverendissimus vero pater dominus Epi-
scopus Ostiense, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis
& vicecancellarius, indutus pontificalibus, huiusmo-
di sessioni praesedit. Ac demum Itanium & orationi-
bus consuetis cum debita solemnitate completis, in-
stantibus promotoribus Concilii, fuit accusata contu-
macia Petri de Luna per dominum advocatum. Et
iuxta petitionem ipsius diebus dominus Joannes Epi-
scopus Ostiense huiusmodi sessioni praesedit, nomine
Concilii deputavit reverendissimos patres dominos
Odonem de Columa, & Lucidum de Comitibus,
Odonem de Columa, & Lucidum de Comitibus,
diaconos Cardinales tunc in ordine Cardinalium po-
sitos, reverendosque patres Feltrensem & Mers-
burgensem Episcopos; quibus dedit in mandatis, ut
ipsi una cum protonotariis & notariis atque scribis
huiusmodi causa, cum cursore Sedis Apostolicae, dictum
Petrum de Luna ad vobis Ecclesiae iuxta mores
antiquos vocarent, & ipsi Synodo vacationem reser-
vant. Qui quidam domini deputati, una cum Jacobo
Rhodini & Thoma Polton protonotariis Apostolicae
Sedis & huiusmodi causa notariis, ac Francisco de
Mediolano Apostolicae Sedis cursore, locum sessionis
exercentes, accesserunt ad vobis ejusdem Ecclesiae.
Et praefatus Franciscus cursor ipsum Petrum de Lu-
na alia voce vocavit sub his verbis: Ego hic do-
minus Petrus de Luna, Benedictus decimimertius
in sua obedientia nuncupatus, vel aliquis pro eo
qui comparere, responsurus, coram sacro Concilio
in causa schismatis & haeresis contra ipsum mota
Cursum nec ipse, nec aliquis pro eo comparuisset,
aut responsum dedisset, dicta vacatione tria vice
sacra, ipsius Synodi promotoribus, & una cum eis Be-
nedictus a de Guiddalotis de Perusio, camera Apo-
stolicae curiae, nomine huius sanctae Synodi super
huiusmodi vacatione & non comparitione, & non
responsione, petierunt instrumentum & instrumenta.
Quibus sic peractis, Cardinalis de Columa unus
ex deputatis praemissis, commissionem eis factam a
dicto Concilio adimplevit. dictumque Petrum de
Luna modo praemissis per cursorem tria vice voca-
vit, nec ipsum Petrum, vel aliquem pro eo ibidem
comparuisse, aut responsum dedisse, dicta sanctae Synodi
modo retulit: & deinde Franciscus de Mediolano
cursor praefatus de praemissa vacatione factae relatio-
nem. His sic peractis, dominus Ardecinus advoca-
tus praedictas vacationem & relationem huiusmodi
petiit inter alia huiusmodi causa registrari. Et dein-
cepit reproduci dicta citationis, alias contra ipsum
Petrum de Luna decreta & executiva; dominus Ber-
nardus de Planchea, unus de executoribus dictae
citationis per Concilium deputatis, de his quae circa
sepe dicta citationis executionem fecisset, factae re-
lationem: dicens in effecta, quod ab ipso Concilio
recepit ipse & collega sui in mandatis, ut Pe-
trum de Luna Benedictum decimimertium in sua
obedientia nuncupatum citarent iuxta formam & in-
structionum litterarum ditatoriarum. Quas quidam illi-
teras citatorias iam de novo factas, & in scriptis
reproduxit: adjuvens, quod super vigore d'arum
iii.

Ex primo
eduo.

M. de
Gondola-
iii.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

intererat ipse et egregius vir Lambertus de Scipio
suis collega ad caput Paniscola Dertusensis di-
ceps accesserunt, et eundem dominum Benedictum
docimuntorium, a sibi obedientibus se nominatum,
personaliter apprehensum, presentibus pluribus suis
Cardinalibus et aliis prelatibus, ac omnium multi-
tudine copiosa, secundum formam et tenorem litte-
rarum citatoriarum ad personam suam citant, eos-
dem de verbo ad verbum in sua presentia legunt,
ipsaque et contenta in eisdem executioni deman-
dant, prout in quodam executionis instrumento
publico etiam die relationis alias per eum et suos
collegas facta exhibitio, dixit plerique contineri: quod
instrumentum iterum factis reproduxit, et de post
publice eisdem executionis instrumentum fuit lectum,
et sufficienter per testes recognitum. Quae omnia pre-
missa dominus Ardecinus advocatus petiit inter alia
reversari, et prefati Petri de Luna se (ut pra-
mittitur) citari contumaciam accusavit. Ipsumque,
quoniam nec in primo termino, qui erat octava die
Martii, nec etiam in presenti termino comparuit,
contumacem reputari, et in causa huiusmodi ad ul-
tiora procedi per ipsam Synodum, instantissime po-
sulavit. His successere (ut praemittitur) factis, re-
verendissimus pater dominus Joannes Episcopus Orien-
tis huiusmodi sessionis praesidens socii legi quoddam
decretum per reverendum patrem dominum Stropia-
num Episcopum Dolensem tenoris sequentis:

Hac sacrosancta Synodus, auditis et consideratis
relatis, propositis, productis et petitis, prefatum
Benedictum se in sua obedientia nuncupatum, legi-
time citatum, vocatum et expellatum non com-
paruit, et qui in octava Martii, ad quam etiam
citatus extiterat, non comparuit, pronunciat, repu-
tat et declarat contumacem: decernitque in eius con-
tumaciam, eius absentia Dei repleta presentia non
obstante, fore in causa huiusmodi ultionem usque
ad definitivam sententiam inclusivo procedendum.
Volens autem in eadem causa mature et cum sum-
ma gravitate procedere, committit discretissimis Eccle-
siae filijs Guillelmo tituli sancti Marci presbytero, et
Francisco tituli sanctorum Cosmae et Damiani, san-
ctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, atque Joanni
clementino Patriarchae Constantinopolitano; necnon reve-
rendibus fratribus Roberto Sarisburienfis, Joanni Li-
chfeldens, et Stephano Dolensi, Episcopis, ac di-
lectis Ecclesiae filijs Guillelmo Pulcrinopis, Fran-
cisca; Joanni de Podemitis. Generali ordinis Pra-
dicatorum, in obedientia Petri de Luna, Benedicti
decimertii nuncupati in sua obedientia, magistris
in sacra pagina; Michaeli de Noveri utriusque Ju-
ris, Aragonum; et Joanni de Ledona, Legum, Na-
varra regum Illustrum oratoribus; Jacobo elio
parmensi, Hermanno de Duerk, sedis Apostolicae
protonotario, Roberto abbati Cluniacensi, Nicolao
Vordis utriusque Juris, Petro Nardi, Henrico Flo-
ckel, decretorum, Sedis Apostolicae capellani, et
auditoribus causarum palatii Apostolici, et Joanni
Vallis, decretorum doctoribus; quatenus ipsi vel
eorum major pars examinent articulo, quos offerri
contigerit, coram dicta Synodo, vel coram dictis
commissariis; et eis examinatis, super illis qui ipsi
vel eorum majori parti admittendi videbuntur, de
quorum articulo receptione et eorumdem admis-
sione prefata Synodus discretis commissariis, vel eorum
majori parti, plenam consert et committit potesta-
tem. Ipsi autem duo ex eis ad minus super articu-
lis praedictis, et aliis offerendis, et eorum verita-
te et notoritate testes et alia probationum genera
recipiant, jurarique faciant, et examinent diligen-
ter: ita quod occupantium conditio melior non ex-
stat, neque per aliquorum inchoationem aliorum de-
rogatur potestati; sed duobus aut pluribus negotium
huiusmodi examinationis et receptionis testium in-
choantibus, ceteri et quilibet duo, sive bini ex il-
lis, etiam seorsum et separatim, ac eodem vel di-
versis temporibus testes et alia probationum genera
etiam super articulis et aliis inchoatis recipere, exa-
minare, ac mandatum huiusmodi valeant exsequi;
testimonium attestations et probationes alias, vel eo-
rum effectum eidem sacra Synodo fideliter referant;
ut exinde eadem sacra Synodus super praemissis pro-
cedat, decernat et iudicet, prout secundum Deum,
iustitiam et equitatem, fuerit faciendum.

Mandat in super et committit eadem sacra Syno-
dus prefatis commissariis, et duobus, ut praemitti-
tur, ex illis, quatenus ad dies, horas et loca op-
portuna eundem Benedictum, sicut praemittitur, no-
minatim, citent et citari faciant peremptorie pu-
blice coram ipsis in locis praedictis, ad videndum
rationem recipi, produci, jurare testes et alia proba-
tionum genera in causa huiusmodi, quatenus opus
erit, cum potestate citandi et cogendi testes pra-
fatos quoscumque, si qui forsitan a dicta depositione
se subtraxerint.

Prostatum etiam eadem sacra Synodus, quod per
quoscumque alios, ordinem seu terminos judicarios
servatos vel servandos in hac causa, forma proces-
sus, qua de jure servanda est, aut servari sufficit
in notariis, renunciare non intendit, neque ad ser-
vandam iudicarium ordinem se observare adstringit
hucusque modo. Quae scheda lecta, reverendissimus
pater dominus Othienfis praesidens, nomine huius san-
ctae Synodis super dicta scheda et contentis in ea
respondit per verbum, haecet.

Ex collectione Barberiana, et tribus
ms. Germanicis.

Fuit celebrata sessio XXXII. cum Missa, et
solemnitatibus consuetis.

Anno, et indictione quibus supra, die vero
Jovis prima mensis Aprilis, hora octava post
mediam noctem, Constantim in Ecclesia majori in
loco sessionis solite, fuit generalis huius sanctae
Synodi sessio debitis solemnitatibus adhibitis tenta
et celebrata. Pro cuius sessionis introitu reveren-
dissimus in Christo pater, dominus Joannes Patriar-
cha Antiochenus Missam de beata Virgine devote
celebravit. Post cuius celebrationem, reverendis-
simi, reverendique patres, domini S. R. E. Car-
dinales, Patriarchae, et ceteri mitras capitibus, et
Reverendissimusque in Christo pater, et dominus,
dominus Joannes Episcopus Othienfis, et ceteri huius-
modi sessioni praesedit. Deinde orationibus, et
ut supra: collationeque per reverendissimum pa-
trem dominum Ragunum dictae Ecclesiae cardina-
lem, facta, et finita, impediens dominus Ardecinus
advocatus, una cum magistris Henrico de Pi-
ro, et Joanne de Scribanis, promotoribus et pro-
curatoribus instantibus, instigantibus et requiren-
tibus, dominus Ardecinus advocatus proponens qua-
litter ipsa sacra Synodus praedicta alias in causa
huiusmodi certam citationem contra Petrum de
DLuna Benedictum XIII. in sua obedientia nuncu-
patum decreverit: qua utique citatione idem do-
minus Petrus de Luna apprehensus esset, et per-
sonaliter coram ipsa sacra Synodo compareret, et
alia faceret, prout in dicta bulla citationis latius
continetur. Quodque huiusmodi citationis et com-
parationis terminus in presentem caderet diem,
quem est prima mensis Aprilis. Quare huiusmodi
executionis in propria persona factam instrumentum
facto et in scriptis, prout superius est apud huius-
modi causam acta registratum, exhibuit, et pro-
duxit.

Et nihilominus dicti domini Petri de Luna non
comparentis contumaciam accusavit, ipsumque con-
tumacem reputari, ad duos Cardinales S. R. E.
duos Episcopos, duoque Sedis Apostolicae protonota-
rios ad vocandum dictum Petrum de Luna juxta
Emores antiquos ad valvas Ecclesiarum, una cum
dictae sedis, de huiusmodi causae notariis, et curiore di-
ctae sedis, deputari per sanctam Synodum pra-
fatum instantem postulavit.

Qua petitione et requisitione factis, dominus
Joannes Episcopus Othienfis huiusmodi sessioni pra-
esidens, nomine dictae sacrae Synodi deputavit re-
verendissimos in Christo patres et dominus Odonem
de Columna, et Lucidum de Comitibus diaconos
Cardinales; tunc in ordine Cardinalium postremus,
cum dominus Cardinalis Florentinus non erat pra-
esens, reverendosque patres dominos Felcensem et M. F. et
Mersburgensem Episcopos: sedique eis in n. n. n. n.
datis, ut ipsi una cum dominis protonotariis, et no-
tariis atque scribis huius causae, et dictae Synodi,
et pracone, seu Sedis Apostolicae curiore, dictum
do-

M. F. F. F.
M. F. F. F.

M. F. F. F.
M. F. F. F.

ANNO
CHRISTI
1457.

ANNO
CHRISTI
1457.

dominum Petrum de Luna ad valvas Ecclesie juxta A
ta mores antiquos vocarent, & ipsi sancte Synodo
vocationem referrent.

Qui quidem domini Cardinales & Episcopi una
cum reverendis patribus & dominis Jacobo Rodi-
ni, ac Thoma Poleon Sedis Apostolicæ protonota-
riis, & cum presentis causæ notariis, & scribis,
ac Francisco de Mediolano Apostolicæ Sedis cursore,
locum sessionis solita exiverunt, ad valvas ejusdem
majoris Ecclesie accedentes, per organum dicti
Francisci cursoris, publice & alta voce trina vice
dictum dominum Petrum de Luna vocaverunt, sub
his verbis, videlicet: Est hic dominus Petrus de
Luna Benedictus XIII. in sua obedientia nomina-
tus vel alius pro eo, qui comparere respon-
sus coram sacro Concilio in causa schismatis, &
hæresis contra ipsum mota? Cumque ipse Petrus
de Luna, nec aliquis pro eo comparisset, & ver-
bum responsum dedisset, magistris Henricus de
Piro, & Joannes de Scribanis, procuratores prædi-
cti, egregiusque vir dominus Benedictus de Gul-
doletis de Perasio cameræ Apostolicæ clericus, no-
miatibus hujus sacre Synodi, & cameræ Apostoli-
cæ prædictarum, super hujusmodi vocatione trina
vice facta, non comparitione, & non responsione,
a nobis presentis causæ notariis atque scribis sibi
unum, vel plura, publicum, & publica fieri pe-
tiant instrumenta. Presentibus ibidem, videnti-
bus, & audientibus honorandis & discretis viris ma-
gistro Gulielmo & Haberti artium, & medicum
magistro, Simone Northov in decretis bacallario,
Norvicensis diocesis; Bertrando de Stella clerico
Convenarum diocesis, & aliis testibus fide dignis
ad præmissa vocatis specialiter & rogatis.

a. m. l. 1457.

Quibus sic factis, domini Cardinales, Episcopi,
& protonotarii una cum notariis & cursore prædi-
ctis, locum sessionis prædictæ reversi introierunt,
& ad loca ipsorum solita se posuerunt. Tunc domi-
nus Cardinalis de Columna de consensu suorum
collegarum, ut præfertur, deputatorum, commis-
sionem eis a dicto Concilio factam adimplevisse,
dictamque Petrum de Luna modo præmissis per cur-
sorem trina vice vocasse, nec ipsum dominum Pe-
trum de Luna, vel aliquem pro eo ibidem com-
paruisse, aut responsum dedisse huic sacro Con-
cilio dedit referendum. Deinde dictus Franciscus de
Mediolano cursor præfatus de præmissa vocatione
per eum facta fecit relationem.

His sic peractis, dominus Ardecinus advocatus
prædictam vocationem & relationem, ut pe-
teretur, factas inter acta hujusmodi causæ & sacri
Concilii petiit registrari. Et ad probandum citatio-
nem decretam contra dominum Petrum de Luna
bullam citationis, sive litteras bullæ plumbeæ
ipsius sanctæ Synodi, bullatas, sanas, & integras,
ac ad probandum facta & in scriptis representavit,
prout superius apud acta hujusmodi causæ est regi-
strata. Ac etiam ad probandum ejusdem citationis
executionem egregium virum dominum Bernardum
de Plancha, decretorum Doctorem, unum de
executoribus dictæ citationis per ipsum Con-
cilium deputatis, similiter exhibuit, & produxit;
sibi que ut referret, quæ circa hujusmodi citatio-
nem executus fuisset, & acta, & facta essent,
mandari per dictam sanctam Synodum instantè pe-
tulavit. Et tunc dominus Joannes Episcopus O-
stiensis S. R. E. Cardinalis, & vicecancellarius,
hujusque sessionis præfatus, dicto domino Bernardo
de Plancha prædicto, & presentem, ut de præmissis
relationem huic sanctæ Synodo faceret, nomine
ejusdem Synodi, mandandum dedit, & mandavit.
Si quidem dominus Bernardus de Plancha execu-
tor præfatus hujusmodi mandato nomine dictæ
sanctæ Synodi in se sponte suscepto, assistenti-
bus sibi honestis viris Emerico de Archis, &
Jacobo de Secretariis consuevis, & coambaxia-
toribus suis ad exequendum citationem prædi-
ctam, in ambone publicationis imple dicto exi-
stens, huic resultit sanctæ Synodo in effectu, qua-
liter dudum ab ipso sacro Concilio receperant ipse
& collegæ sui in mandatis, ut dictum dominum Pe-
trum de Luna in sua obedientia Benedictum XIII.
nuncupatum clarent juxta formam, & tenorem lit-
terarum citatoriarum, die suæ relationis alias factæ
Concil. General. Tom. XXVII.

b. m. c. 1457.

producarum, ubi plenus continetur. Quas quidem
litteras jam iterum, & de novo, facto, realiter, &
in scriptis exhibuit, & produxit, prout superius sunt
apud acta presentis causæ de verbo ad verbum con-
scriptas. Aljansson, quod nuper volens mandatis
dictæ sanctæ Synodi libenter, ut teneretur, obedire,
vigore illarum litterarum ipse & egregius vir
Lambertus de Scipite, suus collega ad castrum Pa-
niscolum Dertusensis diocesis, accesserant; & ibi-
dem dominum Benedictum XIII. a suis obedi-
bus nominatum, personaliter apprehensum, præ-
sentibus pluribus suis Cardinalibus, & aliis præla-
tis, clericis, ac hominum multitudine copiosa, se-
cundum formam & tenorem dictarum litterarum
citatoriarum ad personam suam citaverunt, easque
de verbo ad verbum in sua presentia legerunt;
ipsaque & contenta in eisdem executioni deman-
darent, prout in quodam executionis instrumento
publico etiam die relationis alias per eum & suos
collegas factam exhibito dixit plenus contineri;
Quodque instrumentum iterum facto & in scri-
ptis exhibuit, & produxit, prout similiter su-
perius exstat apud presentis causæ acta regi-
stratum.

Hujusmodi relatione finita, reverendissimus in
Christo pater & dominus, dominus Joannes Ostien-
sis Episcopus S. R. E. Cardinalis, & Vicecancellarius,
& præfatus præfatus hujusmodi executionis
instrumentum de verbo ad verbum per egre-
gium virum dominum Petrum de Lamburga nomi-
ne dictæ Synodi jussit legi & publicari. Qui qui-
dem dominus Petrus de Lamburga hujusmodi man-
datis acquiescens, ambonem publicationis solitum
ascendens, dictam executionis instrumentum de
verbo ad verbum, citationem insertam obmit-
tens, cum alias in sessione publica lecta fuisset,
publice, alta & intelligibili voce perlegit, & pu-
blicavit.

His omnibus sic peractis, præfatus dominus Arde-
cinus advocatus, iugantibus eum magistris Henrico
de Piro & Joanne de Scribanis, procuratoribus
& promotoribus prædictis, instrumentum execu-
tionis prædictum repetit: & reproduxit: Et ni-
hilominus super recognitione signorum, & manuum
notariorum illius instrumenti discretos viros & Theo-
dericum Barensem, litterarum Apostolicarum scri-
ptorem, Joannem de Tempore Apostolicæ & im-
periali auctoritatibus notarios, qui dictum instru-
mentum consecraverunt, & subscripserunt; necnon
Fredericum de Arnheim super recognitione signorum,
& manuum notariorum instrumenti execu-
tionis primæ in Constantiæ civitate facti, ex-
hibuit & produxit, quos tanquam testes super
eisdem recipi, ad jurandum admitti, necnon in-
terrogari instantè per ipsam sanctam Synodum po-
tulavit.

c. m. l. 1457.

Qui quidem testes producti, recepti, admissi, ju-
rati, & interrogati recognoverunt, & quilibet reco-
gnovit manum & signum suos: Quibus factis, dicto
domino Ardecino advocato instantè, hujusmodi si-
gna & manus recognita fuerunt per ipsam Con-
cilium habita pro recognitis. Quæ omnia & singula,
scilicet testium productionem, receptionem, &
recognitionem idem dominus Ardecinus petiit inter
acta registrari.

Et quia idem dominus Petrus de Luna Benedictus
XIII. sic in sua obedientia nuncupatus in causa
schismatis & hæresis contra ipsum mota prædictus
legitime citatus sufficienter & expectatus, nec per-
te, nec per alium curæ comparere: ipsius contumaciam
accusavit: ipsumque cum nec in primo ter-
mino, scilicet qui erat octava die Martii mensis
prædicti, nec etiam in presentem termino compa-
ruit, contumaciam, reputari, in causaque hujus-
modi in ejus contumaciam, ejus absentia divina reple-
ta presentia, ut ipsi sanctæ Synodo videbitur expe-
dire, & universali Ecclesie sanctæ Dei necessa-
rium fuerit & utile, ad ulteriora procedi per ip-
sam sanctam Synodum instantissime postulavit: re-
quirentique dominos protonotarios & notarios hujus
sanctæ Synodi, & presentis causæ, ut omnia in
hujusmodi causa acta & producta ac ordinata, apud
acta Concilii, & hujus causæ registrarent.

Successive illis petitionibus & requisitionibus, sic
Y y ut

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

ut praefertur, factis, nulloque pro dicto domino
Benedicto Petro de Luna competente, nec respon-
dente, nec per se ibidem praesente, reverendis-
simus in Christo pater & dominus, dominus Jo-
hannes miseracione divina Episcopus Ostiensis S. R. E.
Cardinalis & vicecancellarius, & hujus sessionis
praesidens praefatus, quendam schedulam sive quod-
dam decretum per reverendum patrem dominum
Stephanum Episcopum Dolensem nomine dicti Con-
cilii jussu publicari & legi. Qui quidem dominus
Stephanus Episcopus Dolensis mandato hujusmodi
se libenter obtemperans, dictam schedulam publi-
ce alta, & intelligibili voce de verbo ad verbum
perlegit in ambone publicationis consueto, & ad
publicationem negotiorum Concilii deputato, cu-
jus schedulae tenor sequitur, & est talis:

Ut in hac
1^a sessiōne
XXXII. ex
prima edi-
tione, pag.
109.

Ex eodem
collectione
& illustra-
m.

Sacrosancta Synodus generalis, auditis, &
Super quibus omnibus & singulis praemissis a-
bis, lectis, publicatis, decretis & ordinatis, domi-
nus Ardecinus advocatus praefatus, insignitibus
cum magistris Henrico de Piro & Joanne de Scr-
banis promotoribus & procuratoribus praedictis, a
dominis protonotariis, & dictae Synodi & praesen-
tis causae notariis atque scribis sibi fieri & confici-
endum vel plura, publicum seu publica, instru-
mentum seu instrumenta, & tot quot sunt necessaria
& opportuna. Praesentibus ibidem reverendissimis
in Christo patribus & dominis, dominis S. R. E.
Cardinalibus, Patriarchis & Episcopis, illustri-
bus principe & domino Friderico Burgravio Nurenber-
geni, necnon regum, ducum, principum, Prae-
latorum, communitatum, universitatum studiorum
Ambaxiatoribus, aliisque Christi fidelibus in mul-
titudine copiosa.

Ex collectione Barberiniana, & mss. duobus
Germanicis.

Congregatio generalis, post sessionem XXXII. in
qua dabatur audientia Ambaxiatoribus
Regis Castellae.

ANNO, & indictione similiter, quibus supra,
die vero sabbati tertia mensis Aprilis supra-
dicti, loco, & hora supradictis fuit tenta & solem-
niter celebrata generalis congregatio; ubi fuit da-
ta & concessa per sacrum generale Concilium au-
dientia Ambaxiatoribus illustrissimi principis Regis
Castellae & Legionis in Ecclesia Constantiensis, &
in loco sessionis mane, hora tertiaria, vel quasi; &
solemnitatibus divinarum, propter adhaesionem,
quam fecerunt adhuc Petro de Luna, omnis Concilio
per suos praefatos & supposita in modum generalis
congregationis convocato & coadunato, de voluntate
ipsius Synodi generalis, reverendi patres & venera-
biles viri domini Didacus Conchensis, & Joannes Pla-
centinus Episcopi, Ferdinandus Petri de Yala, Mar-
tinus Ferdinandi de Corduba, Ferdinandus Martini
Canonici Palatini, Joannes Ferdinandi de Rupe-
forti, legum Doctores, Petrus Ferdinandi de la
Guarda Archidiaconus de Grado in Ecclesia Ove-
tensi, frater Ludovicus in sacra pagina professor,
Ambaxiatores praefati domini Regis Castellae, ascen-
derunt ambonem, super quo ambaxiat, & aliam
publicationes fieri solent. Et antequam processissent
ad aliquid actum, prodixerunt duas litteras creden-
tiam Regis & reginae Castellae & Legionis. Quibus lit-
teris credentialibus per venerabilem virum dominum
Petrum de Lamburga, de mandato Concilii lectis, pre-
libati domini Ambaxiatores per organum reverendi
patris domini Didaci Episcopi Conchensis, exposuerunt
ambaxiatam eorum per unum sermonem publicum,
recommendantem Concilium de diligentia & continua-
tione Concilii. Deinde recommendantem dominum
Regem Castellae, & ejus matrem, ad honorem &
debitum statum Concilii, offerentes se, & eorum
regna Concilio praelibato; promittentes insuper eo-
rum producere mandata, dummodo advenit tempus
eorum huic Concilio unendi. Oblationibus, & ser-
mone factis, reverendissimus in Christo pater & do-
minus, dominus Joannes Episcopus Ostiensis, & Vi-
cecancelarius Romanae curiae, de mandato Concilii
respondebat ad exposita atque proposita dictorum
dominorum Ambaxiatorum, concludendo, Conci-

M. in I.
1^a sessiō
109

Allum esse dispositum & congregatum ut fieret unio
in Ecclesiam Dei, & propter hoc exspectasset Con-
cilium adventum eorum desiderio magno; deside-
rans, quod ipsi concurrere deberent cum ipso ad di-
ctam unionem, sicut in Ecclesia Dei desideratam,
plene facienda; acceptando eisdem Ambaxia-
tores nomine ipsius Concilii, humiliter & beni-
gne offerendo eis omnem viam justam & rationa-
bilem, ut se uniant; & quod ex dicta unione pos-
sit sequi unio perfecta in Ecclesia Dei, diuturnis
temporibus a cuncto populo Christiano desiderata,
Quibus factis, reverendissimus pater dominus Jo-
hannes Episcopus Ostiensis praedictus, nomine totius
Concilii, pro hac vice mandavit fieri de praedictis
unum, vel plura, publicum, vel publica, instru-
menta, ad requisitionem magistri Henrici de Piro
promotoris dicti Concilii, per sedis Apostolicae pro-
motorios, ac notarios, & scribas Concilii. Prae-
sentibus ibidem reverendissimis patribus S. R. E.
Cardinalibus, exceptis ab eisdem dominis Angelo
Episcopo Praenestino, Landensi, Piacentino, & Flo-
rentino Cardinalibus, Illustrissimorumque principum
Romanorum, & Ungariae, ac Croatiae, Dalmatiae,
Francorum, Angliae, Navarrae, Cypri, Neapolita-
norum, Arragoniae, Norvegiae, Daciae, Sveciae,
& Poloniae regum Ambaxiatoribus, ceterorumque
principum, praefatorum, universitatum studiorum
nunciis & procuratoribus in numero copioso, te-
stibus ad praemissa vocatis.

Die Jovis, vigesima secunda supradicti mensis
Aprilis, domini commissarii praefati Constantiae in
Ecclesia majori in loco sessionis solito, hora terti-
aria vel quasi, constituti, de communi eorum con-
sensu onus commissionis ipsi factae per sacrosan-
ctam Synodum praefatam acceptantes pro observa-
tione terminorum in hujusmodi causa necessario-
rum, & eorum jurisdictione existenda, relationi
locum sessionis, & horam tertiariam immediate
supradictam deputaverunt & assignaverunt. Qui
quidem deputatione sic facta, comparuit coram do-
minis iudicibus & commissariis praefatis, adhuc prout
ubi supra ad jura reddendum pro tribunali seden-
tibus, magister Henricus de Piro promotor &
procurator praedictus, nomine procuratorio quo su-
pra, dicta commissionem domini commissarii fa-
ctam in hac causa repetit & reproduxit; & ni-
hilominus dictum Petrum de Luna Benedictum XIII.
sic in sua obedientia nuncupatum citari mandari,
ad recipiendum & dari videndum nonnullas posi-
tiones & articulos in hujusmodi causa per audien-
tiam litterarum contradictarum curiae Romanae,
necnon in valvis Ecclesiae majoris Constantiensis praedi-
ctae per dominos commissarios praefatos; necnon
omnes alios sua communiter vel divisim interesse
putantes, debita cum instantia populavit. Quam
quidem citationem domini commissarii praedicti di-
cto magistro Henrico de Piro promotori & pro-
curatori instanti & petenti decreverunt, atque con-
cesserunt; eamque prout petita existit, ad diem
sabbati proxime futurum, qua eisdem domino Com-
missarios vel majorem partem eorum Constantiae in Ec-
clesia majori in loco sessionis solito ad hoc deputa-
to mane hora tertiaria ad jura reddendum pro tri-
bunali sedere constituit, per audientiam publicam
litterarum contradictarum curiae Romanae; necnon
in valvis seu portis dictae majoris Ecclesiae preem-
ptorie fieri voluerunt, atque mandarunt; volen-
tesque & decornentes quod citationibus in valvis
in hujusmodi causa exsequendis reverendissimi pa-
tris & domini, domini Guillelmi tituli sancti Mar-
ci, Cardinalis, & egregii viri domini Michaelis
de Navera utriusque juris Doctoris sigillis & alle-
citationes per audientiam praedictam exsequendas,
signato reverendi patris domini Jacobi electi Pen-
nensis, dictam audientiam auditoris & licentiat, &
in hac causa cum aliis suis collegis Commissarii,
sigillentur & muniantur, ad majorem roboris fir-
mitatem.

Die sabbati vigesima quarta supradicti mensis A-
prilis, discretus vir Jacobus Denono, Sedis Aposto-
licae cursor, retulit nobis praesentis causae notariis
atque scribis praedictis, Constantiae in majori Ec-
clesia, in loco sessionis solito, paulo ante horam ter-
tariam, seu hora septima horologii ante meridiem, de

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

de ipsorum commissariorum mandato super hoc sibi. A se, ut prefatum est, nullumque ibi comparuisse, nec respondisse pro presentibus actui, & termino satisfaciendo. Quo facto, magister Henricus de Piro promotor & procurator instantiam heri de mane infra Missarum solemnitas, quandam citationem in papyro scriptam, sigillisque reverendissimi patris domini Guillelmi cardinalis sancti Marci Cardinalis, & egregii viri domini Michaelis de Navero predictorum sigillatam, valvis Ecclesie majoris Constantiensis affixisse: eamque ibidem debere, ut moris est, fuisse executam, prout & quemadmodum idem cursor ab eisdem dominis commissariis dixit se superius habuisse & recepisse in mandatis:

Adveniente vero hora tertiarum, sive horologii septima, pro hora audientie presentis cause deputata, comparuit in iudicio coram dominis commissariis prefatis Constantim in Ecclesia majori, & loco sessionis solito ad hoc specialiter deputato predicto, ad iura reddendum pro tribunali sedentibus, magister Henricus de Piro promotor & procurator predictus, nomine quo supra procuratorio: & quaedam citationes, unam audientie pergamene a dictis dominis iudicibus commissariis emanatam, de eorumque voluntate & mandato in audientia publica litterarum contradictarum Romanae curie positam, leham, & ab infra signatam, sigilloque a tergo, ut moris est, sigillatam, aliasque inibi debite executam: Aliam vero papyri schedulam in valvis majoris Ecclesie Constantiensis, ut moris est, debite executioni demandatam facto realiter & in scriptis infrascriptorum tenorum representavit, citationumque in eis contentorum non comparentium, neque aliquas positiones & articulos dari & recipi videre curantium, contumaciam accusavit: Ipsosque contumaces reputari, & in eorum contumaciam pro validiori processu, & ex abundantia eisdem vocari ad valvas Ecclesie, & pro illorum vocatione aliquos de commissariis supradictis deputari per dominos iudices & commissarios prefatos debita cum instantia postulavit. Et tunc dominus commissarius prefatus valentes rite & legitime, ac valide procedere, ad supradicti magistri Henrici de Piro promotoris instantiam venerabiles & circumspectos viros dominos Henricum Flechel, & petrum Nardi decretorum Doctores sacri palatii Apostolici causarum auditores collegas suos ad vocandum supradictos citatos ad valvas dictae majoris Ecclesie una cum magistro Henrico de Piro promotore & nobis notariis supradictis, & discreto viro b Ymbaldo Alo Sedis Apostolice cursore presentem, deputaverunt & assignarunt.

Qui quidem dominus Henricus Flechel, & Petrus Nardi sacri palatii auditores & commissarii una cum dicto magistro Henrico de Piro promotore, nobisque dictae presentis cause notariis & scribis, ac Ymbaldo cursore predictis, ad valvas dictae majoris Ecclesie Constantiensis accesserunt: dictosque citatos per organum dicti Ymbaldi cursoris alta & intelligibili voce trina vice: vocaverunt sub his verbis in effectu: Est hic Petrus de Luna Benedictus XIII. in sua obedientia nuncupatus, vel aliquis pro eo! Compareat coram dominis commissariis Synodi Constantiensis, ad recipiendum articulos & capitula ad instantiam ipsius Synodi producendos & producenda, eos & ea sibi exponi videndum in causa & causis motis contra eos per dictam Synodum. Qua quidem vocatione sic trina vice facta, dicti dominus Henricus Flechel, & Petrus Nardi commissarii, & Henricus de Piro promotor, super praemissis vocatione & non responsione a nobis notariis presentis cause, atque scribis predictis, sibi unum vel plura, publicum vel publica fieri petierunt instrumentum & instrumenta. Presentibus ibidem honestis magistris Stephano Pifoni sacri palatii Apostolici causarum notario, & Henrico Hucvatel litterarum sacrae penitenciarum procuratore, aliisque notabilibus viris, testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

His namque factis, prefati dominus Henricus Flechel & Petrus Nardi, sacri palatii Apostolici causarum auditores, & commissarii, ad dominos iudices & commissarios revertentes & reversi, una cum aliis supradictis, ipse magister Henricus Flechel nomine suo & nomine collegae referebat huiusmodi vocationem per organum cursoris supradicti factam

Coneil. General. Tom. XXVII.

se, ut prefatum est, nullumque ibi comparuisse, nec respondisse pro presentibus actui, & termino satisfaciendo. Quo facto, magister Henricus de Piro promotor dictos citatos non comparentes iterum contumaces reputari petiit, & in eorum contumaciam nonnullas positiones & articulos facto realiter & in scriptis infrascripti tenoris obtulit, & produxit. Et nihilominus eisdem positiones & articulos ac capitula ad probandum per partem eisdem producentem in curia & extra admitti per dominos iudices & commissarios predictos debita cum instantia postulavit. Et tunc dominus commissarius prefatus dictos citatos non comparentes, neque huiusmodi diei termino in aliquo satisfacere curantes, licet diutius sufficienter expectatos, reputaverunt, prout erant, quoad actum & terminum huiusmodi exigente iustitia, contumaces: & in eorum contumaciam supradictos positiones & articulos ad probandum in civitate Constantiensis, vel alibi, ubi sacrum generale Concilium fuerit, in quantum sint de iure admissibiles, admittendos duxerunt & admiserunt.

Qua quidem admissione sic, ut prefertur, facta, magister Henricus de Piro promotor & procurator predictus adhuc ibidem presentem, & judicialiter comparens, eisdem citatos ulterius citari mandari ad videndum & audiendum produci testes super dictis articulis supra admissis, & alia probationis generata produci videndum, ac ad dandum interrogatoria, juxta & secundum quae supradicti testes producendi interrogari & examinari voluerint, per audientiam publicam litterarum contradictarum Romanae curie, ac ad valvas majoris Ecclesie Constantiensis ad certum peremptorium terminum competentem per dominos iudices & commissarios prefatos, debita cum instantia postulavit. Quam quidem citationem dominus commissarius prefatus dicto magistro Henrico de Piro procuratori & promotori instanti & petenti decreverunt & concesserunt; eamque ad produci, recipi & jurare videndum testes ad diem Lunae proxime futurum, qua eisdem dominos commissarios Constantiae in Ecclesia majori hora tertiarum ad iura in loco solito pro tribunali sedere contigerit, ac etiam ad dicendum & excipiendum in & contra dictos testes, & eorum dicta ad eandem diem; necnon dandum interrogatoria ad diem Lunae & sequentem immediate predictas, ac pro aliis testibus in posterum producendum & inducendum ad receptionem & aliam immediate sequentem diem, per audientiam publicam litterarum contradictarum Romanae curie, & ad valvas majoris Ecclesie supradictas peremptorie fieri voluerunt & mandarunt, decreverunt, ordinarunt, & assignarunt.

Tenores vero dictarum citationum, schedularum, necnon positionum & articulorum unde supra fit mentio, sequuntur, & sunt tales:

Mandant reverendissimi in Christo patres & domini, domini iudices & commissarii, per sacrosanctum generale Constantiense Concilium ad infrascripta specialiter deputati, in audientia publica litterarum contradictarum Romanae curie citari, & citant dominum Petrum de Luna Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, omneque alios & singulos sua interesse putantes, quatenus die sabbati proxima futura, hora septima mane compareant in Ecclesia Constantiensis, in loco sessionis, quo eisdem, vel majorem partem ex ipsis dominis iudicibus pro tribunali sedere contigerit; ad videndum dari, & sibi exponi articulos, sive capitula, super quibus in causa & causis huiusmodi inquisitionis contra eundem dominum Petrum Benedictum nuncupatum, idem sacrum Concilium procedere intendit, & procedit, juxta & secundum formam citationis desuper decretae & executae. Alloquitur in causa & causis huiusmodi ad ulteriora procedetur, dictorum citatorum absentia, seu contumacia in aliquo non obstante.

Datum Constantiae, XXII. die mensis Aprilis, anno a Nativitate Domini MCCCXVII. indictione decima.

Nos judices & commissarii per sacrosanctam generalem Synodum Constantiensem ad infra scripta specialiter deputati, peremptorie in valvis Ecclesie majoris Constantiensis citari mandamus, & tenore presentium citamus dominum Petrum de Luna Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, omnesque alios & singulos sua conjunctim vel divisim interesse potantes, quatenus die sabbati proxime futura, qua nos, vel majorem partem ex nobis in Ecclesia Constantiensi predicta in loco sessionis publicae, mane hora septima ante meridiem ad jura reddendum pro tribunali sedere contigerit, compareant in iudicio legitime coram nobis ad videndum dari, & sibi exposui articulos, sive capitula, super quibus in causa & causis contra eundem dominum Petrum de Luna Benedictum XIII. nuncupatum dicta sancta Synodus procedere intendit, & procedit. Alioquin in causa & causis hujusmodi ulterius prout justum fuerit, procedatur, dictorum citatorum absentia, seu contumacia in aliquo non obstante. Hanc vero nostram citationem valvis seu portis dicte Ecclesie duximus assignendam, quae presentem nostram citationem tuo quasi tonoro praeconio, & periculo iudicio publicabunt; in quibus nostram citationem modo praemissa decernimus publicandam; ne praenominati sic citati de praemissis aliquam ignorantiam praetendere valeant, seu etiam quomolibet allegare; Cum non sit verisimile apud sic citatos remanere incognitum, quod tam patenter, & notorie existit publicatum. In cujus rei testimonium presentem citationis schedulam exinde fieri fecimus, sigillorumque reverendissimi in Christo patris & domini, domini Guallelmi tituli sancti Marci S. R. E. Cardinalis, & egregii utriusque juris doctoris domini Michaelis de Navaris fecimus impressionibus communiri. Datum Constantiae, die vigesima secunda mensis Aprilis, anno a Nativitate Domini mcccxvii. indictione decima, Apostolica Sede vacante. Per quemcumque curatorem.

Gumbertus Fabri notarius.
Ginardi notarius.

*Articuli contra Petrum de Luna Benedictum XIII.
in sua obedientia nuncupatum.*

AD multiplices, continuasque querelas, & planctus lamentabiles sanctae fidelium matris Ecclesiae, sui fastidium scandalosum, scissuramque pestiferam jam octo pene lustris inenarrabilibus gemitibus deplorantis; ad validum, vehementemque clamorem populi Christiani, magistri Joannes de Scribanis, & Henricus de Piro, ad profectionem causae inquisitionis contra Petrum de Luna Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum per sanctam generalem Constantiensem Synodum, ministri, & prolectores praefati deputati, dicunt & proponunt, & probare intendunt, quatenus probatione opus est, contra dictum Petrum de Luna Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, omnes & singulos articulos infra scriptos, quos dant & offerunt coram eadem sancta Synodo, vel deputatis ab illa in causa inquisitionis, ad quam idem Benedictus, sicut praefertur, nuncupatus, coram eadem sancta Synodo citatus existit; quos articulos, & eorum quemlibet, atque omnia & singula contenta in illis asserunt esse vera & notoria. Prostantur autem de probando ea solum, quae ad fines intentos sufficiant, & probatione egeant, ad probationem superfluum se nullatenus adstringentes.

De tempore quo duravit schisma.

1. Inprimis dicunt, proponunt, & probare intendunt, ut supra, quod praesens schisma pestiferum, seu scissura Ecclesiae jam duravit triginta octo annis; & amplius, de quibus annis dominus Petrus de Luna pro Papa sege sit viginti duobus annis ultimis, vocatus in sua obedientia Benedictus XIII. & ante suam assumptionem jam sexdecim annis duraverat, ipso existente Cardinali in obedientia

Alia Clementis VII. sic in sua obedientia nuncupati, Urbano VI. & Bonifacio IX. & Innocentio VII. & Gregorio XII. in sua obedientia nuncupatis per dicta tempora successive, & ab alia parte contententibus in papatu: quibus armis Ecclesia Dei fuerat & erat per dictam scissuram, seu dictam scissuram Ecclesiae afflicta, & plurimum fatigata, ipso domino Petro de Luna sciencie & vidente: ex quo dictum schisma censetur inveteratum, seu inveterata divisio Ecclesiae, & scissura. Et haec notoria sunt atque vera.

Quibus modis potest schisma tolli.

2. Item, quod praefatis temporibus inter Reges & principes, praelatos, doctores, & alios sapientes, etiam in studiis generalibus & in curiis contententium de papatu saepe tractatum & consultum fuit, quibus modis possit tolli illud schisma pestiferum, seu Ecclesiae scissura: & multi per diversos Reges & principes, praelatos & doctores, labores adhibiti, nullaque via plene sedativa schismatis humano ingenio potuit a longis temporibus citra, nec post inventi de praesenti, per quam possit tolli schisma hujusmodi, & Ecclesia Dei uniri, nisi via cessionis mutuae, omniumque contententium de papatu, obstantibus diffinitibus pluribus in facto & in iure consistentibus, imminetibus in aliis viis, atque diversitate & divisione regnorum & provinciarum in maximas partes. Et hoc est verum & notorium.

Conclusio dictorum, quod contententes de papatu de jure tenentur cedere.

3. Item, quod a dictis temporibus fuit deliberatum, vitum, & iudicatum, & conclusum per dictos doctores, & in studiis generalibus, praesertim Parisiensi, Bononiensi, & aliis, quod attentis difficultatibus praedictis, & divisione, ac scissura Ecclesiae in maximas partes, quod dictus dominus Petrus de Luna, Benedictus, ut praefertur, nuncupatus, altero cedente, immo omnes contententes de papatu, pro unione Ecclesiae, & tollendo tam periculoso, quam scandaloso schismate, cedere suo papatu jure divino & humano tenebantur. Quae conclusio existit approbata, & maxime per notabiliores & famosiores doctores & theologos, & juristas, in Ecclesia Dei pro tempore existentes.

Quod via cessionis est facilior.

4. Item, quod attentis difficultatibus praedictis in facto & in iure, ac divisione regnorum & provinciarum in diversas obedientias, diuturnitate schismatis, seu scissurae Ecclesiae, fuit visum, deliberatum & conclusum ante annos novem, aut decem, etiam per contententes de papatu, & suos Cardinales & curias, necnon in studiis generalibus, ac per plures congregationes praelatorum & doctorum, comprobantibus etiam regibus & principibus, & per majorem partem cleri & populi Christiani, quod via cessionis mutuae omnium contententium de papatu, erat & est facilior, brevior, utilior, & maxime pacificativa conscientiarum Christi fidelium; immo nulla alia reperta, & quae possit habere executionem ad tollendum plene schisma praedictum, & Dei Ecclesiam unendum, nisi mutuae cessionis praedictae; & hoc fuit, & est verum, atque notorium.

Quod Petrus existens legatus in regno Francia viam cessionis approbavit.

5. Item, quod idem Benedictus sic, ut praefertur, nuncupatus, existens Cardinalis in obedientia Clementis VII. sic in sua obedientia nuncupati, circa annum Domini mcccxi. per eundem dominum Clementem sic vocatum fuit missus legatus, seu nuncius, ut ita dicatur, Apostolicus ad serenissimum Regem regni Franciae, in qua legatione, seu nunciatione stetit fere triennio in civitate Parisiensi, & aliis locis dicti regni: quo tempore durant, cum saepe coram e contra tractetur de via unio-

ANNO
CHRISTI
1417.

1081

JOANNES
P. XIII.

CONSTANTIENSE.

SIGISMUNDUS
IMP.

1082

ANNO
CHRISTI
1417.

unionis Ecclesie per ipsum, & plures principes, prelatos, & doctores, & sapientes, ipse viam nunc cessionis concordentium de papatu pluries laudavit & approbavit: dixitque quod nulla erat alia via, per quam posset uniri Ecclesia Dei, & schisma tolli, nisi illa. Et hoc fuit, & est verum, atque notorium.

De fama Petri, quod viam cessionis laudavit.

6. Item, quod ex tunc tanta dicti domini Petri de Luna vocati, ut presertur, Benedicti XIII. fama invaluit, qualiter bonum unionis dirigeret, viam cessionis intrepide laudaret, hancque constanti animo persuaderet, adeo quod multorum mentibus irrepit, & dictus Petrus de Luna effectus Papa, certe quod voce predicabat, opere adimpleret. Et sic fuit, & est verum.

De juramento facto in conclavi post obitum Clementis.

7. Item, quod ipse reversus de dicta legatione, & post obitum dicti Clementis, sicut presertur, nuncupati, cum in civitate Avenionensi in palatio Apostolico, anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo quarto, in mense Septembris, Cardinales illius obedientie essent pro electione futuri papae in conclavi congregati; ipse Petrus de Luna tunc Cardinalis, ceterique Cardinales omnes & singuli, qui erant numero viginti duo, juravit, & juraverunt solemniter tactis sacrosanctis evangelis, se, & illum quemlibet ex illis in Papam eligendum, si quem ex eis eligere contingerit, prosequi unionem Ecclesie, etiam per viam cessionis de papatu: & alias juravit & promisit, & juraverunt & promiserunt illico coram ipsis omnibus publice & notorie secundum formam & tenorem cujusdam scripturam: cujus tenor sequitur, & est talis:

a. M. 111
1081
1082

„ Nos autem & singuli S. R. E. Cardinales congregati pro electione futura in conclavi, ante altare, in quo Missa communis celebrata consuevit, pro Dei servitio, unitatem Ecclesie sue sancte, & salute animarum fidelium omnium, promittimus & juramus ad sancta Dei evangelia, per nos corporaliter tacta, quod absque fraude, dolo, & machinatione quibuscumque ad unionem Ecclesie & finem imponendum schismati, pro dolor! nunc in Ecclesia vigenet, quantum in nobis erit, laborabimus fideliter & diligenter, & per nos quantum ad nos pertinet, seu etiam pertinere debet: & dabimus pastori nostro, & gregis Dominici, ac vicario Christi domino nostro futuro, qui erit pro tempore, auxilium, consilium, & favorem, nec ad impediendum, vel differendum premissa dabimus consilium, vel favorem directe, vel indirecte, publice, vel occulte. Omnia ista & singula & alia etiam ultra premissa omnes vias utiles & accomodatas ad utilitatem Ecclesie, & unionem predictam ejusdem, sane, veraciter, & sine machinatione, seu excusatione, vel dilatione quacumque servabit & procurabit quilibet nostrum, etiam si assumptus fuerit in Apostolatum, etiam usque ad cessionem inclusive per ipsum de papatu faciendam; si dominis Cardinalibus qui nunc sunt, vel erunt in futurum de his qui sunt nunc, vel majori parti eorumdem in hoc bono Ecclesie & unitate predictae videatur expedire.

De morte Clementis & de electione Petri de Luna, dicti Benedicti.

8. Item, quod supradicto quondam domino Clemente VII. in sua obedientia nuncupato, divina dispositione sublato de medio, reverendissimi Patres domini Cardinales illius obedientie in dicto conclavi considerationis intuitum ad persuasiones, assertiones, predicationem & affectionem saltem dissimulatam dicti domini Petri de Luna tunc Cardinalis, ad unionem sanctae matris Ecclesie, inflexerunt; ipsumque hac consideratione, ut vel per viam cessionis schisma tolleretur, anno Domini

mcccxciv. de mense Septembris ejusdem anni, in dicto palatio Avenioni, in eorum Romanum Pontificem elegerunt. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

9. Item, supradictus Petrus de Luna paulo post hujusmodi electionem, sicut presertur, factam loco & mense supra proxime specificatis, in praesentia dictorum suorum Cardinalium in palatio papali Avenienti hujusmodi per ipsum solemne praestitum juramentum secundum formam & tenorem schedulam antedictam solemniter renovavit, realliter jurando iterum & approbavit; sicque, ut praedicitur, fuit, & est verum, publicum & notorium, atque de ipsis fuit, & est publica vox & fama.

10. Item, quod postquam fuit coronatus, ex tunc in ante Petrus de Luna antedictus in tantum cessionis viam refugit & abhorrebat, quod plerumque ex dominis suis Cardinalibus cessionis viam persuadentibus graves injurias intulit, & terrores; adeo quod aliqui eorum metu iusto fugerunt, aliqui in suis libratibus seu domibus manentes, palatium visitare non ausi fuerunt. Quod ipse Petrus de Luna quoslibet viam cessionis persuadentes pro integranda Ecclesia, odio habuit, & suos inimicos reputavit, & persecutus est palam & publice: sicque, ut praedicitur, fuit & est dictum, & tenetur, creditum & reputatum, diciturque, & tenetur, creditur & reputatur, atque fuit, & est verum, publicum & notorium.

11. Item, quod serenissimus princeps dominus Carolus Francorum Rex, anno Domini mcccxcvii. vel circa illum annum, credens supradictum dominum Petrum de Luna Benedictum, ut presertur, nominatum ad hujusmodi cessionis viam inclinare, & ut reverentiam illustrium principum nunciorum, & alios ob dictam viam cessionis amplectendam magis adhuc inclinaretur, illustres Principes, dominos Bituricis, Burgundis, & Aurelianensium duces, pluresque prelatos, milites nobiles & doctores ad ipsum Petrum de Luna in Avenione residentem, destinavit palam, publice, & notorie.

12. Item, quod antedicti domini duces, & alii Ambaxiatores solemnes pro parte dicti domini Regis Francie, ut presertur destinati, & ejus nomine, anno & loco proxime dictis, prefato domino Petro de Luna humiliter & devote flexis genibus, & prout in terram, post sinceram & debitas recommendationes cum magna devotione supplicaverunt quatenus per viscera misericordiae Domini nostri Jesu Christi dignaretur Ecclesiam sanctam Dei, & ejusdem miseris, & calamitatibus, & arumnis compati & misereri, atque viam cessionis offerre, casu quo alius contendens cum eode papatu similiter cederet, & exinde unicus Christi vicarius atsumeretur. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

13. Item, quod omnes reverendissimi in Christo patres & domini, qui illum elegerant in papam, Cardinales praeter unum, vel saltem eorum major pars, tempore proxime dicto, tantorum principum, nobilium, prelatorum & doctorum devotione compuncti, eidem domino Petro de Luna seriose, & reverenter exposuerunt, quod ipsis & eorum cuilibet pro Ecclesia sancta Dei expedire videbatur: ut ipse dominus Petrus de Luna Benedictus nuncupatus cessionem & renunciationem sui papatus offerret, & unionem Ecclesie prosequeretur, per viam cessionis, casu & sub conditione, quibus contendens antedictus suo papatu, quem hinc inde contendentes pretendebant, similiter cedere, & renunciare vellet. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

14. Item, quod antedictus dominus Petrus de Luna supplicationibus, precibus & requisitionibus proxime dictis obauditis, & penitus spreto, illas expresse verbis & factis eadem temere in grave damnum & Ecclesie Dei scandalum recusavit & contradixit, per jurium incurrendo. Sicque, ut praedicitur, fuit, & est eorum & notorium, publicum & manifestum; atque de premissis fuit, & est publica vox & fama.

15. Item, quod communis opinio, rumor indubius, reputatio, & publica vox, & fama, fuit, & est,

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

& est, quod supradicti domini duces, Cardinales, A. prelati, nobiles atque Doctores, loco & tempore proximediis, prefatum dominum Petrum de Luna etiam in viam premissi per ipsem in antedicto conclavi, & extra, juramenti, post varias devotas supplicationes requisiverunt, ut presertur; Quodque ipse dominus Petrus expresse tam verbis, quam factis viam cessionis casu predicto recusaverit & contradixerit. Et sic fuit, & est verum.

16. Item, quod premissa, omnia & singula fuerunt & sunt vera, publica & notoria, atque de eis & eorum quolibet fuit & est publica vox, & fama.

17. Item, ponunt & probare intendunt promotores antedicti, quod post premissa illustrissimi principes domini a Francorum Rex, necnon Anglie, & Castellae Reges sperantes in Deum, quod supradictus dominus Petrus de Luna tantorum principum precibus etiam multiplicatis prompte pacem universali Ecclesie largiretur; eidem dominus Petrus de Luna deinde per suos solennes legatos, ipsumque rogari, exhortari, & requiri fecerunt, quatenus Ecclesiam sanctam Dei tantis & assiduis miseris vellet consolari & unire: viamque mutam cessionis, & renunciationis acceptare & offerre, cum id facilliter facere poterat, attento etiam quod ad id juramento adstrictus tenebatur. Sicque, ut predictur, fuit, & est dictum, tentum, creditum, & communiter reputatur; atque fuit, & est verum, publicum, & notorium, publica vox & fama.

18. Item, quod idem dominus Petrus de Luna obstinatus, & induratus nullatenus flecti potuit, & moveri; quin immo id facere per expressum recusavit: & quod deterius est, tempore proxime dicto supradictam cessionis viam, quam toties in juramento approbavit, & quam a Christi fidelibus, maxime principibus, & prelati, & viris doctis approbata fuit; recusavit expresse, perjurium incutendo, quin immo illam fecit publice reprobari, dicens se credere peccare mortaliter, si illam viam cessionis offerret, vel faceret. Sicque, ut predictur, fuit, & est tentum, dictum, assertum, creditum & reputatum, diciturque, assertum, creditum & reputatur, atque fuit, & est verum, publicum & notorium, publica vox & fama.

19. Item, quod serenissimus principis Venceslaus tunc Romanorum & Bohemiarum Rex, per suos solennes legatos, quorum unus erat dominus tunc Episcopus Cameracensis, nunc vero S. R. E. Cardinalis in civitate Avenionensi, & in quodam publico consistorio, quod tunc supradictus Petrus de Luna tenebat, requiri solemniter & instanter fecit, quatenus viam supradictae cessionis amplecteretur, atque per suam cessionis modum Ecclesie sanctae Dei pacem restitueret, quemadmodum ad id juramenti vinculo se adstrinxisset, & esset obligatus. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

20. Item, quod supradictus dominus Petrus de Luna per huiusmodi requisitionum multiplicationem magis induratus, distisque ejusdem domini Romanorum Regis legatis bina vice, atque ore proprio, loco & tempore proxime specificatis respondit, dictam cessionis viam nullatenus acceptare; eamque publice reprobari fecit: subjungens, quod si renunciarer, ut presertur, crederet se peccare mortaliter. Sicque, ut predictur, fuit, & est verum, publicum & notorium, ac publica vox & fama.

21. Item, quod post huiusmodi, & multas repetitas magnorum principum & Praetorum humiles & devotas supplicationes, ac etiam requisitiones seriosas, & recusationes, & denegationes verbo, & facto a dicto domino Benedicto factas, nonnulli principes eidem vocato Benedicto tunc obediens, videntes per experientiam dictum dominum Petrum de Luna ambitione dominandi cecatum, & in propria animae salutis dispendium unionem Ecclesie sanctae Dei fugere, se, & regna sua, & subditos ab obedientia dicti Petri de Luna subtrahere disposuerunt, sicut & postea subtraxerunt, palam publice, & notorie.

22. Item, & quod post requisitiones & supplicationes principum & Cardinalium, atque declarationes factas per Cardinales & recusationes predictas, nonnulli principes obedientiam dicti domini Petri videntes duritiam, & obstinationem suam, & recusationes prosequendi unionem Ecclesie per viam cessionis, quam ipse, ut presertur, approbaverat & juraverat, proponerent, & publice dicerent eidem domino vocato Benedicto obedientiam in suis regnis, & dominiis subtrahere, prout & fecerunt ut predictur, domini Cardinales sui obedientiam cupientes & desiderantes unionem Ecclesie providere, ne dicta subtrahio gerer, eidem domino vocato Benedicto premissa exposuerunt, & eidem supplicaverunt, quatenus pro bono unionis vellet procurare conventionem cum alio contentente cum eo de papatu, & cum eo unionem Ecclesie etiam per viam cessionis mutam, aut alias vias accomodatas, nullam viam excludendo: & hoc se vellet facere significaret Regi Francie, & aliis principibus, quibus expediens videretur.

23. Item, quod antedictus dominus Petrus de Luna Benedictus, ut presertur, nuncupatus, omnia, & singula petita & supplicata predicta expresse & publice denegavit, dicens etiam de quorumcumque subtrahione non curare, etiam si totus Mundus a sua obedientia se subtraheret. Sicque, ut predictur, fuit, & est in civitate Avenionensi & toto regno Francie, & alibi, ubi ipsius domini Petri noticia habetur, communiter tentum, creditum & reputatum, diciturque, tenetur, creditur & reputatur, palam & publice; atque fuit, & est verum, publicum & notorium.

24. Item, quod premissa omnia & singula fuerunt & sunt vera, publica & notoria, de eisque omnibus, & singulis fuit & est publica vox & fama.

25. Item, proponunt, & probare intendunt persecutores & ministri predicti, quod dudum anno Domini MCCCCI. in mense Martii, prefatus Petrus de Luna, Benedictus, ut presertur, nuncupatus, in palatio Apostolico Avenionensi ad instantiam serenissimi principis domini Caroli Francorum Regis, atque claris memoriis domini Ludovici ducis Aurelianensis, Illustris fratris ejusdem Regis, qui ad eum Petrum dictum Benedictum pro Papa tunc se gerentem suos legatos, & nuncios propter hoc transmisserat, promisit coram pluribus personis insignibus atque publicis notariis, quod altero contentente cum eo de papatu cedente, mortuo, vel ejecto, ipse Petrus pro Papa se gerens renunciaret papatu, ad suam quod eligeretur unus verus pastor, & vicarius Jesu Christi; nihilque facere, vel procurare per quod unio Ecclesie valde retardari, vel via mutae cessionis quomolibet impediri, & renunciarer omnibus protestationibus per eum in contrarium factis.

26. Item, ponunt & probare intendunt, quod postmodum quondam dominus Bonifacius Papa IX. sic in sua obedientia nuncupatus dudum de anno Domini MCCCIV. & in mense Octobris ejusdem anni, sicut Domino placuit, fuit in urbe Roma, in qua tunc cum sua curia residebat, vita functus. Et sic fuit, & est verum.

27. Item, quod reverendissimi in Christo patres & domini, domini Cardinales tunc Romae, & sub obedientia dicti domini Bonifacii existentes post hoc, videlicet de anno & mense proxime dictis dominum Colmatum Cardinalem Bononiensem in summum Romanum Pontificem elegerunt: qui deinde mense Novembris immediate sequentis exiit Romae coronatus, & Innocentius VII. a sibi obediens nuncupatus: Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

28. Item, quod dictus dominus Innocentius dum Romae in conclavi existeret una cum aliis dominis Cardinalibus juravit, voti & promisit, quod si in Romanum Pontificem eligeretur, & dominus Petrus de Luna, vel forsitan ejus successor pro bono pacis & unionis Ecclesie suo, quem pretendebat, papatu renuntiare vellet, paratus esset similiter juri, quod ipse Innocentius per electionem ad papatum in papatu haberet, vel habiturus esset, cedere cum effectu. Et sic fuit, & est verum, publicum, & notorium.

29. Item.

M. F. ...
...
...

M. F. ...
...
...

29. Item, quod hujusmodi Innocentii votum & promissum per totam Christianitatem, etiam usque ad aures Petri de Luna, atque principum in suo obedientia existentium, devenerunt palam, publice, & notorie.

30. Item, quod deinde supradictus dominus Innocentius antequam hujusmodi mutua cessio de papatu contententium adimpleretur, de anno Domini MCCCVI. & de mense Decembris ejusdem anni in urbe Roma diem vitam suam clausit extenuum, nec tamen cessit dictus dominus Petrus. Et sic fuit, & est verum & notorium.

31. Item, quod mens supradicti Domini Innocentii de mense Decembris anni MCCCVI. supradicti ad presertim domini Petri de Luna indubitata notitiam venit, palam, publice & notorie, nec tamen cessit suo pretento papatu, ut est notorium.

32. Item, quod promissa omnia, & singula fuerunt & sunt voca, publica, & notoria, atque de eis & eorum quolibet fuit, & est publica vox, & fama.

33. Item, quod postquam idem dominus Petrus de Luna dictus, ut praefertur, Benedictus, toties de unione Ecclesie per viam mutue cessionis exstitit requisitus, ipse fraudulenter procuravit apud aliquos prelatos, & illis mandavit ad suam excusationem & recusatationem illius viam cessionis, quod scriberent, & sibi mitterent schedulas, per quas dissuaderent sibi viam mutue cessionis, & ad hoc allegarent rationes quas possent.

34. Item, ponunt & probare intendunt, quod deinde anno Domini MCCCVI. post vigesimumquartum diem mensis Novembris, & ante vigesimumquartum diem mensis Decembris ejusdem anni, reverendissimus in Christo pater & dominus, dominus Angelus tunc Cardinalis fuit in obedientia dicti domini Innocentii in urbe Roma & in conclavi palatii papalis in Romanum Pontificem ejusdem obedientie electus, coronatus & inthronizatus, atque Gregorius XII. appellatus, palam, publice, & notorie.

35. Item, quod dictus dominus Angelus, Gregorius XII. appellatus, adhuc in conclavi, loco & tempore proxime dictis exstiterat, sacro dominorum suorum Cardinalium collegio instante, vovit, juravit, & promisit, quod papatu, si eligeretur, in effectum & finem unionis consequenda, cederet, prout in instrumento, ad quod se referunt, plenius continetur. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

36. Item quod postmodum idem dominus Gregorius electus obavit dictam viam mutue cessionis dicto domino Benedicto sic vocato: misitque super hoc eidem domino Benedicto litteras & nuncios; ipseque Benedictus illam viam acceptavit verbo, licet non facto, ac probavit eventus, quia non cessit, & hoc est notorium.

37. Item cum serenissimus Francorum Rex anno Domini MCCCVII. mense Junii per suos solemniter legatos, post oblatam renunciationem per dictum Gregorium, unionem Ecclesie protequeretur apud dictum Petrum de Luna dictum Benedictum, & alterum dominum Gregorium; idem Petrus de Luna ad turbandum intentionem dicti domini Regis Francie, & ponendum scandalum in suo regno, cum idem dominus Benedictus praesentaret, quod nisi prosequeretur unionem Ecclesie per dictam viam cessionis oblatam, fieret sibi in regno Francie subtractio obedientie, fecit fraudulenter; & in odium dicti Regis qui prosequeretur unionem Ecclesie per viam mutue cessionis, unam constitutionem, si constitutio dici mereatur, & illam misit ad dictum dominum Regem Francie: & eidem praesentari fecit per unambullam continentem, quod quicumque, etiam reges & principes, aut alii quicumque se, vel regna sua, & dominia ab obedientia seu Romani Pontificis, cujusmodi ipse in dicto regno suo idem dominus Petrus dictus Benedictus habebatur, subtraherent, excommunicationis, & anathematis sententiam incurrerent, essentque ipso facto omnidignitate, etiam regali privati; vassalique, & fidelis eorum ab omni homagio & juramento fidelitatis

illis tali subtractioni praestitis vel debitis liberi & immunes, & plura alia continens, cujus tenor sequitur, & est talis:

Bulla Benedicti XIII.

Benedictus Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

IN dierum successu crescentes malicia, sic videmus mundum in deteriora jugiter prolabi. Sic hominum mente assueta depravari nequitia, malis peccatis cumulum superaddi, ut & boni, qui alias oderunt virtutis amore delinquere, interdum cum perversis admixti eorum inficiantur malitia, vel errore. Est igitur compescenda praesumptorum audacia, ut saltem poenae formidine retrahantur a noxiis; sicque boni seculando virtutem meliori effecti non videantur perire cum illis. Ad nostrum quidem auditum fama publica notoriante pervenit, quod nonnulli perditionis filii, tam ecclesiastici, quam seculares, dum altiora se putant, dum praeposteris & turbatis gradibus citius venturis in magnis & mirabilibus supra se ambulare conantur, illius detestabili fallacis, qui se, ut alios decipiat, in lucis Angelum transfiguravit, sibi ruinam, inferioribus scandalum, sollicitioribus autem vexationis materiam paraverunt, pro viribus satagentes catholicam Ecclesiam iteratis subschismatibus noviter lacerando, impedire ejus sacratissimam unionem. Nam licet post assumptionem ad apicem summi Apostolatus, & etiam ante, dum nos minoratus haberet, ad extirpationem hujus horridi schismatis in Dei Ecclesia a triginta fere annis (proh dolor!) nunc vigentis, & procurandum pacem & unitatem in ipsa Ecclesia tanto accuratius & ardentius, quanto rem ipsam ad nos peculiariter spectare cognoscimus, debitam, Deo ac conscientia testibus, operam adhibuimus, & intendimus indefessis studiis adhibere; & post varios tentatosque labores, & incassum, peccatis exigentibus, quomodoque deductos, post oblatam per nos Angelo Corrario, in Sede Apostolica intruso, qui ab adherentibus sibi in hoc pernicioso schismate se facit Gregorium nominari, viam renunciationis per nos fendam pure, libere, & simpliciter, prout in litteris nostris Apostolicis datis Martiae, pridie Kalendas Februarii, pontificatus nostri anno infrascripto, plenius continetur, ad executionem eorum, quae pro praemissa agenda restant fonda de loco conventionis personalis, nostri scilicet, & dicti Angeli, & tempore & numero personarum ab utraque parte ad conventionem hujusmodi docendarum, & de aliis circumstantiis ad rem hanc pertinentibus inter nos & venerabiles fratres nostros S. R. E. Cardinales, cum nunciis dicti Angeli, & sui praesentis collegii, illorum scilicet qui apud partem suam Cardinales nuncupantur, sic facta, & conclusa concordia inserta brevi termino, praesente Domino, exsequenda, prout in publicis instrumentis plenius continetur. Tamen praesati iniquitatis filii, nos & dictos fratres nostros nituntur totis conatibus, modisque exquisitis & illicitis, ac quibusdam fraudibus & suavis coloribus in hac salubri prosecutione & executione dictae unionis impedire, & sub quodam unionis simulato zelo ecclesiastica vincula contemnentes, non absque temeritatis audacia stabilem, firmamque Christianae fidei compaginem rescindere moliantur, ac se a nostra, & Ecclesiae Romanae obedientia temere subtrahendo, a nobis, quod de jure non licet, de facto ad defensionem sui erroris appellationes varias interponunt. Nos licet aliquamdiu cum patientia tolerando praemissa dissimulaverimus, ut saltem timor Dei, & poena iam contra tales a nobis, & sacris canonibus inflata eos ad poenitentiam provocarent, & facerent ad sinum poenitentiae redire; & videmus tamen eos adhuc in majoris praesumptionis audaciam proficere. Quamobrem zelus dei, & terribilis compassionis animarum meritis nos inducunt, ut contra istorum

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

audaciam quasi publicam perem per Apostolicam A.,
 provisionis remedium occuramus. Idcirco habita
 super his deliberatione matura, hac constitutio-
 ne perpetue duratura in omnes & singulos, qui
 prout Ecclesie unionem scienter, seu perso-
 nam nostram, vel personas venerabilium fratrum
 nostrorum S. R. E. Cardinalium in executione
 promissorum per nos oblatores & concordatorum
 cum dicto Angelo, & cum suis nunciis impedi-
 verint, aut turbaverint, vel a nobis, seu succes-
 soribus nostris Romanis pontificibus canonice in-
 trantibus appellare presumpserint, seu a nostra
 vel ipsorum successorum nostrorum Romanorum
 Pontificum canonice intrantium obedientiam recu-
 serint, ac se subtraxerint, vel in promissis sub-
 tractione, aut appellatione perleveraverint, seu
 perstiterint; seu eis in promissis impedimentis,
 appellationibus, subtractionibus, vel perturbatio-
 nibus per se, seu alium, vel alios quavis occa-
 sione, seu calore querito dederint auxilium, con-
 silium, vel favorem, & qui personaliter asserue-
 rint illos qui promissa committunt, per nostras
 sententias non ligari, cujuscumque status, gra-
 dus, dignitatis vel conditionis existant, etiam si
 cardinalatus, patriarchali, archiepiscopali, Epif-
 copali, regali, aut quacumque ecclesiastica vel
 mundana presulgeant dignitate, ex nunc aucto-
 ritate Apostolica excommunicationis sententiam
 promulgamus; a qua nullus, praterquam a Ro-
 mano Pontifice, nisi dumtaxat in mortis pericu-
 lo, a dicta sententia absolvi contigerit, volumus,
 & auctoritate predicta duximus declarandum,
 quod taliter absolutus, si quam cito commode
 poterit, post resumptam convalescentiam se coram
 Apostolica Sede obtulerit presentare, mandatum C
 ipsius humiliter receptorus & satisfactorus, prout
 iustitia suadebit, in eadem excommunicationis
 sententiam reincidat eo ipso; quam quidem sen-
 tentiam superius per nos latam si a per viginti
 dies sustinuerint, animo indurato, si laicus qui-
 cumque & cujuscumque gradus, status, conditio-
 nis, vel dignitatis, etiam de superius nominatis,
 princeps, vel alia secularis persona fuerit, terras,
 villas, civitates, & castra, & loca quacumque,
 que obtineret & obtinebit, ecclesiastico supponi-
 mus interdicto. Si vero universitas fuerit, simili-
 ter ecclesiastico subiaceat interdicto. Et quia me-
 rito beneficia plerumque propter ingratitude
 revocantur, supradictos omnes & singulos, ac ex
 eis tam clericos, quam laicos, seu ipsi super
 promissis quomodolibet adherentes, aut prestan-
 tes auxilium, consilium, aut favorem, ut praes-
 tertur, si per viginti dies dictos, viginti imme-
 diate sequentes, sententias sustinuerint antedi-
 ctas, eisdem omnibus privilegiis, indulgentiis,
 gratiis, & libertatibus, & immunitatibus reali-
 bus & personalibus, ipsis communiter vel divi-
 sim sub quacumque forma vel expressione ver-
 borum ab Apostolica Sede concessis; dictisque
 clericis omnibus beneficiis ecclesiasticis, dignita-
 tibus, personatibus, & officiis, cum cura, vel
 sine cura, etiam archiepiscopalis, patriarchalis aut
 cardinalatus, vel quovis alia dignitas forsitan ex-
 stiterit, ex nunc Apostolica auctoritate duximus
 privandas de plenitudine potestatis ipso facto,
 & de certa scientia privamus, & privatas esse
 decernimus, predictorum omnium tam ecclesia-
 sticorum quam secularium, & cujuslibet ipsorum
 vassallos, & omnes a juramento fidelitatis, &
 alia quacumque obligatione, quibus eis tenen-
 tur, seu tenebuntur quomodolibet absolventes;
 feuda quoque, jura, honores, officia, & alia bo-
 na immobilia eorumdem, que ab illis a dicta
 Romana Ecclesia tenentur, confiscamus. Aliis
 vero juribus, feudis, honoribus & officiis, ac a-
 liis immobilibus bonis, que a quibusvis habent
 & habebunt Ecclesie, sint ipso jure privati; sic-
 que libere ad easdem revertantur Ecclesie,
 quod de illis earum rectores pro sua valeant dis-
 ponere voluntate; nec causae quacumque adeo-
 rum, vel alterius ipsorum, aut alias promisso-
 rum audientiam praesertant, nec ipsorum valeant
 sententia, vel processum, etiam instrumenta
 confecta per illos, & eos qui tabellionatus obti-

nebant officia, nullam habere roboris firmita-
 tem. Et iniuper omnes & singuli, quicumque praes-
 dicitis, vel eorum aliquo, ipsorum contumacia
 perdurante, considerationem, societatem, obli-
 gationem, seu ligam fecerint, vel ipsos juve-
 rint, aut dederint auxilium, consilium, vel fa-
 vorem, directe vel indirecte, publice, vel oc-
 culte, in rebellionem & aliis predictis, si perso-
 nae singulares fuerint, etiam episcopali, Archie-
 piscopali, Patriarchali, Cardinalatu, imperiali,
 vel regali, seu quavis alia, ut praesertur, sul-
 geant dignitate ecclesiastica, vel mundana,
 aut communitas vel collegium fuerit, quibus-
 cumque privilegiis & gratiis a nobis, vel praes-
 decessoribus nostris concessis sine ipso facto priva-
 ti, & sublimius ecclesiastici subiaceant inter-
 dicti sententia; a quibus nullus, praterquam
 ab eodem Romano Pontifice absolutionem, seu
 relaxationem possit, nisi dumtaxat in eodem mor-
 tis articulo ab eadem anathematis, seu excom-
 municationis sententia, sicut in casibus antedi-
 ctis exprimitur, obtinere. Praedictas, & quas-
 vis alias considerationes, colligationes, & ligas,
 necnon pactiones, conventiones & obligationes
 quascumque inter predictos hujusmodi excessuum
 patratos, & quavis alias singulares personas
 quacumque dignitate fulgentes, seu communita-
 tes & universitates sub quavis verborum forma
 factas, & quas in posterum fieri contigerit, etiam
 fuerint juramenti, promissionibus, & poenarum
 adjectionibus, & alia quacumque firmitate valla-
 ta, annullamus, cassamus, irritamus; & vacuas
 viribus nunciamus, ac nullam habere decerni-
 mus roboris firmitatem; poenis alias contra ta-
 les, a nobis & praedecessoribus nostris Romanis
 Pontificibus editis, & concessis quibuscumque,
 & qualitercumque, & sub quacumque forma ver-
 borum, etiam si de illis & totis eorum tenori-
 bus de verbo ad verbum specialis & expressa
 effectus mentio facienda, & qualemcumque clau-
 lam derogatoriam contineant, quam & quas de
 certa scientia & plenitudine potestatis tenore
 praesentium revocamus, in quantum posset praes-
 dictorum effectum suspendere, impedire, vel si-
 bi in aliquo derogare. b. Seu si aliquibus a Se-
 de praedicta sit indultum, quod excommunicari,
 suspendi, vel interdicti nequeant per litteras A-
 postolicas non facientes plenam & expressam, ac
 de verbo ad verbum de indulto praedicto, ac eo-
 rum personis & locis, nominibus propriis, vel
 ordinibus, seu dignitatibus mentionem, & aliis
 contrariis quibuscumque. Nulli ergo, &c. no-
 strae promulgationis, privationis, confiscationis,
 annulationis, cassationis, irritationis, nuncia-
 tionis, & constitutionis ac voluntatis infringere,
 &c. Datum Massiliae apud sanctum Victorem,
 xiv. Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno
 decimo tertio.

Ex qua constitutione execrabili, secundum do-
 ctos, aliquos, attentis circumstantiis rerum, &
 statu Ecclesie, ac divisione scandalosa illius, &
 omnibus circumstantiis & causis seu occasionibus
 condempnate per eundem vocatum Benedictum ho-
 jusmodi constitutionis, concludi, & referri potest
 dictam constitutionem esse haereticalem; illius con-
 ditorem Petrum de Luna, deinde Benedictum nun-
 cupatum, fuisse, & esse haereticum, atque schi-
 maticum.

37. Item, quod facta dicta oblatione per dictum
 dominum Gregorium, quod Rex Francie misit so-
 lemnes legatos Patriarcham Alexandrinum, & do-
 minum Cameracensem Episcopum, nunc S. R. E.
 Cardinales, pluresque alios prelatos, doctores, &
 cum illis misit etiam universitates Parisiensis lega-
 tos ad prosequendum viam cessionis mutue apud
 ambos contendentes, qui hanc fuerunt prosecuti di-
 ligenter apud ambos. Et hoc est notorium & verum
 & super hoc fuit, & est communis vox & fama.

38. Item, quod idem Petrus vocatus Benedictus,
 ut praesertur, anno Domini mcccvi. in Massilia
 existens iterum solemniter coram pluribus Cardi-
 nalibus, & aliis legatis regis Francie promisit
 prosequi unionem Ecclesie per viam cessionis pro
 omnibus aliis viis. Et hoc est verum & notorium.

b. m. l. vii

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

39. Item, quod non obstantibus praeiudiciis iuramentis, promissionibus & requisitionibus, ipse per fraudes, dolos & machinationes & per diversos ambaxiatas missas ad dictum dominum vocatum Gregorium, sine consensu, & consilio suorum Cardinalium, & per collusiones inter nuncios factas cum dicto vocato Gregorio, fecit, quod ille recessit ad unam partem, & ipse Petrus ad alteram; & ita procuravit, quod dicta cuncta non fieret; illamque per diversa, media, & difficultates conveniendi in unum, atque securitatem per eum perituros evasit; neque unquam veraciter, diligenter, neque efficaciter illam viam prosecutus fuit, sed refugit, ut potuit. Et hoc est verum & notorium; & super hoc est fama communis.

40. Item, dicunt, & probare intendunt dicti persecutores, & ministri, quod idem dominus Petrus, vocatus, ut praefertur, Benedictus, postquam dissolutus fuit tractatus conventionis inter ipsum, & dominum Gregorium, convocato, ut praetendebat, generali Concilio in Perpiniano, ad dictum Perpinianum accessit; & convocavit ibidem Concilium quod vocavit generale, in quo plures Cardinales, praesati & doctores comparuerunt.

41. Item, quod in eodem Concilio idem dominus vocatus, ut praefertur, Benedictus, dicto Concilio a sedente expulit quendam, quem dicebat se fecisse pro unione Ecclesiarum consequenda: per illamque a dicto quatenus consuleretur & deliberaretur, quid ulterius per eum, aut alias, videretur agendum pro eadem unione efficaciter consequenda.

42. Item, & quod tunc per idem Concilium fuerunt deputati certi praesati, videlicet unus Cardinalis, & alii praesati, & doctores usque ad numerum viginti octo, vel circa, ad deliberandum super praemissis expositis, & petitis per eundem dominum vocatum Benedictum; & tandem ex eis fuerunt electi sexdecim, ad illam sententiam specialiter conciliandam. Et hoc fecit, & est verum & notorium.

43. Item, quod ex illis sexdecim sic deputatis, quindecim deliberaverunt & concluderunt inter se, quod pro unione Ecclesiarum dictus dominus Petrus, vocatus, ut praefertur, Benedictus, iret, vel mitteret procuratores irrevocabiles cum plena potestate Papis, ubi aliud Concilium congregabatur pro unione Ecclesiarum ad renunciandum papatu, pure & libere, dicto vocato in sua obedientia Gregorio cedente, mortuo, vel ejecto, aut illius dicti Gregorii successoribus mortuis, vel ejectis. Et de hoc fecerunt unam schedulam, & scripturam praemissa continentem, & eidem domino Benedicto portandam, & in Concilio publicandam: in qua schedula quindecim concordarunt, & decimus textus noluit consentire.

44. Item, quod dicta schedula continens deliberationem praedictam, fuit eidem domino Petro dicto, ut praefertur, Benedicto praesentata, & contenta in illa exposita. Ipse autem respondit, quod contenta in dicta schedula, & deliberationem in dicta schedula non faceret; & quod bene sciebat quod illi deputati sexdecim non erant concordantes. Et cum diceretur sibi, quod omnes in hoc erant concordantes praeter unum, dixit, quod ille melius dicebat & sentiebat quam ceteri. Et finaliter nullo modo voluit illi deliberationi consentire.

45. Item, & quod post praemissa, cum idem dominus Benedictus scivisset, quod reverendissimus in Christo pater dominus Cardinalis de Chalanco fuisset unus de illis quindecim, & timeret, quod illa deliberatio publicaretur in Concilio, prohibuit sibi in virtute obedientiae, ne in Concilio loqueretur, praesertim de illa materia. Dixit intuper eidem domino Cardinali, *Vos vultis me scandalizare. Cumque idem dominus Cardinalis responderet, Non volo vos scandalizare, sed dico qua mihi videntur in Concilio;* Replicavit idem dominus Petrus, dictus Benedictus, *Ego faciam vos poni in tali loco, quod non videbitis solum forte de vita vestra.* Et hoc fuit, & est verum, & notorium, & super hoc tuit, & est publica vox, & fama.

46. Item, quod idem dominus Petrus, dictus Benedictus, mandavit Archiepiscopo Tarraconensi, quod diceret sex aliis deputatis praedictis, qui erant de illa opinione schedulae praedictae, quod omnia tacerent, & nihili de ea loquerentur.

Concil. General. Tom. XXVII.

Item, quod praemissa omnia & singula fuerunt & sunt publica, & notoria; atque de eis & eorum quolibet est publica vox, & fama.

47. Item dicunt, & proponunt persecutores & ministri praedicti, quod post Pisanum & Perpinianum ita vocata Concilia, idem dominus Petrus, vocatus Benedictus, ut praefertur, fecit aut fieri seclis plures tractatus & scripturas, quos & quas approbavit, & verus & Catholicos reputavit, in quibus continentur plures conclusiones erroneae, & errores contra fidem, & sacras scripturas veritatem, qui, & quae sequuntur. Primo in tractatu quem fecit, aut fieri fecit, & ab illis factum approbavit, & ratum habuit, intitulo, *De subtilitate*, ponit conclusionem sequentem; Et ponitur conclusio sequens: Nulli convenit potestas, nec divina, nec humana, quod quid sit intra unum locum, & extra eundem. Dictam conclusionem pertinaciter asseruit & sustinuit, quae haeretica, & contra sacram scripturam, & divinam potentiam, cum Deus sit intra & extra eundem locum. Et hoc est notorium.

48. Item, quod dixit, scripsit, vel scribi fecit idem dominus, vocatus, ut praemittitur, Benedictus, quod si ivisset ad Pisanum Concilium, vel misisset ad illud ad cedendum papatu, ut aliqui sibi consulerent & consulebant, iam non essent claves in Ecclesia, nisi Deus iterum incarnatus fuisset, & claves de novo dedisset. Et hoc est notorium.

49. Item, quod intra tractatu, quem fecit, seu fieri fecit, & factum approbavit, & ratum habuit contra Pisanum Concilium, quod incipit, *Quia nonnulli*, in xv. parte, via tertia, *§. subsequenter*, aut alibi in dicto tractatu, dixit & asseruit, & pertinaciter sustinuit, quod stante dubio huius schismatis, aliqui, qui non possunt certificari de veritate & iustitia alterius contententis de papatu, prius electo obediendo, Papae Benedicto XIII. scilicet sibi, quoad Deum in conscientia sunt & essent securi. Et hoc est notorium.

50. Item dicunt & proponunt dicti persecutores & ministri, quod idem Petrus, vocatus, ut praefertur, Benedictus, post praemissum per eum praetensum Perpinianum Concilium, dixit & asseruit pertinaciter & constanter, quod si totus Mundus diceret sibi, quod cederet papatu, & sibi videretur, quod non sequeretur inde unio Ecclesiarum; aut videretur sibi, quod non deberet cedere; ipse non cederet. Et si totus Mundus diceret sibi, quod non cederet, & sibi videretur, quod deberet cedere, ipse cederet per hoc suum iudicium, immo potius errorem, pertinaciter praefendendo omni humano, & Ecclesiae universalis iudicio, quod manifesto probat pertinaciam in errore.

51. Item, ponunt & probare intendunt, quod dominus Balthasar in Joannem Papam XXIII. subsequenter assumpto, inthronizato, & coronato, & deinde in hac praesenti civitate Constantiensis de anno Domini mcccxxv. generali Concilio indito & congregato, ad nonnullos tractatus, pro unione & reformatione universalis Ecclesiae exiit processum; & tandem idem dominus Joannes suis demeritis & culpis exigentibus, anno Domini mcccxxv. & in mense Maii ejusdem anni, ab omni cuivis honore, atque papalis dignitatis, per ipsum generale Concilium, servatis servandis, rite & canonice depositus fuit & ejectus, palam & publice. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

52. Item, quod dictus dominus Balthasar olim Joannes XXIII. in sua obedientia nuncupatus se indignum tantae dignitatis recognoscens, huiusmodi ejectionem, atque depositionem per dictum sacrum Concilium factas, tanquam iustas, sanctas & canonicas laudavit & approbavit, atque in eadem depositionem factam annuit & consentit. Et nihilominus post huiusmodi depositionem, ad majorem cautelam, etiam si quid juris sibi remansisset, pure, & simpliciter cessit & renunciavit. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

53. Item, quod post depositionem, ejectionem & ad cautelam renunciationem, sicut praefertur, factas, supradictus reverendissimus in Christo pater dominus Angelus Corrarus, olim in sua obedientia Gregorius XII. nuncupatus fidelis relictus, ac laceratus

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

ratæ Ecclesiæ compatiens, volens, quatenus in eo Agis Francis, & Angliæ dictum dominum Benedi-
 eras, pacem dare Ecclesiæ Dei, super anno Domini-
 ANNO CHRISTI 1417. in MCCCCXX. supradicto, & in mense Julii ejus-
 dem anni, in presenti sacro Concilio & in publi-
 ca sessione per presens publicum Concilium gene-
 rale in majori Ecclesia Constantiensi solemniter ce-
 lebrata, per suos solemnes procuratores, legatos
 & oratores sufficientes ad id mandatum habentes,
 papam suo, quem pretendebat, partemque juri,
 oneri & honori sibi quomodolibet competentem in
 eodem, pure & simpliciter cedere solemniter, &
 renunciavit. Et sic fuit, & est verum, publicum
 & notorium.

54. Item, quod præmissa omnia & singula fue-
 runt & sunt vera, publica & notoria, ac de ipsis
 eorum quolibet fuit & est publica vox & fama.

55. Item, ponunt & probare intendunt, quod
 post præmissa & eodem anno proximo dicto, su-
 prædictum sacrum Concilium generale Constantien-
 se considerans residuum partem impedimentorum
 unionis persciendæ in supradicto domino Petro de
 Luna consistere, serenissimum & invictissimum prin-
 cipem dominum Sigismundum Romanorum & Un-
 garie Regem semper Augustum, una cum nonnul-
 lis dominis Archiepiscopis, Episcopis, abbatibus,
 doctoribus, & prælatiis solemnibus legatis ad dictum
 dominum Petrum de Luna, atque ad convenien-
 dum cum illustrissimo principe Ferdinando tunc Ar-
 ragonum Rege, & conventionem eorundem Regum,
 & ad præmissa sibi intimandum, necnon transac-
 tum, rogandum, exhortandum, requirendum dic-
 tum Petrum de Luna, quatenus pacem Ecclesiæ
 dare, atque cedere suo præsenso papam vellet, misit,
 & destinavit. Et sic fuit, & est verum, &c.

56. Item, quod supradicti domini Romanorum
 Rex, & Ambaxiatores hujusmodi, legationem &
 ambaxiatam devote amplectentes, se ad regnum
 Arragonie, & dictum Petrum de Luna anno pro-
 xime dicto cum litteris, munimentis, scripturis
 authenticis, pro præmissorum certificatione fienda
 transulerunt, palam, publice, & notorie.

57. Item, quod serenissimus Romanorum & Un-
 garie Rex & Ambaxiatores supradicti, una cum
 illustrissimo principe domino Ferdinando tunc Rege
 Arragonum, ac nobilibus principibus Armeniaci,
 & Fuxi comitibus, atque legatis solemnibus illu-
 strissimorum principum dominorum Francie, Ang-
 lie, Castellæ, & Navarre Regum, anno prædi-
 cto, in Perpiniaco, cum supradicto domino Petro
 de Luna convenerunt. Et sic fuit, & est verum,
 publicum & notorium.

58. Item, quod supradicti Romanorum Rex & D
 Ambaxiatores Concilii Constantiensis, atque Re-
 gum Francie & Angliæ prænominate dominum
 Petrum de Luna Benedictum XIII. necnon domi-
 num Regem Arragonum, ceterosque principes &
 oratores antedictos in Perpiniaco, ut præfertur, con-
 gregatos de ejectione & depositione, ac ad cautelam
 renunciatione papatus, quem dictus dominus Baltha-
 sar de Colla, olim Papa Joannes XXIII. necnon per
 supradictum reverendissimum patrem dominum An-
 gelum Corrarium, olim in sua obedientia Gregorium
 XII. nuncupatum, de cessione sui papatus, quem
 antea pretendebat, ut præfertur, facta, per lit-
 teras hujusmodi, sub bulla sacri Concilii Const-
 antiensis, nec litteras & scripturas authenticas, at-
 que publica documenta, & munimenta, etiam ma-
 nibus propriis dictorum dominorum Joannis, & Gre-
 gorii, olim de papatu contendentium, subscriptas,
 & subscripta in dicto loco Perpiniaco certificatum. Et
 sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

59. Idem, quod dominus Petrus de Luna antedi-
 ctus omnia & singula hujusmodi scripturas, in-
 strumenta, & munimenta originalia vidit, & te-
 tigit, palpavit, & examinavit, & post hujusmodi
 originalium visionem, tactum, palpationem, &
 examen, atque ipsorum copiam sub manu authen-
 tica habitam, dixit se deliberare, & eidem domi-
 nis gratum responsum dare velle; sicque, ut præ-
 dicitur, fuit, & est dictum, tentum, creditum,
 & reputatum, diciturque, tenetur, creditur, &
 reputatur palam publice atque notorie.

60. Item, quod præfati domini Romanorum Rex,
 & legati Concilii generalis Constantiensis, atque Re-

rum sc, ut præfertur, vocatum cum instantia re-
 quisiverunt quatenus attentis præmissis depositione
 Joannis, ac illius dicti domini Gregorii renuncia-
 tione, post quas totum pondus schismatis, seu di-
 visionis Ecclesiæ, & facultas illam uniendo in eo
 consistebat, vellet dare pacem, & unionem Eccl-
 esiæ per suam cessionem, ad quam præmissis promil-
 sionibus, & attentis juramentis suis, & aliis tene-
 batur jure divino pariter & humano. Et hoc est
 notorium, & verum.

61. Item, quod cum dictus dominus Petrus de
 Luna suum responsum super præmissis malitiose &
 callide differret, atque post multos tractatus cum
 eodem super cessione fienda habitos cavillasset, &
 dissimulatione evadere nisus fuisset, ipse Petrus de
 Luna anno Domini MCCCCXX. ante dicto, pluries
 per antedictos Reges, legatos, comites, prælatos,
 nuncios, & oratores conjunctim & divisim iterum
 requisitus, interpellatus, lapsus, & iteratis vicibus
 fuit; quatenus præmissis attentis vellet per
 suam renunciationem dare pacem Ecclesiæ Dei,
 jam fere per quadraginta annos afflictæ, læsæ, &
 divisæ, quemadmodum tam jure divino, & huma-
 no, quam suis propriis repetitis promissionibus,
 & juramentis per ipsum prædictis, & emissis, &
 per universum Orbem publicatis ad id teneretur.
 Sicque, ut prædicitur, est dictum, habitum, ten-
 tum, creditum, & reputatum, diciturque, habe-
 tur, tenetur, creditur, & reputatur; atque fuit,
 & est verum, publicum & notorium.

62. Item, quod idem dominus Benedictus, sicut
 præmittitur, vocatus, dominum Sigismundum Ro-
 manorum & Ungarie Regem, ac legatos hujus sa-
 cri Concilii generalis Constantiensis, Regis Fran-
 cie, & Angliæ ex una parte, necnon dominos
 Regem Arragonum, comites Armeniaci, & Fuxi
 personaliter presentes, atque legatos dominorum
 Regum Castellæ & Navarre tenuit in tractatibus
 per spatium duorum mensium, & amplius, nullo
 tamen eis utili, & efficaci responso dato super re-
 nunciatione prædicta, sed per vias obliquas, & di-
 latorias procedens, ita illos tunc affecit, quod ma-
 nifeste perceperunt, quod apud illum ad prædi-
 ctum finem in vanum laborabant: & ita vacui &
 infecto negotio prædicto, dicti Rex Romanorum &
 legati Concilii hujus, atque Regis Francie, &
 Angliæ recedere coacti sunt, & recesserunt. Et
 hoc fuit, & est verum, atque notorium.

63. Item, quod serenissimus Arragonum Rex
 Ferdinandus, & illustres comites Armeniaci, &
 Fuxi; necnon legati serenissimorum Regum Castell-
 læ & Navarre eidem domino Petro dicto Benedi-
 cto etiam obedientes diu apud eundem instituis-
 sent, quod vellet pro unione Ecclesiæ consequenda
 renunciare papam, quod recusavit, & per vias ob-
 liquas, & dilatorias, ac nullius efficacis evasit. Tan-
 dem ex parte dictorum Regum, comitum, & Amb-
 axiatorum omnium, & singulorum prædictorum, etiam
 singulariter ex parte singulorum Regum, & comitum
 eorundem, fuit publice & solemniter requisitus de
 cessione & renunciatione prædicta per eum fienda, se-
 cundum formam ejusdem schedulæ sibi exhibitæ, &
 coram eo lectæ, cujus tenor sequitur, & est talis.

„ Beatissime pater. Cum negotium extirpationis
 „ schismatis pestilentis antiquati, & nimium proh
 „ dolor) radicati, & affecutionis tantæ unionis Ec-
 „ clesiæ diutius præstolatus noviter sit deventum,
 „ seu deductum in statum, quod ille Angelus de
 „ Corrarium, qui se Gregorium XII. intulabat, re-
 „ nunciavit, pure, & libere papam, & cuique
 „ juri, quod in eo sibi pretendebat competere,
 „ & habere, & aliqua alia seclit, quantum in eo
 „ fuit, ad facilitatem & dispositionem prænominate
 „ sacræ unionis habendus. Etiam ille Balthassar de
 „ Colla Joannes XXIII. in sua obedientia nuncupatus,
 „ nihilominus a præsenso papam, in quo se jus ha-
 „ bere dicebat, realiter fuit ejectus, & etiam re-
 „ nunciavit, serenissimi quoque princeps Sigismundus
 „ Romanorum Rex personaliter, necnon quam-
 „ plures alii Reges, & principes Christiani, &
 „ magna pars Christianitatis per suos solemnes
 „ oratores & nuncios venerunt ad hanc villam Per-
 „ piniani, petentes instantissime a vestra sanctitate.
 „ qua-

ANNO CHRISTI 1617.

ANNO CHRISTI 1617.

quatenus dignemini renunciare papali, & omnia
 juri vobis competenti in eo pro dicta unione habenda, allegantes ad id vestram sanctitatem multipliciter teneri. Et propterea ut sanctitas vestra non ignoret promissa per spatium duorum mensium, vel circa hic moram trahentes, nihil clarum & efficax ab eadem sanctitate, ut asseritur, obtinere volentes, scandalizati, & vocari recesserunt. Verum, beatissime pater, cum gravissima pericula, & scandala permaxime universalia, non solum temporalia, sed etiam spiritalia, quod deterius est, sint mora hujusmodi renunciationis per vestram sanctitatem fronda, ut ex promissis, & aliis deprehenditur manifeste; pro tanto Dei servitio & bono promissionis habendum, necnon pro rectorum evitacione periculorum, & scandalorum supplicat sanctitatem vestram humiliter & devote humilissimas vestras Ferdinandus Rex Arragonum, & Sicillie, &c. & nihilominus obsecrat per visceram misericordiam Jesu Christi, & etiam solemniter & reverenter requirit sanctitas vestra, quatenus dignetur dictam renunciationem facere, pure, & libere sine dilationibus, ad quam promissis accensis, & aliis attendendis tenemini utroque jure, divino & humano, Et hoc est notorium.

Quo requisito pro parte domini Regis Arragonum fuit facta per illustram Principem dominum Alphonsum primogenitum dicti domini Regis Ferdinandi, & Principem Girardum, nunc vero Arragonum Regem, & per comites Armeniaci, & Fuxi personam, & Ambaxiatores, & legatos aliorum Regum predictorum. Et hoc fuit, & est notorium.

64. Item quod post promissas requisiciones idem dominus Petrus dictus Benedictus, indignatus ex hoc recessit de Perpiniaco cum armatis, & quasi cum uno exercitu ad locum de portum maris Coliberim, ubi cum aliquamdiu stetit, prefatus dominus Rex Arragonum Ferdinandus iterum misit ad eum suos oratores & legatos solemnes, & etiam cum illis accesserunt legati & procuratores Regum Castellie, & Navarre, ac comites Armeniaci, & Fuxi: & iterum per eosdem oratores fuit requisitus de promissis, & aliis, prout in scheda infra scripta continetur, que fuit sibi presentata, & lecta, cujus tenor talis est.

Beatissime pater. Supplicationi, & requisitioni factis & oblati die nona presentis mensis vestre sanctitati sub hac forma; *Beatissime pater, Cum negotium extirpationis schismatis, &c. respondit eadem sanctitas, die duodecima dicti mensis sub hac forma: Ut appareat veritas processus, &c.* Verum, sanctissime pater, argentibus causis, & motivis in dicta supplicatione & requisitione expressis, via paratur opportunius quam a die orti schismatis usque nunc ad consequendam Ecclesie unionem. Nam facta per sanctitatem vestram cessationem, de qua exiit supplicatum, speratur verisimiliter, quod in Concilio generali universalis Ecclesie, quod dante Domino, in brevi congregabitur, providebitur sancte matri Ecclesie, per eos, ad quos pertinet, de unico & indubitato, ac universalis pastore, forte per aliquam de practicis jam apertis, vel per alias, aut aliter; prout in eodem Concilio per eos, ad quos pertinet, dirigente Spiritu sancto, disponetur, & ordinabitur; cum aliter nequeat in predictis legitime provideri: extirparique speratur schisma pestiferum: & sic obviabitur scandalis, & divisionibus ob dictum schisma usque nunc pullulatis, & que timeantur oriri in posterum, nisi de renunciationis remedio occurratur. Idcirco, beatissime pater, Raymundus de Plano Bononiensis legatus, & Petrus Syra, decretorum doctores, Ambaxiatores & procuratores illustrissimi domini Ferdinandi Regis Arragonum, Sicillie, &c. filii vestri devoti cum debita reverentia vestram sanctitatem videntes per vestram responsionem supplicationi & requisitioni predictis non fuisse, ut debuit, & congruit necessitati unionis Ecclesie, satisfactum, rantes, & perseverantes supplicationi & requisitioni jam factis, cum repetita reverentia, ob Dei servitium & dictum beneficium unionis, & ex causis supra dictis, & aliis pluribus vestre sanctitati notissimis, & etiam toti Mundo; supplicant sanctitati prout Concil. General. Tom. XXVII.

dictam, semel, secundo, & tertio, ac sepe superius, ac instanter, & cum gemitiva instantia, & dictis vicibus, & cum dicta reverentia pariter eadem sanctitatem obsecrant, & requirunt, quatenus exsequatur, & impleat operis & perfectum per se, vel suos procuratores ad id plena & irrevo-cabili potestate suffultos. Alioquin, beatissime pater, si vestra sanctitas supplicata & requisita, quod non creditur, realiter non exsequatur; & si supplicantes, & requirentes solum Dei servitio & imminentes, cui prius obligati existunt; & zelo unitatis sancte matris Ecclesie, & totius reipublice omnium Christianorum, & quieti pacifice, & concordie, cum ejusdem sanctitatis repetita reverentia protestantur de omnijure universalis Ecclesie & ipsorum supplicante um & alterius cujus interest & de recurrendo ad remedia licita, juridica, & honesta. Ceterum, beatissime pater, quamvis possit Concilium generale Ecclesie universalis in hoc casu tantae necessitatis Ecclesie congregari, & in eo possint & valeant convenire omnes tam obedientie vestre, quam obedientie olim Joannis, & olim Gregorii, qui alias consueverunt ad Concilium congregari: quarum dictarum obedientiarum olim Gregorii, & Joannis magna pars sit in Constantia congregata, & ab aliquibus curiosa in dubium, revocetur, quamvis dubitandum non sit, an valeant illi dictarum duarum obedientiarum d. mul de vestra obedientia in Concilio generali Ecclesie universalis congregari, pro extirpando hoc nefando schismate, & unione jam dicta consequenda, & debite providendo de unico & indubitato summo Pontifice universalis Ecclesie: ideo exsuperabundanti cautella, & ut tollatur omnis dubitationis scrupulus eidem sanctitati supplicant dicti ambaxiatores, & procuratores, quatenus aliquid, vel aliquibus personis, de quibus merito considerare debeant dicti dominus Rex, & alii Reges & principes vestre obedientie, & totius consuetudinis prosecutione, & prosequi intendant extirpationem dicti schismatis, & consecutionem dictae unionis, committere dignemini vices vestras, & posse plenum dare convocandi dictum Concilium generale, & auctoritandi, approbandi, & confirmandi per ipsum Concilium peragenda, ac tollendi, irritandi, abolendi, atque cassandi omnes, & singulos processus, sententias qualescumque, ac parvas factas, latus, decretas, & promulgatas in obedientia dictorum Gregorii, & Joannis, & singulares earumdem occasione, vel ex causa dicti schismatis, & contra maculam, sive notam juris, aut facti, exin de contractam in omnibus singulas personas dictarum suarum obedientiarum, habilitandi, & cum eis dispensandi quantum opportunum sit, aut indigebunt, & providendi, & ordinandi, quod non possit excipi de dictis sententiis aut penis contra intervenientes in dicto Concilio, aut contra personas deputandas in dicto Concilio, nec contra eligentes Papam, nec eum qui fuerit in Papam electus; ipsaque personas ad dicta omnia, & singula habilitandi, ac omnia alia & singula faciendi, que erunt necessaria, expedientia, seu opportuna circa predicta, & alia dependentia, incidentia, aut emergentia ex eisdem, & mandare dignemini eidem persone, sive personis sicutis dicta potestate, quatenus ex quo vestra sanctitas, recessit ab hac villa, ubi tractatur ad presens de preparatoriis dictae unionis, & resident in hac villa, & vadant ubi fuerint disponatur per Reges, & Principes, & alios de vestra obedientia hic ratione predicta congregatos. Et poterit facillius per alium, vel alios vestra potestate suffultos expediri, quam. pater sanctissime, per vos personaliter in eate & gravitate personarum vestrarum, & statu vestre eximie dignitatis. Verum tamen ubi sanctitas vestra noluerit id committere, supplicant eidem sanctitati, ipsamque exhortantur, obsecrant, & reverenter requirunt, qualiter illico revertatur ad villam Perpiniacensem, ubi de dictis preparatoriis in negotio unionis tractatur. Et predicta omnia & singula, que essent, ut praesertur per dictos commissarios fienda, & exsequenda, faciat, & exsequatur; offeruntque se eidem supplicantes, quod per se, & etiam una cum aliis hic ratione predicta congregatis pro-

in M. Raymundus de Plano Bononiensis legatus, Petrus Syra, decretorum doctores, Ambaxiatores & procuratores illustrissimi domini Ferdinandi Regis Arragonum, Sicillie, &c. filii vestri devoti cum debita reverentia vestram sanctitatem videntes per vestram responsionem supplicationi & requisitioni predictis non fuisse, ut debuit, & congruit necessitati unionis Ecclesie, satisfactum, rantes, & perseverantes supplicationi & requisitioni jam factis, cum repetita reverentia, ob Dei servitium & dictum beneficium unionis, & ex causis supra dictis, & aliis pluribus vestre sanctitati notissimis, & etiam toti Mundo; supplicant sanctitati prout Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO CHRISTI 1617. M. Raymundus de Plano Bononiensis legatus, Petrus Syra, decretorum doctores, Ambaxiatores & procuratores illustrissimi domini Ferdinandi Regis Arragonum, Sicillie, &c. filii vestri devoti cum debita reverentia vestram sanctitatem videntes per vestram responsionem supplicationi & requisitioni predictis non fuisse, ut debuit, & congruit necessitati unionis Ecclesie, satisfactum, rantes, & perseverantes supplicationi & requisitioni jam factis, cum repetita reverentia, ob Dei servitium & dictum beneficium unionis, & ex causis supra dictis, & aliis pluribus vestre sanctitati notissimis, & etiam toti Mundo; supplicant sanctitati prout Concil. General. Tom. XXVII. vide.

ANNO CHRISTI 1497.

ANNO CHRISTI 1497.

regnum suum, atque personas illius quascunque attentis recusatione & recusa, pertinaciter atque duritia dicti domini Benedicti in non tollendo schisma praesens & Ecclesiam uniendo, quod facere potuisset & poterat per suam liberam cessionem papam; ab illius dicti Benedicti obedientia recedere & subtrahere, recessitque, & subtraxit; & hoc fecit per totum regnum suum Arragonum, atque Siciliam, & alia dominia, publicari & observari. Et hoc fuit & est verum, & notorium.

68. Item, quod post praemissam subtractionem obedientiae eidem Petro, dicto Benedicto in dictis regnis & dominis factam, serenissimus Rex Arragonum modernus eandem subtractionem per patrem suum dominum Ferdinandum illum serenissimum Regem, ut praefertur, factam, confirmans & approbans, & observans se, per suos solemnes legatos & procuratores, ad hoc potestatem habentes, se pro se, ac regnis & dominis suis cum eadem sancta Constantiensi Synodo univit: & vocatione generali facta ex duabus obedientiis solis Joannis & Gregorii praedictorum, ac Regis Arragonum pro se, & regnis suis, ac dominis est unum generale Concilium constitutum, & procedi voluerunt contra eundem dominum Benedictum, ad illius canonicam ejectionem. Et hoc est verum, & notorium.

69. Item, quod pari forma Rex Navarrae convocato magno Concilio regni sui, videlicet Episcoporum, abbatum, capitulorum, procerum, nobilium, & communitatum, tribus videlicet statibus regni sui, & meris in rebus arduis discernendis, ex causis eisdem praedictis, se regnum suum, dictique status cleri, nobilium, & totius populi, a dicti Benedicti sic vocati obedientia recesserunt, & ab illius obedientia se subtraxerunt. Et est verum, & notorium.

70. Item, quod eadem sancta Synodus post unionem dicti serenissimi Regis Arragonum, etiam vigore conventionum dudum habitaram de anno mcccxcv. inter serenissimum dominum Sigismundum Romanorum Regem, & legatos huius sacri Concilii, & legatos serenissimorum Regum Castellae, Arragonum, & Navarrae, ac comitis Fuxi, ex altera parte, & postea per eosdem dominos Reges Arragonum, & Navarrae, & per dictum comitem Fuxi approbatarum, eadem sancta Synodus unitis legatis dicti domini Regis Arragonum prosequens unionem Ecclesiae; & considerans quod attentio quod idem dominus Petrus de Luna vocatus Benedictus toties & tam pertinaciter recusaverat, & recusabat cedere; & quod nullam aliam viam videbat, per quam Ecclesia posset uniri, quam per dicti Petri vocati Benedicti a suo papatu ejectionem, decrevit contra eundem Benedictum; & ad illius dejectionem praedictam fore procedendum, & contra illum citationem personalem decrevit, prout inter huiusmodi causae acta continetur. Et hoc est notorium.

71. Item, similiter Illustris Comes Fuxi pro suis terris & dominis, in quibus eidem Benedicto obediatur, a sua obedientia propter causas dictas recessit, & se ab eadem obedientia subtraxit. Et hoc est notorium.

72. Item, quod consequenter serenissimus Rex Navarrae & Illustris Comes Fuxi, clerique, proceres, & nobiles dicti regni, comitatus, & dominorum, ac per suos solemnes legatos & procuratores ad hoc specialem potestatem habentes secum eodem Concilio unierunt, & cum aliis qui prius adhaerebant unum generale Concilium constituerunt: & e converso, Concilium univit se ipsis: & sic procedi voluerunt contra eundem dictum Benedictum ad illius canonicam ejectionem. Et hoc est notorium.

73. Item, quod in praemissis uniones eidem sacrae Synodo factas, dicta citatio ad personam ejusdem domini dicti Benedicti, etiam post unionem dictorum Regum Navarrae, & comitis Fuxi, clerique, & nobilium, ac populi praedictorum, fuit legitime executata, prout etiam ex productis & relatis actis eodem sacro Concilio constat & apparet. Et hoc est notorium.

74. Item, dicunt, & probare intendunt dicti

procuratores, proscutores, & ministri, quod idem Petrus vocatus Benedictus, ut praefertur, citatione huiusmodi intellecta, & audita, ac contra eum executata, & in sua pertinacia & duritia fovendi schismatis, & contra unionem Ecclesiae sanctae Dei perseverans, & intendere eidem unioni Ecclesiae manifesto recusans; dixit, & asseruit, tam verbo publico, & notorie, quam in scriptis, quod non intendebat, nec intendit praefatum sacrum generale Concilium Constantiense, quod vocabatur congregationem Constantiensem, quod tamen fuit & est ex tot obedientiis, tot regnis, & provinciis, ut praefertur, constitutum, & canonicè convocatum, approbare; nec illius citationem quomodolibet exaudire, aut ei qualemcumque vigorem tribuere: quia, ut dicebat, dicta citatio est emanata a notorie nullam potestatem habentibus, immo ipsam congregationem, & quacumque facta in ea, vel sententia, seu ordinata, vel ordinanda contra ipsum, pronuntiavit, & declaravit, quantum in se fuit, nulla, & irrita ipso iure.

75. Item, quod idem dominus Benedictus indignatus de citatione praedicta, & contra ipsum sacrum Constantiense Concilium prosequens unionem Ecclesiae tam diuturnis & indefessis laboribus, quo ex fervore devotionis ad unionem Ecclesiae sustulit annis duobus, mensibus quinque, cum gravibus expensis, relictis propriis & laboribus, & rebus omnibus postpositis; dixit, asseruit, verbo publico, & authentico, quod Ecclesia Dei erat apud eum; & quod existentes in Constantia sunt sine capitis assistentia, & velut membra praescissa a corpore; quae sub clypeo vastae multitudinis, & nomine generalis Synodi Dei Ecclesiam & dirimunt, multisque modis perturbant. Subjungens saltem testimonium, dicens, quod a sanctis Apostolis est definitum, quod absque auctoritate Romani Pontificis non valeat generalis Synodus congregari.

76. Item, quod hoc sacrum generale Concilium, auctoritate Romani Pontificis, qui per multos multoque majorem partem Christianorum pro Romano & summo Pontifice habebatur notorie, videlicet per Joannem XXIII. sic in sua tam ampla, ut dictum est, obedientia nuncupatum, & ad prosecutionem serenissimi domini Sigismundi Romanorum Regis, & inter Reges omnes summi, & praecipui existit convocatum, approbantibus & eidem Concilio obedientibus aliis serenissimis Regibus, & regnis, Franciae, Angliae Arragoniae, Siciliae, Ungariae, Navarrae, Poloniae, Daciae, Norvegiae, Sveciae, Dalmatiae, Croatiae, totaque Italia, Gallia, Germania, Anglia, Hibernia, & circumadjacentibus ceteris regionibus atque provinciis.

77. Item, dixit idem Petrus vocatus Benedictus contra dictam citationem, quod ipse non est de crimine, seu fautoria schismatis diffamatus apud bonos & graves; sed sui & Ecclesiae inimici, schismatici, & haeretici tonantur contra veritatem notoriam ipsum de huiusmodi crimine & illius fautoria diffamare, quod videtur intelligere de isto sacro Concilio. Et hoc est notorium.

78. Item, dicunt, & proponunt iidem promotores, proscutores, & ministri, quod praemissa in proximo articulo contenta, & dictum per dominum Benedictum sic vocatum referuntur, & intelliguntur per eum, & necessario referri debent ad sacrum Constantiense Concilium; quomodo idem Benedictus sic vocatus illa dixit & asseruit, contra citationem a dicto sacro Concilio emanatam contra ipsum Benedictum; in qua citatione idem sacrum Concilium eundem Petrum vocatum Benedictum asserit de schismate, & illius fautoria diffamatum, ut ex tenore litterarum citationis apparet. Quae omnia praedicta cedunt in gravem contumeliam & injuriam dicti sacri Concilii. Et sic fuit, & est verum, publicum & notorium.

79. Item dicunt, & proponunt iidem promotores, & proscutores, quod idem Petrus vocatus Benedictus contra dictam citationem opponens, dixit & asseruit verbo, & in scriptis authenticis, quod congregati in Constantia (sic enim vocat illos) non sunt generalis Synodus, nec universalem Ec.

a Mf. 1497

b Mf. 1497

Mf. uno. d Mf. publico. Confer. test. e Mf. dicitur. p. 1112

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

in huiusmodi...

in huiusmodi...

in huiusmodi...

in huiusmodi...

in decretis, Marthæum Rodel in theologia profes-
sum, necnon Jacobum Melnardi, Joannem de Fa-
brica legum doctorem, Joannem de Bosco, & Ber-
trandum Episcopum Apamiarum personaliter appre-
hensos: ut & tanquam testes ad jurandum, de per-
hibendo testimonium in huiusmodi causa veritati,
super articulis ultimus a super huiusmodi causa ob-
latis, ad primam diem juridicam, qua eisdem do-
minis iudices & commissarios Constantiæ in loco
sessionis ad hoc specialiter electo, ad iura reddend-
um, hora tertiarum, pro tribunali sedere contig-
erit; videlicet ad diem præsentem, prout & que-
madmodum iidem cursores ab eisdem dominis ju-
dicibus & commissariis dixerunt, & quilibet eo-
rum dixit se superius habuisse, & recepisse spe-
cialiter in mandatis.

Subsequenter adveniente hora septima, seu ter-
tiarum præsentis diei, discretus vir Goffridus Dur-
rentis Sedis Apostolicæ præfatus cursor, retulit
in iudicio & dominis iudicibus & commissariis præ-
fatis Constantiæ, in loco sessionis solito, in Eccle-
sia majori, ad hoc specialiter electo ad iura red-
dendum pro tribunali sedentibus, & nobis præsen-
tis causæ notariis atque scribis prædictis, se de ipso-
rum dominorum iudicum & commissariorum man-
dato sibi super hoc, ut asseruit, factis, & ad supra-
dicti Magistri Henrici de Piro promotoris & pro-
curatoris instantiam, heri quamdam citationis pa-
pyri schedulam, sigillis reverendissimi patris do-
mini Guillielmi Cardinalis sancti Marci, & Marcelli
de Naversi commissariorum, munitam & signatam,
valvis, seu portis Ecclesiæ majoris Constantiensis
publice affixisse; eamque inibi debite executioni,
ut moris est, demandasse infra Missarum solemniam,
prout & quemadmodum idem cursor ab eisdem do-
minis iudicibus & commissariis dixit se superius
habuisse, & recepisse specialiter in mandatis.

Post cuius quidem cursoris relationem comparuit
iudicio coram dominis iudicibus & commissariis
præfatis, adhuc prout ubi supra, ad iura reddend-
um in loco suo solito & consueto pro tribunali
sedentibus, magister Henricus de Piro promotor,
& procurator prædictus nomine procuratoris quo
supra; & quamdam citationem, unam videlicet per-
gamem a dominis commissariis prædictis emanatam,
de eorumque voluntate & mandato in audientia
publica litterarum contradictarum Romanæ curiæ
positam, lectam, & ab intra signatam, sigilloque
& ipsius audientis a tergo, ut moris est, sigilla-
tam, aliasque debite executam; & aliam papyri
schedulam in valvis Ecclesiæ majoris Constantiensis
debitæ executioni demandatam, factis, realiter
& in scriptis infrascriptorum tenorem repræsen-
tavit, & citatorum in eis contentorum non com-
parentium, neque testes in huiusmodi causa pro-
duci, & jurare videre, nec interrogatoria proeo-
rumdem testium producendorum examinatione dare
curantium, contumaciam accusavit; ipsosque con-
tumaces reputari, & in eorum contumaciam ad
abundationem cautelam eosdem citatos ad valvas
Ecclesiæ prædictæ per aliquos dominos ex commis-
sariis prædictis, ut moris est, vocari ad actus præ-
sentes per dominos commissarios & iudices præfatos,
debita cum instantia postulavit. Et tunc domini ju-
dices & commissarii præfati, ad dicti magistri Hen-
rici promotoris instantiam, venerabiles viros do-
minos Henricus Flechel, & Petrum Nardi, sacri
palatii Apostolici causarum auditores collegas suos
ad vocandum dictos citatos ad valvas Ecclesiæ præ-
dictæ, una cum notariis & cursoribus, ut moris
est, & fuit ab antiquo, deputandum duxerunt,
& deputaverunt.

Qui quidem domini Henricus Flechel, & Petrus
Nardi deputati, una cum præsentis causæ notariis
atque scribis prædictis, & discreto viro f Gaufrido
Durstensi, Sedis Apostolicæ cursore, locum au-
dientis sue exeuntes ad valvas prædictæ Ecclesiæ
accesserunt: ubi per organum dicti Gaufridi curso-
ris prædictos citatos tribus vicibus vocaverunt in
hunc modum: Est hic Petrus de Luna Benedictus
XIII. in tua obedientia nuncupatus? Compareat hic
coram dominis Commissariis Synodi Constantiensis,
ad videndum recipi, jurare, & admitti nonnullos
testes, ad perhibendum testimonium veritati su-

per articulis & capitulis per ipsam Synodum datis
necnon ad dandum interrogatoria ad hodie & cras
per totam diem, & sic de singulis diebus in an-
te, hora & loco prædictis. Qui quidem trina vo-
tione, ut præfertur, facta, nemineque compa-
rente, nec respondente, præfati domini deputati,
nomine suo & collegarum suorum a nobis præsen-
tis causæ notariis atque scribis prædictis, super
præmissis fieri petierunt unum, vel plura, publi-
cum, vel publica instrumenta. Præsentibus ibidem
honestis viris dominis Nicolao & Hetzeupletz Ca-
nonico Coloniensi, Henrico Hucvatel & Herman-
no Bothen, litterarum sacræ penitentiariæ procu-
ratoribus, testibus ad præmissa vocatis specialiter,
& rogatis.

Deinde dictis dominis deputatis una cum aliis su-
prædictis ad locum audientis, & ad collegas suos
reduentibus, ipse Henricus Flechel, nomine depu-
tatorum, & Gaufridus cursor, dictam vocationem,
ut præmissum est, factam, neminemque ibi com-
paruisse, nec respondisse, ut præfertur, retulerunt
dominis Commissariis præfatis, & retulit quilibet
eorum. Qua quidem relatione facta, magister Hen-
ricus de Piro promotor & procurator prædictus,
adhuc præfens, & judicialiter comparens, præfa-
torum citatorum non comparentium iterato contu-
maciam accusavit, ipsosque contumaces reputari
petiit, & in eorum contumaciam supradictos tes-
tes omnes, exceptis dominis Petro & Canton, &
Rodolpho licentiatas in decretis præfatis, & com-
parentes, ut & tanquam testes ad jurandum de
perhibendo testimonium in huiusmodi causa veri-
tati super articulis prædictis exhibuit, & produ-
xit; quos recipi, & ad jurandum admitti, necnon
interrogari per dominos iudices commissarios præ-
fatos debita cum instantia postulavit. Et tunc do-
mini iudices & commissarii præfati dictos citatos
non comparentes, neque huiusmodi termino in a-
liquo satisfacere curantes, licet diutius, & usque
ad horam debitam sufficienter expectatos, reputa-
runt merito, prout erant, exigente iustitia, con-
tumaces; & in eorum contumaciam supradictos tes-
tes præfatos & comparentes, ut, & tanquam
testes ad jurandum de perhibendo testimonium in
huiusmodi causa veritati super articulis supradictis
admittendos duxerunt. Qui dum admissi fuerunt,
statim ad mandatum dictorum commissariorum, &
iudicum, & in eorum manibus aliqui, scilicet præ-
lati tactis pectoralibus propriis, alii non prælati
tactis corporaliter sacrosanctis Evangelii, iurave-
runt, & quilibet eorum iuravit, se velle dicere,
& deponere puram, meram, & omnimodam veri-
tatem, quam sciverint, & quilibet eorum scive-
rit, in huiusmodi causa super articulis præfatis
veritatem, prece, pressio, ira, odio, timore, fa-
vore, amore, rancore, & omni mala machinatione
in præmissis postpositis & semotis.

Quo factis idem magister Henricus de Piro pro-
motor & procurator, adhuc ibidem præfens, & ju-
dicialiter comparens, prædictorum dominorum Petri
& Canthim, & Rodolphi, testium citatorum non
comparentium, nec testimonium veritati in hac
causa perhibere curantium, contumaciam accusa-
vit; ipsosque contumaces reputari, & in eorum
contumaciam eosdem moneri mandare sub pena
excommunicationis ad idem, per aliquem Sedis
Apostolicæ cursorem, ad tertium peremptorium
terminum competentem per dominos iudices &
commissarios præfatos cum debita instantia postula-
vit. Et tunc domini commissarii præfati dictos do-
minos Petrum, & Rodolphum, non comparentes,
neque huiusmodi diei termino in aliquo satisfacere
curantes, licet diutius & usque ad horam debi-
tam sufficienter expectatos reputarunt merito,
prout erant, quoad actum, & terminum huiusmo-
di, exigente iustitia, contumaces; & in eorum
contumaciam per petitam promotoris instantiam,
& petentes decreverunt, atque concesserunt, eam-
que prout petita existit ad primam diem juridicam
proxime futuram, qua eisdem commissariis in loco
suo solito mane hora tertiarum pro tribunali ad iura
reddendum sedere contigerit, per quemcumque Sedis
Apostolicæ cursorem, qui super hoc requisitus fue-
rit, preemtorie fieri voluerunt, atque mandarunt.

lis sic,

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

postulavit. Et tunc domini iudices & commissarii prefati ad vocandum dictos citatos ad valvas supradictas, ad prefati magistri Henrici de Piro promotoris instantiam, venerabiles & circumspetos viros dominos Henricum Flechel, & Petrum Nardi, sacri palatii Apostolici causarum auditores collegas suos deputandos duxerunt & deputarunt.

Qui eisdem domini sic deputati una nobiscum presentis causae notarius, atque scribis praedictis, ac discreto viro Francisco de Mediolano Sedis Apostolicae cursore locum audientiae praesentis causae exeuntes, ad valvas Ecclesiae majoris accesserunt; & ibidem per organum dicti Francisci cursoris supradictos citatos trina vice vocaverunt in hunc. Qui sequitur modum: Est hic Petrus, de Luna Beneficiarius XIII in sua obedientia nuncupatus, vel aliquis pro eo? Compareat coram dominis commissariis sacrosanctae Synodi, ad producendum, & producendum omnia & singula iura, acta, litteras, scripturas, instrumenta, munimenta, aliaque probationum genera; necnon videndum produci, recipi, jurare, & admitti nonnullos testes super recognitione sigillorum, signorum, & manuum notariorum dictis iuribus appositorum & appensorum in causa & causis inquisitionis contra dominum Petrum de Luna pendentibus coram eisdem.

Qua quidem vocatione trina, ut praedicitur, facta, nemineque responsum dante, praetati domini deputati, & magister Henricus de Piro promotor, super praemissis a nobis praesentis causae notarius, atque scribis, sibi unum, vel plura, & tot, quot sufficient sibi fieri, & confici publica instrumenta. Praesentibus honestis viris Frederico de Ainhon canonico Xantensi, Coloniensis diocesis, & Henrico Hucvatel, & Hermanno Beten, litterarum sacrae penitentiariae procuratoribus, testibus ad praesentem ista vocatis specialiter, & rogatis.

Deinde dicti domini deputati una cum aliis praesentibus ad locum audientiae, & suos collegas redeuntes, dominus Petrus Nardi auditor, nomine deputatorum, primo; & Franciscus cursor, praetati secundo, de praemissa vocatione, & non responsione, ut praesertim est, retulerunt collegis suis, & commissariis, & retulit quilibet eorum. Qua itaque relatione facta, dominus Henricus de Piro promotor & procurator praetatus adhuc ibidem praesens, & judicialiter comparens, dictos citatos non comparentes iterato reputati petiti contumaces, & in eorum contumaciam propositionum & articulationum super huiusmodi causa oblatum probatione, quoddam instrumentum certi contractus inter tunc

Cardinales factum publicum, per multos & diversos notarios publicos, & manibus propriis multorum dominorum S. R. E. & tunc in illa obedientia contractum, ut prima facie apparuit, subscriptum obtulit, atque dedit, cuius tenor intra de verbo ad verbum est insertus; & etiam quoddam aliud responsum Petri de Luna, alias Benedicti XIII. a sibi obedientibus nuncupati instrumentum factum & in scriptis produxit, prout supra apud acta praesentis causae existit registratum. Deinde discretus vir Theobaldus Sedis Apostolicae cursor, retulit in iudicio dominis iudicibus & commissariis praetatis, ad hoc, prout ubi supra, ad iura reddendum in loco solito & consueto pro tribunali sedentibus, & nobis praesentis causae notarius, atque scribis praedictis, se, ipsorum dominorum iudicum & commissariorum mandato sibi super hoc, ut asseruit, factum, ad supradicti magistri Henrici de Piro promotoris instantiam, statim & incontinenti peremptorie citasse plures testes, videlicet venerabiles viros dominum Barontum de Pistorio, Clementem Bogiarum, Henricum Reiner, Paulum Bitti, Joannem & Ermoit clericum Coloniensis diocesis, & Petrum Margal secretarium Regis Arragonum, ut & tanquam testes ad jurandum de perhibendo testimonium in huiusmodi causa veritati super recognitione sigillorum, signorum, & manuum notariorum, iurium productorum, & producendorum, ad statim, videlicet ad horam testiarum praesentem, prout & quemadmodum idem cursor ab eisdem dominis iudicibus & commissariis dixit se superius habuisse & recepisse in mandatis specialiter.

Post cuius cursoris relationem comparuit in iudicio coram dominis iudicibus & Commissariis praetatis adhuc, prout ubi supra, ad iura reddendum in loco suo solito & consueto pro tribunali sedentibus, magister Henricus de Piro promotor praedictus, quo supra nomine: & in similem contumaciam praedictos testes citatos praesentes & comparentes, ut & tanquam testes ad jurandum de perhibendo testimonium in huiusmodi causa veritati, super recognitione sigillorum, signorum, & manuum notariorum, iurium & munimentorum productorum in hac causa, & producendorum, exhibuit & produxit: quos recipi, & ad jurandum admitti, necnon interrogari, & examinari per dominos iudices & commissarios praetatos debita cum instantia postulavit. Et tunc domini iudices & commissarii praetati dictos citatos non comparentes neque huiusmodi diei termino in aliquo satisfacere curantes, licet diutius & usque ad horam debitam sufficienter expectatos, reputarunt merito, prout erant quoad actum & terminum huiusmodi, exigente iustitia, contumaces, & in eorum contumaciam suprafatos testes praesentes & comparentes, ut & tanquam testes ad jurandum de perhibendo testimonium in huiusmodi causa veritati, super recognitione signorum, sigillorum, & manuum notariorum admittendum duxerunt & admiserunt.

Qui dum admissi fuerunt, statim ad mandatum dictorum dominorum iudicum & Commissariorum, & in eorum manibus, factis per eos & eorum quemlibet scripturis sacrosanctis, corporaliter praestito iuramento, ostensis atque visis per eos & eorum quolibet signis & manibus instrumentorum contractus in conclavi factorum, & responsione Petri de Luna supradictorum; & per dominos iudices & Commissarios praetatos interrogati, & quilibet interrogatus dixerunt omnes praeter Petrum Margal tellem praedictum signa, & manus notariorum, ac etiam dominorum Cardinalium primum instrumentum contractus bene agnoscere, & esse illorum quorum esse dicuntur; ipse vero Petrus Margal signum & manum notarii instrumenti responsionis praedicti bene agnoscere, & esse cuius esse dicitur. Dixeruntque etiam notarios fore legales, & ad illos, ut ad tales, communem hominum fieri recursum. Quo facto domini iudices & Commissarii praetati, praesentibus magistro Henrico de Piro promotore instante, instrumentum contractus in conclavi facti primum pro approbato, signa quoque & manus notariorum ejusdem pro recognitis habuerunt, & haberi voluerunt. Secundum vero instrumentum responsionis tanquam approbatum per unum tellem haberi voluerunt.

Subsequently idem magister Henricus de Piro promotor & procurator praedictus, nomine procuratorio, quo supra adhuc ibidem praesens, & judicialiter comparens, exponendo dixit, nonnulla acta, instrumenta, & munimenta, litteras, & processus fore & esse penes dictum dominum Petrum Margal, Regis Arragonum secretarium, necnon certum aliud registrum per dominum Petrum de Julia hic dimissum, quae fuerunt protocollata & authenticata alias, quando serenissimus princeps Sigismundus Romanorum & Hungariae Rex, ac dictae sanctae Synodi Ambaxiatores & aliorum Regum & principum, fuerunt in Perpignano apud dominum Petrum de Luna, & in aliis illis partibus, super petitionibus, requisitionibus, responsionibus, & aliis tractatibus hic inde ibidem habitis & factis apud quosdam alios, quae ad probationem in huiusmodi causa faciendam valde sunt necessaria, & sine quibus timet suam & dictae sanctae Synodi intentionem posse frustrari. Quare dictum Petrum Margal, & alios praedictos ad tradendum huiusmodi iura, processus, registra, & instrumenta sub forma authentica, quod eis fides valeat adhiberi, compelli per dominos iudices & Commissarios praetatos debita cum instantia postulavit.

Et tunc domini iudices & Commissarii praetati praesentibus domino Petro Margal praesenti, ut sub poena excommunicationis omnia & singula iura, instrumenta, registra, processus, & munimenta causa huiusmodi tangentia, & penes eum existentia, praetatis dominis Commissariis traderet ad statim,

bma sup

MS. Tri-Ma.

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

tim, mandandum duxerunt & mandarunt. Quo And præmissa omnia & singula procedatur, dictorum
namque mandato se facto, præteritus dominus Pe- citatorum absentia seu contumacia in aliquo non
trius Margal quemdam processum, sive magnum obstantibus.

Datum Constantiæ, die septima mensis Maji, anno Domini MCCCCXVII. indictione decima.

Citatio in valvis ad idem.

a M. E. h. h. h.
b M. E. h. h. h.
c M. E. h. h. h.

registrum super requisitionibus, petitionibus, & respon- sionibus supradictis factum, & compositum, ad manus dictorum dominorum Commissariorum, facto, realiter, & in scriptis præsentavit; dicens, & afferens dicta acta in ipso registro conscripta non- dum fore authenticata. Deinde domini iudices & Commissarii memorati videntes hujusmodi registrum nondum authenticatum, læpato domino Petro Margal hujusmodi registrum, & aditara in ipso au- thenticari, & ipsam ad diem crastinum in loco, & hora præsentibus, vel similibus ipsis dominis iudi- cibus præsentaret, duxerunt mandandum & man- darunt: de quo ipse dominus Petrus Margal con- tentus recessit. Deinde a honestus vir quemdam alium processum conscriptum, & authenticatum per manum honesti viri domini Petri de Julhia, cam- eræ Apostolicæ notarii, facto, realiter, & in scriptis obtulit & produxit. Qua productione fa- cta, magister Henricus de Piro procurator & pro- motor prædictus, supradictum N. & Joannem de Eimoit testes presentes, ut & tanquam testes ad- jurandum de perhibendo testimonium veritati su- per recognitione signi & manus dicti processus, sci- licet Petri de Julhia exhibuit & produxit: quos recipi, & ad jurandum admitti, necnon interro- gari & examinari per dominos iudices & Commissa- rios præfatos debita cum instantia postulavit. Et tunc domini iudices & Commissarii præfati dictos testes presentes & comparentes, ut & tanquam testes ad jurandum de perhibendo testimonium ve- ritati in hujusmodi causa super recognitione admi- tendos duxerunt & admiserunt. Qui dum admitti- fuerunt, statim ad mandatum dictorum Commissa- riorum, & in eorum manibus, tactis per eos & eorum quemlibet scripturis sacrosanctis, ad sancta Dei Evangelia corporali præstito juramento, visis & offensis signo & manu ultimi processus, & per dominos iudices & Commissarios præfatos interro- gati, dixerunt se illa bene cognoscere, & esse di- cti Petri de Julhia, ipsumque Petrum fore no- tarium legalem, & ad eum, ut ad talem, commu- nem hominum fieri recursum; & tunc dicto magi- stro Henrico de Piro promotore instante & peten- te, domini Commissarii memorati hujusmodi pro- cessum ultimum, & signa & manus notarii ejus- dem habuerunt pro recognitis. Postremo domini iu- dices & Commissarii præfati videntes processum per Petrum Margal supradictum in hac causa productum propter brevitatem temporis non posse per eundem authenticari; quare terminum presentis diei per totum hodiernum & crastinum dies, & ad omnes eorundem dierum horas duxerunt prorogandum. Et nihilominus super hujusmodi continuatione & prorogatione intimationem in valvis Ecclesiæ mo- doris Constantiensis ad modum citationis in hujus- modi causa fieri consuevit & per dominos Commis- sarios decretorum prædictos fieri voluerunt, atque mandarunt. Præsentibus ibidem venerabilibus pa- tribus dominis Cardinali sancti Marci, aliisque fide dignis testibus, ad præmissa vocatis & rogatis.

Tenores vero dictarum citationum, sbedularum, nec- non instrumenti contractus publici, unde supra fit mentio, sequuntur, & sunt tales

M Andant reverendissimi patres & domini, do- mini iudices & Commissarii per sacrosanctam generalem Synodum ad infrascripta deputati, in au- dientia publica litterarum contradictarum Sedis A- postolicæ citari Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, omnesque alios & singulos, sua con- junctim vel divisim interesse putantes; quatenus die Lunæ proxime futura, mane hora septima, compareant coram eis Constantiæ in Ecclesia majo- ri, & in loco sessionis, ad producendum quidquid producere voluerint, necnon ad videndum & au- diendum producti, recipi, & admitti nonnulla in- strumenta, documenta & munimenta, aliaque pro- bationum genera; necnon recipi, & jurare testes super recognitione signorum & sigillorum, ac ma- num notarium d eisdem instrumentis: alioquin

J. M. E. h. h. h.

Council. General. Tom. XXVII.

Nos iudices & Commissarii per sacrosanctam ge- neralem Synodum Constantiensem ad infrascripta specialiter deputati, peremptorie in valvis Eccle- siæ Constantiensis citari mandamus tenore præsen- tium dominum Petrum de Luna, Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, omnesque alios & singulos, sua conjunctim vel divisim interesse pu- tantes, quatenus die Lunæ proxime futura in Ec- clesia Constantiensis prædicta, in loco sessionis publi- cæ, mane hora septima, compareant in iudicio le- gitime coram nobis, ad producendum quidquid pro- ducere voluerint; necnon ad videndum & audien- dum producti & admitti nonnulla instrumenta, docu- menta & munimenta, aliaque probationum gena- ra; ac recipi, & jurare testes, tam super principa- li, quam super recognitione signorum & sigillo- rum, ac manuum notariorum ejusdem instrumentis & munimentis appensorum & appositorum, in cau- sa & causis pendentibus coram dicta sancta Synodo & nobis, contra eundem Petrum de Luna Bene- dictum XIII. nuncupatum, ac in causa & causis hu- jusmodi ulterius, prout justum fuerit, proceden- dum, dictorum citatorum absentia, seu contumacia, si non comparuerint, non obstantibus. Hanc vero nostram citationem valvis seu portis dictæ Ecclesiæ duximus assignandam, quæ præsentem nostram ci- tationem suo quasi tonoro præconio & patulo judi- cio publicabunt, in quibus nostram citationem mo- do præmissa decrevimus publicandam, ne præno- minati sic citati de præmissis aliquam ignorantiam prætereundere valeant, seu etiam quomodolibet allo- gare. In cujus rei testimonium præsentem citatio- nis schedulam exinde fieri, sigillorumque reveren- tissimi in Christo patris & domini, domini Guillel- mi tituli sancti Marci S. R. E. Cardinalis, & egregii viri utriusque juris Doctoris domini Michaelis Navers, fecimus impressionibus communiri.

Datum Constantiæ, die sexta mensis Maji, anno a Nativitate Domini MCCCCXVII. indictione deci- ma.

Cinus de Lombardis) notarii.
M. Bolonius

Instrumentum contractus in conclavi factum per Henricum de Piro datum.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis, Amen.

A Nno a Nativitate Domini nostri Jesu Christi MCCCCXVI. indictione decimaquarta, die Mar- tis vigesima tertia mensis Novembris in die sancti Clementis, Apostolica Sede vacante, per obitum felicitis recordationis domini Innocentii Papæ septi- mi, congregati, ad invicem collegialiter coaduna- ti, pro futura electionem summi Pontificis cele- branda, infrascripti reverendissimi in Christo patre & domini, domini Angelus Ostiensis Florentinus Henricus Tusculanus Neapolitanus, Antonius Præ- nestinus Aquilejensis Episcopi, Angelus tituli sancti Potentianæ Laudensis, Conradus tituli sancti Chrysoconi Militenis, Angelus tituli sancti Marci Constantinopolitanus, Jordanus tituli sancti Martini in Montibus Urbinis, Joannes tituli sanctæ Crucis in Jerusalem Ravennas, & Antonius tituli sanctæ Praxedis Tudertinensis presbyteri; Raynaldus san- cti Viti in Macello de Brancacis, Landolphus san- cti Nicolai in carcere Tulliano Barenfis, Otto sancti Georgii ad velum aureum de Columna, Petrus sancti Angeli, & Joannes sanctorum Cos- mæ & Damiani Leodiensis vulgariter nuncupati, diaconi S. R. E. Cardinales, in communi capella sacri palatii Apostolici, Romæ apud sanctum Pe- trum, intra conclave consuetum, quam pro lo- co ad infrascripta idoneo elegerunt, ac etiam de- putarunt, in præsentia mei Clementis, & alio- rum notariorum, & testium infrascriptorum, con-

Asaa : sde-

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

luderantes Christiane religionis infamiam, detri-
 menta, & graves fidelium molestias, ac pericula,
 quae eatenus emerferunt, & emergere verifimili-
 ter est centendum, nisi salubriori remedio intem-
 pore divina favente clementia, cuius resagitur,
 occurratur ex pestifero & damnabili schismate, quod
 tantis (proh dolor!) temporibus in scissura Chri-
 stianae fidelitatis, gravissime perduravit, & durat,
 nec piam provisionem, alias pro ejusdem schismatis
 remotione per eos factam, effectum aliquem pro-
 duxisse; ac intendentes ad remedia fortiora non
 quid juris pro parte eorum iustitia suadet, quod
 jus verissimum est plena veritate sulcitur; sed
 quid pro integratione & unitate Christianorum ex
 malitia temporis de facto, etsi non de jure expe-
 diat eligentes, & in speculam eorum consideratio-
 nem extollentes, quanti possit esse discriminis, si
 dilatio in electione summi Pontificis fiat, tempo-
 rum malignitate pensata: universaliter singuli, &
 singulariter universi, unanimiter & concorditer ne-
 mine discrepante, ex certa scientia convenerunt,
 voverunt Deo; & ejus matri Virgini gloriosae, ac
 sanctis Apostolis Petro & Paulo, totique caelesti
 curiae juraverunt, ad invicem unus alteri & e-
 converso se obligandi solemniter promiserunt: Quod
 si quis eorum assumptus erit ad apicem summi
 Apostolatus, pro interrogatione unitatis Christiano-
 rum renunciabit, & cedit praetento juri suo & e-
 papatui, sive decedat, dummodo antecardinales ef-
 fectualiter velint ut cum eodem sacro collegio,
 & ipsis, consequatur iuste canonica electio unici
 summi Romani Pontificis: Ac etiam promittentes
 se fautores, omni dolo & fraude, ac maligna in-
 terpretatione cessantibus, pro posse. Quod si quis
 ex dominis absentibus, vel de extra collegium per
 eos assumatur in Papam, eandem faciat obligatio-
 nem, ac quod infra mensem a die suae inthroni-
 zationis intimandum, per suas extensas Aposto-
 licas litteras Regi Romanorum, antipapae, ejus
 praetento collegio, Regi Franciae, & omnibus aliis
 Regibus illustribus, principibus, praetatis, & alijs
 universitatibus & comunitatibus Christianitatis,
 secundum videre praefatorum dominorum de col-
 legio praemissa omnia indicabit; & ea se offeret
 impleturum, & paratum ad cessionem modo praed-
 icto, & ad omnem aliam viam rationabilem, per
 quam praefatum schisma tollatur; & unionis subse-
 quatur integritas in Ecclesia Christianorum. Et
 quod super omnibus praedictis ultra praemissa suos
 solemnes destinabit oratores infra tres menses a
 die inthronizationis praedictae computandos, illis,
 quibus de consilio praefatorum dominorum sacri
 collegii sui videbitur, & ipsis Ambaxiatoribus fi-
 deliter imponet, cum consilio eorundem domi-
 norum, de locis decentibus eligendis ab utraque par-
 te, eidem potestatem plenariam dabit de loco con-
 venienti, & habili, & decenti: ac etiam promit-
 tet similiter, ut praefertur, quod pendente tracta-
 tu hujusmodi effectualiter & realiter ex utraque
 parte, non creabit nec faciet aliquem Cardinalem,
 nisi causa conequandi numerum sui sacri collegii cum
 numero praetensi collegii antecardinalium praedictor-
 um; nisi ex defectu laterit adversae partis, quod
 unionis praefatae conclusio infra annum a fine di-
 storum trium mensium computandum non fuerit
 subsicura. Quo casu eidem liceat Cardinales eli-
 gere ac creare prout pro statu sanctae matris Ec-
 clesiae eidem videbitur convenire. Et hoc de non
 creando Cardinales, nisi modo praedicto in forma
 congrua insinuabit antipapae, & suo praetento col-
 legio praedictis, ut ipsi similiter sic; necnon quod
 omnia praemissa inchoata & inchoanda meditabit, pro-
 sequetur, & sine debito terminabit. Nihil de contin-
 gentibus, necessariis, vel quomodolibet opportu-
 nis omitendo, quantum in eo fuerit. Quodque
 statim post ejus electionem, & ante ipsius publica-
 tionem omnia & singula praedicta confirmabit, appro-
 babit authentico modo; & de novo similem promissio-
 nem faciet in omnibus, & per omnia coram dictis do-
 minis de collegio testibus, & notariis; & subscri-
 ptionem faciet manu propria & instrumentis, prout
 infra de Cardinalibus continetur; & consimilem hujus-
 modi ratificationem, approbationem, votum, &
 promissionem effectualiter faciet in primo consilio

publico, vel generali, quod post coronationem
 suam ad haec modo consueto, & congruo tempo-
 re celebrabit.
 Insuper praefati domini Cardinales voverunt,
 juraverunt, & ad invicem promiserunt, quod per
 suas litteras infra mensem a die inthronizationis
 praedictae collegialiter intimabunt de electione fa-
 cta, necnon de voluntate & promissione, quoad
 unionem prolequendam, & omnia praedicta praef-
 atis dominis, prout & sicut facere tenetur, qui
 erit electus: ac etiam inchoata mediabunt, prole-
 quentur, & finient, quantum in eis erit; nihil
 de contingentibus, necessariis, opportunis quomo-
 dolibet seu utilibus omitendo. Quae omnia & sin-
 gula promiserunt inter se ad invicem & vicissim,
 ut supra attendere, observare, facere, exsequi,
 & effectualiter adimplere bona, & sincera fide,
 omni dolo, & fraude cessantibus. Et sic quilibet
 ipsorum juravit, corporaliter manu tactis sacro-
 sandis evangelii coram eis praesentialiter posi-
 tis, observare, adimplere, ac exequi, prout su-
 perius continetur. Quodque a praedictis promissio-
 nibus voto, & obligatione ac juramenti pro-
 testatione, & ejus observatione, omnibusque alijs
 & singulis praedictis, nullus eorum absolutio-
 nem petat, seu impetrabit per se, vel alios, &
 impetratis, & impetrandis utetur, & sibi conces-
 sam nullatenus acceptabit, nec data potestate per
 ipsum alteri faciet se absolvi, seu etiam tecum
 in aliquo dispensari, sed vult perpetuo dicto vin-
 culo remanere obligatus. Et nihilominus ad ma-
 jorem certitudinem & firmitatem praemissorum,
 quilibet ex dominis de collegio praedicto teneat-
 ur se subscribere manu propria omnibus & sin-
 gulis instrumentis conficiendis exinde: quorum
 instrumentorum quilibet ex ipsis dominis de col-
 legio unum vel plura habere valeat pro ejus ar-
 bitrio voluntatis. Acta in capella praedicta praesen-
 tibus venerabilibus & circumspicis viris dominis
 Francisco de Duce Apostolicae camerae clerico, Ja-
 cobe de Calvis, & Petro Sacco canonicis basilicae
 Principis Apostolorum de urbe; Joannello Caraculo
 litterarum Apostolicarum scriptore, Nicolao Blasii
 Narniensi, Antonello Surracha, & Joanne Carazolo
 litterarum sacrae poenitentiarum scriptoribus, Lau-
 rentio d' Turnibacca sanctae Mariae in Transibe-
 rim, Nicolao de Leonibus sanctorum Coelae &
 Damiani de urbe, Joanne Prento juniore, sanctae
 Crucis in Jerusalem, Ecclesiarum, canonicis; An-
 drea de Cancellariis de Sicilia, Galeato de Ri-
 calolis de Florentia, Lesio domino Gabacii de Mor-
 nulvis, de Neapoli, domicellis; presbytero Paulo
 Petri de Famenii, de Roma, Materno clerico Wor-
 miensis dioecesis, Francisco Paulucii clerico Peru-
 sino, Petro Surimunt clerico Trajectensi, & Sal-
 vato f' Lilli cive Romano, testibus ad praemissa
 specialiter vocatis & rogatis.

Subscriptiones notariarum.

Et ergo Clemens de Boargiis Cumanus, litterarum
 Apostolicarum scriptor, publicus imperiali au-
 thoritate notarius, quia praemissis omnibus &
 singulis dum sic, ut praefertur, agerentur &
 fierent per praefatos reverendissimos dominos Car-
 dinales, una cum praedictis testibus & intra-
 scriptis notariis praesens sui, ideoque hoc praesens
 publicum instrumentum confeci, publicavi,
 authenticavi, & in hanc publicam formam re-
 degi, signoque, & nominis meis solitis & consu-
 etis signavi rogatus, & requisitus, in fi-
 dem & testimonium omnium, & singulorum
 praemissorum.
 Et ego Barontus Philippi de Pistoria, litterarum
 Apostolicarum scriptor & abbreviator, & publi-
 cus Apostolica auctoritate notarius, praesens in-
 terfui omnibus & singulis praedictis, cum alijs
 notariis, rogatus tradidi & confeci instrumen-
 tum, & me propria manu subscripsi.
 Et ego Stephanus g' Gerli Boni de Prato, dicti
 sacri collegii clericus, & publicus Apostolica &
 imperiali auctoritatibus notarius, praesens in-
 terfui omnibus & singulis praedictis, cum
 alijs

a lege ex...
m...
p...
f...
h...
q...
g...
q...
p...
f...
h...
q...
g...
q...
p...
f...
h...
q...
g...
q...

d Al. mt.
Turinade.
e M. de Ca.
vallerus.
f Al. Lull.

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

allis notariis, rogatus tradidi & confeci instru-
mentum, & me propria manu subscripsi.

Et ego Garalacus Buc de Esch, clericus Colonien-
sis diocesis, litterarumque Apostolicarum scri-
ptor, ac publicus Apostolica auctoritate notarius,
praesens interfui omnibus & singulis praedictis,
cum aliis notariis, tradidi, & confeci instru-
mentum, & me propria manu subscripsi.

Et ego Joannellus Bramorcius, basilicæ Principis
Apostolorum de urbe clericus, capellæ domini
Papæ, publicus auctoritate Apostolica notarius,
praesens interfui omnibus & singulis supra-
dictis, cum aliis notariis rogatus, tradidi, &
confeci instrumentum, & me propria manu sub-
scripsi.

Et ego Francus dictus Hostleger de Batenducis,
Leodienis diocesis, Apostolica & imperiali au-
thoritate notarius, praesens interfui omnibus
& singulis supra-
dictis, cum aliis notariis, roga-
tus tradidi, & confeci instrumentum, & me
propria manu subscripsi.

Subscriptiones dominorum Cardinalium.

Ego Angelus, Episcopus Ostiensis, Cardinalis Flo-
rentinus, sicut praefertur, vovi, promisi, & ju-
ravi, & in testimonium praemissorum me pro-
pria manu subscripsi.

Ego Henricus, Episcopus Tusculanus, Cardinalis
Neapolitanus, sicut praefertur, vovi, promisi, &
juravi, & in testimonium praemissorum me pro-
pria manu subscripsi.

Ego Antonius, Episcopus Praenestinus, Cardinalis
Aquilensis, sicut praefertur, vovi, promisi,
& juravi, & in testimonium praemissorum me
propria manu subscripsi.

Et ego Angelus, tituli sanctæ Potentiae presbyter
Cardinalis, Laudensis, sicut praefertur, vovi,
juravi, & promisi, & in testimonium omnium
& singulorum praemissorum me manu propria
subscripsi.

*pro, cbr-
legati.* Ego Conradus, tituli sancti a Grilogoni presbyter
Cardinalis Militenis, sicut praemittitur, vovi,
promisi & juravi, & in testimonium praemisso-
rum me manu propria subscripsi.

Ego Angelus, tituli sancti Marci presbyter Cardi-
nalis Constantinopolitanus, sicut praefertur, vo-
vi, promisi & juravi, & in testimonium praem-
issorum manu propria subscripsi.

Ego Jordanus, tituli sancti Martini in Montibus
presbyter Cardinalis de Urfinis, sicut praefertur,
vovi, promisi, & juravi, & in testimonium
praemissorum me manu propria subscripsi.

Ego Joannes, tituli sanctæ Crucis in Jerusalem
presbyter Cardinalis Ravennas, sicut praefertur
vovi, promisi & juravi, ac in testimonium praem-
issorum me manu propria subscripsi.

Ego Antonius, tituli sanctæ Praxedis presbyter
Cardinalis Tuderinus, sicut praefertur, vovi,
promisi & juravi, & in testimonium praemisso-
rum me propria manu subscripsi.

Ego Raynaldus, sancti Viti in Macello diaconus
Cardinalis, sicut praefertur, promisi, vovi & ju-
ravi, ac in testimonium praemissorum me propria
manu subscripsi.

Ego Landolphus, sancti Nicolai in carcere Tulliano
diaconus Cardinalis Barrensis, sicut praefertur,
promisi, juravi & vovi, & in testimonium praem-
issorum me propria manu subscripsi.

Ego Oddo sancti Georgii ad velum aureum diaco-
nus Cardinalis, sicut praefertur, vovi, promisi
& juravi, & in testimonium praemissorum me
propria manu subscripsi.

Ego Petrus, sancti Angeli in foro Piscium diaco-
nus Cardinalis sancti Angeli, sicut praefertur,
vovi, promisi & juravi, & in testimonium praem-
issorum me propria manu subscripsi.

Et ego Joannes, sanctorum Cosmæ & Damiani
diaconus Cardinalis Leodiensis, sicut praefertur,
promisi, vovi & juravi, & in testimonium praem-
issorum me propria manu subscripsi.

Ego Gregorius XII. hodie ultima die Novembris
mcccclvi. assumptus in Romanum Pontificem,

omnia supradicta, sicut praemittitur, voveo,
promitto & confirmo.

De Martis undecima supradicti mensis Maji,
discretus vir Lancelaus Joannis Sedis Apolto-
licæ cursor, retulit dominis iudicibus, & commis-
sariis memoratis Constantiæ in Ecclesia majori, &
loco sessionis solito ad hoc concorditer electo, ma-
ne hora tertiarum, vel septima, ad iura reddend-
um pro continuatione terminum pro tribunali seden-
tibus, & nobis praesentis causæ notariis, atque scri-
bis praedictis, sede ipsorum dominorum iudicum &
commissariorum mandato sibi super hoc, ut asseruit,
facto, & ad supradicti magistri Henrici de Piro pro-
motoris & procuratoris instantiam, hodie mane
quandam intimationem prorogationis termini he-
sterni in huiusmodi causa factæ, papyri schedu-
lam, ac citationem, sigillis reverendissimi in Chri-
sto patris domini Guillelmi sancti Marci S. R. E.
Cardinalis, & egregii doctoris Michaelis Navers
sigillatam, valvis seu portis Ecclesie majoris af-
fixisse, eamque ibidem debite executioni deman-
dasse, prout & quemadmodum idem cursor ab
eisdem dominis iudicibus & commissariis dixit
se superius habuisse & recepisse specialiter in
mandatis.

Post cuius quidem cursoris relationem compa-
ruit in iudicio coram iudicibus & commissariis præ-
fatis adhuc prout ubi supra, ad iura reddendum
in loco suo solito & consueto pro tribunali seden-
tibus magister Henricus de Piro promotor & pro-
curator praedictus, nomine procuratorio quo supra,
ad dictam intimationem prorogationis termini he-
sterni, & citationis schedulam a dominis iudicibus
emanatam, & de eorum voluntate & mandato in
valvis Ecclesie majoris praedictæ legitime execu-
tam, factam, realiter, & in scriptis infrascripti teno-
ris representavit, citatorumque in ea contentorum,
nec testes ulterius super recognitione sigillorum,
signorum, & manuum notariorum producti, recipi &
& jurare, neque iura, litteras, scripturas, & mu-
nimenta ulterius producere, aut produci videre cu-
rantium contumaciam accusavit, ipsosque contuma-
ces reputari; & in eorum contumaciam instrumen-
tum responsionis Petri de Luna Benedicti XIII. in
sua obedientia nuncupati supra in huiusmodi causa
productum repetiit, & prout est supra productum,
reproduxit.

Deinde venerabilis vir Petrus Margal, secreta-
rius Regis Arragonum praefatus, processum per
eum heri offensum, tunc non authenticatum, ad
dmanus dictorum dominorum iudicum & commissa-
riorum factum, realiter, & in scriptis tradidit, at-
que dedit.

Subsequenter magister Henricus de Piro, pro-
motor & procurator praefatus, adhuc ibidem præ-
sens, & judicialiter comparens, tam dictum pro-
cessum per dominum Petrum Margal, quam alium
per Petrum & Julhiam subscriptos, & in hac causa pro-
ductos in quantum pro se & pro re sua facerent
reproduxit, qui praesentibus processibus existunt
connexi & alligati: Et nihilominus nonnullos testes
per eum nominandos, & in huiusmodi causa neces-
sario producendos, tam super recognitione, quam
tota causa citari mandari ad perhibendum testimo-
nium veritati, per certum Sedis Apostolicæ cur-
sorem, ad certum peremptorium terminum com-
petentem, per dominos iudices & commissarios
praefatos, debita cum instantia postulavit. Et tunc
domini iudices & commissarii praefati dictos citatos
non comparentes, neque huiusmodi diei termino in
aliquo satisfacere curantes, licet diutius expecta-
tos, reputarunt merito, prout erant, quoad actum
& terminum huiusmodi exigente iustitia contuma-
ces. Et in eorum contumaciam praefatam citatio-
nem praelibato magistro Henrico promotori & pro-
curatori instanti & petenti decreverunt, atque con-
cesserunt: eamque prout petita existit, ad statim,
videlicet ad horam causarum praesentem, per di-
cretum virum Jacobum Meynardi Sedis Apostolicæ
cursorem praesentem, audientem, & ut asseruit in-
telligentem, peremptorie fieri voluerunt, atque
mandarunt. Qui quidem cursor huiusmodi citationis
mandato in se ipse suscepto mox iens, & paulo
post

ANNO CHRISTI 1417.

post rediens, retulit in iudicio dominis iudicibus & commissariis, adhuc prout ubi supra ad reddendum iura pro tribunali sedentibus, & nobis presentis causam notariis, atque scribis predictis, de ipsorum dominorum iudicum & commissariorum mandato sibi super hoc, ut asseruit, facta, & ad supradicti magistri Henrici de Piro promotoris instantiam, statim & incontinenti peremptorie citasse nonnullos testes: videlicet honestos viros Andream Heyss diocesis Dertusensis, & Antonium Alboin Viennensis diocesis clericos, super recognitione signorum & manuum notariorum; necnon dominos fratrem Michaellem a Merteri preceptorum domus b. Macla ordinis Cisterciensis, & uillitiz de Calatrava Cesarie Augustensis diocesis, & Petrum c. Canthon ducis Burgundie Ambaxiatores, ut & tanquam testes ad jurandum de perhibendo testimonium veritati in huiusmodi causa datis, ad horam causarum presentem, prout & quemadmodum idem cursor ab eisdem dominis commissariis dixit se superius habuisse & recepisse specialiter in mandatis.

a. Al. Merteri
b. Al. Macla
c. Al. Canthon

Post cujus quidem cursoris relationem comparuit in iudicio coram dominis iudicibus & commissariis prefatis prout ubi supra, & c. pro tribunali sedentibus, magister Henricus de Piro procurator predictus, & nomine procuratorio quo supra: & in similem contumaciam predictos testes presentes & comparentes, ut & tanquam testes ad jurandum de perhibendo testimonium in huiusmodi causa veritati exhibere & producere: quos recipi, & ad jurandum admitti, necnon interrogari & examinari per dominos iudices & commissarios prefatos debita cum instantia postulauit.

Et tunc domini iudices & commissarii prefati dictos citatos iterum reputantes contumaces, iustitia exigente in eorum contumaciam supradictos testes, ut & tanquam testes ad jurandum de perhibendo testimonium in huiusmodi causa veritati, admittendos duxerunt & admiserunt. Qui dum admissi fuerunt, statim ad mandatum dictorum dominorum iudicum, & commissariorum, & in eorum manibus, tactis per eos & eorum quolibet scripturis sacrosanctis ad sancta Dei evangelia, ipsi frater Michael preceptor, & Petrus d. Canthon iurauerunt, & quilibet eorum iuravit, se velle dicere & deponere prout, meram, & omnimodam, quam sciverint, & quilibet eorum sciverit, in huiusmodi causa veritatem, super articulis supra in hac causa oblati, prece, pretio, ira, odio, timore, favore, amore, rancore, & omni mala machinatione in premissis postpositis penitus & semotis. Quorum testium examen domini iudices & commissarii prefati duobus ex eis, quibus eis videbitur, reservatum committendum. Ipsi autem Andreas & Antonius similiter tactis scripturis sacrosanctis ad sancta Dei evangelia corporali prestito juramento, viliis per eos primitus signis & manibus notariorum iurum supradictorum, & interrogati per dominos iudices & commissarios prefatos, & quilibet interrogatus, dixerunt bene se cognoscere signa & manus Raymundi Petri Margal, & Petri de e. Julia notariorum, instrumento responsionis, & registris supradictis apposita & inscripta; ipsosque notarios fore legales, & ad eos, ut ad tales, communem hominum fieri recursum. Quo facto domini iudices & commissarii prefati dicto magistro Henrico de Piro promotore instante & petente, huiusmodi instrumentum & registra habuerunt pro approbatis, eorumque signa & manus notariorum pro recognitis.

d. M. C. Canthon

e. M. T. Julia

f. M. Margal

Postremo domini commissarii prefati videntes eorum auctoritatem, & potestatem in commissione per dictam sanctam Synodum eis traditam & datam non esse fore sufficientem ad dictam testium publicandam: Quare de unanimi consensu omnium eorumdem commissariorum ad omnia & malevolentia in futurum obstruenda ora, decreverunt & ordinaverunt die crastina, que erit Mercurii duodecima dicti mensis Maii, loco, & hora solitis pro publicatione dictorum testium, & attestationum fieri debere sessionem publicam & generalem.

Tenor vero dictae intimationis prorogationis terminis & scedula, unde supra fit mentio, sequitur:

NOS iudices & commissarii, per sacrosanctam Synodum generalem Constantiensem in hac parte specialiter deputati, in valvis Ecclesie Constantiensis domino Petro de Luna Benedicto XIII. in sua obedientia nuncupato, omnibusque aliis & singulis, sua communiter vel diuim interesse putantibus, tenore presentium intimamus, insinuamus, & notificamus, quod terminum hodiernum, ad quem dictum Petrum de Luna, & ceteros prefatos citari fecimus & citamus, videlicet ad producendum quicquid produci vellent; necnon ad videndum testes tam super principali, quam super recognitione signorum, sigillorum, ac manuum notariorum, eisdem instrumentis & munitis appositorum & appensorum, in causa & causis pendentibus coram sancta Synodo, & nobis; contra eundem dominum Petrum de Luna, Benedictum XIII. nuncupatum, ac in causa & causis huiusmodi, prout iustum fuerit, procedendum, prout in nostris citatoriis inde confectis latius continetur. Quibusdam ex iis expeditis, ob multiplicationem tunc agendorum continuauimus, & continuamus per presentes ad diem crastinam, que erit duodecima mensis infrascripti, in Ecclesia Constantiensis predicta, & loco publicae sessionis mane hora septima ante meridiem. Ad quos etiam diem & horam dominum Petrum de Luna, & alios supradictos peremptorie citamus, ad premissa perficiendum, & alias procedendum. Hanc vero nostram citationem, insinuationem, notificationem, & citationis schedulam valvis seu portis dictae Ecclesie duximus affigendam modo premissis, decreuimus publicari; ne pronominati de premissis aliquam ignorantiam pretendere valeant, seu etiam quomodolibet allegare. In cuius rei testimonium presentem schedulam exinde fieri, sigillorumque reverendissimi in Christo patris & domini Guillelmi tituli sancti Marci S. R. E. Cardinalis, & egregii viri juris utriusque doctoris, domini Michaelis Navers, fecimus impressione communiri. Datum Constantiae, die decima mensis Maii, anno a Nativitate Domini MCCCXVII. Indictione decima.

SESSIO XXXIII.

ANNO & indictione quibus supra, die vero Mercurii xiii. mensis Maii, fuit celebrata sessio generalis in maiori Ecclesia Constantiensis. In qua reverendissimus pater dominus Nicolaus Archiepiscopus Guenzensis Missam celebravit. Fuit quoque praesidens huic sessioni, reverendissimus pater dominus Joannes Episcopus Orlensis, vicecancellarius, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis. Et intererat huiusmodi sessioni serenissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hungariae Rex, indutus vestimenti imperialis, coronam in capite habens, adstantibus sibi reverendissimis in Christo patribus & dominis, domino Angelo Pranesino, & Jordano Albanensi, Episcopis, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus; Illusterrimis principibus Rodulpho Saxonia in ense, Ludovico Bavariae ducibus in panno, & Friderico marchione Brandenburgensi in sceptro. & habitibus consuetis sibi seruentibus. Demum lectis litanis una cum aliis devotis orationibus, ut moris est, ascenderunt ambonem deputati & commissarii in causa haereticis, &c. contra Petrum de Luna, in qua reverendissimus pater dominus Guillelmus tituli sancti Marci sanctae Romanae Ecclesiae presbyter Cardinalis fecit relationem. dicens in essetia, quod ipsi commissarii processissent in causa, ad ea quo eis fuissent commissa: quia primo ipsum Petrum de Luna, Benedictum decimum tertium in sua obedientia nominatum, ad dandum & dari videndum articulos vocasset, & deinde certos articulos per procuratores causa oblato accepisset, eosque ad probandum admisset: testesque octo & triginta, Cardinales Archiepiscopus, Episcopus, prelatos, doctores, & alios super eisdem recepisset, iurataque facissent, ac eos diligenter examinasset. Insuper dicto Petro de Lu-

Ex prima editione.

ANNO
CHRISTI
1417.

1117

IOANNES
V. XXIII.

CONSTANTIENSE.

SIGISMUNDUS
IMP.

1118

ANNO
CHRISTI
1417.

na sic sufficienter vocato, nonnulla iura per procuratores producta in modum probationis receperunt, et probata esse decreverunt: et hoc omnia et alia per eos in hac causa acta, in actis redigi fecerunt, prout in registro in hac causa per eos facti mandato plenius continentur, offerentes se plenius et explicito magis volentes, quando Synodus duxerit mandandum. Relatione autem huiusmodi facta, accusabatur contumacia Petri de Luna, non videns aperiri dicta testium in huiusmodi causa productorum: et in contumacia patebatur iterum in valvis maioris Ecclesie vocari, et ad vocandum aliquos deputari. Atque extunc reverendissimus pater dominus Joannes Ostiensis huiusmodi sessioni president, nomine Synodi deputavit reverendissimos patres et dominos, ad vocandum prefatum Petrum de Luna: videlicet Odonem de Comitibus, Cardinalem; Viennensem Archiepiscopum, Feltrensem Tridentinensem et Lichfeldensem Episcopos, et Antonium Taxal Generalem ordinis sancte Marie de Mercede, Thomam a Polten et Jacobum Rhodini, Sedis Apostolice protonotarios, una cum presentis causa scribis, et Franciscum de Mediolano sancte Apostolice Sedis cursores. Qui deputati vocarunt et citarunt prefatum Benedicum per cursorem antedictum, in hunc modum: Et hic Petrus de Luna, Benedicum decimumtertium in sua obedientia nuncupatus, vel aliquis pro eo, quicquid parcat pro eo, ad videndum aperiri dicta testium, et cetera. Deinde dictis deputatis de valvis revertentibus, dominus Lucius Cardinalis de Comitibus nomine condeputatorum retulit, ipsam vocationem per cursores antedictum trina vice fuisse factam, neminemque ibi comparuisse, aut aliquod verbum respondisse. Quo facto, et iterum petito publicari dicta testium, et decerni terminum ad dicendum contra dicta huiusmodi, reverendus pater et dominus, dominus Stephanus Episcopus Dolensis legebat quamdam decreti pappe schedulam tenoris subsequentis:

Decretum de publicatione attestacionum, et citatione ad contra objicendum.

Hec sacrosancta generalis Synodus, Petrum de Luna, Benedicum decimumtertium in sua obedientia nuncupatum, vocatum legitime et non comparentem, reputat contumacem, et in illius contumaciam testes, attestaciones, et dicta testium in presentis causa inquisitionis mota et pendente contra eundem Petrum de Luna, Benedicum decimumtertium a nonnullis nuncupatum, productorum et examinatum, publicat, ac pro publicatis habet; et decernit eidem Petro de Luna Benedico copiam dictarum attestacionum, et totius presentis processus fieri: et assignat eidem Petro de Luna, Benedico (ut premititur) vocato, terminum peremptorium, ad diem sabbati proximum, mane hora septima, in presentis Ecclesia, et loco superiori prope altare sessionis, ad dicendum, objicendum et proponendum coram commissariis nuper ad testes recipiendos et examinandos, et cetera per eandem Synodum deputatis, quidquid dicere, objicere vel proponere voluerit contra testes in hac causa productos, et eorum dicta; necnon contra instrumenta, registra, et alia quacunque producta, et in tota ipsa causa et singulis eius discussibus: et ad hoc ipsum preceptorie citat, prefatisque commissariis et eorum majori parti, ceterisque etiam minimo impeditis, ad audiendum et recipiendum omnia, quidquid dicere, objicere et proponere voluerit, et super illis cognoscendum, atque omnia et singula faciendum, que ad causam et processum huiusmodi pertinent et pertinebunt, usque ad sententiam definitivam ex licta, ac super eorum dependentibus, emergentibus et connexis, dat eadem sancta Synodus plenam et liberam potestatem. Proceffatur autem eadem sancta Synodus, quod per hoc processum, aut alium quocunque in futurum hendum in huiusmodi causa, a forma processus super notariis, quam sufficit servare de iure, recedere non intendit. Qua itaque decreti schedula lecta, per reverendissimum in Christo patrem et dominum, dominum Joannem Episcopum Ostiensem, sancta Romana Ecclesia Cardinalem et vicerecancelarium, huiusmodi

Asseioni presidentem, nomine Synodi fuit responsum, Placet.

Ex collectione Barberiniana, et MSS. duobus Germanicis

Fuit celebrata sessio XXXIII. cum solemnitatibus solitis, et intererat Rex Romanorum imperialibus habitibus indutus.

De Mercurii duodecima mensis Maji, hora octava ante meridiem, Constantie in Ecclesia majori in loco solito fuit dicta Synodi lesio generalis solemniter tena et celebrata. Pro cujus sessionis introductione reverendus pater dominus Nicolaus Archiepiscopus Gnesnensis Missam celebravit. Intererat huiusmodi sessioni serenissimus princeps dominus dominus Sigismundus Romanorum et Hungarie, et cetera. Rex, vestimentis imperialibus indutus, coronam in capite habens, adstantibus sibi reverendissimis in Christo patribus et dominis, dominis Angelo Prænestino, et Jordano Albanensi Episcopis S. R. E. Cardinalibus, Illustrissimis principibus Rodulpho Saxonie in ente, Ludovico Bavarie ducibus in pomo, et Frederico marchione Brandeburgi in scepro, in habitibus consuetis, sibi servientibus. Hac namque Missa finita, reverendissimi reverendique patres et domini, domini S. R. E. Cardinales presentes, Archiepiscopi, et cetera. mitras capitibus imponentes, et cetera. Deinde orationibus, litanis, evangelio, et cetera. devotissime peractis, domini commissarii in huiusmodi causa deputati predicti ambonem publicationis solitum decretorum et negotiorum huiusmodi sancte Synodi ascenderunt: in quo reverendissimus pater et dominus, dominus Guillelmus sancti Marci S. R. E. Cardinis de consensu et unanimi voluntate suorum collegarum relationem fecit in effectu de presentis causa in hunc modum. Quod ipsi commissarii predicti iuxta commissionem a sacrosancta Synodo eis traditam processissent ad ea, que eis fuissent commissa; quod primo Petrum de Luna Benedicum XIII. in sua obedientia nuncupatum ad dandum et dari videndum positiones et articulos vocassent, et vocati fecissent; denique per promotores et procuratores huiusmodi cause certis articulis oblati et datis recipiendis, eosdem ad probandum admisisse: testesque triginta octo tam Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, prelatos, doctores, et alios super eisdem receperunt, jurareque fecissent, ac eos diligenter examinassent. Insuper dicto Petro de Luna sic sufficienter vocato, nonnulla iura, videlicet instrumenta, et registra coram eis per promotores et procuratores predictos producta in modum probationis receperunt, signaque, et subscriptiones notariorum dictis instrumentis, et registris apposita probari fecissent, et probata esse decreverunt. Et hæc omnia, aliaque per eos in hac causa gesta in actis redigi fecissent, et super illis registrum fieri per notarios presentis cause, et scribas predictos confici decreverunt, quod esset apud notarios supradictos; et illud registrum iidem domini commissarii per eosdem notarios huic sancte Synodo referant, quemadmodum in ipso registro plenius relatur. Offerentes se plenius explicare magis relaturi, quando ipsis ipsa Synodus duxerit mandandum. Qua quidem relatione facta, discretus vir N. Sedis Apostolice cursor, retulit huic sancte Synodo, et commissariis supradictis, adhuc prout ubi supra, in loco sessionis, et sessione publica congregatis, et nobis presentis cause notariis atque scribis predictis, se de ipsorum dominorum commissariorum mandato sibi super hoc, ut asseruit, facte, et ad supradicti magistrum Henricum de Piro promotoris et procuratoris instantiam, heri infra Missarum solemniam quamdam citationem, sigillis reverendissimi in Christo patris et domini Guillelmi, tituli sancti Marci S. R. E. Cardinalis, et egregii doctoris Michaelis Navers, sigillatam, Ecclesie majoris Constantiensis valvis seu ostiis affixisse, ipsamque ibidem debite executioni demansse, ut moris est, prout et quemadmodum idem cursor ab eisdem dominis commissariis dixit se sepius habuisse in mandatis.

Post

Post cujus quidem cursoris relationem surgentes A
 in sessione predicta magistri Henricus de Piro, &
 Joannes de Scribanis, promotores & procuratores
 dictae sanctae Synodi & hujus causae, & quaedam
 citationes, unam videlicet pergamini a dictis do-
 minis iudicibus & commissariis emanatam, de eorundem
 voluntate & mandato in audientia publica litterarum
 contradictarum Romanae curiae positam, lectam,
 ab intra signatam, sigilloque ipsius audientiae
 ad hoc specialiter deputato a tergo, ut moris est,
 sigillatam, aliasque inibi debite executioni, aliasque
 papyri schedulas in valvis majoris Ecclesiae Constantiensis
 executioni debite demandatas facta, realiter, & in scriptis
 infrascripti tenoris repraesentavit; citatorumque in eis
 contentorum non comparentium, neque dictorum
 testium in hujusmodi causa productorum, & totius
 registri praesentis causae decerni, neque terminum
 ad dicendum contra eosdem sibi assignari videre
 curantium contumaciam accusavit: ipsolque contumaces
 reputari, & in eorum contumaciam eosdem in valvis
 Ecclesiae majoris vocari, & ad vocandum eosdem
 certos deputari & assignari per dictam sanctam
 Synodum debita cum instantia postulavit.

Et tunc de mandato reverendissimi patris domini
 Joannis, Episcopi Ostiensis, vicecancellarii S. R. E.
 Cardinalis, & hujus sessionis praesidentis, nomine
 hujus sanctae Synodi facta, reverendissimi reverendique
 patres domini, domini Otto de Columna, Lucidus de
 Comitibus S. R. E. Cardinales; Viennensis Archiepiscopus;
 & Velsenensis, Tridentinus, Lichveldensis Episcopi;
 & Antonius b. Cazal, Generalis ordinis sanctae
 Mariae de Mercede, Thomas c. Polten, & Jacobus
 Rodini Sedis Apostolicae protonarii una nobiscum
 praesentis causae notarii & scribis, & discreto viro
 Francisco de Mediolano dictae Sedis cursore, locum
 sessionis solitum exeuntes, ad valvas dictae majoris
 Ecclesiae accesserunt: in quibus valvis existentes
 supradictos citatos tribus vicibus per organum
 dicti Francisci cursoris vocaverunt in hunc modum:
 Est hic Petrus de Luna, Benedictus XIII. in sua
 obedientia nuncupatus, vel aliquis pro eo qui compareat
 ad videndum aperiri & publicari testium dictam & at-
 testationes super articulis examinatorum, & copiam
 eorumdem, ac aliorum productorum jurium decerni,
 terminumque ad dicendum contra personas, & eorum
 dicta, ac jura alia producta, competententer assignari
 in causa & causis schismatis & haeresis contra eundem
 dominum Petrum de Luna motis? Hujusmodi trina
 vocatione facta, nemine comparente, nec respondente,
 hujusmodi deputati, & magistri Henricus de Piro, &
 Joannes de Scribanis, promotores & procuratores
 sibi super praemissis a nobis praesentis causae notariis
 atque scribis, unum vel plura, publicum seu publica
 fieri petierunt instrumenta. Praesentibus ibidem
 discretis viris magistris Petro d. Gop, Henrico Hucvatel,
 litterarum sacrae poenitentiarum procuratoribus, &
 Michaeli de Pisis litterarum Apostolicarum scriptore,
 testibus ad praemissa vocatis specialiter & rogati.
 Deinde dictis dominis deputatis, una cum aliis
 supradictis ad locum sessionis, & loca eorum solita
 revertentibus, dominus Lucidus Cardinalis de Comitibus
 praedictus, nomine condeputatorum, & eorum consensu,
 retulit ipsam vocationem per organum dicti
 Francisci de Mediolano cursoris trina vice, ut praesertur,
 factam, neminemque ibi comparuisse, nec verbum
 aliquod respondisse. Quo facto magistri Henricus
 de Piro, & Joannes de Scribanis promotores &
 procuratores, dictos citatos iterum contumaces
 reputari, & eorum contumaciam dicta testium,
 sive attestations in hujusmodi causa examinatorum
 aperiri & publicari, copiamque eorumdem, necnon
 jurium aliorum productorum & totius processus
 hujusmodi sibi decerni, terminumque ad dicendum
 & excipiendum quidquid dicere, & excipere
 voluerunt contra personas, & eorum dicta
 producta alia competentia, eisdem citatis
 deputari, & assignari per dictam sanctam
 Synodum debita cum instantia postularunt.
 Et tunc reverendus pater dominus Stephanus
 Episcopus Dolensis de mandato hujus sanctae
 Synodi sibi

super hoc facto ambonem publicationis solitum ascendens,
 praedictam quamdam decreti papyri schedulam publicam,
 atra & intelligibili voce, de verbo ad verbum perlegit,
 cujus tenor inferius est insertus in haec verba.

Decretum per dominum Episcopum Dolensem lectum.

Hae sacrosancta generalis Synodus, &c. Quae itaque
 decreti schedula lecta, per reverendissimum in Christo
 patrem & dominum, dominum Joannem Episcopum Ostiensem,
 & Vicecancellarium S. R. E. Cardinalem, ac hujusmodi
 sessioni praesidentem, nomine hujusmodi sanctae Synodi
 fuit responsum, *Placet.*

Super quibus omnibus & singulis praemissis magistris
 Henricus de Piro, & Joannes de Scribanis, promotores
 praedicti, quo supra nomine, a dominis protonotariis,
 & hujusmodi causae notariis & scribis, sibi unum,
 vel plura, & tot, quot fuerint necessaria, fieri
 petierunt publica instrumenta. Praesentibus ibidem
 reverendissimis in Christo patribus & dominis,
 dominis Joanne Episcopo Ostiensi, & vicecancellario,
 Angelo Praenestino, & Jordano Albanensi Episcopis,
 Gabriele Senensi, Francisco Venetiarum, Almano Pitano,
 Angelo Veronensi, Guillelmo sancti Marci, Thoma Tricaricenti,
 Antonio de Chalanco, Simone Remensi, Ottone de
 Columna, Lucido de Comitibus, & Petro Fuxi, S. R. E.
 Cardinalibus, serenissimoque, & illustribus principibus
 dominis, dominis Sigismundo Romano- & Ungariae Rege,
 Rodolpho Saxoniae, & Ludovico Bavariae ducibus,
 ac Frederico Marchione Brandeburgensi, necnon Regum,
 principum, nobilium, praetorum communitatum,
 universitatum studiorum, ac aliorum Ambaxiatoribus,
 aliisque Christi fidelibus in multitudine copiosis.

Tenores vero dictarum citationum, schedularum, unde supra fit mentio, sequuntur tales.

Mandant reverendissimi patres, domini iudices &
 Commissarii, per sacrum generale Concilium Constantiense
 ad infrascripta deputati, citari peremptorie in
 audientia publica litterarum contradictarum, &
 citant Petrum de Luna, Benedictum XIII. in sua
 obedientia nuncupatum, & omnes alios sua interesse
 credentes, quatenus hodie compareant, in Ecclesia
 Constantiensi, in loco publicae sessionis, mane hora
 septima, ad videndum & audiendum attestations,
 & dicta testium in causa inquisitionis contra
 ipsum pendente productorum, aperiri, & publicari;
 necnon copiam earundem attestations sibi decerni,
 ac etiam terminum ad dicendum contra hujusmodi
 testium dicta, & personas, & cetera munimenta,
 instrumenta, & probationum genera in hac causa
 producta, quidquid verbo, vel in scriptis obijcere,
 opponere, & allegare voluerint, praesigi, &
 assignari; alioquin in hac causa ad praemissa
 & ulteriora procedetur, prout fuerit rationis;
 dictorum citatorum contumacia non obstante.
 Datum Constantiae, die duodecima mensis Maji,
 anno a Nativitate Domini MCCCCXVII. in
 ditione decima.

Nos iudices & commissarii per sacrum generale
 Constantiense Concilium ad infrascripta deputati,
 per haec in valvis Ecclesiae Constantiensis, citari
 mandamus publice, & tenore praesentium citamus
 Petrum de Luna, Benedictum XIII. in sua obedientia
 nuncupatum, & omnes & singulos sua interesse
 credentes, quatenus die Mercurii proxime futuro
 compareant in dicta Ecclesia Constantiensi, in
 loco sessionis, mane hora septima, ad videndum
 attestations & dicta testium in causa inquisitionis
 contra... pendente producta, aperiri & publicari;
 necnon copiam earundem attestations sibi decerni,
 ac etiam terminum ad dicendum contra hujusmodi
 dicta testium, & personas, & cetera munimenta,
 instrumenta & probationum genera in hac causa
 producta, quidquid verbo, vel in scriptis dicere,
 obijcere, proponere, vel allegare voluerint,
 praesigi & assignari. Alioquin in hac causa ad
 praemissa...

a. M. P. V. l. 1. 1. 1.
 b. M. P. T. r. 1. 1. 1.
 c. M. P. T. r. 1. 1. 1.

a. M. P. T. r. 1. 1. 1.

a. M. P. T. r. 1. 1. 1.
 b. M. P. T. r. 1. 1. 1.

ANNO CHRISTI 1417.

missa & ulteriora procedatur, prout fuerit rationis, A dicti citati contumacia in aliquo non obstante. Datum die Martis, undecima mensis Maii, anno Nativitate Domini MCCCXVII. indictione decima.

Fuit vocatus Petrus de Luna in valvis.

De vero Sabbati, quinta decima supradicti mensis Maii, comparuit in iudicio coram iudicibus & commissariis memoratis, Constantiæ, in Ecclesia majori, in loco sessionis solite, ad hoc specialiter deputato, mane hora septima, vel tertiaria, ad iura reddendum pro tribunali sedentibus, magister Henricus de Piro promotor & procurator predictus, nomine procuratorio quo supra, & domini Petri de Luna, Benedicti in sua obedientia nuncupati non comparentis, neque quidquam verbo, vel in scriptis contra personas testium & eorum dicta, ac iura alia, & munimenta supra in huiusmodi causa producta dicere, sive excipere curantis, contumaciam accusavit; ipsumque contumacem reputari, & in eius contumaciam eundem in valvis Ecclesie, ut moris est, vocari, & advocandum eundem aliquos ex commissariis deputari ad maiorem validationem processus per dominos iudices & commissarios prefatos, debita cum instantia postulavit.

Et tunc domini iudices, & commissarii prefati ad supradicti magistri Henrici de Piro promotoris instantiam ad vocandum in valvis, ut moris est, venerabiles, & circumspicos viros dominos Nicolaum VVordis utriusque juris, & Henricum Flechel decretorum doctores sacri palatii causarum auditores collegas suos deputarunt, & ordinarunt. Qui quidem dominus Nicolaus VVordis, & Henricus Flechel deputati, una cum notariis presentis causæ, & scribis predictis, necnon discrete viro Jacobo de Sabaudia, Sedis Apostolicæ curatore, a loco audientie & sessionis exeuntes, ad valvas Ecclesie majoris accesserunt: ubi dictum Petrum de Luna, per organum prefati Jacobi cursoris, iuxta commissionem eis desuper factam, publice, & alta voce vocaverunt tribus vicibus successive in hunc modum: Est hic Benedictus XIII. in sua obedientia nuncupatus, vel aliquis pro eo, qui compareat coram dominis commissariis ad dicendum, obijciendum, & proponendo quidquid dicere, obijcere, vel proponere voluerint contra testes & eorum dicta alius examinatos, instrumenta, registra, iura, acta, actitata, quæcumque alia probationum genera in huiusmodi causa producta. Et in causa inquisitionis contra dictum Petrum de Luna coram eisdem commissariis pendente, alioquin contra eum procedetur ulterius, ipsius contumacia in aliquo non obstante.

Qua vocatione trina vice facta, nemineque respondente, domini deputati predicti, ac magister Henricus de Piro promotor, quo supra nomine, super premissis a nobis presentis causæ notariis atque scribis predictis, sibi unum, vel plura, publicum seu publica fieri petierunt instrumenta. Presentibus ibidem venerabilibus viris dominis Joanne Crevel preposito sancti Ludgerii Monasterii, Joanne a Scade de Lochen, & Frederico Stanthaymer, sacri palatii Apostolici causarum notariis, testibus ad premissa vocatis specialiter, & rogatis. Deinde dominis deputatis predictis, una cum aliis supra nominatis, ad locum audientie, & collegas suos revertentes, & reversi, eisdem per organum dicti domini Jacobi cursoris retulerunt vocationem, ut prefertur, in valvis, seu portis Ecclesie majoris predictæ factam, ut moris est, & fuit; neminemque ibi verbum aliquod super premissis, & presentis termini observatione pro dicto domino Petro de Luna respondisse.

Relatione huiusmodi facta, Henricus de Piro promotor & procurator predictus adhuc ibidem presentens, & judicialiter comparens, dicti domini Petri de Luna non comparentis iterato contumacem reputari, & in eius contumaciam sibi viam excipiendi, sive obijciendi ulterius contra personas testium, & eorum dicta, ac iura, acta, instrumenta, & munimenta supra in huiusmodi causa producta

Concil. General. Tom. XXVII.

a M. S. de L...

præcludi, per dominos commissarios prefatos debita cum instantia postulavit.

Et tunc domini commissarii prefati dictum dominum Petrum de Luna non comparentem, neque huiusmodi diei termino in aliqua satisfaciens, licet sufficienter expectatum, reputarunt mentis, prout erat, quoad actum & terminum huiusmodi, exigente iustitia, contumacem, & in eius contumaciam iustitia deliberatione præhabita, iustitiam dicti Petri de Luna contumacis, de unanimo consensu interloquendo, verbo dumtaxat pronunciarunt, declararunt, & decreverunt, prælibato domino Petro de Luna, Benedicto XIII. nuncupato, abhinc in antea viam obijciendi, & excipiendi contra personas testium, & eorum dicta, productorum in hæc causa, iuraque, instrumenta, acta, actitata, registra, & alia probationum genera exhibita & producta, fore præcludendam, & præcluderunt. Presentibus ibidem honestis viris magistris Joanne Crevel & Frederico Stanthaymer predictis, & Ludolpho Robring notario cameræ Apostolicæ, testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Die Veneris, vigesima prima supradicti mensis Maii, reverendissimi, reverendique patres, & domini, ac venerabiles & circumspicosi viri, Guillelmus tituli sancti Marci Cardinalis, Joannes electus Patriarcha Constantinopolitanus, Robertus Sarisberiensis, Stephanus Dolensis Episcopi, Hermannus Dverch Sedis Apostolicæ protonotarius, Jacobus electus Pennensis, Michael Navers, Joannes de Lydena, & Petrus Nardi, maiorem partem commissariorum predictorum facientes, suis collegis absentibus, Constantiæ in Ecclesia majori in loco sessionis solito, ad hoc specialiter deputato, mane hora septima, sive tertiaria, ad iura reddendum pro tribunali sedentes, volentes evitare, & auferre cavillationem, & verba inutilia, quæ forsitan facta sunt, seu in posterum fieri possent, & omni propter breviter terminum peremptorii domino Petro de Luna Benedicto XIII. in sua obedientia nuncupato, ad dicendum, obijciendum, & proponendum quidquid verbo, vel in scriptis dicere, excipere, & proponere volebat contra iura, acta, litteras, scripturas, instrumenta, registra, & munimenta, necnon personas testium, & eorum dicta in huiusmodi causa super articulis examinatorum, & productorum præfixi, & assignati, & jam elapsi: idcirco ad maiorem, & superabundantiorē cautelam, eundem dominum Petrum de Luna, in sua obedientia Benedictum XIII. nuncupatum, ad idem secundo citari, ad diem Martis proxime futuram, quæ erit vigesima quinta mensis presentis, qui eisdem dominos commissarios, vel maiorem partem ex eis, Constantiæ in Ecclesia majori, in loco sessionis solito, ad hoc specialiter deputato, mane hora septima, pro tribunali sedere contigerit, per evidentiam publicam litterarum contradictarum Romanæ curiæ, necnon in valvis Ecclesie majoris predictæ peremptorie voluerunt atque mandarunt.

Curior retulit affixisse citationem in valvis Ecclesie majoris.

Die Martis vigesima quinta supradicti mensis Maii discretus vir Jacobus de Sabaudia Sedis Apostolicæ cursor, retulit in iudicio reverendissimis reverendisque in Christo patribus, ac venerabilibus & circumspicis viris dominis Guillelmo tituli sancti Marci S. R. E. Cardinali, Joanni Patriarchæ Antiocheno, Joanni electo Patriarchæ Constantinopolitano, Roberto Sarisberiensis, Stephano Dolensi, & Joanni Liceldensi Episcopis, Michaeli Navers, Joanni de Lydena, Hermanno Dverch, Henrico Flechel, Petro Nardi, & Joanni Vellis iudicibus, & commissariis prefatis, aliis suis collegis in hac parte legitime absentibus, Constantiæ in Ecclesia majori, in loco sessionis ad hoc specialiter deputato, mane hora septima, ad iura reddendum pro tribunali sedentibus, & nobis presentis causæ notariis atque scribis prescriptis, se de ipsorum dominum iudicum & commissariorum mandato sibi super hoc, ut asseruit, facta, & ad supradicti magistri Henrici de Piro promotoris & procuratoris instantiam, die Veneris proximo præterita, quamdam citationem, sigillis re-

ANNO CHRISTI 1417.

Bbbb vc.

ANNO
CHRISTI
1417.

verendissimi patris domini Guillelmi S. R. E. Cardinalis, & Michaelis Navers prefatorum sigillatam, valvis seu portis Ecclesie majoris supradictae, tam, valvis seu portis Ecclesie majoris supradictae, etiamque debite executioni, ut moris est, demandasse, prout & quemadmodum idem cursor ab eisdem dominis iudicibus & commissariis dixit se superius habuisse & recepisse specialiter in mandatis.

Post cuius quidem cursoris relationem comparuit in iudicio coram dominis iudicibus & commissariis prefatis, adhuc prout ubi supra ad iura reddendum in loco suo solito & consueto pro tribunali sedentibus, magister Henricus de Piro procurator & promotor predictus, nomine quo supra promotorio, proponens qualiter supradicto domino Petro de Luna, Benedicto XIII. in sua obedientia nuncupatum, certus peremptorius terminus ad dicendum & opponendum quicquid in verbo & in scriptis dicere & opponere voluerit contra registra, acta, litteras, scripturas, instrumenta, & munimenta, testiumque in huiusmodi causa productorum, & examinatorum personas & dicta, fuisset premissus, & modo elapsus; in quo termino servando contumax, iustitia exigente, fuisset reputatus. Et nihilominus ad maiorem cautelam, & ad obstruendum ora multorum, in hac parte forte obloqui conantium, domini iudices & commissarii prefati, seu maiorum ipsorum pars, eundem dominum Petrum de Luna, Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, ad consimilem actum de novo & secundo citari mandarunt, & fecerunt ad diem & horam presentes. Quapropter idem magister Henricus de Piro promotor, quo supra nomine, quosdam citationum, & nam videlicet audientie pergameni, a prefatis dominis commissariis, seu eorum majori parte emanatam, de eorumque voluntate & mandato in audientia publica litterarum contradictarum Romanae curiae posticam, scilicet, ab intra signatam, sigilloque ipsius audientie ad huiusmodi citationes sigillandas specialiter deputato a tergo, ut moris est, sigillatam, aliaque inibi debite executioni demandata; ac aliam papyri schedulam, in valvis majoris Ecclesie predictae executam, facto, realiter, & in scriptis infrascripti tenoris representavit; citationumque in eis contentorum non comparentium, neque huiusmodi termino satisfacere curantium contumaciam acculavit; ipsorumque contumaces reputati, & in eorum contumaciam ulterius in valvis Ecclesie predictae majoris vocati, ac ad eos vocandum aliquos de commissariis, ut moris est, deputari per dominos iudices & commissarios prefatos debita cum instantia postulavit. Et tunc domini iudices & commissarii memorati ad vocandum supra dictos citatos, ad valvas Ecclesie prefatae, ut moris est, venerabiles & circumspetos viros dominos Henricum Flechel, & Petrum Nardi, sacri palatii Apostolici causarum auditores, collegas suos, deputandos duxerunt, & deputarunt. Qui quidem domini Henricus Flechel, & Petrus Nardi deputati, onus huiusmodi vocationis sponte assumentes, locumque sessionis preteritum una cum discretis viris Friderico Rese, & Jacobo de Sabaudia, Sedis Apostolicae cursoribus, nobisque presentis causae notariis atque scribis predictis exeuntes, ad valvas Ecclesie majoris predictae accesserunt: ibique expectatos citatos, per organum prefati Jacobi cursoris, tribus vicibus successive, publice, alta, & intelligibili voce vocaverunt, & requisierunt in effectu in hunc modum: Est hic Petrus de Luna Benedictus XIII. in sua obedientia nuncupatus, vel aliquis pro eo qui compareat, in Ecclesia Constantiensis in loco sessionis solito ad dicendum, & opponendum quicquid verbo, vel in scriptis dicere, & opponere voluerit contra nonnulla registra, jura, & munimenta, testes, & eorum dicta productos, & examinatos in causa inquisitionis, coram Synodo & iudicibus pendente.

Qua vocatione, ut praefertur, facta, nemineque comparente, nec respondente, domini deputati supradicti a nobis presentis causae notariis atque scribis predictis super praemissis sibi fieri petierunt unum vel plura, publicum, seu publica instrumenta, presentibus ibidem discretis viris magistris Ulrico VVeinheri, Henrico Hucvatel, Joanne de Bolco, sacrae

Apententiarum litterarum procuratoribus, testibus ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

His sic peractis, domini deputati predicti, una cum aliis supra nominatis, ad locum audientie huiusmodi causae, & sessionis solitum revertentes, & reversi, dominus Petrus Nardi predictus, suo & ipsius collegae nominibus primo, & deinde prefatus Jacobus de Sabaudia, Sedis Apostolicae cursor, secundo huiusmodi vocationem ad valvas prefatae Ecclesie factam, neminemque comparuisse, nec respondisse, ut praemissum est, dominis iudicibus & Commissariis memoratis retulerunt, & retulit quilibet eorum. Quibus quidem relationibus, ut praefertur, factis, magister Henricus de Piro promotor predictus, nomine quo supra, dictos citatos iterato contumaces reputari, & in eorum contumaciam ulterius contra eos juxta exigentiam & qualitatem causae procedi, per dominos iudices & commissarios prefatos, debita cum instantia postulavit.

Et tunc domini iudices & commissarii prefati, dictos citatos non comparentes, neque huiusmodi diei termino in aliquo satisfacere curantes, licet diutius, & usque ad horam debitam sufficienter expectatos, reputarunt merito, prout erant, quoad actum & terminum huiusmodi, exigente iustitia, contumaces; & in eorum contumaciam, ad praefati magistris Henrici de Piro promotoris instantiam, ulterius contra eos juxta exigentiam causae & qualitatem procedendum decreverunt. Presentibus ibidem reverendissimo in Christo patre domino, domino Branda S. R. E. Cardinale Placentino vulgariter nuncupato, & providis viris VVillelmo Brillieri, in Romana curia procuratore, Yvone Loyer, sacri palatii Apostolici causarum notario, & Francisco de Hispania, servienti armorum palatii Apostolici, aliisque pluribus. Testibus fide dignis, ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Tenoris vero dictarum citationum audientie pergameni, & in valvis papyri schedularum, unde supra fit mentio, sequuntur tales.

MAndant reverendissimi patres, domini iudices & commissarii, per sacrosanctam & generalem Synodum Constantiensem in hac parte specialiter deputati, citari peremptorie in audientia publica litterarum contradictarum, ut moris est, & citari ex superabundanti, & ad omnem malitiam convincendam, dominum Petrum de Luna, Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, omnesque alios & singulos, sua conjunctione vel divisione interesse putantes, quatenus die Martis proxime futura, mane hora septima, compareant in Ecclesia Constantiensis, in loco publicae sessionis prope altare ejusdem sessionis, ad dicendum & excipiendum quicquid verbo vel in scriptis dicere, vel excipere voluerint contra nonnulla munimenta, registra, testes & eorum dicta, & attestaciones in causa & causis coram dicta Synodo, & eisdem iudicibus, contra ipsum dominum Petrum de Luna pendente productos, & producta, ac super tota causa huiusmodi, & in eadem ulterius, prout visum fuerit, procedi videndum, dictorum citatorum absentia seu contumacia in aliquo non obstante.

Datum Constantiae, die vigesima prima mensis Maii, anno a Nativitate Domini MCCCCXVII. indictione decima.

Citatio in valvis ad idem.

Nos iudices & commissarii, per sacrosanctam, generalem Synodum Constantiensem in hac parte specialiter deputati, in valvis Ecclesie Constantiensis ex abundantanti, & ad omnem malitiam convincendam, peremptorie citari mandamus, & presentium tenore citamus dominum Petrum de Luna, Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, omnesque alios & singulos, sua ininteresse putantes, quatenus die Martis proxime futura, mane hora septima, compareant in dicta Constantiensis Ecclesia, in loco publicae sessionis, ad dicendum, & excipiendum quicquid verbo, vel in scriptis dicere, seu excipere voluerint contra non-

ANNO
CHRISTI
1417.

nonnulla munimenta, registro, testes & eorum a-
 ANNO rellationes, in causa & causis coram dicta Synodo,
 CHRISTI & nobis, contra ipsum dominum Petrum pendente
 1417. te productos, & producta; ac super tota causa hu-
 jusmodi predicta, & in eadem ulterius, prout ju-
 stum fuerit, procedi videndum. Hoc vero nostrae
 citationis mandatum valvis seu portis dictae Eccle-
 siae duximus adigendum, modoque praemisso decer-
 nimus publicandum, ne praenominati sic citati ali-
 quam ignorantiam praetendere valeant, seu etiam
 quomodolibet allegare. In cuius rei testimonium
 praesentes nostras litteras exinde fieri, sigillorum-
 que reverendissimi in Christo patris & domini, do-
 mini Guillelmi tituli sancti Marci S. R. E. Cardi-
 nalis, & egregii viri utriusque juris doctoris domi-
 ni, domini Michaelis Navers, fecimus impressione
 communiti.

Datum Constantiae, die Veneris vigesima prima
 mensis Maji, anno a nativitate Domini mcccxxvii.
 Indictione decima. Protestamus nihilominus nos judi-
 ces & commissarii praelibati, quod per actum hu-
 jusmodi a processu notarii recedere non intendimus
 quovis modo.

a Gumpertus Falvi
 Antonius de Casadaval } notarii.

a ME. Gumpertus Falvi
 Antonius de Casadaval } notarii.

b ME. Gumpertus Falvi
 Antonius de Casadaval } notarii.

DIE Jovis, vigesima septima praedicti mensis
 Maji, Constantiae, in palatio Episcopali, hora
 tertiaria, vel quasi, omnes Commissarii, &
 iudices memorati, domino Francisco Cardinale Flo-
 rentino dumtaxat excepto, pro expeditione causae
 praecedentis congregati, venerabilibus & circum-
 spectis viris dominis Michaeli Navers, Petro Nar-
 di, & Joanne VVellis conjunctim collegis suis pre-
 sentibus, & sponte acceptantibus examinatione
 registri, sive processus in causa praesenti habiti, &
 visitationem, depositionem testium, & reducere
 nem eorumdem ad certum b summarie legendum,
 & explicandum per ipsos commissarios praefatos in
 publica sessione toti Concilio, committendum di-
 xerunt, & commiserunt, juxta potestatem, & com-
 missionem eis in praesenti causa in publica sessione
 per dictum sacrum generale Constantiense Conci-
 lium attributam.

Anno, & indictione quibus supra, die vero Mar-
 tis, prima mensis Junii, constitutus Constantiae in
 palatio Episcopali, mane hora tertiaria, vel qua-
 si, curam reverendissimo reverendisque patribus ac
 venerabilibus, & circumspectis viris dominis, do-
 minis Guillelmo Cardinale sancti Marci, Joanne
 electo Patriarcha Constantinopolitano, Roberto Sa-
 risberienfi, Stephano Dolenfi Episcopis, Hermannod
 Diverch Sedis Apostolicae protonotario, Michaele
 Navers, Jacobo electo Pennensi, abbate Cluniacen-
 si, Guillelmo Pulchrinepotis, Nicolao VVordis, Pe-
 tro Nardi, & Joanne VVellis commissariis & judi-
 cibus praefatis, aliisque collegis absentibus, ma-
 gister Henricus de Piro promotor & procurator
 praedictus, nomine procuratorio quo supra, factaque
 relatione primitus per praefatum dominum Michae-
 lem Navers, unum de commissariis praedictis, su-
 per toto processu in praesenti causa habito, ac de-
 positionibus testium in eadem praesenti causa exa-
 minatorum ipsius commissariis praefatis corrigendo,
 emendando articulum octuagesimum tertium su-
 pra inter articulos datum incipiens, Item & hoc
 sacrum Concilium, &c. tollit in eodem articulo
 haec verba, scilicet (Arragonum, & Navarra)
 & loco illorum in fine ipsius articuli addit haec
 verba sequentia, videlicet: Quodque c sequenter
 secundum capitula conventa in Narbona inter Ro-
 ges & principes obedientiae dicti domini Petri de
 Luna, Benedicti appellati, sunt per dictam obedi-
 entiam convocatum istud Concilium, quatenus ad eos
 pertinebat; & postea Reges Arragonum, & Na-
 varra praefato Concilio ex utraque conventione se
 unierunt, & incorporarunt, unum simul Concilium
 facientes, & contra. Et sic fuit, & est verum, pu-
 blicum, & notorium.

Quo quidem articulo sic, ut praesertur, emen-
 dato & correcto, idem magister Henricus de Piro
 promotor & procurator adhuc praesens dictum arti-
 culum, seque & partem suam ad probandum in
 Romana curia in civitate Constantiae, ac extra ad
 Concil. General. Tom. XXVII.

mitti per dominos iudices & commissarios praefatos
 debita cum instantia postulavit. Quem quidem ar-
 ticulum sic correctum & emendatum domini iudice-
 rum & commissarii memorati, instante magistro He-
 rico de Piro promotore & procuratore ad proban-
 dum in Romana curia, & civitate Constantiae dum-
 taxat infra decem dies proxime, & immediate se-
 quentes, admittendum duxerunt, & admisserunt,
 retenta sibi nihilominus potestate plenaria eundem
 admittendi extra Romanam curiam, & civitatem
 Constantiae, si sibi in posterum vitium fuerit expe-
 dire.

SESSIO XXXIV.

DIE sabbati quinta mensis Junii, orno a Nati-
 vitate Domini millesimo quadringentesimo decimo.
 mo septimo, indictione decima, fuit sessio generalis per
 sanctam Synodum Constantiensem in majori Ecclesia
 Constantiae solemniter celebrata: in qua reverendus
 pater dominus Thomas de Senonensis Episcopus Mis-
 sam de tempore celebravit. Praesedit autem reveren-
 dissimus dominus Joannes Episcopus Osiensis Cardi-
 nalis & orocancellarius. Et dictis domum litaniis
 & orationibus conjunctis, cum Evangelio secundum
 Lucam. Homo quidem fecit cenam magnam, do-
 minus commissarii in causa contra Petrum de Luna
 ascenderunt ambonem: & reverendissimus pater domi-
 nus Guillelmus Cardinalis tituli sancti Marci, de
 suorum collegarum consensu: assistentibus, probema-
 te assument. Tempus est ut veniat iudicium a domo
 Dei, &c. quod per pulchre adducens, processum per ip-
 sum & suos collegas contra Petrum de Luna, a qua-
 busdam Benedictum decimum tertium nuncupatum, jux-
 ta commissionem eis de supra factam, habitum, inte-
 gre narravit & recitavit, una cum probationibus ar-
 ticulorum simpliciter in hujusmodi causa productis.
 Et facta dicta relatione, reverendi patres domini
 Dolenfi & Liebeldensis Episcopi respondendo arti-
 culos legerunt: videlicet summam probationum scri-
 ptam super quolibet articulo, dicendo post lecturam
 articuli: Iste articulus de veritate & notorietate pro-
 batur per tot testes & tales: declarando dignitates
 & gradus testium. Et his peractis, reverendus pa-
 ter & dominus Episcopus Concordiacensis legebat quod-
 dam decretum, cuius tenor sequitur:

Haec sacrosancta Synodus, audita relatione proces-
 sus & probationum & aliorum adorum in causa in-
 quisi: pendente coram eadem sancta Synodo contra
 Petrum de Luna, Benedictum decimum tertium a non-
 nullis nuncupatum, super ferenda sententia & alius
 in causa hujusmodi sanctis deliberatis: potesta-
 tem autem alias concessam commissariis in dicta causa,
 praeterquam ad citandum eundem Petrum de Luna
 ad audiendum sententiam per eandem Synodum fer-
 vandam, non intendit revocare; super qua citatione
 neque sententia nullam dictos commissarios vult ha-
 bere potestatem. Super praemissis dominus Joannes
 Episcopus Osiensis hujusmodi sessioni praesidens nomi-
 ne Synodi respondit, Placet.

Ex collectione Barberiniana.

Die sabbati, quinta supradicti mensis Junii, fuit
 dictae sacrosanctae Synodi Constantiensis sessio gene-
 ralis, Constantiae, in Ecclesia majori, in loco solito
 & consueto, mane hora septima post mediam
 noctem, tena, & solemniter celebrata. Procius
 sessionis introductione reverendus pater dominus
 Thomas Episcopus a Cirienensis Missam de tempore
 re devote celebravit. Quaequidem Missa sic decan-
 tata, reverendissimi, reverendique patres & domi-
 ni S. R. E. Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi,
 Episcopi, ceterique ad quos pertinuit, missas
 capitibus inponentes, te cappis pluvialibus induerunt.
 Subsequenter litaniis, & orationibus consu-
 etis, cum Evangelio secundum Lucam: In illo tem-
 pore: Dixit Jesus parabolam hanc: Homo quidam
 fecit cenam magnam, &c. cum collectis devote le-
 ctis, & peractis; domini commissarii hujusmodi cau-
 sae memorati, ambonem publicationis ordinatorum
 dictae sanctae Synodi ascenderunt: in quo existen-
 tes, reverendissimus in Christo pater & dominus do-
 minus Guillelmus Cardinalis sancti Marci, de consen-
 su & expressa voluntate suorum collegarum sibi assi-
 stentibus.

ANNO CHRISTI 1417.

c ME. Gumpertus Falvi
 Antonius de Casadaval } notarii.

ANNO
CHRISTI
1127.

sentiam, prothomate assumens, Tempus est ut ve-
ras iudicium de domo Dei, &c. quod pulcre de-
cens. processum per ipsum & suos collegas contra
Petrum de Luna, a quibusdam Benedicum XIII.
nuncupatum, iuxta commissionem eis a dicta san-
cta Synodo deluper factam, habitum integre nar-
ravit, & recitavit, una cum probationibus articu-
lorum similiter in huiusmodi causa productorum.
Deinde huiusmodi relatione facta, reverendi patres
domini Dolensis, & Lichfeldensis Episcopi de man-
dato dicta sanctae Synodi, videlicet Episcopus Do-
lensis articulos in hunc modum, scilicet. *Ad mul-
tiplices, &c. In primis, &c.* Et dominus Lichfel-
densis respondens, legerunt probationem in hunc
modum. *Prima pars, &c.* prout & quemadmodum
in quibusdam papyri foliis inferius apud acta pre-
sentis causae registratis plenius continetur.

His sic peractis, reverendus pater dominus Epi-
scopus Concordienfis, de mandato sacrosanctae Sy-
nodi ambonem praedictum ascendens, quoddam de-
cretum huius Synodi, publice, alta & intelligibili
voce perlegit, cuius tenor inferius apud acta ex-
tat registratus. Super quibus omnibus & singulis
praemissis, & praesertim super decretoria suprale-
ta, dominus Joannes Episcopus Ostiensis, S. R. E.
Cardinalis, & vicecancellarius, ac huiusmodi sessio-
nis praesidens, nomine dictae sanctae Synodi respon-
dit, *Placet.* Deinde magister Henricus de Piro pro-
motor & procurator praedictus, quo supra nomine,
sibi super praemissis, a protonotariis & notariis ip-
sius sanctae Synodi, unum vel plura, publicum vel
publica petiit instrumenta. Praesentibus ibidem re-
verendissimis patribus, & dominis, dominis Joanne
Ostiensis, Laudensis, de Urtinis, Bononiensis, Senen-
si, Pisano, Veronensi, Cameracensi, Tricaricensi,
Placentino, sancti Marci, Chalanco, Fuxi, Salu-
tinarum, de Brancaccis, de Flicco, de Columna,
de Comitibus, S. R. E. Cardinalibus praedictis; &
illustribus principibus dominis Friderico marchione
Brandenburgensi, & Henrico Bavariae duce, regum-
que, ducum, principum, patrum, communi-
tatum, & universitatum Ambaxiatoribus, aliisque
Christianis in numero copioso.

SESSIO XXXV.

Unio Ambaxiatorum domini Regis Castellae
& Legionis.

DIE Veneris decima octava mensis Junii supradic-
ti, sessio generalis in majori Ecclesia Constan-
tensi fuit solemniter celebrata: cui interjuit serenissi-
mus princeps Sigismundus Romanorum & Hunga-
riae, &c. Rex, cum ingenuis regalibus, & multis
principibus & nobilibus sibi adstantibus, & sibi ser-
vientibus. Et ante istius sessionis officium, hinc ora-
tiones solitas & consuetas, praesertim pluribus in-
duti, mitras capitibus imposuerunt. Consequenter re-
verendi patres & domini, nobiles & strenui viri
serenissimi principis domini Joannis Regis Castellae &
Legionis Ambaxiatores, & cum eis Petrus de Lam-
burga de Polonia, ambonem ascendunt: ac ipse
Ambaxiatorum tria in effectu facere pro praesentis ses-
sione proposuerunt: videlicet primo Concilium Con-
stantiense convocare: secundo, praesentis congregatio-
ni in Constantia se unire: tertio, subjectionem oba-
dientia factam in Narbona iuxta capitula ibidem
concordata approbare. Et deinde Petrus de Lam-
burga legit quoddam procuratorium Regis Castellae.
Quo lecto, frater Ludovicus de Palo Oleti, unus
de Ambaxiatoribus dicti Regis, de consensu suorum
coambaxiatorum legit quoddam schedulam convoca-
tionis, una cum bulla Concilii convocatoria, domi-
no Regi Castellae praedicto per Synodum missa, iuxta
capitula concordata Narbona, cuius schedulae con-
vocationis tenor talis est:

Schedulam convocationis.

In nomine sanctae & individuae Trinitatis.

ANNO
CHRISTI
1127.

NOS Didacus Conchenfis Episcopus, & Ferdinan-
das Petri de Arala major praefectus Guispu-
dia, serenissimi domini Regis Castellae consiliarii, Jo-
annes Episcopus Pacensis, Martinus Ferdinandi domi-
cellorum praefectus, Ferdinandus Martini de i. Daxa-
ben. Segobianfis, Didacus Ferdinandi Talentinensis,
Ecclesiarum decani, decretorum Doctores, frater Lu-
dovicus de Valle Oleti ordinis Praedicatorum, in
Theologia magister Parthenfis, Joannes Ferdinandi
de Rupesore decretorum Doctor, oratores & procu-
ratores praefati serenissimi domini Joannis Regis Ca-
stellae & Legionis, ac serenissima domina regina Ca-
stellae matris & tutricis ejusdem, regnumque gu-
bernatrix, & & omnium quorum interest, & inte-
resse potest. Ad pacem & unionem sanctae matris
Ecclesiae purae ac hinc assiduis anhelantibus, vol-
entibusque & intendentes adimplere conventionem in
Narbona initam inter serenissimum principem & do-
minum Sigismundum Romanorum & Hungariae Re-
gem semper Augustum, ac reverendos patres procu-
ratores, nuncios & legatos praesentis congregationis
Constantiensis ex una, & oratores ac procuratores
serenissimi principis domini Ferdinandi clarae memo-
riae Aragonum & Siciliae Regis, tam suo proprio
nomine, quam tutorio & tutoris nomine praefati se-
renissimi domini Regis Navarrae, necnon illustris
principis Joannis comitis Fuxi: ex alia patribus, pre-
santibus nos in hoc loco coram paternitatibus ve-
stris, offerentes nos ad exsequendam dictam conven-
tionem, ac omnia & singula in ea contenta. Et sum-
mus nunc attendentes, quod in primo capitulo dictae
conventionis continetur, quod convocatio dictarum
obedientiarum fiat per praefatos, ceterosque viros ec-
clesiasticos huius congregationis per litteras directas
ad Reges, principes, praefatos, ac alias personas de
obedientia dicti domini Benedicti sic nuncupati. Quod
vices versa praefati domini Reges, principes, praefati,
& alia persona dictae obedientiae domini Benedicti
sic nuncupati, debeant nos praefatos dominos praefatos
& ceteros de congregatione praesenti per suos Am-
baxiatores aut litteras hic in Constantia convocare.
Et attento etiam, quod littera convocatoria pro par-
te vestra domino nostro Regi Castellae jam presenta-
ta fuerunt, quas etiam ipse omnibus praefatis & a-
liis personis, quibus dirigebantur, intimari fecit mo-
do debito, prout per instrumenta inde confecta pa-
tebit, cum fuerit opportunum, volumus & nos satisfacere
dicto capitulo, cuius tenor quantum ad litte-
ras convocatorias quae in eis continentur, talis est:

„ Miseratione divina Episcopi, Presbyteri & dia-
„ conii Cardinales, Patriarcha, Archiepiscopi, E-
„ piscopi, praefati & ceteri in Constantia provincia
„ Moguntienfis in Christi nomine congregati, illustri
„ principi, prout superius continetur, &c. Quae ad
„ finem lecta, idem frater Ludovicus legit, ut se-
„ quitur: Cui quidam capitulo satisfacere volentes,
„ convocamus vos omnes praefatos, & ceteros do-
„ minos de hac Congregatione, iuxta tenorem dicti
„ capituli.

Hic se lectis reverendissimus pater dominus Bar-
tholomaeus, Archiepiscopus Mediolanensis, & ascen-
dens in ambonem, legit in hac verba:

Schedula acceptationis convocationis.

Nos miseratione divina Episcopi, Presbyteri & dia-
coni Cardinales, Patriarcha, Archiepiscopi, Episco-
pi, praefati, & ceteri hic congregati, dictam convoca-
tionem acceptamus, & offerimus nos paratos suo di-
latione quacunque ad procedendum ad ulteriora.
Et insuper requirimus vos oratores & procuratores
praedictos, quatenus ad unionem faciendam vobiscum
pro-

1. Mfr. Douglas. 2. Sic supplendum ex mss. hic praesentes & personaliter constituti, nomine praefatorum serenissimorum
dominorum Regis & Reginae Castellae, & omnium, &c.
3. Mfr. etiam ascendens, de mandato dictae sanctae Synodi sibi super hoc facto, publice, alta & intelligibili voce, schedulam ac-
ceptationis dictae convocationis per Ambaxiatores Regis Castellae praedicti, ut praefectus, facta, legit in hac verba

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

Hic autem sic poralis, prefatus Archiepiscopus Mediolanensis legi quendam papari schedulam tenoris subsequentis.

Item, domini Cardinales, Patriarcha, Archiepiscopi, Episcopi, et alii prelati Ambaxiatores dominorum Regum et Principum, et alii in dicto Concilio existentes, et singulares persone, et tamquam persona sufficiens ad hoc sufficienti potestate, iuravit, prout sufficienter in dicto undecimo capitulo continetur. Quia predicta omnia et singula intelligantur et locum habeant, recepto tenore omnium et singulorum capitulorum predictorum Narbona concordatorum; quibus et eorum singulis dicta Synodus fieri intendit, nec ab eis vel eorum aliquo in toto vel in parte recedere.

Ad qua omnia et singula dominus Episcopus Ostiensis vicem cancellarius et huius sessionis prefatus, nomine totius Concilii respondit per verbum, Placet.

Subsequenter dominus et frater Ludovicus de Valle Oleti predictus, existens in ambone, legi schedulam sequentem.

Schedula approbationis capitulorum Narbona facta per oratores Regis Castellae.

NOs Didacus Condeus Episcopus, et Ferdinandus Petri de Ayala major prefatus Consiliarius, serenissimi domini Regis Castellae consiliarii, Joannes Episcopus Patensis, Martinus Ferdinandus domicellorum prefatus, Ferdinandus Martinus de a Clavales Segobitensis, et Didacus Ferdinandus Palentiniensis, Ecclesiarum decani, decretorum doctores, frater Ludovicus de Valle Oleti ordinis predicatorem in theologia magister Parisiensis, Joannes Ferdinandus de Repose decretorum doctor, oratores et procuratores serenissimi domini Joannis Castellae Regis et Legionis, ac serenissima domina Regina matris et matris eiusdem regnum gubernatrix, hoc presentibus et personatim constituti, dictis nominibus quibus validius et efficacius possumus, iure videlicet, forma, modo, via, causa melioribus, omnia et singula decreta, statuta, protestationes per sacrosanctam et generalem Synodum Constantiensem nunc facta et edita, et que nunc fieri scriptis legita, ipsa habentes pro sufficienter expressis et repetitis solemniter, vice et nomine Regis et Regina nostrorum prefatorum omnium regnum et terrarum suarum acceptamus, approbamus, assentimus, et solemniter affirmamus. Et similiter sicut ipsa sancta Synodus protestata est, quod non vult recedere a capitulis in dicta cruce Narbonensi concordatis, ita et nos dictis nominibus solemniter protestamur. Ad qua tunc reverendissimus pater et dominus Episcopus Ostiensis, huius sessionis prefatus, nomine totius Synodi respondit, Placet. Et consequenter prefatus Archiepiscopus Mediolanensis legi decretum tenoris infrascripti.

Quod non obstantibus iuramentis, licet ab eius obedientia recedere.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis in Spiritu Sancto legitime congregata, pro bono unitatis Ecclesie sacrosanctae auctore Deo feliciter consummanda, considerans quod per carissimum Ecclesie filium Catharinam Reginam illustrem, carissimam ipsius Ecclesie filii Joannis Regis Castellae et Legionis matrem atque tutricam, regnumque et terrarum illius gubernatricem, atque per nonnullos prelatos, barones et notabiles personas regnum et orarum Regis prefati, requisita et premissa fuerunt iuramenta et promissiones de non recedendo ab obedientia domini Petri de Luna, Benedicti decianensis a nonnulli, se nuncupati, sub certis formis, de quibus in actis et instrumentis inde confectis latius continetur: qua quidem acta et instrumenta, et alias quascumque probationes predictorum, prefata Synodus de ipse plene certificata, vult hic habere pro sufficienter expressis: quodque huiusmodi iuramenta et promissiones requisita et premissa fuerunt impedimentum prefatae unionis, propter qua et illa nulla et invalida esse censentur: statuit, decernit: atque declarat, prefata omnia iuramenta, et promissiones, ac omnia et singula inde secuta fuisse et esse cassa, irrita et nulla,

Nullisque efficacis, roboris vel momenti. Et nihilominus ad cautelam, quatenus de fide processerant, ea relaxata et cassata, irrita, ac revocata, declarant prefatos (si premissa) iurantes et promittentes ad observantiam predictorum minime teneri et obligari.

Quo decreto lecta fuit per dictum dominum prefatum nomine totius Synodi responsum per verbum, Placet. Et de post prefatus frater Ludovicus legi, et sequitur.

Schedula subreptionis obedientie confirmationis, per unum de Ambaxiatoribus Regis Castellae lecta.

NOs Didacus, et Ambaxiatores et procuratores prefati, nomine procuratorio quo supra, confirmamus, et etiam approbamus subreptionem obedientie dudum factam in Perpignano domino Papa Benedicto decimotertio, per felicis memorie dominum Ferdinandum Arragonum et Sicilia Regem, nomine serenissimi Regis Castellae et Legionis domini nostri, et per suas literas, sicut in eisdem datis continetur: etiam in superadductis cautela eam nomine quo supra de novo facimus, sicut in dictis literis continetur, et alio meliori et firmiori modo, quo fieri potest et debet: de quo offerimus literas prefati domini Regis et matris in valida et expectandi forma daturos.

Deinde dominus Petrus de Grado, unus etiam de Ambaxiatoribus Regis Castellae et Legionis predicti, quendam schedulam subreptionis obedientie et factam, in vulgari Castellano scriptam, publice legit. Et quia a multis non intelligebatur, presentibus igitur nonnullis interpretibus, deinde frater Ludovicus prefatus sollemniter fecit collationem: et facta collatione, pro complemento huius sessionis reverendissimus pater dominus Joannes Patriarcha Antiochenus Missam de Spiritu Sancto celebravit.

Ex Ms. Saris.

Presentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus et dominis, dominis Joanne Ostiensis, de Urge, Bononiensis, Venetiarum, Senensis, Pisanus, Veronensis, Cameracensis, Tricaricensis, Placentinensis, sancti Marci, de Chalanco, de Fazo, sancti Romani Ecclesie Cardinalibus, ac illustrissimo Principe domino Sigismundo Romanorum et Hungarie, ac Rege prefato, Illustribusque principibus et dominis Friderico marchione Brandenburgensi, et Ludovico duce de Burgo: necnon Regum, Principum, nobilium, prelatorum, communitatum, universitatum, Auditorum Ambaxiatoribus, et aliis Christi fidelibus in multitudine copiosis.

Ex collatione Barberiniana, et ms. Lipsiensis.

Unio Ambaxiatorum domini Regis Castellae.

Die Veneris, decima octava mensis Junii prefati, fuit Constantiam, provincie Moguntinae, in Ecclesia majori in loco solito, hora sexta, vel circa post mediam noctem sacre dicte Synodi Constantiensis sessio publica tentata, et debitis solemnitatibus celebrata. Cui sessioni interfuit serenissimus et invictissimus Princeps et dominus, dominus Sigismundus divina clementia Romanorum et Hungarie Rex Augustus, corona et habitu regali insignitus, multis principibus et nobilibus sibi adherentibus et interventibus: et ante illius sessionis officium, sive ordinationes solitas et consuetas, reverendissimi, reverendique patres, et domini S. R. E. Cardinales, Patriarcha, Archiepiscopi, Episcopi, ceterique prelati, ad quos pertinet, se copiose pluvialibus induentes, mitras capitebus imposuerunt. Quo facto reverendi patres nobiles, et strenui viri serenissimi Principis et domini, domini Joannis Dei gratia Castellae et Legionis Ambaxiatores, in infrascripto procuratorio nominatim expressi, ambonem publicationis decretorum, et ordinatorum sacre Synodi predictae solitum, et cum eis venerabilis vir Petrus de Lamburga de Polonia, in iure

ANNO
CHRISTI
1417.

1133

JOHANNES
P. XIII.

CONSTANTIENSE.

STOENWINDUS
1MR.

1134

ANNO
CHRISTI
1417.

Jure canonico licentibus, ascenderunt; ac ipsi pro-
curatores, & Ambaxiatores predicti tria in effectum
facere pro presenti sessione proposuerunt: videlicet
primo Concilium Constantiense vocare; secundo
congregationem presentem in Constantia se unire;
tertio subtractionem obedientie factam in Narbo-
na juxta capitula ibidem concordata approbare. Pri-
mo & ante omnia mandatum suum procuracionis of-
ferentes factis, & realiter, quod idem dominus Pe-
trus de Lamburga de mandato sancte Synodi hujus-
modi publice, alta & intelligibili voce de verbo ad
verbum legit, & publicavit hujusmodi sub tenore:

Procuratorium Regis Castellae.

Joannes Dei gratia Rex Castellae & Legionis,
universis, & singulis Christi fidelibus per has no-
stras presentes procuracionis, commissionis, & po-
testatis litteras, notum facimus, quod nos inter
ceteras reipublice curas, quae nostrum animum
assiduis meditationibus agunt, ad veram pacem,
& indubitam unionem sacrosanctae matris Eccle-
siae, nostrorum progenitorum more, supremis af-
fectibus aspirantes: cum jam dudum ad prosecutionem
& in prosecutione pacis & unionis hujusmodi, ve-
luti pius & catholicus Ecclesiae filius, per omnes
vias & modos congruos & honestos, cum omni
mentis sinceritate, & fidei puritate, Deum solum
prae oculis gerentes, operam sollicitam adhibueri-
mus indefessis; nunc tandem in dicta prosecutione
tanto vigilantius, & devotius insistentes, quanto
ad dictam unionis affectionem, divina favente cle-
mencia, materiam dispositionem luminere conspicimus:
de legalitate, fide, prudentia, & circum-
spectione dilectorum & fidelium naturalium nostro-
rum reverendi in Christo patris Didaci Conchenis
Episcopi, consilii nostri, nobilisque & strenuis-
simi militis Ferdinandi, Petri de Ayada, nostri
etiam consilii, & majoris praefecti Gasparis;
etque reverendi in Christo patris Joannis Pacensis
Episcopi, nobilisque & strenui militis & Fernandi,
domicellorum nostrorum praefidis, ac eximie re-
ligionis viri fratris & Fernandi de Yletris ordinis
Minorum, quondam inclitae memorie Regis Joannis
avi nostri confessoris, nostrique consilii, necnon cir-
cumspeximus providentiam virorum Fernandi Marti-
ni de Davalos doctorum doctoris, & Segobitensis
Ecclesiae Palatinus decani, nostrisque auditoris, & Didaci
Fernandi de Valleleti doctorum doctoris Ecclesiae
Palatinus decani, religiosique viri fratris Ludovici
de Valleleti ordinis Praedicatorum in theologia li-
centiati, ac Joannis Fernandi de Rupeffore decre-
torum doctoris, praesentium exhibitorem, pleni-
sime fidentes, ipsos omnes simul, & eorum quemli-
bet meliori modo, via, & forma, quibus de jure,
& bona equitate juxta rei hujusmodi exigentiam pos-
sumus, & debemus, nostros solemnes Ambaxiatores,
oratores, nuncios, & procuratores sufficientes, ge-
nerales, & speciales facimus, constituimus, crea-
mus, ordinamus, pariter & destinamus, videlicet
ad eundem, proficiscendum, accedendum, & perve-
niendum ad civitatem Constantiam provinciae Mo-
guntinae, ibidemque & alibi ubicumque sequentia
tractari, agitari, & celebrari contingat, vice, & no-
mine nostris, & pro nobis, regniisque & dominis
nostris, ac nomine omnium & singulorum, quorum
interest vel interesse poterit in futurum, una cum
ceteris mundi nationibus, & aliis gentibus, &
personis cujuscumque status, ordinis, praeeminen-
tiae, gradus, dignitatis, & conditionis existant,
quorum interest vel interesse poterit, inibi pro
unionem sanctae matris Ecclesiae congregatis, vel ali-
bi, si contingat, vel expediat, congregandis, con-
veniendum; easque nationes, gentes, & personas
ad dictam unionis negotium, & alia sequentia convo-
candum, seque ipsos, nomine, quo supra, eisdem
conciliariter, vel alias univendum, adunandum, &
incorporandum, lambem schismatis extirpandum, Ec-
clesiae pacem & unionem prosequendum, dandum,
procurandum, & assequendum; ipsius Ecclesiae refor-
mationem, tam in capite, quam in membris fa-
ciendum, ordinandum, & stabilendum; haereses
& errores extirpandum, evellendum, eliminan-
dum, & ab Ecclesia Dei penitus auferendum;

1 MR. 20
1417.

1 MR. 20
1417.

& super his omnibus, & singulis eorum cum cete-
ris ab eis, & in eis, & eorum quolibet dependen-
tibus, incidentibus, emergentibus, & connexis, ac
aliis quibuscumque in praemissis, & circa praemissa,
nos, regna, & dominia nostra quovis modo tangen-
tibus, & concernentibus, in quantum nos attinet,
vel attinere poterit, tractandum, agendum, proce-
dendum, faciendum, dicendum, petendum, conclu-
dendum, consentiendum, assentiendum, dissentien-
dum, contradicendum, protestandum, juramentum
& juramenta quaecumque super his necessaria & op-
portuna in animam nostram praestandum, omnia &
singula, quae veri & indubitati Ambaxiatores, ora-
tores, nuncios, & procuratores sufficientes, ge-
nerales & speciales, tractare, agere, facere, di-
cere, petere, concludere, concordare, consentire,
assentire, dissentire, contradicere, protestari, ju-
raturae possent, & deberent, & quae nosmet facere,
dicere, & exercere modis praemissis possemus, & de-
beremus, si praesentes personaliter interessemus: et-
iam si talia sint, quae mandatum exigant magis spe-
ciale, modis, viis, temporibus, & opportunitati-
bus, quibus eisdem nostris Ambaxiatoribus, vel eo-
rum duabus partibus expedire videbitur faciendum,
dicendum, procedendum, & exercendum: Promit-
tentes in verbo regio quicquid per dictos Amba-
xiatores, oratores, nuncios, & procuratores nostros
vel duas eorum partes, actum, factum, processum,
dictum, gestum, consensum, concordatum, assen-
sum, dissentium, contradictum, protestatum, jura-
mentum fuerit in praemissis & circa praemissa, & eorum
singula, siue alias quomodolibet procuratum, firmi-
ter, & immobiliter per nos tenere, & observare,
& per regna, & dominia nostra teneri & observari
facere cum effectu. Super quibus omnibus & singulis
dilectum etiam nostrum prudentem virum Petrum
Ferdinandi de la Guardia, archidiaconum de Grado
in Ecclesia Ovetensi, secretarium nostrum, una cum
Ambaxiatoribus, & procuratoribus nostris transmitti-
mus; ut per eundem cuncta in praemissis negotiis,
& circa ea gesta, & gerenda in formam publicam,
& authenticam redigant ad nostram informationem,
& juris tuitionem. In cujus rei testimonium has no-
stras presentes litteras propriae manus subscriptione
serenissimae & amantissimae dominae Reginae Cath-
erinae genetricis & nutricis, regnorumque, & domi-
norum nostrorum gubernatricis laboratas ab intra;
necnon Archiepiscopi Toletani Hispaniarum pri-
matis & majoris cancellarii Castellae, nostri con-
siliarii, & aliorum baronum, militum, & doctorum
nostrorum, etiam consiliorum subscriptionibus, ut
moris est, a tergo munitas, sigillo nostro plum-
beo impendente ad totius roboris firmitatem feci-
mus communiti.

Datum apud Vallemoleti, vigesima quarta die
mensis Octobris, anno Domini mcccxxvi.

Yo la Reyna.

Petrus archidiaconus de Grado.

A tergo hujus procuratorii, siue earum littera-
rum scriptum erat in haec modum, qui sequitur:
Ego Archiepiscopus Toletanus: yo Condestabile.
Yo Elmirante. Yo Diego Lopez. Sanxi legum do-
ctor. Yo Joan Roderici. Yo Johan de Velasco.

Schedula convocacionis.

Est superius in hac ipsa sessione, ex editione prima,
ubi & alia hac pertinentia.

Schedula unionis ejusdem.

NOs oratores supradicti, dicto nomine, nos vo-
bis, juxta tenorem capituli praedicti.
Super quibus omnibus, & singulis praemissis ma-
gister Joannes de Scribanis procurator, & promo-
tor praedictus, nomine quo supra, sibi a promo-
tariis atque notariis & scribis hujus sanctae Synodi
unum, vel plura, publicum, seu publica ad futu-
ram rei memoriam petitis fieri instrumenta.
Deinde domini Ambaxiatores Regis Castellae
praefati ambonem publicacionis descenderunt, &
immediate post Ambaxiatores Regis Franciae se-
posuerunt, & tunc inceptum canticum: Te Deum
laudamus, &c. & alta voce factum. Quo finito
sevs.

ANNO CHRIS... 1417.

reuerendissimus in Christo pater & dominus, dominus Joannes misericordie divinae Episcopus Ostiensis Cardinalis, & vicecancellarius ad praesidendum iudicium locum solitum, & huic sessioni praesidebat, & officium sessionis solemniter incipiebatur. Deinde litanis, Evangelio, collectis, & orationibus, ac solemnitatibus aliis ad officium sessionis requisitis, ut moris est, deuotissime peractis: Item reuerendus pater & dominus Archiepiscopus Mediolanensis, & Ludovicus de Valleoleti Ambaxiator praefati serenissimi Regis Castellae supradicti saepe factum ambonem publicationis ascenderunt, & de mandato huius sanctae Synodi dominus Archiepiscopus Mediolanensis quamdam schedulam publice, alta & intelligibili voce legit in hunc qui sequitur modum.

Episcopus Ostiensis, sancta Romana Ecclesia Cardinalis & vicecancellarius. Et lectis litanis, aliisque deuotis orationibus solitis, dominus Antonius Episcopus Concordienis legit quamdam citationem contra Petrum de Luna factam, ad audiendum se privati, sententiam ferri, cuius tenor sequitur:

ANNO CHRIS... 1417.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, venerabilibus fratribus Henrico Feltrensi, Stephano Dolensi, Joanni Paveni, Jacobo de Placentino, & Patrio Cortogeni, Episcopis, salutem & omnipotentis Dei benedictionem.

h. in illis...

Rustra iudicium cognoscendo geritur, nisi quod cognitum est, iudiciali calculo terminatur. Cum itaque eadem sancta Synodus de meritis causa inquisitionis pendens coram eadem sancta Synodo contra Petrum de Luna, a quibusdam Benedictum decimumtertium nuncupatum, plene cognoverit, & in eadem causa ad omnes alios & terminos requisitos rite & canonice processerit decorum & mandata eadem sancta Synodus eundem Petrum de Luna, Benedictum decimumtertium (ut praemittitur) nuncupatum, citari publice in valvis Ecclesiae Constantiensis alta & intelligibili voce, dum in eadem Ecclesia divina celebrantur officia, & cum affixione praesentium litterarum eidem valvis, cum de praesentia auctoritate litterarum contradictarum minime teneatur: atque citat peremptorio & uno edito peremptorio pro omnibus, ad diem Lunam viginti sextam huius mensis Julii, ad comparandum in Ecclesia Constantiensis mane, hora qua dicta sancta Synodus sedebit, & sedere consuevit, ad audiendum ius & definitivam sententiam per eandem Synodum proferri & pronunciam in causa praedicta. Quocirca paternitatibus vestris eadem sancta Synodus mandat & committit, quatenus vos aut duo vestrum, vocatis ad hoc aliquibus ex notariis & scribis in dicta causa deputatis, vel aliis, praesentis citationis litteras in valvis eiusdem Ecclesiae per alterum ex dictis notariis, vobis aut duobus vestrum praesentibus, publice alia voce & intelligibili legi faceratis: ac eundem Petrum de Luna, Benedictum decimumtertium (ut praemittitur) nuncupatum, in forma praemissa citari, litterasque praesentes eidem valvis affigi: ita quod citatio huiusmodi veniat in publicam vocationem, & eidem sacrae Synodo tempore sessionis proxime future de gestis per vos in praemissis faciatis relationem fideliter. Datum Constantiae, praesata Synodo sedente in dicta Constantiensis Ecclesia, xi. kal. Augusti, anno Nativitatis Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo.

Confirmatio capitulorum. a

Quibus, sic lectis, & complete peractis, reuerendi patres Jacobus Rodini Sedis Apostolicae protonotarius, & Joannes litterarum Apostolicarum corrector, librum Evangeliorum recipientes, primo ad praefatum serenissimum principem dominum, dominum Sigismundum Romanorum & Hungariae Regem, & deinde ad omnes dominos S. R. E. Cardinales, Archiepiscopos, Episcopos, ceterosque praelatos, & Ambaxiatores singulos ad dexteram; & reuerendus pater Thomas Polten etiam dictae Sedis protonotarius, ac venerabilis vir dominus Jacobus Morestini, sacri palatii Apostolici causarum auditor, similiter librum Evangeliorum sacrosanctorum recipientes, ad dominos Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, ceterosque praelatos, & Ambaxiatores singulos a latere sinistro praesentes accesserunt: & ab eis, & ab eorum quolibet, tactis per eorum aliquos pectoralibus propriis, & per alios sacrosanctis Dei Evangelis, de observando omnia, & singula capitula in Narbona concordata in omnibus, & per omnia, quantum in eis esset, receperunt iuramenta. Quibus iuramentis sic, ut praefertur, receptis, magister Henricus de Piro nomine dicti invictissimi principis & domini, domini Sigismundi Romanorum, & Hungariae Regis praesentis, & id fieri iubentis, turrexit, ac publica & expressa voce dixit, & inquisivit sic in effectu: Si quis esset in praedicta sessione, qui haberet mandatum sufficiens illustris principis domini comitis Armeniaci, quod ille surgeret, & illud produceret, & exhiberet. Qua inquisitione sic facta, dominus cancellarius studii Parisiensis similiter surgens, & publica respondit, quod domini Ambaxiatores Christianissimi domini Francorum Regis certa habuissent scripta, quod dictus dominus Comes Armeniaci sequi vellet vestigia Christianissimi Regis Francorum supradicti.

Deinde dominus magister Henricus de Piro surgens nomine invictissimi principis domini Sigismundi Romanorum & Hungariae Regis praesentis, & iubentis, dixit, quod ipse dominus, & Rex praesentis, ex quo non appareret mandatum sufficiens pro dicto domino comite Armeniaci, nullo modo per iuramentum supra per eum praestitum, ad observationem capitulorum in Narbona concordatorum praefatorum, quoad praedictum dominum comitem Armeniaci vellet arctari, publice & solemniter fuit protestatus:

His omnibus completis, dominus Archiepiscopus Mediolanensis praesatus adhuc in ambone existens, de mandato eiusdem sanctae Synodi sibi facto, publice, alta, & intelligibili voce quamdam popyri schedulam de verbo ad verbum perlegit, cuius tenor sequitur, & est talis:

Item, domini Cardinales, Patriarchae, &c. ut supra.

SESSIO XXXVI.

Ex prima editione.

ANNO a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, die vero Jovis vigesima secunda mensis Julii, fuit celebrata sessio generalis in majori Ecclesia Constantiensis. Pro cuius introductione reuerendissimus pater Episcopus Atrabatenus Missam de Sancto Spiritu celebravit: praesidebatque in eadem sessione dominus reuerendissimus

Letta autem praescripta citatione, idem dominus Antonius adhuc in ambone existens, de mandato sanctae Synodi dixit in effectu. Ne propter festum bodicenum, quod tamen in corpore iuris minime reperitur, aliqui dubitarent praesentem diem feriandum esse, in praemissis supplet defectum, si intervenisset. Super huiusmodi lectis & propositis dominus Ostiensis huiusmodi sessionis praesidens nomine Concilii respondit per verbum, Placet.

Quibus sic factis, reuerendi patres Stephanus Dolensis & Henricus Feltrensis Episcopi, una cum notariis praesentis causae, ad tres januas majoris Ecclesiae Constantiensis accesserunt, & in ipsarum qualibet supradictam citationem infra Missarum solennia per Joannem & Guiardi praesentis causae notarium alia voce legi fecerunt, dictumque Petrum de Luna, Benedictum XIII. a quibusdam nuncupatum, iuxta tenorem citationis citari & citari fecerunt.

Letta vero huiusmodi citatione (ut praemittitur) ipsi eandem citationem per bullam triplicatam in qualibet dillarum portarum unam affigi per eundem Joannem & Guiardi fecerunt, super quibus lectione & affixione ipsi commissarii petierunt fieri in dictis instrumentum ac instrumenta. Deinde venerabilis vir Petrus de Lamburga licentiatu decretorum, in ambone ad hoc ordinato existens, legit decretum sequentis tenoris.

MG. GIN...

MG. GIN...

ANNO
CHRISTI
1417.

*En collectio Barberiniana, & duobus
ms. Germanis.*

ANno, & Indictione quibus supra, die vero vigesima secunda mensis Julii fuit dicta sancta Synodi Constantiensis generalis, in loco solito majoris Ecclesie Constantie, hora sexta post mediam noctem, vel circa, publica sessio tentata, ut moris est, & solemniter celebrata. Pro cujus sessionis introductione reverendus pater dominus Episcopus Atrebatensis Missam de Sancto Spiritu devotissime celebravit. Qua siquidem Missa finita, reverendissimi, reverendique patres & domini, domini S. R. E. Cardinales, Patriarche, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, ceterique ad quos pertinuit, mitras capitibus imponentes, se cappis pluvialibus induerunt. Ac reverendissimus in Christo pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis Cardinalis, & vicecancellarius, huic sessioni presedit. Deinde litanis, Evangelio, atque collectis, aliisque orationibus solitis devotissime lectis, & peractis, reverendus in Christo pater & dominus, Antonius Episcopus Concordiensis ambonem publicationis decretorum & ordinatorum hujus sancte Synodi solitum ascendit, & in eo de mandato hujus sancte Synodi speciali super hoc facto, publice alta & intelligibili voce quamdam citationem contra Petrum de Luna factam, ad videndum se privari, & alia seu videndum, prout in ipsa citatione plerius continetur, publicavit, & perlegit sub his verbis.

Citatio ad audiendam sententiam.

Sacrosancta, & generalis Synodus Constantiensis, &c. habetur supra in hac sessione.

Qua quidem citatione sic lecta idem reverendus pater dominus Antonius Concordiensis, adhuc in ambone existens, de mandato dictae sanctae synodi similiter sibi super hoc facto, dixit in effectu, ut propter festum hodiernum, quod tamen in corpore juris minime reperitur, aliqui dubitarent presentem diem feriata fore, tunc ipsa sancta Synodus praedicta omnem in praemissis supplet defectum, si intervenisset. Super quibus omnibus lectis & propolitis, praedictus reverendissimus in Christo pater & dominus, dominus Joannes Episcopus Ostiensis, S. R. E. Cardinalis, & vicecancellarius, hujusmodi sessioni praesidens praefatus, nomine hujus sanctae Synodi respondit, *Placet.* De & super quibus omnibus & singulis, & eorum quolibet, magister Henricus de Piro dictae sanctae synodi promotor & procurator, nomine quo supra, a protonotariis, notariis, & scribis ejusdem synodi, ad futuram rei memoriam, unum vel plura, publicum seu publica, fieri petiit instrumenta. Praesentibus ibidem reverendissimis reverendisque patribus dominis Joanne Episcopo Laudensi, Jordano de Ursinis, Bononiensi, Venetiarum, Senensi, Pisano, Veronensi, Cameracensi, Tricaricensi, Piacentino, Remensi, sancti Marci, de Fuxo, de Chalanco, Salutarum, de Elisco, de Brancaciis, de Columnis, de Comitibus, S. R. E. Cardinalibus; Antiocheno, & Constantinopolitano Patriarchis; ac illustri principe & domino, domino Frederico marchione Brandeburgensi, aliisque regum, ducum, principum, nobilium, praetorum, communicatum, universitatum studiorum Ambaxiatoribus, ac Christi fidelibus in numero copioso.

Qua quidem sessione sic peracta, statim reverendi patres & domini, Stephanus Dolensis, & Henricus Feltrensis, Episcopi, mandatum & commissionem de citando praedictum sponte assumentes, una cum praesentis causae notariis atque scribis praedictis, ad tres Januas Ecclesie majoris Constantiensis accesserunt, & in ipsarum qualibet praedictam citationem infra Missarum solemnia, per magistrum Joannem Guardi etiam praesentis causae notarium & scribam, publice alta & intelligibili voce legi fecerunt, dictumque dominum Petrum de Luna, Benedictum XIII. a quibusdam nominatum, juxta tenorem ipsum citationis citant, & citari fecerunt. Deinde ipsa citatione, ut praefertur, lecta, ipsi eandem citationis bullam triplicatam in qualibet dictarum portarum sive valvarum unam affigi

aper eundem magistrum Joannem a Guardi mandarunt, & fecerunt. Super quibus sessione, & affixione, ac aliis praemissis, ipsi domini commissarii, necnon magister Joannes de Scribanis dictae Synodi promotor, quo supra nomine, sibi fieri petierunt a nobis praesentis causae notariis & scribis, publicum & publica instrumenta. Praesentibus ibidem honestis viris dominis Bernardo de Phorbea vicario Burdegalensi, Joanne & Brusandi litterarum Apostolicarum scriptore, aliisque pluribus sive dignis testibus, ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

Subsequenter Missarum solemnium diem praesentis finitis, Nos Joannes de Azal, & Joannes Guardi praesentis causae notarii, & scribae praedicti, in praesentia testium infra scriptorum, hujusmodi citationis bullam sic, ut praefertur, portis supradictis affixam, & extensam, de ipsis portis seu valvis amovimus, & ad nos duximus recipiendum, & recepimus, juxta super hoc nobis factum mandatum. Super quibus executione, amotione, & receptione, praefatus magister Joannes de Scribanis promotor, quo supra nomine, sibi fieri petiit unum, vel plura, publicum seu publica instrumenta. Praesentibus ibidem honestis viris Bernardo de Plancha, vicario domini Episcopi Burdegalensis, & Joanne Brusandi litterarum Apostolicarum scriptore, aliisque quampluribus sive dignis testibus ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

SESSIO XXXVII.

De Luna vigesima sexta supradicti mensis Julii: *En prima publica sessio solemniter celebrata, pro cujus introductione reverendissimus pater dominus Guillelmus tituli sancti Marci sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis presbyter Missam de Spiritu sancto devotissime celebravit. Sessioni autem interfuit reverendissimus princeps dominus Sigismundus Romanorum & Hungariae, &c. Rex, cum infans regibus & suis nobilibus in eisdem sibi servientibus. Praesidebatque sessioni hujusmodi pontificalibus insignitus reverendissimus pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis & vicecancellarius. Lectis deinde litanis aliisque orationibus consuetis, sermo quoque, cujus thema erat, Justum judicium judicate, per reverendum patrem dominum electum in patriarcham Constantinopolitanum fuisse, contumacia fuit accusata Petri de Luna non comparantis, neque defuit sententiam audientis. Et inde habet relationem executionis citationis in ultima sessione decretam per dominum Henricum Feltrensem Episcopum, unum de commissariis deputatis pro executione citationis hujusmodi. Facta autem relatione, ac iterum contumacia ipsius dicti Petri de Luna accusata, reverendissimi patres domini de Comitibus & de Fuxo Cardinales, per sanctam Synodum ad hoc specialiter deputati, de ejusdem Synodi mandato una cum protonotariis, & praesentis causae notariis, & Joanne Sneyper Sedis Apostolicae cursore, locum sessionis exeuntes, accesserunt ad valvas Ecclesiae, & ibidem per organum cursoris praedicti praesentem Petrum de Luna trina voce vocarunt, dicendo: „Est hic Petrus de Luna, ab aliquibus Benedictus decimus tertius nuncupatus, vel aliquis pro eo, qui compareat coram sancta Synodo ad audiendum in scriptis ferri sententiam definitivam in causa schismatis & haerese contra eum mota? Ipse autem nec aliquis pro eo comparuit ibidem, antrespondit, de quo fecerunt relationem. Facta autem relatione hujusmodi, iterum accusabatur contumacia ipsius Petri de Luna, per magistrum Henricum promotorem Concilii, instantissimo postulando, ipsum reputari contumacem. Et tunc dominus Stephanus Episcopus Dolensis quoddam decretum, sive quamdam schodulam legit in hac verba:*

„Hac sacrosancta Synodus Petrum de Luna, Benedictum decimum tertium a nonnullis nuncupatum legitimum citatum, vocatum, non comparentem, declarat & reputat contumacem, decernitque in ejus absentia Dei repleta presentia, fore in praesenti causa inquisitionis contra eum coram eadem pendente, per eundem Synodum ad definitivam sententiam procedendum.

ANNO
CHRISTI
1417.

M. Plan-
cha.

M. de Azal.

M. Brusandi.

Jan. 7.

M. Feltrensi.

ANNO
CHRISTI
1417.

*Ista schedaula sic lecta, reverendissimus pater do-
minus Joannes Episcopus Ostiensis hujusmodi sessionis
presides, nomine ipsius Synodi per verbum, Pla-
cet, respondit. Et ex tunc reverendissimus pater do-
minus Guillelmus tituli sancti Marci presbyter Car-
dinalis quondam definitiva sententia schedulam le-
git hujusmodi sub tenore.*

Sententia contra Benedictum Papam decimumter-
tium in sua obedientia nuncupatum.

Psalm. 10.
Apoc. 22.
Ibid. 19.
Levit. 19.
Psalm. 10.
Ibid. 11.
Psalm. 106.

DE vultu ejus hoc iudicium prodeat, qui sedet
in throno, & ex ejus ore procedit gladius
acutus; cujus flatera iusta est, & aqua sunt pondera;
qui venturus est iudicare vivos & mortuos Do-
mini nostri Jesu Christi, Amen. Iustus est Dominus,
& iustitiam dilexit, equitatem vidit vultus ejus.
Vultus quidem Domini super facientes mala, ut
sanctus Propheta, memoriam illius, qui non est re-
cordatus facere misericordiam, & qui persecutus
est hominem inopem & mendicum: quanto magis
percat illius, qui omnes homines & Ecclesiam uni-
versalem persecutus est & perturbavit, Patri de
Luna, Benedicti decimumtertii a nonnullis nuncupa-
ti, memoria? Qui quantum in Ecclesiam Dei &
universum populum Christianum peccaverit, schis-
ma & divisionem Ecclesie fovens, nutrens atque
continuans: quantis, quamque frequentibus, de-
votis & humilibus Regum, principum, & pralato-
rum precibus, exhortationibus & requisitionibus
caritative iuxta doctrinam evangelicam admonitus
fuerit, ut pacem daret Ecclesie, & illius sanaret
vulnera, ac ejus partes divisas in unam compa-
ginem & corpus unum rescerat, quemadmodum
ipse juraverat, & diu fuit in sua potestate, quos
tamen caritative corripientis nullatenus voluit exau-
dire: quos postmodum testes adhibiti quibus
etiam minima exauditis, necesse fuit secundum pra-
dictam Christi evangelicam doctrinam dicere Eccle-
sia: quam quia etiam non audiret, habendus sit
tanquam ethnicus & publicanus: capitula in causa
inquisitionis fidei & schismatis coram presentis sancta
Synodo generali super praemissis & aliis contra eum
edita, ac eorum veritas & notorietas, declarant ma-
nifeste. Super quibus rite ac canonice processu, &
omnibus rite actis & diligentior inspectis, habitaque
super illis deliberatione matura, eadem sancta Syn-
odus generalis universalem Ecclesiam representans,
in dicta inquisitionis causa pro tribunali sedens, pro-
nunciat, decernit & declarat per hanc definitivam
sententiam in his scriptis, eundem Petrum de Luna,
Benedictum decimumtercium (ut praemittitur) nun-
cupatum, fuisse & esse perjurum, universalem Eccle-
sia scandalizatorem, fautorem & nutritorem inverte-
rati schismatis & inverteata scissura & divisionis
Ecclesie sanctae Dei, pacis & unionis ejusdem Eccle-
siae impeditorem & turbatorem, schismaticum & ha-
reticum, ac a fide devium, & articuli fidei, Unitam
sanctam catholicam Ecclesiam, violatorem pertinaci-
tam, cum scandalo Ecclesie Dei incorrigibilem, no-
tarium & manifestum, ac omnititulo, gradu, hono-
re & dignitate se reddidisse indignum, a Deo esse
repejsum & praecisum, & omni iure eidem in papatu &
Romano Pontifici ac Romana Ecclesie quomodolibet
competente, ipso iure privatum & ab Ecclesia catho-
lica tanquam membrum aridum praecisum. Ipsum-
que Petrum, quatenus de facto papatum secundum
se tenet, eadem sancta Synodus papatu & summo ec-
clesiae Romanae pontificio, omnique titulo, gradu, ho-
nore, dignitate, beneficiis & officiis quibuscumque
ad omnem cautelam privat, deponit & abjicit, ei-
demque inhibet, ne deinceps pro Papa aut Romano
& summo Pontifice se gerat. Omnesque Christo-
las ab ejus obedientia & omni debito obedien-
tia ipsius atque juramenti & obligationibus
eidem quomodolibet praestitis absolvit, & absolutos
esse declarat, ac omnibus & singulis Christi fidelibus
inhibet sub poena fautoria schismatis & haeresis at-
que privationis omnium beneficiorum, dignitatum &
honorum Ecclesiasticorum & mundanorum, & aliis
paenis iuris, etiam si Episcopalis & patriarchalis,
cardinalatus, regalis sit dignitatis, aut imperialis;
quibus, si contra hanc inhibitionem fecerint, sint au-
Concil. General. Tom. XXVII.

ANNO
CHRISTI
1417.

*Autoritate huius decreti ac sententia ipso facto priva-
ti, & alias iuris incurrant poenas; ne eidem Petro
de Luna schismatico & haeretico incorrigibili, noto-
rio, declarato & deposito, tanquam Papa obediant,
pareant, vel intendant, aut cum quovis modo con-
tra praemissa suscipiant, vel receptent, sibi quoque pra-
estent auxilium, Consilium vel favorem. Declarat in-
super & decernit omnes & singulas inhibitiones,
omnesque processus & sententias, constitutiones &
censuras, & alia quaecumque, per ipsum factos, fa-
ctas & facta, que possent praemissis obviare, irritas,
irritas, irritas atque irritas, revocat & annullat:
ceterisque poenis, quas in praemissis casibus iura fla-
tuunt, semper salvo.*

*Hac schedaula sine sententia lecta, praedictus Ste-
phanus Episcopus Dolensis ex parte ipsius Synodi di-
xit in effectum: Quamvis in processu causa hujusmodi
nullus posset defectus allegari, tamen sancta Synodus
praedicta ad superabundantem cautelam omnes sup-
plet defectus, si qui intercessissent. Ad qua om-
nia & singula dominus praedictus nomine totius Con-
cilii respondit, Placet.*

Ex collectione Barberiana, & duobus
mss. Germanicis.

DE Luna vigesima sexta supradicti mensis Ju-
lii, Constantiae in Ecclesia majori, in loco
solito, hora horologii sexta, vel circa, post me-
diam noctem, fuit hujus sanctae Synodi generalis
Constantiensis publica sessio solemniter debita cum
devotione tenta & celebrata. Pro cuius introdu-
ctione fuit per reverendissimum patrem dominum
Guillelmum, tituli sancti Marci presbyterum S.
R. E. Cardinalem, Missa de Sancto Spiritu devo-
tissime celebrata: ipsique sessioni interfuit serenissi-
mus & invictissimus princeps, dominus Sigismundus
divina providentia Romanorum, & Ungariae,
&c. Rex semper augustus, corona & habitu regali
insignitus, servientibus sibi illustribus princi-
bus dominis, Frederico Marchione Brandeburgensi
in sceptro, comite de Anhalt in corona, Bartoldo
de Ursinis in gladio, Ludovico de Ottingen, De
Comitibus in panno.

Subloquenter Missa successive finita, reverendi-
sime, reverendique patres & domini, domini S. R.
E. Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi, Episco-
pi, Abbates, ceterique ad quos pertinuit, mitras
capitibus imponentes, se vestibus, sive cappis plu-
vialibus induerunt: reverendissimusque pater do-
minus Joannes Episcopus Ostiensis S. R. E. praedi-
ctae Cardinalis, & vicecancellarius, pontificalibus
insignitus, huic sessioni praesidebat. Deinde lita-
niis cum collectis, orationibus, & aliis devotioni-
bus consuetis, peractis, sermoneque cuius thema
erat, *Iustum iudicium iudicate*, &c. per reveren-
dum patrem dominum Joannem Patriarcham Con-
stantinopolitanum finito: in medio surgens magister
Henricus de Piro, promotor & procurator praedi-
ctus, quo supra nomine, & domini Petri de Luna
Benedicti XIII. a quibusdam nuncupati non com-
parentis, neque sententiam diffinitivam in hujus-
modi causa proferri & promulgare audire curantis,
contumaciam aculavit, ipsumque contumacem re-
putari, relationemque de executione citationis in
ultima sessione decretae fieri mandari per sanctam
Synodum suprafatam, instanter postulavit. Et tunc
reverendus pater dominus Henricus Feltrensis Epi-
scopus, & alii secum pro executione citationis
praedictae commissarii deputati, ambonem publica-
tionis decretorum & ordinatorum hujus Synodi so-
litum ascenderunt: praemittentes quomodo ipsi es-
sente ad exsequendam scriptam citationem com-
missarii per ipsam Sanctam Synodum deputati; jam
de mandato ejusdem Synodi per organum dicti re-
verendi patris domini Episcopi Feltrensis, ipsius
citationis executionem in scriptis retulerunt: lecta
mihilominus primitus ipsa citatione de verbo ad
verbum, prout superius apud acta causae praesentis
exstitit registrata, prout in quadam relatione papyri
schedula, quam dominus Episcopus Feltrensis, pu-
blice, alta & intelligibili voce, de verbo ad ver-
bum perlegit, cujus tenor sequitur in haec verba.
„ Reverendissimi patres. Reverendus pater &
„ dominus Dolensis, & ego Feltrensis, episcopi
„ per

ANNO
CHRISTI
1417ANNO
CHRISTI
1417

per vestras reverendissimas paternitates deputati, A. die Jovis proxime præterita, quæ fuit dies vigesima secunda præsentis mensis Julii, post decretum citationis contra dominum Petrum de Luna, ad audiendum sententiam ad hodiernam diem, quæ est vigesima sexta dies dicti mensis in sessione publica tunc facta concessum, dum essent incepta divina officia accessimus, una cum pluribus protonotariis, & notariis, ad tres principales hujus Ecclesiæ Cathedralis Constantiensis valvas, & in eis dictæ citationis litteras sub bulla plumbea hujus sacri Concilii contestas, per alterum de notariis prædictis, alta & intelligibili voce legi fecimus: & dictum dominum Petrum de Luna, juxta & secundum dictarum litterarum tenorem, citavimus: & deinde litteras ipsas eidem valvis affigi, ipsasque sic effixas, donec divina officia essent celebrata, ibidem dimitti fecimus. De quibus tam nos, quam Joannes de Scribanis promotor hujus sacri Concilii, petivimus fieri publica instrumenta, ad perpetuam rei memoriam. Hæc referimus eidem reverendissimis paternitatibus.

Qua scheda, & relatione in scriptis lecta, & facta, nos præsentis causæ notarii, atque scribæ prædicti, hujusmodi executionem, sicut prædicatur, fore factam etiam verbo confirmamus, ipsam relationem per omnia approbantes.

His sic peractis, magister Henricus de Piro promotor & procurator prædictus, quo supra nomine, iterum dicti domini Petri de Luna, ab aliquibus Benedicti XIII. nuncupati non comparentis, neque sententiam ferri in hac causa audire curantis, contumaciam aculavit; ipsumque contumacem reputari, & in valvis Ecclesiæ prælatæ per certos commissarios vocari mandari, ut juris est, ad super abundantiore cautela per sanctam Synodum prælatam instantius postulavit.

Ex tunc reverendissimi patres & domini, domini de Comitibus & de Flisco Cardinales, per sanctam Synodum ad hoc specialiter deputati, de ejusdem sanctæ Synodi mandato, una cum protonotariis, & præsentis causæ notariis, ac Joannes Svesionensis Sedis Apostolicæ curiæ, locum sessionis solitum prædictum exeuntes, ad valvas Ecclesiæ prælatæ accesserunt, & ibidem per organum prælibati Joannis Svesionensis curiæ, publice & alta voce, tribus vicibus successive dictum Petrum de Luna, Benedictum XIII. ab aliquibus nuncupatum, vocarunt, in hæc verba, vel saltem in effectu similia: Est hic Petrus de Luna ab aliquibus Benedictus XIII. nuncupatus, vel aliquis pro eo, qui compareat coram dicta sancta Synodo ad audiendum in scriptis ferri sententiam diffinitivam in causa schismatis, & hæresis contra ipsum mota? Qua vocatione sic facta, nullus pro dicto domino Petro, nec ipse, comparuit, aut responsum dedit.

Super quibus omnibus, & singulis præmissis tam dicti domini deputati, quam magister Joannes de Scribanis promotor, quo supra nomine, sibi petierunt fieri unum vel plura, publicum vel publica instrumenta. præsentibus ibidem honestis & discretis viris magistris Erasmo Angeli de Viterbio litterarum Apostolicarum scriptore, Joanne Hertleve sacre penitentiariæ procuratore, testibus ad præmissa vocatis & rogatis.

Deinde domini deputati supradicti, una cum aliis supradictis ad locum sessionis solitum, & eorum loca solita & consueta redeuntes, de supra scripta vocatione, ut præfertur, facta, dominus Cardinalis de Flisco de contentu sui college, publice & alta voce fecit ipsi sanctæ Synodo relationem. Qua facta, iterum & tertio magister Henricus de Piro promotor, & procurator prædictus, quo supra nomine, dictum Petrum de Luna, Benedictum XIII. ab aliquibus nuncupatum, contumacem reputari instantissime postulavit. Et tunc dominus Stephanus Episcopus Dolensis præfatus, supradictam publicationis ambonem ascendens, quoddam decretum, sive quamdam schedulam, de mandato ipsius sanctæ Synodi, publice & alta voce perlegit sub his verbis:

» Hæc sacrosancta Synodus Petrum de Luna Be-

nedictum XIII. a nonnullis nuncupatum, legitime citatum, vocatum, non comparentem, declarat, & reputat contumacem, decernitque in ejus absentia, Dei repleta præsentia, fore in præsentem causam inquisitionis contra eum coram eadem pendente, per eandem Synodum ad diffinitivam sententiam procedendum.

Ista scheda sic lecta, reverendissimus pater & dominus, dominus, Joannes Episcopus Ostiensis S. R. E. Cardinalis, & vicecancellarius, ac hujusmodi sessionis præfatus, nomine totius Synodi sive Concilii respondit, *Placet.*

Deinde magister Henricus de Piro promotor, nomine quo supra, sententiam diffinitivam in hac causa in scriptis ferri & pronunciarum per ipsam sanctam Synodum prædictam, debita cum instantia postulavit. Et tunc reverendissimus pater, dominus Guillelmus tituli sancti Marci presbyter Cardinalis, adhuc in ambone publicationis existens quamdam diffinitivam sententiam schedulam de simili mandato ipsius Synodi ipsi super hoc facto, publice alta & intelligibili voce perlegit hujusmodi sub tenore:

De vultu ejus hoc iudicium prodeat, &c. *U supra pag. 1141.*

Tum hæc sequuntur.

Super quibus omnibus & singulis præmissis, magister Henricus de Piro promotor præfatus, quo supra nomine, a protonotariis & notariis sanctæ Synodi, ad futuram rei memoriam, unum vel plura fieri petiit instrumenta. Præsentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus S. R. E. Cardinalibus omnibus pro tunc, domino Joanne Dominici Ragusino vulgariter nuncupato duntaxat excepto, ac illustrissimo & illustribus principibus dominis, Sigismundo Romanorum, &c. Rege, Frederico Marchione Brandeburgensi, Bertoldo de Ursinis comite, ac Regum, principum, prælatorum, universitatum, communitatum Ambaxiatoribus, aliisque Christi fidelibus in multitudine copiosa.

Tenor vero dictæ sententia sub bulla Concilii sequitur, & est talis.

Sacrosancta, & generalis Synodus Constantiensis, ad futuram rei memoriam. Convenientes in unum Spiritus Sancti gratia legitime congregati, unam sanctam catholicam & Apostolicam profitemes & representantes Ecclesiam. Illam divinitus nostræ professionis esse credimus, si quod illius paci, & unioni opponitur, reducere vel extirpare valeamus. Sane Dominus Jesus Christus ejusdem caput Ecclesiæ regnans in cælis, orbis terrarum Imperium non relinquens, sicut illa una est, unus capitulus, & sponsus solus indissolubilis Jeshu Christi, ita inter ejus ministros præesse voluit unicuique ejus vicarium, quem Papam appellamus, qui gereret inter ceteros principatum, beatum Petrum Apostolum, & ejus successores Romanos Pontifices, sui operis vicarios, & rectorem. Verum antiqui hostis invidia hanc in Ecclesiæ corpore, & in capite, & in membris ferre unionem non valens, etiam alias & pluries per divisiones & schismata hanc pro tempore resciderat unionem: iis tamen nostris novissimis temporibus adeo perniciosius per quadraginta pæne annos hanc ita divisit Ecclesiam, ut ipsum corpus Ecclesiæ aliquando & diu induas partes, & duo velut capita, aliquando in tres, & tria, si fas esset dicere, capita, monstruositate mirabili, sed profecto miserabili, deformatum existit & divisum. Ad cuius horrendi, exitialisque plus creditu letiteram & abominabilem monstri deformitatem de vilitudine corporis Ecclesiæ sponsæ Christi penitus extirpandam, opem & auxilia efficaciter præbente carissimo Ecclesiæ filio Sigismundo Romanorum & Ungariæ, Dalmatiæ, & Croatiæ Rege illustri, in hac sua Constantiensi civitate inter cetera, præcipue tamen ad hoc convenientes, ut præfertur, sublata primum duorum capitulum, & obedientiarum suarum, Joannis XXIII. & Gregorii XII. in suis prædictis obedientis nuncupatorum, divisione, & illis membris redactis in unum, cum tertium caput

Pe.

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

Petrus de Luna Benedictus XIII. in suabbedientia nuncupatus cum obedientibus sibi reliquam partem faceret: cupientes omnia membra pariter in unum Ecclesiam corpus uniri, quod tamen attempta hujus schismatis seu divisionis diuturnitate quadraginta fere annorum prædicta, ex quibus idem Petrus de Luna, tunc a sibi obedientibus Benedictus XIII. nuncupatus, viginti duobus annis & amplius, papatum secundum se & sibi obedientes tenuit, obstantibus etiam difficultatibus in jure & contrariis opinionibus partium prædictarum, atque factorum incertitudine, quorum iis temporibus humanitas haberi non poterat certitudo. Insuper quod alie partes, multoque majores eidem non obediens, nunquam ad illius obedientiam potuissent aut possent verisimiliter adduci, periculi non erat in hominum potestate, præterquam per ipsius Petri obitum, cujus vite terminos Deus ipse constituit, aut illius renunciationem papatum, vel ejusdem a papatu demissionem. Idcirco per viam renunciationis ab omnibus Christi fidelibus approbatam, ad quam communi fidelium assertione, attento statu Ecclesie, jam Petrus tenebatur jure divino pariter & humano, præfatam protequi perficereque prius curavimus unionem. Cum igitur præfatus carissimus Ecclesie filius & advocatus, Sigismundus Romanorum Rex, & plures alii solemnes prælati, & doctores ad eundem Petrum, regesque & principes suæ obedientie, ac ad regnum Arragonum fuerint destinati, fuitque idem Petrus per eundem Sigismundum Romanorum Regem, qui pro fervore fidei & unionis Ecclesie ad partes personaliter dignatus est accedere, & per prædictos prælatos & doctores, destinatos cum eodem, ac per legatos carissimorum Ecclesie filiorum Regum Francie, & Anglie, necnon per claræ memoriæ Ferdinandum Arragonum Regem, & per legatos Regum Castellæ, & Navarræ illustrium, atque dilectos Ecclesie filios nobiles viros comites Fuzi, & Armeniaci, de ipsius Petri obedientia tunc existentium, cum omni devotione & caritate rogatus, exhortatus, & requisitus pluribus & iteratis vicibus, præsertim ex parte dicti Arragonum Regis, prout etiam alias, & multoties, ex parte plurium Regum prælatorum fuerat solemniter rogatus & requisitus; quatenus attento quod totum pondus schismatis seu divisionis Ecclesie per suam renunciationem papatum, ad quod per præmissa, etiam vigore per eum dudum juramenti præstiti, tenebatur jure divino pariter & humano, & erat in sua potestate, quod facere penitus recusavit. Ea propter vice rationis cessante, cum per præmissa, & alia plurima, de schismate & hæresi suspectus merito haberetur; oportuit pro unione Ecclesie ad vitam alteram, scilicet ipsius rejectionem, venire. Propter quod juxta prius Narbonæ concordata inter Romanorum Regem & legatos præfatos ex una, ac prælatorum Regum Castellæ, Arragonie, & Navarræ, ac comitis Fuzi nuncios & procuratores ex alia partibus celebrata, in hac civitate Constantiensis mutua unione illius obedientie, & aliarum duarum, formatoque sic per unionem uno universali & indubitato Ecclesie sancte generali Concilio, idem Petrus in causam inquisitionis schismatis, & hæresis, ac super aliis, per citationem ipsius personalem factus exstitit coram nobis, in citatione ad personam ipsius executioni mandata respondens; necnon in nonnullis suis scripturis & dictis plura temeraria, erronea contra fidem, & Ecclesie unitatem, in Ecclesiam Dei injuriosa & contumeliosa inseruit, & asseruit, prout hæc & alia in processu super iis agitato plenius & expressius continentur. Ipsoque legitime vocato super præmissis, & aliis editis contra ipsum capitulis inquisitionis, processuque; nihilominus ad uberius cautelam suffragium, rite & canonice, super illis, quæ etiam ut plurimum notoria existebant; factaque commissione nonnullis venerabilibus fratibus Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, abbatibus, magistris, & doctoribus, & aliis; ac per eosdem super ipsius editis capitulis, testibus Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, abbatibus, magistris, & doctoribus, & aliis omni exceptione majoribus rite receptis, juratis, & diligenter

examinitis, nonnullisque instrumentis & scripturis productis, & per præfatos commissarios receptis: quamquam multa contenta in ipsis capitulis notoria, ut præfertur, existerent: eorumque testimonium attestacionibus publicatis, ipsoque Petro ad dicendum & obijciendum in testes & eorum dicta, atque alia probationum genera, quidquid vellet, necnon ad singulos causas actus, & novissime ad audiendum jus, & definitivam sententiam in causa hujusmodi, legitime vocato sufficienter expectato, non comparente, & per nos contumace reputato, servatis servandis, ac omnibus rite actis, habita super processu & causa hujusmodi, processimus in ejus absentia Dei repleta præsentia, & per nos lata fuit definitiva sententia, in forma sequenti: De vultu ejus hoc judicium prodeat, &c. ut supra.

Acta, & recitata fuit hæc nostra definitiva sententia per dilectissimum Ecclesie Dei filium Guilelmum tituli sancti Marci S. R. E. presbyterum Cardinalem, de mandato nostro, nobis pro tribunali in Ecclesia Constantiensis more solito sedentibus, septimo Kalendas Augusti, anno a Nativitate Domini mccccxvii. Apostolica Sede vacante.

Subscriptio protonotariorum.

Et ego Hermannus Dverch inter decretorum doctores minimus, & Sedis Apostolicæ notarius, quia præmissæ sententiæ per ipsum sacrum Concilium promulgationi, & aliis præmissis, dum sic, ut præfertur, agerentur, & fierent, una cum aliis infrascriptis præsens interfui, eaque sic fieri vidi & audivi: ideo præsentem signo & nomine meis solitis & consuetis signavi rogatus, & requisitus, in fidem & testimonium omnium & singulorum præmissorum.

Et ego Joannes de Tremblejo, decretorum doctor, Sedis Apostolicæ notarius, præmissis, dum sic fierent, & agerentur præsens fui; eaque, dum sic fierent & agerentur, fieri vidi & audivi, & ad præmissa rogatus, una cum dominis & collegis meis, me manu propria subscripti, & sigillo meo manuali signavi in testimonium omnium præmissorum.

Et ego Jacobus Rodini de Janua, sancte Sedis Apostolicæ notarius, una cum aliis dominis & collegis meis per sacrum Constantiense Concilium deputatis, dum præfata omnia sic, ut præfertur, fierent & agerentur, præsens interfui, eaque sic fieri vidi, & audivi. Ideo signo meo consueto signavi, & manu propria me subscripti rogatus & requisitus, in fidem & testimonium omnium & singulorum præmissorum.

Et ego Thomas a Polten supradictæ Sedis Apostolicæ notarius Anglicus, præmissis omnibus & singulis, una cum dominis & collegis meis supradictis præsens personaliter interfui, eaque sic fieri vidi, & audivi. Ideo præsentem litteras per alium scriptas, signo & nomine meis consuetis signavi rogatus & requisitus, in fidem & testimonium omnium præmissorum. Deo gratias.

S E S S I O XXXVIII.

Die Mercurii vigesima octava supradicti mensis Julii, Constantia in Ecclesia majori fuit sessio publica solemniter celebrata. Et reverendus pater dominus Nicolaus Assuetensis Missam de beata Virgine Maria celebravit: reverendus vero pater dominus Joannes Episcopus Osiensis, sancta Romana Ecclesia Cardinalis & vicarius illius, hujusmodi sessioni præsedit. Et litaniis & aliis orationibus & solennitatibus solitis lectis atque peractis, venerabilis vir dominus Petrus de Lamburg legit quedam decreta tenoris subsequentiis.

Decretum irritans penas latas contra Ambaxiatores intantis Henrici:

Sacrofancta generalis Synodus Constantiensis in Spiritu Sancto legitime congregata, ex certis & justissimis causis eamdem sanctam Synodum moten-

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

bus, nuper omnes processus tam super proprietate, quam possessione, privationes etiam beneficiorum que possidebant, & collationes alias de eisdem factas, aut excommunicationis, vel suspensionis, vel anathematis alias sententias, in, seu contra venerabiles fratres & dilectos Ecclesie filios Ambaxiatores & procuratores carissimi Ecclesie filii Joannis Regis Castellae, consanguineos & familiares eorum, a die primo mensis Aprilis anni Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto circa factas, aut promulgatas, irritavit & cassavit, irritaque & cassa denuntiavit: statuitque & decrevit, Ambaxiatores predictos, consanguineos, vel familiares ipsorum, perinde ad statum pristinum reducendos, ac si privationes, collationes, processus & alia sententia predicta lata aut promulgata minime fuissent; etiam si super processibus, provisionibus, ac collationibus essent sententiae predictae aliqua bulla, sive littera appaerant sub anteriori data, que tamen antedictam non fuerant in partibus presentate, & plenaria executioni demandata. Volens itaque eadem sancta Synodus ex similibus causis mota, dilectos Ecclesie filios Vitalem de Soto Commendatorem de Caraxaqua, & fratrem Joannem de sancto Jacobo ordinis fratrum Minorum, in theologia magistrum, & Gartham de Veresia militem ordinis S. Jacobi de Spira, ac Joannem Alphonsi baccalaureum in decretis, Ambaxiatores & procuratores dilecti Ecclesie filii illustris Henrici, Infantis Aragonie, Sicilie, &c. ac dilecti ordinis sancti Jacobi de Spata magistrum, simili favore protegi, ac eadem, quoad premissa, prerogativa gaudere; statuitque & decrevit, irritationes & cassationes predictas ad prefatos Ambaxiatores predictorum Infantis Henrici & magistrum, & ad consanguineos & familiares ipsorum deinceps extendi, ac si in supradicto decreto aut statuto fuissent una cum predictis Ambaxiatoribus Regis Castellae ac specialiter a deputatis.

2. 212 non. mai.

Quo facto idem magister Petrus de Lamburga canonicus in loco, seu ambone publicationis predictae expressit, de simili mandato dilectae sanctae Synodi super hoc facto quoddam aliud decretum alta & intelligibili voce de verbo ad verbum perlegit sub huiusmodi tenore.

Decretum revocationis vocum Ambaxiatoribus Regis Aragonum cancellarum.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis.

Cum nuper in capitulis Narbone concordatis inter cetera cautum fuerit, quod non ordinarentur, statuerentur, vel fierent aliqua directio vel indirecte concernentia aut tangente dominos Reges, principes, prelatos, & alios de obedientia Petri de Luna, olim Benedicti XIII. nuncupati, vel aliquem ipsorum; & post per hanc Synodum concessum fuerit Ambaxiatoribus & oratoribus carissimi Ecclesie filii Regis Aragonum, presentibus tunc & aliis venturis, etiam per modum conventionis ex parte, quod dilecti oratores in natione Hispanica hoc durante Concilio haberent vocem tanta virtutis et auctoritatis, quanta essent voces omnium prelatorum & Ecclesiasticarum personarum, regnorum & terrarum dilecti Regis, que possidet circa & ultra mare, qua ad generalia Concilia sunt assuecunt vocari: cum protestatione tamen hinc inde facta, quod premissa intelligerentur concessa sine preiudicio dilectorum capitulorum, prout in decreto desuper confecto latius continetur. Verum cum Ambaxiatores carissimi Ecclesie filii Regis Portugallie illustris, publica concessione huiusmodi se opposuerint, & cum de huiusmodi concessione tractaretur, & timeretur, quod advenientibus Ambaxiatoribus carissimi Ecclesie filii Regis Castellae illustris, ipsi verisimiliter de huiusmodi concessione sine decreto turbarentur & conquererentur, prout iam super hoc gravem exposuerat querelam; afferentes huiusmodi concessione observantiam in eorum iudicio, ac sui honoris non modicum prejudicium, & fore contra capitula predicta concordata: pendenteque huiusmodi tractatu, prefati Ambaxiatores Regis Aragonum sapius in effectum dixerunt & asseruerunt, quod dilectos Ambaxiatores Regis Castellae redderent contentos, & cum eisdem super hoc bene concorderent, & contra eorum voluntates dilecti vocibus uti nollent: propter hoc & rationabiles alias causas, attentis etiam quod ex hac questione agenda in hac Synodo differri & impediri possent, prout habetur nonnulla bonum unionis Ecclesie concernentia retardata & dilata fuerunt: eademque sancta Synodus volens in omnibus & per omnia eisdem capitulis inhaerere, & unumquemque in sua iustitia conservare, pro bono pacis & concordia partium predictarum ac nationis Hispanicae & suppositorum eiusdem, ex certa scientia decernit & declarat, quod Ambaxiatores Regis Aragonum predictis vocibus prelatorum & aliorum absentium, quod ad Concilium consueverunt evocari, que eisdem concessa fuerunt, extra Hispaniam (ut profertur) uti nullo modo possint, nec debeant in natione Hispanica supradicta: sed quod singula Ambaxiata regum Castellae, Aragonie, Portugallie & Navarrae, habeant & representent in natione predicta voces omnium prelatorum & aliorum absentium, qui consueverunt ad Concilium evocari solum, & regnorum dumtaxat & dominiorum suorum que habent in Hispanica natione.

Quo lecto decreto, Sperans in Deo, unus de Ambaxiatoribus Regis Aragonum, in medio surgens, dilectumque decretum in nationibus non fuisse positum allegans, de nullitate ipsius decreti sui protestatus, & exposuit nationem quatuor presidentes expressis dixerunt & retulerunt, huiusmodi decretum in nationibus fore lectum, & ipsi nationibus placuisse ut legeretur. Et tunc reverendissimus pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis huiusmodi sessionis presidentis, nomine totius Synodi super omnibus premissis, Placet, respondit.

Ex eadem collectione Barberiniana, & Ms. Brunsvic.

Die Mercurii, vigesima octava supradicti mensis Julii, Constantiae, in majori Ecclesia, in loco solito, hora horologii sexta, vel quasi, ante meridiem, fuit tertia dilectae sanctae Synodi sessio publica, & solemnissime celebrata. Pro cuius sessionis introductione, reverendus pater dominus Nicolaus Assisinatensis Missam de beata Virgine gloriosa devote celebravit. Et Missa finita reverendissimi, reverendique patres, & domini S. R. E. Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, ceterique, ad quos pertinuit, mitras capitibus imponentes, se cappis pluvialibus induerunt, reverendissimisque in Christo pater & dominus dominus Joannes, &c. Episcopus Ostiensis, &c. pontificalibus indutus huiusmodi sessioni praedit. Deinde litteris, evangelio, &c. lectis & peractis, venerabilis vir Petrus de b Lamburga ambonem publicationis ascendens de mandato dilectae sanctae Synodi sibi super hoc facto, quoddam decretum publice, alta, & intelligibili voce, ac de verbo ad verbum perlegit sub his verbis.

b. M. Lymburg.

Decretum irritans poenas, &c.

Ut supra. in hac sessione.

Adjunguntur commissarii in causa Argentinenfis.

Sacrosancta & generalis Synodus Constantiensis pridem constituit, ordinavit, & deputavit certos commissarios, videlicet reverendissimos patres dominos Angelum Veronensem, & Baranda Placentinum S. R. E. Cardinales sic vulgariter nuncupatos, necnon Joannem Patriarcham Constantinopolitanum, Martinum Aprutinum, Joannem Gebinnensem, Jacobum Plocensem, Patricium Corragentem Episcopos, Richardum Derhan sanctae Sedis Apostolicae protonotarium, Thomam de Ome, & Nicolaum VVordis sacri palatii Apostolici causarum auditorem, in causa Argentinenfis Inter dilectum Ecclesie filium VVillelmum electum Argentinentem, Fredericum de Ruzcantorem Argentinentem & eorum litis conhortes ex una, & Hugelmanum de Vinllegen decanum, Fredericum de Zolre canonicum, & capitulum ejusdem Ecclesie, ac Paulinum Barphenicq, Michaelem d Melburge magistrum civium, consules, & proconsules, ac communitatem civitatis Argentinenfis, & eorum ab utraque parte complices, & adherentes conjunctim & di-

c. st. d. m. l. lio.

d. al. M. l. lio.

ANNO CHRISTI 1417.

6. M. 17.

ut supra in hoc folio...

& divisim; parte ex altera, de & super captiva...

Subiugenter magister Petrus de Lamburga...

Quo decreto lecto, Sperans in Deo unus de...

Super qua quidem decreti lectione, & aliis...

Deinde magister Henricus de Piro promotor, &

Quibus sic peractis idem magister de Lamburga...

Qualesa similiter pro Concilio non fuit respon-

Acommunitatum studiorum, & aliorum dominorum...

Die Veneris tertie mensis Septembris, in Ecclesia...

Protestatio Cardinalium, contra reformationem...

Edidit D. a Schellstrate, ex mss. Romanis.

SANCTE ROMANE ECCLESIE CARDINALE, non volentes...

Protestatio ex parte trium nationum, ac etiam...

Ex mss. Vaticanis, quos edidit D. a Schellstrate.

Audite hæc omnes gentes, auribus percipite qui...

ANNO CHRISTI 1417.

c. In mss. Lipsi. addit....

d. Italico, Gallico, Hispanico...

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

Germaniam super hoc saepius interpellata respondere noluit, immo respondere iam tribus mensibus distulit. Considerantes autem praesertim S. R. E. Cardinales, qui praefatam viam obtulerunt, & dictas tres Italiam, Galliam, & Hispaniam nationes; & attendentes Ecclesiam apud omnes vacare & jamdiu vacavisse; quamque sit periculosa, quamque damnosa Sedis Apostolicae ac universae Ecclesiae praesens vacatio; & quod praeter communia & nota pericula, atque damna spiritualia, tamen majora & periculosa temporalibus imminere; renovandi videlicet deterioris & perniciosa scismatis; cum vulnus iteratum tardius sanatur, eo maxime quod clerus & populus nonnullorum regnorum & provinciarum nondum solide & clare huic sacro Concilio adhaerent; sed ut communiter fertur, expectant sententiae electionis summi Pontificis eventum; ut si electus fuerit canonice, illi obediant, alias non. Necnon etiam, quod quorundam, qui eidem Concilio adhaerent, propter rumores discordiarum, & quasi impressionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides iam de eodem Concilio dicitur vacillare. Ob quae jam scriptum & relatum est a pluribus magnatibus, & aliis zelatoribus pacis & unionis Ecclesiae, in Italia plurimum dubitari, ne in urbe Romana praetextu rumorum & dilationis praedictorum, aliquis pro summo Pontifice assumatur, cui scilicet praemissa attentis tota Italia obediret. Attendendo etiam, quod durante vacatione hujusmodi Urbis Romana, & totum ejusdem Ecclesiae patrimonium a tempore depositionis & renunciationis olim Joannis XXIII. per tyrannos occupantur. Vos praefatam venerabilem nationem Germaniam, & quaeque eius supposita pluries & instanter exhortati sunt & requisiverunt, quatenus attentis praedictis periculis Ecclesiae sanctae Dei, velletis per vos vel deputatos vestros cum dictis tribus nationibus Italiam, Galliam, Hispaniam, & Cardinalibus super modo futurae electionis, maxime de electoribus, tractare, regere, & convenire; ut super hoc per sacrum Concilium ordinato ad summi Pontificis electionem procederetur tempore opportuno, quod facere, & super hoc respondere iam multis diebus distulistis, & non fecistis; licet asseratis sine vestro consensu & ordinatione Concilii, super modo, forma, loco, tempore & materia, ad dictam electionem non posse procedi, obstantibus quibusdam hujus Concilii decretis, quibus nos Hispanica natione, etiam si alias valida existerent, non ligamur.

Et quia procedente tempore etiam praefata pericula atque damna semper augentur, & nostris foribus assistunt, nos deputati ex parte & nomine trium nationum praedictarum, Italiam, Galliam, & Hispaniam, atque sacri doctorum dominorum Cardinalium collegii, & nostro, ac omnium his adhaerere volentium de praesenti vel in futurum, vos nationem praedictam Germaniam, & vestra singula supposita exhortamur, & requirimus, iterum ac tertio monemus, exhortantur, requirunt, & monent tres nationes & Cardinales praedicti, per viscera misericordiae Jesu Christi, per asperionem sui pretiosi sanguinis, cujus pretio hanc suam redemit Ecclesiam, quae jam est in tantis periculis constituta, velletis per vos, vel deputatos, aut deputandos a vobis, cum aliis nationibus & Cardinalium collegio, vel cum deputatis aut deputandis ab illis de modo sententiae electionis, & maxime de materia quantum ad electores, celeriter & sine morae dispendio tractare, concurrere, convenire, & concordare ad vitanda praedicta pericula, ut in tanta concordia fiat electio, quod in ea concordet totus populus Christianus.

Protestamur autem nomine quo supra, & obtestamur, protestantur & obtestantur tres nationes & Cardinales praedicti Deum Patrem omnipotentem, Filium, & Spiritum Sanctum, omnes sanctos, ac virtutes caelorum, invocantes super vos celum & terram. Quod si deinceps Ecclesiam ipsam sanctam Dei pro carentia summi Pontificis canonice eligendi, seu praetextu dilationis & morae electionis ipsius, seu sententiae ordinationis, modi electionis ejusdem, aut alias, detrimenta aut damna aliqua vel pericula, in spiritualibus vel temporalibus incurrat, nihil eidem tribus nationibus, &

collegio Cardinalium, aut earum alteri, vel suppositis ipsorum & ipsarum, schis consentientibus valeat imputari; sed super his sint & habeantur insontes: sed vobis nationi Germaniae & vestris suppositis possit & debeat merito imputari. Cum si ante dictam provisionem Ecclesiam de pastore, aut saltem modi electionis illius, suppositis hujus Concilii decretis, quibus omnia jura circa electionem summi Pontificis edita dicuntur esse suspensa: ex quo sequeretur Ecclesiam Dei esse sine capite, & sine lege, & ordinatione electionis summi Pontificis; hoc Concilium casu aliquo dissolveretur, prout iam multam causam timentur imminere; Ecclesiam in periculo remaneret; quia vix umquam summus Pontifex indubitatus possit haberi: quia vix congregaretur, indubitatum Concilium deficiente capite, ad quod pertinet convocare.

Protestantur etiam de prosecutione legitima super damnis atque detrimentis praedictis, & aliis adversus illos, per quorum culpam contingerent; praetertim cum secundum plurium doctorum juris divini & humani opiniones, talis morosa dilatio procedendi in negotio electionis Papae, praetertim ordinationis modi electionis ejusdem, sine causa rationabili, non caret scrupulo sauto: scilicet schismatis. Nullam autem omnino causam, immo nec occasionem habere videtur dicta natio & ejus supposita, differendi praemissa; nec ullam causam allegant, nisi quod ante electionem fiat reformatio: quae causa nulla est; quoniam & fieri reformationem dictae nationes & Cardinales volunt & cupiunt, prout iam ad hoc laos cum ceteris nationibus deputatos dederunt, qui ad hoc agunt; & illis agentibus potest etiam eodem tempore agi de modo electionis summi Pontificis, prout eidem nationi saepe fuit expostum & petum. Praeterea si reformatio sentenda est de deformatis; quae major est & esse potest in corpore deformatas, quam carere capite, & acephalum esse? Illa igitur prior tanquam magis necessaria debet esse reformatio, quae corpus ipsum ad caput reformet, & informet; & contrarium asserere vel facere, non videtur esse securum.

Allegant praeterea, quod agere de modo electionis reformationem, esset contra decreta Concilii, & capitula Narbonensia concordata. Ista, salva dicentium reverentia, non sunt in re: nulla enim decreta contradicunt, immo volunt contrariam. In omnibus enim locis, ubi vel Concilium, vel dicta capitula de agendis in isto Concilio loquuntur, semper praeposunt unionem: quae unio non esset, nec dici potest perfecta, nisi Ecclesia unum caput & ministeriale habeat, cui corpus Ecclesiae uniat. Duplex enim secundum sacros Doctores est unio Ecclesiae; una membrorum invicem, quae jam creditur esse facta: altera membrorum ad caput, ut constituitur corpus integrum & perfectum: & ista non est facta: igitur & primo loco sentenda. Praeterea, si ex ordine litterarum capitulorum Narbonensium arguitur, proprium & principale capitulum illorum capitulorum super ista materia, & quid & qualiter esset agendum in isto Concilio, ponit ordinem, quod agatur de ejectione Petri de Luna, de electione summi Pontificis, & de reformatione Ecclesiae in capite & in membris; & ita electio praeposuit. Praeterea eadem ratione prius ageretur de reformatione membrorum, quam capitis, quia in eodem ordine ponuntur, quod usque ad annum, immo sine summo Pontifice nunquam esset factum, nec posse fieri videtur.

Nec juvare potest dilationem, quod dicitur, serenissimum Romanorum Regem, & aliquos Cardinales, & praelatos alios, aut doctores aliarum nationum eidem nationi adhaerere; cum ad praefatum serenissimum Romanorum Regem praemissa tractare aut differre non pertinet; cuius magis interest pro suo honore electionem summi Pontificis, quae erit summa perfectio unionis, accelerari, quam tardari. Cardinales autem, atque praelati, & alii, si qui illi nationi in praefata dilatione adhaerere dicuntur, certe non illi nationi, sed dicto domino regi adhaerent, quem in suis votis sequuntur, & illi assentunt, & tamen paucissimi sunt. De Cardinalibus enim sunt solum duo; qui licet in toto praesentati Cardinalium collegio sunt viginti quatuor, illi duo soli a ceteris, & tanto ac tam gravi collegio, in quo sunt

In uno
ms. hic ad-
ditur: *Ubi
dubia per
praesentia
maneat,*

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

fuit tanti potes, se minus boneste, ac magna eo-
rum verocordia segregant: qui si partes tanticol-
legii esse merentur, videant ne turpes dici pos-
sint, que suo non congruunt universo. Ceteri ve-
ro prelati, & alii de tribus nationibus, qui ad-
herere dicuntur, non illi nationi adherent; sed,
ut premititur, dicto domino Regi, & in rebus Ec-
clesiasticis & spiritualibus Regem ipsum & ejus vota,
relictis prelati & personis ecclesiasticis, pro sua
voluntatis libito sequuntur, & assensunt illi. Ac-
tento autem modo agendi in isto Concilio per natio-
nes, & quod unusquisque statim in sua natione in ea
super propositis dicitur sententiam, singulariter &
presumptuose incidentes se in boneste a suis segre-
gent nationibus; nec debent illi ullam vocem vel
auctoritatem habere; immo a dictis duabus natio-
nibus, de quibus nec membra nec partes sunt, repel-
li. Nulla igitur causa subest differendi tractatum
super modo futuram electionis; qui si per predictam
venerabilem nationem ulterius plus debito differa-
tur, protestamur nomine dictarum trium nationum,
& collegii Cardinalium, & protestantur eadem na-
tiones & collegium de providendo Ecclesie Dei per
remedia opportuna, maxime cum preter collegium
Cardinalium, ad quod de jure scripto magis perti-
net electionis predictae materia, dictae nationes
tres, & multo magis cum dicto Cardinalium col-
legio, multo majorem partem & saniozem hujus
sacri Concilii faciunt, & majorem partem univer-
salis Ecclesie representant.

Quanam hanc possessionem con-
secuta sit.

Ex illam
m. Vat.
con.

in m. cod.
additur, &
lectura de
du sabbati.

Ex praemissis congregationibus, lectura, & pro-
positione, Rex & natio Germanica plurimum tur-
bati fuerunt. Credebat enim Rex, quod in illa
congregatione, a multa multoque duriora fierent,
quia credebat quod illae duae nationes & Cardina-
les vellent recedere, & plura alia quae nunquam
cogitaverant, facere. Item fuit relaxum Regi &
nationi Germanicae, quod in illa scriptura, lectu-
ra, & propositione fuerant vocati heretici &
schismatici, de quo nihil erat: quamquam plures
dicant, quod cum ille Patriarcha Antiochenus &
alii recederent de Ecclesia & congregatione, unus
dixit, Recedant haeretici. Ex his multa machina-
menta facta sunt; & fuit secrete mandatum, & di-
ctum pluribus Cardinalibus per suos amicos, quod
Rex habebat armatum, & disposuerat capere prin-
cipales cardinales, & alios, & creditur esse ve-
rum. Recesserunt autem legati Castellae & Na-
varrae, aliquot doctores qui remanserunt; sed nul-
li ex illis potuerunt transire ultra unum milliare,
prohibiti per Regem ultra transire.

Post plura alia in eisdem gestis sequitur. His die-
bus magnus terror & turbatio erat in Concilio: sa-
ma enim erat communis, & multi scientes de con-
siliis Regis & adherentium sibi, dixerunt amicis,
quod Rex proponebat, & deliberaverat aliquando
capere omnes Cardinales; & postea restrinxit ad
Sex; & consequenter posuit octo alios prelatos;
& illi erant de notabilioribus, proscripti ut ducen-
rentur ad diversa loca. Sed Cardinales & alii, de
quorum etiam proscriptio dicebatur, constantes
reterunt, nec obmiserunt loqui & prosequi quae
iusta eis videbatur. Causa autem odii Regis in eos
dicebatur, quod Rex volebat habere Papam ad vo-
luntatem suam, & illis stantibus non poterat.

Et post alia: Patriarcha Antiochenus, Archiepi-
scopus Mediolanensis, Episcopus Arientis, & duo
Cardinales, Bononiensis, & Senensis, & alii de
Gallia & Italia, qui adhererant Regi, dimiserunt
regem & Rex dimisit eos: & sunt reversi ad suas
nationes, & obtulerunt Cardinalibus esse cum eis,
qui fuerant hostes eorum. Antiochenus autem mul-
tum visus est adherere Cardinalibus; & in con-
gregationibus deputatorum ingerebat se non depu-
tatus nec requisitus; tentavit restitui nationi suae
Gallicanae: sed nullus audebat proponere in natio-
ne, ne contra eum clamaretur.

Rex autem, qui pro concordia Cardinalium cre-
debat velle accelerare materiam electionis, ite-
rum retrocessit, & recepit materiam reformationis,
Concil. General. Tom. XXVII.

Ad semper fuit in Concilio magna controversia.
Quatuor enim nationes, Italiae, Galliae, Hispaniae,
& Angliae, quae ad mandatum Regis Angliae dimi-
sit in illa materia Regem Romanorum & collegium
Cardinalium, insistebant accelerationi electionis;
Rex & natio Germanica, quod reformatio praee-
deret. Et tandem dicta natio petivit asscuratio-
nem, & cautionem per decretum irritans, quod post
electionem Papae fieret reformatio ante coronationem
Papae & amministrazioneem aliquam. Postea fuerunt ta-
m divertae formae decreti ad hoc. Tandem fuit
dictum, quod Papa electus ligari non potest. Et
semper agebatur per deputatos Cardinalium & na-
tionum omnium de concordando articulo reforma-
tionis. Sed pauci & vix poterant concordari: una
natio volebat uno modo, alia alio: & diu fuit la-
boratum, & parum actum.

His pendens venerunt nova, quod Episcopus
Vintoniensis in Anglia, patruus Regis Angliae,
erat in Ulma, ad duas dietas de Constantia, & quod
ibat in Jerusalem; & fuit per Anglicos signifi-
catus Cardinalibus; & persuasum, quod multum at-
ficiebatur unioni Ecclesiae; & quod scriberent sibi,
quod veniret Constantiam; quod faceret cum Rege
Romanorum quicquid vellet: quod fecerunt. Rex
etiam scripsit, & ivit ad illum Episcopus Liche-
feldensis, & adduxit eum Constantiam in habitu
peregrini cum cruce; & sic intravit, & stetit in Con-
stantia pluribus diebus; & iverunt sibi obviam Rex
& tres Cardinales. Tractatum est per Cardinales &
deputatos omnium nationum, paucos tamen, cum
Rege, per medium illius Vintoniensis; & finaliter
deventum ad hoc, quod, daretur per decretum
Concilii in forma intrascripti cautio de fienda re-
formatione post electionem Papae, & expedirentur
capitula reformationis concordata per omnes natio-
nes, & darentur deputati ad ordinandum modum
electionis. Forma autem cautionis & decreti praedi-
ctorum talis est:

Sacrosancta, &c. ipsum est primum decretum ses-
sionis xi. inferius suo loco edendum.

Protestatio nationis Germanica, facta in Concilio
contra electionem Papae, reformationi
promittendum.

Ex m. Berolinens.

Reverendissimi patres & domini. Multoties ac
iteratis vicibus per hos dies ad dandum depu-
tatos tractatus electionis futuri summi Pontificis,
praefertine & ordine quodam praepostero, prout quon-
dam vestros praedecessores similiter accelerasse com-
pertum est, vestrae paternitates satis importune,
ut videtur, salva in omnibus tanti fastigii reve-
rentia debita & condigna, requisierunt inter cete-
ras orbis nationes, in religione Christiana & divi-
ni cultus, ut sperat, Deo devotam, patientem, &
humilem nationem Germanicam, per Dei gratiam
non magis impotentem, sed praeter imperialem mo-
narchiam, octo regna incluta, ducatus, marchionatus,
& alios principatus, potentatus, & comitatus
latissimos & potentissimos; dominique & commu-
nia proxima, incontracta viribus, parante Domino,
continentem; ex retardata mora multa etiam ex-
cogitata pericula, guerrarum, pestis & famis, al-
legando. Ex quibus quidem de nobis, ut fama re-
ferente cognovimus, asserere videntur, eandem na-
tionem Ecclesiasticae unionis impeditricem: immo,
sicut quorundam scripta videntur innuere, fautoria
haereticis quondam Joannis VVicleff & Joannis Huss
macularam. Quas quidem injurias & calumnias,
absque facti veritate inductas, propter bonum pa-
cis & servandae concordiae, haecenus magis voluit
dicta natio patienter tolerare, quam quod impatien-
ter exurgens in laboribus propriis de fraterna tur-
batione & turbatis securitate & quiete vellet per
cetera orbi regna notari quovis modo.

Non credant paternitates vestrae reverendissime,
quod ipsa natio sume fame praeclearae, quin immo pro-
priae salutis oblita, non vellet toto conatu unionem
& pacem Ecclesiasticam quaerere: quaesitam & in-
Dedit ven-

Nobis ad-
modum tur-
spectu haberi,
nec digna
satis viden-
tur Germani-
ca gravitate,
pietate, rever-
entia erga
sanctam Se-
dem.

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

ventam firmissimis, in quantum posset, fundamen-
tis stabilire. Nec est aut erit assertio, nec um-
quam intravit ejus mentem hujusmodi hæreseos
infectio, ut Ecclesiam sine summo Pontificis debi-
te hierarchisari putet, aut utilem ejus vacatio-
nem diutius protelatam. Quam tamen non præsi-
dente Concilio periculosiorem fore putat. Et for-
san magis periculotum jam fuisse per biennium,
quo hoc sacrum Concilium adversarios plures quam
nunc habet & habuit, reges & regna, qui & que
de Dei gratia cum eodem nunc concurrunt inuni-
tate veræ pacis contra leviora nunc pericula im-
minentia, eandem vacationem existimat. Et tamen
illius biennialis vacationis tempore non oportuit e-
lectionis futuræ tractatui tam ardentem incumbere,
distansque nationem tam importune requirere.
Quoniam, ut nunc, magis videbatur necessarium,
alia prælia & perfecta unioni utilia præparare. In
quibus si dicta natio cum serenissimo Romanorum,
Ungariæ, &c. Rege semper Augusto, quid minus
debito aut negligenter præ ceteris egerit, judicet
is qui pariter omnia novit. Et in eo clarè & pure
conscientiæ testimonium abique fallatione poterit
invocare.

Et quia plagam schismatis sive divisionis Ecclesiam
præcedens deformatio meruit; ideo pro futuris
schismatibus, quæ in electionibus summorum Pon-
tificum oriri timeantur, evitandis, omnium agendo-
rum summe necessarium, proxima parte testans, est
reformatio capitis & curiæ Papalis: cui & necessario
electio futura habet inniti, & ex ea legibus san-
ctissimis stabiliri. Quam præambulam reformatio-
nem summus ille Pontifex in cruce moriens, Ec-
clesiamque militantem, ex parte vicarii capitis
tunc vacantem, dimittens, deformatis omnibus ele-
ctis Apostolicis, antequam cæli clavigero, sed lapsus
suum lacrymantem & converso, reliquos, ut credi-
tur, confirmantem, pascendas oves committeret tan-
quam Papæ, multis argumentis reformatiois per dies
plures exemplo a carissimo prædicavit, ut munda-
tum pastorem præficiendum cum ovili præmundaret.

A quo quidem tempore nascentis Ecclesiam, per
ipsum probatissimum Petrum, Apostolorum princi-
pem, reliquosque Apostolos, & eorum successores,
sanctissimos & devotissimos pastores, non pecunia-
rum, sed animarum, sic hierarchizata & recta per
mille & ducentos annos, immo & quamdiu cæle-
stia plus quam carnalia sapuerunt, legitur, & ma-
jorum traditione comprobatur. In qua summi Pon-
tifices, saluberrima & directiva omnium aliarum
Ecclesiarum subditarum, viam conderent, virtutes
plantarent, corrigerent vitia, errantes dirigerent,
oppressos defenderent pauperes, & singulas defor-
mata reformatent. Pro quibus exsequendis, sicut
in eis crevit devota religio, ita temporali subsidio
magnificentissimo fuerunt prædotati; nec non Chri-
stianorum Imperatorum, Regum, & principum
donationibus sufficienter exaltati. Quin & suis si-
nibus contenti, distincta subditarum Ecclesiarum
jura nequaquam invadenda, quin immo ea contra
adversas potestates defendenda putarunt.

Sed, ut dolentissime refertur, de post a centum
quinquaginta fere annis citra, nonnulli summi
Pontifices, ipsorumque assessores, cum sua curia
Romana, carnalitati dediti, inebriati deliciis, &
sic ad deteriora prolapsi, paulatim in suo salutari
deficientes, cælestia deserentes, ad pureque spiri-
tualium dispositionem & animarum salutem nulla-
tenus, sed ad ea quæstus & lucri pecuniarum ve-
nativa fuerunt, intendentes, aliarum Ecclesiarum
jura omnibus ingenis & cautelis invaserunt: nunc
generales, nunc speciales, aut aliis modis excogitatas
reservationem Ecclesiarum, monasteriorum,
& dignitatum, necnon minorum & majorum eccle-
siasticorum beneficiorum, in eversionem sacrati-
ssimarum electionum, postulationum, & dispositio-
num aliarum, fundatissimis juribus multipliciter
statutarum, faciendæ: Commendis in suppressionem
divini cultus, fraudem fundatorum, ac desolatio-
nem ac exterminationem piorum locorum, conce-
dendo: collationes omnium beneficiorum ecclesia-
sticorum, tam majorum, quam minorum, per ni-
miam multiplicationem & collationem gratiarum
expectatarum, & suarum datarum anticipata-

Arum, antelatarum, cassatarum, renovatarum, & in-
terpositarum, immo interdum pro ignotissimis, li-
cet non omnino pauperibus, sed ignavis aut male-
vitis, motu proprio signatarum, sibi & suæ curiæ
totaliter usurpando: Annatas, sive servitia com-
munia, majora & minora, de Ecclesiis, monaste-
riis, dignitatibus, officiis & beneficiis, præsertim
eo tempore, dum miserandæ vacationis & vidua-
tionis instant incommoda, inhumaniter extorquen-
do: spolia mortuorum, que successoribus conserva-
ri, aut in pios usus secundum testatoris volunta-
tem converti deberent, auferendo: omnia sibi ju-
dicia in quibuscumque causis, immo & profanis,
indifferenter attrahendo: lites per divitas com-
missiones & cavillationes, cum maximo Ecclesia-
rum & personarum dispendio protrahendo: in foro-
que penitentiali, quod horrendius est quam simo-
niaci pravitatis vitium, ubi non in remedium a-
nimarum, sed sub colore appreciandarum charta-
rum, crimina delinquentium, aut gratiæ dispen-
sationum, præcise secundum qualitateam tuam, ut
res profanæ, taxantur, donationes manifeste nefan-
das committendo: Indulgentias inconluctas pro pec-
catis largiendo: clericos vagos & profugos indis-
ferenter pro pecunia ad sacros ordines admitten-
do: & demum tantum aurum congregando, ut qui-
dam ex eis suos parentes, fratres, sorores, & con-
tanguineos ditando, etiam usque ad fastigia princi-
pium terrenorum eos contenderunt exaltare.

Ex quibus, & specialiter propter non continua-
tionem sacrorum Conciliorum reformativorum in
præmissis, avaritia, quæ est idolorum servitus,
ambitio ecclesiasticarum dignitatum, hæresis, & si-
monia, & periculosissima schismata, quæ quarum-
dam divitiarum & fortan adversarum nationem
Cardinales, affecti carnaliter, inchoaverunt, & in-
choata nutriverunt, fastulque & pompæ surrexe-
runt, & creverunt in clero. Itaut ex his studia lit-
terarum & litteratos defecisse, ecclesiarum, mo-
nasteriorum, dignitatum & beneficiorum ædificia
solemnia corruisse, & immobilia bona inculta per-
mansisse, pretiosaque mobilia distracta, solos pecu-
niosis, nummularios, quondam expullos de tem-
plo, leves & vagabundos, ignaros, vitiosos, & mi-
nus idoneos, spretis viris moribus & corpore gra-
vibus, litteratis, devotis, & sanctis, nedum pro-
motos, sed & in templo Dei, velut ex invictis-
sima successione, prælatos fuisse: sibi que de tantis
abusibus fecisse licentiam, cernens populus laica-
lis, velut scandalizatus ex his, ecclesiasticum sta-
tum, quem ab olim devoto cultu reverebatur,
nunc tanquam amplius riguisset, levipendat, ut
& illum apud aliquos magis antichristianum quam
Christianum fore putet.

Idcirco, reverendissimi patres, natio prædicta
cautelam accipiens ex eventibus præteritorum,
quibus etiam in Pisis juratam & promissam de fu-
turo reformationem, etiam post duas electiones ne-
dum impeditam, sed ad pejorem & nefandiorum
priori statu dilapsam, tanquam decepta considerat:
volensque talium inordinationem antichristianam,
& flagitiorum abominabilium, & fortan amplius
quam schismatis nunc exterminati, horrendorum &
pejoriorum morum deformitates, secundum sanam
conscientiam & sacros canones nullatenus toleran-
das, ex ovili Dominico tanquam infectivam pu-
tredinem, antequam Pastor Apostolicus mundatus,
sanctus, & iustus, & per mundatos, sanctos, &
iustos eligatur, præmundare, & domum Dei ab
inveteratis, foetidis, mundandis maculis expiare,
materiam pro intrudenda forma disponere, &
pro sequenda sanitate corporis antidota salutaria
præparare: licet diutius per alios impedita, mar-
turius tamen deliberrata, desiderat omnes prædictas
deformitates taliter auferri ac tolli, ut Ecclesia
sancta Dei ad instar illius regiminibus salutaris,
quo ipsa ante dictos centum & quinquaginta annos,
& secundum sacros canones antiquorum Patrum &
sanctorum doctorum, feliciter recta fuerat, in præ-
missis amplius gubernetur: sublatis statutis seu de-
cretis prædictis in ordinationibus, ac in favorem quo-
ad hæc curiæ Romanæ promulgatis. Adjiciens, foro
salubrius & tolerabilius, sacro præsidente Concilio,
Romanam pro certo tempore vacare Ecclesiam, quam
quod

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

quod illotis manibus, hoc est, membris capiti vici-
cinioribus, compagineatur ipsum caput, aut cranium
etiam contredetur, & spurcitia manuum coinquin-
etur, vel unguibus non præcis vulneretur. Et
clarius pilus loquendo, expedire videtur omnino,
pontificalem Cathedram prius diligenter purgari,
& Romanam Ecclesiam decoris moribus illustrari,
quam futurum præulem, etiam si sanctissimus eli-
gatur, virtutum vestimenta, in istis abusionibus
sedendo, commaculare, picem pravæ consuetudinis
tantere; aut quo vadat, palpitando in tenebris,
ignorare: ut mox Papa, electus, sanctis armatus
legibus & stipatus agminibus, contra importunas
quaslibet instantias valeat se tueri.

Vos reverendissimos patres, sub debito vestre
professionis, poena & intimationis divini iudicii, pri-
mo, secundo, & tertio, requirens & exhortans,
instante, instantius, & instantissime, quatenus
dictæ nationi Germanicæ in præmissis coaptantes,
ad reformationem præmissorum & aliorum Roma-
næ curiæ inordinatorum, taliter & tam efficaciter
cum ea procedere velit: ut aptatis capitulis ef-
fectualibus, omnium prædictorum reformatio in
publica sessione concludi, consequenter ad tracta-
tum electionis, qui tunc facilius erit; & ad ip-
sam electionem, cujus fictionem effugiet spiritus
discipline præconceptus, secundum hujus sacri con-
cilio decretum procedi valeat: Et quod exinde uni-
cus, reformatus, summus, & indubitatus Pontifex,
consequenter cum sacro Concilio inferiora
membra reformaturus, rite præficiatur, & perfe-
cta stabilisque unio subsequatur.

Intuper quoque protestatur hæc dicta natio Ger-
manica coram Deo, tota curia celesti, universali
Ecclesia, & vobis; quod nisi feceritis præmissa mo-
do & ordine supradictis, quod non per eam, sed
per vos fiat, stet, & stabit, quo minus sponsa
Christi, sancta mater Ecclesia, suo sponso incon-
vulsa, aut in stabili unitate, sine schismatum, Inor-
dinationum, simoniarum prædictarum, & erroris
inclusionem solita, purior & immaculata reforme-
tur, & reformata ad perfectam reducat unitatem.

Intendit & singula præmissa omnibus regibus,
prælatibus, principibus & universis Christianis de-
mandare & scribere; & sibi nihilominus de salu-
bri, in quantum cum Deo poterit, cum sibi assi-
stentibus, remedio providere.

Quamvis autem præmissis aliquantulum responsa vi-
deantur præteritis quibusdam monitibus, requisiti-
onibus, atque protestationibus, in quadam a sche-
dula, quæ lucebat, *Audite*, &c. contentis, & non-
nullis aliis, per reverendissimos patres die sabbati
præterita lectis & propositis: quæ tamen non de-
cuit, nec oportuit ita fieri, sed melius & hone-
stius potuissetis supersedere, saltem donec dictæ,
ac altarum Inclytarum, videlicet Hispanicæ & An-
glicanæ nationis, venerabiles nuncios, vos pio in
hoc studio interciperent cupientes, audissetis: nihilo-
minus dictæ schedulæ, & per vos propositis dicta
die sabbati, quantum hæc proposuerunt, dicta na-
tio per singula respondere curabit.

*Ex ms. Romano edidit D. a Schelstrate, ut su-
pra, pag. 1153.*

Rex qui pro concordia Cardinalium, credebatur
velle accelerare materiam electionis, iterum re-
trocessit, & recepit materiam reformationis. Et
semper fuit in Concilio magna controversia. Qua-
tuor enim nationes, Italiæ, Galliæ, Hispaniæ, &
Angliæ, quæ ad mandatum Regis Angliæ dimisit
in illa materia Regem Romanorum, & collegium
Cardinalium, insistebant accelerationi electionis.
Rex & natio Germanica, quod reformatio præce-
deret.

Concil. General. Tom. XXVII.

*Congregatio habita inter sessiones XXXVIII. &
XXXIX.*

*In qua dantur commissarii super concordia nationis
Hispanica facienda.*

*Ex collectione Barberiniana, & duobus
Mss. Germanicis.*

Anno & indictione, quibus supra, die vero
Jovis vigesima tertia mensis Septembris fuit
congregatio generalis Constantiensis in Ecclesia ma-
jori, & in loco sessionis, hora tertiæ prædicta
pro sessionibus tenendis specialiter deputata. Præ-
sentibus ibidem reverendissimis in Christo patribus,
dominis Joanne Episcopo Ostiensi Cardinale
Vivariensi, Angelo Episcopo Prænestino Cardinale
Laudensi, Petro Hispano, Jordano Episcopo Albanen-
si Cardinale, Ursino Francisco Venetiarum,
Antonio Aquilejensi, Angelo Veronensi, Branda
Placentino, VVilhelmo sancti Marci, Petro de Fu-
xis Presbyteris, Amedeo Salutarum, Oddone de
Columna, & Lucido de Comite diaconis Cardinali-
bus, ceterisque illustrissimorum principum Roma-
norum, Franciæ, Angliæ, Castellæ, Arragoniæ,
Portugalliæ, Cypri, Neapolitanorum, Daciæ, Sve-
ciæ, Norvegiæ, & Poloniæ, Regum ambaxiatori-
bus, ceterisque in multitudine numerosa: ubi sine
solemnitate officium Missæ, & litaniarum in ses-
sionibus fieri solitis, de mandato congregationis,
sive Synodi, atque Concilii Constantiensis, vene-
rabilis vir dominus Petrus de Polonia, alias de
Lamburga, &c. ascendit ambonem Synodi: & ibi-
dem quandam commissionem in scheda papyrea,
cujus tenor interius est insertus, legebat: in qua
schedula, sive commissione committitur iudicibus
in dicta scheda contentis, ut causam motam sive
movendam inter venerabiles viros dominos Amba-
xiatores Regis Castellæ ex una parte, & Amba-
xiatores Arragonum, de & super pluralitate vo-
cum absentium prælatorum de Trinacriæ & Sar-
dinie regnis per dominos Ambaxiatores Regis Ar-
ragonum habenda, prout ipsis ambaxiatoribus Ar-
ragonum alias in eorum unione plenarie fuit con-
cessum, & committit, prout in dicta commissione
continetur. Quæ quidem commissio fuit approba-
ta per Synodum, per organum domini vicecancel-
larii Episcopi Ostiensis per verbum, *Placet*.

*Tenor vero dictæ commissionis sequitur, & est
talis.*

Sacro sancta generalis Synodus Constantiensis, ve-
nerabilibus fratribus Jordano Episcopo Albanen-
si, Francisco sanctæ Crucis in Jerusalem S. R. E.
Cardinalibus, Joanni Lubecensi, Sanctio Oloronen-
si, Patricio Corragensi, Petro Olorensi, Joanni
Bajocensi Episcopis, dilectis Ecclesiæ filiis, Galpa-
ri abbati monasterii sancti Heremi Perusini dia-
cesis, & Thomæ de Berengar sanctæ Sedis Aposto-
licæ capellano, & sacri palatii Apostolici Cardinali
magistro, salutem & Dei omnipotentis benedictio-
nem. Cum venerabili nationi Hispaniæ in eadem
Synodo existenti, inter venerabiles fratres Episco-
ps, & dilectos Ecclesiæ filios nobiles, & Doctores
legatos Regis & Reginæ Castellæ, & Legionis, ac
Navariæ illustrium & alios de dictis regnis ex una
parte; necnon nobiles, doctores, & alios legatos
Regum Arragonum, & Siciliæ, ac Portugalliæ illu-
strium aliosque de dictis regnis in eadem Synodo,
& natione existentes parte ex altera, nonnullæ
controversiæ sint exortæ, præsertim super præsen-
tia in illa natione, & aliis rebus, quæ possent
perfecti unionis Ecclesiæ, ceterisque in eadem
Synodo agendis non modicum impedimentum afferret:
ut qui pacem, & concordiam universalis Ecclesiæ
querimus, id in pace, & concordia agere valea-
mus; vobis committimus, & mandamus, quatenus
vos, aut major pars vestrum, vocatis partibus, con-
troversias, & quæstiones præfatas, præsentis & tu-
turas inter easdem partes, usque ad electionem summi
Pontificis, sive ad instantiam partium, vel ex officio
mero, summarie, & de plano, sine strepitu, & figu-
D d d d 2 ra

ra iudicii, oppositione remota iudicio vel concordia terminetis, equitatem sequentes potius quam rigorem; vobisque ad omnia, & singula praemissa faciendum, & quae ad ea necessaria fuerint, & quomodolibet opportuna cum dependentibus, emergentibus, & a connexis concedimus plenitudinem potestatis.

ANNO CHRISTI 1417.
M. CCCC. XVII.

ANNO CHRISTI 1417.

SESSIO XXXIX.

Ex prima editio.

Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, indictione decima, die vero Sabbati, nona mensis Octobris, Constantiae in Ecclesia majori, in loco solito, fuit tentata & celebrata sessio publica, in qua reverendissimus pater dominus Archiepiscopus Viennensis Missam de Spiritu Sancto celebravit: reverendissimus vero pater & dominus, dominus Joannes Episcopus Orlanensis, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis & vicecancellarius, huiusmodi sessioni praesedit. Levisque litanias & alius devotis orationibus legi solitis, cum Evangelio secundum Lucam: Erote misericordes, sicut & Pater vester in caelis: reverendissimus pater dominus Bartholomaeus Archiepiscopus Mediolanensis ambonem ascendit, legit & publicavit decreta quae sequuntur.

De Conciliis generalibus, & provisione erga futura schismata.

Frequens generalium Conciliorum celebratio, aperi Dominici cultura est praecipua: quae vopres, spinas & tribulos haereseum & errorum & schismatum extirpat, excessus corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem uberrima fertilitatis adducit. Illorum vero neglectus praemissa disseminat atque fovet: haec praetervitorum temporum recordatio & praesentium consideratio ante oculos nostros ponunt. Ea propter hoc edito perpetuo sancimus, decernimus & ordinamus, ut amodo Concilia generalia celebrentur: ita quod primum a fine huius Concilii in quinquennium immediate sequens, secundum vero a fine illius immediate sequentis Concilii in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo celebrentur, in locis qua summus Pontifex per mensem ante finem cuiuslibet Concilii, approbante & consentiente Concilio, vel in eius defectum, ipsum Concilium deputare & assignare teneatur; ut sic per quamdam continuationem semper aut Concilium vigeat, aut per terminipendentiam expectetur: quem terminum liceat summo Pontifici de fratrum suorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium consilio ob emergentes forte casus abbreviare: sed nullatenus prorogatur. Locum autem pro futuro celebrando Concilio deputatum absque evidenti necessitate non mutet. Sed si forte casus aliquis occurrat, quo necessarium videretur, ipsum locum mutari, puta obsidionis, guerrarum, pestis, aut similis, tunc liceat summo Pontifici de praedictorum fratrum suorum, aut duarum partium ipsorum consensu atque subscriptione, alium locum prius deputato loco viciniorum & aptum, sub eadem tamen natione, subrogare: nisi idem vel simile impedimentum per totam istam nationem vigeret, tunc ad aliquam aliam viciniorum locum alterius nationis aptum huiusmodi Concilium poterit convocari: ad quem praetati, & alii qui ad Concilium solent convocari, accedere teneantur, ac si a principio locus ille fuisset deputatus. Quam tamen loci mutationem, vel termini abbreviationem per annum ante praefatum terminum teneatur summus Pontifex legitime & solemniter publicare & intimare, ut ad ipsum Concilium celebrandum praedicti possint statuto termino convenire.

Provisio adversus schismata futura.

Si vero (quod absit) in futurum schisma oriri contingeret, ita quod duo vel plures pro summo Pontificibus se gererent, a die qua ipsi duo vel plures insignia Pontificatus publice assumpserint, seu ministrare coeperint, intelligatur ipso iure terminus Concilii tunc fore ultra annum pendens, ad annum proximum abbreviatus. Ad quod omnes praetati & ceteri qui ad Concilium ire teneantur, sub penis iuris & alii per Concilium imponendis, absque alia vocatione conveniant; nec non Imperator, ceterique Reges

At principes vel personaliter vel per solemnem nuncios, tanquam ad commune incendium extinguendum per viscera misericordiae Domini nostri Jesu Christi exanne exhortati, concurrant: & quilibet ipsorum pro Romano Pontifice se gerentium, infra mensem a die qua scientiam habere potuit, alium vel alios assumpsisse papatus insignia, vel in papatu administrasse, teneatur sub interminatione maledictionis aeternae & amissione iuris, si quod fore sibi anathema esset in papatu, quam ipso facto incurrat, & ultra hoc ad quaslibet dignitates active & passive sit inhabilis, Concilium ipsum ad terminum anni praedictum in loco deputato prius indicare & publicare ad celebrandum, & per suas litteras competitori vel competitoribus, ipsum vel ipsos provocando ad causam, & ceteris praetatis ac principibus, quantum in eo fuerit, intimare; nec non termino praefato sub penis praedictis ad Concilium locum personaliter se transferre, nec inde discedere, donec per Concilium causa schismatis plenarie sit finita: hoc adiuncto, quod nullus ipsorum contententium de papatu in ipso Concilio ut Papa praesideat; quinimo ut tanto liberius & citius Ecclesia unico & indubitato pastore gaudeat, sint ipsi omnes de papatu contententis, postquam ipsum Concilium incaptum fuerit, auctoritate huius Synodi ipso iure ab administratione suspensi: nec eis, aut eorum alteri, donec causa ipsa per Concilium terminata fuerit, quomodolibet a quoquam sub pena fautoria schismatis obediant. Quod si forte electionem Romani Pontificis per matium (qui caderet in constantem virum) seu impressionem de cetero fieri contingat, ipsam decernimus nullius efficaciam vel momenti, nec posse per sequentem consentium, etiam metu praedicto cessante, ratificari, vel approbari: non tamen liceat Cardinalibus ad aliam electionem procedere, nisi illo sic electus forte renunciet, vel decedat, donec per generale Concilium de electione illa fuerit iudicatum. Et si procedant, nulla sit electio ipso iure: finique secundo eligentes & electus (si ipse papatus se inogessit) omni dignitate & statu etiam Cardinalatus & Pontificali ipso iure privati, & inhabiles de cetero ad eisdem, ac etiam ad papatum. Nec etiam in aliquo eisdem secundo electo, ut Papa, sub pena fautoria schismatis obediant quocumque modo: in eo casu Concilium de electione Papae provideat: illa vice: sed liceat, immo teneantur electores omnes, aut major pars ipsorum, quam cito sine personarum periculo poterunt, (etiam si periculum omnium honorum imminet) transferre se ad locum tutum, & matium praedictum allegare coram notariis publicis & notabilibus personis ac multitudine in loco insigni: ita tamen, quod allegantes metum huiusmodi habeant in ipsis metus allegatione exprimere speciem & qualitatem dicti metus, & iurare solemniter, quod metus taliter allegatus sit verus, & credunt se ipsum posse probare, & quod per malitiam seu calumniam, huiusmodi metum non proponunt, nec ultra proximum futurum Concilium modo possit differri allegatio dicti metus. Teneantur inde super postquam se transfulerint, & metum allegaverint, modo praedicto provocare sic electum ad Concilium quod Concilium si ultra annum pendeat a die provocationis huiusmodi, intelligatur ad annum, ut supra, ipso iure terminus brevior. Et nihil minus electus ipse sub penis praedictis, & Cardinales provocantes sub pena amissionis Cardinalatus & omnium beneficiorum suorum, quam ipso facto incurrant, infra mensem a die provocationis Concilium ipsum (ut supra dicitur) indicare & publicare, & quam citius poterunt intimare: ac Cardinales ipsi, ceterique electores ad locum Concilii tempore convenienti personaliter se transferre, & usque ad finem causae expectare. Teneantur quoque praetati, ceterique ut supra, ad convocationem Cardinalium tantum, si forte sic electus convocare cessaverit, accedere: qui sic electus in Concilio ipso non praesideat, quinimo sit a termino initiandi Concilii ipso iure ab omni administratione papatus suspensus, nec sibi a quodam sub pena fautoria schismatis quomodolibet obediant. Quod si infra annum ante diem indicti Concilii contingant supradicti casus: videlicet quod plures gerant se pro Papa, vel quod unus per metum vel impressionem eligatur: censeantur ipso iure tam se gerentes pro Papa, quam electus per metum seu impressionem, & Cardinales ad dictum Concilium provocati: teneanturque in ipso Concilio compa-

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

rem personaliter, causam exponere, & iudicium Concilii respicere. Sed si diu casibus occurrentibus, contingat forte casus aliquis, quo necessarium sit locum Concilii mutare, ut obsidionis, guerra aut pestis, vel similis, teneantur nibilo minus tam omnes supradicti, quam omnes prelati, ceterique qui ad Concilium ire teneantur, ad locum proximiorum (ut pramittitur) qui sit habilis ad Concilium, convenire. Postquam major pars prelatorum, qui infra mensem ad locum certum declinaverint, illum sibi & aliis pro loco Concilii deputare. Concilium autem (ut praefertur) convocatum & congregatum, de huiusmodi schismatis causa cognoscens, & in contumacia electorum seu gerentium se pro Papa, vel Cardinalium (si forte venire neglexerint) litem dirimat, atque causam definit: ac culpabiles in schismate procurando seu nutriendo, vel in administrando seu obediendo, & administrantibus favendo, seu contra interdictum superius eligendo, vel calumniose allegando metum, etiam ultra praedictas penas, cuiuscumque status, gradus aut praesentia existant, ecclesiasticae, vel mundanae, sic puniat, ut vindicta reger luceat ceteris in exemplum. Ut autem metus seu impressionis molestia in electione Papa eo formidolosus evitetur, quo toti Christianitati lamentabilis eorum incussio seu factio perpetratur: ultra praedicta duximus specialiter statuendum, quod si quis huiusmodi metum vel impressionem aut violentiam electoribus ipsis aut alicui ipsorum in electione Papa intulerit, seu fecerit, aut fieri procuraverit, vel factum ratum habuerit, aut in hoc consilium dederit vel favorem, facientes scienter receperit, vel defaverit, aut negligens in executione penarum inferius comminatarum extiterit, cuiuscumque status, gradus aut praesentia fuerit, etiam si imperiali, regali, Pontificali, vel alia quavis ecclesiastica aut seculari praesuleat dignitate, illas penas ipso facto incurrat, quae in constitutione felicis recordationis Bonifacii Papa octavi, qua incipit, Felicitas, continentur, illisque effectualiter puniatur. Civitas vero (quod absit) etiam si urbs Romana fuerit, seu alia quavis universitas, quae talia facienti auxilium vel consilium dederit, aut favorem, vel infra mensem saltem taliter delinquentem (prout tanti facinoris enormitas exegerit & facultas ei adjuerit) non duxerit puniendum, eo ipso ecclesiastico jubaeat interdico. Et nibilo minus praeter dictam urbem Pontificalem (ut supra) sit dignitate privatus, non obstantibus privilegiis quibuscumque. Volumus insuper, quod in hinc cuiuscumque generalis Concilii hoc decretum solemniter publicetur, necnon quandocumque & ubicumque Romani Pontificis electio imminet fieri, ante ingressum conclavis legatur, & publice intimetur.

Forma de professione Papae facienda.

Quanto Romanus Pontifex eminentiori inter mortales fungitur potestate, tanto clarioribus ipsum decet fulciri fides vinculis, & Sacramentorum ecclesiasticorum observandis ritibus illigari. Eapropter, ut in futurum Romanis Pontificibus in sua creationis primordiis & singulari splendore luceat plena fides, statimus & ordinamus, quod demceps quilibet in Romanum Pontificem eligendus, antequam sua electio publicetur, coram suis electoribus publice confessionem & professionem faciat infrascriptas.

In nomine sanctae & individuae Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus Sancti, Amen.

ANno a Nativitate Domini millesimo, &c. ego N. electus in Papam, omnipotenti Deo, cuius Ecclesiam suo praesidio regendam suscipio, & beato Petro Apostolorum principi corda & ore profiteor, quandiu in hac fragili vita constitutus fuero, me firmiter credere, & tenere sanctam fidem Catholicam, secundum traditiones Apostolorum, generalium Conciliorum & aliorum sanctorum patrum, maximo autem sanctorum octo Conciliorum universalium, videlicet primae Nicaeni, secundi Constantiopolitani, tertii Ephesini, quarti Chalcedonenhs, quinti & sexti Constantiopolitanae, septimi item Nicaeni, octavi quoque Constantiopolitani, nec non Lateranensis, Lugan-

ensis & Viennensis generalium etiam Conciliorum. Et illam fidem usque ad unum apicem immutatum servare, & usque ad animam & sanguinem conservare, defendere & predicare, ritum quoque pariter Sacramentorum ecclesiasticorum Catholicae Ecclesiae traditum, omnimode proficere & observare. Hanc autem professionem & confessionem meam per notarium secretarium S. R. E. me iubente scriptam, propria manu subscripsi, & tibi omnipotenti Deo pura mente & devota conscientia super tali altari, &c. sinceriter offero in praesentia talium, &c. Datum, &c.

Ne prelati transferantur inviti.

Cum ex prelatorum translationibus Ecclesiae ipse de quibus transferuntur, plerumque gravibus in spiritualibus & temporalibus subiacent dispendiis & Bjaebris; prelati quoque nonnumquam iura & libertates Ecclesiarum suarum translationis formidine non adeo solerter ut alias prosequuntur, ne ad importunitatem quorundam, quae sua & non quae Jesu Christi quaerentium, Romanus Pontifex forsan ut homo factus incertus, in huiusmodi circumvenitur, aut alias leviter incinetur, praesentibus statuimus & ordinamus, invitarum Episcoporum & superiorum translatione, absque magna & rationabili causa, quae vocata parte cognita fuerit & decisa de consilio S. R. E. Cardinalium, vel majoris partis eorumdem, & cum subscriptione, de cetero fieri non debere. Inferiores vero, ut abbates, alique perpetuo beneficiati, inviti absque iusta & rationabili causa cognita amoveri seu privari non debeant. Adicientes, quod in mutationibus abbatum subscriptio Cardinalium interveniat, sicut in Episcopis est praemissum, salvis constitutionibus, consuetudinibus & privilegiis Ecclesiarum, monasteriorum & ordinum quorumcumque.

De spoliis & procuracionibus.

Cum per papam facta reservatio & executio perceptio procuracionum, ordinarii & alius inferioribus prelati debitarum ratione visitationis, necnon & spoliolum decedentium prelatorum, aliorumque clericorum, gravia Ecclesiae, monasteriis & aliis beneficiis, ecclesiasticisque personis afferant detrimenta: praesenti declaramus edicto, rationi fore contentaneum, & reipublicae accommodum, tales per papam reservationes, ac per collectores & alios auctoritate Apostolica deputatos hinc deputandos, exactiones seu perceptiones de cetero nullo modo fieri seu attentari: quin immo Procuraciones huiusmodi quorumcumque prelatorum, Cardinalium etiam, vel ipsius Papa familiarium, officialium & aliorum quorumvis clericorum, in curia Romana vel extra, ubicumque & quandocumque decedentium, spolia seu bona eorum mortis tempore reperta, plene & libere pertineant illis, & per illos recipiantur, quibus alias, praesatis reservationibus, mandatis & exactionibus cessantibus, competerent & pertinere deberent. Praelatis etiam inferioribus & aliis huiusmodi, spoliolum exactiones praeter & contra iuris communis formam fieri interdiximus, constitutione felicis record. Bonifacii papa octavi, qua incipit, Praesentia, super hoc edita specialiter, in suo robore duratura. Post hac autem venerabilis vir magister Petrus de Lamburga legit decretum tenoris subsequenti:

Potestas definiendi possessorium causae Episcopatus Cumanensis.

Sacrosancta & generalis Synodus Constantiensis universalium Dei Ecclesiam representans, venerabilibus fratribus a Placensi, Pistoriensi, & Viterbeni Episcopis, quos alias ad audiendum causam & causas ac querelas ad nos devolutas seu deducas, & devolvendas seu deducendas, deputavimus, etiam Ecclesiarum cathedralium, usque ad definitivam sententiam exclusive, quam in causis ipsarum Ecclesiarum cathedralium nobis reservavimus: ut causam super possessorio iudicio Ecclesiae Cumanensis, & pertinentibus ad eandem, inter venerabilem fratrem Antonium Episcopum Cumanensem agentem ex una, & dilectos Ecclesiae filios canonicos & capitulum fratrum franciscum de b Crinellis ordinis Minorum, pro-

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI 1417.

electo diſta Eccleſia ſe gerentem deſcendentes parti. A...

Ex collectione Barberiniana.

Die ſabbati trigeſima ſupradicti menſis Octobris, Conſtantim in majori Eccleſia in loco ſolito hora...

Ex Mſ. Suvii.

Super quibus omnibus & ſingulis præmiſſis & eorum quolibet, magiſter Joannes de Scribaris pro...

Ex prima editione.

Reformationes fiende per Papam una cum Concilio, antequam Concillium diſſolvatur.

Sacroſancta generalis Synodus Conſtantienſis in Spiritu Sancto legitima congregata, univerſalem Eccleſiam...

Ex collectione Barberiniana.

Die vero ſabbati nona menſis Octobris Conſtantie in Eccleſia majori in loco ſolito, hora octava, vel quaſi, ante meridiem ſuit tenta diſta ſacroſanctæ Synodi ſeſſio publica, & ſolemniffime celebrata...

- 1. Primo, de numero, qualitate & natione dominorum Cardinalium.
2. Item, de reſervationibus Sedis Apoſtolicæ.
3. Item, de annatis, communibus ſerviſiis & minutis.
4. Item de collationibus beneficiorum & gratiis expectativis.
5. Item de confirmationibus electionum.
6. Item de cauſis in Romana curia tractandis, vel non.
7. Item de appellationibus ad Romanam curiam.
8. Item de officiis cancellariæ & penitentiariæ.
9. Item, de exemptionibus & incorporationibus tempore ſchiſmatis factis.
10. Item, de commendis.
11. Item, de fructibus mediæ temporis.
12. Item, de non alienandis bonis Romanæ Eccleſiæ.
13. Item, propter quæ & quomodo Papa poſſit corrigi & deponi.
14. Item, de extirpatione ſimonie.
15. Item de diſpenſationibus.
16. Item, de proviſione Papæ & Cardinalium.
17. Item, de indulgentiis.
18. Item, de decimis.

SESSIO XL.

Hoc adreſſo, quod facta per nationes deputatione prædiſta, licet aliis de licentia Papæ libero de propria remeare.

In prima editione.

Die ſabbati trigeſima ſupradicti menſis Octobris, ſuit celebrata generalis ſeſſio in majori Eccleſia Conſtantienſi. Pro cujus quidam ſeſſionis introductione reverendiſſimus pater dominus Jordanus Episcopus Albanenſis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, de Urſinis vulgariter nuncupatus, Miſſam de Spiritu Sancto celebravit: reverendiſſimus vero dominus Joannes Episcopus Oſienſis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & vicecancellarius, pontificalibus indutus, hujusmodi ſeſſioni præſedit. Leſiſque litaniis & aliis orationibus in ſeſſionibus legi ſolitis, reverendiſſimus pater dominus Guillelmus tituli ſancti Marci præbyter Cardinalis quadam de reſta publice legit ſub his verbis:

Quod procedatur ad electionem Romani Pontificis, abſentia Cardinalium Petri de Luna non obſtante.

Sacroſancta generalis Synodus Conſtantienſis, attendens ea que jam dudum Narbonæ pro unione Eccleſiæ de admittendis in eadem Synodo Cardinalibus obedientia Petri de Luna, ſimiliter Benedicte decemſortis in ſua obedientia nuncupati, concordata fuerunt, quodque poſt ſeſſionem diſta Petri de Luna, præſati Cardinali dudum ſecundum eadem concordata ante electionem hujusmodi voca...

ANNO
CHRISTI
1417.

ti, infra tres menses & amplius die electionis praedictae expectati non venerunt, statuit & decrevit se ad electionem Romani Pontificis iuxta decretum da per eandem Synodum, eiusdem Synodi auctoritate procedendum, ipsorum absentia non obstanti: quos, si ante consummationem electionis futuri summi Pontificis venerint & eidem Concilio adhaerint iuxta dispositionem iuris & decernenda per Concilium, una cum aliis ad electionem praedictam admittendos esse declarat.

De modo & forma eligendi Papam.

Ad laudem, gloriam & honorem omnipotentis Dei, & ad pacem & unitatem universalis Ecclesiae ac totius populi Christiani, ut electio futuri Romani & summi Pontificis proximo celebranda, firmiter auctoritate & plurimum roboratur assensu, & ne aliter so facta Ecclesia super dicta electione, in posterum nulla retractio, nullusve scrupulus in mentibus hominum resideret, sed ex illa sequatur via certa, vera, plenissima & perfecta fidelium: sacrosancta Synodus Constantiensis, communis utilitate pensata, de speciali & expresso consensu & voluntate concordantis sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium in eadem Synodo personaliter existentium, & collegii eorundem ac omnium nationum praesentis Concilii, ordinat, statuit & decrevit, quod hoc vice dumtaxat ad eligendum Romanum & summum Pontificem, unicum Cardinalibus seu praelatis, vel alia honorabilis persona Ecclesiastica in sacris ordinibus constituta, de qualibet natione in eadem Synodo pro tunc existentibus, quos seu quas qualibet ipsorum nationum pro se ad hoc infra decem dies duxerit eligendas, ipsi Cardinalibus adiungantur. Quibus omnibus eadem Synodus eligendi Romanum Pontificem secundum formam hic expressam (quatenus opus est) tribuit potestatem: videlicet, quod ille absque ulla exceptione ab universali Ecclesia Romanus Pontifex habeatur, qui a duabus partibus Cardinalium in conclavi existentium, & a cujuslibet nationis duabus partibus eisdem Cardinalibus adiungendorum, & tunc adiutorum, electus fuerint & receptus: quodque nec valeat electio, nec electus pro summo Pontifice habeatur, nisi duae partes cum Cardinalibus ad eligendum adiungendorum & tunc adiutorum, consentiant & consenserint in Romanum Pontificem eligendum. Statuit insuper, ordinat & decrevit, quod vice quoruncumque in electione huiusmodi mittenda sint nulla, nisi (ut praemittitur) duae partes Cardinalium, & duae partes cujuslibet nationis adiungendorum, & tunc adiutorum praedictarum, praesentialiter seu per accessionem in unum concurrant. Hoc etiam adiecto, quod praelati & alii cum Cardinalibus ipsi ad electionem huiusmodi adiungendi, & tunc adiuncti, omnes & singulas constitutiones Apostolicas etiam penales circa electionem Romani Pontificis editas, atque consuetudines observari consuevit, quemadmodum ipsi Cardinales observare teneantur, & ad illorum observantiam adstringantur. Teneantur insuper iurare & iuramentum de electione, & Cardinales, & alii, antequam ad electionem procedant, quod in huiusmodi electionis negotio attendant, quod eis imminet (cum de creatione agitur beati Jesu Christi, successoris beati Petri, universalis rectoris Ecclesiae, gregis Domini dei servus) puris & sinceris mentibus (& quantur credant publica utilitati universalis Ecclesiae proficere omni cuiuscumque nationis persona vel alio inordinato officio, odio, gratia vel favore adiectis) procedere: ut eorum ministerio de utili & idoneo & universalis Ecclesiae pastore providatur. Ordinatur insuper, statuit & decrevit eadem sancta Synodus, quod infra decem dies ex tunc continuo numerandos, quos decem dies omnibus & singulis sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus praesentibus & absentibus, & ceteris electoribus supradictis, auctoritate Romanae Ecclesiae notoria vacatione, ad intrandum conclavem in hac civitate Constantiensi in maiori domo communitatis eiusdem civitatis ad hoc iam ordinata, praesentibus & assuetis, praesentibus electoribus, Cardinales & alii supradicti, intrent ipsum conclavem ad electionem huiusmodi celebrandam, ceteraque faciendum, observandum & prosequendum, quemadmodum in ceteris, praeter praemissa

Ad Cardinalibus & aliis in electione Romani Pontificis iura statuit & decrevit, quae omnia, praemissis observatis, vult eadem sancta Synodus in iuramento permanere. Hanc autem formam & hanc modum electionis approbat, ordinat, statuit ac decrevit pro hac vice: & ad omnem scrupulum submovendum eadem sancta Synodus & singulos in eadem Synodo praesentes & venturos, qui etiam Synodo adhaerebunt, ad omnes adus legitimos in eadem Synodo apertos active & passive (quatenus opus est) habiliter & habiles esse dalarat, ceteris eiusdem Concilii decretis semper factis, juxta omnes defectus (si qui forsan intromoverint) in praemissis. Apostolicis etiam & generalibus Conciliis editis, & aliis constitutionibus non obstantibus quovisumque. Quibus decretis sic lectis, dominus Johannes Episcopus Osiensis Cardinalis huiusmodi sessionis praesidens, ipse Synodi nomine respondit, licet.

Ex mf. Sutili.

Super quibus omnibus & singulis permissis & eorum quolibet, magister Henricus de Piro promotor & procurator praedictus, nomine quo supra, sibi a protonotariis, notariis & scribis ipsius sanctae Synodi ad futuram rei memoriam, unum vel plura, ac tot quot fuerint necessaria fieri potuit, publicum seu publica; instrumentum seu instrumenta. Praesentibus reverentissimis in Christo patribus sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, Osiensis, Laudensis, de Ursinis, Bononiensis, Hispano, Episcopis; Venetiarum, Aquilejensi, Senensi, Placentino, Veronensi, Tricaricensi, Pisano, sancti Marci, de Chalanco, Remensi, de Fuxo; presbyteri; de Flisco, de Brancasisis, de Columna & de Comitibus, diaconis Cardinalibus; ac illustri principe domino Frederico marchione Brandeburgensi, sancti Romani imperilarchicamerario, ac magnificis & generosis dominis Bertholdo de Ursinis, Ludovico de Ottingen, & Euthero de Ravaretaburg, comitibus, aliisque Regum, principum, praelatorum, nobilium, communitatum, universitatum, studiorum & collegiorum Ambaxiatoribus, aliisque Christi fidelibus in multitudine copiosa.

Ex eadem collectione Barberiniana.

Anno & indictione, quibus supra, die vero Lunae octava mensis Novembris, Constantiae in maiori Ecclesia in loco solito, hora horologii septima, vel quasi, ante meridiem, tuit tertia die sacrosanctae Synodi sessio publica, & solemnissime celebrata. Pro cuius sessione introductione reverentissimus in Christo pater & dominus D. Guillelmus sancti Marci S. R. E. presbyter Cardinalis Missam de Spiritu sancto, serenissimo & invictissimo principe domino Sigismundo Romanorum Rege praedicto cum suis insignis regalibus intereunte, devote celebravit. Qua Missa finita, reverentissimus pater dominus Jacobus Episcopus Laudensis ambonem solitum ascendens solemnissimum sermonem ad Synodum sanctam fecit, pro cuius introductione sermonis accepit pro themate. *Fugite meliorem*. Reg. 14. Quod electores Romani Pontificis eligerent bonum Papam, & meliorem, pulcherrime persuadens, & sermonem finis reverentissimi, reverendique patres, domini, domini S. R. E. Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, ceterique ad quos pertinebat, mitras, &c. ut supra in alia.

Deinde litanis cum Evangelio secundum Joannem: *In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis. Si diligitis me, mandata mea servate, &c.* ac hymno *Veni Creator Spiritus*, cum orationibus, & solemnibus consuetis lectis, & peractis, venerabilis vir dominus Petrus de Lamburga licentiatum in decretis, apud dominum praesidentem stans, & de mandato supradictae sanctae Synodi super hoc facto, quamdam constitutionem teliis recordationis Clementis VI. super modo & forma tenendis super vicualibus dominorum Cardinalium pro electione Romani Pontificis in conclavi existentium, alta &c. perlegit sub his verbis.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO CHRISTI 1417.

SESSIO XLII.

DIE Luna octava mensis Novembris, anno a Nativitate Domini millesimo quadragesimo de cimo septimo, indictione decima, suis iura seculo generalis in maiori Ecclesia Constantiensi. Pro cuius sessionis introductione reverendissimi pater dominus Guilielmus tituli sancti Marci presbiter Romanus Ecclesie Presbyter Cardinalis, Missam de Spiritu Sancto, reverentissimo principe domino Sigismundo Romanorum rege cum in ipsius regalibus interveniente, devote celebravit. Et Missa finita, dominus Jacobus Episcopus Laudensis solemnem fecit sermonem ad Synodum, assumens pro thronate, Eligite iustitiam. Reverendissimus vero pater dominus Joannes Episcopus Ostiensis, sancte Romana Ecclesie Cardinalis, huius sessionis presedit. Litanis igitur lectis, alijquo in sessionibus legitur, cum Evangelio secundum Joannem, Si diligitis me, mandata mea servate: dominus Petrus de Lambunga licentiatas in decretis, sicut in ambrosio solito, quondam constitutionem felicis recordationis Clementis Papae sexti, et alia que sequuntur, legit huiusmodi sub tenore:

Constitutio Clementis Papae sexti super modo & forma tenendis super vidualibus Cardinalium in conclavi existentium.

Clemens Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Licet in constitutione a felicis recordationis Gregorio Papa decimo predecessore nostro super electione Romani Pontificis edita in Concilio Lugdunensi, inter cetera caveatur expresso, quod si eundem Pontificem in civitate, in qua cum sua curia residet, dum claudere contingat extremum, Cardinales in palatio, in quo idem Pontifex habitabat, omnes conveniant et in eo singuli huiusmodi tantummodo, nisi illi quibus ex patenti necessitate duo permittuntur haberi, contenti servantibus clericis vel laicis (prout elegerint) unum in clavo, nullo intermedio pariete vel alio velamine, inhabitent in comuni: et quod diebus certis, non facta provisione de postore, decursis, panis, vinum et aqua tantum eisdem Cardinalibus, donec subsequatur provisio, ministrantur: quia tamen, sicut frequenter multorum assertione et in Cardinalatu constitutorum percipimus, nonnulli ex Cardinalibus in observatione constitutionis ipsius gravati alias nimium exhiberunt, multi quoque ex ipsi duos in conclavi predicto habuerunt servientes, non absque scrupulo conscientie propter ambiguitatem dictorum verborum, videlicet, Quibus ex patenti necessitate duo permittuntur haberi, in dicta constitutione (ut pramittitur) contentorum: Nec pro videre super his cupientes, ex his et certis aliis causis rationabilibus, que nostrum ad id animum induxerunt, rigorem constitutionis ipsius, et etiam ad gratiam nostrorum supplicationem, in his providimus temperandum: auctoritate Apostolica statuentes, quod Cardinales, postquam conclave huiusmodi, seu claustrum, pro dicta celebranda electione intraverint, singulis duos servientes tantum clericos vel laicos, prout duxerint eligentes, ac etiam singulis prater panem, vinum et aquam in prandio et in cena duntaxat unum ferculum seu in seum carniam unius speciei tantummodo: aut piscium cum ovorum, cum uno petagio de piscibus vel caribus principaliter non confectis, et decentibus salsamentis habere valeant, ultra carnes salitas, et herbas crudas, ac caseum, fructus seu electuaria: ex quibus tamen nullum specialiter ferculum conficiatur, nisi ad condimentum fuerit, vel ad saporem. Et in istis diebus restringitur per Clementem factum constitutio, Ubi maius, pro tribus primis diebus, quibus nulla ciborum erat limitatio, et pro sequentibus moderatur.

Octavo, quod est de mente constitutionis, Ubi maius, per Clementinam, Ne Romani, quod nullus intrare compellitur conclave, nisi omnes, recusaverint, quia tunc cogendi sunt.

Nono, quod volentibus exire permittitur. Sed si omnes exierint, Papa non electo, reintrare compellantur, nisi quos excuset infirmitas. Sed qui hinc causa infirmitatis exierit, amplius non admittitur, nisi omnes (ut pramittitur) exierint.

Decimo, quod exiens pro causa infirmitatis, ac etiam absentes, si supervenerint re integra, videlicet antequam de Papa sit provisum, admittantur in conclavi, in statu in quo erit electionis negotium.

Custodes conclavis iurant, quod pramissa omnia sine fraude et dolo inviolabiliter faciant observari, neque Cardinales et alios electores ultra pramissa coardebunt, nec permittent, aut aliquatenus finent per alios coardebant. Item quod eadem die omnes custodes, et maxime qui adactur ultra illos quibus de iure competit, nominatum deputentur per Concilium, et iurent pramissa, item videtur, quod si aliquis illorum est praesens, debeat per sua maiestates reverentiam, ac de seorsum in seorsum per duos Cardinales recipere iuramentum.

Aut ei ausu temerario contrario. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Avinionae, octavo idus Decembris, Pontificatus nostri anno decimo.

Deinde idem dominus Petrus in eodem loco exiens, de simili mandato capitula, qua Cardinales et alii electores Romani Pontificis infra scripta observare, et custodes conclavis iurare facere observari tenentur, alta et intelligibili voce perlegit:

Capitula iuranda per electores Romani Pontificis, et custodes conclavis.

Isti sunt, qua Cardinales et alii electores Romani Pontificis in Concilio generali Constantiensi observare, et custodes iurare et facere observari tenentur, et ad quod non ultra compelli possunt per custodes conclavis.

Primo, quod infra decem dies a die jam latipos Concilium decreti intrant conclave, videlicet hodie Luna octava mensis Novembris infra occulum solis.

Secundo, quod quilibet non habeat ultra duo servientes clericos vel laicos, quos duxerit eligentes: et simpliciter permittantur duos habere per constitutionem Clementis sexti, licet in constitutione, Ubi maius, non liceret habere duos, nisi ex patenti necessitate.

Tertio, quod in conclavi simul inhabitant, nullo medio pariete vel alio velamine, nisi quando dormient vel quiescent: et tunc licet habere intermedia seu velamina duntaxat simpliciter continuata, que coram conceduntur per dictam constitutionem Clementis sexti.

Quarto claudatur conclave, reservato aditu ad secretam cameram, quod nullus, postquam inclusi fuerint, intrare valeat vel exire. Nullus ad eisdem electores aditus pateat, vel facultas secreta loquendi aliquid cum eis, nec ipsi aliquos ad se venientes admittant, nisi de consensu omnium aliqui pro his que ad electionem pertinent, vocarentur.

Quinto, quod nulli liceat ad ipsos electores nunciare vel scripturam mittere.

Sexto, quod in ipso conclavi competens sit fenestra, per quam electoribus et servitoribus vita necessaria ministrantur, per quam tamen nulli patere possit accessus.

Septimo, quod in singulis diebus postquam conclave intraverint, prater panem, vinum et aquam in prandio unum duntaxat ferculum carniam unius speciei tantummodo, aut piscium seu ovorum, cum uno petagio de piscibus seu caribus principaliter non confectis, et decentibus salsamentis habere valeant, ultra carnes salitas, et herbas crudas ac caseum, fructus seu electuaria: ex quibus tamen nullum specialiter ferculum conficiatur, nisi ad condimentum fuerit, vel ad saporem. Et in istis diebus restringitur per Clementem factum constitutio, Ubi maius, pro tribus primis diebus, quibus nulla ciborum erat limitatio, et pro sequentibus moderatur.

Octavo, quod est de mente constitutionis, Ubi maius, per Clementinam, Ne Romani, quod nullus intrare compellitur conclave, nisi omnes, recusaverint, quia tunc cogendi sunt.

Nono, quod volentibus exire permittitur. Sed si omnes exierint, Papa non electo, reintrare compellantur, nisi quos excuset infirmitas. Sed qui hinc causa infirmitatis exierit, amplius non admittitur, nisi omnes (ut pramittitur) exierint.

Decimo, quod exiens pro causa infirmitatis, ac etiam absentes, si supervenerint re integra, videlicet antequam de Papa sit provisum, admittantur in conclavi, in statu in quo erit electionis negotium.

Custodes conclavis iurant, quod pramissa omnia sine fraude et dolo inviolabiliter faciant observari, neque Cardinales et alios electores ultra pramissa coardebunt, nec permittent, aut aliquatenus finent per alios coardebant. Item quod eadem die omnes custodes, et maxime qui adactur ultra illos quibus de iure competit, nominatum deputentur per Concilium, et iurent pramissa, item videtur, quod si aliquis illorum est praesens, debeat per sua maiestates reverentiam, ac de seorsum in seorsum per duos Cardinales recipere iuramentum.

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO
CHRISTI
1418.

Nomina jurandorum.

Fridericus marchio Brandeburgensis, Guillelmus comes de Henneberg, a Philippus magister Rhodi, b Bronorus de la Scala dominus Veronensis miles, Joannes Raimundi Flech comes de Cardona, Ferdinandus Petri de Ayala miles de Castella, Martinus Ferdinandi miles, Raimundus c Ayirmar miles, Bertholdus comes de Ursinis, Guntharus comes de Schwartzburg, Ludovicus comes de Ottingen, Humbertus de Sabaudia bastardus miles, Hugo comes de d Harvogberg, Sancius miles, Stanislaus miles, ambasciatores regis Polonia. Quibus e omnibus sic lectis, venerabilis & egregius vir dominus Petrus i Claviger decretorum doctor, omnibus & singulis personis supradictis presentibus & intelligentibus, alia voce capitula supradicta per eos juranda de verbo ad verbum in Teutonico sermone ad intellectum exposuit. Quibus capitulis sic ad intellectum expositis, duo ex reverendis dominis cardinalibus (prout ordinatum fuerat) ad serenissimum principem dominum Sigismundum Romanorum regem, in sede sua regia existentem, una cum libro evangeliorum & cruce sancta accesserunt. Ipseque dominus Sigismundus Romanorum rex, talis cruce & evangelio predictis, in manibus dictorum dominorum cardinalium predicta capitula observare juravit. Quo juramento praestito, omnes & singuli predicti singularem ad pedes dicti domini presidentis accesserunt, ibique talis corporaliter & cruce & evangelio, in manibus ejusdem presidentis (ut praemittitur) dicta capitula summe observare juraverunt. Deinde reverendus pater dominus Antonius episcopus Concordiensis, & Ludovicus de Paludo abbas Treverensis pro collegio cardinalium, Pandulfus protonotarius de Albiano pro Italica, Theobaldus archiepiscopus Bisuntinus pro Gallicana, Nicolaus episcopus Meriburgensis pro Germanica, Petrus episcopus Olorensis pro Anglicana, decanus Segobienis pro Hispanica, nationibus; pro custodia conclavis deputati, in manibus, dicti presidentis talis cruce & evangelio predictis, ut praemittitur, juraverunt. Quibus juramentis sic, ut praemittitur, praestitis & receptis, reverendus pater dominus Bartholomaeus archiepiscopus Mediolanensis legis sequens decretum sub his verbis.

Decretum de electoribus Romani Pontificis pro hac vice.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, exsequendo ejusdem Synodi ordinationem, decretum & statutum nuper edita super modo & forma electionis hac vice Romani Pontificis, ad eligendum eadem vice Romanum Pontificem, adjungit reverendissimis in Christo p. uribus sancta Romana ecclesia cardinalibus, ex eorum voluntate & consensu expressis, venerabiles Joannem patriarcham Constantinopolitanum, Joannem Rigensem Germanica, Guillelmum Bituricensem Gallicana, Nicolaum Gnezensem Germanica, Bartholomaeum Mediolanensem Italica, Jacobum Turonensem Gallicana, archiepiscopos, Ricardum Londoniensem, Nicolaum Rationensem Anglicana; Didacum Conclensem, Joannem Pacensem Hispanica; Joannem Gebennensem Gallicana; Franciscum Melfensem, Henricum Felrensem Italica; Nicolaum Aquensem Hispanica; Simonem Tragurensem Germanica; Joannem Lichfeldensem, Joannem Norwicensem Anglicana, episcopos; ac dilectos ecclesia filios Jac obnum Penensem electum Italica, Robertum Cluniacensem Gallicana, Thomam sancta Maria Eboracensem Anglicana, monasteriorum abbates; Leonardum generale ordinis Predicatorum sacra pagina, Italica; Thomam decanum Eboracensem sedis Apostolicae notarium, Anglicana; Pandulphum de Alatestis archidiaconum Bononiensem, Italica; Walterum Grassi priorem Rhei decretorum, Gallicana; Philippum de Madalia archidiaconum, penitentiarium in ecclesia Bononiensi, sacra pagina, Hispanica; Lambertum ac Sigite priorem de Consil. General. Tom. XXVII.

a MF. Philiberti.
b MF. Bronorus.
c MF. X...
d MF. Harvogberg.
e MF. ...
f MF. Decretorum.

a MF. Melfensem.

ANNO
CHRISTI
1417.

A Bertheryo, Gundisalvum Garfia archidiaconum de Brunetta decretorum, Valaschum Petri urruis que juris, Hispanica; Nicolaum de Dinckelspuel, Conradum de Susaro sacra pagina doctores, Germanica, nationum predictarum, in eodem Synodo existentium & nominatorum, & per easdem nationes quolibet per se ad hoc electorum: praesatisque sic, ut praemittitur, electis & adjunctis, eligendi cum ipsi cardinalibus, de eorum voluntate & consensu expressis, Romanum & summum Pontificem secundum formam ordinationis & decreti praemissorum, tribuit potestatem, supplens omnem defectum, si quis forsitan in electione predictorum adjunctorum intervenit. Quo decreto lecto, idem dominus Bartholomaeus archiepiscopus Mediolanensis continuavit sub his verbis:

Decretum de non spoliando eligendum in Papatu.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, ad perpetuam rei memoriam.

Omnia aetas ab adolescentia sua prona est ad malum, ad id praesertim, ad quod cupiditatis & avaritia stimulis incitatur. Fuit autem & facta sunt leges, ut carum metu humana refringeret audacia, tutaque sit inter improbos innocentia, & refringeret nocendi facultas. Cum itaque nonnumquam evenisse comperimus, quod electo Romano Pontifice, nonnulli sub praetextu cujusdam abusiva licentia, res & bona sic electi, quasi culmine divitiarum adepti, falso praetendentes occupanti concedi; nequam illius sic electi, immo aliquando nonnullorum, quos electos esse mendaciter confingunt, domos, res & bona illorum, necnon & aliquando bona cardinalium aut electorum Romani Pontificis, & aliorum in loco conclavis existentium, etiam violenter invadunt, recipiunt, occupant & transportant, lucrifacta existimantes: ex quibus (si permitterentur) plura pericula, scandala, rapina, furta, & nonnumquam homicidia sequeretur. Nos igitur tam scelerata temeritatis & audacia viam pracludere, & huiusmodi periculis & scandalis obviare volentes, praesatum dominantem sceleratum abusum, talia fieri hoc edito prohibemus; statuentes, quod quicumque, cuiuscumque status aut conditionis existat, contra hoc praesumptus attentare, aut ad hoc auxilium, consilium vel favorem praebeere, praeter penas quas in violentos raptores & occupatores huiusmodi, iura atque Apostolica & imperiales constitutiones statuunt, eo ipso excommunicationis sententiam incurrat, a qua nisi per istam sanctam Synodum aut futurum Romanum Pontificem, praeterquam in mortis articulo & satisfactione, absolvi nequeant, & omni officio, beneficio, privilegio, ac dignitate ecclesiastica & mundana, feudique & rebus aliis, si qua, aut quas in Romana vel alius ecclesia obtinebit, sit privatus, & interstabilis active & passive existat: civitas vero qua in praemissis culpabilis fuerit, ecclesiastico subiacet interdito: hinc adiacentes sanctioni, ut domini temporales, rectoresque & officiales civitatis vel loci, ubi electionem Romani Pontificis contigerit celebrari, illa imminente, praemissa fieri sub gravioribus penis publice & realiter prohibeant, & prohibitionem diligenter faciant observari, ceteris constitutionibus circa talia editis, in suo robore duraturis.

Decretum annullationis protestationum, conventionum, necnon suspensionum causarum, & audientiarum litium.

Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis, ut purius, sincerius & liberius ad electionem Romani Pontificis proxime celebrandam procedatur, omnes & singulas protestationes, qua possunt puritati, sinceritati, libertati & efficacia electionis huiusmodi obviare, nec non conventiones, protestationes, promissiones, obligationes, iuramenta, conditiones & contentamenta circa materiam electionis huiusmodi, factas & factas, firmas & pendas, ex abundantia.

Eccc

ANNO CHRISTI 1417.

ANNO CHRISTI 1417.

li damnat, reprobat, annullat & exsecratur. prout A
 etiam de jure fuit nulla: mandans sub obsecratione
 divini iudicii, & subexcommunicationis pena, quam
 in contrarium facientes vult & statuit eo ipso in-
 currere, & precipiens, ne quis (si quis forsitan
 talia fecerit) illis utatur, aut illas, vel illa ob-
 servet, cum plus Deo placeant talium transgres-
 sores, quam observatores: illosque ab illarum vel
 illarum observatione absolvit & liberat, ac liberos
 & absolutos esse declarat. Præterea ut ad tam neces-
 sarium & salubre electionis negotium attentius pro-
 cedatur, iudicium, & omne causarum & litium
 exercitium in eadem sancta Synodo & illius aucto-
 ritate constitutum & confirmatum, præter auctoritatem
 curie camera Apostolica usque ad assensionem Ro-
 mani Pontificis inclusive suspendit & prohibet, ir-
 roriam decernens & inane, quidquid in contrarium
 fuerit attentatum. Quibus decretis, ac cunctis &
 singulis (ut præmittitur) lectis & peractis, dominus
 presidens totius Concilii nomine, per verbum, Pla-
 col, respondit. Deinde vero de mandato sacra Synodi
 idem reverendissimus dominus presidens voluit habere
 decretum de securitate presentis civitatis Constantie,
 aliis statum & ordinatum, pro lecto & repetito in
 eadem sessione.

Super quibus omnibus & singulis præmissis magi-
 ster Henricus de Piro procurator & promotor præ-
 dictus, nomine quo supra, sibi a protonotariis, no-
 tariis acque scribis ipsius sancta Synodi, ad futuram
 rei memoriam, verum vel plura, ac tot quot fuerint
 necessaria, fieri potuit publicum seu publica, instrumen-
 tum seu instrumenta. Presentibus ibidem reverendissi-
 mis in Christo patribus & dominis, dominus Joanne
 Offiensi, Laudensi, Hispano, de Urinis, Bononiensi,
 episcopi, Venetiarum, Aquilejensi, Senensi, Pisano,
 Veronensi, Cameracensi, Tricaricensi, Placentino, de
 Chabanco, Remensi, de Fuxo, presbyteris; de
 Brancasii, de Flisco, de Comitibus, diaconis san-
 cta Romana ecclesie cardinalibus, & ceteris prædi-
 ctis, aliisque regum, principum, prelatorum nobilium,
 civitatum, universitatum, studiorum & colle-
 giorum ambassadoribus, aliisque Christi fidelibus in
 multitudine copiosa.

Introitus conclavis.

Eadem die hora tertia vel quasi post meridiem, re-
 verendissimi, reverendique patres & domini sancta
 Romana ecclesie cardinales, patriarcha Constantinopo-
 politanus, archiepiscopi, episcopi, abba-
 tes, aliique electores prædicti in conclave prædicto
 existentes, reverendissimum in Christo patrem & do-
 minum dominum Odonem de Colonna, sancti Geor-
 gii ad vatum arcem, diaconum cardinalem, de Co-
 lonna iugiter nunciatum, natione Romanum,
 concorditer in Romanam Pontificem elegerunt, qui
 Martinus Papa quintus nominari voluit. Et sic per
 serenissimum & invictissimum principem dominum Si-
 gismundum Romanorum regem, una cum sancta Sy-
 nodo, apud prædictam ecclesiam majorem hujus civi-
 tatis Constantiensis maximis cum solemnitatibus &
 laetitia facti inthronizati.

Electio Papæ.

Die Jovis in festo sancti Martini episcopi, undecima
 supra dicti mensis Novembris, reverendissimi,
 reverendique patres & domini sancta Romana eccle-
 siæ cardinales, patriarcha Constantinopolitanus,
 archiepiscopi, episcopi, abba-
 tes, aliique electores prædicti in conclave prædicto
 existentes, reverendissimum in Christo patrem & do-
 minum dominum Odonem de Colonna, sancti Geor-
 gii ad vatum arcem, diaconum cardinalem, de Co-
 lonna iugiter nunciatum, natione Romanum,
 concorditer in Romanam Pontificem elegerunt, qui
 Martinus Papa quintus nominari voluit. Et sic per
 serenissimum & invictissimum principem dominum Si-
 gismundum Romanorum regem, una cum sancta Sy-
 nodo, apud prædictam ecclesiam majorem hujus civi-
 tatis Constantiensis maximis cum solemnitatibus &
 laetitia facti inthronizati.

Coronatio Papæ.

Pontificatus sanctissimi in Christo patris & do-
 mini nostri, domini Martini, divina providentia
 Papa quinti anno primo, die Dominica vigesima
 prima supra dicti mensis Novembris, idem sanctis-

simus dominus noster more solito & in coronatio-
 nibus Romanorum Pontificum hactenus observari con-
 sucto, fuit apud ecclesiam Constantiensem honorifice
 coronatus, & deinceps per dominos sancta Roma-
 na ecclesie cardinales, patriarchas, archiepiscopos,
 episcopos, abbates, diaconos prelatos, ambassatores,
 & Romana curia officiales in sacrosancta Synodo,
 prædicta presentes, necnon illusterrimum principem do-
 minum Sigismundum Romanorum regem, &c. a dex-
 tero; & illusterrimum principem dominum Fridericum
 marchionem Brandeburgensem, sacri Romani imperii
 archicamerarium & electorem, a sinistro, lateribus
 ejusdem domini nostri Papa per equitatum in quo
 sedebat, una cum populo multitudine processionaliter
 ab ecclesia Constantiensi prædicta usque ad mona-
 steriorum sancti Augustini conductus, & per circuitum
 ad Constantiensem ecclesiam prædictam fuit solemniter
 & sine reditu.

SESSIO XLII.

Anno Domini millesimo quadringentesimo deci-
 mo septimo, indictione undecima, die vero Mar-
 ti, vigesima octava mensis Decembris, Pontificatus
 sanctissimi in Christo patris & domini, domini Mar-
 tini divina providentia Papa quinti anno primo,
 fuit sessio generalis in ecclesia majori Constantie,
 sanctissimo domino nostro Papa prædicto personaliter
 præseunte ibidem & presidente. In quam reveren-
 tissimus pater dominus Antonius episcopus Concor-
 diensis Missam de sanctis Innocentibus devote celebra-
 vit. Qua celebrata, reverendissimus pater dominus
 Guillelmus tituli sancti Martini sancta Romana ec-
 clesie presbyter cardinalis, de mandato sanctissimi do-
 mini nostri ac sancta Synodi prædictorum, in am-
 bone solito, factis, quandam bullam infra scripti te-
 noris publice legi.

Ex collectione Barberiniana, & m. uno Germanico.

Anno Domini MDCVII. indictione undecima, die
 vero Martii vigesima octava mensis Decembris, Pon-
 tificatus sanctissimi in Christo patris & domini no-
 stri, domini Martini divina providentia Papa quinti
 anno primo, Constantie in ecclesia majori in loco
 solito supra dicto, mane hora horologii sexta, vel
 quasi, fuit congregatio generalis prædictæ sacre
 Synodi, sanctissimo domino nostro Papa prædicto per-
 sonaliter ibidem præseunte, in qua reverendus pater
 dominus Antonius episcopus Concordiensis Missam
 de sanctis Innocentibus devote celebravit; qua cele-
 brata, reverendissimus in Christo pater dominus,
 dominus Guillelmus tituli sancti Martini S. R. E. præ-
 dictæ presbyter cardinalis de mandato sanctissimi do-
 mini nostri, ac Synodi prædictorum cum ambonem pu-
 blicationis decretorum ascendens, quandam bullam
 infra scripti tenoris alta & intelligibili voce publice
 perlegit sub his verbis.

Ex prima editione.

Bulla liberationis sacre domini Imperatori de custodia
 olim Joannis vigesim tertii Pape, & tradi-
 tione domino nostro Papa factis.

Martinus episcopus servus servorum Dei, cavissimo in
 Christo filio Sigismundo regi Romanorum illustri,
 salutem & Apostolicam benedictionem

Quia presens sacrum generale Concilium Con-
 stantiense personam Baltrami C esse, olim Jo-
 annis Papa vigesim tertii in ius obediencia nunci-
 patus, post illius a papatu per definitam senten-
 tiam ejusdem Concilii canonicam depositionem, per
 eandem sententiam ad bandum & morandum in
 aliquo loco & castello loco sub custodia a cura no-
 mine dicti sacri Concilii, quoad eundem sacro Con-
 cilio pro bono amoris ecclesie Dei videretur, con-
 demnavit: quem hucusque fideiter & diligenter tam-
 per te, quam per dilectissimum nobilem virum Ludovicum

a Ms. tua

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1418.

cum ducem Navarra & comitem Palatinum Rheni, A
tuo nomine sub fide & intacta custodia, bonelle & de
bire, tanquam unionis & pacis zelator & devotus
conseruasti.

Cum autem nosper nos & nonnullos nationum in
eodem Concilio existentium deputatos, inflauer & se-
pe requisueris, quatenus personam dicti Baltharis
prædictam de sua custodia recipere, teque & eum-
dem ducem de eiusdem Baltharis prædicta custodia
liberare & exonerare vellemus: Nos attendentes,
quantis laboribus & studiis pacem & unionem eccle-
sia omnipotentis Dei nostri fueris prosecutus, scis-
que esse, quod tu onus dicta custodie iam per hien-
nium & pene per sex menses laboriose, quod prom-
pno habemus beneficio, subisti; volentes te ac eum-
dem ducem, ut iustum est, ab omni onere liberare;
eodem sacro approbante Concilio, decernimus & ordi-
namus, personam eandem dicti Baltharis nobis,
aut deputandis a nobis fore tradendam & assignan-
dam: decernentes & declarantes, ac volentes, eodem
sacro approbante Concilio, per traditionem & assigna-
tionem huiusmodi deputandis a nobis, per te aut di-
ctum ducem, vel aliam seu alios tuo nomine facien-
dam, eo ipso quod illas fieri consinget, te & au-
cem eundem ab omni onere, debito & obligatione
dicta custodie, & alias occasione illius contractis apud
nos & idem sacrum Concilium ac ecclesiam univer-
salem, esse ac perpetuo remanere liberos, saluos po-
nitus & immunos. Si quis autem hanc paginam de-
creti, ordinationis, declarationis & voluntatis no-
stra infringere presumpserit, aut ei ausu teme-
rio contraire, indignationem omnipotentis Dei &
beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit
incursum.

ms. qui-
to. Datum Constantie in Concilio generali, a sex-
to Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno pri-
mo.

Quo decreto lecto dominus Johannes episcopus Ostien-
sis, sancta Romana ecclesia cardinalis & vicecan-
cellarius, totius Synodi nomine per verbum, Pla-
cet, respondit.

Super quibus omnibus & singulis egregius legum
doctor dominus Augustinus de Pisis, sacri consistorii
& fisci domini domini nostri Pape advocatus; nec-
non magister Johannes de Scribanis & Henricus de
Piro promotores & procuratores dicti sacri Concilii,
nominibus quibus supra, sibi a protonotariis, notariis
atque scribis dicti domini nostri Pape & sacri Con-
cilii, ad futuram rei memoriam, unum vel plura,
sem tot quot essent necessaria, fieri petierunt, & qui
libet ipsorum petiit instrumentum publicum, seu pu-
blica instrumenta. Presentibus ibidem reverendissi-
mis in Christo patribus & dominis Joanne Ostien-
si, Laudensi, de Ursinis, Penetiarum, Pisano, Ve-
ronensi, Comeracensi, Tricaricensi, Piacentino, de
Chalanco, de Fuxo, de Comitibus, sancta Roma-
na ecclesia cardinalibus; necnon regum, principum,
pralatorum, nobilium, universitatum, studiorum,
communitatum & collegiorum ambasciatoribus & nu-
titiis, aliisque Christi fidelibus in multitudine co-
piosa.

Ex. ms. Brunsvic.

Anno, indictione, & Pontificatu, quibus supra,
die lunæ, xxiv. mensis Januarii, fuit congregatio ge-
neralis facta ad mandatum domini nostri Pape præ-
dicti, in ecclesia majori, & loco sessionis prædicto,
ad modum consistorii generalis. Presentibus ibidem
prædicto domino nostro Papa, & serenissimo principe
Sigismundo, Romanorum & Ungarie, &c. rege, su-
per confirmatione ipsius domini nostri regis, & jura-
mentis fidelitatis Romanæ ecclesiæ prestatione.

Ubi reverendus pater dominus Johannes episcopus Cu-
riensis, fecit collationem nomine Imperatoris. Quia
facta, dominus noster Papa mandavit sedere ad faciem
Concilii. Ubi ipse dominus rex Romanorum venit. Et
Papa auctoritate Apostolica confirmavit electionem fa-
ctam de eo, & supplevit omnes defectus intervenien-
tes in electione, si qui erant commisi.

Qua confirmatione facta, statim ipse dominus rex
Concil. Generali. Tom. XXVII.

curavit fidelitatem ecclesiæ Romanæ servandam super
cruce sancta: presentibus ibidem dominis cardinali-
bus, ambasciatoribus regum, Franciæ, Angliæ, His-
paniæ, Arragoniæ, Navarræ, Cypri, Apuliæ, Nor-
vegiciæ, Daciæ, Sveciæ, & Poloniæ, aliorumque prin-
cipum, spiritualium & secularium, in numero copio-
so, pro testibus ad prædicta rogatis.

SESSIO XLIII

ANNO Domini millesimo quadringentesimo decimo-
octavo, indictione duodecima, die xxv. Luna,
vigesima prima mensis Martii Pontificatus sanctissimi
in Christo patris & domini nostri Martini divina
providentia Papa quinti anno primo, Constantia in
ecclesia majori fuit tentata & celebrata ipsius sacrosan-
ctæ & universalis Synodi Constantiensis sessio publi-
ca, sanctissimo domino nostro Papa prædicto presiden-
te. Pro cuius sessionis introductione reverendissimus
pater dominus Guillelmus tituli sancti Marci sancta
Romana ecclesia presbyter cardinalis Assisim de Spi-
ritu sancto celebravit. Et juxta ritum solitum lita-
niis & aliis devotis orationibus lectis, idem reveren-
dissimus pater dominus Guillelmus cardinalis nonnul-
la decreta, sive statuta per dominum nostrum Papam
ac Synodum eorum facta, publice periegit sub his
verbis.

Ex prima
editione.

De exemptionibus.

Martinus episcopus servus servorum Dei.

Attendentes, quod a tempore obitus sancti recor-
dationis Gregorii Papa undecimi prædecessoris
nostri, nonnulli Roman. Pontifices, aut pro Romanis
Pontificibus se gerentes, & in suis diversis obedien-
tibus repugnantibus, pro sua voluntate, aut per importu-
nitatem petentium, nonnullas ecclesiis, monasteria,
capitula, conventus, prioratus, beneficia, loca & per-
sonas a jurisdictionibus Ordinariorum tempore dicti
Gregorii nullatenus exemptas, vel exemptas, de no-
vo a dictorum Ordinariorum jurisdictionibus exem-
erunt, in grave ipsorum Ordinariorum præiudicium:
Nos volentes huiusmodi præiudicio obviare, omnes
exemptiones ecclesiarum cathedralium, monasteriorum,
capitulorum, conventuum, prioratuum, beneficiorum,
locorum, personarum quarumcumque, etiam si ex
prædictis aliquod monasterium fuerit exemptum, &
postea subiectum monasterio divorsi habitus vel colo-
ris, a tempore obitus dicti Gregorii undecimi, per
quoscumque pro Romanis pontificibus se gerentes,
(etiam si per nos forsitan approbata fuerint ex certa
scientia, vel innovata parte non vocata,) de novo
factas, que tamen ante exemptionem huiusmodi nul-
la exemptione gaudebant, sed simpliciter subiectionem
c Ordinaria jurisdictioni, nullamque ante illud
tempus habuerunt initium, exceptis etiam exemptio-
nibus, que uni toti ordini & que ecclesiis, monaste-
riis, capitulis, conventibus, beneficiis sive locis, a
prædicto tempore sub modo exemptionis aut conditio-
ne fundatis, aut contemplatione nova fundationis, seu
Universitatibus studiorum generalium, aut collegiis
scholarium, aut per modum confirmationis, augmenti
aut additionis facta fuerint, aut concessa; aut super
quibus presentibus & auditis, quorum intererat, au-
thoritate competente ordinatum fuerit: seu in quibus
ordinari consenserint; (& omnes exemptiones perpetuas
per inferiores a Papa factas.) sacro approban-
te Concilio revocamus, (etiam si super ipsis his pen-
deat indecisa, ipsam penitus extinguente,) ecclesias,
monasteria, & alia loca prædicta in pristinam ordi-
narium jurisdictionem & reanemus. Ceteris autem
exemptionibus ante obitum dicti Gregorii habitis vel
concessis, nullam volumus per hoc præiudicium gene-
rari. Hisuper non intendimus exemptiones de cetero
facere, nisi causa cognita, & vocatis quorum interest

ms. in-
dubio. pro
impositio-
ne.

Qua sum
indubio pa-
rentibus non
juri indin-
dot. m.

etiam or-
dinariorum.

Qua sum
indubio pa-
rentibus non
juri indin-
dot. m.

etiam or-
dinariorum.

ANNO CHRISTI 1618.

De unionibus.

Martinus episcopus servus servorum Dei.

a Mod. Circa alias vero uniones, &c. b Mod. innotuit. Et quod ius innotuit per nos in modum...

Uniones & incorporationes a tempore obitus Gregorii undecimi factas seu concessas, cum certa regula dari non possit, ad querelas eorum, quorum interest, (nisi fuerint impetrantes beneficia sic unita,) si non ex rationabilibus causis & veris factis fuerint, licet Apostolica sedis auctoritas intervenierit, revocabimus iustis iudicibus.

De fructibus percipiendis.

Martinus &c.

Fructus & proventus ecclesiarum, monasteriorum, beneficiorum, vacationis tempore obvenientes, juris & consuetudinis vel privilegii dispositioni relinquimus, illosque nobis vel Apostolica camera prohibemus applicari.

De simonia.

Martinus, &c.

Multa contra simoniacam pravitatem ab olim facta sunt constitutiones, quibus morbus ille non potuit competenter extirpari. Nos volentes de cetero, ut possumus, attentius providere, sacro approbante Concilio declaramus, quod ordinati simoniaci, ab executione suorum ordinum sint eo ipso suspensi. Electiones autem, postulationes, confirmationes, & quaevis provisiones simoniacae ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, personarum, officiorum & beneficiorum ecclesiasticorum quorumcumque deinceps facta, nulla sint ipso iure, nullumque per illas ius cuiquam acquiratur; nec promoti confirmati, aut provisi faciant fructus suos; sed ad illorum restitutionem, tanquam iniuste ablata percipientes, teneantur. Statuentes insuper, quod dantes & recipientes ipso facto sententiam excommunicationis incurvant, etiam si pontificali aut cardinalatu praefigantur dignitate.

De dispensationibus.

Martinus, &c.

Quoniam beneficia propter officia conceduntur, reprobamus absurdum, ut qui beneficia obtinent, reusent aut negligant officium exercere. Nos igitur, sacro approbante Concilio, omnes dispensationes a quibuscumque pro Romanis Pontificibus si gerentibus concessas quibuscumque electis, confirmatis, seu provisus ad ecclesias, monasteria, prioratus conventuales, decanatus, archidiaconatus, & alia quaecumque beneficia, quibus certus ordo debitus est vel annexus, ne manus consecrationis episcopi, sine benedictionem abbatis, aut ceteros debitos aut annexos ordines suscipiant, praeter illa, quae secundum formam constitutionis Bonifacii octavi, qua statutum est, Cum ex eo, facta sunt, revocamus: statuentes, ut qui de presenti illos vel illa obtinent, infra sex menses a die publicationis huiusmodi constitutionis nostrae, & qui in posterum obtinebunt, infra terminum iuris se faciant consecrari, aut benedici, seu ad alium debitum ordinem promoveri. Alioquin sint ipsi monasteria, ecclesiae, dignitates, personatus, officia & beneficia pro ipso iure privati, & aliis licere conferantur, aut provideatur de illis, ceteris constitutionibus circa hoc editis in suo robore durantibus.

De decimis & aliis oneribus ecclesiasticis.

Martinus, &c.

Præcipimus & mandamus, iura que prohibent inferioribus a Papa decimas & alia onera ecclesiarum &

A personis ecclesiasticis imponi, districte observari. Per nos autem nullatenus imponantur generaliter super totum clerum, nisi ex magna & ardua causa & utilitate, universalem ecclesiam concernente, & ac Consilio & consensu & subscriptione fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium & prelatorum, quorum Concilium commode haberi poterit. Nec specialiter in aliquo regno vel provincia, inconsultis prelati ipsius regni vel provincia, & ipsis non consentientibus, vel eorum maiori parte, & eo casu per personas ecclesiasticas & auctoritate Apostolica dumtaxat leventur.

ANNO CHRISTI 1618.

De vita & honestate clericorum.

Martinus, &c.

Inter ceteros prelatorum & clericorum excessus hoc maxime inolevit, quod spreta in vestibus forma ecclesiastica honestatis, plurimi delictantur esse deformes, & cupiunt laicis conformari, quodque mente gerunt, habitum d' confitentur. Unde praeter ceteras quae circa vestes, consuetudinem & habitum clericorum, tam in formis quam in coloribus, atque comam seu capillos, vitamque & honestatem clericorum iura statuant, & quae nimium collapsa sunt tam in secularibus quam in regularibus, sacro approbante Concilio innovamus, & praecipimus diligentius observari. Illam specialiter ab usum, eodem approbante Concilio, decernimus penitus abolendum, quod in quibusdam partibus nonnullis clericis & persona ecclesiastica seculares & regulares, etiam (quod magis execratur) prelati ecclesiarum, manicas ad cubitum pendentes, & longas cum magna sumptuosa superfluitate vestes, etiam fistas retro & in lateribus cum soderatis ultra oram excedentibus etiam in fistoris deferunt, & cum talibus in ecclesiis cum superpellicis ac aliis vestibus ad cultum & officium ecclesiasticum ordinatis, etiam intra ecclesias ipsas, in quibus beneficiati existunt, non verentur divinis officiis interesse. Hanc vestium deformitatem in quibuscumque personis ecclesiasticis reprobamus, ac usum talium inhibemus: contrarium quidem facientes, ut transgressores canonum puniantur: specialiter statuentes, ut quicumque beneficiatus, aut officium in ecclesia gerens, in habitu huiusmodi divinis officiis praesumpteris interesse, pro qualitate vice a participatione provenientium ecclesiasticorum per mensum novem se suspensum, fructusque illi fabricae illius ecclesiae applicentur.

Martinus, &c.

Decernimus & declaramus, sacro approbante Concilio, per decreta, statuta & ordinata, tam lecta in presenti sessione, quam concordata cum singulis nationibus eiusdem Concilii, & quae in nostra cancellaria pari volumus, & litteras in forma publica sub sigillo vacancancellarii volentibus, litteras confici, atque tradi huic sacro Concilio, super articulis contentis in decreto super reformatione fienda, die sabbati trigesima mensis Octobris proxime praeteriti promulgata, fuisse & esse iam satisfactum.

Quibus decretis ac statutis sic, ut praemittitur, lectis, reverendissimus pater dominus Joannes episcopus Offensis, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis & vicecancellarius, de voluntate nationum ac ipsius Synodi, eorum nominibus (ut asseruit) respondit in haec modum: De mandato nationum respondeo; quod placet nationibus decreta recitata, & cuilibet nationi placet concordia cum ipsa per dominum notarium facta, & per praemissa facentur dicto decreto iam esse satisfactum, non intendentes propterea, quod concordata cum una natione, in aliquo alteri nationi afferant praedictum.

Ex iuss. Surii, & Lips.

Super quibus omnibus & singulis praemissis, & eorum quolibet, magister Joannes de Scribanis promotor & procurator sacrae Synodi praedictae, & fiscalis camerae Apostolicae, petit sibi tam domini nostri Papae quam Synodi praedictae nominibus a protonotariis, notariis, atque

ANNO
CHRISTI
1418.

que scribis ejusdem Synodi fieri unum vel plura, pu-
blicum seu publica instrumenta, ad perpetuam rei me-
moriā. Præsentibus ibidem reverentissimis in Christo
patribus & dominis, dominis Angelo Laudensi, Pe-
tro Hispano, episcopis, Antonio Bononiensi, Francis-
co Venetiarum, Antonio Aquileiensi, Branda Placenti-
no, Antonio de Chalanco, Thoma Tricaricensi,
Petro de Fuzo, presbyteris, Ludovico de Flisco, Ray-
naldo de Brancalis; & Lucido de Comitibus, sanctæ
Romane ecclesiæ cardinalibus, necnon dominorum reg-
um, principum, & universitatum ambasciatoribus,
aliisque Christi fidelibus in multitudine copiosa.

*Ex collectione Barberiniana, & duobus Mss.
Geronianis.*

ANNO MCCCXVIII. & indictione XI. de quibus su-
pra, die vero Luna vigesima prima mensis Mar-
tii, Pontificatus sanctissimi in Christo patris & domi-
ni nostri, domini Martini divina providentia Papæ
quinti anno primo, Constantiæ in ecclesia majori in
loco solito, hora horologii sexta, vel quasi, ante me-
ridiem, fuit sacrosanctæ & universalis Synodi Constanciensis
prædictæ, sanctissimo domino nostro Papæ præsi-
dente, solemniter more solito, sessio publica celebrata;
pro cujus sessionis introductione, reverentissimus in
Christo pater, & dominus, dominus Guillelmus tituli
sancti Marci S. R. E. presbyter Cardinalis Missam de
sancto Spiritu devotissime celebravit; hujusmodi quoque
Missa finita, reverentissimi, reverendique patres & do-
minis S. R. E. cardinales, & r. mitras, & r. ut in aliis.
Reverentissimus pater dominus Guillelmus cardinalis
prædictus ambonem, & r. ascendit, & de mandato do-
mini nostri Papæ ac Synodi prædictorum, sibi super hoc
ut afferret facta, nonnulla decreta seu statuta per do-
minum nostrum Papam, ac Synodum eisdem facta pu-
blice, alta, & intelligibili voce perlegit sub his verbis.

Ex mss. Card. Capranica & Vindobonensi,

I.

*De numero, & qualitate dominorum cardinalium,
& modo promotionis eorum.*

STATUIMUS, ut deinceps numerus cardinalium S. R.
E. adeo sit moderatus, quod nec sit gravis eccle-
siæ: nec superflua numerositate vilescat; qui de om-
nibus partibus Christianitatis proportionabiliter; quan-
tum fieri poterit, assumantur: ut notitia causarum,
& negotiorum in ecclesia emergentium facilius habe-
ri possit, & æqualitas regionum in honoribus eccle-
siasticis observetur: sic tamen quod numerum IXXIII.
non excedant, nisi pro honore nationum, que car-
dinales non habent, unus, vel duo, pro semel de
consilio, & consensu Cardinalium assumendi videren-
tur. Sint autem viri in scientia, moribus, & rerum
experientia excellentes; doctores in theologia, aut in
jure canonico vel civili; præter admodum paucos,
qui de stirpe regia, aut ducali, aut magni a princi-
pes oriundi existant, in quibus competens litteratu-
ra sufficiat: non fratres, aut nepotes ex fratre vel
sorore alicujus cardinalis viventis; nec de uno ordi-
ne Mendicantium ultra unum; non corpore vitiatum,
aut alicujus criminis, vel infamie nota respersi: nec
fiat eorum electio per auricularia vota solummodo,
sed etiam cum consilio Cardinalium collegialiter, si-
cut in 3 pronuntiatione episcoporum fieri consuevit:
qui modus etiam observetur quando aliqui ex cardina-
libus in episcopum assumuntur.

II.

*De provisionibus ecclesiarum, monasteriorum, prio-
ratorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum.*

Sanctissimus dominus noster Papa Martinus V. su-
per provisionibus ecclesiarum, monasteriorum, & be-
nificiorum quorumcumque, vult, & intendit, & man-
dat observari, quod exceptis ecclesiis, 4 monasteriis,
& ceteris beneficiis reservatis in jure, & designatis
in extravaganti, *Ad regimen*, 5 modificatum, quan-
tum ad numerum 6 officiorum reducendum ad nu-
merum consuetum. Item quoad 7 capellanos, quod
beneficia eorum 8 non reservata, nisi sint magistri,
vel doctores, vel licentiatum in theologia, jure cano-
nico vel civili; quorum dispositio ad Papam speciali-
ter pertineat. In ecclesiis & monasteriis fiant ele-
ctiones canonicæ. De monasteriis autem non e-
xemptis, 9 quorum servitus suam taxationem deci-
me vigesime, Italiam & Hispanos centum quinquaginta,
in Italia vero, & Hispaniis sexaginta librarum
Turonensium parvorum valorem annum non exce-
dant, fiant confirmationes aut provisiones per ordi-
narios secundum canonicas sanctiones. 10 De mona-
steriis non excedentibus summas prædictas, necnon
cathedralibus ecclesiis, electiones ad sedem Aposto-
licam deferantur: quatenus ad tempus statutum in
constitutione Nicolai III. quæ incipit; *Cupientes*, 11
præterea expectat; quo transacto, si non fuerint præ-
sentate, vel si presentate minus canonicæ fuerint,
Papa provideat. Si vero canonicæ fuerint, Papa eas
confirmet; nisi ex causa rationabili & evidenti, &
de fratrum consilio, de digniori & utiliori persona
dixerit providendum: 12 provisæ & confirmate per Pa-
pam nihilominus metropolitanum, & alios præsent de-
bita juramenta & alia consueva. De monasteriis mo-
nialium Papa non disponat, nisi sint exempta. Ad
episcopales autem dignitates, 13 ut supra, nullus eli-
gatur, nisi doctor, aut licentiatum, cum rigore exa-
minis in theologia, aut jure canonico, vel civili. De
ceteris vero dignitatibus, officiis, & beneficiis secu-
laribus, & regularibus ultra reservationes prædictas
due partes sint in dispositione Papæ, & tertia pars
remaneat in dispositione Ordinariorum, ita quod duo
prima cedent Papæ & tertium Ordinario: ita quod
per quantumque aliam reservationem, aut præroga-
tivas non minuatur. Item beneficia vacantia per re-
signationem simplicem, vel ex causa permutationis 14
neutri patri computentur. Item nec vult, nec inten-
dit gratias expectativas dare, nisi ad unicum bene-
ficium: nisi in Italia, & in Hispania, & in aliis par-
tibus, ubi beneficia 15 sine exilia: neque ad digni-
tates majores post Pontificales in cathedralibus, ne-
que ad principales in collegiatis, neque ad prioratus
conventuales. Dignitates vero majores post Pontifica-
les in cathedralibus, & principales in collegiatis,
nullis nisi doctoribus, aut baccalariis formatis in theo-
logia, vel doctoribus, aut licentiatum in jure canoni-
co, vel civili, conferri valeant; nec ad illas quis as-
sumatur, nisi forte propter tenuitatem ipsorum infra
mensē a die vacationis nullus inveniat talis, qui
16 illam voluerit acceptare. Ceteris autem litteratis
in prærogativa 17 litterarum providebitur. Item quod
in parti data gratiarum expectativarum ad eorum col-
lationem graduatus non graduato præferatur: & 18
in gradibus diocæsanis præferatur non diocæcano.

ANNO
CHRISTI
1418.

111

1 Mf. Vindob. & Victor. viginti quatuor. 2 Mss. iidem, principis. 3 Mf. Vind. promotione. Victorin. promotio-
nibus. 4 Mf. Vind. monasteriis, dignitatibus, & ceteris. 5 Mf. Vind. modificata. 6 Mf. Vind. officiorum. 7 Vind.
capellanos honoris. 8 Vind. non sint reservata. 9 Vind. quorum servitus secundum taxam communem decime extra Italiam
& Hispaniam, &c. 10 Vind. De monasteriis vero excedentibus. 11 Vind. Papa expectat. 12 Vind. provisæ quæ con-
firmatæ & provisæ metropolitanis & aliis, &c. 13 Vind. & supra. 14 Vind. neutra Papa computant.
15 Vind. iust. 16 Vind. illa. 17 Vind. doctorum. 18 Vind. in gradibus paribus.

ANNO
CHRISTI
1418.

III.

Decretum.

Multorum temporum experientia docuit, quod electiones eligendi, aut alias providendi ecclesiis, monasteriis vel aliis dignitatibus, quibus de jure, vel consuetudine per electionem est providendum, quæ a nostris prædecessoribus etiam in generalibus Conciliis statuuntur; tam prætextu vocationis absentium, quam alias, nimirum diuturnas damnationes, vexationes & onera gravia expensarum inducant: quibus providere volentes, sacro approbante concilio statuimus, ut deinceps vacantibus ecclesiis 1, ii, ad quos pertinet eligere, a die notæ vacationis 2 ab ecclesia; monasterio, sive loco per 20 dies 3 continue absentes expectent: quibus elapsis, ii qui præsentibus fuerint, abque alia vocatione absentium libere ad electionem procedant. 4 Si infra quadraginta dies a die notæ vacationis prædictæ non elegerint, locum habeant statuta super hoc in generali concilio: quæ 5 & alia circa hoc edita volumus in suo robore permanere.

IV.

De annis rubricæ.

Pro sustentatione summi Pontificis, & fratrum suorum S. R. E. cardinalium de ecclesiis, & monasteriis virorum dumtaxat, vacantibus, & vacaturis, solventur pro fructibus primi anni a die vacationis, summa pecuniarum in libris cameræ Apostolicæ taxatæ, quæ communia servitia nuncupantur. Si quæ vero 6 male taxata sunt, iuste 7 taxentur: & provideatur specialiter in gravatis regionibus, secundum qualitatem rerum, temporum & regionum, ne nimium 8 pergraventur: ad quod dabuntur commissarii, qui diligenter inquirent, & 9 taxent. Taxæ autem prædictæ pro media parte 10 infra annum: Et si infra annum bis vacaverit, semel tantum solvetur. Nec debitum hujusmodi in successorem in ecclesia, vel monasterio transeat. De ceteris autem dignitatibus, personatibus, officiis, & beneficiis secularibus, & regularibus quibuscumque, quæ auctoritate sedis Apostolicæ conferuntur, vel providebitur in eisdem, præterquam vigore gratiarum expectatarum, aut causa permutationis, solvetur valor fructuum, primi anni oro media parte infra sex menses a die 11 adeptæ possessionis: & infra alios sex menses pro alia media parte: & debitum hujusmodi in successorem beneficio non transeat.

V.

De causis tractandis in Romana curia, vel extra.

Causæ quæ ad forum ecclesiasticum de jure, vel consuetudine non pertinent, per curiam Romanam non 12 accipiuntur, de illis cognoscendo in curia vel extra committendo, nisi de consensu partium: 13 qui non ad forum ecclesiasticum, ut præmittitur, pertinent, & de jure sunt per appellationem aut aliter ad Romanam curiam devolutæ, aut de sua natura 14 tractandæ, in ea tractentur. Ceteræ committantur in partibus, nisi forte pro causæ, 15 an personarum qualitate illas tractare in curia expediret, pro justitia consequendâ, vel de partium consensu in curia tractarentur. Matrimoniales tamen causæ in prima instantia, præter appellationem, non committantur in curia, nisi 16 in casibus proxime dictis. Item ad refræmandum appellationes frustratorias, quæ ante diffinitivas sententias interponuntur; ordina-

mus, quod 17 injuste seu frivole appellationes ab interlocutoria, vel gravamine, ultra condemnationem expensarum, damnorum & interesse, in decem 18 florenis, si appellatio interponatur in curia; & in viginti, si de partibus ad curiam parti appellatæ condemnentur. Et quod super eadem 19 interlocutoria, vel gravamine, secundo appellare non liceat, nisi haberent vim diffinitivæ.

VI.

De exemptionibus.

Attendentes quod a tempore obitus felicis recordat. Gregorii Papæ XI. prædecessoris nostri, nonnulli Romani Pontifices, aut pro Romanis Pontificibus se gerentes, & in suis diversis obedientiis reputati, pro sua voluntate, aut pro importunitate petentium, nonnullas ecclesias, monasteria, capitula, conventus, prioratus, beneficia, loca, & personas a jurisdictionibus ordinariorum tempore dicti Gregorii nullatenus exemptas, vel exempta, de novo 20 apud dictorum ordinariorum jurisdictionem exercuerunt, in grave ipsorum ordinariorum præjudicium. Nos volentes hujusmodi præjudicio obviare, omnes exemptiones ecclesiarum, monasteriorum, capitulorum, conventuum, præpositurarum, beneficiorum, locorum, & personarum quarumcumque, etiam si ex prædictis aliquod monasterium fuerit exemptum, & postea subiectum monasterio diversi habitus, vel coloris, a tempore obitus dicti Gregorii XI. per quoscumque pro Romanis Pontificibus 21 se gerentibus, de novo factas; quæ tamen ante exemptionem hujusmodi nulla exemptione gaudebant, sed simpliciter subiciebantur 22 ordinariæ jurisdictioni, nullumque ante illud tempus initium habuerunt: etiam exceptis exemptionibus, quæ uni toti ordini, & quæ ecclesiis, monasteriis, capitulis, conventibus, beneficiis, fundatoribus, sive Universitatibus studiorum generalium, aut per modum confirmationis, augmenti, aut additionis, factæ fuerunt aut concessæ: aut super quibus præsentibus & auditis quorum intererat, auctoritate competenti ordinatum fuerit: seu in quibus ordinarii consenserint; sacro approbante Concilio, revocamus: ecclesias, monasteria, & alia prædicta in pristinam 23 ordinariorum jurisdictionem reducentes. Ceteris autem exemptionibus ante obitum 24 dicti Gregorii XI. per eos qui pro summis Pontificibus in eorum obedientiis reputati fuerunt, factas, seu concessas, quæ effectum non sortitæ fuerunt. Item omnes etiam quæ effectum non sortitæ fuerunt de perpetuis vicariis factas; & concessiones omnes juris patronatus, seu præsentandi, factas laicis ecclesiarum seu beneficiorum, quæ non fundaverunt 25 seu dotaverunt. Circa alias vero uniones quæ effectum jam sortitæ fuerunt cum certa regula dari non possit, 26 & querelas eorum, quorum intererat, si non ex rationabilibus causis vel veris factæ fuerint, licet Apostolicæ sedis auctoritas supervenerit, revocabimus justitia mediante, vel aliter secundum juris exigentiam providebimus: 27 (vel si nationibus placet, fiat revocatio pro præsentibus.)

VII.

De commendis.

Item, dominus noster Papa 28 ordinavit, quod in posterum monasteria, aut magni prioratus conventuales, habere consueti his temporibus ultra decem religiofos in conventu, & officia claustralia; dignitates majores post Pontificalem in cathedralibus, sive ec-

1 Vind. addit, monasteriis & dignitatibus prædictis. 2 Vind. in ecclesia. 3 Vind. continue expectent. 4 Vind. Qui si. 5 Vind. & alia jura circa, &c. 6 al. excessivo. 7 Vind. taxentur. 8 Vind. gravamine. 9 Vind. taxent. 10 Vind. infra annum a die habita possessionis solvantur: & pro media parte alia infra sequentem annum. Et si bis in anno vacaverit, &c. 11 Vind. habita. 12 Vind. recipiantur. 13 Vind. qua vero ad forum, &c. 14 Vind. in illa tractanda, tractentur in ea. 15 Vind. aut personarum: al. &. 16 Vind. in causis. 17 Vind. injuste seu frivole appellantes. 18 Vind. florenis. 19 Vind. locutoria. 20 Vind. a dictorum ordinariorum jurisdictionibus exercuerunt. 21 Vind. se gerentes. 22 Vind. Ordinariorum. 23 Vind. non habet nullatenus. 24 Vind. dicti Gregorii habitis vel concessis, nullum volumus per hoc præjudicium generari. Revocamus etiam omnes uniones & incorporaciones a tempore obitus Gregorii XI. 25 Vind. nec dotaverunt. 26 Vind. ad querelas, & mox intererit. 27 Quæ sunt inclusa parenthesi, non sunt in Vindob. 28 Vind. ordinat.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418.

clesiæ parochiales, nulli prælato 1 etiam cardinali, A cumque, seu ad illa, nulla sint ipso jure, nullumque per illas jus cuiquam acquiratur; nec faciat fructus suos; sed ad illorum restitutionem tanquam iniique ablatorum, percipientes teneantur. Statuentes insuper, quod dantes & recipientes ipso facto reventiam excommunicationis incurrant, etsi Pontificali aut cardinalatus præfulgeant dignitate. Districtius inhibentes, juxta etiam antiqua statuta canonum, quod pro ordinibus, etiam clericali tonsura, ordinans nihil recipiat, cum ad id sint fructus ecclesiastici deputati. Quodque notarii pro litteris super ordinum prædicatorum collatione pro primæ clericali tonsura 10 unum, pro quatuor minoribus ordinibus unum, pro quolibet sacro ordine 11 similiter unum grossum de camera, quorum decem faciunt florenum de camera, recipiant. Quod si contra 12 fecerint, canonicis subiaceant institutis.

ANNO
CHRISTI
1418.

VIII.

De fructibus mediæ temporis.

Item, sanctissimus dominus noster Papa fructus & proventus ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum vacationis tempore obvenientes 5 (juris & consuetudinis, vel privilegii dispositioni) relinquit, illosque sibi, vel Apostolicæ camerae prohibet applicari.

IX.

De non alienandis, & alienatis rebus ecclesiasticis.

Volentes 6 ecclesiarum indemnitatibus providere, omnes alienationes rerum immobilium & jurium, necnon concessionem vicariatum, terrarum, civitatum & dominiorum Romanæ ecclesiæ, ultra quinquennium sine Concilii consensu, & subscriptione majoris partis cardinalium illius obedientiæ: necnon omnes alienationes rerum similium aliarum ecclesiasticarum, monasteriorum, & aliorum beneficiorum, sine consensu libero rectorum & ministrorum eorumdem per quoscumque pro Romanis Pontificibus se gerentes, a tempore felices recordationis Gregorii XI. prædecessoris nostri, factas & concessas, sacro approbante Concilio penitus revocamus. Alienationes vero per prælatos, rectores 7 & ministros de rebus similibus ecclesiarum, vel monasteriorum, aut aliorum suorum beneficiorum, præter aut contra jura formam factas, nullas fuisse & esse declaramus, & etiam revocamus: res ipsas, aut terras, civitates atque dominia, ad jus & proprietatem ecclesiarum, monasteriorum & beneficiorum ipsorum reducimus. Volumus etiam, & intendimus, quod regimina terrarum, provinciarum, civitatum & dominiorum ecclesiæ Romanæ, quas pro tempore possidebit, nulli nisi Cardinali vel prælato ecclesiastico, & ultra quam in iis, que requirunt ministeria laicorum: sed nec vicariatus terrarum ecclesiæ Romanæ ultra triennium & de cardinalium consilio concedantur, vel etiam committantur. De ceteris autem alienationibus, si qui gravari se senserint, querelam exponant apud Apostolicam sedem per quam, ut fieri poterit, providebitur de remedio competenti.

8 X.

De simoniacis.

9 Multæ per simoniacam pravitatem olim ab Joanne factæ sunt constitutiones, quibus morbus ille non potuit extirpari. Nos volentes, ut possumus, attentius providere, sacro approbante Concilio, declaramus quod ordinati simoniace ab executione suorum ordinum sint eo ipso suspensi. Electiones autem, postulationes, confirmationes & que provisiones ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, personatum officiorum & beneficiorum ecclesiasticorum quorum-

Quoniam beneficia propter officia conceduntur, reputantes absurdum, ut qui beneficia obtinent, recitent aut negligant officium exercere. Nos igitur, sacro approbante Concilio, omnes dispensationes a quibuscumque pro Romanis Pontificibus se gerentibus concessas quibuscumque 12 clericis consecratis, seu provisus ad ecclesias, monasteria, prioratus conventuales, diaconatus, archidiaconatus, & alia quecumque beneficia, quibus certus ordo deditus est, vel annexus, aut de illis, ne munus consecrationis episcopi, seu benedictionis habens, aut ceteros debitos aut annexos ordines suscipiant; præter 14 illos qui secundum formam cap. Cum ex eo, factæ sunt, revocamus: statuentes ut qui de præsentibus illas vel illa obtinent, infra sex menses a die publicationis hujusmodi constitutionis nostræ, & que in posterum obtinebunt, infra annum a die possessionis adeptæ se taceant consecrati aut benedicti, sive ad alium debitum ordinem promoveri; alioquin sint ipsi ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, personatibus, officiis & beneficiis prædictis ipso jure privati, & aliis libere conferantur, aut provideatur de illis. Ceteris constitutionibus circa hoc editis, in suo robore duraturi.

XI.

De dispensationibus.

Et quia multi episcopi, & eorum superiores, atque abbates, in quibus major debet esse sollicitudo cura 15 & Pontificalis officii, plerumque extra ecclesias, dioceses & monasteria commorantur, propter quod negligitur officium pastorale: eodem approbante Concilio, statuimus quod episcopi, & superiores hujusmodi in suis ecclesiis & diocesis, abbates autem in suis monasteriis personaliter resideant: a quibus si sex menses 16 continue abfuerint, a perceptione fructuum 17 & proventuum per biennium sint privati: qui fructus & proventus in utroque casu cathedralibus ecclesiis, & conventibus monasteriorum applicentur. Si veto per biennium abfuerint, ipsis ecclesiis, & monasteriis decernimus esse privandos: nullumque eis in aliquo casuum prædictorum cujusvis generalis studii, privilegium suffragetur, nec illis gaudeant quovis modo.

XII.

Decretum.

Ordinat dominus noster, quod ad ecclesias cathedrales, monasteria, prioratus conventuales, aut parochias-

1 Vind. etiam cathedrali, dantur. 2 Vind. quatuordecim commend. 3 Vind. de equitate. 4 Vind. illas. 5 Quæ sunt inclusa parentesi, non sunt 13 Vind. 6 Vind. non habet ecclesiarum. 7 Vind. aut ministros. 8 Hic intenditur est articulus respondens decimo tertio ex articulis Reformationis hujus per papam decretis supra in Sessione XL. scilicet. Item, propter quæ & quomodo Papa possit corrigi & depone. Hunc articulum in Excerptis ex Codice Capranicensi non invenit Labbeus, eum tamen Schellstrate aliquoties notavit in actis p. 71. & 171. restituitque: & est ex Ms. Vindobonensi, ac Gothano: Non videtur, prout nec visum fuit in pluribus Nationibus, circa hoc: aliud novum statui, vel decretum. 9 Vind. multa contra simoniacam pravitatem ab olim facta sunt, &c. 10 Vind. non ultra unum. 11 Vind. non habet, similiter. 12 Vind. faciant. 13 Vind. electis, confirmatis, seu provisus. 14 Vind. illas que. 15 Vindob. & officii pastoralis. 16 Vind. continue. 17 Vind. & proventuum eorundem per annum integrum & si per annum abfuerint, ab eorum fructuum & proventuum perceptione per biennium, &c.

ANNO
CHRISTI
1418.ANNO
CHRISTI
1418.

10.iales ecclesias super defectu aetatis ultra triennium nullatenus dispenferur; nisi forte in ecclesiis cathedralibus ex ardua & evidenti causa de Consilio cardinalium, seu majoris partis illorum, videretur aliter dispensandum.

Item, dominus noster in gravibus & arduis casibus sine Consilio cardinalium non intendit dispensare.

Circa beneficia incompatibilia obtinentes, in quibus multi reperiantur excessus, constitutionem felicis recordationis Joannis XXII. praedecessoris nostri, quae incipit, *Exsecrabilis*, salva moderatione in eo quod in ea dicitur de uno curato beneficio cum non curato & compatibili, tamen licite retinendis; ad duo etiam curata, dummodo non sint duae parochiales ecclesiae, extendimus, sacro approbante Concilio, innovamus, atque contenta in illa secundum illius formam & tenorem de novo statuimus, & ordinamus; contenta in illa volentes diligentius observari.

XIII.

De provisione Papa & cardinalium.

Romano Pontifici & S. R. E. cardinalibus pro illorum sustentatione rebus Romanae ecclesiae stantibus, ut sunt, non videtur aliter posse provideri, quam hucusque factum est; scilicet per beneficia, & communia servitia, quae vacant nuncupantur. Verum circa beneficiorum qualitatem taliter duximus providendum, quod nulli cardinali monasteriorum, prioratus conventuales, ultra numerum x. religiosorum secundum moderna tempora habere consuetus, nulla major dignitas post pontificalem in cathedralibus, aut parochialibus, etiam nullum officium claustrale, nullum xenodochium, hospitale, elemosynaria, seu leprosarum in titulum vel administrationem conferantur. Et si quae talia nunc obtinent, quam primum Papa loco illorum de alio aequivalenti providebit, illa dimittere teneantur, sicut superius de commendis est dictum. Proviso, quod nulli cardinalis de proventibus ecclesiasticis non habeat ultra valorem sex milium florenorum.

Statuimus quod singuli cardinales, monasteria, aut prioratus conventuales habentes ultra numerum xii. religiosorum secundum consuetudinem temporum modernorum, habeant in illis vicarium generalem in spiritualibus & temporalibus religiosum. Poterunt tamen iidem cardinales ad regimen temporalium & sub dicta vicaria alias personas substituere: & nitentur quantum poterunt per ecclesiasticas personas hoc agere. 3. Constitutus tamen ad regimen hujusmodi dicitur vicarius sine consensu cardinalis non valeat removeri. In minoribus autem beneficiis constituant vicarium in spiritualibus; cetera per alias personas, & quantum poterunt, ut praemittitur, per ecclesiasticas hoc faciant. Nulli autem laico monasteria, aut beneficia hujusmodi locent, aut ad firmam, aut 4. arrendamentum dent. Teneantur etiam 5. illi tenere unum religiosum secundum moderna tempora consuetum; & maxime 6. qui erant antequam cardinales, quando illa beneficia, aut monasteria obtinerent: nisi postmodum fructus, & redditus eorum sine culpa cardinalium erunt adeo diminuti, quod ad sustentationem prioris & tot religiosorum non sufficerent. Superiores autem dictorum monasteriorum & prioratum, quibus ius visitandi competit, illa poterunt visitare, & defectus caritative corrigere, & quae in illis reparanda viderint, aut 7. relapsa maxime per culpam cardinalium, 8. vel eorum ministrorum, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, illa gubernatoribus illorum injungant reparari, secundum facultatem monasteriorum, & beneficiorum hujusmodi: deducto quantum abbas, & prior, si essent, secundum communem modum pro statu suo expenderent. Quod si

in 9. perficiendis iis, quae in praemissis injuncta fuerint, gubernatores praedicti fuerint negligentes; superiores ipsi tantum sedis Apostolicae & cardinalium dignitati deferant, quod semel summo Pontifici & cardinalibus ipsis studeant intimare, qui super iis providere curabunt. Quod si non fecerint infra terminum competentem, superiores ipsi sua auctoritate provident, 10. secundum iura facere possunt, si per abbates, & religiosos dicta monasteria, vel prioratus obtinerentur, quocumque privilegio non obstante.

XIV.

De indulgentiis fiat decretum.

Cavebit dominus noster Papa in futurum nimiam indulgentiarum effusionem, ne vilescant; & in praeteritum concessas ab obitu Gregorii XI. citra perpetuas; item quae dicuntur de pena & culpa, sive de plena remissione, concessas locis; item omnes concessas ad instar alterius indulgentiae, revocat & annullat.

XV.

De decimis, & aliis oneribus ecclesiasticis.

Praecipimus & mandamus iura, quae prohibent inferioribus a Papa decimas & alia onera ecclesiis & personis ecclesiasticis imponere, districtius observari. Per nos autem nullatenus imponentur, quod & nostris successoribus indicamus non imponi generaliter super totum clerum, nisi ex magna & ardua causa & utilitate universalium ecclesiam concernente, & de Consilio & consensu ac subscriptione fratrum, & praesentium, quorum Consilium faciliter haberi poterit: nec specialiter in aliquo regno, vel provincia, inconsultis praelatis illius regni, vel provinciae,

*Ex ms. Parisensi Bibliotheca
S. Vallerii.*

Copia certarum Constitutionum, in Concilio generali Constantiensi factarum, quae fuerunt presentatae in curia Parlamenti regni Parisiensis, per dominum Martinum episcopum Arrebatensem, anno Domini MCCCXVIII. die x. Mensis Junii; sed non acceptatae per eandem curiam.

Universis & singulis, Joannes miseratione divina episcopus Hostiensis, S. R. E. cardinalis & vicecancellarius, salutem in Domino, & praesentibus fidem indubiam adhibere. Si juxta laudabilem antiquorum sententiam & providum sapientum Consilium, dignum est ea quae in majorum consultiissima providentia in subjectionum gratiam & commoda geruntur, scripturae testimonio redigere; dignum est per consequens & rationi consentaneum, ut adeo nota fiat ecclesiae eorum veritas, quod inde nec deest pacificis opportuna provisio, nec usquequaque perveris sub ignorantia variandi supina facilitas relinquatur. Cum itaque nuper inter sanctissimum in Christo patrem & dominum nostrum, dominum Martinum, divina providentia Papam V. & reverendos patres, praelatos, necnon egregios & circumspectos viros, ambassatores, procuratores, doctores & magistros, ceterosque, venerabilem nationem Gallicanam in generali Concilio Constantiensi representantes & facientes, nonnulla capitula concordata & ab utraque parte sponte suscepta; necnon de dicti domini nostri Papae mandato in libro cancellariae sanctae Romanae ecclesiae, in quo Romanorum Pontificum constitutiones & ordinationes solent conscribi, ad futuram rei certitudinem, nobis operam dante, prout ad nostrum spectat officium, die xv. mensis Aprilis, Pontifi-

1 Vind. incompatibili. 2 Vind. sub dicto vicario. 3 Vind. Constitutus, & mox revocari. 4 Vind. arrendamentum. 5 Vind. in illis tenere numerum religiosorum. 6 Vind. quot erant, antequam cardinales ipsi illa, &c. 7 Vind. relapsa. 8 Vind. vel suorum. 9 Vind. consuetudinis. 10 Vind. secundum iura & canonicas servitutes: procedendo contra gubernatores ipsorum principales, &c. quomodocumque fieri possent, si per, &c.

ANNO
CHRISTI
1418.

ificatus domini nostri Papae anno primo conscripta fuerunt; ac demum de simili mandato in audientia contradictarum, die secunda mensis Maii, anno quo supra, lecta & publicata: adjectoque quod sub nostrarum litterarum testimonio indigens quisque sibi testimonium sumere valeat, in toto, vel in ea parte, qua indigeret eorundem; nos ad reverendi patris in Christo domini Martini episcopi Arrebatensis instantiam, capitula hujusmodi, sicut praefertur, concordata & sponte suscepta, ex integro ex libro praedicto de verbo ad verbum fideliter transcribi & praesentibus annotari fecimus, quorum tenor sequitur in hunc modum:

I. De numero & qualitate domini in cardinalium.

Martinus &c. Statuimus, ut princeps numerus cardinalium S. R. E. adeo sit moderatus, quod nec sit gravis ecclesiae, nec superflua numerositate vilescat. Qui de omnibus partibus Christianitatis proportionaliter, quantum fieri poterit, assumuntur: ut notitia causarum & negotiorum in ecclesia emergentium facilius haberi possit, & aequalitas regionum in honoribus ecclesiasticis observetur. Sic tamen quod numerum viginti quatuor non excedat, nisi pro honore nationum, quae cardinales non habent, unus vel duo pro semel de consilio & assensu cardinalium assumendi viderentur. Sine autem viri in scientia, moribus, & rerum experientia excellentes, doctores in Theologia, aut in jure canonico, vel civili, praeter admodum paucos, qui de stirpe regia, vel ducali, aut magni principis oriundi existant, in quibus competens litteratura sufficiat: fratres aut nepotes ex fratre vel sorore alicujus cardinalis viventes: nec de uno Ordine Mendicantium, ultra unum: non corpore vitiosi, aut alicujus criminis aut infamiae nota reserpsi. Nec fiat eorum electio per auricularia vota solummodo, sed etiam cum consilio cardinalium collegialiter, sicut in promotionibus episcoporum fieri consuevit. Qui modus etiam observetur, quando aliquis ex cardinalibus in episcopum assumitur: nisi dominus noster pro utilitate ecclesiae, & de consilio majoris partis cardinalium aliter usque ad duos pro semel duntaxat duxerit providendum. Die Lunae XXI. Martii, anno Domini MCCCXVIII in sessione generali sacri concilii lecta & publicata, per organum domini cardinalis sancti Marci, in ambone.

II. De provisione ecclesiarum, monasteriorum, & reservationibus sedis Apostolicae, ac collationibus beneficiorum, & gratiis expectativis: necnon de confirmatione electionum.

Sanctissimus dominus noster Papa Martinus V. super provisionibus ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum quorumcumque, utetur reservationibus juris scripti & constitutionis, *Execrabilis*, & *Ad regimen*, modificatae ut sequitur:

Ad regimen ecclesiae generalis quamquam immeriti superna dispositione vocati, gerimus in nostris desideriis, ut debemus, quod per nostrae diligentiae studium ad quarumlibet ecclesiarum & monasteriorum regimina, & alia beneficia ecclesiastica juxta divinum beneplacitum & nostrae intentionis affectum viri assumantur idonei, qui profint & praesint committendis eis ecclesiis, monasteriis, & beneficiis praebatis. Praemissorum nempe consideratione induci, & suadentibus nobis aliis rationabilibus causis nonnullorum praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inherentes, omnes patriarchales, archiepiscopales, episcopales ecclesias, monasteria, prioratus, dignitates, personatus & officia, necnon canonicatus & praebendas ac ecclesias, ceteraque beneficia ecclesiastica, cum cura vel sine cura, secularia & regularia, quaecumque & qualiacumque fuerint, etiam ad illa personae consueverint vel debuerint per electionem vel quemvis alium modum assumi; tunc apud sedem Apostolicam quocumque modo vacantia, & in posterum vacantia; necnon per depositionem, vel privationem, seu translationem, per nos seu auctoritate nostra factis, & in antea fiendis, ubi libet necnon ad quae aliqui in concordia vel discordia

Concil. General. Tom. XXVII.

electi vel postulati fuerint; quorum electio cassata, seu postulatio repulsa, vel per eos facti renunciatio & admissa auctoritate nostra existere, seu quorum electorum vel postulatorum, & in antea eligendorum vel postulandorum electionem cassati, vel postulationem repelli, aut renunciationem admitti per nos vel auctoritate nostra continget, apud sedem Apostolicam, vel alibi ubicumque, & etiam per obitum cardinalium ejusdem Romanae vel officiorum dictae sedis, quoad ipsa officia actualiter tenebant; videlicet vicecancellarii, camerarii, septem notariorum, auditorum litterarum contradictarum, & Apostolici palatii causarum auditorum, correctorum, centum & unius scriptorum litterarum Apostolicarum, & XXIV. penitentiariae praefatae sedis, & XXV. abbreviatorum sedis ejusdem; necnon verorum commendalium nostrorum, & aliorum XXV. capellanorum sedis ejusdem, in praefatae descriptorum; & etiam quorumcumque legatorum seu collectorum, ac in terris Romanae ecclesiae rectorum, & thesauriariorum, aut missorum hactenus deputatorum, seu deputandorum aut mittendorum, in posterum vacantia, & in antea vacantia; ubicumque dictos legatos vel collectores, seu rectores aut thesaurarios, antequam ad Romanam curiam redierint seu venerint, rebus externis contigerit ab humanis: necnon quorumlibet pro quibuscumque negotiis ad Romanam curiam venientium, vel etiam recedentium ab eadem, si in locis a dicta curia ultra duas dietas legales non distansibus jam forsitan obierint, vel eos in antea transire de hac luce contigerit. Ac etiam simili modo quorumcumque curialium, peregrinationis, infirmitatis aut recreationis seu alia quacumque causa ad quavis loca secedentium, si antequam ad dictam curiam redierint, in locis ultra duas dietas ab eadem curia, ut praemittitur, non remotis, dummodo eorum proprium domicilium non existat, jam forsitan decesserint, vel in posterum eos contigerit de medio submoveri, nunc per obitum hujusmodi vacantia & in posterum vacantia: rursus monasteria, prioratus, decanatus, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, praebendas & ecclesias, ceteraque beneficia ecclesiastica, secularia & regularia, cum cura vel sine cura, quaecumque & qualiacumque fuerint, etiam ad illa personae consueverint seu debuerint per electionem seu quemvis alium modum assumi, quae promoti per nos vel auctoritate nostra ad patriarchalium, archiepiscopatum vel episcopatum ecclesiarum, necnon monasteriorum regimen obtinebunt tempore promotionum de ipsis factarum, nunc quocumque modo vacantia seu in posterum vacantia. Necnon etiam quae per ascensionem pacificam quorumcumque prioratum, personatum, officiorum, canonicatum, praebendarum ecclesiasticarum ac beneficiorum aliorum, per nos sive auctoritate litterarum nostrarum immediate collatorum, seu conferendorum in posterum; praeterquam si virtute gratiae expectativae affectio fiat, nunc vacantia & in antea vacantia: plena super praemissis omnibus & singulis cum fratribus nostris collatione prehabita, & matura deliberatione secuta, ordinationi, dispositioni, ac provisioni nostrae usque ad quinquennium, de ipsorum fratrum nostrorum consilio, auctoritate Apostolica reservamus. Decernentes ex nunc irritum & inane, si secus super praemissis & quolibet eorundem per quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus, a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus editis, quatenus observare possent superius enarratis articulis, vel alicui seu aliquibus eorundem, dicto quinquennio durante. Alias autem constitutiones & reservationes contrarias per nos factas seu in cancellaria servari mandatas revocantes. Nulli ergo hominum liceat, &c.

In ceteris vero ecclesiis & abbatibus sicut electiones canonice. De abbatibus autem sedi Apostolicae non immediate subjectis, quarum fructus, secundum taxationem decimarum, CC. librarum Turonensium parvorum, in Italia vero & Hispania, LX. librarum Turonensium parvorum valorem annum non

Ffff

eace.

ANNO
CHRISTI
1418.

excedunt, hanc confirmationes aut provisiones canonicas per illos ad quos alius pertinet; nec communia nec minuta pro eis solventur servitia.

De abbatibus vero excedentibus summas predictas, nec non cathedralibus ecclesiis, electiones ad sedem Apostolicam deferentur, quas ad tempus constitutum in constitutione Nicolai III. que incipit, *Cupientes*, Papa expectet. Quo facto, si non fuerint presentate vel si presentate, minus canonice fuerint, Papa provideat. Si vero canonice fuerint, Papa eas confirmet: nisi ex causa rationabili, & de fratrum consilio aliter duxerit providendum: proviso, quod confirmati & provisi per Papam, nihilominus metropolitanis & aliis presentent debita juramenta, & alia, ad que de jure vel consuetudine tenentur.

De ceteris autem beneficiis, salvis reservationibus jam dictis, majoribus dignitatibus post Pontificales in cathedralibus, & principalibus in collegiatis, & prioratibus, decanatibus seu preposituris conventualibus: jure ordinario provideatur per prelatos, & alios provisiones inferiores, ad quos alias pertinet, nec computentur in turno seu vice eorum.

De aliis quibuscumque dignitatibus, officiis, & beneficiis medietas sit in dispositione Papae, alia medietas in dispositione collatorum, patronorum, & constituentium ordinariorum, seu provisorum. Et alternatis vicibus unum cedat Apostolico, & aliud collatori, patrono, aut provisoro. Ita quod per quemcumque aliam reservationem, seu affectationem, aut prerogativas, ultra predictas, vel alias dispositiones Apostolicas, seu gratias expectativas, non fiat collatori, patrono, vel provisoro, prejudicium in dicta medietate.

Ubi autem in his que cadunt sub expectativis non apparet aliquis expectans, infra mensem legitime acceptans, & provisorus, intra tres menses collatorem seu vicarium certificans, a die notae vacationis in loco beneficii, is ad quem pertinet, conferat seu disponat, dispositioque medio facta tempore valeat, nec ei computeetur in sua vice.

Item, beneficia vacantia per resignationem simplicem non cadunt sub expectativis. Et ista, & illa, que ex causa permutationis conferentur, neutri parti computeentur. Quia circa qualitates graduatorum, nobilitatemque, & litteratorum, ad effectum promotionis eorum ad dignitates, honores, & beneficia ecclesiastica, quorum suffragium indigere noscitur ecclesia, nondum haberi potuit plenaria concordia; dominus noster cum deputandis ad hoc per nationes singulas, quantum fieri commode poterit, providebit.

III. De Annatis.

Sanctissimus dominus noster, pensatis guerrarum cladibus atque variis dispendiis, quibus, proli dolor! regnum Francie his temporibus concutitur: pio ei compatiens affectu, non vult nec intendit levari seu percipi ultra medietatem fructuum primi anni, seu communium & minorum servitiorum, ecclesiarum, seu abbatiarum, que in ipso regno, & provincia Delphinatus in posterum vacabunt, usque ad quinquennium: Quam medietatem vult levari atque solvi pro media parte infra octo menses, a die habite possessionis pacifice computandos: pro alia vero medietate infra alios octo menses subsequentes. Et idem vult & intendit observari circa jam promotos & assumptos a tempore assumptionis ejusdem. Nec debitum ejusmodi in successorem in ecclesia vel monasterio transeat. Si vero ecclesia vel bis in anno vacaverit, vel pluries; vult & ordinat, quod non solvatur nisi semel commune servitium, sed nec etiam minuta. De ceteris autem dignitatibus, personatibus, & beneficiis, secularibus & regularibus quibuscumque, que auctoritate sedis Apostolicae conferentur; praterquam vigore gratiarum expectativarum, aut causa permutationis, persolvatur taxa fructuum secundum moderationem extravagantis, *Suscipiens regimini*, domini Joannis Pape XXII. pro medietate infra sex menses, a die possessionis pacifice computandos, & pro medietate alia infra alios sex menses subsequentes. Et debitum hujusmodi ad successorem in beneficio non transeat. Nec aliquid

A solvatur de beneficio, quod valorem xxiv. florenorum non excedit. De monasteriis autem monialium nihil penitus solvatur.

Que omnia in presentis capitulo contenta locum habeant pro tota natione Gallicana: excepta dumtaxat remissione communium & minorum servitiorum. Debita temporis preteriti remittuntur pro medietate, solventibus aliam medietatem infra sex menses: que debita solvantur collectoribus in Gallis; qui tamen non habeant aliquam coercionem nisi in Gallis, ubi dominus noster disponet.

Item, non intendit dominus noster, nec vult, quod gratia expectativa se extendat ullo modo ad officia claustralia, quorum fructus quatuor librarum Turonensium parvorum, oneribus supportatis, valorem annum non excedunt; nec etiam ad hospitalia, xenodochia, elemosinaria, vel leprosarum. Nec computentur in turno seu vice collatorum seu provisorum.

IV. De causis in Romana curia tractandis vel non.

Causae que ad forum ecclesiasticum de jure vel consuetudine non pertinent, per curiam Romanam non recipiuntur, de illis cognoscendo in ipsa, vel extra committendo, nisi de consensu partium. Que vero ad forum ecclesiasticum, ut premititur, pertinent, & de jure sunt per appellationem aut aliter ad Romanam curiam legitime devolutae, aut de sui natura in illa curia tractande, tractentur in illa. Ceterae committantur in partibus: nisi forte pro causarum aut pro personarum qualitate illas tractare in curia expediret, pro justitia consequenda; vel de partium consensu, in curia tractentur. Matrimoniales tamen causae in prima instantia, praterquam per appellationem, non committantur in curia, nisi in casibus proxime dictis.

Item, ad refragandum frustratorias appellationes, que ante definitivas sententias interponuntur, ordinamus, quod injuste seu frivole appellans ab interlocutoria, ultra condemnationem expensarum, damnorum interesse in quindecim florenos, si appellatio interponatur in curia; & in viginti florenos, si de partibus ad curiam, parti a appellanti condemnentur: & quod super eadem interlocutoria vel gravamine secundo appellare non liceat, nisi haberet vim definitive.

V. De Commendis.

Ordinat idem dominus noster, quod in posterum monasteria, aut magni prioratus conventuales, que vel qui consueverunt habere octo religiosos in conventu, officia claustralia, dignitates majores post pontificales in cathedralibus, sive ecclesie parochiales, nulli prelato etiam cardinali dentur in titulum seu commendam. Nisi propter urgentem necessitatem, ad succurrendum capiti, scilicet ecclesie vel monasterio superiori, de membris Papa alio conferet faciendum.

Item, de beneficiis non ascendentibus valorem quinquaginta florenorum, oneribus supportatis. Una autem ecclesia, etiam metropolitana, uni cardinali vel patriarche concedi poterit, provisionem aliam non habenti sufficientem. Ubi vero aliqui prelati essent expulsi sine culpa sua a prelatibus suis, vel adeo diminuti, quod non possent commode vivere, tunc Papa eis rationabiliter provideat.

VI. De Indulgentiis.

Circa articulum indulgentiarum, habita deliberatione matura, nihil intendimus circa eas immutare seu ordinare.

VII. De Dispensationibus.

Ordinat dominus noster, quod ad ecclesias cathedrales, monasteria, prioratus conventuales, aut parochiales ecclesias, super defectu etatis ultra triennium nullatenus dispensabit, nisi forte in ecclesiis cathedralibus ex ardua & evidenti causa, de consilio cardinalium seu majoris partis illorum, videretur aliter dispensandum.

Item.

ANNO CHRISTI 1418.

ANNO CHRISTI 1418.

Item, dominus noster in gravibus & arduis causis Avinionensi non consuevit haberi recursus ad sedem Apostolicam, non teneantur venire electi, seu illi quibus providendum est, ad curiam, ad habendam confirmationem seu provisionem. Nec etiam dicta beneficia regularia cadant in gratias expectativas.

Ubi autem in monasteriis ad curiam Romanam pro confirmatione venire vel mittere consueverunt, ibi Papa non aliter confirmet aut provideat, quam superius de ecclesiis cathedralibus est expressum.

Item, sanctissimus dominus noster & venerabilis natio Gallicana voluerunt & protestati sunt, quod per ordinationem & observantiam omnium & singulorum premissorum nullum jus novum alicui eorum queratur, aut prejudicium aliquod eis vel alteri ipsorum generetur. Ut auctoritate Apostolica & suprema potestate semper salvis & illibatis remanentibus ipsa venerabilis natio sub Apostolica protestatione & paterno regimine sanctissimi domini nostri, immunitatibus atque privilegiis suis salvis, tranquillam agens vitam, liberius Deo possit servare, semper parata ad devota obsequia sanctissimi domini nostri. Et quod tolerentur usque ad quinquennium proximum dumtaxat. Et cuilibet volenti habere capitula predicta vel aliquod eorum, in forma authentica, & sub sigillo domini Vice cancellarii, dentur taliter, quod fidem facere possint in quocumque iudicio & extra.

De ceteris dignitatibus & beneficiis quibuscumque, secularibus & regularibus, vacaturis ultra reservationes jam dictas; majoribus dignitatibus post pontificales in cathedralibus, & principalibus in collegiatis ecclesiis, exceptis de quibus jure ordinario provideatur per illos inferiores, ad quos alias pertinet: nec computentur in turno seu vice eorum.

Hac ita universitati vestre tenore presentium firmiter attestantes, easdem nostras presentes litteras in eorum fidem & testimonium prefato domino episcopo Atrebatensi concessimus, sigilli nostri munimine roboratas.

Item dominus noster ordinat, quod per quamcumque aliam reservationem, gratiam expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacumque verborum forma per eum aut ejus auctoritate factam vel faciendam, non velit, neque volebat, neque intendebat, nec intendit facere aut fieri, quo minus de media parte illarum & illorum, cum vacabunt, alternis vicibus libere disponatur per illos, ad quos collatio, provisio, presentatio, electio aut alia quavis dispositio pertinebat, prout ad ipsos spectabit de consuetudine vel de jure. Ita quod, cum de una dignitate, personatu, officio, vel beneficio ex illis, ad electionem, provisionem, collationem, seu quamvis aliam dispositionem alicujus spectante, fuerit auctoritate Apostolica provisum, aut alias dispositum, illo ad cujus electionem vel quamvis dispositionem primo loco pertinebat, de alio immediate postea vacaturo provideat, aut disponat, prout ad eum pertinebat. Et ita consequenter de singulis hujusmodi dignitatibus, personatibus, officiis, & beneficiis vacaturis, auctoritate ejusdem domini nostri Papae, & aliorum premissorum, alternatis vicibus disponatur. Reservationibus, aut aliis premissis dispositionibus, auctoritate ejusdem domini nostri Papae factis vel faciendis, non obstantibus quibuscumque.

Datum & actum Constantiae, provincie Moguntinae, in domo habitationis nostrae, die octava mensis Maii, sub anno a Nativitate Domini MCCCXVIII. & Pontificatus predicti. Sign. a Bobeunius.

Quoties vero aliquo vacante beneficio, cadente in vice & in gratia expectativa, non apparuerit infra tres menses a die notae vacationis in loco beneficii, quod aliqui de illo secundum predictas ordinationes fuerit auctoritate Apostolica provisum; Ordinarius vel alius, ad quem illius dispositio pertinebat, de illo libere disponat, nec sibi in sua vice computetur. Beneficia etiam, quae per simplicem renunciationem aut permutationem vacaverint, neutra Papae computentur.

Martini V. Papae & Germanicae nationis concordata in concilio Constantiensi.

Ipsam reservationem, gratiam expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacumque verborum forma per eum aut ejus auctoritate factam vel faciendam, non velit, neque volebat, neque intendebat, nec intendit facere aut fieri, quo minus de media parte illarum & illorum, cum vacabunt, alternis vicibus libere disponatur per illos, ad quos collatio, provisio, presentatio, electio aut alia quavis dispositio pertinebat, prout ad ipsos spectabit de consuetudine vel de jure. Ita quod, cum de una dignitate, personatu, officio, vel beneficio ex illis, ad electionem, provisionem, collationem, seu quamvis aliam dispositionem alicujus spectante, fuerit auctoritate Apostolica provisum, aut alias dispositum, illo ad cujus electionem vel quamvis dispositionem primo loco pertinebat, de alio immediate postea vacaturo provideat, aut disponat, prout ad eum pertinebat. Et ita consequenter de singulis hujusmodi dignitatibus, personatibus, officiis, & beneficiis vacaturis, auctoritate ejusdem domini nostri Papae, & aliorum premissorum, alternatis vicibus disponatur. Reservationibus, aut aliis premissis dispositionibus, auctoritate ejusdem domini nostri Papae factis vel faciendis, non obstantibus quibuscumque.

Prefatio ac testimonium Joannis cardinalis & vicecancellarii.

Sanctissimus dominus noster Papa Martinus V. ad exaltationem fidei catholicae, & spiritualem profectum populi Christiani, de consensu ac beneplacito nationis Germanicae statuit, & ordinavit, ac decrevit, quod deinceps in metropolitanis & cathedralibus ecclesiis nationis Germanicae ejusdem, sexta pars canonicatum & prebendarum sit pro doctoribus aut licentiatibus in sacra pagina, vel altero iurium, vel in Theologia baccalaureis formatis, aut magistris in medicina, qui per biennium; seu magistris in artibus, qui per quinquennium post magisterium, in Theologia aut altero iurium studuerunt in studio generali. Sic videlicet, quod ubicumque non fuerit saltem sexta pars canonicorum prebendarum, in metropolitana vel cathedrali ecclesia, taliter graduatorum, ibi quaecumque deinceps canonicatus & prebende vacaverint, quaecumque etiam Apostolica vel alia auctoritate, non nisi taliter graduatis conferantur, quousque tamen infra mensem, a tempore vacationis hujusmodi canonicatus & prebende numerandum, repertus fuerit taliter graduatus, & alias idoneus, qui per se vel per procuratorem voluerit acceptare. Quod postmodum continuetur, ut ad minimum dictus numerus sextae partis canonicorum, taliter, ut praemittitur, graduatorum, in ipsis metropolitanis & cathedralibus ecclesiis habeatur.

Ego Joannes episcopus Ostiensis, S. R. E. cardinalis & vicecancellarius, infra scriptas constitutiones & statuta transvidi in cancellaria, de mandato domini nostri Martini Papae V. die xv. mensis Aprilis, Pontificatus dicti domini nostri Papae anno primo. Et in libro cancellariae feci scribi de eodem mandato. Et juxta ejusdem domini nostri mandatum sic observari mandavi. Et nihil extrahi ea feci & mandavi per notarium subscriptum, & in hanc publicam & authenticam formam redigi, inferendo ea de verbo ad verbum, prout in quaternis seu libris dictae cancellariae originaliter conscripta existunt. Ut in quocumque iudicio & extra, tam in curia Romana, quam extra, fidem plenariam faciant, illisque stari debeat incommutabiliter, sicut propriis originalibus. Voluit insuper, mandavit, statuit, & ordinavit idem dominus noster Papa, quod omnia & singula hic subscripta, firmiter & immobiliter observentur. In quorum omnium testimonium sigillum meum cum notarii publice infra scripti subscriptione apponi feci & mandavi.

Sanctissimus dominus noster Papa Martinus V. ad exaltationem fidei catholicae, & spiritualem profectum populi Christiani, de consensu ac beneplacito nationis Germanicae statuit, & ordinavit, ac decrevit, quod deinceps in metropolitanis & cathedralibus ecclesiis nationis Germanicae ejusdem, sexta pars canonicatum & prebendarum sit pro doctoribus aut licentiatibus in sacra pagina, vel altero iurium, vel in Theologia baccalaureis formatis, aut magistris in medicina, qui per biennium; seu magistris in artibus, qui per quinquennium post magisterium, in Theologia aut altero iurium studuerunt in studio generali. Sic videlicet, quod ubicumque non fuerit saltem sexta pars canonicorum prebendarum, in metropolitana vel cathedrali ecclesia, taliter graduatorum, ibi quaecumque deinceps canonicatus & prebende vacaverint, quaecumque etiam Apostolica vel alia auctoritate, non nisi taliter graduatis conferantur, quousque tamen infra mensem, a tempore vacationis hujusmodi canonicatus & prebende numerandum, repertus fuerit taliter graduatus, & alias idoneus, qui per se vel per procuratorem voluerit acceptare. Quod postmodum continuetur, ut ad minimum dictus numerus sextae partis canonicorum, taliter, ut praemittitur, graduatorum, in ipsis metropolitanis & cathedralibus ecclesiis habeatur.

Alia prefatio, cum simili testimonio.

Ubi autem soli consueverunt illustres, aut de communi.

Universis & singulis Joannes, &c. Ut proxime pro natione Gallicana. Cum itaque nuper inter..... D venerabilem nationem Germanicam, &c. Nos ad N. instantiam, capitula hujusmodi, &c.

I. De numero & aequalitate cardinalium, & eorum creatione.

Statuimus, ut deinceps, &c. ut supra, usque ad ea verba, in episcopum assumetur.

II. De provisione ecclesiarum, monasteriorum, prioratum, dignitatum, & aliorum beneficiorum.

Sanctissimus, &c. ut supra, usque ad ea verba. Nulli ergo hominum liceat, &c. Deinde sequitur:

In ecclesiis cathedralibus, & etiam in monasteriis Apostolicae sedis immediate subjectis, fiant electiones canonice, quae ad sedem Apostolicam deferantur. Quas etiam ad tempus constitutum in constitutione Nicolai III. &c. usque ad ea verba, de jure vel consuetudine tenentur.

In monasteriis autem, quae non sunt immediate subiecta sedi Apostolicae, necnon in aliis beneficiis regularibus, super quibus pro confirmatione seu provisione. Concil. General. Tom. XXVII.

Sanctissimus dominus noster Papa Martinus V. ad exaltationem fidei catholicae, & spiritualem profectum populi Christiani, de consensu ac beneplacito nationis Germanicae statuit, & ordinavit, ac decrevit, quod deinceps in metropolitanis & cathedralibus ecclesiis nationis Germanicae ejusdem, sexta pars canonicatum & prebendarum sit pro doctoribus aut licentiatibus in sacra pagina, vel altero iurium, vel in Theologia baccalaureis formatis, aut magistris in medicina, qui per biennium; seu magistris in artibus, qui per quinquennium post magisterium, in Theologia aut altero iurium studuerunt in studio generali. Sic videlicet, quod ubicumque non fuerit saltem sexta pars canonicorum prebendarum, in metropolitana vel cathedrali ecclesia, taliter graduatorum, ibi quaecumque deinceps canonicatus & prebende vacaverint, quaecumque etiam Apostolica vel alia auctoritate, non nisi taliter graduatis conferantur, quousque tamen infra mensem, a tempore vacationis hujusmodi canonicatus & prebende numerandum, repertus fuerit taliter graduatus, & alias idoneus, qui per se vel per procuratorem voluerit acceptare. Quod postmodum continuetur, ut ad minimum dictus numerus sextae partis canonicorum, taliter, ut praemittitur, graduatorum, in ipsis metropolitanis & cathedralibus ecclesiis habeatur.

ANNO
CHRISTI
1418.

minum vel Baconum genere, vel ex utroque genere A
militares in canonicos admitti: taliter graduati, qui
acceptare voluerint, si taliter nobiles, ut præmitti-
tur, fuerint, in illis ecclesiis, ceteris etiam nobilibus
saltem usque ad dictum numerum præferantur.

Item, quod in aliis collegiatis ecclesiis ejusdem na-
tionis, similiter sexta pars canonicatum & præben-
darum deinceps modo præmissis conferatur, sicut præ-
mittitur, graduatis, aut saltem in medicina, aut in
artibus, magistris vel licentiatis, aut in Theologia,
vel altero juris baccalaureis examinatis per rigorem,
cum limitatione, modo & ordine supradicto.

Item, quod parochiales ecclesie habentes communi
æstimatione, quæ secundum famam publicam, atten-
datur, duo millia communicantium, vel plures, deinceps
non conferantur, etiam Apostolica vel quacum-
que alia auctoritate, nisi doctoribus vel licentiatis
in sacra pagina, vel jure canonico, vel civili, & bac-
calaureis in Theologia formatis; si tamen infra men-
sem, a tempore vacationis numerandum, reperitur
taliter graduatus, qui per se vel per procuratorem vo-
luerit acceptare. Decernendo irritum & inane, si se-
cus in præmissis, tam circa canonicatus & præben-
das, quam parochiales ecclesias, vel eorum aliquod,
a quoquam, quavis etiam auctoritate Apostolica fue-
rit acceptatum. Salvis semper laudabilibus consuetu-
dinibus & statutis ecclesiarum, quæ præmissis non ad-
versantur. In contrarium autem facientibus non ob-
stantibus quibuscumque.

Item, quatenus prædicta constitutio, seu ordinatio,
pluribus prolicet; & humane ambitioni frænum impo-
natur, ordinat, statuit, & decernit idem dominus
noster Papa, quod vigore præsentis constitutionis seu
ordinationis, nemo graduatorum possit ultra unum
ecclesiasticum beneficium adipisci.

Item, vult quod in pari data ad eandem collatio-
nem graduatus non graduato præferatur: prærogativis
& diligentia non obstantibus quibuscumque.

Item, quod vicarie ad certa chori officia in ec-
clesiis cathedralibus & collegiatis deputatæ, non con-
ferantur etiam Apostolica auctoritate, nisi talibus,
qui hujusmodi beneficia cantando, legendo, & alia
sciverint & poterint personaliter adimplere.

III. De Annatis.

De ecclesiis & monasteriis virorum dumtaxat, va-
cantibus & vacaturis, solventur pro fructibus primi
anni a die vacationis summæ pecuniarum, in libris
cameræ Apostolicæ taxatæ, quæ communia servitia
nuncupantur. Si quæ vero, &c. ut supra tit. iv. de
annatis, usque ad finem.

De beneficiis vero, quæ valorem xxiv. florenorum
de camera non excedunt, nihil solvatur. Debitis om-
nibus præteriti temporis, usque ad assumptionem do-
mini nostri, communium servitiarum & annatarum,
pro medietate re xatis, solventibus aliam medietate-
tem infra sex menses a die publicationis.

IV. De causis tractandis in Romana curia,
nec ne.

Sanctissimus dominus noster Papa Martinus V. sta-
tuit, & ordinat, quod nullæ causæ in Romana cu-
ria committantur, nisi quæ de jure & natura causæ
in Romana curia tractari debeant. Et quod causæ
quæ ad forum ecclesiasticum de jure vel consuetudi-
ne non pertinent, per Romanam curiam, etiam præ-
textu Cruce signationis laicorum, extra tempus pas-
sagii generalis, non recipiantur, de illis cognoscendo
in curia, vel extra committendo, nisi de consensu
partium. Quæ vero ad forum ecclesiasticum pertinent,
& de jure sunt per appellationem aut alias ad Roma-
nam curiam devolutæ, ac de sui natura in eadem tra-
ctandæ, tractentur in ea: Ceteræ committantur in
partibus. Nisi forsan pro causæ & personarum qua-
litate, in commissione exprimentæ, illas tractare in
curia expediret, pro justitia consequenda; vel de par-
tium consensu, in curia tractentur.

V. De Commendis.

Ordinat dominus noster Papa, &c. ut supra, tit.
vii. de commendis.

VI. De simonia in foro conscientie providetur
ut sequitur.

Ut autem, considerata malitia aliquorum temporum
proxime præteritorum, quibus labes simoniaca tam in
ordinibus, quam in beneficiis ecclesiasticis, tunc con-
ferendis & percipiendis, ac religionibus ingrediendis,
fuit heu nimium frequentata, læsis in hoc conscientie,
ad puriorem administrationem & perceptionem
sacramentorum, salubriter consulatur: omnibus & sin-
gulis patriarchis, archiepiscopis, episcopis, abbatibus,
abbatibus, ceterisque prælati, necnon clericis ac per-
sonis ecclesiasticis, religionis ac secularibus utriusque
sexus, ut quælibet earum infra tres menses post pu-
blicationem aut insinuationem præsentium, sibi aut in
diocesi, ubi domicilium habuerit, factam, aliquem in
sacra pagina, vel in jure canonico doctorem aut li-
centiatum vel baccalaureum formatum, ubi talis com-
mode poterit reperiri; vel ubi talis non reperitur,
lectorem, seu alias intelligentem sacerdotem, discre-
tum ac bona fama, curatum, vel non curatum, eli-
gere valeat confessorum: qui infra prædictum tempus,
quantocius commode fieri poterit, ejus confessione
audita, ipsam personam confitentem, a suis peccatis,
& a quibuscumque excommunicationum, suspensio-
num & interdicti, aliisque sententiis, censuris ac po-
enis, quas forsan propter simoniam in ordine vel be-
nificio ecclesiastico, religionis ingressu, aut alias qua-
libet, active vel passive commissum, usque ad
tempus publicationis prædictæ dignoscitur incurrisse,
in foro conscientie dumtaxat absolvere; nec non se-
cum super irregularitate super eo quod hujusmodi sen-
tentiarum aut earum aliqua ligata forsan Missas vel alia
divina officia celebrasse, aut se illis immiscuisse cen-
suerit, usque ad tempus prædictum contracta, ipsa-
que propter præmissa aut eorum aliquod a suorum or-
dinis vel officii executione suspensa, quod in illis ni-
hilominus ministrare, illa exercere beneficia adepta,
vel statum in quo est retinere, & ad ulteriora pro-
movere possit, in dicto foro valeat dispensare: ac ei-
dem beneficia quæ obtinet, ob hoc forsan vacantia
vel vacatura, si & postquam dimiserit, reconferre,
omnemque inhabilitatis, irregularitatis, necnon infamie
maculam sive notam atque aliam labem, per eum
occasione prædicta usque ad tempus prædictum contra-
ctam, in eodem foro totaliter abolere; fructus quo-
que beneficiorum ecclesiasticorum, quos indebite per-
cepit, & quos percipere potuisset, aut quidquid occa-
sione prædicta fuerit refundendum; dummodo perso-
na ipsa, ad refundendum faciendam deducto, ne egeat
in statu in quo tunc fuerit, aut alias absque nota vel
scandalo sufficiens non fuerit, in dicto foro dimitte-
re, ac eam de his quitare & liberare, tenore præ-
sentium misericorditer indulgemus: Constitutionibus
Apostolicis & aliis in contrarium facientibus non ob-
stantibus quibuscumque.

VII. De non visitandis excommunicatis, antequam
per iudicem fuerint declarati & denunciati.

Insuper ad vitanda scandala & multa pericula, sub-
veniendumque conscientie timoratis, omnibus Chri-
sti fidelibus tenore præsentium misericorditer indul-
gemus, quod nemo deinceps a communione alicujus
in sacramentorum administratione, vel receptione,
aut aliis quibuscumque divinis, vel extra; prætextu
cujuscumque sententiæ aut censuræ ecclesiasticæ, a ju-
re vel ac homine generaliter promulgatæ, teneatur ab-
stinere, vel aliquem vitare, ac interdictum ecclesias-
ticum observare. Nisi sententia vel censura hujus-
modi fuerit in vel contra personam, collegium, uni-
versitatem, ecclesiam, communitatem, aut locum cer-
tum, vel certa, a iudice publicata vel denunciata spe-
cialiter & expresse: Constitutionibus Apostolicis &
aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscum-
cum.

ANNO
CHRISTI
1418.

cumque: salvo, si quem pro sacrilegio & manu in-
jectione in clerum, sententiam latam a canone adeo
notorie confiterit incidisse, quod factum non possit
aliqua tergiversatione celari, nec aliquo juris suffra-
gio excusari. Nam a communione illius, licet de-
nunciatus non fuerit, volumus abstineri, juxta cano-
nicas sanctiones.

VIII. De Dispensationibus.

Ordinat etiam dominus noster, &c. ut supra, tit.
vii. de dispensationibus.

IX. De provisione Papa & cardinalium.

Romano Pontifici, &c. ut supra tit. xiii. de pro-
visione Papa, &c.

X. De Indulgentiis.

Cavebit dominus noster Papa in futurum nimiam
indulgentiarum effusionem, ne vilescant. Et in pra-
teritum concessas ab obitu Gregorii XI. ad instar al-
terius indulgentiarum, revocat & annullat.

XI. De horum concordatorum, Papa Martini V. & nationis Germanicae, valor.

Item, sanctissimus dominus noster Papa, & inclita
natio Germanorum consenserunt & protestati sunt,
quod omnia & singula supradicta durare & tole-
rari debeant usque ad quinquennium dumtaxat, a
data praesentium numerandum: Constitutionibus Apo-
stolicis, regulis Cancellariae factis & fiendis, & aliis
in contrarium facientibus, non obstantibus quibus-
cumque. Quodque per observantiam illorum nullum
jus novum Romano Pontifici, aut alicui alteri ec-
clesiae vel personae, acquiratur, seu praedictum ge-
neretur. Sed lapsis dicto quinquennio, quolibet ec-
clesiae & personae praedictae liberam facultatem habeat
utendi quolibet jure suo, non obstantibus supradictis.
Et quod capitula praedicta, & quodlibet eorum, den-
tur cuilibet ea habere volenti communiter seu divi-
sim, in authentica forma, sub sigillo domini vicecan-
cellarii, cum subscriptione notarii: sic quod fidem fa-
ciant exhibita ubicumque. Pro toto autem non sol-
vantur ultra duodecim grossi Turonenses.

Ex ms. Cantabrigiensi.

Martini Pape V. & nationis Anglicanae concordata in Constantiensi Concilio conscripta.

UNiversis & singulis Joannes, &c. Cum itaque
nuper inter . . . venerabilem nationem An-
glicanam &c. Nos igitur, ad venerabilis viri Rober-
ti de Nevilli, canonici ecclesiae Eboracensis, paro-
chialis ecclesiae de Spoffoord Rectoris, instantiam &c.
ut supra pro natione Gallicana, nominatis tantum, ut
hic, nominibus.

I. De numero & natione cardinalium.

In primis quod numerus cardinalium S. R. E.
adeo sit moderatus, quod non sit gravis ecclesiae,
nec nimia numerositate vilescat. Qui indifferenter
de omnibus regnis & provinciis totius christianita-
tis, & cum consensu & assensu collegii dominorum
cardinalium, vel majoris partis eorum, eligantur &
assumantur.

II. De Indulgentiis.

Item, quod cum occasione diversarum indulgen-
tiarum, ac litterarum facultatum a sede Apostolica
concessarum, ad absolvendum quoscumque visitantes.
sive offerentes in certis locis, & questurarum quam-
plurimarum, quae in Anglia plus solito nunc abun-
dant: nonnulli peccandi audaciam sequenter assu-
mant, ac contemptis suis propriis curatis, & eccle-
siis suis parochialibus dimissis, ad ipsa loca spe indul-

gentiarum & confessionum accedunt, decimis, obla-
tiones, & debita dictarum ecclesiarum parochialium
subtrahunt, seu solvere differunt minus juste: com-
mittatur diecelanis locorum, ad inquirendum super
qualitate earum cum potestate suspendendi omnino
auctoritate Apostolica illas, quas invenerint scandalosas,
& illas denunciandi Pape, ut illas revocet, &c.

III. De appropriationibus, unionibus, in- corporationibus, ecclesiarum, & vicariatum.

Item. De cetero nullae fiant appropriationes eccle-
siarum parochialium motu proprio: sed committatur
episcopis locorum ad inquirendum de veritate sug-
gestionum. Et in eventum, quo per debitam & ju-
ridicam notionem constare poterit, quod causa ap-
propriationum desint, legitime procedatur ad appro-
prietationem, prout fuerit juris illarum ordinariarum.
Quae jam sunt sortitae effectum, nulla fiat, si ex
revocatione sequi possit scandalum. Alias vero com-
mittatur, quod inquirent &c. Et quas invenerint fie-
ri merito non debuisse, vocatis tunc ad hoc vocan-
dis, cassent &c.

Item. Omnes uniones, incorporaciones, approba-
tiones, & consolidationes vacuarum perpetuarum
in ecclesiis parochialibus, ex quibuscumque causis fa-
ctae a tempore schismatis, indistincte revocentur,
& vicarii perpetui in iisdem per ordinarios locorum
hac vice ordinentur & instituantur. Ac in singu-
lis ecclesiis parochialibus sit unus vicarius perpetuus,
qui curae insistant animarum, bene & competenter
dotatus, pro hospitalitate ibidem tenenda, & omni-
bus debitis supportandis: litteris Apostolicis & ordi-
nariarum compositionibus, statutis, & consuetudinibus,
ac aliis in contrarium factis, non obstantibus
quibuscumque.

IV. De ornata pontificali inferioribus prelati non concedendo.

Item, omnia privilegia, citra obitum felicitis recorda-
tionis Gregorii Pape XI. concessa prelati inferioribus,
de utendo Pontificalibus, scilicet mitris, sandaliis, &
hujusmodi ad dignitatem Pontificalem pertinentibus,
revocentur. Quae vero ante obitum ipsius Gregorii con-
cessa fuerint, in suo robore permaneant & effectu.

V. De Dispensationibus.

Item, licet pluralitas beneficiorum canonibus exosa
existat, aut super ea dispensationes jure hoc distante
fieri non debeant, nisi personis nobilibus & viris eximie
liberalitatis: nunc tamen in curiis dominorum tam spi-
ritualium quam temporalium tales dispensationes ir-
reperunt: praemissa, seu eis consimilia de cetero non
fiant, sed in praemissis servetur concilium generale. Il-
lae tamen quae sunt sortitae effectum, in suo robore per-
maneant: nisi forte aliqua fuerint & sint scandalosa.
De quibus fieri mandamus concessionem locorum ordi-
nariis: & ordinarii certificent, & revocentur scandalosa.

Item, quia modernis temporibus plus solito cum
diversis personis, infra regnum & dominia praedicta,
beneficia curata obtinentibus, per sedem Apostolicam
contra jura communia dispensatum existit, ut per
tres, quatuor, quinque, sex & septem annos vel ul-
tra, aut in perpetuum beneficiati praedicti ipsa bene-
ficia possidere & occupare valeant, sic ut ad ordi-
nes debitos interim ordinari minime teneantur, in
grave scandalum ecclesiae, &c. omnes dispensationes
hujusmodi indistincte revocentur. Et beneficiati hu-
jusmodi ordinationi juris communi in hac parte omni-
no subdantur. Si tamen beneficiati praedicti sint alias
habiles ad hujusmodi ordines suscipiendos.

Item, quia propter dispensationes sedis Apostolicae,
nonnullis personis infra regnum & dominia praedi-
cta, super non residentia, necnon archidiaconis ad
visitandum per procuratores, factas, non solum ani-
marum cura negligitur, sed etiam potestas episcopa-
lis per impetrantes dispensationes hujusmodi contemni-
tur: nulla dispensationes deinceps nant absque causa
ra-

ANNO
CHRISTI
1418.ANNO
CHRISTI
1418.

rationabili & legitima, in litteris dispensationum hujusmodi exprimenta. Concessit autem absque causa rationabili sive legitima, revocentur: de quibus fiat commissio ordinariis.

Item, omnes littere facultatum concessit religiosis quibuscumque, infra regnum & dominia predicta, de obtinendo beneficia ecclesiastica, curata vel non curata, que non sunt sortita effectum, indistincte revocentur. Abstineatur de cetero ab hujusmodi litteris facultatum concedendis.

VI. De Anglis ad officia Romana curia assumendis.

Item, quod aliqui etiam de natione Anglicana, dummodo tamen sint idonei, ad singula officia curie Romanae assumantur una cum aliis de ceteris nationibus indifferenter, &c.

Item, quod super omnibus & singulis premissis dominus noster summus Pontifex mandet & fieri faciat predictae nationi Anglicanae unam, vel plures, ac tot quot fuerint requisiti, litteras suas bullatas, in bona forma ac gratis de mandato, ad perpetuam rei memoriam.

Hec itaque universitati vestrae tenore presentium firmiter attestantes, easdem nostras litteras presentes, in horum fidem & testimonium, prefato Roberto Nevilli concessimus, nostri sigilli munimine roboratas. Datum Gebennis, in domo habitationis nostrae, sub anno a Nativitate Domini MCCCXVIII. indictione XI. die vero XXI. mensis Julii, pontificatus prefati domini nostri Papae anno primo.

SESSIO XIIV.

Anno, indictione & pontificatu quibus supra, die tertio Martis decimanona mensis Aprilis, Constantie in ipsius ecclesia majori, sanctissimo domino nostro Papa Martino presidente, in pre solito publica seculo solemniter celebrata fuit, serenissimo principe domino Sigismundo Romanorum, &c. rege, insignis regalibus induo: pro cuius sessionis introductione reverendissimus pater dominus Nicolaus Assisinateus Assisiam de Spiritu sancto celebravit. Et hujusmodi Missa finita, lectisque litanis, & aliis orationibus legitis, debite peractis, reverendissimus pater dominus Antonius sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis, de Chalanco vulgariter nuncupatus, quoddam decretum sive statutum alia voce legit in hac verba:

Decretum de loco futuri Concilii proxime celebrandi.

Martinus episcopus servus servorum Dei ad futuram rei memoriam.

Cupientes ac volentes decreto hujus generalis Concilii satisfacere, inter alias disponenti, quod omnimodo generalia Concilia celebrantur in loco quem summus Pontifex per mensem ante finem hujus Concilii, approbante & consentiente Concilio, deputare & designare teneatur pro loco dicti proxime futuri Concilii celebrandi supradicti. eodem consentiente & approbante Concilio, civitatem Papiensem tenore presentium deputamus & etiam assignamus, statuentes & etiam decernentes, quod prelati, & etiam alii qui ad generalia Concilia debent convocari, tempore predicto civitatem ipsam Papiensem accedere teneantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae deputationis & etiam assignationis, status, decreti & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Datum & actum Constantiae, in loco sessionis publica, decemotestio Kalendas Maii, Pontificatus nostri anno primo.

Quo decreto lecto, dominus Episcopus Ostiensis cardinalis Verulanensis, nomine totius Synodi respondit, Placet. Et subsequenter dominus Ardecinus de Novaria, ex parte serenissimi principis Sigismundi Ro-

manorum regis ibidem presentis, & eius nomine idem decretum approbavit & laudavit. Et subsequenter dominus Augustinus de Lante de Pisis legum doctor, sacri confessorii advocatus, nomine domini nostri Papae dictum locum sive civitatem Papiensem approbavit, laudavit, & ad Concilium hujusmodi celebrandum habitum esse dixit.

Ex ms. Sarii, & quatuor Germanicis.

Super quibus omnibus & singulis premissis, domini Ardecinus & Augustinus prefati, nonnibus quibus supra, necnon magister Joannes de Scribanis promotor & procurator sacri Concilii predicti, & eius nomine, a protonotariis, notariis atque scribis domini domini nostri Papae, & ipsius sanctae Synodi, unum vel plura fieri & confici petierunt, & quilibet eorum petiit publica instrumenta, ad perpetuam rei memoriam. Presentibus ibidem reverendissimis sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, Joanne Ostiensis, Laudensi, Hispano, Bononiensi, Aquilejensi, Senensi, Veronensi, Tricaricensi, de Fuxo, de Comitibus, & Venetiis, juniore Joanne Constantinopolitano, Joanne Antiocheno patriarcha, ac regum, principum, prelatorum, nobilium, communitatum, universitatum, studiorum & collegiorum ambasciatoribus, ac aliis Christi fidelibus in multitudine copiosa.

Ex ms. Vindobon. Joannis Fabri episc.

Viginti quatuor articuli, a patribus Concilii Constantiensis prescripti, ad reducendos ab Hussitica heresi Bohemos.

1. Ut rex Bohemiae juret, ecclesiam Romanam, & alias ecclesias suae ditioni subjectas in suis libertatibus conservare, & confirmare: & non imponat molestias clero & religiosis per VVicleff vel Hussitas introductas.

2. Ut omnes magistri & sacerdotes, qui hereses & errores dogmatizando vel predicando in predicto regno seminaverunt, & ceteros ibidem infecerunt, errores ipsius Joannis VVicleff & Joannis Huss, in hoc sacrosancto Concilio condemnatos, abjurent, & quos predicaverunt vel dogmatizarunt, revocent, ac ipsam condemnationem doctrinae & personarum publice in arbore approbent, & justam pronuncient.

3. Ut ii, qui in materia fidei non comparuerunt, nec comparere curaverunt, sed in sententiam forduerunt, abjurent: & contra quos est processum ad annum vel plures, qui censuras non curaverunt potestatem clavium contemneres, pena condigna puniantur.

4. Ut ipsi saeculares, qui VVicleffitis & Hussitis adhaeserunt, ipsos defenderunt & protexerunt, jurent eis amplius non adherere, ac eos prosequi, nec eos amplius fovere, & gesta Concilii super condemnatione articulorum Joannis VVicleff & Joannis Huss, approbent & rata habeant. Et idem de condemnatione personarum.

5. Ut saeculares, qui clerum spoliaverunt, ad restituendum compellantur, quia peccatum non dimittitur &c. Et quod obligent se & jurent amplius libertatem ecclesiasticam non impedire.

6. Ut expulsi a beneficiis ad sua beneficia restituantur, & intrusi expellantur & puniantur.

7. Ut profani omnes ac singuli, sive in favore VVicleffitarum, sive propter temporalia, puniantur, & juxta legitimas sanctiones, ne contemptus clavium approbatur seu approbati videatur.

8. Ut omnes qui causam fidei in curia promoverunt, & extra, ad sua beneficia restituantur, & securitatem habeant in regno permanendi. Quod si facere recusaverint, & cum effectu non fecerint, si-gnum est, quod non intendunt reverti, cum illos ad reversionem inducentes, si veri essent poenitentes tales, fovere deberent, & se errasse & seductos lateri.

9. Ut reliquiae ablatae, & alia ecclesiastica, & thesauri Pragenses, restituantur ex integro, & bona alia mobilia, sive relictus ejusdem ecclesiae, vel alius ecclesiae ablata vel ablati per regna Bohemiae & Moraviae.

10. Ut

ANNO
CHRISTI
1418.

10. Ut universitas Pragensis reformetur; & VViclephistarum qui eam destruxerunt, realiter puniantur & amoveantur. Quia alias universitate non reformata, & VViclephistis atque Hussitis in ea dominantibus, illi errores non cessabunt.

11. Ut hæresiarum principales, & doctores illius sectæ, ad curiam & sedem Apostolicam venire compellantur: & sunt hi: Joannes Jessenitz, Jacobellus de Misna, Simon de Tisna, Simon de Rokinsano, Christianus de Brochatiz, Joannes cardinalis, Zdenko de Loben præpositus omnium sanctorum, Zdislaus de Snierütz, & Michael de Czisko.

12. Et omnes seculares qui communicaverunt sub utraque specie, vel alios compulerunt, & præsertim post inhibitionem sacri Concilii, abjurent illam hæresim, & jurent illam communionem non promovere, sed pro posse impedire.

13. Ut presbyteri vel alii ordinati per dominum Hermannum suffraganeum archiepiscopi Pragensis, captum per dominum Zenkonem de VVaitenberg, cum eis non dispenietur, sed ad sedem Apostolicam remittantur.

14. Ut tractatus Joannis VVicleph, translati in vulgare per Joannem Huss & Jacobellum, atque alii per ipsos in vulgare editi, in quibus errores suos posuerunt, omnes & singuli reponantur ad manus legati vel ordinarii, sub pœna excommunicationis, quia illis non ablatis errores non cessabunt.

15. Ut tractatus Joannis Hus hæretici, condemnatus in hoc sacro Concilio, sub pœna excommunicationis reponatur apud eosdem.

16. Ut omnes tractatus Jacobelli, sub compositione de utraque specie, & de Antichristo, in quo Papam vocat Antichristum, reponantur & comburantur. Et similiter tractatus editus per ipsum, de remanentia panis post consecrationem in altari.

17. Ut omnes cantilene introductæ in præjudicium sacri Concilii & virorum catholicorum cuiuscumque status, qui VViclephistis obstituerunt & Hussitis, vel cantilene in commendationem Joannis Hus & Hieronymi hæreticorum condemnatorum: prohibeantur in omnibus civitatibus, villis, & oppidis, & quibuscumque mansionibus decantari, sub pœna gravissima.

18. Ut prohibeatur, ne passim per clericum sine missione ordinarii prædicetur verbum Dei, & sine auctoritate plebanorum. Quomodo enim prædicabunt nisi mittantur?

19. Ut ordinarii & alii prælati jurisdictionem habentes, in sua jurisdictione per quempiam secularem non impediantur, sub pœna excommunicationis. Si enim illa hæresis maledicta debet exterminari, oportet quod libere exerceatur contra spirituales & seculares de hæresi vel erroribus suspectos, aut de factoria personarum condemnatarum.

20. Ut mandetur omnibus & singulis de subdita obedientia sub pœna excommunicationis: quicumque aliquem Hussitam vel VViclephitam, vel ipsorum doctrinam promoverit, vel personas cognoverit, & libros ipsos suspectos sciverit, diocesano vel suis officialibus denunciaret, qui contra eos ex officio procedat juxta canonicas sanctiones.

21. Ut colligatio, quam fecerunt seculares cum secularibus & spiritualibus, in præjudicium sacri Concilii, sedis Apostolicæ, ac ecclesiarum Romanæ, in favorem istorum hæreticorum condemnatorum, Joannis Hus & Hieronymi, & prædictorum illius sectæ, sub pœnis gravissimis dissolvatur: de qua colligatione per litteras patet evidenter a sacro Concilio decretas.

22. Ut ritus & caerimonie religionis Christianæ circa cultum divinum, imagines venerationes reliquitum, observentur; & talium transgressores puniantur.

23. Ut omnes & singuli, spirituales & seculares, qui errores vel hæreses Joannis Huss & Joannis VVicleph, in sacro hoc Concilio Constantiensi condemnatos prædicant, dogmatizant vel defendunt; & personas Joannis Hus & Hieronymi catholicas & sanctas pronuntiant vel tenent, & de hoc convicti fuerint, tanquam hæretici relapsi lapsi puniantur ad ignem.

24. Ut omnes seculares per Ordinarios moniti & hortati, contra exorbitantem prædictis, sub œna fautoris hæresis, teneantur auxilium præbere & favore.

ANNO
CHRISTI
1418.

Ex Collectione Barberiniana.

Anno, indictione, & Pontificatu, quibus supra, die vero Martis decima nona mensis Aprilis, Constantiæ in ecclesia majori in loco solito, hora septima ante meridiem, fuit sacrosanctæ & universalis Synodi Constantiensis prædictæ, sanctissimo domino nostro Papa Martino supradicto presidente, more solito solemniter sessio publica celebrata, serenissimo & invictissimo principe & domino domino Sigismundo Romanorum, &c. rege, insignis regalibus Romanorum regis induto interessente; pro cuius quidem sessionis introductione reverendus in Christo pater dominus Nicolaus episcopus Assisinatensis Missam de Spiritu Sancto devotissime celebravit. Qua quidem Missa finita, ac litanis cum evangelio, &c. per reverendissimos reverendosque patres & dominos S. R. E. cardinales, &c. capitulis pluvialibus, &c. ut supra reverendissimus in Christo pater & dominus, dominus Antonius tituli sanctæ Cecilie S. R. E. presbyter cardinalis de Chalcanco vulgariter nuncupatus, de mandato ipsius domini nostri Papæ, atque Synodi, &c. ambonem, &c. ascendens, quoddam decretum seu statutum alta, &c. perlegit in hæc verba:

Decretum de loco futuri Concilii.

Quo quidem decreto sic ut præsertur lecto, reverendissimus in Christo pater & dominus, dominus Joannes miseratione divina episcopus Ostiensis S. R. E. cardinalis, & vicecancellarius, sacrosanctæ Synodi prædictæ nomine, ac ejusdem sibi super hoc, ut asseruit, facto mandato, respondit, *Placet.*

Subsequenter egregius doctor legum dominus Ardecinus de Novaria sacri consistorii advocatus, de mandato serenissimi principis & domini, domini Sigismundi Romanorum, &c. regis, eidem super hoc specialiter, ut asseruit, facto, necnon ipsius nomine presentis & audientis dixit, quod idem dominus Sigismundus illam civitatem Papiensem approbavit, laudabat, & acceptabat; quia habilis & idonea existit pro futuro Concilio celebrando.

Consequenter egregius vir dominus Augustinus de Lante de Pisis legum doctor, sacri consistorii atque fisci advocatus, nomine domini nostri Papæ dictum locum seu civitatem Papiensem approbavit, laudavit, & ad Concilium hujusmodi celebrandum habilem esse dixit. Super quibus omnibus & singulis, &c.

SESSIO XLV. ET ULTIMA.

De dissolutione Concilii.

De Veneris, vigesima secunda mensis supradicti Aprilis, fuit celebrata sessio generalis in majori Ecclesia Constantiensi, sanctissimo in Christo patre & domino, domino nostro Martino divina proviaentia Papa quinto in eadem presidente, serenissimo principe domino Sigismundo Romanorum, &c. rege, insignis imperialibus induto interessente. Pro cuius sessionis introductione reverendissimus pater dominus Antonius tituli sanctæ Susanna, sanctæ Romanae ecclesie presbyter cardinalis, Aquileiensis vulgariter nuncupatus, Missam de Spiritu Sancto devotissime celebravit. Qua finita, & litanis cum solitis orationibus finitis & peractis, reverendissimus pater dominus Umbaldus miseratione divina tituli sancti Viti in macello diaconus cardinalis, de mandato ipsius domini nostri totiusque sacri Concilii, prout asseruit, alta & intelligibili voce pronuntiavit hæc verba, videlicet:

Absolutio Concilii.

Domini, ite in pace. Et responsum fuit per adstantes: Amen. Quo facto reverendus pater Joannes de a Podimissis episcopus Casanenensis, frater ordinis Prædicatorum, sacra theologia professor, de manu

ANNO CHRISTI 1418.

ANNO CHRISTI 1418.

mandato domini nostri Papa, & consensu sacri Concilii, ut asseruit, ambonem ascendit. Antequam autem ad talia se diverteret, seu procederet, ambassatores sacrosissimi principis Vladislai Polonia regis, & illustrissimi principis domini Alexandri, alias Vitoldi magni ducis Lituania, petierunt nomine dominorum dominorum quemdam libellum, & in eo contentam censualiam fratris Joannis Falkenberg, notorie crudelissimos errores & hereses (ut dixerunt) continentem, rite damnatum tanquam hereticum per deputatos in causa fidei, ac etiam per omnes nationes Concilii, ac per collegium cardinalium conclusum (prout dixerunt) constare publicis instrumentis, in sessione publica per sacrum Concilium damnari, seu publice damnatum pronuntiare, antequam presens concilium dissolveretur. Sanctissimo domino nostro Papa prefato humiliter supplicarunt, alioquin nomine quo supra protestabantur de gravamine & de appellando ad futurum Concilium. Quibus sic factis sanctissimus dominus noster Papa dixit respondendo ad predicta, quod omnia & singula determinata, conclusa & decreta in materiis fidei per presens Concilium conciliariter, tenere & inviolabiliter observare volebat, & nunquam contraire quocumque modo. Ipsaque sic conciliariter facta approbat & ratificas, & non aliter, nec alio modo. Et illud idem iterato fecit dici per organum domini Augustini de Pisis fiscalis & sacri consistorii advocati predicti, qui nomine Papa a protonotariis & notariis ad scribendum acta Concilii ordinatis & deputatis posuit instrumenta publica fieri. Et extunc prelibatus dominus episcopus Catanensis fecit collationem solemnem, assumendo pro thernate hec verba, videlicet: Vos nunc tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum. Quia quidem facta collatione, reverendissimus pater dominus Antonius tituli sancte Cecilie, sancte Romana ecclesia presbyter cardinalis, de Chalamco vulgariter nuncupatus, de mandato ipsius domini nostri Papa & voluntate concilii: (ut asseruit) quadam decreta publice legit hujus tenoris.

Martinus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Hoc etiam requirenti presente sacro Concilio, ex certis & rationabilibus ac iustis causis ipsum Concilium absolvimus, omnibusque & singulis in eo existentibus ad propria remeandi, ipso approbante Concilio, licentiam impartimus. Item auctoritate Dei omnipotentis & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, & nostra, concedimus omnibus & singulis, qui in hoc sacro Concilio & causa ipsius interfuerunt, absolutionem plenariam semel in vita: ita quod quilibet de predictis infra duos menses postquam ad eius notitiam concessio hujusmodi pervenerit, possit dictum beneficium absolutionis assequi in forma: similem concessionem facimus in mortis articulo. Et intelligimus tam de dominis, quam de familiaribus eorumdem: sic tamen, quod a die notitia presentium pro absolutione in vita jejurent per annum sexta feria, & pro absolutione in mortis articulo per alium annum, nisi legitime fuerint impediti, quo casu habeant alia pietatis opera peragere. Post secundum vero annum debeant etiam usque ad finem vite sexta feria jejurare, vel aliqua opera pietatis peragere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre absolutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum & actum Constantia in loco sessionis publice dicti Concilii, decimo Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno primo.

Quibus decretis & statutis, & aliis, ut premissis, lectis & peractis, reverendissimus in Christo pater & dominus, dominus Joannes miseracione divina episcopus Ostiensis, sancte Romana ecclesie cardinalis & vicecancellarius, Viennensis vulgariter nuncupatus, nomine sacri Concilii predicti, sicut as-

seruit, respondit, Placet. Et per dominum Augustinum de Lante de Pisis, advocatum sacri consistorii, & predicti nomine Papa & Concilii (ut asseruit) petrum est instrumenta publica fieri ad perpetuam rei memoriam a protonotariis sedis Apostolica, notariis ac scribis dicti sacri generalis Concilii.

Et collectione Barberiniana, & ms. Lipsiensis.

Seffio de dissolutione Concilii.

De Veneris vigesima secunda supradicti mensis Aprilis, Constantia in ecclesia majori in loco solito, mane hora septima, fuit sacrosancta & universalis Synodi predicta, sanctissimo in Christo patre & domino, domino Martino divina providentia Papa quinto presidente, more solito solemniter sessio publica celebrata, serenissimo principe domino Sigismundo Romanorum, &c. rege insignis imperialibus induto interefente. Pro cuius quidem sessionis introductione reverendissimus, &c. dominus Antonius S. R. E. tituli sancte Sufanne presbyter cardinali Aquilegensis vulgariter nuncupatus, Missam de sancto Spiritu solemniter ac devotissime celebravit. Quae finita reverendissimis, reverendisque, &c. se cappis pluvialibus, &c. ut supra; reverendissimus in Christo pater & dominus, dominus Ynibaldus miseracione divina sancti Viti in Macello S. R. E. diaconus cardinalis, de mandato domini nostri Papa, totiusque sacri concilii, & consensu, prout asseruit, alta & intelligibili voce pronuntiavit; hec videlicet:

Domini, ite in pace. Et responsum fuit per adstantes, Amen.

Quo facto, reverendus in Christo pater dominus Joannes de Podionis episcopus Cathanensis frater ordinis Prædicatorum sacre Theologie professor, de mandato ipsius domini nostri Papa, & consensu dicti sacri Concilii, ut asseruit, ambonem publicationis decretorum, & statutorum solitum ascendit.

Antequam autem ad alia se diverteret, seu ad alios aliquos procederet, reverendi in Christo patres, nobiles, venerabileque & circumspetti viri domini, & magistri Nicolaus archiepiscopus Genezensis, Jacobus episcopus Plocensis, Petrus Balestæ protonotarius Apostolicæ sedis, præpositus ecclesie Dominiæ Mariæ Lauricensis, Genezensis diocesis; Paulus Vladimiri canonicus, & custos ecclesie Cracoviensis, Joannes de Tollistabo castellanus Calisensis, & Zavisius Niger de Carbofo capitaneus Surciensis, milites, oratores, & ambassatores serenissimi principis Vladislai Dei gratia Polonia regis, nec non illustrissimi principis domini Alexandri alias Vitoldi Magni ducis Lituania, per organum venerabilis & circumspetti viri, domini Gasparis de Perusio ad votati sacri consistorii eidem domino nostro, & sacro Concilio, per modum supplicationis, & cum instantia & reverentia, qua decuit, exponi fecerunt nomine dominorum regis & ducis prefatorum, quatenus libellus cuiusdam fratris Joannis Falkembergh notorie crudelissimas hereses continens, per iudices in causa fidei a sacro Constantiensi Concilio deputatos, rite, recte, cum omnique debita solemnitate, & maturitate, tanquam notorie hereses continens, ut hereticalis damnatus; necnon etiam per omnes nationes ejusdem Concilii, ac sacrum collegium reverendissimorum patrum dominorum S. R. E. cardinalium, dictum sacrum Concilium integrantium, & constituentium, conclusum, & ordinatum, prout publicis & authenticis scripturis, sive instrumentis, per ipsum ibidem exhibitis, & ostensi, liquide apparet, quod idem libellus tanquam hereses, & alia multa, & quasi infinita mala, & errores continens, in sessione publica per sacrum Concilium, cum heresibus, & erroribus in eo contentis, & descriptis publice damnetur, seu publice damnatus nunciaretur. Et propterea humiliter, & devote supplicabant oratores, & ambassatores prefati, predicto sanctissimo domino nostro Papa, quatenus ante dissolutionem ejusdem Concilii dictus libellus cum heresibus & erroribus in eo contentis, &

M. Podion, Carchamensis.

M. Balesta, M. Lauricensis.

M. Tollistabo, M. Carbofo.

scilicet.

ANNO CHRISTI 1418.

ANNO CHRISTI 1418.

scriptis in ipsa sessione publica tanquam hereticis, seu heresesque & errores continens damnaretur, seu damnatus nunciaretur: cum ad extirpandam heresim præfatum Concilium sacrosanctum esse: inter cetera principaliter convocatum, & congregatum: alioquin nomine quo supra protestabantur de gravamine, & de appellando ad futurum Concilium, & de prosequendo appellationem & appellationes, interponendum & interponendas, loco tunc locis, ac diebus, temporibus, & horis, de quibus ipsis dominis regi, ac duci, & eorum oratoribus, & procuratoribus, ac eorum cuilibet visum fuerit expedire; & multa alia dixit, petiit, & protestatus fuit, prout quemadmodum in quadam papyri scheda petitionem, protestationem & alia per ipsum requisita continente, quam in suis tenebat manibus, plenius continetur: cujus lecturam, & publicationem ipse nomine, quo supra, obtulit facere, aut per alium fieri facere.

Quibus sic propositis, protestatis, requisitis, & oblati, præfatus sanctissimus dominus noster Papa, cum nonnulli alii multum dicerent, & tumultum facerent, imposito omnibus silentio, dixit, respondendo ad prædicta: "Quod omnia, & singula determinata, conclusa, & decreta in materia fidei per præfens sacrum Concilium generale Constantiense conciliariter, tenere & inviolabiliter observare volebat, & nunquam contravenire quoquo modo; ipsaque sic conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo." Et illud idem iterato fecit dici per organum venerabilis & circumspæcti viri domini Augustini de Pisis fiscalis, & sacri consistorii advocati prædicti: qui de hoc a dominis Apostolica sedis protonotariis & notariis, ad conscribendum acta Concilii ordinatis & deputatis, ac aliis præsentibus, & eorum quolibet, petiit nomine dicti domini Papæ publicum seu publica instrumenta, per eos & eorum quolibet conscribenda ad futuram rei memoriam.

Et ex post venerabilis & circumspæctus vir dominus Paulus Vladimi decretorum doctor, unus de ambasciatoribus ipsorum dominorum regis, & ducis, volens proponere, & asimplere, quæ per dictum dominum Gaspreum de Peroño advocatum missa fuerant super libello præfato; ac etiam volens schedulam, de qua supra fit mentio, legere, & publicare, incepit loqui, & proponere. Et cum vellet legere, & publicare illam schedulam præfata, fuit sibi per dictum dominum Augustinum de Lante de Pisis advocatum, de mandato domini nostri Papæ, ut idem dominus noster Papa stante imposito silentio sub poena excommunicationis. Quo quidem silentio imposito, idem Paulus tacuit; & dictam schedulam notariis ad conscribendum acta ejusdem Concilii ordinatis & deputatis tradidit, & de omnibus, & singulis petiit, & instanter dictos dominos protonotarios, & notarios atque scribas, & eorum quolibet requisivit cum insertione dicte schedule sibi fieri & conscribi unum vel plura publica instrumenta.

Quibus quidem omnibus & singulis, ut præfertur, sigillatim peractis, præfatus dominus Episcopus Cathonenfis facit collationem solemnem, & pro themate collationis hujusmodi sumpsit hæc verba, videlicet, *Vos nunc tristitiam habetis; iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum.* Joan. XVI. cap. Qua quidem facta collatione reverendissimus in Christo pater & dominus, dominus Antonius tituli sanctæ Cecilie, presbyter cardinalis de Chalanco vulgariter nuncupatus, de mandato ipsius domini nostri Papæ, ac de voluntate & consensu sacri Constantiensis Concilii generalis, ascendit ambonem supradictum: ibique de simili mandato, voluntate, seu consensu, ut asseruit, quædam decreta absoluti mem sacri Concilii, & licentiam ad propria remeandi cuilibet impertitam, ac indulgentiam plenariam nonnullis in eisdem decretis contentis semel in vita, & etiam in mortis articulo continentia, publice, alta, & intelligibili voce perlegit, & publicavit in hæc verba, videlicet:

Martinus episcopus &c. ut supra, pag. 745.

Super quibus omnibus & singulis præmissis dominus Augustinus de Lante de Pisis advocatus prædictus, sanctissimi domini nostri Papæ, necnon, ut asseruit, sacri Concilii Generalis. Tom. XXVII.

Acti generalis Concilii Constantiensis nominibus, a dominis protonotariis sedis Apostolicæ, necnon notariis, atque scribis dicti sacri Concilii generalis, & eorum quolibet tibi fieri & conscribi petiit unum, vel plura, seu tot, quot sibi necessaria fuerint publica instrumenta ad perpetuam rei memoriam. Præsentibus ibidem reverendissimis ac reverendis in Christo patribus & dominis, dominis Joannē Ostiensis, Angelo Laudensi episcopo Prænestino, Antonio Portuensi episcopo, Francisco tituli sanctæ crucis in Jerusalem, Gabriele tituli sancti Clementis dicto Senensi, Thomæ tituli sanctorum Joannis & Pauli, Branda tituli sancti Clementis dicto Placentino, Antonio tituli sanctæ Cecilie de Chalanco nuncupato, Petro de Fuxo presbyteris, Raynaldo de Braheccis sancti Viti in Macello, Lucido sanctæ Mariæ in Cosmedin de Comitibus, & Petro sanctæ Mariæ in schola Græca de Venetiis vulgariter nuncupato, diaconis S. R. E. cardinalibus: Joanne Constantinopolitano, & Joanne Antiocheno patriarchis, aliisque dominorum regum, principum, prælatorum, & ducum, comitum, baronum, universitatum, ac studiorum ambasciatoribus, nunciis, & procuratoribus, & pluribus aliis Christi fidelibus in multitudine copiosa testibus ad præmissa, &c.

Tenor vero schedule papyri petitionis prædictæ, unde superius fit mentio, de verbo ad verbum sequitur:

Protestatio ambasciatorum regis Polonia.

Nos humiles oratores serenissimi principis & domini, domini regis Poloniæ, & potentis fratris ejus Alexandri, alias Vvitoldi magni ducis Lithuanie, cum omni humilitate, & instantia, ac qua decet reverentia sanctitati vestræ supplicamus, quatenus sanctitas vestra libellum cujusdam fratris Joannis de Falenberg, tanquam hereticum notorie crudelissimum, rekt, & cum omni debita solemnitate, & maturitate damnatum; necnon etiam per omnes nationes & sacrum collegium reverendissimi norum patrum dominorum cardinalium, sicut patet his publici solemnibus instrumentis, damnare, seu eundem damnatum publice pronunciare dignetur, & extirpando ipsam crudelissimam heresim, se judicio omnium Christi fidelium, seu omnium Christianularum nationum conformare. De quibus supplicatione & requisitione cum omni humilitate & reverentia factis, nos præfati serenissimi regis, & præpotenti fratris ejus oratores, omnium reverendissimorum patrum, & dominorum sacrosanctæ Romanæ ecclesie cardinalium, necnon ceterorum oratorum serenissimorum regum, & principum; & etiam reverendorum patrum, & dominorum sanctæ sedis Apostolicæ notariorum ceterorumque prælatorum, aliorumque notabilium viro- rum & publicorum notariorum, & tabellionum hic existentium authenticum testimonium scripto, & verbo, prout melius videbitur, expedire, petimus, & requirimus: ad nostrum oratorum excusationem: ne quovis loco & tempore nobis valeat negligentia adscribi, vel aliquo modo imputari coram Deo, sanctitate vestra, ac omnibus sub Christiano nomine militantibus: dicimus, proponimus, & protestamur, quod per nos non stetit, quominus principalis intentio, seu principale propositum hujus sacri Concilii Constantiensis, videlicet hereses extirpandi, propter quod est, Deo auctore, legitime congregatum, debitum sortiatur effectum: quominus ipse hereses tam crudelissimæ, pro quibus extirpandis hoc sacrum Concilium, quantum in eo fuit, effecte, debite extirpentur; & quo minus injuriam detestandam Christianæ religioni, & eorum principibus ex ipso libello, seu tractatulo, & ejus protracta condemnatione, illam fuerimus, quantum in nobis est, profecuti. De qua etiam protestatione, prosecutione, & requisitione eorumdem reverendissimorum patrum, & dominorum, regum, & principum, oratorum, protonotariorum, prælatorum, aliarumque spectabilium personarum, & ceterorum publicorum notariorum testimonium solemniter requirimus, & petimus.

Verum quia attento quod hoc sacratissimum generale Concilium inter cetera pro heresum extirpatione existit convocatum; ob eam causam nos oratores præfati ex dictorum serenissimorum principum piissima & devotissima ad fidem catholicam intentione, hac profecto libentissimè venimus, utpote maxime cum aucti- tate

a M. Pal-
kemberg &
nos & tra-
delissimam
conferentem
heresim, per
sacri Con-
cilii & sacro
Constantien-
sibus do-
putatoribus,
vide, &c.

b M. Co-
stantien-
sibus

ANNO CHRISTI 1418

M. l. l. l. l.

M. l. l. l. l.

M. l. l. l. l.

M. l. l. l. l.

M. l. l. l. l.

M. l. l. l. l.

M. l. l. l. l.

M. l. l. l. l.

tate errorum extirpationem expectantes, curaverunt, ut ne qua in Dei ecclesia deformitas remaneret. In qua re, Deo primam, Christianam religionem, & militanti ecclesie, curis, & dictis serenissimis principibus summa certe commendatione placuisse. Cum autem ex protractione damnationis prefati libelli, necnon adiutorum ejusdem, videremus a tam adversum fidem catholicam, quam ad hoc sacrum Concilium, cuius membra existimus, necnon sanctitatem vestram, quam omni devotione, & animorum sinceritate veneramus, scandala evenire, volentes potius Deo, quam homini satisfacere, & nostrum propositum, propter quod huc venimus, pro parte dictorum principum adimplere; in conspectu sanctitatis vestre, & totius celeberrimi hujus ceteris pronuntiamur, & indicimus, nihilominus, quominus extirparentur omnes hereses, & errores nunc ecclesiam molestantes; potissime insurgentes ex prava intolerabilique dicti Joannis & Falenberg doctrina per omnes judices fidei hujus sacri Concilii, perque nationes omnes, & reverendissimos patres dominos cardinales damnata, seu damnari declarata. Et etiam protestantes, & insubstantes, quod cum ad ipsos specialiter pertinet, honorumque statuum serenissimorum principum regis Polonie, & ducis & VVicolodi etiam detendere, & augere, qualiter ex negligentia intolerabili super prefata libelli in publica sessione condemnatione; attento quod idem Joannes specialiter in opprobrium & confusionem prefatorum principum, & eorum regnorum talia dogmatizare & predicare non formidavit, multa, & grava scandala sequi poterunt tam contra fidem catholicam, quam contra statum principum prefatorum, multum ex odio & revocare eandem doctrinam licet notorie diabolicam conventibus. Quorum ne vestra sanctitas, totumque sacrum Concilium possit ex aliqua ignorantia excusari, huc de novo ad ejusdem sanctitatis vestre memoriam reducuntur. Petentibus & requirentibus dictis oratoribus super iis ab omnibus hic assistentibus unum vel plura confici publica instrumenta ad eternam rei memoriam. Necnon attento quod hanc fidem catholicam tangit, & bonum universalis ecclesie, que spectat ad generalia Concilia decidere, & terminare: Ideo etiam cum omni debita reverentia & humilitate, in quantum ante dissolutionem hujus sacri Concilii debite non provideatur, juxta jam per nationes dicti sacri Concilii reverendissimisque dominos cardinales, & judices determinata, de appellando ad futurum proxime generale Concilium protestamus, &c.

Postremo vero pro finali conclusione sacri Constantiensis Concilii generalis hujusmodi surrexit egregius doctor legum dominus Ardecinus de Novaria sacri consistorii advocatus prefatus, qui de mandato, seu precepto serenissimi domini Sigismundi Romanorum regis ibidem presentis eidem super hoc specialiter, ut asseruit, factis, primo proposuit, explicando, quomodo civitas Constantie prefata concorditer & unanimiter fuerat pro loco generalis Concilii deputata; & explicatis laboribus, viarumque formidabilibus discrimenibus, ac sumptuosus expensis per eundem, in quibus constitutus erat factis, & habitis, pro desiderata sancte matris ecclesie unionis prosecutione feliciter iam obtenta, regnando nomine regis prefati reverendissimorum dominorum S. R. E. sacro collegio cardinalium, aliisque reverendis patribus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, ac prelatibus, necnon dominorum regum, principum, ducum, comitum, baronum, studiorum universitatum & communitatum ambasciatoribus, & nunciis quibuscumque, de perseverantia & prosecutione unionis prefate bona seu fidei, prout tenentur nomine prefati domini regis, eundem S. R. E. dictique domini nostri Pape obedientiam fideliter, & perpetuo permansurum: quam defendere & prosequi etiam contra quoscumque inobedientes per eundem firmiter asserbat.

Quibus & aliis per eundem dominum Ardecinum pulcre inductis, & compendiose propositis, venerabilis & egregius legum doctor dominus Augustinus de Lante de Pisis sacri consistorii, fideique advocatus, nomine sanctissimi domini nostri Pape, & sancte sedis Apostolicæ, de premissis omnibus & singulis, ut prefertur, habitis & peractis, a dominis Apostolicæ sedis proto-

tanis & aliis sacri generalis Concilii notariis, scribis, & ipsorum quolibet, unum, vel plura, seu tot, quod sibi necessaria fuerint confici & fieri possint publica instrumenta ad perpetuum rei memoriam. Presentibus omnibus supradictis, &c.

Ex prima editione.

ERRORES JOANNIS VVICLEEF DE ANGLIA, & Joannis Hus de Bohemia, damnati in hoc sacro generali Constantiensi Concilio.

Martinus episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis, ac Inquisitoribus heretice pravitatis ubilibet constitutis, ad quas littere prefate pervenerunt, salutem & Apostolicam benedictionem.

Inter curas pastoralis cura sollicitudines, quibus premissis incessanter, illa potissime fertur nos arguere, ut heretici de finibus Christianorum expulsi, susque falsis doctrinis & erroribus perverfis penitus, quantum nobis ex alto concepitur, extirpatis, orthodoxa & catholica fides integra & illibata permaneat, ac populus Christianus in ejusdem fidei sinceritate, quolibet obsecrationis sermone velamine, immutatus & inviolatus persistat. Sane dudum plus quam omnibus retroactis temporibus in novis regionibus & dominiis, prefertim in regno Bohemia & Marchiamanum Abrovia, ac locis & districtibus illis vicinis, adversus fidei catholicæ dogmata, & sancte matris ecclesie traditiones, non solum contra usum, quinimo contra plura fidei catholice dogmata insurrexerunt quidam heresiarcha, circumcelliones, schismatici & seditionis, Luciferina superbia & rabie lupina evelli, demoniorum frandibus illusi, de vanitate in idipsum (licet forent de diversis mundi partibus oriundi) convenientes, & caudas colligatas habentes, damnata videlicet memoria Joannes VVicleef de Anglia, Joannes Hus de Bohemia, & Thrononymus de Praga, qui vitam alios secum ad infidelitatis interitum non traxerunt. Nam ubi hujusmodi pestiferis persona perversa dogmata pertinaciter seminabant, in sua doctrina pestifera primordio prelati & alii judiciaria potestatis regimina exercebant, tanquam canes muti non valentes latrare, nec uliscientes cum Apostolo in promptu omnium inobediens heresiarcha ipsos pestiferos & dolosos, eorum lupinam rabiem truculentam statim (ut asserunt) canonicè coercere, eosque de domo Domini corporaliter ejicere non curarunt, sed sacrilegam, falsam, perniciosam ipsorum doctrinam per longas moras negligenter convalescere permisissent: popularum multitudo, illorum opinionibus falsis decipita, pro veris accepit, que dum mendaciter & perniciose ac damnabiliter seminaverunt, eisque credendo, a recta fide cecidit turba multa, & errore devio involvitur, prohi dolor, paganorum adeo: quod per diversa illarum, eisdemque contrivinarum partium climata, oves Christi catholice heresiarcha ipsi successive infecerunt, & in furore mendaciarum fecerunt putrescere. Quapropter generalis Constantiensis Synodus tantam fidelium & fidei orthodoxe plagam & ruinam videns, exclamare compulsa est cum Augustino. Quid faciet ecclesia medicina, salutem omnium materna caritate conquirens, tanquam inter phreneticos & lethargicos astrans? namquid contemnere, namquid desistere vel debet vel potest? certe non, secundum consilium; immo utrisque sic necesse est utrobis, que neutris est inimica. Nam & molestus est medicus furenti phrenetico, & pater indisciplinato filio: ille ligando, iste cadendo; sed ambo diligendo. Si autem ne gligant, & eos perire permittant, (inquit Augustinus) ista mansuetudo potius falsa crudelitas est. Proinde Synodus prefata ad omnipotentis Dei gloriam, ipsiusque catholice fidei ac Christiane religionis conservationem, augmentum, & animarum salutem & preservationem, eosdem Joannem

ANNO CHRISTI 1418

228. 17.
ad 100.
228. 17.
ad 100.

ANNO CHRISTI 1418.

ANNO CHRISTI 1418. Mar. 11.

Wicleff, & Joannem Hus, & Hieronymum, qui inter A
 ctoria de sacro Eucharistie sacramento, & aliis sacra-
 mentis ecclesie & articulis fidei aliter quam sancta Ro-
 mana ecclesia credit, & tenet, & predicat, & docet,
 quamprimum tenere & damnabiliter credere ac tenere,
 predicare atque docere pertinaciter attemptant, velut
 hereticos & pertinaces ac obstinatos jam a communione
 fidelium separatos, de domo Dei corporaliter ejecit, &
 spiritualiter ejusdem declaravit: & alia nonnulla circa
 premissa utilia & salubria statuit & decrevit, per que
 alii qui consensibus hereticis, eorumque falsis doctri-
 nis hujusmodi spiritualiter de domo Dei exierunt, per
 vias canonicas reducantur ad fides veritatis. Et
 quia (sicut dolenter accepimus) non solum in regno Bo-
 hemie & Marchionatus, dominis & locis supradictis,
 verum etiam in quibusdam partibus & provinciis con-
 tiguis, seu vicinis eisdem, etiam nonnulli ex sectato-
 ribus & sequacibus heresum ac errorum hereticorum
 predictorum, timore divino & pudore humano pro-
 pter obsequium, nec de ipsorum, & presertim Joannis Hus &
 Hieronymi interitu miserabili sumentes conversionis &
 penitentia fructum; sed tanquam in profundum pro-
 peccatorum, Dominum Deum blasphemare non cessant,
 ducendo in irritum nomen eius: quorum mentes pater
 mendacii se damnabiliter evocavit, ut predictis li-
 bris, codicibus & episcula hereses & errores continentes
 seu continentes, dudum etiam per Synodum prefatam
 damnatos & damnatas, ac ignibus conterminanda deputa-
 ta & concremata, legunt, student, ac ex eis in sui &
 multorum suspicium periculum, notum contra statuta,
 decreta & ordinata in Synodo supradicta. Sed etiam con-
 tra canonicas sanctiones dogmatizare presumunt, in a-
 nimum periculum, ac puritatis fidei denigrationem &
 scandalum plurimum. Nos igitur attendentes, quod
 error cui non resistitur, approbatur videtur, ac malis &
 perniciosi erroribus hujusmodi resistere, ac eos de me-
 dio Christi fidelium, & presertim de supradictis Bohem-
 ia & Moravia dominis & districtibus ac confinibus
 & vicinis evellere cupientes, discretioni vestra, sacro
 approbante Concilio Constantiensi, per Apostolica scripta
 committimus & mandamus, quatenus vos archiepiscopi
 & episcopi ac electi, & quilibet vestrum per se, seu
 alium vel alios, quos graves & idoneas personas spiri-
 tualem jurisdictionem habentes esse volumus, omnes &
 singulos cujuscumque dignitatis, officii, preeminentie,
 status vel conditionis existatis, & quibuscumque nomi-
 nibus censentur, qui de presentibus, salutifero & sur-
 permirabili sacramento corporis & sanguinis Domini no-
 stri Jesu Christi, vel de baptismo, seu peccatorum con-
 fessione, penitentia pro peccatis injunctione, vel reli-
 quis ecclesiasticis sacramentis, seu fidei articulis, ali-
 ter sentire aut docere, quam sacrosancta Romana eccle-
 sia & universalis docet, predicat & observat; aut ar-
 ticulos seu libros & doctrinas prefatorum hereticorum
 Joannis Wicleff, & Joannis Hus, & Hieronymi,
 per eandem Constantiensem Synodum cum suis auctori-
 bus (ut predicatur) damnatos & damnatas, tenere,
 credere & dogmatizare, ac velle suum ipsorum here-
 sarcharum publice vel occulte pertinaciter quomodolibet
 laudare vel approbare presumpserint, eorumque receptato-
 res, defensores & fautores quolibet etiam, contem-
 platione predictorum errorum; nequam credentes & adha-
 rentes eisdem, tanquam hereticis judicatis, & velut
 hereticis seculari curie relinquatis. Receptatores quo-
 que, fautores & defensores hujusmodi persistere per-
 sonarum, que erroribus ipsis crediderint, nec favore
 aut contemplatione errorum ipsorum, sed forte carnalis
 amoris causa, vel occasione alia hujusmodi personas per-
 sistere receptaverint, preter penam ab utroque jure la-
 libus infligendis, per iudices competentes tanta severitate
 puniantur in tam enormi scelere ultionem accipiant, quod
 cedat ceteris grassantibus in exemplum; ut qui Dei timor
 a malo non revocatur, saltem coarctat severitas dis-
 ciplinam. Cum reliquis vero hujusmodi secta damnabili
 quomodolibet infectis, qui post competentem monitionem
 ac frequentem exhortationem, qua pie erga eos, spe cor-
 reptionis & emendationis, ac ad melioris vitę frugem
 Concil. General. Tom. XXVII.

conversionis, utrumque, a predictis erroribus & secta
 naturam respicere, & ad gremium unitatemque sanctę
 matris ecclesie, ac fidei catholicę, que sola salvare
 potest, sine qua multi vix salutis subsidium contingit,
 plene recognoscere & confiteri, justitiam severitatis (pro-
 pter falsi papę quędam qualitas) dulcore misericordię tempera-
 tur. Et nihilominus omnes Christianę & catholice fidei
 professores, imperatores, reges, duces, principes, mar-
 chiones, comites, barones, milites, potestates, rectores,
 consules, praefatos, seniores, communitates & uni-
 versitates regnarum, provinciarum, civitatum, oppido-
 rum, castrorum, villarum, terrarum, aliorumque loco-
 rum hujusmodi, necnon ceteros jurisdictionem tempora-
 lem exercentes, juxta juris formam & exigentiam au-
 thoritate Apostolica exhortando monuit & requisivit,
 ut de regibus, provinciis, civitatibus, oppidis, castris,
 villis, terris & omnibus aliis locis ac dominis supra-
 dictis, omnino & singulis hereticis hujusmodi, secundum
 tenorem Lateranensis Concilii, quod incipit, Sicut ait, Latran.
 ad ipsos etiam irretitorum crimine usurarum, quos pu-
 blice vel manifeste per facti evidentiam cognoverint esse
 tales, tanquam oves mœbidas gregem Domini inficien-
 tes expellant, donec & quousque a nobis, seu vobis,
 vel aliis iudicibus ecclesiasticis, vel inquisitoribus, fi-
 dem & communionem Romanę ecclesie tenentibus, aliud
 recipiant in mandatis; nec eosdem in suis districtibus
 predicare, domicilia tenere, larum fovere, contractus
 iurare, negotiationes & mercantias quolibet exercere,
 aut humanitatis solatia cum Christi fidelibus habere per-
 mittant. Et si tales heretici publici ac manifesti, licet
 mandum per ecclesiam declarati, in hoc tam gravi cri-
 mine decesserint, ecclesiastica careant sepultura, nec ob-
 lativum sibi aut recipiantur pro eisdem: bona tamen
 ipsorum a tempore commissi criminis secundum canonicas
 sanctiones confiscata non occupentur per illos, ad quos
 alias pertineret, donec per hujusmodi iudices ecclesias-
 ticos super hoc potestatem habentes sententia declaratoria
 super ipso heresi crimine fuerit promulgata. Qui autem
 de heresi per iudicem competentem ecclesiasticum in-
 ventus fuerit sola suspitione notatus seu suspectus, nisi
 juxta confaborem & exigentiam suspitionis, qua-
 litatemque personę, ad arbitrium iudicis hujusmodi
 propriam innocentiam congrua devotione monstrave-
 rint, in purgatione eis canonice indicta deficientes,
 & se canonice purgare non valentes, aut pro hu-
 jusmodi purgatione facienda, obstinatione damnabili
 jurare renuentes, tanquam heretici condemnentur.
 Qui vero dictam innocentiam monstrare ex quadam
 negligentia seu desidia, & purgationem hujusmo-
 di facere amiserint, anathematis gladio feriuntur,
 & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus
 evitentur; ita quod si per annum in excommunica-
 tione hujusmodi persisterint, extunc velut heretici
 condemnentur. Si quis vero super aliquo sepe dictę pe-
 sistere doctrinę hereticarum predictarum, vel ali-
 quibus articulis duxerit scandalosus, temerarius, se-
 ditiosus, vel piarum aurium offensivus, culpabilis reper-
 tus fuerit, canonice puniatur. Si vero propter solam in-
 famiam aut suspitionem dictorum articulorum, vel di-
 cti ipsorum, quis repertus fuerit suspectus, & in
 purgatione canonica propter hoc sibi indicta defecerit, pro
 corrupto habeatur, & tanquam canonice corruptus puniatur.
 Et insuper felici recordationis Bonifacii Pape
 octavi predecessoris nostri, que incipit, Ut inquisitionis
 negotium, renovantes, & etiam exsequentes, universi
 fas potestates & dominos temporales & iudices antedi-
 ctos, quibuscumque dignitatibus vel officiis seu nomi-
 nibus censentur, exhortando requirimus, & mandamus
 eisdem, ut sicut reputari cupimus & haberi fideles, ac
 fidei ecclesie nuncupari, & in Christi nomine gloriosi.
 ita pro defensione fidei vobis archiepiscopis, episcopis &
 electis, ac inquisitoribus hereticę pravitate, & aliis
 iudicibus seu personis ecclesiasticis per vos ad hoc (ut
 premissis) deputandis, fidem & communionem san-
 ctę matris ecclesie tenentibus, pareant & intendant, pre-
 beantque auxilium & favorem, in hereticarum, necnon
 credentium, fautorum, receptatorum & defensorum ip-
 sorum, investigatione, captione, custodia diligenti, cum ab
 G 8 8 8 2 rif-

Tom. 8.

Latran. Concil. sub Alexand. 3. cap. 27.

ANNO
CHRISTI
1418.

1207

MARTINUS
P. V.

CONCILIUM

SIGISMUNDUS
IMP.

1208

ANNO
CHRISTI
1418.

eadem fuerint requisiti, ut prefatas personas pestiferas A. 6. Deus dicit obedire diabolo.

7. Si homo fuerit debite contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

8. Si Papa sit profectus & malus, & per consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles: sibi ab aliquo datum, nisi forte a Casare.

9. Post Urbanum sextum non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum sub legibus propriis.

10. Contra scripturam sacram est, quod viri ecclesiastici habeant possessiones.

11. Nullus prelati debet aliquem excommunicare nisi prius sciat eum excommunicatum a Deo: & qui sic excommunicat, fit ex hoc hereticus vel excommunicatus.

12. Prelatus excommunicans clericum, qui appellavit ad regem, vel ad Concilium regni, eo ipso traditor est regis & regni.

13. Illi qui dimittunt predicare, sive audire verbum Dei, propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in Dei iudicio traditores Christi habebuntur.

14. Licet alicui diacono vel presbytero predicare verbum Dei, absque auctoritate sedis Apostolicæ, sive episcopi catholici.

15. Nullus est dominus civilis, nullus est prelati, nullus est episcopi, dum est in peccato mortali.

16. Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab ecclesia, possessionis habitualiter delinquentibus, id est, in habitu, non solum actu delinquentibus.

17. Populares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

18. Decime sunt puræ elemosinæ: & possunt parochiani, propter peccata suorum prelatorum, ad libitum suum eas auferre.

19. Speciales orationes applicatæ uni personæ per prelatos vel religiosos, non plus prosunt eidem, quam generales, ceteris paribus.

20. Conferens elemosinam fratribus, est excommunicatus eo facto.

21. Si aliquis ingreditur religionem privatem qualemcumque, tam possessionum, quam Mendicantium, redditur ineptior & inhabilior ad observantiam mandatorum Dei.

22. Sancti instituentes religionem privatas, sic institudo peccaverunt.

23. Religiosi viventes in religionibus privatis non sunt de religione Christiana.

24. Fratres tenentur per labores manuum vitam acquirere, & non per mendicitatem.

Prima pars est scandalosa & presumptuose asserta, pro quanto sic generaliter & indistincte loquitur: & secunda erronea, pro quanto asserit mendicitatem fratribus non licere.

25. Omnes sunt famuliaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.

26. Oratio profecti nulli valet.

27. Omnia de necessitate absoluta evanescunt.

28. Confirmatio juvenum, clericorum ordinatio, locorum consecratio, reservantur Papæ & episcopis propter cupiditatem lucri temporalis & honoris.

29. Universitates, studia, collegia, graduationes & magistreria in eisdem, sunt vana gentilitate introducta, & tantum prosunt ecclesie sicut diabolus.

30. Excommunicatio Papæ vel cuiuscunque prelati non est timenda, quia est censura Antichristi.

31. Peccant fundantes claustra, & ingredientes sunt viri diaboli.

32. Ditare clericum, est contra regulam Christi.

33. Sitvester Papa & Constantinus Imperator erraverunt ecclesiam dotando.

34. Omnes de ordine Mendicantium sunt heretici: & dantes eis elemosinam sunt excommunicati.

35. Ingridentes religionem, aut aliquem ordinem, eo ipso inhabiles sunt ad observanda divina precepta, & per consequens ad perveniendum ad regnum celorum, nisi apostataverint ab eisdem.

36. Papa cum omnibus clericis suis possessionem habentibus.

1. Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis, remanent in sacramento altaris.
2. Accidentia panis non manent sine subiecto in eodem sacramento.
3. Christus non est in eodem sacramento identice & realiter in propria presentia corporali.
4. Si episcopus vel sacerdos explet in peccato mortali, non ordinat, non consecrat, non conficit, non baptizat.
5. Non est fundatum in evangelio, quod Christus Misericordiam ordinaverit.

Supra, fess.
viii. pag.
119.

Ex primo sequitur tenor sententiarum Joannis
Wickliff.

ANNO
CHRISTI
1512.ANNO
CHRISTI
1512.

sibus sunt heretici, et quod possessiones habent: & a consuetudine eis, omnes videlicet domini saculares & totius laici.

37. Ecclesia Romana est Synagoga satanae, nec Papa est proximus & immediatus vicarius Christi & Apostolorum.
38. Decretales epistola sunt apocryphae, & seducunt a fide Christi: & clerici sunt stulti, qui student eas.
39. Imperator & domini saculares sunt seducti a diabolo, ut ecclesiam detarent bonis temporalibus.
40. Electio Papae a cardinalibus, a diabolo est introducta.
41. Non est de necessitate salutis, credere Romanam ecclesiam esse supremam inter alias ecclesias.
Error est, si per Romanam ecclesiam intelligat universalem ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negaret primatum summi Pontificis super alias ecclesias particulares.
42. Fatuum est credere indulgentiis Papae & episcoporum.
43. Juramenta illicita sunt, quae sunt ad corroborandum humanos contractus & commercia civilia.
44. Augustinus, Benedictus & Bernardus damnati sunt, nisi penituerint de hoc, quod habuerunt possessiones, & infirmitatem & intraverunt religiones: & sic a Papa usque ad ultimum religiosum, omnes sunt heretici.
45. Omnes religiones indifferenter introductae sunt a diabolo.

Tenor autem articulorum Joannis Hus sequitur, & est talis.

1. Unica est sancta universalis ecclesia, quae est praedestinatarum universitas. Et infra sequitur: Universalis sancta ecclesia tantum est una, sicut tantum unus est numerus omnium praedestinatorum.
2. Paulus nunquam fuit membrum diaboli, licet fecit quosdam actus abibus ecclesiae malignantium consimiles.
3. Praesciti non sunt patres ecclesiae, cum nulla pars eius finaliter excidet ab ea: eo quod praedestinationis caritas, quae ipsam ligat, non excidet.
4. Duae naturae, divinitas & humanitas, sunt unus Christus.
5. Praescitus, est aliquando est in gratia secundum praesentem justitiam, tamen nunquam est pars sanctae ecclesiae: & praedestinatus semper manet membrum ecclesiae, licet aliquando excidat a gratia adventitia, sed non a gratia praedestinationis.
6. Sumendo ecclesiam pro convocatione praedestinatorum, siue fuerint in gratia, siue non secundum praesentem justitiam, isto modo ecclesia est articulus fidei.
7. Petrus non est, nec fuit caput ecclesiae sanctae catholicae.
8. Sacerdotes quomodolibet criminoso viventes, sacerdotii polluant potestatem: & sic, ut filii infideles, sentiant infideliter de septem sacramentis ecclesiae, de clavibus, officiis, censuris, moribus, carimonis & sacris rebus ecclesiae, veneratione reliquiarum, indulgentiis, & ordinibus.
9. Papalis dignitas a Caesare inolevit, & Papae per se & institutio a Caesaris potentia emanavit.
10. Nullus sine revelatione assereret rationabiliter de se vel alio, quod esset caput ecclesiae particularis: nec Romanus Pontifex est caput Romanae ecclesiae particularis.
11. Non oportet credere, quod iste quicumque est Romanus Pontifex, sit caput cujuscumque particularis ecclesiae sanctae, nisi Deus eum praedestinaverit.
12. Nemo gerit vicem Christi vel Petri, nisi sequatur eum in moribus, cum nulla alia sequela sit pertinentior, nec aliter recipiat a Deo procuratoriam potestatem: quia ad illud officium vicariatus requiritur & morum conformitas, & instituentis auctoritas.
13. Papa non est verus & manifestus successor Apostolorum principis Petri, si virtus moribus contrarius

Petro: & si quis eum dicitur, tunc est vicarius Jude Scarioth. Et pari evidentia cardinales non sunt veri & manifesti successores collegii aliorum Apostolorum Christi, nisi vixerint more Apostolorum, servantes mandata & consilia Domini nostri Jesu Christi.

14. Doctores ponentes, quod aliquis per censuram ecclesiasticam emendandus, si corrigi noluerit, seculari judicio est tradendus, pro certo sequuntur in hoc Pontifices, scribae & Pharisei, qui Christum non volentem eis obedire in omnibus dicentes, Nobis non licet interficere quoniam, ipsum seculari judicio trad derunt: & quod tales sint homicidae graviores quam Pilatus.
15. Obedientia ecclesiastica est obedientia secundum adinventiorem sacerdotum ecclesiae, praeter expressam auctoritatem scripturae.
16. Devotio immediata humanorum operum est, quod sunt vel virtuosa, vel vitiosa: quia si homo est virtuosus, & agit quidquam, tunc agit virtuose: & si est vitiosus, & agit quidquam, tunc agit vitiose: quia sicut vitium quod crimen dicitur seu mortale peccatum, in seipso universaliter actus hominis vitiosus; sic virtus vivificat omnes actus hominis virtuosos.
17. Sacerdotes Christi viventes secundum legem ejus, & habentes scripturae notitiam, & effectum ad edificandum populum, debent predicare, non obstante praetensa excommunicatione. Et infra: Quod si Papa, vel aliquis praelatus mandat sacerdoti sic disposito, non predicare, non debet subditus obedire.
18. Quilibet predicantis officium de mandato accipit, qui ad sacerdotium accedit: & illud mandatum debet esse sequi, praetensa excommunicatione non obstante.
19. Per censuras ecclesiasticas excommunicationis, suspensionis & interdicti, ad sui exaltationem clerus populum laicalem sibi suppeditat, avaritiam multiplicat, malitiam protegit, & viam preparat Antichristo. Signum autem evidens est, quod ab Antichristo tales procedunt censurae, quas vocant in suis processibus fulminationes, quibus clerus principalissime procedit contra illos qui demandant nequitiam Antichristi, qui clerum pro se maxime usurpabit.
20. Si Papa est malus, & praesertim si est praescitus, tunc ut Judas Apostolus est diabolus, fur & filius perditionis, & non est caput sanctae militantis ecclesiae, cum nec sit membrum ejus.
21. Gratia praedestinationis est vinculum, quo corpus ecclesiae, & quodlibet ejus membrum jungitur Christo capiti insolubiliter.
22. Papa vel praelatus malus & praescitus, est equivoce pastor, & vere fur & latro.
23. Papa non debet dici sanctissimus, etiam secundum officium, quia alias rex deberet etiam dici sanctissimus secundum officium: & tortores & praecones dicerentur sancti, immo etiam diabolus deberet dici sanctus, cum sit officarius Dei.
24. Si Papa vivat Christo contrarie, etiam si ascenderet per ritum & legitimam electionem secundum constitutionem humanam vulgatam, tamen aliunde ascenderet quam per Christum, dato etiam quod intraret per electionem a Deo principaliter factam. Nam Judas Scarioth rite & legitime est electus a Deo Christo Jesu ad episcopatum, & tamen ascendit aliunde in ovile ovium.
25. Condemnatio quadraginta quinque articulorum Joannis Wicleff per doctores facta, est irrationalis & iniqua & male facta, & facta est causa per eos allegata: videlicet ex eo, quod nullus eorum sit catholicus, sed quilibet eorum aut est hereticus, aut erroneus, aut scandalosus.
26. Non eo ipso quo electores, vel major pars eorum consenserit viva voce secundum ritum hominum in personam aliquam, eo ipso illa persona est legitime electa, vel eo ipso est verus & manifestus successor vel vicarius Petri Apostoli, vel alterius Apostoli in officio ecclesiastico: unde siue electores bene, siue male elegerint, operibus electi debemus credere. Nam eo ipso quo quis copiosius operatur meritorie ad profectum

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418.

solium ecclesie, habet a Deo ad hoc copiosus potestatem. A

27. Num est similitudo apparentie, quod oporteat esse unum caput in spiritualibus regens ecclesiam, quod semper cum ipsa ecclesia militante conversetur & conseruetur.

28. Christus sibi talibus monstrans capitibus per suos veraces discipulos sparsis per orbem terrarum melius suam ecclesiam regularet.

29. Apostoli & fideles sacerdotes Dominum servare in necessariis ad salutem regularum ecclesiam, antequam Papa officium foret introduitum: sic facerent, deficiente per summe possibile Papa usque ad diem iudicii.

30. Nullus est dominus civilis, nullus est prelati, nullus est episcopus, dum est in peccato mortali.

Super premissis autem articulis quilibet de eis suspectus, seu in eorum asserione deprehensus, iuxta modum interrogetur infra scriptum.

In primis, utrum cognoverit Joannem Wicleff de Anglia, Joannem Hus de Bohemia, Hieronymum de Praga, seu aliquem eorum: & unde haberet eorum notitiam, & utrum cum eis, vel eorum aliquo, dum viverent, conversationem vel amicitiam habuerit.

Item, utrum sciens ipsos seu aliquem ipsorum excommunicatos, scienter participaverit cum illis, reputans & dicens talem participationem non esse peccatum.

Item, utrum post mortem eorum pro eisdem seu aliquo eorum oraverit, & publice vel occulte opera pietatis exercuerit, asserens eos fore beatos & salvos.

Item, utrum eos vel aliquem eorum sanctos reputaverit & dixerit, & eis venerationes velut sanctis exhiberit.

Item, utrum credat, teneat & asserat, quod quodlibet Concilium generale, & etiam Constantiense universalem ecclesiam representet.

Item, utrum credat, quod illud quod sacrum Concilium Constantiense, universalem ecclesiam representans, approbavit & approbat in favorem fidei & ad salutem animarum, quod hoc est ab universis Christi fidelibus approbandum & tenendum: & quod condemnatio & condemnatio est fidei vel bonis moribus contrarium, hoc ab eisdem esse tenendum pro condemnato, credendum & asserendum.

Item, utrum credat, quod condemnationes Joannis Wicleff, Joannis Hus, & Hieronymi de Praga, facta de personis eorum, libris & documentis per sacrum generale Constantiense Concilium, fuerint rite & iuste facta, & a quolibet catholico pro talibus tenenda & firmiter asserenda.

Item, utrum credat, teneat, asserat Joannem Wicleff de Anglia, Joannem Hus de Bohemia, & Hieronymum de Praga, fuisse hereticos & pro hereticis nominandos ac deputandos, & libros & doctrinas eorum fuisse & esse perverfas, propter quos & quas, & eorum pertinaciam, per sacrum Concilium Constantiense pro hereticis sunt condemnati.

Item, utrum habeat in sua potestate aliquos tractatus, opuscula, epistolas, vel quocumque alia scripta in quocumque idiomate per Joannem Wicleff, Joannem Hus, & Hieronymum hereticos, seu eorum pseudodiscipulos & sequaces editos vel translatis, edita vel translata: quod illos vel illa ordinario loci, vel ejus commissario, seu inquisitori sub juramento presentet.

Quod si apud se scripta hujusmodi se habere non cognoverit, sed alibi, quod juret illa circa suum ordinariam, vel alios supradictos infra certum terminum sibi presentandum deponere.

Item, utrum sciat aliquem vel aliquos habentes prefatorum tractatus, opuscula, epistolas, vel quocumque alia scripta in quocumque idiomate composita sive translata, quod illum vel illos detegat vel manifestet pro purificatione fidei, sive executione justitie.

Item, specialiter litteratus interrogetur, utrum credat sententiam sacri Constantiensis Concilii super quadragintaquinque Joannis Wicleff, & Joannis Hus triginta articulis superius descriptis latam, fore veram & catholicam: scilicet, quod supradicti quadraginta quinque articuli Joannis Wicleff, & Joannis Hus triginta, non sunt catholici, sed quidam ex eis sunt notorie heretici, quidam erronei, a alii temerarii & seditionis, alii perversum avariam offensivi.

M. ad-
dunt. alii
blasphemi,
alii peccato-
losi.

Item, utrum credat & asserat, quod in nullo caso sit licitum jurare.

Item, utrum credat, quod ad mandatum iudicis juramentum de veritate dicenda, vel quodlibet aliud ad causam opportunum, etiam pro purificatione infamie faciendum, sit licitum.

Item, utrum credat, quod perjurium scienter commissum, ex quocumque causa vel occasione, pro conservatione vite corporalis propria vel alterius, etiam in favorem fidei, sit mortale peccatum.

Item, utrum credat, quod deliberato animo contumens ritum ecclesie, ceremonias exorcismi & catechismi, atque baptismatis consecrate, peccet mortaliter.

Item, utrum credat, quod post consecrationem sacerdotis in sacramento altaris sub velamento panis & vini non sit panis materialis & vinum materiale, sed idem per omnia Christus, qui fuit in cruce passus, & sedet ad dexteram Patris.

Item, utrum credat & asserat, quod facta consecratione per sacerdotem, sub sola specie panis tantum, & preter speciem vini, sit vera caro Christi & sanguis & anima & deitas & totus Christus, ac idem corpus absolute & sub una qualibet illarum specierum singulariter.

Item, utrum credat, quod consuetudo communicandi personas laicales sub specie panis tantum, ab ecclesia universali observata, & per sacrum Concilium Constantiense approbata, sit servanda sic, quod non liceat eam reprobare, aut sine ecclesie auctoritate pro libito immutare. Et quod dicentes pertinaciter oppositum premissorum, tanquam heretici vel sapientes heresim, sint arcendi & puniendi.

Item, utrum credat, quod Christianus contumens susceptionem sacramentorum confirmationis, vel extreme unctionis, aut solemnizationis matrimonii, peccet mortaliter.

Item, utrum credat, quod Christianus ultra contritionem cordis, habita copia sacerdotis idonei, soli sacerdoti de necessitate salutis confiteri teneatur, & non laico seu laici quantumcumque boni & devoti.

Item, utrum credat, quod sacerdos in casibus sibi permisis post peccatorem confessum & contritum a peccatis absolvere, & sibi penitentiam injungere.

Item, utrum credat, quod malus sacerdos cum debita materia & forma, & cum intentione faciendi quod facit ecclesia, vere conficiat, vere absolvat, vere baptizet, & vere conferat alia sacramenta.

Item, utrum credat, quod beatus Petrus fuerit vicarius Christi, habens potestatem ligandi & solvendi super terram.

Item, utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successore beati Petri, habens supremam auctoritatem in ecclesia Dei.

Item, utrum credat, auctoritatem jurisdictionis Papae, archiepiscopi & episcopi in solvendo & ligando esse se majorem auctoritate simplicis sacerdotis, etiam si curam animarum habeat.

Item, utrum credat, quod Papa omnibus Christianis vere contritis & confessis ex causa pia & iusta post concedere indulgentias in remissionem peccatorum, maxime pia loca visitantibus, & ipsis manus suas porrigentibus adiutrices. Et,

Utrum credat, quod ex tali concessione visitantes, ecclesias ipsas & manus adiutrices eis porrigentes, hujusmodi indulgentias consequi possunt.

Item, utrum credat, quod singuli episcopi suis subditis secundum limitationem sacrorum canonum, hujusmodi indulgentias concedere possunt.

Item, utrum credat & asserat, licitum esse, sanctorum reliquias & imagines a Christianis venerari.

Item, utrum credat religiones ab ecclesia approbatas, a sanctis Patribus rite & rationabiliter introductas.

Item, utrum credat, quod Papa vel alius prelati propriis nominibus Papa pro tempore expressis, vel ipsorum vicarii, possint suum subditum ecclesiasticum sive secularem propter inobedientiam sive contumaciam excommunicare, ita quod talis pro excommunicato sit habendus.

Item, utrum credat, quod inobedientia sive contumacia excommunicatorum crescente, prelati vel eorum vicarii in spiritualibus habeant potestatem aggra-

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418.

regruandi & reagruandi, interdictionem ponendi, & brachium saeculare invocandi; & quod illis confu-
ris per inferiores se obediendum.

Item, utrum credas, quod Papa, vel alii prelati,
& eorum vicarii in spiritualibus habeant potestatem
sacerdotes & laicos inobedientes & contumaces ex-
communicandi, ab officio, beneficio, ingressu ecclesie
& administratione ecclesiasticorum sacramentorum sus-
pendendi.

Item, utrum credas, quod licet personis ecclesia-
sticis absque peccato huius mundi habere possessiones
& bona temporalia.

Item, utrum credas, quod laicis ipsa ab eis au-
ferre potestate propria non liceat; immo quod sic au-
ferentes, tollentes & invadentes bona ipsa ecclesia-
stica, sint tanquam sacrilegi puniendi, etiam si ma-
le invenerint persona ecclesiastica, bona huiusmodi pos-
sidentes.

Item, utrum credas, quod huiusmodi ablatio & in-
vasio cuiusque sacerdoti, etiam male viventi, teme-
re vel violenter facta, vel illata, inducat sacrilegium.

Item, utrum credas, quod licet laicis utriusque
sexus, viris scilicet & mulieribus, libere predicare
verbum Dei.

Item, utrum credas, quod singulis sacerdotibus li-
bere liceat predicare verbum Dei, ubicumque, quan-
documque & quibuscumque placuerit, etiam si non
sint missi.

Item, utrum credas, quod omnia peccata mortalia,
& specialiter manifesta, sint publice corrigenda
& extirpanda.

Volumus insuper, ac statuimus & decernimus, quod
si quis per secretam informationem per vos recipien-
dam, vel alias repertus fuerit infamatus, seu suspen-
sus de quacumque specie heresis pestifera secta, vel
doctrina pestilentium Joannis Wicleff, Joannis Hus &
Hieronymi de Praga heresiarcharum predictorum; aut
de fovendo, receptando, defendendo prefatos damna-
tos homines, dum viverent in humanis; vel ipsorum
perfidios sequaces & pseudodiscipulos, aut ipsorum er-
roribus credendo, pro ipsis defunctis vel aliquo ipso-
rum post obitum orando, vel inter catholicos nomi-
nando & defendendo, vel ipsos ut sanctos colendo,
predicando vel adorando, vel alias circa eos suscipere
agendo; citetur per vos seu alterum vestrum, perso-
naliter coram vobis seu altero vestro compariturus,
semetis procuratore & advocato, responsurus medio
juramento per ipsum sic (ut predictum est) corpora-
liter professo, de plana & vera veritate dicenda su-
per predictis articulis, seu eorum singulis, vel aliis
opportunit, secundum exigentiam casus & occurren-
tium circumstantiarum ad arbitrium vestrum, & pro-
ut vobis seu alteri vestrum videbitur expedire, vel
alias contra eosdem ipsorum singulos, (prout presen-
tibus exprimitur, vel alias) canonicè procedatis;
necnon presentes litteras, exclusis articulis & interro-
gatoriis superius positis neque omittis, in civitatibus,
diocesis, terris & locis aliis, ubi tute fieri poterit,
auctoritate vestra solemniter publicetis & publicifica-
catis, omnes & singulos hereticos huiusmodi, nec-
non sectatores ipsorum heresum & errorum utriusque
sexus, tenentes & etiam defendentes eosdem, aut he-
reticos ipsis quomodo libet publice vel occulte in divi-
nis vel aliis participantibus, etiam si patriarchali, ar-
chiepiscopali, episcopali, regali, reguali, ducali, aut
alia quavis ecclesiastica vel mundana presulgeant di-
gnitate: necnon advocatos & procuratores quoslibet,
qui hereticos huiusmodi aut eorum credentes, sequa-
ces, fautores, defensores & receptatores super crimi-
ne heresis aut credulitatis, sequela, favoraria, defen-
sionis & receptationis huiusmodi defenderint, excom-
municatos singulis diebus Dominicis & festivis in pra-
sencia populi nuntiatis, & per alios nunciari facia-
tis. Et nihilominus contra eosdem omnes & singu-
los utriusque sexus, huiusmodi errores tenentes, ap-
probantes, defendentes, dogmatizantes, ac fautores &
receptatores & defensores eorumdem, exemptos & non
exemptos, & quoslibet ipsorum, cuiuscumque digni-
tatis, status, preeminentie, gradus, ordinis vel con-
ditionis (ut presertim) existant, auctoritate vestra
diligenter inquirere studeatis: & eos quos per inqu-

Asitionem huiusmodi diffamatos, vel per confessionem
eorum seu per facti evidentiam, vel alias, huiusmodi
heresis & erroris labe respassos reperitis, auctoritate
predicta etiam per excommunicationis, suspensionis &
interdicti, necnon privationis dignitatum, personatum
& officiorum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum
ac feudorum, qua a quibuscumque ecclesiis, monaste-
riis ac aliis locis ecclesiasticis obtinent, ac etiam ho-
norum & dignitatum secularium, ac graduum scien-
tiarum quorumcumque facultatum, & per alias pen-
nas, sententias & censuras ecclesiasticas, ac vias &
modos, quos ad hoc expedire seu opportuno esse vi-
deritis etiam per captiones & incarcerationes persona-
rum, & alias penas corporales, quibus heretici puni-
untur, seu puniri iubentur aut solent iuxta canoni-
cas sanctiones. Similiter & clericos ipsos & ecclesia-
sticas personas, usque ad degradationem inclusive, si
eorum culpa ac pertinacia vel rebellio id exigat aut
requirat, corrigatis & puniatis, ac diligenter corrigi
& puniri faciat: necnon contra eosdem, ipsorum,
laicorumque bona secundum canonicas sanctiones &
legales, contra hereticos & eorum sequaces editas,
quibus eosdem sectatores sive sequaces subiacere decer-
nimus, animose consurgatis iuxta modum & formam
supradictos. Et qui de premissis heresibus vel articu-
lis, vel aliquo premissorum infamati fuerint, ad ar-
bitrium vestrum se purgare teneantur. Alii vero qui
per testes seu propriam confessionem vel alias legitimas
probationes convicti fuerint de predictis heresibus vel
articulis, vel aliquo premissorum, eosdem articulos &
errores solemniter & publice revocare, abjurare, pa-
nitentiam condignam, etiam ad inamirationem (si do-
lillum exegerit) subire cogantur: nec non quod erro-
res & hereses huiusmodi, cuiuscumque generis vel
speciei censentur, de cetero verbo, nunc vel factum non
faveant, seu alias ad credendum illis verbo vel de
fallo, publice vel occulte, directe vel indirecte, aut
alio quovis modo inducant, sufficientem & idoneam cau-
tionem prestare teneantur. Quod si forsitan eosdem ar-
ticulos solemniter & publice revocare & abjurare, &
panitentiam condignam, etiam ad inamirationem per-
petuam vel temporalem iuxta vestra discretionis arbi-
trium, sine dilacione subire, ac sufficientem cautio-
nem, quod errores & hereses ipsas de cetero non ten-
bunt, nec fovebunt, nec alias ad credendum vel verbo
vel fallo, publice & occulte, directe vel indirecte, vel
quovis quovis colore inducant prestare, seu aliquid
premissorum facere voluerint, ex tunc contra ipsos,
iuxta qualitatem errorum ac delictorum suorum (etiam
si expediat) tanquam contra hereticos aut heretica
labe respassos, auctoritate vestra iuxta canonicas &
legales sanctiones summarie & simpliciter, ac de pla-
no sine strepitu & figura iudicii, & etiam ex officio,
appellatione, seu appellationibus quibuscumque cessan-
tibus, procedatis, ac ipsos iuxta easdem canonicas
traditiones puniatis, etiam si opus fuerit, curie se-
culari relinquendo: contradictoribus per censuram eccle-
siasticam, appellatione postposita, compefcendo, invo-
cato ad hoc (si opus fuerit) auxilio eiusdem brachii
saecularis. Non obstantibus tam felicis recordationis
Bonifacii Pape octavi predecessoris nostri, qua cave-
tur, ne quis extra civitatem & diocesim suam, nisi in
certis exceptis casibus, & in illis ultra unam diocem a
sue sue diocesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices a
sede Apostolica deputati extra civitatem & diocesim in
quibus deputati fuerint, contra quoscumque proceda-
re, sive alii vel aliis vices suas committere, aut ali-
quos ultra unam diocem a suo diocesis cornu diti
trabere presument, & de duabus diocis in Concilio
generalis, quam aliis quibuscumque constitutionibus Ro-
manorum Pontificum, tam a iudicibus delegatis, quam
personis ultra certum numerum ad iudicium non vo-
candis, aut aliis editis, qua possint in hac parte ve-
stra jurisdictioni aut potestati, eiusque libero exercitio
quomodolibet obviare, seu si aliquibus communitis
vel divisim ab eodem sit sede indultum, quod inter-
dicti, suspendi, vel excommunicari, seu ultra vel ex-
tra loca ad iudicium evocari non possint, per litteras
Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de
verbo ad verbum de indulto huiusmodi & eorum per-
sonis, locis & ordinibus & nominibus propriis mentio-
nem,

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418.

nam, & qualibet alia dicta sedis indulgentia genera-
li vel speciali, cuiuscumque tenoris existat, per quam
presentibus non expressam, vel totaliter non insertam
vestra jurisdictionis exploratio in hac parte valeat
quomodolibet impediri, & de qua cuiusque sero tenore
de verbo ad verbum in vestris litteris habenda sit
mentio specialis.

Datum Constantie, octavo Kalendas Martii, Pon-
tificatus nostri anno primo.

Ex Regesto authentico variorum Martini V. eius bul-
la confirmatoria Actorum contra hereses, inquit
D. a Schelstrate, qui primus edidit, pag. 274.

Martinus Et. Ad perpetuam rei memoriam. In
eminentis Apostolica dignitatis specula superni dispo-
sitione constituti, inter sollicitudines alias in-
numerabiles nostris humeris incumbentes, assidua cu-
ra revolvimus, & in votis nostris gerimus deside-
rante, ut fides catholica, qua Christiana religionis
firmissima est fundamentum, nostris prospere tem-
poribus, ac a contagiosis hereticorum dogmatibus,
quibus illam quasi tenebrosi fumi caligine obscurare
surgunt, conservetur; hereticaque pravitas de finibus
fidelium extirpetur; ne innoxii & religione huiusmo-
di insigniti, huiusmodi dogmatibus, instigante etiam
facere malorum operum, infici valeant & involvi. Sa-
ne cum dudum damnata memoria Joannes Hus de
Bohemia, & Hieronymus de Praga heresum quon-
dam nefanda memoria Joannis VVicleff de Anglia
pernitens heretici reprobis sectatores, puritatem atque
splendorem ipsius fidei, necnon immaculatam ecclesiam
Domini nostri Jesu Christi sponsam culpina calliditate
per diversas doctrinas sacrilegas, atque errores
multifarios partim inferius designatos obumbrare, ac
regni Bohemia, & partium illi vicinarum incolis in-
ficere, eisque pestiferum virus inferre per tempus &
tempora, nequiter in suarum, necnon incolarum pre-
dellorum, ac aliorum animarum periculum, & scan-
dalum plurimarum molirentur, Baldassar tunc Jo-
annes XXIII. in sua obedientia, de qua partes illa fue-
rant, nuncupatus, volens, prout suo incumbere offi-
cio, huiusmodi doctrinas & errores e mundi limitibus
evellere & penitus extirpare, habitis primitus & pre-
cedendis diversis tam auctoritate Apostolica, quam
nonnullorum archiepiscoporum in suis Conciliis & lo-
cis, insignibus super iis processibus in Concilio per eum
tunc Roma celebrato, ad ulteriora procedens, libellos,
volumina, tractatus, libros, sive opuscula ipsius Jo-
annis VVicleff doctrinas & errores huiusmodi continentes,
de quibus infra fit mentio, condemnavit; mandans
illos & illa publice concremari: districte etiam in-
hibendo, ne quis Christi nomine insignitus, aliquem,
vel aliquos, seu aliqua ex dictis libellis, volumini-
bus, tractatibus, & libris sive opusculis legere, ex-
ponere, docere, vel tenere, aut illis quomodolibet
vel illos nisi in ipsorum reprobationem allegare publi-
ce vel occulte audeat; ac universis ipsius Joannis
VVicleff tunc defuncti memoriam, quominus de here-
si damnaretur, ascendere volentibus tertium tunc ex-
pressum terminum assignavit; & etiam in generali
Constantiensi Concilio ad nonnullos alios actus super
premissis procedit: subsequentes vero, postquam ipse
Baldassar tunc Joannes XXIII. dicta obedientia prees-
se deservat, ad audientiam prefati Constantiensi Con-
cilii crebris clamoribus deducto, quod supradictus Jo-
annes VVicleff diversos, & inter alios Dialogum, & Tri-
alogum per ipsum nominatos libros, atque opuscula &
volumina composuerat; in quibus inter cetera quadra-
ginta quinque damnabiles inseruerat & dogmatizave-
rat erroneos articulos, prout Joannes Hus & Hiero-
nymus supradicti, nonnullorum potentum, etiam se-
quacium duorum errorum, protectione suffulti lege-
rent, & etiam dogmatizarent, simplicibus primo bo-
num vinum potentes, paulatim sel draconis in calice
Babylonis, persuasibilibus humana sapientia verbis
contra ipsius catholica fidei veritatem procaciter insti-
lando; ac ignorantes Dei justitiam, & propriam glo-
riam inaniter querentes statuere: molliendo super
oleum sermones suos, quibus tanquam jaculis corda vul-
nerabant infirmorum, linguas suas acuendo, ut immu-

Aculeos interimerent in occulto; ex quibus multa scab-
dala atque damna & animarum pericula in Bohemia
supradicta & Anglia regnis sunt secuta: predictum
Constantiense Concilium, quia per diligentem inquisi-
tionem super hoc de eius mandato factam, premissa
& plura alia reperit fore vera atque notoria; idcirco
pradictos per eundem Baldassarem tunc Joannem
XXIII. ut presertim, habitos processus approbando,
eosdem quadraginta quinque articulos, ac Dialogum ac
Triologum pradictos, & quoscumque alios libros, tra-
ctatus & opuscula, per eundem Joannem VVicleff
conceptos antequam factos reprobavit; necnon illos & il-
la, ac memoriam ipsius Joannis VVicleff damnavit;
ipsum fuisse & esse notorium & pertinacem hereticum
ac in heresi decessisse, nihilominus declarando: nonnullis
viam quoque temerariam assertionem, adstruere presuven-
tium Eucharistia sacramentum sub utroque scilicet pa-
nis & vini specie a fidelibus ipsis sumendum, simili-
ter reprobavit. Et deinde postquam manu Dei, cuius
incomprehensibilia sunt iudicia, Joannes Hus, a et-
iam a nonnullis innotuere gerebantur, aliquorum po-
tentum secularium salvo conductu suffultus personali-
ter venerat, ac Hieronymus presertim adductus fue-
rat, ut consummarentur peccata illorum, ad Con-
stantiense Concilium: supradictum utique Concilium
ipsum, quia ex fama publica ad eos devenerat, Jo-
annem Hus & Hieronymum pradictos prefatis erro-
ribus esse implicatos, ipsos carcerali custodia successi-
ve mancipari, & ibidem tandem teneri fecerat, quo-
usque super premissis veritas eluceret. Tandem cum
de pradictis essent sententialiter convulsi, presertim
Constantiense Concilium triginta erroneos articulos di-
cti Joannis Hus, necnon quendam libellum per ipsum
compositum, & per eum De ecclesia intitulatum, qui
etiam inferius describitur, similiter reprobavit: ac
eundem Joannem Hus presbyterum prius caritativus
monitum, ut errores ipsius pradictos, prout de iure
facere tenebatur, solemniter & publice abjuraret &
revocaret; ipso tamen in sua pertinacia damnabiliter
persistente, a suis ordinibus degradatum, nudatum
quoque & privatum omni privilegio clericali, de crimi-
nare heresis condemnavit; & nihilominus quod ex
quoribus salvo conductu per quemcumque secularium prin-
cipem concessio nullum fidei catholica vel iurisdictioni
ecclesiastica prejudicium generaretur, declaravit: &
subsequenter dictum Concilium presertim Hieronymum
laicum, magistrum in artibus, in heresim errorum
suorum, quos prius similiter caritativus monitis in
Concilio supradicto publice abjuraverat & revocave-
rat, prout infra continetur, velut canis ad vomitum
reproba temeritate relapsum, etiam de crimine here-
sis condemnavit. Verum quia non sine displicentia
grandi nuper ad nostrum pervenit auditum, quod non-
nulli Joannis Hus & Hieronymi pradictorum, quos
secularis potestas propter eorum demerita & peccata,
ignis incendio iustitia exigente consumpsit, reprobis se-
quaces & affecta in profundum malorum descenden-
tes, fidelium animas damnabiliter suadentes, adhuc
pradictas hereses sequi ac dogmatizare, non sine di-
vini numinis offensa, & b opprobrium facti supradic-
ta conantur, in huiusmodi animarum periculum &
scandalum plurimarum; & nimis grave existere ad ex-
terminationem pravitatis pradicta non agere, quod ipsius
contagiosa enormitas agendam requirit; ideo ad Dei
gloriam & ejusdem fidei augmentum, prout ex de-
creto nobis commisso officii incumbit, sectam detesta-
bilem, & premissos ipsius execrandos errores, ne
propagentur ulterius, & corda fidelium corrumpant,
extirpare, errantesque huiusmodi in viam veritatis
reducere, ac animas eorum Dio sua nobis cooperante
gratia lucrifacere totis conatibus affectantes; premissa
omnia & singula, necnon ea quorum tenores inferius
describuntur & annotantur, ad publicam nationem
cunctorum fidelium presentium & memoriam futuro-
rum deduci volumus per presentes, ne quisquam ef-
fectatam seu quamvis aliam valeat ignorantiam pre-
tendere, seu qualibet allegare: sed potius certitudi-
naliter ac iis que pro extirpatione huiusmodi here-
sum & errorum tam Joannis VVicleff, quam Joannis
Hus & Hieronymi pradictorum, bcllatus gesta fue-
runt, informantur: & in primis siquidem sequuntur

Nulla Marti-
ni V. con-
stitutio
1418.

Form. u.
lam ... m-
mura.

Form. 102
probo.

ANNO CHRISTI 1418.

ANNO CHRISTI 1418.

tenores litterarum prefati Baltheffaris tunc Joannis XXIII. A super condemnatione librorum & opuscularum Joannis VVicleff. per eundem Baltheffarem tunc Joannem XXIII. in Concilio per eum Roma celebrato facta; quarum videlicet condemnationis hujusmodi gratiosa tenor est talis:

Joannes episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. In generali Concilio inter omnes Apostolica sedis instantias &c. a Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis, decreti, damnationis, reprobationis, suspensionis, inhibitionis, statuti, monitionis, & assignationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Roma apud sanctum Petrum, xv. Nonas Februarii, Pontificatus nostri anno tertio.

Alliarum vero scilicet executoriarum, de quibus supra proxime fit mentio, litterarum tenor talis est.

Joannes episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus, universis archiepiscopis, & episcopis, ac dilectis filiis electis, Abbatibus, Prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, & aliis ecclesiarum & monasteriorum prelati, ac inquisitoribus hereticæ pravitatis, ad quos presentes littere pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem. Nuper in generali Concilio, quod adhuc in basilica principis Apostolorum de Urbe, pro reformatione & confirmatione prosperi status universalis ecclesie celebratur, eadem approbandum Concilio, quosdam libellos vel tractatus quondam Joannis VVicleff, seu per ipsum editos, inscriptos, & intitulatos, damnarimus & reprobavimus, & alia fecimus, prout plenius continetur in nostris inde confectis litteris, quarum tenor sequitur in hac verba:

Joannes episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. In generali Concilio inter omnes Apostolica sedis instantias, &c. Datum Roma apud sanctum Petrum, xv. Nonas Februarii, Pontificatus nostri anno tertio.

Cum autem ad nostrum non sine displicentia grandi fide digna relatione pervenerit auditum, quod in nonnullis regnis & provinciis plerique clerici & laiceosdem libellos & tractatus, seu eorum copia, aut transcripta, tam in latino quam vulgari idiomatibus composita penes se retineant, & errores hereticos dicti Joannis VVicleff in eis descriptos damnabiliter teneant, approbent, & defendant: ipsorumque clericorum alii qui in derogationem catholice fidei, & eorum periculum animarum in sermonibus publicis in ecclesiis, quidam vero ipsorum etiam in scholis eos legere atque dogmatizare, necnon adfructu etiam publice non formidant; non attendentes quod secundum canonicas sanctiones pertinaciter tenentes hereses & errores devios a fide profata & a determinatione sacrorum generalium Conciliorum, & doctorum per ecclesiam approbatorum, & etiam tenentibus ipsi in prefatis erroribus servantes aut quomodolibet consentientes, seu ipsi quomodolibet publice vel occulte participantes, cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, etiam si regali vel Pontificali aut alia quavis prefulgeant dignitate, ipso facto sunt excommunicati, & majori anathemate laqueati, a quo nisi per summum Pontificem, præterquam in mortis articulo, & suos recognoscendo errores, & eosdem publice abjurando, passim absolvi: Nos, ne per hujusmodi clericorum & laicorum ac eorum hereticos labem & gestus & actus detestabiles ovile contingat Dominicum in eisdem regnis & provinciis infirmari, infici, vel dispergi, sed totius populi Christiani illarum partium animarum salutem totius providere super præmissis pastoralis sollicitudine cupientes; discretioni vestra per Apostolica scripta committimus & mandamus, quatenus ab eisdem regnis & provinciis, illis videlicet in quibus ecclesia & vestra dignitates existunt, ac in ultimis locis insignibus, ubi commode & tute fieri poterit, vos & quilibet vestrum in solidum, per vos vel alium seu alios, presentes litteras auctoritate nostra solemniter publicetis & publicare faciatis, ac omnes & singulos hujusmodi errores pertinaciter tenentes & defendentes, seu ipsi quomodolibet publice vel occulte participantes, excommunicati.

cator majori anathemate publice nunciatis & nunciare faciatis: & contra eosdem omnes & singulos clericos & laicos utriusque sexus, hujusmodi errores tenentes, approbantes, & defendentes, dogmatizantes seu adfructu, ac fautores, receptatores, & defensores eorundem, seu ipsi quomodolibet publice vel occulte in divinis vel aliis loco quocumque participantes, exemptos, & non exemptos, ac quemlibet ipsorum, de quibus vobis confiteris, etiam cuiuscumque gradus, ordinis, status, seu dignitatis vel conditionis existant, super erroribus ipsi auctoritate vestra diligenter inquirere studeatis: & eos, quos per inquisitionem hujusmodi, aut per confessionem eorum, seu per facti evidentiam, vel alia hujusmodi hæresis vel erroris labe resperfos repereritis, auctoritate prædicta, etiam per excommunicationis, suspensionis, & interdicti, necnon privationis dignitatum, personatum, officiorum, & beneficiorum, aliorumque ecclesiasticorum ac feudorum, quæ a quibuscumque ecclesiis seu monasteriis aut aliis locis ecclesiasticis obtinent, necnon honorum & dignitatum secularium, & graduum scientiarum quancumque facultatum, & per alias penas, sententias, censuras, ac vias, & modos quocumque, quos ad hoc quomodolibet expedire seu opportunos esse videritis, etiam per captiones & incarcerationes personarum, & alias per penas corporales, quibus heretici puniuntur seu puniri solent juxta canonicas sanctiones, etiam clericos ipsos & ecclesiasticas personas usque ad degradationem inclusive, si eorum pertinacia seu rebellio id exigat aut requirat, corrigatis & corrigi faciatis, & debite ac diligenter puniatis & puniri faciatis: ipsosque ad tradendum & exhibendum vobis codices præ libros eorum, etiam in vulgari seu tractatus forsitan habens inscriptos, & abjurandum perpetue, etiam solemniter & publice ipsos errores per prædictas censuras compellatis: & eosdem libellos, quos vobis forsitan tradi contigerit, etiam in detestationem tanti criminis in aspectu populi, clericali loci, in quo illud fieri contigerit, per vos ad id primitus convocato, etiam comburi publice faciatis: & nihilominus universis & singulis utriusque sexus hominibus, etiam si, ut præmittitur, regali vel Pontificali, aut alia quacumque spirituali vel temporali prefulgeant dignitate, nihil ibi constituti, inhibendo, ne ipsi aut aliqui ipsorum, dictos errores sive libellos aut tractatus, per nos, ut præmittitur, damnatos & etiam reprobatos, vel contenta in eis, seu aliqua ipsorum, utpote a catholicis mentibus respuenda, tenere deinceps audeant, vel audeat, seu defendere quomodolibet vel docere; & alia contra prædictos tam clericos quam laicos & ipsorum laicorum filios, de quibus potest haberi verisimilis suspicio, contra eos super prædictis omnibus juxta formam canonum procedere cum omni diligentia studeatis; contraditores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus tam sol. recordationis Bonifacii PP. VIII. prædecessoris nostri, qua caveatur, ne quis extra civitatem suam & diocesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam diastam a fine sue diocesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices a sede Apostolica deputati extra civitatem & diocesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, sive alii vel alius vices suas committere, aut aliquos ultra unam diastam a fine diocesis eorundem trahere presumat, & de duabus diastis in Concilio generali; b quod aliis quibuscumque constitutionibus a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, tam de iudicibus delegatis, quam personis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis, aut aliis editis, que possent in hac parte nostre jurisdictioni aut potestati, ejusque libero exercitio quomodolibet obviare: seu aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari, aut ultra vel extra certa loca ad iudicium evocari non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi & eorum personis, locis, ordinibus, & nominibus propriis mentionem; & h h h h

Ep superius edita tom. 111.

Ipsa est quam supra diximus editam esse tom. VII. a qua propterea hic describenda supersedeamus.

b Forte, quam.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418.

here contra canonicas sanctiones, & contra con-
stitutiones imperiales: quod si secus faceret, actor a suo
jure caderet, & iudicium non teneret, & iudex foret
extunc iudicandi auctoritate privatus: quodque iudices
temporales, qui clericis & personis ecclesiasticis iustitiam
denegare praesumerent, tertio requisiti, suam iurisdic-
tionem amitterent, prout dicta imperiali edictali con-
stitutione plenius continetur. Disiisque Honorius consti-
tutionem ipsam de consilio etiam fratrum sanctae Roma-
nae ecclesiae cardinalium, qui tunc erant, auctoritate
Apostolica approbavit & confirmavit, ipsam mandavit in-
violabiliter observari: necnon statutarios & scriptores
praedictos, excommunicatos eadem auctoritate nunciari.

Et deinde ad evidentiam divinae memoriae Caroli
quarti etiam Romanorum imperatoris semper Augusti
deducto, quod nonnulla saeculares persone in potesta-
tibus & officiis sub his constituta, videlicet daces,
marchiones, comites, & alii domini temporales, nec-
non consules civitatum, villarum & loco-
rum rectores, in eorum provinciis, Dei timore post-
posito, statuta singularia & iniquas ordinationes motu
proprio & de facto, contra personas ecclesiasticas &
ecclesiarum libertates, & harum privilegia, considera-
rent, illisque de facto & publice utebantur contra cano-
nicas & legitimas sanctiones: utpote quod nulla bona
temporalia in vim & potestatem ecclesiasticam transfe-
rantur, & ne clerici in sacris constituti ad agenda &
testificandum in civilibus, & maxime in piis causis,
aliquatenus admitterentur; quodque excommunicati lai-
ci & publice denunciati in foro civili minime repelle-
rentur. Et insuper cum praedicti domini temporales,
consules & rectores per saecularem potestatem res ac bo-
na clericorum occuparent, arreftarent, & oblationem
Christi fidelibus minuerent atque restringerent; exactiones
& tallias indebitas de bonis & redditibus ecclesiarum
& personarum earundem devastarent incendiis & rap-
inis; contractus inter clericos & laicos factos legitimos,
ac libros civitatum, castrorum, villarum & aliorum lo-
corum praedictorum inscribere & sigillare recusarent;
donataque & legata ad fabricas ecclesiarum structuras,
contra dictorum & praefatorum voluntatem, & aliorum
quarum intererat, contra iustitiam usurpare praesume-
rent, ac in fraudem & odium clericorum de bonis ec-
clesiae, rebus clericorum, quae non causa negotiationis,
sed pro eorum propriis usibus per eorum terras & domi-
nia ducbant, & duci faciebant, teloneum exigere &
recipere non verebantur; & consurgentes atque curren-
tes ad ecclesias & earum caemeteria, inde extrahere con-
tra canonicas & imperiales sanctiones praesumpserant:
idem Carolus Imperator tanquam Christianissimus prin-
ceps, volens & in praemissis providere de remedio salu-
tari, etiam de quorundam principum, ducum, comi-
tum, baronum, fideliumque aliorum consilio, auctoritate
imperiali quaecumque statuta & consuetudines praedi-
ctas, tanquam per canonicas & civiles sanctiones ex-
presse reprobatas, cassavit, irritavit & annullavit, ac
eissa & irrita, nulliusque roboris esse voluit penitus &
momenti: praecipiens sub indignatione banni imperialis
universis & singulis principibus ac dominis temporali-
bus, consilibus, potestatibus, & aliis in officiis publicis
constitutis, quatenus extunc ipsorum statuta & ordina-
tiones, sicut in praedictum ecclesiasticae libertatis edi-
cta fuerant, omnia revocarent & de luce tollerent:
quodque secundum ea non iudicarent amplius, nec sen-
tentias ferrent, aut eisdem in iudicio, vel extra iudi-
cium quomodolibet pro & contra ecclesiasticam libertatem
potirentur. Pronunciavitque insuper & eadem decrevit
auctoritate, quod quicumque laicus, cuiuscumque status,
gradus aut conditionis existeret, ausu sacrilego & pro-
pria temeritatis audacia sacerdotem vel clericum saecula-
rem vel religiosum diffidaret, proscriberet, captivaret,
spoliaret, occideret, mutilaret, aut in carcere detine-
ret, ac huiusmodi maleficia perpetraret & facientes
scienter receptaret, vel eis favorem praestaret, praeter
penas a sacris canonibus, imperialibus & legalibus san-
ctionibus in tales promulgatas, eo ipso redderetur infa-
mis, ac omni honore privatus, nec ad placita vel con-
Cuncil. General. Tom. XXVII.

flia nobilium admittentur quovis modo. Hortans insu-
per in Domino & requirens ecclesiasticos praefatos, in
illis partibus, in quibus committerentur talia constitu-
ta, ut legem imperialem huiusmodi per eorum ecclesias
& Synodos publicarent, ne transgressores huiusmodi per
simulatam ignorantiam suam in hac parte valeant mali-
tias excusare, prout in edictali lege praedicta plenius
continetur. Quia non tantum in provinciis & regnis,
qua Romanum profisterentur imperium, sed fere moder-
nis temporibus ubique in toto Christiano orbe neglectis hu-
iusmodi Lateranensis Concilii constitutionibus, imperia-
libus ac sacris sanctionibus quibuscumque, ab impiorum
malitia adversus ecclesias & clericos nulla reverentia,
nullo Dei timore, nulloque animarum interitu pensatis,
eorundem temere audacia crevis insolenter. Igitur au-
thoritate Dei omnipotentis praedicta omnia innovat, sta-
tuit & confirmat, perpetuisque futuris temporibus ab
omnibus Christi fidelibus ubilibet in omnibus & per om-
nia, iuxta ipsarum constitutionum tenores, sub bannis
aliisque penis & censuris supra in eisdem comprehensis
inviolabiliter observandis.

Ceterum in eodem Lateranensi Concilio statutum & Conc. Later.
ordinatum fuit, quod episcopi sine ordinariis cum con-
sensu sui cleri, ad relevandas communes utilitates &
necessitates, ubi laicorum non suppetunt facultates, abs-
que ulla coercionem possit ecclesiasticas personas compelli-
re ad aliqua subsidia laici conferenda, prius Romano
Pontifice consulto: & hac sumpta occasione, laici in
quampluribus partibus, minis vel terroribus, seu ali-
quibus aliis modis aut coloribus diversis ducunt, ustal-
lias, collectas, subsidia, impositiones, vel alia quavis
onera, quocumque vocabulo seu nomine nuncupentur, ec-
clesiis vel clericis imponant, aut imponi consentiant,
vel permittant, cum facultate interdum per ipsosmet
laicos aut alios exigendi. Ex quo constitutio Lateranen-
sis, quae ob pietatem laicorum fuit ordinata, in impi-
tatem & grave damnum & iacturam ecclesiarum &
ecclesiasticarum personarum vertitur. Ideo dicta sancta
Synodus hoc perpetuo statuit & ordinat, quod nulla per-
sona saecularis cuiuscumque dignitatis aut status & con-
ditionis existat, etiam si imperiali, regali vel quacum-
que praesulgeat dignitate, sub pretextu consensus episco-
pi, clero tallias, impositiones & onera vel subsidia im-
ponat, exigat vel recipiat, nisi prius Romano Pontifice
consulto, sub penis, bannis & censuris eisdem.

Idem per omnia, Romano Pontifice dictas tallias vel
collectas imponente, vel imponi mandante, consensu e-
piscopi vel cleri non accedente: episcopi vero, qui con-
tra praedictum Concilium Lateranense vel hanc constitu-
tionem imponendo vel imponi consentiendo, vel exigen-
do consenserint, eis ingressus ecclesiae ipso facto sit tam-
diu interdictus, donec laici ecclesiis & clericis ac ec-
clesiasticis personis plenariam fecerint satisfactionem.
Praefati quoque qui contra sacrorum canonum dispositio-
nem, & contra constitutionem Bonifacii octavi, quae inci-
pit, Vas electionis, visitando, vel caritativum subsi-
dium, necnon tallias & collectas imponendo, ecclesiasti-
cas personas quocumque modo gravant, ipso facto ab om-
ni administratione temporalium & spiritualium (etiam
si in Pontificali vel alia dignitate existant) sint priva-
ti, aliis quidem penis in iure expressis in suo robore per-
mansuris.

Item, considerans, quod nonnulli summi Pontifices ex
captata opportunitate nonnullorum regum, dominorum,
comitum, & aliarum quarumvis personarum tempora-
lium, aut ad ipsorum benevolentiam captandam, vel a-
lio spiritu ducti, concesserunt & licentiam dederunt eis-
dem tallias, collectas, subsidia, impositiones, dacias,
pedagia, aut alia quavis onera huiusmodi imponendi vel
exigendi ab ecclesiis clero vel ecclesiasticis personis in
eorundem dominio vel districtu aut alibi constitutis &
commorantibus, alias ad tempus, alias ad certam sum-
mam, sub diversis modis, formis vel conditionibus, in
consecris litteris Apostolicis vel aliis huiusmodi licentiae
comprehensis, idcirco omnes & singulas concessiones &
licentias huiusmodi, etiam si de plenitudine potestatis
Romanorum Pontificum aut Apostolicae sedis, quovis mo-
do & quibusdam personis sub quibuscumque verborum te-
H h h h a nott-

ANNO CHRISTI 1418.

ANNO CHRISTI 1418.

moribus concessas, revocatas, cassas, annullatas & irritas. A
 distis dominis, comitibus & aliis, ut supra expressis, & sub
 mandatis & iudicis in virtute sancte obediencie, & sub
 penis, hannis & censuris, necnon in triplici restitu-
 tionibus supra expressis, quas incurvens ipso facto, quod
 ab inde in antea distis concessantibus, licentibus, aliis &
 aliquibus ex ipsis nullo modo per se vel alium aut alios,
 directe vel indirecte, palam, publice vel occulte, im-
 ponendo vel exigendo, quocumque modo utantur: quinimo
 privilegia, concessiones & scripturas huiusmodi super distis
 concessantibus & licentibus cassas de luce aboleri faciant.

Item, eadem auctoritate statuit, ordinat, decernit &
 declarat, quod regna, provincie, comitatus, dominia,
 territoria, civitates, districtus, terra, villa, castra,
 fortalitia, possessiones, edificia, grangie & quocumque
 alia bona, res, iura, jurisdictiones, actiones reales &
 personales, spirituales & temporales, ac patronatus &
 pertinentie eorundem, & ecclesiarum cathedralium
 diocesanas, que Romanis seu patriarchalibus, metropolita-
 nis, cathedralibus, abbatibus & quibusvis aliis col-
 legiatis secularibus vel regularibus ecclesiis, monaste-
 riis, prioratibus, mensuris cathedralibus & abbatiali-
 bus, capitulis, collegiis seu conventibus, hospitalibus,
 xenodochiis, & quibusvis aliis piis locis, alicui vel ali-
 quibus ex ipsis temeritate vel audacia, dolo, vi vel
 fraude, quomodocumque & qualitercumque per quosvis
 personas ecclesiasticas vel laicales, capitula, collegia,
 dominos, comitatus & universitates, etiam si imperialis
 regali, cardinalata, pontificali, vel alia quavis ecclesias-
 tica vel laicali preeminencia & dignitate prefulgerent,
 a tempore felicitis recordationis Gregorii XI. inclusive circa
 (post cuius quidem Gregorii decessum schisma presens,
 prob dolor, in Dei ecclesia ortum habuit) quovis occa-
 sione, seu colore quovis fuerint invasa, occupata, usur-
 pata, captata, seu detenta, huiusmodi ecclesiis, mona-
 steriis, prioratibus, mensuris cathedralibus & abba-
 tialibus, capitulis, collegiis, seu conventibus, hospi-
 talibus, & xenodochiis & piis locis, videlicet illi &
 illis, cuius, quorum vel quarum tempus & in tempore
 invasionis, occupationis, usurpationis, captationis seu de-
 tentionis huiusmodi erant & nunc sunt; dummodo tem-
 pore invasionis, occupationis, usurpationis, seu detenti-
 onis predicta, vel prius, possessiones, ecclesias, monaste-
 ria, prioratus, mensuras cathedrales & abbatiales, capi-
 tula, conventus, hospitalia, xenodochia & pia loca,
 aut per aliquod ex ipsis, coram aliquo de executoribus,
 sive conservatoribus, de quibus infra fit mentio, probetur
 infra tempus quadrimestre a die probationis predicta
 continue currendum; vel si fama de dicta possessione,
 aut secuta invasione, occupatione, usurpatione, captatione
 seu detentione huiusmodi erit in diocesi eccle-
 sia monasterii, prioratus, mensuram cathedralium,
 abbatialium, capituli, collegii, conventus, hospitalis,
 xenodochii, vel pii loci huiusmodi, similiter infra simi-
 le quadrimestre continuandum a die legitime citationis,
 monitionis seu requisitionis personaliter facta; vel si pos-
 sessionis copia commode haberi, aut bene tute ac legitime
 citari non possit, tunc & eo casu moneri & requiri valeat
 per edictum in aliquo loco diocesis, vel ipsi diocesi
 propinquo, ubi invasor, occupator, usurpator, captor,
 seu detentor habitare consueverat, ad habitandum vacua
 & expedita, plenarie, realiter & cum effectu, omni ces-
 sante excusatione & exceptione, restituantur, reddantur
 & reintegrentur, ac pacifice dimittantur, sub penis,
 hannis & censuris, & sub aliis ut supra, & sub tripli-
 cata restitutione, & sub infamia & occupatione & iuris
 amissione superius nominatis: quas negligentes, inobedi-
 entes, transgressores, rebelles, & contrasacientes incurvens
 ipso facto, a quibus penis & censuris & aliis predictis
 non possint absolvi, nisi prius factis (ut presertim) plenius
 & integris restitutionibus. Et nihilominus ex abundantia
 cautela ipsa sancta Synodus ex certa scientia predicta bona
 regna, civitates & cetera ut supra, illis quibus
 erant (ut presertim) restituta, redditus & reintegrata per
 presentes. Et insuper licet prelati, capituli, conventus
 & rectoribus ecclesiarum, monasteriorum & locorum
 huiusmodi, quorum talia regna, bona, & cetera
 erant, & nunc sunt, eorumque successoribus, aut eorum

procuratoribus & syndicis, auctoritate propria, alicuius
 consensu vel licentia minime requisita, possessionem illorum
 intrare, capere aut detinere libere & impune: cons-
 titutionibus & privilegiis Apostolicis & imperialibus,
 & aliis quorumvis personarum, nequaquam obstantibus.
 Rursus, quia contractus celebrari, necnon concessiones su-
 per regna, provincias, civitatibus, castris, villis, &
 aliis bonis supra expressis, viro non purgato, verisimi-
 liter ad vexationes redimendas facti vel facte presu-
 muntur: exceptis ipsa sancta Synodus ex certa scientia
 omnes & singulas concessiones, donationes, venditiones,
 alienationes, pignorationes, divisiones, separationes, di-
 membrationes, distractiones, extenuationes, permutationes,
 obligationes, declarationes, revocationes, infundationes,
 reinfundationes, pacts, provisiones, provisiones,
 sententias & alios contractus quosque, etiam si iuramentis
 fuerint corroborata & corroborati, etiam per viam
 aut modum cuiusque contractus, etiam in illis contenta,
 sub quacumque verborum conceptione apparent, post in-
 vasionem, occupationem, usurpationem, captationem vel detenti-
 onem regnarum, provinciarum, civitatum, & aliorum
 alicuius vel aliquorum bonorum huiusmodi, & ante eorundem
 bonorum plenariam restitutionem, de, in, pro, aut
 super eisdem allicui vel aliquibus ex regnis, & aliis bonis
 huiusmodi, vel ipsorum aut eorum aliquibus iuribus, ju-
 risdictionibus, actionibus & pertinentiis realibus & per-
 sonalibus atque mixtis, spirituales & temporales
 quibuscumque, quibusvis dominis, dominis, comitati-
 bus, universitatibus, capitulis, collegiis, patriarchalibus,
 vel aliis ecclesiis quibusvis, sive eorum mensis, aut aliis
 personis quibuscumque ecclesiasticis vel laicalibus, etiam
 si imperialis, regali, Pontificali, vel alia ecclesiastica &
 temporali prefulgeant dignitate, quovis occasione, a di-
 cto tempore Gregorii inclusive circa, quomodocumque &
 qualitercumque factis & concessis, faciendis, concedendis
 per Romanos Pontifices mota proprio ex certa scientia de
 plenitudine potestatis, cum omnium defectuum supplemen-
 to, ac de & cum consensu & consilio S.R.E. cardinalium,
 sive per modum, aut viam contractuum quorumcumque,
 vel alias & quovis auctoritate, etiam Apostolica, im-
 periali, regali, legatorum, nunciorum aut vicariorum
 sedis Apostolica, sive ordinariis, legata vel delegata,
 etiam si factum & concessum fuerit per illas personas,
 aut de & cum consensu illarum, ad quas in talibus de
 jure & de consuetudine facere, concedere & consentire
 pertineret, nullas & nullas, nulliusque juris, efficacis,
 firmitatis, roboris & momenti, atque viribus evacuatos
 & evacuatos fuisse & esse decrevit & declaravit. Et
 nihilominus ex abundantia cautela, ipsas & ipsos revocat,
 cassas, abolet, irritas & annullas, ac viribus evacuat:
 ipsaque regna & provincias, civitates & alia bona cum
 iuribus & omnibus aliis supradictis, tenore presentium
 illius, quorum vel quarum (ut presertim) erant & sunt,
 redditus, restituta & reintegrata. Statuimus quoque & pre-
 cipimus, decernimus & declaramus, ipsa omnia & singula
 reddenda, restituenda & reintegranda, quibus (ut pra-
 sertim) erant & sunt, vacua & expedita plenarie,
 realiter & cum effectu, omni cessante excusatione, in-
 fra dictum quadrimestre, sub eisdem penis, hannis &
 censuris, & aliis, quas incurvens ipso facto, & a qui-
 bus non possint absolvi, nisi ut supra continetur: aliis
 tamen iuris remediis pro predictis executioni deman-
 dandis in suo robore permansuris. Et nihilominus licet
 prelati & aliis, quorum talia bona (ut presertim) erant
 & sunt, possessiones intrare, & cetera, ut supra continetur.
 Item, dicta sancta Synodus eadem auctoritate ex
 certa scientia decernit & declarat omnes, & singulas
 concessiones, donationes, obligationes, venditiones, ex-
 tenuationes, pignorationes, divisiones, separationes, di-
 membrationes, distractiones, permutationes, obliga-
 tiones, declarationes, revocationes, infundationes, re-
 infundationes, ac censuum, fructuum, seu respon-
 sionum aliarum, quocumque nomine seu vocabulo nuncu-
 pentur, extenuationem, extinctionem, pacts, provisio-
 nes, provisiones, sententias & alios contractus quos-
 cumque, etiam si iuramentis fuerint corroborata & cor-
 roborati, etiam per viam aut modum cuiuscumque
 contractus, & in illis contenta, sub quacumque

verborum conceptione apparet, quibusvis patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis, eorumque ecclesiis cathedralibus sive antiquis, sive post dictum schisma erectis, aut eorum mensis, capitulisque, collegiis, communitatibus, seu universitatibus & personis, etiam imperialibus, regalis, reginalibus, Pontificalibus, cardinalatibus, aut cujuscumque ecclesiastica vel mundana fuerint dignitatis, preeminentibus, status vel conditionibus, de, in, pro aut super regni, provinciarum, civitatibus, dominiis, territoriis, civitatibus, districtibus, terris, villis, castris, fortalibus, possessionibus, edificiis, grangiis, & quibusvis aliis bonis, rebus ac pertinentiis suis, iuribusque, jurisdictionibus & actionibus realibus & personilibus adque iuribus, cathedraliumque ecclesiarum diocesis, ac patronatum iuribus, & quibusvis aliis tam spiritualibus quam temporalibus sine aliquo vel aliquibus predictorum ad Romanam, patriarchales, metropolitanas, cathedrales, abbatiales, & quascumque collegiatis & non collegiatis, regulares & seculares ecclesias, monasteria, prioratus, mensaque ipsarum ecclesiarum, capitula seu conventus eorum, aliquos vel aliquos ex ipsis factis & factis, prout vel contra dispositionem juris scripti, a dicto tempore Urbani Papae VI. inchoatis circa, quomodocumque & qualitercumque, usque in presentem diem, sub quibusvis titulis, iuribus, actionibus, causis, modis, conditionibus, vitiis sive formis, & quavis occasione, etiam metu proprio, ex certa scientia & de plenitudine potestatis, ac cum suppletionem omnium defectuum, etiam de & cum consilio & consensu sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, sive per viam aut modum contractuum quorumcumque vel alias & auctoritate quacumque, etiam Apostolica, imperiali, regali, reginali, legatorum, nunciorum aut vicariorum sedis Apostolicae, sive ordinaria, delegata vel subdelegata, vel quacumque alia, quam si factum & concessum fuerit per illas personas, aut de & cum consensu illarum, ad quas in talibus de iure & consuetudine facere, concedere & consentire pertinet; fuisse & esse ipso iure nullas & nullas, ac nullius efficaciae, roboris & munitis, viribusque evacuatas & evacuatas; & perinde censeri & haberi, sub & cum modificationibus infra scriptis, ac si facti & facta non fuissent. Concessionesque, donationes, & cetera huiusmodi, & alias quascumque, quae cum detrimento vel lesione ecclesiarum, monasteriorum, mensarum, capitulorum, conventuum, locorum seu personarum alicuius vel aliquarum huiusmodi facta a dicto tempore Urbani Papae VI. citra, ex certa scientia & auctoritate predicta hac editoriali constitutione, sub & cum supra & infra dictis modificationibus revocatae, cassae, irritae & annullatae; & nihilominus, ad abundantiorum cautelam tollit & penitus viribus evacuat: dictaque regna, loca, territoria, districtus, iura, jurisdictiones, &c. ac bona huiusmodi ad jus & proprietatem ecclesiarum, monasteriorum, locorum, mensarum, capitulorum, conventuum & personarum huiusmodi, ad quae seu quas spectabant & nunc spectant & pertinent, sub & cum supra & infra scriptis modificationibus restituit, reddit & reincorporat penitus per praesentes. Quorum omnium possessionem vacuum, liberam, expeditam nihilominus illi qui talia bona tenuerint & tunc tenebant, debeant ac etiam teneantur infra dictum quadrimestre a die probationis vel citationis, monitionis seu requisitionis ut supra facta, libere, totaliter & cum effectu vacua & expedita relaxasse & dimisisse ecclesiis, mensis, monasteriis, hospitalibus, locis, & aliis personis huiusmodi ad quas ante concessiones predictas spectabant & pertinebant, & nunc spectant & pertinent, seu spectare & pertinere possunt; sub penis, bonis & censuris, & aliis ut supra, quas incurrunt ipso facto, & a quibus absolvi non possunt, nisi prius satisfecerint & restituerint, ut supra continetur. Et nihilominus licet praesentis, capitulis, conventibus ac rectoribus ecclesiarum, monasteriorum & aliarum locorum huiusmodi, quorum talia bona fuerunt, & nunc sunt, eorumque successoribus & syndicis auctoritate propria, alienis consensu vel licentia minime requisitis, quibusvis licentia prius praesentis, ut inferius demittatur, possessionem illorum intrare, capere & recipere libere & impune: non obstantibus constitutionibus, privi-

legiis sedis Apostolicae ejus auctoritate concessis, factis, concedendis & faciendis, ac imperationibus sub quacumque verborum expressione & tenoribus concessis; & etiam si de ipsorum tenoribus expediri facere mentionem specialem de verbo ad verbum, in totum vel in partem: quorum & quorum omnium ipsa sancta Synodus hic pro expressis, lectis & insertis haberi vult & decernit: necnon prescriptionibus, consuetudinibus & aliis contrariis & repugnantibus, aut quovis modo hanc constitutionem de cetero nequaquam obstantibus quibuscumque. Praedicta quoque, quae de declarationibus ac revocationibus huiusmodi dicta sunt, non vindicent sibi locum in infundationibus, reinfundationibus, concessionibus & locationibus quibusvis perpetuis, solitis ante dictum tempus domini Gregorii Papae XI. fieri & dari in feudum, revidendum vicarium, aut emphyteosim, & regnis, provinciis, civitatibus, terris, castris, villis, locis, territoriis, districtibus & aliis bonis seu iuribus huiusmodi, aliquos vel aliquibus eorumdem, dummodo utile dominium eorumdem per pacificam tenentiam corporalis possessionis ante huiusmodi infundationem, reinfundationem, concessionem, non fuerit cum directo dominio incorporatum & solidatum; ac etiam quod canon & census antiquitus ante tempus domini Gregorii Papae XI. pro illis praestari & dari soliti, consueti seu admitti, si qui praestabantur, debite persolvant. Nec etiam locum habeant in conditionibus bonorum, iuxta pretia apponenda & probantur, conventuum & aliorum huiusmodi, quorum (ut praesertim) erant dumtaxat, versa esse in permutationibus factis, veris in evidentem utilitatem ecclesiarum, monasteriorum & aliorum huiusmodi. Nra locum sibi vindicent in concessionibus per Romanos Pontifices pro dotatione in totum vel in partem, ac pro alia quavis subventionem aliquarum ecclesiarum cathedralium & aliarum indigentium quarumcumque civitatum factis de aliquibus ecclesiis inferioribus & bonis earum: dummodo huiusmodi civitates ab antiquo & ante dictum schisma habuerint famam, titulum & nomen civitatis; & dummodo etiam huiusmodi concessa non fuerint alicuius ecclesiae cathedralis, sed ab abbatibus inferiorum ecclesiarum. Nec etiam sibi fortentur effectum in venditionibus, & aliis alienationibus bonorum, hospitalium, xenodochiorum & aliorum piorum locorum quorumlibet, quae hospitalia, xenodochia, & pia loca, ut sunt, ad Sancta sanctorum, sancti Spiritus in Saxia de Urbe, beatae Mariae Novae de Florentia, de Scala, de Seminis, ac de Misericordia, de Paradiso, & similia, pro sustentatione pauperum & hospitalitate conservanda consueverunt ab antiquo bona eorum vendere, aut taliter alienare, locare, aut usufructum concedere secundum eorum statuta seu laudabiles & antiquas consuetudines pacifice habitas observatas: privilegii etiam antiquitas a Romanis Pontificibus quibusvis religiosorum ordinibus bonorum & rerum huiusmodi indultis, ac etiam suis consuetudinibus in talibus ab antiquo observatis, in suo robore permanerint. Nec etiam in vicariis, gubernationibus & ministracionibus, seu locationibus aut feudis provinciarum, terrarum, castrorum, locorum, seu bonorum huiusmodi ad tempus novem annorum, vel ab inde infra dumtaxat duraturis: praedictis tamen modificationibus non se ad praedicta invasa, occupata, usurpata, capta seu (ut praesertim) detenta aliquo modo extendentibus. Ceterum decrevisse praesata sancta Synodus eadem auctoritate, quod quisumque ex iustis & rationabilibus causis probaverit legitime se, de, aut super regnis, provinciis, civitatibus, terris, castris, locis, vel bonis huiusmodi, vel eorum aliquo, pro pretis persolutis, vel ex causa depositi, sive mutui, aut alias ex iustis causis recipere debere a Romana seu aliis ecclesiis, monasteriis, prioratibus, vel locis ipsis, seu eorum aliquo, aut ex praesentis, seu rectoribus eorumdem, occasione dumtaxat ecclesiarum, hospitalium seu locorum praesentium, ad quae ipsa bona pertinuerint vel pertinerent, aliquas forencorum seu precensuarum summas, aut res alias; ac illas reversas esse in utilitatem evidentem ecclesiarum seu monasteriorum aut locorum huiusmodi, quod facta coram loci ordinario de datione, aut defalcatione fructuum aut proventuum perceptorum arbitrio dicti ordinarii loci, sive eorum &

ANNO
CHRISTI
1228

ANNO
CHRISTI
1228

bonorum de quibus agitur, super quo ipse ordinarius A
 conscientiam emiserit & avertit; non obstantibus qui-
 buscumque conventionibus, seu pactis iniis, vel adhibitis,
 etiam auctoritate Apostolica, vel alia quomodolibet re-
 laboratis, ac juramento vallatis, maxime quoad proban-
 dum pretia, res vel pecunias, versa esse in evidentem
 utilitatem, vel quorum talia bona fuissent, seu ut fru-
 ctus in futurum computare quis minime teneretur, aut quod
 faceret fructus suos, seu alius contrariis & aliter dispo-
 nentibus quovis modo, ecclesia, seu monasterium, hospita-
 lita vel locus huiusmodi residuum, quod declaratur ad
 restituendum illi qui solvisset, aut ejus heredibus, seu
 jus vel causam aut titulum suum habentibus, infra an-
 num a die solvendi rationis continue computandum, vel
 ad huiusmodi bona obligata usque ad satisfactionem, ut
 infra declaratur, ipsi creditoribus restituendum, pro
 dicto residuo declarato; eo ipso prelati, capitulum,
 conventus ac rectores talis ecclesie, monasterii, hospita-
 lis vel loci, cujus vel quorum (ut presertim) ipsa bo-
 na erant, sub pena excommunicationis nisi adhibitis. Et
 nihilominus pro securitate creditorum super satisfactione
 huiusmodi, nullus ex prelati & aliis supradictis possit
 aut debeat per se aut per alium possessionem talium bo-
 norum intrare, capere vel retinere, nisi idonea cau-
 sione prius per ipsos prefata coram loci ordinario, ipsius
 vel ipsorum creditorum, & huiusmodi ordinario recu-
 sante, coram loci ordinario debitoris de eo quod ab ec-
 clesia, monasterio, hospitalibus, vel loci aliis, seu per-
 sonis supradictis ratione declarationis huiusmodi tenevan-
 tur habere creditores ipsi infra dictum annum perforvan-
 do: bona quoque talibus vendita, pignorate, seu aliter
 obligata, alienata, vel ut supra concessa, illis usque ad
 satisfactionem specialiter obligata remaneant & existant.
 Si autem infra dictum annum satisfactio quantitatis de-
 clarata facta non fuerit, (ut premititur) prelati tri-
 bus protestationibus, diversis diebus per creditores, seu
 eorum procuratores factis, prelati capitalis, conventi-
 bus aut rectoribus huiusmodi super dicta satisfactione, sal-
 tem infra mensem a die prima protestationis faciendam:
 tunc lapsa dicto mense licet huiusmodi creditoribus, aut
 heredibus, jus vel causam, seu titulum habentibus ab
 illis, per se vel procuratores suos auctoritate propria pos-
 sessionem bonorum huiusmodi intrare, capere, ac illa
 tenere & possidere, fructusque & emolumenta ex illis
 percipere. Deducendo tamen de fructibus ipsius debiti qua-
 usque eidem fuerit de quantitate huiusmodi debiti, ut
 presertim, declarata integraliter satisfactum: ita tamen
 proviso circa premissa & quolibet predictorum, quod
 pro debito Romano vel alterius cathedralis vel inferioris
 ecclesie, hospitalis, aut pii loci, prelati, rector, sive
 alia persona huiusmodi, nisi solutum pro sua ecclesia, hos-
 pitali, & pio loco, in cuius evidentem utilitatem duntaxat
 probabiliter, ut presertim, pretium & valorum
 versum esse debeant, vel alias cautionem de debiti
 declaratis, vel alias minime prestare teneatur; nec hu-
 iusmodi bona pro aliis debitis quoquo modo remaneant
 obligata: nec etiam de ipsi restitutio & redintegratio,
 ut supra est declaratum, quovis modo valeat nec debeat
 retardari. Ceterum, quia lex salubris, preteritis intendit
 & futuris casibus providere, decernit ipsa S. Synodus
 eadem auctoritate, quod de cetero premissis & infra-
 scriptis nulla fundatio, locatio, donatio, venditio, permuta-
 tio, pignoratitio, obligatio, sive quovis alienatio, aut
 declaratio, de aut super regnis, provinciis, civitatibus,
 terris, castris, locis, juribus ac jurisdictionibus, seu bo-
 nis predictis, aut aliquo eorumdem, auctoritatibus hu-
 iusmodi, seu eorum aliqua, vel alias sine expressa de-
 liberatione Concilii generalis, vel saltem provincialis,
 cum evidenti tamen utilitate ecclesie, & pii loci hu-
 iusmodi fieri possit, vel debeat, quovis colore questio,
 seu iam facta confirmari, extendi vel prorogari, aut de
 novo concedi quovis modo. Salvo, quod locationes usque
 ad predictum tempus novum annorum, vel ab inde in-
 fra, & non ultra, tam Apostolica quam ordinaria au-
 thoritate valeant celebrari, cum dicta prelatione tamen
 census soliti sine actionabilis. Ita tamen, quod sicut cum
 evidenti utilitate huiusmodi, tam per Romanum Ponti-
 ficem, quam per prelatos & rectores secundum juris
 scripti formam, etiam infundationes, emphyteuticasque

concessiones, occupationes & revocationes de bonis feu-
 dalibus ac emphyteuticis ante dictum tempus Gregorii
 XI. infundari solitis, ad ecclesias, monasteria, hospita-
 lia, vel pia loca huiusmodi quomodolibet devolutis &
 devolvendis in posterum, cum modificationibus infra-
 scriptis pro causa & causa soliti, aut adactis ante
 prefatum tempus Gregorii XI., & non de aliis, aut
 aliter nullo modo passis etiam fieri concessiones vicaria-
 riarum, gubernationum & administrationum, regnarum,
 provindiarum, civitatum, terrarum, castrorum, locorum
 prefata ecclesie Romane, que ante huiusmodi tempus
 concedi in vicariatum seu administrationem per Roma-
 num ecclesiam consueverunt per Romanos Pontifices ad
 tempora novum annorum, & ab inde infra, & non ul-
 tra, cum responsionibus, canonibus & consuetudinibus,
 melioribus seu adactis ante tempus prefatum: hoc ad-
 dito, declarato ac reservato, quod vicarii non solven-
 tibus eidem Romano ecclesie censum ac canonem debi-
 tum in terminis appositis, vel saltem infra mensem post
 lapsum terminum, eo ipso absque aliqua declaratione ad
 censum & canonem duplicato perforvendas prefate Ro-
 mane ecclesie teneantur ac adscribi sint. Et si primum
 & duplicatum censum seu canonem predictis infra alium
 mensem sequentem non solverint, ipso facto sententias,
 hanc & penas huiusmodi incurrant. Si autem infra-
 mense a lapsu primi termini prefati solutionem huius-
 modi non fecerint de causa & causa, ut presertim,
 ipso iure cadant ab omni possessione vicariatus, guberna-
 tionis & administrationis huiusmodi, & concessa ad li-
 beram ordinationem Romani Pontificis & Romane eccle-
 sie prefate devolvantur, & devoluta ipso facto intelli-
 gantur esse, & sint, cum omni rerum integritate &
 causa. Et illud idem intelligatur servari, & sit in
 de vicariis, gubernationibus & administrationibus provin-
 ciarum, civitatum, terrarum, castrorum & aliorum
 quorumvis, ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium &
 locorum aliorum predictorum, & cuilibet eorumdem.
 Premissa quoque extendantur ad solutionem feudorum,
 bonorum emphyteuticorum, & aliorum locorum respor-
 siones quovis titulo, tam ad Romanam, quam ad alias
 ecclesias, monasteria & loca alia suprascripta, commu-
 niter vel divisim, prout de censibus & canonibus vicariatus
 predictorum superius continetur. Distinctis ni-
 hilo minus inhibens, ne qua prerogatio, seu nova concessio
 vicariatus, gubernationum seu administrationum
 huiusmodi de regnis, provinciis, civitatibus, terris, ca-
 stris & locis dicta Romano ecclesie fieri possit aut de-
 beat, nisi de consilio, & assensu Romanorum Pontificum
 & dominorum collegii sancte Romane ecclesie cardina-
 lium, eorum servatis votis, vel saltem per duas partes
 dicti collegii in concordia, & non nisi pro evidenti cau-
 sa, facta & honore ecclesie prefate: ita tamen, quod de-
 beat ipse cardinalis in litteris Apostolicis vel contracti-
 bus desuper factis, una cum Romano Pontifice propriis
 manibus se subscribere, adinstar antiquorum privilegio-
 rum Apostolicorum in perpetuum. Et si aliter, secus,
 seu alio modo in premissis & infra scriptis omnibus &
 contentis in presenti capitulo, vel circa ea facta, seu
 declarata etiam motu proprio, & de cardinalium consilio
 seu consensu, seu alias, & Apostolica vel quovis alia
 auctoritate, non teneant ipso iure, & nullam ius contra-
 hentibus vel recipientibus aliter acquiratur. Et nihilominus
 vicarii ipsi, gubernatores & administratores, &
 alii recipientes, quovis nomine nuncupentur, vel titulo,
 vel modo, etiam si sponte concederentur, vel alias con-
 trarium facientes, ipso processu, hanc, sententias &
 penas ipso facto se noverint incurrere: concessionibus,
 constitutionibus, privilegiis Apostolicis, ac aliis quorum-
 cumque personarum, necnon consuetudinibus & aliis quibuscumque
 in contrarium facientibus, nequaquam obstantibus.
 Hinc sane intellexit, quod modificationes ipse suprascri-
 pta, & ipsarum aliqua, aliis qui tenent & teneant
 regna, provincias, civitates, terras, castra, sive alia
 bona, ut in alio infra scripto capitulo continentur, scilicet,
 invasa, occupata, capta, seu (ut presertim) detenta,
 non valeant in aliquo suffragari: quin immo ad plena-
 rie restituendum, reddendum, & ad alia faciendum
 (ut in eodem capitulo continetur) protinus sint adscri-
 bi.

Ex

ANNO CHRISTI 1330.

Ex eodem Concilio Constantiensi, quando solvenda sit, sive demoganda decima.

A tifici indictiones sine exaltatione quascunque super ecclesiam vel ecclesiasticas personas imponere per modum decime, vel alio quovis modo. Si vero cum necessitate acciderit Papa, qua esset eidem debite subveniendum, vocato generali Concilio, secundum quod expediret videtur & utile, secundum decretum Concilii providetur eidem.

ANNO CHRISTI 1330.

Cum paterna pietas filiis hominum providere debeat, licet in casu necessitatis urgentis valeat vicistudo laudabilis, declarat sancta Synodus non licere Romano Pon-

MODUS OBSERVANDUS IN PUBLICA SESSIONE

Conciliorum generalium, practicus & observatus in Concilio generali Constantiensi.

Ex prima edicione.

Primo, in loco ubi tenetur sessio, celebrabitur Missa solemnis de Spiritu sancto quocumque tempore per cardinales, vel alium prelatum ad hoc deputatum. Qua Missa durante, omnes prelati suis habitibus instructi sunt induti, & sedent in loco dicta sessionis secundum suas dignitates & prerogativas. Prædicta autem Missa finita, omnes prelati in eodem sessione consistentes induunt se pluralibus, & habent mitras albas, solo presidente vel celebrante in Concilio excepto, qui habet mitram auriphygiatam & gonnatam ac notabiliter ornatum. Qui quidem president vel celebrans, efficiatur diacono & subdiacono, ac aliis multis in habitibus ecclesiasticis, sedet in cathedra in medio chori, habens dorsum ad altare, & vultum ad alios prelatos. Prælati igitur sic induti & ornati, cantores cantant antiphonam: Exaudi nos, Domine, quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum respice nos, Domine. Versus: Salvum me fac, Domine, quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam. Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto. Qua antiphona cantata, diaconus clamat alta voce: Orate. Quo dicto, omnes prelati flexus genua, & per aliquod intervallum orant sub silentio secundum devotionem suas. Et postquam in illa oratione per aliquod competens intervallum perseverant, idem diaconus iterum clamat alta voce: Erigite vos. Et tunc omnibus prelati surgentibus & flexibus, ipse president vel celebrans etiam eribus, hanc dicit orationem alta voce:

Oremus.

Adsumus, Domine sancte Spiritus, adsumus, peccati quidem immanitate detenti, sed in nomine tuo specialiter aggregati. Veni ad nos, adesto nobiscum, dirigere illi cordibus nostris; doce nos quid agamus, quo gradiamur; ostende quid efficere debeamus, ut te auxiliante, tibi in omnibus complacere valeamus. Esto a salus, suggestor & effector iudiciorum nostrorum, qui soles cum Deo Patre & ejus Filio nomen possides gloriosum. Non nos patiaris perturbatores esse justitiae, qui summe diligis equitatem: ut sinistram nos non ignorantiae trahat, non favor inlectat, non acceptio minoris vel personae contumpat; sed iunge nos tibi efficaciter solius tue gratiae dono, ut simus in te unum, & in nullo deviamus a vero: quatenus in nomine tuo collecti, sic in cunctis tenemus cum moderamine pietatis justitiam, ut hic a te in nullo dissentiat sententia nostra, & in futuro pro bene gestis consequamur præmia sempiterna. Amen.

Prædicta vero oratione finita, cantores Concilii incipiunt antiphonam: Exaudi nos, Domine, quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum, &c. ut supra. Qua antiphona cantata, omnes, ut præmissum est, flexus genua orant. Et subito parvo intervallo, diaconus iterum dicit alta voce: Erigite vos. Tunc omnibus eribus, president vel celebrans dicit iterum hanc orationem.

Oremus.

Mentibus nostris, quaesumus Domine, Spiritum sanctum benignus infunde: quatenus in nomine tuo colle-

ti, sic in cunctis tenemus cum moderamine pietatis iustitiam, ut hic a te in nullo dissentiat voluntas nostra: sed semper rationalia meditates, quæ tibi sunt placita exloquamur in factis. Per Dominum, &c.

Quibus sic peractis, omnes flexus genua, & diaconus & subdiaconus, vel alii duo ad hoc deputati, ante altare stantes, incipiunt litaniam, cantoribus & aliis respondentibus. Et quando venitur ad illum locum, ut dominum Apostolicum; president vel celebrans, qui cum aliis stans flexus genua, surgit: & vertens se ad congregationem, & dando benedictionem, cantando ter dicit: Ut hanc sanctam Synodum & omnes gradus ecclesiasticos benedicere, regere & conservare digneris: cantoribus respondentibus qualibet vice prædicta, Te rogamus, audi nos. Completa vero litania, president vel celebrans dicit: Oremus. Quo dicto, diaconus dicit: Flectamus genua. Et subdiaconus dicit: Levate. Deinde celebrans dicit hanc orationem: Da, quaesumus, ecclesie tuæ, misericors Deus, ut Spiritu sancto congregata, hostili nullatenus incursione turbetur. Per Dominum, &c.

His vero completis, diaconus habens librum super pulpitu inter altare & celebrantem dispositum, accensis duobus cereis circa ipsum pulpitu, incipit evangelium. Vos estis sal terræ: vel quod ad legendum sibi est ordinatum. Quo evangelio perlecto, celebrans primo facit collationem, exhortando omnes & singulos ad sollicitam meditationem & curam Dei, & super omnibus causis, propter quas sacrosancta Synodus est congregata. Deinde flexus genua, incipit alta voce hymnum: Veni creator Spiritus: quem hymnum cantant alternatim assistentes in sessione cum cantoribus. Quo hymno solemniter & devotè decantato, quo clerici induti superpellicis & adstantes presidenti, dicunt versiculum: Emitte Spiritum tuum, & creabuntur. Et cantores respondens Ex renovabis faciem terræ. Postea celebrans dicit hanc orationem.

Oremus.

Deus qui corda fidelium sancti Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu recta sapere, & de ejus semper consolatione gaudere. Per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Postmodum duo prædicti clerici, vel diaconus, vel subdiaconus, dicunt: Benedicamus Domino. Et adstantes respondent: Deo gratias.

His autem omnibus completis, idem president, vel celebrans, & omnes alii prelati sedens, & ponens mitras in capitibus suis. Et tunc unus prelatorum ad hoc deputatus legit decreta in illa sessione expedienda. Et in eodem ambone cum dicto prelato legente ipsa decreta erant presidentes nationum tempore Concilii Constantiensi, & respondebat qualibet president, Placet, pro natione sua. Prædicti vero generalis in dicta sessione respondebat etiam, Placet, etiam pro sacro Concilio & collegio generali. Decretis vero perlectis, & responso Placet, & dicto, Te Deum laudamus, cum oratione de Spiritu sancto, omnes depositis pluralibus & mitris, resumant habitus suos consuetos, & recedant.

IN CONCILIUM CONSTANTIENSE

oecumenicum, d ex parte approbatum, e ducentorum quinquaginta episcoporum causa f schismatis tollendi celebratum g annis domini MCDXIV. MCDXV. MCDXVI. MCDXVII. MCDXVIII.

NOTAE SEVERINI BINII.

Qlis concilium indi-

Concilium.) Hanc synodum a Joanne XXI. vulgo XXXIII. inchoatam, atque a Gregorio XII. qui verus & legitimus pontifex erat, approbatam & confirmatam esse, acta concilii manifeste attestantur. Qua occasione autem indicta, & Constantia celebrata fuit, Gobellus Cosmodromius cap. 90. atatis laetae refert his verbis: Interca Joannes Papa concilium generale in urbe celebrare decrevit, quod Alexander praedecessor ejus in tertio anno post concilium Pisianum supradictum deinceps celebrandum. Sed per laesam non venientibus in copia quam verum postulat gravitas, illud concilium non fortiterbatur. Quare ipse temporibus nonnullis littera apostolica, in quibus de Urbano, Bonifacio, Innocentio, Gregorio, Clemente vel Benedicte per tempora schismatis praeterita super papatu condecoribus supradictis fuit mentio facienda, statutum fuit, ut nullus eorum in dictis litteris papa simpliciter, sed cum hoc determinatione, in sua obedientia, nominaretur. Et paulo infra de loco & tempore indicti concilii subiunguntur: Et tunc in mense Decembri concilium in Calendis Novembrii deinde praesens venturis indixit: locum tamen concilii non determinavit. Quapropter duo cardinales ad regem Romanorum tunc in Italia moram trahentem, ad concordandum de loco destinavit, qui simul in civitatem Constantiensem conferunt. Et post hoc papa & rex in Laudensi civitate conveniunt, locum eundem pro concilio generali celebrando approbant. Hac Gobellus praedicto loco.

Constantia.

b Constantiense.) Sic dictum a Constantia, quae est urbs Germaniae sub dioecesi Moguntina, sita ad lacum Podanicum, vulgo Bodense dictum, ad Rheni cum partem, qua Helvetiae respicit. A Constantio imperatoris Constantini magno patre, vel a Constantio II. Constantini magno filio mariti civitate, indeque nomen sumptum putatur. Hac Hadrianus in suo Theatro aeternum.

Oecumenicum.

c Oecumenicum.) Quod propter materiam schismatis tollendi universam ecclesiam concernentem indictum fuerat, cuique quatuor patriarchas cum archiepiscopis & episcopis infra recensendis invitatum, oecumenicum fuisse concilium nulli dubium esse debet.

An & quo modo sit approbatum.

d Ex parte approbatum.) Quod ex alio, quo libet ad fidem pertinentia contra Wicleffum, Hussum, Mattheum Drudentem & Hieronymum Pragensem decreta & promulgata legantur, ut dicitur infra sessione 41. & ultima. Quae vero de auctoritate concilii supra pontificem constituerunt, sententia Florentina & Lateranensis conciliorum plane reprobata sunt.

Inchoatio concilii.

e Ducentorum quinquaginta episcoporum.) De numero episcoporum, alique nonnulli qui Concilio interfuerunt, ita Cochleus lib. 2. historia Hussitarum: Anno dom. 1414. inchoatum fuit concilium istud, veniente Constantiam primatum Jordano cardinale, Othone episcopo, pridie Idus Augusti. Quae & Bononia fecerat Joannes papa XXIII. 5. Calendas Novembrii Constantiam magna celebrata ingressus est, in festo Apolloniarum Simonis & Iuda, cum cardinalibus novem: ut tunc tunc bulla convocantis concilii prima die Novembrii sacra synodus auctoritate apostolica inciperet de magis fidei & ecclesiae tractare. Sigismundus rex in vigilia natalitatis Christi Ulringam veniens cum conjuge sua, per lacum Constantiensem navigio properavit inde ad civitatem, ut interesset missarum solemnium. Sub mediam igitur noctem Constantiam ingressus, primam missam celebrante papa, ipse throno habitum indutus, legit evangelium alta voce: Exiit edictum a Caesare Augusto.

Numerus episcoporum.

f Ducentorum quinquaginta episcoporum.) De numero episcoporum, alique nonnulli qui Concilio interfuerunt, ita Cochleus lib. 2. historia Hussitarum: Anno dom. 1414. inchoatum fuit concilium istud, veniente Constantiam primatum Jordano cardinale, Othone episcopo, pridie Idus Augusti. Quae & Bononia fecerat Joannes papa XXIII. 5. Calendas Novembrii Constantiam magna celebrata ingressus est, in festo Apolloniarum Simonis & Iuda, cum cardinalibus novem: ut tunc tunc bulla convocantis concilii prima die Novembrii sacra synodus auctoritate apostolica inciperet de magis fidei & ecclesiae tractare. Sigismundus rex in vigilia natalitatis Christi Ulringam veniens cum conjuge sua, per lacum Constantiensem navigio properavit inde ad civitatem, ut interesset missarum solemnium. Sub mediam igitur noctem Constantiam ingressus, primam missam celebrante papa, ipse throno habitum indutus, legit evangelium alta voce: Exiit edictum a Caesare Augusto.

Lae. 7.

g Annis domini MCDXIV. MCDXV. MCDXVI. MCDXVII. MCDXVIII.) Quod ex alio, quo libet ad fidem pertinentia contra Wicleffum, Hussum, Mattheum Drudentem & Hieronymum Pragensem decreta & promulgata legantur, ut dicitur infra sessione 41. & ultima. Quae vero de auctoritate concilii supra pontificem constituerunt, sententia Florentina & Lateranensis conciliorum plane reprobata sunt.

Ingenere celebratio concilii.

h Ingenere celebratio concilii.) Quod ex alio, quo libet ad fidem pertinentia contra Wicleffum, Hussum, Mattheum Drudentem & Hieronymum Pragensem decreta & promulgata legantur, ut dicitur infra sessione 41. & ultima. Quae vero de auctoritate concilii supra pontificem constituerunt, sententia Florentina & Lateranensis conciliorum plane reprobata sunt.

Albertus Krausz in Vandal. I. c. 23.

Non enim orbiterabatur, se fuit auditoribus & clientibus

Asisfacere pasci, a iudicium vicesares ecclesie. Postquam vero Constantia coram synodo comparuit, dati sunt ei commissarii a concilio (jam enim propter unionem in ecclesia consistendam papam remanere Joannes XXIII. publice in ecclesia coram rege ac tota patrum synodo) in sessione sexta, quatuor in theologia magistri, archiepiscopus Ragusinus, pro natione Italica: episcopus Flebientis, pro natione Germanica: magister Ursinus Taborda, pro natione Gallicana; & magister Guillelmus Crues, pro natione Anglicana: ut causam ejus examinarent, & in illa procederent usque ad definitivam sententiam inclinator.

i Ob causam tollendi schismatis hanc synodum principis indictam fuisse patet ex actis concilii, atque ex his quae ex Gobellio & Cochleio supra recitatae. Non fuisse hanc synodum ob Hussitarum haerem principiter indictam, Cochleus initio libri 2. historia Hussit. his verbis testatur, probat & demonstrat: Non fuit Concilium Constantiense principaliter ob eam haerem vel indictum vel celebratum. Haereticus enim illa facti superius confutata & condemnata jam olim fuerat in multis conciliis contra Berengarium celebratis. Deinde in diversis conciliis & Romanorum pontificum decretis, ac sanctorum patrum determinationibus, habitis & promulgatis contra haereticum & hypocritam indolentem fecit & collusum Waldensium, Leonis, Dulcinianum, Albigenum, &c. Denique ipse Wicleffus dogmata quamplurima fuerunt jam saepe damnata publice, tum in Anglia per Concilium provinciale, & per determinationem clarissimo universitatis Oxoniensis, in qua feruntur ducentos sexaginta articulos: quos doctrinae damnatos fuisse: tum Roma in Concilio generali sub Joanne papa XXIII. & Parisiis per aliam facultatem theologiae, & quidem multis modis ac severis eorumdem dogmatum prohibitionibus & publicis interdictis, per aliam universitatem Pragensem generaliter uno omnium nationum consensu, per totam nationem Bohemicam specialiter, per facultatem theologicam solemniter atque etiam per regem, per praesentem & per senatum in praetorio majoris urbis Pragense, acriter & cum terribili prohibitionis severitate. Quae ergo quae erat, novam propter antiquis damnatos & vapo publice praedictos articulos indictum concilium? maxime, cum Huss & complices sui dicerent contempnim, conciliorum decreta humanae esse constitutiones & traditiones, de quibus dicit salvator Matt. 23. Quid est vos transgredimini mandata Dei, propter traditionem vestram? Non fuit igitur praecipua indicti concilii causa, haereticus & schisma Bohemorum, ex Wicleffo doctrina exorta, ut patet per nos retro saecula longe lateque nota ac praedamnata, atque etiam ab ipsius Bohemis ante paucos annos praedicta publice, tum in scholis, tum in praetorio. Vicit tamen patres Sigismundi Romanorum & Hungariae regis in

Constitutio rii a concilio dati in causa Hus. Leodicensis

Vide acta concilii Constant. sed. 6.

Peritio Sigismundi imp.

Schisma grave & disturbans

hanc Bohemorum, ex Wicleffo doctrina exorta, ut patet per nos retro saecula longe lateque nota ac praedamnata, atque etiam ab ipsius Bohemis ante paucos annos praedicta publice, tum in scholis, tum in praetorio. Vicit tamen patres Sigismundi Romanorum & Hungariae regis in

hanc Bohemorum, ex Wicleffo doctrina exorta, ut patet per nos retro saecula longe lateque nota ac praedamnata, atque etiam ab ipsius Bohemis ante paucos annos praedicta publice, tum in scholis, tum in praetorio. Vicit tamen patres Sigismundi Romanorum & Hungariae regis in

utraque specie porrectam distribuere, simulque contra antiquissimam ecclesie consuetudinem publice doceant, cullibet etiam laico in participatione, sumptione & communiione huius sacramenti utramque speciem panis & vini necessario distribuendam esse. Quae cum ecclesie constitutionibus & consuetudinibus repugarent, eorum periculis ex quatuor nationibus diversis constituti sunt cognitores iudices, qui habita desuper deliberatione communi voto & suffragio petrum concilii, erroneam & hereticam doctrinam de eucharistia extra sacrificium sub utraque specie necessario sumendam damnarent, simulque sacerdotibus omnibus inhiberent, ne sub pena excommunicationis ulli homini utramque speciem panis & vini committerent.

Sessio XIV.

Sessio XIV. que habita fuit die Jovis quarta Julii Joannes Dominicus cardinalis sancti Sixti, & Carolus de Malatestis, & Gregorio XII. ad id constituti, auctoritate ejusdem Gregorii congregatum ob causam tollendi schismatis synodalem petrum concessum approbaverunt. Cumque iudicio patrum intellexissent, magis expedire, ut Gregorius papatum resignet prius, quam hac de causa Benedictus antipapa sollicitetur, pacis concilianda gratia, pontificatum quem ille legitima electione acceperat, resignavit. Resignatione illa per synodum accepta, patres concilii cardinales utriusque obedientiam universon, atque processum listem innotescens, casus atque irrisus reddiderunt. De electione autem novi pontificis constituerunt, ne cardinales citra consensum Concilii hac in re aliquid molantur, neque tamen ultra suam concilii electione differant. Insuper etiam declaraverunt, acta & gesta Gregorii duodecimi rata servari debere, utpote qui legitime electus, solius pacis gratia pontificatus ultro cessit. Et quamquam dignus iudicaretur, qui denuo post factam resignationem eligeretur: tamen ad majoris schismatis periculum vitandum, illud inobservandum esse sunt processati.

Sessio XV.

Sessio XV. sexta Julii habita, Joannes Hus de heresi accusatus & convictus, ex carcere in confessum petrum introductus, atroque sedili, ut ab omnibus videri posset, constitutus fuit. Cumque sub pena excommunicationis & incarcerationis patres concilii singulis silentium indixissent, Henricus de Piro concilii promotor & procurator, Hussitancam doctrinam articulatum consensum producit, petiit, eandem tanquam pravam & hereticam una cum auctore condemnari, ejusque libros igni adjudicari & concremari. Qua petitione praevia, post longam inquisitionem damnatis praedictis heresibus, combullisque perniciosis codicibus, degradatus est auctor heresibus, nolensque respicere, iusto iudicio per regem & incendium e vivis est sublatus. Circumstantias rei gesta apud acta concilii nequaquam extantes plures describit Cochli. lib. 5. histor. Hussit.

Sessio XVI.

Sessio XVI. habita est undecima Julii, eaque constituti sunt procuratores, qui Benedictum antipapam requirant, acceperintque de resignatione Gregorii duodecimi, & depositione Joannis vicefimitertii, instrumentis vel eorum copiis, eundem facillius inducant. Potestas citandi eos qui clam se a Concilio subdicerent, iudicibus deputatis conceditur; & ad instantiam Henrici de Piro contra turbatores, praedones & spoliatores personarum que Concilio interfuerant, processus decernuntur.

Sess. XVII.

Sessio XVII. die decimaquinta Julii celebrata, rex Sigismundus ad regem Arragonum pro inducendo ad resignandum Benedicto decimo tertio antipapa schismatico profecturus, non nisi pluribus precibus & orationibus Deo commendatus, est dimissus, statuta pena excommunicationis in eum, qui pia de causa abeuntem impediret. Contra vero quadraginta dierum indulgentiae concessae sunt ei, qui pro felici reditu ejusdem regis singulis Dominicis diebus unam orationem dominicam cum salutatione angelica sub processione hac de causa etiam celebranda oraret. Angelus de Corario quondam Gregorius duodecimus, non tantum in numerum cardinalium est relatus, verum etiam perpetuus legatus a latere in provincia marchie Anconitana est constitutus.

Sess. XVIII.

Sessio XVIII. decima septima Augusti, editis quibusdam Synodalibus constitutionibus, quatuor iudicibus supra nominata delegata est potestas iudicandi exclusive usque ad sententiam definitivam omnes causas que ad Concilium devolvebantur, quodque corruptores epistolarum Synodalium instar eorum qui bullas apostolicas corruerunt, puniri debeant.

Sess. XIX.

Sessio XIX. celebrata est vicesimatertia Septembris, in qua Hieronymus de Praga de heresi accusatus & convictus, edita fidei professione heresim suam abjuravit. Franciscanus inductus est, quod remaneant provinciales approbare, quam fratres communi vel prioris suffragio vicarium sive guardiam sibi elegerunt. Insuper declaratum est a Synodo, non obligari patres Concilii per salvum conductum a seculari potestate hereticis concessum, eosque pertinaciter in heresi permanentes iusto iudicio puniendi potestatem habere. Si vero hereticis servanda vel deroganda fides (ut asserunt novatores nostri temporis) nihil hic est definitum. Inquisito hereticorum duabus cardinalibus est mandata, simulque est definitum, eos qui Concilio interfuerant, omnes beneficiorum fructus iusto acquirere.

Sessio XX.

Sessio XX. die vicesimaprima Novembris celebrata, ad instantiam Gregorii Tridentini episcopi, contra Fridericum Austriae ducem propter invasa bona & jura ecclesie Tridentine decretum & executum est monitorium, approbationem sunt duodecim capita Narbonensia, & ad extirpationem

A schismate Sigismundus, legatique Constantiensis Concilii, una cum legatis Benedicti decimotertii Narbona constituerant. Quorum primo statuitur, qua forma Concilium convocari, vel potius de novo intimari debeat. Secundo, quod in eo tantum agendum sit de schismate extirpando, paceque ecclesie inunda. Tertio, quod statim cum corpore ecclesie uniri debeant, qui Benedicto adhererunt. Quarto, quod omnes processus Benedicti sectatoribus & fautoribus intemari annullari debeant. Quinto, ut confirmetur gratia per Benedictum quibusvis personis. Sexto, ut cardinales ad electionem novi pontificis tanquam veri & legitimi admittantur. Septimo, officiales Romae per eundem Benedictum constituti non rejiciantur aut deponantur. Octavo, electio alterius pontificis non aliter quam per Concilium fiat. Nono, utrimque constitutum fuit, ut si fortasse ejusdem tituli duodecim cardinales constituti essent, uterque quoad vixerit honorifice tractetur & habeatur. Decimo, ut Benedicto, ejusve sectatoribus ad Concilium venire volentibus, de salvo conductu tutoque itinere per regem & seculares principes provideatur. Undecimo, ut rex Sigismundus, omnesque episcopi ea que utrimque concordata sunt, juramento firmant. Duodecimo, ne debeat instrumenta pactorum, quibusvis ea habere voluerit. Quae duodecim pacis & concordiae in eadem capitula, dam post regem omnes episcopi & legati juramento confirmaverunt, finita est sessio vicesima.

Sessio XXI. que habita est anno domini 1416. die trigesima Maji, Hieronymus Pragensis, post recantatam emissam professionem fidei palinodiam, de heresi est condemnatus: irradiatusque post solitam degradationem potestati seculari, combustus fuit. Qua ratione vero illud acciderit, pluribus idem refert Cochli. lib. 5. histor. Hussit.

Sessio XXII. decimaquinta Octobris celebrata, legati regis Arragonum ad confessum Synodalem intromissi, decretoque petrum debite locati, eas que de convocando juxta initam concordiam Concilio, suppresso nomine Benedicti antipape, ejus fautores episcopi ad regem Sigismundum scripserant epistolas, recitari procurarunt. Quibus ex ambone recitatis, constitutione Synodali legatis regis Arragonum, Castellae, Portugalliae & Navarrae ex gratia & singulari dumtaxat privilegio pro hac vice tantum est concessum, ut habeant suffragium totius auctoritatis, quantum omnium episcoporum suarum provinciarum valeret. Post haec impleta sunt ea que in capitulis Narbonensibus supra sessione vicesima relatis concordata fuerant.

Sessio XXIII. anno domini 1416. quinta Novembris celebrata, constituti sunt duodecim iudices commissarii, qui vel omnes, vel pro majore parte congregati potestatem habeant decernendi & dijudicandi, qua ratione contra Petrum de Luna, sive Benedictum antipapam, usque ad perfectam schismatis extirpationem procedatur.

Sessio XXIV. habita est vicesima Novembris praedicti anni, eaque per commissarios supra commemoratos decreta, lecta & approbata est citatio contra Petrum de Luna emanata.

Sessio XXV. que habita est decimaquarta Decembris, comes de Fuxo per procuratores ad id constitutos, ad Concilium unionem est receptus eo modo quo rex Arragonum. Eadem sessione administratio Otomenis ecclesie, que per obitum Wenceslai patriarchae Antiocheni vacabat, decreto Synodali commendata est Joanni episcopo Lutoniensi, usque ad novi pontificis electionem.

Sessio XXVI. vicesimiquarta Decembris, ad unionem Concilii per suos ad hoc deputatos legatos & procuratores receptus est rex Navarrae eo modo quo rex Arragonum. Ne vero diverforum legatorum consensus Concilio aliquid turbatum afferret, optimo consilio patres constituerunt, nullum prejudicium cujusquam dignitatibus & honoribus praedictari debere; quomodoconque legati regum ac principum in Concilio praesentes sederent.

Sessio XXVII. anno domini 1417. die vicesima Februarii celebrata, facta est relatio executi monitorii nuper contra Fridericum Austriae ducem, ad instantiam Tridentinensis ecclesie contra ipsum emanati: accusataque ejus contumacia, ad ulteriora est processum.

Sessio XXVIII. tertia die Martii, post anteriores citationes Friderici reproductas, ejusque contumaciam gravissime accusatum, excommunicatus est Fridericus dux Austriae, donec jura Tridentinensis ecclesie invasa, eidem essent restituta.

Sessio XXIX. octava Martii praedicti anno celebrata, in causa contra Petrum de Luna constituti sunt procuratores & notarii. Cumque semel atque iterum citatus idem Petrus de Luna non compareret, iudicio Synodali contumax est declaratus, atque ultiorum contra eum citationes decreta fuerunt.

Sessio XXX. decima Martii habita, iustitiae & oratores Concilii, qui fuerant a Concilio deputati, de executione citationis contra Petrum de Luna, quem in castro Paniscola in propria persona conveniant, relationem fecerunt: approbatumque est factum regis Arragonum, qui se ab obedientia pseudopontificis Benedicti subtraxerat.

Sessio XXXI. Martii trigesimaprima, ad instantiam episcopi Avenensis ecclesie, decretum & ex ambone promulgatum est monitorium contra Philippum comitem Viennensem, qui praedictam episcopum vi armata, manuque sacrilega captum carceribus mancipaverat. Bajonensis ecclesie, que tempore

Sess. XXI.

Sess. XXII.

Sess. XXIII.

Sess. XXIV.

Sess. XXV.

Sess. XXVI.

Sess. XXVII.

Sess. XXVIII.

Sess. XXIX.

Sess. XXX.

Sess. XXXI.

Vide Molanum & Sanderum.

pore schismatis duos episcopos, alterum a Joanne vicemimo-
 tertio, alterum a Benedicto decimotertio constitutum habue-
 rat, sancta Synodus inhibuit, ne in locum defuncti Petri,
 qui fuerat de obedientia Joannis vicemimertii, alium per e-
 lectionem sufficit, unaque Guillelmo, quem Benedictus deci-
 mus tertius nominaverat, deinceps obtemparet.
 Sessio XXXII. prima Aprilis post accusatam contuma-
 ciam Petri de Luna, novissime citatus est viva voce ponti-
 ficis schismaticus. Cumque nemo ejus nomine compareret,
 mandata est causa discussio iudicibus commissariis, qui ha-
 bita potestate eundem peremptorie citandi, testetque exami-
 nandi, usque ad sententiam contra eum procedant.
 Sessio XXXIII. iudices commissarii retulerunt, quod pre-
 via citatione debita, articulos quosdam contra Petrum de
 Luna oblatos recepissent, eoque probari fecissent; sed nemo
 ejus nomine ad effectum videndi ista comparuerit. Publicata
 itaque restium dictis, communicataque illi testimoniorum a-
 ctorumque aliorum copia, terminum contradicendi perem-
 ptorium illi praefixerunt.
 Sessio XXXIV. quinta Junii, facta est relatio actorum
 in causa Petri de Luna. Quae vero sententia in eum ferri ac
 pronuntiari deberet, singulorum consultationi usque ad sub-
 sequentem sessionem est relicta.
 Sessio XXXV. Joannes rex castelle per suos legatos ad
 id speciali mandato constitutos, juxta capitula Narbonensia
 supra recensita, una cum Concilio univocum & concordiam
 inivit.
 Sessio XXXVI. die vicefimasecunda Julia decreta, lecta
 & promulgata est citatio Petri de Luna, ad audiendum sen-
 tentiam privationis & depositionis auctoritate Concilii promi-
 ma sessione promulgandam. Qua peracta; eadem Synodus le-
 gatos regis castelle a censuris ecclesiasticis absolvit, quibus
 eos Petrus de Luna innodaverat.
 Sessio XXXVII. vicefimasexta mensis Julii, post re-
 productas hinc Petri de Luna citationes, postque accusa-
 tam ejusdem contumaciam, ad petitionem promotoris Con-
 cilii lata est in eum sententia definitiva, qua ille pontificatu
 deponitur, omnesque fideles ab ejusdem obedientia absol-
 vuntur.
 Sessio XXXVIII. absolutio legati regis castelle con-
 cessa, ad Henricum infantem alioque nonnullos extenditur:
 datumque legatis regis Arragonie privilegium de suffragii
 sui auctoritate, quam supra commemoravi, iterum revo-
 catur.
 Sessio XXXIX. pro evitandis futuris schismatibus consti-
 tutum est, ut a fine hujus Concilii quinto anno, post illud,

A septimo; & deinceps decimo quoque anno generalia Concilia
 celebrentur: quodque pontifex locum celebrandi Concilii
 anse finem illius quod habetur, designare debeat, eumque ci-
 tra justam causam mutare non debeat. Eadem sessione pra-
 scripta est certa formula professionis fidei & juramenti, quod
 rector electus pontifex emittere & profiteri debet.
 Sessio XL. que trigesima Octobris celebrata, fuit, con-
 stitutum fuit, quod futurus pontifex ecclesiam in moribus re-
 formare, numerum cardinalium supplere & redintegrare, a-
 liaque principis ad reservationes, anatas, collationes &
 confirmationes beneficiorum, extirpationem simoniae, di-
 spensationes indulgentiarum & decimas concernentia corri-
 gere teneretur: quodque non obstante absentia cardina-
 lium Petri de Luna, ad electionem novi pontificis procedi
 debeat.
 Sessio XLI. que habita est octava Novembris anno 1417. post
 promulgatam formam a cardinalibus in conclavi existen-
 tibus super electione pontificis observandam, & Clemente
 sexto ante haec tempora constitutam; post emissa juramenta
 que ejusdem decreto praestare tenentur cardines, una cum
 triginta aliis e quatuor nationibus ad id deputatis conclave
 ingressi, Martinum V. elegerunt.
 Sessio XLII. die vicefimasexta Decembris, lecta & ap-
 probata est quaedam bulla Martini papa vulgo V. qua Sig-
 smundum regem a custodia Balthasaris de Cosa, quendam
 Joannis vicemimertii, prout ille perierat, liberare, victum-
 que ad se transmitti volebat.
 Sessio XLIII. anno domini 1418. die vicefimasexta Mar-
 tii celebrata, Martinus papa constitutiones nonnullas edidit,
 quibus ecclesiam, prout constitutum fuerat, in his que ad li-
 moniam, dispensationes, fructuum & decimarum preceptio-
 nes, vitam honestatemque clericorum pertinent, emendavit
 & reformavit.
 Sessio XLIV. pro futuri post quinquagesimum (prout su-
 pra statutum fuit) octaviesimo Concilii celebratione designata
 est civitas Papiensis.
 Sessio XLV. & ultima habita est anno domini 1418. die
 Veneris vicefimasexta mensis Aprilis, qua cum pontifex
 omnia & singula decreta Synodalia materiam fidei concer-
 nentia approbasset, eaque firma fide teneri ac doceri prece-
 pit, omnibus & singulis ibidem existentibus suffragio to-
 tius Concilii, abundi licentiam concessit.
 Anno domini. Quo tempore Synodus inchoata & fini-
 ta fuerit, prima & ultima sessione patet. Quando autem in-
 dicta fuerit, supra verbo, Constantium, ex Gobelino & Co-
 chleio prolixius enarravi.

Sess. XL.
 Sess. XLI.
 Sess. XLII.
 Sess. XLIII.
 Sess. XLIV.
 Sess. XLV.

